

4° d. as. 73 f

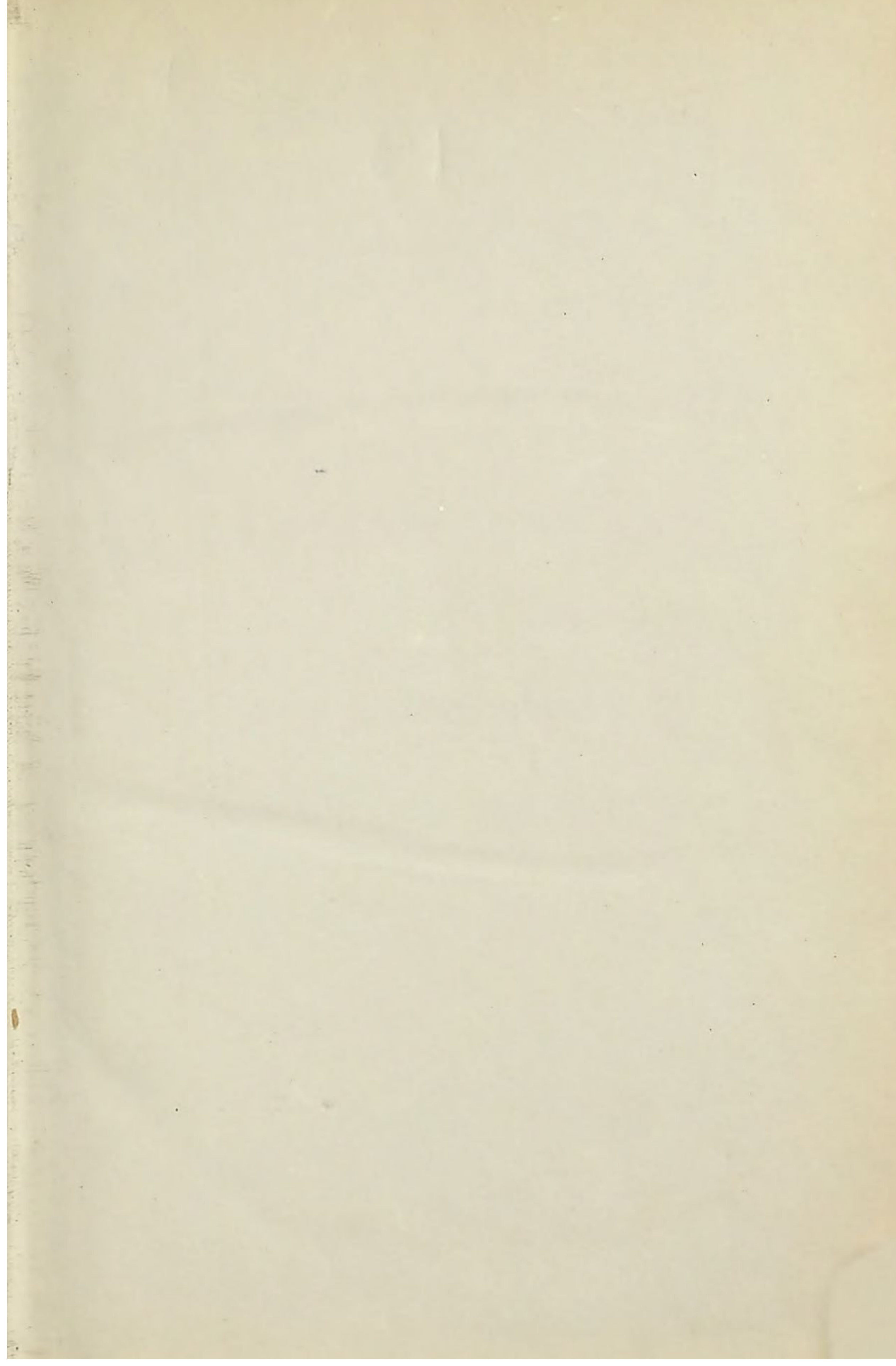
Bayerische Staatsbibliothek

38001642540014

Hbost

U3 u 33

40 L. as.
73 £

ՆՈՐ ԲԱՌԳԻՐԳ

ՀԱՅ - ԱՆԳԼԻԱՐԷՆ

Ilbost

NEW DICTIONARY

ARMENIAN - ENGLISH

12 £

ՆՈՐ ԲԱՌԳԻՐՔ

ՀԱՅ - ԱՆԳԼԻԱՐԷՆ

Ի

Հ. ՄԱՏԱԹԵԱՅ Վ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Մ. Մ.

« Այլմիտեան խաղաղութեան համար և ահա
ստեղծ արարածաց. այլ որոյ Բարեկր
յօրինեն՝ զար և և զերջ յեպերանայն
մեզ » :

ԱՆՏՐԻԷՈՅ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

ՌՅԻԴ-ԻԸ

4° L. as. 73 f

NEW DICTIONARY

ARMENIAN-ENGLISH

BY

REV. MATTHIAS BEDROSSIAN M. M.

D. D.

Bedrossian

*« Tous les autres auteurs peuvent aspirer
à la louange ; les Lexicographes ne
peuvent aspirer qu'à échapper aux re-
proches ».*

ANDRIEUX

VENICE

S. LAZARUS ARMENIAN ACADEMY

1875-79

... Դժուարին քոչի ինձ հայ շեզուն որ յերկուս ազգս բաժանի, — ի
զրոց և յաշխարհիկ —, այլ ոչ անյադրելի, որպէս յոչաւնս. յառաջ դիմե-
ցից...: Ճոխ է բարբառս, և առատապէս փոխատրեցէ զվաստակս յոչ-
առմն և որին տքնելոց:

ԼՈՐՏ ՊԱՅՐՆ

ԱՌ ՀԱՆԴԻՊՈՂՍ

Ուսումնս բազմութեան լեզուաց փնտսել փնտսէ արդարեւ յըստակութեան լեզուի ազգի միոյ, այլ բազում անգամ և ընդարձակէ զսահմանս մտաց ազգին, յաճախէ զնորանոր դարձուածս, զազգոյ և զգեղեցիկ ոճս մութանէ նորոգ և ճոխացուցանէ զայն: Սնդստին ի վաղուց հայկական լեզուս մեր հանդիպեալ է միշտ ճոխ և ընտիր լեզուաց, յորոց բազում ինչ ամբարեալ է գանձս, որպիսի ոմանք են՝ Յոյն, Սսորի և Լատին բարբառքն. որք ճարտարութեամբ թարգմանչաց մերոց հնոց և նորոց՝ նոր իմն գրեթէ ասպարէզ բացեալ են հայ բարբառոյս և ընդարձակեալ զօլորտս գաղափարաց նորա՝ իւրեանց նրբին և գողտը փափկութեամբն: Եթէ ոչ նոյնպիսի, թերեւս ոչ յոյժ նուազ օգտութիւնս բերցեն ի գաղափարս մեր և նոր արդի լեզուք, որ այժմ եւրոպականքն յորջորջին, առաւել ծանօթք մերայոց գոգցես ամենեցուն, մանաւանդ որք գաղթականութեամբ բնակեն ի կողմանս պետութեանց եւրոպացւոց, և ընդ նոսա ելանեն և մտանեն յիրս տուրեւառիկս վաճառաց: Ո՛րչափ արդարեւ շահս չգործեաց մեզ գալլիականն բարբառ, որ այսչափ ամբ են՝ զի փութով և ջանիւ ուսեալ է ի հայ ազգէն, մինչև սոսկականք իսկ և ռամիկ մարդիկն չթողուն ի ձեռանէ գրեթականութիւնս գալլիարէն լեզուի, և փոքր ի շատէ հասկանան և բարբառին ի նոյն լեզու: Սմին բազդի հանդիպեալ է կամ հանդիպեսցի տակաւ և անգլիականն բարբառ. թէպէտ ոչ նոյնպէս՝ որպէս զգալլիացին՝ գիւրին և հեշտ իցէ յուսումն, — քանզի դժուարութիւն հնչմանց թերևս վհատեցուցէ զոմանս —, սակայն պանծալի ճոխութիւն նորա, որ ոչ սակաւ յորդորէ զբազումս յուսումն նորին, յընթեռնուլ զմատեանս նոցա գրերթողականս և զհմտականս, այլ և անհրաժեշտ կարևորութիւն այնր ակն

յայտնի երևի այժմ որոց ի վաճառաչահութեան և ի դրադրութեան արուեստս թարթափիցեն, կամ յայլ զինչ և իցէ տեսակս ճարտարութեանց, եթէ ձեռագործականքն իցեն, եթէ փաստաբանիցն ուսումն և եթէ գեղեցիկ դպրութիւնքն :

Վկայեսցէ և կարևորութեան այսր լեզուի և ընդարձակութիւն գաղթականութեանցն՝ զոր ընդ իւրեւ դրաւեալ ունի անգլիականն պետութիւն. թող ի բաց զայնոսիկ՝ որ բուն իսկ ի քաղաքս Մեծին Բրիտանիոյ բնակեալն իցեն, յիշեսցուք եթէ զնոսա՝ որ արտաքոյ այնր սահմանաց, պանդխտեալ նժդեհին ի Հնդկային աշխարհի՝ ուսումնասէր Հայք՝ և համբակք և արք կատարեալք, որ ցանկացողք միշտ լեալ են ի սրանդխտութեան անդ իւրեանց հայրենական լեզուի, և յիշեն ըզմամբ զանունս և զլեզուս ՀԱՅ : Աւաղ զի անեալ թուին բազում անգամ յոճ լեզուի նոցա քան եթէ յիւրեանց բնիկ ազգային բարբառս : Այլ զի մի իսպառ անգլիական նացեալ կորուսցեն զհայրենի իւրեանց շնորհս լեզուին, գործածութիւն հմուտ բառագրոց կարևոր է յոյժ այնպիսեաց : Նուիրական իմն պարտս համարիմք մեզ՝ մերովսանն լնուլ զիղձս և զփափաք նոցա, նոքօք և այլոցն ամենեցուն ուսումնատենչ հայասիրաց, մերովս այսու հրատարակմամբ. և յուսամք զի յօգուտ ի վարարկեալ՝ պիտանի լիցի նոցա և առիթ յառաջագէժ՝ զարդացման : Եւ յայսպիսի աշխատութիւն, եթէ չիցեմք առաջինք, սակայն և ոչ կամիմք զվերջին ունել տեղիս. ի յորդորել զայլս յուսումն և ի զխտութիւն ընտիր և ճոխագոյն լեզուաց :

Եղև մեզ և այլ կէտ նպատակի յաշխատութեանս յայսմիկ, զի և բանասէրք և հմուտք անգլիացիք, որ փափաքենն ուսանել զհայ բարբառ, ունիցին առձեռն իւրեանց զիւրամատոյց և օգտակար իմն գործի, որով և գիւրաւ իմանայցեն և ընթեռնուցուն զմեր մատենագիրս : Քանզի ոչ սակաւ և առ նոսա տարածեալ է ուսումն և փափաք ուսանելոյ զհայերէն բարբառս մեր : Եւ ահա այսու երկդրումք ևս պիտանի կարիցեմք լինել, մերայոցս՝ ի զարդացումն անգլիական լեզուի, և անգլիացւոց՝ սիրելի և ցանկալի յարգարել զհայկականս բարբառ :

Յետ ամաց ինչ հրատարակելոյ երկրորդ տպագրութեամբ զԱնգլիարէն-Հայ Բառգիրս Աւգերեան Հ. Յ. Վարդապետի մերոյ, — յոր ոչ սակաւ աշխատ եղաք յաւելմամբ, զեղչմամբ, և որչափ մարթն էր՝ ուղղելով զբառս —, ընծայեմք ահա ի լոյս և զայս ՆՈՐ ՀԱՅ-ԱՆԳԼԻԱՐԷՆ :

Նախկինն Հայ-Անգլիարէն Բառգիրք, երկասիրեալ ի նմին վաստակասէր Ուխտիս Վարդապետէ՝ աջակցութեամբ անգլիացի Ճոն Պրէնտ ասպետի (տպ. 1825), թէպէտև արժանաւոր եղև մեծի ընդունելութեան ի ժամանակին յանգլիացւոց և ի համազ-

գեաց, այլ յետ կիսով չափ դարու ըստ ծաղկել մատենագրու թեան՝ և փոփոխմունս մեծամեծս տակաւ կարեւոր թուեցաւ յաւելուլ ի նոյն, եթէ ի բառս եւ եթէ յոճս բանից: Զայս զգացեալ բազմաց ոչ միայն ի կրօնակից եղբարց, այլ և յԱզգայնոց՝ մեծաւ թախանձանօք խնդրէին զնոյն միւսանգամ ի լոյս ընծայել ճոխագոյն բառիւք և ոճովք. զորս հաճել կամեցեալ՝ ձեռն արկաք յայս գործ տարժանական՝ աշխատ լեալ զցայգ և զցերեկ:

Առ այս զառաջինն զհետ չողաք փոքր ի շատէ հին Բառագրոց Աւգերեան վ. այլ յընթացս անդ գործոյս տեսեալ զի ոչ էր բաւական այնու միայն ընուլ զփափաք խնդրողացն, — քանզի բազում ինչ զեղչել և յաւելուլ հարկ լինէր, — փոփոխեցաք ամենեկին զոճ բառագրոցս, և ընտրեալ կալաք մեզ զայլս յարդի բառագրոց եւրոպականաց. որպէս յայտնի երևի այս յառաջին թերթս, յորս պակասէ ճոխութիւն վերջնոյն:

Եւ քանզի առաւել քան զչափ ստուարանայր մատենաս, զամենայն փոյթ ի մէջ առաք՝ զի մի անհեթեթ իմն լիցի գիրս և անտանելի և դժուարատար ի հասարակաց կիրառութիւն. վասն որոյ, փոխանակ երկրորդելոյ ընդ վայր՝ Խ. զհայ բառս որ ի տուղազլուխս, Բ. զտողադիր զանգլիարէնան, և Դ. զառաջին մասնիկս բարդ անուանց երկաքանչիւր լեզուաց, ի գործ ածաք զգծիկդ (—) հորիզոնական: Այսպէս իմա. Խ. Բ. կարագ butter; թարմ —, fresh —. փոխանակ երկրորդելոյ յանպէտս զկարագ և զbutter բառսն: Դ. Մեծաբան magniloquent; — հոգի magnanimous; — պանծ boastful; — ըգեմ, — ըեմ՝ to respect; — ւոր, — փոր, — քիթ, և այլն, և այլն. փոխանակ գրելոյ մի առ մի ուրոյն ի տողազլուխս Մեծաբան, Մեծահոգի, Մեծապանծ, Մեծարգեմ, Մեծարեմ, և այլն, և այսպէս խորշեցաք ի հնգապատկելոյ, տասնապատկելոյ և հարիւրապատկելոյ ի զուր ամենեկին զմի և զնոյն Մեծա մասնիկն:

Ըստ նմին օրինակի ի բաց թողաք և զսեռականս բառից յանգելոց՝

Խ. ի թիշն, որպէս բնութիշն. որոյ սեռականն է միշտ թեան, այս է բնութեան. Բ. ի գոյն, սեռ. գոռնի, գոռնից, բազմագոյն, — գոռնի, — գոռնից. Դ. ի ւն, սեռ. ի, ւց, բնակարան, — ի, — ւց. Դ. ի ւնք, սեռ. ւնաց, բամբասունք, — ւնաց. Ե. ի ոռնն, սեռ. ման, գլորոռնն, — ման, որպէս և յոգն. ուղղ. գլորմոռնք, սեռ. — մանց. Զ. ի կից, սեռ. կցի, կցաց, դատակից, — կցի, — կցաց. Է. ի ոռնի, սեռ. ոռնոյ, ոռնեաց, երանոռնի, — ոռնոյ, — ոռնեաց. Ը. ի իչ, սեռ. չի, չաց, զարթուցիչ, — ցչի, ցչաց. Թ. ի ող, սեռ. դի, դաց, երգող, — դի, — դաց. Ժ. ի դէն, սեռ. դինի, դինաց, ընչեդէն, — դինի, — դինաց. ԺԽ. ի որ, սեռ. թի, թաց, թագաւոր, — թի, — թաց. ԺԲ. ի կան, սեռ. ի, ւց,

Ժողովական, -ի, -աց, Ժգ. ի ային, սեռ. այնոյ, այնոց, իւրային, -այնոյ, -այնոց. Ժդ. ի ելի և ալի, սեռ. շոյ, շեաց, շտելի, -շոյ, -շեաց և բանալի, -շոյ, -շեաց. Ժե. ի ենի և անի, սեռ. նշոյ, նեաց, նոնենի, -նշոյ, -նեաց և ականի, -նշոյ, -նեաց. Ժզ. ի ոց, սեռ. ի, աց, խնկանոց, -ի, -աց:

Նշանակելով զսեռականս ամենայն արմատ բառից, գիւրին եղև մեզ յապաւել և զսեռականս ածականաց կազմելոց յարմատոց անտի. զոր օրինակ. ածականքն բարդեալք միով յարմատոցս միտ, ծին, գետ, և այլն, որպէս ծանրամիտ, պտղածին, բանագետ, ունին զսեռ. վերջնոյ արմատոյն. այս է միտ, մտի, մտաց, ծին, ծնի, ից, գետ, գիտի, գիտաց: — Զնոյն իմանալ արժան է և զբարդ գոյականաց, ևս և զբայից. զայսոցիկ վերջնոցս ի բաց բարձաք յաճախ զկատարեալ ժամանական, որպէս. փոխանակ գրելոյ Մեղմացոչցանեմ, ցոչցի, թողաք զցոչցի կրկնութիւնն, որ է կատարեալ ցոչցանեմ բային: — Զեղաք և ոչ զածականաբար վարեալ սեռականս անցեալ ժամանակաց բայից, անփոփոխ յանգելով միշտ ելոյ, ելոց, որպէս, օրհնեալ, -ելոյ, -ելոց: — Ի սեռականս յանգեալս յ'ի յեզական և յ'ից կամ աց ի յոգնական, վասն ոչ կրկնելոյ հանդէպ ամենայն բառից երկիցս ի, ից կամ աց, բարձաք զեզ. թողլով միայն զյոգն. զոր օրինակ, փոխանակ գնելոյ, բալ, ի, ից, մուրհակ, ի, աց, եղաք՝ բալ, ից, մուրհակ, աց: — Զսոյն իմա և զայլոց ամենայն սեռականաց յանգելոց ի ոյ, ոց. ոշ, ոշց. եղան, եղանց. որպէս, աթոռ, ոյ, ոց. արջ, ոշ, ոշց. բազեղն, եղան, եղանց:

Զանգլիարէն բառս ըստ այլ և այլ նշանակութեանց հայոյն կարգեցաք. յորս զնոյնանիշն որոշեցաք ստորակիտիւ (,), և ըզտարբերութիւնս նշանակութեանց՝ մերթ միջակիտիւ և ստորակիտիւ միանգամայն (;), և մերթ կրկին կիտիւ (:) ուրանօր կարի իմն տարբեր էին նշանակութիւնքն:

Ի հայ բառսն՝ զհետ գնացաք ըստ կարի մերոյս Ս. Ա. Զեռն Բառարանի (ք տպ. 1865), ծաղկաքաղ արարեալ գրեա թէ զհամօրէն ընտիր բառս մատենագրաց մերոց, ի բաց պարուրելով զուժայէտսն և զանսովորս և զխորթս և զբազմութիւն բարդ բառից՝ զորոց զնշանակութիւնս գիւրին իցէ և օտարի ումեք իմաստասիրել յարմատոց անտի: Եւ փոխանակ այնոցիկ աստղանիշ (*) եղաք բազում բառս ռամկականս կամ գաւառականս, զոր լուեալ և ընթերցեալ էր մեր ուրեք ուրեք: Իսկ եթէ երբեք բառինչ անծանօթ և անստոյգ ել մեզ ընդ առաջ, եւրոպացի հարցական նշանակաւ (?) յայտ արարաք՝ իբր երկբայականս: Բաց ի սոցանէ կարևոր յոյժ թուեցաւ յաւելուլ և զայն բառս, որ ոչ գտանէին ի գիրս նախնեաց՝ վասն անծանօթ լինելոյ առ նոսա և ուսմանցն, որպիսի են՝ բառք ուսումնականք և արուեստականք, ևս և

Նորոգ իմն բառս ճարտարապէս յօրինեալս յարդի քաջ հմտից հայկականս բարբառոյ: Բայց զի մի մերովքս եւթ վաստակովք թուիցիմք պանծալ, ի դէպ էր արդեօք յիշատակել զհմտագոյնսն ի նոցանէ յայսմ ուսումնական ասպարիղին, որպիսի ոք եկաց Վ. Հ. Մանուէլ Վ. մեր ֆաջունի, որում պարտիմք զբառս տարրաբանականս և զմեքենականս, կամ զչափագիտականն և զաստեղաբաշխականն. որ յոգնաբեղուն արդեամբք և ջանիւք գոգցես առաջին եկաց յազգիս՝ որ խնամով ճգնեցաւ ի զարգացումն այսպիսի ուսմանց, և եթող արձան յաւեժական երախտեաց ի սիրտ և ի միտս հայկազուն մանկանց:

Յանգլիական մասին առաջնորդ կալաք զընդարձակ Բառգիրս մեծանուն D. Johnsonի և A. Boyerի. որպէս և զԱնճեռնս Alfred Elwallի, John Millhouseի, J. P. Robertsի, E. Cliftonի և զեռալէզու՝ Արուեստական Բառգիրս (տպ. 1873) A.-L. Tolhausenի. որոց ամենեցուն կիրառութիւն մեծ է յամենայն եւրոպացի ճեմարանս և ի վարժարանս:

Ի սկզբան հատորոյս եղաք զՏարերս հայ ֆերականութեան, որպէս և ի վախճանի Յանկս երկուս համառօտս, մին՝ յատուկ անուանց մարդոց, և այլն, և միւս այլ՝ քաղաքաց, տեղեաց, և այլն:

Այսչափ ինչ գոյզնաբանեալ վասն փոքու աշխատութեանս, ոչ այլում իմիք փոխարինի ակն ունիմք, բայց զներողամտութիւն եւթ գտանել ի բարեսէր կամաց Հանդիպողացս. զայս աղաչելով՝ զի մի անաչառ դատաւորք միայն և քննողք լինիցին այսմ, յուշ ածեալ զբան մեծին Յ. Աբալիկերեայ. երե դատաւոր ի խիստ պատուհաս կամիցի զոք արկանել, մատնեացէ զնա ի քառագիրս յօրինել: Զի արգահատութեան թէ գտցի արժանի մերս այս ջան, սրտապնդեցի արդեօք և աշխատող նորին ոչ ինչ վեհերել արկանել ձեռն և յայլ նմանօրինակ վաստակս՝ յօգուտ և ի պատիւ թորգոմեան գրոհիս, որոյ անուն և սէր միշտ վառեաց զաջ և զսիրտս որդւոց Մխիթարայ՝ ճգնել ի զարգացումն նորին:

Ս. Ղազար, ի Զ Մեհեկանի ՌՅԻԸ

Հ. Մ. Պ.

. . . I find the Armenian language - which is twin, the literal and the vulgar - difficult, but not invincible; at least I hope not. I shall go on . . . It is a rich language, and would amply repay any one the trouble of learning it.

LORD BYRON

to Messrs Moore and Murray

4 and 5 dec. 1816.

P R E F A C E

The Armenian language, celebrated for its antiquity, is modelled in a great measure by the Greek and Syriac, the richest idioms in the world; but it has undergone since its origin numerous and considerable alterations both in syntax and by the adoption of words from foreign languages. This is especially observed in the translations of Greek and Syriac authors during the VI, VII, X and XII centuries of our æra.

The progress of philology permitting us at present to study accurately our language, if not to be absolutely its masters, it behoves us to endeavour to prevent the influence of modern languages, such as French and English, from making too many encroachments. The first of these languages, written and spoken by so many foreigners, has become very familiar to many of our Armenian fellow-countrymen. The second, owing to the extension of British power in the East, visited to its extremities by English ships, and to the foundation of that vast Indian empire, could not fail to attract the attention of the Armenians. Its study became a necessity for their commercial transactions; and they found also in its literature treasures of a varied, rich and original style. It is strange to say, and yet it is an undeniable fact, that many Armenians know the English language better than their mother-tongue! Far from opposing this partiality for it, we wish to promote it, regulating and directing the study of that language, by means of good grammars and dictionaries.

This is no new idea of our's. The Armenian Academy of St. Lazarus has worked for many years, and is still seriously occupied in spreading the knowledge of the English language in Armenia, by publications of this kind.

All living languages require to be modified according to the progress of time. New objects require new names; nothing more rational. But it is an imperious duty for learned men to control these innovations so as to prevent too great an abuse of neology, that gnawing worm, which alters, corrupts and distorts the most beautiful languages. To attain this object, all friends of science should unite together to oppose with all their might such abuses, and the help of the most humble assistant is not to be despised.

Scholars of the highest order and distinguished compatriots, whose commendation is precious to me, have imposed a heavy task on me, requesting me to publish a new dictionary. I have done my best to repay their confidence. The stock of the first dictionary being exhausted, and having found it incomplete, it was necessary to consult several Armenian and English works, and to have recourse to a new method, and change the rules adopted by the Rev. F. Paschal Awker, that learned divine who has rendered great services.

As regards the number of words, our New Dictionary is much richer than the former one and at the same time more purified. It contains besides the terms of the Armenian language used by ancient authors, a great number of popular words in daily use at present in our country, the synonymes of which exist only partially in works of our classic authors. It contains also a scientific nomenclature, composed by the first scholars of our nation, and by our best Academicians more particularly, of words relating to astronomy, physic, anatomy, natural history, chemistry and alchymy. We have included also some "current" words; that is to say, words generally made use of in good society, making a judicious use of them, and explaining as well as possible their meaning.

It is some years since we published the second edition of the English-Armenian Dictionary; which we have revised, making additions, corrections, suppressions etc.; and now we have the pleasure of presenting to the public this ARMENIAN-ENGLISH NEW DICTIONARY.

The old Armenian-English Dictionary (pub. 1825) – compiled by the above-mentioned Rev. Father, with the assistance of J. Brand Esq. the eminent Armenian scholar, – was undoubtedly a

most excellent work and was very favourably received by the literary world of that period ; but the many researches and studies made in both languages during the half century which has elapsed since the publication of that book, have caused a very detailed revision of the original work indispensable. That is what we have tried to do in as accurate and extensive a manner as possible, and we have done it most willingly as it seemed to us as necessary for our own countrymen as for foreigners.

We have done our utmost to make this dictionary as compact as possible, preferring to offer it to the public in a convenient portable size, so that its small dimensions may render it accessible to all. For this reason we have omitted the genitives of words terminating :

1st in *թիւն*, such as *բնութիւն*, whose gen. is always *թեան*, that is to say, *բնութեան*.

2dly in *դոյն*, gen. *դունի*, *դունից*, *բազմադոյն*, *-դունի*, *-դունից*.

3dly in *ան*, gen. *ի*, *աց*, *բնակարան*, *-ի*, *-աց*.

4^{thly} in *անք*, gen. *անաց*, *բամբասանք*, *-անաց*.

5^{thly} in *ումն*, gen. *ման*, *գլորումն*, *-ման*, as well as the nominative plural *գլորմունք*, gen. *-մանց*.

6^{thly} in *կից*, gen. *կցի*, *կցաց*, *դատակից*, *-կցի*, *-կցաց*.

7^{thly} in *ուհի*, gen. *ուհւոյ*, *ուհեաց*, *երանուհի*, *-ուհւոյ*, *-ուհեաց*.

8^{thly} in *իչ*, gen. *չի*, *չաց*, *զարթուցիչ*, *-ցի*, *-ցաց*.

9^{thly} in *ող*, gen. *ղի*, *ղաց*, *երկող*, *-ղի*, *-ղաց*.

10^{thly} in *դէն*, gen. *դինի*, *դինաց*, *ընչեղէն*, *-դինի*, *-դինաց*.

11^{thly} in *որ*, gen. *րի*, *րաց*, *թագաւոր*, *-րի*, *-րաց*.

12^{thly} in *կան*, gen. *ի*, *աց*, *ժողովական*, *-ի*, *-աց*.

13^{thly} in *ային*, gen. *այնոյ*, *այնոց*, *իւրային*, *-այնոյ*, *-այնոց*.

14^{thly} in *ելի* and *ալի*, gen. *լոյ*, *լեաց*, *լսելի* and *բանալի*, *-լոյ*, *-լեաց*.

15^{thly} in *ենի* and *անի*, gen. *նոյ*, *նեաց*, *նռնենի* and *ականի*, *-նոյ*, *-նեաց*.

16^{thly} in *ոց*, gen. *ի*, *աց*, *խնկանոց*, *-ի*, *-աց*.

As we have indicated the gen. of all the roots, we have naturally suppressed also the genitive of compound adjectives with the roots *միտ*, *ճիւն*, *գէտ*, etc., such as *ծանրամիտ*, *պտղածին*, *բանագէտ*, etc. having the same genitive as their final radical; that is to say : *միտ*, *մտի*, *մտաց*; *ժին*, *ժնի*, *ժնից*; *գէտ*, *գիտի*, *գիտաց*. — This occurs also in all compound words and also in

the verbs, of which we have often omitted the preterit tense: instead of putting *մեղմացուցանեմ, ցուցի*, we left the repetition *ցուցի*, which is at the same time the preterit of the verb *ցուցանեմ*. — We have also suppressed the genitives of participles employed as adjectives, as they are invariably *ելոյ, ելոյ: օրհնեալ, —ելոյ, —ելոյ*.

In those genitives which are declined in *ի* in the singular and *ից* or *աց* in the plural, not to repeat unnecessarily before every word *ի, ից, or աց*, we have suppressed the singular, and employed only the plural. For instance: instead of putting *բալ, ի, ից, մութհակ, ի, աց*, we have made use of *բալ, ից, մութհակ, աց*. — We have adopted this system for all other genitives declined in *ոյ, ոց; ու, ուց; եղան, եղանց*; as, *աթու, ոյ, ոց; արջ, ու, ուց; բաղեղն, եղան, եղանց*.

We have arranged the English words according to their different significations in Armenian; the synonymes are always divided by a comma only (,) and the different significations are separated sometimes by a semicolon (;) at other times by a colon (:) where there is a different signification. — Not to repeat the Armenian words which are at the head of the article, or the English words and phrases in the middle, we have employed the following small horizontal line (—), as also in compound words formed from it by the addition of a syllable or another word, when they follow in the same paragraph.

In the series of Armenian words, we have adopted as much as possible the method of our Armenian Academic Dictionary, making a summary of nearly all the words chosen from our classic authors; obsolete words being excluded, as also a number of compound words, the meaning of which would easily be understood even by those unacquainted with the Armenian language. All these words have been substituted by other recent terms referring to arts, sciences and trades, adopted by our best modern writers and grammarians. And if we met sometimes with doubtful or unknown words, we have expressed this uncertainty by making use of an interrogative point (?), thus denoting the word as an unknown one. As well as all popular terms or phrases are preceded by an asterisk (*).

For the English words we have followed the method adopted in the very extensive Dictionaries of the two most famous lexicographers D. Johnson and A. Boyer; as well as the Dictionaries of Alfred Elwall, John Millhouse, J. P. Roberts, E. Clifton and the Technological Dictionary in three languages of A.-L. Tol-

hausen , (pub. 1873) ; all which are much in use in many European Lyceums and schools.

This Preface is followed by a Table of the Armenian Alphabet. It contains a better and more correct explanation of the sounds of the Armenian letters in English characters, which has not been so fully explained hitherto. We have added also a Short Accidence of the Armenian language. At the end of the dictionary two lists will be found ; one containing Proper Names, the other Geographical and Historical ones.

These details are given for the information of our Readers, but in no wise to lessen the merits of the works of our predecessors. Besides the compilation of a dictionary is a work of time, and if one can say so of industry and ingenuity – which brings neither glory nor profit to the Author, particularly so, if the critic discovers faults therein.

. Quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cavit natura.

HORACE

The wisest thing is to attribute inevitable imperfections to inadvertency and to human weakness, and to appeal, without the patronage of the poet, to the indulgence of the Reader.

St. Lazarus, the 24th February 1879.

F. M. B.

TABLE OF THE ARMENIAN ALPHABET

There are thirty eight letters in the Alphabet. The first thirty six from Ա. to Ք, — which are also used as numerals —, were formed in the fourth century; the last two, Օ and Ֆ, being introduced into the Alphabet towards the end of the XII.th century, they are not included in the numeration. — The eight which are marked with an asterisk are vowels. — The letters *a* and *e* marked with a long accent (*ā*, *ē*), are pronounced like Italian *a* and *e*.

Capital	Small	Current	Value	NAME	SOUND	PRONUNCIATION	NUMBERS
Ա.	ա	ա	A	ipe	a as in part	այեր	1
Բ	բ	բ	P	pēn	p soft	բերեմ	2
Գ	գ	գ	K	kīm	k, q	պեմ	3
Դ	դ	դ	T	tā	t soft	կարն	4
Ե	ե	ե	YE	γātch	ye as in yes	տոռն	5
Զ	զ	զ	Z	zā	z or s between two vowels	տոսդեր	6
Է	է	է	E	ē	e as in met	յէթեր	7
Ը	ը	ը	E	yet	e as in her, or like the French e mute in the monosyllables me, ne, ce	զոր	8
Թ	թ	թ	TH	toe	t hard	էշ	9
Ճ	ճ	ճ	S or Z	zhē	j French, or s in pleasure and z in azure	տիւ	10
Ի	ի	ի	I	enee	i short, or e as in he, be	շամ	20
Լ	լ	լ	L	lewn	l as in lunatic	եմսդ	30
Խ	խ	խ	KH	khē	kh as Greek χ or German ch	լւիս	40
Ծ	ծ	ծ	DZ	dzā	dz or cz in czar, o z as in mezzotinto	khācār	50
Կ	կ	կ	G	ghān	g hard, as good	dzār	60
Հ	հ	հ	H	hoe	h	գարե	70
Տ	տ	տ	TZ	tzā	tz soft	գօւ	80
Ծ	ճ	ճ	GH	ghād	gh as Greek γ, or Parisian r	հաւր	90
Ե	է	է	J	jē	j or dg as in judge	հաւր	100
Մ	մ	մ	M	man	m	տէ	200
Ն	ն	ն	H	he	h soft in the beginning of words; γ as in boy in the midst; and mute at the end	մայր	300
Շ	շ	շ	N	noo	n	մայր	400
Չ	չ	չ	SH	shā	sh	մայր	500
Պ	պ	պ	W	wo	wo as in word	մայր	600
Ջ	ճ	ճ	TCH	tchā	tch as in fetch or ch in such	մայր	700
Բ	բ	բ	P	bē	b	մայր	800
Դ	դ	դ	TSH	tshē	tsh or ch soft as in church, or like t in nature	մայր	900
Ր	ր	ր	R	rā	r hard	մայր	1000
Ս	ս	ս	S	sē	s	մայր	2000
Վ	վ	վ	V	vēv	v	մայր	3000
Ը	ը	ը	D	deune	d	մայր	4000
Ր	ր	ր	R	rē	r soft	մայր	5000
Տ	տ	տ	TZ	tzoe	tz hard	մայր	6000
Վ	վ	վ	W	yune	u long as in mute, or w in vowel	մայր	7000
Ք	ք	ք	P	pure	p hard	մայր	8000
Ք	ք	ք	K	ké	k hard, or ch as in chaos	մայր	9000
Օ	օ	օ	O	o	o	մայր	
Ֆ	ֆ	ֆ	F	fē	f or ph	մայր	

The above sounds are the nearest that be given in English characters; but in some cases the master's voice is indispensable to convey a clear idea of the pronunciation.

SHORT ARMENIAN GRAMMAR

WORD

Words in the Armenian language consist of eight parts of speech; Nouns, Pronouns, Verbs, Participles, Prepositions, Adverbs, Conjunctions, Interjections.

NOUN

In nouns six peculiarities are to be considered: Gender, Form, Species or Kind, Number, Case, Declension.

GENDER

In the Armenian language the genders are distinguished by their natural significations, as

MASCULINE

Ադամ *Adam*. Պետրոս *Peter*. Գրիգոր *Gregory*. Վարդան *Vardan*, &c.

Հայր *father*. Ուսար *son*. Թագաւոր *king*. ցուլ *bull*. Էղջերու *a stag*. աքաղաղ *cock*, &c.

Ատեան *tribunal*. զօր *soldiers*. հեծեալ *cavalry*, *horse-troops*, &c.

FEMININE

Եւայ *Eve*. Մարիամ *Mary*. Շուշան *Susanna*. Վարդուհի *Rose*, &c.

Մայր *mother*. քոյր *sister*. հարսն *bride*. Թագուհի *queen*. կով *cow*. Էրինջ *heifer*. մաքի *ewe*. մարի *hen*. Էղն *hind*, &c.

COMMON

Մարդ *man*. զաւակ *child*. տղայ *infant*.

Ժառանգ *an heir*. Թռչուն *bird*. ձագ *chick, chicken*. հաւ *fowl*. ոչխար *sheep*. աղաւնի *dove*. ձի *horse*. շուն *dog*, &c.

NEUTER

Ջուր *water*. օդ *air*. հող *earth*. մարմին *body*. Էրկինք *heaven*. լոյս *light*. ծառ *tree*. ձեռք *hand*. ոտք *foot*. հոգի *soul, spirit*. միտք *mind*. տուն *house*. աթոռ *chair*. կեանք *life*. մահ *death*. համբերութիւն *patience*. անիրաւութիւն *injustice*, &c.

FORM

The forms of the nouns are three: simple, as, *մարդ man*: Preceded by a particle, as, *անմարդ inhuman*: Composed of entire words, as, *հարաւարդ human, kind*.

The different modes of producing compound epithets and words, are the treasure and ornament of the Armenian language; a thousand varieties of compounded words may be made in this tongue.

SPECIES or KIND

There are two kinds of words: Primitive, as, *մարդ man*: and Derivative or Derived having at the termination a particle, as, *մարդկային human*.

The Derivatives are most abundant in the Armenian language.

NUMBER

Numbers are two: Singular, as, *մարդ man*: and Plural, as, *մարդք or մարդիկ men*.

The plural of some nouns is formed in a particular manner, as, *կին* woman, *կանայք* women. *Վանք* convent, *Վանորայք* or *Վանորեայք* convents. *գիր* or *գիրք* book, *գրեան* books. *մանուկ* child, boy, *մանկաի* children, boys.

CASE

The cases in the Armenian language according to the modern authors are *ten* (10) in number.

- 1 Nominative *մարդ* the man.
- 2 Genitive *մարդոյ* of the man. [man.]
- 3 Dative *մարդոյ* or *ի մարդ* to the
- 4 Accusative *զմարդ* the man.
- 5 Ablative *ի մարդոյ* from the man.
- 6 Narrative *զմարդոյ* concerning the man. [man.]
- 7 Instrumental *մարդով* by means of
- 8 Circumdative *զմարդով* about the man. [դու՛մ in the man.]
- 9 Commorative *ի մարդ* or *ի մար-*
- 10 Vocative *՛մ մարդ* o man!

According to the ancient authors the cases are properly only *six* (6).

1 Nominative.	4 Accusative.
2 Genitive.	5 Ablative.
3 Dative.	6 Instrumental.

And these will be followed in the present grammar.

DECLENSION

Concerning the number of declensions of the nouns, the opinions of authors are various: we will number *ten* (X), dividing them into two classes.

The first class contains six *simple* or *regular* declensions, and the second four *mixed* or *irregular* declensions: and they are distinguished from the second and sixth cases in this manner.

Regular declensions

SINGULAR		PLURAL	
Gen.	Instr.	Gen.	Instr.
1 <i>ի</i> .	<i>իւ</i> .	<i>ից</i> .	<i>իւք</i> .
2 <i>ի</i> .	<i>աւ</i> .	<i>աց</i> .	<i>ք</i> .
3 <i>ոյ</i> .	<i>ով</i> .	<i>ոց</i> .	<i>ովք</i> .
4 <i>ան</i> .	<i>ամբ</i> .	<i>անց</i> .	<i>ամբք</i> .
5 <i>ու</i> .	<i>ու</i> .	<i>ուց</i> .	<i>ուք</i> .
6 <i>եր</i> .	<i>երք</i> or <i>ել</i> .	<i>երց</i> .	<i>երքք</i> or <i>ելք</i> .

Irregular declensions

SINGULAR		PLURAL	
Gen.	Instr.	Gen.	Instr.
1 <i>ւոյ</i> .	<i>ւով</i> or <i>եաւ</i> .	<i>եաց</i> .	<i>ւովք</i> or <i>եայց</i> .
2 <i>ին</i> .	<i>ամբ</i> .	<i>անց</i> .	<i>ամբք</i> .
3 <i>ոջ</i> .	<i>աւ</i> or <i>ամբ</i> .	<i>անց</i> .	<i>ամբք</i> .
4 <i>այ</i> or <i>եայ</i> .	<i>աւ</i> or <i>եաւ</i> .		

I

SINGULAR

Արքայ the king.
Արքայի of the king.
Արքայի or *յարքայ*, *ցարքայ* to the king.
զԱրքայ the king.
յԱրքայէ from the king.
Արքայիւ with or by the king.

PLURAL

Արքայք the kings.
Արքայից of the kings.
Արքայից or *յարքայս*, *ցարքայս* to the [kings].
զԱրքայս the kings.
յԱրքայից from the kings.
Արքայիւք with or by the kings.

II

SINGULAR

Կարդ the order.
Կարդի of the order.
Կարդի or *ի կարդ*, *աւ կարդ* to the [order].
զԿարդ the order.
ի կարդէ from the order.
Կարդաւ with or by the order.

PLURAL

Կարդք the orders.
Կարդաց of the orders.
Կարդաց or *ի կարդս* to the orders.
զԿարդս the orders.
ի կարդաց from the orders. [orders].
Կարդաւք or *կարդօք* with or by the

III

SINGULAR

Մարդ the man.
Մարդոյ of the man. [man.]
Մարդոյ or *մարդում* or *ի մարդ* to the
զՄարդ the man.
ի Մարդոյ from the man.
Մարդով with or by the man.

PLURAL

Մարդք the men.
 Մարդոց of the men.
 Մարդոց or ի մարդս to the men.
 զՄարդս the men.
 ի Մարդոց from the men.
 Մարդովք with or by the men.

IV

SINGULAR

Հիմն the foundation.
 Հիման of the foundation.
 Հիման or ի հիմն to the foundation.
 զՀիմն the foundation.
 ի Հիմանէ from the foundation.
 Հիմամբ with or by the foundation.

PLURAL

Հիմունք the foundations.
 Հիմանց of the foundations.
 Հիմանց or ի հիմունս to the foundations.
 զՀիմունս the foundations.
 ի Հիմանց from the foundations.
 Հիմամբք with or by the foundations.

V

SINGULAR

Գանձ the treasure.
 Գանձու of the treasure.
 Գանձու or ի գանձ to the treasure.
 զԳանձ the treasure.
 ի Գանձէ from the treasure.
 Գանձու with or by the treasure.

PLURAL

Գանձք the treasures.
 Գանձուց of the treasures.
 Գանձուց or ի գանձս to the treasures.
 զԳանձս the treasures.
 ի Գանձուց from the treasures.
 Գանձուք with or by the treasures.

VI

SINGULAR

Աղբիւր the fountain.
 Աղբեր of the fountain.
 Աղբեր or յաղբիւր to the fountain.
 զԱղբիւր the fountain.
 յԱղբերէ or յաղբիւրէ from the fountain.
 Աղբերք or աղբերաւ with or by the

PLURAL

Աղբերք or աղբիւրք the fountains.
 Աղբերց or աղբերաց of the fountains.
 Աղբերց, աղբերաց or յաղբերս, յաղբիւրս to the fountains.
 զԱղբերս or զաղբիւրս the fountains.
 յԱղբերց or յաղբերաց from the fountains.
 Աղբերքք or աղբերաւք with or by the

VII

SINGULAR

Տեղի the place.
 Տեղոյ of the place.
 Տեղոյ or տեղոջ or ի տեղի to the place.
 զՏեղի the place.
 ի Տեղոյ or ի տեղոջէ from the place.
 Տեղեալ with or by the place.

PLURAL

Տեղիք the places.
 Տեղեաց of the places.
 Տեղեաց or ի տեղիս to the places.
 զՏեղիս the places.
 ի Տեղեաց from the places.
 Տեղեալք or տեղեօք with or by the

VIII

SINGULAR

Բեռն the burden.
 Բեռին of the burden.
 Բեռին or ի բեռն to the burden.
 զԲեռն the burden.
 ի Բեռանէ from the burden.
 Բեռամբ with or by the burden.

PLURAL

Բեռինք the burdens.
 Բեռանց of the burdens.
 Բեռանց or ի բեռինս to the burdens.
 զԲեռինս the burdens.
 ի Բեռանց from the burdens.
 Բեռամբք with or by the burdens.

IX

SINGULAR

Կին the woman or the wife.
 Կնոջ of the woman.
 Կնոջ or ի կին to the woman.
 զԿին the woman.
 ի Կնոջէ from the woman.
 Կնաւ or կանամբ with or by the woman.

PLURAL

Կանայք the women or the wives.
 Կանանց of the women.
 Կանանց or առ կանայս to the women.
 ՂԿանայս the women.
 Ի կանանց from the women.
 Կանամբք with or by the women.

*The following are declined
 in this manner.*

SINGULAR

Գիւղ or գէօղ the village.
 Գիւղ of the village.
 Գիւղ or Ի գիւղ to the village.
 ՂԳիւղ the village.
 Ի Գիւղէ from the village.
 Գիւղիւ with or by the village.

PLURAL

Գիւղք the villages.
 Գիւղից of the villages.
 Գիւղից or Ի գիւղս to the villages.
 ՂԳիւղս the villages.
 Ի Գիւղից from the villages. [villages.
 Գիւղիւք or գիւղօք with or by the

SINGULAR

Տէր the Lord, the Master.
 Տեառն of the lord.
 Տեառն or ցաւէր to the lord.
 ՂՏէր the lord.
 Ի Տեառնէ or Ի Տեռնէ from the lord.
 Տերամբք with or by the lord.

PLURAL

Տեառք the Lords, the Masters.
 Տեարց or տերանց of the lords. [lords.
 Տեարց, տերանց or ցաւարս to the
 ՂՏեարս the lords.
 Ի Տեարց or Ի տերանց from the lords.
 Տերամբք with or by the lords.

SINGULAR

Սւր or օր the day.
 Սուր of the day.
 Սուր or ցաւր or ցօր to the day.
 ՂՍւր or զօր the day.
 Ի Սւրէ or ցօրէ from the day.
 Սուրբք with or by the day.

PLURAL

Սուրք the days.
 Սուրց of the days.
 Սուրց or ցաւուրս to the days.
 ՂՍուրս the days.
 Ի Սուրց from the days.
 Սուրբք with or by the days.

SINGULAR

Հայր the father.
 Հաւր or հօր of the father.
 Հաւր, հօր or ցհայր to the father.
 ՂՀայր the father.
 Ի Հաւրէ or Ի հօրէ from the father.
 Հարբք with or by the father.

PLURAL

Հարք the fathers.
 Հարց or հարանց of the fathers.
 Հարց, հարանց or ցհարս to the fathers.
 ՂՀարս the fathers.
 Ի Հարց or Ի հարանց from the fathers.
 Հարբք with or by the fathers.

X

SINGULAR

Տիգրան Tigranes.
 Տիգրանայ of Tigranes.
 Տիգրանայ or Ի Տիգրան to Tigranes.
 ՂՏիգրան Tigranes.
 Ի Տիգրանայ from Tigranes.
 Տիգրանաւ with or by Tigranes.

SINGULAR

Հելենէ Helena.
 Հելենեայ of Helena.
 Հելենեայ or առ Հելենէ to Helena.
 ՂՀելենէ Helena.
 Ի Հելենեայ from Helena.
 Հելենեաւ with or by Helena.

ADJECTIVES

Adjectives in the Armenian language admit besides the number or case the degrees of comparison.

The Comparatives are formed in

DECLENSIONS OF THE PERSONAL
PRONOUNS

three modes : 1. with the particle գոյն, as բարի, good, բարեգոյն, better. 2. with the prepositions քան, և, առաւել, as, մեծ, great, մեծ քան, մեծ և, առաւել մեծ, greater. 3. with different cases of the substantive, as, մեծն ի մարգարէից, greater than all prophets; մեծն ի մարգարէս, greater amongst the prophets.

The Superlatives are also formed in three manners: 1. with the particles առաւել, գեր, յոյժ, երեւ or եւ put before them, as, ամենաբարի, best. ամենախաւառ, wisest, գերաւաքուր, most clean. մեծաւայելութիւն, most convenient. եռամեծ, greatest. 2. by adding to them some adverbs, as, ևս մեծագոյն or մեծագոյն ևս, greatest. յոյժ վատթարագոյն, անհնարին չար, worst. ամենակից գեղեցիկ, most handsome. երկուս եղկեղիկ, most miserable. 3. by redoubling the positives, as, մեծամեծ, greatest. չարաւոր or չար առաւելքան զչար, worst.

PRONOUNS

Pronouns supply the place of nouns and, like them, have case, number, and particularly the first, second and third persons, as, ես I, դու thou, նա he.

In Armenian they have no genders.

There are four kinds of pronouns : Substantive or Personal, as, ես I, դու thou, ինքն he, himself, իւր own, himself. Definitive, as, սա this, դա that, նա that, he, she, it. Possessive, as, իմ or իմոյն my, mine, մեր or մերոյն our, our's, քոյ or քոյն thy, thine, ձեր or ձերոյն your, your's, իւր or իւրոյն his, hers, its, իւրեանց, their, their's; & Relative, as, որ who, which, that, what.

The three letters ա, դ, ն, are called Articles - distinctive-of-the-persons; and joined to the terminations of words and verbs, shew their persons or order, and are used as personal, possessive, and definitive pronouns; as: մարդա, I who am a man or my man, or this man; մարդդ thou who art a man, or thy man, or that man; մարդն he who is a man, or his man or that man.

Ես I.

Իմ of me, mine or my.

Ինչ, յիս, առ իս to me.

Չիս me.

Յիւնէն from me.

Ինչ և with or by me.

Մեր we.

Մեր of us, our or our's.

Մեզ, զմեզ, առ մեզ to us.

Չմեզ us.

Ի մէնջ from us.

Մեր և or մեր և with or by us.

Դու thou.

Քո of thee, thine or thy.

Քեզ, առ քեզ, յքեզ to thee.

Չքեզ thee.

Ի քէն from thee.

Քև with or by thee.

Դուք ye or you.

Ձեր of you, your or your's.

Ձեզ, զձեզ, առ ձեզ to you.

Չձեզ you.

Ի Ձէնջ from you.

Ձեր և or ձեր և with or by you.

Ինքն he or himself.

Ինքեան of him or his.

Ինքեան or առ ինքն to him.

Չինքն him.

Յինքէնէ from him.

Ինքեամբ with or by him.

Ինքեանք they or themselves.

Ինքեանց of them, their or their's.

Ինքեանց or առ ինքեանս to them.

Չինքեանս them.

Յինքեանց from them.

Ինքեամբք with or by them.

VERBS

The Conjugations of the verbs are four, and are distinguished by the last vowels of their indicatives, which are, է, ւ, ան, ց.

The indicative of the First conjugation ends with the vowel է as, շարժեմ, I move; of the Second with ւ as, լուանամ, I wash; of the Third with ան as, հեղում, I pour out; of the Fourth with ց as, ուսանիմ, I learn.

Specimen of the four conjugations of the regular verbs with their moods, tenses, numbers and persons.

INDICATIVE — *Present*

Sing. Pers.	Plur. Pers.
Շարժ-եմ-ես-է .	շարժ-եմք-էք-են .
Լուան-ամ-աս-այ .	լուան-ամք-այք-ան .
Հեղ-ում-ուս-ու .	հեղ-ումք-ոյք-ուն .
Ուսան-իմ-իս-ի .	ուսան-իմք-իք-ին .
<i>Imperfect</i>	
Շարժ-էի-էիր-էր .	շարժ-էաք-էիք-էին .
Լուան-այի-այիր-այր .	լուան-այաք-այիք-ային .
Հեղ-ուի-ուիր-ոյր .	հեղ-ուաք-ուիք-ուն .
Ուսան-էի-էիր-էր .	ուսան-էաք-էիք-էին .
<i>Perfect</i>	
Շարժ-եցի-եցեր-եաց .	շարժ-եցաք-եցիք-եցին .
Լուա-ցի-ցեր-լուաց .	լուա-ցաք-ցիք-ցին .
Հեղ-ի-եր-հեղ .	հեղ-աք-իք-ին .
Ուս-այ-ար-աւ .	ուս-աք-այք-ան .
<i>Future</i>	
Շարժ-եցից-եսցես-եսցէ .	շարժ-եսցուք-եսցիք-եսցեն .
Լուա-ցից-սցես-սցէ .	լուա-սցուք-սցիք-սցեն .
Հեղ-ից-ցես-ցէ .	հեղ-ցուք-ջիք-ցեն .
Ուս-այց-ցիս-ցի .	ուս-ցուք-ջիք-ցին .

IMPERATIVE — *Present*

Շարժեա՛, մի շարժեր .	Շարժեցէ՛ք, մի շարժէք .
Շարժեսցէ՛, մի շարժեսցէ .	Շարժեսցեն՛, մի շարժեսցեն .
Լուա՛, մի լուանար .	Լուացէ՛ք, մի լուանայք .
Լուասցէ՛, մի լուասցէ .	Լուասցեն՛, մի լուասցեն .
Հեղ՛, մի հեղուր .	Հեղէ՛ք, մի հեղուք .
Հեղցէ՛, մի հեղցէ .	Հեղցեն՛, մի հեղցեն .
Ուսիր՛, մի ուսանիր .	Ուսարո՛ւք, մի ուսանիք .
Ուսցի՛, մի ուսցի .	Ուսցին՛, մի ուսցին .
<i>Future</i>	
Շարժեսջիր OR շարժեսցես , շարժեսցէ .	Շարժեսցո՛ւք, շարժեսջիք , շարժեսցեն .
Լուասջիր OR լուասցես , լուասցէ .	Լուասցո՛ւք, լուասջիք , լուասցեն .
Հեղջիր OR հեղցես , հեղցէ .	Հեղցո՛ւք, հեղջիք , հեղցեն .
Ուսջիր OR ուսանիջիր , ուսցի .	Ուսցո՛ւք, ուսջիք OR ուսանիջիք , ուսցին .

SUBJUNCTIVE

The Present is formed like that of Indicative.

Future

Շարժ-իցեմ-իցես-իցէ .	շարժ-իցեմք-իցէք-իցեն .
Լուան-այցեմ-այցես-այցէ .	լուան-այցեմք-այցէք-այցեն .
Հեղ-ուցում-ուցուս-ուցու .	հեղ-ուցումք-ուցուք-ուցուն .
Ուսան-իցիմ-իցիս-իցի .	ուսան-իցիմք-իցիք-իցին .

INFINITIVE

Շարժ-ել. Լուան-ալ. Հեղ-ուլ. Ուսան-իլ or ել.

PARTICIPLE — *Present*

Շարժող or Շարժեցող. Լուացող. Հեղող. Ուսանող.

Past

Շարժեալ. Լուացեալ. Հեղեալ. Ուսեալ.

Future

Շարժելոց or Շարժելի. Լուանալոց or Լուանալի.
Հեղոց or Հեղի. Ուսանելոց or Ուսանելի.

CONJUGATION OF SUBSTANTIVE VERBS

Defective verb եմ, *I am.*

INDICATIVE — *Present*

Եմ I am ես thou art է he is.
Եմք we are էք you are են they are.

Imperfect

Եի I was էիր thou wast էր he was.
Եմք we were էիք you were էին they were.

IMPERATIVE

Եր be thou or do thou be.
Եք or երո՛ւք be you or do you be.

SUBJUNCTIVE

Եցեմ I be Եցես thou be Եցէ he be.
Եցեմք we be Եցէք you be Եցեն they be.

INFINITIVE

Ել to be.

PARTICIPLE — *Past*

Եալ been or having been.

Future

Ելոց which is to be or about to be.

Defective verb գոմ I am or I exist.

INDICATIVE — *Present*

Գոմ I am գոս thou art գոյ he is.
Գոմք we are գոք you are գոն they are.

Imperfect

Գոյիր thou wast գոյր he was.

Գոյին they were.

SUBJUNCTIVE — *Future*

Գուցէ he be, it may be, it would be.
Գուցեն they be, they may be.

INFINITIVE

Գուլ to be, to exist.

PARTICIPLE — *Present*

Գոյող being.

Substantive verb եղւնիւմ I am made
or done.

INDICATIVE — *Present*

Եղանիւմ I am made Եղանիս thou art
made Եղանի he is made.
Եղանիմք we are made Եղանիք you are
made Եղանին they are made.

Imperfect

Եղանէի I was made Եղանէիր thou
wast made Եղանէր he was made.
Եղանէմք we were made Եղանէիք you
were made Եղանէին they were
made.

Perfect

Եղէ or Եղայ I have been Եղեր thou
hast been Եղլ he has been.
Եղաք or Եղեաք we have been Եղէք
or Եղայք you have been Եղեն they
have been.

Future

Եղէց I shall be Եղիցիս thou shalt be
Եղիցի he shall be.

IMPERATIVE — *Present*

Մի եղանի՛ր be thou not եղիցի՛ let him be.

Եղերո՛ւք be you մի եղանիք be you not եղիցին՛ let them be.

SUBJUNCTIVE

The Present is formed like that of the Indicative.

Future

Եղիցի՛մ or եղանիցի՛մ I shall be made եղիցիս՛ thou shalt be made եղիցի՛ he shall be made.

Եղիցիմք՛ or եղանիցիմք՛ we shall be made եղիցիք՛ or եղիցեք՛ you shall be made եղիցին՛ they shall be made.

INFINITIVE

Եղանիլ to be, to be made, to be done.

PARTICIPLE — *Past*

Եղեալ been, made, done, having been.

Future

Եղանելոց՛ or եղանելի՛ which is to be.

Substantive verb լինիս I am, I am made or done.

INDICATIVE — *Present*

Լինի՛մ I am լինիս՛ thou art լինի՛ he is. Լինիմք՛ we are լինիք՛ you are լինին՛ they are.

Imperfect

Լինեի՛ I was լինեիր՛ thou wast լիներ՛ he was.

Լինեաք՛ we were լինեիք՛ you were լինեին՛ they were.

Future

Լիցի՛մ I shall be լիցիս՛ thou shalt be լիցի՛ he shall be.

Լիցումք՛ we shall be լիցիք՛ or լիցեք՛ you shall be լիցին՛ they shall be.

IMPERATIVE — *Present*

Լի՛ր be thou մի լինիր՛ be thou not լիցի՛ let him be.

Լիք՛ or լերո՛ւք be you մի լինիք՛ be you not լիցին՛ let them be.

Future

Լիցիր՛ or լինիցիր՛ or լիցիս՛ be thou լիցի՛ let him be.

Լիցումք՛ let us be լիցիք՛ or լինիք՛ be you լիցին՛ let them be.

SUBJUNCTIVE

Present is like that of the Indicative.

Future

Լինիցի՛մ I be or may be լինիցիս՛ thou be լինիցի՛ he be.

Լինիցիմք՛ we be լինիցիք՛ you be լինիցին՛ they be.

INFINITIVE

Լինել to be.

PARTICIPLE — *Present*

Լինող being.

Past

Լեալ or լեալ been, having been.

Future

Լինելոց՛ or լինելի՛ which is to be.

FIRST CONJUGATION

Active շարժես To move.

INDICATIVE — *Present*

Շարժեմ՛ I move շարժես՛ thou movest շարժե՛ he moves.

Շարժեմք՛ we move շարժեք՛ you move շարժեն՛ they move.

Imperfect

Շարժեի՛ I moved or was moving շարժեիր՛ thou movedst or wast moving շարժեր՛ he moved or was moving.

Շարժեաք՛ we moved or were moving շարժեիք՛ you moved or were moving շարժեին՛ they moved or were moving.

Perfect

Շարժեցի՛ I moved շարժեցիր՛ thou movedst շարժեաց՛ he moved.

Շարժեցաք՛ we moved շարժեցիք՛ you moved շարժեցին՛ they moved.

Future

Շարժեցից I shall move շարժեցես thou shalt move շարժեցէ he shall move.

Շարժեցուք we shall move շարժես ջիք you shall move շարժեցն they shall move.

IMPERATIVE — *Present*

Շարժեա՛ move thou մի շարժեր move thou not շարժեցէ let him move.

Շարժեցէք move you մի շարժէք move you not շարժեցեն let them move.

Future

Շարժեցիր or շարժեցես move thou շարժեցի let him move.

Շարժեցուք let us move շարժեցիք move you շարժեցն let them move.

SUBJUNCTIVE

The Present is like that of the Indicative.

Future

Շարժիցեմ I move, I may, might, could, should, would move շարժիցես thou move, &c. շարժիցէ he move, &c.

Շարժիցեմք we move, &c. շարժիցէք you move, &c. շարժիցեն they move, [&c.

INFINITIVE

Շարժել to move.

PARTICIPLE — *Present*

Շարժող or շարժեցող moving, who moves.

Past

Շարժեալ or շարժեցեալ having moved.

Future

Շարժեւոյ which has to move.

Passive շարժիմ To be moved

INDICATIVE — *Present*

Շարժիմ I am moved շարժիս thou art moved շարժի he is moved.

Շարժիմք we are moved շարժիք you are moved շարժին they are moved.

Imperfect

Շարժէի I was moved շարժէիր thou wast moved շարժէր or շարժիւր he was moved.

Շարժէաք we were moved շարժէիք you were moved շարժէին they were moved.

Perfect

Շարժեցայ I have been moved շարժեցար thou hast been moved շարժեցաւ he has been moved.

Շարժեցաք we have been moved շարժեցաք you have been moved շարժեցան they have been moved.

Future

Շարժեցայց I shall be moved շարժեսցիս thou shalt be moved շարժեցի he shall be moved.

Շարժեցուք we shall be moved շարժիջիք you shall be moved շարժեսցին they shall be moved.

IMPERATIVE — *Present*

Շարժեա՛ց or շարժեցիր be thou moved մի շարժիր be thou not moved շարժեցի let him be moved.

Շարժեցարո՛ւք be you moved մի շարժիք be you not moved շարժեցին let them be moved.

Future

Շարժեցիր or շարժիջիր be thou moved շարժեցի let him be moved.

Շարժեցուք let us be moved շարժիջիք be you moved շարժեցին let them be moved.

SUBJUNCTIVE

Present is like that of the Indicative.

Future

Շարժիցիմ I shall be moved շարժիցիս thou shalt be moved շարժիցի he shall be moved.

Շարժիցիմք we shall be moved շարժիցիք you shall be moved շարժիցին they shall be moved.

INFINITIVE

Շարժիլ or շարժել to be moved.

PARTICIPLE — *Past*

Շարժեալ or շարժեցեալ moved, being moved.

Future

Շարժելոյ or շարժելի which is to be moved.

In this manner many neuter-passive and common verbs are conjugated.

SECOND CONJUGATION

Active ԼՈՒՍՆԱՄ *To wash*

INDICATIVE — *Present*

Լուանամ I wash լուանաս thou wash-est լուանայ he washes.

Լուանամք we wash լուանալք you wash լուանան they wash.

Imperfect

Լուանայի I washed or was washing լուանայիր thou washedst or wast washing լուանայր he washed or was washing.

Լուանայաք we washed or were washing լուանայիք you washed or were washing լուանային they washed or were washing.

Perfect

Լուացի I washed լուացեր thou washedst լուաց he washed.

Լուացաք we washed լուացիք you washed լուացին they washed.

Future

Լուացից I shall wash լուացես thou shalt wash լուացէ he shall wash.

Լուացուք we shall wash լուացըք you shall wash լուացեն they shall wash.

IMPERATIVE

Present and Future

Լուա՛, լուասընր or լուացես wash thou մի՛ լուանար wash thou not լուասցէ՛ let him wash.

Լուացուք let us wash լուացէք or լուասընք wash you լուացեն let them wash.

SUBJUNCTIVE — *Future*

Լուանայցեմ I wash, may wash, might wash, I could, should, would wash լուանայցես thou wash, &c. լուանայցէ he wash, &c.

Լուանայցեմք we wash լուանայցէք you wash լուանայցեն they wash.

INFINITIVE

Լուանալ to wash.

PARTICIPLE — *Present*

Լուացող washing, who washes.

Past

Լուացեալ having washed.

Future

Լուանալոյ who has to wash.

Passive ԼՈՒՍՆԻՄ *To be washed*

INDICATIVE — *Present*

Լուանիմ I am washed լուանիս thou art washed լուանի he is washed.

Լուանիմք we are washed լուանիք you are washed լուանին they are washed.

Perfect

Լուացայ I have been washed լուացար thou hast been washed լուացալ he has been washed.

Լուացաք we have been washed լուացալք you have been washed լուացան they have been washed.

Future

Լուացայց I shall be washed լուացիս thou shalt be washed լուացի he shall be washed.

Լուացուք we shall be washed լուացըք you shall be washed լուացին they shall be washed.

IMPERATIVE

Present and Future

Լուա՛, լուացիր or լուասընր be thou washed լուացի let him be washed.

Լուացուք let us be washed լուացըք

be you washed լուսացին let them be washed.

SUBJUNCTIVE

Լուսանայցիմ I may be washed լուսանայցիս thou mayest be washed լուսանայցի he may be washed.

Լուսանայցիմք we may be washed լուսանայցիք you may be washed լուսանայցին they may be washed.

INFINITIVE

Լուսանիլ to be washed.

PARTICIPLE — Past

Լուսացեալ washed.

Future

Լուսանալի which is to be washed.

The passives of the second conjugation are not so harmonious to the ear, whence they are sometimes formed by means of the verbs substantive, or the actives are adopted with a passive sense.

THIRD CONJUGATION

Active ՀԵՂՈՒՄ To pour out

INDICATIVE — Present

Հեղում I pour out Հեղուս thou pour-est out Հեղու he pours out.

Հեղումք we pour out Հեղուք you pour out Հեղուն they pour out.

Imperfect

Հեղուի I poured out or was pouring out Հեղուիր thou pour'dst out or wast pouring out Հեղար he poured out or was pouring out.

Հեղուաք we poured out or were pouring out Հեղուիք you poured out or were pouring out Հեղուն they poured out or were pouring out.

Perfect

Հեղի I poured out Հեղեր thou pour'dst out եհեղ or հեղ he poured out.

Հեղաք we poured out Հեղիք you poured out Հեղին they poured out.

Future

Հեղեց I shall pour out հեղես thou shalt pour out հեղցես he shall pour out.

Հեղցուք we shall pour out հեղցիք you shall pour out հեղցեն they shall pour out.

IMPERATIVE

Present and Future

Հեղ, հեղցիր or հեղես do thou pour out մի հեղուր do thou not pour out հեղցես let him pour out.

Հեղցուք let us pour out հեղեք or հեղցիք do you pour out մի հեղուք do you not pour out հեղցեն let them pour out.

SUBJUNCTIVE — Future

Հեղուցում I pour out, I may, might, could, should, would pour out հեղուցուս, thou pour out, &c. հեղուցու he pour out, &c.

Հեղուցումք we pour out, &c. հեղուցուք you pour out հեղուցուն they pour out.

INFINITIVE

Հեղուլ to pour out.

PARTICIPLE — Present

Հեղող pouring out.

Past

Հեղեալ having poured out.

Future

Հեղոց who has to pour out.

Passive ՀԵՂԱՆԻՄ To be poured out

INDICATIVE — Present

Հեղանիմ I am poured out հեղանիս thou art poured out հեղանի he is poured out.

Հեղանիմք we are poured out հեղանիք you are poured out հեղանին they are poured out.

Perfect

Հեղայ I have been poured out հե-

զար thou hast been poured out հե-
զաւ he has been poured out.
Հեղաք we have been poured out հե-
ղաք you have been poured out հե-
ղան they have been poured out.

Future

Հեղայց I shall be poured out հեղցիս
thou shalt be poured out հեղցի he
shall be poured out.
Հեղցուք we shall be poured out հեղ-
ցիք you shall be poured out հեղցին
they shall be poured out.

IMPERATIVE

Հեղեր or հեղցիս be thou poured out
հեղցի let him be poured out.
Հեղարուք or հեղցիք be you poured out
հեղցին let them be poured out.

INFINITIVE

Հեղանիլ to be poured out.

PARTICIPLE — *Past*

Հեղեալ poured out.

Future

Հեղի which is to be poured out.

The deficiencies of the third con-
jugation passive are supplied from
it's active.

FOURTH CONJUGATION

Common verb ՌԻՍԵՆԻՄ To learn

INDICATIVE — *Present*

Ռսանիմ I learn ռսանիս thou learn-
est ռսանի he learns.
Ռսանիմք we learn ռսանիք you learn
ռսանին they learn.

Imperfect

Ռսանէի I learned or was learning
ռսանէիր thou learnedst or wast
learning ռսանէր he learned or was
learning.
Ռսանէաք we learned or were learn-
ing ռսանէիք you learned or were
learning ռսանէին they learned or
were learning.

Perfect

Ռսայ I have learned ռսար thou
hast learned ռսաւ he has learned.
Ռսաք we have learned ռսաք you
have learned ռսան they have
learned.

Future

Ռսայց I shall learn ռսցիս thou shalt
learn ռսցի he shall learn.
Ռսցուք we shall learn ռսցիք you shall
learn ռսցին they shall learn.

IMPERATIVE — *Present*

Ռսիր learn thou մի ռսանիր learn
thou not ռսցի let him learn.
Ռսարուք do you learn մի ռսանիք do
you not learn ռսցին let them learn.

Future

Ռսջիր or ռսանիջիր learn thou ռսցի
let him learn.
Ռսցուք let us learn ռսջիք or ռսա-
նիջիք do you learn ռսցին let them
learn.

SUBJUNCTIVE

The Present is like that of the Indicative.

Future

Ռսանիցիմ I learn, may, might, could,
should, would learn ռսանիցիս thou
learn, &c. ռսանիցի he learn, &c.
Ռսանիցիմք we learn, &c. ռսանիցիք
you learn ռսանիցին they learn.

INFINITIVE

Ռսանիլ or ռսանեիլ to learn.

PARTICIPLE — *Present*

Ռսանող learning, who learns.

Past

Ռսեալ having learned.

Future

Ռսանելոց or ռսանելի who has to
learn.

Thus are also conjugated the com-
mon verbs, which in the first person
of the Perfect terminate in յայ.

They are at the same time active
and passive.

IRREGULAR VERBS

The Irregular Verbs are changed in their Perfect Tenses in the following manner.

Infinitive	Indicative-Present	Perfect
Անել to do.	անեմ I do.	արարի I did.
Դնել to put.	դնեմ I put.	էդի I have put, I put.
Լսել to hear.	լսեմ I hear.	լուայ I heard.
Ճանաչել to know.	ճանաչեմ I know.	ծանեայ I have known, I knew.
Մեղանչել to sin.	մեղանչեմ I sin.	մեղայ I have sin, or sinned.
Յառնել to rise.	յառնեմ I rise.	յարեայ I have been risen, I rose.
Տալ to give.	տամ I give.	էտու I have given, I gave.
Գալ to come.	գամ I come.	էկի I came, or I was come.
Ուտել to eat.	ուտեմ I eat.	կերայ I have eaten, I ate or eat.
Ըմպել to drink.	ըմպեմ I drink.	արբի I drank.
Ունել to take.	ունիմ I take.	կալայ I took, or I have taken.
Երթալ to go.	երթամ I go.	չոգայ I went, or I am gone.

VERBS IMPERSONAL

Ամպէ, it begins to cloud.	Լսի it is noised abroad.
Անձրիւ է it rains; it is raining.	Հասանէ or հասանի it happens, it falls
Յողէ the dew falls.	Պատահէ it happens. [out.
Հեղեղաւ է it comes pouring, it runs	Հանդիպի it happens.
Ձիւնէ it snows. [over.	Պիտի one must.
Ճառագայթէ it shines.	Յաւէ or ցաւի it pains.
Առաւօտէ it begins to be day-light.	Անկ է it becomes, it is fit, must.
Մրրկէ it blows very hard.	Արժան է it is convenient, it becomes.
Փայլառաւ է it lightens.	Անհնար է it is impossible.
Պողպեղէ it produces fruit.	Բարւոք է it is good, it is well.
Մռնէ it bellows, it roars.	Խիստ է it is hard.
Կողկանձէ it howls.	Կամ է or կամք էն it is wished, it wills.
Բառաջէ it bellows, it roars.	Հարկ է it must, it is necessary.
Այգանայ it clears up.	Մարթ է it may be.
Առաւօտանայ it dawns.	Յայտ է it is clear.
Երեկոյանայ it darkens; the night falls.	Շատ է it is enough, it suffices.
Գիշերանայ it is become night.	Պարտ է it must.
Լուսանայ it brightens.	Վայել է it is fit, it is proper.
Խաւարանայ it grows dusky.	Պէտք էն it must, it is necessary.
Հրանայ it kindles.	Օրէն է or էն 't is lawful, it allows.
Որոտայ it thunders.	Փոյթ է it is cared for.
Ասի it is reported, they say.	Օգուտ է it is expedient.
Երևի it appears, it seems.	Ի դէպ է it is suitable, or convenient,
Թուի it seems.	it becomes, it is fit.
Կարծի 'tis believed, it is thought.	

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ — ABBREVIATIONS

<i>a. af.</i>	adjective, adjective feminine	ածական, ած. իգական
<i>ad.</i>	adverb	մակբայ
<i>agr.</i>	agriculture	երկրագործութիւն
<i>alg.</i>	algebra	գրահաշիւ
<i>anat.</i>	anatomy	անդամազննութիւն
<i>Ar.</i>	Arabic	արաբերէն
<i>arith.</i>	arithmetic	[թուաբանութիւն
<i>art.</i>	article	յօդ
<i>ast.</i>	astronomy	աստղաբաշխութիւն
<i>bot.</i>	botany	տնկաբանութիւն
<i>Chald.</i>	Chaldaic	քաղդէարէն
<i>chem.</i>	chemistry	տարրաբանութիւն
<i>com.</i>	commerce	վաճառականութիւն
<i>conj.</i>	conjunction	շաղկապ
<i>fig.</i>	figurative	փոխաբերական
<i>Fr.</i>	French	գաղղիարէն
<i>geog.</i>	geography	աշխարհագրութիւն
<i>geol.</i>	geology	երկրաբանութիւն
<i>geom.</i>	geometry	երկրաչափութիւն
<i>gr.</i>	grammar	քերականութիւն
<i>Gr</i>	Greek	յունարէն
<i>H.</i>	Hebrew	եբրայեցերէն
<i>int.</i>	interjection	միջարկութիւն
<i>L.</i>	Latin	լատիներէն
<i>mar.</i>	marine, sea-term	ծովային
<i>math.</i>	mathematics	չափագիտութիւն
<i>mech.</i>	mechanics	մեքենականութիւն
<i>med.</i>	medical term	բժշկութիւն
<i>mus.</i>	music	երաժշտութիւն
<i>pn. or np.</i>	proper name	յատուկ անուն
<i>Pers.</i>	Persian	պարսկերէն
<i>phil.</i>	philosophy	իմաստասիրութիւն
<i>phys.</i>	physics	բնագիտութիւն
<i>pl.</i>	plural	յոգնակի
<i>poss.</i>	possessive	ստացական
<i>pr.</i>	preposition	նախադրութիւն
<i>pron.</i>	pronoun	դերանուն
<i>rhét.</i>	rhetoric	ճարտասանութիւն
<i>S.</i>	See	Տես
<i>s. sf.</i>	substantive, substantive feminine	գոյական, գոյ. իգական
<i>Syr.</i>	Syriac	ասորերէն
<i>Turk.</i>	Turkish	տաճկերէն
<i>v.</i>	verb	բայ
<i>va.</i>	— active	— ներգործական
<i>v. aux.</i>	— auxiliary	— օժանդակ
<i>vd.</i>	— defective	— պակասաւոր
<i>v. imp.</i>	— impersonal	— դիմազուրկ
<i>vn.</i>	— neuter	— չէզոք
<i>vna.</i>	— —-active	— —-ներգործական
<i>vp.</i>	— passive	— կրաւորական
<i>v. pron.</i>	— pronominal	— դերանունական
<i>w.</i>	word	բառ
<i>zool.</i>	zoology	կենդանաբանութիւն
.	popular	ռամկական

ՆՈՐ ԲԱՌԳԻՐՔ

Հ Ա Յ — Ա Ն Գ Լ Ի Ա Ր Է Ն

Ա

Ա (*ipe*) այբ, ից *s.* the first letter & the first vowel of the alphabet; ա, ան, one; first; աս, ten thousand.

— It is sometimes changed for է, է, ը & օ, as, աղախւր-էղախւր, Եւրոպա-Եւրոպէ, անկողին-ընկողին, աճառ-օճառ. And sometimes it is used for ornament; as, ատեամ-ատեմ, ղեակ-ղեկ.

Ա, Ա՛, *int.* ah! oh! alas! oh heavens! ա՛ ա՛, տէր տէր, alas! o Lord God! ա՛ թշուառական, o miserable! o villain! o rascal!

Աբ *s.* ab, the twelfth month of the Hebrews. [abbot.

Աբաս, Աբբաս, ու *s.* H. w. father;

Աբարբի, -ոն *s.* Gr. w. euphorbium.

Աբբայ, ից *s.* Syr. w. abba; S. Աբաս;

- or -աճայր *s.* abbot, superior; ընդ-

հանրական -, abbot general; յական

a. abbatial; յարան *s.* abbey; յուրթի

s. abbey, abbacy, abbotship.

Աբբանա *s.* H. w. Bamah, high place.

Աբբասուհի *sf.* abbess, superioress.

Աբեթ, ի *s.* tinder.

Աբեղուհի *sf.* Abel's sister.

Աբեղաթաղ *s.* monk's funeral.

Աբեղայ, ից *s.* monk, friar; - լինել,

to turn or become monk; -ական *a.*

monachal; -աճաշ *s.* monk's food;

-ուրթիւն or

Աբեղուրթի *s.* monachism, monastic

Աբեղեան *s.* pl. monks. [life.

*Աբեղուկ *s.* zool. lark, tit-lark; Երգէ

-, the - carols. [an; *pn.* Ebion.

Աբիոն, -ացի *a.* H. w. poor; Ebionit-

Ագաթէս *s.* Gr. w. agate.

Ագաւ, աց *a.* avaricious, stingy,

grasping, sordid; գոխային -, very

greedy or insatiable avaricious; -ա-

բար *ad.* avariciously, niggardly; -ա-

միա *a.* very covetous, griping, miser-

ly; -անամ or -եմ, եցի *vn.* to be avar-

icious, niggard, to save sordidly; to

be sparing of, to hoard avariciously;

- զագահութի, to be given to covet-

ousness; - ի ժամանակն, to be spar-

ing of one's time; -ուրթի *s.* avarice,

niggardness, stinginess.

Ագաղաղ S. Աբաղաղ.

Ագան *a.* early-rising, diligent.

Ագանեղիք, լեաց *s.* clothes, attire,

dress, garb, raiment; - ոտից, shoes,

slippers; - նիմ, գայ, գիր, գեալ or գու-

ցեալ *vn.* to clothe or dress oneself, to

wear, to put on: to take lodgings, to

pass the night, to sojourn, to dwell;

to stay; - զրահս, to put on a breast-

plate or cuirass.

Ագանուրթ, այ *s.* H. w. liquid vessel.

Ագապ, աց *s.* Gr. w. agapæ, love-

feasts.

Ագամ, *ի* *a.* bob-tailed; docked, tailless.

Ագորակ, *այ* *s.* farm, land, field; country, village; - *տեղիք*, rural or country places; - *աբաշխ* *s.* farm-guardian, or inspector; - *ային* *a.* agrarian; rural, rustic, country; - *օրէնք*, agrarian law; - *անամ* *vn.* to be deserted, unpeopled; - *իկ* *s.* small field.

Ագետակ *s.* the under part of the tail.

Ագետոր *a.* tailed; - *ասուլ*, comet.

Ագի, *ագւոյ* *s.* tail.

Ագոյցք, *ուցից* *s.* lever, bar, crowbar; ring; enchasing, jointing, staple of a lock.

Ագոն, *ի* *s.* *G. w.* agon, fight, Olympic game; - *ագիր*, *գրաց* *s.* agonothete; - *ագաշտ* *s.* arena; - *ալար*, - *արար* *s.* athlete, wrestler; - *խաայք* *s.* athletes.

Ագոռանք *s.* dung-hill.

Ագուգայք, *յից* *s.* *Gr. w.* pipe, tube, conduit, canal, aqueduct.

Ագուռ *s.* palm, hollow of the hand: brick; *a.* hard.

Ագուցանեմ, *յի* *va.* to clothe, to dress; to enchase, to set, to fit in: to harbour, to lodge; - *իօշկս*, to put on the shoes of; - *մատանիս ումէք*, to put a ring in a person's finger.

Ագուցիկ *a.* enchased. [*& Անչէմ*.

Ագուռ, *ու* *s.* raven, crow; *S.* *Անչէմ*

**Ագումէջ* *s.* the groin.

Ագցան *S.* *Աբցան*.

Ագամաթուղ *s.* banana-fig, plantain; - *թղենի* *s.* banana-tree.

Ագամանդ, *ի* *s.* diamond; *S.* *Մագնիս*; - *էայ* *a.* adamantine; adamantean, hard; magnetic. [of the Hebrews.

Ագար, *այ* *s.* adar, the sixth month

Ագեն, *ի*, *Ագին*, *այ* *s.* *H. w.* Eden, paradise. [Lord God.

Ագոնիա, *յի* *s.* *H. w.* Adonai, the

Ազազանամ, *ացայ* *vn.* to grow dry or lean, to fade, to wither.

Ազազեմ, *էցի* *va.* to cause to fade, to tarnish, to dry.

Ազազիմ *S.* *Ազազանամ*.

Ազազու *s.* *bot.* carpesium.

Ազազուն *a.* dry, arid, dead; lean, slender, wasted away.

Ազատ, *այ* *a.* free, independent; freed, enfranchised, redeemed, quit, ransomed; large, vast; noble; - *Մասիս*, the great Ararat; - *անեւ* *S.* *Ազատեմ*; - *կացուցանել*, to dispense, to exempt; - or

Ազատաբար *ad.* freely; nobly; - *բանեմ*, *էցի* *vn.* to speak freely, frankly; - *բերան* *a.* plain- or free-spoken, -tongued, frank, bold; *ad.* freely, boldly; - *գիր*, *գրաց* *s.* freed-man, libertine; - *գունդ* *s.* the noble corps, corps of nobles; *a.* formed, composed of nobles; - *գրեմ* *va.* to set free, to enfranchise; - *գրութիւն* *s.* libertinism, enfranchisement; - *գէմ* *ad.* openly, frankly; - *զարմ*, - *զգի*, - *զնեայ* *a.* of noble birth, high-born, illustrious; - *զօր* *s.* regiment of nobles; - *ճողով*, - *խումբ* *S.* *Ազատագունդ*; - *խօս* *S.* *Համարձակախօս*; - *կ* *a.* very noble; - *կան* *a.* liberal; free; noble; - *կանութի* *s.* liberty; liberality; generosity; nobleness; - *կին* *sf.* gentlewoman, dame, lady; - *կից* *a.* *s.* free-companion; - *կոյս* *s.* the nobility; - *կրօն* *s.* free-thinker; - *զաց* *s.* public free mill; - *միտ* *a.* noble-minded, free-hearted; generous, liberal; - *մաութի* *s.* free-heartedness; liberalism; - *համ*, *ացայ* *vn.* to free or rid oneself, to shake off, to break away; to be ennobled or exalted; - *նի*, - *տարք* *s.* *pl.* the nobility, the aristocracy, the court; - *սէր*, *սիրաց* *a.* fond of liberty, liberal; - *սիրութի* *s.* love of liberty; liberalism; - *տոհմ* *S.* *Ազատազարմ*; - *տոհմութիւն* *s.* noble birth, nobility of family; - *րար*, *աց* *a.* *s.* liberator, saver, deliverer; - *բայլ* *a.* free-footed.

Ազատեմ, *էցի* *va.* to liberate, to deliver, to save; to enfranchise, to emancipate; to free, to exempt, to disentangle, to disengage; - *էցուցանեմ* *va.* to free.

Ազատորդի *s.* free-born, son of a noble, nobleman; - *որեար* *s.* *pl.* the nobility, the peers.

Ազատութիւն *s.* liberty, freedom; exemption; privilege; emancipation, deliverance, enfranchisement; nobleness; generosity; frankness.

Ազատուհի *sf.* gentlewoman. [*րոս*.

Ազատքեղ *s.* *bot.* parsley, *S.* *Քեղահա*

Ազատօրէն *S.* *Ազատաբար*.

Ազբախումբ *a.* very close, serried.

Ազբն, *բին* *s.* weft, woof, warp.

Ազբոց *s.* simple stick.

Ազգ, *այ* *s.* nation, people; generation; race; gender; kind, sort, quality; sex, age, epoch; century; manner, way; *Գլխք* - *այ*, Book of Judges; *յ-է* *յ-*, from age to age, from gene-

ration to generation; - Հայոց, the Armenian nation; Անգլիացի յ-է, of the English nation, English; Ամերիկացի եմ -աւ, I am American by birth; -կանանց, the female sex, the fair sex, the woman kind; -մարդկան, the human kind, humanity; -ով, with all the nation; մի -, the same, the same manner, equally; -ք -ք բանասիրութեան, the different kinds of literature; -ք և ազինք, all nations, all people.

Ազգաբան s. genealogist.

Ազգաբանական a. genealogical.

Ազգաբանեմ, եցի va. to draw or write a genealogy, to number ancestors.

Ազգաբանութիւն s. genealogy.

Ազգ ազգ, Ազգի ազգի s. many nations, many people; a. various, different, manifold.

Ազգագուլ a. admirer of his country, who praises his country.

Ազգադաւ, Ազգադրութ a. who betrays his country.

Ազգադորդ a. who shakes, overthrows, upsets the nation.

Ազգաթիւ s. relation; genealogy: lineage.

Ազգաժողով a. united by nationality; s. national assembly.

Ազգախառն a. relation, consanguineous. [consanguinity.

Ազգախառնութիւն s. relationship,

Ազգախուռլ a. who agitates, disturbs the nation.

Ազգածանութ a. known by the nation; known to the nation.

Ազգական s. relation, kinsman or kinswoman; մերձաւոր -, next of kin; a. like, analogous.

Ազգականութիւն s. relationship, consanguinity, kin, cognation; race, family; likeness, analogy; զօդք ազգականութիւն, the ties of relationship.

Ազգականուհի sf. kinswoman.

Ազգակեղծ a. who hides or dissimulates his nationality. [his nation.

Ազգակեցոյց a. who rescues, liberates

Ազգակից s. parent, compatriot; a. national, of the same nation; allied to, near, like, similar, analogous.

Ազգակցիմ, եցայ vn. to make alliance by marriage.

Ազգակցութիւն s. consanguinity: affinity, alliance by marriage: analogy, likeness, resemblance.

Ազգահամար s. census; enumeration;

- առնել, to make the census of a nation or people.

Ազգահատութիւն s. extinction of a nation, race. [or race.

Ազգահաւ s. chief, father of a nation

Ազգային a. national: related, allied to by marriage; s. parent, relation; - բարք, national character; աւանդութիւն -, national tradition; - ժողովիւն Հայոց, the national assembly or synod of the Armenians.

Ազգայօդ a. which unites the nation; s. national tie.

Ազգանուէր a. devoted to the nation; offered by the nation. [nation.

Ազգասպան a. who is proud of his

Ազգասպետ s. chief, governor of a nation or family.

Ազգասպետութիւն s. charge or office of a governor of the people.

Ազգասպիլծ a. incestuous.

Ազգասպիլծութիւն s. incest.

Ազգասէր a. loving his country or nation, patriotic.

Ազգասիրութիւն s. attachment to his country or nation, patriotism.

Ազգավայել a. worthy or becoming to the nation. [mily or race.

Ազգաւառ առնել va. to extirpate a fa-

Ազգատեաց a. who hates his nation.

Ազգատեցութիւն s. hatred of one's nation. [tion, progeny.

Ազգատոհմ s. family, house, genera-

Ազգովիմք, Ազգովին ad. throughout the nation, nationally.

Ազգութիւն s. nationality.

Ազգ s. sensation, feeling; advice; - առնել, to give notice or information, to notify; to instruct; to advise, to admonish; to announce, to publish; - առնել յառաջագոյն or կանխաւ, to precaution, to premonish, to put on guard; - լինել, to be aware of, to be informed of; to be announced or published.

Ազգական a. advising, monitorial: penetrative, energetic, efficacious.

Ազգարան s. place where a public notice is proclaimed: instrument with which notice is given, horn, trumpet.

Ազգարար a. monitorial, advising; s. monitor, adviser.

Ազգարարութիւն s. advice, admonition, counsel; warning, summons; notice, information.

Ազգելի a. sensible; sensitive.

Ազդեցիկ *s. pl.* the senses.
 Ազդեմ, եցի *va.* to inform, to advertise, to announce; to influence, to inspire, to dictate; to work upon, move or affect; to suggest, to insinuate.
 Ազդեցական, Ազդեցիկ *a.* efficacious, energetic.
 Ազդեցութիւն, Ազդեցումն *s.* notice, warning, admonition; perception, instinct; inspiration; suggestion, instigation: efficacy, force, power; emphasis, energy.
 Ազդեցունեմ *S.* Ազդեմ. [viser.
 Ազդիւ *a.* efficacious, energetic: *s.* ad-
 Ազդողաբար *ad.* efficaciously, energetically.
 Ազդողական *a.* efficacious, energetic.
 Ազդողութիւն *S.* Ազդեցութիւն.
 Ազդոյ, Ազդու *a.* efficacious, strong, energetic, penetrative; pathetic, expressive, emphatic, significative; active, vehement, spirituous, violent.
 Ազդումն *S.* Ազդեցութիւն.
 Ազդր, դէր *s.* thigh; back.
 Ազն, ազին, զինք, զանց *s.* nation, people, generation; *S.* Ազդ.
 Ազնիւ, նուի, ուայ *a.* fine, good, exquisite, excellent, precious, rare, choice, worthy; noble, great; genteel, civil; *ad. int.* well! very well! bravo!
 Ազնուաբար *ad.* genteelly, civilly; nobly, generously.
 Ազնուաբարոյ, ից *a.* genteel, civil, well-mannered; noble, generous.
 Ազնուադին *a.* precious, dear, rare.
 Ազնուագութ *a.* benign, clement, kind, merciful, humane.
 Ազնուազարմ *a.* noble, illustrious, of a noble family.
 Ազնուազդի *a.* of noble nation, race.
 Ազնուազդութիւն *s.* nobility of nation, race.
 Ազնուախոհ *a.* who has noble sentiments.
 Ազնուական *a.* civil, genteel, noble, generous: *s.* gentleman.
 Ազնուականութիւն *s.* nobility, birth, gentility: civility, genteelness; generosity, nobleness.
 Ազնուամիտ *a.* of good sentiments, noble, generous.
 Ազնուամտութիւն *s.* nobility of sentiments.
 Ազնուանամ, աջայ *vn.* to grow better, to mend: to receive a grant of nobility: to be ennobled, to become noble.

Ազնուապաշտօն *a.* pious, religious, devout.
 Ազնուապետ, ի *s.* aristocrat.
 Ազնուապետական *a.* aristocratic.
 Ազնուապետութիւն *s.* aristocracy.
 Ազնուասիրտ *a.* who has a noble heart.
 Ազնուասրտութիւն *s.* nobility of heart.
 Ազնուատոհմ *a.* noble, of a noble family.
 Ազնուատոհմութիւն *s.* nobility of family, high birth.
 Ազնուացունեմ, ուցի *va.* to improve, to civilize; to refine: to confer a title, to grant nobility, to ennoble.
 Ազնուութիւն *s.* fineness, goodness, costliness, excellence, rarity; gentleness, civility: dignity, nobility.
 Ազոխ, ից *s.* sour grapes.
 Ազոխաջուր *s.* verjuice.
 Աթար *s.* dry cow's dung.
 Աթոռ, ոց *s.* chair, seat; stool; throne; bench; նստուցանել *յ-*, to make one sit on a throne or chair; to throne; նստել *յ-*, to sit on a chair or throne; -ս արկանել, to give seats or chairs; ելանել *յ-ոյ*, to rise up, to get up.
 Աթոռադործ *s.* chair-maker.
 Աթոռաժառանգ *s.* possessor, successor to any place or dignity.
 Աթոռակ, աց *s.* stool; foot-stool.
 Աթոռակալ, աց *s.* vicar; vice-president: successor.
 Աթոռակալութիւն *s.* vicarship, vicarage; possession of a chair, succession to a dignity.
 Աթոռակից *s.* colleague or companion in the same dignity, or on the same throne.
 Աթոռակցութիւն *s.* company on the same throne.
 Աթութայք, յից *s. pl.* elements, letters, characters, alphabet.
 Աթուր *S.* Առ աթուր.
 Աթան *a. ad.* cheap, cheaply; - գնել, to buy cheaply.
 Աժէք, էից *s. pl.* value, price.
 Ալ *S.* Ալի.
 Ալապաստր *s.* alabaster.
 Ալաունք, Ալաունք *s. pl.* the pleiades or pleiads; *S.* Բաղմաստեղք.
 Ալեղարդ *a.* gray-haired, gray-headed.
 Ալեսաս *S.* Ալեսաս.
 Ալեբաստան *a.* farinaceous, mixed with flour, mealy.
 Ալեբաստան *s.* meal-man.

Ալեւոյթ *S.* Ալեւորուծիւն.
 Ալեւոր *s.* gray-haired; old man.
 Ալեւորիմ, էցայ *vn.* to grow gray-haired, to grow old.
 Ալեւորուծիւն *s.* old age, the state of being gray-haired.
 Ալէլուիա *s.* hallelujah.
 Ալէխառն *a.* gray, gray-haired.
 Ալէծուկ, Ալէկոծ *a.* subject to tempests, tempest-beaten, floating, agitated, troubled; - առնեմ *S.* Ալէկոծեմ.
 - լինիմ *S.* Ալէկոծիմ.
 Ալէկոծեմ, էցի *va.* to beat to and fro; to agitate violently, to trouble.
 Ալէկոծիմ, էցայ *vn.* to float, to chafe, to grow troubled or agitated.
 Ալէկոծուծիւն, Ալէկոծումն *s.* agitation of the sea, storm, tempest: trouble, agitation.
 Ալէտանջ, Ալէտատան *a.* floating, swelling, rough.
 Ալի, ալոյ, Ալ. Ի *s.* axle; millstone; pulley; phantom.
 Ալիասասա *a.* having large waves, swelling, stormy; subject to tempests.
 Ալիւր, ալէր *s.* meal, flour; ցանեւ զ-ի վերայ, to powder or whiten with flour.
 Ալիք, ալեաց *s. pl.* wave, billow, surge, swell of the sea: gray hairs, old age; ծաղկիւ ալեաց, խոնարհիւ յալիս, to grow gray-haired, to get old; ալիս յալուցանել, to agitate the waves; հերձանեւ պատառել զալիս, to cleave the waves.
 Ալոճ, ից *s.* a small medlar.
 Ալոճենի *s.* small medlar-tree.
 Ալոջ, Ի, աջ *sf.* she-kid.
 Ալուց, ալցի *s. a.* hollow, cavity, inside: hollow, interior, deep.
 Ալփաբետք, Ալփալիտք *s. pl.* alphabet.
 Ալք, ալուց, ալից *s. pl.* *S.* Ալուց.
 Ալքիմիա *s.* alchemy.
 Ախ *S.* Աղիս.
 Ախ *int.* ah! alas!
 Ախազ *s.* ermine.
 Ախախիա *s.* acacia.
 Ախամախ *a.* foolish, gross-headed.
 Ախաարոյզ *a.* highwayman; indocile, ferocious.
 Ախաւեղադէս *s.* hanging cornice.
 Ախերակ *a.* vain.
 - յԱխերական, յԱխերկան *ad.* vainly.
 Ախժինք, Ախժիք *s.* dregs.
 Ախճապակ *S.* Յախճապակ.
 Ախմար, etc. *S.* Տխմար, etc.
 Ախոյան, ից, աջ, Ախոյեան, էնի, ից

s. antagonist, adversary, opponent; rival, competitor: champion, hero; triumpher.

Ախոյանաբար *ad.* as an antagonist; valiantly, heroically.

Ախոնդանոս *a.* hypochondriac.

Ախոնդանք, նաց, Ախոնդիք, դեաց *s. pl.* hypochondria: entrails, intestines, pluck.

Ախոռ, ոյ *s.* stall, stable.

Ախոռապան, աջ *s.* groom.

Ախոռապետ *s.* equerry; groom.

Ախորժ *a.* savoury; sweet, agreeable, delicious; - բանք, agreeable words; - վայրք, enchanting places; - յօժարուծեամբ *ad.* with great pleasure, willingly.

Ախորժք, ից *s. pl.* appetite; desire, wish; savour, taste; satisfaction, pleasure; ըստ մտացն ախորժից, ըստ ախորժից իմն, capriciously.

Ախորժաբար *ad.* with appetite; with pleasure, readily, willingly.

Ախորժաբեր *a.* appetizing, attractive.

Ախորժալից *a.* full of pleasure, agreeable.

Ախորժալուր *a.* who grants, accords, listens willingly; pleasurable to the ear, gratifying.

Ախորժակ, աջ *s.* taste; appetite; affection, will, inclination, willingness; passion, sentiment; ունեւ, to be hungry; to have a taste; չունեւ-իմիք, to have a taste for nothing; պակասութիւն, want of appetite; -աւ ուտել, to eat with appetite; շարժել բանալ զ-, to excite the appetite; բանալ զ-, to take away the appetite; ընտիր կիրթ, անկիրթ -, good, bad taste; ըստ իմոյս-ի, according to my tast.

Ախորժական *a.* pleasing, agreeable, sweet, amiable, delightful.

Ախորժահամ, Ախորժաճաշակ *a.* pleasing to the taste, savoury, sweet; good to eat, savoury.

Ախորժանք *s. pl.* appetite; desire, pleasure; ախորժանօք, with appetite; with pleasure. [agreeable.

Ախորժելի *a.* desirable, pleasing,

Ախորժեմ, էցի *va.* to taste of, to relish, to like; to love, to take pleasure in; to desire, to aim at; ոչ-, to take a disgust for or to; Թէ ախորժէք, if you please.

Ախորժեցուցանեմ, ուցի *va.* to inspire gratification, taste, pleasure.

Ախորժիմ S. Ախորժեմ.

Ախորժութիւն, Ախորժութիւն s. pleasure, taste.

Ախտ, ից s. illness, disease, indisposition; affection, passion; vice, bad habit: menses: seed of man; - ցաւոց՝ դառնութեան, calamity, plague, disaster, any thing troublesome; - արտասուաց, tears; - քնոյ, sleep; - մահու մահացու, mortal malady; զս մահու ջերանիլ, to be seriously, mortally ill; - մարդահաճութեան, adulation, flattery; սպաս ունել -ի, մեծարել զ-, to give one's self up to vice, pleasure.

Ախտաբան s. pathologist.

Ախտաբանական a. pathological.

Ախտաբանութիւն s. pathology.

Ախտաբար ad. viciously, passionately. [illness.

Ախտաբեկ a. crushed, oppressed by

Ախտաբեր a. morbid, engendering diseases or passions.

Ախտաբոյժ s.a. physician: that cures diseases, restorative.

Ախտագինիմ, էցայ տ. to be ill, indisposed, sick.

Ախտաժէտ, ժեւաց a. sick, ill, of a bad constitution or temperament; unhealthy.

Ախտաժէտութիւն s. bad temper, indisposition, languor, sickness, cacoehymy.

Ախտալից a. full of diseases, ill: vicious, bad, passionate. [passions.

Ախտալիր a. subject to diseases or

Ախտալից a. that has the same sickness: compassionate; - լինել ումէք, to have compassion, pity on some one, to compassionate.

Ախտալրեմ, էցի տ. to be ill, to suffer.

Ախտալրութիւն s. illness, sickness, distemper; suffering. [pity.

Ախտալցաբար ad. with compassion,

Ախտալցեմ, էցի, Ախտալցիմ, էցայ տ. to have compassion, to compassionate, to pity. [vice, passion.

Ախտալցութիւն s. compassion, pity;

Ախտահալած a. that drives away or cures diseases.

Ախտամոլ, ից a. vicious; lascivious.

Ախտամոլութիւն s. concupiscence, luxury.

Ախտանամ, ացայ տ. to be sick or ill: to have bad habits, to be vicious.

Ախտասէր a. that loves vices, vicious, devoted to passions.

Ախտասիրութիւն s. sensuality, love of vice, dishonest desires.

Ախտասպան a. that mortifies or controls his passions.

Ախտարակք, կաց s. pl. lot, disposition, nature, fate; a. natural, physical; յախտարակաց ad. physically, natu-

Ախտարար a. morbid. [rally.

Ախտարծարծ a. that excites illness, bad passions; - կերպարան, voluptuous image.

Ախտարմոլ, Ախտարմախ s. astrologer, one who professes judiciary astrology, magician, sorcerer.

Ախտարք, բաց s. pl. horoscope, nativity, stars.

Ախտացեալ a. ill, unwell.

Ախտացոյց a. symptomatic. [one ill.

Ախտացուցանեմ, ուցի տ. to make

Ախտաւոր a. vicious, passionate; ill, infirm; morbid.

Ախտաւորութիւն s. illness, malady: bad disposition, vice, passion.

Ած, ածք s. shooting, slip, cutting.

Ածական a. adjective.

Ածականաբար ad. adjectively.

Ածանցական a. derivative.

Ածանցեմ, էցի տ. to derive.

Ածանցիմ, էցայ տ. to be derived from, to come from.

Ածանցութիւն, Ածանցում s. derivation, origin, formation.

Ածելեմ, էցի տ. to raze.

Ածելի s. razor.

Ածեմ, ածի տ. to carry, to fetch, to bring; to strike; - ընդ իւր, to conduct; - 'ի ներքս, 'ի մէջ, to introduce; - 'ի վերայ or - թափել, to infer; - 'ի or վերածել, to reduce; - ընդ քարշ, to drag along; - զբոցով, to pass through flame, to enflame, to burn; - զմտաւ, to consider, to think, to reflect; - զբռամբ, to seize, to lay hold of; - զձու, to lay eggs; առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ, without making any objection, readily; - զհերս, to raze; - զիւրե՛ յինքն, to seduce, to entice.

Ածխադործ s. coal-man; charcoal-dealer. [coal.

Ածխակէզ առնեմ տ. to burn like

Ածխահանք s. coal-pit, coal-mine.

Ածխանամ, ացայ տ. to become coal.

Ածխանոց s. coal-house.

Ածխալաճառ S. Ածխադործ.

Ածու, ոյ s. nation, people: bed of a garden; parterre.

Ածուխ, ածխոյ *s.* coal; charcoal.

Ահա՛ *a.* having a knowledge of, well versed.

Ահաղձեալ, Ահաղձուռն *a.* filled, full; - պտղով ծառք, trees loaded with fruit.

Ահամայ *ad.* involuntarily; by force, with regret, reluctantly; էթէ կամաւ, էթէ - , willing or unwilling.

Ահամայ, ից, այց *a.* involuntary; forced, constrained.

Ահամայութիւն *s.* the state of being involuntary; repugnance, reluctance, constraint, necessity. [mine.

Ահան *s.* mine, moat; - հատանել, to

Ահանակապ *a.* ornamented or inlaid with precious stones, worked in jewels.

Ահանակիւ *a.* limpid, clear.

Ահանակուռ *S.* Ահանակապ.

Ահանահատ, աց *s.* miner; thief, a body snatcher.

Ահանամոմ *s.* propolis.

Ահանայեռ *S.* Ահանակապ.

Ահանատ *s.* trap; - մկանց, rat-trap, mouse-trap.

Ահանատես, ից, աց *a.* ocular, witnessed by the eye; visible, apparent; - վկայ, eye - witness; - ճշմարտութիւն, an evident truth; *ad.* visibly, seeing with one's own eyes; - ընեւ, to see with one's own eyes.

Ահանատեսութիւն *s.* act of seeing with one's own eyes.

Ահանաւոր *a.* that has eyes: signal, illustrious, famous.

Ահանեմ, եցի *va.* to look at, to see, to cast eyes upon.

Ահանի *a.* that has eyes, that sees.

Ահանողիք, ղեաց *s. pl.* the eyes, the looks.

Ահանջ, ի, ջաց *s.* ear; - ծովու, cove, creek; - ձկան, mussel; ձգել զ- ուրուք, to pinch the ear of some one; to rub his ears; խնուլ զ-ս, to stop one's ears; ուղղել զ-ս, to prick up one's ears; ասել խօսել յ-ս, to speak in one's ear; ցաւ -աց, ear-ache; քչիւրիկ -աց, ear-picker; գէջ -աց, ear-wax.

Ահանջարուր *a.* auricular: that has heard; that is heard; - վկայ, auricular witness; -, յ-ս, *ad.* auricularly; յ-ս լսել, to hear with one's own ears; յ- գալ, to be heard.

Ահանջաման *s.* pavilion (of the ear).

Ահանջամուտ *s.* ear-wig.

Ահանջատ *a.* whose ears are cut.

Ահանջացաւ *s.* ear-ache; *a.* who suffers malady of the ear.

Ահանջեմ, եցի *vn.* to listen, to hear, to be attentive.

Ահանջթուռ *s.* lobe of the ear.

Ահանջիւրկիւ *s.* ear-pick.

Ահաւանք *s.* garrison; the inhabitants of the citadel.

Ահաւն *s.* citadel, castle, fortress.

Ահաստան *s.* surety, shelter; մնալ կալ յ-ի, to fortify one's self, to sustain one's self in a position.

Ահատ, աց *s.* agate: boat, skiff.

Ահիւ, ահիւ *s.* hook, hasp; a sort of iron shovel.

Ահիւռ *s.* sole of the foot; յ-ս կալ, յաթիւս է յ-ս կալ, to listen, to look at with admiration, attention, to be all eyes, all ears, in suspens, enchanted.

Ահմբահոյլ *a.* assembled in a circle.

Ահմբիմ, եցայ *vn.* to assemble, to form a circle.

Ահն, ահան *s.* eye: sight, look; bud, germ; hope, expectation; opinion, suspicion; յահանէ յանուանէ, by name, specially, expressly; յահան թօթափել, in the twinkling of an eye, instantaneously; - առնուլ, to shew a respect of persons, to be partial; - արկանել, to cast eyes upon; յ- արկանել, to shew; to review, to read; ընդ ա կամբ ահնարկել, to scowl; - ունել, to hope, to expect; - յայտնի, - յանդիման, in presence of, visibly, openly; - յանդիման առնել, to represent, to lay before; առ ահան դիպիւլ, to see by accident; առ ահանէ, ostentatiously; յ- առնուլ, to have an eye to, to watch, to take care of; - ի խոնարհ, quite confused; կորովաբիւր - , Argus-eyed, piercing eye; - կառուցեալ հայել, to look fixedly.

Ահն, ահան, ահանք *s.* precious stone, jewel, gem; pearl; cameo; - բազմագունի, - վանի, *S.* Բազմագունի and վանի.

Ահն, ահան, ահուհք *s.* source, origin; water-spout, spring; hole, stitch; ring, link; - լուսոյ՝ արեւու՝ տուընջեան, day-star, the sun; - գերեզմանի, grave, tomb; - տապարի, the orifice of the hatchet, axe; ահուհք լուսարձակք,

Ահնաբոյժ *s.* oculist. [glass.

Ահնագործ *s.* jeweller, lapidary, worker of precious stones.

Ահնագործութիւն s. jeweller's trade, jewelry or jewellery.

Ահնախափայլ, Ահնախափայլաւ a. dazzling.

Ահնածեմ, եցի, Ահնածեմ, ածի vn. to respect, to reverence, to esteem highly; to fear; to take care of, to super-intend. [spire respect.

Ահնածեցուցանեմ, ուցի va. to in-

Ահնածու, աց a. respectful; careful.

Ահնածութիւն s. respect, consideration; fear, constraint, circumspection: care, superintendence.

Ահնակապիճք, պճաց s. pl. socket of the eye: bezil of a ring in which a precious stone is set.

Ահնակառոյց S. Ահնակառոյց.

Ահնահաճոյ, Ահնապարար a. attractive; charming; delightful.

Ահնահարեմ, Ահնահարիմ S. Ահնահարեմ, Ահնահարիմ.

Ահնառեմ S. Ահնառեմ.

Ահնառու, աց a. that pays respect to persons, partial. [partiality.

Ահնառութիւն s. respect of persons,

Ահնալճիւս S. Ահնալիւս.

Ահնաս S. Ահնաս.

Ահնարկեմ, եցի vn. to make signs with the eyes: to indicate, to shew, to mark, to denote, to signify: to regard, to see, to revise: to concern, to belong to: to permit; - ընդ ահամբ, to scowl.

Ահնարկի առնեմ va. to make signs with the eyes, to indicate; to laugh at, to make fun of, to mock at.

Ահնարկութիւն s. sign, mark: meaning, signification: permission given with a sign.

Ահներև a. evident, clear, visible, palpable; ad. evidently, visibly, in presence of.

Ահնթարթ, ի s. wink; twinkling.

Ահնկալեմ, եցի va. expect, to hope.

Ահնկալիք S. Ահնկալութիւն.

Ահնկալու a. hoper, expecter.

Ահնկալութիւն s. expectation, hope.

Ահնկառոյց a. that looks attentively; - լինել, to regard with attention or pleasure.

Ահնկոր a. ashamed, confounded; sad.

Ահնկորիմ, եցայ vn. to be confounded or ashamed.

Ահնկորութիւն s. consternation, shame.

Ահնհար a. fascinated, enchanted; - or առ -, s. scare-crow, bug-bear.

Ահնհարեմ, եցի va. to fascinate.

Ահնհարիմ, եցայ vn. to be fascinated.

Ահն յայտնի, Ահն յանդիման S. Ահն.

Ահնոց, աց s. spectacles; spy-glass; - ագործ, spectacles-maker.

Ահն ունիմ, ահն կալայ vn. S. Ահն.

Ահնջգաւութիւն s. ear-ache.

Ահն վանի S. Վանի.

Ահութ s. hearth, fire side.

Ահումբ, ահմբից s. circle, assembly, company: banquet, feast: mattress, canopy-bed, sofa; - բոլորէլ առնուլ, to assemble, to sit in a circle: to feast together.

Ահքան s. thistle.

Ահօս, ից, աց s. furrow; - ձգել, to make a -, to plough.

Ահօսաբեկ a. furrowed.

Ահօսաձիգ a. that ploughs.

Ահօսեմ, եցի va. to plough.

Ահ int. oh! ha!

Ահ, ից s. fear, dread, fright, terror; - արկանել, to frighten, to terrify, to intimidate; յահի լինել զահի հարկանիլ, to fear, to be seized with alarm; առ ահի ad. for fear, lest; - ընդ -, with fear, with a timid air.

Ահա ad. behold!

Ահա աւագիկ, Ահա աւանիկ, Ահա աւանիկ ad. behold here, there, yonder.

Ահաբեկ a. terrified, dismayed, thunder-struck; - առնել, to terrify, to frighten, to dismay; - լինել, to be frightened or dismayed.

Ահաբեկեմ S. Ահաբեկ առնեմ.

Ահաբեկիմ S. Ահաբեկ լինիմ.

Ահաբեկութիւն s. dismay, fear, fright, terror.

Ահագին, գնից a. terrible, alarming, frightful; horrible, hideous, monstrous.

Ահագինա, Ահագին իմն, Ահագնագոյնա ad. terribly, frightfully, horribly, atrociously; hideously. [hear.

Ահագնալուր a. frightful, terrible to

Ահագնատեսիլ a. frightful, shocking to the sight; horrible, hideous.

Ահագնութիւն s. enormity, atrocity; dreadfulness, hideousness, terribleness, fearfulness.

Ահապարանոց S. Ահապարանոց.

Ահարկեմ, եցի, կեալ va. to terrify, to affright.

Ահարկու, աց a. frightful, horrible, awful, terrible.

Ահարկութիւն s. terror, dismay, affright, intimidation.

Ահացուցանեմ, ուցի va. to terrify, to intimidate.

Ահաւադիկ, Ահաւանիկ, Ահաւասիկ
ad. behold here, there or yonder.

Ահաւոր, աջ *a.* frightful, alarming, terrible.

Ահաւորագոյն *S.* Ահեղագոյն.

Ահաւորալուր *S.* Ահագնալուր.

Ահաւորանամ, աջայ *vn.* to be terrible or frightful. [dreadfully.

Ահաւորապէս *ad.* horribly, fearfully,

Ահաւորատես *a.* formidable aspect.

Ահաւորափայլ *a.* that shines in a frightful manner.

Ահաւորութիւն *s.* enormity; terribleness, frightfulness; majesty, grandeur.

Ահափետ, փետք *a. s.* *S.* Ահաբէկ, Ահաբէկութիւն; - առնեմ *S.* Ահաբէկեմ.

Ահեակ, եկի, եկաց *a.* left, on the left side: *s.* the left hand, the left; յաջմէկ յահեկէ, right and left, on both

Ահեկագործ *a.* lefthanded. [sides.

Ահեկակողմն *s.* left, left side.

Ահեկան *a.* that is to the left: *s.* the ninth ancient month of the Armenians: *S.* Ամիս.

Ահեկեայ, եայք, եաց, Ահեկին, ինք *a. s.* that who is to the left.

Ահեղ, ից *a.* formidable, terrible.

Ահեղաբար *ad.* in a formidable manner, terribly.

Ահեղագոյն *a.* roaring terribly, making an awful noise, loud.

Ահեղակերտ, Ահեղահրաշ *a.* wonderful, prodigious, formidable, awful.

Ահեմ, եցի *va.* to terrify, to intimidate. [ble.

Ահընկէց *a.* frightful, horrible, terrible.

Ահիւրարանոց *a.* that carries its neck proudly, spirited (applied to horses).

Ահուր *S.* Յահուր.

Աղ, ից, ոց *s.* salt; - ուխտի, ուխտաղի, - կնքեալ, sign of true friendship; - և հաց, commensality, love; - առնուլ, - և հաց ուտել, to eat in company, to be social, to be convivial.

Աղաբողոն, ի *s.* great coat, surtout, cloak, mantle, gown. [sake.

Աղադ, ի *s.* reason, cause, account,

Աղադաւ *ad.* by reason of; in reason; էր - , why? for what reason?

Աղախարշանք *s.* vexation, grief.

Աղախին, խնոյ, նայք, նայց, նաց, նանց, նեայք, նեայց *sf.* maid-servant, house-keeper: female slave; nursery-maid, child's maid. [or maid-servant.

Աղախնածին *a.* born of a female slave

Աղախնորդի *s.* son of a female slave or maid-servant.

Աղախնութիւն *s.* the condition of a female slave or maid-servant, domesticity, menial condition.

Աղածրի *a.* tender, delicate, young.

Աղածք *s. pl.* salt food: the action of salting.

Աղակառանք *s.* debauch, debauchery; excess; յաղակառանս հասանել, to fall into debauchery.

Աղաղ *s.* the action of tanning; յղնել, to tan.

Աղաղակ, ի *s.* cry, scream, clamour, uproar, alarm, racket, noise, shout: scolding: voice; exclamation; - հարկանել, to cry, to make a noise, to alarm.

Աղաղակեմ, եցի *vn.* to cry, to make a loud noise, to halloo, to shout; to scold: to make an exclamation.

Աղաղոց *s.* tan-house, tan-pit.

Աղամ, աջի *va.* to grind; to pound, to reduce to powder.

Աղաման *s.* salt-cellar.

Աղամասուկ ածեմ *va.* to destroy, to throw down, to overthrow, to ruin.

Աղամար *S.* Տիմար.

Աղամարութիւն *S.* Տիմարութիւն.

Աղամոլ *a.* stray, misled; dissipated, absent.

Աղամոլեմ, եցի, Աղամոլեմ, եցայ *vn.* to stray, to dissipate.

Աղամոլումն *s.* wandering, wildness; dissipation.

Աղանդանոյն *s.* laudanum.

Աղանդ, ոց, աջ *s.* sect, false doctrine; school, doctrine: magic, charm, enchantment, sorcery.

Աղանդագործ, Աղանդահնար *a.* inventor of a sect. [դաւոր.

Աղանդամիտ, Աղանդաւաշտ *S.* Աղանդ.

Աղանդագլուխ, Աղանդապետ *s.* chief of a sect, heresiarch.

Աղանդաւոր *s.* sectary: magician, enchanter, sorcerer.

Աղանդեմ, եցի *va.* to seduce, to deceive, to lead into error, to teach a false doctrine.

Աղանդեր *s.* dessert.

Աղանդինք, Աղանդիք, Աղանդութիւն *s.* formule of a sect: amulet, phylactery; heresy.

Աղանձեմ, եցի *va.* to brown, to roast, to broil, to toast.

Աղանձումն *s.* roasting.

Աղաչանք *s. pl.* supplication, prayer,

orison, entreaty, humble request; - or նամակ աղաչանաց, petition.

Աղաչաւոր, Աղաչելի *a.* suppliant, petitioner.

Աղաչելութիւն *S.* Աղաչանք.

Աղաչեմ, եցի *vn.* to supplicate, to pray, to conjure.

Աղաչողութիւն *S.* Աղաչանք.

Աղապատանք *s. pl.* sympathy, affection, tenderness. [ed.]

Աղաջուր *s.* brine: *a.* flagitious, wicked.

Աղարծի *S.* Աղածրի.

Աղարձան or Աղ արձան *s.* pillar of salt, statue of salt.

Աղարտ վարեմ *va.* to spoil, to desolate, to ruin, to destroy.

Աղարտանք *s.* destruction, devastation, ruin: disparagement, defamation.

Աղարտեմ, եցի *va.* to besprinkle with salt: to spoil, to desolate: to cast a stain upon, to wound the reputation of, to slander, to calumniate.

Աղարտութիւն *S.* Աղարտանք.

Աղացիկ *a.* ground, bruised, broken.

Աղաւաղ *a.* spoiled, vitiated, corrupted, adulterated, tainted, impaired; disordered, discomposed.

Աղաւաղեմ, եցի *va.* to spoil, to corrupt, to adulterate, to taint, to impair, to disorder, to discompose, to vitiate.

Աղաւաղիչ *a.* destructive.

Աղաւաղութիւն *s.* deterioration, destruction. [form of a dove.]

Աղաւնակերս *a.* like a dove, in the

Աղաւնաձագ *S.* Աղաւնեակ.

Աղաւնավաճառ, Աղաւնեւաճառ *s.* dealer in doves or pigeons.

Աղաւնարօտ *S.* Աղաւնիճ.

Աղաւնեակ, նեկի, կաց *s.* a young pigeon; pigeon.

Աղաւնետուն *S.* Աղաւնոց.

Աղաւնի, նույ, նոյ, նեաց *s.* dove, pigeon; վայրի -, stock-dove, wood-pigeon, wild pigeon.

Աղաւնիճ *s.* vervain. [dove-cot.]

Աղաւնոց *s.* dove-house, pigeon-house,

Աղբ, ոց, ից *s.* excrement, dung, faeces; muck, manure; - արկանել, to manure, to muck.

Աղբակոյտ *s.* muck-heap, dung-hill.

Աղբանոց *s.* privy: sink. [tious.]

Աղբեղէն *a.* excremental, excremental.

Աղբեմ, եցի *vn.* to go to stool, to dung: *va.* to dung, to manure.

Աղբերաբար *ad.* like a fountain, fluently; abundantly, copiously.

Աղբերակն, աղան, կունք *s.* spring of water, source, fountain.

Աղբերահոս *a.* flowing like a fountain, fluent, streaming; copious, abundant.

Աղբերանամ, ացայ *vn.* to flow as a fountain, to stream; to abound.

Աղբերացուցանեմ, ուցի *va.* to make to flow as a fountain, to make to flow or gush out; to pour forth abundantly.

Աղբեւք, եւաց *s. pl.* excrement, dung; muck, manure; filth; place for the reception of all filth.

Աղբիւք, Աղբիւք *s. pl.* sweepings, filth. *S.* Աղբեւք.

Աղբիւր or Աղբեւր, բերց, բերաց *s.* fountain, source, spring, brook; origin.

Աղբիւրաբար *S.* Աղբերաբար.

Աղբիւրանամ *S.* Աղբերանամ, etc.

Աղբոտ *a.* slovenly, dirty, filthy, nasty.

Աղբորակ *s.* saltpetre, nitre.

Աղբոց *S.* Աղբանոց:

Աղբեկ *S.* Աղբեկ.

Աղեկաս *S.* Աղեկաս.

Աղեկատ *S.* Աղեկատ.

Աղեկարծ *S.* Յեղակարծ.

Աղեկեզ *S.* Աղեկեզ. [sharp.]

Աղեհամ *a.* salted, brackish, pungent,

Աղեղն, եղան, ղունք, ղանց *s.* bow: arc of a circle, arch; - երկնից, rainbow; այր աղեղան, archer. [ver.]

Աղեղնաբուն, Աղեղնակապարճ *s.* quiver.

Աղեղնաձե *a.* arched, bent in form of a bow.

Աղեղնաւոր *s.* archer: Sagittarius.

Աղեղնաւորութիւն *s.* archery.

Աղեմ *S.* Յաղեմ.

Աղետաբեր, Աղետալի, Աղետական, Աղետակոծ, Աղետաւոր *S.* Աղետաբեր, etc.

Աղերս, ից *s.* supplication, petition, deprecation, entreaty; - արկանել, յմատչել, - մատուցանել, to supplicate, to implore, to pray, to request.

Աղերսաբան *s.* suppliant; flattering, adulator. [to pray.]

Աղերսաբանեմ, եցի *va.* to supplicate,

Աղերսաբանութիւն *s.* supplication, entreaty, instance.

Աղերսագիր *s.* written entreaty, petition, memorial.

Աղերսալի, Աղերսալից *a.* full of supplication, suppliant.

Աղերսանք *s. pl.* supplication, petition; գիր աղերսանաց *S.* Աղերսագիր.

Աղերսարկու, աջ *a.* suppliant.
 Աղերսարկութիւն *S.* Աղերսանք.
 Աղերսեմ, եջի *va.* to supplicate, to implore, to entreat, to petition.
 Աղէ *int.* now! now then! come on!
 Աղէբեկ *a.* gray-haired; *S.* Աղէթափ.
 *Աղէթափ *a.* bursten, hernious, ruptured.
 aԱղէթափութիւն *s.* hernia.
 Աղէխարչ, Աղէխորով *a.* pitiable, worthy of compassion: afflicted with grief; heart-breaking.
 Աղէկապ, ի *s.* truss, bandage.
 Աղէկատ, ի *s.* distaff.
 Աղէկեր *a.* eating bowels, that eats its young: cruel, barbarous, inhuman, devoid of pity.
 Աղէկէզ *a.* pitiable: afflicted with grief.
 Աղէկիզիմ, եջայ *vn.* to yearn with compassion, to be compassionate.
 Աղէկոտոր *a.* pitiable, that excites compassion.
 Աղէյարմար *a.* well-chorded, well-tuned: adapted, suitable.
 Աղէտ, ետից *s.* misfortune, misery, evil, calamity, disaster; ո՛վ աղէտիցս, alas! oh how unfortunate I am!
 Աղէտաբեր, Աղէտալի, Աղէտական, Աղէտակոծ, Աղէտաւոր *a.* fatal, calamitous, bringing evil, disastrous, grievous, mournful; full of misery, piteous, exciting pity.
 Աղթարբ *S.* Ախտարբ.
 Աղի, աղւոյ *a.* salt, saline, brackish; *S.* Աղբ.
 Աղիճ, աղճի *sf.* prostitute, whore.
 Աղիողորմ *a.* miserable, pitiable, unfortunate, calamitous, grievous.
 Աղիւս, ոյ *s.* brick; tile.
 Աղիւսագործ *s.* brick-maker.
 Աղիւսագործութիւն *s.* the employment, the art of making bricks.
 Աղիւտակ, աջ *s.* little brick: tablet: draught-board: arithmetical table, logarithm. [սագործութիւն.
 Աղիւտարկ, Աղիւտարկութիւն *S.* Աղիւ
 Աղիւտարկու *s.* brick-maker.
 Աղիւտայ *a.* made of brick, brick.
 Աղիւտեմ, եջի *va.* to floor with tiles; to imitate brick.
 Աղբ, աղեաց *s. pl.* bowels, guts; tripe, garbage; intestines, entrails: strings, chords; խռովին-իմ, I have pity, compassion; որդի աղեաց, well loved son.

Աղիւ, ից *s.* buckle, ring: button: lock: baggage, equipage: goods and chattels.
 Աղխաղխեմ, եջի *va.* to join together, to chain, to fasten, to buckle: to button: to lock.
 Աղխամաղխ, ի, Աղխամաղխեայ *s.* moveables, goods, effects, commodities.
 Աղխարոյզ *a.* rude, barbarous, coarse, uncivilized, gross: that has a disagreeable sound.
 Աղխեմ, եջի *va.* to lock, to fasten, to enclose, to shut up; to stop or close up: to button.
 Աղծապիղծ *a.* unchaste, lascivious.
 Աղծապղծութիւն *s.* unchastity, lewdness.
 Աղծեալ *a.* salted.
 Աղկաղկ, աջ *a.* destitute, indigent, poor, necessitous.
 Աղկաղկութիւն *s.* indigence, destitution, poverty, beggarliness.
 Աղկեր *s.* sardel, sardine.
 Աղկինոն, աջ *s.* kingfisher: halcyon.
 Աղճատաբան *s.* idle talker, chatterer, prattler, babbler.
 Աղճատաբանեմ, եջի *va.* to talk extravagantly, to chatter, to prattle, to be tedious in conversation.
 Աղճատաբանութիւն *s.* talkativeness, loquacity, garrulity.
 Աղճատախօս *S.* Աղճատաբան.
 Աղճատանք *s. pl.* idle words, frivolous discourse, chitchat, nonsense: *S.* Աղճատաբանութիւն.
 Աղճամիմ, եջայ *vn.* to grow childish, to dote, to rave, to talk nonsense; to stagger, to reel, to waver; աղճատեալ ծեր, garrulous and decrepit old man.
 Աղճամիլ *a.s.* loquacious, chattering, prating: putting into disorder, that spoils, ruinous, that causes the loss of reputation. [of confusion.
 Աղմկալից *a.* tumultuous, noisy, full
 Աղմկայոյզ, Աղմկասէր *a.* mutinous, seditious, turbulent, inclined to excite sedition.
 Աղմկեմ, եջի *va.* to trouble, to disquiet; to alarm; to put into disorder, to jumble, to mix, to confound.
 Աղմկութիւն *S.* Աղմուկ.
 Աղմուկ, մկի, մկաց *s.* alarm, noise, uproar, tumult, bustle; squabble, fray, scuffle, broil, quarrel, contest; disorder, confusion; clamour, riot, rising, sedition, revolt, revolution; plot, intrigue; - յարուցանել առնել, յարու-

ցանկէլ - ս շինթից, - ս յուղէլ, to trouble, to disturb, to alarm, to embroil, to excite to mutiny or sedition; զաղմկաւ լինէլ, to be troubled, in confusion, agitated, embroiled.

Աղու *a.* soft, sweet, agreeable, affable; delicious, tender, delicate: knavish, dodge.

Աղուամաղ *s.* soft hair, down; hair.

Աղուաշ, Աղուաշիկ *a.s.* half-witted, apish, trifling, silly, that plays the fool: ninny, simpleton.

Աղուաշութիւն *s.* silliness, buffoonery, foolery, low jesting. [crafty.

Աղուեսաբարոյ *a.* cunning, artful,

Աղուեսացաւ *s.* alopecia, fox-evil.

Աղուեսենի, *s.* skin of a fox, fox-case.

Աղուէս, ւեսուց *s.* fox; կորիւն աղուեսու, fox's cub.

Աղութիւն *s.* saltiness.

Աղուհացք, ցից *s. pl.* lent.

Աղուհակ, ի *s.* rock-salt.

Աղուիք, ունց *s. pl.* bitterness, grief, trouble: crime.

Աղուութիւն *s.* sweetness, insinuation: knavery, craft.

Աղուրայ, Աղուրի, բեաց *s.* slip, cutting (to plant), layer.

Աղար *s.* collyrium, eye-salve.

Աղամընի *a.* dark, obscure, gloomy, black. [rity.

Աղամուղը, մընի *s.* darkness, obscure.

Աղբիկ, ջկուիք, կանց *s.* maid, girl, virgin: chamber-maid, female servant; nursery-maid, child's maid.

Աղկորդի *s.* bastard.

Աղութիւն *S.* Աղամուղը.

Աղուր *s.* brine; the action of salting in brine.

Աղո, ոյ, ից *s.* grease, scurf, stain, grease-spot, dirt, impurity: sweat: saltiness: after-birth; ծով աղուից, salt-marsh.

Աղտաղտ, Աղտաղտին, Աղտաղտուկ *a.* salt, saline, brackish.

Աղտաղտուկք *s. pl.* salt-mine.

Աղտեղանամ, ացայ *vn.* to be stained or soiled, to grow greasy or dirty.

Աղտեղասէր *a.* that likes filth or dirt.

Աղտեղացուցանեմ, ուցի, Աղտեղեմ, էցի *va.* to soil, to dirty, to stain, to besmear with filth or grease, to befoul, to bedaub, to sully, to tarnish, to grease.

Աղտեղի *a.* soiled, dirtied, spotted,

befouled, stained: impure, filthy, obscene; greasy, muddy, mucky, nasty, dirty.

Աղտեղութիւն *s.* greasiness, dirtiness, foulness, stain, impurity: turpitude, excess: sweepings: excrement; առն աղտեղութեան, privy, necessary; առնոթ աղտեղութեան, chamber-pot or -utensil. [water.

Աղտիւր *s.* marsh, swamp of stagnant

Աղտոր *s.* sumach-tree: sumach.

Աղցան, ի *s.* salad.

Աղցաւոր *a.* miserable, wretched, sorrowful; raging, violent. [sery.

Աղցաւորութիւն *s.* wretchedness, misery.

Աղցք, ցից *s. pl.* evil, misery, grief, pain,

Աղքատ, աջ *s. a.* beggar, mendicant, pauper; poor, indigent, needy, necessitous, miserable, beggarly.

Աղքատաբար *ad.* poorly, beggarly, like a beggar.

Աղքատակերութիւն *s.* act of spoiling the poor, extortion of the poor.

Աղքատամիտ *a.* of poor abilities, weak, foolish, imbecile.

Աղքատանամ, ացայ *vn.* to grow, to get poor, to render one's self poor, to become impoverished.

Աղքատանոց *s.* poor-house, almshouse, hospital for the poor.

Աղքատանք *s. pl.* poverty.

Աղքատասէր *a.* that loves the poor, charitable.

Աղքատասիրութիւն *s.* love of the poor, charity. [uncharitable.

Աղքատատեաց *a.* that hates the poor,

Աղքատատեցութիւն *s.* hatred aversion to the poor. [poverish.

Աղքատացուցանեմ, ցուցի *va.* to impoverish.

Աղքատիկ *a.s.* rather poor, poor.

Աղքատիմաստ, Աղքատիմաց *a.* poor in understanding, shallow, empty, witless. [contemptible.

Աղքատին *a.* poor, sorry, pitiful, vile,

Աղքատութիւն *s.* poverty, indigence, beggary, want, necessity, penury: meanness.

Աղքատսիրութիւն *S.* Աղքատասիրութիւն.

Աղքատօրէն *S.* Աղքատաբար.

Աղքար *s.* mineral salt.

Աղթադիրք *s. pl.* prayer-book.

Աղթադան *a.* of or belonging to prayers: *s.* that prays to God.

Աղթադիր, Աղթադիր, Աղթադար, Աղթադիր *s.* that prays to God; *a.* suppliant.

Աղօթամատուց *a.* that prays to God, that addresses his prayers to God: *s.* prayer-book.

Աղօթանոց *s.* chapel, house of prayer.

Աղօթանուէր *a.* that offers up his prayers to God; suppliant.

Աղօթասէր *a.* that loves prayers.

Աղօթատուն *s.* chapel, place of prayer.

Աղօթարան *s.* small chapel, chapel.

Աղօթարար *a. s.* that prays to God; that addresses God in prayer.

Աղօթեմ, եցի *vn.* to pray, to address one's self to God in prayer: to supplicate; to intercede.

Աղօթեալ, etc. *S.* Աղօթեալեք, etc.

Աղօթք, թից *s. pl.* prayer, orison, supplication; աղօթս տունէլ, կանխէլ յաղօթս, յաղօթս կալ *S.* Աղօթեմ.

Աղօտ, ից *a.* obscure, dull, dim, cloudy, dark, hidden, without lustre; tawny; wan: feeble, indistinct, small; - լոս, darkness visible, glimmer, faint light; ընդ - տեսնել՝ տկնարկել, to catch a glimpse of, to see indistinctly, to blink. [distinctly, dimly.]

Աղօտաբար *ad.* obscurely, darkly, in-

Աղօտագոյն *a.* more obscure or dim; very small or feeble.

Աղօտաձայն *a.* having a feeble voice.

Աղօտաճաճանչ *a.* having a very feeble light.

Աղօտանամ, ապայ *vn.* to grow dim, to become obscure, to grow dark; to grow tarnished, to lose its lustre or polish: to grow feeble, to be diminished.

Աղօտացուցանեմ, ուցի *va.* to obscure, to cloud, to diminish the splendour of any thing or person, to eclipse, to extinguish; to tarnish, to sully, to take away the polish from any thing: to slander: to enfeeble, to debilitate, to diminish.

Աղօտութի *s.* obscureness, darkness.

Աղօրէպան *s.* miller.

Աղօրի, բռոյ, բեաց *s.* mill: the teeth called grinders; - ձեռաց, hand-mill.

Աճ *s.* growth: *S.* Աճումն.

Աճալ *s. bot.* senna.

Աճական *S.* Աճելական.

Աճապարեմ, եցի *va.* to make haste, to use diligence; to forward, to hasten, to press or push forward; to prevent, to anticipate, to get the start.

Աճառ, աջ *s.* cartilage, gristle: soap: *S.* Օճառ. [ginous.]

Աճառապատ, Աճառապինդ *a.* cartila-

Աճելութիւն *S.* Աճումն.

Աճեմ, եցի *vn.* to grow, to increase, to be augmented, to grow tall or stout: to make progress: to vegetate, to sprout, to come up; to be multiplied; to be heightened, to grow upon or out of: to grow dear.

Աճելական, Աճեցական *a.* vegetable, vegetative. [getation.]

Աճեցողութիւն, Աճեցութիւն *s.* ve-

Աճեցուն *a.* grown, augmented.

Աճեցուցանեմ, ուցի *va.* to increase, to make to grow, to augment, to enlarge, to heighten, to make stout, to multiply; to exaggerate; to make dear, to raise the price of.

Աճեցուցիչ *a. s.* that makes to grow or increases, augmentative: increaser.

Աճիմ, եցայ *S.* Աճեմ.

Աճիւն, ի, ոյ *s.* ashes; յ- դարձուցանել՝ դառնել, to reduce to ashes.

Աճիւնախառն *a.* mixed with ashes, dirtied. [to ashes.]

Աճիւնացուցանեմ, ցուցի *va.* to reduce

Աճողական *S.* Աճելական.

Աճողականութիւն, Աճողութիւն *S.* Աճումն.

Աճումն *s.* growth, augmentation, increase, enlargement, progress, extension, amplification, multiplication; exaggeration; augment: vegetation.

Աճուն *S.* Աճեցուն. [branches.]

Աճունաճիւղ *a.* bushy, thick, full of

Աճաբարար, աջ *s.* juggler; conjurer.

Աճաբարարութիւն *s.* juggle, juggling.

Աճուրդ *s.* public sale, auction: առկանէլ՝ հանել յ-, to sell by auction.

Ամ, աջ *s.* year; ամի ամի, - յամէ, - ըստ ամէ, yearly, annually, a year, every year; յամէ Լս, the following year, the year after; յառաջիկայ -ի, next year; յանցեւում -ի, last year; զայս - , յայսմ -ի, this year; զ-ն ողջոյն, all the year; 'ի վերջ կոյս -ին, towards the end of the year.

Ամազոն *s.* amazon.

Ամսութեղջիւր *s.* horn of plenty.

Ամամ, աջի *va.* to pour out, to empty, to discharge; to cast forth or emit.

Ամայաբնակ *a.* deserted, uninhabited; solitary.

Ամայանամ, ապայ *vn.* to become desert, to be uninhabited or uninhabitable.

Ամայացուցանեմ, ուցի *va.* to devastate, to deprive, to spoil.

Ամայեմ, եցի *va.* to pour out, to emp-

ty; to collect together; S. Ամանեմ; - ծարիր յաչս, to colour the eyes with prepared antimony.

Ամայի *a.* desert, uninhabited, deserted, uninhabitable, solitary, uncultivated, desolate.

Ամայութիւն *s.* solitude: desolation, depopulation; abandonment.

Աման, ոց *s.* vase, vessel, pot; bag, sack, purse, cloak-bag; ոտից -, shoe.

Ամանակ *s.* time; time or measure in music; S. Ժամանակ.

Ամանեմ, եցի *va.* to put in a vessel or bag, to bag.

Ամանոր, ոյ, ոյ *s.* new year; տօն ամանորայ, new-year's day.

Ամաչեմ, եցի *vn.* to be ashamed, to blush with shame, to be confounded.

Ամաչեցուցանեմ, ուցի *va.* to make ashamed.

Ամառն, արան, բուշք *s.* summer.

Ամառնամուտ *s.* beginning of summer.

Ամառնային, Ամարային *a.* of or belonging to summer: *s.* summer-time; ամառային, ամարանի, in summer-time, during summer.

Ամարանոց *s.* a summer-residence, summer-house, summer-quarters.

Ամարաստան, Ամարաստուն S. Ամարանոց.

Ամբ S. Ամպ.

Ամբառնալիք *s. pl.* lever, a piece of wood to raise or move any burden.

Ամբառնամ, բարձի *va.* to raise, to raise up, to take up, to heighten, to lift up.

Ամբառնամ, բարձայ *vn.* to rise, to get up, to go up, to ascend.

Ամբաստան *s.* accuser, informer, plaintiff, complainant, prosecutor.

Ամբաստանեմ, եցի *va.* to accuse, to inform against, to charge, to complain against: to plead guilty, to confess.

Ամբաստանութիւն *s.* accusation, complaint, information, action; imputation.

Ամբար *s.* provision: S. Համբար.

Ամբարանոց S. Համբարանոց.

Ամբարեմ, եցի *va.* to provide, to store: S. Համբարեմ.

Ամբարիշտ, Ամպարիշտ, բշտի, տայ *a.* ungodly, impious, irreligious, sacrilegious, unholy, unrighteous, profane, extremely wicked, flagitious.

Ամբարհաւած, ից *a.* proud, haughty, presumptuous, arrogant.

Ամբարհաւածեմ, եցի *vn.* to grow

proud, to grow arrogant, to be presumptuous.

Ամբարհաւածեցուցանեմ, ուցի *va.* to make proud, to render arrogant, to cause to be presumptuous.

Ամբարհաւածութիւն *s.* presumptuousness, haughtiness, pride, arrogance.

Ամբարձումն *s.* elevation, exaltation: advancement, promotion.

Ամբարշտաբար *ad.* impiously; irreligiously, ungodlily, sacrilegiously, unrighteously, profanely.

Ամբարշտական *a.* impious, irreligious, unrighteous, profane.

Ամբարշտանամ, աջայ, Ամբարշտեմ, եցայ *vn.* to be irreligious, to be ungodly, to be sacrilegious, to be profane, to be impious or unrighteous.

Ամբարշտութիւն *s.* impiety, irreligion, ungodliness, iniquity, unrighteousness, profaneness, wickedness, flagitiousness.

Ամբարումն *s.* victualling, supply.

Ամբարտակ, աջ *s.* bank, dam, dike, mound; beach, strand, bank of a river; mole, pier; tower.

Ամբարտաւան *a.* proud, haughty, stiff, high, arrogant, vain, conceited, presumptuous; -u *ad.* haughtily, proudly, highly.

Ամբարտաւանական *a.* haughty, proud.

Ամբարտաւանաւեաց *a.* that hates the proud.

Ամբարտաւանիմ, եցայ *vn.* to be proud, haughty, presumptuous.

Ամբարտաւանութիւն *s.* pride, haughtiness, arrogance, presumptuousness.

Ամբիծ, բծի, բծաց *a.* unsoiled, clean, neat; immaculate, spotless, pure, innocent, honest, just.

Ամբիոն, Ամբոն *s.* pulpit.

Ամբծութիւն *s.* cleanliness, purity, integrity, honesty, probity.

Ամբոխ, ոյ, ից *s.* mob, riotous assembly, bear-garden; crowd, multitude; rabble, populace, the vulgar; riot, tumult; *a.* tumultuous.

Ամբոխալից *a.* turbulent, riotous, seditious; crowded, thronged, full of people.

Ամբոխեմ, եցի *va.* to crowd; to embroil, to put in confusion, to disturb; to stir up or excite to sedition.

Ամբոխիմ, եցայ *vn.* to be in confusion; to be embroiled, disturbed, to riot, to be in commotion.

Ամբոխութիւն *s.* perturbation; commotion.

Ամբոխումն *s.* turbulence, disorder, confusion, perturbation.

Ամբող *s.* finishing; յ- գործոյն ժամանել, to attain one's end or object, to complete, to bring to a conclusion.

Ամբողջ, ից *a.* entire, complete; whole, total; neat, perfect, exact.

Ամբողջական *a.* integral.

Ամբողջանամ, ացայ *vn.* to be an integer; to be entire or perfect.

Ամբողջապէս *ad.* entirely, completely, wholly, totally.

Ամբողջացուցանեմ, ուցի *va.* to make whole, entire, to complete, to perfect.

Ամբողջութիւն *s.* entire state, totality, completeness, whole; accomplishment.

Ամբոն *S.* Ամբիոն.

Ամբրաւ *S.* Արմաւ.

Ամեթ *a.* strong, firm, solid, massive.

Ամեթոս, Ամեթիւստոս *s.* amethyst; granite. [intrepidly.]

Ամէշաբար *ad.* furiously, audaciously,

Ամէշեմ, եցի *vn.* to become wild, to be unruly; to make ferocious, ungovernable.

Ամէշի *a.* fierce, ferocious, savage, wild, unruly, untameable; raging, furious. [savageness; fury.]

Ամէշութիւն *s.* ferocity, fierceness,

Ամէն *S.* Ամէն and Ամենայն.

Ամենաբարեպաշտ, Ամենաբարեպաշտիկ *a.* very pious, religious, devout.

Ամենաբարի *a.* all-bountiful, super-excellent, most excellent, best.

Ամենաբարւոյք *a. ad.* very good, best, very excellent: very well, excellently, exceedingly well.

Ամենաբժիշկ *a.* curing all diseases.

Ամենաբաւական *a.* all-sufficient, omnipotent.

Ամենադէղ, Ամենադէղեցիկ *a.* very pretty, very handsome, charming, very genteel; extremely agreeable, most beautiful. [all-wise.]

Ամենադէտ *a.* omniscient, most wise,

Ամենադժած *a.* most merciful, most compassionate, most kind, most tender.

Ամենադուլ, Ամենադուլեղի *a.* most praise-worthy, very laudable, most commendable.

Ամենադուլթ *S.* Ամենադժած.

Ամենադժնդակ, Ամենադժնեայ *a.* very hard, burdensome, very troublesome, severe.

Ամենադժոխ, Ամենադժուար, Ամենադժպատեհ *a.* very difficult, grievous, rigid.

Ամենադից մէհեան *s.* pantheon.

Ամենադգաստ *a.* very vigilant, watchful, diligent: very sober, moderate, most temperate.

Ամենազուարճ *a.* very amusing, full of pleasure.

Ամենազօր *a.* omnipotent, all-sufficient; most powerful, very strong.

Ամենազօրութիւն *s.* omnipotence.

Ամենաթագաւոր *s.* king of the universe, the Creator.

Ամենաթշուառ *a.* very unfortunate, most miserable, most calamitous.

Ամենաթողով *a.* of general assembly.

Ամենալաւ *a.* best, finest, choicest, most exquisite; excellent, worthiest.

Ամենախնամ *a.* that takes care of all his creatures, all-provident.

Ամենածախ *a.* all-consuming.

Ամենակալ *a.* preserving or governing all things, omnipotent, all-powerful.

Ամենակալութիւն *s.* omnipotency.

Ամենակատար *a.* all-perfect; very perfect. [tent, all-powerful.]

Ամենակար, Ամենակարող *a.* omnipo-

Ամենակեցոյց *a.* that saves all; all-preserving. [pleasant.]

Ամենահաճոյ *a.* most agreeable, very

Ամենահամ *a.* very savoury, very highseasoned, most delicious.

Ամենահայեաց *a.* all-seeing.

Ամենահայր *s.* father of all men, the Creator.

Ամենահարուստ *a.* very wealthy, very rich, very opulent. [peaceable.]

Ամենահեղ *a.* mildest, very gentle or

Ամենահեշտ *a.* easiest, very light or easy.

Ամենահնար *a.* very ingenious, very artful, very dexterous, skilful, most able.

Ամենահրաշ *a.* most miraculous, very prodigious, wonderful, amazing, astonishing. [certain.]

Ամենաճշմարիտ *a.* most true, very

Ամենամեղ *a.* very sinful, most criminal; *s.* great sinner.

Ամենայալթ *a.* all-conquering, subduing all enemies, very victorious, that gains the advantage always.

Ամենայն, ից *a.s.* all, total, whole; each, every: all, every thing; - ոք, every one; who ever, whosoever, what-

ever, whatsoever; - *ինչ*, every thing, whatever; *ամենայնիւ, յամենայնի*, altogether, entirely, quite; - *ուստէք*, from all sides, from all parts; - *ուրեք, ընդ-տեղիս*, every where, in all places; *զգիշերն* -, all the night; *զ-աւուրս*, every day; *յառաջ քան զ-*, before all; *յետ-ի*, after all; *պատրաստ լինել-ի*, to be ready for every thing; *ի վեր քան զ-*, above all or every thing.

Ամենայորգոր, Ամենայօժար *a.* very prompt, very willing, very eager, very ready, very much inclined, very well disposed, very diligent. [little.

Ամենանուազ *a.* least, smallest, very

Ամենանուշակ *a.* very sweet, very savoury, very good, very delicate.

Ամենաչար *a.* worst, very bad; very wicked, very malicious, execrable, abominable.

Ամենապայծառ *a.* very bright, very clear, very shining; very splendid, very illustrious: most honourable, right honourable.

Ամենապատիր *a.* very deceitful, very fraudulent, very knavish, very roguish.

Ամենապատիւ *a.* very venerable, very respectable, very estimable: right or most reverend: most honourable.

Ամենապատրաստ *a.* very well prepared, quite ready.

Ամենապարգեւ, Ամենապարգեւող *a.* that gives to all, generous, liberal: given to all.

Ամենապարկեշտ *a.* very modest.

Ամենապարտ *a.* much obliged, much indebted.

Ամենապիղծ *a.* very unclean, most impure, execrable, detestable.

Ամենապոռնիկ *a.s.* notoriously prostitute, abandoned to prostitution.

Ամենառատ *a.* very abundant, most plentiful; very generous, most liberal.

Ամենասուրբ *a.* holiest, very sacred, very holy; - or *ամենասրբուհի Կոյս*, the very holy Virgin.

Ամենաստեղծ, ի, Ամենաստեղծիչ, Ամենաստեղծող *a.* that has created all things, all-creating, omnipotent.

Ամենասիրիւ *a.* diffused every where, spread far and wide, very extensive.

Ամենաքանչ *a.* most wonderful, very admirable.

Ամենավայելուչ *a.* most becoming, decent, suitable, appropriate, very convenient.

Ամենազարան *a.* most perplexed, very anxious, very embarrassed; very irresolute, full of inquietude.

Ամենատարած *a.* diffused every where, very extensive, most ample.

Ամենատենչ *a.* most desirable: most desirous.

Ամենատես *a.* all-seeing.

Ամենատեսուչ *a.* all-watchful, that superintends all things.

Ամենաւեր *s.* the Lord or Creator of all things. [all-creating.

Ամենարար *a.* that has made all things,

Ամենարուեստ *a.* very skilful, ingenious; very instructive; most wise.

Ամենափայլ *a.* most shining, brightest, very bright, resplendent, shiny, glittering, blazing or beamy.

Ամենափափաքելի *a.* very much to be wished, most desirable.

Ամենափրկիչ *s.* saviour of all.

Ամենևին, Ամենևին *ad.* not at all, by no means, no wise, not in the least: quite, wholly, totally, entirely.

Ամեներանեան, Ամենըջանիկ *a.* most blessed.

Ամենըջանիկ *a.* very happy.

Ամենեքեան, Ամենեքին, նեցունց *a.* all men, all persons, every body, as many as, whoever.

Ամենիմաստ *a.* most wise, - scientific, - learned. [universe.

Ամենիշխան *s.* prince or master of the

Ամենողորմ *a.* very merciful.

Ամենունակ, Ամենունակ *a.* containing all: most capacious.

Ամենօրհնեալ, Ամենօրհնեալ, Ամենօրհնեան *a.* most blessed.

Ամէն, մենից *a.* S. *Ամենայն*; *ad.* amen, so be it, verily, truly, certainly, positively.

Ամիկ, միկ *sm.* he-kid.

Ամիճ, մճոյ *s.* dainty, daintiness.

Ամիս, մսոյ, մսեան, մսոց *s.* month; - *յամսոյ, ամսոյ ամսոյ*, every -; *առաջին օր ամսոյ*, the first day of the -; *ի սկիզբն ամսեան*, the beginning of the -; *ի վերջ ամսոյ*, the end of the -; *ի մէջ կոյս ամսեան*, towards the middle of the -.

THE ARMENIAN ANCIENT AND MODERN MONTHS

1 Նաւասարդ	30	8 Աւգոստոս	August
2 Հոռի	30	9 Սեպտեմբեր	September
3 Սահմի	30	10 Հոկտեմբեր	October
4 Տրէ	30	11 Նոյեմբեր	November
5 Քաղոց	30	12 Դեկտեմբեր	December
6 Արաց	30	1 Յունուար	January
7 Մեհեկան	30	2 Փետրուար	February
8 Արեգ	30	3 Մարտ	March
9 Ահեկան	30	4 Ապրիլ	April
10 Մարերի	30	5 Մայիս	May
11 Մարդաց	30	6 Յունիս	June
12 Հրոտից	30	7 Յուլիս	July
Աւելեաց	5		Epagomenes.

Ամիրայ, *ից* *s.* knight; sir, esquire, master.

Ամիրապետ *s.* caliph.

Ամլածին *a.* born of a barren woman.

Ամլանամ, *ացայ* *vn.* to be or become barren.

Ամլորդի *s.* son of a barren woman; St. John-Baptist.

Ամլութիւն *s.* sterility, infecundity, barrenness.

Ամլան, *ի* *s.* great coat, riding-coat or hood, cloak. [couple.

Ամլ, *լոյ*, Ամլք, *լաց* *s.* yoke: pair,

Ամլաջիւ *s.* ham-string, tendon of the ham.

Ամլխախ, *աց* *s.* brought up together, comrade, companion, play-fellow; *a.* familiar.

Ամլսածին *a.* born of Amos, Isaiah.

Ամլորձատ *a.* castrated, cut, gelded.

Ամլորձատեմ, *եցի* *va.* to castrate, to cut, to geld.

Ամլորձիք, *ձեաց* *s.pl.* testicles; *սպարի* *ամլորձեաց*, scrotum; - *շան*, orchis, satyrion.

Ամլւ, *մլոց* *a.* steril, barren.

Ամլւին, *մնի*, *մնոյ*, *նաց* *s.* consort, husband: wife, spouse.

Ամլւնական *a.* conjugal, matrimonial, nuptial. [wed.

Ամլւնանամ, *ացայ* *vn.* to marry, to

Ամլւնատէր *a.* that loves his or her consort.

Ամլւնացեալ *a.* married, wedded.

Ամլւնացուցանեմ, *ուցի* *va.* to marry, to give in marriage, to wed.

Ամլւնաւոր *a.* married.

Ամլւնաւորեմ S. Ամլւնացուցանեմ.

Ամլւնաւորութիւն *s.* the married

state, wedlock; S. Ամլւնութիւն.

Ամլւնութիւն *s.* marriage, nuptials, wedding; matrimony, wedlock; *անուլ* *յ-*, to take in marriage; *եղծանել* *լղ-* *սպալն* *ամլւնութեան*, to annul or do away a marriage; *գալ* *յ-*, to marry.

Ամլւր *a.* solid, stable, durable, tough, lasting; hard, strong, firm, fast; compact, massive, thick: locked, fastened.

Ամլւր, *ամրի*, *րաց*, *րոյ*, *րոց* *s.* fort, fortification, fortress: grotto, cave, cavern.

Ամլւրի, *րոյ*, *րեաց* *s.* unmarried person, maid, bachelor; that is about to be married, that is in a marriageable state; *վիճակ* *ամլւրեաց*, celibacy.

Ամլք, Ամլքախառն *a.* soft, sweet, gentle, agreeable, inviting, engaging, winning, attractive, affable, conciliating, persuasive.

Ամլքանք *s.pl.* seasoning, sauce.

Ամլքեմ, *եցի* *va.* to soften, to calm, to compose; to conciliate, to appease, to allay, to pacify, to reconcile; to affect, to move, to touch; to abate, to diminish; to sooth, to caress; to engage, to win over, to persuade.

Ամլքումն *s.* appeasement, assuagement, moderation, abatement; inducement, persuasion.

Ամլ, *ոց* *s.* cloud; - *փռւլոյ*՝ *ծխոյ*, a cloud of dust, smoke.

Ամլագոյն *a.* having the colour or appearance of a cloud.

Ամլախաղաց *a.* moving towards the clouds, rising to the clouds.

Ամլածին *a.* which produces clouds.

Ամլաշարեմ, *եցի* *va.* to strike with a thunderbolt or by lightning.

Ամպաշարիմ, եցայ *vn.* to be struck by lightning. [cloudy, misty.]

Ամպամած *a.* covered with clouds,

Ամպանամ, ացայ *vn.* to be transformed into clouds, to become clouds.

Ամպաչու *a.* that travels in the clouds, reaching the clouds.

Ամպաչուեմ, եցի *vn.* to travel, to be or to rise in the clouds.

Ամպապառ *S.* Ամպամած.

Ամպարիշտ, etc. *S.* Ամբարիշտ, etc.

Ամպեմ, եցի *vn.* to grow cloudy, to be clouded or cloudy.

Ամպինն *S.* Ամբինն.

Ամպշովանի *s.* canopy, awning; a pall; a portable canopy.

Ամպրոտ, աց *s.* thunder-clap, thunder: noise, explosion, crash, report.

Ամպրոտային *a.* thundering, loud, noisy.

Ամսագիր *s.* monthly news paper.

Ամսագլուխ *s.* first day of the month, calends.

Ամսաթիւ *s.* day of the month.

Ամսական *a.* monthly: *s.* menses: monthly pay. [calends.]

Ամսամուտ *s.* beginning of the month,

Ամսաւոր, Ամեայ, Ամսօրեայ, բէկ *a.* lasting a month, of a month's duration; - մի ժամանակ, a month's time, space of a month.

Ամրագոյն *a.* more solid or strong, very durable, well fortified.

Ամրածածուկ *a.* very secret, very private; very intricately fortified: protecting, sheltering.

Ամրական *a.s.* inhabiting a fortified place: guard of a fortress.

Ամրակառոյց *a.* strongly built, very strong or solid.

Ամրակողմն *s.* strongest side of a fortress, most fortified part; citadel, castle, fortress.

Ամրակուռ *a.* extremely strong or solid, very hard: made hard under the hammer.

Ամրանամ, ացայ *vn.* to establish one's self, to fortify one's self, to be intrenched, strongly posted.

Ամրաշէն *S.* Ամրակառոյց.

Ամրապահ, աց *a.* that guards well; strongly guarded.

Ամրապահէամ *S.* Ամրապահ.

Ամրապարիսպ *a.* strongly walled.

Ամրացուցանեմ, ուցի *va.* to fortify, to garrison, to put in a state of defence;

to re-enforce, to strengthen, to confirm, to corroborate, to establish, to settle, to cement; to encourage, to hearten, to animate, to imbolden; to prop, to support, to sustain, to stay, to keep up, to hold up; to bar, to fasten, to shut, to stop up, to close.

Ամրափակ *a.* well shut or locked, strongly barred, well fastened.

Ամրափակեմ, եցի *va.* to shut up strongly, to lock well, to preserve; to fasten, to bar, to close.

Ամրոց, աց *s.* castle; citadel; fort, fortress; redoubt, outwork.

Ամրութիւն *s.* solidity, durability, strength; re-enforcement, establishment, confirmation, settlement, corroboration; fort, fortification; redoubt, outwork.

Ամփոփ *a.* gathered together, close, concentrated; - ունեւ, to keep together, to hold collected.

Ամփոփեմ, եցի *va.* to assemble, to concentrate; to enclose, to confine; to fold, to furl, to tighten, to pack, to tuck; to shorten, to restrain, to contract; to straiten, to stint, to limit, to bound; - զմիտս՝ զանձն, to recollect one's self, to collect one's ideas; - զմեռեալն, to bury the dead, to inter; - զսուրն, to sheathe a sword.

Ամփոփիմ, եցայ *vn.* to contain, to be closed or shut up; to draw closer, to be restringed, concentrated, to assemble; to fold up; to fall back; to reflect.

Ամփոփուկ *S.* Պատկառուկ.

Ամփոփութիւն, Ամփոփումն *s.* restriction, modification, contraction, limitation; - մտաց, attention.

Ամօթ, ոյ *s.* shame, confusion, abashment; bashfulness; ignominy, turpitude; baseness; յ- առնեւ, to put to shame, to confound; յ- լինեւ զամօթի հարկանիւ, to be ashamed, to be confounded, to blush; -բ, privy parts.

Ամօթալի, Ամօթալից *a.* shameful, disgraceful, ignominious, scandalous.

Ամօթալիք, լեաց *s.pl.* turpitude, obscenity; privy parts.

Ամօթանք *s.pl.* shame, confusion, abashment; bashfulness; parts of shame.

Ամօթապարտ, Ամօթապարտեալ *a.* abashed, confounded, put to shame, shamed, overwhelmed with confusion; bashful.

Ամօթեբեւ *a.* abashed, put to the

blush, confounded; shamefaced.

Ամօթէած, Ամօթխած, աջ *a.* bashful, modest. [desty.

Ամօթխածութիւն *s.* bashfulness, mo-

Ամօթոյ, ոյք *S.* Ամօթալիք.

Այ *int.* oh! ho! ho there!

Այբբեն, Այբբեբենք, Այբբեբենք, *ից s.* alphabet.

Այբբեբենական *a.* alphabetical.

Այդ, դոյ, դու, ուէ, դուց *s.* day-break, dawn, aurora: day-light, morning; ընդ -ն, յայդուէ, ընդ -ս այդուէ, այդուէ or այդուցն, at day-break, at the dawn of day, in the morning; - լի նեւ, *S.* Այդանամ; յայդուէ մինչև ցերեկոյ, from morning till night.

Այդանամ, աջայ *vn.* to dawn, to grow light, to be light, to be day-light.

Այդաւէտ *a.* wine-growing, planted with vines, full of vines.

Այդեգործ, աջ *s.* vine-dresser, husbandman, that cultivates the vine, wine-grower. [the vine.

Այդեգործութիւն *s.* cultivation of

Այդեկիթք, Այդեկութք, կիթոյ *s.pl.* vintage; time of vintage.

Այդեկութ, կիթի, թաց *s.* vintager.

Այդեստան, Այդեստանեայք, Այդեստանի *s.* vineyard, large extent of country planted with vines.

Այդետէր *s.* wine-grower, owner or master of the vineyard.

Այդեւէտ *S.* Այդաւէտ.

Այդի, գւոյ, գեաց *s.* vineyard, land planted with slips of the vine; անկէլ զայդիս, to plant the vineyard; կիթող այգւոյ, *S.* Այդեկութ; տէր այգւոյ, *S.* Այդետէր; պահապան այգւոյ, keeper or guard of the vineyard.

Այդողք *s.pl.* funerals performed the day after death.

Այդորդ *S.* Այդեգործ.

Այդուն, Այդուցն *ad.* at day-break, at the dawn of day, in the morning; - , every morning.

Այդ, այդր, այդորիկ, այդու, այդուիկ *pron.* that, this, the.

Այդանօր *ad.* there, in that place.

Այդչափ *a. ad.* so much, so many: so, so much, to such a degree.

Այդպէս *ad.* so, thus, in this manner.

Այդպիսի, իսոյ, իսեաց *a.* such, like, similar, so.

Այդր, Այդրէն *ad.* just there, in the same place: from the same place, again, over again, anew, afresh.

Այդրէնածին *a.* indigenous.

Այդքան *S.* Այդչափ.

Այեր, ի *s.* air, atmosphere: Juno.

Այթիւ, յԱյթիւ or յԱյթիւս կամ, *S.* Այծիւ.

Այժմ *ad.* now, at present, at this time; just now, immediately, instantly, by and by; recently, newly, freshly; - իսկ, presently; just now.

Այժմածին *a.* new-born.

Այժմեան *a.* recent, modern, new.

Այժմէն *ad.* from this moment or time, henceforth, henceforward.

Այժմիկ *ad.* now, at present.

Այժմու, ուց *S.* Այժմեան.

Այժմուս, յԱյժմուս, զԱյժմոյս *S.* Այժմ.

Այլ, ըյ, լում, լմէ *a.* another, other; different, unlike: some; - ու ճանապարհաւ, by another way; - ու օրինակաւ, in another manner; - ոք, another; և ոչ - ոք, not even another; յ-մէ կողմանէ, another side, the other side; - է ասել և - գործել, it is one thing to say, another to do; և -ն, - ուքն հանդերձ, etc., and so on; - ընդ - ոյ, one for another, pellmell; - յ-մէ լինել, to lose one's presence of mind, to be overcome by joy or fear; ոչ - իւր, in no other way; - ընդ - ոյ ասել, to say equivocally, ambiguously.

Այլ, Այլ արդ *conj.* but, yet, still, however; only, but; now, then.

Այլ *ad.* besides, moreover, more.

Այլաբան, ից *a.s.* that says or speaks otherwise; allegorical.

Այլաբանաբար *ad.* differently, otherwise: allegorically, enigmatically.

Այլաբանական *a.* allegorical, enigmatical, mystical; typical, symbolical; emblematic; figurative, metaphorical.

Այլաբանեմ, եցի *va.* to use allegories in speech; to use the figures of rhetoric; to allegorize.

Այլաբանութիւն *s.* allegory; symbol, type; emblem; figure, metaphor; enigma, riddle, rebus.

Այլաբանօրէն *ad.* *S.* Այլաբանաբար.

Այլաբուն, Այլադոյ *a.* of a different nature or kind, heterogeneous.

Այլադոյն *a.* of a different colour; unlike, different.

Այլադունեմ, եցի, Այլադունիմ, Էջայ *vna.* to discolour, to tarnish, to stain; to turn pale. [stain, paleness.

Այլադունութիւն *s.* discoloration, tarnish,

Այլադէհ *a.s.* of a different religion; infidel.

Այլադէմ *a.* of a different aspect; different, unlike. [dissimilar.

Այլազան, ից *a.* different, unlike,

Այլազանեմ, եցի *va.* to vary, to change, to diversify.

Այլազանութիւն *s.* variation, diversity, difference, dissimilarity, variety.

Այլազգ *a.* of another kind, other, different; *ad.* otherwise, differently; else.

Այլազգաբար *ad.* in a different manner, otherwise, differently: as an infidel, as a pagan, as a heathen.

Այլազգացոյն *a.* very or more different; -ս, *ad.* very differently.

Այլազգի, դւոյ, դեաց, Այլազն, զին, զանց *s.a.* foreigner, stranger: pagan, gentile, heathen: foreign; different, unlike. [nism.

Այլազգութիւն *s.* paganism, heathenism.

Այլազնեայ *a.* foreign, strange.

Այլալեզու *a.* who speaks another language; foreign.

Այլակարծիք *a.* of a different opinion.

Այլակդէն *S.* Այլազանդ.

Այլակերպ *a.* transformed, transfigured; changed, metamorphosed; different, unlike: disguised, masked; յ-ս, incognito, in disguise; յ-ս լինել, to be masked, to be in disguise, to disguise one's self; to be transfigured; to be metamorphosed, to be transformed; - յորջորջումն, allegory, metaphor.

Այլակերպեմ, եցի *va.* to transform; to disguise, to mask, to change; to transfigure; to metamorphose.

Այլակերպիմ, եցայ *vn.* to be transformed; to be disguised; to be transfigured.

Այլակերպութիւն, Այլակերպումն *s.* transfiguration; metamorphosis; transformation, disguise.

Այլակրօն *a.* of a different religion.

Այլակրօնութիւն *s.* heterodoxy.

Այլահաւատ *a.s.* of a different belief, sectary: pagan: heterodox.

Այլաձայն *a.* of a different voice; discordant, dissonant. [gure.

Այլաձև *a.* of a different form or figure.

Այլադանդ *a.s.* of another sect, of a different faith: sectary.

Այլամիտ *a.* of a different sentiment or opinion; whose ideas wander, flighty, lightheaded.

Այլամտիմ, եցայ *vn.* to be lightheaded, to undergo an alienation of mind, to be delirious.

Այլամտութիւն *s.* alienation of mind, flightiness, delirium.

Այլալախառն *a.* variegated; diversified; mixed. [various, different.

Այլալակ *a.* changeable, variable;

Այլալատեա *a.* of a different sex or kind; mixed.

Այլալեմ, եցի *va.* to alter, to change; to vary, to diversify; to corrupt; to disaffect, to alienate; to discountenance; to falsify, to counterfeit; to distemper, to disorder.

Այլալիմ, եցայ *vn.* to vary, to be altered, to change; to degenerate, to become corrupt; to be disaffected, to be alienated; to be indisposed.

Այլալուծիւն, Այլալուծմն *s.* alteration, changement, variation, mutation; emotion, perturbation; corruption, degeneration; falsification; distemper, disorder, indisposition.

Այլանդակ, աջ *a.* whimsical, odd, capricious, fanciful, fantastical, extravagant, mad, ridiculous, extraordinary, singular, strange, enormous, uncouth; grotesque, distorted.

Այլանդակիմ, եցայ *vn.* to be extravagant or whimsical; to be distorted, disfigured, spoiled; to be dissolute.

Այլանդակութիւն *s.* extraordinariness, uncouthness, extravagance, strangeness, oddness; dissoluteness, irregularity of conduct.

Այլանշան *a.* of another sign or mark.

Այլանուն *a.* allonymous.

Այլաշուրթն *a.* who speaks differently to what he thinks, double-faced or dealer. [նութիւն.

Այլաշրջիկ յորջորջումն *S.* Այլաբա-

Այլապէս *ad.* otherwise, differently, in another manner.

Այլասացիկ *a.* allegorical; - յորջորջումն, allegory.

Այլատեա, Այլատեր *a.* of a different sex; of a different gender, kind or species; heterogeneous, of a different nature or quality.

Այլատեաութիւն *s.* difference of sex, gender, nature and quality.

Այլատերեմ, եցի *va.* to change to a different gender or kind; to make degenerate, to spoil. [fashion, manner.

Այլաաւարդ *a.* of a different mode,

Այլառոյժ *a.* of another family, nation.

Այլափառ, այ *a.* heterodox.

Այլափառեմ, եցի, Այլափառիմ, եցայ *vn.* to apostatize, to be heterodox, heretical; to teach heresy; to err in the catholic faith.

Այլափառութիւն *s.* heterodoxy.

Այլափոխ *a.* changed, altered, converted, turned; degenerate; different; allegorical; *ad.* differently.

Այլափոխեմ, եցի *va.* to change, to alter; to counterfeit; to metamorphose; to diversify.

Այլափոխիմ, եցայ *vp.* to change; to grow worse, to degenerate.

Այլափոխութիւն *s.* change, transmutation, conversion; metamorphosis; corruption, degeneration.

Այլ եւ *conj.* besides, over and above, moreover, also, more, in addition.

Այլեւայլ *a.* different, distinct, various.

Այլ եւ *conj.* S. Այլ եւ. [ried.

Այլ ընդ այլ *ad.* differently, on the contrary; S. Այլ *a.*

Այլ թէ *conj.* but, but if, but that.

Այլ յայլ *S.* Այլ.

Այլ իմ, այլ իր, այլ իւր *a.* some other, other, another (thing).

Այլ ոմն, այլ ուրումն, այլ ոմամբ *a.s.* another, other (person).

Այլաւան *a.* of a different doctrine; of or belonging to a sect.

Այլաւան *ad.* from another place or situation: otherwise.

Այլաւանք *ad.* from some other place, from somewhere else.

Այլուր *ad.* elsewhere, in another place, in some other place.

Այլուրեմ, Այլուրեք S. Այլուր.

Այլ դք S. Այլ ոմն.

Այլ սակայն *conj.* but, yet, nevertheless, however, notwithstanding.

Այլընտան *a.* different; *ad.* differently.

Այծ, ից, Այծի, ծւոյ, ծլք, ծեաց *s.* goat, she-goat.

Այծամարդ *s.* satyr.

Այծարած, այ *s.* goat-herd, peasant who drives the goats to feed.

Այծաքաղ *s.* chamois, wild goat.

Այծեամն, եմանց *s.* wild goat; roe; buck, hart; deer.

Այծեայ, ծէկ *s.a.* goat's hair; stuff made of goat's hair: of or belonging to goats.

Այծեղիւր *s.* Capricorn.

Այծեմիկ *s.* fawn of a roe.

Այծենակած *s.* stuff made with the hair of goats.

Այծենի S. Այծեայ.

Այծերամիկ *s.* flock of goats.

Այծէք *s.pl.* goat's hair.

Այծոտն *a.* goat-footed.

Այծորդ *s.* goat-herd.

Այծքաղ S. Այծաքաղ.

Այն, այնք, այնորիկ, այնու, այնուիկ *pron.* that, it, the.

Այն զի *conj.* because; where as; even as: more than, rather: since, that, seeing that.

Այն է, Այն ինքն է, Այն իսկ է *conj.* that is to say, to wit, namely, i: e:, viz or videlicet.

Այն ինչ *ad.* whilst, as long as, so long as: recently, freshly, newly.

Այնու զի *conj.* in as much as, because.

Այնուհետեւ *conj.* ever, since, from that time, thenceforward, thenceforth.

Այն դք *pron.* such, such one.

Այնչափ *a.* so great; such; *ad.* so, so much, in such a manner.

Այնպէս *ad.* so, also, equally, as much, in like manner, likewise, as well as.

Այնպիսի, սւոյ, սեաց *a.* such, similar, like; equal, same; as great, as much. [therefore.

Այնք աղադատ *conj.* for that reason,

Այնքան S. Այնչափ.

Այո *ad.* yes, even so, truly.

Այսանալից *a.* full of derision, mockable, laughable.

Այսանեմ, եցի *va.* to jeer, to make a jest of, to ridicule, to mock, to deride, to hold in contempt, to despise, to scoff at, to scorn, to banter, to rally, to rail at, to revile, to abuse; to treat with contempt, with abuse or ridicule.

Այսանութիւն, Այսանումն *s.* derision, mockery, raillery, ridicule, scorn, contempt.

Այսանող *s.a.* that derides, ridicules: contemptuous, scornful; abusive, insulting.

Այսին *s.* raillery, mockery, derision; - կատականայ, ignominy, contempt; - առնել, - և կատակ առնել, - կատականայ առնել, to jeer, to deride, to mock, to ridicule, to rail, to insult, to despise, to scorn; - լինել, to be derided or a laughing-stock.

Այսինակատակ դուստն՝ *s. mime, buffoon.*

Այսինակատակ ընիմ՝ *S. Այսանեմ.*

Այսնարարութիւն *S. Այսանութի.*

Այւիք *s. noise, brawling; gormandizing, gormandizer.*

Այս, այսր, այսորիկ, այսու, այսուիկ *pron. this; ասացից զայս ինչ և զայն, I shall say this and that, so and so.*

Այս, այսոյ, սու, սոց *s. evil genius, evil spirit, demon, devil; genius, spirit, ghost, apparition; goblin, imp, sprite, hobgoblin, familiar, elf, fairy; tempest, storm; thundering noise, hurlyburly.*

Այսաբեկ, Այսաբնակ, Այսակիր *a. possessed with a devil or evil genius, tormented with a devil, demoniac.*

Այսախառն *a. possessed with a devil.*

Այսաջալած *a. that drives away devils. [devil, demoniac.]*

Այսաջար, այ *a.s. possessed with a*

Այսաջարեալ *a. possessed with a devil: mad, phrenetic, frantic.*

Այսաջարիմ, եցայ *vn. to be possessed with a devil: to roar, to make a dreadful noise; to rave, to be frantic, to storm, to be furious.*

Այսաջարութիւն *s. the state of a demoniac or of a person possessed with a devil: madness, phrenzy, fury, frantiness.*

Այսամուտ *S. Այսաջար.*

Այսանակ *a. such, like, in this manner or fashion.*

Այս անգամ *ad. this time, this once.*

Այս անուն *a. such-a-one.*

Այսդոյն *S. Այսալիսի.*

Այսդունակ *S. Այսպէս.*

Այսինքն, Այսինքն է *ad. namely, that is to say, to wit. [mark, such.]*

Այս նիշ *a. marked thus, having this*

Այսու ամենայնիւ *ad. still, nevertheless, as for the rest.*

Այսուհետեւ *ad. henceforth, henceforward, hereafter, for the future: as for the rest; now, then, but.*

Այսչափ, ից *a. to this degree, in this quantity, so great; ad. so much, so.*

Այսպէս *ad. thus, in this manner, in the same manner; so.*

Այսպիսի, սւոյ, սեաց *a. such, like, in this manner, of this sort; such, so great.*

Այսր *ad. here, in this place; hither, to this place; - աղադաւ, therefore, for this reason.*

Այսրէն *ad. back, again; եկից - ընդհուպ, I shall return here immediately, I shall be back presently.*

Այսքան, ոյ, ից, Այսքանի, նւոյ, նեաց *a. in this quantity, such, so numerous, thus great.*

Այսօր *ad. to-day, this day; ց-, մինչև ց-, մինչև ց- ժամանակի, to this day, up to this time.*

Այսօրած ին *a. born to-day, new-born.*

Այս, ից *s. cheek; համբուրել զայսու, to embrace, to kiss the cheek.*

Այսի *ad. thence, from that place.*

Այսնում, տեայ, տուցեալ *vn. to swell, to puff, to be inflamed, to be bloated.*

Այսոյց, ուցի *s. swelling, protuberance, enlargement; excrescence, hump, wart, corn, wen, push, pimple, pustule; tumour, inflammation, tumefaction.*

Այսումն *s. inflammation, tumefaction, swelling, protuberance, enlargement: S. Այսոյց.*

Այսուցանեմ, ուցի *va. to swell, to inflame, to tumefy.*

Այր, առն, յառնէ, արամբ, արբ, արանց *s. man: husband, spouse: person: youth, young man; - երեւի, personage; - իւրաքանչիւր, every one, every person, every body; - ոք, a person, some one; - ընդ արամբ, - զարամբ, in competition; with emulation; - ցընկեր, one to another; ընդ - և ընդ կին, the men as well as the women, both men and women; առ -, յ -, each person, a head, a man; առն տալ, to marry; առն արանց ընկել, to get, to be married; վատ արանց, coward; քաջ արանց, brave, courageous; - խաղաղութեան, peaceful man; - գործոյ, ingenious, active man; - զօրութեան, valorous man; - մահու, guilty, worthy of death; - սպառնալի, belligerous, warlike, martial; արբ արեանց, sanguinary, bloody men; - Աստուծոյ, man of God.*

Այր, ից *s. antre, cavern, grotto, den.*

Այրաբար *ad. manfully, vigorously; valiantly, bravely, courageously.*

Այրաթող, այ *a. that abandons her husband.*

Այրական *a. virile, manly.*

Այրաձև *a. manlike, manly.*

Այրանամ *S. Այրիանամ, Արիանամ.*

Այրասէր *a. that loves her husband.*

Այրասիրութիւն *s.* love of the wife for her husband, conjugal affection.

Այրասպան *a.* that has killed her husband.

Այրատ, etc. *S.* Զայրատ, etc.

Այրացաւեր առնեմ, to burn and to ravage.

Այրեաց (*յ*) տամ, to burn; յայրեաց և յաւեր դարձուցանել, to burn and to ravage.

Այրեմ, եցի *va.* to burn, to enflame, to fire; to torrefy, to scorch, to parch, to dry.

Այրենոց *s.* hospital for widows.

Այրեցած, ի, ոյ *s.* burning, deflagration; burn, mark caused by fire; soot; torrid. [caustic.

Այրեցող *a.* burning, scorching; *s.*

Այրեցուած, ոյ *s.* burn, burning.

Այրեցումն *s.* conflagration, deflagration, combustion, burning.

Այր եւ ձի, առն եւ ձիոյ *s.* cavalry, horse. [wer.

Այրի, բւոյ, բեաց *s.a.* widow; widow-

Այրիանամ, ացայ *vn.* to become a widow or widower, to be a widow or widower. *S.* Արիանամ.

Այրիութիւն *S.* Այրութիւն.

Այրոցեմ, եցի *va.* to burn.

Այրութի *s.* virile age, age of manhood, virility, manhood: widow-hood.

Այրուկ *s.* dwarf, very little man.

Այրուձի, ձիոյ, or առնուձիոյ *s.* horseman; trooper; horse-soldiers, cavalry.

Այրումն *s.* burning.

Այց *s.* visit; search; inspection; - առնել, յ- ելանել, to visit, to go to see, to make a visit; - և խնդիր առնել, յ- և ի խնդիր ելանել, to search, to examine, to observe. [tor: bishop.

Այցելու, ուի, աջ *s.* visitor; inspec-

Այցելութիւն *s.* visit; visitation; search; inspection; examine.

Այցեմ, եցի *va.* to visit; to search.

Անագ, ի, ոյ *s.* tin; օծանել դրուագել անագաւ, to tin, to cover with tin; օծումն անագաւ, act or employment of tinning.

Անագան *ad.a.* late, behindhand, tardily, long, slowly: late, tardy; long, slow, not ready, not prompt; - ուրեմն, - երբէք, too late, very late; at latest, at the latest.

Անագանեղ *a.* produced, done, born, created too late. [ning, at a late hour.

Անագանի *ad.* late, late in the eve-

Անագանիմ, եցայ, Անագանեմ, եցի *vn.* to delay, to linger, to loiter, to tarry, to stay: to arrive late, to be late.

Անագանութիւն *s.* tardiness, slowness, lateness; sluggishness.

Անագեայ *a.* made of tin; plated or covered with tin.

Անագեմ, եցի *va.* to tin.

Անագիչ, Անագող *s.* tinman.

Անագորոյն, Անագորոն, Անագորուն *a.* perfidious, disloyal, traitorous, treacherous, treasonable, faithless; cruel, ferocious, inhuman, barbarous.

Անագորոյնութիւն or բունութիւն *s.* perfidy, treachery, disloyalty: cruelty, inhumanity, ferocity, barbarity.

Անազատ *a.* not free, dependant; mean, ignoble, niggardly.

Անազատութիւն *s.* want of nobility; niggardness, lowness.

Անազգակցութիւն *s.* want of affinity; dissimilarity.

Անազգի *a.* ignoble, vulgar, of low extraction, of mean birth.

Անազգ *a.* unexpected, sudden.

Անազգակ, աջ *a.* strange, extraordinary; undutiful, insolent, impudent, froward, obstinate, stubborn; rascally, wicked. [dient, insolent.

Անազգակեմ, եցի *vn.* to be disobedient.

Անազգեղ *a.* insensible.

Անաթեմայ *s.* anathema.

Անաթեմայեմ, եցի *va.* to anathematize, to excommunicate.

Անալի *S.* Անալ.

Անալոցադոյն *a.* insipid, tasteless; pernicious; very unproductive.

Անալութ *S.* Անձուլտ.

Անախորժ, Անախորժակ, Անախորժեղ *a.* insipid, tasteless, unsavoury; hated, disliked.

Անախա *a.* not subject to diseases or passions; innocent, pure.

Անախաբար *ad.* without vices or passions, honestly, innocently.

Անախաակիր *a.* not subject to diseases or passions.

Անախաութիւն *s.* apathy, dispassion; integrity, purity: good constitution, health.

Անակնածութիւն *s.* irreverence.

Անակնառու *S.* Անաչառ.

Անակնառութիւն *S.* Անաչառութիւն.

Անակնկալ *a.* hopeless, despondent, desperate: unexpected, unforeseen, unlooked-for, sudden.

Անտիկոնէի S. Անակնիալ.

Անահ a. fearless.

Անահիւ or Արաքմիս sf. Venus, Diana (anagram of Անահիւ written invertedly). [Venus or Diana.

Անահատեան a. of or belonging to Անաղ, Անաղի a. without salt, unsalted; insipid, tasteless.

Անաղարտէի a. incorruptible, unalterable; incontestable.

Անաղաց a. not ground or pounded.

Անաղէի a. not salted.

Անաղա՞ a. unspotted, unstained, unsullied, pure. [neatness.

Անաղաւթիւն s. cleanliness, purity,

Անաղօ a. shining, clear, bright.

Անաճ, Անաճական, Անաճէի a. that does not grow, decreasing. [tion.

Անաճելութիւն s. decrease, diminution.

Անամանակ S. Անժամանակ.

Անամուսին a. unmarried.

Անամուսնութիւն s. celibacy.

Անամուլ a. cloudless, clear, serene.

Անամօթ a. shameless, unblushing, impudent; audacious, insolent.

Անամօթաբար ad. without shame, impudently; audaciously.

Անամօթանամ, ացայ, Անամօթիմ, Էցայ vn. to lose all shame, to be shameless.

Անամօթութիւն s. impudence, audacity, effrontery. [tably, constantly.

Անայլայթբար ad. invariably, immutably.

Անայլայթի, Անայլայթիւն a. invariable, unalterable, immutable.

Անայլայթութիւն s. invariability, immutability.

Անայր a. unmarried (woman).

Անայրէլ a. abandoned, forlorn, helpless. [prehensible.

Անանդոսնէի a. irreproachable, irreproachable.

Անանձն, Անանձնաւոր a. inanimate, lifeless; impersonal. [one's self.

Անանձնօր a. that does not praise

Անանձուհ a. unconfined, wide, large: disagreeable.

Անանձրէլ a. without rain, arid, dry.

Անանուխ, նխոյ s. mint.

Անանուն a. anonymous; ignoble.

Անանջատ, Անանջատէի a. inseparable, indivisible.

Անանջատաբար ad. indivisibly. [ble.

Անանջատեա a. undivided, inseparable.

Անանց, Անանցական, Անանցանէի a. that passes not away, eternal: impassable.

Անանքատ a. free from want, rich, affluent.

Անաշխատ a. unfatigued, fresh: easy, not difficult; ad. easily, without fatigue or trouble.

Անաշխարհիկ a. banished or driven from his country; captive, enslaved: strange, foreign.

Անաշու a. impartial, shewing no respect of persons, upright, disinterested, just, fair, righteous, exact; strict, austere, severe, rigid, rigorous.

Անաշու, Անաշուաբար or պէս ad. impartially, without respect of persons, justly; rigorously, strictly, austere.

Անաշուատեա a. that takes an impartial view, sincere, ingenuous.

Անաշուաւթիւն a. that scatters impartially, that diffuses liberally.

Անաշուութիւն s. impartiality, disinterestedness, uprightness, justness, sincerity; strictness, rigour, austerity, severity. [eyes; blinded.

Անաշէայ, Անաշք a. blind; without

Անապակ, աք a. pure, unmixed, neat, unadulterated.

Անապական a. incorruptible; pure, chaste, inviolate. [purity, chastity.

Անապականութիւն s. incorruption;

Անապաշու, Անապաշխար a. impenitent, hardened, obdurate. [obduracy.

Անապաշխարութիւն s. impenitence,

Անապատ, ից, աք s.a. desert, hermitage, solitude: solitary, uninhabited, lonely, unfrequented.

Անապատաբնակ, Անապատակեայ a. living in a lonely place, eremitical.

Անապատական, Անապատային a.s. solitary, eremitical: hermit, anachorite.

Անապատանամ, ացայ vn. to become a desert, to be deserted; to fall, to decay.

Անապատասէր a. loving solitude, or retired situations, retired, solitary.

Անապատասուն a. bred in a desert.

Անապատացուցանեմ, ուցի va. to cause to be deserted, to lay waste, to unpeople.

Անապատաւոր S. Անապատական.

Անապաւէն a. without refuge, destitute, unprotected.

Անաւակ, աք a. dissolute, debauched, libertine, licentious, wanton, lewd: prodigal, profuse.

Անաւակաբար ad. dissolutely, lewdly, wantonly: prodigally, lavishly.

Անառակիմ, եցայ *vn.* to be dissolute, to be debauched, to be a libertine; to be prodigal or lavish.

Անառակութիւն *s.* debauchery, dissoluteness, libertinism, excess, disorderly life, wantonness, lasciviousness, lust; in chastity, prostitution.

Անառաջնորդ *a.* without a guide or chief, indirected. [ble.

Անառիկ *a.* impregnable, inexpugnable.

Անառողջ *a.* unhealthy.

Անասէլի *a.* unspeakable, ineffable.

Անանաբար *ad.* brutally, coarsely.

Անանաբարոյ, ից *a.* brutal, rude, ill-mannered. [animals or cattle.

Անանաբարոյժ *a.* that rears, breeds

Անանաբար *a.* guilty of an unnatural crime with a beast, bestial.

Անանաբարութիւն *s.* unnatural knowledge of a beast, bestiality.

Անանաբարոյն *a.* more brutal or coarse.

Անանաբարոյն, etc. *S.* Անանաբարէտ, etc.

Անանաբարէն, Անանաբարոյն *a.* that sacrifices or immolates beasts.

Անանաբարէնութիւն, Անանաբարոյնութիւն *s.* immolation of beasts.

Անանաբարան, Անանաբարան *a.* of or belonging to the brute creation, animal; brutal, brutish.

Անանաբարեցալ *a.* that lives like a beast, brutal, bestial.

Անանաբարեցալ, Անանաբար *a.* having the form of a beast, brutish. [գէտ.

Անանաբարեցալ, Անանաբար *S.* Անանաբարեցալ *S.* Անանաբարութիւն.

Անանաբար *a.* having the understanding of a brute, stupid, dull.

Անանաբարութիւն *s.* stupidity, dullness.

Անանաբար *S.* Անանաբար.

Անանաբար, աջայ *vn.* to become quite a brute, to lead the life of a brute; to be clownish or churlish, to be besotted.

Անանաբարոյն *S.* Անանաբարոյն.

Անանաբարեցալ *a.* fit for a brute, brutal, bestial.

Անանաբարեցալ *S.* Անանաբար.

Անանաբար *s.* a small beast; animal-cule; a lean beast.

Անանաբարութիւն *s.* nature of the brute creation; brutality, bestiality.

Անասուն, անոյ *a.* irrational: *s.* animal, brute.

Անասուն *a.* without lining.

Անասունաւ *a.* atheistic, atheist; ungodly, irreligious.

Անասունաւութիւն *s.* atheism; ungodliness, irreligion.

Անասունաւաւութիւն *s.* idolatry.

Անասուն *a.* impotent, imbecile, feeble.

Անարատ, ից *a.* immaculate, without sin, innocent, irreproachable; clear, refined; intact, pure, whole, perfect.

Անարատաբար *ad.* holily, inviolably.

Անարատութիւն *s.* purity, uprightness, integrity, entire state. [hol y.

Անարատահի *af.* immaculate, pure, increase.

Անար *a.* sober, abstemious.

Անար, աջ *a.* worthless, contemptible, vile, abject, despicable, ignoble.

Անարաբար *ad.* unworthily, basely, dishonourably, vilely, meanly.

Անարաւհաստեղ *a.* disconsolate; inconsolable.

Անարաւհաստ *a.* by an ignoble death, dying ingloriously. [humble.

Անարաւհաստ *a.* that honours the

Անարաւհաստ, աջայ *vn.* to be debased; to become abject or contemptible; to lose value; to humble or abase one's self.

Անարաւհաստ *s. pl.* affront, offence, wrong, insult; indignity, slight, contempt, disgrace, shame, opprobrium, discredit, blame.

Անարաւհաստ *a.* unfertile, unfruitful, poor, barren, sterile.

Անարաւհաստութիւն *s.* barrenness, poorness, sterility. [ugly, rugged.

Անարաւհաստ *a.* formless, deformed,

Անարաւհաստ *ad.* free, unembarrassed; without obstacle, freely.

Անարաւհաստութիւն *s.* freedom, state of any thing free from obstacle or hindrance.

Անարաւհաստ, եցի *va.* to offend, to shock; to despise, to depreciate, to disparage; to disapprove, to disallow, to refuse, to reject; to blame, to find fault with.

Անարաւհաստ *S.* Անարաւհաստ.

Անարաւհաստ, Անարաւհաստ *a.* contemptuous, disdainful, haughty, offensive.

Անարաւհաստութիւն *s.* offence, slight, refusal, reprobation; humiliation; villainess, meanness, worthlessness; յ-ի-

ջանել, to demean, to degrade one's self.

Անարաւհաստ, Անարաւհաստ uneven, unpolished.

Անարաւհաստ *a.* unjust, partial. [quity.

Անարաւհաստութիւն *s.* unjustness, ini-

Անարդիւն *a.* unproductive, fruitless, useless; worthless.

Անարդուծիւն *s.* deformity.

Անարեւ *a.* without sun, dark, cloudy.

Անարժան, *ից, այ a.* unworthy, unfit, improper; condemnable, blamable, illegal, dishonest; — համարել, to disdain. [unworthily.

Անարժանաբար, Անարժանապէս *ad.*

Անարժանաւոր *a.* unworthy.

Անարժանի *S.* Անարժան; *յ-*, *ad.* unworthily.

Անարժանութիւն *s.* unworthiness.

Անարի, բւոյ, բեաց *a.* weak, feeble, unmanly, timid, pusillanimous, cowardly; gigantic, enormous, monstrous.

Անարիագոյն *a.* more or very feeble, — weak, — timid. [wardly.

Անարիական *a.* timorous, fearful; co-

Անարիութիւն *s.* timidity, pusillanimity, fearfulness, cowardice; gigantic size.

Անարիւն *a.* that has no blood, bloodless; that does not bleed.

Անարծաթ *a.* moneyless, poor; gratuitous, gratis.

Անարծաթասէր *a.* that does not love money, generous, liberal.

Անարծարծելի *a.* that cannot be revived, or rekindled, not renewable, extinct. [up.

Անարմատ *a.* without roots, rooted

Անարուեստ *a.* of no trade, or profession; artless; guileless; immaterial, simple, natural; rough, rude.

Անարուեստութիւն *s.* simplicity; rudeness.

Անարութիւն *S.* Անարիութիւն.

Անարտաբերելի *a.* that cannot be pronounced distinctly, difficult to articulate.

Անարօր, Անարօրադիր *a.* uncultivated, waste; intact, chaste.

Անաւադ *a.* feeble, poor, low, humble, petty; minor. [humble, to abase.

Անաւադեմ, եցի *va.* to weaken, to

Անաւադութիւն *s.* weakness, debility, lowness, inconsiderableness.

Անաւարտ *a.* infinite, interminable, endless, continual, perpetual; not finished.

Անբաժ *a.* without portion, destitute, unprovided for; indivisible, inseparable. [ded, inseparable.

Անբաժան, Անբաժանելի *a.* undivisible, Անբաժանաբար *ad.* indivisibly.

Անբաժանութիւն *s.* indivisibility.

Անբաժին *S.* Անբաժ.

Անբախտ, Անբախտելի *a.* unfortunate, unhappy. [fortune, adversity.

Անբախտութիւն *s.* unhappiness, mis-

Անբաղադրելի *a.* simple, uncompounded.

Անբաղայ *a.* irreproachable, irreprehensible; frank, sincere; *ad.* irreproachably; frankly, openly.

Անբաղաստ *a.* incomparable, matchless; incongruous, disproportionate.

Անբամբաս *a.* that does not calumniate, that does not detract; irreproachable, irreprehensible.

Անբան, *ից a.s.* irrational; dumb; animal; blockhead.

Անբանա, Անբանաբար *ad.* stupidly, irrationally, like a dumb animal.

Անբանական *a.* like a dumb animal, stupid; irrational.

Անբանագոյն *a.* very stupid, more irrational or brutal.

Անբանանամ, ացայ *va.* to brutify.

Անբանաւոր *a.* irrational; unreasonable, unjust. [ality, brutality.

Անբանութիւն *s.* stupidity, irrational-

Անբառաց *a.* without bellowing, — roaring, — bleating.

Անբասիր *a.* innocent, irreproachable; — առնել, to exculpate.

Անբարբառ *a.* dumb, speechless, mute, silent.

Անբարբառութիւն *S.* Անխօսութիւն.

Անբարդ, Անբարդելի *a.* simple, uncompounded.

Անբարեկամ *a.* without friends. [ed.

Անբարեսէր *a.* malevolent, evil-mind-

Անբարի *a.* bad, wicked.

Անբաց *a.* shut, closed, covered.

Անբացատրելի *a.* inexplicable, inexpressible.

Անբաւ, *ից a.* infinite, unbounded, unlimited, innumerable, immense.

Անբաւազօր *a.* whose power is infinite.

Անբաւածաւալ *a.* vasting in extent, immense, unlimited. [ble.

Անբաւական *a.* insufficient, incapa-

Անբաւականութիւն *s.* insufficiency, incapacity. [rable parts.

Անբաւայօդ *a.* composed of innume-

Անբաւանամ, ացայ *vn.* to grow or increase excessively, to be immense.

Անբաւելի *a.* incomprehensible, immeasurable, infinite.

Անբաւութիւն *s.* infinity, immensity.
 Անբեկանելի *a.* infrangible.
 Անբեղնաւոր, Անբեղուն, Անբեր *a.* barren, sterile; unfruitful, unproductive. [infertility.
 Անբեղնաւորութիւն *s.* barrenness;
 Անբերան *a.* mouthless, speechless.
 Անբերելի *a.* intolerable, insupportable. [ness.
 Անբերութիւն *s.* infertility, barrenness.
 Անբեռնելի *a.* that cannot be blunted, unblunted, sharp. [ble.
 Անբժշկական, Անբժշկելի *a.* incurable.
 Անբժշկութիւն *s.* incurability.
 Անբիծ *S.* Ամբիծ.
 Անբնաբար *ad.* supernaturally.
 Անբնակ *a.* houseless; uninhabited, desert; - առնել, to depopulate, to unpeople.
 Անբնական *a.* artificial, unnatural.
 Անբնակութիւն *s.* depopulation.
 Անբոկ *S.* Ամբոկ.
 Անբոյժ *a.* incurable.
 Անբոյս *a.* unfruitful, barren.
 Անբովանդակ, Անբովանդակելի *a.* incomprehensible, inconceivable.
 Անբովանդակութիւն *s.* infinity, immensity.
 Անբոց *a.* without flame.
 Անբոցակէզ *a.* unflammable.
 Անբուժ, Անբուժական, Անբուժելի *a.* incurable, irremediable.
 Անբուն *a.* of a different nature, bastard, spurious.
 Անբռնաբար *ad.* without force, willingly, freely. [ble.
 Անբռնադատ *a.* voluntary; inviolable.
 Անգ *S.* Անկ.
 Անգամ *ad. conj.* once, at one time; even, notwithstanding; այս -, this once; այլ -, another time; առաջին -, the first time; մի -, only once; բազում -, many times, often; միւսանգամ, once more, over again; առ - մի, at once, this time; քանիցս -, every time; how many times?
 Անգամագիւտ *a.* unsuccessful, unsatisfied.
 Անգայթ, Անգայթակղ, Անգայթակղելի *a.* not liable to stumble, surefooted; not liable to scandal.
 Անգայռագէղ *S.* Անգառագէղ.
 Անգայտ, ից *a.* thin, incompact, porous; rare, subtile; soft, liquid.
 Անգայտանաւ, աջայ *vn.* to be dilated, to rarefy; to become liquid, to liquefy.

Անգայտացուցանել, ուցի *va.* to rarefy; to liquefy. [faction.
 Անգայտութիւն *s.* rarefaction; liquefaction.
 Անգառագէղ *a.* that cannot be kept in a cage, wild, untameable.
 Անգար, ի *s.* megrim.
 Անգարչ *a.* that does not disgust; - լինել, not to disgust.
 Անգեղ *s.* handle.
 Անգեղ, Անգեղաղէշ, Անգեղեայ, Անգեղեցիկ *a.* deformed, ugly.
 Անգեղ *a.* unspotted; not freckled.
 Անգէտ *a.* ignorant, unlearned, stupid, awkward; յ-ս, ignorantly, inadvertently; at all events, at all hazards; յ-ս լինել, to connive, to dissemble.
 Անգթաբար *ad.* cruelly, unmercifully.
 Անգթական, Անգթասէր *a.* hardhearted, delighting in cruelty, cruel.
 Անգթութիւն *s.* cruelty, inhumanity.
 Անգիծ *a.* not described, not marked, not written; that cannot be marked, hard. [without price.
 Անգին *a.* inestimable, invaluable.
 Անգինեբբու *a.* that drinks no wine, abstemious.
 Անգիտակ *a.* ignorant.
 Անգիտանաւ, աջայ *vn.* to be ignorant; to forget one's self.
 Անգիտելի *a.* not to be understood, incomprehensible.
 Անգիտութիւն *s.* ignorance, inexperience; անգիտութեամբ, ignorantly.
 Անգիր *a. ad.* without letters, - print; unwritten, verbal, oral; ignorant, uninstructed; verbally, by word of mouth.
 Անգիւտ *a.* unfindable, rare, precious, dear.
 Անգլուի *a.* without a head, headless; without a leader or chief. [hard.
 Անգծելի *a.* that cannot be marked.
 Անգղ, գեղ, գեղց, եղաց *s.* vulture.
 Անգղիաբան *a.* who employs English phrases; who knows how to speak English. [English idioms.
 Անգղիաբանեմ, եցի *vn.* to employ.
 Անգղիաբանութիւն *s.* anglicism.
 Անգղիախօս *s.* who speaks English.
 Անգղիական *a.* English; - եկեղեցի, the Anglican church; - բարբառ, the English language; ոճ -, anglicism.
 Անգղիաբէն *ad.* in English; after the English manner; *s.* English, the English language; - ուսանել խօսիլ, to learn, to speak English. [glishman.
 Անգղիացի, ցւոց *a.* English; *s.* En-

Անգոհ *a.* ungrateful, unthankful; discontented, dissatisfied.

Անգոյ, *ից a.s.* not existing, having no being; non-existence, non-entity; nothing; արար Աստուած զաշխարհս յանգոյից, God created the world from nothing; յանգոյս, vainly.

Անգոյն *a.* colourless.

Անգոյութի *s.* nothingness, nothing.

Անգոսնեմ, *եցի va.* to despise, to slight, to reprove, to blame; to jeer, to ridicule, to mock.

Անգոսնելի *a.* contemptible, despicable, blamable, condemnable.

Անգործ *a.* idle, inactive, indolent, lazy; ineffectual, inefficacious, ineffective; unexecuted, incomplete; uncultivated; *երկիր -*, waste land.

Անգործադրելի *a.* impracticable.

Անգործադրութիւն *s.* inexecution, non-performance; unfinished state.

Անգործածութիւն *s.* disuse, obsolescence. [indolence; inefficacy.

Անգործութիւն *s.* idleness, inaction,

Անգութ *a.* incompassionate, un pitying, inhuman: cruel, barbarous, implacable.

Անգուշակ *a.* not foretold, not predicted.

Անգտական, Անգտանելի *S.* Անգիւտ.

Անգրագէտ *a.* illiterate, ignorant.

Անգրիճեմ *S.* Հանգրիճեմ.

Անգօտի *a.* without girdle.

Անգ, ոց, *ից s.* field; fallow, soil; ք, the fields, country.

Անգ *ad.* there, yonder, in that place; -ի ներքս, therein, within; ի վեր - , there above, yonder above; -ի վայր, down there, below; -... աստ, then... and now; աստ և - , here and there.

Անգագար *a.* incessant, continual; restless, agitated; *ad.* incessantly, continually.

Անգաճեմ, *եցի va.* to examine, to search; to think, to meditate.

Անգամ, ոց *s.* limb, member; - - յօշէլ, to dissect, to dismember, to anatomize, to carve.

Անգամազնական *a.* anatomical.

Անգամազին *s.a.* anatomist.

Անգամազնութի *s.* anatomy; - անհէլ, to anatomize.

Անգամազնորէն *ad.* anatomically.

Անգամաթիւ *s.* the dissected parts.

Անգամալոյծ, լուծի, ոց, ծից *a.s.* paralytic, palsical.

Անգամալուծիմ *vn.* to be struck with a palsy, to have a paralytic stroke.

Անգամալուծութիւն *s.* palsy, paralysis.

Անգամախել *a.* lamed, crippled.

Անգամախելութիւն *s.* lameness.

Անգամանդ *S.* Աղամանդ.

Անգանդալ *a.ad.* prompt, diligent; diligently, promptly, without delay.

Անգանոր *ad.* there, yonder.

Անգառնալի *a.* irrevocable; *S.* Անգարձ.

Անգաստակ, ոց *s.* portico, porch.

Անգաստան, ոց *s.* cultivated land, fields; village.

Անգաստիարակ *a.* without education, uneducated, ungoverned.

Անգատ *a.* not sentenced, not condemned.

Անգատապարտ *a.* not deserving condemnation, blameless.

Անգարձ, *ից a.* irrevocable, irreclaimable; impenitent; held in mortmain.

Անգարձ, Անգարձաբար *ad.* irrevocably.

Անգարման, Անգարմանելի *a.* irremediable, irreparable, incurable.

Անգեայ, գեոց, էից, գեայց *s.* flock, herd, cattle; fields, country.

Անգեգեւ, Անգեգեւուն *a.* unshaken, firm, resolute.

Անգեղայ, *ից, Անգեղեայ, եղայց s.* antidote, counter-poison.

Անգէն *ad.* there; -, - ան նմին, - վաղվաղակի, - խակ, - և անդ, on the spot, immediately, out of hand, without delay.

Անգէորդ, ոց *s.* herdsman, shepherd.

Անգէորդական *a.* bucolic.

Անգէորդութիւն *s.* herd.

Անգէպ *a.* indecent, unbecoming, unseasonable; absurd, clumsy, extravagant, ridiculous; յ-ս, indecently, unbecomingly; awkwardly, unseasonably.

Անգժուար, Անգժուարանալի, Անգժուարին *a.* complaisant, easy, gracious, condescending.

Անգժրելի *a.* inviolable; that cannot be contravened or mistaken; irrefragable.

Անգխնադարձ *a.ad.* irresistible; irresistibly, beyond contradiction.

Անգլակի *S.* Անգուլ. [ble, firm.

Անգլորդելի, Անգլորդելի *a.* immova-

Անգնդաբնակ *a.* dwelling in the abyss; infernal: spread over the abyss.

Անդնդալիւր *a.ad.* swallowed up in an abyss, sunk deeply; to a great depth.

Անդնդախոր *a.* deep as an abyss, unfathomable.

Անդնդական *S.* Անդնդային.

Անդնդաճերձ *a.* dividing the abyss.

Անդնդայեղջ *a.* sunk in an abyss; very deep. [hellish.

Անդնդային *a.* very deep; infernal,

Անդնդապետական *a.s.* belonging to the prince of hell; prince of hell.

Անդնդապտոյտ *a.* making a deep vortex; turning itself in the abyss.

Անդնդապոյղ, Անդնդապուղեւել, Անդնդալիժակ *a.* plunged, submerged, precipitated in an abyss; engulfed; - լինել, to plunge, to engulf, to sink to the bottom; - առնել, to submerge, to precipitate, to sink.

Անդնդափոս *a.* fortified by a deep trench; very deep.

Անդոհ, Անդահական *a.* vexatious, grievous; melancholy.

Անդոհութիւն *s.* melancholy, grief.

Անդողդոջ *a.* unshaken, firm.

Անդոյր *S.* Անդորր. [tain, peak.

Անդորդանք *s.pl.* summit of a moun-

Անդորր *a.* quiet, still, tranquil, calm, mild, peaceable; easy, convenient, comfortable; - or յանդորրու, peaceably, in tranquillity; comfortably, at ease; - առնել, յ- հանել, to calm, to quiet, to soften, to appease, to comfort.

Անդորրագիր *s.* receipt, discharge, quittance.

Անդորրամիտ *a.* possessing a tranquil mind, calm, of a peaceable disposition; magnanimous.

Անդորրանամ, աջայ *vn.* to compose one's self; to be easy, to be comfortable.

Անդորրացուցանեմ, ուցի, Անդորրեմ, եցի, Անդորրեցուցանեմ, ուցի *va.* to calm, to pacify; to comfort, to soften, to alleviate.

Անդորրիմ, եցայ *S.* Անդորրանամ.

Անդորրիչ *a.* quieting, calming, tranquillizing.

Անդորրութիւն *s.* tranquillity, calm, repose; ease, comfort.

Անդուլ *a.ad.* assiduous, continual; assiduously, continually, incessantly.

Անդունդք, դնդոց *s.pl.* abyss, gulf; precipice; the infernal regions, hell, tartar.

Անդուռն *a.* without gates, open; -

բերան՝ լեզու, tattler, person of an unbridled tongue. [from above.

Անդուտ *ad.* thence; - 'ի վերուտ,

Անդ ուրեմն, Անդր ուրեմն *ad.* there; *S.* Անդ *ad.*

Անդարութիւն *S.* Անուսումնութիւն.

Անդատին *ad.* from, since, as soon as, when; radically, originally, naturally; anew, afresh: even then; - 'ի մանկութենէ իմմէ, from my infancy; - յարարչութենէ աշխարհի, from the creation of the world.

Անդր *ad.* there; beyond, on the other side; yonder; 'ի քաղաք - , to the city; - քան, *pr.* beyond, further than, on the other side of, over; - քան զծով, beyond the sea. [position.

Անդրաբերութիւն *s.* metaphor; trans-

Անդրագիր *s.* inscription.

Անդրագոյն *a.* further.

Անդրադարձ *a.s.* reciprocal, mutual; inverse; retrograde: requital, return, exchange.

Անդրադարձութիւն *s.* retrogression; reverberation, repercussion; reflection; rebound.

Անդրադարձուցանեմ, ուցի *va.* to drive back; to reverberate; to reflect; to repel, to cause to rebound.

Անդրանամ, աջայ *vn.* to go beyond, to go further, to pass, to go before.

Անդրանիկ, նկի or նկան, կայ *a.s.* eldest, first-born.

Անդրանկածախ *a.* that destroys the first-born.

Անդրանկածին *a.* first-born.

Անդրանկածնունդ *S.* Անդրանիկ.

Անդրանկանամ, աջայ *vn.* to be eldest; to claim primogeniture.

Անդրանկարար *a.* that gives the right of primogeniture.

Անդրանկացուցանեմ, ուցի *va.* to make eldest, to give the right of primogeniture.

Անդրանկութիւն *s.* seniority, primogeniture, right of primogeniture.

Անդրալարակք *s.pl.* breeches, hose, trousers.

Անդրդուլի *a.* immovable, firm, constant; inflexible.

Անդրդուլութիւն *s.* firmness, constancy, resolution.

Անդրէն *ad.* again, anew, afresh; from or to the same place, in the same situation; - դառնալ, to return; - սկըսանել, to recommence; - առնել, to re-

peat or say over again; S. Անդէն. [լի.
 Անդրժեղի *a.* inviolable: S. Անդրժեղ
 Անդրի, բւոյ, բեաց *s.* statue; bust;
 - զլիթսարի, colossus. [tor.
 Անդրիագործ, աջ *a.* statuary, sculp-
 Անդրիագործութիւն *s.* sculpture.
 Անդրիանդ, աջ S. Անդրի.
 Անդրիանդագործ, Անդրիաստեղծ S.
 Անդրիագործ.
 Անդրոյթք *s.* eructation.
 Անդրոշմ, աջ *a.* uninscribed; without
 mark; unsealed; not ratified; without
 confirmation. [nag, hackney.
 Անդրուար, Անդրուժար, Անդրվար *s.*
 Անդր քան S. Անդր.
 Անէզր, Անէզրական *a.* interminable,
 boundless.
 Անէլ, Անէլանելի *a.* much embarras-
 sed, much perplexed, inextricable,
 without escape; - և անմուտ առնէլ,
 to hem in on all sides, to cut off all
 means of escape from; - փողոց, blind
 alley; street or court with only one
 entrance. [uncreate.
 Անէլ, ից, Անէլական *a.* uncreated,
 Անէլածին *a.* born of increated God.
 Անէլակերտ *a.* made by increated
 God.
 Անէլանելի *a.* that cannot be created.
 Անէլաշէն S. Անէլակերտ.
 Անէլբայր *a.* without brother.
 Անէլծ, ից, Անէլծական, Անէլծա-
 նելի *a.* incorruptible, indissoluble; in-
 delible, not to be effaced; inviolable.
 Անէլծութիւն *s.* incorruption, indis-
 solubleness.
 Անէլութիւն *s.* uncreated state.
 Անէպեր *a.* unblamable.
 Անէր, ոյ *s.* wife's father, father-in-
 law; - Լիբանանու or Լիբանաներ, An-
 tilibanus.
 Անէրաժիշտ *a.* unmusical.
 Անէրաժշտութիւն *s.* ignorance of
 music.
 Անէրանամ, աջայ տո. to become fa-
 ther-in-law, brother-in-law.
 Անէրասան, Անէրասանակ *a.* not bro-
 ken in, unruly; unbridled, unreined,
 ungoverned, debauched. [nal.
 Անէրբ *a.* not bounded by time, eter-
 Անէրեկ, Անէրեկոյ *a.* that has no
 night, that always enjoys the light;
 eternal, endless.
 Անէրեւակ, Անէրեւական, Անէրեւա-
 կի, յԱնէրեւակի *a.* ad. invisible, hidden,
 obscure; ignoble: invisibly.

Անէրեւակայելի *a.* unimaginable.
 Անէրեւան S. Անէրեւակ.
 Անէրեւոյթ, ւութից *a.* ad. invisible,
 vanished; imperceptible, insensible;
 gr. infinitive; յ-ս, անէրեւութաբար,
 invisibly; -, յ-ս լինել, to vanish, to
 disappear; - լինելն, disappearance.
 Անէրեւութանամ, աջայ տո. to va-
 nish, to disappear.
 Անէրեւութացուցանեմ, ուցի տա. to
 cause to disappear, to hide. [hidden.
 Անէրեւութերակ *a.* whose veins are
 Անէրեւութիւն, Անէրեւութութիւն
s. disappearing, disappearance.
 Անէրկաթ *a.* without iron, - chains.
 Անէրկբայ, Անէրկբայաբար, Անէրկ-
 բայապէս, Անէրկբայելի *a.* doubtless,
 indubitable, sure, certain, unquestion-
 able, incontestable, indisputable; *ad.*
 doubtless, indubitably, certainly.
 Անէրկբայութիւն *s.* certainty, cer-
 titude.
 Անէրկեւան *a.* safe, free from dan-
 ger; bold, fearless; certain, doubtless;
 infallible, faithful; *ad.* safely, in safety;
 certainly; boldly, fearlessly.
 Անէրկեւանութիւն *s.* safety; confi-
 dence, security; boldness.
 Անէրկիւղ, յԱնէրկիւղս, Անէրկիւղա-
 բար *a.* ad. fearless, bold, courageous,
 intrepid; fearlessly; courageously, in-
 trepidly. [God, irreligious.
 Անէրկիւղած *a.* that has no fear of
 Անէրկիւղածութիւն *s.* irreligion.
 Անէրկիւղութիւն *s.* fearlessness.
 Անէրկմիտ, Անէրկմտելի *a.* without
 hesitation, resolute, certain.
 Անէրկուանալի S. Անէրկուանալի.
 Անէրկրագործելի *a.* that cannot be
 cultivated.
 Անէրկրպագու *a.* that does not adore,
 indevout, irreligious. [in-law's son).
 Անէրորդի *sm.* brother-in-law, (father-
 Անէփ *a.* not enough cooked, raw.
 Անզանազան *a.* indifferent.
 Անզանազանութիւն *s.* indifference.
 Անզարդ *a.* unadorned, without em-
 bellishment; unpolished, uncivilized.
 Անզարդանամ, աջայ տո. to be divest-
 ed of ornament.
 Անզարդացուցանեմ, ուցի տա. to divest
 of ornament, to despoil, to disfigure.
 Անզարդիմ, եջայ տո. S. Անզարդանամ.
 Անզարդութիւն *s.* state of any thing
 without ornament, disfiguration, despo-
 liation.

Անզաւակ, աջ *a.* childless; barren.

Անզաւակեմ, եջի, Անզաւակեցուցանեմ, ուցի *va.* to deprive of childring, to kill children.

Անզաւակիմ, եցայ *vn.* to be bereaved of children.

Անզաւակութիւն *s.* state of a person bereft of children; barrenness.

Անզբաղ *a.* at leisure, disengaged, unemployed, undisturbed.

Անզբաղութի *s.* leisure, tranquillity.

Անզբօս *S.* Անզբաղ.

Անզբօսութիւն *S.* Անզբաղութիւն.

Անզգալի *a.* insensible, imperceptible.

Անզգամ, աջ *a.* rascally, knavish, roguish, wicked; foolish, mad.

Անզգամաբար *ad.* foolishly, stupidly; imprudently, perversely.

Անզգամեցուցանեմ, ցուցի *va.* to enrage, to make wicked.

Անզգամիմ, մեցայ *vn.* to be rascally, to be knavish, to be wicked; to become mad, to grow mischievous.

Անզգամութիւն *s.* roguery, knavery; malignity, ill turn, wicked action.

Անզգայ, ից *a.* insensible, inanimate, dull, stupid; besotted, infatuated, stupefied.

Անզգայ, յԱնզգայ, յԱնզգայս, Անզգալաբար *ad.* insensibly, imperceptibly; stupidly.

Անզգայական *S.* Անզգայ *a.*

Անզգայանամ, ացայ *vn.* to be insensible, to be stupid; to be infatuated.

Անզգայացուցանեմ, ուցի *va.* to infatuate, to stupefy, to hebetate; to deprive of reason.

Անզգայիմ, եցայ *S.* Անզգայանամ.

Անզգայութիւն *s.* insensibility, stupidity, apathy, indolence, lethargy.

Անզգայուն, յնոց *a.* insensible.

Անզգաստ, ից *a.* not vigilant, careless, inattentive; յ-ս, յ-ից *ad.* insensibly.

Անզգաստութիւն *s.* want of a vigilance, carelessness, inattention.

Անզգոյշ, գուշից *a.* incautious, uncircumspect, inconsiderate, imprudent, unwary, heedless.

Անզգոյշ, Անզգուշաբար *ad.* without precaution, inadvertently, imprudently.

Անզգուշութիւն *s.* want of circumspection, unwariness, imprudence, inconsiderateness, negligence.

Անզգօն, ից *a.* stupid, foolish, senseless, indiscreet.

Անդեղձ, ից *a.* impenitent, irreclaimable; irrevocable.

Անդերծ *a.* inextricable.

Անդէն *a.* unarmed.

Անդերի *a.* undeprived.

Անդըմական *S.* Անդեղձ.

Անդըմանալի *a.* not to be repented of, not to be regretted.

Անդընութի *s.* impenitence, obduracy.

Անդին, Անդնական, Անդնեւի *a.* inconsiderable, imperceptible.

Անդոհ *a.* without sacrifice; unworthy to be sacrificed.

Անդոյդ *a.* odd, not a pair; different, dissimilar; - գործել, to spoil the pair, to render dissimilar. [ed.]

Անդովանալի *a.* that cannot be refresh-

Անդուգական *a.* matchless, incomparable, unparalleled, unequalled.

Անդուգականութի *s.* matchlessness, incomparableness, excellence.

Անդուգակցութիւն *s.* disjunction, separation: virginity.

Անդուգութիւն *s.* disparity, inequality; disjunction, separation; discord, division, dissension, disunion: virginity. [ble, infinite, perpetual.]

Անդրաւ, Անդրաւական *a.* intermina-

Անդռաբաղ *a.* disinterested.

Անդօր, աջ *a.* without power, weak, impotent, feeble; unmanly, fainthearted; inefficacious, insufficient; invalid.

Անդօրանամ, ացայ *vn.* to lose strength, to be feeble.

Անդօրացուցանեմ, ուցի *va.* to render feeble, without force, to render powerless. [ness; invalidity.]

Անդօրութիւն *s.* weakness, feeble-

Անէ, էից, Անէակ *a.s.* that does not exist, null, none: nothing, non-entity.

Անէծք, նիծից *s.pl.* imprecation, malediction; execration, horror, detestation.

Անէութիւն *s.* nothingness.

Անըմալի, Անըմանալի *a.* not desirable, detestable.

Անըմբեր, Անըմբերի *a.* impatient; intolerable, insupportable.

Անըմբունի *a.* that cannot be taken; incomprehensible, inconceivable.

Անընդդիմաբանելի, Անընդդիմադրելի *a.* incontestable, indisputable.

Անընդդիմակ, Անընդդիմակայ, Անընդդիմակաց *a.* unresisting; resistless, irresistible. [parent.]

Անընդդիմահար *a.* not opaque, trans-

Անընդեւ, etc. S. Անընդեւ, etc.

Անընդհատ *a.* uninterrupted, continual, successive; *ad.* uninterruptedly, successively.

Անընդմիջաբար *ad.* immediately.

Անընդմիջական *a.* immediate.

Անընդմիջելի *a.* inseparable, indivisible; continual.

Անընդոսա *a.* that cannot be jolted out of its place, fast; firm, steadfast.

Անընդունակ *a.* incapable, unqualified, insufficient.

Անընդունակութիւն *s.* incapacity, inability.

Անընդունելի *a.* inadmissible.

Անընթեռնելի *a.* illegible, unreadable.

Անընթրիք *a.* supperless.

Անընկալ S. Անընդունելի; - լինել, to be inadmissible.

Անընկեր *a.* without companion, alone.

Անընկերական *a.* unsociable; unsocial. [ness.

Անընկերականութիւն *s.* unsociable-

Անընկերասէր *a.* that loves not his companions.

Անընկճելի *a.* indomitable, invincible, inflexible, unconquerable.

Անընչուհի *s.* want of fortune, poverty.

Անընաեւ *a.* not familiar, strange; unaccustomed; indocile, wild, savage.

Անընաեւութիւն *s.* want of familiarity; disuse; indocility, ferocity.

Անընարար, Անընարողաբար *ad.* indiscreetly, imprudently.

Անընարող *a.* indiscreet, imprudent.

Անընարողութիւն *s.* indiscretion, imprudence.

Անըսագիւտ S. Անսագիւտ.

Անըստերիւր S. Անստերիւր.

Անթ S. Անութ.

Անթագաւոր *a.* kingless.

Անթախանձ *a.* without importunity, - intrusion.

Անթաղ *a.* unburied.

Անթանոցիկ *s.* armful, any thing carried under the arm-pit.

Անթառամ *a.* unfading; incorruptible: *s.* amaranth.

Անթատակ *s.* arm-pit.

Անթարգման, Անթարգմանելի *a.* without interpreter; that cannot be translated; inexplicable.

Անթարգմանաբար, Անթարգմանապէս *ad.* inexplicably.

Անթարթ, Անթարթափ *a.* earnest, steadfast; with fixed eyes.

Անթարշամ S. Անթառամ.

Անթաց *a.* dry.

Անթափ *a.* unspilt; raw, unprepared.

Անթափանց, Անթափանցիկ *a.* opaque, impenetrable. [penetrability.

Անթափանցկութիւն *s.* opacity, im-

Անթաքուն, Անթաքուստ, Անթաքէլի *a.* inconcealable, manifest, evident, public.

Անթեղ, ի *s.* wood embers; - հարկանեմ, to cover the fire with ashes.

Անթեղայ S. Անդեղայ.

Անթերի *a.* entire, complete, perfect; *ad.* entirely, completely.

Անթեւ, ից *a.* without wings.

Անթեփ *a.* peeled, scaled.

Անթեքելի *a.* inflexible, stiff.

Անթեքութիւն *s.* inflexibility, stiffness, hardness. [consul.

Անթխառոտ, Անթհիւսառոտ *s.* pro-

Անթխառութիւն *s.* proconsulship.

Անթիւ *a.* innumerable, immense.

Անթրիստ *a.* uncircumcised.

Անթրիստութիւն *s.* uncircumcision; prepuce. [inexpiable.

Անթող, Անթողի *a.* unpardonable,

Անթոյն *a.* without poison.

Անթոշակ *a.* without pension, wages; without the last Sacrament.

Անթոռն *a.* without nephews or nieces.

Անթուական, Անթուէլի *a.* innumerable. [not baked.

Անթուրծ *a.* unbaked; - սափոր, urn

Անթամ *a.* too late; unseasonable; unforeseen, unexpected.

Անթաման *a.* that cannot arrive; not arrived, slow, tardy.

Անթամանակ *a.* not limited or subject to time, eternal; unseasonable.

Անթամանակաբար or պէս *ad.* unseasonably; eternally.

Անթամանակաւոր, Անթամանակեալ, Անթամանակեայ, Անթամանակեան S. Անթամանակ.

Անթամութիւն *s.* mischance, disappointment; unseasonableness.

Անթառանգ *a.* heirless.

Անթառանգեմ, եցի *va.* to deprive of heirs; to disinherit.

Անթառանգութիւն *s.* heirless state, want of succession; disinheriton.

Անթխտելի *a.* incontestable, undeniable.

Անթոյթ *a.* intolerant, impatient; incontinent, intemperate, immoderate; violent.

Անժուժաբար *ad.* impatiently; intemperately.

Անժուժանամ, ացայ *vn.* to lose patience, to grow impatient.

Անժուժեղի *a.* intolerable, insupportable. [nont, intemperate.

Անժուժկալ *a.* impatient; incontinence.

Անժուժկալութիւն, Անժուժութիւն *s.* impatience; intolerance; incontinence, intemperance; immoderation, violence.

Անժալիս *a.* sorrowful, grave, serious (in countenance).

Անիծ, անծոյ *s.* nit. [curse.

Անիծաբանութիւն *s.* malediction,

Անիծաբեր *a.* that bears a curse; that curses. [imprecation.

Անիծադրութիւն *s.* malediction, curse,

Անիծակուռ, Անիծակուր *a.* loaded with curses; - առնել, to load with maledictions.

Անիծանեմ, իծի, Անիծեմ, եցի *va.* to curse, to imprecate; to detaste, to loathe, to abhor, to forswear, to deny upon oath. [S. Անիծակուռ.

Անիծապարտ *a.* worthy to be cursed;

Անիծեալ *a.* cursed.

Անիմայ *S.* Անիմաստ.

Անիմանալի *a.* unintelligible, inconceivable, incomprehensible.

Անիմանալիութիւն *s.* unintelligibility; incomprehensibility.

Անիմաստ *a.* foolish, senseless, insipid; irrational, absurd.

Անիմաստասէր *a.* that does not love wisdom, ignorant; unphilosophical.

Անիմաստասիրութիւն, Անիմաստութիւն *s.* folly, senselessness, absurdity.

Անիմաց *a.* incomprehensible; insensible. [nothingness.

Անինչ, ընչից *a.* pennyless, poor; *s.*

Անիշխան *a.* without a prince, - chief, - governor, in anarchy; vulgar, plebeian.

Անիշխանութիւն *s.* anarchy.

Անիսկ, ից *a.* not real, false; accidental.

Անիսոն, ի *s.* anise.

Անիրան *a.* bodiless, difformed.

Անիրաւ, աց *a.* unjust, iniquitous, wicked; injurious, offensive; perfidious, disloyal; false, illegitimate; tyrannical; *ad.* -, յ-ի, յ-ս, unjustly, iniquitously.

Անիրաւատեաց *a.* that hates the unjust or the injustice.

Անիրաւացի *a.ad.* unjust; *ad.* unjustly.

Անիրաւեմ, եցի *va.* to offend, to sin against, to wrong, to injure, to abuse, to hurt.

Անիրաւիմ, եցայ *vn.* to be unjust, to be unrighteous; to sin, to fail in duty.

Անիրաւութիւն *s.* injustice, iniquity; injury, wrong, offence, affront; trespass; oppression.

Անիւ, նուոց, նուի, ուաց *s.* wheel; - մեքենայի, - of a machine; - յետանի, grindstone; - խորակաց, jack; - աղալոց, gig; - առաջակողման նաւին, capstern, capstan.

Անլեզու *a.* without a tongue, dumb.

Անլիութիւն *s.* imperfection, fault; - հասակի՝ ամաց, youth.

Անլիւր *a.* incomplete, imperfect.

Անլուկ *a.* free from vexation, tranquil.

Անլծակից, Անլծորդ *a.* disjoined, separate; that cannot be united; virgin.

Անլոյծ, լուծից *a.* indissoluble; insoluble.

Անլոյս *a.* dark, obscure.

Անլու *a.* disobedient. [pure.

Անլուայ, Անլուաց *a.* unwashed, im-

Անլուծական, Անլուծանելի *a.* indissoluble, incorruptible; insoluble, not to be decomposed; that cannot be deciphered. [ble.

Անլուծիչ *a.* indissoluble, incorrupti-

Անլուութիւն *S.* Անլսողութիւն.

Անլուսին *a.* moonless, dark.

Անլուր *a.* unheard of, new, extraordinary; deaf; disobedient; without news, - tidings.

Անլաբար, Անլաւան, Անլուելի *a.* that never ceases to speak; incessant; *ad.* incessantly.

Անլսող *a.* deaf; disobedient.

Անլսողութիւն *s.* disobedience.

Անլսուրդ *S.* Անլսող.

Անխաբ *a.* infallible; sure.

Անխախտւած, Անխախտ, Անխախտա-
կան, Անխախտելի *a.* firm, unshakeable; indissoluble, incorruptible; inviolable.

Անխակ *a.* ripe. [peace, turbulent.

Անխաղաղասէր *a.* that loves not

Անխաղաց *a.* without movement, stationary; indeclinable.

Անխայեմ, եցի *va.* to be economical; to spare, to except; to respect; to preserve.

Անխայութիւն *s.* economy; respect; exemption; preservation.

Անխառն *a.* unmixed, simple, pure.

Անխառնութիւն *s.* purity, unmixed state; intemperance.

Անխարդախ *a.* sincere, ingenuous; loyal, faithful; simple, unadulterated; well disposed; *ad.* sincerely; loyally, faithfully, with simplicity, innocently.

Անխարխար *a.* unruined, solid.

Անխարխախ *a.* without base or foundation; anchorless.

Անխարչ *a.* not boiled, raw.

Անխաւար *a.* clear, luminous, bright.

Անխափան *a.* incessant, unintermitted, unceasing, continual; unobstructed; *ad.* without opposition or intermission, constantly, incessantly, continually.

Անխզէլ *a.* indivisible, infrangible.

Անխէթ *a.* unsuspecting; sincere.

Անխիլճ *a.* not scrupulous; unexceptionable.

Անխիւս *a.* thin, uncompact, porous.

Անխլճական *S.* Անխիլճ.

Անխմոր, ից *a.* unleavened, azymous, unfermented. [stitute.

Անխնամ *a.* unprotected, forlorn, de-

Անխնամակալու *a.* that does not protect; unprotected, forlorn.

Անխնամեմ, էցի *va.* to be careless.

Անխնամութիւն *s.* carelessness, heedlessness.

Անխնայ, յ-, *a.ad.* without compassion; indiscreetly, prodigally, profusely.

Անխնայեմ, էցի *vn.* to be lavish, to be prodigal; to be void of compassion.

Անխնայութիւն *s.* cruelty; prodigality, profusion.

Անխնդիր *a.* unsought, unsearched.

Անխոհեմ *a.* imprudent, indiscreet; inconsiderate, unadvised, rash.

Անխոհեմաբար *ad.* imprudently.

Անխոհեմութիւն *s.* imprudence.

Անխոյզ *a.* that does not search or examine; unsought, unsearched; inscrutable, unsearchable.

Անխոնարհէլ *a.* that cannot be humbled, stern, undaunted: firm.

Անխոնաւ *a.* unmoist, dry.

Անխոնջ *a.* indefatigable; fresh, unfatigued; stubborn, obstinate; *ad.* indefatigably. [diment.

Անխոչ *a.* without obstacle or impe-

Անխու *a.* not stolen, not purloined, not undermined, entire, perfect.

Անխտար, Անխտարհակ *a.* that does not wander; straight. [artless.

Անխորամանկ *a.* ingenuous, naive,

Անխորհուրդ *a.* inconsiderate, rash, imprudent.

Անխորհուրդ, Անխորհրդաբար *ad.* imprudently, inconsiderately, without reflection. [ness.

Անխորհրդածութիւն *s.* thoughtless-

Անխորհրդասլահ, աջ *a.* that does not keep secret, indiscreet.

Անխորհրդասլահութիւն *s.* indiscretion.

Անխորհրդութիւն *s.* inconsiderateness, rashness, temerity.

Անխորչ *a.* without a bay.

Անխորշէլ *a.* inevitable.

Անխոց, Անխոցէլ *a.* invulnerable.

Անխոցութիւն *s.* invulnerability.

Անխուզ *a.* indestructible; inconsiderate, blind, unthinking.

Անխուճապ *a.* intrepid, calm.

Անխուռ *a.* unruffled, calm, peaceable.

Անխուռ, Անխուռաբար *ad.* without perturbation. [lity.

Անխուռութիւն *s.* calmness, tranquil-

Անխաիր, յԱնխաիրս, Անխարաբար *a.* *ad.* indifferent; indiscreet; indifferently; indiscreetly.

Անխարոց *a.* without interval or intermedium. [cretion.

Անխարութիւն *s.* indifference; indis-

Անխարախոյս, Անխարախուսէլ *a.* disheartened, dispirited, cowardly.

Անխրամ, Անխրամատէլ *a.* breachless, solid.

Անխրատ, ից, Անխրատական *a.* undisciplined, irregular, licentious, incorrigible.

Անխրատութիւն *s.* indocility; irregularity, licentiousness; incorrigibleness.

Անխօս *a.* dumb; irrational.

Անխօսանամ, աջայ *vn.* to become dumb; to be dumb; to be silent.

Անխօսութիւն *s.* dumbness; irrationality.

Անխօսուն, սնոց *S.* Անխօս.

Անծաղէլ *a.* that cannot be enlightened, dark, gloomy.

Անծախ, Անծախական *a.* inconsumable; incombustible.

Անծախաբար, Անծախասլէս *ad.* without being consumed.

Անծաղիկ *a.* that does not flower or blossom. [serious.

Անծաղը *a.* that never smiles, grave,

Անծաղրածու, աջ *a.* that does not

ridicule, not scornful, not apt to deride. [tough.

Անծամ *a.* that cannot be chewed,

Անծանաղ *a.* that is not mocked; free from shame.

Անծանօթ, *ից a.* ignorant; unknown; foreign; ignoble, obscure; *յ-ս, ad.* ignorantly, unwittingly; incognito, without being known; *յ-ս լինել, to be* in disguise; to feign or counterfeit.

Անծանօթանամ, *ացայ vn.* to be unknown; to be disguised.

Անծառ *a.* treeless.

Անծառայ *a.* free; without servants.

Անծառայական *a.* that is not servile, free.

Անծառքէլի *S.* Անծամ. [tile.

Անծաւալէլի *a.* irreducible; not reducible.

Անծէղ, *աց s.* magpie, pie.

Անծէր, Անծէրական, Անծէրանալի *a.* not subject to the effects of age, perpetual, durable. [ren, steril.

Անծին *a.* unbegotten, unborn; barren.

Անծնէլութիւն *s.* unborn state.

Անծնութիւն *s.* barrenness: *S.* Անծնէլութիւն. [steril.

Անծնողական, Անծնունդ *a.* barren,

Անծնողութիւն *s.* sterility.

Անծուծ *a.* that does not give suck; that no longer suckles.

Անծուկ *a.* not agitated by the waves, calm, peaceable.

Անկ, *ից a.* proper, fit; - *է, v. imp.* it ought, it is right, it is proper; *յ- ելալ, նէլ, to be* completed, accomplished, finished.

Անկաղմ *a.* unbuilt, unfurnished, unprepared, not ready; unbound.

Անկաղմութիւն *s.* want of construction, unfurnished state, imperfection.

Անկախ *a.* independent, free; free from all attachment, disengaged.

Անկախութիւն *s.* independence, freedom.

Անկած, *ից a.* fallen; abject, vile, despicable; booty, spoil.

Անկածութիւն *s.* fallen state, humiliation. [ad. involuntarily.

Անկամ *a.* involuntary, forced; *յ-ս,*

Անկամակութիւն, Անկամութիւն *s.* unwillingness, constraint, compulsion.

Անկայ, Անկայական, Անկայան, Անկայուն *a.* unestablished, unfounded, unsupported, uncertain, frail.

Անկան, *ից s.* mortar; *էսուլ յ-ի, to* pound or beat in a mortar.

Անկանգնէլի *a.* that cannot rise again; that cannot be reestablished.

Անկանեմ, *անկի va.* to lay the groundwork of lace; to weave; to twine.

Անկանիմ, *անկայ vn.* to fall; to chance, to happen; to descend, to flow; to steal away, to slip away, to escape; to fall to ruin, to decay, to be impaired, to decline, to fail; to place one's self, to fix one's self, to belong, to have relation to; to put down, to deposit; to pass away; - *ընդ, to* undergo; to sink under; - *երեսայ, to be* put out of countenance, to be abashed; - *զբա- նիւք, to hold* a long discourse; - *յոք, to* associate with (any one), to be intimate with, to confide in; - *ի միտս, զմազբ, ի սիրտ, to* remember, to recall; - *ի ճանապարհ, ի չու, յուղի, to* voyage, to travel; - *ի վերայ, to* come upon unawares, to attack, to surprise; - *ի մտայ, to* become made, to lose one's reason; - *ի կենաց, to* die, to lose one's life; - *ի յուսոյ, to* lose hope, to become desperate; - *ի վերայ երեսայ, to* fall upon one's face, to prostrate; - *յոսս ուրուք, to* throw one's self or fall at the feet of some one; - *ի ձեռս ուրուք, to* fall in the hands or power of some one; - *ընդ ումք, ընդ միմեանս, այր ընդ- այր, to* come to blows, to fight, to combat, to quarrel, to dispute; - *յիշ- խանութենէ, to* lose one's authority, to fall from one's power.

Անկանոն *a.* irregular, anomalous.

Անկանոնութիւն *s.* irregularity, anomaly. [the apocrypha.

Անկանոնական *a.* apocryphal; - *գիւրք,*

Անկաշառ, Անկաշառառու *a.* that does not take bribes, incorruptible, honest.

Անկապ *a.* loose, untied, free.

Անկապուտ, Անկապտէլի *a.* that cannot be plundered or robbed.

Անկապտէլի *a.* incessant, unceasing.

Անկասկած, *ից a.* sure, certain, indubitable.

Անկասկած, Անկասկածէլի, յԱնկասկածի, յԱնկասկածս, Անկասկածաբար *ad.* surely, certainly, doubtless.

Անկատակ *a.* not in jest, serious.

Անկատար *a.* imperfect, incomplete, defective, faulty; *ad.* imperfectly, incompletely, faultily; *s. gr.* imperfect tense.

Անկատարած *a.* infinite, endless.

Անկատարելութիւն, Անկատարութիւն

s. imperfection, incomplete state; defectiveness, want, faultiness.

Անկար *a.* seamless; not sewed: incapable, unable, weak, feeble, impotent; impossible; — *է*, it is impossible.

Անկարանամ, *ացայ vn.* to be unable, to be incapable, to be insufficient.

Անկարգ *a.* without order, in disorder, disorderly, irregular, confused, indistinct, not methodical; intemperate, inordinate, immoderate, excessive, licentious.

Անկարգ, **յԱնկարգ**, **Անկարգաբար**, **Անկարգապէս** *ad.* disorderly, out of order, in confusion, irregularly; inordinately, excessively, intemperately.

Անկարգեմ, *էցի va.* to disorder.

Անկարգութիւն *s.* disorder, confusion, irregularity; inordinateness, intemperance, excess, immoderation.

Անկարելի *S.* **Անհարկին**.

Անկարեկան *S.* **Անախա**.

Անկարեկիր, **Անկարեկից** *a.* incompassionate, cruel, inhuman; inflexible, inexorable.

Անկարեկցութիւն *s.* want of compassion, insensibility.

Անկարծ, **Անկարծելի** *a.* unexpected, unforeseen, extraordinary, unaccountable; *յ-ս*, *ad.* suddenly.

Անկարկատ, **Անկարկատելի** *a.* not mended, not repaired; irreconcilable.

Անկարող *a.* unable, feeble, incapable.

Անկարողանամ *S.* **Անկարանամ**.

Անկարութիւն *s.* impossibility; incapacity.

Անկարօտ *a.* not indigent, not in want.

Անկարօտաճեմ *a.* not compelled to move on the ground.

Անկարօտութիւն *s.* plenitude, fullness, abundance.

Անկաւոր *S.* **Յանգաւոր**.

Անկէլանոց, *աց* *s.* hospital.

Անկէլակարծ *a.* certain, sure.

Անկէլծ, *ից*, **Անկէլծական**, **Անկէլծաւոր**, **Անկէլծիկ** *a.* sincere, candid, frank, ingenuous; true, loyal, faithful; *ad.* sincerely, ingenuously, candidly.

Անկէլծութիւն *s.* sincerity, candour; loyalty, fidelity; honour, truth.

Անկէլտ *a.* unsullied, pure.

Անկենդան *a.* lifeless, dead; cold, without ardour, — animation; inanimate; *s. chem.* azote.

Անկեր, **Անկերակուր** *a.* that does not eat; not eaten: that has nothing to eat, famished.

Անկերակրութիւն *s.* want of food; hunger: phthisis.

Անկերպ, **Անկերպարան** *a.* shapeless; unformed, imperfect; ugly.

Անկերպագրելի *a.* that cannot be figured; not to be described; unimaginable. [*s.* deformity.

Անկերպարանութիւն, **Անկերպութիւն**

Անկերպաւոր *S.* **Անկերպ**.

Անկէզ, **Անկիզելի** *a.* unburnt; incombustible. [*pause, eternal.*

Անկէտ *a.* without a point; without

Անկիզանող *a.* not fit to burn; that will not burn.

Անկին *a.m.* unmarried.

Անկիր *a.* not subject to passions; impassive, incapable of suffering.

Անկիրթ *a.* uncultivated, uncivilized, unpolished; indocile, untractable.

Անկից *a.* not united, separate; not closed, not healed.

Անկիւն, **կեանց** *s.* angle; corner, nook; — **ճանապարհի**, turning of the road; **բութ** —, obtus-angled, obtusangular; **սուր** —, acute-angled; — **հասանել**, *S.* **Ական հասանել**.

Անկիւնակալ *a.* angular; — **վեմ**, **քար**, corner-stone.

Անկիւնաչափ *s.* goniometer.

Անկիւնաչափութիւն *s.* goniometry.

Անկիւնաւոր *a.* angulous, angular.

Անկղ *S.* **Անգղ** and **Անգել** *s.* [*lute.*

Անկղիտանամ, *ացայ vn.* to be disso-

Անկնդրուկ *a.* without incense, — oblation.

Անկնիք, **Անկնքելի** *a.* not marked, unsealed: not baptized.

Անկշու, **Անկշուելի** *a.* that cannot be weighed; inestimable, incomparable.

Անկոխ, **Անկոխելի** *a.* untrodden, desert.

Անկողին, **ղնոց**, **նից**, **նաց** *s.* bed; mattress; nuptial couch; — **անպիտան**, **անարգ**, truckle-bed; **խորշ անկողնոյ**, alcove; **դնել յանկողնի**, **ննջեցուցանել**, to put to bed; **դնալ յ-ննջել**, to go to bed: **փետրալից** —, feather-bed; **յարդալից** —, straw-bed; — **ս արկանել**, to make a bed; **մտանել յ-**, to go to bed; **յառնել յանկողնի**, to get up; **յարդարել զ-**, to make the bed; **անկեալ դնիլ յանկողնի**, to take to one's bed.

Անկողնագործ *s.* mattress-maker.

Անկողնակից *s.* bed-fellow.

Անկողնակցութիւն *s.* bed-fellowship.

Անկողնարկ լինիմ *vn.* to make a bed.

Անկողոսում, Անկողոսութեւն *a.* that cannot be plundered, not subject to devastation.

Անկոչ *a.* uncalled, not named; uninvited; — բազմակն, parasite, smell-feast, trencher-friend.

Անկոտոր *a.* infrangible, hard.

Անկործան *a.* not fallen; that cannot fall or be thrown down.

Անկորուած *a.* that cannot be lost, imperishable; *ad.* without loss. [weft.

Անկուած, ոց *s.* weaving, texture;

Անկուածոյ, ից *a.* woven.

Անկումն *s.* fall, tumble; overthrow, ruin, subversion; degradation; cadence; վերստին —, second fall; relapse.

Անկուշեմ, եցի *va.* to kick, to strike with the hind feet; to resist, to reject.

Անկուռ *a.* rough, rude, uneven, rugged. [rough.

Անկոյի *a.* not carved, unpolished,

Անկւինչ *a.* without cries; unable to cry out.

Անկուիւ *a.* without contention, — resistance, — quarrel. [ble.

Անկուռելի *a.* impregnable; invincible.

Անկաակ *a.* intestate.

Անկրական *a.* impassive, insensible.

Անկրելի *a.* unable to bear; insupportable.

Անկրթական *S.* Անկիրթ.

Անկրթութիւն *s.* want of discipline, indocility, rudeness.

Անկրօն, ից *a.* irreligious.

Անկրօնութիւն *s.* irreligion.

Անկցորդ *a.* disjoined, separate; that does not participate, that takes no share.

Անկքելի *a.* inflexible.

Անհադադ *a.* speechless; without aspiration; breathless. [indigest.

Անհալ *a.* not fusible; indissoluble;

Անհաղաւակելի *a.* indisputable, irresistible.

Անհաղաւակութիւն *s.* pacific conduct.

Անհաղորդ, ից *a.* that does not participate; incommunicable: that does not receive the communion.

Անհաղորդական *a.* incommunicable.

Անհաճոյ *a.* unpleasant, disagreeable, offensive; disgusting; — իմն օրինաւ, disagreeably; — լինել, to displease; to disgust.

Անհաճոյանամ, ացայ *vn.* to displease, to be disagreeable.

Անհամ, ից *a.* insipid, unsavoury; nauseous, disgusting.

Անհամաձայն *a.* discordant, dissonant, incongruous; *S.* Անմիաբան.

Անհամաձայնութիւն *s.* discord, dissension, misunderstanding; inconvenience, incongruity, unsuitableness; *S.* Անմիաբանութիւն.

Անհամանամ, ացայ *vn.* to grow insipid, to be nauseous, to be disgusting.

Անհամառ *a.* not brief, not concise, prolix.

Անհամար *a.* innumerable, infinite.

Անհամբաւ *S.* Վատահամբաւ.

Անհամբաւեալ *a.* not divulged or made public.

Անհամբեր *a.* impatient; intolerant.

Անհամբերութիւն *s.* impatience; intolerance.

Անհամբոյր *a.* haughty, unsociable, reserved, austere, churlish, uncivil, morose, sullen, surly, harsh, forbidding.

Անհամեմատ, Անհամեմատական, Անհամեմատելի *a.* disproportionate; incomparable, unparalleled, matchless.

Անհամեմատաբար *ad.* incomparably, disproportionally.

Անհամեմատութիւն *s.* disproportion; inequality. [obscene.

Անհամեստ *a.* immodest, unchaste,

Անհամեստութիւն *s.* immodesty.

Անհամիմ *S.* Անհամանամ.

Անհամոզելի *a.* unpersuadable.

Անհամութիւն *s.* insipidity, ill flavour; nauseousness.

Անհայր *a.* fatherless.

Անհանգէտ *a.* not conformable, dissimilar, unequal; inconsequent, not inferible.

Անհանդիստ *a.* restless, fretful, agitated; turbulent, unquiet, tumultuous; *ad.* incessantly, always; — կալ, to fret, to be agitated, to fidget; — առնել, to fret, to agitate.

Անհանդիստութիւն *s.* disparity, inequality. [easiness; agitation.

Անհանգստութիւն *s.* inquietude, un-

Անհանգարտ *a.* fidgety, inquiet, noisy.

Անհանգարտութիւն *S.* Անհանգըտութիւն.

Անհանդերձ *a.* unclad, naked.

Անհանդուրժակ, Անհանդուրժական, Անհանդուրժելի *a.* intolerable, insupportable.

Անհանձար, *ից, աց* *a.* foolish, imprudent, ill-advised. [dently.

Անհանձարաբար *ad.* foolishly, impru-

Անհանձարագոյն *a.* more or very foolish.

Անհանձարական *S.* Անհանձար.

Անհանձարութիւն *s.* folly, imprudence; insipidity, dulness.

Անհաշիւ *S.* Անհամար.

Անհաշա, Անհաշական, Անհաշտելի *a.* implacable, irreconcilable.

Անհաս, *ից* *a.* imperceptible, incomprehensible, inconceivable; unripe.

Անհասակայ, Անհասական, Անհասանելի *S.* Անհաս.

Անհասութիւն *s.* incomprehensibility: unripeness.

Անհաստատ *a.* inconstant, changeable, variable, alterable: fragile.

Անհաստատութիւն *s.* inconstancy, instability, mutability, frailty: fragility.

Անհատ, *ից* *a.* undivided, indivisible, inseparable; incessant, continual; *s.* individual, one, atom.

Անհատաբար *ad.* indivisibly, inseparably; individually.

Անհատական *a.* individual, atomic.

Անհատահոս *a.* that flows incessantly.

Անհատուած, Անհատուածելի *a.* indivisible, inseparable.

Անհատութիւն *s.* inexhaustibleness; individuality. [payed.

Անհատուցումն *a.* that cannot be

Անհարազատ *a.* illegitimate, bastard, base-born, natural; altered, corrupted, false.

Անհարազատութիւն *s.* bastardy; falseness, alteration.

Անհարթ *a.* crooked, uneven, rough, rugged; awkward, rude, unpolished, coarse.

Անհարթութիւն *s.* unevenness, inequality of surface; want of politeness, rudeness, awkwardness, harshness, roughness, coarseness; - օրոյց, intemperance. [assured.

Անհարթչելի *a.* inevitable; fearless,

Անհարկ *a.* exempt from tax or impost.

Անհարսն, Անհարսնական, Անհարսնացեալ *a.f.* unmarried; whose marriage has not been consummated, virgin.

Անհարց *a.ad.* without asking.

Անհաց *a.* without bread, - the means of subsistence.

Անհաւան, *ից* *a.* incredulous, who

makes difficulties; obstinate, stubborn, headstrong.

Անհաւանական, Անհաւանելի *a.* improbable, unlikely.

Անհաւանիմ, *եցայ* *vn.* to differ in opinion, to disagree; to be obstinate; to disapprove, to disallow.

Անհաւանութիւն *s.* incredulity; disapprobation; obstinacy.

Անհաւասար *a.* unequal.

Անհաւասարապէս *ad.* unequally.

Անհաւասարութիւն *s.* inequality, disparity, disproportion.

Անհաւաստի *a.* uncertain, unassured, doubtful; contingent, casual.

Անհաւաստութիւն *s.* incertitude, doubt, uncertainty; contingency.

Անհաւատ, *ից* *a.* incredulous, unbelieving, infidel, irreligious; incredible; - լինել, to disbelieve.

Անհաւատալի *a.* incredible.

Անհաւատամ, աջի, Անհաւատանամ, աջայ *vn.* to disbelieve.

Անհաւատարիմ *a.* unfaithful, disloyal, perfidious.

Անհաւատարմութիւն *s.* infidelity, disloyalty, treason, perfidy.

Անհաւատեմ, Անհաւատիմ *S.* Անհաւատամ.

Անհաւատութիւն *s.* incredulity, infidelity, irreligion.

Անհեղեղ, Անհեթեթ *a.* unfit, inept, foolish, absurd, fantastical, whimsical, grotesque, ridiculous, extravagant, silly, ill-shaped, ill-contrived, awkward; -ս, *ad.* absurdly, fantastically, ridiculously, awkwardly.

Անհեղեղութիւն, Անհեթեթութիւն *s.* absurdity, whim, extravagance; awkwardness, unfitness.

Անհետ *a.* without vestige, untraced; - առնել, to annihilate; - լինել, to be annihilated.

Անհետազօտ, Անհետազօտելի *a.* that cannot be traced or investigated; impenetrable, inscrutable. [նել.

Անհետանամ, Անհետիմ *S.* Անհետ լի.

Անհերքելի *a.* irrefutable; undeniable, incontestable.

Անհզօր *S.* Անհզօր.

Անհիմն *a.* without foundation, - base.

Անհիւթ, Անհիւթական *a.* sapless, marrowless; incorporeal, immaterial, spiritual.

Անհմուտ *a.* unpractised, untried, new, inexperienced, ignorant.

Անհմտաբար *ad.* inexperienced, without ability, - knowledge of.

Անհմտութիւն *s.* inexperience, unskilfulness, ignorance.

Անհնազանդ *a.* disobedient, refractory, rebellious; - լինել, to disobey.

Անհնազանդիմ, եցայ *vn.* to disobey, to rebel. [transgression.

Անհնազանդութիւն *s.* disobedience,

Անհնար, ից *a.* impossible; յ-ս մտանել, to get embarrassed, to be entangled, to want resources, to be reduced to extremities, not to know what to do; յ-իցն է, it is impossible.

Անհնարադոյն *a.* quite impossible; very difficult.

Անհնարաւոր *a.* impossible; imaginary; excessive, violent.

Անհնարիմ, եցայ *vn.* to be impossible; to be irremediable, to be desperate.

Անհնարին *a.ad.* impossible; extremely difficult; insupportable, intolerable; extreme, violent, excessive, enormous, horrible, terrible.

Անհնարութիւն *s.* impossibility. [old.

Անհնութիւն *s.* act of never growing

Անհող, աց *a.* negligent, heedless, indifferent, inattentive; confident, sure; -, յ-ս, *ad.* negligently, carelessly; confidently; indifferently; յ-ս կալ՝ լինել, to be negligent or indifferent.

Անհողանամ, ացայ *vn.* to be neglectful, inattentive, indifferent.

Անհողի *a.* without soul; spiritless; inanimate.

Անհողութիւն *s.* negligence, heedlessness, carelessness, inattention, lethargy.

Անհողլ *a.* indeclinable.

Անհողմ *a.* not agitated by the wind, calm, serene. [serenity.

Անհողմութիւն *s.* want of wind, calm,

Անհովիւ *a.* without shepherd, untended.

Անհոտ *a.* without smell.

Անհուն *a.* not fordable; unfathomable, immense.

Անհուս *a.* that does not approach, come near, touch; inaccessible; distant, far. [need of fire.

Անհուր *a.* without fire; that has no

Անհաւատակ *a.* insubordinate; not subject. [tion.

Անհաւատակութիւն *s.* insubordina-

Անհպարտ *a.* not haughty, humble, unpretending.

Անհպարտութիւն *s.* freedom from pride, humility.

Անհպելի *S.* Անհուս.

Անհրաժեշտ *a.* inevitable, indispensable, necessary; irrevocable; *ad.* indispensably, necessarily, inevitably, irrevocably.

Անհրահանգ *S.* Անկիրթ.

Անհրաման *a.* without permission or licence. [seduce.

Անհրաստղյւր *a.* that does not allure or

Անհրաւէր *a.* who invites nobody: *S.* Անկոչ.

Անձայն *a.* without voice; mute, without sound; consonant.

Անձայնութիւն *s.* loss of voice; aphony.

Անձանձիր, Անձանձրոյթ *a.* indefatigable, diligent; *ad.* indefatigably, diligently.

Անձաւ, աց *s.* cavern, den, cave.

Անձաւախիտ *a.* cavernous.

Անձեռագործ, Անձեռակերտ *a.* not made by hands, natural, spiritual.

Անձեռն *a.* handless; without succour.

Անձեռնարկելի *a.* that cannot be taken in hand, extremely difficult; untractable. [wild.

Անձեռնընդէլ *a.* untameable, savage,

Անձեռնկալ *a.* helpless, without succour.

Անձեռնհաս *a.* that cannot reach or accomplish, incapable, unskilful.

Անձեռոց, աց *s.* towel.

Անձեռոցիկ *s.* napkin.

Անձեւ, ից *a.* unformed.

Անձեւանամ, ացայ *vn.* to lose shape, to become deformed.

Անձիր *a.* unproductive, unfruitful; ungrateful, unthankful.

Անձխոտ *s.* bot. fumitory.

Անձկաբեկ *a.* panting with desire, very desirous. [sirable.

Անձկալի, Անձկական *a.* narrow; de-

Անձկակարօտ *S.* Անձկայրեաց.

Անձկամ, ացայ *vn.* to desire, to wish; to aspire to, to sigh for, to long for.

Անձկայրեաց *a.* burning with desire, sighing after. [Անձկամ.

Անձկանամ, ացայ *vn.* to be narrow; *S.*

Անձկանք *s.* lively desire, impatience; անձկանօք, *ad.* impatiently; սպասել անձկանօք, to wait impatiently.

Անձկացուցանել, ուցի *va.* to reduce to extremities, to force; to narrow, to contract, to restringe.

Անձկութիւն *s.* narrowness, contractedness; pressure; constraint; anxiety, inquietude, chagrin, trouble, vexation, care, affliction, tribulation, anguish.

Անձն, ձին, ձանց *s.* person; hypostasis, personality; creature, being; soul; mind; heart; myself, thyself, himself; անձամբ, personally; անձամբ անձին, by one's self, personally; զանձամբ դառնալ, to turn back; զանձամբ արկանել, to put on; յանձին բերել, to imitate; յանձին ունել, to accept, to approve; չառնուլ յ-, to refuse, to deny; սիրէ նա զ-իւր he loves himself; վասն անձին եւեթ տամ պատասխանի, I only answer for myself; երդնում յ-իմ, թէ այդ այդպէս է, on my soul, it is so; զգաստանալ յանձին, to revive, to recover one's senses; փոյթ ունի նա վասն անձին, he takes care of himself; անձին առնել, to commit suicide; ձեռն յանձին հարկանել, to boast of, to flatter one's self, to prick one's self; յ-առնել, to recommend, to confide; յ-լինել, to commend one's self, to have confidence in, to confide in, to be committed.

Անձնագեղ, ոյ *a.* well formed, elegant, handsome, beautiful.

Անձնագով *a.* boasting, blustering, swaggering.

Անձնագովութիւն *s.* self-praise, vain-glory, arrogance; egotism. [self.]

Անձնադատ *a.* that condemns him-

Անձնադիր *a.* that gives bail for another, responsible.

Անձնադիր S. Անձնդիր.

Անձնադորով *a.* that blames himself.

Անձնախորհա *a.* vain, presumptuous, haughty.

Անձնակամ *a.* voluntary, with good will; free; -կամբ, *ad.* willingly.

Անձնական *a.* personal; hypostatical; own. [accord.]

Անձնակից *a.* unanimous, with one

Անձնակործան, Անձնակորոյս *a.* that ruins himself. [tuous, vain.]

Անձնահաճ, Անձնահաճոյ *a.* presump-

Անձնահաճութիւն *s.* presumption, pride, vanity.

Անձնահամբոյր *a.* unanimous, consentaneous.

Անձնամասն *a.* that betrays himself; -լինել, to betray one's self.

Անձնանախառ *a.* that reproaches himself.

Անձնանուէր *a.* self-devoted.

Անձնանուիրութիւն, Անձնանուիրումն *s.* self-devotion, self-sacrifice.

Անձնապահ *a.* on guard, cautious; *s.* royal guard, body-guard; -լինել, to be cautious, to be on guard.

Անձնապահապետ *s.* the commander or captain of the guard.

Անձնապանծ *a.* boastful, full of vanity; -լինել, to be extolled.

Անձնապաշտ *a.* that adores himself, interested, selfish, egoistical.

Անձնապարար *a.* that pampers himself, dainty, delicate.

Անձնապէս *ad.* personally; properly; hypostatically.

Անձնապուր, Անձնապուրծ լինել երթալ *vn.* to escape, to fly, to have a narrow escape, to run away.

Անձնասէր *a.* selfish, self-interested; guilty of egotism; mild, courteous.

Անձնասիրութիւն *s.* selfishness, self-love; egotism.

Անձնասպան, աջ *a.* that has committed suicide; *s.* self-murderer.

Անձնասպանութիւն *s.* suicide, self-murder.

Անձնաւաճառ *a.* that sells himself.

Անձնատէր S. Անձնիշխան.

Անձնատոչոր *a.* that burns himself.

Անձնատուր *a.* that surrenders; addicted, subject; determined, desperate; -լինել, to abandon himself, to be addicted; to surrender, to capitulate; to refer.

Անձնացոյց *a.* ostentatious, pompous, full of affectation.

Անձնացուցանեմ, ուցի *va.* to be the vital or principal to an organized body, to animate; to vivify, to personify, to personate.

Անձնաւոր *a.* animated, alive, rational; personal; hypostatical.

Անձնաւորաբար *ad.* personally; hypostatically. [statical.]

Անձնաւորական *a.* personal; hypo-

Անձնաւորեմ, եցի *va.* S. Անձնացուցանեմ.

Անձնաւորիմ, եցայ *vn.* to have a soul; to be animate; to live, to exist.

Անձնաւորութիւն *s.* personality; hypostasis; person.

Անձնդիր *a.* given to pleasure, to one's own comforts, lazy, dissipated; selfish; comfortable.

Անձնդիրութիւն *s.* dissipation; egotism,

selfishness; comfortableness; *անձրն-
դիւրութեամբ շրջել*, to live delicately.

Անձնեայ, Անձնեղ *a.* personable, of
good appearance, tall, well made, fine
limbed.

Անձնընտիր լինել, առնել va. to seek
for quiet, tranquillity, ease, to look
after one's interests; - *առնել*, to choose
among men. [independent.

Անձնիշխան *a.* free, that has freewill,
Անձնիշխանութիւն *s.* freewill, choice,
free agency, independence.

Անձնիւր *S.* *Անցնիւր*.

Անձնյարդութիւն *s.* self-esteem, pre-
sumption. [negation.

Անձնուրացութիւն *s.* self-denial, ab-

Անձուկ, ձկի, ձկոյ *a.s.* narrow,
strait; narrow passage, defile, strait,
pass; desire, wish; - *ռնել*, to desire,
to wish.

Անձրեւ, ի, ոյ, աց *s.* rain; - *իջանել*,
to rain; - *արտասուաց*, a flood of tears;
յորդ -, violent, pouring rain; *անձրե-
ւաչափ* (*գործի*), rain-guage.

Անձրեւաբախ *a.* beaten by the rain.

Անձրեւաբեր *a.* that brings rain,
rainy.

Անձրեւաթաց *a.* wet with rain.

Անձրեւաթիւք *s.* drop of rain.

Անձրեւածին *a.* that engenders rain;
copious.

Անձրեւակ *s.* fine rain.

Անձրեւակաթք *S.* *Անձրեւաթիւք*.

Անձրեւածիր *a.* that gives or engen-
ders rain.

Անձրեւային *a.* rainy, that abounds
in rain, formed from rain.

Անձրեւայոյզ *a.* rainy. [rain.

Անձրեւայոյզք *s.* shower, violent

Անձրեւանամ, ացայ vn. to fall like
rain.

Անձրեւաշիթ, -ք *S.* *Անձրեւաթիւք*.

Անձրեւաչափ գործի *s.* rain-guage.

Անձրեւաջուր *s.* rain-water.

Անձրեւանունդ *a.* produced by rain.

Անձրեւեմ, եցի vna. to rain, to sho-
wer, to pour down; *անձրեւէ*, it rains.

Անձրուկ *s.* anchovy.

Անձահ *a.* inconvenient, unbecoming;
- *ս*, *ad.* unseemly.

Անձաճանչ *a.* not brilliant, gloomy.

Անձանաչելի *a.* unrecognizable.

Անձանապարհ *S.* *Անշաւիղ*.

Անձաշակ *a.ad.* that fasts, fasting;
without eating.

Անձառ, ից *a.* ineffable, unspeakable.

Անձառադայթ *a.* without rays, -
light. [prodigious.

Անձառահրաշ *a.* very wonderful,

Անձառաշնորհ *a.* of wonderful grace,
very graceful, admirable; very abun-
dant.

Անձառասլաակեր *a.* that has an ad-
mirable figure or appearance.

Անձառելի *S.* *Անձառ*.

Անձառութիւն *s.* ineffability; un-
speakableness.

Անձար, Անձարակ *a.* unskilful, inca-
pable; irreparable, irremediable.

Անձարակութիւն *s.* inability, inca-
pacity.

Անձարանամ, ացայ vn. to be inca-
pable; to be without remedy, to des-
pair.

Անձարութիւն *S.* *Անձարակութիւն*.

Անձեռ *a.* without posterity; - *առ-
նել* *S.* *Անձիւտեմ*.

Անձիւտեմ, եցի va. to destroy the
race of, to extirpate the posterity of.

Անձնշական, Անձնշելի *a.* incompres-
sible.

Անճգութիւն *s.* inaccuracy.

Անճողոպրելի *a.* inextricable.

Անճունի *a.* gigantic, enormous, mon-
strous; grotesque, extravagant, ab-
surd, ridiculous, unseemly.

Անճունութիւն *s.* monstrosity, ab-
surdity. [licious.

Անմախասէր *a.* not envious, not ma-

Անմահ, ից *a.* immortal.

Անմահաբեր *a.* that immortalizes,
immortal. [ambrosia.

Անմահական *a.* immortal; - *ճաշակ*,

Անմահաճաշակ *a.* that does not taste
death, immortal; that has a foretaste
of immortality. [talized.

Անմահանամ, ացայ vn. to be immor-

Անմահարար *S.* *Անմահաբեր*.

Անմահացուցանեմ, ուցի va. to im-
mortalize, to eternize.

Անմահացուցիչ *a.* that immortalizes.

Անմահութիւն *s.* immortality.

Անմայր *a.* motherless.

Անման *a.* without share or por-
tion, that does not participate; bereft,
destitute; - *լինել*, to be destitute, to
be bereft; - *առնել*, to deprive.

Անմատոյց, Անմատչելի *a.* inaccessi-
ble, unapproachable.

Անմարդ, Անմարդաբնակ *a.* uninha-
bited; uninhabitable, desert, unfre-
quented, lonely.

Անմարդագոյն *a.* more or very inhuman, - fierce, - unkind.

Անմարդանամ, ացայ *vn.* to be deserted, to be dispeopled.

Անմարդացուցանեմ, ուցի *va.* to depopulate, to dispeople, to desolate.

Անմարդի *a.* inhuman; unkind, uncivil, brutal; desert, uninhabited; - կացուցանել՝ զնել, to unman, to divest of humanity; to depopulate.

Անմարդութիւն *s.* depopulation; inhumanity, barbarity; incivility, brutality.

Անմարթ *a.* impossible; very difficult; indecent, unseemly; - է, it is not fit; it is impossible.

Անմարմին, Անմարմնաւոր *a.* incorporeal, immaterial. [մարմին.

Անմարմնական, Անմարմնային *S.* Ան-

Անմարմնութիւն *s.* incorporeality.

Անմարս *a.* undigested.

Անմարսութիւն *s.* indigestion.

Անմարտ, Անմարտնչելի *a.* impregnable, invincible.

Անմաքուր, Անմաքրական *a.* impure, filthy, indecent, obscene, vile. [ly.

Անմաքրասէս *ad.* impurely, indecent-

Անմաքրասէր *a.* that does not love purity, uncleanly, filthy, indecent.

Անմաքրութիւն *s.* impurity, uncleanness, filthiness, indecency.

Անմեծար *a.* vile, abject, degraded.

Անմեծարդի *a.* who desires not honour or preferment.

Անմեծարդութիւն *s.* want of ambition, indifference to honour.

Անմեծարութիւն *s.* want of respect; - հիւրոց, inhospitality.

Անմեկին *a.* not clear, indistinct, not evident, not explicit, not plain: indivisible.

Անմեկնելի *a.* inseparable, indivisible; inexplicable, inexpressible.

Անմեղ, ի, աց *a.* impeccable; innocent; harmless, silly; - կացուցանել, to acquit.

Անմեղաբար, Անմեղս *ad.* innocently.

Անմեղադիր *a.* that excuses, pardons; - առնել, to excuse, to pardon; - զանձն, to excuse one's self, to justify himself. [able.

Անմեղադրելի *a.* excusable, pardon-

Անմեղադրութիւն *s.* excuse, apology.

Անմեղանամ, ացայ *vn.* to be innocent.

Անմեղանչական *a.* impeccable; innocent.

Անմեղացուցանեմ, ուցի *va.* to acquit, to declare innocent, to clear.

Անմեղկելի *a.* not to be softened, hardhearted, inflexible, inexorable.

Անմեղութիւն *s.* innocence; impeccability.

Անմեռ *S.* Անմահ.

Անմեռուկ *s.* bot. purslain.

Անմերձենալի *a.* not to be accosted, inaccessible; untouched.

Անմի առնեմ *va.* to leave not one, to exterminate.

Անմիաբան *a.* discordant, different, dissonant, diverse, divided, not agreed, at variance, contrary; irreconcilable; - լինել, to differ, to disagree.

Անմիաբանիմ *S.* Անմիաբան լինիմ.

Անմիաբանութիւն *s.* discord, dissension, disagreement, difference, misunderstanding; - ձայնի, discordance, dissonance.

Անմիասնական *a.* discordant, incompatible, inconsistent.

Անմիասնականութիւն *s.* incompatibility, inconsistency.

Անմիջաբար, Անմիջասէս *ad.* immediately, directly.

Անմիջական *a.* immediate, direct.

Անմիջնորդ *a.ad.* without mediator.

Անմիս *a.* fleshless; without meat.

Անմիտ *a.* mad, silly, brainless, senseless, stupid, foolish, irrational, crazy.

Անմիտիթար *a.* disconsolate, inconsolable; *ad.* disconsolately.

Անմնացական *a.* inconstant, variable, uncertain, transitory.

Անմշակելի *a.* incapable of cultivation.

Անմոլար, Անմոլոր *a.* infallible, unerring; - աստեղք, fixed stars.

Անմոլորութիւն *s.* infallibility.

Անմոլորասէս *ad.* infallibly.

Անմոռանալի, Անմոռաց *a.* that does not forget; unforgotten; that cannot be forgotten; *ad.* without fail, infallibly.

Անմոռացութիւն *s.* eternal remembrance. [ken.

Անմուղ, միկց *a.* indomitable, unbroke-

Անմուտ *a.* the entrance to which is shut; without entrance; impenetrable, inaccessible.

Անմուրուս *a.* beardless.

Անմունչելի, Անմունչ, մունչի *a.* mute, speechless; that will not speak.

Անմտաբար *ad.* foolishly, stupidly, inconsiderately, ignorantly, rashly, madly.

Անմտագոյն *a.* more or very senseless, – foolish, – stupid.

Անմտադիր *a.* inattentive, careless, inconsiderate, unmindful.

Անմտադրութիւն *s.* inattention, want of application, carelessness, inconsiderateness, inadvertence.

Անմտանամ, ացայ *vn.* to lose senses, to become crazy or stupid.

Անմտութիւն *s.* madness, craziness, fatuity; phrensy; folly, silliness, imprudence, extravagancy, absurdity.

Անմօրու, Անմօրուս *S.* Անմօրուս.

Անյագ, աց *a.* insatiable, greedy, gluttonous; – ուտել, to devour.

Անյագ, Անյագաբար *ad.* insatiably, greedily, gluttonously.

Անյագութիւն *s.* insatiableness, greediness, gluttony.

Անյաղթ, Անյաղթելի *a.* invincible, unconquered, insurmountable, un governable.

Անյայտ, ից *a.* not evident, not manifest, obscure, hidden, secret; apocryphal. [re.

Անյայտագոյն *a.* more or very obscure.

Անյայտեմ, եցի *va.* to annihilate; to hide.

Անյայտիմ, եցայ *vn.* to be annihilated, to vanish, to disappear.

Անյայտնութիւն, Անյայտութիւն *s.* obscureness, occultness, secretness.

Անյանգ *a.* rhymeless.

Անյասաղ *a.* prompt, diligent; *ad.* promptly, diligently, without delay.

Անյաջող, Անյաջողակ *a.* unfavourable, unlucky, unfortunate, disadvantageous.

Անյաջողակ *a.* awkward, incapable.

Անյաջողակութիւն *s.* unskilfulness, awkwardness.

Անյաջողութիւն *s.* unfavourableness, unfortunateness, disadvantage.

Անյաջորդ *a.* without successour, – succession; unchangeable.

Անյատակ, Անյատակելի *a.* bottomless; very deep.

Անյատուկ *a.* improper.

Անյարդար *a.* unpolished, unfurnished, unprovided, unprepared, out of order; hard, cold, raw; կին – , slut.

Անյարիր *a.* that cannot rise.

Անյարկ *a.* shelterless, without roof, houseless.

Անյարմար *a.* incongruous, unsuitable, unbecoming, not appropriate; un-

skilful, insufficient, incapable.

Անյարմարագիր *a.* that writes in an unbecoming manner; indecently written.

Անյարմարութիւն *s.* incongruity, impropriety; incapacity, insufficiency.

Անյաւ *a.* infinite, interminable.

Անյեղ, Անյեղի, Անյեղեղուկ *a.* immutable, unchangeable, constant.

Անյեղաբար, Անյեղասէս *ad.* immutably. [յեղ.

Անյեղաշրջելի, Անյեղափոխելի *S.* Ան-

Անյեղութիւն *s.* immutability.

Անյերկունակ *a.* indubitable.

Անյիշատակ *a.* that easily forgives, that does not bear malice.

Անյիշատակութիւն *s.* forgiveness, amnesty, pardon. [rial.

Անյիշատակ *a.* forgotten; immemo-

Անյիշատակութիւն *s.* forgetfulness.

Անյիշելի *a.* memorable.

Անյիշողութիւն, Անյիշութիւն *s.* amnesty.

Անյոյգողդ *a.* unshakeable, firm, immovable.

Անյոյլ *a.* inscrutable.

Անյոյս, յուսից, աց *a.* hopeless, desperate; despaired of; un hoped, unexpected; *ad.* desperately; – առնել, to render hopeless; – լինել, to despair, to give way to despair.

Անյուշ *a.* forgotten; – առնել, to bury in oblivion. [rate.

Անյուշագոյն *a.* more or very despe-

Անյուշակ, Անյուշակից *a.* desperate, despaired of; un hopeful.

Անյուշանամ, ացայ *vn.* to despair.

Անյուշութիւն *s.* despair.

Անյօդ, Անյօդական, Անյօդաւոր *a.* inarticulate; not joined, simple.

Անյօժար *a.* without desire, – wish or inclination; involuntary, forced.

Աննախանձ *a.* not envious; liberal, generous; *ad.* without envy; generously, abundantly.

Աննախանձաւորութիւն, Աննախանձութիւն *s.* absence of all feeling of envy.

Աննահանջելի *a.* irrevocable.

Աննաւագնաց *a.* unnavigable.

Աննենդ *a.* artless, guileless, sincere, upright, ingenuous; *ad.* artlessly, ingenuously.

Աննենդութիւն *s.* sincerity, simplicity, ingenuousness.

Աններդործելի *a.* not susceptible; inefficacious.

Անհերքելի *a.* unpardonable; intolerable.

Անհերհուս S. Անհմուտ.

Անհեցուկ *a.* without support.

Անհիազ *a.* not indigent; opulent.

Անհիազաբար *ad.* abundantly.

Անհրհ, Անհրհեղ *a.* sleepless, watchful. [material.

Անհիւթ, ից, Անհիւթական *a.* im-

Անհիւթութիւն *s.* immateriality.

Անհկար *a.* without painting, figure or device; unformed, imperfect, shapeless.

Անհկարագիր, Անհկարագրելի *a.* indescribable. [superable.

Անհկուս *a.* invincible, tameless, in-

Անհման, ից *a.* unlike, dissimilar, different; not uniform; incomparable.

Անհմանելի *a.* inimitable.

Անհմանութիւն *s.* unlikeness, dissimilitude, difference; unsuitableness, disproportion.

Անհշան, ից *a.* without mark, - sign, - character; ignoble, unknown, obscure; - վարել կէտնա, to leave retired. [ble.

Անհշար, Անհշարելի *a.* unobserva-

Անհշուլ *a.* without lustre, dull, gloomy, dark.

Անհորոգելի *a.* irreparable.

Անհուազ *a.* inexhaustible.

Անհուաղ *a.* inextinguishable.

Անհուաճ S. Անհկուս.

Անհուէր, ուիրաց, ըից *a.* without offering; implacable, inexorable, cruel.

Անհուիրական *a.* that cannot be offered, not sacred, profane. [vain.

Անշահ, ից *a.* unprofitable, useless,

Անշահխնդիր *a.* disinterested.

Անշահխնդրութիւն *s.* disinterestedness. [etc.

Անշահասէր, etc. S. Անշահխնդիր,

Անշահաւէտ, Անշահեկան, Անշայեկան S. Անշահ.

Անշահութիւն *s.* unprofitableness, uselessness.

Անշաղախ *a.* free from dirt, clean; not contaminated, pure, clear.

Անշամանդաղ *a.* unclouded, clear.

Անշարագիր *a.* uncompounded, simple.

Անշարժ, ից *a.* immovable, fixed, stable, firm; not commutable; real, not personal.

Անշարժաբար *ad.* immovably, firmly.

Անշարժութիւն *s.* immobility, immovableness, stability, firmness.

Անշաւիղ *a.* pathless, trackless.

Անշէղ *a.* not oblique, straight, direct.

Անշէն *a.* uninhabited, desert.

Անշէջ *a.* inextinguishable.

Անշորհ, ից, աջ *a.* ill-favoured, disfigured, deformed; ungracious, ungraceful, unpleasant; unfortunate, unlucky; ungrateful, unthankful.

Անշորհակալ, Անշորհակալու, աջ *a.* ungrateful, unthankful.

Անշորհակալութիւն *s.* ingratitude.

Անշորհութիւն *s.* deformity, ugliness, ill-favouredness; ingratitude.

Անշնչական *a.* breathless, dead; inanimate, senseless.

Անշնչանամ, աջայ *vn.* to expire, to die; to commit suicide by suffocation.

Անշնչացեալ *a.* asphyxiated. [iate.

Անշնչացուցանեմ, ուցի *va.* to asphyx-

Անշնչութիւն *s.* expiration, death; asphyxia.

Անշուկ, Անշուկնջ *a.* dumb with amazement, astonished, surprised; - լինել, to be astonished, to wonder; - լուութի, utter or profound silence. [seless.

Անշունչ, շնչից, ոց *a.* inanimate, sen-

Անշուշտ *a.* incontestable, sure, certain, assured, infallible; *ad.* assuredly, incontestably, certainly.

Անշուք *a.* inglorious, unhonoured, ignoble, vile; ill-favoured, deformed; - վարել կենցաղ, to live retired.

Անշրջելի *a.* unchangeable; that cannot be overturned.

Անշփոթ, ից *a. ad.* without confusion; unperplexed, not embarrassed; tranquil. [calm.

Անշփոթութիւն *s.* imperturbability,

Անշքանամ, աջայ *vn.* to become vile, to grow despicable; to grow ugly, to fade.

Անշքացուցանեմ, ուցի *va.* to disfigure, to deform, to spoil.

Անշքութիւն *s.* awkwardness, deformity, ugliness.

Անշոշափելի *a.* impalpable.

Անշորտ *a.* unbounded, unlimited, infinite.

Անոխակալ, աջ *a.* without malice, not revengeful, not malignant.

Անոխակալութիւն, Անոխութիւն *s.* absence of maliciousness, freedom from revenge or hatred.

Անուորկ *a.* unpolished, uneven, rough.

Անուորմ, ից *a.* unpitying, incom-

passionate, inhuman, barbarous, cruel, brutal.

Անողորմ, Անողորմաբար *ad.* cruelly, barbarously, atrociously; - չարչարել, to tyrannize.

Անողորմ, Անողորմելի *a.* implacable, severe, inflexible, inexorable.

Անողջամիտ *a.* unchaste, incontinent, impure, immodest.

Անողջանալի *a.* insanable, incurable.

Անոճ *a.* without style, orderless, confused; - իմն, pellmell, promiscuously.

Անոյժ *a.* without force, feeble.

Անոյշ, նուշից, ուշուշ *a.* sweet, agreeable; հոտ - բուրբել, to give an agreeable odour; հոտ անուշից, perfume.

Անոյշք, ուշից *s.* sweetness, suavity.

Անուսայ, ից *a.* untoward, rude, rough, rustic; uncivil, disobliging; awkward, unbecoming.

Անոստ *a.* without branches; that does not rise or stir.

Անոտն *a.* footless, apode; baseless; յանոտից *ad.* at the feet.

Անոտնաձայն առնեմ *va.* to walk on tip-toe; *vn.* to walk on the tip of one's toes. [dent.

Անորակ *a.* without quality or acci-

Անորդի *a.* childless, heirless; sterile, barren; - մեռանել, to die without children.

Անորդիմ, եցայ *vn.* to remain without children, to lose one's children.

Անորդութիւն *S.* Անզուականութիւն.

Անորիշ *a.* inseparable, indivisible.

Անորոճ *a.* that does not ruminate or chew the cud.

Անորոշ *a.* undetermined, indefinite, uncertain; vague, indistinct, confused; inarticulate; contingent.

Անորոշ, Անորոշաբար *ad.* indefinitely; confusedly, indistinctly; implicitly.

Անորոշութիւն *s.* indecision, indetermination. [wheel.

Անուածի, ի *a.* in the shape of a

Անուանադիր *a.* that gives a name to, that names. [me to, to name.

Անուանադրեմ, եցի *va.* to give a na-

Անուանադրութիւն *s.* nomenclature.

Անուանակիր *a.* that bears the name of another.

Անուանակից *a.* of the same name; homonymous. [call.

Անուանակոչեմ, եցի *va.* to name, to

Անուանակոչութիւն *s.* denomination; nomenclature.

Անուանակրութիւն *s.* act of bearing the same name, homonymy.

Անուանակցիմ, եցայ *vn.* to share the same name. [թիւն.

Անուանակցութիւն *S.* Անուանակրութիւն.

Անուանաչառ *a.* that has many names.

Անուանարի, աջ *a.* infamous, notorious; shameful, scandalous, disgraceful, vile; - առնել, to disgrace, to bring to shame, to dishonour.

Անուանարկութիւն *s.* defamation, discredit.

Անուանափոխութիւն *s.* metonymy, change of name.

Անուանեմ, եցի *va.* to name, to call, to denominate, to term.

Անուանի *a.* renowned, famous, illustrious; - լինել, to become illustrious.

Անուանումն *s.* nomination. [ly.

Անուաւոր *a.* that has wheels, whee-

Անութ, նթի, թոյ, թոյ *s.* arm-pit.

Անուղիղ *a.* crooked; indirect.

Անուղղակի *ad.* indirectly.

Անուղղայ, ից *a.* incorrigible, perverse.

Անուն, նուան, ուանք, անց *s.* name; renown, glory, reputation, honour, title; - բայի, *gr.* nominative; noun, substantive; - չքոյ, title. [etc.

Անունադրեմ, etc. *S.* Անուանադրեմ,

Անունակ *a.* that does not contain, that has not; poor, needy.

Անունդ առնեմ *va.* to destroy the name, the race. [macious.

Անունկնդիր *a.* disobedient; contu-

Անունկնդրութիւն *s.* disobedience; contumacy.

Անունող *S.* Անունակ.

Անուշադիր *a.* inattentive.

Անուշադր *s.* sal ammoniac.

Անուշադրութիւն *s.* inattention.

Անուշակ, աջ *a.* sweet, agreeable to the taste, savoury, delicate; benign, gracious.

Անուշահամ *a.* sweet, savoury.

Անուշահոտ *a.* sweet, odoriferous, delicate; - առնել, to perfume, to scent.

Անուշահոտեմ, եցի *vn.* *S.* Անուշահոտ առնեմ.

Անուշահոտիմ, եցայ *vn.* to smell sweet, to be odoriferous.

Անուշահոտութիւն *s.* sweetness of smell, perfume.

Անուշաճաշակ *S.* Անուշահամ. [joy.

Անուշամոտութիւն *s.* mirth, gaiety,

Անուշարար *a.* that makes sweet: *s.* confectioner.

Անուշեմ, եցի *va.* to sweeten.

Անուշութիւն *s.* sweetness; delicacy, exquisite flavour; affability, cheerfulness.

Անուշուք *s. pl.* perfumes, odours; *S.* Անշուք.

Անուշոդ *a.* mild weather.

Անուորդ *s.* windlass; gin or triangle for pullies; engine.

Անուա, ից, Անուսումն *a.* ignorant, unlettered; stupid.

Անուսութիւն, Անուսումնութիւն *s.* illiterateness, ignorance, want of science.

Անուտեք *S.* Անուրեք. [food.

Անուտելի *a.* uneatable, unfit for

Անուր, անրոյ *s.* iron collar (of a pilory); collar; ring.

Անուրեք *a.* not confined to one place, unbounded, infinite: houseless, homeless.

Անուրջք, նրջոց, ջից *s. pl.* dream, vision, revery. [helpless.

Անոք *a.* destitute, abandoned by all,

Անչար *a.* not vicious, harmless, void of malice.

Անչարութիւն *s.* ingenuousness, goodness, simplicity of character. [ble.

Անչարչար, Անչարչարելի *a.* impassible.

Անչարչարութիւն *s.* impassibility.

Անչափ, ից *a.* immense, infinite; extreme, excessive, enormous, immoderate, superfluous, superabundant; intemperate, disordinate; dreadful, violent, grievous.

Անչափ, յԱնչափ *ad.* immensely, infinitely, beyond measure, excessively; intemperately, immoderately; hyperbolically.

Անչափադիր *S.* Անպարագիր.

Անչափակցութիւն *s.* want of symmetry, disproportion.

Անչափահաս, ից *a.* not adult, not arrived at puberty.

Անչափութիւն *s.* immensity; enormity; superfluity, superabundance, exuberance; immoderation, intemperance.

Անպախարակելի *a.* irreproachable.

Անպակաս, Անպակասելի *a.* faultless, perfect, accomplished, complete; unfailing; indefectible, inexhaustible; *ad.* perfectly; without fail; incessantly.

Անպակասելութիւն *s.* indefectibility, continuance.

Անպահակիմ, եցայ *vn.* to be irresolute, to hesitate, to delay; *S.* Անպահակեմ.

Անպահակ, Անպահապան *a.* without a guardian or guard.

Անպահեստ *a.* not preserved.

Անպահպանաբար, or պէս *ad.* negligently, without observation.

Անպահպանութիւն *s.* want of observation, negligence, infringement, infraction.

Անպաճոյճ, ճուճից *a.* unadorned, simple, plain, unpolished.

Անպաճուճաբար *ad.* without ornament, simply, plainly.

Անպայման *a.* unlimited, immense; *ad.* without condition.

Անպատասխանի *a.* without answer; - առնել, to confound.

Անպատեհ *a.* unbecoming, improper, unsuitable, unfit, absurd, unseemly.

Անպատեհութիւն *s.* absurdity, unsuitableness, incongruity, impropriety.

Անպատերազմասէր *a.* that loves not war, peaceable.

Անպատեմ, եցի *vn.* to remove punishment, not to punish.

Անպատիժ *a.* unpunished; *ad.* with impunity.

Անպատժութիւն *s.* impunity.

Անպատիր *a.* not deceitful, sincere; that cannot be deceived.

Անպատիւ, առից *a.* dishonoured, dishonourable, abject, base, vile; *ad.* dishonourably, vilely: - դրամ, false money. [պատեհ.

Անպատկան, Անպատկանաւոր *S.* Ան-

Անպատկառ, ից *a.* impudent, disrespectful, irreverent, immodest, shameless; *ad.* impudently, without shame, irreverently, disrespectfully.

Անպատկառութիւն *s.* effrontery, impudence, shamelessness; irreverence, disrespect.

Անպատկեր *a.* without image.

Անպատճառ *a.* without cause, - principle, causeless; without reason or motive; *ad.* absolutely, peremptorily.

Անպատմելի *S.* Անպատում.

Անպատշաճ, etc. *S.* Անպատեհ, etc.

Անպատուադիր *a.* disrespectful.

Անպատուասէր *a.* that does not love honours.

Անպատուաստ, Անպատուաստելի *a.* not grafted; that cannot be grafted; that cannot be united.

Անպատուար S. Անպարիսպ.

Անպատուեմ, եցի *va.* to dishonour.

Անպատուհաս *a.* unpunished.

Անպատում *a.* unspeakable, unutterable, inexpressible, ineffable.

Անպատուութիւն *s.* irreverence; dishonour.

Անպատասար, Անպատասարան *a.* unsupported, unprotected, abandoned.

Անպատրաստ, ից *a.* unprepared, unfurnished, unprovided; յ-ից *ad.* without preparation, unawares, unexpectedly.

Անպատրաստութիւն *s.* want of preparation; unfurnished state. [բոյր.

Անպարագիծ, Անպարագիր S. Անպա-

Անպարագրութիւն *s.* immensity.

Անպարապ *a.* busy, not at leisure; not engaged in business.

Անպարապանամ, աչայ *vn.* to be busy, to be occupied.

Անպարապութիւն *s.* want of leisure, business.

Անպարիմանալի *a.* incomprehensible.

Անպարիսպ *a.* without rampart, unwalled. [est.

Անպարծ *a.* without bragging, mod-

Անպարծութիւն *s.* want of boasting.

Անպարկեշտ, ից *a.* immodest, unchaste, indecent, bawdy, obscene; dissolute, debauched; -ս, *ad.* indecently.

Անպարկեշտութիւն *s.* immodesty.

Անպարոյր *a.* uncircumscribed; unbounded, immense; incomprehensible.

Անպարունակ, Անպարունակելի S. Անպարոյր.

Անպարտաւ *a.* irreproachable; *ad.* irreproachably.

Անպարտաւոր S. Անպարիսպ.

Անպարտ, ից *a.* unblamable, innocent; not due; - առնել կացուցանել, to clear, to acquit.

Անպարտագոյն *a.* very or more innocent. [cent.

Անպարտական *a.* not guilty; inno-

Անպարտակիր *a.* that suffers innocently, innocent.

Անպարտառելի *a.* indefatigable.

Անպարտելի *a.* invincible, unconquered; insurmountable, unsubdued.

Անպարիակ S. Անլայրաիակ.

Անպէտ *a.* useless, vain, frivolous, insignificant; vile, abject, miserable, despicable, worthless; - առնել, to render useless, to spoil; յ-, յ-ս *ad.* vainly.

Անպիտան S. Անպէտ.

Անպիտանանամ, աչայ *vn.* to be useless, to become useless, to spoil.

Անպիտանացուցանեմ, ուցի *va.* to render useless.

Անպիտանութիւն *s.* inutility; littleness, insignificance; baseness, vileness.

Անպիտոյք, ոյից *s. pl.* useless things.

Անպիտութիւն S. Անպիտանութիւն.

Անպղերդ *a.* not lazy, diligent.

Անպղտոր *a.* untroubled, unclouded, clear, pure.

Անպղտայ *a.* pathless.

Անպուդ *a.* without a dower.

Անպսակ *a.* without a crown.

Անպտղաբեր S. Անպտուղ.

Անպտղաբերութիւն, Անպտուղութիւն *s.* infertility, unfruitfulness; unprofitableness.

Անպտուղ *a.* unprofitable, useless; unfertile, unfruitful, barren; *ad.* unprofitably, uselessly. [broken.

Անջախջախ *a.* that cannot break; un-

Անջան *a.* careless, remiss, negligent; *ad.* easily. [int.

Անջատ *a.* separated, divided, disjo-

Անջատեմ, եցի *va.* to separate, to detach, to disjoin, to disunite; to uncouple.

Անջատումն *s.* separation, disjunction. [venly.

Անջնջ, Անջնջելի *a.* indelible: slo-

Անջուր, Անջրդի, դւոյ, Անջրդին *a.* without water, dry, arid, anhydrous.

Անջրդութիւն *s.* dryness, aridity.

Անջրելի *a.* indelible; indissoluble; incontestable.

Անջրպետ, ից, աչ *s.* intermedium, space, interval, interstice; partition, boundary. [tion.

Անջրպետարան *s.* curtain of parti-

Անջրպետեմ, եցի *va.* to separate, to cut off, to shut out, to exclude.

Անջրպետութիւն *s.* space, interval; separation, partition.

Անսահման, Անսահմանաւոր, Անսահմանելի *a.* infinite, unbounded; interminable; unlimited; indefinite; incomprehensible.

Անսահմանաբար *ad.* without limit; indefinitely; indeterminately.

Անսաղարթաբեր *a.* leafless, dead.

Անսամ, աչի *vn.* to listen, to obey, to give ear to, to acquiesce, to yield, to consent, to submit; չ-, to turn a deaf ear, to refuse consent, to disobey.

Անայթաք, Անայթաքելի *a.* that is not slippery; that does not stumble; firm, sure; infallible.

Անանձ *a.* without bridle, — reins; unbridled, unrestrained; unruly, ungovernable.

Անասան, Անասանելի *a.* unshaken, immovable, firm.

Անաստ, Անաստելի *a.* ungovernable, unruly, disobedient, obstinate, incorrigible.

Անաստեմ, եցի *vn.* to disobey, to resist, to be refractory.

Անաստութիւն *s.* disobedience, contumacy, obstinacy. [for eating.

Անեղան *a.* without having a table

Աներ *a.* steril.

Աներին, Աներմաւոր *a.* without seed; unfruitful, barren.

Անէր *a.* without love, — affection; cold, unfeeling.

Անին *a.* without nourishment.

Անիրելի *a.* who has neither lovers nor friends; antipathetic.

Անիրեղութիւն, Անիրութիւն *s.* want of love or affection; antipathy.

Անիրա *a.* heartless.

Անխալ *a.* without fault; infallible, impeccable; *ad.* infallibly.

Անխալութիւն *s.* infallibility.

Անխուր *a.* without salary, unpaid, unrewarded.

Անկզնաբար *ad.* without beginning.

Անկզնական *a.* without beginning, that has existed from all eternity.

Անկզնակից *a.* equally without beginning, coeternal.

Անկզնութիւն *s.* uncreatedness, eternal existence.

Անկիզն *a.* without beginning, eternal; baseless.

Աննունդ *S.* Անին.

Անսովոր *a.* unaccustomed; unusual; strange, extraordinary, new; irregular.

Անուալ *a.* *ad.* hungry, unfed, troubled with hunger; fasting; without food; լինել հալ —, to fast.

Անուալանամ, ացայ *vn.* to fast; to be hungry. [state.

Անուալութիւն *s.* hunger; fasting

Անուգ *a.* without mourning, — affliction.

Անուա *a.* real, true, certain.

Անուրբ *a.* impure, unclean; unholy, profane.

Անպար, Անպարական, Անպարե-

լի *a.* infinite, interminable; perpetual, durable; inexhaustible.

Անպառուծի *s.* inexhaustible state.

Անպի *a.* unscarred.

ԱնսաՀակ *a.* docile, submissive.

Անսացուած, ից *a.* without means, — property, poor. [poverty.

Անսացութիւն *s.* want of means,

Անագիւա *a.* irreproachable, unblemished, pure, blameless; *ad.* irreproachably. [ed.

Անտեղծ, Անտեղծական *a.* uncreat-

Անտերիւր *a.* infallible, sure, unerring, without mistake.

Անաին *a.* without breast or udder; without milk.

Անայգ *a.* uncertain.

Անսուգութիւն *s.* incertitude.

Անսուեր *a.* unshadowed, unclouded, clear, light.

Անսուերագիծ, Անսուերագիր *a.* evident, manifest; indelible.

Անսուերափայլ *a.* glittering, luminous, brilliant, bright. [falsehood.

Անսուութիւն *s.* veracity, without

Անսրբութիւն *s.* uncleanness, impurity. [ness.

Անսրտնութիւն *s.* good-humour, mild-

Անսփոփ, Անսփոփելի *a.* inconsolable.

Անլախճան *a.* endless, eternal.

Անլաճառ *a.* unsaleable.

Անվայել, Անվայելուչ *a.* unbecoming, indecent, unsuitable, improper, unfit; dishonourable; — *ad.* indecently, improperly; dishonourably.

Անվայելութիւն *s.* indecency, impropriety; deformity.

Անվայրափակ *a.* unlimited, unbounded; incomprehensible.

Անվան, Անվանելի *a.* that cannot be repulsed or put to flight, invincible, impregnable.

Անլաստակ *a.* indefatigable; idle, lazy; *ad.* without fatigue.

Անլար *a.* uncultivated.

Անլարժ, ից *a.* inexperienced, rude, unpractised, unskilled, unexercised.

Անլարժութիւն *s.* unskilfulness, inexperience.

Անլարի *a.* unforeseen, unexpected; vile, without esteem.

Անլարձ *a.* without salary, unpaid; without merit or recompense.

Անլաւեր, Անլաւերական *a.* invalid, null, illegal, insufficient; apocryphal; — առնել, to invalidate.

Անլաւերաբար *ad.* illegally, insufficiently. [lity, illegality.

Անլաւերութիւն *s.* invalidity, nul-

Անլէհեր *a.* intrepid, fearless, courageous, bold; *ad.* intrepidly, fearlessly, boldly.

Անլէհերութիւն *s.* intrepidity.

Անլերակացու *a.* without inspector, -superintendent. [out pretext.

Անլերարկէլի *a.* inconcealable, with-

Անլերարկու *a.* without cloak or mantle.

Անլերծանելի *a.* illegible.

Անլերնադիր *a.* without title or inscription.

Անլէր *a.* unwounded, invulnerable.

Անլլթար, Անլլթարէլի *a.* exact, precise, perfect; *ad.* exactly, precisely.

Անլլթարութիւն *s.* exactness.

Անլլճէլի *a.* indisputable.

Անլլշտ *a.* without pain, that has nothing to suffer. [nerable.

Անլլրաւոր, Անլլրաւորէլի *a.* invul-

Անլկայ *a.* unwitnessed.

Անլկանդ *a.* firm, determined, steady, resolute, invincible, inexpugnable.

Անլճար *a.* invaluable; unpaid; infinite, endless.

Անլխառ *a.* harmless, innocent, innoxious; unhurt, undamaged, safe and sound; *ad.* harmly.

Անլխառէլի *a.* not liable to injury.

Անլստահ *a.* distrustful, suspicious; -լինել, to distrust, to suspect.

Անլստահութիւն *s.* mistrust, diffidence.

Անլտանդ *a.* out of danger, safe; unhurt, free from harm.

Անլտիւտ *a.* fat, plump.

Անլրդով *a.* untroubled, tranquil; *ad.* peacefully, quietly.

Անլրդովութիւն *s.* tranquillity, undisturbed state.

Անլրէպ *a.* unfailing, punctual, exact, regular, correct, sure, certain; *ad.* without fail, punctually, precisely, exactly, correctly.

Անտաղտկալի, Անտաղտուկ *a.* unwearied; not tedious, not wearisome.

Անտանելի *a.* insupportable, intolerable, heavy, burdensome; incomprehensible, inconceivable.

Անտամուկ *a.* without moisture, dry.

Անտաշ, ից *a.* rough, unpolished; hard.

Անտառ, ի, աց *s.* forest, wood; -փոքր, grove, copse, thicket; -թաւ,

thickest part of a forest; վերակացու անտառի, ranger of a forest, forester.

Անտառաբոյծ *a.* brought up in a forest. [thick; bushy; woody.

Անտառախիւտ *s. a.* strong, tough;

Անտառակ, ի *s.* grove, thicket.

Անտառամուլ *a.* become a forest, overgrown with wood.

Անտառային *a.* silvan. [forest.

Անտառանամ, աջայ *vn.* to become a

Անտառանուէնդ *S.* Անտառաբոյծ.

Անտառան *a.* unwavering.

Անտարակոյս *a.* indubitable, certain; *ad.* without doubt, - difficulty.

Անտարբեր *a.* indifferent.

Անտարբերաբար *ad.* indifferently.

Անտարբերութիւն *s.* indifference; neutrality.

Անտարաամ *a.* resolute, determined.

Անտարր, Անտարրական *a.* immaterial, incorporeal.

Անտեղագոյն *a.* more or very absurd, - extravagant. [unskilful.

Անտեղեակ *a.* ignorant, unlearned,

Անտեղեկութիւն *s.* unskilfulness, ignorance.

Անտեղի *a.* not confined to one place, uncircumscribed; absurd, extravagant; unbecoming, unsuitable.

Անտեղիտալի *a.* hard, inflexible.

Անտեղութիւն *s.* absurdity, extravagance, incongruity, unsuitableness, unfitness, impropriety.

Անտենչիկ *a.* who does not aspire, unambitious; - աւագուէ, not desiring honour.

Անտես, ից *a.* invisible; incomprehensible; - առնել, to neglect, to take no care of, to despise, to quit, to abandon.

Անտեսաբար *ad.* invisibly.

Անտեսակ *a.* formless, shapeless.

Անտեսական, Անտեսանելի *a.* invisible; incomprehensible.

Անտեսեմ, եցի *va.* to neglect, to abandon, to slight; to connive at.

Անտեսութիւն *s.* invisibility; incomprehensibility; blindness; connivance.

Անտերունչ *a.* without master or governor; unassisted, forlorn, abandoned.

Անտեւական *a.* which does not last, inconstant. [տերունչ.

Անտէր *a.* free, independent; *S.* Ան-

Անտէրնչութիւն, Անտէրութիւն *s.* anarchy, interregnum.

Անտի *ad. a.* thence; there; 'ի լեռնէ

–, from yonder mountain; *առաի և* –, from each side.

Անաի, ից *s.* the world to come; *pl.* the blessings of the world to come.

Անախահան *a.* young; childish.

Անախայ *a.* without type; unlike; shapeless, deformed.

Անախա *S.* *Անախահան*.

Անախրիստոս *s.* antichrist.

Անախեղծ *ad.* without deformity, – defect, perfect.

Անախուր *a.* joyful, gay.

Անախար *a.* strong, able.

Անաղաբար *ad.* inseparably.

Անաղելի *a.* inseparable.

Անանորինելի *a.* indispensable.

Անառճի *a.* of low birth, ignoble.

Անառն *a.* without habitation, houseless; *ad.* like a pilgrim.

Անարտում *a.* joyful, cheerful; *ad.* without sorrow.

Անրակ, աջ *s.* clavicle, collar-bone.

Անրջական *a.* that relates to dreams; visionary.

Անյ *s.* abortive: Easter; *S* *Անյ.բ.*

Անյադիր *s.* passport; – *աալ*, to give a –; *հաստատել զ–*, to vicer the –.

Անյական *S.* *Անյաւոր*.

Անյանեմ, անյի vn. to pass; to flow, to run; to pass away, to end, to cease; to pass over, to omit; – *զանյանել*, to exceed; to surpass, to excel; – *զբաւիւր՝ ըստ հրամանն*, to infringe, to transgress, to violate, to break; – *ընդ մէջ*, to cross; to pierce, to penetrate; – *վերստին*, to repass; – *ի տեղի այլոյ*, to succeed; – *ընդոստ*, to leap; – *արագ*, to hasten; – *զաւուրբբ*, to grow old; – *ճրագի*, to be extinguished; – *ժամանակի*, to elapse; – *անցից*, to happen; – *յաշխարհէ*, to die, to expire; *հասանել* –, to cross, to traverse; – *ըստ չափ՝ ըստ սահմանն*, to surpass, to exceed, to go beyond the limit; – *հասաւ ճեպ զբազում իւրիք*, to pass rapidly over many things; *սակաւ ինչ – բաւիւ*, to speak briefly.

Անյասունի *a.* soft, affable.

Անյարան *s.* passage.

Անյաւ *a.* healthy, free from pain; insensible; *ad.* without pain.

Անյաւոր s.a. passenger, traveller; fugitive, transitory, perishable, temporal, frail, vain.

Անյաւորութիւն *s.* instability, frailty, vanity.

Անյաւութիւն s. health, freedom from pain; insensibility; apathy, inaction; impassibility.

Անյեալ a. passed; – *զաւուրբբ*, old, advanced in age; – *ժամանակ*, the time past.

Անյիկ a. passenger, traveller; *s.* East.

Անյնիւր a. each, every.

Անյողական a. transitive.

Անյորդ, աջ s. passenger.

Անյութիւն, Անյութիւն s. journey, passage; transition.

Անյուկ a. open to the public, frequented by passengers; – *փողոց*, great thoroughfare.

Անյուցանեմ, ուցի va. to pass, to cause to pass; to transmit; to dissipate, to drive away; to consume, to employ; to transport; to carry back; to pierce; to twine; to enchain; to omit, to pass over; to surpass, to excel; – *զմեղս*, to pardon sins; – *զաւուրս՝ զժամանակ կենաց*, to pass away the time, to live; – *զճրագ՝ զհուր*, to extinguish or put out the candle or fire; – *ընդ սուր՝ ի սայր սուրբի*, to put to the sword; – *գրամ փոխանակաւ* or *ի ձեռն գրամա փոխութեան*, to remit money, to send letters of change; – *զզաւակն*, to miscarry in child-birth; – *զանյուցանել*, to excel, to surpass; – *ընդ թիւ*, to count, to enumerate; – *զյասունմն*, to appease anger; – *զքննութիւն իւր*, to pass one's examination; *չարիս – ընդ*, to hurt some one.

Անյուցեալ a. passed, transmitted; *s.* abortive child.

Անյոփութիւն s. modesty, chastity.

Անյ.բ, ցից s. pl. passage, journey; pass, defile; street, lane; avenue; channel, canal; hole, opening; gate; accident, event; leap; flux; – *բնակարանաց սենեկաց*, gallery, corridor; – *ժամանակի*, space of time, lapse of time; – or *բերան անոթոց*, orifice; – *անց և անց առնել*, to pass, to go; *անց և դարձ առնել*, to come and go, to traverse; *բազում – անցին ընդ իս*, I have suffered much; *պատմէին իրեցաց որ ինչ – ընդ իւրեանս անցեալ էին*, they told each other every thing that had happened them.

Անիախուստ, Անիախուցելի a. inevitable.

Անիակ a. unclosed, open.

Անիաւ, Անիաւացի a. inglorious, unhonoured, abject.

Անփառութիւն *s.* inglorious state, abject condition, vileness, baseness.

Անփառունակ *S.* Անփառ.

Անփոխ *S.* Անփոփոխ.

Անփոխադրելի *a.* immutable, not liable to change, invariable.

Անփոխան, Անփոխանակելի *a.* immutable, invariable. [replaced.

Անփոխանորդ *a.* which cannot be replaced.

Անփոխելի *S.* Անփոփոխ.

Անփոյթ *a.* negligent, careless, inattentive, indifferent, indolent; - առնել, լինել, to neglect, to slight.

Անփոյթութիւն *s.* negligence, carelessness.

Անփորձ, ից *a.* that does not put to the test; that is not tried or put to the test; inexperienced, untried, new; pure, chaste.

Անփորձութիւն *s.* want of temptation; inexperience.

Անփութութիւն *S.* Անփոյթութիւն.

Անփուտ *a.* not rotten, incorruptible, not liable to decay.

Անփոփոխ, Անփոփոխական, Անփոփոխելի *a.* immutable, invariable, unalterable, uniform, constant; *ad.* immutably, invariably.

Անփոփոխութիւն *s.* immutability, invariableness, constancy.

Անփառութիւն *s.* want of rottenness, incorruptibility.

Անփրկանաւոր *a.* that cannot be ransomed or redeemed.

Անքակ *a.* indestructible, indissoluble; insoluble; inherent; *ad.* indissolubly.

Անքակութիւն *s.* indissolubility. [try.

Անքաղաք *a.* without a city or coun-

Անքաղաքագէտ *a.* who does not understand politics.

Անքաղաքավար *a.* impolitic, uncivil, unpolite, uncourteous.

Անքաղաքավարութիւն *s.* incivility, unpoliteness, rudeness.

Անքայլ *a.* that does not walk.

Անքանակ *a.* without measure or quantity.

Անքաբնէլի *a.* intrepid, fearless, bold.

Անքատ *a.* indigent, necessitous, poor, forlorn.

Անքատանամ, ցայ, Անքատիմ, Էցայ *vn.* to be indigent, to be poor.

Անքատութիւն *s.* indigence, poverty.

Անքաւելի *a.* inexpressible, irremissible, unpardonable.

Անքէն *a.* void of malice, not vindictive.

Անքթթեղի, Անքթթիթ *a.* that does not wink the eye; *ad.* without winking, with fixed eyes.

Անքելոս *S.* Կողմայր.

Անքնին, Անքննէլի *a.* inscrutable, impenetrable, hidden, secret.

Անքննութիւն *s.* inscrutability; want of examination.

Անքոյթ *a.* safe, secure.

Անքոյթութիւն *s.* security, safety.

Անքուն *a.* awake, wakeful, sleepless, watchful; - լինել, կալ, to be awake; to be wakeful, sleepless.

Անքող *a.* without veil; without pretext, plain.

Անօգնական *a.* helpless, succourless.

Անօգնականիմ, Էցայ *vn.* to be unassisted, to be helpless.

Անօգուտ *a.* useless, fruitless, vain, unprofitable; յ-ս *ad.* unprofitably, vainly.

Անօթ, ոց, ից *s.* vase, vessel, pot; box; piece of furniture; tool, instrument; -ք խոհակերոցի, kitchen-range, set of pots and kettles; յ- առնուլ, խնդրել, to borrow; յ- տալ, to lend.

Անօթագրութիւն *s.* angiography.

Անօթի *S.* Նօթի.

Անօթութիւն *S.* Անտուղութիւն.

Անօր, ից *a.* slender; rare; fine, subtile, thin, delicate; feeble, meager, lean; light. [very subtile.

Անօրադոյն *a.* more or very thin,

Անօրաթեւ *a.* that has light wings.

Անօրամասն *a.* composed of thin or subtile particles.

Անօրամարմին *a.* that has a body subtile, thin.

Անօրանամ, ացայ *vn.* to rarefy; to become thin; to be diminished; to waste; to become fine or subtile.

Անօրացուցանեմ, ուցի *va.* to rarefy; to make thin; to lessen, to diminish, to subtilize.

Անօրեմ *S.* Անօրացուցանեմ.

Անօրիմ *S.* Անօրանամ.

Անօրութիւն *s.* subtile, thinness.

Անօրէն *a.* unjust, wicked; impious; untoward; illicit, base; profane.

Անօրէնութիւն *s.* iniquity, malice; impiety.

Անօրինաբար *ad.* illegally, unjustly.

Անօրինակ *a.* unexampled, unparalleled, unequalled.

Անօրինեմ, եցի, Անօրինեմ, եցայ *vn.* to be iniquitous, to be unjust; to sin, to transgress.

Աշալուրջ, Աշալուրջ *s.* aurora, dawn, day-break; ընդ արշալուրջն *ad.* at dawn, at break of day.

Աշակերտ, ի, աջ *s.* disciple, student, pupil, scholar; foster-child; sectator, follower; - արուեստի, apprentice.

Աշակերտաբար *ad.* like a scholar or disciple.

Աշակերտակից *s.* fellow-student, companion, school-fellow, comrade.

Աշակերտանոց *s.* school.

Աշակերտասէր *a.* that loves his scholar or disciple.

Աշակերտեմ, եցի *va.* to have in tuition, to teach, to instruct.

Աշակերտութիւն *s.* pupillage; apprenticeship.

Աշակերտուհի *sf.* school-girl.

Աշակերտօրէն *S.* Աշակերտաբար.

Աշարայ, ից *s. bot.* rye.

Աշատ առնեմ *va.* to give trouble, to fatigue, to harass, to incommode, to disquiet, to disturb; to torment, to plague, to rack; to weary; to importune, to pester; - ընեմ, to take trouble.

Աշատաժիր, Աշատախոնջ *a.* active, diligent.

Աշատանք *S.* Աշատութիւն.

Աշատաջան, Աշատասէր *a.* laborious, active, diligent, industrious.

Աշատասիրաբար *ad.* diligently, carefully.

Աշատասիրեմ, եցի *va.* to labour diligently; to compose, to write.

Աշատասիրութիւն *s.* diligent labour, elaborate study, industry; work, production.

Աշատաւոր *a.* *s.* that works, that labours; servant; - եղբայր, lay-brother.

Աշատեմ, եցի, Աշատեցուցանեմ, ուցի *va.* to fatigue, to trouble, to incommode, to disquiet, to disturb.

Աշատեցուցիչ, Աշատեցուցանող *a.* troublesome, tedious; which makes work, fatiguing.

Աշատիմ, եցայ *vn.* to work, to take trouble, to toil, to labour.

Աշատութիւն *s.* fatigue, trouble, labour, care, endeavour, effort; work, business; exercise; fabrication; - մտայ, stretch of the mind, intense application; աշատութեամբ *ad.* with difficulty, with great trouble.

Աշխար *s.* mourning, lamentation, complaint. [lamentation.

Աշխարան, ի *s.* a place for tears or Աշխարանուագ *a.* plaintive, mournful, lamentable.

Աշխարեմ, եցի *va.* to complain of, to lament, to mourn, to deplore.

Աշխարելի *a.* deplorable, lamentable.

Աշխարհ, ի, աջ *s.* world, universe; land, country, region; փոքր - , microcosm; հանդերձեալ - , the other world, future life; ընդ ամենայն - , through all the world; - ամենայն, all the world or people, every body; ըստ - հանեմ, to expatriate, to exile; ելանեմ, փոխել յ-է, to go in the other world; գալ յ-, to be born, to come into the world; յաչս - ի, in the eyes of the world; թողուլ զ-, to leave the world.

Աշխարհաբնակ *a.* that inhabits the world or a country; cosmopolitan.

Աշխարհագիր *s.* geographer; cosmographer; geography; cosmography, poll-tax; - առնեմ, to take a census.

Աշխարհագոյժ առնեմ *va.* to proclaim every where or with a loud voice, to divulge, to noise abroad.

Աշխարհագոյ *a.* published or that publishes throughout the world.

Աշխարհագով *a.* praised by all the world.

Աշխարհագովութիւն *s.* the reception of universal praise; universal praise.

Աշխարհագործ *s.* Creator of the world. [the world.

Աշխարհագործութիւն *s.* creation of Աշխարհագումար *S.* Աշխարհախումբ.

Աշխարհագունդ *s.* geographical globe.

Աշխարհագրական *a.* geographical.

Աշխարհագրութիւն *s.* geography; - բնական, physical -; - քաղաքական, political -.

Աշխարհագիտեմ, եցի *vn.* to observe or spy a country. [of warriors.

Աշխարհալոր *a.* composed of all sorts

Աշխարհաժողով *S.* Աշխարհախումբ.

Աշխարհալիւր *a.* that fills the universe.

Աշխարհալոյս *a.* that gives light to all the world.

Աշխարհալուր *a.* heard throughout the world.

Աշխարհախորհ *a.* thought or done by universal consent.

Աշխարհախումբ *a.* in universal or general assembly; universal, general.

Աշխարհածանօթ *a.* acknowledged by all the world; notorious, manifest; - հրատարակութիւն, notoriety.

Աշխարհածուհի *sf.* empress, queen, princess.

Աշխարհածուլի *a.* that agitates or troubles the world; agitated or troubled in the world.

Աշխարհակալ, ի, տգ *s.* conqueror; monarch, emperor, prince.

Աշխարհակալութիւն *s.* conquest.

Աշխարհական *a.* worldly, temporal; secular, lay; universal, general; *s.* lay or secular man; - առնել, to secularize; - վիճակ՝ կարգ, a secular life.

Աշխարհականացեալ *a.* secularized; married.

Աշխարհականութիւն *s.* secular life.

Աշխարհակեաց *a.* secular, laical, temporal. [universe.

Աշխարհակեր *a.* that consumes the

Աշխարհակերօւ *a.* worldly, secular.

Աշխարհակեցոյց *a.* that saves, redeems the world. [world.

Աշխարհակիր *a.* that sustains the

Աշխարհակոյտ *S.* Աշխարհախումբ.

Աշխարհակործան, Աշխարհակորոյս *a.* that destroys the world.

Աշխարհակուլ *a.* that absorbs or swallows up the world.

Աշխարհահայր *s.* father of the world.

Աշխարհամած *a.* that surrounds all the world.

Աշխարհամար or Աշխարհահամար *s.* list or register of the people, census of the population: *a.* that keeps the register of the people; առնել գիր զ-, to register the number of the people.

Աշխարհամէջ *s.* public square or place in a town or country.

Աշխարհամուտ *a.* open to public entrance, frequented, resorted to; - Դուռն, Court.

Աշխարհային *a.* worldly, profane; secular, lay, temporal.

Աշխարհանազ *a.* esteemed or respected by all men.

Աշխարհաշէն *a.* that causes a country to flourish; blooming, in bloom.

Աշխարհապահ *a.* that preserves the universe.

Աշխարհապատում *a.* that relates from the creation of the world.

Աշխարհապարունակ *a.* that surrounds the world, (Ocean).

Աշխարհասէր *a.* worldly, attached

to the wordly vanities.

Աշխարհասիրութիւն *s.* love of the world.

Աշխարհաստեղծ, ից *a.* that created the world.

Աշխարհավար *a.* political; secular.

Աշխարհավար լինիմ, Աշխարհավարիմ, եցայ *vn.* to live according to the rules of good policy; to live a secular life. [lar life.

Աշխարհավարութիւն *s.* policy; secu-

Աշխարհատած *a.* that takes care of the people.

Աշխարհատարած *a.* spread throughout the universe.

Աշխարհատեաց *a.* that detests the world, that is not attached to the vanities of the world.

Աշխարհատես *a.* that has seen much of the world; known by all, notorious, public, manifest; - ցուցանել, to publish, to make known.

Աշխարհատէր *s.* master of the world, conqueror; prince. [victress.

Աշխարհատիկին *sf.* queen; princess,

Աշխարհարար *S.* Աշխարհաստեղծ.

Աշխարհարարութիւն *s.* creation of the world.

Աշխարհացոյց *s.* map; համաշխարհ - , map of the world.

Աշխարհաւանդ, ից *s.* public-house; pot-house; wine-shop.

Աշխարհաւանդիկ *s.* publican; tavern keeper. [the world.

Աշխարհաւեր *a.* that ruins, destroys

Աշխարհաբաղաբացի *s.* cosmopolite.

Աշխարհիկ *a.* secular; lay, vulgar, popular; - լեզու, vulgar tongue.

Աշխարհօրէն *ad.* secularly; vulgarly; generally, universally. [tion.

Աշխարումն *s.* complaint, lamenta-

Աշխւտ *a.* reddish; of a fiery colour; - ձի, chesnut horse.

Աշխոյժ, խուժից *a.* ardent, spirited, lively, sprightly, mettlesome, fiery; adroit, skilful; alert, vigilant; - ձի, a spirited horse.

Աշխոյժութիւն, Աշխոյժք, ուժից, Աշխուժութիւն *s.* vivacity, spirit, gaiety, sprightliness; rapture; mettle.

Աշնային *a.* autumnal.

Աշնանամուտ *s.* beginning of autumn. [the autumn.

Աշննի *s.* autumn; *a.* ad. of or in

Աշուն, շնն *s.* autumn.

Աշտ *S.* Յաշտ.

Աշտանակ, ի, այ *s.* candle-stick.

Աշտանակամաղ *a.* hair on end, bristly.

Աշտանակեմ, եցի *vn.* to be on horse-back, to ride, to mount a horse; to break in a horse.

Աշտարակ, ի, այ *s.* tower; donjon; watch-tower. [wer.

Աշտարակագործ *a.* that builds a to-

Աշտարակագործութիւն *s.* construction of a tower.

Աշտարակազարդ *a.* set round with towers or turrets, turreted.

Աշտարակաձև *a.* which has the form of a tower, turreted.

Աշտարակաշէն *S.* Աշտարակագործ.

Աշտարակեալ, Աշտարակեայ *a.* having towers, set round with towers.

Աշտեայ, Աշտէ, էկց *s.* pike; javelin, dart, lance.

Աշտենաւոր *s.* lancer.

Աշտիճան *S.* Աստիճան.

Աշտուճ *a.* dry; - հաց, dry bread.

Աչագար *a.* who has bad or sore eyes.

Աչագեղ, ոյ, Աչագեղեայ *a.* that has beautiful eyes.

Աչալուրջ *a.* alert, sprightly, vigilant, active, gay; circumspect.

Աչալըջութիւն *s.* vigilance, circumspection; frankness; spirit.

Աչակաբաւ *a.* that moves the eyes.

Աչամէջք *s. pl.* space between the two eyes.

Աչառանք *S.* Աչառութիւն.

Աչառեմ, եցի, Աչառիմ, եցայ *vn.* to have respect to the appearance of persons.

Աչառու, ի, այ *a.* that respects the appearance of persons, partial.

Աչառութիւն *s.* respect of persons, partiality.

Աչարձակութիւն *s.* look of love, longing eye, amorous glance, lust.

Աչացաւ *a.* that has bad eyes: *s.* ophthalmy.

Աչացաւութիւն *s.* complaint, pain in the eyes; ophthalmy.

Աչացու, Աչեկայ *S.* Ձաչացու.

Աչեայ, չէկց *a.* that has eyes, that sees.

Աչեղ, ի, այ *a.* that has a fine eye.

Աչեր, Աչեկ, Աչկունք *S.* Աչք.

*Աչիփիկ, *Աչկապուկ *s.* blindman's-buff.

Աչոց *S.* Ակնոց.

Աչք, աչաց *s. pl.* eyes, sight, look;

աչս արձակել՝ արկանել, to cast eyes upon, to desire; ըստ աչս դատել, to judge by first sight; յաչս դնել, to despise; առ աչս հայել, to pay respect to persons; յաչաց հանել, to render odious; յաչաց ելանել, to be in disgrace, to lose the good graces of any one; առ աչօք, fantastical, fanciful, chimerical; visibly; առ աչօք ինչ տեսիլ, երեւոյթ, spectre, phantom, ghost; vision, illusion; կալ աչաց, to become blind; թերաբաց -, half-closed eyes; յաչս դնել, to be bold, to brave, to defy; - յարտասուս, tears in the eyes, weeping; զաչս ի վայր արկանել, to lower the eyes; ցաւ աչաց *S.* Աչացաւ, -ու-թիւն.

Ապա, եւ ապա *ad.* afterwards, then, immediately afterwards; consequently, in consequence; finally, at last; secondly; *conj.* then, therefore; առ յապա, one day, some day; for the future; յ-յս, առ ի յ-յս, henceforth, for the future; առ ի յ-յսն յիշատակ, a monument for posterity, for the remembrance or memory; առ յ-յք *s.* the future; future things; յիշեալ, որդեակ, զառ յ-յսն, remember, son, the future. [- reply.

Ապաբան *a.* without reason, - answer,

Ապաբանութիւն *s.* eulogy, praise.

Ապագայ, ից, այց *a.* that is to come, future, posterior.

Ապագովանք, Ապագովութիւն *s.* blame, dispraise. [blame.

Ապագովեմ, եցի *va.* to dispraise, to

Ապա եթէ *S.* Ապա թէ.

Ապազէն *a.* unarmed; յ- մարտնչել, to fight without weapons.

Ապա թէ *conj.* but if, if, in case that; - ոչ, if not, otherwise, else.

Ապաթարց *s. gr.* apostrophe.

Ապաթոյն *a.* without venom, - poison.

Ապաժամ *a.* tardy, too late; out of season.

Ապաժաման *a.* that comes or happens too late, tardy; out of season.

Ապաժոյժ, ժուժի *a.* intolerable, insufferable, insupportable: *s.* menses: blood, river or shedding of blood; տապալիլ յարիւն յ-, յ- թաւալիլ, յարիւն և յ- համակիլ, արեամբ և ապա ժուժաւ թաւալիլ, to be bloody, stained with blood; ընդ արիւն և ընդ - դաւ, ընդ քիւրան և ընդ - դաւ, to sweat blood and water, to make great force,

to fatigue one's self to death; - բե-
րումն, intemperateness, violence.

Ասլալեր, Ասլալերի *a.* desert, uncultivated. [one's hat.

Ասլախուրեմ, եցի *va.* to take off

Ասլախ *a.* vain, useless, neglected, slighted, forgotten; - առնել, to neglect, to forget, to slight, to violate, to infringe. [be ungrateful.

Ասլախտանամ, ացայ *vn.* to forget, to

Ասլախտարք, բայ *s. pl.* bad omen, sad destiny.

Ասլախտաւոր *a.* ungrateful.

Ասլախտաւորութիւն, Ասլախտիք *s.* ingratitude. [glazier.

Ասլախագործ, ի, այ *s.* glass-maker;

Ասլախագործութիւն *s.* art of making glass; glass-house, glass-works, glass-trade; glazing, glazier's work.

Ասլախան *a.* corrupted, corruptive.

Ասլախանագործ *a.* that corrupts, corrupter, destructive. [tion.

Ասլախանասէր *a.* that likes corrup-

Ասլախանարար *S.* Ասլախանագործ.

Ասլախանացու *a.* corruptible.

Ասլախանեմ, եցի *va.* to corrupt, to spoil; to alter, to change, to falsify; to contaminate, to soil, to dirt, to spot; to cause to rot, to putrefy; to deform, to disfigure; to deprave, to seduce; to pollute, to profane; to poison, to infect; to vitiate; to debauch, to lead astray; - զկոյս, to deflower, to debauch; - զսիրտ, to corrupt the heart; - զտեսիլ մորուաց, to shave; - զառողջութիւն, to ruin the health; - զբարս, to corrupt the morals; - զօդ, to infect the air; - զհամբաւ, to libel; - հրոյ զէրինս, to consume, to burn, to devour the mountains; - զխորհուրդս ուրուք, to render useless advice; - զմիտս, to seduce.

Ասլախանիմ, եցայ *vp.* to be corrupted, ruined, spoiled; to dirty one's self; - ընդ ումէք, to sin with some one.

Ասլախանիչ *a.* corruptive, contagious, infectious.

Ասլախանութիւն *s.* corruption; destruction, ruin; contamination, infection; depravity, perversion, degeneration; putrefaction, rottenness, sourness, staleness, rancidity; - կուսի, defloration, debauchment; տեղի գուբ ասլախանութեան, sepulchre, tomb; - բարուց, corruption, depravation of morals or manners; յ- դնել, դարձու-

ցանել, կարգել, հասուցանել, *S.* Ասլա-
կանեմ, յ- դառնալ ընել անցեալ գնալ,
S. Ասլախանիմ, ձմեռն ասլախանութեան,
the winter destroyer or spoiler.

Ասլախեայ, Ասլախեղէն *a.* made of glass.

Ասլախի, կւոյ, կեայ *s.* glass; drink-
ing-glass; bottle; - սլառուհանայ,
window-glass.

Ասլահար, ից *a.* menstrual; having
menses: excrement: privy.

Ասլահարզան, ի *s.* repudiation, di-
vorce; գիր, թուղթ - ի, act of divorce.

Ասլահարիւ *S.* Ասլահար.

Ասլահարի *a.* exempt from taxes; -
առնել, to exempt one from taxes.

Ասլահարիւմ *S.* Ասլահարի առնեմ.

Ասլահարիութիւն *s.* exemption, free-
dom from taxes, franchise, immunity.

Ասլահուլ *a.* sure, safe, assured; յ-ս
ad. assuredly; յ-ս ընել, to be sure, to
be certain.

Ասլահուլանամ, ացայ, Ասլահուլիմ, ե-
ցայ *vn.* to be sure, to be assured.

Ասլահուլացուցանեմ, ուցի, Ասլահու-
լեմ, եցի *va.* to make sure, to assure;
to give security for.

Ասլահուլութիւն *s.* surety, security.

Ասլաշաւ *s.* repentance, regret; re-
morse; penitence, compunction, con-
trition; - առնուլ, զեղծ և - ընել, to
repent, to feel regret.

Ասլաշաւանք *S.* Ասլաշաւ.

Ասլաշաւեմ, եցի *va.* to regret, to re-
pent of, to lament.

Ասլաշխարանք *s. pl.* penance.

Ասլաշխարեմ, եցի *va.* to repent of,
to regret.

Ասլաշխարող *s.* penitent.

Ասլաշխարողահայր *s.* penitentiary.

Ասլաշխարութիւն *s.* repentance, pe-
nitence; mortification.

Ասլաշնորհ *a.* ungrateful; vain; vile,
disagreeable.

Ասլաշնորհութիւն *s.* ingratitude.

Ասլաշուք *a.* vile, base, abject.

Ասլա ուրեմն *conj.* then, therefore;
ad. finally, at last.

Ասլառաժ, ից *s.* rock: *a.* rocky, rug-
ged, hilly, stony; -ն Արաբիա, stony
Arabia.

Ասլառաժուտ *a.* rugged, rough, sto-
ny, rocky.

*Ասլառիկ *a.* on credit; - գնել, վա-
ճառել, to buy or sell on credit.

Ասլառնի, նւոյ, նեայ *s.* futurity; *a.*

future; - *ժամանակ բայից*, *gr.* future tense.

Ասլառում *a.* insolent, pert, bold, audacious; - *ս* *ad.* insolently, pertly.

Ասլաստան, *ի*, *այ* *s.* asylum, refuge, place of safety, shelter; *a.* sheltered, placed under protection; - *առնել*, to confide, to intrust; to secure; - *լինել*, to take refuge; to confide, to trust, to be confident; *յոգիս* - *լինել*, *յոգւոցն պարզել* - *լինել*, to be in the last agonies, to be at the point of death.

Ասլաստանասպահ *a.* kept in a place of safety. [retreat.

Ասլաստանարան *s.* refuge, asylum;

Ասլաստանեմ *S.* *Ասլաստան առնել*.

Ասլաստանիմ *S.* *Ասլաստան լինել*.

Ասլաստանութիւն *s.* refuge, trust, confidence.

Ասլատ *S.* *Շէն*.

Ասլատոհմ, *Ասլատոհմիկ* *a.* ignoble, obscure, low, plebeian.

Ասլարահ *S.* *Ասլահար*.

Ասլարահանոց, *Ասլարահեղ* *s.* privy.

Ասլարահեղք *s.* excrement.

Ասլարահիտ *S.* *Ասլահար*.

Ասլարանազարդ *a.* ornamented by palaces or mansions.

Ասլարանջան, *ից*, *այ* *s.* bracelet.

Ասլարանք *s.pl.* palace, court, regal mansion; house, dwelling.

Ասլարասան, *ից* *a.* unbridled, unrestrained, licentious, insolent, impudent. [bridled, licentious, insolent.

Ասլարասանեմ, *եցի* *vn.* to be un-

Ասլարասանութիւն *s.* insolence, effrontery, impudence, licentiousness.

Ասլարթանեմ *S.* *Մեծաբանեմ*.

Ասլարում *s.* border or edge of a tent or pavilion, fringe. [frontlet.

Ասլարօշ, *ից* *s.* turban, head-band,

Ասլացոյց, *ցուցից* *s.* index, sign, mark; example, model; proof, argument, reason, evidence, testimony; demonstration; *յայտնի* -, evident proof.

Ասլացուցական *a.* demonstrative.

Ասլացուցանեմ, *ուցի* *va.* to demonstrate.

Ասլաւանդակ, *այ* *s.* cord, string, line.

Ասլաւառ, *այ* *s.* excrement.

Ասլաւարաակ *a.* dirty, unclean.

Ասլաւէն, *ւինի*, *նայ* *s.* asylum, refuge, retreat; confidence, assurance.

Ասլաւինեմ, *եցի*, *Ասլաւինեցուցանեմ*, *ուցի* *va.* to confide, to attract.

Ասլաւինիմ, *եցայ* *vn.* to trust, to con-

fide, to rely; to take refuge, to take shelter.

Ասլաւինութիւն *s.* refuge, resource; confidence, security.

Ասլաքէն *conj.* then, therefore; perhaps; already; in effect, in fact, indeed, truly, really; - *ցապաք* *ad.* nevertheless, however, yet, notwithstanding.

Ասլաքինացուցանեմ, *ուցի*, *Ասլաքինեմ*, *եցի* *va.* to cure, to restore to health; to take away, to cause to cease.

Ասլէնիազ *S.* *Աննիազ*.

Ասլերախա, *ից* *a.* ungrateful.

Ասլերախում, *եցայ* *vn.* to be ungrateful.

Ասլերախտութիւն *s.* ingratitude.

Ասլերասան, etc. *S.* *Ասլարասան*, etc.

Ասլիզակ *s.* brooch.

Ասլիկած *a.* varnished.

Ասլիկար *a.* impotent, weak, feeble.

Ասլիկարութիւն *s.* impotence, feebleness.

Ասլիկի *s.* varnish: *S.* *Ասլակի*.

Ասլիրառ, *ից* *a.* wicked, iniquitous, rascally, roguish, flagitious.

Ասլիրատախոս *a.* slanderous.

Ասլիրատութիւն *s.* wickedness, iniquity, malice, flagitiousness, villainy.

Ասլիտեմ, *եցի* *va.* to dry salt-meat, to cure hams. [to wonder.

Ասլանամ, *ացայ* *vn.* to grow stupid,

Ասլէցուցանեմ, *ուցի* *va.* to astonish, to surprise, to enchant, to enrapture, to amaze.

Ասլլիմ, *եցայ* *vn.* to be astonished, surprised, enraptured, amazed; to grow stupid. [by force.

Ասլչսլեմ, *եցի* *va.* to seize; to take

Ասլչութի *s.* astonishment, surprise, amazement, stupor; dulness, heaviness, stupidity; lethargy; *յ-կործանել*, to hebetate; *S.* *Ասլչեցուցանեմ*; *յ-կործանիլ*, *ընկղմիլ* *S.* *Ասլլիմ*.

Ասլուշնայ, *ից* *s.* monkey.

Ասլուխա *s.* salted and dried meat; ham; - *ք*, pig-meat.

Ասլուշ *a.* stupid, dull, heavy, foolish, silly; astonished, surprised, amazed; *յ-կրթել* *հարկանել*, *արկանել*, *դարձուցանել*, to strike with astonishment, to surprise, to amaze; *յ-կրթիլ*, *հարկանիլ*, *դարձուցանիլ*, to be struck with astonishment, to be surprised, amazed, to wonder. [fish-hook.

Ասլուռ, *ասլուից* *s.* booty, plunder:

Ապուր *s.* pottage, soup; nourishment: *S.* Ապուր.

Ապուր, եցի *va.* to plunder, to pillage, to ravage.

Ապստարեմ, եցի *va.* to recommend.

Ապստամբ, ի, աց *a.* rebellious, disobedient, refractory, contumacious, factious, seditious; -ք, conspirators; ժողով, միաբանութիւն -աց, conspiracy.

Ապստամբական *a.* insurrectional.

Ապստամբեմ, եցի, Ապստամբիմ, եցայ *vn.* to rebel, to revolt, to mutiny, to conspire; -ի հաւատաց, to apostatize, to abjure religion.

Ապստամբեցուցանեմ, ուցի *va.* to excite to sedition, to stir up to rebellion, to cause to revolt.

Ապստամբող *S.* Ապստամբ.

Ապստամբութիւն *s.* rebellion, revolt, mutiny, sedition, faction, revolution.

Ապտակ, աց *s.* slap, box, tap; -ա ծէլ՝ հանել՝ մատուցանել, to slap; -առնել՝ ըմպել՝ ուտել, to receive a box on the ear.

Ապտակալից, Ապտակակոծ առնեմ *va.* to slap, to buffet. [on the ear.

Ապտակատու, ի *a.* that gives a box

Ապտակեմ, եցի *va.* to box, to slap, to cuff.

Ապրանք, նաց *s.pl.* life, duration of life; ոչ լինել ապրանաց, to be in a dying state, to be dying.

Ապրդում *S.* Ապրիշում.

Ապրեցուցանեմ, ուցի *va.* to deliver, to set at liberty; to save, to preserve.

Ապրեցուցիչ *a.* that saves, preserves, delivers.

Ապրիլ, Ապրիլէ, ի *s.* April.

Ապրիմ, եցայ *vn.* to live; to obtain freedom, to escape, to fly. [տաքս.

Ապրիշում, շմի, շմոյ *s.* silk; *S.* Մե.

Ապրուստ *s.* livelihood, subsistence, maintenance, provision.

Ապրսամ *S.* Բաղսամոն.

Ապիովթ *s.* pail, vessel to hold water. [ful.

Ապօրինաւոր *a.* illegal, illicit, unlawful.

Աջ, ոյ, ու *a.s.* right; right hand; ընդ աջմէ, to the right; աջոյ ձեռամբ յաջողակ, right-handed; յաջմէ և յահեկէ՝ յաջուց և յահեկաց, to the right and left, on each side; -թև բանակի, right wing of an army; -հաւանութե՛ տալ՝ կարկառել ումէք, to offer one's hand, to consent; յ- և յահեակ, right or wrong.

Աջակից *a.s.* coadjutor; assistant, helper; confederate.

Աջակողմ *S.* Աջակողմն.

Աջակողմեան *a.* to the right, on the right side; յ- դասու, to the right.

Աջակողմն *s.* right side, right hand; - նաւու, starboard; յաջակողման, to the right.

Աջակոյս *S.* Աջակողմն.

Աջակցիմ, եցայ *vn.* to aid, to assist, to succour; to league, to confederate.

Աջակցութիւն *s.* coadjuvancy; aid, assistance, succour; confederation, league, alliance.

Աջահամբոյր *s.* kissing of the hand; homage; compliments.

Աջեայ, եայք or աջէք, եայց, եաց: *S.* Աջակողմեան.

Աջող, etc. *S.* Յաջող, etc.

Առ, ից *s.* taking, capture, seizure; plunder, pillage; - աւար, - և ապուր *S.* Աւար; յ- յապուր, *ad.* plundering, sacking, pillaging.

Առ *pr.* at; near; among; in comparison of; with regard to; relatively to; during, in, under; against; with; towards; next to; by; for; on; in presence of, before; առ իս է յամենայն ժամ, he is always near me; արդարաւորապէս զնա առ հօր իւրում, make excuses for him to his father; աղէտք քո ոչինչ էն առ իմովս, your misfortune is nothing in comparison of mine; գնաց առ դուքսն, he is gone to the duke; առ Հայս և առ Յոյնս, among the Armenians and Greeks; ոչ է նոյնպէս առ Անգլիացիս, it is not even among the English; սակաւ ինչ է այդ առ պարտեօքս՝ զոր ունիմ առ քեզ, it is little in comparison of what I owe you; յարդոյ՝ մեծաւրու է առ ամենեւին, he is respected by all men; կայթել or խայտալ առ ինդուլթեան, to leap for joy; պարտ է լինել ազնուաբարոյ առ անձն և առ այլս, it is right to respect one's self as well as others; առ բարեկամս ունիմ զնա, I keep him for my friend; նստել, բազմել առ ումեմ or առ ումէք, to sit down near any one; առ թագաւորութեամբ Տրդատայ, under the reign of Tiridates; առ ի տեսանել զնա, to see him; առ արտաքս, on the outside; առ երի, near, towards; առ երկրաւ, on the ground; առ այր, to each person, a piece; առ չարութեան, for malice, through malice; առ ահի, երկիւղի, for

or through fear; առ նովին ժամանակաւ, at that time, then.

Առագաստ, կց, աց s. curtain, veil, net; pretext; nuptial couch: gynaeceum: bed-curtain; pavilion, sail of a ship; մանկունք -ի, young persons that accompany the bridegroom, par-nymphs; - սլարդէլ, վերացուցանել, to sail; խնայանել զ-, to strike sail.

Առագաստակալ, աց s. mar. sail-yard. [sail.

Առագաստաձեւ a. in the shape of a

Առագաստաձիգ a. that draws the curtain; that veils; that sets sail.

Առագաստանուէր a. given to the nuptial couch.

Առագաստասպաս a. for the service of the nuptial room.

Առագաստափակ a. veiled, covered with a veil or curtain.

Առագաստեմ, եցի va. to veil, to cover with a veil or curtain; to cloak under a pretence, to mask; to set sail, to make sail, to sail. [ascribe.

Առագրեմ, եցի va. to attribute, to

Առագրեմ, եցի va. to prefix, to put before; to set, to apply, to put, to join, to add; to establish, to appoint, to make.

Առագրութիւն, Առգրութիւն s. ap-position, addition; proposition.

Առաթուր կոխել առնել հարկանել va. to trample under foot.

Առած, կց s. adage, proverb, saying, aphorism, sentence, apophthegm; axiom, maxim, general proposition, rule, principle: oracle.

Առակ, աց s. proverb, adage; figure, enigma; parable, simile, allegory; apologue, fable; spectacle; -աւ, proverbially; առ -է, to be exposed to public laughter or contempt; յ-ս տալ, to expose to public attention or censure; յ-ս, - նշաւակի լինել, to be exposed to public view, to lay open to public contempt; ըստ -ին, according to the proverb; - արկանել, -օք խօսել, to tell a proverb, parable, fables; to proverb; to give an enigma or charade to guess or divine; յ- ածել, to give an example, to quote; յ- դալ, յ-ս լինել, to become proverbial or a proverb.

Առակաբան a. that speaks in proverbs; fabulist.

Առակաբանեմ, եցի va. to proverb, to speak proverbs; to speak figuratively.

Առակաբանութիւն s. figurative discourse, parable; enigma.

Առակագիր a. that writes proverbs or moral fables.

Առակագրութիւն s. book of proverbs or moral fables; the act of writing fables.

Առակախօս, etc. S. Առակաբան, etc.

Առակական a. proverbial; enigmatical.

Առականեմ, եցի va. to expose to public notice: to conceal, to hide; to dissemble, to play the hypocrite.

Առկանք s.pl. ignominy; private parts, nakedness.

Առկարկու, աց a. who propounds enigmas; who talks in proverbs.

Առկաւոր S. Առակական.

Առկեմ, եցի va. to allegorize, to make use of parables; to confront, to compare, to resemble; to expose to public censure.

Առկունն s. simile, allegory, parable; public censure. [poise.

Առկունք, Առկունն s. counter-

Առկորինակի a. mysterious; - հրաման, վարդապետութիւնք հաւատոյ, eminent, sublime, mysterious dogma.

Առձգական a. elastic.

Առձգութի s. elasticity; spring.

Առամսեայք s. menses.

Առ այժմ S. Այժմ.

Առանձին, Առանձինն a. peculiar, singular, special; insulated; solitary, lonely, obscure; specific; - յատկութիւն, speciality; ad. particularly, especially, expressly; singularly, specifically, narrowly; apart, in reserve, secretly, aside, separately, solitarily.

Առանձնախօսութիւն s. soliloquy.

Առանձնական a. peculiar, singular; lonely, solitary; own.

Առանձնականութիւն s. peculiarity; propriety; solitude.

Առանձնակեաց, կեցից a. solitary.

Առանձնակեցութիւն s. solitude, state of living alone. [withdraw.

Առանձնանամ, ացայ vn. to retire, to

Առանձնաշնորհութիւն s. prerogative, privilege, exemption, immunity.

Առանձնասէր a. that loves the solitude. [proprie.

Առանձնաւորիմ, եցայ vn. to be ap-

Առանձնաւորութիւն s. singularity; propriety.

Առանձնոց s. solitude, monastery.

Առանձնութիւն *s.* solitude, retreat.

Առանց *pr.* without, except, save; - *իմ*, without me.

Առանցանեմ, *ցի vn.* to lose one's head, to rave, to talk nonsense; to surpass, to go to extremes.

Առանցանք, Առանցիկ *a.* false, feigned, imaginary, fabulous. [*sage.*]

Առանցք, *ցից s.pl.* axis; pivot; pas-

Առաջոգ *a.* distinct; *ad.* distinctly.

Առապար, աք, Առապարին *a.* stony, rugged, craggy, uneven, rough; *s.* rugged or rough road.

Առաջ, ոյ, Առաջք *s.* front, head; arm, division, branch; -ք գետոյ, arm of a river; յ-ոյ or յ-ոյ կողմանէ, before, in front, at the head of; դ-ս ունեւ, առնու, to obviate, to be beforehand, to prevent; - նաւու, head, prow, bow of a ship; - զօրաց, division of forces; ընդ- գնալ, ելանեւ, to go to meet.

Առաջագահ *S.* Յառաջագահ.

Առաջագնաց *S.* Յառաջագնաց.

Առաջադիր *a.* placed before, set before, proposed.

Առաջադրեմ, եցի *va.* to set before, to place before, to propose; to intend, to design.

Առաջադրութիւն *s.* proposition, object; purpose, resolution.

Առաջակայ, Առաջակաց *s.* joint, commissioner, assessor: *S.* Առաջիկայ.

Առաջակայութիւն *s.* assistance, joint-commission: *S.* Առաջիկայութիւն.

Առաջակողմ *s.* front, fore-part.

Առաջապահ, աք *s.* vanguard, van; guard; - նաւաց, pilot, steersman.

Առաջապահեամ, ից *s.* outpost, out-guard.

Առաջարկեմ, եցի *va.* to propose, to offer; to propose for consideration.

Առաջարկութիւն *s.* proposition, proposal, project, question; establishment, introduction, motion; arrangement; theme; problem; discourse; -ք, premises.

Առաջաւոր, աք *a.* proposed; precedent, prior, first; -ք, first-fruits.

Առաջաւորութիւն *s.* proposition, proposal; first-fruits.

Առաջեայք, էից *s.* offering.

Առաջեւ, զԱռաջեաւ *ad.* before; զառաջեօք անկանեւ, to go to meet (a person), to advance before (the enemy).

Առաջընթեր *a.* present.

Առաջի *pr. ad.* before, in presence of,

in front of, opposite; forward; - *իմ*, before me, in my presence; գնալ-, to go before, to precede; - առնեւ, դնեւ, արկանեւ, to propose, to assert, to project, to offer, to represent, to produce to decree, to exhibit; to explain, to declare; - կալ, to present one's self, to appear; to resist, to oppose; - կայ, *v. imp.* which is or are in front, forward, before; որ -ս կայ խրատ, the present maxim; կամքն - կան ինձ, I have the will before me; ինձ չարն - կայ, the ill is near me; զոր ասեւ կայ մեզ -, what we have to say; ամենեցուն մեզ յանդիման լինեւ կայ -, it is necessary for us all to appear before.

Առաջիկայ, ից *a.* present; near, close; *s.* assistant; - տարի, the current year; - ամիս, present month; յ- շաբաթու, in the next week; - լինեւ, to be present, to interpose; յերեսուն - ամեան, the thirtieth inst.; յ-ան *ad.* for the future, henceforth.

Առաջիկայութիւն *s.* presence, assistance, intervention.

Առաջին, ջնում, ջնոյ, ջնմէ, ջնոց *a.* first; prior, antecedent; ancient, primitive, chief; previous, original; precocious; in the first place; -ք, *s.* ancestors, predecessors; the ancients; -, յառաջնմէ, յառաջնում *ad.* before, at first.

Առաջնապառուք *S.* Երախայրեք.

Առաջնաստեղծ *a.* that is created first.

Առաջներորդ, աք *a.* first.

Առաջնորդ, ի, աք *s.* author, creator; captain, chief, conductor, guide, escort, director, guardian, rector: ordinary, principal, provost, overseer, prelate, superior, father; - կարդեւ, to set over.

Առաջնորդական *a.* belonging to a prelate: that conducts, that regulates.

Առաջնորդապետ *s.* chief of authors or prelates.

Առաջնորդասիրութիւն *s.* immoderate thirst of dignity or power.

*Առաջնորդարան *s.* residence of a prelate, - presbyter or ordinary.

Առաջնորդեմ, եցի *vn.* to conduct, to lead, to guide, to command, to head, to rule, to govern, to direct, to escort, to accompany.

Առաջնորդութիւն *s.* conduct, command, governance, direction; provostship, prelature. [*primacy.*]

Առաջնութիւն *s.* antiquity, priority,

Առաջ *ad.* forward, before; — *կողմանէ*, in front of, in presence of; — *քան* *pr.* before.

Առասան, *ից, այ* *s.* packthread, string; waxed thread; rope, cord, line; thread.

Առասանեմ, *եցի* *va.* to tie with string; to cord.

Առասանութիւն *s.* name, title; diction, elocution; tale, recital.

Առասպել, *այ* *s.* fable, fiction, tale, romance, novel; apologue; mythology; enigma.

Առասպելաբան, *ից* *a. s.* narrator, fabulist; mythologist; romancer; quack, story-teller.

Առասպելաբանեմ, *եցի* *vn.* to tell tales, to talk nonsense.

Առասպելաբանութիւն *s.* tale, fable, story; tales, idle talk; quackery, romancing; mythology.

Առասպելագիր, Առասպելախօս *S.* Առասպելաբան.

Առասպելական *a.* romantic, fabulous.

Առասպելապատում *a.* who tells idle stories, novelist, who spreads news; fabulist; fabulous.

Առասպելարկու *S.* Առասպելաբան.

Առասպելեմ *S.* Առասպելաբանեմ.

Առաւելօրէն *ad.* fabulously.

Առաստաղ, *ի, այ* *s.* ceiling, roof; floor; garret. [canopy.

Առաստաղակալք, ալայ *s.* wainscot;

Առատ, *ի, այ* *a.* abundant, superabundant, copious; rich, full, plentiful; liberal, generous; simple, plain, clear.

Առատաբաշխ *a.* who gives or distributes bountifully, liberal, generous.

Առատաբաշխութիւն *s.* generosity, liberality, abundance. [fertile.

Առատաբեր *a.* fruitful, abundant,

Առատաբերութիւն *s.* abundance, fertility. [ly, abundant.

Առատաբուլիս *a.* that flows copiously.

Առատագութ *S.* Բազմագութ.

Առատահոս *S.* Առատաբուլիս.

Առատաձեռն *a.* liberal, generous, bountiful: *ad.* plentifully, liberally, abundantly.

Առատաձեռնեմ, *եցի* *va.* to give bountifully, liberally, to gratify, to favour.

Առատաձեռնութիւն *s.* liberality, generosity, bounty, munificence, favour, gift, privilege.

Առատաձիր *a.* who gives liberally; that is given abundantly, abundant, copious.

Առատամիտ *a.* liberal, noble, generous, magnanimous; ingenious, intelligent.

Առատամտութիւն *s.* generosity, liberality; abundance, fertility of mind, intelligence.

Առատանամ, ալայ *vn.* to abound, to increase, to augment; to overflow; to run over: to be bountiful, generous; to be proud; to be angry, to be in a passion. [առտաձիր.

Առտաշնորհ, Առտապարդէ *S.* Ա.

Առտապէս *ad.* abundantly, superabundantly, copiously, plentifully, liberally, greatly, nobly, richly, splendidly; profusely; fruitfully.

Առտատուր *S.* Առտաբաշխ.

Առտապոլցանեմ, ուլի *va.* to fill, to heap up; to augment.

Առտութիւն *s.* abundance, plenty, superabundance, exuberance, copiousness; fulness, repletion; fertility, fecundity; առաւի —, profusion. [cord.

Առտուկ, Առտիկ, տկայ *s.* small

Առարկական *a.* objective. [end.

Առարկայ, *ից* *s.* object; subject; aim;

Առարկանեմ, արկի, Առարկեմ, *եցի* *va.* to object, to oppose.

Առարկու, *այ* *s.* antagonist, adversary, rival, opponent.

Առարկութիւն *s.* objection; proposition; purpose.

Առաւել, աւ, օք, ուք *a.* redundant, superfluous, excessive; transcendent: — *ad.* more, rather; too much; — *ևս*, more, over and above, besides, so much, the more; — *քան*, more than; — *քան զ* —, — *ազոյն*, more and more, too much; — *եմ*, *լինիմ*, *գտանիմ* *S.* Առաւելում.

Առաւելաբանութիւն *S.* Աւելաբանութիւն. [dition, apposition.

Առաւելադրութիւն *s.* increase, ad-

Առաւելազանց *a.* excessive, exaggerated. [geration.

Առաւելազանցութիւն *s.* excess, exag-

Առաւելահաշ *a.* admirable, excellent, magnificent, superb.

Առաւելապէս *ad.* principally, especially, chiefly, rather.

Առաւելատապ *a.* greedy, eager; avaricious.

Առաւելում, *ելի* *va.* to favour, to advantage; to increase, to augment, to enlarge, to grow, to multiply, to accumulate, to amass; to raise, to enhance.

Առաւելում, ելայ *vn.* to grow, to increase, to augment; to abound, to superabound, to overflow; to be redundant; to overcome, to surpass, to exceed, to excel, to predominate, to prevail; to remain.

Առաւելութիւն *s.* growth, increase, addition, augmentation, redundancy, superabundance, superfluity, exuberance, diffusion, transcendancy; enhancement of price; excess; prerogative, distinction, superiority.

Առաւիր or Առաւիր *ad.* in vain.

Առաւուշ *s.* bladder.

Առաւուր *a.* diurnal, daily.

Առաւօտ, ուց *s.* morning; ողջոյն - , forenoon; ընդ -ն, ընդ -ս, the -; ընդ -ս ընդ -ս, every -; յառնել ընդ -ն, վաղբաջ ընդ -ն, - առնել, to rise early or betimes; յ-է մինչև ցերեկոյ, from - till evening. [get light.

Առաւօտանամ, ացայ *vn.* to dawn, to

Առաւօտեան *a.* morning, early; - Ժամերգութիւն, matins.

Առաւօտեմ *S.* Առաւօտ առնեմ.

Առաւօտին *a.* morning, early; յ-սն *ad.* every morning. [the morning.

Առաւօտու, ուց *ad.* very early in

Առաքեալ, ելայ *a.s.* envoy, messenger; apostle; emissary; missionary.

Առաքելաբար *a.* apostolically.

Առաքելադործ *a.* who does or lives after the manner of the apostles; - մատեան, the Acts of the Apostles.

Առաքելախօս *a.* that is said or spoken like an apostle.

Առաքելական *a.* apostolic.

Առաքելակից *s.* companion of the apostles, - of mission.

Առաքելանշան *a.* who has the sign of the apostles; who performs miracles like the apostles. [of the apostles.

Առաքելաշնորհ *a.* who has the gifts

Առաքելապետ *s.* chief of the apostles.

Առաքելաւանդ *a.* that is founded or transmitted by the apostles, apostolic.

Առաքելութիւն *s.* mission; apostleship. [of an apostle.

Առաքելութիւն *sf.* who fills the office

Առաքելորէն *ad.* after the manner of the apostles, apostolically.

Առաքեմ, եցի *va.* to send, to dispatch, to expedite; անդրէն - , to send back, to return.

Առաքինաբար *ad.* virtuously; bravely, courageously.

Առաքինադոյն *a.* more or very virtuous; very courageous.

Առաքինադործ *a.* who acts virtuously or bravely; virtuous; courageous.

Առաքինազարդ *a.* adorned with virtues, virtuous. [or bravery.

Առաքինակից *a.* companion of virtue

Առաքինանամ, ացայ *vn.* to labour, to strive, to take pains, to have or show bravery; to be virtuous.

Առաքինաջան *a.* virtuous, brave.

Առաքինասէր *a.* who loves virtue or bravery, virtuous.

Առաքինարան *s.* place for the practise of virtue or bravery.

Առաքինացուցանեմ, Առաքինեցուցանեմ, ուցի *va.* to render valiant, to inspire courage; to render virtuous.

Առաքինի, նւոյ, նեաց *a.* valiant, courageous; virtuous, honest.

Առաքինիմ *S.* Առաքինանամ.

Առաքինութիւն *s.* valour, bravery; virtue, probity; goodness; politics, government; conduct, behaviour.

Առաքինուսոյց *a.* who teaches virtue; who is taught by virtue, virtuous.

Առաքինորէն *S.* Առաքինաբար.

Առաքիչ, Առաքող *a.* sender.

Առաքումն *s.* mission, emission.

Առբերեմ, բերի *va.* to bring, to carry; to present, to offer.

Առդին *s.* pattern, sample, specimen.

Առդնող *a.* broker, agent.

Առդնեմ, եզի *va.* to propose, to set over; to put, to insert; to suppose, to believe.

Առեղ, աջ *s.* pole (of a coach).

Առեղծանելի *a.* dissolvable; explicable; that dissolves; that explains.

Առեղծանեմ, ծի *va.* to undo; to untie, to dissolve, to ruin; to explain an enigma.

Առեղծուած, ոց *s.* dissolution; explication; enigma, proverb; -ս արկանել, to propose an enigma or charade, to tell a parable, to proverb.

Առ ետեղ *S.* Ետղ.

Առ էրբ *ad.* when? until when?

Առ երեկս *ad.* towards the evening.

Առ երես *S.* Երեսբ.

Առ երի *S.* Երի.

Առեւանդ, աջ *s.* rape, abduction; - առնել *S.* Առեւանդեմ.

Առեւանդեմ, եցի *va.* to rap, to seize, to carry off.

Առեւանդութիւն *S.* Առեւանդ.

Առեւգնաց առնեմ՝ S. Առեւանդեմ.

Առեւգնաց առնեմ. to take away, to carry off.

Առէջ, Առէջ, իջոյ, իջից s. chain (threads stretched lengthwise on a weaver's loom).

Առնթեր pr. ad. near, next, close, contiguous, nigh, beside; նստել-ուսեք, to sit near some one; գիտեւ- , to observe closely; - ինձ, near me; կալ 'ի սպասու- ուսեք, to serve some one; գայ -, he comes near; տուն նորա է - իմումս, his house is close to mine; լինել -, to be near or close; բնակէ նա - այն ինչ սլաւաթի, he lodges quite close to such a palace; - կալ, to attend, to be present, to wait; - դնել, to put, to place near, to join.

Առնթերակայ a. s. assistant.

Առնթերակացութիւն s. presence.

Առնկենում, կեցի va. to throw, to push; to despise, to abandon.

Առթեմ, եցի va. to occasion, to cause, to produce, to engender.

Առժամագիււտ a. new found, recent, new fashion.

Առժամայն a. recent, new; ad. presently, immediately; soon, forthwith, directly, suddenly; առժամայս, at present, now; for the present.

Առժամայք s. pl. the present world, things temporal; the moderns.

Առժամանակ մի S. ժամանակ.

Առժամանակեայ a. temporal, perishable; provisional.

Առժամեայ, Առժամեան S. Առժամանակեայ.

Առժամ մի S. ժամ.

Առ 'ի pr. to; from; for; by; towards, with respect to; in order to; - նոսա, to them; - մէջ, from us; - սրբել, in order to purify; - յիշատակ, for the memory, for the remembrance; - չգոյէ, not having, because he had not; - մահ վերաւորեալ, wounded to death or mortally wounded; - մահ մեղանչել, to commit a deadly sin; - հօրէ, from the father; paternal; - չգիտելոյ, ignorantly; - զարդ, ornamental, by way of ornament.

Առիգած, աց s. apron.

Առիթ, առթաց s. occasion, opportunity, concurrence; subject, cause, matter, motive, convenience, conjuncture, object. [cause or reason?

Առ իմ, Առ իմէ՞ ad. why? for what

Առ 'ի յետոյք s. pl. things past.

Առ 'ի ներքոյ pr. under.

Առ ինչ ad. how? why? for what cause? - ինչ ինձ, no matter to me! what does it matter to me? - ինչն այն ամենայն, of what use is all that?

Առնչ, առնչից S. Առնչութիւն.

Առնչունակ S. Առնչական.

Առիւծ, ոյ or ու, ոյ or ուց s. lion; մատակ -, lioness; կորիւն - ու, lion's whelp, young lion; մոնչիւն, մոնչել - ու, roaring, to roar.

Առիւծաբար ad. lionlike.

Առիւծախոտ s. bot. an evergreen shrub. [bles an ape.

Առիւծակապիկ s. lion that resem-

Առիւծակորիւն s. lion's cub, lion's whelp. [like a lion.

Առիւծանամ, ացայ vn. to become

Առիւծանման, Առիւծապէս S. Առիւծաբար.

Առիւծասիրտ a. lion-hearted.

Առիւծացունեմ, ուցի va. to make to become like a lion.

Առիւծենի s. skin of a lion.

Առիւծոսկր s. bone of a lion.

Առլեզ S. Յարալեզ.

Առլի a. full, replete, brimful.

Առլում, լցի va. to fill, to fill to the brim, to brim.

Առխեթեմ S. Խեթեմ.

Առկախեալ a. suspended, in suspense: hung up, pendulous, declivous.

Առկայանամ, ացայ vn. to settle, to fix, to determine. [fix, to constitute.

Առկայեմ, եցի va. to establish, to

Առկայծիմ, եցայ vn. to flame very little, to be nearly extinguished.

Առ հասարակ a. common, general, universal; ad. generally, universally.

Առհաւատչեայ, չէից s. earnest, earnest money; pledge, essay, token, sign, testimony.

Առձայնեմ, եցի va. to call.

Առձայնութիւն s. appeal, call, voice

Առձեռն a. ready to the hand, handy, manual, portatif; s. in part payment, on account; - տալ, to give in part payment; - բաւարան, pocket dictionary.

Առձեռնադատարատ a. ad. prompt, ready; imminent, threatening; evident, clear, manifest; promptly, quickly; - դրամ, ready money, cash.

Առյապայ ad. in future, henceforth; -ք, S. Արապայ.

Առն, ախր, աանց *s.* he-lamb.

Առնաբար *ad.* manly, vigorously.

Առնազգեստ *a.* that wears a man's dress.

Առնազէն *s.* armour; *a.* armed.

Առնակերպ, Առնաձեւ *a.* manly, virile; manly figure.

Առնակին *sf.* married woman.

Առնակնութիւն *sf.* condition of a married woman. [thed.

Առնակոյս *sf.* an affianced, betro-

Առնամոլի, etc. *S.* Արուագէտ, etc.

Առնանոց *s.* men's room or dwelling.

Առնապատկեր *s.* figure or statue of a man.

Առնապէս *S.* Առնաբար.

Առնացի *a.* manly, masculine; - անդամք, *s.* genitals.

Առնելի *a.* feasible; making, maker.

Առնելիք *s. pl.* actions, acts, deeds.

Առնեմ, արարի *va.* to make, to do, to form, to produce, to compose, to fabric, to operate, to act, to render, to commit, to effectuate, to execute, to cause; - յոչնչէ, to create; - վերստին, to remake; կին - , to marry; ատելի - , to make odious; բարւոք, չարւոք առնէք, yo do well, - ill; բարի, չարիս, փնաս - ումէք, to do good, ill, wrong to some one; ինչ ոչ արարի քեզ. I have done nothing to you; զինչ - իցէ զոյս, what to do with that? չգիտեմ որպէս - , I do not know how to do that; չգիտեմ զինչ - , I know not what to do; ձայն - հաւուց, the singing of birds; - ողջակէզ, to sacrifice, to immolate; ինդիր, մոռացումն, յիշատակ, ծառայութիւն, զյարձակումն, դատաստան, վախճան - , to seek; to forget; to remember; to serve; to assail; to judge; to finish or end.

Առնէտ, նիտաց *s.* dormouse.

Առնի *a.* virile; - անդամք, genitals.

Առնիստութիւն *s.* espousals, nuptials.

Առնութիւն *s.* virile mind, bravery, strength of mind, courage; virtue.

Առնում, առի *va.* to receive, to take, to accept, to admit, to collect, to welcome; to reap, to derive, to gather; to have, to occupy; to take away, to carry off, to ravish, to rob; - վերստին, to retake; - ապտակս, to receive a box on the ear; - զատամուկն, to set the teeth on edge; - արմատ, to take root; - զգրունա, to surround, to enclose; - երգս, to sing; ի մէջ - , to encompass;

խորհուրդ - , խորհուրդ 'ի մէջ - , to consult, to deliberate; 'ի միտ - , to conceive, to comprehend, to understand; to learn by heart; խումբ - , to assemble; մեղս - , to sin, to be culpable; 'ի բաց - , to subtract, to take away; to remove; սուգ - , to mourn, to be afflicted; առիթ - , to take the opportunity, to profit by it; - ընդ կատակս, to take a thing in jest; կասկած - , to suspect; - ի կին, ի կնութիւն, to marry; - ողջոյն հրաժարական, to take leave of, to bid adieu to; - օրինակ, to take example; շունչ - , to breathe; զէն - , to take arms, to arm one's self; մարմին - , to incarnate, to be incarnate; ծագումն - , to take birth, to shoot out; առնոյր առնէր որ, how I should wish that some one had done it!

Առնչական *a.* relative.

Առնչակից *a.* correlative.

Առնչութիւն *s.* relation.

Առողանեմ, եցի *va.* to pronounce words regularly: to sprinkle, to wet.

Առողանութիւն *s.* prosody; pronunciation.

Առողեմ *S.* Առողանեմ.

Առողումն *s.* watering, sprinkling.

Առողջ, աջ, ից, ոյ *a.* healthy; alive, vivacious; salubrious, wholesome; valid, entire, complete, perfect. [some.

Առողջագոյն *a.* very or more whole-

Առողջամիտ *a.* who is in his senses, whose judgement is sound; lively.

Առողջամտութիւն *s.* good sense, reason, sensibleness.

Առողջանամ, աջայտ. to be cured, to heal, to recover health.

Առողջարար, ի, աջ *a.* healthy, salubrious, salutary.

Առողջացեալ *a.* cured; նորոգ - or թերառողջ, convalescent.

Առողջացուցանեմ, ուցի *va.* to cure, to heal, to restore to health or to life, to resuscitate; - զմիտս, to undeceive.

Առողջութիւն *s.* health, life; salubrity, healthfulness; cure, recovery of health; յ- ձեր, to your health! հաստատիլ յառողջութեան, to be convalescent, to return in health; քիբուշ, տկար, յեղձեղունկ - , a delicate, feeble, wavering health; սպասարեւել զ - , to keep one's health; խանդարեւել զ - , to destroy, to ruin the health; զօրանալ տակաւ յ - , to be convalescent.

Առոյգ *a.* young, blithe, lively, gay, brisk.

Առոյգաբարձ *a.* whose haunches are young, that has firm hips.

Առոյգանամ, ացայ *vn.* to grow young, to become young again.

Առոյգանձն *a.* young, robust.

Առոյգացուցանեմ, ուշի *va.* to make young, to make look younger.

Առոյգութիւն *s.* youth, bloom, growing young again; prime of life, vigour.

Առոյգի *ad.* privately, apart, separately.

Առու, ից, ոց *s.* trench, channel; brook, small stream of water; հեղու՛՛հ հոսե՛լ -ս արտասուեց, to shed tears profusely.

Առուակ, աց *s.* rivulet.

Առուակարկաչ *a.* that runs like a rivulet with a great noise.

Առուահանք *s.* channel, aqueduct.

Առուամէջք *s.* trench, channel, ditch.

Առուգանամ, etc. *S.* Առոյգանամ, etc.

Առումն *s.* taking, reception, capture, possession; acceptance, sense, signification; assumption (in logic); lemma; receipt.

Առունկնձառ *a.* whisperer; informer, accuser, denunciator.

Առուոյտ, ուտից *s.* bot. lucerne.

Առաքարաստ *a.* prompt, prepared; -լինե՛լ, to be prompt, to prepare one's self.

Առանին *ad.* at home, at one's house: *a.* domestic, belonging to the house; familiar; - ուսուցանե՛լ, to teach at home; - անկարգութիւնք, family discords; - սրաւերազմ, civil war; - ճաշե՛լ, to dine at home; - իրք, domestic affairs; - հանդերձ, house dress; morning-gown.

Առօրեայ, Առօրեական *a.* diurnal; ephemeral; daily; inconstant, uncertain, temporal, perishable. [tely.

Առօրին *ad.* the same day, immediately.

Ասացած, ի, Ասացուած, ոց *s.* saying, word, term, expression; proverb; dictate; recital.

Ասեղն, ասղան, զուռք, զանց *s.* needle; ծակ ասղան, eye of a -; մագնիսեալ - , magnetic -; անցուցանե՛լ դերձան ընդ ծակ ասղան, to thread a -.

Ասեմ, ասացի *va.* to say, to express, to speak, to relate, to recite, to tell, to recount, to declare, to pronounce, to utter, to dictate; - յառաջագոյն, to foretell; - վերստին, to repeat; բարիս, չարիս - զուռքէ, to speak well, badly

of a person; ասա՛ ինձ, tell me; սլարաէ - , one must say; որսէս ասացաք, as we have said; համառօտ - , briefly, in one word; չգիտեմ զինչ - , I know not what to say; զինչ ասեցէն զքէն, what will they say of you? անհիմն է զոր ասեադ, what you say is without foundation; չգիտէ զոր ինչ ասէ, he does not know what he says; ցանդ զնոյն - , to repeat always the same thing; - զկարծիս իւր զիմքէ, to give one's opinion on some thing; սուտ - , to tell falsehoods or lies; - զճմարտութիւն, to speak the truth; - այո՛, ոչ - , to say yes, no; զինչ կամիցի - այս, what does that mean? այլ զինչ ասեմս, but what do I say? ըստ ասելոյ իւրաքանչիւր, as every one says; - ընդ միտս, to say to one's self; զայս իբրև ասաց, when he has said that, at these words; զայս ասացեալ, that said.

Ասիական *a.* asiatic.

Ասղանի *s.* needleful, thread, string; անցուցանե՛լ զ- ընդ ծակ ասղան, to thread a needle.

Ասղանոց *s.* needle-case.

Ասղնագործ, աց *s.* embroiderer; *a.* embroidered; -ք, embroidery; lace; vellum lace. [to purfle or purflew.

Ասղնագործեմ, եցի *va.* to embroider;

Ասղնագործութիւն *s.* embroidery.

Ասղնանի *s.* amulet.

Ասղնեգործ *S.* Ասղնագործ.

Ասորեակ, եկաց *s.* rocket.

Ասորերէն *a.* *s.* syriac.

Ասուեայ, լէից *S.* Ասուլի.

Ասուեղ *a.* woolly, fleecy.

Ասուլի, ուոյ, եայ *a.* woollen; *s.* blanket; cloth, stuff; flannel; drapery.

Ասուն, ասնոց *a.* that is endowed with the faculty of speaking, reasonable, gifted with reason.

Ասուս *s.* shooting star.

Ասպաղէն *s.* iron armour, horse armour; trooper, horseman; *a.* caparisoned. [horse).

Ասպաղինեմ, եցի *va.* to caparison (*a.*

Ասպականասպաս *s.* hound.

Ասպականի *s.* huntsman, hunter.

Ասպահապետ *s.* *a.* cavalry general.

Ասպանդակ, Ասպատանդ *s.* stirrup; փոկ -ի, stirrup-strap or -leather.

Ասպատան, աց *s.* stable; drove of horses, horses. [ble (horse).

Ասպատանիկ *a.* brought up in a sta-

Ասպատակ, աց *s.* straggler, marau-

der; inroad, incursion; - ծովու, corsair, pirate, sea-robber; - տալ, գնել, սփռել, to go marauding, to infest.

Ասպատակաւոր *s.* marauder, free-booter, straggler.

Ասպատակեմ, եցի *yna.* to go marauding, to go plundering, to plunder, to infest; - ի ծովու, to scour the sea, to rob at sea.

Ասպատակի, յԱսպատակի *ad.* running, rushing.

Ասպատակութիւն *s.* cruise, excursion, incursion, descent, irruption, marauding, plundering; - ի ծովու, piracy.

Ասպար, աջ *s.* shield, buckler.

Ասպարաբեկ *s.* fragment of a shield; small shield.

Ասպարակիր *s.* bearing a shield.

Ասպարապետ *S.* Ասպարապետ.

Ասպարաւոր *S.* Ասպարակիր.

Ասպարափակ *a.* surrounded, protected by shields or bucklers.

Ասպարեմ, եցի *vn.* to use a buckler.

Ասպարէզ or էս, իզաց *s.* career, course, horse-race; furlong; field, place, area, arena; - ըմբշամարտութիւն, wrestling place; գիմել, իջանել, խոյանալ, ելանել *յ-*, to throw one's self, to brave, to descend, to fling, to rush, to hurl in the arena.

Ասպարընկէց *a.* who throws away, who abandons his shield or buckler.

Ասպարիզաճեմ *a.* that walks in the lists. [race.]

Ասպարիսեմ, եցի *vn.* to run in the

Ասպետ, աջ *s.* equerry, knight, squire, cavalier.

Ասպետութիւն *s.* knighthood.

Ասպնջական, ից, աջ *s.* receptacle, dwelling, inn, shelter; *a.* hospitable, who willingly shelters strangers.

Ասպնջականեմ *S.* Հիւրընկալեմ.

Ասպնջականութիւն *s.* reception; hospitality; lodging.

Ասպուզան *s.* bot. marigold.

Աստ *ad.* here, in this place; - է, he or it is here; - և անդ, here and there, this way, that way.

Աստակոս *s.* lobster.

Աստանդական *a.* wandering, vagrant, vagabond; - շրջել, *S.* Աստանդիմ.

Աստանդեմ, եցի *va.* to lead about, to lead up and down, to walk about.

Աստանդիմ, եցայ *vn.* to rove, to ramble, to wander.

Աստանդութիւն *s.* absence (of mind), evagation, dissipation.

Աստանոր *ad.* here, in this place.

Աստաւ, աջ *s.* lining.

Աստեղաբան *s.* astronomer; astrologer, observer of the stars.

Աստեղաբանութիւն *s.* astronomy; astrology.

Աստեղաբաշխ, ից *s.* astronomer.

Աստեղաբաշխական *a.* astronomical.

Աստեղաբաշխութիւն *s.* astronomy.

Աստեղագէտ *S.* Աստեղաբան.

Աստեղագիտութիւն *S.* Աստեղաբանութիւն.

Աստեղագէտ *s.* observer of the stars.

Աստեղազարդ, Աստեղալիւր *a.* full of stars, starry, studded with stars.

Աստեղազարդեմ, եցի *va.* to decorate, to stud with stars.

Աստեղանիւ *a.* starlike, that has the shape of a star; *s.* asterisk.

Աստեղատուն *s.* constellation.

Աստեւոր *a.* sure, infallible, constant.

Աստէն *ad.* here; hence.

Աստի *ad.* *a.* [hence, thence; here; this, present; գնացուք - , come let us go hence; - սկսանի թագաւորութիւնն Արշակայ, here begins the reign of Arsaces; - առ յասպայ, henceforward; ի մարդոյ -, from this man; ի տանէ -, from this house; - կեանք, this life, the present life; - և անտի, here and there, on each side.

Աստի, տեղ, տիք, տեայ *s.* present life, world, temporal things; youth, young people, young folks; vigour, force, freshness; *a.* firm, sure; vehement, impetuous, strong; յ-ս մանկութեան, in the flower of age; յ-ս երիտասարդութեան, in all the vigour of youth.

Աստիճան, աջ *s.* stair, step; pace; stair-case; steps; gradation; graduation; story; degree, dignity, character, class, condition, honour, place; quality, rank; - եկեղեցական, holy orders; հոսիլ ընդ - ս ի վայր, to run down stairs; տալ -, բաժանել յ-ս, to graduate.

Աստիճանաւոր *s.* *a.* dignitary, graduated; gradual.

Աստիճանեմ, եցի *yna.* to graduate; to ascend gradually, to go by degrees.

Աստիք, տեայ *S.* Աստի, իք *a.* *s.*

Աստղ, տեղ, եղաց *s.* star; asterisk; - գիշերոյ, star of night, the moon; - սուրբն ընդեան, star of day, the sun; -

աստուածային, morning-star, Venus, Lucifer; - սլացեալ, թռիչ -, shooting, flying star; բևեռային, հաստատուն -, polar, fixed star. [etc.

Աստղաբաշխ, etc. S. Աստղաբաշխ.

Աստղագուշակ *a.* that is announced by a star; prognosticator.

Աստղագուշակութիւն *s.* prognostic.

Աստղադիտակ *s.* astrolabe; telescope.

Աստղալից S. Աստղալիք.

Աստղակերպ *a.* that has the form of a star.

Աստղահմայ *s.a.* astrologer. [logy.

Աստղահմայութիւն *s.* judicial astro-

Աստղանման S. Աստղակերպ.

Աստղանշան S. Աստղանիշ.

Աստղալար *a.* studded with stars, starry.

Աստղիկ, տղկան or կայ *sf.* Venus, Lucifer; morning-star; Venus, goddess of love and beauty.

Աստղեան *a.* venereal; of Venus.

ԱՍՏՈՒԱԾ, Աստուծոյ *s.* God, the Supreme Being. [false gods, idols.

Աստուածք, ածոց *s.pl.* heathen gods,

Ածաբան *s.* theologian.

Ածաբանական *a.* theological.

Ածաբանեմ, եցի *vn.* to write, to discourse or speak theologically.

Ածաբանութիւն *s.* theology; - հեթանոսաց, or դիցաբանութիւն, mythology.

Ածաբանորէն *ad.* theologically.

Ածաբար *ad.* godlike, divinely.

Ածաբարբառ *a.* declared by God.

Ածաբնակ *a.* where God dwells.

Ածաբուղի *a.* produced by God.

Ածաբուն *a.* that partakes of the nature of God, that belongs to God, divine.

Ածաբէտ *a.* who has the knowledge of God.

Ածաբիծ, Ածաբիր *a.* written or engraved by God. [of God.

Ածաբնաց *a.* who walks in the ways

Ածաբործ *a.* made by God; that consecrates, that causes God to descend; divine, sacred.

Ածաբործեմ, եցի *va.* to render godlike; to consecrate.

Ածաբործութիւն *s.* resemblance, conformity with God; consecration.

Ածաբութ *a.* who is divinely merciful. [by God.

Ածաբիր *a.* established or ordained

Ածաբորոշմ *a.* imprinted or marked by God.

Ածաբան *a.* divine.

Ածաբարդ, Ածաբարդեալ *a.* adorned by God, or with the grace of God.

Ածաբդեաց, Ածաբդեստ *a.* that bears God; carried by God.

Ածաբդեցիկ *a.* inspired of God.

Ածաբդեցութիւն *s.* inspiration of God; enthusiasm.

Ածաբոյգ *a.* joined by God.

Ածաբոր *a.* strengthened by God; who has divine strength.

Ածաբաւն *a.* who is united to God.

Ածաբնամ *a.* cared for by God; - տեսչութիւն, divine Providence.

Ածաբոյզ *a.* who seeks God.

Ածաբսումբ *a.* brought together by the inspiration of God.

Ածաբարամ *a.* instructed by God.

Ածաբսոս *a.* who speaks of God; declared by God.

Ածաբսոսեմ, եցի *vn.* to speak, to discourse of God or with God; to talk divinely.

Ածաբսոսութիւն *s.* discourse of God or with God; theology.

Ածածագ *a.* produced by, born of or proceeding from God.

Ածածանօթ *a.* who has the knowledge of God.

Ածածանօթութիւն *s.* knowledge of God.

Ածածին *a.* Mother of God.

Ածադաղմ *a.* constructed or made by God. [to God.

Ածադամ *a.* willed by God, agreeable

Ածադան *a.* divine; -ն, *s.* God, divinity, divineness. [by God.

Ածադարգ *a.* ordained or established

Ածադեաց *a.* who lives with God or according to the will of God.

Ածադերպ *a.* godlike, in the form of God, divinely.

Ածադերս *a.* made or built by God.

Ածադիր *a.* that bears God.

Ածադից *a.* that participates in the divine nature or grace.

Ածադոխ *a.* where God has walked or placed his foot.

Ածադողմն *s.* side or part of God.

Ածադոյս կողմն S. Ածադողմն.

Ածադոչ *a.* called by God; where God was invited.

Ածադրօն *a.* pious, religious. [God.

Ածահաճոյ *a.* agreeable to or pleases

Ածահայր *s.* father of God.

Ածահաշտ *a.* that calms or appeases the anger of God.

Աճաշար *a.* chastised or punished by God. [manded by God.
 Աճաշրաման *a.* ordained or com-
 Աճաշրաշ *a.* done by a miracle or divinely. [God.
 Աճաշրաւէր *a.* invited or called by
 Աճաձիր *a.* given by God.
 Աճաճառ *a.* declared by God; who discourses of God.
 Աճամայր *s.* Mother of God.
 Աճամարդ *s.* God and man conjointly.
 Աճամարտ *a.* that wars against Heaven, that is repugnant to God; յմատչել, to declare against Heaven.
 Աճամերձ *a.* that is near God.
 Աճամոռաց *a.* who has forgotten God.
 Աճամուխ *a.* who is profoundly learned or versed in divine things; who is familiar with God; hardened by God.
 Աճամուտ *a.* where God enters or dwells.
 Աճայայտնութիւն *s.* Epiphany.
 Աճային *a.* divine, belonging to God; sacred, pious. [sacred thing.
 Աճայնութիւն *s.* state of a divine or
 Աճայրական *a.* divine and human conjointly.
 Աճանամ, ացայ *vn.* to make one's self God; to become God; to unite one's self, to join one's self to God; to resemble God. [godlike.
 Աճանման *a.* that resembles God,
 Աճաշէն *a.* built by God.
 Աճաշնորհ *a.* given by God; full of the grace of God.
 Աճաշունչ *s.* inspired by God, divine, holy: Bible, holy Scripture.
 Աճաշութիւն *S.* Աճապատիւ.
 Աճաշարջար *a.* who has caused God to suffer: who holds the doctrine that God is amenable to suffer.
 Աճաշարջարութիւն *s.* passibleness of divine nature. [by God.
 Աճապահ *a.* preserved or protected
 Աճապաշտ *a.* who worships God, pious, religious, devout, spiritual.
 Աճապատիւ *a.* honoured by God, who has divine honour.
 Աճապատում *a.* who relates, narrates, speaks of God.
 Աճապարդեւ *a.* given by God.
 Աճապէս *S.* Աճաբար.
 Աճապսակ *a.* crowned by God.
 Աճառաք *a.* sent by God.
 Աճասատ *a.* chastised by God; that comes of divine wrath.

Աճաւէր *a.* that loves God, pious.
 Աճասիրութիւն *s.* love of God, piety, religion, devotion.
 Աճասնունդ *a.* cherished by God; brought up in the fear of God.
 Աճասպան *a.* that has put God to death.
 Աճասպանութիւն *s.* deicide.
 Աճաստեղծ *a.* created by God.
 Աճասքանչ *S.* Աճաշրաշ. [God.
 Աճաւայելուչ *a.* that befits, becomes
 Աճատեաց *a.* that hates God.
 Աճատես *a.* that has seen, that sees God. [divine.
 Աճատեսիւ *a.* that resembles God,
 Աճատեսութիւն *S.* Աճատութիւն.
 Աճատեցութիւն *s.* hatred, aversion of God.
 Աճատուր *s.* given by God, infused: *np.* Deodatus. [fies.
 Աճարար *a.* made by God; that dei-
 Աճարեալ *a.* strengthened by God; friend of God or familiar with God; divine, holy; - հայրապետ, holy pontiff.
 Աճացուցանեմ, ուցի *va.* to make a god of any thing, to deify, to admit into the number of gods, to idolize.
 Աճացուցիչ *a.* that makes a god of any thing; that deifies.
 Աճացուցումն *s.* deification, apotheosis. [taught by God.
 Աճաւանդ *a.* given, transmitted or
 Աճախախցց *a.* that drives away, that causes God to remove far off: unpleasant to God.
 Աճախայլ *a.* bright, brilliant, that shines divinely.
 Աճաբարոզ *a.* who preaches God.
 Աճգիտութիւն *s.* knowledge of God, theodicy.
 Աճեան *a.* divine; *s.* deist.
 Աճեղէն *a.* divine. [tar.
 Աճըմպէլի *s.* drink of the gods, nec-
 Աճընդդէմ *a.* repugnant to God.
 Աճընկալ *a.* that has received God; received or accepted of God, agreeable to God.
 Աճընտիր *a.* chosen of God.
 Աճիմաստ, Աճիմաց *a.* that has the wisdom of God, instructed by heaven.
 Աճիտութիւն *s.* oracle: *S.* Աճախօսութիւն.
 Աճորդի *s.* Son of God.
 Աճութիւն *s.* divinity; deity; God.
 Աճուհի *sf.* goddess.

Ածուհակ *a.* that has received or embraced God.

Ածուսոյց *a.* instructed by God.

Ածուստ, յԱստուծուստ *ad.* heavenly, by God, of God, divinely.

Ածուբայ *a.* atheist; *s.* apostate.

Ածսլաշտութիւն *s.* piety, religion, love or worship of God.

Ածսլեական *a.* theocratical.

Ածսլեութիւն *s.* theocracy; divine majesty. [piety.]

Ածսիրութիւն *s.* love of God, charity,

Ածտեսութիւն *s.* vision of God, divine intuition.

Ածօրէն *ad.* divinely, godly.

Աստուճ *S.* Աշտուճ.

Աստուստ *ad.* hence, thence.

Աստասին *ad.* hence; here.

Ասր, բու, բոյ or սու *s.* fleece, wool.

Ասրաբեր *a.* lanigerous.

Ասրագործ, աջ *a.s.* dealer in wool.

Ասրագործութիւն *s.* wool-trade.

Ասրակց *a.* woolly.

Ասրեայ, Ասրեղէն *a.* lanigerous, woolly; woollen.

Ասր *S.* Ասայուած.

Ատակ *a.* clever, capable; - լինել, to be capable. [be clever.]

Ատակեմ, եցի *va.* to be capable, to

Ատաղձ, ից *s.* matter; timber; timber-work, carpentry. [ner.]

Ատաղձագործ, աջ *s.* carpenter, joiner.

Ատաղձագործութիւն *s.* carpentry, joinery.

Ատամահան *S.* Ատամահան.

Ատամացեմ, եցի *va.* to bite.

Ատամացի *S.* Ատամացի.

Ատամ, ման, մուշք, մանց *s.* tooth; սլաք, շաք ատամանց, set, row of teeth; յօրինել ատամուն, to indent; խորտակել, փշրել զատամուն, to break the teeth, to notch, to break off; - ածել, to bite; առնուլ ատամանց, to set the teeth on edge; հանել զ-, to extract or draw out a tooth; ցաւ ատամանց, tooth-ache; ցաւէ - իմ, I have the tooth-ache; փուտ -, carious tooth; մաքրել զատամուն, to brush or clean the teeth; կրճակել զատամուն, to gnash, to show the teeth.

Ատամաբոյժ *s.* dentist, tooth-drawer.

Ատամաթափ (գործի) *s.* forceps; *a.* toothless; - լինիմ, to lose the teeth.

Ատամալից առնեմ *va.* to bite.

Ատամախիլ առնեմ *va.* to extract or draw out a tooth.

Ատամակրկուտ *s.* tooth-pick, tooth-picker.

Ատամահան *s.* forceps: dentist.

Ատամաձե *a.* denticulated, notched, indented; - գործել, to notch, to break a piece off. [edge.]

Ատամառու *a.* that sets the teeth on

Ատամառութիւն *s.* setting on edge.

Ատամալէր *a.* bit or bitten; - առնել, to bite, to wound with the teeth.

Ատամացի *ad.* with the teeth.

Ատամաւոր *a.* toothed, notched, dented.

Ատեան, տէնից *s.* tribunal, court, audience, auditory, assembly of judges, seat, bar; magistrate; senate; յ- մատնել, to call before a tribunal or council; դումարել զ-, to convoke, to call together an assembly.

Ատելի *a.* hateful, odious; tiresome, disagreeable, unpleasant; that bears hatred, malevolent.

Ատելութիւն *s.* hate, aversion, horror, rancour, enmity, dislike.

Ատեմ, եցի *va.* to hate, to abhor, to detest; to become tired of, to take a dislike to. [claimer.]

Ատենաբան *s.* speaker, orator, de-

Ատենաբանական *a.* oratorical, declamatory.

Ատենաբանեմ, եցի *vn.* to harangue, to speak in public, to declaim.

Ատենաբանութիւն *s.* harangue, public speech, oration, declamation.

Ատենագրեմ, եցի *va.* to report, to stenograph.

Ատենագրութիւն *s.* reporting, judicial report.

Ատենագրիւր *s.* secretary: chancellor.

Ատենագրութիւն *s.* secretaryship, secretary's office.

Ատենախօս *S.* Ատենաբան. [tor.]

Ատենակալ, աջ *s.* magistrate, sena-

Ատենակալութիւն *s.* magistracy.

Ատենական *a.* that belongs to courts of justice, judicial; public, oratorical; *s.* orator; magistrate; judge; practitioner. [judge.]

Ատենապետ, աջ *s.* chief-justice,

Ատենաբարչ լինիմ *vn.* to be summoned before a tribunal.

Ատլաս, ից *s.* atlas.

Ատըք *a.* full, fat, abundant, fertile; - հասկ, eared, an ear (of corn).

Ատըքանամ, աջայ *vn.* to fill, to be full, fertile or fat.

Ատոբառեօիլ S. Ատոբ; - հատկե, yellow ear (of corn).

Ատոբացուցանեմ, ուցի va. to fill, to make full or fat.

Ատոբութիւն s. fulness, abundance, fertility, ripeness.

Ատտիկական, Ատտիկեցի a. s. attic.

Ատրագոյն a. red, of a fiery colour.

Ատրաշէկ a. fiery, ardent, burning, red-hot, inflamed.

Ատրճանակ, աջ s. pistol.

Ատրուշան, աջ s. fire-temple (of Persians).

Արագ, ունք, ագք a. quick, prompt, dexterous, nimble; rapid, swift; expeditious; frequent; ad. quickly, promptly, adroitly, swiftly, speedily; --, very quickly, very soon. [quickly.]

Արագաբան a. that talks fluently,

Արագաբանութիւն s. quickness of speech, verbosity; facility of expression.

Արագագիր a. that writes quick.

Արագագնաց a. that walks or goes quick, swift, rapid.

Արագագոյն a. very quick, quicker.

Արագագրութիւն s. tachygraphy.

Արագազ, ից s. toil, net to catch animals: S. Յանց, Վարմ.

Արագաթեւ, Արագաթուիչ a. that flies fast, winged, swift, rapid, nimble, prompt.

Արագալուր a. that hears, understands easily or readily; that has fine ears. [quick.]

Արագախաղաց a. that moves, stirs

Արագախամուր a. that fades, withers or dries soon.

Արագախօս a. that speaks rapidly.

Արագահաս a. that happens, arrives or comes quickly. [ty, clever.]

Արագամիտ a. acute, ingenious, wit-

Արագաշարժ a. that moves quick, light, active, nimble, quick, dexterous.

Արագաշարժութիւն s. agility, lightness, quickness, dexterity; flexibility.

Արագալախճան a. that is soon ended or dead.

Արագափոխ a. that soon changes.

Արագաբայլ a. that walks fast, quick, nimble.

Արագեմ, էցի vn. to hurry one's self, to hasten, to be diligent.

Արագեցուցանեմ, ուցի va. to hasten, to press, to accelerate, to dispatch.

Արագընթաց a. that runs quick, swift.

Արագիլ, գլի, գլաց s. stork.

Արագոտն S. Արագաբայլ.

Արագութիւն s. celerity, velocity, acceleration, rapidity, nimbleness, swiftness, speed.

Արագուն S. Արագ.

Արագուսումն a. who learns quickly.

Արաշէղ S. Յարաշէղ.

Արած, ոց, ից s. ulcer, ulceration; cicatrice; spot, stain.

Արածդէմ a. marked or pitted with the small pox.

Արածեմ, էցի va. to graze, to pasture, to keep, to take care of; - զհողմս, to cherish vain hopes, to build castles in the air.

Արածիմ, էցայ vn. to pasture, to feed.

Արական a. male; gr. masculine; -ք, S. Առականք; - թիւ, odd; - or արեկան, jaundice.

Արահեւ a. public; - ճանապարհ, սողորայ, road much frequented, thoroughfare.

Արամաղ s. Jupiter, Jove.

Արամաղեայ a. Armenian.

Արամբի, բւոյ, բեաց a. sf. married woman; - առնել, to impregnate, to violate.

Արամեան a. Armenian.

Արաստոյ a. hard, strong.

Արաս, ոց s. spot, stain, blemish; vice, fault, defect; sign, natural mark; blot, disgrace; յ- հայել, to regard amorously or indecently.

Արասահայեաց a. that regards indecently or amorously, immodest.

Արասաւոր a. vitious, faulty.

Արասաւորութիւն s. stain, contamination; vice, defect, imperfection; deficiency.

Արասեմ, էցի va. to spot, to stain, to soil, to spoil, to blot, to vitiate, to contaminate.

Արար, ոց s. act, action, fact, deed, work; production, creation; -ք երեւել, exploit, achievement.

Արարած, ոց s. creature, created being; creation; generation; work, deed, action.

Արարածապատում a. who writes the creation of the world, (Moses).

Արարատեան a. of Ararat; - թագաւորութիւն, the kingdom of Armenia.

Արարիչ s. creator; author.

Արարողապետ s. master of the ceremonies.

Արարողութիւն *s.* rite, ceremony; -
սրատարադի or սրատարագամարտոյց, li-
turgy. [an act of theatre.

Արարուած *s.* action; work, deed;

Արարչագիր *a.* written by the hand
or by the inspiration of the creator.

Արարչագործ *s.* creator.

Արարչագործեմ, եցի *va.* to create.

Արարչագործութիւն *s.* creation.

Արարչագիր *a.* established or ordain-
ed by the creator.

Արարչական *a.* that belongs to the
creator; that creates; efficient, plastic.

Արարչակերտ *a.* made or constructed
by the creator. [carries the creator.

Արարչակիր *a.* that has carried or

Արարչակից *a.* associate in the crea-
tion.

Արարչապետ *s.* creator, author.

Արարչատես *a.* that has seen the
creator; that is seen by the creator.

Արարչատիպ *a.* that resembles the
creator, that is made after the image
of the creator. [by the creator.

Արարչատուր, Արարչաւանդ *a.* given

Արարչութիւն *s.* creation.

Արաց *s.* sixth ancient month of the
Armenians.

Արբանեակ, եկի, եկաց *s.* footman,
groom, waiter; servant; - մուրակի,
ast. satellite.

Արբանեկեմ, եցի *vn.* to serve; - ցան-
կութեանց, to be the slave of one's
passions.

Արբանեկութիւն *s.* service.

Արբեալ *a.* drunk, inebriated, intoxi-
cated; դան - , whipped, beaten with a
stick.

Արբեղիք *s.* inebriety, drunkenness.

Արբեմամ, եցայ *vn.* to get drunk, to
intoxicate, to drink to excess.

Արբեցող *s.* drinker.

Արբեցութիւն *s.* drunkenness, intoxi-
cation, inebriation; - ախալից, intoxi-
cation of the passions; - հրճուանաց,
transport of joy; զմայլել - [թեամբ, to
enjoy drunkenness.

Արբեցուցանեմ, ուցի *va.* to intoxi-
cate, to inebriate; to soak, to make
drink.

Արբշիւ, չռաց *s.* tippler, tipsy.

Արբշուութիւն *s.* drunkenness, ine-
briation; յ-հատանել, to intoxicate, to
get drunk, tipsy.

Արբումի *s.* act of drinking; drink.

Արբումիք, ունց *s. pl.* puberty, age of

puberty; յ-ս հասանել, to attain the
age of puberty, to grow; յ-ս հասեալ,
adult, pubescent, marriageable.

Արբուցանեմ, ուցի *va.* to give to
drink, to soak; to water, to steep.

Արբուցիչ *a.* who makes one drink.

Արբուցումի *s.* the act of making one
drink; the act of watering.

Արգահատանք *s. pl.* S. Արգահատու-
թիւն.

Արգահատեմ, եցի *vna.* to have pity
or compassion, to grieve, to console,
to comfort; to conjure, to entreat, to
demand, to intercede.

Արգահատութիւն *s.* compassion, care;
consolation, comfort; prayer, suppli-
cation, intercession.

Արգանակ, աջ *s.* broth.

Արգանդ, ի or ոյ *s.* matrix, womb,
belly, bosom; abdomen; փող, անցք - ի,
vagina.

Արգասաւոր, աջ *a.* fertile, fruitful,
abundant, fecund.

Արգասաւորութիւն *s.* fertility, fecun-
dity, abundance.

Արգասիք, սեաց *!s. pl.* fruit, produc-
tion; benediction, grace, favour; effect,
work.

Արգաւանդ *a.* fertile.

Արգաւանդահող *a.* fertile soil.

Արգաւանդութիւն *s.* fertility.

Արգել, Արգելք *s.* hinderance, ob-
stacle, opposition, impediment, embar-
rassment, difficulty, delay, obstruction;
encumbrance; prohibition, forbid-
dence, inhibition, interdiction; arrest;
detention, prison; contrary, opposing;
- եկեղեցական, interdict; - առնել, ար-
կանել, լինել, to arrest, to hinder, to
contradict, to oppose, to embarrass; յ-
արկանել, to arrest, to imprison, to im-
mure, to encloister.

Արգելական *a.* encloistered, arrested,
enclosed, detained, imprisoned.

Արգելան, Արգելանոց *s.* arrest, de-
tention, prison: lazaretto, quarantine;
դնել յ-ս, to arrest, to imprison.

Արգելավանք *s. pl.* cloister.

Արգելեմ, եցի S. Արգելում.

Արգելոց *s.* park, close; cloister.

Արգելում, ելի *va.* to hinder, to ob-
struct, to arrest; to close, to shut, to
enclose; to sequester, to hold, to im-
prison; to forbid, to interdict, to pro-
hibit; to amuse, to occupy; to interrupt,
to disturb.

Արդեւումն *s.* forbiddance, prohibition, interdiction; retention, hinderance; - եկեղեցական, interdict.

Արդոյ *a.* important, considerable; efficacious; working; - օր, a working day.

Արդ *conj.* *ad.* now; accordingly; at present, now, presently, recently, lately; - իսկ, just now, directly, newly, very lately.

Արդածին *a.* new-born.

Արդատունի *a.* new planted.

Արդար, ոյ *a.* [just, upright, faithful, honest, loyal, well disposed, worthy, equitable, reasonable, legitimate; *ad.* justly, equitably, truly.

Արդարաբան *a.* veracious, just.

Արդարագնաց, Արդարագնացիկ *ad.* just, upright, honest, innocent.

Արդարագործ *a.* just, equitable, upright; justifying.

Արդարագործութիւն *s.* justice, equity, integrity, probity; justification, act of justifying.

Արդարադատ *a.* that judges equitably, just, equitable. [ment.

Արդարադատութիւն *s.* equitable judge-

Արդարալուկ *a.* justly tormented.

Արդարասոհ *a.* that thinks justly, that is just, equitable in his judgement.

Արդարաստ *S.* Արդարաբան.

Արդարակ *a.* just, equitable, upright, innocent.

Արդարակշիւ *a.* who weighs, judges equitably, just, equitable.

Արդարակորու *a.* very just, upright.

Արդարամիտ *a.* innocent, just, honest.

Արդարանամ, աջայ *vn.* to justify one's self, to prove one's innocence; to be justified.

Արդարապէս *ad.* justly, equitably, deservedly, rightly, fitly, exactly.

Արդարասէր *a.* that loves justice, just, upright.

Արդարաւճիւ *a.* sentenced or judged equitably; who sentences justly.

Արդարացի *a.* *ad.* just, equitable, legitimate; justly, legitimately.

Արդարացուցանեմ, ուցի *va.* to justify, to declare innocent, to acquit, to excuse, to exculpate, to clear, to absolve, to save; - դանձն, to make excuses; - ն, justification. [cative.

Արդարացուցիչ *a.* justifying, justifi-

Արդարեւ *ad.* truly, in truth, certainly, surely, yes, yes truly, yes indeed, really.

Արդարութիւն *s.* justice, equity, right, uprightness, loyalty, fidelity; rectitude, reason.

Արդեան *S.* Արդի.

Արդեօք *ad.* perhaps, never, if, not, still, even; certainly, undoubtedly, indeed; կամիք - , will you? ոչ կարեմ - , I cannot; այնչափ խմաստուն է, որպիսի ոչ ոք - , he is as learned as any one; չգիտեմ արարից - թէ ոչ, I know not whether I shall do it or not? հարցանէք թէ - սիրեցեմ զձեզ, you ask if I love you? յի - , God forbid! [now; before.

Արդէն, Արդէն իսկ *ad.* already, even

Արդի, դեայ *a.* present, new, recent, modern; - ծնեալ, newly born; - ք, the moderns.

Արդիւն *S.* Արդիւնք.

Արդիւնաբեր, Արդիւնական *a.* meritorious, fruitful, useful, profitable.

Արդիւնանամ, աջայ *vn.* to be carried into effect, to produce some effect or fruit. [դիւնաբեր.

Արդիւնաշատ, Արդիւնատու *S.* Ար-

Արդիւնատրեմ, եցի *va.* to fructify, to bear fruit, to make a favourable impression, to be advantageous.

Արդիւնատրութիւն *s.* production, fruit, utility. [man.

Արդիւնարար *a.s.* fruitful; husband-

Արդիւնարարութիւն *s.* [production; tillage, agriculture.

Արդիւնացուցանեմ, ուցի *va.* to make useful or fruitful, to produce, to fructify; to effect, to execute, to complete.

Արդիւնաւոր, աջ *a.* meritorious, useful, fruitful.

Արդիւնաւորիմ, եցայ *vn.* to be meritorious or fruitful. [fruit, utility.

Արդիւնաւորութիւն *s.* fecundity;

Արդիւնք, դեանց *s. pl.* production, fruit, utility; work; merit; deed, effect, operation; price; reality; արդեամբք, *ad.* in effect, really, actually, positively; յ-ս ածել, to effect, to execute, to fulfil; բանքն - լինէին, the words were fulfilled, realized; իրացն իսկ - աղաղակեն և վկայեն, the actions speak for themselves; - իրաց, experience; յարդեանց իրացն, by experience.

Արդկեմ, եցի *va.* to polish up; - զկտաւիս, to iron linen.

Արդհարսունք *sf. pl.* new-brides.

Արդն, դունք *s.* lance, spear.

Արդնակիր, Արդնաւոր *a.* javelin-bearer, pikeman.

Արդնդնկէց *a.* tilter; - լնեւ, to tilt;
- խաղարկութիւն, joust, tournament.

Արդու, *այ s.* artabe, epha, (an ancient measure of the capacity of 65 litres).

Արեդ, *ի s.* sun: the eighth ancient month of the Armenians; - քաղաք, *որ.* city of the sun, Heliopolis; *յ-* կուսէ, on the eastern side.

Արեգակն, *ական, կուսք, կանց s.* sun; *S.* Արեւ.

Արեգակնաբար *ad.* sunlike.

Արեգակնակ *s.* balcony.

Արեգակնակէզ *a.* burnt by the sun, tanned.

Արեգակնաճեմ *a.* where the sun shoots or enters, bright; solar.

Արեգակնային *a.* solar.

Արեգակնապէս *S.* Արեգակնաբար.

Արեգակնատես *a.* where the sun shines or shoots, luminous, clear.

Արեգակնափայլ *a.* shining like the sun, brilliant, resplendent, clear.

Արեգակաւ *a.* bright, luminous.

Արեգդեմ *a.* exposed to the sun.

Արեգունի *a.* sunny. [warm.

Արեգջեր *a.* warmed by the sun,

Արեկ *a.* strong, violent.

Արեկան *s.* jaundice.

Արեհակից *a.* of the same blood, consanguineous, kindred, relation.

Արեհակցութիւն *s.* consanguinity, kindred.

Արեհաճեմ *a.* bloody, sanguinary.

Արեւ, *ու s.* sun; light; life, day; *յ-* ու գալ, to come in broad, day-light, to come before the sun sets; *յ-* ն երդնուլ, to swear by one's days or life; *զքաղցր -ն յաչաց հանել, զրկել յ-* է, to deprive of light, to blind; *յ-* է արկանել, *զ-* հատանել, to murder, to kill; to lose one's life; *ի մասնել -ու,* the setting of the sun; *յեւանել, ի ծագել -ու,* the rising of the sun; *ըմպել յ-* ուրուք, to drink to the health of some one, to toast; *մուտք, ելք -ու,* sun set or -- down, sun rise.

Արեւագալ, *ի s.* day-break, dawn, sun rise.

Արեւադարձ *s.* tropic.

Արեւադէմ *s.* bot. vanilla; heliotrope.

Արեւադիտակ *s.* helioscope.

Արեւածաղիկ *s.* bot. litmus, turnsole, sun-flower.

Արեւածայրք *S.* Արեւագալ.

Արեւակայք *s.* solstice.

Արեւակէզ *a.* tanned; - լնեւ, to be sun-burnt. [stroke.

Արեւահար լնիմ *vn.* to have a sun-

Արեւահարք *S.* Արեւագալ.

Արեւամերձ, Արեւամերձութիւն *s.* perihelion.

Արեւանմանութիւն *s.* parhelion.

Արեւաչափ (գործի) *s.* heliometer.

Արեւապաշտ *a.* who worships the sun.

Արեւացոյց (գործի) *s.* gnomon.

Արեւացուցակ *s.* sun-dial.

Արեւափառ *a.* splendid, brilliant.

Արեւեւագէտ *s.* orientalist.

Արեւեւաթառանգ *a. s.* conqueror or master of the eastern regions.

Արեւեւակողմն, Արեւեւակոյս *s.* eastern region, East.

Արեւեւանշան *a.* that has appeared or shone in the East.

Արեւեւեայ, եայց *a. s.* oriental; -ք, արեւեւիք, the orientals; the eastern regions.

Արեւեւեան *a.* oriental, eastern; հողմն -, east-wind; երկիր, կողմն -, East, eastern region.

Արեւեւք, ելից *s. pl.* East; sun rise; eastern regions, the orientals; դարձուցանել յարեւելք, to set towards the East; կորուսանել, շփոթել զարեւելք, to turn from the East. [ing term).

Արեւիկ *s.* little or sweet sun (jest-

Արեւիշուշտ *a.* ungrateful.

Արեւկայ *a.* a sunny day; fine weather.

Արեւմուտք, մուկ *s. pl.* West; sun set; the western nations; յարեւմուտս կոյս, westerly, towards the west.

Արեւմուտայ, եայց *s.* west; -ք, the western nations.

Արեւմտեան *a.* westerly, western, west; հողմն -, west, westerly wind; կողմն -, west, western region.

Արեւշատութիւն *s.* health; toast; ըմպել յ- ուրուք, to give a toast, to drink to the health of some one.

Արեւորդիք *s. pl.* sons or worshippers of the sun.

Արդն *s.* alum.

Արէս, *ի s.* Mars, (god and planet); -ի or -եան դաշտ, field of Mars.

Արթմնի, *յ-* *ad.* awake.

Արթնական *a.* watchful, vigilant.

Արթնանամ, ացայ *vn.* to awake.

Արթնութիւն *s.* watch; want of sleep; vigilance, diligence, precaution, care.

Արթուն, թնոց *a.* watchful, that does

not sleep; alert, lively, vigilant, diligent, careful; - *կալ*, to watch; *քուն ընդ -ս լինիմ*, to doze, to drowse, to be half asleep.

Արժան, *ից* *a.* worthy, proper, suitable, fit; cheap; *s.* dignity; right, equity, justice; - *է*, it suits, it befits, it is necessary; *ոչ է -*, it is not just, necessary, convenient; - *համարել*, to judge worthy; to deign; *ոչ - համարիլ*, to disdain, to judge unworthy; - *ի՞նչ էր*, was it necessary? - *և իրաւ է*, it is just to, fit; *յ-ս*, - *տալ*, *վաճառել*, *գնել*, to give, to sell, to buy cheap or cheaply. [thy.

Արժանագոյլ *a.* laudable, praise-worthy.

Արժանաժառանգ *a.* worthy heir.

Արժանալուր *a.* that deserves to be heard.

Արժանահայց *a.* justly demanded; that demands worthily.

Արժանահաս *a.* that happens deservedly, worthy.

Արժանահատոյց *a.* paid justly.

Արժանահաւատ *a.* credible, worthy of being believed, faithful, worthy to be trusted or believed.

Արժանանամ, *ացայ* *vn.* to be worthy, to deserve, to make one's self worthy.

Արժանապատիւ *a.* worthy of honour, honourable, that deserves respect, respectable.

Արժանապատուութիւն *s.* dignity, eminent quality, greatness, honour, character.

Արժանասէս *ad.* worthily.

Արժանալայել *a.* worthy, just; very suitable, becoming.

Արժանացուցանեմ, *ուցի* *va.* to make worthy.

Արժանաւոր *a.* that deserves, worthy, just, meritorious.

Արժանաւորեմ, *եցի* *va.* to deserve, to render worthy; to obtain, to procure.

Արժանաւորիմ, *եցայ* *vn.* to be worthy, to merit.

Արժանաւորութիւն *s.* dignity, merit.

Արժանափառ *a.* worthy of glory, that deserves to be glorified.

Արժանեմ, *եցի* *va.* - *արժանս*, to coin, to mint; to stamp, to impress.

Արժանընդունակ, *Արժանընկալ* *a.* that is worthy of being received or granted, agreeable.

Արժանի *a.* worthy, that deserves something; just, convenient, suitable,

decent, proper; - *համարել*, to deign; *գնալ* - , to go worthily, conformably; - , *ըստ արժանեցն*, *յ-*, *ad.* worthily, justly, suitably; - *լինել*, to be worthy, to deserve; - *տունել* *S.* *Արժանաւորեմ*.

Արժանիք, *նեաց* *s.pl.* dignity, merit, importance; *ըստ արժանեաց*, worthily, meritoriously. [stamp.

Արժանք *s.pl.* dignity, merit: coin,

Արժեմ, *եցի* *vn.* to cost, to amount, to stand in; to be worth; *հաւասար* - , to be equivalent.

Արժեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to estimate, to price, to value.

Արժեգին *s.* prime cost, cost price.

Արժէք, *Արժողութիւն* *s.* value, price.

Արի, *բւոյ*, *բեաց* *a.* valiant, valorous, courageous, manly, strong, bold, intrepid, brave; *Արիք*, the Persians.

Արիաբար *ad.* valiantly, valorously, courageously, manly, bravely, strongly, vigorously; resolutely, generously, magnanimously.

Արիական *a.* masculine, manly, strong; valiant, courageous; - *ազգ*, the Persian nation.

Արիանամ, *ացայ* *vn.* to have courage, energy, to be strong, to be notable for courage.

Արիանոս, *ի* *s.* Arian.

Արիացուցանեմ, *ուցի* *va.* to encourage, to embolden, to strengthen.

Արիութիւն *s.* valour, courage, bravery, boldness, firmness, steadiness.

Արիւն, *բեանց* *s.* blood, kin; - *խաղողը*, unpressed wine, must, wine; *աւրեամբ ներկել շաղախել*, to imbrue with blood, to spot with blood; - *հեղուլ*, to shed blood, to kill, to wound; - *հանել*, to bleed; *հոսումն արեան*, hemorrhage; *կցորդ արեան*, who sheds blood with another, consanguineous, of the same blood, related; *S.* *Ասրածոյժ*.

Արիւնագոյն *a.* of a blood colour, red, sanguine.

Արիւնաղանդ *a.* bloody.

Արիւնաթաթաւ *a.* bloody, dyed, stained with blood.

Արիւնալից *a.* full of blood.

Արիւնախանձ *a.* bloody, bloodthirsty, sanguinary, cruel, that delights in shedding human blood; that loves blood. [blood.

Արիւնախառն *a.* bloody, mixed with

Արիւնակալ, *աց* *s.* vessel to hold blood, cup of libation.

Արիւնահան, Արիւնահեղ *a. s.* sanguinary; murderous, bloodshedder.

Արիւնահեղութիւն *s.* bloodshed, slaughter, massacre, carnage, bloodiness.

Արիւնահոս *a.* bleeding, bloody.

Արիւնայեղցութիւն *s.* abundance of blood.

Արիւնային *a.* sanguine, that abounds in blood, sanguineous.

Արիւնանամ, ացայ *vn.* to be turned or changed into blood; to become red.

Արիւնաներկ *a.* coloured with blood.

Արիւնանշան *a.* marked with blood.

Արիւնաշատ *a.* who has much blood, sanguine. [blood shed.

Արիւնասարս *a.* responsible for

Արիւնասակաւ *a.* who has little blood.

Արիւնասէր *a.* that loves blood, sanguinary.

Արիւնարբու *a.* blood-sucking, bloody, sanguinary, bloodthirsty.

Արիւնացայտ *a.* who emits blood, bloody.

Արիւնեմ, եցի *va.* to bleed.

Արիւներանդ *a.* colour of blood, red, bloody.

Արիւնընծայ *a.* offered with the blood.

Արիւնհեղութիւն *S.* Արիւնահեղութիւն.

Արիւնհոսութիւն *s.* hemorrhagy.

Արիւնոռոգ *a.* watered with blood.

Արիւնոտ *a.* sanguine, full of blood.

Արիւնորակ *a.* having the colour of blood, sanguine, red.

Արիւնուշատ *a.* bloody, full of blood; sanguinary, bloodthirsty.

Արծաթ, ոյ *s.* silver; coin, money, species; -ոյ տալ, վաճառել, to sell for ready money; քերել զ-, to take or wear the silver off; անօթ -ոյ, a silver vase. [*s.* slave.

Արծաթագին *a.* bought for money;

Արծաթագոյն *a.* silvery, having the colour of silver.

Արծաթագործ, ի, աց *s.* silver-smith; *a.* silver. [silversmith.

Արծաթագործութիւն *s.* trade of a

Արծաթաղօծ *a.* silvered.

Արծաթաղօծեմ, եցի *va.* to silver, to plate, to wash with silver.

Արծաթածրար *a.* that hides or has hidden the money. [silver.

Արծաթահանք, հանաց *s.pl.* mine of

Արծաթաձոյլ, ձուլից *s.* melter of silver, silversmith; *a.* melted or made with silver; that is entirely of silver.

Արծաթաճաճանջ *S.* Արծաթափայլ.

Արծաթապատ *a.* silvered.

Արծաթառու *a.* that has received or borrowed money.

Արծաթասէր *a.* that loves money, avaricious, covetous, too fond of money.

Արծաթափառ *s.* silversmith, who sells silver-plate; money-changer.

Արծաթարար, աց *s.* silversmith.

Արծաթափայլ *a.* shining or polished like silver, silvery, having the colour of silver.

Արծաթեղէն *a.* silvery, made of silver; *s.* silver plate.

Արծաթեմ, եցի *va.* to silver.

Արծաթի *a.* silvery, made of silver; *s.* silver-coin.

Արծաթումն *s.* silvering.

Արծաթումնակ *s.* trunk; poor-box.

Արծաթսիրութիւն, Արծաթքաղցութիւն *s.* love of money, avarice.

Արծարծանեմ, ծի, Արծարծեմ, եցի *va.* to stir, to poke, to blow the fire; to incense, to animate, to irritate; to revive, to renovate, to renew.

Արծարծիչ *a.* kindler.

Արծարծումն *s.* rekindling.

Արծիւ *S.* Արծուի.

Արծնեմ, եցի *va.* to enamel.

Արծուառիւծ *s.* griffin.

Արծուաքար *s.* eagle-stone.

Արծուէնշան *a.* that has the sign of an eagle; *s.* eagle (standard).

Արծուի, ծուոյ, ծուեաց *s.* eagle; ձագ արծուոյ, eaglet; էդ - , eagless.

Արծուունին *a.* that has an aquiline nose.

Արկած *a.* endorsed, cloathed.

Արկած, ից *s.* misfortune, disaster, calamity, mischance, mishap, danger, peril, risk, hazard, chance, adversity, storm, tempest, evil.

Արկանեղի *s.a.* clothing, dress, apparel; cloak; that throws, that puts, that pours.

Արկանեմ, արկի *va.* to cast, to throw, to shoot; to put away, to reject; to reduce to, to bring to; to sow, to scatter, to spread; to pour out, to shed; to mix; ի մէջ - զանձն, to intermeddle, to intrude, to enter; - ի մէջ, ի ներքս, to thrust in, to introduce, to mix; - ի միտս, to insinuate; - զանձն ընդ, ի ներքոյ, to undergo; - զիւրեւ, զանձամբ, to endorse, to put on one's back; to put on, to dress one's self; -

աղիւս, to make bricks; - զկալ, to winnow corn; - ողորմութիւն, to pity; - ընդ յեսան, ընդ սրոյ, to whet, to sharpen; - ընդ սղոցաւ, to saw; - ջուր, to pour water; դուժս - , to pity; խոնկ - , to cense, to perfume with incense; ի խնդիր - , to seek, to trouble one's self to find; ձայն - , to cry, to scream, to shriek; վարձս, սակ - , to bargain, to make an agreement, to contract; վիճակ - , to cast or draw lots; ի կիր, ի վար, ի դործ - , to use, to employ, to make use of; ձեռն - , to undertake; - ընդ տարակուսանք, to make doubtful, to doubt; - ի մոռացոնս, to forget; - զանձն ի վտանգ, to place one's self in danger; - ի յուսահատութիւն, to reduce to despair.

Արկանիմ, արկայ *vp.* to throw one's self, to fall; to dress one's self.

Արկղ, կեղաց *s.* chest; caisson; trunk, box; դնել յարկեղ, to pack up, to put in a chest; հանել յարկեղէ, to unpack.

Արկղագործ, Արկղակերտ *s.a.* trunk-maker, box-maker; made like a box or trunk.

Արկղակալ, այ *s.* cashier. [box.

Արկղիկ *s.* casket, cash-box, small

Արկնոց *S.* վանդակ.

Արկուած *S.* Արկած *s.a.*

Արհամարհ *a.* despicable, contemptible, vile, abject, low, poor, sorry.

Արհամարհանք *s.pl.* contempt, disdain; outrage, offence, injury; արհամարհանք *ad.* disdainfully, contemptuously.

Արհամարհեմ, եցի *va.* to despise, to repulse, to disdain; to aggrieve, to offend; to vex; to debase.

Արհամարհիչ, Արհամարհոտ *a.* contemptuous, despicable, disdainful, offensive.

Արհամարհութիւն *s.* contempt, disdain, abjection, shame; vexation, offence, humiliation.

Արհաւիրք, աւրաց *s.* fright, terror, great and sudden fear, dread, consternation, shock.

Արհեստ, etc. *S.* Արուեստ, etc.

Արձագանդ, այ *s.* echo; resound, repercussion; - տալ, to echo.

Արձակ, այ *a.* free, loose, untied; open, unsealed; vast, spacious; ample; licentious, rash, dissolute, debauched, unbridled; prosaic; - բան, prose; -

համարձակ, boldly, frankly; --, freely.

Արձակաբան *s.* prose-writer.

Արձակահէր *S.* Հերարձակ.

Արձակավայրք *s.* suburbs; outskirts (of a town).

Արձակաքաղաք *s.* open town, country town; without fortification.

Արձակաքայլ *a.* free, that goes without hinderance, freely.

Արձակեալն *sf.* woman divorced by her husband.

Արձակեմ, եցի *va.* to untie, to loosen, to detach, to break; to unchain, to slacken; to unpack, to unfold; to unload, to deliver; to dispatch, to expedite, to send; to release, to let go; to relax; to throw, to thrust, to fling, to shoot; to discharge, to disband, to dismiss; - ի մեղաց, to absolve; - քալինս սլարսառիաւ, to sling; ձայն - , to scream, to cry; աչս - , to ogle, to cast eyes on; - ճառագայթս, to cast a brilliancy, to shine; բոցս, կայծակունս - , to sparkle; կիցս - , to fling, to yerk; նետս - , to draw the bow; հրացան - , to let off a gun; հրետ - , to fire a cannon; - զկին, to divorce; - զատեան, to dismiss the session; - զոք, to dismiss a person; փուք - , to fart, to break wind.

Արձակերասան, Արձակերասանակ *a.* ad. unbridled, unruly; helter-skelter.

Արձակիմ, կեցայ *vn.* to be untied, delivered, detached, liberated.

Արձակիչ *a.* who delivers, unties, liberates.

Արձակումն *s.* deliverance; shoot; disbanding troops; dismissal; - ի մեղաց, absolution; - հրացանի, discharge; - կնոջ, divorce.

Արձակուրդ *s.* leave, holidays; *S.* Արձակումն.

Արձան, այ *s.* column; statue, figure, image, idol; instrument, writing; Հերակլեան ք, the pillars of Hercules; կալ - անմոռաց, to become an eternal monument.

Արձանագիր, դրաց *s.* inscription, title; epitaph; trophy, protocol; matriculation.

Արձանագործ *a.* stone, stony; *s. S.* Անդրիագործ. [ծովութիւն.

Արձանագործութիւն *S.* Անդրիագործ.

Արձանագրեմ, եցի *va.* to inscribe, to write; to enrol, to check; to register; to record, to draw deeds; to enter a will.

Արձանագրութիւն *s.* acts, registers; enrolment, writing, deed, book, roll, record, protocol; inscription; account, list, memorial; calendar of the ancient Romans.

Արձանական *s.* register; epitaph; funeral sermon.

Արձանանամ, ացայ *vn.* to become like a statue, to be firm, fixed; to stop; to stand, to stand upright.

Արձանացուցանեմ, ուցի *va.* to convert into a statue; to raise, to erect; to establish; to exhibit, to represent; to inscribe, to write; to register, to record.

Արձանութիւն, Արձանումն *s.* stability; representation; establishment.

Արձանունակ *S.* վիմաճին.

Արձէնք *s. pl.* pitch-fork.

Արձող *s.* hoop-net, net, snare, toils.

Արձիճ *S.* Կապար.

Արմ, ի *s.* stump, root; stem, set, block, chump; առ արմամբ խլել, to eradicate; առ արմին դնել, to place near the root.

Արմանամ, ացայ *vn.* to be benumbed; to be stunned; to be astonished.

Արմատ, ոց *s.* root; stump; trunk, stem; source, origin, cause; -ս առնուլ, արձակել, to take root.

Արմատագէտ *s.* botanist.

Արմատախիլ առնեմ, Արմատախլեմ, էցի *vn.* to eradicate, to pull up, to extirpate.

Արմատական *a.* radical. [herbs.]

Արմատակեր *a.* that eats roots or

Արմատանամ, ացայ *vn.* to take root, to take hold, to grow.

Արմատաջինջ *a.* extirpated.

Արմատաբի *ad.* rootedly, radically; -խլել, to pull up by the roots, to eradicate, to displant, to grub up; -խլումն, eradication. [phenix.]

Արմաւ, ու, ոց *s.* date; date-tree;

Արմաւաստան *s.* spot planted with palm-trees.

Արմաւենի *s.* palm-tree, date-tree; palm; branch of a palm-tree, palm; իւղ արմաւենուց, palm-oil.

Արմն *S.* Արմ.

Արմնիմ *S.* Արմատանամ.

Արմուկ, Արմուկն *s.* elbow; fore-arm; արմկամբ խլել, մղել, to elbow, to push or thrust with the elbow.

Արմուիք, տեաց *s.* corn, corn-crops; production, fruit, product.

Արշալոյս, Արշալուրշ *s.* dawn, day-break, twilight, aurora; *S.* Աշալուրշ.

Արշաւ *s.* course.

Արշաւակի *ad.* currently, rapidly.

Արշաւահանդէս *a.* that runs, races; olympic.

Արշաւան, նաց *s.* course; eruption, invasion, incursion, excursion, descent; expedition; -ք ձիոյ, league (four kilometres, two and a half English miles).

Արշաւասոր *a.* that runs rapidly.

Արշաւեմ, էցի *vn.* to run; to go quick and with impetuosity, to run as fast as possible; to gallop; to make an incursion or excursion, to pursue.

Արշաւեմ, էցի, Արշաւեցուցանեմ, ուցի *va.* to gallop, to cause to gallop; to make run; to force one to make an excursion, invasion.

Արոյր, արուրի *s.* latten, brass.

Արու, ուաց *a.* male.

Արուագէտ *a.s.* sodomite.

Արուագիտութիւն *s.* sodomy.

Արուախեղդ *a.* that chokes the males.

Արուական *a.* male, masculine.

Արուամուլ *S.* Արուագէտ.

Արուայիկ *a.* arabian.

Արուարձական, Արուարձային *a.* bordering, frontier, neighbouring.

Արուարձան, աց *s.* suburb.

Արուարձանեայք, էայց *s. pl.* inhabitants of a suburb; outskirts, suburbs.

Արուգ *a.* meager, thin, dry, barren.

Արուեստ, ից *s.* art, trade, profession, study, condition, office; artifice, expedient, means, invention, ingenuity; sign, miracle; ազատական, մեքէնական, գեղեցիկ -ք, the liberal, mechanical, fine arts.

Արուեստաբար *ad.* artistically.

Արուեստագէտ *a.s.* artisan, artist, master, author.

Արուեստագիտութիւն *s.* knowledge of arts; state of one skilled in the arts; qualification to become master, skilfulness.

Արուեստագիր *s. a.* calligrapher; that is skilfully written.

Արուեստագիւտ *a. s.* inventor, author, master.

Արուեստախառն *a.* artificial.

Արուեստախօս, etc. *S.* Ճարտարախօս, etc.

Արուեստական *a. s.* technical, artificial; artful; factitious; skilful; mu-

sical; musician, composer; music, symphony.

Արուեստակեալ *a.* affected, studied, formal, stiff, finical.

Արուեստակեմ, եցի *va.* to make with art or cunning; to invent, to affect, to pry into.

Արուեստակիտուած *s.* manufacture; -ս յօրինել, to manufacture; *a.* embroidered with art; delicately painted in miniature.

Արուեստակից *s.* companion, associate in the same art.

Արուեստակութի *s.* artifice; affectation, scrutiny.

Արուեստահանդէս *s.* exhibition.

Արուեստահիւսակ *a.* woven or made with art. [fitted.

Արուեստոյարմար *a.* well made, well

Արուեստանոց *s.* workshop, workroom. [made.

Արուեստաշէն *a.* well made; skilfully

Արուեստապետ *s.* master of arts, foreman, overseer; chief artist.

Արուեստապէս *ad.* skilfully, ingeniously, with art.

Արուեստասէր *a.* industrious, who works diligently, skilful, ingenious, artful.

Արուեստաւոր *s.* artisan, artist, workman, manufacturer, maker; *a.* artificial, ingenious; artful.

Արուեստաւորեմ, եցի *va.* to make with art; to invent, to find.

Արուեստաւորութիւն *s.* artifice.

Արուեստադիտութիւն *S.* Արուեստագիտութիւն.

Արուեստեմ *S.* Արուեստակեմ.

Արուէգ, լիգաց *s.* hermaphrodite, androgyne.

Արուծիւն, Արուծիւն *s.* virility, manhood; courage, valour; fortitude, virtue; male sex; seed of man.

Արուսեակ, սեկի *s.* Venus, Lucifer; devil.

Արջ, ոց, ուց *s.* bear; -մատակ, she-bear; կորիւն արջու or արջուկ, bear's cub.

Արջային *a.* arctic.

Արջասլան *s.* bear-ward.

Արջառ, ոց *s.* ox; -բ, cattle.

Արջառամահ *s.* mortality of cattle.

Արջառամորթ *s.* skin or hide of an ox.

Արջառաջիւ *s.* pizzle; whip.

Արջասպ, ոց, Արջասպի, ի *s.* vitriol.

Արջնագռաւ *s.* raven, crow.

Արջնազգեստ *a.* dressed in a black or dark coat.

Արջնաթոյր *a.* black, dark; dull, sad, melancholy.

Արջնատես, Արջնատեսակ *a.* dull, dark, black, gloomy, sad, melancholy.

Արջնդեղ *s.* bot. fennel-flower.

Արջտակ *s.* bot. truffle. [soil.

Արտ, ոց *s.* field, piece of arable land,

Արտաբերեմ, եցի *va.* to utter, to pronounce.

Արտաբերութիւն *s.* pronunciation.

Արտադրեալ *a.* produced; -ն, product. [express.

Արտադրեմ, եցի *va.* to produce; to

Արտադրութիւն *s.* production, generation, reproduction; expression; -

հաւատոյ, creed. [sate.

Արտազեղում, եղայ *vn.* to extrava-

Արտազեղումն *s.* extravasation.

Արտալած *a.* driven out, banished, exiled.

Արտալածեմ, եցի *va.* to drive out, to banish, to exile. [dem.

Արտախոյր, ուրի *s.* tiara, mitre, dia-

Արտախուրակ, աց *s.* cover, veil; S.

Արտախոյր.

Արտախուրեմ, եցի *va.* to crown.

Արտակենդրոն *a.* excentric.

Արտակենդրոնութիւն *s.* excentricity.

Արտահալածեմ *S.* Արտալածեմ.

Արտայայտ *a.* ad. evident, clear; evidently.

Արտայայտեմ, եցի *va.* to declare, to express, to utter.

Արտաշէկ *S.* Արտաշէկ.

Արտաշիկագոյն *a.* very or more ardent, much inflamed.

Արտաշիկանամ, ացայ *vn.* to become ardent or red, to catch fire, to inflame.

Արտաշիկութիւն *s.* ignition.

Արտաշնչանամ, չացեալ *vn.* to expire, to die.

Արտաշնչեմ, եցի *vna.* to expire, to die; to exhale; to exude, to perspire, to transpire.

Արտաշնչութիւն *s.* perspiration, exudation, exhalation; vapour.

Արտաչափ *s.* land-surveyor.

Արտաչափեմ, եցի *va.* to survey; to measure (land).

Արտաչափութիւն *s.* land-surveying.

Արտապողոտայ *a.* strayed, out of the road.

Արտասահմանեմ *S.* Արտորեմ.

Արտասահմանութիւն *S.* Արտոր.

Արտասանեմ, եցի *va.* to pronounce, to utter, to articulate, to sound, to recite.

Արտասանութիւն *s.* pronunciation, articulation, recitation.

Արտասուաբեր *a.* that causes, produces tears, that weeps.

Արտասուագին *a. ad.* melting in tears, all in tears, weeping; lamentably.

Արտասուադոց *a.* that cries while weeping.

Արտասուաթոր *a.* lachrymal, that sheds tears.

Արտասուալիր, Արտասուալից *a.* tearful, all in tears; weeping.

Արտասուախառն *a.* mixed with tears; weeping, tearful.

Արտասուակաթ *S.* Արտասուաթոր.

Արտասուակից, Արտասուակցորդ *a.* that weeps with, that participates in the sorrow of another; - լինիմ, to weep together; to console.

Արտասուայեղց *a.* melting in tears, weeping.

Արտասուեմ, եցի *vn.* to weep, to shed tears; to lament, to groan, to complain; to deplore. [rable.

Արտասուելի *a.* lamentable, deplo-

Արտասուք, սուաց *s. pl.* tears, lamentation; յարտասուս հարկանել, լուծանել, to melt in tears; արտասուք, with tears; ջերմարտասուս խնայանել, լալ ջերմարտասուք, to cry bitterly; աչք յարտասուս, with tears in the eyes; արտասուքն թանալ, ոռոգել, to water with tears; - հոսէին յաչաց նորա, the tears ran from his eyes; սրբել զարտասուս յաչաց, to dry one's tears.

Արտավար, աց *s.* husbandman; ground for tillage, arable land.

Արտափայլեմ, եցի *va.* to shine, to sparkle, to be resplendent; to glitter.

Արտաքին, քնոց *a.* exterior, external, extrinsic; superficial; profane.

Արտաքնայարդար *a.* that is only outwardly clean, false, feigned, pretending; - առաքինութիւն, pretending, deceptive virtue.

Արտաքնոց *s.* privy, necessary.

Արտաքոյ *pr. ad.* out, abroad; outwardly, outward, externally; - քաղաքին, out of town; - ժամու, beyond the hour.

Արտաքոյք *s. pl.* outward appearance, external part.

Արտաքուստ *ad.* out, outwardly, ex-

ternally; սուգն - միայն է, mourning is merely outward shown.

Արտաքս *ad.* out, outwardly.

Արտաքսեմ, եցի *va.* to put out, to drive out, to exclude.

Արտաքսումն *s.* exclusion; expulsion.

Արտեմիս, Արտեմուհի *S.* Անահիտ.

Արտեւան, ի, նաց *s.* top, summit, the highest part of a mountain, of an edifice; - ունք *pl.* eye-lid, eye-lash.

Արաիկ *s.* wild sheep.

Արադյա, տուաի *s.* lark, skylark.

Արտորայ, ից, Արտորեայ, բէից *s.* field, country.

Արտուղի *a.* stray, misled; - շաւիղ, by-way; ըստ - անկանել, մոլորել, to go wrong way, to err.

Արտունութիւն, Արտօնութիւն *s.* privilege, prerogative, right, favour, exemption, immunity.

Արտօս *s.* tear; *S.* Արտասուք.

Արտօսաբեր, etc. *S.* Արտասուաբեր, etc. [weeps.

Արտօսահառաչ *a.* that sighs and

Արտօսահոս *S.* Արտասուաթոր.

Արփ *S.* Արփի.

Արփագեղք *s. pl.* sun and moon.

Արփաթեւեմ *vn.* to fly in the air.

Արփամերձ *a.* near the sun.

Արփեան, փենից, Արփենի *a.* solar; luminous, bright, celestial.

Արփի, փւոյ, փեաց *s.* sun, luminary; heaven, ether; light, brightness, splendour. [or light.

Արփիաբնակ *a.* that dwells in heaven

Արփիագեղ *a.* beautiful, luminous like the sun, bright, brilliant.

Արփիագնաց *a.* that walks boldly in the light; that goes to heaven or towards the sun.

Արփիազարդ *a.* adorned by the sun or light, luminous, bright.

Արփիական *S.* Արփենի.

Արփիահրաշ, հրատ or ճաճանչ *a.* very luminous, extremely bright, brilliant, resplendent.

Արփիաճեմ *a.* that walks in the light; that goes like the sun; bright, luminous.

Արքայ, ից *s.* king; prince, monarch, potentate, sovereign; արքայից - , king of kings, emperor; Կեցցէ - , God save the King! long live the King!

Արքայաբար *ad.* royally.

Արքայադունդ *s.* royal regiment or guard.

Արքայազն , զունք , զանց *s.* royal prince.

Արքայական *a.* royal.

Արքայակերպ *a.* royal ; *ad.* kinglike, kingly, royally.

Արքայանիստ *a.* where the king resides ; - քաղաք , *s.* capital.

Արքայաշէն *a.* made or built by the king ; royal, magnificent.

Արքայաշուք , Արքայասպասիւ *a.* that has royal honour ; royal.

Արքայաջուր *s.* aqua-regia.

Արքայասպան *s.* regicide.

Արքայատուր *a.* given by the king.

Արքայաքան *s.* palace or city of the king.

Արքայիկ օձ *s.* basilisk (lizard).

Արքայկաղնի *s.* walnut-tree or almond-tree. [ce.

Արքայորդի *s.* son of the king, prin-

Արքայութիւն *s.* royalty, reign, kingdom ; heaven, paradise.

Արքայուհի *sf.* queen ; կէցցէ - , God save the Queen!

Արքեան *a.* royal ; - թագաւորութիւն , reign ; - արկին , queen, royal princess. [tropolitan.

Արքեպիսկոպոս *s.* archbishop, me-

Արքեպիսկոպոսական *a.* archiepiscopal. [ric.

Արքեպիսկոպոսարան *s.* archbishop-

Արքեպիսկոպոսութիւն *s.* archiepiscopacy.

Արքիմանդրիտ *s.* archimandrite.

Արքունական *a.* royal ; - ճանապարհ , great thoroughfare, high - road.

Արքունատուր *a.* given by the king or Court.

Արքունի *a.* royal ; aulic ; - ճանապարհ , սողոտայ , high-way, road-way.

Արքունիք , նեաց *s.* palace , royal residence ; court, courtier ; յարքունիա առնուլ , գրաւել , to confiscate.

Արքունուստ , յ- *ad.* from the Porte or Grand-Seignior's court ; from the public treasure.

Արօս , ի *s.* bustard.

Արօսի *s.* sorb-tree, beam-tree ; sorb, sorb-apple.

Արօտ , ից *s.* pasturage, pasture, pasture-ground, herbage.

Արօտական *a. s.* that pastures, eats grass, at pasture, at feed ; that leads cattle to pasture, herdsman, shepherd ; pasturage. [plough-

Արօր , ոյ , ի *s.* plough ; - առնել , to

Արօրադիր *s.* ploughman, plougher, husbandman ; *a.* ploughed up, tilled ; - , արօրաձիգ առնել , to plough up, to till ; - լինել , to be ploughed up or tilled. [նել

Արօրադրեմ , եցի *S.* Արօրադիր առ-

Արօրադրութի *s.* tillage, ploughing.

Աւագ , աջ *a.* greater, eldest, oldest, senior ; chief, first, noble, nobleman ; prior, superior ; - շաբաթ , holy-week ; - ուրբաթ , good-friday ; - սեղան , խորան , high altar.

Աւագագոյն *a.* older.

Աւագախումբ *a.* composed of nobility ; - առեան , assembly of emperors, kings, etc.

Աւագամեծար *a.* noble, excellent, much honoured, very estimable.

Աւագանամ , աջայ *vn.* to ennoble one's self.

Աւագանի *s.* court, nobility, grandee.

Աւագափող *s.* trombone.

Աւագերէց *s.* archpriest , parish-priest.

Աւագոյթ *s.* old age.

Աւագորեար *s.* court, nobility.

Աւագութիւն *s.* greatness, excellence, sublimity, dignity, degree, degree of honour, nobility ; majority.

Աւագուհի *sf.* lady ; - վանաց , prioress, abbess.

Աւագիկ *ad.* there is, here is.

Աւազ , ոյ *s.* sand, gravel ; powder ; - ցանել , to gravel ; խրել յ-ի , to run upon a sand, to stick fast in the sand ; շփել - ուլ , to scour with sand ; տեղի , փոս - ոյ , sand-pit ; ժամացոյց յ-ոյ , hour-glass.

Աւազակ , աջ *s.* thief, robber, rifler ; assassin, brigand, high-wayman.

Աւազակաբար *ad.* like brigands.

Աւազականոց *s.* receptacle for thieves. [sand.

Աւազակապ *a.* bound or confined by

Աւազակապետ *s.* captain of robbers.

Աւազակեմ , եցի *va.* to assassinate, to plunder, to rob.

Աւազակոյտ *s.* sand-banks, shelves, quick-sands, downs ; *a.* gathered together like sand, numerous.

Աւազակութիւն *s.* robbery, depredation, assassination.

Աւազակուտ *a.* full of robbers ; who loves robbery.

Աւազահիմն *a.* built on the sand.

Աւազաման *s.* pounce-box, sand-box.

Աւաղան, աց *s.* basin of a fountain; bath, bathing tub; pool, reservoir of water; horsepond; basin; - մկրտութեան, font, baptistery. [ble.

Աւաղանման *a.* like sand, innumera-

Աւաղաշէջ *S.* Աւաղակոյտ.

Աւաղաշէն *S.* Աւաղաշին.

Աւաղափուլ *a.* fallen or ruined from having been built on sand.

Աւաղեղէն *a.* sanded, sandy, sandish.

Աւաղեմ, եցի *va.* to sand, to gravel.

Աւաղին, Աւաղուտ *a.* sandy, gravelly; -ք, sand-banks, quick-sands, downs; sand-pit; խրել յ-ս, to run upon a sand. [plain, to lament.

Աւալ *int.* alas! -ս արկանել, to com-

Աւաղածայնութիւն *s.* complaint, moan, lamentation.

Աւաղեմ, եցի *va.* to pity, to complain, to bewail, to lament, to be displeased.

Աւաղիկ, Աւաղուկ *a.* lamentable, deplorable.

Աւան, աց *s.* small market town, borough, village.

Աւանդիւղ *s.* small town.

Աւանանամ, ացայ *vn.* to become a borough.

Աւանդ, ից *s.* deposit; consignment; tradition; offer; յ- տալ, դնել յ-ի, to consign, to deposit. [traditions.

Աւանդագիտութիւն *s.* knowledge of

Աւանդակիր, Աւանդապահ, աց *a.* that keeps a deposit; that preserves the tradition, depositary; sacrist, sexton.

Աւանդատու, աց *a.* that has received a deposit, depositary, trustee.

Աւանդատու, աց *a.* that deposits; who has given, who is the author of a tradition.

Աւանդատուն *s.* vestry, sacristy.

Աւանդեմ, եցի *va.* to consign, to deposit; to leave, to commit, to deliver, to remit, to transmit; to recommend; to teach; to give; - զողի, to give up the ghost, to die.

Աւանդիչ *a.* that consigns, deposits; that teaches; that gives.

Աւանդութիւն *s.* consignment, deposit; tradition.

Աւանդումն *S.* Աւանդութիւն; - հոգւոյ, commendation of the soul.

Աւանիկ *ad.* see there, see here; here is, there is.

Աւաչ, ոյ, ի *a.* voice, sound; melody, harmony; - ասեմ, to sing.

Աւաչակաւ *a.* tender, mild.

Աւասիկ *S.* Աւանիկ.

Աւատ, ոյ *s.* faith; fidelity; յ- դործել, to make, to work faithfully.

Աւար, աց *s.* booty; pillage, sack, capture, recapture, prey; plunder, marauding; devastation, depredation, disorder; - առնուլ, ածել, հարկանել, յ- մասնել, յ-ի առնուլ, տանել, to spoil, to make booty, to pillage, to sack, to plunder, to ravage; լիաձեռն աւարաւ, charged with plunder; յ- մասնիլ, to be a prey, to be given to pillage.

Աւարաբաշխ *a.* that distributes the booty.

Աւարաբար *ad.* with plunder.

Աւարամասն *s.* portion of plunder.

Աւարառու, ռուաց *a.* plunderer, depredator, freebooter, marauder.

Աւարառութիւն *s.* sack, pillage.

Աւարեմ, եցի *va.* to make booty; to sack, to pillage, to ravage.

Աւարումն *s.* pillage, sack; devastation.

Աւարտ, ի *s.* termination, completion, consummation, end, term, point, extremity, issue, exit, conclusion; fall, termination, cadence; - դնել, to end.

Աւարտաբանութիւն *s.* epilogue, concluding discourse. [shape.

Աւարտահասակ *a.* having a finest

Աւարտեմ, եցի *va.* to terminate, to finish, to end, to complete, to consummate, to close, to conclude, to make an end. [end, completion.

Աւարտումն *s.* termination, term,

Աւարտուն *a.* ended, finished.

Աւաքեմ, եցի *va.* to cure, to deliver from sickness; *S.* Հաւաքեմ.

Աւել, ի, աց *s.* broom; hair or feather broom; brush; coat-brush; - ածել, to sweep; to brush; to dust.

Աւելաբան *a.* that is redundant in words.

Աւելաբանութիւն *s.* pleonasm, redundancy of words.

Աւելագոյն *a.* very abundant, much.

Աւելադրեմ, եցի *va.* to join, to add, to increase.

Աւելազանց *a.* excessive.

Աւելազանցութիւն *s.* excess.

Աւելախօս *S.* Աւելաբան.

Աւելած *s.* sweepings.

Աւելածու, աց *s.* sweeper.

Աւելածութիւն *s.* sweeping.

Աւելաստաց *a.* avaricious, greedy.

Աւելաստացութիւն *s.* acquisition of superfluous things, avidity.

Աւելեմ, եցի *S.* Աւել ածեւ.

Աւելի, ելեաց *a. ad.* exceeding, superfluous; more, above, beyond; աւելեաց բանք, exaggeration; աւելեաց *s.* the five epagomene days of the Armenian calendar.

Աւելորդ, աջ *a.* exceeding, redundant, superfluous, too much; *s.* rest; -ք որովայնի, excrement.

Աւելորդապաշտ *a.* superstitious.

Աւելորդապաշտութիւն *s.* superstition. [perfluity.

Աւելորդութիւն *s.* redundancy, su-

Աւելուկ, լիկ *s. bot.* dock; -ք, sweepings. [sorry for.

Աւելկեմ, եցի *va.* to regret, to be

Աւետ *S.* Աւետիք.

Աւետաբան *a.* that gives, brings good news.

Աւետաբանեմ, եցի *va.* to give, to announce good news.

Աւետաբեր *a.* that brings good news, messenger.

Աւետագիր *s.* copy or writing of good news; *a.* that writes good news.

Աւետագրեմ, եցի *va.* to write good news. [news.

Աւետագրութիւն *s.* writing of good

Աւետալուրք *s. pl.* good news.

Աւետապատճէն *S.* Աւետագիր.

Աւետապարգեւ, Աւետատու *a.* that gives good news; that is given with good news.

Աւետարան, աջ *s.* Gospel; պատմել, քարոզել զ-, to preach the -.

Աւետարանագիր, գրաց *s.* evangelist.

Աւետարանագործ or կան *a.* evangelic.

Աւետարանեմ, եցի *va.* to give good news, to announce; to evangelize; to preach the Gospel.

Աւետարանիչ *s.* evangelist.

Աւետարանութիւն, Աւետարանումն *s.* notification of good news; preaching the Gospel. [news.

Աւետաւոր *a.* that has, brings good

Աւետաւորեմ, եցի, Աւետեմ *va.* to give, to bring good news, to announce.

Աւետիք, տեաց *s.* good news, notification of good news; երկիր աւետեաց, land of promise; -ս տալ, *S.* Աւետեմ; տօն Աւետեաց, Lady-day.

Աւետչեայ *s.* present given to one who brings good news.

Աւեր *a.* ruined, destroyed, desolated; *s.* ruin, destruction; demolition, dismantling, overthrow; waste, damage; havock, devastation, desolation; յ- լինել կալ, մասնիկ, դառնալ, to be ruined, to decay, to be desolate; յ- դարձուցանել, յ- անմարդի դնել, to ruin, to destroy, to ravage, to desolate, to harass, to infest.

Աւերած, ից, ոց *s.* ruin, demolition, destruction, desolation.

Աւերակ, աջ *a.* ruined, desolated; *s.* ruin, rubbish.

Աւերանք *s. pl.* ruin, desolation, ravage, devastation.

Աւերեմ, եցի *va.* to ruin, to destroy, to demolish, to undo, to overthrow; to ravage, to desolate, to break, to spoil.

Աւերուած, Աւերումն *S.* Աւերած.

Աւթիմոն *s. bot.* spanish camomile, pellitory of Spain.

Աւել, Աւելի, Աւելք *s.* lymph, humour, fluid substance, serosity, liquid.

Աւելն *s.* fury, transport, enthusiasm.

Աւշակ *S.* Օշակ.

Աւշնար *S.* Օշնար.

Աւողց ելանեմ *vn.* to run away, to vanish, to drop off.

Աւողական *S.* Տրմուղ.

Աւարդ or Օսարդ *s.* old woman.

Աւր *s.* bile; dysentery.

Ափ, ոյ *s.* palm of the hand, handful; -յոյ *ad.* in haste, on a sudden; -ս զ-ի հարկանեմ, to clap the hands, to applaud.

Ափափայք, այից *s. pl.* summit, side, declivity of a mountain, rock, high and steep place.

Ափիբերան առնել, Ափիբերանեմ, եցի *va.* to confound, to stop the mouth of some one, to silence; - լինել, to be confounded, to be unable to answer.

Ափիոն, ի *s.* opium.

Ափլափեմ *S.* Խարխափեմ.

Ափն, փին, փանց *s.* shore, bank, brink, coast; steep bank, bold shore.

Ափնածիր *a.* confined by the shore.

Ափնի *s.* glean.

Ափշիմ, etc. *S.* Ապշիմ, etc.

Ափսեայ, Ափսէ, էից *s.* plate, dish; bowl; tray.

Ափսինդ *S.* Օշնար.

Ափսոսամ, Ափսոսեմ *vna.* to regret.

Ափսոսանք *s. pl.* regret, repentance, grief.

Ափրոդիսեան, Ափրոդիսեան *a.* venereal, syphilitic; - *ախա*, syphilis.

Ափրոդիսէ *S.* Աստղիկ.

Ա.բ, *ից s.* leg.

Ա.բաղաղ, *ի, աց s.* cock; *դադացել* - *ի*, crowing of a cock.

Ա.բացեմ, *եցի յո.* to kick, to kick up one's heels.

Ա.բացի *ad.* kicking; - *ծեծել*, to kick.

Ա.բացիք, *ցեաց s. pl.* feet, legs.

Ա.բացող *a.* kicking.

Ա.բեացք *S.* Ա.բացիք.

Ա.բիւ, *բսից s.* weasel; - *սպիտակ*, ermine.

Ա.բստեմ, *եցի va.* to leap, to skip, to bounce; *S.* Ա.բացեմ.

Ա.բսոր, Ա.բսորանք *s.* exile, ban, banishment, transportation.

Ա.բսորեմ, *եցի va.* to exile, to banish, to transport, to send away, to confine, to proscribe.

Ա.բցան *s.* tongs, pincers; - *ատամնա-իւիլ*, forceps.

Ա.բցոտեմ *S.* Ա.բացեմ.

Ա.ֆիսն *S.* Ա.ֆիսն.

Բ

Բ (*pēn*) *բեն s.* the second letter of the alphabet and the first consonant; its sound is between *ս* and *փ*; *բ, բ̄*, two; second.

Բա *conj.* that; *ասացի բա*, I have said that; *ad.* truly, indeed, really; *intl.* hey! bah!

Բաբ *s.* door.

Բաբախեմ, *եցի vna.* to strike; to palpitate, to beat; - *զձեռս*, to clap the hands; - *սրաի*, to palpitate.

Բաբախիւն, Բաբախումն *s.* pulsation, palpitation, irregular beating of the heart.

Բաբան *s.* balister; swing, see-saw; *խաղալ բաբանաւ*, to swing, to see-saw.

Բաբանաբար *s.* stone of a balister.

Բաբելական, Բաբելացի *a.s.* babylonian.

Բաբէ *intl.* oh! ha! fy! alas!

Բաբէական *a.* admirable, surprising, astonishing.

Բագ, *ի s.* barnacle, muzzle; part, portion; *արկանել զ-ի ցոռին*, to muzzle; - *արկանել*, to participate.

Բագին, *դնաց s.* altar of an idol; idol, statue of a false god; altar; temple.

Բագձաձաբար *ad.* collectively.

Բագձաձական *a. gr.* collective.

Բագձաձեմ, *եցի va.* to amass, to gather, to collect.

Բագձաձումն *s.* collection.

Բագնաձեւ *a.* in the shape of idolatrous temples.

Բագնասէր *s.* keeper of the temple; priest of the idol; pontiff of the heathens. [idols.]

Բագնասէր *a.* idolatrous, lover of

Բագորդ *S.* Հաղորդ.

Բագ, *ուց s.* drake; *էդ -*, duck; *ձագ -ու*, duckling; - *ընտանի*, tame duck; - *վայրենի*, wild duck, teal; *դրդրայ -ն*, the duck quacks.

Բագեան, Բագէն *s.* sacerdotal robe.

Բագրոն, Բագրոնակ *s.* bench; bedstead; sofa.

Բազայ, Բազէ, *ից s.* falcon; merlin; gersfalcon; hawk.

Բազէակալ, Բազէկիր, Բազէսան *a.* that fowls with, carries or has a falcon, falconer.

Բազէսանութիւն *s.* falconry.

Բազէակից *helper, coadjutor.*

Բազէաձիգ *a.* that stretches out the arm; received with open arms.

Բազէամրցութիւն *s.* wrestling.

Բազէաստածու *a.* that puts forth branches, ramous (tree), branchy.

Բազէատարած *a.* that stretches out its arms, spread; *ad.* with open arms.

Բազէատարածութիւն *s.* stretching of the arms.

Բազէարձակ *S.* Բազէաստածու.

Բազէացի *ad.* with the arms.

Բազէեմ, *եցի va.* to divide into several branches; to cut, to cut off; to abridge, to resume in a few words.

Բազէուրար *S.* Բազէսան.

Բազմաբան *a.* verbose; talker.

Բազմաբանեմ, *եցի vn.* to talk much, to be verbose.

Բազմաբանութիւն *s.* redundancy of words, verbosity, polylogy.

Բազմաբաշխ *a.* that distributes, gives much; that is given abundantly, abundant: polynomial. [words.

Բազմաբառութիւն *s.* abundance of

Բազմաբարբառ *a.* that speaks, contains many languages; polyglot; - քնար, an harmonious lyre.

Բազմաբեղ, Բազմաբեղուն *a.* very fertile, very abundant, fruitful.

Բազմաբեր *a.* *S.* Բազմաբեղուն; *ad.* fruitfully.

Բազմաբերանեան *a.* that has many mouths or branches; ճրագ -, chan-delier.

Բազմաբերձ *a.* very high.

Բազմաբերութիւն *s.* much fertility.

Բազմաբիծ *a.* that has many stains.

Բազմաբիւր, Բազմաբիւրաւոր *a.* very numerous; that has many forces.

Բազմաբնակ *a.* very populous.

Բազմաբուլիւ *a.* that flows abundantly. [good scent.

Բազմաբուրեանի *a.* that spreads much

Բազմազանձ *a.* wealthy, opulent, very rich; precious, very dear.

Բազմազերան *a.* that has many beams.

Բազմազէտ *a.* very learned.

Բազմազթելի *a.* very slippery, where one slips, stumbles often or very easily.

Բազմազթութիւն *s.* abundance of mercy or clemency.

Բազմազին, Բազմազինի *a.* very dear, precious.

Բազմազխտութիւն *s.* polymathy.

Բազմազիր *a.* written in many manners; polygraph.

Բազմազլիւեան, Բազմազլիւի, Բազմազլուի *a.* that has many heads.

Բազմազնաց *a.* very frequented (road).

Բազմազոյն *a.* of many colours; more, much, various.

Բազմազով, Բազմազովեաւ *a.* very celebrated: very praiseworthy; that praises or is praised much.

Բազմազութ *a.* very mild, merciful, full of fondness, compassionate.

Բազմազումար *a.* of a great assembly.

Բազմազունակ, Բազմազունեան *a.* that has many colours or shapes, diverse, multifarious.

Բազմազունդ *a.* very numerous, of many forces.

Բազմազունի *a.* of several colours or shapes, diverse, multifarious; - ակն,

succinum (yellow amber).

Բազմադարեան *a.* of several ages; - հնութիւն, remote antiquity; - ժամանակ, a long suite of centuries.

Բազմադարման *a.* that is carefully nourished, of which much care is taken.

Բազմադեւ *a.* who is possessed by demons; idolator of many gods.

Բազմադէղ *a.* much hoarded up.

Բազմադէմ, Բազմադիմի *a.* poly-edrical; equivocal; multiform, diverse, manifold, multifarious; *ad.* of many different manners.

Բազմադուռն *a.* of many doors.

Բազմազան *a.* very various, of many kinds. [diversity.

Բազմազանութիւն *s.* great variety,

Բազմազարդ *a.* that is adorned magnificently; that has many ornaments.

Բազմազաւակ *a.* that has many children.

Բազմազբաղ *a.* wandering; busy, eager; meddlesome.

Բազմազգեան *a.* of many nations.

Բազմազգի *a.* of several species, sorts or kinds, diverse, manifold.

Բազմազեղ, Բազմազեղուն *a.* copious, abundant.

Բազմազուարճ *a.* full of pleasures, very amusing.

Բազմազօր *a.* very strong, very powerful: *s.* numerous army.

Բազմաթեւ *a.* filaceous.

Բազմաթերթ *a.* polypetalous.

Բազմաթիւ *a.* very numerous.

Բազմաթիւր *a.* very wrong; perverse.

Բազմաժամանակ, Բազմաժամանակեայ or Լեան *a.* long since, old, ancient, antique.

Բազմաժանի *s.* harpoon.

Բազմաժողով *a.* populous, numerous; *s.* great assembly, meeting, party; crowd, multitude.

Բազմալար *a.* of many chords.

Բազմալեզու *a.* polyglot.

Բազմալի *a.* surgy, billowy, tempestuous, agitated.

Բազմալոյս *a.* full of lights.

Բազմախաբ *a.* that deceives or that is much or often deceived.

Բազմախաղ *a.* gambling, sporting place. [materials.

Բազմախաղաղ *a.* composed of various

Բազմախառն *a.* much mixed; in various voices. [ed, mischievous.

Բազմախարդախ *a.* very false, wick-

Բազմախիտ *a.* very thick; very frequented (way); very difficult; very abundant.

Բազմախիտայթ or **խղիւայթ** *a.* ulcerated, full of wounds. [care.

Բազմախնամ *a.* careful; kept with

Բազմախնդիր *a.* that asks, demands much; liable to many discussions or disputes; much sought.

Բազմախնջոյ *a.* feastful, joyful, splendid, pompous.

Բազմախողտող *a.* that kills much.

Բազմախոյլ *a.* much sought; - լինիմ, to make researches; to be curious, inquisitive.

Բազմախորան *a.* that has many tabernacles; - սաղաւարտ, helmet of many crests.

Բազմախորանիկ *a.* full of victuals, splendid, magnificent entertainment or fare.

Բազմախուզեմ, եցի *va.* to seek much.

Բազմախումբ *S.* **Բազմաժողով** *a.*

Բազմախուռն *a.* of a great concourse; thick, thronged, mixed.

Բազմախտեան *a.* unhealthy, that is subject to many maladies.

Բազմախօս, etc. *S.* **Բազմաբան**, etc.

Բազմածախ *a.* expensive, costly; splendid, sumptuous, rich, magnificent.

Բազմածաղիկ *a.* that has many flowers.

Բազմածին, Բազմածնունդ *a.* that generates much, fruitful, fertile. [ted.

Բազմածուփ *a.* stormy, much agitated.

Բազմակ, աջ *s.* socket; snuffer-tray; candle; candle-light.

Բազմակալ, աջ *s.* candlestick; snuffers: guest; *S.* **Բազմակ**.

Բազմական *s.* guest, invited person: table, banquet; carpet, mattress, couch, sofa; bench, seat; -ս -ս բաշխել, to divide the guests, to form several banquets apart; -ս արկանել, to offer chairs or seats.

Բազմականակից *a.* messmate, commensal. [feast or banquet.

Բազմականատու, ի *a.* that gives a

Բազմակապ *a.* that is joined or tied with many strings. [wants.

Բազմակարօտ *a.* who has many

Բազմակերուծիւն *s.* voracity.

Բազմակերպ *a.* in several shapes, diverse, various. [polygamist.

Բազմակին *a.* having many wives,

Բազմակնճիւն *a.* embarrassing, very

entangled, complicated, embroiled.

Բազմակնուծիւն *s.* polygamy.

Բազմակոխ *a.* that is trampled on or oppressed much or often; - ճանապարհ, public or much frequented road.

Բազմակոհակ *a.* that has many waves.

Բազմակոյտ *a. s.* of a great assembly, where there are many people; in great quantity, many; crowd; assembly.

Բազմահամ *a.* savoury, that has much savour.

Բազմահամար *S.* **Բազմաթիւ.**

Բազմահամբար *a.* that has much provision, well provided with necessary things.

Բազմահամբաւ *a.* very renowned.

Բազմահանդէս *a.* pompous, with great solemnity; glorious, victorious.

Բազմահանճար *a.* that has much wisdom, very wise, - learned.

Բազմահառաչ *a.* that sighs much, lamentable, grievous.

Բազմահատոր *a.* voluminous.

Բազմահատուած *a.* divided into several parts or sections.

Բազմահարկի *a.* very honourable, - respectful; splendid, magnificent.

Բազմահարուստ *a.* very rich.

Բազմահաւաք *a.* that amasses, collects many things. [or ways.

Բազմահետ *a.* that has many tracks

Բազմահիացիկ *a.* astonishing, surprising.

Բազմահիւս, Բազմահիւսակ *a.* well woven, that has much web, closely woven.

Բազմահմուտ *a.* very skilful, full of erudition, very learned.

Բազմահմուծիւն *s.* great erudition.

Բազմահնար *a.* very ingenious, dexterous; several, diverse, in several ways.

Բազմահոգ *a.* pensive, gloomy, anxious, full of care or anxiety.

Բազմահողով *a.* that has many windings or ways.

Բազմահովանի, Բազմահովեան *a.* that has many lovers, gallants.

Բազմահոյլ *a.* very numerous, immense, infinite.

Բազմահոս, Բազմահոսան *a.* that flows or spreads abundantly, copious.

Բազմահունձ *a.* having an abundant harvest, that has much fruit.

Բազմահունչ *a.* that has much sound;

that has several sounds, very sonorous; polyacoustic.

Բազմաձայն S. Բազմաձայնաբան.

Բազմաճրաջ a. astonishing, wonderful.

Բազմաձայն a. that has several sounds, that speaks several languages, resounding; in various voices.

Բազմաձեռն a. powerful, strong; numerous, much, in several manners.

Բազմաձեռնութիւն s. hand, power, great number of people.

Բազմաձև a. multiform.

Բազմաձիգ a. that is thrown or spread several times.

Բազմաղաղակ a. very noisy, loud.

Բազմաղէտ a. very unhappy, distressful, pitiful, unfortunate.

Բազմաղի S. Բազմաղար.

Բազմաճաճանջ a. full of rays or light, splendid, brilliant. [colours.

Բազմաճամուկ a. of many and various

Բազմաճիւղ or ճիւղ a. polypetalous, branchy, ramous, full of boughs.

Բազմամազիւղ a. that has many claws or fangs.

Բազմաման or մանուած a. that is well or in several ways woven, that has many turns and windings, tortuous.

Բազմամանկութիւն s. having many children. [children.

Բազմամանուկ a. who has many

Բազմամասն or մասնեայ a. that is formed of several parts; diverse, various, multifarious. [bundantly.

Բազմամատոյց a. given much or a-

Բազմամարդ a. populous; - առնել, բազմամարդացուցանել, to people.

Բազմամարդութիւն s. state of an inhabited town; great population.

Բազմամբոխ a. peopled; of great concourse, numerous; tumultuous.

Բազմամբոխութիւն s. great multitude of people; tumult, great noise with confusion and disorder.

Բազմամեայ or մեան a. old, aged, ancient, of old date.

Բազմամեղ a. burdened with many sins, great sinner.

Բազմամետաքս a. abounding in silk.

Բազմամեքենայ a. furnished with many machines; full of machinations, very cunning.

Բազմամթեր S. Բազմաճամբար.

Բազմամիս a. plump.

Բազմամիտ a. wise, learned.

Բազմամեղութիւն s. longevity.

Բազմամուկն a. who has had many wives or husbands; polygamist.

Բազմամուկնութիւն s. polygamy.

Բազմամօր a. dirty.

Բազմայածեան a. that wanders; tortuous, devious.

Բազմայայտ a. much renowned in wars, victorious.

Բազմայանց S. Բազմամեղ.

Բազմայեղ a. plentiful, abundant.

Բազմայոյլ a. much, numerous.

Բազմայոյլ a. tumultuous, much agitated, uneasy.

Բազմայորդ a. copious.

Բազմայորդոր a. active, very diligent.

Բազմայր af. who has many husbands: populous (town).

Բազմայօդ a. that has many joints; false: ad. piecemeal.

Բազմանամ, աջայ vn. to increase, to grow in great numbers, to shoot, to multiply, to enlarge; to abound, to overflow.

Բազմանդամ a. that has many members: polynomial.

Բազմանիստ a. polyhedron.

Բազմանիւթ a. that abounds in materials; that contrives in several ways.

Բազմանկար a. provided with many pictures; various.

Բազմանկիւն a. polygonal.

Բազմանկողին af. prostituted, whore-monger; prostitute; S. Բազմայր.

Բազմանձուկ a. very affectionate, enamoured.

Բազմանշան or նշանակ a. that has many significations, equivocal, ambiguous; that has many marks.

Բազմանշոյլ S. Բազմաճաճանջ.

Բազմանուագ a. that is composed of, or has many tunes; harmonious, melodious.

Բազմանուն a. that has many names.

Բազմաշահ a. very useful, profitable.

Բազմաշառաւիղ S. Բազմաճիւղ.

Բազմաշարժ a. trembling; mutable.

Բազմաշաւիղ a. that has many tracks or turns; tortuous.

Բազմաշխատ a. laborious, that loves work, that has worked much; laborious, painful, heavy, difficult, hard; ad. laboriously, with much difficulty and work.

Բազմաշնորհ a. that does many favours, that gives bountifully; that a-

bounds in favours. [bond.
 Բազմաշրջիկ *a.* rover, roamer, vaga-
 Բազմաշրջութիւն *s.* state of a vaga-
 bond.
 Բազմաշար *a.* very wicked.
 Բազմաշարչար *a.* that has suffered
 much.
 Բազմաչափ *a.* immense, vasty.
 Բազմաչեայ or չեան or չի *a.* furnish-
 ed with many eyes.
 Բազմապաճոյճ *a.* well adorned, em-
 bellished.
 Բազմապայծառ *a.* very clear, bril-
 liant, most illustrious.
 Բազմապատիկ *a.* multiple; diverse,
 much, several; magnificent; - առնել,
 - լինել, to multiply; *ad.* more, more-
 over. [very cunning.
 Բազմապատիր *a.* that deceives much,
 Բազմապատիւ *a.* much honoured,
 very honourable, respectful.
 Բազմապատկառ *a.* very bashful.
 Բազմապատկեմ, եցի *va.* to multiply;
 to repeat.
 Բազմապատկելի *s.* multiplicand.
 Բազմապատկեր *S.* Բազմանկար.
 Բազմապատկիչ or կող *s.* multiplica-
 tor. [tion.
 Բազմապատկութիւն *s.* multiplica-
 Բազմապարգեւ *a.* that gives or is gi-
 ven abundantly.
 Բազմապարունակ *a.* that contains
 much; multitudinous, much.
 Բազմապարտ *a.* that owes much;
 much obliged.
 Բազմապետութիւն *s.* polyarchy.
 Բազմապիսի *a.* of many forms or
 fashions, diverse, various, many.
 Բազմապտուղ *a.* that abounds in
 fruit, that produces much, fruitful.
 Բազմաջան *a.* painful, fatiguing; la-
 borious, busy, diligent, careful; *ad.*
 diligently.
 Բազմառատ *a.* superabundant.
 Բազմասեղէխ *af.* prostitute.
 Բազմասերեմ, եցի *va.* to multiply,
 to increase by propagation.
 Բազմասխալ *a.* subject to many faults.
 Բազմաստեղն, ստեղնեան *a.* that has
 many branches, boughs or parts.
 Բազմաստեղք *s.pl. ast.* pleiades. [ast.
 Բազմասող *S.* Բազմաստեղք, Սայլ
 Բազմաստուած, Բազմաստուածեան
a.s. polytheist; -ք, idols.
 Բազմաստուածութիւն *s.* polytheism.
 Բազմալանգ *a.* polysyllabic.

Բազմալաճառ *a.* mercantile.
 Բազմալառ *a.* ardent, inflamed.
 Բազմալէս *a.* that relates many
 things, polyhistor.
 Բազմալէր *a.* much wounded, that
 has many sores.
 Բազմալիշտ *a.* tormenting, painful;
 gloomy, grievous. [gerous.
 Բազմալաւանգ *a.* very perilous, dan-
 Բազմալրդով *a.* turbulent, much a-
 gitated, stormy.
 Բազմալրէս *S.* Բազմասխալ.
 Բազմատագնապ *a.* tormenting, gloo-
 my, painful, sad. [extensive.
 Բազմատարած *a.* far extended, very
 Բազմատեղեակ *S.* Բազմաճմուռ.
 Բազմատենչիկ *a.* very desirous,
 eager, anxious.
 Բազմատես *S.* Բազմաչեայ.
 Բազմատեսակ *a.* of many kinds or
 sorts. [pects or forms.
 Բազմատեսիլ *a.* of many looks, as-
 Բազմատերեւ *a.* polypetalous.
 Բազմատիպ *a.* of many forms, edi-
 tions or types; various, different.
 Բազմատխուր *a.* very sad, grieved
 or melancholy; very vexatious.
 Բազմատոհմ *a.* of many species or
 kinds; populous.
 Բազմարան *S.* Բազմոց.
 Բազմարդիւն *a.* very useful, profi-
 table; very meritorious; full of merit,
 well deserved. [meritorious.
 Բազմարժանի *a.* very worthy, very
 Բազմարծաթ *a.* very rich, opulent.
 Բազմարուեստ *a.* ingenious, full of
 cunning, of ingenuity, artful; poly-
 technic. [Բազմատեսակ.
 Բազմացեղ *a.* of many tribes; *S.*
 Բազմացուցանեմ, ուցի *va.* to aug-
 ment, to grow, to enlarge, to increase,
 to multiply; to accumulate; to re-in-
 force; to fill, to people, to repeople.
 Բազմաւաղելի *a.* very deplorable,
 pitiable, miserable.
 Բազմաւոր or բազան *a.* multitudi-
 nous, numerous; plural.
 Բազմաւորութիւն *s.* plurality.
 Բազմափայլ *a.* very shiny, bright,
 brilliant. [practised.
 Բազմափորձ *a.* very experienced,
 Բազմաքանդակ *a.* that has many
 fine sculptures; well engraved; well
 worked.
 Բազմաքանքար *a.* very clever; very
 valuable, rich, precious; very heavy.

Բազմաբնին *a.* scrutinizing, very inquisitive. [obliging.

Բազմերախա *a.* full of kindness, very

Բազմերամ *a.* of several flocks, orders or ranks, numerous.

Բազմերան *a.* very happy, blessed.

Բազմերանգ *a.* of several colours, variegated. [songs.

Բազմերգութիւն *s.* frequent use of

Բազմերջանիկ *S.* Բազմերան.

Բազմերփեան *a.* of a thousand different colours.

Բազմեցուցանեմ, ուցի *va.* to set, to place, to lay down, to put.

Բազմեփեաց *a.* well cooked; cooking mixed things. [cious.

Բազմըռիշտ *a.* very avaricious, tenacious.

Բազմիմ, եցայ *vp.* to sit down, to sit, to place one's self.

Բազմիմաստ *a.* very wise, learned.

Բազմիշխանութիւն *s.* polyarchy.

Բազմիցս *S.* Բազում.

Բազմոյթ *S.* Սայլ *ast.*

Բազմոտ *a.* knotty, nodous; *S.* Բազմաճիւղ. [polypous.

Բազմոտանի *a.* having many feet; *s.*

Բազմորակ *a.* having many qualities or accidents; of many colours.

Բազմորդի *a.* having many children.

Բազմորդութիւն *s.* state of a person having many children.

Բազմորոգայթ *a.* full of snares or springes, dangerous, perilous.

Բազմոց, ի *s.* altar or resting-place; chair, seat; mattress; couch, sofa.

Բազմութիւն *s.* multitude, great number, quantity, crowd, gross, heap, mass, bulk, body; abundance, increase, inundation; multiplicity, plurality, infinity; people, troops, regiment, force, retinue.

Բազմունակ *a.* that contains much or many things.

Բազմուսումն *a.* very wise, learned, skilful, scientific. [ledge.

Բազմուսումնութիւն *s.* great know-

Բազմօրեայ, ըէկ *a.* many days since; old, that has existed a long time.

Բազմօրինակ *a.* *ad.* in several ways or manners, divers, various; in many shapes.

Բազուկ, զկի, զկաց *s.* arm, forearm; power; branch, bough; *bot.* beet, strawberry-spinach; - առ - մարտնչել, կարկառել, to come to blows, to fight; - առ - գնալ, to hold by the hand, to

give each other the hand, to go arm in arm, together.

Բազում, զմի, զմաց *a.* several, diverse, much, thick, great, large, full, abundant, copious, numerous, considerable, frequent, very, too much, excessive; ոչ -, but little, not much; - անգամ, բազմիցս, several times, often, frequently; - ինչ սէտք էն, it is necessary much trouble, many things; յեա ոչ - աւուրց, in a few days; ի բազմաց հետէ, a long time ago; -ք, many people; -ք ի մարդկանէ, the most part of men; -ս, - ինչ, *ad.* much, too much; - ինչ գոչել ծովու, roaring of the waves; -ս չարչարիլ, to suffer much; ընդ - ժամանակս, for a long time.

Բազումողորմ *S.* Բազմադուլթ.

Բազաւն, աջ *s.* sacerdotal maniple; bracelet.

Բազրիք, բաց *s. pl.* flight (of stairs), balusters, balustrade (-): bed.

Բազրոտն *s.* stair, step.

Բաժ, ից *s.* impost, duty, tax, contribution, levy, custom; - անցից, toll.

Բաժակ, աջ *s.* cup, glass, mug, goblet; chalice; bumper.

Բաժակալ *s.* saucer.

Բաժակակալ *s.* salver.

Բաժակեմ, եցի *va.* to soak, to water; - զգետինն, զտունիս, to water the ground, the plants.

Բաժակիկ *s.* small cup.

Բաժամիմ *a.* distrustful. [cion.

Բաժամտութիւն *s.* mistrust, suspicion. Բաժանաբար *ad.* dividedly, separately.

Բաժանակալ *s.* heir.

Բաժանական *a.* divisible.

Բաժանականութիւն *s.* divisibility.

Բաժանակից *a.* that partakes with another.

Բաժանարար *s.* distributor; divisor.

Բաժանելի *a.* divisible; *s.* dividend.

Բաժանեմ, եցի *va.* to divide, to separate; to share, to distribute; to cut, to decompound, to disjoin, to uncouple, to disunite, to split, to cleave, to scatter, to behead, to make an incision; - զիճակաւ, to allot.

Բաժանորդ, աջ *a. s.* partaker, concerned, participant; subscriber, sharing; - լինել, to participate, to subscribe. [share, subscription.

Բաժանորդութիւն *s.* participation;

Բաժանում *s.* division, share, distribution, partition, repartition, dispensation; decomposition, dismemberment, disengagement, disjunction, distraction, dissolution; stitch, rupture, departure; separation, disunion, scission, retrenchment, section, segregation.

Բաժապետ *s.* custom-house officer.

Բաժառու, *այ* *s.* receiver of duties or taxes, custom-house officer.

Բաժեմ, *եցի* *va.* to tax, to levy a duty.

Բաժին, *ժնից* *s.* part, share, portion, quota, proportion, distribution, equality, parcel, piece; dose; lot; - *հարկաց*, assessment.

***Բաժկաման** *S.* Ժամանոց.

Բաժուռ *s.* custom-house.

Բալ, *ից* *s.* cherry; large black cherry; morello cherry; fog, mist; pale colour, paleness.

Բալաձիգ *a.* nebulous, misty, foggy; - *բ*, dull weather. [balsam-tree.

Բալասան, *այ* *s.* balm; balsam;

Բալասեւիլ *a.* dark, gloomy.

Բալենի *s.* cherry-tree.

Բալսիր *s.* sledge.

Բալլինջ *s.* gad-fly. [gloomy.

Բալուա *s.* acorn, tassel; *a.* cloudy,

Բախած, *ից* *a.* foolish, wanton, mad, cracked.

Բախածութիւն *s.* folly.

Բախեմ, *եցի* *va.* to strike, to beat; to shock, to knock; to touch; to scourge; - *ի քարի զոտս*, to strike one's foot in a stone; - *հողմոց զտուն*, raging of the wind against the houses; - *զդուռն*, *ի դրան*, to knock at the door; - *զկուրծս*, to beat one's breast; - *զքնար*, to touch a cithern, harp, lyre; - *ճառագայթից զաչս*, to dazzle the eyes; *բախեալ արտասուօք*, burst into tears.

Բախեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to knock one against another.

Բախիմ, *եցայ* *vn.* to be beaten; to fight, to combat, to attack; - *ընդ միմեանս*, to fight together, to knock, to dash against each other.

Բախիւն, **Բախումն** *s.* beating, percussion, blow; knock, shock; encounter, combat.

Բախտ, *ից* *s.* fortune, prosperity, luck; destiny, fate, fatality; chance, hazard; Fortune, Good Genius; *չեղև*

ինձ -, I have not had the happiness; *ըստ չար -ին*, by ill luck, unfortunately; *ըստ յաջողեցայ -ի*, *ըստ յաջողուածոց -ի*, *ըստ -ի եղեալ նորա մեռանի թշնամին*, by chance, fortunately his enemy dies. [ner, foreteller.

Բախտագիւտ *a.* prophetic; *s.* divi-

Բախտախնդիր *a.* adventurous; - *լեւել*, to seek fortune, to adventure.

Բախտանոց *s.* Temple of Fortune.

Բախտացի *ad.* fortunately, luckily; at all events or hazards, by chance, by good luck.

Բախտաւոր *a.* fortunate, lucky.

Բախտաւորութիւն *s.* happiness, good fortune, luck. [or chance.

Բախիմ, *եցայ* *vn.* to have fortune

Բակ, *ից*, *այ* *s.* porch, portico; halo, red circle round the sun or moon; sheepfold, fold; circumference, round, circuit; - *առնուլ*, *ուռնել*, *արկանել*, to encompass, to surround, to begird.

Բակառեմ, *եցի* *va.* to encompass, to begird; to contain, to comprehend.

Բակեղաթ, *ի* *s.* wallet, bag.

Բակլայ, *ից* *s.* bean; lupine.

Բակուղ *s.* stick, staff.

Բահ, *ից* *s.* spade, hoe; mattock; *բահեմ*, to hoe.

Բահուանդ, *ից* *s.* necklace, diamond to hang on the neck; iron collar.

Բաղադրեմ, *եցի* *va.* to compose, to conjoin; to ally; to mingle, to mix; to compound.

Բաղադրութիւն *s.* compound, composition, synthesis, combination, condition, confection, formation, mixture.

Բաղադան *a.* suitable.

Բաղադանեմ, *եցի* *va.* to conform, to make conformable.

Բաղադանութիւն or **նուսն** *s.* fitness, relation, conformity, connection: alliance.

Բաղաձայն *a.* consonant; unanimous.

Բաղաձայնութիւն *s.* consonance.

Բաղայք, *այից* or *այց* *s.* pretext, excuse, subterfuge; suspicion; stain, fault; cause, reason; *բաղայս ի վերայ զնէլ*, *զբաղայցն յօդէլ պատճառս*, to seek excuses or pretexts; *բաղայս ստուգեան կարկասեղ ի վերայ*, to calumniate, to slander; *առանց բաղայց*, innocent, inculpable, blameless; *ad.* inexcusably.

Բաղանապետ or **սան** *s.* bath-keeper, bather; *sf.* bath-woman.

Բաղանիք, նեայ *s.pl.* baths, bath-house; bathing place; տաշա բաղանեայ, bathing-tub; վերարկու բաղանեայ, bathing-gown; եղանակ բաղանեայ, bathing season; սրահ, սենեակ բաղանեայ, bath-room; ի բաղանիս մտանել, բաղանիս առնուլ, to bathe, to take a bath; ի բաղանիս երթալ, to go to the baths; գետոյ, ծովու -, river-baths, sea-baths; - գորշուշու, բժշկական -, vapour, medicated bath; նստական -, hip bath; ցուրտ, ջերմ ջրոյ -, cold, hot or warm baths.

Բաղանուշութիւն *S.* Փաղանուշութիւն. [compound.

Բաղարկեմ, եցի *va.* to assemble, to assemble; Բաղարջ, ից *a.* unleavened, azymous; *s.* unleavened bread, azyme.

Բաղարջակերք, րաց *s. pl.* the feast of unleavened bread.

Բաղափուշտ *s.* bladder.

Բաղբաղայք, յից, Բաղբաղանք *s. pl.* pretext, colour, cloak; calumny, false accusation; *S.* Բաղայք.

Բաղբաղեմ, եցի *va.* to pretend, to conceal under a pretext; to calumniate; to accuse, to impeach.

Բաղբանջանք *S.* Բաջաղանք.

Բաղդ *S.* Բախտ.

Բաղդատական *a.* comparative.

Բաղդատեմ, etc. *S.* Համեմատեմ, etc.

Բաղեմ, եցի *va.* to join.

Բաղեղն, եղանց *s. bot.* ivy.

Բաղիսոր, աց *s.* stone-bow; cross-bow; catapult; dart, arrow; small dagger.

Բաղխեմ, etc. *S.* Բախեմ, etc.

Բաղխոհական *a.* deliberative.

Բաղկակից *a.* conjoined.

Բաղկակցիմ, եցայ *vn.* to conjoin, to be united.

Բաղկանամ, ացայ *vn.* to consist; to be composed, constructed, constituted.

Բաղկացուծիւն *s.* consistency, composition, conjunction.

Բաղկացուցանեմ, ուցի *va.* to constitute, to compose.

Բաղկացուցիչ *a.* constituent.

Բաղճիւսական *a.* copulative.

Բաղճիւսեմ, եցի *va.* to make an intermixture, to conjoin.

Բաղճալի, etc. *S.* Փափագեղի, etc.

Բաղջուակ *s. bot.* acorus; yellow water-flag.

Բաղսամոն *S.* Բաղսամ.

Բաղջուակ *S.* Մոլշ.

Բաճիոն, աց *s.* vest; waistcoat; flannel waistcoat; night waistcoat; bodice; cloak, mantle; tunic.

Բաճիոնակ, աց *s.* waistcoat; jacket; little old cloak; short cloak.

Բամ *conj.* that; ասացի -, I said that.

Բամա *s.* altar.

Բամբ, ից *s. mus.* basse, base: *a.* thorough base. [wadding.

Բամբակ, աց *s.* cotton; - աղնիւ,

Բամբակենի *s.* cotton-plant.

Բամբաս, ից *s.* guilt; *S.* Բամբասանք.

Բամբասական *a.* slanderous.

Բամբասանք *s. pl.* detraction, slander, defamation.

Բամբասասէր *a.* that loves slander.

Բամբասաւոր *a.* slanderous.

Բամբասեմ, եցի *va.* to detract, to slander, to speak ill of, to calumniate, to defame, to backbite.

Բամբիշ, բշի, Բամբիշն, բշան *sf.* lady; princess; queen. [pers.

Բամբիւն, բռանց *s.* castanets, snap-

Բամբոյ *s.* gum ammoniac; bamboo: agasyllis.

Բայ *S.* Բա, Բամ.

Բայ, ից *s. gr.* verb; word, speech, discours; *S.* Բայոց. [verb.

Բայածական *a.* derived from the

Բայանամ, ացայ, Բայիմ, եցայ *vn.* to be clayed, to hide one's self in a den.

Բայանուն *s.* supine; verbal.

Բայոց, աց *s.* den, cave, lair, haunt, kennel.

Բայց *conj.* but, yet, notwithstanding, however, nevertheless, though, still; save, except, without; - եթէ, except; unless; - միայն, if, provided, with the exception of, excepted, but, besides; if not; - սակայն, yet, however, nevertheless.

Բան, ներ, նեար *s.* thing; *S.* Բան.

Բան, ից *s.* speech, word, term, saying, dictate, expression, oration, discourse, language, history; proposal, treaty, promise; thing; reason, intellect; understanding, intelligence; oracle: the Word; *bot.* myrobalan (fruit, tree and oil); acorn (fruit); 'ի -ի առնել, to interpose, to employ; ընդ -իւ առնել, to excommunicate; - առ -, word for word; միով -իւ, in a word; զ-իւք առնել, to converse, to speak; է -ս արկանել, է -ի առնել, to persuade, to convince, to gain; զ-իւք անկանել, to converse with, to hold a conversa-

tion; *ի-ս* հրապուրանաց արկանեւ, *ի-ս* ելու առնել, to charm or to allure with one's words; *-ս ընդ իրեարս դնել*, *-ուռնել ընդ ումեք*, *-կապել առ որ*, to understand, to be understood, to come to an understanding; *լսա իմուճս -ի*, *որպէս իմ -ս է*, according to me; *ի-տանել*, *արկանել*, to employ, to serve one's self; *-ել*, *կալաւ*, it is said; *զոյդ ընդ -իցս*, at these words; *ասել-չա-րութեան զումեքէ*, *-ս բարեաց խօսել վասն*, to speak ill or well of some one; *զինչ է -ս այս*, what is this? *-տալ*, to promise, to give one's word; *թողէք ի բաց զերդ*, leave these things; *-ի գործ առնել*, to begin to speak; *վախճանել զ-ս իւր*, to finish one's discourse; *-վճարել*, to do some thing; *ոչ ևս ընդ -ս ինչ ածեալ*, without any hesitation; *-ինչ է ինձ առ քեզ*, I have a word to say to you; *լսա -ի ամենեցուն*, according to every body; *վասն քո -իդ*, upon your word; *լսա -ի քո*, according to what you have said; *գիտես ընդ ում է -դ*, you know well with whom you have to do; *մինչդեռ -քն ի բերան նորա կային*, hardly had he spoken; *-ք ինչ են իմ ընդ ումեք*, I have a suspicion of some one; I have intrigues or connections with some one; *-ք ինչ ոչ էին* or *ոչ գոյին նոցա ընդ ումեք ի մարդկանէ*, they have neither society nor commerce with other men; *առանց -ի սրու-նըկութե*, except for cause of adultery.

Բանաբերութիւն *s.* embassy.

Բանագէտ *a.* lettered, learned, wise, experienced, versed.

Բանագիր *s.* writer, author.

Բանագնաց լինել, to parley, to enter into a treaty of peace.

Բանագնացութիւն *s.* treaty.

Բանագող *s.* plagiarist.

Բանագողութիւն *s.* plagiarism.

Բանագովութիւն *s.* eulogy, panegyric, praise.

Բանագտակ լինիմ *vn.* to excuse one's self, to pretend; to feign, to allege. [composition.

Բանագրութիւն *s.* writing, work,

Բանադրանք *s. pl.* excommunication, anathema.

Բանադրեմ, *եցի* *va.* to excommunicate, to anathematize.

Բանագրութիւն *S.* *Բանադրանք*.

Բանալեւան *S.* *Փակակալ*.

Բանալի *s.* key; lock: explainer, expounder; *-նուագարանաց*, a tuning key; *-հասարակաց*, master-key; *-ժամացուցի*, watch key; *գաղտ* *-*, false key.

Բանախոյզ, *խուզաց* *a.* examiner.

Բանախօս *a.* orator.

Բանախօսութիւն *s.* oration, discourse, sermon.

Բանակ, *աց* *s.* camp; army; encampment; castramentation; *-առնուլ*, *հարկանել*, to encamp, to pitch a camp; *բառնալ զ-ն*, to remove the camp.

Բանակակից *a.* companion of the field.

Բանակամէջ *s.* the middle or centre of a camp or army.

Բանական *a.* reasonable, endowed with reason, discursive, intelligent; logical; *-ն*, *s.* logic. [standing.

Բանականութիւն *s.* reason, under-

Բանակատեղ, *Բանակետղ*, *Էտեղ*, *ղաց* *s.* camp, campaign, place where an army is encamped.

Բանակեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to encamp, to pitch one's camp.

Բանակիմ, *եցայ* *vn.* to encamp, to place one's self, to pitch the camp.

Բանակորու *a.* eloquent.

Բանակուիւ *a.* contentious, that is fond of disputing, captious, cavillous; *-լինել*, to cavil, to carp, to chicaner, to dispute; *-լինել յոչինչ պէտս*, to dispute about trifles.

Բանակուում, *եցայ* *vn.* *S.* *Բանակուիւ լինել*. [disputation.

Բանակուութիւն *s.* logomachy;

Բանակրկիտ *a.* curious, that researches much; *s.* critic, censorer.

Բանակցութիւն *s.* conference, parley.

Բանահիւս, *ի* or *ոյ*, *աց* *a.s.* writer, author; poet: newsmonger.

Բանահիւսութիւն *s.* composition; poetry.

Բանաճառեմ, *եցի* *vn.* to reason, to narrate, to discourse.

Բանաճարակ *a.* examiner.

Բանամ, *բացի* *va.* to open, to discover, to disclose, to develop, to explain; to loosen; to perforate, to pierce, to bore; to spread, to enlarge, to extend; to unfold, to untwist, to unlink; to rub; *-զգլուի*, to take off one's hat; *-ումեք զսիրտ իւր*, to unbosom, to open one's heart; *-զախորժակ*, to excite appetite; *-զել*, to uncork a bottle; *ծակ* *-*, to perforate,

to pierce, to bore; - զկնիք, to unseal;
- զմիտս, to illuminate, to enlighten
the mind; - զկեցանս, to unstop; -
զծրարն, to unpack; - ճանապարհ, to
trace, to mark out a path; to open a
way, to make a road.

Բանամ, Բանիմ, բացայ *vp.* to open;
to be detached one from another.

Բանամարտ *S.* Բանակուիւ. [men.

Բանասէր *s.* philologist; -բ, literary

Բանասիրական *a.* philological; -
հմուտթիւն or ուսմունք, literature,
humanity. [nities; letters.

Բանասիրութիւն *s.* philology; huma-

Բանաստեղծ, ից *s.* poet; յուի or
գձուձ -, poetaster, rhymmer.

Բանաստեղծական *a.* poetical.

Բանաստեղծեմ, եցի *va.* to poetize,
to versify.

Բանաստեղծութիւն *s.* poetry; poem.

Բանաստեղծուհի *sf.* poetess.

Բանաստեղծօրէն *ad.* poetically.

Բանավաճառ *a.* boaster, braggart;
- լինել, to boast, to exaggerate; to
swagger.

Բանավճար *S.* Բանբեր.

Բանարար *a.* poet; writer, composer;
complaisant, obedient; *delegate, de-
puty.

Բանարարութիւն *s.* composition, work
of sense; poem, poetry; *delegation,
deputation.

Բանաւոր *a.* reasonable; intelligent,
wise; vocal; rational. [sonable.

Բանաւորագոյն *a.* wiser, more rea-

Բանաւորութիւն *s.* reason; intelli-
gence; rationality, understanding, in-
tellect; prudence, wisdom.

Բանաբաղ *a.s.* plagiarist; compiler;
curious.

Բանաբաղութիւն *s.* plagiarism.

Բանաքնին *s.* critic, reviewer.

Բանաքննութիւն *s.* critic, review.

Բանբեր, աջ *s.* messenger, envoy.

Բանգ *s. bol.* hen-bane.

Բանգիտութիւն *s.* erudition, learn-
ing, literature, science; վերնային -,
astronomy.

Բանդ *S.* Բանս.

Բանդագուշանք *s.pl.* folly, extrava-
gance, revery, idle talking, delirium,
enthusiasm; chimera.

Բանդագուշիմ, եցայ *vn.* to talk ex-
travagantly, to talk nonsense, to
rave, to dote; to vacillate, to totter,
to stagger.

*Բանդակ, ոյ *s.* jelly.

Բանդեմ *S.* Բանտեմ.

Բանդիւն *S.* Բամբիւն, Փանդիւն.

Բանեար *s.* feud, quarrel, dispute,
wrangling; *S.* Բան, ներ, նեար.

Բանեղ, աջ *a.* verbose, eloquent, vo-
luble, fluent.

Բանընդդէմ լինիմ *vn.* to contradict.

Բանիբուն *a.* learned, skilful, expe-
rienced, versed, wise; eloquent.

Բանիկ, բանկունք *a.* tale, story,
trifle, bawble. [reasonable.

Բանիմաստ, Բանիմաց *a.* intelligent,

Բանկայ, բանքկան *a.* confidential,
authorized, accredited, estimable, in-
fluential.

Բանկն, կունք *s.* coarse language;
tale, story, fable. [կրկնա.

Բանորսակ, աջ *S.* Բանաբաղ, Բանա-

Բանջար, ոյ, աջ *s.* herb, herbage,
pot-herbs, vegetables; beet.

Բանջարանոց *s.* kitchen-garden.

Բանջարավաճառ *s.* green-grocer; -
կին, herb-woman.

Բանջարեղէն *a.* herbaceous.

Բանաարկեմ, եցի *va.* to slander, to
calumniate, to report.

Բանաարկու, աջ *s.* tell-tale, tale-
bearer, sycophant, opponent, adver-
sary; satan, devil, tempter.

Բանաարկութիւն *s.* tale, slander,
false accusation, calumny; contrariety,
opposition; witchcraft.

Բանա, ից *s.* prison, gaol; դնել ի-ի,
արկանել ի-ի -, to imprison; խուսել ի
-է, to make one's escape from prison,
to escape; հանել ի-է, to let out of
prison; ելանել ի-է, to go out of
prison.

Բանտակալ, Բանտական, Բանտա-
մուտ *S.* Բանտարդեւ.

Բանտապահ, Բանտապան, Բանտա-
պետ *s.* gaoler, keeper of a prison.

Բանտարդեւ *a.* prisoned; - առնել,
to imprison. [detention.

Բանտարդեւութիւն *s.* imprisonment,
Բանտարկեալ, Բանտաւոր *S.* Բանտ-
արդեւ.

Բանտեմ, եցի *va.* to imprison.

Բաշ, ից *s.* horse hair, mane.

Բաշխ, ից *s.* distribution; assessment;
share, lot; division: weevil, mite.

Բաշխեմ, եցի *va.* to distribute, to
share, to part, to divide, to dispense,
to assess; to disseminate.

Բաշխիչ *s.* gratuity, drink-money.

Բաշխոյք, *ոյկ* *s.pl.* gift, present, gratuity, donation.

Բաշխութիւն, Բաշխումն *s.* distribution, apportionment, division.

Բաշտ *s.* a kind of falcon.

Բաշխն *S.* Բառաչ.

Բաշաղանք *s.pl.* silly story, idle talk, stories, nonsense, prattle, quackery.

Բաշաղեմ, *եցի* *vn.* to tattle, to prattle, to talk idly, to tell idle tales, to speak of trifles.

Բաշաղկոտ *a.* prattler, great talker.

Բառ, *կց* *s.* word, term, speech, expression; air, song; - առ -, word for word; ըստ բառին, literally.

Բառագիրք *S.* Բառգիրք.

Բառաչ, *ոյ* *s.* bellowing, lowing; roaring. [to roar.

Բառաչեմ, *եցի* *vn.* to bellow, to low;

*Բառարան *S.* Բառգիրք.

Բառացի *a.* renowned, famous, excellent; rich. [cellence, beauty.

Բառացութիւն *s.* renown, glory, ex-

Բառգիրք *s.* dictionary, vocabulary, lexicon, glossary. [handle.

Բառնալիք *s.pl.* lever; porringer;

Բառնամ, բարձի *va.* to take away, to remove, to carry off, to displace; to retrench; to derogate, to suppress, to withdraw; to cause to cease, to destroy, to dispel, to efface, to extinguish, to stifle; to take away, to ravish, to take, to steal, to rob; to lift up, to raise; to bear, to support, to sustain; - 'ի վերայ, to put, to put on, to load; - 'ի հաշուէ, to discount, to deduct, to abate; - զօրէնս, to repeal a law, to cancel, to annul; - զխոյս, to clear, to extricate; - զցանկն, to unbar; - զմանուկն յարգանդէ, to deliver a woman; - թողուլ, բարձի թողի առնել, to abandon, to forsake entirely; - ի լուծ կշռոյ, to weigh; - զգլուխ, to behead; աղաղակ, կական, կառաչ, ճիչ, ձայն -, to scream, to cry out; to weep; - ի միջոյ, to carry away, to stroy, to annul; - զամենայն դժուարութիւն, to take away all difficulty; - զկեանս ուրուք, to take away the life of some one, to kill, to murder; բողոք -, to appeal, to invoke, to lament; - զցաւս, to support pain; - ուստեք, to go away, to depart; - զթիւ, to subtract; - արձակել, to dismiss; բարձեալ բերել, to carry.

Բառնամ, Բառնիմ, Բարձեալ լինիմ, բարձայ *vp.* to be carried or brought;

to liken, to compare; to be taken away; to be destroyed; to be extinguished; բարձիր և անկիր ի ծով, be thou removed and cast into the sea; - մտաց հպարտութեամբ, to be proud of; արքարդարք բառնին, the just perish; Դամասկոս բարձցի ի քաղաքաց, Damascus will soon be no longer a city; բարձառւիտն, the pact is broken; - ի կենաց, to die; նմա բարձին զխաչն, they put on him the cross.

Բասիլիսկոս *S.* Արքայիկ օձ.

Բասիր *S.* Բասրէլի.

Բառ, *կց* *s.* fortune, luck; destiny, fate; wager, bet, stake; -ս արկանել, to lay a wager, to bet. [buke.

Բասրանք *s.pl.* reproach, blame, re-

Բասրեմ, *եցի* *va.* to reproach, to blame, to condemn, to rebuke, to censure.

Բասրէլի *a.* reproachable, blamable.

Բարաբ *s.* shuttle.

Բարակ, աջ *a.* subtile; - ցաւ, ջերմ, phthisis; *S.* Նուրբ: brach (sporting dog): nitre; *S.* Բորակ.

Բարակաման *a.* that spins or weaves finely; finely spun or woven.

Բարակավիզ *a.* a skinny neck; a long or thin neck.

Բարաշխ *a.* hard: soft. [porter.

Բարասան, Բարասետ *s.* usher,

Բարանահան *a.* personified; - բան, prosopopœia. [legory.

Բարանութիւն *s.* prosopopœia; al-

Բարաւոր *s.* lintel, door-post, door-tree.

Բարաւորութիւն *s.* manners, custom.

Բարբանջ, Բարբաջ, *կց*, Բարբանջումն, Բարբաջանք *s.* idle tales, nonsense, tiresome repetitions, silly story, prating, gossip, dotage.

Բարբանջեմ, Բարբաջեմ, *եցի* *vn.* to make tiresome repetitions, to chat, to prattle, to bawl, to tattle.

Բարբառ, *ոյ* *s.* speech, voice, accent, language, idiom, dialect; acclamation, exclamation; cry, clamour; sound; կերկերեալ, դողդօջ, ընդհատ, սպառնալից -, a hoarse or gruff, trembling, interrupted, menacing voice; յօդէլ -, to offer a word, to speak; ածէլ ի -, to make one speak; - արձակել, to cry, to raise the voice, to exclaim; հնչեցին օդք ի - ցնծութեան, the air was filled with cries or a thousand cries of joy; ի Հայ -, in the Armenian language; -

ածաղոց, որոտման, thunder, noise; - ամբոխին, clamour, cry; - փողոց, հաւոց, վահանաց, հողմոց, blast of trumpets, ruff; cackling; noise or clashing of shields; whistling or bluster of the wind; - առիւծու, գազանաց, S. Մարնչիւն; - աղաղակի, rumour.

Բարբառիմ, եցայ *vn.* to speak; to cry out, to exclaim.

Բարբարանք *s.* haggling, hesitating.

Բարբարիկ, Բարբարիկոն S. Բարբառոս.

Բարբարիմ, եցայ *vn.* to hesitate, to haggle; to be busy, embroiled, perplexed.

Բարբարոս, աջ *a. s.* barbarous, savage; barbarian, cruel.

Բարբարոսութիւն *s.* barbarity, cruelty, grossness.

Բարբուռ *s. mus.* cithern.

Բարգաւաճ, ից *a.* signal, illustrious; cheerful; increased, flourished, flourishing, civilized.

Բարգաւաճանք *s. pl.* increase, abundance; profit, improvement, bloom, lustre, splendour, renown.

Բարգաւաճեմ, եցի *va.* to make flourish; to civilize.

Բարգաւաճիմ, եցայ *vn.* to increase, to flourish, to be in repute, in honour, in vogue, to profit, to improve.

Բարգաւաճութիւն S. Բարգաւաճանք.

Բարդ, ից *s. a.* hay-rick; heaped up, piled, bound up; polypetalous; - առնուն, բառ, *gr.* compound word.

Բարդեմ, եցի *va.* to accumulate, to hoard; to bind up; to compound, to conjoin.

Բարդութիւն *s.* accumulation, heap; composition, formation. [others.

Բարեասաց *a.* that speaks well of

Բարեատեաց *a.* that hates the good, evil, malicious, wicked.

Բարեացակամ *a.* benevolent.

Բարեացապարտ *a.* well deserved, worthy, obliging.

Բարեաւ *ad.* well, right; safely; - եկիք, be welcome; - մնա՛, adieu! - մնաւ առեւ, to bid farewell, to take leave; to renounce, to forsake.

Բարեբախտ, Բարեբախտիկ *a.* fortunate, lucky; prosperous, happy, favourable, propitious.

Բարեբախտաբար *ad.* fortunately, happily, luckily.

Բարեբախտանամ, աջայ *vn.* to prosper, to be fortunate, to succeed, to be happy.

Բարեբախտութիւն *s.* fortune, happiness, prosperity, chance, destiny.

Բարեբաղդ S. Բարեբախտ.

Բարեբան *a.* that praises.

Բարեբանակից *a.* that praises with another or together.

Բարեբանեմ, եցի *va.* to bless, to praise. [encomium.

Բարեբանութիւն *s.* benediction praise,

Բարեբաշխ *a.* beneficent, bounteous, that does good, liberal.

Բարեբաշխութիւն *s.* bounty, benefit, favour, liberality.

Բարեբաստ, Բարեբաստիկ S. Բարեբախտ.

[Բարեբախտանամ.

Բարեբաստանամ, Բարեբաստիմ S.

Բարեբաստութիւն S. Բարեբախտութիւն.

Բարեբարոյ, ից *a.* good-natured, good-tempered, civil, benign, affable, kind.

Բարեբարոյութիւն, Բարեբարութիւն *s.* excellent character, good-nature.

Բարեբեր *a.* productive of good, fruitful, fertile, abundant.

Բարեբերութիւն *s.* fertility, fructification.

Բարեբողբոջ *a.* that has good suckers, shoots or sprouts.

Բարեբոյս *a.* that produces good fruit fruitful; good-natured.

Բարեբուզիւ *a.* that causes good to come forth.

Բարեբուն *a.* naturally good, that has a good disposition, humane.

Բարեգեղ *a.* beautiful, graceful, charming, genteel, pretty, handsome.

Բարեգթութիւն *s.* benignity, clemency, mercy. [verses, lives well.

Բարեգնաց *a.* that runs, walks, con-

Բարեգործ *a.* beneficent, virtuous, pious, that does good. [good.

Բարեգործեմ, եցի *vn.* to do well, Բարեգործութիւն *s.* bounty, beneficence; good works.

Բարեգութ *a.* benign, humane, merciful, compassionate, tender, charitable, flexible. [proper.

Բարեգէտ *a.* becoming, suitable, fit, Բարեգիւտութիւն *s.* decorum, fitness; prosperity, luck.

Բարեգրուծ *a.* ungrateful. [ed.

Բարեզարդ *a.* well adorned; reform-

Բարեզարդեմ, եցի *va.* to embellish, to adorn; to reform.

Բարեզարդութիւն *s.* embellishment, ornament, finery; reformation, reform.

Բարեզարմ *a.* of good family, noble.

Բարեժառանգութիւն *s.* inheritance of great property; good inheritance.

Բարեշաւ *a.* very good, very useful.

Բարեշաւութիւն *s.* great goodness, good-nature, nobleness, gentility.

Բարեխառն *a.* sober, temperate, moderate.

Բարեխառնեմ, եցի *va.* to temper, to moderate, to soften, to modify.

Բարեխառնութիւն *s.* temperance; temperature, moderation, modification, mitigation; - օդոց, temperature of the air.

Բարեխնամ *a.* careful, that provides for wants, for an affair. [to provide.

Բարեխնամեմ, եցի *va.* to be careful,

Բարեխնամող *S.* Բարեխնամ.

Բարեխնդիր *a.* that asks for, that seeks for good things.

Բարեխոհ, Բարեխորհուրդ *a.* that thinks of good things.

Բարեխրատ *a.* that gives good advice, good instruction; well instructed.

Բարեխօս, աջ *a.s.* intercessor, mediator.

Բարեխօսեմ, եցի *vn.* to intercede.

Բարեխօսութիւն *s.* intercession, mediation.

Բարեկամ, աջ *s.* friend; familiar, dear; մաերիմ, անկեղծ, ճշմարիտ, անձնանուէր, սիրելի, սուտ -, intimate, sincere, true, devoted, dear, false friend.

Բարեկամաբար *ad.* friendly, familiarly, domestically.

Բարեկամական *a.* amicable, friendly.

Բարեկամանամ, աջայ *vn.* to be friendly, familiar, to make one's self familiar.

Բարեկամութիւն *s.* friendship, familiarity, attachment; սերտ -, intimacy; անկեղծ -, cordiality.

Բարեկամուհի *sf.* friend.

Բարեկարգ *a.* well regulated, corrected, reformed, policed.

Բարեկարգեմ, եցի *va.* to order properly, to dispose, to put in order; to amend, to reform.

Բարեկարգութիւն *s.* good order, organization; reform, reformation; discipline; policy.

Բարեկեաց *S.* Բարեկեցիկ.

Բարեկենդան, աջ *s.* carnival, holiday time; բուռ -, the day before lent, shrovetuesday, shrovetide.

Բարեկենդանութիւն *s.* happiness, felicity, prosperity, rejoicing.

Բարեկերպ *a.* that has a good figure, handsome, graceful, genteel, pretty, well-made. [shape, grace, gentility.

Բարեկերպութիւն *s.* fine figure, good

Բարեկեցիկ *a.* happy, prosperous, in good circumstances, rich.

Բարեկեցութիւն *s.* happiness, felicity, ease, contentment, comfort.

Բարեկիր *a.* good, honest, virtuous.

Բարեկիրթ *a.* well instructed, civil.

Բարեկրթութիւն *s.* good education, good-breeding, politeness.

Բարեկրօն, ից *a.* of good morals, pious, virtuous, honest, religious.

Բարեկրօնութիւն *s.* good morals, honesty, probity, piety, religion, goodness.

Բարեհաճիմ, ճեցայ *vn.* to vouchsafe, to accept, to receive favourably, to please.

Բարեհաճոյ *a.* very agreeable.

Բարեհաճոյանամ, աջայ *vn.* to be very agreeable or very amiable.

Բարեհաճութիւն *s.* approbation, consent, benevolence, favour, friendship.

Բարեհամ *a.* tasteful, savoury.

Բարեհամբաւ *a.* of good renown, of great reputation, famous, renowned, celebrated.

Բարեհամբաւեմ, եցի *va.* to celebrate, to publish with praise.

Բարեհամբաւութիւն *s.* good name, renown, reputation, fame, praise.

Բարեհամբոյր *a.* agreeable, amiable, graceful, polite, civil, gentle, tractable, humane, kind, courteous, complaisant, beneficent. [things.

Բարեհայց *a.* that demands good

Բարեհանձար *a.* very sensible, - wise, - learned. [or stature.

Բարեհասակ *a.* having a fine shape

Բարեհատոյց *a.* rewarder, that recompenses well, that does good.

Բարեհաւան *a.* obedient, submissive.

Բարեհիար *a.* very ingenious, - clever.

Բարեհռչակ, etc. *S.* Բարեհամբաւ, etc. [to good things.

Բարեհրաւէր *a.* that invites, exhorts

Բարեձեւ *a.* of a good shape, well made, genteel; graceful.

Բարեձեւութիւն *s.* fine figure, gracefulness, decorum.

Բարեձիւր *S.* Առատաձիւր.

Բարեմասն *a.* well matched, lucky, fortunate.

Բարեմասնութիւն *s.* good fortune, happiness, participation of good; goodness, perfection.

Բարեմարդիկ *a.* coxer, cajoler, gallant, complaisant; - լինել, to please, to flatter, to coax, to cajole, to adulate.

Բարեմարդութիւն *s.* flattery, adulation, complaisance.

Բարեմիտ *a.* sincere, ingenuous, frank, naive; innocent, good, well disposed.

Բարեմոյն *a.* peaceable, flexible, good-natured, good-humoured.

Բարեմուտ *a.* unthankful, ungrateful. [ly, naively.

Բարեմտաբար *ad.* ingenuously, frank-

Բարեմտութիւն *s.* sincerity, innocence, goodness, indulgence.

Բարեյաջող *a.* favourable, prosperous; - լինել, to prosper.

Բարեյարմար *a.* well adjusted, well agreed; symmetrical.

Բարեյիշատակ *a.* of happy memory, whose memory is venerated.

Բարեյոյս *a.* of good or of great hope.

Բարեյորդոր *a.* that exhorts to good things; well inclined, very willing.

Բարեյուսութիւն *s.* good hope.

Բարեյօժար *a.* well inclined, very willing, benevolent.

Բարենախանձ *a.* zealous.

Բարենշան *a.* of good sign; signalized, remarkable, famous.

Բարեշէն *a.* well settled, rich, happy, prosperous.

Բարեշորհ *a.* that grants or does favours, that gratifies; handsome, graceful, agreeable, charming.

Բարեշորհութիւն *s.* bounty, goodness; gracefulness, elegance, charms.

Բարեշունչ *a.* mild (speaking of the wind), the mild zephyr.

Բարեշուք *a.* splendid, magnificent; superb, graceful, pretty; venerable; modest, chaste, bashful; աւնուլ զիւրեաւ ծածկոյթ - , to cover one's self with a veil for modesty.

Բարեշքեղութիւն, Բարեշքութիւն *s.* splendour, magnificence, pomp, lustre, refulgence; honesty, modesty.

Բարեչափ *a.* well measured or pro-

portioned, exact, well made.

Բարեչափութիւն *s.* exactness, beauty, exact proportion. [devout.

Բարեպաշտ *a. s.* pious, religious,

Բարեպաշտեմ, եցի *vn.* to be religious, to lead a pious life, to do good works.

Բարեպաշտութիւն *s.* piety, religion.

Բարեպաշտութիւն *af.* pious, religious.

Բարեպաշտօն *S.* Բարեպաշտ.

Բարեպատէհ *a.* very convenient, proper, decent, fit, worthy.

Բարեպարիշտ *S.* Բարեպաշտ.

Բարեսէր, սիրաց *a.* good, virtuous, pious, religious; benevolent, indulgent, obliging.

Բարեսիրութիւն *s.* bounty, goodness, kindness, obligingness.

Բարեսնութիւն *s.* good education.

Բարեսնունդ *a.* well instructed, - brought up, - educated.

Բարեվայելուչ *a.* becoming, conformable, convenient, proper, handsome, pretty; graceful.

Բարեվայելութիւն *s.* fitness, convenience; lustre, splendour. [nate.

Բարեվեճակ *a.* well settled, fortunate.

Բարեվստահութիւն *s.* good assurance, certainty, boldness.

Բարետաւիլ *a.* that sounds well, sweet, harmonious, well adjusted or organized.

Բարետեսակ, Բարետեսիլ *a.* having a good prospect, aspect or countenance, handsome, charming, graceful, genteel, delicate, pretty, agreeable.

Բարետիպ *a.* becoming, proper; of good figure, genteel.

Բարետոհմ, Բարետոհմիկ *a.* that is of good family, noble, illustrious.

Բարետոհմութիւն *s.* nobility; noble birth; grandeur; fertility.

Բարետրուութիւն *s.* gratification; production, fruit, profit, advantage.

Բարերար, աջ *a.* beneficent, benefactor, friend, obliging, indulgent, favourable, kind.

Բարերարեմ, եցի *vn.* to do good, to gratify, to favour, to oblige.

Բարերարութիւն *s.* benefit, bounty, good, beneficence, kindness, favour, service, pleasure, gratification, liberality.

Բարերջանիկ *a.* blissful.

Բարերջանիկութիւն *s.* blissfulness; good fortune, happiness.

Բարեփառ *a.* glorious, illustrious, splendid, magnificent.

Բարեփառութիւն *s.* splendour, grandeur, magnificence, majesty.

Բարեփորձ *a.* well tried, - proved.

Բարեբեմ, եցի *va.* to hide, to veil, to dissimulate. [agreeable.

Բարեքի, քի *a.* personable, genteel,

Բարէ *conj.* at least, at the least.

Բարժանեմ *S.* Բարժանեմ.

Բարի, բոց, բեաց *a.* good, nice, kind, indulgent; fit; fine, handsome; *ad.* well, right; *s.* good, benefit, favour; goods; - է, it is good; - առնել, to do well; - or բարեաւ եկիք, be welcome! Համբաւ բարեաց, good reputation; ոչ գիտել զ- կամ զչար, to ignore the difference between good and evil; զինչ - գործեցից, what shall I do well? Հա- աուցեր ինձ - ս, you have done me good; ընկալար անդէն զ- ս քո, you have received good in your life; յորժամ - լինիցի քեզ, when will you be happy; *S.* Բարեաւ.

Բարիք *a.* good; *ad.* well, softly, leisurely; ծածկել - է, it is better to hide it; - է, it is well; որպէս կ - թուի քեզ, as you like it, if you please.

Բարկ *a.* sharp, pungent, acrid; acid, sour, rough. [Թթուածին.

*Բարկածին *s.* chem. oxygen; *S.*

Բարկանամ, ացայ *vn.* to be angry, provoked, to storm, to rage.

Բարկասիրտ *a.* passionate, apt to be angry, fretful, peevish, peevish, impatient. [ged.

Բարկացայտ *a.* angry, vexed, enra-

Բարկացող *S.* Բարկասիրտ.

Բարկացողութիւն *s.* irascibility, ire.

Բարկացուցանեմ, ուցի *va.* to exasperate, to irritate, to anger, to displease, to offend, to enrage.

Բարկութիւն *s.* anger, wrath, ire, indignation, passion; harshness; disgrace; զիջանել, ցածնուլ, դառնալ 'ի բարկութենէ, to be appeased, to allay one's anger; թափել զ-, to give vent to one's anger; - or հրացան -, thunder-bolt; սրամախ բարկութեամբ, to rage, to get into a passion; - սրամաու- թեան, սրամաութի բարկութեմ, fury, ire, wrath.

Բարձ, ից *s.* cushion; bolster, pillow; squab, mattress, divan; bench, sofa: hip, thigh: dignity, degree, throne: floor or board of a ship; փետրալից - ,

downy pillow; - երեսաց, pillow; ա- աջին -, first place, place of honour; - աալ ումէք, to confer a dignity of some one.

Բարձաբեկութիւն *s.* fracture of the leg, broken leg.

Բարձակից *a. s.* that sits on the same mattress, that is partaker of the same banquet or dignity; colleague.

Բարձակուիւ *s.* competitor.

Բարձաձգութիւն *s.* search of dignity, pursuit of honour; competition, rivalry, ambition.

Բարձապան, աց *s.* cuish.

Բարձառու լինիմ *vn.* to obtain some dignity.

Բարձերես *s.* pillow-beer, - -case.

Բարձերէց *s.* president; - աեղի or -բ, the first place, honourable place.

Բարձընաիր *a.* that seeks the first place, fixed in an honourable place; - լինել, to seek the first place.

Բարձի թողի առնեմ *va.* to abandon, to leave, to forsake entirely.

Բարձիկ *s.* small cushion, bolster: compress. [shions, pillows.

Բարձկնեար, ներոց *s. pl.* small cu-

Բարձուկնեակ, նեկաց *s. bot.* south-ernwood.

Բարձումն *s.* act of raising; carriage; subtraction; exception; suppression, repeal, derogation; degradation, dissolution, extinction; deduction, defalcation. [burden.

Բարձուցանեմ, ուցի *va.* to load, to

Բարձր, ձու, ձուռք, ձանց *a.* high, elevated; sublime, eminent, great, excellent; հոսել 'ի բարձուէ, to fling, to throw from above; 'ի ձայն բարձր, - ձայնիւ, ձայնիւ բարձու, *ad.* aloud, loudly; - առնել, to elevate, to raise on high; to magnify, to exalt; - լինիմ, to be elevated, glorified; ձանաջել զբարձունս, to know sublime or profound things; սեղան -, splendid, sumptuous dinner, banquet; 'ի բարձուէ, from above; - ոճ, elevated style; - քանդակ, relief, basso-rilievo.

Բարձունք, ձանց *s. pl.* height, top, summit, eminence, elevation; heaven; Թագաւոր բարձանց, king of heaven; Թռչունք բարձանց, birds of air.

Բարձրաբազուկ *a.* that has a strong arm, strong hand, valiant; vigorous.

Բարձրաբարբառ *a.* that has a strong voice; sounding, that has a loud or

shrill sound; resounding, clamorous, sonorous, clangous; *ad.* loudly, aloud.

Բարձրաբերձ *a.* very high, much elevated, lofty.

Բարձրաբուն *a.* that has a long stalk.

Բարձրագագաթն *a.* whose summit is very high, lofty.

Բարձրագահ *s. a.* seat, the chair, the highest place; president, the most honourable; high, elevated; -բ, the first place, precedence.

Բարձրագեղ *a.* very pretty, charming, excellent, supreme.

Բարձրագէտ *a.* that knows sublime or profound things.

Բարձրագլուխ *a.* high, elevated; bold, frank, honourable; *ad.* boldly, highly.

Բարձրագոյն *a.* higher, sublime; supreme, grand; -, -ս, *ad.* highly, sublimely, boldly.

Բարձրագոյն *S.* Բարձրաբարբառ.

Բարձրագէղ *a.* much accumulated.

Բարձրագիտակ *a.* very high, to wering; *s.* observatory.

Բարձրաթռիչ *a.* that flies above.

Բարձրախորհուրդ *a.* mysterious, profound.

Բարձրակայ *a.* high, great, supreme, sublime, excellent. [very high.

Բարձրակատար *a.* whose summit is

Բարձրակոհակ or կուտակ *a.* subject to large waves, stormy. [sublime.

Բարձրահայեաց *a.* that looks above;

Բարձրահասակ *a.* that has a large size, tall. [mous, celebrated.

Բարձրահռչակ *a.* very renowned, famous.

Բարձրաձաղկ *a.* that has very high branches.

Բարձրաձայն *S.* Բարձրաբարբառ.

Բարձրամիտ *a.* proud, lofty, arrogant, presumptuous. [high place.

Բարձրամուր *a.* fortified in a very

Բարձրամտեմ, եցայ *vn.* to be proud of, to be selfconceited.

Բարձրամտութիւն *s.* presumption, pride, arrogance, haughtiness.

Բարձրայօն *a.* lofty, proud, supercilious, haughty.

Բարձրայօնութիւն *s.* haughtiness, pride, arrogance.

Բարձրանամ, ացայ *vn.* to rise, to ascend, to re-ascend, to surmount, to exceed, to surpass; to increase, to grow; to be proud, to pride one's self.

Բարձրանշան *a.* remarkable, signal,

signalized, famous, renowned.

Բարձրաշէն *a.* built very high.

Բարձրաչափութիւն *s.* altimetry.

Բարձրապատիւ *a.* very honourable, much esteemed.

Բարձրապատում *a.* that relates sublime things, sublime, profound.

Բարձրապարանոց *a.* puffed up, arrogant, proud; -շըջիլ, to be puffed up, to be proud of, to bridle up. [walls.

Բարձրապարկապ *a.* that has high

Բարձրասրուն *a.* with long legs.

Բարձրալարս *a.* that has high branches: covered with many leaves, leafy.

Բարձրալզանամ, ացայ, Բարձրալզիմ, եցայ *vn.* to be puffed up, to be proud of, to bridle up, to assume airs of importance.

Բարձրալզութիւն *s.* pride, haughtiness, arrogance.

Բարձրալիզ *S.* Բարձրապարանոց.

Բարձրացուցանեմ, ուցի *va.* to elevate, to lift up, to raise, to exalt, to raise higher, to raise again, to ascend, to promote, to advance.

Բարձրաւանդ, Բարձրաւանդակ, աց *s.* height, hill, eminence, summit, top, ridge, hillock; promontory, cape; *a.* high, elevated.

Բարձրաքանդակ *s.* bass-relief, basso-rilievo. [High.

Բարձրեալ *as.* very high; the Most

Բարձրութիւն *s.* height, eminence, elevation, act of raising up, summit, sublimity, grandeur, highness.

Բարձրուղիչ *S.* Բարձրաձաղկ.

Բարձբ, ձից *s.* leg; *S.* Բարձ.

Բարոյագէտ *s.* moralist.

Բարոյագիտութիւն *s.* moral, morality.

Բարոյախօս *a.* moralist; *S.* Բնախօս.

Բարոյախօսեմ, եցի *vn.* to moralize.

Բարոյածին *a.* natural.

Բարոյական *a.* moral, belonging to morals; *s.* moralist; moral; - իմաստասիրութիւն, ethics; - գիտութիւն, morality, ethics; - իմաստ, morality; առնել - խորհրդածութիւնա, to moralize, to make moral reflections.

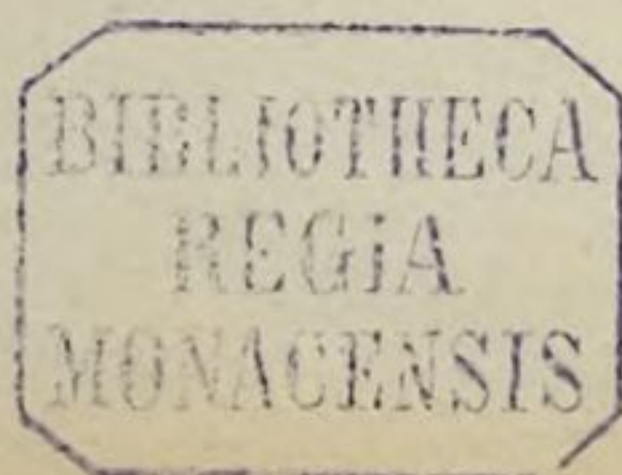
Բարոյականութիւն *s.* morality.

Բարոյակից *a.* that has the same disposition or humour. [morally.

Բարոյապէս, Բարոյականապէս *ad.*

Բարոյք, ոյից *S.* Բարք.

Բարութիւն *s.* goodness, probity; benignity, mildness, clemency; proceeds, produce.

Բարունակ, աջ *s.* vine-branch; branch, bough, shoot.

Բարութանք, Բարութք *s.* crimination, imputation, calumny, false accusation; pretext; motive. [lust.

Բարագիտութիւն *s.* concupiscence,

Բարախ, աւոյ, տեաց *s.* bot. aspen (poplar).

Բարրանք *S.* Բարութանք.

Բարրեմ, եցի, Բարրիմ, եցայ *vn.* to pretend, to feign.

Բարութք, ոյ *a.* good; *ad.* well; Եթէ - թուի առաջի or յաջս քո, if you please or like; - ծերութիւն, a prosperous old age; - վարդապետութիւն, good or sound doctrine; - այր, a good man; - խոտել, to despise or to scorn well; - է մեզ աստ լինել, it is a good thing for us to remain here; - է or - է բանդ, վարդապետ, you say well, master; ոչ է - մարդոյդ միայն լինել, it is not well for man to be alone; տուժել զայր արդար չէ -, it is not a good thing to do ill to the just.

Բարութեանք *a.* better.

Բարութեմ, եցի *va.* to benefit, to do good to.

Բարք, բույ *s.pl.* manners, custom, disposition, inclination, conduct, manner of acting; բոյս բարույ, nature, character, natural, disposition, inclination; - քաղցունք, good manners, morals; անբիծ, անարատ -, pure morals; խրոխտ -, proud character; խանդարել, եղծանել զբարս, to corrupt the morals; ամոքել զբարս, to soften the morals; յիւրոյ բարուցն, ի կամաց բարուցն, կամաւոր բարութք, բարութք յօժարութեմ, willingly, spontaneously.

Բարօրութիւն *s.* happiness, prosperity, well-being.

Բաց *a.* open, uncovered; բացաւ գլխով, with an uncovered head, bareheaded; impudently; աչօք -օք or -աւ աչօք ոչ զոք տեսանէր, with the eyes open, he saw nothing; -աւ երեսօք or -օք երեսօք, with the face uncovered; Թողուլ ի - զբաղաքն, to leave open the gates of a city; ի - է դուռն, the door is open; ի - ունել զգլխին, to have the head uncovered; ի - գնա՛, go away! ի - գնացէք յինէն, go away from me! -է ի -, ի -, *ad.* far, very far; quite; out, abroad; - ի -, openly, evidently; բացուստ ի -, from afar; far; ի -ի, in a field, out of the city, in the country,

in the open air, under the open sky; ի - առնել, to remove, to send away; քաջ ի - անցանել զբազմօք, to surpass many; ի - բառնալ, to take away; Երթալ ի -, ի - գնալ, to go away, to depart; ի - եղաւ ձմեռնային ցրտութիւն, the rigour of winter is past; ի - քաղել զաղաղակն, to cease from crying; ի - տար, ի - անգր տար, *int.* never! no! God forbid! come along! fy! - 'ի, *pr.* except, excepted, besides, save; without.

Բացագանչեմ, եցի *vn.* to cry out, to scream; to exclaim.

Բացագանչութիւն *s.* exclamation.

Բացագլուխ, Բացագլխաւ, Բացադիտով *a.* *ad.* with uncovered head, bareheaded.

Բացագոյն *a.* distant, far off: diluted; pale; -, -ս *ad.* far, at a great distance, very far; - կանաչ, sea-green.

Բացադէմ *a.* bold-faced; shameless.

Բացակայ, ից *a.* absent, distant, remote, far off.

Բացակայիմ, եցայ *vn.* to absent one's self, to go away.

Բացակայութիւն *s.* absence, removal, non-residence, distance.

Բացական, Բացաձիգ *S.* Բացակայ.

Բացականագոյն *a.* very or farther removed.

Բացահայեաց դիծ *s.* divergent; - աչօք, ախամբ, with open eyes.

Բացայայտ, ից *a.* evident, manifest, clear, intelligible; formal, express.

Բացայայտակի or պէս *ad.* evidently, manifestly, intelligibly; formally, expressly.

Բացայայտեմ, եցի *va.* to declare, to set forth, to explain, to utter; to unfold, to clear.

Բացայայտիչ *a.* declarative, determinative, significative, apodictical.

Բացայայտութիւն *s.* evidence; explanation; developement, disentanglement.

Բացանցութիւն *s.* looseness, flux, diarrhoea; excrement.

*Բացառական *s.* *gr.* ablative.

Բացառութիւն *s.* exception, abstraction.

Բացասաբար *ad.* negatively.

Բացասական *a.* negative. [vow.

Բացասեմ, սեցի *va.* to deny, to disavow.

Բացասութիւն *s.* denial, disavowal.

Բացաւայր *s.* camp, campaign, plain.

Բացառ, աջ *a. s.* distant, far off; camp; suburb; interval. [sible.

Բացատրելի *a.* explainable, express-
Բացատրեմ, ելի *va.* to explain, to set forth, to declare, to specify, to express; to comment; to remove, to scatter.

Բացատրիչ *a.* explicative.

Բացատրո՞ւմ, ելի *va.* to remove, to distinguish, to discern, to divide, to separate.

Բացատրութիւն *s.* explanation, exposition, enunciation, elucidation; commentary, gloss; առանձին - , specification; - նշանագրաց, the act of deciphering.

Բացարան *a. s.* that opens; key, pick-lock; dilator.

Բացարձակ, աջ *a.* much extended, vast, ample, full; absolute, independent, despotic; free; distant, far.

Բացարձակապէս *ad.* absolutely, indispensably; boldly, resolutely.

Բացարձակութիւն *s.* distance, interval, great extent, breadth.

Բացեայ, ի - *a. ad.* remote, distant, far; ի - լինել, to absent one's self, to quit. [candid.

Բացերես *a.* barefaced, open; frank,

Բացերեսութիւն *s.* barefacedness, evidence; frankness, candour.

Բացերես *a.* evident, clear, open; *ad.* evidently, plainly, openly, clearly.

Բացէ, ի - *ad.* very far; from afar; out; *S.* Բաց.

Բացէ ի բաց *S.* Բաց.

Բացընկեցիկ *a.* abject, despicable, low, vile.

Բաց ի բաց *S.* Բաց.

Բացխփիկ or Բացխփնիկ խաղամ, to unveil; to lose all shame, to be shameless.

Բացուած, ոյ *s.* opening; hiatus.

Բացումն *s.* act of opening, opening, discovery, expansion, extent.

Բացուստ, ի - *ad.* far, very far; - ի բաց *S.* Բաց.

Բացօթեադ, եդի, դաց, Բացօթեայ, Թէից *a.* who lives, sleeps in the open air; shelterless; *ad.* uncovered, in the open air, under the open sky; - լինել, to sleep, to lodge in the open air or under the stars; to pass the night in the fields.

Բաւ *s.* end, limit; sufficiency; - է, *v. imp.* it suffices, it is enough; խմաստու

Թէ նորա ոչ գոյ - , his wisdom is without measure.

Բաւական *a.* sufficient, fit, capable, competent, qualified; *s.* worthy, capacity, ability; - ն or Աստուած - , God, Omnipotent, Almighty; - լինել, to suffice, to be capable; - լինելանձին, to content one's self; - առնել, to enable, to capacitate; to content, to satisfy; *ad.* sufficiently, enough; բայ - ի, passably, tolerably, so-so; - է, it is enough, it suffices; չէ - , it is not enough or sufficient. [potent.

Բաւականազօր *a.* powerful, omni-

Բաւականանամ, աջայ *vn.* *S.* Բաւական լինել.

Բաւականացուցանեմ, ուլի *va.* *S.* Բաւական առնել.

Բաւականութիւն *s.* capacity, ability, competence, aptness.

Բաւանդակ *S.* Բովանդակ.

Բաւեմ, ելի *vn.* to suffice, to be capable, to be able; to furnish; to suffer.

Բաւեցուցանեմ, ուլի *va.* to render sufficient, to give sufficiently; to satisfy, to content; to suffice.

Բաւիղ, ւղի, դաց, Բաւղակ *s.* maze, labyrinth. [labyrinth.

Բաւղակաձեւ *a.* in the shape of a

Բբիւն *s.* noise, confused sound.

Բբուկ, բբկաց *s.* crest, comb, coxcomb.

Բգեաշխ, Բգեշխ, աջ *s.* consul; mayor; prince; փոխանակ - ի, proconsul.

Բգեշխութիւն *s.* consulate.

Բեգեկ *s.* repair. [derbolt.

Բեղակ, Բեղեկ *s.* sun; light; thun-

Բեղիար, աջ *s.* Belial; devil, demon.

Բեկ *a.* broken; deject.

Բեկանեմ, բեկի *va.* to break; to break to pieces; to crack, to split; to dishearten.

Բեկանիմ, բեկայ *vp.* to break; to lose courage, to be discouraged; to reflect. [gible.

Բեկանուա *a.* brittle, frail; refran-

Բեկար *s.* tribute, impost: vicar.

Բեկբեկ *a.* broken; interrupted, discontinued: full of caresses, effeminate, soft, affectedly delicate, affected; *s.* affected woman.

Բեկբեկեմ, ելի, Բեկբեկիմ, ելայ *vna.* to break, to break to pieces; to reflect; to prim; to stammer, to stutter; *mus.* to quaver.

Բեկբեկումն *s.* fracture; refraction;

inflection; quaver; affected ways, lolling, grimace.

Բեկոր, ոց *s.* fragment, piece, morsel; -ք քարանց, շինուածոց, rubbish.

Բեկումն *s.* breaking; rupture, fracture; fraction; refraction; rebuff; -ողոց, discouragement, despondency.

Բեկտեմ, եցի *va.* to break to pieces, to break.

Բեհեզ, ոց *s.* byssus, muslin.

Բեհեզեայ, Բեհեզեդէն *a.* of byssus.

Բեղմաւոր, Բեղմաւոր *a.* fruitful, fecund.

Բեղմաւորեմ, եցի *va.* to make fruitful, to fecundity, to produce.

Բեղմաւորութիւն *s.* fecundity.

Բեմ, Բեմք, ոց, աջ *s.* step; sanctuary; seat, bench, bar; tribunal.

Բեմական *a. s.* that beholds the altar or sanctuary; clerk, clergyman.

Բեմասացութիւն *s.* oration or discourse delivered from the chancel, the pulpit or the tribunal.

Բեհորձ *s.* a note in music.

Բեռն, ոին, ոանց *s.* burden, load, weight; cargo; duty; bale.

Բեռնաբարձ, Բեռնակիր *s.* porter, bearer, labourer; waggoner.

Բեռնակրութիւն *s.* carriage, conveyance; cargo.

Բեռնաւոր *a.* burdened.

Բեռնաւորեմ, եցի *va.* to load, to burden. [ed.]

Բեռնաւորիմ, եցայ *vn.* to be burdened.

Բեր *int.* come now! come on!

Բեր, ոց, կց *s.* product, fruit: a note in music.

Բերան, ոց *s.* mouth; entrance, opening; narrow entrance of a harbour; orifice; defile; anus; -ի-, face to face; ի-, ի-ոյ, by heart, by rote; ի-գիտել, ուսանել, առնուել, ունել, to learn by heart; -սրոյ, edge; -գեաց, mouth; արկանել, կոտորել ի-սրոյ, հարկանել -ով սուսերի, to kill with the sword, to put to the sword; ի-սովուն, at the beginning of the famine; ըստ-, each, so much a head, apiece; աղաղակէր ամենայն-, every one or body cried out, all the people cried out; -Ժողովոյն, orator of the assembly or council; նա եղիցի քեզ-, he will speak for you; գրել ինչ ի-ոյ ուրուք, to write under dictation; ի-ս լինել, հարկանիլ, առաջալիլ, -ի վայր անկանիլ, to fall upon one's face; գոյժ ի-առնուել,

to bring bad news; երգս ի-առնուել, to sing, to warble; ի-ոյ ուրուք, on account of or in the name of some one; ի մի-, ընդ մի-, ի միողէ-ոյ, with one voice, unanimous; -ի վայր, ի վերայ-ոյ, lying upon one's face; ընդ-ածել, to repeat incessantly; բանս ի-դնել, to suggest, to hint; -ք ճրագաց Տ. Բազմակալ.

Բերանաբաց *a.* that has the mouth open, open-mouthed; delighted to admiration; *ad.* open-mouth, open-mouthed; -մնալ, կալ յակճիւս, սլուցեալ or լեալ հայել, to gape after, at, for, to desire ardently, to long for impatiently, to contemplate open-mouth.

Բերանալիւր *a. ad.* with the mouth full.

Բերանալոյժ *a.* that says whatever comes uppermost; not fasting; gluttonous.

Բերանալուծութիւն *s.* too great a freedom of speech; gluttony; state of a person who is not fasting.

Բերանակալ *s.* lid; cork.

Բերանակապ *s.* bit, bridle, gag; *a.* with the mouth shut, dumb, speechless; -լինել, to become dumb.

Բերանանամ, աջայ *vn.* to form itself a mouth, to open, to flow away, to stream.

Բերանացաւ *a.* that has a pain in the mouth; *s.* sore mouth.

Բերանացի *ad.* with the mouth.

Բերանացուցանեմ, ուցի *va.* to make a mouth, an aperture, to open.

Բերդ, կց *s.* fortress, castle.

Բերդակալ, աջ *s.* governor of a castle, commander of a fortress, castellan; -ք, garrison.

Բերդակալք, Բերդակալեանք *s. pl.* guard of a fortress, garrison.

Բերդամարտութիւն *s.* war against a fortress.

Բերդամէջ *s.* the interior or centre of a fortress.

Բերդասպահ Տ. Բերդակալ.

Բերդարդեւ *a.* imprisoned in a fortress. [garrison.]

Բերդեան *s. pl.* fortresses, castles;

Բերեմ, բերի *va.* to carry, to bring, to bear; to produce; to conduct, to lead back, to drag along; to provoke; to refer; to render; to suffer, to support; -զնմանութիւն, to imitate; to resemble, to be like; յինքեանս -զկեղծիւ, to feign, to dissimulate, to pre-

tend; - ընդ միոյ երեսուն, to give thirty for one; - զլծիւ, to give sentence; - զլուռութիւն, to be silent, to hold one's tongue; ոչ բերէ ասել կարգ բանիս, the order of mine discourse does not permit me to say; - ատելութիւն ընդ ումէք, to hate, to dislike some one; նախանձ - ընդ ումէք, to envy some one; - սրամտութիւն ընդ ումէք, to be angry with some one; to be offended; ի գործ -, to make use of; խորհուրդ - ընդ ումէք, to consult, to take counsel with some one; ոգի -, to strengthen one's self, to become strong; ոչ - զփառս ուրուք, to envy the glory of some one; ի համար, ի հաշիւ -, to count, to enumerate; տալ -, to cause to be conveyed, to despatch; ի միտս, ի յուշ -, to remember; օտարացուցիչս իմն բերես ի լսելիս մեր, you tell us strange things.

Բերիմ, բերայ *vp.* to go; to carry or to bear one's self; to be inclined, to lean; to behave one's self, to act; զինչ օգուտ յայնմանէ բերցի, what advantage will result from it? - ի վերայ ջրոց, to walk on the waters; ընդ երկիր -, to travel, to voyage; to be busy with mundane things; առ երկրաւ -, to travel round the world; to shed on the earth; անխախտ ընդ մեզս -, to be given up to sin; այսր անդր - or բերեալ լինել, to go here and there; to be taken hither and thither; շուրջ - զօրինօք Աստուծոյ, to observe the laws of God; - ի կործանումն, ի վայր, to fall into ruin, to fall down; ի նախանձ or նախանձու -, to envy, to covet; ի բարկութի or բարկութի -, to get angry; ընդ քիրան -, to sweat, to perspire; և այլ որ ընդ սոքօք բերին, և որ զինի բերին ասացեալքն, and so on for the rest, as follows.

Բերկրաւի, Բերկրաւի, Բերկրաւից, Բերկրաւի a. joyful, delicious, delightful, pleasant, diverting, delectable; content, cheerful.

Բերկրամիտ a. joyful, cheerful.

Բերկրանոց s. belveder, stage.

Բերկրանք s. *pl.* joy, mirth, pleasure, content, delight; բերկրանօք *ad.* deliciously. [cheerful.]

Բերկրապատար a. joyful, joyous,

Բերկրարար a. gay, joyful, that gives joy, delightful, pleasant.

Բերկրեմ, եցի, Բերկրեցուցանեմ,

ուցի *va.* to rejoice, to give joy, to recreate, to divert, to delight, to enliven, to please.

Բերկրիմ, եցայ *vn.* to rejoice, to be delighted, pleased.

Բերկրութիւն s. joy, mirth, contentment, pleasure, delight, gaiety, agreeableness, satisfaction, complaisance, mildness.

Բերումն s. portage, carriage; exigence; tendency; proneness, propension, inclination; fertility.

Բերրի a. fruitful, fertile.

Բեւեկն, ոց s. turpentine.

Բեւեկնի s. turpentine-tree; juniper-tree; բեւեկնոյ խիժ or կռէզ, colophony, rosin.

Բեւեռ, ի, աց s. nail: pole; դարձնոց բեւեռաց, nail-trade; բեւեռօք հաստառել, to nail; հանել զբեւեռն, to unvail; բեւեռով զ- թափել, one ill chases another; (diamond cut diamond).

Բեւեռագործ s. nailer, nail-maker; -ութիւն, nailery.

Բեւեռակապ, Բեւեռապլնդ a. nailed, fastened with nails.

Բեւեռաձեւ a. cuneiform.

Բեւեռեմ, եցի *va.* to nail, to nail up, to fasten with nails.

Բեք, Բեք a. rich, potent; *int.* o! oh!

Բզաք s. goat castrated.

Բզզամ, ացի, Բզզեմ, եցի *vn.* to buzz, to hum, to murmur.

Բզզումն, Բզզանք s. buzz, hum.

Բզէզ, եզոյ, Բզիզ, զոյ s. scarab, beetle; stag-beetle; cockchafer.

Բզուկ s. *bot.* myosotis, mouse-ear, forget-me-not. [devil.]

Բեւեղեբուզ s. Beelzebub; satan,

Բէժ, Վէժ s. cover; curtain.

Բէկ s. prince, bey.

Բէշկ մէկոյ, բէշկի մէկոյ s. beaver, civet, civet-cat.

Բէշ, Բէժ s. back, shoulder; handle of a weaver's comb. [tuse.]

Բթամիտ a. stupid, dull, heavy, ob-

թանամ S. Բթիմ.

Բթանկիւն a. obtuse-angled, obtus-angular.

*Բթանշան s. *gr.* grave accent.

Բթացուցանեմ, ուցի, Բթեմ, եցի, Բթեցուցանեմ *va.* to blunt, to make less sharp or piercing, to take off the point, to rust; to stupify, to make stupid or heavy.

Բթիմ, եցայ *vn.* to make one's self dull, less keen; to be dull, stupid, to grow rusty.

Բթաբեր, Բթակն *a.* blear, bleared; *S.* Գիճակն.

Բժժագործ *a.* talismanic, that makes talismans or amulets.

Բժժանք *s. pl.* talisman, amulet, phylactery.

Բժիշկ, բժշկի, բժշկաց *s.* physician, doctor.

Բժշկական *a.* medical.

Բժշկականութիւն *s.* physic, medicine.

Բժշկապետ *s.* first physician.

Բժշկարան *s.* place of cure; doctor's shop; medical book.

Բժշկելի *s.* curable.

Բժշկեմ, եցի *va.* to cure, to physic, to remedy, to dress.

Բժշկութիւն *s.* cure, attendance, recovery, dressing; medicament, medicine, remedy.

Բժոռ *a.* bleared. [eyes.]

Բժոռիմ, եցայ *vn.* to have bleared

Բժոռութիւն *s.* blearedness.

Բիբ, բբի, բբաց *s.* pupil, apple of the eye.

Բիբեմ, եցի *vn.* to pip, to chirp.

Բիբլոս *s.* papyrus; bark, peel, skin; parchment, book.

Բիծ, բծոյ *s.* blearedness.

Բիւ *s.* azure, bright blue.

Բիծ, բծից, բծոյ *s.* spot, stain; sun-burning; blot, blemish; soil; small pustule; *a.* spotty, nasty; - աչաց, web; - ի մարմնի, mole, mark, spot; -բ ադամանդի, flaws, specks in a diamond; - զնեւ, -ս կարկառեւ, շփեւ, արկանեւ, ի - տանեւ, ի ներքոյ բծի զնեւ, to blame, to find fault with, to accuse, to criticise, to censure, to calumniate.

Բիտ *s.* spur of a cock, etc.

Բիբ, բբի, բբաց *s.* large stick, club, cudgel.

Բիրտ *a.* big, coarse, awkward, rude, clownish, rough, rustic, wild, base, ungenteel, clumsy, heavy, impolite, dull, ignorant, brutal.

Բիւր, ոց, ուց *s.* myriad; ten thousand; *a.* much, many, several; -, -ս, -իցս *ad.* ten thousand times, several times, often.

Բիւրաբեղուն *a.* very fruitful, very abundant. [lours.]

Բիւրադոյն *a. ad.* of a thousand co-

Բիւրազի, Բիւրակերտ, Բիւրապա-

տիւ *a. ad.* of several shapes or kinds, several, many, multitudinous.

Բիւրակնեայ *a.* having many precious stones. [thousand soldiers.]

Բիւրապետ *s.* commander of ten

Բիւրասպի *a.* that has ten thousand horses; that has many wounds.

Բիւրաստեղն *a.* having many branches or boughs.

Բիւրաւոր *a.* ten thousand or ten millionaries; thousand, many, immense, numberless.

Բիւրեղ, աց *s.* beryl; crystal.

Բիւրեղանման *a.* crystalline.

Բիւրեղանամ, ացայ, Բիւրեղացուցանեմ, ուցի *va.* to crystallize.

Բիւրեղացումն *s.* crystallization.

Բլթակ, ի, աց *s.* lobe of the ear; - սրտի, auricles of the heart; - լերդի, lobe of the lungs.

Բլթ, բլթաց *s.* loaf; cake, bun.

Բլակն *s. a.* cover, lid; that has a cataract in the eye, blind.

Բլակնիմ, եցայ *vn.* to have a cataract in the eye.

Բլակնութիւն *s.* state of a person who has a cataract or web in the eye, obscurity of vision.

Բլանամ *S.* Բլակնիմ.

Բլացուցանեմ, ուցի, Բլեցուցանեմ *va.* to obscure the sight, to blind; to blunt, to rust.

Բլուր, բլրոց *s.* hill, hillock.

Բլրակ, աց *s.* hillock, knoll.

Բլրացի, ցւոյ *a.s.* inhabitant of a hill.

Բծախառն, Բծաւոր *a.* spotted, stained, faulty.

Բծաւորեմ, եցի *va.* to spot, to soil.

Բծեմ *S.* Բիծ զնեմ.

Բծիծ *s.* louse; քաղէլ զս, to louse, to free from lice.

Բծկան *a.* spotted, soiled, vicious, dishonest, ugly.

Բծկանութիւն *s.* spot, soil, fault, ugliness, deformity.

Բլխեմ, եցի, Բլխեցուցանեմ, ուցի *va.* to produce, to cause; to spread; to pour.

Բլխիմ, եցայ *vn.* to flow, to drop, to gush, to stream, to spout out; to derive, to emanate, to come, to proceed, to arise, to spring from.

Բլխումն *s.* source, gush, eruption; emission, spiration, proceeding, emanation.

Բլուկ, Բլուկ *s.* pot, earthen vessel.

Բղջախոհ, աջ *a.* luxurious, lascivious, lewd, lecherous.

Բղջախոհութիւն *s.* luxury, licentiousness, incontinence, lasciviousness.

Բճիճ, բճճաց *s.* cell of a honeycomb.

Բնաբան *s.* theme, text.

Բնաբանութիւն *s.* physics.

Բնաբար *ad.* naturally.

Բնաբարձ առնեմ *S.* Բնաջնջ առնեմ.

Բնաբնակ *a.* native, natural; - գաւառ, native country.

Բնաբոյս *a.* natural, innate.

Բնագաւառ *s.* native country.

Բնագէտ *s.* natural philosopher.

Բնագիտական *a.* physical.

Բնագիտութիւն *s.* physics.

Բնագիր *s.* original, text.

Բնագիր *s.* camp, encampment.

Բնազանցական *a.* metaphysical.

Բնազանցութիւն *s.* metaphysics.

Բնազանցորէն *ad.* metaphysically.

Բնազնին *s.* physiognomist; natural philosopher. [*sical.*]

Բնազնական *a.* physiognomic; phy-

Բնազնութիւն *s.* physiognomy; physics.

Բնալոյծ *s.* chymist.

Բնալուծական *a.* chymical.

Բնալուծարան *s.* laboratory.

Բնալուծութիւն *s.* chymistry.

Բնախօս *s.* physiologist; moralist; apologist; veridical, truth-telling.

Բնախօսական *a.* physiological.

Բնախօսեմ, եցի *vn.* to philosophize; to discourse of natural things.

Բնախօսութիւն *s.* physiology; physics.

Բնածին *a.* innate, natural.

Բնակ, աջ *a.s.* inhabitant, native, indigenous; inherent; habitation, dwelling; sepulchre, tomb.

Բնակակից *a.* that dwells together; cohabitant.

Բնակակցութիւն *s.* cohabitation.

Բնական *a.* natural; -, - իմաստասէր, այր, philosopher; physician; -ն, physics; -ք արուաց, genitals; -ք, - լոյս, օրէնք, light of nature, natural law.

Բնականաբար *ad.* naturally.

Բնականամ *S.* Բնակեմ.

Բնականապէս *ad.* naturally.

Բնականութիւն *s.* nature, naturalness; simplicity.

Բնակարան *s.* habitation, house, home, lodging, dwelling, chamber.

Բնակաւէտ *a.* adapted for lodging; full of habitations.

Բնակաւոր *a.* settled resident; natural.

Բնակեմ, եցի, Բնակիմ, եցայ *vn.* to inhabit, to dwell, to lodge, to reside, to make abode, to sojourn, to settle, to occupy; - ի միասին, to cohabit.

Բնակեալ *s.* dwelling, lodging, residence, abode, station.

Բնակեցուցանեմ, ուցի *va.* to lodge.

Բնակիչ *a.s.* inhabiting, dwelling; inhabitant.

Բնակից *a.* of the same nature or essence, consubstantial; that dwells together, cohabitant.

Բնակութիւն *s.* habitation, inhabitation, inhabitation, dwelling, residence; station, lodging, home, establishment, house; habit, custom.

Բնակունակ կայանք. sepulchres.

Բնակցութիւն *s.* consubstantiality; cohabitation.

Բնաձոր *s.* extensive valley.

Բնամատեն *s.* original.

Բնանամ *S.* Բնաւորիմ.

Բնաշխարհ *s.* country, reign.

Բնաշխարհիկ *a.* of the same country, native; *s.* countryman, compatriot.

Բնապատմութիւն *s.* natural history.

Բնաջնջ առնեմ *va.* to exterminate, to destroy entirely, to extirpate; - լիւնել, to be exterminated or extirpated.

Բնատէր *s.* true owner, master, prince.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ -, - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; -, - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ -, everywhere; throughly.

Բնաւիմբ, Բնաւին *S.* Բնաւ *ad.*

Բնաւոր *a.* natural, innate; - յօժարութիւն, temper, inclination.

Բնաւորեմ, եցի, Բնաւորեցուցանեմ, ուցի *va.* to habituate, to accustom.

Բնաւորիմ, եցայ *vn.* to custom or habituate one's self.

Բնաւորութիւն *s.* habit, custom; character, temper, disposition, nature, humour, inclination, genius.

Բնդեռն, դռանց *s.* cantharides.

Բնի, Բնիկ *a.* natural, innate, original, proper, radical, native, natural, indigenous; - քաղաքակցութիւն, state of a native; -ք, *s.* aborigines.

Բնիոն, ից *s.* mite, farthing, obole.

Բնութեանակից *a.* of the same nature, consubstantial.

Բնութիւն *s.* nature; essence, substance; being, entity; the elements; disposition, constitution, temper; humour, inclination, genius; birth, naturalism; person, hypostasis; quality, manner; sex; *ստուեր է և ոչ - ինչ*, it is a shadow and not a substance; *ամ - գաղանաց և թռչնոց*, all kinds of flesh and fowl; *հասուցանել զհարկ բնութեան*, to pay the tribute of nature; *զզորդին արարածոց -ք*, all nature is in commotion or confounded; *են սոքա բնութեամբ Փերմանացի*, these are by origin Germans; *մի թէ յիւրմէ բնութենէ եդ զբանն*, did he say it out of his own head? *բնութեամբ* *ad.* naturally; really, truly; physically; personally, hypostatically.

Բնուս, *ի - ad.* naturally, originally, radically. [roar.

Բնէմ, *եցի* *vn.* to bellow, to low, to roar. *s.* bellow, roar; sound.

Բոբ *s.* basket; sack.

Բոբոզն *s.* buffalo.

Բոգ, *ոյ* *s.* *bol.* gentian.

Բող, *ից*, *այ* *sf.* whore, prostitute, strumpet, street-walker.

Բողբոջ, **Բողահամանի**, **Բողարած** *a.* whoremonger, whoremaster, that keeps a strumpet, that frequents brothels, lewd, lecherous, lecher.

Բողանամ, *ացայ* *vn.* to prostitute one's self, to whore. [dy house.

Բողանոց, **Բողատուն** *s.* brothel, baw-

Բողաւադ *s.* pimp, go-between.

Բողորդի *s.* illegitimate child, bastard, whoreson.

Բողութիւն *s.* whoredom, prostitution, whoring.

Բողաուն *S.* **Բողանոց**.

Բոժոժ, *այ* *s.* bell, small bell, hand-bell, rattle; coral.

Բոլոր, *ից* *a.s.* all, total, entire; garland, crown, circle; bud, button; environs; - *գիր*, primer. [cular.

Բոլորածիր *a.* circular, round, orbic-

Բոլորակ *a.s.* round, circular; circle, circuit, orb. [make round.

Բոլորակեմ, *եցի* *va.* to round, to

Բոլորակութիւն *s.* roundness, rotundity, circle, orb.

Բոլորաձեւ *a.* round, circular, orbicular; *ad.* roundly, circularly.

Բոլորանիստ *a.* circularly situate.

Բոլորանուէր *a.* all offered, very devoted.

Բոլորաշէն *a.* rotund. [caust.

Բոլորապառուղ *a.* all offered; *s.* holo-

Բոլորեմ, *եցի* *va.* to round; to crown, to finish; to environ, to surround, to begird; to bring together.

Բոլորեքեան, *եցունց*, **Բոլորեքին**, *եցուն* *s.pl.* all, every body, every one, all things. [rotund.

Բոլորի *a.* round, circular, orbicular;

Բոլորովիմբ, **Բոլորովին** *ad.* all, entirely, totally, quite, utterly; *a.* all.

Բոլորութիւն *s.* whole, total; roundness, rotundity.

Բոլորումն *s.* rotundity; roundness, circle; completion, accomplishment, end.

Բոկ *a. ad.* barefooted.

Բոկազնաց *a.* that walks barefooted.

Բոկանամ, *ացայ* *vn.* to pull off one's shoes or stockings.

Բոկացուցանեմ, *ուցի* *va.* to pull off stockings or shoes. [nel.

Բոկեղ *s.* ring biscuit, simnel, crack-

Բոկոտն *a.* barefoot, -ed. [person.

Բոկութիւն *s.* state of a barefooted

Բոհ *s.* slaver: dark.

Բոհբոհեմ, *եցի* *vn.* to foam, to slaver; to grunt.

Բոհմունք *s.pl.* threat.

Բողբոջ, *ից*, *այ*, *ոյ* *s.* shoot, sprout, scion; bud, germ.

Բողբոջազարդ *a.* having many shoots.

Բողբոջեմ, *եցի* *vn.* to bud, to bud again, to pullulate, to shoot, to germinate, to sprout.

Բողբոջումն *s.* germination.

Բողկ, *ից* *s.* horse-radish; *կարմիր -*, radish. [little horn.

Բողկուկ *s.* new horn of animals,

Բոլոն *S.* **Աղաբողոն**, **Փիլոն**.

Բողբ, *ոյ*, *այ* *s.* appeal; complaint; recourse; claim, lodging an appeal; -

բառնալ, *հարկանել*, *ունել*, *կարդալ*, *արկանել*, *S.* **Բողբեմ**.

Բողբական *s.a.* protestant.

Բողբականութիւն *s.* protestantism.

Բողբեմ, *եցի* *vn.* to appeal, to complain, to claim; to lodge an appeal; to complain.

Բոմբիւլոս *s.* silk-worm.

Բոմբիւն *s.* sound, resound, detonation, crash, great noise, explosion; echo; - *ս* *արձակել*, to resound, to clap; to crack.

Բոյթ, **բութի**, **թաց**, **Բոյթն**, **բութին**, **թանց** *s.* thumb: a tuning pin.

Բոյժ *s.* cure; remedy.

Բոյլ, բուլից *s.* company, body, assembly; -բ, *ast.* pleiades.

Բոյժ *s.* nourishment; expedient.

Բոյն, բունոց *s.* nest; niche; dwelling, lodging; -դնել, կառուցանել, to nestle, to make one's nest; հանել ի բունոց, to take out of the nest.

Բոյս, բուսոց *s.* herb, plant, simple; vegetative body; - բարուց, -բ բնու-
թեան, բարբ բուսոց, nature, temper, natural character; - արձակել, to bud, to pullulate.

Բոյրբ, բուրից *s.* pl. scent, smell; aroma.

Բոնոս, Բոնոսոս *s.* wild ox.

Բոնջաս *s.* bot. yellow southernwood.

*Բոշայ, ից *s.* gipsy man or woman.

Բոչոյ, Բոչոյ *s.* nag.

Բոռ, ոց *s.* hornet, drone.

Բոսոր *a.* blood-colour.

Բոսորած *a.* reddened.

Բոսորային, Բոսորառիւս *a.* reddish, red, dyed red; colour of blood.

Բով, բովք, վուց *s.* furnace, forge, coppel; mine; chimney, stove: grief, affliction: heat, ardour.

Բովանդակ *a.* all, total, entire, perfect, complete; -ն, the whole, the total, together.

Բովանդակ, Բովանդակասլէս *ad.* all, entirely, totally, completely.

Բովանդակեմ, եցի *va.* to assemble, to gather; to complete, to accomplete, to accomplish, to finish; to contain, to inclose, to comprehend; ի համառօտն - , to abridge.

Բովանդակութիւն *s.* total, totality, sum, amount; summary, abridgement, contents; completion.

Բովեմ, եցի *vn.* to be able; to suffer; to wait, to expect.

Բովիճայք *s.* aromatics, spice; incense; perfume.

Բովճրեմ, եցի *vn.* to torrefy, to toast, to brown, to parch.

Բովք *S.* Բով.

Բոսոտ, ից *s.* mow-worm; moth, wood-fretter.

Բոսոտակեր *a.* mothy, worm-eaten; - լինել, to get moth-eaten.

Բոր, ոյ *s.* leprosy, itch, scurf; - գրաստուց, farcy. [vein of nitre.

Բորակ, ի *s.* nitre, borax; հանք - ի,

Բորբ, ի, ոյ *s.* brightness; heat; dark, mist; *a.* abundant.

Բորբոս, ի, ոյ *s.* mould, mouldiness, mustiness; ունել զհոս - ի, to smell musty.

Բորբոսահամ, Բորբոսային *a.* mouldy.

Բորբոսիմ, եցայ *vn.* to mouldy, to grow mouldy, to become musty.

Բորբորիա, Բորբորիառն *a.* that loves mire or mud; lascivious, lewd.

Բորբոք *s.* heat, violent heat, inflammation, fire; effervescence; fervour, rapture. [ed, with great heat.

Բորբոք, Բորբոքախառն *a.* hot, inflam-

Բորբոքեմ, եցի, Բորբոքեցուցանեմ, ուցի *va.* to inflame, to kindle, to set on fire, to burn; to warm, to heat; to rekindle, to revive.

Բորբոքիմ, եցայ *vn.* to be inflamed, kindled, to flame, to crackle; to be in a passion; to be mad.

Բորբոքիչ *a.* inflammatory.

Բորբոքումն *S.* Բորբոք.

Բորեան, ենից, Բորենի, Բորէ, Բորեն, ից *s.* hyena.

Բորեղ *S.* Բոր.

Բորկոնիմ *s.* thistle.

Բորոտ, ից, աջ *a.* leprous; scabby, itchy, scurvy.

Բորոտեմ, եցի, Բորոտեցուցանեմ, ուցի *va.* to render leprous or scurvy.

Բորոտանամ, աջայ, Բորոտիմ, եցայ *vn.* to be or become leprous or scurvy.

Բորոտութիւն *s.* leprosy.

Բոց, ոյ *s.* flame; fury; - արձակել, to flame.

Բոցադոյն *a.* flame-colour.

Բոցախառն *a.* mixed with flame, ardent, inflamed. [brightness.

Բոցածագումն *s.* brilliancy, lustre,

Բոցածաւալ *a.* that flames, flaming, blazing.

Բոցակէղ *a.* inflamed; kindled, burnt.

Բոցակիզեմ, եցի *va.* to flame, to pass above the flame; to burn, to kindle.

Բոցակիզութիւն *s.* burning, inflammation, deflagration.

Բոցակիծ *a.* that burns, consumes like flame. [eyes.

Բոցակնադոյն *a.* that has sparkling

Բոցաճաճանչ, Բոցանիչ *a.* flaming, blazing, bright, brilliant, sparkling.

Բոցանիւթ *a.* made or composed of flame or fire, luminous; *s.* angel.

Բոցանշան, Բոցանշոյլ *S.* Բոցաճաճանչ.

Բոցաշնչութիւն *s.* act of sending out flames.

Բոցաշունչ *a.* that sends out flames.

Բոցառես, Բոցառեսիլ, Բոցառիւլ *a.* like a flame, flaming, blazing, sparkling, bright, brilliant. [leaves.

Բոցառերեւ *a.* furnished with red

Բոցառիւյլ *S.* Բոցառառանջ.

Բոցեղէն *a.* of flame, luminous; *s.* angel.

Բու, ոյ *s.* owl.

Բուէճ *s.* horned-owl.

Բուլթ, բլթի *a.* blunt, dull, whose edge is worn; stupid, heavy; - անկիւն, obtuse angle; -, - շէշա, ոլորակ, *gr.* grave accent.

Բուլթակ, ալ *s.* thumb; prop, support; pin, peg; coppel, crucible; cork; ring put on the thumb.

Բուլթանկիւն *s.* obtuse angle.

Բուլթակ, Բուլթական, Բուլթիչ *a.* curative; medicinal.

Բուլթեմ, ելի *va.* to cure, to heal, to physic; to deliver; - զծարակ, to quench or slake thirst.

Բուլթումն *s.* cure, recovery of health; treatment, dressing of some disease or wound; medicament, remedy.

Բուլիճակ *s.* little horned-owl.

Բուլիճենիկ *s.* aromatics, perfume, fragrance; drugs, groceries.

Բուլիւրիկ *s.* chimney.

Բուծ, բծալ *s.* sucking lamb.

Բուծական *s.* nourishing; therapeutic.

Բուծանեմ, բուծի *va.* to nourish, to feed; to treat, to dress; to fatten.

Բուծարան *s.* park; food.

Բուծեմ *S.* Բուծանեմ.

Բուծին, ծնոյ *s.* wick, match.

Բուծումն *s.* nourishment, maintenance.

Բուղի *s.* bud, germ, offset.

Բուլճուլ *s.* husk of chestnuts.

Բուն, բնից, ոյ *s.* nature, native, origin, spring, root; stock, stalk, trunk, set, stake, stem: baggage: camp, army; ancestor; chief: *a.* own, natural, real, original, radical, true, principal; - աշտանակի, socket; - սեան, shaft of a column; Ի -, ց-, մինչև Ի -, մինչև ց-, Ի բնի, to the end, entirely; զգիշերն Ի -, all the night; -, Ի բնէ *ad.* naturally, by origin; - Ի ներս մտանէլ, to enter precisely, exactly; Ի - խկ ուսանէլ, to learn thoroughly; դուք որ - անարդ էք, you who are by nature vile; Ի բաղաքն Ի - նոցա, in their own capital; Ի - խկ յերկինս, in the heaven

itself; Ի բնին խկ Ի զամկի, in the same day of Easter; - բարեկենդան, quinquagesima Sunday; - բարեկամ, intimate friend.

Բունեմ, ելի, Բունիմ, ելոյ *vn.* to nestle, to make one's nest; to place one's self.

Բունիկ *s.* small nest.

Բունծ *s.* clod, glebe.

*Բունկալ *s.* nest-egg.

Բունկէն *a.* cells, pigeon-holes.

Բուշա, բշոյ, աի *s.* chyst; bladder; bubo; carbuncle.

Բուռ, բուր *s.* lime; plaster; varnish.

Բուռն, բուռնց *s.* fist; hand; violence, force, tyranny; *a.* tyrant, usurper; impetuous, furious, fiery, spirited, energetic, unruly, vehement, vigorous, angry, enraged, tyrannical, predominant, powerful; *ad.* violently, ardently; with violence; - մի, a handful; - առնել, լինել, Ի վերայ դնել, to force, to offer violence; - հարկանել, to undertake; Ի - արկանել, առնուլ, զբաւմբ ածել, արկանել, ընդ բաւմբ ունել, to take, to grasp, to arrest; to rule, to conquer, to subjugate; - հարկանել զօճեաց, to take by the neck; Ի բռն ունել, դնել զոգի or զոգիսն, to risk, to hazard, to expose one's self to peril; Ի - գալ, անկանել, to be taken, seized, arrested; - դէս or դէս ունել, to aim at.

Բուսաբեր *a.* vegetative.

Բուսաբերութիւն *s.* vegetation.

Բուսազգեստ *a.* adorned with herbs or vegetables.

Բուսակ, ալ *s.* small plant; herb, plant, vegetable.

Բուսական *a.* vegetable, vegetative; -բ, plants, vegetables.

Բուսանիմ, բուսոյ *vn.* to spring, to grow, to pullulate, to bud, to shoot, to take root, to appear, to vegetate, to sprout out; to grow again.

Բուսարձակ *S.* Բուսաբեր.

Բուսուցանեմ, ուցի *va.* to produce, to put forth, to shoot, to sprout.

Բուս *s.* coral.

Բուս, բուր *s.* nourishment, food.

Բուրազուարթ *a.* fragrant, odoriferous.

Բուրանոյ *s.* censer.

Բուրաստան *s.* garden; orchard.

Բուրդն, բրդանց *s.* pyramid; tower.

Բուրդ, բրդոյ *s.* wool.

Բուրեմ, եցի *una.* to smell, to exhale, to issue; - **զհոտ անոյշ**, to embalm, to perfume; - **ժահահոտ**, to stink, to have a bad smell.

Բուրուառ, *այ* *s.* censer.

Բուրումն *s.* smell, odour; flavour; fumigation; - **անուշից**, perfume, pleasant scent.

Բուրվառ *S.* **Բուրուառ**. [tion.

Բուբ, բբոյ *s.* snow-storm; tribula-

Բլամ, Բլեմ *S.* **Բնչեմ**.

Բլին *S.* **Բնչումն**, **Բառաչ**.

Բջիջ *S.* **Բճիճ**.

Բջանք *s.* buzzing, hum.

Բաժեփ *a.* plastered.

Բռեմ, եցի *va.* to plaster; to white-wash; to rougheast.

Բռաբար *ad.* violently, forcibly, tyrannically. [force.

Բռաբարեմ, եցի *va.* to violate, to

Բռաբարու *S.* **Բռնադատ**.

Բռնաբարութիւն *S.* **Բռնադատութիւն**.

Բռնադոյն *a.* stronger, very violent, very impetuous.

Բռնադատ *a.* violent, coercive, troubled, constrained, forced.

Բռնադատանք *s. pl.* violence, force, constraint.

Բռնադատեմ, եցի *va.* to violate, to force, to oblige, to necessitate, to compel, to convince, to subject, to constrain, to exact, to persecute.

Բռնադատութիւն *s.* violence, force, constraint, assault, persecution, extortion; violation, rape.

Բռնադբօսեմ *S.* **Բռնադատեմ**.

Բռնադբօսիկ *a.* forced, constrained, affected. [թիւն.

Բռնադբօսութիւն *S.* **Բռնադատութիւն**.

Բռնալիր *ad.* with unsparing hand, by handfuls, liberally.

Բռնակալ, *այ* *a. s.* tyrant, despot, usurper.

Բռնակալեմ, եցի *va.* to tyrannize.

Բռնակալու *S.* **Բռնակալ**.

Բռնակալութիւն *s.* tyranny; despotism.

Բռնական *a.* violent, tyrannical.

Բռնակռիւ *s.* wrestler; wrestling.

Բռնահարեմ, եցի *va.* to force, to oppress, to molest; to fist.

Բռնահարութիւն *s.* vexation, oppression.

Բռնամահ *a.* died by a violent death, killed, murdered; *s.* self-murderer.

Բռնամարտիկ *s.* wrestler, pugilist,

boxer, athlete, martial, warlike; inextinguishable.

Բռնամարտիկ կռիւ, Բռնամարտիկն, Բռնամարտութիւն *s.* pugilism, wrestling, boxing, fisticuffs.

Բռնանամ, այց *vn.* to encroach, to invade, to subject, to tyrannize, to rule, to reign.

Բռնաշունչ *a.* violent (wind).

Բռնապտակ *s.* blow with the fist, fisticuffs; **բռնապտակօք ձեռակոծել**, to beat with the fist, to thrash, to thump.

Բռնատեղ *s.* handle.

Բռնաւոր *a.* violent, impetuous; *s.* tyrant, usurper.

Բռնաւորաբար *ad.* tyrannically.

Բռնաւորական *a.* tyrannical, violent.

Բռնաւորեմ, եցի *va.* to force; to tyrannize, to encroach.

Բռնաւորութիւն *s.* tyranny.

Բռնաքար *s.* stone thrown with the hand.

Բռնեմ *S.* **Բմբռնեմ**.

Բռնի *ad.* violently, forcibly, in spite of, by all means, involuntarily; *a.* forced, violent, involuntary, constrained; bound.

Բռնիկէթ *s.* cuff, boxing-match.

Բռնութիւն *s.* violence, force, concussion, constraint; usurpation, tyranny; push, assault, vehemence, vivacity, transport; fury, phrensy, impetuosity.

Բռնցի *ad.* with fist; - **հարկանել**, to cuff, to box, to fist; - **հարուած**, fisticuffs. [multuous, troubled.

Բռչոյ *a.* carried off by force; tu-

Բռեմ *S.* **Բուծանեմ**.

Բռկան *a.* fattened.

Բրաբիօն, այ *s.* recompense, prize, laurel, palm; *bot.* tuberosity.

Բրած *s.* hollow, cavity.

Բրածեծ *a.* struck with a stick; - **առնել**, to bastinado, to beat with a stick; - **դան**, bastinado.

Բրածոյ *a.* hollowed; - **ք** *s.* fossil.

Բրաւոր *s.* that carries a stick.

Բրդաձեւ *a.* pyramidal.

Բրդաղդեաց *a.* hairy, furnished with wool, covered with mourning, woolly.

Բրդղղեալ *a.* ragged, tattered.

Բրդեմ, եցի *va.* to crumble; - **ի բարկութիւն**, - **ի սրամտութիւն** **բարկութեան**, to be on a passion, to be angry, mad.

Բրդոն *s.* crumb, morsel.

Բրդու *s.* ospray.

Բրեմ, էջի *va.* to dig, to hoe, to dig with a mattock, to hollow, to trench, to sink, to undermine; to scratch.

Բրէտ *s.* wasp.

Բրինձ, բրնձոյ *s.* rice: prince.

Բրիչ, բրչաց *s.* hoe, pickaxe, spade, mattock.

Բրուտ, բրտից, տաց *s.* potter.

Բրտաբար *ad.* rudely, unmannerly.

Բրտանամ, ացայ *vn.* to become rude, rough, gross or uncivil; to thicken.

Բրտարան *s.* pottery.

Բրտացուցանեմ, ուցի *va.* to make hard, coarse, thick or rusty.

Բրտերախ *S.* Խտերախ.

Բրտութիւն *s.* harshness, asperity, roughness, crudity, aridity; rusticity, incivility, rudeness, impoliteness, brutality, caprice; - մարմնոյ, callosity, callus.

Բքաբեր, Բքալից, Բքայոյզ, Բքարար *a.* stormy; snowy, full of snow.

Բօթ, ի, ոյ *s.* sorrowful news.

Բօթաբեր, ից, աց *a.* that brings sad news, sorrowful; bearer of unhappy news. [ful, vexatious.

Բօթալի *a.* full of sad news, sorrow-

Բօթեմ *S.* Գուժեմ.

Գ

Գ (*kim*) գիմ or գեմ *s.* the third letter of the alphabet and the second of the consonants. It is sometimes confounded with or used for the letters *h* and *p*: գ, ք, three; third.

Գաբ, ի *s.* bot. rhubarb (the root); muzzle, snout; hook.

Գաբձիլ *s.* bot. rhubarb (the plant).

Գազաթն, թանց *s.* top of the head, skull, head; height, summit, top, ridge, pinnacle, extremity, end, brow.

Գազաթնակէտ *s.* zenith.

Գազաթնահայեաց *a. ad.* vertical; vertically.

Գազաթնամաշկ *s.* pericranium.

Գազաշիմ, էցայ *vn.* *S.* Բանդադուշիմ.

Գազաշոտ *a.* lecherous, lewd, immodeste.

Գազացեմ *vn.* to crow (of a cock).

Գադիշ, դշի *s.* heap of sheaves or bundles of cut corn.

Գազ, ի *s.* bot. tragacanth; milk-vetch: cubit. [ashes.

Գազախ, Գազաղ, աց *s.* embers;

Գազաղանամ, ացայ *vn.* to be reduced to ashes, to burn to ashes.

Գազաղացուցանեմ, ուցի *va.* to reduce to ashes, to burn.

Գազան, աց *s.* wild beast; brute, animal, beast. [cruelly.

Գազանաբար *ad.* brutally, fiercely,

Գազանաբարոյ, or բու *a.* brutal, beastly, fierce, inhuman, savage, wild, rude.

Գազանաբարոյութիւն or բութիւն *s.* bestiality; cruelty.

Գազանաբեկ, Գազանագէշ *a.* torn by a wild beast. [beasts live.

Գազանաբնակ *a.* desert, where the

Գազանաբոյժ *a.* keeper of a menagerery.

Գազանագոյն *a.* ferocious, savage.

Գազանակ *s.* small wild beast.

Գազանական *a.* brutal, beastly, fierce, wild. [that lives like a beast.

Գազանակեաց *a.* brutal, beastly,

Գազանակեր *a.* devoured by beasts.

Գազանակերպ *a.* like a wild beast.

Գազանակուր *a.* devoured or torn by a wild beast.

Գազանամարտ or մարտիկ *a. s.* that fights with wild beasts; combat and place to combat with wild beasts; - լինել, to combat with wild beasts.

Գազանամարտութիւն *s.* combat with wild beasts.

Գազանամիտ *a.* brutal, beastly, fierce, savage, inhuman, cruel.

Գազանամտութիւն [*S.* Գազանաբարոյութիւն.

Գազանային *S.* Գազանական.

Գազանանամ, ացայ *vn.* to become cruel, savage, to be fierce.

Գազանասիրտ *a.* ferocious heart.

Գազանասնոյց *a.* that produces or nourishes wild beasts.

Գազանացուցանեմ, ուցի *va.* to render fierce or cruel.

Գազանեղէն *a.* brutal, beastly, like a beast. [beasts.

Գազանընկէց *a.* thrown before wild

Գազանութիւն *s.* brutality, bestiality; fierceness, ferocity, inhumanity, barbarity, cruelty, rage, madness.

Գազանուտ *a.* abounding in wild beasts.

Գազար *s. bot.* carrot; parsnip.

Գազերբուակ *s.* sort of aromatic gum.

Գազի խէժ or խիժ or կռէժ *s.* pitch, gum tragacanth.

Գազլէն *s.* honey-dew, manna.

Գալար, ից *s.* turn, rotation; tenderness of heart, bowel.

Գալարաղի *a.* pitiful, that has a tender heart. [նօթ, matrass, retort.

Գալարափող *s.* horn, trumpet; - ա-

Գալարեմ, էցի, Գալարեցուցանեմ, ուցի *va.* to roll, to roll up; to twist, to writhe, to bend; to shrivel; to curl.

Գալարիմ, էցայ *vp.* to wriggle, to shrink, to curl, to roll up; to squat.

Գալարումն *s.* roll; fold, contraction, shrink; wrench, sprain, distortion, twisting, tortuosity.

Գալարուն *a.* tortuous, puckered.

Գալուստ, լըստեան *s.* arrival, approach, accession.

Գահ, ից, ուց *s.* throne; seat, chair; dignity; precipice, high and very steep place; անկանելի - է, - է ի - կործանիլ, հոսիլ ի - ից, ի - իցն զիժէլ, to be precipitated, to be thrown or to fall from one precipice to another; ի - ից մղէլ, to precipitate.

Գահազլնութիւն *S.* Գահերկցութիւն.

Գահազուխ *s.* first rank, head, first place; president.

Գահակ, աց *s.* chair: ring, link.

Գահակալ, աց *s.* successor; vicar.

Գահակալեմ, էցի *vn.* to succeed to the throne, to take the place of some one in dignity.

Գահակալութիւն *s.* succession to the throne or to some dignity.

Գահակից *s.* partner of the same throne or dignity.

Գահակցիմ, էցայ *vn.* to sit on the same throne, to have the same dignity as another.

Գահակցութիւն *S.* Աթոռակցութիւն.

Գահակեծար *a.* honourable, primary; - իշխանք, grandee, court, nobility.

Գահանշան *a.* remarkable in dignity, royal prince.

Գահասէր *a.* ambitious, desirous of grandeur or dignity.

Գահասիրութիւն *s.* ambition, immoderate desire of honour and grandeur.

Գահալէժ *a.* precipitated; - առնէլ, to precipitate, to throw from a precipice; - լինէլ, to be precipitated, to fall from above; - տեղի, precipice; -, - բերմամբ *ad.* precipitately, hurriedly.

Գահալիժեմ, էցի *va.* to precipitate.

Գահալիժութիւն *s.* precipitation; high precipice.

Գահաւանդ, աց, Գահաւանդակ *s.* cap, height, elevation, precipice, very high and steep place.

Գահաւոր *a. s.* that keeps a seat; page of the back stairs; throne.

Գահաւորակ, աց *s.* throne; palanquin; high canopy; gridiron.

Գահեմ, էցի *va.* to beat, to strike.

Գահերէց *s.* president, principal; primate; dean.

Գահերկցութիւն *s.* presidency; primacy; deanery.

Գահընկէց առնեմ *va.* to dethrone.

Գահընկէցութիւն *s.* dethronement.

Գահինք *s.* precipice.

Գահող, ոց *s.* a hunter's net.

Գահոյք, յից *s. pl.* throne; high canopy, arm-chair; state-bed, palanquin.

Գաղափոս, աց *s.* stone-cutter.

Գաղափար, աց *s.* idea, notion, image; opinion, thought; design, project, plan, conception; pattern, model, exemplar, form, example, cast, mould; copy, apograph.

Գաղափարական *a.* ideal.

Գաղափարեմ, էցի *va.* to conform, to imitate; to copy, to transcribe.

Գաղթ, ից *s.* transmigration, emigration, flight; journey; pilgrimage; the colony, the settlers or fugitives.

Գաղթական *a. s.* fugitive, refugee, settler; colony.

Գաղթականութիւն *S.* Գաղթ.

Գաղթանոց *s.* refuge, retreat.

Գաղթայր *s.* settler, fugitive.

Գաղթեմ, էցի *va.* to send abroad or from home.

Գաղթեմ, էցի, Գաղթիմ, էցայ *vn.* to leave one's home or country, to emigrate; to steal away, to escape, to flee; to take refuge, to retire.

Գաղճն, ձին *s. bot.* monk's rhubarb.

Գաղղիաբան *a.* who employs French phrases; who knows French.

Գաղղիաբանեմ, եցի *vn.* to frenchify.

Գաղղիաբանութիւն *s.* gallicism.

Գաղղիախօս *s.* who speaks French.

Գաղղիական *a.* french; - եկեղեցի, the gallican church; - բարբառ, the French language; ոճ - լեզուի, gallicism. [French, frenchified.

Գաղղիանամ, ացայ *vp.* to become

Գաղղիարէն *ad.* in French; after the French manner; *s.* French, the French language; - գիտել, ուսանել, խօսիլ, to know, to learn, to speak French; խօսի՞ք - , do you speak French? չգիտեմ, Տէր, չխօսում - , I do not know, Sir, I cannot speak French. [man.

Գաղղիացի, ցւոյ *a.s.* French; french-

Գաղղիացուցանեմ, ուցի *va.* to frenchify.

Գաղուծ, զթից *S.* Գաղթ.

Գաղջ, ից *a.* tepid, lukewarm.

Գաղջանամ, ացայ *vn.* to cool, to grow tepid, lukewarm; to slacken.

Գաղջացուցանեմ, ուցի *va.* to cool, to make lukewarm.

Գաղջութիւն *s.* lukewarmness, tepidity, coolness, slackness: indevotion.

Գաղտ, Գաղտաբար *ad. pr.* in secret, secretly, by stealth, unknown, underhand; - ընդ - , covertly, clandestinely.

Գաղտագնաց լինիմ *vn.* to steal away, to slip away.

Գաղտագողի *ad.* by stealth, clandestinely, secretly; *a.* secret, furtive, stealthy.

Գաղտագողօնք *s. pl.* theft; ի գաղտագողօնս անկանիմ, to conceal one's self, to hide.

Գաղտակեր *a.* that eats by stealth or secretly.

Գաղտակծութիւն *s.* cheat, imposture.

Գաղտակուր, կրաց, Գաղտիկրայ, ից, այց *s.* oyster; mother-of-pearl.

Գաղտաձիգ *a.* who throws secretly; that is thrown secretly.

Գաղտամարտ *a.* that makes war secretly or invisibly.

Գաղտամեամ *ad.* secretly, artfully, cunningly, cheatingly.

Գաղտանոց *s.* hiding-place.

Գաղտառու, աց *a.* that takes by stealth, deceitful, malicious.

Գաղտիկ *S.* Գաղտուկ.

Գաղտիկուր *s. bot.* borage.

Գաղանագործ *a.* that does, that works in secret; -ք, concealments, hidden actions, secret.

Գաղանագրութիւն *s.* steganography.

Գաղանածածուկ *a.* secret, occult, hidden, impenetrable; furtive, stolen.

Գաղանակուր *S.* Գաղտակեր.

Գաղանաձիգ *S.* Գաղտաձիգ.

Գաղանամարտ *S.* Գաղտամարտ.

Գաղանաշունջ *a.* that speaks or whispers in secret, informer.

Գաղանի, նւոյ, նեաց *a.* secret, occult, latent, hidden; stolen, furtive; clandestine. [destinely.

Գաղանի, նեաւ, նեօք, ի - ս *ad.* clan-

Գաղանիք, նեաց *s. pl.* secret, mystery; hidden or private place.

Գաղանորոգայթ *a.* that lays snares in secret, insidious.

Գաղանութիւն *s.* occultation, hiding, concealment; secret.

Գաղտորակ *a.* that takes, pursues in secret.

Գաղտուկ *ad.* secretly.

Գաճ, ի *s.* gypsum, plaster; պատել - իւ, to plaster.

Գաճաճ, ից *s.* pigmy, dwarf.

Գաճային *a.* ygpseous, chalky.

Գամ, եկի *vn.* to come; to arrive, to attain; to behave, to demean one's self, to act; to be inclined; to apply one's self with ardour; յառաջ - , to spring, to proceed, to emanate, to rise, to derive, to result; - ի միտս, յինքն, to recover one's senses; - ի լաւութիւն, to amend, to reform; - ի յուրութիւն, to grow worse; ընդ արհամարհանս - , to be despised; եկն ի վախճանել, he was near death; - աւուր, it is getting light; ի - աւուրն, at the break of day, at dawn; ի - երեկոյն, towards evening; - ի վտանգ, to run into danger or peril; - ի զարմացումն, to admire; - ի հարցումն, to interrogate; յերկիւզ - , to fear; - յողորմութիւն, to have pity; - ի զղջումն, to repent; - յիմն, to undertake; ի քննն - , to examine; - ի կարծիս ուրուք, to consent; յաղերս - , to grant, to become compassionate; ընդ ձեռամբ - , to fall into the hands of; - ընդ աղբ or աղաւառ, to stain, to soil one's self; - ընդ ծովս, ընդ փռն, to be smoked; to cover with dust; - ընդ կուսական արգանդ, to be born of a virgin; ընդ ուրուք կեանս - , to examine the life of some one; - ըստ կամաց or ըստ բանի ուրուք, to listen, to give attention; ըստ կարծեաց ուրուք - , to speak according to the opinion of

some one; սիրով - զմեռնըջաւ, to love traitors; - զայլ արամբ, to love another person's husband; - զտամբ իւրով, to take care of one's own household; շերկրաւ -, to turn, to travel round the world; - զիւրեք, to applicate one's self, to give one's self to; գինւոյ - զակամբ, to see double from wine; զօրինօք -, to keep the laws; զանառակութիւն -, to be inclined to debauchery; - զարբեցուցեամբ, զընչիւք -, to give one's self to drink, - to avarice; զբանիւք -, to chatter, to tattle; որքան - է քեզ, according to your strength; որչափ իւր - էր, as much as he could; - ի վերայ, to assail, to come upon; to happen some misfortune.

Գամ, մոյ or մու s. means, resources, remedy; hold, crack, opening; time, retaking; ոչ կարել - ս գտանել, not to know where to put the hands or feet, to be without remedy; - ս և հնարս գտանել, to find the way to do a thing; ոչ կարացին - և մուտ գտանել, they could not do more; - մի, ad. once; - ու, - ու, many times, successively, always; - քան զ-, little at a time, more and more.

Գամագիծ գտանեմ, Գամագիտ or Գամագիւտ լինիմ va. to find means or place, to take, to lay, to have hold; to find the means of vanquishing or to wrong, to obtain one's intention or design; to succeed; ոչինչ - լինել, to succeed never; իբրև չլինէր - պաշարմանն, despairing to take the city by siege.

Գամիւ s. bull-dog, mastiff.

Գայթ, ից s. slip, slide; scandal; obstacle, stumbling; fart; - ս արձակել, to fart, to break wind; - 'ի -, - 'ի -ի, a. hesitating, uncertain, inconstant; ad. irresolutely, remissly, in stumbling.

Գայթադական a. scandalous; scandalized.

Գայթադանք S. Գայթադողութիւն.

Գայթադեմ S. Գայթադիմ.

Գայթադեմ, եցի, Գայթադեցուցանեմ, ուցի va. to scandalize, to supplant; to stumble, to trip.

Գայթադեցուցիչ a. scandalous, who causes scandal.

Գայթադիմ, եցայ vn. to be scandalized, offended, to take offence, to be in a passion; to stumble, to slip, to trip.

Գայթադոտ a. slippery, slippy, sliding; who is easily scandalized.

Գայթադողութիւն, Գայթադումն s. scandal; stumble; obstacle. [etc.

Գայթակիմ, etc. S. Գայթադիմ, Գայթեմ, եցի, Գայթիմ, եցայ vn. to stumble, to trip, to glid, to slip.

Գայթոտ, աց a. that stumbles, trips; slippery.

Գայիտն s. lance.

Գայլ, ոց s. wolf; - մատակ, she-wolf; կորիւն - ոյ, wolf's cub; ցնկնիւ - ոյ, to whelp; ունաւ - ոյ, to howl.

Գայլ, ի s. gag; - 'ի բերան ածել, արկանել, հարկանել, to gag.

Գայլախաղ, ից s. pebble, flint.

Գայլախաղեայ a. made of pebble or flint.

Գայլակորիւն s. wolf's cub.

Գայլանամ, ացայ vn. to be like a wolf; to be ravenous.

Գայլենի s. wolf's skin.

Գայլիոն, ի s. trepan, awl; wimble.

Գայլոտ s. bot. hop.

Գայլ, ից s. mud, mire, filth; slough.

Գայլալիր a. muddy, miry, dirty.

Գայլամ, ացի, Գայլեմ, եցի vn. to lie down.

Գան, ից s. bastinado, blows with a stick, whip, lash, whipping; scourge, chastisement, punishment; - հարկանել, to cudgel, to strike with a stick, to whip; - ըմպել, to receive a bastinado, beating, blows, to be beaten with a stick or whip.

Գանալից a. much cudgeled, punished, chastised; - առնել, to give a heavy blow with a stick, to strike with a stick; - լինել, to be struck with a stick.

Գանահար a. that which beats; - լինիմ, Գանահարիմ S. Գան ըմպել.

Գանդ S. Գանդ.

Գանդաչեցուցանեմ, ուցի va. to ring (the bells), to resound, to echo.

Գանդատ s. complaint, lament, quarrel, woe, claim; - ունել, առնել S. Գանդատիմ.

Գանդատիմ, եցայ vn. to complain, to implore, to grumble; - զմիմեանց, to quarrel together.

Գանդիւն s. sound; echo.

Գանդուր a. frizzled, curled; -բ, curl; -բ ջրոց, ալեաց, little waves, bubbles. [dorned with curls.

Գանդրադել a. curled, frizzled, a-

Գանդրահեր a. curled, frizzled; whose hair is curled.

Քանդրեմ, եցի *va.* to frizzle, to curl, to crisp, to buckle.

Քանդք, գից *S.* Քանդիւն.

Քանեմ, եցի *va.* to cudgel, to scourge, to whip, to thump, to beat.

Քանկ, ից *s.* skull, cranium.

Քանկաբան *s.* craniologist.

Քանկաբանական *a.* craniologic.

Քանկաբանութիւն *s.* craniology.

Քանձ, ուց, ից *s.* treasure; heap; hymn; - արքունի, exchequer, finances; տուն - ու, treasure, treasury; - արքայի, privy purse of the king.

Քանձակ, աց *s.* abdomen, bowel.

Քանձահատ, աց *a.* peculator, cut-purse, pick-pocket.

Քանձահատութիւն *s.* peculation.

Քանձանակ, աց *s.* box, chest, casket; alms-box; poor-box; treasure, treasury; - մանկաւոյ, money-box. [rer.

Քանձապահ, Քանձապետ *s.* treasure.

Քանձապետութիւն *s.* treasury.

Քանձատուն, Քանձարան *s.* treasure, treasury; casket, chest, box (wherein money is put).

Քանձաւոր *s.* treasurer; receiver.

Քանձեմ, եցի *va.* to treasure up, to hoard, to amass treasures; to lay up in a trunk; to pocket.

Քանձող *s.* hoarder.

Քանումն *s.* bastinado; torment.

Քանչեմ, եցի *vn.* to cry, to scream.

Քաւաղեղ, գղաց *s.* cage, park; menagery; den, haunt; prison; գնէլ ի - , to shut up in a cage.

Քաւաղեղեմ, եցի *va.* to imprison.

Քաւացուցանեմ, ուցի *va.* to stretch on the ground, to lay down.

Քաւեմ, ացի, Քաւիմ, եցայ *vn.* to stretch or to lay one's self down.

Քաւն, ուին, Բաւնց *s.* lamb; - մայէ, the - baas. [rel.

Քաւնադմակ *s. bot.* stone-crop, sor-

Քաւնազգեստ *a.* dressed in lamb-skins; hypocritical.

Քաւնազէն *a.* belonging to the pascal lamb; *s.* immolation of the pascal lamb, Easter.

Քաւնալեղու *a. bot.* plantain.

Քաւնածին *a.* that brings forth lambs.

Քաւնամուր *s. pl.* a couple of lambs.

Քաւնամամ, ացայ *vn.* to become like a lamb.

Քաւնենի *s.* lamb-skin.

Քաւնիկ *s.* lambkin.

Քաւարս, ից *s. bot.* cornel.

Քաւին *s.* theorbo.

Քարգափումն, Քարգափք *s.* crack-ing, noise of planks; ի գարգափս յառ- նեմ, to jump, to dance, to stamp.

Քարգմանակ, աց *s.* crest, tuft, plume.

Քարեթան *s.* barley broth.

Քարեհատ, աց *s.* grain (sort of weight).

Քարեհաց, ից *s.* barley bread.

Քարեղէն *a.* of barley, that is made of barley.

Քարեջուր *s.* orgeat, beer; հանէլ, յօրինէլ զ-, to brew, to make beer.

Քարի, բույ, բեաց *s.* barley; grain; *a.* of barley. [spring; spring.

Քարնային, Քարնայնի *a. s.* vernal,

Քարնայնի or նոյ *ad.* of or belonging to spring.

Քարնանաբեր *a.* that brings spring; that is produced in spring.

Քարնանադէլ *a.* vernal; green.

Քարնանազայր *a.* increased in spring.

Քարնանամուտ *s.* entrance or commencement of spring.

Քարնանային *S.* Քարնային.

Քարնանի *S.* Քարնայնի *a. ad.*

Քարշ, ից *a.* execrable, ugly, deformed, slovenly; excrementitious; im-

pure; unchaste, smutty, obscene, lewd.

Քարշաբանութիւն *s.* immoral dis-course, impudent, immodest words.

Քարշահոտ *a.* stinking, fetid; *s.* stink; *ad.* stinkingly.

Քարշահոտութիւն *s.* stink, rank or bad smell, infection, fetidness.

Քարշանամ, ացայ *vn.* to be execra-ble; to soil one's self.

Քարշանք *s. pl.* execration, abomina-tion, horror; stain.

Քարշաստար, աց *s.* heel; sole of the foot. [deous, horrible.

Քարշատեսիլ *a.* ugly, deformed; hi-

Քարշէլ *a.* execrable, abominable, detestable; deformed, ugly, frightful, slovenly, dirty, filthy, fetid, loathsome, bad, base, infamous.

Քարշէլք *s. pl.* abomination, abomin-able thing or person; excrement: idols.

Քարշեմ *S.* Քարշիմ.

Քարշեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to abhor; to abhor, to detest; to make execrable. [that abhors, detests.

Քարշեցուցիչ *a.* that causes to abhor;

Քարշիմ, եցայ *vn.* to abhor, to abo-minate, to detest, to hate.

Գարշութիւն *s.* abomination, detestation, horror, execration; ugliness, deformity, the act of growing ugly; dirt, filth, ordure, stain, nastiness, filthiness.

Գարշումն *s.* disgust; abhorrence.

Գարշունակ *S.* Գարշէլի.

Գարուն, րնան *s.* spring.

Գարունաբեր *S.* Գարնանաբեր.

Գարօղի *s.* beer.

Գաւազ *s.* small hawk.

Գաւազան, աջ *s.* stick; rod, switch, whip; wand; cudgel; crook; flail; bar; sprig, shoot; twig; stock, lineage; — իշխանութեան, sceptre; — եպիսկոպոսական, crosier.

Գաւազանագիրք *s. pl.* book containing the history or the series of kings and patriarchs of a nation, catalogue, list, index, series; chronicle.

Գաւազանակիր *s.* crosier-bearer; vergier, mace-bearer.

Գաւազանաձերձ *a.* divided by the rod (sea, stone).

Գաւազանաձեւ *a.* in the form of a rod.

Գաւազանասառ *a.* that has punished or is punished with a rod.

Գաւազանաւոր *a.* that carries a stick or sceptre: *S.* Գաւազանակիր.

Գաւազանեմ, եցի *va.* to beat with a stick, to whip, to cudgel.

Գաւազաներգութիւն *s.* rhapsody.

Գաւաթ *S.* Բաժակ.

Գաւակ, աջ *s.* croup.

Գաւառ, աջ *s.* province, region, country; sky, climate; native land.

Գաւառակ, աջ *s.* small province.

Գաւառակալ *S.* Գաւառապետ.

Գաւառական *a.* provincial; native.

Գաւառակից *a. s.* of the same province, compatriot.

Գաւառակոյտ *a.* provincial; assembled from several provinces.

Գաւառապետ *s.* governor of a province, prefect; agent, manager; — միանձանց, provincial.

Գաւառապետութիւն *s.* dignity of a provincial; prefecture; — վանորէից, provincialship. [vernor of a province.

Գաւառապետ *s.* master, prefect, go-

Գաւարս, ից *s.* yellow millet.

Գաւիթ, լթայ *s.* vestibule, court, forecourt, porch, portico, —, — ոչխարաց, sheepfold, sheepcote; — եկեղեցւոյ, parvise.

Գբայթ *s.* home, house.

Գբայի, Գբեցի *a.* that dwells in a pit.
Գդուանք *s. pl.* caresses, cajolery, flattery, endearments.

Գդուեմ, եցի, Գդուեցուցանեմ, ուցի *va.* to caress, to cajole, to coax, to fondle, to flatter, to cocker, to dandle.

Գդուիչ *a.* caressing, fawning.

Գդակ, աջ *s.* cap, bonnet, coif; biggin; — ծաղկանց, calix.

Գեղդուր *S.* Հէն. [mark.

Գեղ, Գեղութիւն *s.* slit, rent, stain, Գեղ, գեղք *s. S.* Գեղարան. *a.* tight, stiff; intertwined, twisted.

Գեղթիւր, Գեղակի *S.* Խոտորակի.

Գեղանիմ, լայ *vn.* to twist, to wring, to writhe; to distress, to break one's heart; to grow tender, to be moved, to pity.

Գեղարան, Գեղոց, աջ *s.* an instrument of torture, press, gag, torture, fetters. [ding, distressing.

Գեղիչ *a.* heart-breaking, heart-ren-

Գեղում, գեղի *va.* to tighten, to press, to close; to wring, to distress.

Գեղումն *s.* distortion, contortion, sprain, strain, wrench, twist: commotion. [flock, herd.

Գէշ *s.* valley; ditch, trench; grave:

Գէշեան *s.* furnace.

Գէշեն, ի, ոյ *s.* gehenna, hell.

Գէշենաժառանգ *a.* heir or worthy of hell. [nal, hellish.

Գէշենական, Գէշենահոտ *a.* infer-

Գեղ, ոյ *s.* beauty, charm, attraction, allurements, good grace.

Գեղ, ից *s.* village, fields.

Գեղաբնակ *a.* countryman.

Գեղադոյն *a.* very handsome.

Գեղադրեմ, եցի *va.* to paint, to adorn; to write beautifully.

Գեղադրութիւն *s.* calligraphy.

Գեղազան *a.* handsome, charming, polite, pretty, genteel, graceful.

Գեղազատ, Գեղազատ *s.* courser, steed. [pretty, spruce.

Գեղազարդ *a.* well adorned, polite,

Գեղազարդեմ, եցի *va.* to ornament, to embellish.

Գեղազարդութիւն *s.* embellishment.

Գեղածիծաղ *a.* smiling, graceful.

Գեղածուփ, Գեղածփեալ *a.* undulating gracefully. [fully.

Գեղածփիմ, եցայ *vn.* to float grace-

Գեղակ *s.* small village; villa.

Գեղականութիւն *s.* the condition of a peasant; peasant-life.

ՊեղաՀրաշ a. of an admirable beauty, enchanting. [ing.]

Պեղաղէշ a. pretty, genteel, charm-

Պեղայօրէն S. Պեղասղաճոյճ.

Պեղանի S. Պեղեցիկ.

Պեղանախ a. happy, lucky.

Պեղասղաճոյճ a. well adorned, adjusted, compounded; embellished, decorated; - զարդարել to embellish; to adorn, to decorate.

Պեղասղայծառ a. pretty, charming; splendid, shining.

Պեղասղանծ a. glorious, graceful, charming, superb, excellent.

Պեղասղառաճ a. becoming, well made, pretty, graceful.

Պեղասղար a. beautiful, attractive: that dances well.

Պեղասղարեմ, եցի vn. to dance prettily: to advance excellently.

Պեղասղարոյր a. encompassed or endowed with beauty, very handsome, graceful, charming.

Պեղասղարուծի s. dance or agreeable movement of the feet.

Պեղասղանեմ, եցի va. to adorn, to embellish, to deck, to decorate.

Պեղասղարթ a. adorned with leaves, very leafy.

Պեղաստանեայք s.pl. villages, fields.

Պեղասիւս a. well looking. [sad.]

Պեղասիւսը a. undecked; fair and

Պեղարդն, դեանց, դանց s. dart, javelin, lance, halberd; - արձակել, to dart, to lance, to throw a dart.

Պեղարդնախոց a. broken or opened by a lance.

Պեղարդնաւոր s. lancer.

Պեղարուեստք s. fine arts.

Պեղաւոր a. handsome, graceful, pretty, charming; s. dancer.

Պեղափայլ a. noble, illustrious; charming, graceful.

Պեղաքաղաք S. Պիւղաքաղաք.

Պեղգէլ s. rotation, turning, rolling, wallowing. [dious.]

Պեղգէլաճայն a. modulated, melo-

Պեղգէլանք s. modulation, melody, trill, shake, quaver.

Պեղգէլափայլ a. brilliant, resplendent, fulgid.

Պեղգէլեմ, եցի va. to trill, to modulate, to quaver, to shake, to sing agreeably.

Պեղգէլուճի S. Պեղգէլանք.

Պեղեր s.pl. villages.

Պեղերեսեմ, եցի vna. to polish; to paint, to plaster; to paint one's self.

Պեղերովնեմ, եցի va. to embellish, to adorn with good colour.

Պեղեցիկ, ցիկ, ցկաց a. handsome, pretty, genteel, gallant, agreeable, smiling, graceful, cheerful; polite, becoming, proper, decent, light, elegant, happy, good; -, -ս, - իմ ad. well, very well, prettily, politely, decently; bravely, excellently, gallantly; - գլխով թիւնք, fine letters.

Պեղեցկաբան a. well spoken, eloquent, fluent.

Պեղեցկաբանեմ, եցի vn. to speak well, elegantly, to have a fine language, a florid style.

Պեղեցկաբանութիւն s. fine speaking, eloquence, elegance of expression.

Պեղեցկաբուլիս a. that flows agreeably. [ful, charming.]

Պեղեցկաղէզ a. very pretty, grace-

Պեղեցկաղիծ a. well written.

Պեղեցկաղին a. very pretty, genteel, charming.

Պեղեցկաղիր s. writing-master, calligrapher; a. calligraphic; - լինել, to have a fine caligraphy. [excellent.]

Պեղեցկաղիւս a. ingenious, rare,

Պեղեցկաղոյն a. very pretty, - agreeable, genteel, graceful, charming.

Պեղեցկաղործ a. who works well; done or composed elegantly.

Պեղեցկաղորութիւն s. caligraphy.

Պեղեցկաղէմ, Պեղեցկաղիւսակ a. well looking, handsome, graceful.

Պեղեցկաղիր a. becoming, decent, well made, situated, placed.

Պեղեցկաղարդ S. Պեղաղարդ.

Պեղեցկաթոյր a. of fine colour.

Պեղեցկախոյտուց a. very speckled, much spotted or diversified with colours.

Պեղեցկախօս S. Պեղեցկաբան.

Պեղեցկածաղիկ a. furnished with good flowers. [placed.]

Պեղեցկակարգ a. well ordered, -

Պեղեցկակերպ a. well shaped, handsome, graceful. [- constructed.]

Պեղեցկակերտ a. well made, - built,

Պեղեցկահայեաց a. good looking; of a fine aspect.

Պեղեցկահասակ a. of a fine form.

Պեղեցկահէր a. who has fine hair.

Պեղեցկահլուս a. well woven, - composed, - made.

Գեղեցկահարաշ a. charming, astonishing, wonderfully fine or handsome.

Գեղեցկաձայն a. that has a good voice, sweet, euphonical.

Գեղեցկաձայնեմ, եցի vn. to sing or speak agreeably.

Գեղեցկաձայնութիւն s. euphony, good voice, sweet sound.

Գեղեցկաձեւ a. of fine form.

Գեղեցկաձիգ, Գեղեցկաղէղն a. that is an excellent archer.

Գեղեցկաձեմ a. a graceful walk.

Գեղեցկամարմին a. of a fine form or shape, handsome, well shaped.

Գեղեցկամորու a. who has a handsome beard.

Գեղեցկայարմար a. worthy, proper, becoming, fit, well made, shaped, arranged, proportioned.

Գեղեցկանաղ a. very handsome, graceful, glorious.

Գեղեցկանամ, ացայ vn. to become handsome. [tuation.

Գեղեցկանիստ a. that has a fine si-

Գեղեցկանուագ a. that sings, that is sung agreeably, sweet, harmonious.

Գեղեցկանուն a. that has a good or mystical name; renowned, famous.

Գեղեցկանսիւ S. Գեղանսիւ.

Գեղեցկաշար a. well composed, made.

Գեղեցկաշէն S. Գեղեցկակերտ.

Գեղեցկապանծ S. Գեղապանծ.

Գեղեցկապէս ad. very well, prettily, divinely, elegantly.

Գեղեցկապտուղ a. provided with good fruit.

Գեղեցկասէր a. who loves the beautiful, who admires fine things.

Գեղեցկասիրութիւն s. love of beauty.

Գեղեցկաստեղն a. furnished with good branches or shoots.

Գեղեցկատես, Գեղեցկատեսիլ a. having a good aspect, well looking, handsome, graceful, agreeable.

Գեղեցկատիպ a. well shaped, made, printed, pretty.

Գեղեցկացուցանեմ, ուցի va. to embellish, to adorn; to enrich, to fashion, to revive, to render handsome.

Գեղեցկափայլ S. Գեղափայլ.

Գեղեցկողկոյղ a. beautiful bunch of grapes. [legs.

Գեղեցկոտն a. that has good feet or

Գեղեցկութիւն s. beauty, charms, graces, delicacy, gentility, decency, neatness, elegance; ornament, enamel,

flower, embellishment, bloom; - աւելայ, amenity.

Գեղեցկուղէշ S. Գեղեցկաստեղն.

Գեղեցկորէն S. Գեղեցկապէս.

Գեղձ, ից s. bot. yew: cartilage, kernel, gland: S. Գեղձումն.

Գեղձամ, ացայ, Գեղձիմ, եցայ vn. to desire, to wish, to be inclined, moved, to grow tender.

Գեղձումն s. strong or intense desire, eagerness, wish, longing.

Գեղմն s. fleece, wool.

Գեղմնաբարձ, Գեղմնաւէտ or ւոր a. woolly, hairy.

Գեղման s. sketch, outline, rough-draught; plan.

Գեղուղէշ S. Գեղեցկաստեղն.

Գեղջային s. peasant, countryman; a. rustic, rural, country.

Գեղջաւագ s. burgomaster, major of a village.

Գեղջերէց s. country priest.

Գեղջիւղաբանեմ va. to speak vulgarly or like a peasant.

Գեղջիւղապէս S. Գեղջիւղէն.

Գեղջիւղութիւն s. rusticity, incivility, rudeness, coarseness, impoliteness.

Գեղջիւղէն a. in a rural manner, rustically, rudely.

Գեղջուկ, ջկի, ջկաց s. peasant, villager, countryman, boor, plebeian; a. rustic, unpolite, uncivil, vulgar, low.

Գեղցեմ, եցի vn. to modulate the voice.

Գեղոն, ից s. dancing music; dancing with singing; pomp, show.

Գեղորէք, էկց s. pl. villages, fields.

Գեռ S. Գայռ.

Գեսարաւ s. huntsman.

Գետ, ոց, ից s. river.

Գետաբերան s. mouth of a river.

Գետախառնումը s. confluence, conflux. [in a river.

Գետածին a. engendered or produced

Գետակ s. stream, rivulet.

Գետակուր, Գետահեղձ, Գետահեղձիկ a. drowned or suffocated in a river; - աւնէլ, ծախէլ, կորուսանէլ, to drown, to drown in a river; - լնէլ, ծախիլ, կորնչիլ, to drown one's self, to die in a river.

Գետահեղեմ, եցի, աւալ vna. to flow or to make flow like a river.

Գետահերձ a. that divides a river.

Գետահոսեմ S. Գետահեղեմ.

Գետաձի s. hippopotamus.

Գեամաձա *a.* dead in the river; -բ, death in the river. [rivers.

Գեամաձջ *s.* the space between two

Գեամամյն *S.* Գեամակուր.

Գեամայարոյցք *s.pl.* over-flow of the river, inundation, flood.

Գեամապատ *a.* surrounded by a river.

Գեամառու *s.* a branch or arm of a river.

Գեամասոյզ or Գեամակէժ առնեմ *va.* to drown, to throw in the river; - լե նիմ *vn.* to submerge, to drown one's self in the river.

Գեամարծուի *s.* ospray, sea-eagle.

Գեամափն, Գեամառ, Գեամեզր *s.* edge of a river, bank, shore; beach; quay.

Գեամընկէց *a.* thrown into a river; - or գեամընկէցիկ առնեմ, to throw into a river.

Գեամին, անոց *s.* ground, earth, soil, land, place; զգեանի, ընդ -, ի գեանի, ի -, on the ground, in the earth; կուրացեալ մտանեւ or սլշուլ ընդ -, covered with confusion to look on the ground; անկեալ ի - երկիր սպառնեւ, prostrated to worship; հարկանեւ ըզգլուին ի -, to knock one's head on the ground; զարկանիւ, հարկանիւ զգեանի, to throw one's self violently on the ground; զարկուցանեւ, հարկանեւ զգեանի, *S.* Զգեանեմ; գեանի աղկբ or սլըուուլ, earth-worm.

Գեանաբեկ *S.* Գեանախշտեայ.

Գեանաբիր *a.* that burrows in the earth.

Գեանագնաց *a.* reptile, that creeps, crawls on the ground; tortuous; - ճանապարհորդեմ, to travel or to go on foot. [ground.

Գեանաթաւալ *a.* that rolls on the

Գեանախնձոր *s.* potato, truffle: *bot.* camomile.

Գեանախշտեայ, Գեանախշտի *a.* that stretches itself, that lies on the ground.

Գեանախշտի or ակի լինիմ, Գեանախշտիմ, եցայ *vn.* to stretch one's self, to lie on the ground. [on the ground.

Գեանախշտութիւն *s.* the lying down

Գեանակոխ *a.* that treads on the earth, that walks on the earth, mortal.

Գեանակոչ, Գեանահարց, Գեանաձայն *s.* enchanter with earth, geomancer.

Գեանակոչութիւն *s.* geomancy.

Գեանամած *a.* attached to earth; prostrate.

Գեանամածիմ, եցայ *vn.* to attach one's self to earth; to prostrate one's self.

Գեանամուտ *a.* that sinks, hides itself under the earth.

Գեանայարկ *s.* ground-floor.

Գեանանախանձ *a.* that loves the ground, that stretches itself on the ground; attached to the vanities of the world, secular, mundane; low, vile.

Գեանանախանձութիւն *s.* attachment to earth, love of the vanities of the world.

Գեանաշարժ, ից *s.* earth-quake.

Գեանաչափ *s.* land-surveyor.

Գեանաչափեմ, եցի *va.* to survey, to measure (land).

Գեանաչափութիւն *s.* land-surveying.

Գեանառիւծ *s.* chameleon.

Գեանասող *a.* creeping, crawling; low, mundane, mean.

Գեանատարած *a.* prostrate or stretched on the ground; - անկողին, pallet.

Գեանատարածութիւն *s.* prostration; the lying down on the ground.

Գեանատուն *s.* cellar, vault, subterraneous place; ground-floor; the inferior part of the honey-comb.

Գեանափոր *a.* hollowed; subterraneous; -բ *s.pl.* catacombs: drain; *S.* Գեանաբիր.

Գեանաքարշ *a.* that crawls on the ground, creeping; mundane; vile, low; - տանեւ, to drag on the ground; - լե նեւ *S.* Գեանաքարշիմ.

Գեանաքարշիմ, եցայ *vn.* to crawl on the ground.

Գեամօրէն *ad.* like a river.

Գեր *s.* weeping, wailing, noise; - գործեւ, to weep: -, *pr. ad.* on, up, above; more, very, much.

Գերաբնութիւն *s.* superior or excellent nature; state of a supernatural thing.

Գերաբուն *a.* supernatural; sublime, excellent, divine.

Գերագահ *a.* principal; *s.* president.

Գերագուեմ, եցի *va.* to caress with tenderness.

Գերագոյ, Գերագոյակ *a.s.* supernatural; supreme; Supreme Being.

Գերագոյն *a.* supreme, sublime, excellent, superior, eminent.

Գերագոյութիւն *s.* essence or excellent nature; supreme being.

Գերադասեմ, եցի *va.* to elevate, to

raise, to put higher or in the first place; to prefer.

Գերադրական *a.s.* superlative.

Գերադրեմ, եցի *va.* to elevate, to prefer; to augment, to benefit.

Գերադրութիւն *s.* elevation, sublimity; preference; excellence, advantage.

Գերազանց *a.* excellent, sublime, eminent, superior, magnificent, extraordinary; - իմն օրինակաւ, excellently, eminently, supremely.

Գերազանցեմ, եցի *vn.* to surpass, to surmount, to excel, to exceed.

Գերազանցութիւն *s.* excellence, sublimity. [much.]

Գերազանցօրէն *ad.* excellently; too

Գերազարդ *a.* well ornamented, rich, superb.

Գերազօր *a.* powerful.

Գերալիւր *a.* heaped up, very full.

Գերալոյս *a.* very bright, brilliant, luminous.

Գերաժայր or րեալ *a.* excellent, high, sovereign, extreme.

Գերաժաւալ *a.* much spread.

Գերակայ, ից *a.* eminent, pre-eminent, supreme.

Գերակայեմ, եցայ *vn.* to excel, to surpass, to surmount.

Գերակայութիւն *s.* eminence, height, pre-eminence, superiority.

Գերակաւոր *a.* supreme, highest, greatest: *s. gr.* preterpluperfect.

Գերահռչակ *a.* very celebrated, famous, renowned.

Գերահռչակեմ, եցի *va.* to celebrate, to praise publicly, to render famous.

Գերահրաշ *a.* astonishing, surprising, marvellous, very admirable, miraculous. [gent, brilliant.]

Գերաճաճանչ *a.* full of rays, efful-

Գերաճումն *s.* increase, advantage.

Գերամաքուր *a.* very clean, very pure, spotless; very holy.

Գերամբարձ *a.* very elevated, lofty, high.

Գերամեծար *a.* very honourable, - respectable; very reverend.

Գերան, ից, աց *s.* beam, rafter, joist.

Գերանալից *a.* full of beams.

Գերանակիր *a.* that bears, supports a beam.

Գերանաձեւ *a.* in the shape of a beam.

Գերանանամ, ացայ *vn.* to become a beam, to make one's self a beam.

Գերանաւեմ, եցի *vn.* to navigate with the waves.

Գերանդազէն *a.* armed with scythes.

Գերանդալից *a.* full of or furnished with scythes.

Գերանդի, դեաց *s.* scythe, sickle.

Գերաշխարհ, Գերաշխարհիկ *a.* celestial, divine, supernatural, extraordinary; excellent, rare, peculiar.

Գերապայծառ *a.* most illustrious; splendid, brilliant; - , - տէր, my Lord, your Lordship.

Գերապանծ *a.* glorious, illustrious, superb, excellent. [most reverend.]

Գերապատիւ *a.* very honourable,

Գերապատուութիւն *s.* reverence.

Գերարտօսր *s.* torrent of tears, bitter tears.

Գերարտօսրալից *a.* very full of tears, melting into tears; *ad.* with tears in the eyes. [did, brilliant.]

Գերարիւի *a.* very luminous, splen-

Գերափայլ *a.* brilliant, splendid.

Գերափայլեմ, եցի *vn.* to shine, to sparkle. [magnificent.]

Գերափառ *a.* glorious, excellent,

Գերբնական *a.* supernatural.

Գերբնաբար or սկէս *ad.* supernaturally.

Գերդաստական *s.* servants.

Գերդաստան, աջ *s.* goods, possessions; fireside, family, house.

Գերդաստանակից *s.* fellow-servant.

Գերդաստանիկ *s.* domestic; maid-servant.

Գերեզարձ *s.* repurchase, emancipation of slaves, deliverance, redemption; *a.* that delivers, frees, emancipates slaves.

Գերեզման, աջ *s.* grave, sepulchre, pit, tomb, monument, vault; churchyard; հանել 'ի -է, to dig out of the ground, to disinter.

Գերեզմանագիր *s.* epitaph.

Գերեզմանական *a.* sepulchral, funeral; - վայրք, cemetery, burial-ground; -ք, the deads.

Գերեզմանակից *a.* buried together.

Գերեզմանակուր *a.* that is consumed in the grave.

Գերեզմանակրկիւ, կրկաաց *a. s.* that strips sepulchres or the buried dead.

Գերեզմանասէր *a.* who diligently visits and ornaments sepulchres.

Գերեզմանատեղի, Գերեզմանատուն *s.* cemetery, church-yard.

Գերեկից *a. s.* enslaved with another, companion of a captive or slave.

Գերեթափ, Գերեհան *a. s.* redeemer, that delivers slaves.

Գերեմ, Էցի *va.* to make prisoner, to enslave; to take captive, to take: to seduce, to gain.

Գերեվար, աջ *a. s.* that makes prisoner, that leads into slavery, captivity, that takes captive.

Գերի, բեաց *s.* captive, slave, prisoner; - վարիլ, to be prisoner; - ունել, to keep prisoner; - վարել, to bring captive.

Գերիմ, Էցայ *vn.* to become a prisoner, to go into captivity.

Գերիմաստ *S.* Հանձարեղ.

Գերիմաց *a.* incomprehensible.

Գերիմացական *a.* inconceivable.

Գերիչ *S.* Գերեվար.

Գեր ի վերայ *a.* supreme, superior, excellent, sublime, pre-eminent, higher; - քան *ad. pr.* over, upon, above, beyond; - լինել, to be above, to excel, to surpass, to surmount.

Գերծանեմ, ծի, Գերծեմ, Էցի, Գերծում, ծի *va.* to shave; to make bald. [ing bald.]

Գերծումն *s.* act of shaving or mak-

Գերմակ, ոյ *a.* fine, thin, subtle, delicate; white; - ալիւր, fine flour; - հայ, finest bread.

Գերմանաբանութիւն *s.* germanism.

Գերմանախօս *s.* who speaks German.

Գերմանական *a.* germanic.

Գերմանացի, ցւոյ *a. s.* German.

Գերմաներէն *ad.* in german; *s.* German, the German language; - ուսանել, գիտել, խօսել, to learn, to know, to speak German.

Գերմաստ, ոյ *s. bot.* lupine.

Գերմարդկային *a.* superhuman.

Գերյարգոյ *a.* very estimable, most reverend.

Գերութիւն *s.* captivity, slavery, servitude, yoke; tie; transmigration; ի - վարեմ, վարիմ, ի գերութե վարեմ *S.* Գերեմ, Գերիմ. [cellent.]

Գերունակ *a.* sublime, eminent, ex-

Գերունակութիւն *s.* sublimity, pre-eminence, excellence.

Գերփանք *S.* Գերփումն.

Գերփեմ, Էցի *va.* to ravage, to ruin, to pillage, to sack.

Գերփիչ *a.* that ravages, plunderer.

Գերփումն *s.* ravage, ruin, pillage.

Գեր քան *pr.* above, beyond.

Գերօրինակ *a.* extraordinary, excellent, rare, transcendent.

Գեւղ, Գեօղ, գեղջ, գիւղից *s.* village, country.

Գեօղեան *s. pl.* villages.

Գզաթ, ու, ի *s.* fleece, wool.

Գզեմ, Էցի *va.* to card, to comb (wool); to tear; ի հուր - Է ի ջուր ալալ, to make ropes of sand.

Գզեռեմ, Էցի *va.* to attract, to grapple, to grasp, to catch.

Գզիչ *s.* carder. [ւագ.

Գլիր, զրաց *s. bot.* rush; *S.* Գեղջալ.

Գլրոց, աջ *s.* casket, drawer, small box, till; desk.

Գլրոցիկ *s.* little box.

Գեղ *S.* Գեղ.

[again.]

Գեթ *conj.* at least, however; only,

Գէշ, գիշոց *s.* corpse, carrion, dead body: *a.* bad, ill; - արկանել, to devour or make beasts eat.

Գէշագէշ, Գէշ գէշ *ad.* in several pieces, by bits, piecemeal.

Գէջ, գիջոց, ջաց *a.* humid, moist; lewd, libidinous; - ականջաց, ear-wax.

Գէս, գիսոց, սաց *s.* hair, head of hair, long hanging hair.

Գէտ, գիտից, տաց *s.* skilful, learned man; magician, sorcerer, astrologer, prophetic. [full.]

Գէր, գիրաց *a.* fat; corpulent; plump,

Գթած, ի *a.* clement, compassionate, merciful, humane, benign, mild, charitable, flexible, tender.

Գթամ, աջի *vn.* to compassionate, to pity, to be moved to compassion, to pardon, to grow tender.

Գթասէր *S.* Գթած.

Գթասիրաբար *ad.* tenderly.

Գթասիրեմ *S.* Գթամ.

Գթասիրութիւն *s.* tenderness.

Գթեմ, Էցի *vn.* to stumble, to trip; to commit a fault; to fail.

Գթեմ, Գթեցուցանեմ, ուցի *va.* to stumble, to make one stumble; to seduce, to pervert.

Գթութիւն *s.* clemency, mildness, pity, compassion, mercy, humanity.

Գթումն *s.* stumble, false step.

Գժգմիմ, մեցայ, Գժգմիմ, նեցայ *vn.* to pout, to be sulky with, angry, offended, in a passion; to take offence.

Գժգմութիւն *s.* vexation, sulkiness, anger.

Գժիւ *a.* harsh, unpleasant.

Գժտիմ, տեցայ *vn.* to differ, to disagree, to quarrel.

Գժտութիւն *s.* altercation, contention, dispute, quarrel, discord, dissension, disagreement.

Գի, ոյ *s.* juniper-tree.

Գիւ *s.* a. stone easily thrown by the hand; Ի - Գաւ, to wheel.

Գիծ, գծից *s.* line, stroke, dash, trace; notch, incision, cut; flourish; hyphen.

Գիճագոյն, etc. *S.* Գիջագոյն, etc.

Գին, գնոյ *s.* price; value; tax, estimate, valuation; rate, tariff; purchase, bargain; - հատանել, արկանել, to rate, to appreciate, to value, to estimate, to tax, to set a price on a thing; անարդ - հատանել, to undervalue; գնոյ առնուլ, գնոյ ստանալ, to buy, to purchase for money; գնոյ ըմպել զնուր, to drink water that has cost money; գնոյ գնել, to buy dearly; բարձրացուցանել, աճեցուցանել, իջուցանել, նուազեցուցանել զ-, to raise, to augment, to reduce, to lower the price; վիճել վասն գնոյ, to bargain; սովորական - , price-current; որոշեալ -, no abatement; գնելով գնեցից Ի քէն գնոյ, I will pay you the price.

Գինարբու, աջ *a.* wine-bibber, drunk, intemperate, drunkard.

Գինարբուք, ուայ *s. pl.* crapulence, intemperance, gluttony, feasting, drunkenness.

Գինաւէտ *S.* Գինեւէտ.

Գինդ, գնդաց, դից *s.* ear-ring, buckle, ear-drop.

Գինեակ, եկաց *s.* small wine.

Գինեբեր, Գինեբուղիս *a.* that produces much wine, abounding in wine.

Գինեգոյն *a.* wine-colour.

Գինեզէն *a.* tipsy, intoxicated.

Գինեչից *a.* tipsy, drunk.

Գինեխում *S.* Գինարբու.

Գինեծախ *S.* Գինեվաճառ.

Գինեծաղիկ *s.* flowered sour grapes or verjuice; flower of the wild wine.

Գինեկարաս *s.* barrel or vase of wine.

Գինեկէզ *S.* Գինեհար.

Գինեհամ *a.* that has the flavour of wine, winy, vinous.

Գինեհան *s.* wine-taster (instrument).

Գինեհատութիւն *s.* abstinence from wine.

Գինեհար *a.* drunk, tipsy.

Գինեհարիմ, եցայ *vn.* to get drunk, intoxicated, to fuddle, to tittle.

Գինեհարութիւն *s.* drunkenness.

Գինեհոտ *a.* smelling of wine.

Գինեճան *a.* drunk, tipsy.

Գինեճանութիւն *s.* drunkenness.

Գինեմ, եցի *vn.* to be seasoned with wine.

Գինեման *S.* Գինեկարաս.

Գինեմուլ, աջ *a.* great drunkard, toper, sucking-bottle. [wine.

Գինեմուր *s.* dregs, sediment of Գինեմամ, եցայ *vn.* to get drunk, tipsy. [drinker, tippler.

Գինեսէր *a.* that loves to drink,

Գինեվաճառ *a. s.* tavern keeper, wine-merchant or seller; -ք, selling of wine, wine-shop.

Գինեվաճառիկ արուեստ *s.* commerce of wine.

Գինետու *a.* who offers wine.

Գինետուն *s.* tavern, wine-cellar: wine-shop.

Գիներբու, ուք *S.* Գինարբու, ուք.

Գինեւէտ *a.* abounding in wine.

Գինըմպելիք *S.* Գինարբուք.

Գինըմպու *S.* Գինարբու. [արբուք.

Գինըմպութիւն, Գինըմպուք *S.* Գին Գինի, նույ, նեայ *s.* wine; զուարթաւ նաւ սրաի 'Ի գինույ, ընդ գինիս մտանել, զգինեօք անկանել, 'Ի գինուջ լինել, to be merry with wine, to drink, to get drunk; Թափել զ-, սԹափել Ի գինույ, to sleep one's self sober; զուարթացուցանել Ի գինույ, to make tipsy, to fuddle; սլարզել զ-, to clear the wine.

Գինձ, գնձոյ *s.* coriander.

Գինութիւն *s.* intoxication.

Գինս *S.* Գինդ.

Գիշագէշ *S.* Գէշագէշ.

Գիշախանձ, Գիշակեր *a.* that eats dead bodies, carnivorous, ravenous.

Գիշատեմ, եցի *va.* to tear, to devour; -զմեանս, to tear each other, to tear one another to pieces.

Գիշատիչ *a.* ravenous,

Գիշեմ, եցի *S.* Գիշատեմ.

Գիշեր, ոյ, Ի, աջ *s.* night; darkness, obscurity; -աւ, Ի -Ի *ad.* by night, during the night; nightly; զ-ն ողջոյն or Ի բուն, all the night, անքուն -, sleepless night; - յաւիտեանական, eternal night, night of the tomb; հեշտալի, աննշոյլ -, delicious, impenetrable night; զտիւն ամենայն և զ-ն ամենայն, all day and night; զհասարակ -աւ, at

mid-night; զ-՝ իւր օգնական առեալ, hidden by the night or darkness; անքուն անցուցանել զ-ն, to pass a sleepless or bad night; -ի տուրնըեան եղև, the day changed into night; տիւ առնել զ-ն, to turn night into day; ընդ մութ -ոյն, in the darkness of night; ագանկել ուրեք զ-ն, to set up all night, to pass the whole night; մաշել զերկայնութիւն -ացն յերգս, to pass every night in singing; մինչդեռ կայր ևս -ոյ, while it was yet dark.

Գիշերադնայ, ից *a.* that walks, goes by night.

*Գիշերազուարճ *s.* marvel of Peru.

Գիշերաժամ *s.* hour of night; nocturn.

Գիշերախառն *ad.* by night, nightly.

Գիշերական *a.* nocturnal.

Գիշերակերպ *a.* obscure, dark.

Գիշերահաւ *s.* bat.

Գիշերահաւասար *s.* equinox; գիծ-ից, equinoctial line.

Գիշերազուէս *s.* great mole.

Գիշերամարտ or մարտիկ *a.* that makes war during the night.

Գիշերամարտ, Գիշերամարտութիւն *s.* nocturnal combat.

Գիշերամուկն *s.* bat.

Գիշերայած or յածու *a.* noctivagant.

Գիշերային *a.* nocturnal.

Գիշերայն *ad.* by night, nightly, in the night time.

Գիշերանամ, ացայ *vn.* to grow dark, to become obscure.

Գիշերանման *S.* Գիշերակերպ.

Գիշերաշրջիկ *a.* *s.* noctambulist, somnambulist; night-rambler.

Գիշերաշրջութիւն *s.* noctambulism, somnambulism.

Գիշերապահ, աց *a.* *s.* nocturnal guard; -ք, -ութիւն *s.* bivouac, patrol, sentinel.

Գիշերապաշտօն *s.* nocturn.

Գիշերասէր *a.* that loves night or darkness.

Գիշերավար, ի *s.* Venus, the evening star; *S.* Գիշերադնայ.

Գիշերաց, Գիշերի, Գիշերոյն *S.* Գիշերայն.

Գիշերեմ, եցի, Գիշերթ առնեմ, Գիշերթիմ *vn.* to pass the whole night; to sit up or to watch all night in the open air.

Գիշա *s.* fur-coat, pelisse.

Գիշագոյն *a.* more damp or moist; bleared.

Գիշակն, կանց *a.* bleary-eyed.

Գիշային, Գիշին *a.* damp, moist; lascivious, wanton.

Գիշանամ, ացայ *vn.* to get humid, to become damp; to pollute one's self.

Գիշութիւն *s.* humidity, moisture; pollution, masturbation, onanism; impurity. [hair grow.

Գիսաբուղև *a.* that which makes the

Գիսագերծ *a.* cut or shaved head of hair.

Գիսախուիւ *a.* dishevelled hair.

Գիսակ, աց *s.* head of hair, long hair.

Գիսակալ *S.* Ծամակալ.

Գիսարձակ *S.* Հերարձակ.

Գիսաւոր, աց *a.* hairy, long-haired: *s.* comet: Greek monk.

Գիսագոյն *a.* more learned.

Գիսակ, աց *a.* knowing, wise, experienced. [confident.

Գիսակից *a.* conscious, acquainted,

Գիսակցութիւն *s.* conscience; knowledge.

Գիտանամ, ացայ *vn.* to know, to have commerce or intimate relations with some one.

Գիտացուցանեմ, ուցի *va.* to acquaint, to instruct, to inform.

Գիտելի *a.* that may be known, perceivable; -ք, *s.* note, remark.

Գիտեմ, տացի *va.* to know, to perceive; to learn, to understand; to feel, to recognize; to be able; to consider, to observe, to note; to believe: to know, to have a carnal connection with; ոչ -, to be ignorant of, not to know; -զայր or զկին, to lie with a man or woman; ոչ գիտէ զամօթ, he has no shame; քաջ, ճարտար գիտեմ զայն, I know it thoroughly; չգիտեմ, I do not know, I am ignorant of it; գիտաջեր, know! չ- զինչ առնել, to be at a loss what to do. [cally.

Գիտնաբար *ad.* learnedly; scientific.

Գիտնագոյն *a.* very learned.

Գիտնական *S.* Գիտուն.

Գիտնականութիւն *S.* Գիտութիւն.

Գիտող *s.* scholar, learned man; prophet.

Գիտութիւն *s.* science, knowledge; doctrine, understanding, wisdom, study, art; - լիցի, know, you are informed, you must know; գիտութեամբ, knowingly.

Գիտուն, տնոց *a.s.* learned, lettered, literate, wise, knowing, well perform-

ed; skilful, intelligent: diviner, foreteller; - լիցի, know, you are informed, you must know; - առնել, to inform.

Գիր, գրոց *s.* letter, character; book, volume, writing; letter, epistle; letters, science, literature; holy scripture, Bible; - or թուղթ մեկնելոյ, act of divorce; *S.* Ապահարզան; - առնել, հանել, to publish, to write; - հաստատել, to post up or stake on the wall a bill, writing or advertisement; ի-, ընդ գրով անկանել, լինել, to be written or registered; զգրով or զգրովք դալ, to dedicate one's self to reading; ի- արկանել, հանել, գրոշմել, արձանացուցանել, ի գրի առնել, զգրի հարկանել, to write, to write down, to registrate; to treat a subject; to circumscribe.

Գիրանամ, ացայ *vn.* to fatten, to grow fat.

Գիրապարար *a.* fat, plump, corpulent; fertile, abundant.

Գիրացուցանեմ, ուցի *va.* to fatten, to make fat; to make clammy.

Գիրացուցիչ *a.* fattening.

Գիրդ *a.* delicate, soft, downy, tender, genteel.

Գիրկ, գրկի, գրկաց *s.* the two arms extended, open arms; bosom, breast: fathom; - ս արկանել, - ընդ - ս խառն լինել, to embrace, to hug one another; ընդ - ս մտանել, - ընդ արեղն լինել, to draw the bow well; այն ինչ լինեք զուգիսն ի - ս իւր թափել, whilst he drew his bow tight; - ընդ - խառնիլ or խառն լինել, - ընդ խառն or գրկընդխառն or գրկախառն լինել, to wrestle, to struggle with one; - ընդ խառն կռիւ or մարտ, wrestling.

Գիրութի *s.* plumpness, corpulence.

Գիրք, գրոց *S.* Գիր and Գրեան.

Գիւղ, գեղջ, զից *s.* village; country; գնալ, բնակել ի -, to go to or live in the country.

Գիւղակ *s.* little village; villa.

Գիւղական *s.* peasant, clown.

Գիւղաւան, Գիւղաբաղաք *s.* small town, borough.

Գիւղապետ *S.* Գեղաւաղ.

Գիւղեան, Գիւղօրէք, էից *s.pl.* villages, country.

Գիւտ, ից *s.* invention, discovery, finding; profit: artifice: salvation: finder; առ չ-, for the want of; չքնաղ -ք, fine or rare inventions or discoveries; -ք ձկանց, fishing; - որսոյ,

hunting; -ք որովայնի, tape-worm; է- զիցի քեզ անձն քո ի -ս, you will save your soul; ի - ածել, to invent; ի - ածիլ, to be invented.

Գիւտական *S.* Գիւթական.

Գլաթաւալ *ad.* in rolling, tumbling down.

Գլան, ի, աց *s.* cylinder.

Գլանակ *s.* rolling pin.

Գլանաձեւ *a.* cylindrical.

Գլանամ, ացայ *vn.* to become blunted, to get dull.

Գլաշարդ առնեմ *va.* to break, to bruise with a stone. [noise.]

Գլգլունք *s.pl.* gurgling; murmur;

Գլեմ, էցի *vn.* to roll; to wheel; to surpass, to excel; to bend, to incline; - զձեռն, to extend or stretch out the hand; - զոք զինքեամբ, to win over, to attract, to gain one's favour; զՅունութե - խորհրդով, to be on the Greeks side, to be a partisan of the Greeks; - զփայլումն արեգական, to din, offuscate, darken or eclipse the splendour of the sun.

Գլադար, աց *a.* that has a headache; dizzy, giddy; whose brains are disordered, mad; - թմբրութիւն, dizziness.

Գլադարութի *s.* head-ache; madness; giddiness.

Գլադերծ, աց *a.* whose head is shaven: barefaced.

Գլադիր, գրաց *s.* initial, capital letter; inscription, title.

Գլադիր, գրի *s.* coif, head-dress: where is the head of a Saint preserved.

Գլաճանրութիւն *s.* heaviness of the head. [pudent.]

Գլազառ *a.* headstrong; bold, im-

Գլազարգութիւն *s.* division into several chapters, order, arrangement; summary, compendium; index.

Գլազոր *a.* ashamed, confused.

Գլազորիմ, էցայ *vn.* to be ashamed.

Գլաճատեմ, etc. *S.* Գլաճատեմ, etc.

Գլաճար *s.* oppressor; tomahawk.

Գլաճարկ, աց *s.* poll-tax, capitation, head-money.

Գլան ձուկն *s.* chub, mullet.

Գլանի *s.pl.* the heads.

Գլանոց, աց *s.* cap; helmet.

Գլաշուք կառւ. head-dress, veil.

Գլապահ, աց *a.s.* life-guard.

Գլապան *S.* Գլանոց.

Գլապառ, ից *s.* turban, head-band.

Գլխասպարա, աջ *a.* capital, that deserves capital punishment.

Գլխասպետ *s.* general.

Գլխասպետութիւն *s.* generalship.

Գլխատ *a.* headless. [behead.

Գլխատեմ, եցի *va.* to decapitate, to

Գլխատութիւն, Գլխատումն *s.* decapitation, execution.

Գլխարկ, աջ *s.* hat; cap, bonnet.

Գլխարկիմ, եցայ *vn.* to bend one's head. [ache.

Գլխացաւ, աջ *a.* that has a head-

Գլխացաւութիւն *s.* head-ache.

Գլխաւոր, աջ *s.a.* prince, master, superior, deacon; capital, principal, fundamental, essential, first.

Գլխաւորաբար or սէս *ad.* principally.

Գլխաւորեմ, եցի *va.* to finish, to end, to terminate; to abridge, to reduce.

Գլխաւորիմ, եցայ *vn.* to have the pre-eminence, to be at the head: to be finished: *bot.* to bud.

Գլխաւորութիւն *s.* superiority, presidency, priority, supremacy.

Գլխեմ, եցի *va.* to decapitate the idols, to destroy; to turn about: *S.* Գլխաւորեմ.

Գլխիբաց *ad.* the head uncovered.

Գլխիկայր *ad.* the head downwards.

Գլխիկեր *ad.* the head upright.

Գլխովին, ի- *ad.* himself, personally, in person; all, totally, entirely.

Գլոր *ad.* in rolling, tumbling down.

Գլորեմ, եցի, Գլորեցուցանեմ, ուցի *va.* to roll.

Գլորիմ, եցայ *vn.* to sink, to fall.

Գլորումն *s.* roll, downfall.

Գլուխ, գլխոյ *s.* head; chief; summit, top; individual; the first place, the first rank; - գրոյ, chapter; - նաւի, prow; - գործոյ, master-piece; - ցամաքի, point, cape; - անկեան, angular stone; - սեան, capital; - գրամոյ, capital, funds, principal, capital or principal sum; ըստ գլխոյ, ըստ գլխոյ, ըստ -, առ -, by head, for each person; so much a head; զայն ութ օրն ի -, all this week; ծածկել -, to be covered, to put on one's hat; բանալ զ-, to uncover, to take off one's hat; ի- հանել, տանել, ածել, to finish, to conclude, to bring to a head, to end, ի- ելանել, հասանել, գալ, երթալ, to be finished or brought to a close, to end, to come to an end; - ամսոյ, the first day of the month, new

moon; - տարւոյ, new year's day; - բանից, exordium, preamble; point, article; - ճանապարհաց, end of the street; - տողին, beginning of a verse; առնու Տէր զտէրդ ի գլխոյ քումի, the Lord will take away thy master from thee; ունել զթիւ գլխոյ որդւոցն, to take the number of the children; քանի՞ -ք սպաժոյ, how many punishments? հանել ընդ -ն or ընդ կառափն զյանցանս ուրուք, to have one's revenge, to punish; - ամբառնալ, to revolt; անկանիլ զգլխով, to fall suddenly on the enemy; դնել զ- ի կշիռս, to put one's life in jeopardy; կալ ի -, to put one's self at the head, to be the leader; - բա- նիցս, finally, at length, in conclusion.

Գլումն *s.* defeat, ruin.

Գխաոր, ոյ or ի *s.* gall, gall-nut, oak-leaf apple.

Գխաորահամ *a.* that tastes like gall.

Գծագիր, գրաց *a.* traced, sketched: *s.* designer; draught; drawing; sketch; writing, letter.

Գծագրեմ, եցի *va.* to trace, to draw, to delineate, to design; to project, to describe, to paint; to sketch; to write, to form.

Գծագրութիւն *s.* dash, trace; drawing, design; sketch, draught; form, delineation; writing.

Գծած, աջ *s.* ruled.

Գծաւորութիւն *S.* Գծագրութիւն.

Գծեմ, եցի *va.* to strike out; to erase, to mark with a flourish; to write; to cut, to scratch.

Գծծութիւն *s.* baseness; filthiness, meanness, sordidness, niggardness.

Գծուծ, գծծի *a.* vile, abject; sordid, niggardly.

Գծօրէն *ad.* as a line.

Գձեմ, եցի *va.* to abject, to humble.

Գձիմ, ձեցայ *vn.* to be debased, to become abject or contemptible.

Գձութիւն *S.* Գծծութիւն.

Գձուձ, գձաց *S.* Գծուծ.

Գղեր, ի, գղերք, երց *s.* clergyman, ecclesiastic.

Գղերիկոս *S.* Կղերիկոս. [arrow.

Գղլիկ or զուկ, զկոյ *s.* notch of an

Գղթոր *S.* Գխաոր.

Գղթորահամ *S.* Գխաորահամ.

Գձիմ, եցայ *vn.* to kneel down, to sit squat.

Գմբէթ, աջ *s.* dome, cupola, vault, arched roof.

Գմբեթազարդ *a.* adorned with vaults; vaulted.

Գմբեթաձեւ, Գմբեթայարդ, Գմբեթայարկ, Գմբեթաշէն, Գմբեթարդ, Գմբեթաւոր *a.* in the shape of a dome, vaulted, convex. [that has a ceiling.

Գմբեթեայ *a.* vaulted, wainscotted, Գմբեթ *S.* Գմբեթ.

Գմեմ, եցի, Գմեւմ, ցի *va.* to lie down.

Գնածոյ, ից *a.* bought, purchased.

Գնահատ, աջ *s.* appraiser; auctioneer and appraiser.

Գնահատեմ, եցի *va.* to appraise, to estimate, to value, to tax.

Գնահատութիւն *s.* estimate, valuation, taxation, tariff.

Գնամ, աջի *vn.* to go, to walk, to repair; to abandon; to behave one's self, to conduct one's self; to flow, to flow away; to be in circulation; to act, to prevail; to run, to overflow; - զինի, զհետ - , to follow; - զճանապարհ, զճանապարհաւ, ընդ ճանապարհ, զկողմամբ, to walk; - ի վերայ ջրոց, to swim; - ի չորս, to go on hands and feet, to grope; որ գնայ ի ձեռս or ի վերայ ձեռաց, that walks on its hands, or who walks on his hands; յապականութիւն անցեալ - , to be corrupted; ի բաց - , to go away; to depart; - յաշխարհէ, to die; ոչ ինչ գնան առ նոսաբանք սպառնալեացն, the threats make no impression on them; ընդդէմ - , to resist; - արուեստի, to be in use, vogue or fashion; գործք գնացեալք, things that are past; ի գնացելում աւուր, yesterday, the other day; գնացեալ, deceased.

Գնայուն *a.* ambulatory; moveable.

Գնաց, Գնացք, ցից *s. pl.* gait, step, pace, course; passage; walk; departure; circuit; way, journey; current; conduct, behaviour, demeanour, manners, custom; գնացին երկից աւուրց գնաց ճանապարհի՛ յերկիր անապատ, they walked three days through the desert; դառնալ ի գնացից չարաց, to reform, to lead a better life.

Գնացական, աջ *a.* ambulatory, that walks; fugitive; dying; deceased.

Գնացումն *s.* gait, carriage; deportment; - ջրոց, course.

Գնացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to walk or run. [that moves.

Գնացուցիչ *a.* that causes to walk,

Գնդածաղիկ *s. bot.* southernwood.

Գնդակ, աջ *s.* globule, globe, bowl, spherical or round body; pincushion; apple; - խաղու or խաղալիկ, ball, bowl; ball (at tennis); - մեղուաց, swarm of bees; - հրացանից, ball; bullet, large ball; - ձեռնածուաց, juggler's cork-ball; - որթոյ, bud, button.

Գնդակալ *s.* ring of an ear-ring.

Գնդակախաղութիւն *s.* tennis.

Գնդակից *S.* Դասակից.

Գնդակոծեմ, եցի *va.* to bombard.

Գնդակոծութիւն *s.* bombardment.

Գնդաձեւ *a.* round, spherical, orbicular, spheroidal.

Գնդաձեւութիւն *s.* sphericity.

Գնդանամ, աջայ *vn.* to be spherical or round; *bot.* to bud.

Գնդապետ, աջ *s.* brigadier, colonel.

Գնդասեղն, սղան *s.* pin; small pin; bodkin.

Գնդեմ, եցի *va.* to make round or spherical; to condense; to become round.

Գնեմ, եցի *va.* to buy, to purchase for money, to take; արժան - , to buy cheap; Թանկագնի - , to buy dear.

Գնող, աջ *s.* purchaser, buyer.

Գնչու, Գնչու *a.* gipsy.

Գնտակ *S.* Գնդակ.

Գշկուր *s.* dry cow-dung.

Գոգ, ոյ *s.* bosom; lap; hollow, cavity; - լերանց or վիմաց, grotto, cavern, den; - ծովու, handle; creek; - նաւու, hold of a ship; - գործել or -ս առնուլ, to be concave or filled.

Գոգ, գոգջեր, ջիբ, գցես, ցուք, ցեն *vd.* to say.

Գոգ, Գոգցես թէ or իմն *ad.* well, as, about, almost, nearly.

Գոգած *s.* hollow, cavity.

Գոգաձեւ *S.* Գոգաւոր.

Գոգանամ, աջայ *vn.* to be hollow, to become hollow.

Գոգաւոր *a.* hollow, concave.

Գոգեմ, եցի *va.* to dig, to hollow; to contain, to include.

Գոգցես *S.* Գոգ *ad.*

Գոգենոց *S.* Ուրկանոց. [real.

Գոգի, դւոյ, դեաց *a.* leprous; vene-

Գոգութիւն *s.* leprosy; syphilis.

Գոզ *S.* Մէզ.

Գոզբերան *s.* urethra.

Գոլ, ոյ, ուլ *s.* being, existance, that is: *vd.* to come; coming.

Գոլ, ի *s.* heat.

Գողախառն *a.* burning, ardent.
 Գողանամ, ացայ *vn.* to warm one's self.
 Գողացուցանեմ, ուցի *va.* to warm.
 Գողըլ, Գողըրլ, շւոյ, շեաց *s.* vapour, exhalation, smoke, expiration.
 Գողըրջանամ, ացայ *vp.* to evaporate.
 Գողըրջացումն *s.* evaporation.
 Գոհ *a.* content, easy, satisfied; — լինել, to be content, satisfied, to take it kindly.
 Գոհաբան *s.* that praises, thanks.
 Գոհաբանեմ, եցի *va.* to praise, to thank.
 Գոհաբանութիւն *s.* praise, thanks.
 Գոհանամ, ացայ *vn.* to thank, to return thanks.
 Գոհար, աց *s.* precious stone, gem, diamond; a precious thing; սուտ —, false stone, paste; անկիւն —աց, facet.
 Գոհարան *s.* place or instrument of praise, of thanks. [gem.
 Գոհարեղէն *s.* precious thing, jewel.
 Գոհացողական *a.* that praises, returns thanks.
 Գոհացողութիւն, Գոհութիւն *s.* grace, thanksgiving, thanks; — or Խորհուրդ-գոհութեան, Eucharist. [sharper.
 Գող, ոց *s.* thief, robber, bandit;
 Գողաբար *ad.* like a thief.
 Գողակից *s.* companion of the thief.
 Գողամիտ *a.* that is addicted to theft.
 Գողանամ, ացայ *va.* to rob, to steal, to take clandestinely, to take away, to purloin; to pillage, to filch; to embezzle, to misapply; գաղտ —, to juggle; հնարիւք —, to cheat; զմիտս, զսիրտս, to captivate, to entice.
 Գողանք *S.* Գողօն.
 Գողացիկ *a.* clandestine, stealthy.
 Գողեմ, եցի *va.* to hide, to conceal; to rob.
 Գող 'ի գող *ad.* by stealth, secretly.
 Գողութիւն *s.* theft, robbery, rapine, expropriation; extortion, plunder.
 Գողումն *s.* robbery; stealth.
 Գողուղի *s.* by-road.
 Գողուն, Գողունի *a.* stolen, robbed; unlawful, natural.
 Գողար *a.* mild, delicate, soft, morbid.
 Գողորաբարբառ *a.* who has a fine language or tender voice, soft or gentle in speaking; alluring.
 Գողորիկ *S.* Գողար.
 Գողօն, Գողօնք, նկց *s.* theft, larceny, thing stolen.
 Գոճազմ, ի *s.* turkois; lapis lazuli.

Գոճամորու *s.* bot. salsify, goat's beard.
 Գոճմակ *s.* bot. colt's-foot.
 Գոմ, գոս, գոյ, գոյր, գուցէ, գուլ, գոլով *vd.* to be, to exist, to subsist.
 Գոմ, ոց *s.* stable, sheepfold, stable for oxen. [stable.
 Գոմամուտ լինիմ *vn.* to retire into a
 Գոմէշ, մէոյ, մէաց *s.* buffalo.
 Գոմիզ *S.* Գոմիզ.
 Գոմոր *s.* sort of measure.
 Գոյ, ից *s.* being, existence, that is, substance; goods; ըստ գոյին, գոյիւ, գոյիւ իւրով, գոյիւ չափ *ad.* as much as his means or property allow, as much as he had; entirely, completely; ի — ածել, to create, to cause to exist.
 Գոյակ, աց *a.* extant; *s.* being.
 Գոյական, աց *a.* that exists; *s. gr.* substantive.
 Գոյականութիւն *s.* existence, essence.
 Գոյակից *a.* of the same nature; consubstantial, coexistent.
 Գոյակցութիւն *s.* consubstantiality, coexistence.
 Գոյանամ, ացայ *vn.* to be created, to exist, to be; to be formed, produced.
 Գոյապէտ, Գոյարան or արար *s.* that causes to exist, creator.
 Գոյապէս *ad.* substantially.
 Գոյացական *a.* substantial; essential.
 Գոյացութիւն *s.* substance; reality; essence, being, creature.
 Գոյացուցանեմ, ուցի *va.* to create, to give existence; to produce.
 Գոյացուցիչ *s.* creator, that gives existence or being.
 Գոյաւոր *a.* existing, extant: rich, opulent, wealthy.
 Գոյաւորիմ, եցայ *vn.* to be created, to exist; to be formed, produced; to grow rich.
 Գոյաւորութիւն *s.* existence; substance; creature. [tiate.
 Գոյափոխեմ, եցի *va.* to transubstantiate.
 Գոյափոխութիւն *s.* transubstantiation.
 Գոյեղ *a.* substantial.
 Գոյեղաբար *ad.* substantially.
 Գոյեղական *a.* substantial.
 Գոյեղնաբար *ad.* substantially.
 Գոյեղնութիւն *s.* substance.
 Գոյեղում *a.* substantial.
 Գոյժ, գուժից *s.* lamentation, complaint accompanied with groans and cries; sad news; — աւնուլ, — ի բերան աւնուլ, — դնել, to lament, to deplore;

- արկանել, առնել, տալ, to bring bad news.

Գոյիբուսակ *s.* a kind of aromatic.

Գոյն, գունդ *s.* colour; complexion, ornament; tint, dye: jaundice; Թափել, հասանել or բառնալը, to discolour; *pr.* as, like; *ad.* so, thus, in this manner.

Գոյնագոյն *ad.* in divers colours.

Գոյշ, Գուշ, Գոյշ Թէ, Գոյշ ուրեք *ad.* God preserve us from it, God forbid; take care.

Գոյութի *s.* existence, being, nature, essence, substance, reality; goods.

Գոնգեղ, աջ *s.* turnip.

Գոնեա, Գոնեայ, Գոնէ *conj.* at least, above all things, however; only, yet.

Գոնջ *a.* scurfy. [scurf.]

Գոնջանամ, աջայ *vn.* to have the

Գոնջութիւն *s.* scurf.

Գոշ *S.* Գորշ and Գարձ.

Գոչեմ, եջի *vn.* to cry, to exclaim, to cry out; to call; to bellow, to roar.

Գոչեցուցանեմ, ուլի *va.* to sound, to cause to sound or resound.

Գոչիւն, Գոչումն *s.* clamour, great cry, crash, noise, voice, exclamation; hue and cry, uproar; bellowing, roar.

Գոչողական *a.* sonorous.

Գոռ *a.* fierce, bold, haughty, warlike, martial; *s.* noise, anger, crash, attack, assault.

Գոռամ, աջի *vn.* to make a great noise, to be violently angry; to assault, to attack; to insult.

Գոռեխ or աեղ *s.* wasp; gad-fly; horse-fly.

Գոռոզ, աջ *a.* arrogant, proud, haughty, imperious, insolent; *s.* tyrant.

Գոռոզաբար *ad.* haughtily, proudly.

Գոռոզանամ, աջայ *vn.* to be proud of, puffed up, elated.

Գոռոզութիւն *s.* pride, haughtiness; insolence, arrogance, presumption; lordliness, tyranny.

Գոռոջ *s.* noise, shriek, cry.

Գոռութիւն, Գոռումն *s.* anger, violence, noise; haughtiness.

Գոս, գոսք, or գոսեր *s.* kettle-drum; գոսերս գոչել, to beat the kettle-drum.

Գով *s.* praise, eulogy.

Գովաբան *a.* *s.* that praises, praiser.

Գովաբանեմ, եջի *va.* to praise.

Գովաբանութիւն *s.* praise, eulogy.

Գովանք *S.* Գովասանութիւն.

Գովասան, ից *s.* that praises, praiser.

Գովասանական *a.* of praise.

Գովասանեմ, եջի *va.* to praise.

Գովասանութիւն *s.* praise, eulogy.

Գովելի *a.* praise-worthy, plausible.

Գովեմ, եջի *va.* to praise, to glorify, to exalt, to magnify, to applaud, to celebrate, to renown; to cense; - Կարի իմն or յանչափա, to extol, to commend excessively; - զանձն, to glory, to boast.

Գովեստ, ից *s.* praise, eulogy, panegyric; incense; glory.

Գովիչ *a.* *s.* praiser.

Գովութիւն, Գովումն *s.* praise, eulogy; honour, glory; գովութեամբ, laudably.

Գորգ *s.* carpet.

Գործ, ոյ *s.* work, affair, thing, deed, action, operation, business, trade, negotiation, practice, agency, enterprise, labour; commission; fact, effect, merit; manufacture; make; - քաջութեան, exploit, signal action in war; այր -ոյ or -ոց, an active man, a clever man; օր -ոյ, a working day; - Է գտանել, it is difficult to find; - առնել, ընդ - արկանել, ի - արկանել, դնել, to make use of, to employ, to use; to practise, to effect, to accomplish, to execute, to realize; ի - ածել, to use, to employ, to make use of; բանս ի - առնել, to establish, to advance, to take for granted, to agree; ձեռն ի - արկանել, to undertake, to begin, to commence; -, or -ք Առաքելոց, the Acts of the Apostles; նովին իսկ -ով, ipso facto, caught in the act; - առ -ով, - ընդ -ով, transitorily, indifferently; ի - or ընդ - մտանել, to enter on one's duties; - ունել ընդ ումեք, to have to do with some one, to have business with some one; ի - արկանել զերկիր, to cultivate or till the ground; - դնել հողմոյ, to make use of the wind; - օրական, journeywork.

Գործադիր *s.* actor, executor.

Գործադրեմ, եջի *vn.* to execute; to practise. [tice.]

Գործադրութիւն *s.* execution; prac-

Գործած, ոյ *s.* work, manufacture; web, weaving.

Գործածական *a.* usual. [ploy.]

Գործածեմ, եջի *vn.* to use, to em-

Գործածութիւն *s.* use, employ, practice, exercise, management.

Գործակ, աջ *s.* maker, worker.

Գործակալ, ւոյ *s.* officer, minister, commissary, commissioner; manager, agent, factor, negotiator; attorney.

Գործակալութիւն *s.* place, office; agency, business of an agent; procuration.

Գործական *a.* practical, active.

Գործականապէս *ad.* practically.

Գործականեմ, եցի *vn.* to make, to operate.

Գործականութիւն *s.* act, deed, action, operation.

Գործակատար *s.* diplomatic agent.

Գործակից *s.* cooperator; associate, coadjutor; - լինել, to cooperate; to contribute, to concur.

Գործակցութիւն *s.* cooperation, concurrence, coadjuvancy.

Գործանոց *s.* workshop, laboratory.

Գործառնութիւն *s.* act, affair, work, enterprise, business, office, place, employment. [builder.

Գործառու, ւոյ *s.* contractor; master-

Գործասէր *a.* laborious, active, diligent.

Գործասիրութիւն *s.* activity, love of work or labour.

Գործաւար, ւոյ *s.* intendant, officer; foreman, overseer.

Գործատեաց *a.* lazy, idle.

Գործատուն *s.* manufactory.

Գործարան, ւոյ *s.* manufactory; instrument; organ. [organical.

Գործարանական, Գործարանաւոր *a.*

Գործարար, ւոյ *s.* negotiator, correspondent, agent. [gency.

Գործարարութիւն *s.* negotiation, a-

Գործաւոր, ւոյ *s.* *a.* maker, workman, labourer, worker; husbandman, farmer: efficacious; - օրական, journeyman; դաս - ւոյ, working-class.

Գործաւորութիւն *s.* work; labour.

Գործելի *a.* feasible; maker; *s.* coal.

Գործեմ, եցի *va.* to work, to make, to do, to fashion, to manufacture; to commit, to perpetrate; to knit; to twist; - դերկիր, to cultivate, to labour, to till; - դերկաթ, to forge; չար գործեցէք զոր արարէքդ, you have done very wrong; զինչ գործ գործեցեր դու ընդ մեզ, why have you done this to us? - զանօրէնութիւն, to do wrong; to commit a crime; - զարդարութիւն, to act with justice; - զփրկութիւն, to effect salvation; - զհանդերձս, to make clothes; խորշս խորշս -

զատարանն, to make small compartments in the ark; ճաշ -, to give a dinner; ճանապարհ -, to open up a way.

Գործի, ծւոյ, ծեաց *s.* instrument, machine, tool; organ; utensil, furniture.

Գործիական *a.* instrumental.

Գործնական *S.* Գործական.

Գործողութիւն *s.* act, action, proceeding, function, operation.

Գործուած, ոց *s.* fabrication, work.

Գործուն, Գործօն, ւոյ or ից *a.* ploughed land; *S.* Գործունեայ.

Գործունեայ, Գործօնեայ, նէից or նեայց, եաց *s.* *a.* workman, maker; minister; active, busy; efficacious.

Գործունէութիւն *s.* efficacy; activity.

Գորշ, ից *a.* ash-coloured, gray.

Գորշախայտ, Գորշախարիւ *a.* dapple; grayish, grizzly. [ring.

Գորշապահանդ, ւոյ *s.* ear-drop, ear-

Գորով, ոյ *s.* tenderness, sensibility, pity, compassion; fondness, sympathy; *a.* affectionate, tender.

Գորովադին, Գորովադութ, Գորովաւ լի, լիր, լից, կան *a.* tender, affectionate, sensible, affecting, charitable; compassionate, feeling; pathetic; *ad.* tenderly, feelingly. [touching.

Գորովադէա *a.* affecting, moving,

Գորովամայր *a.* affectionate towards one's mother, or who has an affectionate mother; *s.* pia-mater.

Գորովանք *S.* Գորով; գորովանք *ad.* tenderly.

Գորովասէր *a.* affectionate, tender, feeling, charitable.

Գորովեմ, եցի *vna.* to be affected, touched with compassion; to affect, to flatter, to caress.

Գորովունի *s.* affection, compassion, fondness, sympathy.

Գորա, ոց or ից or ուց *s.* frog; - թու նաւոր, toad; - կարկաչէ, the - croaks.

Գուբ, գբոց *s.* ditch, hollow; well, cistern; abyss; subterraneous place; cell of honeycomb.

Գուգաղ *s.* union of irregular troops.

Գութ, գթոյ *s.* pity, compassion, tenderness, commiseration, feeling, mercy, sensibility, tender heart; ի - չարժեւ, ածեւ, - արկանեւ, ի - խանդաւ զատանայ չարժեւ, to move, to soften, to entreat tenderly; փակեւ զ-ս իւր յուժեքէ, to harden one's heart a-

gainst another; -բ նորա առաւել ևս էն ի ձեզ, he loves you more intensely; առ - սոհմի նորա, for the love of his race; յիմարիլ ի - երեսաց ուրուք, to go mad on account of the beauty of some one; - մեր առաջի երեսաց քոյ, let our supplications find favour in thy sight; կին առնուլ ի նմանէ զի - անկցի, to marry into his family for the purpose of strengthening the bonds of friendship: -բ, np. the Goths, the nation of Goths.

Գուլթա or այ, ի s. several pair of oxen to draw the plough.

Գուլթաբեր, այ a. s. that brings sad news, sad, fatal; bearer of unhappy news. [plore.

Գուլթամ, այի vn. to lament, to de-

Գուլթապարա a. lamentable, deplorable, worthy to be deplored.

Գուլթառար, Գուլթաառ, Գուլթարկու S. Գուլթկան.

Գուլթարկեմ, էցի vn. to lament, to deplore; to carry or give sad news.

Գուլթաւոր S. Գուլթկան.

Գուլթեմ, էցի vn. to bring or give sad news; to lament, to deplore, to cry, to scream; to sound.

Գուլթիւն S. Գուլթուլմ.

Գուլթկան, այ a. s. that carries or gives sad news; bearer of unhappy news; weeping, in tears; sad news.

Գուլթուլմ s. lamentation, complaint, cry, groan.

Գուլ a. blunt, dull.

Գուլպայ, ից s. sock; short-stocking; երկայն -, stocking, hose; հանել զ-ս, to pull off the stockings; դնել զ-ս, to put on one's stockings.

Գուլ or ձն s. handful.

Գուլդ or ձն s. glebe, clod.

Գուլ, -բ s. knee, knees; ի գուլն իջանել, խոնարհիլ, անկանել, or հարկանիլ, կալ, to bend the knees, to prostrate one's self; to squat.

Գուլ or Գուլարտակ առնեմ S. Գուլմարեմ. [harness of a carriage.

Գուլակ s. large waggon or cart; the

Գուլապետ s. colonel.

Գուլար, ից or այ s. assembly, session; action; addition, summing up; sum, amount; - առնուլ, to assemble; - դնել ընդ ումք, to fight or quarrel with some one.

Գուլարահողով S. Բաղմահողով.

Գուլարեմ, էցի va. to assemble; to

convoke; to gather together, to add, to sum.

Գուլարիմ, էցայ vp. to assemble together, to gather together; to be astonished amazed, surprised, confused.

Գուլարութիւն, Գուլարուլմ s. assembly; mob; sitting; addition.

Գուլարա a. assembled, gathered together.

Գուլարտակ, այ s. assembly, assemblage, mob, band, corps, forces; a. assembled, gathered together; - նաւուց, squadron; - դնել, կազմել, սփռել, կարգել, առնել, to assemble, to gather together; to levy troops, to send a body of troops; ի - ի, in war.

Գուլարտական a. of an assembly.

Գուլիզ s. urine: mud, dirt: all-flower's water: bot. soap-wort.

Գուլ s. effort; - գործել, դնել, - ի գործ առնել, to study, to devise, to strive, to try, to labour, to intrigue.

Գուլադեղ a. adorned with fine colours.

Գուլադեղեմ, էցի va. to colour.

Գուլադոյն a. in divers colours.

Գուլադարդեմ S. Գուլադեղեմ.

Գուլաթափ S. Գուլաա.

Գուլակ, այ a. similar, equal, like; s. dye, colour; kind, sort; manner; difference; - -, in several colours; various, different; - -, -ս -ս, ad. differently, variously.

Գուլակաւորեալ S. Գուլադեղ.

Գուլակեմ, էցի va. to colour, to illuminate; to dye.

Գուլակութիւն s. colouring; dye; variety. [ral colours.

Գուլապաճոյճ a. adorned with seve-

Գուլաա a. tarnished; pale, pallid, wan.

Գուլաաեմ, ալմ vna. to tarnish; to discolour, to tan; to fade.

Գուլաաուլթիւն s. loss of colour; paleness, wanness.

Գուլաւոր, այ a. coloured; dyed; having several colours; quick, diligent, violent. [lour.

Գուլաւորեմ, էցի va. to dye, to co-

Գուլաւորութիւն s. colour, dye, tint.

Գուլափոխիմ, Գուլափոխ լինիմ S. Գուլաալիմ.

Գուլափոխութիւն s. transfiguration.

Գուլդ, դնիլ, դաց s. assemblage, band; troops, brigade, battalion, re-

giment, legion, cohort, phalanx: globe; sphere; ball, bowl; pincushion; pommel; sounding line, plummet; - *փոքրիկ*, bullet; globule; - *անուոյ*, nave of a wheel; - *կշռոյ*, weight; - *կապարեայ*, lead; *չափել զծով գնաով*, to sound.

Գունդ Գունդ, Գունդագունդ *ad. a.* in several regiments; in a crowd, like a crowd; large, much.

Գունդխաղ *s.* tennis.

Գունդաստար *S.* Ստար, Ստասար.

Գունդաստալ *s.* constable.

Գունեայ, Գունեան, Գունեղ *a.* of fine colour, fine, graceful.

Գունեմ *S.* *Գունակեմ*.

Գուներանդ *a.* of good colour or of many colours.

Գունչ *S.* *Գոնջ, Գնչու*.

Գունա, գնոյ *S.* *Գունդ* and *Գնդակ*.

Գունակ, աջ *s. a.* diviner, conjurer, prognosticator; informer, denunciator; sign, mark; that expounds, manifests; *մասն և - լինել*, to denounce, to impeach, to accuse.

Գունակական *a.* judicial.

Գունակաւոր *a.* already predicted; very evident.

Գունակեմ, եջի *va.* to predict, to prophesy; to foresee, to presage, to conjecture, to guess, to augur, to cast one's nativity, to prognosticate; to denounce.

Գունակութի, Գունակումն *s.* prophecy; presage, omen, prognostic; augury, auspice, divination, denunciation.

Գունար, ից or *այ* *s.* war, combat; wrestling; assembly; dispute; - *ս նըստիլ*, to assemble or sit down altogether; *ի - կուոյ մասնել*, to enter the lists, to wrestle.

Գունարագիր *s.* fencing-master or chief of gladiators.

Գունարած *s.* struggle, wrestling, fight; duel; war; dispute; - *դնել*, to fight, to attack. [wrestling match.

Գունարայալթ *a.s.* conqueror in a *Գունարեմ, եջի, Գունարիմ, եջայ* *vn.* to make war, to fight; to dispute.

Գունարումն *s.* war, combat; conflict.

Գունան, աջ smf. singer, musician; player; actor. [*s.* song, ballad.

Գունանական *a.* musical; theatric;

Գունանամոլ *a.* passionately fond of operas or opera-singers; mad for musicians.

Գունանամուտ *a.* where a singer or musician enters; - *առնել*, to receive opera-singers into one's house; - *լինել*, to visit the opera-singers.

Գունանութիւն *s.* music, drama, comedy, ballad.

Գունարայ *S.* *Գունարայ*.

Գունդե, - երբեք, - թէ *ad.* perhaps; for fear of, lest.

Գլիր *s.* wimble, auger; - *փոքրիկ*, small auger; - *տակառայ*, piercer, gimlet. [gle, to bubble.

Գոգում, աջի *vn.* to croak; to gar-

Գոհ, ից or *այ* *s.* street, road.

Գոհիկ, հկայ *a. s.* plebeian, clownish, rude, coarse; peasant, clown.

Գոհիկանամ, աջայ *vn.* to become rude or clownish, to keep low company. [per's grass).

Գոզի, զոյ *s.* bot. scorzonera (vi-

Գոխ *s.* rock-salt, mineral salt.

Գոհ, Գոյթ *s.* crew, band, crowd; assault, attack; - *տալ*, to assault, to attack.

Գոռզ *S.* *Գանգուր*.

Գոռի, աջ *s.* cap, bonnet: calix, flower-cup: inventor, author; - *լինել*, to invent; - *աւ*, *ad.* exactly, surely, precisely.

Գոռնեմ, գտի *va.* to find, to invent, to discover, to find out; to gain, to have; to meet; - *չորհս առաջի ուրուք*, to gain or acquire the heart, friendship, goodwill of some one; to regain the favour of some one.

Գոռնիմ, գտայ *vp.* to find one's self; to appear, to show one's self; *հաւատարիմ* -, to be faithful.

Գոռնիք *s.* the finding again; fiction, invention; *զբան* -, fiction, fable.

Գոռիչ *s.* finder, inventor.

Գոռական *a.* inventive.

Գոռումն *s.* invention, discovery.

Գրաբանական *a.* written, literal.

Գրաբառ *s.* literary language; *ad.* in the literary language; *a.* literal.

Գրագէտ, գիտայ *a.* book-learned, literate, lettered.

Գրագիտական *a.* literary.

Գրագիտութիւն *s.* book-learning, literature, letters, learning.

Գրագիր, գրայ *s.* copier, transcriber; author, writer; secretary.

Գրագրութիւն *s.* office of a copier.

Գրագործ *s.* the dividing of words into syllables for the end of the line.

Գրադէղ *s.* ink.
 Գրախեց *S.* Նշանախեց.
 Գրակ, *այ s.* small writing.
 Գրակազմ *s.* book-binder.
 Գրակազմութիւն *s.* binding.
 Գրակալ, *այ s.* desk; reading desk.
 Գրական *S.* Գրագէտ. [mar.
 Գրականութիւն *s.* literature; gram-
 Գրակարդաց *s.* reader.
 Գրակէս *S.* Նշանախեց.
 Գրակոնախիւն, *ի s.* enamel.
 Գրահաշիւ *s.* algebra.
 Գրամար *s.* penny-weight; scruple.
 Գրամարտիկ, Գրամարտիկոս, *այ s.*
 grammarian, literate.
 Գրամոլ *s.* bibliomaniac.
 Գրամոլութիւն *s.* bibliomania.
 Գրայարկ, Գրանոց *s.* library.
 Գրաշար, *այ s.* compositor; compo-
 sing stick. [library.
 Գրապահ տեղի or տուն, archives,
 Գրապան, *այ s.* hem, border, list:
 collar of a coat; ephod.
 Գրապանակ, *այ s.* phylactery, amu-
 let; letter case; pocket: ephod.
 Գրապետ, *այ s.* librarian.
 Գրասեղան *s.* desk, writing-table,
 study, bureau, secretary. [ing-room.
 Գրասենեակ *s.* bureau, office, read-
 Գրասէր, սիրաց *a.* studious, that
 loves study, bibliophilist.
 Գրաստ, *ոց s.* led-horse, beast for the
 saddle, sumpter, sorry horse, ass, short
 or thick horse, animal, beast, tit; -
 մատակ, mare.
 Գրաստամիտ *a.* stupid.
 Գրավաճառ, *այ s.* book-seller.
 Գրավաճառանոց, *այ s.* book-shop,
 book-store.
 Գրավաճառութիւն *s.* book-trade.
 Գրաւ, *ի s.* great coat, loose coat,
 Persian dress. [case.
 Գրատուն, Գրարան *s.* library; book-
 Գրաւ, *ից, այ, ուց s.* earnest money,
 assurance, security, pledge, engage-
 ment; mort-gage; wager, bet; deten-
 tion; - դնել, to wager, to lay a bet; to
 hire, to give wages or salary; - առ-
 նել ընդ ումէք, to lay a wager.
 Գրաւագիր, գրաց *s.* better, wagerer.
 Գրաւական *s.* pledge, assurance;
 earnest money; mortgage.
 Գրաւականեմ, եցի *va.* to hire, to
 engage; to mortgage; to detain, to
 occupy.
 Գրաւահարկ *s.* exaction by seque-

stration; collector; *a.* who exacts by
 seizure.

Գրաւեմ, եցի *va.* to hire, to engage,
 to secure; to redeem; to hold, to de-
 tain, to usurp, to occupy, to seize, to
 appropriate, to encroach; to stride; to
 prepossess, to preoccupy; - յարքու-
 նիւ, to confiscate.

Գրաւոր, *այ, Գրաւորական a.* writ-
 ten; literary, literal.

Գրաւումն *s.* detention, encroach-
 ment, usurpation, occupation, seizure;
 - յարքունիւ, confiscation.

Գրաքնն *s.* critic.

Գրաքննական *a.* critic, critical.

Գրաքննեմ, եցի *va.* to critic.

Գրաքննութիւն *s.* critic; censure.

Գրգամ, *այայ vn.* to cluck; to cocker.

Գրգանամ, *այայ vn.* to enjoy, to a-
 muse, to cocker one's self, to live a
 merry life.

Գրգանք *s. pl.* delicacy, effeminacy;
 delight, pleasure, voluptuousness; ca-
 ress, cockering.

Գրգարան, *այ s.* place of pleasure,
 of delight, paradise.

Գրգեմ, եցի, Գրգեցուցանեմ, ուցի
va. to fondle, to treat delicately or ef-
 feminately, to caress; to feed delica-
 tely.

Գրգիմ *S.* Գրգամ.

Գրգիչ *a.* caressing.

Գրգիւ *s.* defiance, provocation,
 challenge, incitement, impulse, insti-
 gation, inducement, solicitation, sug-
 gestion, temptation, allurements, sti-
 mulation, motive. [dress, rag.

Գրգէակ, լեկաց, Գրգիւք, լեաց *s.* old

Գրգուանք, Գրգուութիւն *S.* Գրգանք.

Գրգուեմ, եցի, Գրգուցուցանեմ, ուցի
va. to irritate, to excite, to provoke;
 to incite, to alarm, to inflame, to in-
 stigate, to move, to foment, to nettle,
 to urge, to rekindle, to revive, to
 rouse, to rebel.

Գրգուիչ *a.* exciter, provoker.

Գրգուութիւն *s.* incitement, impulse,
 provocation; contest, quarrel.

Գրգրամ *vn.* to cluck.

Գրգամ *vn.* to grunt; to murmur.

Գրգանք *s.* whirlpool, vortex, gulf.

Գրեւ թէ, Գրեթէ *ad. conj.* nearly,
 almost, about; hardly, like, well.

Գրեայ *S.* Գրէ.

Գրեան, էնոյ, էանք, էնոց *s. pl.*
 books; writings.

Գրեթէ *S.* Գրեա թէ.
 Գրելիք *s.pl.* writings.
 *Գրելս, *այ s.* clyster, injection, syringe.
 Գրելէն *a.* written.
 Գրեմ, *եցի va.* to write, to compose; to engrave, to carve; to paint; to esteem, to value; ոչ ինչ -, to despise, to disesteem.
 Գրէ, *ից s.* crane (bird).
 Գրէ թէ *S.* Գրեա թէ.
 Գրթախաղաց *a.* stumbling (stone); seducer. [pieces.
 Գրթաշարեմ *va.* to break, to cut in
 Գրթաղ, *այ S.* Գրթախաղաց.
 Գրթեմ *va.* to stumble; to deceive; to seduce.
 Գրթիչ *s.* cheater, sharper.
 Գրթցեմ, *եցի va.* to knock, to strike. (U.) Գրիգորի խոտ *s.bot.* marjoram.
 Գրիկ *s.* small book.
 Գրիմ, *եցայ vn.* to be inscribed; to be steemed or valued.
 Գրիչ, գրչաց *s.* writer, scribe, author; pen; - էրկաթի, style; graver; steel-pen; փետուր -, goose-quill; - նկարչի, pencil.
 Գրիւ, գրուաց *s.* bushel.
 Գրկալիւր *a.* full bosomed; - աղէլն, a bow well drawn.
 Գրկախառն *a.* embraced; *ad.* with embracements; - սիրով ողջունել զմիմեանս, to salute by embracing each other; - լինել, to embrace; *S.* Գրիկ ընդ խառն լինել.
 Գրկախառնիմ, *եցայ vn.* to embrace; *S.* Գրիկ ընդ խառն լինել. [embrace.
 Գրկախառնութիւն *s.* embracement,
 Գրկակից *S.* Գրկախառն.
 Գրկակցութիւն *s.* familiarity, union of love: consubstantiality.
 Գրկանք *s.* embrace.
 Գրկաչափ *s.* fathom.
 Գրկառարած *ad.* with open arms.
 Գրկարան *s.* embracer.
 Գրկեմ, *եցի va.* to embrace.
 Գրկընդխառն *S.* Գրիկ ընդ խառն.
 Գրկընկալ *a.* who is in the arms or at the breast (a baby).
 Գրկոյք, Գրկունք, Գրկուք *S.* Գրքուկ.
 Գրճակ *S.* Գոճմակ.
 Գրմունչ *s.* bird's crop.
 Գրոհ, *ի s.* assault, irruption; nation, people; - աալ, to storm; *S.* Գրոհ, etc.
 Գրոհեմ, *եցի vn.* to assault, to storm.
 Գրոց *s.* burin.

Գրուած, *ոյ s.* writing.
 Գրուան, *այ s.* bushel.
 Գրութիւն *s.* writing.
 Գրուիճ *s.* grasshopper.
 Գրչագիր *a. s.* written; manuscript.
 Գրչաման, *ի s.* inkstand.
 Գրչութիւն *s.* writing, manner of writing.
 Գրպան, *այ s.* pocket; purse; գնէլ ի -ի, to pocket.
 Գրջիւք *S.* Գրգլիւք.
 Գրտակ, *այ s.* small loaf, roll.
 Գրտանակ, Գրտնակ *s.* rolling-pin.
 Գրքոյկ, Գրքուկ, քուկաց *s.* small book, manual, small treatise.
 Գօշեմ, *եցի va.* to bite, to sting; to mangle, to lacerate.
 Գօս, *ից a.* dry, arid, dead; benumbed, impotent. [come dry.
 Գօսանամ, *ացայ vn.* to dry, to be-
 Գօսացուցանեմ, *ուցի va.* to dry.
 Գօսութիւն *s.* dryness, aridity.
 Գօտեւած *a.* girdled. [dle.
 Գօտելոյծ *a.* that has untied his gir-
 Գօտեւած *a.* who girdles; *s.* the girdling one's self.
 Գօտեւոր, *այ a.* girdled, girt.
 Գօտեւորեմ, *եցի, Գօտեւորիմ, եցայ vn.* to gird one's self.
 Գօտէկուիւ, Գօտեմարտ *s.* wrestler; - լինել, to wrestle. [թիւն.
 Գօտէկուութիւն *S.* Գօտեմարտութիւն.
 Գօտեմարտիմ, *եցայ vn.* wrestle.
 Գօտեմարտութիւն *s.* wrestling, struggle.
 Գօտեպլինդ *a.* girt; prompt, active, diligent; - լինել, to gird one's self; to be prompt.
 Գօտեպլինդիմ *S.* Գօտեւորիմ.
 Գօտի, տւոյ, տեաց *s.* girdle; twist; belt; zone; - ածել, - ընդ մէջ ածել, to gird, to tie or to draw close round the body; to be prompt; այրեցած, բարեխառն, սառուցեալ -, torrid, temperate, glacial zone; - լեռանց, chain of mountains; - աստուածական, աշտունեան, Արամազդայ, rain-bow.
 Գօտիածու, *այ a.* that girds the body; that girds on the sword.

Դ

Դ (tā) դա s. the fourth letter of the alphabet and the third of the consonants. It is sometimes used for, or confounded with the letters ա and թ: դ, Դ, four; fourth.

Դ s. article and pron. thou, thee, you; this, that, it; these; սուրբք սրբոց, you who are the holy of holy ones; Կորուսեալ զհոգիդ և զինչդ, you have lost your soul and your property; արձալեալ զժողովուրդդ, let this or the people go; որ խօսիք ընդ քեզ, he who talks to you. [this.

Դա, դորա, դոքա, դոցա pron. that,

Դա աւագիկ conj. here is, there is; see here; behold; but; now; դա և դուք աւագիկ, there you too.

Դաբիր, այ s. sanctuary; altar of the oracle. [sanctuary.

Դաբիրայօրէն a. that resembles the Դաբնային a. of laurel.

Դաբնի, նույ, նեաց s. laurel.

Դաբր S. Դափր.

Դագ S. Դեդ.

Դագաղ, Դագաղք, դաց s. bier, coffin; litter, sedan; gridiron, grate.

Դադար s. cessation, rest; pause; establishment, dwelling; station; -ք դադանաց, den; -ք խաշանց, անասնոց, stable; -ք հաւուց, roost; perch; -ք նաւուց, harbour.

Դադարեմ, եցի vn. to cease, to stop, to interrupt; to become calm, to give over; to desist, to rest one's self, to remain; to drain.

Դադարեցուցանեմ, ուցի va. to cease, to stop, to calm, to interrupt; to extinguish, to stanch, to quench; to drain.

Դադարիմ, եցայ S. Դադարեմ.

Դադարումն s. cessation, desistance, repose, rest, pause; discontinuance, vacation; extinction, redemption, act

of stanching; silence; interruption; inaction.

Դաժան, այ a. hard, harsh, rough, sharp, sour, atrocious, austere, morose, blunt, cross, froward, difficult, inaccessible, cruel, merciless.

Դաժանաբարոյ or բու a. wild, fierce, savage; rude, cruel.

Դաժանաբոյս a. whose productions are harsh or hard.

Դաժանագոյն a. harder or very hard; very harsh; haughty, cruel.

Դաժանական S. Դաժան.

Դաժանահոտ a. that has a bad smell, stinking.

Դաժանանամ, այցալ vn. to become cruel or atrocious.

Դաժանատեսակ, Դաժանատեսիլ a. deformed, ugly, horrible.

Դաժանիմ, եցայ vn. to be angry, mad, to sour, to turn sour, to get worse.

Դաժանութիւն s. atrocity, haughtiness, austerity, harshness; sharpness, asperity. [Դայլ.

Դալ, ի s. yellowish: colostrum; S.

Դալակիմ, եցայ vn. to endeavour, to study, to labour.

Դալապր s. sabre, sword.

Դալար, ի or ոյ a. green, that is not dry; fresh; -, դեղ -, s. verdure, herb, grass, greens. [dure, grass.

Դալարաբեր a. that produces ver-

Դալարաբեր լինիմ, Դալարաբերեմ, եցի vna. to produce verdure; to become green, to become green again.

Դալարագեղ, Դալարագոյն, Դալարազարդ, Դալարազգեաց a. green, covered with verdure, verdant, fresh.

Դալարահեր a. furnished with new hair.

Դալարանամ, այցալ vn. to become green, verdant, to sprout.

Դալարավայր s. meadow, pasture-field; a. verdant. [ness.

Դալարարար a. what produces green-

Դալարացուցանեմ, ուցի, Դալարեմ, եցի va. to make green; to renew, to restore.

Դալարեղէն s. herbs, greens.

Դալարիմ, եցայ S. Դալարանամ.

Դալարի, բույ, բեաց s. verdure, grass, herbage, vegetables.

Դալարութիւն s. green, verdure.

Դալարուա a. green, fresh.

Դալափիլ a. horrible, dreadful.

Դալիազար, Դալիաւոր, Դալիոս *a.* icterical.

Դալուկն, լիւն *s.* jaundice.

Դալու, ուայ *s.* adze, axe.

Դահ *a.* hard, old, ancient.

Դահադրամ *s.* ten pence, coin of ten pence.

Դահամունք, մանց *s.pl.* meat: offering, oblation: bribe, fee.

Դահանակ, Ալն - *s.* dark green emerald; corundum.

Դահեկան, աջ *s.* penny; drachm; gold coin; coin; - հատանէլ, to coin, to mint. [feiter.

Դահեկանահատ *a.* forger, counter-

Դահիճ, հաջ *s.* hangman, executioner; attendant; torturer.

Դահլիճ, լճայ *s.* closet; hall; portico; gallery, corridor. [officer.

Դահճապետ, աջ *s.* chief of hangmen;

Դահայ *s.* butcher's axe, hatchet.

Դահուկ *s.* sledge.

Դահուճ *s.* god-wit; heath-cock.

Դաղճ, ի, Դաղճն, ճին *s.* wild mint; calamint; origan.

Դամ *s.* snare, toil: *mus.* accord.

Դամարիմ, էջայ *vn.* to be amazed, blind. [meeting.

Դամարճակ, Դեմականջ *s.* assembly,

Դամբան, աջ *s.* tomb, sepulchre, mausoleum.

Դամբանագիր *s.* epitaph.

Դամբանական *a.* sepulchral, funeral; *s.* funeral oration.

Դամբարան, աջ *s.* vault, charnel-house, catacombs, church-yard; *S.* Դամբան. [bury.

Դամբարանեմ, էջի *va.* to inter, to

Դամոն, ի *s.* prune, damson, damask plum.

Դայեակ, էկայ *s.* wet-nurse; nurse; midwife; preceptor; tutor, governor.

Դայեակորդի *S.* Դայեկորդի.

Դայեկաբար or պէս *ad.* like a foster-father or nurse.

Դայեկանունդ, Դայեկասուն, Դայեկասոհմ *s.* foster-brother; *a.* of a foster-brother.

Դայեկեմ, էջի *va.* to nourish, to bring up, to educate.

Դայեկորդի *s.* foster-brother.

Դայեկութի *s.* nurse's office; bringing up, education. [strum.

Դայլ *s.* the first milk of a cow, colo-

Դայլայլիք *s.* trill, modulation, quaver, warbling.

Դան, Դանակ, աջ *s.* knife; clasp-knife; սրէլ զ-, to sharpen a knife.

Դանակագործ, -վաճառ *s.* cutler.

Դանդ, Դանկ, աջ *s.* mite, penny, obole.

Դանդաղ *a.* slow, tardy, idle, heavy.

Դանդաղագին, -գոյն, -կան *a.* very slow. [standing (water).

Դանդաղամած *a.* thickened, thick;

Դանդաղամիտ *a.* awkward, clumsy.

Դանդաղանք *S.* Դանդաղութիւն.

Դանդաղիմ, էջայ *vn.* to loiter, to trifle, to slumber, to dally, to waver.

Դանդաղիտ *S.* Դանդաղ.

Դանդաղութիւն, Դանդաղումն *s.* slowness, tardiness, delay, frivolity, idleness, indolence.

Դանդան *s.* tooth, notch.

Դանդանաւանդ, ից or աջ *s.* bit, curb; bridle; gag. [curbed.

Դանդանաւանդակապ *a.* tied, bitted,

Դանդաջ, Դանդաջանք *S.* Դանդաջումն.

Դանդաջական *S.* Դանդաջիտ.

Դանդաջեմ, էջի *vn.* to waver, to hesitate; to grope; to talk idly, to dream.

Դանդաջեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to waver or tinkle, to resound.

Դանդաջիտ *a.* wavering.

Դանդաջութիւն, Դանդաջումն *s.* vacillation; delirium.

Դանդաջուն *S.* Դանդաջիտ.

Դանդիւն *s.* sepulchral darkness, horror or rottenness.

Դանկ *S.* Դանդ.

Դաշխուրան, աջ *s.* drinking vessel, cup or pot.

Դաշն, շին, շանց *s.* contract, convention, bargain, treaty, engagement; condition, capitulation; compact, agreement; concurrence, alliance: harmony; *a.* sweet, agreeable to the ear; *ad.* with a low voice; դաշինս կուէլ, հաստատել, ի - մտանէլ, to contract, to make an agreement; to stipulate, to transact; to confederate; - խօսիլ, to speak very mildly; - նայիլ, to look tenderly, affectionately, or sweetly on one; անցանէլ զդաշամբ, to break the conditions, the alliance or faith; անցանէլ զամուսնութեան, զառն դաշամբ, to be unfaithful to the marriage-bed; - հաւատոյ, the Creed; - քաղաքական, civil contract. [ment; charter.

Դաշնագիր, գրոյ *s.* contract, agree-

Դաշնագիր, դրաց *s. a.* contractor, that contracts; - լինել, to contract, to make an agreement, to negotiate.

Դաշնագրութիւն *s.* contract, pact, covenant, treaty, compact, engagement; stipulation; capitulation; alliance.

Դաշնակ, աց *s.* poniard, cimeter, cutlass, dagger, sabre: piano; - հարկանել, to play on the piano.

Դաշնակահար *s.* pianist.

Դաշնականք *s.* harmonious, sweet song.

Դաշնակաւոր *a.* harmonious.

Դաշնակաւորութիւն *s.* harmony.

Դաշնակեմ, եցի *va.* to harmonize; to tune. [tuner.

Դաշնակիչ, Դաշնակող *s.* harmonist;

Դաշնակից *s.* confederate, leaguer; conspirator; - լինել, to confederate, to unite, to league, to accede.

Դաշնակութիւն, Դաշնակումն *s.* harmony.

Դաշնակցութիւն *s.* confederacy, league, alliance, connexion; treaty; plot, conspiracy.

Դաշնաւոր *a.* confederate, allied; stipulated, conventional.

Դաշնաւորիմ, եցաց *vn.* to agree; to confederate, to ally; to conspire, to plot. [federacy, league.

Դաշնաւորութիւն *s.* convention; con-

Դաշոյն, շուշի *s.* sabre, cutlass; hanger, poniard.

Դաշտ, աց *s.* field, country, soil, heath, fallow ground, plain; Եղիստեան -ք, Elysian fields; Արիստեան -ք, field of Mars.

Դաշտաբերան *s.* opening or entrance to a plain or field.

Դաշտադէտին *a.* campestral, flat; - վայր, plain, flat country, meadow.

Դաշտական *a.* rural; flat, level; *s.* villager, countryman.

Դաշտակողմն *s.* part or side of the country.

Դաշտաձեւ *a.* plain, in form of a plain.

Դաշտամուխ լինիմ *vn.* to enter into an open country.

Դաշտային *S.* Դաշտական.

Դաշտան, աց *s.* menses; *a.* monthly.

Դաշտանամ, ացաց *vn.* to become a plain, to be flat.

Դաշտանիկ *a.* monthly.

Դաշտավայր, աց *s.* plain, heath, country, field.

Դաշտացուցանեմ, ուցի, Դաշտեմ, եցի *va.* to plain, to level.

Դաշտաւէտ *a.* abounding in open country, in fields.

Դաշտաւորիմ *S.* Դաշտանամ.

Դաշտեմ *S.* Դաշտացուցանեմ.

Դաշտորայք, բէկ *s. pl.* the fields, the open country.

Դառն, ուն *a.* bitter; sour, acrid, sharp, harsh, grievous, painful, disagreeable, tiresome, tedious, disgraceful, fatal, sad, tormenting, austere; maddening; biting, satirical.

Դառնաբարոյ *a.* vexatious, proud, tiresome, crabbed, cross. [ness.

Դառնաբեր *a.* that produces bitter-

Դառնադոյն *a.* very bitter; -, -ս *ad.* bitterly. [bitter.

Դառնադաժան, Դառնադառն *a.* very

Դառնադեղ *s.* bitter remedy.

Դառնադէմ *a.* of a horrible aspect.

Դառնաթոյն *a.* that has dangerous venom.

Դառնաթորմի *a.* furnished with, or full of bitterness, very bitter.

Դառնալի, -լիր *a.* full of bitterness.

Դառնալուր *a.* disastrous (news).

Դառնախայրի *a.* productive of bitter or deleterious fruit. [famous.

Դառնածաղր *a.* very shameful, in-

Դառնածեր *s.* bad old man.

Դառնակոծ *a.* deploring with much bitterness. [bitterly, painfully.

Դառնակոռոջ or կորոջ *a.* groaning

Դառնակսկիծ *a.* bitter, painful.

Դառնահամ *a.* that has a bitter taste, bitter, sharp, acrid, harsh, sour.

Դառնահամբոյր *a.* inhuman, cruel.

Դառնահայեաց *a.* sullen, grim.

Դառնահառաչ *a.* who sighs bitterly.

Դառնահաւ *a.* thoroughly bitter, or bitter indeed. [ed heart.

Դառնահոգի *a.* who has an afflict-

Դառնահոտան *a.* bitter, harsh.

Դառնահոտ *a.* that stinks.

Դառնաճաշակ *S.* Դառնահամ; - լի նիմ, to taste gall or anything bitter.

Դառնամ, դարձայ *vn.* to turn, to turn about, to return, to go or come back again; to repair; to be converted; - յետս or ընդ կրունկն, to recede; ընդէմ-, to object, to resist, to oppose; - ի քրիստոնէութիւն, to become a christian; - առ Տէր, to repent, to reform; - յԱստուծոյ, to rebel against God; - աւուր, to draw towards night;

ի - տարւոյն, the year after; ի զէն -, to arm one's self, to take arms.

Դառնամահ *a.* of a painful or violent death.

Դառնամաղձ *a.* melancholy, irascible.

Դառնանամ, աչոյ *vn.* to become bitter, to turn sour; to be offended, irritated; to be tired, displeased.

Դառնանիր *a.* lethargic sleep.

Դառնաշունչ *a.* rough, violent; bad, venomous. [sourly, painfully.

Դառնապէս *ad.* bitterly, harshly,

Դառնապտուղ *S.* Դառնենի.

Դառնասիրտ *a.* cruel, barbarous, ferocious.

Դառնալէր *a.* deep, mortal (wound).

Դառնատեսիլ *a.* of a horrid aspect.

Դառնարբոյց *a.* bitter (to drink).

Դառնարմատ *a.* whose root is bitter.

Դառնացող *a.* vexatious, offensive, irritating, maddening.

Դառնացուցանեմ, ուցի *va.* to imbitter; to sour, to irritate, to offend, to tire, to displease. [ritates.

Դառնացուցիչ *a.* that imbitters, ir-

Դառնենի *a.* whose fruits are bitter.

Դառնիճ, նճի *s.* bot. endive; wild lettuce; *a.* bitter. [bitter.

Դառնոստեան *a.* whose branches are

Դառնորակ *S.* Դառնահամ.

Դառնութիւն *s.* bitterness, disgust, sharpness, gall, distaste; grief, displeasure, vexation; rigour; enormity; mordacity.

Դաս, ուց *s.* order, rank, division, body, class; choir; place; lesson, precept, dictate, instruction; - ատել ումէք, to lecture, to read, to teach.

Դասաբանեմ, եցի *va.* to arrange, to put in order. [the choir.

Դասադուրս *s.* chorister, master of

Դասագրիմ, եցայ *vn.* to enrol one's self.

Դաս դաս, Դասագաս *ad.* in several orders or assemblages, in several companies.

Դասալիք *a.* deserter; - լինել, to desert; to apostatise.

Դասալքութիւն *s.* desertion. [bly.

Դասախմբութիւն *s.* meeting, assem-

Դասախումբ *a.* ordered, assembled.

Դասակ, աջ *s.* troop, order, division; flock (of sheep, etc.); herd (of oxen, etc.). [ranged, divided.

Դասական *a.* ordinal; classical; ar-

Դասակարգ *s.* order, class.

Դասակարգեմ, եցի *va.* to put in order, to associate, to enrol.

Դասակարգութիւն *s.* order, sign; enrolment; choir; hierarchy; category.

Դասակից *a.* of the same order or class; *s.* colleague, comrade.

Դասակցիմ, եցայ *vn.* to be in the same class or society, to enrol one's self.

Դասակցութիւն *s.* admission, company.

Դասապետ, աջ *s.* the first of an order or class; chorister, precentor, master of the choir.

Դասապետեմ, եցի *vn.* to be the first or chief in an assemblage.

Դասապետութիւն *s.* office of a master of the choir; hierarchy.

Դասասաց, etc. *S.* Դասատու, etc.

Դասաւար *S.* Դասադուրս.

Դասատու, աջ *s.* lecturer, professor, teacher.

Դասատուն *s.* school-house.

Դասատուութիւն *s.* instruction, lesson.

Դասաւորեմ *S.* Դասեմ.

Դասաւորութիւն *s.* order, ordinance, arrangement; system; - բառից, syntax.

Դասեմ, եցի, Դասեցուցանեմ, ուցի *va.* to put in order, to order, to arrange, to distribute; to enrol, to associate.

Դասս *s.* hand.

Դասսակ, աջ *s.* wrist; hand, palm; - սրոյ, hilt of a sword; - ս զնէլ, to haft, to set in a handle. [cuffs.

Դասսակապ *s.* pl. manacles, hand-

Դասսակեալ, ետեղ *s.* place where one rests the wrist or hand.

Դասսակերտ, աջ *s.* manufactory, edifice, building; estate, village, country house, villa. [or cakes.

Դասսապակք *s.* pl. exquisite food

Դասսապան, աջ *s.* hilt of a sword; guard (of a gun).

Դասսառակ, աջ *s.* handkerchief; towel, napkin. [pedagogue.

Դասախարակ, աջ *s.* preceptor, tutor,

Դասախարակարան *s.* place of education; preceptor.

Դասախարակեմ, եցի *vn.* to bring up, to educate, to instruct, to train up, to discipline.

Դասախարակութիւն *s.* education, instruction, discipline; pedagogy.

Դատ, ից *s.* lawsuit, cause, litigation;

justice; - վարել, դնել, to proceed, to sue in law, to bring an action; - առնել, to do justice; to judge a lawsuit; - տալ, հատուցանել, to judge one's self, to condemn one's self, to be condemned; ի - կոչել, to summon, to cite.

Դատագրութիւն *s.* sentence pronounced or written.

Դատախազ, աջ *s.* accuser, informer, plaintiff; - լինել, - դնել ընդ, *S.* Դատախազեմ.

Դատախազեմ, եցի *vn.* to accuse, to denounce; to oppose.

Դատախազանք, Դատախազութիւն *s.* accusation.

Դատախնդիր *s.* judge; pleader; - լինել, to litigate, to pleade, to contest; to be revenged.

Դատակից *a.* litigant, pleading.

Դատակնիք, կնքի, կնքաւ *s.* sentence; condemnation, proscription, censure, fulmination.

Դատակնքեմ, եցի *va.* to sentence, to execute, to condemn, to censure, to proscribe, to fulminate.

Դատակշիռ լինիմ. to judge rightly.

Դատան, անք *S.* Դատաստան.

Դատապարտ *a.* condemned; *s.* crime; - առնել, to condemn; - լինել, to be condemned.

Դատապարտանք *s.* punishment.

Դատապարտեալ *a.* damned.

Դատապարտելի *a.* damnable.

Դատապարտեմ, եցի *va.* to condemn, to damn, to censure, to reprobate; to sentence, to execute. [that damns.

Դատապարտիչ *a.* that condemns;

Դատապարտութիւն *s.* condemnation, damnation, perdition.

Դատաստան, աջ *s.* judgement, discernment, criticism; sentence, condemnation; act, arbitration, judgement; justice; cause, lawsuit, proceedings; - աւ, judicially; կոչել ի -, to summon, to cite before a judge; - տալ, to be condemned. [of laws.

Դատաստանագիրք *s.* codex, code

Դատաստանական *a.* judicial, done by legal authority.

Դատաստանարան, Դատաստանոց *s.* tribunal, court of justice.

Դատաւճիռ *S.* Դատակնիք.

Դատարան *S.* Դատաստանարան and Դատաստան.

Դատարկ, աջ *a.* empty, void; hollow; vain, useless; idle, indolent, un-

occupied, lazy; - ինչ *ad.* in vain.

Դատարկաբան, ից *a.* that speaks in vain.

Դատարկաբանեմ, եցի *vn.* to speak to no purpose or in vain. [course.

Դատարկաբանութիւն *s.* useless dis-

Դատարկաժամ *s.* leisure-time.

Դատարկասոյզ *a.* very inquisitive.

Դատարկակեաց *a.* slothful, lazy, idle, unoccupied.

Դատարկաձեռն *a.* *ad.* emptyhanded, without a present, without offering.

Դատարկամիտ *a.* lazy, slothful; mad, foolish.

Դատարկայած *a.* vagabond, sauntering, lounging; - լինել, to lounge, to saunter, to stroll.

Դատարկանամ, աջայ *vn.* to be vacant, void; to be empty; to be useless; to be idle or unoccupied.

Դատարկանձն, ձուկք *S.* Դատարկակեաց.

Դատարկաշրջիկ *S.* Դատարկայած.

Դատարկաշրջութիւն *s.* sauntering, rambling.

Դատարկապէս *ad.* uselessly.

Դատարկապորտ, Դատարկասուն *a.* blackguard, rogue, rover, vagabond; - կեանս վարել, to play the blackguard.

Դատարկարան *s.* place of vacation.

Դատարկացուցանեմ, ուցի to empty, to evacuate, to clear; to exhaust.

Դատարկութիւն *s.* emptying, vacuum, space; evacuation; vacuity; vacancy; exhaustion; idleness, slothfulness, laziness, leisure.

Դատաւոր, աջ *s.* judge; arbiter; counsellor, corrector; bailiff; police-officer; censorer, critic.

Դատաւորաբար *ad.* like a judge, in justice, with authority.

Դատաւորական *a.* judicial, done by authority of justice.

Դատաւորանոց, Դատաւորարան *s.* court, seat of justice, tribunal.

Դատաւորութիւն *s.* judicature, office of judge, bailiwick, officialty, administration.

Դատափետ *a.* summoned; ill-treated; - առնել, to condemn, to blame, to reprobate, to ill-treat, to offend in words. [նեմ.

Դատափետեմ *S.* Դատափետ առ-

Դատեմ, եցի, Դատիմ, եցայ *vn.* to judge; to discern; to criticize; to know; to think, to esteem; to reason; to con-

demn; - ընդ ումէք, to bring an action against some one; հրով, ի հուր -, to burn, to consume by fire; սրով, ի սուր -, to kill with a stroke of a sword.

Դատինք S. Դատանք.

Դատիչ, Դատող s. judge.

Դատողական a. judicial; critical.

Դատողութիւն s. judgement.

Դատուհի sf. wife of a judge.

Դատումն s. judgement, opinion, sentiment, advice, understanding; judgement, reasoning, criticism; discernment, decision.

Դար, ուց s. age; century; ոսկի, ոսկեդրնիկ -, the golden age; միջին -, the middle ages; ի մերում -ում, in our times; -ուց ի -ս, from age to age, for ever and ever.

Դար, ից s. height, hill, eminence, precipice; a. even number; -իւ եւ -իւ դաւ, to come, to flow in many waves or surges; - եւ կոճառ խաղալ, to play at even or odd.

Դարադուրի s. completion of a century. [embankment.

Դարալիւր a. nearly overflowing the

Դարակ, աջ s. shelf: little hill.

Դարակոճառ, աջ a. s. even and odd (number).

Դարահոս առնեմ, գործեմ, Դարահոսեմ, եջի va. to precipitate; - ընիմ, to throw, to precipitate one's self, to tumble down. [head.

Դարաճակատ a. having a high fore-

Դարան, աջ s. cupboard: watch, ambush, ambuscade; trap, caltrop, gin, snare; subterraneous passage; plot, cheat, deceit, intrigue; - գործել or դնել, ի - մտանել, to lay an ambush, to lie in ambuscade, to be on the watch; to dupe, to cheat, to plot; - մտանից, book-case.

Դարանագործ, Դարանակալ, աջ a. s. insidious, footpad, plotter; - ընեմ, to seek to surprize some one, to watch, to beset, to supplant.

Դարանակալութիւն s. ambush, ambuscade, obsession.

Դարանակեմ, եջի va. to dilucidate.

Դարանամուտ S. Դարանակալ.

Դարանայոյզ առնեմ va. to investigate or observe the ambushes, to be ware of.

Դարանապետ s. chief of footpads.

Դարանիմ, եջայ vn. to lie in ambuscade, to be on the watch, to suborn, to

circumvent; to hide one's self.

Դարանաւանդք տան s. ceiling, roof.

Դարապան, աջ s. porter.

Դարապաս S. Դարապաս.

Դարապետ S. Դարապան.

Դարապղպեղ s. pimento.

Դարաստան, աջ s. garden; orchard, place planted with trees.

Դարաւանդ, աջ s. height, eminence, precipice: eyebrow; -ք S. Դարանաւանդք.

Դարալին s. river-bank.

Դարափոս, Դարափոր, ից s. cavern, cave, hollow.

Դարբին, բնայ s. forger; brasier; lock-smith; ironmonger.

Դարբնական a. belonging to a smith; -ն, smithcraft.

Դարբնասալ s. anvil.

Դարբնեմ, եջի vn. to forge.

Դարբնոց, աջ s. forge, smithery, smithy.

Դարբնութիւն s. lock-smith's trade or work, ironmonger's trade, ironware, smithcraft.

Դարբուկ S. Դերբուկ.

Դարգիճ, դճի s. bed, litter.

Դարգճակալ a. that lies on a litter, that is ill in bed.

Դարեմ, եջի vn. to roost, to perch; to remain, to stay.

Դարեւանդ S. Դարաւանդ.

Դարժան, etc. S. Դաժան, etc.

Դարիճակ, աջ s. pattern, model.

Դարիճենիկ, Դարիսենի s. cinnamon.

Դարձ, ից s. turn, circuit, return; reference; reduction; increase; burden (of a song); conversion, change; - յետս or ընդ կրունկն, recoil, putting or drawing back, retreat; - հիւանդութեան, paroxysm; - փոխարինի, recompense, return; retaliation, compensation, retribution; - առնել, to turn, to turn about, to return; - ad. again.

Դարձադարձ s. return; relapse; new fall; - առնել, to turn or return several times.

Դարձառած a. of routine, habitual.

Դարձառածութիւն s. routine, habit.

Դարձասէր a. that loves to turn often.

Դարձարան s. penitentiary.

Դարձաւոր a. that turns; that is converted. [version.

Դարձաւորութիւն s. return; con-

Դարձդարձիմ, եջայ vn. to vault.

Դարձեալ *a.* turned, returned; converted.

Դարձեալ *ad.* again, anew; moreover, besides, otherwise, even, likewise; bis; also.

Դարձընթաց լինիմ *vn.* to pass by; to return running.

Դարձուած, ոյ *s.* circuit, return; reward, retribution; answer, report, signification; - բանից, phrase, sentence, style.

Դարձումն *s.* return; repentance.

Դարձուցանեմ, ուցի *va.* to return, to turn; to avert; to restore; to bring or carry back, to reinstate; to bring back, to recall; to return, to send back; to make over again; to reduce; to distract; to abate; to resolve; to convert; - յետս or ի բաց, to revoke; to reject; to reflect; - անդրէն, to cede, to resign, to yield; - զերախտիս, to renumerate; - զմազձ, to vomit.

Դարման, ոյ, ից *s.* cure, dressing; culture; remedy, reparation; refreshment; provender, provision, victuals; subsistence, nourishment, maintenance; - տամ, *S.* Դարմանեմ. [tive.

Դարմանաւոր *a.* remediable, curable.

Դարմանաւոր *a.* curing.

Դարմանելի *a.* curable.

Դարմանեմ, եցի *va.* to nourish, to sustain, to feed; to fodder; to cherish, to foment; to physic, to dress, to heal; to repair. [rishes.

Դարմանիչ *a.* careful of; who nourishes.

Դարմանոց *s.* hospital.

Դարմանութիւն *S.* Դարման.

Դարչոյն *S.* Դաւոյն.

Դարչունակալ *S.* Սուսերաւոր.

Դարում, ոյ *s.* end, term, limit.

Դարումն *S.* Դադարումն.

Դարունած *s. bot.* corn-poppy, corn-rose.

Դարուփոս *a.* scabrous, scraggy.

Դարալաս *s.* palace, royal house, court.

Դարալասական *s.* courtier.

Դաւ, ոյ or ու, ուլ *s.* stratagem, fraud, contrivance, machination, cheat, circumvention, deceit, trick, imposture, plot, snare; trap, device; - դնել or դործել, to conspire, to circumvent, to plot, to lie in wait; - անձին առնել, to kill one's self; - ուլ, deceitfully, treacherously. [contriver.

Դաւաբեր, Դաւադործ *a. s.* factious;

Դաւադործութիւն *s.* stratagem; faction; rebellion.

Դաւաճան, ոյ *a. s.* fraudulent, fallacious, disloyal; impostor; felon, cheat, prevaricator, sycophant, traitor.

Դաւաճանաբար, Դաւաճանեալ *ad.* deceitfully, craftily, sily.

Դաւաճանեմ, եցի *va.* to betray, to defraud, to deceive, to prevaricate.

Դաւաճանող *S.* Դաւաճան *a.*

Դաւաճանութիւն, Դաւաճանումն *s.* treason, deceit, intrigue, rebellion, fraud, prevarication; stratagem; ambush.

Դաւանակից, Դաւանահամբոյր *a.* that holds the same faith.

Դաւանարան *S.* Վկայարան.

Դաւանաւոր *a.* that has or gives the confession of faith.

Դաւանեմ, եցի, Դաւանիմ, եցայ *vn.* to confess, to avow, to profess, to protest.

Դաւանիչ *S.* Դաւանաւոր.

Դաւանութիւն, Դաւանումն *s.* confession or declaration of faith.

Դաւանք *S.* Դաւ.

Դաւեմ, եցի *va.* to defraud, to cheat, to contrive.

Դաւիլ *s.* charter-party.

Դաւողութիւն, Դաւումն *s.* fraud, deception, cheat. [rine.

Դափ *s.* tambour; cymbal, tambour.

Դափեմ, եցի *vn.* to strike or sound the tabour.

Դափիւն, Դափումն *s.* the sound of a tabour; uproar, noise, rumour.

Դափնէ or նի *S.* Դաբնի.

Դափը հատանեմ *vn.* to tap, to stamp with the foot, to scrape the ground.

Դգալ *S.* Դրգալ.

Դգընեմ, Դգնեմ *S.* Խոխոջեմ.

Դգընիւն, Դգընումն, Դգընչումն *s.* noise, murmuring of a river; uproar, noise, cry.

Դգմած, ի *s.* macaroni, macaroon.

Դգմենի *s.* pumpkin, gourd.

Դգում, դգմոյ *s.* pumpkin; calabash, gourd; - դաւն, *bot.* colocynth, colocintida.

Դեդ *a.* odd, fantastical, morose, difficult, extravagant, surly, humour-some man, peevish, unsociable, intractable, froward, untoward, restive.

Դեդերանք *s. pl.* frequenting company; evagation, distraction, dissipation.

Դեդերիմ, եցայ *vn.* to frequent com-

pany; to trifle; to wander, to recreate one's self.

Դեդերուն S. Դեդերանք.

Դեդուծիւն s. caprice, oddness.

Դեդեւեմ, եցի va. to vacillate, to stagger, to totter.

Դեդեւիմ, եցայ vn. to vacillate, to totter, to waver, to shake, to fluctuate.

Դեդեւիւմ a. vacillating, wavering.

Դեդեւուն s. vacillation, unsteadiness, uncertainty, irresolution.

Դեւիւն, վնի or վինի s. dolphin, porpus.

Դեկան S. Դաշեկան.

Դեկամբեր, ի s. december.

Դեհ, ից s. side, part; S. Կողմ.

Դեհկան, ի s. governor of a province; S. Կողմնակալ.

Դեհկանութիւն s. government of a province; office or dignity of the governor of a province; S. Կողմնակալութիւն.

Դեհպետ S. Դեհկան.

Դեղ, ոց or ից s. remedy, medicine, medicament, purgative, potion, draught; spice, drug; cure, dressing; poison, venom; ink; die, colour; amulet, talisman; - դալար, grass, herbage, green; verdure; ամենաբոյժ -, panacea; - մատուցանել, to physic, to dress; - առնուլ, to take a remedy; to take poison; անոյշ, դառն, սասաիկ, զորաւոր, ազդու -, sweet, bitter, violent, powerful, efficacious remedy.

Դեղաբանական a. pharmaceutical.

Դեղաբանութիւն s. pharmacopœia, pharmaceutic.

Դեղագործ, աց s. apothecary; that prepares tinctures, physic or poison.

Դեղագործեմ, եցի vn. to prepare physic or tinctures.

Դեղագործութիւն s. pharmacy; art of preparing tinctures or physic: painting.

Դեղագիր, դրի or դրոյ a. who applies a plaister or administers medicine; s. hair-pencil to dye the eyes.

Դեղախունիկ s. spice, aromatic or medicinal drug.

Դեղակուր a. poisoned; - առնել, կորուսանել, to poison, to give poison, to infect with poison; - լինել, to be poisoned.

Դեղահատ, ից s. pill; bolus: S. Դեղատու.

Դեղահունդ s. seed; dried fruit for table. [skirt, border.

Դեղանի s. beggar's pouch or wallet;

Դեղանկար a. painted in colours.

Դեղառեալ a. poisoned.

Դեղաւաճառ, աց s. druggist, grocer, quack, apothecary; seller of tinctures.

Դեղատու, աց s. that gives medicaments; poisoner; sorcerer, bewitcher.

Դեղատուեմ, եցի va. to physic, to cure; to poison.

Դեղատուծիւն, Դեղատուութիւն s. medicament, remedy, medicine, cure; poisoning, act of giving poison; witchcraft, enchantment.

Դեղարան s. pharmacy, apothecary's or chemist's shop; drug-box.

Դեղարար S. Դեղագործ.

Դեղբ s. yellow.

Դեղգիր S. Դեղագիր.

Դեղիս S. Դաւաճան.

Դեղեմ, եցի va. to poison, to infect with poison; to physic; to dye.

Դեղմագու s. that takes physic; that takes poison.

Դեղծափ, ից s. antidote, counterpoison; - քար, bezoar.

Դեղին, զնոյ or զնի a. yellow; fallow; wan, pale, palid.

Դեղիչ a. empoisoner; sorcerer.

Դեղձ, ից s. peach.

Դեղձան, ի a. yellowish, light.

Դեղձանամազ a. fair-haired.

Դեղձանիկ s. canary-bird.

Դեղձենի, Դեղձի, ձւոյ s. peach-tree.

Դեղձուկ s. small peach.

Դեղնագոյն or դունեան a. yellow.

Դեղնախունիկ s. ochre; yellow incense.

Դեղնաներկ s. massicot.

Դեղնացաւ s. jaundice.

Դեղնափայլ a. yellow, rather red.

Դեղնգեղ S. Դեղնախունիկ.

Դեղնիմ, եցայ vn. to become yellow; to become fair; to grow red; to become pale.

Դեղնոս, աց a. become yellow, grown pale.

Դեղնութիւն s. yellow colour; jaundice; paleness.

Դեղնուց, ի s. yolk of an egg.

Դեղոս, ից a. venomous, poisoned.

Դեղորայք, բէից s. pl. spices; drugs.

Դեմեար, ի np. Ceres; s. earth, ground, soil. [terrestrial.

Դեմեարածին a. sprung from earth,

Դէն, *ից* *s.* religion, faith, sect, belief (of infidels).

Դէնադարձ, Դէնակորոյս *a.* that has forsaken his religion, irreligious.

Դէնար, *ի* *s.* penny, denier, denarius.

Դէնիմազդէզն *s.* Persian religion.

Դէնպետ, *այ* *s.* head of religion or sect.

Դեռ, - եւ *ad.* still, yet, to this hour; newly, recently.

Դեռաբողբոջ, Դեռաբոյս, Դեռաբուսիկ *a.* born, grown or produced recently; young, new.

Դեռադիւտ *a.* new found.

Դեռադեռ *a.* recent, new; *ad.* recently, newly. [to speak.

Դեռախօս *a.* that has recently begun

Դեռածաղիկ *a.* recently blossomed.

Դեռածին *a.* recently born or produced; that has recently engendered.

Դեռակայ *a.* present.

Դեռակիթ *a.* fresh; - կաթն, ձու, fresh milk, new-laid eggs.

Դեռակիրթ *a.* new, inexperienced.

Դեռահասակ *a.* young, junior.

Դեռահաւակ *a.* new, recently begun.

Դեռահաւատ, *ից* *a.* neophyte, newly converted to christianity.

Դեռամուսին *a.* new married.

Դեռաւարժ *S.* Դեռակիրթ.

Դեռաթիթիթ *S.* Դեռաբոյս.

Դեռընտիր *s.* conscript, recruit.

Դեսպակ, *այ* *s.* litter, palanquin.

Դեսպան, *այ* *s.* ambassador, messenger, envoy; legate.

Դեսպանագնաց լինիմ *vn.* to go on an embassy.

Դեսպանաժողով, *ոյ* *s.* congress.

Դեսպանատուն *s.* embassy.

Դեսպանութիւն *s.* embassy, message; legation; nunciature.

Դեսպանուհի *sf.* ambassadress.

Դերայ, *ի* *s.* antichrist; * priest.

Դերանդերձապետ *s.* vice-prefect; treasurer. [through a vow.

Դերանիկ *s.* first-born granted

Դերանուն *s.* pronoun.

Դերանունական *a.* pronominal.

Դերանունութիւն *s.* antonomasia.

Դերասան, *այ* *s.* buffoon, mime; actor, comedian.

Դերասանական *a.* comical.

Դերասանութիւն *s.* histrionism; quackery, puffing, mime.

Դերաբրկառոս *s.* antichrist.

Դերբայ, *ի* *s.* *gr.* gerund, supine.

Դերբուկ, բկայ *a.* rough, stiff, rude; *s.* scabrous place.

Դերեւ *a.* eluded, vain, useless, frustrated; -, *ի* -, *ի* -ս առնել, կացուցանել, հանել, to frustrate, to deceive, to deprive, to elude, to avoid, to render vain, to render abortive, to make useless; to annul, to invalidate; -, -ս լիւնել, ելանել, to deceive one's self, to be frustrated, to deprive one's self, to be vain, useless, to miscarry, to escape.

Դերեւանամ *S.* Դերեւ ելանամ.

Դերեւանք *s.* *pl.* vanity, uselessness, privation, want.

Դերեւացուցանեմ, Դերեւեցուցանեմ *S.* Դերեւ առնեմ.

Դերեւիմ *S.* Դերեւ լինիմ.

Դերեւումն *S.* Դերեւանք.

Դերձակ, *այ* *s.* maker of clothes, tailor; shoemaker. [clothes.

Դերձակութիւն *s.* art of making

Դերձան *S.* Ասղանի.

Դերձիկք *s.* tumult, uproar.

Դերսուկ *s.* *bot.* centaury.

Դեւ, դիւայ *s.* demon, devil, evil spirit; gnome, spirit, genius.

Դեւպետ *s.* Satan.

Դղի *s.* courser.

Դէզ, դիզի or դոյ *s.* heap, assemblage, collection, confused collection, mass, pile.

Դէզադէզ *a.* *ad.* much heaped up; in great quantity.

Դէմ, դիմի *S.* Դէմք; - դնել, to propose, to purpose, to design; դ-ռնել, to oppose, to resist, to face, to endure, to thwart, to cross; *ի* դիմի or դդիմի հարկանիլ, to encounter, to assail, to attack; to strike, to oppose; - ընդդէմ *pr. ad.* opposite; directly, diametrically; - յանդիման *pr. ad.* before, opposite, in presence; publicly, openly, in face; - *ի* -, - առ -, face to face, man to man; *ի* դիմի, before, opposite to.

Դէմք, դիմաց *s.* *pl.* aspect, sight, visage, front; face, presence; air, mien, countenance; manner, fashion, form; regard, consideration; person, hypostasis; - բայից, the persons of verbs; - դերանունաց, the persons of pronouns; *ի* դիմաց, in front, before; *ասա նմա ի դիմաց իմաց*, tell him from me; *ի* դէմս ածել, to represent, to remonstrate; to reproach, to object; դեղնեալ or այլադունեալ, առոյգ, ալ-խուր, զուարթ, խոժուր, խորշում, մե-

ռեւառիւղ, այլանդակեալ - , pale, florid, sad, serene, severe, wrinkled, livid, disfigured countenance; դիմիւ ելանել, to run up to one; յամենայն դէմս, thoroughly.

Դէն *int.* bravo! o! oh!

Դէս, դիւրի *a.* fit, proper, suitable, decent, convenient; accident, case, incident, hazard, chance; Ի - լինել, to suit, to be proper or fit; Ի - ժամանակի, in due time; - լինել, to chance, to happen, to fall out accidentally; Ի - դալ, պատահել, ելանել, տալ, to agree, to suit, to be convenient; to succeed, to happen; Ի - է, it is becoming, necessary; - է, it is possible; - թուիլ, to appear suitable; Եթէ - տայէ, if by chance; - եղև ինձ, it has happened to me; - եղև ի միում առուրց, it happened one day; - *pr.* towards, with respect to, in the place where; to the side of; - եւ - , very suitable; properly; - ու - *ad.* fixedly, attentively; - նկատել, to look at with surprise or astonishment. [*directly.*]

Դէսուղիւղ, Դէսուղիւղի *ad.* straight, Դէս վերայ *pr.* above, over, on.

Դէսք, դիւաց *s. pl.* occurrence, accident, chance, event, incident, hazard, fortune, fate, conjuncture, circumstance, contingency; season, place; ըստ դիւաց, Ի դիւաց իմն *ad.* fortuitously, by chance, incidentally, occasionally.

Դէտ, դիւաց *s.* guard, guardian, inspector; spy; sentinel, sentry; informer, emissary; examiner: object, design, end: observatory; - ունել, տունել, to look, to observe attentively.

Դէտակն ունիմ, կալայ *vn.* to regard, to look attentively; to be on the watch, to lie in wait; - Ի վեր ունել, ամբառնալ, to look with attention, to raise the eyes.

Դըդըլին, Դընդընչումն *S.* Դդըլին.

Դժբան *a.* having a tart tongue.

Դժակ, Դժական *a.* barbarian.

Դժականութիւն *s.* barbarity.

Դժար *S.* Դժուար.

Դժբախդ, Դժբաղդ, Ի *a.* unfortunate, disgraced, unlucky, fatal.

Դժբախտաբար *ad.* unfortunately.

Դժբախտութիւն *s.* misfortune, ill luck, disgrace, disaster, adversity.

Դժգըմիմ, Դժգըմիմ *S.* Դժգըմիմ.

Դժգոհ *a.* discontented, dissatisfied.

Դժգոհ լինիմ, Դժգոհեմ, Էցի *vn.* to complain, to be dissatisfied.

Դժգոհութիւն *s.* complaint, discontent.

Դժգոյն *a.* discoloured, dead, pale.

Դժգունիմ, Էցայ *vn.* to be discoloured, to fade, to lose colour.

Դժգունութիւն *s.* paleness.

Դժխեմ *a.* obstinate, headstrong, insolent.

Դժխեմութիւն, Դժխումութիւն *s.* obstinacy, stubbornness, insolence.

Դժկամ, Դժկամակ *a.* involuntary, disgusted, tired; disastrous, disagreeable; - լինել, դառնիլ, to be angry, displeased.

Դժկամակեմ, Էցի, Դժկամակիմ, Էցայ, Դժկամակից լինիմ *vn.* to be angry, displeased, tired, to dislike, to grieve; to disobey, to oppose.

Դժկամակութիւն *s.* disgust, aversion, dislike, distaste, vexation; resistance.

Դժկերպութիւն *s.* ugliness.

Դժմիւ *a.* malignant.

Դժնաբարբ *a.* cruel, inhuman.

Դժնաբոյս *a.* of a bad plant; whose production is bad.

Դժնահայեաց *a.* that has a bad or malignant look or aspect; haggard.

Դժնդակ, աջ *a.* painful, troublesome, uneasy, tiresome, bitter, odious, cruel; haughty, austere, grievous, vexatious, mortal, terrible.

Դժնդակաբար *ad.* rigorously, tediously, cruelly.

Դժնդակադոյն *a.* very troublesome, very harsh, haughty, wicked.

Դժնդականամ, աջայ *vn.* to be angry, to make one's self odious, rude or troublesome.

Դժնդակառէգ *a.* that wounds; that penetrates like a fatal dart.

Դժնդակարմատ *a.* that has a bad or bitter root.

Դժնդակութիւն *s.* atrocity, enormity; cruelty, inhumanity, inclemency; bitterness; harshness; intemperateness.

Դժնեակ, Դժնեայ, նէից *a.* atrocious, haughty, violent, tyrannical; harsh, grievous, severe, austere, difficult.

Դժնեմ, Էցի *vn.* to be angry, haughty, to become atrocious or fierce. [*ly.*]

Դժնեաբար *ad.* atrociously, severely.

Դժնեատեսիլ, Դժնեատեսիլ *a.* of a horrible aspect.

Դժնէհոտութիւն, Դժնահոտութիւն
s. stench, bad smell.

Դժնեութիւն s. atrocity, asperity;
- հայեցուածոյ, hurtful aspect.

Դժնիկ, նկայ s. buck-thorn.

Դժոխ a. hard, harsh, austere, vexatious, difficult.

Դժոխաբնակ a. that dwells in hell.

Դժոխաբոյժ S. Դժուարաբոյժ.

Դժոխագոյն a. more vexatious, very bad.

Դժոխազնեայ a. infernal.

Դժոխալուր a. harsh to the ear, that has a disagreeable sound.

Դժոխախեռ a. very bad, wicked, atrocious, fierce, wild.

Դժոխակամ a. vexatious, obstinate.

Դժոխակամութիւն s. vexation, obstinacy.

Դժոխական a. infernal.

Դժոխակէղ a. what burns or is burnt in hell.

Դժոխակուլ a. devoured by hell.

Դժոխահաւատալի a. very difficult to believe. [ble.

Դժոխահեռ a. implacable, inexorable.

Դժոխամարտ a. inexpugnable; that wars against the devil.

Դժոխային a. infernal.

Դժոխաշարժ, շարժելի a. moved with much difficulty.

Դժոխապետ s. chief or prince of hell, Satan.

Դժոխապէս ad. infernally.

Դժոխառանջ a. cruel, fierce, very tormenting.

Դժոխատեսիլ, Դժոխատիպ a. very hideous, horrible.

Դժոխարմատ a. whose root is bad.

Դժոխաքար s. lunar caustic.

Դժոխեւանելի a. very difficult to ascend or to issue.

Դժոխերասան a. unruly, insolent.

Դժոխերես a. haggard, rude, severe; ugly, deformed.

Դժոխըմբեր or բերելի a. hard, insupportable, intolerable.

Դժոխըմբերագոյն a. more or very hard, very insupportable.

Դժոխընկալ a. obdurate, disobedient.

Դժոխորովայն a. voracious, gluttonous. [pulchre, tomb.

Դժոխք, խոց s. hell; limbo; se-

Դժուար a. difficult, vexatious, incommodious; rough, rugged; -ք լեւրանց, rock, cragged or steep place; ի

- լինել, to be in agony; ի - անկանել, to run the risk, to be in danger; -ք բերել, to be afflicted.

Դժուարաբան a. obscure, difficult to understand. [onerous.

Դժուարաբանալի a. burdensome,

Դժուարաբարոյ or բարբ a. whimsical, odd, capricious, humoursome, hard, impracticable.

Դժուարաբաց a. obscure, that is not clear or open.

Դժուարաբեռն a. very heavy, troublesome; very tired. [ficult to cure.

Դժուարաբոյժ or բուժելի a. dif-

Դժուարագիւտ a. rare, curious, difficult to find.

Դժուարագնալի or գնաց a. difficult to walk, rough, rugged.

Դժուարագործ a. difficult, painful.

Դժուարագէտ a. rare, extraordinary, that happens with difficulty.

Դժուարաթափ a. that can be freed or set at liberty with difficulty.

Դժուարաժայռ a. steep; rough, rugged. [or explained.

Դժուարալոյծ a. difficult to be untied

Դժուարալուր a. hard of hearing, rather deaf; inexorable, hard, inflexible. [to root out or detach.

Դժուարախիլ or խլելի a. difficult

Դժուարածին a. that brings forth with difficulty.

Դժուարակատար a. impracticable, difficult to execute.

Դժուարակէղ a. difficult to burn.

Դժուարակիր a. burdensome, onerous, heavy; difficult, painful, vexatious.

Դժուարակնշխուն a. full of difficulties, very complicated, embarrassed.

Դժուարակոխ a. rough, rugged, impracticable.

Դժուարակութ a. difficult to gather.

Դժուարակուլի a. warlike, invincible. [gestible, difficult to digest.

Դժուարահալ a. indissoluble; indi-

Դժուարահաճ or հաճոյ a. discontented, disgusted, weary; disgusting, unpleasant, disagreeable, tiresome.

Դժուարահամ a. bitter, disgusting.

Դժուարահամութիւն s. disgust, bitterness. [ting, unpleasant.

Դժուարահայեաց a. nasty, disgusting.

Դժուարահաս a. obscure, difficult to understand. [stinate, stubborn.

Դժուարահաւան a. incredulous, ob-

Դժուարահաւատ *a.* incredible, unheard of. [lect.

Դժուարահաւաք *a.* difficult to col-

Դժուարահոն *a.* difficult to pass.

Դժուարաձեռն *a.* impracticable, difficult, painful.

Դժուարաճառ *a.* difficult to explain, difficult, obscure.

Դժուարամահ *S.* Դժուարամեռ.

Դժուարամատոյց *a.* inaccessible, steep, cragged.

Դժուարամարս *a.* raw, indigested, difficult to digest.

Դժուարամարսութիւն *s.* indigestion.

Դժուարամարտ or մարտիկ *S.* Դժուարակուլիւ. [culty.

Դժուարամեռ *a.* that dies with diffi-

Դժուարամիզութիւն *s.* strangury.

Դժուարամիտ *a.* incredulous, capricious, peevish, odd.

Դժուարամուտ *a.* difficult to enter.

Դժուարամղբէլի *a.* inexorable, inflexible. [price.

Դժուարամոռութիւն *s.* oddness, ca-

Դժուարայայլթ *a.* difficult to conquer.

Դժուարանամ, աջայ *vn.* to be difficult, to have trouble; to be angry, perplexed.

Դժուարանք *S.* Դժուարութիւն.

Դժուարաշարժ or շարժելի *a.* slow, tardy; cold; heavy. [location.

Դժուարաշնչութիւն *s.* asthma; suf-

Դժուարաշունչ *a.* asthmatic; out of breath; broken-winded.

Դժուարապահ *a.* difficult to keep or preserve.

Դժուարապատում *a.* difficult to explain or narrate.

Դժուարաջինջ or ջնջելի *a.* difficult to strike out.

Դժուարասեւ *a.* steep, cragged.

Դժուարաստաց *a.* difficult to gain or acquire. [steep.

Դժուարաւայր *a.* rough, rugged;

Դժուարաւաստակ *a.* difficult to cultivate, rough, hard, uncultivated; painful. [dict.

Դժուարաւէճ *a.* difficult to contra-

Դժուարաւիճող *a.* contentious.

Դժուարատես *a.* that sees, comprehends with difficulty; obscure.

Դժուարատեսութիւն *s.* difficulty or trouble of seeing, of understanding; obscurity.

Դժուարարգել or Գելի *a.* difficult to impede or hinder.

Դժուարարթուն *a.* difficult to awake, profound (sleep).

Դժուարարձակ *a.* indissoluble, difficult to loose.

Դժուարացուցանեմ, ուշի *va.* to render difficult, to embarrass, to entangle.

Դժուարաւ *ad.* with difficulty, hardly, painfully.

Դժուարափակ *a.* shut or enclosed in a narrow compass.

Դժուարափոխ or փոփոխ *a.* that changes with difficulty, immutable.

Դժուարափուտ *a.* rotting with difficulty.

Դժուարաքակ *S.* Դժուարարձակ.

Դժուարաքայլ *a.* who staggers in walking.

Դժուարաքիրան *a.* most painful.

Դժուարաքնին *a.* difficult to examine, to scrutinize.

Դժուարընդել or ընտել *a.* difficult to tame, to domesticate.

Դժուարընկալ *a.* that has trouble in conceiving or understanding; difficult to understand, obscure.

Դժուարիմ, եցայ *vn.* to be angry, enraged, vexed, offended; to have trouble or difficulty.

Դժուարիմաց *a.* difficult to understand, obscure, unintelligible.

Դժուարին *a.* difficult, hard, impracticable, painful, laborious, fatiguing, grievous, unpleasant, vexatious, thorny, delicate, imposing; heavy, weighty, onerous, rough, rugged.

Դժուարոտ *a.* vexatious, difficult.

Դժուարորս or որսալի *a.* difficult to be caught in hunting or fishing.

Դժուարութիւն *s.* difficulty, trouble, fatigue, distress, perplexity, intrigue, inconvenience, contrariety; difficult point, knot, hinderance, obstacle; asperity, rigidity; բայց ոչ առանց - թեան, but not without fatigue; բառնալ զ-, to smoothe difficulties; - կրել, to meet with difficulties; -ս հանել, to make difficulties; յալթել - թեանց, to overcome difficulties.

Դժուարութեամբ *a.* difficult to learn; who learns with difficulty.

Դժուարուտ *a.* rugged, impracticable, rude, rough.

Դժուարուտելի *a.* hard, raw, harsh.

Դժուարք *S.* Դժուար.

Դժպաշտութիւն *s.* impiety.

Դժպատեհ *a.* indecent, unsuitable,

unbecoming, unworthy, impertinent, loathsome; -ս or -ս իմն *ad.* indecently, impertinently, slovenly.

Դժպատեհութիւն *s.* indecency, indignity, impertinence.

Դժպարտեցուցանեմ, ուցի *va.* to confound, to convince, to cover with shame.

Դժպհի *a.* refractory, discordant, contrary, opponent, disagreeable, vexatious.

Դժպհիմ, էցայ *vn.* to be angry, enraged; to resist, to oppose.

Դժպհութիւն *s.* dissension, resistance; vexation, regret, displeasure.

Դժբամիւս *a.* perfidious; traitorous, disloyal; wicked, malicious.

Դժբանք *S.* Դժբողութիւն.

Դժբեմ, էցի *vn.* to defraud; to deceive.

Դժբողութիւն, Դժբութիւն *s.* fraud, infidelity, perfidy, non-observance; snare, contravention; deceit.

Դժբիւ, Դժբող *a.* *s.* cheat, infidel, perfidious, disloyal, traitorous.

Դի, ոց *s.* dead body, corpse; carcass.

Դիադող *a.* who lifts or plunders dead bodies; who steals idols.

Դիազարդ, աջ *s.* that dresses a dead body.

Դիազարդեմ, էցի *va.* to dress a dead body; to embalm; to bury.

Դիազարդութիւն *s.* act of dressing a dead body; act of embalming; burial. [to strip dead bodies.

Դիազերծ առնեմ *va.* to disinter,

Դիաթաղ, աջ *s.* grave-digger.

Դիաթաւալ *a.* dead, killed, stretched on the ground; - կացուցանել, արկանել, առնել, յերկիր կործանել, to overturn, to throw down dead bodies, to strike stiff to the ground.

Դիաթիկ *s.* testament, will.

Դիակապուտ *a.* that strips dead bodies. [the dead.

Դիակիր *a.* *s.* that carries, buries

Դիակն, կանց *s.* corpse, dead body; պաճուռել դեղովք դ-, to embalm; առնել - առնութիւն, to make great carnage; դիակունք կոոց, destruction of idols.

Դիակնանամ, աջայ *vn.* to become a corpse, to die.

Դիակողոստ *S.* Դիակապուտ.

Դիակոյս or կուտեալ *s.* heap of corpses.

Դիակոն *s.* deacon.

Դիահանութիւն, Դիահանք *s.* burial, funeral procession, obsequies.

Դիանամ *S.* Դիեմ.

Դիապահ *s.* guardian of the dead.

Դիապաշտութիւն *s.* idolatry.

Դիապատեմ *S.* Դիազարդեմ.

Դիապատիկ *S.* Դիազարդ.

Դիապատութիւն *S.* Դիազարդութիւն.

Դիանունդ, Դիասուն լինիմ *vn.* to be nourished with a mother's milk, to suck milk from the breast.

Դիացիկ *S.* Դիեցիկ.

Դիգրաքմայ, կց *s.* didrachm, piece of money; *S.* Երկգրամեան.

Դիեմ, էցի *va.* to suck, to suck milk from the breast.

Դիեցիկ, ցկաց *a.* suckling, that sucks.

Դիեցումն *s.* act of sucking.

Դիեցուցանեմ, ուցի *va.* to suckle, to nourish with milk, to give suck.

Դիզադէզ *a.* *ad.* much heaped up, in a heap.

Դիզան *a.* piled, raised.

Դիզանամ, աջայ *vn.* to gather; to rise; - հերաց, to bristle up, to stand.

Դիզանեմ, դիզի *va.* to amass, to gather, to heap up, to pile, to accumulate, to sheaf; to pile up; to raise, to make straight.

Դիզանիմ *S.* Դիզանամ.

Դիզեմ, Դիզում *S.* Դիզանեմ.

Դիթաւալ *S.* Դիաթաւալ.

Դիկատոր *s.* dictator.

Դիկլիկոն, Դիկլիդոն *s.* omentum.

Դիկտամոն *s.* bot. dittany.

Դիմաբանեմ *S.* Ընդդիմաբանեմ.

Դիմաբանութիւն *S.* Ընդդիմաբանութիւն.

Դիմաբար *ad.* on the contrary.

Դիմագրաւ, կց *a.* that exposes himself, that ventures, adventurous, hazardous; adventurer; bold, insolent; *ad.* boldly; - լինել, to expose one's self, to venture.

Դիմագրաւեմ, Դիմագրաւիմ *S.* Դիմագրաւ լինիմ. [rage, assurance.

Դիմագրաւութիւն *s.* boldness, courage.

Դիմադարձ, աջ *a.* that resists, opposes; contumacious, disobedient, contrary.

Դիմադարձեմ, էցի, Դիմադարձիմ, էցայ *vn.* to oppose, to resist.

Դիմադարձութիւն *s.* opposition, resistance, contrariety.

Դիմադրական *a.* opponent, contrary.

Դիմադրեմ S. Դիմադարձեմ.
 Դիմադրութիւն s. antiperistasis; S.
 Դիմադարձութիւն.
 Դիմազուրկ a. gr. impersonal.
 Դիմախօսեմ S. Ընդդիմաբանեմ.
 Դիմակ, աց s. facet; face, visage,
 presence; sort, manner, fashion; mask;
 -ս արկանել, to mask, to put a mask on
 the face; բառնալ զ-, to unmask; -
 -, several, in several ways or manners.
 Դիմակալ ընկիմ, Դիմակալեմ, եցի տ.
 to oppose, to resist, to abide by.
 Դիմակաց S. Դիմադարձ.
 Դիմակաւոր a.s. masked; mask, per-
 son masked.
 Դիմակաւորութիւն s. masquerade.
 Դիմակերպութիւն s. resemblance.
 Դիմակցիմ, etc. S. Դիմադարձիմ, etc.
 Դիմահար a. opaque; S. Ընդդիմա-
 հար.
 Դիմահարութիւն s. opacity.
 Դիմամարտ or մարտիկ a.s. opponent,
 contrary, enemy, adversary.
 Դիմամարտիմ, եցայ տ. to oppose,
 to resist.
 Դիմամարտութիւն s. war, contrast,
 opposition, resistance, 'enmity, adver-
 sity.
 Դիմանամ S. Ընդդիմանամ.
 Դիմառական a. of prosopopœia, that
 partakes of prosopopœia; allegorical,
 metaphorical.
 Դիմառնութիւն s. prosopopœia.
 Դիմառութիւն s. metaphor, allegory.
 Դիմաւոր a. personal, having the
 person.
 Դիմեմ, եցի տ. to run, to fall upon
 one, to run to, to rush, to dart; to have
 recourse, to apply.
 Դիմեցումն s. tendency, decline; eja-
 culation: recourse.
 Դիմեցուցանեմ, ուցի տ. to make
 run or to rush on.
 Դիմումն S. Դիմեցումն.
 Դինար S. Դենար.
 Դիւակ, աց s. gold stuff, brocade.
 Դիւակադորձ a. brocaded.
 Դիւակազգեստ a. furnished or dress-
 ed in brocade.
 Դիւակազիւորած a. embroidered on
 a stuff; furnished with embroidered
 stuff.
 Դիւական S. Դիւաւոր.
 Դիւահ s. arrest; prison; Ի -ոջ, ar-
 rested, prisoner; զնէլ Ի -ոջ, to arrest
 some one; to make prisoner; ընէլ Ի

-ոջ, to be arrested, detained or under
 arrest.

Դիւաձգութիւն s. the art of draw-
 ing the bow. [with a bow.

Դիւալէզն a. that shoots very well

Դիւան a. suitable, proper, decent,
 fit; - պատահեմ, ելանեմ, to brave, to
 attack, to touch.

Դիւանաւոր S. Դիւաւոր.

Դիւանեմ S. Դիւան պատահեմ.

Դիւաւոր a. suitable, proper, fit.

Դիւաւորութիւն s. fitness, conve-
 nience. [touch or strike.

Դիւեցուցանեմ, ուցի տ. to cause to

Դիւիմ, եցայ տ. to happen, to ar-
 rive by chance; to match, to suit.

Դիւող S. Դիւան.

Դիւողութիւն s. opportunity.

Դիւում, ոյ s. chance, accession,
 accident, adventure, event, incident,
 luck, hazard, lot; contingency.

Դիւումածական, Դիւումածոյ a. ca-
 sual, eventual, accidental; contingent.

Դիւումն s. accident, occurrence,
 chance; meeting, rencounter; col-
 lision.

Դիւակ, աց s. watch-tower; scuttle
 of a mast; mark at which one aims in
 shooting; summit or top of plants,
 flowers etc.; observer, guard; aspect,
 sight, face: writing: telescope; bin-
 ocle, double opera-glass; - տեղիք,
 box (at a theatre).

Դիւակադորձ or վաճառ s. optician.

Դիւակավայելուչ a. that has a fine
 face, elegant, charming.

Դիւանոց s. observatory; watch-tow-
 er; height, elevated place.

Դիւապատանկանիմ տ. to be kill-
 ed on the spot; - արկանել or առնել,
 to kill one on the spot.

Դիւապետ, աց s. the chief she-
 pherd, or overseer; archbishop.

Դիւարան S. Դիւանոց.

Դիւաւոր s. sentinel, sentry.

Դիւաւորեմ S. Դիւեմ.

Դիւաւորութիւն s. intention, design,
 counsel; destination, end, regard, look.

Դիւեմ, եցի տ. to consider, to look,
 to observe, to remark, to recognise, to
 see, to stare; to leer; to spy, to watch;
 to examine, to study; to speculate, to
 contemplate; to consult; to look, to
 aim; to aim at, to tend; to expect, to
 mean, to intend.

Դիւող, աց s. observer: bishop.

Դիտողութիւն *s.* observation; remark; speculation: episcopacy; - առնել, to observe.

Դիտումն *s.* sight, aim; intention.

Դիր, դրից *s.* position, situation, posture; state, place, figure, seat; system; theme; application; tomb, sepulchre; - օճառի, bar, stick of soap; - դրոց, size of a book; - Լ տար առնել, to scatter, to disperse.

Դիրտ *S.* Մրուր.

Դիցաբան *s.* mythologist.

Դիցաբանական *a.* mythological.

Դիցաբանութիւն *s.* mythology.

Դիցախումբ *a.* composed by the gods.

Դիցակարգութիւն *s.* deification, apotheosis.

Դիցամոլ *a.s.* idolatrous.

Դիցամոլութիւն *s.* idolatry.

Դիցանոյշ *sf.* goddess.

Դիցանուէր *a.* consecrated (to idols), holy. [trous, idolator.

Դիցապաշտ, Դիցակրօն *a.s.* idolatry.

Դիցապաշտութիւն *s.* idolatry.

Դիցասէր *S.* Կռամու.

Դիցաւան *s.* small town where idols are worshipped.

Դիւաբաղն *S.* Դիւահար.

Դիւաբար *ad.* diabolically.

Դիւաբնակ *a.* where demons dwell.

Դիւագին *a.* devilish, furious, desperate.

Դիւագնիմ, նեցայ *vn.* to be furious, enraged, to play the devil.

Դիւագունդ *a.* assembly of demons.

Դիւագլեաց or դգեցիկ *a.* demoniac.

Դիւագլի *a.* whose origin is of the devil.

Դիւալուկ *a.* possessed, demoniac.

Դիւախան *a.* diabolic, where the devil is concerned.

Դիւածին *a.* produced by the devil.

Դիւակամ *a.* that has a devilish will; that is desired by the devil, diabolic.

Դիւական *a.* diabolic; enraged.

Դիւահաղորդ *a.* that has a communication with the devil.

Դիւահար, աջ *a.* demoniac; tormented, possessed.

Դիւահարեմ, եցի, Դիւահարիմ, Էցայ *vn.* to be possessed; to play the devil, to be enraged.

Դիւահարութիւն *s.* being possessed by the devil, possession.

Դիւահմայ *s.* sorcerer, magician.

Դիւահմայութիւն *s.* sorcery, magic.

Դիւաձոյլ *a.* melted or made to honour the devil. [devil.

Դիւաճենճեր *a.* sacrificed to the

Դիւամոլ or մոլոր *a.* devoted to the worship of the devil.

Դիւային *S.* Դիւական.

Դիւան, աջ *s.* court, seat of justice; chancery; archives; library; control, register; court of records.

Դիւանագիր *s.* comptroller; register.

Դիւանագրիւր *s.* chancellor; recorder; register.

Դիւանամ, աջայ *vn.* to torment, to play the devil, to enrage.

Դիւանապան, Դիւանապետ *s.* keeper of the records; librarian; great officer.

Դիւանապետութիւն *s.* office of great officer or of keeper of the records.

Դիւանատուն *s.* chancery; court of records.

Դիւանուէր *a.* dedicated or sacrificed to the devil. [diabolic.

Դիւաշունչ *a.* inspired by the devil,

Դիւապաշտ *a.* s. that worships the devil.

Դիւապաշտութիւն *s.* idolatry.

Դիւապատիր *a.* deceived by the devil; diabolic. [vil.

Դիւասարսուռ *a.* agitated by the devil,

Դիւատանջ *a.* tormented by the devil, possessed. [bolic.

Դիւատեսակ *a.* like the devil, diabolic.

Դիւատուր *S.* Դիւական.

Դիւթ, ից *s.* charmer, enchanter, sorcerer, magician.

Դիւթական *a.* magical, enchanted.

Դիւթարան *s.* place of witchcraft.

Դիւթեմ, եցի *va.* to charm, to enchant, to conjure, to fascinate.

Դիւթութիւն *s.* charm, incantation, enchantment, witchcraft, sorcery, magic, theurgy.

Դիւութիւն *s.* devilry, witchcraft, wickedness, bad humour.

Դիւր, ից *s.* plain; ease; contentment; convenience; *a.* easy, convenient; flat, bare; Ի-Ի, Ի-ոյ լինել, to live comfortably; - առնել, to facilitate; to relieve; to give convenience; ըստ անձին or ըստ մտաց-Ի, at his ease, as he likes; Ի-Ի, Ի-ոյ, in a plain.

Դիւրաբեկ *a.* easy to break, brittle, fragile, frail; refrangible; tender.

Դիւրաբեկութիւն *s.* fragility.

Դիւրաբոյժ *a.* easy to be cured, curable.

Դիւրաբոյս *a.* what buds easily.
 Դիւրաբորբոք *S.* Դիւրալոյց.
 Դիւրագայթ or դայթակղ, Դիւրագայթոտ, Դիւրագթեղի *a.* decayed, fragile, weak, slippery.
 Դիւրագին *a.* very cheap, of little value, vile, common; - լաճառել, to sell at a very low price.
 Դիւրագիւտ *a.* common, ordinary; easy to be found or understood; - լիւնել, to be found easily.
 Դիւրագնաց or դնալի *a.* easy to walk, commodious, easy. [dious.
 Դիւրագոյն *a.* easier, very common.
 Դիւրագործ *a.* that makes or is made easily, easy.
 Դիւրագորով *a.* tender, pitiful.
 Դիւրագրգիռ *a.* hasty, fretful; susceptible.
 Դիւրագրգռութիւն *s.* irritability.
 Դիւրագուճ *a.* flexible, supple.
 Դիւրադարձ or դարձիկ *a.* that turns easily, mutable, changeable; convertible. [versatility.
 Դիւրադարձութիւն *s.* volubility;
 Դիւրադաւ *a.* that is easily deceived.
 Դիւրազգած *a.* sensible, tender, delicate, susceptible.
 Դիւրազերծ *a.* that escapes easily.
 Դիւրաթառամ *a.* that fades easily.
 Դիւրաթաւալ *a.* rolling, that is easily rolled.
 Դիւրաթեք *a.* flexible, compliant, supple, pliable, pliant.
 Դիւրաթեքութիւն *s.* flexibility, suppleness, fickleness.
 Դիւրալոյծ *a.* dissoluble.
 Դիւրալոյց *a.* easily kindled or inflamed.
 Դիւրալուր *a.* condescending, compliant; gentle, easy, commodious.
 Դիւրախաբ *a.* easily deceived, that can be taken, dupe.
 Դիւրախաղաց *a.* moveable.
 Դիւրախորտակ *a.* refrangible; fragile, frail.
 Դիւրածալ *a.* pliable, pliant.
 Դիւրածախ *a.* easily consumed.
 Դիւրածան *a.* easy to recognise.
 Դիւրածեմ, ածի *va.* to bear or produce easily. [ders easily.
 Դիւրածին or ծնունդ *a.* that engenders easily.
 Դիւրակէղ *a.* that burns or is burnt easily.
 Դիւրակիրթ *a.* docile, disciplinable.
 Դիւրակոր *a.* flexible, supple.

Դիւրակործան *a.* decayed, ruinous, that falls easily.
 Դիւրակորովթիւն *s.* flexibility.
 Դիւրակրէլի *a.* portable, that can easily be carried. [easily.
 Դիւրահալ *a.* that liquefies or melts
 Դիւրահակ *S.* Դիւրակոր.
 Դիւրահամար *a.* that can be easily related. [tle.
 Դիւրահամբոյր *a.* mild, affable, gentle.
 Դիւրահաշտ *a.* that agrees easily with his enemies.
 Դիւրահաս *a.* that happens quickly; easy, conceivable, that can be easily understood. [to comprehend.
 Դիւրահասոյց *a.* that causes easily
 Դիւրահաւան *a.* easy, condescending; credulous; credible, that can be easily believed. [simplicity.
 Դիւրահաւանութիւն *s.* credulity,
 Դիւրահաւատ *a.* credulous, that believes easily.
 Դիւրահաւատութիւն *s.* credulity, facility of believing readily.
 Դիւրահեշտ *a.* very easy.
 Դիւրահեշտի *ad.* easily, with great facility. [spoils.
 Դիւրահիւծ *a.* that easily decays or
 Դիւրահնազանդ *a.* that obeys easily, ready or easy to obey. [ble.
 Դիւրահնար *a.* very easy, or possible.
 Դիւրահոս *a.* flowing, that flows easily. [ble.
 Դիւրահուլ *a.* easy of access, affable.
 Դիւրամած *a.* adhesive, viscous.
 Դիւրամածութիւն *s.* tenacity, viscosity, adhesive quality.
 Դիւրամաշ *a.* what soon wears out.
 Դիւրամատոյց *a.* accostable, accessible.
 Դիւրամարզ *a.* disciplinable, docile.
 Դիւրամարզութիւն *s.* docility.
 Դիւրամարս *a.* easy to digest, light.
 Դիւրամեռ *a.* easy to die.
 Դիւրամերձ *S.* Դիւրահուլ.
 Դիւրամէտ *a.* inclined.
 Դիւրամոռաց *S.* Մոռացկոտ.
 Դիւրամուտ *a.* that enters easily, insinuating; - լինել, to enter easily.
 Դիւրամոքէլի *a.* gentle, affable, tractable, flexible, supple; sweet, agreeable to the taste.
 Դիւրամոտութիւն *S.* Յօժարամոտութիւն.
 Դիւրայաղթ *a.* what is soon overcome. [per, becoming, convenient.
 Դիւրայարմար *a.* very suitable, pro-

Դիւրայեղ *a.* mutable, changeable, easily changed.

Դիւրայոյս *a.* easy to hope; full of hope, hopeful.

Դիւրայրեաց or այրելի *S.* Դիւրակեղ.

Դիւրանամ, ացայ *vn.* to make one's self easy; to accomodate one's self; to be at one's ease, to make one's self at home.

Դիւրանաաց *a.* easy, gentle, obedient, plaint, flexible, supple, condescending, docile.

Դիւրանց, Դիւրանցուկ *a.* transitory, transient, of short duration.

Դիւրաշահ *a.* easy to be gained.

Դիւրաշահութիւն *s.* great gain or business; opulence, wealth.

Դիւրաշարժ *a.* nimble, moveable, light, lithe, active, free.

Դիւրաշարժութիւն *s.* agility, pliability, mobility, versatility, fickleness. [ive.

Դիւրաշրջիկ *a.* versatile, fickle; act-

Դիւրաշոշափ *a.* easy to touch, palpable.

Դիւրապատիր *a.* that deceives himself easily; easily deceived.

Դիւրապատում *a.* intelligible.

Դիւրապատրաստ *a.* active, prompt, nimble, resolute.

Դիւրապուր *a.* easily got rid of.

Դիւրառ, -առիկ, -առու *a.* expugnable, that can be easily taken.

Դիւրասահութիւն *s.* fragility; lubricity.

Դիւրասաղաս, -սայթաք *a.* slippery; fragile, weak. [take.

Դիւրասիալ *a.* easy to miss or mis-

Դիւրանունդ *a.* delicate, brought up delicately.

Դիւրասուն *S.* Դիւրանաաց.

Դիւրաստաց *a.* easy to gain, to acquire. [inflamed.

Դիւրաւառ *a.* inflammable, easily

Դիւրաւառութիւն *s.* inflammability.

Դիւրաշնաս *a.* delicate, sensible.

Դիւրատար *a.* light; portable; condescending. [despicable.

Դիւրարհամարհ *a.* very vile, very

Դիւրացուցանեմ, ուցի *va.* to facilitate; to lighten, to relieve; to give repose; to soften, to alleviate.

Դիւրաւ *ad.* easily, with facility, at pleasure; pliantly; currently.

Դիւրաւոր *a.* easy, commodious.

Դիւրափխուր, -փխրելի, -փշրելի,

-փուխր *a.* friable, easy to reduce to powder.

Դիւրափխրութիւն *s.* friability.

Դիւրափոխ, -փոխելի, -փոփոխ *a.* that changes easily, changeable, mutable, variable, versatile.

Դիւրաքակ *a.* very dissoluble.

Դիւրաքայլ *a.* easy, commodious; that walks easily; *ad.* currently.

Դիւրեաւ *S.* Դիւրաւ.

Դիւրեղծ *a.* easily cancelled or soon effaced.

Դիւրեմ, եցի *va.* to facilitate, to make easy; to accommodate; to allay, to solace, to relax, to soften; to unravel; to level; to defer; to untie; to abate. [be easily tamed, pliable.

Դիւրերասան *a.* tameable, that can

Դիւրըմբեր *a.* tolerable, supportable. [to understand.

Դիւրըմբենելի *a.* easy to take; easy

Դիւրընթաց *S.* Դիւրաքայլ.

Դիւրընկալ *a.* susceptible, sensible, easy to understand, acceptable.

Դիւրընտել *a.* tameable, tractable.

Դիւրիմաց *a.* easy to understand, intelligible, plain, clear, expressive.

Դիւրին *a.* easy, light, gentle, commodious; flat.

Դիւրիչ *a.* that makes easy.

Դիւրողոր *a.* soft, flexible.

Դիւրութիւն *s.* facility, means; ease, comfort, convenience, well-being, leisure, utterance, liberty; alleviation, relief.

Դիւցաբան, etc. *S.* Դիցաբան, etc.

Դիւցազն *s.* hero.

Դիւցազնաբանութիւն *s.* epopee.

Դիւցազնաբար *ad.* heroically.

Դիւցազնական *a.* heroic; epic.

Դիւցազնային, -ազնացեալ, -ազնեալ, -ազնեայ *a.* that is become a hero, heroic.

Դիւցազներգակ *a.* epic.

Դիւցազներգութիւն *s.* epopee.

Դիւցազնութիւն *s.* heroism.

Դիւցազնուհի *s.* heroine.

Դիւցախառն *a.* deified, placed in the number of heroes or gods; heroic.

Դիւցախեւար *a.* excessively devoted to idolatry.

Դիւցական *a.* of idols, of gods.

Դիւցակառար *a.* sacrificer to idols.

Դիւցակարգութիւն *s.* apotheosis, deification.

Դիւցակրօն *a.* idolatrous.

Դիւցամուլ, -սաշա S. Դիւցամուլ, etc.
Դիւցընկէց լէառն, բարձունք s.
Olympus.

Դիբ, դից s. pl. divinity, false god;
idol; կարգել ընդ դիւս, to deify, to
place in the number of gods; դաշտային
-, the rural gods.

Դլամ or Դլամ, ացայ or յի vn. to
discontinue, to cease.

Դլբին, Դլբին S. Դլբին. [trivet.

Դլիւնք երեքոտնեանք s. tripod;

Դիւուզ or Դիւուզ s. kidney-bean.

Դղեակ, էկաց s. fortress, dungeon,
fort; redoubt.

Դղորդ s. shivering, shudder, horror.

Դղորդեմ, Դղորդեմ, էցի va. to shake;
to move, to shake off, to agitate; to
raise commotions in a state.

Դղորդիմ S. Դղորդիմ.

Դղորդումն S. Դղորդումն.

Դղորդեցուցանեմ, Դղորդեցուցանեմ
S. Դղորդեմ. [to be agitated.

Դղորդիմ, էցայ vp. to shake, to stir,

Դղորդումն, Դղորդումն s. shock, concus-
sion, agitation; disturbance.

Դմակ, աց s. tail of a sheep.

Դմին իրի conj. therefore, for that
cause, on account of.

Դնդեր, աց s. muscle.

Դնդերային a. muscular.

Դնդիւն S. Թնդիւն.

Դնդլանք s. pl. wave, billow: contest,
contrariety.

Դնդնչումն S. Դնդնումն.

Դնդող a. trembling, moveable.

Դնդեմ, էցի vn. to make a noise;
to murmur, to grumble: S. Հնչել.

Դնեմ, էգի va. to lay, to set, to put,
to place; to constitute, to found, to
establish; to apply; - ի վերայ, to
impose; to put on; - ընդ մէջ, to inter-
pose; վերստին -, to reinstate; անուն -,
to give a name, to name; մարտ -, to
make war; պատիւ -, to honour, to
show honour and respect; - զունկն,
to obey; - արծաթ ի շահ, to place
money, to invest; - գիրս, to compose
books; - ի սրտի, to think; - առաջն, to
propose; - զանձն ի ձեռին, - զողի ի
բռին, to expose ones' life; to dedicate
one's self; - յապականութիւն, to
destroy; մեղս -, մեղս ինչ or բաղայս ի
վերայ -, to blame; to accuse, to im-
pute; - բանս, բան - ընդ ումք, to
agree, to come to an understanding;
to promise, to make an appointment;

վերս -, վերս ի վերայ -, to wound; -
ի դպրոց, to send to a boarding-
school; - զոր ի նախառնա ազգաց, to
make one the shame or laughing-stock
of nations; ի պահ -, to reserve, to
put by; խորհուրդ յանձին -, to take a
resolution or decision; պատուէր -,
to give orders, to command; - առ մի-
մեանս, ընդդէմ միմեանց, to compare, to
confront; ընդդէմ բանս -, to speak a-
gainst, to contradict, to oppose; ձայն
զինի - ուրուք, to cry after some one, to
call; կեանս և մահ - ընդ ումք, to agree
to live or die together; զգիշեր օր -,
to turn night into day; քայլ - ի գնալ,
to begin to walk; էգից զքեզ յազգս, I
will make thee a father to nations;
էգից զքեզ յանապատ, I will turn
thee into a desert; սուր ի վերայ
էգեալ կոտորել, to condemn to be
shot; (to put to the sword); հանդըս-
տեան և դիւր կենաց - զանձն, to abandon
one's self to dissipation; դարձանս,
թշամանս -, to outrage, to offend, to
insult; ասպատակ -, to ravage with
troops; արշաւանս -, to make inroads;
to plunder; էրկիւզ մահու - ի վերայ,
to threaten with death; աղաղակ -,
to cry; աշխար -, to weep; - առ իմիք,
to add, to subjoin; - զանձն ուրուք,
to kill some one, to slay.

Դնիմ, էգայ vp. to place one's self;
to become; էգաւ դռնն, the door was
shut; էգաւ զթագ, he crowned him-
self.

Դշխեմ S. Դթխեմ.

Դշխոյ, ից sf. queen, empress,
princess.

Դշխոյակերս a. like a queen.

Դշխոյահաւ s. wood-hen, water-
quail. [queen.

Դշխոյութիւն s. dignity, state of a

Դողող S. Դանդող.

Դոկն, խին s. mill-hopper.

Դող, ի s. tremor, trembling, shi-
vering, fear; զ-ի հարկանիւ, to tremble;
ի -ի եւ յերերի կալ, to shake, to stir,
to shudder; ի -ի կացուցանել, to cause
to tremble.

Դողամ, ացայ or ացի vn. to totter,
to stagger; to tremble; to start; to
shudder; to quake, to shiver.

Դողանի. զ- հարկանիմ, to tremble.

Դողացուցանեմ, ուցի va. to shake,
to push, to move; to astonish; to cause
to tremble, to agitate.

Դողացուցիչ *a.* which frightens; tremendous, frightful, terrible, horrible.

Դողդոջ, Դողդոջ *a.* vacillating, trembling, staggering, reeling.

Դողդոջազին *ad.* in trembling.

Դողդոջամ, -ջեմ, էցի *vn.* to vacillate, to totter, to waver; to shudder.

Դողդոջոս, -ջուն *S.* Դողդոջ.

Դողդոջումն *s.* vacillation, staggering; *ast.* nutation.

Դողութիւն, Դողումն *s.* trepidation; start; shudder, horror; convulsive motion; whim; shiver, shivering; *ի գողման լինել, կալ, դողման հարկանիլ*, to tremble; *ահիւ և դողութեամբ*, with fear and trembling; *էմուտ - յոսկերս իմ*, (the shudder penetrated to my bones); I trembled with fright, I shuddered with fear; - *կալցի ի քէն զէրինս*, at thy presence the mountains will tremble; - *երկրի*, earth-quake.

Դոճ, Դոճի խէժ *s.* shell-lac; sealing wax.

Դոյզն *a.* very little, exiguous; small; frivolous, light; - *լնչ*, very little; pinch, drop.

Դոյզնագիււտ *a.* rare.

Դոյլ, դուլից *s.* pail; tub; - *կաթի*, churn; *S.* Խնոցի.

Դոյն, դորին *pron.* this, that; same.

Դոյն, Դոյն լնչ *S.* Դուն, Դոյզն.

Դոյնգունակ *S.* Դոյնակս.

Դոյնչափ *ad.* as much as.

Դոյնակս *ad.* so, in such a manner.

Դոյնօրինակ *a. ad.* such; in such a manner.

Դոն, ից *s.* tunny: loaf; biscuit; - *յաղեալ*, pickled tunny.

Դոնդող *s.* jelly. [bushel.

Դորակ, աջ *s.* jar, pitcher; half a

Դորսովիմ, էցայ *vn.* to languish, to grow weak, to die of hunger.

Դու, քո *pron.* thou, thee; *ի քէն*, from, by or of thee; thyself; *զքէն*, upon thee; of thee.

Դուար, աջ *s.* cattle.

Դուդաք *S.* Թութակ.

Դուզնաբանեմ, էցի *vn.* to make a short discourse.

Դուզնաբայ, քէից *a.* little, very little, moderate, small, light, thin.

Դուժ, ից *a.* barbarous; savage.

Դուլ *s.* cessation, intermission, pause, relaxation, truce; - *եւ դադար լինել*, to cease; - *եւ պատուէր տալ*, to permit; to give directions; to order,

to bid, to command; to exhort; - *տալ*, to cause to cease; to give rest, to repose; - *տնել*, to halt; to pause; - *տնուլ*, to cease, to break off, to take rest or relaxation, to stop; - *զինուց*, armistice, truce.

Դուկան *s.* beam.

Դում, դմոյ *s.* catarrh; *S.* Հարբուղի.

Դուն, - լնչ *S.* Դոյզն; - *ուրէք*, seldom, rarely.

Դուն *S.* Դաշոյն.

Դունոյ հատիկ *s.* kidney-bean.

Դունչ *s.* chin.

Դուռայ *s.* coat, dress.

Դուռէճ *s.* heat-cock: venison.

Դուռն, դրանց, Դուրք, դրաց *s.* door, entrance; sluice; - *մեծ*, portal; - or - *ալքունի*, the Ottoman or Sublime Port; the Court; *դրան մարդիկ*, the courtiers; *դրան երէց*, almoner, chaplain; *արտաքին դուռնք*, porch, portico; *դրանց ի դուրս*, դրանէ ի -, from door to door; *դրք փակելովք*, with closed doors; *դուրք դրանն*, the street door, the gate, portal; *ի դուրս*, out; *ի դուրս մերձեալ*, եկեալ, հասեալ, impending, very near; *առ դուրս մահու*, at death's door; *դրունք դժոխաց*, the gates of Hell.

Դուսար, դստեր, աջ *sf.* daughter, girl; - *եղբօր* or *քեռն*, niece; - *որդւոյ* or *դստեր*, grand daughter; *դստերք քաղաքի*, villages, suburbs; - *Սինի*, the old and new church; - *վերին Սինի*, the church triumphant.

Դուսարիկ *S.* Դսարիկ.

Դուր, դրոյ or դրի *s.* carpenter's tool, plane; auger; - *պայտառայ*, but-teris, horse-picker.

Դուրդն, դրգան *s.* potter's wheel.

Դուրք, դրաց *S.* Դունն.

Դուքս, դքսի *s.* duke; general, chief.

Դոփեմ, էցի *vn.* to tap, to stamp with the foot. [feet.

Դոփիւն, Դոփումն *s.* stamping of

Դպիր, դպրաց *s.* lecturer; scholar, one brought up at a seminary; transcriber; notary; scribe, copyist; *արքունի* or *յշատակաց* -, chancellor; *հրովարտակաց* -, secretary of State.

Դպրանոց *S.* Դպրոց.

Դպրապետ, աջ *s.* protonotary; chancellor; chief lecturer.

Դպրատուն, Դպրոց, աջ *s.* school; college; *տալ (զոք) ի -*, to send to a boarding-school.

Դպրոցական *a.* school; of a scholar, of a school-boy.

Դպրոցակից *s.* school-fellow.

Դպրութիւն *s.* office of notary; literature, letters; book, register; lecture, study; order of lecturers; այր առանց դպրութեան, an idiot, ignorant, unlettered, illiterate person; գեղեցիկ -ք, the belles lettres, or polite literature.

Դռնակ, աց *s.* wicket; door of a carriage, etc.

Դռնաձար *s.* knocker of a door.

Դռնասլաշ, Դռնասլան, աց *s.* porter, usher, door-keeper.

Դռնասլանութիւն *s.* porter's office or employment.

Դռնասլանուհի *sf.* portress.

Դռնափակ, աց *s.* latch, small bolt; lock, bar.

Դռներակ *s.* the vena portæ.

Դռնչեմ, եցի, Դռնչեցուցանեմ, ուցի *va.* to make ring, to resound, to toll, to ring.

Դռնչիմ, եցայ *vn.* to toll, to ring; դռնչին ականջք իմ, my ears tingle.

Դռնչիւն *s.* tinkling, ringing in the ears.

Դուռթ *S.* Գուռթ.

Դուռ or Դուռթ տամ *S.* Գուռ տամ.

Դստերադիր *sf.* adopted daughter.

Դստիկոն, աց *s.* story, floor.

Դստրիկ *sf.* a little girl.

Դտրով *s.* blame, reprehension; - առնել, to blame; - լինել, to be blamed.

Դտրովանք *S.* Դտրով.

Դտրովեմ, եցի *va.* to blame, to condemn, to reprove.

Դտրովելի *a.* blamable, condemnable.

Դտրովիչ *a.* contemner, blamer.

Դտրովութիւն, Դտրովումն *S.* Դտրով.

Դրադմէ, Դրաքմայ *s.* drachm, dram; penny.

Դրազարկու *s.* that knocks at a door.

Դրախա, ից, աց *s.* paradise; garden, orchard; - կորուսեալ, Paradise Lost.

Դրախտաճաւ *s.* bird of paradise.

Դրախտաճուն *a.* grown or born in paradise, in the garden.

Դրախտասլան *s.* gardener.

Դրական *a.* positive.

Դրականաբար, -սէս, -օրէն *ad.* positively.

Դրակից *a. s.* neighbour; that resides near, that dwells in the neighbourhood.

Դրակոնդիկոն *s. bot.* dragon's wort, grass plantain; *S.* Շաւաշարիւն, Նուխ:

Դրակցութիւն *s.* neighbourhood.

Դրամ, ոց *s.* drachm; coin, money; penny; -ովք վճարել, to pay ready cash; - հատանել, հարկանել, կոփել, գրել զ-, to coin, to make money.

Դրամագէտ *s.* numismatist.

Դրամագիտական *a.* numismatic.

Դրամագիտութիւն *s.* numismatics.

Դրամագլուխ *s.* funds, capital.

Դրամագործութիւն *s.* act of coining money.

Դրամագրութիւն *s.* numismatography.

Դրամաթուղթ *s.* bill of exchange; banknote, bankbill.

Դրամաժողով *a.* that amasses money; collector, gatherer; tributary; *s.* collection; - առնել, լինել, to collect money. [nummary.

Դրամական *a.* numismatic; pecuniary;

Դրամակէս *s.* half-penny; half a drachm; two pence half-penny.

Դրամակշիւ *s.* drachm, penny.

Դրամակոփ, ից *s.* forger, counterfeiter. [er.

Դրամաձատ *s.* minter, coiner, money-

Դրամաձատութիւն *s.* coining, minting of money.

Դրամանոց *s.* money-box or -case; bank.

Դրամաշաշ *s.* agio.

Դրամատէր *s.* capitalist.

Դրամափոխ *s.* money-changer.

Դրամափոխութիւն *s.* change; exchange.

Դրամափորձ *s.* assayer. [money.

Դրամեմ, եցի *va.* to buy or farm for

Դրանդ, ից, Դրանդի, դեաց *s.* jamb, threshold; door-posts; portal, entry.

Դրանիկ, նկաց *s.* courtier.

Դրանկ *a. s.* beggar, that begs from door to door.

Դրասանդ *s.* festoon.

Դրասանդեմ, եցի *va.* to festoon; to work in festoons.

Դրաստ *S.* Դրախա, Դարաստան.

Դրացի, ցւոյ, ցեաց *a. s.* neighbour.

Դրացութիւն *s.* neighbourhood.

Դրաքմայ *S.* Դրադմէ.

Դրդաւ, ի *s.* spoon; - մի, spoonful; խորովիք - ի, bowl of a spoon.

Դրդեմ, եցի, Դրդեցուցանեմ, ուցի *va.* to incite, to solicit, to instigate, to induce, to raise. [citer.

Դրդիչ *a. s.* abettor, instigator, ex-

Դրդնջիւն *S.* Դրդջիւն.

Դրդուաղեմ *vn.* to stammer, to lisp.

Դրդուեմ, եցի, Դրդուեցուցանեմ, ուցի *va.* to shake, to stagger, to move, to agitate, to excite.

Դրդուիմ, եցայ *vp.* to stagger, to move, to stir.

Դրդումն, Դրդուումն *s.* suggestion, instigation.

Դրդջիւն, Դրդջումն *s.* prattle, chattering, chitchat.

Դրժանք *s.* infringement, contravention, faithlessness. [contravene.]

Դրժեմ, եցի *va.* to fail, to infringe, to

Դրժող *s.* violator, transgressor; *a.* faithless. [S. Դրժանք.]

Դրժողութիւն, Դրժութիւն, Դրժումն

Դրիճ *s.* talisman, amulet.

Դրնդեմ, եցի *vn.* to tap, to stamp with the feet; to toll. [tinkling.]

Դրնդիւն *s.* stamping with the feet;

Դրոյլ *s.* porter, usher.

Դրոյսք *s.* hair-band.

Դրոշմ, ից or ոց *s.* character, mark, print, note, impression, stamp; seal; bodkin; blemish; confirmation.

Դրոշմած *s.* medal.

Դրոշմաւոր *a.* marked.

Դրոշմեմ, եցի *va.* to print, to mark, to stamp, to decipher, to register; to seal; to confirm; - խարանաւ, to mark with a hot iron.

Դրուադ, ոց *s.* incrustation; sculpture; ceiling, wainscoting; thin plate of metal; emblem; well finished work.

Դրուադական *a.* emblematic.

Դրուադեմ, եցի *va.* to incrust; to sculpture; to ceil; to wainscot; to ornament, to embellish, to plaster.

Դրուադիչ *s.* veneerer; plater.

Դրուառ, ից *s.* eulogy, praise.

Դրուառեմ, եցի *va.* to praise, to give praises, to celebrate.

Դրուառիք, Դրուառումն *S.* Դրուառ.

Դրուդ *S.* Դուդիթ.

Դրուծիւն *s.* act of putting or laying down; place, position, posture, situation; system; theme, thesis.

Դրուժ *S.* Դրժանք.

Դրուժ, Դրուժան *S.* Դրժող.

Դրսով, etc. Դսրով, etc.

Դրօշ, ուց or ից *s.* banner, ensign, flag, standard; gonfalon: idol, statue; -ս արձակել, to hoist a flag; իջուցանել, to lower the flag, to strike one's colours. [ture.]

Դրօշագործութիւն *s.* statuary, sculp-

Դրօշած *S.* Դրօշեալ.

Դրօշակ, ոց *s.* hem, skirt; streamer, pennant; flag; banner, ensign, standard, colour; *S.* Դրօշ.

Դրօշակիր, կրօց *s.* ensign, standard-bearer; gonfalon-bearer; banneret.

Դրօշաւոր *a.* banneret; ensign.

Դրօշեալ, ելոց *s.* sculpture, image, idol, statue; - գիրք նուիրականք, hieroglyphics. [images.]

Դրօշեմ, եցի *va.* to sculpture, to make

Դրօշուած, ոց *s.* sculpture, image.

Դքսական *a.* ducal.

Դքսութիւն *s.* duchy, dukedom.

Դքսուհի *sf.* duchess.

Դօդօշ *s.* toad; stellion (lizard).

Դօշ *S.* Դոյլ.

Ե

Ե (*yēlch*) *էչ* *s.* the fifth letter of the alphabet and the second of the vowels. It is sometimes used for, or confounded with the letters *է*, *ի*, *ա*; for example; *երէց*, *էրէց*; *երէ*, *էրէ*; *իւլ*, *էւլ*; *ալբեր*, *աղբեր*; *ապերասան*, *ապարասան*; *եղինճ*, *աղինճ*; *է*, *է*, five; fifth.

Եաւթն, etc. *S.* Եօթն, etc.

Եբենագործ, ոց *s.* cabinet-maker.

Եբենագործութիւն *s.* cabinet-work.

Եբենեայ *a.* ebon.

Եբենոս, ի *s.* ebony; ebon; ebony-tree.

Եբիճալ, ի *s.* hooded cloak.

Եբրայական *a.* hebrew; - բարբառ, hebrew, the hebrew language; - ոճ, hebraism, hebrew idiom.

Եբրայագէտ *s.* hebraist.

Եբրայեցերէն *ad.* in hebrew, in the hebrew language.

Եբրայեցի, ցւոց *s. a. ad.* jew; hebrew; -բ, the Hebrews, the Jews.

Եգիպտական *a.* egyptian, of Egypt.

Եգիպտակործան *a.* that has destroyed or ruined Egypt.

Եգիպտաֆառ *s.* maize, Indian corn or wheat: buck-wheat.

Եգիպտաֆառ *s.* turkey-cock: ibis.

Եգիպտաֆ *s.* egyptian alphabet, or life of the holy fathers of Egypt.

Եգիպտացի, *ցւոյ* *s. a.* egyptian.

Եգիպտացորեան *S.* **Եգիպտաֆառ**.

Եգիպտուհի *sf.* egyptian woman.

Եգիս, *ի* *s.* ægis, shield.

Եդեմ, *այ* *s.* Eden; the terrestrial paradise.

Եդեմաբուղի, *-ծին* *a.* that has its origin in Eden, born or produced in Eden.

Եդեմական, *-մեան* *a.* of Eden.

Եդեմաշիւս *a.* composed of the flowers of Eden; of choice flowers.

Եդեմատունի *a.* planted or placed in Eden.

Եզ, *ոյ* *a.* one, alone. [alone.

Եզաբան *a.* unanimous: that speaks

Եզաբանութիւն *s.* soliloquy.

Եզաբար *ad.* solely, only.

Եզաբուն *a.* sole, only, even.

Եզախմբեմ, *եցի* *va.* to assemble, to unite.

Եզակ, *այ* *a.* one, sole, only; *s.* unity.

Եզական, *այ* *a. gr.* singular.

Եզականապէս *ad.* singularly.

Եզականութիւն *s.* singularity.

Եզակի *a. gr.* singular; *s.* singular number; *ad.* singularly.

Եզաձայն *a.* of one voice only; unanimous.

Եզաձի *s.* a cavalier, rider, horseman; *ad.* with a single horse: small boat.

Եզանամ, *ացայ* *vn.* to assemble, to be united.

Եզառած *s.* enthymeme.

Եզերանամ, *ացայ*, **Եզերեմ**, *եցի*, **Եզերիմ**, *եցայ* *vn.* to terminate, to finish; to confine.

Եզերումն *s.* end, term.

Եզերաբ, *ախց* *s. pl.* confines, limits, boundaries; horizon.

Եզն, *զին*, *զանց* *s.* ox; *ast.* Taurus; *էզին ագի* *bot.* mullein; *էզին աչք* *bot.* camomile; *S.* **Եզնակն**.

Եզնագի *s. bot.* mullein, shepherd's-club.

Եզնալեզու *s.* bugloss, ox-tongue.

Եզնալուծ *s.* team, yoke.

Եզնակ *s.* calf; **Աստուծոյ** *-*, *ոսկի* *-*, cockchafer, may-bug.

Եզնակն *s.* chasselas. [couple.

Եզնամու or *մուկ* *s.* a couple of oxen;

Եզնանոց, **Եզնոց**, *այ* *s.* ox-stall.

Եզնաւար, **Եզնող**, **Եզող** *s.* cow-herd; ploughman; **Եզող**, *ast.* Bootes.

Եզնաբաղց *s.* bulimy.

Եզր, **Եզերք**, *րաց* *s.* border, extremity, end; limit; term; shore; edge; *- ունեւ*, *յ- եւանեւ*, to end, to terminate.

Եզրածիրանի *s.* prætexta (a long white robe fringed with purple).

Եզրակացութիւն *s.* conclusion; result; epilogue.

Եզրակացուցանեմ, *ուցի* *va.* to conclude, to infer.

Եզրացուցանեմ, *ուցի* *va.* to conclude, to terminate.

Եզրացուցիչ *a.* conclusive.

Եզրեղի *s.* laurel; **Եզրեղոյ պտուղ**, laurel's berry.

Եթեր, *այ* *s.* ether; heaven; *chim.* ether; *- ծծմբական*, sulphuric *-*; *- քաջախական*, empyreumatic acetic spirit.

Եթերախաղաց, *կան*, *ճեմ*, *յին*, *նման*, *ընթաց* *a.* ethereal, aerial; celestial.

Եթերածին *s. chim.* ethyle.

Եթէ *conj.* if; provided, on condition; perhaps; be it so; *- սիրէք զեա*, if you love me; *- ասեն քեզ*, if you be told; *- արասցէ եւ - ոչ*, whether he do it or not; *- իցէ*, whether; perhaps; *- ոչ*, save, if not, except; unless.

Եթիայ or **Եթիւայ**, *այց* or *այ* *s.* plungeon. [thiopian.

Եթովպացի, **Եթիովպացի** *a. s.* E-

Ել *S.* **Ելք**; *-ի աղագ*, means, expedient; *-ի աղագս դառնեւ*, to devise, to find means, to remedy; *ոչ էր նոցա ոչ - եւ ոչ մեւ*, they could not neither get out nor in; *ոչ գիտեմ զ- եւ զմեւ իմ*, I do not know how to act.

Ել, *եւոյ*, *լով* *S.* **Եմ**.

Ելագ or **Ելակ**, *այ* *s.* straw-berry; arbutus-berry; *տունի -ի*, straw-berry-plant.

Ելամուտ, *աք* *s.* place through which one goes and enters.

Ելանելի *s.* ladder, scale; stairs, stair-case; *a.* of going out or going up; *- շրջանակաւ*, a round stair-case.

Ելանեմ, *ելի* *vn.* to go out, to go from the inside to the outside; to ascend, to go to a higher place; to be born, to take rise, to be produced, to proceed, to emanate, to flow from, to derive; to attain, to arrive; to agree, to be proper and suitable; to surmount, to

surpass, to go beyond, to overflow, to advance; to stray; *Էլանէ արեգակն*, the sun rises or begins to appear on the horizon; - *Ե վեր* or *Ե վերայ*, to reascend; to leap over, to cross; to gush out; - *աքաղաղի Ե վերայ մարւոյն*, to tread the hen; - *Ե վերայ մատակի*, to cover a mare, a bitch; - *Ե ցամաք*, to disembark; - *յորջոյ*, to dislodge; - *զմիմեամբ*, to concur; to surpass; *յոգւոց* -, to sigh; *Ե գլուխ*, *Ե լրումն* -, to be ended, finished; - *Ե կենաց*, *Ե կենցաղոյս*, to make one's exit from this world, to depart this life, to die, to decease; to become defunct; - *Ե հիւանդութենէ*, to recover; - *ընդ սուր*, *զենս*, to commit suicide, to run one's self through with a sword; *Ե պատիւ* -, to exalt or raise one's self to honour; - *յանկողինս ուրուք*, to commit adultery; to seduce; *անմասն*, *դատարկ* -, to have no part, to be excluded; - *զհետ ուրուք*, to pursue, to give chase; *յաչաց* -, to render one's self hateful or odious, to fall in disgrace; - *ըստ չափ*, to pass beyond, to exceed; - *կուսին ըստ չափ*, to pass the flower of her youth; - *ըստ ձեռն*, *ընդ իշխանութիւն ուրուք*, to revolt, to rebel, to rise up against; - *ըստ քաղաքն*, *ըստ դուռն քաղաքին*, to leave the city; - *Ե նաւ*, to embark; - *Ե կառս*, *Ե ձի*, to mount in carriage, on horseback; - *ընդ առաջ*, to meet, to go out to meet; - *Ե պատերազմ*, to go to battle; *Ե յորս* -, to go hunting; - *յանկողինս մահճաց*, to go to bed; *ընդ հակառակս* -, to oppose one's self to, to resist; - *ընդ ինչ*, to occupy one's self, to dedicate one's self to; *Ե չարեաց Ե չարիս ելին*, from one perverseness they passed to another; *յայլոց յայլ ճառս* -, to pass from one subject of discourse to another; *ընդ գին* -, to buy, to traffic; - *Ե սիրտ*, to think, to conceive an idea; to hope; *զարդարելու Ե ընդ ոսկի* -, to clothe or adorn one's self with golden apparel; - *Ե մի ք յայդ*, to remain, to rest over for the next day; - *յաջողութեան գործոյն Ե ձեռս ուրուք*, to progress, to succeed, to promote an affair by another person's means; *օրհնեալ լիցիս դու յեւ Ե մտանել քում*, (blessed be thy going out and coming in), God be with you, good luck to you.

Ելեկտրագէտ s. electroscope.

Ելեկտրածափ, -ծայրք s. phys. electrode.

Ելեկտրական a. electric; - *մեքենայ*, - machine: - *ցնցումն*, - shock.

Ելեկտրականութիւն s. electricity.

Ելեքտրակիր s. electrophorus.

Ելեկտրամագնիս s. electro-magnet.

Ելեկտրամագնիսական a. electro-magnetic.

Ելեկտրամագնիսութիւն s. electro-magnetism.

Ելեկտրանամ, *ացայ* vp. to become electric, electrified.

Ելեկտրաչափ s. electrometer.

Ելեկտրացուցանեմ, *ուցի* va. to electrify.

Ելեկտրացուցիչ s. electrifier.

Ելեկտրոն s. yellow amber.

Ելեկտրութիւն S. *Ելեկտրականութիւն*.

Ելեւել, -*ս առնեմ*, to concur, to vie with, to emulate; to surpass; -*ս զմիմեամբ առնելով*, with emulation, vying with each other, in concurrence; *ճառ զճառից* - *արարից*, I will pass from one subject to another.

Ելեւելք, *զլեւելչս* s. act of ascending and descending; undulation, wavy motion; *mus. gamut, scales*; -*ս առնել*, to go up and down; to swing, to undulate, to wave; - *ձայնից*, *երգոց*, modulation, cadence, trill, quaver, tune.

Ելեւմուտք, *մուկց* s. act of going out and in; expenditure and income; vestige, foot-step, trace; *զ- երկրիս եկեալ էք տեսանել*, to spy the nakedness of the land you are come.

Ելեփանդական a. belonging to elephantiasis; affected with elephantiasis; - *ախտ*, *բորոտութիւն*, elephantiasis.

Ելլագական a. that belongs to Greece; Grecian, Greek.

Ելլենախոհ a. philhellenist, philhellene, philhellenic.

Ելլենացի a. s. Greek.

Ելլոյ, *աց* a. that which comes out of, which proceeds from.

Ելլութիւն s. proceeding, emanation.

Ելլուղակ, *աց* s. highwayman, robber, bandit, vagabond.

Ելլուղակաբար ad. highwayman-like.

Ելլուղակից s. companion of a highwayman, of a robber. [bery.

Ելլուղակութիւն s. depredation, robbery.

Ելլուղանեմ, *զի* va. to extract; to

produce; - զքառակուսի արմատ *math.* to extract the square root.

Ելուզումն *s.* shoot, sprout, production; extraction; - արմատաց *math.* evolution.

Ելութիւն *s.* being, existence.

Ելումն *s.* proceeding, emanation, birth, emission.

Ելումն *S.* **Ելումն** *s.*

Ելունդն, ընդան *s.* carbuncle, boil; pimple, blister, bubo, malignant tumour; - **Ելանել, հանել յանթա**, to form a gathering under the arm-pits; - **բան-դակաց**, alto-relievo.

Ելք, Ելից *s. pl.* elevation, ascension; act of going up; gushing out; issue, exit; proceeding, emanation, birth, production; end, term; effect, event, success; resort, resource; the east, sun-rise; disbursement, current expenses; death, decease; opening, aperture, market; excrement; - **հարկից**, means, expedient; - **ճանապարհի**, the turning of the street; - **ի կենաց, յաշխարհէ**, decease; - **ճախողակ, յաջողակ**, disaster; success; -, **Գիրք Ելից**, Exodus; **զէլս իրաց գտանել, իմանալ, հարել, խորհել, յարգարել**, to devise, to find means, to remedy; **յէլս արեւու, առաւ-տու**, at sun-rise, at day-break, at dawn; **յէլս գարնայնոյ**, towards the end of spring; **Ելս ի մտի դնել**, to bethink one's self, to reflect, to exercise one's ingenuity, to find a means; **առ Ելիւք սահմանաց նոցա**, at their bounds, limits, confines; **յարեւմտից ի յէլս արեւու, յէլից մինչեւ ի մուտս**, from east to west; **Եկաց նա զհազար ամաց Ելս**, he lived a thousand years; **յէլս պիտոյիցն է**, he is in the privy; **ուղիղ** -, *ast.* right ascension.

Եկ *s.* act of coming, arrival.

Եկ, աջ *s. a.* alien, foreigner; external; - **բ**, income; **ի վերայ -բ**, accident, misfortune. [come now!]

Եկ, - բեր! - գու! *int.* come on!

Եկակոչ *a.* summoned, cited; - **առ-նել**, to summon, to cite, to go to law.

Եկամուտ, մտից or **այ** *s. a.* revenue, income, settled income, annuity, interest, rent; proselyte, neophyte; foreign, extrinsic, exotic, false; - **բ արքունի**, finances; - **տարեկան**, revenue, annual income; **ստանալ զ-ն**, to receive one's income.

Եկաւոր, աջ *a.* that comes, foreign.

Եկաւորեմ, եցի, Եկաւորիմ, եցայ տ. to come. [arrival.]

Եկաւորութի, Եկելութի *s.* coming, **Եկեղեցախորան** *s.* field or camp-chapel.

Եկեղեցական *a.* ecclesiastic, belonging to the church; *s.* ecclesiastic, clergyman.

Եկեղեցականութիւն *s.* clericalism; holy orders; **Թողուլ զ-**, to abandon the career or state of a clergyman, to throw off the surplice or the cowl.

Եկեղեցակապուտ or **կողոպուտ** *a.* sacrilegious, despoiler of the Church.

Եկեղեցանամ, աջայ տ. to assemble, to be convoked.

Եկեղեցապահ, -պան *S.* **Եկեղեցական.**

Եկեղեցապատու մատենագիր *s.* historian of the Church, ecclesiastic historian.

Եկեղեցացուցանեմ, ուցի տ. to assemble, to convoke.

Եկեղեցեպան *S.* **Եկեղեցական.**

Եկեղեցի, ցւոյ, ցեաց *s.* church, assembly of the faithful; temple consecrated to God; assembly; **զինուորեալ** -, the church militant; **յաղթական** -, the church triumphant.

Եկեղեցական, աջ *s.* church-warden; patron of a church; sacrist.

Եկեղեցականութի *s.* office of church-warden; office of patron of a church, of a sacrist. [of a church.]

Եկեղեցորհնէք, նեաց *s.* consecration

Եկղեխառնէս *s.* Ecclesiastes or the Preacher; Ecclesiasticus (book).

Եկքան *s.* thistle; chard.

Եհ, Եհէ *int.* oh!

Եզ *S.* **Իւզ.**

Եզագ, աջ *s.* way; means.

Եզական, աջ *a.* created, made.

Եզականապէս *ad.* with creation; like a created being.

Եզականացուցանեմ, ուցի տ. to create, to cause to exist.

Եզաման *s.* cruet, vial for oil.

Եզան, աջ *s.* fork, pitch-fork.

Եզանակ, աջ *s.* mode, modification; form, formule, make, manner, way; sort, kind, quality, condition, conduct; means, expedient; turn, trick; *mus.* air, tone, modulation; time, measure; *gr.* mood; - **տարւոյ**, season; **անգործ** -, dead season.

Եզանակաւոր *a.* harmonious.

Եզանակաւորեմ, եցի տ. to modify.

Եղանակաւորումն *s.* modification.

Եղանակեմ, եցի *va.* to sing harmoniously.

Եղանիմ, եղէ or եղայ *vn.* to be, to become, to be created; to happen; - ուրէք, to sojourn; - ընդ կնոջ, to know a woman; եղիցի լոյս եւ եղեւ լոյս, let there be light! and there was light; եղիցի or եղիցի եղիցի, amen, so be it, be it so; մի եղիցի, God forbid!

Եղանութիւն *s.* creation; being, creature.

Եղար, այ *sf.* spouse, wife.

Եղարամայր *S.* Եղերամայր.

Եղարկեմ, եցի *va.* to anoint, to oil.

Եղբայր, բօր, բարց *s.* brother; մեծ, աւագ, երէց -, eldest -; կրտսեր -, youngest -; - հօր or մօր, uncle; աշխատաւոր -, lay -; - ի Քրիստոս, - in Christ-Jesus.

Եղբայրաբար *ad.* fraternally, brotherly; - կեալ ընդ միմեանս, to live together like brothers.

Եղբայրադիր, գրի *s.* adopted brother.

Եղբայրադաւ, զրաւ *S.* Եղբայրասպան.

Եղբայրական *a.* fraternal. [ber.

Եղբայրակից *s.* fellow, fellow-member.

Եղբայրակցութիւն *s.* fraternity, brotherhood; fellowship. [member.

Եղբայրանամ, այցայ *vn.* to be fellow-

Եղբայրանոց *s.* monastery.

Եղբայրասէր, սիրաց *a.* that loves his brother. [deceives his brother.

Եղբայրասպան *a.* fratricide, that

Եղբայրասպանութիւն *s.* fratricide, murder of a brother. [brother.

Եղբայրատեաց *a.* that hates his

Եղբայրատեցութիւն *s.* hatred, ill will towards a brother. [hood.

Եղբայրութիւն *s.* fraternity; brother-

Եղբայրսիրութիւն *s.* charity, brotherly love.

Եղբորոս *s.* bot. hellebore.

Եղբորորդեակ, եկաց, Եղբորորդի, դուց or դեաց *s.* son of a brother; nephew.

Եղեամն, դեման *s.* hoar-frost, rime, frost; լջանել եղեման, to drizzle.

Եղեբորոս *S.* Եղբորոս.

Եղեգնաբնակ, այ *a.* dwelling in places planted with reeds or canes.

Եղեգնախոռնկ *s.* sweet calamus.

Եղեգնախոռիւ *s.* heap of broken canes.

Եղեգնաձեւ *a.* in the form of a cane.

Եղեգնաշամբ, -պուրակ *s.* reedy fen; place planted with canes.

Եղեգնացուս *s.* walking stick, cane.

Եղեգնափող *s.* pipe, flute.

Եղեգնափրփուր *s.* species of aquatic vegetation found in stagnant pools.

Եղեգնեաց *a.* made of cane; - գաւազան, cane, stick made of cane.

Եղեգնիկ *s.* small cane.

Եղեգնուտ *a.* reedy; *s.* reedy fen.

Եղելութիւն *S.* Եղանութիւն.

Եղեմախառն *a.* loaded with hoar frost, frosty. [drizzling rain.

Եղեմախար *a.* drizzled, spoilt by

Եղեմապատ *a.* covered with drizzling rain.

Եղեմարկու *a.* that casts, produces drizzling rain.

Եղեգնաբար *S.* Եղեգնաբար.

Եղեռն, ռան or ըան, երուհք or եղերք *s.* rascality, offence, misdeed, malice, crime, wickedness, fatality; catastrophe; յ- անկղկտանալ, to commit a crime; - գտանել, to experience misfortune, losses; to risk, to be in danger. [ed, rascally.

Եղեռնագործ, այ *a.* flagitious, wick-

Եղեռնագործութիւն *s.* villany, wickedness, heinous crime.

Եղեռնական, յին, -ւոր *a.* flagitious, wicked, rascally; bad, malicious; enormous, atrocious.

Եղեռնութիւն *s.* rascality, wickedness.

Եղեր, Եղերք, ըուհք *s.* complaint, lamentation; tragedy.

Եղերական *a.* mournful, dismal, dreary; lamentable, plaintive; tragic;

- կատակերգութիւն, tragi-comedy; - վախճան, մահ, tragic end or death; - տեսիլ, tragic, sad spectacle, tragedy.

Եղերամայր *sf.* weeper, mourner.

Եղերդ, Եղերդակ, այ *s.* wild lettuce; succory, endive.

Եղերերգակ, -գական *a.* elegiac.

Եղերերգու, այ *a.* elegiac; *s.* elegist.

Եղերերգութիւն *s.* funeral song; elegy.

Եղեւին, եւնոյ *s.* pine; fir; cedar; mugwort, artemisia; kidney-bean;

southernwood.

Եղեւնափայտ, ից *s.* cedar; cedar wood; fir-tree; fir-wood.

Եղեւնափայտեայ, Եղեւնեայ, նեկց, Եղեւնի, նեաց *a.* cedrine.

Եղեգ, եղեգի *s.* endive, succory.

Եղեգն, դեգանց *s.* reed, cane; pen; stem, stalk of corn; rush; straw, stub-

ble: perch, pole: sweet calamus; walk-

ing-stick, stick, cane; - *ապակադոր*, *ծաղ*, glass-blower's pipe, blowing-iron, bunting-iron; - *շաքարի*, sugar cane; - *հնդկային*, bamboo; - *տարրաքանական*, (glass or brass) blow-pipe.

Եղեգնաշաքար *s.* sugar-cane.

Եղեգնիկ, etc. *S.* *Եղեգնիկ*, etc.

Եղի, *Էղւոյ* *s.* green corn; - *խանձեալ*, roasted corn or grain; *S.* *Մուրկ*.

Եղինձ, *Եղինձ* *s.* bot. nettle; *մէկան* -, indigo; *Էղձի սերմն*, bot. ivy.

**Եղիշոյ* *a.* delicate, tender; smooth, glossy.

Եղիսական or *Եղիսական դաշտ* *s.* Elysian fields.

Եղիցի *S.* *Եղանիմ*; - *թէ*, suppose, supposing that, that being supposed.

Եղծ *s.* destruction; refutation; *a.* spoilt, corrupted, misshapen, bad; - *զէղծ* *ad.* disorderly, confusedly.

Եղծագործ *a.* ruinous, corruptive, destructive, noxious.

Եղծագործիմ, *ծէցայ* *vn.* to fall, to ruin, to decay, to crumble, to be destroyed by time or accident.

Եղծագործութիւն *s.* wicked action, iniquity.

Եղծական, *Եղծանելի* *a.* corruptible; fragile; that may be effaced.

Եղծանեմ, *Էղծի* *va.* to corrupt, to spoil; to vitiate, to destroy, to ruin, to undo, to efface; to erase, to scratch out; to disfigure; to abolish, to abrogate, to annul, to cancel; to disconcert, to put out of tune, to disorder; to overthrow; to waste; to notch, to mar, to choke, to bruise; to cross out; - *զէկանս ի ճմարառութենէ*, to deprive one's self of, to shut one's ears to the truth.

Եղծանիմ, *Էղծայ* *vn.* to corrupt, to spoil, to destroy; to disfigure.

Եղծանուտ *S.* *Եղծական*.

Եղծեմ, *ծէցի*, *Եղծնում*, *ծի* *S.* *Եղծանեմ*. [destroyer.

Եղծիչ *a.* *s.* destroying, destructive;

Եղծուած, *ոյ*, *Եղծումն* *s.* corruption, depravity, decay; destruction, extinction; blot, erasure; abolition, abrogation; *յ- եւ յասականութիւն հասուցանել*, *յ- դնել*, to destroy, to ruin, to annihilate; *յ- աւերանայ բերիլ*, *յ- դնիլ*, *մառնիլ*, to waste one's self, to throw one's self away, to consume one's self, to wear one's self out; to faint.

Եղի *a.* lukewarm, tepid.

Եղիական *a.* plaintive, mournful.

Եղիանամ, *ացայ* *vn.* to cool, to become tepid. [tepid.

Եղիացուցանեմ, *ուցի* *va.* to make

Եղիելի *a.* lamentable, deplorable, unfortunate, miserable.

Եղիութիւն *s.* misfortune, misery, disaster, calamity: lukewarmness.

Եղձանամ, *ացայ* *vn.* to implore, to beseech, to conjure.

Եղն, *Էղն*, *Էղանց* *sf.* hind; roe.

Եղնգնաքար, *աց*, *Եղնգնեայ քար* *s.* onyx, sardonyx.

Եղնորթ, *ուց* *s.* fawn.

Եղուկ *s.* disgrace, misfortune, disaster; *a.* wretched, unhappy, miserable, unfortunate; *int.* alas! what a pity! how unlucky! - *զիս! - եմ ես!* woe is me! wretch that I am! oh! how unfortunate I am! unlucky me! - *ս կարդալանձին*, to believe one's self unfortunate; *յ- անկանել*, to supplicate, to entreat, to beseech, to expose one's griefs, to pray, to implore on hended knees.

Եղունդն, *Էղնդանց* *s.* nail; claw, talon; hoof: onyx.

Եղուչ *s.* hinderance, obstacle.

Եղուտ, *Էղտի* *a.* substantial.

Եղջերագեղ *a.* horned, having fine horns.

Եղջերակէժ *s.* gutta-percha.

Եղջերակնձիթ *s.* rhinoceros.

Եղջերաւոր, *աց* *a.* horned.

Եղջերայ, *եաւ*, *եայց* *a.* horny, cornuous; *s.* trumpet, horn.

Եղջերենի *s.* carob-tree; carob-bean.

Եղջերիկ *s.* cerastes, horned serpent: cornelian: *a.* brazen-faced, bold, shameless. [-, the stag bells.

Եղջերու, *աց* *sm.* stag; hart; բառաչէ

Եղջերուաքաղ, *ից* *s.* chimæra, fabulous monster.

Եղջերուկ, *րկաց* *s.* tame jack-daw.

Եղջերցեմ, *եցի* *va.* to butt (as a ram); to gore.

Եղջեր, *ջեր*, *ջերաց* or *ջերց* *s.* horn; huntsman's horn, French horn; vessel or cup made of horn; salient angle: power, force; glory, honour, praise: *cupping-glass: bot. carob-bean: chem. retort; - *խողովակաւոր*, tubulated -; - *ածել* *S.* *Եղջերցեմ*; to puff one's self up with pride; to threaten, to menace; - *ամբառնալ*, բարձացուցանել զ-ս, համ

բառնալ ի բարձունս զ-ս, բարձրանալ
էլլեր ամբարտաւանութեան, to lift
up the horns, to become insolent, ar-
rogant, proud, tyrannical; to raise
one's crest, to rebel; փշլել, խորտակել
զ- ամբարտաւանութեան, to break
the horns, to humble, to humiliate, to
break down, to lower the pride; -
փրկութեան իմոյ, horn of my salvation;
reliance, support, strength, prop;
բարձր էղիցի - արդարոյ, the just shall
lift up his head; the righteous shall
be exalted.

Եղբւրաբոյս *a.* horned, cornigerous.

Եղբւրիկ, etc. *S.* Եղբրիկ, etc.

Եղաբեր *S.* Աղաբեր.

Եմ, ես, է. էի, էիր, էր. Էր. Եր. Երեմ.
էղէ. եալ. *v.* auxiliary. to be; է զի,
էր զի, է ուրեք, է երբեք զի..., some-
times; it happens, it turns out; ես եմ
Աստուած՝ որ Էն, I am that I am;
եւ եմ՝ ես եմ նոյն որ ջնջեմ, I am, it is
I, it is I who blot out and pardon;
առն միջ էին երկու որդիք, a certain
man had two sons; էր ամաց երկուս-
սանից, he was twelve years old; յու-
աեւ եմ, I am eating.

Եմակ, այ *s.* dark or obscure place,
valley, side. [pallium.

Եմփորոն, ի, աւ, Եմփորս *s.* pall,
Ենթ *pr.* under; *S.* Ընդ.

Ենթադրաբար *ad.* hypothetically.

Ենթադրական *a.* hypothetical.

Ենթադրեմ, էցի *va.* to submit, to
subdue, to subject: to suppose, to
presuppose.

Ենթադրութիւն *s.* submission, sub-
jection; supposition, assertion, demand;
hypothesis.

Ենթալուսնեայ *a.* sublunary.

Ենթակայ, ից *s.* subject.

Ենթակայական *a.* hypostatical;
constitutive. [to exist.

Ենթակայանամ, ացայ *vn.* to subsist;

Ենթակայացուցանեմ, ուցի *va.* to
cause to subsist or exist.

Ենթակայութիւն *s.* existence; hy-
postasis.

Ենթակէտ *S.* Ստորակէտ. [mission.

Ենթադրութիւն *s.* subjection, sub-

Ենթադ *s.* chem. basic salt, subsalt.

Ենթամայ, ի *s.* hyphen, mark of
division of a word (.)

Ենթանրակ *s.* subclavian.

Ենքէղէս *s.* eel.

Ենքեր *s.* towel.

Եղարքոս, այ *s.* prefect; viceroy,
vizier. [royalty, vizirate.

Եղարքոսութիւն *s.* prefecture; vice-

Եպենէս, ի *s.* pinna-marina.

Եպերանք *s. pl.* blame, contempt.

Եպերելի *a.* reprehensible.

Եպերեմ, էցի *va.* to blame, to despise.

Եպերիչ *a. s.* blamer, contemner.

Եպերումն *S.* Եպերանք.

Եպիկուրեան *s.* epicurean.

Եպիմանիկոս *s.* sacerdotal maniple.

Եպիսկոպոս, այ *s.* bishop.

Եպիսկոպոսական *a.* episcopal.

Եպիսկոպոսակից *s.* suffragan, com-
panion of a bishop.

Եպիսկոպոսանիստ *a.* where a bishop's
see is; - էկեղեցի, cathedral.

Եպիսկոպոսանոց *S.* -արան.

Եպիսկոպոսապետ *s.* archbishop.

Եպիսկոպոսապետութիւն *s.* archbi-
shopric. [bishop's palace.

Եպիսկոպոսարան *s.* bishop's see,

Եպիսկոպոսեան *s. pl.* the bishops.

Եպիսկոպոսութիւն *s.* episcopate,
dignity of bishop, bishopric.

Ես *s.* ebullition, bubbling: three; *a.*
boiling: third.

Եռաբաժին առնեմ *va.* to trisect.

Եռաբաշխ *s.* trinomial.

Եռաթիւ, -թուեան *a.* three, com-
posed of three numbers; ternary.

Եռաթթուուկ *s.* tritoxide.

Եռաժանի *S.* Երեքժանի.

Եռալուսեակ *a.* chem. triphanous.

Եռալուսեան *a.* having three lights.

Եռականդուն *a.* of three cubits or
fathoms.

Եռակերպ *a.* chem. trimorphous.

Եռակլմանոց *a.* furnished with
three couches or seats.

Եռակի *ad.* trebly.

Եռակողմեան, -կողմն *a.* trilateral.

Եռաշատոր *a.* in three volumes.

Եռաշիւսակ, -շիւսեակ *a.* that
consists of three things or words; -
նուագ, trisagion.

Եռաշրջ *a.* wonderful, astonishing,
surprising.

Եռաձեղ *a.* having three branches.

Եռամ, ացի *vn.* to boil; to bubble;
to shudder; to swarm; to crawl.

Եռամանակ *a.* of three times or
measures.

Եռամասն, -մասնեայ *a.* that consists
of three parts; tripartite.

Եռամեայ, -մեան *a.* triennial.

Եռամեծ *a.* supreme, very great; trismegistus.

Եռամիլիոն, ից *s.* trillion. [months.

Եռամսեակ, եկի *s.* quarter, three

Եռամսեայ *a.* of three months; - ժամանակ, term of three months, quarter. [mar. three-decker.

Եռայարկ *a.* of three stories (house);

Եռանդ, ի *s. ad.* two days ago, day before yesterday. [fervently, devoutly.

Եռանդագին *a.* fervent, ardent; *ad.*

Եռանդեան *a.* of yesterday.

Եռանդն, դեան *s.* ardour, heat; warmth, bubbling, ebullition, overheating, effervescence; fervour, fire, fury, rapture, zeal, devotion; activity, vivacity, vigour; abundance; - մտաց, enthusiasm; - ածել ումեք, to inspire one with ardour; - մարտի, ardour for battle. [ous, eager.

Եռանդնալից *a.* fervid, ardent, zeal-

Եռանդնակայծակ *a.* sparkling; fiery.

Եռանդնաշարժ *S.* Եռանդնոս.

Եռանդնասէր *a.* devout, spiritual.

Եռանդնոս, աց *a.* boiling, hot; fervent, ardent; fiery, spiritual; devout.

Եռանդումն *S.* Եռանդն.

Եռանդուն *S.* Եռանդնոս.

Եռանկիւն *s.* triangle. [trical.

Եռանկիւնաչափական *a.* trigonome-

Եռանկիւնաչափուն *s.* trigonometry.

Եռանկիւնի *a.* triangular.

Եռանձնեայ *a.* of three persons.

Եռանուն *a.* of three names.

Եռաչափ *a.* verse of three measures; *s.* trimeter. [times.

Եռապատիկ *a.* triple; *ad.* trebly, three

Եռապատկեմ, եցի *va.* to triple.

Եռապատկութիւն *s.* trebleness, triplicity, triplication.

Եռապետ, աց *s.* triumvir.

Եռապետական *a.* triumviral.

Եռապետութիւն *s.* triumvirate.

Եռալանի *a.* trisyllabical; triphthong.

Եռատեսութիւն *s. phys.* triplopy.

Եռատութիւն *s. math.* trisection.

Եռատրոհ *a.* divided into three parts, divided trebly, trisected.

Եռացեալակն *S.* Սուտակն.

Եռացումն *s. chem.* boiling, ebullition; *S.* Եռանդն.

Եռացուցանեմ, ուցի *va.* to make to boil; to warm, to give heat; to make to swarm or crawl.

Եռացուցիչ *s. mech.* boiler, water-space (in the steam-engine).

Եռիէս *s.* priest.

Եռմոս *s.* melody, song.

Եռոտանի *s.* tripod, trivet.

Եռօրեայ *a.* triduan, of three days.

Ես, իմ, ինձ *pron.* I; Ես ինքն, myself; յինէն կողմանէ, as for me, for my part; ըստ իս, in my opinion; ահա ահիկ Ես, here I am, here am I; Ես եմ, it is I; ոչ եմ ինձ և յիս, I am beside myself, distracted, I am not master of my self-possession, I am driven mad.

Ետեղակալ, աց *s.* lieutenant, vicegerent; successor; *a.* stationary, firm, stable.

Ետեղաշարժ *s. mech.* movable, travelling steam-engine; locomotive.

Ետեղապահ, աց *s.* vicegerent, vicar.

Ետեղապահութիւն *s.* lieutenantancy.

Ետ ընդ Ետ *ad.* very soon, as soon as, immediately; Ետ զԵտ, successively, by degrees.

Ետղ, Ետեղ *s.* place, spot, stead; առ Ետեղ *ad.* there, in that very place, in the same place; immediately, directly, forthwith; դ- առնուլ, to stop, to cease to go. [S. Եր.

Եր, be; ողջ -, live, fare thee well;

Երագ, ի, դք or ունք *a.* quick, nimble, prompt, rapid, swift, current; - - or - - *ad.* quickly, currently; very soon.

Երագաբար *S.* Երագ *ad.*

Երագագիր *S.* Արագագիր.

Երագագնաց *a.* that goes, that walks quick, rapid, prompt.

Երագաղ *S.* Արագաղ.

Երագաթուիչ *S.* Արագաթուիչ.

Երագալուր *S.* Արագալուր.

Երագախաղաց *S.* Արագախաղաց.

Երագածագ *a.* that points, that begins to appear soon. [fied.

Երագահալ *a.* soon thawed or lique-

Երագահաս *S.* Արագահաս.

Երագաձեմ *a.* that runs rapidly (steed). [ingenious, sly.

Երագամիտ *a.* subtle, brisk, cunning,

Երագամտութիւն *s.* subtilty, slyness.

Երագայեղ *a.* soon changed.

Երագանցուկ *S.* Վաղանցուկ.

Երագաշարժ *S.* Արագաշարժ.

Երագասէս *ad.* quickly, rapidly.

Երագասլաց *a.* that darts forward, that runs quick, quick.

Երագասխալ *a.* that fails, soon or easily mistaken.

Երագաւախճան *a.* that passes, that dies soon, transitory, transient.

Երազաւեր *a.* soon ruined.

Երազափոյթ *a.* quick, nimble, prompt, diligent.

Երազափոփոխ *S.* Երազայեղ.

Երազաքայլ *S.* Արազաքայլ.

Երազեմ, եջի *yna.* to make haste, to hasten; to double the pace, to go quicker, to run, to trot; to accelerate, to hasten, to press.

Երազընթաց *a.* quick, that runs quick, nimble, swift.

Երազոտն *a.* light or swift of foot; brisk, nimble.

Երազութիւն *s.* quickness, celerity, velocity, swiftness; expedition; acceleration; frequency; *phys.* velocity, speed; - անկիւնային, angular, circular velocity.

Երազութիւն *s.* velocity, swiftness; haste, hurry; acceleration.

Երազ, ոց *s.* dream; fancy; vision; - տեսանել, to dream, to have a dream, to dream a dream; եւ ոչ յ-ի անգամ տեսանել, not even to dream of; գեղեցիկ -ս տեսանել, to have pleasant, or bright dreams; ցնորք զահանգելի խօլական -ոց, spectres or monstrous visions, dreadful, ghastly, frightful dreams; յ-ս լինել, յ-ի անցք անցանել, to have a nocturnal pollution, a lascivious dream; - է կեանք մարդոյ, life is but a dream.

Երազագէտ *a. s.* that explains dreams.

Երազադիւթութիւն *s.* oneiromancy.

Երազակոծ *S.* Երազափործ.

Երազահան *S.* Երազահմայ; - Երազոց, dreamer, visionary. [dreams.]

Երազահանութիւն *s.* explanation of

Երազահմայ *s.* oneirocritic, diviner by means of dreams; - լինել, to divine by means of dreams.

Երազայոյզ *a.* fanatical, visionary.

Երազանամ *S.* Յերազանամ.

Երազատես *s.* dreamer; visionary, enthusiast, fanatic.

Երազացոյց *a. s.* that shows, that explains dreams.

Երազափործ *a.* subject to pollution during sleep.

Երազափործութիւն *s.* pollution which happens during sleep.

Երազընդհան *S.* Երազահան.

Երազիմ, զեցայ *vn.* to dream, to fancy, to see things in a dream.

Երազող *s.* dreamer.

Երաժիշտ, Ժըշտաց *s.* musician, composer; music; -քն, the Muses.

Երաժշտակ *s. a.* singer.

Երաժշտական *a.* musical; *s.* musician; -ն, music.

Երաժշտականութիւն *s.* music.

Երաժշտապետ *s.* music-master; chief of musicians, leader of the band.

Երաժշտարան *s.* academy of music; music-school.

Երաժշտեմ, եջի *vn.* to play music.

Երաժշտութիւն *s.* music; - անել, to play -; ձայնական, գործիական - , vocal, instrumental -.

Երախ, աջ *s.* mouth, muzzle.

Երախակալ, աջ *s.* haft, hilt.

Երախաձգութիւն *s.* act of leading by the mouth. [catechumen.]

Երախայ, ից *s.* child, little boy, babe;

Երախայանամ, աջայ *vn.* to cause one's self to be instructed in the mysteries of the faith.

Երախայացուցանեմ, ուցի *va.* to instruct in the mysteries of the faith, to catechise, to teach the catechism.

Երախայութիւն *s.* state of a catechumen. [first-fruits.]

Երախայրէք, բեաց *s.* early fruits,

Երախան, աջ *s.* assembly, company, circle, banquet, table-companions; բազմել -ս -ս, to sit down by companies or groups; -ք, mouth, lip.

Երախանիմ, եցայ *vn.* to eat by companies. [etc.]

Երախճան, աջ *s.* muzzle (for dogs,

Երախտադէտ *a.* thankful, grateful; - լինել, to be thankful, grateful.

Երախտադիտութիւն *s.* thankfulness, acknowledgment, gratitude.

Երախտադիւտ *a.* favoured, that has received a favour, a kindness, a benefit.

Երախտագործ, աջ *a.* beneficent, obliging. [grateful.]

Երախտակորոյս *a.* unthankful, un-

Երախտահատոյց *a.* that recompenses, grateful; - լինել, to be thankful; -ք, *s.* thankfulness. [կորոյս.]

Երախտամոռ, -մոռաց *S.* Երախտա-

Երախանք *s.* act of reminding some one of benefits received.

Երախտապարգէւ *S.* Երախտաւոր.

Երախտապարտ *a.* obliged; - լինել, գտանել ումէք, to be obliged, indebted, or to owe obligations to some one; - անել, կացուցանել զոք, to oblige a person highly.

Երախտապարտութիւն *s.* obligation.

Երախտառու *S.* Երախտագիւտ.

Երախտաւոր, *այ a.* thankful; *s.* benefactor, beneficent, obliging.

Երախտաւորիմ, *եցայ vn.* to be favoured, to receive benefits.

Երախտաւորութիւն *s.* bounty, beneficence, obligingness.

Երախտեմ, *եցի vn.* to remind some one of benefits received.

Երախտէք, *տեաց s.* favour, kindness, benefit, service, pleasure; - *առնել*, to oblige, to please, to do an act of kindness, to deserve well, to favour.

Երակ, *այ s.* vein; string, filament, fibre; metallic vein; slender thread; pulse; *սինդէլ զ-ս, զիննէլ զթնդիւնս -ի*, to feel the pulse of; *զարկ, թնդիւն -ի*, beating, throbbing; - *առնուլ, հատառնել*, to breathe a vein, to bleed, to let blood; *զիննէլ զ-*, *fig.* to sound.

Երակաբուն *s.* vena cava.

Երակահատ, *այ s.* bleeder; lancet.

Երակահատութիւն *s.* blood-letting, phlebotomy, bleeding.

Երակալից *a.* veiny, veined.

Երակաձեւ *a.* in form of a vein.

Երահ, Երահիկ *a.* glorified; delighted.

Երամ, *ոց, ից or այց s.* troop, flock; assembly, company; *a.* gathered, assembled; - *ad.* in several troops, in company; - *թռչնոց*, flight; - *հօտից*, *անդէպց*, flock, herd.

Երամախմբիմ, *եցայ vn.* to go in a flock, in company, to associate. [flock.

Երամախմբեալ, *-խումբ a. ad.* in a

Երամակ, *այ s.* herd, flock, cattle; - *ձիոց*, stud; - *այծից, ոչխարաց*, flock of goats, of sheep; - *խոզից*, herd of swine. [sociable.

Երամական *a.* that goes in company,

Երամակապան, *այ s.* shepherd.

Երամակից *a.* of the same flock, or company. [of children.

Երամաղ, *ի, Երամաղի, զ-ոց s.* a troop

Երամանամ, *ացայ vn.* to assemble in troops, to flock, to go in company.

Երամապետ, *այ s.* chief, keeper of a flock, or herd, shepherd.

Երամապետութիւն *s.* state of a person at the head of a troop.

Երամասէր *a.* social, loving its own kind or species.

Երամացուցանեմ, *ուցի, Երամեմ, Էցի va.* to assemble in company, to gather together, to associate.

Երամովին, *-օրէն ad.* in company, in several troops.

Երանազոյն *a.* happier, very happy.

Երանալից *a.* happy, full of felicity.

Երանական *a.* happy, blissful; beatific. [fortunate.

Երանանամ, *ացայ vn.* to be happy,

Երանաշնորհ *a.* happy, blessed.

Երանատուր *a.* that gives, announces felicity.

Երանացուցանեմ, *ուցի va.* to beatify.

Երանացուցիչ *a.* beatific.

Երանացուցումն *s.* beatification.

Երանաւետեալ *a.* happy; that is declared happy.

Երանաւետեմ, *եցի va.* to make happy; - *իմ vn.* to be happy.

Երանաւետ *S.* Երանալից.

Երանաւոր *S.* Երանելի.

Երանդ, *ոց or այց s.* dye, colour, hue; - *ad.* in many colours, variegated.

Երանդեմ, *եցի va.* to colour, to stain.

Երանդիչ *s.* colourist; colourer.

Երանեալ *a.* happy; - *է այր որ*, blessed is the man that. [Fortunate.

Երանեալ *S.* Երանելի; *ոբ.* Felicity,

Երանելի *a.* happy, blessed; - *առնել*, to make happy; - *լինել*, to be happy.

Երանեմ, *եցի va.* to declare happy, to felicitate.

Երանի *a. int.* happy! *s. S.* Երանու թիւն; - *թէ*, if it please God! would to Heaven! - *նմա որ*, happy he who; - *քեզ!* how happy you are! lucky fellow! fortunate man! - *տալ, -ս կարգաւումէք*, to deem or consider some one happy.

Երանիկ *S.* Երանեալ.

Երանութիւն *s.* felicity, happiness, beatitude; - *ք աշխարհի*, fortune, wealth;

- *ք Տեառն*, the beatitudes of J. C.; - *քո, ձեր, իւր*, thy, your, his blessedness, your holiness; Your Grace.

Երանուհի *af.* happy; blessed; *ոբ.* Fortunate.

Երանք, *նաց s. pl.* groin; loins, reins; hip, haunch, thigh; knees; lap; *առաջակողմն -նաց*, mons Veneris; *քունջ -նաց*, groin; *Էլանել յ-նաց ուրուք*, to be born of, to spring from the loins of;

լինել յ-նա հօր իւրոյ, to be yet in the loins of his father; *զ-նա ածել ի վերայ*, to infork, to mount, to ride.

Երաշխ *a. S.* Աշխատ.

Երաշխ, *ից, Երաշխիք, խեաց s.* pledge, caution, guarantee; *յ-խի առնուլ*,

առնել, to take in pledge; to give caution, to become bail, to answer for, to become security for.

Երաշխաւոր, *այ* *s.* pledge, guarantee, surety, answerable, responsible; assurer, certifier; - լինել, *կալ*, to be, to become surety or guarantee; *S.* Երաշխաւորեմ.

Երաշխաւորեմ, *եցի* *yna.* to guaranty, to bail, to promise, to become answerable, to assure.

Երաշխաւորութիւն *s.* guarantee, gage, bail, assurance, protestation, promise, surety; տալ զանձն or անկանիլ *յ-*, *S.* Երաշխաւորեմ.

Երաշխեալ, *խեղք* *s.* torment, great pain, trouble; scar, seam; wound.

Երաշա, *ի* or *ոյ* *a.* dry, arid, parched; *S.* Երաշաութիւն.

Երաշտահաւ *s.* tom-tit, tit-mouse.

Երաշտանամ, *ացայ* *vn.* to dry, to become dry (speaking of earth or air).

Երաշտութիւն *s.* dryness, aridity.

Երասան, Երասանակ, *այ* *s.* bridle, curb, rein, snaffle; halter; scatch, bit; - արկանել, to bridle, to put on a halter.

Երասանակալ *a.* *s.* that holds the bridle or the rein, coachman, driver; conductor, leader. [*pany.*]

Երաստ, *ից* or *ուց* *s.* assembly, com-

Երաստակ *s.* buttock, arse, fundament; հարկանել *զ-նա*, to flog; հարուած, *զան* -նաց, flogging; հարկանիլ *յ-նա*, to be subject to, or afflicted with hemorrhoids.

Երաստոյ *S.* Արաստոյ.

Երբ, երբի, զերբն *s.* time, moment, hour; *ad.* when, in what time; - եւ է, no matter when; -? առ -? when? *յ-*? մինչեւ *յ-*? or *յ-*? how long? - իցէ՛ զի, please God! o! when shall I be! when will it be that!

Երբեմն *ad.* sometimes, now and then, from time to time; -, էր -, *յ-* Ժամանակի, once, in days of yore, in byegone times, of old, of yore, already, formerly, in time past; - ..., - ..., now ..., now ...; at times ..., at other times ...; some-times ..., some-times ...; at one time ..., at another; one while ..., another while; - այս ինչ - այն ինչ, now one thing, now another.

Երբեք *ad.* sometimes, from time to time; never, at no time; -, ոչ -, մի -, never, no, not, for ever; ոչ - եկեացէ, - ոչ եկեացէ, he will never

come; մի -, - մի զլանար, do not refuse him; է -, էր -, -, from time to time, now and then, ever and anon; - ուրեք, sometimes.

Երբուծ, բծոյ *s.* breast of an animal.

Երգ, *ոյ* *s.* chant, song, canticle; air; hymn; recitative; ballad; canto; language, voice; - համառօտ, canzonet; - ս առնուլ, to sing; *յ-* արկանել, to sing or compose a song; to make songs on, to lampoon; *յ-* անկանիլ, to be the subject of a song; - անհեղեղ, bad song; նուագարան - ոյ, musical instrument; - երգոյ, the song of songs, the song of Solomon.

Երգաբան, *ից* *a.* *s.* ballad-maker, singer; singing.

Երգաբանեմ, *եցի* *vn.* to sing, to celebrate, to praise.

Երգաբանութիւն *s.* song, canticle, hymn; praise. [*writer.*]

Երգագիր *s.* book of songs; song-

Երգագրութիւն *s.* song-writing; song, praise. [*pose songs.*]

Երգագրեմ, *եցի* *va.* to make or com-

Երգակ *S.* Երգեցիկ.

Երգակից *s.* that sings together or with another; - լինել *S.* Երգակցիմ.

Երգակցիմ, *եցայ* *vn.* to sing together, to accompany. [*accompaniment.*]

Երգակցութիւն *s.* song in company,

Երգահան *s.* tragic poet; *mus.* composer. [*composer.*]

Երգայարդար *s.* comic writer; *mus.*

Երգարան *s.* singing book; place of songs; musical instrument; - տարաբանական, chemical harmonicon.

Երգեհոն *S.* Երգիոն.

Երգեմ, *եցի* *va.* to sing; to praise; to play; - թռչնոյ, to warble, to chirp; - քնարաւ, to play on the lyre. [*stress.*]

Երգեցիկ *s.* singer, songster, song-

Երգեցող *s.* singer; song-writer, composer; musician; chorister.

Երգեցողութիւն *s.* singing.

Երգիծաբան *s.* satirist; lampooner.

Երգիծաբանական *a.* satirical.

Երգիծաբանեմ, *եցի* *va.* to satirize, to lampoon. [*acrimony.*]

Երգիծաբանութիւն *s.* satire, taunt,

Երգիծական *a.* satiric, pungent.

Երգիծանեմ, գիծի *va.* to bite, to tear, to jeer, to cavil, to nettle, to irritate.

Երգիծանիչ, -նող *a.* that blames, that finds fault; mocking, taunting, scoffing.

Երգիծանութիւն, -ծանք, -ծանումն
s. laceration; sarcasm; satire, jeering,
taunting.

Երգիծեցուցանեմ, Երգիծուցանեմ,
S. Երգիծանեմ.

Երգիօն, աջ s. organ; -հարկանել,
to play on -.

Երգիօնահար, աջ s. organist.

Երգիչ, Երգող S. Երգեցող.

Երգութիւն s. act of singing; song,
canticle. [roof, house, family.

Երդ, ոյ s. dormer window, sky-light;

Երդակից a. s. neighbour.

Երդեք s. dormer window.

Երդմազանց, ից a. perjured, for-
sworn; -դառնիլ, լինել, to perjure one'
s self, to break an oath, to take a false
oath.

Երդմազանցութիւն s. perjury.

Երդմախոր, -կեր S. Երդմազանց.

Երդմակից s. conspirator, plotter.

Երդմակուռ a. swearer, that swears;
sworn. [juration, plot.

Երդմակցութիւն s. conspiracy, con-

Երդմահար S. Երդմազանց.

Երդմահար լինիմ, Երդմահարիմ,
էցայ տ. to perjure one's self, to swear,
to utter oaths. [ութիւն.

Երդմահարութիւն S. Երդմազանց.

Երդմասէր s. a. swearer.

Երդմասուռ s. forswearer; S. Ստեր-
դումն. [serts on oath.

Երդմեղի s. the fact which one as-

Երդմեմ, էցի տ. to swear, to take
an oath.

Երդմեցուցանեմ, ուցի տ. to make
swear; -զգեւս, to conjure, to adjure,
to exorcise.

Երդմեցուցիչ s. exorcist.

Երդմեցուցչութիւն s. exorcism,
adjuration, conjuration.

Երդմի s. oath; a. swearer; -առ-
նել, լինել, to swear, to affirm or ratify
by oath.

Երդմութեաց S. Երդմազանց.

Երդմութեանց s. false oath, perjury.

Երդնի S. Երդմեղի.

Երդնող, աջ s. swearer.

Երդնում, դուռ տ. to swear, to
take an oath; to curse, to detest;
սուռ - , to swear falsely, to perjure
one's self, to take a false oath; -
յանձն իւր, to swear to one's self; -
յԱստուած, ի՞դիս or աստուածովք, to
swear by one's God, by all that is
sacred.

Երդութիմ, էցայ S. Երդնում.

Երդութարդ, աջ or ոյ s. family,
house.

Երդումն, դման s. oath; սուռ - ,
perjury, false oath; - դնել, տալ, to
take an oath; - տալ հաւատարմութե,
to take the oath of fidelity, to swear
fidelity; ստելզ - , to take a false oath,
to break an oath; անհաստատ - , an
unstable oath, a drunkard's oath; ար-
ձակել յերդմանէ, to unbind, to libe-
rate from an oath, to release from an
engagement.

Երեակ S. Երեկ.

Երեամ s. three years; a. of three
years; -, դ - , յ - , ad. in or during
three years, every three years.

Երեխայ, etc. S. Երախայ, etc.

Երեխայրիք S. Երախայրիք.

Երեկ s. eve, even, evening, after-
noon; the evening star; west; ընդ,
առ -ս, about or towards evening, at
the close of day; յ -ս կոյս, towards
evening; to the west; զօրն ց - , from
morning till night; դարձաւ օրն յ -ս,
the daylight fades, the day wanes, the
day is going down; որպէս or իբրեւ
յ -ն եւ յեռանդն, as heretofore; ընդ
-ս է, it grows late; S. Երեկ.

Երեկանամ, աջայ, Երեկեմ, էցի տ.
to amuse one's self until the evening,
to pass the whole day, to stay till the
evening; to remain, to pass the day;
- յանկողնի, to sleep very late.

Երեկոյ, ի s. evening; ընդ -ս, ց -սն
ad. towards -; բարի - , good - , good
night.

Երեկոյանայ, կոյսցաւ տ. imp. the
day is going down, the day wanes, it
is getting dusky.

Երեկոյի, Երեկոյն a. of the evening;
Երեկոյն, towards evening.

Երեկորեայ, էայց a. of the evening;
westerly; s. evening; յ - , ad. from the
evening; the evening; -ց ծով, the
Atlantic Ocean.

Երեկորեան a. of the evening; -
սլաշածն, vespers.

Երեկորի, բւոյ, բեայ s. evening; ad.
towards evening.

Երեկորին a. of the evening; ad. the
evening.

Երեկորնական, Երեկորնեայ a. of the
evening; western; - սլարտեղք, the
Hesperides.

Երեկութիւն S. Յերեկութիւն.

Երեկուն *s.* evening; *a.* of the evening; *ad.* the evening, about or towards evening.

Երեկոթք, **Թից**, **Թիւք** *s.* night's lodging; **-ս առնել**, **առնուլ**, to take a night's lodging; to remain, to pass the night in some place.

Երեկորի *S.* **Երեկորի**. [nial.

Երեմեան, **մենից**, **Երեմենի** *a.* trien-

Երեշխաւոր *S.* **Երաշխաւոր**, etc.

Երես, **ի**, **Երեք**, **սաց** *s.* visage, face, look, countenance, mien, air; forehead; exterior, surface; person; eyes, sight; body; reputation, honour, respect; meaning, sense, explanation; mask; *geom.* area, superficies, surface; **- հօշկաց**, vamp; **վերին -ք յարկաց**, roof; **- եւ աստաւ**, outside and lining; **- դրոց**, page; **-ք մի հողոյ**, stratum, layer, bed; **ոչ -ք ինչ երեւելիք էին**, they were not remarkable or important personages; **եւ քո -ք երթիցեն առաջի նորա**, and thou shalt be in their midst or among them; **ըստ ժամանակի եւ -աց**, according to the period and people; **զ-օք ջուրց**, at the water's level; upon the face of the deep; **զ-ն քարի սացէ**, so much the worse for him; to his harm or damage; **հոտոյ ընդ -ս հարկանիլ**, to perceive the odour, bad smell, stink; **սալ զ-ս խնդրել զՏէր**, to turn his face towards, to seek God, to be converted; **զ-ս հաստատել**, **գնել**, to turn towards, to go to; **գնել զ-ս իւր առնել ինչ**, to turn the mind or attention towards, to form or conceive an idea; **-ս առնել**, to have regard for, to respect; **յ-ս բերել**, **դալ**, to manifest, to show, to display, to make known, to discover; to appear, to present one's self; **յ-ս անկանիլ**, to appear; **անկանել ի վերայ -աց**, to fall prone, to prostrate one's self; **խոնարհիլ անկանիլ -աց**, to sulk, to be in ill humour; **եւանել յ-աց ուրուք**, to go out of the presence of; **յանդիման լինել միմեանց -օք**, to see one another, to meet; **Թաքել յ-աց ուրուք**, to hide or conceal one's self, to keep out of sight of some one; **հատանիլ քնոյ յ-աց**, to have the sleep broken or troubled, to be unable to sleep more; **ակն առնուլ -աց ուրուք**, to honour, to respect a person; **ի խոնարհ կախիլ -աց**, to knit one's brows, to be melancholy, to frown, to look

displeased, sullen or vexed; **զ-ս ծռել**, to make wry faces; **առնուլ զ-ս ուրուք**, to assume the appearance of some one, to sustain a part or character, to bear a part; **յ-աց**, for, on account of; **յ-աց նորա**, for his sake; **յ-աց հօր քոյ**, from your father, in your father's name; **առաջի -աց Տեառն**, in presence or before the face of God; **յ-ս**, to one's face; in the face of; **- , - առ -**, face to face; man to man; **ինչ - արա**, I entreat you! listen to me! do me the favour! **առ -ս , ի վերին -ս**, externally, apparently; **բացաւ -օք**, with the face uncovered; unmasked (man), unveiled (woman); barefaced, impudent; frankly, openly; **ընդ ամենայն -ս երկրի**, over or throughout the whole earth; **հաց -աց**, *S.* **Առաջաւորուածիւն**; **օծանել զ-ս անոյշ իւրով**, *S.* **Իւլ**; **որով -օք**, with what an air! with what audaciousness! **աղնիւ -օք**, of a handsome countenance.

Երեսագիր, **դրոց** *s.* address, direction, superscription.

Երեսան *S.* **Երասան**.

Երեսանակ *S.* **Երասանակ**.

Երեսանամ *S.* **Երեսեմ**.

Երեսաւոր *a.* bold, courageous.

Երեսեմ, **եցի տն.** to offer one's self; to appear; to see one another.

Երեսնամեայ, **-մեան**, **-մենի**, **-մի** *a.* of thirty years; thirty years old. [units.

Երեսնաւոր *a.* that contains thirty

Երեսնեակ, **եկի** *a.* *s.* thirty.

Երեսնեմեան, **-մի** *S.* **Երեսնամեայ**.

Երեսներորդ, **աց** *a.* thirtieth.

Երեսնիցս *ad.* thirty times.

Երեսնօրեակ, **-օրեայ** *a.* of thirty days.

Երեսուն, **սնից** *a.* thirty.

Երեսալաշտուածի *S.* **Մարդահաճուածի**.

***Երեսաբլիս** *s.* towel; wrapper. [puty.

Երեսփոխան, **աց** *s.* vicegerent; de-

Երեսք *S.* **Երես**.

Երեր, **ի** *s.* tremour, motion, agitation, vacillation; wavering; *a.* trembling; **- եւ տառան լինել**, to wander up and down, to ramble, to rove, to stroll, to range; **յ-ի կալ**, **զ- հարկանիլ**, *S.* **Երերիմ**. [my.

Երերածուի *a.* much agitated, stor-

Երերանք *S.* **Երեր**. [to swing.

Երերեմ, **եցի տն.** to move, to agitate,

Երերիմ, **եցայ տն.** to tremble, to move, to shake, to be agitated; to quake like a simpleton; to wander.

Երերուն S. Երեր.

Երերուն *a.* trembling; wandering; vagrant; *ast.* erratic.

Երեւակ, *ի* *s.* Saturn (planet); S. Երեւոյթ, Տեսիլ.

Երեւակայական *a.* imaginary, fantastical; imaginative.

Երեւակայեմ, *էցի* *va.* to imagine, to fancy, to dream. [*gination.*]

Երեւակայոտ *a.* fraught with ima-

Երեւակայութիւն *s.* imagination, fancy, whim, idea; *վառ* -, lively imagination. [*shadow.*]

Երեւակերութ *s. pl.* phantom, ghost;

Երեւակի *ad.* visibly, openly, manifestly. [*show.*]

Երեւակութիւն *s.* imagination; pomp,

Երեւան *s.* apparition; *a.* remarkable, notable; *յ-հանել, ածել*, to show, to make evident, to develop; *յ-գալ*, to be evident; to show one's self, to appear.

Երեւեաբար S. Երեւեապէս.

Երեւեադոյն *a.* more illustrious, famous.

Երեւեապէս *ad.* evidently, visibly.

Երեւելի *a.* visible, palpable, evident; celebrated, eminent, signal, illustrious, heroic, high, serious, great, glorious, famous, brilliant, important, memorable, noble, principal, solemn, splendid; - *առնել*, to illustrate, to render illustrious or famous; to manifest; - *վննել*, to signalize or distinguish one's self, to acquire undying fame. [*ance.*]

Երեւելութիւն *s.* visibility; appear-

Երեւեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to make appear, to represent, to show, to make, to figure; to feign; to produce, to bud, to sprout; - *զերես*, to visit.

Երեւիլ, *ի* *s.* weevil.

Երեւիմ, *էցայ* *vn.* to appear, to show one's self, to offer one's self; to dawn; to bud; *երեւի*, it appears; I think.

Երեւոյթ, *ութից* *s.* appearance, exterior; vision; air, aspect, face, mien, sight; colour, semblance, indication, display; feint, false appearance, illusion; shadow, figure, image; exhibition, show; phenomenon; - *բլուսնի*, phases; - *բլուսութեան*, the phenomena of nature; *a.* visible, palpable; notable; ridicule; whimsical, chimerical; *առ-ս*, externally, outwardly, in appearance.

Երեւութական *a.* fantastic, ideal.

Երեւութանամ, *ացայ* *vn.* to appear, to present itself, to be represented.

Երեւութիւն, Երեւումն *s.* apparition, manifestation; appearance; representation.

Երեւիս, Երեւիսունք *s.* priest.

Երեք, Երկց, Երիւ *a.* three; three times; third.

Երեքալեան *a.* much agitated, stormy.

Երեքամեայ, -մեան S. Եռամեայ.

Երեքամսեայ, -մսեան S. Եռամսեայ.

Երեքանկիւն, -անկիւնի S. Եռանկիւն.

Երեքանձնեայ *a.* of three persons.

Երեքարիւր S. Երեքհարիւր.

Երեքարձէն, -ձի, -ձին *s.* trident, fork with three prongs.

Երեքդանդեան *a.* that is worth three pence; vile, despicable.

Երեքեան, -բին, Եցունց or ցուն *a.* all three. [*sed.*]

Երեքերանեան *a.* very happy, blessed.

Երեքթեւեան *a.* of three wings.

Երեքթղեան *a.* of three spans. [*te.*]

Երեքթշուառեան *a.* very unfortunate.

Երեքժանի *a.* of three prongs; *s.* fork, trident.

Երեքին S. Երեքեան.

Երեքկանգնեան *a.* of three cubits.

Երեքկարդեան *a.* of three orders, or degrees.

Երեքկին *a. ad.* triple; trebly, threefold; *s.* thrice wived or married (man).

Երեքկնարօր առնեմ *va.* to till three times; *fig.* to examine thoroughly.

Երեքկնեմ, *էցի* *va.* to triple; to make triple.

Երեքկուղ *a.* triple, tripled.

Երեքկուսի *a.* that has three sides or angles, triangular.

Երեքհազարեան *a.* of three thousand.

Երեքհարիւր, ոց *a. s.* three hundred.

Երեքհարիւրեքին *a. s.* every three hundred.

Երեքհեգեան *a.* trisyllabical.

Երեքձեղրանեայ *a.* of three stories.

Երեքճղի *a.* of three branches or forks.

Երեքմասնեայ, -մասնեան *a.* composed of three parts, tripartite; of three sorts, triple. [*branches.*]

Երեքմասնի *a.* of three fingers or

Երեքնուկ *s. bot.* French grass, sainfoin.

Երեքշաբաթի, թու *s.* tuesday; *դէր* -, shrove -; *աւագ, մեծ* -, - before Easter.

Երեքստանիկ *a. ad.* triple; trebly.

Երեքսայրի *a.* having three edges.

Երեքսրահեան *a.* having three porches or vestibules.

Երեքսրբեան, բենի *a. s.* composed of three holies; praised with the Trisagion; - երգ, օրհնութիւն, Trisagion. [(river).

Երեքվտակեան *a.* of three brooks

Երեքտակեան, -կէն *a.* triple, of three strings (of pearls).

Երեքտասան, ից *a.* thirteen.

Երեքտասանամեայ, -մեան, մենից *a.* thirteen years.

Երեքտասաներորդ, այ *a.* thirteenth.

Երեքտասանեքեան, նեցունց *s. a.* every thirteen.

Երեքտերեւուկ *s.* trefoil.

Երեքփառատրեան *ad.* much glorified, very holy; glorified with the Trisagion.

Երեքփափաքեան *a.* much to be wished, very desirable.

Երեքքաղաքեան *a.* that belongs to Tripoli, or to the three towns.

Երեքքարեան *a.* built or furnished with three stones.

Երեքօրեայ, օրէկց *a.* of three days; *ad.* the third day.

Երեքօրիմ, օրեցայ *vn.* to stay, to remain or sojourn in a place three days.

Երէ, Երէ, ոց *s.* deer, fawn-coloured animals; game; venison.

Երէզ, րիզաց *a.* desert, uncultivated; *s.* sandy plains.

Երէկ, երէկի, յերէկէ, յերիկէ, զերէկն *s. ad.* yesterday.

Երէց, երիցու, րիցունք, ցանց *a.* elder, senior; *s.* eldest brother: priest; երիցանց -, pontiff; - գահ, the first or highest place.

Երէցաւուրց *a.* elder.

Երէցեղբայր *s.* a priest's brother.

Երէցութիւն *S.* երիցութիւն.

Երթ, ից *s.* walk, way, gait, departure, journey; *S.* Տոմսակ.

Երթամ, չոգայ, երթ *vn.* to go, to march, to repair, to follow a road; - առ հարս, զճանապարհ ամենայն երկրի, to sleep with one's fathers, to die; - զիւրովին, to kill one's self; - զիւրք, to give one's self up to, to apply one's self; - զջրոյ, to go to fetch water; to make water; - հեաի or հեաիոսս, to go on foot, to walk; - հեաի յոչ կամս, նեղութեամբ or դժուարաւ, to

trudge along; - հեծեալ ի ձի, to go on horseback, to ride; - կառօք, to go or ride in a carriage; - սուրհանդակաւ, to travel post; - շոգեմուկ կառօք, երկաթուղեաւ, to go or travel by rail; - (ելանեւ) ի կարիս որովայնի, to go to the water-closet, to stool, to the privy; երթայ (դիմէ) ի կորուստ իւր, he hastens to his ruin; այս ճանապարհ երթայ ի..., this road leads to...; զհետ, զկնի -, to follow; փախսեայ -, to flee, to take to flight; յաւարի -, to be sacked or plundered; ի գլուխ -, to finish, to come to an end; յերդումն -, to swear, to take oath; զուլամբ - ձիոյ, to trip, to fall headlong as a horse; երթ ի բաց, երթ յետս իմ, be-gone, go away, get you gone, get away, or off with you, be off; երթ խաղաղութեամբ, part in peace! adieu! ողջ երթ, երթ ողջամբ, adieu! God be with you! luck be with you!

Երթանամ *S.* երթամ.

Երթեւեկ, կայ *a. s.* that goes and comes; going to and fro; turn, walk: life, conduct; -ս առնուլ, առնել, to go to and fro; to go and come; to make several cruises; - ծովու, the ebb and flow.

Երթեւեկեմ, երթեւեկիմ *S.* երթեւեկս առնեմ.

Երթեւեկութիւն *s.* going to and fro.

Երթումն *s.* walk, step.

Երի, երւոյ *s.* spine, or part of the back of animals; -, առ -, յ-, *pr.* on the edge, towards, on the side of, near; առ - ընթանալ, to go, to rank, to put on the same footing with, to agree, to be of one mind.

Երիզ, ի or ոյ *s.* band, bandage, ligature, fillet, string.

Երիզասլառ, -սկնդ *a.* bound.

Երիզասնդեմ, եցի *va.* to bind, to tie with a band.

Երիզուտ վայրք *s.* sandy plains.

Երիթ, աց *s.* wedge, peg, stake; bolt, square bolt, iron-pin.

Երիթամածեալ, -թացեալ *a.* driven in like a wedge.

Երիթանամ, ացայ *vn.* to sink down, to waste, to be consumed, to grow lean.

Երիկամաժեաութիւն *s.* nephritis.

Երիկամաժէտ, ժետաց *a.* nephritic.

Երիկամուկք, մանց *s.* reins, kidney; bowels, entrails; խորտակել զ-նս, to break or sprain one's back.

Երկեան *a.* of yesterday; - **վարդապետ**, ignorant doctor.

Երկուն, *յ-ն ad.* towards evening.

Երնջ, *երնջոց* or *ջուց sf.* heifer, young cow: *fig.* wife, spouse.

Երվար, *այ s.* horse, palfrey; saddle or riding-horse; - **բաջրեթաց**, pad, ambling nag, stead; *S.* **Ձի**, etc.

Երվարաբոյժ *s.* horse-breeder.

Երվարական *a.* horse, of a horse, equestrian.

Երվարաշատ *a.* having many horses.

Երվարեմ *vna.* to ride; to lead, to guide. [horse.]

Երվարութիւն *s.* cavalcade, riding-

Երիտասարդ, *այ s.* young man, young gentleman; **թէ դոյր -ի դիտութիւն եւ ծերոյն զօրութիւն**, if young folks had experience, and old ones strength.

Երիտասարդական *a.* youthful, juvenile, young.

Երիտասարդանամ, *ացայ vn.* to be or become a young man, to make one's self look young again. [circus.]

Երիտասարդանոց, *այ s.* gymnasium,

Երիտասարդապէս *ad.* youthfully.

Երիտասարդութիւն *s.* youth, youthfulness, adolescence; young people, young folks; **յաստիս -թեան**, in earliest youth; **եւ - անցանէ**, young men will be young men.

Երիտասարդուհի *sf.* young woman, girl, maiden, lass.

Երեր *a. s. ad.* third; three; thirdly.

Երեց անգամ *S.* **Երեցս**.

Երեցագոյն *a.* more ancient, ancient, elder, eldest, senior; first, principal.

Երեցախումբ *a.* group of priests.

Երեցական *a.* presbyterian.

Երեցականութիւն *s.* presbyterianism.

Երեցակին *sf.* priest's wife; priestess.

Երեցակից *a. s.* companion of a senior or of a priest.

Երեցանի *s. pl.* the priests.

Երեցապետ, *այ s.* archpriest.

Երեցացուցանեմ, *ուցի va.* to make senior, to raise, to advance.

Երեցութիւն *s.* antiquity, seniority, full age; priesthood.

Երեցուկ, *ցկի s.* camomile.

Երեցուհի *sf.* priestess.

Երեցունիք *S.* **Երեցանի**.

Երեցս *ad.* three times, trebly; very, much; - **ատելի**, very hateful, very odious; - **երանելի**, very happy, thrice

happy, blessed; - **անգամ**, three times.

Երեւար *S.* **Երվար**.

Երեւրեմ *S.* **Յերեւրեմ**.

Երկ, *ոց s.* work, labour; endeavour; pain, trouble, toil; - **ս արկանել**, to strive hard, to make an effort to, to tire one's self; to endeavour, to try.

Երկաբնակ, *այ a.* believing in two natures in Jesus Christ: having two dwelling-places.

Երկադիտակ *a.* that looks through two apertures; - **զգայարանք**, the eyes.

Երկազն, **-զնի** *a.* of two kinds, double.

Երկաթ, *ոյ s.* iron; iron weapon, sword, razor, nail; - **կակուղ**, soft, malleable iron; - **դիւրահերձ**, red-short iron, hot-short iron, red shear or sear iron; - **կալուանացեալ**, galvanized iron; - **կռանահար**, forged, tilted, bar, or malleable iron; - **հայելական**, specular, oligist iron, iron ore; - **հրաբեր**, pyrophoric iron; - **սպիտակ կամ թանաք**, plate, white iron, tinned iron plate, tin, tin plate; - **բ**, irons, chains, fetters, gyves; - **հոտի**, old iron; **կոտորք -ոյ**, grape shot; **սայր -ոյ**, tag; **վաճառական -ոյ**, smith, blacksmith; **սլաակել -ով**, to bind or mount with iron; **բազմախողտող -**, sharp; - **ի դար**, iron age; **կռանել զ- մինչ ատրաշէկն է**, to beat the iron while it is hot.

Երկաթագամ *a.* furnished with iron; fastened with iron, nailed.

Երկաթագիր *a. s.* written with a style or large needle, capital; capital letter.

Երկաթագործ, *այ s.* blacksmith, forger; *S.* **Երկաթագամ**. [of iron.]

Երկաթագործի, *ծեաց s.* instrument

Երկաթախառն *a.* ferruginous.

Երկաթակապ *a.* chained, bound with iron; - **առնել**, to enchain, to put in chains or fetters.

Երկաթակուճ *s.* basalt.

Երկաթակուռ *a.* made or furnished with iron; - **շաւիղ** *S.* **Երկաթուղի**.

Երկաթակորուծիւն, **Երկաթահանք** *s.* iron mine.

Երկաթահատ, **տաց s. miner; - **բ** or - **մետաղք** *S.* **Երկաթահանք**.**

Երկաթասպառ *a.* bound, furnished with iron. [chained.]

Երկաթասլինդ *a.* closed with iron;

Երկաթափրփուր *s.* scoria, cinders, slag.

Երկաթեղէն, երկաթի *a.* of iron; - գործիք, tool, instrument of iron.

Երկաթուղի *s.* railway, railroad, line; - ամերիկեան, tramway, American railway; օդամուղ - , atmospheric, or pneumatic railway; հիւսիսային - , the Northern railway or line; գնալ-ղեալ, to go or travel by rail; շոգեմուղ ճեւղը/թացիւք, մեղմըն/թացիւք - ուղւոյ, by express; by goods train; հանգույց - ուղւոյ, railway station or - terminus; բաժ, պարտաթուղթ - ուղւոյ, railway-share; Ժամանիչ - ուղւոյ, railway-guide or - tables; տոմսակ - ուղւոյ, railway ticket; կառք, սայլ - ուղւոյ, railway carriage, waggon, car; ուղեւորութիւն, երթեւեկ, ճեմք - ղեալ, run, trip, excursion on a railway; արկածք - ուղւոյ, railway accident; ուղղիչ - ուղւոյ, railway guard, guard; brakeman; գործակար - ուղւոյ, public servant on a railway, railroad clerk; ռահահորդ - ուղւոյ, railway guard, watchman, warder, line-keeper; վերատեսուչ - ուղւոյ, railway inspector; *S.* կառավորման, Հանգույց, Տոմսակ, Շոգեկառք.

Երկախառնեմ, իմ *vn.* to cooperate.

Երկախումբ *a.* that consists of two sets; two, double.

Երկածին *s. chem.* body composed of two substances.

Երկակ, աջ *s.* binary, two; - եռակ or կիւ, six, (three times two are six).

Երկակենդան, -կենցաղ *a.* amphibious, that lives on land and in water.

Երկակի *a. ad.* two, double, binary; twice, doubly.

Երկակին *a.* bigamist (man).

Երկակիսակ *s.* twice two and a half, (five).

Երկակշիռ *a.* that measures two opposite things; *s. mech.* beam, lever of an engine; - դրամահատ, lever for coining; - փոխարինիչ, compensating balance.

Երկակողմ, -կողմանի *a.* having two sides; two sided, reciprocal.

Երկակտուր *s.* diameter.

Երկահանք *s. chem.* amphibole, hornblende, tremolite.

Երկաճիւ *a.* two footed, biped.

Երկամ *s.* two years, duration of two years; *S.* երկեամ. [or measures.

Երկամեակ *a.* that has two times

Երկամեայ *a.* biennial; *S.* երկամեան.

Երկամասն *a.* bipartite.

Երկամուսին *s. a.* bigamist.

Երկամուսնութիւն *s.* bigamy.

Երկայն, ի *a.* long, extended; far; փոքր թիւ - , rather long.

Երկայնաբազուկ *S.* երկայնաձեռն.

Երկայնաբան *a.* prolix, too diffusive, too long, long-tongued.

Երկայնաբանեմ, եցի *vn.* to be prolix in discourse, to make long tiresome speeches.

Երկայնաբանութիւն *s.* prolixity, tiresome length in a discourse.

Երկայնագոյն *ad.* too long.

Երկայնագէղ, գիղաց *a.* too long or extended, gigantic.

Երկայնածիւս *a.* having a long jaw, long-jawed.

Երկայնակեաց *a.* that lives long; - լինել քան զոր, to outlive, to survive.

Երկայնակեցութիւն *s.* longevity.

Երկայնահասակ *a.* of too long or extraordinary a size, tall.

Երկայնահէր *a.* long-haired.

Երկայնահոգի *S.* երկայնամիտ.

Երկայնաձգեմ, եցի *va.* to prolong, to extend.

Երկայնաձեռն *a.* long-handed.

Երկայնաձեւ *a.* long, extended; parallelogram, oblong.

Երկայնաձիգ *a.* very long, elongated; that lasts long; far.

Երկայնաճիւղ *a.* furnished with long branches.

Երկայնամիտ, մտաց *a.* patient, that suffers patiently, that perseveres; - լինել *S.* երկայնամտեմ.

Երկայնամտեմ, եցի *vn.* to be patient, to suffer patiently, to persevere.

Երկայնամտութիւն *s.* longsuffering, patience.

Երկայնամորուս *a.* longbearded.

Երկայնանամ *S.* երկայնիմ.

Երկայնանիստ *a.* extended, great.

Երկայնաչափ *a.* very long.

Երկայնաչափութիւն *s.* length; longimetry. [fuse.

Երկայնասլառում *a.* prolix, too dif-

Երկայնասրունք *a.* long-legged, long-shanks.

Երկայնատարած *a.* much extended.

Երկայնատուռն *a.* long-tailed.

Երկայնացուցանեմ *S.* երկայնեմ.

Երկայնաւուրք *s.* long life, long days; - րս or - րց *a.* long lived; - րս լինել *S.*

Երկայնօրեայ.

Երկայնաքիթ *a.* long-nosed.

Երկայնբանութիւն S. **Երկայնաբանութիւն**.

Երկայնեմ, եցի *va.* to lengthen, to extend, to stretch, to draw, to draw out; to prolong; - զոտս or զսրունս, to stride, to straddle.

Երկայնժամանակեաց, -կեան *a.* that lives or lasts long; of a long while or time.

Երկայնիմ, եցայ *vn.* to extend or stretch one's self; to be prolonged.

Երկայնամութիւն *s.* longsuffering, patience.

Երկայնորդ *s. mech.* lengthening piece; adjutage, tube or pipe for waterworks.

Երկայնութիւն *s.* length; court; longitude; depth; *geog.* longitude; - աւուրց, կենաց, long days; length of days, long life, longevity; խաղալ գնալ ընդ - գետոյն, to skirt, to run along the river; յ-, of the length of; to the...

Երկայնորեայ լինիմ *vn.* to live long.

Երկայր *s.* bigamist: two men.

Երկան, աց *s.* mill; mill-stone; grindstone; - իշայ, mill-stone turned by an ass; վերին -, upper mill-stone; ներքին -, lower mill-stone; S. **Երկանաքար**.

Երկանաղաց *s.* miller.

Երկանաքար (վէմ, արձան) *s.* mill-stone; mill-stone quarry; *a.* of mill-stone; - հաստառուն, bedstone, bed mill-stone, lower mill-stone; - շարժական, runner, upper mill-stone, top mill-stone.

Երկանաւոր մեքենայ *s.* winding-machine or engine, whim-engine.

Երկանիւ *a.* of two wheels; *s.* cabriolet, one-horse chaise; two-wheel-carriage, cab, hack-cab.

Երկանուն *a.* binominous, having two names.

Երկապաշտ, -սպաշտեայ *a.* parasitic.

Երկատեր *a.* hermaphroditic.

Երկասէր, սիրաց *a.* that loves work, laborious, diligent.

Երկասիրեմ, etc. S. Աշխատասիրեմ.

Երկավանդ or վանկ, ից *a.* dissyllabic.

Երկավտակ S. Կրկնավտակ.

Երկատեսակ *a.* of two kinds; - աղ *s. chem.* amphot salts.

Երկատեմ, եցի *va.* to divide into two kinds, to divide.

Երկատութիւն *s.* division into two parts; - լուսնոյ, dichotomy.

Երկար, աց *a.* long, extended, ample;

prolix: slow, tardy; *s.* length; -, ընդ - *ad.* long, a long while; at length.

Երկարաբան, etc. S. **Երկայնաբան**, etc.

Երկարակեաց S. **Երկայնակեաց**.

Երկարաձգեմ, եցի *va.* to lengthen, to prolong, to drag, to delay; to draw back; to continue.

Երկարաձգութիւն *s.* elongation, prolonging; duration, length, prolongation; act of going back.

Երկարաձիգ *a.* long, extended, that lasts a long time, durable. [diffuse.

Երկարապատում *a.* long, prolix,

Երկարատեւ *a.* long, that lasts long, durable.

Երկարատեւութիւն *s.* duration, length.

Երկարաւոր *a.* long, extended; removed, distant.

Երկարեմ, եցի *va.* to lengthen, to prolong, to stretch, to extend; to suspend; to delay, to temporize.

Երկարութիւն, **Երկարումն** *s.* length, elongation, extent, reach; prolixity.

Երկաւոր, **Երկաւորեակ**, **Երկաւորիք** S. **Երկուորեակ**, **Երկուորիք**.

Երկաւորք, **Լուրս**, **Լուրց** *ad.* of, or for two days.

Երկաքանչիւր, ոց *a. s.* both, each, every.

Երկբայ *a.* doubtful, uncertain, undetermined, perplexed; յ-ս լինել, to doubt, to have doubts; to scruple, to demur; յ-ս արկանել, to call into question; յ-ս առնել, to bring into suspicion, to make suspicious.

Երկբայաբար *ad.* uncertainly, doubtfully.

Երկբայական *a.* suspicious, doubtful, problematic, uncertain.

Երկբայանամ S. **Երկբայիմ**.

Երկբայանք S. **Երկբայութիւն**.

Երկբայիմ, եցայ *vn.* to doubt, to suspect, to hesitate, to mistrust.

Երկբայութիւն *s.* doubt, hesitation, perplexity, irresolution; suspicion; incertitude, ambiguity.

Երկբան, ից *a.* amphibological, double, ambiguous; double-dealing, double-tongued.

Երկբանութիւն *s.* amphibology, ambiguous discourse, ambiguity.

Երկբաշխ *a. s.* binomial; - Նեւտոնի, Newton's binomial theorem.

Երկբաշխական *a.* binomial.

Երկբարբառ *a. s.* diphthong.

Երկբացիկ *a.* that opens on two sides or doubly, double; — **դռուռն**, folding-door; — **խեցեմորթ**, bivalve.

Երկբերան, **—նեան**, **—նի** *a.* that has two apertures; two edged, double-biting, two-bladed.

Երկբոյս *a.* born or produced doubly, double; having two qualities.

Երկգլխի, **խույ**, **Երկգլուխ** *a.* bicipital; two-headed; double-headed.

Երկգնդիմ, **էցայ** *vn.* to assemble in two troops or regiments.

Երկգոգաւոր *s.* *phys.* bi-concave, double concave.

Երկգոյն *a.* of two colours.

Երկ գուշակ *a.* of two sorts, diverse.

Երկգիմեան, **—գիմի** *a.* of two faces; of two sorts, diverse; deceitful, counterfeit; doubtful, equivocal, ambiguous, amphibological.

Երկգիմուծիւն *s.* equivocation; dissimulation, duplicity, falsehood.

Երկգրամեան, **մենից** *s.* didrachm, two drachms or pence.

Երկեակ *a.* binary.

Երկեամ *a.* of two years; biennial; **չ**, lasting two years.

Երկեզ, etc. *S.* **Երկիւզ**, etc.

Երկեզուկ *s.* fear; — **ս արկանել**, to terrify, to frighten.

Երկեզուա *a.* frightful.

Երկեմեան, **մենից** *a.* of two years, two years old; **յերկեմենից եւ ի խոնարհ**, from two years old and under.

Երկեռեակ, **Երկերեան** *a.* twice three, six.

Երկերիւր, **ոց** *a.* two hundred.

Երկեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to intimidate, to frighten, to terrify, to cast down; to startle.

Երկեւան, **Երկեւանութիւն** *s.* doubt, suspicion, fear. [sheets.

Երկթերթի *a.* of two leaves or

Երկթեւեան *a.* of two wings.

Երկթթուուկ *s.* deutoxide.

Երկթանի *s.* fork, prong; table-fork; — **զսպանակաւոր**, trigger, brake with spring.

Երկին, **կնի**, **Երկինք**, **կնից** *s.* heaven; heavens, the sky, the firmament; paradise, dwelling of the blessed; air, ether; **էլանել յերկինս**, to ascend up into heaven; **յերկինս ամբառնալ**, to raise to the skies; **կապուտակ** —, the blue sky; **կամար երկնից**, the arch or vault of heaven; **հուր**, **շանթ երկնից**,

the bolts of heaven; **ցասումն երկնից**, the wrath of heaven; **—ք եւ երկիր**, heaven and earth; **—ք! արդար —ք**, heavens! good heavens! **ջնջ**, **սլարզ**, **անամալ**, **ամալամած** —, clear, serene, cloudless, cloudy sky; **հրեղէն** —, the Empyrean.

Երկիջեան *a.* of two columns (page).

Երկիր, **կրի** *s.* earth, globe; ground, land, territory, soil, district, department, jurisdiction; land, country, province, region, climate; the world; the earth; **յ— անկանել**, **խոնարհիլ**, to prostrate one's self; — **ծննդեան**, birth-place; **յ— կործանել** (**դիւթաւալ**), to strike dead on the spot; **յ— օտար**, in a foreign land; **թնդայր** — **յրնթացս մեր**, the ground shook beneath our feet; —! —! land! land! — **աւետեաց**, the Holy Land.

Երկիր *a.* second; *ad.* secondly, in the second place.

Երկիր պադանեմ, **պադի** *vn.* to worship, to adore; to prostrate one's self; — **կուոյ**, to idolize, to adore idols.

Երկիցս *ad.* twice; — **անգամ**, two times.

Երկիւզ, **ի**, **իւ** *s.* fear, timidity; terror, apprehension, fright, dread; doubt, distrust; **առ —ի**, for fear of; **յ— անհնարին վարանել**, **զ—ի հարկանիլ**, to fear, to apprehend, to be much afraid; — **արկանել յոք**, to frighten, to startle, to strike with terror; **խօլական** —, a panic; — **մահու անկաւ ի վերայ իմ**, the terror of death is fallen upon me; **երկեան երկիւզ մեծ**, they were sore afraid.

Երկիւզաբեկ *S.* **Ահաբեկ**.

Երկիւզազին *a.* frightful, dreadful, terrible; timid.

Երկիւզալի է, it is to be feared.

Երկիւզալիւր, **—լից** *a.* timorous, timid, astonished, fearful. [with fear.

Երկիւզախառն *ad.* mixed with fear,

Երկիւզած, **այ** *a.* timorous, conscientious, scrupulous, pious, religious.

Երկիւզածութիւն *s.* fear of God, piety, religion, conscience; — **թեամբ**, religiously, conscientiously.

Երկիւզամեծար *a.* pious, timorous.

Երկլեզու *a.* deceitful, ambiguous, equivocal; *S.* **Երկբան**.

Երկլուսնեայ *a.* of two moons; — **աւուրք**, duration of two moons, two months.

Երկիսոս S. Երկէզրու.

Երկծծըմբատ s. bisulphate.

Երկծով a. enclosed or placed between two seas.

Երկկայմ, ի s. mar. brig.

Երկկանամբի S. Երկկին.

Երկկանդուն a. of two cubits.

Երկկերպեան, -սկի a. of two kinds or shapes.

Երկկերպութիւն s. chem. dimorphism.

Երկկին a. bigamist.

Երկկնութիւն s. bigamy.

Երկկորնթարդ s. phys. bi-convex, double convex.

Երկհազարեակ a. two thousandth, that contains twice a thousand.

Երկհատոր a. in two volumes.

Երկձայն s. diphthong: discordant.

Երկձի a. two horsed; s. carriage, equipage.

Երկձիղ, -ձիւղ, -ձիւ a. forked; cleft; separated in two, of two branches; S. Երկժանի.

Երկմատենի, -մատնի a. having two points or fingers, forked; S. Երկժանի; Երկմատնի երաժշտաց S. Չայնգիւտ.

Երկմիլիոն, ի s. billion, one million millions.

Երկմիտ, մտաց a. irresolute, perplexed, wavering, distrustful, suspicious, doubtful; -, յ-ս լինել S. Երկմտեմ.

Երկմտեմ, եցի, Երկմտիմ, եցայ տ. to be irresolute, to suspect, to distrust, to waver, to demur; - ի հաւատոց, to be unbeliever.

Երկմտեցուցանեմ, ուցի տ. to make doubt or waver.

Երկմտութիւն s. irresolution, vacillation, doubt, distrust.

Երկն, կան, Երկունք, կանց s. pang, work, labour in child-birth; pains, labour, trouble, fatigue; Երկունք ծննդականի, throes; յԵրկունս լինել, յԵրկն հարկանիլ, ունել Երկանց, ստաւել Երկանց, to be in labour, in the pangs of child-birth, to labour.

Երկնաբանութիւն s. uranology.

Երկնաբերձ a. sky-high, much elevated.

Երկնաբնակ a. that dwells in heaven, inhabitant of heaven, celestial.

Երկնագէտ s. astronomer.

Երկնագնաց a. that hastens, presses on towards heaven. [blue.

Երկնագոյն a. blue, sky-blue, dark

Երկնագոյն a. that cries to heaven.

Երկնագումար a. composed of a celestial troop; divine assembly.

Երկնագունտ, գնաց s. celestial globe, sphere, orb.

Երկնագրական a. uranographic; - գործի, - machine.

Երկնագրութիւն s. uranography.

Երկնաթռիչ a. that flies, rushes to heaven.

Երկնաժառանգ a. possessing heaven, heir of heaven.

Երկնալոյս a. full of heavenly light, celestial, divine.

Երկնախոհ or խորհ a. contemplating, meditating on divine matters.

Երկնախումբ S. Երկնագումար.

Երկնածաղիկ a. blooming divinely, or by the power of God, celestial, divine.

Երկնակաճառ a. adorning the sky.

Երկնակամար s. arch of heaven, vault, roof.

Երկնակառոյց a. founded in heaven, celestial.

Երկնակեաց, -կենցաղ a. whose conduct is heavenly, that lives like an angel.

Երկնակերպ S. Երկնահանգէտ.

Երկնակրօն S. Երկնակենցաղ.

Երկնահայեաց a. looking to heaven.

Երկնահանգէտ, -հանգոյն a. resembling heaven, celestial, divine.

Երկնահանգէտ S. Երկնակեաց.

Երկնահանճար a. full of heavenly or divine wisdom.

Երկնահաս a. reaching heaven, very high, very elevated.

Երկնահար a. struck by heaven.

Երկնահոյլ, հուլից s. celestial assembly; S. Երկնագումար.

Երկնահոս a. flowed or come from heaven, celestial.

Երկնաձեւ S. Երկնահանգոյն.

Երկնաձիր a. given by heaven, celestial, divine.

Երկնաձեմ a. that walks in heaven; celestial.

Երկնամիջոց s. sky, firmament.

Երկնային a. celestial; ethereal; - մարմինք, celestial bodies, planets, etc.; - բարկութիւն, the wrath of heaven.

Երկնաշնորհ S. Երկնաձիր.

Երկնաչափ a. reaching heaven.

Երկնաչափութիւն s. uranometry.

Երկնաչու *a.* that goes, that leads to heaven, celestial.

Երկնապարհիկ *a.* that makes a circuit or a course in heaven.

Երկնապարզեւ *S.* Երկնաձիր.

Երկնապիշ *S.* Երկնահայեաց.

Երկնառատ *a.* that flows, that falls from heaven abundantly.

Երկնառաք *a.* sent from heaven.

Երկնաշաղ *a.* that rushes to heaven, ejaculatory. [heaven.

Երկնաստեղծ *a.* that has created

Երկնավտակ *S.* Երկնահոս.

Երկնատեղաց *a.* that has flowed or fallen from heaven, celestial.

Երկնատուր *S.* Երկնաձիր.

Երկնացոյց տախտակք *s.* astronomical chart.

Երկնաւոր *a.* celestial, divine; Հայրն մեր —, our heavenly father.

Երկնաբաղաւաք *a. s.* inhabitant of heaven. [stone.

Երկնաբար *s.* aerolite, bolid, falling

Երկնեմ, եցի *va.* to be in labour, to bring forth a child: to suffer; to be pained or grieved; to think, to contemplate, to ponder over; to elaborate.

Երկնընթաց *S.* Երկնաչու.

Երկնուղէշ *a.* having branches very high or reaching to heaven.

Երկնուտ, յ — *ad.* from heaven, from on high.

Երկնջիմ, կեայ, կիր *vn.* to fear, to be afraid of, to dread, to apprehend, to be frightened, to tremble; to distrust; մի երկնջիք, don't be afraid, never fear.

Երկնջոռ, etc. *S.* Երկնջոռ, etc.

Երկնորէն *ad.* like heaven.

Երկշաբաթ or Թի *s.* monday.

Երկտանի *a. s.* two-footed, biped.

Երկտասան, ից *a.* twelve; — յուշիսի, the 12th. of June, the twelfth instant. [12mo.

Երկտասանածաւ *a. s.* duodecimo,

Երկտասանամեայ, — մեան, մենից *a.* of twelve years, twelve years old.

Երկտասանանիւս *s. geom.* dodecahedral.

Երկտասանանկիւն *s.* dodecagon.

Երկտասանեակ, նեկի *s.* dozen.

Երկտասաներորդ, աջ *a.* twelfth.

Երկտասանեքեան, — նեքին, եցունց *a.* all the twelve.

Երկտասանիցս *ad.* twelve times.

Երկտանաչափ *a.* bipedal.

Երկորեակ *s.* mark of abbreviation

or elision ("); e. g. .բ" Ղ" .բ, .բաղաք; Կամ" Կամիտաս.

Երկու, երկուք, կուց, կուս *a.* two; pair; *ad.* second; besides, moreover.

Երկուանամ, etc. *S.* Յերկուանամ; etc.

Երկուք *S.* Երկն.

Երկուշաբաթ, — Թի *s.* monday; գէր —, shrove- —; աւադ, մեծ —, — before Easter. [twins.

Երկուորածին *a.* that brings forth

Երկուորական *a.* dual; double.

Երկուորեակ, եկաց, Երկուորի, բուշ, բիք, բեաց *a.* that brings forth, that has twins; couple, pair; *s.* twin; —ք, testicles.

Երկուցանեմ *S.* Երկեցուցանեմ.

Երկբեան, — բին, կոցուն or ցունց *a. s.* both. [animous, cowardly.

Երկջոռ, աջ *a.* timid, fearful, pusill-

Երկջոռիմ, եցայ *vn.* to feel intimidated, to get frightened.

Երկջոռութիւն *s.* timidity, pusillanimity, cowardice.

Երկպառակ *a.* divided, discordant.

Երկպառակեմ, եցի *va.* to divide, to disunite, to set at variance.

Երկպառակիմ, եցայ *vn.* to be divided, disunited, discordant.

Երկպառակութիւն *s.* disagreement, variance, discord, dissension, division, disunion, quarrel.

Երկպառակեմ *S.* Երկպառակեմ.

Երկպատիկ, տկաց *a. ad.* double; doubly.

Երկպատկեմ, եցի *va.* to double.

Երկպատկութիւն *s.* duplicity, state of that which is double or doubled.

Երկպեա, տաց *s.* duumvir.

Երկպետութիւն *s.* duumvirate.

Երկապարհանութիւն *s.* dilemma.

Երկապր, — բի *a.* two edged.

Երկատուեր, — բեան *a.* amphiscian.

Երկվերարկու *a.* that has two cloaks.

Երկաիրեան *a.* having two masters.

Երկտող *a. s.* two lines; — տանաւոր, distich.

Երկրաբան, ից *s.* geologist.

Երկրաբանական *a.* geological.

Երկրաբանութիւն *s.* geology.

Երկրաբաշխական *a.* geodetical.

Երկրաբաշխութիւն *s.* geodesia, geodesy. [world, or of the earth.

Երկրաբնակ *a.* inhabitant of the

Երկրաբուղի *a.* that is produced, that springs from the earth.

Երկրադիտութիւն *s.* geognosy.

Երկրագնաց *a.* that walks on the earth.

Երկրագործ, *այ a. s.* agriculturist; planter, husbandman, labourer.

Երկրագործեմ, *եցի va.* to till, to cultivate, to plough.

Երկրագործութիւն *s.* agriculture, tillage, culture. [globe.

Երկրագունիս, *գնաց s.* terrestrial

Երկրագիր, -գրութիւն *S.* Աշխարհագիր, -գրութիւն.

Երկրալիւր *a.* that fills the world.

Երկրածին, -ծնեալ, -ծնունդ *a.* produced by the earth, terrestrial.

Երկրածուփ *a.* that torments, or agitates the world; tormented or agitated on the earth.

Երկրակալ, etc. *S.* Աշխարհակալ, etc.

Երկրական *a.* terrestrial.

Երկրակեաց, -կենցաղ *a.* that lives on earth, terrestrial, worldly.

Երկրակոխ *a.* that treads, walks on earth; terrestrial.

Երկրակործան *S.* Աշխարհաւեր.

Երկրահեւիութիւն *s. ast.* apogee.

Երկրահմայ, etc. *S.* Փետնակոչ, etc.

Երկրամած *S.* Փետնամած.

Երկրամերձ, -ութիւն *s. ast.* perigeum, perigee.

Երկրային *s.* terrestrial; worldly.

Երկրանախանձ *S.* Փետնանախանձ.

Երկրաշարժ *S.* Փետնաշարժ.

Երկրաչափ, *ից or այ s.* geometrician.

Երկրաչափական *a.* geometrical; -ն, geometry.

Երկրաչափութիւն *s.* geometry.

Երկրաչափօրէն *ad.* geometrically.

Երկրապատեան վերարկու *s.* sepulchre, tomb. [ing.

Երկրապարար *a.* manuring, fertilizing.

Երկրապարփակ *a.* that surrounds the earth (sea).

Երկրապիշ *a.* worldly-minded.

Երկրասէր *a.* mundane, worldly; patriot. [terrestrial.

Երկրամնունդ *a.* maintained on earth,

Երկրասոյլ *a.* rooted in the earth.

Երկրաստեղծ *a.* that has created the world; created of earth, terrestrial.

Երկրատարած *a.* spread in the world or throughout the world; stretched on earth.

Երկրաւոր *S.* Երկրային.

Երկրաւորութիւն *s.* worldly vanities.

Երկրաբարշ, *ից a.* worldly; *S.* Փետնաբարշ; այր -, carnal-minded, lustful.

Երկրաբարշութիւն *s.* worldliness; sensuality.

Երկրմայր *s.* earth-worm.

Երկրորդ, *այ a.* second; secondary, accessory; *ad.* secondly, in the second place; - օրէնք, Deuteronomy; -ք, bigamists; - անգամ, once again, once more, a second time. [cessorily.

Երկրորդաբար *ad.* secondarily, ac-

Երկրորդական *a.* secondary, accessory, subaltern.

Երկրորդեմ, *եցի va.* to say again, to repeat, to reiterate; to repeat often, to resume; - համառօտիւ, to recapitulate; - ի միտս, to pass again.

Երկրորդութիւն, Երկրորդումն *s.* repetition, resumption, reiteration; - օրինաց, Deuteronomy.

Երկրորդուստ *s.* list, roll.

Երկրպագեմ *S.* Երկիր պագանեմ.

Երկրպագու, *այ a. s.* worshipper.

Երկրպագութիւն *s.* adoration, worship; prostration; - կռօց, idolatry; - մատուցանել, to worship.

Երկցեղ, Երկփեղղ, յ-ս լինիմ *S.* Երկ պառակ, Երկպառակիմ.

Երկփեղղեմ, *եցի va.* to divide in two, to cleave.

Երկք *S.* Երկ. [days.

Երկօթի աւուրք *s.* space between two

Երկօթիմ *S.* Երեկօթս առնեմ.

Երկօրեայ *a.* of two days; in two days.

Երմոս *S.* Եռմոս.

Երնեմ, *եցի va.* to fan; *S.* Հոսեմ.

Երնեակ *S.* Երանի.

Երնջակ, -ջան, -ջնակ, *ի s. bot.* thistle (eryngium); Երնջնակի տակ, *bot.* gentian; *S.* Բոդ.

Երշիկ, շիկ *s.* sausage.

Երուխ *s.* flock of cotton.

Երուշք *s.* wild beasts.

Երջանիկ, նկաց *a.* happy, blessed, prosperous, fortunate, lucky; - լինել, to be happy.

Երջանկաբար *ad.* happily.

Երջանկազարմ *a.* of a happy family.

Երջանկակրօն *a.* happy, blessed, holy, pious, angelical. [to be fortunate.

Երջանկանամ, *ացայ vn.* to prosper,

Երջանկաւէտ *a.* very happy, blessed, full of felicity.

Երջանկափառ *a.* very happy, superb, magnificent.

Երջանկութիւն *s.* happiness, fortune, prosperity, beatitude, felicity.

Երբ *s.* cariosity, cancer, rottenness, mouldiness.

Երբադարձ *a.* much agitated, stormy.

Երբակի *a. ad.* triple; trebly.

Երբեակ *a.* ternary, three; *s.* trey.

Երրորդ, այ *a. s. ad.* third; third part; thirdly.

Երրորդական *a.* ternary.

Երրորդեմ, եցի *va.* to treble, to triple, to repeat three times.

Երրորդութիւն *s.* Trinity; triplicity.

Երբօրեայ *S.* Եւօրեայ, Երեքօրեայ.

Երփն, ի, փունք, փնկց *s.* colour, hue, dye; fashion, form.

Երփն երփն *a.* speckled, variegated, diversified with colours; *s.* diversity of colours; *ad.* in several colours or manners; - հարկանիլ, հատանիլ, to shine with many colours; - երանդօք, of a thousand colours, party-coloured.

Երփնագեղ *a.* having good colours.

Երփնագոյն *a.* of many colours, variegated.

Երփնաներկ *a.* dyed of many colours.

Երփնափայլ *a.* having a shining colour.

Երփնեբանդ *S.* Երփնագոյն.

Եւ or և *conj.* and; also, likewise; - ..., - ..., both..., and; - ոչ, neither, no, nor; ոչ մին - ոչ միւս, neither; neither one nor the other; - երիտասարդք - ծերք, both young and old; - այլն *ad.* et cætera, and so on; - այն զի, - այս զի, the more so; - յարդ, now, then; - եթ *ad.* only, solely; - եւս *conj. ad.* also, more, over, still, moreover, likewise; - զի, - քանզի, since, because.

Եւթն *S.* Եօթն.

Եւղ *S.* Իւղ.

Եւղադուռն *s. phys.* aelopile.

Եւս *conj.* also, still, more; - առաւել *ad.* the more so; - քան զ-, more and more, instantly.

Եւրոպական *s.* European.

Եւրոպացի, ցւոյ *a. s.* European.

Եփ, ոյ *s.* cooking, dressing; յարկանել, to cook.

Եփեմ, եցի *va.* to cook, to dress, to do; - ի փուսն, to bake; - ի տապակի, to fry; - ի կասկարայի, to broil.

Եփենէ or Փենէ *s.* ossifrage.

Եփիչ, Եփող *s.* cook.

Եփոյ, ից, Եփոյ, այ *s.* cooked meat; cooling draught, decoction.

Եփուկ *s.* fusion of bronze.

Եփումն *S.* Եփ; - մետաղաց, ապակւոյ, annealing of metals or glass.

Եփում *s.* ephod.

Եփնէլա *s.* remora.

Եփնոս *s.* sea-hedgehog, sea-urchin.

Եօթնամեակայ, -մեան *a.* seventy years old.

Եօթնամեակ, եկաց *s.* seventy.

Եօթնամեակի, -եկին *a.* seventy; *ad.* seventy times.

Եօթնամեամի *a.* seventy years old.

Եօթնամեքորդ, այ *a.* seventy; - կիրակէ, Septuagesima Sunday.

Եօթնասուն, սնկց *a.* seventy; -ք, the Septuagint.

Եօթնեքեան, -քին, Եօթնեքեան, -նեքին, նեցունց *s. a.* all the seven.

Եօթն, թան, թին, թանք, թանց *a.* seven; - անգամ, - times, many times.

Եօթնագլուխ, -գլխի *a.* seven-headed.

Եօթնաթիւ *a.* septenary, that consists of seven numbers or letters.

Եօթնալոյս *a.* that has seven lights.

Եօթնածին *a.* that has engendered seven times. [times.

Եօթնակի *a. ad.* septenary; seven

Եօթնակողմեան *a. s.* heptagon.

Եօթնաղի *a. s.* heptachord.

Եօթնաճրագ *a.* of seven candles or lights (chandelier).

Եօթնամեայ, -մեան *a.* septennial, seven years old.

Եօթնամեայ *a.* of seven months.

Եօթնանկիւն *a. s.* heptagon.

Եօթնանշուլ *S.* Եօթնալոյս.

Եօթնաջահեան *a.* of seven branches (chandelier).

Եօթնաստեղեան *a.* having seven branches or columns; of seven stars.

Եօթնաստեղի *S.* Եօթնաջահեան.

Եօթնարփեան, -փենի, -փի *S.* Եօթնալոյս. [seven; week.

Եօթնեակ, եկաց *a. s.* septenary,

Եօթնեկին *ad.* seven times.

Եօթնեմեան *a.* seven years old.

Եօթնեքեակ, եկաց *a. s.* septenary; week. [week; seventhly.

Եօթնեքորդ, այ *a. s. ad.* seventh;

Եօթնեքորդեմ, եցի *va.* to repeat seven times.

Եօթնեւտան, սանց *a.* seventeen.

Եօթնեքեան, -քին *S.* Եօթնեքեան.

Եօթնհազարեակ, -րեան *a.* of seven thousand years.

Եօթնուտանամեայ, -ամի *a.* of seventeen years.

Եօթնուսաներորդ, այ *a.* seven-
teenth. [times as many.

Եօթնապատիկ *a. ad.* sevenfold, seven

Եօթնաբարսպետան *a.* having seven
walls.

Եօթնօրեայ, բէկ *a.* of seven days.

Չ

Չ (*zā*) չա *s.* the sixth letter of the
alphabet and the fourth of the conso-
nants; չ, չի, six; sixth.

It is sometimes changed for, or con-
founded with the letter ս: զգեստ, *s.*
սգեստ; սքօղել, զքօղել; զգալ, սգալ.

— *art.* that marks the accusative:
սիրել զԱստուած, to love God; տեսա-
նել զարեգակն, to see the sun; ուտել
զհաց, to eat bread. This article is
sometimes understood, for example:
մնայի՛ զի բերցէ խաղող, եւ եբեր փուշ
(instead of զխաղող, զփուշ). — It is
often repeated: որք միշտ փրփրեն զիւ-
րեանց զանձանց զամօթ (instead of զա-
մօթ անձանց իւրեանց). — It often
changes its place: ետուն նմա գիրս
զԵսայեայ (usually զգիրս Եսայեայ).

— It marks the narrative or sixth
case, *on, of, for*: երթալ զոսկւոյ, to go
and fetch gold, or in order to bring
gold; աւարել զջրոյ, to send in order
to bring water; խօսել զնմանէ, to speak
of him.

— It marks the eighth case, *round,*
about, on, above: արկանել զնովաւ, to
put on him; ածել զբոցով, to pass
above the flame, to singe; անցուցանել
զամենեքումբ, to surpass, to sur-
mount, to excel more than all.

— augmentative letter: գրգռել,
զգրգռել; եղծանել, զեղծանել; անցա-
նել, զանցանել.

Չաղիւր, զրայ or բից *a.* ugly, deform-
ed, slovenly; dirty, filthy, indecent,
impure, lewd, obscene.

Չաղբաբան *a.* obscene in words or
language.

Չաղբաբանեմ, եցի *vn.* to discourse
obscenity, to hold filthy language.

Չաղբաբանութիւն *s.* coarse expres-
sions or language, obscene words.

Չաղբաբերան *a.* unchaste, lascivious,
obscene in words.

Չաղբազործ, այ *a.* unchaste, lasciv-
ious, obscene; luxurious, dissolute.

Չաղբազործեմ, եցի *va.* to be lewd,
dissolute.

Չաղբազործութիւն *s.* lewdness, turpi-
tude in actions.

Չաղբադէմ *a.* nasty-looking, ugly.

Չաղբաթորմի *a.* nasty, ugly, impure.

Չաղբալի, — լից *S.* Չաղիւր.

Չաղբալուր *a.* that wounds chaste
ears, obscene.

Չաղբախօս *S.* Չաղբաբան.

Չաղբահոտ, etc. *S.* Գարշահոտ, etc.

Չաղբաձայն *a.* having a bad voice;
of perverse doctrine.

Չաղբանամ, այցայ *vn.* to loathe, to
nauseate; *S.* Աղտեղանամ.

Չաղբասէր *S.* Չաղբազործ.

Չաղբատես, — տեսալի, — տեսիւ *a.* nasty-
looking, ugly, deformed, unpleasant
to the sight.

Չաղբացուցանեմ, ուցի *va.* to disfi-
gure, to make ugly or dirty, to soil.

Չաղբիմ *S.* Չաղբանամ.

Չաղբոտի, աւոյ, տեայ *a.* dirty,
ugly, impure; *s.* idol.

Չաղբութիւն *s.* ugliness, filth, act of
growing ugly; deformity, uncleanness;
impurity, dirtiness, nastiness, foulness,
lewdness.

Չածած *a.* small, mean.

Չականեմ, եցի *va.* to look, to cast
eyes on some thing.

Չակամիմ, եցայ *vn.* to be extremely
fond, to become excessively affection-
ate, to love with too much passion,
to bend one's whole soul to; to get
furious; — ի խաղս, ի զբօսանս, to give
one's self up to gambling, to pernicious
amusement; — զհետ գեղարուեստից,
to be devotedly fond of the fine arts.

Չահանդէլ *a.* dreadful, ghastly,
frightful.

Չահանդիմ *S.* Երկնչիմ.

Չահի հարկանիմ, հարայ *vn.* to dread,
to fear much; *S.* Ահ.

Չահովիմ, եցայ *vn.* to be suitable.

Չաղիւր աւուում *vn.* to grow weak.

Չաղփաղփուն *a.* inconstant, unstable, not solid, slippery.

Չաղփումն *S.* Գթումն.

Չամբիկ *sf.* mare.

Չամբիկ, -բիւղ, բղից, աջ or ոջ *s.* basket; - մի, *a* - full; - զգեստուց, դործոյ, ստաղոյ, հացի, clothes-, work-, - of fruit, bread--.

Չայգոյ *ad.* till to-morrow, to-morrow morning.

Չայրազին *a.* passionate, desperate, furious, turbulent; grievous; -, -գնաբար *ad.* abruptly, turbulently, angrily.

Չայրազնեցուցանեմ, ուցի *va.* to anger, to rouse the wrath or ire, to incense, to provoke, to exasperate, to drive to extremities.

Չայրազնիմ, նեցայ *vn.* to be angry, to fire up, to feel wroth, to become incensed.

Չայրազնութիւն *S.* Չայրոյթ.

Չայրանամ, աջայ *vn.* to grow angry, to be enraged, to put one's self in a passion, to fly into a passion, to bluster, to be angry, vexed, exasperated, to lose patience, to fret, to be mad, to inveigh.

Չայրանք *s.* increase, irritation.

Չայրացեալ *a.* irritated, vexed, angry, fretful; furious, outrageous, mad.

Չայրացկոտ, աջ *a.* hasty, passionate, fiery, wrathful.

Չայրացութիւն, -ցուկք, -ցումն *s.* anger, indignation; passion.

Չայրացուցանեմ, ուցի *va.* to irritate, to put in a passion, to enrage, to anger, to make angry, to fret, to vex, to nettle, to affront, to provoke.

Չայրոյթ *s.* flight, gust of passion, anger, wrath, spite, vexation, indignation, fury, rage, revolt; առ -, in despite of.

Չայրուկք, -ումն, -ուցք *S.* Չայրոյթ.

Չանազան, ից *a.* diverse, different, various, distinct.

Չանազանակ *S.* Չանազան, -ութիւն.

Չանազանեալ *a.* variegated.

Չանազանեմ, եցի *va.* to distinguish, to diversify, to discern, to vary.

Չանազանիմ, եցայ *vn.* to signalize one's self (by), to excel, to surpass.

Չանազանութիւն, -նումն *s.* distinction; difference; diversity, variety.

Չանալութ *S.* Ընձուղտ.

Չանակ *s.* piece, bit.

Չանապ *s. ast.* dragon's tail.

Չանգակ, աջ *s.* bell; clock bell; hand bell, small bell hung on the neck of cattle; - էլէքտրական, electric chimes; - բուսոց, bell-glass; - կանթեղի, lamp-glass, glass-globe, glass-shade; դանդին -ի, stroke of a bell; ձուլիչ - աջ, bell-founder; չուան -ի, bell-rope, bell-pull; - հարկանեւ, to ring the bell; - վանն ննջեցելոց, to toll for the dead; հնչէին -ք սառսարադի, the bells were ringing for church. [of a bell.

Չանգակագանչ *a. ad.* at the ringing

Չանգակածաղիկ *s. bot.* bell-flower.

Չանգակահար *a. s.* bell ringer, ringer.

Չանգակաձեւ *a.* bell-fashioned, bell shaped.

Չանգականի *s. pl.* the bells.

Չանգակատուն *s.* steeple, bell-tower, belfry; էլանել -ի -, to go up on the -.

Չանգակեմ, եցի *vn.* to adorn with little horse-bells.

Չանգակիկ *s.* little bell, hand-bell; *bot.* hare-bell, blue-bell.

Չանգանեմ, դի, Չանգեմ, եցի *va.* to knead, to bake; to adhere; to mix mortar; to mix; - իւղով, to butter.

Չանգիկ *s.* uvula, epiglottis; *chem.* receiver.

Չանգիտակ *S.* Չանգիտող.

Չանգիտանամ *S.* Չանգիտեմ.

Չանգիտանք *s.* fear, dread, apprehension, fright, dismay.

Չանգիտեմ, եցի *vn.* to fear, to be afraid of, to dread; to doubt.

Չանգիտեցուցանեմ, ուցի *va.* to make afraid, to frighten, to terrify, to dismay.

Չանգիտութիւն, -ումն *S.* Չանգիտանք.

Չանգիտող *a.* timid, fearful, afraid.

Չանգուած, ոյ *s.* dough, leaven; mole; mass, mixture; amalgam.

Չանգուածիկ *s.* particle.

Չանդիկ, դկաց *s. a.* follower of Zoroaster; manichean; - աղանդ, manicheism.

Չանխլաբար *S.* Չանխուլ *ad.*

Չանխլանամ, աջայ *vn.* to hide one's self, to steal away, to retire; to be ignorant of.

Չանխլանք *S.* Չանխլութիւն.

Չանխլացուցանեմ, ուցի *va.* to hide, to conceal.

Չանխլութիւն *s.* state of a thing hidden, secret, concealment, hiding.

Չանխուլ *a.* hidden, secret; *ad.* secretly, clandestinely, by stealth, incognito, without being known; *s.* hiding-

place, lurking-place; - *խեղճ սուրճել*, to creep, to slip, to steal stealthily.

Չանկ S. *Չանգակ*.

Չանկասկան, *այ* s. stocking, hose.

Չանկիկ s. uvula.

Չանց s. passage, transition; - *անել*, to pass, to omit, to skip, to leave, to neglect, to fail; - *լինել*, to be wanting, to fail; - *անուշ*, to flee, to run away.

Չանցանեմ, *զանցի* *տո*. to pass; to surpass, to surmount, to excel; to go beyond, to exceed; to escape, to leap; to be wanting, to fail; S. *Անցանեմ*; - *զհասակաւ*, *ծերութեամբ*, to grow old; - *զարամբ*, *զամուսնութեմբ*, to be unfaithful to the husband's or marriage bed.

Չանցառու, *այ* a. negligent, careless; indolent, sluggish.

Չանցառութիւն s. omission, negligence, carelessness.

Չանցումն S. *Օրինազանցութիւն*.

Չանցուցանեմ, *ույի* *տա*. to pass, to surpass; to go beyond; to cause to fail or be wanting, to make to sin; *անցուցանել* -, to excel, to exceed.

Չաչացու, *այ* s. blind, sightless, eyeless.

Չառածանեմ or *ծիմ*, *ծի*, *Չառածանիմ*, or *ծիմ*, *ծայ տա*. to avert, to scatter, to distract; to render useless; to mislead, to deceive; to pervert; *ի տխուր խորհուրդս* -, to have the spleen or blue-devils; *յախոս իւր* -, to give a loose to one's passions; *զանձամբ* -, to come to one's self again, to recover one's self.

Չառածանք, *Չառածումն* s. wandering, error, bad conduct, perversion, perversity.

Չառածեալ a. averted, scattered.

Չառամ, *այ* a. decrepit, broken down, crazy. [or extremely old.

Չառամանամ, *այսպիսի տո*. to be decrepit

Չառամացեալ, *Չառամեալ* S. *Չառամ*.

Չառամութիւն s. decrepitude, decrepit age.

Չառանցանք s. delirium, raving, frenzy, dotage, madness, fanaticism, rage. [changed, past.

Չառանցեալ a. delirious, fanatic;

Չառանցեմ, *եցի տո*. to go astray; to dote, to rave, to muse.

Չառանցութիւն S. *Չառանցանք*.

Չառանցուցանեմ, *ույի տա*. to turn aside, to mislead, to deceive; to make to rave.

Չառաջաւոր a. precedent; first, chief; before, present.

Չառաջաւորութիւն s. proposal; *հաց - թեան*, show-bread. [sence of.

Չառաջեալ, *ըտք* *ad*. before, in presence of.

Չառաջեմ S. *Յառաջեմ*.

Չառաջին a. first, chief, principal; - *ն* or - *սն* *ad*. first, at first, at first sight; originally.

Չառ ի թափ, *ի* a. inclining, that bends, that goes stooping; s. slope, declivity, brow, side of a hill.

Չառիկ s. arsenic; *tinsel; - *կարմրագոյն*, realgar, red arsenic, orpiment; - *սպիտակագոյն*, orpiment.

Չառիկակ s. arsenite. [senical.

Չառիկական, - *կոյն* a. arsenic, ar-

Չառիկաւ s. arsenate. [ի թափ.

Չառ ի կող, *Չառ ի կողեալ* S. *Չառ*

Չառիկուկ s. arseniuret.

Չառ ի հեռ a. flat, level.

Չառինա s. orpiment.

Չառ ի վայր, *ից* s. down-hill, slope, declivity, descent, brow, hill; a. sloping, inclining, down-hill.

Չառ ի վեր, *ի* s. steepness, acclivity, up-hill, ascent, steep mountain; hillock, rising ground; a. steep, hilly, up-hill.

Չառ ի վերակ s. knoll, little hill, ascent or acclivity.

Չառնաւուխտ, *ի* s. satin; brocade.

Չառքաշ, *Առքաշ* s. trailing gown, tail coat.

Չառ a. isolated, separate; *ad*. apart, aside; *pr*. except; - *ի* -, different, various; *ad*. diversely. [disjoined.

Չատական a. disjunctive; separate,

Չատանամ, *այսպիսի տո*. to be separated, disjoined.

Չատանեմ, *զատի*, *Չատեմ*, *եցի տա*. to separate, to divide, to distract, to scatter, to disjoin, to detach, to dry up, to disunite, to take to pieces, to disentangle, to pick.

Չատանիմ, *տայ*, *Չատիմ տո*. to separate; to retire.

Չատիկ, *ակի* s. Easter; - *Հրէից*, the Passover; *գառն զատիկ*, paschal lamb; *ի թուին զատիկ*, - eve.

Չատկածաղիկ s. *bot*. Easter-daisy.

Չատկական a. paschal; *ընդունել զհաղորդութիւն*, to receive the Sacrament at Easter.

Չատկաշաբաթ, *ու* s. holy-week, Passion-week.

Չառնում, զատայ *vn.* to part, to retire. [distinction.

Չատութիւն, Չատումն *s.* separation,

Չատուցանեմ, ուցի *va.* to separate; to divide; to distinguish, to discern: to consecrate, to offer.

Չատուցեալ *a.* insulated, separate: offered: excommunicated; *s.* offering: excommunication; -ք, suburb, farm.

Չատուցումն *s.* insulation.

Չատչիմ, տեայ *S.* Չառնում.

Չարամուր *a.* violent; dense, thick; *s.* impetuosity; density.

Չարգանամ, ացայ *vn.* to grow, to increase, to improve, to profit; -ի մաստուլթեամբ եւ հասակաւ, to increase in wisdom and stature.

Չարգանք *s.* bombast, pompous nonsense.

Չարգացումն *s.* profit, progress.

Չարգացուցանեմ, ուցի *va.* to increase, to promote.

Չարգուն *a.* adult, of age.

Չարդ, ուց *s.* ornament, finery, embellishment, preparation, furniture, clothes, fringe, decoration; dress, toilette; attire; - or -ք երկնից, the stars; առնուլ զ-զանձամբ, - առնուլ, to adorn one's self; ի զէն եւ ի - վառիլ, to arm one's self, to fly to arms.

Չարդագեղ *a.* embellished, adorned, beautified.

Չարդագիր *s.* ornamentor, ornamentist: ornamental letter.

Չարդագրութիւն *s.* ornamenting, ornamentation.

Չարդախօս *a.* who speaks with politeness or embellishments; bragger.

Չարդակից *a.* uniform in ornaments.

Չարդանկար, Չարդանք *s.* ornament.

Չարդասէր *a.* that loves ornaments, that decks him or herself; dandy, coxcomb, coquettish.

Չարդասիրութիւն *s.* love of dress; affectation in dress; coquettishness, coquetry.

Չարդար, Չարդարանք *S.* Չարդ, Պաճուճանք.

Չարդարեմ, եցի *va.* to adorn, to deck, to embellish, to fashion, to enrich, to furnish, to decorate; to enliven, to enamel, to trim, to polish, to set off, to stuff; - զգլուխն, to dress or tire the head; - իմ *vn.* to adorn or bedeck one's self; յարեալ զարդարեցաւ զարդու իւրով ըստ զարդու կանանց, she

arose and arrayed herself in all her woman's attire; - փեարովք սիրամարդի, to deck one's self in borrowed feathers.

Չարդարեցուցանեմ *S.* Չարդարեմ.

Չարդարիչ *s.* decorator; *a.* adorning.

Չարդարկոտ *S.* Չարդասէր.

Չարդարուած, ոց *s.* ornament.

Չարդարուն *a.* ornamented, polished, spruce, smart. [rich.

Չարդափայլ *a.* splendid, magnificent,

Չարդափայլեմ, իմ *una.* to adorn pompously; to be richly embellished, to be splendid.

Չարդեր, երբ *s. pl.* ornaments.

Չարդի, Չարդիս *a.* recent, new; *S.* Արդի; -ս *ad.* at present, presently, now.

Չարդուն *S.* Չարդարուն.

Չարթիմ *S.* Չարթնում.

Չարթխում *a.* awakened after a debauch, drowsy, heavy; *turk.* մահմուր.

Չարթնական *S.* Արթնական.

Չարթնանամ *S.* Արթնանամ.

Չարթնում, թեայ *vn.* to awake, to rise; to be sensible of; - յանկարծ ի քնոյ, - ընդոստ, to wake up with a start; to start out of one's sleep.

Չարթումն *s.* awaking, waking; ի զարթման հարկանիլ, լինել, to wake up, to sit up; ի զարթմնի *ad.* wakefully.

Չարթուն *S.* Արթուն.

Չարթուցանեմ, ուցի *va.* to awake, to raise; to move, to incite, to reanimate, to sharpen, to revive; - յանկարծ (ի քնոյ), to startle out of one's sleep; - զաչս ուրուք, to open one's eyes; to comprehend, to become aware of; - զախորժակ, to make one's mouth water; *S.* Ախորժակ.

*Չարթուցիկ *s.* time of awaking, alarm-clock or watch, alarum.

Չարթուցիչ *s.* *S.* Չարթուցիկ; *a.* awakening, who awakens or arouses; who excites or animates.

Չարթուցումն *s.* the awaking.

Չարթչիմ *S.* Չարթնում.

Չարի, աց *s.* impulse, motive: pulse, basilic vein; *mus.* time; - բաշկի, pulsation, beating of the pulse; *S.* Երակ, Չարիուած.

Չարիած *S.* Չարիուած.

Չարիանեմ, կի *va.* to beat down, to beat, strike, to knock, to thump; - զգեալն, to beat down, to throw on the ground, to strike down; - զգլուխն

շարմով, to strike one's head against the wall; = որդամբք, to breed worms (in the members).

Չարկանիմ, կայ տ. to hit, to strike; - զգետնի Տ. Գետնին; - նաւուն ի վէմն, to collide, to strike against a rock.

Չարկուած, Չարկումն s. percussion, striking, friction, knock, shock, conflict, blow.

Չարկուցանեմ Տ. Չարկանեմ.

Չարհուրադին a. astonishing; frightful, horrible.

Չարհուրական a. dreadful; timid.

Չարհուրանք s. pl. horror, terror, fright, fear, agony, trouble; ի զարհուրանաց գիշերոյ, because of fear in the night.

Չարհուրելի a. hideous, dreadful, formidable; horrible, execrable.

Չարհուրեմ, եցի, Չարհուրեցուցանեմ, ուցի va. to astonish, to frighten, to intimidate, to afflict, to terrify, to shake, to scare, to fright away.

Չարհուրեցուցիչ Տ. Չարհուրելի.

Չարհուրիմ, եցայ տ. to be frightened, terrified, to dread, to be much afraid, to tremble, to be alarmed; to be confounded.

Չարհուրումն Տ. Չարհուրանք; լինել ի զարհուրման Տ. Չարհուրիմ; - ածել, Տ. Չարհուրեցուցանել.

Չարմ, ից s. family, house, blood, race, stock, line; nation.

Չարմանագեղ a. charming, very fine, genteel.

Չարմանագործ, այ a. charming, admirable; wonder-working; -ք, s. miracles, wonders, prodigies.

Չարմանագործեմ, եցի va. to do admirably; to perform miracles or wonders.

Չարմանագործութիւն s. wonderful action; miracle.

Չարմանագրեմ, եցի va. to write admirably, or wonders.

Չարմանազան, -զանեալ a. in several admirable ways, very admirable, wonderful, surprising, excellent.

Չարմանազանութիւն s. variety or admirable beauty, magnificence.

Չարմանալի a. admirable, astonishing, surprising, miraculous, wonderful, bewitching, incredible, extraordinary, excellent; -ք s. wonder; miracle; admiration; -ք առնուլ զոր, to be astonished.

Չարմանակերտ a. admirably made, magnificent, charming.

Չարմանահրաշ, -սքանչ a. wonderful, surprising.

Չարմանամ, աջայ տ. to admire, to wonder, to be astonished; to be enraptured.

Չարմանաւոր Տ. Չարմանալի.

Չարմանուհի af. charming, admirable, excellent.

Չարմանք Տ. Չարմացումն; wonder, miracle; Տ. Չարմ; զարմանալ -ս, -ս առնել or համարել, ընդ -ս դալ, to be astonished or amazed, to be struck with admiration, to wonder, to marvel; ի -ս ածել, կրթել, կացուցանել, to astonish, to amaze; ի -ս ըմբռնել, to strike with amazement; որպիսի՜ -կալան զիս մինչ... , what was my surprise when...; - կալան զամենեւին, they were all amazed; զինչ - իցեն, what is there astonishing in that? - են, it is wonderful, strange, surprising; չեն ինչ - , ոչինչ են - , there is nothing wonderful in that; no wonder, no marvel.

Չարմացական a. of admiration; - նշան ('), a note of - (!).

Չարմացումն s. admiration, astonishment, surprise; enchantment, stupefaction, stupor; ecstasy; wonder; ի զարմացման լինել, to be wrapped in wonder; ի - դալ, to be in raptures; - էառ զիս, I was struck with wonder, I was surprised; զարմացաւ Իսահակ - մեծ յոյժ, Isaac wondered exceedingly; զարմացայ տեսեալ զնա - մեծ, I wondered with great admiration.

Չարմացուցանեմ, ուցի va. to astonish, to surprise, to be seized with admiration. [ing.]

Չարմացուցիչ a. surprising, astonishing.

Չարտուղեցուցանեմ, ուցի va. to mislead, to lead astray, to turn, to take a person out of his way.

Չարտուղի a. misled, led astray; anomalous, heteroclitical; - գնալ, ընթանալ, անկանիլ Տ. Չարտուղիմ; - հանել, to seduce, to pervert.

Չարտուղիմ, եցայ տ. to be led astray, to lose one's way, to deviate, to turn aside; to lose one's self.

Չարտուղումն s. going astray, wandering, deviation, digression; ast. anomaly; - աստեղաց, aberration.

Չարօշ, ի s. bot. germander.

Զաւակ, *այ* *s.* child, son, blood, infant; descendants, descent, generation, posterity. [forth children.

Զաւակագործեմ, *եցի* *va.* to bring

Զաւակասերութիւն *s.* act of propagating, generation, production. [dren.

Զաւակասէր *a.* that loves his child-

Զաւեշտ, *ից* *s.* joke, jest; farce.

Զաւեշտարար *S.* Կատակերգու.

Զաւշան *S.* Ճշ.

Զափրան *s.* saffron; *S.* Քրքում.

Զբաղական *a.* occupied, busy.

Զբաղանք *s.* intrigue, affair, traffic; occupation; evagation, distraction; motion; care.

Զբաղասէր *a.* intriguing, that meddles with many intrigues; fond of play or trifles (child).

Զբաղեմ, *եցի*, **Զբաղեցուցանեմ**, *ուցի* *va.* to intrigue; to occupy, to amuse; to distract, to busy.

Զբաղեմ, *եցայ*, **Զբաղեում**, *դեցայ* *vn.* to be occupied or busy, employed in doing something; to intrigue, to be embarrassed, to meddle; to be distracted or agitated.

Զբաղկոտ, **Զբաղոտ** *a.* very occupied, busy, engaged.

Զբաղութիւն, **Զբաղումն** *s.* occupation; distraction.

Զբօսանամ, *ացայ*, **Զբօսանիմ**, *սաց* *S.* **Զբօսեում**; to take some relaxation, to unbend one's mind.

Զբօսանք *s.* diversion, relaxation, refreshment, recreation, pastime, sport, amusement, toy; occupation, distraction, care; pleasure; trouble, agitation, flutter of spirit; water, torrent, the ebb and flow; - **ծովու**, waves, fluctuation, storm; - **ջրոց**, watering places, well watered pleasure-grounds or gardens, lake scenery; - **բարձանց**, irrigated uplands; - **հովտաց**, pleasant valleys; - **աչաց**, proud or haughty glance.

Զբօսասէր *a.* that loves amusement or pleasures. [or pleasure.

Զբօսասիրութիւն *s.* love of diversions

Զբօսացուցանեմ, **Զբօսեցուցանեմ** *S.* **Զբօսուցանեմ**.

Զբօսեում, **զբօսայ** *vn.* to divert one's self, to make merry, to relax one's self, to unbend one's mind, to take some diversion, to recreate one's self; to play, to amuse one's self; to refresh one's self; - (**մտաց յաղօթս**), to be dissipated, to get heedless.

Զբօսումն *s.* diversion, sport, pastime.

Զբօսուցանեմ, *ուցի* *va.* to divert, to recreate, to make joyful, to relax.

Զբօսեցուցիչ, **Զբօսուցիկ**, **Զբօսուցիչ** *a.* entertaining, amusing, diverting.

Զգալասէս *ad.* sensibly; sensually; materially; openly.

Զգալի *a.* sensible, perceptible, palpable; - **բ**, the senses; intellectual faculties; **ընդ -ս պշնուլ**, to abandon one's self to passions; - *ad.* really, truly.

Զգածիմ, **ծայ**, **Զգածնում**, **ծայ** *vn.* to be infected; to fly into a passion: to clothe, or to dress one's self.

Զգածումն *s.* infection; sensibility: act of dressing.

Զգամ, *այի* *vn.* to feel, to be sensible of, to hear, to have a glimpse of, to learn, to know; to scent; - **յառաջագոյն**, to foresee; **անձին -**, - **խեղաց**, **մտաց**, to come to one's senses, to recover one's wits. [ly.

Զգայաբար *ad.* sensibly; intellectual-

Զգայազիրի *a.* that has lost all sensation or sentiment, insensible.

Զգայական *a.* sensitive; sensible; sensual; discreet, vigilant; - **բ**, the sensible things; the beasts, brutes; the senses.

Զգայականութիւն *s.* sensuality; sensation; sensibility. [te.

Զգայակից լինիմ *vn.* to compassiona-

Զգայասէս *ad.* sensibly.

Զգայասէր *a.* sensual, carnal.

Զգայասիրութիւն *s.* sensuality.

Զգայարան, *այ* *s.* the five senses or wits, senses, sensorium, seat of sense; *a.* sensible; - **երկադիտակ** or **հայեւեաց**, the eyes; - **հանճարոյ**, **մտաց**, **խմաստից**, intellect, mind, understanding; - **սրտի**, the heart. [intellective.

Զգայաւոր *a.* sensible; rational,

Զգային *a.* sensitive; sensible.

Զգայութիւն *s.* sensation; sense; reason, understanding; **ի - դալ**, to recover, to recover one's senses; **ընդ -թեամբ անկանել**, to come under the senses; to stand to reason; - **առնել**, **առնուլ**, **բերելի** -, to inform, to advise; - **առնուլ**, **ի -թեան լինել**, to perceive, to be sensible of; - **բ**, the senses.

Զգայուն *a.* sensitive, that has the faculty of feeling; lively, brisk; witty, intelligent, judicious; - **բ**, the senses.

Զգայունական *a.* sensual, carnal.

Չգայռ, *ից* *s.* belch, eructation, rising (of the stomach).

Չգայռեմ, *եցի*, **Չգայռիմ**, *եցայ* *vn.* to eruct, to belch; to vomit, to throw up; to blow, to fetch one's breath; - or **զգառիմ** *ազտեղութեամբ* *սղծութեան*, to soil, to dirty, to daub one's self, to cast one's self in the mire.

Չգայռութիւն, **Չգայռումն** *s.* belch, eructation; vomiting; eruption; - **արձակել**, to eruct, to belch.

Չգասա, *ից* *a.* vigilant, discreet; clever, alert; sober, moderate; wise, prudent; honest; - **տանել**, to warn, to admonish; to apprise of, to give notice; - **լինել**, to perceive.

Չգաստանամ, *ացայ* *vn.* to awake, to come to one's senses; to repent, to reflect; to restrain one's self; to correct, to disabuse, to undeceive one's self, to recover one's wits.

Չգաստասէր *a.* sober, honest, moderate; philosopher.

Չգաստասիրութիւն *s.* sobriety; philosophy.

Չգաստացուցանեմ, *ուցի* *va.* to awake, to lead back, to recall, to correct, to undeceive, to disabuse, to put out of conceit, to teach wisdom.

Չգաստութիւն *s.* recovery of senses, return to sense, amendment; wisdom, prudence; sobriety, chastity; watchfulness, watching; - **թեամբ** *ad.* soberly; - **ի կերակուրս**, abstemiousness; - **մըտաց**, readiness of wit, presence of mind; **դառնալ**, **դալ** *ի* -, to recover one's self, or one's wits, to come to one's self again; to be cured (of), weaned (from); **ածել** *ի* - *S.* **Չգաստացուցանեմ**.

Չգաստուն, *անոց* *S.* **Չգաստ**. [vice.

Չգացումն *s.* sensation, feeling; ad-

Չգացուցանեմ, *ուցի* *va.* to warn, to advise, to notify, to instruct, to inform, to announce.

Չգենի *a.* wearable.

Չգենիք *s. pl.* clothes, garments.

Չգենում, *գեցայ* *vn.* to clothe, to dress one's self, to put on one's back, to put on, to wear, to put on clothes; - **հանդերձ սգոյ**, to put on mourning; - **հանդերձս ուրախութեան**, to put on garments of gladness; **մի զգեցցի այր զգեստ կանացի**, man shall not put on the garments of woman; **բարւոյ զգենու**, he dresses

well, with taste; **մարմին** -, to incarnate, to take on himself human nature; - **զարդարութիւն**, to clothe one's self with justice; to do good works; **փառս եւ սլաակ** -, to clothe one's self with glory and honour; **զօրութիւն** -, to clothe one's self with strength, to gather strength; - **զսլաակեր ուրուք**, to assume the appearance of another person, to resemble.

Չգեռ հանեմ, **Չգեռեմ** *S.* **Չգայռեմ**.

Չգեստ, *ուց*, *ից* *s.* dress, robe, garment, clothes; - **յօրինել ումէք**, to dress, to make a dress for one; - **ամենօրեայ**, every day clothes; - **հարսանեաց**, wedding garb; - **այրութեան**, widow's weeds; **սեաւ -ք**, dress coat; **պաշտօնական** -, regimentals; **հասարակաց -ուք**, in plain or private clothes; - **աւազանին**, baptismal grace; **ծառայական** -, towel, napkin; - **ոտին**, boot, shoe; **մերկ** *ի* - *ուց*, undressed, disrobed, naked; **դարան -ուց**, clothes-press; *S.* **Հանդերձ**, **Չեւ**, **Պատմութեան**, **Աբեմ**, etc. [manteau.

Չգեստակալ, *ի* *s.* clothes-peg; port-

Չգեստասպարոյր *a.* clothed, dressed; as a dress, that serves to clothe one's self with; surrounded, covered with a dress.

Չգեստառութիւն *S.* **Աբեմառութիւն**.

Չգեստասէր, *սիրաց* *a.* loving to array one's self in finery.

Չեստասիրութիւն *s.* love of fine clothes, of dressing showily, dandyism.

Չգեստաւորեմ, *եցի*, **Չգեստաւորեցուցանեմ** *S.* **Չգեցուցանեմ**.

Չգեստաւորիմ, *րեցայ* *S.* **Չգենում**.

Չգեսակ *s.* bad dress; little coat, small garment.

Չգեանեմ, *եցի* *va.* to fling down, to throw on the ground, to beat down, to overturn; **զգեանեաց զնա դէւն** *ի միջն անդ*, the devil had thrown him in the midst.

Չգեցութիւն, **Չգեցումն** *s.* dressing or robing one's self; **մարմնոյ զգեցմամբ**, clothing himself in flesh.

Չգեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to clothe, to dress, to put a dress on any one; to furnish with clothes, to adorn; **էթէ զխոտն** *ի վայրի Աստուած այնպէս զգեցուցանէ*, if God so clothe the grass of the field.

Չգեցուցիչ *a.* that robes or dresses.

Չգլխեմ *գլխուով* *vn.* to inebriate, to

get tipsy; to fly to the head as wine does.

Զգնամ, *այցի vn.* to walk, to take a walk, a turn, to walk out; - **ի վերայ տանեաց**, **ի բուրաստանի**, to walk upon the roofs, in the garden; - **ընդ եզր ծովուն**, to wander along the sea shore.

Զգոյշ, **զգուշից** *a.* sly, circumspect, considerate, guarded, wary; sure, safe, secure; - **լինել**, **կալ** *S.* **Զգուշանամ**; **ի զգուշի առնել** *S.* **Զգուշացուցանեմ**; - **վայր**, place of safety.

Զգուշաբար *ad.* silly, cautiously, prudently.

Զգուշագոյն *a.* very or more circumspect, very strict, rigorous; more sure; - **առնիցէք զորդին Իսրայէլի ի սրժութեանց նոցա**, you shall cause the children of Israel to avoid their uncleanness.

Զգուշալի *a.* hurtful, to be abstained from or avoided; important, imposing, considerable; cautious, circumspect; certain, secure, sure.

Զգուշակ *a.* that renders cautious; that announces, warns.

Զգուշական *a.* hurtful; to be avoided; *S.* **Զգուշաւոր**; sober, moderate; - **կենցաղ**, **կեանք**, ascetic life.

Զգուշահայեաց *a.* cautious, circumspect; smart, open-eyed.

Զգուշանամ, *այցայ vn.* to take care, to provide one's self, to watch, to superintend, to look after, to be cautious, to defend one's self, to mistrust; to evade, to fly, to keep, to stand out of the way; to manage with economy; to abate, to secure one's self, to observe, to parry, to consider, to reserve to one's self, to act up to one's dignity, to retain; - **անձին**, to take care of one's self, to be on one's guard; - **յաւաջ**, to await the future; - **սկսեալ**, - **ի կերակոց**, to fast; to diet; - **զոստ ուրուք ի փայտի**, to put in irons, to lay by the heels; - **ի կառաց**, to get out of the way.

Զգուշանք *S.* **Զգուշութիւն**.

Զգուշասկիւ *S.* **Զգուշաբար**.

Զգուշացող *a.* cautious, wary, circumspect, prudent; *ոչ* -, inconsiderate, unwary, negligent.

Զգուշացուցանեմ, *ուցի va.* to precaution; to forewarn, to preserve; - **զբերան իւր**, to guard one's tongue, to keep the tongue between the teeth.

Զգուշացուցիչ *a.* preservative.

Զգուշաւոր, *այց a.* provident, circumspect, considerate; exact, just, punctual, scrupulous; sly, politic; sober, moderate; wary, mature.

Զգուշեալ *ad.* with circumspection, sily; strictly, punctually.

Զգուշողական *a.* that conserves or keeps in safe custody.

Զգուշութիւն *s.* sliness, precaution, circumspection, consideration, guard, watch, attention, measure, constraint, preservation, management, heed, admonition, defence; discretion; exactitude, accuracy, punctuality; foresight; reserve; diet; sobriety; **դնել ի -[թէ]**, to heed, to assure; **դնել ծովու** -, to set a bar to the sea, to put a dyke; - **տալ**, to prohibit, to forbid; - **ի կերակոց**, diet, regime; **յաւաջատես** -, foresight; - **եղեալ նմա՛ զոր նայն խոկայր**, he having divined his thoughts; - **[թեամբ** *ad.* *S.* **Զգուշաբար**.

Զգրգռեմ, **եցի va.** to provoke, to incite, to excite, to irritate, to incense.

Զգրգռիմ, **եցայ vn.** to grow angry, to become incensed, provoked, exasperated, to chafe at.

Զգօն, **ից a.** wise, learned, skilful; sober, discreet, prudent; tame, familiar, gentle.

Զգօնաբարոյ, **Զգօնամիտ** *a.* good, well-behaved, peaceful, quiet, affable, courteous. [to grow familiar.

Զգօնանամ, *այցայ vn.* to become wise;

Զգօնացուցանեմ, *ուցի va.* to render wise; to tame, to subdue, to humanize.

Զգօնութիւն *s.* wisdom, maturity, good sense, good judgment; mildness, gentleness, benignity, affability; -, **Պիլք -[թէ]**, the Book of Wisdom and the Proverbs of Solomon; **սկիզբն -[թեան երկիր Տեառն]**, the fear of the Lord is the beginning of wisdom.

Զեան *s.* damage, loss, prejudice; - **առնել**, to damage, to injure.

Զելանեմ, **զելի vn.** to go out, to free one's self, to set one's self at liberty.

Զելս, etc. *S.* **Զեղի**, etc.

Զեկ *s.* advice, news.

Զեկուցանեմ, *ուցի va.* to warn, to announce, to declare, to notify, to learn, to instruct, to inform; - **կանխաւ**, to foretell.

Զեկուցիչ *a. s.* declarative; declarer; *alg. arith.* exponent, index.

Ձեկուցումն *s.* declaration, notification, warning, advice.

Ձեղանիմ, *զայ տ.* to flock together, to abound, to overabound, to flow, to inundate, to overflow, to purge, to run over, to gush out; to diffuse itself, to spread itself; to rush upon one, to assault; *S.* **Ձեղում**.

Ձեղև, *ից a.* intemperate, lewd, debauched, luxurious, dissolute, spoiled; slippery, lubricous, inconstant, voluble; frail, weak; *էք էն ճանապարհք նորա*, his ways are dissolute.

Ձեղխադործութիւն *s.* licentiousness, luxury, wantonness.

Ձեղխալից *a.* brimful, heaped up, overloaded.

Ձեղխանամ *S.* **Ձեղխիմ**.

Ձեղխանք *s. pl.* habitual debauch.

Ձեղխասէր *a.* debauched, lewd.

Ձեղխեմ, *եցի*, **Ձեղխիմ**, *էցայ տ.* to abandon one's self to luxury, excess, debauch, to be dissolute; to be intemperate, licentious, prodigal, extravagant; *ի գինեռջ*, to drink hard, to gormandize; *ըստ մոլորութեանն Բաղամու զեղխեցան զհեա վարձուց*, they ran greedily after the error of Balaam for reward.

Ձեղխութիւն, **Ձեղխումն** *s.* intemperance, orgies, debauch, luxury, excess, extravagance, extremity, depravation, lust, licentiousness.

Ձեղծ, *ից a.* dissolute, incontinent, free, wanton, debauched; spoiled; careless, neglected, indolent, sluggish; *s.* negligence, carelessness, inattention; *ad.* negligently.

Ձեղծադործ *a.* destroying, injurious; badly done, wicked. [*perverse.*]

Ձեղծամտեալ *a.* corrupted, spoiled,

Ձեղծանեմ, *ծի*, **Ձեղծեմ**, *եցի*, **Ձեղծեցումնեմ**, *ուցի տ.* to spoil, to ruin; to abuse, to deceive, to delude, to seduce, to beguile; to rob, to steal, to ravish; *զեղծեմ զդատաւորս (ընչեւք)*, to corrupt judges.

Ձեղծանիմ, *ծայ*, **Ձեղծիմ**, *ծայ* or *ծեցայ տ.* to be spoiled, ruined; to be abused, corrupted; to make a bad use of, to misuse; *ի իշխանութեամբն*, to abuse one's power.

Ձեղծմտութիւն *s.* mental aberration, madness, folly.

Ձեղծութիւն *s.* corruption, depravation, debauchery; disorder.

Ձեղծուցանելի *a.* fallacious, deceitful.

Ձեղծուցանեմ *S.* **Ձեղծանեմ**.

Ձեղուած *s.* plenty, abundance.

Ձեղում, *զի տ.* to shed, to pour out, to spill; to fill up; *ումէք, (յոք) զվարդապետութիւնն*, to preach redundantly, to be verbose; *բազում ծաղր զեղեալ հեղուլ*, to laugh immoderately; *զեղուին զնովաւ զամենայն ամբօխն*, the people crowded around him.

Ձեղում, *եղայ տ.* *S.* **Ձեղանիմ**; *ի ներութեամբ*, to be filled with joy; *ծովու*, to be at the flood; *ի փիք ի յուշոյ*, to slip one's memory, to forget; *զումամբ*, to embrace, to clasp to one's bosom; *զեղաւ սիրտ նորա*, his heart swelled with emotion, overflowed, outpoured itself.

Ձեղումն *s.* affluence, abundance, exuberance; breaking out, overflowing, defluxion; shedding, effusion; jet, eruption; *ի ներութեան*, transport, rapture; *շնորհաց*, fullness or abundance of grace; *սրտի*, overflowing, outpouring, effusion, largeness of heart; *վաակաց*, overflowing or inundation.

Ձեղուն *a.* heaped, brimful, redundant; *թաթաղուն*, *շարժուն եւ* —, pressed down, shaken together and running over.

Ձեղուցանեմ, *ուցի տ.* to heap, to overflow.

Ձեղաւիտ *a.* elliptical.

Ձեղեմ, *եցի տ.* to restrain, to re-trench, to contract; to throw into the shade, to eclipse, to darken, to obscure, to cloud; *com.* to discount, to cash.

Ձեղումն *s.* ellipsis; *com.* discount; *առնել*, to discount bills.

Ձեղջ, *զղջի s.* regret, compunction, penitence; remorse; *a.* repentant, contrite; *լինել մտաց ուրուք*, to scruple; to have qualms of conscience, to be smitten with remorse; *լինել ումէք*, *ապաշաւ անկանիլ ի միտս*, *զղջի ունիլ զոք*, *ի գալ*, *հարկանիլ*, *ի ապաշաւանաց դալ*, *ընդունել*, to repent, to afflict one's conscience; *ի ւծել*, *բերել*, to cause to repent, to reform; *որսիմի* — *կալցի զմեզ*, how we shall repent!

Ձեմեզ or *մուզ S.* **Ձետեզ**; *սահել*, to place in safety.

Չեմեղեմ *vn.* to have pity or compassion; to free from danger.

Չեն, **Չենադործութիւն** *S.* **Չոհ**, etc.

Չենածոյ, *ից* *a.* sacrificed, immolated.

Չենական *S.* **Չենի**.

Չենակար *a.* hurtful, pernicious.

Չենանիմ, **չենայ տըր**. to be sacrificed or immolated.

Չենարան, *այ* *s.* shambles, slaughterhouse; altar; the Cross, the Holy Rood.

Չենարար *S.* **Չենակար**.

Չենեղութիւն *S.* **Չոհ**.

Չենիթ *S.* **Գադաթնակէտ**.

Չենի, *լեաց* *s.* victim, that is ready to be sacrificed; immolation.

Չենում, *նի* *va.* to slaughter, to kill; to immolate, to sacrifice.

Չենումն *s.* act of slaughtering; victim, sacrifice.

Չեռալութիւն *s.* tossing, tide, ebb and flow.

Չեռամ, *այի* or *այայ* *vn.* to creep; to swarm; to crawl; - *եռալ*, to burn, to be fervid; - *ցանկութեամբ*, to burn with concupiscence; *յամենայն զեռնոց որ զեռայցեն ի վերայ երկրի*, from all creeping things that creep upon the earth.

Չեռնական *a.* creeping.

Չեռնում *vn.* to boil, to bubble up; to be inflamed, to be on fire.

Չեռումն *s.* crawling, creeping.

Չեռուն, *ունոց* *s.* reptile, creeping animal; aquatic insects; *a.* creeping, crawling.

Չեսուբէս *s.* arabian wolf, hyena.

Չետեղ *s.* place, spot; *a.* placed, arranged; assured, firm; - *տանուլ*, to place one's self, to put one's self, to stop, to stand still, to halt.

Չետեղանամ, *այայ* *vn.* to be placed, established.

Չետեղեմ, *եցի*, **Չետեղեցուցանեմ**, *ուցի* *va.* to place, to deposit, to put, to establish, to dispose, to plant, to install, to procure a situation or place for.

Չետեղիմ, *զեցայ* *vn.* to place one's self, to install or settle or establish one's self; to find a situation, to obtain or find a place.

Չետեղում, **Չետեղութիւն**, **Չետեղումն** *s.* placing, settlement, installation; disposition, arrangement, ordering.

Չետլաղեղ տանում *S.* **Արշաւեմ**.

Չերդ *S.* **Չերթ**.

Չերեամ *ad.* triennially, three years.

Չերթ *pr.* as, the same as, as well as, like.

Չերծ *a.* exempt, frank, free; safe, sure; *s.* deliverance, safety; - *տանել*, *S.* **Չերծանեմ**; - *կալ*, *լինել*, to be secure from, sheltered from, exempt from; - *կացուցանել*, to shelter, to secure, to screen; to exempt, to free, to dispense from.

Չերծանեմ, *ծի* *va.* to take away, to carry off; to detach; to strip, to despoil, to rob.

Չերծանիմ, *ծայ*, **Չերծիմ**, **Չերծնում** *vn.* to be freed, delivered, to escape, to make one's escape, to disengage one's self, to save one's self, to run away, to detach one's self; to slip off, to slide away; - *յառողջութիւն*, to be cured; - *ի խաւարէ ի լոյս*, to pass from darkness to light; - *յամուանոյ*, to be widowed, deprived of one's husband.

Չերծում, *ծի* *va.* to dispossess, to strip, to carry away; to snatch, to deprave, to ravish, to pull off; - *vn.* to free one's self, to get rid of, to have recourse to, to escape to, to take refuge.

Չերծումն *s.* deliverance, liberation, freedom; stripping off, spoiling, divesting; - *եղից*, decease, death.

Չերծուցանեմ, *ցի* *va.* to deliver, to free, to save, to undo, to disengage, to liberate, to preserve, to get out; - *ի մահու պարտեաց*, to reprieve from capital punishment, from death.

Չերծուցիչ *a.* *s.* deliverer, rescuer.

***Չեւայ** *s.* square; - *երկաթի*, iron knee.

Չեւ *s.* Jupiter; *S.* **Արամաղդ**.

Չեփիւռ, **Չեփիւռոս**, *ից* *s.* zephyr; *քաղցրաշունչ* -, the gentle -s; *զովարար* -, refreshing breeze; *S.* **Էրան**.

Չզուանք *s.* *pl.* oppression, vexation, vexatious measures; nausea, disgust, aversion, loathing, rising of the stomach; horror, detestation, abomination. [detestable, hateful.

Չզուելի *a.* disgusting, abominable,

Չզուեմ, *եցի* *va.* to disgust, to vex, to persecute, to importune; to revile, to abuse, to outrage.

Չզուիմ, *ւեցայ* *vn.* to be disgusted,

tired, to hate, to abhor, to abominate, to detest.

Ձէն, *զինուց* or *ից* *s.* arm, weapon; armament, armour, munition, harness; **հին** -*ն*, woman, female; - *եւ զարդ*, armour, arming; - *ի ձեռին*, in arms; armed, arms in the hands; *զինու զօրութեամբ*, with arms; by main strength; -*ս կրել*, to carry, to bear arms; *ի - գնալ*, *ընթանալ*, *գառնալ*, - *առնուլ*, *զգեհուլ*, *ի վեր առնուլ*, *ի վառել*, to fly to arms, to buckle on one's armour, to take up arms, to arm one's self; - *առնուլ ընդդէմ*, to bear arms against; *ի - վառել*, to put under arms; *ի բաց թողուլ զս*, to lay down one's arms; *հրաման կրելոյ ս*, license to shoot; *հրաթափ -ք* (*հրազէնք*), fire arms, guns, muskets, rifles; *հասու -ք* (*սուսեր սուին*), side arms, weapons, cutting, edge; *վառեալ ի - եւ ի զարդ*, armed from head to foot; *առաջին փերձ զինուց*, one's first passage in arms; *այր զինու*, man at arms; *ազգ կիրթ ի հրահանգս զինուց*, a nation inured to war; *ի -!* *ի -!* to arms! - *ի վեր!* - *յառաջ!* - *ի վայր!* carry, present, ground arms! *կազմ ի -!* ready! - *կալէք*, - *առէք*, - *ի ձեռս!* support arms! *սպանանել զինուք*, to put to the sword; *երանել ընդ -ս* *S.* *Ելանեմ*; *գուլ զինուց*, a truce; *սահմանք քաջաց -ն իւրեանց*, the arms of the brave decide the limits of their power.

Ձէնընկէց *a.* that abandons, throws away his arms, fugitive; - *փախստեայ գնալ*, to throw down one's arms and flee; - *լնել*, to lay down one's arms, to unarm, to surrender; - *առնել*, to unarm, to disarm.

Ձէնընկէցութիւն *s.* disarming.

Ձէնընախ *a.* splendidly armed, well mailed; - *Ժողովել*, to reunite well-armed troops or persons.

Ձմբաղ, **Ձմբիմ**, **Ձնդամ**, **Ձնդան** *S.* **Ձմբաղ**, etc.

Ձնկենում, *եցի* *va.* to throw, to thrust, to cast far from one; to drive away, to remove; - *զամօթ*, to throw off all sense of shame, to become immodest.

Ձթափ անցանեմ *S.* **Թափ անցանեմ**.

Ձի *conj.* for, because, in order that, to the end that; that; **զի** *ad.* what? what thing? why? for what reason? **զիկայ իմեւ քո**, what do you want, or

what do you want of me? **զի է զի**, what is the motive for which? why? what is it? why then? **զի է զի յարեալ եկիք այսօր**, how happens it that you are returned before sun-down? **քեզ զի փոյթ է**, what does it matter to you? **զի է որդեակ**, what do you want my son? **զի int.** how! how much! **զի անգութ ես**, how cruel you are! **զի բարի կամ զի վայելուչ**, how good and how pleasant!

Ձիարդ *ad.* how, of what sort, in what manner, according to; what? how? why? for what reason? *int.* how! how much! - *դժուարին է!* how difficult it is! -*ն*, *զ-ն* *s.* condition, quality, how, the why, the wherefore; *գիտել զ-ն ամենայնի*, to know the why and the wherefore of every thing.

Ձի արդեօք *ad.* what? how? what is it? - **Պետրոսն եղեւ**? what has happened to Peter? [pleasure.

Ձիարդուպէտ *ad.* at one's will or

Ձիգն *s.* hammer-headed shark.

Ձիլ *s. mus.* first string; treble voice, soprano.

Ձիղջ *s.* regret, grief; - *է ինձ*, I regret, I repent; - *մեծ է ինձ*, I bitterly reproach myself, I am very sorry; *S.* **Ձեղջ**.

Ձի մի, **Ձի մի երբէք** *conj.* lest, for fear that, that never.

Ձինագործ, *այ* *s.* armourer.

Ձինագործութիւն *s.* trade of making arms; arming, armament.

Ձինագադար, **Ձինագադարումն** *s.* armistice, truce; - *առնել*, to make a truce.

Ձինազարդ, **Ձինազգեստ** *a.* armed, invested, furnished with arms; - *լնել*, to arm one's self, to take, to bear arms.

Ձինազարդիմ, *եցայ* *vn.* to arm one's self, to put on arms.

Ձինազգեստ *S.* **Ձինազարդ**.

Ձինազգեստիմ *S.* **Ձինազարդիմ**.

Ձինախաղ *s.* fencer; *S.* **Ձինախաղութիւն**; - *առնել*, to fence; *ուսուցիչ -ի*, fencing-master; *մարզարան -ի*, fencing-school.

Ձինախաղութիւն *s.* fencing.

Ձինակիր, *կրաց* *s.* that carries arms; squire; soldier, swordsman; officer.

Ձինակից *a.* companion (in arms), fellow-soldier, comrade.

Ձինակրութիւն *s.* the carrying of arms, armament.

Զինակցիմ, եցայ *vn.* to fight together, to accompany in battle.

Զինակցութիւն *s.* accompanying in war; alliance.

Զինահամբարձեալ լինիմ, to arm against, to rebel. [ness.]

Զինահար *a.* struck by love, or sad-

Զինահարիմ, եցայ *vn.* to be wounded with a weapon.

Զինամարտիկ *a.* armed combatant.

Զինամարտութիւն *s.* armed warfare.

Զինանոց, աջ *s.* arsenal, magazine of arms. [S. Զինախաղ, etc.]

Զինաշարժ, ից *a.* that fences, fencer;

Զինասպառեանք *s.* sheath, scabbard.

Զինաւերտ *s.* corporal.

Զինաւաճառ, աջ *s.* armourer; - հրացանից, gunsmith; - սրազինուց, sword-cutler.

Զինատեաց *a.* avoiding, abhorring war, desiring peace at all price.

Զինարան *S.* Զինանոց.

Զինաւոր, etc. *S.* Զինուոր, etc.

Զինաքաղ *a.* gathering the arms of the fallen.

Զինեմ, եցի *va.* to arm, to provide with arms, to man, to equip; to provide with, to fortify.

Զինիմ, եցայ *vn.* to arm one's self, to take up arms, to oppose; to provide one's self with.

Զինկ, ի *s.* zinc.

Զինուոր, աջ *s.* militia-man, warrior, soldier; իբրեւզ, in a military manner; - սոսկական, private or common soldier; հետեակ -, foot-soldier; հեծեալ -, horse-soldier. [like a soldier.]

Զինուորաբար *ad.* in a military way,

Զինուորագրութիւն *s.* conscription, enlistment; ինքնակամ -, enlisting.

Զինուորական *a.* military, soldierly, soldier-like; *s.* soldier; - արուեստ, tactics.

Զինուորակից *s.* fellow-soldier; -բիմ, my comrades, my brothers in arms.

Զինուորանամ, աջայ *vn.* to be a soldier, to turn soldier.

Զինուորանոց *s.* barracks.

Զինուորապէս *ad.* in a military manner. [militant.]

Զինուորեալ եկեղեցի, the church

Զինուորեմ, եցի, Զինուորեցուցանեմ, ուցի *va.* to enlist, to maintain soldiers; to exercise in the art of war; to arm.

Զինուորիմ, եցայ *vp.* to take up arms, to fly to arms, to arm one's self; to

oppose; to take up the profession of arms; ո՞ւր երբեք զինուորիցի իւրովք թռակօք, who goeth a warfare any time at his own charges? զի դու զինուորիցիս նոքօք զգեղեցիկ զինուորութիւնն, that thou by them mightest war a good warfare.

Զինուորութիւն *s.* militia, arms, profession of war; army; armament; tactics; soldiership; մասնէլ, դրիլ ի -, to enlist; - հրեշտակաց, զուարթնոց, անմարմնոց, choir, or host of angels.

Զինչ *s. a.* who? which? what? *ad.* how? why? *pr. ad.* that, which, what; - կերիցուք, կամ - արբցուք, կամ - զգեցցուք, what ye shall eat, or what ye shall drink, what ye shall put on; - եւ իցէ, whatever, whichever; - է ինչ? what does it matter? - կամիք? what do you like? - խնդրէք? what are you seeking? - աղադաւ? why? for what cause? - օրինակ? in what manner? - ասիցեն? what will they say? - ինչ? what? - ինչ առնել էր եւ ես ոչ արարի? what is that which I ought to have done and have not done? - ասա? what? what then?

Զինչ էն, էին, էումն *s.* nature, substance, state of a thing.

Զինչուզինչ *a. s.* how? what can it be? how can it be?

Զինչպէս *a.* futile, vain, frivolous; *ad.* capriciously. [how?]

Զինչպիսի *a.* what? in what manner?

Զինչպիսկէն *ad.* capriciously, conceitedly.

Զինչսկիտութիւն *s.* caprice, whim, freak, humour, fantasy; ի կամս անձին - թեան բերիլ, to follow one's own caprice or fancy; թողուլ զոք ի կամս անձին - թեան, to leave one to his ways or caprices.

Զիջադոյն *a.* lower, sunk.

Զիջական *a.* mild, humble, condescending, complaisant.

Զիջանեմ, ջի, Զիջանիմ, ջայ *vn.* to calm one's self, to relent, to grow tranquil, to yield, to cool, to comply; to acquiesce, to listen, to condescend, to connive; to become extinct; - յառաջին զուարթութենէն, to lose one's cheerfulness; - յաղաչանս, to be moved by entreaties, to acquiesce in, to comply with, to yield to; զիջանէր տակաւ երթայր ջուրն եւ թուանայր յերկրէ, the waters returned from off the earth

continually; *էջ եւ զիջիր ի խորս եւ կրի*, yet shalt thou be brought down unto the nether parts of the earth.

Զիջութիւն, Զիջումն *s.* calmness, tranquillity; subsiding; condescension, connivance, deference; indulgence.

Զիջուցանեմ, ուցի *va.* to calm; to cool; to extinguish; - *զոք առ ի վշտաւ կցութիւն*, to soften, to render compassionate.

Զիստ, զստից *s.* thigh; haunch; - *կենդանեաց*, leg; - *կամբջի*, stern; - *նաւու*, keel of a ship.

Զիբարեմ, բիմ'vna. to raise a tumult or disturbance; - *զազանդ*, to divulge, to publish.

Զիբի *a.* destitute, deprived; - *լինել, գտանիլ*, to be -.

Զիւրովն երթալ, գնալ, to kill one's self, to put one's self to death.

Զլանամ, աջայ *va.* to deny, to retract, to refuse, to deprive, to retain.

Զլացող *a.* that denies, refuses; ungrateful.

Զլացողութիւն, Զլացութիւն, Զլացումն *s.* denial; recantation, refusal; wrong.

Զկեն *s.* medlar; medlar-tree.

Զկծանք *s. pl.* chagrin, grief, vexation, crabbedness.

Զկծեմ, եցի *va.* to embitter, to afflict, to torment; *S. Զկծիմ*.

Զկծեցուցանեմ, ուցի *va.* to displease, to vex, to trouble, to offend, to chagrin; to nettle, to sting, to peck at; *զկծեցուցից եւ ես զձեզ բանիւք*, I will sting you with my words.

Զկծեցուցիչ *a.* sharp, biting, piquant; - *բանք*, biting words, sarcasm.

Զկծիմ, եցայ *vn.* to be vexed, grieved, concerned, moved, soured, exasperated; - *գինուլ*, to intoxicate, to get drunk.

Զկծումն *S. Զկծանք*.

Զկնի *pr.* after, since; behind, back, backward; *ad.* after, since, then, afterwards, hereafter, underneath, behind, one after another, next to, subsequently; *Տրայիանոս կալաւ զինքնաւ կալութիւնն - Ներուասայ*, Trajan was emperor after Nerva; - *միմեանց, զմիմեանց կնի, մի զմիոյ կնի*, one after the other, subsequently, blow upon blow; - *երկուց ամաց*, two years ago; - *ոչ քաղում աւուրց*, some days after; - *ասպա*, at length; *զերիս ամս ամ զամի*

-, during three successive years; *եկայք - իմ*, follow me; *որ զմեր կնի ոչ չըջի*, who is not of us; *զգուռն ձգել-իւր*, to shut the door behind or after one; *մի զմիոյ կնի կցեալ*, one tied to another; linked; *եւ որ ինչ - այսորիկ, եւ որ -*, and so on, &c. etc.; - *բնու-թեանս*, suitable or according to the nature, natural, like nature; - *գալ, գնալ, երթալ, ընթանալ* -, to follow; - *պնդիլ, մտանել, լինել*, to pursue, to follow up, to hunt, to persecute; - *խոտորել*, to be allured; to be carried away; *մոլորիլ - խրատու*, to be swayed by bad advice; - *կամաց իւրոց ածել զոք*, to make the slave of one's will.

Զկնիս, զկնեաց *s.* that which follows, following, posterity, future, hereafter; *ad.* afterwards.

Զկրկտանք *S. Զգայա*.

Զհետ *pr. ad.* after, then, since; with, together; - *առաքել*, to send for; - *բերել*, to add, to subjoin; - *գալ*, to follow, to come after; to result; to depend; *գնալ, երթալ -*, - *չըջիլ*, to follow, to go after; to imitate; - *երթալ գատարկութեան*, to love idleness; - *եւանել, ընթանալ, հեծանել, մտանել, յարձակիլ, ունել, պնդիլ, վարիլ*, to run after, to pursue, to overtake, to follow, to persecute, to be at the heels, to give chase; *իւրաքանչիւր - միմեանց*, one near the other, close to; - *լինել ճանապարհաց ուրուք*, to follow tracks; *զհաց ոչ առաք - մեր*, we have brought no bread with us; *մի զմիոյ հետ*, one after the other, a little at a time, by degrees; *զոյր - ելեալ ես*, who is he whom thou pursuest?

Զհետերթանք *s. pl.* consequences; accessories.

Զհետերթութիւն *s.* the following.

Զլալ, ի *s.* cornelian cherry, cornel; cornel tree.

Զլեար, երոյ *S. Զկեն*.

Զլեական *a.* plaintive; penitent.

Զլեամ, ացի, Զլեանամ, աջայ *vn.* to repent; to be sorry, to regret, to complain, to acknowledge one's fault.

Զլեասիրտ *a.* tender, affected, plaintive, moaning. [grieved.

Զլեացեալ *a.* repentant, contrite,

Զլեացուցանեմ, ուցի *va.* to make repent, to affect, to move.

Զլըութիւն, Զլըումն *s.* compunction, repentance, contrition; penitence; ի

- գալ, ի զղջման լինել, to repent; ի - անել, to make repent.

Չանապարհայն *ad.* by way of, by the way, on the way.

Չայլահան *S.* Չայլեցուցիչ.

Չայլանամ *S.* Չայլիմ.

Չայլեցուցանեմ, ուցի *va.* to charm, to please extremely, to fill with rapture, to enchant, to put in extasy; to satiate, to satisfy, to sate.

Չայլեցուցիչ *a.* charming, surprising; enchanting.

Չայլիմ, էցայ *vn.* to be charmed, delighted; to enjoy; to take one's fill of, to glut one's self with, to be satiated, glutted, to be intoxicated, enraptured.

Չայլութիւն. Չայլումն *s.* satiety; delight, transport, rapture; witchery, enchantment.

Չբաղ *s.* anguish, affliction, anxiety, trouble, tribulation, consternation; whimsy, wild fancy, phantom.

Չբաղիմ, էցայ *vn.* to torment one's self, to toss about, to tumble and toss.

Չբուլ *S.* Սբուլ.

Չբրիմ, Չբրիմ, էցայ *vn.* to grow torpid, stiff, numb, to be benumbed, dulled; to lose one's senses, to be stunned; to feel giddy.

Չեղին, ի, աւ *s.* pen-knife.

Չի՞ *ad.* why?

Չուռ, զմուռ, սով *s.* myrrh.

Չուբեր, Չանաբեր *a.* producing myrrh.

Չուանամ, ացայ *vn.* to be perfumed with myrrh.

Չուեմ *S.* Չուեմ.

Չունենի *s.* myrrh tree.

Չունիւ *s.* emery.

Չուալիւ, -լից *a.* full of myrrh.

Չուսեալ *a.* mixed with myrrh; embalmed.

Չուսեմ, էցի *va.* to mix or fill with myrrh; to embalm.

Չուսումն *s.* embalming.

Չմաւ անեմ, անի *va.* to think, to regard, to consider; *S.* Միւ.

Չմաւածութիւն *s.* thought, consideration, reflection, meditation.

Չմրիմ *S.* Չմրիմ.

Չմրիտեայ, -տի *a.* emerald, made of emerald.

Չմրուխա, ըխայ or տի *s.* emerald.

Չնդամ, ացի *va.* to spare, to save, to

be careful; *vn.* to tremble, to shiver; to throb, to palpitate.

Չնդան, ի *s.* prison; տալ ի -, արգելալ -աւ, to put in -, to throw into a dungeon; *S.* Բանա.

Չնդանարդել, -աւոր *S.* Բանարդել.

Չնդանեմ *S.* Բանեմ.

Չնդացումն *s.* care, sparing; heart-breaking, grief.

Չնին, զննոյ *s.* observation, examination; spectacle, view; ի - էլանել, մատչել, կալ, to visit, to go to see; to look at, to observe, to examine; ի - գալ, to come within view, to be observed.

Չնիւ *a.* low, lower. [ing.]

Չնկաղօծումն *s.* zinking or galvaniz-

Չնկաւ *s.* zincate.

Չննական *a.* *S.* Չննելի; observing, examiner.

Չնարան *s.* judgment hall; court of justice, tribunal.

Չննելի *a.* visible, tangible, palpable.

Չննեմ, էցի *va.* to look at, to observe, to stare at, to aim at, to contemplate; to examine, to study, to discuss; to remark, to clear up, to recognize; to visit; to feel, to touch.

Չննիչ *s.* observer; examiner.

Չննութիւն, Չննումն *s.* observation, speculation, theory; visit. [sunk.]

Չստարոյն *a.* lower or very low,

Չստանիմ, Չստիմ, տայ *vn.* to settle, to grow calm, to relent.

Չստուցանեմ, ուցի *va.* to weigh down, to cause to sink; to depress, to calm.

Չողիակոս *S.* Կենդանակամար.

Չոհ, ից *s.* victim, sacrifice, immolation, host; - ողջակէզ, holocaust; - մատուցանել, to make a sacrifice; - անել (զոք), to kill.

Չոհագործ, աց *s.* that immolates, sacrificer.

Չոհագործեմ *S.* Չոհեմ.

Չոհագործութիւն *s.* immolation, sacrifice.

Չոհական *S.* Նուիրական. [rifices.]

Չոհակեր *a.* eating the flesh of sac-

Չոհամապոյց *a.* sacrificing. [ficer.]

Չոհասպաս *s.* assistant to the sacri-

Չոհատուն *s.* heathen temple.

Չոհանոց, Չոհարան, աց *s.* altar of sacrifice; vase of immolation.

Չոհարար *S.* Չոհագործ.

Չոհաւոր, աց *a.* immolated, sacrificed; sacrificial.

Չոհեալ *a.* sacrificed, immolated; *s.* things offered to idols, flesh of the victims. [rifice.

Չոհեմ, եցի *va.* to immolate, to sac-

Չոհիչ *s.* sacrificer, immolator.

Չոհումն *s.* immolation, act of immolating, sacrifice.

Չողալ *S.* **Չղալ, Հոյն.**

Չամ, ոյ *s.* draw-bridge.

Չոյդ, զուգից *a.* even; conjoined, united, equal, alike, similar; *ad.* level, without odds, equally; close to; conjointly, with, together; *s.* pair, couple; **-բ, -ք** *կշռոց*, balance; a coach and two or four; **- սկարանոցին**, nape of the neck; **- մի եզանց**, a yoke of oxen or bullocks; **-ք խոյ**, a couple of asses; **-ք կաբաւուց, ատրճանակաց**, brace of partridges, of pistols; **- մի կոշկաց**, a pair of boots; **- , - ընդ**, directly, forthwith, as soon; **- ընդ բանին եղեւ**, no sooner said than done; **-ս -ս**, in pairs, by twos, two and two.

Չոյգանուն *a. gr.* synonymous; equivocal; *S.* **Համանուն.**

Չոյգերկնային *a.* God-like, divine.

Չոյգընթաց *S.* **Չուզընթաց.**

Չոյգոստատ, աջ *s.* aid-de-camp.

Չոչ, Չոչոտեմ, etc. *S.* **Չոչ, etc.**

Չոսայ, ի, իւ *s.* hyssop; holy-water sprinkler, asperges-brush.

Չով *a.* fresh, cold; *s.* cool, freshness.

Չովական *a.* fresh; refreshing.

Չովամարմին *a.* chilly, sensible to cold.

Չովանամ, ացոյ տն. to cool, to grow cool, to become cool.

Չովարար *a.* refreshing, cooling, refrigerative; *s.* refreshment.

Չովացուծիւն *s.* refrigeration.

Չովացումն *s.* refreshment.

Չովացուցանեմ, ուցի *va.* to refresh; to give freshness; to refrigerate.

Չովացուցիչ *S.* **Չովարար.**

Չովոյ or **Չուոյ, աջ, Չովոյակից** *s.* companion, fellow, comrade, mate; school-fellow, fellow-student; associate, partaker; accomplice, party, abettor, follower.

Չովողութիւն *s.* company, society; correspondence, intelligence; participation.

Չովութիւն *s.* coolness, freshness, refreshment, refrigeration; **ի -թեան լըբեկոյի**, in the cool of the evening.

Չոր օրինակ *conj.* for example, as; *ad.* as well as, as, how.

Չուարակ, աջ *s.* bullock, steer; ox; bull; *ast.* Taurus, the Bull.

Չուարակագլուխ *S.* **Յլագլուխ.**

Չուարակադէնութիւն *s.* immolation of bullocks or steers.

Չուարակափիլ *s.* chimera partaking of the bull and the elephant. [stall.

Չուարակափակ, Չուարափակ *s.* ox-

Չուարթ *a.* joyful, cheerful, smiling; gay, sprightly, lively, merry; serene, clear.

Չուարթագեղ *a.* blithesome, smiling, cheerful; **- մանկութիւն**, joyful youth.

Չուարթագին *S.* **Չուարթ**; *ad.* joyfully, gaily; **- էն աչք նորա ի գինուոյ**, his eyes are merry with wine.

Չուարթագէմ *S.* **Չուարթերես.**

Չուարթածաղիկ *a.* smiling, florid, young, graceful; **- հասակ**, sprightly youth, youthfulness; **- մանկութիւն**, infancy, childhood, the prime of life, best time of life; **- ալիք**, gray-beard.

Չուարթակից *a.* rejoicing together; **- լինել**, to congratulate, to share one's joy, happiness or satisfaction; **- առնել**, to make a sharer in one's joy.

Չուարթահայեաց *a.* of gentle aspect, mild looking, laughing, joyous, happy.

Չուարթաճաճանչ *a.* bright, shining splendidly, fulgid.

Չուարթամիտ *a.* sweet or good-tempered, gay, sprightly; joyful, merry.

Չուարթամտութիւն *s.* good humour, joyfulness, gaiety; generosity, benignity.

Չուարթանամ, ացոյ տն. to be joyful, to rejoice, to be diverted; to rouse one's self, to give one's self up to gaiety; *fig.* to shine, to enlighten, to cheer up, to be kindled; to be vigilant, sober, to watch; **- ի գինուոյ**, to be seasoned with wine; **զուարթացալ ի գինուոյ**, tipsy; *S.* **Գինի**; **զուարթացաւ սիրտ նորա**, his heart was merry, expanded, dilated; **զուարթացան երեսք նորա**, his countenance brightened up; **- հրոյ**, to relight, to rekindle.

Չուարթաչար *a.* malignant, crafty, cunning.

Չուարթառատ *a.* generous, liberal; **- աուրբ**, liberality.

Չուարթատեսիլ *a.* of fine aspect, pretty, beautiful, handsome; **- դէմք, երեսք**, cheerful countenance, serene aspect.

Զուարթարար *a.* jesting, that makes merry, diverting; that gives joy, joyful.

Զուարթացուցանեմ, ուցի *va.* to divert, to exhilarate; to drive away melancholy, to enliven, to animate, to revive; - **զմիսս**, to cheer, to soothe the spirit; - **զլեկիս**, to delight the ears, to please, to solace.

Զուարթերես *a.* blithe, smiling, graceful, cheerful, laughing, pleasant looking; shameless, bold.

Զուարթութիւն *s.* gaiety, joy, good humour; activity, vigilance.

Զուարթուն, թնոյ *a.* sprightly, lively, vigilant; *s.* angel.

Զուարթ *S.* **Զուարթ**; -, -**աբար** *ad.* joyously, merrily.

Զուարթաբան *a.* facetious, pleasant, joker, comic fellow; jocose, waggish, droll. [*jest.*]

Զուարթաբանեմ, եցի *vn.* to joke, to

Զուարթաբանութիւն *s.* facetiousness, pleasantry, jest, facetious saying.

Զուարթաբոյս *a.* green, flourishing, covered with leaves.

Զուարթալի, -լից *a.* pleasing, recreative, delectable, delicious, diverting, mild, agreeable; jocose, merry, pleasant, jovial, smiling; -**բ**, pleasures, enjoyments of this world.

Զուարթախառն *a.* mixed with joy.

Զուարթախօս *S.* **Զուարթաբան**; -**լի** *եւ*, to amuse, to joke, to tell stories; **այր** -, an amusing fellow; story-teller.

Զուարթախօսութիւն *S.* **Զուարթաբանութիւն**.

Զուարթական *S.* **Զուարթալի**.

Զուարթակից *S.* **Զուարթակից**.

Զուարթաձայն *a.* sweet-throated.

Զուարթանալի *a.* pleasing, enjoyable, fo be enjoyed; *S.* **Զուարթալի**.

Զուարթանամ, ացայ *vn.* to enjoy, to rejoice, to delight in any thing, to be delighted, to amuse one's self, to be diverted, to play; to laugh, to jest, to divert one's self; *fig.* to flourish; -**սրտի**, to rejoice one's heart, to solace; -**ընդ գեղ**, to be delighted with beauty; -**երբեւ զգալարի**, to flourish like an herb; **զուարթացեալ ալիք**, grey hairs, hoariness.

Զուարթանք *S.* **Զուարթութիւն**.

Զուարթարան *s.* abode of happiness.

Զուարթացումն *s.* rejoicing, happiness, delight; flourishing anew, growing green again.

Զուարթացուցանեմ, ուցի *va.* to rejoice, to recreate, to delight, to divert, to drive away melancholy, to amuse, to give pleasure.

Զուարթութիւն *s.* joy, enjoyment, rejoicing, pleasure, deliciousness, delight, diversion, cheerfulness; contentment, complaisance, pleasure, pleasantry; amusement, recreation, pastime; gaiety, frolicsomeness; -**աեղւոյ**, amenity.

Զուգաբան *a.* unanimous, with one opinion or voice.

Զուգաբանեմ, եցի *vn.* to agree, to be of one mind. [*tion.*]

Զուգաբանութիւն *s.* analogy, propor-

Զուգաբարբառ *S.* **Համաձայն**.

Զուգաբնակ *a.* that lives or dwells together, neighbouring, adjacent.

Զուգադին *a.* of equal price.

Զուգադոյն *a.* equal, companion; *ad.* equally.

Զուգադործ *a.* that works or labours together, that does the same thing.

Զուգադասեմ, եցի *va.* to range together, to put in the same class.

Զուգադիր *a.* combined; *phys.* coefficient. [*compose.*]

Զուգադրեմ, եցի *va.* to combine; to

Զուգադրութիւն *s.* combination; composition, conjunction.

Զուգադանութիւն *s.* equidifference.

Զուգազօր *a.* *phys.* isodynamic.

Զուգաթիւ *a.* even; equal, alike; of the same number; consubstantial.

Զուգաթոռ *S.* **Աթոռակից**.

Զուգաթուեմ, եցի *va.* to relate, to join together.

Զուգախաղաց *a.* that stirs together, that walks with another.

Զուգախառն *a.* combined, mixed.

Զուգախառնեմ, եցի *va.* to mix together, to compose, to allay.

Զուգախառնութիւն *s.* combination, mixture, medley, miscellany; -, -**նուաճի** *phys.* inflection.

Զուգախնդիր *s.* competitor.

Զուգախտոր *a.* *phys.* divergent.

Զուգածիրանի *a.* clothed with the same purple, that has the same dignity.

Զուգական *a.* even, alike, equal; *s.* counterpart.

Զուգականութիւն *s.* likeness, equality; equivalent.

Զուգակարգեմ, եցի *va.* to put in order, to dispose; to put into verse.

Զուգակերպ *a. chem.* isomorphous.
Զուգակերպութիւն *s. chem.* isomorphism.
Զուգակիր *a.* alike, partaking.
Զուգակից *a.* alike, equal, same; *s.* spouse (man or woman).
Զուգակշիռ *a.* equivalent, equipollent; just, equal; *s.* equilibrium; compensation.
Զուգակշռեմ, եցի *va.* to reduce to an equilibrium, to render equivalent; to equal, to compare; to counterbalance, to make up for, to counterveil.
Զուգակշռութիւն *S.* **Զուգակշիռ** *s.*
Զուգակողմն *a.* equilateral.
Զուգակրօն *a.* of the same religion.
Զուգակցեմ, եցի *va.* to join together.
Զուգակցորդ *a.* participant; equal.
Զուգակցութիւն *s.* participation, equality; coupling, match, union.
Զուգահալ *a. phys.* at an equal level.
Զուգահայր *a.* of the same paternity, that has the same quality as the father.
Զուգահասակ *a.* of equal age; of the same height.
Զուգահաւան *a.* unanimous.
Զուգահաւասար *a.* equal, just, equivalent; alike, same.
Զուգահաւաքումն *s.* assemblage.
Զուգահեռագիծ, գծի *s.* parallelogram; - **զօրութեանց**, - of forces; - **յօդաւոր**, parallel joint.
Զուգահեռական *a. s.* parallel.
Զուգահեռականութիւն *s.* parallelism.
Զուգահեռոտն *s.* parallelopiped.
Զուգահետ *ad.* together, contiguous.
Զուգաձայն *a.* correspondent, equal, unanimous; joining in accord; *ad.* of one accord; - **գաանիլ**, to come to terms, to agree, to be of one mind; *mus.* to be in tune.
Զուգաձայնեմ, եցի *va. mus.* to form an accord, to put in tune, to make harmony; - **իմ** *vn.* to agree with, to correspond; *mus.* to sing in concert.
Զուգաձայնութիւն *s.* correspondence, union, equality, concord; unison, symphony; *mus.* accompaniment. [(lines).
Զուգաձմեռնային *a. phys.* isochimal
Զուգամանակ *a. mech.* isochronal.
Զուգամանակութիւն *s. mech.* isochronism, uniformity of vibration. [(lines).
Զուգամառնային *a. phys.* isothermal
Զուգամասն *a.* participant.
Զուգամասնեմ, եցի *va.* to impart, to make partake of.

Զուգամասնութիւն *s.* participation; *chem.* isomeria.
Զուգամերձ *a. phys.* convergent.
Զուգայարմարեմ, եցի *va.* to accommodate, to adjust. [to join.
Զուգանամ, ացայ *vn.* to be united,
Զուգանկիւն *a.* isogonous.
Զուգաշար *s. gr.* syllable.
Զուգաշաւիղ *a.* that holds the same course, companion on the road.
Զուգաշուրթն *a.* of the same tongue or language. [symmetrical.
Զուգաչափ *a.* of the same measure,
Զուգաչափութիւն *s.* exact proportion, symmetry.
Զուգապատիւ *S.* **Հանգիտապատիւ.**
Զուգապատուութիւն *s.* the same dignity, participation in the same dignity.
Զուգապարակցեմ, եցի *va.* to receive or rank in the same company, to associate.
Զուգապարիմ, եցայ *vn.* to mix in the same company or circle.
Զուգապարուհի *s.* the same company, participation in the same company.
Զուգապէս *ad.* equally, alike, likewise.
Զուգաջերմ *a. phys.* isothermal.
Զուգաստուած *a.* equal to God; (the Man-God).
Զուգալանկ *a. gr.* parisyllabic.
Զուգալերակ *s. ast. S.* **Շեղումն.**
Զուգաստուն *a. ast.* in the same constellation. [together.
Զուգատօնեմ, եցի *va.* to celebrate
Զուգաց *ad.* together, conjointly; - **նստել**, to sit beside, contiguous; - -, by twos, two and two, in pairs.
Զուգաւորեմ, եցի *va.* to join together, to couple, to pair, to match, to tie or put two by two, to unite, to join; to liken, to compare; to marry, to join in wedlock.
Զուգաւորութիւն *s.* conjunction, union; coition, embrace; parity, equality; the equinox; relation, connexion; union, match, marriage; **Էրջանիկ - գարնայնոյ ընդ աշնան**, happy union of spring and autumn.
Զուգաքանակ *a.* of the same measure, equal, equivalent.
Զուգեմ, եցի *S.* **Զուգաւորեմ;** - **զթիւս**, *math.* to sum up; - **զկերակուրս**, to season, to flavour; - **զսալատ**, to make basket-work; - **զոք ընդ աշխարհ**, to join in wedlock.

Զուգերգող *S. Երգակից.*

Զուգընթաց *ա. այսպեւ յո. to concur; to coincide.*

Զուգընթաց *ա. that runs together, that accompanies, concomitant; - զուգութիւն, concurrent.*

Զուգընթացական *ա. ast. synodical; - շրջաբերութիւն, synodic revolution.*

Զուգընթացութիւն *s. concourse, concomitance, accompanying; coincidence; coexistence.*

Զուգիմ *եցայ յո. to couple, to join together, to be united; to pair, to yoke, to match; to be connected with, in correspondence, in communication, to have friendly intercourse.*

Զուգիցս *ad. in like manner, likewise, equally, as much; twice, double.*

Զուգորդ *ի s. geom. parabola.*

Զուգորդական *ա. parabolic.*

Զուգորդաձեւ *ա. s. paraboloid.*

Զուգորդեմ *S. Զուգակցեմ.*

Զուգութիւն *s. conjunction, coupling; equality, likeness; union, concord, agreement; coupling, pairing; conjunction, union, wedlock; communication, intercourse; կշիռ - թեան բերել (ընդ ումէք), to be like, to resemble, to seem like.*

Զուգօրեայ *ա. equinoctial.*

Զուգօրութիւն *s. the equinox.*

Զուիրակ *այ s. bot. origanum, wild marjoram.*

Զուլամբխ *եցայ յո. to splay, to fall headlong, to dislocate or sprain the shoulder, to put the shoulder out of joint; S. Երթամ.*

Զուկ *s. udder; -, -ի S. Ստաշին, Ստիւրակ, Շեր; չոր -ի, storax; -ի ձէթ, liquid storax.*

Զուսպ *ա. close, narrow; subdued; - եւ զերծ ի մարդկանէ (տեղի), distant, far from, isolated.*

Զուտ *զտոց a. pure, refined, clean.*

Զուր *ա. vain, useless, futile, trifling, frivolous; -, ի -, ընդ -, - ուրեմն ad. vainly, in vain, uselessly, invalidly, unjustly; - սորջանք, unavailing regrets; - ջան, անօգուտ վատտակ, labour lost; - խօսել (զուլմէք), to calumniate, to impute, to accuse; ի - չգնել, to labour in vain.*

Զուրավատակ *S. Զրավատակ.*

Զուրկ *S. Զիրկ.*

Զոփամ *այսպեւ or այլ յո. to tremble, to shudder, to shake, to quiver, to take*

fright, to be scared, startled; to be uneasy, alarmed, to concern one's self; - ի ցրայ, to shiver with cold.

Զոքան *ի sf. mother-in-law, mother of the wife.*

Զջարանամ *այսպեւ, Զջարիմ, եցայ յո. to be exasperated, irritated, to put one's self in a passion, to take offence, to resent, to be vexed, to bear malice; to grieve, to complain, to lament.*

Զջարութիւն *s. disgust, aversion, dislike.*

Զռամ *Զռնչամ, այլ յո. to bray.*

Զռնչիւն *- չռնիւն s. braying of an ass.*

Զստանակ *այ s. spring; - ստարուրաձեւ, spiral -.*

Զստանակաւոր *ա. with a spring; - անկողին, spring-mattress.*

Զսպեմ *եցի յա. to bind, to tie close, to press; to subdue, to hold, to hinder; to draw, to draw again.*

Զտարան *s. refinery.*

Զտեմ *եցի յա. to clear, to cleanse, to fine, to refine; to clarify, to filter, to purify; to rectify; to revive.*

Զտիչ *s. refiner; a. depurative; - սիւնակ chem. refiner, beater.*

Զտաշական *ա. cleansing.*

Զտութիւն *Զտումն s. cleaning, fining, refining, purification; filtration.*

Զրաբան *ա. that speaks uselessly or unjustly; s. everlasting or great talker, chatterer; accuser.*

Զրաբանեմ *եցի յո. to speak uselessly or unjustly, to talk nonsense; to calumniate.*

Զրաբանութիւն *s. useless discourse, idle talk, nonsensical stuff; calumny.*

Զրադատ *ա. that judges uselessly; false, untrue; ad. falsely, wrongfully.*

Զրադէշական *ա. that belongs to Zoroaster. [vain, inquisitive.*

Զրախնդիր *ա. that seeks uselessly;*

Զրախորհուրդ *ա. that thinks uselessly, vain, foolish.*

Զրախօս *etc. S. Զրաբան, etc.*

Զրահ *Զրահք, հից s. cuirass; corslet; coat of mail, small coat of mail; breast-plate. [esquire.*

Զրահաբարձ *s. knight's attendant,*

Զրահագործ *այ s. cuirass-maker.*

Զրահազգեստ *ա. armed with a cuirass, cuirassier.*

Զրահանք *s. heap, mass, pile.*

Զրահաստ *- վառ, -ւոր s. armed with a cuirass, cuirassier.*

Ձրահաւորիմ, *եցայ* *vn.* to arm one's self with a cuirass.

Ձրահեղեղ *a.* that flows, inundates uselessly or unjustly.

Ձրահեմ, *եցի* *vn.* to cuirass, to arm with a cuirass; -իմ *S.* **Ձրահաւորիմ**.

Ձրահեա լարիմ, *բերիմ*, *լինիմ* *vn.* to run or seek uselessly.

Ձրահեաւան *a.* vain, useless, false.

Ձրապանծ, -*սլարծ* *a.* vainglorious, proud, boastful, braggart.

Ձրաջան *a.* vain, labouring in vain, fatiguing uselessly; - *լինեմ*, to labour in vain, to work without result, to make a hole in the water, to make ropes of sand, to miscarry; - *վաստակ*, labour lost.

Ձրավաստակ *a.* that labours in vain.

Ձրաւ *s.* limit, end; - *աւնեմ*, to end, to finish; - *աւնեմ կենաց* (*ուրուբ*), to exterminate, to extirpate; - *լինեմ*, to end, to be bounded.

Ձրաւաւահ *լինիմ* *vn.* to die, to cease to live, to be killed.

Ձրաւեմ, *եցի* *va.* to terminate, to finish; - *ի կենաց*, to kill, to take away life, to put to death, to slay, to cut the thread of one's days; -իմ *vn.* to put an end to, to end, to come to a conclusion, to draw to an end; - *ի կենցաղոյս*, *յաստեացս*, to depart this life, to die.

Ձրաւեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to take away, to deliver.

Ձրափառ *S.* **Ձրապանծ**.

Ձրափառութիւն *s.* vain glory, self-conceitedness. [root.

Ձրեւանդ *s. bot.* birth-wort, snake-

Ձրկահարանք *s.* injustice; privation.

Ձրկանք *s. pl.* extortion, exaction, encroachment, injustice, insult, rapine; breach, diminution, loss, grief, wrong, injury, hardship; despoiling, privation, degradation, exclusion, dispossession.

Ձրկեմ, *եցի* *va.* to deprive, to rob, to despoil, to commit rapine; to defraud, to frustrate; to vex; to strip, to displace, to depose, to leave destitute; - *զանձն*, to deprive, to debar one's self from; -իմ *vn.* to deprive one's self of; to abstain from.

Ձրկիւն *a.* that deprives; oppressive.

Ձրկողութիւն, **Ձրկութիւն**, **Ձրկումն** *S.* **Ձրկանք**.

Ձրոյ, *ից* *s.* nought, cipher; - *ջերմաւ*, *ջափի*, freezing point, zero.

Ձրոյց, *զրուցաց* *s.* term, word, discourse, recital, narrative, narration; talk, conversation, familiar chat; news, hearsay, rumour; - *աւնեմ*, *բերեմ*, *աւալ*, to bring, to give news, to announce, to recount, to inform, to relate; - *արկանեմ*, to talk, to converse; *ի* - or *ի -ս* *լինեմ*, to become a by-word; *ընդ հանճարեղս եղիցի* - *քո*, let thy conversation be with the wise; *եւ* -, the tale spreads, the report prevails.

Ձրուցաբան *s.* talker; *a.* narrative, historical.

Ձրուցաբանեմ *va.* to recount, to narrate.

Ձրուցաբանութիւն *S.* **Ձրոյց**.

Ձրուցասէր *a.* talkative.

Ձրուցատար *a.* who brings news; - *լինիմ*, to bring news.

Ձրուցատեղ *s.* parlour.

Ձրուցաորեմ, *եցի* *va.* to narrate, to relate, to discourse, to talk.

Ձրուցաորութիւն *s.* recital, discourse, narration, dialogue.

Ձրուցեմ, *եցի* *S.* **Ձրուցաորեմ**.

Ձրպարա, *ի* *s.* calumnious, unjust; false; *s.* calumny; - *աւնեմ* *S.* **Ձրպարաւեմ**.

Ձրպարանք *s.* calumny, slander.

Ձրպարեմ, *եցի* *va.* to calumniate, to be censorious; to slander.

Ձրպարակ *s.* calumniator, imposter; *a.* slandering, defaming.

Ձրպարութիւն *s.* calumny, imposture, inculpation, slander; - *թեամբ* *ad.* calumniously. [run away.

Ձփախիւմ *vn.* to flee hurriedly, to

Ձօդ, *ից* *s.* with, band; tie, bond, link, joint, union.

Ձօդակապութիւն *s.* binding, junction, fastening, conjunction.

Ձօդամանեալ *a.* tied, joined, annexed, connected; malicious, cunning, hidden, embroiled.

Ձօդեմ, *եցի* *vn.* to tie, to bind, to fasten, to attach; to solder.

Ձօդուած, **Ձօդումն** *s. chem.* seam, joint, suture; *S.* **Յօդ**, **Յօդուած**.

Ձօշ *a.* immodest, impudent; filthy, shameful.

Ձօշաբաղ, *ից* *a.* avaricious, sordid, stingy, niggardly, miserly.

Ձօշաբաղեմ, *եցի* *va.* to seek unlawful profits, to gain illicitly, to procure by fraud; to flatter, to allure.

Ձօշաբաղութիւն *s.* sordid interest,

avarice; sordidness, niggardness, stinginess; *Թիւրիլ զհետ - Թեան*, to turn aside after lucre.

Զօռտ S. Զօ.

Զօռտեալ a. lascivious, wanton; covetous.

Զօռտեմ, եցի va. to dazzle, to charm; to effeminate; *գեղ նորա զօռտէր զաջ ամենեցուն*, her beauty attracted every one's gaze. [dazzling.

Զօռտիչ a. witching, enchanting;

Զօռտութիւն s. covetousness, lust; ogling, wooing; filthiness, lewdness.

Զօր, ու, աջ s. army, host, soldiery, militia, soldiers, forces, troops; *հետեւակ - ք*, infantry, foot-soldier; *- առնել, հատանել S. Զօրաժողով լինել;* ընտիր ընտիր - ույ, the flower of the troops, the best troops in an army; *- ծանր, ստուար, բազմաձեւն*, great army, numerous troops, overwhelming forces; *քաջակիրթ, պատերազմափորձ, մարդիկ -*, disciplined, experienced, troops inured to war; *- ք երկնից, երկնաւոր - ք*, the host of angels; *-*, strength, vigour, force; *մինչդեռ - ն եւ ոգիքն անդէն կային*, and still breathing, giving signs of life.

Զօրաբար ad. bravely, valorously.

Զօրագլխական a. belonging to a general, or to his command.

Զօրագլխեան s. staff, staff-corps.

Զօրագլուխ, գլխաց s. general, commander, leader; *- հաւատոյ*, author of the faith.

Զօրագոյն a. stronger.

Զօրազուարճ a. amusing the army.

Զօրաժողով s. levy of troops, enrolment, recruiting; *- առնել, լինել*, to levy soldiers, to enrol troops, to subsidize an army, to recruit; *- է նա*, he is gathering together an army; he is ready with an army; *- առնել հոգւոյ*, to select, to separate, or to gather together souls.

Զօրախաղաց լինիմ vn. to lead troops against, to make an expedition, to enter on a campaign.

Զօրական, աջ s. army, guards, soldiery, militia; soldier, militiaman; *a.* soldierlike, military; strong, robust, valorous.

Զօրականուհի sf. female soldier.

Զօրահանդէս s. review; *- առնել*, to pass in review, to review troops, to review.

Զօրակից a. fellow-soldier, comrade.

Զօրահատոյց առնել, լինել vn. to detach troops, to expedite forces.

Զօրամարտ, -մարտութիւն s. fierce combat, bloody battle.

Զօր ամենայն ad. every day; always.

Զօրանամ, աջայ vn. to grow stronger, to recover one's self; to take root; to revive; to reign, to predominate; to grow, to increase; to be able; *- անդրէն*, to collect one's strength, to gather strength, to recover; to fortify one's self; *զօրացին ձեռք քո*, courage! thy arms shall be strengthened; *զօրացիր*, take heart! courage! cheer up!

Զօրանիստ, նստի a. garrisoned; *s.* quarters, barracks; head-quarters.

Զօրապետ, աջ s. commander in chief, supreme head of the army, generalissimo.

Զօրապետեմ S. Զօրավարեմ.

Զօրապէս ad. valorously, courageously; energetically, efficaciously.

Զօրավար, աջ s. general, commandant.

Զօրավարեմ, եցի vn. to command, to lead an army.

Զօրավարութիւն s. command of an army, generalship.

Զօրավիգն a. s. aid, support, help; defender, partisan; succour, reinforcement; *-*, *- օգնականութեան լինել*, to aid, to help, to bring succour; *- ունել զք*, to be sustained, or supported by; *որդեակ, - լեր ծերութեան հօր քում*, my son, help thy father in his age.

Զօրացուցանեմ, ուցի va. to fortify, to strengthen, to sustain, to harden, to fence, to establish, to secure, to repair, to reinforce, to restore, to corroborate; to brighten up, to comfort, to embolden, to reanimate, to revive, to cheer up, to make revive; *- զձեռս* or *զբազուկս ուրուք*, to lend or bring help, to succour, to aid; *ի յաղթութիւն - զք*, to render victorious, to give the victory.

Զօրացուցիչ a. strengthening, comforting; corroborative, cordial; fortifier.

Զօրակիչ S. Զօրավիգն.

Զօրաւոր, աջ a. strong, vigorous; powerful; energetic, pathetic; possible, efficacious; valorous. [might.

Զօրաւորութիւն s. strength, power,

Զօրեղ S. Զօրաւոր.

Չօրեղապէս S. Չօրապէս.

Չօրեղութիւն s. valour, vigour.

Չօրեմ, էցի vn. to be able, worth; to govern; to act, to produce an effect.

Չօրէն pr. ad. as, like, so that; as if; almost; for instance; - անասնոց, like beasts; ad. conj. for instance.

Չօրընտիր լինիմ vn. to assemble the staff; S. Չօրաժողով; to pick out or unite the flower of the army.

Չօրհանասրազ ad. daily, every day, always.

Չօրութեանաբանութիւն s. mech. dy-

Չօրութեանաբար ad. virtually.

Չօրութեանական a. virtual; dynamic; - միութիւն, dynamic unity.

Չօրութեանականութիւն s. virtuality.

Չօրութեանակիր a. virtuous, powerful.

Չօրութեանաչափ s. mech. dynamo-meter.

Չօրութիւն s. power; authority, vigour, valour, heart, courage, nerve, force, spirit, faculty; corroboration, supply, reinforcement, aid, energy, efficacy, virtue; resource; sense, meaning, signification; weight, importance; prodigy, miracle, virtue; army; person; distinct substance or person; -ք էրկնից, the angels; celestial bodies, stars, &c.; -ք մասց, the faculties, qualities of the mind; Տէր -[թեանց, the Lord of hosts; այր, կին -[թեան, valorous man, virtuous woman; ըստ առն էւ - իւր, as the man is, so is his strength; դո՞ւ ագուցեր ձեռք - , hast thou clothed the horse with strength? զինու -[թեամբ, with arms; by main strength; գիտել զ-արուի, to lie with a man; -[թեամբ ad. powerfully, emphatically; understood; by virtue of; with all one's strength; բարձրացո՞ւ -[թեամբ զբարբառ քո, lift up thy voice loudly; սիրել յամենայն -[թեանէ, to love with all one's heart; անկանելի -[թեանէ, to be weakened or exhausted; - իստի քո Քրիստոս, զի... , upon my faith! i' faith! - arith. &c. square; mech. &c. force; - անգործութիւն, vis inertiae; դիմակալ - , resistance; էլէքտրական - , electric - ; զուգահէճական - , parallel - ; կեդրոնական - , central - ; կեդրոնախոյս - , centrifugal - ; կեդրոնաձիգ - , centripetal - ; կենդանի - , vis viva; կենսական - , vital power; ձգողական - , attractive power;

մագնիսական - , magnetic - ; մասնըկային - , molecular - ; շարժիչ - , motive - ; վանողական - , repulsive - ; օդընկէց - , projectile force.

Է

Է (ē) է s. the seventh letter of the alphabet and the third of the vowels; է, է, seven; seventh.

- It is sometimes changed for, or confounded with the letters է and ա, for example: էրէ, էրէ; էրէկ, էրէկ: բազէ, բազայ; Եւրոպէ, Եւրոպա.

- It often enters into the composition of words, for example: ալէկոծ, հոգեփողոս, ոսկէօղ.

- prefixed to a missive letter signifies the Supreme Being.

Է, ի, էն or էնն, էին s. that exists, existence; that is of itself, the Supreme Being, the Most High, God; Էս էմ որ էն, I am that I am; որ էն առաքեաց զիս առ ձեզ, I AM sent me unto you; էք pl. the divine persons, the Trinity.

Է, ից s. being, existence, that exists; creature, matter; v. aux. he is; անդ է աեսանէլ, one saw there, one sees; գէլ զով էիցս զուարճացեալ, intoxicated with the beauties of nature.

Է՛ int. eh! hey! oh! o! alas! Է՛ Պէտրէ, oh Peter!

Է՛ զի, է՛երբեմն, է՛րբեք, էր զի ad. sometimes; now and then.

Է՛ որ, էն որ s. some, some one; one... and the other; some... others; some... some; ad. sometimes.

Էակ, Էաց s. being, existence, that exists; creator, that causes to exist, that extracts from nothing.

Էակաբանական a. ontological.

Էակաբանութիւն s. ontology.

Էական, աղ *a.* that exists, that is of itself, increate; essential, substantial; - բայ *gr.* substantive, auxiliary.

Էականամ *S.* Էանամ.

Էականութիւն *S.* Էութիւն.

Էակից *a.* that partakes of the same existence, consubstantial, coexistent.

Էակցութիւն *s.* consubstantiality, identity of substance. [to subsist.

Էանամ, էացայ *vn.* to be, to exist,

Էասկս *ad.* essentially, really, in reality, in fact.

Էացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to exist, to extract from nothing, to create. [- sex.

Էդ, իդաց *a. s.* female; - աղդն, the

Էկորձ *s. mus.* an Armenian note (Շ).

Է՛հ *int.* ah! oh!

Էմբ *s.* key-hole.

Էս *s.* God; *S.* Է, Որ էն.

Էշ, իշոց, շուց *s.* ass, jackass, donkey: machine of war, (battering-ram): *mus.* bridge of a violin, &c.; - մասակ, she-ass, donkey; կաթ իշոյ, ass's milk; հեծանել յ-, to ride on a donkey; խանէ, անընկէ, զոնէ - , the ass brays; զոյգք իշոց *S.* Զոյգ.

Էշայծեամն *s.* she-goat that resembles an ass; deer; chamois.

Էութիւն *s.* essence, nature, constitution; existence; substance; divinity, God; property, fortune, wealth; յ-ածել, յորինել, to create.

Էշ, իշի *s.* page (of a book); descent, going down; declivity; -ս առնել, to descend, to go down; -ս եւ ելա առնել, to go up and down; ահա գեղասպանծ - կենաց նորա, this is the brightest page in his life; - սնդկի ի ծանրաչափի, falling of the mercury.

Էր, էր աղագաւ, էր ընդէր, էրո՞ւմ, էր սակս, էր վասն, վասն էր *pr. ad.* why? for what reason or cause? յէր վերայ, on what? on which?

Էրան *s.* gentle breeze, pleasant wind, zephyr; քեզ շունչ համայն սլախըրցի, ինձ - շունչ փոթորկի, each breeze for you is a furious blast, while to me the blast is a gentle breeze.

Էրէ *S.* Երէ.

Էփեմերակ *s.* ephemeris; *S.* Աստեղացոյց.

Ը

Ը (yēt) ըթ *s.* the eighth letter of the alphabet and the fourth of the vowels; ը, ē, eight; eighth.

- At the beginning of words it is sometimes redundant, for example: շատս, ըշատս; ստոյգ, ըստոյգ; ըստ, ընդ, 'ստ, 'նդ.

- Between two or more consonants it is always understood; but in the division of words it is actually put, for example: ծնունդ, ծննդեան, ծընունդ, ծընընդեան; ննջել, դրդել, նընջել, դըրդել. As also in poetry: ըզկողածնին ջընջեաց ըզմեղս (զկողածնին ջնջեաց զմեղս). [ah!

Ըհհ, ըհ, ըհը *int.* alas! alack! oh!

Ըղեղ *S.* Ուղեղ.

Ըղերձեմ *S.* Ուղերձեմ.

Ըղձալի *a.* desirable, to be wished for, amiable; desirous, anxious; - է ինձ, I wish. [cordial.

Ըղձակաթ *a.* desirous, longing after;

Ըղձական *S.* Ըղձալի; *gr.* optative (mood); - գիւթութիւն, witchcraft, sorcery, spell, charm.

Ըղձականութիւն *s.* desire, wish.

Ըղձակերտ *a.* desirable, to be wished for; desirous, longing, greedy, thirsty, eager; - or -ս առնել, to render desirable, to make valuable, interesting, to excite desire; - լինել, to desire, to wish for, to aspire after, to covet, to long after, to be greedy of.

Ըղձակերտութիւն *s.* desire, wish.

Ըղձաձայնութիւն *s.* agreeable song or voice.

Ըղձամ, ացի, Ըղձանամ, ացայ *una.* to desire, to wish, to long for; to guess, to divine; ողջ լինել ձեզ - , I wish you health, I hope you will enjoy good health; adieu! good bye!

Ըղձանք *s. pl.* strong desire, longing, eagerness; - առաջնորդութեան, ambition.

Ըղձապատուժ *a.* conjuror, diviner.

Ըղձաւոր *a.* eager, greedy; lovely, affectionate.

Ըղձափափաք *a.* very desirable; - առնել, to make one's mouth water; - լինել, to desire passionately.

Ըղձիկ լինիմ *S.* Ըղձակերտ լինիմ.

Ըղձութիւն *s.* desire, wish; divination, augury, omen.

Ըղձումն *s.* desire, wish, fancy.

Ըղտապան *S.* Ուղտապան.

Ըբան *s.* throat, pharynx.

Ըբերանեմ, եցի *va.* to shut a person's mouth, to put to silence; to leave one not a word to say, to dispirit, to convince, to put to a nonplus; - զէզն կաշտի, to muzzle the ox; - իմ *vn.* to keep silence, to hold one's tongue, to remain silent, to be struck dumb, to be tongue-tied. [light.

Ըբերելի *a.* tolerable, bearable,

Ըբերեմ, Ըբերութիւն *S.* Համբերեմ, &c. [fig. champion.

Ըբել, բայ *s.* athlete, wrestler;

Ըբշական *a.* athletic; - մրցութիւն, wrestling.

Ըբշամարա, ից *s.* wrestler; *a.* athletic; -, -բ, wrestling. [tler.

Ըբշամարտիկ, տկայ *s.* athlete, wres-

Ըբշամարտիմ, եցայ *vn.* to wrestle, to contend in wrestling.

Ըբշամարտութիւն, -մրցութիւն *s.* wrestling.

Ըբոն *a.* proper, suitable, convenient; probable; - է, it is proper, right.

Ըբռննեմ, եցի, -իմ, եցայ *vna.* to taste, to eat, to feed on: to enjoy, to delight in, to take pleasure in; to gain, to obtain, to possess: to chew, to masticate, to break with the teeth; - զստաիւ, զվարձս, զփառս, զպրակ, to obtain honours, to gain recompense, or reward, to acquire glory, to win crowns; - զուսումն, զմահ, զեպերանս, to acquire knowledge; to die; to be despised, contemned, abused.

Ըբոտ *a.* refractory, contumacious, disobedient, indocile, crabbed, stubborn, peevish, rebellious.

Ըբոտանամ, ացայ *vn.* to resist, to kick, to disobey, to revolt, to mutiny; to grow insolent, bold, proud.

Ըբոտութիւն *s.* disobedience, insolence, impertinence.

Ըբռնալ *s.* 23rd. November (the day on which sheep are folded).

Ըբռնեմ, եցի *va.* to take, to surprise, to hold, to seize; to entrap, to catch again, to retake, to grapple, to match; to reach; to comprehend, to conceive, to undertake; ձուկն -, to catch fish, to fish; - զոք բանիւք, to surprise, to convince or confound one in argument; to address or question with art, insidiously.

Ըբռնեալ *s.* handful, hold; pin.

Ըբռնիմ, եցայ *vn.* to let one's self be taken, to be taken, surprised; - յորոգայթ, to be caught in a trap; to entangle one's self; - ի շնութեան, to be taken in adultery; - խաւարաւ, to be surrounded by darkness; - յաւառոյ մեղաց, to be contaminated, or stained by sin; - բանիւ բերանոյ իւրոյ, to be surprised, or convinced in argument, to be confounded; - ի սլաւարանս, to be deceived, caught, duped; - մտաց, to wonder; - աչք, to be deceived by the eyes, to deceive one's self; - ցաւով երկանց, to be in travail, to be surprised by the pains of childbirth; Ըբռնեցան ծածուկք նորա, his secrets were discovered. [vice.

Ըբռնիչ *a.* holding; *s.* a mechanic's

Ըբռնողական *a.* having the virtue or power to take, to apprehend, to understand; - մէդ, surrounding, circumambient; foggy; - կոկորդ, attracting, swallowing.

Ըբռնողութիւն, Ըբռնումն *s.* hold, retention, surprise; comprehension, perception; - աստից, attack, fit, stroke.

Ըմպակ, աց *s.* cup, drinking-glass.

Ըմպակից *a.* commensal, mess-mate.

Ըմպահանք *s. pl.* contempt; insolence, impudence.

Ըմպահեմ, եցի, -կիմ, եցայ *vn.* to resist, to grow proud, ferocious, to rebel.

Ըմպահեմ, Ըմպահեցուցանեմ, ուցի *va.* to restrain, to bridle, to repress, to tame, to break in.

Ըմպահող *a.* contumacious, stubborn, rebellious, ferocious.

Ըմպահումն *S.* Ըմպահանք.

Ըմպանակ *s.* drinking vase; dish, mug, cup.

Ըմպանոց *S.* Ըմպակ.

Ըմսեղական *a.* potable, drinkable, fit to be drunk.

Ըմսեղի *a.* potable, drinkable; *s.* drinker; drink, draught, beverage, liquor, potation; *S.* Ըմսակ; զովացուցիչ - , refreshing draught; կերակուր եւ - , food and drink; Թակոյկք եւ - ք, vessels and drink; Ի տուն ըմսեղեաց մի մտա - նկցես նստել ընդ նոսա՝ ուտել եւ ըմ - սել, thou shalt not go into the house of feasting, to sit with them to eat and to drink; անուշակ - *S.* Օշարակ; - ք զից *S.* Նեկտար.

Ըմսեմ, արբի, արբ *vn.* to drink; - անյագաբար, - eagerly, greedily; - սաստիկ յոյժ, - hard or deep, - like a piper, to tinkle, to tope, to be a hearty toper; - Ի կենդանութիւն Թա - փաւորի, - the king's health; - Ի յա - ջողութիւն..., - to the success of; Գան - , to receive a thrashing, a blow; աստակ - , to be struck in the face; զջուր Գնոյ - , to obtain water by dint of money, to pay for water - ; որ ըմսէ զանորէնութիւնս հանգոյն ըմ - սելոյ, who drinks iniquity like water; տուր ինձ - , give me... - ; pour me out some; *S.* Արբեալ, Արբենամ, &c.

Ըմսիկ, Ըմսոց *S.* Ըմսակ.

Ըմսող *a.* drinking; *s.* a drinker.

Ըմսումն *s.* the act of drinking.

Ընբերանեմ, &c. *S.* Ըմբերանեմ, &c.

Ընդլայք *s. pl.* fabulous monsters, Erinnys, Furies.

Ընդոյզ *S.* Ընկոյզ.

Ընդ *pr.* to, at, towards, by; through; among, in the midst, into, in; with; for; under, below; upon; soon, as soon as; in the place, instead of; հայել - երկինս, to look at the sky; Թագա -ւորել - նորա, to reign instead of him, to succeed him; տուր - իմ եւ - քո, give for me and for you; - աղօտ, obscurely; - ամենայն, totally, in all; - ահամբ հայել, to look upon one with an evil eye or with aversion; - ձեռն, with or by the hand; - մէջ, in; into, inside, in the midst; through; - մէջ կտրել, to split, to pass or go across; - աջմէ, to the right; - գիրկս մտանել, to draw the bow strongly; - Ժամս Ժամս, sometimes; - խաբս, fraudu - lently, erroneously; - խաղ, կատակս, ludicrously, facetiously; - այր եւ - կին, as much the man as the woman; - ծառով, under a tree; փոխանակ -

այնր, for it; - մի բերան, with one voice, unanimously; Գիր զգիրսդ - այլա, put these books with the others; Էկ - իս, come away with me; - անցանէն, going along; - որ ճանապարհ, by what road? - արեւելա, towards the East; - ամենայն երկիր, in all countries; անցանէլ - Կարին, - այն, to pass through Erzerum, to go that way; - ջուր եւ - ցամաք, by sea and land; - երկինս եւ - երկիր, between heaven and earth; - հեծեալ եւ - հետեւակ, between cavalry and infantry toge - ther; - աւուրսն - այնուիկ, - Ժամա - նակսն - այնուիկ, - այնու Ժամանակաւ, in those days, at that time; - շատ եւ - փոքր, more or less, a little more, a little less; - այս եւ - այն, between this and that; altogether, unitedly; ընկենուլ - սլառուհանն, to throw out of window; - ամենայն տեղիս, every where; - մահճք, under the bed; - երկնիւք, under heaven; - իւրեւ or իւրեաւ, under him; - սլաարուակաւ, under pretence; - առաւօտն, այգն, at break of day; - երեկս, երեկոյս, or երեկոյն, towards the evening; մեկ - նեցաւ - լուր համբաւոյ դաշտեան նո - րա, he set out on the report of his coming; - հակառակն, on the contra - ry; cross-wise; - միտ ածել or հարկա - նել, to think, to reason in one's mind; - ոտն հարկանել, to trample under foot; - Թիւ մտանել, to be reckoned among; - ամս տասն, during ten years; Էօ - Թանասուն եւ հինգ ամբ - ութ հարիւ - րով, eight hundred and seventy five years; - փթթելն եւ գոսացի, it will fade as soon as it uncloses.

Ընդաբեր *a.* leguminous.

Ընդաբոյս *a.* innate, native, natural, habitual.

Ընդաբոււ *a.* fed with pulse.

Ընդաթուր հարկանեմ, to put to the sword, to kill with the sword; to trample under foot.

Ընդածին *S.* Ընդաբոյս.

Ընդակաղամբ *s.* cauliflower.

Ընդ ահամբ հայիմ *S.* Ակն, Ընդ.

Ընդականութիւն *s.* mild or gentle looking, affectionate or tender care, protection.

Ընդակեր *a.* that eats pulse.

Ընդակից *a.* dwelling with; neigh - bouring, familiar; *s.* playfellow, com - rade.

Ընդ աղօտ *ad. S.* Աղօտաբար; *a.* near sighted; hazy, obscure; *իբրեւ - իմն շունչ յընդունա ունէին*, they were at the last gasp.

Ընդաղօտատեսիլ *a.* seeing dimly; - *առնել*, to darken, to obscure.

Ընդառեմ *S.* Անդառեմ.

Ընդանեկան, &c. *S.* Ընտանեկան, &c.

Ընդանթական *a.* under the armpits; - *մազք*, the hair growing -.

Ընդ աջմէ *S.* Աջ.

Ընդ առաջ *pr.* before, against; - *դալ*, *յառնել*, *դնալ*, *եւանել*, *լինել*, to go to meet; to anticipate, to obviate, to prevent, to meet, to affront, to face.

Ընդառաջեմ *S.* Ընդ առաջ ելանեմ.

Ընդառաջայք *s. pl.* vanguard, van.

Ընդասուն *a.* tamed, domestic, familiar; sedentary, home-keeping; delicate, nice.

Ընդարձակ, *այ a.* free; large, ample, vast, spacious, great; diffuse; - *Ժամս*, for a long time, or duration; - *ի նեղութիւնս*, magnanimous, long-suffering, patient; - *կեանք*, a dissolute life; - *է*, it is lawful, permitted, it is not prohibited; - *կեալ*, to live daintily; - *դնալ*, to live dissolutely; - *առնել*, to facilitate; -, -*ս ad.* at length, lengthily; diffusely; dissolutely; *յ-ի*, freely, at large; *յ-ի լինել*, to be free, in liberty, at large; to be unbound.

Ընդարձակաբան *a.* diffuse, extended; prolixious. [tious.

Ընդարձակագնաց *a.* dissolute, licen-

Ընդարձակադոյն *a.* larger, vast; very long, lengthy, more diffuse, very prolix; *ad.* more diffusely, minutely, in all its details.

Ընդարձակաձեռն *a.* liberal, generous. [patient.

Ընդարձակամիտ *a.* magnanimous,

Ընդարձակամտութիւն *s.* magnanimity, long-suffering, patience.

Ընդարձակայարկ *a.* vast, spacious, extended. [amply.

Ընդարձակապէս, -բար *ad.* widely,

Ընդարձակասուն *a.* reared in ease, dainty, delicate, commodious; unbri-dled, dissolute.

Ընդարձակասրահ *s.* saloon. [ձակ.

Ընդարձակատար, -տարր *S.* Ընդար-

Ընդարձակեմ, *եցի va.* to dilate, to enlarge, to make greater, to increase, to augment, to extend, to prolong;

to disband, to relax, to spread, to widen, to reach, to stretch, to give ground, to amplify; - *բանիւ*, to exaggerate; - *ից*, to relax, to give repose to; to tranquilize; *ընդարձակելով - զձեռն յոք* or *ուսկք*, to open the hand, to give freely, to be generous; - *ուսկք*, to give rest or repose, liberty, license; - *իմ vn.* to extend, to widen, to spread, to dilate; to be generous; *սիրաք մեր ընդարձակեալք...* *ընդարձակեցարուք եւ դուք*, our heart is enlarged... be ye also enlarged; *ընդարձակեալ է*, it is allowed or permitted, it is lawful.

Ընդարձակերասանակ *S.* Արձակ-.

Ընդարձակեցուցանեմ *S.* -կեմ.

Ընդարձակութիւն, -կումն *s.* extent, extension, size, latitude, greatness, width, amplitude, amplification, enlargement; diffusion; field; capacity, capaciousness; *ից*, disengagement, relaxation, freedom, liberty.

Ընդարմ *S.* Ընդարմացեալ.

Ընդարմանամ, *այայ vn.* to grow stupid, numb, to fall asleep; *ից*, to be benumbed, dulled; - *ի ցրադ*, to be benumbed with cold, to be frozen, to become torpid; - *աչք յիմն*, to gaze at, to stare at; - *զբաղանք*, to preoccupy one's self, to plunge in, to engulf one's self; *զբաղմակոյս ոսկերաց նորա ընդարմացոյց*, «he has benumbed the multitude of his bones.» [stupid.

Ընդարմացեալ *a.* numbed, dull; chill,

Ընդարմացումն *s.* stupidity, numbness, inaction; stupor.

Ընդարմացուցանեմ, *ուցի va.* to be numb, to lull asleep; to chill; *ից*, to stupefy.

Ընդարմացուցիչ *a.* that chills, lulls asleep; charming.

Ընդարմիկ *s.* zool. torpedo (fish).

Ընդաւաղեմ, *եցի va.* to cover with sand, to bury.

*Ընդբերանեմ *S.* Ըմբերանեմ.

Ընդգեղձանիմ, *ձայ vn.* to cry outright, or loudly.

Ընդգճիմ, *եցայ vn.* to fall on one's knees; to coil one's self up.

Ընդգոյեմ, *եցի va.* to take or receive to one's bosom, to make welcome.

Ընդգրկեմ, *եցի va.* to embrace, to clasp in one's arms, to clasp or throw one's arms round, to hug; to undertake;

– զձեռն ի վերայ լանջաց , to remain with the arms crossed. [together.

Ընդգօտեմ, եցի *va.* to unite, to tie

Ընդդէմ, դիմաց *a.* contrary, opposed; opposite, inimical; unfortunate; – պատասխանի , an adequate or prompt reply; *pr.* against, on the contrary, the wrong side, outward, the wrong way; before, in face; – դառնալ, կալ, դառնիլ, հարկանիլ, to oppose, to resist, to counteract, to make head against, to cope with; – յառնել, to rise up against; to combat; – դանձանակին , opposite the money-box; վէմ – դնել դրան , to place a stone against the door; զգուրս – դնել, to close the doors; բանիցն – բերել, to reply opportunely, to respond; – եղեւ նոցա իրն , they succeeded badly in that affair; յետս – ընթերցուլ, to cavil, to sophisticate; – , յընդդիմէն, դ–ն *ad.* instead, otherwise, on the contrary; – հակառակութիւն *S.* Ընդդէմդարձութիւն; – յանդիման *S.* Դէմ ի դէմ.

Ընդդէմդարձութիւն *s.* contrariety, contradiction, teasing.

Ընդդէմերկիր *s.* antipodes.

Ընդդիմաբաժանեմ *va.* to divide in opposite parts, to place one against the other.

Ընդդիմաբախ *a.* resistant, solid, hard, compact, opaque; – իմ, – լինիմ, to come in contact with, to strike against. [hardness, solidity.

Ընդդիմաբախութիւն *s.* resistance,

Ընդդիմաբան, ից *a.* opposite; contradictory; *s.* contradicter, opponent; – լինել *S.* Ընդդիմաբանեմ.

Ընդդիմաբանական *a.* contradictory; after hearing both sides.

Ընդդիմաբանեմ, եցի *vn.* to contradict, to counteract, to contest, to answer; *va.* to object, to oppose.

Ընդդիմաբանութիւն *s.* contradiction, disputation; antiphrasis.

Ընդդիմաբար *ad.* on the contrary, in a contrary manner.

Ընդդիմագագաթն անկիւնք *s.* geom. opposed angles.

Ընդդիմադարձ *a.* opposite, contrary; – կալ, լինել, – ձիւմ *vn.* to oppose, to resist.

Ընդդիմադարձութիւն *s.* opposition, resistance; antiperistasis.

Ընդդիմադիր, դրաց *a.* opposed, contrary; opposite.

Ընդդիմադրեմ, եցի *va.* to oppose, to object. [jection.

Ընդդիմադրութիւն *s.* opposition, objection. *S.* – աբան &c.

Ընդդիմակ, աջ *a.* contrary, opposite; *s.* opposite extremes, adversity, disgrace, calamity; – զօրութիւն, coercive power; – ս դնել, to oppose, to contract.

Ընդդիմակալ լինիմ, Ընդդիմակայեմ, եցի *vn.* to oppose, to resist.

Ընդդիմակալութիւն *s.* resistance.

Ընդդիմակայ *S.* Ընդդիմակաց; – ցաւք or –ք, adversity, calamity.

Ընդդիմակայութիւն, յուճիմ *s.* opposition, resistance; confutation, refutation, dispute, controversy.

Ընդդիմակաց, աջ *a.* that resists, opposite, contrary.

Ընդդիմակացութիւն *s.* opposition, resistance. [nist.

Ընդդիմակից *a.* *s.* adversary, antago-

Ընդդիմակողմն *s.* opposite side, reverse, wrong side.

Ընդդիմակրութիւն *s.* antipathy.

Ընդդիմակցութիւն *S.* Դիմամարտութիւն.

Ընդդիմահար, աջ *a.* opposite, that opposes, resists; hard, solid, opaque.

Ընդդիմահարիմ, եցայ *vn.* to resist; to repel, to reperate.

Ընդդիմահարութիւն *s.* opposition, resistance; counterblow, rebound; *phys.* impenetrability.

Ընդդիմամարտ, ից, – մարտիկ, տկաց *a.* contrary, inimical, opposite; *s.* adversary, antagonist.

Ընդդիմամարտութիւն *s.* opposition, resistance, action, combat.

Ընդդիմանամ, աջայ *vn.* to resist, to contrast, to be repugnant, to mutiny.

Ընդդիմասովոր *a.* refractory, restive; *S.* Հակառակաւոր.

Ընդդիմարդեւ, ից *s.* barricade; – կանգնել, to raise a –; կործանել դ– , to force a – .

Ընդդիմաբնութիւն *s.* contrary thought or sentiment. [des.

Ընդդիմառուէք, ոտանց *s.* *pl.* antipo-

Ընդդիմութիւն *s.* resistance, opposition; contradiction, contrariety, discord; hinderance, obstacle; strife; dislike, aversion, repugnance, conflict, trouble, implication.

Ընդեւ, – տկ, – տկան *a.* familiar, domestic, tame, easy, mild, tractable, approachable.

Ընդերակից *a.* familiar, intimate, bosom, linked or knit together in the closest bonds of friendship, intimately acquainted; - լինել *S.* Ընդերակցիմ.

Ընդերակցիմ, եցայ *vn.* to grow familiar, to make acquaintance.

Ընդերանիմ, լաց *vn.* to grow familiar, to become familiar; to make acquaintance; to get used or accustomed to, to habituate one's self. [tic.

Ընդերասէր *a.* familiar, tame, domes-

Ընդերացուցանեմ, ուցի *va.* to make familiar, to tame; to instruct; to tame, to render mild and less ferocious.

Ընդերուզած *S.* Ընդերուզուած.

Ընդերուզանեմ, ուցի *va.* to enchase, to fit into, to set, to mount, to enchase, to set in a bezel; to string pearls, to interweave, to entwine, to braid, to form a tress; ընդերուզեալ աւամբք, մարգարտով, ոսկեով, adorned, set with jewels or pearls, ornamented with gold, or arabesqued; ընդերուզեալ յոսկի, set in gold.

Ընդերուզուած, Ընդերուզումն *s.* setting, mounting, enchasing, fitting in; weaving, web, braid, texture.

Ընդերութիւն *s.* familiarity; acquaintance; custom; յ-ածել, to familiarize with; - ունել ընդ ումք, to be familiar with.

Ընդերուցանեմ *S.* Ընդերացուցանեմ.

Ընդերդէնք *s pl.* all kinds of pulse.

Ընդերզանեմ, -նիմ *vn.* to supplicate, to implore, to beseech, to entreat, to beg.

Ընդերաբանութիւն *s.* enterology.

Ընդերական *a.* intestinal.

Ընդերաճմայ, ից *s.* aruspex, soothsayer. [evening.

Ընդերեկ, -կք, -կս *ad.* towards

Ընդերկայնամիտ *S.* երկայնամիտ.

Ընդերկայնիմ, եցայ *vn.* to extend.

Ընդերկար *a.* long, extended; prolix; *ad.* long, at length; long time; amply, diffusely, tediously; - առնել, to prolong; - լինել, to be prolonged.

Ընդերկարաձգեմ, Ընդերկարեմ, եցի *va.* to prolong, to make last a long time; to extend; to defer, to spin out, to great length.

Ընդերկարաձիգ *a.* very long.

Ընդերկարանամ, ացայ *vn.* to last a long time.

Ընդերկարութիւն *s.* length, extent, duration; - կենաց, long life, longevity.

Ընդերկնահաջ *a.* baying the moon; barking at in vain.

Ընդերկուանամ, ացայ, -կուիմ, եցայ *S.* Յերկուանամ.

Ընդերք, բաց *s.* entrails, guts, bowels, intestine, tripe; caecum, blind-gut; զսուրս նոցա - բաց իւրեանց մատուցանել, to slay others with their own swords.

Ընդէր *ad.* why? for what reason? wherefore? - ոչ? why not? [&c.

Ընդիկ *s.* a few pulse, pease, beans,

Ընդիկախոն, ի *s.* Indiction; շրջան-ի, cycle of -.

Ընդլայնեմ, եցի *va.* to amplify.

Ընդլայնումն *s.* amplification; chem. ductility.

Ընդլծեալ *a.* yoked together; bearing the same yoke. [to intermix.

Ընդխառնեմ, եցի *va.* to incorporate,

Ընդխառնիմ, եցայ *vn.* to become incorporated; to intermeddle; to come to blows, to come to battle, to join battle; ընդխառնեցաւ պատերազմն, the battle was commenced.

Ընդխառնութիւն *s.* incorporation.

Ընդհայեցողական *a.* dioptric.

Ընդհայեցողութիւն *s.* dioptrics.

Ընդհանուր *a.* universal, general, common; -ք, or - անդերք, the universe, the whole world, or earth; - առնել, to generalize; *ad.* every where; in general.

Ընդհանրական *a.* universal, general, catholic; - եկեղեցի, the catholic or universal church; *S.* Թուղթ, Ժողով.

Ընդհանրանամ, ացայ *vn.* to become general.

Ընդհանրապէս *a.* universally, generally, commonly, absolutely.

Ընդհանրացուցանեմ, ուցի *va.* to generalize. [erality.

Ընդհանրութիւն *s.* universality, gen-

Ընդհատ, ից *s.* interval, space; *a.* discontinued, intermittent; loose; different, separate; less, lesser; *mech.* intermittent; *ad.* differently, otherwise; nor more nor less; ամբ սակաւ ինչ - ի բիւրուց, a little less than 10,000 years; ի՞նչ ի՞նչ իցեմք - ի նոցանէ, in what do we differ from them? ոչ ինչ - է ի նմանէ, he differs not from him; նուազ ինչ - ի փչմանէ լինել շնչոյն, to be almost at the last extremity, or last gasp; չեն - յերազոյց, they resemble dreams.

Ընդհատեմ, եցի *va.* to interrupt, to discontinue, to cease; -իմ *vn.* to break off, to interrupt one's self.

Ընդհատիչ *s.* interrupter.

Ընդհատութիւն, -ումն *s.* interruption, intermittence, intermission, discontinuance, relaxation, cessation.

Ընդհարկանեմ, հարի *va.* to knock, to clash, to strike, to beat; - զերկաթ, to strike fire.

Ընդհարկանիմ, հարայ *vn.* to fight, to smite, to knock, to strike, to thump at; - ընդ միմեանս, to knock against each other; to encounter each other; - գլխոյն ընդ որմն, to knock one's head against a wall; - ընդ ճանապարհ, to be on the way to ...; - ի խղճէ մտայ, to have remorse. [flict.

Ընդհարումն *s.* collision, shock, con-

Ընդ հուս *S.* Հուս.

Ընդձեռեմ, եցի *va.* to give, to put into one's hands, to grant; to take away, to appropriate to one's self.

Ընդ ձեռն *pr.* by means of, through.

Ընդ մէջ *S.* Մէջ.

Ընդմիջամբ *a.* subaltern.

Ընդմիջաբար *ad.* by means of, by some expedient.

Ընդմիջական *a.* immediate.

Ընդմիջաշաւիղք *s.* the middle of a way, or road, carriage-road, pitching.

Ընդմիջարկութիւն *s.* interposition, intermission, obstacle; partition wall.

Ընդմիջեմ, եցի *va.* to interrupt, to discontinue; to divide into two parts; to separate, to hinder; to intermeddle; - զհոսս ուրուք, to interrupt, to break in upon; - զճանապարհն, to go half the way; յ- կենաց իւրեանց սա- տակիւ, to die halfway on the road of life.

Ընդմիջիմ, եցայ *vn.* to be split, to be in half; to discontinue; իբրեւ ածնն ընդմիջեցաւ, passed the middle of the feast.

Ընդմիջութիւն *s.* mediocrity, mediation, middle way.

Ընդմտանեմ, մտի *vn.* to penetrate, to pierce, to strike through or pass across; to insinuate one's self; to pass through a filter.

Ընդմտանող *a.* piercing, keen, sharp.

Ընդմտաւոր, աջ *a.* touchy, easily offended, sensible, feeling; thoughtful, pensive, anxious, gloomy, full of care.

Ընդոծին, ծնայ *s. a.* born in the

house of one's master, domestic, servant; -ք, family; *S.* Ընդաբոյս.

Ընդողնեցուցանեմ, ուցի *va.* to render proud, insolent, impertinent.

Ընդողնիմ, նեցայ *vn.* to lie down at length, supine; to become idle, negligent, feeble: to adorn one's self magnificently, gorgeously; to make an ostentatious display, to dress pretentiously; to become vain or insolent.

Ընդոյր *a.* quiet; good.

Ընդոսա *a.* that leaps, that bounds; jumping, starting; *ad.* by stealth, stealthily; rebounding, by fits and starts; - -, by skips and jumps; palpitating, bounding; - ի քնոյ լինել, to awake suddenly, to start from sleep; - ի քնոյն զարթուցանել, to rouse suddenly, hurriedly; - կալ, to leap, to hop, to rebound; to start back with fear, to be startled, to retire, to frighten; - - խաղալ, to leap, to jump up, to rouse one's self; - - երթալ, to go with fear and trembling; to go by leaps; - - խաղացումն ուսոց, շարժումն թիկանց, աչաց, shrugging of the shoulders; nervous twitching of the eyes; - անցանել, to leap, to leap over.

Ընդոստախոս *a.* boaster, braggart.

Ընդոստական *S.* Ընդոստուցիչ.

Ընդոսանում, Ընդոստելիմ, տեայ *vn.* to leap, to recoil, to start with fear; to be aroused, frightened, dismayed; to shy, to be restive; to be disturbed, disconcerted; to get angry.

Ընդոստումն *s.* leap, rebound; shaking, concussion.

Ընդոստուցանեմ, ուցի *va.* to cause to leap or recoil; to shake, to move; to impel, to push, to spur on, to thrust; to awaken, to excite.

Ընդոստուցիչ *a.* exciting; stimulating, spurring on.

Ընդոտանեմ, եցի *va.* to trample under foot; to despise; to dishearten, to humble, to subdue, to drive out, to push.

Ընդոտանոց *s.* foot-stool.

Ընդուլնեմ, եցի *va.* to twist or break the neck; to tame, to bridle.

Ընդուհակ, աջ *a.* receiving, welcoming; capable, susceptible; acceptable, agreeable.

Ընդուհակութիւն *s.* acceptance; capacity, reach; participation; *chem.* ca-

capacity; - ջերմութեան, heating -.

Ընդունայն *a.* vain, void, useless; empty; indolent, idle; *ad.* in vain, uselessly, empty; - առնել զանկալութիւն, to deceive, to disappoint, to frustrate, to destroy the illusions of; *ամենայն ինչ - է*, all is vanity.

Ընդունայնաբան, *ից a.* romancing, prattling, chattering, prating; *s.* chatterer, idle talker.

Ընդունայնաբանութիւն *s.* prate, prattle, chitchat, nonsense, chattering.

Ընդունայնաբան S. Ընդունայնաբան.

Ընդունայնամիտ *a.* vain, frivolous, foolish.

Ընդունայնանամ, *այցայ vn.* to be vain or empty; to vanish, to pass away, to come to nothing; to seek vanities.

Ընդունայնապարծ *a.* vain, proud, vain-glorious.

Ընդունայնաջան S. Զրաջան.

Ընդունայնութիւն *s.* vanity, frivolity, futility; nothing.

Ընդունարան, *այց s.* vase, vessel, receptacle; recipient, reservoir: asylum, refuge, shelter; *mech.* well, tank, cistern; - օդոյ, air-box; - շոգոյ, steam-chamber; - ջերմ ջրոյ, hot-water well.

Ընդունելի *a.* acceptable, admissible; agreeable, welcome; obtainable; that accepts, that receives.

Ընդունելութիւն *s.* reception, taking, acceptance, admission, obtaining, acquisition; cheer, feast, entertainment; *gr.* participle; - փոխանագրոյ, acceptance of a letter of credit, of a bill of exchange; - առնել ումէք, to welcome, to feast, to entertain; - առնել օտարաց, to lodge strangers; - առնել ցրտագին, to receive coldly, to give a cool reception; - դոյր յարբուսիս, ի դեսպանատան, there was a reception at court, at the embassy; յ- լինել Աստուծոյ, to believe in God.

Ընդունիմ, ընկալայ *vn.* to receive, to take, to admit, to embrace, to accept, to make welcome; to gather together; to derive; to impetrate, to obtain; to suit, to agree; to approve, to confess, to consent, to acknowledge; ոչ -. to deny, to disavow, to disapprove; - զոք յաւազանէ, to stand godfather, godmother to a child; մեղս -, to fall into sin; - մտաց աչք, to conceive, to seize mentally; պատուով

- զոք, to receive with honour; ոչ բարւոք - զոք, to give a bad reception; - յինքեան, to learn by heart; յաստուածս ընկալաւ զնոսա, he has made of them his gods; ի քէն ընկալայ զկէանս, I owe you my life.

Ընդունիչ, Ընդունող *a. s.* who receives, receiver, acceptor; recipient; -նող ի մկրտութենէ, godfather, godmother; -նող խոստովանութեան, confessor.

Ընդունչաօրիւ *a.* grining, grimacing, mimicking; grumbling.

Ընդուստ S. Ընտուստ.

Ընդօրհանելմ, եցի *va.* to abandon, to despise; to compel to walk; to vex, to harass.

Ընդ վայր *ad.* in vain, uselessly; - հարկանել, to throw away, to abandon, to despise; - յածիլ, to run here and there, to rove, to wander; - խօսել, to talk in vain, right or wrong, at random; - սլայքարումն, idle dispute.

Ընդվայրաբան *a.* quack, charlatan, who talks in vain. [idle talk.

Ընդվայրաբանութիւն *s.* quackery,

Ընդվայրաբեր *a.* vagabond.

Ընդվայրաբոյս *a.* wild, savage.

Ընդվայրադնայ S. Ընդվայրաբեր.

Ընդվայրախոյզ *a.* seeking vain and foolish things; inquisitive.

Ընդվայրախօս *a. S.* Ընդունայնաբան, &c. *s.* magician, enchanter.

Ընդվայրահաջ *a.* barking at in vain, brawling.

Ընդվայրահար *a.* abject, vile, despicable, useless, vain.

Ընդվայրամիտ S. Զրախորհուրդ.

Ընդվայրայած *a.* vagabond; prating, chattering.

Ընդվայրայածութիւն *s.* vagrancy.

Ընդվայրայտն *a.* shameless, lewd; - աչքանք, coaxing, dalliance, coyness, affectation, coquetry.

Ընդվայրապաճոյճ *a.* coquettish.

Ընդվայրասնունդ *a.* savage.

Ընդվայրասուն *a.* ill-bred, rough, rude; idle, lazy, sluggish, unoccupied.

Ընդվայրաբարշ S. Գետնաբարշ.

Ընդվայրաբարշիմ, չեցայ *vn.* to be dragged along the ground, to be fastened to the ground.

Ընդվայրաբնին *a.* curious, that seeks after useless things.

Ընդվայրաբնութիւն *s.* inquisitiveness, curiosity.

Ընդվայրընկեցիկ S. Ընդվայրահար.
Ընդվայրընկեց առնեմ *va.* to debase,
to vilify; to despise.

Ընդվառնք *s.* haughtiness, pride.

Ընդվզեմ, եցի *va.* to twist, to wring
the neck; -իմ *vn.* to revolt, to resist,
to disobey, to rebel, to throw off the
yoke; to lift up the horn, to become
proud, arrogant, haughty, ostenta-
tious; to turn the back disrespectfully;
to throw one's self headlong, to pre-
cipitate; ընդվզեալ ի բաց վազել յիշ-
խանութենէ, to free from domination,
to shake off the yoke.

Ընդօրինակեմ, եցի *va.* to copy, to
take a copy, to transcribe.

Ընդօրինակող *a.* perspective; *s.*
painter of perspectives; copist.

Ընդօրինակութիւն *s.* perspective;
transcription.

Ընթադրեմ, եցի *va.* to trample under
foot; to subdue, to submit; to strike,
to knock; to drive away, to disperse.

Ընթադրութիւն *s.* trampling upon;
subjection; project, purpose, design;
սպանանել ձիախրովս - թեամբ, to
ride over and trample to death.

Ընթանալի *a.* that runs, that walks;
current; - ճանապարհ, practicable,
passable.

Ընթանամ, ապա *vn.* to run, to run
to; to apply; to slide; to gallop; to walk;
to go, to depart, to pass; արշաւաստոր
-, to run full speed, to rattle along
full speed; երամովն, խուռն -, to
run in company, in crowds, in a throng,
to rush, to crowd, to flock; - զհետ
ուրուք, to follow, to run after; -
զհետ հետոյ, շաւղաց ուրուք, to follow
the tracks, to tread in the steps; -
զճանապարհս իւր, to follow one's
career; այսր անդր -, to dip into, to
run over a book; ընթանալով ասել,
to say in few words, to touch lightly;
- ի ճանապարհս սրատուիրանաց, to
observe or obey the commandments;
բարւոք ընթանան իրք, affairs are
thriving, business is prosperous; S.
Զէն, &c.

Ընթանոց S. Ղենջակ.

Ընթաց, ի, Ընթացք, ցից *s.* course,
race, gait, step, pace, way, means;
progress, succession, train, trace,
thread; method; -ս առնուլ, to run;
-ից գործի, the feet; - մի, walking
distance; հետի -, foot-race; - մտաց,

flight of thought; - կենաց, life's ca-
reer; յ-ս կենաց, in the course of
life; յ-ից ճանաչել զոք, to know one
by his gait; բարւոք ընուլ զ-ս իւր,
to fulfil the duties of one's station, to
discharge one's functions honourably;
արգելլւլ զ-ս բանին, to say concisely,
to shorten discourse; -ք հողմոյ, direc-
tion of the wind; -ք արեգական, լուս-
նի, եղանակաց, course of the sun,
moon, seasons; -ք սակարանի, վաճա-
ռանոցի, հրապարակի, course of Ex-
change, of the market.

Ընթացական *a.* racing; swift.

Ընթացակից *a.* concurring; accom-
panying; agreeing, concordant; coin-
cident; concomitant.

Ընթացակցութիւն *s.* concurrence;
accompanying; concomitance; retinue;
coincidence.

Ընթացատեղ, Ընթացարան *s.* gym-
nasium or place for gymnastic exer-
cises; S. Ասպարէզ. [index.

Ընթացիկ *s.* mech. slider, cursor,

Ընթացող *s.* walker, pedestrian.

Ընթացուցանեմ, ուցի *va.* to cause
to run.

Ընթացք S. Ընթաց.

Ընթեանլի *a.* legible, readable; *s.*
reader, lecturer.

Ընթեանում, երցայ *vn.* to read; -
ընդ միտս, դաշն ձայնիւ, - to one's self;
- ի ձայն, բարձրաձայն -, - aloud; -
յականջս ուրուք, - in the presence
of; անսպթաք -, - currently; կակա-
ղելով -, - hesitatingly; to stammer;
- հարեւանցի, վեր ի վերոյ, to look
through, or to skim over a book; յա-
ռաջ վարել զ-ն, - on; կրկին եւ երեք-
կին -, - over and over again; ասաւ -,
to cause -; մանուկ քո գիտէ -, can
your boy read? ընթերցեալ զթուղթդ,
after the perusal of your letter; յետս
ընդգէմ -, S. Ընդգէմ.

Ընթեր S. Աւրնթեր.

Ընթերակայ, ից, -կաց, աջ *a.* adja-
cent, adjoining; assisting, present.

Ընթերցակից *a.* reading together.

Ընթերցանելի *a.* legible; *s.* reader,
lecturer.

Ընթերցանեմ, -նիմ *vn.* to read.

Ընթերցանութիւն *s.* reading.

Ընթերցասէր, սիրաց *a.* that loves
study, studious, well-read.

Ընթերցասիրեմ *vn.* to study, to read
with pleasure.

Ընթերցասիրութիւն *s.* love of study.
Ընթերցարան *s.* reading book; lesson; school; *reading room.

Ընթերցիչ, -ցող *s.* reader, lecturer;
ազդ առ -ցողն, advertisement, address to the reader; ներողամիտ -ցող, gentle reader.

Ընթերցողութիւն *s.* reading; lectureship, order of lecturers in the church.

Ընթերցուած, ոց *s.* lecture; lesson.

Ընթերցուածագիր *s.* catechism (of S. Cyril).

Ընթերցուածասէր S. Ընթերցասէր.

Ընթերցումն *s.* lecture; տալ յ-, to give to read; to cause to read.

Ընթրակից S. Հացակից.

Ընթրատու *a.* who gives a supper.

Ընթրարան *s.* dining-room, supper-room; tea-garden; eating-, chop-house.

Ընթրեկերք *s.* supper-time.

Ընթրեմ, եցի *vn.* to sup, to take the evening's repast.

Ընթրիք, բեաց *s. pl.* supper, evening's repast; - տէրունեան, the Lord's -, the Last -; -ս առնել, դործել, տալ, to invite to -, to give a banquet; -ս առնել առ ումք, to sup with...; ի ժամ ընթրեաց, at supper-time.

Ընծախոտ S. Ընծախոտ.

Ընծայ, ից *s.* present, gift, offer, offering; - առնել, տալ, մատուցանել, to give, to make a present.

Ընծայաբեր, ից or այ *a.* that carries presents or offerings; - լինել S. Ընծայաբերեմ.

Ընծայաբերեմ, եցի *vn.* to carry presents, to offer, to make a present.

Ընծայաբերութիւն *s.* offer, offering; offertory.

Ընծայական, այ *a.* sacred; *s.* dedication; - գիր, թուղթ, dimissory letter, testimonials; - - գեսպանաց, credentials; - - բարեհամաց, letter of recommendation. [is offered.

Ընծայամատոյց *a.* that offers; that

Ընծայանամ, այց *vn.* to be presented, given.

Ընծայատար S. Ընծայաբեր.

Ընծայարան, աց *s.* place of offering, altar.

Ընծայաւոր S. Ընծայաբեր.

Ընծայեմ, եցի *va.* to offer, to present, to sacrifice, to give, to dedicate, to attribute, to lend, to propose, to refer, to confer, to devote, to

render, to ascribe; to make, to furnish; to impose, to inscribe; ի լոյս -, S. Լոյս; - զոք ի կեանս, to give life to; to vivify; - զոք առատ սլարգեւօք, to load with presents; to confer great services; - իմ *vn.* to offer, to present one's self; to shew, to make one's self seen; - առաջի ուրուք, to introduce one's self to the presence of; մահու -, to die.

Ընծայեցուցանեմ, ուցի *va.* to offer, to present; to show, to expose, to place in sight; to recommend, to introduce; զանձն -, to pass one's self off for another, to counterfeit; այլ իմն միտս -, to possess, or bear another meaning; սիրելի զանձն -, to make one's self beloved.

Ընծայեցուցիչ *a.* that presents; producing, productive.

Ընծայութիւն *s.* offer, offering, dedication; presentation; թուղթ - թիւ, letter of recommendation; Կոչումն - թեան, catechism; S. Ընթերցուածագիր; - լուսնի, new moon.

Ընծայումն *s.* act of offering, of dedicating one's self; presentation; offering, present; - Ս. Կուսի, Presentation of the B. V. M.; առաջնորդ ընծայման, godfather; - լուսնի, new moon.

Ընծուիմ, լեցայ *vn.* to rise, to shine, to blaze forth, to glitter, to sparkle, to glare, to be bright.

Ընծուղա S. Ընծուղա.

Ընկալուչ, ըի *a.* that receives; *s.* betrothed, husband; խօսեալ -, affianced wife; -, mech. receiver.

Ընկապալիմ, ճեցայ *vp.* to bind one's self closely, to adhere to, to entwine one's self with.

Ընկենլի *a.* to be thrown away, to be despised.

Ընկենում, եցի *va.* to throw, to cast, to hurl, to repulse, to fling, to pour; to destitute, to depose, to deprive; - յերեսաց, to drive from his presence, to despise, to abandon; - յերկիւղ, to frighten; - յոք զհոգս իրիք, to confide the care of, to confide to; - զանձն իւր յառաջ, to present one's self, to throw one's self forward, to expose one's self; - զդէնս, to throw down one's arms, to surrender; - ի կալանս, to thrust in prison; - յերկիր, to throw down, to slay, to fell to the earth; -

արտաքս, to thrust out, to hunt or drive away: to empty the stomach; - *քարինս*, to throw stones; *կիցս* -, S. *կիցք*; to despise; - *զխարիսիս*, to cast anchor; *զաստուածութեամբն* -, to attribute to God; *ի վերայ միմեանց* - *զլանցանս*, to lay the blame on one another; -, *vn.* to be thrown, or cast away; - *արտաքս*, *արտաքոյ դրան*, to be thrown out, driven away; - *ի ճանապարհի*, to be cast on the streets, to be thrown out on the common way.

Ընկեր, *այ* s. companion, comrade, partner; female companion; consort; fellow; agent; neighbour; partaker; peer; clerk; assistant; *չէք իմ* -, I am peerless, I have no equal; - *զ*-, *այր զ*-, one to another, mutually; *երդուան այր* - *ի իւրում*, they bound themselves by mutual oaths.

Ընկերաբար *ad.* as a companion or comrade, friendly.

Ընկերագիր, *գրաց* s. subscriber; - *առնել* S. *Ընկերագրեմ*; - *լնել* S. *Ընկերագրիմ*.

Ընկերագրեմ, *եցի* *va.* to subscribe to; - *իմ* *vn.* to become a subscriber to.

Ընկերագրութիւն s. subscription; *մտանել յ*-, to subscribe to; *երանել յ*-, *թէնէ*, to cease to subscribe, to be no longer a subscriber; *պայմանք* - *թեան*, terms of -.

Ընկերադաւ a. that betrays or kills his neighbour.

Ընկերական a. social, sociable.

Ընկերակից s. companion, comrade, colleague; associate, partner; fellow-member, friar.

Ընկերակցիմ, *ցեցայ* *vn.* to accompany one's self, to associate one's self, to become a partner. [ciety.

Ընկերակցութիւն s. association; so-

Ընկերահաշտ, - *հաշտայ* a. supporting social, or public harmony.

Ընկերահաշտայք, *տից*, - *հաշտիք*, *տեաց*, - *հաշտք* S. *Ընկերահաշտութիւն*.

Ընկերահեղձոյց a. that suffocates his neighbour; annoying, molesting one's friends.

Ընկերանամ, *ացայ* S. *Ընկերակցիմ*.

Ընկերանի s. pl. companions.

Ընկերասէր, *սիրաց* a. that loves his neighbour, charitable; sociable, companionable. [bour.

Ընկերատեաց a. that hates his neigh-

Ընկերեմ, *եցի* *vn.* to accompany,

to escort, to follow; to pair; to associate; to convoy; to aid, to assist.

Ընկերհաշտութիւն s. social harmony under various forms of government, monarchic, oligarchic, or democratic.

Ընկերչակեմ, *եցի* *vn.* to associate with, to conspire, to plot.

Ընկերութիւն s. company, society; accompanying, assistance, partnership, match; train, retinue; fraternity, brotherhood, congregation, order, commonalty, body; conversation: knowledge; sociability.

Ընկերսիրութիւն s. love of one's neighbour, charity; sociability.

Ընկերող a. that accompanies, that assists.

Ընկեցիկ a. thrown away, cast off, flung off; abject, vile; exposed, abandoned; *mech.* projectile; - *շարժումն*, projection; - *լնչ*, refuse; - *առնել*, to throw, to cast; - *առնել զմանկունս ի գետ*, *զկարասին ի ծով*, to throw the children in the river, merchandize in the sea; - *առնել զմանուկ*, to expose a child; - *լնել*, to be thrown out, abandoned.

Ընկեցումն s. cast, projection, out-cast; *phys.* projection.

Ընկիճեալ կամ *vn.* to resist, to act as an obstacle, to hinder; *ի ծուկը* -, to kneel down.

Ընկնում, *կլայ* S. *Ընկլմիմ*.

Ընկնում, *կլի*, *Ընկուզանեմ*, *ուզի*, *կլմ* S. *Ընկլմեմ*.

Ընկուզիչ a. submerging, engulfing, swallowing.

Ընկուզումն, *Ընկումն* S. *Ընկլմումն*.

Ընկլմական a. immersive.

Ընկլմեմ, *եցի* *va.* to sink, to deepen, to submerge; to flow, to inundate, to drown, to plunge, to absorb, to bury; to dim, to cloud; *նիրհամբ* -, to lull, to make sleepy.

Ընկլմեցուցանեմ S. *Ընկլմեմ*.

Ընկլմիմ, *եցայ* *vn.* to founder, to sink, to be plunged; to lose one's self; - *ի քնոյ*, to sleep soundly; *յանհնարին տրամութիւն*, *յանմիթար սուգ* -, to abandon one's self to melancholy, to be plunged in inconsolable grief; - *ի ծով փափկութեանց*, to swim in pleasure, in delight; *ի նախանձ* -, to envy, to be jealous of.

Ընկլմիչ a. immersing, submerging; s. corsair, pirate, buccaneer.

Ընկղմութիւն, Ընկղմումն *s.* depression; immersion, submersion.

Ընկճեմ, եցի *va.* to oppress, to humble, to bring down, to debase, to throw down, to subdue, to humiliate; to blunt; -իմ *vn.* to sink, to faint, to succumb; - զոք, to be a hindrance, or stumbling block to; - ընդ բեռամբ, to bow beneath a weight; to be overwhelmed, or disheartened; ընկճեալ յամաց, ընդ ամօք, bowed by the weight of years; - զլմն, to retire, to withdraw; to impede, to hinder.

Ընկողին *S.* Սնկողին.

Ընկողմանեցուցանեմ, Ընկողմեց-, ուցի *va.* to stretch, to lay down, to put to bed.

Ընկողմանիմ, եցայ, -մնիմ, -միմ, -զնիմ *vn.* to stretch one's self in bed, to lie down, to go to bed.

Ընկողմանումն *s.* going to bed: the back of a chair. [to be a partisan.

Ընկողնակից *s.* bed-fellow; - լինել.

Ընկոյզ, Ընգոյզ, կուզից or զաց *s.* walnut; - մէկահոտ, nutmeg; - հնդկաց, cocoa-nut; - արքայական, the finest quality of -; - ործացուցիչ, nux vomica; կեղեւ ընկուզի, nut-shell; *S.* Կորճ, Փեճեկ; կանանչ կեղեւ ընկուզի, green husk of -; *S.* Կզեզ, Ոզոխ; (նեւբին) մաշկ ընկուզի, epidermis or brown cuticle of -; *S.* Պոպոկ, Փեճեկ; միջուկ ընկուզի, the kernel of -; *S.* Կթուն; ծառ ընկուզի, --tree; *S.* Ընկուզի; փայտ ընկուզի, - wood; գործի ի բեկանեւ զ-, nut-cracker; *S.* Ընկուզաբեկ; ի գոյն ընկուզի, nut-brown; *S.* Ընկուզադոյն; քաղել -ս, to nut; երթալ ի քաղել -ս, to go a-nutting; գաւազան ի ժողովել -ս, nut-hook; *S.* Թափիչ.

Ընկուզաբեկ (գործի) *s.* nut-cracker.

Ընկուզադոյն *a.* nut-brown, hazel.

Ընկուզազարդ, -ձեւ *a.* made like a nut. [walnut wood.

Ընկուզենի, Ընկուզի *s.* walnut-tree;

Ընկուզուտ *a.* full of walnut trees; abounding in walnuts.

Ընկրկեմ, եցի *va.* to reject; to draw back, to pull back; to subdue; to roll; -իմ *vn.* to recede, to retreat, to flinch; to be repulsed, driven back; - անուոյ, turning of the wheel; - յաղքատս, to compassionate the poor; to pardon; - երասանաւ, to be restrained, bridled, reined in; սպառեղաղմաց - ընդ ձեռամբ

ուրուք, to take by force, to storm, to subdue, to conquer.

Ընձախոտ *s.* bot. choke-weed, orobanche.

Ընձանակ *s.* earthen flower-pot.

Ընձառիւծ, ուց *s.* leopard.

Ընձենի *s.* leopard skin.

Ընձեռայք, յից *s. pl.* gift, present, drink-money.

Ընձեռեմ, եցի *va.* to consign, to place in the hands of some one; to lend, to give; to undertake, to prove; to transmit, to refer, to leave in writing; -իմ *vn.* to receive from, to take, to obtain; to be given, consigned, recommended; Թողութիւն -, to pardon, to forgive; կոչմունս - աստեղաց, to give names to the stars.

Ընձեռութիւն *s.* giving; tradition, treatise, discourse.

Ընձիւղ, ոյ *s.* sucker, bud, shoot, spring, button, gem.

Ընձիւղեմ, եցի *vna.* to bud, to shoot, to put forth, to sprout, to germinate, to blossom.

Ընձիւղումն *s.* budding, sprout.

Ընձուիմ, եցայ *vn.* to unclothe, to blossom, to be born; to dawn, to appear, to show one's self.

Ընձուղա, ըղաուց *s.* giraffe, camelopard.

Ընչաթափ առնեմ, -փեմ, լննիմ, -փիմ *vna.* to deprive one of his property, to despoil, to exhaust, to extenuate, to reduce to the last shifts; to be deprived of one's property, &c.

Ընչաթողով *a.* avaricious, greedy, desirous. [created.

Ընչանամ, ացայ *vn.* to exist, to be

Ընչաշատ *S.* Ընչաւէտ.

Ընչապառուկ *a.* grimacing (as a monkey).

Ընչասէր *a.* loving riches, avaricious, greedy, covetous; - լննիմ, -սիրեմ, to hoard up, to save sordidly, to be niggardly.

Ընչասիրութիւն *s.* passion for riches, avarice, avidity, greediness.

Ընչաստացու *a.* accumulating, gathering, acquiring wealth.

Ընչավան *a.* spendthrift, prodigal.

Ընչատեաց *a.* despising worldly wealth.

Ընչաց, յ- *S.* Ունչ.

Ընչաւէտ, լեւաց *a.* rich, fortunate, monied, opulent; loaded with riches;

- լինել, to be rich, to have one's nest well feathered; անթիւ -, very wealthy, extravagantly rich; ըստ երկրի մասանց -, well off, in easy circumstances.

Ընչաւէտանամ, աջայ տո. to be enriched, to become wealthy.

Ընչաւէտութիւն s. riches, abundance of wealth.

Ընչաքաղց, ից a. avaricious, niggardly, miserly, sordid.

Ընչաքաղցութիւն s. avidity for wealth, insatiable avarice; անյագ -, insatiable thirst for riches. [[cher.

Ընչեղ S. Ընչաւէտ; -ադոյն a. ri-

Ընչեղանամ S. Ընչաւէտանամ. [ble.

Ընչեղէն a. created; visible, sensi-

Ընչեղութիւն S. Ընչաւէտութիւն.

Ընչիկ, -չուկ s. trifles, gewgaws, small matters, toys.

Ընչո՞ւ ad. why?

Ընջովին S. Արմատաբի.

Ընջուղ, ջղոյ or ղու s. heifer, bullock, calf of a year old. [approach.

Ընտանակցիմ տո. to have affinity, to

Ընտանակցութիւն s. familiarity, participation.

Ընտանամ, Ընդ-, աջայ տո. to seed, to come to seed.

Ընտանանամ S. Ընտանենամ.

Ընտանասուն S. Ընտասուն.

Ընտանացուցանեմ S. Ընտանե-.

Ընտանեակ, եկաց a. s. familiar, one who is of the family, acquaintance, intimate friend. [tically, confidently.

Ընտանեբար ad. familiarly, domes-

Ընտանեդոյն a. very familiar; proper.

Ընտանեկան a. familiar; - կեանք, domestic life.

Ընտանեկոտոր a. s. murderer of one's family, parricide, &c. [bitation.

Ընտանեկցութիւն s. familiarity; coha-

Ընտանենամ, եջայ տո. to familiarize one's self, to grow tame, familiar with, to keep company, to frequent, to communicate; to get inured, to accustom one's self; անապատի -, to be accustomed to a hermit's life; - կանոնի հաւատոյ, to observe the precepts of the Faith.

Ընտանեսէր a. loving one's family.

Ընտանեսուն S. Ընտասուն.

Ընտանեցուցանեմ, ուցի va. to render familiar, to tame, to civilize, to humanize; to accustom.

Ընտանի, նւոյ, նեաց a. s. familiar,

domestic; proper; native; tamed; intimate, friend, relation; domestic; -բ, family; հայր -նեաց, the father of a family; - սրտերազմ, intestine strife, domestic broils; civil war; - դաւաճան, թշնամի, traitor, intestine foe; - հաւատոյ, faithful to the Truth; - լինել գրոց, to be familiar with, or versed in literature.

Ընտանութիւն s. familiarity, confidence, communication, frequentation; habit; intimacy; friendship; - ընդ կնոջ, carnal intercourse with a woman; յ- կոչել, to domesticate, to tame.

Ընտանուհի sf. female neighbour, intimate friend; house-maid, servant.

Ընտանուստ S. Ընտուստ.

Ընտասուն, -սնունդ a. familiar, brought up in the house; S. Ընդասուն.

Ընտել, -ութիւն S. Ընդել, &c.

Ընտելակաց a. immovable, firm in one place.

Ընտիր a. chosen, worthy; fine, good; civil, of good family, elegant, excellent, exquisite, nice, genteel, pretty, noble, polished, precious, pure, singular, sovereign, superb; - -, the best, the most excellent, the choice, the select, the flower, the cream; զ- զարդուցն եդին ի հարստութիւն, precious ornaments served to beget pride; զ- -ս Քաղիկոյ սատակեաց, he beat down the choice troops, the flower of France; դումարել զ- նահատակս, զօրս, to re-unite the bravest warriors, the picked soldiers; - - անասունք, very fat animals; - յոյժ, best, first quality; S. Ընտրեւագոյն; - մատենագիր, classic author; ընդ -ս հանել, to select, to make choice of, to elect; յ- առնել, to give the choice, to permit the selection; - առնել, to choose, to make choice of, to appreciate; ընտրոյ տէր, he who has the choice, arbiter; զնոսա թողացոյց ընտրոյ տէարս լինել, he left them the choice.

Ընտոծին S. Ընդոծին.

Ընտուստ ad. by one's self, or itself; of one's self, naturally; of one's own head; of the house, from one's home; of the family possessions, of one's own wealth.

Ընտրական a. elective, eligible, electoral; better, singular, exquisite.

Հնարահանութիւն *s.* elegance, goodness, excellence; examination.

Հնարան *s.* choicest, flower; *-աւ* *a.* select, choice, picked; *ad.* by choice, by selection; մանկունք *-աւ*, the flower of the youth; կաշառք *-աւ*, rich or precious gifts.

Հնարանք *s. pl.* choice, election, prime; act of picking; garbling; արծաթ *-նայ*, pure silver.

Հնարեալ *a.* select, elect; virtuous, honest, upright.

Հնարեղագոյն *a.* better, excellent, very good, preferable.

Հնարեղակից *a.* elected with another.

Հնարեղանորհ *a.* elect and graceful.

Հնարելի *a.* eligible; most select, best; *- է քեզ զմի յայտցանէ*, you must choose one of these alternatives.

Հնարեմ, եցի *va.* to elect, to choose; to pick, to sort, to cull; to discern; to judge; to distinguish, to difference, to know; to decide; to love, to embrace, to prefer; *- զարժանն*, to discern what is just; *- զժամանակն*, to choose the time, to select the opportunity; անկիւնս անկիւնս ընտրեալ, angular; ընտրեալ կալաւ, he has chosen; ընտրեցից մեռանէլ, I would prefer to die.

Հնարիչ *a.* choosing, electing; *s.* elector.

Հնարող *S.* Հնարիչ; discreet, prudent, judicious, wise.

Հնարողական *a.* able to discern, having judgment, rational; of one's free will; wise, discreet; *s.* judgment, criterion, free will or choice.

Հնարողութիւն *s.* choice, election; discernment, discretion, judgment, understanding; *- [թեամբ* *ad.* discreetly.

Հնարութիւն *s.* choice, election, suffrage, choosing, wish; arbitration, deliberative, decision, discernment, distinction, discretion; option; scrutiny, taste; անոթ *- [թեան*, a vessel of mercy, chosen instrument; *- [նքնակամ*, liberty, free will; *- առնել*, to distinguish; *- [թեամբ* *ad.* by election, or choice.

Հնարուկք *s. pl.* rebuff, refuse, trash, offal, scum, cheat.

Հնարումն *S.* Հնարանք.

* Հնքուի *S.* Յօնք.

Հաաղիան *s. bot.* fennel.

Հանգեղծիւր *S.* Ռնգեղծիւր.

Հանգունք *S.* Ռնգունք.

Հստ *pr.* according to, in relation to, as for, conformably with, agreeably to; proportionably, at the rate of; after; near, relatively; for, as for; on; of; out; *- [ս*, *- [մումս կարծեաց*, according to me, in my opinion; *- [ւրում կարի*, according to capacity, to the best of one's ability; այր *- սրաին Աստուծոյ*, a man after God's own heart; կին իցէք *- միտս*, if thou hast a wife after thine own heart; *- բախտի եղեալ նորա*, fortunately; *- սրտակերի մերում եւ *- նմանութեան**, in our image and likeness; *- Հիւսիսոյ Կարնոյ*, north of Erzeroum; *- անձին*, upon one's back; wearing upon, *- the shoulders, - the body*; *- ճանապարհին*, about the streets; *- Հրապարակս գնալ*, to pass through, or to wander about the public places; *- բնութեան բարի*, naturally or essentially good; *ի չափու կալոյց զանձն *- օրինակի նորա**, I shall be governed by his example; *եւանէլ *- քաղաքն**, to go out of town; *այր *- առնէ**, one after the other; *ամ *- ամէ**, annually, every year; *օր *- օրէ**, daily, every day; *- նախաձորն յանցանայ*, for the sin of the first father; *- չափու եկամտիցն*, in proportion to his income; *- աչս դատել*, to judge from the appearance; *- իրեարս սլառաձեալ*, well proportioned, symmetrical; *- տեղիս տեղիս եւ *- աշխարհս աշխարհս**, according to the various places and different provinces; *- տունս աղգացն՝ ոչխար *- երդ**, a lamb for every family and every house; *հրաժարել *- նմանութիւն**, to have no equal, unique; *անցանէլ *- սահմանս քո**, to pass through your confines; *- բանս անցանէլ*, to be inexpressible; *- միտս անցանէլ*, to be beyond understanding, to be past finding out, inconceivable, incomprehensible; *անցանէլ *- չափ**, to go beyond; *- ակն լինել յուրեքէ*, to be far from the sight of, alienated; *- ինքեան*, of one's self; naturally, essentially; *- ամենայնի*, totally, in all, entirely; *- այնմ*, as is said; as they say; *- իրիք *- իմիք**, in some part, in a certain sense, in some way, or manner; in part; *- որում*, as; since; therefore; *- որում... *- նմին**, or նոյնպէս, or այսպէս, as..., as; so..., as; *- օրէն*, like, after the fashion of; *- նմանէ*, after him; *-*

այսմանէ, like this, similarly, equally;
եւ որ - այսմանէ, &c. &c. and so on.

Ըստանձնեմ, եցի *va.* to assume, to
take, to put on, to put on one's back,
to embrace, to undertake.

Ըստանձնուիլ *s.* the wearing, the
clothing.

Ըստգիւտ, *ից* *s.* accusation, blame,
reprimand, censure, reprehension,
reproach, stain, imputation, criticism;
defect, fault, wrong; *a.* blamable,
reprehensible; - լինել, to be blamed,
or scolded; to accuse, to charge with,
to blame, to scold, to censure, to con-
demn: to know, to be informed of,
to understand; - լինել իմիք, to obtain,
to succeed in, to enjoy, or realize one's
wishes; - յանձն առնուլ, to be blame-
worthy, to be in the wrong; - *ad.*
reprehensibly; culpably; with shame,
or remorse.

Ըստգտանեմ, գտի *va.* to accuse, to
blame, to reprove, to censure, to con-
demn, to reproach, to rebuke, to
jeer, to reprimand, to impute.

Ըստգտանք *S.* Ըստգիւտ.

Ըստերիւր, &c. *S.* Ստերիւր, &c.

Ըստերջ *S.* Ստերջ.

Ըստընդիաց *S.* Սանդիաց.

Ըստիմանիմ, եցայ *vn.* to shoe, to put
on shoes, or boots.

Ըստմանեայք, նեայց, -սունք, սանց
s. pl. individuals, particulars.

Ըստմիջէք *s. pl.* all the rest, all;
each one. [companions.

Ըստնմայք, այց *s. pl.* their fellows,

Ըստնմանէք *s. pl.* the following, suc-
cessors, posterity.

Ըստ որում *S.* Ըստ.

Ըստ օրէն *S.* Ըստ.

Ըջուի *S.* Ուրջու.

Թ

Թ (toe or tow) Թ *s.* the ninth letter
of the alphabet and the fifth of the
consonants; Թ, Թ, nine; ninth.

- It is sometimes confounded with
the letters Դ and Մ, for example:
քաղիւրԹ, քաղիւրԴ; ԹակարԹ, Թա-
կարԴ; կաԹսայ, կատսայ.

Թագ, *ից* or *այց* *s.* crown, diadem,
royal crown; the Crown or regal
authority, kingdom; glory, honour;
- պապական, tiara, the pope's crown;
- եպիսկոպոսական, mitre; - ազնուա-
կանաց, coronet; - ոսկի, crown of
gold; *S.* Պսակ; - առնուլ, to become
king, to reign; - դնել, կապել (անձին)
vn. to crown one's self, to put on the
crown, to bind on the diadem; - -
(այլում) *va.* to crown, to place a
crown on the head of, to cause to
rule; եղաւ զ- զասիացւոց, he crown-
ed himself with the diadem of Asia;
- աւ or -իւ պսակիւ, to be crowned;
առնուլ զ- ուրուք, to mount another's
throne; - ի դլուի, crowned, wearing a
crown on the head.

Թագագանդուր *a.* curled in form
of crown or diadem, curled, crisp.

Թագադլուի *a.* crowned, having a
crown on the head.

Թագադիտակ *a.* royal, regal, kingly;
crowned.

Թագադիր, դրաց *a.* placing the
crown on the king's head; having
the hereditary office of crowning the
king at his coronation; - լինել, to
crown.

Թագադրութիւն *s.* coronation; հան-
դէս - թեան, inauguration.

Թագազարդ, -զարդեան *a.* crowned,
adorned with a crown.

Թագազարդեմ, էցի *va.* to crown, to adorn with a crown. [այն.

Թագազարմ, Թագազն *S.* Թագաւոր.

Թագազարմուհի *af.* princess (of the royal family).

Թագաժառանգ, աջ *a.* inheriting the crown; *s.* heir to the throne.

Թագակալ, աջ *a.* crowned, that has a crown, reigning, that holds a crown; - դշնոյ, queen.

Թագակառ, &c. *S.* Թագադիր, &c.

Թագակից *a.* that shares a crown; that reigns jointly.

Թագատու *a.* that gives a crown, that crowns.

Թագաւոր, աջ *s.* king; *bridegroom; - - աջ, the - of -s; - Հայոց, the - of Armenia; կեցցէ՛, - , long live the -! God save the -! - կենդանեաց, the - of beasts, (lion); - թռչնոց, - of birds, (eagle); - ծաղկանց, queen (Arm. king) of flowers, (rose); - իժ *S.* Արքայիկ օձ; -բ, certain hymns of the Armenian Church; - կալ յուսկէ ի վերոյ աշխարհի ուրուբ, to be made - of some country; - առնել, to make -, to cause to reign.

Թագաւորաբար *ad.* kingly, royally.

Թագաւորաբնակ *S.* Արքայանիստ.

Թագաւորագիր մատենաբ *s.* The Book of Kings.

Թագաւորազարմ, աջ, -դգի, դւոյ, դեաց, -զն, -զուն, զնի, զանց *a.* of royal race, blood or house, descending from kings; *s.* prince (royal).

Թագաւորական *a.* royal, regal; *s.* royalist; - Ճանապարհ, the king's highway, main road, the highway; - օձ, իժ *S.* Արքայիկ օձ.

Թագաւորականութիւն *s.* royalism.

Թագաւորակաց քաղաք *S.* Արքայանիստ.

Թագաւորակերպ *a.* king-like, like a king, regal, royal.

Թագաւորակից *S.* Թագակից; - ընկիմ, -կցիմ *vn.* to reign together; to reign contemporarily.

Թագաւորանիստ *a.* capital, where the king resides.

Թագաւորանք *s.* court, courtiers.

Թագաւորապէս *S.* -աբար.

Թագաւորասաց *a.* with royal threats.

Թագաւորեալ *a.* crowned; - քաղաք, royal or capital city, seat of government.

Թագաւորեմ, էցի *vn.* to be crowned; to reign.

Թագաւորեցունեմ, ուցի *va.* to make king, to crown; - ուցի ձեզ թագաւոր, I have given you a king; - զճմարտութի, to preach the truth publicly.

Թագաւորող *a.* reigning; *s.* reigning prince, a crowned head.

Թագաւորորդի *S.* Արքայորդի.

Թագաւորութիւն *s.* reign, empire; royalty, crown; kingdom; միջոց սարապոյ - թեան, interregnum; - or -բ, The Book of Kings. [crown.

Թագեմ, էցի *vn.* to make king, to

Թագընկալութիւն *s.* coronation.

Թագընկէց *a.* that refuses a crown; - առնել, to dethrone.

Թագնաբար &c. *S.* Թաքնաբար, &c.

Թագուած *s.* hiding-place, lurking-place.

Թագուհի *sf.* Queen; ից. church: moon; -ն Սաթինիկ, - Sathinice; մայր -հւոյն, the - mother; կեցցէ՛ -ն, long live the -! God save the -!

Թագուհութիւն, Թագուհոյութիւն *s.* dignity of queen.

Թագուստ, Թագուցանեմ, Թագչիմ &c. *S.* Թաքուստ, &c.

Թագեմ, էցի *vn.* to run.

Թաթ, ից *s.* hand; palm of the hand; - ոտից, foot; the sole of the foot; - կենդանեաց, paw, claw, talon; - երկաթի, gauntlet; (գործի տանջողական) fang, claw, grappling iron; - կշռոց, scale; *S.* Նժար.

Թաթախ *a.* covered, overspread; wet, moistened, immersed, soaked, imbued; dirty, muddy.

Թաթահատ *a.* mutilated, maimed, cut off.

Թաթահերձ *a.* cloven-footed, cloven-hoofed, fissiped.

Թաթաղեմ, էցի *va.* to fill to the brim, to load; *S.* Թաթաւեմ.

Թաթաղուն *a.* full to the brim, loaded, overflowing.

Թաթառ, Թաթիւ, թռոյ, Թաթառն *s.* whirlwind, water-spout.

Թաթաւ *a.* *S.* Թաթախ; *s.* *rain.

Թաթաւեմ, էցի, Թաթաւեցունեմ *va.* to plunge, to immerse, to soak, to steep, to drench, to imbue; - իմ *vn.* to plunge, to dive, to bathe one's self, to be imbrued; - ի քերան, - յաւիշ քրտան, to be reeking with

sweat; - ընդ աղբէւս or յաղտեղութիւնս, to wallow in the mire, to grovel in filth, to drag in the mud; - արեամբ or յարեան, to be imbrued or covered with blood, to wade, to welter; - աղմուկ, to get splashed, covered with mud; - մարմնոյ զաղտութիւն որդանց, to be covered with filth, to be full of vermin; - ի բանս մատենից, to apply one's self with the greatest attention, to study with diligence.

Թաթառումն *s.* soaking, drenching, dipping.

Թաթառուն, -ուչ *a.* full, very full; running over, full to the brim; furnished; endowed; adorned.

Թաթեմ, եցի *va.* to supplant, to trip up; to insnare, to dupe, to deceive.

Թաթուկ, թլոց *s.* paw, foot.

Թաթպան, աջ *s.* glove; *S.* Ձեռէք, Ձեռնոց.

*Թաթահ, -ժայ *S.* Թարմ.

Թալամ, Թալանամ, աջայ *vn.* to faint, to lose feeling, to become insensible; - ի ծաղուէ, to laugh till one faints, to split one's sides with laughing, to choke, to burst.

Թալաս or Թալասմեղ *s.* an ewe; wether.

Թալթալ *s.* acre; - խաղամ *vn.* to struggle, to writhe in the agonies of death, to be in convulsions, in agony.

Թալսայ *s.* fine thread.

Թալկամ *vn.* to abhor, to detest.

Թալկանամ, աջայ *vn.* to fall into a fainting fit, to faint, to swoon, to fall in a swoon; to feel giddy, dizzy, to have a swimming in the head.

Թալկացումն *s.* swoon, fainting, lipothymy.

Թալկացուցիչ *a.* that causes fainting.

Թալուկ *s.* fainting fit, swoon, swimming in the head, giddiness; nausea, disorder or rising in the stomach; - զսրտիւն դալ, to turn the stomach, to disgust, to loathe, to be sick or ready to vomit.

Թախանձ, ից *s.* importunity, instance, solicitation, entreaty; grief, sorrow, trouble; -ք, dowry, marriage-portion, dower; - արկանել, to solicit earnestly, to importune, to entreat.

Թախանձագին *S.* Թախանձանօք.

Թախանձանք *S.* Թախանձ; -նօք *ad.* humbly, in a suppliant manner, earnestly, urgently.

Թախանձելի *a.* troublesome, importunate, annoying, tedious, tiresome, disgusting.

Թախանձեմ, եցի, Թախանձեցուցանեմ, ուցի *va.* to solicit earnestly, to importune, to entreat with earnestness; to molest, to annoy, to vex, to torment, to cease not from entreating, or causing annoyance.

Թախանձեցուցիչ *a.* importunate, urgent, troublesome, tedious.

Թախանձիմ, եցայ *vn.* to wish for, to desire; to have need of, to want; to sadden, to afflict. [Թախանձանք.

Թախանձութիւն, Թախանձումն *S.* Թախթ *S.* Թալդ.

Թախիծ *s.* affliction; grief; *a.* grievous, afflicting, disconsolate, forlorn; -ք դժնդակք, black bile, deep sadness; -ք մտայ, compunction, regret, remorse; ընկենուկ զ- սրտի, to console, to cheer up; -ս արկանել առաջի ուրուք, to supplicate, to beseech, to implore.

Թախիծագին *a. ad.* sorrowful, mournful; sorrowfully, mournfully.

Թախիծագէմ *a.* of a mournful countenance, melancholy, sorrowful, sad.

Թախիծալի, -լից *a.* full of sadness, of bitter grief, very sad, painful, bitter; - առնել զոք, to afflict, to sadden, to cast down.

Թախիծական *a.* sorrowful, grievous, melancholy.

Թախիծանք *S.* Թախիծութիւն.

Թախիծեալ *a.* sorrowful, afflicted, melancholy, gloomy.

Թախիծելի *S.* Թախիծական.

Թախիծեցուցանեմ, ուցի *va.* to sadden, to afflict, to make desolate.

Թախիծիմ, ծեցայ *vn.* to grieve, to be afflicted, to mourn.

Թախիծողական *S.* Թախիծական.

Թախիծութիւն *s.* sorrow, grief, sadness, affliction, melancholy; mourning.

Թակ, ի, Թակն, կան *s.* mallet; large hammer; paver's beetle, rammer; -ն կոչկոճիչ զգլխոյ ձերմէ կապէք զիս, you will make me your scourge.

Թակալակ *s.* dalmatica.

Թակակոփ *a.* beating with a sledge-hammer; hardening with the hammer.

Թակալ, Թակալալ *s.* mallet, mall, sledge-hammer, beetle.

Թակալակ *s.* small beetle: architrave; - or -ղալ, capital (of a pillar); - նաւու, top (in the rigging of a ship).

Թակարդ or -ըթ, ից or աց s. trap, snare, gin, net; -օք որսալ, սլարփալէլ, փակէլ, արկանէլի -, to draw into a snare, to entrap, to catch; շաղիլի -ի, ի -ի հարկանիլ, to fall into a snare, to be entrapped; -աւ ջուր բերէլ, to beat the water, or the air, to toil in vain, to have one's labour for one's pains; որպէս - զհոլմն՝ անցուցանէլ զխրատ, to be heedless, to disregard warning or admonition, "in at one ear, out at the other;" S. Որոգայթ.

Թակարդադիր s. he who lays snares or spreads nets.

Թակարդասալաւ, -եալ a. trapped; ensnared; S. Թակարդադիր.

Թակարդասալար a. that entraps, ensnares; deceitful.

Թակարդափակեմ, եցի va. to envelope or take in nets or snares, to entrap, to entangle, to catch.

Թակարդեմ, եցի va. to entrap, to ensnare, to decoy; to take in a net, to catch, to lace; to entangle, to allure, to dupe; - զմենքենայս, to spread a net, to lay snares.

Թակեմ, եցի va. to hammer; to beat; to ram.

Թակնակուռ S. Թակակոփ.

Թակոյկ, կուկաց s. pitcher, water-vessel, jug, jar, water-pot, vessel, pot; cup, mug, goblet, bowl: the saveall of a candlestick.

Թալ, ից s. quarter, ward, district; part; neighbourhood; - or -ի, felt; -եաւ սլատէլ, to felt.

*Թալաթափ a. unveiled (female).

Թալակ, աց s. felt head-piece.

Թալակից լինիմ, Թալակցիմ, եցայ vn. to be buried together.

Թալանթ, -նդ, ոց, ից, աց s. membrane, cuticle, pellicle, tegument; omentum, caul, reticulum; diaphragm.

Թալանթագեղ, -զարդ a. furnished with a membrane, membranous.

Թալանթաթեւ a. bat-winged, having membranous wings.

Թալանթային a. membranous.

Թալանթասլատեալ a. enveloped with, or in a membrane.

Թալանթիմ vn. to produce or form a pellicle. [castrated, gelt.

Թալամաւոր, Թալամաւոր, աց a.

Թալար, աց s. earthen-pot or vessel, basin; flower-pot.

Թալեայ a. worked in felt.

Թալելութիւն S. Թալումն.

Թալեմ, եցի va. to inter, to bury, to entomb, to inhumate; to bury in the ground, to pay the last honours; to hide; -իմ vn. to be buried; - կենդանւոյն, to bury alive; ի ցաւս Թալեալ, sunk in grief.

Թալերգիչ s. tragedian.

Թալերգութիւն s. tragedy.

Թալեգործ s. felt-maker.

Թալթ, ից s. bot. cyclamen, sow-bread.

Թալի s. felt cloak; S. Թալ, կաճ; bot. wild artichoke.

Թալիանամ, ացայ vn. to harden, to become hardened.

Թալի s. tale.

Թալիանամ S. Թալկիմ.

Թալկաւարս a. rumpled, disordered, discomposed.

Թալկիմ, եցայ vn. to grow tighter, thick, to condense, to be condensed.

Թալկումն s. thickness, condensation.

Թալհար, աց, Թալհալ s. woman's cap (in form of an earthen pot).

Թալմանական a. funeral, funereal; - հանդէս, funeral, burial, funeral rites, procession or train.

Թալնորդ a. living in the same neighbourhood.

Թալումն s. sepulture, burial, interment; funeral; զ- իշոյ Թալիլ, to be buried like an ass.

Թալուն a. thick, close, compact, dense; chem. stable.

Թամ s. enemy, foe.

Թամբ, աց s. saddle; pack-saddle: calf of the leg; - վասն կանանց, կողմակի -, side-saddle, pillion; աշտանակէլ, ոսանուլի -, to mount, to vault into the saddle; -ս հարկանէլ, - ի նուս զնէլ, to saddle; բառնալ զ-ն, to throw off the saddle, to dismount.

Թամբագործ, աց s. saddle-maker, saddler.

Թամբակալ S. Թանդ.

Թամբահարեմ S. Թամբեմ.

Թամբատեակ, -տոց s. rag, tatter, old clothes; a. old, ragged, shabby, threadbare, all in rags; S. Գրգէակ.

Թամբեմ, եցի va. to saddle, to harness.

Թայլ S. Թալթ.

[kindred.

Թայրաթոռք s. pl. the relations, the

Թան, *ից* *s.* soup, porridge, broth; skimmed milk; - *ոստնեայ*, pottage of lentiles, lentile soup; dish of pottage. [Թէնէքէ.

Թանադ, *ից* *s.* sheet-iron; *turk.*

Թանահատ, *ից* *a.* abstaining from soups.

Թանամ, *թացի* *va.* to wet, to bathe, to dip, to drench, to soak; to moisten, to bedew, to water; - *ղանկողին իւր արտասուօք*, to bathe one's pillow with tears; *արտասուօք - զրտս ուրուք*, to bathe the feet with one's tears; - *զսուր ի պարանոց ուրուք*, to cut the throat, to massacre; - *յարինա բաղմաց*, to butcher, to slaughter, to shed much blood, to swim in blood; - *ի գինի*, to soak, to steep in wine; *գնացին առանց Թանալոյ ի վերայ ծովուն*, they passed the sea dry-shod.

Թանաման, *ից* *s.* soup-tureen.

Թանաք, *ի*, *աւ* *s.* ink; *սեաւ* -, black ink; *կարմիր* -, red-ink; *S. Կարմրադէղ*; *կապոյտ* -, blue-ink; *տպագրութեան*, printing-ink; - *Ճէնաց*, Indian or China ink; *անեղծ* -, indelible, indestructible ink; *համակիր*, *ծածկադիր* -, sympathetic, invisible, secret ink; - *նշանագրութեան*, marking-ink; *արատ*, *բիծ* - *ի*, ink-spot, ink-stain; *արատելաւ*, to ink; *մրճոտիլ*, *սղտելիլ* - *աւ*, to be inked all over; *սղոյմն*, *չիչ* - *ի*, ink-pot, ink-bottle; *աման* - *ի*, ink-horn, inkstand; *S. Կալա* - *մար*. [girth.

Թանգ *a.* *S. Թանկ*, &c.; *s.* saddle-

Թանգար, *այ* *s.* merchant; shop-keeper; retailer; inn-keeper.

Թանգարական *a.* mercantile, commerciale; esteemed, precious, dear.

Թանգարան, *այ* *s.* treasure, treasury; museum; cabinet, collection; - *Բրիտանեան*, the British Museum; - *Ալեքսանդրեան*, the Museum of Alexandria.

Թանդուղեմ, *եցի* *vn.* to shun, to elude, to set one's self free, to steal, or to get away, to escape, to fly from, to avoid; to be ashamed, to shuffle, to use chicanery; - *զէլով խօսել*, to speak with respect or reverence.

Թանթ *s.* fine blade, thin plate; fine membrane, pellicule; - *ապակւոյ*, window-glass.

Թանթրուենի *s.* elder-tree.

Թանիկ *s.* a little broth, pottage.

Թանկ, - *դ* *a.* dear, high priced; precious; - *է*, it is dear; *փոքր մի* -, rather dear; - *մարմնով*, corpulent.

Թանկա *S. Դանկ*.

Թանկագին *S. Թանկ*; - *առնել*, to make dear; - *վաճառել*, *գնոյ տալ*, to sell dear; - *գնոյ առնուլ*, *գնոյ ստանալ*, to buy at a high price.

Թանկար *S. Թանգար*.

Թանկուզի *S. Փորանկեալ*.

Թանկութիւն *s.* dearness, high price, dearth, famine, scarcity; *արտուշ ունել զ-Թէնէ իրաց*, to complain of the high price of things.

Թանձր, *ձու*, *ձուռք* *a.* thick, big, great; fat; dense; deep; coarse, gross; rude, clumsy, rough; *gr.* deep, flat, low (sound); *mus.* barytone; *s.* zool. bustard; *ad.* in great quantity, thickly; - *միտք*, dull-witted, stupid; - *տգիտութիւն*, gross ignorance; - *մարմին*, weighty, heavy; corpulent; - *անտառ*, *մօրուք*, dense wood; thick or bushy beard; - *քուն*, deep sleep.

Թանձրաբարբառ *a.* of a gruff voice; stammering.

Թանձրաբարոյ *a.* coarse, rude, unpolished, clumsy, awkward.

Թանձրաբնութիւն *S. Տխմարութիւն*.

Թանձրագոյն *a.* very thick, very dense; heavy, weighty, coarser; *ad.* more intelligibly. [lubber.

Թանձրադանդաղ *a.* heavy and slow,

Թանձրաթաղանթ *a.* very fat.

Թանձրաթափ *S. Թանձրատարափ*.

Թանձրաթել *s.* tow (hemp or flax); *S. Քուղ*. [woody.

Թանձրաթուփ *a.* thickly branched,

Թանձրալար *a.* of thick cords or ropes.

Թանձրալեզու *a.* of an hard language; who speaks thick, indistinctly; of a strange speech.

Թանձրախիտ, - *խուռնա*. thick; dense; leafy, wooded, full of branches; heaped up, heaped together.

Թանձրախոր մօր. very deep mud; pond, marsh. [dense.

Թանձրահոծ *a.* very thick, very

Թանձրահող *a.* thick with earth, fertile.

Թանձրամած *a.* thickened, condensed; heavy, hard; viscous, curdled, clotted, congealed; bushy.

Թանձրամածութիւն *s.* thickness; viscosity, tenacity.

Թանձրամայրի *a.* bushy, thick, woody, wooded, sylvan, woodland.

Թանձրամարմին *a.* heavy; plump, fat, corpulent, obese, fleshy, bulky.

Թանձրամիս *a.* fleshy, muscular, plump, fat, greasy.

Թանձրամիտ *a.* thick-sculled, stupid, dull, block-headed, dull-witted, awkward.

Թանձրամորթ *a.* thick-skinned.

Թանձրամուկթիւն *s.* obesity, stoutness, corpulency.

Թանձրամուկթիւն *s.* stupidity, dullness, heaviness of mind, slowness of apprehension. [well-bearded.

Թանձրամորուս *a.* thick-bearded,

Թանձրայտասկ *a.* thick bottomed; having a solid foundation.

Թանձրանամ, ագայ *vn.* to thicken, to grow thick; to grow hard; to curdle, to coagulate, to clot; to augment, to increase, to accumulate; - ի մարմնի, to become incarnate; Թանձրացաւ սիրա ժողովրդեանս, this people's heart is waxed gross; Թանձրանայր աղաղակն, երկիւղն, the uproar increased; the fear redoubled; Թանձրացեալ *a.* *s.* thickened, thick; concrete; լեան - , very fertile hill; ջուր - , impure water.

Թանձրապորտ *a.* big-bellied, corpulent, thick. [leafy.

Թանձրասաղարթ *a.* densely leaved,

Թանձրասիրտ *a.* thick-witted, rustic, stupid, half-witted, hard, obstinate.

Թանձրասփռու, -տարած *a.* spread thickly over a great space, scattered, spread everywhere; very thick, crowded.

Թանձրատարափ *a.* that pours, that falls thick like hail, heavy, abundant, closed, compact; - նեաք, countless arrows; - ամպք նեախց, a shower of arrows.

Թանձրացեալ *S.* Թանձրանամ.

Թանձրացուցանեմ, ուցի, Թանձրեմ, եցի *va.* to thicken, to condense; to coagulate, to congeal.

Թանձրափուշ *a.* thorny, having many hard thorns. [board.

Թանձրաքարտ *s.* paste-board; card-

Թանձրութիւն *s.* thickness; solidity, density, bigness; concretion, coagulation, condensation; consistence; fatness, plumpness; plenty, abundance; rusticity, awkwardness; stupidity, dullness; - ծերութեան, great old age.

Թանչ, ի, Թանչք, չից *s.* diarrhoea, looseness; dysentery; piles, hemorrhoids; colic; fistula. [morrhoids.

Թանչակալ *a.* affected with the he-

Թանչեմ *va.* to mutter, to grumble on awakening.

Թանց *pr.* without, except; *S.* Առանց.

Թաշկինակ, աց *s.* handkerchief; towel; - ռնգաց, քրտան, pocket - ; - պարանոցի, neckcloth, neckerchief; - մետաքսայ, silk--.

Թաշտ *s. mus.* an Armenian note (Շ).

Թաշեմ, եցի *vn.* to mumble, to mutter.

Թապուլթ *S.* Դրիճ.

*Թապուլթ *S.* Սիմակ.

Թառ, ի *s.* roosting place, perch; bar, stake for supporting vines : *- , swing; see-saw.

Թառամ *a.* faded, tarnished.

Թառամեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to fade, to wither, to tarnish.

Թառամիմ, մեցայ *vn.* to fade, to wither, to decay; to be tarnished.

Թառամութիւն, -ումն *s.* fading, withered state, decay.

Թառանչ, ից, Թառանչանք, Թառաչ, ից *s.* sigh, groan: colic, bowel complaint.

Թառանչեմ, Թառաչեմ, եցի *vn.* to sigh, to groan: to lament, to weep; to have a severe colic.

Թառանչումն *S.* Թառանչ; - եղջերուաց, belling of the stag.

Թառափ, ի *s.* sturgeon.

Թառիմ, եցայ *vn.* to perch, to roost, to go to roost.

Թաս, ի *s.* cup, mug.

Թասակ *s.* white skull-cap.

Թասամ, ացի, Թասեմ, եցի *vn.* to wheeze, to pant, to be out of breath, to breath short, to breath gaspingly; Թասեւ որոց, to be asthmatic, to have difficulty in breathing.

Թասու, աց *s.* farthing.

Թասուն *a.* panting for breath, asthmatic, short-breathed, wheezy; - or Արքունի գինի, Taxos wine; strong, generous wine.

Թատերախաղք, զուց *s.* dramatic representation, play, piece; Հարկանին - , բանի վարագոյրն, the play-begins, the curtain rises.

Թատերական *a.* theatrical.

Թատերասեր *s.* a play-goer, lover of theatrical representations.

Թատերասիրութիւն *s.* fondness for theatres and public spectacles.

Թատր, տէրց or տէրաց *s.* theatre, play-house; drama, play; the audience, the spectators; խաղեալ Թատեր, scene, stage; հրապարակ Թատեր, pit; օթեակ Թատեր, box; դիտակ տեղիք, աստիճանք, կայք Թատեր, tiers of boxes; տոմսակ, սիտակ Թատեր, ticket for the play; ծանուցումն Թատեր, play-bill; շուրջ հասեալ գումարեալ կալ Թատերն, to crowd to the play; շուրջ զԹատերքն այրեցաւ, the amphitheatre was burnt; - իմն էն տիեզերք, all the world's a stage; *S.* Թատերախաղք.

Թատրատես, այ *s.* spectator.

Թատրոն *S.* Թատր.

Թատրոնական *a.* theatrical, scenic; - նկարք, scenery, scene; - բանաստեղծութիւն, dramatic poetry, the drama.

Թարախ, ոյ, այ *s.* matter, sanies, corrupted matter.

Թարախալից, -ածոր *a.* purulent, sanious.

Թարախածուծ *a.* that draws off corrupted matter.

Թարախարգէլ *a.* hindering the discharge of purulent matter.

Թարախեցուցանեմ, ուցի *va.* to render sanious, to make purulent, to corrupt.

Թարախիմ, եցայ *vn.* to become sanious, to be purulent, full of corrupted matter.

Թարգման, այ *s.* translator; commentator, paraphrast; interpreter; translation; - կալ, լինել ումք, to be an interpreter.

Թարգմանելի *a.* translatable.

Թարգմանեմ, եցի *va.* to translate; to interpret, to explain; - յանդիման կան լեզուէ ի հայ բարբառ, to translate from English into Armenian; - յանպատրաստից, ափ յափոյ, to translate off hand, extemporally, fluently; - բառ առ բառ, to translate literally, word for word.

Թարգմանիչ *s.* translator; interpreter; -ք, The Seventy, (translators of the Septuagint); the Interpreters of the Armenian Scriptures, (*S.* Isaac, *S.* Mesrob, &c.)

Թարգմանութիւն *s.* translation, version; interpretation, explanation;

Ճոխագոյն, ընդարձակ -, paraphrase; ազատ -, բառական -, free translation; literal -. [lators.

Թարգմանչագիր *a.* written by translation; Թարգմանօրէն *ad.* by translation; by interpretation.

*Թարթ, Թարթափ *s.* twinkling of an eye, wink, twinkling, trice; ի-ական, in a twinkling, in a trice, in a wink, in no time; -ք, eye-lid.

Թարթափանք *S.* Թարթափումն.

Թարթափեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to loiter, or wander about, to lounge, to idle; to skirmish, to divert; to keep at bay, to occupy with, to distract; to lull with vain hopes.

Թարթափիմ, եցայ *vn.* to wander, to loiter, to lounge about; to be involved in difficulty, perplexed with business; to haunt, to frequent; ի-ական *S.* Թարթափ.

Թարթափումն *s.* loitering, idling, lounge, sauntering; perplexity, entanglement in business; frequent resort; - ական *S.* Թարթափ. [wink.

Թարթեւ or Թարթիւական, աչաց, to Թարթեւանք *S.* Արտեւան *pl.*

*Թարխ *s.* sketch, essay.

Թարխանութիւն *s.* freedom from taxation. [tender.

Թարմ *a.* fresh, young, green, soft, Թարմատար, այ *a.* vain, frivolous, useless; vile, abject, inferior; superadded, false, factitious, artificial; *gr.* expletive. [greenness.

Թարմութիւն *s.* freshness, verdure, Թարչամեցուցանեմ, -միմ, -մութիւն *S.* Թառամեցուցանեմ, &c.

Թարչիչ, շի, Թարսիս, սսի or սսայ *np.* Tarsus; ակն Թարչի, jacinth, precious stone of a flame colour.

Թարց *pr.* without; *S.* Առանց.

Թաց, Թացանամ, Թացութիւն *S.* Խոնաւ, Գէջ, &c.

Թացան, ի *s.* victuals eaten with bread, made dishes; pittance.

Թաւ, այ, ուց *a.* thick, bushy; woolly, shaggy; *gr.* grave (accent); *mus.* flat. [long-haired.

Թաւագէս *a.* shock-headed, hairy, Թաւագլոր *S.* Թաւալագլոր.

Թաւագլուխ *a.* shock-headed.

Թաւագործ *a.* who makes or sews coarse articles.

Թաւաղարդ *a.* full, thick, bushy, leafy, green, branchy.

Թաւաթուփ S. Թաւուտ a.

Թաւալ s. roll, act or state of rolling; S. Թաւալումն; a. rolling, tumbling down; առ ի -, on a precipice, steep; - առնուլ, to roll, to revolve, to turn round; - բանից, a winding discourse; - տալ արեան, to cause one to roll in his own blood; - անկեալ գլոր խաղալ S. Թաւալագլոր խաղալ.

Թաւալագլոր, -լգլոր ad. in rolling, revolvingly, rolling along or down; - խաղալ (դիականց, վերաւորաց), to tumble down, to roll down, to prostrate one's self; to agitate one's self, to fall dead; to be thrown down, to be upset; to throw a somerset; to throw one's self headlong, to precipitate one's self; - խաղացուցանել, to roll, to prostrate, to precipitate, to fell, to upset; - անկու յարեան իւրում, he fell rolling in his blood.

Թաւալահաց a. which goes rolling.

Թաւալական a. rolling, that rolls.

Թաւալանիմ S. Թաւալիմ.

Թաւալգլոր S. Թաւալագլոր.

Թաւալեմ, եցի, Թաւալեցուցանեմ, ուցի va. to roll, to turn, to set rolling, to revolve, to wheel; to upset, to overturn, to capsize; ի բաց -, to turn topsy-turvy, to turn elsewhere; to remove, to take away; -լիմ vn. to roll, to tumble; to wallow, to plunge in, to penetrate; յերկիր -, to roll on the earth; ընդ մոխիր, յաճիւն -, to get covered with ashes, with dust; ընդ տիղմ -, to roll in the mud, to wallow in the mire; - ի փափկութիւնս մարմնոյ, to give one's self up to sensual pleasures, to abandon one's self to, to plunge into; առաջի -, - անկանիլ, - առաջի ուրուք, to prostrate one's self at the feet of, to implore; - առ ինչ, to give one's self up to, to incline to, to bend towards.

Թաւալոց, աջ s. bog, marsh, muddy place, miry hole, puddle.

Թաւալումն s. rolling, turning, wheeling; rotation, revolution; inclination, propension.

Թաւամազ, -զեայ a. shaggy, woolly, hairy; woollen. [dense woods.

Թաւամուր a. rendered safe by

Թաւայտաակ a. hairy, hirsute (an epithet of Hercules).

Թաւայօն a. heavy eye-browed, beetle-browed.

Թաւանամ, աջայ vn. to grow thick; to become shaggy or hairy.

Թաւարծի a. shaggy, hairy, hirsute; - այր, hairy man, covered with hairs.

Թաւացուցանեմ, ուցի va. to render thick with branches; to make hairy or hirsute.

Թաւիշ s. velvet; - մետաքսայ, silk--; բամբակախառն -, cotton--; - տառեայ, woollen--, or plush.

*Թաւի S. Տապեղ.

Թաւութ s. thicket, coppice.

Թաւութիւն s. thickness; hairiness; aspiration of letters or sounds; thickness of voice. [briery.

Թաւուտ a. thick, bushy, tangled,

Թաւընջակ S. Խաթուրիկ.

Թափ, ոյ or ու, ից or ուց s. bottom; depth, profound depth, abyss; fury, passion; fire, spirit; impetuosity, violence; effort, furious attempt, struggle; -ք, sheath, scabbard; - , ընդ -, or զ- անցանել, to penetrate, to pierce, to run through, to bore; to thread, to spit; - անկանիլ, մտանել, to run rapidly, to pass through, or traverse with impetuosity, to enter with violence or impetus; - or ընդ - անցուցանել, հանել, հասուցանել, to pass, to bore, to pierce, to transfix, to thread, to run through; - առնուլ, զ- առեալ չըջել S. Թափառիմ; զ- առնուլ, to prepare for an effort, to gather one's self up; - տալ, to hurl, to launch, to fling, to throw; - կրից, fit, outbreak, burst of passion; ի -ս դժոխոց, in the depths of hell; - ընդ -, -ն ընդ -ն, Թափնթափ ad. penetrative, piercing, with penetration.

Թափան S. Քաղերդ.

Թափանջոյլ a. transparent, clear, pellucid.

Թափանց ածեմ va. to reflect, to shine; Թափանց առնել S. Թափ անցուցանել.

Թափանցական, -ցային a. penetrative, subtle, piercing, pervious.

Թափանցականութի s. penetrability.

Թափանցանց S. Թափանցական; - էլանել, լինել, բերիլ, to penetrate, to pierce; - լինել մտաց, to think, to understand, to penetrate, to perceive.

Թափանցանցութիւն s. penetration; penetrability.

Թափանցեմ, եցի vn. to penetrate, to pierce, to pass through, to enter;

to be filtered through; to search thoroughly, to dive to the bottom of.

Թափանցելի *a.* penetrable, permeable.

Թափանցեցուցանեմ *S.* Թափ հանեմ.

Թափանցիկ *a.* that penetrates, piercing; transparent, diaphanous; - լինել *S.* Թափ անցանել.

Թափանցկուծի, -ցուծիւն *s.* transparency, pellucidity, diaphaneity.

Թափանցումն *s.* penetration, perviousness.

Թափառ *a.* vagrant; *ad.* like a -.

Թափառական *a.* vagabond; vagrant, wandering, roving, rambling; - ասպետ, knight-errant; - Հրեայ, the Wandering Jew; - շրջել *S.* Թափառիմ.

Թափառականութիւն *s.* a roving or wandering life, vagrancy, vagabondage.

[or lounging about.

Թափառանք *s. pl.* the act of idling

Թափառիմ, եցայ *vn.* to wander, to roam, to be vagrant, vagabond; to ramble, to rove, to stroll, to range; - աստ եւանդ, to wander up and down.

Թափառնակի *ad.* quickly, without delay, incontinent.

Թափառոտ *S.* Թափառական.

Թափառումն *S.* Թափառանք.

Թափեալ *a.* emptied; - ասաղ, falling star; *S.* Ասուղ, Ասաղ; - ուղեղ, hare-brained, empty-headed, giddy-pated, mad; *s.* giddy-pate, light-witted person, blockhead, idiot, fool, madman.

Թափեմ, եցի *va.* to overturn, to cast down, to fling or throw down; to spill; to empty, to exhaust; to take away, to take by force, to possess one's self of; to cast off; to disengage, to deliver, to release, to relieve; - զատամն, to extract, to pull out, to draw a tooth; - զգրունա, to unhinge the doors; բեւեռովք զբեւեռ - , one nail drives out another, (new things or persons make old ones forgotten); *S.* Բեւեռ; - հապուտ, աւար բազում, զհապուտ սասաիկ, to make a great booty, to pillage, to sack; - զոք յիմեքէ, to despoil, to deprive of; - զոգի ուրուք, to harass, to hold in suspense; - զբուն, to rouse one's self, to awaken; - զգինի, to get sober again, to sleep off drunkenness or debauch; - զոք ի ձեռաց ուրուք, to save one from the hands of another, to li-

berate, to rescue; - զբարկուծիւն յուժեքէ, to free from the effects of another's resentment, to pardon; - ի բաց զոգի, to die, to perish; - զցասումն, զոխ ի վերայ ուրուք, to vent one's anger, to wreak one's vengeance; - զթոյնա յոք, to give vent to one's angry passions; - զմաղձն, to discharge one's bile, to vent one's spleen; ածել - , to add, to subjoin; to conclude; - զտունն, to remove, to change habitation, to empty a house of its furniture; - զսուր իւր յոք, to draw the sword against, to brandish the sword; - զբաժակ, to drink off the cup to its dregs; to drink up; - զանձն, to escape, to disengage one's self, to get rid off, to abscond; *fig.* to humiliate, to abase, to lower one's self to; - զնիքն ի դրասաւէն, to dismount, to leap from horseback; - զնշա, to spend, to dissipate, to waste, to squander; - զոյժ եւ զգործութիւն, to make great efforts, to employ all one's energy, to do any thing in the world; to strive with all one's heart, to sharpen one's tools, to prepare one's self; - ի լծոյ, to throw off the yoke; - զոք ի կենաց, to deprive of life, to massacre; - ի միմեանց (զարս ի կռուի), to separate the combatants; - զբանն յուժեքէ, to interrupt a discourse; Թափեաց նաւն զբեռն, the ship is unloaded; Երթ Թափեալ զմեզ ի քէն, flee from our hands.

Թափիմ, եցայ *vn.* to pour out, to spread, to flow, to throw down, to overturn; to take refuge, to emigrate; to be deprived of; to get rid of, to free one's self from, to disentangle one's self, to flee, to save one's self by flight; - ի վերայ, to fall on (the enemy); to rush against; to dash, to dart, to rush upon; - յուժեքէ ի բաց, to leave, to desert, to abandon; - ի մտաց, ի խեղաց, to grow foolish, to become mad, to lose one's mind; - տրամուծեան յարտասուաց, to vent one's grief in tears; - աման յամանէ, to be decanted, poured from one vessel to another; - գինւոյ, to recover from intoxication; - յերկնից յերկիր, to descend from heaven; - հրոյ յերկաթոյ, to strike fire, to produce sparks; - գունոյ, to lose colour, to fade; - դրոյ, to be dried up, exhausted; ի

բայ թափերուք յինէն, երթ թափեաց յինէն, be off! get out! go away! ծունր կրկնեցի թափեցելուն վասն ձեր, let every knee bend before the incarnate Word. [rushing (river).

Թափընթաց *a.* impetuous, violent,

Թափթափիլ սրտի. to palpitate, to flutter, to throb, to go pit-a-pat.

Թափիչ *s.* bleacher: washerwoman, laundress; fuller: a washerwoman's beetle; stick for gathering fruit; - վարոց, the penis of animals; - համուղակեր, a judge, arbiter, he who confers rewards; he who separates combatants; ագարակ, տուն թափչի, bleaching-house; bleaching-field; fuller's field.

Թափումն *s.* effusion, shedding; evacuation, expulsion, egestion; - Միածնին, descent, humiliation, incarnation of J. C.

Թափում S. Դագաղ.

Թափչոց *s.* fullery, bleaching-house.

Թափչութիւն *s.* fulling, act of bleaching linen.

Թափուր *a.* vacant, empty; abandoned, forsaken; uninhabited, desert, unpeopled; deprived of; wanting in; - առնել, թողուլ, to make or render desert, to devastate; - լնել, մնալ, to be deserted, desolate, unpeopled; - առնել զտուն, to remove from a house; - ի հանձարոյ, deprived or devoid of talent; -, ի *s.* wooden tray, tea-tray.

Թափուրիմ, եցայ, Թափրանամ, ալցայ *vn.* to remain empty, without; to be emptied, evacuated; to be uninhabited, devastated; to become desert, desolate.

*Թափաուր S. Թանդ.

Թափութիւն *s.* emptiness, vacuity.

Թափոր, ի, աւ *s.* religious procession; ի - ելանել, to go in procession; - ահան լեառն, mount Tabor; - ապէս *ad.* processionally.

Թաքթաքուն, -բուր *a.* hidden, secret, private, stealthy, clandestine; *ad.* in secret, privately, furtively, by stealth, stealthily, slyly.

Թաքնաբար *ad.* secretly, stealthily, furtively; unknown to others; silently, softly, quietly, noiselessly: enigmatically, allegorically.

Թաքնախորհուրդ *a.* secret, occult, hidden, mysterious, dark, obscure.

Թաքնանամ, ալցայ *vn.* to become hidden, to remain concealed.

Թաքնապէս S. -բար. [նաբար.

Թաքնի *a. ad.* S. Թաքթաքուն, Թաք-

Թաքնութիւն *s.* hiding, occultation, concealment; secrecy, mystery, arcanum.

Թաքնում, Թաքնում S. Թաքչիմ.

Թաքուն, քնոց *a.* occult, hidden, secret; *phys.* latent; ի - *ad.* in secret, privately.

Թաքումս, քսալի or քստան *s.* act of concealing, of being concealed; concealment, secret; hiding-place; retreat; *a.* hidden, occult, secret; Թաքսալի *ad.* secretly, privately, in a hidden manner; Թաքստան լնել, ի - մտանել, նստիլ or Թաքչիլ ի Թաքստան, լնել ի Թաքսալի, to be concealed, hidden, placed in ambush; - ունել, to hide, to abscond, to lie in ambush; դնել ի Թաքստան, to place or hide upon the sly, or in a dungeon; ի նմանէ չէր ինչնորա -, he hid nothing from him, he had no secrets with him.

Թաքուցանեմ, ուցի *va.* to hide, to cover, to conceal; to mask, to cover with a pretence; to veil; to envelope; to hide or bury under ground, to inter; որդայթ -, to lay snares for; չգիտէր ուր - զանձն, he did not know what hole to creep into.

Թաքուցանող, -ցող *a.* that hides, or conceals.

Թաքչիմ, քեայ *vn.* to hide, to be concealed, to lie hid, to abscond; to disappear. [tives.

Թաքստայք, տէից *s. pl.* the fugi-

Թաքսաղք, տղից *s. pl.* hidden things, arcana.

Թաքսաղք, Թաքսոց, ալց *s.* hiding-place; ի Թաքսոց լնել, to hide or conceal one's self.

Թեզան, ոյ or ի, ալց *s.* woof, warp; S. Թեզանիք.

Թեզանաւ, ալց *s.* sleeveless cloak.

Թեզանաւոր, ալց *s.* sleeved cloak.

Թեզանիք, նեայ *s. pl.* sleeves.

Թեթեւ, ալց or ոյ *a.* light; active, nimble; slender; venial; frivolous; *s.* ease, leisure; -, -ս, -ով *ad.* quickly, lightly, easily; - ոտիւք, light-foot, light-footed, nimble; - Թեւօք, light-winged; - ձեռն, վէրք, բուն, light hand; slight wound; light sleep; - դինի, Թէյ, կերակուր, սուրճ, light

wine; weak tea; slight repast; weak coffee; -ս յանցանեւ, to commit slight faults; -ս կայունցանեւ, to lighten, to facilitate; - լինեւ առ երդումն, to take an oath lightly or inconsiderately; - ինչ թուիցի ձեզ? - ինչ իցէ յաչս ձեր? does that seem to you a light thing? - եղեւ նմա յաշխատութենէ, he rested from his labours.

Թեթեւաբար *ad.* lightly, swiftly; easily.

Թեթեւաբարոյ *a.* giddy, inconsiderate, trifling; volatile, inconstant.

Թեթեւաբարոյութիւն *s.* levity, thoughtlessness, unsteadiness; puerility, childishness.

Թեթեւաբեռն *a.* of light weight, light, easy to carry.

Թեթեւագին *a.* cheap, low-priced.

Թեթեւադնայ, ից *a.* swift, nimble, light. [ռեւ, to sell -.

Թեթեւադնի *ad.* cheaply; - վաճա.

Թեթեւադոյն *a.* lighter, very light; very easy. [slight, light.

Թեթեւադործ *a.* slightly made,

Թեթեւաթեւ, -թռիչ *a.* swift-winged, swift flying, active, nimble.

Թեթեւախորտիկ *a.* light, frugal; - սեղան, a light dinner.

Թեթեւակի *ad.* lightly, briskly; slightly, hastily; thoughtlessly.

Թեթեւամիտ *a.* light-minded, light-headed, hare-brained, giddy.

Թեթեւամտիմ, եցայ *vn.* to be giddy, volatile, inconstant.

Թեթեւամտութիւն *s.* weakness of mind, giddiness; levity, inconstancy, fickleness; imprudence.

Թեթեւանամ, ացայ *vn.* to be lightened, disburdened, exonerated; *fig.* to ease ones' self, to relieve one's self.

Թեթեւանդամ *a.* light-limbed, nimble, agile, brisk, active, alert.

Թեթեւանք *s. pl.* levity; inconstancy, volubility; adulation.

Թեթեւաշարժ *a.* agile, lithesome, dexterous; quick, swift.

Թեթեւացուցանեմ, ուցի *va.* to lighten, to disburden; to relieve, to ease; *fig.* to relieve, to alleviate, to assuage, to lighten, to allay; - զձեռն յուսեքէ, to withdraw ones' hand, to cease to afflict; ապաշաւ թեթեւացուցանէ զյանցանս, repentance extenuates a fault.

Թեթեւաքայլ *a.* of a light step.

Թեթեւեմ *S.* Թեթեւացուցանեմ.

Թեթեւընթաց *a.* light in the race, rapid, swiftly-rushing, wing-footed, light of foot, light-footed, nimble; *ad.* swiftly, rapidly.

Թեթեւիմ *S.* Թեթեւանամ.

Թեթեւութիւն *s.* lightness; activity, agility; alleviation, exoneratation, relief; frivolousness, futility; inconsideration, thoughtlessness, folly; levity; ignominy, scorn, dishonour; *fig.* relief, sollevation. [sing (cloud).

Թեթեւուկ (ամպիկ) *a.* light or pas-

Թեթեւութիւն *s.* relief, ease (from pain).

Թեթութ, ուս *s.* conjecture; proof, essay; ի - ուս մատչեւ, to conjecture; to put to the proof, to test, to prove, to essay, to try.

Թեւ, ոց *s.* thread, filament; fibre; *mus.* chord; - ոսկի, արծաթի, երկաթի, gold or silver thread; iron or metal-wire; հատանեւ -ս -ս, to reduce to filaments; to atomize; - զ-ն յօրինեւ, to weave thread by thread; to adorn symmetrically; -ք բանից, սլամմութեան, the thread of a discourse or story; հատանեւ զ-բանին, to break the thread of one's argument; - կենաց, the thread of life; հատանեւ զ-կենաց, to cut the thread of life, to cut off one's days.

Թեւադիր, &c. *S.* Հեռադիր, &c.

Թեւադիր *a.* that instigates, that advises; - լինիմ *S.* Թեւադրեմ.

Թեւադրեմ, եցի *va.* to instigate, to prompt, to incite, to suggest, to inspire, to advise, to counsel, to dictate.

Թեւադրութիւն *s.* suggestion, instigation, persuasion, incitement, counsel, advice, dictate.

Թեւակ, աց *s.* oar; rudder.

Թեւակալ, աց *s.* agent, bailiff, proctor, manager, saving man.

Թեւահան, ի *s.* wire drawing-plate.

Թեկն, թիկան *s.* top of the shoulder, acronium; shoulder-bone, shoulder; arm: end of a book; *S.* Թիկունք; - ածեւ զիրէք, to undertake, to attempt; to aspire to, to pant for, to seek; to embroil; to sell off, to dispose of; *vn.* to explain one's self, to pretend to be; զլարդապետի, զիշխանի - ածեւ, to pass one's self off for a doctor, for a

prince; to play the grandee, to lord it; - *ածել զաւագութեան, զսպասուոյ, to desire eagerly, to covet the primacy, to aspire to honours; - ածել ումէք, to favour, to support, to assist, to protect, to aid, to defend; - ածել ընդդէմ ուրուք, to rebel, to revolt; - Ի Թեկին, strutting, looking big, playing the swell, walking or acting in a stately, imposing or boastful manner.*

Թեղ s. a heap of unwinnowed grain.

Թեղեայ ծառ, Թեղի, զւոյ s. pitch-tree; bdellium.

Թեղօշ, Ի s. oak, oak-tree; holm-oak.

Թեմ, Ի s. diocese, bishopric; episcopal revenues. [diocese.

Թեմակալ, -կան a. diocesan, of the

Թեպէկ s. monkey, ape.

**Թեպուր S. փետուր.*

Թեռ s. woollen thread.

Թեր, Ի s. side, part; ընտրել զբարին Ի մի -, to select, to separate; լինել Ի -է ուրուք, to sustain, to defend, to side with.

Թերաբաց a. half open, half shut, a-jar, on the jar.

Թերագիծ s. geom. ellipsis.

Թերագոյն a. most imperfect, very defective.

Թերագրեմ, եջի va. to write imperfectly or erroneously, to wrest a book (from its proper sense).

Թերաթափ լինել Ի գինւոյ, to be still half drunk.

Թերալից, -կատար a. imperfect, defective, half formed, incomplete, unfinished.

Թերածին a. abortive.

Թերակատարութի s. imperfection, defect, blemish.

Թերակէ S. Թիւրակէ.

Թերակղզի s. peninsula.

Թերահաւատ, Ից a. whose belief is imperfect, distrustful, unbelieving, incredulous.

Թերահաւատեմ, եջի, -տիմ, եցայ vn. to be distrustful, mistrustful, to distrust, to suspect.

Թերահաւատութիւն s. distrust, mistrust, unbelief, incredulity.

Թերահոգ a. negligent, careless.

Թերաձեւ s. geom. ellipsoid.

Թերամիտ a. mistrustful, irresolute.

Թերամեմ, եջի vn. to be mistrustful, irresolute, to doubt.

Թերամուտթի s. distrust, mistrust, doubt.

Թերանամ, աջայ vn. to want, to be deficient, imperfect, defective; to distrust, to doubt, to suspect; - Ի հաւատս, to deny the faith, to become a renegade; - Ի յուսոյն, to lose hope; - Ի սլարաւոց, to fail in one's duty.

Թերառողջ a. convalescent, recovering. [recovery.

Թերառողջութիւն s. convalescence,

Թերաստուէր, Ի s. penumbra, dim light.

Թերաւարժ, Ից a. unpractised, young, unexercised, new, unversed.

Թերաս s. geom. ellipsis.

Թերատեան a. elliptical.

Թերատես a. shortsighted: obscure, not distinct.

Թերացուցանեմ, ուցի va. to diminish, to render imperfect.

Թերաթի, Թերաթիմ s. household gods, the penates.

Թերաքամ a. imperfect; half opened; half shut; scarce, obscure, dark; ad. superficially, obscurely, darkly.

Թերաքամեալ a. not well placed in the scabbard.

Թերեւս ad. perhaps, it may be; certainly, also, already; եւ - յիրաւի, in truth, truly, really, indeed; եւ ոչ -, եւ ոչ իսկ -, ոչ ինչ -, certainly not; - մոռացան, have they perhaps forgotten? - ոչ է այսպէս, is it not so? - ասել, to doubt, to have doubts, to question.

Թերըմսկեալ s. remaining in a glass after drinking.

Թերթ, Ից s. leaf; bot. petal; sheet of paper; lamina, foil, spangle, plate, sheet, leaf; մի - խաւարա, a leaf of salad; մի - Թուղթ, a sheet of paper; ութածալ - (գրոյ), in octavo.

Թերթաքար s. slate.

Թերթիկ s. small leaf, leaflet; bot. foliole. [to bloom.

Թերթիմ vn. to leaf, to put on leaves;

Թերի a. imperfect, defective, incomplete, faulty; ad. imperfectly, faultily; s. the half, moiety; a part, a side; the rest; երեւի արեգակն կէս -, half the sun is seen eclipsed; չնուլ զ-ն, to supply; - գտանիլ յիմիք, to be wanting in, in need of, to want for, to lack; to be at a loss.

Թերիակէ S. Թիւրակէ.

Թերխարչ, Թերխորով *a.* boiled soft; - ձու, boiled egg.

Թերխոս *a.* stammering; *mus.* dissonant, discordant.

Թերուծիւն *s.* want, imperfection, incompleteness, defectiveness, faultiness.

Թերուղիւ *a.* not altogether right, not perfectly equitable.

Թեւ, ոց *s.* wing; arm; pinion; flight, rush, dash; *fig.* wing, protection; - աղօրեաց, sails of a wind-mill; sweep, fan; - զօրաց, wings of an army; - ձկանց, fins of fish; - հանդերձից, sleeve of a coat; - նաւու, rudder, oar, or sail of a ship; - ք հողմոց, the wings of the wind; - դրանց, leaf, fold of door; - տաճարի, towers of the temple; pyramids; - դառադլի, portcullis; gratest door of menagery; - ք երկրի, the ends of the earth; - առնուլ, to have wings, feathers; - ածել, to flutter, to take wing; to fly away; - արկանել *S.* Թեւարկեմ; - ի - , - ի - խառնեալ or յեռեալ, arm in arm; - տալ ումէք, to give one's arm to; բաշաւ, սլարդել, տարածել զ-ս, to spread the wings; հատանել զ-ս, to clip or crop (a bird's wings); *fig.* to fetter or paralyze a person.

Թեւաբերիմ *S.* Թեւակոխեմ.

Թեւաբոյս լինիմ, Թեւաբուսիմ, Թեւաբուսիկ լինիմ *vn.* to fledge, to get feathered; to be winged, to have wings; to begin to fly, to spread the wings for flight.

Թեւաբուսութիւն *s.* growth of wings.

Թեւազգեաց, - զգեցեալ, - զգեցիկ *a.* winged, furnished with wings, plumed, fledged.

Թեւազուարթ *a.* having fine wings.

Թեւաթափ *a.* plucked, without feathers, clipped; - առնեմ, to pluck, to clip, to crop.

Թեւաթափիմ, եցայ *vn.* to be plucked; *fig.* to be put to shame.

Թեւալի *a.* well feathered.

Թեւածածուկ լինիմ *S.* Թեւասքողիմ.

Թեւածեմ, ծի *vn.* to flutter, to flap the wing, to beat or flutter the wings; to fly, to fly about; to study, to exercise one's self, to apply one's self to; - մորթոյ, the growing of the hairs.

Թեւածութիւն *s.* flutter, flapping of wings.

Թեւակ, աց *s.* small wing, pinion:

clavieu, lacollar-bone: skirt, lappet, fringe.

Թեւական *a.* winged, flying. [thers.

Թեւակիզիմ *vn.* to burn one's fea-

Թեւակից *a.* of the same party; allied; - լինել, to take wing; առնուլ զոր իւր - , to take aid.

Թեւակոխեմ, եցի, - իմ, եցայ *vn.* to flap, flutter or beat the wings, to soar up, to wing one's flight, to spread the wings for flight; *fig.* to try, to endeavour, to compel one's self to, to apply one's self to, to do without help; to occupy one's self with; to undertake, to follow; - ի, to be bordering on; յապտամբութիւն - , to insurge, to revolt; յուսմանա - , to give one's self up to study; - զմիմեամբք, to help mutually or one another, to assist each other; ի տուրեւառս - , to devote one's self to commerce.

Թեւակոխութիւն, - ումն *s.* effort, eagerness, alacrity, earnestness, assiduity; inclination; application; occupation, study.

Թեւակուռ լինիմ *S.* Թեւակոխեմ.

Թեւակցիմ, եցայ *vn.* to join, to unite wings; to assist each other.

Թեւամուխ լինիմ *S.* Թեւակոխեմ.

Թեւանամ, ացայ *vn.* to fly.

Թեւանեցուկ *s. mech.* diagonal brace or piece. [wings; to fly.

Թեւասլարեմ, - իմ *vn.* to stretch

Թեւասլարիակ *a.* that keeps under the wings; kept under the wings; that protects; protected.

Թեւասլետ *s.* the commander of one wing of an army, brigadier.

Թեւասքողեմ, եցի *va.* to shelter with the wings, to cover.

Թեւատարած *a.* with spread wings; - ընդունել զորք, to receive with open arms or wings.

Թեւատեալ *S.* Թեւաթափ.

Թեւարկեմ, եցի *vn.* to extend the wings; to be a protector, to patronize: to obtain possession.

Թեւարկու *a.* that protects, that patronizes; *s.* protector; - լինել, հանդիսանալ, to be the protector, to protect, to sustain, to support.

Թեւարկութիւն *s.* protection, patronage; *S.* Թեւածութիւն.

Թեւարկումն *s.* manner of working or managing a rudder or oar, act of steering or rowing.

Թեւոյեմ *vn.* to beat with the wings.

Թեւաւոր, *այ a.* winged, that has wings; - անիւ, *mech.* paddle-wheel; - շղթայ, chain-pump, chain of buckets.

Թեւաւորիմ, *եցայ vn.* to fledge, to get feathered.

Թեւաւորութիւն *s.* the being winged or feathered.

Թեւեմ, *եցի vn.* to fly.

Թեւիկ *s.* small wing, pinion; fin; little arm.

Թեւճակ, *այ s.* oar, scull; *mech.* fastening bar, tringle; - ի ժամացուցի, appendix.

Թեւոց *s.* ruffle; muff; *woman's maniple or sleeves; *mech.* casing.

Թեփ, *ոց s.* bran; - ձկանց, scale; - գլխոյ, scurf of the head, dandruff; - քերեւ զ-ս ձկան, to scale.

Թեփամորթ *a.* scaly, that has a scaly skin; crustaceous, shelly with joints; - ք *s.* crustacean, crustata.

Թեփաւոր, - փոռ, - տեւաւ *a.* scaly, squamous, covered with scales.

Թեփուկ, փկան *s.* white scab, furfur; impetigo, moist tetter; ring-worm.

Թեքակն *S.* Շիւ.

Թեքեմ, *եցի va.* to edge, to sharpen, to point, to grind; to forge, to fashion, to fabricate; to twist, to warp; *fig.* to bend, to incline; to exercise, to instruct, to inform; - զէզու, to become biting or sarcastic.

Թղաչափ, Թղեան մի *s.* span, palm, hand; *a. ad.* a palm long.

Թղենապատ, - նեկափած *a.* girded with leaves of the fig-tree.

Թղենի *s.* fig-tree; - ք, orchard of fig-trees. [fig-ground.

Թղենոց *s.* plantation of fig-trees;

Թղեբուկ *s.* becafico, fig-eater.

Թղուկ, Թղկաց *s.* pigmy, dwarf, shrimp. [Թղենոց.

Թղում *a.* loaded with figs; *s.* S.

Թէ *conj.* if; that; whether; perhaps; - անէք զայդ, if you do it; ոչ գիտեմ - արարից զայդ եթէ ոչ, I do not know whether I shall do it or not; կարծեմ - եկեցէ, I think that he will come; - արացէ եւ եթէ ոչ, whether he do it or no. [supposed.

Թէական *a.* conditional, hypothetical,

Թէապէս *ad.* conditionally, hypothetically.

Թէամբասէր, Թէամբոն *S.* Թառեւ, &c. [notwithstanding.

Թէեւ *conj.* even if, although, though, Թէկն *S.* Թէկն and Թիկունք.

Թէյ, ի, իւ *s.* tea; - կանանչ, green; - սեւաւ, black; - տունի - ի, --shrub, --plant; տերեւք - ի, --leaves; տուրեւաւ - ի, --trade; արկղիկ - ի, --chest; տուփ - ի, --caddy, --canister; կազմածք, սպասք - ի, --service, --set, --things; արտեայ - ի, --board, --tray; սափոր - ի, --urn; ջեռուցիչ - ի, --kettle; կուժ, անոթ - ի, --pot; սկահակ, բաժակ - ի, --cup, cup of -; Թաս մի - , --cupful; դրգաւ - ի, --spoon; դրգաւ մի - , --spoonful; դաստապակք, ծաղք, հաստեպք, բլիթք, մանր պաքսիմաք - ի, --cake; ըմպել - , անուշ - ի յումպ, to drink -; to take -; հրաւիրել ի - , to give a --party; հաճիս գալ առ իս եւ ըմպել - , will you come and take - with me?

Թէյաման (Չայնիկ) *s.* tea-pot.

Թէութիւն *s.* condition, clause, hypothesis, supposition.

Թէպէտ, - եւ *conj.* even if, although, though; whether; -, -, whether, or; either, or; - եւ իցէ, however, whatever.

Թթենի *s.* mulberry-tree. [yeast.

*Թթմոր, Թթու խմոր *s.* leaven,

Թթու, *ոց a.* acid, sour, tart, sharp; bitter, harsh, grievous, sad; *s.* chem. acid; *- խմոր *S.* Թթմոր.

Թթուաբար, - գին *ad.* rudely, rudely, fiercely.

Թթուաբեր *a.* that bears sour fruit.

Թթուածին, ծնի *s.* chem. oxygen.

Թթուածնաղ *s.* acid salt.

Թթուածնեւաւ *a.* oxygenized, oxygenated.

Թթուածնելի *a.* oxydable.

Թթուակենցաղ *a.* austere.

Թթուահամ *a.* sour-tasted.

Թթուաւ *a.* acidulated, sourish, somewhat or rather sour, half-sour half-sweet.

*Թթուարաւ *S.* Թթակիչ.

Թթուենի *S.* Թթուաբեր; - ք, *s.* acid fruits in general, lemons, oranges, limes, &c.

Թթուեցուցանեմ, ուցի *va.* to acidulate, to sour; *fig.* to exasperate, to provoke.

Թթութիւն *S.* Թթութիւն.

Թթուիկ *a.* subacid, sourish; *s.*

weak or small wine, thin watery wine.

Թթուիմ, էցայ տ. to sour, to turn sour; ֆից. to be soured; to be exasperated.

Թթուութիւն, Թթուութիւն s. acidity, sourness; - գինւոյ, acescence.

Թթուութիւն s. chem. oxyd, oxide; - աւազ, to oxydate, to oxydize; - աւազում, oxydation; - իկ, protoxide.

Թթուութեամբ a. S. Թթուութեամբ; s. *pickles; - կաղամբի, վարունգի, &c., pickled cabbage, cucumber, &c.; chem. acid, salt of hydrogen; - հեղանիւթ, liquid -; - ջրախառն, diluted -; - տկար, weak -; - բարկ, concentrated -; Թթնջական - , oxalic -.

Թթուութեամբ s. acid-meter.

Թթուիկ, Թթուիկ s. bot. sorrel.

Թի, ոյ, Թիակ, աջ s. shovel; blade of an oar, oar; rudder, helm: bagnio, hulks; Թի պարտիզի, spade, shovel; Թի փռան, a baker's shovel; Թիակ կրակարանի, fire-shovel; - փայտեայ, wooden shovel; - վարել S. Թիակաւորեմ; - վարել ուժգին, to row vigorously; քառեակ Թիակօք, four-oared; Թիակ ուսոյ, shoulder-blade, blade-bone, scapula.

Թիաբուն s. row-lock, (that part of a boat's gun-wale in which the oar rests in rowing).

Թիակար, աջ rower, oarsman, boatman, bargeman, waterman.

Թիակարեմ, էցի տ. to row, to pull, to oar. [rowing.

Թիակարութիւն s. the art or act of

Թիզ, Թիզի, Թիզաւ s. span; palm; Թիզաւ յերկայնութիւն, a palm's length; Թանձրութիւն նորա Թիզաւ, four inches thick.

Թիթեղն, Թիզան s. plated metal, plate, lamina; tin, tin-plate.

Թիթեղնագործ, աջ s. tinman; gold-beater.

Թիթեղնագործութիւն s. tin wares.

Թիթեղնոց s. mech. flattening-mill.

Թիթեռն, Թռան, Թռուռք, Թիթեռնիկ s. butterfly, papilio; փոխարկիւթ - , to become a butterfly. dung.

*Թիթէն or Թիթրէն s. dried cow-

Թիթրոն s. mica, amnochrysos.

Թիւ, Թիւ s. suburb, village.

Թիւ, Թիւ, Թիւր s. amulet, talisman.

Թիկն S. Թիկն, Թիկունք.

Թիկնաթոռ, ոյ s. elbow-chair, arm-chair.

Թիկնախիւղ a. having one's back injured, or one's shoulders out of joint.

Թիկնակից a. who succours, supports, takes the part of, *backs up.

Թիկնամէջ, մէջք s. chine, back-bone, back. [plaid.

Թիկնանոց, աջ s. frock, mantle,

Թիկնապահ, աջ s. body guard, life-guardsmen, yeoman of the guard, satellite; guard, guardsman; -ք, life-guards, body-guards.

Թիկնացաւորութիւն s. pain in the back or shoulders.

Թիկնաւէտ, Թիկնեղ, աջ a. strong-backed, broad-shouldered.

Թիկնոց, աջ s. frock-coat, surtout; S. Թիկնանոց.

Թիկնոցակ, ի s. dress coat, habit.

Թիկունք, կանց s. back, shoulders; back, hind part; ֆից. aid, succour, assistance, *backing up; բարձրացաւ քան զամենայն ժողովուրդն Թիկամբք չափ ի վեր, he was taller than all the people from the shoulders upward, (head and shoulders taller than all the people); ձեռնն ուրուք լինել ի վերայ Թիկանց Թիկամեաց իւրոց, to place one's hand on the necks of one's enemies; to put one's enemy under, to subjugate; -նա դարձուցանել, to turn the back, to take to flight, to flee; -նա տալ արեւելից, to turn to the west; -նա առնել or -նա օգնակաւորութեան առնել, to form an alliance, to enter into an alliance, to confide in, to recur to, to rely on; զ-նա հաստ առնել, to strengthen one's self, to be reinforced; ի -նա հաստանել, կալ, իջանել, to fly to the rescue, to send aid or reinforcements, to give a helping hand; դառնալ ի -նա or ի -նա կոյս, to turn back, to turn one's back, to fly; ի -նա առաքել, to send back, away; - նաւին, poop; ի Թիկանց, ի -նա or ի -նա կոյս, զԹիկամբք, behind, from behind, backward.

Թիկն, Թիկոյ s. grape-stone.

Թիկն, Թիկն, Թիկնի s. noise, sound, din, uproar, crash; resounding, booming, echo; wriggling, frisking; - ոտից, stamping of the feet; - հրճուանաց, transport of joy; -ս առնուլ, to make a noise, to resound; to wriggle; to rebound, to jump, to frisk or turn about; to thrill.

Թիւ, Թիւք S. Թիւիչք; desire, eagerness, longing.

Թիրախ S. Թիրախ.

Թիւ, Թուոյ s. number; enumeration; list, order, rank; quantity; era, epoch; number of chapters (in a book); gr. number; -ք, arithmetic; վերացեալ -, abstract number; -ք or Գիրք Թուոյ, Book of Numbers; - 107. N° 10; ոչ էր or ոչ գոյր նոցա -, բազում էին քան զ-, their multitude was innumerable; Թուով ամբ, մարդիկ, few years; few men, persons; Թուով են առաքինիք, virtuous people are rare; ի Թուոյ փախչել, to be innumerable, numberless; անցուցանել ընդ -, ի - or ընդ - արկանել, - համարոյ առնել, ունել զ- համարոյ, to number, to count, to calculate; to range, to set in order; ի - արկանել զգորս, - համարոյ առնել զօրաց, to review the troops; ի - or ընդ - մասնել, ի - անկանել, to be of, or among the number; կարգել ի - այլոց, to reckon or rank among; կարգել զք ի - սրբոց, to canonize, to number among the saints; ի - ասել, to recite; ի - գիտեմ, ուսեալ եմ, I know by heart, memory or rote; - համարուց, - համարոյ ամենայնի, the detail; the sum total; S. Ոսկեթիւ. [thyme.

Թիւմ, այ, Եթիւմայք, այց s. bot.

Թիւն, &c. S. Թոյն, &c.

Թիւնամուխ a. poisoned (arrow).

Թիւնիկ s. mackerel (fish).

Թիւնոս, այց s. tunny (fish).

Թիւր, ից or ոց a. twisted; crooked, oblique; stunted; erroneous, mistaken; perverse, froward; ad. wrongfully; awry, obliquely; crookedly; - մեկնել, խօսել, to interpret malignantly, to misconstrue, to put an ill construction on; to preach a perverse doctrine; - ճանապարհ, unfrequented, winding, tortuous road.

Թիւրաբան a. erroneous.

Թիւրաթեք a. very crooked.

Թիւրախ s. butt, mark, aim, target.

Թիւրակ, այց s. storax (odoriferous gum); S. Սաթիւրակ, Դեր.

Թիւրակէ, ի s. theriac.

Թիւրակից լինիմ vn. to fall in error together, to stray.

Թիւրակն S. Դիւ.

Թիւրաշուրթ a. double tongued, deceiving.

Թիւրասիրտ a. perverse, malign, wicked.

Թիւրեմ, էցի va. to turn aside; to wrest, to sprain, to wring, to twist, to make crooked, to bend; fig. to deprave, to pervert, to lead astray; -իմ vn. to be sprained, wrung; to turn aside, to err; - զերաւունս, to give unjust judgments; - զճանապարհս խոնարհաց, to cause the steps of the weak to err; - զհաւն, to run aground, to run on the rocks; - զհետ զօշաքաղութեան, to run after error for reward, to become corrupt through avarice.

Թիւրութիւն s. sprain, twist; distortion, crookedness; fig. depravation, perversion.

Թլահ առնեմ va. to despise.

Թլաք, ցաց S. Թիւ, Թլոյ.

Թլիւ, Թլիւի s. hem, border: the privy parts; prepuce; - ասել, to border, to hem; to ornament, to trim, to embellish; - ասեալ սրտաւնանց, to tint the eyelashes carefully.

Թլիւս s. the reins.

Թլուս, &c. S. Թոթու, &c.

Թլիւորդ a. obscure, dark, gloomy round about.

Թլիւս, ի s. circumcised member; prepuce; foreskin.

Թլիւսեմ, էցի va. to circumcise; զգերեզման -, to desecrate sepulchres and despoil the dead.

Թլիւսութիւն s. circumcision.

Թլիւսոյն a. of a dark colour, brown, dusky, dun.

Թլիւսն a. brown-eyed.

Թլիւսորթ a. that has a dark skin, brown, dusky, tawny, swarthy, sun-burnt.

Թլիւսամ, այց vn. to become brown; to grow gloomy, to darken; to be brown.

Թլիւսեակ, -ախ a. brown, dark, obscure, blackish.

Թլիւսուցանեմ, ուցի va. to make brown, to tan.

Թլիւմ, էցի vna. to sit on eggs, to sit brooding, to hatch, to brood: to bake. [wren.

Թլիւսար s. tom-tit; black-hooded

Թլիւսութիւն s. darkness, swarthy, brown-colour. [incubation.

Թլիւսմ s. the sitting on eggs,

Թխալահոծ *a.* very dark, very gloomy, very foggy (sky or weather).

Թխեմ *S.* Թխեմ.

Թխամայր, մօր *s.* bird that broods; sitting hen.

Թխանի *s. bot.* birch-tree, birch.

Թղթաբաշխ, -բեր, աջ *s.* letter carrier, postman, courier, post, messenger. [er, clerk.

Թղթագիր, -գրող *s.* scrivener, writer.

Թղթագործ, աջ *s.* paper-maker, seller.

Թղթագործութիւն *s.* paper-making.

Թղթագրութիւն *S.* Թղթակցութիւն.

Թղթադրամ *S.* Դրամաթուղթ.

Թղթախաղ *s.* card-playing, game at cards; ընկերակցիլի - , &c. *S.* Թուղթ.

Թղթակազմ *a.* stitched, sewed; *s.* stitched book, pamphlet. [to sew.

Թղթակազմեմ, եցի *va.* to stitch,

Թղթակազմող *s.* stitcher.

Թղթական *a.* of paper, like paper; epistolary, literary; *gr.* dative.

Թղթակից *s.* correspondent.

Թղթակցիմ *S.* Թղթեմ. [(by letters).

Թղթակցութիւն *s.* correspondence

Թղթահատ *s.* paper-knife.

Թղթամատոյց լինիմ *vn.* to present a letter or petition.

Թղթապահ, -պան *s.* keeper of the rolls; notary; chancellor.

Թղթառաջ, ից *s.* heading of a letter.

Թղթավաճառ, աջ *s.* paper-seller, stationer. [ters.

Թղթատարութիւն *s.* carriage of let-

Թղթատուն *S.* Նամակատուն.

Թղթարան *s.* paper-mill, paper warehouse.

Թղթեան, Թղթեր *s. pl.* letters, epistles; certificates, instruments, documents. [a letter.

Թղթեմ, եցի *va.* to write or send

Թմբի *s.* lime-tree, linden; *turk.* օգլամուր.

Թմբիչ, Դմբիչ *s.* slice; rod, stick.

Թմբիր *s.* torpor, numbness, sluggishness; narcotic medicine; hemlock, poison; *a.* narcotic, benumbing; Թափել զ-, to recover from a state of torpor, to be one's self again; - առնուլ, to take poison, to grow torpid.

Թմբիւն *S.* Թմբիւն, Բոմբիւն.

Թմբկահար, աջ *s.* drummer; -իկ, a drummer boy or girl.

Թմբկահարութիւն *s.* the drum-beat, beat of drum.

Թմբուկ, բկաց *s.* drum; big drum, kettledrum; side drum; tambourine, tabor; child's rattle; - աղանջաց. drum, tympanum; դափիւն Թմբիլի, beat or sound of the drum; a tattoo; դափել, հարկանել -, to drum, to beat the drum; - - ի գումար զօրաց, to beat the tattoo or evening retreat; դափիչ Թմբիլի, drum-stick; մորթ Թմբիլի, drum-head; - քողապատ, muffled drum; ի ձայն Թմբիլի, to the sound of drums, drums beating.

Թմբաբեր *a.* producing torpor or stupefaction, narcotic, opiate, stupifying, soporific.

Թմբադեղ, ոյ *s.* narcotic medicine, stupifier.

Թմբաձուկն *S.* Ընդարմիկ, Նարկա.

Թմբացաւ *s.* lethargy; *a.* lethargic.

Թմբեմ, Թմբեցուցանեմ, ուցի *va.* to lull asleep, to make sleepy, drowsy, lethargic, to benumb.

Թմբեցուցիչ *a.* soporific, sleepy, somniferous, opiate; narcotic.

Թմբիմ, եցայ *vn.* to fall asleep, to doze, to be lethargic, drowsy; to be astonished, thunder-struck, to get deranged; - ի գինւոյ, to get intoxicated, to be plunged in drunkenness; Թմբեալ սիրտ, a sluggish understanding.

Թմբիւն *s. chem.* narcotine, (one of the active principles of opium).

Թմբութիւն *s.* numbness, stupefaction; sleepiness, drowsiness, dozing; Թօթափել զ-, to awake up from one's stupor; աղանջելի խոր -, to fall in a profound lethargy.

Թմրացաւ *S.* Թմբրացաւ.

Թմրեցուցանեմ, &c. *S.* Թմրեցուցանեմ, &c.

Թնահատ *S.* Թին. [stones).

Թնատ *s.* sultana raisins (without Թնդամ, աջի, Թնդեմ, եցի, Թնդիմ, եցայ *vn.* to tremble, to quake, to agitate; to move, to disturb, to get angry; to beat, to palpitate.

Թնդանօթ, &c. *S.* Հրեա, &c.

Թնդեմ, եցի, Թնդեցուցանեմ, ուցի *va.* to resound, to boom, to make a noise or uproar, to echo; to shake, to agitate violently; to stun, to stupify with noise, to deafen.

Թնդիւն, Թնդումն *s.* sound, noise, detonation; sound of bells, gingle, clatter; crash; - արձակել, to resound,

to make a noise; *Թնդամբ հարկանիլ*, to be perturbed by the uproar, to be alarmed or frightened; - *սրտի*, palpitation, throbbing of the heart; - *երակի*, throbbing, beating, pulsation; *զննել զ-նս երակի*, to feel the pulse; - *կայթիւն ձեռաց*, clapping; - *դռփիւն ոտից*, tramp, trampling; - *ժամացուցի*, tick, tick-tack; - *դանդիւն զանգակաց*, peal; - *բաղխիւն դրան*, slam, bang; - *չաչիւն կառաց*, rattling; - *Թմբիւն* or *գոռոչ որոտման*, peal of thunder, thundering noise, rumbling, roll; - *դափիւն Թմբիկի*, roll; - *չառաչիւն զննուց*, clash, clang; - *բոմբիւն հրետից*, boom; - *չկահիւն գնդակաց* (*հրազննուց*), whiz.

Թնդուկ *s.* pulp, brawn, the calf of the leg. [dock.

Թնդաչուկ *s. bot.* monk's rhubarb,

**Թնթղուց* *S.* Դնդեղ.

Թնծ կամ, Թնծկամ, աջի vn. to yelp, to whine, to howl.

Թնջուկ *s. bot.* boletus, laseras, the most beautiful of mushrooms.

**Թնաիր* *S.* Թոնիր, Ճանիկ.

**Թշեմ vn.* to stuff one's self, to eat voraciously.

Թշամաբար ad. in a hostile manner, offensively.

Թշամական a. hostile, inimical, adverse.

Թշամանաբար ad. injuriously, reproachfully, offensively, outrageously.

Թշամանադիր, դրաց a. libellous, opprobrious, defamatory.

Թշամանալից a. full of enmity; injurious. [minded.

Թշամանակամ a. malevolent, ill-

Թշամանամ, ացայ vn. to become hostile; to be hostile.

Թշամանատէր a. insulting, provoking; *S.* *Թշամանակամ.*

Թշամանեմ, եցի va. to offend, to enrage, to insult, to shock, to affront, to jure; to reprove, to scold, to upbraid; - *զայլց ամուսնութիւն*, to violate or defile another's bed.

Թշամանիկ, -նիչ, -նող a. offensive, insulting, injurious, outrageous, insolent, saucy, impertinent; *-նիկ բանք*, offensive words or expressions.

Թշամանք s. pl. insult, affront, offence, injury, outrage; *-նս զննել ումք*, to abuse, to scold, to slang, to revile, to affront; *ի -նս լինել*, to be

despised, to fall in ignominy or opprobrium; to be put in the pillory, to be object of insult; *-նք ad.* injuriously, insultingly, offensively. [նամ.

Թշամենամ, Թշամիմ S. *Թշամա-*

Թշամի, մւոյ, մեաց s. enemy, foe, adversary, opponent, antagonist; *աներեւոյթ* or *հասարակաց* -, the Devil, the invisible enemy of mankind, demon; - *լինել S.* *Թշամանամ; լինել ումք* *ի -յաւիտենից*, to be one's eternal enemy; *-ս յարուցանել*, to raise up enemies; *-ք առն ընտանիք իւր*, a man's foes shall be they of his own household; *S.* *Ընտանի.*

Թշամութիւն s. enmity, hostility, hatred, aversion, misunderstanding; *ի - դառնալ*, to become an enemy; *-Թեամբ լինել, կալ ընդ ումք*, to be at enmity, in contest with, on bad terms; *-Թք ad.* in a hostile manner.

Թշու s. horse's clog, fetters.

Թշուառ, աջ a. unfortunate, unhappy, miserable, pitiable, poor, wretched, pitiful; disastrous, calamitous.

Թշուառաբար ad. miserably, unhappily, unfortunately, wretchedly, poorly, pitiablely; fatally, deplorably.

Թշուառական a. unfortunate, melancholy, miserable. [serable.

Թշուառայեղ a. full of misery, miserable; *Թշուառանամ, ացայ vn.* to become miserable; to be miserable.

Թշուառանք S. *Թշուառութիւն.*

Թշուառապէս S. -բար.

Թշուառացուցանեմ, ուցի va. to render miserable.

Թշուառաբիրան a. painful, disastrous, unfortunate.

Թշուառելի a. deplorable, lamentable, pitiable.

Թշուառութիւն s. misery, misfortune, evil, calamity, wretchedness, disastrous state; *ի -անկանել*, to fall into misfortune or misery; *դառնալ* *ի -*, to be unfortunate.

Թշուառուհի af. miserable, unhappy.

Թոբեկ, բեկաց s. mole; *S.* *Թեպեկ.*

Թոգ S. *Թոգ.*

Թոգան s. cuttle-fish.

Թողոփա S. *Սղոցեղջիւր.*

Թոթով, Թոթովախօս a. tongue-tied, stuttering, stammering, that speaks thick.

Թոթովեմ, եցի vn. to stammer, to stutter; to lisp, to speak thick.

Թռթռութիւն *s.* act of stuttering, impediment of speech, lisp, stammering.

Թոժիւն, *կց* *s.* young one, little one; - *գազանաց*, cub; - *արջոյ*, bear's cub; **S.** *կորիւն*.

Թոխոր *s.* pole-cat.

Թոխորն, *աց* *s.* viper; aspic, asp.

***Թոկ** *s.* cord.

Թոհ էւ Բոհ, **Թոխ էւ Բոխ** *s.* chaos, abyss, gulf, pit, hell, the bottomless pit; - **Ովկիանու**, the deep, the great deep, or the depths of Ocean.

Թող *ad.* leave off! come on! *pr.* save, excepting, besides that; - *անդր*, set aside, leave out, pass over, nonsense! go! get away, or out! fy! pooh! - *թէ*, so much the more, more than, rather than; - *զայն*, - *զի*, not only; - *լիք լինել*, to be abandoned, outcast.

Թողանամ, *ացայ տո.* to be left, given, conceded; to be abandoned, outcast, rejected, derelict, forlorn, permitted, allowed, conceded, lawful; to relent, to slacken; - *ի հաւատոյ*, to waver or vacillate in the faith; - *ի մտաց իւրոյ*, to change opinion; - *բզմախոհութեամբ*, to give one's self up to luxury, to lead a dissolute life; **Թողացեալ կին**, divorced woman.

Թողարան, *աց*, **Արձակարան** *s.* starting-post, barrier.

Թողացուցանեմ, *ուցի տա.* to permit, to let, to allow, to concede, to forego, to relax.

Թողութիւն *s.* remission, relaxation, pardon, discharge, release, deliverance; defection; - *խնդրել*, to ask pardon, to make excuses; - *տալ*, *չնորհել*, to pardon, to grant pardon; - *արա ինձ*, I beg pardon, excuse me; have the goodness; with permission, by your leave; - *անեւել ումէք*, to pardon, to condone, to absolve; - *անեւել երկրին*, to remit taxes or tribute; to condone the burdens of taxation, to lighten; to let the earth lie fallow; - *աւելի կազանաց*, to unbind, to release; *արձակել զնեղեալս - թեամբ*, to set prisoners free; - *լինել մեղաց ումէք*, to be absolved, or freed from the effects of sin; - *տարի* or *ամ - թեան*, the sabbatical year, or year of jubilee.

Թողում, **Թողի տա.** to let, to permit, to allow; to commit, to abandon, to resign, to yield, to give up, to forsake,

to cast off, to leave, to desert, to get rid of; to deliver, to free, to pardon, to remit, to release, to acquit, to forego, to pass over, to tolerate; to repudiate; to renounce; - *տեւել*, to omit, to leave out, to pass over in silence; - *զմեղս*, to pardon, to absolve, to remit; to expiate; - *զինն ի գլուխ ուրուք*, to let one go one's own way; *ձայն* -, to cry out; - *տանել*, to permit, to allow; - *առ ժամանակ մի*, to suspend; - *զոր ի մահուանէ*, to free from death; *չ* -, to refuse, to hinder, not to allow; *սիրտ իմ է թող զիս*, my heart failed me; *ի բաց թողցուք զայս*, let us leave that aside; -, *Թողանիմ*, *զայ տր.* to be left, abandoned.

Թողումն *s.* abandonment, resignation, desertion, cession, renunciation, alienation, estrangement; permission.

Թոյլ, **Թուլոյ** or **լից** *a.* languid, faint, feeble, weak, soft, delicate, tender; - *տանել տալ*, to permit, to accord, to give leave; - *տանել պարտուցն*, to remit or cancel debts; - *լինել*, to be permitted, accorded, conceded; - *տալ ումէք աւուրս ինչ*, to concede a few days, to give time; - *տուք ինձ*, let me, permit me, allow me; - *տուք ինձ զհամբերութիւն*, don't make me lose patience; leave me at peace, let me alone; - *տուք մինչեւ ցայդ վայր*, enough of that, enough; - *տալովն Աստուծոյ, ըստ - տալոյ բարեւորին*, God willing, by divine permission.

Թոյլանդամ *a.* whose limbs are weak, feeble, languid, faint.

Թոյլտուութիւն *s.* permission, allowance, concession, grant; alienation; toleration.

Թոյն, **Թունից** or **նոց** *s.* poison, venom; *ից*. spite, virulency, venom; **Թափել զ-**, to remove or extract the venom, to give antidotes; **Թափել զ-ս յոր**, to give vent to one's anger, rage, malice, to grow fierce or ferocious; **S.** **Թափեմ**; - *տանուել*, to take poison; - *մահացու*, mortal poison; - *մահու արբուցանել*, to cause one to drink a mortal poison; - **դառնութեան**, bitter poison.

Թոյր, *կց* **S.** **Երանդ**.

[swarthy.

Թոյրաթուխ *a.* blackish, brown, **Թոնդրուք**, **Թոնիր**, **նոյ** or **ըի** *s.* eastern stove and oven, (tandoor).

Թոնծ *a.* crippled, lame, maimed, mutilated.

Թոնծ *s.* shell-fish.

*Թոշ or Թորշ *s.* film of any substance on the surface of waters.

Թոշակ, աջ *s.* provision; viaticum; pay, wages, hire, salary, stipend; pension; - եկեղեցական, benefice; ուսանել - աւ, to be in a boarding-school; - յեալին, վերջին, viaticum; տալ, պաշտել ուսմէք զյեալին -, to administer the viaticum.

Թոշակակեր, -աւոր *a. s.* stipendiary; that has a benefice; hired person; pensionary, pensioner; beneficed clergyman.

Թոշակեմ, եցի *va.* to hire, to keep in pay; to pension; to purvey.

Թոշովիմ *S.* Թառամիմ.

Թոպամահ *a.* that suffered a violent death, that died a death of torture; - լինել, to be beaten to death; - առնել, սպանանել, to belabour, to maul, to beat to death.

Թոպեմ, եցի *va.* to torment, to torture, to vex; to treat with violence, to beat, to strike, to cudgel, to hit, to bemaule, to beat to death; -իմ *vn.* to be cruelly beaten; to be killed by blows; - ի սուր սուսերի, to be slain.

Թոպիւն, Թոպումն *s.* beating, thrashing, blow, stroke; torment, vexation.

Թոպողոց *s.* cudgel; pruning-knife, hedging-bill.

Թոռակուռ *s.* awl; packing-needle.

Թոռապ *S.* Թոռոպ.

Թոռն, ուին, ոանց *s.* grandson; granddaughter, grandchild; Թոռունք or Թոռանց Թոռունք, descendants, children's children, progeny, race, lineage, family.

Թոռնեայ *sfm.* great grand-child.

Թոռնորդի, Թոռորդի *s.* great grandson. [of mail.

Թոռոպ, ից *s.* rag, tatter; mail, coat

Թովեմ, Թովիչ, Թովութիւն *S.* Դիւթեմ, Դիւթ, Դիւթութիւն.

Թոր *a.* that flows down, drops, falls; - աչք, blear eyes; -ք *s.* fall; tear; - աչաց, blearedness.

Թորած *s.* anything distilled or obtained drop by drop; anything filtered.

Թորանոց, աջ *s.* alembic; still; chem. cucurbite, pelican.

Թորացուցանեմ *S.* Թորե-.

Թորգումածին, -կան, -մեան *a.* de-

scended from Togarmah, Armenian.

Թորեմ, եցի *va.* and *n.* to distil; to flow down, to drop; to sweat; - արու Թեանց մարմնոյ, to suffer gonorrhea.

Թորեցուցանեմ, ուցի *va.* to distil; to cause to drop or sweat.

Թորեցուցիչ (գործի) *a.* distillatory; *S.* Թորանոց.

Թորթ or Թորթն *s.* bot. scammony.

Թորթոշ *a.* rank, flourishing.

Թորթորիմ, եցայ *vn.* to distil; to drop, to fall drop by drop.

*Թորիծ *s.* bore in the ears for earrings; a hole made in planks or beams for a drag-rope.

Թորումն, Թորեցումն *s.* distillation; ejection, evacuation.

Թուաբան, ից *s.* arithmetician.

Թուաբանական *a.* arithmetic.

Թուաբանութիւն *s.* arithmetic, ciphering, science of numbers; algorism; ուսուցիչ - Թեան, ciphering master.

Թուաբանորէն *ad.* arithmetically.

Թուաբերութիւն *s.* supputation, reckoning; epoch, date.

Թուագէտ, &c. *S.* Թուաբան, &c.

Թուագիր *s.* arithmetical letter, number.

Թուագրեմ, եցի *va.* to number.

Թուագրութիւն *s.* numbering.

Թուական *a.* numeral, numerical; *s.* date; epoch; era; դնել զ-, to put the date, to date; -աւ, dated; -ան-, undated; -ն, arithmetic.

Թուականագիր *s.* datary.

Թուականագրութիւն *s.* datary's employment or office.

Թուականութիւն *s.* ciphering; calculation, account; era, epoch.

Թուակարգութիւն *s.* date.

Թուակից *a.* of the same number, counted together; *s.* fellow.

Թուակցեմ, եցի *va.* to aggregate.

Թուակցութիւն *s.* aggregation.

Թուահամար *s.* number; enrolment.

Թուայ, ից *s.* *S.* Թանիր; kitchen-stove with a frying-pan.

Թուանշան, աջ *s.* cipher, figure; number; mark.

Թուանշանակ, աջ *s.* logarithm.

Թուանշանեմ, եցի *va.* to number, to mark.

Թուարկեմ, եցի *va.* to number, to count.

Թուարկութիւն *s.* numeration.

Թուեղական *s.* ciphering, arithmetic.

Թուեղութիւն *s.* opinion, judgment, mind, advice.

Թուեմ, եցի *va.* to number, to count, to calculate; to rank, to range, to reckon; եւ զի մի մի - . in a word; -իմ *vp.* to be numbered, counted, enumerated; to be numbered among, aggregated; to seem, to appear; to esteem, to believe, to imagine, to fancy; Թուի իմ, Թուի Թէ, it seems, it appears that; Թուեր զի, it seemed, it appeared that; Թուի ինձ, ինձ այսպէս Թուի, it seems to me, I think, I fancy, I believe; զիարդ Թուի քեզ, what do you think of it? բարւոք Թուի ինձ, I think it good, I think well of it; բարւոք Թուեցաւ նմա, he thought it proper, right, fit, meet, he deemed it expedient; չար Թուեցաւ առաջի աչաց նորա, he did not approve of it; he was very indignant at it; եթէ բարւոք Թուի քեզ, if you agree to it, if you think fit; արա որ ինչ բարի Թուի առաջի աչաց քոյ, do as you think fit; որպէս ճշմարտութեանն եւ ինձ Թուի, as it is in fact, so it seems to me; չար - , to displease; չար Թուեցաւ նմա, or յաչս նորա, it displeased him.

Թուեցեալն *S.* Թուեղութիւն.

Թուեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to appear, or to seem; to show, to make believe.

Թուզ, Թզոյ *s.* fig; պաղտախ Թզոյ, dried-fig; բլիթ Թզոյ, cake of figs; ծառ Թզոյ *S.* Թզենի.

Թութ, Թթոյ *s.* mulberry; սպիտակ կամ սեւ - , white or black - ; Թթոյ օշարակ, a drink made from mulberries; ծառ Թթոյ *S.* Թթենի: - or -բ, piles, hemorrhoides.

Թութակ, աջ *s.* parrot; էգ - , female - ; փոքրիկ - , paroquet; - խօսի, the parrot talks. [eye-water.

Թութի աչաց or աչաց - *s.* collyrium, Թուի *S.* Թուեմ. [ments.

Թուիք, լեաց *s. pl.* opinion, sentimentally, feebly, softly, languishingly.

Թուամիա *a.* weak of mind, spiritless, effeminate, pusillanimous.

Թուամորթ, աջ *s.* effeminate, delicate, feeble.

Թուամորթութիւն *s.* effeminacy, feebleness, delicateness, softness.

Թուամոռութիւն *s.* weakness of mind, want of spirit, cowardice.

Թուանամ, աջայ *vn.* to grow faint-hearted, to be dispirited, to grow weak, to abate, to slacken, to be loosened, relaxed; to decrease.

Թուասիրտ, սրտայ or տից *a.* faint-hearted, cowardly, pusillanimous.

Թուասրտութիւն *s.* faint-heartedness, cowardice, pusillanimity.

Թուասարր *s.* soft; flabby; *s.* mollusk.

Թուարան *s.* race-course, race-ground; (hippodrome, circus).

Թուացուցանեմ, ուցի *va.* to loosen, to relax, to slacken, to unbend, to untie; to enfeeble, to enervate, to effeminate, to debilitate; to let, to permit; - զալեղի, to unstring the bow; - ի խնամոց, to neglect, to abandon; աւանց Աստուծոյ - ներոյ, without God's permission.

Թուլութիւն *s.* looseness, relaxation, slackness; weakness, feebleness, debility; faintness, languour; enervation, effeminacy, softness; - աւնել, to give relief; to set at liberty; to permit, to allow.

Թուխ, Թխոյ *a.* brown, tawny, swarthy, dark; - հաց, brown bread; - or -ս զգենուլ, ի -ս համակիլ, to wear mourning, to dress in mourning, to put on mourning; to be in mourning, to go into mourning; to be plunged in grief; - զգեցուցանել, ի -ս համակել, to clothe in mourning, to dress in black, to put into mourning; to throw into mourning, to plunge in grief; ի -ս համակեալ, in deep mourning: -բ *s.* brood, covey; ի -ս նստել, to brood; *S.* Թխեմ.

Թուխուլ *s.* *zool.* porpoise, sea-hog.

Թուխալ *s.* dark or gloomy weather; fog, mist, cloud.

Թուլթ, Թլթի, Թոյ *s.* paper; letter, missive, epistle; *com.* bills; - գրել, առաքել, ընդունել, to write, to send, to receive a letter; - աղաչանայ, an instance; *S.* Աղերսագիր; ընծայական - *S.* Ընծայական; ընդհանրական -բ, general epistles; *S.* Կաթուղիկեայ; ընդհանրական -բ հայրապետաց *S.* Շրջաբերականք; արժէից, յարգուն - , paper-money, paper, bills; *S.* Դրամա Թուլթ; պատառ մի - , կոտորակ Թլթոյ, a bit of paper; շրջալնել զ-ս գրոց, to turn over the leaves of a book; ծրարել ի - , to put in p.; տոգորել, արատել զ- , to blot, to waste p.; դանակ,

Հատիչ թղթոյ, paper-cutter or --knife;
 - գրութեան, writing p.; - նամակի,
 letter-p.; - նոսնակի, note-p.; - ու-
 ղողորութեան, drawing p.; ծծուն -
 blotting or bibulous p.; թաւ - , paste-
 board; S. Թանձրաբարտ; - ծրարի,
 wrapping or packing p.; - յոռի, ան-
 պիտան, waste p., old papers; մածու-
 ցիկ - , sized p.; - տպագրութեան,
 printing p.; - մագաղաթեայ, parch-
 ment, vellum, (աղնիւ) wove p.; - ճե-
 նայ, India p.; - ծրահանելոյ, tracing
 p.; - ապրիկեալ, զմանիտեալ, emery-p.,
 glass-p., sand-p.; - մզելոյ, filtering-p.;
 - գունաւոր, կճեայ, սեկանման, co-
 loured, marbled or stained p., morocco
 p.; - գրոշմեալ, stamped p.; - արծնե-
 լոյ, smoothing p.; - ձիւթեղէն, brown
 p., tar p.; - մէքենական, machine p.;
 - տաշտական or -կաղմ, vat-p., hand-
 made p.; - գաղափարեալ, laid p.; -
 խաղու, խաղթուղթ, card, playing card,
 (արցակ) pack of cards; խաղ թղթոյ,
 թղթախաղ, game at cards, card-
 playing; - or թղթի խաղալ, to play
 at cards; ընկերակցիլ ի խաղ թղթոյ,
 to have a game at cards; չափ խաղ
 թղթի ի տան նորա, there is no card-
 playing at his house; նկարէն, հզօր,
 թուանիշ - , court-cards; սոսկ, անդէմ,
 անզօր, անթիւ - , small cards; սին,
 ունայն, թարմատար - , odd card; բա-
 ժանել զ-ս, to deal the cards; խառ-
 նել զ-ս, to shuffle the cards; քեզ անկ
 է սկսանել, քո է կարգ թղթոյ, it is
 your lead; բանալ, ցուցանել զձեռինն - ,
 to show one's hand; գիտել զներքոյս
 թղթոյ, to be in the secret; խաղա-
 խել ի խաղ թղթի, to show tricks with
 cards; հմայել թղթովք, to tell fortunes
 with cards; ապրիկեալ, արծնեալ ք,
 glazed, enamelled cards.

Թումբ, թմբի, բոյ s. bank, mole;
 causeway, pier, dam; - նաւի, gunwale,
 breast-works. [(speech).

Թունաբեր a. poisonous; biting

Թունադեղ S. Դեղթափ.

Թունաթափ լինիմ S. Թոյն and
 Թափեմ.

Թունալի, -լից a. full of poison, ve-
 nomous, poisonous; envenomed.

Թունաատուութիւն s. venefice, act
 of poisoning.

Թունաւոր S. Թունալի.

Թունաւորեմ, կցի va. to poison; to
 envenom.

Թունաւորութիւն s. poisonous quality
 or state; poisoning.

Թունդ, թնդոյ S. Թինդ, Թնդիւն;
 սիրտ իմ էր ի թնդոջ, my heart throb-
 bed.

Թունեմ S. Թունաւորեմ.

*Թունթունալ արջոյ. the growling of
 a bear.

Թուշ S. Այս.

Թոււ a. thin, puny, ill-developed,
 half-grown (fruit).

Թուռ s. mouthful; S. Թուշ.

Թուր, թրոյ s. sabre; sword; Հա-
 ղուած թրոյ, sabre-cut, sword-cut; -
 ի ձեռին, sword in hand; յիւր ապա-
 րանն - շողացուցանել, to boast one's
 prowess hiding at home; zool. sword-
 fish (թրածուկն): weaver's shuttle;
 mus. an Armenian note (յ).

Թուրինջ, ընջոյ or ջի s. bitter orange,
 Seville orange; - խոտ, bot. balm-mint;
 ծառ թուրնջոյ S. Թրնջի.

Թուրծ, թրծոյ s. cheek: act of
 baking or burning bricks and earthen
 vessels; a. S. Թրծուն.

Թուրմ, Թուրջ s. bath; infusion; ի
 - արկանել, դնել, to bathe, to infuse,
 to steep, to soak.

Թուփ, թփոց s. tuft of shrubs, bush,
 bramble; thicket, copse, underwood.

Թուփայ, ի s. harbour, summer-house.

Թուք, թքոյ s. spit, spittle; - ար-
 ձակել, to spit; S. Թքանեմ; աման
 թքոյ S. Թքանոց.

Թոք, ոց s. lungs; -ք ծովական, sea-
 nettles, medusa, rhizostoma, acale-
 phans.

Թոքադար, -ութիւն, Թոքաժէտ,
 -ութիւն S. Թոքացաւ, &c.

Թոքախոտ s. bot. lung-wort.

*Թոքած S. Թոքացաւ.

*Թոքամ vn. to cough.

Թոքային a. pulmonary, pulmonic.

Թոքառաջք s. fore part of the lungs,
 or the part between the stomach and
 the lungs. [breast, chest.

Թոքատուն, Թոքատուն s. thorax,

Թոքացաւ s. consumption, phthisis;
 a. consumptive, phthisical.

Թոքացաւութիւն S. Թոքացաւ s.

*Թոքչ a. tough, difficult to masticate.

Թաւիլիւր a. whose cheeks are full,
 puffy, bloated.

Թաւկան S. Թաշական.

Թաւնիմ, Թաւայ S. Թաշիմ.

Թաթաւմ, աջի, Թաթաւմ, կցի vn.

to flutter, to flap, to fly about; - սրտի S. Թափ/Թափիլ.

Թռիչ, or -բ s. flight, soaring; - աստղ, falling star; -բ մտայ, flight of fancy; -չս մալ մտայ, գրչի, երեւա-կայութեան, to give loose to one's genius or pen; to let one's fancy ramble; -չս առնուլ, արձակել, to take wing or flight, to wing one's flight, to soar on high; ի -չս, flying, on the wing, as it flew by, in the air.

Թռուցանեմ, ուցի va. to cause to fly; ից. to elevate, to raise, to exalt the mind; - զթեւս, to spread out the wings.

Թռչական a. flying, volatile.

Թռչականութիւն s. volatility.

Թռչան s. flight; ի Թռչանի, in flight, in flying.

Թռչարան s. wing; - նաւու, sail of a ship; mech. fly-wheel.

Թռչիմ, Թռեայ vn. to fly, to take flight, to soar; - ի մտայ, to escape one's memory, to go out of one's mind, to be forgotten; - բանին, to divulge immediately, to make public.

Թռչաբան, ից s. ornithologist.

Թռչաբանութիւն s. ornithology.

Թռչահամայութիւն s. ornithomancy.

Թռչաճանճ, ից s. humming-bird.

Թռչավաճառ, աջ s. dealer in birds, bird-seller.

Թռչարան s. aviary; bird-cage.

Թռչաքաշտ, ից s. large black kite.

Թռչիկ s. young or little bird.

Թռչորս, աջ s. bird-catcher, fowler.

Թռչորսութիւն s. bird-catching; երթալ ի -, to go shooting, fowling, bird-catching.

Թռչող a. flying.

Թռչում s. the flight, the flying.

Թռչուն, չնոց s. bird, fowl; - բնու-թիւն, the winged tribe; a. flying, volatile; -բ, the feathered songsters, the singing birds; - օձ, winged serpent or dragon; - բան, word or expression slipped by chance; արու -, cock bird; էդ -, hen bird; երգեցող -, singing or song-bird; բոյն Թռչնոյ, a bird's nest; գողանալ ի բնոյ զ-ս, to go a bird's nesting; վանդակ Թռչնոյ, bird-cage; ճռուողիւն Թռչնոյ, warbling, twittering, chirping; - որսալ, to fowl; S. Թռչորս, -ութիւն; - արա-գութեամբ հասանել, to arrive like lightning; to fly as swift as a bird; -

զմիտան գործել, to elevate, to exalt the mind; լաւ է - մ'ի ձեռնին քան թէ երկուք ի ծառին, a bird in the hand is worth two in the bush.

Թրախաղ, &c. S. Զինախաղ, &c.

Թրածեծ առնեմ va. to strike with the flat of a sabre.

Թրածուկն s. sword-fish.

Թրայիանէ, Թրանէ s. phenix (bird).

Թրեմ, էցի va. to knead; chem. to amalgamate. [oxalic (acid).

Թրթնջական (Թթուում) a. chem.

Թրթնջաւ s. chem. saccharate, ox-
alate. [գուզու գուլաղը.

Թրթնջուկ, ջկի s. bot. sorrel; turk.

Թրթուր, Թրոյ s. caterpillar, grub.

Թրթում, էցի vn. to vibrate; to shudder; to tremble.

*Թրթումիչ S. Թթումիչ.

Թրթումիւն s. vibration; quake, tremour.

Թրթումն, Թրթրական a. vibrating; oscillating; trembling; that shudders, quakes; - ձայն, thrilling voice.

Թրթրակ s. good speaking, flatter-
ing, fawning, deceitful.

Թրթրական a. creaking (wheels).

Թրեք, Թրքաց s. cow's dung; ma-
nure, soil, compost.

Թրծեմ, էցի va. to bake or burn
(bricks or earthen vessels).

Թրծոց, աջ s. brick-kiln.

Թրծում s. burning, baking.

Թրծուն, Թրծեալ a. burnt, baked;
- աղււս, հող, brick; terra cotta.

Թրկաւ s. belt, shoulder-belt.

Թրմեմ, էցի va. to wet, to soak, to
steep; to knead or mix with water;
chem. to dilute.

*Թրմնջամ S. Մրմնջեմ.

Թրմուս s. bot. lupine.

Թրնջի, ջւոյ s. bitter-orange-tree.

Թրուկ s. bot. gladiolus, sword lily,
corn-flag.

Թրուշայ, ից s. rag, tatter; glass
beads, rings, &c.; trifles, toys.

Թրջած a. bathed, wetted, moist-
ened; s. S. Թուրջ.

Թրջեմ, էցի va. to bathe, to wet, to
moisten; to drench, to soak; to ma-
cerate; -իմ vn. to wet one's self; -
գինուլ, to get tipsy, to booze; - ա-
մթում or առ ամթոյ, to perspire from
shame; to blush for shame.

Ի Թրջոց դնեմ vn. to steep, to soak,
to macerate.

Թրքաժողով *a.* gathering manure.

Թրքած *S.* կղկղանք.

Թրքեմ, եցի *vn.* to evacuate, to void, to go to stool; - անասնոց, to stale, to dung.

Թփառեսակ *a.* like bushes, bushy.

Թփիկ *s.* shrub.

Թփուռ *a.* thick, bushy, full of bushes; -բ, *s.* thicket, copse, brush-wood, bushes. [*S.* Թքակոծեմ.

Թքալից *a.* full of spittle; - անեղ

Թքակոծ անեմ, Թքակոծեմ, եցի *vn.* to spit upon; *fig.* to scorn, to despise, to shower down abuse on.

Թքաման *S.* Թքանոց.

Թքանեմ, Թքի *vn.* to spit; to spit out; to spit upon, to fling, to cast, to spout; to vomit, to throw up; *fig.* to slight, to disdain, to condemn openly, to treat with scorn, to point one's finger at, to set at nought; ստէս - , *S.* Թքթքեմ; - Ի խօսելն, to sputter; արիւն - , to spit blood; - ընդ երեսս or յերեսս ուրուք, to spit upon a person, in his face.

Թքանոց, Թքարան *s.* spitting-pan or box, spittoon.

Թքաքարք *s.* ptyas, (sort of asp).

Թքեմ, եցի *S.* Թքանեմ.

Թքթքեմ, եցի *vn.* to spit often, or continually, to be always spitting.

Թքնում, Թքի *S.* Թքանեմ.

Թքումն *s.* spitting, expectoration; - արեան, spitting of blood.

Թօթափեմ, եցի *va.* to shake, to jolt, to move violently; to beat down; to throw down, to overturn; to drive away, to repel, to remove; to wink; - զփռել, to shake off the dust; - զանկողին, to make or shake up the bed; - զքուն, to shake off sleep; - զլուծ, to throw or shake off the yoke; - զքաղաքն, to shake, to tremble; to destroy, to ruin; - զսուր, to brandish a sword; - զոք Ի ստացուածոց, to deprive one of his wealth; յական - , in the twinkling of an eye; - Իմ *vn.* to arouse, to agitate one's self; to go away, to retire; to be dispersed, dissipated; to sparkle, to throw out sparks, or flashes of light; to fall, to be despoiled, deprived of, to lose; սրտակառւր - , to become disheartened, to dismay one's self, to lose heart, courage; - (ախտացելոց) Ի հիւանդութենէ, to gather strength,

to get well, to get up, to be cured; զվաճառօք - , to devote one's self to commerce; - ծաղկան, to shed its leaves, to wither, to lose the flowers; ծաղիկ Թօթափեալ Ի փառաց, a withered or faded flower; Թօթափեցան Ի նմանէ, they removed themselves far from him, they abandoned him.

Թօթափումն *s.* quake, shock; - սրտի, palpitation; - ախան, wink of the eye.

Թօն, ից *s.* humidity, wet; rainy weather, rain; shower.

Թօնընկէցք *s.* shower, storm, tempest; - էն օդք, it threatens a storm; there is a storm gathering.

Թօնուռ *a.* wet, showery, stormy.

Թօշ *a.* broad, wide (coat, boot).

Թօշիմ, եցայ *vn.* to grow weak or faint, to decay, to languish, to droop.

Թօսեմ *S.* Թաղեմ.

Ժ

Ժ (zhē) Ժէ *s.* the tenth letter of the alphabet, and the sixth of the consonants; Ժ, Ժ, ten; tenth.

- It is sometimes confounded with the letters շ and ք, for example: նժդէհ, նշդէհ; աժխոյժ, աշխոյժ; Աժ-դահակ, Աշդահակ; մագիստրոս, մա-ժիսառ; Դիողինէս, Դիոժէն.

Ժած *s.* tow: sweepings; earthquake.

Ժածմուկք *s.* witchcraft, sorcery.

Ժածումն *s.* earthquake.

Ժախ *S.* Ժահ & Ժախուկ; *- , *Ժէխ, sweepings, filth, dirt. [dust-pan.

*Ժախնոց, *Ժէխնոց *s.* heap of dirt;

Ժախուկ *s.* bot. horse-radish; spurge.

Ժահ, ից or ուց *s.* fetid odor, stink;

decaying matter, rottenness, putridity; filth.

Ժահադէմ *a.* of a horrible countenance, ugly, hideous, horrible, dreadful, frightful, shocking.

Ժահադիմութիւն *s.* ugliness of countenance, ghastly, dreadful look or appearance.

Ժահահոտ, *ի a.* stinking, mephitic, infectious, fetid; շունչ - , foul or tainted breath; տեղի - , stinking hole; infected spot; - առնել, to infect, to taint; - , *ոյ s. S.* Ժահահոտութիւն.

Ժահահոտիմ, եցայ *տո.* to stink, to be fetid, to smell.

Ժահահոտութիւն *s.* stink, stench, offensive smell, taint; mephitism, miasma; շնուլ - [թեամբ, to stench, to cause to stink, to taint.

Ժահին *s. chem.* bromine.

Ժահնական (թթուում) *a.* bromic (acid).

Ժահնակերայ *a.* bromoform.

Ժահնատ *s.* bromate.

Ժահնուկ *s.* bromide, metallic -.

Ժահնուտ ջրածնական *s.* bromhydric acid.

Ժահր, *ի s.* venom, virus.

Ժամ, ուց or աց *s.* hour; time, moment; proper time, precise time; leisure-time, opportunity, occasion; canonical hours, divine service; season; horoscope, nativity, ascendant; *church; Վրան or Խորան Ժամու, Tabernacle; *ast.* time; միջին - , mean -; աստեղական - , sidereal -; արեւային - , solar -; ճմարկտ - , true -; հնչել երկրորդ - ու, to strike two; քանի՞ էն - ք, what o'clock is it? what's o'clock? - է երկրորդ, it is two o'clock; - ք երկու եւ վայրկեանք տասն, it is ten minutes past two (o'clock); երկու - ք եւ քառորդ մի, it is a quarter past two; - ք երկու եւ վայրկեանք քսան, twenty minutes past two; - ք երկու եւ կէս, half past two; - ք երկու եւ վայրկեանք յիսուն, it is ten minutes to three; - ք երկու քառորդաւ ընդհատ, a quarter to three; - ք երկու եւ վայրկեանք քառասուն, twenty minutes to three; զերրորդ - ու, about three o'clock; առաջին - եւ կէս, an hour & a half; կէս - , half an hour; քառորդ մի - ու, a quarter of an hour; *ի վեցերորդ - ու առաւօտուն, at six (o'clock) in the morning, or at six AM.; յեօթն - ու*

յեօթն միջօրէի, at seven in the afternoon, or at seven PM.; ի սմին իսկ - ու or պահու, just now, now; յամենայն - ու, յորում եւ է - ու, every hour in the day, at every moment; ի նշանակեալ - ու or պահու, at the appointed time; ամենայն - ուց են նորա գործք, every hour of his time has its appointed task; ի - ս պարասոյ իմոյ, ի - ս զբօսանաց, in my leisure hours; - առնուլ, գտանել, to take occasion, to find time, or opportunity; - բարեպատեհ, favorable moment; - ու, ի - ու, ի դէպ - ու, in time, in good time, at the proper time; - առնել, դնել, տալ, to appoint an hour, a time, to fix a day; յորժամ - լինիցի, when the opportunity arrives; - է, it is time, it is the fitting moment; այլում - ու եւ ժամանակի սպասել, to wait better times, or for a more favorable occasion; բազում - ս ընդ իմն հանել, to stay some hours with; - հարկանել, to ring the bell; - առնել, to pray; to say the mass; յամենայն - , at all times, always; - ի - , from hour to hour; - ի - առնել, սահմանել, to put off from time to time, to spin out, to prolong; - ի - է, - է ի - , at every moment, hourly, from hour to hour; առ - մի, ընդ - ս, առ - ս, at present, for the moment, now, provisionally; - ս - ս, ընդ - ս - ս, - ս ընդ - ս, from time to time, now and then, sometimes; յառաջ քան զ-ն, out of time, before the time, too soon; եկեալ հասանէր - ն, the moment had arrived; - ճաշոյն, dinner-time, the dinner hour; - ճաշոյ է, it is dinner-time; ըստ - ուն սկիռոյից, according to circumstances, seasonableness; զօգուտ - ս, ի բազում - ս, - ս ձիգս, ցմեծ - ս, for hours together, whole hours, hours at a time, a long time; ի - ու եւ առաւօտամուտ, seasonably and unseasonably; հասանել - ու կնոջ, to be near delivery or childbirth; to be near her time; յեօթն - , dying hour, hour of death, last moments.

- The 12 Hours of the Day are thus called in Armenian:

1	այգ	7	շանթակող
2	ծայգ	8	հրակաթ
3	զայրացեալ	9	հուր փայլեալ
4	ճառագայթեալ	10	թաղանթեալ
5	շառաւիղեալ	11	առաւօտ
6	երկրատես	12	արփող

and those of the Night thus:

1 խաւարակ	7 խօթափեալ
2 աղջամուղջ	8 գիշակ
3 մթացեալ	9 լուսաճեմ
4 շաղաւօտ	10 առաւօտ
5 կամաւօտ	11 լուսափայլ
6 բաւական	12 փայլածու

Ժամաբակ *s.* church-yard, yard.

Ժամաբաշխ, ից *s.* astrologer, caster of nativities. [prayer-book.

Ժամագիրք, գրոց *s.* breviary; hours;

Ժամագործ, աջ *s.* watch and clock-maker.

Ժամագործութիւն *s.* watch and clock-making, clock-work.

Ժամագրութիւն *s.* horography.

Ժամագէտ *s.* horoscope, nativity.

Ժամագիր *a.* appointed, settled, fixed, assigned; *s.* S. Ժամագրութիւն; -առնել, լինել, to make an appointment; to appoint, to assign the place, time, or day of meeting, or rendez-vous.

Ժամագրեմ *S.* Ժամագիր լինիմ; ի Ժամագրեալն սկսու, at the appointed time.

Ժամագրութիւն *s.* appointment, time, place of meeting, rendez-vous; fixed time, term, appointed time, assignation.

Ժամակալ լինիմ *S.* Ժամագրեմ.

Ժամակալութիւն *S.* Ժամագրութիւն.

Ժամական *a.* horary; -անկիւն, -angle.

Ժամակարգութիւն *s.* canonical hours, divine service, hours.

Ժամակոչ, ի *s.* beadle. [ral.

Ժամահամբոյր *a.* transitory, tempo-

Ժամահար, ի, -ձայն *s.* rattle; bell-ringer.

Ժամահար գործի, Ժամահարութիւն *s.* mech. clock-work.

Ժամամուտ, մտի *s.* introit.

Ժաման *a.* arriving quickly; that which hastens; hurried, hasty, quick, prompt; -առնել, կացուցանել, to cause to arrive; to forestall, to anticipate.

Ժամանակ, ի or էան, աջ *s.* time; year; century, epoch, period; age; the end of life, death; the present life, our times; season; opportunity, leisure; appointment; *mus.* time; *gr.* tense; *ast.* time; ճշմարիտ -, true or correct -; միջին -, mean -; արեւային -, solar -; աստեղական -, sidereal -; գիշերահաւասարային -, equinoctial

season, equinox; -բ Թագաւորաց, The Books of Kings; աճցանել զ-օք, to grow old, to advance in years; -սկա-տեհի գտանել, to find a favorable moment; յօգուտ վարել զ-ն, to make a good use of time; կորուսանել, ան-ցուցանել զ-ն, to lose, to waste one's time, to while away; գէտ -, a favorable moment; -ի մնալ, սպասել, or սպասել դիպող -ի, to wait the favorable moment; -առնուլ, գտանել, to find a favorable occasion or opportunity; ընտրել զ-ն *S.* ընտրեմ; ոչ բա-ղում -բ էն, a short time since, not long since, lately, of late; ոչ սակաւ -բ էն, a long time since, a long, long while ago, long since; առ այնու -օք էր տեսանել, then one saw, it was at that period one saw; առ -օք վարդա-նայ Մեծի, in the time of Vardan the Great; յաւուրս -աց սորա, of his epoch; ի վաղեմի -ան, in remote ages; ի սուղ, ի սակաւ -ի, in a short time, in a moment; ի միում, ի նմին -ի, at the same time; ի յետին -ս, in these latter times, years or days; անդամին ի -աց անտի, or յառաջին -աց, thenceforth, from the earliest or olden times; առ նովին -օք, towards this period, about the same time; հզօր ի -ին, powerful at that time; -ինչ, some time, a short time; առ -մի, provisionally, for a certain period, for the present; -աւ, with time, in the course of time, in time, in the long run; ընդ or ըստ -ս -ս, from time to time, at intervals, now and then, ever and anon; զայնու or առ այնու -աւ, զայնու -օք, ընդ -ս, or յամս -ացն այնոցիկ, առ սովմբ, or զսովին -աւ, ընդ -ս ընդ այնոսիկ, ընդ ամս -ացն այնոցիկ, then, at that time, in those times, at that epoch, during that century; ի -ին յորում..., in the time when...; ընդ ամենայն -ս, at all times; -աւ, once upon a time; once there was; formerly; -ինչ առ նել առ ձեզ, I shall remain some time among you; -ս ձիդս, long time; բա-ղում -ս աշխատ եղէ ի վաստակս այս, this work has cost me much time; բաղում -ի սկէտք էն առ այս, that re-quires much time; հասեալ է -բ, you are no longer a child: the end of thy days is therefore at hand; աճցանէ -ն, time flies.

Ժամանակաբան, &c *S.* -ախօս, &c.

Ժամանակաբար *ad.* at a fixed or established time.

Ժամանակագիր, գրաց *s.* chronicler, chronologist; *a.* chronological; *-ք* *s.* chronicle.

Ժամանակագրական *a.* chronological.

Ժամանակագրեմ, եցի *va.* to chronicle, to write a chronicle; to write on chronology.

Ժամանակագրութիւն *s.* chronography; chronology; chronicle; վրիպակք -թեան, anachronism.

Ժամանակազանց *a.* advanced in years, aged, stricken in years, very old.

Ժամանակախօս, ի *s.* chronologist.

Ժամանակախօսական *a.* chronological.

Ժամանակախօսութիւն *s.* chronology.

Ժամանակական *a.* of time; temporal, worldly; *-ս*, recent, modern, of our time.

Ժամանակակէտ *s.* expiration, falling due, term, last moment, close; *- սրայման*, appointed time; assignation; expiration of a term agreed upon.

Ժամանակակից *a.* contemporary, coetaneous, synchronous, happening at the same time.

Ժամանակակցական *a.* synchronical.

Ժամանակակցութիւն *s.* synchronism.

Ժամանակաչափ *a.* that measures or counts the time; *s.* chronometer, time-keeper, time-piece. [time.]

Ժամանակացոյց *a.* that shows the

Ժամանակաւոր *a.* temporary, of short duration.

Ժամանակաւորութիւն *s.* temporariness, transitoriness, perishableness.

Ժամանակեայ, կէից, -կեան *a.* temporary; transitory; *-կեայ վարձք*, temporal or mundane rewards; *-կեայք*, earthly riches; temporality; *-կեան*, genitive of Ժամանակ.

Ժամանակեմ, եցի *va.* to assign, appoint or fix a term.

Ժամանեմ, եցի *vn.* to arrive; to happen, to come to pass; to ripen; to be able; to have time or leisure; ոչ -, to have no time; to be unable; *- ի գահ թագաւորութեան*, to gain the throne, to succeed to the throne; Ժամանեցին արդիւնքն՝ բանիցն, the words are realized.

Ժամանեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to arrive or happen.

Ժամանիմ, եցայ *vn.* to arrive.

Ժամանիչ *a.* horal, horary; *s.* timetable; *S.* Երկաթուղի.

Ժամանող *a.* that arrives, or comes; that is able.

Ժամանոց, աջ *s.* cruet (for the mass).

Ժամանութիւն, -հուն *s.* arrival, coming; *- ստղոց*, the ripening, maturation.

Ժամաջար, ի *s.* misfortune, mischance.

Ժամասլահ *a.* punctual, exact to the time appointed, watchful, vigilant; *- լինել*, to seek, to look out for, to spy, to watch, to be on the watch, to keep watch; *- դարանակալ լինել*, to lie in wait for, to be on the watch for.

Ժամասացութիւն *s.* canonical hours, divine service.

Ժամաւաճառ, աջ *a.* that kills, or loses time, loitering, lounging, trifling; *- լինել*, to kill, or lose time, to trifle, to loiter, to while away.

Ժամաւաճառութիւն *s.* loitering, trifling.

Ժամատեղ, -ղի *s.* church, temple, chapel, house of prayer.

Ժամատուն *s.* parsonage-house, vicarage; *- Հրէից*, synagogue, Jewish chapel.

Ժամարար, աջ *s.* officiating priest.

Ժամացոյց, ցուցից *s.* clock; watch; *- ճօճանակաւոր*, pendulum; *- ծովային*, chronometer; *S.* Ժամանակաչափ; *- էլէքտրական*, electric clock; *- արեւային*, sun-dial; *- աւազի*, hour-glass; *- ջրոյ*, clepsydra; *խարսխաւոր* -, anchor watch; *գլանաւոր* -, lever watch; *գլխաւոր* -, keyless watch; *հնչակ* -, repeater, repeating watch; *զարթուցիչ* -, alarum (watch or clock); *երաժշտակ* -, musical watch; *լինքնահնչակ* -, striking watch, hour and quarter watch; *րոսկացոյց* -, seconds-watch; *ութօրեայ լարեղն* -, eight-day clock; *ուղղել զ-*, to set one's watch right; *լարել զ-*, to wind up a clock; *քակել զ-*, to take a clock to pieces; *բանակ* -ցուցի, watch-key; *տուփ*, *սրատեան* -ցուցի, watch-case; *շղթայ* -ցուցի, watch-chain; *թնդիւն*, *զարկ* -ցուցի, tick-tack; *հնչել* -ցուցի, to strike; *S.* Ժամ.

Ժամացուցակ *s.* dial, dial-plate; *սլաք* -ի, the hand, index; *արեւային* -, sun-dial; *աստեղական*, *գիշերահաւասարային*, *բեւեռային*, *հորիզոնական* -,

sideral, equinoctial, polar, horizontal dial.

Ժամերդութիւն *s.* performance of divine service; *S.* Ժամասացութիւն; առաւօտեան -, matins; երեկոյեան -, vespers.

Ժամկոչ *S.* Ժամակոչ.

Ժամուց, *ի* *s.* offering, alms, charity.

Ժայթքեմ, *եցի* *va.* to vomit, to throw up; to bubble up; to gush out; *fig.* to pour forth, to vomit, to utter; *արիւն* -, to vomit blood.

Ժայթքումն *s.* vomiting; eruption.

Ժայռ, *ից* *s.* tooth, indentation; rock; - *ի* ծովու, shoal, reef, shelf, sand-bank, sunken-rock. [*shelvy.*

Ժայռաւոր *a.* rocky; jagged; shoaly,

Ժանաւար *S.* Ժանու.

Ժանդ, Ժանկ, *ոյ* *s.* rust, verdigris, oxyde; rustiness; venom, poison; moss; blight, mildew: plague, pestilence.

Ժանդաբեր, -բուղի *a.* deadly, deleterious, pestilent, venomous, baneful.

Ժանդալից *a.* full of rust, quite rusty, rusty. [*ous.*

Ժանդախառն *a.* venomous, pestiferous.

Ժանդակեր, -հար *a.* rusty; corroded with verdigris; mildewed, blighted; - առնել, to rust, to oxydize, to mildew, to blight; - լինել, to grow rusty, to oxydize. [*dation.*

Ժանդահարութիւն *s.* rustiness, oxy-

Ժանդառ, Ժանկառ *s.* verdigris, rust; *a.* rusty, mildewed, blighted.

Ժանդառութիւն *s.* mildewed state; rustiness. [*sonous.*

Ժանդաւոր *a.* rusty; venomous, poi-

Ժանդոտեմ, *եցի*, Ժանդոտեցուցանեմ *va.* to rust, to oxydize; - ալմ *vn.* to grow rusty, to oxydize.

Ժանդ, &c. *S.* Ժանտ, &c.

Ժանեղ, Ժանեւոր *a.* furnished with tusks, tusked, tuskly.

Ժանէհեռ *s.* marks of teeth.

Ժանի, նւոյ, Ժանիք, նեաց *s.* tusks, teeth of wild beasts; the molars, or grinding teeth; *fig.* face, wry face, look; - փղաց, elephant's tusks, ivory; - ա արկանել յոք, to seize with the teeth, to force one's teeth into, to bite.

Ժանկ, &c. *S.* Ժանդ, &c.

Ժանու, Ժանուար, *ի*, աւ *s.* palanquin, (kind of carriage used in the East, born on the backs of elephants or camels).

Ժանտ, *ից* or *այ* *a.* wicked, bad, profligate; mischievous, hurtful, noxious, injurious, baneful; pestilential, pestiferous, pestilent, contagious; obscene, wanton, lascivious; bitter, sour, harsh to the taste; -, - ախտ, plague, contagion; - օդ, foul air; - ք դժոխայինք, the Furies.

Ժանտաբարոյ, *ից* *a.* immoral, wicked, of evil manners, perverse.

Ժանտաբեր *a.* pestiferous, malignant, pestilent, pestilential.

Ժանտագործ, *այ* *s.* malefactor, scoundrel, rascal; obscene, immodest; pernicious, pestilential, contagious; - ցաւ, հարուած, pest, plague, pestiferous scourge.

Ժանտագործութիւն *s.* misdeed, wickedness, rascality, villany; obscenity, libertinism.

Ժանտաթղենի *s.* sycamore-tree.

Ժանտաթուղ *s.* sycamore (fruit).

Ժանտաթուտ *a.* abandoned to wickedness, very wicked, remorseless, hardened in sin.

Ժանտախտ, *ից* *s.* plague; pestilence, contagion, mortality, disease; հարկանել, վարակել - իւ, to plague, to infect with the plague; հարեալի - է, plague-stricken, infected with the plague; ճարակեցաւ - ի զօրուն, the plague broke out in the army; կեղա - ի, plague-spot. [*tiferous.*

Ժանտախտակաւ *a.* pestiferous; mor-

Ժանտակին *sf.* she-devil, fury.

Ժանտահամ *a.* of a harsh taste, crude, sour, bitter.

Ժանտահայեաց *a.* of an evil countenance, stern; malignant, malicious.

Ժանտահար *a.* infected, plague-stricken; pestiferous.

Ժանտահարութիւն *s.* infection.

Ժանտահոռ, &c. *S.* Ժահահոռ, &c.

Ժանտամահ *S.* Ժանտախտ.

Ժանտանամ, ացայ *vn.* to fall into a passion, to become enraged, angry; to become ferocious, cruel; to degenerate; to spoil, to get spoiled, to rot.

Ժանտատեսիլ *a.* ill-favoured, of bad aspect, ugly.

Ժանտաջուր *s.* aquafortis.

Ժանտացուցանեմ, ուցի *va.* to render wicked or cruel, to divest of humanity; to irritate, to enrage; to corrupt, to spoil.

Ժանտափուշ *s.* bot. holly.

Ժանտկէն *a.* filthy, dirty, nasty.

Ժանտութիւն *s.* bitterness, harshness of taste; rage; ferocity, cruelty; perversity, impurity, vice; մահ - թէ, plague, pestilence.

Ժապաւէն, լինաց *s.* hem, border of a garment, trimming; purl (of lace); furbelow; riband, string; ferret; galloon; lace.

Ժապաւինեմ, եցի *va.* to hem, to border, to trim; to lace, to ornament with lace or ribands.

Ժառայծ *s.* chamois, wild goat of the Alps.

Ժառանգ, աջ *s.* heir, successor; owner, possessor; beneficed clergyman; *S.* Ժառանգութիւն; արժանաւոր - հայրենականացն առաքինութեց, worthy inheritor of his father's virtues.

Ժառանգակալ *S.* Ժառանգ.

Ժառանգական *a.* hereditary.

Ժառանգակից *s.* coheir, coheiress, joint-heir, or -heiress.

Ժառանգակցութիւն *s.* co-inheriting, sharing in inheritance.

Ժառանգատու *s.* patron of a living, advowe; *a.* that presents a living, that gives an ecclesiastical benefice.

Ժառանգատուութիւն *s.* advowson, patronage.

Ժառանգաւոր, աջ *s.* heir; possessor; beneficed clergyman, incumbent.

Ժառանգաւորութիւն *s.* ecclesiastical benefice, living.

Ժառանգեմ, եցի *va.* to inherit, to succeed to, to take possession of, to seize; - զոր, to inherit from; - զսիրտ, to gain the affections; - զառաքինութիւնս, զիառս նախնեաց, to inherit the virtues, the glory of one's ancestors; - զանուն, զպարծանս, to acquire a glorious or renowned name, glory; - զամօթ, to be overwhelmed with shame.

Ժառանգեցուցանեմ, ուցի *va.* to make heir, to cause to inherit or possess; անուն պանծանաց անձին - , to achieve great renown; - զկորուստ, to cause to perish.

Ժառանգիչ *s.* he who inherits.

Ժառանգորդ, աջ *s.* heir, heiress; անմահից կենաց լինել - , to inherit eternal life; հայրենի առաքինութեան լինել - , to inherit or possess the paternal virtues.

Ժառանգութի *s.* inheritance, herit-

age, patrimony, succession; seizure, possession; diocese; ecclesiastical state, the clergy; - թողուլ որդւոյ, to leave an inheritance to one's son; մերժել, հատանել, զրկել ի - թէնէ, to disinherit, to deprive of inheritance, *to cut off with a shilling; առնուլ զին ի - , to have in inheritance; ի - ընձեռել զոր, to place one in the church or ecclesiastical career; - թէ, or ըստ իրաւանց - թեան, hereditarily, by inheritance.

Ժարդոն *s.* chem. zircon, jargoon.

Ժարդոնիոն *s.* chem. zirconium.

Ժէխ, Ժէխնոյ *S.* Ժախ, Ժախնոյ.

Ժէռ *S.* Ժայռ.

Ժէռաւոր *S.* Ժայռաւոր.

Ժժան, աջ *s.* inflammable matter.

Ժժմակ, Ժժմունք *s.* animalcule, insect, worm; shell, shell-fish: buzzing, humming, buzz; *S.* Ճպուռն.

Ժիժի *S.* Ճպուռն. [Ժժմակ.

Ժիժմակ, Ժիժմանք, Ժիժմունք *S.*

*Ժիշտ *a.* inattentive, neglectful.

Ժիպակ *S.* Սնդիկ.

Ժիւ *a.* that searches, inquisitive; bold, brazenfaced, impudent, importunate, troublesome.

Ժիր, Ժրաց *a.* active, busy, stirring, diligent, lively, brisk, vigorous; - Լէրուք! now! be lively! courage! cheer up! - , ի - *ad.* diligently, unweariedly; - Գնալ, to quicken the pace, to advance swiftly, bravely, intrepidly.

Ժիրաժիր *a.* very active, very diligent, very brisk, very vigorous.

Ժլատ, ից *a.* niggardly, stingy, mean, avaricious, sordid, covetous, tenacious, parsimonious.

Ժլատանամ, սցայ, Ժլատիմ, Եցայ *vn.* to be niggardly, sordid, parsimonious.

Ժլատութիւն *s.* niggardliness, stinginess, sordidness, tenacity, avarice, parsimony.

Ժխոր *a.* confused, indistinct; *s.* confusion, tumult, turbulence, uproar, hubbub, clatter, rout, rattle, dreadful or deafening noise; - կաշնուլ, to go mad or crazy, to be delirious, to rave, to be beside one's self, to wander; - մեծ է, there is such a hubbub one cannot hear one's self.

Ժխորեմ, եցի *va.* to confound, to confuse, to perplex; to make noise, to alarm, to rouse up.

Ժխորումն *S.* Ժխոր *s.*

Ժխտական *a.* negative.

Ժխտելի *a.* deniable, which may be denied.

Ժխտում, եցի *vn.* to deny, to gainsay, to disown, to disavow; to falsify, to contradict, to oppose; to be unmindful of favours received, to be ungrateful, unthankful; -իմ *vn.* to simulate; *S.* Ժախմ.

Ժխտող *a.* that denies, disavows, disowns; ungrateful.

Ժխտողական *a.* negative.

Ժխտողութիւն, ժխտութիւն *s.* ingratitude, unthankfulness, ungrateful conduct.

Ժխտումն *s.* denial, negation, disavowal, contradiction. [pastime.

Ժղանք *s.* miscellany; diversion,

Ժմերս *a.* insolent, barefaced, impudent.

Ժմերսիմ *vn.* to become insolent, saucy, arrogant.

Ժմիւ *S.* Ժպիւ.

Ժմիրակ *s.* cassia (purgative).

Ժմիւիմ, եցայ *vn.* to smile; to sneer, to laugh in one's sleeve.

Ժմաւումն *s.* smile; sneer.

Ժոխ *s. bot.* raspberry.

Ժողելիմ, եցայ *vn.* to liquefy, to melt; to spoil, to get spoiled, to grow corrupt, or putrid, to rot, to fester.

Ժողով, ոյ *s.* assemblage, collection; heap; assembly, levy; company, convention, college; chapter, congregation; council, synod, consistory; session, sitting; meeting, assembly, conference, club; crowd, multitude, people; solemnity; synagogue; *a.* assembled, reunited; սրտականէլի - , honorable assembly; - հաւատացելոյ, assembly of the faithful, church, solemnity; - վանական, chapter, congregation; - եղբարց, convent, monastery; - հայրապետաց, council, synod; - տիեզերական or ընդհանրական, œcumenical council; - քահանայապետական, consistory; - դեսպանաց, congress; - ծերակուտի, աւագանեոյ or սղաշտօնէից տէրութեան, Parliament; diet; դումարումն - ոյ ծերակուտին, meeting of Parliament; - յանձնարարական, committee; - հերետիկոսաց, հերձուածողաց, conventicle; - դաղանի, plot, secret meeting; -, աղուժք երեկոյին or գիշերական, evening party; - ջուրց, mass of water; - առնել, ի - դումար

ըել, to unite in council, in sitting, to hold an assembly, to convoke; արձակել զ-, to dismiss an assembly; - լի նել, to be convoked, or convened in council; -ս ժողովել, to excite to rebellion; -ս ժողովել ի վերայ տան ուրուք, to bring down a tempest of misfortune on one's family; -ս կուտել ի վերայ ուրուք, to revolt against; ի -ս մեծամեծաց յաճախել, to frequent fashionable society, or high life.

Ժողովածոյ, -ծու *a.* assembled, collected; -ք, compilation, collection, miscellany.

Ժողովակ, աջ *s.* conventicle; plot, secret meeting; club.

Ժողովական *a.* belonging or pertaining to a council or assembly; *s.* member of the council; member of Parliament: Ecclesiastes (sacred book).

Ժողովակոյս *s.* assembly; multitude.

Ժողովանոց *S.* Ժողովարան.

Ժողովասէր *a.* social, sociable, companionable.

Ժողովարան, աջ *s.* council-hall; committee-room; club, club-house: paradise; church; synagogue; mosque: Ecclesiastes. [tor.

Ժողովարար, աջ *s.* plotter, conspirator.

Ժողովեղբարք *s.* congregation, community.

Ժողովել, եցի *va.* to assemble, to collect; to heap, to amass, to gather together; to receive, to reap, to gather, to get; to receive, to welcome; to furl; to infer, to deduce, to argue, to conclude; *math.* to add or sum up; - առ իւր, ի տուն, to entertain, to receive hospitably, to welcome; to lodge; - ի մի, to concentrate; - զլեւին շունչ ուրուք, to receive the last sigh of; զօրս - , to levy soldiers, to assemble troops; - զկաց մնաց վախստէից, to rally the flying; -իմ *vn.* to convene, to be reunited, brought together; յինքեան - , to be wise or judicious, to have one's wits about one, to return to reason.

Ժողովեալ *S.* Ժողովարան.

Ժողովիչ *a.* who collects or gathers together.

Ժողովող *s.* convener, convoker: the Wise Man, Solomon, the Preacher; the Book of Ecclesiastes.

Ժողովումն *s.* assemblage, reunion; collection.

Ժողովուրդ, վրդեան, վրդոց *s.* people, the multitude, the vulgar; the mob; assembly; synagogue.

Ժողովրդական *a.* popular, plebeian; secular, laic; *s.* a private person.

Ժողովրդակեր *a.* exterminating, deadly.

Ժողովրդանոց *s.* place of assembly; synagogue; *S.* Ժողովարան.

Ժողովրդապետ, աջ *s.* rabbi; parish priest, archpriest. [parish.

Ժողովրդաստեփան *a.* parochial, Ժողովրդապետութիւն *s.* curacy, parish. [popular.

Ժողովրդասէր *a.* loving the people, Ժողովրդասիրութիւն *s.* popularity.

Ժոյժ *s.* patience, long-suffering; power, strength; hardihood, boldness;

- ունել, աւնել, to be patient, to endure suffering, to tolerate, to sustain, to bear, to suffer, to support; - ունել

արտասուաց, to withhold one's tears; - ունել պաշարման, to sustain a siege;

մեզ առ նոսա մեր ձենալ ոչ դոյր - it was impossible for us to approach them;

ոչ ունիմ - ի նայելոյ, I cannot refrain from looking at, or contemplating him;

չկալան - չյմարտութեան, they could not endure or suffer the truth.

Ժուայթեմ *vn.* to eat and drink to excess, or voraciously.

Ժուժալի *a.* supportable, that can be supported.

Ժուժամ, աջայ or աջի, Ժուժեմ, էջի *S.* Ժոյժ ունիմ.

Ժուժկալ, ից or աջ *a.* patient; abstinent, sober, continent, temperate, chaste; - կեանք, continence; - լինել

or կալ *S.* Ժոյժ ունիմ, Ժուժկալեմ.

Ժուժկալեմ, էջի *vn.* to be patient, to suffer patiently; to resign one's self to; to be courageous, to suffer or bear with courage; to oppose, to resist;

to abstain from, to be continent; to do without; - ի կերակրոց, to fast, to live on a diet; - ի գինւոյ, to abstain from wine.

Ժուժկալութիւն *s.* patience; abstinence, continence, temperance, chastity; sobriety, soberness; fortitude, constancy; fasting, diet; ի - թէ կեալ, to live continently.

Ժուկ, Ժում *s.* time, moment; Ժում մի, once, once on a time; sometime.

Ժուռ, Ժուի *s.* sour grapes; - - քաղել, to gather unripe grapes; - ունուռ մե-

ւանել, to die prematurely; ի - դալ, to walk, to take a walk.

Ժպիտ *s.* smile; laugh, grin, simper; - Ժանա, Երգիծական, կեղծ, քաղցր

or ախորժ, չարիմաց or դժնդակ, malicious, mocking, affected laugh; sweet, sardonic smile; - Ելանել ու-

մէք, to wish to laugh.

Ժպիրհ, պրհայ *a.* bold, audacious, insolent, rash, presumptuous, impudent.

Ժպտանք *s.* sneer.

Ժպտեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to smile, to draw a smile (from).

Ժպտիմ, տեցայ *vn.* to smile, to sneer, to give a constrained laugh.

Ժպտումն *s.* smile, sneer.

Ժպրհեցուցանեմ, ուցի *va.* to render insolent, or presumptuous.

Ժպրհիմ, էցայ *vn.* to be bold, to have the audacity, to dare.

Ժպրհութիւն *s.* boldness, audacity, presumptuousness, insolence, effrontery.

Ժռատ *s.* sour grapes.

Ժռութի *s.* unripeness, immaturity.

Ժաանք *s.* earnest entreaty, solicitation, conjuration, importunity.

Ժաեմ, էջի *va.* to entreat earnestly, to conjure, to beseech; to importune, to tease; to dare, to be bold.

Ժաեցուցանեմ, ուցի *va.* to embolden, to give or inspire with courage.

Ժաիմ, էցայ *vn.* to be importunate, to persist in entreaty; to be bold, audacious.

Ժառութիւն *s.* demand, solicitation, instance; importunity, hardihood;

վասն - թեան քո, it is at your prayer that I...; վասն - թեանն, on account of his importunity.

Ժրագլուխ *a.* courageous, bold, brave; noble, magnanimous; diligent, careful.

Ժրահալ *S.* Աղկիոն.

Ժրանամ, աջայ *vn.* to take courage, to gather spirits, to grow stronger, to put forth one's strength, or courage, to be courageous; to be diligent, active, laborious.

Ժրանձնակ *S.* Ժիր, Ժրագլուխ.

Ժրաջան, - սէր, - վաստակ *a.* industrious, diligent, careful, active, bustling.

Ժրացուցանեմ, ուցի *va.* to inspirit, to animate, to encourage.

Ժրութիւն *s.* courage, vigour; in-

dust, diligence, activity; assiduity.

Ժբթեմ, եցի *va.* to shake up, to stir, to agitate (the water); S. Շբթեմ.

Ժուլամ *a.* toothless.

Ժուլամութիւն *s.* toothlessness.

Ի

Ի (in or enee) ին, ինի *s.* the eleventh letter of the alphabet and the fifth of the vowels; ի, ի, twenty; twentieth.

Ի *pr.* to, of, by, for, in, at, upon, during, with; Հայեցաւ ի Պետրոս, he looked at Peter; ի Ժամ երրորդ, at three o'clock; գնալ ի Հայաստան, ի Լոնտրա, to go to Armenia, to London; յերկրէ ի յերկինս, from earth to heaven; տեղեաց հուր ի Սոդոմ, he caused fire to fall on Sodom; ի սլառ կեր Սասունաց, in the image of God; ի փրկութիւն առաքեաց, he sent to save; բաշխեաց ի մարդ հաց մի, he distributed a loaf to each person; մեկնեցաւ ի Փլորենտինոյ, he departed from Florence; որ ելանէ ի բերանոյ ի սրտէ անտի գայ, that which comes out of the mouth comes from the heart; ոչ կարէր տեսնել ի բազմութենէն, he could not see on account of the crowd; շրջել ի ցպոյ, to walk with a stick; ի ձախմէ Դամասկոսի, to the left of Damascus; նստել ի տան, to be at home; ի տեղւոյ անդ, in that place; ի տունընեան եւ գիշերի, by day and night; ի նմին ամի, in the same year; ի գարնան, in spring; ի ննջելն, asleep, sleeping; ի գնալն, in going, while going; ի գլուխ իմ, on my head; ի բարկութեան իմում, in my anger;

ի հանդերձս աղտեղիս, with soiled clothes. [above.]

Ի բարձուս, Բարձուս *ad.* from

Ի բաց *ad.* far, afar; outside; apart, aside; - գնալ, to depart; to steal away; - կալ, to keep away, to desist, to leave off; to refrain; - կալ ի հաւատոց, to renounce the faith; - արձակել, to deliver up, to abandon; - խափանել, to hinder; - առնել, բառնալ, to take away, to estrange, to remove; to snatch away; - առնուլ, to carry or clear away, to take off, to abstract; - թողուլ, to abandon, to leave off, to cease from; - դնել, to put on one side, to lay aside or apart; զոգի - դնել, to affront, to brave death; - մերժել զերկիւզ, to drive away fear; անդր - , քաջ - , very, much; քաջ - քան զնոցա անասնութիւնն գնաս գնացս, you are filthier than a beast; - տար! God forbid! fie! fie upon you! - գնա! begone! get out! go away! to the devil with you! S. Բաց.

Ի բացեայ *ad.* afar; S. Բացեայ; - առնել, to remove, to put away, to send afar, to drive away, to dispel, to avert; - առնիլ or լինել, to be removed, sent away, absent, put away, dispelled, averted.

Ի բացէ *ad.* from afar; afar; in an open place, abroad; - առնել, to send away; S. Բաց.

Ի բաց ընկեցիկ *a.* cast out, cast off; abject; S. Բացընկեցիկ.

Ի բացի *ad.* in the open air, abroad, out, in an open place; S. Բաց.

Ի բացուս *ad.* from afar; S. Բացուս.

Ի բնէ S. Բուն.

Իբր *pr. ad conj.* as, like, in the same manner as; whilst, when, while; nearly, within a little, almost, about; as if; - այն թէ, - զի, - եթէ, as if; like as it were; - ոչ թէ, not that, not only; - ? how? by what means? in what manner? - ապա? - արդեօք? how then? how ever? - է? how is it? - ոչ? of course, without doubt.

Իբրեւ *pr.* as; in quality of; nearly, rather like; *ad.* when; - , - այն թէ, - զի, - եթէ, as if, as though; because, seeing that; - ոչ եթէ, not as if, not only, as if it were not; - զմիոյ միոյ լերանց, like the

mountains; - զարմանալով իմն, as if surprised; ամաց - երեսնից, about thirty years of age; - զի! conj. how! how much! how many! - գեղեցիկ է առաքինութիւնն! how beautiful is virtue!

Իբրու *pr. ad. conj.* as, so that, like; when; almost, nearly; -, - այն թէ, - թէ, as if, in some way; - զի, as, because; - ոչ էթէ S. Իբրեւ ոչ էթէ.

Իգաբար *ad. gr.* to the feminine gender.

Իգախաղութիւն S. Իգամոլութիւն.

Իգական *a.* feminine, womanlike; effeminate, womanish; *gr.* feminine gender; - տոհմ, the fair sex, women; - ակա, hemorrhage; -ն *s.* female, woman. [like a woman.

Իգակերպ *a.* that has a female form,

Իգամոլ, այ or ից, -լի, լեաց *a.* addicted to women, abandoned to the love of women, immoderately fond of women, in love, amorous madman; *s.* slave of the fair sex, general lover.

Իգամոլիմ, եցայ *vn.* to be addicted to women, abandoned to the lust of women.

Իգամոլութիւն *s.* lust of women.

Իգանամ, այցայ *vn.* to become effeminate; to be guilty of sodomy; Իգացեալ *a.* effeminate, womanish; *s.* sodomite.

Իգասէր, Իգասենչ *a.* loving, fond of women; dandy, coxcomb; gallant; S. Իգամոլ.

Իգացուցանեմ, ուցի *va.* to effeminate, to enervate. [effeminacy.

Իգութիւն *s.* feminality, female sex;

Իգորէն *ad.* effeminately.

Ի գերեւ, -ս S. Դերեւ.

Ի գէպ S. Դէպ.

Իգոս *s.* idea, kind, sort, form, model; -բ, Ides.

Ի գուրս *ad.* out: - կորզել, to pull out, to extract; S. Դուռն, Դուրբ.

Ի զուր *ad.* in vain, vainly, to no purpose; without force; unjustly; S. Զուր.

Ի թիկանց, &c. S. Թիկունք.

Իժ, ից *s.* viper; asp, asp; adder; *fig.* viper; *a.* malicious; որսորդ իժի, viper-catcher.

Իժաբար *a.* like a viper.

Իժաբարոյ, ից *a.* viperous, malicious, wicked. [adder's wort.

Իժախոս *s.* bot. viper's bugloss,

Իժակորիւն *s.* young viper; young adder. [to rage.

Իժանամ, այցայ *vn.* to get waspish,

Իժանման *a.* like or similar to vipers.

Իլ, ոյ *s.* spindle; - փաթուժեալ, - մի լի, spindle-ful; իլոյ տալ զմատուռ, to twirl the spindle.

Իլաձեւ *a.* spindle-shaped.

Իլենի *s.* spindle-tree.

Իլիկ, իլիկ S. Իլ.

Իլձ, ըզձից *s.* desire, wish, will; prayer; avidity, eagerness: magician, sorcerer, foreteller of events; guessing, divination, prophecy; - լինել, to wish for, to envy, to covet, to desire eagerly, to burn with envy, with impatience; լնուլ զ-ս իւր, to satisfy one's desire, one's curiosity.

Իմ, ոյ, ում, իմք, իմոց *pron.* my, mine; *s.* my own, mine, my family, friends, people, &c.; իմ է այս, this is mine; զմէլին իմ, գրեանն իմ, my pen-knife, my books; մին ի բարեկամաց իմոց, a friend of mine; ոչ է իմ մեղ, it is no fault of mine; իմ եւ քո, mine and thine; խաղաղութիւն մեծ յաշու զէր ի յերկրի եթէ ի բաց բառնայր անախ իմ եւ քո, peace would be general in the world if there were neither mine nor thine.

Իմածին *a.* begotten, born of me.

Իմանալի *a.* intelligible, comprehensible, perceptible, conceivable; intellectual, intelligent; -բ, spiritual intelligences; - է, it is to be understood, it means.

Իմանամ, այցայ *va.* to understand, to know, to feel; to conceive, to comprehend, to perceive, to learn, to find out, to discover; to think, to consider; to believe; զօրութեամբ -, to understand (something omitted); հնարս -, զէլս or զէլս իրաց -, to find means, to exercise one's ingenuity, to invent; իմաստս չարս -, to weave a conspiracy, to form a plot, to cabal, to conspire; զանձին - բարի, to seek one's interest, to consult one's own happiness; գիտէ - զամենայն հնարս, he knows how to attain his end, how to manage; -նիմ *vp.* to be known, manifest, evident.

Իմաստ, ից *s.* signification, sense, meaning, substance, drift; acceptation; understanding, good sense, judgment; notion, knowledge; conception; thought,

idea, design, project; maxim, axiom; invention; expedient, means; intrigue, machination, plot, snare; -ք քաղաքական, առաքինութեան, sentiment of probity, of virtue; մեծահրաշ-ք, mysteries; զգայարանք -ից, the mind, intelligence; ուշ -ին or -ից, spirit, thought; յ- եւ ի բան հասանել, to arrive at the years of discretion; դաւ յ-, to return to one's self, to recover the senses: to be known, understood; ունել զ-ս իրիք, յ-ս իրիք երթալ, to understand, to seize the meaning, to comprehend; -ս չարս իմանալ S. իմանամ; զ- խորհրդեան կատարել, to execute the deliberation of council; զ-ս խաբէութեանն լուծանել, to frustrate a plot, to baffle an intrigue; -քն գործք լինէին, the ideas were realized.

Իմաստագործ *a.* intelligent, skilful, clever; well made, well constructed, skilfully made.

Իմաստազէլ, -լից *a.* replete with wisdom, very learned, very skilful; sententious, pithy; sentimental.

Իմաստախոհ, -խորհուրդ *a.* thinking wisely or judiciously, wise, sensible, judicious, provident, cautious.

Իմաստակ, այ *s.* sophist, pedant, sophister; *a.* sophistical, pedantical; finespun, subtle.

Իմաստակեան S. իմաստակ *a.*

Իմաստական *a.* philosophical; intellectual; sensible; sophistical.

Իմաստակեմ, եցի *vn.* to sophisticate, to play the pedant, to subtilize, to quibble. [tive; sensible.

Իմաստակիր *a.* intellectual, intellec-

Իմաստակութիւն *s.* sophism, sophistry, pedantry, cavil, chicanery, quibble, paralogism, paralogy; -թեամբ զարկել, to pretend to wisdom.

Իմաստակորէն *ad.* sophistically, pedantically.

Իմաստաճեմ *a.* that studies the sciences, that cultivates wisdom, lettered, learned; - հանճար, elevated genius.

Իմաստալէզ S. իմաստազէլ.

Իմաստանամ S. իմաստանամ.

Իմաստապէս *ad.* wisely, learnedly.

Իմաստասէր, սիրաց *s.* philosopher; sage, man of science, of learning.

Իմաստասիրաբար *ad.* philosophical; wisely, learnedly.

Իմաստասիրական *a.* philosophical.

Իմաստասիրանամ, ացայ *vn.* to be philosophical; to be virtuous.

Իմաստասիրապէս S. -րաբար.

Իմաստասիրեմ, եցի *vn.* to study the sciences; to philosophize, to reason philosophically; to argue, to conclude, to infer; to live or behave wisely.

Իմաստասիրութիւն *s.* philosophy; wisdom. [senses, mad, foolish.

Իմաստաստառ *a.* that has lost his

Իմաստաբար *ad.* wisely, learnedly, skilfully, sensibly, prudently, judiciously, ingeniously; discreetly; sentimentally.

Իմաստանախոհ S. իմաստախոհ.

Իմաստանանամ, ացայ *vn.* to grow wise, to learn, to know, to be instructed; to understand, to comprehend.

Իմաստանապէս S. իմաստաբար.

Իմաստանարան *s.* the seat of wisdom; intellect, sense.

Իմաստանարար *a.* instructive.

Իմաստանացուցանեմ, ուցի *va.* to render wise, to improve in wisdom; to free from infatuation, to disabuse, to undeceive.

Իմաստանացուցիչ S. իմաստանարար.

Իմաստանաւոր, այ *a.* intelligent; knowing, learned.

Իմաստութիւն *s.* wisdom; sense, reason; understanding, knowledge; philosophy; skill, science; գերաբուն - , sovereign wisdom; - , Գիրք - թէ, the Book of Wisdom; - թեամբ, wisely, sensibly, judiciously; prudently, discreetly. [woman.

Իմաստուհի *sf.* wise, sage, learned

Իմաստուն, տնոց *a.* wise, learned; intelligent; prudent, judicious, discreet, sensible; skilful; sentimental; philosopher; - ն, the Wise Man; - , - ս S. իմաստութեամբ; - առնել S. իմաստանացուցանեմ. [իմացուցանեմ.

Իմաց S. իմացութիւն; - առնել, տալ S.

Իմացական *a.* intellectual, intellectual; intelligent; spiritual; - ն *s.* the mind, the intellect, the understanding; - ք, the spirits of light, the Angels.

Իմացականութիւն S. իմացութիւն.

Իմացող *a.* of quick apprehension, attentive, intelligent, discerning.

Իմացողութիւն S. իմացութիւն.

Իմացուած, ոց *s.* intellect, understanding; sense, sentiment; conception; meaning, sense, signification; thought, design.

Իմացութիւն, Իմացումն *s.* intelligence; intellect, understanding, comprehension, perception; sentiment, opinion; thought, design, project; -ք, the celestial intelligences, the angels.

Իմացուցանեմ, ուցի *va.* to inform, to apprise, to acquaint.

Ի մէջ *S.* Մէջ.

Ի միասին *ad.* together, at once; conjointly; altogether, wholly, totally, completely, entirely; գալ - , to assemble; - էական, consubstantial.

Ի՞մ իմիք *ad.* to what end? to what purpose? [among.

Ի միջի *ad.* in the middle, between,

Ի միջոյ *ad.* from the middle.

Իմն, իրիք, իմիք, իւիք *a. s.* some, a, an; somewhat; *ad.* really, in effect; մեծ - է ինձ, it is a great thing for me; կամէի - , I could wish; I would.

Իմն իմն, իրիք իրիք, իւիք իւիք *a.* different, several, many.

Իմնապէս *ad.* in some manner.

Իմոյական, Իմոյին *a.* mine, my.

Իմոյք *s. pl.* my goods and chattels.

Իմովսանն *ad.* as far as I possibly can, as much as is in my power, as much as I can, the best I can; as for me.

Ի մօտոյ, Ի նանիր *S.* Մօտ, Նանիր.

Ինդիկաիոն *S.* Ընդիկաիոն.

Ի ներս, Ի ներքոյ, Ի ներքուստ *S.* Ներքոյ, &c.

Ինծ, ընծուց, Ինձ, ընձուց *s.* leopard.

Ինձէն *ad.* by myself, personally.

Ինն, ինունք, ունց *a. s.* nine; - մայիսի, the ninth of May, or May 9th.

Իննակնեան *a.* having nine sources.

Իննամեայ, -մեան, մենից *a.* nine years of age, nine years old; եղեւ իննամեան եւ - , he had attained the age of ninety-nine years, he was 99 years old.

Իննամսեայ, սէի, -սեան, սենի *a.* of nine months; *ad.* during nine months.

Իննանկիւն *a. s.* enneagon, nonagon.

Իննեակ, Իններեակ, եկի *a.* nine; novenary.

Իններորդ, աջ *a. ad.* ninth; ninthly; Կարոլոս Թ., Charles the Ninth.

Իննեւասան, սին, սանց *a.* nineteen.

Իննեւասանամեայ *a.* of nineteen years; nineteen years old.

Իննեւասաներորդ, աջ *a.* nineteenth.

Իննեքեան, -քին, նեցունց *s. a.* all the nine.

Իննիցս *ad.* nine times.

Իննհարիւր, ոց *a.* nine hundred.

Իննհարիւրամեան *a.* nine hundred years old.

Իննուասան *S.* Իննեւասան. [բորդ.

Իննուասաներորդ *S.* Իննեւասանե.

Իննամեայ, մէի, -մեան, մենի, -մենի, Իննանեմեայ *a.* nonagenarian, ninety years of age.

Իննանեակ *a. s.* ninety (number).

Իննաներորդ, աջ *a.* ninetyeth.

Իննանիցս *ad.* ninety times.

Իննասուն, նանից *a.* ninety. [novena.

Իննօրեայ, րէից *a.* of nine days; *s.*

Ինչ, իրիք, իմիք, իւիք *s.* thing, some thing; *a.* some, a, an, one, certain, single, any; աւուրս - , some days; սրտուղ - , some fruit; չիք - , չէ - , nothing, it is nothing, no matter; չը գիտեմ - , I know nothing, I know nothing about it; Ի՞նչ, what? which? զ- ժամ է? what o'clock is it? զ- ասէ? what says he? առ զ- իցէ? to what purpose? *S.* Չի՞նչ; յ- օրէնս? in what law? in what religion or custom? Իւիք իւիք *ad.* in something, somehow; by which, whereby.

Ինչ, ինչ, իրիք իրիք *s.* something; զ- ինչ? what? what thing? *S.* Չի՞նչ.

Ինչ, ընչի *s.* thing, something; ունիմ - ասել քեզ, I have something to tell you; յ- ածել, to create; ամենայն ոյր - իմ է՝ քո է, all that I have is thine.

Ինչք, ընչից *s. pl.* property, fortune, substance, possessions; riches, effects, goods and chattels; estate, domain; արկանել յընչից, to despoil or deprive of one's possessions.

Ինքն, ինքեան, ինքեանք, ինքեանց *pron.* he; she; self; ես - , myself; դու - , thyself; նա - , himself, herself; ընդ - բարբառել, to say to one's self, to talk with one's self; յ- գալ, գալ - առ - , to come to one's self; յ- ամփոփիլ մտաց, to concentrate one's ideas, to collect one's thoughts; յ- արկանել, to attract, to win, to allure, to draw on, to entice, to gain; յ- հաւնել, to snatch away, to possess one's self of, to appropriate; ինքեան զօրութեամբ, by one's own power or force; ըստ ինքեան, of oneself.

Ինքնաբար *ad.* by himself, spontaneously, voluntarily, of one's own accord.

Ինքնաբաւ *a.* self-sufficient.

Ինքնաբեր *a.* self-produced, natural, spontaneous. [tion.

Ինքնաբերութիւն *s.* natural produc-

Ինքնաբողբոջ *a.* of natural growth.

Ինքնաբոյս *a.* self-produced, natural; that produces naturally.

Ինքնաբորբոր *a.* that which inflames, or excites itself.

Ինքնաբուլիս *a.* that flows or takes its rise naturally; self-produced; spontaneous, natural.

Ինքնաբուն *a.* natural, innate; - բարի, naturally good.

Ինքնագէտ *a.* that knows by himself.

Ինքնագիր *a.* original, autographic; *s.* autograph, original manuscript.

Ինքնագիւտ *a.* found out, discovered or invented by one's self; self-produced, spontaneous.

Ինքնազուխ *a.* independent, absolute, free; *s.* autocephalus.

Ինքնադոյ, ի *a.* self-existent; natural.

Ինքնադոյութիւն *s.* self-existence.

Ինքնադործ *a.* self-created; self-acting, that makes or works for himself, or by himself.

Ինքնադործեմ, եցի *va.* to make by himself, to produce.

Ինքնադործութիւն *s.* own work, sole agency, own action, own composition.

Ինքնադէպ *a.* fortuitous, casual.

Ինքնադէմ, -դիմաբար *ad.* face to face, personally, in person.

Ինքնազսրով *a.* that blames himself.

Ինքնազարդ *a.* self-adorned, simple, natural; - շնորհք, ingenuous grace; - բանք, unaffected words. [vereign.

Ինքնազօր *a.* absolute, supreme, so-

Ինքնաթոյն *a.* of a venomous nature.

Ինքնաժառանգ *a.* hereditary, in his own right, possessed by inheritance.

Ինքնալոյս *a.* of a luminous nature, bright, shining.

Ինքնալուր *a.* auricular, that has heard with his own ears; that only takes counsel of himself, or only obeys himself.

Ինքնախաբ *a.* self-deceiving, self-beguiled; - լինել, to deceive, or flatter one's self. [self.

Ինքնախաղաց *a.* which flows of it-

Ինքնախորժ *a.* desired by himself, voluntary.

Ինքնախօս *a.* that speaks to himself; that soliloquizes. [nologue.

Ինքնախօսութիւն *s.* soliloquy, mo-

Ինքնածին *a.* self-begotten, self-born; innate, natural.

Ինքնակալ, այ *s.* autocrat, monarch, emperor; *a.* self-dependent, independent, absolute, free; - կամք, free will.

Ինքնակալական *a.* despotical.

Ինքնակալութիւն *s.* autocracy, monarchy, empire. [empress.

Ինքնակալուհի *sf.* female autocrat;

Ինքնակամ *a.* voluntary, spontaneous, willing; wilful, self-willed; capricious; *ad.* voluntarily, willingly, spontaneously; - կրօնք, superstition; - անձնիշխանութիւն, free will.

Ինքնակամութիւն *s.* spontaneousness, voluntariness, free will.

Ինքնակայ *a.* that subsists by itself.

Ինքնակայութիւն *s.* distinct substance, hypostasis.

Ինքնակապ *a.* self-bound. [absolute.

Ինքնակատար *a.* perfect, complete,

Ինքնակայ *S.* Ինքնակայ.

Ինքնակերպ *a.* in his own form, in proper form. [innate; primary.

Ինքնակիր *a.* own, proper, natural,

Ինքնակոչ *a.* uninvited, self-invited; - լինել, to come without invitation; - բազմական, parasite, smell-feast.

Ինքնակործան *a.* self-destroying; self-destroyed, self-ruined.

Ինքնակրական *a.* idiopathical.

Ինքնակրութիւն *s.* idiopathy.

Ինքնահալած *a.* fugitive, that flies of his own accord; - լինել, to take to flight.

Ինքնահաճ, -հաճոյ *a.* self-admiring, self-conceited, self-pleasing, presumptuous, arrogant; capricious, whimsical; affected.

Ինքնահաճիմ, եցայ *vn.* to be arrogant, presumptuous, conceited.

Ինքնահաճութիւն *s.* self-admiration, self-conceit, presumption, vanity, arrogance.

Ինքնահաւան, &c. S. Ինքնահաճոյ, &c.

Ինքնահիւսակ *a.* woven by himself.

Ինքնահար *a.* fantastic, fictitious; *S.*

Ինքնահոս *S.* Ինքնախաղաց. [-ադիւտ.

Ինքնահրաման *a.* self-acting, independent, spontaneous.

Ինքնաձայն *a.* vowel; that has a sound by itself.

Ինքնաձեռագիր *S.* Ինքնագիր.

Ինքնաձեռն *a.* voluntary; powerful; self-sufficient; - լինել, to take too much liberty, too great a latitude; - լինել յիմն, to dare to undertake some

thing, to attempt, to dare, to presume; - լինել յիւր որդիս, to kill one's children with one's own hands; - խեղդամահ սատակիլ, to strangle, or choke one's self, to commit suicide.

Ինքնամահ S. Անձնամահ.

Ինքնամտոյց *a.* self-devoted; that produces naturally, natural; favorable; *s.* accident, fate, destiny; - զիմադրաւել, to expose one's self, to devote one's self; - տալ զօրինակն, to give an exemple easily imitated.

Ինքնամարտ *a.* that mortifies himself, that wages war against his passions: that wars against self.

Ինքնամեռ *a.* that dies a natural death; - լինել, to die a natural death.

Ինքնամուխ *a.* forward, bold, presumptuous.

Ինքնայորդոր, յօժար *a.* voluntary, spontaneous, prompt, ready, inclined; - լինել, to crave, to have a longing for, to desire, to want, to long; յորդոր յօժարութեամբ, of one's own free will, willingly, cheerfully, voluntarily.

Ինքնայօժարութիւն *s.* spontaneity.

Ինքնանախատ *a.* self-upbraiding, self-reproving.

Ինքնանամ, աջայ տ. to become a man, a free man; to emancipate one's self; to exist by itself.

Ինքնանուէր *a.* that offers his services, that gives himself, voluntary, free, self-devoted.

Ինքնաշարժ, ից *a.* self-moving, automatic; presumptuous; forward; - մեքենայ, automaton. [ful.

Ինքնապանծ *a.* self-glorious, boast-

Ինքնապատիրութիւն *s.* self-deceit, self-deception.

Ինքնասրատում *a.* that relates himself; related by himself.

Ինքնասարժ S. Ինքնապանծ.

Ինքնասարսաւ S. Ինքնանախատ.

Ինքնասահման *a.* unbounded, illimited, immense, infinite.

Ինքնասանձ լինիմ տ. to restrain oneself, to keep within bounds.

Ինքնասաց *a.* said or pronounced by himself.

Ինքնասէր *a.* self-loving, selfish, egotistical. [selfishness.

Ինքնասիրութիւն *s.* self-love; egotism,

Ինքնասպան S. Անձնասպան; - լինել անձին իւրոյ, to commit suicide, to kill one's self.

Ինքնաստեղծ *a.* self-created, invented; fictitious, imaginary, fancied, fantastical. [vention.

Ինքնաստեղծութիւն *s.* fiction; in-
Ինքնաստորակայ *a.* subsistent, existing by itself.

Ինքնատէս S. Ականատէս.

Ինքնատէր *a.* one's own master, absolute, independent; - էմք գործոյ մերոյ, we are masters of our own actions.

Ինքնատէրութիւն *s.* being one's own master, free will, liberty, independence; absolute or supreme dominion.

Ինքնարդոյ *a.* conceited, vain, vain-glorious, presumptuous.

Ինքնարշաւ *a.* that runs by itself.

Ինքնաւոր *a.* proper, own, natural.

Ինքնեակ, այ *a.* that comes of his own accord, voluntary; self-produced, fortuitous, natural; *ad.* by chance, naturally. [turn-coat.

Ինքնեկ, կայ *s.* deserter, fugitive,

Ինքնեղ *a.* self-existent, uncreated; natural, spontaneous.

Ինքնեղութիւն *s.* self-existence, substance, natural production.

Ինքներկրեայ *a.* indigenous.

Ինքնին *ad.* by himself, personally, in person; դու -, yourself, (thysself); ես - իսկ եմ, it is I (myself); Թագաւորն -, the king himself, in person; դուռն - բացաւ, the door opened of itself.

Ինքնիշխան *a.* absolute, sovereign, independent, free, uncontrolled; despotic. [dependently, supremely.

Ինքնիշխանաբար *ad.* absolutely, in-

Ինքնիշխանական *a.* absolute, supreme.

Ինքնիշխանութիւն *s.* absolute power, independence, freedom, despotism.

Ինքնյայտնապէս *ad.* in the very act.

Ինքնյօժար S. Ինքնայօժար.

Ինքնոգոր S. Ինքնամարտ.

Ինքնութիւն *s.* selfhood, individuality, personality; essence, nature, property.

Ինքնուս, -սումն *a.* self-taught; self-educated. [self-denial.

Ինքնուրացութիւն *s.* abnegation,

Ինքնուրոյն *a.* particular, separate, peculiar.

Ինքնօրէն *a.* autonomous, independent; *fig.* capricious, fanciful; *ad.* capriciously.

Ինքնօրինութիւն *s.* autonomy, inde-

pendence, freedom; law established by caprice; *fig.* caprice, whim, humour.

Ի՛շ *int.* Oh! fie! pish! pugh!

Իշակէս *s.* mule.

Իշամեղու *s.* hornet, wasp.

Իշամարուկ *s.* ass's foal or colt.

Իշայր, ոյ *s.* wild ass.

Իշան *S.* Իշեան.

Իշանամ *S.* Գիշանամ.

Իշանգամ, ից *a.* lascivious; whose flesh is as the flesh of asses.

Իշասան *s.* keeper of asses.

Իշավայր, ից, -ի, բւոյ, բեայ *s.* wild ass, onager.

Իշավար, աջ *s.* donkey-driver; goad, spur, stimulus for asses.

Իշացուլ, ցլուց *s.* onocentaur, jumar; *S.* Յուշկասարիկ.

Իշաբէլ *S.* Աղաաբէլ & Վառվառուկ.

Իշեան, Իշարբ *s. pl.* asses.

Իշխան, աջ *s.* prince, sovereign, despot; minister; magistrate; ruler, governor, chief, commander; -աջ -, -աշխարհի, the sovereign, the king; prince, crown-prince, heir-apparent; -գորուն, general of the army; -երգոց *S.* Պատապետ; -աշխարհի, խաւարի, մոլորութեան, the prince of darkness, satan, demon, fiend; -բ, the authorities; -լինել, to rule, to command, to be in power, in authority; -առնել զոք, to give power to some one; -էր իւրոց ախտից, he was master of himself, or his own master; բում գլխոյդ չես -, you are not lord of your own life; չէ -, he cannot, he is not authorised to; *S.* Թեկն.

Իշխանաբար *ad.* as a sovereign, as a commander, authoritatively; magisterially, imperiously; willingly; -կեալ, to live like a prince, to lead a princely life.

Իշխանազն, զին, զունք *s.* prince, prince royal, prince of the blood; petty sovereign.

Իշխանական *a.* sovereign, imperial; seigneurial, of or belonging to a baron; magisterial; absolute; lordly; noble; ruling, in power, in authority; -առնջեան, գիշերոյ, the sun; the moon, the stars.

Իշխանականութիւն *S.* Իշխանութիւն.

Իշխանակին *sf.* sovereign's wife, princess.

Իշխանակից *s.* joint ruler, joint sovereign; partner in dignity, colleague.

Իշխանանամ, աջայ *vn.* to become a prince or sovereign; to rule, to have dominion, to sway, to command.

Իշխանանիստ *a.* where the sovereign resides, capital, metropolitan.

Իշխանասանձ *a.* boastful, haughty.

Իշխանապետ, աջ *s.* chief ruler, first prince; prime minister; dictator.

Իշխանապետութիւն *s.* dictatorship.

Իշխանասատ *a.* imperious, lordly, dictatorial.

Իշխանաւեր *a.* ambitious.

Իշխանասիրութիւն *s.* ambition, immoderate thirst of dignity or power.

Իշխանատուն *s.* principality, dominion, lordship, power, rule, state; family or household of a prince, court.

Իշխանաւոր, աջ *s.* subject, vassal: dignitary. [one's prince or king.

Իշխանափոխ լինիմ *vn.* to change

Իշխանորդի *s.* son of a prince.

Իշխանութիւն *s.* sovereignty, principality, lordship; authority, faculty; empire, dynasty, sway, rule, dominion, domination; absolute power; dignity; right, privilege; government, command, power, jurisdiction; free will, liberty; licence, exclusive permission; place, post; diocese; -բ, principalities (the third order in the celestial hierarchy); հոգեւոր եւ ժամանակաւոր -, spiritual and temporal power; առաւելազանց -, too much authority; յ-հասանել, to rise to dignities; to get into office, or power; աալ ումէք զամենայն or լիովն -, to empower, to give carte-blanche, or full powers to; լինել ընդ -թեամբ ուրուք, to be in the power of some one, or dependent on some one; չունենալ -, not to have the authority to, the power to, not to be able; այս ի վեր բան զիմս է -, that is beyond my power, that surpasses my capacity; *S.* Զեղծանիմ, Ընդվզեմ.

Իշխանուհի *sf.* princess.

Իշխանորէն *S.* Իշխանաբար.

Իշխեմ, եցի *vn.* to reign, to rule, to govern, to be master; to be in power, to have power or authority; to presume, to take the liberty, to dare; -կրից, ախտից, to master, to dominate, or command one's passions; -մաայ ուրուք, to hook, to lay one's hand on some one, to influence the thoughts and actions of some one;

երկուց՝ դանդաղ ոչ իշխէ, he can't even command a half-penny.

Իշխեցեալ *s.* subject.

Իշխեցող *s.* ruler, prince, governor; *a.* predominant.

Իշխեցուցանեմ, ուցի *va.* to give power, authority, to cause to dominate; իշխեցուցեր ի վերայ իմ զմահ, you placed me in the power of death, you put death in authority over me.

Իշխող *S.* Իշխեցող.

Իշկոյ վարունդ *S.* Իշուկ.

Իշկորնկան *S.* Զուկրակ.

Իշորդի *s.* ass's foal; mule.

Իշոցք *S.* Յիշոցք.

Իշուկ, իշկան or իշկոյ *s.* young ass, foal; great ass, blockhead; իշկոյ վարունդ *bot.* elaterium, wild cucumber; colocynth. [there! holla!

Իշտ *int.* oh! fie! pugh! pish! ho

Իշտրմուկ *S.* Զայլամ.

Իշակ *s.* half a page, little column (of a book).

Իջանեմ, իջի, էջ *vn.* to descend; to fall; to decline; to sink; to settle, to subside; to light, to sit down; to empty itself; to lodge, to stop at, to sojourn; *S.* Սերիմ; ի ծառայութիւն -, to lower one's self to servitude, to become a servant; յաղքատութիւն -, to impoverish one's self, to become poor; - ի նաւէ, ի կառաց, յերկարէ, to disembark, to go a-shore, to land; to alight, to get out of a carriage; to dismount or alight, to get off, to get down from a horse; - ի գերեզման, ի հող մահու, to descend into the grave, to be buried; - յօթեւան ուրէք, to put up at an hotel; - ի հպարտութենէն, to humiliate one's self; to relent, to soften, to become calmed, appeased; ի թիկունս -, to go to the rescue, to succour; - ի հանդէս մարտի, to come to blows, to fight; - գետոց ի ծով, to discharge, to fall into, to disemboque, to disgorge, to empty itself, to overflow; այս ճանապարհ իջանէ ի Տրապիզոնէ ի Կարին, this route leads from Trebizond to Erzerum; արտասուք զկարմրերովեան ծնօտիւքն իջանէին, the tears fell down his (or her) rosy cheeks; էջ մըրթիկ հողմոյ ի ծովակն, a storm broke over the lake.

Իջալան, այ *s.* inn, hotel, lodging; -ս առնել, to take lodgings, to lodge; -ս տալ, to lodge, to receive into one's

hotel, to accomodate with lodgings, to harbour; to entertain.

Իջալանիմ, էջայ *vn.* to lodge, to take up one's abode, to stop, to reside, to dwell, to nestle.

Իջալան, &c. *S.* Իջեւան, &c.

Իջաւոր, այ *s. a.* traveller, passenger; guest, lodger. [վան, &c.

Իջեւան, իջեւան, -առուն &c. *S.* Իջա-

*Իջուածք *s.* inflammation.

Իջումն *s.* descent; fall; declivity; act of sinking; subsidence.

Իջուցանեմ, ցի *va.* to make to descend, to cause to fall; to let down, to lower; to pull down, to take down; to unfasten, to untie; to turn out, to discard, to dismiss, to remove; - զառաքստ նաւու, to lower sail, to strike sail; արտասուս -, to shed tears, to weep. [Ծիածան.

Իռիս, իռեայ *sf.* Iris, rainbow; *S.*

Ի սակս *S.* Սակս.

Իսկ, ից or ոց *s.* essence, reality, substance, truth; *a.* essential, real, effective, true; *conj.* besides, moreover; but, still, yet; in fact, really; even; as for, as to; զ-ն գիտել, զ-ն ասել, to be thoroughly acquainted with; to tell the simple truth; to exhaust a subject; մեզէն - լուաք, we ourselves have heard; ինձ - գիտովն, to me; to myself; բնաւ - ոչ, not at all; բնաւ - զի՞ լսէք նմա, why do you listen to him? չէ եւ չէ -, by no means, in no way whatever; յայտ - է, it is palpable, evident, clear; - ես, for me, as for me; - վասն, as for; - արդ, but, now; - եթէ, - ասլէթէ, if, if really, but if; - եւ -, *ad.* in a moment, soon, speedily, immediately, instantly, directly, forthwith; truly, in effect, really.

Իսկական *a.* real, effective, true, essential, natural, proper; -ն *s.* the Eternal, the Everlasting One.

Իսկակից *a.* of the same nature, or essence, consubstantial.

Իսկակցութիւն *S.* Իսկցութիւն.

Իսկաճեմ *a.* walking, or flying with a graceful motion: seeking after the truth.

Իսկապէս *ad.* really, in effect, in fact, truly; - բարի, essentially good; - բերկրանք, true or durable pleasures.

Ի սկզբանէ *ad.* from the beginning, at the beginning; *S.* Սկիզբն.

Իսկիզբն, բան, յիսկզբանէ S. Սկիզբն.

Իսկոյն, - իսկ S. Իսկ եւ իսկ.

Իսկութիւն s. reality, truth; essence, substance, nature; naturalness: personality, hypostasis; chem. essence, essential or volatile oil; - բէւեկ-նոյ, spirit, or - of turpentine; - խընկունւոյ, կինամոնի, - of rosemary, cinnamon -; - կիւորոնի, - of citron; - նարնջի, orange -, or neroli; - վարդի, attar, otto of roses; - յասմկի, - of jasmine; - նարդի, - of lavender; S. Իւզ.

Իսկուհի sf. queen; - Կոյս, the Holy Virgin; - Երկնից, queen of heaven.

Ի սպառ ad. to the end; finally, at length, at last; fully, altogether, wholly, entirely, quite.

Իսպառազէն S. Սպառազէն.

Իսպառասպուռ S. Սպառասպուռ.

Ի ստորեւ, Ի ստորէ S. Ստոր.

Ի վազիւ, Ի վայր, Ի վեր, Ի վայրաձիգ, Ի վեր, Ի վերայ, &c. &c. S. Վազիւ, &c.

Իր, ի, աջ s. thing; affair; fact, effect, substance; reality; յ- արկանել, to use, to wear; to put in execution; օգնելիւիք, to procure assistance; - ոչ կարեմ առնել - ս ինչ, I can do nothing; - ք առն յառաջագէմ յաջողէին, this man's affairs prospered; այր հմուտ - աջ սպառեցազմի, a man experienced in warfare; կարեւոր -, an important affair; - ք աշխարհին, public business; իրաց իրաց, of various, or many things; յ-ս յ-ս, in various matters; - օք, by deeds; really, effectively; աւմենայն - օք, in any way, or manner, at all events; սմին, դմին, նմին - ի, for this, therefore, for this, that reason; բարեւոք ընթանան - ք S. Ընթանամ; ընդբան եւ ընդ - է մեծ ինչ խաիր, saying and doing are two things.

Իրագէտ, գիտի, տայ a. well versed, well informed, acquainted, intelligent; - լինել, to be in confidence, to be made acquainted with an affair, to know the case.

Իրագործեմ, եցի va. to effect, to do, to execute. [ance, deed.

Իրագործութիւն s. action, perform-

Իրազգած or - դգաց, Իրազեկ առնել, to inform, to initiate, to let into a secret, to make acquainted; - լինել, to be informed, to be made acquainted, to be aware of, to acquaint one's

self with, to know; զորոյ - եղէն զքէն, those things they have heard about you. [ledge, investigation.

Իրազեկութիւն s. information, know-

Իրախոյզ a. curious, that makes researches.

Իրական a. real, effective, actual, substantial, positive; - աջ սպասմութիւն, the history of events.

Իրակութիւն s. action, act, deed.

Իրահամարձակ a. meddling, fussy, busy; s. factotum, busy-body, meddler.

Իրան, աջ s. trunk, upper part of the body.

Իրանուշք, նայ s. temple, (side of the forehead).

Իրապէս ad. really, in effect, positively; substantially, physically, naturally.

Իրաւ s. justice, equity, law; a. just, true, lawful; ad. justly, reasonably, rightly; - առնել, to do justice, to justice; դուք ձեզէն տուք զ-ն, be ye yourselves the judges, judge for yourselves.

Իրաւաբան, ից s. speaker of truth; lawyer, barrister; a. just, true.

Իրաւաբանական a. juridical.

Իրաւաբանեմ, եցի vna. to speak truth: to plead; to practise law.

Իրաւաբանութիւն s. veracity: reasoning, argument; pleading.

Իրաւաբար S. Իրաւապէս.

Իրաւագէտ s. jurist, lawyer, counsellor. [law, right.

Իրաւագիտութիւն s. jurisprudence,

Իրաւադատ a. that judges righteously, just, equitable, incorruptible.

Իրաւադատութիւն s. justice; right judgment.

Իրաւախոհ or - խորհ, աջ or ից a. whose thoughts are bent on justice, just, equitable; - լինել, to be composed, adjusted; - առնել, to accord, to conciliate, to reconcile.

Իրաւախոհութիւն s. adjustment, accommodation; agreement, articles.

Իրաւախօս a. truth-speaking, truthful, veracious.

Իրաւակ, - ան a. true and just.

Իրաւակալութիւն s. usucaption.

Իրաւակշիւ S. Արդարակշիւ.

Իրաւամերժ a. cast out or rejected deservedly.

Իրաւանամ S. Արդարանամ.

Իրաւապէս ad. justly, worthily, equi-

tably, deservedly.

Իրաւասէր S. Արդարասէր.

Իրաւասոյդ a. unjust, corrupt; that conceals the truth or justice, corrupting, bribing. [risdiction.

Իրաւասութիւն s. law, justice; ju-

Իրաւարար, աջ a. that renders justice, judging rightly; s. judge, arbiter, umpire, mediator; - **կացուցանել**, to make judge; - **անբողբեղի**, sovereign judge.

Իրաւացի, ցեաց, -ցիկ a. just, equitable, right, reasonable; lawful, legal; honest, worthy, righteous; ad. justly, equitably, reasonably; - **է**, it is right, just.

Իրաւացուցանեմ, ուցի va. to justify, to approve, to do justice; - **զիրաւունս այրելոյն**, to support the cause of widows; - **զոք թագաւորել**, to confer the right to reign, to legitimate the reign.

Իրաւընտիր a. who discerns between and judges, who decides; s. judge, arbiter.

Իրաւի S. **Իրաւացի** & **Յիրաւի**.

Իրաւորեմ, եցի va. to effect, to put in execution, to do.

Իրաւունք, աւանց s. pl. right, justice, equity; due; law; duty; reason; rectitude, uprightness; right, faculty, power, competence; **իրաւամբ** or **ըստ իրաւանց** ad. by right, rightfully, justly, duly, lawfully; **որով իրաւամբ**, by what right? with what authority? **աստուածային** -, divine-right; **ամենայն իրաւամբ**, with all one's authority; -**նա առնել** or **ընտրել**, to render justice, to judge; **զ-նա ուրուք ի գլուխ հանել**, to justify completely; **առնել ումբ** -**նա ի ձեռաց թշնամեաց**, to free one from his adversaries, to acquit; -**նա համարել**, **վարկանել**, to think, or repute right, to think it proper, to believe oneself right; -**նա առլ**, to show with reason, to bring proofs; to justify, or exculpate oneself; **զ-նա ցուցանել**, to prove one's rights, to adduce or allege proofs in one's defence; to contest, to bring an action against; -**նա հանել**, to judge rightly; to justify; **զ-նա ի նա հանել**, to pronounce judgment in one's favour; **զ-նա իւր կացուցանել**, **զ-նա անձին ցուցանել**, to put in one's claim, to avail oneself of one's rights; **զ-նա խնդրել**, to ask for

justice, to demand one's right; **պինդ կալ յ-նա**, **պահանջել զ-նա**, to sustain one's rights; **թիւրել զ-նա**, to cavil, to sophisticate, to overstrain the law; - **էն նոցա բողբ ունեղոյ**, they have reason for complaint; **էւ իրաւամբ արդեօք**, that is not without reason.

Իրեար, **զիրեար**, **յիրեար**, **իրերաց**, **երօք**, **եարս** s. one another, each other; reciprocally; **չէն յ-նման**, they are not like, they do not resemble each other; **չաղկապէ զինքեանս առ-**, it unites one to the other, colleagues; **ընդ - անկանել**, to rise one against the other, to fall out, or disagree among themselves, to quarrel, to come to blows, to fight; **անդամք ընդ իրեարս պատշաճ**, well proportioned limbs; **տեսանել զերեսս իրերաց**, to see each other; **ի վերայ իրերաց սպանանել**, to kill one after the other; **անդռնել զիրեօք**, to despise one another; **իրերօք օգնել միմեանց**, to help one another; **զիրերօք անցուցանել**, to surpass, to excel, to outdo; **առեն զիրեարս մինչ փարին զիրերօք**, they embrace while mutually hating. [ards -.

***Իրիկացք** s. evening; **ընդ -ն**, to-

իրիս, **ի**, **իրիտէ**, **տեայ** S. **Իռիս**.

Իրողութիւն s. affair, transaction, circumstance; occupation, employment, negotiation of affairs, business, practice; S. **Պործ**.

Իրոցեմ S. **Իրագործեմ**.

Իրօրէն S. **Իրապէս**.

Իցէ, **իցէ արդեօք** ad. conj. can it be! is it possible? - **թէ տեսից**? when shall I see? will it ever happen that I shall see? **իցէ թէ**, oh that! would to Heaven that! when will it be? please God! **իցէ թէ հաճեսցին դիք**, the gods permitting; **իցէ թէ արշաւեսցեն երիվարք ընդ վէմս**, can horses run on loose stones!

Իցիւ, - **թէ** S. **իցէ թէ**; **իցիւ** ad. why? for what reason? **խնդրելէ -քո գոնեայ**, if you had but, or only asked!

Ի՞ւ, **ի՞ւ իւրեք** ad. in what? with what? in what way, or manner? **ի՞ւ գիտացից**, how shall I know it? **ոչ իւրեք**, in no way, or manner; S. **Ընդհատ**, **Ինչ**, **Իմն**.

Իւրեք իւրեք S. **Ինչ**.

Իւլապատի s. bot. jujube; S. **Յունապ**.

Իւլապենի s. bot. zizyphus, lok- or jujube-tree; S. **Յունապի**.

Իւղ, ոյ *s.* oil; olive-oil; butter; ointment, salve, unguent; pomatum; essence, essential oil, perfume; *S.* Իւկութիւն; - անոյշ, անուշից, անուշութեան, perfume, scent, essence; frag-rancy; -ք անուշունք, անուշից, per-fumery; - օծութեան, extreme unc-tion; holy oil; chrism; - ողորմու-թեան, alms, charity; օծանել զերեսս անոյշ-ով, to anoint one's face with precious ointment; առնուլ զհոտ - ոյ, to smell of oil; զտեղզ-, to clarify oil; խանութ - ոյ, oil-shop; հնձան - ոյ, oil-press; վաճառականութիւն - ոյ, the oil-trade; շիշ - ոյ, oil-bottle, or cruet; - սեղանոյ, salad-oil; - կանթեղի, lamp-oil; - ծթուեալ, rancid oil; *chem.* oil; - կոյս, virgin, pure -; - թաղուն or սերտ, fixed, solid -; - չորացուցիչ, seccative, drying- -; - արմաւենւոյ, palm- -; - ընկուզի, nut- -; - նոյ, al-mond- -; - կարճի, scorpion- -; - կիւտի, whale, fish- or train- -; - կնձթան or չուշմայի, sesame- -; - կաւաւառի, linseed-.

Իւղաբեր, ից *a.* that produces, or brings oil, ointment or essence; - կա-նայք, the three Maries. [oily, unctuous.

Իւղաբուղի *a.* that produces oil,

Իւղադրեմ, եցի *va.* to anoint the head, to initiate, to consecrate, to or-dain; - խմ *vp.* to be initiated; to be consecrated, ordained; - խմ զիւղա-գլխութիւն or իւղադրութիւն, to be ad-mitted to, or initiated in the mysteries of the pagan rites.

Իւղադրութիւն *s.* hair-ointment; sa-cred unction for the head only; initia-tion; admission to the rites and mys-teries of a religion. [sacred.

Իւղադրուի *a.* anointed; initiated,

Իւղագործ, աց *s.* perfumer; *S.* Իւղ-արար; գինի - աջ, aromatic or perfu-med wine.

Իւղագործութիւն *s.* perfumery.

Իւղաթուրմ *a.* steeped in aromatic oil, unctuous, all over oil; - գլուխ, perfumed head.

Իւղալի, - լիւր, - լից *a.* oily, oleagin-ous, unctuous, fat, greasy.

Իւղածին կաղ *S.* կաղ.

Իւղաման, ի *s.* cruet-stand; oil-cru-et, oil-bottle.

Իւղային *a.* oleaginous.

Իւղայիւ *s.* *chem.* elaidine.

Իւղաներկ *s.* oil-colours; - նկար,

պատկեր, oil painting; նկարել -, to paint in oil.

Իւղավաճառ, աց *s.* oil-man, oil merchant; կրպակ - ի, oil-shop; հնձան - ի, oil press.

Իւղատ *s.* *chem.* oleate.

Իւղատերեւ, ի *s.* *bot.* malabathrum.

Իւղարան *s.* pot, or vase for oint-ment; the vase for holy oil; place for anointing: *oil factory.

Իւղարար, ի *a.* olefant, yielding oil, oil-forming; *s.* butter man, dealer in butter.

Իւղարկեմ, եցի, Իւղեմ, եցի *va.* to oil, to anoint, to grease. [unctuosity.

Իւղաւոր *a.* unctuous; - ութիւն *s.*

Իւղեմ *S.* Իւղարկեմ.

Իւղենի *s.* that produces oleaginous fruits, perfumes, incenses; olibanum, frankincense, incense-tree.

Իւղեփեաց, փեցաց *s.* perfumer.

Իւղեփեցութիւն *s.* perfumery.

Իւղընձիւղ *a.* oil-producing; - փայտ, olive-tree.

Իւղիկ *s.* a little oil. [of oil.

Իւղիւ *s.* *chem.* oleine, elain, fat

Իւր, ոց *pron.* his, her; his own; - ու անձամբ, personally, in person; իբրեւ - ոյ հայեր մեծութեանն, he con-sidered riches as belonging to him-self; - առնել, to be appropriated; *S.* Իւրացուցանեմ; յ- վերայ or ի վերայ -, on him; - բն, his relations, friends, dependents, &c.

Իւր or **Իւրեան**, եանց, եամբք *pron.* himself; - վարկանել զիմն, to think it his own; - ն հետեւել, to follow him; իւրեան գործակցօք, with his coadju-tors; ունել զիւրեաւ, to put on, to wear; զբազումս զիւրեաւ էած, he attracted many people; եկին առ իւ-րեանցսն, they came to their people; Ինն անեղ իւրեւ, God who exists by himself; ըստ - ինքեան ասելոյն, conformably to what he had himself said. [his habitation.

Իւրաբնակ *a.* where he dwells; of

Իւրագործ *a.* made by himself, his.

Իւրագիր *a.* founded or established by himself.

Իւրածին *a.* produced by himself, his.

Իւրակայան *S.* Իւրաբնակ.

Իւրական, աջ *a.* his own, his.

Իւրակերտ *a.* built or constructed by himself. [junction with him.

Իւրակից *a.* the same as he, in con-

Իւրահոգ *a.* egotist, that thinks only of self; - շահասիրութիւն, self-interest.

Իւրային, յնոյ *a. s.* his, his own; - քն; his parents, servants, &c.; his works, deeds, property, wealth, goods, &c. [own nature.

Իւրանման *a.* like himself, of his Իւրասլէս *ad.* like him.

Իւրաստեղծ *a.* created by himself.

Իւրացուցանեմ, ուցի *va.* to appropriate to himself; to usurp.

Իւրաքանչիւր, ոյ *a. s.* each, every; respective; - ոք, each individually; - ոք առանձինն, each one separately; մեկնեցան - յեղբորէ իւրմէ, brother was separated from brother; առն -, to each one; - ումէք ի նոցանէ, to each of them; գործք - ուրուք, each man's acts; յ- աւուր, each day, every day.

Իւրեան, -ք, -ց *S.* Իւր, Իւրեան.

Իւրեանցակուռ *a.* forged by themselves.

Իւրեանցային, յնոյ *s. a.* their, theirs.

Իւրոյին *a.* his, his own. [chance.

Իւրովաբար *ad.* accidentally, by

Իւրովի, -ն *ad.* of or by himself; spontaneously, voluntarily, of his own free will; *a.* his, her; - զիւր անձն աւնիծանէ, he curses himself; ինքն - կործանէ զանձն չարութիւնն, malice prepares its own punishment; - երթալ, to go personally; զ- երթալ, to commit suicide.

Իւրովսանն *ad.* as much as he could, as much as lay in his power, as much as is possible for him, his best.

Իւրութիւն *s.* the act of appropriation; property, substance.

Իւրուրոյն *a.* his, his own.

Իք *v.* is, it, there is; - սպիտակ մարդ, there is a white man; ոչ - ճշմարիտ, it is not true; չ- ոք, there is nobody; - or - ն *s.* what is, what there is; էքեր, things.

Լ

Լ (*lewn*) լիւն *s.* the twelfth letter of the alphabet, and the seventh of the consonants; Լ, Լ. thirty, thirtieth.

— It is sometimes confounded with the letter Ղ, for example: լողակ, զողակ; լեղի, ղեղի; Լեւոն, Ղեւոնդ, &c.

Լաբիւրինթոս *S.* Լամբ- & Բաւիղ.

Լագուծիւն *s.* luxury; debauchery, disorderly conduct, excess. [zuli.

Լազուարդ, Լաժուարդ *s.* lapis lazuli.

Լաժուարդ *s.* ultramarine.

Լալ, ի *s.* balass ruby.

Լալ, ոյ *S.* Լամ, Լալիւն; զ- առնուլ, հարկանել, լինել, to wail, to weep, to lament, to deplore; to be in mourning.

Լալագին *a.* tearful, pitiful, rueful, weeping, in tears; *ad.* tearfully, all in tears.

Լալական, ալ *a.* that weeps, plaintive, mournful, dreary, sad; groaning, moaning, wailing; -ք *s.* female mourners, hired female weepers at funerals, mutes; -ն, faculty of weeping.

Լալականչ *a.* crying (like a child).

Լալահառաչ *a.* broken by sighs and sobs, groaning, moaning, wailing.

Լալատեղ, ի, Լալետղ, էտեղ *s.* place for weeping.

Լալի *a.* weeping, in tears.

Լալիւն, Լալիք, լեաց, Լալութիւն, Լալում *s.* weeping, bewailing, tears, lamentation, mourning, groaning; Լալ ի Լալիւն, Լալ ի Լալիւն մեծ, Լալ զլալիւն, to melt or burst into tears, to weep bitterly, to shed a shower of tears, to shed bitter tears; Լալիս գնել, to weep, to cry, to groan; Լալիք, mourning, time of mourning.

Լալիւն, Լալում *S.* Լալի.

Լալիք, նից *S.* Լալիւն & Լալետղ.

Լախուր, ի *s.* apium; նեմէական - (ի յաղթանակս ողիմպեանս), a crown of

apium (in the Nemean games).

Լախ, իւ s. club, mace, mall, bat; ոստախիւ - , knotty club.

Լալ s. licking, lapping; *dog-porridge, (made of meal and water for the dogs); bread boiled in water.

Լալան S. Կոնք.

Լալանադէտ or -դէտ s. a. sorcerer by means of a basin full of water.

Լալեմ, եցի va. to lap up, to lick up.

Լալիչ S. Դալիչ.

Լալոնաբան a. laconic.

Լալոնաբանութիւն s. laconism.

Լալոնական a. laconic, short, concise; - ոճ. laconism; - ոճով, laconically, briefly; վարել զոճ - , to be laconic, to speak laconically, to express much in few words.

Լալոնացի a. s. Laconic; Spartan; Lacedæmonian. [whelp; S. Սկունդ.

Լալոս, ի or Կոսոյ s. puppy, pup,

Լաճ s. boy, lad; waiter; pot-boy; shop-boy; page, servant; serf.

Լամ, լացի, լաց vn. to weep, to shed tears, to cry; - դառնալէս, to weep bitterly, to shed bitter tears; - վայրապար, զ- կեղծաւորիւ, to have tears at command; - ի ծաղուէ, to cry with laughing; - զմեզս իւր, to mourn for, or bewail one's sins; - զոր, or ի վերայ ուրուք, to weep, to bewail, to deplore some one; S. Լալիւն.

Լամա s. lama, (the human idol of the Asiatic Tartars); zool. lama, (a South American beast of burden).

Լամայականութիւն s. lamaism, lama-worship.

Լամբ, ից or աջ s. ring, circle, hoop, handle; buckle, staple; mech. axle-bearing.

Լամբաւք, տայ s. pl. torches, flambeaux; a sort of meteor like a torch.

Լամբար, Լամպար S. Դամբար & Լապար.

Լամբեմ, եցի vn. to bear, to carry.

Լամբիւրինթոս, Լամբրինթ, ի s. labyrinth; - կրեաացի, the - of Crete; S. Բաւիլ.

Լայն, ից a. large, broad, ample, vast, spacious, extensive; դէտ ի - ծաւալեալ, a mighty mass of flowing water, an immense, or overflowing river; բարձր եւ - հասակաւ, a tall and stout man, fleshy, corpulent.

Լայնագոյն a. wider, more ample, very extensive; -, -ս ad. largely, co-

piously, amply; -ս եւ պարարտագոյնաւաւել, պատմել, to tell, to relate diffusely.

Լայնադէմ a. having a bloated face, whose features are too large.

Լայնադիր a. of a wide and roomy situation. [wings (the eagle).

Լայնաթեւ a. having very large

Լայնաթիկունք S. Թիկնաւէտ.

Լայնաբնջ a. high chested, broad chested; - երասանակք, rudders, helms.

Լայնալիճ a. well-bent (bow); - դրկօք կորովակի փրթուցանել զնետն, to speed the arrow with a vigorous arm; - աղեղնաւոր, who uses a long bow, who bends the bow vigorously; -, s. a well-braced bow, a great and strong bow, a far-shooting bow; լի քարշէլ պինդ զ-ն, to well draw the stubborn bow.

Լայնալիր S. Լայնատարած.

Լայնախորհուրդ a. that has great longanimity, or great forbearance, very patient.

Լայնածաւալ, -ծիր S. -տարած.

Լայնակամար a. that has a large girdle, or zone.

Լայնակայլակ a. flowing copiously.

Լայնական S. Լայն. [furrows.

Լայնակօս a. having wide and deep

Լայնահանձար a. of a great wit.

Լայնաձիգ a. long-drawn, far stretched, long and large; -ք երկրի, the immense size of the earth. [head.

Լայնաճակատ a. having a large fore-

Լայնանամ, աջայ vn. to widen, to stretch, to extend, to grow larger, to branch out; - մարմնոյ, թիկանց, to pick up flesh, to fatten, to get fat, plump, chubby, stout. [vast.

Լայնանիւտ a. spacious, extensive,

Լայնապառկեր S. Լայնադէմ.

Լայնաջիւլ S. Ամրաջիւլ. [branched.

Լայնասաղարթ a. large-leaved, or Լայնասփիւռ, -տարած, -տարր a. far-spread, great, extensive, ample, vast, spacious; ի - դաշտի, in the middle of a large plain.

Լայնացուցանեմ, ուցի, Լայնեմ, եցի va. to widen, to enlarge, to extend; to dilate, to stretch; to unfold, to unroll, to draw out, to spread, to open.

Լայնափողոց, աջ s. wide street; a. of wide streets.

Լայնափորս s. a wide dalmatic.

Լայնեղունգն *a.* having wide nails (human), hoofs (horse's).

Լայներես *S.* Լայնադէմ.

Լայնեցուցանեմ *S.* Լայնաց-.

Լայնիմ, նեցայ *vn.* to be widened, enlarged, extended; - շրթամբք, to prate, to chatter, to blab, to croak; - ամենայն անցաւորաց ճանապարհի, to abandon, or prostitute oneself to every passer by.

Լայնի *a.* rather large, wide; flat.

Լայնողն *S.* Լայնաթիկունք.

Լայնոտն *a.* large- or web-footed, palmipede.

Լայնութիւն *s.* width, breadth, extent, space, size; enlargement; *geog.* latitude; *ast.* amplitude.

Լայնումն, Լայնուցք *S.* Լայնութիւն.

Լայնտերեւի, Լոյ *s. bot.* catalpa.

Լայնտերեւուկ *s. bot.* holy-thistle.

Լայքայ, ի *s.* lake, gum-lake; *S.* Դոռ.

Լանկախ *s.* amentum, (a leathern thong fastened to the middle of a dart); *bot.* ament, catkins.

Լանջաբերձ *a.* high breasted; up to the breast.

Լանջագեղ *a.* that ornaments the neck; -, - մանեակ, necklace, collar; - կամար *s.* scarf, shawl; stomacher, stays.

Լանջական *a.* thoracic.

Լանջակից *a.* in mutual embrace; - լինիմ, to embrace each other, to be embraced.

Լանջակողմն, մանց *s.* the shoulder, (that part of a mountain which lies between the summit and the middle).

Լանջանոց, աջ *s.* neckerchief, brooch; *bodice, stays: Jewish high-priest's rational, the « Urim and Thummim»: stole worn by deacons in the Eastern Churches.

Լանջապահ, -պան, -պանակ, աջ *s.* corselet, habergeon, cuirass, breast-plate. [chest; throat, thorax.

Լանջք, ջայ *s. pl.* lungs, breast,

Լաշկամաշկ *S.* Լէշկ-.

Լաշկար, աջ *s.* army, troop, power; battalion, regiment.

Լաշաւ *s. zool.* condor.

*Լաջակ *S.* Քող.

Լապատ *s. bot.* lapathum (a purgative plant); *S.* Աւելուկ.

Լապտեր, աջ *s.* lantern; - գողոց, dark -; - մոգական, magic -; - նաւուց, ծովեղերաց, նաւահանգստից,

ship's -; signal light; light-house, beacon; - ապահովութեան, Davy's lamp, safety-lamp; - ուղղիչ, moderator lamp; - ջրաբաշխական, էլէքտրական, hydrostatic lamp; electric light; *S.* Կանթեղ.

Լապտերագործ *s.* lantern-maker.

Լապտերակալ *s.* lantern-bearing; - գերան *mech.* the spindle of a lantern.

Լապտերավաճառ *s.* lantern-seller.

Լասա, ից *s.* train of boats; raft, float; vessel, ship, boat; Noah's ark: bedstead; *mar.* keel of a ship; դադարք - ի, port, haven, harbour.

Լաստակոտոր առնեմ *vn.* to break, or take to pieces, or destroy a raft or ship; to sink.

Լաստափայտ, ից *s.* float or raft of timber; ship; դոյզն - , a light or buoyant ship.

Լաստեմ, եցի *va.* to build or construct; to put in a serviceable state; to get ready.

Լաստենի *s. bot.* alder-tree; timber adapted for shipbuilding.

Լատան *s. med.* laudanum, opiate.

Լատանենի *s. bot.* Bourbon-palm, macaw-tree.

Լատին, ի *a.* latin; - բարբառ, the - language; - եկեղեցի, the - church.

Լատինաբանութիւն *s.* latinism, latin idiom.

Լատինագէտ, գիտաց *a.* latinist, skilled in the latin language.

Լատինական *a.* latin; latinizing.

Լատինականութիւն *s.* latinisation.

Լատինահայ, ոց *s.* latinizing, or romanizing Armenian.

Լատինամոլ, ից *a.* latin-mad.

Լատինամոլութիւն *s.* mania to become latinized or romanized. [ed.

Լատինանամ, աջայ *vn.* to be latinized.

Լատինացի *a.* *s.* latin, roman. [ize.

Լատինացուցանեմ, ուցի *va.* to latinize.

Լատիներէն *ad.* in latin; *s.* latin, the latin language. [speak ill of.

Լաւրաւեմ, եցի *vn.* to bark; to

Լար, ից *s.* string, packthread, twine; line, rope; galloon, ribbon; snare, gin, noose; bird-cage: opisthotones, contraction of the tendons of the neck; *S.* Լորցք; back-bone, or spinal marrow: 30, anciently 60 stadia or furlongs among the Egyptians; *mus.* chord, string; *geom.* chord; - շնուղաց, plumb line; - ալեղան, bow-string; - խեղդ-

ման, halter, rope; - անյարդար *mus.* a false chord; - իւ թակարդէլ, -ս ձգէլ յորդայթ, to lay, or set snares, to inveigle, to set gins.

Լարաբաժին *a.* measured with a surveyor's chain; - . -բ *s.* measurement; Gunter's chain, land surveyor's chord; - առնէլ, to measure with the chain, to lay out by the line, to survey, to parcel out; - առնէլ զերկիր, to divide, to portion, or to measure out the land; - բաժանիլ, to be divided, or measured by line.

Լարագիր առնեմ *vn.* to take the measurement and plan.

Լարախաղ *S.* -ացութիւն.

Լարախաղաց, ի *s.* rope-dancer, fun-ambule; mountebank.

Լարախաղացութիւն *s.* rope-dancing.

Լարախեղդ լինիմ *vn.* to be strangled.

Լարախիլ, բ *s.* a puppet-show-man.

Լարակալ, ի *s.* *mus.* bridge; *S.* Էշ.

Լարաձիգ չուանք *s.* *mar.* braces, brails; tackle, cordage.

Լարանոց *s.* bird-cage.

Լարաչափ *a.* surveying; *s.* land-surveyor; -եմ *vn.* to measure with a line or chain.

Լարեկ, աջ *s.* larch-tree.

Լարեմ, եցի *va.* to stretch, to draw, to spread; to set, to fix; - աղեղունս, to shoot with the bow, to be a skilful archer; - որդայթս, to lay snares, to stretch out nets; - զոք ի սլափանս, to spread a snare, to deceive; - զքիլ, to stretch forth the hand; խոզի - զբաշն, to bristle up.

Լաց *s.* tears, weeping; *S.* Լալիւն.

Լացուցանեմ, ուցի *va.* to make to weep.

Լաւ, աջ *a.* good, excellent; superior, better; praiseworthy; honest, upright; - համարել, վարկանել, to esteem or love more, to prefer; առ -ս ունէլ, to hold in honour, to reverence; ի - անդր դալ, to become better, to improve, to ameliorate; - է, it is good, it is better or worth more; - եւս, so much the better; ոչ - եւս իցէ, would it not be better? ոչ - եմ ես քեզ քան զտասն որդի, am I not worth more than ten sons to you? - էր թէ մեռեալ էաք, would that we also had not survived! [բոյ, -բուլիւն.

Լաւաբարոյ, -բուլիւն *S.* Բարեբա-

Լաւադոյն *a.* better; - առնէլ, to a-

meliorate, to make better, to improve; - վարկանել, համարել, to consider highly, to prefer; - կեանք, the future life.

Լաւազգի *a.* of good family, noble.

Լաւախօս *a.* fair- or sweet-spoken, courteous. [meant.

Լաւակամ *a.* well-minded, well-

Լաւակամութիւն *s.* bounty, benevolence, kindness, good disposition, obligingness.

Լաւակեաց *a.* living comfortably.

Լաւակն *a.* gentle-eyed.

Լաւահայեաց *a.* right-minded, equitable, good-hearted. [sons.

Լաւամանկութիւն *s.* the having good

Լաւամտութիւն *s.* right-mindedness.

Լաւանամ, աջայ *vn.* to grow better, to be ameliorated, to improve.

Լաւաշ *S.* Ծօթ. [ate, to improve.

Լաւացուցանեմ, ուցի *va.* to amelior-

Լաւիմաց, աջ *a.* knowing, clever, wise.

Լաւորեար, երոյ *s. pl.* good people.

Լաւութիւն *s.* goodness, improvement, excellence, worthiness; good quality; դալ ի - , to amend, to reform; - թեանցն հանդէս, parts.

Լափ, ից *s.* *S.* Լակ; paste; pap (for the babies); hasty-pudding, hodge-podge.

Լափատեմ, եցի *va.* to devour, to swallow, to drink hard, to gulp down; ից. to affront, to outrage.

Լափեմ, եցի *va.* to lap up, to lick up, to eat up greedily, to quaff, to toss down, to swill; to devour, to consume. [voracious, consuming.

Լափէզ, Լափիկող *a.* devouring,

Լափիկեմ, եցի *va.* to devour, to eat up, to raven, to gorge, to glut, to consume; - զմատան, to devour, to be a book-worm, to pore night and day, to read over hastily and greedily.

Լափումն *s.* act of licking or lap-ping up.

Լեալ, Լիեալ *S.* Լինիմ.

Լեան, լերին, բանց *s.* mount, mountain; - տեան, - նք, heaven, paradise; լերինք յաւիտենից, յաւիտե- նական or մշտնջենաւոր, the angels, the prophets, the apostles; արտեւան, դա- դաթն, կատար լերանց, the summit, the ridge of the mountain; կասլան, կիրճ լերանց, strait, defile, pass; գօտի, շղ- թայ, սլաք լերանց, chain, ridges of

mountains; հրաբուլիս -, volcano, a burning mountain; սառնափափ լեռինք, glaciers; լուղական լեռինք, ice-berg; -, or լեռինք, mountaineers, highlanders; *ast.* մոլորակային, լուսնային լեռինք, the planetary, the lunar mountains; գ- լեռնայն գնալ, to go from mountain to mountain, or by mountain paths; - Սինա, Մասիս, mount Sinai, Ararat; իբրեւ զլեռինա ելանէին բարձրանային փրփրադէզ ալ լեքն, the foaming waves ran mountains high; եւ - մուկն ծնաւ, the mountain brought forth a mouse.

Լեռնական, &c. S. Լեռնական, &c.

Լեարդ, լեռդի s. liver; - որթու, calf's -; ցաւ լեռդի, - complaint; տապ, բորբոքումն լեռդի, hepatitis, inflammation of the liver.

Լեզէոն, Լեզէոն, աջ or իջ s. legion; - պատուոյ, - of honour.

Լեզէոնախումբ a. composed of many legions. [legionary.

Լեզէոնական a. numerous; -ոնեան,

*Լեզ s. the licking, lapping up.

Լեզու, ի or ոյ, աջ s. tongue; language, speech, idiom; nation, people; - ասլիստեալ, smoke-dried tongue; - աղտեղի, med. foul tongue; - կօշկի, toe of a boot or shoe; - զանգակի, clapper, tongue of a bell; - երկրի, geog. neck of land; հայ, անգլիական -, the Armenian, the English language, or the Armenian, the English; դաւառական -, dialect, idiom; մայրենի -, mother-tongue, vernacular idiom, native language; կենդանի, մեռեալ -, living, dead language; ուսուցիչ -աջ, language-master; վարժապետ գաղղիական -ի, teacher, professor of french; - չար, սուտ, նենգաւոր, a malicious, slanderous tongue; - աւուշակ, մեղրակաթ, honey-tongued; - քաջ, վսեմ, eloquent; խօսել այլ եւ այլ -ս, to speak many languages; to have the gift of tongues; -ի տալ, to speake inconsiderately; to be full of talk; ի - գալ, արձակել -, to be able to talk, to receive the faculty of speech; արձակել, ձգել առ դք գ-, to speak openly against, to contradict; -ոյ դրունս գնել, ունել գ-ն, կարճել or սանձել գ-ն, to hold one's tongue; to bridle one's tongue; մերձ ի ծայր -ին ունել, to have at one's tongue's end; -ն ի քիմն կցիլ, գաղաղանալ -ի, to

lose the use of speech, to be tongue-tied, speechless or dumb, to be struck dumb; անոսկր է -, այլ զոսկերս լեսու, the tongue has no bones and yet it breaks bones; որպիսի - շաղակրատ, what a chatter-box! կարի քաջ փոխեաց գ- իւր, he has much changed his language, he now sings quite another tune. [languages.

Լեզուաբանութիւն s. science of

Լեզուագար, աջ or իջ a. talkative, loquacious, garrulous, prating.

Լեզուագարեմ, եցի, -րիմ, եցայ տո. to have a great itching to talk, to be all tongue, to let one's tongue run on, to chatter, to prattle.

Լեզուագարութիւն s. too great a freedom of speech, flippancy of tongue, the being too free with one's tongue, prate, prattle, loquacity.

Լեզուագէտ s. linguist.

Լեզուագիտութիւն s. linguistics, knowledge of languages.

Լեզուագրութիւն s. glossography.

Լեզուազգեաց a. skilled in many languages.

Լեզուախօսութիւն s. the gift of tongues, gift or power of speaking many languages; med. glossology.

Լեզուածայր a. pronounced with the tip of the tongue.

Լեզուակ, աջ s. tongue, epiglottis, uvula; - դործեաց, index; - նուագարանաց, key; - սրնգաց, reed; - or մէտ կշռոց, index, tongue; - զանգակի, tongue; - or ձգանք հրազնուց, trigger of fire-arms.

Լեզուակապ a. tongue-tied.

Լեզուահատ a. having the tongue cut out; -եմ va. to cut out the tongue.

Լեզուաձեւ a. tongue-shaped.

*Լեզուաձուկն s. zool. a sole (sea-fish).

Լեզուային, Լեզուանի a. *eloquent, fluent; S. Լեզուագար; - լնեւ, Լեզուանիմ, եցայ տո. to have a glib or flippant tongue, *to have the gift of the gab.

Լեզուանութիւն s. loquacity, talkativeness; garrulity, flippancy.

Լեզուավարախա s. detraction, slander, evil-speaking, diffamation.

Լեզուատ a. that lisps or stammers; S. Լեզուահատ.

Լեզում, լեզի, լեզ va. to lick; to lap.

Լեզ S. Լող, Լեզի, Մարիւր.

Լեզախառն a. mixed with gall, bitter.

Լեղակ, *ի* *s.* indigo; գործատուն -*ի*,
-manufactory.

Լեղակաբեր *a.* producing indigo.

Լեղակագոյն *a.* indigo colour, blue.

Լեղակենի, Լեղակի *s.* *bot.* indigo
plant.

Լեղակիտ *s.* *chem.* indigotine.

Լեղահամ *a.* of a bitter taste.

Լեղամ, ացայ *S.* Լոլիմ, Լուղամ.

Լեղանգ *s.* a sandwich.

Լեղի, զւոյ, զեաց *s.* gall; bile; *fig.*
gall, spleen, rancour, malice, wrath,
choler; *a.* *bitter; պարկ լեղոյ, gall-
bladder.

Լեղութիւն *s.* bitterness. [dissolve.

Լեղում *vn.* to temper, to dilute, to

Լեմն, &c. *S.* Լիմն, &c.

Լեշ *a.* hairless, napless, worn out,
consumed, wasted.

Լեշամաշկ, աց *s.* hide, skin.

Լեշեայ, կէի *s.* a fur coat, pelisse.

Լեշիմ, կեցայ *vn.* to lose the hair;
to lose the nap, to wear out.

Լեպեշաի *a.* brazenfaced, bold.

Լեռաբերձ *a.* high, very high, as
high as a mountain.

Լեռաբլուր *a.* like a mountain (hill).

Լեռաբնակ *s.* highlander, mount-
aineer; hermit, anchorit; *a.* dwelling
in the mountains; mountainous.

Լեռագիւղ, ից *s.* mountain-village.

Լեռագիր *s.* oreographer.

Լեռագրական *a.* oreographic.

Լեռագրութիւն *s.* oreography.

Լեռադնայ *a.* passing or winding
among mountains. [plain, table-land.

Լեռադաշտ, -ակ, աց *s.* mountain-

Լեռախոյզ *a.* seeking among moun-
tains; wandering or roving among
mountains. [mong mountains.

Լեռախոյս *a.* retiring or hiding a-

Լեռակ, աց *s.* small hill, hillock,
eminence.

Լեռական *a.* mountain, mountain-
ous; *s.* mountaineer; hermit, sol-
itary.

Լեռակարկառ *a.* steep, rising high,
very elevated, very lofty, towering.

Լեռակեաց, -կեցիկ *a.* *s.* mount-
aineer; hermit; - լինել, to live, to
dwell in the mountains.

Լեռակեցութիւն *s.* sojourn, retired
life among the mountains; զանձն
-թէ տալ, to withdraw to the mount-
ains; to live a hermit's life.

Լեռակողմն, կողմանց *s.* mountain-

side, highland, mountainous country,
region or place.

Լեռնակոյտ, -կուտակ *a.* heaped up,
gathered into a mass, amassed, drift-
ed into a heap like a mountain; լեռ-
նակոյտ կարկառ, heap, mass; rick;
pile; լեռնակուտակ օղիք, a heavy sea,
mountainous billows.

Լեռնահանգէտ *a.* like a mountain,
very high, enormous.

Լեռնահոլով *a.* surrounded by moun-
tains; mountainous, alpine.

Լեռնաձեւ *a.* mountain like, very
high; - կուտակիլ, to be heaped up;
- կոհակք, waves like mountains, en-
ormous billows. [մէջք.

Լեռնաձոր, Լեռնամէջ *S.* Լեռանցա-

Լեռամուտ *a.* retired to, or fled in
the mountains.

Լեռային *a.* mountainous, alpine; *s.*
mountaineer, highlander. [ains.

Լեռայնկոյս *a.* beyond the mount-

Լեռանամ, ացայ *vn.* to become a
mountain; to rise like a mountain, to
rise aloft, to elevate, to tower.

Լեռանման *S.* Լեռնաձեւ.

Լեռասէր *a.* that loves the mount-
ains, fond of mountainous country.

Լեռավայրք *S.* Լեռնակողմն.

Լեռացուցանեմ, ուցի *va.* to hoard,
to accumulate, to heap together.

Լեռոտեայք, եայց *s. pl.* the dwell-
ers on the slopes, or at the foot of a
mountain, lowlanders.

Լեռոտն, ոտին *s.* foot of a mount-
ain; the country extending from the
foot of mountains, lowlands.

Լեռորդեայք, եայց *s. pl.* mount-
aineers, mountain population, people
dwelling in the mountains.

Լեռնցի *a. s.* mountaineer; օղջիկ -
mountain-lass, --maid; - մանուկ,
mountain-lad.

Լեռորէն *ad.* like a mountain.

Լեսած *s.* pounded matter, (any sub-
stance triturated, pounded, or reduc-
ed to small bits or to powder).

Լեսան, ի *s.* slab used by painters
for grinding and mixing paints.

Լեսում, լեսի, լես *va.* to grind, to
pound, to beat, to powder, to bruise,
to crush; *chem.* to levigate.

Լեսումն *s.* *chem.* levigation.

Լեսուրք *s.* places water-worn by
currents, or torrents; *chem.* detritus;
cinders.

Լէր *int.* now! come on!
Լէրանցամէջք *s.* mountain valley, vale, dale, dell; սառնակոյտ Լ -ջս, glacier.

Լէրդ *S.* Լէարդ.
Լէրդաբեկեմ *va.* to frighten, to dread, to terrify, to scare. [lungs).

Լէրդաբոյթ, բուծի *s.* lobe (of the
Լէրդագոյն *a.* liver coloured.

Լէրդախոտ *s. bot.* germander; *turk.* գըսսաճըդ մահմուտ.

Լէրդակեղ *a.* whose heart is touched; *fig.* sad, melancholy.

Լէրդակից, -ահատոր *a.* akin, related, consanguinous; - արիւն, relationship, consanguinity, ties of blood. [side.

Լէրդակողմն, -կոյս կողմն *s.* the liver

Լէրդահմայ *s.* haruspex, augur, diviner, soothsayer; - լինել, to examine or consult the entrails, to prognosticate like an augur.

Լէրդահմայութիւն *s.* soothsaying, (divination by the entrails of victims); augury, omen.

Լէրդատունկ *s. bot.* liver-wort; *turk.* բէչի օթու, գայա գընասը.

Լէրդացաւ *s.* consumption, phthisis, decline; *a.* consumptive.

Լէրդաքար, Լէրդորակ քար *s.* hepatic, liver-stone.

Լէրինաթինդ *a.* causing the mountains to tremble and quake.

Լէրկ, ից *a.* hairless, bald; *gr.* soft.

Լէրկաձայն *a. mus.* shrill, acute, sharp. [or skin is without hair.

Լէրկամարմին, -մորթ *a.* whose body

Լէրկանամ, ացայ *vn.* to become bald, to peel off, to come off.

Լէրկեմ *va.* to peel, to strip off.

Լէրկութիւն *s.* baldness, smoothness, nakedness.

Լէւիաթան, այ *s.* leviathan.

Լէփ *s.* declivity, incline, slope; steepness, a steep & profound declivity; առ -, - առ - *a. ad.* precipitous; in a sloping manner, downwards.

Լէգէոն *S.* Լէգէոն.

Լի, ոց *a.* full; superabundant, copious; *ad.* fully, completely, thoroughly, entirely; perfectly; լի առնել, to fill, to load, to heap; զբաղում լիս լի արար բանն, many have heard him; լի լինել *S.* Լիանամ; լի եւ լի *S.* Լիուլի; լի ափով, ձեռք, by handsful, profusely, generously; լի աւարաւ, loaded with booty; լի փառք, cover-

ed with glory; լի աւուրբբ, full of years, old; լի մաք, sensible, judicious, wise; լի երախտագիտութեամբ, սիրով, զիւարհօք, full of gratitude, of affection, of faults; զաւուրս տասն լի, ten entire days; լի կատարեալ, բովանդակ, perfectly full, entire, complete, perfect; լուսին լիով լուսով նկարեալ, full moon; բաժակ գինի լի արկեալ, a glass of wine full to the brim; լի ըզհասակ մարմնոյն ունել, to be adult, to arrive at man's estate; լի են բերանք նոցա ծաղու, they are full of laughter, of merriment; լի ասացեր, you are quite right. [very happy, joyful.

Լիաբախակ *a.* full of happiness, Լիաբաշխ *a.* bountiful, generous; plentiful, copious. [ile, fruitful.

Լիաբեր *a.* copious, abundant, fert-

Լիաբերան *a.* open-mouthed, greedy, eager; *ad.* greedily, eagerly.

Լիաբուլի *a.* copious, abundant; - սեղանասպաս, a generous cupbearer.

Լիաբուն *a.* with full hands; *ad.* bountifully, plentifully, generously; *S.* Բռնալի.

Լիագիտութիւն *s.* perfect knowledge.

Լիագիրկ *a.* well-bent (bow); -ք *s.* skilful archers.

Լիագոյն *a.* full, abundant, very copious, in the highest perfection.

Լիազօր *a.* who has unlimited authority, plenary powers; - ոստիկան, minister plenipotentiary.

Լիալիճ *S.* Լայնալիճ & Լայնագիրկ.

Լիալիւր *a.* superabundant; brimful.

Լիալուսին *s.* full moon; *ad.* at full moon; by moon-light.

Լիախորակ *a.* abundant, plentiful; sumptuous; festive, merry; gluttonous.

Լիածիր *a.* vast, immense (Ocean).

Լիականութիւն *S.* Լրականութիւն.

Լիակատար *a.* plenary, full, complete, absolute; *ad.* perfectly, entirely, fully; - իշխանութիւն, absolute power, full authority; - իշխանաւոր, a plenipotentiary; - ներողութիւն, plenary indulgence.

Լիահանձար *a.* full of wisdom, sensible, prudent; ingenious, skilful.

Լիաձեռն *a.* with a bountiful hand, liberal, generous. [bent (bow).

Լիաձիգ *a.* skilful in archery; well-

Լիաձիր *a.* abundant, copious; generous, liberal. [claws, or talons.

Լիամագիլ *a.* clawed, armed with

Լիանամ, ագայ տո. to be full, to abound; to be filled with, to be satiated.

Լիապատար *a.* heaped up, running over, full to overflowing; complete, perfect. [munificent.

Լիապարգեւ *a.* liberal, bountiful,

Լիապէս *ad.* abundantly, plentifully.

Լիապտուղ *a.* fruitful, fertile, productive, teeming. [vast.

Լիասահման *a.* extensive, spacious,

Լիացասուն *a.* full of anger, angry.

Լիացուցանեմ, ուցի *va.* to fill up, to fill with; to satiate, to fill to overflowing, to load with; to satisfy; to perfect, to finish, to ultimate.

Լիաւոր *a.* full, abounding with; wealthy, opulent.

Լիբանաներ որ. Anti-Libanon.

Լիբանոն *s.* frank-incense; S. Կընդրուկ. [ant, overflowing.

Լի եւ լի *a.* brimful, replete, abund-

Լիզանեմ, զի *va.* to lick; to lap; to devour, to consume; to destroy, to annihilate. [devour, to exterminate.

Լիզալինջ առնեմ *va.* to lick up, to

Լիզեմ, եցի, Լիզում, զի S. Լիզանեմ.

Լիկ, լիկ *s.* lake, lagoon; basin; wash-hand basin, wash-pot, tub.

Լիկն, լիան *s.* wash-hand basin.

Լիճ, լճից *s.* lake, mere, pool, pond; ից. - լուսոյ or արտասուաց, lake of tears, eye; - հրոյ, lake of fire, hell; - աղեղան, the space between the chord and the bow; առ ափն լճին, on the margin of the lake.

Լիմոն, ի *s.* lemon, citron; օշարակ - ի, or - աջուր, lemonade.

Լիմոնի *s.* lemon-tree.

Լիմպոս, ի *s.* limbo.

Լինգիրոն *s.* lyncurium, tourmalin.

Լինդ, լնդաց *s.* gum; ցաւել լնդաց, to have sore gumes. [alogy.

Լինեւաբանութիւն *s.* Genesis, gene-

Լինելոյ *a.* future, coming, inevitable; *s.* the future, time to come.

Լինելութիւն *s.* being, origin, generation, creation, birth; ի - ածել, to create, to produce from nothing, to call into existence; յանէութենէ or յոչեկից ի - դաւ, to be created, to exist; - or գիրք - թեան, Genesis; - or - ք, creatures, entities.

Լինիմ, եղէ, լեր, եր, լեաւ or լեաւ *v. aux.* to be; to exist, to live; to consist; to become, to turn, to make one's self; to happen, to take place,

to occur, to chance; to come to pass; - առն, to marry, to be married; - ընդ կնոջ, ընդ միմեանս, to have commerce with, to be in intimate relation with; - ընդ ումեք, to stay with, to live together; - ուրեք, to sojourn; to dwell; - բերկրութիւն ուրուք, to be the joy or happiness of; - այր, to become a man, to arrive at man's estate; - քահանայ, to be ordained priest; զինչ լինիցի ընդ իս, what shall I do? what will become of me? ի ցնծութիւն եւ ի հիացումն եղեւ աշխարհի, he was the glory and admiration of the whole world; եւ նորա երկու որդիք, he has two sons; իցեն այսոքիկ որպէս եւ են, whatever it may be; քաւ եւ մի լիցի, God forbid! արանց եւ կանանց լինէին, they married and were given in marriage; որ ինչ լինելոց է եղիցի, happen what may! ողջ լիք or լերուք, adieu! good bye! farewell! [birth, delivery.

Լինումն որդւոց *s.* procreation,

Լինոր S. Լինդ.

Լիով *ad.* plentifully, abundantly, copiously, fully; completely; amply, largely; diffusely.

Լիութիւն *s.* plenty, abundance, fullness; repletion; riches; կեաւ ի - թէ, to live in abundance; ի -, in abundance, profusely; ի - բաւականի, sufficiently, enough.

Լիւլի *a.* full, copious; abundant; *ad.* fully, plentifully, abundantly.

Լիւեռն, լուանց *s.* axle-tree; whirl put to a spindle: shin or shin-bone, the tibia. [ounces); litre.

Լիւր, լուր, երք, երց *s.* pound (16

Լիւր, լիւ, լիւ *s.* fulness, plenitude; - արկանել, to fill a ditch; լիւ իւրով, totally, entirely, completely; ապահանել, կորուսանել զերկիրն լիւ իւրով, to lay waste the land; to desolate the land in the fulness thereof; Տեառն է երկիր լիւ իւրով, the earth is the Lord's and all that therein is.

Լիւր, լւբից *a.* impudent, insolent, impertinent, brazenfaced, bold; immodest, indecent, shameless; cynic.

Լիցք *s.* stuffing; any thing used to fill up a vacancy: knuckle-bones: dice; - խաղաւ, to play at knuckle-bones.

Լիւլ. Լիւլիմ S. Լոլ, Լոլիմ.

Լիքա *s. bot.* linder-tree.

Լիկանք, նաց *s.* vexation, torment,

oppression, ill usage; anguish, sorrow, affliction, trouble; - ղիւականք, obsession; hypochondria, spleen, blue devils.

Լլկեմ, եցի *una.* to vex, to torment, to oppress, to torture, to maltreat; to afflict, to trouble, to molest; to be possessed by devils; to violate, to deflower, to dishonour; to ravish.

Լլկիչ *a.* that which vexes, torments, oppresses, troubles.

Լլկոց *S.* Բողանոց.

Լլկութիւն, Լլկումն *S.* Լլկանք.

Լլուկ *s.* torment, vexation; affliction, trouble. [obedient, submissive.

Լծաբարձ *a.* that bears the yoke;

Լծադիր *a.* that imposes a yoke: - լինել, to subject, to place under the yoke.

Լծակ, օց *s.* lever; balance; - բաւածեւին, arms of the cross; *mech.* lever; - կշռոյ, beam of an assaying balance; - թէքեալ or արմկնաձեւ, crook or elbow -; - արգելիչ, detent -.

Լծակաւոր մեքենայ *s.* horse-gin.

Լծակից *a. s.* bearing the same yoke, yoke-fellow, companion, fellow, colleague, partner; husband, spouse; *gr.* (letters) of similar sounds; - հարազատութիւն, consanguinity; - լինել, to be united, accompanied; to be married.

Լծակուիւ լինիմ, Լծակուիմ, եցայ *vn.* to quarrel (among yoke-fellows); to fall out with one's companions, to make a quarrelsome household; to litigate, to contend, to dispute.

Լծակուութիւն *s.* yoke-fellow war, dispute among persons subject to the same authority; a quarrelsome household; controversy, dispute, quarrel; law-suit.

Լծակցեմ, եցի *una.* to place under the same yoke, to harness together; to conjoin, to join, to league, to unite, to confederate; to couple, to pair; to unite in marriage; - ցիմ, եցայ *vn.* to be united, conjoined; to be agreed; to be married.

Լծակցութիւն *s.* conjunction, junction, union, tie; marriage; *ast.* conjunction, syzigy; *gr.* substitution of letters having similar sounds.

Լծաձիդ *a.* yoked; that draws; վեց - երկվարօք, drawn by six horses.

Լծարձակ *a.* unharnessed, detached;

separated, divorced. [separation.

Լծարձակութիւն *s.* partial divorce, Լծեմ, եցի *va.* to yoke; to couple, to join; - ղկաւս, to harness the horses to a carriage, to get a coach ready; - ղերկվարս, to match two horses; to put horses to a coach; - ղանձն յինչ, to apply oneself to; *gr.* to substitute one letter for another.

Լծընդդէմ *a.* contumacious, rebellious, stubborn, wilful, disobedient.

Լծընկէց *a.* that shakes off the yoke, disobedient, refractory, froward, rebellious; - լինել, to shake off the yoke, to obtain liberty; to be refractory. [yoke (oxen).

Լծկան *a.* capable of bearing the Լծնբարձ *S.* Լծաբարձ.

Լծորդ *a.* united under the same yoke; joined, associated, allied; equal, matched; *gr. S.* Լծակից.

Լծորդածին *a.* germane, uterine.

Լծորդեմ, եցի *va.* to join, to conjoin; - ղբայս *gr.* to conjugate a verb; ի մի - , to unite in one; - ղզգաստութիւն պարկեշտութեան ընդ դեղոյ, to unite chastity with beauty.

Լծորդութիւն *s.* conjunction, yoke, union; *ast.* conjunction of two planets, syzigy; *gr.* conjunction. [pairs.

Լծորդօրէն *ad.* proportionally; in Լծվար *s.* acre (land measure).

Լկամ *s.* bridle, reins. [tender; moist.

Լկիմ, եցայ *vn.* to become soft, or

Լկնիմ, եցայ, Լկամ, Լկանամ, ալցայ *vn.* to be impudent, shameless, insolent; to lose all sense of shame, to lay aside decency, to become shameless, to lead a debauched life: to dare; լկնիւ աչաց, to look impudently.

Լկնութիւն, Լկութիւն *s.* impudence.

Լկտաղարդ *S.* Լկտէղարդ.

Լկտանամ *S.* Լկնիմ.

Լկտանոց *s.* house of ill-fame, brothel.

Լկտանք *S.* Լկտութիւն.

Լկտենամ, եցայ *S.* Լկնիմ, &c.

Լկտեցուցանեմ, ուցի *va.* to render impudent, obscene, filthy.

Լկտեբանութիւն *s.* obscene, filthy, licentious language.

Լկտէղարդ *a.* impudently, immodestly clothed or jewelled.

Լկտի, տւոյ, տեայ *a.* impudent, immodest, shameless, lecherous, lewd, libertine, licentious, insolent, unblushing, brazen-faced; lascivious, wanton,

lustful, obscene; - *կաքաւել*, to dance indecently.

Լկախմ S. *Լկաանամ*.

Լկախք, *տեաց* s. litter; sedan-chair.

Լկառութիւն s. impudence, effrontery, immodesty, indecency, shamelessness, licentiousness, obscenity, libertinism, dissolute life.

Լաւծով, *ի* or *ու* s. great lake, sea.

Լաւի, *աց* s. pool, pond, marsh: molt-en-sea, laver. [the deepest part.

Լաւիջ, *միջի* s. the middle of a lake,

Լաւնամ, *ացայ* v. to be stagnant, to stagnate. [of a lake.

Լաւին, *Լաւոր* s. side, margin, shore

Լմակ, *աց* S. *Լկամ*.

Լման a. entire, whole, complete; ad. entirely, totally, quite.

Լմեմ, *եցի* va. to press, to squeeze; to soften, to make tender; to knead; chem. to combine.

Լմլմեմ S. *Լոմլոմեմ*.

Լմաեմ v. to dirty the cradle.

Լմաոց S. *Որորան*.

Լմութիւն s. greediness, gluttony.

Լնդած a. churned.

Լնդեմ va. to churn.

Լնում, *լցի* va. to fill; to accomplish, to fulfil; to spread, to diffuse; to complete, to consummate; to load, to reload, to fill again; to repeople; to glut; to stuff; - *զաղեղն*, to bend the bow; - *լուսնի*, to be at the full (moon); - *զօրէնա*, to fulfil the law; - *զօրէնա բնութեան*, to satisfy the laws of nature; - *զօք օրինօք տեառն*, to instruct in, to fill with knowledge of the divine law; - *զբաղց*, *զծարաւ*, to drive away hunger, to satisfy; to quench thirst; - *զիզս*, to satisfy or content one's wishes; - *զպէտս*, to satisfy one's necessities; - *զձեռս*, to give to the priest, to consecrate; to be consecrated; *արեամբ* - *զձեռս*, to dip the hands in blood, to assassinate; - *զօք պարգեւօք*, to load with gifts; - *զտեղի*, to take the place of, to substitute, to replace; - *մինչ ի վեր*, to fill up to the brim; *բնդ ամենայն տեղիս* - *զաւետարանն Քրիստի*, to spread the Gospel of Christ everywhere.

Լնում, *լցայ* v. to be filled, to come to its highest pitch, to complete; *լնու չափ հասակին*, he becomes adult.

Լոգանամ, *ացայ* v. to wash, to bathe oneself, to take a bath; - *բու-*

սոց, *անկոց*, to bedew; to water plants.

Լոգանք s. bath, bathing, ablution, washing.

Լոգարան s. bath; bathing-place; lavatory; S. *Լոգանք*. [to bathe.

Լոգացուցանեմ, *ուցի* va. to wash,

Լոգութիւն, *Լոգումն* S. *Լոգանք*.

Լոլիկ s. tomata.

Լոկ, *ոյ*, *ով* a. sole, alone, only, simple; empty, desert; deprived of; - *օր*, work-day; - *մնալ ի մարդկանէ*, to be, or to remain unpeopled; - *եւ մերկ ի սիրտութեանէ*, disconsolate, very sad; -, or - *ի -ոյ* ad. only, simply; *բանիւ -ով*, with the word alone.

Լոկաբար ad. S. *Լոկ*.

Լոկաւոր a. pennyless, naked, nude.

Լոկիմ, *եցայ* v. to be alone, abandoned; to be empty, void, desert; to deprived of.

Լոկութիւն s. privation, want, emptiness, void; - *ընչեց*, poverty, indigence.

Լոհ s. mould for soap.

Լող s. swimming; flying; - *քար*, stone-roller; *ի - անկանել*, to swim, to take to the water, to jump into the water; *արկանել ի -*, to set floating, to float, to launch; *ի -*, by swimming; *ի - հասանել անցանել*, to swim over, or across; *ի - հասանել ի ցամաք*, to swim to the shore; *ի - երթալ*, to swim to, to swim beyond.

Լողակ, *-ան*, *աց* a. that swims, swimming; aquatic; s. swimmer; aquatic animal, fish; - *օդային*, volatile, bird.

Լողամ, *ացայ*, *Լողիմ*, *եցայ* v. to swim; to float, to be buoyed up; - *յօդս*, to fly, to float in the air.

Լողարան S. *Լոգարան*.

Լողացող մարմին mech. floating body.

Լողեմ va. to roll, to level with a cylinder. [plunger.

Լողորդ, *աց* s. swimmer; diver; mech.

Լողորդութիւն s. art of swimming.

Լողուկ s. zool. tipula; podura.

Լոմլոմեմ va. to masticate, to chew.

Լոյծ a. liquid, fluid; loose, free; soft, mellow, tender; - *որովայն*, open, easy in the bowels; - *լինել բնութեան*, to be easy in the bowels; to have the diarrhoea, flux, looseness; - *հանդերձք*, immodest dress; - *կեանք*, debauchery, dissolute life.

Լոյզ S. *Լող*.

Լոյս, լուսոյ, սուլ *s.* light; brightness, splendour; fire; illumination; day; sun; sky; eye; *fig.* consolation, relief, balm, balsam; - or - անեղ, Eternal Light; - հաւատոյ, - մտաց, the light of faith; light of intellect; - քաղցր, a gentle light; - զոգիակոսի, northern lights, (aurora borealis); - էլեքտրական, electric light; - կազի, gas light; *ի* -, *ad.* by the light of, in broad daylight, openly, visibly; *եղեցի* -, *եւ եղեւ* -, let there be light! and there was light; - նբ! ողջոյն ընդ քեզ. անդրանիկ դու երկնից ծնունդ, *եւ կամ* մըշտընջէնին յաւատակից դու ճառագայթ, hail, Holy Light! offspring of heaven first-born, or of the Eternal coeternal beam; *չեք* - անմիջար կամբաժակ անմիւր, no joy without alloy; *ծագել լուսոյ*, to dawn; *մինչ -ն զգիշերն մերկանայր*, it was scarcely break of day, at day break, at early dawn; *ի* - դաւ, *ի* - կենաց հասանել, to come out, to appear; to come into the world, to be born; to give birth or life to; *կորուսանել զ- աչաց*, to lose one's sight; - *տալ աչաց*, to open the eyes, to cause to perceive, to warn; *ամփոփել լուսոյ ուրուք*, no longer to behold the light of day, to die; *ի* - ածել, հանել *ի* -, to bring to light, to discover, to publish, to illustrate; *ի* - ընծայել զմատեան, to bring out, to publish a work; - *առնուլ*, to see the day; to grow light; *fig.* to be enlightened, illuminated; *ի* - դառնալ, to issue from an eclipse; - *տալ*, to instruct, to enlighten; - *աչաց իմոց*, - *դ իմ անձկութե*, light of my eyes, my life, my heart, my love, my darling, my dearest one, my sweet one; *աչք իմ մի տեսցեն զ-*, may I be struck blind! *damn my eyes! [window.]

Լոյսիջոյց երդք *s.* sky-light; garret-

Լոյսք *S.* Լուսանք.

Լոսդի *s.* zool. salmon.

Լովիաս *s.* kidney-bean.

Լոր, *ի*, Լորամարդ, աջ, Լորամարդի, գւղ *s.* quail; *ձագ* -, young -.

Լորանոց *s.* cage for quails.

Լորձ or Լորձն, - ձուկք, ձանց *s.* saliva, spittle, slobber, slaver, drivel; Լորձուհա ծորեցուցանել, to slaver, to slabber, to drivel; - *ձիւյ*, foam; - *ձի*, venomous slime; - *խղունջնայ*, slime; Լորձն դարեջոյ, yeast, barm.

Լորձնային, Լորձնատեսակ *a.* salival.

Լորձեմ, եցի *va.* to set on edge.

Լորուստ *s.* obscene song.

Լորա *a.* inert, idle, lazy, sluggish.

Լորանիմ, եցայ *vn.* to be tired, fatigued, wearied; Լորանեալ մշակ, a wearied peasant.

Լորանուկ *S.* Խղունջն.

Լորտու, աջ *s.* adder, a small non venomous yellow serpent adored by the ancient Egyptians.

Լորցք, ցից *s.* convulsion, violent contracting of the sinews, spasm.

Լու, ոց *s.* flea; մաքրել, որոնել զ-ս, to flea, to clear from fleas; *խայթուած -ոյ*, --bite, --biting; *խայթեալ ի -ոյ*, --bitten.

Լու *s.* the hearing, the act of hearing; - *առնել*, to make known, to bring intelligence, to announce, to publish, to divulgate, to spread the news; - *լինել*, to be heard of, to be announced, to be made known, to be published, promulgated; - *եղեն բանք նորա*, his words were heard; - *ի* -, *ad.* publicly, in presence, in the hearing of; *եւ ասէ ցնոսա ինձ - ի* -, he told them in my hearing.

Լուադեղ, ոյ *s.* bot. flea-bane, -wort; *turk.* պուտէնիկ.

Լուալի, -ք *s.* bath; wash-house; scullery; privy, watercloset, close-stool; slop-pail; Զուր -լեաց, suds, slop, sink, drain; Զերմ -ք, thermal baths, hot baths.

Լուանալի *s.* cleansing substance; -ք, washer, scourer, fuller; washer-woman, laundress; bath.

Լուանամ, աջի *va.* to wash, to cleanse, to bathe; to rinse; - *զերեսս*, to wash the face of; to wash one's face; Լուանամ զձեռս, I wash my hands of it, I'll have nothing to do with it; - *զոք թշնամանօք*, to scold, to upbraid, to reprimand, *to blow up; Զուրք -, to inundate, to wash away, to destroy by floods; *աղիւս* -, to wash a blackamoor white, to lose one's labour.

Լուանամ, աջայ *vn.* to wash, to wash one's self; to bathe, to bathe one's self; *fig.* to clear one's self from, to wash out a stain of dishonour; - *զփոխարէնն*, to refuse a recompense; - *զտերմն առն*, to lose, to abort, to fail, to miscarry, to have an abortion, a

premature birth; զայլ եւս լուանաս քոյովանորէնութեամբն, you contaminate others by your iniquities.

Լուարան *s.* wash-hand basin; basin or tub to wash in; lavatorium: lavabo.

Լուացած *a.* washed.

Լուացան ջուր, Լուացաջուր *s.* dish-water, slops, suds; filth, dirt.

Լուացանոց *s.* wash-house, laundry; washing place; bath.

Լուացանք *s.* ablution. [S. Լուարան.

Լուացարան *s.* towel; linen napkin;

Լուացարար, աց *s.* washer, bleacher; -կին, or -ուհի, washer-woman, laundress. [կոնք - , washing tub, bath.

Լուացիկ *a.* that serves to wash in;

Լուացու, -ք, -կք S. Լուացաջուր.

Լուացումն *s.* washing, bathing; ablution; -ցումնք, bath.

Լուացք, ցից *s.* washing, whitening; bleaching; օր -ցից, washing day.

Լուբիա *s.* kidney-beans; Թարմ - , French-beans; սպիտակ - , haricot - ; - սողնական, scarlet runners.

*Լուեմ, եցի *va.* to hem. [&c.

Լութերական, &c. S. Լուտերական,

Լուխ *s.* aphid, plant-louse, wine-fretter, insect blight on plants.

Լուլախ *s.* sleet.

Լուխոտ S. Լուադեղ.

Լուծ, լծոց *s.* yoke; *fig.* yoke, subjection, slavery, bondage; pair, couple; *ast.* libra, the balance (sign of the zodiac); *mar.* yoke; -ք եղանց, yoke of oxen; - կշռոց, pair of scales; beam of a balance; բառնալ ինչ ի - կշռոց, to weigh with scales; -ք, a pair; - - , in pairs; - իմ քաղցր է եւ բեռն իմ փոքրոգի, my yoke is easy and my burden light; առնուլ զ- կրօնաւորական կարգի, to take the cowl (monk), to take the veil (nun), to pronounce the vows, to become a monk or nun; մտանէլ ընդ լծով ամուսնութեան, to bear the yoke of matrimony; ընդ լծով արկանել, to place under the yoke; *fig.* to subject, to reduce to slavery; խոնարհել ընդ լծով, to bend under the yoke; *fig.* to submit tamely to slavery; ընդ լծով կալ, ընդ լծով ծառայուլ Թեան մտանէլ, to pass under the yoke, to become a vassal, or tributary; լուծանել, բառնալ զ-, to unharness; to take off the yoke; ընկենուլ, Թօթափել, նշկահել զ-, ի բաց ընկենուլ զ-ն, to throw off the yoke, *to slip the col-

lar; զերծանիլ ի լծոյ, to be freed.

Լուծական *a.* liquid, fluid; soluble; fusible; volatile; *fig.* fugitive, transitory; - կերակուր, flesh, meat food; - դեղք, purgative medicine.

Լուծականութիւն *s.* fluidity; solubility; fusibility.

Լուծանելի *a.* soluble; fusible.

Լուծանեմ, ծի *va.* to untie, to unyoke, to unchain, to unbind, to undo, to loose; to dissolve, to decompose, to break; to resolve, to decide; to temper; to dilute, to soften; to unfold, to develope; to dissipate, to disperse; to melt, to dissolve; to explain; to analyse; to change; to violate, to infringe; - զերկունս, to free from the pains of labour, to cause to bring forth; - զերկունս նորա, to be born of her; - զքաղց, զբերան, to breakfast, to take refreshment; - ըզսլահս, to break one's fast; - զոք ի կենցաղոյս, to take away a person's life, to kill, to slay, to murder; - ըզկեանս աշխարհիս, զկեանս իւր, զկենցաղ մարդկան, to end one's days, to depart this life, to cease to live, to die; - զմեղս, to absolve, or remit sin; - զգառակնիք, to annul a sentence; - զօրէնս, to violate the laws, to transgress; - զաբաթս, to break the sabbath; - զխաւար, to shed a light in the darkness, to make darkness light; վրէժս - , to be punished; - զլեզու, to untie, to cause to speak; - զամուսնութիւն, to dissolve a marriage; - զարդանդ կուսին ի պղծութիւն, to deflower, to violate; - զսէրն հայրենի, to act in disregard of paternal love; - զբուրձ, to open a sack; - զորովայն, to loosen, or move the bowels; to purge; զարժանին սրտուհաս ելլոյձ զյանցանացն, he met with the punishment his crimes deserved.

Լուծանիմ, ծայ *vn.* to get loose, to become untied, to be dissolved, decomposed; to languish, to fall off, to flag; to be consumed, to waste away; to grow soft or slack; to stop, to stay, to lodge with; to be dismissed, destituted, deposed; - ի վաւաշ ցանկուլ Թիւնս, to give up oneself entirely to luxury; յարտասուս - , to melt into tears; - ի կենաց, յաշխարհէ, to cease to live, to die; - ի չոգի, to evaporate; - ի ծաղուէ, to laugh heartily, S.

Թալանամ; լուծան պէտք նոցա, their wants were provided for.

Լուծանք *s.* cessation; the laying waste, ruin, spoiling, destruction.

Լուծեալ *a.* degraded, dismissed; sickly, infirm; languid, faint; paralytic.

Լուծեմ, եցի *S.* Լուծանեմ.

Լուծիչ *a.* solvent, dissolving; *med.* opening, laxative, purgative. [brains.

Լուծիչք *s.* zygomatic nerves;

Լուծուած, Լուծութիւն *s.* fluidity, liquefaction; weakness, languor.

Լուծումն *s.* solution; decomposition, resolution, dissolution, dispersion; explication, discovery, explanation; dilution; liquefaction; fluidity; abolition; infraction, infringement, violation; fainting; - ամուսնութեան, Ժողովոյ, dissolution of matrimony; dissolving of an assembly; - որովայնի, diarrhoea, looseness, flux; - կենաց, death; - սառնամանեաց, thaw.

Լուղ, &c. *S.* Լող, &c.

Լուղակ *s.* *mech.* float; - ահաբեկ, alarm--; *S.* Լողակ.

Լուղապ, ոյ *s.* emulsion.

Լուղիկ *s.* *zool.* diver. [money.

Լումայ, ից *s.* mite; small piece of

Լումայափոխ, Լումափոխ, ից *s.* money-changer; banker; տուն, սեղանի, exchange office; bank.

Լումայափոխութիւն *s.* exchange, change; շահել, կորուսանել -[թ, to win, to lose by the exchange; գիր-թեան, bill of exchange, *S.* Փոխանակագիր.

Լուուցանեմ, ցի *va.* to cause to hear.

Լուռ, լռի, լռաց *a.* mute, silent, taciturn; - բերանով, in silence; - հաւատք, absolute, blind faith; - լինել, կալ, to be silent, to keep silence, to remain mute; - լինել ի թշնամութիւն, to cease from being enemies; to conceal enmity; - լինել յաստիճանէ, to be deprived of, to be degraded, deposed; - լէր, silence! hush! hold your tongue! ի - լէր, do not celebrate; չկարէր - կալ, he could not refrain from speaking.

Լուռ լուռ, Լուռ մուռ *ad.* silently, tacitly, in silence; զմանկունս - ուսուցանել, to teach the children silence; *a.* *S.* Լուռ.

Լուսաբան *a.* that speaks distinctly.

Լուսաբանեմ, եցի *va.* to speak

clearly; to explain, to make clear.

Լուսաբեր, աջ *a.* luminous, bright; *s.* window; Lucifer, the Morning-star; heavenly bodies, sun, moon, stars.

Լուսաբնակ *a.* dwelling in light, celestial.

Լուսաբորբոք *a.* fiery, on fire, in flames, bright with heat, red hot.

Լուսաբուլիւ *a.* that sheds light, luminous. [diseased; blind.

Լուսագար, աջ *a.* whose eyes are

Լուսագարական *a.* ophthalmic.

Լուսագործիմ, եցայ *vn.* to be deprived of sight; to be blind.

Լուսագործութիւն *s.* ophthalmia.

Լուսագեղ *a.* beautiful as light, lucid, clear, luminous, bright.

Լուսազնաց *a.* illuminated, lighted; that walks in light. [globe of light.

Լուսագունտ *s.* *ast.* photosphere,

Լուսագրութիւն *S.* Լուսանկար. [(eyes).

Լուսագունն *s.* the gates of light

Լուսագորդ *a.* furnished with light, well lighted; -եմ *va.* to furnish with light, to illuminate. [lacial, bright.

Լուսազարմ *a.* illustrious, noble; ce-

Լուսազգեաց, գեցից, -զգեստ, -զգեցիկ *a.* clothed or surrounded with light, bright, luminous, radiant.

Լուսազուարթ *S.* -զարդ.

Լուսաթեւ *a.* having bright wings; -եմ *vn.* to fly with bright wings.

Լուսաթոյր *a.* bright, lucid, splendid, shining, radiant. [bright.

Լուսալի, -լիր *a.* full of light, very

Լուսածագ *a.* that sheds light, luminous, brilliant; -իմ *vn.* to shine, to give light, to illuminate.

Լուսածին *a.* engendering, or producing light, photogenic; *phys.* phosphor.

Լուսածնակ *s.* *phys.* phosphite.

Լուսածնաւ *s.* *phys.* phosphate.

Լուսածնեմ *va.* *phys.* to phosphorize.

Լուսածնոյ *a.* *phys.* phosphoric.

Լուսածնութիւն *s.* *phys.* phosphorescence.

Լուսածնուկ *s.* *phys.* phosphuret.

Լուսակազմ *a.* formed of light, bright.

Լուսակալ *a.* *s.* light-bearing; candlestick; acolyte.

Լուսակերպ *a.* like a light, clear, luminous; -ք *s.* angels.

Լուսակիզն *a.* of very white wool; bright, shining. [inous.

Լուսակիր *a.* that bears a light, lum-

Լուսակրօն *a.* candid, holy, pure, spotless, without stain or blemish.

Լուսահեր *a.* white haired.

Լուսահոգի *a.* of happy memory.

Լուսաճաճանչ, -ճեմ *a.* resplendent, brilliant, sparkling, glittering, twinkling.

Լուսամուտ, մակց *s.* any opening to admit light; sky-light, window, casement, dormer-window. [lamp-shade.

Լուսամփոփ *s.* sun-shade, blind;

Լուսանամ, ալալ *vn.* to be light, to be daylight, to dawn; մինչեւ լուսացի օր, till tomorrow's dawn, till day-break, tomorrow; օրն լուսանայ, day-break begins to appear; լուսացաւ նոցա ի Բլէւնա, they arrived at Plewna with day-break; ընդ - միաշաբաթին, early on Sunday morning; եւ շաբաթ լուսանայր, and Saturday commenced to appear; յառաջ քան զաւուրն, before day-break.

Լուսանկար, ալ *s.* photography, photograph; photographer; *a.* photographic; մոգական - , photographic puzzle; - գունաւոր *phys.* photochromatic image; բացասական, դրական -ի, negative, positive photograph; գնամ ի տալ հանել զ-իմ, I am going to have my photo taken. [graph.

Լուսանկարեմ, եցի *va.* to photo-

Լուսանն, անուռն, անուռնք, նուռն *s.* lynx; ուռնէլ ալս լուսանուռն, to be lynx-eyed.

Լուսանցոյց, ցուցաց *a.* that permits the light to pass; *s.* S. Լուսամուտ.

Լուսանց or -ք, ցից *s.* margin; - բը նուռնեանց, the eyes; գրել ի -ս, to make marginal notes.

Լուսաշաւիղ *S.* Լուսադնաց.

Լուսապաճոյճ *S.* Լուսադարդ.

Լուսաչափ *s.* photometer.

Լուսաչափութիւն *s.* photometry.

Լուսապայծառ *a.* brilliant, bright, luminous, resplendent.

Լուսապատար *a.* full of light; - լուսին, full moon.

Լուսապատկերացոյց *s.* spectroscope.

Լուսապարգեւ *a.* that gives light, that illuminates.

Լուսապսակ *a.* that has a luminous crown; *s.* glory, nimbus, halo.

Լուսասահման *a.* surrounded with light, splendid, bright, luminous.

Լուսանուռնդ *a.* furnished with divine light; illustrious, brilliant.

Լուսափիւռ *a.* that sheds light, resplendent, shining, radiant. [inous.

Լուսալառ *a.* burning, shining, lum-

Լուսալառութիւն *s.* illumination.

Լուսալիմագրութիւն *s.* lithophotography.

Լուսատարմիկ *a.* surrounded by a bright array; - Երկնային թռչունք, angels.

Լուսատարր *a.* lucid, very clear.

Լուսատենչիկ *a.* wishing for, longing for light. [(eye); of brilliant aspect.

Լուսատես *a.* that sees the light

Լուսատեսակ, -սիւլ, -սիկ, -տիւլ *a.* like the light, clear, bright, brilliant; beautiful.

Լուսատու, ալ *a.* that gives light, enlightening; - լինել, to teach, to enlighten, to illuminate; - աշտարակ, light-house; -ք, the stars.

Լուսարան *s.* window, casement; *fig.* baptistery; -ք, the eyes.

Լուսարար, ալ *s.* sacristan, vestry-clerk, sexton. [shade.

Լուսարգէլ *s.* screen, fire-screen;

Լուսարփի *a.* sun-lit, bright, splendid.

Լուսացուցանեմ *S.* Լուսաւորեմ.

Լուսաւոր, ալ *a.* clear, bright, brilliant; *s.* luminaries, stars; *fig.* apostles, prophets, doctors, &c. - առնեմ *S.* Լուսաւորեմ.

Լուսաւորագոյն *a.* very luminous, most splendid; -, -ս *ad.* clearly, evidently, in the clearest manner.

Լուսաւորամիտ *a.* *s.* enlightened-mind; intelligent.

Լուսաւորասէս *ad.* clearly.

Լուսաւորեմ, եցի *va.* to illuminate, to make light, to render clear, to brighten; *fig.* to enlighten, to illumine; to light, to kindle; to make serene; to restore to sight, to open the eyes of; to manifest; *vn.* to shine, to glitter, to sparkle, to brighten; փողոցքն Կալկաթայ լուսաւորեալք են կազիւ, the streets of Calcutta are lighted with gas; յերեկոյն ի դաշտեան թաղաւորին ճանապարհքն լուսաւորեալ էին լապտերօք, on the evening of the king's arrival the streets were illuminated with lanterns. [րեմ *va.*

Լուսաւորեցուցանեմ *S.* Լուսաւոր-

Լուսաւորիչ *a.* *s.* illuminator; սուրբ Գրիգոր Պարթեւ՝ որ լուսաւորեաց ըզՀայաստանեայքս, St. Gregory, the - of the Armenian nation.

Լուսաւորութիւն *s.* light, brightness, glare, splendour; illumination; - կաշիւ, gas-lighting; հրարուեստական -, Bengal-lights; - լուսադնտակօք, illumination with lanterns.

Լուսափայլ *a.* shining with light, resplendent, glittering, refulgent, dazzling; - որդի *s.* glow-worm, Տ. Փոսուռայ.

Լուսափայլեմ, ելի, - լիմ, ելայ *vn.* to shine, to shed light, to be brilliant.

Լուսափայլութիւն, - լուսն *s.* light, brightness, splendour; lustre; perspicuity; - թիւնդ, your grace; your lordship; your reverence.

Լուսափառ *a.* brilliant, luminous; splendid, illustrious; - բ *s.* burning and shining light. [plumage.

Լուսափետուր *a.* having very white

Լուսեղէն *a.* bright, celestial, angelic; - բ *s.* angels.

Լուսերակք *s.* *pl.* optic nerves.

Լուսերամ *a.* belonging to the celestial chorus.

Լուսերանդ Տ. Լուսաթոյր.

Լուսիկ *s.* small light; rush-light, night-light; an agreeable light.

Լուսին, սնի or սնոյ *s.* moon, the planet, or the luminary of the night; moon, month; ծագումն լուսնի, moon-rise; լոյս լուսնի, moon-shine, moon-light; շող լուսնի, moon-beam; նոր or ամսադլուխ -, new moon; կարակնաձեւ, ուռձալիւր -, full moon; աճեցուն, նուազուն, լուսալիւր -, crescent, waning, harvest moon; կարմրորակ -, red moon, April moon; փուլ լուսնի, the waning of the moon; *ast.* տեսիլ լուսնի, phase; ընթացք լուսնի, lunation, the lunar course; Տ. Քառորդ; եւ ոչ - կասէ ի մաշէլ եւ ի ընուլ, not even the moon ceases to wax and wane; եւ էր գիշեր սլայծառափայլ լուսնիւ, it was a beautiful moon-lit night, the moon shone bright; - ձիոց, horse-shoe.

Լուսինեակ Տ. Սոխակ.

Լուսն, լուսուկք *s.* speck, film, cataract; pearl or web; բուժեւ, կեղեւէլ զ-ն, to couch a cataract.

Լուսնագանջ *s.* lunacy.

Լուսնագրութիւն *s.* selenography.

Լուսնաժէտ Տ. Լուսնոտ.

Լուսնախախտք *s.* superstitious regard for the moon.

Լուսնակ, ի, Լուսնակայ *s.* moon-light, moon-shine; moon-light night;

ի լուսնակի, by moon-light, in the moon-light.

Լուսնական *a.* lunar, lunary; monthly; lunatic; epileptic; - ամիս, տարի, lunar month, - year; նահանջական - ամիս, embolismic or bissextile lunar month; - տեսիլք *ast.* lunar aspects.

Լուսնահար Տ. Լուսնոտ.

Լուսնաձեւ *a.* moon-shaped; crescent-shaped; orbicular.

Լուսնամէջ *s.* *ast.* interlunium.

Լուսնամուտ *s.* neomenia, (Roman feast of the new moon). [mock-moon.

Լուսնանմանութիւն *s.* *ast.* paraselene,

Լուսնապաշտ, աջ *s.* moon-worshipper.

Լուսնապէս *ad.* like the moon.

Լուսնարեւեան *a.* *ast.* lunisolar.

Լուսնացոյց *s.* almanac, calendar.

Լուսնաւոր Տ. Լուսնական; - ուլի *s.* *ast.* lunation.

Լուսնաքար *s.* selenite.

Լուսնեակ Տ. Լուսնոտ. [(planet).

Լուսնթագ, ի *s.* *ast.* Jupiter, Jove

Լուսնիկ Տ. Փոսուռայ.

*Լուսնկայ Տ. Լուսնակ.

Լուսնոտ, աջ *a.* lunatic, moon-struck, mad; epileptic.

Լուսնոտիմ, ելայ *vn.* to be lunatic; to be subject to epileptic fits.

Լուսնոտութիւն *s.* lunacy, madness; epilepsy, the falling-sickness. [sible.

Լուտալի *a.* blameable, reprehensible.

Լուտական *a.* outrageous, offensive.

Լուտամ, Լուտանամ, աջայ *vn.* to scold, to reproach, to abuse, to imprecate.

Լուտանք *s.* injury, outrage; imprecation.

Լուտաս or Լոտաս, ի *s.* *bot.* lotus.

Լուտերական *a.* *s.* lutheran; - ութի *s.* lutheranism.

Լուտուտ *s.* *bot.* agriot, black-cherry.

Լուր, լոյ *s.* hearing, audition; audience; news, account, report, relation; hearsay, rumour; renown, fame; discourse, sermon; obedience; noise that wakes or rouses; sound, voice, cry; Աստուած ամիւ - է, the all-hearing God; - չարեաց, bad news, ill news; - առնել, to warn, to avert; to acquaint; to announce; զխուլս ի - առնել, to cause the deaf to hear; - լիւնել, to be heard; to be announced; - զնիւլ, to listen; to hear; - լինել առբ, to come to one's knowledge; ելա-

նեւ լոյս ուրուք, to spread one's fame;
 Ի - ականջաց լսել, to hear with one's
 own ears; Ի լոյս ad. by hear-say, by
 current report; -! listen! - a. only;
 simple, without ornament; - օր, work-
 day.

Լուրթ, Լուրջ a. greenish-grey, ash-
 coloured; azure, blue, sky-coloured,
 sky-blue.

Լուրջ, լըջաց a. gay, joyful; spright-
 ly, lively; sober, grave, imposing, se-
 rious; - երեսօք, seriously; Ի բար-
 բառ - , with a serious voice; Ի լըջաց,
 Ի լըջուց, Ի լըջ ad. in a waking state.

Լուրս s. spirit, imp; S. Լորսու.

Լուցական a. burning, scorching.

Լուցանեմ, ցի va. to light, to kindle;
 to inflame, to burn.

Լուցափայտ, Լուցկի, կեաց s. match,
 tinder; Կփիկ լուցկեաց, - box; Լուցկի
 հրադնուց, percussion-cap.

Լուցում s. lighting or setting on
 fire; illumination; fire, conflagration.

Լուք or Լոք s. zool. S. Թողան; shad.

Լսիրծ a. lubricous, slippery.

Լսիրշ S. Լիրք, Լկաի.

Լսուս s. bowyer, cotton beater.

Լսրծեմ, էցի, Լսրծիմ, էցայ vna. to
 cause to slip; to slip; to slide, to glide.

Լսրծուկ s. zool. earth-worm; bot.
 sea-weed, sea-grass.

Լսրծուս or -ծուս S. Լսիրծ.

Լսրշահք S. Լսրշուծիւն. [տանամ.

Լսրշեմ, էցի, Լսրշիմ, էցայ S. Լեկ-

Լսրշուծիւն S. Լկաուծիւն.

Լաակաց, ից, Լանիսս a. taciturn,
 silent, quiet; solitary, retired.

Լաակացուծիւն s. silence, taciturnity.

Լասէր a. fond of silence, taciturn.

Լասիրուծիւն s. taciturnity.

Լասրան s. place of silence; -բ, sil-
 ence; -բ Պիւծադորացուց, the five
 years' silence imposed on his scholars
 by Pythagoras.

Լսեւայն or -ւան ad. tacitly, by
 implication; secretly, in secret; sil-
 ently, without bustle, in a private

Լսելուծիւն s. silence. [manner.

Լսեմ, էցի vn. to hold one's tongue,
 to remain silent, to be silent; to keep
 silence, to cease to speak, to hold
 one's peace; to cease, to be at rest,
 to repose, to rest; to be out of work;
 va. not to mention, to say nothing of,
 to suppress, to pass over in silence.

Լսեցուցանեմ, ուցի va. to silence,

to put to silence, to impose silence;
 to interrupt, to cause to cease; - ըզ-
 խիլճ մտաց, to stifle one's remorse
 or compunction.

Լսիկ, Լսին a. taciturn, silent, mute;
 lonely, solitary; quiet, calm, peace-
 ful; private; secret; ad. tacitly, silent-
 ly, in silence; without bustle; - կալ,
 to be silent; Լսիկ միջիկ, silent, mute;
 ad. silently.

Լուուծիւն s. silence, secrecy; taci-
 turnity; calm, quiet, tranquillity; պա-
 տուել զ-, to preserve silence; լուծա-
 նել, աղմկել զ-, to break silence; նըս-
 տելի -[թեան, to live in tranquillity,
 to lead a peaceful life; ընդ -[թեամբ
 անցանել, to pass over silently; Ի խոր
 -[թեան գիշերոյ, in the deep silence of
 night; Եթէ խօսքն է արծաթի՝ -ն է
 ոսկի, words are silver, silence is gold;
 -! silence! hush! [sation.

Լուում s. silence; interruption, ces-

Լոււն S. Լսիկ.

Լսաբանական a. acoustic.

Լսաբանուծիւն s. acoustics.

Լսական a. acoustic.

Լսասէր a. that loves to hear, eager
 to listen; attentive, obedient.

Լսարան s. hearing, ear; hall of
 audience, auditory; university.

Լսեւափակ a. that stops his ears;
 that shuts his ears to.

Լսելի a. audible; that hears; - առ-
 նել, to cause to hearken to, to cause
 to grant; - ընել, to be heard or list-
 ened to; to be hearkened to; - եղեն
 աղօթք քո, your prayers have been
 heard; - եղեն դից մաղթանք նորա,
 the gods grant him.

Լսելիք, լեաց s. pl. ears; sense of
 hearing; S. Զուարթացուցանեմ.

Լսելուծիւն s. the hearing; grant-
 ing; obedience.

Լսեմ, լուայ, լուր, լուեալ va. to
 hear; to give audience to, to listen to;
 to grant, to hearken to the prayer of;
 to understand; - զգար հոտ, to per-
 ceive the odour; չսեղոյն, չուեղոյն առ-
 նել, to turn a deaf ear to; լուայ զի, I
 have heard it said that; լուարուք ինձ,
 listen to me, hear me; լուր մեզ, heark-
 en to us, grant our prayer; ոչ լսեն
 ինձ, they do not listen to me.

Լսեանիկ s. zool. torquilla, wry-neck.

Լսեցուցանեմ, ուցի va. to cause to
 hear.

Լսնագոյն *a.* whitish, rather white.
 Լսնանամ, ացայ *vn.* to become white, to whiten, to bleach.
 Լսնացուցանեմ, Լսնե-, ուցի *va.* to whiten, to render white, to bleach.
 Լսնակի *s.* platina.
 Լսող *a.* *s.* listening, hearing; auditor; scholar, disciple; obedient, docile; - լինել, to hear, to hearken to, to lend an ear to. [oustic nerves.
 Լսողական *a.* auditive; - ջիղք, ակողութիւն *s.* hearing, audition; obedience, docility.
 Լսու լինիմ. to hear and understand.
 Լտուտ *S.* Լուտուտ.
 Լտանի *s.* bot. black-cherry-tree.
 Լրագիր, գրաց *s.* gazette, newspaper; paper, journal; gazetteer, newsman. [for a newspaper, journalist.
 Լրագրապետ, աց *s.* editor, writer
 Լրագրութիւն *s.* journalism.
 Լրական *a.* perfect, entire, full.
 Լրականութիւն *s.* accomplishment, perfection; fulness.
 Լրանամ, ացայ *vn.* to be accomplished, finished; to overflow with.
 Լրապատար *a.* brimful. [fectly.
 Լրապէս *ad.* fully, copiously, perfectly.
 Լրացուցանեմ, ուցի *va.* to complete, to accomplish, to finish, to crown, to complete the measure of, to carry to its highest pitch. [ly, with effrontery.
 Լրբաբար *ad.* impudently, insolent.
 Լրբագոյն *a.* very or most impudent.
 Լրբախօս *a.* insolent, impudent, foul-mouthed. [թիւն.
 Լրբանամ, Լրբանք *S.* Լրբիմ, Լրբու-
 Լրբացուցանեմ, ուցի *va.* to render impudent, to divest of shame.
 Լրբենի *S.* Լրբե; - երեւք, brazen-face, bare-face; - սէր, illicit love.
 Լրբիմ, եցայ *vn.* to be shameless, impudent, bold, brazen-faced; to behave with insolence, to say silly, or impertinent things.
 Լրբին *S.* Լրբե.
 Լրբութիւն *s.* impudence, impertinence, insolence, shamelessness, arrogance, cynism; Լ - դարձուցանել, to render insolent.
 Լրթագոյն *a.* bluish grey. [ish grey.
 Լրթանամ, ացայ *vn.* to become bluish.
 Լրթութիւն աչաց. obscurity of vision, indistinct sight.
 Լրիկ *s.* side-pavement, foot-way.
 Լրութիւն, Լրումն *s.* entire estate,

complement, completeness, fulness; accomplishment, completion, perfection, consummation; satiety; reunion, multitude; - լուսնի, full moon; Լ - ա-
 ծել, to accomplish, to complete, to finish, to crown; Լ - գալ, ելանել, հա-
 սանել, to be accomplished, to be fulfilled; Լ -, for the completion of; Լ -
 աղեակցս, to complete my misfortunes, to give me the finishing blow, to fill up the measure of my misfortunes; - Ժպրհուլթեան, եղերան, the height of insolence; the lowest depth of crime; - եղեւ փառաց նորա, his glory was at the highest pitch.
 Լրուտեւ *S.* Լրտեւ.
 Լրջաբար *ad.* merrily.
 Լրջաբոյս *s.* bot. woad.
 Լրջագէմ *a.* joyful, gay, of a cheerful countenance. [merriment, jollity.
 Լրջականութիւն *s.* gaiety, mirth,
 Լրջամիտ *a.* lively, sprightly; gay, joyful, merry; *ad.* gaily, joyfully, merrily.
 Լրջամտանք *S.* Լրջմտութիւն. [rily.
 Լրջանամ, ացայ *vn.* to awaken, to wake up; to become sprightly, to indulge in mirth, to make merry.
 Լրջացուցանեմ, ուցի *va.* to awaken; to rouse to gaiety, to render merry, to put into good humour; to lighten; to brighten. [smalt.
 Լրջաբար *s.* glazing, coarse enamel,
 Լրջմիտ *S.* Լրջամիտ.
 Լրջմտութիւն *s.* good humour, merriment, jollity, gaiety, joy; vivacity; vigilance, alertness, watchfulness.
 Լրջուակ *s.* chem. isatine; - լիտ, isatide.
 Լրտեւ, աց *s.* spy, informer, police-spy; betrayer, traitor; emissary; scout.
 Լրտեսեմ, եցի *va.* to spy, to play the spy, to watch, to search narrowly, to observe in secret; to waylay, to lie in wait for.
 Լրտեսութիւն *s.* office or employment of a spy, espionage.
 Լրարան *s.* mar. ship's hold.
 Լրիչ *S.* Լրուցիչ. [tisfying.
 Լրողական *a.* that fills; satiating, satisfying.
 Լրուցանեմ, ուցի *va.* to fill, to fill up; to satiate; to accomplish, to complete, to effect. [completes.
 Լրուցիչ *a.* that which fills, satiates,
 Լրանեմ, լքի *va.* to leave, to abandon, to desert, to forsake, to quit, to give up; to disable; to dismantle; to

discourage, to dishearten; -իմ, լքայ
vn. to grow weak, to be disabled, to
languish, to want force; to despair,
to be dispirited.

Լքեմ, եցի S. Լքանեմ & Լքուցանեմ.

Լքեցուցանեմ S. Լքուցանեմ.

Լքումն s. abandonment; desertion,
defection; weakness, debility; low-
ness of spirits, loss of courage.

Լքուցանեմ, ուցի va. to weaken, to
enfeeble; to dispirit, to discourage, to
dismay, to drive to despair.

Լքուցումն s. discouragement.

Լոգիկ, գլի s. frock; surtout; cloak.

Լոշ, ի s. bannocks, meal cakes; bot.
cyclamen; S. Թաղթ.

Լոշտակ, ի s. bot. bryony, snake-
weed; anthropomorphon, mandragora
root. [sea-weed.

Լոռ or Լոռ, ոյ s. bot. moss; lichen;

Լոռադեղ s. turnsol, dutch orchal.

Լոռամարդք, դայ s. pl. place cover-
ed with moss. [orchal.

Լոռաներկ s. cudbear, alga tintoria,

Լոռաւերմ, Լոռի սերմ s. bot. betony.

Լոռաւէտ a. mossy.

Խ

Խ (khē) խէ s. the thirteenth letter of
the alphabet, and the eighth of the
consonants; խ, խ, forty, fortieth.

— It is sometimes confounded with
the letters Հ & Ղ, for example: խաղբք,
Հաղբք; խրատախ, Հրատախ; Ռախաբ,
Ռահապ; բախտ, բաղդ; սանդուխք,
սանդուղք; վախճան, վաղճան.

Խաբ, -բ, ից s. deceit, fraud, cheat-
ing, knavery; a. fraudulent, deceitful;
deceived, cheated, defrauded, duped;
— գործել, տալ, to cheat, to defraud,
to dupe, to swindle; ի -ս անկանել, to
be deceived, to fall into error; ի -ս
ինչ լինել, to be in fault; ընդ -ս գտա-
նել, to detect in fraud; ընդ -ս, ընդ
-, ad. fraudulently, deceitfully, knav-

ishly, roguishly; cunningly, astutely;
— շքեղաց, the spell of eloquence; գու-
ցէ ընդ -ս ինչ իցէ, perhaps it was done
by mistake. [ery, imposture.

Խաբանք s. fraud, deceit, cheat, rogu-

Խաբեայ, բէկց, Խաբեբայ, ից a. de-
ceitful, fraudulent, fallacious; false,
treacherous, knavish, crafty, full of
imposture, roguish, cunning, villain-
ous, rascally; fleeting, transitory; s.
sharper, swindler; hypocrite, dissem-
bler; bait, lure, decoy; — ի խաղու,
cheat, sharper, trickster; խաբեայ
կերպարանք, mask.

Խաբեբայութիւն s. deceit, imposi-
tion, cheat, imposture.

Խաբեղայ, ից s. wicked monk.

Խաբեմ, եցի va. to cheat, to de-
ceive; to defraud, to dupe, to trick, to
gull, to inveigle, to insnare; to plot,
to hatch, to contrive; to pervert, to
seduce, to mislead; to mock, to laugh,
not to care, to trifle; — ի խաղի, to
cheat at play.

Խաբեպաւոր, Խաբեական a. fraud-
ulent; deceitful, false, illusory, insid-
ious, sophistical.

Խաբէութիւն s. fraud, knavery; de-
ceit, cheat, fallacy, trick, artifice, rogu-
ishness, imposture, deception; chican-
ery, dissimulation; villainy, dishon-
esty; — ի խաղու, cheat, a cheating
trick.

Խաբթող s. stratagem, artifice.

Խաբիմ, եցայ vn. to be cheated, de-
ceived; to be laughed to scorn, to be
jeered at. [ducing, insinuating.

Խաբիչ a. deceitful, fallacious; se-

Խաբկանք S. Խաբանք.

Խաբու, Խաբուկ a. cheating, de-
ceitful, fallacious; crafty, smirking,
smooth-tongued.

Խաբուհի af. deceitful; sf. deceiver.

Խաբուսիկ S. Խաբու.

Խադ s. two edged sword.

Խաղ, ից s. mus. note; line, letter;
notch of an arrow; նուագել զ-ս, to
solfa; նուագումն -ից, solfeggio; գրու-
մէլ -իւր զեղանակ ինչ, to note an air,
to write it down; — a. immoderately
addicted to: immature, unripe.

Խաղեմ, եցի va. to draw lines, to
roll; to mark out, to delineate, to
outline; to mark, to brand.

Խաղմ, ից s. war; dispute, quarrel,
sedition, fight; — առնել, to dispute,

to contest, to debate; to fight, to come to blows.

Խաղմադործ, Խաղմարար *a.* warlike, martial, brave, valiant; troubling, perturbing, seditious, factious.

Խաղմուղ, միջ *s.* must, new wine.

Խաթ *s.* flat side of the carpus in sheep, (small knee-bone used in the game "knuckle-bones").

Խաթարեմ, էջի, *va.* to damage, to spoil; to corrupt; to ruin, to shatter; to rumple, to crumple. [of a pale grey.

Խաժ, ից *a.* rude; *gr.* aspirate; - դոյն,

Խաժածին *s.* chem. cyanogen.

Խաժական *a.* chem. cyanic.

Խաժակն *a.* blue-eyed.

Խաժամուժ *a.* low, vulgar, plebeian; -, - ամբոխ, մարդիկ, the mob, the rabble, the populace.

Խաժերկաթ *s.* chem. cyanide of iron.

Խաժուկ *chem. s.* cyanuret.

Խաժուրդ *s.* chem. Prussian blue.

Խաժուրիկ, ի *s.* bot. primrose; cowslip. [skin.

Խալ *s.* speck, point; mole on the

Խալամ, ի *s.* skull of animals.

Խալամովին *ad.* with the head.

Խալարակալք *s.* ornaments on freizes or capitals. [or buildings.

Խալիզոն, ի *s.* snail: suit of rooms

Խախալ *s.* coarse sieve, corn sieve.

Խախամոք, աջ *s.* man-cook. [shout.

Խախանջեմ *va.* to howl, to yell, to

Խախանք *s.* immoderate, derisive laughter.

Խախաց, ից *s.* chyle; rennet; curdled milk, curds. [curdle.

Խախացեմ, էջի *va.* to coagulate, to

Խախացոց, ի *s.* first stomach, ventricle.

Խախոււմ *a.* unstable, ill-built, weak, frail; inconstant, mutable; -ք *s.* emigration; - լինել, to emigrate, to quit one's country. [pleasant; barbarous.

Խախաւոր *a.* rough, harsh, un-

Խախաւած *a.* spoiled, ruined; *s.* ruin, waste.

Խախտեմ, էջի *va.* to remove, to displace, to dislodge; to move, to change; to shake, to cause to totter; to ruin; to refute, to confute; to emigrate; - զանդամս, զոսկերս, to dislocate, to disjoint, to put out of joint; - բանիւք, to tease, to annoy, to torment with idle gossip.

Խախտումն *s.* destruction; displac-

ing, removal; emigration; - ոսկերաց, dislocation, luxation.

Խած *S.* Հաս էւ խած.

Խածանեմ, ծի *va.* to bite; to chew, to gnaw, to tear in pieces; *fig.* to nettle, to sting, to snarl at, to revile; - զմիմեանս, to bite one another.

Խածանող *a.* biting, pungent; *fig.* satirical, cynical; - լեզու, tart tongue; - բարբ, mordacity, sharpness.

Խածատանք *s.* bite.

Խածատեմ, էջի *va.* to bite, to nibble.

Խածեակ, էկի *s.* bird's crop, craw.

Խածի, ծւոյ *s.* gizzard.

Խածիթայ, ից *s.* salary; quarterly stipend.

Խածուած, ոյ *s.* bite, biting; sting.

Խածումն *s.* act of biting.

Խակ, աջ *s.* unripe, immature; sour, bitter, harsh; *fig.* harsh, rugged, rough, unkind, cruel, inhuman; inexperienced, unpractised, ignorant; ill-bred, boorish, awkward, rude. [harsh.

Խակաբարոյ *a.* hard-hearted, rude,

Խակագործ *a.* seditious, factious, turbulent; - ստահակութիւն, - ութի *s.* sedition, revolt, rebellion.

Խակասորհութի *s.* immature judgment, puerility. [ripe fruit.

Խակակիթ առնեմ *va.* to gather un-

Խակակութ *a.* gathered prematurely, harsh, unripe; new, fresh; premature; - իւղ, pure oil.

Խակամիտ *a.* whose judgment is immature, foolish, puerile.

Խակամտութիւն *s.* want of mature judgment, folly, youthful ignorance or inexperience.

Խակութիւն *s.* unripeness, crudity; *fig.* sourness, harshness, cruelty; sedition, rebellion. [cooked meat.

Խահ, ից *s.* dish, viand, mess; meat,

Խահագործեմ, էջի *va.* to cook.

Խահակեր, Խահամոք, Խահարար, աջ *s.* head-cook; օգնական -ի, under-cook.

Խահարան *s.* kitchen; աղախին ի -ի, kitchen-maid; լուացաջուր -ի, dish-water.

Խահարարութիւն *s.* cookery; the dishes served up; seasoning of dishes; dainty meats.

Խահարարուհի *sf.* cook; cook-maid.

Խահուէ, &c. *S.* Սուրճ, &c.

Խահրեմ, էջի *va.* to overdo, to cook too much, to burn, to spoil; to cor-

rupt, to ruin.

Խաղ, ուց or ից *s.* play, game; recreation, pastime, amusement, sport; fun, joke, raillery, pleasantery, mockery; mummerly, foolery; games; scene, stage, theatre; *mus.* a note; *song, air; սէր - ուց, gambling, gaming; - ք Ոլիմպիայ, Olympic games; - ք ըմբշամարտից, wrestling; գնդակ -, the game of tennis; - կճեայ գնդակաց, game of marbles; - նարտի, backgammon; - աղիւսակի, draughts; - սաարնջոյ, chess; - *աչկապուկի, blind man's buff; - թղթոյ, card-playing, *S.* թուղթ; - բախտի, game of chance; - բառից, a pun, play upon words; չլինել կամակ ի -, to be in no mood for sport, not to be in a sporting mood; ի - հատանիւ, զակատիւ ի -ս, to abandon oneself to amusements; ի - մասնել, to join a game; to sit down to play; լինել յաջողակ ի -ի, to have a good game; to have a good-hand (*cards*), to be a lucky player; լինել դժբաղդ ի -ի, to have ill luck at play; կորուսանել ի -ի, to play or to gamble away; վասնել զամենայն ի -ի, to gamble away one's fortune, to lose one's fortune by gambling; դադարել ի -ոյ, to leave off playing; - համարել, to take as a joke; չեն լինչ -ոյ, it is not to be trifled with, it is no joke; - առնել զոք, ընդ - արկանել, to ridicule, to deride, to mock, to make sport or mockery of, to laugh at a person; ընդ - առնել, to rally, to joke with, to jest with; to turn to ridicule; ընդ -, ընդ -ս *ad.* for fun, in jest, for a joke, jestingly; ճրջափ - խաղացի ընդ նոսա, how many tricks I played on them! Թոյլ տուր անդր զդ, Թոյլ զդ, joking apart, in good earnest; - *կանչել, to sing a song.

Խաղ, ից *s.* shore, side of a river; meadow; marsh, moor; gulf, roadstead: division, pigeon-hole.

Խաղալիկ, լկաց *s.* player; dancer; game, play, toy, plaything; trifle, trifling amusement, foolery; gewgaw, bawble; *fig.* laughing-stock, butt; - լինել, to become the laughing-stock of; - առնել, to make game of; - եղեւ բախտին, he was fortune's plaything, or the sport of fortune, fortune mocked him; հոյժոց եւ ալեաց -, at the mercy of winds and waves.

Խաղալիք, լեաց *s.* plaything, toy,

knick-knack, trinket; trifle, trash, thing of nought; game, play; *anat.* joint, articulation, socket; touch, feeling; վաճառող - լեաց, toy-man; մի ժամովաճառ լինիր ի - լիս, do not waste your time with trifles. [skin.]

Խաղախ *s.* boat, barge: *raw hide,

Խաղախորդ, աց *s.* leather-dresser, currier; tanner. [tan.]

Խաղախորդեմ, եցի *va.* to curry, to

Խաղախորդութիւն *s.* tanning.

Խաղակ, աց *a.* childish, playful.

Խաղակից *a. s.* playfellow, playmate.

Խաղակատակ, &c. *S.* խեղկատակ, &c.

Խաղահանդիս *s.* interlude.

Խաղաղ *a.* calm, tranquil, serene, peaceful, undisturbed, quiet; - միտք, serene mind; -, -աբար *ad.* placidly, peacefully, calmly, quietly, serenely.

Խաղաղական *a. S.* Խաղաղ; *s.* supplementary vesper service: certificate of poverty; - Ովկիանոս, the Pacific Ocean; - զոհ, peace-offering.

Խաղաղածաւալ *a.* calm, placid, tranquil.

Խաղաղակեաց *a.* living in peace.

Խաղաղակոյտ *a.* peacefully assembled.

Խաղաղամբոխ *a. s.* peace-breaker, turbulent, unquiet, restless, seditious, rebellious.

Խաղաղանամ, ացայ *vn.* to be appeased, tranquillized, to grow calm.

Խաղաղապահ, ից *a.* pacific, quiet.

Խաղաղասէր *a.* fond of peace, that loves tranquillity, peaceable, peaceful.

Խաղաղասիւք, -սիւք *a.* mild, soft, gentle. [moderation.]

Խաղաղասիրութիւն *s.* love of peace,

Խաղաղարար, աց *a.* peace-making, pacifying, conciliating; *s.* peace-maker, pacifier, reconciler.

Խաղաղարարութիւն *s.* pacification, reconciliation.

Խաղաղացուցանեմ, ուցի *va.* to pacify, to calm; to conciliate, to reconcile. [tranquil, serene.]

Խաղաղաւէտ *a.* very calm, peaceful,

Խաղաղեմ, եցի *va.* to pacify, to appease, to calm, to allay, to assuage; to conciliate, to reconcile, to accommodate, to adjust; to hide, to conceal, to keep secret; -իմ, եցայ *vn.* to become calm, to be pacified, tranquillized; to be reconciled; խաղաղեաց, be quiet, be tranquil, compose your-

self. [quietly, softly, gently.

Խաղաղիկ *ad.* peacefully, calmly,

Խաղաղութիւն *s.* peace; calm, tranquillity, quiet, rest, repose; pacification, conciliation; - ընդ ձեզ, peace be with you; - ոգւոյ, մտաց, peace of mind; այր - թէ, angel or messenger of peace; քաղցր, խորին, անդորր - , perfect peace, profound tranquillity, sweet repose; - առնել, to make peace; կեալ ի - թէ, to live in peace; առնել - ընդ ումէք, to make one's peace with; - թեամբ լինել ընդ ումէք, to be at peace with; վայելել ի խոր, յանվորով - թեան, to enjoy profound peace; to live in comfort; աղմկել - , to disturb, to break the peace; աղաչել, խօսել ի - or ի հաշտութիւն - թէ, to sue for peace; մերժել զբան - թէ, to refuse terms of peace, to reject means for reconciliation, to be opposed to conciliatory measures; - թէ *ad.* peaceably, peacefully, in peace; արտասուհայց - , - ըզմէք ըզհայցեալ, the longed for peace; - է ինչ, I am happy and contented; - պարգեւեցէ նմա Տէր, God rest his soul; peace to his soul; Էրթ ի - , Էրթայք - թեամբ, go in peace; God be with you; մնա, մնայք - թէ, goodbye! adieu!

Խաղամ, ացի *vn.* to play, to sport, to amuse oneself; to jump, to leap, to dance, to gambol, to frolic, to frisk about; *fig.* to ridicule, to mock, to deride; to jest, to joke, to play the fool; to move, to walk, to go, to depart; to go away, to march, to start on a journey; to take the field; to rush at, to swoop down on; to gush out, to spout forth, to spirt; խաղացէ ի վերայ քո Հոգի Տեառն, the spirit of the Lord shall fall upon you; ամպք զամպօք ելեւել խաղային, the clouds were gathering round; - ընդ միմեանս, to fall in love with, to be smitten with love; - զոմամբ, to make game of, to deride, to jeer, to insult; մուտ եւ ելա - , to go in and out, to frequent; ընդ ամուրս խաղալով - , to laugh, to scorn, to scoff at fortresses; - ի պատերազմ, - ի վերայ մարտիւ պատերազմի, to move against, to advance to the attack, to rush to battle; - բանակին, to decamp; to change quarters; Թաւալ գլոր, զիւթաւալ - , to fall dead, to drag oneself along, to be thrown down,

to roll on the ground; յաւաջ - , - դընալ, to march, to advance; յետս - , to retrograde, to retreat; ակդօք or ակդաւ աչաց - ի վերայ ուրուք, to scowl at, to menace with threatening looks, to frown; - բանիւք ի վերայ, to apostrophize, to rail at or against some one, to revile, to burst into bitter invectives, to inveigh against; - գթոց, to pity, to have compassion on; - ի սնոսիս, to trifle, to waste one's time on trivial occupations; - ի ... , to play at ... ; *S.* Թուղթ, Խաղ; խաղան մանկունքն ի պարտիզի, the children are playing, are at play in the garden; ո՛ւմ անկ է - , whose turn is it to play? whose move is it? դործն զինի բանին խաղայր, no sooner said than done. [brace.

Խաղասպասանք *s.* affectionate em-

Խաղասպասիմ, եցայ *vn.* to embrace affectionately, to caress, to fondle; to embrace the knees, to supplicate with weeping; օձաւիպ - եալ, interwoven, interlaced, entwined like serpents.

Խաղաջ *s.* gargle, gargling; - առնել, to gargle. [ments.

Խաղասէր *a.* playful, fond of amuse-

Խաղարան *s.* play-ground; gaming-house; theatre.

Խաղարկութիւն *s.* play, sport, diversion; Թատրոնական - ք, theatrical representations. [fluid; *s.* *S.* Խաղացք.

Խաղաց, ից *a.* flowing, running,

Խաղացող, աց *s.* player.

Խաղացումն *S.* Խաղացք; - ցմունք շնորհաց, inspiration of the Divine Spirit.

Խաղացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to move, to march, to transfer, to transport, to carry away; to advance, to drive forward, to push on; to pour out, to spirt; *S.* Թաւալգլոր.

Խաղացք, ից *s.* course, current; pouring out, effusion; forward movement, progress, advance.

Խաղաւարտ, ից *s.* abscess, apostume; swelling; wen; wart; pimple, pustule, tubercle; եռալ, ի վեր եռալ - ից, to suppurate, to form an abscess, or tumour.

Խաղբակեմ, եցի *va.* to deceive, to entrap, to draw into a snare, to inveigle; to vex, to trouble.

Խաղբք, բից *s.* snare, trap, ambush; ընդ ալբ եւ ընդ խաղբ դալ, to be ill-

clothed, to be poorly or shabbily dressed.

Խաղեաղ, ետեղ *s.* play-ground; tennis court; - Թառեր *S.* Թառք.

Խաղթուղթ *s.* card, playing card; արցակ խաղթղթոյ, pack of cards; հըմայեղ խաղթղթովք *S.* Թուղթ.

Խաղխամ, աղ *s.* bars, rails; grating, railing, rail-fence; palissade.

Խաղխամեայ *a.* grated, cross-barred; open, openwork; - դուռն, iron-gate.

Խաղճախուղճ *s.* gristle, cartilage.

Խաղճմուկք *s.* anat. glands.

Խաղող, ող *s.* grapes; ստուղ - ող or -ապտուղ, a grape; կուտ - ող, grape-stone; խակ -, աղոխ, sour -; կթելը -, to gather -; արիւն - ող, wine.

Խաղողաբեր *a.* bearing or producing grapes. [sour.

Խաղողադաւն *a.* whose grapes are

Խաղողախոտ *s. bot.* louse-wort, peduncularia. [coat of the eye.

Խաղողեայ Թաղանթ *s.* uvea, uveous

Խաղողենի *s.* vine. [cricket.

Խաղողեփեայ *s. zool.* staphylinus;

Խաղողիկ *s.* currants, small grapes; gooseberry; night-shade, bane-wort, morel; anat. uvula.

Խաղաաւելու, -լուր *a.* guttural, rough, harsh, hard, unpleasing, grating to the ear (language).

Խաղաեար *s.* music-book.

Խամ *a.* inexpert, unskilled, unpractised, ignorant; *s.* new wine, must.

Խամանամ, աղայ *vn.* to be unskilful or inexpert; to leave off a habit, to break a custom. [skill, or practice.

Խամուլթիւն *s.* ignorance, want of

Խամծերք *s.* chin.

Խամուլթ *s.* traces, (harness).

Խամրանամ, աղայ *vn.* to fade, to wither, to dry, to shrink, to waste away, to languish, to grow weak, to be stunted; to spoil, to tarnish.

Խամրացուցանեմ, ուցի, Խամրեմ, եցի, Խամրեցուցանեմ *va.* to wither, to cause to shrink, to weaken, to stunt, to kill; to tarnish, to spoil.

Խամրիմ, եղայ *S.* Խամրանամ.

Խայթ, ից *s.* sting; spur, goad, prick; *fig.* incentive; -ք մտաց, խըղճի, remorse, stings of conscience, compunction.

ԽայթաՀար *a.* pungent, stinging, sharp; *s. bot.* dwarf holly. [to goad.

ԽայթաՀարեմ *va.* to sting, to spur,

Խայթեմ, եցի *va.* to sting, to prick; *fig.* to nettle, to pique; խիղճն խայթեղնա, he feels remorse, he scruples at.

Խայթոց, աղ *s.* sting; point; prick; -ք, *S.* Խայթուած.

Խայթոցաւոր, աղ *a.* stinging, furnished with a sting.

Խայթուած, ոց *s.* sting, prick, insect-bite; bite; - վերաբուժական, puncture.

Խայթումն *s.* stinging, tingling, prickling; quilting, stitching, pinking.

Խայծ, ի *s.* bait, decoy; slice, bit, piece, morsel; spot, speckle; *dark or ripening colour of fruits.

Խայծեմ, եցի, Խայծիմ, եղայ *vn.* to begin to ripen, to ripen, to grow ripe (grapes). [to mature; to ripen grapes.

Խայծեցուցանեմ, ուցի *va.* to ripen,

Խայծոտ *a.* spotted, speckled.

Խայծուած, ոց *s.* colouring, beginning of ripeness in grapes.

Խայտ, Խայտաբղէտ *a.* spotted, chequered, dappled, speckled, variegated.

Խայտաբղէտութիւն *s.* odd medly of colours, motley. [icsome.

Խայտալից *a.* joyful, vivacious, frolic.

Խայտախարի, -իւ *a.* speckled, spotted; dapple, motley, sorrel, roan, piebald; կիճ -, serpentine marble.

Խայտակնի *a.* mild, pleasing, sweet looking.

Խայտաճամուկ *a.* spotted, speckled, marked; դործ -, inlaid work; - յօրինել, to inlay, to mark, to speckle.

Խայտամ, աղի *vn.* to leap for joy, to be in extasy, to frolic, to sport about; - զիւլք, to become insolent, to rebel.

Խայտանք *s.* extasy, transport, thrill of joy.

Խայտասխիսակ *S.* Խայտախարիւ.

Խայտառակ *a.* covered with disgrace, loaded with shame, infamous, ignominious, disgraceful, shameful; -, -աբար *ad.* shamefully, ignominiously, disgracefully, infamously.

Խայտառակամահ *a.* of an ignominious death.

Խայտառականք *S.* Խայտառակութիւն.

Խայտառակեմ, եցի, Խայտառակեցուցանեմ, ուցի *va.* to put to shame, to shame, to make ashamed; to unmask; to debauch, to ruin, to corrupt; to expose naked; to violate, to dishonour, to blast.

Խայտառակութիւն *s.* shame, oppro-

brium, disgrace, ignominy, infamy, turpitude, dishonour; the private parts. [to variegate.

Խայտացուցանեմ, ուցի *va.* to spot,

Խայտուկ *s.* harlequin; *zool.* spotted red-shank.

Խայտուցք *s.* speck, spot, mark.

Խայրի, բույ, բեաց *s.* fruit, production; offering, oblation.

Խան, ից *s.* dish, platter, tray; basket, hamper: crumbs; raspings; filings, chips: *inn, hostelry.

Խանութ *s.* trace, footstep; ի - անկանել, to trace, to follow a track.

Խանգար *s.* disorder, confusion, disturbance; waste, ruin, corruption; perversion, depravation; overthrow; *a.* disordered, confused, spoiled; - առնել *S.* Խանգարեմ.

Խանգարեմ, եցի *va.* to disorder, to disturb, to confuse, to confound, to disconcert, to put out of countenance; to spoil, to mar, to break, to destroy; to corrupt, to ruin; - զառուջութիւն, to ruin the health.

Խանգարիմ, եցայ *vn.* to be out of order, to be spoiled; to give one's self up or over to, to addict one's self to.

Խանգարիչ *a.* causing disorder, spoiling, corrupting, disorganizing; *s.* disturber, corrupter, destroyer; perverter, seducer; perturber.

Խանգարումն *S.* Խանգար *s.*

Խանդ, ից *s.* desire, inclination, wish; fury, transport; poetic fire, genius, enthusiasm; tenderness, affection, love; - առնել, to despise, to reproach, to contemn.

Խանդագորով լինիմ *vn.* to be moved, touched, affected.

Խանդակաթ, Խանդաղակաթ *a.* tender, compassionate, full of tenderness, affectionate, loving, warmly attached, dotingly fond; affecting, moving, touching, piteous; *ad.* tenderly, affectionately, lovingly; - սիրել, to love dearly, to be passionately fond of; - սէր, tender love, fondness.

Խանդակաթիմ, թեալ *vn.* to melt with tenderness, compassion or love, to grow attached.

Խանդաղատագին, - տական *a.* tender, fond, loving, affectionate; moving, melting, affecting, pathetic.

Խանդաղատանք *s.* tenderness, affec-

tion, emotion, compassion, pity; ի - նա ածել, to move, to affect, to touch; - նօք *ad.* tenderly, affectionately.

Խանդաղատելի *a.* moving, affecting.

Խանդաղատեմ, եցի *va.* to move to compassion, to excite pity, to compel to tears; - տիմ, եցայ *vn.* to melt to tenderness, to be moved with compassion, to have pity; to entreat, to beseech, to supplicate, to implore; Խանդաղատէր սիրա նորա, he was deeply moved; Խանդաղատեցաւ զնովաւ, he took compassion on him; - ընդ, to be moved to pity by. [դաղատանք.

Խանդաղատութիւն, - առմն *S.* Խանդամ,

այցի *vn.* to envy, to be envious of, to grow or to be jealous of, to look at with a jealous eye.

Խանդանք, Խանդութիւն *s.* envy, spite, jealousy; desire, covetousness, greed. [net: diamond.

Խանդումանդ, ի *s.* load-stone, mag-

Խանթէփար *s.* bot. dittany.

Խանթուռք *s.* fringe, trimming.

Խանծ, Խանձ, ից *s.* bait, lure, decoy; ից. allurement, charm, attraction: match; percussion-cap; burn, burning, scorching; odour of burning or scorching, *burnt smell; - իւ որսալ, to bait, to allure, to decoy, to entice; - արկանել, to kindle, to light; to stir up, to poke a fire; - փառաց, շահու, the attraction of glory; the allurement of gain.

Խանձառ *a.* burnt.

Խանձատեմ, եցի *va.* to burn, to scorch, to singe; - տիմ *vn.* to be burnt.

Խանձարուր, արրոց *s.* swaddling-band, swaddling clothes; cradle; սաւառիկ ի - ս, to swathe, to swaddle; արձակել ի Խանձարոց, to unswathe, to take out of swaddling clothes; ի Խանձարոց, անդստին ի Խանձարոց, from the cradle, from childhood, from infancy; ուր - ք էն նորա, his birthplace; - ք քաղաքակրթութեան, the cradle of civilization.

Խանձարաւառ *a.* swaddled; - լի նել, - տիմ, to be wrapped in swaddling clothes. [swathe.

Խանձարեմ, եցի *va.* to swaddle, to

Խանձեմ, եցի *va.* to roast, to broil, to toast, to scorch, to singe, to burn; to set fire to, to kindle; - զսառեւրազմ, to inflame to war, to kindle the flames of war; - զհուր ապստամբու-

թեան, to stir up the fire of rebellion.

Խանձեցուցանեմ, ուցի *va.* to allure, to entice; to familiarize, to attach, to attract, to draw with.

Խանձիմ, եցայ *vn.* to roast, to broil, to scorch, to burn, to glow; *fig.* to be fired with, to bend one's whole soul to, to become attached to, to apply one's self to, to get accustomed or inured to, to give one's self up to; to be eager, to long, to burn with envy or desire, to be enamoured of, to be smitten with, to burn with love, to be mad with love for; - յանառակութիւն, to be sunk in dissoluteness. [smoke.

Խանձիւր *s.* odour of burning, of

Խանձող *s.* brand, fire-brand; live-coal; lava.

Խանձոց *s.* fish-hook.

Խանձրահամ, -հոտ *a.* that has an odour or flavour of burning, having a burnt taste or smell.

Խանութ, իմաց *s.* shop; manufactory; treasure; store, warehouse, magazine; Խանութի տիրակից *sf.* shopkeeper; Ի - նստել, to keep a shop, to traffic; -բ ալեաց, the depths of ocean; -ալբ *s. pl.* shops.

Խանութատան, -թաղան, աջ *s.* shopkeeper, retailer, tradesman.

Խանջանամ, աջայ *vn.* to be puffed up, proud, swollen with pride.

Խանջեմ, եցի *vn.* to roar, to bellow; to bray; to grunt.

Խանջիւն, -չումն *s.* roaring, bellowing; braying; grunting.

Խանչումն *s.* inflation, distension; *fig.* swelling, puffing up, pride; inclination, propensity.

Խանտ *a.* dishonest, lewd, lascivious.

Խանտածութիւն *s.* envy.

Խանտամ, Խանտանք or Խանտաւորութիւն *S.* Խանդամ, Խանդանք.

Խաշ, Ի *s.* stew of sheeps' trotters; *bot.* pennyroyal.

Խաշար *a. S.* Խոշոր; *s.* young tree, shoot, sucker; stake, pile. [eine.

Խաշխաշ *S.* Մեկոն; -իւ chem. cod-

Խաշն, շին, շինք, շանց *s.* flock of sheep, sheep. [herd.

Խաշնաբոյծ, Խաշնադարման *a.* shep-

Խաշնադարմանութիւն *s.* shepherd's employment.

Խաշնամահ, ոյ or Ի *s.* rot, murrain.

Խաշնարած, աջ, Խաշնարօտ, Ից *s.* shepherd; Կին, աղջիկ -, shepherdess;

մանուկ -, shepherd boy.

Խաշնաւէտ *a.* rich in flocks.

Խաշնդեղ, ոյ *s. bot.* rhubarb.

Խաշոյ, Խաշու *s.* broth; decoction.

Խաշ, Ի *s.* cross; crucifix; *fig.* cross, sorrows, tribulation; սուրբ -, the Cross, the Holy Rood; Ի - հանել, Կախել, Գ-է, to crucify; Ի - ելանել, to be crucified; - առնել, հանել, to make the sign of the cross, to cross one's self. [bearer; crusader.

Խաշաբարձ *a.* cross-bearing; *s.* cross-

Խաշագլուխ *a.* cross-headed.

Խաշագործ նշանակ *S.* Խաչվառ.

Խաշազգեստ, -զգեսիկ, -զգեստ *a.* bearing the cross, enduring patiently, patient; -զգեստ, crossed.

Խաշալուայ առնեմ. to bless water by immersing a crucifix. [crucifix.

Խաշակալ, -ք *s.* desk or rest for a

Խաշական *a.* crucial, that appertains to the cross.

Խաշակիր, Կրաց *a.* cruciferous; *s. bot.* cruciferous plant; cross-bearer; crusader; -ք, the crusades, the crusaders.

Խաշակից *a.* companion in crucifixion; crucified together; - լինել *S.* Խաշակցիմ. [sign of the cross, to cross.

Խաշակնքեմ, եցի *va.* to make the

Խաշակրութիւն *s.* crusade.

Խաշակրօն *a.* suffering for Christ's sake, patient, austere; christian.

Խաշակցեմ, ցեալ *va.* to crucify together; -ցիմ, եցայ *vn.* to be a companion in crucifixion, to be crucified with another.

Խաշակցութիւն *s.* the being crucified with another; participation in the passion of our Lord.

Խաշահան, -հանու, աջ *s.* crucifier.

Խաշահանութիւն *s.* crucifixion.

Խաշաձեւ *a.* cruciform, crossed; *ad.* cross-wise; - դնել, to place across.

Խաշամած *a.* nailed to a cross, crucified.

Խաշամահ *a.* dead on the cross, crucified; - սպանանել, to put to death on the cross, to crucify.

Խաշամարտութիւն *s.* hostility to the adoration of the Holy Cross.

Խաշանիչ *S.* Խաշաձեւ; - փայտ, the cross; - հասանել, to cross, to place across.

Խաշանման *a.* cross-like.

Խաշանշան *S.* Խաշաձեւ; *s.* the sign

of the cross; - առնել, to make -.

Խաչաքարաբ *a.* crucified, tortured on the cross. [parson.

Խաչապաշ *s.* parish priest, country

Խաչապաշտ, *ից* *s.* worshipper of Christ crucified, christian.

Խաչապէս *ad.* in form of a cross, crosswise; - դնել առ իրեարս դձեռս, to cross the arms.

Խաչափայտ, *ի* *s.* wood of the cross, cross; crucifix; *bot.* peony; anemone.

Խաչափառ, *ի* *s.* crab, craw-fish.

Խաչգիւտ *s.* discovery of the Holy

Խաչէլեալ *a.* crucified. [Cross.

Խաչէլուծի *s.* crucifixion; crucifix.

Խաչեմ, *էցի* *va.* to crucify, to fix on the cross; -իմ *vn.* to be crucified.

Խաչերկաթ *s.* tripod.

Խաչլառ, *աց* *s.* gonfalon, holy standard; -ակիր, gonfalonier. [Holy Cross.

Խաչլեբաց, *ի* *s.* exaltation of the

Խաչօրհնէք *s.* benediction of the

Խառ *s.* thorny shrub. [Holy Cross.

Խառամանեմ *vn.* to twist rope.

Խառան, *աց* *s.* rope, cord, string; iron collar. [collar or chain.

Խառանաձիգ *a.* collared, wearing a

Խառանեմ, *էցի* *va.* to chain up; to tie with ropes. [ble; to gnaw, to bite.

Խառառեմ *va.* to destroy, to crum-

Խառառումն *s.* destruction, waste.

Խառեմ, *էցի* *va.* to wring the neck, to twist, to wrench, to draw, to pull out.

Խառխառոտ սիւն *s.* spiral column.

Խառն, *ից* *a.* mixed, compound; confused, in disorder; complicated, indistinct; impure, obscene, lewd; *ad.* confusedly, indistinctly; together, conjointly; *s.* mixture, conjunction; coition, copulation, coupling, pairing, rut, rutting; *ի* -ս լինել, to be in rut, on heat, in pairing time; *ի* -ս դալ, to pair, to couple, to leap, to mount, to cover (mares, &c.); ածել *ի* -ս, to yoke, to match, to pair, to couple, to join together.

Խառնաբան *a.* obscure in speech, difficult to understand; indistinct, confused. [chimæra.

Խառնագաղան *a.* hybrid; - հրէշ.

Խառնագնաց *a.* licentious, dissolute, rakish, libertine. [riegated.

Խառնագոյն *a.* parti-coloured, va-

Խառնագործ *a.* wicked, villanous.

Խառնադեղ, *դք* *s.* an emetic.

Խառնաթան *s.* vegetable soup.

Խառնախուժ *S.* Խաժամուժ. [fame.

Խառնախուց խշակէք *s.* house of ill-

Խառնախօս, *աց* *a.* that speaks confusedly or impurely, confused; unchaste, impure.

Խառնախօսութիւն *s.* idle talk, prating; buffoonery, scurrility; confused or impure language, barbarism; obscene discourse.

Խառնակ, *աց* *a.* mixed, confused, embroiled, complicated; impure, obscene; *s.* tie, bond, union; copulation, pairing; the rabble, the mob.

Խառնակաբան *a. ad.* abusively; improperly said. [կեաց.

Խառնակեաց, *էցաց* *S.* Միաբանա-

Խառնակեմ, *էցի* *va.* to mix, to blend; to confuse, to perplex, to embarrass, to confound; to intrigue; to disturb, to embroil; to twist; to couple or pair; -իմ *vn.* to be mixed, confused, confounded with; to come to blows, to fight; to be in communication with, to haunt, to frequent; to have commerce

Խառնակեցիկ *S.* Խառնագնաց. [with.

Խառնակեցութիւն *s.* licentious life, debauchery. [persons, profaned.

Խառնակոխ *a.* trodden by impure

Խառնակութիւն, -ումն *s.* medley, confusion, disorder, chaos; disturbance, perturbation, tumult; profanation; coition, copulation; *ast.* conjunction; որդի -թէ, bastard son; արդաբեւ վայր -թէ է, it is a perfect Babel.

Խառնակրօն *a.* incredulous, unbelieving, impious; vulgar; *S.* Խառնագնաց.

Խառնաձայն *ad.* indistinctly, inarticulately; *a.* not clearly audible, indistinct, confused; -, -ութիւն *s.* resonance; - հնչել, to give an uncertain sound; to utter confused cries; - շուշ, confused murmur; էթէ - արձակիցի փողն, if the trumpet give an uncertain sound.

Խառնաղանձ ou -ղանջ, *ից* *s.* the mass, the common herd, the multitude, the rabble, the mob; *a.* low, vulgar, plebeian; - ամբոխ, the lower classes, the common people, the scum or dregs of the people, the vulgar.

Խառնամաղ կոշտք *s.* siftings. [gled.

Խառնաման, -եալ *a.* twistled, entan-

Խառնամառն, -եալ *a.* mixed, confused. [a disorderly rabble.

Խառնամբոխ *a.* tumultuous; *ad.* with

Խառնասպառու՜մ *ad.* related indistinctly, confusedly, without method.

Խառնավար *a.* ill-used, ill-treated; - առնել, to abuse, to misuse, to make a bad or ill use of.

Խառնարան *s.* goblet, cup, bowl; banquet, feast; crater; *fig.* recipient of the Word (Virgin Mary).

Խառնարձակ *a.* pronounced confusedly, indistinctly; *ad.* in a huddle, pell-mell.

Խառնափնդոր *a.* embroiled, disordered, intricate, confused; *ad.* confusedly, disorderly, pell-mell.

Խառնափնդորեմ, եցի *va.* to throw into disorder or confusion; to embroil, to confuse, to perplex, to disturb.

Խառնափնդորութիւն, -ումն *s.* confusion, disorder, disturbance, embroiling, perplexity.

Խառնէլի *s.* cup, goblet, bowl; liquor, beverage, drink, potion, libation; crater; -բ թէւոյ, the tiller ropes; Խառնել -ս, to offer, to pour out libations.

Խառնեմ, եցի *va.* to mix, to mingle, to blend; to join, to incorporate, to unite; to combine, to amalgamate; to confound, to confuse, to perplex; to mix up, to season; to intermix, to intermingle; to intertwine, to interweave; to adulterate, to taint, to tinge; - բարեկամութիւն, to knit in friendship; սէր -, to fall in love with; - զկերակուրս, to lay the cloth, to spread the table, to serve up; - զօղս ընդ ճարմանդս, to button; to buckle; to unite; - զձեռն իւր ընդ ձեռն ընկերի, to take one another by the hand; խելա -, to exert all one's powers of ingenuity; - ի ծով, to sail in the open sea; զխորս -, to swim in the sea; - զանձն, to meddle, to intermeddle, to interfere, to interpose, to intrude; - իմ *vn.* to intermingle, to mingle together, to get mixed up, to amalgamate, to meddle; to engage, to entwine; to engage in conflict, to fight, to come to blows; to be joined, to join, to unite; to take a share in, to be concerned in; to conjoin, to have carnal knowledge of; to join, to form a friendship; Խառնեցաւ պատերազմն, the battle began.

Խառնիխուռն or Խառն ի խուռն *ad.* confusedly, tumultuously, disorderly, at random, right and left, right or

wrong, helter-skelter, pell-mell; - բանք, rigmarole; - Խօսել, to bungle, to stammer out.

Խառնիճ, նճաց *s. zool.* grasshopper.

Խառնիճաղանճ *S.* Խառնաղանճ.

Խառնիչ *a.* mixing, that mixes; *s.* slice, spatula. [scenity in discourse.

Խառնխօսութիւն *s.* impurity, ob-

Խառնող *s.* intriguer, meddler.

Խառնոց *S.* Խառնէլի.

Խառնուած, ոյ *s.* mixture, composition, compound; temper or tempering; paste, luting; complexion, constitution, temperament, nature; junction; consanguinity, relationship; conjunction, union; the sense of feeling, touch; tie, bond; concert, harmony. [pared, compounded; seasoned.

Խառնուածոյ, ից *a.* composed, pre-

Խառնութիւն *s.* mixture, composition; incorporation, junction, union.

Խառնումն *s.* *S.* Խառնուած; - զօրաց, engagement, conflict; - գեաց, confluence of rivers; - ստամոքսի, * rising of the stomach, indigestion.

Խառնուրդ *s.* mixture; jumble, medley; conflict, close fight, engagement, action; union, reunion; carnal connection; confluence.

Խառնչեմ *vn.* to bray; to growl.

Խառուղ *s.* dried grapes, raisins; bun, plum-cake. [linen.

*Խատեակ or -տեկ *s.* fine strong

*Խատուիճ *s.* wooden mould for pastry.

Խար *s.* grass, hay, forage; food for cattle, pasture; - or Խառ, thorn; - ի պտուղ, hips, haws.

Խարաբուղ *s.* cooper's adze; plane.

Խարադուղ *s. zool.* species of locust, attacus.

Խարաղան, աջ *s.* rod, switch, whip, knout, lash, scourge, cat-o-nine tails; discipline, flagellum; Հարուած -ի, stroke of a whip; Հարկանել -աւ, *S.* Խարաղանեմ.

Խարաղանաբախ լինիմ *vn.* to thrash oneself with the discipline, to scourge, to flagellate oneself.

Խարաղանաբախութի *s.* scourging, flagellation, discipline.

Խարաղանահալած առնեմ *vn.* to drive away with the whip.

Խարաղանեմ, եցի *vn.* to whip, to scourge, to lash, to thrash, to flog.

Խարաղն *a.* rude, coarse, rough, of

hair-cloth; s. hair-cloth, sack-cloth, hair-shirt; - զգէնուլ, to wear hair-cloth.

Խարազնազգէաց, - զգէսա a. wearing sack-cloth; - լինել, to wear hair-cloth.

Խարակ, աջ s. rock. [rocky.

Խարակաձեւ a. steep, cragged,

Խարակաձուկն s. zool. gudgeon.

Խարակեմ, եջի va. to burn, to scorch, to tan, to brown; to toast; to heat, to warm; to imbibe, to anoint.

Խարակիչ s. burning, caustic.

Խարամ s. scoria, dross, slag.

Խարամանի s. the devil, demon; venomous serpent.

Խարան, աջ s. med. cautery; cauterization; blister; brand; (կնիք) brand-iron; -ս արկանել, -ս ի վերայ դնել, ի -ս մատչել, to cauterize; դարմանել, պատել զ-, to dress an issue.

Խարանաքար s. lunar caustic, nitrate of silver; caustic potash.

Խարափ s. ditch; trap, snare.

Խարբ, ից s. sword; a. flagitious, iniquitous, wicked; ill-bred; lewd.

Խարբալ, ից s. sieve, cribble, bolt-er; mech. bolting-mill.

Խարբալեմ, եջի va. to sift, to riddle, to bolt; fig. to tempt, to try.

Խարբալիչ s. sifter. [temptation.

Խարբալումն s. act of sifting; fig.

Խարբուզ, բզաց s. zool. roe-buck.

Խարբութի s. iniquity; libertinage.

Խարբուխ, բխի s. catarrh, cold; ծանր, թեթեւ -, severe, slight cold; - գլխոյ, cold in the head; - լինել, ակտանալ զ-, to catch a cold; ըմբռնել խարբիաւ գլխոյ, to have got a cold in one's head; պատճառել զ-, to give a cold, to cause to catch a cold; բառնալ, փարատել զ-, to cure a cold.

Խարդախ, աջ a. knavish, roguish; that falsifies, that forges; false, counterfeit, adulterated. [ious.

Խարդախական a. deceitful, fallacious.

Խարդախանք S. Խարդախութիւն; -նս նիւթել, to deceive, to dupe, to entrap.

Խարդախեմ, եջի va. to cheat; to falsify, to counterfeit, to forge; to feign, to simulate; to corrupt, to adulterate; to sophisticate; to dissemble; - ումէք զմահ, to plot the death of.

Խարդախիչ, -խող S. Նենդիչ.

Խարդախութիւն, -ումն s. fraud,

knavery; falsification, forgery, act of counterfeiting; adulteration; chicanery; violation, rape.

Խարդաւանակ լինիմ va. to conspire against, to attempt evil, to deceive; vn. to risk, to be exposed to danger.

Խարդաւանական a. traiterous, deceitful, fraudulent, knavish.

Խարդաւանեմ, եջի va. to cheat, to overreach, to circumvent, to defraud; to implicate, to involve, to entangle; to precipitate; to deflower, to violate.

Խարդաւանութիւն, -անք s. fraud, deceit, circumvention, crime, outrage; - կուսի, violation, deflowering.

Խարեմ, եջի va. to cauterize; to brand; to blind with hot irons; fig. to stigmatize, to afflict, to distress, to cut to the heart.

Խարի s. anat. penis.

Խարխիս, բխաց s. base, foundation; pedestal; legs, feet; anchor; - արկանել, ընկենուլ զ-, to anchor, to cast anchor; - վերացուցանել, լուծանել զ-, to weigh anchor; - արկեալ կալ, to be, to ride or to lie at anchor; - յուսոյ, anchor of hope; - փրկութիւն, sheet anchor; fig. last resource, last shift.

Խարխալանք s. shaking, tottering, ruin; fig. perverseness, error, aberration.

Խարխալեմ, Խարխալեմ, եջի va. to shake, to shatter, to demolish, to ruin, to destroy; to deteriorate, to hurt, to corrupt; to renew pain or grief; - ըզվերս, to tear open healing wounds; fig. to irritate, to excite anew; - զգլխոյ թնդակութիւնս, to renew one's griefs; - զմիտս, to vacillate, to waver; - լիմ vn. to fall to ruin or decay, to perish.

Խարխալիչ a. destructive, ruinous.

Խարխալումն s. destruction, waste.

Խարխալի, ի, -ք. -, առ -, ընդ -ս ad. gropingly; - գնալ, շրջել, to grope along, to feel one's way, to go groping; - խնդրել, to grope about for; S. Խարջալի. [ing about.

Խարխալանք s. groping along, feel-

Խարխալեմ, եջի vn. to grope along, to feel one's way; to fumble: to shake, to rustle.

Խարխիմ, Խարխիմ S. Խարխալիմ.

Խարխնձեմ vn. to bray.

Խարխուլ, -ուր a. ruinous, falling, tottering to decay.

Խարձ, Խց, ձուհք *s.* cane-brake, reedy fen; thorny brake.

Խարմեայ ակն *s.* paste diamond.

Խարշ *s.* the boiling, boiled meat, &c.

Խարշատեմ, Եցի *va.* to burn; -տիմ *vn.* to burn, to scorch, to be parched, to wither; -ի ծարաւոյ, to be parched with thirst; -գորովով, գթով, to burn with love, with tenderness.

Խարշափ, -ումն *s.* rustling, murmur.

Խարշափեմ, Եցի *vn.* to rustle.

Խարշափուն *a.* rustling, murmuring.

Խարշեմ, Եցի *va.* to boil, to stew; to scald; to scorch, to burn.

Խարոյկ, բուկաց *s.* fire, fire-brand; live-coal; pyre, funeral-pile; -արկանել, վառել, լուցանել, to light a fire, to set on fire; -մահահամբոյր, funeral pile. [disaster.

Խարուանք *s.* misfortune, calamity,

Խարուիմ *vn.* to be unhappy, unprosperous, extenuated.

Խարուկածին *a.* born of, or produced by fire, ardent, luminous, fiery.

Խարուկեմ, Եցի *va.* to burn; -կիմ *vn.* to be on fire.

Խարոււմն *s.* cauterization.

Խարսխաձեւ *a.* anchor-shaped.

Խարսխանիշ *s.* mar. buoy.

Խարսխեմ, Եցի *va.* to fix, to establish, to found; -դնաւն, to cast anchor; -դոյս իւր յիմն, to fix or anchor one's hopes on; -իմ *vn.* to be fixed, established, based, founded.

Խարստի *s.* stallion, entire horse or

Խարտ, Խց *s.* filing. [ass.

Խարտած, ոյ *s.* filings.

Խարտածոյ, Խց *a.* filed.

Խարտաւիշակ *s.* patron of living.

Խարտեաշ, տեշի, -տեշ, Ի *a.* fair, light, flaxen; fallow.

Խարտեմ, Եցի *va.* to file.

Խարտեշագեղ *a.* fair-complexioned; -վարդ, fair-hair, golden-hair.

Խարտեշանամ, ացայ *vn.* to become

Խարտիչ *s.* filer. [fair or flaxen.

Խարտոյ, Ի *s.* file. [rough horse-tail.

Խարտոցախոտ *s.* bot. shave-grass,

Խարտոցածուկն *s.* zool. dab, burt, bret-fish.

Խարտուած, Խարտուկ *S.* Խարտած.

Խարտումն *s.* act of filing.

Խաւ, ոյ *s.* couch, cot, bed; plait, fold; nap on cloth, down on fruit or plants; -հանածոյից, stratum, layer, bed; -ի -, -ի -ոյ *a.* ad. folded, plait-

ed, doubled; in folds, doubly.

Խաւար, Ի, աւ *s.* darkness, obscurity; *fig.* grief, sorrow, affliction; blindness, delusion, ignorance; hell; devil; *a.* dark, obscure, gloomy, murky; ընդ -, Ի -ի *ad.* in the darkness, darkly; -աղջամուղջ, utter darkness; -շջափելի, darkness that could be felt; -գիւշերոյ, the shades of night; -տգիտութեան, the darkness of ignorance; Ի -գառնալ, to get or to grow dark, to become obscure; ընդ - գնալ, to walk in darkness; to be ignorant of; բաժին -ին առնել, to condemn, to damn; -կալաւ զամենայն երկիր, darkness covered the whole earth; *S.* Ըմբռնիմ.

Խաւարաբեր *a.* bringing darkness, tenebrous.

Խաւարաբնակ *a.* dwelling in obscurity, obscure, gloomy; -ք *s.* devils, demons.

Խաւարաբորբ *a.* dark, murky, dim.

Խաւարագնաց *a.* walking in the darkness.

Խաւարազգած *a.* dark, gloomy, dismal, sad; -լինել, to become darkened, or obscured; -խափնուլ, to become blind.

Խաւարազգեաց, -զգեստ *a.* clothed in darkness, surrounded with gloom,

Խաւարածիր *a.* s. ecliptic. [darkling.

Խաւարակեաց *S.* Խաւարաբնակ.

Խաւարակոյր *a.* blinded by darkness.

Խաւարակուլ *a.* that dissipates darkness; plunged in obscurity.

Խաւարակոււ *a.* utterly dark.

Խաւարահալած *a.* chasing away darkness.

Խաւարամած *a.* surrounded with darkness, obscure, gloomy, dark.

Խաւարամոլար *a.* tortuous & tene-

Խաւարայած *S.* -բագնաց. [brous.

Խաւարային *S.* Խաւարին.

Խաւարանամ *S.* Խաւարիմ.

*Խաւարասենեակ *s.* camera obscura.

Խաւարասէր *a.* loving obscurity or darkness. [obscurity.

Խաւարասնունդ *a.* brought up in

Խաւարասոյց *a.* immersed in obscurity, buried in darkness. [darkness.

Խաւարասովոր *a.* accustomed to

Խաւարարգել *a.* kept in obscurity, hidden; that keeps in obscurity (tomb), sombre, obscure, black, dark.

Խաւարեայ *S.* Խաւարին. [ըմբ.

Խաւարեմ *S.* -էցուցանեմ & Խաւաւ

Խաւարեցուցանեմ, ուցի *va.* to darken, to spread darkness, to obscure, to dim; to eclipse; to extinguish; to blind; լուսինն -նէ զարեգակն, the moon eclipses the sun.

Խաւարիմ, եցայ *vn.* to be darkened, obscured, eclipsed; to be blinded; Խաւարեցաւ արեգակն ընդ Ժամն երիւ, the sun remained eclipsed three hours.

Խաւարին *a.* obscure, gloomy, dark.

Խաւարծի *s.* tendril; shoot, offshoot, bud, sprout, germ.

Խաւարծիլ *s. bot.* rhubarb plant; the tendrils of the vine.

Խաւարումն *s.* darkening, offuscation; tenebræ; *ast.* eclipse; - արեգական, լուսնի, solar, lunar -; - բոլորական, մասնական, մանեկաձեւ, total, partial, annular -.

Խաւարում, -չում, -չաին *a.* obscure, gloomy, dark; murky, misty, foggy; Ի Խաւարչաի, in the darkness or obscurity.

Խաւարտ, ից *s.* greens, pot-herbs, vegetables, garden-stuff; salad; -ալաճառ, green-grocer.

Խաւարտածին *a.* bearing or producing vegetables; reared on vegetables.

Խաւեակ *s.* amphora, urn, earthen pitcher, jug, jar, pot. [layers (dish).

Խաւեղ *a.* composed of alternate

Խաւիծ *s.* hasty-pudding.

Խափ, Ի, -ք *s.* surprise, surprising; seizure, seizing; impediment, hinderance; agitation, transport, fury; ընդ-ս *ad.* by surprise; Ի-ս անկանել, to be surprised, seized, led away.

Խափական լինել սրտի. to palpitate.

Խափան, աջ *s.* hinderance, impediment, obstacle; encumbering; inactivity, idleness, sloth; *a.* idle, unoccupied; hindered, prevented; stopped, discontinued; - առնել, լինել, to hinder, to impede, to prevent; - կալ, to be disoccupied; to be in idleness.

Խափանածոյ, Ի, -ծու *s.* hinderance; delay; idleness, leisure; *a.* revocable.

Խափանեմ, եցի *va.* to hinder, to stop, to impede, to obstruct, to embarrass, to cross, to delay, to interrupt; to intercept; to interdict, to prohibit; to abolish, to abrogate, to annul, to revoke; to take away; to suppress; - զճանապարհն, զանցս ուրուք, to stop the way or passage, to

stop up, to obstruct, to encumber; - զերկիր, to encumber the earth; - Իմ *vn.* to be hindered, impeded, prohibited, forbidden; to cease, to remain suspended; to be abolished; - սովորութեան, to fall in disuse.

Խափանիչ *a.* hindering, obstructive.

Խափանութեամբ, ոյ, -նութիւն, -ումն *s.* hinderance, impediment, obstruction, obstacle; difficulty; interdiction, prohibition; diversion; interception; abolition, abrogation; suppression; cessation; Ի -ումն դալ, անկանել, to cease, to fall in desuetude, to be no longer in force.

Խափարական, -ձայն *S.* Խաղտալուր.

Խափնում, փեայ *vn.* to shut; to faint; to be extinguished; to be blinded.

Խափշիկ *a. s.* negro, blackamoor.

Խափուցանեմ, ցի *va.* to hinder; to shut; to extinguish; to blind; - զճրագ, to put out the candle, to blow out the light; - զհուր, to quench the fire, to extinguish the conflagration.

Խափուցիչ *s.* extinguisher.

Խափչիմ *S.* Խափնում.

Խբարդեայ *s.* incense-box, censer.

Խեդ, Խեթ, ից or աջ *a.* squinting; short-sighted; dim- or blear-eyed; - Ի հայել, to look askance at, to look surlily, to scowl upon, to look at with aversion or dislike.

Խեթամ, աջի or աջայ *vn.* to regard with a rancorous or malevolent eye, to detest, to hate, to envy.

Խեթեմ, եցի *va.* to push, to thrust, to drive forward.

Խեթի *ad.* squintingly; surlily, grimly, bitterly, angrily, crossly; - գնալ, to go astray, to fall into knavish practices.

Խեթիկեմ, եցի *va.* to strike, to clash, to shock, to knock, to hit; to vex, to torture; - եղբորք, to butt; to toss, to gore.

Խեթիկիչ *a.* that butts, clashes. [ing.

Խեթիկումն *s.* butting, shock, clash.

Խեթումն *s.* remorse, compunction.

Խեղբերեմ, եցի *va.* to cause one to recover his senses, to restore from fainting. [tic, insane.

Խեղագար, աջ *a.* mad, crazy, luna-

Խեղագարանք *S.* Խեղագարութի.

Խեղագարիմ, եցայ *vn.* to become crazy, to go mad, to lose one's senses, to be mad.

Խեղագորութիւն *s.* madness, craziness, insanity, lunacy.

Խեղածափ, -ժէտ *S.* Խեղագար.

Խելամուտ *a.* intelligent, well-informed, skilful, learned; - առնել, կաշուցանել, to initiate, to instruct, to inform; - լինել, to be well-informed, to have profound knowledge, to be well versed in, to understand thoroughly, to know perfectly; - լինել ապագայից, to penetrate the future; - լինելի մէջ բարւոյ եւ չարի, to distinguish, to know good from evil; - լինել յամենայն ճանապարհս իւր, to behave prudently or wisely; - լինել ի սրտի իւրում, to revolve, to turn over in one's mind, to reflect, to consider, to meditate, to ruminate, to ponder; - լինել ոգւոյ նորա, to seize the meaning, to enter into the spirit of; - ամենայն իմաստութեան, learned in all knowledge.

Խելամոմ, *S.* Խելամուտ լինել. [նել.

Խելամոմեցուցանեմ *S.* Խելամուտ առ.

Խելամուտութիւն *s.* understanding, intelligence, comprehension, knowledge, capacity; reflexion, consideration; synecdoche; յիմաստիցն ածել -ս, to teach science; առ քաջ - իրացդ, in order thoroughly to understand these things. [ed, cracked, foolish.

Խելայեղ *a.* hare-brained, giddy-pat-

Խելայեղիմ, զեալ *vn.* to be cracked, to have taken leave of one's senses, to be mad; to lapse into second child-

Խելայեղութիւն *S.* Խեղագորութիւն. [hood.

Խելաշուրջ *a.* mad, insane.

Խելաստակ, աջ *s.* anat. cerebellum, coats of the brains, meninges.

Խելատար, Խելար *S.* Խեղագար.

Խելացի *a.* intelligent, clever, sensible, judicious, steady, prudent, wise.

Խելացնոր, ից *a.* raving, mad, furious, frantic.

Խելացնորեցուցանեմ, ուցի *va.* to distract, to madden, to craze, to drive to fury, to goad to insanity.

Խելացնորիմ, եցայ *vn.* to be out of one's senses, to rave, to be delirious, mad, crazy, insane; to swoon or faint away, to fall into a swoon.

Խելացնորութիւն *s.* delirium, light-headedness, frenzy, madness.

Խելք, լայ *s.* brains; mind, sense, wit, understanding, intelligence, wisdom; խելք *ad.* skilfully, ingeniously,

cleverly, dexterously; - նաւի *mar.* poop, stern of a ship; bench for rowers; ի խելա նաւին, on the poop; - կամրջաց, bridge-head; - գետոց, source of a river; - լսուհեւ, to be wise, judicious, prudent; ի խելաց ելանել, to lose one's reason, to become mad; գնալ խելք, յայլ խելա շրջել, յայլոյ խելա լինել, to be out of one's mind, to turn mad; ցնորիլ ի խելաց, to faint, to swoon; ի խելա գալ, to come to one's self, to recover one's self; to amend; խելա խառնել, to tax one's ingenuity, to contrive, to set one's wits to work, to try, to attempt; to dupe, to outwit, to use artifice, craft, guile; ի խելա կերպարանեալս, feignedly, with simulation, in appearance; astutely, cunningly; բանք բազում - սակաւ, much tongue and little judgment; ի խելաց եւ ի մտաց թափեալ, hair-brained, cracked, foolish, insane, mad; գինին կալաւ զխելա նորա, he became intoxicated, tipsy.

Խելիւմ *S.* Խելիւմ. [bling about.

Խելիւմ *ad.* halting, hobbling, stum-

Խել, աջ *a.* crippled, maimed; infirm, helpless; bad, wicked; ugly; filthy; - ձեռք, crippled in the arm; - ոտիւք, lame, crippled in the feet; bandy-legged. [wilful, obstinate.

Խելաբարոյ *a.* perverse, stubborn,

Խելաբարութիւն *s.* perversity, caprice; insolence, impertinence.

Խելածիւր *a.* bent, crooked, twisted; *fig.* perverse, wicked, villanous, depraved.

Խելածիւրեմ, եցի *va.* to grimace, to grin, to make wry faces; to pervert; - իմ *vn.* to be bent, ill-fashioned, awkward; to be perverted, depraved.

Խելածիւրութիւն *s.* obliquity, crookedness, contortion; grimace, wry face, mouth; *fig.* perversity, depravity.

Խելախեռ *a.* wayward, stubborn,

Խելանդամ *S.* Խել. [refractory.

Խելանք *S.* Խելութիւն.

Խելախեռութիւն *s.* waywardness.

Խելք *S.* Խիլք. [bound to.

Խելիւմ, եցայ *vn.* to be attached or

Խելդ, ից *s.* halter, rope, noose; bowstring; strangulation, suffocation; - ք շրթանց, flattery, wheedling, cajolery; - արկանել or առնել անձին, ի - գալ or մտաբերել, to strangle, to choke one's self; - ը անձն ուրուք ար-

կանեւ, առ -ս ածեւ զոր, to put a rope on the neck of, to bring to the halter, to strangle, to throttle, to choke; - ընդ անձին հեղձամղձուկ պաշարիլ բանիւն, to be embarrassed & confounded by, not to know what to say or do.

Խեղդամահ *a.* strangled, suffocated; - առնեւ, to strangle, to suffocate; - լինեւ, to be strangled, suffocated.

Խեղդան, աջ, Խեղդելիք *s.* halter, rope; bowstring; gibbet, gallows.

Խեղդեմ, եցի *va.* to strangle, to suffocate, to stifle; to wring, to twist (the neck); to vex, to torment, to do violence to; -իմ *vn.* to choke one's self, to be suffocated, stifled; *fig.* to burst, to crack, to break out, to melt away. [tion.

Խեղդումն *s.* strangulation; suffoca-

Խեղեմ, եցի *va.* to cripple, to lame, to maim, to mutilate, to mangle.

Խեղեփ, ի *s.* part, half; -ք, twin.

Խեղկառակ, աջ *s.* buffoon, jester, banterer, wag, mimic, merry-Andrew, fool; *a.* scurrilous, waggish, jocular, given to buffoonery or raillery.

Խեղկառանք *S.* Խեղկառակութիւն.

Խեղկառակեմ, եցի *vna.* to play the buffoon, to play the fool, to jest, to jeer, to joke, to mimic.

Խեղկառակութիւն *s.* buffoonery, scurrility, lampoon, bantering, jeering, mockery, raillery, jocular, jocular, jocular.

Խեղճ *S.* Թշուառ, խիղճ. [waggery.

Խեղութիւն *s.* crippled state of a limb, privation of the use of a limb, lameness, palsy, paralysis.

Խեճեպ, ոյ *s.* egg- or nut-shell; հանելի -ոյ, to shell, to husk.

*Խեմ *s.* thin scantling for making sieves, bandelets, &c.

Խենդ, &c. *S.* Յիմար, &c.

Խենեշաբար *ad.* immodestly, impudently, with effrontery.

Խենեշանամ, աջայ *vn.* to live in effeminacy, to plunge into voluptuousness and debauchery, to revel, to feast, to be immodest, dissolute, debauched.

Խենեշացանեմ, ուցի *va.* to corrupt, to debauch, to make dissolute.

Խենեշութիւն *s.* voluptuous and effeminate life, lasciviousness, debauchery, wantonness, dissoluteness.

Խենեշ, հեշի, աջ or ից *a.* effeminate, luxurious; lascivious, debauched,

wanton, dissolute.

Խենթ, &c. *S.* Յիմար, &c.

Խեշակ *s.* a good horse.

Խեշերանք *s.* minutiae, trifles; trash, rubbish; parings, leavings.

Խեշ *s.* spot on grapes.

Խեշակ *s.* support, prop; *S.* Խեշ.

Խեշակեմ, եցի *va.* to support, to prop, to prop up, to shore. [fish.

Խեշափառ, Խեշեփար *s.* crab; cray-

Խեշմայր *S.* Սարփինայ.

Խեռ, ից *a.* froward, wilful, stubborn, perverse, rebellious, refractory; currish, surly, bitter; *s.* rancour, hatred, spite, envy; - հայեւ, to look surlily; -իւ լինեւ, to be enraged or furious with. [malice.

Խեռամ, աջայ *vn.* to bear hatred,

Խեռեմ, եցի *vn.* to be disobedient, insubordinate, to rebel, to revolt, to be disheartened; - ի սանձուց, not to obey the bridle; - զայրագին ի վերայ միմեանց, to be furiously maddened one against the other.

Խեռութիւն *s.* insubordination, disobedience, indocility, obstinacy, stubbornness. [of a cow.

Խեր *s.* dish made from the first milk

Խերեւէշ *S.* Լուծայ; -ս -ս, piece by piece, little by little, slice by slice.

Խեց, ի *s.* tortoise shell; *S.* Խեցի, Հեց.

Խեցագործ *S.* Խեցեգործ. [brick.

Խեցակարկառ, Խեցակոյտ *a.* built of

Խեցակերտութիւն *S.* Խեցեգործութիւն.

Խեցեկ *a.* badly pronounced, barbarous, corrupted, spurious, harsh.

Խեցեկագոյն *a.* very barbarous, unpolished, very corrupt, very rude, very harsh.

Խեցեկեմ, եցի *va.* to jabber; - զանգղիարէն, to speak broken English, to talk gibberish. [cancer, crab.

Խեցեկափ, Խեցեկափն *s.* lobster; *ast.*

Խեցեգործ, աջ *s.* earthen-ware manufacturer; potter; brick- or tile-maker; գործատուն -աջ, earthen-ware manufactory.

Խեցեգործութիւն *s.* ceramic art, fictile art; the potter's art, pottery.

Խեցեկոյտ վճիռ *s.* ostracism.

Խեցեղէն *a.* made of brick or baked earth; -ք, - ահովք, crockery, earthen-ware, delft-ware.

Խեցեմորթ, ից *s.* shell-fish; shell, conch; tortoise-shell; nut-shell.

Խեցեցուցանեմ, ուցի *va.* to dry, to

dry up; to parch.

Խեցի, ցւոյ, ցեաց *s.* brick, tile; pottery, earthen-ware, crockery; porcelain, China-ware, Wedgewood-ware; potsherd, fragment of earthen-ware; fish-shell; shell, conch; -ք, pottery; Wedgewood-ware, -manufactory; *a.* earthen, delft; զ-կարկատել, to beat the air, to pound the water.

Խեցիկէզի, ից or այ *s.* accent, point.

Խեփոր, այ *s.* bivalve-shell; *fig.* allegory.

Խզեմ, էցի *va.* to cut, to cut off, to break off, to tear off or away; to burst open; - զհերս, to tear out the hair; ներքինիս -, to castrate; -իմ *vn.* to be cut or torn off, to be broken off.

Խզումն *s.* breaking, rupture, bursting, tearing.

Խէթ, խէթի or խիթի *s.* knock, blow; obstacle, hinderance, impediment; fraud, cheat; hate, ill will, aversion; jealousy; remorse, scruple; pain, affliction, grief; doubt, distrust, apprehension; gripes, colic; - եւ խուծ ընդ ոտն անկանել, to trip up, to oppose, to obstruct, to embarrass; խէթիւ հայել, տեսանել, to look daggers, to look grim, to scowl; խէթիւ հայել արեգական, to sunburn, to tan, to freckle, to

Խէթ *S.* Խիթ. [brown.

Խէչ, Խէչ, ից *s.* prop, stay, support; back, back-side: clothes' pocket; *zool.* crab; crawl-fish; - դնել *S.* Խեչակեմ.

Խծան, այ *s.* spur, goad; *fig.* spur, incentive; *a.* butting; - էչոյ, ass-goad; ընդդէմ -ի աքացել, to kick against the pricks.

Խծեմ, էցի *va.* to goad, to spur, to incite, to drive, to spur on, to urge on; կաշառս -, to bribe, to corrupt, to buy over; -իմ *vn.* to thrust one's self in, to creep into.

Խծիմ, Խծնիմ or Խծնում *vn.* to fast on milk-food.

Խծիչ *a.* stimulating.

Խծումն *s.* vigil; fast-day with milk-food; fasting on milk-food.

Խտաբանութիւն *s.* barbarism.

Խտաբար *ad.* barbarously, harshly, roughly. [barity.

Խտական *a.* barbarous; - բարբ, bar-

Խտականութիւն *s.* cruelty, inhumanity, brutality.

Խտանութիւն *s.* mucosity.

Խտան. ի - կալ, to be obstinate,

headstrong, stubborn, to persist doggedly.

Խտաբայն *a.* very rude, very barbarous; - *ad.* barbarously, coarsely, harshly.

Խտութ *a.* barbarous, fierce, ferocious, savage; rude, rough, harsh,

Խտնի *s. bot.* gum-tree. [coarse.

Խտար, -իկ, -ուկ *s. bot. S.* Վարունգ; citron: pestilential sore, bubo.

*Խտիթ, Խտութ *S.* Կախ.

Խղախ *a.* bold, courageous, brave, manly, spirited, haughty.

Խղախեմ, էցի *vn.* to hector, to swagger, to brave, to bully, to insult; to laugh to scorn, to laugh at; to advance fearlessly, to have the hardihood or boldness, to face, to brave; to attempt, to risk; to rush upon, to assault, to attack; - ի վտանգս, to run risks, to seek perils, to brave or to face dangers; - ի մարտ, to plunge into the thickest of the fight; յաղթու -, to confide in prayer.

Խղախեցուցանեմ, ուցի *va.* to embolden, to encourage, to inspirit, to give heart to.

Խղախիւն, -ութիւն, -ումն *s.* boldness, audacity, hardihood, confidence; bravado, rodomontade; insult; assault, rushing.

Խղան, այ *s.* a hut & its inhabitants.

Խղար, Խղարեմ *S.* Սղոց, Սղոցեմ.

Խիթ, խիթի, խիթոյ *s.* gripes, colic; twinge, twitch, shooting pain; blister, sore, swelling: rock, reef, sand-bank; *zool.* crocodile; - սրբանին, tenesmus; -ք ոտից, gout.

Խիթամ, այցի *vn.* to doubt, to suspect, to disbelieve, to distrust; to look at with an evil eye.

Խիթացուցանեմ, ուցի, Խիթեմ, էցի *vn.* to be tortured by remorse; to pain, to afflict, to grieve, to vex.

Խիթումն *s.* doubt, mistrust, suspicion; remorse.

Խիթ. խտաց *s.* gum; - արաբացի, --arabic; - գաղի, --tragacanth; - առաճգական, india-rubber, caoutchouc; գոճի -, --lac, shell-lac. [tree.

Խիթաբեր *a.* gummy; - ծառ, gum-

Խիթալից *a.* gummy.

Խիթակաթ *s.* gamboge.

Խիթահոյզ *s.* gum-resin.

Խիթային *a.* mucous, glutinous; viscous; - հիւլթ, mucus, snot; - ռեանիք,

gum-resin.

Խիլ *s.* search, perquisition, investigation, strict inquiry; plucking up, snatching away; - **արկանել**, to search out, to investigate, to rummage, to

Խիլայ *S.* **Խլայ**. [inquire into.

Խիլաւորաս *s.* filth, filthiness, fetid matter.

Խիկար, ի *a.* learned, wise; pedantic.

Խիղ *a.* unclean; profane.

Խիղբ *s.* tendril, clasper; sucker, shoot; fibre, filament, stamen; - **ս արկանել**, to cling to, to hold fast to, to clasp, to strain to; to twine, to entwine; - **արկանել** or **առնուլ**, to be thoughtful, melancholy; to clasp one's knees.

Խիղճ, խղճի, իւ *s.* scruple; conscience; doubt, distrust; anguish, sorrow, affliction; *a.* scrupulous, conscientious; - **մտայ**, conscience; scruple; remorse, compunction; **խղճիւ մտայ**, conscientiously, scrupulously; **ազատուի խղճի**, liberty of conscience; **կրշտամբանք, խայթ խղճի մտայ**, accusation, reproach of conscience; - **պահել, ի խղճի լինել մտայ ուրուք**, to pretend to have scruples, to scruple to, to be conscientious; **լուեցուցանել զ- մտայ**, to stifle remorse; **յազատուի խղճի մտայն**, for conscience sake.

Խիճ, խճից *s.* small stone, pebble, gravel; - **նաւու**, ballast; - **երիկամանց med.** gravel; stone. [joy.

Խինդ *s.* joy, mirth; **առ խնդին**, for

Խինծ or **Խինճ** *s.* bosom, cavity, hollow; bottom; - **սրտի**, ventricle; - **քարգանդի**, cavity of uterus. [Խշալք.

Խշալ *s.* lance, spear; - **ք. խշալայ** *S.*

Խիսիլիկ, լկայ *s.* night-mare, incubus; phantom; bug-bear.

Խիստ, խստից or **տայ** *a.* hard, stiff, harsh, tough; sharp, strict, severe, rigorous, rigid, austere; rough, rude; cruel, merciless; haughty, arrogant, supercilious, overbearing; inflexible, obstinate, untoward, stubborn, untamable; difficult, inaccessible; -, - **ս**, **խստիւ** *ad.* harshly; roughly, cruelly; severely; - **բանք**, harsh words; - **կեանք**, austere, hard life; **խստիւ գնալ**, to be blunt with; to treat with brutality or severity, to maltreat; - **ս բարբառել, խօսել ընդ ումէք**, to speak bluntly or harshly to, to say unpalatable things; - **է.քէզ**, it is hard for thee.

Խիւս, խսի *s.* thickness, density; *a.* close, dense, thick, serried; compact, dense; crowded, numerous, frequent; full; -, - **առ** -, - **ընդ** - *ad.* thickly, densely; frequently, often, much; - **առ - հարուածք**, repeated blows.

Խիւր *s.* white violet.

Խիւրա *a.* startling; - - **լինել**, to shy, to start at; to doubt, to fear, to suspect; - **ս ի - ս** or - **ի - ս** *a.* inconstant, vacillating; *ad.* doubtfully, suspiciously; with a start.

Խից *s.* closing or shutting; cork, stopper, bung, plug; valve; - **ս արկանել**, to cork, to bung, to dam, to stop; to hinder, to oppose.

Խիւ *s. zool.* black-bird.

Խիւս, ի *s.* hasty-pudding; gruel; paste; starch. [to give a -

Խլայ, ից *s.* robe of honour; - **էմ** *va.*

Խլանամ, ացայ տ. to become deaf, to be made deaf; *fig.* to stop one's ears, to turn a deaf ear to.

Խլատեռ *s.* outer garment or veil of oriental women. [զաւելիս, to stun.

Խլացուցանեմ, ուցի *va.* to deafen; -

Խլացուցիչ *a.* deafening, stunning.

Խլեմ, էցի *va.* to pluck up, to root out, to extirpate; to unclasp; to sweep away; to force, to take by force, to extort, to take away; to demolish, to destroy, to pull down, to ruin; - **զատամն**, to draw, to pull out, to extract a tooth; - **զաչս**, to put, to tear the eyes out. [(species of willow).

Խլեփ, ի *s.* salix caprea latifolia

***Խլեզ** *S.* **Մողեզ**.

Խլիկք, Խլինք *s.* snot, mucus.

Խլինքային *a.* snotty, mucous; - **մառմին, թաղանթ**, mucous body, - membrane. [tirpator.

Խլիչ *s.* rooter out, weeder out, ex-

Խլորդն *s. med.* cancer; *fig.* a shrewd person, a sly one.

Խլսլեմ, էցի *va.* to pull or haul about; to tease, to plague: to neglect, to omit; to counterfeit, to feign, to pretend; to pretend not to understand.

Խնոտ *a.* snotty; snotty-nosed; mu-

Խլութիւն *s.* deafness. [cous.

Խլումն *s.* pulling out, tearing up, rooting out, extirpation.

Խլուրդ, լրդից, Խլուրդն, լրդան *s.* mole; **զհողակոյտ խլրդան կարծել Մաւեաց արտեւան**, to make mountains of mole-hills.

Խլրդէնի *s.* gangrene; *a.* horrid, dark-
 Խլրամ, -անամ *S.* -ամ. [working.
 Խլրամ, էցի *va.* to move; to stir;
 to agitate, to shake; -իմ *vn.* to be
 moved, stirred, shaken; to creep, to
 insinuate. [agitation.

Խլրառումն *s.* movement, impulse,
 Խխնջական *a.* neighing; -ն *s.* neigh.
 Խխնջեմ, էցի *vn.* to neigh; to shout,
 to halloo, to roar out, to yell, to hoot.
 Խխնջիւն *s.* neigh, neighing; *S.* Խլ-
 դունջն. [լինիմ.

*Խխոււմ, Խխմիմ *S.* Չրաթաթախ, -
 Խծբիծ, բծաց *s.* censure, criticism;
 discussion, examination, research.

Խծբծեմ, էցի *va.* to censure, to cri-
 ticize; to discuss, to examine, to de-
 bate, to sift. [to stitch.

Խծկալ *s.* quilting; -անեւ, to quilt,
 Խծկեմ, էցի *va.* to stuff, to cram, to
 gorge; -զորովայն, to gorge one's self.

Խծուծ, Խծծոյ *s.* tow, hards of flax
 or hemp; լնուլ Խծծով, to stop with
 tow; *mar.* to calk.

Խծպեմ, էցի *vn.* to quilt, to stitch,
 to pink; -իմ *vn.* to grow narrow, to
 shrink. [lehem.

Խլատեղի *s.* the manger at Beth-
 Խղիկ, զկան *s.* small cottage, hut,
 cot; small room, closet, cell.

Խղխայթ, ից *s.* ulceration, suppur-
 ation, pus, purulent matter; *fig.* hy-
 pocrisy; -բ էրկրի, earth-worms; -բ
 խտաց, liquid refuse from putrid
 vegetation.

Խղխայթեմ, էցի *va.* to exulcerate;
fig. to dissemble, to conceal enmity;
 to foment, to plot; -իմ *vn.* to be ul-
 cerated, to form an abscess, to gather,
 to discharge matter, to suppurate.

Խղխթեմ, էցի *vna.* to apply, to de-
 vote one's self to; to explore.

Խղճադատ լինիմ *vn.* to be judged by
 one's own conscience.

Խղճալի *S.* Եղկէլի.

Խղճական *a.* guilty, pricked by con-
 science: miserable, pitiful.

Խղճաշար, աջ *a.* scrupulous.

Խղճաշարութիւն *s.* scruple.

Խղճամ, աջի *vn.* to scruple; to doubt,
 to mistrust; to abstain from, to shun:
 to have pity, compassion.

Խղճամիւ *a.* over-scrupulous, over-
 nice, too rigid; cowardly, pusillani-
 mous, chicken-hearted.

Խղճեմ, էցի *vn.* to make case of con-

science of, to scruple, to doubt; ոչ
 ինչ խղճեմ, my conscience does not
 blame me; էրթ առանց իրիք -ոյ, go
 without scruple or hesitation.

Խղճմտանք *s.* conscience, scruple;
 -նօք *ad.* conscientiously, scrupulously.

Խղճմտութիւն *S.* Խիղճ.

Խղուլըրախն *s.* noise, clatter, hub-
 bub, uproar, rumour, turmoil, din,
 confusion.

Խղուլջն, աջ *s.* snail; sea-shell,
 purple shell-fish; -անպատեան, slug.

Խճախառն *a.* gravelly.

Խճաքար, աջ *s.* sand-stone.

Խճողեմ, էցի *va.* to fill, to heap up,
 to stuff, to cram; -զորովայն, to gorge,
 to gormandize, to stuff or cram one's
 self, to eat too much. [age.

Խճուլ *s.* stuffing, force-meat; saus-

Խմբագիր, գրաց *s.* collection of na-
 tional historical facts: editor; com-
 piler. [to contain, to enclose.

Խմբագործեմ, էցի *va.* to assemble;

Խմբագրապետ, ի *s.* chief editor.

Խմբագրեմ, էցի *va.* to compile, to
 write, to edit. [ship; compilation.

Խմբագրութիւն *s.* editing; editor-

Խմբակից *a.* of the same troop or
 regiment, comrade, companion; *S.*

Խմբանդրի *s.* group. [Դասակից. &c.

Խմբարան *s.* assembly; -էկեղեցւոյ,
 nave. [together.

Խմբաւոր *a.* assembled, gathered

Խմբաւորեմ *S.* Խմբեմ. [gregation.

Խմբաւորութիւն *s.* assembly, con-

Խմբեմ, էցի *va.* to assemble, to
 rally, to gather together, to convoke;
 to excite to blows, to set fighting: to
 keep, to celebrate a feast; -սլաւե-
 րազմ, խումբս - , to fight, to come to
 blows, to join battle; -իմ *vn.* to be as-
 sembled, convoked, gathered toge-
 ther; to rally, to flock together, to
 form groups; to be engaged in war;
 Խմբեցաւ սլաւերազմն, the battle
 began. [in troops.

Խմբովին *ad.* in company, in crowds,

Խմեմ, էցի *va.* to drink; to imbibe,
 to suck up, to absorb.

Խմոր, ոյ, ուլ *s.* leaven, ferment; *fig.*
 sect; -գարեջրոյ *S.* Լորճն.

Խմորաչափ *s.* zymosimeter.

Խմորեմ, էցի *va.* to cause to fer-
 ment; -իմ *vn.* to ferment, to rise;
 -եալ *S.* Խմորուն. [tative.

Խմորեցուցիւ *a.* fermenting, ferment-

Խմորուկ, բկի *s. bot.* strawberry;
բոյս - բկի, --plant.

Խմորումն *s.* fermentation.

Խմորուն *a.* risen, fermented, leavened; - հաց, leavened bread.

Խնամ, ոյ *s.* care, attention, solicitude; nursing, attendance, duty, task; mindfulness, diligence, assiduity; -ով *ad.* carefully, mindfully, attentively; - ածել, ունել, տանել, to take care of, to be mindful of, to look after; to nurse, to tend, to attend; to provide, to procure; զամենայն փոյթ եւ զ- ունելքով, to take every care of; to take great pains with; տարածել ի վերայ ուրուք զ-ս իւր or զգուծ - ոյ, to surround with loving cares or kind offices, to be particularly attentive to, to wait assiduously upon; հաստատեալ ի -ս չարին, prone to evil; յուզեցանք իմ, my compassion is excited.

Խնամադուծ *a.* careful, mindful, regardful, solicitous, attentive.

Խնամած, -ու, աջ *a.* careful; *S.* Խնամակալ. [pection, guardianship.

Խնամածութիւն *s.* care, cure, ins-

խնամակալ, աջ *a.* tutelar, tutelary; *s.* guardian; trustee, administrator; regent; prefect; curator, custodian.

Խնամակալեմ *S.* Խնամարկեմ.

Խնամակալու *S.* Խնամակալ.

Խնամակալութիւն *s.* care, attention, solicitude; tutelage; regency; protection, guardianship; Divine Provid-

խնամապետ, ի *s.* regent. [ence.

Խնամապետութիւն *s.* regency.

Խնամատար, -ութիւն *S.* Խնամակալ,

Խնամարար *S.* Խնամակալ. [-ութի.

Խնամարկեմ, եցի *va.* to take care of, to attend to, to occupy oneself solicitously about, to patronize.

Խնամարկու, -ի *S.* Խնամակալ, -ու.

Խնամեխօս, աջ *s.* matrimonial mediator, go-between, match-maker; - լինել, to arrange a wedding between; - գնալ, to go to conclude a marriage.

Խնամեմ *S.* Խնամարկեմ.

Խնամենամ, աջայ *vn.* to become related, allied, to be united by marriage.

Խնամի, մւոյ, մեաց *s.* relation, kindred, connexion; - առնել, to ally, to unite, to match; - լինել *S.* Խնամենամ.

Խնամոտ, աջ *a.* careful, diligent, attentive; full of regard, of solicitude, benevolent, charitable.

Խնամութիւն *s.* affinity, alliance,

relationship; հոգեւոր - , sponsorship; արկանել - , - առնել *ք.* *S.* Խնամենամ. Խնայ առնեմ *S.* Խնայեմ.

Խնայեամ, Խնայեմ, եցի *vn.* to spare, to be sparing of; to pardon, to respect, to exempt, to privilege; to save, to spare, to husband, to be thrifty, to administer or manage well, to be sparing of expence, to economize; - ի կէրակրոյն, to stint one's self; - ի ժամանակն, to economize time; - ի շըրթունս, to bridle one's tongue; - ի բարկութիւն, to abstain from wrath.

Խնայեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to be sparing, to create thrift or economy. [son, house-keeper, house-wife.

Խնայող *s.* economizer, thrifty person. Խնայութիւն, -ումն *s.* regard, compassion, pity; pardon; thriftiness, saving, economy, parsimony, frugality.

Խնդադին, -լի, -լից *a.* joyful, cheerful, gay, merry; *ad.* gaily, cheerfully, merrily; - լինել, to be transported with joy.

Խնդակից *a.* rejoicing together; - լինել, to rejoice with any one, to compliment, to congratulate, to felicitate.

Խնդակութ *s. bot.* *S.* Մոլախինդ.

Խնդակցութիւն *s.* congratulation, felicitation, complimenting; Թուղթ - Թեան, letter of congratulation.

Խնդամ, աջի *vn.* to rejoice, to be merry, delighted, glad; greeting; - ընդ ումք, to rejoice with; բաղում - աւել, to wish good morning, good bye; խնդա՛, rejoice! good morning, good day; adieu, God be with you; Արիստոտէլ Ալեքսանդրի որդւոյ - , Aristotle to Alexander, greeting!

Խնդամիս *a.* gay, merry, cheerful, delighted, glad.

Խնդամոլ, -մոլի *a.* mad with joy, too merry; *s. bot.* *S.* Մոլախինդ.

Խնդամտաբար *ad.* gaily, merrily.

Խնդամոխիմ, տեցայ *vn.* to rejoice, to be joyful, glad. [mour, wantonness.

Խնդամոտութիւն *s.* gaiety, good humour. Խնդանք *S.* Խնդութիւն.

Խնդացուցանեմ, ուցի *va.* to make merry, to rejoice, to give joy, to divert, to recreate.

Խնդբունդ *a.* unequal, uneven, rugged, winding; -ք *s.* spot, stain; inequality, unevenness, roughness, ruggedness, asperity.

Խնդիր, գրոց *s.* question; interroga-

tion, inquiry, demand; discussion, examination; perquisition, search, quest; visit, inquisition; proposition, thesis; litigation, contest, dispute, debate, quarrel; request, requisition; - բայի *gr.* accusative or objective case; *խօսեացուք զայսր խնդրոյ*, let us discourse on this chapter; - *առնել, Ի - երթալ, գալ, ելանել, շրջել, անկանել, արկանել*, to seek, to look for, to search for or after, to make inquiries, to investigate, to examine, to inquire into; *Ի - լինել ուրուք*, to trace, to be in search of, to follow the track of; - *Ի մէջ առնուլ*, to commence an argument; - *ս յուզել*, to raise a doubt, to create a discussion; - *եղել*, there arose a question; a dispute was raised; - *Ի միջի կայ*, the question is; - *է ինձ Ի քէն*, - *մի ունիմ Ի քէն*, I have a favour to beg of you; *ոչ էթէ այնր ինչ Ի - է*, it is not what we seek to know; *տայի անձն իմ խնդրոյս իմում*, let my life be given me at my petition.

Խնդուի, -ուիմ s. joy, mirth, pleasure, gaiety, cheerfulness, merriment.

Խնդրակ, այ s. seeker-after, inquirer; guardian, trustee; emissary; - *ս արձակել զինի ուրուք*, to run after, to hunt for or seek after some one.

Խնդրականք s. object of research; subject of dispute. [wish.

Խնդրակատար a. fulfilling another's

Խնդրանք s. demand, request.

Խնդրեմ, եցի va. to search for, to ask, to solicit, to implore; to demand, to claim, to require, to run after, to pursue; to ransack, to rummage; - *զանձն ուրուք*, to seek one's life; *զարիւն նորա Ի ձեռաց քոց խնդրեցից*, I will require his blood at your hands; *զքէնս վրիժուց -*, to revenge oneself, to be avenged; - *զերեսս Աստուծոյ*, to seek God's face; *զլազս անձին եւ էթ -*, to have no other aim but self-interest.

Խնդրուածք, ծայ or ծոց s. prayer, supplication, demand, request, requisition; *Ի - ս պնդիլ*, to pray devoutly; to fervidly implore.

Խնդրութիւն s. search; demand; - *վրիժուց S.* վրէժխնդրութիւն.

Խնծիլք, ծղից s. laugh, laughter, gaiety, toying, dalliance, rapture.

Խնծղալից a. sprightly, gay, merry.

Խնծղամ, ացայ or ցի vn. to laugh, to

rejoice, to leap with joy.

Խնծոր S. խնծոր.

Խնկաբեր, այ a. that bears or produces aromatic or odoriferous gums; *S.* *Խնկազգեաց.*

Խնկազգեաց, -զգեսա, -զգեցիկ a. carrying incense, aromatic gums, or precious ointments.

Խնկալի, -լիք a. full of incense, odoriferous; praiseworthy, honourable; -*լից*, drunk with incense and myrrh.

Խնկախառն a. mixed with incense.

Խնկածաղիկ s. bot. salvia, sage.

Խնկածու, այ a. odoriferous, aromatic. [upon; censer.

Խնկակալ, այ s. altar to burn incense

Խնկահոտ a. perfumed, fragrant.

Խնկաղաց, այ s. mortar for pounding incense; incense-box; perfumer.

Խնկաման, Խնկանոց, այ s. incense-box; censer; pan to burn incense on; perfume-box. [censing like incense.

Խնկանուէր a. ardent, fervent, as-

Խնկարան s. incense-box; censer.

Խնկարկեմ, եցի va. to incense.

Խնկարկու, այ s. incense-bearer; *fig.* flatterer, fulsome praiser, adulator.

Խնկարկութիւն s. incensing.

Խնկաւորութիւն s. censing; praise, respect, adoration.

Խնկելի a. worthy to be incensed, praiseworthy, honourable.

Խնկեմ, եցի va. to incense; to perfume; to embalm; to offer up, to offer: to intoxicate; *fig.* to praise, to honour, to adore; to extol, to flatter, to flatter grossly.

Խնկենի s. bot. incense-tree, oliban, frankincense; incense, perfume.

Խնկեփեաց, փեցայ s. perfumer.

Խնկիկ s. grain of incense.

Խնկիչ a. incensing.

Խնկողկուզիկ s. bot. marjoram.

Խնկունի s. bot. rosemary.

Խնծոր, ոյ or Ի s. apple; apple-tree; pommel, knob, ball, head; - *վայրի, azarola or Neapolitan-medlar; գեանի -*, *S.* *Երիցուկ; -ք, այակց -ք fig.* rosy cheeks.

Խնծորակուլ s. med. lozenge.

Խնծորենի, Խնծորի, րւոյ s. apple-tree; -*ենիք*, apple-orchard.

Խնծորոլի s. cider.

Խնճոյք, յից s. treat, feast, banquet, great feast, entertainment; feasting, rejoicing; assembly, company; *գահ-*

լիճ յից, banqueting-hall; յս խրախ-
ճանաց, luxurious entertainment; յս
առնել, յօրինել, տալ, to regale, to
feast, to give a treat; յս ուրախու-
թեան յարդարել ումէք, to feast one
with high ceremony. [churn.

Խնոցի, ցւոյ s. churn; շարժել զ-, to
bung; to close, to shut; to oppilate,
to constipate; - զբերան ուրուք, to
put to silence; - զսպառուհան լսելեաց,
to turn a deaf ear to, to refuse to listen.

Խնչեմ, եցի vn. to grunt; *to blow
Խնջոյք S. Խնճոյք. [the nose.

Խնտուղ S. Շնջրի.

Խշաւաւոր a. lancer.

Խշտեակ, եկաց, Խշտիք, տեաց s.
bedstead, pallet, truckle-bed; halting-
place; den, haunt, lair, cave of wild
beasts; զողելի խշտիս, to hide in a den.

*Խշտուկ s. gusset. [able.

Խշարելի a. contemptible, despic-
Խշարեմ, եցի vn. to despise.

*Խշրիմ vn. to have a thirsty longing
for acid things.

Խոզ, ից or աց s. boar, sow; pig,
hog, swine; -ք, spoke of a wheel;
*scrofula, king's evil; - մատակ, sow;
- մալեակ, hog; - ծովային, sea-hog;
հնդիկ -, guinea-pig; ցնկնիկ -, to far-
row, to pig; ծնունդք -, litter of pigs;
կաթնկեր -, sucking-pig; դոմք -ից,
pig-sty; երամակ -ից, herd of swine;
միս -, pork; ապուխտ -, ham; խորիս
-, rind (of bacon); մորթ -, pigskin;
խանչէ, բոհբոհէ, կնչէ, դրդայ, կռնչէ -,
the hog grunts; -ի փուշ bot. anagyris,
bean-trefoil; -ի մազ, S. Չարխտա.

Խոզաբար ad. hoggishly.

Խոզաբարոյ a. hoggish, behaving
like a hog, rude.

Խոզաբոյծ a. swine-fattening.

Խոզաբուս կերակուր s. hog's wash,
food for swine.

Խոզակ, աց s. fruit of cypress, plane-
tree, &c.; - շերամոյ, cocoon. [a pig.

Խոզակերպ, -ձեւ a. hog-shaped, like

Խոզամկա a. pig-headed; swinish, dir-

Խոզան, աց s. stubble. [ty, filthy.

Խոզանակ, աց s. clothes-brush;
whisk; -ադործ, brush-maker; -եմ
va. to brush; to whisk.

Խոզանամ, ացայ vn. to be changed
into swine; fig. to behave like a hog,
to be hoggish. [erect, like stubble.

Խոզանացեալ, Խոզանեալ a. bristly,

Խոզանոց s. pig-sty.

Խոզանատեւ s. long bristle.

Խոզատանձ s. bot. wild-pear; med.
king's evil, scrofula. [driver.

Խոզարած, աց s. swineherd, pig-

Խոզեան s. pl. hogs, swine.

Խոզենի a. swinish, hoggish; s. pork.

Խոզերամակ, աց s. herd of swine.

Խոզկաղին s. bot. acorn, beech-mast.

Խոզութիւն s. hoggishness; fig. nast-
iness, filth.

Խոզուկ s. zool. porcupine.

Խոթ s. zool. kingfisher, halcyon;
-ական աւուրք, halcyon days.

Խոթաւեմ, եցի vn. to see with dis-
pleasure, to scowl at; to despise.

Խոթու a. harsh; frowning, surly,
threatening; hideous, frightful, hor-
rible, dreadful, shocking; coarse,
gross, rude, rough; sad, sorrowful;
grave, stern; - դէմք, stern and haugh-
ty countenance; - աչք, threatening
eye, gloomy eye; - ակնարկել յոք,
to look at sternly or angrily, to frown,
to scowl, to knit the brows; - հայել,
to look surly at, to sulk, to turn a
wild haggard look upon.

Խոթուադեղ, -ադէմ a. gruff-look-
ing, surly-looking, of a stern or aus-
tere countenance, scowling, lowering;
sorrowful, gloomy, sullen; - ցնորք,
frightful spectres. [looking.

Խոթուահայեաց a. surly- or gruff-

Խոթուեցուցանեմ, ուցի va. to irri-
tate, to anger, to incense, to chafe, to
provoke, to exasperate; - զդէմս, to
pucker up one's features, to put on a
surly look.

Խոթուիմ, ուցայ vn. to frown, to
knit one's brows, to be sulky, cross,
ill-tempered, to grow angry, to be net-
tled; to be soured, embittered, exas-
perated; - երկնից, to cover with
gloomy clouds, to lower, to get cloudy,
murky.

Խոթուութիւն s. frown, wrinkle,
knitting of the brows, scowling, pout-
ing, sulkiness, sulks, wry face; vexa-
tion, sorrow, melancholy. [tumour.

Խոթային a. tumorous; - մարմին,

Խոլեմ, եցի va. to disperse, to scat-
ter, to drive. [nant sore.

Խոլեցդեակ s. med. cancer, malign-

Խոլմուկ S. Հոլամուկ.

Խոլոր S. Խոթու.

Խոլորձ, լրձան s. bot. orchis, bee-

flower, salep, satyrion.

Խոխ *s.* dressed victuals; *S.* Խաչ.

Խոխոզ *ad.* dreadfully, frightfully.

Խոխով *a.* well-watered, abounding in springs, or running waters; չք, մաց *s.* ravine, deep hollow; sylvan valleys, forest; mountain streams, torrents.

Խոխովաձիգք *s.* gloomy ravines; long valleys.

Խոխովեմ, եցի *va.* to bathe, to water; իմ *vn.* to spring; to inundate.

Խոխոջ, ից, Խոխոջանք, Խոխոջեն *s.* murmuring, purling, babbling, gurgling; զառ ի վայր ջանք, evacuation, going to stool.

Խոխոջեմ, եցի *vn.* to murmur, to purl, to babble, to gurgle; ի վեր, to vomit.

Խոխոտեմ, եցի, լիմ, եցայ *vna.* to think, to invent, to attempt, to try.

Խոկ, աջ *s.* thought; *a.* thoughtful, discreet, prudent; ի ՝ արկանել, to think, to consider, to ruminate; լի միտս կայր նորա, he had the intention to, he intended to.

Խոկամ, աջի *va.* to think, to reflect, to meditate, to consider, to contemplate, to imagine.

Խոկումն *s.* thought, meditation, consideration, contemplation, reflexion, imagination, speculation.

Խոհ, ից *s.* *S.* Խոկ; meat, victuals.

Խոհագործ, &c. *S.* Խոհակեր, &c.

Խոհական, աջ *a.* thoughtful, prudent, wise, judicious, sensible, intelligent, cautious, provident, circumspect, discreet; ն *s.* intellect, intelligence, reason, judgment.

Խոհականաբար *ad.* prudently, wisely, judiciously, sensibly.

Խոհականութիւն *s.* prudence, wisdom, discretion, wariness, circumspection, cautiousness, good sense.

Խոհակեր, աջ *s.* cook, man-cook; քաջ, capital cook, first rate cook; աջ տուն, kitchen; չք, cookery; *S.* Խահակեր.

Խոհակերապետ, աջ *s.* chief-cook: chief executioner; օգնական ի, under-

Խոհակերեմ *S.* Խոհարարեմ. [cook.

Խոհակերոց, աջ *s.* kitchen; անօթք ի, utensils; *S.* Խահարան.

Խոհակերութիւն *S.* Խահարարութիւն.

Խոհամանամ *vn.* to precipitate one's self, to fling, to cast or throw one's self headlong.

Խոհանոց *S.* Խոհակերոց.

Խոհալաճառ *s.* eating-house keeper.

Խոհարան *s.* intellect, sense.

Խոհարար, աջ *S.* Խոհակեր; ռահի *sf.* cook; քաջ, very good, excellent cook. [dress victuals.

Խոհարարեմ, եցի *va.* to cook, to

Խոհեակ, եկի *s.* scullion; *sf.* kitchen-maid. [կան, &c.

Խոհեմ, աբար, ռութիւն *S.* Խոհա-

Խոհեմազարդ *a.* adorned with prudence, judicious.

Խոհեմամիտ *a.* sober-minded.

Խոհեմանամ, աջայ *vn.* to be wise or prudent. [prudent, judicious.

Խոհեմընթաց *a.* circumspect, calm,

Խոհեմութիւն *s.* sober-mindedness.

Խոհեր, աջ *s.* filth, dirt, muck, mire, mud; ից, filth, obscenity, villany, wantonness; ի ի or ընդ ՝ Թաւալել, to get splashed, to be be-mired, covered with mud; չք պղծութեանց, defilement; չք միմեանց, sodomites.

Խոհերական *a.* muddy, dirty, filthy, impure, obscene; ձեռք, unclean hands; ասելքանս, to talk obscene-

Խոհերանոց *s.* sink, drain. [ly.

Խոհընտիր միտք or դէմք, syllogism.

Խողխողեմ, եցի *va.* to butcher, to slaughter, to kill, to massacre.

Խողխողումն *s.* act of killing, massacre, carnage. [of laughter.

Խողխոնջեմ *vn.* to hear a loud burst

Խողխոջանիմ, ջանք, ջեմ *S.* Խոխոջ, &c.

Խողովակ, Խողուակ, աջ *s.* pipe, tube, canal, conduit; ջրոյ, spout; տաշեաց, gutter; լուալեաց, drain; շողենաւու, steam-pipe; ծխնէլուզի, chimney-flue; ջրհանի, engine-hose; կազի, gas pipe, main; խօսուն, speaking-tube; ձայնատու, acoustic-tube; շնչողական, suction pipe.

Խոհոր, Խոհոր, ալ, աջ *s.* sucking-pig, porker.

Խոհոճ *s.* thought; եմ *vn.* to be thoughtful, anxious, absorbed in thought.

Խոյ, ոյ *s.* zool. ram; ast. Aries, -; mech. battering-; mar. windlass, capstan; ջրաբաշխական, hydraulic -.

Խոյակ, աջ *s.* capital of a column.

Խոյանամ, աջայ *vn.* to soar up, to fly on high, to dart forward, to swoop down, to rush headlong on, to dash at, to pounce on, to fall on.

Խոյգողութիւն *s.* conquest of the golden fleece; *fig.* violation, rape, ravishing.
Խոյեանք *s. pl.* rams.

Խոյզ, խուզից *s.* search, inquisition, inquest, perquisition, research, examination; - եւ խնդիր, strict inquiry; - արկանել, ի - եւ ի խնդիր արկանել or լինել, ի - եւ լանել, անկանիլ, to search, to examine, to inquire strictly, to pry into; - եւ խնդիր առնել ումէք, to be in search of, to trace, to follow the tracks.

Խոյթ, խթից *s. zool.* crocodile.

Խոյլ, խուլից *s.* swelling, blotch; schirrus, scrofula; - սարանոցի, wen, goitre.

Խոյս *s.* flight, running away; - տալ, առնուլ, լինել, to fly, to take to flight, to escape, to decamp, to steal or slip away, to break loose; to be guilty of tergiversation; to avoid, to flee from, to shun.

Խոյր, խուրի *s.* cap, diadem, tiara; - եւրոպական, hat; - տաշիկ, turban; - սլավական, tiara. [maker, hatter.

Խոյրագործ, - արար *s.* cap- or hat-

Խոյրագիր *a.* crowning, covering another's head.

Խոյօղ, աց *s.* hook; pick-lock.

Խոնարհ, աց *a.* low; humble, submissive, respectful; lower, inferior, mean, base, low; feeble, weak; - , ի - *pr. ad.* low; down, down below; downwards; from top to bottom; at the foot of; beneath, below, underneath; below, lower, under; - առնել, to humble; - լինել, to be humble or meek, to humble one's self; to be humbled; զերեսս ի - արկանել, to be sulky or sullen; - սրտիւք, lowly in heart; աչք ի - , with downcast eyes; յերկեւեռից եւ ի - , from two years old and under; ի միջոյն եւ ի - , from the loins downward; ի վեր և ի - , unceasingly, always, at every moment.

Խոնարհաբար *ad.* humbly, submissively. [below.

Խոնարհագոյն *a.* inferior; lower; *ad.*

Խոնարհակողմն *s.* the lower part.

Խոնարհահակ *a.* inclining, aslant.

Խոնարհամիտ *a.* humble, meek, modest. [abase one's self, to be humble.

Խոնարհամտեմ *vn.* to humble or

Խոնարհամտութիւն *s.* humility, modesty, meekness. [to conjugate verbs.

Խոնարհեմ *S.* - եցուցանեմ; - զբայս ,

Խոնարհեցուցանեմ, ուցի *va.* to humble, to abase, to subject; to bring down, to lower, to abate, to depress; to bow or bend down, to incline; - զունկն, to lend an ear to, to listen to; - զանձն, to humble oneself; to do penance, to mortify oneself, to fast; - զամբարտաւանութիւն ուրուք, to lower, to abase, to bring down the pride of; - զԱստուած առ մարդիկ, to move God to compassion, to implore divine mercy; Աստուած - նէ զամբարտաւանս, God humbles the proud.

Խոնարհիմ, հեցայ *vn.* to be humble; to lower oneself, to descend; to yield, to acquiesce; to lean, to bend downwards; to decline; *gr.* to be conjugated; - յամբարտաւանութենէ, to descend from one's haughtiness, to have the pride of one's countenance humbled; յերկիր - , to prostrate oneself; - առաջի Աստուծոյ, to bow before God; - անկանիլ երեսաց, to go downcast, to be dejected; - յիջեւան ուրուք, to deign to dwell in; - յալիս, to grow old; - հի օրն, the daylight fades, the day wanes or is going down; յոան եկաց յերեսացն խոնարհեցայ, he rose from his prostrate attitude.

Խոնարհութիւն *s.* humility; deference, submission, humiliation, abasement; baseness, lowness, inclination, declination.

Խոնարհութիւն *s.* abasement; humiliation; fall, decline; *gr.* conjugation.

Խոնաւ, աց *a.* humid, damp, wet, moist; *s.* humidity. [humid.

Խոնաւալից *a.* full of humidity, very

Խոնաւալոյծ *a.* deliquescent; - լուծութիւն, deliquescence. [moist.

Խոնաւական, - ալին *a.* humid, wet,

Խոնաւայոյլք *s.* damp weather; wet, rainy weather.

Խոնաւանամ, ացայ *vn.* to grow wet, to become damp or moist.

Խոնաւաչափ, ի *s.* hygrometer; - ալան, hygrometric; - ութիւն, hygrometry.

Խոնաւարար *a.* moistening, wetting.

Խոնաւացոյց *s.* hygroscope.

Խոնաւեմ, եցի, - եցուցանեմ, ուցի *va.* to damp, to moisten; to wet, to steep, to bathe.

Խոնաւութիւն *s.* humidity, damp, moisture, wet; humour, radical moisture; - օդոց, damp weather.

Խոնաւուտ *a.* *S.* Խոնաւ.

Խոնճ. *ի* - *ad. pr.* below; under; inside, within, in. [drawers & trowsers.

Խոնճան, ունիք *s.* running string for

Խոնջ *s.* fatigue, lassitude; *a.* fatigued, tired, weary, faint, jaded. [some.

Խոնջական *a.* fatiguing, hard, toil-

Խոնջան *S.* Խոնճան; -ք *S.* Խոնջուի.

Խոնջեցուցանեմ, ուցի *va.* to tire out, to fatigue, to weary. [fatigued.

Խոնջիմ, ջեցայ *vn.* to be tired, weary,

Խոնջութիւն, -ումն *s.* fatigue, lassitude, weariness.

Խոշիւն *s.* noise, murmur. [խոշեմ.

Խոշոշ *S.* Մարդախոշոշ; -եմ *S.* Խոշ-

Խոշոտ *s.* hay; dried herbage.

Խոշոր, ից *a.* stout; great; thick; rough, rude, rustic, unpolished; awkward, ill-shaped, ill-made; rugged, toilsome, difficult; - զգեստ, coarse cloth; - ձայն, rough voice; harsh sound; - գոյիք, stiff or unconnected colouring. [lished.

Խոշորաբարբ *a.* rude, rough, unpo-

Խոշորագէղ *a.* coarse featured, hard-favoured, ugly.

Խոշորագոյն *a.* very rude, very coarse; -ս *ad.* rudely, coarsely.

Խոշորանամ, աջայ *vn.* to grow up; to become stout or bulky; to grow rude or rough.

Խոշորացոյց *S.* Մանրացոյց.

Խոշորեցուցանեմ, ուցի *va.* to magnify, to increase, to make larger.

Խոշորութիւն *s.* coarseness, rudeness, want of politeness; bigness.

Խոշտամ, -անամ *S.* Կաղամ. [ing.

Խոշտանգալից *a.* tormenting, tortur-

Խոշտանգանք *s.* torture, torment, punishment, rack, pain.

Խոշտանգեմ, եցի *va.* to pain, to torment, to torture; to thrash, to beat.

Խոշտար or Խոստար *s.* boy, son; pupil.

Խոչ, ից *s.* obstacle, opposition; embarrassment, inconvenience, difficulty, hitch, hinderance, clog; the spines of the hedgehog; - խափանարար, great obstacle, impossibility; ահա - անկոխելի, there is an insurmountable difficulty; - եւ խուլ լինել, to hinder, to clog, to embarrass, to prevent, to be a bar to; տապալել զամենայն զ- եւ զխուլ, to surmount the greatest obstacles; *S.* Խուլ. [hobble.

Խոչառ լինել *vn.* to go lame, to

Խոչընդակն *s.* impediment to the sight; - լինել, to put a stop to, to hinder.

Խոչընդոտն, Խոչոտն *s.* obstacle, stop, hinderance, embarrassment; - լինել, to oppose, to hinder, to clog, to embarrass. [about.

Խոսամ, աջի *vn.* to leap or frisk

Խոսան, ի *a.* uncultivated; *s.* waste land, desert; ի - ի, waste, fallow.

Խոսանանամ, աջայ *vn.* to become desert, uncultivated; to lie waste or fallow; to spoil, to deteriorate, to go to ruin.

Խոսանացուցանեմ, ուցի, Խոսանեմ, եցի *va.* to let lie fallow, to leave uncultivated; to lay waste, to spoil,

Խոս, Խոսոս *S.* Խոսոսիք. [to ruin.

Խոսոսեմ, եցի *va.* to curl, to frizz, to put in ringlets, to crisp; -իմ *vn.* to curl one's hair; to fall into curl, to curl of itself.

Խոսոսի *a.* curled; -ք *s.* curl, lock, ringlet of hair; -ս առնել, to curl, to frizz. [breach, gap.

Խոռ, -ն *s.* bot. iva; - սարսափ,

Խոռապետ *s.* prime minister.

Խոռեմ, եցի *va.* to hollow out, to excavate. [hole; cavern, den.

Խոռոչ, աջ *s.* hollow, cavity, cave,

Խոռոչանամ, աջայ, Խոռոչիմ, եցայ *vn.* to become hollow, empty, void.

Խոստ *s.* confession; promise; ի - ածել, to cause to confess; ի - գալ, to confess, to tell the truth; - լինել, to confess one's sins.

Խոստաբանութիւն *s.* promise. [rity.

Խոստակդարք *s.* descendants, poste-

Խոստանամ, աջայ *vn.* to promise, to engage, to pledge one's word; to vow; to protest; to offer, to proffer; to propose.

Խոստովան առնել, լինել *vn.* to confess, to own, to acknowledge; to make confession, to confess, to go to confession; - լինել զյանցանս, to acknowledge one's fault; - զմեզս իւր, to confess one's sins.

Խոստովանաբար *ad.* confessedly, avowedly; in confession. [tent.

Խոստովանադուստր, -քոյր *sf.* peni-

Խոստովանադրամ *s.* bribe for confession. [rector of one's conscience.

Խոստովանահայր *s.* confessor, di-

Խոստովանարան *s.* confessional.

Խոստովանեցուցանեմ, ուցի *va.* to confess, to hear confession.

Խոստովանեմ, եցի, Խոստովանիմ, եցայ *vn.* to own to, to acknowledge, to confess; to protest; to profess; to confess, to make confession; պարտ է -, it must be acknowledged; - զմեզս, to confess one's sins; - զլանցանս, to acknowledge one's faults; զսլարտուի -, to acknowledge oneself overcome.

Խոստովանող, աջ *s.* confessor to the Խոստովանորդի *s.* penitent. [faith.

Խոստովանուի *s.* confession, avowal, acknowledgment, declaration; - մեղաց, confession of sins; երթալ ի -, to go to confession; տալ -, to make confession; առնուլ զ- ուրուք, to hear the confession of.

Խոստուկ *s.* colic, gripes, stomach-ache, pain in the bowels; - ունել, to have the gripes; - լինել, to confess, to own.

Խոստումն *s.* promise, engagement, obligation; word, word of honour, good faith; offer, tender; protestation, declaration; profession; - տալ, to give one's word, to promise; պահել զ-, կալ ի խոստման, to keep one's word or promise; չպահել զ-, չկալ ի խոստման, to break one's promise, to fail to keep one's word; մեծամեծ խոստմունս առնել, to promise mountains of gold, wonders; սնտի խոստմունք, vain or empty promises, fair words only; սնտի խոստմամբք պարարել, to nourish with vain promises. [note (—)].

Խոսրովային *s. mus.* an Armenian

խոս, ոց *s.* grass, herbage, turf, verdure; pasture; չոր -, hay, forage.

Խոտաբեր *a.* bearing or producing grass, grassy, herbaceous. [on herbs.

Խոտաբուս *a.* fed on grass; living

Խոտագետ *s.* herbalist, herborist.

Խոտալից *a.* abounding in grass, full of forage. [getarian.

Խոտակեր *a.* eating vegetables, ve-

Խոտահամբար *s.* hay-cock; haystack.

Խոտաճարակ *a.* herbivorous, pasturing on herbs; - լինել, շրջել, to pasture, to feed.

Խոտան, աջ *a.* abject, vile, base, mean, worthless, despicable; -աւ *ad.* meanly, basely, shamefully; in excess; - առնեմ *S.* Խոտեմ.

Խոտանոց *s.* hay-loft. [seller.

Խոտալաճառ *s.* herborist, herb-

Խոտաւետ *a.* abounding in grass.

Խոտաբաղ *s.* herborizer; - լինել, to

herborize. [*s.* herbage, vegetables.

Խոտեղէն *a.* grassy; made of grass;

Խոտեմ, եցի *va.* to despise, to contemn, to scorn, to slight, to disdain; to undervalue, to depreciate; -իմ *vn.* to be despised, contemned, disdained.

Խոտոր *a.* oblique, crooked; deluded; strayed, erroneous, wrong; *S.* Խոտորնակի; - հանել, to cause to err, to turn aside; - ելք *ast.* oblique ascension.

Խոտորագիտակ *s.* polemoscope.

Խոտորաչափ, ի *s.* declinator.

Խոտորեմ, եցի, Խոտորեցուցանեմ, ուցի *va.* to turn aside, to mislead, to lead astray; to divert, to distract; to twist, to contort, to bend, to make awry; *fig.* to lead astray, to cause to err, to delude, to unsettle.

Խոտորեցուցիչ *a.* perverting, turning aside, leading astray.

Խոտորիմ, եցայ *vn.* to turn aside, to deviate, to swerve; to go astray, to lose the way; to decline, to shrink from; to slope, to slant; *fig.* to go astray, to err, to be perverted, to abandon oneself to; to avoid, to shun.

Խոտորնակ, աջ *a.* oblique, crooked, aslant, aslope, athwart, across, transverse; out of the way, indirect; ill-turned, ill-made; bad, perverse, wicked, froward; *s.* cross beam, traverse; -, -ս *ad.* obliquely, crossly, transversely.

Խոտորնակի *ad.* obliquely, transversely; at random; confusedly.

Խոտորնակիմ, կեալ *vn.* to slant, to slope; to turn aside, to go astray.

Խոտորութիւն, -ումն *s.* obliquity, crookedness, deviation, declination, winding, sinuosity; turning aside, going astray; *fig.* perversity, error, depravity.

Խոտոց or Խոտուց *s. anat.* tibia, shin, shin-bone, shank; articulation.

Խոր, ոց *a.* deep, hollow, excavated; *fig.* profound, deep; ի - *ad.* deeply, profoundly; thoroughly; grievously; - աղիտութիւն, վէրք, profound ignorance; deep wound; խաւար -, thick, dreadful darkness; - աղքատութիւն, profound misery, abject poverty; - ծերութիւն, decrepitude; ի - ձմեռան, in the depth of winter; ի - ամառան, in the middle of summer; պեղել ի -, to excavate deeply; ի - խուզել, ի - մէ

քննել, to investigate minutely, to examine thoroughly; - Ի քուն լինել, to sleep soundly; Ի - խոցել, to wound severely, mortally; փց. to cut to the heart, to grieve deeply, to break one's heart; Ի - խոցել, to be touched to the quick, to be cut to the heart; Իբրեւ Ի - խոցեցաւ սպաւերազմն, at the hottest moment of the fight; Ի - մոռացումն անկեալ, buried in forgetfulness; Խաղացն Ի - ն, go out to the open sea.

Խորք, բոց s. hollow, cavity, pit, depth, bottom; gulph, abyss; - ծովու, the high sea; the open sea; Ի խորս mar. the offing; - չարեաց, depth of misery or misfortune; - սրտից, the heart's secrets; Ի խորոց սրտէ, from the bottom of the heart; Ի խորս անտառին, in the depth of the forest; Ի խորս քարայրին, at the bottom of the grotto; Բանք նորա Ի խորս սրտի իմոց ազդեցին, his words touched me to the quick; - խորհրդոց Աստուծոյ, the inscrutable designs of God; ուժ - Ի մաստուծեան, o depth of wisdom!

Խորաբանութիւն s. enigma; dark saying, profound import, hidden meaning.

Խորագէտ a. sagacious, shrewd, judicious; sensible, prudent, cautious; wary, subtil, sly, crafty; ingenious, skilful; - քաղաքավարութիւն, sagacious policy; sly conduct.

Խորագիտութիւն s. prudence, shrewdness, sagacity; craft, cunning.

Խորագիր s. title (of a book).

Խորագնաց or -գնաց a. sailing on the open sea, navigating the ocean.

Խորագոյնս ad. to the bottom, profoundly, thoroughly. [versed.

Խորազգաց a. very skilful, deeply

Խորազնին a. scrutinizing minutely; - խուզարկու, accurate observer.

Խորազննութիւն s. inscrutable investigation. [cane; penetrating, acute.

Խորախորհուրդ a. mysterious, ar-

Խորախօս a. profound, difficult; enigmatical, obscure; jabbering, talking gibberish.

Խորախօսութիւն S. Խորաբանութիւն.

Խորակն a. sunken-eyed.

Խորածոր s. deep valley; a. profound, difficult, rugged, scabrous; ընդ - ս արկանել զմիտս, to exercise one's mind in inscrutable things.

Խորամանկ, աջ a. cunning, sly,

crafty, knavish, wily, roguish, artful; fraudulent, deceitful, rascally, villainous; malicious; - կեղծաւորութիւն, profound hypocrisy.

Խորամանկեմ, եցի, -կիմ, կեցայ տ. to chicaner, to quirk, to quibble, to use stratagem and artifice, to deceive, to cheat; to be cunning, artful, fraudulent, knavish.

Խորամանկութիւն s. cunning, artifice, craft, chicaner, quibble; cheat, deceit, fraud, base stratagem; knavery, roguery; malice.

Խորամէջ, -միջոց a. deep & spacious in the center; concave.

Խորամուխ a. penetrating, acute, piercing; profound, deep; - լինել, to penetrate, to fathom, to dive into, to enter deeply; - լինել Ի ցաւս, to be swallowed up by, to be plunged in grief; - Ի ներքս խաղալ, to enter too far, to plunge in too deeply; - դրոշմել, to inculcate, to impress deeply on the mind.

Խորամուտ s. diver; a. S. Խորամուխ.

Խորայտաակ a. profound, deep, hollow.

Խորայտոյզ a. searching at the bottom; - լինել, to search into, to go to the bottom of, to sift, to scrutinize, to investigate.

Խորան, աջ s. pavilion, tent; vault of heaven; altar; residence, habitation, dwelling; arith. table; chess-board, back-gammon board, &c.; - վկայութեան, the Tabernacle; - արքունի, royal palace, court; աւագ - , high altar; *գոգնոց -ի, frontal; - կանգնել, հարկանել, պարզել զ-, to pitch a tent; բառնալ, ամփոփել զ-, to strike a tent.

Խորանաբնակ a. nomad, wandering.

Խորանագործ, -կար s. tent-maker.

Խորանակից a. dwelling in the same pavilion or tent. [encamping.

Խորանահարութիւն s. pitching tents;

Խորանաձեւ a. tent- or bell-shaped.

Խորանամ, աջայ տ. to become hollow or deep; to dive into, to go to the bottom of.

Խորանայար a. pitching a tent.

Խորանայարդար s. architect of the Tabernacle. [or bell-shaped.

Խորանայարկ a. vaulted, cupola-tent

Խորանանման S. -աձեւ. [camping.

Խորանաջու a. travelling with tents,

Խորանապահ, աջ s. tent-guard.

Խորանարդ, աջ a. vaulted: cubical, cubic, hexahedral; s. cube; - երկնից, vault of heaven; - արմատ, cube root; վերածել ի - , to cube, to raise quantities, to the third power.

Խորանարդաձեւ a. cubiform. [volve.

Խորանարդեմ, եցի, to cube, to in-

խորանաւոր S. Խորանաբնակ.

Խորանափեղկ s. tent-curtain.

Խորանեմ, եցի va. to pitch a tent.

Խորաչափ, ի s. bathometer; sounding-line, lead, fathom-line; plummet; - եմ va. to sound; - ու թիւն, sounding, bathymetry, measure of depth.

Խորաշուրթն a. guttural. [able.

Խորաջուր a. very deep, unfathom-

խորասոյզ, սուզի a. sunk deeply, deep; s. abyss, gulf, pit; - աչք, sunken eyes; - առնել, to submerge, to sink to the bottom, to plunge into, to immerse; - լինել, to dive to the bottom, to sink; mar. to founder; - ի ցաւս, sunk in grief; - ի թախիծս մըտաց, plunged in remorse. [նեմ, լինիմ.

Խորասուզեմ, - զիմ S. Խորասոյզ առ-

խորակէմ s. grotto.

Խորարթուն a. dormant.

Խորարմատ a. deeply rooted; - հաստաւիլ, կանգաղիլ, to strike deep into the soil, to take deep root, to be deeply rooted.

Խորացուցանեմ, ուցի va. to make deeper; to make abstruse, obscure, unintelligible.

Խորափիւս s. cavity, hollow, cave, cavern, excavation; - ս հատանել, to excavate, to hollow. [profound.

Խորափոր a. deeply excavated, very

խորաբանդակ s. basso-relievo.

Խորաքնին a. scrutinizing, investigating; profound, sublime, past finding out.

Խորդ, ոց s. hair-shirt, sack-cloth, hair-cloth; ապաշխարել - ու, to repent in sack-cloth. [sack-cloth.

Խորդազգեաց, - հանդերձ a. clad in

խորդ, ոց or ուց s. zool. crane.

Խորդամ, ացի vn. to snore; to snort, to rattle in the throat; to roar, to bluster (sea).

Խորդաձուկն s. zool. pike.

Խորդապար s. flight of cranes.

Խորդացող s. snorer.

Խորդեան s. pl. cranes.

Խորդիւն, - դուռն s. snoring, snore;

snorting; rattling, rattle in the throat.

Խորեմ, եցի va. to hollow, to excavate; to fathom; to withhold, to retain; to purloin, to steal, to rob, to embezzle; to peculate.

Խորէջ, իջաց s. diver.

Խորթ, ոց a. step-son, step-daughter; bastard, natural, illegitimate; degenerate, spurious, false; alien, foreign; zool. crane.

Խորթաբարոյ, ից a. unsociable, morose; capricious, whimsical.

Խորթանամ, ացայ vn. to be degenerated, estranged, spoiled.

Խորթացուցանեմ, ուցի va. to change the nature of, to adulterate, to corrupt, to debase, to spoil, to impair.

Խորթութիւն s. bastardy, adulteration; degeneracy, corruption, decay.

Խորիմաց a. profound, impenetrable, inscrutable; penetrating, profound.

Խորին a. deep, high; impenetrable, abstruse, obscure, hidden, difficult to understand; - ախանողիք, sunken eyes.

Խորիչ s. peculator. [ney-cake.

Խորխիւս, բսխոյ s. honey-comb; ho-

խորիւ, ի s. slough; skin, hide; shell, bark, rind, peel; *spittle, phlegm.

Խորխանամ, ացայ vn. to toughen like leather.

Խորխոլիմ, լեցայ vn. to fall in, to sink, to give way; - լուռն s. falling in, sinking; land-slip.

Խորխորատ, ից s. gulf, abyss, chasm,

Խործուիլ S. Խաւարծիլ. [pit.

Խորհ, Խորհուրն S. Խոհ.

Խորհիմ, հեցայ vn. to think, to meditate, to consider, to cogitate, to study; to reason, to reflect; to suppose, to judge, to imagine, to fancy; to bring to memory, to call to mind, to recollect; - ընդ միմեանս, to consult, to advise together, to deliberate, to concert; - ի սնոտիս, to meditate on trifles; Խորհիմ մեկնել վաղիւ, I think of leaving, I propose to leave tomorrow; ի ն ախաւամստիւ, the mere thought of it makes me shudder; Եւ ի Խորհեմ հանապազ, he thought of nothing else.

Խորհուրդ, հրդեան or դի, հրդոց s. thought; design, intention, resolution; imagination, fancy, inspiration; sentiment, disposition; idea, fantasy, reverie; advice, counsel; deliberation, consultation; secret; mystery; symbol; sacrament; Խորհրդով ad. design-

edly, intentionally, on purpose, purposely; *փրկական* -, the Holy Sacrament; *տուն*, *տաճար* *խորհրդոց*, council-hall; - *սպառնակից*, cabinet council; *խորհրդեան գալիք*, secretary; - *չար*, pernicious advice; - *առնել*, *ի մէջ առնուլ*, *ռնել*, *ի - մտանել*, to consult, to determine, to decide on, to resolve on; to deliberate, to confer together, to take counsel, to advise with; - *տալ*, to counsel, to give advice, to advise; - *հարցանել*, to ask advice, to consult, to take counsel; *ի մի - միաբանել*, to think together, to deliberate unanimously; *չըջել* *ի խորհրդոց*, to change or alter one's mind; *չըջել զորք ի խորհրդոց*, to dissuade from, to advise against; - *ի մտի եգի գիտել*, I had conceived the idea of knowing; - *ի միտս իմանկաւ* or *եղեւ*, I thought of, I had the idea or the intention to; - *արարի ընդ միտս իմ*, I deliberated with myself; - *կալաւ*, he conceived the idea to; *դճանգուգն զայն խորհեցաւ* -, he formed the hardy design to; *մինչդեռ յայսմ խորհրդի էր*, in the midst of these thoughts, while thus deliberating.

Խորհրդաբար *ad.* figuratively; sacramentally; mysteriously; confidently.

Խորհրդապէտ, - *զգած* *a.* astute, shrewd, wary, cautious; initiated, adept; - *առնել*, to let into a secret, to initiate into a mystery; - *ընել*, to be initiated.

Խորհրդազգածուի *s.* initiation.

Խորհրդածեմ, *եցի* *vn.* to reflect, to ponder, to think, to revolve, to meditate, to consider; to imagine, to form an idea of, to suppose; to consult, to deliberate; to explain, to expound, to comment upon; to administer the sacraments; to celebrate mass.

Խորհրդածու, *այ* *s.* thinker; counsellor; the initiated; minister, priest.

Խորհրդածուութիւն *s.* thought, reflection; deliberation; secret; mystery; administration of the sacraments; celebration of mass. [mysteries, priest.

Խորհրդակ, *այ* *s.* functionary in

Խորհրդակալ, *այ* *a. s.* confident.

Խորհրդական *a.* mystical; mysterious; sacramental; emblematic, symbolical; rational, thinking, prudent; *s.* adviser, counsellor; - *խմտաւ*,

rhapsody, religious rapture; - *խոստովանութիւն*, auricular confession.

Խորհրդականութիւն *s.* deliberation, council, consultation; mystery, sacrament; mysticalness, mysteriousness; wisdom, prudence, wariness, cautiousness.

Խորհրդակատար, *այ* *a.* accomplishing, performing.

Խորհրդակիր *a.* mysterious.

Խորհրդակից *s.* adviser, counsellor; confident. [centric.

Խորհրդակորոյս *a.* foolish, odd, eccentric.

Խորհրդակցիմ, *ցեցայ* *vn.* to consult, to confer, to hold a parley or conference.

Խորհրդակցութիւն *s.* council, consultation; conference, parley; confident.

Խորհրդանոց *S.* - *գարան*. [ence.

Խորհրդասպահ, *այ* *a.* secret, discreet, prudent. [discretion, prudence.

Խորհրդասպահութիւն *s.* secretness,

Խորհրդապետ *s.* prime adviser or counsellor. [book.

Խորհրդատեար, *ի* *s.* missal, mass.

Խորհրդատու *s.* adviser, counsellor.

Խորհրդատուն *s.* place of conference, council-chamber; vestry-room; offertory.

Խորհրդապոնք *s.* mysteries: orgies, drunken revelry, feasts of Bacchus, bacchanals, drinking-bout.

Խորհրդարան *s.* house of Parliament, hall of Assembly, chamber of deputies: place of administration of the sacraments; offering-place; *fig.* mind, intellect.

Խորհրդաւոր *a.* mysterious, mystical, arcane; figurative, emblematic, symbolical; hieroglyphical; - *նշան*, *սրտակեր*, emblem. [fickle.

Խորհրդափոխ *a.* inconstant, voluble,

Խորձուիլ *s. bot.* bryony; tendrils of vine.

Խորձունձ *s.* piece of soiled linen.

Խորշ, *ից* *s.* corner; compartment, division, pigeon-hole; chess-squares, chequers; niche; cell, partition; nook, lurking-place, hidden corner; hollow, cavity; - *հանդերձից*, fold, plait, crease; - *երեսաց*, *ճակատու*, dimple; wrinkle, puckering; - *գրաշարաց*, printer's box; - *ծովու*, gulf, bay; creek, cove; - *նաւի*, hold of a ship; - *լերանց*, cave, cavern; - *կենդանեաց*, den, haunt, lair; - *թռչնոց*,

eyrie, nest; *ի - մի*, in a corner; - *առնուլ առադասանից*, to swell or fill the sails, to get the wind; - *զ-իւ իջանել*, to fold, to plait, to crease; to become wrinkled, to knit the brow; - *ս քաղել*, to fold variously; - *ս - ս գործել*, to make small rooms or cells: to gather, to plait; - *ս արկանել յայտա*, to wrinkle, to pucker.

Խորշակ, *այ* *s.* excessive heat; hot dry or parching wind, simoon; drought, dryness, aridity; - *ժանա*, pestilential blast.

Խորշակահար *a.* sun-burnt, parched by excessive heat, or by a burning wind; - *առնել*, to burn, to parch; - *լինել*, to be burnt, parched.

Խորշակահարուի *s.* sun-stroke.

Խորշակառ *a.* sun-burnt; - *լինել*, to be burnt.

Խորշանկեմ, *եցի* *una.* to frown, to wrinkle, to pucker: to plait, to fold.

Խորշանք *s.* aversion, antipathy;

Խորշաւոր *a.* cellular. [*S.* *Խորշումն*.

Խորշաքաղ առնեմ, *ժողովեմ* *va.* to plait, to arrange gracefully, to fit, to adjust with elegance.

Խորշելի *a.* avoidable, evitable.

Խորշեղէն *a.* flowing, waving; *mar.* undulating, flowing gently, rippling.

Խորշեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to cause to avoid or shun.

Խորշիմ, *եցայ* *vn.* to feel an aversion to, to loathe, to turn from with disgust, to avoid, to shun, to eschew, to flee; to be shy, to beware, to show or pay regard to; to be respectful; - *յու մեքէ*, to take a dislike to, to avoid of.

Խորշիւն *s.* thunder, noise, uproar, rumour.

Խորշխորշան, *այ* *s.* plait, double, fold, gather; wrinkle, crease; *a.* plaited, folded, turned down; wrinkled,

Խորշոմբերես *S.* *Խրշմբես*. [puckered.

Խորշոմիմ, *եցայ* *vn.* to grow wrinkled, to shrink, to shrivel up; - *հանդերձից*, to fold, to plait, to crease.

Խորշումն *s.* aversion, repugnance, dislike, reluctance; reserve, caution; regard, respect.

Խորոս *s.* the hymen; maidenhead.

Խորոսձին *s.* gynecæum, harem, women's apartments.

Խորոված, *ի* *s.* roast-meat.

Խորովանք *s.* earnest prayer, urgent entreaty, lively instance.

Խորովեմ, *եցի* *va.* to roast, to toast, to brown; to grill, to broil, to fry; *ձուկն - եալ*, broiled fish.

Խորովիմ, *եցայ* *vn.* to suffer, to be afflicted; to sympathise, to have pity or compassion on; to entreat earnestly: to be roasted; *ցրտակէզ* -, to be

Խորովուք *S.* *Խորոված*. [frost-bitten.

Խորովումն, *Խորովք* *s.* roasting; *ի - վս արկանել*, to roast, to fry.

**Խորուզակ* *s.* whooping-cough.

Խորութիւն *s.* depth, profundity.

Խորոփիք *s.* concavity, cavity.

Խորսխեմ, *եցի* *va.* to make the honey-comb; to fill with honey-cakes.

Խորաբորա *a.* ragged, rough, uneven; - *ք* *s.* rough, craggy places, asperity, roughness, unevenness, ruggedness.

Խորաակեմ, *եցի* *va.* to bruise, to crack, to break, to crush, to dash to pieces; - *զլծնամին*, to crush, to bear down, to defeat, to rout, to put the enemy to flight; - *զգուռդս*, to disband the troops; - *զգուռն*, to force open the door; - *զգլուխ*, to break the head; - *զմարմինն*, *զանձն*, to mortify one's flesh, to do penance; - *կիմ* *vn.* to break, to dash to pieces; to be broken, undone, defeated, destroyed; *անդրէն ի քեզ խորաակեցին ալիք քո*, here shall thy proud waves be stayed.

Խորաակումն *s.* fracture, break, crack; rout, defeat.

Խորակ, *ակաց* *s.* dish, viand, mess; roast-meat; cooked victuals.

Խորակարան *s.* chop-house. [keeper.

Խորակարար, *այ* *s.* cook; chop-house

Խորակարարութիւն *s.* cookery.

Խոց, *ից* or *ոց* *s.* wound, sore, ulcer; *a.* wounded; *խորամուխ*, *կարեւելք* -, deep, mortal wound; - *տալ*, *դնել*, to wound; - *մնալ*, to be wounded.

Խոցահարեմ, *խոցեմ*, *եցի* *va.* to wound, to pierce, to stab; to prick, to smite; *fig.* to pierce or cut to the heart; - *թափանցանց*, to transpierce, to pierce through and through, to run through; - *իմ* *vn.* to be wounded, pierced; - *սիրով ուրուք*, to be smitten with love, to fall in love; *S.* *Խոր*.

Խոցաւեմ, *եցի* *va.* to wound severely, to cover with wounds; *fig.* to prick the conscience.

Խոցոտիչ *a.* wounding, biting, cutting; poignant, tart.

Խոցողութիւն *s.* act of wounding severely. [**-ութիւն**, act of wounding.

Խոցուած, *ոց*, **-ութիւն** *s.* wound;

Խուստ, *եցի* *va.* to deal harshly with, to ill-use, to maltreat, to vex, to torment, to trouble, to incommode; to worry, to harass, to annoy.

Խուզածք *s.* felt, stuffing, wadding.

Խուզակ, *այ* *a.* searching, scrutinizing; **-լինել**, to search, to examine, to explore, to rummage. [*quisitive.*

Խուզական *a.* curious, searching, in-

Խուզարկ, **-ու**, *այ* *a.* curious, inquisitive; *s.* examiner, searcher, observer, busy inquirer, pryer, scrutator; **-լինել**, to make researches, to seek for, to hunt after.

Խուզեմ, *եցի* *va.* to search, to inquire, to seek diligently, to hunt after, to pry into; to shear, to shave; to cut off; to strip off.

Խուզողութիւն, **-զութիւն** *s.* busy search, curiosity, quest, investigation; shearing; **-զութիւն հերաց**, shaving, tonsure.

Խուծ, **խծից**, **խծոց** *s.* obstacle, embarrassment, hinderance; **-եւ խոչ ւնիւն**, **խեծ եւ - ընդ ոտն անկանիւն**, to hinder, to embarrass, to clog; **ի բաց առնել զխոչ եւ զ-**, to disencumber, to free from embarrassment; **-ք**, rock, reef, hedge of rocks.

Խուժ, **խուժողութիւն**, *ից* *a.* barbarous, savage, rude; rough, cruel, inhuman; **խուժք եւ դուժք**, the barbarians. [*rough.*

Խուժական, **-յին** *a.* barbarous,

Խուժան, *ի* *s.* multitude, populace, the vulgar, crowd; throng, press; hurly burly, confusion, noise, clatter; **- աւերանաց զաշխարհաւն զեղուլ** or **ածել**, to devastate, to lay waste.

Խուժդն *s.* obstinacy, stubbornness, pertinacity; **ի խժդան եւ յոխորակ կալ**, *S.* **խժդան**.

Խուժդութիւն *S.* **խուժողութիւն**.

Խուժեմ, *եցի* *vn.* to invade, to rush on, to fall impetuously on, to flock, to resort in numbers to. [*negro.*

Խուժիկ, **ժկաց** *a.* barbarous; black,

Խուլ, **խլից** *a.* deaf; deaf, dead, dull; *eyeless (needle, &c.); **- առնել**, to deafen, to stun; **- առնել զուսկն**, **- լի նել**, to turn or give a deaf ear to.

Խուլակոյր *a.* deaf & blind.

Խուլահամր *a.* deaf & dumb.

Խուլինջ *s.* phlegmon, inflammatory tumour on the shoulders.

Խուլլուլլութիւն *s.* cooing of doves.

Խուխ, **խխոց** *s.* phlegm, pituite; **թքանել զ-**, **- արկանել**, to expectorate; **- բերել**, to cough up.

Խուլ, **խլից** *s.* cot, hut; cell, small room; **- սլահակաց**, sentry-box.

Խուլք *s.* filth, sweepings, dirt.

Խուճ *s.* scarecrow, bugbear.

Խուճապ, **աւ** *s.* fright, terror, alarm, dread, haste, hurry, precipitation; **-աւ** *ad.* in haste, in a hurry; **-ք**, phantom, spectre.

Խուճապական *a.* alarming, startling, frightful, dreadful; urgent, pressing; precipitate, too hasty.

Խուճապանք *s.* alarm, eagerness, haste, precipitation, flight.

Խուճապեմ, *եցի*, **Խուճապեցուցանեմ**, *ուցի* *va.* to startle, to alarm, to frighten, to terrify, to appal, to strike with terror; to frighten away; to hasten, to precipitate.

Խուճապիմ, *եցայ* *vn.* to be startled, alarmed, terrified; to waver, to be in suspense; to be hasty, precipitate; to flee precipitately.

Խուճապութիւն *S.* **Խուճապ**.

Խում *s.* drinking, eating; *tin drinking pot; *mus.* an Armenian note (Պ).

Խումբ, **խմբից** *s.* party, band, troop, detachment, company, regiment, brigade, division, cohort, legion; **- կղզեաց**, group of islands, archipelago; **- առնուլ**, to assemble, to flock together; **- կազմել զօրաց**, to muster, to form into a regiment, to embody, to enlist, to enrol, to collect together; **ի խմբէ եօթանց խմասանոցն էր**, he was one of the seven wise men.

Խուն *a.* little; **- ինչ**, **- մի** *ad.* a little, very small quantity, however little; **- ինչ ժամանակ**, a short time; **- ինչ իրք էն**, there is very little; **ի - վայրկենի**, in a moment, in an instant.

Խունայար *s.* chem. paraffine. [*ing.*

Խունաւադութիւն *s.* seasoning, flavour-

Խունկ *s.* incense; aromatic substances; *fig.* incense, flattery; **կարմիր -**, storax; **Հոռոմի** or **սպիտակ -**, laudanum; **-ք անուշից**, **անուշուք**, perfumes, fragrant, drugs; **-ս առնել**, **արկանել**, to incense; **- աւալ**, to flatter.

Խունկեղէն *s.* bot. sweet calamus.

Խունճ *s.* *mus.* an Armenian note (Պ).

*Խուռն *s.* trunk of a tree.

Խուռն, խուռն *s.* crowd, concourse, multitude, throng of people; affluence, great quantity; noise, tumult, confusion; *a.* thick, close, dense, crowded; many, numerous; *ad.* in crowds, in throngs; - առ -, - Ի -, in a huddle, pell-mell, disorderly, hurriedly; Ի խուռն, among the crowd; Ի խուռն մարտին, in the thickest of the fight; - բազմութիւն, a numerous crowd, a throng; - բազմութեամբ մտանէլ, ելաւնէլ, to crowd in; to crowd out; - բազմութիւն ժողովրդեան, immense concourse of people; - հասանէն աստ օտարականք, strangers flock here.

Խուռներամ *a.* in many flocks; in vast numbers; - փունջ, nosegay of various flowers.

Խուռնընթաց *a. ad.* very numerous, multitudinous, in a crowd; conjointly, together; - բազմութիւն, concourse, crowd.

Խուսակ, աց *s. mech.* escapement; - ազատ, գլանաւոր, խարսխաւոր, chronometer-, cylinder-, anchor--.

Խուսափական *a.* evasive, shuffling, ambiguous.

Խուսափանք, -փումն *s.* flight, evasion; subterfuge, shift, excuse, tergiversation, shuffling.

Խուսափեմ, եցի, Խուսափիմ, եցայ *vn.* to escape, to flee, to take to flight, to steal away; to retreat, to retire, to disappear; to shuffle, to elude, to tergiversate. [flight.

Խուսափու, -ի *a.* fleeing, taking to Խուսափումն *S.* Խուսափանք.

Խուսեմ, Խուսխուսեմ *S.* Խոյս տամ.

Խուսեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to escape, to save, to extricate.

Խուրձն, խրձան, խրձունք, ձանց *s.* bundle, faggot, bunch, package, packet; - փայտի, fascine of wood; - խուտոյ, truss of hay; - ցորենոյ, sheaf of corn; - թղթոյ, file or bundle of papers; - ջրոյ *mech.* wheat-sheaf jet; մագնիսական -, pencil of magnetic

Խուց, խցի *s.* chamber; cell. [rays.

Խուփ, -ն, խփան *s.* lid, cover; *mech.* cap, head; - սլառահանի, shutters.

Խուփ, ոյ *s.* coulter, plough-share.

Խախիւ *s.* wen, goitre.

Խախ, խուռոյ *s.* bushes, briars, brushwood, underwood.

Խալեմ, եցի *va.* to heap, to pile; to

fill, to cram, to stuff. [cow's lungwort.

Խանդաւ or Խաջաւ *s. bot.* mullein,

Խանեմ, եցի *va.* to assemble, to muster; to collect, to gather; to augment, to enlarge; - Իմ *vn.* to assemble in a crowd, to collect or gather together, to flock, to crowd round; խընէր զնովաւ ժողովուրդն, the people crowded round him; խոնեցաւ սլառէրազմն, the fight began.

Խանչեմ, եցի *vn.* to emit a gurgling sound; - շանց, to howl. [winkle.

Խանջայլ, Խանջոյ *s. zool.* snail; peri-

Խուռ *s.* confusion, tumult, trouble, disorder, sedition, insurrection; *a.* confused, confounded, troubled; - հարկանէլ, արկանէլ, to trouble, to cause disorder, to excite sedition, to create factions, to stir up to rebellion; - կալ, լինէլընդ ումք, to have quarrelled with, to fall out, to be at variance, to disagree with.

Խուռլայոյզ *a.* turbulent, tumultuous, seditious. [bulent.

Խուռլասէր *a.* restless, unquiet, tur-

Խուռլասիրութիւն *s.* contentiousness, restlessness.

Խուռլարար, -րիւռ *a.* factious, mutinous, turbulent, seditious, riotous, unquiet, restless; meddling, mischief-making; revolutionary.

Խուռլեմ, եցի, -եցուցանեմ, ուցի *va.* to trouble, to put into disorder, to agitate; to perplex, to disconcert, to disquiet, to disturb; to upset, to unsettle, to distract; to alarm, to rouse; to stir up, to excite to insurrection; - զմիաս, to dispirit, to unhinge; - զսիրտ, to dishearten, to unnerve.

Խուռլեցուցիչ *S.* Խուռլիչ.

Խուռլիմ, եցայ *vn.* to be troubled, disturbed, agitated, perplexed, disquieted, disconcerted; խուռլեալ ես, you are looking quite confounded, or flurried. [seditious, factious.

Խուռլիչ *s.* perturber; *a.* disturbing,

Խուռլութիւն *s.* bustle; perturbation, confusion, agitation, trouble; tumult, disorder, turbulence, insurrection, sedition, revolt, revolution, mutiny, rebellion; - ս յուզէլ, to foment troubles; Ի - թէ են Արեւելք, affairs are becoming very serious in the East.

Խուռանամ, ացայ *vn.* to dry up, to fade, to wither; to grow old, to become extenuated; խուռացեալ հերք,

bristling hair; dishevelled hair.

Խռուտետակ *a.* bushy, briery.

Խռչակ *S.* Խռչափող.

Խռչակուհիք *s.* tibia, shin-bone.

Խռչափող *s.* wind-pipe; larynx.

Խռչոտիմ *vn.* to breathe with difficulty arising from diseased lungs.

Խռտոտ *a.* rough, unpleasant, disagreeable; ill-natured, ill-tempered;

Խտիր *S.* Փսիաթ. [- ձայն, shrill voice.

Խտաբախ *a.* severe, hard (winter).

Խտաբանուծիւն *s.* harsh, threatening or bitter words.

Խտաբարոյ *a.* severe, harsh, rigorous; -ուի *s.* austere, severe character.

Խտաբեռուհիք *s.* heavy loads.

Խտադոյնա *ad.* severely, harshly, hardly, rigorously; - դնալ, to proceed with severity, to take severe steps, to punish with rigour.

Խտակեաց, -կրօն *a.* austere, rigid, severe, hard. [ity, mortification.

Խտակրօնուծիւն *s.* austerity, sever-

Խտաձայն *a.* having a harsh, rough, disagreeable voice.

Խտամբակ, &c. *S.* Խեռ, &c. [թիւ.

Խտամբեր, -ուի *S.* Խտակրօն, -ու.

Խտանամ, ացայ *vn.* to harden, to become hard; to be obstinate, to persist; to be severe, rigorous, austere; - ումէք, to treat mercilessly; - որովայնի, to constipate, to close the bowels. [ous, high, violent (wind).

Խտաշուհչ *a.* boisterous, impetu-

Խտասպարանոց *a.* stubborn, stiff-necked, pertinacious, opinionative, dogmatic. [wilfulness, stubbornness.

Խտասպարանոցուծիւն *s.* pertinacity,

Խտասլինդ *a.* very hard.

Խտասիրտ *a.* hard-hearted, merciless, inflexible, obdurate, insensible, relentless; *fig.* hardened, impenitent.

Խտասրտուի *s.* hardness of heart, obduracy; pertinacity, obstinacy; *fig.* impenitency.

Խտաւարուծիւն *s.* life of privations & hardships, a Spartan existence.

Խտացուցանեմ, ուցի *va.* to harden, to make hard; to render obstinate; - զտիրա, to render obdurate or callous, to harden the heart; - զորովայն, to constipate.

Խտացումն *s. chem.* cold-hammering.

Խտացուցիչ *a.* hardening, making hard; - որովայնի, astringent, binding,

Խտաբար *s.* trachyte. [costive.

Խտաբախ *a.* hard mouthed, intractable, untamable, ungovernable; inflexible, obstinate, pertinacious, impetuous, headlong, fiery, rebellious; - էրիվար, fiery, spirited, high-mettled steed, courser or charger.

Խտիւ *ad.* hardly, harshly, roughly, rudely; cruelly, severely, rigorously; rigidly, strictly; - դնալ ը ումէք, to treat harshly, to maltreat, to rule with a high hand; - պատուհասել, to punish rigorously, severely; - տալ պատասխանի, to reply harshly; *S.* Խիստ. [branches.

Խտաստեայ *a.* furnished with thick

Խտոր, ոյ or ի *s.* garlic; պճեղն - ոյ, clove of -; փարսախաւ հեռի բուրէ զհոտ - ի, he stank of - fifty yards off; - ալէր, garlic-eater.

Խտորուկ *s.* elephantiasis; venereal disease; *bot.** a Cretan grape; - ք, garlic sauce.

Խտուծիւն *s.* hardness; stiffness; roughness, harshness, asperity, austerity, rigidness; rigour, severity, cruelty, inclemency, inflexibility; - սրտի, obduracy, hardness of heart; - բարուց, օրինաց, severity of customs, of laws; - կարծեաց, too great austerity of morals, puritanism; - որովայնի, tightness of the bowels, costiveness, constipation.

Խտական *a.* condensable; - ուծիւն *s.* condensability.

Խտանամ, ացայ *vn.* to condense, to thicken, to grow thick, to coagulate, to congeal.

Խտաչափ, ի *s. chem.* densimeter, volumometer; *mech.* condensing-engine.

Խտացումն *s.* condensation, coagulation, concretion, congelation.

Խտացուցանեմ, ուցի *va.* to condense, to thicken, to coagulate, to

Խտացուցիչ *s.* condenser. [congeal.

Խտիր, խարոց *s.* difference, variety, distinction, disparity, disproportion; - ք, prognostic, augury, omen; առ - մտաց, according to the judgment; յի լիցի - ընդ բարին եւ ընդ յոռին, he shall not search whether it be good or bad; ոչինչ է - Տեառն ասորեցուցանէ բազմօք կամ սակաւուք, the Lord can give the victory to the smaller or the greater number; աւուրք խրաբոց, superstitious regard for unlucky days; ի - ս անկանիւ, to fall into vain

or superstitious observances; ընդ կապանօք խորոց արկանէլ զանձն, to conform oneself to superstitious customs.

Խաղեմ, Խաղտանք S. Խաղտեմ, Խըտըղտումն.

Խաղտեմ, Խաղտկեմ *va.* to tickle, to titillate; to dazzle, to bedazzle; *fig.* to tickle, to please, to gratify, to delight, to flatter; - զաչս, to dazzle the eyes; - իմ *vn.* to be tickled, dazzled; to be delighted, gratified, flattered.

Խաղտումն *s.* tickling, titillation; dazzling; burning desire, prurience, itching, inciting, lust; *fig.* delight, pleasure. [thickness, consistence.

Խտութիւն *s.* condensity, density,

Խապտանք *s.* softness, effeminacy; deceit, insidious caresses, dalliance.

Խտաիլ, Խտաղանք, Խտաղեմ, Խտրաղտեմ, Խտաղումն S. Խաղտումն, Խըտըղտեմ. [-ուի *s.* physiognomy.

Խտրաղիմայ, ից *a.* physiognomist;

Խտրական *a.* ceremonial.

Խտրանք *s.* observance, ceremony; superstition; prognostic, augury, omen; oddness, imparity.

Խտրեմ, էցի *va.* to distinguish, to discern, to make a difference; to observe rigorously or scrupulously; - զբարեկամն ի մարդէլուզէ, to distinguish a friend from a fawner.

Խտրողագիւթ *a.* consulting witches.

Խտրոց, աց *s.* interval, space; division, separation; distinction, difference; - ընդ մէջ անկանիլ, to interpose; to interfere, to intermeddle.

Խտրոցեմ *una.* to distinguish, to clas-

Խտրուն S. Խտրանք, Խտրոց. [sify.

Խրախ, ից *s.* rejoicing, cheerfulness, merriment; banquet, feast; *a.* joyful, gay, merry, cheerful; տուն, առճար-ից, banqueting-house, --hall; - մեծ ուրախութեան առնել, to banquet; - առնել, to make merry, to rejoice; - լինել, to rejoice, to be delighted.

Խրախակից *a.* that rejoices with, joining in merriment, feasting together; - լինել, to rejoice with; to congratulate.

Խրախամիտ *a.* cheerful, merry, joyful, gay, joyous; - լինել, to joy, to rejoice.

Խրախանամ, ացայ *vn.* to rejoice, to be joyful; to feast, to make merry with.

Խրախարան *s.* banqueting-room; place of feasting or entertainment.

Խրախարար, աց *a.* feasting, entertaining.

Խրախճանակից *a. s.* boon-companion, fellow guest; - լինել, to feast together.

Խրախճանամ S. Խրախանամ.

Խրախճանասէր *a.* fond of feasting, of good-living.

Խրախճանութիւն, -ճանք *s.* feast, banquet, entertainment, festivity; rejoicings, public joy.

Խրախոյս, խուսի *s.* shout of encouragement or incitement, encouragement, comfort, incitement; *a.* encouraging, animating; exhorting; - տալ, մատուցանել, to encourage, to give heart to or inspirit, to rouse, to excite, to urge on; - բառնալ, հարկանել, to shout encouragingly; - առնուլ, to take heart, to cheer up, to take courage.

Խրախութիւն S. Խրախճանութիւն; առնել ումէք -, to give a banquet to.

Խրախունք *s.* rejoicings, feasting, entertainment; - նա առնել, to feast, to hold a feast, to give a banquet.

Խրախուսանք S. Խրախոյս.

Խրախուսեմ, էցի *vn.* to encourage or excite by mutual shouting, to call loudly, to address with a loud voice; to encourage, to give courage to, to raise the spirits of, to reanimate, to excite, to incite, to embolden; - իմ *vn.* to take courage; - յոք, to rely on or confide in.

Խրամ, ից or ոց *s.* trench, hollow way, ditch; mine or sap; breach, rupture, rent; division, separation; - հատանել, to cut a trench; to make a gap; to open a breach; յորդիս իմ եղեւ -, there was a gap among my sons.

Խրամակարկատ, ից *a.* that repairs a breach; - առնել, to repair a breach, to patch.

Խրամահատ, աց *a.* breaching, making breaches; separating, dividing.

Խրամահատութիւն *s.* the opening a breach.

Խրամապահ, աց *s.* trench-guard.

Խրամատ, ից *s.* breach, rupture, opening; hollow way, ditch, trench.

Խրամատեմ, էցի *va.* to breach; to break, to defeat, to disperse; to exterminate; - զհամբաւ լաւութեան, to diffame, to destroy one's reputation; - զգաղանիս, to betray a secret.

Խրամատուծիւն *s.* breach; crack, crevice; rupture; division, party.

Խրասախ, *ից* *s.* league.

Խրատ, *ուց* *s.* admonition, reprimand, reproof; advice, counsel; caution, remonstrance; discipline, instruction; correction, punishment; -ք *ուղղութեան*, moral maxims; - չար, bad advice; evil counsel; - տալ, to give advice; to lecture, to admonish; տալ - ս բարեաց, to give good advice; զուգալ, to devote oneself to science; Ի - ածել, to educate; to discipline; չունել զ-, to be indisciplined, wild, ill-mannered; *S.* Թակարդ.

Խրատաբանեմ, *եցի* *va.* to moralize, to advise, to admonish, to warn.

Խրատաբանութիւն *s.* admonition, warning, advice, counsel.

Խրատադիր *a.* admonishing by letter; *s.* letter or book of admonition.

Խրատական *a.* admonitory, didactic, moral, instructive. [*advice.*]

Խրատատեաց *a.* hating, scorning

Խրատառու, *աց* *a.* advising; *s.* admonisher, adviser, instructor.

Խրատեմ, *եցի* *va.* to admonish, to advise, to warn; to instruct, to discipline; to reprimand, to reprove; to correct, to chastise, to punish; -եալ Ի նմանէ, counselled by him.

Խրատիչ *s.* councillor, adviser; instructor; chastiser.

Խրատուկ, Խրատառու, *աց* *a.* advising, giving advice. [*ing.*]

Խրատառուի *s.* admonition, warn-

Խրացեմ, *եցի* *va.* to put on shoes; to lace on boots or shoes.

Խրացք, *ցից* *s.* shoe-lace, shoe-string; լուծանել զ-ս կշիւաց, to loosen shoe-latchets.

Խրեմ, *եցի* *va.* to thrust in, to plunge; to stick in the mire, to be mire; to run aground, to strand; -իմ *vn.* to plunge into, to stick fast in the mire, to run aground, to be stranded.

Խրթին *a.* obscure, dark; *fig.* hidden, enigmatical.

Խրթնաբան *a.* obscure, enigmatical; -ութիւն *s.* obscure language, enigma.

Խրթնագրութի *s.* short-hand, stenography.

Խրթնանամ, *ացայ* *vn.* to be difficult to understand; to darken, to become obscure; to lose pristine excellence or beauty, to grow dull, to deterior-

ate, to get spoiled.

Խրթնացուցանեմ, *ուցի* *va.* to darken, to obscure, to dull, to disfigure, to degrade, to spoil; - զփառս, to tarnish the glory.

Խրթնի *S.* Խրթին; *Էրեկորնեայն* -, Venus, Vesper (the evening star).

Խրթնութի *s.* obscurity; meanness.

Խրխինջ, &c. *S.* Խխինջիւն, &c.

Խրխոր *s.* fragment, relic.

Խրճանամ, *ացայ* *vn.* to become like a bundle, to be bound in a sheaf; Խըր ճացեալ տուտ սիրամարդին, spread peacock's tail.

Խրճիթ, ճիթաց *s.* cell; hut, cabin.

Խրճերես *a.* wrinkled, shrivelled or puckered (face).

Խրոխտ, *ից* or *աց* *a.* imperious, haughty, insolent, proud, arrogant, boastful, supercilious, braggart; *s.* haughtiness, pride, arrogance; -, -աւ բար *ad.* haughtily, proudly, in a bold manner. [*haughtiness.*]

Խրոխտալի, -լիր, -ական *a.* full of

Խրոխտաձայն *a.* talking in a lofty or threatening manner.

Խրոխտամ, *ացի*, -անամ, *ացայ* *vn.* to carry the head high, to bid defiance, to bully, to hector, to gasconade, to brag, to laugh to scorn, to rail at, to use insolent language, to swagger, to be disdainful, overnice, to turn up one's nose at, to be proud, pretentious, defiant, arrogant.

Խրոխտանք *S.* Խրոխտումն.

Խրոխտապանծ *a.* braggart, boastful, insolent, presumptuous, swagger-

Խրոխտեմ, -ալիմ *S.* Խրոխտամ. [*ing.*]

Խրոխտումն *s.* gasconade, bravado, empty boast, rodomontade; defiance, insolence, haughtiness; չղջանել Ի Խրոխտմանէն, to lose nothing of his arrogance. [-դիչ *s.* patcher; cobbler.

Խրուանդեմ *va.* to patch; to cobble;

Խրուկ *s.* chem. cinnabar, vermilion; bot. dragon's blood.

Խրումն *s.* mar. stranding.

Խրուաք, ալից *s.* sand-banks, shallows, quick-sands.

Խրչան *a.* skittish, shy.

Խրանում *S.* Խրաչիմ, Շրանում.

Խրաուկիլ, *-ակ *s.* scarecrow, bugbear; դոյզն ինչ -, a mere trifle, a nothing.

Խրաուցանեմ, *ցի* *va.* to scare, to startle; to scare or fright away.

Խրտուցումն *s.* start, shuddering.

Խրաշիմ, տեայ *vn.* to be scared, to take umbrage, to shy, to start aside, to take fright, to be restive; Խրաշէին միտք իմացողացն, it scared the mind, it was too difficult to be understood.

Խցահան, աջ *s.* corkscrew.

Խցանեմ, խցի *S.* Խնում; -նիմ *vn.* to be shut; Խցան բերանք նոցա, they are put to silence.

Խցանք *s.* cork, stopper, bung, plug.

Խցարդէլ, Խցաւոր *a.* retired, lone, lonely, solitary.

Խցեմ, Խցկեմ *S.* Խնում. [hut, cabin.

Խցիկ, Խցկան *s.* small room, cell,

Խցողական *a.* obstructive.

Խցումն *s.* stoppage, obstruction.

Խփանեմ, խփի, Խփեմ, խփեցի *va.* to cover; to shut. [milk-pots (cat).

Խփընկէց *a.* thievishly uncovering

Խօթ, ից *a.* sick, sickly, unhealthy, infirm; - է, he is sick. [foolish.

Խօթամլիւ *a.* silly, simple; stupid,

Խօթամտութիւն *s.* silliness, foolishness, stupidity, dullness.

Խօթանամ, աջայ *vn.* to be sick, ill, indisposed, unwell, poorly. [sickness.

Խօթապատճառ լինիմ *vn.* to feign

Խօթասիրտ *a.* stupid, dull-witted, idle, lazy, slothful.

Խօթութիւն *s.* sickness, illness, indisposition, infirmity.

Խօլ, աջ *a.* foolish, senseless, inconsiderate, extravagant, rash, absurd; - առատուի, profusion; - մանկուի, imprudent youth; ընդ - *ad.* groundlessly, wildly, inconsiderately.

Խօլադատ *a.* foolish; -ութիւն *s.* foolishness, want of judgment or understanding.

Խօլական *S.* Խօլ; - ախտ, extravagant desire or inclination; - էրկիւղ, a panic; - խնդութիւն, extravagant joy, sportiveness, wantonness; - ցնորք, nocturnal phantoms or spectres.

Խօլանամ, աջայ, Խօլիմ, էցայ *vn.* to go mad; to become unhappy. [folly.

Խօլութիւն *s.* foolishness, nonsense,

Խօնասէր *a.* fond of refined living.

Խօշիւն *s.* noise, murmur, rumour, uproar.

Խօս *s.* cock-crowing; *S.* Խօսք.

Խօսական *a.* eloquent; *S.* Խօսուն.

Խօսակից *a.* conversing with another; - լինել, to have an interview, to converse, to talk, to discourse, to

have a chat together, to hold a conversation with.

Խօսակցիմ *S.* Խօսակից լինիմ.

Խօսակցութիւն *s.* conference, dialogue, conversation, parley, interview; interlocution; discourse. [lour.

Խօսարան *s.* mouth, tongue; *par-

Խօսեալ, -եցեալ *a.* betrothed.

Խօսելի *a.* speaking, that speaks.

Խօսեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to speak.

Խօսիմ, էցայ *vn.* to speak, to talk, to discourse, to converse; to confer, to treat, to negotiate; to betroth, to affianced; - լեզուս, or ի լեզուս, to speak many languages; - եզակի, to thee-thou; - ուղիւղ, to speak out, distinctly; - ի սրտի, to think, to meditate, to ruminate; - ստանալէօք, to speak threateningly or sharply; - զքաղաքականութենէ, to talk politics; աւալ - զանձնէ, to be talked of; to get a bad name; - զուսկէք ի մահ, to compass a person's death; - չարութիւն, to speak ill of, to slander; ընդ օդս - , յականջս մեռելոց - , to preach to the winds; to reprove a fool is but lost labour; - հաւու, to crow; նա խօսեցի առ ի քէն, he shall be thy spokesman; - ուսկէք զկին, to betroth, to promise or to give in marriage; - իւր զկին, to espouse, to marry; կոյս խօսեցեալ առն, a virgin espoused to a man; խօսեցայց ինձ զքեզ, I will marry you; *S.* Ընդ վայր.

Խօսնակ, աջ *s.* mediator, intercessor, advocate; messenger, announcer; chancleer.

Խօսնական *a.* speaking; *s.* mediator.

Խօսնակից *s.* herald, messenger, negotiator; flag of truce; - լինել, to parley, to negotiate, to treat.

Խօսնայր *s.* betrothed, affianced husband, intended.

Խօսող, աջ *a.* speaking, rational; *s.* speaker, orator; -ութիւն *s.* faculty of speech.

Խօսութիւն *s.* betrothal, betrothing; ի խօսման լինել, կալ, to be affianced or betrothed; խօսման ժամանակ, interval between betrothal & marriage.

Խօսուն, սնոց *a.* gifted with the faculty of speech; endowed with reason, rational.

Խօսք, սից *s.* word; speech, language, tongue; discourse, sermon;

saying; diction; talk, conversation, chat; word, promise; report, news; - ընդ Աստուծոյ, prayer; - հաւու, cock-crowing; իտալական խօսիւք, in the Italian language; խօսս արկանել, առնել, to speak, to talk; խօսս առնել, գնել, to compose, to write; ի խօսս դալ, մատչել, to begin to speak in one's turn; to converse, to talk; ի խօսս առնել, to cause to speak; ի խօսս լինել, - կանանց or լեզուաց լինել, to be the public scorn, to become a by-word; կարճել զխօսս ուրուք, to interrupt a person, to break in upon; - քո յայտ առնեն զքեզ, thy speech bewrayeth thee; S. Բան.

Տ

Տ (*dzá*) ծա s. the fourteenth letter of the alphabet, & the ninth of the consonants; ծ, Ծ, fifty, fiftieth.

— It has much affinity with the letters ճ, զ & ա, & is sometimes confounded with them, for example: դծուծ, դձուձ; ծկոյթ, ճկոյթ; մածա նիլ, մատղիլ, &c.

Տագ, աջ s. apex, head, top, summit, ridge, end, tip, point, extremity; end, conclusion, heaping, over-measure; -ք աշխարհի, the entire globe, the universe; -ք լեռանց, the top or summit of mountains; - մատին, the tip of a finger; - մեծութեան, the topmost height or pinnacle of greatness; -է ի -, -աց ի -, right through, from one extremity to the other, from beginning to end; from top to bottom, entirely; ի -աց երկրի մինչեւ ի -ս երկնից, from the uttermost part of the earth to the uttermost part of heaven; մինչեւ ի -ս երկրի, to the ends of the earth; լինել ի -ս փառաց, to be at the highest pitch of glory; ածել ի - կաւարման, to bring to the acme of perfection.

Տագեմ, եցի, -եցուցանեմ, ուցի va. to irradiate, to cause to shine; to cause to germinate, or to sprout forth; ծագեցից Դաւթի ծագումն արդարութեան, I will cause the Branch of righteousness to grow up unto David; - ումէք, յոք or զամամբ զողորմութիւնս, to spread his mercy on; առաւօտն ծագեաց զլոյս իւր, the sun shone forth, day broke; -իմ, եցայ տ. to dawn, to shine, to begin to appear, to rise; to be born; to take rise; to emanate, to proceed from; to sprout, to germinate, to pullulate; to blossom; to ensue, to result, to derive; ի - առաւօտուն, at the peep or break of day, at daybreak; ի - արեգական, at sunrise; ծագեցաւ արեգակն, the sun appeared; արդարքն ծագեցեն ի բրեւ զարեգակն, the righteous shall shine forth as the sun.

*Տագկապ S. Կոյզկապ.

Տագումն s. dawn, rising; birth, origin, source, rise; emanation; lineage, descent; derivation; զ-ն ունել, to take its rise in, to draw one's origin from; - արեգական, արեւու, sunrise, --rising; - արեւային, տիեզերական, արեւակացական ast. heliacal-, cosmical-, acronychal-rising.

Տալ, ք s. fold, plait; wrinkle; - ի - ad. in folds, in plaits; - առնուլ, to flow gently, to ripple, to undulate; - ի - առնուլ, to flow loosely, to curl, to float, to wave; S. Տալ, &c.

Տալած, -ոյ, -ով a. pliant, folding, pliable; wrapped up, enveloped; -ոյ թղթեան, roll of papers; -ոյ խորան, աթոռ, portable altar; camp-stool, folding-chair. [legged.

Տալապատակ նստիմ տ. to sit cross-

Տալեմ, եցի va. to plait, to ruffle, to fold; to turn in or up, to roll or wrap

Տալիչ s. paper-knife; folder. [up.

Տալոյ s. folder.

Տալովի a. wrapped up, enveloped.

Տալումն s. folding; - ծովու, rippling, undulation; ծալմունք ամպոյ, gathering cloudiness.

Տախ, ուց s. outlay, expenditure; cost, expense; consumption; waste, damage; * sale; մանր -ք, trifling expenses; տարապարտ, աւելորդ, տարապայման -ք, useless, superfluous, exorbitant expenses; առանց -ուց, gratis; սակաւ -իւք, at a slight cost,

cheap; -իւք իմովք, ազգին, բարեկամին, at my, at the nation, at his friends' cost or expense; -ս առնել, առնել -ս մեծամեծս, to expend; to make great expenses, to spend a great deal; to live in great stile.

Ծախեմ, էջի *va.* to spend, to expend; to eat, to use, to consume, to waste, to reduce to nothing, to exhaust; to absorb; to devour; to corrode; *to sell; - զժամանակն, to waste, to throw away one's time; - զինչս, to dissipate one's fortune; զվաստակս -, to lose one's labor, to have one's labor for one's pains; ի զուր զբանսն -, to speak to no purpose, to talk to the winds; հրոյ -, ի հուր -, to consume by fire; - առաւելքան զսովորականն, to exceed the ordinary expenditure.

Ծախիչ *a.* devouring; consuming, wasting; corrosive; -խող *a.* corrosible.

Ծախումն *s.* wast, consumption; corrosion.

Ծածանիմ, էջայ *vn.* to flow gently, to ripple; to wave, to undulate.

Ծածանումն *s.* rippling, undulation, waving motion; - ճճանակի, oscillation.

Ծածկաբանութիւն *s.* cant-words, jargon, gibberish, slang, cant; խօսել -թեամբ, to talk jargon, slang or rogue's language. [secretly, stealthily.

Ծածկաբար *ad.* in secret, by stealth,

Ծածկագէտ *a.* that knows secrets;

-գիտութիւն *s.* the knowing secrets.

Ծածկադրութիւն *s.* cryptography.

Ծածկամիտ *a.* close, dissembling, incomprehensible.

Ծածկամուսնութիւն *s.* cryptogamy.

Ծածկանք *s.* hiding, secret.

Ծածկապէս *S.* Ծածկաբար.

Ծածկատես *a.* that sees secrets.

Ծածկարան *s.* coverlet; *fig.* shelter.

Ծածկելիք *s.* covering, cover, lid.

Ծածկեմ, էջի *va.* to cover; to hide, to conceal; to dissimulate, to mask, to cloak, to veil; -իմ *vn.* to be covered, hidden, concealed; to remain unknown; - զլեզս ուրուք, to hide, to overlook or pardon another's faults; - զոք իւիք, to surpass, to excel; -եալ *a.* hidden, obscure; secret.

Ծածկիչ *s.* that which conceals or hides: cover, lid.

Ծածկոյթ, կութի *s.* hiding, con-

cealment, secret; cover, covering; dress; էդ զխաւար ի - իւր, he made darkness his secret place; - թաղման, shroud; - անկողնոյ, counterpane; - կահույ, cover; - կառայ, hammer-cloth; - ձիոց, horse-cloth; housing; - նաւուց, awning.

Ծածկոց, աջ *s.* veil, muffler; roof, cover, refuge, shelter.

Ծածկութիւն *s.* act of hiding; occultness, secrecy, mystery; cover, covering.

Ծածուկ *a.* hidden, secret, occult; stealthy, clandestine, underhand, furtive; - ի - *ad.* in secret, privately, secretly, by stealth, clandestinely; -ք *s.* hiding-place; the secrets; the private parts; -ք սրտի, bottom, the inmost recess of the heart; - հրամանք վերին Տեսչութեան, the inscrutable ways of Divine Providence.

Ծակ, ուց *s.* hole; opening, aperture; *a.* bored; perforated; - բանալ, to make or bore a hole; խնուղչ, to stop up a gap; ի - կարաս կրէլինչ, to draw water with bottomless buckets, to labour in vain.

Ծակախիթ լինիմ *vn.* to creep into a hole or cavern, to burrow; to shut oneself up, to isolate; to seclude oneself.

Ծակամուտ *a.* burrowing; - առնել, to drive into a hole; to cause to dwell in caverns; - լինել, to enter a hole; -ք *np.* the Phrygian sectaries.

Ծակեմ, էջի *va.* to bore, to pierce, to perforate, to make a hole; - զբանակ, to break out of camp; -իմ *vn.* to be bored or pierced; ծակեցաւ պաւարն, the abscess has broken.

Ծակիչ *a.* boring, perforating.

Ծակոտ *a.* pierced, bored, perforated; porous. [to bore, to pierce.

Ծակոտեմ, էջի *va.* to fill with holes,

Ծակոտեան, -կէն *a.* porous, spongy; open, in open-work; *s. zool.* pholadas, pholades.

Ծակոտեանութիւն *s.* porosity.

Ծակոտուած, ոց *s.* mark of a bite, cicatrix, scar. [pierced.

Ծակուած, ոյ *s.* place bored or

Ծակումն *s.* piercing, opening, per-

Ծակոխ, տեայ *s.* pore. [foration.

Ծաղ *s.* tart, pastry.

Ծաղարար, աջ *s.* pastry-cook; -ուի, pastry; pastry-cook's business.

Ծաղիկ, զկան or զկի, զկանց *s.* flower; *med.* small-pox; *fig.* beauty, youth, bloom; flower, choice, best; - աղի, fine salt; - գինւոյ, mother or floating lees of wine; - սղինձոյ, verdigris; ծիծուան - *bot.* celandine, swallow-wort; արանց -, *S.* Լոշ; - գունոց, splendour, vivacity of colour; ցոյց-ք ծաղկանց, --show; նկարիչ ծաղկանց, --painter; աման ծաղկի, --pot; - մանր, floweret; սուտ or զուգցու, սլարզ, բարդ -, artificial, simple, double -; գեղեցիկ, հոտաւէտ, քաղցրաբոյր, անհոտ, գեղափթիթ, գեղափայլ, թարշամ, սիրուն, երփներանգ, կարմրագեղ -, beautiful, sweet, fragrant, inodorous, fresh-blown, splendid, faded or withered, lovely, variegated, scarlet -; ծաղկէ ի -, from - to -; քաղցրաբոյր հոտ ծաղկանց, the sweet perfume of -s; ծածկէլ զերկիր ծաղկօք, to cover the earth with -s; ծաղկունս սփռէլ, to strew with -s; փթթին, թարշամին ծաղկունք, the -s are blooming; - fading; ի - մանկութեանն, in his earliest years; ի ծաղկի լինէլ, to be about to blossom; *fig.* to be in the bloom of youth; ի ծաղկի or ի - հասակին, in the prime of life; in the - of manhood; *S.* Թթափեմ.

Ծաղկաբեր, -բուլիս *a.* floriferous, flowering, bearing flowers.

Ծաղկագիր *s.* ornamental capital letter, flourished or figured initial.

Ծաղկագործ, աջ *s.* artificial florist.

Ծաղկադարման, ի *s.* flower-gardener, florist; -ութիւն *s.* floriculture.

Ծաղկազարդ *a.* adorned with flowers, flowery; *s.* palm-sunday; - բուլբ, garland, wreath of flowers; - քարոզուի, furbished discourse.

Ծաղկազարդեմ, եջի *va.* to adorn with flowers. [or loaded with flowers.

Ծաղկազգեաց, -զգեստ *a.* covered

Ծաղկազերծ *a.* stripped of flowers; - լինէլ, to shed the blossom.

Ծաղկազուարճ *a.* full of flowers; full blown.

Ծաղկաթափ լինիմ *S.* Ծաղկազերծ -.

Ծաղկաթողով *a.* flower-gathering; - առնէլ, to gather flowers, to cull.

Ծաղկալի, -լից, -խիտ *a.* full of flowers, in full bloom. [floriferous.

Ծաղկածին *a.* producing flowers,

Ծաղկակալ, ի *s.* flower-stand.

Ծաղկահամ, -հոտ *a.* fragrant, per-

fumed with flowers; - հոտ ըմպէլի, perfumed drinks; - գինի, fragrant wine. [flowers; - սլակ, garland.

Ծաղկահիւս *a.* interwoven with

Ծաղկաձեւ *a.* floriform, flower-shaped; ընդ - ալիս ընդխառնել, to sail on placid waters.

Ծաղկանկար, ի *a.* flowered, painted with flowers; *s.* flower-painter; flow-

Ծաղկանոց *S.* Ծաղկոց. [er-painting.

Ծաղկապսակ *a.* crowned with flowers; *s.* wreath of flowers.

Ծաղկասէր *a.* fond of flowers; *s.* amateur florist. [with flowers.

Ծաղկասփիւռ *a.* enamelled, strewn

Ծաղկավաճառ *s.* flower-seller; artificial flower-maker.

Ծաղկաւետութիւն *s.* floweriness, abundance of flowers, full bloom; *chem.* efflorescence.

Ծաղկաւետանամ, աջայ, -տեմ, եջի *va.* to blossom, to bloom, to flower, to flourish; *chem.* to exfoliate.

Ծաղկաւէտ *a.* abounding in flowers, flowery; blooming, florid, flourishing; *chem.* efflorescent. [ing, blooming.

Ծաղկափթիթ *a.* flowery, blossom-

Ծաղկաքաղ *a.* culling or gathering flowers: compiling; *s.* extract; abstract; summary, anthology; - առնէլ, to gather flowers, to cull; to extract, to collect, to compile; - երթալ մեղուաց, to rifle the flowers, to gather honey.

Ծաղկեայ, -եղէն *a.* flowered; party-coloured; figured, embroidered.

Ծաղկեմ, եջի *vn.* to blossom, to bloom, to flower, to put forth flowers, to be in flower; *fig.* to flourish, to prospere, to thrive; *med.* to be pitted with small-pox; - ալեաց, to become grizzled, to grow grey; ծաղկին տակաւ հեբք իմ, my hair begins to grow grey. [broidered with flowers.

Ծաղկերանդ *a.* party-coloured; em-

Ծաղկեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to flower or flourish; to adorn with flowers.

Ծաղկընկէց *a.* that has shed its flowers, withered, faded; - լինէլ, to lose the flowers, to fade, to wither.

Ծաղկիմ, եջայ *S.* Ծաղկեմ; սրտի բերկրեցելոյ երեսք ծաղկին, a merry heart makes a cheerful countenance; ծաղկին ամենայն աղքէ արուեստից, all the arts flourish.

Ծաղկոց, աց *s.* flower-garden.

Ծաղր, զու *s.* laugh, laughter, laughing; derision, mockery, raillery, banter; sneer; - առնել, դնել, հեղուլ, to laugh; to joke, to jest; to laugh at, to scorn, to deride, to make sport of, to ridicule; - լինել, կալ, մնալ, to be laughed at, derided, ridiculed, made a jest of, to make oneself the laughing-stock of; - առնել զոք յայտ յանդիման, to scorn, to deride one to his face; զծաղու գալ, ի - հատանիլ, to laugh, to burst out laughing, to suffocate with laughter; *S.* Ծանակ.

Ծաղրաբան *a.* facetious, witty, sprightly, waggish, jocose; - եմ *vn.* to joke, to jest at, to banter; - ութիւն *s.* joke, sport, pleasantry, jocular, waggishness.

Ծաղրալից *a.* laughable, funny, ridiculous, ludicrous, burlesque. [*ingly.*

Ծաղրախառն *ad.* laughingly, jest-

Ծաղրածու, աց *a.* droll, facetious, burlesque, comic; *s.* buffoon, clown, joker, jester.

Ծաղրածութիւն *s.* facetiousness, buffoonery, waggishness; mockery, jeering, bantering.

Ծաղրական *S.* Ծաղրալից; - ն *s.* risibility; - ութիւն *s.* ridiculousness.

Ծաղրանկար, ի *s.* caricature.

Ծաղրասէր *a.* laughter-loving, humorous, jocose, waggish.

Ծաղրարձակ *a.* laughing loudly.

Ծաղրելի *a.* ridiculous; contemptible.

Ծաղրեմ, եցի *va.* *S.* Ծաղր առնեմ.

Ծաղրերաստ լինիմ *vn.* to be held up to public scorn. [*laughing.*

Ծաղրերես *a.* merry faced, jocund,

Ծամ, աց, ոց *s.* hair, head of hair; կեղծ - , wig, periwig, peruke; * - *S.* Սամեակ.

Ծամածուռ *a.* tortuous, winding, anfractuous; չաւիղ - , zigzag.

Ծամածռեմ, եցի *va.* to writhe, to twist, to twine, to wind round; - զերես, to grin, to make grimaces at, to jibe.

Ծամածուռթիւն *s.* crookedness, sinuosity, winding; *fig.* grimace, contortion of face, distortion.

Ծամակալ, աց *s.* hair-band or ribbon.

Ծամելի, բ *s.* jaw; cheek.

Ծամեմ, եցի *va.* to chew; *fig.* to reflect, to ruminate.

Ծամոն, ի *s.* mastic.

Ծայր, ից *s.* end, extremity; border, edge; summit, head, top, point; the utmost pitch, the highest degree; *fig.* over-measure, excess; - ի - , - իւ եւ - իւ *ad.* from beginning to end, from one extremity to the other; to the full; punctually; քաղել զսաղմոսն - ի - , to recite the whole psalter; ի - ն հասանել, to reach or attain the maximum; - իւք աչաց, glancing sily at; - իւք ականջաց լսել, to listen furtively, to eavesdrop; *S.* Ծագ.

Ծայրագոյն *a.* supreme, extreme; - խտուի *chem.* maximum density. [*tion.*

Ծայրագիր *s.* eking piece; prolunga-

Ծայրալիւր *a.* topful, well filled, very full; complete, fulfilled, perfect; - սարաղմամբ, in detail, exactly, minutely, in every particular. [*of corn.*

Ծայրախուզ հնձեմ *vn.* to reap ears

Ծայրածաւալ *a.* dilating everywhere.

Ծայրակարմիր *a.* red at the extremities; - արեգակն, rising sun.

Ծայրակոտոր, - կոտոր *a.* blunted, pointless; cut off, mutilated, maimed, mangled; - առնել, to blunt, to render pointless; to cut off the extremities, to mutilate, to maim, to mangle; to lop off; to retrench, to curtail, to abridge. [*song, refrain.*

Ծայրայանդ *s.* chorus, burden of a

Ծայրայեղ *a.* extreme, utmost, in the highest degree; - խտորմունք, extremes, excess; - իշխանութիւն, abuse of authority; - զառածանել իւրիւր, to carry to excess, to abuse; ի - խտորմունս զառածանել, to proceed to extremities, to commit excesses; - լիւնել ի սէր, յատելութիւն, to love, to hate to excess.

Ծայրանամ, ացայ *vn.* to excel, to surpass, to arrive at the highest degree of; ծայրացեալ *a.* extreme, utmost, furthest.

Ծայրանուն *s. a.* acrostic. [*buds.*

Ծայրապտուկ, - ստուղք *s.* leaf-

Ծայրատասեմ *vn.* to clip one's words; - տեմ *S.* Ծայրակոտոր առնեմ.

Ծայրատութիւն *s.* mutilation; retrenchment.

Ծայրաթիթիթ *s.* acrospire.

Ծայրաքաղ առնեմ *S.* Ծայրակոտոր - ; to abridge, to shorten; to cull, to gather, to extract, to compile, to make a collection or selection; to recapitulate; to refer briefly, to touch in

passing, to say in few words.

Ծայրաքաղաք *s.* acropolis, citadel.

Ծայրինք *s.* arith. first & last terms.

Ծայրուկ *s.* summit, highest pitch; excellence, perfection.

Ծանալ, *այ a.* shameful, contemptible, ridiculous, ignominious, infamous; - or ծաղր եւ - առնել, to cover or load with ridicule, to subject to contemptuous merriment; - or ծաղր եւ - կալ, to be lost to all sense of shame; -, -անք *s.* shame, reproach, ignominy, infamy, turpitude; derision, mockery, raillery; nakedness, the privy parts.

Ծանալեմ, եցի *va.* to dishonour, to ridicule, to sport with, to turn into ridicule; -իմ *vn.* to be dishonoured, covered with shame; to commit scandalous acts.

Ծանալութիւն *S.* Ծանալանք.

Ծանծ, *ոյ s.* chaff, straw.

Ծանծաղ, *այ a.* shallow, fordable; *s.* low ground, flat; *mar.* shallows, banks; ի - ելանել, to be disembarrassed, to get rid of, to extricate oneself from, to escape from danger; ի - հանել, to liberate, to disembarrass, to relieve.

Ծանծաղամիտ *a.* shallow-brained, giddy-brained or --headed, silly.

Ծանծաղամտութիւն *s.* vanity, emptiness, levity, folly. [ամիտ, Ծանծաղ.

Ծանծաղասիրտ, -դուտ *S.* Ծանծաղ.

Ծանծաքեմ *va.* to mumble, to chew.

Ծանուցադիր *s.* advice; notice.

Ծանուցանեմ, ուցի *va.* to warn, to notify, to make known, to signify, to relate, to communicate, to reveal; to declare, to denounce; to divulge, to publish; to manifest, to intimate, to mark, to denote; կանխաւ -, to forewarn; ելք առ մեզ եւ ծանուցուք ձեզ բանս, come & you shall prove the temper of our steel.

Ծանուցումն *s.* notice, advertisement; declaration; intimation; notification.

Ծանր, նու, նուկ, նուկ *a.* heavy, weighty; massive, voluminous, great; difficult, hard, onerous, laborious; disagreeable, troublesome, importunate; grievous, serious, preponderating; sluggish, tardy, dull; hard (of hearing); strong, rank; *gr.* grave; -քուն, deep sleep; -կերակուր, indi-

gestible food; -չունչ, bad breath; -հարուած, violent blow; -կին, woman with child; ծանուկս սխալել, to be greatly mistaken; ծանուկս լսել, to give no ear, to pretend not to hear; -թուիլ, to take ill, to be displeased, angry, enraged; մի ինչ - թուեցիք, do not take it ill, do not be displeased; -էք զբանդ այդ, the thing is above your ability; -է ինձ, that is a heavy sacrifice for me; -էրդմունք, dreadful oaths; թողէք զ-օրինացն, you have omitted the weightier matters of the law; -, ծանուկս *ad.* heavily; grievously; deeply; vigorously; seriously; painfully.

Ծանրաբան *a.* rigid, severe, biting, sharp, bitter, pungent.

Ծանրաբարոյ *a.* grave, serious; authoritative, staid, reserved, proud, majestic; -ուկ *s.* gravity, seriousness.

Ծանրաբեկ *a.* oppressed, sinking.

Ծանրաբեռն, -բեռնի *a.* heavy, onerous; oppressive; difficult.

Ծանրաբեռնեմ, եցի *va.* to oppress, to overload. [den, surcharge.

Ծանրաբեռնութիւն *s.* additional bur-

Ծանրաբերձ *a.* heavy, ponderous, weighty, burdensome.

Ծանրագին, գնի *a.* dear, costly, of great price, precious; -, գնի *ad.* very dear, very costly; -գնի գնել, վաճառել, to buy or sell dear.

Ծանրագնաց, -խաղաց *a.* slowly moving or pacing, sluggish.

Ծանրագործ *a.* flagitious, villanous.

Ծանրաթախիծ *a.* morose, melancholy, sombre; -արամութիւն, deep grief or sadness.

Ծանրալեզու, -խօս *a.* of a slow tongue or hard language; lisping, stammering, stuttering; -լինել, to have an impediment in speech.

Ծանրալուծ, -նուր *a.* whose yoke is heavy; burdensome, hard.

Ծանրալուր *a.* rather deaf, hard of hearing; grating, insupportable.

Ծանրախօսութիւն *s.* impediment in speech. [steady.

Ծանրակաց *a.* serious, sedate,

Ծանրակիր *a.* heavy, onerous; insupportable, intolerable. [great value.

Ծանրակշիռ *a.* heavy, weighty; of

Ծանրաձայն *a.* of unknown speech, of a foreign tongue. [plump.

Ծանրամարմին *a.* corpulent, fleshy,

Ծանրամեղ *a.* sinning much. [stinate.

Ծանրամիտ *a.* stupid; peevish, ob-

Ծանրամտիմ, եցայ *vn.* to be angry; to be obstinate.

Ծանրամտութիւն *s.* stupidity; peevishness, obstinacy; cowardice.

Ծանրանամ, ացայ *vn.* to weigh, to be heavy, to grow dull; to increase, to grow heavier; to grow worse, to become more grievous; to be angry, enraged; - աչաց, to be oppressed by sleep; to become purblind, to lose one's sight; - տկանջաց, to become hard of hearing; - կնոջ, to be with child; - ումէք, to be a burden or a charge to, to molest; ծանրացեալ է հոգոյ, loaded with anxieties; careworn; ծանրացեալ ալեզք, bowed down by the weight of years; ծանրացեալ էր հասակաւ, he was very old; ծանրացի գործ նոցա, let more work be laid on them; ծանրացաւ սրտերազմն է վերայ նորա, the battle went sore against him.

Ծանրանաւեմ *vn.* to sail slowly.

Ծանրանդամ *a.* heavy limbed.

Ծանրաշարժ *a.* slow, heavy, difficult of motion.

Ծանրաշնչութիւն *s.* asthma, shortness of breath; - շունչ *a.* asthmatic.

Ծանրաչափ, է *s.* barometer; - տկան *a.* barometrical; - ութիւն *s.* gravimetry; *S.* էջ. [fruit.

Ծանրաստուղ *a.* heavily laden with

Ծանրասիրտ *a.* hard-hearted, flinty-hearted, obdurate, callous, unfeeling, insensible. [food.

Ծանրաստամոք *a.* overloaded with

Ծանրասրտութիւն *S.* Խստա-.

Ծանրատաղտուկ *a.* burdensome, tiresome, wearisome, tedious, importunate, vexatious, insupportable.

Ծանրարթուն *a.* sleepy, drowsy, somnolent; է - քուն տալ զանձն, to sleep profoundly.

Ծանրացասումն *a.* full of anger, wrathful, out of all patience, furious, foaming with passion; - լինել, to be enraged, to fume with passion, to become excited, provoked, quite exasperated, to fret & fume, to give oneself up to bursts or fits of rage, to storm with passion; - եմ, I am out of all patience.

Ծանրացուցանեմ, ուցի *va.* to increase in weight, to enhance, to weigh

down, to load, to render heavy, onerous or grievous, to overload, to oppress, to aggrrieve, to aggravate; - զուկն, զտկանջս, to blunt the hearing, to stop the ears; - զանձն կերակրովք, to stuff, to cram, to gorge oneself. [գամանք, - circumstances.

Ծանրացուցիչ *a.* aggravating; - հան

Ծանրաքայլ *S.* - գնաց.

Ծանրաքուն *a.* sleeping soundly.

Ծանրեմ, եցի, Ծանրիմ, եցայ *vn.* to grow heavy or dull.

Ծանրողութիւն *s. mech.* gravitation.

Ծանրոյ, աց *s.* baggage; furniture; household goods, chattels; wealth, possessions; *mech.* weight.

Ծանրութիւն *s.* heaviness, gravity; weight, load; heaviness, grievousness; importance; heaviness, dullness; uneasiness, low-spirits, dejection; gravity, seriousness; - գլխոյ, ստամոքաց, oppression, heaviness in the head; weight on the stomach; - լսելաց, hardness of hearing; - քնոյ, lethargic sleep; - ստգտանաց սրտի, remorse, compunction.

Ծանօթ, էջ *a.* knowing, known, manifest; recognizable; *s.* connoisseur, good judge of; acquaintance; friend; indication, token, sign; disciple, scholar; - ս տալ, to make known, manifest, to disclose, to reveal; to make acquaintance with; - ս տալ զանձն, to make oneself known, to manifest or reveal oneself; է - ս գալ, to be known, manifest or revealed; - լինել, to know, to be acquainted with; - ք մեր, our acquaintances, friends, the people of our acquaintance.

Ծանօթական *S.* Ծանօթ.

Ծանօթանամ, ացայ *va.* to take or acquire knowledge of, to inform oneself, to know; to be acquainted, to become or get acquainted with, to make the acquaintance of.

Ծանօթարար *s.* annotator.

Ծանօթացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to know or to become acquainted with; - զանձն, to make oneself known.

Ծանօթաւոր *a.* known, evident, manifest.

Ծանօթոյք *s.* knowledge; - յս լինել, to be known, manifest, evident.

Ծանօթութիւն *s.* knowledge; notion; information; acquaintance, familiarity, friendship; note, annota-

tion, notice, explanation; -ս առնել, յաւելուլ, to annotate, to comment on.

Ծառ, ոց *s.* tree; մատաղատունիկ -, sapling; հինաւորց, զառամ-, old -; ստղատու -, fruit-; թզուկ -, dwarf-; -արուեստի, the ten Aristotelian categories; ելանել ի -, to climb -s; to mount a -; յօակել, յապաւել զ-ս, to prune; to lop; պատուաստել զ-ս, to graft; ծաղկին -ք, the -s flourish; փթթին -ք ծաղկօք, ծաղկազարդին -ք, the fruit--s are in full bloom or blossom; -կացուցանել զհէրս, to cause the hair to stand on end; իւրում-ոց ի վերայ ելանել, to do according to one's will or pleasure, to follow one's own bent.

Ծառադարման, ից *s.* arborist; -ուի *s.* arboriculture. [trees.]

Ծառազարդ *a.* ornamented with

Ծառախիտ *a.* abounding in trees, woody, sylvan; - լինել, to hide oneself among the trees.

Ծառակտոր, -կտուր *a.* pruning; - առնել, to prune, to lop.

Ծառայ, ից *s.* man-servant, domestic, waiter, boy, valet, footman; slave; vassal, dependent, subject; աղինւ, հաւատարիմ-, good, faithful servant; վարձ -ի, wages, hire; դրատ or նշանազգեստ -ի, livery; - առնուլ, to hire or engage a servant; արձակել զ-, to discharge or dismiss a servant; ի բաց արձակել զամենայն զ-ս, to clear the house; նորոգել զամենայն զ-ս, to engage new servants.

Ծառայաբար *ad.* servilely, slavishly.

Ծառայաբարոյ *a.* servile, vulgar, low, trivial.

Ծառայազուն, -ծին *a. s.* belonging to the family of a servant; born of a servant, servile.

Ծառայական *a.* servile, slavish; զգենուլ զկերպ -, ի - խոնարհիլ պատկեր, to become man, to take the human form. [servant.]

Ծառայակերպ *a.* humble, like a

Ծառայակից *s.* fellow-servant, help-mate; colleague, fellow-member, --professor. [together.]

Ծառայակցեմ, -ցիմ *vn.* to serve

Ծառայամիտ *a.* servile, low, mean, ignoble. [vant or slave, to serve.]

Ծառայանամ, ացայ *vn.* to be a ser-

Ծառայապէս *S.* -բար.

Ծառայատոհմ *a.* of servile race.

Ծառայեմ, եցի *vn.* to serve, to wait upon; - դանդաղանաց եւ քնոյ, to fritter away one's time in follies & idleness; - բանից, մտաց դրոյ, to translate literally; - freely.

Ծառայեցուցանեմ, ուցի *va.* to enslave, to subject, to subdue; *fig.* to enthrall. [jecting.]

Ծառայեցուցիչ *a.* enslaving, sub-

Ծառայորեար *s. pl.* the household, vassals, subjects.

Ծառայութիւն *s.* service, office; servitude, slavery, captivity, yoke; vassalage, dependence, subjection; ի - արկանել, կացուցանել, նուաճել, վարել, ի հարկի -է կացուցանել, to subjugate, to reduce to slavery; - առնել, հարկանել, մատուցանել, to serve, to render service; ի -է կալ, լինել, լը -ք անկանիլ, to become a servant, subject or slave.

Ծառան *s. anat.* penis.

Ծառանամ, ացայ *vn.* to rise, to mount in tree-shaped masses; - հէրաց, to stand erect or on end; to bristle up. [wood, grove.]

Ծառաստան, աց *s.* trees, forest,

Ծառատած, -ութիւն *S.* Ծառադարման, -ութիւն.

Ծառատունիկ *s.* place or streets planted with trees, boulevard; *S.* Ծառաստան. [mount up in tree-like masses.]

Ծառացուցանեմ *va.* to cause to

Ծառաւէտ *a.* abounding with trees, wooded.

Ծառազարդար *S.* Ծաղկազարդ.

Ծառուղի *s.* walk, avenue, broad walk or alley, vista.

Ծառկեմ, Ծառքեմ, եցի *vn.* to chew, to grind, to crunch. [teeth.]

Ծառքողական *a.* masticatory; -ք *s.*

Ծառքումն *s.* mastication.

Ծարաւ, ոյ, ով *s.* thirst, dryness, drought, thirstiness; *fig.* thirst, panting for; *a.* thirsty, dry; մեծ, սաստիկ -, great, over-powering thirst; շիջուցանել, բժշկել, զովացուցանել զ-, to quench, to cool, to slake thirst; պապակիլ, տոչորիլ ի -ոյ, to be quite choked or parched with thirst; մեռանիմի -ոյ, I am dying with thirst.

Ծարաւահատ, -հիւծ *a.* choked with thirst, very dry or thirsty. [րաւիմ.]

Ծարաւանամ, -ւեմ, -ենամ *S.* Ծա-

Ծարաւեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause thirst, dryness or drought.

Ծարաւի, ւոյ, ւեաց *a.* thirsty, dry; *fig.* thirsting or panting for, ardent, eager; - սուր, slaughterous, exterminating sword; - արեան, blood-thirsty, sanguinary; - եմ յոյժ, I am very thirsty.

Ծարաւիմ, եցոյ *vn.* to be or feel thirsty, to be athirst; - արեամբ, to be greedy of blood.

Ծարաւութիւն, -ութիւն *s.* thirst.

Ծարաւուա *a.* dry, droughty, arid, scorched.

Ծարիր, րոյ *s.* antimony black; ամալ - յաջս, to blacken with antimony, to paint the eyebrows; ի - եւ ի սնդոյր շարեւ, to put on rouge, to paint one's face; - քար, ծարուր, ծարրաքար, antimony, stibium; ծարրատ, antimoniate.

Ծարրեմ, եցի *va.* to dye with antimony, to dye one's eyelashes or eyebrows; - զաջս, to paint one's eyes.

Ծաւալ, աջ *s.* dilatation, expansion, development, diffusion; *mus.* diesis, sharp; *a.* dilated, spread, diffused; - առնուլ, to be dilated, diffused, expanded, spread, extended, propagated.

Ծաւալական, յին *a.* dilatable, expansive, ductile; - ութիւն *s.* dilatibility, expansibility, distensibility; ductility.

Ծաւալանամ *S.* Ծաւալ առնում.

Ծաւալեմ, եցի, -եցուցանեմ, ուցի *va.* to dilate, to expand, to propagate, to spread; to extend, to stretch.

Ծաւալիմ, եցոյ *S.* Ծաւալ առնում.

Ծաւալոց, ի *s.* Propaganda.

Ծաւալումն *s.* dilatation, expansion, diffusion; propagation; - ծովու, գեաց, overflowing, inundation; - Աւետարանին, propagation of the Gospel; - հրոյ *med.* erysipelas; St. Anthony's fire; - մարմնոց *phys.* dilatation; - ջերմութեան, լուսոյ, propagation.

Ծաւի, -ի *a.* blue-eyed, mild-eyed.

Ծափ, ոյ *s.* applause, clapping of hands; * earthen baking-dish; -ս or -զ-ի հարկանել, to applaud, to acclaim, to clap the hands; to praise, to approve. [applauder.

Ծափահար, աջ *a.* applauding; *s.*

Ծափահարեմ, -րութիւն *S.* Ծափահարանեմ, Ծափ.

Ծափաձայն *a. ad.* applauding; approving vociferously; - դուռառեք, դուռութիւնք, cheers, applause.

Ծափեմ, եցի *vn.* to applaud.

Ծափծափեմ *vn.* to smack the lips.

Ծեթեւեթեմ, եցի *vn.* to lisp, to mutilate or mangle speech, to speak broken English, bad French, &c.

Ծեծ *S.* Գան, Հարուած.

Ծեծած, ոյ *s.* small fragments, crushed matter, trash; - վայ, towards, fescue.

Ծեծեմ, եցի *va.* to strike, to beat; to crush, to grind, to pound; - զկուրծքս, to beat the breast.

Ծեղ *s.* stem, stalk; stubble.

Ծեռուկ *s.* fly-spots; * fly-blow.

Ծեր, ոյ *a.* old, aged, stricken or advanced in years; *s.* old man, elder; - ք ժողովորդեան, քաղաքին, the senate, seniors, elders; the ancients; եթէ -ն էր ուժեղ, կամ մանուկն էր ուժեղ, if young folks had experience, and old ones strength; if youth knew & old age could. [old man, or old men.

Ծերաբոյժ լինիմ *vn.* to nourish an

Ծերածեր *a.* very old; decrepit.

Ծերական *a.* senile.

Ծերակոյտ *s.* senate; assembly of elders; the ancients; անդամ-կուտի, senator; վճիռ-կուտի, senatus-consultum; -, -կուտական *a.* senatorial.

Ծերանամ, աջոյ *vn.* to be no longer young, to grow old or aged, to become old, to grow in years, to be on the wane, to arrive at an advanced age, or at extreme old age. [poor-house.

Ծերանոց *s.* hospital for the aged,

Ծերատածեմ *va.* to tend the aged.

Ծերատածուի *s.* tending the aged.

Ծերաւուրց *a.* full of years, old.

Ծերիմ *vn.* to absorb ink, to blot up; * to wither, to fade.

Ծերոյթ, Ծերութիւն *s.* old age; ալիք -թեան, ալեւորեալ, խորին, զաւամ - , great age, extreme old age; decrepitude; ի - խոնարհել, to be getting old; ի խոր - հասանել, to attain an advanced age; մեռանելի բարւոք -թեան or ի - սարարութեան, to die in a happy old age. [beard.

Ծերուկ, Ծերունի *s.* old man, grey

Ծերսլ, ից *s.* hole, cavity; excavation, cavern; -եմ *va.* to keep half closed.

Ծեփ, -ած, ոյ *s.* plaster, stucco; cement, mortar; *chem.* lute.

Ծեփեղք *s. med.* poultice, cataplasm; -իս դնելի վերայ, to apply a poultice.

Ծեփեմ, *եցի* *va.* to plaster, to ce-

Ծեփիչ *s.* trowel. [ment; *chem.* to lute.

Ծեփուկ *s. anat.* prepuce, foreskin.

Ծեփումն *s.* plastering, cementing; *chem.* luting.

Ծեք *a.* bent, crooked; *-աբանեմ* *vn.* to talk jestingly, to play on words.

Ծեքածուռ *a.* pronounced badly.

Ծեքեմ, *եցի* *va.* to overstrain, to distort the sense of a passage, phrase or word, to parody.

Ծեքնայք *s.* parody; *-բառից*, quibble, pun, playing upon words, quiddity, quirk.

Ծեքծեքանք *s.* etiquette, ceremony.

Ծեքծեքմունք *s.* affected airs, grimaces.

Ծէս, *ծիսից* *s.* rite, form, ceremony.

Ծթրխմ *vn.* to grow rancid or rank; to smell rancid.

Ծթրումն *s.* rancidity, rancidness.

Ծիածան, *ի*, *աւ* *s.* rain-bow, iris; halo. [bulb, bulbous root.

Ծիթրայ, *-ասին* *s.* vegetable pitch;

Ծիւ *s.* bud, budding, shoot, sprout; *-արձակել*, to bud, to put forth buds, to shoot, to sprout, to germinate.

Ծիծ *s.* breast; *-կենդանեաց*, udder; *S. Ստին*, *Sիտ*.

Ծիծաղ *s.* smile, simper; laugh, laughter; derision, sneering; *-բարձրաձայն*, burst of laughter; *S. Ծաղր*.

Ծիծաղական *a.* laughable; pleasant; ridiculous; laughing; *-ն*, *-ութիւն* *s.* risibility. [funny, droll, comic.

Ծիծաղաշարժ *a.* facetious, jocular,

Ծիծաղասէր *S. Ծաղրասէր*.

Ծիծաղելի *a.* funny, laughable; ridiculous, risible.

Ծիծաղերես *S. Ծաղրերես*.

Ծիծաղեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to raise a laugh, to excite laughter; *յանչափս* *-*, to set in a roar; *-ցիչ* *S. Ծաղրածու*.

Ծիծաղիմ, *եցայ* *vn.* to smile, to laugh; to laugh at, to scoff, to deride, to mock; *ից* to look pleasant, to smile, to laugh; *ընդ քիմս* *-*, to laugh constrainedly; *-ընդ միտս*, to laugh in one's sleeve; *մեղմ* *-*, to titter; *-յանդէսս*, to giggle; *բարձրաձայն* *-*, to burst out laughing, to laugh out; *-յոյժ յոյժ*, *յանչափս*, to burst, to split one's sides with laughing, to choke with laughter; *չիք ինչ - ղէլոյ*, there is nothing to laugh at; *եւ - ղէցան յոյժ*, and they burst out laugh-

ing; *անդ ծիծաղէր լիութիւն եւ գեղեցկութիւն*, the whole country laughed with fertility & beauty. [laughter.

Ծիծաղոտ, *այ* *a.* laughing, given to

Ծիծառն, *ռան*, **Ծիծեռն**, *ծռան*, *ռուչք*, *ռանց* *s.* swallow; *վայրի* *-*, marten, martlet; *ձագ - ռան*, young *-*; *ճէ* *-*, the *-* twitters; *S. Ծաղիկ*; *մի - ոչ բերէ գարուն*, one *-* does not make spring; one bee makes no swarm.

Ծիծառնուկ, *նկայ* *s.* nightingale, philomel.

***Ծիծեռնիկ**, *-ծռնիկ* *s.* pulley. [stem.

Ծիղ, *ծղոյ* or *ծղի* *s.* blade; stalk,

Ծին, *ծնից*, *ծնունք* *s.* birth, delivery; after-birth; *ից* origin, source, rise, birth; *anat.* ovarium; *ի ծնէ*, by birth; from one's birth; *կոյր ի ծնէ*, born-blind, blind from his birth; *զծնէ կաղն գնացուցանել*, to cause the born-lame to walk; *** *-s.* mole; patch.

Ծիսական *a.* ritualistic, formal, ceremonial.

Ծիսարան *s.* Ritual. [- chirrups.

Ծիտ, *ծտի* *s.* sparrow; *ճճուէ* *-*, the

Ծիր, *ծրի* *s.* circle, circumference; round, circuit; out-line, border; *a.* spread, diffused; *-արտեւանանց*, edge of eye-lids; *-անուոց*, wheel-track; rut; *-հանդերձից*, skirt, border, piping; *-ք* *geog.* the tropics; *-գնաց*, colure; *-տեսութեան*, horizon; *-ք աստեղաց*, chorus of the stars; *-կաթին*, galaxy, milky way; *-խաւարման*, ecliptic; *-գիշերահաւասարի*, equinoctial; *-ածել*, to gird, to surround; *ը -ս եղերաց*, throughout the world; *որ ոչ ընդ ծրաւ անկանի*, unbounded, infinite. [ծառ, --tree.

Ծիրան, *ի* or *ոյ* *s. bot.* apricot; *-*, *-ի*

Ծիրանագոյն *a.* purple-hued, purple, purplish, carnation. [imperial, royal.

Ծիրանազարդ *a.* adorned with purple;

Ծիրանազգեաց, *-զգեստ* *a.* clad or arrayed in purple; royal, imperial, august.

Ծիրանածաղիկ *a.* purple flowered; embroidered with purple flowers; *s. bot.* lilac.

Ծիրանածայր *a.* purple-bordered.

Ծիրանածաւալ *a.* purple-coloured.

Ծիրանածին, *-ծնունդ* *a.* born in the

Ծիրանակիր *S. -զգեաց*. [purple.

Ծիրանանամ, *ացայ* *vn.* to become purple; to be dyed purple.

Ծիրանաներկ, *այ* *a.* purple-dyed; *s.*

dye in purple.

Ծիրանավաճառ *s.* vendor of purple or of purple stuff: dealer in apricots.

Ծիրանացուցանեմ, ուցի *va.* to tinge or dye with purple.

Ծիրանաւոր *a. S.* -զգեաց; *s.* emperor: cardinal: cardinal (bird).

Ծիրանափայլ *a.* splendid as purple.

Ծիրանափառ, Ծիրանեգոյն *S.* -ւոր *a.* -ադոյն.

Ծիրանենի *s. bot.* apricot-tree.

Ծիրանեպատ *a.* arrayed in purple.

Ծիրաներփնիմ *S.* Ծիրանանամ.

Ծիրանեզարդ, &c. *S.* -ազարդ, &c.

Ծիրանի *s. zool.* purple-fish, Venus-shell; purple; purple clothes, stuffs; imperial dignity; *a. S.* Ծիրանագոյն; -Տիւրոսի or Ծուրայ, Tyrian purple; -սարկանել, to be clad or clothed in purple, to assume the purple; *fig.* to assume the imperial dignity. [fritter.

*Ծիրիխայ, Ծրեխաակ *s.* pan-cake,

Ծիրա, ծրաի *s.* excrement of birds, muting; - ճանձից, fly-spots; - աղանույ, pigeon's dung; - ծովաբաղից, guano. [in rags, in tatters.

Ծիւ, ք *s.* piece, patch; flake; -- *ad.*

Ծիւրական *a.* languishing, consuming, consumptive, hectic; - ախտ, ցաւ, hectic fever or flush; consumption, phthisis, decline; մեռանել - ախտիւ, to die of a decline.

Ծիւրեմ, եցի, -եցուցանեմ, ուցի *va.* to debilitate, to weaken, to extenuate, to emaciate, to consume, to make lean or hectic; -իմ *va.* to grow or become lean, to languish, to droop, to pine, to dwindle or fall away, to fall into a decline, to perish with consumption.

Ծիւրութիւն *s.* debility, extenuation, decay, decline, consumption.

Շլարձակութիւն *s.* germination.

Շլեմ, Շլեցուցանեմ, Շլիմ *S.* Ընձիւղեմ; ծլիմ *vn.* to be intimidated, timor-

*Շլուլ *s.* snivel, snot. [ous or fearful.

Շխաղան *s.* cigar; -իկ *s.* cigarette; առւի -աց, cigar-case.

Շխալից *a.* full of smoke, smoky.

Շխախառն *a.* mixed with smoke.

Շխախոտ *s.* tobacco; եղէգն -ոյ, --pipe, pipe; քսակ, առւի or արկղիկ -ոյ, --purse or --pouch; --box; -աւաճառ, tobacconist; ձգել, ծխել *զ-*, to smoke. [bowl.

Շխակալ, աց *s.* cigar-tube; pipe-

Շխակեր, -աէր *s.* parish priest, curate.

Շխաշանք, նաց, Շխան, ի *s.* chimney; --flue, funnel, shaft; մաքրիչ -ի, --sweeper; յարդարիչ-ի, --builder or repairer; պահպանակ -ի, fire-screen; մաքրել *զ-*, to sweep, to clean a --.

Շխամ *S.* Շխիմ.

Շխամած *a.* enveloped in smoke.

Շխաման *s.* pipe-bowl.

Շխանելիք, լեաց *s.* perfumes, aromatic or odoriferous drugs, pastils.

Շխաշունչ *a.* smoking, fuming; -ի քրտանէ, reeking with perspiration; - յետս ձգել զսուսերն, to withdraw the reeking sword.

Շխատուն *s.* rectory-house.

Շխափող, քարշ, ից *s.* pipe, tobacco-pipe; - արեւելեան, chibook or long oriental pipe; - Պարսից, narghileh or flexible pipe; գլուխ, բերան -ի, mouth-piece of --; վառարան, տաշտակ -ի, pipe-bowl; կորա -ի, drainage from --; աւելուկ -ի, pipe-brush; քարշ, smoker.

Շխաքարշութիւն *s.* smoking; արգել -թեան, no -- allowed; սովորական եղել --, -- has become general.

Շխելի *S.* Շխանելիք & Շխափող.

Շխեմ, եցի *va.* to burn incense; to send forth, to emit smoke; to smoke-dry; to smoke (tobacco); - խոնկաանուշից, to incense, to offer incense, to burn perfumes; - ծխելիս, to smoke the chibook or narghileh.

*Շխերդիք, -դիս *s.* chimney.

Շխիմ, եցայ *vn.* to smoke, to emit

Շխիչ *a.* exhaling. [smoke.

Շխնէլոյզ, Շխնի *S.* Շխաշանք, Շղննի.

Շխնիակապ *s. mech.* universal joint, Hood's key. [smoking-room.

Շխող, աց *s.* smoker; սենեակ -աց,

Շխտեմ, եցի *va.* to smoke, to blacken with smoke; -տիմ *vn.* to be smoked.

Շխուսն *s.* fumigation.

Շխուն *a.* smoking, fumous, smoky.

Շծակ, ի *s. med.* strangles, quinsy.

Շծելի *a.* absorbable.

Շծեմ, եցի *va.* to suck, to imbibe; to suck up, to absorb; - ղկաթն, to suck the breast; - զօդ, to breathe the air; [Թուղթ դծէ, this paper blots.

Շծիչ, Շծող *a.* absorbant; *S.* Թուղթ.

Շծինք *s.* the sucking place.

Շծմաբեր, -խառն or Շծմբա- *a.* sulphurous, mixed with sulphur.

Շծմբածին *a.* born of sulphur (fire);

-համ, -հոս *a.* having a sulphurous taste or smell; -հանք *s.* solfatara, sulphur-mines.

Ծծմբակ *s. chem.* sulphite.

Ծծմբահուր *a.* burnt by sulphur.

Ծծմբաղ *s. chem.* sulphid-salt.

Ծծմբային *a.* brimstony, sulphureous, sulphury; -քար *s.* rock-sulphur; -առ *s.* lucifer match, lucifer; *S.* Լուցիկ.

Ծծմբառ *s. chem.* sulphate; -երկաթոյ, կալոյ, կշռունիկ, նատրոնի, ferrous -, - of potash, of baryta, of soda.

Ծծմբեայ *a.* sulphureous; -եմ *va.* to dip in brimstone; to powder with sulphur. [sulphureous; *s.* sulphid.

Ծծմբուկ *s. chem.* sulphuret; -ուս *a.*

Ծծողական *a.* absorbent, absorptive.

Ծծումբ, ծծմբոյ *s.* sulphur, brimstone; սլաակել, օծանել ծծմբով, to dip in, or to mix with sulphur.

Ծծումն *s.* suction; -կաղից, լուսոյ, absorption; -հեղանիւթոյ, imbibition.

Ծծուն *a.* blotting; *S.* Թուղթ.

*Ծկլամ or Զկլամ *vn.* to reach or stretch oneself out to see.

*Ծկլիկ *s.* yule-log. [the little finger.

Ծկոյթ, ութի or Թոյ, Ծկիկ մասն *s.*

Ծղիք, ծղեաց *s.* fore-arms; ծղիս ի վեր ամբառնալ, մարդէլ or սլարդէլ, to turn up one's sleeves, to prepare oneself for. [ափոյ, hinges.

Ծղինի, նեաց *s.* hinge; pivot; -

Ծղրիդ, բդի *s. zool.* cricket.

Ծղօս, ից, ուց *s.* stem, stalk, cane, reed; culm.

Ծմակ, աջ *s.* east-wind; east-side; shady place between mountains, cool & moist valley.

Ծմակային *a.* umbrageous, shady, cool, fresh; -նիստ, misty, foggy.

Ծմակեցուցանեմ, ուցի *va.* to shade, to darken, to opacate; *fig.* to cover, to hide, to veil, to obscure.

Ծմէլ *s. bot.* spinage; beetroot.

Ծմրդիմ *vn.* to become lean, extenuated, weakened, debilitated.

Ծմրիմ, էցայ *vn.* to be grieved, cast down, disheartened, unnerved; to take to heart, to fret; ծմրեալ ի արքամուլէնէ, weighed down with sadness, sorrowful, oppressed with grief.

Ծնանիւի *a.* confined, lying-in, parturient; -ք *s.* parents.

Ծնանիմ, ծնայ *va.* to beget; to give birth, being or life to, to bring forth a child, to lie in, to be delivered; to

procreate, to produce; *vn.* to be begotten, engendered, produced, born; to originate, to arise, to spring; to pullulate, to bloom; to emanate, to issue, to proceed; - կենդանեաց, to engender, to litter, to bring forth; վերսան - , to be regenerate, born again; *fig.* to revive, to come to life again; - Հօր, to procreate; վերսան - մկրտութեամբ, to be new-born or regenerated by grace; որդիս - , to bring forth a child, to be delivered of a child; ծնաւ որդի or մանուկ արու, she brought forth or was delivered of a male; գողցես յայն ծնեալէր, Թուէր իմն յայն ծնեալ, he seemed born for; գետք զխորս ծնանին, the rivers nourish the sea; երեսք որ ծնանիցին ի հայելոյ, a figure born or reflected in a mirror; այսի ծնաւ քերթողութի, thence poetry was born.

Ծնգածալ, Ծնգիմ, &c. *S.* Ծալապառակ, Ծնկիմ, &c.

Ծնդիր *s.* genuflection, kneeling.

Ծնեբեկ, ի *s. bot.* asparagus; կապոց մի -աց, bunch of -.

Ծնեւասէր *a.* loving one's progeny; fond, paternal, maternal.

Ծնեւիք *s.* parents. [neration.

Ծնեւութի *s.* child-birth, birth; ge-

Ծնէր, Ծնկներ *s. mus.* an Armenian note (³).

Ծնիչ *a.* generating; *s.* generator; parents, progenitors; *geom.* generant.

Ծնդայ, ից *s.* cymbal; cithern.

Ծնծոյ or ծոց *s.* the husk, shell, rind or peel of fruits; *fig.* insignificant, trifle, thing of nought.

Ծնկակապ *a.* knotty, gnarled, jointed, full of knots; *s.* garter.

Ծնկանամ *S.* Ծնկիմ. [ing, timid, shy.

Ծնկասէր *a.* modest, bashful, retir-

Ծնկեմ, Ծնգեմ, էցի *va.* to exhaust, to tire out; to depress, to overdo; to mortify, to emaciate, to weaken, to make lean; -իմ *vn.* to decay, to pine, to dwindle or fall away, to languish, to sink; to be mortified, emaciated, weakened, to become lean, to lose one's strength; - ի ագիտութեան, to live, to abide or to be sunk in ignorance. [knees.

Ծնկնամէջ *s.* space between the

Ծնկոս *a.* languishing, weakened, faint, lean, emaciated, extenuated, mortified.

Ծնկու չափ *ad.* knee-high, knee-deep, up to the knees. [nativity.

Ծննդաբախտ *s.* ascendant, birth,

Ծննդաբան *s.* calculator of nativities, astrologer, genethliatic.

Ծննդաբանեմ, եցի *va.* to write a genealogy, to cite one's ancestors; to profess astrology.

Ծննդաբանութիւն *s.* genealogy, list of ancestors; genethliacs, horoscope, astrology; -դից, theogony.

Ծննդաբաշխ ծննդոց, -բախտ, -աւանն, -ութիւն *s.* horoscope; ascendant, nativity; -ութիւն, classification of animals.

Ծննդագործ, աջ *s.* genitor, parent; *a.* engendering; prolific, productive, fruitful.

Ծննդագործեմ *va.* to engender; to give birth to; *fig.* to conceive, to form an idea.

Ծննդագործութիւն *s.* faculty of reproduction, generative faculty.

Ծննդական *a.* lying-in, parturient, bringing forth a child; possessing the faculty of reproduction, generative, fruitful, prolific; fertile; -բ, -անդամք, մասունքք, genital organs, the privy parts; -կին, woman in childbirth; -ն, -ութիւն *s.* generative faculty; fecundity, fertility.

Ծննդակարգ *s.* time for child-birth or delivery. [ing its young.

Ծննդակերութիւն *s.* eating or devour-

Ծննդակից *a.* twin-born, twin; coeval, of the same age; innate, inborn.

Ծննդանոց, Ծնոց *s.* male genital organ. [thers.

Ծննդապետք *s.* ancestors, forefa-

Ծննդչեայ, -չէք *s.* Christmas-box.

Ծնող, աջ *s.* parents, father, mother; cause; -բ մեր, the authors of our being, our parents; ըստ -ին եւ ծնունդդն, like produces like; -ծանունց չարեաց, source of the greatest evils.

Ծնողաբար *ad.* fatherly, motherly, like a father or mother.

Ծնողադուլթ *a.* full of parental love.

Ծնողական *a.* concerning or relating to parents, paternal or maternal.

Ծնողասէր *a.* loving, fond of one's parents. [maternity.

Ծնողութիւն *s.* generation, paternity,

Ծնունդ, ծննդեան, դոց *s.* child-birth, confinement, delivery, lying-in; birth, nativity, filiation; origin, rise,

source; generation, race, offspring; infant or child; fruit, production; effect; -, -բ, horoscope, nativity; -բ, posterity, children, descendants; խըթունն ծննդեան, Christmas-eve; -Քրիստոսի, Christmas, Xmas, nativity of our Lord; չնորհաւոր -! a happy Xmas to you! I wish you a happy Xmas; ծառ ծննդեան, Christmas-tree; -բ, գիրք ծննդոց, Genesis; վերստին -, regeneration, renewing; միւսանդամ -, resurrection; -մտաց, conception, conceit; -լուսնի, new moon; -փոխոյ, interest; usury; -կենդանեաց, brood, litter, covey; մերձի -, near lying-in; about to bring forth young; կալի ծննդոց, to cease from bearing, to become sterile; օր ծննդոց, anniversary of birth-day; երկիր ծննդեան իմոյ, my native country or soil, birth-place, home.

Ծնուցանեմ, ցի *va.* to assist a woman in lying-in; to aid in bringing forth.

Ծնուցիչ *s.* man-midwife, surgeon-accoucheur; *sf.* midwife, matron. [tries.

Ծնչութիւն *s.* birth; midwifery, obste-

Ծնրադրութիւն *s.* genuflection, kneeling.

Ծնող *S.* Ծնող.

Ծնոտ, ից *s.* jaw; cheek; edge; frieze; brim; cornice; parapet, breast-work; ապտակ ածելի -սն, հարկանել զ-ս ուրուք, to slap the face, to box the ear; *S.* իջանեմ.

Ծնոտապարկ *s.* cheek-pouch.

Ծոթոր, ոյ *s.* *bol.* serpillum, wild thyme; -ին *s.* lemon thyme.

Ծոթրին, -րուն *s.* garden thyme.

Ծոծորակ, Ծոծրակ, աջ *s.* nape of the neck; occiput, back of the head; խորովիք -ի, nape.

Ծոմ, ոյ *s.* fast, fasting, abstinence;

-կարգաւ, to ordain a fast; -ունել, to fast, to abstain from food; լուծանել զ-ն, to break one's fast.

Ծոմական *a.* relating to abstinence;

-կայ *a.* fasting, abstaining.

Ծոմանամ, աջայ, Ծոմեմ, եցի *vn.* to fast, to keep a fast.

Ծոմապահ *a.* keeping a fast, abstaining; -լինել, to keep a fast; -ութիւն *s.* abstinence. [to fast.

Ծոմացուցանեմ, ուցի *va.* to cause

Ծոյլ, ծուլից *a.* idle, lazy, slothful, sluggish, cowardly, dastardly.

Ծոսլ, ից, աջ *s.* fringe, thrum, trimming; tassels; edge, border.

Ծով, ույ *s.* sea; lake; the molten sea in the Temple; -ն լայնասփիւռ, the main sea, the deep, the high or open sea; անդունդք -ու, the depths of ocean, the mighty deep; ի խորս -ու, far out at sea; կապուտակն -ույ, sea-green; ջուր -ու, sea-water; Յա-ցոյց -ու, sea-chart; հէն -ու, sea-rover, pirate; ընտել -ու, accustomed to the sea; ը ծով եւ ը ցամաք, by sea & land; գնալ ը -, to go to sea, to put to sea, to sail; անցանել ը -, to go over or across, to cross the sea; - հէշտու թեանց, ցաւոյ *fig.* a sea of delights, of griefs or sorrows; զեփիւռ -ու, sea-breeze; - հողմախաղաղ, հարթածաւալ -, calm sea, as smooth as glass; կապուտակային, անշարժ, խաղաղաւէտ, լարձակ, անհուն -, blue, still, quiet, vast, immense ocean; մոլեգնու թի -ու, the raging or fury of the sea, the roughness of the waters; հեղեղ -ու, sea-breach; ալէկոծ, յուզեալ է -ն, the sea is turbulent, swelling, rolling; ալէկոծի, փրփրէ -ն, the sea runs high, foams, froths; մրրկալից, մոլեգին, զայրագին, փրփրադէզ, որոտընդոտ or ահեղագոց, անսանձ, սպառնալից, անդուծ -, stormy or tempestuous, dreadful or furious, angry or raging, foaming, thundering or roaring, unruly or ungovernable, threatening, pitiless ocean; - աչեր, blue or sea-green eyes; զ- գովեսջիր, այլ ի ցամաքի կացջիր, praise the sea, & keep on land; *S.* Զգուշուի, Զեղում.

Ծովաբաժին լինիմ *vn.* to divide the waters; to plough the sea.

Ծովագայլ *s. zool.* sea-wolf.

Ծովագիր, գրաց *s.* hydrographer; -գրական *a.* -phical; -գրուի *s.* -phy.

Ծովագնաց, ից *a.* that voyages or goes by sea, sailing; -իկ *a.* ploughing the sea; - լինել, to sail, to navigate; - ընդ երկիր բերեալ լինել, to pass over the sea as if by a bridge; -ու թի *s.* sea-voyage; navigation.

Ծովագոյն *a.* sea-green; blue, sky-coloured; *s.* ultramarine.

Ծովագռաւ *s. zool.* cormorant.

Ծովաթաղանթ *s. bot.* sea-weed.

Ծովալիճ *s.* great lake, inland sea, lagoon, loch; -լոս *s. bot.* sea-wrack.

Ծովախառնիճ *s. zool.* lobster; -խոր *a.* very deep, bottomless.

Ծովածաւալ *a.* stretching like a sea;

-ծին *a.* born of or produced by the sea; -ծիր *a.* sea-girt or -surrounded; -ծոց *s.* gulf, port.

Ծովածուփ *a.* tempestuous, very agitated, stormy, billowy; *fig.* tempestuous as the sea; - նաւ, tempest-tossed ship; - լինել, to be agitated by waves; *fig.* to be harassed or tossed about, to turn on all sides; -ծփանք *s.* heaving, undulation.

Ծովակ, Ծովիկ, աջ *s.* sea-pool, lake, pond; կաթ մի խելք ինձ մանաւանդ եւ ոչ -ս բախտից, a drop of sense rather than a sea of fortune.

Ծովակալ, աջ *s.* lord of the sea; sea-king; admiral; մեծ -, փոխան -ի, երրորդ -, high, vice-, rear-admiral; աւեան, խորհրդարան -աց, admiralty-board; նաւ -ի, flag-ship.

Ծովակալեմ, եցի *vn.* to be master or lord of the sea: to command a fleet or squadron of ships of war.

Ծովակալութիւն *s.* the empire of the sea: admiralty, navy office; պաշտօնեայ -թի, first lord of the admiralty; խորհրդական ատենի -թի, lord commissioner of admiralty.

Ծովակալին *s.* balanus, glans marina.

Ծովական *S.* Ծովային; -ք *s.* aquatic animals. [-ու թի *s.* wreck, shipwreck.

Ծովակոծ *a.* wrecked; shipwrecked;

Ծովակողմ, -կոյս, -կոյս կողմ *s.* sea-coast.

Ծովակուլ *a.* engulfed by the sea; - լինել, to be swallowed up by the sea; -ք *s.* loss at sea.

Ծովակուր *a.* immersed, drowned, wrecked, lost; - լինել, to be the prey of the sea; - կորնչել, to perish among the waves.

Ծովահայեաց *a.* facing the sea, that looks towards the sea, maritime, marine; - քաղաք, maritime town.

Ծովահար *a.* sea-sick.

Ծովահեղձ, -իկ, -ոյց, -ուկ *a.* drowned; - առնել, to drown; - լինել, to be drowned. [cleaves or ploughs the sea.

Ծովահերձ, -իկ *a.* that cuts, divides,

Ծովահէն *s.* corsair, pirate, sea-robber or rover. [horse.

Ծովաձի *s. zool.* hippocampus, sea-

Ծովամամուռ *s. bot.* sea-weed, algæ, kelp.

Ծովամարտիկ *a.* combatting by sea; naval; - զօրուի, navy, naval service; -տու թի *s.* sea-fight, battle by sea.

Ծովամաց *a.* casting into the sea.
 Ծովամէջք *s.* the offing, the open sea.
 Ծովանոյն առնեմ *va.* to plunge into the sea, to drown.
 Ծովամուխ *a.* submerged in the sea; - լինել, to go to sea; to stand out to sea.
 Ծովայած, - ուկ *a.* wandering on the sea (Neptune).
 Ծովային *a.* belonging or pertaining to the sea, marine, maritime, naval; - զօրութիւն, marines, the navy, the naval strength, maritime forces; - շուն, dog-fish; - օդածուխ երկւար, clipper-vessel; - ք *s.* sirens, mermaids.
 Ծովայնկոյս *a.* transmarine, ultramarine; *ad.* beyond sea.
 Ծովայոյզ *s.* diver.
 Ծովանամ, աջայ *vn.* to turn into a sea, to fall into; to inundate, to immerse, to cover with water.
 Ծովանկար *s.* sea-scape, sea-view; marine-painter.
 Ծովանման *a.* resembling the sea.
 Ծովաշուն *s.* zool. dog-fish.
 Ծովաչափ *a.* sounding; - գործի, sounding-line. [ծիր, - կալ, - հեղձ.
 Ծովապատ, - պետ, - սոյզ *S.* Ծովա-
 Ծովալաստակ *a.* living by the sea, (sailor, fisher, &c.); - լինել, to labour on the sea, to exercise the calling of sailor, fisher, &c.; - վէժ *a.* thrown, plunged or precipitated into the sea.
 Ծովաբայտ *s.* zool. frigate-bird, sea-swallow; - արծուի *s.* zool. sea-eagle, osprey. [(sea-bull).
 Ծովացուլ *s.* sea-monster, chimera;
 Ծովացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to turn into a sea; to inundate, to immerse.
 Ծովափն, - եայ *S.* Ծովեզր, - եզերեայ.
 Ծովափրփուր *s.* meerschäum.
 Ծովեզերեայ, ց *s.* maritime, bordering on the sea; - ք *s.* coasts, shores.
 Ծովեզր *s.* sea-coast, sea-side, shore, strand, beach; առ or ի ծովեզրին, on the sea-shore.
 Ծովեզրեցի *a.* dwelling on the coast.
 Ծովեմ, եցի *vn.* to keep out at sea; to stand for the offing.
 Ծովեցի զօրք *s.* marines.
 Ծովընկէց, - կեցիկ առնեմ *va.* to throw, plunge or precipitate into the sea; - լինիմ *vn.* to throw or plunge oneself into the sea.
 Ծովորոր *s.* zool. sea-gull, sea-mew.
 Ծոր, ոյ *s.* dropping, trickling; *bot.*

barberry; * new-mown hay.

Ծորածոյ մեղր *s.* virgin honey.

Ծորակ, ի *s.* cock, tap; - դատարկիչ, մաքրիչ *mech.* delivery-, purging-cock.

Ծորան, աջ *a.* running, flowing, liquid, fluid; *s.* flow, flowing, running

Ծորեմ *S.* Ծորիմ; * to mow. [out.

Ծորենի *s.* bot. barberry-bush; lentisk, mastic-tree.

Ծորեցուցանեմ, ուցի *va.* to set running, to cause to flow; զմտաւ իսկ ածելն - նէ զբերանս, the mere thought of it makes my mouth water.

Ծորիմ, եցայ *vn.* to trickle, to flow, to leak, to run down or out of, to ooze out, to run or pass away, to ebb; - մարմնոյ, to be affected with gonorrhœa.

Ծորին *s.* fluor; ծորնաքար, -spar.

Ծործոր, ոյ, աջ *s.* valley, vale; - ակ *s.* little valley, dale, dell.

Ծորումն *s.* trickling, dropping; flowing, running; leaking; - ի մարմնոյ *med.* gonorrhœa, running of the reins; - ըստ ամսեանցն, the menses, menstruation.

Ծորուն, Ծորուա *a.* flowing, fluid.

Ծոց, ոյ *s.* bosom, lap; cavity; * pocket; - ծովու, gulf, the bosom or depth of the sea; - գետոց, channel of a river; - նաւու *mar.* the keel of a ship; գոգք ամփոփման - ոյ նաւին, the hold of a ship; - լերանց, cavern, grotto; - կառաց, the interior of a carriage; - անկեան, sinus.

Ծոցածին *a.* born in the bosom; *fig.* the Only Begotten Son.

Ծուաղ, աջ *s.* bot. laurel-cherry; - էնի, cherry-laurel.

* Ծուաւ *s.* lint; - եմ *va.* to fray, to unweave; to tear to rags or tatters.

* Ծուեմ *va.* to sift wheat; to separate wheat from tares.

Ծուէնք *s.* pl. piece of linen, bits, cuttings, shreds, strips, rags, tatters; ի - նս - նս սլատաւել, to tear, to rend, to pull to pieces; յերկուս - նս սլատաւել, to tear in two parts or pieces.

Ծուլալից *a.* very idle or lazy; - հեղգութիւն, extreme idleness or

Ծուլամ *S.* Ծուլանամ. [slothfulness.

Ծուլամուտի *s.* idleness; listlessness, carelessness.

Ծուլանամ, աջայ *vn.* to idle, to be lazy, slothful or idle, to live in idleness.

Ծուլանք *S.* Ծուլութիւն.

Ծուլապէս *ad.* idly, slothfully, lazily.
Ծուլացուցանեմ, ուցի *va.* to make idle or slothful.

Ծուլացուցիչ *a.* rendering idle.

Ծուլութիւն *s.* idleness, slothfulness, laziness, sluggishness; *ի -ս հասանիլ* S. Ծուլանամ.

Ծուխ, ծխոյ *s.* smoke; fume, vapor, exhalation; *fig.* family, hearth, home; *tobacco; սիւն, ստեղծ ծխոյ, - ծառացեալ, pillar of smoke; մըրիկ ծխոյ, clouds or masses of smoke; ընդ - դալ, to be in the smoke; -ս արձակել, to emit smoke; * - ծխել, ձգել դ, to smoke tobacco; - որ ընդ մէջ մօր ունի եւ ըրջուաց ծխիցի, unpleasantness or discord engendered between step-mother & step-children.

Ծուծ, ծծոյ *s.* sucking, suction; *marrow, pith; essence; ուղ եւ -, quintessence; -ք *s.* the nostrils.

*Ծուկամսն. to be obstinate.

Ծուղակ, աց *s.* snare, trap; net, springe, noose.

Ծուղամ, &c. S. Ծուլանամ, &c.

Ծունդ, Ծունկ, ծնդաց *s.* knee; *bot.* knot; *mus.* an Armenian note (°); առկանիլ ի վերայ ծնդաց, ընդգծիլ ի -ս, to fall on one's knees, to kneel; խոնարհեցուցանել դ-ս, to bend the knee; առկանիլ առ -ս ուրուք, to fall or throw oneself at the feet of; փարիլ զծնդովք, to clasp the knees; ննջել ի մէջ ծնդաց, to sleep on the knees of; ի ծնդաց կալ, to be kneeling; ծնդովք կրկնելովք *ad.* with bended knees, upon one's knees; -ք նորա կթուցեալ գեղեւէին, his legs tottered under him; S. Ծնկու չափ.

Ծունիւր *s.* knee; *bot.* knot; - դնել, կրկնել, ի - իջանել, to kneel, to bend the knees, to fall on one's knees; առ - լալ, to weep all alone; - ածել, to adore, to worship; արկանել - զծնդաց եւ զսրաի, to worship on bended knees; հասլա ի - ! down on your knees! ի - խոնարհեալ աղաչեմ զքեզ, I entreat it on my knees, or with bended knees; - կապել *bot.* to be knitted, to be formed with knots or joints.

Ծունդորութիւն *s.* genuflection.

Ծուս S. Ծոս & Ծուսի.

Ծուռ, ծուռ *a.* crooked, bent, distorted, oblique; - առնուլ, to wind round many times.

Ծուփ, ք *s.* fluctuation, undulation,

wave, billow, surge; *fig.* agitation, trouble, vacillation, wavering; care, anxiety, torment; examination, question; ընդ -ս մկանանց, on the surface of the waves; ի -ս լինել, to be agitated; -ս ի մտի դնել, to care, to be concerned, thoughtful; ի -ս տարակուսանաց ընկղմել, to be in great perplexity, to be uncertain or undetermined what course to take, to remain in

*Ծոփ *s.* large earthen pot. [suspense.

Ծպնեմ, եցի *va.* to attach, to join.

Ծպտեմ, եցի *va.* to disguise, to travesty; to dissemble, to cloak; -իմսն. to be disguised, dissembled; to shun, to avoid.

Ծպտուծն *s.* disguise, dissembling.

Ծռակիւղ *a.* wry-necked.

Ծռեմ, եցի *va.* to bend, to bow, to incline; - զգէմս, to make grimaces; -իմսն. to be bent, to bow down.

Ծռութիւն *s.* inclination, curve, bent; - դիմաց, grimace.

Ծրաբոլոր *s.* circle.

Ծրագիր *s.* sketch, outline; project, draught, plan, design; *a.* written, described, traced; -գրական *a.* graphical.

Ծրագրեմ, եցի *va.* to sketch, to trace the contours, to draw the outlines of; to describe, to write, to trace.

Ծրագրիչ *s.* pencil, lead-pencil.

Ծրագրուի *s.* laying out; S. Ծրագիր.

Ծրանամ, ացայսն. to grow or become round; to surround, to enclose.

Ծրար, ից *s.* packet; package; roll; envelope, cover; bag of money; -ք կախարդաց, fascination, talisman; S. Թուղթ.

Ծրարեմ, եցի *va.* to envelop; to pack; to wrap up; to roll; - զվաճառս, to pack up; զխրոխա գաղաթունս յամպս ծրարէին, they reared their proud heads to the skies; որոյ գաղաթն յամպս ծրարի, whose top cleaves the skies; -իմսն. to be enveloped or wrapped up; ծրարեալ S. Ներ.

Ծրարիչ, Ծրարող *s.* packer. [փակեալ.

Ծրարութիւն *s.* packing. [dirty oneself.

Ծրգիմ, եցայսն. to stain, to soil or

Ծրուիք, ի մէջ - *s.* knot of a cane or reed; internodium, space between two joints or knots in a plant.

Ծրտեմ, եցի *va.* to mure, to guano, to dung as burds; - ձկանց, to spawn.

Ծփալից, -կան *a.* wavering, undulating, agitated.

Ծփամ S. Ծփիմ; - ընդ մէջ երկիւղե
եւ յուսոյ, to fluctuate between hope
& fear.

Ծփանք S. Ծուփ; surging of the sea;
wave, billow, swell; *fig.* trouble, care,
perturbation; - հերաց, hair floating
in the breeze; Ի -նի *ad.* afloat; *fig.* in
trouble; Ի -նի կալ, to waver, to fluc-
tuate, to be agitated, billowy, vacil-
lating.

Ծփեմ, եցի, Ծփեցուցանեմ, ուցի
va. to excite, create or produce a tem-
pest; *fig.* to agitate, to trouble.

Ծփիմ, ծփեցայ *vn.* to fluctuate, to
ebb & flow, to undulate; to foam, to
grow rough; *fig.* to be troubled, agi-
tated, harassed; to be undecided in
purpose, to fluctuate, to waver.

Ծփին. Ծփոց S. Ծփական. Խնոցի.

Ծփումն S. Ծուփ, Ծփանք; խեղաց -
առնել, to waver, to be perplexed; to
lose one's senses. [there! stop! I say!

Ծօ, Ծօլա *int.* oh! holla! hallo! ho

Ծողակ S. Ծուղակ.

*Ծօփ *s.* zool. water-crane.

Կ

Կ (*ghen*) կեն *s.* the fifteenth letter
of the alphabet, & the tenth of the
consonants; Կ, Կ, sixty, sixtieth.

— It has much affinity with the
letters Գ & Բ, for example: ծունկ,
ծունգ; անկ, անգ; կանչիւն, գանչիւն;
ծասկէլ, ծասքէլ; պասկիլ, պաքիլ;
կանոն, քանոն.

Կադ, Ի, Կ *s.* contention, debate,
dispute, contest, quarrel, broil, strife,
cavil; - յարուցանել, to excite con-
tention, to create strife.

Կադաղարթոյց *a.* contentious, quar-
relsome, cavilling.

Կադացող *a.* litigious, fractious,
quarrelsome, wrangling.

Կադեմ, եցի, Կադիմ, եցայ *vn.* to

contest, to debate, to dispute, to quar-
rel, to cavil, to squabble, to wrangle.

Կազ, Ի *s.* gauze; *chem.* gas; - լուսա-
ւորութիւն, illuminating -; լոյս, լուսա-
ւորութիւն - Ի, --light; - illumination;
- կրէլի, portative -; (մայր) խողովակ
- Ի, --main; (փոքր) --pipe; բերան or
կառուց, լապտեր, յարգարիչ, ընդունա-
րան, գործարան - Ի, --burner; --lamp;
--fitter; gasometer; --works; Ի լոյս
- Ի, by --light.

Կազագործութիւն *s.* manufacture of
gauze; *chem.* distillation of gas.

Կազակերպ, յին, -եղէն *a.* gasiform;
gaseous; aeriform. [to gasify.

Կազանամ, ացայ *vn.* to turn to gas,

Կազաչափ *s.* gas-meter; -րան *s.* ga-
someter. [ցումն *s.* reduction to gas.

Կազացուցանեմ *va.* to gasify; -ու-

Կազդուրական *a.* corroborative.

Կազդուրացուցանեմ, -րեմ, եցի,
-րեցուցանեմ, ուցի *va.* to strengthen,
to corroborate, to sustain, to give
strength to; to repair, to restore to
vigour & good health, to re-establish;
to encourage, to give heart to; -րիմ
vn. to recover, to regain one's strength,
to get well again, to be restored; to
take heart, to cheer up; -րեմ պաա-
շառս, to pretend, to allege.

Կազդուրեցուցիչ, -րիչ *a.* strength-
ening, cordial, invigorating, fortifying,
analeptic, corroborant.

Կազդուրութիւն, -րումն *s.* restora-
tion, re-establishment, recovery, con-
valescence.

Կազմ, Կ, Ի *s.* construction; prepa-
ration, furniture, ornament; - գրոց,
binding of books; *a.* ready, quite
ready, prepared; active, diligent; dis-
posed; - լինել, to be ready, prepared;
to be disposed to.

Կազմագործութիւն *s.* furniture-making.

Կազմած, Կ, Ի *s.* apparatus; prepar-
ing, preparation; goods, furniture,
household effects; moveables, uten-
sils; equipage; armour; S. Կազմութիւն;
- մարմնոյ, constitution, temper; -
պատերազմականք, military stores; -
ձիոյ, harness, caparisons, trappings;
- նաւու, rigging; -ք *s.* astronomical
instruments.

Կազմական *a.* well dressed or cooked.

Կազմակերպ *s.* implement; -եմ *va.*
to project, to figure, to form, to fash-
ion, to construct.

Կազմակերպութիւն *s.* form, formation, conformation, organization, construction, accomodating, setting in order. [S. Գործարան.

Կազմարան *s.* book-binder's shop;

Կազմարար, *ի* *s.* book-binder.

Կազմեմ, եցի *va.* to form, to model, to fashion; to construct, to erect, to build; to furnish, to provide, to supply; to fit up, to arrange, to set in order; to adjust, to put in repair; to adorn, to embellish; to get ready, to prepare; to equip; to arm; *գունդս* -, to enrol soldiers; - *զկառս*, to harness the horses; *սարս ուրախութե* -, to give a ball; - *գիրս*, to bind books; - *իմ* *vn.* to be formed, constructed; to prepare to, to get ready.

Կազմիկ *a.* well prepared, well done, skilfully executed; - *առա*, exquisite or choice repast. [paring.

Կազմիչ, -մող *a.* constructing; pre-

Կազմուած *S.* Կազմած.

Կազմութիւն *s.* construction, organisation, order, arrangement, mechanism, constitution, formation, structure, composition; preparation, equipment; - *մարմնոյ*, constitution, temperament, complexion.

Կաթ, *ից* *s.* drop; - *մի*, a -, a little; - *մի ջրոյ*, a - of water; - *մի քուն*, a nap, short sleep.

Կաթեմ, եցի, Կաթիմ, եցայ *vn.* to drop, to flow drop by drop; to trickle, to run down; to distil; *անձրեւ ոչ եւս կաթեաց յերկիր*, not a drop of rain fell; - *լուսոյ*, to shine forth, to appear.

Կաթեցուցանեմ, ուցի *va.* to let fall drop by drop; to distil.

Կաթիլ, թլոյ *S.* Կաթ; - *առ* -, drop

Կաթիկ *s.* little drop. [by drop.

Կաթն, թին, թանց *s.* milk; - *կովու*, *այծու*, *մաքեաց*, *իշոյ*, cow's, goat's, ewe's, ass's -; - *ձկան*, soft roe; *չիւ* - *առկ* - *ին*, butter--; whey; *թարմ*, *թթու* -, fresh, sour -; *կաթամբ բու* - *ծանիլ*, to live on milk; - *առա*, to suckle; *գիւլ* *զ* -, to suck; *կիւլ* -, to milk; *անջատելի կաթանէ*, to wean.

Կաթնաբեր *a.* lactiferous, yielding milk. [նէլ, to suck, to be suckled.

Կաթնաբոյծ *a.* fed with milk; - *լի*.

Կաթնաբուղի *a.* flowing with milk,

Կաթնագոյն *a.* milk-white. [milky.

Կաթնալից *a.* abounding in milk.

Կաթնածիր *s.* galaxy, milky way.

Կաթնածուծ *a.* sucking the breast.

Կաթնակեր *a.* sucking; *s.* suckling.

Կաթնակից *s.* baby-companion; - *եղբայր*, foster-brother. [ablactation.

Կաթնահատութիւն *s.* weaning; *med.*

Կաթնաձիր, -մատոյց, -ջամբ *S.* -առ.

Կաթնաղբիւր *a.* fig. breast; udder.

Կաթնանամ, աջայ *vn.* to be changed into milk.

Կաթնաչափ *s.* lactometer. [porridge.

Կաթնապուր, սրի *s.* rice-milk; milk-

Կաթնասնուծութիւն *s.* feeding on milk.

Կաթնասուն, -սնունդ *a.* milk-fed; suckling. [maid.

Կաթնալաճառ *s.* milkman; *sf.* milk-

Կաթնառ *s.* chem. lactate; -ամի *s.* milk-teeth, first teeth.

Կաթնատու, *ի* *a.* suckling; *s.* nurse, wet-nurse; - *կով*, milch cow.

Կաթնարան *s.* dairy.

Կաթնարբու, Կաթնկեր *a.* babe, unweaned child, suckling.

Կաթնաւետ, -ւոր *a.* milky, yielding milk, milch.

Կաթնեղբայր *s.* foster-brother.

Կաթնեղէնք *s.* pl. milk-diet, milk-food. [lacteous vessels.

Կաթներակք *s.* pl. lacteal veins,

Կաթողի, -ն *a.* passionately or dotingly fond, amorous, very affectionate; languishing, eager, very anxious; *ad.* passionately, lovingly, fondly, eagerly; - *սիրել*, to love to excess; - *տենչացեալ*, eagerly desired, longed for; - *են ընդ միմեանս*, they tenderly love each other; - *լինել* or

Կաթողիմ, եցայ *vn.* to love passionately, dotingly, fondly; to be smitten with violent love, to be enamoured, to burn, to languish or long for, to sigh or pant after.

Կաթողիկ, աջ *a.* *s.* catholic; -ութիւն *s.* catholicism.

Կաթողիկեայ, կէլց or կեայց *a.* universal, general; catholic; *թուղթ-կեայց*, epistle, universal letter.

Կաթողիկէ, *ի* *a.* *S.* Կաթողիկեայ; *s.* cathedral, basilic.

Կաթողիկոս, աջ *s.* an oriental ecclesiastical dignity, patriarch of a people; - *Հայոց*, Catholicos, Patriarch of the Armenian Church.

Կաթողիկոսական *a.* pertaining to the Catholicos, patriarchal.

Կաթողիկոսարան *s.* patriarchal seat or residence.

Կաթողիկոսութիւն *s.* patriarchal dignity, patriarchate.

Կաթոս *a.* lustful, lascivious, libidinous, lewd; ill with the gonorrhœa; -ն տուփանք, illicit amours.

Կաթուած, ոյ, -ումն *s.* dropping, trickling; drop; *apoplexy.

Կաթսայ, Կառսայ, ից *s.* copper, caldron, kettle, pot; *mech.* boiler.

Կաթսայագործ, աջ *s.* coppersmith, brazier; *mech.* boiler-maker; -ութի *s.* coppersmith's calling; *mech.* boiler manufacture.

Կալ, ոյ, ից *s.* threshing-floor, barn-floor; corn-sheaves, rick, stack; *ast.* halo; արկանէլ, հոսէլ, սրբէլ զ-, to winnow. [ւոր.

Կալական, Կալանական *S.* Կալանա-

Կալականոյց *a.* compound, combined.

Կալանաւոր *a. s.* detained in prison, prisoner, captive; *s.* police-man.

Կալանաւորակապ, աջ *a. S.* Կալանաւոր; *s.* turnkey; lock-smith.

Կալանաւորութիւն *s.* detention, captivity, imprisonment. [duce a fracture.

Կալանդեմ, եցի *va.* to bind, to re-

Կալանեմ, եցի *va.* to arrest, to imprison, to shut up.

Կալանք *s.* arrest, caption; detention; prison; ի -նա արկանէլ *S.* -նեմ.

Կալաքար *s.* soda; alkali; - կայուն, ցնդական, fixed, volatile alkali.

Կալեկ կապ *S.* Կալանք.

Կալի *s.* potash; *bot.* kali, glass- or salt-wort; -ի *s.* calico; -ոն *s.* potas-

Կալում, Կալում *S.* Կալում. [sium.

Կալութի, աւոյ, տեաց *s.* that thrashes or treads out corn, thrasher.

Կալորայ, ից *s. pl.* barns, granaries.

Կալուած, ոյ *s.* possession, domain, land, estate, landed property, fief; farm, arable land; possession, occupancy, holding; dominion, empire, power; *- որովայնի, costiveness, constipation of bowels.

Կալուածաւարձք *s.* rent of a farm.

Կալուածատէր *s.* landed proprietor.

Կալուածատիրութիւն *s.* feudality.

Կալուանական, -նեան *a.* galvanic; - էլեկտրութիւն, electro-galvanism;

-ութիւն *s.* galvanism.

Կալուանաձոյլ *a.* galvanoplastic; - ձուլումն *s.* -s, electrotypy.

Կալուանաչափ, ի *s.* galvanometer.

Կալուինական *a.* calvinistic; *s.* calvinist; -ութիւն *s.* calvinism.

Կալուկապ լինիմ *vn.* to be attached to.

Կալում, լի *va.* to take, to lay hold of, to seize; to arrest; to subjugate, to rule over; to succeed.

Կալումն *s.* the seizing, taking, laying hold on; detention; relation, dependance; constitution, composition.

Կախ. ի - *a.* hanging, dangling, pendent; hung up, suspended; ի - ունէլ, to suspend, to hold in suspense; ի - մնալ, to remain in suspense.

Կախաղան, աջ *s.* gibbet, gallows; հանէլ ի -, to hang by the neck, to hang up a criminal; արժանի ի -, that deserves hanging; criminal; գործ - աւ, hanging, suspended or pensile work; բուրաստանք - աւ or

Կախաղանաբուրաստան, Կախաղանաւոր բուրաստան *s.* hanging gardens.

Կախաղանեմ *va.* to hang; -իմ *vn.* to hang oneself; to be hung.

Կախարդ, աջ *s.* charmer, enchanter, sorcerer, wizard, conjurer, magician.

Կախարդագիտութիւն *s.* fairy or magic art or power, witchcraft, demonology.

Կախարդական *a.* pertaining to sorcery or witchcraft, magical, cabalistic.

Կախարդանք *s.* bewitchment, enchantment.

Կախարդասար, աջ *a.* practising sorcery, addicted to cabalistic practices; magical; գիրք - աջ, conjuring books.

Կախարդեմ, եցի *va.* to charm, to bewitch, to enchant, to fascinate; to flatter, to allure. [magician.

Կախարդիչ *s.* bewitcher, enchanter,

Կախարդութիւն *s.* charm, enchantment, spell, fascination, sorcery, magic, witchcraft, theurgy.

Կախեմ, եցի *va.* to hang, to suspend; to hang on, to attach to; to hang up, to hook, to clasp; - զբեւեռաց, to hang from a nail; գիր զգրոյ - *gr.* to spell.

Կախիմ, եցայ, Կախեալ կամ *vn.* to hang, to hang oneself: to be hanged or held in suspense; to suspend; to be lowered; to depend, to be dependant, in the power of; to become attached to, to get fond of; - զսիրոյ ուրուք, to love tenderly; - զշրթանց ուրուք, to listen open-mouthed, to hang on the lips of a speaker; - զառասպելեաց, to believe in fables; Ժողովուրդն ամէնայն կախեալ կային զնմանէ ի լսել, all the people hung on his lips.

Կախորան *s.* swing; see-saw; whirlingig. [dependance.

Կախումն *s.* hanging; suspension;

Կածան, *ի* *s.* lane, narrow way, pathway, footway or footpath; -եմն. to pass through narrow ways.

Կակաղ, -ոս, աջ *a.* stammering, stuttering, lisping.

Կակաղեմ, եջի *vn.* to stammer, to stutter, to lisp; to hesitate in speech, to have a difficulty in pronouncing words, to speak in a confused manner; to give out-of-the-way answers; -ղգասն, to stammer out one's lesson.

Կական, *ի*, -ումն *s.* loud lamentation, grievous complaint, crying, whining, howl, shriek; -բառնալ, to lament or cry loudly, to utter or set up loud shrieks & cries, to mourn, to bewail or weep aloud, to complain, to moan, to wail, to squeak, to whine, to howl, to shriek.

Կականաբարձ, -գոչ *a.* bewailing aloud, mourning plaintively, howling with grief; *ad.* lamentably, plaintively, deplorably, with piercing cries.

Կականալի, -լիր, -ւոր *a.* lamentable, rueful, mournful, full of lamentation or complaint.

Կականեմ *S.* Կական բառնամ.

Կակաչ, -ջ, *ի* *s.* bot. tulip; աբբունի-, fritillary; վայրի-, poppy, corn-poppy; -ի, -ենի *s.* tulip-tree: *S.* Կարկաչ, &c.

Կակժիրակ, *ի* *s.* med. cassia; conserve of cassia; cassia-tree.

Կակղաբան *a.* sweet-spoken.

Կակղադոյն *a.* very soft, tender or delicate; gentle, mild, meek; -ս յանդիմանել, to reprove gently. [lusk.

Կակղամիս *a.* tender-fleshed; *s.* mol-

Կակղամորթ *a.* thin-skinned.

Կակղանամ, աջայ *vn.* to grow soft, to become tender; *fig.* to soften, to relent, to be appeased, to become more tractable; to become effeminate.

Կակղացումն *s.* softening.

Կակղացուցանեմ, ուցի, Կակղեմ, եջի *va.* to soften, to mollify, to make tender, supple or pliant, to macerate, to steep; *fig.* to soften, to enervate, to move, to affect. [tening.

Կակղիչ *a.* emollient, lenitive, sof-

Կակղութիւն *s.* softness, tenderness, delicacy; flossibility, pliability; mildness; effeminacy. [branches.

Կակղուղէչ *a.* furnished with flexible

Կակղումն *s.* softening, mollification.

Կակուղ, կղոց *a.* soft, tender, delicate; supple, flexible, pliant; sweet, mellow; *fig.* mild, soft, gentle, meek, affable; -մետաղ, soft metal.

Կահ, ից, ուց *s.* furniture, moveables; baggage, luggage; equipage; apparel; utensils; implements, instruments; - առնելըդ, to employ, to give occupation to.

Կահակալ, աջ *s.* workman; labourer.

Կահակիր, -վար *s.* porter, carrier.

Կահաւորեմ, Կահեմ, եջի *va.* to prepare, to fit up, to provide with, to furnish, to stock.

Կահաւորութիւն *s.* conveniency; -համարել, to judge suitable.

Կահոյր *s.* pitcher, pot, jug, jar.

Կաղ, աջ *a.* lame, halt, crippled, limping; *fig.* defective; -ի-, -ի-ս, -սի-ս, -ք- *ad.* halting on one foot, hobbling along, with a halting gait; so so, poorly, somehow or other, as well as may be; -ի-ս ասել, պատասխանել, to say or reply undecidedly or doubtfully; -ի- գիտել, to know imperfectly.

Կաղաբոյս *s.* bot. bulb, bulbous root.

Կաղակարծ *S.* Կեղակարծ.

Կաղակրկին *a.* wavering, hesitating, undecided; *ad.* hesitatingly, imperfectly.

Կաղաղ, ոց *s.* den, lair, haunt; -անք *s. pl.* dens, caverns, hiding-corners.

Կաղաղիմ, եցայ *vn.* to hide oneself in a den, to creep into a den or hole.

Կաղամ, աջի, Կաղանամ, աջայ, Կաղիմ, եցայ *vn.* to limp, to be or go lame, to halt, to hobble; յերկուս հետս - *fig.* to hesitate, to waver, to halt between two opinions.

Կաղամախ, ից, -ի, խեաց *s.* poplar.

Կաղամար, աջ *s.* inkstand; - ձուկն, cuttle-fish.

Կաղամբ, ից, աջ *s.* cabbage; - ընդաւոր, cauliflower; - խոստովի, savoy -; - վայրի, colewort, rapeseed; -ի տակ, - stalk, - stump; - ախուրծ *s.* heart of -; - ալաճառ *s.* -seller; *S.* Թթուռուռ. [storax.

Կաղամբիտ, -միտ *s.* calamite, dry

Կաղանդ, *ի*, -ք, դաց *s.* calends, first day of month or year; new-year's day; շնորհաւոր - ! a happy new-year to you, & many of them.

Կաղանդացոյց *s.* weather-almanack;

calendar, almanack.

Կալանդեմ, եցի *va.* to give a new-year's gift; *S.* Կալանդեմ.

Կալանդեմ, -դէպ, -էք *s.* new-year's gift; պատուէլ զոք -էկէք, to make -s; -ընդունել, to receive -.

Կալանջան, -ան *s. bot.* euphorbia, spurge, tithyma, milk thistle.

Կալասար, աջ *s.* model, pattern, mould, cast; standard; -արկանել, to cite as example; -եմ *va.* to model, to mould, to shape; -իչ *s.* modeller, moulder; -ումն *s.* modelling, moulding.

Կալացուցանեմ, ուցի *va.* to lame, to make lame.

Կալաւեմ, եցի *vn.* to remain torpid.

Կալին, զնոյ *s.* hazel-nut; acorn; hazel-tree; արքայական -, filbert.

Կալկանձեմ, եցի *vn.* to yelp, to whine, to howl; -ձին *s.* yelping, whining, howling.

Կալնաբեկ *s.* nut-crackers.

Կալնագոյն *a.* hazel, hazelly.

Կալնակեր, աջ *a.* feeding on acorns.

Կալնահար, աջ *a.* wood-cutter.

Կալնաներկ *s.* quercitron bark.

Կալնատու *a.* bearing or producing acorns; -տուն *s.* *S.* Կալնիք.

Կալնի *s.* nut- or hazel-tree; oak-tree; դեանի - *bot.* earth-nut; german-der; -ք, hazel- or oak-grove.

Կալուծիւն *s.* lameness, hobbling.

Կալջին *s.* cement.

*Կալտիկ *s.* pruning-axe.

Կաճ, իւ *s.* felt; -ակուռ թաղիք, compact felt.

Կաճառ, աջ *s.* assembly, meeting; academy, body, company, society; -բանասիրաց, academy of belles-lettres; ակմբաճող դիցն -, Olympus.

Կաճառակից *s.* academician, member of an academy.

Կաճառակցութիւն *s.* membership.

Կաճառանոց *s.* hall of assembly or meeting. [reunite, to meet together.

Կաճառիմ, եցայ *vn.* to assemble, to

Կաճառորդ, աջ *s.* one aggregated to an academy, honorary member; *S.* -ակից; -ուի *s.* honorary membership.

Կաճառումն *s.* conference; discourse.

Կաճեայ, -ձէ *a.* felt, made of felt.

Կաճին, ճնոյ, ճնի *s.* root.

Կամ *conj.* or; -դու - ես, either you or I; եւ -, - թէ, or else.

Կամ, ի, աւ, ու *s.* will, desire; - է ինձ, I will, I intend; *S.* Կամք, Կոր.

Կամ, կայի *vn.* to be, to exist; to remain, to stand; to subsist, to live; to last, to continue, to be permanent; to stop, to stay; to wait; - մնալ, to rest, to dwell, to reside; to persist, to persevere; ի բաց -, to hold aloof, to give up, to withdraw; ի վերայ -, to superintend, to oversee; *fig.* to understand, to comprehend, to perceive; հաստատուն, պինդ -, to hold fast in, to remain firm; անկեալ -, to lie, to lie down; - առաջի երեսաց ուրուք, to make head against, to cope with, to resist; *S.* Առաջի; ստէպ -, to apply oneself, to be assiduous; ստէպ - օրինաց, to keep the laws; դատաւոր - ի վերայ, to be judge or arbitrator; շուրջ - զմամբ, to beset some one; կայ մնայ նմա, it is reserved for him; զեարդ կայք, how do you do? զի՞ կաս, why do you wait? what are you waiting for? զի՞ կայ իմ եւ ձեր, what have you to do with me? what does it matter to you? Եկաց, կացին, there has been; there have been; Եկաց զնովին ժամանակօք, he lived or flourished about the same time or at the same epoch; կացին ի նն չքնաղ օրինակք առաքինութե, they possessed rare examples of virtue; կացին աչք նր, he has lost his sight, he has become blind; չկարեմ ի վերայ - բանիցդ, I don't know what you mean, I do not understand you; կալով կացցեն բանք իմ, my words shall come to pass, my prediction shall be fulfilled. [capricious.

Կամագնաց *a.* voluntary, optional, Կամաթող լինիմ *vn.* to renounce, to abandon. [eous, free.

Կամածին *a.* voluntary, spontan-

Կամակ *a.* agreeable, sweet, pleasing, delicious; *ad.* agreeably, pleasingly; - լինել ի, to be disposed or inclined to; -ք *s. pl.* pleasures, delights:

Կամական *a.* voluntary. [dainties.

Կամակատար, աջ *a.* condescending, complaisant, obliging; - լինել ումէք, to be complaisant, very kind to, to do the obliging, to comply with the whims of, to oblige, to satisfy.

Կամակատարութիւն *s.* complaisance, obligingness, kindness.

Կամակար *a.* voluntary, willing, free, spontaneous; -, - մտօք *ad.* voluntarily, spontaneously, freely; willingly, at one's will or pleasure, of one's own

accord or free will.

Կամակարեմ *vn.* to act according to one's entire will, pleasure or caprice.

Կամակարող *a.* powerful, mighty, potent; - **ի տէգ նիզակի**, skilful at hurling the javelin.

Կամակարութիւն *s.* free-will; spontaneity; - **ք** *S.* **Կամակար** *ad.* [froward.

Կամակացոյց *a.* wilful, headstrong,

Կամակից *a.* agreeing with, privy to, instrumental in; *s.* accomplice, partaker in; - **լինել**, to be a party to or instrumental in, to agree with, to approve of, to consent to.

Կամակոր *a.* crooked, bent, curved, tortuous, sinuous; *fig.* indirect, crafty; *S.* **Յամառ**; - **շաւիղ**, winding path, crooked way; *ad.* crookedly, against the grain.

Կամակորախօս *a.* perverse, froward.

Կամակորեմ, **եցի** *va.* to wring, to twist; to bend, to bow, to curve; *fig.* to distort, to overstrain a phrase, to strain, to misinterpret; to pervert, to deprave; - **զարդարութիւն**, to pervert justice; - **իմ** *vn.* to be bent, crooked, twisted; *fig.* to deviate, to turn away, to go astray; to be perverted; - **ի ճանապարհս իւր**, to follow or pursue the indirect paths of vice or error; - **յուսմանէ**, to refuse to learn.

Կամակորութիւն *s.* crookedness, tortuosity, winding; *fig.* perversity, depravation; *S.* **Յամառութիւն**.

Կամակուհի *s.* pleasure, contentment.

Կամակցիմ *vn.* to consent to, to agree with, to approve of. [complicity.

Կամակցութիւն *s.* consent, accord,

Կամահաճոյ, -**ձուլութիւն** *S.* **Կամակաւոր**, -**ութիւն**. [cide.

Կամամահ լինիմ *vn.* to commit sui-

Կամամարտ *a.* contentious, litigious.

Կամամտածական *a.* ideal, fantastic, chimerical.

Կամայ, **ից**, -**ական** *a.* voluntary, spontaneous, free; - **եւ աւամայ** *ad.* willingly or unwillingly, nolens-volens, willing or unwilling. [untary.

Կամայորդոր, -**յոժար**, -**սէր** *a.* vol-

Կամապաշտ, **ից** *a.* wilful, selfwilled, stubborn; -**ութիւն** *S.* **Յամառութիւն**.

Կամար, **այ** *s.* vault, arch, arcade; porch, portico; girdle, belt; *phys.* sound-wave; - **սրոյ**, baldric, sword-belt; - **յաղթութիւն**, triumphal arch; **կապուտակային** -, the arch, vault or canopy

of heaven, the vaulted sky.

Կամարածու, **այ** *a.* girdling, girding.

Կամարակալ *s.* flying-buttress.

Կամարակապ *a.* arcaded; *s.* arcade; atrium, porch.

Կամարաձեւ *a.* vaulted, arched; - **դործել**, **յորինել**, to arch, to vault.

Կամարակիցք *s.* spring of an arch.

Կամարայօն *a.* of finely arched eyebrows. [to stoop, to grow crooked.

Կամարանամ, **այայ** *vn.* to be bowed,

Կամարանման, -**պատ** *S.* -**ձեւ**, -**կապ**.

Կամարար, &c. *S.* **Կամակաւոր**, &c.

Կամարաւոր *a.* girdled; enclosed.

Կամարիկ *s.* small arch.

Կամաւ *ad.* voluntarily, willingly; knowingly, purposely, designedly, expressly; *a.* voluntary, spontaneous; *S.* **Կամայ**. [voluntary, free.

Կամաւոր, -**ական** *a.* spontaneous,

Կամաւորաբար, -**պէս** *S.* **Կամովին**.

Կամաւորութիւն *s.* free-will, spontaneity; -**թէ** *ad.* willingly, freely.

Կամելուհի, -**եցողուհի** *s.* will, wish.

Կամենամ *S.* **Կամիմ**.

Կամեցող, **Կամող** *a.* willing, desirous.

Կամեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to bend to one's will or wishes, to persuade, to induce.

Կամիմ, **մեցայ** *vn.* to will, to intend, to mean; - **ընդ**, to like, to wish, to please; to be pleased with.

Կամն, **մին**, **մունք**, -**ասայլ** *s.* flail, roller to thrash corn or beat out grain.

***Կամնայ** *s.* coach-pole.

Կամհանամ, -**շոտիմ** *vn.* to be stubborn, obstinate, obdurate.

Կամհոտ *a.* capricious.

Կամովի, -**ն** *ad.* voluntarily, willingly, of one's own accord or free will.

Կամուրջ, **մրջաց** *s.* bridge; **պատկամարջի**, parapet -; **շարժական**, **ամերիկեան**, **կախազանաւ**, **լարապինդ**, **բացբարձիկ**, **շրջիկն** -, draw-, trellis-, suspension--; - of ropes; flying -; swing--; - **արկանել**, **շինել**, **կապել**, to construct a -, to throw a - across; *S.* **Կամրջեմ**; **անցանել** **ըն** -, to cross, to go over or across, to pass by a -; *S.* **Նաւակամուրջ**.

Կամրջախեւք *s.* bridge-head.

Կամրջաձիգ *s.* pontoon-soldier, pontoneer.

Կամրջեմ, **եցի** *va.* to bridge over; to join or communicate with by a bridge.

Կամիոսկ, **այ** *s.* oil-bottle; phial.

Կամք, մայ s. will, determination, intention, design; wish, desire; humour, fantasy, whim, caprice; Ի կամաց, կամօք եւ ախորժիւք, voluntarily, willingly; կամօք, on purpose, designedly; ըստ կամի, ըստ կամս, at will, ad libitum, arbitrarily, at pleasure; at discretion; յոչ կամաց, unwillingly, in spite of oneself, against one's will, reluctantly, grudgingly; յօժար, readiness, inclination, willingness; հաստատուն, անյողդողդ, firm will, determination, iron will, resoluteness; յեղբերակ, caprice, fickleness; Ինքն իշխան, բացարձակ, absolute will, arbitrariness, despotism; անձնիշխան, free-will; անձնահաճ, humour, whim, caprice, fancy; Ի կամս անձին քնալ, to indulge one's fancy or caprice; փոխել զկամս, to change one's mind; անձնատուր լինել Ի կամս ուրուք, to submit to the guideness of; to comply with all the whims of; Ի կամս ուրուք զնէլ զինն, to depend on another's will; Եթէ Տեառն - իցեն, if God wills, God willing; Տէրն - լիցին, God's will be done; որչափ եւ - իցեն նր, as much as he may desire; Եթէ - իցեն քո, if you wish or like; Ի հաճոյս կամաց քոյ, at your will or pleasure; as well as you could wish; - Էին ինձ, I wished to, I wanted to; - Էն ինձ ասել, I would say, I mean; կամ ուր - Էն բանիս ասել, or rather; - Էղեն նմա, it pleased him to, he liked to; - Էին նր, he desired or wished; հակառակ կամաց նր, against his will; որ ինչ Ի կամս մեր, as much as we can; ուր զխորդ եւ - իցեն նց, in any way they like.

Կայ, -ք, ից s. posture, position, standing still; stage, pause, rest, stop, halt; dwelling, lodge, seat; situation, state; conduct, customs; being, substance; a. existing, existent; զ- առ- նուլ, to stop, to pause, to halt, to rest, to cease; կալ յուրիւր - Ի, to remain in uprightness; ոչ լինիցի - Թաթից ոտից քոյ, neither shall the sole of thy foot have rest; կայ Ի - Ի քում, stand upright!

Կայական a. firm, solid, stable, stationary; -ք s. chant, plain-song.

Կայան, ից s. station, place, post, site; position; dwelling, residence, abode; ast. station; a. S. Կայուն; * -ք,

limbo; վերին, գերակայիցն -ք, heaven; -ք ոտից, foot-stool. [composed; S. Կամ: Կայանամ, -նանամ, աջայ տո. * to be Կայանուոր S. Կայուն.

Կայարան S. Կայան; station; railway station; terminus; mar. wharf; landing place; - կառաց, coach-stand; - Էլից, մոկից, departure; arrival; տե- սուչ - Ի or [superintendent.

Կայարանապետ s. station-master, կայեան, էնից S. Կայան.

Կայթ, ից s. basket, pannier; S. Կայ- Թիւն; -ք դրուատեաց, rounds of applause, plaudits; -ս հարկանել, տալ S. Կայթեմ.

Կայթանեմ տո. to gush, to spout out.

Կայթեմ, Էցի տո. to clap the hands or stamp the feet in sign of joy, to applaud, to load with applause: to dance, to leap, to jump, to caper, to cut capers.

Կայթիւն, Կայթումն s. clapping of hands; stamping; shouting, applause, cheers, acclamations; caper; clattering.

Կայթոտ, աջ a. leaping skittishly here & there, skipping, tripping along.

Կայլակ, աջ s. drop, globule.

Կայլակահոս a. dropping; distilling.

Կայլականամ, աջայ, Կայլակեմ, Էցի տո. to drop, to flow by drops, to fall drop by drop, to trickle; to leak, to run out; to stream, to flow.

Կայլակնացուցանեմ, ուցի տո. to cause to trickle.

Կայլակումն s. leaking; trickling.

Կայծ, ից s. spark; S. Կարկէհան.

Կայծախառն, Կայծակա- a. mixed with live coals; smouldering.

Կայծականամ, աջայ տո. to break out in flames, to blaze.

Կայծակեմ, Էցի տո. to sparkle, to throw out sparks, to emit rays of light, to lighten; to fulminate.

Կայծակն, կան, կունք, կանց s. lightning, thunder; thunderbolt; spark; live or burning coal, glowing embers; med. carbuncle, anthrax; հրացայտ - կունք, lively sparks; - կունա արձա- կել, Թաթափել, to emit sparks; to launch thunderbolts, to blast with lightning.

Կայծակնահար a. thunder-struck; thundering; fulminating; ից. startling; - ծառ, tree struck with lightning, a blasted tree; - առնել, սատակել, to

blast or strike with lightning, to thunderstrike; - եղեւ տուն նորա, his house has been struck with lightning; -ութիւն s. fulmination.

Կայծակնաճաճանչ a. sparkling, bright, brilliant.

Կայծակնամաքուր a. purified by fire.

Կայծակնացայտ a. lightening, flashing; -կում s. lightning; thunder.

Կայծանիչ մէլան S. Կարմրագէղ.

Կայծաչափ s. phys. spintherometer.

Կայծիկ s. little spark.

*Կայծխոտ s. bot. S. Եղերդ.

Կայծահ s. percussion-cap.

Կայծուկիկ s. furuncle, boil; S. Փռ.

Կայծքար s. silex, flint. [տուռայ.

Կայկայիմ, Եցայ տ. to be established, consolidated, rooted.

Կայմ, ից s. mast; sail; weaver's beam; առաջակողման, յետա-- , fore--; mizen--; -դրօշու, flag-staff; կանգնել զ-ն, to raise a--; խոնարհեցուցանել զ-ն, to unmast; to dismast.

Կայուն, -ում s. stability, firmness.

Կայուն a. stable, firm, constant, durable, immovable; -ինք, real estate, houses & lands, landed estate; -ութիւն s. stability.

Կայուն s. anat. penis.

Կայս s. boisterous wind.

Կայսերագիր a. written or signed by the emperor. [or race.

Կայսերազարմ a. of imperial family

Կայսերազն a. imperial; s. imperial prince or princess.

Կայսերական a. imperial.

Կայսերակերպ a. resembling an emperor, like an emperor, imperial.

Կայսերակից a. associated in the empire, ruling jointly.

Կայսերանամ, ացայ տ. to rise to imperial dignity, to become or to be crowned emperor. [claim emperor.

Կայսերացուցանեմ, ուցի տ. to pro-

Կայսերութի s. empire; - Ռուսաց, the Russian--; ի-ամբառնալ, to elevate to the purple, or to the imperial dignity.

Կայսր, սեր, բ, րաց s. emperor, caesar; Վեհափառ -ն, His Imperial Majesty.

Կայսրընտիր, տրաց s. elector; -ընտրական a. electoral; -տրութի s. elec-

Կայսրուհի sf. empress. [torate.

Կայտառ, աց a. healthy; active, agile, lively, brisk, sprightly; swift,

quick, diligent; gay, merry, jocose, facetious; pretty, pleasing, prepossessing; s. fish; reptile; - առնել, -սյօրինել, to reanimate, to revive, to comfort, to invigorate.

Կայտառութիւն s. health, vivacity, loveliness; sprightliness, liveliness, gaiety, sportiveness. [baster.

Կայտեր s. marks or veins in ala-

Կայտիւ s. rejoicing, exultation; capering, friskiness, frolicsomeness, playfulness: aquatic animal, fish.

Կայտաւմ, ացի, -ւեմ, Եցի, -ւիմ, Եցայ տ. to rejoice, to exult, to leap, to frisk or skip for joy, to romp, to sport, to frolic, to play, to be all alive; օձք կայտաւմ զանդամք իմմք, the serpents are twining round me. [mal).

Կայտուկստակ s. kick (from an ani-

Կայտուկնակ a. containing fish or

Կայք, յից S. Կայ. [aquatic animals.

Կանամբի, բւոյ, բեաց a. having a wife, married, conjugated.

Կանանի s. pl. women, the fair sex.

Կանանոց s. gynecæum; harem, seraglio; nunnery, convent.

Կանանցաբարոյ a. feminine, weak, timid, cowardly, pusillanimous.

Կանանցածին, ծնաց a. born of a woman.

Կանանցական a. womanish, feminine.

Կանանցահանդերձ a. petticoated, clothed in woman's garments.

Կանանցասկտութի s. gynecocracy, petticoat government.

Կանաչ a. green, verdant; s. verdure; - բացադոյն, sea-green; - հիւրիկ, iris-green. [fine green colour; greenish.

Կանաչագէղ a. painted green, of a

Կանաչագոյն a. green; dark green.

Կանաչազարդ, -զգեաց, -զգեստ, -զուարճ a. clothed with verdure, covered with leaves or grass, verdant, green.

Կանաչաձեւ a. fresh, blooming.

Կանաչանամ, ացայ տ. to become green, to grow green again; to be verdant.

Կանաչասաղարթ a. green leaved.

Կանաչացուցանեմ, ուցի տ. to paint or stain green, to make green.

Կանաչութիւն s. green, green colour; verdure.

Կանացաբար ad. womanlike, womanly; - զարդարիլ, to adorn or bedeck oneself like a woman.

Կանացի, ցւոյ, ցեաց *a.* female, feminine, womanly, womanish; effeminate; -սեր, ազգ - , womankind, the fair sex; - ձայն, womanish voice; - զգեստ, woman's garments; - զարդ, female attire or ornaments; զգեսնուլ - , to dress oneself in female attire; մտանել զմուտ - , ննջել զգործ - , to lie with mankind; -ք *s. pl.* women: the

Կանափ, ի *s.* hemp; tow. [menses.

Կանգնագեղ, -կան *a.* standing, upright, straight, erect; - հասակ, beautifully shaped, erect stature.

Կանգնաչափ *s.* cubit measure; *a.* S.

Կանգնեան; -ու թիւն *s.* measuring by

Կանգնաւոր *S.* -գեղ, -նեան. [cubits.

Կանգնեան *a.* a cubit long; Ժանիս -ս երեք, teeth three cubits long.

Կանգնեմ, ելի *va.* to raise, to lift up, to re-instate, to re-establish; to raise up, to erect, to set up, to found, to build, to rebuild, to construct; -իմ *vn.* to get up or rise again, to be built or raised up; to stay, to stop; - յաղթուլ, - զնշան յաղթուլ, to win or obtain the victory; - դրօշ, to unfurl a flag; - զդրօշ ապստամբուլ, to raise the standard of rebellion; - զհամբաւ, զանուն ուրուք, to re-pristinate, to re-habilitate or restore the reputation or good name of; խորան, սեղան - , to pitch a tent; to erect an altar; - զբան, to reduce words to acts, to carry out a project, to accomplish a design; - իւ երկվարի, to prance, to rear. [erect.

Կանգնորդ *a.* upright, standing,

Կանգնութիւն, -ումն *s.* the raising up; re-establishment, building, erection, construction; restoring, reviving; resurrection.

Կանգուն, գնոց *s.* cubit; *a.* straight, standing, perpendicular, erect, on foot; firm, stable; -, ի - *ad.* quite, totally, entirely; - կալ, to be up or afoot; to rise, to get up; գնալ - , to be haughty, proud, vain; նստաւ - , he sat upright; եկաց - , he stopped, stayed, or did not pass beyond.

Կանդ, ից *s.* male eagle.

Կանդաղիմ, եցայ *vn.* to be well established, deeply rooted, well founded, fixed; զաղփաղփուն - զեալ, unstable, not well fixed; *S.* խորարմատ.

Կանդրիւ *s.* large wooden collar.

Կանեփ *S.* Կանափ; -եայ *a.* hempen,

made of hemp; -ի *a.* cannabine; *s.* drill, duck; -հատ *s.* hemp-seed; -ուկ *s.* urtica cannabina. [dicle, stalk.

Կանթ, ից *s.* handle; - սաղոց, pe-

Կանթար *s.* cantharis, spanish fly.

Կանթեղ, աջ *s.* lamp; - լուսաւորուլ, թէ, կազի, գիշերոյ, օղւոյ, illumination-, gas-, night-light, spirit--; - ցաւացիկ, հայելի - , street--; նշանատու - (երկաթուղւոյ), signal--; - կիտուաւ ծագործի, enameller's- or glass blower's -; անբոց - , aphlogistic -; ինքնաբոց - , - lighting by itself; անստուեր - , sinumbra -; - մածուցիկ, soldering--; -ք խաղեալ թատեր, foot--s; յարդարել, վառել, անցուցանել, զ-, to trim, to light, to extinguish or put out a -; *S.* Լապտեր.

Կանթեղագործ, աջ *s.* lamp-maker; -կիր *a.* --bearing; -վաճառ *s.* --seller; -վառ *s.* --lighter; -ւոր *a.* having a -; -խոտ *s. bot.* celandine, tetter-wort.

Կանխաբանութիւն *s.* foretelling, prediction; introduction.

Կանխագէտ *a.* foreknowing, prescient; *s.* diviner, foreboder; prognosticator. [prescience, gift of prophecy.

Կանխագիտութիւն *s.* foreknowledge,

Կանխագոյն *ad.* already, before, previously, formerly, antecedently.

Կանխագուշակ *a.* foreboding, foretelling; foreboded or foretold.

Կանխագրական *a.* forewritten.

Կանխագրեմ *va.* to write beforehand, to predict in writing. [writing.

Կանխագրութիւն *s.* predicting in

Կանխագրամ *s.* advance; - տալ, to advance sums.

Կանխագրութիւն *s.* introduction.

Կանխադէկոյց *a.* forewarning; fore-

Կանխաթիւ *s.* antedate. [warned.

Կանխաժաման *S.* վաղահատ. [cy.

Կանխախօսութիւն *s.* prediction, proph-

Կանխածանօթ *a.* foreknown, foreseen, predicted; - գիտութիւն *S.* Կանխագիտութիւն.

Կանխակալ, ոյ *a.* ancient, of antiquated date or observance, old, inveterate; - կարծիք, սովորութիւն, prejudice, prepossession, preoccupation; - գիտութիւն, prescience, foreknowledge; - ութիւն *s.* ancient custom or usage, ancientness; prejudice, prepossession.

Կանխահատ *a.* early, precocious, premature, forward.

Կանխահատոյց *a.* paid in anticipa-

tion, advanced; - *դրամ*, advance; - *լինել*, to advance, to advance sums.

Կանխաճարակէր *a.* invited precedently.

Կանխաճայնեմ *va.* to foretell, to announce beforehand, to predict; - *ճայնութիւն* *s.* prediction.

Կանխաճառ *a.* foretold, predicted.

Կանխամուտ *a.* introduced beforehand; - *սովորութիւն* *s.* prejudice, prepossession.

Կանխասահմանեալ *a.* predestinated; - *մանութիւն* *s.* predestination.

Կանխասաց *a.* predicting, foretelling; foretold, foreboded; - *բանք*, predictions; - *լինել*, to foretell, to predict, to prognosticate; to forewarn; - *իկ* *a.* prophetic; - *ութիւն* *s.* prediction.

Կանխատես *a.* provident, wary, cautious, prudent; - *ութիւն* *s.* foresight, precaution; prevision. [early.

Կանխարկ *a.* thrown down or fallen

Կանխացոյց *a.* foreshown, presaged.

Կանխաւ *ad.* before, antecedently, formerly, anciently, in bygone times.

Կանխեմ, ելի *vn.* to rise or get up early; to arrive early, before day-break; to hasten, to hurry, to make haste, to arrive beforehand, to anticipate, to go or get before, to precede, to get the start of, to outstrip; - *քաւաւան*, to rise with the dawn, to get up at day-break; - *ունել*, to preoccupy; - *ի կատարումն ըլծից ուրուք*, to anticipate one's desires or wishes; - *եալ եւ անագանեալ արձանանայր աւուրս իս*, he drew near morning & evening & presented himself forty days.

Կանխերգ *a.* predicted, foretold; *s.* mus. prelude.

Կանխիկ *a.* in cash, ready (money); - *դրամ*, ready money, cash; - *հասուցանել*, to pay in advance. [anticipation.

Կանխութիւն *s.* priority, anteriority;

Կանխումն գիշերահաւասարից *s.* precession of the equinoxes. [or informed.

Կանխուեալ *a.* already instructed

Կանկար, - *կառ*, *ոյ* *s.* thistle-head; *լնտանի* -, artichoke; *տակ -ի*, bottom of an artichoke; *միս -ի*, artichoke-chard; - *ի խէժ*, *S.* *Կինաբարիս*; - *անոց* *s.* artichoke-ground.

* *Կանկիչ* *s.* wooden hook.

Կանճոխ, - *ջուխ* *s.* rod, stick, switch; pole, perch.

Կանճրակ, *ի* *s.* rape, rapeseed.

Կանոն, *այ* *s.* rule, regulation; order, method, law, ordinance, precept, statute, regimen; model, example; canon; *հանրական* -, as a general rule; *ք -ի*, according to rule; strictly, regularly; *ք -այ*, canonically; - *լինել*, to serve as a rule or precept; *պահել*, *լուծանել զ-*, to keep, to break the rules or regulations; - *երից* *arith.* rule of three, proportion.

Կանոնագէտ *s.* canonist; - *գիտութիւն* *s.* canon law; - *գիրք* *s.* book of canons.

Կանոնագիր *s.* law-giver, legislator.

Կանոնագրական *a.* relating to rules or regulations.

Կանոնադրեմ, ելի *va.* to establish rules or laws, to make regulations for: to admit into canon-law.

Կանոնադրութիւն *s.* regulation, statute, constitution. [s. -ness.

Կանոնական *a.* canonical; - *ութիւն*

Կանոնապահ *a.* observant of rules; - *ութիւն* *s.* observation of rules.

Կանոնաւոր *a.* regular, methodical; - *եմ* *va.* to regulate, to rule, to put in order; - *իչ* *s.* regulator; - *ութիւն* *s.* regularization.

Կանոնեմ, ելի *va.* to regulate, to determine, to order, to dispose, to arrange; to prescribe, to decree, to constitute, to establish: to canonize.

Կանոնիկոս, *այ* *s.* canon; *կեանք -ի*, an easy life; - *ական* *a.* belonging to a -; - *ութիւն* *s.* -ry; - *ուհի* *s.* -ess.

Կանոնըմունք *s.* appendix or supplement to the canons.

Կանուխ, նխոց *a.* premature, precocious, ripe before the season; prior, anterior; old, ancient; *ad.* before the time, prematurely, very early; *պատու - եւ անագան*, early or first, late or backward fruits; *անձրեւ - եւ անագան*, the former & the latter rain, vernal & autumnal rain.

Կանչ, *ոյ*, *ի*, - *իւն* *s.* cry, scream, shriek; - *եւ կառանչ իմ*, my cries & shouts.

Կանչեմ, ելի *vn.* to cry, to cry out, to scream; to exclaim; * to call after, to halloo.

Կանչող *a.* crying; * calling after.

Կաշանամ, ացայ *vn.* to become as hard as leather, to grow hard or tough, to shrivel; *fig.* to become rude, coarse, to be clownish.

Կաշառ, *այ* *s.* bribe, present; fees;

—*զբ* *ad.* by force of bribery, through corruption; — *խթել, տալ*, to bribe, to corrupt, to grease the palm; to suborn; — *ս առնուլ*, to take bribes.

Կաշառաբեկ *a.* bribed, corrupted, suborned; venal; — *ս առնել*, to bribe with gifts or with money.

Կաշառագնաց լինիմսն, to suffer oneself to be corrupted, to take bribes.

Կաշառակործ *S.* *Կաշառաբեկ*; — *առնել*, to procure through bribery & corruption; to corrupt, to render venal; — *լինել*, to allow oneself to be corrupted by presents, to be venal.

Կաշառակրծ ութիւն *s.* bribery, corruption; venality. [rupting.

Կաշառանք *s.* act of bribing or cor-

Կաշառառու, աջ *a.* taking bribes, greedy of gifts, corrupted, venal; suborned; — *դատաւոր*, venal or unjust judge; — *թի* *s.* the accepting or taking bribes. [presents to corrupt.

Կաշառատու, աջ *a.* giving bribes or

Կաշառեմ, եցի *va.* to bribe, to corrupt, to practise upon, to buy over, to suborn, to seduce with bribes. [orner.

Կաշառիչ *s.* briber, corrupter; sub-

Կաշեայ *a.* leathern, made of leather.

Կաշեգործ *s.* currier; — *ութի* *s.* currying; *S.* *Խաղախորդ*, &c.

Կաշի, շույ *s.* hide, skin, leather.

Կաշիմ *S.* *Կաշանամ*.

Կաշկանդեմ, եցի *va.* to bind, to tie fast, to bind tightly, to lash together.

Կաշկառ, աջ *s.* heap of stones, mass of rocks.

Կաշմբուռն *a.* strong, sturdy, robust, athletic, muscular, brawny.

Կաշաղակ, ի *s.* magpie, pie.

Կաս, ոյ, ից *s.* tie, fastening, knot; ligature, lace, lashing, band, withe, bandage, swath; rope, cord, string; *gr.* spelling; *fig.* tie, bond, link, obligation; *a.* sour, sharp, harsh, tart.

Կասալ, աջ, ոյ *s.* tax paid for a dignity or privilege. [joined.

Կասակից *a.* bound together; con-

Կասակոտոր լինիմսն, to clear away any obstacles; *fig.* to break a treaty, to repudiate obligations. [sension.

Կասակուիւ *a.* causing strife or dis-

Կասակցեմ, եցի *va.* to bind, to unite, to join together.

Կասակցութի *s.* bond, joint, conjunction, connexion; coherence, relation, concatenation.

Կասայ, ի *s.* cassock, monk's gown.

Կասան, ի *s.* pass, defile.

Կասանապահ *s.* gaoler, gaol-keeper.

Կասանաւոր *a.* *s.* bound, detained, captive, prisoner.

Կասանճ, -ջ *s.* jess, bewits.

Կասանք *s.* *pl.* bonds; hand-cuffs, fetters, manacles; rope, cord, string: pass, defile: censure, excommunication; *տուն -նաց*, prison, jail, gaol; *ի -նա արկանել*, to fetter, to put in irons; to imprison.

Կասար, աջ *s.* lead; *bot.* caper; caper-bush; — *աբուռ* *s.* massicot; — *ադոյն* *a.* lead-coloured; — *ադործ* *s.* plumber; — *ադործութի* *s.* lead-works or --manufacture; —, — *ադրիչ* *s.* lead-pencil; — *ակիր դուռնդ, դերձան* *s.* plummet, plumb-line; — *ահատք, տայ* *s.* lead-mine; — *ային* *a.* of the nature of lead; — *այօդ* *a.* leaded; — *եայ* *a.* leaden, made of lead; — *եմ* *va.* to plug or stop with lead, to lead, to plumb; — *ոյ ունդ* *s.* *bot.* anise-seed. [bond, cord.

Կասարան *s.* detention; prison:

Կասարձադարձոյց *a.* deserting, fugitive; rebellious. [bearer.

Կասարձակիր, կրաց *s.* quiver-

Կասարձաւոր, -ձեալ *a.* furnished with a quiver, (archer).

Կասարձք, ճից *s.* quiver; — *ճա դարձուցանել*, to desert, to rebel; to retreat, to flee, to throw down one's arms. [extremities of sausages.

**Կասաղլուի* *s.* hock of a ham; tied *Կասելայ, -լանոց, -լին* *s.* tavern, public-house; eating-house: brothel.

Կասելապետ *s.* — *լուհի* *sf.* tavern or eating-house keeper, publican.

Կասեմ, եցի *va.* to bind, to tie, to fasten; to bind or tie up; to bind fast, to pinion; to cord, to bind with cords; to bind, to connect or link with; to chain, to put in irons, to imprison; *fig.* to bind by friendship, by contract; *gr.* to spell; —, *լն նզովելք* —, to excommunicate; — *եւ արձակել*, to bind & loose; — *խրձունա*, to bind up in bundles, in fagots; — *սլատուհաս, դարձվան ի վերայ*, to chide, to correct, to punish, to chastise; to blame, to censure; — *զեղու*, to tongue-tie; *անուն - անձին*, to gain celebrity, to win fame, to acquire a great name; — *իմսն*, to be fastened, tied or bound; to thicken; *fig.* to become attached to, to

conceive affection for; - ոգւոյ ընդ
ոգւոյ, - ը ումէք սիրով, to knit soul
to soul, to be linked in the closest
bonds of affection; կապեալ *a.* bound;
imprisoned, enchained; կապեալ ձե-
ռօք եւ կապեալ ոտիւք, bound hand &
foot; իրք կապեալք *s.* rebus.

Կապերա, ից *s.* piece of linen or of
cloth; - հնոտի, tatter, rag; - այծեայ,
sack- or hair-cloth; պատառելի-ս, to
tear to shreds, to tatters; * *S.* Գորգ.

Կապերաակ, -տիկ *s.* piece of rag,
shred, strip, scrap, cutting of linen or
cloth. [tution.

Կապէնք, սինաց *s.* price of prosti-

Կապիկ, սկաց *s.* ape; - փոքր, mar-
moset; - մեծ, baboon; - երկայնա-
ձեւ, monkey.

Կապիճ, պճաց *s.* cab, hin, ephah,
bath: bezel, mounting, setting; -ք ա-
չաց, socket or orbit of the eye; -ք
կօշկաց, vamp of a shoe; iron greaves,
armor for the legs; - ատամանց,
socket, alveolus.

Կապիտոլին, ի *s.* Capitol. [grapes.

Կապծագ *s.* stem of a bunch of

Կապկեմ, եցի *vn.* to ape, to mimic.

Կապկուծիւն *s.* mimicry.

Կապնդեղ *s. bot.* lovage.

Կապոյտ, ուտոյ *a.* blue, sky-blue,
cerulean, azure; *s.* light blue; Գորշ-,
dark blue; - դաշտ, the liquid plain,
the watery way, the main, the sea.

Կապուծիւն *s.* sourness, acritude,

Կապումն *s.* tie, ligament. [tartness.

Կապուտ, ից, - կողոսկուտ *s.* spoils,
booty, plunder, loot; *a.* despoiled,
stripped; - առնել, թողուլ, to despoil,
to plunder; Ժողովել զ- անկէլոյ, to
gather the spoils. [lean.

Կապուտագոյն *a.* blue, azure, ceru-

Կապուտակ, աջ *a.* bluish, rather
blue, sky-blue; livid; *s.* bluish, light
blue; - կամար, the roof or canopy of
heaven, the cerulean vault; -ն երկ-
նից, sky-blue; - ծովու, ultra-marine;
բրուսիական -, Prussian blue.

Կապուտակագոյն, -ագործ, -կեալ,
-կեայ *a.* blue, bluish, azure; livid,
blackish.

Կապուտակիմ, եցայ *vn.* to become
bluish or livid, to approach to blue.

Կապուտակուծիւն *s.* lividness.

Կապտար, Կապրցախ *S.* Կապար *bot.*

Կապուաշ *a.* sky-blue, sky-coloured.

Կապտային *a. chem.* cyanic.

Կապտափայտ *s.* Brasil-wood.

Կապտեմ, եցի *va.* to despoil, to de-
predate; to plunder, to loot, to collect
booty, to rob, to strip, to deprive of,
to bereave. [ping, depredation, pillage.

Կապտուկ, -ումն *s.* spoiling, strip-

Կառ հարկանեմ *vn.* to fix the re-
gards on, to bend, to rivet on.

Կառաբարձ, -ձիգ *a.* harnessed, put
to; -ձիգք *s.* team; pair of carriage

Կառաբոյս *s.* zoophyte. [horses.

Կառագործ, աջ *s.* coach-maker.

Կառաժուղ *s. zool.* gnat, mosquito.

Կառամ, աջի *S.* Խենչանամ.

Կառամարտ, -իկ *a.* fighting from a
chariot; *s.* fight in chariots.

Կառամուտ, մտաց *a.* harnessed to
a coach; - դուռն, carriage-gate.

Կառան, աջ *s.* cable.

Կառանոց *s.* coach-house; կառք -ի,
job-carriage.

Կառանչ, Կառաչ *s.* cry, outcry; bel-
lowing; croaking; -եմ *vn.* to cry, to
shout, to utter cries, to bawl; to roar;
to low, to bellow; to croak; -իւն *s.*
crying; bellowing; croaking.

Կառապետ, -վար, աջ *s.* coachman,
driver: drover; governor, regent,
chief, rector; աթոռակ -վարի, coach-
man's box.

Կառավարեմ, եցի *va.* to drive a
coach: to conduct, to direct, to guide,
to govern, to rule, to regulate; սրար-
շաւ -, to drive, to rattle along at full
speed; -իմ ի թեւս հողմոյ, to be borne
on the wings of the wind.

Կառավարութիւն *s.* act of driving:
conduct, regency, direction, govern-
ment; - տան, house-keeping, econ-
omy; - քաղաքի, policy, politics.

Կառատորմ, ից *s.* carriage- or wag-
gon-train; railway train; - երթի,
down-train; - դարձի, up-train; երազ
ընթաց կամ յամրընթաց -, fast, slow
train; հասկեալ, կայական, համաշ-
խարհիկ, բեռնակիր or -բարձ, երթ-
եւեկաց, զբօսանաց -, express, stop-
ping, mixed, goods- or luggage-
passenger, excursion train; տեղափո-
խիկ -, carriage-truck; Եհաս ահա հինգ
եւ կիսոյ Ժամուկ -, the half past five
o'clock train is just arrived; *S.* Եր-
կաթուղի. [s. chariot-race.

Կառարշաւ, աջ *a.* racing in chariots;

Կառաւէտ *a.* having many coaches,
waggons or carriages.

Կառափեմ, եցի *va.* to strike on the head; to behead, to execute, to decapitate; տեղի -եղյ or

Կառափեաղ *s.* Golgotha, place of the skull, place of execution.

Կառափն *s.* skull, cranium, head; ք - հանել, to cut off the head, to behead, to decapitate.

Կառափնաւ *a.* whose skull or head is wounded; -եմ *va.* to wound or strike on the head, to knock down; -ուի, փուսն *s.* beheading, decapitation.

Կառնթաց *a.* carriageable, along which a coach may go; - շաւիղ, carriage-way. [hawthorn, may-.

Կառն, ուն *s.* prickly artichoke; *bot.*

Կառոյց *S.* Կառուցումն.

Կառուցանեմ, ուցի *va.* to construct, to build, to found, to erect, to set up, to raise, to edify; to establish, to fix; to place, to put; to fasten, to attach; to thicken; - զաչս յիմն, to fix eyes on, to gaze at, to stare at.

Կառուցումն *s.* establishment, construction, edifice, erection; elevation.

Կառչիմ, ուայ, ուայեալ *vna.* to grasp at, to lay hold of, to cling to; to be caught by, bent or fixed on.

Կառք, ուայ *s.* coach, carriage; car, chariot; - դերանդազէնք, chariots armed with scythes; - աղխաղխեալք, շոգեմուղ - *S.* Կառատորմ; Շոգեկառք; - երկանիւ, քառանիւ, two-, four-wheeled carriage; - քառաձի, վեց-ձիան - , a coach and four, and six; համաշխարհիկ - , - կառանոցի, երազընթաց - , omnibus; hired-coach; stage-coach; վարձուոր, հասարակաց, առանձնական - , hackney-coach; cab; private coach; հովանաւոր - , carriage with awning or curtains; կայարան կառաց, cab-stand; աստիճանք, դռնակ, աթոռակ, կուրծք or դոդ, կոնք կառաց, foot-board of a carriage; carriage-door; coachman's box; carriage-seat; hood of a carriage; վարձ, սակ կառաց, coach-hire, fare; Էլանել, մտանել ի կառս, to get into the coach; օգնել, տալ բազուկ յեւեւէջս ի կառաց, to help into, or down from the coach; վարել կառս, to drive a coach; երթալ կառօք, to go or ride in a coach; կացուցանել կառսն, to stop the carriage; դադարէ -ն, the coach pulls up; *S.* Երկաթուղի, Իջանեմ, Ծածկոյթ, Կազմեմ, &c.

Կասդրիոս *s. zool.* beaver, castor; *ast.* Castor. [Կասիմ, Կասում.

Կասեմ, եցի *vn.* to thrash corn; *S.*

Կասեցուցանեմ, ուցի *va.* to stop, to detain, to withhold, to keep in, to prevent, to hinder, to hold back, to interrupt. [interrupting.

Կասեցուցիչ *a.* impeding, hindering,

Կասի, սեայ, Կասիա, յի *s.* cinnamon; - , -մոն *S.* Կակեթիքակ.

Կասիմ, եցայ *vn.* to stop, to cease, to desist, to leave off; to retard, to restrain; to diminish, to lessen: to lose courage. [machine.

Կասիչ *s.* thrasher; *mech.* thrashing-

Կասլայ, ից *s. bot.* laurel, bay-tree.

Կասկ, ի *s.* pearl barley; malt: chestnut? *S.* Հերիսայ.

Կասկած, ի, ոյ *s.* suspicion, distrust, surmise, doubt, mistrust, umbrage; *a.* suspicious, distrustful; - առնուլ, - ի մտի ունել, ի - անկանել, ի - ի լինել, to conceive suspicion, to be suspicious, to distrust; փարատել դ-, to dissipate, to cure of suspicion or distrust; - է ինձ զնմանէ, I suspect or doubt him, I have no confidence in him, I am diffident about him.

Կասկածազին, -դոյն *a.* suspicious, doubtful, mistrustful.

Կասկածանք *S.* Կասկած; -նօք *ad.* distrustfully; տարապարտ -նս ունել զուսեքէ, to suspect wrongfully or without cause.

Կասկածաւոր, -ծելի *a.* suspicious, distrustful, diffident, doubtful; - լինել ուսեք, to become suspicious of.

Կասկածեմ, եցի *vn.* to suspect, to have a suspicion of, to be doubtful, to doubt, to distrust, to mistrust, to be diffident, mistrustful of.

Կասկածոտ, աջ *a.* suspicious, mistrustful, distrustful, umbrageous; apprehensive, uncertain, irresolute; ի միտս -ս լինել վս, to suspect, to want confidence in, to be suspicious of; -ուի *s.* diffident or irresolute character.

Կասկամ, ի *s. zool.* owl, owlet.

Կասկաջուր *s.* malt-liquor, beer; - սեղանոյ, table-beer; - ընտիր, ale; զօրաւոր or սեաւ - , porter; - յոռի, swipes.

Կասկարայ, ից *s.* gridiron: trivet, tripod; խորովել, եփել ի վերայ -ի, to broil, to grill, to cook upon the gridiron; միս ի -է, broiled meat; - եղին

գետնախնձորօք , beefsteak with potatoes.

Կասկեմ *va.* to profane, to pervert.

Կասկենի *s.* chestnut-tree; հնդիկ - , horse--; -ք *s.* chestnut-grove.

Կասկումն *s.* chem. malting.

Կասում, սի *va.* to thrash corn; to triturate, to pound, to bruise, to grind.

Կասումն *s.* cessation: thrashing.

Կասս *s.* pincers.

Կաստանայ, ի *s.* chestnut.

Կատաք *s.* bird living on herbs.

Կատակ, աց *s.* green wood-pecker.

Կատակ, ի *s.* jesting, trifling, pleasantry, trick, facetiousness; derision, mockery, sport; *S.* Խաղ; *a.* jocose, waggish; humorous, diverting, droll, comical; լը - *ad.* pleasantly, jestingly, in jest; humorously, jocosely; Թող անդր զ-դ, joking apart; - առնել, to jest, to joke, to play the fool; ասել լը - *ս.* to say jestingly, to cut jokes on; այսին եւ - առնել, to laugh at, to mock, to jeer, to rally, to scoff at, to turn into ridicule; այսին եւ - լինել, to be laughed at, to be the laughing-stock of.

Կատակաբան *a.* droll, facetious, jocular, waggish; -ուծի *s.* facetiousness, merry conceit, pleasantry, jocoseness, humour.

Կատականք *s.* pleasantry, jesting, foolery; mockery, jeering, jeer, scoff, taunting; opprobrium; ծաղր եւ այսին - հաց առնել, to laugh, to scoff or jeer at, to cover with ridicule; - or ծաղր եւ այսին - հաց լինել, to make oneself ridiculous, to render oneself an object of derision; to be the sport or laughing-stock of.

Կատակասէր *a.* given to waggery or jesting, jocose, waggish, jocular, sportive, playful.

Կատակեմ, եցի *va.* to joke, to jest; to rally, to mock, to laugh at.

Կատակերդ, -ակ, աց *s.* actor; comedian; *a.* comic.

Կատակերգական *a.* comical, burlesque, farcical, facetious.

Կատակերգասէր *a.* fond of comedy.

Կատակերգեմ *va.* to act comedy; *fig.* to jeer, to mock, to rally.

Կատակերգութիւն *s.* comedy; - յօրինել, to write -; - խաղալ, հանդիսացանել, to act a play, to represent plays; - իմն է, it is but a farce.

Կատակութիւն *S.* Կատականք.

Կատաղաբար *ad.* furiously, madly, frantically, desperately. [roistering.

Կատաղախօս *a.* speaking furiously,

Կատաղանք *S.* Կատաղութիւն.

Կատաղենի *s.* bot. sycamore-tree.

Կատաղեցուցանեմ, ուցի *va.* to enrage, to drive into a rage, to goad to madness, to drive mad, to plague to death. [ing, maddening.

Կատաղեցուցիչ *a.* enraging, provok-

Կատաղի, զւոյ, զեաց *a.* furious, impetuous, fierce, frantic, fiery, passionate, violent, unruly, wild, untamed, ferocious.

Կատաղիմ, զեցայ *vn.* to become furious, to be enraged, to fly into a passion, to put oneself in a fury, to break into a fit of rage, to fall into a violent passion.

Կատաղութիւն, -ումն *s.* fury, impetuosity, rage, ferocity, frenzy, madness; - հողմոց, wild rage, the fury of the winds; - շան, rage, canine madness.

Կատար, ոյ, ի, աց *s.* summit, top, height; end, conclusion, term, accomplishment; - հաւու, cock's comb; crest; tuft; ի - ն եհաս շնորհաց, he arrived at the height of favour; *S.* - ած.

Կատարած, ից, աց *s.* end, extremity, term; accomplishment, consummation; end, close, expiration; effect; destiny; ածելի - , ի - հասուցանել, to conduct to the end, to put the finishing touch, to accomplish, to perfect; նորանչան կալաւ նա - , strange was his destiny; մինչեւ ի - Յի, to the end of time, when time shall be no longer; այլ չեւ է - , but the end is not yet.

Կատարեալ *a.* perfect, accomplished, finished, consummated, complete, entire; *gr.* preterite, past tense; այր - , man of ripe years, grown up; *fig.* perfect man; - աւուրբբ, advanced in years, old, aged; decrepit, worn out with age; լինել եւ եւս - , to improve; տալ իշխանութիւն - , to empower, to give full powers to.

Կատարեալործ *a.* improved; improving; - եմ *va.* to finish; to improve, to perfect; - ութիւն *s.* improvement, perfection. [a perfect state.

Կատարեալին *a.* produced, born in
Կատարեալից *a.* equally perfect.

Կատարեալահասակ *a.* grown up, adult.

Կատարեալամիտ, -լիմաստ *a.* of ripe understanding, discreet, prudent, judicious, sage. [fection; entirely.

Կատարեալակէս *ad.* perfectly, in per-

Կատարելիք, լեաց *s.* completion, accomplishment.

Կատարելութիւն *s.* perfection, integrity; crowning, perfecting; completion, accomplishment, consummation: martyrdom: consecration; initiation; -դ or .բո - , your Holiness.

Կատարեմ, եցի *va.* to finish, to end, to accomplish, to complete, to consummate; to crown, to effectuate, to execute, to perfect, to fulfil, to realize; to improve; to consecrate, to hallow, to sanctify; to initiate; - ըզ-սարաս, to perform, to fulfil a duty; - զխորհուրդ, to carry out a project; - զկամս անձին, to have one's will, to be contented, to do according to one's desire; - զկամս ուրուք, to fulfil the wishes of, to humour, to content; - զսրամտութի իւր յոք, to glut one's wrath or vengeance on; - զընթացս, զաւուրս իւր, to terminate one's career; to end one's days; - զհոգի, to give up the ghost, to expire, to die; -իմ *vn.* to be ended, accomplished, finished, crowned; to end, to die.

Կատարիչ *s.* that conducts to the end, finisher, executor: consecrator; *a.* executive.

Կատարողապետ *s.* author of all Mysteries; high-priest; minister, celebrator. [bration; consecration.

Կատարողութիւն *s.* administration, cele-

Կատարումն *s.* accomplishment, completion, consummation; execution, realization; perfection; end, term, conclusion; end, death; consecration; initiation; - աւելու, to be accomplished, finished; to improve; - տալ, ի - ածել, to finish, to terminate, to achieve; to improve, to perfect; *S.* Ծագ. [s. entelechia.

Կատարուն *S.* Կատարեալ; -ութիւն

Կատաւան *s. bot.* origanum.

Կատու, աջ *s.* cat, puss; - արու, tom-cat; - էդ, she-cat; - ոչ մալեալ, he-cat; ձագ -ի, kitten, young cat; - քաջ մկնորս, a good mouser; - վայրի, cat-o-mountain; նուալ, մլաւել -ի, to mew, to caterwaul; մլաւելն -ի, mew- ing; երաժշտութիւն -աց, cater-

wauling; ցնկնիլ -ի, to kitten, to bring forth kittens; -ադուխ *s. bot.* cat's-head; -ախոս *s. bot.* cat-mint, valerian; -ականջ *s. bot.* anagallis, chickweed; -ակն *s.* cat's-eye; -աձեւ *s. bot.* cat's-tail; -աձուկն *s. zool.* skate, ray, thorn-back; -իկ *s.* kitty, pussy; -ոտն *s. bot.* cat's-foot; ուր չիցենք, անդ կայտուն մկուկք, when the cat's away, the mice will play.

Կատուապաշտ, ից *s.* worshipper of cats; -ութիւն cat-worship.

Կար, ոյ, ով *s.* cord, line, string, packthread, twine; needlework; sewing; seam; -ս հարկանել, to sew, to seam.

Կար, ի, իւ *s.* force, vigour; power; means, faculty, capacity, ability; - է, it is possible; ոչ է - , it is impossible; լը -ի, as much as possible; լը -ի փուլ-թով, with all possible speed; լը -ի նուազ, as little as can be; իւրաքանչիւր լը իւրում -ի, every one according to his ability; որչափ ի -ի քում իցէ, as much as you can or as lies in your power; լը իւրում -ի, որչափ էր նր - եւ զօրութի, as much as he could or as was possible for him; լը -ի զօրութիմ, to the utmost of my power, the best I can, all I can; ոչ գոյ ի ձեռս մեր - , it is not in our power, we cannot; ի վեր քան զ- իւրեանց, beyond their strength.

Կարագ, ի *s.* butter; Թարմ, ընտիր, ճթրեալ - , fresh, best, rancid - ; -ա-վաճառ, ի *s.* --dealer; *S.* Կողի.

Կարակին, կնաց *s.* compasses: arch, vault; - հիւսանց, mason's plummet, level. [round, circular.

Կարակնաձեւ *a.* in form of a circle,

Կարակնեմ, եցի *va.* to measure with a compass; to round.

Կարակում *s.* thick dirt or mire, mud, slough; *a.* miry, muddy.

Կարաձմեւն *s.* rough, hard winter; *a.* wintry, brumal, hyemal, stormy.

Կարամուրք *s.* joints or articulations.

Կարան, ի *s.* seam; suture; առանց -ի, without seam.

Կարապ, ոյ *s.* swan; *ast.* cygnus; ձագ -ի, cygnet; էրդ -ի, the tuneful strains of the expiring swan; -անման սարանոց, a swan-like neck.

Կարապետ, ի *s.* fore-runner, precursor; out-rider; guide; *a.* precursory; *np.* St. John the Baptist.

Կարապետեմ, եցի *vn.* to fore-run, 44

to precede; to guide, to conduct: to announce. [sor; fore-running.

Կարասկառութի s. office of procur-

Կարաս, ոյ s. large jar for wine, cask, barrel; tun; S. Մակ.

Կարասեակ s. light baggage.

Կարասեկիր a. carrying goods; baggage-bearing; s. beast of burden.

Կարասի, սւոյ, սեաց s. moveables, furniture, baggage, equipage; implements, utensils; wealth, riches, money; goods & chattels; գիր -սւոյ, inventory; հարեալ ի -սւոյ, covetous, miserly, niggardly. [s. caravansary.

Կարաւան, ոյ s. caravan; -առուն

Կարաւանդք, դից s. seam, joint of a cuirass; anat. hypochondria.

Կարգ, ոյ s. order, rank, rule, class, series, arrangement, disposition; turn, succession, sequel, train, concatenation; rank, state, condition; religious order, institution, congregation; orders, ordination; hierarchy: rank, line, battle-array: stratum, layer, bed; -աւ, ը -ի, - ը -է, - ը -ի ad. in order, orderly, regularly, systematically, by turns; one after another, each in his turn, successively; արտաքոյ -ի, extraordinary; - բնութեւ, order of nature; -ք ուղղութեւ, the laws of probity; դաշնակեալ -ք, harmony; - կանոն, the menses; - բանից, train, style; անդրէն ի - բանին ի վեր ելանել, to return to one's subject, to take up a discourse anew; դնել ի -ի, ի - արկանել, ածել, to put or set in order, to set to rights, to order, to arrange, to settle, to regulate, to dispose; to count, to enumerate, to run over; խանդարել, վրդովել, to trouble, to disturb, to disarrange (the order); զանձն ի -ի ունել, ի - դաւ, to regulate oneself, to become discreet, orderly, methodical; ի - անկանիլ, to prepare, to dispose oneself; ի - անկեալ սրտաւ, to relate or narrate methodically; դնել ի վերայ -, to impose penitence; ի - Յի մտանել, to get married; եւ որ ի -ին, and so forth; & so on, et cœtera, &c. [regular discourse.

Կարգաբանեմ, եցի vn. to make a

Կարգաբանութի s. good order, method in oratory.

Կարգագիր a. written regularly; s. register, account book.

Կարգագրեմ vn. to write methodic-

ally, in order; to set down in writing.

Կարգադիր, դրաց s. orderer, disposer, regulator: tutor.

Կարգադրեմ, եցի va. to put in order, to order, to dispose, to arrange.

Կարգադրութիւն s. ordinance, disposition, arrangement; regulation, organisation, constitution.

Կարգաթող a. unfrocked; s. apostate; - լինել, to throw off the cowl, to renounce holy orders.

Կարգած, ոյ s. order, command; a. ordered, established.

Կարգակէս s. half a line.

Կարգակից a. of the same religion or order; s. comrade, colleague, companion, fellow.

Կարգասկա s. chief, founder or general of an order: Grand-Master.

Կարգասկառութի s. hierarchy; supreme or highest order: generalship.

Կարգառութի s. succession.

Կարգավար, ի s. inspector.

Կարգաւոր a. well ordered, regular, methodical; s. ecclesiastic, clergyman.

Կարգաւորաբար, -սկս ad. orderly, regularly, suitably, methodically.

Կարգաւորեմ, եցի va. to order, to set in order or to rights, to regulate, to arrange, to array, to dispose.

Կարգաւորութի s. regularity, order, method; arrangement, regulation; - հասարակաց աղթից, office, divine service.

Կարգեմ, եցի va. to put in order, to arrange, to dispose, to distribute, to put, to place, to plant; to destine, to prescribe, to fix, to assign, to enjoin; to establish, to institute, to found; to constitute, to charge with; to number or place among; to range in battle, to put in order of battle or in battle-array; * to marry, to give in marriage; կարգեալ ի իշխանութեւ, subaltern, inferior; խաղային յառաջ կարգեալք եւ կազմեալք, they cautiously advanced in good order. [dismissal.

Կարգընկեցութիւն s. degradation,

Կարգընկեց S. Կարգաթող; - առնել, to dismiss, to degrade from one's rank, degree or dignity; to expel from a convent.

Կարգամ, աջի va. to call, to call aloud, to send forth or utter cries; to cry to, to call upon, to invoke, to implore; to call, to name; to call, to in-

vite; to raise up, to evoke: to read;
 - զանուն ուրուք, to call on the name
 of; - յօգնութի, to cry out for help,
 succour or assistance; - զօգնականու
 թի, to implore, to crave the aid of;
 երջանիկ - ումէք, to call any one hap-
 py; վաշ վաշ -, to insult, to revile, to
 scoff at; աւաղ or ողբս -, to deplore, to

Կարդացումն *s.* lecture. [lament for.

Կարդինալ, աջ *s.* cardinal; - ահան *a.*
 of a -; - ութի *s.* -ship.

Կարելի *a.* possible; - է, it is -; չէ
 -, it is im-, it cannot be.

Կարեկիր, -կից *a.* compassionate,
 feeling, sensible, merciful; -կիցք
 մարմնայ, intimate friends; relations;
 -կից լինել *S.* Կարեկցիմ.

Կարեկցաբար *ad.* compassionately,
 with compassion, mercifully, piteous-
 ly; tenderly, affectionately; - հայել,
 to regard with a compassionate eye.

Կարեկցիմ, եցայ *vn.* to compassion-
 ate, to pity, to have compassion on, to
 take pity, to be pitiful, to feel pity or
 compassion for, to interest oneself for.

Կարեկցութիւն *s.* compassion, pity;
 շարժելի -, to move one's compassion,
 to excite pity.

Կարեմ, եցի *va.* to sew, to join or
 unite with thread; - հարեւանցի, to
 tack, to baste; - զոք ը որմն, to pin
 against the wall, to transfix.

Կարեմ, բացի *vn.* to be able, to have
 the power or faculty to, to be in a
 condition to; ոչ եւս -, to be quite ex-
 hausted or spent; չ-, to be unable;
 չկարեմ առնել զայդ, I cannot do it;
 արարից' եթէ կարացից, I will do it if
 I can. [sary, it is urgent.

Կարեպէտ է *v. imp.* it is very neces-

Կարեսէր *a.* fond of trifles; passion-
 ate, vicious.

Կարեվեր *a.* severely, seriously or
 mortally wounded; *ad.* cruelly, griev-
 ously, to death; - խոցել, առնել, to
 wound mortally or to death, to give a
 death blow or mortal wound. [ish.

Կարեցական *a.* self-interested, self-

Կարեւոր, աջ *a.* necessary; urgent,
 pressing, important, serious; grave,
 considerable; essential, expedient:
 devoted, attached; intimate; *ad.* much;
 -ք, the needful or essential, necessa-
 ries, what is necessary; -ք or - առ-
 դամք, the private parts; - հարկ, great,
 absolute necessity, urgency; - սի-

րելի, a very amiable person; - բարե-
 կամ, intimate friend; - եւ -, of great
 importance, very necessary; - սէտք,
 the real wants; -ք բնութի, կենաց,
 the wants of nature; the necessities
 of life; զրկիլի -աց, to want the need-
 ful; - համարել, դատել, to deem ne-
 cessary; - զանձն ընծայեցուցանել, to
 make oneself necessary; - լինել, to
 be necessary, wanting, needful; - է
 զի, it is important that; - է մեզ յոյժ
 զի, it is of the highest importance to
 us all that; աւցուք սուղ խնչ -, let us
 take a little food, let us eat a little.

Կարեւորագոյն *a.* very necessary, -
 important, - pressing, urgent, of great
 or of the highest importance.

Կարեւորութիւն *s.* necessity; im-
 portance, urgency.

Կարթ, ից *s.* fish-hook, fishing line;
 line, rod; spur; hook, crook; nose-
 ring: shin-bone, tibia; - ընկենուլ, to
 throw a hook, to cast a line.

Կարթակոտոր առնեմ, Կարթահա-
 րեմ, եցի *va.* to hamstring, to hough,
 to cut the houghs of.

Կարթաձուկն *s. astr.* cancer.

Կարթեմ, եցի *va.* to fish with a hook
 or line, to angle; *fig.* to allure, to en-
 tice; to decoy, to inveigle; *vn.* to
 change one's direction, to turn out of
 one's way, to deviate, to swerve.

Կարթընկէց *s.* fisher with a hook or
 line, angler.

Կարթուսականք *s.* Carthusian con-
 vent; - սեան *a. s.* Carthusian monk.

Կարթ, ի *s.* skein; - դործել, to reel

Կարթառ, ի *s.* reel; winder. [a -.

Կարի *ad.* very, much, very much; -
 իմն, յոյժ, քաջ, enough, sufficient; a
 great deal, too much, to excess, to
 distraction, to the utmost, beyond all
 measure, excessively, unboundedly,
 supremely; եւ - քաջ, եւ - իսկ քաջ,
 certainly, surely, to be sure, assured-
 ly, undoubtedly; - յոյժ ձանձրացու-
 ցիչ, excessively annoying, tiresome
 beyond description; - քաջ սիրել, to
 love to distraction.

Կարիճ, ըճաց *s.* scorpion; *ast.* -;
fig. thorny cudgel or stick; իւղ կարճի,
 - oil. [պաս.

Կարիտոս (Greek word) *S.* Պինաս

Կարիք, ըեաց *s.* passion, mental or
 bodily affection; grief, sorrow, afflic-
 tion, torment, trouble; pain, illness;

necessity, want, indigence, constraint, extremity: propinquity, nearness; -որովայնի, մարմնոյ, excrement; անհրաժեշտ -, pressing need, urgent necessity, utmost distress; ելանել արտաքս վն կարեաց, to go to the privy or to stool; կարեօք հասանելի վերայ, to assail, to assault or attack in force, to fall upon in crowds; կարիս առնել, to pity, to commiserate, to compassionate, to regret, to be sorry for; ի կարիս իմ, in my troubles, during my adversity.

Կարծ, ք s. opinion; conjecture, hypothesis, supposition; ի -, ի -ս ad. by conjecture, by guess, hypothetically; ի - դատել, to conjecture, to judge by conjecture, to suppose.

Կարծական a. conjectural, speculative, of mere conjecture, hypothetical; suspicious, distrustful.

Կարծեալ a. remarkable, considerable, conspicuous; accredited, authorized; -ն իմաստունք, self-styled, would-be or self dubbed wise men, pretended philosophers; S. -ծեցեալ.

Կարծեսու s. docetist; -ուհի s. -ism.

Կարծելի a. presumable, supposable; - է, it is to be presumed.

Կարծեմ, եցի va. to believe, to think, to imagine, to judge, to reckon, to estimate, to repute, to hold as such; to presume, to conjecture; to suspect, to have a suspicion of; - յանձն իւր, to believe or think oneself, to look upon oneself as, to think that one is; -ծէ թէ, he believes that; ունի -ծեմ, it seems to me.

Կարծեցեալ a. thought, believed, supposed, conjectured, imagined; so called, so styled; S. Կարծեալ.

Կարծեցուցանելի va. to cause to believe, to persuade.

Կարծի v. imp. it seems, it appears; - թէ, it is believed that, it is thought that.

Կարծիք, ծեաց s. opinion; thought, mind, sentiment; conjecture, hypothesis, supposition; suspicion, presumption; fantasy, imagination; -ծեօք ad. by conjecture, hypothetically; հասարակաց -, public or general opinion, common sense; - ընկալեալ or բազմադունից ընունելի, the generally received opinion, the general conviction, the best established opinion; նախա-

ժաման -, prejudice, prepossession; ազատամիտ, ձախողակի -, free, adverse or contrary opinion; ի -իս լինել, -իս ի մտի դնել, to imagine, to fancy, to think, to surmise, to conjecture; -իս բերել զուսմեմէ, to suspect a person; տալ զպատշաճ -իս զուսմեքէ, to have a good opinion of, to think highly, well, much of; բերել մեծ ինչ -իս զուսմեքէ, to esteem a person highly, to make much of; զհետ երթալ -ծեաց ուրուք, to incline to another's opinion, to follow the opinions of; մեծ ինչ -իս բերել զանձնէ, to have a high opinion of oneself; յամառիլ, խրոխտալ ի -իս իւր, to be wedded to one's opinions; լը -ծեօք լինել, to become suspicious; -իս ինչ տալ ուսմեք, to make another suspected; լը իմումս -ծեաց, in my opinion, according to my way of thinking, to the best of my belief.

Կարծողական S. Կարծական; - զօրութի, imaginative faculty, power of thought.

Կարծր, ծերք or ծուռք a. hard, rough, harsh; stiff; solid, firm, steady; fig. harsh, severe.

Կարծրակեղեւ a. having a tough rind, thick-skinned.

Կարծրակուռ a. firm, solid, hard, dense, compact, close. [chisel (stone).

Կարծրակովի a. very hard to cut or

Կարծրամիտ a. thick-headed, obstinate, perverse, stupid.

Կարծրանամ, ացայ vn. to harden, to be or become hard, to grow hard or tough, to toughen, to indurate.

Կարծրանիւթ a. indissoluble.

Կարծրասիրտ a. hard-hearted.

Կարծրարուեստ a. of a hard or laborious calling, or occupation.

Կարծրացուցանելի va. to harden, to make or render hard, to temper, to make dense, firm, solid.

Կարծրերախ S. Խստերախ.

Կարծրութի s. hardness, firmness, solidity; fig. asperity, roughness, inflexibility.

Կարկամ, ից a. bent, curved, bowed; twisted; contracted, ankylosed, stiff; precluded, impeded, impotent; fig. tenacious, niggardly, sordid.

Կարկամելի, եցի, -եցուցանելի, ուցի va. to bend, to curve, to bow, to twist, to contract.

Կարկամիմ, մեցայ *vn.* to be bent, folded, stunted; to bend, to bow, to contract, to shrink, to stiffen, to wrinkle, to shrivel up, to be ankylosed.

Կարկամութիւն *s.* bending, curvature; retraction, retiring, contraction, shrivelling; *fig.* tenacity, sordid avarice, niggardliness; - **երեսաց**, wrinkle.

Կարկանդակ, աց *s.* cake, pastry; **մաշիկ** - , pie, pasty; **ստղալից** - , fruit tart.

Կարկաչ, ի *s.* noise; *fig.* prate, chit-chat, babble, chatter, tattle; - **ջուրց**, murmur, gurgling, purling, babbling; - **թռչնոց**, warbling, twittering, chirping; - **հաւուց**, clucking, cackling; - **աքաղաղի**, crowing; - **հնդկահաւու**, gobbling; - **ագռաւուց**, cawing; - **գորտոց**, croaking, croak. [of laughter.

Կարկաչանք *s.* burst, peal or shout

Կարկաչեմ, եցի *vn.* to make a noise; *fig.* to cackle, to prattle, to chatter, to babble: to burst out laughing, to roar with laughter; - **ջուրց**, to murmur, to purl, to gurgle, to babble; - **թռչնոց**, to warble, to twitter, to chirrup, to pip, to chirp; - **հաւուց**, to cackle, to cluck; to crow; to gobble; - **ագռաւուց**, to caw; - **գորտոց**, to croak.

Կարկաչուն *a.* noisy; murmuring; warbling; cackling; chattering, prating, tattling.

Կարկաչ, -եմ *S.* **Կարկաչ**, -եմ.

Կարկաչահոս, -սահ *a.* rushing or running with a murmuring noise; - **վտակ**, purling brook.

Կարկաչեցուցանեմ *va.* to cause to murmur: to make a crackling noise.

Կարկառ, աց *s.* heap of stones.

Կարկառակոյտ *s.* heap, mass, pile.

Կարկառեմ, եցի, -ռում, ուի *va.* to hold out, to stretch forth, to tender, to offer, to present; to heap up, to accumulate; - **զձեռն**, to stretch forth the hand; **ձեռն** - , **ձեռն օգնականութե** - **ուսմէք**, to offer a helping hand, to lend assistance, to help, to succour; - **զմիտս**, **զխորհուրդսի**, to fix one's mind on, to contemplate intently; - , - **ուիմ**, **ուեցայ** *vn.* to be presented, tendered, stretched out, to move, to bend or lean forward, to stand out, to project; - **լէ սլատուհանն**, to lean or look out of window; - **զաչա**, to fix one's eyes on, to gaze at intently, to stare at.

Կարկառ, -անք *s.* mending, repairing, patching; botching.

Կարկառեմ, եցի *va.* to mend, to darn, to patch, to piece; to unite, to join; *fig.* to invent, to imagine, to contrive, to fabricate; **բիծս իմն** or **բաղայս ստու** **թէ** - **ի վերայ**, to find fault with, to lay the blame on, to impute falsely, to accuse wrongfully; **սլատուակս** - , to seek a pretext; **եւ կարկառեցի ան** **դրէն ջուրդ**, that the waters return to their bed.

Կարկառուն *a.* mended, repaired, pieced, patched; botched; ragged, tattered; *fig.* invented, fictitious, false.

Կարկառանամ *vn.* to be mute, to become dumb, speechless, tongue-tied; - or - **փեմ** *vn.* to roar: to fall furiously on.

Կարկեհան, աց *s.* carbuncle, ruby.

Կարկեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to disconcert, to dumfound, to dumb, to impose silence on, to put to silence, to hush, to quiet, to still.

Կարկիմ, եցայ *vn.* to be disconcerted, put to silence, to hold one's peace, to keep silence; - **ծովու**, to become appeased, to grow calm, tranquil; **կարկեայ**, hold your tongue! silence! hush! [**փեւ** *S.* **Կարակնեմ**.

Կարկին *S.* **Կարակին**; **կարկնաւ չա**

Կարկինոս, աց *s.* crab; *med.* cancer, gangrene; *S.* **Խեցդետի**. [cular, round.

Կարկնաբոլոր, -ձեւ *a.* spherical, cir-

Կարկնատուփ *s.* case of mathematical instruments, compass-box.

Կարկուտ, կաի *s.* hail; - **մեծ**, **հաս** - **կաի**, --stone; **տեղատարափ** - **կաի**, --storm; **հարուած** - **կաի**, shower of -; **տեղալ**, **արկանեւ** - , to hail; **հարկանեւ** - **կաիւ**, to spoil or ravage by -.

Կարկուրայ, -րէ, ից *s.* ship, vessel; boat; caracore?

Կարկաաբեր, -ծու *a.* causing, pregnant with or producing hail; hailing, tempestuous.

Կարկաահար *a.* destroyed by hail; - **առնեւ**, to destroy by hail.

Կարկաեայ *a.* haily, like hail.

Կարկաեմ, եցի *vn.* to hail; **կարկաէ**, it hails. [with cold.

Կարկաչեմ *vn.* to be stiff or rigid

Կարճ, ոյ *a.* short; little; short, brief, curt, concise, succinct, laconic; - **հասակաւ**, short in stature; - **ոյ ճանա** **սլարհ**, the shortest way; **լէ - ոյ դնալ**

to take the shortest or nearest way, to take a short cut; *ի -ոյ* or *-ի -ոյ* *a.* short, brief, abridged, summary; *ad.* in short, briefly, in a few words, laconically, succinctly, summarily; *ի -ոյ*, in a short time, quickly; *ի -ոյ հա-տանել*, to cut short, to state in few words.

Կարճաբան *a.* laconic, succinct; *ad.* briefly; *-եմ տն.* to speak concisely, to say in few words; to abridge, to retrench; *-ութի* *s.* laconicism, brevity, conciseness; epichirema.

Կարճաբերձ *a.* short, stunted.

Կարճաբուն *a.* short handled; *-գեղարդն*, thyrsus; *-տէդ*, half-pike.

Կարճագի *s.* scorpione.

Կարճագլխա *a.* dressed succinctly; *s.* short garment. [few words.

Կարճալեզու *a.* close, reserved, of

Կարճակեաց *a.* short-lived, ephemeral. [mutilated, cut short.

Կարճակաուր *a.* summary, concise;

Կարճահաս *a.* obtuse, dull, stupid.

Կարճահասակ *a.* short, little, of short stature; dwarf. [scorpion.

Կարճահար *a.* bitten or stung by a

Կարճամիտ *a.* impatient, intolerant; pusillanimous; short-witted, silly, simple, foolish, ignorant, dull, stupid, stolid.

Կարճամտեմ, &c. *S.* *Կարճմտեմ*, &c.

Կարճասլառում *ad.* briefly, in a few words.

Կարճասլառանոց *a.* short-necked.

Կարճառօտ *a.* short, brief, succinct, concise, laconic; *-*, *-աբար*, *-իւ*, *-իւք*, *-ս* *ad.* in few words, shortly, succinctly, briefly, concisely, summarily, laconically; *-հատանել*, *-ս կըտրել*, to epitomize, to condense, to state briefly. [cision.

Կարճառօտութիւն *s.* brevity, con-

Կարճաստուեր *s.* brachyscian.

Կարճատեմ, *եցի տն.* to shorten, to make short, to abridge, to abbreviate; *տն.* to grow shorter; *-տեն աւուրք*, the days are growing shorter; *-տէօրն*, *տիւն*, day-light fades, the day wanes or is going down.

Կարճատես *a.* short- or near-sighted; *-լինել*, to be *-*, to be myope.

Կարճատեսութիւն *s.* near- or short-sightedness, myopy. [transient.

Կարճատեւ *a.* of brief duration,

Կարճեմ, *եցի տն.* to shorten, to cut

short, to abridge, to abbreviate; to lessen, to make short, to render shorter; to mutilate, to lop; to retrench, to curtail; to leave out, to suppress; to hold back, to withhold; to hinder, to prevent, to impede, to debar; to interrupt; to stop; to exhaust, to tire or wear out; *-ի կենաց*, to put to death, to kill; *-զանձն ի կենաց*, to kill oneself, to make away with oneself, to commit suicide; *-զբարբառ ուրուք*, to interrupt, to break in upon; *-իմ տն.* to be shortened or abridged; to become short, less; to discontinue, to leave off, to cease; to be exhausted; *-ի կենաց*, to depart this life, to expire, to die.

Կարճամանակեայ *S.* *Կարճատեւ*.

Կարճիկ, *ճկան* *S.* *Կարճահասակ*.

Կարճմտաբար *ad.* pusillanimously;

Կարճիկք *s.* root. [impatiently.

Կարճմտեմ, *եցի տն.* to be impatient, to lose patience.

Կարճմտեցուցանեմ, *ուցի տն.* to tease, to provoke, to put out of patience. [impatience.

Կարճմտութիւն *s.* pusillanimity;

Կարճնովին *ad.* rooting or plucking up with the roots, radically, thoroughly, entirely. [tient.

Կարճոգի *a.* pusillanimous; impa-

Կարճոտ *a.* short-branched. [words.

Կարճոտիւք ասեմ տն. to say in few

Կարճոտն, *տուկք*, *տնայք* *a.* short-footed; *s.* zool. terrier. [conciseness.

Կարճութիւն *s.* brevity, shortness,

Կարճումն *s.* shortening, abridging; retrenchment.

Կարճունչ *a.* short-nosed.

Կարճօրեայ *a.* short-lived, transitory.

Կարմեկեան *a.* *s.* Carmelite; *-լուհի* *sf.* - nun.

Կարմիր, *մրց*, *մրով* or *մրաւ* *a.* red; rubicund, ruddy, rosy; *s.* red, red colour, vermilion. [scarlet.

Կարմրագեղ *a.* bright-red, vermilion,

Կարմրագիր *s.* rubric.

Կարմրագոյն *a.* red, reddish; *-նէրկել*, to dye red.

Կարմրագունիմ, *նեցայ տն.* to redden, to become red; *-յամօթոյ*, to blush, to redden with shame; *-ի սրամտութենէ*, to flush, to colour up, to redden with vexation. [red ochre.

Կարմրագեղ *s.* carmine; red ink;

Կարմրագեղձ *s.* red peach.

Կարմրազարդ *a.* ornamented with red; *s.* scarlet clothes. [in red.]

Կարմրազգեստ, -զգեստ *a.* clothed

Կարմրալանջ *s.* red-breast, robin -.

Կարմրալար, -ծիր *a.* red-bordered or fringed; -շրթունք, coral, ruby or

Կարմրախայտ *s.* zool. trout. [rosy lips.]

Կարմրախնձոր *s.* red, rosy apple.

Կարմրակաուց *a.* red-beaked.

Կարմրահատ *a.* red-seeded.

Կարմրահեր *a.* red-haired.

Կարմրաձորձ *S.* Կարմրազգեստ.

Կարմրաձուկն *s.* red-mullet.

Կարմրայտ *a.* rosy-cheeked, ruddy.

Կարմրանամ, աջայ *vn.* to redden, to become or turn red; *S.* Կարմրագու-

Կարմրաներկ *a.* dyed red. [նիմ.]

Կարմրանիչ *a.* red, reddish; *s.* med. rosy-drop. [fodil.]

Կարմրաշուշան *s.* bot. amaryllis, daf-

Կարմրավարդ *s.* red rose.

Կարմրատանձ *s.* red pear. [dish.]

Կարմրատեսիլ *a.* red-looking; red-

Կարմրատուտան *a.* red-tailed; *s.* red-tail, red-start.

Կարմրացուցանեմ, ուցի *va.* to redden, to make red; *fig.* to make blush, to put to the blush; - սնդուրաւ, to rouge, to paint, to fard.

Կարմրափայլ *a.* glaring with red.

Կարմրափայտ *s.* log-wood.

Կարմրաքար *s.* blood-stone, hematite.

Կարմրերանդ, -երվեան, -երվին *a.* red-coloured, reddish.

Կարմրերես *a.* red-faced, ruddy.

Կարմրիկ *a.* red-coloured.

Կարմրիմ *S.* Կարմրանամ. [(pigeon).]

Կարմրոտն, ոտունք *a.* red-footed

Կարմրորակ *a.* rather red.

Կարմրութիւն *s.* redness; red colour.

Կարշն, շին *s.* nerve, sinew; *fig.* strength.

Կարշնեղ *a.* nervous, muscular, vigorous, robust, strong, sturdy.

Կարշնեղութիւն *s.* robustness, sturdiness, strength, vigour.

Կարող, աջ *a.* powerful; able, capable, clever; healthy; rich, wealthy; - լինել *S.* -անամ.

Կարողական *a.* potential; *s.* -ity.

Կարողանամ, աջայ *vn.* to be able, capable, to be in a state or a way to.

Կարողասէս *ad.* powerfully, according to one's power, strength or ability.

Կարողացուցանեմ, ուցի *va.* to enable, to make capable, to capacitate, to em-

power; to strengthen, to invigorate.

Կարողութիւն *s.* power, authority; might, strength, force; faculty, capacity, ability; reach; competence, means, resources, wealth; -ք, faculties; -է, է - , it is possible; եւ թէ է - ասել, & if it may be said; Աստուծոյ միայն է - ասել զայն, God alone can do it; ոչ է - , it is impossible, there is no way or means.

Կարօս, ի *s.* celery; վայրի - , parsley.

Կարուակ, աջ *s.* shoe-maker; cobbler; կրպակ -ի, -'s shop, workshop, cobbler's stall; -եմ *va.* to make boots & shoes; -ութիւն *s.* boot & shoe-making, shoe-maker's calling.

Կարութիւն *S.* Կար. Կարողութիւն.

Կարութայ, ի *s.* chamber pot.

Կարօտ, ից *a.* in want of; needy, necessitous, poor, indigent; desirous, anxious, eager; *s.* want, need, necessity, poverty, indigence; desire, wish, longing; - լինել, to want, to need, to be or stand in want of; - մնալ, դուռնիլ, to be in a state of privation, to be unprovided with, to be without; - ամենայնիւ, in want of all things, poverty-stricken, destitute; ոչ իւրեք - եմ, I want for nothing.

Կարօտական *a.* indigent, necessitous.

Կարօտակէզ *a.* very desirous, most anxious, longing, burning for, eager,

Կարօտանամ *S.* -աիմ. [impatient.]

Կարօտանք *S.* Կարօտութիւն.

Կարօտացուցանեմ, ուցի *va.* to render indigent, to reduce to poverty.

Կարօտեալ *a.* in want of, unprovided, bare of, out of, without, poor, needy, necessitous, indigent.

Կարօտիմ, էջայ *vn.* to be in want of, to be in needy circumstances, to be indigent or necessitous; to want, to need; to desire, to wish, to long or sigh for, to pant after; չ- իմիք, to want for nothing, to possess in plenty, to revel in abundance, to be in the enjoyment of every good thing; ոչ եւս - ումէք, to dispense with one's aid or assistance, to do without one; - հացի, ջրոյ, քնոյ, to be hungry, thirsty, sleepy.

Կարօտութիւն *s.* indigence, penury, want, necessity, poverty, misery, destitution; desire, wish; անհարկն, ծայրագոյն - , great need of; extreme poverty, utter destitution; փղձկիլ - թէ,

to desire eagerly, to long or sigh for, to pant after; -*թք ուտել զհաց կամ ըմպել զջուր*, to fare hard, to live upon bad cheer; to champ the bit.

Կաց մնաց, Կաց եւ մնաց s. remnants of troops, wreck of an army; S. *Ժողովեմ*. [trooper.

Կացաձի s. horseman; horse-soldier,

Կացի s. child, youth; scholar, pupil.

Կացին, ցնոյ, ուլ s. axe, hatchet.

Կացնաւոր a. axe-bearing; s. pioneer.

Կացուծիւն s. staying, standing up; state, position.

Կացուրդ, ցրդից, դոց s. solemn or general assembly; reunion, popular gathering; festival day, fair-day; solemnity, pomp; solemn games, spectacle: hymn, canticle.

Կացուցանեմ, ուցի va. to establish, to place, to set, to lay, to fix, to put; to constitute, to institute, to create, to destine; to render, to make; to stop, to cause to cease; *իշխան, տէր* -, to constitute chief or master, to promote to high dignity; *շնորհապարտ* -, to favour, to oblige; *Ժառանգ* -, to appoint a heir; *հզօր, երջանիկ* -, to make powerful, happy; *զինքեամբ* -, to muster, to assemble or gather round oneself; - *զաչս*, to blind.

Կացրդական a. concerning to general assemblies, or to solemn festivals, solemn, festive, pompous; demonstrative (style).

Կացրդիմ, եցայ vn. to assemble together, to feast; to make merry.

Կացք, ցից s. behaviour, conduct, tenour of life.

Կաւ, ոյ, ուլ s. clay, argil, potter's earth; mud, mire, dirt; *հոռոմ, մատնեհարած* or *նշաւոր* -, bole, bolary-earth; *ծեփել - ուլ*, to clay, to cover with clay; S. *Հայկաւ*.

Կաւագործ, աց s. potter; brick-maker; brick-laying, --work, masonry; *ի-ի կաւ*, to make bricks; -*ուծի* s. clay- or brick-work.

Կաւածեփ a. covered with clay.

Կաւակերպ a. argiliform.

Կաւակերտ a. made of clay, of brick or terracotta.

Կաւային a. argillaceous, clayey.

Կաւանամ, ացայ vn. to change into lute or mud.

Կաւառն s. canal: bank, dike.

Կաւաստեղծ a. formed from the clay.

Կաւատ, աց s. ruffian, pander, pimp, go-between; *կին* -, procuress, bawd, go-between; -*ուծիւն* s. pimping, a pimp's or bawd's trade, pandarium, procurement.

Կաւատեալ a. clay-like. [silver.

Կաւարծաթ s. argil mixed with

Կաւաքար s. clay-stone.

Կաւեայ, -եղէն a. made of clay, argillaceous, clayey, clayish.

Կաւիճ, լճաց s. chalk; *հանք կաւճի*, --pit; *դժեւ կաւճաւ*, to chalk out.

Կաւուա a. clayey.

Կափ s. club, mace, mall, beetle.

Կափառեմ va. to tear in pieces.

Կափարիչ s. stone cover for wells or tombs; *mech.* valve; - *սկւոյ*, square pasteboard covering the chalice, pale.

Կափարումք s. pl. tomb, grave.

Կափաւոր s. mace-bearer, beadle, verger. [beat, to strike.

Կափեմ va. to cudgel, to cane; to

Կափիչ s. tandoor-cover.

Կափկափեմ, եցի va. to gnash, to grind; - *զատամուռ*, to gnash one's teeth; - *ի ցրտոյ*, to shake or shiver with cold, to shiver all over.

Կափկափումն s. gnashing, chattering of the teeth.

Կափոյց, ուցի s. valve; plug.

Կափուլ, ից s. snare, trap; pit-fall, foot-trap; *ից*. cloister.

Կափումն, Կափիւն s. closing the eyes: glueing, pasting: creaking: gnashing or grinding the teeth.

Կափուցանեմ, ցի va. to cover, to shut, to close; - *զաչս ուրուք*, to close the eyes of; - *զաչս ի լոյս*, to shut the eyes against conviction; *Կափոյց խոր-խորտան զբերան իւր*, the abyss closed

Կափուցումն s. act of covering. [up.

Կափչիմ, փեայ, փուցեալ vn. to stick, to cling to, to hold fast by, to adhere.

Կաքաւ, ուց, աց s. partridge; *Կարմրոտն* -, red-legged -; *ձագ - ու*, young -; *երամ-ուց*, covey; *կրկջէ* -, the - chucks or churrs; S. *Զոյդ*.

Կաքաւ, -ք s. dance, ball, ballet; -*ք զինուց*, joust, tourney, tilt; - *ս յօրինել*, ի - *ս իջանել* S. -*եմ*.

Կաքաւաձեւ ad. like a dance; dancing, skipping; - *սար*, dance, ball.

Կաքաւանք S. *Կաքաւք*.

Կաքաւասէր a. fond of dancing.

Կաքաւարան s. ball- or dancing-room.

Կաքաւեմ, եցի *vn.* to dance, to skip, to bound; *fig.* to laugh at, to deride; S. Կախ; -եցուցանեմ *va.* to cause to dance; to dance with.

Կաքաւիկ, -ուկ *s.* young partridge.

Կաքաւիչ *s.* dancer.

Կաքաւուծիւն, -ուծն S. Կաքաւք.

Կրնիմ, եցայ *vn.* to cling to, to crawl on the ground.

Կեամ, կեցի, կեցեալ *vn.* to live, to be alive, to breathe; to exist, to subsist; to be; կելով - , to be saved, to enjoy eternal life; բարւոք - , to be well, to be in good health; - բարեբաստիկ, առատութիւն - , to live happily; to be comfortable, at one's ease, to have a competency; - ի ստացուածոց իւրոց, to live or subsist on one's property, or on one's income; - յընչից այլոց, to live at the expense of another; - անառակութիւն, to lead a dissolute life; աշխարանաց արժանի կեանս - , to lead a sad life; զարժանի բաժանայութեն զճմարիտ կեանս - , to live like a true priest; կեցցես, hail! God save you, good morning; good bye; զիտորդ կեաս, how do you do? how are you? ո՞նք կեայ նա, how does he do? կեցցէ արքայ, long live the king; լէ՛ր իցէ ինձ - , I am tired of life; յաւիտեան կեաց, may you live for ever; S. Կեցցես.

Կեանք, կենաց *s.* LIFE; being, days, existence; health; conduct, behaviour, manners, habits; subsistence, living, nourishment; means, circumstances, property, substance, goods, patrimony, inheritance, wealth, possessions, fortune; this - ; the world; յկեանս, for - ; ի կեանս իմ, in all my - ; երբեք ի կեանս իմ, never in my - ; զամբաւուրս կենաց իմոց, for my whole lifetime; յաւիտեանական, հանդերձեալ - , eternal - , the - to come, the next world; ընթացք, երկարութիւն եւ վախճան կենաց, the course, the duration & the end of - ; մեկին or ամիսի, անշուք or աննշան - , a retired - ; obscure - . - of obscurity; խստամբեր, դժոխքներ, վտանգալից, բազմավրդով, վատ, չարակեաց, անգործ, ունայն - , an austere, frightful or insupportable, perilous or hazardous, checkered, base, wretched, unoccupied or idle, useless - ; - զերծ ի հոգոց եւ ի կրից, a - free from passion, uneasiness or

anxieties; անպաճոյճ, սակաւասկէտ, շինական, վաստակասէր, ժիր, զգաստ - , a simple, frugal, rural, laborious, active, sober - ; անարատ, բարեկարգ, չափաւոր, տեսական, անհոգ - , a pure, regular, moderate, contemplative, careless - ; անգործութեամբ, խաղաղութեամբ, փափկասուն, հեշտալի, զուարճալից - , a quiet or tranquil, peaceful, delectable, effeminate or luxurious, agreeable - ; սոսկական, անզբօս, հովուական վարել կեանս, to lead a private, serious, pastoral - ; վարել, անցուցանել զկեանս, to pass one's life; հասարակաց վարել կեանս, to live in common; բերկրալից, հաճոյական վարել կեանս, to lead a happy, comfortable - ; գողալ ի վերայ կենաց ուրուք, to tremble for another's - or days; կեանս պարգեւել, to grant - to; շահել զկեանս, to gain one's living; ի վտանգ արկանել զկեանս, to imperil, to hazard or expose one's - to danger; ազատել կամ կորուսանել զկեանս, to save or lose the - ; ի կենաց արկանել, զրաւել, բաւնալ, լուծանել, to deprive of - , to put to death, to kill; լէ մէջ կենաց եւ մահու լինել, to be a question of - or death; ի կենաց անկանել, պակասել, to lose one's life, to die; հրաժարել ի կենաց, to renounce - ; փոխիլ ի կենաց աստի, to make one's exit from this world; ելանել ի կենաց, to depart this - ; սուղ են - , - is short; ի վտանգի կան - նր, his - is in danger; ընդ կեանս եւ լէ մահ, half alive & half dead; տալ տաց զկեանս իմ վր նր, I would lay down my - for him or her; ի կեանս եւ ի մահու, in - & death; Ժամանակն է ոստայն կենաց or որ հինու զկեանս, time is the stuff that - is made of; լն կենաց եւ վախճանն, people die as they live; S. Էջ, Ընդունիմ, Կեամ, Երազ, &c.

Կեդրոն, &c. S. Կենդրոն, &c.

Կել, կէլ *s.* fraud, deceit, trick, cunning. [լից *a.* ulcerous.

Կել, ոց *s.* ulcer; sore, wound; -ա-

Կեղակարծ *a.* doubtful, uncertain, ambiguous; undecided, wavering, pusillanimous, irresolute; suspicious, distrustful; - լինել, to be suspected, doubted; - թուիլ, to seem doubtful; - , -աբար *ad.* doubtfully, uncertainly.

Կեղակարծելի S. -կարծ.

Կեղակարծեմ *vn.* to doubt, to have

doubts about; to suspect, to surmise, to distrust.

Կեղակարծիք, -ծուի *s.* doubt, mis-giving, uncertainty, suspicion, mistrust. [ureter).

Կեղանիկ *s.* gangrene or fistula (of ***Կեղար** *s.* cellar.

Կեղաւարտակ *s.* cupping-glass; -եմ *va.* to cup; *S.* Շառտեմ.

Կեղեմ, *եցի va.* to wound, to hurt; *fig.* to embitter, to gall, to ulcerate, to vex, to torment. [-nun.

Կեղեամինեան *s.* celestin; -կուսան,

Կեղերջ, -ական *s.* complaint; -ական *a.* plaintive. [shell; *fig.* outside.

Կեղեւ, *ոց s.* bark; peel; rind; husk;

Կեղեւանք *s.* scale; shell; *S.* Կեղեւ.

Կեղեւեմ, *եցի va.* to bark; to peel, to pare; to shell; to scale.

Կեղեքածք *s.* excoriation, scratch.

Կեղեքեմ, *եցի va.* to excoriate, to scratch; to tear, to rend, to lacerate, to flay, to wound; *fig.* to afflict, to vex, to harass, to oppress; - զսիրա, to rend, to harrow, to break the heart; - զմիմեանս, to tear each other; *fig.* to revile or malign each other; - զկերս, to rip up old sores, to open wounds afresh.

Կեղեքումն *s.* tearing, rending, laceration; violence, vexation, oppression.

Կեղթ, *ից s.* bushel; pannier, basket.

Կեղծ *a.* feigned, dissembled, false, counterfeit, sham, fictitious, artificial, factitious; affected, prim, finical; *s.* *S.* -իք; -ս ի -ս *ad.* of an affected manner, under a false aspect, under a feigned or counterfeit appearance; -ս ի -ս լինել, to appear under various forms, spectres or phantasms.

Կեղծամ *s.* false hair; *S.* Մամ.

Կեղծաւոր, *այ a.* double-faced, double-dealing, dissembling; *s.* hypocrite, dissembler; -աբար *ad.* hypocritically, dissemblingly, like a hypocrite.

Կեղծաւորական *a.* hypocritical, dissembling, fallacious, feigned, simulated. [panion in imposture.

Կեղծաւորակից *s.* fellow cheat, com-

Կեղծաւորանամ, *ացայ, -րեմ, եցի, -րիմ, եցայ vn.* to play or act the hypocrite, to feign, to dissemble, to counterfeit, to simulate, to pretend to, to affect, to look demure, to assume a borrowed air, to counterfeit another; -րեալ բարեպաշտ, false devotee, cant-

ing rascal, bigot, hypocrite.

Կեղծաւորութիւն *s.* hypocrisy, dissimulation, duplicity, pretence, fiction, imposture, falsehood; - ի բարեպաշտութեան, bigotry, affected devotion, false piety, cant.

Կեղծեմ, *եցի vn.* to feign, to dissemble, to mask, to disguise, to hide, to conceal, to cloak, to cover; to counterfeit, to simulate; to pretend, to forge, to invent; չ- ինչ, to conceal nothing, to deal all fair & above-board; խօթութիւն -, to sham illness, to play the invalid; մեռանել -, to counterfeit death.

Կեղծիք, *ծեաց s.* dissimulation, feint, sham, fiction, counterfeit, forgery, fable, idle fancy, crotchet, fantasy, chimera; -ծեօք *ad.* fictitiously. [ful.

Կեղծուպատիր *a.* fallacious, deceit-

Կեղծօձիք *s.* shirt-collar, false-collar.

Կեղա, *ոյ, ի. ոց s.* spot, stain, blot, blemish; brand, stigma; *a.* stained, soiled; - անուն, infamy, dishonour, discredit, disrepute; հանել զ-, to clean, to scour, to take out stains; -ք *np.* the Celts.

Կեղաակից *a.* full of spots or stains.

Կեղաահան, *այ s.* scourer. [ed.

Կեղանուռն *a.* discredited, blemish-

Կեղաաշոր *s.* dirty cloths or rags; soiled linen. [to dirty.

Կեղեմ *va.* to spot, to stain, to soil,

Կեղցաւ *S.* Քաղցկեղ. [*s.* rush-mat.

Կեմ, *ոյ, ուլ s.* grass-rope; -, -եղէն

Կենադործ, -ակ *a.* vivifying.

Կենադործեմ *va.* to vivify, to give life to, to quicken, to animate, to revive, to restore.

Կենադործութիւն *s.* vivification.

Կենազրաւ, -խուղ *a.* murderous, killing, mortal, deadly, lethal.

Կենակից *s.* comrade, companion, partaker; husband, wife, married couple; - լինել, to live together, to cohabit, to keep company with, to get intimate, to frequent, to converse; չկամիմ բնաւ - առնդ լինել. I will have no manner of conversation, no dealing with that man.

Կենակցիմ *vn.* *S.* Կենակից լինիմ; աւսա ինձ լը ում կենակցիս, եւ ասացից ունի որ ես, tell me the company you keep, & I will tell you what you are.

Կենակցութիւն *s.* living together, company, society, cohabitation; inti-

macy, conversation; matrimony; *այն սկիսի սերտ եղեւ ինձ - ք...*, my life was so bound up with that of...

Կենասերիմ *vn.* to breed, to multiply,

Կենասէր *a.* life-loving. [to increase.

Կենասպառ *a.* consuming, exhaust-

Կենատու *a.* life-giving. [ing life.

Կենարար, *այ* *a.* vivifying, vivifical; *s.* Saviour, Redeemer; *bot.* chamædrys, *S.* *Լերդախոտ*. [the zodiac.

Կենդակ, *այ* *s.* constellation, sign of

Կենդանաբան *s.* zoologist; *-ական* *a.* zoological; *-ութիւն* *s.* zoology.

Կենդանաբաշխ *a.* distributing, giving life. [vital, vivifying; *s.* zodiac.

Կենդանաբեր, *այ* *a.* life-bringing,

Կենդանաբոյս *s.* animal-plant; *S.* *Կառաբոյս*.

Կենդանագիր, *գրաց* *s.* portrait, likeness, picture; painter; *Հասակաչափ*, *կիսանձնեայ*, *փոքր*, *մանրանկար* -, full-length, half-length, head-size, miniature portrait; *գեղեցիկ*, *ճշգրիտ* -, fine, exact portrait; *տալ Հանեւէլ* -, to get one's picture drawn or painted, to have one's likeness taken; *S.* *Լուսանկար*. [&c.

Կենդանագործ, &c. *S.* *Կենագործ*.

Կենդանագրեմ *va.* to take or paint a portrait, to paint; to pourtray, to depict, to paint; to imprint, to figure.

Կենդանագրութիւն *s.* painting: zoography.

Կենդանազնին *s.* zootomist; *-զննական* *a.* zootomical; *-զննութիւն* *s.* zootomy.

Կենդանազոհութիւն *s.* burnt-offering, burnt sacrifice, holocaust.

Կենդանախարոյկ *a.* burning another alive; burnt alive; *-բուկեմ* *vn.* to burn alive. [mammiferous.

Կենդանածին, *ծնաց* *a.* viviparous,

Կենդանածնական *a.* prolific, procreating.

Կենդանածնեմ, *եցի* *va.* to litter or bring forth; to breed, to give rise to; *fig.* to vivify, to give life to. [forth.

Կենդանածնութիւն *s.* birth, bringing

Կենդանակ *S.* *Կենդակ*; *-ամար* *s.* zodiac.

Կենդանական *a.* vital, vivifical; animal, living; *-ն* *s.* sign of the zodiac; *-ութիւն* *s.* vitality. [- *սկանկեր*, portrait.

Կենդանակերպ *s.* sign of the zodiac;

Կենդանակէղ առնեմ *va.* to burn alive.

Կենդանակիր *a.* containing life.

Կենդանահատ, &c. *S.* *-զնին*.

Կենդանաձայն աւանդութիւն. oral tradi-

Կենդանաձիր *a.* life-giving. [tion.

Կենդանանամ, *ացայ* *vn.* to revive, to live again, to come to life again, to be resuscitated; *fig.* to brighten up, to become animated, to glow.

Կենդանապահ *a.* conserving life.

Կենդանապաշտ *s.* zoolater; *-ութիւն* *s.* zoolatry.

Կենդանապարգեւ *a.* granting life.

Կենդանասէր *S.* *-ծին*.

Կենդանասէր *a.* desirous of living, fond of life; *s.* zoophilist. [zoophily.

Կենդանասիրութիւն *s.* love of life,

Կենդանասպառ *S.* *Կենազրաւ*.

Կենդանաստեղծ *S.* *-արար*.

Կենդանատեսակ *S.* *-կերպ*.

Կենդանատիպ *a.* lively, enlivening.

Կենդանատու, *-ր* *a.* life-giving, vivifying, vivificative; *-տունիկ* *s.* zoophyte.

Կենդանարար, *այ* *a.* vivifying; *-ութիւն* *s.* vivification.

Կենդանացու *a.* living, alive; vivifying; *մահկանացու ես դու եւ ոչ* -, thou shalt die & not live; *բանք -ք*, words of health, of life.

Կենդանացուցանեմ, *ուցի* *va.* to vivify, to give life to, to animate, to reanimate, to revive; to resuscitate; *-ուցիչ* *a.* vivifying, reviving.

Կենդանաբար *s.* zoolite.

Կենդանի *a.* living, alive; animated, lively, vivid, vivacious, sprightly; vital, vivifying, vivificative; *s.* animal, beast; *-նեաւ*, *-նեօք* *ad.* in one's lifetime, during one's life; *-լինել*, to be alive, to live; *- առնել*, to give new life to, to reanimate, to vivify; *- պահել զոք*, to save another's life; *Էրդուաւ ի -ն յաւիտենից*, he swore by the living God, by the Eternal; *- է Տէր եւ - է անձն քո...*, as the Lord lives, & as thy soul lives...; *- է անձն քո, արքայ*, [է գիտիցեմ, as thy soul lives, o king, I cannot tell; *- է Տէր էթէ մեռանիցի*, I swear by the Lord he shall not die.

Կենդանութիւն *s.* life, vitality; vivacity, animation, liveliness, sprightliness; freshness, bloom; * health; *կրել զ-*, to live, to breathe, to be living; *ի -է արկանել*, to deprive of life, to put to death, to kill; *ի -է իւրում*, in his lifetime, during his life; * *ի - ձեր!* your health! *S.* *Ըմպեմ*.

Կենդանւոյն *ad.* quite alive, yet alive; during life; *a.* alive, living; - ունէլ, ըմբռնէլ զոք, to take one alive; - այրեցաւ, he was burnt with life yet in him. [quintal.

Կենդինար, *ի* *s.* hundredweight, cwt.

Կենդոնառ *s.* rag, tatter.

Կենդրոն, *ի* *s.* centre, middle; - ծանրութիւն, centre of gravity; - ախոյս *a.* centrifugal. [-ity.

Կենդրոնական *a.* central; - ութի *s.*

Կենդրոնակից *a.* concentric.

Կենդրոնաձիգ *a.* centripetal.

Կենդրոնացումն *s.* concentration.

Կենդրոնացուցանեմ *va.* to concentrate.

Կենդրոնաւորեմ *va.* to centralize, to centre; - ւորիչ *a.* centralizing; - ւորութիւն *s.* centralization. [vivacious.

Կենեղուա *a.* alive, living; vital;

Կենսաբան *s.* biologist; - ահան *a.* -gical; - ութի *s.* biology.

Կենսաբաշխ *S.* Կենդանա-.

Կենսաբեր, - բուշխ *a.* bringing, causing or giving life, vivifying.

Կենսագիր *s.* biographer; - գրական *a.* -phical; - գրութիւն *s.* biography; առնել, յօրինել զ-գրութիւն ուրուք, to write the biography of.

Կենսածին *a.* generating or causing life, & health; - Կոյս, Mother of Life,

Կենսական *a.* vital. [Virgin Mary.

Կենսակիր *a.* vivifying, salutary; alive, lively.

Կենսառիթ *S.* Կենդանատու.

Կենսասէր *a.* fond of life.

Կենսատու, - ր *S.* Կենդանատու.

Կենսացուցանեմ *S.* Կենդանա-.

Կենսունակ *a.* life containing.

Կենսուսոյց *a.* salutary, wholesome.

Կենցական *a.* which may or ought to live.

Կենցաղ, *ոյ* *s.* life; conduct, behaviour, custom, manners; present life; world; սոսկական -, private life; վարել անխառնակ -, to pass life in obscurity; վճարել *ի* -ոյս, to depart this life, to die; *S.* Կեանք.

Կենցաղագէտ *s.* politician; - գիտութիւն *s.* politics.

Կենցաղական *a.* earthly, terrestrial, mundane, worldly, temporal, transitory; - ն *s.* biography, life; *S.* -օգուա.

Կենցաղակից, - կցորդ *S.* Կենակից.

Կենցաղասէր *a.* mundane, worldly-minded, fond of life, of this world.

Կենցաղավարեմ, - րիմ, բեցայ *տ.* to live; to subsist; to behave or conduct oneself; to live in society, to frequent, to converse, to talk.

Կենցաղավարութիւն *s.* life, tenour of life; conduct, manners, behaviour; good-breeding; conversation.

Կենցաղիմ *S.* - ղավարիմ.

Կենցաղօգուա *a.* useful to the world, to every one; of public utility; useful, interesting.

Կենցաղօգաութիւն *s.* the being useful; utility, public welfare.

Կեշա, *ից* *s.* religion; sect; *S.* Դէն.

*Կեռ *a.* crooked, hooked; *s.* hook, crook. [fangs.

Կեռ, աց, -իք, եաց *s.* tusk, tooth,

Կեռաս, *ից* *s.* cherry; - էնի *s.* --tree; - էնիք *s.* --orchard; - օղի *s.* --brandy, kirsch-wasser.

Կեռիկ *s.* cog, catch, tooth.

*Կեռլիկ, լկաց *s.* bucket.

Կեռնիկ, աց *s.* black-bird; thrush.

Կեսար, ու, աց *s.* caesar, emperor; *S.* Կայսր, &c. [husband's mother.

Կեսուր, սրի *s.* wife's mother-in-law,

Կեսրայր *s.* wife's father-in-law, husband's father. [-գրութիւն *s.* punctuation.

Կետագրեմ, եցի *va.* to punctuate;

Կետահարութիւն *s.* confines, limits.

Կետային *a.* cetaceous.

Կետոս, աց *s.* whale; *ast.* cetus.

Կեր, ոց *s.* nourishment, food; prey; *fig.* bait, decoy, allurement, lure; - առնուլ, to take nourishment; - արկանել, to bait, to lure, to allure, to decoy; - լինել, to be food for, the prey of; to allow, to let itself to be decoyed or allured; - լինել սուսերի, to be put to the sword.

Կերակուր, կրոց *s.* meat, eatables, nourishment, aliment, subsistence, food, victuals; repast; bait, food, provender, pasture; prey; fuel; ունիք ինչ -, have you any thing to eat? - եւ ըմպելի, eating & drinking; քաղցր ի -, sweet to eat; - վատաւորձ, misdiet; աւորջարար -, wholesome food; աղնիւ, քաղցրահամ, փափուկ -ք, exquisite, delicious, dainty meats; Թշնամիք մեր - մեր են, we can eat up our enemies like bread; մատնելոց են նոքա ի - ձեզ, they shall be your prey; - տալ, արկանել, to give to eat, to feed; առնուլ ի -, to take for nourishment; - առնուլ, to eat, to feed, to take food;

Ժուժկալէլ, զգուշանալի -կրոյ med. to be on a strict diet, to observe a regimen; - լինէլ, to be the prey of; - սրոյ առնէլ, to put to the sword; - լինէլ հրոյ, to be for fuel to the flames; - ք որովայնի եւ որովայն -կրոյ, meats for the belly & the belly for meats; S. Զուգեմ.

Կերակրական S. -կրողական.

Կերակրակից s. table-companion, who eats or messes with another; - լինէլ, to intercommon.

Կերակրանք S. Կերակուր.

Կերակրասէր a. fond of eating, dainty-mouthed; - լինէլ, to feast, to revel, to give oneself up to feasting.

Կերակրեմ, եցի va. to give to eat, to nourish, to keep, to feed; to maintain, to sustain, to treat; to bring up, to rear; -իմ vn. to eat, to mess, to nourish or feed oneself, to live, to be fed.

Կերակրիկ s. frugal fare, scarce nourishment. [nutritious.

Կերակրիչ a. nourishing, feeding;

Կերակրողական a. nutritive, nutritious; -ն s. nutritive power.

Կերակրողութիւն, -կրջութիւն s. act of nourishing, sustentation; stewardship, administration, management.

Կերամ, աջ s. carob-seed: carat.

Կերեցութիւն s. gluttony.

Կերիչ a. eating, tearing, devouring; gnawing; corroding; s. weevil, worm; moth.

Կերկեր a. hoarse; - ձայն, - voice.

Կերկերիմ, եցայ vn. to be or to get hoarse, to make oneself hoarse.

Կերկերումն s. hoarseness.

Կերող a. eating; s. eater; - եւ արբեցող, eating & drinking; gluttonous & wine-bibber; այր -, a lover of good living; glutton. [excess, gluttony.

Կերողութիւն s. stuffing, eating to

Կերոն, ի s. wax-taper; wax-light.

Կերուած, Կերած s. moth-hole; rust-hole, corroded part.

*Կերուխում s. eating & drinking, junketing, good living, good cheer, feasting.

Կերպ, ից s. form, figure, shape, cut, fashion, make; aspect, look, appearance, air, deportment; -ս ի -ս a. in many shapes or forms; in many ways, diverse; -ս ի -ս լինէլ, to assume a borrowed shape or appearance, to be disguised, dissembled or concealed;

ի -ս -ս առնէլ, to transform into various shapes; ի -ս ահագինս, in the most hideous shapes.

Կերպագրեմ va. to form, to figure, to fashion, to make. [shape.

Կերպագրութիւն s. form, figure,

Կերպակերպ a. in many fashions, in various forms, diverse, varied.

Կերպակից a. conformable; like, resembling, similar.

Կերպակցութիւն s. conformity; likeness, resemblance, similarity.

Կերպաձեւեմ S. Կերպագրեմ.

Կերպամտեմ va. to form an idea of.

Կերպանամ, ացայ vn. to be formed, to take the form.

Կերպառութիւն s. assuming a form, shape, similarity or likeness.

Կերպաս, ուց s. silk, silk-stuff; taffeta, light silk; silk goods; a. silken; - Անդղիոյ, court-plaster.

Կերպասաբեր a. producing silk; - որդ s. silk-worm. [-manufacturer.

Կերպասագործ, աջ s. silk-weaver,

Կերպասածին որդ s. silk-worm.

Կերպասեայ, -եղէն, -սի a. made of silk, silken, silky. [chant, --mercier.

Կերպասալաճառ, ի s. silk-mer-

Կերպարան, ի better -ք, աջ s. form, figure, visage, countenance, face, aspect, look; presence, appearance, mien, bearing, deportment; attitude, posture; image, effigy; semblance, representation; state, condition; character, temper, comportment; rudiment, first element, idea; idle fancy, whim, crotchet; feint, pretext: coat, dress; S. Կենդանագիր; -ք բանից, sense, meaning or interpretation of a word; անսլաճոյճ -ք, a simple exterior; անյողդողդ, աղաչաւոր -, firm countenance; supplicating posture; մեղկ -, an effeminate manner; -լուրջ, անժպիտ, cold, frigid, reserved, constrained air; լուրջ եւ խիստ -, serious air, severe manner; -սէգ և սպառնալիկ, haughty, disdainful, proud, threatening air or manner; ի -ս ծառայի, in the form of a servant; առնուլ զ-ս ուրուք, to counterfeit the character of; առնէլ զ-, զ-ս իրիք բերել յանձին, to appear like, to seem, to resemble; ածէլ ի -ս, to shape, to form; to figure; զ-ս ճմարառութեան ի ներքս բերել, to be probable, to have some truth in it; -ս տալ մտացածինս, to give false a

idea of, to create an erroneous or exaggerated impression; *ընդունել զ-ս վանականութիւն*, to take the cowl.

Կերպարանակից *a.* conformable; like, similar, resembling; - *առնել*, to conform; - *լինել*, to comply with.

Կերպարանակցութիւն *s.* conformity.

Կերպարանառնութիւն *s.* prosopopea, personification.

Կերպարանաւոր *a.* feigned, disguised, counterfeited; figured.

Կերպարանափոխ *a.* transformed, metamorphosed; transmuted; - *լինել*, to be transformed, metamorphosed, to change from, to bear another aspect; - *առնել*, to counterfeit, to disguise, to transform, to metamorphose; to change the aspect or appearance; - *առնել զՅ*, to change the face or state of the world; to reform; - *եղեն իրքն*, things bear quite another aspect; the tables are turned.

Կերպարանափոխութիւն *s.* metamorphosis, transformation, change.

Կերպարանեմ, *եցի va.* to give form to, to form, to figure, to shape, to fashion, to model; to represent.

Կերպարանիմ, *եցայ vn.* to conform; to take the form, to put on or assume a look, state, manner or appearance, to give oneself airs; to affect, to pretend, to simulate, to feign, to counterfeit, to give oneself out for, to set up as, to pass oneself off for; - *զառաքինութիւն*, to simulate virtue or probity, to affect a sanctimonious exterior; - *զանմեղութիւն*, *զազայութիւն*, to put on a look of innocence; to play the child; - *զխլութիւն*, *զառատաձեռնութիւն*, to give a deaf ear to: to pretend to be generous, liberal; *S.* *խելք*.

Կերպարանութիւն *S.* *Կերպարան*; fiction, fraud, feint, deceit.

Կերպացունեմ *S.* *Կերպարանեմ*.

Կերպաւոր *a.* formed, figured; resembling, like, conformable; - *եմ S.* *Կերպարանեմ & Կերպաձեւեմ*; - *ուի s.* form, formation; conformation.

Կերպափոխիմ vn. to disguise oneself. [shape or manner.

Կերպիկ *s.* mean, base, despicable

Կերա *s.* building, construction.

Կերակմ, *եցի va.* to make, to fabricate, to construct, to build, to erect.

Կերտուած *s.* fabric, construction, edifice.

Կեցութիւն *s.* existence, life; health.

Կեցունեմ, *ուցի va.* to cause to live, to vivify, to give life to, to animate, to prolong life, to bring to life again, to reanimate, to revive, to revivify; to save; *Հաւատք քո կեցուցին զքեզ*, thy faith hath saved thee.

Կեցուցիչ *a.* giving life; *s.* saviour, deliverer.

Կեցցես, *Կեցցէ int.* bravo! huzza! hurrah! - *ցէ-ցէ Հայաստան*, Armenia for ever! hurrah for Armenia! prosperity to Armenia! - *ցէս ցնծութեան ձայնել*, to utter cheers or shouts of

Կեփազ *s.* finest gold. [joy.

Կզակ, *աց* *s.* chin; - *կենդանեաց*, snout, muzzle; - *ն (խիժ)* gum damar (for varnish).

Կզակակապ *s.* chin-bandage; chin-strap; - *լինել*, to hold one's tongue, to be silent, speechless.

Կզանամ, *ացայ vn.* to become hunch

Կզաքիս *s.* marten. [or hump-backed.

Կզուի *s.* hunch, hump, humpback.

Կէս, *կիսայ*, *ով s.* half; middle; *a.* half, semi, demi; *ad.* half, in halves, in part; *ի -*, *կիսով չափ*, by half; half done; - *ի -*, in part, half, by halves, imperfectly; - *ժամ*, half an hour; *զոտան եւ - ժամաւ*, at half past ten; - *գիշեր*, midnight; *ի - ճանապարհին*, half way; *Հեռի իբր երկու եւ - խրաւսիւք*, about two leagues & a half distant; *ի կանգնոյ եւ ի կիսոյ*, a cubit & a half; *ի տարւոյ եւ ի կիսում*, in a year & a half; *ի -ն վերածել*, to reduce to half; - *ի - բանիւ խոստանալ*, to make a half promise; to promise with the lips, insincerely; *ի - աւուրց մեռանել*, to die early, in the flower or bloom of youth; *եթէ կիսոյ - ի մէջ մեռանիցիմք*, if half of us die; *մեծ - Յին աւերեցաւ*, half the country was ruined; *եւ ահա ի - չէ* or *ոչ է ի - զոր սլաամեցին ինձ*, not half the truth was told me; that which was told me was not half the truth; - *ք, կիսոյ s.* the one, the others; - *ք ... այլք ...* some ..., others ...

Կէսօր s. midday, noon.

Կէս, *կեալ* or *կիալ S.* *Կետոս*; point, period, full stop; moment, instant; end, aim; - *նպատակի*, aim, end, scope, object, goal; *ի - մահուն*, at the point of death.

Կէտադրեմ, &c. *S.* *Կետա -*, &c.

Կէտանիշ *s.* guiding-mark.

Կէտորս, *այ s.* whaler.

Կթան, *այ a.* milch.

Կթեղէն *s.* milk-diet.

Կթեղի *s.* production, produce.

Կթեմ, *եցի va.* to milk: to gather, to reap, to get in, to harvest, to get in the harvest, to collect the fruits: *to win at play; - *զկոն*, to milk the cow; - *զայգի*, to gather the grapes; *ի քարէ կաթն* -, to skin a flint.

Կթիւ *s. chem.* amygdalin.

Կթղայ *s.* drinking-glass; - *ընկեր s.* bottle-companion.

Կթոս *a.* tottering; staggering; lingering, languishing, languid, feeble, weak.

Կթոսիւմ, *եցայ vn.* to totter, to languish, to grow weak; *Կթոսէին բարձք նր*, he could hardly keep on his legs; *Կթոսէին դողդոջուն ծունկք նր*, his trembling knees sank beneath him, or failed under him.

Կթոց, *այ s.* fruit-basket.

Կթուիթ *a.* feeble, weak.

Կթուն *s.* milky kernel of fresh nuts.

Կթուցանեմ, *ցի va.* to enervate, to weaken, to enfeeble, to emasculate; - *ցեալ a. S.* Կթոս; - *ցեալ ծունկք*, feeble, tottering knees.

Կիզ *s.* burning; *a.* burnt.

Կիզական *a.* burning, caustic.

Կիզանեմ, *զի va.* to burn; *S.* Կիզում.

Կիզանողական *a.* burning, sharp, caustic; inflammable; combustible.

Կիզանողութիւն *S.* Կիզող.

Կիզանուա *a.* combustible, fit or liable to burn. [Կիզանուա.

Կիզելի *a.* burning, scorching; *S.*

Կիզեմ, - *եցուցանեմ S.* Կիզում.

Կիզէչ, - *զող a.* combustive; caustic;

Կիզն *s.* wool; worsted. [*s. incendiary.*

Կիզողական *a.* incentive; caustic.

Կիզողութիւն, Կիզումն *s.* causticity; ignition; combustion; burning; conflagration.

Կիզում, *զի va.* to burn, to set on fire, to set fire to, to fire; - *արեգական*, to tan, to brown, to make swarthy.

Կիթ, Կիթոյ or Կիթի *s.* act of milking; milk, milk-diet: emulsion; - *ք*, the vintage. [*Հարկանել*, to play on the -.

Կիթառ, *ի. ով s.* guitar, cittern; -

*Կիթ *s.* worthless, good for nothing fellow, ne'er do well. [bit, piece.

Կիծ *s.* burn, ustion; smart: crumb,

Կիկլոպ, *այ s.* cyclop.

Կիւճ, Կիւյ *s.* marble; - *կարծրակուռ*, granit; *Հանք Կիւյ*, --quarry.

*Կիւճ *s.* sting of a bee.

Կին, Կնոջ, Կնաւ or Կանամբ *s.* woman; wife, spouse; - *մարդ*, woman; *ազգ Կանանց*, womankind, women, the fair sex; *Թշնամի Կանանց*, woman-hater; *S.* Կնատեաց; - *առնակին*, married woman, wife; *չնորհ, գեղ Կնոջ*, the grace, the charm of -; *մանկահասակ - գեղեցիկ*, a young beauty; - *խնամածու տան*, house-keeper; - *այրասիրտ*, heroine, courageous woman, championess; *գեղեցիկ, նազելի, առաքինի, բարեսլաշտ, ամօթղած, ողջախոհ, հաւատարիմ* -, pretty, charming, virtuous, pious, modest or bashful, chaste, faithful -; *տգեղ, սոսկալի, զարդասէր, Թեթեւամիտ, կամագնաց, փոփոխամիտ, անհաւատարիմ, լիտի, տուփոտ* -, ugly, frightful, coquette, giddy or volatile, capricious, fickle, faithless, immodest, lewd -; *Հարկանելի Կնոջ*, to be enamoured, smitten, in love with a -; - *առնել, առնուլ*, to take a wife, to wed, to marry, to take in marriage; - *լինել ումբ*, to get married, to be spouse of; - *ածել զգուսար ուրուք*, to marry the daughter of; *Կեալ լի Կնոջ*, to live with a -; *սլաարել, մոլորեցուցանել զ-*, to deceive or seduce a -; *բռնադատել, ապականել զ-*, to force, to dishonour a -; *Ծանր նստել Կնոջ*, to be with child, pregnant, in the family way; *Եւ առ նմա մայր նր - յերկրէն Եգիպտացոց*, & her mother gave him an Egyptian wife; *Եւ եղեւ ինձ -*, & I took her to wife; *Կանանց տուն S.* Կանանոց; *Կնոջ լրբէնոց աեսիլ անչնորհ, չնորհք Կնոջ չնորհաց - ամօթղած*, unchaste woman never was fair; *S.* Ըստ, Ժամ, &c.

Կինաբարիս *S.* Խրուկ.

Կինամոմոն, *ի. -ամոն, ոյ s.* cinnamon; - *Հայոց*, an Armenian aromatic root. [*մատակ*, wild sow.

Կինճ, - *ջ. Կինճաց s.* wild boar; -

Կինք *s.* sole of the foot; trace, track,

Կիպարիս *s.* cypress. [foot-print.

Կիսաբաժին *a.* divided in halves; - *բաղանիք s.* hip-bath; - *բաց a.* half open; - *բերան ad.* between the teeth, muttered; - *բողոր, -ակ s.* hemicycle, semicircle, half-circle.

Կիսադիր *s.* half a line; -գործ *a.* half done, imperfect; -գունդ *s.* half-sphere, hemisphere; -գօս *a.* half-withered; half-paralytic.

Կիսադաւան *a.* heretical; -գիք *s.* demi-god; a hero.

Կիսաթափանց *a.* translucent, -lucent; -իկ *a.* semi-transparent, diaphanous; -թեւ *s.* hemipteron; -թռակ *a.* paying half for pension or board; on half-

Կիսաժամ *s.* half an hour. [pay.

Կիսալիր *a.* half-full; -լոյս *a.* half-luminous. [half cut; half killed.

Կիսախողտող *a.* having the throat

Կիսակ *s.* sharp, diesis; *S.* -կատար; -կաթուած *s.* hemiplegy, -plexy; -կառք *s.* chariot, "coupé"; -կատար *a.* half done, unfinished, imperfect, incomplete; -կենդանի *a.* half alive; half dead; -կեր *a.* half eaten; -կէզ *a.* half burnt; -կուժ *s.* half a jug or jarful; -կտուր *a.* cut in two, in half; cut off at the middle, divided in halves or in two, bipartite; -կօշիկ *s.* half-boot.

Կիսահաղագ *a.* half uttered; -բերան, half-open mouth; -հասակ *a.* young; -հատ *a.* half cut off; -հաւ *s.* harpy, monster half bird half human; -հաւատ *a.* half believing, believing in part.

Կիսաձայն *s.* half-tone; semi-vowel; *mus.* diesis, semi-tone; flat; -ձայնեմ *va.* to mark with a flat; -ձեռնոց *s.* mitten; -ձի *s.* mule.

Կիսամահ *a.* half dead, faint; swooned, fainted; -մասն *a. s. ad.* half; -մասնեայ *a.* half, in part, imperfect; -մարդ, -մարդի *s.* monster, half-human; eunuch; -մեայ *a.* half-yearly; -մեռ *a.* half dead; -մեկեայ *a.* half-monthly.

Կիսայար *a.* partly raised, half afoot, half up; -այր *S.* Կիսամարդ; -այրեաց *a.* half burnt.

Կիսանդրի *s.* bust, head & shoulders, half-length; -նիստ *a.* hemiedric; -նկար or -սրահեր *s.* profile; -նձն, -նձնեայ *a.* down to the waist; -նուշ *a.* mutilated (word).

Կիսաչափ *s.* half-measure. [ing half.

Կիսասպարդեւ *a.* parsimonious, giv-

Կիսասարկաւագ *s.* subdeacon; -ուհի *s.* -ate; -ry.

Կիսասեւաւ, -սեւ *a.* brown; -ասեռ *a.* epicene; -աստուածք *S.* Կիսադիրք.

Կիսատ *S.* Կիսակտուր; -տող *s.* he-mistich.

Կիսարձան *S.* Կիսանդրի.

Կիսաւեր *a.* half ruined; -ւուրցն *s.* prime of life.

Կիսափակ *a.* half closed; half open.

Կիսաքառորդ *s.* octant: eighth part.

Կիսաքոյր *s.* half-sister.

Կիսեղբայր *s.* half-brother.

Կիսեղի *a.* half-warm, tepid.

Կիսեմ, եջի *va.* to divide into two parts, to divide in halves.

Կիսենթամնայ *s. gr.* division.

Կիսեփեաց *a.* half or partly cooked.

Կիսէշ *s.* mule, half ass.

Կիսոլորակ *s. mus.* semi-tone.

Կիսովին *ad.* half, in part, by halves.

Կիսօրեայ *a.* dead prematurely.

Կիվոս *s.* Greek word. cube.

Կիսադրեմ, եջի *va.* to establish, to determine, to prescribe; *S.* Կէտ-.

Կիտակ, աց *s.* point, rule, guidance.

Կիտակուլ *a.* swallowed by a whale

Կիտանիշ *a.* punctuated. [(Jonah).

Կիտոս *S.* Կէտոս. [maciti.

Կիտիտ *s. chem.* cetin, cetine, sper-

Կիտուած, ոյ, ուլ *s.* dotting, pointing; embroidery; enamel; -ագործ, աց *s.* embroiderer; enameller.

Կիտր *s.* citron, lemon, lime; -ատ *s.* citrate; -ոն *s.* cedrat, citron; -ոնենի, -ոնի *s.* cedra, citron-tree.

Կիր, կրոյ, ուլ *s.* lime; *chem.* calx; կենդանի, շիջեալ, սղարարտ, վախ, ջրաբաշխական -, quick-, slack-, fat-or white-, meagre- or brown-, hyd-raulic-; հռոմէական -, Roman ce-ment; փոխարկելի -, - գործել, to reduce to -; to calcine.

Կիր, կրի *s.* wooden bowl, vat, trough; *med.* albura, morphew (a malignant itch).

Կիր *s.* the suffering, passion, any exterior influence; -, ի - արկունի, use, usage, common practice; ի - ա-ծել, առնուլ, արկանել, to put to use, to make use of, to employ, to use; to practise, to put into practice; to ex-ercise; չարաչար ի - արկանել, to ab-use, to misuse.

Կիրակագիր *s.* domenicall letter.

Կիրակամուտ *s.* sunday eve, saturday night.

Կիրակէ, Կիւր-, ի *s.* sunday, the Lord's day; նոր, կանաչ or աշխարհ-ամառան, կարմիր -, first, second, third sunday after Easter.

Կիրառութիւն *s.* use, employment;

չարաչար -, misemployment, misuse, misusage.

Կիրթ *a.* well-bred, well-educated, versed, expert, experienced, practised; - օխորժակ, exquisite taste; ընդ - անցանել, to exercise, to practise, to experience; լը - անցուցանել, to instruct, to teach, to educate, to bring or train up; ի - անկանել զհետ իրիք, to devote, to dedicate oneself to; ի - ձգեալ հասանել ումէք, to gain on or close up with one running; *S.* -ք.

Կիրթերասան *a.* well-bitted, soft-mouthed, docile, subdued, tractable.

Կիրթք *s.* exercise, practice, experience, instruction, knowledge; ի - թա օւաքինութեան միտել, to exercise or practise virtue; անցանել լը - թա իրիք, to get used or accustomed to.

Կիրճ, կրճից, ճայ *s.* pass, defile, narrow passage; straits, channel; neck, isthmus; անուշ, ունել զ-ս, to hold or defend a pass, to be master of the communications, to hold the roads, to close the passage.

Կիրք, կրից *s.* passions; movement of the soul, emotion, sentiment, feeling; animal passions, sensuality, vice; suffering, pain, torment; accident; attributes, properties; - լուսնի, phases of the moon; յոյզք կրից, transports, fits of passion; զաչացու, խօլական, մոլեգին, կառաղի -, blind, extravagant, furious, outrageous passion; յուզել զկիրս, to stir up, to provoke or excite the passions; գգուել զկիրս, to flatter, to soothe one's passions; անձնամասն լինել ի կիրս իւր, to give oneself up, to abandon oneself to one's passions, to indulge, to let loose, to gratify one's passions; ի գգուարին կիրս գտանել, to find oneself in a painful, embarrassing or awkward position; նուաճել զկիրս, to rule, to subjugate or control one's passions, to bring one's passions under subjection; *S.* Թափ, իշխեմ, &c.

Կից *a.* united, joined, conjoined, connected, annexed; contiguous, adherent, adhesive, sticking; adjoining, abutting, lying close to; *ad.* conjointly, together, at the same time; - ըն - թանալ, to run together; to concur with, to cooperate; to compete; - լի նել, to be annexed; -ք *s.* joint, conjunction, union: kick, kicking; -ք բա

նից, composition, texture; -ք ճանապարհի, place where four roads meet or cross, cross-road or -street; -ք անդրեայ, group of statuary; -ս արձակել, ընկենուլ, հանել, to kick, to fling out or kick up the heels.

Կիցընկեց *a.* kicking, vicious, apt to kick. *s.* mastic. [kick.

Կիւիւ *s.* cuckoo.

Կիւս, -աճայ, ից *s.* soothsayer, conjurer, enchanter. [black art.

Կիւսահայտութիւն *s.* demonology,

Կիւրակէ *s.* sunday; սրբէլ զ-ս, to observe or keep the sabbath.

Կիւրիս *s.* kestrel, small hawk.

Կլայ, ի *s.* castle, fortress, fort.

Կլանեմ, կլի *va.* to swallow; to devour; to ingulf, to absorb; ոգի -, - զօդս, զուռն, to breathe, to take breath; - զբանս, to listen eagerly.

Կլափաշարժ *a.* crotaphites.

Կլափն, փին *s.* jaw, jawbone.

*Կլարուկ *s.* pimple.

*Կլթիկ *S.* Հէծկառք. [biscuit.

*Կլիկ or Կիլիկ *s.* ring-shaped ship-

Կլիմ, -այ, ի *s.* clime, climate.

*Կլուկ *S.* Ատոք.

Կլուցանեմ *va.* to cause to swallow.

Կծանեմ, կծի, կծատեմ, էցի, կծեմ, էցի, կծեցուցանեմ, ուցի *va.* to prick; to sting; to nip, to bite; to pique; կծանել զհաց, to cut or break bread; ձեռն իմ կծէ, my hand itches.

Կծիծ *s.* nibbling, stealing a little at a time; *s.* pickpocket; *fig.* swindler, sharper, cheat.

Կծիկ, կծկի or կծկան *s.* clew of yarn, ball of thread; *a.* wound in a ball, squat, clustered, crouching; պառակտելի -ն, to wind up, to wind into balls or skeins; - կալ, to crouch, to squat; to sit on one's heels; to creep.

Կծծի *a.* stingy, saving, scurvy, niggard, beggarly, paltry, shabby, mean, sordid, penurious, parsimonious, avaricious, covetous: filthy, dirty, impure, unchaste.

Կծծանք, կծծութիւն *s.* shabbiness, meanness, avarice, stinginess, penuriousness, sordidness, parsimoniousness, sordid avarice: impurity, foulness.

Կծկեմ, էցի *va.* to wind, to coil up, to make into a clew or coil; to bind, to narrow, to contract, to straiten; - զձեռն յաղքատաց, to shut one's hand

from, to be close-fisted, hard with the poor; -իմ *vn.* to squat down, to crouch, to cower; to be contracted, shortened; to shrivel up, to grow narrow.

Կծկուի, -ուիմ *s.* shrinking, contraction, shortening, shrivelling; squatting; cramp.

Կծմընծուկ *s. bot.* garden-cresses.

Կծու *a.* sharp to the taste, sour, acid, tart; *fig.* pungent, biting, piquant, slandering, rude, satirical.

Կծուադեղ *s.* bitter, bitter remedy or cure; -ս առնուլ, to drink bitter draughts or a potion made of bitter herbs. [smarting.

Կծուած, ոյ *s.* stinging, pricking;

Կծուակիծ *a.* biting, sharp, acute, caustic, poignant: - առնել, to burn, to scorch; to pain, to torture. [to pick.

Կծուեմ, եցի *va.* to gather, to pluck,

Կծութիւն, Կծուութիւն *s.* sourness, sharpness, pungency, acidity, tartness; *fig.* bitterness, acritude, causticity. [shuttle.

Կկեմ, եցի *va.* to weave with the

Կկղայօն *a.* scowling, lowering, gloomy, sullen, austere.

Կկղիմ, եցայ *vn.* to sit squat, to squat down, to sit on one's heels.

Կկոց, ի, աւ *s.* weaver's shuttle.

Կկոցիմ, ցեալ *vn.* to grow hollow, to sink in; Կկոցեալ աչք, hollow, sunken eyes; ի դուրս Կկոցեալ աչք, starting-

Կկու, աջ *s.* cuckoo. [eyes.

Կկուղ նաաիմ *S.* Կկղիմ.

Կկչեմ, եցի *vn.* to blow, to blossom, to bloom, to open.

Կկարթք *s.* amulet, talisman.

Կկեղ *s.* walnut-husk.

Կկեր, ից, -ական, աջ *s.* clerk, clergyman, ecclesiastic; clergy; -ք, the clergy, churchmen.

Կկերական *a.* clerical, priestly.

Կկերանոց *s.* seminary.

Կկերիկոս, աջ *S.* Կկեր; -ական *a.* clerical; -արան *s.* seminary; -ութի *s.* clerkship; holy orders; ի ձեւ -ի, in clerical attire.

Կկղային *a.* insular.

Կկղեակ, եկի *s.* islet, small isle.

Կկղեցի *a.* insular; *s.* islander.

Կկղի, զւոյ, զեաց *s.* isle, island; Բրիտանիական -ք, the British Islands.

Կկթեմ, եցի *va.* to knot, to tie in a knot, to make a knot, to tie up.

Կկթկապ *s.* indissoluble knot.

Կկծկիմ *vn.* to afflict oneself, to be disheartened, discouraged, to grow faint-hearted, to languish.

Կկկաթ *a.* languishing, amorous, affectionate; tenderest, fondest, most heartfelt, passionate, cordial; -նայիլ, to look lovingly at; to woo; -եմ *vn.* to be enamoured of, smitten with, to burn for, to be ardently attached to, very fond of; to long for, to pant after, to sigh or die for. [S. Կկկաթեմ.

Կկկղաթ *S.* Կկկաթ; - լինիմ, Կկկղամ

Կկկղաք *s.* excrements, evacuation, ordure; *fig.* scum; waste, loss; - հրա-հալաց, scoria, dross, slag; -նայ սո-վորութիւն, old customs, obsolete usages; իբրեւ զ-նս համարել զամ, to look upon, or to count all things as but dross.

Կկկղեմ, եցի *va.* to strain or pass through a filter or strainer; to defecate, to clear from dregs, to purge of lees or impurities; to fine, to filter, to refine, to clarify.

Կկկղուան *s.* defecation, purification.

Կկկկնդր, -նար, արի, արոց *s.* tile, pantile; - քառանկիւն, brick; - տա-փարակ, flat tile; թրծոց, փուռն -ոյ, tile-kiln; ծածկել-օք, to tile, to roof; տանիք ծածկեալ-օք, tiled roof.

Կկկնարագործ, աջ *s.* tiler, tile-maker.

Կկկուխ *s. bot.* elecampane, star-wort.

Կկուիմ, եցայ *vn.* to shrivel up, to shrink, to double up, to contract, to collapse, to cuddle or coil up.

*Կկպանք, Կկպեմ *S.* Փականք, փակեմ.

Կկածեփ *s.* stucco; յատակ *a.* marble-paved. [ment.

Կկասալ յատակ *s.* marble-pave-

Կկեայ *a.* of marble, marble, mar- morean.

Կկեայարկ *a.* marble-roofed.

*Կկեպ or Կկեք *S.* Կկեղեւ, փեռնի.

Կկիճ, Կկչոյ *s.* pot, earthen-pot,

Կկղակ, աջ *s.* hoof. [pipkin.

Կկղակաբաժին, -բաշխ, -հերձ *S.* Թաթահերձ. [or callous.

Կկղականամ, աջայ *vn.* to grow horny

Կկղակաւոր *a.* hoofed, having hoofs.

Կկղանամ *S.* Կկղականամ.

Կկսեմ, եցի *va.* to merely say, to confine oneself to saying; * to bark, to peel. [skeleton; carcass; corpse.

Կկախիք, խեայ, Կկախք, խաց *s.*

Կկքեայ *s.* umbo, the boss of a shield or buckler.

կմբէթ, &c. S. Գմբէթ, &c.
 կմբէթանի s. pl. cupolas, domes.
 կմբէթեայ S. կմբէայ.
 կմշարուկ s. bot. mercury, dog's caul.
 կնագիր sf. concubine, kept woman.
 կնաթող, -հան, աջ s. who puts away his wife.
 կնահանութի s. repudiation; divorce.
 կնամարդ, -ի a. effeminate, timid, weak.
 կնամոլ, -ի, -ութի S. իգամոլ, &c.
 կնասէր S. իգասէր; -սիրութիւն s. fondness for women; uxoriousness.
 կնաս, աջ a. S. կնամարդ; faint-hearted, poor-spirited, cowardly, base.
 կնասաձորձ s. a sorry garment; rag, tatter. [woman-hating.
 կնատեաց, եցի, ցայ a. misogynous,
 կնատեցութիւն s. misogyny.
 կնաւիմ, եցայ vn. to grow effeminate, to become enervated, feeble, cowardly.
 կնասութի s. effeminacy, cowardice, softness, faint-heartedness, pusillanimity.
 կնացեալ a. effeminate. [sillanimity.
 կնացուցանեմ, ուցի va. to sensualize, to enervate, to emasculate, to unman.
 կնաւոր S. կանամբի.
 կնդմենի s. ermine.
 կնդուղ, գղի or գղոյ s. cowl, hood; monk's gown or frock.
 կնդակ, աջ a. bald; S. կնտակ, &c.
 կնդեմ, եցի va. to tear out the hair; *to strip off leaves; fig. to ill-treat.
 կնդրկաբեր a. producing incense, thuriferous; -խառն a. mixed with frank.
 կնդրկեայ a. of oliban. [-incense.
 կնդրուկ, ըկի, կայ s. olibanum, frankincense; benzoin; -երեւելի, կնի S. Զկնի & կինք. [pure -.
 կնիւն, ոյ, ուլ s. sedge, flag, rush; -աբեր a. producing -.
 կնիք, կնքոց s. seal; signet; stamp, impression of a seal; signature; mark, figure, sign, character; proof, witness; confirmation, sentence; sign of the cross; baptism; mus. tone, sound; -Հօր, the only Begotten Son; -անմահութի, the seal or stamp of immortality; -անկակ, flying seal; -կուսութի, maidenhead, hymen; -ազատոհմի, coat of arms, armorial bearings, crest, arms; -գրամոյ, die, stamp; -բանից, conclusion, end; -հարկանել, to affix one's seal to, to

seal; լուծանել, պարզել զ-, to unseal, to break the seal; -տալ, to baptize; to seal up, to terminate, to finish; -առնուլ, to receive baptism, to be baptized; առնուլ զոք ի կնքոյ, to stand godfather or godmother to; -բանիս, after all, in fine, in short, in a word; -դնել բանից, to wind up a speech, to conclude a discourse.

կնկղակ s. a small hood.

կնկղաւոր a. hooded, wearing a hood or cowl; s. capuchin monk or nun.

կնձաձայն a. affected, prim; flattering, wheedling.

կնձնի s. elm; -ք, --plantation, grove of -s. [(for oxen).

կնձակ s. the extremities of a yoke

կնձահամ, աջայ vn. to become as a wild boar; fig. to grow haughty, proud,

կնձափող s. siphon. [fierce, insolent.

կնձթադէմ, -կերպ, -ցեալ a. hog-gish, resembling a wild hog.

կնձթեղ a. having a large snout.

կնձիթ, ձթաց s. snout, muzzle, nose; trunk, proboscis; -ամպոց, water-spout.

կնձիթն, ձթան s. sesame, sesamum.

կնձիւն, ձուան s. knot, tie; pucker, wrinkle; frowning, frown; embarrassment, entanglement, complication, intrigue, scrape, difficulty, hinderance, hitch; -ծնանել յերեսս, to contract or knit one's brows, to frown; to look gruff, to put on a surly look; to turn up one's nose, to make wry faces; հատանել, բանալ զ-ն, to decide a question, to solve or set at rest a disputed point; -կտաւոյ, plaits, folds; -խաղողոյ, husks of pressed grapes; S. կոխած.

կնձուեմ, եցի va. to wrinkle, to contract, to pucker up; to embarrass, to confuse, to render intricate, to complicate; -իմ vn. to wrinkle, to be wrinkled; to frown, to knit one's brows, to scowl; to become entangled, complicated.

կնութիւն s. female sex; womanhood; marriage, matrimony; լինել ումէք -թէ, to marry, to wed a husband; առնուլ -թէ or ի -, to take to wife, to espouse, to take in marriage; տալ ումէք զդուստր իւր -թէ, to give one's daughter in marriage; խօսել զաղջիկն որդւոյ իւրում -թէ, to demand a maiden as wife for one's son.

Կնուհիք *s.* baptism.

Կնչեմ, Գնչեմ, Էցի *vn.* to grunt.

Կնչիւն *s.* grunt, grunting; - կանա-
ցի, caressing, coaxing voice.

Կնջուղա *s.* beast half camel half
wild-boar, chimera.

Կնտակ, աց *a.* bald, --headed or
-pated; Էլ -, Էլ -, go up, thou bald
head, go!

Կնտանամ, ացայ *vn.* to become bald.

Կնտացուցանեմ, ուցի *va.* to make
bald, to depilate, to cause the hair to
fall off.

Կնտնաոց, աց *s.* plectrum, ivory
wand to play on a musical instrument
with; bow, fiddle-stick.

Կնտուծիւն *s.* baldness, depilation;
chem. chondrine.

Կնքաբանուծի *s.* blazon, heraldry.

Կնքադրամ *s.* oblation at baptism.

Կնքազգեաց, -զգեսա *a.* baptized.

Կնքահայր *s.* godfather, sponsor; -
լինել, to stand godfather; -ուծիւն *s.*
the state of a -.

Կնքամայր *s.* godmother, sponsor; -
լինել, to stand -; -ուծիւն *s.* the state
or office of a -.

Կնքամոմ *s.* sealing-wax.

Կնքանշան *s.* arms, coat of arms,
escutcheon, armorial bearings.

Կնքապահ, -պես *s.* keeper of the
seals, the Lord Keeper, Lord Chan-
cellor.

Կնքասու, աց *a.* baptizing, confer-
ing baptism; *s.* the Institutor of the
Sacrament, of Baptism.

Կնքաւոր *a.* baptized; -ուծիւն *s.*
baptism; spiritual affinity.

Կնքեմ, Էցի *va.* to seal, to close with
a seal, to affix a seal, to seal up; to
mark, to stamp, to sign; to hide, to
cover, to close, to shut up; to con-
firm, to ratify, to verify; to conclude,
to decide; to pronounce sentence; to
seal, to complete, to terminate, to fin-
ish; to baptize, to confer baptism;
to sign with sign of the cross, to make
the sign of the cross; - նշտարաւ, to
wafer; - արեամբ, to seal with blood;
դաշն հաշտութեան -, to conclude a
treaty of peace; -իմ *vn.* to be sealed,
concluded, baptized, &c.; կնքեցաւ
ուխտ հաշտութեան, peace was made
between.

Կնքիչ *s.* sealer; *a.* conclusive.

Կնքոց, աց *s.* seal, signet-ring.

Կշայ, ից *s.* pitch, bitumen.

Կշիւ, կշոց *s.* balance; *ast.* Libra,
the Balance; steel-yard, weighing
machine; weight, heaviness, ponder-
ousness; equilibrium, poise; equival-
ent, equal value, counterpoise; pro-
portion; parallel, comparison, liken-
ing; trial, examination, ponderation,
judgment; *a.* equal, just, tantamount,
equivalent, proportional; *ad.* equally,
justly, exactly, proportionately; per-
pendicularly, directly over, vertically;
զոյգք or լուծք կշոց, scales, pair of
scales; ծանրոյք կշոյ, counterpoise,
the weights of a steel-yard or beam;
նժար or թաթ, սլաք, լծակք կշոյ,
the scales, the tongue, the beam of a
balance; - դահեկանաց, money-scales;
- անօթոց, tare, tare & tret; - հաւա-
սարուծէ, equilibrium, counterpoise;
- տեսակարար, յարաբերական, բաց-
արձակ, specific, relative, absolute
weight; - քաղաքական, balance of
power; - տաղաչափական, the scan or
measure of verses, prosody; - դաս-
կաւ, exactly, precisely; - վերուստ ի
վայր, in equilibrium; perpendicularly,
vertically; կշուով, by weight; զնոյն
կշուով, as much, equally, of like mea-
sure or weight; կանոն կշոց, մայր -,
standard-weight; պաշտօնեայկարգեալ
յուզղործի կշոց, officer appointed to
mark weights & measures; սահմանել
դ-ս, to stamp with the public mark;
- արդար, correct balance, scales;
just weight; - նենգութեմ, false weight;
- ստուծէ առնել, to falsify weights
or scales; զմէտ կշոյն անայլայլակ ու-
նել, to hold the balance evenly; to
counter-balance, to --poise, to --vail,
to equipoise, to equilibrate; - դաս-
կաւ դործել ինչ, to go by rule & com-
pass, to do every thing with weight
& measure; գնել ինչ ի - ոսկւոյ, to
pay exceedingly dear for, or at an
extravagant rate; գնել զգլուխ ի -ս,
տալ զանձն ի -ս, to risk oneself, to
incur danger, to run into jeopardy, to
expose oneself to death, to carry one's
life in one's hand, to encounter dan-
ger or death; ի - մատուցանել, գնել
ի -ս մտաց, to ponder, to examine, to
consider, to weigh; ի - մտանել, to be
weighed, carefully pondered or con-
sidered; ի - գնել զդք ի ումք, ի - ի
միմեանս արկանել, to compare with;

ի - բերեալ համեմատել, ի - համեմա-
տութե բերել, ի - կալ թ ումէք, to be
compared with, to compare oneself
with; զ-ն ընդունել, առնուլ անդրէն
զ-ն, to receive the equivalent, or in
exchange; կորուսանել զ- կայից, to
lose the balance or equilibrium; - հա-
շուի, balance, balance-sheet; առնել
զ- հաշուի, to strike the balance; -
առնել զհաշիւ, to balance or settle an
account; պահապանք կշռոյ, պահապ-
անք կշռուլ, door-keeper, porter; S.
Զուգութիւն.

Կշառաւորութիւն, -գիտութիւն s. statics.

Կշառագործ, աջ s. balance- or scale-
maker.

Կշառադատեմ va. to weigh in the
mind, to ponder, to consider, to re-
flect upon; to compare, to confront;
* to conjecture, to judge by guess;
-տուութիւն s. conjecture.

Կշառակի S. կշիռ a. ad. [disinterested.

Կշառարար a. judging rightly, just,

Կշառացոյց s. baroscope.

Կշառաւոր a. important, weighty;
distinguished, much respected, emi-
նէնտ.

Կշառելի a. ponderable. [nent.

Կշառեմ, եցի va. to weigh, to mea-
sure; հց. to weigh, to calculate, to
examine, to ponder on, to take into
consideration; to compare, to con-
front; to shoot, to dart, to take good
aim at, to hit the mark; բաջ -, to
weigh well, to ponder, to reflect with
mature consideration, to pause; -
զիտաս իւր, to be cautious in one's
words; - զիտխարէն, to return like
for like, to recompense, to reward, to
renumerate; - զհարուածն, to strike,
to adjust one's blow; - զնիզակն, to
poise or cast a javelin; - զամենայն
աշխարհս, to be worth the whole world;
ըստ կշռելոյ ահան, judged by eye-
sight; եւ ոչ կշռեսցի արծաթ թ գնոց
նորա, neither shall silver be weighed
for the price thereof. [quiter, rewarder.

Կշռիչ, կշռող s. weigher; judge; re-

Կշռորդ, աջ s. steel-yard; - զսպա-
նակաւ, spring-balance; S. Նժար.

Կշռոց, աջ s. weighing-machine; S.
կշիռ, կշռորդ.

Կշռուած, ոց s. weighing.

Կշռութիւն s. weight, heaviness,
weighing; հց. examination, judgment,
consideration; proportion, equality;
comparison; ast. libration; մէտ - թէ,

equilibrium.

[rytes, baryta.

Կշռուն s. chem. barium; -իկ s. ba-

Կշտագող s. adulterer. [glutted.

Կշտալիւր a. stuffed full, gorged,

Կշտամբանակ S. -սանակ.

Կշտամբանք s. reproach, upbraiding,
reprimand, admonishing, reproof, re-
prehension, rebuke, scolding, chiding;
correction, admonition: adjuration.

Կշտամբեմ, եցի va. to reproach, to
reprove, to scold, to reprimand, to
admonish, to chide, to reprehend, to
rebuke, to censure; to correct, to pun-
ish; to raise an outcry against, to cry
out, to inveigh against: to adjure, to
exorcise. [exorcising.

Կշտամբիչ a. scolding, grumbling:

Կշտամբուլ S. կշտամբանք. [armlet.

Կշտապանակ, աջ s. tablet? bracelet,

Կշտապինդ a. glutted, surfeited,
very much satiated; ad. to satiety; -
ուտել. վայելել, - սնդիլ, to eat one's
belly full, to eat one's fill, to cram
oneself. [surfeit, cloyment, repletion.

Կշտապնդութիւն s. satiety, fulness,

Կշտացաւ s. med. stitch, glancing
pain in the side; pleurisy.

Կողեւաճառ s. butter-dealer.

Կողի, գւոյ s. butter; S. կարագ.

Կողակ, աջ s. architrave; lateral
construction; wood-work, frame work,
planks, joists; * back of a house.

Կողպատ, աջ s. woman's veil; -եմ
va. to veil.

Կողուն, ուն or ուն, ումբ, * -ուակ
s. camlet, camelot, camel's colt.

Կոթ s. handle; - դանակի, haft of
a knife; - աւելի, broom-stick or
-handle; S. -ուն & Մեղեխ.

Կոթող, աջ s. obelisk; -եմ va. to set
up, to erect an -.

Կոթուն s. stalk, stem; pedicle.

Կոլինջ S. խուլինջ.

Կոլոդ s. chem. collodion; *-լոթ s.
female head-dress.

Կոխ s. trampling or stamping upon;
a. trampled upon, trodden underfoot;
- ճանապարհ, beaten or frequented
track, public road; տալ ի -, to give
to be trampled on, to cause to tread
on; երկինք չեւ էին -, no one had as
yet entered heaven.

Կոխած s. husks of grapes, refuse
from the wine-press.

Կոխան S. կոխ s. a. - առնել, դնել,
to tread, to tread upon, to trample or

tread under foot; - լինել, կալ, to be trodden, trampled under foot; - տալ, S. տալի կոխ.

Կոխել, ելի *va.* to tread under foot, to trample on; to rack, to grind; to press, to crush, to squeeze; *fig.* to trample upon, to grind down, to ride roughshod over, to set at nought; to invade, to make an invasion; առ ոտն -, to trample under foot, to stamp upon; - մարդկան զմիմեանս, to crowd or crush one another; - զբանակս, to surprise, to make oneself master of, to take possession of the enemy's camp; - զտուն ուրուք, to make a descent on, to invade; յիշխանութի -, to attain to dignity or honour, to be invested with power. [pump.

Կոխիչ *a.* trampling; - ջրհան, force-

Կոխումն S. Կոխան *s.*; լինելի -, to be trodden under foot; տալի -, to give to be trampled on.

Կոծ, ոյ, ուլ *s.* lamentation, complaint, mourning, weeping, tears; blow; undulation; - դնել, առնել, առնուլ, կոծել -, ի - մտանել, to wear mourning, to complain, to lament, to deplore; - մեծ առնել, - դառնութի առնուլի վերայ ուրուք, to make great lamentation; to chant mournful hymns, to sing dirges over; - ջերմացուցանել, to cause to weep with exceeding bitterness; ի - մրրկաց ծփիլ, to rise or toss about in waves, to be agitated, billowy.

Կոծադիր *a.* lamenting, weeping.

Կոծական *a.* deplorable; weeping,

Կոծամ S. Կոծիմ. [plaintive.

Կոծանք *s.* fluctuation, heaving, swelling of the sea. [ers.

Կոծապար *s.* chorus of hired mourn-

Կոծատեղի *s.* place of tears, house of mourning.

Կոծել, ելի *va.* to beat, to strike, to reiterate blows; - զդէմս, to give a slap on the face, a box on the ear; - զկուրծս, to beat one's breast; - զանձն, to bruise oneself; - զոք, to deplore, to lament, to bewail one; - զհողմս, to beat the air, to labour in

Կոծիծ *s.* wart, excrescence. [vain.

Կոծիմ, ելի *va.* to wear mourning; to deplore, to lament; to be beaten, tormented; to be agitated, to upheave,

Կոծոխուր S. Ծոր *bot.* [to undulate.

Կոծումն S. Կոծանք.

Կոկ *a.* smooth, polished, glossy; tidy, set in order. [bush; bullace-tree.

Կոկան *s.* sloe; bullace; - հնի *s.* sloe-

Կոկեմ, ելի *va.* to smooth, to polish, to gloss; to put or set in order, to

*Կոկիկ *a.* clean, neat, tidy. [arrange.

Կոկնուտ *a.* gravelly, sandy, stony.

Կոկոզ *a.* poor & proud; bombastic.

Կոկոզաբան *a.* boastful, bombastic; - եմսն. to boast, to brag, to vapour, to talk ostentatiously; to tell boastful stories.

Կոկոզաբանութի *s.* magniloquence, boasting, bragging, pomposity; sophistry.

Կոկոզանամ, ալայ, - զիմ, ելի *va.* to grow proud, puffed up; to walk, to act or to talk in a stately, boastful or imposing manner; to strut, to stalk.

Կոկոզանք, - զուսն S. - զաբանութի.

Կոկոզավիզ *a.* puffed up, bluff, haughty, stately, lofty, ostentatious,

*Կոկոզ *s.* tailless hen. [supercilious.

Կոկոն, ալ, իլ *s.* flower-bud; * - ալք, protruberant eyes.

Կոկոռ, ի *s.* bot. nenuphar, water-

*Կոկով *s.* testicle. [lily.

Կոկովանք *s.* high flown discourse; boasting, swaggering; S. Կոկով.

Կոկորդ, ալ *s.* throat, gullet, gorge; wind-pipe, larynx.

Կոկորդալի, - լի *ad.* at the top of one's voice, with open mouth.

Կոկորդախոս *a.* speaking gutturally;

Կոկորդիլ, - ոս *s.* crocodile. [guttural.

Կոկուլթիւն *s.* rough-hewing, modelling, trimming; cleanness, neatness, tidiness.

Կոհակ, ալ *s.* billow, wave, swell, surge, breaker; *fig.* mountain, hill, height, eminence, rising ground; փրփրադէզ - բ, foaming billows.

Կոհակալի, - լէտ *a.* rough, swelling, billowy. [tossed.

Կոհակահոծ *a.* wave- or tempest-

Կող, իլ *s.* side, rib, flank; part; *fig.* woman; wife; լ - ալ *ad.* aside, awry, sidelong; առ ի - S. Չառ ի -; անդէն ի - ի, directly, at once, forthwith; ի - լինել, to stretch or lay oneself down, to lie down, to go to bed; - բ գրեանց, cover or binding of a book.

Կողաթոքացաւ *s.* pleuropneumony.

Կողախիթ ջերմն *s.* pleurisy. [(Eve).

Կողածին *a.* produced from a rib

Կողակիլ *s.* consort, wife, spouse.

Կողաչոս *a.* flowing or issuing from
 Կողամաշկ *s.* pleura. [one side.
 Կողամայր *s.* colia, or -s (fish).
 Կողացաւ, -ութիւն *s.* pleurisy.
 Կողաւոր *a.* strong-sided, heavy-flanked, robust.
 Կողաքակ լինիմ *vn.* to cease being a partisan or adherent, to quit or abandon any one's party, to be disaffected.
 Կողեալ *ad.* leaning or inclining to one side. [mar. iron-clad.
 Կողինաւոր *a.* armed with a cuirass;
 Կողինձ, ոյ *s.* bread-crust.
 Կողինջ *S.* խղունջն.
 Կողկողալին, -ձայն *a.* groaning, moaning, wailing; plaintive, mournful, querulous; lamentable, sorrowful; *ad.* painfully, sorrowfully, most sadly, lamentably, pitiably.
 Կողկողանք *s.* whining, groaning, tears, lamentation, complaint; compassion, pity. [or compassion.
 Կողկողեցուցանեմ *va.* to excite pity
 Կողկողիթ *s.* chin; *S.* Սոսորդ.
 Կողկողիմ, եցայ *vn.* to groan, to moan, to wail, to bewail, to bemoan, to complain, to lament; to beseech, to implore, to entreat.
 Կողկողումն *S.* Կողկողանք.
 Կողմակալ, -մանակալ *S.* Կողմակալ.
 Կողմանադնացիկ *a.* walking late-
 Կողմանակի, -ւոր *S.* -մնակի. [rally.
 Կողմանիմ *S.* Ի Կող լինիմ.
 Կողմանոց *s.* the jutting or projecting part of a building.
 Կողմն, մանց *s.* flank, side; side, part, party; climate; confine, quarter, canton; country, soil, region, land; -մանք աշխարհի, cardinal points; հակառակ -, the wrong side; the opposite party; տկար -, weak side; Ի մի -, aside, apart; առ Ի -, slantingly, awry, sideways, laterally; Ի մի - թողուլ, to set apart, to lay aside; Ի - լինել, անկանիլ, to lean on one's side, to lay oneself down, to repose; Ի - առնել Ի վերայ մահճաց, to place in bed, to put to bed; փոխիլ - Ի -մանէ, to turn from side to side; - տալ, to recede, to retreat, to draw back; Ի - ելանել, to retire from, to withdraw oneself, to stand aside; ունել զ- ուրուք, to take up the cudgels for, to take one's part, to range oneself on the side of, to side with one; երկուցուն իսկ -մանց հաճոյ լինել, to run

with the hare & hold with the hounds, to contrive, to stand well with opposite parties; ոչ միում յերկոցունց -մանցն լինել ձեռնառու, to preserve neutrality, to remain neutral; Ի վտանգէլ յերկուց -մանց՝ հարկ է զլթէթեւն առնուլ Ի յանձն, of two evils choose the least; նստաւ Ի -մանէ նորա, he sate near him; Ե ո՞ր -, whence? յո՞ր -, which way? Ի կողմանէ տան, near the house; յայտմ -մանէ, on this side; Ի միւս -մանէ, on the other side; յերկոցունց -մանց, on both sides; Ի -մանց -մանց, from different parts; Ի -մանս -մանս, in various parts; Ի միոյ -մանէ ցմիւսն, from one side to the other; through & through, right through; յամ -մանց, on all sides or hands; from all quarters, everywhere; յինէն -մանէ, on my side; on my part, as for me; Ի ձէնջ -մանէ, from you; in your name.

Կողմագրութիւն *s.* chorography.
 Կողմածու *s.* partisan. [-ութիւն.
 Կողմակալ, -ութիւն *S.* Կուսակալ,
 Կողմական *a.* oblique, diagonal; crosswise, indirect; -կի *ad.* laterally, obliquely, sideways, indirectly.
 Կողմակից, &c. *S.* Կուսակից, &c.
 Կողմապահ, -պետ *S.* Կուսակալ.
 Կողմասէր *a.* partial; -սիրութիւն *s.* partiality; party-spirit.
 Կողմացոյց *s.* compass; - ծովային, mariner's- or sea-; - ծոցոյ, pocket, portable or travelling -; - mar. chorographical-chart. [tial.
 Կողմաւոր *ad.* *S.* Կողմակի; *a.* par-
 Կողմափակ *a.* bounded, limited, circumscribed. [put to bed.
 Կողմեցուցանեմ *va.* to lay down, to
 Կողմնիմ *S.* Կողմանիմ.
 Կողնոց *s.* the ribs of a vessel, knee.
 Կոլոք, ից *s.* a sleeveless tunic; an under waistcoat.
 Կողումեմ *va.* to conjecture, to guess.
 Կոլոն, Կոլոսոս *s.* colossus.
 Կողոպուտ, պախ *s.* spoils, plunder, booty, pillage, sack, robbery; *a.* spoiled, destitute; մերկ - կացուցանել զոք Ի հանդերձից, յէշանութեանէ, to despoil of one's clothes, of one's authority; մերկ - առնել զոք Ի զինուց, to disarm, to strip off.
 Կողոպտած *S.* Կողոպուտ.
 Կողոպտանք *s.* spoliation, robbery, deprivation, depredation.

Կողոսկաւմ. եցի *va.* to despoil, to strip, to plunder, to sack, to ravage, to rob, to rifle, to pillage; to deprive of, to bereave; զսեղանս —, to commit sacrilege. [lager, plunderer, robber.

Կողոսկաւիչ *s.* spoiler, despoiler, pillager; Կողով, ոյ *s.* basket, pannier, frail, hamper; — ստղոյ, &c. fruit-basket, &c.; *S.* Չամբիկ.

Կողովագործ, աջ *s.* basket-maker; —ութի *s.* --making, --work; —վաճառ *s.* --seller. [rattle, toy.

Կողովի *S.* Կողով; —ոյ *s.* knee-pan; Կողբ, զէրբ, երց *s.* branch, bough.

Կոճ, ոյ *s.* astragal; door-post, side-post, jamb: joint, articulation; ankle-bone; knuckle-bones (for play); — վրացի *bot.* hellebore; դար եւ — խաղալ, to play at cross & pile, or head & tail.

Կոճակ, աջ *s.* heel-bone: button; *trunk of a tree; *bot.* bud, germ; — մեղուաց, bee-hive or swarm of bees; — աւնուկ սերմանց, to bud, to sprout, to germoglate, to shoot; արկանեւ —, to button; արձակեւ —, to unbutton.

Կոճակաձիգ *s.* button-hook. Կոճակարար *s.* button-maker. Կոճանք *s.* porker, pig; *fig.* corn, callosity. [—է, --bread.

Կոճապղպեղ *s. bot.* ginger; սլանի Կոճաս, աջ *a.* uneven, odd; դար եւ —, odd & even; *S.* Դար & Կոճ.

Կոճէք *s.* halter. Կոճկեմ, եցի *va.* to button; —իմ *vn.* to button one's clothes.

Կոճկենիկ, Կոճկեն *a.* ornamented with raised embroidery; *s.* garment of divers colours; corsage, bodice.

Կոճկեմ *va.* to vex, to torment, to deal harshly with.

Կոճղ, ճեղ, դաց *s.* trunk, log, block; trunk, body; fetters, shackles, stocks; rack, torture; *fig.* parent-stock, race, lineage; դնել, պնդելի Կոճեղ, to put in stocks or fetters; ի Կոճեղս մատուցանել, to place on the rack, to put to torture.

Կոճղեղաւոր *a.* bulbaceous, bulbous. Կոճղէղ, —ղիզ *s.* bulb, bulbous root.

Կոճոպեմ, եցի *va.* to lop off, to trim; to pluck or root up; to cut off, to break in pieces, to shatter, to smash.

Կոճոպումն *s.* lopping off; rooting up; extirpation.

Կոմէս, Կոմս, ի *s.* count; earl; —ուի

s. county; earldom; —ուհի *sf.* countess.

Կոյ, ի *s.* dung, cattle-dung.

Կոյադնդիւ *s.* dung-beetle.

Կոյանոց *s.* cloaca, sink, common-sewer, cess-pool.

Կոյաջուր *s.* drain, sewer.

Կոյզկապ *s.* point of section in grape-stalk. [flux, dysentery.

Կոյշ *s.* diarrhoea, looseness of bowels,

Կոյս, Կուսից *sf.* virgin, maiden; the Holy Virgin; *ast.* Virgo; *a.* virgin, virginal, maiden, maidenly; pure, chaste; uncontaminated, untouched, unmingled, inviolate; mysterious, secret, hidden; — դեռահասակ, young virgin, girl, maid; — թիւ, the number seven; — ճանապարհ, untrodden path; — գերեզման, empty tomb; *S.* Եւանգել.

Կոյս, Կուսաց *s.* side; party; *S.* Կողմն; *pr.* towards, in the direction of; ի որ —, which way? where? ի Կուսեանակ, on that side or part; յամ Կուսաց, on all sides; յոր — եւ կամիցի, wherever he pleases; յայս — յայն —, from one side to another, on one side & the other, here & there; զգնալ յայս — եւ յայն —, to take a walk hither & thither, to & fro; յայս — յայն — դեռոյն, on this side & on that of the river, here & there; յայն — ծովուն, beyond the sea; ի թիկունս —, յետս —, behind one's back, behind, from behind; յարեւելից Կուսէ, from the East; յարեւմուտս —, towards the West; ի կայս եւ ի — Կողմանց հիւսիսոյ, towards the North; ի հարաւա Կողմն Կուսէ, from the South; ի մէջ Կուսէ, for us, for our part, as for us; ի մեր — է, he is on our side, he is favourable to us; ոմն ի նր —, եւ ոմն ի նր, one maintained this & another that; — մի ի մի Կուսին ընդհարեալ, one side fought with the other; ի կատարածն — թղթիս, towards the end of my letter; ելանել ի բացեայ —, to retire aside; ի չորս — վիմաց, of hewn stone.

Կոյա, Կուսից *s.* heap, mass, pile; great crowd, throng; flock, herd, drove; meadows, grazing grounds; — ձիոց, paddock; — աստեղք, constellation, cluster of fixed stars. [ter.

Կոյապալան, աջ *s.* stud-groom, --mas-

Կոյր, Կուրաց *a.* blind, sightless, eyeless; — գործել, to blind; — հնազանդութիւն, հպատակութիւն, passive, implicit obedience; blind submission;

միով ահամբ - , one-eyed, blind of one eye; լաւ է - աչք քան - մտք, is better to be blind of an eye than to want understanding; better want of sight than intellectual blindness; - բաղդ! blind fortune! S. Յին; -, * - զկուրայն ad. blindly, blindfold, rashly, unadvisedly, at all risks, inconsiderately.

Կոն, ի s. cone; fir-- , pine-- ; -ա- գիծք s. conic-sections; -ակառց a. zool. conirostre; -աձեւ a. conic, -al.

Կոնդակ, աջ s. brief, bull, decree.

Կոնդակագիր s. bullist, compiler or writer of bulls; -ք or [of bulls.

Կոնդակարան s. bullary, collection

Կոնիոն, ի s. bot. hemlock. [aziz.

Կոնձեղ s. bot. cyperus; turk. habbul'

Կոնոմ, -ոս S. Տնտես.

Կոնոն, &c. S. Կոն.

Կոնք, ից s. shell, conch-shell; basin, wash-hand basin; dish, bowl, porringer; back or console of a throne; arcade, arch, porch; nuptial-bed.

Կոնքաձեւ a. in form of a cupola; concave, vaulted. [murex.

Կոնքեղ, աջ s. conchylia, purple-fish,

Կոնքեւ, ի s. enchirium. [worn away.

Կոնկոճ a. beaten, ruined, destroyed,

Կոնկոճամահ լինիմ vn. to be beaten or cudgelled to death; to die on the rack.

Կոնկոճեմ, էցի va. to beat, to strike, to bemaule, to beat to death, to torture, to put to the rack, to murder, to slay, to massacre, to butcher, to kill in a violent & cruel manner; -իմ vn. to torment or trouble oneself, to be extremely harassed, vexed, weary, very much fatigued.

Կոնկոճումն s. torment, torture, rack; slaughter; ից. suffering, grief, trouble.

Կոշա, ից, ոց s. lump of clay, clod, sod, glebe; corn, callosity; a. hard, rude, rough, coarse; *rude, unpolished, clownish, boorish, ill-bred, ill-mannered, rough; awkward, clumsy; - աքաղաղի, spur.

*Կոշաութիւն s. grossness, coarseness, indelicacy, rudeness.

Կոշայեմ va. to form, to shape, to fashion, to figure.

Կոչ s. call, appeal, invitation; - յա- տեան, writ, summons, citation; - ի մենամարտ, challenge; - զինուորա- կան, muster, roll-call; - առնել զի-

նուորաց, to call over; to beat the drum, the tattoo; գտանիլ ի -ն, to be present at roll-call; տալ-ոյն պատաս- խանի, to answer a summons.

Կոչական, ի s. gr. vocative.

Կոչելի S. Կոչող.

Կոչեմ, էցի va. to call; to call in; to invite; to call, to name; ի մի վայր - , to convoke, to call together, to as- semble; - յօգնութիւն, to call on for help, to invoke; - զոք յետս, to call back, to revoke; to call off, to bring back; յետս - զբանան, to unsay, to recall what one has said, to retract, to recant, to revoke; - ի դատ, to cite, to summon; վկայս - , to subpoena, to summon witnesses; - ի վկայութիւն, to quote, to cite. [nowned.

Կոչեցեալ a. called, surnamed; re-

Կոչակ, աջ s. rattle; clapper.

Կոչնական, աջ s. guest, table-com- panion; the host. [the house.

Կոչնակէր s. inviter, host, master of

Կոչումն s. calling, call, nomination; appellation, name, nomination, deno- mination; appeal, summons, citation, assignation; invitation; invocation; vocation; յետս - , retraction, recan- tation, unsaying, recalling; S. Կոչ, Ընծայութիւն.

Կոչուիք, ջնոց s. invitation; banquet, feast, entertainment, good cheer, good living; -նա առնել, յօրինել, to give a dinner party, to feast, to treat, to en- tertain, to give an entertainment, to banquet, to feed well; մեծահաց -նա առնել ումէք, to entertain one in a noble manner, to feed him luxuriously, to treat him nobly, to give him a splendid entertainment; ի -նա ուրա- խութեան, in the midst of the festivi- ties; ի ժամ կոչնոցն, during the enter-

Կոպ, բ, ից, ոց s. eye-lid. [tainment.

*Կոպաղ s. shock of wheat-sheaves.

Կոպար, աջ s. confines, boundaries, limits. [gravel; sand-stone.

Կոպիճ, պճոց s. pebble, shingle,

*Կոպիտ, Կոպտութիւն S. Կոշա *a. -ութիւն. [sandy.

Կոպճոււտ a. pebbly, gravelly, stony,

Կոպտարանձն a. monstrous, enor- mous, deformed, misshapen, ugly, churlish, rustic, rude, rough.

Կոռ s. villein or duty service; *S. վէգ; Գերեզմանատուն; -ն, ուռնիք S. Կոթուն & Ոռ.

Կոռակար *a.* working in statute-labour. [ugly spittle.

***Կոռուի** *s.* buffalo-dung: large phlegm,

Կով, *ույ* *s.* cow; **չառագոյն**, **խայտաբղէտ** —, russet, spotted or speckled —; **վախ**, **պարարակ** or **գէր** —, lean, fat —; **կաթնառ**, **կաթնաւէտ** —, milch—, dairy—; **կթել** *զ*—, to milk a —; **ծանր** —, a — with or in calf; **ծնանել** —*ու*, to calve; **ասաքինիչ** —*ույ*, —leech; **սաինք**, **պակուհք** —*ու*, udder, dug; **միս** —*ու*, cow-beef; **կաշի**, **մորթ** —*ու*, neat-leather; —hide; **սաւել** —*ու*, —hair; **գոմ** —*ույ*, —house; **կու**, **քաւոր** —*ու*, —dung; **կոզի** —*ույ*, butter of kine; **բչիւն**, **բառաչ**, **պոչիւն**, **պոռոչիւն**, ***պոռաւ** —*ու*, bellowing, lowing of a —. [lacertus facetanus.

Կովագիաց, —**ծուծ** *s.* eft, newt,

Կովակեր *a.* cow-eating, (a great eater). [—*ուհի* *sf.* cow-keeper.

Կովարած, **ից** *s.* cow-herd, neat-herd;

Կովեան *s. pl.* cows, kine.

Կովկիթ *s.* cow-milker.

***Կովնոց** *s.* cow-house, vaccary.

Կոտակ *a.* little, short of stature.

Կոտիլ *s.* cotyla (measure).

Կոտիմն *s. bot.* cress.

Կոտինդ *s.* mug, drinking-vessel.

Կոտիկեան, —**մնկէ** *a.* hawk-nosed,

***Կոռոչ** *S.* **Եղջիւր**. [aquiline—.

Կոռոր, **ոց** *s.* morsel, part, fragment, slice, bit, piece, lump; — **հացի**, piece of bread.

Կոռորած, **ոց** *s.* carnage, massacre, slaughter, butchery; defeat, rout, overthrow, loss; — **անհնարին ի վերայ ածել**, **գործել մեծամեծ** —*ս*, to make dreadful slaughter, to cut to pieces, to slay, to rout.

Կոռորակ, **այ** *s.* small bit, piece or slice; — **թուոյ**, fraction; **ասանորդական** —, decimals, decimal fractions.

Կոռորակային *a.* fractional. [pieces.

Կոռորաւեմ *va.* to cut into several

Կոռորեմ, **եցի** *va.* to break, to break in pieces, to shatter, to smash; to cut, to cut down, to fell; to destroy, to break, to rout, to defeat, to overthrow; to massacre, to kill; to cut, to pull to pieces or tatters; to divide, to share, to part; **մեծամեծս** —, to hector, to brag, to boast, to swagger, to pretend to be of importance, to take much upon oneself, to be impertinent; — **ի սայր սուսերի**, to put to the sword.

Կոռորիչ *s.* destroyer, massacrer; slaughterer, exterminator.

Կոռորուած, —**ումն** *S.* **Կոռորած**.

***Կոտամ** *vn.* to itch as a cicatrix, as healing wounds.

Կոռատուն *a.* broken to pieces, smashed, shivered, shattered.

Կոր *a.* curved, bent, crooked, aduncous; **ի** — *a.* bowed, inclined; *ad.* down, below, downwards; **ի** — **կորացեալ**, depressed, cast down; **ի** — **կործանել**, to cut down, to overturn, to throw to the ground, to overthrow, to upset; *fig.* to dishearten thoroughly, to strike with dismay, to confound, to abash; **ի** — **կործանիլ**, to fall, to break down, to sink, to be overthrown; *fig.* to droop, to be disheartened, to give way, to lose heart, to be ashamed, abashed; — **գիծ** *s.* curve.

Կորագիծ *a.* curvilinear, -near.

Կորագլխութիւն *S.* **Կորանք**.

Կորագլուխ, **Կոր ի գլուխ** *S.* **Կորակոր**; — **առնել**, to humble, to abase, to humiliate, to overwhelm with shame; — **լինել**, to hang one's head, to get confused, to humble oneself, to lose courage, to be ashamed, abashed, humiliated.

Կորակնեմ, **եցի** *vn.* to have the eyes cast down with shame or confusion, to be humiliated.

Կորակոր *a.* ashamed, confused, depressed, humbled, debased, humiliated; *ad.* with hanging head, humbly, full of shame, quite confused, abashed, ignominiously. [a curved beak.

Կորակաուց *a.* hawk-billed, having

Կորամագիլ *a.* armed with curved claws or talons.

Կորանամ, **ացայ** *vn.* to be bent, bowed, crooked, curved, to grow cambered, to stoop, to warp; to fall in, to sink; *fig.* to bend the head, to bow down, to be humbled, depressed, confused, debased; **յեսս կոյս** — **կրնկաց ուտից**, to become bandy- or bow-legged.

Կորանք *s.* humiliation, shame, debasement, confusion, consternation; dishonour, ignominy, infamy, opprobrium; — **նօք մեծաւ**, **ամօթալից** —**նօք** *ad.* shamefully, ignominiously; **եւ** — **քան զիմ**! o dreadful, o unheard of thing!

Կորացուցանեմ, **ուցի** *va.* to bend, to bow, to crook, to camber; to incline,

to fold; to arch, to vault; *fig.* to humiliate, to mortify, to dishearten, to deject. [humiliating.

Կորացուցիչ *a.* bending, crooking;

Կորափիտ *a.* bent, bowed, huddled up.

Կորաքամակ *a.* hump-backed; -ուի S. Կզուծիւն. [alms-basket.

Կորբան, *ի* *s.* corban, gift, alms;

Կորդ, *այ* *a.* rough, untilled, unploughed, wild, waste; fallow; *s.* waste

Կորդակ, *այ* *s.* helmet, casque. [land.

Կորդանամ, *այայ* *vn.* to lie fallow.

Կորդացուցանեմ *va.* to let lie fallow.

*Կորդին, *Կուր- *s.* pack-saddle.

Կորդիւն, -դոյն *s.* bot. savory.

Կորդուծիւն *s.* the becoming waste, sterile, uncultivated, desert. [lin-seed.

Կորեակ, եկաց *s.* millet; սեաւ - ,

Կորեկահաւ *s.* millet-seed; -հաց *s.* -bread.

Կորեկեղէն *a.* made of millet.

Կորեկօղի *s.* millet-brandy.

Կորզան, *ի* *s.* draw-plate, drawing-frame, wire drawing-plate, screw-plate; *fig.* proof, experiment.

Կորզեմ, եցի *va.* to snatch, to take away, to wrench, to wrest, to extort, to take by force, to ravish; to deliver, to free, to disengage; յանձն - , to win, to gain over.

Կորէ *s.* young girl; *np.* Proserpine; *ի* -ս or *ի* կոր եւս ելանել, to be vanquished, humiliated. [գլուխ, Կորակոր.

Կոր *ի* գլուխ, Կոր *ի* կոր S. Կորա-

Կորի *s.* conduit, pipe, tube, spout; drain, channel, gutter. [med. bubo.

Կորիզ *s.* kernel, stone; grain, seed;

Կորինգն *s.* bot. daisy. [tine-spar.

Կորինդոն, *ի* *s.* corundum, adamant-

Կորիւն, բեանց *s.* a cub or whelp of any wild beast; - առիւծու, lion's whelp; - արջու, bear's cub, young bear; - գայլոյ, young wolf; - շան, puppy, pup, whelp; - իծից, young viper. [նէլ, to upset, to overturn.

Կործ *s.* overturning; *ի* - or -ս լի-

Կործան *a.* prostrated, prostrate, prone; - անկանիլ, to fall upon one's face; to fall down; to go to ruin, to sink into decay, to be overthrown, to crumble away, to fall to pieces, to be ruined; - արկանել, to throw down, to overthrow, to destroy, to ruin.

Կործանեմ, եցի *va.* to overturn, to subvert, to overthrow, to demolish, to destroy, to ruin; to lay waste; to

extirpate, to exterminate; յերկիր - , to fell to the earth, to throw, strike or dash to the ground; - զտարիապս, to dismantle, to pull down; - զոք *ի* հաւատոց, to pervert from the faith; - զմիմեանս, to throw down, upset or destroy each other; - զկեանս, to come to an untimely end; խաղն կործանեաց զնա, gaming has been his ruin; - իմ *vn.* to fall backwards or on one's back; S. Կործան անկանիմ; - կործանումն մեծ, to be routed, dispersed, defeated; to be exterminated, annihilated; - *ի* հպարտութիւն, to lay down one's pride or haughtiness, to cease to be puffed up or proud; *ի* սուգ - , to end in mourning; - սարսափ, to be over head & ears in debt; - յառապելս, to subside into fable; փառքն մեր յաւար - նեցան, our glory is lost or vanished away.

Կործանեցուցանեմ S. Կործանեմ.

Կործանիչ *s.* destroyer, waster; *fig.* perverter; *a.* ruinous.

Կործանումն *s.* overthrow, overturning; ruin, waste, devastation, desolation, destruction, demolition; tumbling, crumbling, sinking; fall, downfall, decay; rout; extermination; համաշխարհական - , universal deluge; - *ի* վերայ ածել, to ruin, to destroy, to waste; *ի* - բերիլ, անկանիլ, to be on the brink of ruin, to be ready to fall, to fall or go to ruin or to decay; կանգնել *ի* կործանմանէն, to rebuild, to recover from ruin, to build up again, to restore, to repair; *fig.* to recover from disaster or misfortune, to raise again.

Կործեմ, եցի *va.* to empty.

Կորկ, *ի* or *ոյ* *s.* dirt-spot, dirt, filth, ordure; *caked filth attached to the long tails of oriental sheep. [wheat.

Կորկոտ, *ի* or *ոյ* *s.* decorticated

Կորկոտիճ *s.* speck, spot, speckle.

Կորճ, ից *s.* griffin; S. Պատկուճ; *mus.* crotchet; **a.* crooked, hooded; *S. Փէճէկ.

Կորճալեղու *s.* jargon, brogue, cant.

Կորճային *a.* *mus.* chromatic.

Կորնգան, *ի* *s.* bot. origan.

Կորնթարդ, *ի* *a.* convex; -ուծիւն, *-թիք *s.* convexity.

Կորնչելի *a.* loseable, evanescent.

Կորնչիմ, բեայ *vn.* to be lost, to disappear; to perish, to decay, to be de-

stroyed; to lose one's way, to lose oneself, to go astray, to err; to go to ruin, to ruin oneself; - սովամահ, to die of starvation, to be starved to death; to be dying of hunger; կորեալ յիշատակ իմ, all memory of me was lost; կորեալ յոյս իմ, my hopes have vanished; կորիւր յերեսաց իմոց, get you gone, be gone.

Կորովիտն *s. Gr. w.* coral.

Կորով *a. S.* -ի; - or -ք *s.* vigour, force, strength, might, power; dexterity, skill, proficiency, address, ability, ingenuity; - մաաց, strength of mind; - մարմնոյ, bodily strength, vigor.

Կորովաբան, -խօս *a.* eloquent, fluent.

Կորովաբեր *a.* keen-eyed, keen, acute, piercing.

Կորովակի *ad.* stoutly, vigorously, valiantly; dexterously, cleverly; *a.* valiant, able, skilful, clever.

Կորովաձիգ *a.* expert at drawing the bow, skilled in archery; well-bent (bow); - աղեղնաւոր, skilful archer.

Կորովամիտ *a.* keen-witted, subtle, penetrating, ingenious, perspicacious, sagacious, acute; shrewd, crafty, cunning.

Կորովամատթիւն *s.* sagacity, ability, perspicacity, acuteness, wit.

Կորովանամ, աջոյ *vn.* to recover one's strength, to take courage; *fig.* to tax one's ingenuity, to set one's wits to ...

Կորովեմ, Էջի *va.* to take careful aim at, to hit the mark; *fig.* to obtain one's scope or end; to weigh accurately or justly, to do justice.

Կորովի *a.* shooting skilfully, carefully aiming at; skilful in arms; dexterous, expert, skilful, handy; nervous, robust, vigorous, valorous, valiant; intelligent, ingenious, clever, witty, wily, keen; *ad. S.* Կորովակի; - յաղեղն եւ ի սուսեր, skilful with the sword & bow.

Կորովութիւն *s.* ability, dexterity, address; *S.* Կորովամատթիւն; - բանից, eloquence, fluency of speech; - բբաց, piercing sight. [ing, curvature.

Կորութիւն *s.* curve, bend, camber.

Կորունջ *a.* aquiline-nosed, hook--.

Կորուսանեմ, սի *va.* to lose; to miss, to mislay, to be without; to ruin, to undo, to destroy; to put to death, to kill; to exterminate, to annihilate; -

զճանապարհն, to lose one's way, to be lost, to stray; - զհամբաւ, to lose one's reputation or good name, to be defamed, disgraced; - զթել բանին, to lose the clew or the thread of one's speech; - յաչաց, to lose sight of; - զտառեհն, to lose or let slip an opportunity; - զգրաւն, զխաղն, զդառն, to lose a wager; to lose the game; to be cast.

Կորուսանող, -սիչ *s.* loser; *a.* losing.

Կորուստ, կորստեան *s.* loss; waste; damage; disadvantage; misfortune; perdition, ruin, destruction; lost thing; ի - մասնիլ, to perish, to be lost; ի - մասնել, to lose, to cause to perish; to kill; անձամբ զանձն ի - մասնել, to cause one's own ruin; ի - ընթանալ, to hasten to one's destruction; լինել մերձ ի - or յափն կորստեան, to be upon the brink of ruin or destruction; մեծամեծ -ս սուսեւ, to suffer heavy losses; կորստեամբ վաճառել, to sell at a loss; գիմէ ի - իւր, he hastens to his ruin.

Կորստահան *a.* loseable, perishable, transient, transitory; fleeting, vain; admissible; -ութի *s.* unstable nature, inconstancy; admissibility.

Կորստապատիր *a.* causing loss; deceitful, delusive. [ing the perdition of.

Կորստասէր *a.* contriving or scheming.

Կու, ոյ *s.* dung, manure, muck.

Կուէնի *s.* pinaster, wild pine.

Կուզ, կզից, կզոց *s.* pole-cat; cat; *hump; *a.* hunch-backed.

Կութք, կթոց *s.* vintage; harvest; կութ մորախառն, wine-dregs or lees.

Կուժ, կժոց *s.* earthen-pitcher, jug, jar; water-pot. [low, to gulp down.

Կուլ *s.* swallowing; ի - սալ, to swallow.

Կուլակ, ի *s.* tonsure, shaven crown.

Կուլբայ, Կուլվայ *s. Gr. w.* colyba, colyva, boiled grain.

Կուլուռիայ, ի *s. Gr. w. S.* Աղալար.

Կուկուլ *s.* hood, cowl.

Կուղ, կղի *s.* plait, fold, doubling; texture; - կարթի, fishing-line.

Կուղբ, կղբու *s.* beaver, castor; կղբու մորթ, beaver; (գլխարկ) beaver-hat; կղբու ձու, castoreum, castor-oil. [caldron used in torture.

Կուղթ or կղութ *s.* large boiler or

Կուղիւ *a.* gluttonous, greedy.

Կուճ *S.* կիճ.

*Կուժ *s.* draught, mouthful.

Կուժք *s.* navel, umbo, nombril of a scutcheon, boss of a shield.

Կունդ, -տ, կնախ *a.* bald, hairless.

Կունդն, կնդան *s.* wheel; *nave of a -.

[S. Գուղձն.

Կունձն, -ծն, կնձունք *s.* turf, sod;

Կուշա, կշախ *s.* flank, side; belly; **a.* satiated; մտրակ ի - առնել երիվաւրաց, to set spurs to a horse, to spur on, to gallop; Էլից զ- իւր ի փափկութենէ իմմէ, he hath filled his belly with my delicacies.

Կուպղ, կպեղ *s.* lock; padlock. [ine.

Կուպալայ *s.* carter's smock, gabard-

Կուպր, կպրոյ, ուլ *s.* bitumen, asphalt, pitch; tar, naphtha; petroleum, rock-oil; S. Կաւ.

Կուռ *s.* condensing, thickening; *a.* condensed, compact, firm, solid, hard; beaten, trodden, frequented; massive, large, heavy; carved, sculptured, hammered; pure, refined; *ad.* vehemently, forcibly; unceasingly, unremittingly, incessantly; - պողոտայ, common or beaten road, high-road, main thoroughfare; - վառեալ, armed with a cuirass, armed cap-a-pié, from head to foot; - զմիմեամբ, - զմիմեանց զհետ՝ զկնի or կնի, continually, one after the other; blow after blow; - գրել, to write close; շուրջանակի - յոսկի համակիլ, to load oneself with gold ornaments; - նիզակ ոսկի, golden lance; - - զրեհին *mus.* refrain, burden of a song.

Կուռն, կռան *s.* back; զ-ուս տալ որմոյ, to lean against a wall; առ կուռնս կալ, to be near, present; մերձ առ կռան կայ, it is not far distant.

Կուռք, կոոց *s.* idol; image, statue.

Կուսաղանցութի *s.* deflouring, violation, rape, ravishment.

Կուսածաղիկ *s. bot.* pervinca, periwinkle.

[Holy Virgin.

Կուսածին *a.* born of a virgin; *s.*

Կուսակալ, աջ *s.* governor, prefect, pacha; փոխանորդ -ի, lieutenant governor, sub-prefect.

Կուսակալեմ, էջի *vn.* to govern a province; to be governor of a -.

Կուսակալութի *s.* government of a province or department, prefecture.

Կուսական *a.* virginal, maiden, maidenly.

Կուսակից *s.* partisan, abettor, adherent, follower; - լինել, to espouse

a party, to adhere, to favour, to support; - լինել ումէք, to side with one, to follow one's party, to be of the party of, to take one's part, to undertake his defence, to be wedded to one's own opinion; Էւ ոչ միումն լինել - , to rest or remain neuter; S. Կողմն.

Կուսակրօն *a.* living in celibacy, virgin, single, unmarried man or woman; - ութի *s.* unmarried state, single life, celibacy; *sm.* bachelorhood; *sf.* spinsterhood; կեալ - ութ, to live single.

Կուսակցեմ S. Կուսակից լինիմ.

Կուսակցութիւն *s.* party, partiality, favour; ոգի - թէ, party-spirit; թողուլ զ-, to give up, to desert one's

Կուսամայր *s.* Virgin-Mother. [party.

Կուսան, աջ *s.* virgin; maid; nun; - լինել, to go into a nunnery, to take Կուսանակ, ի *s. ast.* Virgo. [the veil.

Կուսանամ, - նանամ, աջայ *vn.* to be pure as a virgin; to lead a life of chastity, to keep one's maidenhood; to take the veil.

Կուսանոց, Կուսաստան, աջ *s.* maiden's apartment; gynecæum; girls' boarding-school; nunnery, convent.

Կուսատաճ *sf.* instructress in a nun-

Կուսորդի *s.* the Virgin's Son. [nery.

Կուսութիւն *s.* virginity; maidenhead, pucelage; *fig.* pudicity; բառնալ զ-, արկանել ի - թէ, &c. to defile, to ravish, to violate, to deflower; ի - է իւրմէ, from her youth; S. Կնիք.

Կուս, կոոյ *s.* grain, seed; *fig.* bait, food; S. Կորիզ; - ջամբել ձագուց, to feed its young birds or chickens, to put into their beaks.

Կուսակ, աջ *s.* heap, pile, accumulation, mass; vault, roof; swelling; wave, surge; globe, globule; -ս -ս արկանել զգիւղիւնս, to slaughter, to heap up the slain, to make havoc, carnage, butchery.

Կուսակադէզ *a.* piled one upon another, heaped up, accumulated.

Կուսական *a.* cumulative; - բանք, exaggeration.

Կուսակեմ, էջի *vn.* to heap, to pile, to amass, to accumulate; to swell, to heave, to upheave; to exaggerate.

Կուսակութիւն *s.* convexity, sphericity; S. - ումն.

Կուսակումն *s.* accumulation, heap; swelling, heaving; exaggeration.

Կուսեմ, էջի *va.* to amass, to col-

lect, to heap up, to heap together, to

կուտկէն *s.* camel's hump. [pile.

կուտկուտիմ *vn.* to be covered with

կուտոց *s.* mass, pile; body. [rash.

*կուտուղ *a.* dwarf; *S.* կոկոլ.

կուր, կրի, կրաւ *s.* skiff; boat, barge, bark; hod, tray; *S.* կեր.

կուրաբար *S.* կոյր *ad.*

կուրամիտ *a.* mentally blind.

կուրան, ի *s.* the Koran.

կուրանում, աջայ *vn.* to become blind, to lose one's sight, to be deprived of sight; *fig.* to shut one's eyes, to be blind to; - ճանապարհի, to be no longer practicable, to be stopped, unpassable or impassable (road).

կուրաշաւիւ *s.* blind alley. [-ութի.

կուրապաղատ, -ուի *S.* կուսակալ,

կուրացուցանեմ *va.* to blind, to make blind, to take away the sight, to excecate; to dazzle, to offuscate; կիրք - նեն զմիտս, passions cloud or darken the understanding; *S.* Շլացուցանեմ.

կուրծ *s.* gnawing; core; - կաղամբի, cabbage-stump; - տնկոց, ծառոց, pith; sap-wood.

կուրծք, կրծից *s.* breast, bosom, chest; heart, mind; պղնձեօք զ-ծսն տախտակեալ, armed with a breast-plate, cuirassed; ուշ ի - ծս անկանել, առնել, to reflect well on, to recollect, to remember; մօտ առ - ծս կալ, to be imminent, near to, to impend; զկրծից հարկանել, to beat the breast; զձեռն ի վերայ կրծից հանդուցանել, to fold the arms in repose; մաքրել զ-ծս, to expectorate, to spit.

կուրութիւն *s.* blindness, cecity, excecation; *fig.* blindness, ablepsy, delusion; հարկանել - թի, to strike blind; բարե մեծի - թեանս, what a strange blindness!

կուրտ, կրտաց *a.* castrated, gelded;

կուրորէն *S.* կոյր *ad.* [*s.* eunuch.

կուց *s.* the hollow of the joined hands; double handful.

կոփ *S.* կուռ *s.* -ք *S.* կոպ.

կոփած *s.* carving, sculpture.

կոփածոյ, ից *a.* well carved or sculptured; smooth, polished; - քար, free-stone.

կոփեմ, եցի *va.* to cut, to hew, to carve, to sculpture; to polish; to coin; to forge, to fabricate; to beat, to hammer; - զպատկեր, to carve an

image.

[hammer, mallet.

կոփիչ *s.* stone-cutter; chisel;

կոփիւն *s.* crash, din, clash, clash-

կոփոն *s.* blows, beating. [ing, noise.

կոքիլ *s.* *Gr. w.* conch-shell.

*կպուր կպուրի գամ *vn.* to come to blows, to fight, to fall to loggerheads, to fall together by the ears.

կպրածիւթ *s.* pissasphalte; ծեփել - ու, to caulk, to careen.

կպրային *a.* bituminous.

կպրանաւթ *s.* petroleum, rock- or

կպրանք *s.* caulking. [mineral-oil.

կպրաշաղի *a.* tarred, coated with

կպրեմ, եցի *va.* to tar, to caulk. [tar.

կպրիչ *s.* caulker.

կռած *s.* plate, sheet, lamina.

կռածագ *a.* crooked or bent at the point; - բէւեռ, hook, crook.

կռածոյ, ից *a.* cut, carved, sculptured; laminated, forged; engraved; coined; վարսք -ք, thick, curly hair.

կռակաւց *a.* having a crooked or bent beak. [մեմ.

*կռահ *s.* conjecture; -եմ *S.* կողո-

կռամոլ, աջ *a.* given to idols, idolatrous; - պաշտօն or - ութիւն *s.* idolatry, love of idols.

կռան, աջ *s.* hammer; pick; chisel.

կռանագործ, աջ *s.* smith, hammerer.

կռանակուռ, -կոփ *a.* beaten with the hammer.

կռանահար *a.* hammering, beating with a hammer; *s.* smith; -եմ *va.* to hammer, to beat with a hammer, to forge, to beat on the anvil; - ութիւն *s.* hammering.

կռանաձայնք *s.* clang of the smithy, ring of hammers on the anvil, hammering, noise.

կռանարկութիւն *s.* hammer-stroke.

կռանելի *a.* malleable, ductile, soft; - ութիւն *s.* malleability, ductility.

կռանեմ, եցի *va.* to hammer, to beat,

կռաշուրթն *S.* կորակաւց. [to forge.

կռապաշտ, ից *a.* idolatrous; *s.* idolater; heathen; - ահան *a.* idolatrous, pertaining to idolatry; -եմ, - իմ *vn.* to worship idols, to give up to idols; to idolize; - ութիւն *s.* idolatry; heathenism, paganism.

կռապարիշտ *S.* կռապաշտ. [horned.

կռապոլ *a.* crooked, crumpled

կռեմ, եցի *va.* to cut, to dress stones with the hammer; to carve, to hollow, to sculpture, to engrave, to

chisel; to hammer, to beat or strike the anvil; to smooth, to polish; *դաշինս* -, to make a convention, to contract, to enter into an engagement, to engage oneself; - *ուխա*, to conclude an alliance.

Կազի *s. bot. S. Գազի*; hips & haws.

Կաէզ, *Կաէժ*, *ի* *S. Խիժ արաբացի*;

Կաթուհիք *s. back. [կուոյ - , mastic.*

Կաինչ *s. the least noise, the least thing; a mere nothing.*

Կաիւք *s. crakeing, creaking, cry or noise; - հաւուց*, cackling; - *թռչնոց*, chattering; - *խորդոց*, crunk, crunkle of the crane; - *աղաւաւ*, caw; - *գորտոց*, croak; - *էղջերուի*, belling of the stag; *S. Կարկաշ*.

Կաիւ, *կուուոց* *s. scuffle, struggle; strife, contest, debate, dispute, squabble, difference, contention, quarrel, wrangling; skirmish, combat, battle; - սակց*, place to put one's foot; *ի - կալ*, *էլանէլ* or *վառիլ* *ի - , ի - կաքաւէլ*, *ի - մատչէլ* *ը*, to oppose, to resist, to contend, to contest, to combat; to come to blows; *ի - արշաւէլ*, to take the field, to open the campaign; *ի - կոչէլ*, to throw down one's glove, to defy, to challenge.

**Կաճիկ*, - *ճուկ* *S. Աճառ*, *Խաղճա*.

Կանակ, *ի* *S. Կուռն*, *Թիկուհիք*. [*խուղճ*.

Կանչեմ, *էցի* *vn.* to crake, to creak; to make a shrill noise, to cry out, to shriek, to squeak, to scream; to hiss; to whistle; - *գորտանց*, to croak; - *աղաւաւուց*, to caw; - *խորդոց*, to crunk, to crunkle; - *խողից*, to grant; - *չանց*, to growl; to yelp; - *էղջերուի*, to bell; - *թռչնոց*, to chirp, to chatter; *S. Կարկաշեմ*.

Կառնոս *S. Երեւակ*. [*tenacity.*

Կառաւական *a. tenacious; -ութիւն* *s.*

Կառակից *a. s. antagonistic; cham-*

Կառակցուի *s. alliance. [pion; ally.*

Կառան, *աց* *s. hold; - գաանէլ*, *ուռնէլ*, to get a hold on.

Կառանոց, - *տեղ*, - *րան* *s. wrestling-place, palæstra, arena, lists, tilt-yard; battle-field.*

Կառաւաւէր *a. quarrelsome, quarrel-lous, shrewish; s. wrangler, brawler; disputer, caviller, sophist; - սիրութի* *s. quarrelsomeness, pugnacity.*

Կառաւարար, *աց* *a. s. contentious, li-tigious, quarrelsome, fractious, wran-gling, mischief-making, meddlesome;*

- *ութիւն* *s. cavil, chicanery, conten-tion, dispute.*

Կառուեցուցանեմ *va.* to set by the ears, to incite to strife, to urge to war.

Կառուեմ, *Կառուիմ*, *էցայ* *vn.* to take offence, to wrangle, to strive, to con-tend, struggle or dispute with, to de-bate, to contest, to quarrel; to skir-mish, to grapple with each other, to clash together, to fight, to come to blows: to take hold of, to cleave to, to cling, adhere or stick to, to hold fast by, to catch or grasp at, to get entangled in; - *ը միմեանս*, to beat one another, to fight together; *fig.* to quarrel; *Թօթաիւէլ զփռչին կառուեալ յոտս*, to shake the dust off one's foot; *ի բեւեռ կառուեցաւ հանդերձ նորա*, his coat is caught by a nail; *սարդ կառուեալ ձեռք յորմն*, the spider holds on to the wall with its claws; *եւ մի կառուիցի ի ձեռնն քու՛մ ի նղովից նորա*, & there, shall cleave nought of the cursed thing to thine hand.

Կառուինչ *s. bot. parietary, pellitory.*

Կառունկ, *կանկան* *s. crane; ast. the -; mech. -.*

Կառուի, *կուփաց* *s. fisticuff, blow with a fist; fig. blame, reproach, &c.; -ս հանէլ*, to pommel, to cuff, to box, to beat with the fist. [*(of the crane).*

Կաջաձայն աղաղակ *s. crunk, crunkle*

Կաչեմ, *էցի* *vn.* to caw (as a crow).

Կափահար *a. cuffed, beaten; -եմ* *S. Կափեմ*; - *ումն* *S. Կափանք*; - *ութի* *S. Կառուի*.

Կափամարտ, - *իկ* *s. boxing-match, fight with fists; pugilism, boxing; a. boxer.*

Կափանք *s. blow with a fist; fig. ill treatment, atrocious offence, wrong, injury.*

Կափեմ, *էցի* *va.* *S. Կառուիս հանեմ*; *fig.* to vex, to plague, to use ill, to in-jure or affront contumeliously, to outrage; - *զանաւազն*, to smite with the fist of wickedness; *fig.* to trample the poor under foot, to oppress.

Կափիչ *s. who strikes with the fist; who uses harshly.*

Կափումն *S. Կափանք*.

Կսկիծ, *կծոյ*, *ծի* *s. smart, smarting, tingling; twinge, twitch, sharp pain; regret, vexation, displeasure, evil, affliction, heart-rending anguish.*

Կսկծագին, - *լի*, - *կան* *a. smarting,*

poignant, sharp, acute; bitter, mournful, sorrowful, painful, woeful, sad; *ad.* painfully, &c. [painful, vexatious.

Կսկծակիծ *a.* caustic, biting, very

Կսկծանք *s.* S. **Կսկիծ**; causticity, bitterness, sarcasm, taunt, scoff, mockery; **Կսկծանայ բանք**, sharp, cutting, outrageous expressions.

Կսկծելի *a.* biting, cutting, satiric, poignant, tart; witty, sarcastic, mordacious, keen, venomous, taunting, virulent, grievous, harrowing; **բանք** - *ք*, keen words, bickering, teasing, taunt, rub, wipe.

Կսկծեցուցանեմ *va.* to smart, to make smart, to cause pain; *fig.* to peck at, to bite, to taunt, to scoff; - **զսիրա**, to break a person's heart, to grieve most deeply, to wound, to rend, to harrow; - **զք բանիւք**, to nettle, to sting, to pique one with taunting or satirical words; - **ուցիւն** *a.* S. **Կսկծելի**.

Կսկծիմ, էցայ *vn.* to be in pain, in sorrow or affliction; *fig.* to grieve, to take to heart, to mourn for, to feel very sorry, to be too much vexed; to repine at.

Կսկուծ հաց. well baked bread.

***Կսմթեմ** S. **Ողբեմ**.

***Կսմիթ** *s.* pinch; - **տալ**, to pinch.

Կտակ, այ *s.* will, testament, last will & testament; - **առնել**, to make one's will; **Կտակաւ տալ, թողուլ**, to bequeath by will, to leave a legacy to; **Կատարել զ-**, to execute a will.

Կտակագիր, գրաց *s.* testator; S. **Կտակ**; **մեռանել առանց -գրի**, to die intestate or without a will.

Կտակագրեմ *vn.* to make one's will.

Կտակական *a.* testamentary.

Կտակահատար *s.* executor of a will.

Կտակառու, այ *s.* heir; *sf.* heiress.

Կտակարան *s.* Testament; **Հին, Նոր** - , the Old, the New -.

Կտակեր *a.* feeding on grain. [bread.

Կտապ, ի, ոյ *s.* bun, cake; ginger-

Կտառեակ *s.* *bot.* marsh-mallow.

Կտաւ, ոյ *s.* flax; linen; linen- or cotton-cloth; linen-garment; *a.* linen.

Կտաւագործ, այ *s.* weaver, linen-manufacturer; linen-draper.

Կտաւամանուծիւն *s.* weaving.

Կտաւալաճառ *s.* dealer in linen-manufactures; linen-draper.

Կտաւատ, ից *s.* lin-seed; S. **Իւղ**.

Կտաւեայ, -եղէն *a.* of linen, linen.

Կտաւի S. **Կտաւեայ**; **շաւիկ** - , linen-shirt; - *ք*, linen. [cloth; swathing linen.

Կտաւոռեակ *s.* piece of linen, rag,

Կտեմ, էցի *va.* to tattoo; to prick down; * to pinch; **գիր կտեալ**, tat-

Կտեւ *s.* nut-shell. [tooing.

Կտիկ *s.* small grain.

Կտին *s.* scallop.

Կտիտ, կտտի *s.* dung, muck.

Կտիրք *s.* portion, dowry, dower.

Կազանք, -ղուցք *s.* fury, frenzy; erotic madness; tickling, titillation; rutting.

Կաղիմ, զեցայ *vn.* to become furious, to give up to a frantic transport; to become mad with love, passionate, frenzied with desire or lust; to tickle, to titillate; to be in rutting, in pru-

Կանաւք, ուից *s.* crop, craw. [riency.

Կառւած, ոյ *s.* keel.

Կառւեմ, էցի *vn.* to lop off, to cut away, to prune, to trim.

Կառւաք S. **Կառանք**.

Կառւր *a.* cut, cut out; - **լինել ի մի մեանց**, to be disunited, at variance.

Կառւրք, կարոց *s.* sheep-shearing; fleece; **գնալ ի -րս խաշանց**, to go sheep-shearing.

Կառւց, կոցի, ցաւ *s.* beak, mouth: bill; shoe-top; **կոցաւ կեր ջամբէլ ձա-գուց**, to feed a young bird, to put into it's beak.

Կատամահ *a.* putting to death cruelly, barbarously; torturing, excruciating; - **սպանանել, սատակել**, to kill in a cruel manner, to kill with tortures.

Կատանք *s.* cruel torment, torture, rack; *fig.* biting calunny, stinging outrage or insult, outrageous sarcasm.

Կտտեմ, էցի *va.* to torture, to excruciate, to tear, to lacerate, to set on the rack, to torment atrociously; *fig.* to abuse, to harass, to ill-treat, to vex, to outrage: to play on, to touch; to ring; - **զգաշնակ**, to play on the piano; **կտտած գինի**, soured wine.

Կարած, ոյ, ի *s.* cut, cutting, incision; cut, shape, fashion; * *a.* cut out.

Կարտեմ, էցի *va.* to cut up, to cut or tear in pieces.

Կարեմ, էցի *va.* to cut, to cut off, to lop, to cut down; to divide, to separate; to take away, to discontinue, to retrench: to shear sheep; to cut hair: to castrate, to geld; - **բիւջ** or **յէր-կուս**, to divide in halves; - **ի չորս**

մասուհա, to cut in quarters, to quarter; - զանդամս մարմնոյ, to cut off, to amputate, to maim, to mutilate; - ըզյլիս, to draw, to gut, to disembowel; to run through the bowels; կտրեալ դրամ, false coin.

կտրիչ s. sheep-shearer; paring-knife.

կտրողական a. decisive; peremptory.

կտրոց, աց s. knife; scissors; - մեծ, cleaver, chopper; - զսպանակաւ, clasp-knife; - ծոցոյ, pocket-; - թղթոյ, paper-; - դահեկանաց, clippings, shearings of coins, sizer; վերք, հարուած -ի, cut or stab with a knife; սլաւեանք -ի, sheath, -case. [cutlery.

կտրոցագործ, աց s. cutler; - ուրի s.

կտրուկ խոտոյ s. new-mown grass.

կտրում s. cut, cutting.

կտրուք s. pruning, lopping.

կտրոն, ի s. cut, cropping, part cut off, cutting, chip, splinter; "coupon", dividend-warrant; geom. abscissa.

կոցահար a. pecking; - եմ va. to peck; - ութիւն S. կոցումն.

կոցար, ի s. wood-cock; ջրական -, snipe; -իկ s. young -. [tock.

կոցաւոր a. beaked; - մուրճ, mat-

կոցեմ, եցի va. to peck.

կոցումն s. peck, stroke with the bill.

կրաբեր a. calcareous.

կրաբերիմ vn. to be enticed to evil; to be impelled by evil.

կրագործութիւն s. calcination.

կրագուբ s. lime-pit.

կրածին s. calcium.

կրակ, ի, աւ s. fire, flames; fig. fire, heat, flame, spirit, ardour; - լուցանել, վառել, to kindle, to light, to make a fire; արծարծելը, to stir, to poke the fire; շիջուցանելը, to put out, to extinguish, to quench; S. Հուր.

կրակաբեր a. carrying fire; igneous; ardent, fiery.

կրակակալ, աց s. censer; *brazier.

կրակամոխիր s. burning embers,

կրական a. passive. [live-coal.

կրականի s. pl. fires; Fire-god of the

կրականութիւն s. passibility. [Ghebres.

կրակապաշտ, ից s. fire-worshipper; - ութիւն s. fire-worship.

կրակասէր a. fond of fire-side or chimney-corner, idle, lazy.

կրակաստան a. fire-extinguishing.

կրակավառ, ի s. fire-lighting; - ուրի s. bonfire. [կուրի, thunderbolt.

կրակատեղաց a. raining fire; - բար-

կրակատուն s. fire-temple.

կրակարան s. fire-place, hearth, heart-stone; brazier, chafing-dish or -pan; stove, furnace; chimney; fire-temple; S. Ծխնէլոյղ; առձեռն -, fire-basket; - ոտից, foot-stove; ծխահանք -ի, fire-tube; շրջանակ or զարդ -ի, chimney-piece, mantle-piece or -shelf; վանդակ -ի, fire-guard; թիակ -ի, fire-shovel; ունէլիք -ի, tongs, fire-tongs; փայտ -ի, fire-wood.

կրակետոյ s. fire-place, brazier; burning or live coals; wood fire.

կրակից a. subject to the same passions or weaknesses.

*կրակուբոց a. fiery, ardent, lively, sprightly, brisk, spirited, high-mettled, active. [flavoured.

կրակոյտ s. lime-heap; - համ a. lime-

կրամած a. plastered with lime.

կրամ, ի s. gramme. [tortoise-shell.

կրայ, ից s. turtle, tortoise; խեցի -ի,

կրային a. chalky, calcareous.

կրայրեաց a. burnt by chalk.

կրանալի a. calcinable.

կրանամ vn. to calcine.

կրաշաղախ a. strongly built; s. lime,

կրաջուր s. lime-water. [cement.

կրաս s. caw, croak.

կրացումն s. calcination.

կրացուցանեմ va. to calcine.

կրաւորաբար ad. passively.

կրաւորական a. passive; - բայ, - verb; - քուեայ, - voice.

կրափուռն s. lime-kiln.

կրաքար s. lime-stone.

կրելի a. wearable; portable; s. bearer, carrier; litter; fig. mother.

կրեմ, եցի va. to bear, to carry; to convey, to transport; to carry, to wear, to have on; fig. to bear, to sustain, to support, to endure, to suffer, to undergo; - դժնդակս, to be pained, grieved, to suffer cruelly, to support ill treatment, to be very ill used, to be treated severely; - զսպասուհաս յանցանաց, to pay dear for, to smart for, to bear the consequences, to suffer the punishment of one's crime; - զծանրութի գործոց, to bear the burden of affairs; - անուն գեղեցիկ, to bear a distinguished name, to be renowned; զամբ - , to remain confused; ի կրելոյն, in name only.

կրեփեաց, եցաց s. lime-burner.

կրթակ a. exercising, that exercises.

Կրթական *a.* instructive, adapted to exercise; -ութիւն *S.* Կրթութիւն.

Կրթանք *s. pl.* exercises; -մարմնոյ,

Կրթարան *s.* gymnasium. [the -.

Կրթեմ, եցի *va.* to exercise, to train up, to inure, to form; to instruct, to discipline, to accustom, to civilize; to educate, to polish; -զմիտս, to inform the mind; Ի զարմանս or յապուշ - , to astonish, to surprize.

Կրթիմ, եցայ *vn.* to exercise oneself, to improve, to be formed, to acquire instruction or knowledge, to instruct oneself, to improve one's mind; to become civilized; to conduce, to lead to, to tend, to incline to; to give oneself up to, to apply oneself; to be attributed, imputed; -յոք, to trust or abandon oneself to, to confide in; զհետ - , to run or follow after, to pursue, to persecute; յապուշ - , to be surprized, astonished, to fall from the clouds, to be thunderstruck, to marvel, to wonder; -ը ծերպս միմայ, to trail through a hole, to crawl on the belly; ազատութիւնն յապերասալ նութիւն կրթեր, the liberty tended to licence; զհետ մարմնոյ կրթեալ, given to pleasure, sensual, voluptuous.

Կրթիչ *a.* instructive.

Կրթութիւն *s.* exercise, practice; discipline, instruction; հոգեւոր - , spiritual exercises; -մարմնոյ, gymn-

Կրիայ *S.* Կրայ. [astics.

Կրիկ *s.* trough, drawer of a bird-cage. [sions.

Կրիչ *a.* weak, subject to the pas-

Կրիախ *s.* censor, critic.

Կրծաբախ *a.* penitent; bigot; *ad.* beating the breast.

Կրծազգեստ *s.* bodice, body.

Կրծախտ *s.* consumption; *a.* con-

Կրծական *a.* thoracic. [sumptive.

Կրծանոց *s.* pectoral, breast-plate; -բահանայապետին, - , - of the high-priest; -կանանց, stays.

Կրծացաւունի *s.* pain in the breast.

Կրծեմ, եցի, Կրծում, կրծի *va.* to gnaw, to nibble; to corrode, to canker; to eat, to consume, to destroy; to take or carry away. [dy.

Կրծիւ *a.* rapacious, ravenous, gree-

Կրծկալ, Ի *s.* bib.

Կրծող *s.* gnawer.

Կրկես, կիսայ *s.* circus; course, race-ground; riding-school; Խաղք

կրկիսի, games of the circus.

Կրկին, կնոյ, ուլ *a.* double, doubled, iterated; *ad.* doubly, two-fold, twice, as much again; -անգամ, afresh, again, anew; -եւ - , repeatedly, many times; -մեծ, twice greater; -թուով, two; -գոչել, կարգալ, to encore, to demand the repetition; -նորոգութիւն, renewal, renewing.

Կրկնաբան *s.* twaddler; tautologist; -եմ *va.* to say again, to repeat, to twaddle, to say over & over again; -ութիւն *s.* useless repetition, idle twaddle, tautology; *rhet.* anaphora.

Կրկնագիր *a.* writing again; twice written, transcribed, copied, written in duplicate; -գրեմ *va.* to write again, to copy, to transcribe.

Կրկնադատ *a.* twice condemned.

Կրկնազատիկ *s.* first sunday after Easter, Domenica in albis.

Կրկնաթուեմ *va.* to reckon again.

Կրկնած *a.* repeated.

Կրկնակ, աջ *S.* Կրկին; *a.* binary; - or -նաւոր տառք *gr.* double consonants with one sound, as *ch, sh, &c*; - թիւ *arith.* binary scale; -ք, folds, foldings, plaits.

Կրկնակի *a.* double; *ad.* doubly; a second time, again; in two ways; *S.*

Կրկնաղ *s. chem.* double salt. [Կրկնոց.

Կրկնակնիք, -կնունք, կնքաց *s. ana-*

Կրկնաձիր *a.* twice given. [baptist.

Կրկնամածեալ *a.* doubly plaited; -մասն *s.* seconds; -մեռ *a.* doubly dead.

Կրկնայարկ *a.* two storied (house); -նաւ, two decker.

Կրկնանուն *a.* having two names.

Կրկնաշահ *a.* gaining two-fold.

Կրկնապատիկ *a.* double; *ad.* two-fold, twice; *ad.* doubly; again; -ստալեմ *va.* to double, to redouble, to fold; -ստակութիւն *s.* duplication.

Կրկնապարիսպ *a.* double walled.

Կրկնապարոյր *a.* crooked & hooded.

Կրկնավանկ *s. gr.* dissyllable.

Կրկնավերտ *s.* camlet.

Կրկնավտակ *a.* having two springs; ուղիւք - աղի արտասուաց, two torrents of bitter tears; աչք նր - աղբիւրք արտասուաց, her eyes had become two fountains of tears.

Կրկնարօր առնեմ, -րեմ *va.* to hoe a second time; *fig.* to re-examine, to examine more minutely or thoroughly; -րումն *s.* second hoeing.

Կրկնաւոր *gr. S.* Կրկնակ.

Կրկնաքայլ *s.* pace (measure).

Կրկնեմ, եցի *va.* to double, to re-double, to increase; to fold, to plait, to turn down or in; to tell or say again, to repeat, to reiterate; to reply, to rejoin, to resume; ստէպ - զբանն, to inculcate; - ցաւոց, to relapse; Էրկցս, երեքիկն - , to triple, to treble; *S.* Գունը.

Կրկնեւաց *a.* boiled up or again.

Կրկներեւոյթ *s.* mirage, looming.

Կրկնեմ *s.* reheating; annealing.

Կրկնոց, աց *s.* mantle, cloak; hooded cloak; pilot-coat. [ignorance.

Կրկնոց, ից *s.* bigamy contracted in

Կրկնուած, ոց *s.* fold, plait; joint, articulation, juncture; * - ցաւ, relapse, return of unfavourable symptoms.

Կրկնութիւն, -ումն *s.* increase; repetition, reiteration, reply, answer, rejoinder; *mus.* da capo; *gr.* reduplication; *med.* paroxysm; - հիւանդութեան, relapse.

Կրկովիմ, Կովովիմ *vn.* to have the eyes starting from their sockets.

Կրկուտ, կտի *s.* sprig, twig; fagots, fallen-wood, brambles, bushes, briars.

Կրկնաձայն *a.* chucking. [*S.* Կաքաւ.

Կրկնեմ, եցի *vn.* to chuck, to churr;

Կրկաակերտ *a.* constructed with twigs.

Կրկաքաղ *a.* gathering small wood.

Կրկեմ, եցի *va.* to seek, to search, to rummage; *fig.* to sift, to dive into, to examine, to explore; *S.* Կարկառեմ.

Կրճատ, աց *a.* docked, cropped, short-tailed; mutilated; circumcised; -ական, -եալ *a.* circumcised; castrated; mutilated; -եմ *va.* to castrate; to circumcise; to cut off, to amputate, to mutilate, to crop, to dock, to curtail, to maim; - զձայնաւոր *gr.* to make an elision, to elide, to cut out; -ումն, -ումն *s.* circumcision; maiming, mutilation; amputation; *med.* aphæresis; syncope; - ձայնաւորի, elision.

Կրճեմ, եցի *va.* to gnash, to grind, to grate, to snap, to chatter; - ատամնոց, gnashing, grinding of the teeth; - զատամնոն, to gnash one's teeth.

Կրճիմ, -ն *s.* interval, space, bar, division; difference, distinction; objection, resistance, embarrassment, let, hinderance, obstacle, hitch; Էմեծ արկանեւ զանձն, to bring oneself

into trouble, into a scrape, to be in an intricate, embarrassed or entangled state.

Կրճիւն, -ճումն *s.* gnashing, grinding or chattering of the teeth.

Կրճեմ *S.* Կրճեմ; - զատամնոն ի վերայ ուրուք, to gnash the teeth at, to threaten. [unbroken state.

Կրմզութիւն *s.* wild, untamed or unbroken, untamed.

Կրուկ, կրկան, կրկունք, Կրունկն, կրնկան *s.* heel; back, hind part; դառնալը - , դարձը - առնել, to fall or go back, to recede, to go backwards, to retreat; յետսը - դառնալ, ը - նա - հանջիւ, to turn back, to retrace one's steps; *S.* Կորանամ.

Կրպակ, աց *s.* shop; tavern, wine-shop or -vault; -ամուտ *a.* frequenting shops; tavern-haunting; -անոց *s.* street of shops; -ասլետ, -աւոր *s.* shop-keeper, tradesman; tavern-keeper; -աւորութիւն *s.* shop- or tavern-keeping.

Կրտեր, Կրտսեր, աց *a.* younger, junior; minor; inferior; - որդի, younger son; քանոյ ամաց է քոյր քո - , how old is your youngest sister? Էօթնամեայ - է քան զիս, she is seven years younger than I.

Կրտսերագոյն *a.* younger; - յոյժ քան զժամանակս նորա, much prior to his time. [rity.

Կրտսերութիւն *s.* minority; inferiority.

Կրօն, -ք, նից *s.* religion, faith; religious order, monastic life; law, right, custom, usage; manners, conduct, life; sect; - անսակաւորութիւն, the true faith; խորազնաւոր - , a life passed in sack-cloth; *fig.* an austere or severe life; փոխել զ-նս, to change one's religion; դառնալ ի -նս, to embrace or espouse the religion; մտանել ի -նս, to take the cowl or veil; *S.* Ինքնակամ.

Կրօնագիտութիւն *s.* religious teaching.

Կրօնազգեստ *a.* religious, pious,

Կրօնական *a.* dogmatic. [devout.

Կրօնակից *s.* coreligionary.

Կրօնակրթութիւն *s.* religious exercises.

Կրօնամոլ, ից *a.* *s.* fanatic; -ութիւն *s.*

Կրօնահայր *s.* abbot, prior. [-ticism.

Կրօնասէր, սիրաց *a.* religious, pious, devout; -սիրութիւն *s.* religious zeal, piety, devotion.

Կրօնաստան *S.* Մենաստան.

Արօնաւոր *s.* friar, monk, cenobite; - **նորընծայ**, novice; - **ուխտեալ**, professed monk; - **լինել**, to enter a convent, to take the cowl, to turn monk; - **ական** *a.* monastic, monacal, monkish.

Արօնաւորիմ, *եցայ* *vn.* *S.* **Արօնաւոր լինիմ**; to accustom oneself to the monastic life; to deprive oneself, to abstain.

Արօնաւորութիւն *s.* monastic life; religion, piety; **թողուլ զ-**, to throw off the cowl. [take the veil.

Արօնաւորուհի *sf.* nun; - **լինել**, to **Արօնաքննական** *a.* inquisitorial; - **քննիչ** *s.* inquisitor; - **քննութիւն** *s.* inquisition.

Այաթեւ *a.* having the wings tied **Այածեմ** *S.* **Այացեմ**. [together.

Այակ, *ի* *s.* sea-biscuit: account, memorandum. [to join, to unite, to tie.

Այան, *ի* *s.* junction; *ի* - *ի* **Հարկանել**,

Այատեմ, **Այացեմ** *vo.* to kick, to kick out, to fling out the heels; *fig.* to be refractory, to kick against the pricks.

Այեմ, *եցի* *va.* to join, to unite, to tie, to bind, to fasten; to reunite, to tie again, to rejoin; to insert, to annex, to add; to proceed, to repeat; *mus.* to accompany; - **զլէրս**, to close, to cicatrize; **էւ էս կցէի զամէնն**, amen I replied; - **իմ** *vn.* to be joined, united; to cling or stick to, to hold fast by; - **վերայ**, to close up, to cicatrize, to skin over, to heal; - **գետոց**, to be frozen (of rivers); **յաստեղս կցի**, it reaches the stars.

Այիր *a.* shabby, beggarly, mean, stingy, scurvy, niggardly, close-fisted, covetous, sordid, miserly.

Այկաւոր *S.* **Այկցոս**. [bling, shuffling.

Այկցանք *s.* affectation, fiction, quib-

Այկցեմ *va.* to conjoin, to bind together, to tie up; *fig.* to affect, to invent, to forge, to shuffle, to quibble, to quirk, to trump up, to borrow; **կցկցեալ** or

Այկցոս, **Այկցուն** *a.* patched up, botched, adventitious, forged, invented, contrived, fictitious, borrowed.

Այողական *a.* curing, healing.

Այորդ, *այ* *a.* participating, partaking, having part or share in; *s.* party, companion, associate; partaker, partner, consort; *S.* **Այուրդ**; **կենաց** -, living together; consort, husband, wife; **կարեաց** -, compassionate; as-

sisting, helping, relieving; **արեան** -, consanguineous, related; - **չարեաց**, accomplice, accessory; - **անել**, to impart, to acquaint with, to inform, to communicate; - **լինել** *S.* **Այորդիմ**.

Այորդակից, - **կցուի** *S.* **Այորդ**, - **ուի**.

Այորդեմ, *եցի* *va.* *S.* **Այորդ անեմ**; to join, to unite, to fasten; - or

Այորդիմ, *եցայ* *vn.* to partake, to participate, to share in, to have a share or hand in; to join in, to associate, to be connected with, in communication or connexion with; to have an understanding together, to agree, to be agreed; *mus.* to accompany; **կյորդէին միմեանց ի վտանգ եւ ի փառս**, they shared the perils & the glory.

Այորդութիւն *s.* communication, participation, relations, connexion, association; *mus.* accompaniment, concert; - **կենաց**, company, society; - **արեան**, consanguinity, affinity; - **չարեաց**, the being an accomplice; **ճառաւորս - է**, roads, means of communication; - **ունել լի ումէք**, to be connected, in communication with, to form a connexion with; - **թէ** *ad.* in compliance with.

Այուած, *ի* or *ոյ* *s.* joining, union, joint; insertion, annex; - *ոյ* *a.* adventitious, additional.

Այուսն *S.* **Այուած**.

Այուրդ, **կցրդաց** *s.* anthem.

Այրեմ, *եցի* *va.* to be stingy, miserly, covetous; - **զատամուհս**, to grind the teeth at, to threaten.

Աբեմ, *եցի*, **Աբեցուցանեմ** *va.* to curve, to bend, to bow.

Աբիմ, **կբեցայ** *vn.* to be bent, folded; *fig.* to be humbled, dejected.

Աբումն *s.* curving, bending, flexion; falling in; *fig.* humiliation.

Աբրիմ, **կբրեցայ** *vn.* to make head against, to cope with, to withstand, to face, to dare, to brave, to beard, to set at defiance; **լքէմ** -, to oppose, to resist, to withstand; **թշնամի** -, to declare oneself enemy, to bear enmity.

Աօ *s.* gourd, bottle-, calabash.

Աօլարայ *s.* essence-bottle.

Աօլեմ, *եցի* *vn.* to roar.

Աօշիկ, **կօշիկ**, **կաց** *s.* boot; shoe; *fig.* drink-money; **ներկել, մաքրել զ-**, to black, to polish or clean boots or shoes; **ադանել -ս**, to put on one's

boots or shoes; հանել զ-ս. to take or pull off one's boots; կաղապար կօշկաց, boot-tree, --last; S. Զոյգ. Խրացք.

Կօշկագործութիւն s. boot or shoe-making, shoe-maker's calling.

Կօշկակար, աջ s. boot-maker, cordwainer, boot & shoe-maker; կրպակ -ի, shoe-maker's shop; տեսի զ- զի ատաժամբ սրարդէր զմորթ, I saw a shoe-maker stretching the leather with his teeth.

Կօշկաձեւ a. boot-shaped; -ձիգ s. shoe-horn; boot-hook; -նէրկ s. shoe-blackening.

*Կօս s. nut-shell; tortoise shell.

Հ

Հ (*hoe*) հո s. the sixteenth letter of the alphabet, & the eleventh of the consonants; հ, հ, seventy; seventieth.

— It has much affinity with the letters Խ & Լ, & is sometimes used for or confounded with them; for example: նահապետ, նախ-; հարամանի, խար-; հոյ, խոյ: հիւթէլ, Լիւթէլ; հիւծեալ, Լիւծեալ; հիւսել, Լիւսել.

— It is often eliminated at the beginning of a word; as, համբառնալ, հսկայ, հապա, ամբ-, սկայ, ապա; Հեբրայեցի, Հեղիաս, Եբր-, Եղիա.

Հա, Հայ *int.* come! come now! well! now then! courage! *ad.* yes, truly; *pr.* behold! lo! here is, there are.

Հադադ, աջ s. breath, respiration; throat, gullet, larynx; aspiration; pronunciation; -ային a. guttural; -այք s. aspiration, pronunciation.

Հադադասիւն a. pronounced, uttered from the throat; -սիւնութիւն s. pronunciation.

Հադածիմ, Էցայ *vn.* to become addicted, to give oneself up, to yield; to

cram oneself, to feed well, to feast.

Հադանիմ S. Ադանիմ, Զդենում.

Հադներգաբար *ad.* rhapsodically.

Հադներգող s. rhapsodist.

Հադներգութիւն s. rhapsody; passage or extract from, part of a poem, canto; book, chapter.

Հադնի s. *bot.* agnus-castus.

*Հադուակ s. hook, tenter--.

Հադաղակ, աջ s. demi-john, flagon; goat-skin.

Հազ, Ի, ոյ s. cough; անհաս, չոր --, - հիւծիչ, a continual, dry, churchyard -; շնչարդէլ - մանկանց, hooping-or chin--; -ի դեղ, tussilago, colt's foot, horse-foot; նեղիլ Ի-ոյ, to suffer from a -; դառն - կալաւ զիս, I caught a violent -.

Հազամ, աջի *vn.* to cough; անդադար -, to do nothing but cough; հազաց զգիշերն ողջոյն, he coughed all night.

Հազար, աջ a. thousand; immense, innumerable; -, -ս *ad.* thousand times; -ք -այ, million; -ս հինգ արանց, five thousand men; զօրութիւն - օք, with an army a million strong; քոյր մեր, Էղիցես Ի -ս եւ Ի բերս, o sister! may your posterity be as the sand of the sea-shore; - եւ բեր դէպ Եթէ դացի դք, if by chance, it happens; ամն արժանի յիշատակաց - ութ հարիւր եօթանասուն եւ ութ, the memorable year one thousand eight hundred & seventy eight. [-, lettuce.

Հազար, ոյ s. *bot.* cos lettuce; վայրի

Հազարալիար s. kilolitre; -կրամ s. kilogram; -մէդր s. kilometer.

Հազարակրամէդր s. kilogramometer.

Հազարամեայ, ց or մէկց, -մեան, Էնից a. of a thousand years; -մեայ ժամանակ, millenium; -ամեանք s. the Millenarians.

Հազարապատիկ *ad.* a thousand-fold, a thousand times as much.

Հազարապետ s. chiliarch, chief of a thousand men, colonel; governor, prefect, lord lieutenant; steward, agent, major-domo, controller, intendant; house-steward, manager; -ութիւն s. command, office or dignity of a chiliarch; prefecture; stewardship, intendance, ministry, administration.

Հազարաւոր a. millenary.

Հազարեակ S. Հազար a.

Հազարերորդ, աջ a. thousandth.

Հազարորդալիտր *s.* millilitre; -կրամ *s.* milligram; -մեդր *s.* millimeter. [row.

Հազարաերեւուկ *s. bot.* milfoil, yar-

Հաղիւ, - [թէ, - իմն, - հաղ, - ու-
րեմն or ուրեք, - - *ad.* hardly, scarcely,
barely. [-բենի *s.* --tree.

Հաղորան *s.* sorb apple; crab-apple;

Հաղբէվարդ *s.* queen-rose.

Հալ *s.* melting; smelting; fusion; -
առնուլ, to melt; to smelt; to thaw.

Հալածական *a.* persecuted, expelled,
fugitive; - առնել, տանել, արկանել,
to persecute, to pursue, to expel, to
chase, to give chase to, to thrust or
push back or aside, to scatter, to dis-
lodge, to drive out or away; - լինել,
երթալ, to be persecuted, driven away,
expelled, to flee, to flee away, to take
to flight.

Հալածանք *s.* persecution; pursuit,
expulsion; *fig.* trouble, vexation.

Հալածեմ, եցի *va.* *S.* Հալածական

Հալածիչ *s.* persecutor. [առնեմ.

Հալածոյ, ից *a.* melted, smelted,

Հալածումն *S.* Հալածանք. [cast.

Հալածչունի *s.* state of a persecutor.

Հալական *a.* apt to be melted, fusi-
ble; dissoluble; -ուլթիւն *s.* fusibility;
-ք, metals.

Հալանք *s.* fusion, draining off; *fig.*
exhaustion, consumption, decay.

Հալարան *s.* foundry, smelting-house,

Հալաւ *S.* Չգետտ. [furnace.

Հալեմ, եցի *va.* to melt, to smelt, to
found, to cast, to smelt down; to dis-
solve; to liquefy; to exhaust, to drain,
to consume; to digest; -իմ *vn.* to melt,
to be founded or cast; to dissolve, to
liquefy; to melt to nothing, to dwindle
away, to be exhausted, to go to decay,
to run to waste, to be consumed; -
սառնամանեաց, to melt, to thaw; -
մաշիլ, to pine away, to wear out, to
fall away, to exhaust oneself; to grow
lean, to be withered. [decline.

Հալէւ մաշ *s.* consumption, phthisis,

Հալէւորիկ *s. bot.* marum, chamædris

Հալիչ *a.* melting. [maritima.

Հալիք *s.* black, white or red-heart-

Հալողական *S.* Հալական. [cherry.

Հալողութիւն *s.* liquation.

Հալոց, աջ *s.* furnace; foundry; cru-
cible, coppel; - սառականոր, muffle-
furnace or --mill. [fusion.

Հալուած, ոց *s.* smelting, melting;

Հալուէ, ից *s.* aloes.

Հալումն *s.* melting, liquefaction, fu-
sion; dissolution; consumption, decay;
- ջրեղէն, հրեղէն, aqueous, igneous
fusion; - կերակրոց, digestion; - սառ-
նամանեաց, thaw.

Հալուն *S.* Հալական. [bag, sack, pack.

Հակ *a.* contrary, opposed to; *s.* bale,

Հակաբամբ *s. mus.* counter- or double
-bass. [-բենն *s.* ballast.

Հակաբան, &c. *S.* Հակառակաբան;

Հակադարձ *a.* inverse, inverted;

-դիր *a.* antithetic, opposite; -դրեմ
va. to oppose; -դրութիւն *s.* opposi-
tion; contrast; antithesis. [reaction.

Հակազդակ *a.* reactive; -դեցունի *s.*

Հակակ *a.* equal, even, exact.

Հակակայ *a.* opposite, contrary; -իմ
vn. to oppose, to withstand; -ուլթի *s.*
opposition, resistance; antiperistasis.

Հակակիր *a.* antipathetic.

Հակակշիւ *s.* counterpoise; - դու, to
counterbalance.

Հակակրութիւն *s.* antipathy.

Հակաճառ *s.* contradictor, disputer,
debater, controversialist; dialecti-
cian; -եմ *vn.* to contradict, to dispute,
to debate; -ուլթիւն *s.* contradiction,
controversy, dispute, discussion; dia-
lectics; ոգի -ուլթեան, spirit of con-
tradiction. [-ուլթի *S.* Հակառակամ-

Հակամարտ *a.* opposing, adversary;

Հակամէտ *a.* leaning, inclined; prone,
bent, disposed; - ի չարն, prone to
evil, inclined to mischief; -միտեմ *vn.*
to lean, to incline, to be prone to, to
feel inclined or disposed for, to lean
to the side of, to have an inclination
to; -միտութիւն *s.* decline, inclination,
proneness, tendency, propensity, dis-
position; idiopathy; -մտեմ *vn.* to emu-
late; to rival, to vie with, to antagon-
ize; -մտութիւն *s.* emulation, competi-
tion, strife, contention.

Հակապապ *s.* antipope.

Հակառակ, աջ *a.* contrary, opposite;
adversary, hostile, unfavourable, in-
imical; discordant; incompatible; *pr.*
ad. against, contrary to; opposite, fa-
cing, in front of; զնորին -ն, նմին or
նորին -, ի -էն, ը -ն *ad.* on the con-
trary, on the wrong side; against the
grain, in a contrary sense, backwards;
ամենեւին իսկ -, directly or diametric-
ally opposite, quite the reverse; - ու
զիդ մտաց, in spite of sense & reason;
- կամաց նորա, against his will or

grain, in spite of him; forcibly; - *հալ*, to stand, remain, stay or stop in the face of, in front; *fig.* to oppose, to withstand, to resist, to make head against, to cope with; - *լինել*, to be contrary, to oppose; *լ* - *ս* *լինել միմեանց*, to be at variance; - , *ի* - *ն* or *լ* - *ս* *ելանել, մտանել, ընթանալ, լինել*, to oppose, to form an opposition to, to rise up or against, to go against, to run counter, to withstand, to counteract, to thwart, to cross; *լ* - *ս* *ելանել* S. *Հակամեմ*.

Հակառակաբան s. contradictor; a. contradictory, thwarting; - *եմ* *vn.* to contradict; - *ու* *թիւն* s. contradiction; antilogy, antiphrasis; - *բար* *ad.* in a contrary manner, in opposition.

Հակառակաբարբառ a. mus. dissonant, discordant. [*trary.*

Հակառակադնաց a. running con-

Հակառակադասութիւն s. controposition; - *դէղ* s. counter-poison, antidote; - *դէմ* S. *Խոտորակի*; - *դիր* a. opposed; opposing, adverse; - *դրութիւն* S. *Հակադրութիւն*.

Հակառակաթոռ a. occupying a station, an office to the prejudice of another; - *սլաորիարք*, pseudopatriarch.

Հակառակախօս, - *ու* *ի* S. - *բան*, &c.

Հակառակաճնոյց a. peace-breaking, seditious, factious.

Հակառակակայ S. *Հակակայ*.

Հակառակաձայն S. - *բարբառ*.

Հակառակամարտ a. opponent, adversary, antagonist; s. contest, resistance; combat, conflict; - *ու* *թիւն* s. antagonism.

Հակառակայորդոր S. - *ճնոյց*.

Հակառակասէր a. quarrelsome, mischief-making, meddlesome, seditious, mutinous, litigious; - *միտք*, spirit of contradiction, of contrariety; - *սիրութիւն* s. love of contention, factious spirit.

Հակառակասիւս a. contrary, adverse, opposite. [*to excite.*

Հակառակեցուցանեմ *va.* to stir up,

Հակառակիմ, *եցայ* *vn.* to oppose, to resist, to thwart, to object, to be repugnant to, to revolt, to cross, to withstand, to impugn; to clash, to encounter; to contest, to dispute, to debate; to cavil; to quarrel; to disagree; - *լ* *ու* *մէք*, to rival, to vie with; *առանց* - *կեղոյ*, without resistance.

Հակառակոստիւ լինիմ S. - *ռակիմ*.

Հակառակորդ, *այ* s. adversary, antagonist, rival, enemy; demon; - *ու* *ի* or

Հակառակութիւն s. contrariety, opposition, resistance, hostility, adversity; contestation, dispute, quarrel, contest; combat, conflict; - *յուզէլ զիմէքէ*, to strive for; - *կրէլ*, to experience adversities; *եղեւ - ի մէջ նց*, a dispute arose between them; - *ի ներքս անկեալ*, in consequence of disagreement; - *ձիոց*, horse-racing.

Հակառակբրիտոս S. *Նեան*.

Հակասաբան s. contradictor; - *բար* *ad.* - *torily*. [*բարբառել*, to contradict.

Հակասական a. contradictory; - *ս*

Հակասութիւն s. contradiction.

Հակասուէրք s. antiscii.

Հակասութիւն s. anti-concubine.

Հակարաշ S. *Հակառակ*.

Հակարջային a. antarctic, southern; - *բեւեռ*, the south pole; - *շրջանակ*, antarctic circle.

Հակաբարշ s. counterpoise, weight.

Հակեմ, *եցի* *va.* to incline, to lean, to bend, to bow; - *իմ* *vn.* to lean, to incline, to stoop, to bend or hang down; to give way, to yield; *fig.* to feel inclined or disposed for, to have an inclination to.

Հակերդ s. contro-choir.

Հակընդդէմ a. opposed, against.

Հակիրճ a. brief, concise, precise, succinct, summary.

Հակոսնեայք, *նէկց* s. antipodes.

Հակումն s. declination, inclination; *fig.* decline, inclination, attachment; *geom.* inclination; - *ծրի խաւարման*, obliquity of the ecliptic.

Հալ քան զհալ S. *Քամ քան զքամ*.

Հալարջ, ի s. currant; - *ենի* s. -bush.

Հաղբք, բից s. springe, snare, noose, trap; *fig.* snare, toils; *արկանել ի - բս*, to draw into snare, to entrap, to inveigle; *անկանել ի - բս*, to fall into a [snare.

Հաղորդ, ից a. participating, shar-

ing; sociable, social; s. Holy Communion; - *ս* *առնել*, to share, to give a share; to acquaint with, to impart, to communicate; - *լինել*, to participate in, to share in, to partake of, to have a share or hand in; - *չարեաց*, accomplice; - *աալ*, to administer the Holy Sacrament to; - *առնուլ*, to communicate, to receive the Holy Sacrament.

Հաղորդադրամ *s.* oblation at the Communion.

Հաղորդական *a.* communicative; communicable; -ուի *s.* conductivity.

Հաղորդակից *S.* Հաղորդ *a.*

Հաղորդակցիմ, եցայ *vn.* to be in communication with, in correspondence with, to participate in, to share with, to impart to, to partake of.

Հաղորդակցութիւն *s.* communication, participation, correspondence; copartnership.

Հաղորդաւեր *a.* communicative.

Հաղորդաառուի *s.* pyx, box, sacred vase, ciborium.

Հաղորդարար *a.* conductible; *S.* -դիւն; -ութիւն *s.* conductivity.

Հաղորդելի *a.* communicable.

Հաղորդեմ, եցի *va.* to communicate, to transmit, to hand down, to impart, to acquaint with, to inform; to communicate, to administer the Sacrament of the Lord's Supper; *S.* -դիմ; -զախա, to infect with disease.

Հաղորդեցուցանեմ *S.* -դեմ.

Հաղորդընկալ *a.* communicating.

Հաղորդիմ, եցայ *vn.* to communicate, to be communicated, to participate, to share, to be in communication with; to conjoin, to have carnal connexion with; to be communicative; to lead on, to be conducive; *S.* Հաղորդառնում. [-; -թէլ, conducting wire.

Հաղորդիչ *s.* phys. conductor, good

Հաղորդող *s.* communicant.

Հաղորդութիւն *s.* communication, participation, connexion; relations; intercourse; correspondence; communion; carnal communion; Սուրբ -, the Eucharist, the Lord's Supper; զատիկական -, pascal communion; աղօթք յետ -թեան, post-communion; -առլ, առնուլ *S.* Հաղորդ -.

Հաճ, ոյ *a.* content, contented, pleased, satisfied; consenting; *s.* satisfaction, contentedness; -առնել, to content, to satisfy; -լինել, to be content, satisfied, pleased.

Հաճար, ոյ, ով *s.* rye; *S.* Հայքար; -ի, -ուկ *s.* bot. sand-box tree.

Հաճելի *a.* pleasant, agreeable.

Հաճեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to content, to please, to satisfy, to humour, to gratify; -զմիաս ուրուք, to condescend, to please, to humour; -զախաս, to gratify the passions; -զսլառաս, to

pay a debt; ի -զնա, to oblige him, to satisfy him; -եցուցիչ *a.* satisfactory.

Հաճիմ, եցայ *vn.* to be contented, satisfied, pleased, gratified; to agree, to acquiesce, to consent, to approve; to be reconciled, to become friends again; to deign; to taste; չ- լը, to disapprove, to dislike; Հաճեալ է նա լը քեզ, you please him; Հաճեսցի տէր իմ արքայ, may it please your Majesty.

Հաճոյ, ից *a.* agreeable, pleasant, pleasing, complaisant, grateful, acceptable; -լինել, to please, to humour, to agree, to have pleasure; զինչ - է ձեզ, what do you think of it? ոմ - թուեալ քեզ, as you please or choose, as you like; -աչաց հայելոյ, comely to the eye; -եղեւ նա աչաց իմոց, he or she pleased me; -թուեցաւ նմա, it pleased him, he thought fit or proper, he approved of it; -եւս էր նմա, he preferred; արա նմա զինչ - է առաջի աչաց քոց, do with him as you will.

Հաճոյական *a.* agreeable, pleasing; -ուի *s.* amiableness, affability; -կաւար *a.* kind, condescending, complaisant; -կից լինիմ *vn.* to consent, to approve.

Հաճոյանամ, աչայ *vn.* to please, to humour; to like, to be pleased with, to consent. [genteel, nice, pretty.

Հաճոյատեսիլ *a.* graceful, charming,

Հաճոյարար *S.* Կամակատար. [ant.

Հաճոյացուցանեմ *va.* to make pleas-

Հաճոյութի *s.* satisfaction; complacency, consent, willingness.

Հաճոյք, յից *s.* will, pleasure, good will, willingness; caprice, humour, fancy, whim; լը յս *ad.* at one's will or pleasure, according to, at sight, at discretion; negligently, carelessly; լը յից նր, according to his caprice; Կործել լը յս, to do according to one's liking, fancy or humour, to follow one's own bent, to listen to nobody; անձնաւոր լինել ի յս ուրուք, to abandon oneself entirely to another's caprice or discretion; այր իւրաքանչիւր զյս առաջի աչաց իւրոց առնէր, every man did that which was right in his own eyes.

Հաճութիւն *s.* agreement, satisfaction; accord, approbation, consent, complaisance, acquiescence, complaisance; desire, wish, pleasure, will; -ք, grace, sweetness, loveliness, amiable-

ness; առանց քոյին -[թէ, without your consent, in spite of you; արա իս ը -[թէ կամաց քոյ, do with me according to your pleasure.

Համ, ոյ s. savour, taste; check, moderation; -ք anat. the lower belly; -դնել, to moderate, to check.

Համաբան a. concord, agreeing, unanimous, conformable; -եմ տն. to agree, to be of one mind; -ու[թիւն s. concord, agreement, good understanding, unanimity, intelligence.

Համաբարբառ a. concordant, unanimous; s. concordance.

Համաբարոյ a. of similar disposition, character or customs. [կից.

Համաբնակ, -ից S. Բնակակից, Բնա-

Համաբնեայ a. connatural, homogeneous; consubstantial; -բնու[թիւն s. homogeneousness, connaturality, consubstantiality.

Համաբոլոր a. universal, all, whole.

Համաբուն S. -բնեայ.

Համագոյ, -ական, -ակից a. consubstantial; -գոյք, creation, all creatures, the universe, nature; -ապէս ad. consubstantially; -ու[թիւն s. consubstantiality. [rator; -ու[թիւն s. cooperation.

Համագործ a. cooperative; s. coope-

Համագումար a. assembled, gathered together; universal, general; ad. all together, unitedly; s. arith. sum.

Համագունդ a. S. -գումար; flocked together, gathered in crowds or in a mob; ad. in a united company, with all the company, in crowds; -[թռչել, to fly in flocks or swarms.

Համագրեմ տն. to compose; -գրու[թիւն s. composition.

Համադամ, աջ a. agreeable to the taste, delicate, delicious, dainty, exquisite, savoury, succulent; -ք, dainties, delicacies, tid-bits; -ասէր a. fond of dainties, epicurean; s. epicure.

Համադաս a. of the same class, order or rank; -եմ տն. to range, to rank, to draw up, to place in order, to put together; -իմ տն. to be classified together, placed in the same order; -ու[թիւն s. being of the same rank, equality in rank. [թիւ s. synthesis.

Համադրական a. synthetical; -գրու-

Համազարմ a. of the same race, family or generation.

Համազգային a. national.

Համազգեստ S. Գրատ.

Համազգի a. of the same nation, family, kind or sort; national; related; homogeneous; -գու[թիւն s. nationality; relationship; homogeneousness.

Համազն a. of the same nation or race; -զոյք a. equal, even, alike, similar; -զուն S. Համազն.

Համազօր a. equal in power; equivalent, equipollent, adequate; -լինել, to be equivalent; -ու[թիւն s. equivalence, equipollence.

Համաթիւ a. of the same number or quantity, equal; -[թոռ a. co-reigning.

Համալայնու[թիւն s. co-latitude; -լէզու a. of the same language; -լծակից, -լծորդ, -լուծ a. bearing the same yoke; s. colleague; companion, partner; -լուր a. that can be heard, or heard every where; -լսարան s. academy; university, faculty.

Համախմբեմ տն. to gather or put together, to muster, to collect, to convoke; -բու[թիւն s. meeting, assembly.

Համախոհ, -խորհ, -խորհուրդ a. of the same opinion or mind, unanimous, agreeing, concordant; s. adherent, partisan; -լինել, to agree with, to be of the same mind; -խոհու[թիւն s. intelligence, concord, good understanding, harmony; league, alliance, compact; -խումբ S. -գումար; -խօս a. concordant, analogous. [natural.

Համածին a. connate, twin; uterine;

Համակ, աջ a. S. Գորշխայտ; ad. all, entirely, totally; only; always.

Համակամ, աջ a. of the same will, concordant; obedient to the will of, resigned; -իմ տն. to agree, to be of one mind, to consent with; to be resigned, to submit oneself; -ու[թիւն s. concord, unanimity, agreement, union, consent; -ու[թիւն կամացն Այ, obedience to God's will, resignation, trust in God.

Համակայ a. coexistent; -կառք s. omnibus; -կարդ a. put in the same order or number; -կարդածք s. co-ordinate; -կարդեմ տն. to co-ordinate, to put in the same order; -կարկէք a. subject to the same passions; compassionate, feeling, sensible.

Համակդէն a. well versed in the Persian religion; coreligionary. [ther.

Համակեայ a. still living with ano-

Համակեմ, եցի a. to affect, to fill with, to immerse; S. Թուլս. [centric.

Համակենդրոն a. concentric, homo-

Համակերպ *a.* of the same form or manner; conformable; resigned; **-իմ** *vn.* to comply with, to conform or submit to, to be resigned; **-ութիւն** *s.* submission; resignation.

Համակերպ *a.* similar, like; **-ք**, all beings, all creatures.

Համակիմ, կեցայ *vn.* to be affected, filled or covered with, immersed, sunk in; to array, clothe or invest oneself with, to bury oneself in; **յոսկի - եւ ի քարինս պատուականս**, to be completely covered with gold & precious stones; **ի թախծութիւն, ի խոր տրամուծիւն** -, to give oneself up to melancholy, to be filled with sadness; **- ի սուգ**, to dress in mourning; **S. Թուխ**; **պաճարք - կեալք ի գիրութիւն**,

Համակիր *S.* **-կրական**. [fatted cattle.

Համակործան *a.* utterly destroying, exterminating; **- քանդումն**, utter ruin, extermination; **- կորուստ**, total loss; **- պատուհաս**, exterminator; **- կորոյս** *a.* destroying, exterminating; **- կուլ** *a.* swallowing up, all-devouring.

Համակրական *a.* sympathetic.

Համակրութիւն *s.* sympathy; **ունել -**, to sympathize with, to feel a - for; **չունել զ-**, to have no - for or with.

Համակրօն *a.* coreligionary.

Համահաղոյն *ad.* together, at the same time, at once.

Համահամ *S.* **Համադամ**.

Համահայր *a.* born of the same father, consanguineous; **- եղբայր, քոյր**, half-brother, half-sister, by the father's side.

Համահանդերձ *a.* clothed alike, in uniform; **- հասակ** *S.* **Հասակակից**; **- հարզ, ից** *a.* aid-de-camp; adjutant; **- հաւաքեմ** *S.* **Համախմբեմ**; **- հրաւեր** *a.* convoking or inviting all; **- հրեշտակ** *a.* angelic.

Համաձայն *a.* concordant, consonant, conformable; *mus.* in unison; *ad.* un-animously; **- եմ** *va.* to accord, to bring to agree; to conciliate, to reconcile; *mus.* to tune; **- իմ** *vn.* to agree, to concord with, to be agreed; to grant, to come to terms, to comply with; *mus.* to be in tune; **- ութիւն** *s.* concord, unison, consonance, concordance; *fig.* conformity, unanimity, union; *mus.* unison, tune; *gr.* concordance.

Համաձեւ *a.* of the same form or shape, conform; **- առնել զկամս**, to

be of one mind; **- ուղք** *s.* configuration.

Համաճարակ *a.* entirely consumed; all-consuming, all-devouring, epidemic, epizootic, contagious.

Համամայր *a.* born of the same mother; **- եղբայր**, uterine, by the mother's side; **- մեայ** *a.* coetaneous, of the same age.

Համամիտ *a.* of the same mind or opinion, unanimous; **- լինել ումէք**, to perfectly agree with, to enter into the views of; **- են ցանդ**, they always agree in opinion, « they are two fingers of the same hand »; **- մտութիւն** *s.* unanimity, concord, consent, conformity of opinion.

Համայարկ *a.* cohabitant; dwelling under the same roof.

Համայն, ից *a.* whole, entire, total, complete; *ad.* all, entirely; together, all together, together with; even, yet, still; **-**, **- իւ**, totally, completely, wholly, thoroughly; **- եւ այնպէս**, even though, even if, however, nevertheless; **- եւ այնպէս ոչ յագեցա՞ր**, what, & you are not yet satiated? **- ասել, ասացեալ**, in short, in a word.

Համայնաչափ *s.* pantometer.

Համայնապատում *a.* relating all; encyclopedian; *S.* **Հանրագէտ**.

Համայնաջինջ *S.* **Համաջինջ**.

Համայնասերմն *s.* pansperm.

Համայնացոյց *s.* panorama. [ing.

Համայնաւեր *a.* universally destroy-

Համանդամայն *a.* whole, universal; *ad.* all, all together, generally; even, yet, still.

Համանդամք *s.* all the members.

Համանիւթ *a.* of the same matter.

Համանման *a.* equal, alike, similar; conformable, analogous; imitating, following; *ad.* equally, alike.

Համանմանակի, - նմանեալ, - նմանի *S.* **- նման** *a.* [ity, analogy.

Համանմանութիւն *s.* similarity, conform-

Համանշան *a.* having the same sign; **- ալ** *a.* having the same meaning or signification, synonomous; **- ալիութիւն** *s.* synonymy.

Համանոյնութիւն *s.* unanimity.

Համանուն *a.* *S.* **Անուանակից**; *s.* name-sake; **- արար** *ad.* homonymously; **- ութիւն** *s.* homonymy.

Համաշխարհ *s.* the whole country, the public; countryman; **- ադործ** *a.* done by every body, general, univer-

sal; -ազան *a.* universal, general, common, public; -իկ *a.* of the same country; *s.* countryman.

Համաշնչութիւն *s.* unanimity; -շունչ *a.* of the same opinion, agreeing, unanimous.

Համաչափ *a.* of the same measure, equal, proportioned, symmetrical; commensurable; -ութիւն *s.* equality, proportion, symmetry; commensurability; -չուեմ *vn.* to depart together.

Համապայծառ *a.* quite clear, bright, shining, luminous, resplendent; -սլաշտօն *a.* having the same office or function, colleague; -սլատասխան *a.* corresponding; -խանութ *vn.* to correspond; -խանիչ *a.* corresponding; -սլաշտիւ *a.* equally glorified, equally adorable; equal in rank or honour, having the same dignity; -սլատաշաճ *a.* congruent, suitable, convenient; -սլատուութիւն *s.* equal honour, rank or dignity; -սլարփակ *a.* all-surrounding; -վիհ, chaos.

Համաջինջ, -ջունջ *a.* destroying, exterminating all; -կործանումն, entire destruction, extermination; -առնել, to exterminate, to root out, to utterly destroy; -լինել, to be totally exterminated.

Համառօտ, ից *a.* brief, short, abridged, concise, succinct, summary; peremptory; -, -ս, -աբար *ad.* succinctly, briefly, summarily, precisely; peremptorily; *s.* compendium, abridgement; final or irrevocable sentence; -հատանել, to cut short; -ասել, -ասացից, եւ - խի ասացեալ, in short, in a word.

Համառօտագիծ *a.* briefly traced, succinct; - բովանդակութիւն, an abridgement; - սլակեր, sketch, short notice, cursory view; -գիր *a.* written briefly, in a few words; -գրութիւն *s.* abbreviation.

Համառօտեմ, եցի *va.* to abridge, to diminish, to shorten; to digest, to resume, to recapitulate; to reduce, to contract, to extract; ուղիւ -, to understand thoroughly & cause to be perfectly well understood; - զօրէնս, to transgress, to break a law; - բորեղսն զեկեղեցիս, to make a visitation of the diocese.

Համառօտիւ, -բ *S.* Համառօտ *ad.*

Համառօտութիւն *s.* brevity, concision, shortness; abbreviation; compendium, abridgement, summary, abstract, epitome.

Համասեղան *S.* Սեղանակից; -սեռ *a.* congeneric, homogeneous; -սեռութիւն *s.* congenerousness, homogeneousness; -սեր *a.* of the same race or stock; -սերմ *a.* produced from the same seed; -սերունդ *a.* of a common origin; -սեր *a.* mutually fond; -սընունդ, -սուն *a.* nourished, brought up together.

Համասլաք *a.* fragrant, odoriferous, sweet-smelling or -scented.

Համաստեղծ *a.* innate, natural.

Համաստեղութիւն *s.* asterism; *S.* Աստեղատուն.

Համասփիւռ *a.* spread, diffused, propagated throughout; - ծաւալիլ, to be -. [tion or avowal.

Համավկայ *ad.* of a common attestation.

Համատակք *s.* string of pearls.

Համատարած *a.* spread throughout, very extended, universal, general; - ծով, the Ocean; - օդ, atmosphere; -, -ութիւն *s.* extent, very great extent; -տարր *a.* composed of the same element or matter; -տեսակ *a.* of the same kind or sort, equal, conformable; -տիպ *a.* resembling, similar, like, conform; -տիք *a.* of the same age, coetaneous; -տոհմ, -տոհմիկ *a.* of the same family, related.

Համար, ոց *s.* account, calculation, computation, enumeration, numeration; number; catalogue, list; roll-call, muster; examination, inventory, statement, account; esteem, respect, value, regard, station, degree; presentation or rendering of accounts; comparison; lesson; verse; ի -, ի -ի, * - *pr.* for, on account of; ի մի -, same, same thing; - առնուլ, պահանջել, to ask for an account of, to require one to account for; - առնել, to find out an explication of, to examine; to take or draw up an inventory of; to take stock; - առլ, to render an account; to give a reason; to be responsible, to account for; - առնուլ ի մէջ ծառայից իւրոց, to make an account with his servants; ի - ածել, արկանել, գնել, to count, to calculate, to compare; մտանել ի -, to be reckoned, numbered, esteemed among; ի - լինել, to be counted as, to pass for, to

be reputed, esteemed; *լինիլ* *մարդկան կալ* *ի-ի*, to be taken for a man; - *դնել* *լինիլ*, to dispute; *հանել թիւ-ոյ*, to draw or cast lots; *տուր զհամար տնտեսութե քո*, give an account of thy stewardship; *ոչ էղէլ ի-ի բան իմ*, no attention was paid to my words; *չէ ինչ ի-ի*, it is unimportant; no matter; *թուով-ով էր իմ*, all was counted; - *ովք թուոց կատարեալ*, a clever arithmetician; - *առնուլ*, to take lessons; *դիտել, ուսանել, ասել զ-ն*, to know, to learn, to say or repeat one's lesson; S. *թիւ*.

Համարագիր s. numeral letter.

Համարակալ, -կար, աջ s. reckoner, calculator, book-keeper, accountant, auditor of accounts; *տուն, տեղի-ի*, counting-house; accountant's office, ciphering; - *ուրիշ* s. accounts, book-

Համարահատ s. control. [keeping.

Համարառու, աջ s. comptroller; - *թիւն* s. control.

Համարատու, աջ a. rendering account; - *ուրիշ* s. control, giving in or rendering of accounts.

Համարեմ, եցի va. to count, to number, to calculate; to esteem, to reckon, to consider.

Համարիմ, եցայ vn. to sum, to number, to count; to calculate, to compute; to esteem, to repute, to judge; to presume, to suppose, to reckon; to attribute; to pass for, to be reputed or deemed; *լաւ* -, to prefer; *սկսուալան* -, to appreciate; *մեծ ինչ* -, to value, to esteem, to repute, to rely on; *առ ոչ ինչ* -, not to keep any account of, not to care about, to have little esteem for, to despise; - *զանձն*, to look upon oneself as, to believe, deem or account oneself, to think that one is; *լինիլ իմ* *լինիլ* *ուրիշ*, to mistake; *երանելի զանձն* -, to think oneself happy; - *իմք էթէ, -րեսցուք այնպէս թէ*, let us suppose that; *մի-իք թէ*, do not believe that; - *րեալ* a. reputed, deemed, looked upon as; *լինիլ մեռեալ* -, thought to be dead; *չ-ն յաղգս*, not numbered among the nations, without genealogy; *ոչ էր - արծաթ թէ իցէ ինչ*, silver was made no

Համարիչ s. numerator. [account of.

Համարիւն a. of the same blood, consanguineous, related.

Համարձակ a. frank, free, bold;

plain, sincere, without ceremony; determined, resolute; wide, extended; -, - *աբար* ad. frankly, freely, boldly, plainly; resolutely, firmly; clearly, openly, ingenuously; *կարի իմն* -, too free, bold, rash, audacious, too daring.

Համարձակաբարբառ a. plain-spoken, frank, open-hearted, ingenuous; ad. frankly, openly, freely, ingenuously, without reserve.

Համարձակագոյն a. more openly, &c. -, - *ս* S. *Համարձակ* ad.

Համարձակախօս S. - *բարբառ* a. - *լինիլ*, to speak freely, frankly, openly, to be plain with, to be accustomed to speak one's mind; - *ուրիշ* s. frankness of speech, openness, unreservedness, free-heartedness.

Համարձակահայեաց a. seeing clearly, penetrating, perspicacious.

Համարձակաձայն a. speaking frankly, freely; - *բարբառով*, aloud, openly, publicly.

Համարձակասէս S. *Համարձակ* ad.

Համարձակատես S. - *հայեաց*.

Համարձակեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to embolden, to make bold or courageous, to reassure; to permit, to allow; to render impertinent.

Համարձակերես a. with an open countenance, frank, free, bold.

Համարձակիմ, եցայ vn. to grow bold, to have the boldness to, to take the liberty of, to allow oneself, to have the courage, to be daring, to dare, to venture; *կարի իմն* -, to presume, to take liberties; - *իչ* a. emboldening.

Համարձակութի s. frankness, hardihood, licence, courage, liberty; boldness, forwardness; *կարի իմն* -, audacity, temerity, venturesomeness; - *առնուլ*, to take the liberty to, to permit or allow oneself to; *կարի իմն - տալ*, to render impertinent, impudent; *սկսու է-թէ ասել*, it must be acknowledged; - *թ* S. *Համարձակ* ad.

Համարմատ a. produced from the same root; innate, inborn.

Համարող s. reckoner, arithmetician; - *ական* a. arithmetical; - *ականն, -ուրիշ* s. arithmetic, ciphering.

Համարուեստ a. having the same trade or calling; s. fellow-craftsman.

Համարումն s. value, esteem, reputation, respectability; S. *Յարգ*.

Համացեղ a. of the same race or

family; homogeneous; -ուի s. relationship; homogeneousness. [nour.

Համափառ a. of equal glory or ho-
 Համաքանակ a. aliquot, even.

Համբակ, աջ s. little child, boy; lad; apprentice, novice, beginner; scholar, disciple; a. new, raw, inexperienced; ignorant; - կրպակաց, shop-boy; - կապեղայի, pot-boy; - նաւաստուդ, cabin-boy; -աբար ad. like a child, childish; -ուծիւն s. apprenticeship; inexperience.

Համբառնամ, բարձի va. to elevate, to raise, to lift up, to take up; - զձեռն, to stretch forth or raise the hands; to raise the hand against; to rebel.

Համբառնամ, բարձայ vn. to rise up, to ascend, to mount, to go up; to raise oneself, to rise, to get up; - մտք առ Աստուած, to raise the heart to God; Հակառակ, լքէմ, to revolt, to rise, to rise against, to rebel; ի մտաց -, to grow proud; դատախազ -, to accuse of, to charge with, to arraign, to impeach.

Համբար, աջ, ոյ s. warehouse, storehouse, granary, loft; larder, pantry; provisions, furnishing, supplying, victualing; - զօրաց, magazine; stores, ammunition; - անասնոյ, fodder, provender; forage.

Համբարածու, աջ contractor, purveyor, furnisher; forager.

Համբարակ, աջ s. store, deposit; warehouse: purveyor; երկինք նմա - ցողոյ, the heavens shall drop down dew; -ան s. anat. matrix; -ապետ s. intendant, steward, furnisher, purveyor, provider, contractor.

Համբարան s. anat. uterus, the womb; -, -ոյ s. larder or pantry; granary; magazine, mart; emporium.

Համբարապան, աջ s. store-keeper; -ապետ s. intendant.

Համբարեմ, եցի va. to warehouse; to provide, to furnish food, to victual, to revictual, to lay in a stock of, to store; to lay by, to hold in reserve, to amass, to gather, to treasure up.

Համբարձումն s. lifting up, elevation, ascension, rising, ascent; Ascension-

Համբարոյ S. Համբարանոյ. [day.

Համբարու, աջ, -րի, բեաց s. mermaid, siren; fairy, elf, fay; faun, sylvan god. [towering, puffing up.

Համբարտակ s. S. Ամբարտակ; a.

Համբաւ, աջ, ոյ, ույ s. credit, honour, repute; renown, fame, reputation, name, glory, celebrity; news, intelligence, rumour, report, tidings; արագաթեւ -, flying report, swift, speedy renown; - բարեաց, good repute; յեղակարծ, սուտ, չար -, strange, false, ill news; - մեծ ստանալ, to win a great reputation; վնասել անձին -ոյ, to damage one's reputation; աղարտել զ- իւր, to tarnish one's renown; կորուսանել զ-ն, to get an ill name; չունել զ-, to be unknown, of no reputation or renown; աղարտել զ- ուրուք, to blacken or ruin the reputation of; -ի հարկանիլ, to become public, to divulge; to become famous, renowned, celebrated, far-famed, to be in vogue, request or fashion; ճախողակի - հանել or ընթացուցանել զումէքէ, to spread abroad an evil report about one; - հանել, տարածել, to raise, sow or spread the news; - ընթանայ, it is said that; the story runs; ելանէր, հնչէր, տարածէր, ի դուրս յաճախէր -, the report spread; - քաջութեանն լը ամ կողմանս ընթանայր, the fame of his courage spread every where; եւ ել - զնմանէ լը ամ կողմանս դաւառին, & there went out the fame of him through all the region round about; -ի հարեալ է խաղս, this play is very popular; S. Շուինդն.

Համբաւաբեր s. messenger, news-bringer; -կոծ առնեմ S. Համբաւեմ; -հան a. spreading false reports; mischief-making, meddlesome; -տենչ, -ւոր a. having a name worthy of envy, famous, renowned, far-famed.

Համբաւեմ, եցի va. to celebrate, to sing the praises of, to praise; to make public, to divulge, to let out, to noise or rumour abroad, to publish, to make known every where; -իմ vn. to be renowned, to become celebrated; to be divulged, spread or noised abroad.

Համբեր a. patient; s. patience; time, delay; -ական, -աւար a. patient, suffering, enduring; -եղիք s. affairs requiring patience, annoyances, troubles.

Համբերեմ, եցի vn. to have patience, to be patient, to endure, to suffer, to support, to bear, to undergo, to sustain; to persevere, to remain firm & constant, to persist; to wait; - յա-

մուսնութիւն, to live single; to live continently, chastely; որ համբերեցէ իսպառ՝ նա կեցցէ, he that shall endure unto the end, the same shall be saved.

Համբերող *a.* patient, enduring.

Համբերութիւն *s.* patience, suffering; hope, expectation, confidence; time, delay; տանել - թիւ, to be patient, to bear with patience; կորուսանել զ-, to lose one's patience, to grow impatient; տալ կորուսանել զ-, to put quite out of patience; *S.* Թոյլ.

Համբոյր, բուրից *s.* kiss, embrace; *buss; *fig.* sweetness, affability, familiarity; union, joint, joining together; *gr.* spondee; *a.* sweet-tempered, affable, benign, gentle, mild, meek; propitious, favourable; agreeing, unanimous; - ձեռաց, hand-kissing; - Յուդայի, մառնչի, a traitor's kiss; - տալ ումէք, to embrace, to kiss; to buss; տալ միմեանց - խաղաղութեան, to give the kiss of peace; ի - օծել, to familiarize, to tame, to domesticate; հաշտ եւ - առնել, - յարգարել, to appease, to calm, to pacify, to reconcile; գալ ի -, to get or grow tame, familiar, to be tamed; - եւ կամակ բարս ստաւալ, to be good-tempered, gentle, amiable. [not, not at all.

Համբուն *ad.* totally, entirely; no,

Համբուրասէր *a.* fond of kissing; *s.* kisser; *fig.* fond of peace, pacific.

Համբուրեմ, եցի *va.* to kiss, to embrace; *to buss; - զմիմեանս, to kiss or embrace each other; - ակամայ, to kiss unwillingly; ստէս - , to be always kissing; - զձեռս, զաջ ուրուք, to kiss the hands; համբուրեաց լինմա, he kissed him; - եցուցանեմ *va.* to familiarize, to domesticate.

Համբուրումն *s.* osculation.

Համեղ *a.* flavorful, savoury, sweet, delicious; - արան *a.* sweet-spoken; - ասամ, - աճաշակ *a.* well flavoured, pleasant to the taste, savoury; - անամ *vn.* to become well flavoured, sweet, appetizing; to be agreeable to; - արուցանեմ *va.* to render savoury, to sweeten, to season; - ութիւն *s.* exquisite flavour, agreeable taste, relish.

Համեմ, աջ *s.* amomum; spice; - or - անք *s.* aromatics, spice; sauce, seasoning, stew, ragout, high seasoned sauce; dressing of meat, condiment; - անթ *s.* sauce-boat.

Համեմատ, ից *a.* proportionate, equal, conformable, corresponding, analogous, regular, symmetrical, adequate; - գործել, to proportion; գընել -, to compare; եթէ իցեն ի բեզաւաքինութիւնք - ք զէհ ճակատագրիդ, if your virtues correspond with your high destiny; լի - ի, - արար *ad.* *S.* - ութիւն; - ական *a.* proportional, analogical; comparative; - էլի *a.* comparable.

Համեմատեմ, եցի *va.* to compare, to confront, to confer; to put in comparison with, to equal, to parallel; to be in symmetry; - զգիրս, to collate.

Համեմատութիւն *s.* comparison, confront; proportion; analogy, relation, conformity, correspondence, harmony, eurythmy, symmetry; *math.* ratio, proportion; - գրոց, collation; բաւալ զ-ն, to disproportion; - թիւ *ad.* proportionably, in proportion, proportionally, symmetrically; comparatively, in or by comparison, relatively, in reference. [aromatic, spicy, fragrant.

Համեմաւոր *a.* seasoned, flavoured;

Համեմեմ, եցի *va.* to season, to flavour; to scent, to aromatize, to spice, to powder; - արիւ, to sprinkle with

Համեմիչ *s.* seasoner. [salt, to salt.

Համեմուկ *s.* *bot.* vanilla.

Համեստ, ից *a.* modest, decent; reserved, moderate, temperate; - արար *ad.* modestly; - անամ *vn.* to become modest or wise, to put on a modest look; - արուցանեմ *va.* to make modest or moderate; - ութիւն *s.* modesty, moderation, reserve, temperance, probity; politeness; - ութիւն *ad.* modestly, decently; - ուհի *sf.* modest woman.

Համեստ, ից *s.* saddle; pack--; harness; կողմնակի - , side-saddle; pillion; կոճղ-ի, saddle-tree; հանել ի բաց զ-ն, to unsaddle; *S.* Թամբ; - արար *s.* saddle & harness maker; - արան *s.* saddlery; saddle-room; - եմ *va.* to saddle, to harness; հոյակաւ - եալ, in superb trappings.

Համերամ *S.* Երամովին.

Համերասանակ ընթանամ *vn.* to run together; *fig.* to compete; to concur, to coincide.

Համեութիւն *S.* Համաբնութիւն.

Համընթաց, &c. *S.* Զուգընթաց.

Համմաստ, - իմաց, &c. *S.* Համամիտ.

Համհարզ, - հօրեայ, - մօրեայ *S.* Համհարզ, - հայր, - մայր.

Համհրակ *s.* foster-brother.

Համոզակեր, աջ *a.* persuading; persuasive; - լինել, to persuade, to convince; *S.* Թափիչ.

Համոզեմ, եցի *va.* to persuade, to induce, to gain or bring over; to impel, to urge; to calm, to appease, to reconcile.

Համոզիչ *a.* persuasive; reconciling.

Համոզումն *s.* persuasion.

Համոյ *a.* regular, moderate; -բ *s.* moderate things.

Համորովայն *S.* Համամայր. [*S.* Միա-.

Համուն, -ն *s.* crowd, multitude; *ad.*

Համակք *s.* skirt of a garment.

*Համեւեմ *va.* to taste, to savour.

Համր, մերց *a.* dumb; speechless, mute, tongue-tied; - ի ծնէ, born-dumb, dumb from one's birth; - բնու-թիւնք, babies; - լինել or

Համրանամ, աջայ, Համրիմ, եցայ *vn.* to become or to remain dumb, to be speechless, to lose the use of speech; - ի զարմանաց, to be struck dumb with surprise, to be tongue-tied.

Համրացուցանեմ *va.* to make or strike dumb. [*dumbness.*

Համրուի *s.* state of a dumb person,

Համօրէն *a.* whole, total, entire, universal; *ad.* all, entirely, totally, wholly; ք - օ, throughout the world; - կալ ի վերայ, to understand perfectly, to know to the bottom, to penetrate deeply, to pierce to the inmost parts.

Հայ, ոյ *s. a.* Armenian; -բ, Armenia; -բ or -եր, the -s, the - nation; - լեզու, բարբառ, the - language; Թարգմանել ի -, յեզու ի - բան, to translate into -, into the - language.

Հայաբարբառ *a.* speaking Armenian; -բնակ *a.* inhabited by Armenians.

Հայագէտ *s.* armenist; -գունդ *a.* composed of Armenians; *s.* Armenian troops.

Հայադաւան *a.* armenizing, having religion, persuasion, the policy, the customs of the Armenians; -դրօշ *s.* Armenian flag, colours, banner, en-

Հայազարմ, -զն *S.* Հայկազն. [*sign.*

Հայախառն *a.* mixed with Armenian; -խնամ *a.* having the care of the Armenians; nurtured by the Armenians; -խումբ *S.* -կոյտ. [*menian.*

Հայածին, -ծնունդ *a.* born of an Ar-

Հայակողմն *s.* the Armenian country; -կոյտ *a.* composed of Armenians.

Հայամեծար *a.* honouring the Armenians; honoured by the Armenians.

Հայանախառն *a.* maltreating the Armenians; unworthy of an Armenian; -նման *a.* resembling an Armenian; -նշան *a.* bearing the emblem of Armenia; - դրօշ *S.* Հայադրօշ.

Հայավայել *a.* worthy of an Armenian, of Armenians.

Հայասեռ *a.* Armenian, of - race; -բս, we Armenians; -սէր *a.* fond of Armenians, philarmene; -սիրութիւն *s.* philarmenia; -սիրա *a.* having an Armenian heart.

Հայաստան, ի *s.* Armenia; - օ, -; - ազգ, the Armenian nation; -եայք, եայց *s.* the Armenians; -ցի *s. a.* Armenian; *S.* Կեցցէ.

Հայարան *s.* the sight, the eye-sight.

Հայացի *a.* Armenian.

Հայբորակ *s.* natron.

Հայեացք, եցից *s.* look, sight, view.

Հայեւաբանական *a.* catoptrical; -բա-նութիւն *s.* catoptries.

Հայեւագործ, աջ *s.* looking-glass maker; -ութիւն *s.* - manufacture.

Հայեւական *a.* specular. [*rors.*

Հայեւապատ *a.* surrounded by mir-

Հայեւալաճառ *S.* -գործ; -ութիւն *s.* looking-glass trade.

Հայեւարան *s.* view, panorama.

Հայեւացոյց *s.* kaleidoscope.

Հայեւաքար *s.* foliated gypsum.

Հայելի *s.* looking-glass, mirror, speculum; -բից, eyes; *a.* visible, observable; - կիզիչ, burning glass. [*vidette.*

Հայեկ, ի *s. mar.* top, mast-head,

Հայերէն *a.* Armenian; *ad.* in -; - գիր, - writing; - տառիւք, in - letters or characters; - լեզու, դպրութիւն, the - language, literature; ուսանել զ-, to learn, to study -; - Թարգմա-նել, to translate into -; -գիտէք, խօս-սի՞ք, do you know -? do you speak -?

Հայերէնագէտ *s.* armenist; -խօս *a.* speaking Armenian. [*tal.*

Հայեցական *a.* contemplative; men-

Հայեցի *a.* Armenian.

Հայեցիկ *a.* serving to see or to look.

Հայեցող *s.* contemplator; -ական *a.* contemplative; speculative; -ութիւն *s.* contemplation; speculation; theorem.

Հայեցուած, ոյ *s.* glance, look, peep; sight, view; aspect, appearance, presence; spectacle, prospect; անյող-դողդ - , firm, steady look; ի խոնարհ

աւնել զ-ս, to cast down the eyes; ալին աալ or դնել -ովք աչաց, to cast an amorous eye upon, to ogle; to dote

Հայեցուի, -ումն S. -ուած. [upon.

Հայեցուցանեմ va. to cause to see, to view; to incline, to dispose towards; to apply; յինքն - զոք, to attract, to draw another's eye on oneself.

Հայթայթամեմ vn. to set one's wits to work, to tax one's ingenuity, to contrive.

Հայթայթանք or Հայթհայ- s. invention, expedients, means, shift, device, way; provisions, food, victuals; relief, solace; pretext, subterfuge, pretence; - կենաց, subsistence, means, necessities of life; S. Հնարք.

Հայթայթեմ, եցի vna. to invent, to find the means or a way to do any thing, to contrive, to devise; to provide, to provision, to procure; to solace, to assuage; to pretend.

Հայիմ, եցայ vn. to look, to give a look, to cast the eyes on, to see; to look upon, to gaze on, to consider attentively, to look in the face, to observe, to contemplate, to speculate, to weigh well; to take care; to concern, to regard; to have in view, to aspire to, to aim at; to face, to front, to look on, to overlook; գեղեցիկ հալելով, handsome, elegant, beautiful, charming; - ի վեր, to look up; - ընդ պատուհանն, to peep or look in at the window or through the window; - գաղտագողի, to look stealthily at; աչուցեալ - յոք անյագ, to gaze with greedy or devouring eyes at, to stare at; - յայրառս or յայրառութիւն, to look at impudently, lustfully, lewdly; - յոք սիրով, գորովալից աչօք, to look at lovingly or tenderly, to look sweet upon, to cast sheep's eyes on, to ogle; - խանդաղատանօք, to gaze on dotingly, with fondness, with glistening eyes; լե ահամբ - յոք, to look scornfully at or with contempt; - մտօք, to contemplate, to muse on; ոչինչ հայեցեալ ի, in spite of, despite; մինչդեռ նա այսր անդր հայեր, as he looked about or around. [a. Armenian.

Հայխունի s. Armenian incense; -խօս

Հայկ, ի, այ s. Haïg (the earliest hero of the Armenian nation, called after him հայ, Haï or Armenian); ast. Orion.

Հայկաբան a.s. armenist, who speaks & writes pure Armenian; armenism, pure Armenian. [ly, courageously.

Հայկաբար ad. like Haïg, valorous-

Հայկազարմ a. of the race of Haïg, Armenian.

Հայկազեան, -զն, -զնեայ, -զնեան, -զուն a. Haïganian, Armenian; -զուհի s. the descendants of Haïg, Armenian nation, the Armenians; -զեան Բառ-գիրք, the Armenian Standard Dictionary.

Հայկական a. Haïganian, Armenian.

Հայկազէն a. built by Haïg; -չափ a. gigantic; -սիրտ a. Haïg-hearted, courageous, dauntless, intrepid, valiant, bold, manly. [Armenian anthology.

Հայկաբան s. the centre of Armenia:

Հայկաւ s. Armenian bole.

Հայկեան a. Haïghian, Armenian; -գրոհ, the - nation. [blasphemy.

Հայհոյական a. blasphemous; - բան,

Հայհոյանք S. Հայհոյութիւն.

Հայհոյեմ, եցի va. to curse & swear, to blaspheme; to talk scandal; to revile, to abuse, to slander, to traduce, to defame, to speak ill of. [pheming.

Հայհոյիչ s. blasphemer; a. blas-

Հայհոյութիւն s. blasphemy, swearing; abuse, slander, scandal, backbiting, defamation. [Armenian nobility.

Հայորեար s. pl. the Armenians, the

Հայուի s. the Armenian nationality.

Հայուհի sf. Armenian woman, lady, girl. [նել, to knead.

Հայս, ից s. paste; dough; - հարկա-

Հայր, հօր, հարց s. father; papa, pa; *daddy, dad; father, chief; founder; author, inventor; - մեր, the Lord's prayer; - երկնաւոր, գթութիւն, &c., heavenly Father, God of mercy; -ն Յովսէփ, St.-Joseph; հարք եկեղեցւոյ, the fathers of the church; հարք միան ձուհիք, old anchorites; հարք մեր, our fathers, forefathers, ancestors; - Յի, Adam; Յարգոյ -, Reverend Father; բարեյիշատակ -ն Իսահակ, Father Isaac of blessed memory; - սբ, holy father; - իստառականութիւն, confessor; հոգեւոր -, spiritual father; - հայրենեաց, Ժողովրդեան, աղքատաց, father of his country, of the people, of the poor; քերթողաց -, father of Armenian literature, Moses of Khoren; - պատմագրաց, father of history, Herodotus; - եւ մայր, father & mother, parents;

որդի ի հօրէ. from father to son; իբրեւ զ- like a father, fatherly, paternal; ազնիւ, բարեգութ - , good, tender father; սիրտ, գութ, սէր հօր, the heart, tenderness, love of a father, paternal, fatherly affection; սիրել, պատուել զ- , զօրավիգն լինել հօրն, to love, honour & succour one's father; յաւելուլ առ հօրս, to go the way of all flesh, to go to kingdome come, to die; ննջեաց ընդ հօրս իւր, he slept with his fathers; - որդւոյք բերկրեալ, a father happy in his children; - մարդսէտ, kislar-agasi, master of eunuchs.

Հայրաբար *ad.* paternally, fatherly; -ոյ *a.* like or resembling his father, following in the steps of his father; like a father; -բուղիս *a.* proceeded from the Father; -բուն *a.* paternal.

Հայրազիր *s.* adopted father; -զեղծ, -խեղդ *a.* parricidal; -խնամ *a.* paternal or filial (care); -խողխող, -խոշոշ *s.* parricide.

Հայրածին *a.* born of the Father.

Հայրակամ *a.* willed by the Father; -կան *a.* paternal, belonging to the father; -կեր *a.* parricidal; -կոչ լինիմ *vn.* to name after the father.

Հայրահալած լինիմ *vn.* to persecute one's father. [ther.

Հայրամեծար *a.* honouring one's fa-

Հայրանամ, աջայ *vn.* to be or become a father; -նարդ, -ու *a.* despising, contemning one's father; -նենդ *a.* deceiving one's father; -նման *a.* resembling one's father.

Հայրանուն *a.* bearing the father's name; -ական *a.* patronymic.

Հայրաշարժ *S.* -բուղիս.

Հայրապետ *s.* patriarch, pontiff; -ական *a.* patriarchal, pontifical; -անամ *vn.* to become patriarch, pontiff, bishop; -անոց, -արան *s.* seat, residence of a patriarch, &c.; -ուի *s.* patriarchate, pontificate.

Հայրասէր *a.* loving one's father; -սպան, աջ *a.* parricidal; *s.* a parricide; -սպանութիւն *s.* parricide.

Հայրատեաց *a.* hating one's father; -տունկ *a.* planted & cultivated by the Father; -տուր *S.* Հայրենատուր.

Հայրենաբուն *a.* indigenous, native.

Հայրենադրուժ *s.* traitor to one's country.

Հայրենական *a.* paternal; patrimony;

ial; - ստացուածք, patrimony, inheritance.

Հայրենասէր, սիրաց *a.* fond of one's country, patriotic; *s.* patriot; ճշմարիտ, անձնանուէր - , a genuine, devoted patriot; -սիրական *a.* patriotic; -սիրութիւն *s.* patriotism, love of one's country. [ther or country.

Հայրենավրէժ *s.* avenger of one's fa-

Հայրենատուր *a.* left by a father, transmitted from the ancients; paternal, ancestral.

Հայրենաւանդ *a.* transmitted or inherited from one's father or forefathers, hereditary.

Հայրենի *a.* paternal; native, natal; - ժառանգութիւն, patrimony; - դաւառ, Յ, երկիր or

Հայրենիք, նեաց *s.* native country, - land, country, birth place, home; parentage; patrimony, paternal property, fortune; հող -նեաց, fatherland; սէր, յիշատակ -նեաց, patriotism; remembrance of one's native land; անձուկ, կարօտ -նեաց, longing for home; home-sickness, nostalgia; վտարել զոք ի -նեաց, to expatriate; ելանել ի -նեաց, to go abroad, to leave one's native land; թողուլ զ-նիս, to quit one's country; երթալ, դարձ առնել ի -նիս, to return to one's country; մասնել ի -նիս, to return home, to regain one's native land; արժանի լինել -նեաց, to deserve well of one's country; ծառայել -նեաց, to serve one's country; նուիրել զանձն -նեաց, զանձն դնել ի վերայ -նեաց, to devote oneself to the service of one's country, to consecrate oneself to one's country's welfare.

Հայրիկ *s.* dear father, papa; լէք ոչ ուտես - , dear papa, why don't you

Հայրորդի *a.* having sons. [eat?

Հայրութիւն *s.* paternity.

Հայրօրէն *S.* Հայրաբար.

Հայց *s.* demand, request; լը - անկա նիլ, - եւ խնդիր լինել, to ask, to demand, to request, to be in search of, to

Հայցական *s.gr.* accusative. [look for.

Հայցելի *s.* the article required, thing asked for; առնել զ-ն, to hear, to hearken to the prayer of; լըւնել զ-ն, to obtain by dint of entreaty.

Հայցեմ, եցի *va.* to request, to ask; to entreat, to beg earnestly, to beseech, to implore, to solicit, to pray;

to seek, to search; - օգնութի, to implore aid or succour; շնորհ -, to entreat a favour.

Հայցող *s.* solicitor, postulant.

Հայցումած, ոց *s.* request, solicitation, entreaty, humble demand, prayer. [proof.

Հայցումն *s.* the asking; exaction;

Հայքաք *s.* armenite, armentine, Armenian stone; turquoise.

Հան *s.* grand-mother, --mamma, *granny, grandam.

Հանածոյ, ից *a.* mineral; ore, mineral; - բերեղական, երկամաձեւ, հատաձեւ, հողային, ձուաքարային, crystallized, kidney-shaped, globular or granular, earthy or earth-coloured, oolitic or lenticular ore. [away.

Հանանիմ *vn.* to be driven or cast

Հանապ *s.* a large drinking-glass.

Հանապազ *ad.* always, at all times, continually, constantly, ever; assiduously.

Հանապազաբուղի *a.* flowing continually; -խօս լինիմ *vn.* to have constant intercourse with; -ծին *a.* continually proceeding, arising; -կիր *a.* *ad.* always wearing; -հիւանդ *a.* always ailing; -հոս *a.* running or flowing continually; -մեռ *a.* daily mortifying; -ջան *a.* always endeavouring, always careful, industrious, active, assiduous; -սուտ *a.* always lying, mendacious; -տարած *a.* always extended; -տես *a.* always visible; -փակ *a.* always shut; -փոխ *a.* continually changing, inconstant.

Հանապազորդ, աջ *a.* quotidian, daily; continual; assiduous, frequent; *ad.* *S.* Հանապազ; - պատարագ, perpetual sacrifice. [պազորդ *a.*

Հանապազորդեայ, -եան *S.* Հանա-

Հանապազորդեմ, եցի *vn.* to continue, to persevere, to last, to endure; to frequent; ոչ -, to discontinue, to interrupt, to cease; - յաղօթս, to continue instant in prayer; -դիչ *a.* persevering, steady; -դուծի *s.* assiduity, perseverance, persistence.

Հանապազոր *ad.* every day, always; -եայ *a.* quotidian, daily.

Հանգամանք *s.* condition, quality, state; kind, species, nature; details, circumstances, particulars; attribute, disposition, situation; way, manner; model; proof; - ժամանակին, act-

ual state of things; ստիպողական -, emergency; յամ -նս *ad.* in any way, at all events.

Հանգանակ, աջ *s.* assessment, rating; club, clubbing, contribution, share, portion; - հաւատոյ, symbol, creed; -աւ, in clubbing together; -աւ կոչուեա առնել, to club for a dinner; -ակից *s.* partner in the reckoning, contributor, boon companion; -աւոր *a.* rated, contributed, clubbed together; -եմ *vn.* to rate, to club, to contribute, to club together, to subscribe; to contribute, to have a share in, to be accessory to; -ուծի *s.* reckoning; subscription. [conformable.

Հանգէտ *a.* similar, like, equal, same,

Հանգիստ, գստեան *s.* repose; refreshment, relaxation, recreation; ease, tranquillity; convenience, well-being, leisure; pause, rest, intermission, truce, cessation; station, abode; *fig.* tomb; repose, sleep, death; *a.* quiet, tranquil, peaceful; -գստեամբ *ad.* conveniently, comfortably; at one's ease or leisure, leisurely; -գստեան ժամ, compline; -գստեան շարական եւ աւետարան, hymns & gospel in burial-service; -գստեան պաշտօն, requiem; - առնուլ, to take rest, to be at rest, to repose; - տալ, to rest, to repose; թողուլ ի -գստեան, to leave or let alone; - առնել բանի, to end a dis-

Հանգիտակ *S.* Հանգէտ. [course.

Հանգիտանամ, աջայ *vn.* to be equal, like, to resemble.

Հանգիտապատիւ, տուաց *a.* having the same honour, equally honoured or honourable.

Հանգիտարագ *a.* of the same speed; equally swift; -ափառ *a.* of equal glory. [blance, parity, conformity.

Հանգիտութիւն *s.* equality, resem-

Հանգոյն *ad.* as, like, after the manner of; almost, nearly; *a.* *S.* -դունակ.

Հանգոյց, դուցից *s.* knot; tie, bond; station, post, stage, resting-place; *S.* Կայարան; *bot.* knot, joint; *fig.* knotty point, rub, difficulty, intricacy, tangle; *mus.* note; դորդեան -, the Gordian knot; վերելից or վերամբարձ, վայրաբեր - *ast.* ascending, descending node; դիծ -դուցից, nodal line; - առնել, to make or tie a knot, to knot; արձակել դ-ն, to untie, to loosen or undo a knot; լուծանել դ-սն *fig.* to untie or

cut the knot of a difficulty or question, to delucidate; - *ի -գուցէ փախչել*, to flee by post, or by relays of horses.

Հանգունակ, -ան, -ից, -անատիպ, -աւոր *a.* like, similar, conformable, equal, uniform.

Հանգուն *a.* turned or tucked up, close; *fig.* modest, reserved; cautious, wary; *ad.* gathering up, picking up, closely; modestly, decently; cautiously.

Հանգուցանեմ, *ցի va.* to repose, to give repose, to leave to rest; to recruit, to relax, to refresh, to ease, to recreate; to lay, to set, to put, to place; to finish, to end; to bury, to inter; to translate, to remove to heaven; to make happy, to beatify, to glorify; - *յերկոց տունջեան*, to rest from daily labour, to repose.

Հանգուցեալ *a.* refreshed, reposed, unbound; dead, deceased, defunct; -*ն*, the deceased, the defunct; - *հայրն իմ, ամուսինն իմ*, my deceased father, my defunct spouse; - *Թագաւորն Իտալիոյ Վ. Է.*, the late king of Italy V.E.

Հանգուցիչ *a.* giving or procuring rest, reposing.

Հանգչիմ, *գեայ vn.* to repose, to take repose, to be at ease; to rest, to cease from work, to relax, to refresh oneself; to end, to stop, to stand still, to halt, to be settled; to lodge, to sojourn; to cease, to end; to die, to depart this life; to be buried; to rest in heaven; - *ի վաստակոց*, to take rest from work, to pause from labour; - *ի խաղաղութեմ*, to rest in peace; *հանգիր ի սրամտութեմ*, let your anger cease; *եմուտ անդ* -, he went in to ease himself. [*ly*, at one's ease.

Հանգստաբար *ad.* quietly, tranquil.

Հանգստական *a.* commodious, tranquil, easy; *s.* Quietist; - *ութի* *s.* quietism; - *կայք*, - *տանոց* *s.* tombs, cemetery, catacombs; - *տասէր* *a.* too fond of one's ease; - *տարան* *s.* place of rest; temporary altar; *fig.* tomb, sepulchre; - *տարար* *a.* comforting, restoring, refreshing, recreating, reviving; *s.* Therapeutæ; - *տաւէտ* *a.* very convenient, very comfortable; - *տոց*, *այ* *s.* tomb; - *տութի* *s.* repose, quiet, tranquillity, ease, convenience.

Հանգրէճ *s.* tucking or turning up; - *րիճաձեւ* *a.* tucked or turned up.

Հանգրիճեմ, *էցի va.* to tuck, turn or truss up; to take in, to tighten; - *զհանգերձս*, to tuck up one's clothes or gown; - *զբաղուկս*, to turn up the sleeves; - *զմիտս* *fig.* to retire within oneself, to collect one's thoughts.

Հանգրիճումն *S.* *Հանգրէճ*.

Հանգրուան, *այ* *s.* lodging, abode, dwelling; suburb, village, hamlet; stable; cattle-shed, sheep-fold; *S.* *Կայարան*; - *նաւայ*, road, roadstead, harbour, port; -, sanctuary, relic.

Հանգարա, *ից* *a.* peaceable, quiet, calm, tranquil, mild; moderate, staid, sedate, grave, sober; -, -*ս* *ad.* gently, softly, mildly, tranquilly, slowly; - *լինել*, *կալ*, to remain quiet or tranquil; - *լինել*, to have patience, to be patient.

Հանգարտաբարոյ *a.* good-tempered, peaceful, gentle, mild, meek, affable; - *գնաց*, - *հեռ* *a.* walking slowly; flowing peacefully or placidly; - *ձայն* *a.* soft, pronounced or sung softly; - *միտ* *a.* equanimous; - *նամ* *S.* - *տիմ*; - *սիրտ* *a.* tranquil, imperturbable, peaceful, calm; - *բայլ* *a.* going slowly, having a slow pace.

Հանգարտեմ, *էցի va.* to tranquillize, to appease, to calm; to render tranquil, to soften; *vn.* to be appeased, calmed, tranquillized; to abate, to be settled, to diminish, to assuage; to hold one's peace, to keep silence; to support, to endure, to suffer, to resist, to be able; - *զկիրս*, *զամբոխեալ միտս ուրուբ*, to calm the passions, to relieve anxiety. [*տեմ va.*

Հանգարտեցուցանեմ *S.* *Հանգարտեմ* *a.* slowly, softly, gently, quietly, smoothly.

Հանգարտիմ *S.* - *տեմ vn.* [philosophy.

Հանգարտողական *s.* ethics, moral

Հանգարտութի *s.* tranquillity, stillness, repose, quiet, peace, silence; phlegm, calmness, coolness, composure; - *կրից*, moderation; - *ծովու*, calm at sea, calm, smooth sea, dead calm; - *հոգւոյ*, *մտաց*, peace of soul or mind.

Հանգերձ, *ից* *s.* coat, clothes, garb, attire, wearing apparel; old clothes; preparation, show, pomp, magnificence; - *չքեղ*, *լայն*, magnificent, flowing robe; - *առանց խորշխորչանի*, garment without folds; - *արքայական*,

royal robe; հեծեւազն -ք or -անք, riding habit; -բաղանեաց, bathing gown; -ք նորք, a suit of new clothes; Տ. Պատմունքան, Աքեմ, &c.; -հարսանեաց, wedding garb; -սգոյ, mourning; -ք աղտեղիք Տ. Ի pr.; արկանել զիւրեւ -այրութէ, to wear widow's weeds; Ի բաց հանել զ-այրութեան, to put off widow's weeds.

Հանդերձ pr. with, along with, together with; Եղբարբքն -, with his brothers; -այնու, withal, besides, moreover; -այսու ամիւ, all the same, in spite of all that; after all, however; -ամ [թերութիւն], in spite of all his faults or defects; -սոքիմբք, with all that; at the same time; այլովքն -, et cetera, &c., & so of the rest, so on, so forth.

Հանդերձան, Ի, -ք s. dressing, seasoning; provisioning, furnishing, furniture; dress, attire, garb, apparel; sumptuous attire; show, pomp, solemnity, gorgeousness, gaudiness, splendour; arrangement, preparatives, disposition; goods, luggage; apparatus, machinery; implement; attendance, equipage; construction; -նաւու, equipment, manning, fitting out; -ք կերակրոյ, sauce, seasoning, condiment.

Հանդերձանի s. clothes, garments, dress; drapery, woollen stuffs.

Հանդերձապետ s. master of the king's wardrobe; wardrobe-keeper; intendant, steward, manager; -տուն, -րան s. wardrobe; linengoods; -րար s. tailor. [pation, calling; work.

Հանդերձաւորութիւն s. business, occupation.

Հանդերձեալ a. prepared, composed; furnished, equipped; splendid, magnificent, sumptuous; future, to come, hereafter, that is to be, coming; -ք s. the future, futurity, time to come; պատմունքան -, coat in reserve, put by or kept for future use; -կեանք, Յ, the future life, the life to come, the other world; Ի -ձեւումն, in the other life.

Հանդերձեղէն a. linen, of linen.

Հանդերձեմ, Եցի va. to dress, to get ready, to prepare; to make or get up; to put in order, to arrange, to dispose, to fit up, to settle; to provide, to furnish, to garnish, to set off, to deck, to adorn, to embellish, to clothe; to

equip, to arm, to fit out; to construct.

Հանդերձիկ s. cheap little dress; bad, ugly coat.

Հանդերձիմ, Եցայ vn. to prepare oneself, to get ready, to be in readiness, to set about, to fall to, to be about to, on the point of, going to; to dress, to put on one's clothes, to clothe oneself; -Ի չու, to get ready or prepare for a journey; -ձեալէր դարձ առնել Ի տուն, he was ready to return, or was on the point of returning home; -ձիչ a. getting ready, preparing.

Հանդէպ pr. before, in face, in presence of, in front, opposite; ad. against; a. convenient, fit, proper; Ի -, Ի -դիպէ, Ի -դիպոյ or -սոջ ad. before, in front.

Հանդէս, դիսի, սաց s. feast, public rejoicing; procession, solemnity, religious ceremony; pomp, show, display, gala, exhibition, parade, state; scene, spectacle, show; arena; proof, argument, demonstration; declaration, witness, testimony, evidence; trial, experience, essay; exercise, practice; audit, examination, inspection, investigation; deed, fact, act; effects; fight, assault, combat; care, diligence; bravery, great deeds; account; review (journal); -դիսիւ ad. pompously, solemnly; համահան -, exhibition; -թաղման, burial, funeral obsequies; -զորաց, review, muster; -յաղթանակի, triumphal rejoicings; -թատրոնական, theatre, spectacle, play; -առաքինութիւն, brilliant action; -լաւութիւն, shining qualities; Ի -մարտից, among combats; -առնել, to pass in review, to make a diligent investigation, to examine; to make a show or display of, to show off, to display, to expose to view, to put or set forth; to turn to account, to improve; to exercise, to practise; -առնել զորաց, Ի -դիսի անցուցանել զզորս, to review, to muster, to pass in review; -համարոյ առնել, to examine, to register, to make a numbering or enumeration of; -առնել քաջութիւն, to prove, to signalize one's valour, to signalize oneself by prowess, gallantry, bravery; -առնել զօրութիւն, to use or exert one's power; -առնել պերճութիւն, to make a show of one's science; -առնել Ի -

մաստուլթեան իւրոյ, to display one's wisdom; - առնել հանճարոյ, to heighten, to set off, to enhance, to give zest to one's parts or talent, to show one's wit, to play the sprightly, ingenious or witty; ի - ածել, to exhibit, to expose to view, to display, to show off; to represent, to play, to act; ի - անցանել, to compete, to rival, to vie with; to appear; ի - մտանել, to enter the lists; to be ranked among; ի - մատուցանել, to put to the trial, to the test, to prove; զ- առնուլ, to examine, to prove, to know by experience.

Հանդիպաբլուր *s.* opposite hill.

Հանդիպակաց *a.* opposed, opposite; *s.* object; -ուլթիւն *s.* opposition.

Հանդիպահայեաց *a.* perspective.

Հանդիպաւորութիւն *S.* -սլուծմն.

Հանդիպեցուցանեմ *va.* to cause to succeed or happen; to apply, to adapt, to suit.

Հանդիպիմ, եցայ *vn.* to meet, to fall in with, to arrive, to come; to find, to gain, to obtain, to attain; to happen, to chance, to occur, to befall, to offer, to coincide, to tally, to jump together, to agree; - միմեանց, to meet each other, to encounter; to attack each other in front, to clash, to meet face to face; չարեօք -, to happen unluckily; մեծամեծաց - շնորհաց, to receive great favours; հանդիպի *v. imp.* it happens, it comes to pass.

Հանդիպող *S.* Դիպող; - միտք, ingenious, witty, subtle; -աբար *ad.* seasonably, befittingly, becomingly.

Հանդիպութիւն, -ումն *s.* encounter; coincidence; -ումն միմեանց, interview, meeting.

Հանդիսաբան, &c. *S.* Առնաբան.

Հանդիսադիր, դրի, դրաց *s.* agonothea, gymnasiarch, agonistarch; president or chief of a ceremony, assembly, combat, show; *expositor, exhibiter.

Հանդիսական *a.* solemn, pompous; *s.* spectator, assistant; -կից *s.* companion in an assembly or solemnity; companion in arms, fellow-soldier, comrade.

Հանդիսանամ, ացայ *vn.* to enter the lists, to fight, to wrestle, to vie with; to labour hard, to strive, to endeavour, to try, to attempt; to signalize

or distinguish oneself, to render oneself illustrious, to be celebrated, renowned, to be made public with praise; to show one's courage or mettle, to figure, to shine; to assemble at a public festival or ceremony, to celebrate; քաջայալթ -, to make stupendous conquests, to do or work wonders; յալթող -, to remain victorious; յալթող - իրիք, to be victorious over, to be conqueror.

Հանդիսասլետ *S.* -դիր; -սլետ *ad.* in a procession, with pomp, gloriously.

Հանդիսասէր *a.* fond of pomp, solemnity, display; fond of shows, plays, public spectacles. [spectacle.

Հանդիսատեան *s.* arena; battle-field;

Հանդիսատես, աջ *s.* spectator; - լի նել, կալ, to be a -, present at, to assist; -ք, the -s, the audience; the lookers on, the by-standers, the public.

Հանդիսարան *s.* lists, arena; court of justice; gallery, saloon; exhibition; scene, spectacle; -բար *a.* exciting to war, warlike, martial.

Հանդիսացուցանեմ *va.* to solemnize, to celebrate with pomp or display; to signalize; to count, to enumerate; թատերախաղ -, to play, to act, to perform; անսարսեղ -, to render invincible; -ուցումն *s.* solemnization; representation, performance.

Հանդիսաւոր *a.* pompous, solemn; public; *s.* combatant, athlete, champion; -իմ *S.* -սանամ. [prove oneself.

Հանդիսեմ, եցի *vn.* to exercise, to Հանդիպիմ *a.* patient. [able.

Հանդուրժական, -ժեղի *a.* support-

Հանդուրժեմ, եցի *vn.* to suffer, to support, to sustain; to last, to endure, to resist; to be able. [gulf of Venice.

Հանդրին անդունդք *s.* Adriatic sea, or

Հանեալ *a.* taken away: repudiated; ի բաց -, exclusively, to the exclusion of, except, but, save.

Հանելի *a.* drawing out.

Հանելուկ *S.* Առեղծուած.

Հանեմ, նի *va.* to draw or pull out, to take away, to abstract, to remove, to displace; to dislodge; to raise, to lift up, to carry up; to divulge, to let out, to publish; to offer, to present; *arith.* to subtract, to take away; - զբառակուսի արմատ թուոյ, to extract the square root of a number; - իրաւունս, to do justice to; - անուն չար,

to defame, to decry, to slander, to belie; - *յաջաց*, to cause to lose the favour or affection of; - *յաջաց ժողովըրդեան*, to render unpopular; *ի վեր* -, to inform of, to discover, to disclose, to reveal, to unveil, to unmask; - *բ* Յ, to publish, to divulge every where; *ի բանս* -, to delude, to beguile, to seduce, to betray, to deceive; *յինքն* -, to appropriate to oneself, to take possession of, to assume wrongfully; - *ինչ յոր*, to ascribe, to attribute, to impute; - *յոր զսպառաճառս ամ չարեաց*, to accuse of every evil; - *յոր զինն*, to apply to; *ի բաց* -, to exclude; to scatter; to send back or away, to dismiss, to discharge; - *բռնի* or *բռնաբար*, to extort, to wrest, to seize by force, to take by violence; - *յարմատոց*, to root up, to extirpate; * - *զթէի*, to scale; to pearl or decorate seed; - *զվրէժ քինուն*, or *զինսարէն չարեացն*, to avenge oneself, to be revenged; to turn the tables upon; - *օգուտ*, to turn to account, to profit by, to derive benefit from, to avail oneself of, to improve; - *հետեւանս*, to desume a consequence; - *զոր ի ձեռս ուրուք*, to give, to deliver up; - *զորս*, to levy soldiers, troops; - *աւուրս*, *զգիշերն*, to pass the days, the night; - *աւուրս բազումս*, to remain a long time; - *ի ժառանգութիւն*, to dispossess; - *յայլ լեզու*, to translate into; - *ողջակէզ*, to sacrifice; - *լեզու*, to put out one's tongue; to loll out one's tongue; *վիճակ* -, to draw, to cast lots; - *զկարասիս*, to unfurnish, to strip; - *զկինն*, to repudiate; - *կա նանց զոնն*, to paint one's eyebrows; - *զնուր*, to draw water, to draw up, to fetch up; - *ի նաւէ*, to disembark; to land, to set on shore; - *ճանապարհի*, *դրան*, to lead to, to run into, to abut or end in; - *առ որ*, to present, to introduce; - *զսուրն ի պատենից*, to unsheathe; - *ընդ սուր*, to put to the edge of the sword; - *զհոգին*, to give up the ghost, to expire, to die; - *զօրհնութիւն*, to bless, to praise; *հան զիս աստի*, take me out of this; S. *Քլուխ*, *Կառափ*, &c. &c.

Հանի, *նւոյ*, *Հանիկ*, *հանկան* S. *Հան*.
Հանձար, *ոյ* s. intelligence, intellect, understanding, wit, sense; genius, talent; wisdom, prudence; reason, sense,

judiciousness; *rhet.* enthymeme; - *բազմայեղանակ*, a rare talent.

Հանձարաբան a. of fine genius, of great wit; speaking wisely, clever, ingenious; sententious; - *ուի* s. witty or sententious phrase, flash of wit, sally, witticism; - *բար* ad. ingeniously, wisely, judiciously.

Հանձարագիտութիւն s. foresight, insight, sublime science; wisdom; sagacity.

Հանձարական, - *կուռ*, - *միտ*, - *յեղց*, - *ւոր*, - *եղ* a. full of wit, of ingenuity, of sense, witty, ingenious, intelligent, wise, sensible, clever, clear-sighted, judicious, prudent, right-minded; - *եղայր*, a genius, man of great parts, of rare talent; - *եղք* s. men of wit.

Հանձարեղութիւն s. intelligence, wit, ingenuity.

Հանձարեմէցի, - *րիմ տն*. to tax one's ingenuity, to set one's wits to, to contrive, to invent, to devise, to frame.

Հանձարիմատ, *ի*, - *մաց* S. - *ճարեղ*.

Հանձարիչ s. inventor.

Հանութ S. *Խանութ*.

Հանում, *նայ տն*. to weave, to plait.

Հանումն s. drawing or taking out; extraction; *arith.* subtraction.

Հանուր, *նրոց*, *նուրց* a. each, every, all, general, universal; *ընդ* -, every where; - *ց ազանց*, to all peoples. [ly.

Հանրաբար ad. generally, universal-

Հանրագիր s. encyclopedist; - *ք*, - *պedia*; - *գէտ*, - *գիտական* a. - *pedian*.

Հանրական a. general, universal.

Հանրահաշիւ or *Պրա-* s. algebra; - *շուական* a. algebraic; - *շուող* s. algebraist; - *շուօրէն* ad. algebraically.

Հանրահաշիւեմ va. to divulge or publish every where. [sides.

Հանրամածեալ a. surrounded on all

Հանրած s. pantheist; - *ուի* s. pan-

Հանրաչափ s. holometer. [theism.

Հանք, *աց* s. mine; - *սուկոյ*, *երկաթոյ*, *ածխոյ*, gold -; iron -; coal -.

Հանքաբան s. mineralogist; - *ական* a. - *logical*; - *ուի* s. - *logy*. [colliery.

Հանքածուխ s. coal mine, coal pit,

Հանքային a. mineral; - *ջուր*, *աղ*, - *water*; rock-salt; - *ածուխ* S. *Հանքածուխ*.

Հաշ a. lean, lank; wasted, languid; - *անք* s. leanness; extenuation, weakness, languor, faintness; - *եմ* va. to consume, to exhaust, to drain, to ren-

der lean, to make languish; -իմսն. to grow thin, to languish, to be consumed, to decay, to pine, to dwindle away.

Հաշիւ, շուի s. account, reckoning, calculation, computation; - ընտրութիւն, exact, correct account; comparison, likening; ճիշդ, մանրամասն, վերջին - , accurate, detailed, final account; բոլորակ, * կլոր - , in round numbers; խառն - , confused account; սովորական - , running account, account current; ի - , on account; ի - իւր, on one's own account; ի - or հաշուով տալ, to pay on account; - առնել, to make out an account; to calculate; - տալ, to give an account; fig. to conform, to agree; ի - ածել, արկանել, to count, to calculate, to compute, to reckon, to number, to enumerate; - ցուցանել, ընունել, քննել, ճշդել, մաքրել or սրբել զ- , to present, to receive, to examine, to verify, to audit an account; փակել, աւարտել զ- , to close, end or conclude, to settle or balance an account; մտանել ի - ընտրութեան ը ումէք, to be compared, confronted with; առանց հաշուի, incomparable, matchless; S. Կշիւ.

Հաշմ, ից, -անդամ a. crippled, impotent; - ձեռք, one-handed; left-handed; - ոտիւք, lame; - անդամովք, paralytic, that has lost the use of his limbs; - մոք, booby, noodle, block-head, dolt, dunce, dullard. [maim.

Հաշմեցուցանեմ va. to cripple, to

Հաշմիմ, եցայ vn. to be crippled,

Հաշմոտ a. crippled. [maimed.

Հաշմութիւն s. state of a crippled person; crippleness, lameness.

Հաշուատեղան, -րան s. bank, counting-house, counter.

Հաշուեգիր, -մատեան s. account-book, day-book, journal; մայր - , ledger; -կալ s. book-keeper; -կալութիւն s. book-keeping; -սումար s. pocket-book; -ցուցակ s. invoice, bill of parcels. [correspondent.

Հաշուընկեր s. partner, associate;

Հաշուիմ, եցայ va. to count, to calculate, to compute, to number; to repute, to esteem, to think, to deem, to judge, to believe; vn. to pass for, to counterfeit; յառասպելա - , to treat as fables. [dwindling away, languor.

Հաշումն s. consumption, decay,

Հաշտ, ից a. reconciled; propitious,

favourable, friendly, kind, kindly, benevolent; - առնել, to conciliate, to reconcile; to render propitious, to propitiate; - ընել, to be reconciled; to be propitious, favourable.

Հաշտագրամ s. piece of money worth about two thirds of a penny.

Հաշտարան s. propitiatory.

Հաշտարար, աջ s. conciliator, reconciler, peace-maker, pacifier; a. conciliating, pacifying; -ութիւն s. conciliation, reconciliation, pacification.

Հաշտելի a. reconcileable.

Հաշտեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to conciliate, to reconcile, to pacify; to agree, to make up.

Հաշտեցուցիչ a. conciliatory.

Հաշտիմ, եցայ vn. to be reconciled, to agree, to make peace, to become friends; մերձ էր արեւն ի - fig. the sun was about to set.

Հաշտութիւն, -ումն s. conciliation, re-, arrangement, peace; propitiation; S. Կնքեմ, &c.; ի - ածել S. Հաշտեմ; - առնել S. Հաշտիմ.

Հաշտեմ, -չիւն, -չումն S. Հաշտեմ, -ջիւն; Հեծեմ, -ծութիւն.

Հասլ ad. in haste, hastily, very soon; -, -ա ad. afterwards, next, then, & then, after; int. come! now! well! come on! go! away! make haste! come now! quick!

Հասլալաւ, ի s. S. Պտուղ մրտենայ; -ի S. Մրտենի.

Հասլալ s. haste, speed, hurry, diligence, promptitude, precipitation, headlong haste; -, -իւ, -ով ad. in haste, hastily; expeditiously, diligently, promptly, swiftly, rapidly, quickly; - տագնապաւ, with all possible speed, in a hurry, precipitately; - տալ vn. to hasten, to make haste, to be quick; va. to expedite, to hasten, to urge on, to quicken, to hurry; to despatch; -եմ S. Հասլալ տալ vna.

Հասլալեւ ad. often, frequently, very

Հաջալ s. veil. [often, again & again.

Հաջեմ, եցի vn. to bark, to bay, to growl; to howl, to yelp; fig. to cry out, to clamour, to brawl, to snarl.

Հաջեցուցանեմ va. to cause to bark.

Հաջիւն, -ջումն s. barking, baying.

Հաջող s. barker; a. barking, yelping, growling; -ալան a. having the faculty of barking; -ութիւն s. faculty of barking.

Հառաչ, *բ* *S.* -անք; -ալիք *a.* full of sighs; -ական *a.* sighing, plaintive, doleful; -ակուլ *a.* panting, out of breath, short-winded.

Հառաչանք *s.* sighs; groans, lamentation, weeping; մեծ, խոր -նա արձակել, to fetch deep or heavy sighs, to sigh heavily; հեղձամղձուկ զ-նան առնել, to stifle one's sighs; -հեղձամղձուկ զնա առնելին, his sighings stifled his utterance; -նօք *ad.* with a sigh; -նօք ի խորոց սրտէ ասաց, after profoundly sighing he said.

Հառաչեմ, եցի *vn.* to sigh; - ի խորոց սրտէ, to sigh deeply; - զանլուելի զհեծութի, to groan incessantly; - առ խաղաղութի, to sigh for peace.

Հառաչիւն, -չումն *s.* sigh.

Հաս, ից *s.* ripeness, maturity; arrival, coming; tax, duty, dues; income, rent; funds, annuity; gift, offering; ի - գալ, to arrive at maturity, to ripen, to grow ripe, to mature.

Հասակ, աց *s.* shape, stature, size, height; age, years, time of life; կաթնաբոյժ - , babyhood; անտիական մառաղ, տխրած - , tender age, infancy, childhood; ի սկզբնաբոյս -ին, from one's earliest years; ի աղայութե -ի նր, in his infancy; ի ծաղկեալ -ի, in the prime of life; աճումն -ի, growth, growing; երիտասարդ -աւ, young; կայտառ, սթափ - , a slender waist; - անձնեայ, large stature; ուղղորդ - , straight figure; բարձր -աւ, of lofty stature, tall; միջակ -աւ, middle-sized; վայելուչ -աւ, good-sized; չափաւոր -աւ, middling-sized; կարճ -աւ, short, little; հասուն - , in ripe years, years of discretion; այրական - , man's estate, manhood; ծերացեալ - , - ծերութե, old age, age, years; ծերացեալ -աւ, aged, in years, old, stricken in years; ի - եւ ի տիւ հասանել, to reach, to attain, to grow to man's estate; զարգանալ -աւ, to increase in age; ի - գալ, to arrive at the age of puberty; ի միտս եւ ի - լինել, to be of age; - նր բարւոյ կերպարանի, his figure is becoming well developed; եւ մեռաւ ի -ի երեսուն եւ երկու ամաց, he died at the age of thirty three; - գարնայնոյ, spring-time, spring.

Հասակաբեր, -գեղ *a.* finely-shaped, tall; -լից *a.* full grown, grown up; -ծին, -կից *a.* of the same age, coetan-

eous; -չափ *a.* adult, of age, pubescent, marriageable; -ւոր, -կեայ, -կեղ *a.* grown up; of lofty stature,

Հասանելի *a.* comprehensible. [tall.

Հասանեմ, սի *vn.* to arrive at, to attain, to reach; to catch, to take, to surprise; to get, to obtain, to gain; to be destined, allotted or obliged to; to ripen, to become ripe; to understand; - ի վերայ, to comprehend, to conceive, to understand, to apprehend, to catch at; to penetrate, to break into; յեղակարծում, յանակնկալ ի վերայ - , to surprise, to catch; to overtake, to come on like a thunderclap; - ի սլաշտն, to obtain, to get hold of a place or post; ի սլաշտն - , to rise to dignities, to be promoted to high rank; - զքաղաքաւ, to assault the city; - ի վերայ իրաց ձին, to assume the direction of, to take in hand public affairs; - ի ցամաք, to disembark, to land, to arrive; - վերայ, to draw to a head, to gather; եթէ զնա ոչ -նէ ինձ տեսանել, if I should not happen to see him; թէեւ մեռանել ինձ -նիցէ քեզ, even were I to die with thee; -նէ քեզ դարձեալ մարդարէանալ, you must prophesy anew; դուցէ -նիցէ քեզ անձրեւ, lest the rain should surprise you; ծերացեալ հասեալ յարս, old, among the elders; հասեալ ժամ, present.

Հասարակ, աց, ուց *a.* common, ordinary, usual, trivial, vulgar, low; common, public; equal, alike; half, semi, demi; *ad.* in common, together, equally, generally; *gr.* appellative; - անուն, common gender; - բայ, deponent verb; - , - օր, noon, noon-tide, midday; ի - աւուրն, զ- աւուրբ, at noon; ց- օր, till noon; - գիշեր, midnight; - տարի, one year with another; - տեղիք *rhet.* the common places, general topics; -աց կեանք, common life; թշնամի -աց, the common enemy; միտք, կարծիք -աց, common sense; -աց հաւանութե, with one accord; օգուտ -աց, the public interests; իրք -աց, public affairs; ծախիւք -աց, at the public expense; -աց վարել կեանս, to live in common; -աց ունէին զինչս, they had every thing in common.

Հասարակաբար *S.* -օրէն.

Հասարակագործեմ *va.* to co-operate; -ծութիւն *s.* co-operation.

Հասարակախառն *a.* common, general; -խօսութիւն *s.* introduction.

Հասարակած, ի, աւ *s.* moiety; equator; դաւ գիշերոյ, at midnight; -եր *s.* equinoctial line.

Հասարակական *a.* common, public, general; ordinary; *s.* communist; -ութիւն *s.* communism; -կշիռ *S.* Չուգակշիռ.

Հասարակապատիւ *S.* Համապատիւ; -պետական *a.* *s.* republican; -պետութիւն *s.* republic.

Հասարակասէր *a.* zealous for the public welfare; -ստեղծ *a.* common, proper to all creatures. [Հասարակ.

Հասարակաց *a.* common, public; *S.*

Հասարակաւորութիւն *s.* equality, parity; - աւուր, equinox.

Հասարակեմ, եցի *va.* to equal, to divide in two parts, in halves; to share, to part equally, to portion out; to accomplish; - զսէրն լը ամենեսին, to love impartially, to be large-hearted; մի - եսցեն զաւուրս իւրեանց, they shall not live out half their days; - իմ *vn.* to be divided into halves, to be equally divided; to be half way; to share in, to partake of; to be complete, accomplished; - կեցաւ մահն յողջաւոս եւ ի փարթամս, death overtook both poor & rich; - կէ գիշերն, it is midnight.

Հասարակորդ, աջ *a.* participating equally, partaking, sharing; equal; *s.* companion, fellow, partner; -ս առնել, to equalize, to equal, to compare; *fig.* to appraise, to estimate; -ս մեզ արարեր զգն, you have made them equal unto us. [public; moiety.

Հասարակութիւն *s.* community; the

Հասարակօգուտ *a.* of public utility; *s.* the common weal; -օր *s.* noon; -օրեայ *a.* meridian; equinoctial; -օրէն *ad.* commonly, ordinarily, generally; -օրութիւն *s.* equinox.

Հասեւառիկ *s.* pancratium.

Հաս եւ խած լինիմ *vn.* to eat greedily, to devour voraciously.

Հասկ, աջ, ոյ *s.* ear or head of corn, of barley, &c.; ոսկեփայլ -բ, golden ears; -ս արձակել, to shoot into ears, to ear; to spire; քաղել - , to glean; -աբեր *a.* producing, bearing ears; - լինել, -աբերեմ *vn.* to ear; -ագեղ *a.* of fine ear; -աթուռ *a.* well-eared, well in the ear; -ահանեալ *a.* threshed, husked; -ահաս or -սուն *a.* of which

the ears are ripe; -ահասութիւն *s.* ripeness of ear; -աձեւ *a.* shaped like an ear.

Հասկանամ, աջայ *vn.* to understand.

Հասկացումն, -ցողութիւն *S.* Հասողութիւն; -ցուցանեմ *va.* to cause to understand.

Հասկաքաղ *a.* gleaning; *s.* gleaner; gleanings; - առնել, to glean.

Հասողութիւն *s.* comprehension, understanding, intelligence, perception.

Հասոյթ, ութի, Հասոյք *s.* income; pension; salary.

Հասու *a.* happening: lively, clever, intelligent; - լինել, to arrive, to reach, to attain; to seize, to take, to catch, to entrap; *fig.* to comprehend, to conceive, to penetrate, to discover, to recognize. [s. pensioner.

Հասութատէր *s.* fund-holder; -ւոր

Հասուկ *a.* ripe-minded, clever, intelligent. [Հասողութիւն.

Հասումն *s.* the arriving, arrival; *S.*

Հասուն *a.* ripe, mature, grown up; wise, prudent, judicious; - հասակ, ripe or advanced age; - այր, man of mature age, a discreet sober-minded man; - օրիորդ, marriageable young lady; - խորհուրդ, միաբ, mature judgment; - խաղաւարտ, ripe imposthume; - գործել, to ripen, to make ripe, to mature, to bring to maturity.

Հասունանամ, աջայ *vn.* to ripen, to grow ripe; - սլալարի, to come or draw to a head, to gather, to suppurate.

Հասունացուցանեմ *S.* Հասուն գործեմ. [ness.

Հասունութիւն *s.* maturity, ripe-

Հասուցանեմ, ցի *va.* to cause to arrive, reach or attain; to bring, to refer; to cook, to dress, to get ready, to prepare; to ripen, to mature; հասոյց ինձ անբաւ աշխատութիւն այս բառ գիրք, this dictionary has cost much labour.

Հաստ, ից *a.* solid, stable, firm; strong, robust; thick, coarse, large; -, -բ *s.* stability, firmness, hardness, steadiness; կալ ի -ի, to stand firm; ի -ոջ սկսել, to hold fast; ի -ոջ ունել, to preserve, to keep.

Հաստաբազուկ *a.* strong-armed, having large & powerful arms, robust, vigorous, sturdy, stout; -բէստ *a.* firm, solid, strong; hard, compact; -կաշի *a.* pachydermous; -կապ *a.* well bound, tight, strong; -կառոյց *a.* well

built, solid, stable; -*հարուստ* *a.* strong, robust, vigorous; -*հեղոյս* *a.* well nailed or fastened; -*հիմն* *a.* well based or built, firm, solid, stable; -*առնել, ամրացուցանել*, to strengthen, to confirm; -*ձեղուն* *a.* having a solid ceiling; -*ձիգ* *a.* well-bent (bow); valiant, skilful (archer); -*աղեղն* *a.* furnished with a very strong or heavy bow; -*մագիլ* *a.* furnished with very strong claws or talons; -*մեստ* *a.* strong, robust; -*յարկ* *a.* strong roofed.

Հաստանամ, ացայ *vn.* to grow stronger, to be strengthened or confirmed; * to become larger, to increase in bulk. [robust.

Հաստանդամ *a.* well limbed, stout, *Հաստաշինած* *a.* stable, firm, well built; -*սկինդ* *a.* hard, firm, solid; -*ջիլ* *a.* nervous, robust, vigorous; -*ջով*, -*ստեղն* *a.* flourishing, well branched; -*վերդ* *a.* of unhewn stone.

Հաստատ *a.* solid, firm, stable; sure, certain, positive; *s. geom.* solid; *ad.* solidly, firmly, strongly, steadily; surely, truly, positively; resolutely.

Հաստատաբան *a.* truth-speaking, veracious, exact, accurate, correct; -*բար* *S.* *Հաստատ* *ad.* -*դոյն* *a.* very firm, very solid; *ad.* firmly, surely; -*դրական* *a.* stereographic; -*դրութի* *s.* stereography; -*դէտ* *s.* stereoscope; -*դիտութիւն* *s.* stereoscopy; -*կան* *a.* firm, solid, immutable; -*բան* *s.* affirmative; -*հաստութիւն* *s.* stereotomy; -*ձգութիւն* *s.* skilful archery.

Հաստատանամ, ացայ *vn.* to be confirmed, strengthened, to take root in.

Հաստատաչափ *a.* stereometric; *geom.* solid; -*ութի* *s.* stereometry; -*սէս* *S.* *Հաստատ* *ad.*; -*տիպ* *a.* stereotype; *s.* stereotyping; -*դրոշմեմ* or -*տպեմ* *va.* to stereotype; -*տպող* *s.* steeper, -*typist*; -*տպութիւն* *s.* stereotyping.

Հաստատեմ, եցի *va.* to affirm, to sustain; to prop, to confirm, to consolidate; to fortify, to comfort, to invigorate, to strengthen, to encourage; to restore, to mend, to revive, to refresh; to assure, to guarantee, to attest, to certify, to witness, to approve, to corroborate; to legalize, to ratify; to institute, to found, to erect; to create, to make; -*անդրէն*, to re-establish; -*զերեւս, զձեռն, զմիտս*, to set out, to start, to proceed, to move

on; to deliberate, to resolve, to purpose; to conduct or comport oneself, to act; to threaten; -*զառուջութիւն*, to recover, improve or restore health; -*եալ էր ի խորհրդեան*, he was resolute & decided in action.

Հաստատիմ, եցայ *vn.* to grow harder, to become stronger; to be confirmed, to take root in; to settle oneself firmly in, to stay; to be certified, assured, proved, confirmed; to hope for, to rely on, to confide in, to be created; to recover, to be restored, to come round again; -*տեցաւ ոգի նորա*, he recovered his strength, his senses; -*տեցան որդիք նր*, his children are grown up; -*տեցաւ յառուջութե*, he has recovered his health. [firmatory.

Հաստատողական *a.* affirmative, confirmatory; *Հաստատութիւն* *s.* stability, firmness, solidity, fixidness, consistence; constancy, resolution; strengthening, consolidation, confirmation; prop, stay, support, base; affirmation, assertion, acknowledgment, authorization, certifying, approbation, ratification; *chem.* solidification; -*երկնից*, the firmament; -*մտաց*, constancy, firmness of purpose; -*առնուլ*, to be vouched for, of a certainty, to prove true, to be confirmed, attested, certified; -*թէ* *S.* *Հաստատ* *ad.* -*թէ եղեալ էր ի մտի*, he was resolved, he has taken a resolution, he decided to.

Հաստատուն, անոց *a.* firm, solid, stable, fixed; certain, sure, positive; immoveable, constant; permanent, persevering; determined; *s. geom.* solid; *ad. S.* *Հաստատ*; -*կերակուր*, solid food. [support; counterfort.

Հաստարան *s.* stanchion, prop, stay, *Հաստարմատ* *a.* well or deep-rooted, well established, firm, solid; -*առնել, կանգնել*, to strengthen, to root, to establish.

Հաստեպք, յց *s.* paste; pie, pasty. *Հաստեմ, եցի* *va.* to create, to produce, to make; to strengthen, to confirm, to consolidate; -*զոք ի բարիս*, to confirm in the right way; -*իմ* *vn.* to be created, produced; to be confirmed, strengthened: to marry, to wed, to espouse.

Հաստիչ *s.* creator, producer. *Հաստոյժ* *a.* prudent, cautious. *Հաստոյր* *a.* serious, grave, mortal;

* - վէրք, a deep wound; տալ - հարը-
ւածս, to give the finishing stroke or
death-blow, to despatch. [stairs.

Հաստորոշ *a.* having wide steps or
Հաստուած, *ոյ s.* creature, created
being; construction, structure.

Հաստուան *s.* creation; production;
strengthening, consolidation, confir-
mation, re-establishment, restoration.

Հաստուն, *անոյ a.* firm, solid.

Հաստընթիւն *s.* creation.

* Հացէ *S.* Երեսագիր.

Հատ, *ից, ոյ s.* cut, cutting, section;
fraction, fragment, morsel, piece;
corn, grain; * one, one only; -ս առ-
նել ճանապարհաց, to rob, to take to
the highway; -աբեկ *s.* zool. gross-
beak; -ալից *a.* full of corn or grain;
granular.

Հատագործեմ *va.* to reduce into
grains, to granulate; -ծի *s.* granulat-
ing machine; -ծութի *s.* granulation.

Հատած, *ոյ, ից s.* section, paragraph;
gr. caesura; a. cut, cut out; -ք կոնի,
conics, conic sections.

Հատական *S.* Հատու; -կարկառ *a.*
pieced, patched; composed; -կեր *a.*
granivorous; -կտոր *s.* bit, piece, mor-
sel; remnant, shred, fragment; - առ-
նել, կտորեւ, to cut up, to cut in
pieces; to break, dash or smash to
pieces; to mutilate, to curtail, to
change, to alter.

Հատահարց, -հմայ *s.* diviner by
means of grains; -ութի *s.* divination

Հատաձեւ *a.* grain-shaped. [by -.

Հատանեմ, հատի *va.* to cut, to cut
off, to break; to carve, to cut; to di-
vide, to separate; to retrench, to di-
minish, to curtail; to castrate; to re-
solve, to decide, to determine; to
cross, to traverse, to pass; to stop, to
interrupt; - դից զմիմեանս, to cross
one another; - զծով, to plough, cross
or traverse the sea; - զծով եւ զցա-
մաք, to run over, to over-run or scour
both sea & land; - ճանապարհ, to
open, to pave a way or road; to pro-
gress towards, to bend one's steps to,
to traverse, to travel; - անցանել, to
cross, to traverse, to pass, to travel
over or through, to go over; - ի ստե-
նէ, to wean; - զծառս, to fell, to cut
down; to clear; դատ - , to sentence,
to judge, to decide; ական - , to mine,
to dig, to hollow; - զգլուխ, to cut off

the head, to behead, to decapitate; -
զանդամս, to cut off limbs, to ampu-
tate; - յարքունիս, to confiscate, to
forfeit; - ի կենաց, to slay, to deprive
of life, to kill; - զանձն ի փափկութի,
to give oneself up to effeminacy; ի
վատութի - , to make a coward of; -
զծարաւ, to quench, to slake the
thirst; - զանձն յիմեքէ, to abstain, to
keep from, to refrain, to forbear, to
deprive or debar oneself of, to do
without, to dispense with; աղօս - , to
plough, to furrow; - գունդ մի, to de-
tach, to form a detachment; - լուսոյ
զգիշեր, to drive away darkness; -
զբոց հրոյ, to spark, to sparkle, to
emit sparks; - զբանակն, to fray a
way, to pass through, to cross; * -
զգրիչ, to make a pen; գետն զգալան
-նէ, the river traverses the plain; *S.*
Զօր, կարճառօս, &c., &c.

Հատանիմ, ապ *vn.* to be cut, sepa-
rated, divided; to be exhausted, to
decline, to fail, to desist; to abstain,
to refrain; to shine, to glitter, to
sparkle; to yield, to give way, to fall
into; - գունդ, to turn pale; to be
discoloured, tarnished, to lose colour,
to fade, to grow pale; - ի յուսոյ, to
lose hope, to cease to hope, to des-
pair; յանգործութի - , to foment, to
cherish idleness; յանմտութի - , to be
without even the shadow of common
sense; ի զեղխութիս - , to plunge into
debauchery; ի չարութի - , to abandon
oneself to wickedness; - բոցոյ, to
flame, to cast a glare, to shine; զհետ
- , to apply oneself to; ի վաճառս - , to
deal, to traffic; ի գինեվաճառս - , to
keep a wine-shop, a tavern; իբրեւ
զկարկուտ հատեալ յամպոց, like hail
fallen from the clouds; ամ ուրեք ոս-
կոյ եւ ականց նշոյք -նէին, all was
brilliant with gold & precious stones;
փայլատակունիք -նէին, thunderbolts
fell; գունդ մի հատեալ, a detachment
of troops; հատեալ ի յուսոյ, desper-
ate; բան հակիրճ հատեալ, brief, suc-
cinct discourse; *S.* Քուն, Ծաղր, Թեւ,
Յոյս, &c. &c.

Հատանող *s.* cutter; paper-cutting
machine; *geom. secant; a. S.* -տու.

Հատաջուր *s. med.* ptisan; orgeat,
barley-water.

Հատավաճառ *s.* money-changer.

Հատեալ *a.* cut; castrated, gelded.

Հատընտիր *a.* select, chosen, choice; - , - բանք, chrestomathy, anthology, collection; - լինել, to gather, to collect, to make a collection of authors.

Հատիկ *s.* small grain.

Հատիճ *s.* kernel.

Հատկլիմ, եցայ *vn.* to be out of breath, to become breathless, to gasp for breath; ի հեկեկանացն - կլեալ, hindered by sobs.

Հատկաւ *s.* linseed. [dered by sobs.

Հատոր, ոց *s.* part, bit, shred, fragment, stump; volume, tome; - հոգւոյս, my life! my darling! my love!

Հատու *a.* sharp, trenchant; *fig.* decisive, peremptory; *s.* pickpocket, cutpurse; *S.* Չէն.

Հատուած, ոց, ից *s.* cut, shape, fashion; section, division; part, portion; bit, piece, fragment; retrenchment, separation; emigration, transmigration, colony; article, head, point; *geom.* segment; - բ կոնի, conics; առաջանիւթ - օրագրի, leading article; - գնալ ուրեք, to emigrate; գրել - , to write an article; - աւազանին, to interrupt, to break in upon.

Հատուածակողմեան *a.* prismatic; - կողմն *s.* prism; - անգուհական, achromatic - .

Հատուածիմ, եցայ *vn.* to remove, to separate or detach oneself; to retire, to go away, to cut & run; to change one's abode, to emigrate, to colonize, to settle oneself as a colonist or planter.

Հատուածող *s.* *geom.* sector; - ծոյ *a.* of many pieces, composed; - ծուծիւն *s.* desertion, running away.

Հատուկձիր, - կտիր *a.* cutting or reducing to pieces; - առնել, to reduce to pieces, to atoms; to exterminate.

Հատումն *s.* cut, incision; division, separation; - անդամոց, amputation.

Հատուցանելի *a.* payable, solvent; - ութիւն *s.* solvency.

Հատուցանեմ, ցի *vn.* to render, to restore, to give back; to pay, to discharge, to acquit; to disburse, to lay out; to recompense, to satisfy, to make amends, to compensate, to indemnify: to cut; - ի ստենէ, to wean, to take from the breast; - զիօխարէնն, to render like for like, to requite; - զվնասն, to make up for, to indemnify for; - չար փոխանակ բարւոյ, չար - երախտեաց, to render evil

for good; - զմեզս հարանց՝ որդւոց, to revenge the sins of the fathers upon the children; - ցեր ինձ բարիս, եւ ես - ցի քեզ չարիս, I have rendered you evil for good; Աստուած հատուցէ քեզ ի բարիս, may God reward you; *S.* Հատուցումն, Սէր, &c.

Հատուցանող, - ցի *s.* who renders, restores or gives back; payer; remunerator.

Հատուցումն *s.* restitution; payment, reimbursement; remuneration, recompense; compensation, gift, offering, fine, amends: cutting; - վնասուց, damages, indemnity, reparation; - փոխարինի, compensation; exchange, any thing given in return; ի - , in payment; in return; օր - ցման, the Last Judgment; - առնել, to reward, to requite, to recompense; to make amends for; հատուցանել ումեք զ- , to give tit for tat, to make a return for, to requite; to avenge, to punish; հատուցանել զ- ի թշնամիս, to revenge oneself on one's enemies.

Հարազատ, աջ *a.* legitimate, authentic, genuine; true, frank, sincere; intimate, cordial; related, near, familiar; *s.* brother; - որդի, legitimate son; - աբար, - ապէս *ad.* legitimately; brotherly; sincerely, intimately.

Հարազատանամ, աջայ, - ախմ, եցայ *vn.* to be legitimated; to become familiar or brotherly; to contract an alliance with; եղբայր - տեալ, own brother.

Հարազատութիւն *s.* legitimacy, authenticity, genuineness; fraternity, brotherhood; kindred, consanguinity.

Հարած, ոյ, ի *s.* wound; ulcer.

Հարակաշ *s.* associate, partner.

Հարամանի *S.* Խարամանի.

Հարամլիմ *vn.* to be pushed.

Հարանք *S.* Հարուած.

Հարաւ, ոյ, ուլ *s.* south wind; the south; արեւելեան - , south east, S.E.; արեւմտեան - , south west, S.W.; հողմ - ոյ, the south wind; շնչէ - , it blows from the south; - ահողմ, - ահոյս *s.* the south, south side; *a.* on the south side; - ահողմ *s.* south wind, auster.

Հարաւայդ *s.* aurora australis, southern light.

Հարաւային *a.* southern, meridional, austral, southerly; - արեւելեան հողմ, sirocco.

Հարաւունք *s.* fields, country; seed- or sowing-time, tillage, ploughing.

Հարբուխ *S.* Խարբուխ.

Հարեւանցի, *ի* - *a.* superficial, light; futile, frivolous, vain, transitory, fleeting; *ad.* superficially, slightly, for form's sake, negligently, in passing, with an absent look; - անցանէլ լ, to graze, to pass close to, to glide by; to skim along or over, to glance at; to touch lightly or briefly on.

Հարեւանցիկ առնեմ, -ցեմ *va.* to pass quickly, to skip, to omit, to pass over in silence. [եւէշ.

Հարեւր. Հարէժ *S.* Հարիւր. Խեր-

Հարթ, *ից* *a.* plain, flat, even, level; polished, smooth; uniform, alike, equal; *ad.* unitedly; evenly, plainly; - հաւասար, on a level with, even with; - եւ ուղիւ հասակ, fine-shaped, of a fine stature or figure; - առնէլ, to level, to smooth; to facilitate; եղիցին առաւարքն *ի* - ճանապարհս, the rough places shall be made smooth.

Հարթածաւալ *a.* equally stretched, plain, flat; յատակ *a.* even with the ground, plain, flat, on the same floor, on a level, levelled; - առնէլ, to pull down or raze to the ground, to level with the ground, to raze; to level, to make even.

Հարթակ or Արդուկ *s.* iron, smoothing -; -եմ or արդակեմ *va.* to iron, to hot-press, to smooth.

Հարթաչափ, *ի* *s.* level; - ջրեղէն, water-mark or -line; - սղաջակաւոր, spirit-level; -եմ *va.* to level; - ութի *s.* levelling.

Հարթ-գոգաւոր *s.* plano-concave; --կորնթարդ, -- ուռուցիկ *s.* plano-convex.

Հարթեմ, եցի *va.* to plain, to smooth, to make even or equal; to plane, to polish; to level, to put on a level with; to pull or beat down, to demolish, to cast to the earth, to overthrow, to destroy, to raze. [veller.

Հարթիչ *s.* planisher, polisher, le-

Հարթնում, թեայ *vn.* to start with fear, to be scared, to take fright or umbrage at, to start or fly off, to bound away. [smoothing; equality.

Հարթուի *s.* level, levelling, planing,

Հարթուցանեմ, ցի *va.* to give umbrage, to scare, to startle, to fright away, to estrange, to alienate, to re-

move; - զվարսս, to cause the hair to stand on end.

Հարիչ *s.* beater; plectrum.

Հարիւր, ոց *a.* hundred; *s.* - , cent; տասն առ - , ten per cent, 10 p. ⁰/₁₀; -ազլի *a.* hundred-headed; -ադուռն (Թեբէ) *a.* hundred-gated (Thebes); -աժողով *a.* collecting taxes at 1 p. cent; -ալիար *s.* hectolitre; -ակալ *s.* hectare; -ակնեան *a.* having a hundred precious stones; -ակրամ *s.* hectogram; -աձեռանի or ձեռն (Բրիարէ) *a.* hundred-handed (Briareus); -ամասն *a.* centigrade; -ջերմաչափ, - thermometer; -ամեայ, մէկց, -ամեան, մենկց *a.* a hundred years old, centenary; of every hundred years, centurial; զ-ա մենկէք ուրեմն էր, he was about an hundred years old; -ամեդր *s.* hectometer; -ապատիկ *a.* centuple, a hundredfold, hundred times as much; -ապատկեմ *va.* to centuple, to increase or multiply a hundredfold; -ա սլետ *s.* centurion, captain; -ապետունի *s.* centurion's or captain's rank.

Հարիւրաւոր *a.* a hundred, centenary; centuple; *ad.* by hundreds, in great numbers; *s.* centurion; -իմ *vn.* to be centuplicated.

Հարիւրբերանեան *a.* hundred-mouthed; - զիցուհի, the hundred-tongued goddess, Flame, the goddess of report.

Հարիւրեակ, եկի, կաց *s.* a hundred; century; -եմեան *a.* of a hundred years old; -երորդ *a.* hundredth; *s.* hundredth part, centime.

Հարիւրթերթի *s.* rosa centifolia.

Հարիւրոտնեան *s.* centipede.

Հարիւրորդ *S.* Հարիւրերորդ; -ալիար *s.* centilitre; -ակալ *s.* centiare (100th part of an are; one square meter); -ական *a.* centesimal; -ակրամ *s.* centigram; -ամեդր *s.* centimeter.

Հարկ, աջ *s.* tribute; tax, impost, duty, excise; necessity, want, exigency; constraint, obligation; homage, duty, service; հարկ վերադիր, additional tax; - տարաստայման, over-assessment; - դժնդակ, shocking necessity; առանց -ի, without necessity; -աւ, *ի* -է, առ -ի *ad.* necessarily, of necessity, essentially; inevitably, indispensably; by force, by compulsion, forcibly; լ -աւ արկանէլ, *ի* -ի կացուցանէլ, to place or lay under contribution, to tax, to load or burd-

en with imposts, to levy contributions, to render tributary, to subdue, to sub-
ject, to enslave, to subjugate; - հա-
նել, to gather in, to exact tribute, to
raise money, to put a tax on; - ս հար-
կանել, to pay a tribute; to be tribute
to; - ի կալ, մասնել ի - , to serve, to
subject oneself to, to submit, to be
tributary to; - առնել, to force, to
constrain, to use violence; հատու-
ցանել զ- շնորհատարութեամբ մեծարանացն,
to pay the tribute of gratitude;
- է, one must, it is necessary; չէ - ,
չէ ինչ - , it is not necessary, there is
no need, no matter; - ի վերայ կայ ինչ,
necessity obliges me to; - եղեւ նմա
բողոքել ի կայսրն, he was obliged to
appeal to Cæsar; ը - ի ժամանակին,
according to the wants of the age; -
էր, it was necessary; - եղեւ մեզ առ-
նել, we were obliged, compelled or
constrained to do; - է ինչ երթալ, I
must go; մեռցուք եթէ - լիցի, let us
die if it must be!

Հարկադիր, դրաց *a.* imposing of a
tax or burden; forcing, offering vio-
lence; - դրեմ *va.* to force, to constrain,
to oblige; - դրիմ *vn.* to be forced, ob-
liged; - դրութիւն *s.* constraint, vio-
lence, force; impost.

Հարկաժողով, - հան, աջ *s.* tax-col-
lector, --gatherer.

Հարկահանութիւն *s.* the collecting
of taxes, exaction or recovery of tri-
bute or imposts; նեղել - թէ, to op-
press, squeeze, grind or vex with
excessive taxation, to load or burden
with extortions.

Հարկահար, աջ *s.* tributary; thrall,
bondsman, serf, slave, servant.

Հարկանելի *a.* to be beaten; *S.* - նող.

Հարկանեմ, հարի *va.* to beat, to
strike, to give or deal a blow; to
strike or sweep the chords of the lyre,
to vibrate, to touch, to play or per-
form on; to ring; to knock, to thump;
to prick, to bite; to wound, to hurt,
to harm; to knock down, to beat to
death, to kill; to spoil, to taint, to
gnaw, to eat away; to ill-treat, to pun-
ish, to abuse; to strike against, to
shock: to feel remorse: to pay tri-
bute: to write down, to put into writ-
ing, to set down; - զբաղց եւ զծարաւ,
to stay hunger; to quench, slake or
allay thirst; - այսոյն սղծոյ, to pos-

sess with a devil; ի շամիուր - , to
spit, to put on the spit; - զոք ի ցից,
to empale; - ի մահ, - զոք յոգի, to
give the death-blow, to despatch, to
slay, to kill; - ի գլուխն, to cause a
headach; - գինույ ի գլուխն, to mount
to the head; to intoxicate; առիդ
կամ ջութակ - , to harp, to play on
the harp or violon; խորան - , to set
up a pavilion; - զմիմեանս, to strike
one another, to knock against each
other; to come in collision, to collide,
to come into contact with; - ընդ մի-
մեանս, ը միմեանս - համեմատութեւ,
to compare, to confront with; - զճա-
նապարհս, to go, to be on a journey,
to travel; մարտ ը միմեանս - , to fight,
to combat, to make war; - զպատե-
րազմ, to gain the battle, to conquer;
- զթշնամին, to beat the enemy, to
discomfit, to defeat, to rout; հուր -
դառմբ, to set a house on fire; - գա-
ւազանաւ, to cudgel, to cane, to whip,
to thrash, to belabour; խրախոյս խըն-
դութէ - , to shout with joy; - զպէտս
ուրուք, to supply the needs of, to
provide or furnish the needful; - ըզ-
միտս, to strike, to impress; - զամա-
նակ *mus.* to beat the measure; զծայրս
- , to dawn, to rise; - զանձն, to be
afflicted, grieved, mournful, desper-
ate; ը միտ - , to think, to reflect; - նէ
զԴաւիթ սիրան իւր, հարեալ գտանի ի
խղճէ մտաց, David is struck by or
eaten up by remorse; ըէր - նէ զքեզ
սիրա քո, why is your conscience af-
flicted & why is your heart heavy
within you? արեւն ը ծայրս - նէր, the
sun gilded the mountain tops; Ժանգն
- նէ զերկաթ, rust consumes iron; Կօշիկ
իմ - նէ զոտս, my shoe pinches; *S.*
Գան, Լալ, Խռով, Ծախ, Յորեան, &c.

Հարկանիմ, հարայ *vn.* to be beaten,
struck, wounded; to be smitten with,
enamoured of; to approach, to incline
to; - զազահուէ, to be avaricious, too
fond of riches; - զախախ, to addict
oneself to vice; - ի վերայ ուրուք, to
assault, to attack; - ի սէր ուրուք, to
fall in love with, to conceive a great
affection for, to be desperately in love
with; ի գութ - , to be moved, touch-
ed with compassion; ը զգայութիւնս
- , to strike the senses; - զիւրեք, to
tend do, to have the mind occupied
with; - յաճս օտարս, to idolize; ի

շահս կամ ի գնողս -, to traffic; ք միտս -, to be understood; այսր անդր -, to waver, to be unsettled, bewildered, in doubt, to hesitate; -յոք, to incline to some one, to become too familiar or very friendly with; ցաւ -նի որո՞վայնիս, I have a stomach ache; I have the colic; հարաւ ի գեղ նր, he was smitten with her beauty; հարաւ ի մորմոք սիրտ նր, his heart was filled with pain or grief; երին երին -նէր ի նցէ, they shone brilliantly with many colours; -նէր ի նցէ հոտ անոյշ, they spread a perfume around; կարեւէր հարայ յոգիս, my heart was pierced with a hundred wounds; S. Ամթ, Բերան, Գուճ, Դէմ, Քաղց, &c., &c.

Հարկանող, Հարող s. striker; knocker; -ցուլ, a butting or mad bull.

Հարկապահանջ, ից s. exactor, tax-gatherer, collector, receiver; -ուծի s. tax-gathering, collection of taxes; -պետ s. receiver-general.

Հարկաւոր, աջ a. tributary; vassal; liege, subject; ածել ի -ս, - առնել, to subject to tribute, to render tributary; -լինել, to be tributary; -ուծի, -արուծիւն s. act of paying tribute; thralldom, servitude.

Հարկաւոր, աջ a. necessary, important, essential; intimate; ministering, serving; s. necessities; -աբար, -ապէս ad. necessarily; of course; -եմ, եցի va. to necessitate, to oblige, to force; -իմ, եցայ vn. to be constrained, forced; -ուծի s. necessity, want; ministry, office, service; servitude.

Հարկեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to necessitate, to constrain, to force, to compel, to oblige; to impose tributes, to render tributary; S. Հարկիմ.

Հարկեցուցիչ a. pressing, urgent, earnest; -պէտք, pressing need.

Հարկեւոր a. respectable, venerable.

Հարկիմ, եցայ vn. to contribute; to pay homage, to serve, to be constrained, forced. [yoke of oxen.

Հարկիք, կեաց s. necessity: yoke;

Հարկիք S. խնջոյք. [(✓).

Հարհար s. mus. an Armenian note

Հարճ, ից sf. concubine; -որդ, ից s. who keeps a -; -որդի s. son of a -; -ուծիւն s. concubinage.

Հարուած, ոց s. blow, knock, beating, striking, percussion; bastinado; slash, cut, wound; bruise, contusion;

sore; fig. scourge, blow, chastening, tribulation, misfortune; repulse, rout, defeat, overthrow, considerable loss; -ք mus. pæan; -ք Եգիպտոսի, the plagues of Egypt; օրհասաբեր -, mortal blow; -ս ածել, to give many blows, to cudgel, to chastise; հարկանել ի -ս մեծամեծս, to make great slaughter, havoc, carnage, butchery; -աբէկ լի նիմ vn. to be beaten most unmercifully; fig. to be harassed, vexed; -եմ, եցի va. to beat, to strike; to cudgel, to cane; to chastise, to punish.

Հարուծող առնեմ va. to set free.

Հարուկ s. forge-scales of iron or copper.

Հարում, ըի va. to beat, to strike; to drive in, to thrust, to push; to toss, to shake, to agitate; -զատամուծս, to set the teeth on edge; ձու -, to Հարումի s. blow, beating. [beateggs.

Հարուստ, բաւաջ a. powerful, potent; strong, vigorous; monied, rich, opulent, fortunate; much, abundant; numerous; long since, remote, old; -մի, enough, sufficient, much; -մի ժամ, ժամանակ, long, a long while or time, a great while; ի - դարուց, many centuries since; -մի յառաջ, long time before; յետ - ժամանակաց, long time after; -միտք, ingenious; դունդ -, a strong force; -ձգմամբ, for a long time; -ինչ ամաց ի վերայ անցելոց, after many years.

Հարսանեակ, եկաց s. bridesman, one of the wedding-party.

Հարսանեկան a. nuptial, hymeneal, bridal, spousal; -զօդ, hymen; -սէր, conjugal love; զգեստ -, nuptial robe.

Հարսանիթ s. med. measles; bot. wild poppy.

Հարսանիք, նեաց s. wedding, nuptials; hymen, marriage, union, wedlock; հանդէս -նեաց, espousals, wedding-, nuptial- or bridal-feast; չմծ -նեաց, Hymen; ջահ -նեաց, the torch of hymen; երգ -նեաց, marriage-song, epithalamium; ճառ -նեաց, discourse on marriage; հանդերձ -նեաց, wedding garb or garment; շօթ, բլիթ -նեաց, bride-cake; օրհնութի -նեաց, nuptial blessing; առագաստ -նեաց, wedding-, bridal- or marriage-bed; -նիս առնել, to celebrate a wedding; չառնել -իս, not to celebrate the wedding; երթալ ի -իս, to go to a wedding;

դողանալ զ-իս, to be beforehand with one's spouse, * to get some jobs before the wedding-day.

Հարսն, սին, սուհք *s.* a newly married, bride, spouse; betrothed, affianced bride; daughter-in-law; nymph; larvæ; յաւերժ -, nymph; -սուհք լեռնայինք, oreads, mountain nymphs; խօսիլ -, to betroth, to affiancé.

Հարսնագեղեմ *va.* to array or adorn as a bride.

Հարսնազգեաց, -զգեսա *a.* dressed like a bride; -զգեսամ *va.* to dress like a bride. [trothing.

Հարսնախօսութիւն *s.* betrothal, be-

Հարսնածու, աջ *s.* paranymp, match-maker; -կան, -մասն *S.* Հարսանեկան. Հարսնամա; -մոլութիւն or կողուցք արգանդի *s.* uterine fury, hysterics.

Հարսնանամ, աջայ *vn.* to become a bride, to marry, to wed, to be or get married. [or dressed like a bride.

Հարսնապաճոյճ *a.* arrayed, attired

Հարսնարան *s.* marriage-place; bride-chamber; talamus, nuptial-bed; *fig.* Holy Church, &c.

Հարսնացու *sf.* marriageable girl; -ցանեմ *va.* to marry, to join in wedlock, to give or take in marriage.

Հարսնակեր *s.* bridesmaid; paranymp; -ներդ *s.* epithalamium.

Հարսնեակ *s.* *S.* Հարսանեակ; chrysalis, aurelia; -եղբայր *S.* Հարսնածու.

Հարսնմա *s.* *bol.* nenuphar, water-lily. [poppy.

Հարսնոյ ծաղիկ *s.* *bol.* poppy, corn-

Հարսնութիւն *s.* marriage, wedding; wedlock; ածել -[թէ, to marry, to wed, to espouse; գնալ ումէք ի -[թէ, to be married.

Հարսնուկ *S.* Հարսնոյ ծաղիկ.

Հարսնուհի *sf.* bride, spouse.

Հարսաաբուռն *a.* strong in number, powerful, numerous; -լիւր *a.* abundant, full; -ձեռամբ, liberally, largely; -կող *a.* long-sided, heavy-flanked, robust, stout, vigorous.

Հարսաաշար *a.* oppressed; oppressor; -աղան *a.* oppressive, vexatious; -եմ *va.* to oppress, to subdue by violence, to vex, to molest, to crush, to overburden, to surcharge, to extort, to maltreat; -զիւր կամս, to persist doggedly, to be obstinately resolved, to be stubborn; -իչ, -ող *s.* oppressor;

-ութիւն *s.* oppression, violence, vexation, exaction, extortion.

Հարսամիտ *a.* learned, clever, wise; -յեղց *a.* very mighty; very rich, opulent; -յոյս *a.* hopeful.

Հարսանամ, աջայ *vn.* to become powerful, to be predominant, to domineer, to lord it, to rule over, to reign; to get or grow rich, to prosper, to thrive; to abound; - զբարեպաշտութիւն, to be rich in piety, to be very pious.

Հարսապաշտանեմ *va.* to make potent or glorious; to strengthen, to brace, to fortify; to make rich, to enrich; -ուցիչ *a.* enriching.

Հարսամ, եցի *va.* to drive in, to thrust down, to push, to fix, to establish, to consolidate; to tie tight.

Հարսաի *a.* corpulent, big-bellied; strong- or large-limbed.

Հարսութիւն *s.* dynasty; power, sway, rule, domination; riches, wealth, opulence, fortune; abundance.

Հարց, ից *s.* demand, interrogation, question, examination; *S.* -ն; - եւ ինդիր առնել, to ask, to make inquiries, to inquire about; ի - եւ ի փորձ արկանել, անկանել, to question, to examine; ի - եւ ի ինդիր մասնել ընդ ումէք, to discuss, to argue, to dispute.

Հարցաբանեմ *S.* Հարցանեմ.

Հարցադիտութիւն *s.* inquisitiveness.

Հարցական *a.* interrogative: magical; - կէտ, note of interrogation.

Հարցանեմ, ցի *va.* to ask, to inquire, to interrogate, to question; - ի Տէնէ, to consult the Lord; - զողջունէ ուրուք, to ask news of, or about some one; - զումէք ի խաղաղութիւն, to salute with gentle words; - զոք բանիւք բազմօք, to overload with questions. [interrogator.

Հարցանող, -ցող *s.* questioner, in-

Հարցասէր *a.* asking, questioning or seeking after, eager to learn, desirous of information; inquisitive; -սիրութիւն *s.* desire of knowledge, of information, of learning; inquisitiveness.

Հարցափորձ, ի *s.* interrogation, examination, question, inquiry, proceeding, inquisition; ի - մուծանել, մատնել or -եմ *va.* to interrogate, to question, to examine, to inquire; -ուի *S.* -.

Հարցաքննի լինիմ or -քննեմ *va.* to question, to examine; -քննութիւն *s.*

examination; interrogation.

Հարց եւ փորձ S. Հարցափորձ.

Հարց եւ քննն առնեմ *va.* to examine, to inquire into.

Հարցկութիւն *s.* divination; -ս առնել, to divine, to prognosticate.

Հարցն, ցին, ցիցն *s.* the Song of the Three Children; -ափառ *s.* certain short Armenian canticles or hymns so called.

Հարցուած, ոց *s.* demand, interrogation, question; -ս առնել, մատուցանել, to ask or address questions, to question.

Հարցուի *s.* demand; divination.

Հարցուկ, ցկաց *s.* soothsayer, conjurer; sorceress; այս - , spirit of divination, Pythoness.

Հարցումն S. Հարցուած. [փորձ.

Հարցուփորձ, Հարցփորձ S. Հարցա-

Հարօրանամ, աջայ *vn.* to alight or settle on the ground (birds).

Հաց, ից *s.* bread; food, victuals, livelihood; meal, repast, table; - աւաջաւորութիւն, առաջադրութիւն or երեսաց, show-bread; - կենաց, երկնաւոր - , the bread of life; the Eucharist; - սգոյ, նեղութիւն, the bread of pain, of affliction; [թարմ, կակուղ, քաջեփ or կսկուծ, ջերմ - , new, soft, well baked, hot bread; օթեկ՝ դահ or քարթու, կարծր, անեփ - , stale, hard, half-baked bread; սպիտակ, սեաւ or [թուխ - , white, brown bread; աման, հացադործի - , household, baker's bread; - համեմաւոր, gingerbread; անխմոր - , unleavened bread; - գեաւնոյ, hog's-wort, sow-bread; կեղեւ - ի (կողինձ), bread-crust; ներքին կամ վերին կեղեւ, under- or upper-crust; միջուկ - ի, crumb; շերտ - ի կողեղանդ, slice of bread & butter; կտոր - ի, a morsel of bread; փշրանք - ի, crumbs; - յարգանակի, sopped bread, panado; - խորովեալ, toast, slice of toast; քրտամբք երեսաց իւրոց գտանել զ- իւր, to get one's bread by the sweat of one's brow; - [թել, գործել, to make, to bake bread; - ունել, to have bread; առանց - ի լինել, not to have bread to eat; չոր - ուտել, to eat dry bread; [թանալ զ- իւր արտասուօք, to eat the bread of affliction; - ի բերան վարձու գործել, to serve for his bread; ի - կոչել զոք, to invite to dinner; - մեծ գործել, to give a grand dinner; հա-

լորդիլ [ումէք - իւ, to eat with one; արկանել - , to serve up; to give to eat; - կարել, բեկանել, բրդել, to cut or break bread; to crumble, to crum; կեղեւել զ- , to cut off the crust, to chip it off; հատանել զ- քաղցեցոց, to keep the bread from the hungry; անարժան է - ին զոր ուտէ, he is not worth his salt.

Հացաբաշխ *a.* bread-distributing; -բոյծ *a.* nourished with bread; -գործ S. -բար; -գործութիւն *s.* chem. panification; -դեղ *s.* bot. ammi, bishop's-weed; -դիր *s.* bread-basket; shepherd's-scrip, pouch, bag, satchel; -[թան *s.* panada, -do, sop, soup; -լից *a.* abounding in bread, in victuals; sated; -ծառ *s.* bread-tree; -կարօտ *a.* wanting bread; -կից *s.* messmate; guest; fellow-boarder, table-companion; - լի- նել, to eat together; -կցութիւն *s.* commensality, company at table; -հատ *a.* abstaining from bread; -մոլ *a.* abounding in bread or in corn, producing much corn. [to be made into bread.

Հացանամ, աջայ *vn.* to become bread,

Հացանոց S. Հացարարոց; -շատ S. -մոլ; -վաճառ *s.* bread-seller, baker; -բան *s.* bake-house; -բար, աջ *s.* baker, bread-maker; -բարոց, աջ *s.* baker's shop; bake-house; -զօրաց, army bakery; -բարութիւն *s.* bread-making; baker's trade; -ւէտ *a.* producing corn in abundance.

Հացերէց *s.* president of the wedding banquet; bridesman, paranymp; -եփ, եփեաց *s.* baker, oven-keeper.

Հացընթրիք *s.* meal, repast.

Հացի *s.* ash-tree; հացեաց դրախտ, ash-grove; - ծառոյ սերմն S. Ճնճղկաւ լեզու. [sel of bread.

Հացիկ, ցկան *s.* roll, small loaf; mor-

Հացկատակ *s.* parasite, spunger, trencher-friend, toad-eater; -ութիւն *s.* spunging; -կերոյթ, ութի, -կերու- թիւն *s.* good cheer; banquet, feast; կոչել ի - , to invite to dinner; -կից S. Հացակից.

Հացհամեմ *s.* anise, dill; fenugreek.

Հացմիջուկ *s.* crumb of bread.

Հացուտ *a.* abounding in ash-trees.

Հացտու, աջ *a.* bread or dinner-giving. [tiable, insatiate.

Հացբուլեփ, ի *a.* gluttonous, insa-

Հաւ, ուց *s.* bird; hen; cock: grand-father, --sire, --dad: beginning, rise,

origin; -բ, poultry; ճագ հաւու, վաւեկ, chicken, poult; աղբ -ուց, dung; վանդակ -ուց, hen-coop; դադարբ -ուց, hen-roost, --house; վաճառական -ուց, poulterer; վաճառանոց -ուց, poultry-market; միս -ու, fowl; -խորովեալ, roast fowl; -նդրդուայ, the hen clucks; եւ խօսեցաւ -, & the cock crowed; -ոյ հայր, great-grand-father; -ոյ - , great-great-grand-father; - առնել, to commence.

Հաւադէտ *s.* augur, diviner by augury; - լինել, to augur, to divine by -; -դիտութիւն, -դիւթականն *s.* augural science.

Հաւալոց, աջ *s.* hen-house; lurking-or hiding-place; -լուսն, լսան *s.* pelican; onocrotalus.

Հաւախօս, ի *s.* cock-crowing; cock-crow, day-break; ի -ի *ad.* at cock-crowing, at the peep or break of day.

Հաւակ, աջ *s.* commencement, rise, origin; author; -եր, ի *s.* food for birds; ի -երի դնել, ի սատակումն դաւանագէշ -երի նուիրել, to give a prey to the fowls of heaven.

Հաւահալած *s.* scare-crow; -հարց, -հմայ *S.* -դէտ; -հմայք, -հմայութիւն *s.* augury, presage; -մրդի *s.* bot. heath.

Հաւան *s.* consent, persuasion; * *S.* Սանդ; *a.* consenting, persuaded, convinced; - գտանիլ լ, to consent, to assent; ի - ածել *S.* -եցուցանեմ; ի - դաւ, *S.* -իմ; - հաճութեմ, willingly, with pleasure; -բ եւ հաւասարք, agreeing together, unanimous; -աբար *ad.* consentingly, willingly; -ադոյն *a.* likely, probable; persuasive; -ական *a.* persuasible, likely, probable, plausible; - է, չէ -, it is likely; unlikely; -ականաբար *ad.* probably, likely; -ականութիւն *s.* probability, likelihood, plausibility; -ականութեց հաշիւք *math.* calculation of probabilities; -ելի *S.* -ական; -եմ, եցի *va.* *S.* -եցուցանեմ; *vn.* *S.* -իմ; -եցուցանեմ *va.* to persuade, to induce to believe, to convince; to advise, to induce to do; -եցուցիչ *a.* persuasive, convincing; -ընկերք *s.* pair, couple; -իմ, եցայ *vn.* to be persuaded, convinced; to acquiesce, to hear, to consent, to agree, to condescend; to accept, to admit, to approve; չ-, to disapprove; ուր -եալ էմ, as I believe, as I think; որ լուէ՝ -ի, silence gives consent; -իմ, -իմ

լ, այս, I agree to it; -ողական *a.* probable; persuasive.

Հաւանոց *s.* roost, hen-- or --house.

Հաւանութիւն *s.* persuasion, consent, agreement, acquiescence; approbation, suffrage; միաշունչ, միաբան -թք, unanimously, by common accord or agreement, in concert, by a common or unanimous consent, jointly; by mutual agreement; ի հասարակ -թք, by common consent; - բերել, to consent, to accord, to agree; ձեռն աւել -թք, to consent to, to assent; ի - ածել *S.* -նեցուցանեմ; առանց քոյին -թք, without your consent; -ումն *s.* consent; persuasion. [or grey owl.

Հաւասարաւոր *s.* madge-owlet, brown

Հաւասար, աջ, ից *a.* equal, like, same, conformable; straight, plain, even, level; *s.* equal, companion; pendant, fellow; -, առ - *ad.* equally, alike, likewise, conformably, in the like manner; -, - թղթոյն, copy, duplicate; - գտանիլ, լինել, to equal, to match, to be on a par or level with; to rank, to be at par; - հրամանին առնուլ ղկատարումն, to be executed according to orders or command; զանձն - առնէր Ս, he made himself equal with God; զօրութի եւ դաւ - են առաջի նր, force or stratagem are the same to him.

Հաւասարաբաշխ *a.* equally distributing; -գործ *a.* equally acting; -զօր *a.* of the same power; isodynamic; equivalent, equipollent; -կից *s.* companion, fellow, comrade, mate, partner; -կշիռ *a.* of the same weight; equivalent, equal; - լինել, to counterbalance, to countervail; կատարելութիւն նր - ախարիցն են, his good qualities compensate his vices; -կշառութիւն *s.* equilibrium, equipoise, poise; -կող, -կողմ, -կողման *a.* equilateral; -ձմեռ *s.* isochimene; -մառն *s.* isotherme; -նկիւն *a.* isagon, equiangular; -նշառ *a.* equidistant; -չափ *a.* of equal measure, just, equal; -չափութի *s.* isomeria; -ստաիւ *a.* *S.* Համա-; -սէս *ad.* equally; -ջերմ *s.* isotherme; -սէր *a.* just, equitable; -սրուն *a.* equierural, isosceles; -ախալ *a.* conformable, equal.

Հաւասարեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to render equal, to equal; to equalize, to level, to make even, level or smooth; to equal, to compare; to counterba-

lance, to -poise; to communicate, to make a sharer or partaker; -եմ or -իմ, եցայ տ. to equal, to match, to be on a par or level with, to liken oneself to, to make oneself equal or conformable with, to be compared, confronted with; to communicate, to participate, to share; -իմ ք հնոջ, to be united, to conjoin.

Հաւասարորդ, աջ *a.* participating, -pant, equal; *s.* companion, partner.

Հաւասարութիւն *s.* equality, parity; uniformity, conformity; comparison, likening; equalization; participation, sharing; union, concord, agreement; գալ ի - ք, to equal; - or -ու մի *math.* equation.

Հաւաստաբանեմ, եցի տ. to reason.

Հաւաստապէս, -տեալ *ad.* certainly, truly, doubtlessly, assuredly, positively, upon good grounds.

Հաւաստեմ, եցի տ. to show, to prove, to confirm; to justify, to vindicate; to certify, to assure; to search into, to go to the bottom of, to sift, to investigate.

Հաւաստի *a.* certain, true, indubitable, sure, convincing, conclusive, incontestable, positive; demonstrative, justificative; *ad.* *S.* -տեալ; -հորուստ, certain loss; -գիտել, to know for certain; -առնել, to assure, to convince, to prove; -իմն է զի, it is certain that.

Հաւաստիք, տեաց *s.* certitude, assurance, good authority, best source; demonstration, token, testimony, proof; -բարձր ակնածութիւն, assurance of the highest regard; ընդունել զ-իս մեծարանաց, to be assured of his highest esteem.

Հաւաստութիւն, -ու մի *S.* -տիք.

Հաւալաճառ *s.* poulterer, poultryman; bird-fancier.

Հաւատ, ոյ, -ք, տոյ *s.* faith, belief, creed; trust, confidence; fidelity, faithfulness, good faith, sincerity; proof, testimony, evidence; Creed; -ք, յոյս եւ սէր, faith, hope & charity; քրիստոնէական -ք, the Christian religion; դաւանութիւն -ոյ, profession of faith; լոյս, ջաշն -ոյ, the light of faith; մասունք, սահմանք -ոյ, articles of faith; կենդանի, անյողգողդ or հաստատուն, գայթ ի գայթի, մեռեալ -ք, lively, resolute, constant or unshaken, totter-

ing or wavering, dead faith; անխաղի ի -ս, indifferent as to religious matters; դաւանել զ-ս, to confess the faith; ունել -ս, to have faith; չունել ոչ -ս ոչ օրէնս, to regard neither law nor gospel; գալ, դառնալ ի -ս, to become converted; ածել, ձգել ի -ս, to convert; հաստատուն լինել ի -ս, to be true to the faith; -ս ի ներքս բերել, -ս բերել, to believe, to give credit to; -ս ընծայել, to believe in, to give faith to; -ս ունել յոք, to trust, to place faith in, to put trust in; -տալ միմեանց, to make a contract, to contract an alliance, to enter into an engagement, to bind oneself; ուրանալ զ-ս, to deny or abjure the faith; յորում ոչ գոյ -, unbelief; անցանէ ք -ս, it is incredible; -ոյ, worthy of credit; *S.* Թեքանամ.

Հաւատադրութիւն *s.* perfidiousness, perfidy, guile, perjury, infidelity; -գրութ *a.* false-hearted, faithless, perfidious, unfaithful, disloyal; perjured, forsworn; -լինել, to infringe or break one's faith, to be false.

Հաւատալի *a.* credible, worthy of belief, to be believed; չ-իմն է, one can hardly believe it, it is incredible; -ութիւն *s.* credibility.

Հաւատակից *a.* of the same belief, faith or religion, coreligionary; -ա-կցութիւն *s.* having the same religion or faith.

Հաւատամ, տացի տ. to believe, to give credit to; to confess; to persuade oneself; to commit oneself, to trust to, to confide in, to rely on; չ-, to disbelieve; -յԱճ, to believe in God; -բոլորով սրտիւ, to believe firmly, with all one's heart; -ամբա-նի, to believe every thing; -զոք, to side with, to second, to lend an ear to.

Հաւատամք *s.* Belief, Creed.

Հաւատաստհման *a.* establishing, setting forth the articles of faith.

Հաւատարիմ, բմի, մաց *a.* faithful, loyal, honest, trusty, trustworthy; confident; true, sure, certain, real; *ad.* *S.* -բմաբար; -լինել, to be verified, confirmed, proved; to be justified; to be trusted, believed, adopted, or accepted; -կալ, մնալ, to rest or remain faithful to; -առնել, to prove, to justify, to verify, to accredit, to give credit to, to make credible; -առնել

զոք, to assure, to cause to believe, to persuade.

Հաւատարմաբար, -պէս *ad.* faithfully, loyally, truly, accurately; -դոյն *a.* more faithful; *ad.* more faithfully.

Հաւատարմանամ, ացայ *vn.* to be faithful; to be confirmed, verified, justified; -նայ լուրս, this news gains credit.

Հաւատարմացուցանեմ *va.* to make credible, to give to believe, to persuade, to convince; to sanction, to certify, to confirm, to affirm, to assure.

Հաւատարմութիւն *s.* fidelity, loyalty; good faith, honesty, plain-dealing, sincerity; confidence, security; certitude, certainty, assurance.

Հաւատացեալ *a.* faithful, believing; faithful, loyal; trusted; *s.* believer; ճմարիա -քն, the true believers; -ցուցանեմ *va.* to cause to believe, to persuade, to convince; to impose upon.

Հաւատաւոր *sf.* nun.

Հաւատափոխ *a.* abjuring, changing one's faith; - լինել, to change one's faith, to renounce one's belief, to abjure one's religion; -ութիւն *s.* abjuration, change of faith. [gether.

Հաւաք *a.* assembled, gathered together; Հաւաքաբան *s.* syllogist; -ական *a.* syllogistic; -եմ, եցի *vn.* to make a syllogism; -ութիւն *s.* syllogism; -բար *ad.* collectively.

Հաւաքածոյք *s.* collection; -կան *a.* collective; -րան *s.* place of assembly; receptacle.

Հաւաքեմ, եցի *va.* to assemble, to gather together, to collect; to amass, to hoard, to accumulate, to heap up; to infer, to conclude; to concentrate; to compile; to stock; - զանձն, զխորհուրդս or զմիտս, to retire within oneself; to collect one's thoughts, to meditate.

Հաւաքիչ, -քող *a.* gathering, assembling, collecting; *s.* phys. collector; -քումն *s.* collection, gathering, receipt; congestion; assemblage, set, body; argument, reasoning; concentration; compilation.

Հաւեղ, աց *a.* gr. palimbacchus.

Հաւեմ, -իմ *vna.* to begin.

Հաւիկ, -ուկ *s.* little bird, nestling a pretty -; chicken, chick. [Ձու.

Հաւկթաձեւ, Հաւկիթ *S.* Ձուաձեւ,

Հաւձագ *s.* chicken; -նոց, -տուն *s.*

poultry-house, hen-roost; -որս, աց *s.* bird-catcher, fowler; bird of prey; bird-call; -որսութիւն *s.* bird-catching, fowling; եղանակ -թէ, shooting season; -փալ *S.* Հօփալ; * -բաշ *s.* merry-thought; -բաշ *S.* Քաջահաւ.

Հափափեմ *S.* Առեւանդեմ.

Հդնի *a.* curved, gibbous.

Հերթայական, &c. *S.* Երթայական.

Հեդ, ից *s.* spelling; syllable; -արան *s.* spelling-book, syllabar; primer; -եմ, եցի *va.* to spell. [vernor, leader.

Հեդեմոն, -իդէս *s.* Gr. w. chief, go-

Հեդենայ, ից *s.* syllable.

Հեդնաբանեմ, եցի *va.* to speak ironically, to laugh at, to jeer, to taunt; -նութիւն *s.* ironical speech or discourse, irony, quizzing, jeering, taunting, sarcasm; -բար *ad.* ironically.

Հեդնական *a.* ironical, sarcastic, derisive, taunting, mocking.

Հեդնեմ, եցի *va.* to quiz, to deride, to ridicule, to jeer; to gibe, to despise; -նութիւն *s.* irony, sarcasm, taunt, jeer, scoff, derision, mockery; *rhet.* irony; -նորէն *ad.* ironically, gibingly.

Հեղ, ոց *a.* mild, meek, gentle, affable; calm, tranquil, still; *ad.* softly, gently.

Հեղաբան, -իկ *a.* sweet-spoken; - լինել or -եմ *vn.* to speak, utter or pronounce gently, gracefully; -ութիւն *s.* kind things; -բար *ad.* gently, mildly, meekly; softly; -բարոյ *a.* mild-tempered, affable, tractable, easy; -դնայ *a.* soft, gentle, slow; *ad.* softly, gently; -խոս *a.* sweet-toned; -համբար *a.* sweet-tempered; -հոգի, -միտ *a.* mild, meek, gentle, affable, good-

Հեղանք *S.* Հեղութիւն. [humoured.

Հեղաշարժ, -սահ *a.* flowing gently; -սաղարթ *a.* whose leaves tremble gently.

Հեղացուցանեմ *va.* to render mild, affable, pleasing, agreeable, to soften, to appease, to pacify, to calm, to quiet.

Հեղեկ *ad.* gently, softly, quietly, mildly; *a.* *S.* Հեղ.

Հեղութիւն *s.* sweetness of temper or disposition, mildness, gentleness, sweetness, affability, kindness, courteousness.

Հեթանոս, աց *s.* heathen, pagan, paynim, gentile; infidel, idolater, barbarian; nation, people; -ք, the heathen.

Հեթանոսաբար *ad.* heathenishly;

-*հան* *a.* heathenish, pagan, gentile;
-*հիր* *a.* peculiar to the gentiles; -*միա*
a. heathen-minded, paganish.

Հեթանոսանամ, *այց* *vn.* to become
a pagan; -*սացուցանեմ* *va.* to gentilize,
to paganize, to heathenize, to convert
to gentilism.

Հեթանոսութիւն *s.* heathenism, pa-
ganism, gentilism. [pagan.

Հեթանոսորէն *ad.* heathenishly; *a.*

Հեթեթանք *S.* Հայթայթանք.

Հելլեն, *այց* *s.* Hellene, Greek; *a.*
greek, grecian; -*աբանութի* *s.* hellen-
ism; -*ադէս* *s.* hellenist; -*ալան* *a.*
hellenic, grecian, greek; -*սէր* *a.* phil-
hellene; -*ստիրութի* *s.* philhellenism;
-*այի* *S.* Հելլեն; - *լէզու*, the greek
tongue or language; - *գրէլ*, *խօսէլ*,
to write in greek; to speak greek.

Հէժ *S.* Հէժութիւն.

Հէժան, *այց* *s.* beam, rafter, joist;
-*ակ* *s.* small -; -*ահէրձ* *a.* that splits
or cuts joists or rafters; -*աձգութի*
s. order or position of rafters; wood-
work, frame-work; *mech.* shaft, thill.

Հէժանէլիք *s.* beast, nag; vehicle.

Հէժանիմ, *ծայ* *vn.* to mount, to ride;
- *ի կառս*, *ի ձի*, to mount or enter a
carriage or vehicle; to ride, to mount
on horseback; - *ի նաւ*, to go on ship-
board, to embark; *անհամետ* -, to ride
bare-back; *յորս* -, to go a hunting
or shooting; *զէտ* -, to chase, to give
chase to, to persecute, to set off in
pursuit of, to pursue; *յաւար* -, to
plunder, to pillage, to sack; *ապրե-*
ցաւ հէժեալ ձիով, he fled on horse-
back; *S.* *կառք*, &c. [rake.

Հէժանոց *s.* winnowing-fan; hay

Հէժեալ *a.* mounted; *s.* horseman,
rider; horse-soldier, trooper; *fig.* ver-
sifier; -*ք*, cavalry, horse.

Հէժեւագունդ *s.* cavalry; -*ադն* *s.*
cavalier, gentleman; *S.* Հանդերձ;
-*զօր* *s.* cavalry, horse-soldiers, horse;
horseman; -*խումբ* *S.* -*գունդ*; -*սլեա*
s. master of the horse.

Հէժելութիւն *s.* riding; horseman-
ship, equitation; *հանդերձ* -*թէ*, rid-
ing habit; *կրկէս* -*թէ*, manege; race-
ground, course; hippodrome; *մարզիչ*
էւ մարզարան -*թէան*, riding-master;
--school. [complaint.

Հէժեժանք *s.* heavy sighs, groaning,

Հէժեժեղ *a.* lamentable, deplorable.

Հէժեժեմ, *եցի* *vn.* to groan, to la-

ment, to sigh for, to fill the air with
sighing.

Հէժեժութի, -*ում* *S.* Հէժեժանք.

Հէժեմ, *եցի* *S.* Հէժեժեմ.

Հէժկամ, *այցի*, *ցայ*, -*կտամ*, *այցի* *vn.*
to sob, to hiccup, to have the hiccups.

Հէժկտանք, * -*տուք* *s.* sob, hiccup,
hiccough; - *մահուան*, death-sob.

Հէժնում *S.* Հէժանեմ.

Հէժութիւն *s.* groaning, lamenta-
tion, complaint, woes. [horseman.

Հէժուկ *s.* the fork, the seat of a
Հէժուցանեմ *va.* to make mount, to
put on.

Հէկէկամ, *այցի* *vn.* to sob, to sigh,
to groan; -*անք* *s.* sobs, crying; mock-

Հէկէկեմ *S.* -*կամ* & Հէգնեմ. [ery.

Հէղալան *a.* infused; inspired; -
Հնորհք, infused gifts.

Հէղանիմ, *ղայ* *vn.* to flow, to be pour-
ed out, to spread over; to be shed;
-*նիւթ* *s.* fluid; *S.* Հոսանուտ.

Հէղգ, *այց* *a.* idle, lazy, slothful, slug-
gish, tardy, dull, slow, lukewarm,
cowardly; listless, careless; -*աբար* *ad.*
idly, slothfully; indifferently, coldly;
-*ադնաց* *a.* slow, slothful; *ad.* slowly,
with tardy steps; -*ալուր* *a.* turning a
deaf ear, listless, disobedient; - *լինէլ*,
to turn a deaf ear, to simulate deaf-
ness, to disobey.

Հէղգամ, *այցի*, -*անամ*, *այցայ* *vn.* to
be idle, lazy, indolent, slothful.

Հէղգամիտ *a.* slow-witted.

Հէղգանք *S.* Հէղգութիւն.

Հէղգասիրտ *a.* heavy-hearted; - *ի*
հաւատալ, slow of heart, slow to be-
lieve. [lukewarm, indifferent.

Հէղգացուցանեմ *va.* to make idle,
Հէղգութիւն *s.* idleness, laziness,
supineness, slowness, tardiness, list-
lessness, negligence, lukewarmness,
indifference.

Հէղէղ, *այց* *s.* torrent, flood, inunda-
tion, overflow; - *ջուրց*, deluge; -
հրոյ, torrent of flame; - *մարդկան*,
throng of people, crowd, immense
concourse; -*սարսառաց իջուցանէլ*,
to shed a flood of tears; *հոսէին ար-*
տասուք իբրեւ զ-, tears ran down in
torrents; -*աբար* *ad.* like a torrent,
impetuously; -*ամած* *a.* inundated,
overflowed, flooded; -*ասաս* *a.* pun-
ishing with a deluge; -*ալայր* *s.* dried
bed of a torrent.

Հէղէղատ, *այց* *s.* torrent, ravinè;

-եմ, -դեմ, եցի *va.* to inundate, to submerge, to cover with water; to overflow, to lay under water; to hurl or fling down, to precipitate.

Հեղեղումն *s.* effusion.

Հեղինակ, աց *S.* Առաջնորդ, Քառակ, Մատենագիր; -ութիւն *s.* authority.

Հեղեք *s.* produce, product, produc-

Հեղձ, -ական *S.* -ումն, -ուցիչ. [tion.

Հեղձամահ *a.* choked; strangled; drowned; - լինել, to be -; - առնել, to choke, to stifle, to suffocate, to drown.

Հեղձամղձուկ *a.* suffocated, choked, oppressed, agitated, disquieted, grieved, anxious; suffocating, stifling; - օդ կամ ջերմութիւն, sultry weather or heat; - հազ, a stifling cough; hooping cough; - ձայնիւ, in a stifled voice; - ի վշտացն, loaded with grief; woe-begone; - արտասուք, repressed tears; - առնել, to stifle, to choke; to smother, to suffocate; to drown; - լինել ի բարկութիւն, to be half choked with rage or anger; - լինէր սիրտ իմ, my heart was ready to break, was oppressed with grief; *S.* Հառաչանք.

Հեղձանխանձ *a.* very envious, dy-

Հեղձանեմ *S.* -ուցանեմ. [ing of envy.

Հեղձանիմ, Հեղձիմ, Հեղձնում or ձում, ձայ *vn.* to choke, to be suffocated, stifled, drowned.

Հեղձումն *s.* suffocation; choking; pressure; -ուցանեմ *va.* to suffocate, to choke, to strangle, to drown; to oppress.

Հեղձուցեալ, -ցիկ, -ձիկ *a.* suffocated, choked; -ցիկ առնել, լինել *S.* -ցանեմ, -ձանիմ; -ցիչ *a.* suffocating, choking.

Հեղոյս, ուսից *s.* nail; *S.* Բեւեռ.

Հեղուած, ոց *s.* cast, casting; impasting.

Հեղուկ, հեղկի *a. s.* liquid; liquor; -աչափ *s.* areometer, hydrometer, hydrostatic balance; -ացումն *s.* liquefaction.

Հեղում, դի *va.* to pour, to pour out, to empty, to pour forth, to shed; to diffuse, to scatter, to disperse, to spread; - զանձն առաջի Տէն, to pour out one's soul before the Lord; - զսիրտ իւր առաջի ուրուք, to open one's heart, to unbosom oneself to; - զբարկութիւն, զսրամտութիւն իւր ի վերայ ուրուք, to give vent to anger, to discharge one's wrath upon; - կոոց

նուէրս, to pour out libations to idols; - արիւն բազում, արեան ճապաղիս -, to cause immense bloodshed, to shed torrents of blood; արտասր -, to shed tears; - զարիւն իւր, to shed one's blood.

Հեղում, զայ *vn.* to be poured out, to flow, to spread; to be shed, scattered, diffused; to rush, to fall; to burst; հեղաւ ամ փոր նր, all his bowels gushed out; անկաւ հեղաւ զկնի կոոցն, he followed idols; հեղեալցաւ մամբ, very angrily, wrathfully.

Հեղումն *s.* outpouring, spreading abroad; effusion, dispersion.

Հեղուեմ, սի *va. S.* Բեւեռեմ; to write, to compose.

Հեղք, դից *s.* cottage, hut.

Հեճուկք *s.* spite, despite; -կս առնել, to do any thing out of spite or through spite, to despite, to spite, to vex; իբրեւ ումք -կս առնելոյ, in spite of one, to vex one.

Հեմ *ad.* now, at present.

Հենդն, ի *s.* jeer, scoff, taunt; mockery, jeering, irony, derision; rivalry, strife, contest; spite; լը -, լը -դս *ad.* ironically, derisively, tauntingly; against, in despite of, in contempt of, in defiance of; լը - ելանել, ի - արկաւնել, to scoff at, to laugh at, to ridicule, to quiz, to deride, to taunt, to jeer at; կալ ի -ի or ի -ոջ, to do in spite of, to despite, to object to, to dispute or wrangle; to vie with.

Հենդնական, &c. *S.* Հեդնական.

Հենում, նի *va.* to weave, to warp, to plait; զարուծի ի ներքոյ ոտայն -, to machinate, to plot, to hatch wicked-

Հեմակապաշա *a.* idolatrous. [ness.

Հեշա, ից *a.* ease, convenience, comfort, pleasure; facility; *a.* easy, commodious; voluptuous; - պաշտօն, volunteer service; - ցանկութիւն, voluptuousness, concupiscence, lust; լը -ի *ad.* at will, at pleasure, at one's ease; - եւ համբոյր մաօք, affably, benignly, kindly, condescendingly; զ- ցանկութիւն զհեա անցանել, to give oneself up to pleasures; լը իւրեանց -ի գնալ, to go one's own way, at one's leisure, at one's ease; to live as one likes, to follow the bent of one's own inclinations.

Հեշաբան *a.* sweet-spoken; -ք *s.* flattering words; -բար *ad.* easily, commodiously, with pleasure, willingly;

-լի, -լիք, -լից *a.* delectable, agreeable, sweet, relishing, amusing; delicious; voluptuous; -լուր *a.* tractable, docile; mild, complaisant, condescending.

Հեշտախոտութիւն *s.* effeminate life, voluptuousness.

Հեշտախոտ *a.* singing sweetly, canorous; -ծին *a.* easily produced; -կամ *a.* condescending; voluntary; prompt; -կան *a.* easy; delicious, delightful, pleasing; -ք *s.* pleasures, delights; -կանութիւն *s.* convenience, ease, leisure; pleasure, amusement, sport; voluptuousness; -կեցութիւն *s.* well-being, ease, competency, comfort.

Հեշտանամ, ացայ *vn.* to delight, to rejoice, to amuse, enjoy or divert oneself, to take pleasure or delight in, to lead a voluptuous life, to live in the midst of luxury, to give oneself up to

Հեշտանք *S.* Հեշտութիւն. [amusement.

Հեշտաշունչ *a.* blowing gently; -հողմ, zephyr; -սաշտօնեայ *a.* devoted, trusty, faithful; -սէր *a.* voluptuous, libidinous, sensual, lewd; -սիրութիւն *s.* voluptuousness, sensuality, lewdness; -սուն *a.* delicate, soft, effeminate; -գրգարան, paradise of delights.

Հեշտացուցանեմ *va.* to make easy, to facilitate; to rejoice, to divert, to cheer; to delight, to please, to charm.

Հեշտեալ *ad.* easily, with ease, naturally; conveniently, comfortably.

Հեշտընկալ *a.* easy to comprehend, obvious, plain, intelligible, clear, evident; pleasant, commodious.

Հեշտի *a.* easy, commodious, agreeable; *ad.* easily; -ն *a.* easy; -ւ *S.* Հեշտեալ.

Հեշտոյ, աց *s.* soft or downy place of repose; stuffed chair; spring sofa, feather bed, &c.

Հեշտութիւն *s.* ease, convenience, facility, commodity, comfort; delights, joys, pleasure, voluptuousness; -ք *ad.*

Հեշտույ *s.* Chamberlain. [*S.*-տաբար.

Հեռ, իւ *s.* discord, strife, wrangling; hate, spite, ill-will, rancour; *a.* spiteful, rancorous, quarrelsome; stubborn.

Հեռաբնակ *a.* living far off, remote, distant; -գիր, գրաց *s.* telegraph; -էլեկտրական, գրաւոր or տպող, նշանաւոր, ստեղնաւոր, ցուցակաւոր, ծովածածուկ, կրէլ, electric, printing, signal, keyed, dial, submarine, portable -; -դնաց *a.* far, distant; remov-

ed far away; -դոյն *a.* very far, farther; *ad.* far, from afar, afar off; -գրական *a.* telegraphic; -լուր, telegram, telegraphic despatch; -գրատուն *s.* telegraph, - office; -գրեմ *va.* to telegraph; -գրութիւն *s.* telegraphy; -դէտ *s.* theodolite; -դիտակ *s.* telescope; -գիշերային, night-glass; - անդրադարձութիւն, բեկեղեկամբ, reflecting, refracting telescope; -դիտական *a.* telescopic; -կայ *a.* absent; distant; -կայութիւն *s.* absence; distance; -կէտ *s.* fig. highest pitch, tip-top; -երկրի, apogee; -աբեգական, aphelion, aphelium; -հալած առնեմ *va.* to drive away, to exile.

Հեռաձայն *s.* telephone; -ական *a.* telephonic; -ութիւն *s.* telephony; -եմ *va.* to telephone; -ձիգ *S.* Հեռաւոր.

Հեռամ, ացի *vn.* to dispute, to contend for, to quarrel; to bear a hatred to, to loathe, to hate, to bear or owe a grudge, malice or ill-will.

Հեռանամ, ացայ *vn.* to remove, to go away or far, to leave, to swerve, to deviate, to depart, to start; to absent oneself; to withdraw; *S.* Սիրա.

Հեռաստան, ի *a.* far off, distant, remote; *s.* distant place or country, the distance; ի -է *ad.* from afar, afar off, at a great distance; -եայ, ց *S.* -*a.*; -եայք *s.* who are remote or distant.

Հեռաւես *a.* far-sighted, presbyte; -միտք, witty, subtle, ingenious, perspicacious, sharp; provident; -ուի *s.* long-sightedness, long-sight, pres-

Հեռարձակ *S.* -աաստան *a.* [byopy. Հեռացում *s.* remoteness; *phys. mar.* declination; *ast.* elongation.

Հեռացուցանեմ *va.* to remove, to put or set aside, to scatter; to avert, to keep off; -ցո ի քէն զկադ, avoid quarrelling.

Հեռաւոր *a.* remote, removed, distant, far off; absent; -ութիւն *s.* remoteness, distance; absence; length, space, interval; -ի ցամաքէ *mar.* sea-room.

Հեռի *a.* remote, distant; *ad.* far; -առնել, առնել, to remove far off; to scatter; to turn aside or away, to avert, to ward off; - ունել, to keep away, or at a distance; - ունել զանձն յիմէքէ, to keep off, to avert; to abstain, to refrain; - առնիմ, լինիմ *S.* Հեռանամ; Ա՞՞ իմ, մի - առնիր յինէն, remove not Thyself, o God, from me!

Հեռութիւն *S.* Հեռ. -աւորութիւն.

Հեռուստ, ի - *a.* afar, distant; *ad.* far, from afar.

Հեղ, ոյ, -եան *s.* long fillets or bandages for the legs; *S.* կեմ; -ք առա-գաստեայ, sail-rope or cordage.

Հետում *va.* to weave.

Հետ, ի *a.* contumacious, refractory, froward, wayward, wilful, disobedient, transgressing, restive, stubborn; rebellious; -, -անք *S.* -ութիւն.

Հետանամ, Հետեմ, եցի, -իմ, ե-ցայ *vn.* to contravene, to transgress, to infringe, to disobey, to oppose; to be refractory, disobedient, to mutiny, to revolt, to rebel.

Հետութիւն *s.* transgression, disobedience, refusal, contumacy, opposition, resistance; rebellion.

Հետ, ոյ, -ք, տոյ *s.* trace, track, print, foot-mark; vestige, footstep; pace, step; way, path; -ք *mech.* iron rail, rail; *ad. pr.* after, behind; near; together; ի -ոյ, from behind, from the rear; -ք նաւու, track of a ship; -ք կառայ, cart-rut, wheel-rut; -ք ամ-պոց, traces of cloud; -ք գազանայ, trail, track or scent of animals; -ք վերայ, cicatrix, scar; վազլաղակի -կամ գ-, quick! come on! courage! կորուսանել գ-ս, to lose the traces of; գ-լինել, to apply oneself, to give or addict oneself to; ընենայն գ- եղեն, they have attempted or tried in vain; *S.* Զհետ, Ընթանամ, Կաղամ, &c.

Հետագայ, ից *a.* following, next, subsequent; -գիծ *s. mech.* trajectory.

Հետազոտ, ից *a.* inquiring, curious, inquisitive; *s.* inquirer, investigator, examiner; -եմ, եցի *una.* to trace out, to try to find out, to pry into, to search, to hunt or ferret out, to inquire, to investigate, to examine, to scrutinize; խորազնին -, to search into, to go to the bottom of, to sift, to investigate; -գլխառաւ, to trace back to the first cause, origin or principle, to ascend to the original source; -իչ *S.* -; -ութիւն *s.* investigation, search, inquiry, examination; curiosity.

Հետախաղաղ առնեմ, ծածկեմ *va.* to hide, to put out of sight; to destroy, to exterminate; -կորնչել յամպս, to be lost in the clouds, to be cloud-topped; -խոյզ *a.* scenting, tracking; prying, hunting, investigating, pursuing; inquisitive.

Հետախորոյս առնեմ *va.* to utterly destroy, to cause to disappear, to wipe out, to obliterate, to exterminate; -լինել *vn.* to be lost, destroyed, obliterated, exterminated; -կառք *s.* outrider, guide; -կառք առնել, to open the way, to guide; -հան *a.* tracing out; *s.* ichneumon; -հաս լինիմ, to arrive with, to catch one; -ձգեմ *va.* to draw behind or after.

Հետամուտ *a. s.* pursuing, hunting; eager, forward, aspiring or longing for; candidate, competent, concurrent; rival, emulous; -լինել, to pursue, to run after, to chase, to give chase to, to follow close; *fig.* to aspire, to aim at, to concur, to compete; -լինել թշնամւոյն, to fall upon the enemy; -մտեմ, եցի *vn.* to pursue, to run after; to accompany, to go with, to attend; to compete; -մտուի *s.* pursuit, search; competition, concurrence, rivalry.

Հետալոյզ *S.* -խոյզ; -վար լինիմ *vn.* to set off in pursuit, in search of, to pursue; -վարեմ *va.* to send after, to cause to pursue; -բան *s.* stool; pedestal; -ւոր *a.* successive, progressive; -բնին *a.* inquisitive, curious; -լինել, to be -; to examine, to investigate, to search into; -բրբիւր *S.* -բնին; -բրբա-բար *ad.* curiously, inquisitively, pry-ingly; -բրբաւան *a.* curious, rare; -բրբաւարժ *a.* interesting; -բրբուի *s.* curiosity, inquisitiveness; գրգռել, չարժեղ գ-, to excite, to stir up one's curiosity.

Հետեւաբանութիւն *s.* syllogism; -բար *ad.* consequently, in consequence, of course.

Հետեւակ, աջ *a.* going on foot, pedestrian: four-footed; *fig.* hackneyed, trite, common-place, trivial, ordinary; in prose, prosaic; *s.* foot-soldier: quadruped; ի -ուց *ad.* on foot, afoot; -ք, -զօրք, infantry, foot-soldiers; -ար-ձան, անդրի, pedestrian statue; -կըր-թուի, pedestrian exercise; -որսորդ-ութիւն, hunting on foot; -ձաղումն, infantry triumph; -բանք, trite, hackneyed or common-place saying, vulgarity of expression; -գովուիք, vulgar praises; -երթալ, to go on foot; -ս խօսել, to talk common-place.

Հետեւակազնայ *a.* pedestrian, going on foot; -գնացուի *s.* walking or travelling on foot; -գունդ, -զօր, -խումբ

s. foot-soldiers, infantry; -մարտ a. fighting on foot; -բ or -դուռ s. infantry; -բ or -մարտուի s. foot-fight.

Հետեւական a. ambulatory.

Հետեւակեմ, եցի vn. to go on foot, to walk; կորուսանել զկիրթ -կելոյ, to lose the habit of walking.

Հետեւակութիւն s. triviality, vulgarity.

Հետեւանամ S. Հետեւիմ.

Հետեւանք s. consequence, result; geom. corollary; -նս հանել, to deduce, to infer; ծանր լիցին - գործոյս, this affair will have unpleasant or serious consequences.

Հետեւապէս S. Հետեւաբար.

Հետեւեցուցանեմ va. to cause to follow, to induce; to infer, to conclude, to draw a conclusion.

Հետեւեմ, եցի, -ւիմ, եցայ vn. to follow, to accompany, to attend, to go with; to follow, to follow in the steps of, to imitate; to follow, to go or come after, to result, to derive, to proceed or come from; -շաւղաց ուրուք, to follow in the steps of, to go after; -ի մօտոյ, to follow closely, near; -ւի v. imp. it ensues, it follows.

Հետեւող s. follower, imitator; -լի նեւ, դառնիլ, to follow, to imitate; -ութիւն s. consequence; inference, conclusion; imitation; -թք ad. in imitation of; in the manner or style of.

Հետեւորդ a. s. consequent.

Հետեւութիւն, -ութիւն S. -ւորութիւն.

Հետզհետէ ad. successively, by turns, one after another, consecutively; in proportion; by degrees.

Հետէ, ի - քր. from; after, since; ի մանկութէ - , from infancy, from the cradle; յայնմ ժամանակէ - , from that time; յայնմ - , since then, ever since, since that epoch; ի բազմաց - , long since, of old; ի սկզբանէ - , from the beginning; յայտմ - եւ անդր, յայնմ - եւ այսր, henceforward, henceforth, hereafter; յայտմ - եւ առ յապա, henceforth; ի տասն ամաց - , ten years since, ten years ago; յայդուէ - , since morning; ի Սամուէլէ - , since Samuel.

Հետ ք հետ ad. immediately, forthwith, directly, in a moment, at once.

Հետընթաց a. pursuing hotly.

Հետի քր. after; after that; - աղադս դառնել, to shut the stable door when the horse is stolen.

Հետի a. going on foot; - , ի - ad. on foot, afoot; - ընթանալ, to run or hasten on foot.

Հետիոտ, -ս, ի -ս, -ին, -իւք, -ից ad. on foot; - գնալ, ընթանալ, to go on foot, to walk; գնալ - նեղութք, to trudge along.

Հեր, աջ s. hair; -բ, head of hair; S. Մազ; անբոյս ի -աց, bald; հոսոսկիք -աց, curls, ringlets; հիւսք -աց, tress or lock of hair, tresses, plait of hair; S. Հիւսք; բուսանել -աց, growth of hair; թափիլ -աց, falling of the hair; փոքրել, հատանել, խուզել, կտրել զ-ս, to cut the hair; to crop; to shave the head; ճողել, փետել զ-ս առ ցաւոյն or յուսահատութեն, to tear one's hair for grief or despair; ունել, կաշնուլ, ձգել զ-աց, to hold, to pull one by the hair; զմիմեանց ձգձգել զ-ս, զմիմեանս ձգել զ-աց, to take one another by the hair; խոսոսկել, գանգրել, ծնրել զ-ս, to curl, to put on ringlets, to friz the hair; սանտրել զ-ս, to comb one's hair; ներկել զ-ս, to dye one's hair; խրճաւ ցուցանել, խոզանել, հարթուցանել զ-ս, to cause the hair to stand on end; to ruffle the hair; S. Մառ; քսամիլ, խրճանալ -աց, to bristle, to stand on end; թափել զ-ս, to destroy hair, to depilate; -բ նախաբոյսք են քան զմօրուս, the hair grows before the beard; դեռաբոյս -բ ի ծնօտս տիգեալ, new beard; -բ ծնրեալ եւ գանգրեալ, -բն ծալ ի ծալ, curly, frizzed hair; -բ քսամեալ ի վեր դիզացեալ, with bristling hair; with hair upstanding; քսամեալ դիզանին -բ զգլխով, the hair stood on end; blood ran cold; սպիտակին, ծաղկին -բ իմ, my hair grows grey, I begin to grow grey-haired, I begin to get grey.

Հերա, յ or այի sf. Juno.

Հերադանգութիւն a. curled, frizzed; -գործ a. hair-producing, --growing; -թափ a. depilatory; depilated, bald; -թափութիւն s. med. alopecia, fox-evil; depilation; -թափում s. scraping the hair from hides.

Հերակլեան a. herculean, of Hercules; - արձանք, the pillars of Hercules.

Հերակտրութիւն s. tonsure.

Հերածեւ a. capillary; - խողովակ, - tube; -ութիւն s. capillarity.

Հերասան a. having a superb head of hair, long-haired, bushy-haired;

proud of his hair; *fig.* leafy, branchy, bushy.

Հերամ *a.* hairless, bald; *-ուկ* *af.* brazen-faced, impudent; *sf.* vixen, scold, hussy, jade, slut. [*-* hair or locks.

Հերարձակ *a.* dishevelled; *ad.* with

Հերաւոր *a.* hairy, long-haired; *-ու* *թի* *s.* hairiness. [one by the hair.

Հերաքարչ առնեմ *va.* to hold or pull

Հերետիկոս, աջ, իջ *s.* heretic; *-ա* *պետ* *s.* heresiarch, arch-heretic; *-ու* *թի*, *-սիու* *թի*, *-սու* *թի* *s.* heresy.

Հերետիկոս, աջ *s.* heretic; *-աղան* *a.* *-al*; *-ապետ* *s.* heresiarch; *-ու* *թի* *ւն* *s.* heresy.

*Հերիսայ or Հորի սա *s.* herissa or kesh-kek, an oriental dish, (a thick soup composed of fowl & pearl barley or wheat beaten up together, well boiled, & eaten with powdered cinnamon). [pricker.

Հերիւն, բան, բեան *s.* bodkin; awl,

Հերիք *a.* sufficient, enough; capable, able; *-է*, it is enough, sufficient, it suffices; *-համարիլ*, to be content, to content oneself; *-լինել յամս*, to be adult, of age; *երբեք - ոչ ասէ*, he never says, hold! enough! *-անամ*, *աջայ* *vn.* to suffice, to be sufficient or enough; to be adequate.

Հերկ, ի *s.* tillage, plough, culture, tilth; ploughed land; *-* or *-ս* *հարկա* *նել*, *-ս* *հերկել* *S.* Հերկեմ.

Հերկագործ, աջ *S.* *-հար*; *-եմ* *va.* to plough, to furrow; *-ու* *թիւն* *s.* tillage, ploughing, digging, culture, husbandry

Հերկահար, Հերկարար, աջ *s.* ploughman, husbandman, cultivator, labourer

Հերկելի *a.* arable.

Հերկեմ, եցի *va.* to plough, to till, to cultivate; *-կուսն* *s.* ploughing.

Հերհեր *s.* carder's thistle, comb or card; *-եմ* *va.* to card.

Հերձ, իջ *a.* split, cloven, riven; cracked; *s.* cleft, split, crevice, rift, fissure; *-աթեւ* *a.* cloven-winged.

Հերձած, ոյ *s.* crack, crevice; fur-

Հերձակ, աջ *s.* arrow, dart. [row.

Հերձական *a.* anatomic; *-աեսու* *ի*, anatomy.

Հերձանեմ, ձի, Հերձեմ, եցի *va.* to cleave, to split, to divide, to cut; to chop; to crack; to tear; to dissect, to anatomize; to cleave diamonds, &c.; *fig.* to disunite, to sow division, to make a breach between, to bring out

a scission; *-զմորթ մարմնոյ*, to chap; *-զապակիս*, to crack; *-նաւի զծով*, to plough the sea, to run a-head, to have head-way.

Հերձանող or *-ձող* *a.* cleaving; incisive; *-ատամն*, Հերձատամն *s.* incisor.

Հերձասէր *a.* sowing discord or division. [to crack, to chop, to cut, to tear.

Հերձատեմ, եցի *va.* to split, to rive;

Հերձաքար *s.* schiste.

Հերձի *s.* lentisk, mastic-tree.

Հերձնում, ձայ *vn.* to be split or cloven, to crack, to burst; to be torn or rent. [*-եմ* *S.* *-ձատեմ*.

Հերձոս *a.* cloven, split, cracked;

Հերձուած, ոյ *s.* division, separation; scission, rupture, disunion, discord, dissent, schism; sect; heresy; *-առնել*, to bring about a scission; to sow discord; *եղեւ - ի Ժողովորդեանն լի նորա*, there was a division among the people because of him; *դարձեալ - լինէր ի մէջ Հրէից*, there was a dissension therefore again among the Jews; *-անկեալ էր ի մէջ նոցա*, they were divided among themselves; they were at variance. [retical.

Հերձուածական *a.* schismatical; he-

Հերձուածապետ *s.* chief of a schism, of a sect; heresiarch. [ed, separated.

Հերձուածիմ, ծէցայ *vn.* to be divid-

Հերձուածող *s.* dissenter, schismatic; heretic; sectary; *-աղան* *a.* schismatical; heretical; *-ու* *թի*, *-ծու* *թիւն* *s.* schism; heresy; sect.

Հերձում *S.* Հերձանեմ; *-ն* *s.* cleavage, cleaving; greet; *S.* Հերձուած; *-որովայնի*, gastrotomy; *-ուցանեմ* *S.* Հերձանեմ.

Հերմէս, մեայ or մեսի *s.* Mercury.

Հերու, ի *-ն* *հեաէ*, *-ն* *հեաէ* *ad.* last year, since last year; long time since, for a long time past, long ago, long since.

Հերքեմ, եցի *va.* to repulse, to reprove, to refute, to contradict; *ի բայ* *-*, to refuse, to reject; *vn.* to suffice, to be sufficient. [confutation.

Հերքումն *s.* refutation; *-բանից*,

Հէյ or թէյ *s.* tire of a wheel.

Հեամ, աջի *vn.* to pant, to puff, to be breathless; *S.* թատեմ. [incisors.

Հեան *s.* front-teeth, cutting-teeth,

*Հէք *s.* panting, shortness of breath.

Հեփեսոս, ի or աեայ *s.* Vulcan.

Հզոր, աջ *a.* strong, powerful, migh-

ty, vigorous, valiant; robust, lusty, stout; potent, energetic, efficacious; -ն, -ն երկնից եւ երկրի, the Almighty, Omnipotent; -բ, the mighty of the earth; -զորութիւն, very strong, most valiant, mighty; -թեւարկու, a professed or open protector.

Հզորագին S. Հզոր; -գոյնս ad. strongly, vigorously, stoutly, powerfully, mightily, potently.

Հզորանամ, ացայ տո. to grow stronger, to become more powerful, to make or render oneself potent, mighty; to gather strength, to be strengthened.

Հզորակէս S. -գոյնս.

Հզորացուցանեմս va. to render stronger, more powerful; to strengthen, to invigorate, to fortify.

Հզորեղ a. sturdy, robust, very strong, very stout; -ակէս S. -ագոյնս.

Հզորիչ a. strengthening, invigorating. [wer, might.

Հզորութիւն s. force, strength, po-

շէ, - թէ, Հը Հը int. oh! ah! alas!

Հէն, հինից s. marauder, rover, robber, brigand; - ծովու, sea-robber, pirate, free-booter, corsair, sea-rover; -բ, marauding, plundering; piracy; հինից պարապիլ, to become a highwayman, to rob, to plunder; հինի or հինիւ ելանել, to take to the highway, to over-run or scour, to make incursions; զինչ ք զայն - եւ աղաղակ կայցէ, what can be more grievous or more barbarous than that?

Հէք, հիքի, քաց a. unhappy, unfortunate, miserable, wretched.

Հիադք s. pl. Hyades; անձրեւածին -, the watery -.

Հիահրաշ, Հիանալի a. wonderful, surprising, marvellous, astonishing, stupendous, ravishing, charming.

Հիանամ, ացայ տո. to wonder, to marvel, to be astonished, surprised, amazed; to fall into ecstasies or raptures, to fall from the clouds; հիացեալ զարմանամ, I am lost in wonder, I am filled with admiration.

Հիանշմար a. charming, ravishing, surprising, stupendous, admirable; -չքնաղ a. of marvellous beauty; -սլա տում a. unutterable, inexpressible, wonderful; -սքանչ a. wonderstruck, enraptured; -ցական a. admiring, of admiration; ecstatic.

Հիացութիւն, -ուսն s. admiration,

astonishment, surprise, wonder; charm, enchantment; ecstasy; անհրաշ, rapture, trance, divine ecstasy; - or ի - ածել, - արկանել S. - ուցանեմ; լինել ի -, to be the admiration of; արկանել - ի վերայ ուրուք, to plunge into ecstasies, to enrapture; - է մտաց լսել, it is surprising to hear; - ուցանեմ va. to astonish, to surprise, to amaze, to astound, to enchant, to charm to admiration, to strike with amazement.

Հիբար S. Որակէս.

Հիդրա, յ or այի s. hydra.

Հիկէն conj. as, for example.

Հիլոս s. ichneumon.

Հիճրէթ s. Hegira.

Հիմ ad. why? for what reason?

Հիմէն, ժէնի s. hin(measure); hymen; chem. matrass; balloon.

Հիմն, մանց s. foundation; base, basis; foot, bottom; back, back part; foundation, establishment; - աղանալի chem. salifiable base; - ի վեր, from top to bottom; thoroughly, utterly; - ի յատակ, to its very foundations; down to the ground, to the bottom; - or հիմունս արկանել, to lay the foundations of, to found; - ի վեր առնել, կործանել, տապալել, յատակել, to cast to the earth, to throw, cast or pull down, to overthrow, to overwhelm, to subvert, to demolish, destroy or ruin utterly; ի հիմանց կործանել, to be overthrown; - լինել իրեք, to be the foundation of; անկանիլ հիման, to have laid the foundation; ի վերայ հաստատուն հիման, on a solid foundation.

Հիմնադիր, դրաց s. founder; institutor; -դրեմ, եցի va. to found, to build, to lay the foundations; to institute, to establish; -դրութիւն s. foundation; establishment, institution; -կան a. fundamental; -խիլ or -յատակ առնեմ va. to demolish, to raze, to level with the ground; -ճայն s. a. mus. tonic. [established, built.

Հիմնանամ, ացայ տո. to be founded,

Հիմնակէս ad. fundamentally, thoroughly, to the bottom.

Հիմնարկ, -ու, -եմ, -ուի S. Հիմնադիր, -դրեմ, -դրութիւն.

Հիմնացուցանեմ, Հիմնադրեմ, Հիմնեմ, եցի va. to found, to establish, to lay the foundation, to build.

Հիմնադրւում *va.* to found magnificently. [the foundation.]

Հիմնափոր *a.* excavating or digging

Հիմնեցուցանեմ *S.* Հիմնեմ.

Հիմնովին *ad.* thoroughly, to the bottom; - գիտել, ուսանել, to know, to learn -.

Հին, հնոց *a.* old, worn, decayed; ancient, antique; -ք *s.* the ancients; antiquity; ի հնումն *ad.* anciently, formerly, a longtime since, in days of yore; ի - or ի հնոց ժամանակաց, ի հնոց ժամանակաց հետէ, *ab antiquo*; - կտակարան, the old testament; - մատեանք, ancient codes; ի հնումն եւ ի նորումն, in ancient & modern law; - լուսին, waning moon; - աւուրց, old, aged, in years, grown old; - աւուրցն, Ancient of days, the Eternal, the Most High; - աւուրց մանուկն, the Eternal Son; - աւուրց զօրական, a veteran; անտառ - աւուրց մայրեաց, a forest of ancient cedars; - աւուրց ատելութիւն, rancour, inveterate hate. [sair.]

Հինաբար *ad.* like a sea-rover or corsair.

Հինախաղաց ժամանակ *s.* periodical incursion.

Հինածաղիկ *s. bot.* balsam.

Հինահալած արշաւանք *s.* aggression, assault by brigands.

Հինահար, աջ *s.* marauder, plunderer, robber, brigand; - առնել, to go marauding, to plunder, to pillage, to sack, to ravage, to rifle; - ութի *s.* marauding, plundering, invasion, pillage.

Հինամեայ *a.* hoary, grey-headed; inveterate. [henna.]

Հինայ, ից *s.* alkanet, red dye; *bot.*

Հինաւանդ *a.* barbarous.

Հինգ, հնգից *a. s.* five; fifth; երկուք հնգօք ամօք, for fifteen years, for three lustra; պակաս ք զլիսուն հնգիւ չափ, forty five; որ օր - էր ամսոյն, on the fifth day of the month.

Հինգաղատար *a.* of five hills; quinquejugum; - ձեւ *a. ad.* in five manners; - ղի *s.* pentachord; - մանակ *gr.* of five feet, pentametrical; - մասն, - մասունք *a.* of five parts; *s.* two fifths; - մեայ *a.* of five years, five years old; - չըջան ուսմանց, quinquennium; - մեան, մենից *a.* quinquennial; *S.* - մեայ; - մեայ *a.* of five months; - նկիւն *s.* pentagon; - նկիւնի *a.* pentagonal, quinquangular.

Հինգեմեան, - ետառան, &c. *S.* Հինգամեան, Հնգե տասան.

Հինգերորդ, աջ *a.* fifth; *ad.* fifthly; *s.* the fifth part; - եմ, եցի *va.* to contribute the fifth part of, to take up or give the fifth part of the fruits.

Հինգիլիոն *s.* quintillion; - խոռոչեան *a. bot.* pentacapsular; - կանգնեայ or - ն *a.* of five cubits; - կին *S.* Հնգապատիկ; - կնեմ, եցի *va.* to quintuple, to increase five fold; - կրկին *a.* folded in five. [a. of -.

Հինգհազար *a.* five thousand; - եան

Հինգհանգրուան *s.* cinque-ports.

Հինգհարիւր *a.* five hundred; - եակ *a.* of - years; - եակ բոլոր, Dionisian or Victorian period, 532 years; - ամեայ *a.* of five hundred years; - ամենի *a.* five hundred years old; - երորդ or - որդ, աջ *a.* the five hundredth.

Հինգհեղեան *a.* pentasyllabic.

Հինգձախարակեայ մեքենայ *s.* pentapast, tackle with five pullies.

Հինգշաբաթ, ի, - ի, թւոյ *s.* thursday; աւագ, մեծ - , holy - ; գէր - , shrove - ; - եան *a.* of thursday: of five weeks. [tameter.]

Հինգոսնեան *a.* of five feet; *s.* pen-

Հինգպատիկ *a.* fivefold; *ad.* five times as much; - սիւնակ սրահ *s.* pentastyle; - սրահեան *a.* of five halls or saloons; - տերեւեան *a. bot.* pentapetalous; *s.* cinque-foil, potentilla; - տուեան *a. s.* pentastic; - քաղաք *s.* Pentapolis; - օրեայ *a.* of five days; *s.* thursday, the fifth day; - ջերմն, quintan, five-day fever; *S.* Հնգա..., &c., &c.

Հինենայ, ի *s. med.* Peruvian bark; *bot.* cinchona, quinquina.

Հինինամ, աջի *vn.* to pant. [breath.]

Հինինումն *s.* panting, shortness of

Հինուած *s.* weaving; texture; - ում, Հինեմ *S.* Հանում. Հրոսակեմ.

Հինօր, - եայ, բէկց *a.* old, aged, in years; inveterate; - հիւանդութիւն, chronic distemper. [պէս.]

Հիսկառ: Հիսկէս *S.* Հիւսկատոս: Որ-

Հիւ *s.* turn; - գալ, to turn round & round; to revolve; - շրջանակել, to turn, to turn or whirl round, to revolve.

Հիւր, ի *s.* purple; - garment; - իկ *s.* Iris, rainbow; *bot.* flag, iris; - լճասէր, halophila, sword-grass, yellow water-flag.

Հիւանդ, աջ *a.* sick, ill, unwell, unhealthy, diseased; suffering, patient; invalid, infirm; - լինել *S.* - անամ; լինել մահացու, վտանգաւոր - , լինել - ի

մահ, to fall seriously ill, dangerously ill; դարմանել, խնամել զ-, հսկել առ-ին, to nurse, to take care of, to tend, to assist, to watch by, to sit up by; յայց ելանել -աց, to visit patients; -հոգւով եւ մարմնով, ill both in body & mind; -եղէ, I have been ill.

Հիւանդաբար *ad.* like a sick person; -դին *a.* sickly; very ill; *ad.* S. -բար; -կից լինիմ *vn.* to be or fall sick together; to be struck with the same illness; -կցով թի *s.* the falling sick together; *fig.* compassion, fellow feeling; -միտ *a.* slow-witted; slothful.

Հիւանդանամ, ացայ *vn.* to fall sick,

Հիւանդանի *s. pl.* the sick. [to be ill.

Հիւանդանոց, -բան *s.* hospital, infirmary; sick-ward.

Հիւանդապաշտ, ից, -պահ, աց *s.* nurse, attendant on the sick; -տես *a.* visiting the sick; -դալ, to visit the sick; -բար *a.* causing illness.

Հիւանդացուցանեմ *va.* to cause to fall sick, to make ill or infirm.

Հիւանդաքայլ *a.* tottering, vacillating or walking slowly or feebly like a sick person.

Հիւանդոտ *a.* weakly, sickly, of unsound constitution, infirm, valetudinary.

Հիւանդութիւն *s.* indisposition, ailing, illness, sickness, infirmity, disease, complaint, disorder, malady, distemper; passion; թեթեւ, դժնդակ, վտանգաւոր, մահացու, ծանր -, slight, painful, dangerous, serious, fatal illness; հիւանդանալ -, անկանելի -, to catch, to contract a disease; ախտաւնալ - անբուժելի, to be seized with an incurable malady; զայրացուցանել կամ մեղմացուցանել զ-, to increase, to alleviate pain or sickness; բժշկել զ-, to cure; անցուցանել զ-, բժշկիլ, կազդուրիլ ի -թէ, to get well, to be cured, recovered from illness; կեղծել զ-, to feign sickness; S. Թօթափիմ, Հինօրեայ. [-ութիւն.

Հիւանդբաղ, -ութի S. Թերառող,

Հիւթ, ոց *s.* humour; moisture; succulency; -պաղոց, juice; syrup; -բուսոց, sap; -մսոց, gravy; -փորոտեաց, intestinal juices; -ստամոքային, gastric juice; ասպակային -, vitreous humour.

Հիւթաբեր *a.* producing humour or matter; -կան *a.* material, corporeal;

-կանութի *s.* materiality; յին S. -կան; -նիւթ *a.* material; *s.* - things, matter; root; -ւոր S. -կան.

Հիւթեղ, աց *a.* full of humours, plethoric; juicy, succulent; -երկիր, fertile, fruitful land. [pose of matter.

Հիւթեմ, եցի *va.* to form, to com-

Հիւլէ. ի *s.* atom, corpuscle; molecule; particle; -ական *a.* atomical, corpuscular; molecular; -փիլիսոփայ, atomist; -դրութիւն, atomism.

Հիւծ *a.* lean, emaciated, thin, extenuated; shrivelled, shrunk, withered; -ական *a.* emaciating, extenuating; -անեմ, -եցուցանեմ *va.* to make lean, to extenuate, to emaciate; -անիմ, այ, -իմ, եցայ *vn.* to grow lean, to get thin, to shrink, to waste, to fall or pine away, to wither, to languish, to droop, to dwindle away, to decay; -լուսի, to wane; -եալ *a.* lean, meagre, poor, thin, puny; լուսին -, waning moon; -ուսն *s.* decay, decline, dwindling away, leanness, marasmus, consumption.

Հիւղ, Հիղ, Հեղ, ից *s.* cottage, hut; S. Հիւլէ; -իկ *s.* cot, hovel, cabin; booth; cell; -ոս *s.* ichneumon.

Հիւպատ, ից, -ոս, աց *s.* consul; փոխան -ի, vice-; ի -տոջն, during the consulate of; -տեան *s. pl.* the consuls; - or -սական *a.* of a consul, consular; -սարան *s.* consulate; -տուի, -տուի *s.* consulship, consular dignity. [ter.

Հիւպերէտ *s.* Gr. w. servant or minis-

Հիւս, ոյ, -ք, սկց *s.* texture, tissue; tress; braid; intertwining, interweaving, wreathing; knit; դեղձան-ք, golden tresses; S. Հեր, Մաղ, &c.; -ձեան, avalanch, snow-slip; -ածոց *a.* woven, plaited. [վարսից, tresses, plait of hair.

Հիւսակ, աց *s.* tress; braid; plait; -

Հիւսեմ, եցի *va.* to weave; to plait; to braid; to twist, to enlace, to entwine, to interwine; to knit; *fig.* to compose, to write; -դնենդուի, to hatch wickedness, to frame or get up a plot, to machinate, to devise.

Հիւսիչ *s.* platter; knitter.

Հիւսիս, ոյ or ի, -ի *s.* the north, septentrion; north-wind, aquilon, Boreas; դոռ, ամէհի -, the bleak north-wind, the lowering boreal winds.

Հիւսիսաբնակ *a.* inhabiting the north, northern, northerly, boreal, septentrional, hyperborean.

Հիւսիսակ, *ի* *s.* cold wind, aquilon; -ան *S.* -ային; -ողմ *s.* north-side, the north, northward or -s; *ի* - կղզւոյն, to the north of the isle.

Հիւսիսահողմ *s.* north-wind, aquilon; -այգ *s.* aurora borealis, northern-lights; -ային *a.* northern, septentrional, hyperborean, boreal.

Հիւսկէն *a.* woven, plaited; twisted, knit; open, in open-work; *s.* lace, bone-lace; գորպայք -, open-worked stockings.

Հիւսն, սանց *s.* carpenter, joiner; -ական *a.* of a carpenter; -ն or -ա-րուեստ *s.* joiner's-calling; -եմ, եցի *va.* to carpenter, to work in carpentry; -ոց *s.* carpenter's shop; -ութի *s.* carpentry.

Հիւսուած, ոց *s.* texture, tissue; tress, plait, braid; entwining, interweaving, contexture, composition; -բազմախորշ, ցանցակերպ, բազմանոթ, cellular, reticular, vascular texture; -ոյ *a.* *S.* Հիւսածոյ.

Հիւսում, սի. -ումն *S.* Հիւսեմ. Հիւսումած. [ger; - անդնդոց *fig.* Jonah.

Հիւր, ոց, ից *s.* guest, visitor, stran-

Հիւրաբար *ad.* like a guest; -գաւ *a.* inhospitable; -մեծար *a.* most hospitable, practising hospitality or liberality towards strangers; -մեծարութի *s.* hospitable reception, hospitality; -մերժ *a.* very inhospitable; -նամ, ա-ցայ *vn.* to be a guest, to receive hospitality; -նոց *s.* hospice; guest's apartment; -սէր *a.* fond of receiving or entertaining strangers, generous, hospitable; -սիրութի *s.* hospitality; -սպանութիւն *s.* slaying strangers; -տեաց, եցից *a.* inhospitable; -տես *s.* superintendant of the guest's apartment; -տեցութի *s.* inhospitality; -տուն *S.* -նոց.

Հիւրընկալ, աց *a.* receiving or lodging strangers, hospitable; -եմ, եցի *vn.* to receive travellers, to welcome, to entertain, to lodge, to shelter; -ութի *s.* hospitality, welcome, kind reception.

Հիւրոյթք or րոյք *S.* Հիւրընկալութի. Հիւրութիւն *s.* quality of a guest or stranger; pilgrimage; -ուհի *s.* female guest or stranger. [miserable, pitiable.

Հիւրացոյն *a.* very poor, wretched,

Հիւրացունեմ *va.* to render unhappy or wretched, to ruin.

Հիւրութի *s.* misfortune, misery, adversity, wretchedness.

Հլու, աց *a.* good-natured, condescending, complying, docile; pliant, supple, yielding; -բնութի, pliant or flexible temper; -ական *a.* docile, submissive; -թիւն *s.* obedience, docility, deference, pliancy; *ի* - ածել, to render docile or obedient.

Հծծալք *s.* whispering, whisper; murmur, rumour, hum.

Հծծեմ, եցի *vn.* to whisper; to murmur; - ումէք յունկանէ or յունկն, to whisper in a person's ear.

Հծծող *s.* whisperer.

Հմակեր, աց *a.* eating raw flesh, crudivorous, omophagous; ferocious; -ութի *s.* omophagy; ferocity. [թուհի.

Հմայական *S.* Դիւթական; -ն *S.* Դիւ-

Հմայեալ, եկաց *s.* talisman, amulet, phylactery; *a.* *S.* Հմուտ.

Հմայեմ, եցի *vn.* to divine, to augur, to prognosticate, to bewitch, to conjure, to charm, to enchant; Հմայեալ հայեղիք, magic glass; *S.* Թուղթ.

Հմայութիւն, Հմայք, յից *s.* divination, augury, prognostication, witchcraft, sorcery, conjuration, enchantment; - յանուանէ, onomancy, nomancy; չարագոյժ -, evil presage; -[թիւ առնել, հմայս հմայել, to seek a sign or augury; to believe in divination; *S.* Հմայեմ; հմայից անսալ, to have faith in diviners; լուծան հմայք, the charm is broken. [man, barbarous.

Հմայեալ *a.* cruel, ruthless, inhu-

Հմութի *s.* rawness, crudity; *fig.* cruelty.

Հմուտ, հմուաց *a.* well versed, erudite, learned; practised, expert, experienced, skilful, skilled.

Հմութար *ad.* learnedly, eruditely; scientifically; cleverly.

Հմտանամ, ացայ *vn.* to be well instructed, informed, versed, experienced. [-ութի *s.* great skill or ability.

Հմտավարժ *a.* well versed, skilful;

Հմտացունեմ *va.* to inform, to instruct, to teach, to train.

Հմութի *s.* knowledge, erudition, science, ability; experience, practice.

Հնաբուն *a.* old, ancient, antiquated; -, -գէտ, -գիտակ *a.* learned in the knowledge of antiquities; *s.* antiquary, antiquarian; -գէտ սլամութիւն, ancient annals; -գիտութի *s.* antiquity; -գիր, գրի *s.* paleograph; ancient his-

torian; writer of ancient history; -մատեան, ancient manuscript; -գրական a. paleographic; -գրեանք s. ancient codes; -գրութիւն s. paleography.

Հնազանդ, ից a. obedient; -առնել, to cause to obey, to make oneself obeyed; -լինել, to obey, to yield, to be obedient, docile; -առնել ը իւրեւ, to compel obedience, to reduce or bring to obedience.

Հնազանդեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to reduce to obedience or subjection, to subject, to subdue, to subjugate; -դիմ, եցայ տո. to obey, to submit, to subject oneself.

Հնազանդութիւն s. obedience, submission, subjection; homage, vassalage; կրաւորական, կոյր -, passive or blind obedience; non-resistance; լաւ է - քան զզոհ ընտիր, obedience is better than sacrifice; ի - ածել, to reduce to obedience; դաւ ի -, to return to obedience; ունել ի - թէ, to maintain or hold in obedience. [missively.

Հնազանդօրէն ad. obediently, sub-

Հնաժողով s. rag-gatherer, -picker; -խոյզ s. antiquarian.

Հնախօս, աջ s. archæologist; -, -ական a. -logical; -ութիւն s. -logy.

Հնակալ a. lame long since; -կան a. perishable, of limited duration, subject to the effects of age; -կարկաս s. mender, botcher; -հալ a. affected with inveterate cough, broken winded; asthmatical.

Հնամի a. old, olden, ancient, antique.

Հնանամ, աջայ տո. to grow old; to wear out, to waste; -լուսնի, to wane; -ախակց, to grow inveterate, to get rooted, to take root, to become chronic, inveterate, rooted; -սովորուէ, to become obsolete, disused; -ուրեք, to make a lengthened sojourn, to pass many years in a place; հնացեալ մոլորութիւն, inveterate or rooted error; հնացեալ աւուրբք or ծերութիւն, հնացեալ եւ մաշեալ ալեւոր, wasted, worn out with old age, aged, very old, in years, decrepit; հնացեալ աւուրբք չարութիւն, aged in guilt.

Հնասպասմութիւն s. ancient history; -սում a. narrated by the ancients; s. ancient writer or historian; -սէր a. fond of antiquities; -վաճառ s. dealer in second hand goods, old clothes, rags, &c.

Հնար, ի, -ք, ըից s. means, way, expedient; way, egress; resource; solicitude, utmost diligence; industry, invention, ingenuity; deceit, artifice, insidiousness, fraud, trick, intrigue; style, method; rhet. enthymeme; -ք պատերազմի, stratagem; -ք հայթայթանայ, remedy, means, way; -ք բժշկութեան, remedy, cure, medication, medicine, physic; չարարութեամբ, չարիմաց, չարտարիմաց or խորամանկ -ք, artfulness, craft, shuffling, artifice, cunning, dodge, intrigue, wiles & shifts; -իւք, -իւք իմն ad. by means of, artfully, craftfully, cunningly; -ս հնարել, խորհել, իմանալ, ի -ս հայթայթանայ մտանել, to bethink oneself of a device or expedient, to tax one's ingenuity, to contrive, to adopt or employ means to; հնարել ումէք -ս, to deceive, to cheat, to dwindle, to defraud; to plot, to machinate; իմանալ զիմ -ս, to be fertile in expedients; յանհնար -ս մտանել, to be wavering, irresolute, to vacillate, to hesitate; to know not which way to turn oneself; զիմ -ս հնարել, ի զանազան -ս մտանել, to bend all one's mind to, to task all one's powers of ingenuity & application, to do one's utmost, to use one's utmost endeavours, to do all or any thing one can, to strive with might & main, to try every art, to leave nothing untried, to leave no stone unturned, to move heaven & earth; ողի -ս եւ իմանայցէ որ, whatever artifice one may employ; բիւր ազգի ազգի -ս հնարէր, he used a thousand stratagems; -իւք իմն ուղղեցի, I found means to rectify; -է, -ինչ իցէ v. imp. it is possible, it can be done, it may be; չէ - , չիւք - , չիւք ինչ - , it is impossible, it can't be; it is done; եթէ դոյր -, if it were possible; որքան -է, as much as possible, as much as one can; -էր նմա, he could have done it; որ -դ ես անհնարից, Thou, to whom nothing is impossible.

Հնարագէտ a. ingenious, shrewd, sharp, clever; crafty, cunning, artful; -գիտութիւն s. ingenuity, cleverness, dexterity; industry, manufacture, art; չարարութեամբ -, machination, plot, contrivance, intrigue; -գիւտ s. inventor, contriver; a. inventive, ingenious, clever; -լինել, to invent, to contrive,

to find out; -դիր *s.* deceiver, plotter, traitor, artful person; -դրուծիւն *s.* snare, artifice, deceit; -կերտ *a.* possible, feasible, practicable; -սէս *ad.* ingeniously; -ցոյց *a.* teaching, informing, instructing, suggesting; -ւոր *a.* possible, feasible, that can be made or done; powerful, potent; *S.* -դէտ.

Հնարաւորեմ, եցի, -ըմ, եցայ *vn.* to invent, to find means or expedients, to contrive, to excogitate.

Հնարաւորութիւն *s.* possibility, feasibility; invention; means, expedient.

Հնարեմ, եցի, -ըմ, եցայ *vn.* to invent, to find out, to imagine a device, to conceive a project, to contrive; to strive, to endeavour, to exert oneself; to bend or apply one's mind to, to study; to counterfeit, to feign; *S.* Հնարք.

Հնարիմաց *a.* artful, sly, subtle, cunning, crafty; -ուի *s.* artifice, cunning, trickery, wile, shift, craft.

Հնարին *a.* possible.

Հնարողութիւն *s.* invention, industry, art.

Հնացուցանեմ *va.* to make old; to wear out, to use up, to waste, to consume.

Հնգագլխեան *a.* five headed; -գիրք Մովսէսի, the Pentateuch; -լեզու *a.* pentaglot, in five languages; -թիցընկանաւ *s.* quinquagemis; -հատոր *a.* five-volumed, in five volumes; -ձայն *s. mus.* fifth; -ամ *s.* lustrum, space of five years; -մատեան *s.* Pentateuch; -մատենեան *a.* five-fingered; -մարտիկ *a.* victorious at the pentathlon; -կռիւ or -մարտութիւն *s.* quinquertium, pentathlon; -միլիոն *s.* quintillion; -նիստ *a.* pentaedrous; -շարժ *a.* having five movements; -չափ *s.* pentameter; -սգաւիկ *a.* quintuple; *ad.* five times as much; -սգաւիկեմ, եցի *va.* to quintuple, to increase fivefold; -սկեռ *s.* chief of five soldiers; -քաղաք *s.* Pentapolis; *S.* Հինգ..., &c., &c.

Հնգեակ, եկաց *a. s.* five; fifth; the fifth part; -եկին *S.* Հնգապատիկ.

Հնգեամասն, ից *a.* fifteen; fifteenth; -ամեայ, մէկ, -մեան, մէկից *a.* of fifteen years, 15 years old; -անկիւն *a.* pentadecagon; -երորդ, աջ *a. ad.* fifteenth; -եքին, եցունց *a. s.* all the fifteen.

Հնգերեակ, եկաց *s. a.* five. [teen.

Հնգերեան, -քին, քեցունց *s. a.* all five.

Հնգից *ad.* five times.

Հնգոտանի *a.* five-footed, offive feet.

Հնդիկ, դկաց *s. a.* Indian; black, negro; -ք, India; -փայտ, ebony, ebon; -եղէգն, bamboo; -ընկոյզ, nutmeg; -որդն, silk-worm; -մըջիւն, ant-lion; -հաւ, turkey, turkey-cock; գնալ ի -ս, to go to the Indies.

Հնդկագոյն *a.* brown, black.

Հնդկա-եւրոպացի *a.* indo-european; -գերմանական, -գերմանիկ *a.* indogerman; -թզենի *s.* Indian fig-tree, prickly pear; -խոզ *s. zool.* babi-roussa; -հաւ *s.* turkey, turkey-cock or -hen, mushroom; ձագ -ու or -հաւուկ, young turkey; սնուցիչ -ուց, breeder of turkeys; գլխայ -, -գլխունս ար-ձակէ, the turkey gobbles.

Հնդկական, -յին *a.* Indian.

Հնդկանշի *s.* cocoa-tree; -ք, --plantation; -նուշ *s.* cocoa, cocoa-nut.

Հնդկաստան, ի *s.* Hindoostan, India.

Հնդկավան *a.* conquering India; -փայտ *s.* log-wood, Campeachy wood.

Հնդկեղէգն *s.* bamboo; -դէն or դէն *a.* in Indian, in the Indian language; *s.* the Hindoostanee language.

Հնծան, Հնձան, աջ *s.* press; wine-press; vat, trough of a wine-press; գուբ -, must-vessel; -հարկանէլ, to press, to tread grapes; ֆից. to trample, to oppress; -ակ *s.* tub, small vat; -ահար, աջ *s.* wine-presser; -ահարութիւն *s.* pressing of grapes; -այարկ *s.* wine-press-room; -եանն *s.* Bacchus.

Հնձեմ, եցի *va.* to cut down, to reap, to mow; to gather, to get in.

Հնտի *a.* old, worn, worn out; -ք *s.* old lumber, trash, rubbish; -աեաց վաճառիչ, old clothes-man.

Հնոց, ի *s.* stove, furnace, oven; -հալողութիւն, բարձր, կոնաձեւ, ցորացուցիչ, խառնարանի, պառակաւոր, melting-, blast-, shaft-, reverbatory-, puddling-, muffle-furnace; -անամ *vn.* to burn like a furnace; -ացուցանեմ *va.* to enflame, to make a furnace of; -իկ *s.* stove.

Հնութիւն *s.* oldness; age, old age, decay; antiquity; relic of antiquity; old rubbish; -ք Անուոյ, the antiquities, the ancient monuments of Ani; -ծերուէ or ալեաց, extreme old age, hoary old age; decrepitude; -օձից, the slough or cast off skin of serpents.

Հնչական *a.* sounding, echoing, resounding, sonorous; -ուծի *s.* sonor-

ousness; -*կցուծի* *s. mus.* the accompanying.

Հնչեմ, *էջի vna.* to sound, to resound, to boom, to echo; - *սղնձոյ*, to toll, to ring, to gingle, to tinkle; - *ծռվու*, to murmur, to roar; - *հողմոց*, to blow, to whistle, to rustle; - *հրացանի*, to whizz, to whistle; - *հրեաի*, to boom; - *բանից*, to announce, to spread abroad, to publish; - *զբառս*, to pronounce; *ոչ բարւոք* - *ականջաց*, to grate upon, to offend the ear; - *դրամոց*, to chink.

Հնչեցուցանեմ va. to sound, to resound; to ring, to toll; to divulge, to publish, to make public; *S. փող*, &c.

Հնչիւն, *Հնչումն s.* sound, noise, rumour; echo; - *զանգակաց*, tinkling, peal, jingle, ringing; - *հողմոց*, *ծռվու*, murmur, roar; - *խորտակելոյ ալեաց*, rushing, dashing; - *որոտման*, rumbling, roll; - *անձրեւոյ*, pattering; - *հրոյ*, crackling; - *հրեաից*, boom, roar; - *թմբիկի*, roll; - *կառաց*, rumble; - *խարազանի*, crack; - *զինուց*, clash, clang; - *չլթայից*, clank, clanking; - *ժամացուցի*, tick; - *բարբառոյ*, aspiration; - *հանել*, to make a noise; *էղեւ* -, a noise was heard; - *դրամոց*, chink.

Հնչող, -*ական S.* *Հնչական*; -*ուծի S.* *Հնչիւն*; *սղնձագործ* -*թեամբ*, with the tinkling of bells & the clash of cymbals.

Հոգ, *ոց s.* care, solicitude, concern, trust, custody; care, anxiety, solicitude, inquietude, mental pain; -*քանդահանք*, *սխուր*, gloomy cares; - *առնել*, *տանել*, - *յանձն բերել*, *ունել*, to care, to mind, to take care for, to be mindful; - *ունել*, *ի մտի արկանել*, to care, to be concerned, to reckon, to be anxious about; - *սցուցանել բարեխնամս*, to show or express a lively interest, to take great pains with; *թող ինձ զ-դ զայդ*, *յիմ վերայ* -*դ այդ*, leave that to me; - *տար վն բարի աշուան*, take care of your reputation; *մաշեալ*, *ծիրեալ* *ի -ոց*, care-worn.

Հոգաբարձ, *ից*, -*ու*, *աց a. s.* guardian, trustee; intendant, steward, agent, purveyor; inspector, overseer, surveyor; - *լինել*, to care, to take care of; -*ուծի s.* guardianship, trusteeship; charge, custody, inspection, superintendence; administration, di-

rection; watchful care, solicitude; -*բեկ a.* care-worn, torn with anguish, steeped in grief, sorrowful.

Հոգած, *ի a.* attentive, careful, mindful, solicitous; gloomy, anxious, uneasy, pensive, thoughtful, troubled, disquieted; -*ու*, *աց a.* full of care, solicitous; -*ուծի S.* *Հոգաբարձուծիւն*.

Հոգամ, *ացայ* or *ացի vn.* to provide, to provision; to furnish, to garnish, to store, to procure; to take care of, to preserve with care, to keep, to husband; to care, to mind; - *վն ուրուք* or *զուռքէ*, to grow or be anxious about, disquieted, uneasy, thoughtful, to trouble one's head or oneself about, to torment oneself, to fret about; - *վն վաղուի*, to take no thought for the morrow; *մի ինչ -այք*, don't be uneasy, do not distress yourself.

Հոգատար, -*ուծի S.* *Հոգած*, -*ուծի*.

Հոգացող, -*ուծի S.* *Հոգած*, *Հոգողուծի*.

Հոգեբան s. psychologist; -*ական a.* -logical; -*ուծի s.* -logy; -*բարձու S.* *Հոգա-*; -*բերիմ vn.* to recover oneself, to come to oneself again; -*բուլիս a.* spiritual, divine; -*գէշ a.* very sinful; *s.* shade, ghost, vision; -*դումար a.* assembled by the Holy Spirit; - *Ժողով s.* sacred council; -*դարձ լինիմ S.* -*բերիմ*; -*զուարճ a.* joyous, gay, jovial, jocund, jolly; -*լի*, *լիր*, *լից a.* full of the Holy Spirit; -*խառն a.* divinely inspired; prophetic; divine, spiritual; -*խօսուծի s.* pneumatology; -*ծին a.* born in the spirit, spiritual; -*կան a.* spiritual, incorporeal; psychical; -*կաշուծի s.* spirituality; -*կեցոյց a.* soul-saving, salutary, wholesome, vivifying, reviving; -*կիր a.* inspired by the Holy Spirit, holy, divine; *s.* prophet; -*կորոյս a.* soul-destroying; -*կրօն a.* living according to the spirit, spiritual, virtuous; religious; -*հան a.* dying, in agony; -*հանգիստ s.* Requiem; -*հանճար a.* furnished with the wisdom of the Holy Spirit; -*հաց s.* soul-mass-cakes; -*ղէն a.* spiritual, intellectual, immaterial; angelic; *s.* angel; -*մաշ a.* soul-corrupting; -*մասն բաժին s.* soul-scut; -*մատեան a.* written by inspiration of the Holy Ghost; -*մարտ a.* warring against, or denying the divinity of the Holy Spirit; *s.* follower of the doctrine of Macedonius; -*մարտուծի s.* denying the divinity of the Holy Spi-

rit, the heresy of Macedonius; -մուխ
a. deep in the mysteries of the Holy
Spirit; endowed with the Holy Spirit;
-նկար a. formed by the Holy Spirit;
-նորոգ a. soul-refreshing, --reviving;
renewed by the Holy Ghost; refresh-
ing or reanimating the spirit; -նուադ
a. singing or sung by inspiration of the
Holy Spirit; -շահ a. salutary, useful
or profitable to the soul, spiritual;
-շահութի s. winning souls, spiritual
gain; -շարժ a. moved by the Holy
Spirit; soul-stirring, pathetic, moving,
touching, affecting; -շնորհ a. granted
by the Holy Spirit; adorned with or
full of the gift or grace of the Holy S.;
communicating the Holy Spirit; -շունչ
a. inspired by the Holy S.; -սպաշ-
տութիւն s. spirit-worship; -սպա-
տում a. narrated by Divine Inspira-
tion; treating or narrating by -; -սար-
գէւ S. -շնորհ; -սէս ad. spiritually,
according to the spirit, divinely; alle-
gorically, mystically; -սանդհ a. ar-
dent, spiritual, fervent, devout; -սէր
a. benign, soul-pitying, soul-saving;
spiritual, devout, pious; -սիրութիւն
s. piety, devotion; -սնունդ a. nourish-
ed or brought up spiritually; -սպա-
նութի s. loss of souls, perversion;
-վար, ագ a. dying, agonizing, expir-
ing, at the last gasp, in the pangs of
death; -ք s. pangs, agony, death-
struggle; լինելի -ս, to be in agony,
dying, giving up the ghost, to be in
the last gasp or at the point of death;
-տես, ագ a. knowing the inmost
thoughts or secrets of the soul; -տե-
սութի s. the gift of penetrating the
secrets of the heart; -երգող s. psalm-
ist; a. singing by inspiration of the
Holy Spirit; -ցատուր S. -մասն բաժին.

Հոգեւոր a. spiritual; devout, pious;
animated, lively, spirited; -ք s. spiri-
tual things; -ական a. spiritual; -ա-
պէս S. Հոգեպէս; -եմ va. to give life
to, to vivify, to enliven; -իմ vn. S. Հո-
գիանամ; -ութիւն s. spirituality.

Հոգեփոխութի s. transmigration of
souls, metempsychosis. [busy, meddling.

Հոգրնկէց a. hazardous, bold; fussy,

Հոգի, գւոց s. soul, spirit, ghost;
the Holy Ghost, Paraclete; spirit,
angel; soul, person, individual; soul,
breath; soul, spirit, life, heart; wind,
breath; sprite, fiend, goblin; soul,

essence, motive, principle, spirit;
meaning, character, spirit; desire,
genius, turn of the mind, disposition,
inclination; երկնային, անմահ, վեհ,
անմահ - , celestial or blessed, divine,
sublime, immortal soul; գիւցաղիւ-
կան, առաքինի, գեղեցիկ, ազնուական,
գիւրազգած - , heroic, virtuous, high
or elevated, noble or great, tender or
sensible mind, soul or spirit; նուառ,
անարգ, յուզեալ, մոլորեալ - , mean
or grovelling, low, vile or ungener-
ous, troubled, erring spirit or mind;
-բանական, զգայական եւ անկական,
rational, animal & vegetable life or
existence; - իմաստութի, intellect,
spirit of knowledge; - բանաստեղծա-
կան, poetic fire, genius or enthusiasm;
-ք հրեղինաց, heavenly spirits, spirits
of light; -ք խաւարի, spirits of dark-
ness, devils; հրաժարեալ -ք, the dead,
the defunct, the deceased; դատապար-
տեալ -ք, the damned; խաղաղութիւն
հոգւոյ, tranquillity or peace of mind,
heartsease; վեհանձնութի հոգւոյ, magn-
animity, generosity; կարողութիւնք
հոգւոյ, the faculties of the soul; հո-
գւով ad. in spirit; spiritually; feeling-
ly, warmly; -ք իբր հարիւր հազար են ի
քաղաքին կարնոյ, there are a hundred
thousand souls or inhabitants in the
city of Erzerum; Ճմարտութիւն է -
սպամութի, truth is the soul or life
of history; մարմին ջանայ հակառակ
հոգւոյ եւ - հակառակ մարմնոյ, the
flesh is at war with the spirit, & the
spirit with the flesh; խաղաց - Տեառն
ի վերայ նր, the spirit of God fell upon
him; սիրել ամ հոգւով, to love with
all one's heart or soul; աւանդել զ-ն,
to render or give up the ghost, soul or
spirit; փչել, հանել զ-ն, to expire, to
die; աղօթել վն հոգւոյն ննջեցեալոց, to
pray for departed souls; հանգուցէ
Տէր զ-նր, God rest his, her soul; S.
Ոգի; հոգւոյ տուն, guest's house.

Հոգիախաղաց a. divine, inspired by
God; -ծութի S. -եփոխութի; -հրաշ
or հոգե- a. having an excellent soul,
an elevated or high spirit; adorned
with divine grace.

Հոգիանամ, ացայ vn. to become spi-
ritual; to brighten up, to become ani-
mated, inspirited, to revive, to take
heart.

Հոգիացուցանեմ va. to spiritualize,

to purify; *fig.* to inspirit, to animate, to vivify, to reanimate, to give new life to, to raise the spirits of; to restore to life. [ing of the Holy Ghost.

Հոգիութիւն *s.* spirituality; the proceed-

Հոգող *S.* Հոգած; -ութիւն *s.* care, solicitude.

Հոլաթեւեան *a.* open-winged; -թեւեմ *vn.* to open or extend the wings; to cover with the wings.

Հոլամուկ *s.* bat, vampire.

Հոլանեմ, Էցի *va.* to undress, to take off one's clothes, to bare, to strip; *fig.* to make known or evident, to reveal, to disclose.

Հոլանի *a.* bare-headed, unveiled, uncovered; naked, bare, undressed; *ad.* openly, manifestly, publicly; - առնել *S.* - նեմ; - լինել *or*

Հոլանիմ, Հոլոնիմ, Էցայ *vn.* to undress, uncover or strip oneself; to unveil, to put off one's hat or veil, to stand bare-headed. [room, green room.

Հոլարան *s.* apodyterium, dressing

Հոլեմ, Հոլոնեմ *va.* to bring or gather together, to assemble, to collect; -իմ *vn.* to come together, to be gathered together.

Հոլով, Լից *s.* rolling, circular motion, circulation; *gr.* case; - անուանից, oblique cases; -աբար *ad.* rolling along or down; -ական *a.* rolling, circular; *gr.* declinable; -եմ, Էցի *va.* to roll, to turn; to move, to change; *gr.* to decline; -Էցուցանեմ *S.* -եմ; -իմ, Էցայ *vn.* to roll, to wind, to turn; to wallow; *gr.* to decline; -ումն *s.* rolling, rotation, whirling; movement, turn, vicissitude; *gr.* declension.

Հոծ, Լից *a.* dense, thick, compact, condensed; full, quite full, abundant; -եմ, Էցի *va.* to thicken, to condense; -իմ, Էցայ *vn.* to be condensed, to grow thick; to fill, to be filled; Հոծեալ բերան, thickened utterance; -իչ *S.* Հերհեր; -ութիւն *s.* density, thickness, denseness.

Հոկտեմբեր, Ի *s.* October. [seness.

Հող, ոյ, ուլ *s.* earth, clay, dust; ground, land, soil; land, territory, dominions; *fig.* tomb; նախնական, երկրորդական, երրորդական, անցողական, ողողական -ք, primitive or primordial, secondary, tertiary, transport, alluvial soil or rock; - թափչի, fuller's earth; - Ի գլուխ լինել, - արկանել զգլխով, to throw dust or ashes

on one's head; Ի - իջանել *or* ննջել, to be buried; -ոյ եւ պատանաց չլինել արժանի, to be unworthy of burial, of funeral honours; to be left unburied, without a tomb; առ -ոյ զմարմին, to inter, to bury, to entomb.

Հողաբարդ *s.* alluvion; -բեր *a.* produced by the earth; -բիր *a.* digging the earth; -բլրակ *s.* ridge, border, shelving-bed; -բլուր *s.* bank of earth, embankment, mound, dike, dam, mole, break-water; causeway; rampart, intrenchment; -ս կանգնել, to intrench, to fortify with trenches; -բոյս *a.* born of, or produced by the earth; -ք *s.* produce of the earth; -դոյն *a.* earth-coloured; -դործ, աջ *s.* agriculturist, farmer, cultivator, husbandman, ploughman; -դործութիւն *s.* husbandry, agriculture, tillage; -գունա *s.* terrestrial globe, the globe; -գարան *a.* living in the earth; earthed; -գրամ *s.* burial-tax; land-tax; -զանգուած *a.* kneaded or formed of earth, earthly, terrestrial; -թաւալ *a.* rolling on the earth, or in the dust; *fig.* mundane, worldly; -թափ, Լից *s.* slipper; pump; list-shoe; -խառն *a.* mixed with earth; earthy; -խառն *S.* Գետնա-; -հանգիստ, resting place in earth, grave, sepulchre, tomb; -ծին, ծնեալ *a.* earth-born; -ծուխ *s.* turf, peat; -կալ, աջ *s.* land-holder; -կեր, աջ *a.* earth-eating, feeding on earth; -կերտ *a.* made of earth, earthen; -կոյտ, - բլուր *S.* -բլուր; -կոշտ *s.* clod of earth, glebe; -հարկ *s.* land-tax; -հեղձ *a.* smothered by the earth; -հերձ *a.* quite full of earth: earth-cleaving; -հմայ *s.* geomancer; -հմայութիւն *s.* geomancy; -մալ *s.* zool. diver, coot; cormorant; -ք *s.* dust; atom, corpuscle, mote; -մասն *S.* -հարկ; -յին *S.* Հողեղէն; *chem.* humic; որդն - , earth-worm, maw-worm. [earth, to return to dust.

Հողանամ, աջայ *va.* to be reduced to Հողանիւթ, -եայ *a.* *S.* Հողեղէն; *s.* vegetable mould, mould, soil, humus; -նման *a.* like earth, earthy; -պատեան *a.* covered or surrounded with earth; -սէր *a.* fond of earthly life; -ստեղծ *a.* earth-created; -վաստակ *S.* -դործ; -տէր *S.* -կալ.

Հողացուցանեմ *va.* to reduce or change to earth; քաղաք -ուցեալ, a city built on a hill.

Հողաքար *s.* tufa.

Հողեալ *a.* overthrown, fallen to the earth. [earthly.]

Հողեղէն *a.* earthen; terrestrial,

Հողմ, ոց *s.* wind; air; չորք -ք, the four winds, four quarters of heaven;

ք *med.* jaundice; - շրջանաւոր, monsoon; -ք տարեւորք, կանոնաւորք, the trade-winds; հարուած, բաղիւն -ոյ, gust of wind; gale; *S.* Ընթացք; Թե-

թեւ, քաղցր, զովարար, յաջող, ան-

հաստատ -, light or gentle breeze;

soft, fresh, fair, changing wind; ցըր-

տաշունչ, կատաղի, մոլեգին, մրրկալից,

սասակաշունչ, ուժգին, ասէղագոչ -,

cold, angry or raging, furious, stormy,

impetuous, violent, roaring wind; Ի

թեւս -ոյ, on the wings of the wind;

- շնչէ, մանչէ, փոխի, դադարէ, the

wind blows, roars, changes, calms or

falls; - դոյ, it is windy, gusty; - ելա-

նէ, the wind is rising; հակառակ է -,

the wind is contrary; Եդէմ-ոյ նաւար-

կէլ, to sail against the wind, or in the

wind's eye, to sail with a head wind,

to haul the wind; յաջողակ -ով նաւ-

արկէլ, to sail before the wind, to be

to leeward, to have a fair wind, a wind

right aft, to scud; *fig.* to prosper; տալ

-ոյ զառագաստս, to unfurl the sails,

to spread the canvass; - աջողակ ուռ-

նոյր՝ ընոյր զառագաստս մեր, a favour-

able wind filled our sails; տալ -ոյ, to

throw to the winds; շրջել յամ-ոյ, to

turn with every wind (of fortune), to

be a weather-cock, a time-server; դ-ս

արածէլ, to feed on air, to cherish vain

hopes, to build castles in the air; ջա-

նալ -ոյ, to labour or strive in vain, to

lose one's pains; գնալ դ-ով, to vanish,

to dissolve into air, to disappear; դ-ս

ժառանգէլ, to be reduced to one's

last shifts, on one's last legs, to amuse

oneself with idle expectations, to buoy

oneself up with vain hopes; Եւ շնչելոյ

-ոց եւ վարելոյ ալեաց, at the mercy

of the winds & waves; մարգարէքն մեր

էին Ի -ն, our prophets prophesied to

the wind.

Հողմաբեր *a.* bringing, causing or

producing wind; -գիր *s.* anemographer;

-գուշակ *a.* weather-wise; -գրութի *s.*

anemography; -գէտ *s.* weather-spy;

-գիտակ *s.* anemoscope; -խաղաղ *a.*

sheltered, secure from winds; tran-

quil, calm, peaceful; -խառն *a.* accom-

panied with wind; -ծաղիկ *s.* bot. wind-

flower, anemone; *S.* Պուտ, Փեննայ;

-ծին *a.* wind bearing; -կոծ *a.* storm-

beaten, agitated by the wind; squally,

tempestuous; - առնէլ, to agitate with

wind; -կոծիմ տն. to be agitated, tos-

sed, troubled by the wind; to hull or

float at the mercy of the winds; *fig.* to

fluctuate, to waver, to be irresolute

or wavering, bewildered, in doubt;

-կոծութիւն *s.* storm of wind, squall,

tempest; *fig.* agitation, trouble; -հար,

աց *a.* weather-beaten, tempest tos-

sed; *s.* fan; *S.* Ճանճաւան; - հրացան,

air-gun; -հարիմ տն. to lash away flies

with the tail; *S.* Հովահարիմ, -բեմ;

-ձայն *a.* howling, whistling like the

wind; -ղաց, ից *s.* wind-mill; -մաղ *a.*

dispersed by the wind; -յոյզ *S.* -կոծ;

-ք *s.* impetuous wind, squall, hurri-

cane, heavy gale, whirl-wind; -նիշ *s.*

rhumb-line; -շարժ *a.* shaken, agitat-

ed by the wind; -շունչ *a.* windy; rais-

ing or causing wind; *s. mech.* fanner,

blower; -չափ *s.* anemometer; -չա-

փութի *s.* anemometry; -վար *a.* weath-

er-driven; whirled about by the wind;

-վարդ *s.* bot. wind-flower; -րդէլ *s.* fold-

ing-screen; -ցոյց *s.* weather-cock,

vane; *mar.* mariner's card; *S.* -գիտակ;

-փայտ *s.* bot. celandine, swallow-wort.

Հողմէլոյզ *s.* *phys.* æolipyle.

Հողմընթաց *a.* swift as the wind; -

լինիմ տն. to go like the wind, to rattle

along full speed, to go full speed.

Հողմիկ *s.* gentle wind, pleasant

breeze.

Հողմուռոյց *a.* swelled by the wind.

Հողմուտ *a.* windy, gusty; cold.

Հողմօրէն *ad.* like the wind.

Հողուտ *a.* earthen; earthly.

*Հողվարք *s.* cemetery.

Հոմաբան *a.* equivocating; *s.* -tor;

-եմ տն. to equivocate; -ութի *S.* Երկ-

դիմութի; -ձայն, &c. *S.* Երկդիմի, Երկ-

Հոմանի *sm.* lover. [բան, &c.]

Հոմանուն, &c. *S.* Համ-, Երկդիմի,

&c.; *a.* equivocal; -աբար *ad.* -ly; -ութի

թի *s.* -, -ness, -vocation.

Հոմերական, -բոսեան *a.* homeric, of

Homer or his poetry; poetic; -անամ

տն. to resemble Homer; to become a

clever poet; -ապէս *ad.* after the man-

ner of Homer or his heroes, in the

style of Homer; poetically.

Հովիշխան *S.* Իշխանակից.

Հոյ, ոյ *s.* battering-ram; *S.* Խոյ; *fig.* dismay, dread, fright, terror, fear.

Հոյակապ *a.* grand, magnificent, superb, splendid; great, excellent, eminent; - քաղաք, topping, most eminent city; - այր, a great man; - իշխան, illustrious prince; - բժիշկ, celebrated doctor; - ութի *s.* magnificence.

Հոյանուն *a.* renowned, celebrated; - էն *a.* superb, stately, splendid.

Հոյզ, հուզից *s.* sap, juice; extract; mucilage.

Հոյլք, հուլից *s.* assembly, company, party, troop, band; - երէոց, herd, drove; - թռչնոց, flight; - մեղուաց, swarm; հոյլի հոյլ *ad.* in troops, by companies; in crowds; ծաղկունք հոյլի հոյլ դեռափթիթթք, a thousand new-budding flowers. [cherry; --tree.

Հոյն, հունի *s.* cornel, cornelian

Հոսոս արուսեկի *s. bot.* phaseolus

Հոսոսիք *S.* Խոսոսիք. [caracalla.

Հոսի *s.* the second month of the ancient Armenian calendar.

Հոսում, ոյ *s. a.* roman, latin; greek; - արէն or - երէն *ad.* in latin or greek.

Հոս, -բ, սից *s.* flux, fluxion; effluvia; effusion. [fluidity.

Հոսական *S.* Հոսանում; - ութիւն *s.*

Հոսանում *a.* flowing, running, fluid; *fig.* transitory, transient; *s.* fluid; էլեկտրական -, electric fluid.

Հոսանք *s.* stream of water, water-course; overflowing, flowing out; water-fall; *phys.* current, stream; - Հոգւոյն, the gifts of the Spirit; - հրոյ, volcanic eruption; torrent of flame; - չարեաց, a torrent of ills; - նա ջուրց իջուցին աչք իմ, my eyes have become water-brooks, my eyes run down with rivers of water.

Հոսակիր *s.* reophore. [chine.

Հոսելի մեքենայ *s.* winnowing ma-

Հոսեմ, էցի *va.* to shed, to spill, to pour out; to flow, to fall, to drop; to gush, to stream, to run; to scatter, to disperse; to winnow, to fan; to precipitate; - յորդաբուխ արտուր, - իբրեւ զհեղեղ զարտասուս, to shed tears abundantly, in torrents; - հողմոյ, to cast to or throw to the winds; *S.* Հոսիմ. [mech. to discharge.

Հոսեցուցանեմ *va.* to cause to flow;

Հոսիմ, էցայ *vn.* to run or flow out, to flow, to stream; to drain, to trickle or run down, to drop, to leak or ooze

out; to be scattered, dispersed, diffused, spread; to rush on; to fling, to precipitate, to fall; յերազ - *S.* Երազ.

Հոսիչ *a.* shedding, pouring out; scattering, spreading; dispersing; *s.* winnowing-fan. [crowd in or out.

Հոսահոսիմ *vn.* to flow, to run; to

Հոսումն *s.* flowing out, outpouring, effusion, discharge; leakage.

Հով, ոյ *a.* cool, fresh, bracing; *s.* cool, coolness, freshness; * *S.* Հովմն; folds caused by the wind; draping; -, տեղիք - ոյ, - ոյ դեռին, cool, shady places; country residence; ի - ելանեւ, to go into the country, to breathe the fresh air of the country.

Հովաբեր *a.* airy, well aired.

Հովահար, աջ *s.* fan; - էմ, էցի *va.* to fan, to blow, to revive a fire; - ուն, - ումն *s.* ventilation, airing.

Հովայ *int.* holla! oh! hoy! alas!

Հովանամ, աջայ *vn.* to grow cold, to become cool, to get fresh; to grow cool or cold, to cool down, to become lukewarm or careless; - օդոյ, to grow chilly.

Հովանանամ, աջայ *vn.* to overshadow, to shade, to shadow; to seat or repose oneself in the shade; *fig.* to take under one's protection, to protect, to defend, to shelter.

Հովանացուցանեմ *va.* to extend or spread a shade over, to shade.

Հովանաւոր *a.* shaded, shady, covered; *fig.* covering, protecting; - աւարանք, house shaded by trees; դաշտք -, bed with testers; - էմ, էցի *va.* to shade, to cover with shade, to cast a shadow upon; *fig.* to protect, to take under one's shadow or patronage; - ութի *s.* shadow, shade; protection, patronage. [*S.* - նոց.

Հովանեակ, էկի *s.* marquee; awning;

Հովանի *s.* shadow, shade, umbrage; *fig.* auspice, conduct, shield, defence, guard; լ - նեւաւ *ad.* in the shade, under the shadow of; *fig.* with the protection or under the auspices of; - լինեւ, առնեւ *S.* - նաւորեմ; աւուրք իմ ոյ - անցին, my life has passed away like a shadow.

Հովանոց *s.* belvidere, terrace, kiosk, turret; baldaquin, cover; blind; parasol or umbrella; -, տուն -, summer-residence; - արեւ *a.* umbelliferous; - աղ *s.* parasol; - անամ *S.* - նանամ.

Հովանուտ *a.* shady, umbrageous, overshadowing; -շունչ *a.* refreshing, cooling, airy; -սուն *a.* airy, well-aired, fresh, cool; brought up in a fresh, breezy place; -վայրք, cool, airy places.

Հովացուցանեմ *va.* to cool, to refresh, to make cold; to chill; *fig.* to cool, to relent, to slacken, to abate, to relax. [air in.]

Հովեմ, եցի *va.* to fan; to air, to let

Հովիտ, վախ, տայ *s.* valley, vale, dale; plain.

Հովիւ, վուխ, վուաց *s.* pastor, shepherd, herdsman, neatherd; Հովուի գաւազան or բիր *bot.* shepherd's rod or staff, wild thistle, dipsacus sativus, damasonium; մանուկ - , shepherd-boy; աղբիկ - , shepherdess, shepherd-girl, -lass. [-բար *ad.* pastorally.]

Հովուարան, &c. *S.* -երգակ, &c.;

Հովուական *a.* pastoral, pastorly, shepherdly; -գաւազան, shepherd's crook; crosier; -թուղթ, կոնդակ, pastoral letter; -կեանք, կենցաղ, pastoral life; -մախաղ, շուն, shepherd's bag, scrip; shepherd's dog; -ն or -ու թի *s.* the pastoral art, shepherdism; -կից *s.* pastor's companion, fellow pastor; bishop's colleague, coadjutor.

Հովուանոց *s.* shepherd's dwelling.

Հովուապետ *s.* chief shepherd; *fig.* J.-Christ; pontiff, archbishop; -սէս *ad.* like a pastor, pastorally; -սէր *a.* loving, faithfully following the shepherd; -վանք *s.* shepherd's hut; -փող *s.* shepherd's pipe, flageolet.

Հովուեմ, եցի *va.* to tend, to pasture, to feed one's flocks; *fig.* to have the cure of souls; to lead, to conduct, to guide; մահ -եցէ զնս, death will pasture on them.

Հովուերգակ *s.* bucolic poet; -ան *a.* bucolic, pastoral, rural; -գութիւն *s.* eclogue, pastoral poem, bucolic, pastoral.

Հովուի *s.* cool, freshness, coolness; *fig.* coldness, indifference, cold-heart-

Հովուիկ *s.* shepherd-lad. [edness.]

Հովուութի *s.* pastorate, pastorship; *fig.* pastoral care, cure of souls.

Հովուուհի *sf.* shepherdess.

Հովտաձեւ *a.* valley-shaped, valley-ed; concave.

Հովտանամ, աջայ *vn.* to sink, to give way, to fall in.

Հոտ, ոյ, ով *s.* odour, smell; perfume, scent; sign, indication; -անոյշ, անուշից or անուշութիւն, grateful odour, sweet, savory smell, perfume, fragrance; քաղցր, ախորժեղի, թեթեւ, սաստիկ, չար - , sweet or fine, agreeable or delicious, slight, strong, disagreeable or bad odour or smell; -դարչ, stench; -առնուլ, հանել, to perceive an odour, to smell, to scent; -ռնել, to smell, to be odorous; -հարկանել, բուրել, to spread, to exhale an odour; *S.* Հարկանիմ; ի հեռաստանէ առնու զ-սլաւերազմի, he smelleth the battle afar off; ի -ոյջոյ ծաղկեսցի, it will shoot up as soon as the moisture effects it.

Հոտառու *a.* having a keen sense of smelling; -թիւն *s.* smelling, smell.

Հոտարան *s.* garden of odoriferous flowers; perfumery.

Հոտաւետ, Հոտեղ, Հոտեւան *a.* sweet-smelling, -scented, odoriferous, fragrant. [odour, a nice smell.]

Հոտաւորիմ *vn.* to have a grateful

Հոտեմ, եցի *va.* to render stinking, fetid; to rot, to putrefy, to stink.

Հոտիմ, եցայ *vn.* to have a nasty smell, to smell, to smell nasty, to stink; հոտեալ, stinking, fetid; rotten, corrupted, putrefied.

Հոտոտամ *S.* Հոտոտիմ.

Հոտոտելիք, լեաց *s.* the smell, the sense of smelling, nose. [smell to.]

Հոտոտեցուցանեմ *va.* to cause to

Հոտոտիմ, եցայ, -տեմ, եցի *vn.* to smell, to scent; to sniff up, to breathe; to touch, to approach; -ի հոտ անուշից, to accept the sweet savour or odour. [ditch-gully.]

Հոր, ոյ, ով *s.* well, cistern, tank;

Հոր, ից *s.* son-in-law.

*Հորանոց *s.* dung-hole or pit.

Հորդ *a.* trodden, frequented.

Հորդան տամ *va.* to cause to advance, to lead on, to conduct, to drive forward; *vn.* to flock in crowds, to fall upon, to rush impetuously on, to overspread.

Հորդեմ, եցի *va.* to chalk out, to pave, to plane, to trace, to mark; to clear, prepare or open the way; անցա իւր - , to open a road for oneself; -իւր զճանապարհ՝ զասպարէզ փառաց, to open to oneself a way to glory.

*Հորեմ *va.* to store up corn in pits.

Հորիզոն, *ի* s. horizon; *fig.* -; - *զգալի*, *երեւոյթ*, *ուսումնական*, *իմանալի*, sensible, apparent, mathematical, rational -; *քաղաքական* -ն *մթապնի*, *ամսէ*, the political - begins to lower, to become cloudy; -ն *սկսանի սլար* *զէլ*, the - begins to clear up; - *աշար* *ad.* -tally; - *ական* *a.* -tal.

Հորձք, *ձից* s. heat, ardour, outburst of passion, sally or fit of wrath.

Հորմաք, *յից* s. *Gr. w.* necklace, necklet, string of pearls.

Հու s. purulent blood.

Հուժկու *a.* strong, vigorous, robust; powerful, potent, mighty.

Հուհայ s. *mus.* an Armenian note (Յ).

Հուղիւսար, -ու, *աց* s. highwayman; robber, brigand, assassin; -ութի s. highway-robbery.

Հում, *հմոյ* *a.* raw, unripe, sour, hard; half-cooked; *fig.* cruel, ruthless, inhuman.

Հուն, *հնի* s. ford, shallow passage, way; *bot. S.* *Հոյն*; *a.* fordable, passable; - *մի* *ad.* a little, something; briefly, succinctly; *ի* - *եւանէլ*, to obtain one's scope; * - *աւոր* *a.* finite, limited.

Հունդ, *հնդոյ* s. seed, grain.

Հունձք, *հնձոց* s. harvest; crop; summer; - *խոտոյ*, hay-making; *ժաւանակ հնձոց*, reaping, harvest-time, mowing-time; (*խոտոյ*) hay-time; *երգ հնձոց*, harvest-home; *աւաւ* -, abundant harvest; *ոսկեփայլ*, - *փունջ* -, golden harvest; *յաւուրս հնձոց*, in harvest-time.

Հունչ or *Հինչ*, *հնչից*, *չիւք* s. sound.

Հուչ *int. S.* *Յայ* *յու*.

Հուպ, *հպոյ* or *հպի* *a.* near, nigh, close, adjacent; *pr.* near, close to, by, by the side of; - *ք* -, - *ք* -, - *աւ* -, *ի հպոյ* *ad.* near, close, at hand; by & by, shortly, soon, very soon, in a short time; - *լինէլ*, *երթալ*, *մատչել*, to be near, to approach, to draw near, to go or come near to, or towards, to go closer to; to touch.

Հուսկ *a.* last; - *յեաին*, *վերջին*, the last, the last of all, the hindmost; - *յեաոյ*, - *ուրեմն* *ad.* after all, at last, lastly, finally.

Հուր, *հրոյ* s. fire; *fig.* fire, heat, spirit, ardour; passion, love, flame; *a.* fiery, igneous; -ն *անէջ*, hell, hell-fire; *չըմնլիկ* -, night-fire, Will-o' the-wisp, Jack-o' lantern, ignis fatuus; -

արկանէլ, *վառէլ*, to set on fire, to light, to kindle, to make a fire; - *հարկանէլ*, *արկանէլ*, *աալ*, *հրով* or - *բ* *դառէլ*, &c., to set fire to, to burn, to set on fire, to inflame, &c.; *ի* - *եւ* *ի սուր սպառէլ*, *մաշէլ զամ*, to put every thing to fire & sword, to destroy by burning; to chastise with fire & sword, to punish severely; *ի* - *այրիլ*, *առջորիլ*, to be burnt, consumed by fire; *իւղ արկանէլ զհրով*, to add fuel to the flames; - *առնուլ*, to catch or take fire, to fire or blaze up; *չառնուլ* -, to miss fire; - *վառեալ բորբոքէր ի Գաղղիա*, all France was on fire, all in a blaze; *ի* - ! *ի* - ! - *հարաւ զտանէ*, fire! fire! the house is on fire! *առսէր քո ապր զինքն* or *մատնէր զանձն եւ ի* -, he would go through fire & water for your sake; *S.* *Գղէլ*, *Զուարթանալ*, *Կրակ*, *Հրդեհ*, *Ճարակ*, &c.

Հուրաստաց *a.* cold, cool.

Հուրբակ s. fire-temple.

Հպատակ, *աց* s. subject; vassal, serf; *a.* dependent, inferior, subordinate, obedient, obsequious; attentive, careful; - *լինէլ*, to be attentive; - *կալ*, to be obedient, to obey; - *անք* *S.* - *ութի*; - *եմ*, *եցի*, - *իմ*, *եցայ տա*, to subject, to subdue; to subject oneself, to submit to, to obey; to serve, to wait upon; - *ութի* s. subjection, dependence; vassalage; submission, obedience, deference, subordination; devotedness, devotion; care, attention; - *օրինաց*, veneration, respect for the laws; - *օրէն* *ad.* dependently, with subjection or submission.

Հպարտ, *ից* *a.* proud, arrogant, haughty, lofty, lordly, overbearing, imperious, supercilious, vain; - *աբան* s. boaster, braggart, vaunter; - *աբար*, - *ադոյնա* *ad.* proudly, haughtily, vain-gloriously; - *ական* *a.* vain-glorious, boastful; - *անամ*, *ացայ տա*, to be proud, to swell with pride, to be puffed up; - *ք* *առհմ* *իւր*, to boast of one's descent or birth; - *ացուցանեմ տա*, to make proud, to puff up, to inflate, to render haughty; - *ութի* s. pride, arrogance, haughtiness, vain-glory, superciliousness; *S.* *իջանեմ*.

Հպաւոր *S.* *Հուսկ* *a.*; - *իմ*, *եցայ տա*, to approach, to go or come near to; - *ութի* s. proximity, vicinity, neighbourhood; touch; intimacy; habit.

Հսկեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to approach. [touch, to handle.

Հսկմ, հսկեցայ *vn.* to approach; to Հսկութի, -ումն *S.* Հսկաւորութիւն.

Հսկանք *s.* exaggeration or affectation in dress or ornament, ridiculous medley, dandyism, finery, spruceness, puerile ornament, bibs & tuckers; *fig.* affectation, affected ways, mincing air, simpering.

Հսկմ, եցայ *vn.* to deck, to trim or bedizen oneself out, to spruce up, dress or adorn oneself in a studied or affected manner.

Հռետոր, աջ *s.* rhetor, rhetorician, orator; -աբան *a.* eloquent; *s.* rhetorician; -աբար *ad.* rhetorically, eloquently; -ական *a.* rhetorical, oratorical; -այք, յից *s.* the rhetors, orators; -անամ *vn.* to be an orator, to harangue, to speak in public; -ութի *s.* the rhetorical art, rhetoric, oratory.

Հսկի դամ *vn.* to turn; շուրջ -, to turn round; to turn all around.

Հնչիւն *s.* snorting or rattling in the throat; -մահուան, death-rattle.

Հոգ, ի, իւ *s.* salary; bursary; -ակեր *s.* stock-holder; bursar scholar, exhibitioner; -եմ *va.* to pay a salary.

Հռոմ, Հռովմ *a. s.* roman, latin; *s.* Rome; -ք, the Romans; -այական *a.* roman; -այերէն *a.* latin; *ad.* in latin; -այեցի *a. s.* roman; -էական *a.* roman.

Հռչակ, աջ *s.* *S.* Համբաւ; exultation, rejoicing; solemnity, pomp; -աւ *ad.* solemnly, pompously; -հարկանել *S.* -եմ; -լինել, to be heard, published, divulged; -հարկանիլ, to be spread the fame of; եւ երթայր - զմանէ լեւոմ հողմանս, & the fame of him went out into every place of the country round about; -լնթանայ, it is reported, there is a report, they say; the report is spread; it is rumoured.

Հռչակադէղ *af.* very beautiful, handsome, fair, fine; -կան, -նուն, -ւոր *a.* famous, renowned, celebrated, far-famed; -կելի *a.* praiseworthy, commendable, laudable.

Հռչակեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to make famous, to trumpet, to sound the fame of, to praise, to exalt; to publish, to divulge, to make public, to noise or rumour abroad; to chant, to celebrate, to solemnize.

Հռչակմ, եցայ *vn.* to be renowned,

celebrated; to be divulged, published, to get or take wind.

Հսկայ, ից *s.* giant; -աբար *ad.* like a giant, in a giantlike manner; -ազն, -ազուն *s.* giant; -ազոր *a.* having the strength, vigour of a giant, very strong; -ական *a.* giant's, giantlike, gigantic; -աձեւ *a.* gigantic, huge, colossal, colossean; -անդրի, colossus, colosse, colossal statue; -աբայլ *a. ad.* with giant strides; -լնթանալ, to walk or advance -; -յաւաջադիմել, to make rapid progress, *fig.* - great improvement; -ութի *s.* giantship.

Հսկեմ, եցի *vn.* to watch, to abstain from sleep; *fig.* to watch over, to guard, to oversee, to take care of, to have an eye upon; *S.* Հիւանդ, &c.

Հսկեցող, Հսկող *s.* watcher; *a.* watchful, vigilant; *np.* Gregory.

Հսկողութիւն, Հսկութիւն *s.* watching, wakefulness, sleeplessness; vigilance. [of a feast.

Հսկումն *s.* watch, vigil; vigil, eve Հսկուն *a.* awake. [ade, buffoonery.

Հասկանք, &c. *S.* Հսկ-; *s.* harlequin-

Հրաբաժակ *s.* fire-cup; *fig.* punishment by fire; *a.* fiery, full of fire; -բանութի *s.* pyrology; -բեր *a.* igniferous, producing fire; *chem.* pyrophorous; -բերան *a.* fire-mouthed; -բղաւյին *a.* volcanic; -բորբ or դք *a.* all on fire, in flames, burning, glowing, blazing, flaming; -սրամտութի, gust of passion; impetuous, fiery wrath; -բոց *s.* phlegethon; -բուղի *a.* ignivomous, fire-breathing; *s.* burst of flame, eruption, volcano; -բուն *a.* fiery, igneous; *fig.* spiritual, celestial, divine; -դղթորական *a. chem.* pyrogallic; -դինեմրական *a. chem.* pyrotartaric; -դոյն *a.* flame-coloured, red, red as fire; -դունա or դնդակ *s.* fire-ball; -դէղ *a.* heaping up fire; -զէն *S.* -հար; -ք *s.* fire-arms, guns, muskets, rifles; artillery, ordnance; -զինեակ, եկաց *s.* artillery-man, gunner; -զինեմ *va.* to arm or furnish with fire; *fig.* to inflame, to kindle; -զինութիւն *s.* artillery; -թոյն *a.* very poisonous.

Հրաժարական *a.* renouncing, abdicating, resigning, taking leave of; *s.* resignation; leave of absence; տալ -ողջոյն, to take one's leave, to say good-bye, to bid farewell to; -կեանք, retired or solitary life.

Հրաժարեալ *a.* that has resigned; deceased; *S.* Հրաժարեմ.

Հրաժարելի *a.* unbecoming, indecent; prohibited, forbidden.

Հրաժարեմ, եցի *va.* to cause to renounce or abdicate; to dismiss, to discharge; to forbid, to prohibit, to interdict; *vn.* to renounce, to abstain, to deprive oneself of, to forego, to forbear, to refrain, to desist, to resign; to deny, to disown, to refuse; to take leave of, to bid farewell to; to die, to de cease; - յաղանդոյ, to abjure, to recant, to renounce; - յաշխարհէ, to renounce the world; to enter a convent; - յիշխանութիւն, to abdicate, to resign, to tender, to lay down or throw up one's commission; - ի թագաւորութիւն, to abdicate the crown; աղաչեմ զքեզ կալ զիս հրաժարեալ, I pray thee have me excused, I beg you excuse me, I pray you to be kindly indulgent towards me; - երցունեմ *S.* - *va.*

Հրաժարիմ *S.* Հրաժարեմ *vn.*; հրաժարեցան ի միմեանց, they left each other, they separated.

Հրաժարութիւն, - ումն *s.* renouncing, giving up, resignation, renunciation, abdication; dismissal; departure from this life, de cease, death; monastic life; - ումն յանձնէ, ի կամաց անձին, resignation, self-denial, thorough self-forgetfulness, abnegation.

Հրաժեշտ, ի *s.* renunciation, renouncing, relinquishment; abdication; resigning, resignation; denial, refusal; leave of absence; dismissal, discharge; permission; parting, leave; farewell, adieu, good-bye; - անուշտալ *S.* տալ Հրաժարական ողջոյն; to renounce, to give over, to relinquish, to resign; to retire from, to leave off; to bid adieu or farewell; ի - ի կացունել, to dismiss, to discharge, to send or turn away; անուշտալ - անդարձ, to bid an eternal farewell, to bid adieu for ever.

Հրաշից *a.* full of fire, ardent, burning; - լուցիկ անեմ *va.* to consume with fire; - լուսածնական *a. chem.* pyrophosphoric; - խաղ, ի *s.* pyrotechnician, fire-work maker; - խաղաց, ի *a.* accompanied with fire; - խաղութիւն or - խաղք *s.* fire-works; հանդէս - թէ, display of -; անեմ - թիս, to set or

let off -; - խառն *a.* mixed with fire; - ծին *a.* producing fire; - ծնեալ *a. chem.* pyrogenic; - ծորան *a.* diffusing or spreading fire; - կաթ *a.* phlogistic; - կաւար *a.* fire-topped; - կերպ or պեան *a.* fire-like, flame-shaped; - դասք or -ք *s.* angels; - կէզ անեմ, - կիզեմ *va.* to burn, to fire, to set on fire; - կիզուի, - ումն *s.* burning; inflammation; - կիր *a.* containing fire, igniferous; *s.* pyrophorus; - ակն *s.* carbuncle (stone); - հալ, աջ *s.* metal; - ք, metals; - հալելի *a.* metallic; - հալոց *s.* crucible; - հան, ի *s.* steel (for striking fire).

Հրահանգ, ք, դաց *s.* instruction, tuition, education, discipline, teaching; knowledge, information; regulations; system, rules; diet, regimen, low diet; - ք զինուորութիւն, military discipline; - ք զինուորաց, military exercises; evolutions; ի - ս կրթութիւն վարժել զզօրս, to exercise, to drill soldiers; - ք մարմնոյ, bodily exercises; - ասլետ *s.* chief usher; gymnasiarch; - արան *s.* scholastic institution; gymnastic ground; - եմ, եցի *va.* to instruct, to teach, to exercise, to drill, to discipline, to tutor, to train up, to form, to regulate, to civilize, to polish, to fashion; - իմ *vn.* to exercise oneself, to practise, to acquire instruction or knowledge, to improve one's mind; - իչ *a.* instructive; instructing; *s.* instructor, teacher, tutor; - ութիւն *S.* - ք.

Հրահատ *a.* red-seeded (pomegranate); - հար, ի *s.* carabine, carbine; - հարակիր *s.* carbineer; - հմայ, ից *s.* pyromancian; - ք or - ութի *s.* pyromancy; - հոս or սան *a.* fire spreading, shedding fire on; - հոսանք *s.* torrent, river of fire; - հոսեմ *vn.* to flow like a torrent of fire; - ձգութիւն *S.* Հրձ-; - ձեւ *s.* pyramid; *a. S.* - կերպ.

Հրամայական *a.* imperative, imperious, lordly, dictatorial; *s. gr.* imperative mood.

Հրամայեմ, եցի *va.* to command, to order, to enjoin, to impose, to prescribe; to permit, to allow, to authorize; to establish, to settle, to dispose; ոչ -, to forbid, to prohibit, to proscribe, to interdict.

Հրաման, աջ *s.* command, order, injunction, ordination, behest; permission, authorization, license, leave; decree, edict; հակառակ -, counter-

order; -բ, destiny, fate, lot, fatality; doom; -հաւատոց, doctrine of faith; -սլատախանայ, oracle; անդարձ -, irrevocable order; -հանել, դնել, տալ, to command, to order, to dispose; to appoint, to decree; to give leave, to permit; -տանուլ, -սլատախանայի տանուլ, to obtain leave; to receive orders or directions; -տալ վն տանն իւրոյ, to make one's will; Էս էդի զս զայս, յինէն էլ -ս այս, I have signed this decree; S. Ջէն; -, fire-pot.

Հրամանաբանեմ տն. to deliver the oracle; -բանութիւն s. oracle; -բար ad. imperatively; with authority, authoritatively; imperiously; -բեկ լինիմ տն. to perish miserably; -բեր s. courier, messenger; envoy, ambassador; -գիր s. ordinance, order, warrant; letters patent; monitory; -ձեռնադրութիւն, letters dimissory; S. Անցադիր; -գրեմ տն. to give orders; to impose; to decree; -զանց լինիմ տն. to break an order, to transgress; -կան a. imperative, imperious, lordly; -կատար s. executor, proxy; mandatary; a. obedient; -կարգ բան or -կարգք s. tenet, dogma; -ուս, այ a. receiving an order; -տար, այ s. commander; -տարութիւն s. command, authority; -տու, այ a. commanding, permitting; -տուութիւն, -տրութիւն s. command, order, ordination; leave, license, permission; -տրեմ տն. S. Հրաման տամ; to deliver an oracle.

Հրամանուած a. woven with fire; -մէք s. afternoon lunch; -մուխ a. tempered (iron, &c.), -նեաք սիրոյ, the fiery shafts of love; -մուշկ s. zool. Indian or Tibet-musk; pyrausta.[dent.

Հրային a. igneous, fiery, pyric, ar-

Հրայրեաց a. burnt, consumed by fire; burning, consuming by fire; -բ, -եցութիւն s. burning; conflagration, fire, flames.

Հրայրք s. fig. fire, heat, ardour.

Հրանամ, ացայ տն. to ignite, to become fire, to be on fire, to kindle, to be inflamed; to catch or take fire, to burn, to be lighted, set on fire; fig. to take fire, to be all fire, blaze or excitement.

Հրանիւթ, -եայ S. Հրեղէն; -փռն, gunpowder; -նշոյլ a. fire-flashing, sparkling, luminous, gleaming; -նունկ s. bot. ranunculus, crow-foot; -նուս

a. all fire, ardent, burning; -նոթ s. stink-pot; cannon; cannon-ball; -անտ s. chem. augite, pyroxene; -անց s. fire-tube, flue, chimney.

Հրաշ. ի s. S. -բ; a. wonder-struck, astonished; -առ - ad. admirably, wonderfully; -աբուսեալ a. born or produced in a wonderful manner; -ադէղ a. charming, graceful, of admirable beauty; -ադործ, &c. S. Աբանջէլ, &c.; -ադէտ a. fond of portents or prodigies; s. soothsayer, conjurer; -ադիւտակ a. of a fine figure, of charming aspect, of wonderful grace, of singular beauty; -ազան a. admirable, wonderful; astonishing, surprising; -ազարդ a. wonderfully ornamented or embellished with; -ազարդեմ տն. to ornament or adorn wonderfully well; -ազնին a. exciting admiration, charming, enchanting; -ալի a. wonderful, marvellous, worthy of admiration, surprising, amazing; -բ s. wonders, prodigy; -բ ջրաբաշխականք, hydraulic paradox; -ածաղիկ s. bot. balsamine, balsam; -ակերտ. ից, այ a. extremely well built or done, wonderful, astonishing, surprising; s. masterpiece; Էսթն -բ, the seven wonders; -ակերտեմ տն. to make, build or construct wonderfully well; -ակերտուի s. wonderful construction, grand & imposing monument, marvellous work, surprising fact; -անաղէլի a. very pretty, charming, fair; -անամ S. Աբանջ-; -անկար a. wonderfully painted; magnificently embroidered; *very clever (painter); -անշան a. wonderful, prodigious, miraculous; -անորոգ a. wonderfully renewed; -անուն a. renowned, very celebrated, famous; -անորհ a. very graceful, very charming; -ապայծառ a. very luminous, brilliant, resplendent; -ապառիւ a. very honourable; -ապատում a. extremely well narrated; relating wonders; mysterious; -ապէս, -ատեսիլ, -ացուցանեմ, &c. S. Աբանջէլ, &c.; -ափայլ a. very resplendent, very brilliant, most luminous; -ափառ a. most majestic, -glorious, - august; -ափառապէս ad. wonderfully, marvellously, admirably; miraculously; majestically, gloriously; -ափառութիւն s. magnificence, august grandeur; wonders, marvels; -շէկ a. red, red

hot, all on fire, incandescent, at a white heat; fiery, ardent, burning; -շուռչ *a.* fire-breathing; vomiting fire, volcanic; furious, raging, ardent.

Հրաշք. շից *s.* miracle, marvel, wonder, prodigy, portent; monster; spectre, phantom, larvæ, ghosts; -խմաստութիւն, prodigy of science, of wisdom; -շս դործել, to work a miracle; *fig.* to perform miracles, to do or work wonders; ի -շս դարմացման ածել, to surprise, to astonish, to stun, to amaze, to astound; ո՛վ -շիցս, what a wonder! good Heavens! Goodness gracious!

Հրաչափ *s.* pyrometer; -չեայ *a.* fire-eyed; -պահպանակ *s.* fire-screen; -պաշտ, &c. *S.* Կրակա-.

Հրապարակ, աջ *s.* place, spot, ground; public or market-place, market, exchange; town-hall, town-house; concourse of people, assembly, the public, crowd; court, tribunal; good cheer, feast; արտաքին -ք դրանց, porch, portico, atrium, vestibule; օրինակական, ասէղ -, last judgment; -մէհէնից, gymnasium; *S.* Ըստ, Ընթացք, Թատր; ի -ս, ի -ի անդ, -աւ *ad.* in the public places, in public, publicly, notoriously, evidently, frankly, plainly, openly; -դնել, to consult, to deliberate; - առնել *S.* -եմ.

Հրապարակաբան *s.* public orator, haranguer, preacher; tax-collector, -gatherer; -եմ, -ութի *S.* Առեւտրական, &c.; -դոյժ *a.* made public, published, divulged every where, rumoured abroad; - առնել, to publish, to make known far & wide, to divulge, to noise or rumour abroad; - լինել, to become public, to take wind, to be published, divulged; -խումբ *a.* public; - տեսարան, - spectacle; -խօս, աջ *a.* pronounced in public; *s.* public speaker, haranguer, orator, speech-maker, declaimer; *ad.* publicly; - լինիմ or -խօսիմ *vn.* to pronounce or recite in public, to harangue, to address, to declaim, to recite; * to spout, to speechify; -խօսութիւն *s.* discourse pronounced in public, oration, harangue, sermon, declamation; -կաշական *a.* democratic; -կաշութիւն *s.* democracy; -կան *a.* public, notorious; solemn; -նախաւ *a.* publicly reproved, blamed by every one; -նէծ լինիմ *vn.* to be

publicly cursed; -շրջող *a.* street-pacing, roving, vagrant, wandering, tramping; -տես *a.* seen by all, public; -, -տեսիլ or -ցոյց առնել, to expose to public view, to show up in public; -քարոզ առնեմ *va.* to expose to infamy, to defame, to slander, to lampoon.

Հրապարակեմ, եցի *va.* to publish, to make public, to promulgate, to divulge; to declare, to disclose, to report.

Հրապարակութիւն *s.* publicity, divulcation, promulgation, making known.

Հրապարիսպ *a.* fire-walled; -պարփակ *a.* surrounded by fire.

Հրապետ *s.* ignipotent.

Հրապոյրք *s.* charms, attractions, allurements; lure, bait, wheedling, cajolery, flattery, enticement, solicitation, seduction; instigation, suggestion, impulse, incitement; - դեղոյ, charms of beauty; - հաճոյից, հէշտութիւն, the allurements of pleasure, of voluptuousness; պատիր -, deceitful baits; ի -րս ուրուք ըմբռնիլ, ելանել, հարկանիլ, to be seduced, misled, tempted, led astray, allured, enticed, decoyed; ի -րս ցոփութիւն դարձուցանել զոք, to entice to gluttony; to allure one to debauchery; արբուցանել ումէք -րս պղտորս, դժնեայս, to administer poison, to poison; *fig.* to seduce, to mislead, to pervert, to corrupt, to debauch, to lead astray, to bring into an error.

Հրապուրական *a.* attractive, enticing, alluring, engaging, seducing, insinuating, tempting, captivating.

Հրապուրանք *S.* Հրապոյրք.

Հրապուրացուցանեմ *va.* to overstrain a word or phrase, to pervert the meaning or sense of a passage.

Հրապուրեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to allure, to attract, to entice, to decoy, to inveigle, to induce, to instigate, to seduce, to suggest, to wheedle, to dupe, to coax, to cajole, to flatter; to suborn. [stigator; *a.* *S.* -րական.

Հրապուրիչ *s.* seducer, deluder; in-

Հրաջերմն *s.* scarlet fever.

Հրառու *a.* fire-bearing; - նուիրանոց, censor. [tance of a league.

Հրասախ, ի *s.* league; -աչափ *s.* dis-

Հրասուզեմ *va.* to engulf in a vortex of flame; to set fire to.

Հրավառ *s.* fire-lighter; stoker, fire-

man; *mech.* bellows blower; *a.* ardent, inflamed, burning; *-էլիք* *s.* steel, tinder, match, &c.; *-էմ* *va.* to light, to inflame; *-ութիւն* *s.* bonfire.

Հրատ, *ից* *s.* fire; pyre; funeral pile; *ից* *fire*, ardour; *ast.* Mars; *-ս արկանել*, *հարկանել*, to kindle, to light, to set on fire; *-անջ* *a.* tormenting, punishing with fire; *-ապ* *a.* ardent, burning; *-ջերմն* *S.* *Հրաջերմն*.

Հրատարակ, *աց* *s.* publisher, announcer, crier; bill, poster, advertisement; *-մարտի*, declaration of war; *-առնեմ* or *-էմ*, *էցի* *va.* to publish, to make public, to divulge, to promulgate; to denounce, to declare; to inform the public, to cry, to proclaim; to pronounce, to intimate; to spread a report; to post up, to set up a bill or paper, to publish; to edit; *-իչ*, *-ող* *s.* bill-sticker; publisher; editor; *-ութիւ*, *-ումն* *s.* publication, publicity, promulgation, proclamation.

Հրատարակի *a.* raining fire; *-աարր* *a.* igneous, fiery; *-տեմ* *va.* to change into fire; *-տես*, *ակ*, *իլ* *a.* like fire, flame-shaped; fire-coloured; *-տոչոր* *a.* burnt; *-տիկք* *s.* sparks; embers; squib; *-օդաձիգ*, sky-rocket.

Հրարուեստք *s.* pyrotechnics; *-աական* *a.* -nical; *-աութիւն* *S.* -.

Հրացայտ *a.* emitting flames; shining, sparkling, glittering; *-աչք*, fire-flashing eyes; *-ք* *s.* fire-works.

Հրացան, *ից* *a.* throwing, casting or shooting fire; *s.* gun, musket, fusil, piece, arquebuse, rifle, blunderbuss; *-բաղնիչ*, *գայլախաղէայ*, *կախաղանաւոր*, *աղնաւոր*, *կրկնահար*, *հողմահար*, *յետախցիկ*, *որսոյ*, *թռչնորսական* -; percussion-, flint-, pendulum-, needle-, double-barrelled, air-, breech-loading, sporting- or shooting-, fowling- or birding-gun, musket or rifle; *բաղնիւն* -ի, musket-shot; *չափնդ* -ի, report of a gun; *հարուած* -ի, gun-shot wound; *-բարկութիւ*, *չանթք*, thunder, thunder-bolt; *լնուլ* *զ-*, to load a gun; *արձակել* *զ-*, to shoot, to let off, to discharge, to fire; *չառնուլ* *հուր* -ի, to miss fire, to flash in the pan; *S.* *Հիչէլ*, &c.; *-ք*, hail of fire; musketry; *-աբուն* *s.* butt-end, stock; *-ակիր*, *կրաց* *s.* fusileer, musketeer, arquebuseer, rifleman; *-ահար առնեմ* or *-էմ* *va.* to shoot; *S.* *արձակել զՀրացան*;

-ութիւ *s.* shower of fire; volley of musketry, discharge of fire arms; report, detonation; thunder-bolt.

Հրացանեմ *va.* to inflame, to set on fire, to burn; to make red hot, to ignite.

Հրաւեր, *ւիրաց* *s.* invitation; *սիրաւիր* -, courteous -; *-հարսանեաց*, *յուզարկաւորութեան*, *և այլն* -, to a wedding, to a funeral, &c.; *-տալ*, to invite, to bid; *մերժել զ-*, to decline an invitation.

Հրաւիրակ, *աց* *s.* inviter, host, hostess; *-ան* *a.* inviting, alluring; *s.* person invited, guest. [tion.

Հրաւիրան *s.* *S.* *Հրաւեր*; predestina-

Հրաւիրեմ, *էցի* *va.* to invite, to desire, to invite to a feast or assembly; to convoke, to convene; *յառաջագոյն* -, to predestine; *-ի ճաշ*, to ask or invite to dinner.

Հրաւիրումն *s.* invitation.

Հրաւոր *a.* fiery; *s.* *ast.* Mars; *-փայլ* *a.* sparkling, shining as fire, luminous, brilliant; *-փորձ* *a.* tried by fire; *-փորձութիւ* *s.* proof by fire; *-փուշ* *s.* *bot.* pyracantha; *-քար* *s.* fire-stone, pyrite.

Հրդեհ, *ից* *s.* fire, conflagration; *-ի ծովու*, *ի նաւի*, ship on fire out at sea; fire on board ship; *-արկանել*, *հանել* *զ-*, to fire, to set on fire, to give to the flames; *-վառեցաւ*, it was burnt; *S.* *Հուր*, *Ջրհան*; *-ական* *a.* combustible, incentive; *-ակէզ լինիմ* *տո.* to be burnt; *-արկու* *a.* *s.* incendiary; fire-brand; *-էմ*, *էցի* *va.* to burn, to kindle, to set fire to; *-իչ* *s.* incendiary; *-ութիւն*, *-ումն* *s.* conflagration, burning, combustion; inflammation.

Հրեղէն *a.* of fire, fiery, igneous; empyreal, celestial, spiritual, angelic; *-ք* *s.* the angels; *-երկինք*, the Empyrean.

Հրեշտակ, *աց* *s.* angel; deputy; messenger, envoy, ambassador, legate; courier, express; indication, sign, token; *-ք*, the angels, heavenly spirits; *-Հայրասէտին Հռովմայ*, nuncio, the Pope's -; *-մարտի կամ հաշտուէ*, herald; *պահապան* -, tutelary or guardian-angel; *-ան*, angelus; *բարի ք*, the good angels; *չար ք*, the evil spirits; *-դ իմ!* my angel! my darling! *-ս առնել*, *առաքել*, *արձակել*, *յղել*, to send a messenger or ambassador.

Հրեշտակաբար *ad.* in an angelic man-

ner, angelically; like a messenger; -բնակ *a.* inhabited by angels; -գնացառնեմ, լինիմ *va.* to send an embassy or a deputation; -լինել, to be sent on an embassy, on a mission, on an errand or message; -գնացութի *s.* embassy; -գումար, -գունդ *a.* assembled, composed of angels; -խառն *a.* in the company of angels; -խոտ, (խմի) *s.* bot. angelica; *S.* Թագախոտ; -կան *S.* յին; -կերպ *a.* like an angel, angelic; -կիր *a.* endowed with angelic prerogatives; -կրօն *a.* living, behaving in an angelic manner, leading an angelic life; -հանգէտ *a.* like or resembling an angel, angelic; յին *a.* angelic, belonging to an angel; -նամ, ացայ *vn.* to become an angel, to live angelically, to lead an angelic life; -նման *a. ad.* resembling an angel, like an angel; -պետ, աց *s.* archangel, chief or prince of the angels; -պէս *ad.* like an angel, angelically; -սէր *a.* fond of angels; -վայել *a.* proper, becoming to an angel, worthy of an angel, angelic; -տես *a.* that has seen an angel; -տեսիլ, -տիպ *a.* of celestial form, of angelic appearance, or beauty. [to herald.

Հրեշտակեմ, եցի *va.* to announce,

Հրեշտակերամ *s.* the hosts of the angels. [-ս, my -.

Հրեշտակիկ *s.* little angel, cherub;

Հրեշտակութիւն *s.* angelic nature; embassy, message, deputation, delegation; -ս առաքել, առնել, to send ambassadors, deputies, to depute, to send a commission.

Հրեշտակօրէն *S.* -աբար.

Հրետ, ից *s.* cannon, gun, piece of ordnance; հաստարան -ի, carriage; գնդակ -ի, (ռումբ) cannon-ball; -պղնձի, a bronze cannon; փոշի -ի, gunpowder; արձակմունք -ից, cannon shot; cannonade; բովելն -ի, report of a cannon; *S.* Հնչիւն, Թնդիւն, Հրնչեմ; արձակել -ս, to fire off, to fire or discharge a gun, to cannonade; անգործ առնել զ- Թնամաղն, to dismount a gun; Թնդայ, որոտայ -ն, the artillery thunders; -ակոծ առնեմ, -ակոծեմ *S.* Հրետս արձակեմ; -ակոծութի *s.* cannonade, -ding; -աճիգ *s.* gunner, artillery-man; - or -արձակ լինել, to fire a gun; -եմ, եցի *va.* to cannonade; -ումն *s.* cannonade.

Հրեաբար *ad.* like a Jew, after the

manner of the Hebrews; -բանութիւն *s.* hebraism; -կան *a.* jewish, hebrew, judaical; -օրէնք, the jewish law; -հնութիւնք, judaical antiquities.

Հրէայ, Հրեայ, հրէից *s.* jew, hebrew, israelite; -ք, the -s; Թաղ Հրէից, jewry, jew's ward, quarter in a town.

Հրէանամ, ացայ *vn.* to become a hebrew, to embrace judaism; to judaize.

Հրէասպետ, աց *s.* chief of the hebrew nation; -պէս *S.* -բար.

Հրէաստան, ի *s.* Judea; -եայք, եայց *s.* jews, hebrews, israelites.

Հրէարէն *ad.* in hebrew; *a. S.* -կան; - ուսանել, խօսել, գիտել, to learn, to speak, to know hebrew, the hebrew language or tongue. [daism.

Հրէացուցանեմ *va.* to convert to ju-

Հրէշ, ից *s.* monster; portent, pro-

Հրէութի *s.* judaism. [digy, moon-calf.

Հրընկեցութիւն *S.* Հրձգութիւն.

Հրընկէց *a.* fire-hurling, thunderstriking, fulminating; - բարկութիւն, Հրթիւ *S.* Հրատիկ. [thunder.

Հրիտակ, աց *s.* inheritance; legacy, bequest, gift by will, endowment; - առնել, to bequeath; -առար *s.* heir; legatee. [tree.

Հրկենի *s. bot.* roucou- or annotto-

Հրկէզ *a.* burnt, kindled, on fire; *s.* fire; - առնել, to burn, to kindle, to consume by fire; - լինել, to burn, to be burnt or consumed by fire.

Հրկիզեմ, -զում *S.* Հրկէզ առնեմ.

Հրկիզութի, -ումն *s.* burning, conflagration, fire.

Հրձգութի *s.* act of casting fire; jet of fire; conflagration; thunderbolt.

Հրձիգ *s.* fire-brand, incendiary, burner; linstock; -ք, conflagration, fire; - նաւ, fire-ship; - առնել, to set on fire, to set flames to; - լինել, to be burnt, destroyed by burning.

*Հրձհրձուկ *S.* Աճառ.

Հրճուալի, լիւր, լից *a.* joyful, gay, cheerful, merry; -կան *a.* gladdening, cheery, joyous, mirthful; -կից լինիմ *vn.* to rejoice with, to congratulate.

Հրճուանք *s.* joy, mirth, rejoicing, cheerfulness, gaiety, sportiveness, delight, pleasure; -նա ումք կազմել, ի -նա ածել զոք, to rejoice, to delight, to cheer; ի -նա խնճոյից, in the merriment of a feast.

Հրճուեցուցանեմ *va.* to rejoice, to divert, to amuse; - զաւելիս, to de-

light the ears, to charm, to please.

Հրճուիմ, եցայ *vn.* to be joyful, in a merry mood, to thrill with joy, to leap for joy, to be transported with joy, to shout for joy, to be over-joyed, to exult, to rejoice greatly, to be in a rapture of joy, to be beside oneself

Հրճուողական *S.* -ական. [with joy.

Հրէջ *s.* steam-pump; engine.

Հրշաժ *vn.* to fear, to be afraid.

Հրոս, ի. իւ *s.* militia men, troops; military banditti, horde; band, gang, crew; scout, rover, robber, plunderer; *S.* Կաւաւ; -ակ, աջ *s.* banditto, bandit; *S.* Հրոս; -ակեմ *vn.* to fall upon, to make an inroad, to invade, to sack, to plunder; -իմ *vn.* to rush, to fall upon impetuously.

Հրովարտակ, աջ *s.* edict, decree; գիր -ի, chronicles, annals; - առնել, հանել, to issue a decree; -ս առնել, to make or publish edicts; -աւոր *s.* King's messenger.

Հրոսից *s.* the twelfth month of the ancient Armenian calendar.

Հրուանդան, աջ *s.* headland, promontory, cape, foreland.

Հրուկ *s.* roucou, arnotto (dye).

Հրուի *s.* fiery nature; ardor, heat.

*Հրուշակ, իւր- *s.* helvâ, a sweet meat.

Հրուա *a.* ignited, burning.

Հօտ, ից *s.* flock, flock of sheep, of goats, fold; *S.* Զօտ; *fig.* the faithful, the universal Church.

Հօտաժողով *a.* collecting the scattered flock; -կապուա *s.* cattle-stealer; *-աշ *s.* shepherd-swain, country-lad, young ploughman; -պետ, աջ *s.* pastor, chief of a flock; *fig.* bishop; -պետութիւն *s.* episcopacy; bishopric; -սէր *a.* careful, fond of one's flock; -վանիչ *a.* dispersing, ruining or leaving one's flock a prey to wolves; -րաժ, աջ *s.* shepherd, pastor; -րան *s.* sheepfold, fold.

*Հօտեմ, Հօտոց *S.* Զօտեմ, Զօտոց.

Հօտերէց *S.* Հօտապետ. [moss.

Հօտիսն *s.* bot. lycopodium, club-

Հօրաբարոյ *S.* Հայրա-; -մոյն *a.* born of a noble, illustrious father, Eupator.

Հօրան, աջ *s.* flock or herd of animals; - լինել, to jump, skip or leap for joy, to bound with joy.

Հօրաքեռադուստր *sf.* cousin, daughter of father's sister; -սորդի *s.* cousin, son of father's sister; -քոր *sf.*

aunt, father's sister.

Հօրեղբայր *s.* uncle, father's brother; -բօրադուստր *sf.* cousin, daughter of father's brother; -բօրորդի *s.* cousin, son of father's brother.

Հօրու, ի, աւ *s.* step-father.

Հօրուա, ի *s.* bot. tuberosa.

Հօփաւ, ի *s.* wood-pigeon.

Չ

Չ (tṣā) ձայ *s.* the seventeenth letter of the alphabet, & the twelfth of the consonants; ձ, ձ, eighty; eightieth.

— It has much affinity with the letter ծ, & is confounded sometimes with it; for example: խնծոր, խնծոր; ընծայ, ընծայ; դձուձ, դձուձ, &c.

Չաբաւեմ *vn.* to tremble with age, to write in a trembling hand.

Չագ, ուց *s.* the young of any animal; - թռչնոց, young of a bird, nestling, brood; young sparrow; - հաւու, chick, small chicken, pullet; - կենդանեաց, young one, little one of animals, pup, whelp, cub; *S.* Կորիւն, &c.; - ունք, the young or little ones, the progeny; բբիւն - ուց, the chirping or twittering of nestlings; - ու or -ի լէզու *S.* Ճնչիկի լէզու; - մամն, little finger; -ս հանել (հաւուց), to brood, to sit on eggs; (անասնոց) to have young, to litter, to bring forth.

*Չագագիր *s.* bird-shaped initial letter; -խառն *ad.* together with their young; -խոտ *s.* bot. clove; pink, carnation; caryophyllata, avens, bennet; -սնոյց լինիմ *vn.* to bring up its young.

Չագար, ի, աւ *s.* funnel, tun-dish.

Չագարան *s.* nest; niche, cell. [pip.

Չագանամ, Չագեմ *vn.* to chirp, to

Չագթոռնեաց *s.* great-great-grand-nephew or niece.

Չագիկ *s.* very young animal or bird.

Չախ, ոյ or ու *a.* left; sinister; left-

handed; *s.* left, left hand or side; *ի* -*մէ*, on or to the left; *գիտեալ կամ չը* -*գիտեալ զաջ եւ զ-*, to know or not to know the right hand from the left; *fig.* - good from bad; *S.* Ահեակ, Աջ.

Ձախաթեւ *s.* left arm; -*կողմեան* *a.* left, that is on the left; -*կողմն* *s.* left, left side; *ի* -, to the left; *ննջեսցես ի* -*քո*, you will sleep on your left side.

Ձախանամ *vn.* to be deteriorated.

Ձախիկ *s.* left-handed person.

Ձախող, -*ակ* *a.* sinister, sinisterous, untoward, unfortunate, unlucky, bad, sorrowful, sad, unfavourable, contrary; *ի* -*ակս*, in misfortune, adversity or calamity; -*նախանձ*, zeal misunderstood; feigned, affected emulation; -*ակի* *ad.* sinisterously, unfavourably, awkwardly, untowardly, perversely, unluckily, unfortunately; *a.* *S.* Ձախողակ; - *բարեպաշտութիւն*, mistaken piety; - *սպառկառանք*, bashfulness, sheepishness; *առ* - *ամօթոյ*, from mere shamefacedness.

Ձախողանք *S.* Ձախողութիւն.

Ձախողիմ, *եցայ vn.* to be unsuccessful, not to attain one's end, to find oneself wofully disappointed, to go to rack & ruin, to endure, undergo or suffer failure, to experience misfortune, to be unfortunate.

Ձախողութիւն *s.* adversity, misfortune, disaster, mischance, fall, disgrace, reverse, disappointment; -*թէ* հանդիպեալ, to experience great calamities, to be in distress.

Ձախոյ or *առ* *a.* left.

Ձախորդ, -*ութիւն* *S.* Ձախող, &c.

Ձախորձ *s.* *mus.* an Arm. note (ձ).

Ձաձեմ, *եցի va.* to collect, to muster, to heap up.

Ձաղ, *առ* *s.* derision, mockery, jeering, laughter, laughing-stock; - *առնել*, to taunt, to rally, to scoff, jeer or laugh at, to mock, to make game or sport of, to turn into ridicule, to make laughing-stock of; - *լինել*, to make a fool of oneself, to expose oneself to the laughter of every body, to be laughed at, to be the laughing-stock of.

Ձաղաղէմ *a.* shame-faced, ashamed, confused; -*ծանախ* *a.* exposed to laughter, turned into derision; dishonourable, infamous, ignominious, opprobrious; - *առնել*, to expose to to the laughter of every body, to make

a spectacle of, to expose to ignominy, to defame; -*կոծ առնեմ va.* to beat, to box on the ears, to slap the face; to use harshly, to abuse, to insult.

Ձաղանք *S.* Ձաղ, Ձաղանք; *ի* ծաղրեւ *ի* -*նս լինել* *S.* Ձաղ լինիմ.

Ձաղեմ, *եցի va.* to laugh at, to deride, to ridicule, to mock, to jeer, to make sport of; to put to shame, to affront, to vilify; to lead in triumph; to triumph, to conquer, to be triumphant, to obtain the victory; Պոմպէոս ձաղեաց երկցս, Pompey triumphed thrice. [quiz.

Ձաղիչ *s.* scorner, scoffer, derider,

Ձաղի, *ի*, *առ* *s.* rod, switch, stick, cudgel, whip; *S.* -*անք*; *a.* straight, erect, right; - *հերք, մաղ, &c.*, bristled up, set on end; -*ահեր, -ամաղ* *a.* having the hair erect; -*անք* *s.* flagellation, whipping, scourging, cudgelling, flogging, drubbing, discipline, chastisement.

Ձաղկեմ, *եցի va.* to beat, to whip, to flog, to lash, to scourge, to flagellate, to discipline.

Ձաղութի, -*ումն* *s.* derision, mockery, laughter: triumph; ձաղել -*ումն*, -*ումն* յաղթութե առնել, to triumph, to be triumphant, to conquer.

Ձայն, *ից* *s.* voice; sound; cry, shout; noise, rumour, clamour; term, word, speech, tongue, language; *mus.* tone, tune; -*ք Պորփիւրի*, the five universals, (term in logic); - *թռչնոց*, warbling of birds; - *ցնծութե*, cry, shout of joy; - *աղաղակի*, cry, clamour; cry of pain, moan, lament, groan; *նուաղումն* -*ի*, loss of voice; *կերկերումն* -*ի*, hoarseness, raucity; *ի* - *բարձր*, aloud; *զորաւոր, մեծալայելուչ, ախորժ, քաղցր, սաստկայոյզ, ակար, դողդոջ, թրթռուն, անախորժ, կերկերեալ* or *կերկեր*, *նուաղեալ* -, loud or strong, grave or serious, agreeable, sweet or soft, passionate or pathetic, faint or weak, trembling, thrilling, tremulous or quivering, disagreeable or harsh, hoarse, failing voice; - *թաւ* or *բամբ, սուր* or *զիւ*, base, deep, soprano, shrill sound or voice; - *բառնալ, արձակել, առնել, արկանել, առնուլ, &c.*, to cry, to utter, to send forth cries, to cry out, to shout, to clamour; - *ածել*, to cause a voice or cry to be heard; to cry; - *տալ*, to cry

out, to exclaim, to shout; to speak, to apostrophize; to defy, to challenge; *ի - ասել*, to say, to pronounce aloud, to tell, to recite; *ի մի - սլատասխանել*, to answer unanimously, with one accord; *աղաղակել ի - մեծ*, to cry with a loud voice; to shout, to clamour, to yell; *բարձրացուցանել համ ցածուցանել զ-*, to elevate, to raise; to lower, to abase the voice; *բարձրացուցանել զ- աղաղակի*, to raise one's voice; - *բարձեալ գոչել*, to cry out, to vociferate; - *զինի եդեալ հոչել զոք*, to call after one; - *տուեալ խրախուսել*, to exhort aloud; - *տալ միմեանց*, to provoke mutually, to defy; to shout on, to exhort, to animate, to inspirit, to cheer up, to inspire with courage, to excite; - *տալ մարտի*, to declare war, to declare oneself opposed to; - *տալ լքէմ երկնից խիզախել*, to lift up the head against high heaven, to be proud, arrogant, boastful; - *նր գեղաւ*, his voice failed him; *նուաղեալ է - ն*, he has a dying voice.

Չայնաբանութիւն *s.* acoustics, phonics; *-բեր* *s.* speaking-trumpet.

Չայնական *a.* vocal; tonic; - *գործիք*; wind instruments; - *կից* *a.* of the same opinion, unanimous, agreeing, of one mind; *mus.* singing with, in chorus; unisonous, in unison; *s. gr.* consonant; - *լինիմ* or *-կցիմ* *vn.* to agree, to be of one mind, unanimous; to play or execute a symphony; *mus.* to be in tune; to sing to, to accompany; - *կրական* *a. gr.* reciprocal; deponent; - *ալկցութիւն* *s.* agreement, consent, unanimity; concert, harmony, symphony; *mus.* accompanying.

Չայնահաս, *ի* *s.* compass or reach of voice, distance to which the human voice can reach; - *հաւ* *s.* chanticler.

Չայնամիտի *s.* sounding-board; - *չափ*, *ի* *s.* sonometer; - *սլեա* *s.* first singer; - *տու*, *այ* *a.* giving or emitting a voice or sound; echoing, sonorous; *s.* crier; awaker, rouser; - *եղջիւր*, acoustic or ear-trumpet; - *լինել*, to cause a voice or sound to be heard; to resound, to re-echo; to cry against, to defy; - *տուր* *a.* exhorting, exciting; *S.* - *տու*; - *լինել*, to dare, to defy, to challenge, to throw down the glove or gauntlet; to provoke, to instigate; - *ժամանակ*, day fixed for combat or

duel; - *ք* *s.* noise, rumour, crash, resounding, sound, echo.

Չայնարան *s. mus.* gamut, scale.

Չայնարգել *S.* - *ամիտի*.

Չայնարկեմ, *եցի* *vn.* to utter a cry, to cry, to shout, to call out; to speak to, to address; - *կու* *a.* crying, uttering a cry; *s.* crier, weeper, wailer, lamenter; - *գուսան*, *կին*, mourner, mourning woman; - *կութի* *s.* sound, voice, cry; shout, exclamation; complaint, lamentation.

Չայնարձակ *a.* aloud; sonorous.

Չայնաւոր *a.* vocal; *s. gr.* vowel; * - *սլատարագ*, high-mass.

Չայնգիւտ *s. mus.* tuning-fork.

Չայնեղ *a.* having a loud or sonorous voice; sweet-voiced; canorous, harmonious.

Չայնեմ, *եցի* *va.* to raise one's voice, to cry out, to exclaim, to vociferate; to call, to invite, to convoke; to pronounce, to utter, to address, to tell, to express; to name; *ի խրախոյս* -, to encourage, to inspirit, to give heart to.

Չայնընկէց *S.* *Չայնահաս*.

Չայնիկ *s.* a low, gentle, sweet voice.

Չայնորդ, *այ* *s.* diapason; *gr.* consonant. [sooty, pitchy.

Չանձախարիթ *s.* soot; *a.* fuliginous,

* *Չանձամ* *a.* ugly, deformed; filthy, dirty, foul, impure.

Չանձիր *a. s.* *S.* *Չանձրալի*, *Չանձրու* *թիւն*; - *առնել*, to tire, to annoy, to plague, to importune, to tease.

Չանձրալի, *Չանձրանալի* *a.* tiresome, tedious, fastidious, troublesome; disgusting, cloying.

Չանձրանամ, *այցայ* *vn.* to grow tired, to become wearied, annoyed, cloyed, disgusted; *Չանձրացեալ ի կենաց*, weary of life.

Չանձրացկոտ *a.* easily growing tired.

Չանձրացուցանեմ *va.* to tire, to fatigue, to trouble, to importune, to plague; - *զլտելիս*, to tease, to vex.

Չանձրոյթ *s.* tedium; *S.* *Չանձրուի*; *a. S.* *Չանձրանալի*; - *առնել*, *լինել* *S.* *Չանձրացուցանեմ* & *Չանձրանամ*.

Չանձրութիւն *s.* wearisomeness, tediousness, irksomeness, ennui, annoyance; laziness, idleness; - *մեծ սլատաճաւել*, *տալ*, to annoy greatly, to tease or plague excessively.

Չաւ *a.* twisted, crooked; ill made, coarse, rough; - *աղէմ* *a.* grim-faced,

surly, crabbed, horrid; impudent, brazen-faced.

Չար, *ի* s. hair; horse-hair; mane; czar; *-ի* a. hairy; *-խոտ* s. bot. maiden's hair, adiantum; *-վայրի*, fern; *-մաղ* s. hair-sieve; *-ուհի* s/. czarina.

Չաւար, *ի* s. wheat-meal; *-դարի*, pearl barley.

Չափան a. attractive, alluring, engaging; fascinating; tight, well bent.

Չափաւոր a. tendinous; sinewy.

Չափեք s. act of stretching or spreading; * braces; drying-place or room; anat. ligament, aponeurosis; tendon, sinew; geom. chord of an arc, subtense; *-հրացանի*, trigger. [line; rope, cord.

Չարան s. tenter-horse; clothes-

Չեմ, *եցի* va. to stretch, to spread, to extend; to throw, to hurl, to fling; to shoot, to dart; to draw; to attract, to entice, to allure, to decoy, to lure; to carry off, to bring, to drag, to drag along; to take or suck in, to suck; to inhale, to aspire, to breathe; to lengthen out, to prolong, to protract; * to leave; *-զօդ*, to respire, to breathe; *-զաղէղն*, to draw a bow; *-զնետ*, to let fly an arrow, to shoot; *-զսուրն*, to brandish; to make a sword-thrust or pass; S. **Սուր**; *-զթի*, to row, to impel by oars; *-զվարմ*, to lay snares, to spread nets; *-զլուծ*, to bear the yoke; *-զառադաստ*, to sail, to unfurl or set the sails; *-զձեռն*, to stretch or hold out one's hand; *յինքն* -, to attract, to allure, to entice; *յինքն* - *զանարդանս ամցն*, to incur the public contempt or hatred; *յանձն* - *զցասուճմն ուրուք*, to bring indignation or wrath upon one's head, to draw it upon oneself, to expose oneself to anger of; *-ի կորուստ*, to lead to ruin or destruction; *-զկեանս*, to pass one's life or days; *-զբանս*, to provoke, to rouse, to excite to anger; *-առ զքզայհոյութե բան*, to load with insult or execration, to insult, to revile, to abuse; *ձգեաց անարատ զճա- նապարհս իմ*, he made my way smooth; *-իմ* vn. to tend towards, to lean, to incline; to linger, to last; to flag, to languish; to get on but slowly; *-ի բանս ուրուք*, to be allured, seduced; *-զհերաց*, to be caught by the hair; *-ջղաց*, to be strained, overstrained; *ձգեալ տարածանիլ*, to stretch out, to

extend; *ձգեցաւ ընդ ամս տասն*, it lasted ten years; *սարդիոսայնք ձգեցան*, the spiders have woven their webs; *ի մի կէտ նպատակի ձգի ամ*, every thing in this world comes to an end; *մի ուրեք հեռի ձգիցիք երթալ*, go no farther; *եւ ձգի վարագոյրն*, & the curtain falls. [tion.

Չեռաւ s. belch, belching, eructa-

Չիւչ a. attractive; overpowering, winning; *-զօրութիւն*, attractive power, attraction.

Չգձգեմ va. to pull or haul about; *ձգձգեալ ի դատաստան*, dragged from one tribunal to another.

Չգողական S. **Չիւչ**. [molecular -.

Չգողութիւն s. attraction; *-մասանց*,

Չգուճմն s. draught, drawing, traction; shooting; attraction; tendency, inclination; attachment; *-շնչոյ*, respiration, breathing; *-ըմպէլեաց*, draught, gulp; *-վառարանի*, the draught of a chimney.

Չգւտամ, *ացի* vn. to belch, to eruct.

Չգտեմ, *եցի*, *-եցուցանեմ* va. to stretch, to extend, to distend, to draw; to tighten, to stiffen.

Չգտիմ, *եցայ* vn. to stretch, to extend, to spread; to reach, to arrive; to grow longer, to be prolonged, protracted; to drive at, to tend to, to abut in; to stretch oneself, one's limbs; to endeavour, to strive, to try, to seek; *-աչօք զհետ ուրուք*, to follow with the eyes; *-ը ումէք*, to vie, to emulate, to rival, to strive with.

Չգտուճմն s. tension, extension, tendency; distension, lengthening, erection, expansion; *-ջղաց*, tension of the nerves, convulsion.

Չեզէն, **Չեզոյն** pron. yourself, you yourself; ad. personally; *դուք ձեզէն տուք զիրաւդ*, judge of it yourselves.

Չեղուն, *ուանց* s. ceiling; *-նաւաց*, deck of a ship; *-դահուց*, canopy; *-կառաց*, roof of a coach; *-բերանոյ*, palate; *-գլխոյ*, skull, cranium.

Չեղունահանք s. sky-light.

Չեռապէտ s. artisan, artificer, mechanic; artistic production; a. skilful, expert; *-գիտութիւն* s. work of hands, manual labour, trade, calling; *-գիր*, *գրաց* s. manuscript, hand-writing; bond, obligation, bill, note; signature; *-գործ*, *աց* a. made with hands, manual, artificial; manufacturing, me-

chanical; *s.* manufacture, handiwork; -գործական *a.* of arts & manufactures, artificial, industrial, mechanical; -գործեմ *va.* to make with the hand, to manufacture, to work; -գործի *s.* tool, implement; -գործութիւն *s.* manufacture, handiwork, industry; -գրեմ *va.* to write with one's own hand; to sign, to subscribe; -գրութիւն *S.* Ձեռագիր. *Ձեռաշուայ *S.* Ձեռնաշ.

Ձեռակալ *S.* Ձերբա-; -կան *a.* by hand, manual; subject, submissive; own, proper; -կալ, ալ *s.* handcuffs, manacles; -ս արկանել, դնել, to handcuff, to put on handcuffs; -կերա, ալ *a.* made with the hand, manufactured; *s.* manufacture; *fig.* creature; building, town built by oneself; farm; craft, calling; -իւր, the work of his own hands; -կերամ, -կերակ *S.* -գործեմ, -կերա; -կոծ առնեմ or -կոծեմ *va.* to strike with the hand, to beat with the fist; -հիւս *a.* woven by hand; -հմուտ *a.* skilful in art, expert, practised, versed; -ձիւր *s.* small present, drink-money; bribe; -մբայի *ad.* with his hand, manually; -սուն *S.* Ձեռնա-; -ստեղծ *a.* created or produced by hand; -սրբիչ *s.* towel; -տունի *a.* planted with one's own hand; *s.* tree -; *fig.* creature, being; pupil; client, dependent; -րուեստ, արիկ, տակ *s.* artisan; *a.* manual.

Ձեռքակալ *S.* Ձերբ-.

Ձեռէք *s.* glove; ագուցանել -էս, to -; ագանել -էս, to put on one's -s; հանել զ-էս *va.* to un-, to take another's -s off; *vn.* to un-, to pull or take off one's -s.

Ձեռն, ոխ, ուսմբ or ձերբ, ձեռք, ուս *s.* hand; fist; arm; *fig.* strength, might, power, force, main strength; aid, succour, protection; ի - , լ - *ad.* by, by means of, through the medium or channel of; զձեռամբ, as much as one can, according to one's power; ի ձեռանէ, coadjutor, assistant; սղաշտնեայ ի ձեռանէ, subaltern functionary; առ - , ready at hand, under one's hand, near, at hand; առ - բառարան, portative dictionary; - ի ձեռանէ, - լ - , - ի - , from hand to hand, from one to another, from me to you, from you to him, &c.; որ լ ձեռամբ է, subordinate; հզօր ձեռամբ, with main strength, with a strong army; - օտար,

a strange hand; յերկոցունց ձեռաց աջողակ, ambidexter, right-&-left-handed person; - հաւանութե, consent, assent; ձեռս ի կալ, with one's hand tied; with folded arms; *fig.* idle; ձեռս յետս կապեալ, with one's hands tied behind; -բ փառարեալք յաշխատութե, hands hardened by toil; մահահամբոյր ձեռամբ, with a deadly hand; - Տեառն, the hand, Spirit or Word of God; լ ձեռին բաւականի, լ կարի ձեռաց իւրոց, according to one's strength, power or means; ամբարձ զ- իւր ի տիրապետել, he formed the project of seizing the chief authority; ձեռք իւրեանց հայթայթելն զսկտան, they lived by their labour; ի ձեռանէ նր վարէ իշխանութի, he governs under him; ի ձեռս քո է, it is in your power, it depends on you; չէր - նր բաւական, he could not, he had not the means; ահա - իմ լ քեզ, my hand shall be with you; յամ տեղիս ուր միանգամայն հասանէր - իւր, every where he could; եղեւ - Տեառն ի վերայ իմ, the hand of God was on me; - տալ իրերաց, to help or assist each other; - տալ ի, to consent to; - տալ անմեղութե, to support, sustain or uphold innocence; - տալ, to lend a hand to, to stretch out a helping hand, to aid, to succour, to assist, to help; - արկանել, to lay hands on, to seize, to take possession of; - արկանել, - ի գործ արկանել or առնել, to lay one's hand on, to put one's hand to, to set about, to undertake, to take in hand, to begin, to attempt, to try; ի - տալ, to hand over, to deliver over, to give up; ձեռս բառնալ, to lift up the hands; ձեռս ամբառնալ, to raise one's hand against; դնել զանձն ի ձեռին իւրում, to jeopard, to risk one's life; - անձին հարկանել, to boast, to brag, to vaunt, to plume or pique oneself, to be proud of, to take to oneself the credit of, to avail oneself of, to deem it an honour; ձեռս յանձին հարկանել, to oblige oneself to, ("on my head be it "); ձեռս դնել, to lay hands on, to ordain, to consecrate; to put one's signature to, to sign; - տալ աղջկան, to give one's hand, to consent to marry; լ or զձեռամբ լինել, to be in the hands of, under the power, in subjection to; ունել լ ձեռամբ, to have

ready at hand; ընդ ձեռամբ առնել, նուաճել, արկանել ընդ ձեռամբ, to bring under one's power, to subdue, to subjugate; կալ ընդ ձեռամբ ուրուք, to put oneself under the protection of; to submit, to yield; to be submissive; ը ձեռամբ անկանիլ, գալ ի ձեռս, ի ձեռս անկանել, to fall into the hands of, to be taken or seized, to get caught; ի ձեռս բերել, to obtain, to procure, to entrap, to catch; անկանել ի ձեռս ուրուք, to fall into the power of; - օգնականութե գտանել, to find a helping hand, to be sustained by, favoured with; զձեռանէ առնուլ, ունել, ձգել, to take or lead by the hand; ձեռամբ առնել, to indicate, to point to with the hand; զձեռամբ լինել, to be able, sufficient, capable; զձեռօք ածել, to seize, to grasp; to arrest; ի - առնուլ, to obtain, to acquire; to re-acquire; to undertake, to begin; տարածել զձեռս իւր առ դք, to open one's arms to; ճողոպրիլ ի ներքուստ ձեռին ուրուք, to escape from the hands or power of; - միտել, to meddle, to interfere; to set a hand to, to undertake; - միտել յոք, to raise the hand against, to lay violent hands on, to ill-treat; to put to death; ի բաց կալ, ապստամբել ի ձեռանէ ուրուք, to rebel, to throw off the yoke, to save or rescue from the hands of; - or ձեռս ի գլուխ ելանել, դառնալ, to be confounded by shame or grief, to be greatly abashed, or cast down; - զձեռամբ փոփոխելով քարշէլ զչուանն, to draw a cord, to tighten a rope hand over hand; - արկանել զգանձիւն, to try to rob the treasure; լուանալ զձեռս fig. to wash one's hands of, to clear oneself from; * - ունել, to be fortunate, to have a lucky hand; ձեռին կառակ՝ գռեհկաց կառակ, rough play is bear's play, joking with hands are jokes of blackguards; S. Ելանեմ, Ընդ գրկեմ, Կարկառեմ, Չգեմ, &c., &c.

Չեռնագէտ s. S. Չեռա-; chiromancer, palmister; -գիծ s. paraph; flourish (in writing); -գիտական s. chiromancy, palmistry; -գիր, գրաց s. signature; - արկանել, to put one's - or name to, to sign; -գրեմ S. Չեռա-; -գրելի s. candidate for holy orders; -գրեմ, եցի va. to lay hands on the head of; to ordain, to confer the or-

ders of the church; to consecrate; to anoint, to crown; -գրիչ, -գրող a. s. ordaining; he who orders; consecrator; -գրութի s. laying on of hands, ordination; consecration; anointing, coronation; -զնին a. tangible, palpable, material; -լուայ s. drainage water; excrement; -ծու s. juggler, conjurer, wizard; mountebank, tumbler; -ծուի s. juggling, trickery, trick, sleight of hand, sleight of hand tricks, legerdemain; -կապ S. Չեռա-; -կոտոր a. maimed of a hand or of hands; -ակնոց s. spy-glass; opera-glass; -հմայ, յուի S. -գէտ, գիտական; -ձգութիւն S. Չեռնիծ-; -ձիգ լինիմ vn. to stretch out the hand; to make an attempt on, to encroach; -աղաց s. hand-mill; -մած a. ad. with joined or clasped hands; -մերձ լինիմ vn. to touch, to put the hand on; -միտմ or -մուխ լինիմ vn. to put one's hand to, to undertake; to meddle with, to prepare or dispose oneself; -անձամբ յանձն, to lay violent hands on oneself, to commit suicide; -սկեռ s. chief foreman; fig. creator; -ուութիւն s. gout in the hands; -սուն a. nourished, brought up by hand; s. nursling, pupil, scholar; creature.

Չեռնառ, ի a. one-handed, -armed; -ուր լինիմ vn. to surrender, to give in.

Չեռնարկ, ի s. enterprise, undertaking; subscription, signature; argument, reasoning; -եմ, եցի vn. to put one's hand to, to undertake, to try, to attempt; to lay hands on, to make an attempt, to attack, to encroach; to argue, to reason, to dissert, to descant; -ու, աջ s. contractor, undertaker; disputant, wrangler; -ութի, -ումն s. enterprise; attack, encroachment; argument, reasoning; objection.

Չեռնարձակութի s. aggression, encroachment, usurpation. [ness; work.

Չեռնարուեստ s. artisan; art, business.

Չեռնբեկ a. broken-handed, one-handed.

Չեռներէց a. enterprising, bold, audacious, daring; arrogant, insolent; այր -, a fussy fellow; meddling person; -լինել, to undertake, to venture, to dare, to have the boldness to; to presume, to encroach; to take too much liberty; - առնել, to embolden, to render insolent or presumptuous.

Չեռնեղիցութիւն *s.* presumption, hardihood, arrogance; boldness, bravery, act of valour.

Չեռնըղէլ *a.* manageable, tractable, supple, tamed, familiar, domestic; *-ութիւն* *s.* docility, suppleness, aptitude.

Չեռնթափ լինիմ *vn.* to draw back one's hands, to withdraw from, to abandon, to forsake entirely; to extend one's empire, to conquer, to dominate; *-յամէ*, to abandon all, to throw the helve after the hatchet; to venture the saddle after loosing the horse.

Չեռնկալեմ, եցի *vn.* to lend a helping hand, to help or succour; *-իմ* *vn.* to be helped, succoured, to find aid or assistance; *-լու, աջ* *a.* lending a hand, assisting, succouring; *-լինել* *S.* *-լեմ*; *-լուծիւն* *s.* aid, succour, assistance.

***Չեռնկախ** *s.* pot, saucepan.

Չեռնհաս *a.* able, capable; *-լինել, Կտանիլ*, to be capable, able, clever, endowed with ability; to be within reach of, in the way to; *-ութիւն* *s.* ability, capacity.

Չեռնձգութիւն *s.* stretching or holding out the hand; encroachment, usurpation.

***Չեռնոց** *S.* **Չեռէք**; *-ադործ, աջ* *s.* glover; *-ալաճառ* *s.* glove-seller.

Չեռնունայն *a.* empty-handed.

Չեռնուրար *s.* manipule.

Չեռնպահ լինիմ *vn.* not to touch, to take care, to avoid; *-պատրաստ* *ad.* immediately, forthwith, instantly.

Չեռնտու *a.* lending a hand, helping, succouring, aiding, assisting; contributing, favourable; *-լինել*, to cooperate, to lend a help, to succour, to aid, to assist, to relieve, to contribute, to second, to favour; *-ութիւն* *s.* succour, aid, assistance; cooperation; means.

Չեռնողիկ *s.* muff. [one after another.

Չեռ, ոյ, ուլ *s.* tail; *- առ -*, *-* to *-*,

Չեռ, ոյ, մէ *a.* poss. your; *ոչ խնդրեմ ինչ զ-*, I do not require anything of yours; *-ն* *pron.* yours.

Չեռբազառ *a.* emancipate, set free; major, of age; *- առնել*, to set free, to emancipate; *-իմ* *vn.* to be emancipated, set free; to be of age, to do without help; *-ութիւն* *s.* emancipation; majority.

Չեռբալալ *a.* *s.* taken, arrested, prisoner, captive; *- առնել, ըմբռնել* or

-եմ, եցի *va.* to take, to seize, to arrest, to make prisoner, to take into custody, to apprehend.

Չեռբաձգութիւն *s.* tossing or throwing from hand to hand, or from one to another. [աւաբացի.

Չեռբասուն, -ացի *S.* **Չեռնա-**, **Չեռնոյին** *a.* your.

Չեռ, ոյ, ուլ *s.* form, shape, figure; formula, form; mould, model; plan, design; dress, costume, apparel, garb; attitude, deportment, bearing, carriage; countenance, look, demeanour; *geom.* figure; *ի - Ժառանգաւորի*, in the garb of a clergyman, in clerical attire; *ի - սոսկական*, in private clothes; *սլարզ* or *անպաճոյճ, աղնուական ունեւ* *-ս*, to have simple, noble, gentlemanly or ladylike manners; *- տալ*, to give a shape to; *առնուլ զ- կրօնաւորական*, to become a monk; *զայս - օրինակի*, in this way, thus, so; *գրեաց - բանից օրինակ զայս*, he wrote a letter thus conceived, or in these terms; *ի - առակաց*, allegorically.

Չեռական *a.* for form's sake; *-կերպեմ, եցի* *va.* to form, to figure, to fashion; *-կերպութիւն* *s.* configuration, conformation; *-կերտական* *a.* plastic; *-կերտութիւն* *s.* *-* or plastice, modelling, moulding.

Չեռանամ *S.* **Կերպարանիմ.**

Չեռանչան *a.* painted, represented.

Չեռացութիւն, -ութիւն, -ութեմ *S.* **Կերպարանութիւն, -նեմ.**

Չեռափոխ լինիմ *vn.* to be transformed

Չեռեմ, եցի *va.* to form, to figure, to fashion; to model, to cut out, to shape; to cross, to get over or across.

Չեռիչ *s.* scissors.

***Չեռոց, աջ** *s.* square, carpenter's *-*.

Չեթ, ձիթոյ, ուլ *s.* olive-oil; oil; olive; *կիթել-*, to gather olives.

Չի, ոյ *s.* horse; *մատակախաղ, որձի -*, stallion, stone-; *մալեալ, որձատ -*, a gelding; *մատակ -*, mare; *ազմաւոր -*, war-; charger; *որսոյ -*, hunter; *ասպարիզական -*, race-; *լծաբարձ, կառաձիգ -*, draught-, carriage or coach-; *ազատ -*, blood-; *հեծել-լուծի -*, riding-, saddle-; *պալարա-կապ -*, prancer; *բեռնաբարձ -*, led, pack-; *սայլաձիգ -*, cart-; *- հեծա-նելի կամ կառաց*, a *-* fit to ride or drive; *- մեքենական, -*power; *մա-տաղ -*, *- փոքրիկ, (բուջոյ)*, nag, pony;

քուռակ ձիոյ, colt, foal, filly; ասիպա-
րանոց, աշխոյժ, խրոխտ, եռանդուն,
աներկիւղ, ուժեղ, հլու, հնազանդ,
փափկերախ - , fiery or superb, high-
mettled, prancing or frisky, spirited,
bold, mettlesome, tractable, well-bit-
ted or --broken, easy upon the hand
-; խտերախ, աստաւոր, անհլու, կա-
տաղի or խենդ, կիցընկէց, խրչան - ,
hard-mouthed, vicious, untractable,
furious or moon-eyed, restive or kick-
er, skittish horse; անպիտան - , jade;
դեղձան, գորշ or մոլորիկ, պիտակ,
ճանճկէն or ճանճաճերմակ, ճարտուկ,
աշխետ, ճարտուկ-ճանճկէն, շիկակար-
միր or շաւառ - , yellow-dun, grey,
dappled, flea-bitten, piebald, chest-
nut or sorrel, roan, light-bay -; միս
ձիոյ, --flesh; գաւակ ձիոյ, rump,
croup, hind-quarter; բաշ ձիոյ, --hair;
խար, կեր ձիոյ, forage, provender,
--meat; ջրարբ ձիոյ, --pond; աղբ ձիոյ,
--dung; պայտ ձիոյ, --shoe; քերոց
ձիոյ, curry-comb; ողնուլար ձիոյ,
crupper; տապճակ ձիոյ, --blanket or
-cloth; վարաւանդ, կաղմածք ձիոյ,
horse-trappings; ընթացք ձիոյ, the
paces of a -; ճախր ձիոյ, caracol,
wheeling about; դբասանք ձիոյ, a ride
(on horseback); դարմանել զ-, to
groom, to curry, to comb a -; պայ-
տել զ-, to shoe a -; վարժել զ-, to
break in a -; սանձել զ-, to master a
-; ի - ելանել, վերելակել, աշտանակել,
- ի ներքս տանել, առնուլ, &c., to ride,
to get or mount on horseback, to take
horse; երթալ ի -, to ride, to go on
horseback; զգնալ, դբանուլ ձիով, to
take a ride, to go on a party of ride,
to go out for a ride; ճախր առնուլ ձիոյ,
to caracole, to move in caracols, to
wheel about; արձակերասան զ-ն առ-
նել, to give a - the bridle, to gallop,
to run full speed; խալալ եւ ընդվզել
ձիոյ, to prance, to rear; կատաղել
ձիոյ, to run away, to take the bit
between the teeth; իջանել, թափել
զինքն ի ձիոյ, to dismount, to alight, to
get down; շրջածել երախաձգութեամբ
զ-, to lead a - hither & thither, to &
fro; լծեալ ի չորից ձիոց, drawn by
four horses; -ն զուլամբ չողաւ, թա-
ւալեցաւ or նստաւ ը նովաւ, his - fell
under him, fell heels upwards; խինջէ,
վրնջէ -ն, the - neighs; որ ձրի էառ
զ-ն ոչ սպասէ սանձին, you must not

look a gift - in the teeth; S. լծեմ,
կառք, չեծանիմ, &c.

Չիաբոյժ s. veterinary surgeon,
horse-doctor; -բոյժ s. horse-breeder;
-բուժութիւն s. hippiatrice, horse or
cattle surgery; -գետի, տւոյ s. hippo-
potamus, river-horse; -ադի s. bot.
horse-tail; shave-grass; -գլուխ a.
horse-headed; -գող s. horse-stealer;
-զէն S. Ասպա-; -թափ S. Չիարշաւ;
-լախուր s. bot. hipposelinum, bastard
stone-parsley; -խաղաց ad. a. caracol-
ing, wheeling about; * s. horse-danc-
er; -կան a. of or belonging to horses;
s. horseman, rider; zool. sand-piper;
-կերպ a. horse-shaped; -կորեակ s.
bot. panic-grass, panicle; -հալած առ-
նեմ va. to pursue or hunt on horse-
back; -մարտ, -տուժի s. combat on
horseback, cavalry fight; -մարտիկ a.
fighting on horseback.

Չիան s. pl. horses; -դամ a. whose
issue is like the issue of horses, exces-
sively luxurious. [boy; ostler.

* Չիասլան, աջ s. horse-boy, stable-
boy; Չիասէր a. loving horses, fond of
horses, of riding; -սպանութի s. horse
sacrifice or immolation; -ստան, ի s.
stable, stud; -, -ի, -ստաց, ի s. horse-
fly, gad-fly, wasp; -վաճառ s. horse-
dealer, --courser, --jockey; -վար, աջ
s. postillion, post-boy; horseman, rid-
er; -արշաւեմ or -վարեմ vn. to man-
age, to govern or mount a horse; ար-
շաւասոյր -, to gallop, - full speed;
-վարական s. horsemanship, equita-
tion; -վարժ s. horse-breaker; horse-
man, rider; -վարժոց s. riding-school;
-վարիկ s. jockey; -վարութի s. equi-
tation; -վարուն a. fit or well adapted
for riding (road or place); -տած S.
-բոյժ; * -տապրակ s. nose-bag: wallet,
saddle-bags, valise. [a horse.

Չիարկեմ, եցի vn. to ride, to mount
Չիարձակ լինիմ, արշաւեմ vn. to give
a horse the reins, to slacken the reins
of a horse, to run full speed, to gal-
lop, to ride or go at a gallop.

Չիարձակարան s. hippodrome, cir-
cus; course, race-ground.

Չիարշաւ S. Չիընթացք; - առնել,
խաղալ S. Չիարձակ; -անք s. hippo-
drome; races, horse-races.

Չիացուլ s. hippocentaur, centaur.

Չիաւոր S. չեծեալ; -իմ S. Չիար-
կեմ; -ութիւն s. equitation.

Չիդ *s.* shooting, act of shooting; texture; *a.* stretched, well tight; extended, vast; long, prolix; *ad.* long, a long while or time; **ի - արկանել**, to prolong, to protract, to lengthen; to flag, to droop; - **դնել**, to bend the bow; - **արշաւել** or **զհետ մտանել**, to run or pursue far; **ամիսս -ս**, for months together.

Չիլնթաց *a.* riding; *s.* stadium; -**բ** *s.* horse-races, races; course; -**բ** or -**արան** *s.* hippodrome; -**իկ** *a.* riding; -**բ** *S.* **Չիլնթացք**.

Չիթագոյն *a.* olive-coloured; -**գործ**, *այ* *s.* oil-presser; -**գործութի** *s.* manufacture of olive-oil; -**լից** *a.* full of olive-oil; -**կութք** *s.* olive-harvest or crop; -**հան** *a.* pressing olives; -**բ** *s.* olive-press; oil-mill; -**ման** *s.* cruet-stand; -**սլառու** *s.* olive; -**ստան**, **ի**, -**նեայք**, **եայց** *s.* olive-yard, grove, plantation of olive-trees. [with oil.

Չիթեմ, **էցի** *va.* to oil, to anoint

Չիթենի *s.* olive-tree, olive; - **վայրենի**, wild -; **ծաղիկք** -**նույ**, olive-blossom; **լեռան** -**նեայց**, Mount of ***Չիմէթ** *s.* snow-blindness. [olives.

Չիտան, **տուհք** *a.* horse-footed.

Չիութիւն *s.* nature of a horse.

Չիր, **ձրից** *s.* gift, grace, present, boon; faculty, talent; privilege, advantage; **մի ի -ս ինչ եւ ի չնորհս խօսել**, not to adulate or flatter; - **սկեր-ճախօսութիւն**, the gift of eloquence; -**եմ** *va.* to give, to make a gift or present.

Չիւթ, **ոյ**, **ով** *s.* pitch, tar; - **ծամելի**, mastic; -**ալից**, -**աւոր** *a.* pitchy, sticky; -**աքար** *s.* pitch-ore, pitch-blende, protoxide of uranium; -**եմ**, **էցի** *va.* to pitch.

Չիւն, **ձեան** *s.* snow; **հաս ձեան**, --flake; **մանր**, **խոշոր** - , fine -; large flakes; **հալեալ** - , thawed -; **կոյս ձեան**, --drift; **հիւս ձեան**, --slip; **մոյկ ձեան**, --shoe; **սպիտակ իբրեւ զ-**, as white as -, snowy white; - **գայ**, **իջաւէ**, it snows; -**ն** **գիզանի**, the - gathers; - **բազում եկն**, it had snowed very hard, there had been a heavy fall of -; **ձեան գնտակս արձակել**, **ձգել**, to snow-ball.

Չիւնաբեր *a.* bearing snow; *s.* great abundance of snow; snow storm; *fig.* calamity, evils, pain, grief; -**գոյն** *a.* snow-coloured, as white as snow,

snowy; -**թաղ** *a.* covered with snow, snow-clad; -**թոյր** *S.* -**գոյն**; -**լիւ**, -**լից** *a.* full of snow, snowy; -**խաղաղ** *a.* laden with snow; -**խառն** *a.* mixed with snow; -**ծաղիկ** *s.* snow-ball-tree; -**ծեծ** *a.* snow-beaten; - **լինել** *vn.* to snow-ball; -**կան** *a.* of snow, snowy; *s.* ice-house guardian; -**կերպիկ** *a.* snow-like; -**կիր** *a.* carrying snow; -**հեղձ լինիմ** *vn.* to be smothered in snow; -**հոր** *s.* ice-house or pit; -**նամ**, **ացայ** *vn.* to snow; to become like snow, to shine like snow; -**նման** *a.* snow-like; -**սլատ** *a.* surrounded, covered with snow; - or -**սլակ կատարք**, snow-capt, --capped, --crowned summits; -**ջուր** *a.* pure as snow; *s.* snow-water; -**սոյլ** *a.* buried in snow; -**ցուցաւէմ** *va.* to cause to fall like snow; -**փայլ** *a.* shining, very white, candid

Չիւնբեկ *s.* bot. snow-drop. [as snow.

Չիւնել *vn.* to snow; -**նէ**, it snows; -**նեայց**, it has snowed.

Չիւնեղէն *a.* snowy; cold. [up.

Չլեմ, **էցի** *va.* to grub up, to break

Չինաբան *s.* ichthyologist; -**ական** *a.* -logical; -**ութիւն** *s.* -logy.

Չինաբուծութիւն *s.* pisciculture.

Չինականջ *s.* mussel, muscle, limpet; -**կեր** *s.* ichthyophagist, fish-eater; *a.* feeding on fish; -**կերպ** *a.* fish-like; fish-shaped; -**հան**, &c. *S.* **Չինորս**; -**ձու** *s.* botargo; -**մորթ** *s.* fish-skin; -**վա-ճառ** *s.* fishmonger; -**տեանք**, -**տե-սանք** *s.* fish-pond, --pool, --reservoir; -**րան** *s.* fish-market; fishery; -**էտ** *a.* abounding in fish; -**բաղ** *s.* albatross.

Չինիկ *s.* small fish, fry; young fish.

Չինկիթ *s.* spawn; caviare.

Չինկուլ *s.* king-fisher, halcyon.

Չինորս, **այ** *s.* fisher, fisherman; **նա-ւակ**, **կարթ**, **երեքարձէն** -**ի**, fisher-boat, smack; --hook; harpoon, fish-spear; **բաղաք** -**այ**, fisher-town; -**ա-բար** *a.* like a fisherman; -**ական** *a.* belonging to a fisherman, piscatory, fishing; -**ութի** *s.* fishing, fishery; fisher's

Չինուղեղ *s.* spermaceti. [calling.

Չկտեմ, **Չմեռային**, &c. *S.* **Չգտեմ**, **Չմեռային**, &c.

Չմեռն, **ձմերան**, **բուհք**, **բանց** *s.* winter; storm, tempest, hurricane; *fig.* affliction, trouble, grief; **խիստ**, **դժընդակ**, **ախուր**, **ցուրտ**, **չոր**, **անձրեւային**, **խոնաւ**, **մեղմ** - , very severe or hard, bitter, gloomy, cold, dry, rainy, damp,

very mild winter; *ստուգա ձմերան*, winter-fruits; *սաշար ձմերան*, provisions for winter; *հանդերձ ձմերան*, winter-clothing; *ի ձմերան*, in winter; during the snowy or winter season; *ի մէջ ձմերան*, *ի խոր ձմերան*, in mid-winter, in the depth of, or in the inclemency rigour of winter; *անցեալ համայս* —, last or this winter; *անցուցանել զ— ի քաղաքի*, *ի դէշ*, to spend the winter in town, in the country; — *առնուլ անկոց*, to winter, to suffer from the winter; *չնչեցին ձմերունք*, the wintry winds blew; *զբազում ձմերանց հալեցին զստանամանիս*, they have passed many hard winters.

Ձմեռնաբոյս *a.* vegetated, blossomed during winter; — *բեր* *a.* winter-
Ձմեռնակ *s.* chilblain. [bringing.

Ձմեռնահանգիստք *s.* winter quarters.

Ձմեռնահար *a.* winter-beaten; — *լինել* *vn.* to be damaged or injured by the winter.

Ձմեռնամուտ *s.* beginning of winter.

Ձմեռնային *S.* *Ձմերային*.

Ձմեռնանամ, *ացայ* *vn.* to become winter, to grow cold, to be as cold as in winter; to be exposed to the rigors of winter; to inure oneself to cold; *fig.* to be a prey to adversity, to be exposed to life's tempests; *S.* *Ձմերեմ*.

Ձմեռնասուն *a.* nourished in or during the winter.

Ձմեռնասունիկ *s.* evergreen.

Ձմերական, *յին* *a.* wintry, hibernal, winterly; *յին ձիգ գիշերք*, the long winter evenings.

Ձմերային, — *այնի*, — *անի* *s.* winter, the winter season; *fig.* storm, tempest, hurricane; in winter, during the win-

Ձմերանոց *s.* barracks. [ter.

Ձմերատուն *s.* winter residence; winter apartment.

Ձմերեմ, *եցի* *vn.* to winter, to pass or spend the winter; to be in winter quarters; to lodge in barracks; — *լնաւուց*, to pass the winter in harbour.

Ձմերնական, *յին* *S.* *Ձմերական*.

Ձմերոց, *աց* *s.* house or place serving to winter in; winter quarters, barracks.

Ձմերուկ, *րկի* *s.* water-melon.

Ձնձի *s.* monk's hair-cloth.

**Ձնձում* *s.* unbroken kernel of the *Ձոխիմ* *vn.* to err, to stray. [walnut.

Ձող, *ոյ*, *ով* *s.* bar, perch, pole, rod,

vine-prop; perch (measure); *a.* straight.

Ձողաբարձ *a.* propped, supported; *s.* arbour, vine-arbour, bower, trellis-work; — *յօրինել*, *զարդարել*, to prop or support a vine, to adorn with arbours or bowers, to enclose with trellis-work, to embower.

Ձողակ, *ի* *s.* small perch or bar; — *հրացանի*, ramrod.

Ձողաչափ *s.* perch (measure); — *ուր* *s.* land-surveying, mensuration.

Ձողիք *s.* railings, posts & rails, palings, palisade.

Ձոյլ, *ձուլոյ* *a.* smelted, cast, founded; massive, heavy; pure, fine; *s.* font, cast; mass, ingot, wedge; weight, heaviness. [a torrent.

Ձոր, *ոց* *s.* valley, vale, dale; bed of

Ձորաբաժին *a.* traversing a valley (river); — *գաւառ* *s.* province full of valleys; — *գիւղ* *s.* village in a valley; — *գաշտակ* *s.* small plain among valleys; — *լիւր* *a.* inundating or overflowing valleys; — *խիւս* *a.* abounding in or full of valleys. [dingle, glen.

Ձորակ, *աց* *s.* little valley, dale,

Ձորաձեւ *a.* valley-shaped.

Ձորամէջ *s.* bottom of a valley; — *մուտ լինիմ* *vn.* to enter the valleys.

Ձորձ, *ոյ*, *ով* *s.* coat, dress, cloak.

Ձորձաբեր *a.* clothes-producing, furnishing the material for cloth, lanigerous; — *հերձ* *a.* rending one's garments; — *սրաւ* *a.* clothed, covered with clothes; — *տարած* *a.* hanging up or out clothes. [shabby coat.

Ձորձիկ *s.* mean vest, bit of cloth;

Ձորձիմ, *եցայ* *vn.* to be fit for making clothes. [shoes.

Ձորձոյկ *s.* clothing & boots or

Ձու, *ոց* *s.* egg; — *լողակաց*, eggs, spawn, roe; — *ի միջուկ*, *գեղնուց* — *ոյ*, yolk of an egg; *սպիտակուց* — *ոյ*, white of an egg; — *բոյնկալ*, nest —; — *վաղա հաս*, rath —; — *հնացեալ*, stale —; — *անձնունդ*, *վուտ*, addled, rotten —; *խեճեւ* — *ոյ*, — shell; *միզն* — *ոյ*, the membrane of an —; * — *կարմիր*, Easter — *s*; *թերխորով* —, boiled — *s*; *պինդ* —, hard —; — *ի տապակի*, poached — *s*; fried — *s*; — *ածել*, *արկանել*, *ծրդել*, to lay eggs; *ի — ս նստել*, *տածել* *զ—ս*, to hatch, to sit on, to brood on.

Ձուաբեր *s.* laying-hen; — *զէղ* *s.* omelet; — *լից* *a.* hard-roed, with spawn; — *ծին* *a.* oviparous; — *ծու*, *աց* *s.* egg-

layer, layer; -ծուծի s. laying eggs; -կերպ a. oval, ovoid; -ձեւ a. oval, egg-shaped; -անկ a. without testicles, gelded; -նոց S. -բան; -անցք s. anat. oviduct, oviary duct; -վաճառ s. egg-seller; -բան s. ovary, ovarium; -արդ a. oval; s. omelet.

Չուլած, ոյ s. font, cast; -ոյ, ից a. cast, smelted, founded; s. cast, image, &c.

Չուլահան a. fusible; -ուծիւն s. fusibility. [smelting-house; ingot-mould.

Չուլարան s. crucible; foundry;

Չուլեմ, եցի va. to cast, to smelt, to found; to freeze, to harden by cold; to solidify; -եցեն զսուերս իւրեանց ի խոփս, they shall turn their swords into ploughshares.

Չուլեւ a. fusible.

Չուլեւ, -լող s. founder.

Չուլում s. casting.

Չուկն, ձկանց s. fish; ast. Pisces; կապոյտ -, silurus, sheat-; կարմիր -, gold -; -ծովու, salt-water -; ձկան աղանջ, մահարար S. Չկնականջ. խընդառ; ծովու ձկան արիւն S. Կոնքեղ; սակաւի, սոսինձ, տասակ, փամփուշտ, թեփ, մորթն ձկան, --basket, --glue or isinglass, --kettle, --maw, --scale, --skin; -որսալ, to -, to go a fishing; -խորովել, to grill, to broil -; -տապակել, to fry -; S. Չկնա..., &c.

Չունձ, ձնձոյ s. rag, tatter, old cloth; sack-, hair-cloth; -թաւարծի, coarse hairy cloth. [ly.

Չրավաստակ a. working gratuitous-

Չրեմ, եցի va. to give gratis, to make a present of.

Չրի, ձրոյ s. gratuitousness; a. gratuitous, voluntary; ad. for nothing, gratis, free of cost, scot free, gratuitously; -ք s. gifts, presents.

Չրիաբար S. Չրի ad. -կան S. Չրի a.; -վարժ s. foundation scholar; -տուր a. given gratis, gratuitous.

Չրիուծիւն s. gratuity.

Չրձեմ, եցի va. to snatch away, to pluck off; to tear in pieces, to rend, to devour.

Չրձիւ a. rapacious, lacerating.

Չոն, ից s. present, gift; S. -ի, -ումն.

Չոնարան s. offering place, altar.

Չոնեմ, եցի va. to give, to present, to offer, to dedicate, to devote, to consecrate; to sacrifice; to initiate.

Չոնի, նեաց s. offering, gift; mystery, mysticism; sacrifice; votaries of

Venus, persons dedicated to obscene rites; -ս առնել, to offer.

Չոնիչ a. offering; consecrating.

Չոնումն s. offering, gift; dedication, sacrifice.

Ղ

Ղ (ghād) զամ s. the eighteenth letter of the alphabet, & the thirteenth of the consonants; Ղ, ղ, ninety; ninetyeth.

— It has much affinity with the letters խ & Լ, & is sometimes confounded with them; for example: մթեղ, մթխ; բաղդ, բախտ; ղեղն, լեղն; ղոզակ, լոզակ; ղուղիլ, լուղիլ.

— In foreign words with a comma placed above, thus ղ, it is always pronounced Լ.

Ղակիշ, կշ s. intrenchment; encampment; camp; army; -ածել, գործել, to intrench, to throw up intrenchments, to pitch a camp.

Ղամբար, աջ s. lamp; torch, flambeau; -անշոյլ, -ափայլ a. flaming, shining, brilliant, resplendent, fulgid, glittering; -եմ, եցի va. to illuminate or adorn with festal lamps; to kindle, to inflame.

Ղամղայեալ a. embroidered, laced.

Ղանդանուն s. laudanum.

Ղանոն s. Gr. w. mus. organ.

Ղաշիկ S. Ղակիշ.

Ղարիկոն, աջ s. Gr. w. bot. agaric.

Ղեակ, Ղեկ, ղեկաց s. rudder, helm, tiller; oar, scull.

Ղեկավար, աջ s. steersman, helmsman; fig. director, governor, chief; -եմ va. to be steersman, to hold the helm, to steer a vessel; fig. to govern, to direct, to manage; -ուծի s. steering a vessel; fig. government, direction, management.

Ղեղի S. Լեղի.

Ղենջակ, աջ, -ջեակ, եկաց s. apron; jack- or roller-towel; towel, napkin.

Ղեր s. bot. S. կոնձեղ.

Ղերձ, ից s. package.

Ղեւտական a. levitical; s. Leviticus.

Ղեւտացի s. levite.

Ղեւտիկոն s. Gr. w. Leviticus.

Ղողակ or Ղուղակ, Ղոյղ, Ղորկ, &c. S. Ղողակ, Ղոյղ, Ողորկ, &c.

Ղոյիոն s. an Indian bird.

Ղուղակեմ va. to hide; vn. to hide or conceal oneself.

Ղուղան, ի s. cylinder; roller.

Ղուղիմ, եցայ vn. to swim; to hide.

Ղուրան, ի s. the Koran.

Ղողակ, աջ s. swimmer; aquatic animal, fish; a. hidden.

Ղողանջ, -անք S. -իւն; -եմ, եցի vn. to toll, to ring, to sound; to bark, to yelp, to howl, to bay, to growl; fig. to cry out, to snarl; -իւն, -ումն s. ringing, tinkle, tinkling; noise, sound, clang.

Ղողեմ, եցի vna. to hide; va. to smooth or level with a roller; -եցուցանեմ va. to hide, to conceal.

Ղողիմ, եցայ vn. to hide, to conceal oneself; to lurk, to crouch, to squat; to creep into; to swim.

Ղողիմ vn. to hide oneself.

Ղողուն a. hiding oneself.

Ճ

Ճ (jē) ճէ s. the nineteenth letter of the alphabet, & the fourteenth of the consonants; ճ, ճ, hundred; hundredth.

— It has much affinity with the letters ծ & ջ, & is sometimes confounded with them; for example: ճիղ, ծիղ; ճկոյթ, ծկոյթ; ճանաչեմ, ծանեայ: բճիճ, բջիջ; գէճ, գէջ; կինճ, կինջ.

Ճագար, աջ s. rabbit, coney; էգ,

մատակ -, doe-r.; արու -, buck r.; ճագ -ի, young r.; որջ, գագարք -ի, r.-burrow, --hutch; կաղկանձեղ -ի, to squeak; ղողեղ -ի, to squat, to lie squat or cowering.

Ճախանոց s. trave, horse's clog.

Ճախարակ, աջ s. turner's wheel or lathe; small wheel, pulley; mar. block.

Ճախարակագործ, աջ s. turner; pulley-maker; a. turned, made or fashioned in a turning lathe; -ձեւ a. pulley-shaped, round, rounded, circular; -ւոր a. furnished with pulleys; S. -գործ a.

Ճախարակեայ a. turned, formed or fashioned on a turner's wheel, in a lathe; fig. very well turned or made, well-finished, well formed.

Ճախարակեմ, եցի va. to turn, to fashion in a turning lathe; fig. to turn elegantly, to round, to polish, to ornament, to embellish, to beautify.

Ճախիճ, Ճախին S. Ճահիճ. [gy, miry.

Ճախճախուտ a. marshy, fenny, bog-

Ճախր s. flight, soaring; turn; tumble; wheeling about; caper, somerset; - աւնուլ, to take wing or flight, to fly away, to fly up, to soar on high; to caper, to cut capers, to turn a somerset, to turn heels over head; S. Չի.

Ճախրանք S. Ճախր. [swiftly.

Ճախրասլաց a. flying or running

Ճախրեմ, -րիմ S. Ճախր աւնուլ;

բարձրագլուխ -, to carry one's head high; to prevail over, to be victorious.

Ճակ a. humid, damp, moist; female; s. mare.

Ճակաճան, աջ a. lecherous, libidinous, lascivious, wanton, lewd; -ում s. lecherousness, lasciviousness; whoredom; fornication.

Ճակատ, ուց s. forehead; - շինուածոց, face, front, frontispiece, elevation; - գրոց, frontispiece, title-page; եւանկիւնի -, fronton, pediment; -

ղորու, բանակի, army drawn up in order of battle, troops in battle-array; rank, file, order; - առ -, face to face, vis-à-vis, front to front; - լայն

ցցուեալ, ճաղատ, խորշովեալ, սպառնալից, large, protruding, bold, wrinkled, threatening -; զհարկանեւ, to strike one's -; յօրինեւ, յարդարեւ, կազմեւ, վառեւղ-ն, to draw up in line of battle, to put in battle array, to offer battle, to face; - տալ, ի - մը

առնել, -ս գնել, to attack the enemy in front, to fight, to combat; ելանել ի -, to engage in conflict, to attack, to assault; անկանել ի -ու, to be left dead on the spot; ի - էհան ըդէմ նց, he opposed them with...; յառաջնում անդ -ու, in the first action or combat; - նր նսեմանայ, his countenance becomes gloomy.

Ճակատադիր, գրաց s. destiny, predestination, fate, fatality; doom, star, fortune; դառն, վէհ -, fatal, high destiny; -գրական a. fatal; s. fatalist, predestinarian; -գրեմ va. to predestine, to destine, to doom, to fate; յանմահութի -գրեալ, born or destined to immortality; -գրութի s. fatalism.

Ճակատամարտ s. troops in battle array, army drawn up in order of battle; general engagement, pitched battle, war; a. fighting, belligerent; warlike; օր -ի, day of battle; - տալ, to wage, to make war, to fight; -իկ a. belligerent; -իմ, եցայ vn. to fight a pitched battle, to attack each other in front, to meet face to face, to encounter; -մուռ a. rushing on the enemy.

Ճակատայարդար, աջ s. one who marshals troops in order of battle; adjutant general, general. [-ground.

Ճակատառէլ, -ի s. battle-field, Ճակատեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to put or arrange an army in order of battle, to draw up, to marshal, to array.

Ճակատիմ, եցայ vn. to be drawn up in battle array, to be marshalled for fight; to front the enemy; to join battle.

Ճակդարան s. child's rattle; castanets. [լուկ.

Ճակնդէղ s. beet, beet-root; S. Բա.

Ճահ a. fit, proper, decorous, suitable, becoming, seemly, decent, befitting, convenient; s. fitness; ի - ad. properly, fitty, suitably, opportunely, conveniently, to the purpose; ի - է v. imp. it is fit, expedient, suitable, becoming; ի - լինել, դալ, սլատահել, to suit, to be proper & suitable, to become, to be befitting or seemly, right, proper, advisable; ի - առնուլ, to avail oneself of, to profit by; to improve, to turn to account, to the best account; չիցէ ի -, is it not suitable? ի - թուէր նմա, ի - համարէր, he thought fit to; առաւել ի - գայ, it

would be better, it would be more suitable, expedient, convenient; ոչ ի - թուէցաւ, it did not seem fitting or becoming; ոչ ի - սլատահին ակնկալութի նր ելք գործոյն, his success did not answer his expectations, he was disappointed in his hopes.

Ճահաւոր S. Ճահ a.; -եմ S. Ճահեմ; - զգոյն, to match colours; -ութիւն s. fitness, suitability; decency, decorum. Ճահելի a. suitable. [corum.

Ճահեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to make convenient, to adapt, to fit, to suit, to accommodate.

Ճահիճ, հճի s. marsh, morass, swamp, fen, bog, slough, quagmire.

Ճահիմ S. ի Ճահ լինել.

Ճահող S. Ճահ a.; -ակի, -ապէս S. ի Ճահ ad.; -ասաց a. saying or said opportunely or suitably; -ութի s. fitness. Ճահուկ s. troop, pack. [ness.

*Ճաղ S. Դադաղ.

Ճաղագ s. thicket, bushy place, wood.

Ճաղատ, &c. S. Կնտակ. [twine.

Ճաղպատիմ, եցայ vn. to twist, to Ճաճանչ, ից, աջ s. ray; light, glare, brilliancy, splendour; - Սրբութեան, monstrence, re-.

Ճաճանչագէղ, -զարդ, -ւէտ, -ւոր a. radiant, brilliant, shining, refulgent, dazzling, beaming, glittering, sparkling, gleaming, resplendent, glistening, bright.

Ճաճանչանաւուխտ, -չաւուխտ a. gay with many colours, with gold & silver embroidery; s. embroidery.

Ճաճանչեմ, եցի vn. to glitter, to sparkle, to shine, to gleam, to glisten.

Ճամարտակ, աջ s. quack, mountebank, charlatan; boaster, braggart, vaunter; bully, roisterer, blusterer; a. bombastic, puffed up, haughty; -եմ, եցի vn. to brag, to boast, to swagger, to bluster; -ութի s. quackery, charlatanry; bombast, fustian, turgidity, boasting, bragging.

Ճամբար, աջ s. camp, encampment; -ապատ a. beleaguered, besieged.

Ճամբրուկ s. game-bag of horse-hair.

Ճամկաւոր a. embellished, decorated, adorned; embroidered; -եմ, եցի va. to adorn, to decorate, to deck, to embellish; to embroider, to work.

Ճամուկ, մկայ s. decoration, ornament; embroidery.

Ճայ, ից s. jay.

Ճայեակ, էկի *s.* jackdaw, rook; - կանչէ, the - kaws.

Ճայթեմ, էցի *vn.* to shiver, to splinter, to split; to crackle, to crack, to crash; to burst, to blow up, to chap; - էցուցանեմ *va.* to make a loud noise, a crash, to cause to crackle, to crack, to burst; *fig.* to speak in a bombastic manner, to brag, to boast.

Ճայթիւն, - թիք, - թումն *s.* great noise, crash, cracking, crackling, crick-crack; bursting, blowing up,

Ճայիկ *s.* mare. [explosion.

Ճայրոս *a.* bleared, purblind; - էմ, էցի *va.* to darken, to dim, to obscure, to cloud; - զաչս, to dazzle, to hallucinate, to offuscate, to blind; - ութի *s.* offuscation of the sight, blearedness, purblindness.

Ճան, ից *s.* small bone, ossicle, cockle.

Ճանակ, ի *s.* bezel or bezil.

Ճանաչական *a.* capable of discerning, intellectual; known.

Ճանաչելի *a.* recognizable.

Ճանաչեմ, ծանեայ, ծանիր, ծանուցեալ *va.* to know; to perceive, to remark, to recollect, to recognize, to discern, to comprehend, to conceive, to understand; չ-, not to know, to be unthankful, to forget; - զերաւունս, to listen to reason.

Ճանաչիչ, - չող *s.* connoisseur, good judge; - չողուն, - չումն *s.* knowledge; recognition.

Ճանապարհ, աց *s.* way, road, route, street, path; issue; journey; mediation; means, way, manner, method, process; - ք մարմնոյ, the senses; - արքունի, highway, public road, thoroughfare; վարուն, great thoroughfare; կիցք - աց, cross-road; անկոխ, զարառուղի -, by-way, by-path; - անգնաց, անկոխ, impassable road; արդմալից -, dirty or muddy road or street; - երկնից, the way of heaven, the path of virtue; աւուր միոյ -, a day's journey; - երկից աւուրց, three day's journey; զայն, ի - ին, առ - աւ, զաւ *ad.* on the road, by the way, on a journey, during the journey; - արարեալ, on or by the way; - առնել, to go along, to travel, to undertake a journey; to open, to prepare a way; ի - անկանել, to set out on, to begin a journey, to start; - ունել, to advance, to go forward, to get on; ան-

ցանել զաւ, to take a wrong course, to go astray, to err; թիւրեւ զա ուրուք, to mislead, to lead astray, to put out of the right way, to cause to err; արդեւուլ, վահել, խափանել զ-, to interrupt or block the way, to stop up, to obstruct; դնել ի -, to see off on a journey; յաջողել զա իւր, to prosper, to get on prosperously, to thrive; ի - ի իւրում երթալ, to go one's own way; *fig.* to pursue one's point; դնալ զա or զա ուրուք, to go by the same way as, to tread in the same steps; to follow, to imitate; ընդ որ -, by what road? by what way? which way? լ ուղիղ -ն, straight forward; այս - հանէ ի գիւղ մի, this road leads to a village; զրուցատրուք կարճի -ն, company shortens distance; *S.* թիւր, ընդմիջեմ, Հաս, Հարկանեմ, Հորդեմ, &c.

Ճանապարհադնայ *s.* traveller, passenger; - ութի *s.* travelling.

Ճանապարհադաւ *s.* highwayman; - կից *s.* travelling companion; fellow-traveller; fellow-passenger; - ք *s.* cross-way, - street, place where four roads meet; - ք ի քաղաքի, public square; - կցիմ *vn.* to travel with another, to be a travelling companion; - կցութի *s.* travelling company, - together; - ցոյց *s.* guide, conductor; - լինել, to direct, to show or indicate the way, to guide.

Ճանապարհընթաց *s.* leader or guide.

Ճանապարհորդ, աց *s.* traveller, passenger, wayfarer; - ալից *S.* - հալից; - արան *s.* itinerary; - էմ, - իմ *vn.* to travel, to make a journey; to set off, to start, to take the road, to begin one's journey, to walk, to go; - ութի *s.* journey, way; - ընդ ծով, voyage; ծախք - թէ, travelling expenses; - լ ծով եւ լ ցամաք, travels & voyages.

Ճանբակ *s.* calamba, agallochum.

Ճանդան, - դի *s.* bot. sandal-wood.

Ճանկ, Ճանդ, աց *s.* hook, tenter; drag-hook, cramp-iron; *mar.* grapnel, grappling-iron; claw, talon, paw, fang.

Ճանկխոս *s.* bot. St. John's wort.

Ճանկճանկոս *a.* clawed, furnished or armed with claws or talons.

Ճանճ, ից *s.* fly; էղանակ, ծիրա, սա տակիչ - ից, --time; --blow; --bane; զ- վիղ գործել, to exaggerate, to make mountains of mole-hills.

Ճանճաճերմակ *a.* black & white spotted; flea-bitten; *S.* Չի.

Ճանճասպան *s.* fly-bane.

Ճանճեան *s. pl.* flies.

Ճանճիկ, ճիկ *s.* gnat, midge, small fly; - ան Սկկարոնի, Baal-zebub the

ճանճիւն *s.* fly, flies. [god of Ekron.

Ճանճկէն *S.* Ճանճաճերմակ.

Ճանճորս, -ակ *s.* fly-catcher, --trap,

*Ճանճսկան *s.* dish-cover. [catch-fly.

Ճանճկան *s.* waving fan, fly-flap, punka.

Ճաշ, ոյ *s.* dinner, noon-day meal; repast, entertainment, feast; - ոյ ժամ, the three canonical hours, Third, Sixth & Ninth; *S.* Ճաշաժամ; սպասք, սեղան, զանգակ - ոյ, dinner-service; --table; --bell; - անսպասք, frugal meal or table; - գործել, to get dinner ready; - անել, to give a dinner; - մեծ գործել, to give a grand dinner-party; պատրաստ է - ն, dinner is on the table; - ք զս մղեն եւ ընթրիք զընթրեօք անցանէն, dinners follow dinners & suppers follow hard on suppers; *S.* ժամ.

Ճաշագործ, աջ *a.* dinner-giving; invited, asked to dinner, guest.

Ճաշաժամ *s.* dinner-hour, --time.

Ճաշակ, աջ *s.* taste, flavour, savour; foretaste, prelibation, proof, gustation; drinking-vessel, cup, mug, glass, tumbler; measure of 2 gallons; գուշ- նաքեայ -, weak or slight effort; առ- նուլ զ-, to try, to taste, to relish; առնուլ զ- քաջասրտութե նր, to prove his courage; - աւ զծով չափել, to empty the sea with a tea-spoon.

Ճաշակական *a.* gustative; - կից *S.* Ճաշակից; - ու *s.* taster, assayer; - ունի *s.* trial, tasting; - բան *s.* mouth, taste, palate; - ւորուի *s.* degustation; *S.* Ճաշակելիք.

Ճաշակելի *a.* that may be tasted, savoured, relished; - ք *s.* the taste.

Ճաշակեմ, եցի *va.* to taste, to try, to relish; to eat, to feed; to drink; *fig.* to experience; - զմահ, to die; - զՅ, to enjoy the world or its pleasures; - զբարեբուրութի խաղաղութե, to taste the sweets of peace.

Ճաշակեր *a.* dining.

Ճաշակեցուցանեմ *va.* to cause to taste, to give to eat.

Ճաշակից *s.* dinner- or table-companion, messmate, guest.

Ճաշակումն *s.* act of tasting or eating; Holy Communion; consumption.

Ճաշատեղ, աջ, - տուն, - բան *s.* dining-hall, --room; refectory.

Ճաշեմ, եցի *va.* to dine, to take the noonday meal, to eat; - արտաքս, to dine out; - ին գնահատի, to dine by the bill of fare.

Ճաշիկ *s.* light dinner, frugal meal.

Ճաշկերոյթ *s.* dinner; treat, feast.

Ճաշոց, ի *s.* missal, mass-book; lectionary.

Ճապաղ *a.* spread, dispersed, scattered; *s.* diffusion, extension, dilatation; - եմ, եցի *va.* to spread, to disperse, to scatter; to divert, to entertain; - զինչս, to squander away, to waste, to dissipate; - իմ *vn.* to be scattered, dispersed; to occupy or busy oneself with, to apply oneself to; to take relaxation or recreation; - իք, եաց *s.* effusion, shedding, spreading; - արեան, blood-shed, effusion of blood, slaughter, carnage, butchery; - իս արեան գործել, հանել արեան - իս, արեան - եօք ընուլ, to slaughter, to butcher, to shed rivers of blood; բա- զում արեան - իք եղեն or գործեցան ի ճակատամարտին, rivers of blood were shed in that battle; *S.* Հեղում; - ումն *s.* dispersion; effusion; distraction; dissipation.

Ճապատիմ, եցայ *vn.* to glide or crawl like a serpent or worm, to twist about, to twine or coil round; to writhe.

Ճապկեմ, - կըտիմ, եցայ *vn.* to stretch oneself in yawning or awaking.

Ճապուկ *a.* creeping, crawling, cringing; winding, tortuous, sinuous; flexible, supple; ը - *ad.* hurriedly, hastily, in haste; ը - անցանել, to insinuate, to worm oneself in, to enter cautiously but hastily, to creep or steal in swiftly. [ster's or crab's claws.

Ճապուռ, պոյ *s.* claw, talon; lob-

Ճառ, ից *s.* discourse, harangue, oration, sermon, allocution; dissertation; history; treatise; narration, recital; - բարոյական, homily; - խրատական, parenesis; առ - ն, ը - ին *ad.* literally, to the letter; - արկանել, to deliver an oration or harangue, to make a speech, to preach a sermon; ի - առնուլ, to discourse, to speak, to talk; to write; - արկեալ խօսել, to descant, to hold forth, to converse, to

talk, to discourse, * to spout, to speechify; *գրել զս պատմութեանց ուրուք*, to write a biography.

Ճառագայթ, *ից* s. ray, beam, radiation; light, splendour, brightness, brilliancy; *geom.* radius; - *տանելի ast.* vector radius; - *ս արձակել*, to irradiate, to beam, to emit rays.

Ճառագայթաբեր a. beaming, luciferous, radiant; crowned with rays (Diana); - *ձեւ* a. lucid, fulgid, luminous; - *ձիգ*, - *նշոյլ*, - *արձակ* a. casting or emitting rays, radiant, sparkling, shining, brilliant, resplendent; - *տեւիլ*, - *ւէտ*, - *ւոր*, - *փայլ* a. radiant, luminous, blazing, bright, glittering.

Ճառագայթեմ, *եցի* *vn.* to radiate, to emit rays, to shine, to blaze, to dazzle, to glitter, to sparkle, to enlighten, to scintillate.

Ճառագայթումն s. irradiation, emission of rays, radiancy, radiance; *phys.* radiation.

Ճառագրութիւն, *գլխի* s. commencement of a discourse or treatise, chapter; - *գրեմ* *va.* to write, to describe, to narrate.

Ճառական a. belonging to a discourse, discursive; narrated, described; - *իմաստք*, literal sense; - *կցեմ* *va.* to write or narrate the same thing with another. [declamation.

Ճառասաց s. declaimer; - *ութիւն* s.

Ճառատանք s. tiresome discourse, idle story, prattle, chat; cavil, dispute; - *տեմ*, *եցի* *vn.* to prate, to prattle, to chatter; to trifle, to talk idly; to cavil, to dispute; - *տող*, *այ* s. great talker, babbler, chatterer; caviller; declaimer.

Ճառելի a. that can be related.

Ճառեմ, *եցի* *va.* to discourse, to make a discourse; to treat; to narrate, to relate; to recount, to tell, to recite, to speak. [mons, selection of homilies.

Ճառընտիր, *արի* s. collection of sermons; *ճառակ*, *ճառակուց*, *ի* s. chess, game of -; - *խաղալ*, to play at chess.

Ճար s. remedy, means, expedient; - or - *եւ ճարակ գտանել*, to find a means or a way, to contrive, to think of a device, to contrive; *չկը* -, *ոչ գոյ* -, there is no way or means to, there is no help, it is done; it is past all cure, it is irremediable; S. *ճարակ*.

Ճարակ, *այ* s. pasture, feed, food,

forage, fodder, provender; pasture ground or land, meadow; *fig.* food, pasture, aliment, nourishment, prey; S. *ճար*; - *հրոյ*, fuel, combustible; - *լինել*, to be food to, the prey of, a prey to; *հրոյ* - *լինել*, *մատնիլ*, to be a prey to the flames, to be burnt, devoured, consumed by fire; *սրոյ* - *լինել*, *մատնիլ*, to perish by the sword; *սրոյ* - *տալ*, to put to the edge of the sword, to slay; - *գտանել*, to spread over, to wind or creep about; - *տալ հերձուածոց*, to keep up, to foment divisions; *ճար եւ* - *տանել*, to find a remedy; to repair, to redeem, to retrieve, to make reparation or amends for; *առ* - *տխտից*, for cherishing or caressing the passions; *բազմախողխող երկաթոյն նա տայր ի* - he mowed them down with the murderous steel, or sweeping brand; *գիտութիւն - եւն մտաց*, knowledge is the food of the mind.

Ճարակաբոյս s. plant fit for fodder; - *կից* a. foraging together; - *շատ* a. abounding in fodder, in pasture, very grassy; - *ւոր* a. pasturing, feeding.

Ճարակեմ, *եցի* *va.* to lead the flocks out to pasture, to feed, to pasture; to remedy, to cure; *fig.* to attack, to corrupt, to waste, to devour, to consume; *vn.* to pasture, to graze, to browse, to feed, to bait, to feed or live upon, to eat; to expand, to extend, to dilate, to propagate, to diffuse, to spread; to take root, to get rooted; to be cured; - *զանձն*, to fatten oneself; *բոցն հողմալար ծաւալեալ - կէր*, the flames, driven by the wind, continued to spread; *յանհարկնա - կէր ի սիրտս նց*, a deep wound rankled in their hearts; *ցաւն որ յոսկերս նր - կէր*, a pain which penetrated to the very marrow of his bones. [pasture, to give to eat.

Ճարակեցուցանեմ, *va.* to feed, to

ճարակիմ, *եցայ* S. *ճարակեմ*.

Ճարակումն s. pasture, pasturage; dilatation, extension.

Ճարճատեմ, *եցի*, - *տիմ*, *եցայ* *vn.* to crack, to crackle, to crepitate; - *տիւն*, - *տոււն* s. crackling, creaking, crepitation, crick-crack, crash, burst.

Ճարմանդ, *ի* s. clasp, hasp, buckle; button; loop, catch, hook; - *գրոց*, clasp; *խառնել զողսն լ* - *սն* or - *եմ* *va.* to put the taches into the loops, to clasp, to fasten, to hook.

Ճարճրուկ *s. bot.* dandelion, pissabed.

Ճարսլ, ոյ, ի *s.* grease, fat, tallow; oil; *a.* fat, plump; - խողենի, bacon, seam, hog's grease or fat; - խողենի հալեալ, lard; - ցորենոյ, the finest flour of the finest wheat; օծանել-ով, to grease; բառնալ զն, to skim; to scour, clean or purify from grease; - ոյ զակամբ դալ, to become blind with rage.

[(acid).]

Ճարսլական (թթուում) *a.* stearic

Ճարսլապարար, Ճարսլաւոր *a.* fat, greasy, full of grease, adipose.

Ճարսլաւորական (թթուում) *a.* sebaric, pyroleic (acid).

*Ճարսլիկ, &c. *S.* Ճարտար, &c.

Ճարսլիս *s.* stearine. [(acid).]

Ճարսլողական (թթուում) *a.* adipic

Ճարսլովին *ad.* with all its fat.

Ճարսլութիւն *s.* greasiness; fatness, plumpness.

Ճարտասան, ի *s.* orator, rhetorician, rhetor, eloquent person; -ական *a.* oratorical; -ն *S.* -ութի; -եմ, եցի *vn.* to speak like an orator, to discourse with eloquence, to harangue, to declaim; -ութի *s.* rhetoric, oratory, oratorical art; eloquence, fecundity of expression, fluency of speech, richness of style. [pen.]

*Ճարտաւար, ի, աւ *s.* ruler; ruling-

Ճարտար, աջ *a.* dexterous, handy, industrious, ingenious, skilful, adroit, able, clever, expert; *fig.* artful, cunning, sharp, sly, shrewd, crafty; *s.* artisan, mechanic, artificer, master; *ad.* well, wisely, thoroughly, to the bottom; - ի քանդակագործութի, excelling in sculpture; - ի կեղծաւորել, adroit at dissembling, crafty; - գիտել, to know perfectly, thoroughly.

Ճարտարաբան, &c. *S.* -իս, &c.; -բար *ad.* skilfully, artfully, dexterously, ingeniously, industriously, adroitly, cleverly; cunningly, craftily; -գէտ *a.* very skilful, - clever; good connoisseur; engineer; -գիծ *a.* having a good hand-writing; -գիտութի *s.* engineering; -գոյն *ad.* better; -գործ *s.* master workman, skilled artisan; artificer; artist; *a.* well made, executed with great skill; -գէտ *a.* very attentive, examining or exploring diligently; -խաբ *a.* deceiving adroitly; cunning, artful, astute; -իս, աջ *a.* speaking well, eloquent, fluent; *s.* good

speaker, orator, declaimer; -իսեմ *vn.* to speak with eloquence or art, as an orator; -իսութի *s.* speaking well, fluency of speech, eloquence.

Ճարտարակ, աջ *a.* industrious.

Ճարտարահան *a.* drawing, painting well; -ձիգ *a.* throwing or shooting skilfully; -միտ *a.* ingenious, industrious, witty, full of wit; -մտեմ, եցի *vn.* to tax one's ingenuity, to discover, to find out, to invent, to contrive; to sophisticate, to subtilize; -մտութիւն *S.* Ճարտարմ-

Ճարտարանամ, աջայ *vn.* to apply oneself to, to study, to think of a device; to become industrious, ingenious, skilful, dexterous, adroit.

Ճարտարանկար *a.* painting skilfully, in a masterly manner; painted with art or skill. [fiction, artifice, cavil.]

Ճարտարանք *s.* ingenious invention,

Ճարտարասէտ *s.* architect; master, author; *a.* skilled, well versed, very skilful; -ական *a.* architectural, architectonic; -եմ, եցի *va.* to be the architect of, to build or construct with art; -ութի *s.* architecture; great skill or dexterity in art; -սէս *ad.* cleverly, skilfully, dexterously.

Ճարտարասան, &c. *S.* Ճարտասան, &c.; -սոյզ *a.* insidious, artful, crafty.

Ճարտարարուեստ *S.* Ճարտարագործ.

Ճարտարացուցանեմ *va.* to render skilful, dexterous.

Ճարտարեմ, եցի *va.* to exercise one's wits, to seek expedients, to devise means, to invent; to make use of stratagems, to use artifices, wiles, shifts; to pretend to be learned, to affect learning; մի Ճարտարեր առաւել, զի մի թիւրեցիս, let the cobbler stick to

Ճարտարիմաց *S.* Հնար- [his last.]

Ճարտարմտութի *s.* acuteness, perspicacity, penetration; dexterity, address, cleverness; sophistry, cavilling, pettifoggery, sophism, subtlety, quirk.

Ճարտարութիւն *s.* art, skill, ability, dexterity, address; cunning, subtlety, artifice, prank, feint, policy, sharpness; penetration, sagacity, presence of mind; knowledge, erudition; genius, bent; -թք *ad.* dexterously, cleverly, adroitly; artfully, craftily, cunningly; ձեռագործ, մշակական, արտաւարկ - , manufacturing, agricultural, commercial industry; լար - թէ,

lead plummet.

[parsley.

Ճարտարուհի, Ճարտարուհի *s. bot.* wild

Ճարտուհի *a.* piebald, dapple-grey;
- ձի, - horse; - ճանճիկն, roan, ru-
bican.

Ճգնազարդ, -զգեաց, -զգեցիկ *a.*
hermitical, leading an ascetic or aus-
tere life, mortified, virtuous; - կեանք,
penitent life; - ժամ *s.* crisis; - կան *a.*
laborious, painful, critical, jeopardous;
- կից *s.* fellow-sufferer; fellow-labour-
er, --workman; brother or companion
in arms; - սէր *a.* inclined to an austere
life; - սուն *a.* having led an austere
life; - րան *s.* hermitage; - ւոր *s.* her-
mit, anchorite, solitary, recluse; mar-
tyr; combatant, warrior, champion,
athlete; *a.* *S.* -զգեաց; - ւորական *a.*
hermitical, ascetic, painful, laborious;
- կեանք, ascetic life; - ւորիմ *S.* Ճըգ-
նիմ; - ւորութիւն *s.* hermit's or as-
cetic life.

Ճգնեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to
force, to molest, to trouble, to vex,
to torment; to endanger, to jeopard.

Ճգնիմ, եցայ *vn.* to torment or
trouble oneself, to lead a laborious,
painful life, to labour, to suffer much;
to afflict one's body, to subdue one's
passions, to devote oneself to an as-
cetic life, to mortify, to macerate; to
strive, to endeavour, to make an ef-
fort, to exert oneself, to take pains;
to combat, to resist; to venture, to
risk, to jeopard oneself.

Ճգնողական *S.* Ճգնական.

Ճգնութիւն *s.* austere or ascetic life,
austerity; penitence, mortification,
maceration; fatigue, labour, trouble,
effort; combat, resistance; danger,
risk; - մահու, death-struggle, pangs,
agony; օր - թէ դատաստանին, the
momentous day of the Last Judgment;
ամ - թէ *ad.* with the utmost care or
diligence.

Ճգնումն *s.* combat, strife; *S.* -ումն.

Ճգունք *S.* Ճիգն.

Ճեղ, ից *a.* forehead bald; *s.* *S.* Ճիւղ.

Ճեղանակ, -ղենակ, այ *s.* plume or
egret. [ches.

Ճեղեմ *va.* to divide in many bran-

Ճեղութիւն *s.* forehead baldness.

Ճեղքեմ, -քում, քի *va.* to cleave,
to split, to rive, to rift; to crack,
to chap, to crevice; to cut, to incise,
to make an incision; to divide, to se-

parate; to tear, to rend; to disunite,
to sever; - իմ *vn.* to be split or cloven;
to separate, to fall off, to become es-
tranged, parted, severed.

Ճեղքում, ոց *s.* chink, cranny, rift,
crack, fissure, cleft; cut, incision,
slit, slash, gash, rupture, aperture,
opening; -ումն *s.* splitting, cleaving,
riving.

Ճեմ, ից *s.* walk, turn, turning; *S.*
Սանձ; - աւնուլ, զբոսնուլ ի - *S.* - իմ;
- զի *ad.* in taking a walk, walking;
գնալ - զի, to walk with a measured,
haughty step.

Ճեմական, այ *a.* peripatetic; acade-
mician; -ումն *s.* peripatetism.

Ճեմարան *s.* place for walking, co-
vered walk, walk, alley; school of the
Peripatetics; academy, Institute; *fig.*
dwelling, abode; throne; -ք, walk,
gait, step; - բանասիրական, գիտութեաց,
Academy of belles-lettres, of sciences;
գաղղիական -, the French Academy;
-ական *a.* academic, -al; - նիստ, -
sitting. [--path.

Ճեմակ, -միկ *s.* foot-pavement,

Ճեմելի *s.* walk, covered walk; ter-
race, corridor, gallery; walk, gait;
ծառասունիկ -, avenue, broad walk
or alley, vista, boulevard.

Ճեմեցուցանեմ *va.* to walk, to take
to walk. [walk, to walk out.

Ճեմիմ, եցայ *vn.* to walk, to take a

Ճեմիչ *s.* privy, water-closet; երթալ
ի -, to go to stool. [silver.

Ճեմապղինձ *s.* packfond, german

Ճեմք, ոց *s.* froth, scum of boiled
meat; -, -եր, ոց or այ *s.* smoke or
odour of cooking or burning meat;
fig. victim, holocaust, sacrifice.

Ճեմքերահոս *a.* having an odour of
burnt grease. [whiz.

Ճեմքերամ *vn.* to buzz, to hum, to

Ճեմքերեմ, եցի *va.* to exhale an
odour of cooking or burning flesh, a
smell of roast meat; to burn; to sa-
crifice; - իմ *vn.* to burn, to be burnt;
- յիշատակաւ սիրոյ ուրուք, to pine
for, to languish; - րեցի զոհ քո, may
he accept your sacrifice!

Ճեմքերաւիմ, եցայ *vn.* to be soiled
with grease & smoke; to be half burnt.

Ճեպ, ոց or ի, ուլ *s.* diligence, haste,
speed, hurry; - զի, - ի - ոց, - ուլ *ad.*
diligently, in haste; hastily, in a hur-
ry, hurriedly, precipitately; - շտա-

սրոյ, haste, alacrity; - տալ, -ս կացուցանել or

ճեպեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to hasten, to urge on, to forward, to quicken, to hurry, to despatch; - զընթացս, to accelerate, redouble or increase one's pace.

ճեպընթաց *a.* running swiftly; *s.* diligence, stage-coach, coach; - երագուծի, fast, express train; - լինել, to run or go at full speed.

ճեպիմ, եցայ *vn.* to make haste, to be eager, in a hurry, to hasten, to despatch.

ճեպունմ *s.* alacrity, swiftness, quickness, eagerness, promptitude; assiduity. [terity, generation, progeny.

ճեա, ից *s.* race, descendants, pos-

ճերմակ *S.* Սպիտակ; - երկվար, a white horse; - ածի *a.* riding on -; - ե-

ճեւեղիկ *s.* werewolf. [զէն *s.* linen.

ճիգն, ճգունք, ճգանց *s.* effort, endeavour, attempt, study; labour, work, pains, suffering, hardship, toil, fatigue; danger, hazard, jeopardy; crisis; conflict, contest, combat, fight; *S.* ճգնուծի; - ի - *ad.* close or hard by, one after the other, without intervals; ամ ճգամբ, with all one's strength or ability; ճգունք մարտի, the toils of war; ամենեւեմ ճգանց, to bear or sustain great hardships; զամ - յան ճին ունել, թափել, ի մէջ առնուլ, բազում ճգունս առնել, to strive or struggle hard, to do one's best or utmost, to redouble one's endeavours, to make superhuman efforts; - գնել, to make an effort, to strive, to endeavour; գնել զլեւին - , յեւին ճգամբ գուն գործել, to make a last effort, or final efforts.

ճիկ *s.* cry; warbling, chirping; - հանել, to utter a feeble cry.

ճիկա *s.* sharp lance.

ճիզ, ճիւ *S.* ճիւղ.

ճիզմ *a.* young, tender; - հասակ, tender age, childhood.

ճիճի, ճւոյ *S.* ճճի. [lows.

ճիճունք *s.* the twittering of swal-

ճիմ, ճմի, ճմաւ *S.* Սանձ.

ճիշտ, ճշգիւ *a.* just, exact, precise, correct, punctual, regular; strict, rigorous; sparing, scanty; sordid, niggard; *ad.* *S.* ճշգիւ.

ճիչ, ճչոյ or ճիւ *s.* cry, shrill cry, shriek, screech, scream; squalling,

wailing, outcry: աղիողորմ - , piteous cry; - առնուլ, բառնալ, զճի հարկանիլ, to cry, to make a loud outcry, to shriek, to scream, to screech, to squall, to howl, to yelp, to whine; - բարձեալ աղաղակել, to utter piercing screams; - եմ *S.* ճէմ; ոչ այլ ինչ լսէր, բայց վայ զվայիւ - եալ, nothing was heard but shrieks & woe.

ճիչհանք *s.* great noise, clatter, bawling, brawling.

ճիպա, ճպուի *s.* blearedness.

ճիւ, ճուի, ճւաց *s.* small cluster of *ճիւ, ճուի *s.* neck. [grapes.

ճիւակ, աջ *s.* collar, necklace, string, carcanet.

ճիրան, ի, աջ. ունք, անց *s.* claw, talon, nail, pounce; fang; paw; զսնցել, to stretch out the claws; - ամբ խզել, to claw, to scratch; *S.* Մաշիլ; - աւոր *a.* clawed, furnished with claws.

ճիւ *s.* leg, foot; paw.

ճիւալ, աջ *s.* monster; phantom, spectre; night-mare, incubus; - ք զԺոխայինք, the Furies; - շառաչեմ, to drone, to hum, to buzz, to whiz; - աւբարոյ *a.* wild, ferocious, savage, inhuman; boorish, awkward; - ահան *a.* strange, monstrous; - ուծի *s.* monstrosity.

ճիւղ, ոյ *s.* branch, bough; stump, stock, stem; finger; - գետոյ, arm of a river; ի - ս բաժանիլ, to branch out, to ramify; թուել ի - ս մատանց, to count on the fingers.

ճիւղադրութիւն *s.* genealogy.

ճիւք, ճիւոյ *s.* slime, mucous secretion of snails.

ճկոյթ, ուծի *s.* the little finger; կապել զոք ի - ն իւր, to conquer, to overcome.

ճլեմ *S.* ճճուեմ; *s.* *S.* կնիւն.

ճլճասիրտ ճլճիմ *a.* stingy, scurvy, niggard, sordid, covetous, miserly.

ճլճկէն *a.* branched, forked, bushy.

ճլճիմ *vn.* to become wrinkled.

ճլճմճիմ, ճլճմճիմ *vn.* to be very sordid or grasping, close-fisted.

ճլուղ *s.* wheel. [great noise.

*ճլփամ *vn.* to fall or plunge in with

ճլփիւն, ճլփունմ *s.* noise, splash, plunge, rumour; sound of the lash.

ճռեկեր *a.* worm-eaten, rotten.

ճռի, ճճուոյ or ճլճոյ. - ք, ճճեաց *s.* worm, vermin, small worm; insect, animalcule; reptile.

Ճճուկւմ, եջի *vn.* to chirp, to pip, to cheep; - Վհկայ, to whisper, to murmur, to mutter, to grumble.

Ճմլեմ, եջի, -եյուլցանեմ *va.* to trample, to press, to squeeze, to crush, to bruise, to compress, to contuse; to soften, to move, to affect; *fig.* to trample on, to grind down, to oppress, to crush, to vex, to molest; - զստուղս, to bruise fruits; - զսիրա, to grieve, to oppress; - զսիրա ի գորով, to affect, to melt, to move to pity; ոչ իսկ սիրաք մեր ճմլելն ի մեզ, did not our hearts burn within us?

Ճմլիմ, եջայ *vn.* to be trampled, squeezed, pressed, compressed; - սրաի, to be moved, affected, to melt away, to be faint with longing.

Ճմլումն *s.* pressing, squeezing; contusion, bruise; - սրաի, shrinking; - պաղոց, bruising.

*Ճմուռ *s.* gimour, an oriental sweet, (composed of small pieces of bread, honey, & butter, pressed together &

ճնակ *s.* merry-thought. [baked].

Ճնդկալեղու, ճնդկի լեղու *s. bot.* caryophyllata, herb-bennet; seed of the ash-tree.

Ճնդուկ, ղկայ *s.* sparrow; - ճճուկ, ճուռուկ, the - chirps, chirrups, pips.

Ճնշական *a.* compressible; - ութի *s.* -bility, -bleness.

Ճնշաչափ, ի *s.* piezometer.

Ճնշելի *a.* compressible.

Ճնշեմ, եջի, -եյուլցանեմ *va.* to press, to squeeze, to compress, to express, to strain; to macerate, to mortify, to curb, to subdue, to repress, to constrain, to restrain; to oppress, to trouble; - զմարմին, to mortify, to macerate, to afflict the flesh.

Ճնշիմ, եջայ *vn.* to be pressed, compressed; oppressed.

Ճնշութիւն, -ումն *s.* compression, straining, pressing, squeezing; - մարմնոյ, mortification, maceration. [pipe.

Ճնշանունք *s. anat.* vagina or womb-

Ճշգրիտ, ըտի *a.* exact, just, punctual, precise, categorical, strict, effective; -, ճշգրտիւ *ad.* *S.* ճշգիւ; - ասել or ասելով, properly speaking.

Ճշգրտաբան *a.* veridical, truth-telling; -եմ, եջի *va.* to speak truth, to assure, to verify, to prove, to demonstrate; - ութի *s.* truth of a discourse, veracity; *rhet.* acrobology; - գործ *a.*

exactly alike, the same; painted from nature; painting from life; - գործեմ *va.* to paint to life; - հան, ից *a.* strikingly, perfectly resembling, the same; hitting off or catching the exact likeness; - կենդանագիր, living likeness; - պատում *S.* ճշմարտա-; - բնի *a.* rigorously examining.

Ճշգրտեմ, եջի *va.* to verify, to prove the truth, to certify, to assure; diligently or exactly to investigate; to seek with accuracy, to inform oneself minutely; - or -եյուլցանեմ *va.* to resemble life itself, to depict faithfully, to cause to resemble; ո՞ -եայ զգաւակն Յակոբայ, who can number the seed of Jacob?

Ճշգրտութիւն *s.* truth; exactitude, punctuality; correctness, precision; likeness, naturalness.

Ճշգրտող *a.* beating down the price, haggling, cheapening, driving a hard bargain; - սահանջ *a.* rigorously exacted or exacting, rigorous, rigid, severe; - վաճառ *a.* sold or selling with difficulty, stintedly, with much ado.

Ճշգեմ, եջի *va.* to spare, to be saving, to economise, to be parsimonious, stingy; to settle, to adjust; *S.* ճշգրտեմ.

Ճշգիւ, ճշգով *ad.* justly, exactly, strictly, precisely, punctually; rigorously, austere, scrupulously, sparingly, savingly, stingily, niggardly, scantily, frugally, meanly, miserably; - գտակաւ, exactly, to a little, to a farthing, to the point, rightly, accurately, punctually, in all its details. [gy.

Ճշգող *a.* thrifty, parsimonious, stin-

Ճշգութիւն *s.* exactness, punctuality, accuracy, precision, regularity; rigour, austerity; thrift, economy, parsimony, stinginess; հասուցանել բաղում - [թք, to pay exactly, strictly, rigorously, to a farthing, with rigorous exactness.

Ճշմարիտ, ըտից, տայ *a.* true, unquestionable, real, certain, sure; veridical, faithful, upright, frank, sincere; *ad.* in truth, truly, indeed, really, in reality, verily; - ից? is it true?

Ճշմարտաբան *a.* truth-speaking, truthful, veracious; -եմ, եջի *va.* to speak or tell the truth, to verify, to confirm; - ութի *s.* truthfulness, veracity; - գոյն, u *S.* Ճշմարիտ *ad.*; - գաւ

a. judging equitably, just, equitable; -խօս, &c. *S.* -բան, &c.; -կորոյս *a.* truthless, that has lost the sight of truth; far from the truth, false; -հաւատ, *ից* *a.* orthodox, having a true belief, believing, faithful; of sound mind; -պաշտ *a.* worshipping truth; -պաշտութի *s.* adoration, worship of the truth; -պատում *a.* relating or narrating the truth; faithfully & truly reporting or reported, veridical, true, veritable; -սկս *S.* ճշմարտիւ; -սէր *a.* truthful, sincere, upright; -սիրաբար *ad.* truthfully, sincerely, uprightly; -սիրութի *s.* love of truth, veracity, sincerity, equity; -տեաց *a.* enemy of truth, hating, detesting the truth; -տես *a.* seeing the truth; having no respect for persons, severe, perspicacious; -տեսիլ, -տիպ *a.* true, real, exact, striking; -ցուցանեմ *S.* ճշմարտեմ; -ցուցիչ *s.* vericator; -բարոյ *a.* preaching truth; -քնն *a.* probing the truth; well examined, sure, certain.

ճշմարտեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to aver, to verify, to certify, to justify, to assure, to show, to prove, to confirm.

ճշմարտիւ *ad.* truly, in truth, certainly, undoubtedly, effectively, unquestionably, in conscience; really, in effect.

ճշմարտութիւն *s.* truth; veracity; reality; sincerity; բուն - , plain truth; - իրաց, the bottom or basis of things; անպատրուակ ասել զ-, to tell the whole truth; անպատրուակ զ-, to offend against truth; -բ *ad.* *S.* ճշմարտիւ.

ճշմարտութեայ *a.* teaching truth.

ճշարտ *s. bot.* betony.

ճոխ, ից, աջ *a.* wealthy, opulent, rich; copious, rich, abundant, great, ample; powerful, mighty, potent, grand, high; *s.* master, lord, grand seigneur; -բ քաղաքին, the first or most distinguished citizens of a town, the magnates, grandees, noblemen, nobility; -ս ճեմել, to walk haughtily.

ճոխաբան *a.* eloquent, fluent; - լի նեւ or -եմ, եցի *va.* to speak imperiously, authoritatively, presumptuously; to abound in discourse, to amplify, to enlarge upon; to talk big, to boast, to brag; -ութի *s.* haughtiness, arrogance; amplification; boasting, bragging; *rhet.* elocution; -բար, -գոյն

ad. imperiously, with authority; opulently, richly, magnificently; amply, diffusely; -ճանութի *s.* pomp, ostentation, show, parade; -ճեմ *a.* copious, abundant; haughty, pompous, state-ly, lofty.

ճոխանամ, աջայ *vn.* to have, take or exercise high authority or great ascendancy over, to prevail, to rule over; to give oneself great airs, to lord it, to carry it like a lord, to signorise; to be proud, puffed up; to grow rich, to abound, to thrive, to make a fortune; - կործանմամբ այլոց, to build one's fortune on, or to raise oneself by the ruin of another.

ճոխացուցանեմ *va.* to enrich, to make wealthy, to endow, to gift, to adorn; - զոք պարգեւօք, to load with kindness, to heap up benefits, presents, honours upon one, to overwhelm with gifts.

ճոխճեմ, -եալ *a. S.* ճոխաճեմ; having a majestic gait, walk, bearing or deportment.

ճոխութիւն *s.* power, authority, influence, sway, empire; pride, haughtiness; riches, opulence; abundance, diffusion; -թք *ad.* nobly, magnificently; authoritatively, imperiously, arrogantly, haughtily, ostentatiously, pompously; Քո -դ, Your Lordship; - Highness; - Majesty.

ճոխսիրութի *s.* love of power, ambition. [stick or cudgel.

ճոկան, ի *s.* crook; crosier; loaded

ճողեմ, եցի *va.* to take off the hair, to depilate; to arrange or play with the beard.

ճողալեմ, եցի *va.* to deliver, to take away, to save, to free, to disengage, to set at liberty; - զանձն or -բիմ *vn.* to escape, to evade, to slip away, to get rid of, to disentangle; *S.* Մաղապուր.

ճողալուփ *s.* deliverance.

ճողորակք *S.* ճիք.

ճողիւն, -փուփ *S.* ճղիւն.

ճողքեմ, եցի *va.* to tear; to haul, to drag or draw along.

ճոպան, աջ *s.* rope, cord; halter.

ճոպաւորեմ *vn.* to get bruised.

ճոռոմ *a.* emphatic, declamatory; -ս խօսիլ *S.* -աբանեմ.

ճոռոմաբան *a.* magniloquent, pompous; *s.* declaimer; -եմ, եցի *vn.* to

boast, to vaunt, to speak pompously, to brag, to declaim, to spout, to tear a passion to tatters; -*ութի* *s.* magniloquence, pomposity, pompous nonsense, bombast, declamation.

Ճոռամանամ, *այց* *vn.* to talk big, to boast, to brag, to bully, to be pretentious, to become arrogant.

Ճորա, *ի* *s.* boy, domestic, waiter.

Ճուճ, **-ուլ* *S.* կայսին.

Ճուռակ, *Ճուրակ*, *այց* *s.* merlin.

Ճէմ, *էցի* *vn.* to cry, to scream, to squall, to shriek, to screech; to bawl, to groan, to complain, to lament.

Ճչիւն, *Ճչումն* *s.* cry, bawling, squalling, outcry; complaint, groaning, lamentation.

Ճչող *a.* brawling, noisy, squalling, clamorous; - *թռչուն*, screaming.

Ճպիւն, *Ճպուռն*, *Ճպուռն* *s.* cicada; **Ճռճռայ*, *Ճռնչէ*, the - chirrups.

Ճպուռ *s.* blearedness.

Ճաւիխա *a.* loaded with clusters of grapes, abounding in grapes.

Ճաքաղ *s.* grape-gleaner; - *առնել*, *լինել* or *-եմ* *vn.* to glean, to gather grapes, to pick up the clusters; *fig.* to plunder, to lay waste; to consume, to destroy entirely, to exterminate; -*ուի* *s.* grape-gleaning.

Ճռինչ *s.* noise; creaking, squeaking.

Ճռնեակ, **Ճռնիկ* *s.* go-cart.

Ճռնչեմ, -*չիմ* *vn.* to creak, to squeak.

Ճռնչիւն *S.* Ճռինչ.

Ճռուական երգ *S.* Ճռուողումն.

Ճռուեմ, *Ճռուողեմ*, *էցի* *vn.* to chirp, to cheep, to pip, to twitter, to chirrup, to warble, to sing.

Ճռուողեցուցանեմ *va.* *S.* Ճռուեմ; *fig.* to speak pompously, magniloquently, arrogantly.

Ճռուողումն *s.* warbling, twittering, chirping, singing of birds.

Ճրագ, *այց* *s.* candle, light, flambeau; taper; *յարդարեւ*, *լուցանել*, *շիջուցանել* *զն*, to snuff; to light; to put out, extinguish or blow out a candle or light.

Ճրագաբերան, *այց* *s.* socket; -*գործ*, *այց* *s.* tallow-chandler, candle-maker, chandler; -*լոյց*, *լուցի* *s.* candle-lighter, lighting-stick; lighter, illuminator; lighting of candles or lamps; Christmas eve, Epiphany, Easter eve illuminations; public illumination; -*առնել*, to light a candle; -*կալ*, -*կիր*

s. candlestick; candleholder; acolyte; -*ձէւ* *a.* lamp-shaped; *s. mar.* an ancient Greek oared-vessel, lychnis.

Ճրագու, *այց* *s.* tallow, suet, fat, *Ճրամպիտ* *S.* Ճիտակ. [grease.

Ճփնի *s. bot.* camomile.

**Ճօլորիկ* *S.* Ճօճք.

Ճօճ, *ից*, -*ան*, *այց* *s.* balancing, oscillation, vibration; clock, time-piece; *S.* Ճօճք; *a.* *S.* Ճօճական; *ճօճ առնուլ* *S.* Ճօճեմ. [oscillatory.

Ճօճական *a.* oscillating, balancing, *Ճօճանակ*, *այց* *s.* pendulum, balance; *mus.* cithern; rattle, clapper; - *փոխարինիչ*, grate-pendulum, compensation p. [swing.

Ճօճանոց *s.* weighing-machine; swipe;

Ճօճեմ, *էցի* *va.* to oscillate, to vibrate, to balance; to jog, to wag; to swing, to rock, to dangle, to move to & fro, to push; - *զնիզակ*, *զսուր*, *զգէլարդն*, to brandish a lance, a sword, to hurl a dart or javelin.

Ճօճեմական *a.* *S.* Ճօճական; *fig.* ostentatious, pompous, gaudy, gorgeous, showy, proud.

Ճօճիմ, *էցայ* *vn.* to oscillate, to vibrate, to balance, to move up & down, or to & fro; to swing, to have a swing, to go in a swing; to see-saw, to have a game at see-saw.

Ճօճումն *s.* oscillation, balancing; swinging, rocking, dangling; see-sawing, see-saw motion; *ast.* nutation.

Ճօճք *s.* swing, see-saw, whirligig.

Ճօշ or *Ճաւշ*, -*ան* *s.* leather cuirass.

Մ

Մ (*man*) *Մեն* *s.* the twentieth letter of the alphabet, & the fifteenth of the consonants; *մ*, *մ*, two hundred; two hundredth.

— It is sometimes changed into *ն*; for example: *ամբիծ-անբիծ*, *բամբա-սել-բանբասել*, *լմբանել-լնբանել*.

— It enters sometimes in words as an expletive or as a mere ornament; thus, հաշել մաշել, հալել մալել, վար-
ժել մարդել, աղօթել մաղթել, հաստ
մաստ, աղխամաղխ, խաժամոժ.

Մագաղաթ, *ի* *s.* parchment; scroll;
— ագործ, *այ* *s.* parchment-maker;
— էայ *a.* of parchment; կաղմ —, parch-
ment-binding.

Մագարիկոն, *ի* *s.* *bot.* burdock, bur.

Մագիլ, դլայ, դլք *s.* claw, talon,
nail, paw; էրկաթի —ք, torturing-
hooks; ըմբռնել մագլք, to seize with
the claws or talons, to clutch, to
grapple, to grasp, to hook.

Մագիստրիանոս, —տրոս, *այ* *s.* mas-
ter; master of the horse; chief, ma-
gistrate; —տրութիւն *s.* magistracy.

Մագլաւոր *a.* furnished with claws,
clawed.

Մագլեմ, —լեմ, էյի *vn.* to claw, to
scratch; to clutch, to catch; —, or *ի*
վեր —, to climb up, to climb, to clam-
ber up, to ascend.

Մագլի *ad.* with the claws; — էլա-
նել *ի* վեր *S.* *ի* վեր Մագլեմ.

Մագնան *s.* manganese, brown-stone.

Մագնեսիա *s.* magnesia-alba.

Մագնէս *s.* magnesium; —աքար *s.*
magnesite, silicate of magnesia.

Մագնիս or Մագնիս, *այ*, Մագնէս-
ալիս *s.* loadstone, magnet; magnetic
fluid. [*s.* magnetism.]

Մագնիսական *a.* magnetic, —al; —ուի

Մագնիսանամ *vn.* to be magnetized.

Մագնիսաչափ, *ի* *s.* magnetometer.

Մագնիսացումն *S.* —սումն; —ուցա-
նեմ *va.* to magnetize, to polarize, to
rub or touch with a loadstone; —ու-
ցիչ *a.* magnetizing.

Մագնիսեմ *S.* Մագնիսացուցանեմ.

Մագնիսող *s.* magnetizer.

Մագնիսումն *s.* magnetizing.

Մագոգ *S.* կկոց.

Մաղ, *ոյ* *s.* hair; hair, horse—; nap,
shag; —ք, whip, lash; թուխ, սեաւ,
խարտեալ, շագանակագոյն, կարմիր,
աղբէկ, սպիտակ —, dark, black, light,
chestnut-coloured, sandy, grey, white
hair; գեղեցիկ, գանգուր, բարակ, կա-
կուղ, էրկայն —, beautiful, frizzled,
fine, soft, long hair; յարգարեալ, մա-
նեկաւոր or ոլորեալ, գալարուն, խո-
ւոպի —, dressed, crisped, in ringlets,
curled hair; կարճ, տափակ, գիղա-
ցեալ, խառնափնդոր, կարծր, լւղսա —,

short, straight, standing up, dishevel-
led, stiff, greasy hair; կեղծ —, false
hair; —ք այծեաց, goat's hair; —իւ չափ
ad. a hair's breadth farther; exactly,
to a hair; *ի* —է ոչ վրիպիլ, to hit the
mark; *S.* Հէր.

Մաղաբեր *a.* bearing or producing
hair, hairy; *S.* Հերագործ; —գործ *a.*
made or woven of hair, of horse-hair;
—սուր, —սուրծ դերծանիլ, ճողոպրիլ
vn. to have a narrow or hairbreadth
escape, to escape narrowly, with much
difficulty, to save one's life; ոչ թո-
ղուլ —, to give no quarter, to cut down,
to exterminate, to destroy utterly;
միայն փախուցեալ կենդանի —, escaped
alone with difficulty; *S.* Մահ.

Մաղդ *a.* firm, solid, compact.

Մաղդեզական *a.* Mazdean, Persian.

Մաղդեզն, զանց *s.* *a.* Mazdeisnan, fol-
lower of Zoroaster; օրէնք, դէն —զանց.

Մաղդութի *s.* density. [mazdeism.]

Մաղեայ *a.* woven or made of hair.

Մաղեկամաս *s.* garment of goat's
hair, or camlet.

Մաղեղ *a.* hairy, long-haired; shaggy.

Մաղեղէն *a.* made or woven of hair,
silicious, hairy; *s.* hair-cloth.

Մաղխիլ, խլաց *s.* tweezers.

*Մաղկարօս *a.* thinly-bearded.

Մաղկոնչ *a.* in agony, dying, at the
last gasp; — մերձ *ի* մահ լինել, to be
very low, dying, to be giving up the
ghost, in the pangs of death, on one's
death-bed; —կառաչ հիւանդութիւն,
mortal illness. [fibres.]

Մաղմղկիմ *vn.* to shoot out small

Մաղմղուկք *s.* radicles, fibres, co-
mose, threads of the roots of plants.

Մաղտաքէ, *ի* *s.* mastic; — գիհոյ,
sandarac, gum of the juniper-tree.

*Մաթ, ոյ *S.* Ռուփ. [cian.]

Մաթեմատիկոս, *այ* *s.* mathemati-

Մաթիլ *s.* small louse.

Մաթուղ *s.* *bot.* arbutus-berry; —ենի
or մաթղենի *s.* arbutus-shrub.

Մաթխառոս, &c. *S.* Մագիստրոս.

Մալ *s.* wether, mutton; —եալ *a.* ca-
strated; eunuch; —եմ, էյի *va.* to
bruise, to mash, to crush; to break to
pieces; to chew; to castrate, to geld.

Մալս or Մալուս, լսոյ *s.* camel;
cable, hawser, rope; *wedge; դիւրին
է մալսոյ մտանել ը ծակ ասղան, it is
easier for a camel to go through the
eye of a needle.

Մալուսն *s.* castration.

Մախաղ, *ից* *a.* dissolute, debauched, lustful, wanton, lascivious; -ութի *s.* lust, lechery, lewdness, lubricity, wantonness.

Մախաթ, *ոյ* *s.* large or packing-needle; awl, pricker, bodkin.

Մախաղ, *ից* *s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի, shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախամ, *այցի* *vn.* to envy, to be envious or jealous of; to grudge.

Մախանք *s.* envy, jealousy; spite, rancour, ill-will, grudge; ահարդ - livid rancour. [minable.

Մախիղ, -եալ *a.* filthy, impure, abo-

*Մախոխ *s.* a kind of sour soup, prepared with bran, pumpkins, &c.

Մախող *a.* envious, jealous; -ալան *a.* malignant, ill-willed, spiteful, ran-

Մախր *S.* Մարխ. [corous.

Մած *a.* glued together, joined; adhesive, sticking, adherent; curdled, coagulated; dense, compact.

Մածաբոյս *s. bot.* mistletoe.

Մածան *a.* slimy, sticky, glutinous, viscid, viscous, clammy, gluey, tenacious; -եմ, ծի *S.* Մածուցանեմ; -ուի *s.* viscosity, viscidness, glueyness, tenacity.

Մածանիմ, ծայ, Մածնում, ծեայ *vn.* to be glued, to stick or cling to, to adhere; to join, to unite; to curdle, to coagulate, to clot, to congeal.

Մածոյց *s.* gelatine, glue; -ուցային *a.* gelatinous; -ուցումն *S.* Մածանուի.

Մածուած, ոյ, -ումն *s.* pasting, gluing, soldering, cementing; conjunction, adhesion, fastening; coagulation, curdling; congelation.

Մածուն, ծնոյ *s.* curds, curdled milk, clotted cream; * - ծախեմ, puss in the corner; * - ծախեմ խաղալ, to play at puss in the corner.

Մածուցանեմ, ցի *va.* to paste, to glue, to solder, to join, to cement, to conglutinate, to fasten; to curdle, to coagulate, to clot, to congeal, to

Մածուցիկ *S.* Մածան. [thicken.

Մակ, Մակա *pr.* on, upon, over, above.

Մակաբաժանումն *s.* subdivision; -բանք *s.* peroration; -բառնամ *vn.* *S.* Ըստանձնեմ; -բնակ *a.* foreign, stranger; -բերական *a.* hypothetical, con-

jectural; - շողկապ *gr.* illative; -բերեմ, եցի *vn.* to derive, to deduce, to infer, to conjecture, to suppose; -բերութիւն *s.* inference, conclusion, conjecture, supposition, hypothesis; -գանչութիւն *s. rhet.* epiphonema; -գիծ *a.* inscribed on or imprinted; -գիր *S.* Վերնագիր; -գրեմ *va.* to inscribe, to write upon, to entitle; to ascribe; to compose; -գրութիւն *S.* Վերնագիր; -գրական *a.* adjective, epithet; - աւուն, surname; -դրեմ *va.* to impose, to lay on, to put upon, to superadd; to surname; -դրութիւն *s.* imposition, superposition; surname; -էղու, epiglottis; -ծեմ *va.* to infer, to induce; -ծութիւն *s.* induction, consequence; -կէտ *s.* point or sign placed above or before a letter, as չ, 'ի; -ձի *s.* horseman, rider. [pen, sheepcot.

Մակաղատեղ, *ից* *s.* fold, sheep-fold;

Մակաղեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to fold or pen sheep.

Մակաղիմ, եցայ *vn.* to be folded, in the pen, to halt, to rest, to repose, to lie down.

Մական, այ *s.* stick; -ական խաղ *s.* tourney, tilting-match; -ակիր *s.* mace-bearer; verger; -եմ, եցի *va.* to cudgel, to beat.

Մականուանեմ *va.* to surname, to entitle; -ուն *s.* surname; title.

Մակասիւն *s.* epistyle.

Մակաշրջանակ *s.* epicycle; - բոլորակ, epicycloid.

Մակարդ, այ *s.* rennet, coagulum.

Մակարդակ, այ *a.* plane, plain, flat, level; *s.* plane, level surface; -ադունա *s.* planisphere; -աչափութիւն *s.* planimetry. [coagulate, to clot, to congeal.

Մակարդեմ, եցի *vn.* to curdle, to

Մակացական *a.* scientific; -ցեալ, ցող, ցու *a.* learned, skilled, erudite; -ցութիւն *s.* knowledge, erudition, science.

Մակաւառար *a.* plain, level, even, equal; -եմ *va.* to put on a level with, to level, to make even; *phys.* to dip into a liquid up to a certain mark; -ութիւն *s.* level. [-ial; -օրէն *ad.* -ially.

Մակբայ, *ից* *s.* adverb; -ական *a.*

Մակդիր, դրի *s.* adjective, epithet, attribute, predicate.

Մակեղուն, *ի* *s.* butcher's shop.

Մակեղուա *a.* accessory, additional.

Մակեռակ, -աորդ, այ *a.* sesquiter-

tian; *s. gr.* triphthong; -*աանկիւնի* *s.* hexagon. [area; outside.

Մակերեւոյթ *s.* surface, superficies,

Մակընթացութիւն *s.* flux or flow;
- *եւ տեղատուի*, the ebb & flow, tide.

Մակընթրակք *s.* lunch, luncheon.

Մակոյկ, *ուկի* *s.* skiff, wherry, bark, boat; - *նաւու*, yawl; *հնդիկ* -, canoe;
- *ուկավար*, *այ* *s.* boatman, rower, oarsman; - *ուկեմ* *vn.* to go by boat; *va.* to row, to impel by oars.

Մակբաւակ *a.* sesquiquartian; *s.* diapason.

Մահ, *ու* or *ուան*, *ուց* *s.* death, de-
cease, departure from this life; mas-
sacre, slaughter, carnage, butchery;
plague; - *անասնոց*, epizooty, mur-
rain, rot; - *ուհիք*, mortality; *արհաւիրք*
- *ու*, pangs, terrors of death; *վճիռ*
- *ու*, sentence, decree of death; - *ու*
չափ, mortally, to death; at the cost
of one's life; *մեղք - ու չափ*, deadly or
mortal sin; *այն հիւանդութիւն չէ ի* -,
that illness is not to death, not mor-
tal, or fatal; *քեւ մաղասուր եղէ ի*
- *ուանէ*, I owe you my life; *բնական*,
երջանիկ, *փառաւոր*, *յաւերժական* -,
natural, happy, glorious, eternal
death; *յանկարծական*, *անճողոպրեղի*,
բռնական, *տարածամ*, *եղեռնական*, *ա*
ղետալի, *ողբալի*, *ցաւագին*, *ամօթա*
պարտ, *խայտառակ* -, sudden, certain,
violent or unnatural, untimely, tragi-
cal, sad, deplorable, painful, shame-
ful, ignominious death; *մերձ ի - լինել*,
to be dying, near one's last moment,
to breathe one's last, to be at the
point of death, at the last gasp; *ի*
դրունս - ու հասանել, to be at death's
door; *հիւանդանալ ի* -, to be deadly
sick; *բնական - ուամբ մեռանել*, to die
a natural death; *ք - ուամբ արկանել*,
- *ու պարտ առնել*, to sentence, to con-
demn to death; *ի - մառնել*, *տալ ի* -,
- *ու սպանանել*, to deliver to death, to
put to death; *երթալ ի* -, to go in
search of death; to rush on death;
դիմագրաւ լինել, *խիզախել ի* -, to
face, to dare death; *ինդրել - անձին*,
to desire, to wish for death; *երկնչել*
ի - ուանէ, to dread, to fear death;
- *ու հասանել*, to meet death; *խոցիլ*
առ ի -, to be mortally wounded; *դ - ու*
գան հարկանել, to beat to death; - *ու*
վախճանիլ, *ճաշակել դ* -, to die, to de-
part from this life; *ածել - ունս*, to

carry or bring death; *S. Ձերծուցա*
նեմ, *կեանք*, *Մաղկութիւն*, &c.

Մահաբեր, *ից*, *այ* *a.* mortiferous,
death bringing, destructive, baleful,
deleterious, deadly, fatal; - *դոյժ*,
- *գուշակ* *a.* death-boding, announcing
death; fatal, sad, disastrous, gloomy,
mournful; *բուռն* -, sleep the forerun-
ner of death; - *դեղ* *s.* poison, venom,
deadly potion; - *դէմ* *a.* wan, pale as
death, livid; - *զգեաց*, - *զգեստ* *a.* bale-
ful, deadly, mortal; - *զեկոյց* *S.* - *դոյժ*;
- *զէն* *a.* armed with deadly weapons;
- *թոյն* *a.* venomous, poisonous, dead-
ly, mortiferous; - *լոյծ* *a.* destroying or
overcoming death; - *ծին* *a.* death bear-
ing, mortiferous, mortal; *s. chem.* azote.

Մահակ, *այ* *s.* large stick, club.

Մահակիր *a.* mortiferous, fatal, dead-
ly, pestilential; *գուբ* -, sepulchre,
grave, tomb; - *կից լինիմ* *vn.* to die
with another, to share death with
another; - *կուլ լինիմ* *vn.* to be swal-
lowed up by death; - *համբոյր* *a.* pu-
nishing with death; - *հանգիստ բուռն* *s.*
repose of the dead; - *հանգոյն* *a.* death-
like; - *հոտ* *a.* savouring of death,
deadly, murderous, sanguinary; - *հրա*
ւէր *a.* inviting, provoking or causing
death.

Մահանամ, *ացայ* *vn.* to die, to ex-
pire; to faint; to mortify one's body.

Մահաշուկ *S.* - *դոյժ*; - *շունչ* *a.* per-
nicious, exhaling death, malignant,
deathly; - *պարտ*, *այ* *a.* worthy of
death, deserving death; condemned
to death; - *առնել*, *առ - ու ունել*, to
condemn to death; - *լինել* or *- լիմ* *vn.*
to deserve death; to be condemned
to death; - *պարտութի* *s.* condemna-
tion; - *ուիթ* *a.* causing death, morti-
ferous, mortal, pestilential; - *ախլ* *a.*
death-like; - *դէմք*, pale face; - *տու*,
- *բար*, *այ* *a.* death giving or causing.

Մահարձան *s.* monument, tomb;
tower, turret; castle-keep, keep, don-
jon; bulwark, bastion.

Մահացան *a.* spreading death; - *ցեալ*
a. dead; mortified; - *ցու*, *այ* *a.* deadly,
mortal, mortiferous, pestilential; *S.*
Մահանացու; *s.* mortal; - *ք*, mortals;
mankind; - *մեղք*, *հիւանդութիւն*, *վէրք*,
թշնամի, deadly sin; mortal sickness;
fatal wound; deadly enemy; - *ցումն* *s.*
mortification; - *ցուցանեմ* *va.* to cause
to die, to put to death, to slay, to

kill; to mortify; -*ցուցիչ* *a.* killing, murderous; mortifying; -*բուհ* *a.* entranced, lethargied.

Մահիկ, *հաց* *s.* lunula, crescent, waxing or waning moon; crescent shaped ornament, lunette; meniscus; - *եղջիւրք*, the horns of a crescent.

Մահիճք, *հաց* *s.* bed, couch, mattress; coffin; - *առկախեալ*, hammock; *երկաթի* -, iron bedstead; - *ծալածոյ*, folding-bed; field-bed; - *հովանաւոր*, canopy bed; *սիւնաղարդ* -, four-post bedstead; *ի - ձս մահու*, on one's death-bed; *անկեալ դնիլ ի - ձս*, to take to one's bed, to keep one's bed, to be bed-rid; *եւանել յօտար - ձս*, *յանցանել ի - ձս իւր*, to defile another's bed; *S. Անկողն*.

Մահանացու, *աց* *a.* mortal, subject to death; mortiferous, deadly; *հէք - քս*, we, poor mortals; - *թի* *s.* mortality, mortal state. [stead.

Մահակալ, *աց* *a.* bed-rid; *s.* bed-

Մահմետական *a. s.* mahometan, musulman; - *ութիւն* *s.* mahometanism, islamism.

Մահուլափ *a.* mortal, extreme; *ad.* mortally, to death; - *ատել*, to hate mortally, to bear a deadly hatred, to abhor, to loath.

Մահարածամ, *ից* *s.* sudden death, untimely -; plague, pestilence, contagion, infection, mortality.

Մահր, *ի* *S. Տուայր*.

Մաղ, *ից*, *աց* *s.* sieve, riddle, bolt, bolter; *կող - ից*, hoop of sieve; - *մէլուաց*, honey-comb, cell; - *աբախուի* *s.* coscinomaney; - *ագործ*, *աց* *s.* sieve-maker.

Մաղաղիմ, *եցայ* *vn.* to be burnt.

Մաղաս, *ոյ* *s.* phlegm, slime, snot, pituite, mucus; - *ական* *a.* pituitary; - *աւոր*, - *ոտ* *a.* pituitous, phlegmatic, catarrhal, mucous, glairy; - *կաթ*, *աց* *a.* epileptic; lunatic.

Մաղատեակ *a.* cellular. [*S. Միւրք*.

Մաղեմ *va.* to bolt, to sift, to riddle;

Մաղմայ, *ից* *s.* patine; plate, dish.

Մաղթ *s.* asa or assa-fœtida (gum).

Մաղթ, *ից*, - *անք* *s.* prayer, entreaty, supplication, imploration; wish,

Մաղթ *s.* adhesive past. [desire.

Մաղթեմ, *եցի* *va.* to pray, to supplicate, to implore, to beseech; to wish, to desire; *բարիս - ումէք*, to wish one well.

Մաղթողական *a.* suppliant, entreating; deprecative; deprecatory.

Մաղկաւեմ, *եցի* *va.* to bite, to sting, to prick, to nettle, to pique; to transpierce, to run through; - *աիչ*, *առլ* *a.* biting; pungent.

Մաղձ, *ոյ*, *ի* *s.* bile, gall; *fig.* gall, spleen, rancour, wrath, choler; *սեաւ -*, black bile, atrabiliary humour; *անցք - ի*, gall-duct, -pipe; *աւաղ - ի*, gall-stone; *ի դաւնութե - ի կալ*, to be in a very bad humour; *S. Թափեմ*.

Մաղձաբանութիւն *s.* choledology.

Մաղձագոյն *a.* bile-coloured; - *դեղ* *s.* emetic; cholagogue; - *լից* *a.* bilious; - *խառն* *a.* choleric; - *խա* *s.* cholera, -morbus; - *խաական* *a.* choleric; - *կան* *a.* biliary; - *յին անցք* *s. anat.* choledochus; - *յոյզ* *a.* bilious; nauseous; ill of the cholera; - *աար աման* *s.* gall-bladder; - *ւոր* *a.* bilious; choleric, hasty, irascible.

Մաղձընկալ *s.* choledochus.

Մաղձոտ *S. Մաղձաւոր*.

Մաղձութիւն *s.* bitterness, crabbedness, ill-humour, spite, gall.

Մաղունչք *s.* siftings. [plough.

Մաճ, *ոյ*, *ով* *s.* handle, stilt of a

Մաճակալ *s.* plough-man; - *ութիւն* *s.* ploughing. [cheese-cake.

Մաճառակ *s.* new-cheese, curd;

Մաճաս *s. anat.* basilica. [grapes.

Մաճար, *աց* *s.* wine made of sour

Մաճկացուցանեմ *va.* to clot, to congeal. [mammà.

Մամ, *ոյ* *sf.* grand-mother, grand-

Մամայ, *ի* *s.* chyle; *փոխարկումն ի -*, chylifaction, chylosis; - *աբեր* *a.* chyliferous; - *ային* *a.* chylous, chylaceous; - *լտաւք*, lacteal, chyliferous vessels. [vice.

Մամլակ, *ի* *s.* a vice; - *ձեռաց*, hand-

Մամիւի, *խեաց* *s. bot.* sloe-bush, bulace-tree, wild plum-tree.

Մամնայ, *ից* *s.* Mammon, god of riches; *fig.* riches, wealth.

Մամուլ, *մլոց* *s.* press; wine-, cider-, oil-, &c.; - *ստուտակաւոր*, screw--;

- *կերպասուց*, calender, hot--; - *աղադրութե*, printing--; - *ջրաբաշխական*, hydraulic, water--; - *դրամա-*

կոի, balancier beam.

Մամուխ, *մլոց* *s. bot.* sloe, wild-plum.

**Մամուկ*, - *ի բոյն* *S. Սարդ*, - *ի ստայն*.

Մամուռ, *մլոց* *s.* moss; lichen; seaweed.

Մամուխնդիր *a.* searching among moss or sea-weed (birds); **-պատ** *a.* moss-covered, --grown; **-վարդ** *s.* the moss-rose; **-բմա** *a.* full of sea-weed; **-ւոր**, **-մուս** *a.* mossy.

Մայեմ, **եցի** *vn.* to bleat; **ոչխար մայե**, the sheep --s. [flagging.

***Մայթ**, **ից** *s.* foot-, side-path, --way,

Մայլեն *s.* bleating.

Մայիս, **ի** *s.* May; **առաջին օր -ի**, --day; **ծաղկաքաղ լինել յառաջնում** **աւուր -ի**, to go maying; **յամսեանն -ի**, in the month of --.

Մայծրայ *s.* drinking-glass.

Մայռ, **ի** *s.* vein.

Մայրան, **ի** *S.* Հրապարակ.

Մայր, **մօր**, **մարբ**, **մարբ**, **մարց** *s.* mother, mamma; matrix, mould; *fig.* mother, author, cause, source, spring, rise; *S.* **-ադիր**; **-անանոց**, dam, mother; **-թռչնոց**, mother, hen; **մեծ -**, grand-mother; **-հասարակաց**, our common mother, earth; **-եկեղեցի**, **եկեղեցեաց**, mother church; cathedral, basilic; **-լեզու**, mother tongue; **-քաղաքաց**, metropolis, capital; **-արեւու**, the west, sun-set; **-վանից**, **մարց պետ**, abbess, prioress; **-գեղեցիկ**, nurse, wet--; foster-mother; **անգործութիւնն է - ամախախց**, idleness is the mother of all vice; **ազնիւ**, **գորովագութ** --, good, tender mother; **անպիտան**, **չար** --, bad, ill-natured mother; **-լինել**, to be a mother; **կորուսանել զ-իւր**, to lose one's mother; **ի - դարձուցանել**, to put out, to extinguish or blow out; **թաղիլ ի -ն ամցն**, to return to mother earth; **արեգակն ի -ն դառնայր** or **մտանէր**, the sun was setting.

Մայր, **ից**, **իւք** *s.* cedar; pine-tree; *a.* cedrine, made of cedar.

Մայրաբար *ad.* as a mother, motherly, maternally; **-գիր** *sf.* adopted mother; **-գորով**, **-գութ** *a.* full of maternal tenderness, care or love; **-դռունք** *s.* the chief door or entrance; **-խողխող** *s.* a matricide; **-ծին** *a.* set & risen again (sun); born of incest; **-կան** *a.* maternal; **-կեր** *a.* eating its mother (viper, adder); **-կերա** *a.* built of cedar; **-մած** *a.* prostrate, prone; **-յարկ** *a.* cedar-roofed.

Մայրան, **աց** *s.* inesting or grafting place, joint, knot. [օրինակ.

Մայրանման *a.* cedar-like; *S.* **Մայր**

Մայրասկանութի *s.* incest; **-պետ** *S.* **Մայրպետ**.

Մայրասէր *a.* loving one's mother, filial love; **-սպան** *s.* a matricide; **-սպանութի** *s.* matricide; **-ստանիկ** *a.* rich or abounding in forests; **-վանք** *s.* chief monastery, mother-house; **-տախտակ** *s.* board of cedar or pine; **-տանջ** *a.* vexing or tormenting one's mother; **-տեաց** *a.* hating one's mother; **-ւոր** *s.* pine forest; wood, forest; **-փայտեայ** *a.* cedrine, of cedar wood; **-փողով** *S.* **-խողխող**; **-քաղաք** *s.* metropolis, capital; **-վանք** *S.* **Մայրավանք**; **-քաղաքացի** *s.* *a.* native or inhabitant of a metropolis; metropolitan.

Մայրենի *a.* maternal, motherly; by mother's side; **-հաւ**, maternal grandfather; **-ք** *s.* mother's country or birth-place.

Մայրեւոր *s.* pine forest; woodman, hewer down or feller; **-ութի** *s.* wood-cutter's calling. [cavern, den, lair.

Մայրի *s.* wood, forest; trees, grove;

Մայրիկ *s.* mam, mamma, dear mother.

Մայրողորտ *a.* surrounded by wood.

Մայրոստանիկ *s.* metropolis.

Մայրուհի *s.* maternity, motherhood.

Մայրպետ *sf.* abbess, superior.

Մայրփայտեայ *a.* of pine wood; ce-

Մայրօրէն *S.* **Մայրաբար**. [drine.

Ման *s.* spinning; circular motion, turn, revolution; mina (measure); **-առնուլ**, ***-գալ**, to turn, to move round; to take a walk; **-պողոց**, bloom on

Ման or **-անայ**, **ի** *s.* manna. [fruit.

Մանանեխ, **ի**, **-նիխ**, **նիսոյ** *s.* mustard, --plant, --seed; **անօթ -նիսոյ**, mustard-pot; **հաս -նիսոյ**, grain of mustard-seed; **սպեղանի ի -նիսոյ**, mustard-plaster, poultice or cataplasm, sinapism.

Մանարան *s.* spinning-mill, factory; **-բամբակի**, cotton-mill; **-մետաքսի**, silk-mill.

Մանաւանդ *conj.* more, rather, better; **-**, **-զի**, **-թէ** *ad.* above all, chiefly, principally, especially.

Մանգ *s. bot.* mango; *S.* **Մանկ**.

Մանգալ, **աց** *s.* (**ցորենոյ**) sickle, reaping-kook; (**խոտոյ**) scythe; **-ակ**, **աց** *s.* hedging-bill, bill-hook; pruning-hook.

Մանգանէզ (**Արջնաբար**) *S.* **Մագնան**.

Մանգենի *s. bot.* mango-tree.

Մանգղիոն, օջ s. engine of war, machine. [- Երեւակի, Saturn's ring.

Մանեակ, եկաց s. necklace, collar;

Մանեղբ s. distaff.

Մանեկաձեւ a. collar-shaped, annular; -ւոր a. wearing a necklace; curled; -դունտ ast. armillary sphere.

Մանեմ, եցի va. to spin; to twist, to twine; to complicate; to weave.

Մանեւոր, -ւոր, օջ s. swath, band,

Մանիչ s. chem. iodine. [bandage.

Մանիշակ, օջ s. bot. violet; -ադոյն a. --coloured, --hued; s. violet, - colour; -աւէտ a. full of violets.

Մանիչ s. spinner. [knavery.

Մանկ, ի, աւ s. cunning, wiliness,

Մանկաբար ad. like a child, childish, in a puerile manner; -բարձ, օջ s. surgeon-accoucheur, manmidwife; sf. midwife; - լինել, to deliver a woman, to perform the office of midwife; -բարձութիւն s. obstetrics, the science of midwifery; -բարոյ a. childish, puerile; S. -միտ; -բեր, օջ a. parturient, confined, lying-in, in labour; - լինել, to be brought to bed, to be confined, delivered; -բերութիւն S. -ծնունդ; -բոյժ a. infant nourishing; -գող a. child-stealing; -գոյն a. youngest, younger, minor, under age; -գործեմ va. to beget, to procreate, to generate; -գործութիւն s. procreation, generation; -զրաւ a. childless; without heir; -ծնութիւն s. childbed, childbirth, confinement, labour, delivery, lying-in; երկունք -թէ, the pains of labour; մեռանել ի -թեան, to die in childbed; -ծու, օջ s. school-master, pedagogue; -ծութիւն s. pedagogy; -կալ, օջ s. wet-nurse; nurse, nursemaid; -կան a. infantile, puerile, childish; -կեր, օջ a. eating one's own children; -կոտոր a. child-murdering; -կորոյս լինիմսն. to miscarry, to abort; -կրթութիւն S. -վարժութիւն; -հասակ a. young; -աղջիկ, - girl; -հեղձ a. child suffocating; -մահ s. mortality among children; -մայր s. mother, young mother; -մարդ, օջ s. young woman, maiden or girl; -մարզ, ից a. gymnastic; s. - master; -մարզարան s. gymnasium; -մարզուն s. gymnastics; -միտ a. weak minded, puerile; crazy, stolid, stupid; -մոլ, ից a. sodomite, pederast; -մոլութիւն s. pederasty, sodomy; -նամ, օջայսն. to become as a child;

to become strong & vigorous again, to grow young; -նոց s. infant school; -սէր a. fond of one's children; -սիրութիւն s. love of children; -սնուծիւն s. nourishment, care, or education of children; -սպան, օջ s. child-murderer, infanticide; -սպանութիւն s. childmurder, infanticide; -վարժ s. pedagogue; preceptor, tutor, teacher; -վարժական a. pedagogical; -վարժեմ va. to bring up or educate children, to instruct, to form by precept, to model; -վարժութիւն s. pedagogy; education, instruction; -տիպ a. young; -տախի, -տափութիւն S. -մոլ, -մոլութիւն; -բարութիւն S. -ծնութիւն; -ցուցանեմսն. to make young again, to re-invigorate, to restore to strength & health; -ւոր a. having children; childish; -ւորեմսն. to machinate, to plot, to devise.

Մանկերամ s. troop, band or company of children. [or dear child.

Մանկիկ s. babe, baby; child, little

Մանկլաւիկ s. court-page, courtier.

Մանկութիւն s. infancy, childhood; youth; minority; S. Մանկ; բաջաւոյդ, գեղաժիծաղ, զբօսասէր, խայտալից -, lively, sprightly, playful, sportive or cheerful youth; անդստին ի -թէդ, from your earliest years, from your youth; ի գեղաժաղիկ -է, in the bloom of youth; in the prime of life; անցանել զառաջին -թէ or ըտիս -թէ, to be past youth, "to be no chicken"; եւ - անցանէ, youth must have its time; S. Զուարթածաղիկ.

Մանկուկ S. Մանկիկ.

Մանկսեակ s. little boys.

Մանկտի, տւոյ s. infants, children, young people, youngsters, youth; servants, domestics; մանրիկ -, little children; հայ -, the Armenian youth.

Մաննայ, ից s. offering, gift.

Մանշական a. chem. iodic; -շատ s. iodate; -շուկ s. iodide, ioduret.

*Մանողակ S. Սարդ.

Մանոց s. distaff; spindle.

Մանուած, ոց s. spinning; twisting; weaving; turn, bend, winding; fig. winding, complication, intricacy, intrigue, entanglement; - բանից, ambages, circumlocution, circuit, roundabout way; beating about the bush, circumlocutory speech; - մտածուէց, caprice, whim, fancy, freak; - աղանջաց, helix, the outer margin of the

ear; -ապստ, -աւալ *a.* winding, tortuous, meandering, sinuous; -շրջան, zigzag; crinkles; -եմ *va.* to weave, to intertwine, to interweave; -ոյ, ից *a.* spun; twisted; winding, tortuous, zigzag; *fig.* full of circuits, complicate, intricate, knotty.

Մանուկ, նկան, նկունք, նկանց *s.* babe, baby, little child; young child, little boy, boy, lad; youngster, stripling; soldier, warrior; servant, domestic; -մատաղ, babe, infant; -տղայ, child, little boy; մանկունք եկեղեցւոյ, ուխտի մանկունք, clergy; choristers; մանկունք առագաստի, paranympths, bridegroom's friends; -կնամարդի, effeminate young man; -նաւի, ship-boy, cabin--; -արքայի, court-page; ինքնակալն --, the young prince; մանկունք, my children; -դու, young man; -եմ ես, I am young; -տիովք վախճաւեալ, dead in youth; *S.* Ընտրան, Մեր.

Մանուշակ, &c. *S.* Մանիշակ.

*Մանչ, -ուկ *S.* Մանուկ.

Մանր, նու, նունք, նունց *a.* small, minute, little, fine, subtile; slender, thin, slight; -, -նունս *ad.* scantily, in small portions, minutely; in retail, in detail; - or -- հատանել, կոտորել, to cut into small bits or pieces, to mince, to hash, to divide into morsels; to cut thin; -փշրել, to pound, to beat small, to triturate, to grind, to crush; -պատմել, ասել, to relate or narrate minutely, circumstantially; -Ժպտել, to smile; -- ծամել, to chew or masticate well, to chew the cud, to ruminate; *fig.* to examine, to study, to ruminate on; -նունս գրոշմել, to write or note down in detail; -միտ դնել, ի քնին արկանել, to ponder on, to consider or examine minutely, thoroughly. [dragorous.

Մանրագոր, աջ *s.* mandrake, man-

Մանրագրութիւն *s.* micrography.

Մանրագէտ *s.* microscope; -լու-էլեկտրական, photo-electrical --; -դիտական *a.* microscopical.

Մանրազնին *S.* -քնին; -թել, ից *s.* filament; fibril; -խիճ *s.* coarse sand, pebbles, gravel; -խոյզ *a.* searching or examining accurately; accurate, exact, punctilious; prying, inquisitive; -լի-նել or -խուզիւ քննել, to examine minutely, to scan, to sift; -լինել, to refine, to be critical, to subtilize; to be

inquisitive; -խուզիւ հարցանել, to interrogate inquisitively; -խոտ *s.* grass, greensward, sward, grass-plot; -խու-նիւ *s.* twigs, sticks; -ծաւալ *a.* undulated, -ting; -ծոյ կերակուր *s.* hash, gallimaufry, fricassee; -կարկատ *a.* patched, pieced together, cobbled; *fig.* absurd, flimsy, futile, fictitious; -կծիծ, -կծծի *a.* close-fisted, sordid, stingy, miserly, very avaricious; -կծու *a.* stinging, biting, pinching; -կտիտ առնեմ *va.* to narrate in detail, to give a full account of; -կրկիտ *a.* strict, formal, punctilious; *ad.* strictly, diligently; -հետեմ, եցի *va.* to investigate minutely, to search diligently; -ճճի *s.* small worm, animalcule; -մաղ *a.* finely sifted, minute, subtile; -փռի, very fine powder or dust, atom, corpuscle; -մանակ *s.* minute, second; -մանր *a.* very fine, minute, thin; -մասն *s.* small part or portion, particle; mosaic, --work; *a.* minute, detailed; exact, particular; -կոտորել, to pound, to beat small, to triturate; ի -մասունս պարասպել, to apply oneself to particulars; հանճար ամփոփեալի -մասունս, limited intelligence; միտք ցնդեալ ի -մասունս, a mind lost in details; -մանաբար *S.* Մանր *ad.* -նկար *s.* miniature; -չափ *s.* micrometer; -պատում *a.* related in detail, told minutely; *ad.* in detail, minutely; -առնել, to enter into details, to describe, relate or recount circumstantially, to give a full & particular account; -պտուղ *a.* bearing small fruit or seed; -վաճառ *s.* retailer; grocer; -վէպք *s.* miscellanies; anecdotes; -տունկ *s.* small plant; -րան *s.* wooden-mortar; -ցոյց *s.* lens, magnifying glass; -ցոզ *s.* thin drizzle or dew; -քայլ *a.* short paced; *ad.* with small paces or steps, slowly; -քիստ *s.* small beard of corn; -քնին *a.* examined minutely, thoroughly; -առնել, to examine accurately, strictly, to the bottom.

Մանրելի *a.* triturable.

Մանրեմ, եցի *va.* to break or reduce to pieces, to grind, to pound, to bruise, to crush, to triturate; to hash, to mince.

Մանրերամ *a.* composed of small ones; -ձկունք, a great deal of small

Մանրերդ *s.* madrigal. [fry.

Մանրերկրորդ *s.* a second, or 60th part of a minute; -երրորդ *s.* third, the

60th part of a second.

Մանրիկ, րկան, կուկը, կանց *a.* minute, little, very small, tiny.

Մանրոստ *a.* having small branches.

Մանրուած, ոյ *s.* shreds, scraps, morsels, bits, particles, minutiae; -ոյ, ից *a.* cut into bits or pieces, hashed, minced, pounded, ground.

Մանրութի *s.* minuteness, thinness,

Մանրումն *s.* trituration. [tininess.

Մաշ *a.* used up, worn out, old; *s.* bot. pea, peas; *S.* Հալ եւ -.

Մաշածոյ or ծու, -կան *a.* consumable, corruptible; -կան լուսին, waning moon.

Մաշար, աջ *s.* teeth of a saw.

Մաշարայ, ից *s.* flower or seed beds, garden-plot, parterre; -, -րական or -ական օխտ *s.* consumption, phthisis.

Մաշեմ, եցի *va.* to use up, to consume, to wear out, to waste; to corrode, to gnaw, to eat; to spoil, to destroy; to make thin or lean, to emaciate, to extenuate; to afflict, to mortify; -ղժամանակ, to employ, consume, spend, or waste one's time; -զոգիս, to harass, to vex, to tease the mind with longing; -զխորհուրդս, to thwart, to baffle; -իմ *vn.* to be consumed, worn out, wasted, to get spoiled, to go to decay, to be destroyed; to grow thin or lean, to fall, pine or dwindle away; մաշեալ հանդերձ, worn out, thread-bare coat; - լուսնոյ, to change, to wane; զն՞ այսպէս մաշելով մաշիս յառաւօտէ յառաւօտ, why do you grow thinner & paler day to day?

Մաշկ, աջ. ից *s.* scarfskin, epidermis; membrane, tunic; film, pellicle; skin, hide; fleecy skin; fur coat, pelisse; *a.* worn out, used up; - մարդոյ *med.* derma; - դործոյ, dressed skin, tanned hide, leather; cordovan.

Մաշկաբանութիւն *s.* dermatology, treatise on the skin & its diseases.

Մաշկագործ *S.* Մաշկեղէն; *s.* leather-dresser, currier, tanner.

Մաշկազգեցիկ *S.* Մաշկեզգեաց; -թեւ *a.* dermopterous; hymenopter; *s.* hymenopter; -հանդերձ *a.* *S.* Մաշկեզգեաց; *s.* garment of skin; -նափորա *a.* clothed in leather.

Մաշկեզգեաց *a.* clothed with skins.

Մաշկեակ, եկաց *s.* furred gown, pelisse; sheepskin coat.

Մաշկեայ, կէից *a.* made of leather, of skin, membranous.

Մաշկեկագործ, աջ *s.* furrier; -ուի *s.* peltry, furriery.

Մաշկեղէն, Մաշկե *a.* *S.* Մաշկեայ; *s.* garment of skins; գօտի -, leather girdle; ոտք -ք, web-footed; մարմին -, human skin; ից. mortal coil.

Մաշկեկաւաճառ *s.* furrier, fur-dealer; -ութիւն *s.* fur-trade.

Մաշկեմ, եցի *va.* to skin, to flay, to gall; to strip off the hide.

Մաշուած, ոյ, -ումն *s.* wear, wear & tear, deterioration, consumption, use; corrosion; decay, decline; -ումն լուսնի, waning of the moon; լուսինն առնու աճումն եւ -ումն, the moon waxes & wanes.

Մաշուք *s.* worn out part.

Մաշալմ, եցայ *vn.* to lose the hair, to become bald, depilated, bald-headed.

Մաշտոյ, ի *s.* ritual, ceremonial.

Մառ *s.* fog; - գինւոյ, pearly nap upon wine; - or -ն *s.* sun-set, west; ի -ն մտանէլ, դառնալ, to go down, to set.

Մառախլամած, -պատ *a.* full of fog, foggy, hazy, cloudy; obscure, dim, gloomy; -լիմ, եցայ *vn.* to get foggy, to be hazy, cloudy; -լուս *a.* foggy, hazy, misty, caliginous, cloudy.

Մառախուղ, խղոյ or խլոյ *s.* fog, haze, mist; darkness, obscurity; օր ամպոյ եւ -խղոյ, cloudy & tempestuous or stormy day.

Մառան, աջ *s.* pantry, store-room, cellar, larder, buttery; wine-cellar, -vault, canteen; -ապեա or մառնալան *s.* butler, steward; vintner.

Մառուլ *s.* cos-lettuce.

Մասն, սին, սանց *s.* part; bit, piece, morsel; share, portion; lot, parcel; ration, allowance; contingent, quota; side, part, quarter, clime; minute; relics; holy or hallowed bread; -հաւատոյ, article of faith; մասունք բանի, the heads of a discourse; - բարի, the better part; - զգայական, սրամշտական, ցանկական, sensitiveness; irascibility; concupiscence; մասամբ, ի մասին, ի մասնեայ, ի -է *ad.* in part, partly; partially, in parts; by halves; մեծաւ մասամբ, ի մեծի մասին, բազում մասամբ, ի առաւելագոյն մասին, for the most or greatest part, mostly, chiefly; յայսմ մասին, ի մասինդ յայդ

միկ, on this side, on this consideration; *ի մասին*, for, instead of; - *առ* - or *առ մասին*, - -, piecemeal, in pieces, piece by piece, in shreds, limb by limb; *իմով մասամբ*, on my part, as for me; *աղօթից մասամբ*, as for, or with regard to prayers; *ի պարգեւի մասին*, in place of a gift, as a gift; *նմա էլ* -, he was allotted, he had for his share, or portion; it is fallen to his lot; - *ռնել*, to participate in, to take a part or concern in; *ի բարեաց մասին առնուլ*, to take in good part; *ի չարի մասին առնուլ*, to take ill, or amiss; *գրաւիլ լ մասամբ օրտից*, to be subject to certain vices; *չիք մեր* - *լ Դաւթի*, we have nothing to do with David. [s. speciality.

Մասնագէտ s. specialist; - *գիտութի*
Մասնաժողով s. committee.

Մասնական a. partial; gr. partitive; - *կից* a. sharing in, participating; - *լի* - *նել*, to partake of, to be a party concerned, to take a share; - *կցութիւն* s. participation, share. [nonius.

Մասնաչափ s. ast. vernier scale,
Մասնատուփ s. pyx, ciborium.

Մասնաւոր a. particular, special; private; - *աբար*, - *ապէս* ad. particularly, specially, in particular; - *եմ*, *էցի* va. to communicate, to impart; to distribute, to divide, to share; to contribute, to give; - *իմ*, *էցայ* vn. to participate, to partake, to share in, to take part in, to be concerned, to interest oneself; - *լ չարկաւ*, to contribute in some measure; - *ուի* s. particularity, speciality; singularity.

Մասնեմ, - *նիմ* S. *Մասնաւորեմ*, - *րիմ*. [molecule.

Մասնիկ, *նկան* s. parcel; particle,
Մասնական a. molecular.

Մասնմուտ առնեմ va. to admit, to admit to a share or part in.

**Մասուր* s. seed-pod of the rose.

Մասուրայ s. stuffing pipe or reed.

Մատակ, *այ* a. dam, female.

Մատակախազ a. in rut, neighing after, ready to mount, covering, mounting; - *ձի*, stallion, stud or entire horse, stone-horse; - *ուի* s. rut, heat, ardent desire, passion of horses; - *խումբ* s. stud of mares.

Մատակարար, *այ* s. administrator, manager; steward, provider, victualer; dispenser, distributor; - *վանից*,

cellarer; - *ական* a. administrative; - *եմ*, *էցի* va. to administer, to manage; to distribute, to dispense; to victual, to provide, to stock, to store, to furnish; - *զմբ խորհուրդս*, to administer the sacraments; - *ուի* s. administration, management; economy; stewardship; dispensation, distribution.

Մատակոյան, *այ* s. horse-breeder.

Մատաղ, *ոյ* a. young, tender, new, fresh; s. child, little child; mortuary festival for the poor; - *չատակաւ*, - *յաւուրց*, very young; *ի* - *տիս*, in infancy, at so tender an age; *որթ* -, milk-fed calf.

Մատաղածին a. new-born; s. woman recently confined; - *կան* a. young; - *կոտոր* a. slain in infancy; - *չատակ* a. of tender age; - *ձի* s. colt, foal, nag, pony, cob; - *մայր* S. - *ծին* s.; - *նամ*, *ացայ* vn. to bloom again; to renew one's youth, to grow young again; - *առնիկ* a. young, new, tender; s. young plant, sucker, layer, shoot, sapling, off-set, slip; *նից* neophyte, proselyte; *թուփ* -, young shrub; - *նաչատակ*, child-martyr.

Մատաղեմ, *էցի*, - *էցուցանեմ* va. to restore to youth, to make young again.

Մատաղերամ a. young; - *մանկաի*, little children; - *գառնիք*, lambkins.

Մատաղորթ a. having lately calved.

Մատաղութիւն s. youth; growing young again.

Մատաղօրեայ a. young, tender.

Մատանեակ s. ringlet, small ring.

Մատանեհար s. seal- or signet-ring.

Մատանեմ, *էցի* va. to seal with a signet-ring, to seal up.

Մատանեման s. ring-finger.

Մատանի s. ring; signet-ring, seal, stamp; S. *Մատնոց*; *սովի*, *ադամանդեայ* -, gold-ring; diamond-ring; - *սրակերեալ*, cameo-ring; *չարսանեկան* -, wedding-ring; - *կրել*, to wear a ring; *կնքել* - *նեաւ*, to seal with a ring.

Մատեան, *էնից* s. book; parchment, scroll, roll, register; code, manuscript; *մծային*, *մծաշունչ* - *ք*, the Holy Scriptures, - Bible, - Writ; - *գունդ*, the immortal band (Persian cavalry); - *էնից դարան*, library; *ի* - *էնի* *չարկա* - *նել*, *ասլ*, to write, to set down or couch in writing, to register, to record.

Մատենագէտ a. book-learned, lettered, learned, erudite, skilled in lite-

rature; *s.* man of letters; bibliographer; -գիտութիւն *s.* bibliography; -գիր, գրաց *s.* writer, author, bibliographer; book, writing; *a.* *S.* -գրական; ընտիր -, classic author; յոռի -, sorry writer, scrawler, scribbler; -ք, men of letters, the literati; -գրական *a.* bibliographical; historic; -գրեմ *va.* to write or compose a book; to put down in writing; to book, to register, to transcribe; -գրութիւն *s.* bibliography; literature; writing, book, work; -գրան, -կալք, լաց *s.* library; փոքրիկ -, book-case, book-shelves; -մոլ *a.* *s.* bookish, bibliomaniac; -մոլութիւն *s.* bookishness, bibliomania; -յած *a.* immersed in study or in books, well versed in literature; -պատում *a.* told in books; *ad.* narrating in books; -պետ *s.* librarian; -սէր *s.* bibliophilist, book-fancier; -սիրութիւն *s.* bibliophily; -ւոր *a.* historical; -ւորեմ *S.* -գրեմ.

Մատենիկ, նկան *s.* opusculum, short treatise, pamphlet, tract; - գունդ *S.* Մատեն - [-ուն, -իմ.

Մատղական, -ուն, -ղիմ *S.* Մածան,

Մատիտակալ, աջ *s.* port-crayon, pencil-case. [grass.

Մատիտեղ *s.* bot. blood-wort, knot-

Մատիան *s.* pencil, lead-.

Մատն, տին, տանց *s.* finger; finger's breadth, inch; *mus.* tune, air, strain; բոյթ -, thumb; ցուցական -, forefinger; միջին -, middle finger; մատաւնոյ -, ring-finger; փոքր -, little finger; մատունք ոտից, toe; յոռք մատանց, knuckles, finger joints; մատունք նուագարանաց, keys, keyboard, stop; մատունք սանդղոյ, steps, stairs; մատունք որթոյ, shoots, branches or tendrils of a vine; - Այ, the finger or hand of God; ծայրակտուր մատամբք, with maimed fingers; ուսոյց զմատունս իմ ի պատերազմ, he taught my hands to war; ի ծայր մատանց, at the finger's ends; ծայր մատանց ոտից, tiptoe; ճարճատեղ զմատունս, to crack one's fingers; -ն առնել, to point at one; to denounce; *fig.* to defame, to laugh at, to scorn; վաստակել մատամբք, to live by one's labour; ի մատունս գնալ, to walk on one's toes, to walk tiptoe; յոռն ի - յառնել, to stand tiptoe; մոռացկոտաց զ-կապել, to resolve not to forget, to make a memorandum; մատամբ ցու-

ցանել, to point at with the finger, to indicate; ծայրիւ միայն մատին ճաշակել, to taste, to taste slightly; գնել մատունս ի վերայ բերանոյ, to place a finger on the lips, to keep silence, to be benumbed; - լինել *va.* to betray; *vn.* to be betrayed; - լինել անձին or անձամբ անձին, to betray oneself, or one's own cause, to do oneself an injury; - անձին իւրոյ գործել, to kill oneself, to commit suicide, to make away with oneself; - լինել իւրեանց արծաթոյն, to lavish, to waste, to squander; - լինել, եղանիլ, to give or addict oneself to, to surrender, to give in; - առնել, - եւ տուր լինել, to betray; արգելուլ, ըմբռնիլ մատին ի դռնամէջս, to jamb one's finger in a door; *S.* ճիւղ.

Մատնագործ *a.* done by hand; -գործ *a.* written or sculptured by hand; -ծաղիկ *s.* bot. fox-glove, digitalis; -հատ *a.* cutting off or amputating another's finger; -մուխ *a.* thrusting in one's finger; - զզուանք փսիւել, to provoke vomiting with the finger; -նիշ *S.* -ցոյց; -նշան ծաղիկեցուցանեմ *va.* to write, to compose, to trace; -շուրթն *s.* med. whitlow, panaris, felon; -չափ, ի *a.* a finger's width or depth; *s.* inch, digit, finger; -ցոյց *a.* pointing at, indicating with the finger; - առնել, լինել, to point at, to addict, to indicate; to betray; *fig.* to deride, to scoff, to ridicule, to quiz, to make a laughing-stock of; -փոխ խաղացումն *s.* *mus.* fingering, playing on, touching.

Մատնեակ or Մատանակ *s.* finger, hand; ի - արկանել, to seize, to take possession of, to subject, to subdue; to win complete power over.

Մատնեմ, եցի *va.* to betray, to denounce, to discover; to deliver up, to surrender; to abandon, to allow, to permit; - ի ձեռս ուրուք, to give into the hands of, at the mercy of, to deliver up; - ի վտանգս, to endanger, to expose to peril, to put in jeopardy; - զոք գաղանաց, to throw to the wild beasts, to give as a prey to -; - զոք սրոյ, to kill, to slay; - զանձն յանարգութիւն, to debase, degrade or disgrace oneself; - ի կամս փագամուլ հաճոյից իւրոյ, to sacrifice to one's ambition; - զոք ի ծաղր եւ յայսպանումն, to quiz, to burlesque, to ridicule; - զոք ամօ-

թոյ, to cover with shame or confusion; - զոք սատանայի, to excommunicate; - զխորհուրդս իւր, to unbosom oneself to, to open one's mind to; ոչ - զհամբերութիւն, to be patient; - իմ vn. to be betrayed, denounced; to betray oneself, to give in, to surrender, to abandon oneself to, to be a prey to; - ի գերութիւն, to be or become a slave to; - ի փախուստ, to run away, to take to flight; - ի նախանձ սրտմտութեւ ուրուք, to become a victim to the jealousy of; - ի սուր, to be put to the sword; S. Ատեան, Աւար, Մահ, Պար.

Մանկէք s. fluting, flutes. [տուի, &c.

Մանիկ s. the little finger.

Մանիւն s. traitor; felon, scoundrel.

Մանոց s. thimble.

Մանուկութիւն s. treachery.

Մանտու s. traitor; informer, denouncer; - լինել, to betray, to denounce.

Մանցոյց S. Մանացոյց, &c.; - նախատանօք ad. villanously, contumeliously, ignominiously.

Մատոյց, ուցի s. access, approach; ascent, acclivity.

Մատուռն, տրան, տրուք, տրանց s. martyr's shrine; chapel, oratory.

Մատուռակ, ի s. bot. liquorice; սուււ - , wild - , milk-vetch, astragal; - ի արմաւ, peony; - իկ s. chem. glycyrrhizine.

Մատուցական a. presentable.

Մատուցանելի a. offering, presenting; S. -ցական.

Մատուցանելի, ցի va. to draw or bring near, to advance, to put forward; to present, to offer, to dedicate; to sacrifice; ի մէջ - , to relate, to report. [offering.

Մատուցարան s. altar, place of

Մատուցիչ, -ցող s. offerer; sacrificer; -ցումն s. presentation, offering, oblation, offer; celebration.

Մատչելի a. accessible, accostable.

Մատչիմ, տեայ, տուցեալ vn. to gain access, to approach, to draw near, to advance, to present or offer oneself, to come, to appear; to be presented, offered, celebrated; յառաջ - , to advance, to come or go forward; S. Հուպ, ի վեր.

Մատուռակ, աջ s. cup-bearer; butler; - եմ, եցի va. to be or become cup-bearer, to present drinks, to fill the glasses, to pour out wine; to admi-

nister, to distribute, to dispense; - ու թիւն s. cup-bearer's charge or office.

Մատրանապետ s. chaplain; - ու թիւ s. chaplainship.

Մառք, տոց s. temptation, impurity.

Մար, ու s. metretes or amphora (a liquid measure, the Roman about seven, the Attic about ten gallons).

Մար, ի, աջ s. a. Mede; Median; -

Մարագ, ի s. hayloft. [s. lord.

Մարախ, ոց s. locust; grass-hopper; քաղցր - S. Մատուռակ.

Մարանաթա s. Syriac w. Maran-atha, it signifies, the Lord comes, or, the Lord is come; (it was a form of threatening, cursing or anathematizing among the Jews).

Մարապարսացի s. a. Medo-Persian.

Մարաստան, ի s. Media.

Մարաշխա, ի s. marshal.

Մարգ, աջ, -ագետին s. mossy ground, turf, grass, pasture, herbage, meadow, mead; geol. marl.

Մարգարէ, ից s. prophet, seer; սոււ - , false - ; կին - , prophetess; փոքր - ք, the Lesser prophets.

Մարգարէաբար ad. prophetically, like a prophet; -գէտ a. skilled in the prophecies; -գիր a. written by the prophets; -զրաւ a. prophet-slaying, destroying the prophets; -ծին a. begetting a prophet; born of a prophetess; -խառն, -կան, -կիր a. prophetic; - ոգւով, by a - spirit; -կոտոր a. massacring prophets; -հայր s. a prophet's father; -հանգէտ a. like a prophet; -հրաշ a. prophetic; -ճառ a. foretold, announced, or predicted by a prophet or by the prophets, declared prophetically, prophetic; -նամ, աջայ vn. to prophecy; to predict, to foretell; to play the prophet, to counterfeit; -նոց s. prophet's temple; -նորհ a. having the gift of prophecy; -պետ s. chief of the prophets (Moses); fig. our Lord G.-C.; -սպան a. murdering prophets; -տառ պատգամք s. Scripture, the prophets; -րան S. -նոց; -ցուցանելի va. to render prophetic, to cause to prophecy; -քարոզ a. preached by the prophets.

Մարգարէութիւն s. prophecy; the book of the prophets; - ուհի sf. prophetess.

Մարգարէօրէն ad. prophetically.

Մարգարիտ, բայ or բաի, բայ s. margaret, pearl; bot. daisy; chem. mar-

garine; շարք - րտաց, string of pearls; pearl necklace; ծածկեալ - րտօք, pied with daisies; մի արկանէք զ-ս առաջի խողաց, don't cast pearls to swine; S. Ընդէլուզանեմ.

Մարգարտագեղ *a.* beautiful as a pearl; -գոյն *a.* pearl-coloured; -զարդ *a.* adorned with pearls, pearled; -խուռն *a.* full of pearls, pearly; -դաշտ, plain sprinkled with daisies; -ծին *a.* bearing or producing pearls; -հատ *s.* grain of pearl; -ատամունք, pearly teeth; -հիւս, -յեռ, -շար *a.* strung with pearls; -տեսիլ *a.* like a pearl; -փայլ *a.* bright as a pearl.

Մարգարտեայ *a.* of pearls, pearly; -երանդ *a.* pearl-coloured; -տօրէն *ad.* like a pearl. [dows.

Մարգարօտ, ից *a.* feeding in mea-

Մարգաց *s.* the eleventh month of the ancient Armenian calendar, (June).

Մարգիղ, աջ *s.* marquis, marquess: marquee; -ուհի *s.* marquise; -ուհի *sf.* marchioness. [shy meadow.

Մարգճախին, խնի, -ճակ, աջ *s.* mar-

Մարդ, ոց *s.* man; mortal; the human race; կին -, woman; Որդի -ոյ, the Son of Man; -եւ Ած, Man-God; բաւրի -, worthy or honest man, man of worth; գեղեցիկ -, handsome man; բարետիրտ -, man of feeling, generous-hearted man; -ն անօրէնութեան, antichrist; յարդէ -, man of straw; a scare-crow; -ի -ոյ, from one man to another; ամ -, every man; արժանի -ոյ, manly; անարժան -ոյ, unmanly; ի բաց մերկանալ զ-ն հին, to put off the old man; - առ - կուտակիլ, to crowd or rush together, to press, to throng; արար Ած զ-ն ի սլաակեր իւր, God made man after his image; ի բարեբաւտութի -ոյս, for the happiness of mankind; S. Այր, Մարդիկ.

Մարդաբանութիւն *s.* anthropology; -բար S. Մարդկաբար; -բնակ *a.* inhabited by man; -գայլ *s.* chimera, bug bear, hobgoblin, ghost; -գերի *s.* captive, prisoner, slave; -գին *s.* slave-merchant, --buyer or dealer; purchase of slaves; -գլուխ *a.* man-headed; -գող *s.* man-stealer; -գողութիւն *s.* man-stealing; -դարման *a.* nourished or cultivated by man; -դաւ *s.* assassin, murderer, man-slayer; -դաւան *a.* believing in Christ as man only, denying the divinity of Christ, Nestorian;

-աւանդք or -դաւանութիւն *s.* nestorianism; -դաւութիւն *s.* murder, assassination; -դէմ *a.* of a human figure or countenance; -զգեստ *a.* clothed in humannature, incarnate, become man, made flesh; -զէն *a.* man sacrificing; -լինել, to immolate or sacrifice human victims; -ք *s.* human sacrifice or victim; -զոհ S. -զէն; -զոհութիւն, -զոհք S. -զէնք; -թափ *a.* unpeopled, uninhabited, desert, wild; -թիւ *s.* enumeration or numbering of men; լը -թուի, to each person, a-man, a-head; -լից full of man, peopled, very populous; -խանձ *a.* man-devouring, eager for human flesh; -խանձութիւն *s.* greed of human flesh; -խառն *a.* hypostatically united with the human nature; -խիտ *a.* densely inhabited, crowded with inhabitants; S. -լից; -խնդիր *a.* searching, or in search of men; -խողխող. -խոշոշ *a.* slaughtering or massacring man, murderous, killing, bloody, sanguinary, cruel; *s.* cut-throat, homicide; -ծախ *a.* man consuming, causing the destruction of men; -ծին *a.* begetting a man; *s.* fabulous tree feigned to produce men. [house; ceiling, roof.

Մարդակ, աջ *s.* joists & beams of a

Մարդակազմութիւն *s.* structure of the human body, physiology, anatomy; S. -բանութիւն.

Մարդակեր, աջ *s.* cannibal, anthropophagus, man-eater; -լինել, to eat human flesh; -կերութիւն *s.* anthropophagy, cannibalism; -կերպ *a.* human, having a human form or figure; after the men's manner; *s.* zool. anthropomorphite; -կերպեայք or եանք *s.* the anthropomorphites; ազանդ -կերպեայք, anthropomorphism; -կոյա բազմութիւն *s.* train or suite of domestics, numerous equipage; assembly of men, multitude of people, crowd, a crew of men; -կոտոր *a.* murderous, exterminating; -առնել, to kill, to put to the sword; -հաճ, -հաճոյ, ից *a.* insinuating, fawning, flattering, striving for favour, servile; -հաճեմ *vn.* to seek men's favour, to fawn, to flatter, to seek to please by servility; -հաճութիւն *s.* fawning, adulation, flattery; respect for persons; -հասակ *a.* of the human height or form; of perfect form, well shaped (man); *s.* the human stature, size or height; -հարկ *s.* capita-

tion, poll-tax, poll-money; -հոյլ հօտ *s.* multitude, crowd; -հայն *s.* human voice; -հեւ *S.* -հերպ; -մահ *s.* plague, pestilence; -մարտ *a.* making war on man; hostile to mankind; -մօտ *a.* near the habitation of men; ի -ի հեալ, to inhabit -; -համ, աջայ *vn.* to become man, incarnate, to take human flesh or nature; -հաս *a.* edifying, exemplary, virtuous; affable, kind; -հատ *a.* well peopled, full of inhabitants, populous; -հատուծի *s.* great multitude, dense population; -հէն *S.* -հատ; -հորհ *S.* -հահ; -հաի *a.* of man's height or size; -սայն քաղ *s.* chimera, were-wolf; -սայք *s.* satyrs; -սաշտ, ից *s.* anthropolatry; *fig.* flatterer, fawner, adulator; -սաշտուծի *s.* anthropolatry; *fig.* fulsome flattery, adulation; -սաակեր *a.* man-shaped, having the human form or figure; *s.* human image; -սէս *S.* Մարդկօրէն; -սուր or սուրծ *S.* Մաղապուր, &c.; -ուռ *a.* biting man; -սանկ, ի *s.* litharge of silver, yellow, white litharge; -սեր *a.* advantageous to the propagation of the human race; -սէր *a.* philanthropic, humane, benevolent; kind, obliging, courteous, civil, gracious; tender, compassionate, charitable; -սիրաբար *ad.* benignly; -սիրական *a.* philanthropical; -սիրասէս *ad.* humanely, kindly, tenderly, with kindness, lovingly; -սիրեմ *va.* to be philanthropic, humane, to behave with kindness, to be compassionate, courteous; to be condescending; to receive courteously, to give a hearty welcome to, to honour; -սիրուծիւն *s.* philanthropy, humanity, kindness, benignity, affability, benevolence, courteousness; condescension; welcome; -ք *S.* -սիրասէս; -սպան, աջ *a.* murderous, homicidal; *s.* murderer, homicide, man-slayer; -սպանուծի *s.* homicide, murder; -կամաւոր, wilful murder; -ակամայ, manslaughter; -յանդգոյշ, homicide by misadventure; -ստան, աջ *s.* place of reunion; -վաճառ *s.* slave-merchant or dealer; -վայելուչ *a.* meet for or worthy of man; -վար, աջ *a.* *S.* -ծախ; civil, polite, urbane, courteous, complaisant, obliging, genteel, kind, affable; -վարուի *s.* civility, politeness, urbanity, courtesy, complaisance; -տեաց, եղաց or ցից *a.* hating

mankind, misanthropic; *s.* misanthrope, man-hater; -տեսակ or սիլ *S.* -հերպ; -տեցիկ *S.* -տեաց; -տեցուծի *s.* misanthropy, hatred of mankind; -տունկ *s.* human race, human creature, man; *a.* human, rational; -բուրաստան, garden planted by man; -ցուլ *s.* minotaur, bucentaur; -ցուցանեմ *va.* to humanize, to civilize; to familiarize, to tame; -քաղաքացի or -ցի *s.* inhabitant or dweller in man; -քայլ *a.* walking as man.

Մարդէլոյզ, լուզաց *a.* flattering, fawning, seductive; *s.* adulator, flatterer, sycophant, seducer; -լուզական *a.* adulatory, deceitful; -լուզուծի *s.* adulation, flattery.

Մարդէղուծիւն *s.* incarnation; our Lord's human nature; creation, generation or genealogy of mankind.

Մարդերեւոյթ *S.* Մարդակերպ.

Մարդընտել *a.* familiar, tame, docile.

Մարդիկ, դեան *s.* men, mankind, the human race, the world; տմ - , all men; որդիք մարդեան, the children of men; գրագէտ - , men of letters; -ս յարդարել, to make men of.

Մարդկաբար *S.* Մարդկօրէն; -խառն, &c. *S.* Մարդախառն, &c.

Մարդական, յին *a.* human; belonging to man, manlike; -սէս *S.* Մարդ.

Մարդկեղէն *a.* human. [կօրէն.

Մարդկութիւն *s.* humanity, human nature; humanity, mankind; multitude, many people.

Մարդկօրէն *a.* human; *ad.* humanly, as a man, according to human nature.

Մարդպետ *s.* chief guardian of the harem, chief of the eunuchs, kishlar-agasi; -ուծի *s.* dignity, office or post of kishlar-agasi.

Մարեմնոտ *s.* sweet marjoram.

Մարերեան ծառ *s.* may-pole.

Մարերի *s.* the tenth month of the ancient Armenian calendar, (May).

Մարզ, ից *s.* confine or frontier of a state, march, border; province, district; -դնել, to reduce to a province; -ք, exercise. [creeping mouse-ear.

Մարզանդոշ, -նոն *s.* bot. pilosella,

Մարզանք *s.* exercise; gymnastic ap-

Մարզարան *s.* gymnasium. [paratus.

Մարդեմ, եցի *va.* to instruct in athletic exercises; to inure to war; to exercise, to instruct, to initiate, to teach, to discipline, to form, to train,

to civilize, to soften manners. [ed to war.

Մարզիկ *a.* exercised, inured; train-

Մարզիչ *s.* instructor, teacher, one who disciplines, inures or trains to war.

Մարզումն *s.* teaching, training; instruction, exercise.

Մարզպան, աջ *s.* governor of a march, of a county or province, exarch; -ու թիւն *s.* government of a march, governorship of a province.

Մարզպետ *S.* Մարզպան.

Մարթ, ի *s.* means; *a.* possible; -է *v. imp.* it is possible, it may be so; it is fitting or proper; -ական *a.* ingenious; -անամ *S.* Մարթեմ.

Մարթանք *s.* stratagem; means, expedient, resource, remedy; skill, art, ability, cleverness, mastery; -նօք *ad.* ingeniously, cunningly.

Մարթեւի *a.* possible; contingent; proper, fitting.

Մարթեմ, եցի *va.* to find means, to invent, to contrive, to find out.

Մարթեմ, թացի *vn.* to be able, possible, to have the power, faculty or means.

Մարթեցուցանեմ *va.* to render possible; to execute, to carry into effect, to accomplish.

Մարթի *v. imp.* it is possible; զիարդ - այդմ լինել, how can these things be? չ-, ոչ -, it can't be, it is impossible; -ցի, is it possible?

Մարթուն *a.* ingenious, clever, skilled; *S.* Մարթ *a.*; չ- *a.* inept, unfit, awkward.

Մարթունչ *a.* clever, skilful, expert.

Մարթուպատշաճ *a.* possible & proper. [cleverness.

Մարթչութիւն *s.* dexterity, ability,

Մարի, բւոյ, բեաց *s.* hen.

Մարի, ի *s.* resinous pine.

Մարկեղ, ի *s.* hoe.

Մարկեղիտք *s.* Marcionites.

Մարկձակ մոմեայ *s.* statue of wax.

Մարձակ *s.* bed & bedding.

Մարմանդ, ի *s.* hot or temperate climates; pleasant meadow, delightful spot; greensward, lawn, grass-plot.

Մարմաջական *a.* pruriginous.

Մարմաջեմ, եցի *vn.* to itch, to feel an itching, titillation or pruriency, to have a tickling sensation; to feel a desire to scratch oneself; *fig.* to be excited, incited, provoked, tickled or pleased; -եցուցանեմ *va.* to cause to

itch, to tickle, to titillate; to irritate, to exasperate; *fig.* to tickle, to please, to gratify.

Մարմաջիւն, -ջումն *s.* itching, pruriency; incitement, tickling, titillation; smart, burning, puncture.

Մարմառ *s. med.* St. Anthony's fire; -ոտ *a.* feeling a prickling, subject to a pricking sensation.

Մարմարակուռ, -էն *a.* made or built of marble, marmorean; -կութ, -հատ *s.* marble-cutter; գործարան -հատայ, marble-yard, --works; -հատք *s.* marble-quarry; -սլառ *a.* covered or paved with marble.

Մարմարեայ, -եղէն *a.* of marble, marble, marmorean.

Մարմարին, աջ *s.* marble; *a.* -, of marble; կարծր իբրեւ զ-, as hard as -; -եայ *S.* Մարմարեայ.

Մարմենի *s.* distaff.

Մարմին, մնոց *s.* body; flesh; man, creature, mortal; corpse, dead body; carcass, carrion; body, consistency; whole, ensemble; *geom.* solid; - առնուլ, to become incarnate; եւ Բանն - եղեւ, & the Word was made flesh; *S.* Երկնային.

Մարմնաբանութիւն *s.* somatology; -բոյժ *a.* too indulgent to the appetites, carnal, sensual; -դեղ *a.* well shaped; -դոք *s.* corporeal substances; creatures, mortals; -գործեմ *va.* to change into flesh; -գործութի *s.* incorporation, embodiment; -զգած, -զգեաց, -զգեստ, -զգեցիկ *a.* clothed with flesh, incarnate; corporeal, bodily, mortal; -զգեցութի *s.* incarnation; -զեղծ *a.* impudic, sensual, libidinous; impotent, frigid, incapable of procreation; -զեղծութի *s.* luxury, licentiousness, lechery, wantonness; impotence, frigidity; -խորժ *a.* pleasing or grateful to the senses; -խորժութիք *s.* sensual delights; pleasures; -ծածուկ *a.* hiding, covering the corpse (tomb), or the body (hair); -ծին, ծնունդ *s.* corporeal birth, according to the flesh; -կալ *s.* corporal, a fine linen-cloth on which the priest places the chalice at mass; -կան *a.* corporeal, bodily; mundane, worldly; carnal, sensual; -կեր, աջ *a.* carnivorous; -կերութի *s.* use of flesh for food; -կից *a.* of the same nature; consanguineous; *s.* fellow-man; -կրթանք *s.* gymnastics, athletics; -կըր-

Թութի *s.* bodily exercise; **-հատ, աց** *s.* anatomist, dissector; **-հատական** *a.* anatomical; **-հատեմ, եցի** *va.* to anatomize, to dissect; **-հատութի** *s.* anatomy, dissection; **-հատորէն** *ad.* anatomically; **-հար, աց** *a.* impotent, unhealthy, apoplectic, disabled, crippled; **-ձեւ** *a.* having a bodily form or figure, corporeal; **-մարզ, ից** *s.* gymnastics; gymnastic-master; **-մոլ** *a.* carnal, sensual, voluptuous; **-մոլութի** *s.* sensuality, attachment to sensual pleasures; **-յին** *S.* **-կան**; **-նամ, ացայ** *vn.* to become incarnate; to take the human body or nature; **-շարժութիւն** *s.* tickling, titillation, stimulant; any movement of the body; **-պահ, աց** *s.* body-guard, life-guard, yeoman of the guard; **-պաշտ, ից** *s.* worshipper of the flesh; sensualist; Apollinarian; **-պատ** *a.* clothed with a body, corporeal; **-պատար** *a.* enveloping the whole body; **-պարար** *a.* nourishing, fattening; voluptuous, gluttonous; **-պէս** *ad.* bodily, corporally; materially; carnally, sensually, lustfully; *fig.* essentially, really, substantially; **-պիշ** *a.* material; carnal, voluptuous; **-ուիկ** *a.* incarnate; **-ուիկ** *s.* incarnation; **-սէր** *a.* fond of carnal pleasures, sensual, carnal, voluptuous, mundane; **-սիրութի** *s.* sensuality, lust, concupiscence; **-սպան** *s.* self-murderer, suicide; **-վաճառ** *S.* **Մսա-**; **-տակ** *s.* madragora root; **-տանջ** *a.* tormenting the body (pain); **-տեաց** *a.* despising carnal pleasures; **-տեսակութի** *s.* materiality; **-տեսիլ, -տիպ** *a.* corporeal, of a form; **-րան** *s.* place of incarnation, matrix; *fig.* our Lord's Mother; **-ցուցանեմ** *va.* to change into flesh; to embody, to incarnate; to figure, to impress with a form; **-ւոր, ական** *a.* corporeal, palpable, material; of or belonging to the body, bodily; carnal, fleshly, sensual, worldly; **-ւորապէս** *ad.* bodily; really, actually; **-ւորութի** *s.* corporeity; incarnation; humanity; **-փոխութիւն** *S.* **Հոգե-**.

Մարմնեղ, աց *a.* fleshy, corpulent, fat, plump; **-էն** *a.* corporal, corporeal;

Մարմնիկ *s.* corpuscle. [*S.* **Մարմնեղ**.

Մարմնայթք, -մնոք *s.* bodily things, things appertaining to the flesh.

Մարուխ *s.* bot. *S.* **Մատուտակ**.

Մարսեմ, եցի *vn.* to digest; to con-

coct; **-եցուցանեմ** *va.* to cause to digest; **-եցուցիչ, -սողական** *a.* digestive.

Մարսողութիւն, Մարսումն *s.* digestion; concoction.

Մարտ, ից *s.* war, battle, combat; wrestling; dispute, quarrel: month of March; **ի - պատերազմի պատրաստիլ**, to prepare for war; **եւնեւ ի - պատերազմի ի վերայ ուրուք**, to take up arms against; **- դնել, մղել թ ումեք, տալ - պատերազմի թդէմ ուրուք**, to give battle, to make war on, to wage war; **- թ միմեանս հարկանել, - եդեալ կռուել**, to fight, to combat, to attack; **միշտ -իւ լինել թ ումեք**, to be in perpetual hot water with, to be continually at war with; **- ի վերայ ուրուք յարուցանել, ի - պատերազմի դրդուիլ**, to incite to battle, to excite or create war against; **- պատերազմի էր նց թ միմեանս վն**, they were at war for; **անագորոյն -իւ պատերազմաւ**, by a bloody battle, by a sanguinary conflict; **-ն յերկոցունց կողմանց մնայր անպարտելի**, the battle remained undecided; *S.* **Պատերազմ**.

Մարտադիր, դրաց *s.* agonotheta, athlotheta; **-ծնոյց** *a.* quarrelsome, contentious, litigious, wrangling; **-կան** *a.* of or belonging to war or battle, warlike; *s.* warrior, combatant; **-կառք** *s.* war-car or chariot; **-կից** *s.* companion in arms, fellow-soldier, comrade; adversary, antagonist, opponent; *a.* confederate, leagued, allied; **-գունդք**, auxiliary forces; **-լինել**, to fight in company; **-կցութի** *s.* companionship in arms; alliance, confederacy; aid, succour; **-մբոխ** *a.* tumultuous, troubled, agitated by war; **յարդար** *S.* **-դիր**.

Մարտան int. would to Heaven that! if it might be!

Մարտանկար, աց *a.* painting battle-scenes; **- պատկերահան** *s.* painter of battle-pieces; **-սայլ** *s.* waggon, ammunition-, powder-cart; **-վար, ի** *s.* palestra, battle-field, or -ground; **-ցու, աց** *s.* weapons of war, (other than fire-arms); *a.* military, warlike.

Մարտնաիր *s.* brave, valiant soldier; **-ք**, choicest troops, the flower of, or the choice men in the army.

Մարտիկ, տկաց *s.* warrior, soldier, combatant; **ի -ս մտանել**, to rush to the field of combat.

Մարտիրոգէք *s.* *Gr. w.* martyrology.

Մարտիրոս, *այ* *s.* martyr; **-ական** *a.* of -; **-ակից** *a.* suffering a similar martyrdom separately or together; **-այորդոր** *a.* exhorting to martyrdom; **-անամ**, *այայ* *vn.* to be a martyr, to suffer martyrdom, to undergo death in witness of the faith; **-արան** *s.* place of martyrdom; chapel or tomb of martyrs; **-ասպոլիս** *s.* Martyropolis; **-ացուցանեմ** *va.* to martyrize; **-ուհի** *s.* martyrdom; **-ուհի** *sf.* female martyr.

Մարտկոց, *այ* *s.* battery, bastion, bulwark; tower; **էլեկտրական** -, electric battery or machine; **Վոլտայեան** -, Voltaic battery, pile.

Մարանչիմ, *տեայ*, *սուչեալ* *vn.* to fight, to combat, to make war, to engage in action; to quarrel, to dispute, to contest; **- սկզբնամարտութիւն**, to skirmish. [fencing-master.

Մարտուսոյց *s.* military professor;

Մարտուցանեմ, *յի* *va.* to cause to fight, to provoke to combat; to defy, to challenge. [of war.

Մարտօրէն *ad.* according to the art

Մացառ *a.* thick, bushy; *s.* *S.* **-բ**.

Մացառախիտ *a.* bushy, full of bushes, thick-tangled, brakish, briery; **-կան** *a.* chem. sylvic; **-ձեւ** *a.* bushy-shaped, bushy; **-ղօղ** *a.* hidden among the bushes, sylvan, woody, rural.

Մացառուտ *S.* **-ռախիտ**.

Մացառք, *ռաց* *s.* thicket, covert, copse, wood; brushwood, underwood, bush, tuft; **-բ աչաց**, thick eye-lashes; **սեւացուցանել թխացուցանել զ-ռան առ բբօքն ծարրօքն**, to paint one's eye-lashes.

Մաւրիտանական *a.* Moorish, of the Moors, mauresque; **- նկար**, mauresque, moorish style of painting; arabesque; **-կաքաւ**, morris, morris-dance.

Մաքաւուկ *s.* *zool.* drepanis, sand-martin or shore-bird.

Մաքառ, *ի* *s.* combat, fight; wrestling; contest, strife, litigation, quarrel, dispute; **-եցուցանեմ** *S.* **Մարտուցանեմ**; **-իմ**, *եցայ* *vn.* to combat, to fight, to come to blows; to wrangle, to quarrel, to dispute, to discuss, to argue; **-ող** *a.* combating, opposing; quarrelsome; **-ումն** *S.* **Մաքառ**.

Մաքի, *բւոյ*, *բեաց* *s.* ewe, sheep.

Մաքման *s.* handkerchief; thick cloth.

Մաքուր, *բրոյ* *a.* pure, neat, clean,

unstained, unsullied; refined, purified; limpid, clear; *fig.* pure, modest, chaste; **գրել զ-ն**, to make a fair copy of. [toll.

Մաքս, *ից* *s.* excise, custom, duty, city

Մաքսանէնդ, *այ* *s.* smuggler; **վաճառք** **-այ**, smuggled goods; **- լինել**, to be a smuggler, to smuggle; **-ուհի** *s.* contraband, smuggling; **-նոց** *s.* custom-house; toll-house; **-պետ** *s.* director or chief officer of the custom-house, farmer general; **-սուռն** *S.* **-նոց**; **-ւոր** *s.* custom-house officer, publican, tide-waiter; **-ւորութիւն** *s.* office or charge of a publican or custom-house officer; **նստել ի -թեան**, to sit at the receipt of customs.

Մաքսեմ, *եցի* *va.* to pass the custom-house, to receive or exact the custom or duty, to receive for the public revenue; *vn.* to pay the excise or customs dues.

Մաքրագործ, *այ* *a.* purifying, purificative; **-եմ** *va.* to purify, to cleanse; **-ութիւն** *s.* purification; sanctification.

Մաքրազարդ *a.* purified, pure, clean, clear, polished; splendid, bright; **-եմ**, *եցի* *va.* to purify, to cleanse, to polish; to embellish; **-զդեաց**, **-զդեստ** *a.* clean, spotless, very pure; virtuous, pious; **-ծին** *a.* begetting or begotten in purity; **-կան** *a.* *S.* **Մաքուր**; purgative, cathartic, cleansing; **- դեղ**, a purge; **- տեսակ**, nitre, saltpetre; **-աղանդաւոր**, puritan; **վարդապետութիւն** **-այ**, puritanism; **-կենցաղ**, **-կրօն** *a.* leading a pure life, chaste, modest, virtuous; **-միտ** *a.* clear-headed; **-պէս** *ad.* purely, neatly; chastely, modestly; merely, simply; **-սէր** *a.* fond of purity, of cleanliness; neat, tidy, clean; **-սիրութիւն** *s.* love of purity, of cleanliness; **-րան** *s.* purgatory; **-րար**, *այ* *a.* purifying; *s.* purifier; **-փայլ** *a.* shining, bright with cleanliness, candid, clear, pure, clean; glorious, virtuous.

Մաքրեմ, *եցի* *va.* to clean, to cleanse; to purify; to refine; to purge; to expiate, to sanctify; **- զոճ**, to refine the style; **- զարիւն**, to depurate or cleanse the blood; **- զխաւարտս, զընդեղէնս**, to pick or cleanse vegetables, pulse; **- զանոթս խոհակերոցի**, to scour, brighten or polish kitchen utensils. [սկւոյ, altar napkin.

Մաքրիչ *a.* purificatory; *S.* **Ածելի**; **-**

Մաքրողական *a.* purificative, depur-

ative, purgative; deterrent, abster-
sive; expiatory; s. depurative; pur-
gative, purge; - առնուլ, to purge, to
take a purge.

Մաքրութիւն s. purity, cleanliness;
purification; depuration; expiation;
neatness, tidiness; - ջրոյ, limpidity;
- օդոյ, pureness, serenity, clearness.

Մաքրում s. cleaning, cleansing;
scouring. [smell.

Մաշտոմ a. musty, having a musty

Մաշտ, եցայ տ. to grow musty or
mouldy, to mould: to strive, to strain.

Մետր, ից s. meter; - ահան a. me-
trical; - դրութի, metrical system.

Մեզէն, Մեզոյն ad. by ourselves.

Մեղմաղձ, &c. S. Սեղմաղձ, &c.

Մեղան, ի, աւ s. Gr. w. ink; - աղիծ
a. written, delineated with ink; - աւ
s. ink-stand.

Մեխակ, աջ s. bot. clove; clove-tree;
pink, carnation; - ահոմ a. smelling of
cloves, clove-scented.

Մեծ, աջ a. great; large, big; strong,
powerful, mighty; rich, opulent; im-
portant, serious, considerable, mo-
mentous; -, - իմն, -ս, -աւ, -ու ad.
greatly, highly, much, very much, too
much, excessively; - օր, feast day,
high day; - դաշտ, vast, spacious field
or plain; - ժամն, ժամանակս, during
many hours; for a long time; զ- ժամն
գիշերոյ, a great part of the night; ոչ
է քեզ -, is it not important?

Մեծաբան a. magniloquent, boast-
ful, braggart, swaggering, blustering,
gasconading, vainglorious, vauntful,
pompous; -ս բարբառել, խօսել or
-եմ, եցի, -իմ, եցայ տ. to brag, to
gasconade, to boast of imaginary ad-
ventures, to pretend falsely to brave-
ry, to be vainglorious, to swagger, to
vaunt, to exaggerate, to talk big, to
draw the long bow, to sound one's own
trumpet, to assume a consequential
look, to set up for a man of conse-
quence; -ուի s. big words, exaggera-
tion, bombast, boasting, bragging, ro-
domontade, fustian, gasconade; -բար-
բառ a. speaking loudly, stentorean,
crying out, loud, noisy, clamorous,
obstreperous, blustering, riotous; ad.
aloud, loud, loudly; -բայ a. opened
widely (wound); -բերն S. Մանրա-
-բերձ a. very high, very elevated;
-դանձ a. very rich, - wealthy, - opu-

lent; -գեղ a. very beautiful, lovely,
graceful, charming; -գին, -գնի a.
costly, very dear, most expensive,
high-priced, too dear, precious, rich,
magnificent, sumptuous; -գնի ad.
dearly, at a very high price; - գնել,
վաճառել, to buy or sell dearly, at a
high price; -գլուխ a. large-headed;
-գնութի s. preciousness, great worth;
-գոյն a. greater, bigger; major, elder;
s. maximum; -գոչ a. loud or high-
sounding, noisy, blustering, roaring,
clamorous, vociferous, obstreperous;
-գործ a. noble, generous, magnificent;
ostentatious; grand, imposing, state-
ly, superb, magnificent; -գործու-
թի s. magnificence, nobility, genero-
sity; sumptuousness; munificent act;
-գութ S. Բաղմագութ; -գրեմ տ. to
esteem, to value, to prize or rate high-
ly; -գրոհ ad. crowding in, rushing on
in crowds; -գեղ a. heaped up, great,
huge; -զանգուած a. very voluminous,
bulky, large, enormous; -զարդ a. very
splendid, glorious, majestic; -զարմ
a. noble, great, of high rank; -զբառ a.
very busy, full of business; -զգի a. of
illustrious family or descent; -զգու-
թի s. nobility, gentility, high lineage;
-զօր a. all powerful, omnipotent; very
strong, of a great force; powerful,
potent, mighty; np. Megasthene; -թեւ
a. wide-winged; s. zool. megaloptera;
-թիւ a. very numerous, in great
number; -թոռ a. having an extensive
diocese; -խոհ, -խորհուրդ a. of exalt-
ed sentiments, noble-minded, mag-
nanimous, generous, noble; -խոր-
հուրդ a. mysterious, involving a great
mystery; -խոհութիւն s. greatness of
mind, high-mindedness, nobility of
thought or sentiment, magnanimity,
generosity; -խումբ S. -թիւ; -խօս S.
-բան; -ծախ a. at a great expense,
costly, expensive, sumptuous, magni-
ficent, splendid, rich; -ծառ a. of lofty
trees (wood); -ծով s. great sea, Ocean;
-կաթիլ a. in great drops, raining vio-
lently, showering; -կազան a. very
plaintive, uttering loud lamentations;
-կանջ a. having large ears, long-ear-
ed; -կառոյց a. built magnificently,
grand, superb, splendid, sumptuous;
-կն a. large-eyed; -կոհակ a. of heavy
waves or billows; -կոյս a. heaped up,
enormous, massive; -կառույց s. zool.

coccothraustes, gross-beak, haw-finch; -համբաւ S. -հռչակ; -հանդէս a. famous, celebrated, glorious, illustrious; solemn, pompous, triumphant; -փառօք, տօնիւ, solemnly, splendidly, pompously, triumphantly; -հանճար a. very intelligent, talented, witty, very wise; -հառաչ a. sighing deeply or profoundly; -հասակ a. of lofty stature, tall; -հատոր a. voluminous; -հարկի a. honourable, respectable; -հաց s. grand dinner, magnificent repast; a. sumptuous, splendid; -գործել, to give a grand dinner-party; -հաւատ a. having great faith or belief in; -հիար a. all wise, omniscient; -հոգի a. magnanimous, generous; -հոգութիւն s. greatness of soul, high-mindedness, magnanimity; -հռչակ a. far-famed, very renowned, celebrated, of great repute; ad. aloud, loudly; -հրաշ a. very wonderful, astonishing, surprising; -ձայն a. loud, noisy, sounding, sonorous, resounding; ad. aloud, with loud cries or shouts, noisily, with hue & cry, clamorously; -աղաղակել, կարդալ, to cry with might & main, to roar out, to cry with all one's strength; -ձիւ a. very extensive, very vast; long-winded, diffuse, prolix, wordy; -բանիւք, diffusely, prolixly; -մարմին a. corpulent; very voluminous, immense; -մարտ a. victorious; -մեծ a. very great, grand, important, considerable; -վարուք զարդարեալ, virtuous; egregious, eminent; -ք s. the great; high life, fashionable society; great deeds, - things, - enterprises; -, -ս ad. greatly, extremely, very much, excessively; -ս գործել, to perform great actions; -ս վազել, to run swiftly; to gallop; -ս խօսել, բարբառել, կոտորել S. -բանեմ; -մեծար a. honorable, worthy of honour; -մեծարար a. doing wonders; ad. much, very; -մեղ, աջ a. sinning much, very sinful; s. great sinner; -միտ a. high-minded, conceited, proud, lofty, presumptuous; -մուր a. well fortified or munitioned; -մտեմ, եցի, -մտիմ, եցայ տն. to be high-minded, self-conceited, presumptuous; to grow proud, haughty, arrogant; -մտութիւն s. high-mindedness, haughtiness, superciliousness, pride, conceit, presumption; -մօր, Ի a. very muddy or marshy; s. Medza-

mor, (an Armenian river); -յաղթ a. victorious, conquering, triumphant; great, enormous, huge, colossal; -յամ a. lengthy, long; -յոյս a. hopeful, confident; -լինել, to be hopeful, full of hope, buoyant with hope; -յա a. chubby, chubby-cheeked, puffy, bloated; -նամ, աջայ տն. to grow, to increase in stature or size; to become larger, greater; to grow rich; to become renowned; -մեծութիւն յոյժ, to become very wealthy or immensely rich; -նդամ a. stout- or large-limbed; -նիստ a. extensive, vast, large; -նձն a. magnanimous, generous; S. -հասակ; -նձնութիւն s. magnanimity, greatness of mind, generosity; great stature, tallness; -նուն a. very renowned, famous, illustrious, celebrated, great, glorious; -շահ a. very profitable, advantageous, lucrative; -չէն S. -կառայ; -շուք a. loaded with the highest honours; magnificent, splendid, grand, pompous, majestic, sumptuous, solemn; ad. with great honour; splendidly, pompously, sumptuously; -չափ s. ast. megameter; -չեայ a. large-eyed; keen or piercing-eyed; -սաղաւ a. very suppliant, supplicating, beseeching; -սայծառ a. very luminous, very bright, shining, brilliant; sumptuous, imposing, pompous, most illustrious; -յաղթանակ, most brilliant victory; -սանձ a. boastful, bragging; superb, eminent, excellent, glorious; -յաղթութիւն, signal victory; -լինել, to praise or vaunt oneself too much, to pretend to, to boast; -սաշտօն or տուն s. great solemnity; -սաաիւ a. very honorable, very glorious; ad. honorably, splendidly, with great honour; -մեծարել, առնել, to load with honours; to welcome, to receive with honour, with open arms, to treat with great honour, to feast, to entertain; -սաառուեմս a. to heap honours on, to honour magnificently; -սաառում a. very extended, diffuse, prolix, long; -սարգէլ a. very magnificent, very liberal, generous; -առնել, մեծարել, to load with precious gifts; -լինել յուսեքէ, to receive magnificent presents; -սարծ a. S. -սանձ; -սէս ad. greatly, much, very, too much, extremely, beyond measure, infinitely; remarkably, considerably; -սիալիս,

you are greatly mistaken; *եւ այս նց* - *տազնապ*, it is a great embarrassment for them; *եւ այս - է*, it is a great advantage; *վկայութի նորա - է յայտոսիկ*, his testimony is highly important in this cause; *-ջան* *a.* very diligent, careful, studious, industrious; toilsome, tiresome, hard, painful; *-սաստ* *a.* severe, austere, authoritative, imperious; awful, terrible; *-սար* *a. s. gr.* trochaic, trochee; *-սիրտ* *a.* large-hearted, generous; magnanimous; *-սպաս* *a.* magnificent, sumptuous, splendid, gorgeous, ostentatious; *-սանի* *a.* full-breasted; *s.* gynæceastos; *-սքանչ* *S.* -*հրաշ*; *-վայելուչ* *a.* very convenient, decorous; glorious, eminent, elegant; majestic, magnificent, august; *-վաստակ* *a.* meritorious, deserving, of great merit; *S.* -*ջան*; *-վերջ*, *ից* *s. gr.* iambus; *a.* iambic; *-վիճակ* *a.* of very extensive diocese; *-տարած* *a.* vast, spreading every where; *-տարր* *a.* of vast size or mass; *-անուծի* *s.* wealth, opulence, riches; *-տուն* *a.* rich, wealthy, opulent; *s.* the wealthy, rich people, the rich; *-րանք* *s.* respect, honour, veneration, reverence, deference, homage, distinction; ceremony, compliments, respects; kind reception, welcome; *-հասարակաց*, universal esteem; *-նօք* *ad.* respectfully, honorably, with regard; *առնել -նս երեսաց ուրուք*, to have regard for; to hearken favourably to; *-նս դնել, առնել, ցուցանել* *S.* *Մեծարեմ*; *-րդեմ, էցի* *va.* to honour, to respect; *-րդի* or *դոյ* *a.* very respectable, estimable, reverend, venerable; *-լինել*, to be held in high esteem, to enjoy the esteem of, to be much esteemed by; *-առնել* *S.* *Մեծարեմ*; *-րդուի* *s.* reverence; authority; *-րեմ, էցի* *va.* to respect, to honour, to reverence, to venerate, to treat with distinction, to compliment, to pay respect to; *-րոյ* or *րու* *S.* *-րդի*; *-ցոյց* *s. ast.* megascope; *-ցուցէ* *s.* Magnificat; *-ցուցանեմ* *va.* to enlarge, to make to grow, to increase, to augment, to extend; to enrich; to render powerful, mighty; to favour, to befriend, to raise, to exalt, to dignify; to glorify, to celebrate; to magnify, to praise highly, to exalt, to extol; to amplify, to exaggerate; *-ւոր* *s.* supe-

rior, prior; *-ւորութիւն* *s.* priorship; *-փառ* *a.* majestic, glorious, august, illustrious; *-փառութի* *s.* majesty, glory, celebrity; *-փարթամ* *a.* tremendously or excessively rich, very affluent, opulent; *-փափաք* *a.* very desirous, ardent, eager; *-փոյթ* *a.* very diligent; *-փոր* *a.* big-, pot- or paunch-bellied; *-քաղաք* *s.* great city, capital; *-քաղաքացի* *s.* citizen of the capital; *-քայլ* *a.* -*ս* *ad.* with hasty strides; *-գնալ*, to stride along, to make huge strides, to quicken one's step; *-ընթանալ*, to run as fast as the legs can carry, to run as hard as one can; *-քանակ* *a. s.* wholesale; *-վաճառ*, the - trade; *-մթերք վաճառաց*, wholesale warehouse; *-բիթ* *a.* bottle-nosed.

Մեծեղեն *a.* execrable, abominable; very wicked, heinous; *-ամբարշտուի*, horrible crime; *-յանցանք*, crime.

Մեծիմաստ, *-մայ* *a.* of vast intellect, very wise, - learned, - ingenious.

Մեծութիւն *s.* greatness, thickness, size, capaciousness; volume; grandeur, greatness, power, magnificence, majesty, elevation, exaltation; *fig.* capacity; *մեծափարթամ* -, great fortune, wealth; *Յականք*, human greatness; *լիւլ-թէք*, to load with riches; *ի - հասանել*, to attain to dignity or honours; *կորուսանել զ-ս իւր*, to lose one's fortune; *մերկանալ ի -էց*, to sacrifice one's fortune; *-դ*, Your Grace.

Մեծուհի *s.* woman of quality, dame, lady, lady of rank.

Մեծուռն *s.* tilt or tail hammer.

Մեծվայելութիւն *s.* magnificence,

Մեծօր *s.* long day. [majesty.

Մեկենաս, *այ* *s.* Mecænas, patron.

Մեկին *a.* explicit, clear, evident, formal, precise; distinct, only, sole; simple, ordinary, obscure; *ad.* clearly, explicitly, distinctly, precisely, expressly, intelligibly. [intelligible.

Մեկն *a.* simple, easy, clear, evident,

Մեկնաբան *s.* paraphrast; *-եմ, էցի* *va.* to paraphrase; *-ուի* *s.* paraphrase; *-բար -գոյնս* *S.* *Մեկին* *ad.* [Մեկին.

Մեկնակ *a.* distinct, one only; *S.*

Մեկնակազէն *s.* marauder, freebooter, bandit; *-ձի* *a.* having only one horse. [specially.

Մեկնակի *ad.* only, particularly;

Մեկնական *a.* explicable.

Մեկնահանդերձ *a.* clad in a single garment, having but one vest.

Մեկնանամ, *այց* *vn.* to retire, to go away, to remove to a distance.

Մեկնասկէս *S.* Մեկին *ad.*

Մեկնաւոր *a.* alone, solitary.

Մեկնելի *a.* explainable.

Մեկնեմ, *եցի* *va.* to separate, to divide, to detach, to loose, to remove; to explain, to expound, to develope, to resolve, to interpret, to comment upon; to hold out or stretch forth; - *ի ստենէ*, to wean; *թուլթ մեկնելոյ*, bill of divorce; *S.* *Թիւր*. [remove.

Մեկնեցուցանեմ *va.* to separate, to

Մեկնիմ, *եցայ* *vn.* to separate, to disunite, to part, to get loose; to remove, to go away, to depart, to retire, to go out, to make off, to steal away; to abstain, to forbear; to leave off, to desist, to cease; to stretch; to explain oneself; - *ի ցամաքէ*, to bear off from the shore, to take sea-room, to stand out to sea; - *ի կնոջէ*, to give a bill of divorce; - *ի հիացումն*, to go into ecstasies. [expositor.

Մեկնիչ *s.* interpreter, commentator,

Մեկնողական *a.* explanatory.

Մեկնոց, *այց* *s.* cloak, mantle, sur-tout; - *ակ*, *այց* *s.* short cloak; mantlet; - *իկ* *s.* mantilla.

Մեկնութիւն *s.* explication, explanation, interpretation, commentary; separation, removal, retirement.

Մեկնորէն *ad.* in explaining.

Մեկոն, *այց*, - *իոն*, *ի* *s.* bot. poppy.

Մեկուսանամ, *այցայ*, - *սիմ* *vn.* to remove, to go away, to retire, to stand aloof, to withdraw to a lonely place.

Մեկուսացուցանեմ, - *սեմ*, *եցի* *va.* to remove, to separate, to keep away, to put or place farther off.

Մեկուսի *pr. ad.* apart, aside, separately, in private, singly; - *աւնել*, to remove, to alienate; - *կալ*, *լինել*, to remain aloof, to withdraw, to retire, to stand in dispart. [ment.

Մեկուսութիւն *s.* separation; retire-

Մէհեան, *ենի*, *նայց* *s.* fane, heathen temple; ara, altar; idol, image.

Մէհեկան *s.* the seventh month of the ancient Armenian calendar, February.

Մէհեհագիրք *s.* ancient codices, pagan archives; hieroglyph; - *զարդ* *s.* neocorus, guardian or maintainer of

the temples; - *զարդութիւն* *s.* office or duties of a neocorus; - *զերծ* *a.* plundering temples, sacrilegious; - *զերծութիւն* *s.* sacrilege, sacrilegious robbery; - *կալ*, *այց* *s.* chief-priest or president of a heathen temple; - *կան* *a.* of or belonging to a heathen temple; hieroglyphical; - *կապուտ* *S.* - *զերծ*; - *յին* *S.* - *կան*; - *նի* *s. pl.* heathen temples; - *շէն* *a.* temple building; - *սան* or *սեմ* *S.* *Քրմասեմ*; - *սէր* *a.* fond of temples; - *տեղի* *s.* place where heathen temples are built; - *տուն* *s.* heathen temple. [chain, jewel, trinket.

Մէհեւանդ, *այց* *s.* collar, necklace,

Մեղ *s.* fault; sin; - *դնել* *S.* Մեղադրեմ; - *ինչ աւնել ումէք*, to wrong or do evil to; *քո է ն*, it is all owing to you, it is your fault, you are wrong; *ոչ իմ է ն*, I am not to blame, it is not my fault; *իւրիք - ինչ ոչ արար ինձ*, he did not offend me in any way; - *ինչ ոչ գոյր նց*, they would be without fault; *այս կայ - եւ մեղ*, this is also partly our fault.

Մեղադիր *a.* blameable, blameworthy; - *լինել* *S.* - *դրեմ*; - *դրանք* *s.* blame, obloquy, accusation, reproof, reproach, reprehension; - *դրեմ, եցի* *va.* to find fault with, to blame, to accuse, to reproach, to censure, to reprove, to criminate, to condemn; - *զժամանակն*, to blame the want of time; - *դրութիւն* *S.* - *դրանք*.

Մեղական *S.* Մեղանչական.

Մեղայ, *ի* *s.* repentance, contrition, compunction, hearty sorrow; - *! mea culpa*! I have sinned!

Մեղանամ *S.* Մեղանչեմ.

Մեղանչական *a.* subject to sin, peccant, sinful; peccable; hurtful, detrimental, mischievous, pernicious, noxious; - *ութիւն*, - *չանք* *s.* peccability; wrong, offence, transgression, malice, wickedness.

Մեղանչեմ, *եցի* *vn.* to sin, to commit crime or fault, to transgress, to do amiss, to offend, to fail in duty, to err; to mistake; *va.* to wrong, to injure, to aggrieve, to do injury or harm, to harm, to be hurtful, to hurt, to be prejudicial or injurious to; *մահուցափ*, *ծանունս*, *թեթեւս* -, to sin mortally, grievously, lightly or venially; *զի՞ մեղայ*, what have I done?

Մեղանչումն *s.* sinning.

Մեղանք S. Մեղք ; յանձն առնուլ զ-նս , to confess one's faults.

Մեղապարտ , ից or աց a. guilty ; -ուի s. guilt, culpability, guiltiness.

Մեղացածին a. produced by sin.

Մեղացային s. sin-offering.

Մեղաւոր a. sinful ; iniquitous, wicked ; s. sinner. [song.

Մեղեգի s. Gr. w. melody ; canticle,

Մեղեխ , աց or ոց s. handle ; haft ; -արկանել , to put a handle to, to set in a handle ; to haft ; հանել զ- , to take off the handle , to take out of the handle ; to unhaft.

Մեղեւիկ , սկի s. amethyst ; garnet.

Մեղծ , ի s. soot, smut ; fig. a. prodigal, libertine, licentious.

Մեղկ , ից a. soft, loose, slack, flabby ; fig. weak, faint, nerveless, indolent, effeminate, languid, cowardly ; slothful, sluggish.

Մեղկասորհուրդ a. craven- or faint-hearted, poor-spirited, fickle-minded.

Մեղկանամ , ացայ vn. to soften, to become loose, to slacken, to mollify, to loosen ; fig. to become effeminate, to give oneself up to softness or effeminacy.

Մեղկասէր a. effeminate, luxurious, delicate, voluptuous ; այր - , sybarite ; -սիրութի s. love of luxury, effeminacy, idleness.

Մեղկացուցանեմ , -կեմ , եցի va. to soften, to loosen, to slacken, to mollify ; fig. to unman, to enervate, to effeminate, to emasculate, to render

Մեղկիմ S. Մեղկանամ . [cowardly.

Մեղկիչ a. softening ; enervating ; languishing.

Մեղկութիւն s. softness, loosening, relaxation, looseness, slackness ; fig. indolence, effeminacy, cowardice ; -բ ad. softly, indolently, effeminately, languishingly.

Մեղմ , ոյ , ուլ a. soft, mild, gentle, agreeable, tranquil ; - , -ուլ ad. softly, mildly, gently, agreeably.

Մեղմազնաց a. slow-paced ; -գոյնս S. Մեղմ ad. ; -ժամ ad. a long while, slowly ; -խառն , -կան a. mild, moderate, temperate.

Մեղմանամ , ացայ vn. to grow mild, to be softened, to become moderate or temperate ; to diminish, to abate, to relent.

Մեղմացուցանեմ va. to make mild,

to soften, to moderate, to lenify ; to temper, to abate, to diminish, to sooth, to assuage, to mitigate, to allay, to alleviate.

Մեղմեխ , աց or ից a. insinuating, alluring, enticing, smirking ; unsincere , deceitful, subtle, fraudulent, wicked, malicious ; -անք s. dissimulation, affectation ; enticing ways, mincing air or manner, smirking, wheedling, incitement ; guile, deceit, fraud, wickedness , malice ; - աչաց , leer , sheep's eye, ogling ; - ձայնից , affected, wheedling voice ; -եմ , եցի vn. to simulate, to feign artfully, to dissemble ; to incite, to allure, to draw on ; to ogle ; -ութիւն S. -անք .

Մեղմիկ ad. softly, gently, slowly.

Մեղմիչ a. soothing, lenient, lenitive, composing.

Մեղմընթաց a. going slowly ; - երազութիւն , goods or luggage train, slow train. [slackening, assuagement.

Մեղմութի s. softening, mitigation,

Մեղոյշ or ուշ a. S. Մեղուակն ; s. purple-colour ; flesh- or rose-colour.

Մեղու , աց s. bee ; ձագ -աց , drone maggot ; գունդ , պարբ -աց , swarm of bees ; գործասէր , ճարտար - , diligent, industrious bee ; - բզկէ , the bee buzzes ; -աբոյծ , բուծից s. apiarist ; -աբոյն s. hive, bee-hive ; -աբուծութիւն s. apiculture ; -ագործ S. -բոյծ ; -գործութի s. collecting, making honey ; -ակն a. gentle-eyed, having a soft or mild glance ; -անոց , -ոց s. bee-house, apiary ; -աբաղ s. zool. bee-eater.

Մեղուցանեմ , ցի va. to cause to sin or to transgress.

Մեղուօրէն ad. like bees.

Մեղաբեր a. producing or causing sin ; -թաթաւ a. plunged, sunk in sin ; -խորհուրդ a. evil-minded, malicious ; -ծին a. born in sin ; -մակարդ a. hardened in sin, in iniquity ; -սէր a. inclined to transgress, delighting in sin, wicked, criminal ; -սիրութի s. love of evil ; -բաւիչ a. expiatory, expiating sin ; -բաւութիւն s. expiation.

Մեղսօրէն ad. sinfully, criminally.

Մեղր , զու or զեր s. honey ; խորխիս - , --comb.

Մեղրաբեր a. melliferous ; -բուղիս a. flowing with honey ; -գործեմ va. to make honey ; -լեզու a. honey-tongued, smooth-spoken ; -խորխիս s. honey-

comb; -ծորան, -կաթ, -հոս *a.* mellifluent, mellifluous, sweet; -ծուծ *s.* bot. melilot; hoar-hound; -համ *a.* honey-flavoured, honeyed; -մոմ *s.* wax, bee's wax; -սոս *s.* water-melon; -ջուր *s.* hydromel, mead; -քար *s.* melitites. [honey.

Մեղրեմ, եցի *va.* to sweeten with

Մեղրուկ *s.* bot. honey-wort.

Մեղրողի *s.* an intoxicating liquor made with honey.

Մեղք, զաց *s.* sin, crime, iniquity, transgression, trespass; fault, error; offence, evil, malice; -փոքր, թեթեւ, peccadillo, venial fault; Եօթն մահու չափ -, the seven capital sins; մահու չափ or մահացու, սկզբնական, ներգործական, վերապահեալ -, deadly or mortal, original, actual, reserved sin; վկայք մեղաց, false witnesses; վն մեղացն, sin- or trespass-offering; անկանելի մեղս, մեղս առնել, գործել, to sin, to transgress; ի մեղս արկանել, to cause to sin; խոստովանել զմեղս իւր, to confess one's sins; թողուլ զմեղս, to remit, to absolve sin; մեռանել ի մեղս, to die in sin; ի մեղս գրել զլմն, to impute a thing as a crime to; մեղս գնել *S.* Մեղադրեմ.

Մենաբնակ *a.* living alone; -զինիմ *vn.* to be armed or accoutred lightly; to be armed at all points; -խօսութի *s.* an aside, words spoken aside; monologue; -կեաց *S.* Միայնակեաց; -կերս *a.* monotonous; -կերպութիւն *s.* monotony, sameness; -կեցութիւն *s.* solitary life, solitude; lonesomeness; -կռիւ *S.* -մարտ *a.*; -ճիւ *a.* hoofed, having hoofs; -մարտ *a.* gladiatorial; relating to duels; *s.* gladiator; duellist; *S.* -ութի; -մարտիկ *s.* gladiator, wrestler, gymnast, athlete; -կռիւ *S.* -մարտութի; -լինել, ոգորել or -մարտիմ *vn.* to fight a duel, hand to hand, in single combat; to wrestle, to struggle; -մարտութիւն *s.* single combat, duel, monomachy; wrestling; -մոլ *a.* *s.* monomaniac; -մոլութի *s.* monomania; -նամ, աջայ *vn.* to lead a retired or solitary life, to be alone, to live retired; -նուադ *s.* mus. solo; -նոց *s.* small room, cell; -, -ստան or -րան *s.* monastery, convent, cloister; -վաճառ *s.* monopolist; -լինել, to monopolize; -վաճառութի *s.* monopoly; -ւոր *a.* retired, alone, solitary; *s.* solitary, her-

mit, recluse; -ւորութիւն *s.* solitude.

Մենդոս, ի *s.* zool. mæna.

Մենթան, աջ *s.* vest, garment.

Մենութի *s.* solitude, lonesomeness.

Մենաոր, ի *s.* mentor, guide.

Մենքենայ, &c. *S.* Մեքենայ, &c.

Մեռանիմ, այ *vn.* to die, to expire, to breathe one's last, to give up the ghost, to depart this life, to pay the last debt to nature; to mortify one's body; մահու -, to be punished with death, to suffer capital punishment; - ի մարտ պատերազմի, to die on the breach, to be slain in action; - ի վերայ ազգին, ի սէր հայրենեաց, to die for one's country; - քաջութիւն, պատուով, to die on the field of honor; մերձ է ի -, he is at the last gasp, he is expiring, dying; ող կեայ որ այնպէս եւ մեռանի, people generally die as they live.

Մեռեալ *a.* dead, deceased, defunct; *s.* dead body, corpse; լ -ս համարել, to believe or take for dead; օր մեռելոց, All Soul's day; ցուցակ մեռելոց, register of the dead; պաշտօն մեռելոց, office for souls in purgatory; *S.* Ննջեցեալ.

Մեռելաբան *s.* necrologist; -ական *a.* -gical; -ութի *s.* -gy; -թաղ, ից *s.* grave-digger, sexton; -ծին *a.* still-born; -կառք *s.* hearse; -կիր, կրաց *s.* corpse-bearer, bearer; -կոչութիւն *s.* evocation, raising up, calling up the dead; -հարցական *a.* necromantic; -հարցութի *s.* necromancy; -հարցուկ *s.* necromancer; -հմայ, &c. *S.* -հարցուկ, &c.; -շունչ *a.* breathing, mortal; -տիպ *a.* corpse-like; -դէմք, deadly pale face, livid face.

Մեռելոյթք *s.* funeral expenses; the goods of the deceased. [fig. idols, image.

Մեռելոտի, տուց *a.* dead; *s.* carcass;

Մեռելութիւն *s.* deadness, want of animation, privation of life; mortality; mortification; - արգանդի, the being past bearing, impotence, sterility. [wolf's bane.

Մեռինայ (Ակոնիտոն) *s.* bot. aconite,

Մեռինէս *s.* zool. muræna, lamprey.

Մեռոն, ի, իւ or աւ *s.* holy oil, chrism; ointment, perfume; -եմ, եցի *va.* to confirm, to anoint with holy oil;

Մեռոտ *a.* mortal. [-իա *s.* myricine.

Մեռուցանեմ, ցի *va.* to cause the death of, to put to death, to kill; to

mortify ; -*ցումն* *s.* mortification.

Մեռութիւն *ad.* like a corpse ; -*օրինակ* *a.* deathlike.

Մեռեղի *s.* anthem at vespers.

Մեսիա, -*յ*, *ի* *s.* the Messiah, the Anointed, Christ.

Մեսիմ, *եցայ* *vn.* to be introduced or brought in, to be adopted.

Մետախմ, *եցայ* *vn.* to be fortified or strengthened by, to be consolidated.

Մետալ, *այ* *s.* medal.

Մետաղ, *ի* *s.* metal, mineral ; -*ք*, *ղաց* *s.* mine ; *ից*. exile, banishment ; *դնել*, *արտասահմանել* *ի* -*ս*, to banish, to exile, to send into banishment ; *արկանել* *ի* -*ս*, to arrest, to imprison.

Մետաղագործ, *այ* *s.* metallurgist ; -*ական* *a.* -*gie* ; -*ութիւն* *s.* -*gy*.

Մետաղական *a.* metallic ; -*հան*, *այ* *s.* miner ; -*ցուցանեմ* *va.* to metallize ; -*ցուցումն* *s.* metallization.

Մետասան, *ից* *a.* *s.* eleven ; -*ամեայ* *a.* - years old ; -*անկիւն* *a.* hendecagonal ; *s.* hendecagon ; -*երորդ*, *այ* *a.* *s.* eleventh ; -*եքեան* or *քին*, *եցունց* *a.* *s.* all the eleven ; -*ոտնեան* or -*վանդեան* *a.* hendecasyllable ; -*օրեայ*, *րէից* *a.* of eleven days.

Մետաքս, *ից* or *այ* *s.* silk ; *անգործ* - , *raw* - ; *գործարան* -*ի*, --manufactory.

Մետաքսագործ, *այ* *s.* silk-manufacturer, --merchant ; *a.* producing silk ; -*ութի* *s.* silk-manufacture, silk-mill ; --husbandry, sericulture.

Մետաքսահիւս *a.* woven or made with silk ; -*առէչ* *a.* having the warp of silk ; -*վաճառ* *s.* silk-mercant, -dealer ; haberdasher, mercer ; -*վաճառութիւն* *s.* silk-trade ; mercery.

Մետաքսեայ, *սէից*, -*սեղէն* *a.* of silk, silky, silken ; -*ք* *s.* silk-manufactures, --goods.

Մետեորայ, &c. *S.* *Օդերեւոյթ*, &c. ; -*բադիտակ* *s.* meteoroscope. [lime.

Մետուլիքեան *a.* supreme, high, sub-

Մետրապօլիտ, *լաաց* *s.* metropolitan ; -*պօլառի* *s.* dignity of a - ; archbishopric.

Մեր, *ոց* *a.* *poss.* our ; ours ; *s.* our own ; *սրտիւք մերովք*, with our heart ; *ի ձեռաց մերոց*, from our hands ; *ի տան մերում*, in our house, at home ; *կերպացեալ զմերս ի նրջ Կուսէն*, Christ took our nature upon him from the Virgin Mary.

Մերազգեայ *S.* -*զնեայ* ; -*զնանամ*,

ացայ *vn.* to be naturalized among us ; to become a fellow-citizen, to share in our national rights ; -*զնեայ* *a.* of our nation, national.

Մերախոհ *a.* conformable to our ideas ; -*կերպ* *a.* of our form or nature, human, incarnate ; -*կերպութիւն* *s.* incarnation.

Մերային *a.* *s.* our ; ours ; -*ս ազգի*, to our nation ; *զ-ս սիրեմք*, we love our own ; *ի մերայնոց իցես*, are you one of ours ?

Մերանիւթ *a.* of our nature, human ; -*սեռ*, -*սեր*, *ից* *a.* of our nation, national ; of our nature, our ; - *բնութի*, humanity ; -*ք* *s.* our co-nationals, fellow-countrymen, compatriots ; mankind, the human race ; -*տիպ* *S.* *Մերա կերպ*. [from time to time ; *S.* *Երբեմն*.

Մերթ *ad.* sometimes, now & then,

Մերթական *a.* repulsive ; expulsive.

Մերթելի *s.* rejectable.

Մերթեմ, *եցի*, *Մերթեցուցանեմ* *va.* to expel, to repel, to reject, to exclude, to drive out ; to reprove, to disallow, to disapprove ; to refuse, to deny ; - *զբռն*, to disturb one's slumber ; - *զոք* *ի կենաց*, to deprive of life, to slay.

Մերթիմ, *եցայ* *vn.* to be driven out, expelled or rejected ; to abstain from, to forbear ; to depart, to leave, to absent oneself, to retire.

Մերթումն *s.* expulsion ; repulse, rebuff, refusal, denial ; disapproval.

Մերինոս, *ի* *s.* merino ; Spanish wool ; merino sheep.

Մերկ, *ոց* or *ից* *a.* naked, bare ; unadorned, plain, simple, evident ; *ից*. impudent, brazen-faced ; *pr.* without ; *ad.* evidently, obviously, palpably ; - *ք* - *մարանչել*, to wrestle naked.

Մերկաբար *ad.* nakedly, openly, plainly, clearly ; -*գլուխ* *a.* bare-headed ; *ad.* frankly, boldly, freely ; -*կռիւ* *a.* gymnastic ; - *ադոն*, - games, wrestling, gymnastics ; -*ձուկն* *s.* gymnote ; -*զաբաղ* *S.* *Մերկիմաստակ* ; -*մարտ*, *տիկ* *s.* bare athlete or wrestler ; -*ք*, wrestling ; -*մարտութիւն* *s.* wrestling naked.

Մերկանամ, *ացայ* *vn.* to undress oneself, to strip, to strip naked, to denude, to uncover, to unveil, to pull off, to throw off, to be discovered ; *va.* to undress, to undress, to strip,

to lay bare, to disrobe; to bereave, to unfurnish; - զսիրա, to unbosom oneself to, to pour out one's feelings, to open oneself to; *ի բաց* -, to cast, put or leave off; *ի բաց - զամօթ*, to cast aside all sense of shame; - *յընչից*, to deprive oneself of one's property; - *զսուրն ի պատենից*, to draw, to bare or unsheath a sword; - *օձից*, to cast the skin; *այն ինչ կամէր առաւօտն ի գիշերոյն* -, *իբրեւ այդն զառաւօտն մեր կանայր*, at dawn, at day-break, in the grey of the morning, at the peep of day; *յայսմօրինակի զբանս իւր - նայր*, he thus expressed, or explained himself.

Մերկանդամ *a. ad.* quite naked; unarmed; *fig.* nakedly, openly, ingenuously; - *ստուղբ*, *bot.* drupa.

Մերկանք *S. Մերկութիւն*. [drawn.

Մերկապատեան *a.* unsheathed,

Մերկապարանոց *a.* barenecked; *fig.* naked, clear, evident, open, frank; *ad.* nakedly, clearly, overtly, plainly; - *առնել*, to make evident, to reveal, to discover, to unveil; *ամ ինչ - կայ առաջի աչաց նր*, all things are naked & opened unto the eyes of him.

Մերկատարր *a.* naked, bare; - *տիր* *a.* bare-armed; - *տիտ* *a.* bare-bosomed, bare-breasted.

Մերկացուցանեմ *S. Մերկանամ* *va.*

Մերկացուցիչ *s.* spoiler; plunderer.

Մերկեմ, կայի *S. Մերկանամ* *va.*

Մերկիմաստակք, - *տասէրք* *s.* gymnosophists, (a sect of Indian philosophers who went naked, living in woods & feeding on herbs).

Մերկոտն *a.* bare-footed. [ed part.

Մերկութիւն *s.* nakedness; the nakedness.

Մերկուց, ի - *ad.* naked, bare, quite naked, nakedly.

Մերձ *a. pr.* near, nigh, next, close to, contiguous; *ad.* about, nearly; - *յ* -, very near, soon, in a short time; - *ի Վենետիկ*, near Venice; - *է ի մեզ*, it is near or quite close to us; - *առ միմեանս*, together, one with another, side by side; - *լինել*, to be near, ready at hand; to be on the verge or brink of, at the point of; - *լինել ի մահ*, to be at the point of death; - *ի վախճան լինել*, to be drawing to a close; to be approaching one's end; - *բազմիւ*, to sit near; - *դնել*, to propose; to confront, to compare.

Մերձազաւակ *a.* related, consanguineous.

Մերձակայ, ից *a.* near, nigh to, neighbouring, bordering on, adjacent; present; coming, next; imminent; - *իմ* *S. Մերձենամ*; - *կէտ* *s.* - *արեգական*, perihelion; - *երկրի*, perigee.

Մերձաւոր *a.* near, nigh, next; neighbouring, bordering on, adjacent, contiguous; approximate; akin, consanguineous; *s.* neighbour, friend, acquaintance; relation; - *ազգական*, near relation; - *ապէս* *ad.* approximately, -tively; - *արար* *S. Մերձաւորիչ*; - *եմ, եցի*, - *եզուցանեմ* *va.* to approach, to draw or bring near; to hold, take, possess, inherit or appropriate any thing in right of relationship; - *իմ, եցայ* *vn.* to approach, to go or come near, or towards, to go closer to; to be allied, related by marriage, to intermarry with, to marry into; - *իչ* *s.* near relation; - *ութիւն* *s.* proximity, neighbourhood, contiguity; approximation; familiarity; affinity, alliance by marriage; relationship, kindred; copulation.

Մերձենամ, եցայ *vn.* to approach, to accost, to draw near; to touch; to keep company with, to join, to be united; to know, to have carnal connection with. [proachment.

Մերձեցումն *s.* approaching, ap-

Մերձեցուցանեմ *va.* to approach, to draw near, to advance towards; to apply, to appropriate.

Մերձիմ *S. Մերձենամ*. [mission.

Մերձումն *s.* approach, access, ad-

Մերոյին, Մերոյն *a.* our.

Մերովի *ad.* voluntarily, freely, willingly; - *ն իսկ ականջօք*, with our own ears.

Մերովսանն *ad.* to the utmost of our power, as far as depends on us, our

Մերունակ *a.* our; *S. -ակերսլ*. [best.

Մերուշան *s.* *bot.* marigold? [ner.

Մերօրէն *ad.* like us, after our man-

Մեց *s.* worm, wood-fretter; maggot; rottenness, putridity, corruption.

Մեցամէս, Մեցոտ *a.* worm-eaten, rotten, carious, putrid.

Մեցոտիմ *vn.* to become worm-eaten, rotten, to rot, to putrify, to be corrupted, spoilt.

Մեք, մեր, մեզ *pron.* we; us; - *ինքնին*, - *մեզն*, ourselves; *զինչ - ողոր-*

մեղքս, what poor creatures we are!

Մեքենաբան or գէտ *s.* mechanician;
-գիտութի *s.* mechanics; -գործ, աջ *s.*
machinist; mechanician; *a.* artful, mas-
terly; very well made or done; -գոր-
ծութի *s.* machinery, engine-making,
--works; -կան *a.* machinal; mechanic-
al; -կազմութիւն, mechanism; -ձի,
horse-power; -կանութի *s.* mechanics.

Մեքենայ, ից *s.* machine, engine;
fig. machination, cabal, plot, device,
intrigue; բաղմահնար -ք, sly, crafty
dealings, intrigues, machinations; -ս
խառնել *S.* Մեքենայեմ; -երկանիւ,
վեցանիւ կամ ութանիւ, two-, six- or
eight-wheeled machine; շոգեշարժ -,
steam-engine; ջրաշարժ -, hydraulic
m. or e.; տեղափոխ -, locomotive e.;
-պարզ կամ կրկին արգասեօք, single-
or double-acting e.; -պեղիչ, dredg-
ing-m., dredger; -ջրեղէն սիւնակաւ,
water-pressure e.; -վերամբարձ, jack,
lifting- or screw-jack; -ցցահար,
steam pile-driving e.; -փչող, blast,
blowing-e. or m.; -օդահան, air-pump,
pneumatic m. or e.; գործարան -ի,
engine-building, m.-factory, m.-manu-
factory; լուծել, քակել զ-, to take an
engine to pieces, to dismount; յար-
դարել, կազմել զ-, to fit or put an
engine together again, to mount; ի
գործ արկանել զ-, to work an engine.

Մեքենայաբար *ad.* mechanically;
-յարդար *s.* engine-fitter; -յաւոր, &c.
S. Մեքենաւոր, &c.

Մեքենայեմ, եցի *va.* to contrive, to
form, to project; to machinate, to
plan, to plot, to intrigue, to cabal.

Մեքենայոյզ *a.* very shrewd, cun-
ning, crafty; -պէս *ad.* mechanically;
-յութի *S.* Մեքենաւորութի; -վար, աջ
s. machine-driver; -ւոր *a.* furnished
with machines; mechanical; full of
contrivances; industrious, dexterous,
handy, adroit; artful, sharp, sly, in-
triguing; -ւորեմ *S.* Մեքենայեմ; -ւո-
րութի *s.* contrivance, invention, ma-
chination, artifice, cunning, wile,
piece of cunning.

Մեքենովթ *S.* Խարխիս.

Մեքեակերպ *S.* Մեքորէն.

Մզանոց *s.* filter.

Մզանք *s.* membrane, pellicle; se-
cundine, after-birth; *S.* Մզումն.

Մզարան *s.* emunctory.

Մզեմ, եցի *va.* to press, to extract

by pressing or squeezing, to squeeze
out, to express; to filter, to distil; -իմ
vn. to infiltrate; to distil, to trickle, to
fall drop by drop.

Մզկիթ, կթաց *s.* mosque. [roides.

Մզնաձէւ *a.* membranous; *s.* cho-

Մզումն *s.* filtration, distillation.

Մէգ, միգի, գաւ or գով *s.* mist, fog,
haze; թանձր -, dense fog, thick mist.

Մէզ, միզի or զոյ *s.* urine, water,
piss; stale; մրուր միզոյ, urinary sedi-
ment. [urine, aperitive; *s.* diuretic.

Մէզմուղ *a.* diuretic, apt to provoke

Մէն, մենի *a.* one, only, sole; alone;
ad. only, solely; -մի, each, every one,
each one.

Մէջ, միջոյ, ուլ. -ք, միջաց or ոց, ուլք
or օք *s.* middle, midst; inside, interior,
heart, bosom; loins, reins; ցաւք մի-
ջաց, lumbago; -ք or պորտ ընդոց *bot.*
hilum of beans, &c.; հացի միջաւ, with
the crum; ի - or ի միջի *pr.* in the midst
or middle of, among, between, in, into,
within; ի միջոյ, through, out of, from;
ը - *pr. ad.* by halves; between, among;
in, into; through the medium of, by
means of; - ը - *ad.* from time to time,
now & then, ever & anon; ց-ս, down
or up to the waist; ի միջի ձերում,
among you, in the midst of you; -
գիշերոյ, midnight, twelve o'clock; ի -
գիշերի, at night, in the night, by
night; ը - իւր, upon his loins or side;
միջովք չափ ի վեր, or ի միջոյն եւ ի
վեր, from the loins upwards; միջովք
չափ ի խոնարհ, or ի միջոյն եւ ի խո-
նարհ, from the loins downwards; յա-
պականութեան ի միջի, from or in the
midst of corruption; պնդել զ-ս, to
gird up one's loins, to put on a belt;
խորտակել զ-ս, to break one's back;
գօտի ածել ը - իւր, to wear a belt,
girdle or sash; արկանել քուրձ զմի-
ջովք, to put or gird sackcloth on one's
loins; սուսեր ը - ածել, ածել սուր ը
-, to gird on a sword; ը - հերձուլ,
հատանել, to cut in halves; to split
into two parts; բառնալ ի միջոյ, to
annihilate, to utterly destroy, to ex-
terminate; անցանել, կալ ի -, to come
forward, to show or present oneself;
ի - բերել, to produce, to bring for-
ward or out, to cite, to expose; ի -
անկանել, to interpose; փոյթ ի - առ-
նուլ, to endeavour, to study, to try,
to make any effort, to be solicitous;

դաշինս ի միջի հաստատել, to make an alliance; արի, անց ի -, arise, get up, come here; քերթածք նր չեն ի միջի, his poems are lost; ը - բանից մի անկանիք, do not interrupt another's discourse; S. Խորհուրդ.

Մէջերկրեայ, &c. S. Միջ, &c.

Մէջնակէտ s. centre.

Մէջօր s. midday.

Մէջօրեայ, ընկց s. midday, noon, noon-day; a. of noon.

Մէտ s. index of scales; weight, heaviness; moment, instant; oscillation; inclination, propensity; a. inclined or prone to, bent on; - առ -, - ի - ad. oscillating, balancing; undulating, floating; - ի - խոնարհել, to float, to undulate, to wave; - լինել, to be inclined, prone, to bend, to tend towards.

Մթագին a. obscure, dark, gloomy, dingy; - գնիմ, եցայ տո. to grow dark, gloomy, to be obscured or darkened, to darken; - աչաց, to grow dim; - գոյն a. dark, dark coloured.

Մթագգած a. gloomy, dark, obscure, dismal, dull, sombre; - լինել գինուով, to have the sight or reason obscured, to get drunk, to feel giddy, to feel one's head turn round; - ութիւն s. darkening, darkness.

Մթային a. obscure, dark, dusky.

Մթանամ, ացայ տո. to darken, to grow dark, to become dusk; հց. to dim, to obscure; to tarnish; - օդոյ, to begin to lower; - աստեղաց, to be eclipsed; - մուաց, to grow dim.

Մթապատ S. Մթագգած.

Մթար, աց a. black, smutty; s. bleariness; filth, dirt; - ութ s. obscurity.

Մթացուցանել տա. to darken, to obscure, to cloud, to dim; to blacken, to offuscate; ast. to eclipse; - զաիւ ի գիշեր, to change day into night.

Մթեր, ից or աց s. mass, heap, pile, accumulation; provision, store, hoard; remainder; filth, dirt; - առ -, in a heap, like a heap, in quantity.

Մթերած, ոց s. heap, mass; - ոյ, ից a. heaped up, amassed, accumulated.

Մթերանոց s. warehouse, store-, magazine.

Մթերեմ, եցի տա. to hoard up, to amass, to accumulate, to heap together; to warehouse, to house; to provision, to victual; - ոխս, ոխս - ըրեալ

ունել, to bear a grudge, to have a spite against one; զ-ըրեալ թոյնան թափել ի բաց, to give vent to one's spite, to breathe out one's anger.

Մթին a. obscure, gloomy, dark; obscure, abstruse, occult, of difficult interpretation; - կեանք, life of obscurity; - վարս վարել, to live obscurely; to lead an austere life.

Մթխալ, աց s. an ounce & a half.

Մթնագոյն a. dark coloured.

Մթնանամ, Մթնիմ S. Մթանամ.

Մթնոլորտ, ի s. atmosphere; - աղան or - եան a. - pherical. [dimness.

Մթութիւն s. obscurity, darkness,

Մթիւ or - ղ, Մթեղն, Մթիւ or - ղ, Մթիկ, Մթղիկ, Մթղուկ s. gnat, mosquito; midge, any small fly; առաջնորդք կոյրք, որ զմթղուկս քամէք եւ զուլտս կլանէք, ye blind guides, who strain at a gnat & swallow a camel.

Մի ad. no, not, none; մի ասեր ինչ, say nothing about it; մի արդեօք, is it not? մի արդեօք դու իցես եգիպտացին, art not thou that Egyptian? is it not you? մի գուցէ, lest, for fear that; that it may not; մի երբեք, մի բնաւ, never, not at all; մի եւ մի, or մի եւ մի իւրեք, beware! not at all, by no means, never; մի ... եւ մի, neither ... nor; մի եւս, never, not again, no more; մի եւս առներ, take care not to do so again; մի իւրեք, by no means; մի եղիցի, մի լիցի, may it never be! God forbid! never; մի ոք, nobody; մի, perhaps? կերիցէ մի, neither should he eat; մի, մի վտապուցանէք զիս, no, no, do not afflict me.

Մի, ոյ, ոջ, ում a. s. one; ad. first, firstly, in the first place; մի Ած, one God, one only God; ի մի, in one, together; առ մի սիւնակ, at, or by each column; առ այր մի, to each person, a-head, a-man; մի առ մի, մի ը միոջէ, one by one, successively, from hand to hand; bit by bit, piece by piece, in detail, minutely, exactly; particularly, specifically, individually, distinctly; մի ը միոջէ ասել, նշանակել, to specify, to go into detail; Ժողովել ի մի, to collect, assemble or unite together; մի ոմն, one, one person; մին ի նցէ, one of them; մին կամ միւսն, either; either one or the other; մէն մի ի նցէ, every one of them; ոչ մին եւ ոչ միւսն, neither; neither one nor the other; ը

մի, ը մի համար, conjointly with, together, at once; in one, like one & the same thing; մի եւ նոյն, the same; մի զմիոյ կնի, one after the other; մի՛ զի կոյր էր, եւ մի or երկրորդ՝ զի աղքատ էր, in the first place he was blind, in the next poor.

Մի մի, միոյ միոյ, միում միում *a. s.* each; every one; *ad.* one another; one by one; ը միոյ միոյ ամսոյ, monthly, month by month; մի առ միոյ, one after another, one on the other; մի զմիով, with emulation, surpassing one another, outvying; մի մի տարի, annually, every year, year by year; մի ը միով, one under another, in a subordinate state; մի մի իշխան մի մի օր մատուցեն զընծայս, all the chiefs make daily offerings.

Միաբան, ից or այ *a.* unanimous, of one mind, agreeing; conformable, equal, uniform, analogous, similar, identical, the same; *ad.* with one accord, in concert, unanimously; *s. S.* -ակեաց; - հաւանութի, unanimity, concord, consent; - լինել, to agree, to conform to; -ական *a.* unanimous; monastic; - ձայնիւ, with one voice; -ք *s.* religious community; monastery; -ակեաց, եցաց *s.* monk, friar, cenobite; -ակի *ad.* unanimously; -ամբոխ *a.* disturbing a community, turbulent, seditious; -եմ, եցի *va.* to agree, to cause to agree, to conciliate, to reconcile, to reunite, to match; to compose, to unite, to join; ի մի -, to reunite; - or -իմ, եցայ *vn.* to agree, to be of one mind or opinion, to consent, to comply; to be agreed, reconciled, to conform oneself; to unite, to join in one, to be matched; - ի չարիս, to conspire, to conjure, to plot; չ-, to disagree, to deny, to disown; - երկու երկու, to pair, to form couples or pairs; -ութի *s.* unanimity, agreement, concord, union, harmony, consent, good understanding; conciliation, re-, union; harmony, consonance, concordance, homophony, symphony, concert; conformity, fitness, suitableness; commonalty, community, communion; company, society, club, corporation, congregation; copulation; - թագաւորաց, alliance, confederation, league; - ի չարիս, cabal, plot, conspiracy; -ք *ad.* unanim-

ously, with one accord; - թէ կեալ, to live on good terms; քակտել զ-, to sow division in.

Միաբար *ad.* solely, singularly; -բարբառ *a.* having one language or speech; unanimous; *ad.* with one voice; -բարձ առնեմ *va.* to remove or take away every thing together; -բարոյ *a.* of the same character or disposition; -բերան *ad.* with one voice; -բնակ, այ *s.* co-habitant; Monophisite, that believes our Lord to have one nature only; -բնակութի *s.* co-habitation; -բնութի *s.* consubstantiality; -բոլոր վարս *s.* tresses, head of hair; -բոյս *a.* born together, twin; -բուն *a.* consubstantial; of the same nature or essence; natural, native; *bot.* having only one trunk or stem.

Միագիր *a. gr.* formed of a single vowel; -գլխապետ *s.* absolute prince; commander, general in chief; -գլխի *a.* one-headed, monocephalous; -գոյ *a.* having but one substance; unique of its kind; -գոյն *a.* monochromatic; of the same colour, uniform; -գործ *s.* fellow-labourer, cooperator, coadjutor; *ad.* working or acting together, cooperatively; -գումար, -գունդ *S.* Համագումար, -գունդ; -գօտեալ, -գօտի *a.* robust, vigorous, sturdy.

Միադաւան, ից *s. a.* unitarian, antitrinitarian; conformist; -գիմի *a.* uniform, simple.

Միազգի *S.* Համազգի; -զոյգ *a.* paired, conjoined, matched, equal; -զօր *S.* Համազօր. [-թիւ *S.* Համաթիւ.

Միաթերթ *a. bot.* monopetalous;

Միաժողով *S.* Համազումար.

Միալար *s.* monochord; -լեզու *a.* speaking the same language; -լուծ *S.* Միայար.

Միախառն *a.* temperate; -ութիւն *s.* temperance; -խոհ, -խորհուրդ *a.* of the same opinion or way of thinking, unanimous; *ad.* unanimously; -խումբ *S.* Համագունդ; -խուռն *a.* assembled, crowded; *ad.* in crowds, together, in a mass; -խօսիկ *S.* Միալեզու.

Միածալ, ի *a.* folio; -ծին *a.* Only-Begotten; -որդի, only son; -ծնութի *s.* the being only-begotten.

Միակ, այ *s.* unity, first number, one, 1; *a.* only one, alone, singular; -ք, the units, 1-9.

Միակամ *S.* Համակամ; -եայք, յց *s.*

Monothelites; -ութի S. Համակամու-
թի; -կան a. only, sole, singular; -կա-
նի a. one-eyed, monocular; -կեաց,
եցաց a. living together; S. Միայնա-;
-կեղեւ a. having one bark or rind;
-կենցաղ a. S. -կեաց; monobious;
-կերսւ a. uniform; monotonous; -կեր-
սւթի s. uniformity; monotony, same-
ness; -կեցութի S. Միայնակեցութի;
-կէս-թթուուկ s. chem. sesquioxide;
-կի a. sole, only; միայն -, alone, quite
alone; -կից a. joined together; -կնի
a. married only once; s. monogamist;
-կնութի s. monogamy; -կշիւ a. equal,
of the same weight, equipollent; -կող-
մանի a. paralytic, palsied, crippled;
one-sided; ad. from one part only; -
լծով ձգել ահօս, to plough with a
single ox; -կողմն s. one side; գնել.
թողուլ ի -, to put aside, to leave;
-կուղի a. simple; -չուան, cord of a
single twist; -կրօն a. of the same re-
ligion, coreligionary; of similar ha-
bits; uniform, conformable; -կրօնուի
s. professing the same religion, con-
formity in religion; unanimity; con-
formity, uniformity; -կցիմսն. to unite
with, to participate, to consent; -կը-
ցորդ a. conjoined, equal, partaking of.

Միահաղ. -ոյն ad. all at once, toge-
ther, altogether, quite, at once, entire-
ly, collectively; -համ a. conjoined,
inseparable; -համար s. vote, suffrage;
a. even, equal, like; summed up; -
գնել, to vote, to come to the vote;
չէ ը -, that is not the same thing;
-համուռ ad. collectively, altogether,
generally, all at once; in all; in a
crowd, in a mass; եւ զի - ասացից, to
say briefly, in short; -հայր S. Համա-
հայր; -հանդերձ S. Մեկնահանդերձ;
-հանէք s. buffoonery, drollery; -հա-
ռաչ ad. with one voice; in chorus;
-հասակ S. Հասակակից; -հարթ a.
even, flat, smooth, equal, levelled;
-հաւան a. unanimous, of the same
opinion; ad. unanimously; -հաւատ,
ից a. of the same religion, faith or be-
lief; -հաւաք առնեմ va. to gather to-
gether, to collect in one; -հեծան a.
monarchical, absolute, despotic; -իշ-
խան, absolute master, monarch; -իշ-
խանութի, absolute power, monarchy;
- ունեւ, to reign absolutely; - առնել,
to make universal; -հեռ or աի S.
Միայար; -հովիւ S. Միանամ; -հոյլ ad.

all together, in crowds, in troops.

Միաձայն ad. with one voice, un-
animously; a. gr. one-vowelled; -իմ
S. Չայնակից լինիմ; -ութի S. Չայնա-
կցութիւն; -ձեռանի or ձեռն a. one-
handed; -ձեւ a. uniform, equal; -ձե-
ւութի s. uniformity; -ձի ad. with one
horse; -ձոյլ a. like one mass, of one
piece, massive, cast, molten; -ձորձ S.
Մեկնահանդերձ.

Միաղի s. monochord.

Միաճաշակ a. indiscriminately eat-
able; a. ad. feeding but once a day;
-ճեռի a. bot. of one trunk, unistirpis;
- ծառ, tall & straight stem.

Միամայր S. Միամօր; -մասնեայ a.
of one part; simple; -մարտ, &c. S.
Մենամարտ, &c.; -մեայ a. of one year,
one year old; -մեղ a. equally culp-
able or guilty; s. accomplice; -միտ a.
simple-minded, ingenuous, simple,
artless, innocent; good-natured, silly,
simple, foolish; faithful, attached, loy-
al, true, devoted; -մոյկ ad. with one
shoe; -մտաբար ad. sincerely, ingenu-
ously, candidly, artlessly; simply, sil-
lily, foolishly; unadvisedly; -մտական
S. Միամիտ; -մտեմ, եցի, -մտիմ, եցայ
vn. to be candid, open, sincere, to be-
have sincerely; to conduct oneself
loyally or faithfully; to ascertain, to
verify, to become assured, persuaded,
to believe, to acquiesce, to agree, to
consent; -մտութիւն s. plain-dealing,
sincerity, innocence, ingenuousness,
artlessness; fidelity, faithfulness, loy-
alty; simple-mindedness, simplicity,
silliness, credulity; -թք S. Միամտա-
բար; -մօր, ոյ or ու a. one only, only,
only begotten; s. only child; -մօրութի
s. state of an only child, or of a desti-
tute person.

Միայար a. united, joined, attached,
chained together; continuous, conti-
nual; immediate; ad. at a single
stroke, at one bout, in a moment, im-
mediately, at the same time; -տողել,
to join together, to link, to chain; -եմ
va. to join, to annex, to unite, to con-
nect; -յարկ a. one-storied; -յարութի
s. conjunction, concatenation, train,
contiguity, continuance, succes-
sion.

Միայն, ոյ, ու a. only, sole, singu-
lar; alone, lonely; simple, plain; ad.
solely, singly, singularly, simply; so-

litarily; - թէ, - զի, it being well understood that, on condition that, provided that, unless; մի -, one only; ոչ -, not only; - միայնուկ, all alone, quite alone, by oneself, without company; - ը -, face to face, tête-à-tête, * cheek by jowl. larly.

Միայնաբար *ad.* only, simply; singu-

Միայնագործ *a.* self-acting.

Միայնախօսութիւն *s.* soliloquy.

Միայնակ *a.* only, sole; *ad.* quite alone; -կեաց, եցաց *s.* S. Միանձն; *a.* monachal; -կեր *a.* eating alone, without company; -կեցական *a.* monachal, monkish, cœnobitical; -կեցանոց *s.* hermitage; cloister, monastery; -կեցութիւն *s.* monastic or solitary life, monachism. [տիկ &c.

Միայնամարտիկ, &c. S. Մենամար-

Միայնանամ S. Մենանամ.

Միայնանոց, -ստան, -բան *s.* solitude, hermitage, monastery.

Միայնաւոր *a. s.* solitary, hermit; -ական *a.* only, indivisible: monastic; -ութի *s.* solitude, solitary life, loneliness; S. Միայնակեցութիւն.

Միայնեակ, եկի S. Միակ.

Միայնիկ, -նուկ *ad.* alone, all alone, quite alone, by oneself. [ness.

Միայնութիւն *s.* solitude, retreat, loneli-

Միայնութիւն *s.* nun. [united, linked.

Միայոգ *a.* conjoined, connected,

Միանամ, աջայ *vn.* to be united, joined, incorporated, identified.

Միանգամ *ad.* at once, only once, at one blow; որ -, whatever, whoever, whosoever; ուր -ն եւ միւսանգամն, as usual, as at other times; հարկից զսա գեղարդեամբս - եւ ոչ կրկնեցից, I will transfix him with a single blow & he will have no need of a second.

Միանգամայն *ad.* all at once, together, unitedly, all at the same time, altogether; jointly, in concurrence, at the same time; all, quite; totally, entirely; - եւ, yet, even, also; - առեւ, եւ - իսկ առեւ, եւ զի - ասացից, upon the whole, after all, in a word, in short; ոչ - առնել, to repeat several times, over & over again.

Միանձն, ձին, ձուկ, ձանց *s.* solitary being, anachorite, hermit; cœnobite, monk, friar, religious; *a.* only, alone, without company; -ական *a.* solitary, cœnobitical, monkish, monachal, monastic; conventual; un-

itarian; -անամ, աջայ *vn.* to retire, to live in solitude; to embrace a monastic life, to turn monk; -անոց S. Միայնանոց; -ութի *s.* monachism, monastic life; solitude; -ուհի *s.* nun.

Միանման *a.* uniform, equal; -նշան *a.* having or wearing the same mark, uniform; -նուն S. Համանուն.

Միաշաբաթ, ուր, -ի, թուր *s.* first day of the week, sunday; -շար *a.* continuous, uninterrupted; strung, arranged, conjoined; -շաւիղ *a.* walking in the same steps, conformable, like; -շնչութիւն *s.* unanimity, concord; -շունչ *a.* unanimous, of one mind; -շուրթն S. Միաշրջութիւն. [equal.

Միաչափ *a.* of the same measure,

Միապաղաղ *a.* in one mass, in one body, in a lump, massive; plain, simple; - ծով, smooth sea; -սլաշտօն *a.* equally worshipped or honoured; -սլաշտ S. Համապաշտութիւն; -սլար *a.* in the same chorus; at the same ball or dancing-party; -սլարեգօտ *a.* wearing but one tunic; -սլետ *s.* monarch; -սլետական *a.* monarchical; *s.* monarchist, royalist; -սլետեմ, եցի *vn.* to be a monarch, to reign or govern with absolute power, to have sovereign authority; - զօն, to be absolute master of the country, of the world; -սլետութիւն *s.* monarchy, monarchical government; absolute dominion; ը - թի կաշ, to adopt the monarchical form of government; հակառակորդ - թի, republican; -սլետ *ad.* in the like manner, likewise, equally, evenly; indiscriminately; uniformly; -սլիշ առնեմ *va.* to attract all eyes; - ինչ չառնեմ, to refuse to look at.

Միասահման *a.* having the same definition; having conterminous bounds or confines; -սայրի *a.* one-edged; -սայրիկ *s.* knife-blade; -սիրտ *a.* of one mind, unanimous; -ամբակ *a.* whole-hoofed, solipede; -սնաբար *ad.* together; -սնական *a.* consubstantial; simultaneous, common, compatible; united, only, sole; -սնականութիւն *s.* consubstantiality; simultaneousness; compatibility; -սնութիւն *s.* conjunction, connexion; -սնունդ *a.* fed, reared or brought up together; -ստեղն *a.* one-branched; -ստնի *a.* one-breasted; *s.* Amazon; -ստուածեան *a. s.* monotheist; -ստուածութիւն *s.* monotheism.

Միաձայնիկ *a.* monosyllabic; *s.* -ble.

Միաձայնիկ *a.* of one layer or stratum; -ման *s.* monogram; -տարազ *a.* uniform; *ad.* equally; -տարած *a.* equally spread or extended every where; -տարր *a.* massive, solid, compact, homogeneous; -տարրեմ *va.* to unite together, to combine; -տարրութիւն *s.* combination, union, homogeneity; -տեսակ *a.* of one kind, uniform, like, equal; -տեսող *a.* seeing all at one glance; -տերեւ *a.* monophyllous; -տեւակ *a.* enduring or suffering with another; -անութիւն *s.* cohabitation, living in the same house; -տոհմ *a.* of the same race, family or nation; -տուն *a.* living with, in the same house; *s.* co-

Միացուցանեմ *S.* -ւորեմ. [habitant.

Միաւոր *a.* united, joined; one, singular; equal, alike; *s.* arith. unit; -թիւք, the units, the simple numbers; -ական *a.* singular; indivisible; -ակաւ նութիւն *s.* unity; union; -ակից *a.* conjoined; united; -եմ, եցի *va.* to unite, to join, to conjoin; to attach, to tie together, to glue together; to mix, to combine, to annex, to incorporate, to identify; to join together, to couple, to match, to pair; վերստին -, to reunite, to rejoin, to tie again; -իմ *vn.* to be united, joined, attached or tied together; to be mixed; coupled, matched; -ութիւն *s.* union, junction, conjunction; adhesion, combination; reunion; incorporation; gluing; copulation, pairing; *fig.* unanimity.

Միափակ *a.* joined together, solid, firm, compact; -փառ *a.* Տ. Փառակից; unanimous; -փերթ *a.* of a single piece; -փոր *a.* born together, twin.

Միաքարոզ *a.* preaching uniformly or the same truth.

Միգաղգած, -խառն, -մած, -յին, -սլառ *a.* foggy, covered with mist or fog, caliginous, cloudy, dark, obscure, gloomy; -մած *a.* nebulous; -աստեղք *ast.* nebula.

Միգամ, ացի, -անամ, ացայ *vn.* to become dark, obscure; to get turbid; to begin to lower.

Միգաղաթեմ *va.* to cloud, to darken, to dim; -իմ *vn.* to get cloudy.

Միեղէն *a.* only, single, sole, simple; solitary; Տ. Միաբան. [-ծովային, sea--.

Միեղջերու, ի *s.* monoceros, unicorn;

Միզագրաւ *a.* troubled with stran-

gury, subject to the gravel; -, -ութիւն *s.* strangury, gravel, dysury, ischury, stoppage, suppression or retention of urine, pain & difficulty in discharging the urine; -իմ, եցայ *vn.* to suffer from stone or strangury, to be afflicted with the gravel.

Միզական *a.* urinary; urinous; -թթուութեամբ, uric acid; -ման *s.* chamber-pot, urinal; -նոց *s.* pissing corner, retiring-place; -նցք *s.* the urinary passage, ureter; -չարժ *a.* diuretic, urinate, provoking urine; -չափ *s.* urinometer; -բան *S.* Միզանոց.

Միզարգել, &c. Տ. Միզագրաւ, &c.; -արձակ, աց *a.* diabetic, incontinent of urine; -արձակութիւն *s.* diabetes, incontinence of urine; -աւառ *S.* -ման.

Միզեմ, եցի *vn.* to urinate, to piss, to make water; -անանոց, to stale; -սակաւ, to piss often but little; ոչ թողուլ յամէ՛ որ զորմով միզեցէ, to des-

Միզերակ *s.* ureter. [troy every male.

Միզեցուցանեմ *va.* to cause to urinate, to move or provoke urine; -ուցիչ *S.*

Միզիւմ *s.* chem. urea. [Միզաշարժ.

Միզն, մզին, մզնիք, մզնեաց *s.* anat. aponeurosis; amnios; -խեղաց, meninges. [a-bed.

Միզող *s.* pisser; -յանկողնի, piss-

Միզուկ *s.* anat. urethra. [blood.

Միզումն *s.* pissing; -արեան, piss

Մի իմ միջէ Տ. Մի.

Մի թէ *ad.* is it? can it be? is it possible? perhaps? is it that?

Միթը, ի or միթոյ *s.* Gr. w. mitre,

Միւ, Միւն *s.* mile. [tiara, infula.

Միլիոն, ի *s.* million; հազար -, a thousand -s, milliard; -երորդ, ի *s.* millionth.

Միծ, մծի *s.* mud, mire, dirt; puddle.

Միհր *s.* Mithra, sun, Persian god.

Միմեանազրկութիւն *s.* mutual damage.

Միմեանց, զ-նա, ի -, -ամբք *s.* to each other, to one another; զ-նա, one another, each other; ի -, from one another, one from another; ինչ -նա, with one another; զկնի -, one after another; -գէմ ինչեմ, face to face, fronting, opposite; սէր առ -նա, mutual affection; յեղբայրսիրութեամբ առ -նա զթածք, kindly affectioned one to another with brotherly love; զբեռն բարձէք, bear ye one another's burdens; սիրել զ-նա, to love one another, to love reciprocally; փառեւ -,

to injure one another; *զ-նս գովել*, to praise one another; *ի -նս ասել ըզ-դրունս*, to shut the doors; *բախել զ-նս*, to smite one another; *ի թիկունս հասանել* - , to help each other, to render mutual assistance; *ի սլասիւ զ-ամբք ելանել*, in honour preferring one another; *-ամբք վն - սղաղատել*, to pray for one another.

Միմեանցասէր *a.* loving mutually, affectioned one to another.

Միմոս, *այ* *s.* *Gr. w.* mime, mimic, clown, zani, buffoon, merry Andrew, pantaloon; *-ական* *a.* mimic, droll, ludicrous; *-ուծիւն* *s.* mime, mummery, mimicry, buffoonery, harlequinade, drollery. [both.

Մին, *-ս*, *-դ*, *-ն* *a.* one; *-եւ միւսն*,

Մինաւոր *a. s.* solitary.

Մինովացուլ *s.* minotaur.

Մինութիւն *s.* solitude, loneliness.

Մինչ *pr. ad.* till, until, up to; to, as far as; when, at the time that; while, whilst; *-* or *- զի*, so that, in such a manner that; *այնպէս...* *- զի*, so... that; *- այս - այն*, mean time, meanwhile, in the mean time, whilst these things were doing, during that time, in the interim.

Մինչդեռ *ad.* when, while, at the time, as long as; *- տակաւին*, whilst, yet; *բայց - ունէին ի դիմի հարկանիլ միմեանց*, but just as the combat was about to commence; *խօսէի ը նմա - տակաւին էր յանկողնի*, I spoke to him while he was yet in bed; *- խօսէր*, while he was speaking.

Մինչեւ *pr. ad.* until, till, as far as, to; even to; that; *- յայժմ*, till now, up to the present, up to this time, hitherto; *- յայդ վայր*, so far, as far as, to that place; *- յայդր*, so far, as far as that, to there; *- յայս վայր*, thus far, as far as this, to here; *- ուրանօր*, how far? *- յամպս*, even to the clouds; *գայ ը իս - ի Կարս*, he goes with me as far as Kars; *կաց* or *մնա - եկեսցէ*, wait till he comes; *- ջէրբ*, how long? *ոչ ելից - դարձցիս*, I will not go out until you return; *- զբազում ամս*, during many years; *- զի*, so that, insomuch that; *այնպէս* or *այնչափ զի*, so that; as well as; *- բազմաց իսկ ասել*, so that several people said.

Մինչեւ *ad.* before, ere; not yet; -

ծագեալ արեգական, before day, before sunrise; *- աւարտեալ ամին*, within the year; before a twelvemonth; *- եկեալ էր նր*, he had not yet come; *- մեռեալ իցեմ*, before I die.

Միշտ *ad.* always, at all times, continually, at every turn, incessantly, for ever, for ever & ever, perpetually, eternally; *a.* eternal; *ոպ - ն*, as usual, as before, as formerly. [sabre.

Միողնի *a.* one-edged; *s.* scimitar,

Միոսացի *a.* woven in one piece, without seam.

Միոտանի *a.* one-footed, unipes.

Միորձի *a.* having but one testicle.

Միութիւն *s.* one, unit; unity, union, reunion; concord, accord.

Միջաբեկ *a.* broken-backed; hip-shot; *fig.* disheartened, discouraged; *- լինել*, to break one's back; to become hipshot; *fig.* to be disheartened, to lose one's courage; *- աւնել* or *-եմ*, *եցի* *va.* to break one's back, to strain the loins; to dishearten, to discourage; *- դար* *a.* rotten at the core; weak, useless; *- դետացի* *s. a.* Mesopotamian, inhabitant of Mesopotamia; *- դեմք*, *տաց* *s.* Mesopotamia; *- գիշեր* *s.* midnight, twelve o'clock; *- գիտուի* *s.* divination or guessing the contents of; *- գրուի* *s. gr.* epenthesis; *- զգեստ* *s.* petticoat; *- զգեստիկ* *s.* under-petticoat; *- խառն* *a.* composed of knots, of nodes at intervals; *- ծեր* *s.* middle-aged man; *- ծովեմ* *vn.* to sail on the high seas, to go on the open sea.

Միջակ, *այ* *a.* middle, mean, middling; *s.* middle, centre; *- աճայն* *a.* middling voiced; *s.* middle-voice; *- աւար* *s.* the centre of heaven; *- այլն* *a.* middling, indifferent, neither good nor bad, moderate.

Միջակէս *s.* centre, central point; *gr.* point (.), full stop, period; *- կողք* *s.* middle ribs; *- կոտոր* *S.* *Միջաբեկ*; *- կուծի* *s.* mediocrity; *- կուրծք* *s.* the middle or internal part of the thorax; *- կտուր աւնեմ* *va.* to cut in the middle, to divide in two parts; *- լինել*, to be halved.

Միջահասակ *a.* of middling stature, middle-sized, about the middle height; middle-aged; *- հատուի* *s.* division by halves; interruption.

Միջաման *s.* middle-finger; *- մբռի լինիմ* *vn.* to plunge into the crowd; to

crowd in; -մուխ *a.* entered, introduced; well versed in, initiated, instructed, intelligent, expert; free, frank, bold, daring; meddlesome; enterprising, adventurous, venturous; -լինել, to enter, to push in, to introduce oneself, to go forward or before; to intrude into, to thrust oneself forward, to intermeddle or interfere; to penetrate deeply, to pierce to the inmost parts, to dive into, to explore, to sift; to undertake, to have a hand in, * to have a finger in every body's pie; -ձեռամբ գործել, to act freely; -մուտ լինիմ or -մուտ *vn.* to go in, to introduce or obtrude oneself; to meddle with, to interfere, to intervene; -մղ-տուութիւն *s.* intervention.

Միջանկեալ *a.* intermediate; intervening; -խաղ or խաղարկութիւն, interlude.

Միջաշաւիղ *s.* middle path or way; diameter; -սլաօտ *S.* Սփածանէլի; -սլինդ *a.* girdled, bound round the body, lusty; -սահման *a.* middling, intermediate; *s.* middle, centre; -վայր *s.* middle, centre; interval; - or -վար *a.* moderate, temperate.

Միջատաբան *s.* entomologist; -ա-կան *a.* -logical; -ութիւն *s.* -logy.

Միջատութիւն *s.* interruption.

Միջառք, տայ *s.* insects.

Միջարկութիւն *s.* interjection.

Միջեմ, եջի *va.* to cut, to shorten.

Միջերկնեայ *a.* that is in the middle of the heavens, medicelestial; -կրական *a.* mediterranean; - or -ծով, the Mediterranean; -կրեայ, եայց *a.* midland; -ք *s.* the midland provinces. [*s.* -tery.

Միջընդրեայ *a.* mesenteric; -դերք

Միջին, ջնոց *a.* that is in the middle; middle; middling; intermediate; -ք *s.* midlent; *arith.* middle terms.

Միջնաբերդ *s.* citadel, tower; -թի-կունք *S.* Թիկնամէջ; -լուսին *s.* full moon; -ծիրանի *s.* cloak lined with purple; laticlavium; -կայմ *s.* main mast; -հայք *s.* the heart, centre of Armenia; -մարտիկ *a.* fighting in the midst; -յարկ *s.* second floor or story; -նիւ *s.* centre, or middle part of a wheel; middle wheel; -չէն *s.* the centre of a village; -չխարհ *s.* centre, interior of a country, midland districts; -սլա-րիսայ *s.* partition wall; rampart; -տարր *s.* water & air; -տուն *S.* Միջնայարկ.

Միջնարդէլ *s.* diaphragm. [diator.

Միջնեկ *s.* middle-man, agent, me-

Միջնողն *s.* back-bone, back.

Միջնորդ, աջ *s.* mediator; interme-
dium, agent, go-between; negociator;
medium; - վաճառաց, broker; - հաշ-
տուութիւն, reconciler, conciliator, inter-
mediator, intercessor; - լինել or -եմ,
էջի *va.* to mediate, to procure, to in-
tercede, to interpose, to go between,
to negotiate; to intervene; -եայ երդ-
մամբ, he confirmed it by an oath;
-ութիւն *s.* intercession, mediation, in-
terposition, intermeddling, interven-
tion; negociation, medium; - վաճա-
ռաց, brokerage, brokage, agent's com-
mission; -լծք *ad.* mediately, through
the medium of.

Միջնորմ *s.* party wall, partition.

Միջոց, աջ *s.* middle, centre; space,
interval, interstice; vacancy; division,
separation; difference, distinction;
empty space; * means, way; - հացի
S. Միջուկ; - անօթոց, capacity; - Յի,
interior, inside part; - սլատերազմաց,
truce, suspension of arms, armistice;
զաւաւ ռազմին, during the conflict, in
the hottest of the battle, thickest of
the fight; զաւաւ ճանապարհին, on the
way; during the journey; ի -ի ամբո-
խին ամրանալ, to take refuge among
the crowd.

Միջուկ *s.* marrow, core, heart; -
հացի, crum of bread; - ձուռ, yolk
of an egg; - ընկուզոյ, &c. kernel of
a walnut, &c.; - անկոց, pith; - սլա-
ղոց, core; - գիտաւորաց, nucleus of
comets.

Միջօր *S.* Միջօրեայ; զմիջաւուրբ, at
midday, about noon, towards midday;
-եայ, էից *s.* noon, noon-tide, midday;
the south; meridian; *a.* southern, me-
ridional; half, semi; - ջերմն, intermit-
tent fever.

Միջօրէ *S.* Միջօրեայ; զ-իւ, ի-ի *ad.* at
noon; -ալան *a.* of noon, meridian; - or
- շրջանակ, meridian; - գիծ, meridian
line.

Միս, մսոց *s.* flesh; meat; - դնդե-
րային, muscular flesh; - մարդկային,
human flesh; - երէոց, venison; - հա-
ւուց, &c., white meats, poultry; -
նասպաստակի, &c., brown meats,
game; - սպանդանոցի, coarse meat,
butcher's meat; - որսոց, fowls &
game; - սլաղոց, pulp; հում, սլախ,

խորովեալ - , raw, boiled, roast meat;
- ի կապկարայէ , broiled or grilled
meat ; մսոյ ջուր , broth ; - ածել , to
fatten, to make fat ; կաթսայ մսոյ , flesh-

Մխթաղ *s.* wardrobe keeper. [pot.

Միտ , մտի , զմտաւ . միտք , մտաց ,
մտօք *s.* mind, intellect, understanding;
sense, judgement, reason, intelligence;
thought, idea ; intention, design, pro-
ject ; opinion ; advice, counsel ; mean-
ing, intent ; maxim ; լը մտի , լը -ս , at
one's will or pleasure ; according to
one's fancy, liking, desire, &c. ; ըմբռ-
նումն մտաց , apprehension, idea ; մարդ-
կեղէն -ք , human reason ; հասարա-
կաց -ք , good sense ; -ք անմտութե ,
foolish thoughts ; -ք անարդարութե , re-
probate sense ; -ք առակիս , the moral
of the fable, or of the apologue ; ու-
ղիւ մտօք , in good faith ; պարզ մտօք ,
frankly, sincerely, without artifice ;
սրտի մտօք , with all one's heart ; ազ-
նուական -ք , noble sentiment ; արդա-
րակորով , խորախորհուրդ , վսեմ , հաս-
տատուն օր անյողդողդ , լուսաւորեալ ,
ընդարձակ , եռանդուն , սուր , թափան-
ցող , արդասաւոր , հնարագիււտ -ք , up-
right, profound, elevated, firm, en-
lightened, vast, lively, sharp or pierc-
ing, penetrating, fertile, inventive wit,
mind or intellect ; թեթեւ , անարդա-
սաւոր , չփոթ , ցրուեալ , տկար -ք , fri-
volous or light, barren, confused, dis-
tracted, weak mind or intellect ; ու-
նել ի մտի , to have the design or in-
tention, to propose to oneself, to pro-
ject ; ի -ս լինել , գալ , -ս ուսանել , to
regain one's intellectual faculties, to
be restored to one's senses, to awake ;
դնել ի մտի , հաստատել ի -ս , to form
a resolution, to take into one's head,
to be determined, to resolve, to pro-
ject, to propose, to presume, to ima-
gine ; - դնել , to be attentive, to apply
or devote oneself to, to observe, to
regard, to consider with care, to think,
to reflect ; ի -ս առնուլ , to understand,
to comprehend, to perceive, to con-
ceive, to know, to remark ; to study,
to learn by heart ; զմտաւ or լը - ածել ,
to consider, to regard attentively, to
meditate, to recollect, to imagine ;
աշխատ առնել զ-ս , to fatigue the mind,
to rack one's brains ; անկանել ի մտաց ,
to be out of one's mind or senses, to
lose one's senses, to be crazy ; անկա-

նել or ելանել ի մտաց , to escape or
slip from one's memory ; to forget ; -ս
դնել , to admonish, to warn, to ap-
prize of ; դնել ի մտի ուրուք , to sug-
gest, to insinuate, to hint, to intimate,
to entangle, to involve ; լը - մտանել ,
լը մտի լինել , to please, to gain one's
affection or good will, to conciliate
one's favour, to insinuate oneself in
the good graces of, to win one's fa-
vour ; լը - տանել , to take offence at,
to be offended, to take ill, to take a
pique, to be nettled ; արկանել ի -ս ,
to suggest, to inspire ; տալ ի - առնուլ ,
to cause to understand ; փոխել զ-ս ,
չըջիլ ի մտաց , to think better of, to
change or alter one's mind or inten-
tion ; ի չար կամ ի բարւոք -ս առնուլ ,
to take well or ill ; դերել զ-ս , to cap-
tivate one's understanding ; լը -ս ան-
կանել ուրուք , to occur to mind, to
enter the imagination or thoughts ;
հանել ինչ ի մտաց ուրուք , to drive
out of one's head, to persuade to the
contrary ; -ս ունել , to be witty ; տալ
ի մտաց , to say to oneself ; ընդ -
արկանել , to think, to recollect, to con-
ceive ; բարդաւաճել , կրթել զ-ս , to
cultivate, to form the mind, to im-
prove ; այսր անդր մաղել զ-ս , to di-
stract the mind ; անխիղճ -ս ունել , to
keep a clear conscience ; ի մտի պա-
հել , to keep in memory ; բարձրանալ
ի -ս իւր , to become proud, vain, puf-
fed up ; - առնել , to listen to, to mind,
to agree with ; լը -ս հարկանիլ , to oc-
cur, to come to mind or memory, to
recollect ; առնել ի մտաց իւրոյ , to do
without intention, to do unintention-
ally ; առ ի -ս առնուլ , to understand
allegorically ; իսկ առ ի -ս . & in mystic
or allegorical sense ; բազումք ի -ս ու-
նողաց , the generality of intelligent
persons, most witty people ; ոչ ոք ի -ս
առնողացն , no one of good sense, no
sensible person ; եդեալ էր ի մտի , he
decided, he was resolved ; չառնում
ինչ ի - , I understand nothing of it ,
I don't understand it, I am quite at a
loss ; անմարթ է ի - առնուլ զայն , no-
thing can be known about it, it is im-
penetrable, it's marvellously obscure ;
-ք իմ առ իս դարձան , my mind was
restored ; եւ ոչ ի -ս անգամ անկեալ
էր նր , he never even dreamed of it ;
խորհել եւ ասել լը -ս , I thought &

said to myself; յորմէ ի - առնուէ է, whence it follows that; բազում անգամ եղեւ ինձ ի մտի, I was more than once tempted to, I several times intended to; գայ ի - ս իմ, it has just come into my thoughts, mind or head; ստէպ ի մտի իմում յեղեղեմ զայն, I often repeated it to myself; այս էն - ք բանիցս, this is the sense of the passage; նա չառնուէ ինչ ի -, he understands nothing of it, he knows nothing about it, it is Chinese to him; այսպէս եցոյց զչարուի մտաց իւրոց, thus he betrayed his malicious intention; S. Ըստ, Թափանցանց, Թուիչ or Թըռչիմ, Խիղճ, Խորհուրդ, Հաճեմ, Համբառամ, &c., &c.

Միտագոյնս *ad.* readily, willingly.

Միտաչափ *s. mech.* momentum.

Միտեմ, եցի *va.* to incline, to lean, to bend, to bow, to bias; *vn.* to incline, to lean, to feel inclined or disposed for, to lean to the side of, to be biassed, to have an inclination for, to feel an attachment for, to adhere, to comply; միտեցաւ սիրաւ նց զինի նր, their hearts inclined to follow him; միտեալ *a.* tending, bent on, inclined or prone to; - ի չարն, prone to evil; inclined to mischief.

Միտութիւն, - ումն *s.* inclination, tendency, propensity, disposition; proneness; *ast.* inclination; - ումն ի չարն կամ ի բարին, good or evil propensities.

Միտք S. Միտ, միտք. [pensities.

Միրգ, մրգաց or դոց *s.* fruit; S.

Միւռիկինա S. Միւրիկէ. [Պտուղ.

Միւռինէս *s.* Gr. w. muræna, sea-

Միւռոն S. Մեռոն. [eel.

Միւս, ոյ, ուլ *a.* other, another; different from, other than; - ն, the other; - ք զ-, one more than another; - ում աւուր, the other day; բայց եւ զ-ն պատմեցից, but I will tell you something else; S. Մի; - անգամ or

Միւսանգամ *ad.* another time, once more, afresh, anew, over again, again, bis; *a.* second, other, new.

Միւսինն, այ, ից *s.* mosaic; - եայ *a.* -, in -; - յառակ, tessellated pavement.

Միւրիկէ *s. bot.* Gr. w. myrica, tamarisk; genista.

Միօրեայ, բէկ *a.* of a day, ephemeral, lasting only a day; *ad.* a day only; - ջերմն, ephemera, ephemeral fever; - ճանճ, ephemera, ephemeral fly; -

ճճի, ephemeron-worm; - գեղ, fleeting beauty.

Միօրինակ *a.* uniform, equal; monotonous; *ad.* uniformly, equally; - ձեւ,

Մլաղաց, ից *s.* miller. [uniformity.

Մլար S. Մալլ.

Մլաւեմ, եցի *vn.* to mew, to caterwaul, to cry as a cat; - լիւն *s.* mew-ing, mew. [face on awaking.

Մլիւնեմ, եցի *va.* to rub one's eyes &

Մլուկն *s.* bug. [smoking, smoky.

Միսխառն *a.* mixed with smoke,

Միսած *a.* tempered, casehardened.

Միւեմ, եցի *va.* to drive in, to force into or penetrate, to fasten in, to fix, to force down, to plunge; to pierce, to prick, to run through; to temper iron or steel, to caseharden; - զձեռն, to stretch, to extend or hold out the hand; - զձեռն յարիւն ուրուք, to imbrue the hands in the blood of; միւեաց զգառնին ի լանջս նորա, he has plunged the dagger in his heart; S. Չեռն.

Միւիմ, միւեցայ *vn.* to be driven, plunged into, to penetrate, to enter; to meddle, to get in; to begin, to commence, to undertake; - բարկութիւն, to be seized with rage, to be enraged.

Միւիթար, աջ *a.* consoling, consolatory; *s.* consoler, comforter; S. - ուի; *np.* Mekhithar; - լինել, տալ, մատուցանել, to comfort, to console, to solace; - ինչ առնել մտաց, to flatter, to adulate, to wheedle, to coax, to allure; - աղան *a.* consoling, comforting, consolatory, alleviating, soothing; - աղից լինիմ *vn.* to be consoled or comforted mutually; - անք S. - ուի; - եան *a.s.* Mekhitharist, - rian; - եմ, եցի *va.* to console, to soften, to soothe, to comfort, to relieve sorrow or vexation, to alleviate; - իմ, եցայ *vn.* to be consoled, comforted; - իչ *s.* consoler, comforter; *fig.* the Comforter, Paraclete, Holy Ghost; - ութի *s.* comfort, consolation, solace; *fig.* balm, balsam.

Միւրճ հարկանեմ, Միւրճիմ S. Միւրճիմ. [putrefy.

Միւկեմ *va.* to corrupt, to rot, to

Միւլսանք *s.* pressure; press. [dress.

*Միւնոց *s.* woman's long grey kitchen-

Միւոց, ի, աւ *s.* act of plunging into; *mech.* piston; plunger; - ջրհանի, pump-piston; - աբուն *s.* piston-rod; - ափող *s.* barrel or chamber. [mersion.

Միւռմն *s.* tempering, steeping; im-

Մխուռն S. Մուխ a.

Մխրձիմ, եցայ, -ճուկ հարկանեմ տն. to plunge, to sink, to drive, to rush, or dash into water, to duck; - ակ-տիւ, to plunge headlong into vice.

Մծղնագործութիւն, Մծղնէութիւն s. incest; lechery, lewdness, lust.

Մծղնեայ, նէկց a. incestuous; lecherous, libidinous, lewd; s. name of various ancient sectaries.

Մկան, ի s. reins, loin, haunch, flank.

Մկանունք, նանց, Մկանք, նաց s. the back; fig. swell, waves, billows; հարկանել ը -նս, to beat, to flog, to flagellate, to scourge; բառնալ ի վերայ մկանանց, to load, to put a load on the

Մկանուտ a. muscular. [back.

Մկթամ, ացի տն. to turn up one's nose, to nose; to laugh at, to mock, to make game of.

Մկնագի s. bot. mouse-tail, myosurus, holoster; -գոյն a. mouse-coloured; -ականջ s. bot. mouse-ear, myosotis, forget-me-not; med. mumps; գեղին -, creeping mouse-ear, pilosella; -ակեր, -աճարակ a. gnawed or eaten by rats or mice; -անկ, աց a. murepollutus, polluted or contaminated by the presence of dead mice; -ապէս ad. like a mouse; -սպիղծ a. spoiled by mice or rats; -ստիս s. bot. squill, sea-onion, scilla; գինի -ի, wine of squills, vinum scilliticum; -արջ s. mus-ursinus; -աքիս s. mus-araneus, shrew-mouse.

Մկնդահար a. struck with a halberd; -ւոր s. halberdier, pikeman.

Մկնդեղ s. rats-bane; -սպիտակ, arsenic; -գեղին, orpiment; -կարմիր, realgar, red arsenic.

Մկնորսակ, աց s. mouse-hunter, mouser; -գործի, mouse-trap; քաջ -, good mouser. [dilly.

Մկնտիս s. bot. daffodil, daffadown-

Մկունդ, մկնդաց s. halberd; lance.

Մկունք, մկանց s. muscles; S. Մուկն.

Մկրատ, աց s. scissors; -մեծ, shears; -եմ, եցի տն. to cut with scissors, to shear. [font, baptismal font.

Մկրատուն, -րան s. baptistery;

Մկրտեմ, եցի տն. to christen, to baptize; to wash, to purify by ablution; to bathe; * - զկաթն, զգինի, to put water into milk, wine; վերստին -, to rebaptize; -իմ տն. to receive baptism, to be baptized; to wash, to bathe or cleanse oneself; - արեամբ, to be

martyrized. [np. St. John the Baptist.

Մկրտիչ a. baptizing, christening;

Մկրատութիւն s. baptism; washing, ablution, purification; martyrdom.

Մձութի s. darkness, spot, dirt.

Մշեղ, աց s. chaff; powder, ashes, dust; - հրոյ, spark; ի - փոխիլ, to turn to ashes, to be burnt to ashes; -ակ, աց s. fine ashes; a. burned to ashes; -եմ, եցի տն. to levigate, to pulverize, to reduce into powder; to burn to ashes.

Մշեմ, եցի տն. to push, to give a push to, to thrust, to push forward; արտաքս -, to unload, to discharge, to empty, to cast forth; - զմիմեանս, to press or crowd on one another; - զսպաւերազմ, զճակատ, to fight, to make or wage war, to give battle to; - զախոյեան, to win, to conquer, to subdue, to depress, to prostrate; զհոգեւոր կռիւն -, to fight against temptation; ըդէմ իրերաց զբարկութիւնն մղել, to be exasperated one against another; - զանասուն, to train to labour, to break in or teach animals to work; S. ճաշ; -իմ տն. to be urged on or driven to, &c.; մղեցաւ մարտն այգուն, the battle was fought or took place in the morning. [mare.

Մշատէտ a. subject to the night-

Մշաւանջ, ի s. night-mare, incubus.

Մշկեմ, եցի տն. to choke, to stifle, to suffocate, to strangle; fig. to pain, to grieve, to vex, to torment; -իմ տն. to choke, to be suffocating; to be violently affected with spite, envy, grief or rage.

Մշկուի s. denseness (of smoke).

Մշկուտ a. suffocating, stifling, oppressive, sultry.

Մշուկ s. heart-break, anxiety, pain, pang, sore, anguish.

Մշակ s. butt, mark, aim, target.

Մշողական a. impellent; expellent.

Մշոն, աց s. mile.

Մշում s. impulsion, impulse, push.

Մշուտ a. foggy, misty, cloudy, caliginous. [ness.

Մշտագունութի s. obscurity, dark-

Մշտանամ S. Մթանամ.

Մշտափարատ a. dispelling darkness.

Մշոն s. impulse, impetus; - տալ, to give a push, to push, to impel.

Մմկիմ, եցայ տն. to soil, dirt or pollute oneself.

Մնամ, ացի տն. to remain, to stay;

to stop, to wait, to expect; to hope; to rest, to be at rest; to last, to consist, to hold out; S. Բարեաւ, Խաղաղութիւն, Կամ; մնացեալ *a.s.* remained, remainder, rest, residue; չմնալի *a.* transitory, transient, unstable, incon-

Մնայուն S. Մնացական. [stant.

Մնաս, ից, ուց *s.* mina (weight & money); pound; mark.

Մնաց, ից *s.* rest, halt, stop; *a.* stable, durable; S. Կաց մնաց; -ական *a.* permanent, stable, lasting, durable, solid; -ականութիւն *s.* stability, permanence; -որդ, աց, -ուած, ոց *s.* rest, remnant, remainder; residue, relics; remains, fragments; -որդք or դերք -որդաց, Paralipomena; -ուցանեմ *va.* to cause to remain, to stop, to put a

Մնինայ, ից *s.* weevil. [stop to.

Մնչեմ, եցի *va.* to press, to bruise, to squeeze, to express.

Մնչեմ, եցի *vn.* to coo; to wail, to groan, to cry; *fig.* to sigh after, to long or burn for, to covet eagerly; մնչեալանի, the dove coos.

Մնչիւն *s.* cooing; wail, groan, cry.

Մնջիկ, Մնջուկ *ad.* without noise, silently, softly, gently, noiselessly.

Մնջատակ *s.* pantomime.

Մշակ, աց *s.* husbandman, farmer, tiller, cultivator; man-servant, domestic, servant; -ական *a.* agricultural, rural, country; -ն *s.* the Georgics; -ելի *a.* arable, cultivable; -եմ, եցի *va.* to cultivate, to till, to plough, to manure; *fig.* to cultivate; to administer, to furnish, to supply; to serve, to wait on; -ութիւն *s.* cultivation, husbandry, tillage, agriculture; *fig.* culture, cultivation; servitude.

Մշկահամ, -հոտ *a.* musk-scented, musked, muscadine, muscadell; -սորս *a.* musk bearing or producing, moschiferous; -այծեամն, musk, moschifer, musk-animal, Tibet-musk.

Մշտաբար *ad.* always; -բարբառ *a.* speaking continually; -բացիկ *a.* always open; -բեր *a.* producing, bringing forth constantly; -բոյծ *a.* always eating, devouring, voracious, greedy, gluttonous; -բորբոք *a.* perpetually burning; inextinguishable; -բուխ or բուղի *a.* flowing, gushing out continually, never failing, perennial; -բուն *a.* eternal, immutable; -դիւ *a.* perpetually rolling or turning round; -դիւ-

շէր *a. ad.* in perpetual darkness, always in the dark; -դնաց *a.* going or flowing continually; -դոյ *a.* everlasting, perpetual, eternal; -դալար *a.* evergreen; -դատ *a.* very tiresome, importunate, troublesome; -դէղ *a.* always running or flowing, falling continually; -զուարճ *a.* always merry; ever reviving; -լոյս *a.* always bright or luminous; -խաղաց S. Մշտադնաց; -խոհ *a.* always thoughtful; -խօս *a.* speaking or singing continually; -ծան *a.* well known; -ծիծաղ *a.* ever smiling, cheerful; -ծին *a.* ever fruitful; constantly producing; -կաթ S. Սերմնակաթ; -կայ S. Մշտադոյ; -կայլակ S. Մշտաբուխ; -կառոյց *a.* very solid, firm, stable, enduring for ever; -կատար *a.* annual; accustomed; established; -կիր *a.* continuous, quotidian; -ակն *s.* never failing spring; -կոխ *a.* trodden continually, frequented; -ճանապարհ, thoroughfare, public way; -կոյս *sf.* Ever Virgin; -հայց *a.* always praying or entreating; -հոս S. Մշտաբուխ; -մատոյց *a.* often offered or offering; -մարտ *a.* waging perpetual war, fighting continually; -մուռնչ *a.* wailing constantly; continually begging, praying, beseeching; -յաղթ *a.* always victorious; -յուշ *a.* of eternal memory; ever memorable; -յոժար *a.* always inclined, willing, disposed, eager, assiduous; -նորոգ *a.* ever new, fresh; -նուէր S. Մշտամատոյց; -շարժ *a.* perpetually in motion; -շարժութիւն *s.* perpetual motion; -չարչար *a.* enduring, suffering continually; always vexing or tormenting; -մեռելութիւն, continual mortification; -սոյժառ *a.* permanently shining, clear or luminous; -սլաշտօն *a.* instant in prayer, constant in worship, fervent, devout, pious; assiduous; -սլիշ լինիմ *vn.* continually to fix one's eyes upon, to look at steadfastly or intently, to gaze at; -ջան *a.* very diligent, assiduous, indefatigable, unwearied; -սաղարթ *a.* aiophyllous, evergreen; unfading; -սառոյց *a.* everlastingly frozen; -վայելեալ *a.* enjoying or possessing continually; -վառ *a.* always lighted or burning; -տատան *a.* shaking, agitating, moving constantly; always tempest-tost or --beaten; -տեւ *a.* ever-during, permanent, perpetual; -տունել, to

perpetuate; -տիւ s. eternal day; -արթուն a. always awake; -արած a. grazing, feeding continually; -արատար a. always in tears; -փայլ S. Մշտապայծառ; -փափաք a. always eager, desiring, wishing; -փթիթ a. always flourishing, blossoming or blooming.

Մշտիկ, տիկ, տիաւ s. holy water-sprinkler, asperges-brush; - զոսպի bundle of hyssop.

Մշտնջեան a. eternal, perpetual.

Մշտնջեանաբար ad. perpetually, eternally, to eternity, for ever, without end; -բուխ S. Մշտաբուխ; -կան S. Մշտնջեանոր; -կարդ a. fixed, permanently established, perpetual, inalterable; -կաց a. stable, immovable, lasting perpetually, immutable; -կեաց a. living for ever or eternally; -կից a. co-eternal; -ճիւ a. always loaded or adorned with grapes; -մուռնչ S. Մշտամուռնչ; -նամ, -պէս S. Մշտնջեանորիմ, -բար; -վառ S. Մշտավառ; -տես a. eternally visible.

Մշտնջեանոր, -ական a. perpetual, continual, eternal, everlasting, endless; - շարժումն, perpetual motion; -աբար S. Մշտնջեանաբար; -ակից S. Մշտնջեանակից; -ակցութի s. co-eternity; -եմ, եցի, -իմ, եցայ va. to perpetuate, to eternize; vn. to last perpetually, to be for ever; to be perpetuated; to continue, to exist, to be extant; to persist, to persevere; -ութի s. perpetuity, perpetuation, continuation, permanence, eternity.

Մշտօրեայ a. daily, quotidian; ad. daily, every day.

Մոգ, ուց or աջ s. magician, astrologer; diviner, enchanter, wizard, sorcerer; fire-worshipper, follower of Zoroaster; wise man of the East.

Մոգական a. magical; -ն s. magic, magic art; -կրօն or նիկ a. professing the religion of the magi.

Մոգեան s. pl. magi or magicians.

Մոգեմ, եցի va. to practise or profess magic, to exercise the magic art, to bewitch, to enchant; - զուշ եւ զուրուշ, to cast a spell upon; to delight, to charm, to fascinate.

Մոգութիւն s. profession of a sorcerer; magic art, demonology, witchcraft, charm.

Մոգսաշաէ, ից s. priest's attendant; -սէս s. grand magician, archmagician,

an, chief of wizards or magicians; -սէսութիւն s. archmagic.

Մոգ, Մոթ, ոյ s. bushel, muid.

Մոզանամ, աջայ vn. to remain, to last; to augment, to increase.

Մոզի, զւոյ s. bullock, young bull, sturk, steer.

Մոթխոթեմ vn. to repeat, to say over again, to inculcate, to impress deeply on the mind of youth.

Մոլ s. bot. suckers, sets, offshoots; * mud mixed with straw.

Մոլաբոյս a. wild, bad, useless; -թղենի, -թուղ s. bot. sycamore; caprificus; -թուղ s. sycamore figs or fruits; -խինդ s. hemlock; -խոս s. weed; սրբէլի -ոյ, to weed; -խոտեմ, -իմ vn. to be full of weeds; -խուժք s. furious mob; -ձիթենի s. wild olive-tree.

Մոլար a. wandering; erroneous, wrong, false, heretical; s. deceiver, perverter, seducer; աստղք -ք, erratic stars, planets; -անուն a. bearing a false name, false, erroneous.

Մոլեբար S. Մոլեգնաբար.

Մոլեգին a. furious, raging, mad, outrageous, demoniacal, fanatical, enraged, desperate, rude, violent; - or -գնաբար ad. furiously, madly, passionately, with fury, violently; -գնական S. Մոլեգին; -գնաճառ a. erroneous, heretical; nonsensical, foolish; -գնիմ, եցայ vn. to be furious, to get into a rage, to fly into a passion, to be mad with rage; to be beside oneself, to go mad, to become deranged, to fall into extasy; -գնոտ, աջ a. S. Մոլեգին; -գնութիւն, -գնուցք s. frenzy, fury, madness, rage, mania, wildness, transport; delirium eroticum, violent

Մոլխինդ s. hemlock. [passion.

Մոլեկան S. Մոլի.

Մոլեմ, եցի va. to drive mad.

Մոլենախանձ a. cruelly jealous, eaten up by envy; fanatic. [fanaticism.

Մոլեռանդն a. s. fanatic; -դութի s.

Մոլի, լւոյ a. raving, furious, frenetic, maniac, mad; vicious, petulant, passionate; great, excessive.

Մոլիմ, եցայ vn. to lose one's senses, to go mad; to be in a passion, enraged; to be extravagantly fond of, to fall violently in love with, to be passionately in love; - զհետ, to bend one's whole soul to, to apply oneself entirely to, to dote upon, to be des-

tracted with; *մոլիս*, *Պաւլէ*, Paul, thou art beside thyself.

Մոլինեան *a. s.* molinist; - *վարդապետութիւն*, molinism.

Մոլոշ, *ի s. bot.* mallow, marsh--.

Մոլոր *a.* strayed, erred; missed, mislaid, lost; *S. Մոլոր*; *ad.* out of the way.

Մոլորակ, *այ s.* planet, wandering star; - *ադէս s. ast.* planetarium; orrery; - *ան a.* wandering, vagrant; false, erroneous, heretical; deceitful; fallible; - *աստղ*, erratic star; - *ն s.* demon; antichrist; - *ային դրութիւն s.* planetary system; - *աչափ s.* planetolabe; - *ասիակ s.* planetoids.

Մոլորահողմ *a.* inconstant as the wind; *s.* changeable wind; - *միտ a.* in error; - *նք s.* wandering; error, roving course; - *շաւիղ a.* strayed; - *շունչ a.* perverting, suggesting or teaching error; - *պատիր a.* false, deceitful, fraudulent.

Մոլորեցուցանեմ va. to turn out of the way, to mislead, to lead astray; to bewilder, to deceive, to beguile, to seduce, to pervert, to suborn, to corrupt; - *ուցիչ s.* seducer, suborner, perverter, deceiver, corrupter.

Մոլորեմ, -րիմ, եցայ vn. to go out of one's way, to ramble, to rove, to wander, to stray, to go astray, to lose oneself, to be bewildered, to err, to fail; to fall into error, to be deceived, seduced, perverted; *S. Մոլիմ*; - *եալ a.* wandering; - *աստղ*, - star.

Մոլորութիւն s. wandering, straying, aberration; error, heresy; seduction, perversion, subornation, corruption; fury, mania, folly, frenzy, madness; - *մասց*, mental aberration; *ծայրայեղ* -, sad extremity, excess; *բազում դպրութիւնք զքեզ ի - դարձուցանեն*, much learning doth make thee mad.

Մոլորումն S. Մոլորութիւն; *դառնալ ի մոլորմանէ*, to be convinced of one's error, to correct one's mistake.

Մոլութիւն s. fury, rage, mania, frenzy, madness, folly; violent passion; transport, enthusiasm; * vice, bad

Մոլուցք S. Մոլեգնուցք. [habit.

Մոխիր, *խրոց s.* ashes; *օր մոխրոց*, Ash-Wednesday; *փոխարկումն ի -*, cineration, in-; - *լինել*, to burn or reduce to ashes; *ի - եւ յաճիւն դարձուցանել*, to incinerate, to reduce to

ashes; to lay in ashes, to waste or desolate; *ասպշխարեւ մոխրով*, to do penance; *հուր ծածկեալ լի մոխրով*, fire lies under the ice; there is fire lurking under the ashes; *S. Թաւալիմ*.

Մոխրագոյն a. ash-coloured, ashy, grey; - *թաւալ a.* wallowing or rolling in ashes; - *լից a.* full of ashes, ashy; - *խառն a.* mixed or soiled with ashes; - *կոյտ s.* ash-heap, -hole; - *հեղձոց առնեմ va.* to stifle, choke or suffocate with ashes; - *մած a.* prostrate in the dust; - *մորթ a.* dark skinned, sunburnt, tawny, brown; - *յին a.* cinerous; - *նոց s.* ash-hole, -pit, -pan; *fig.* Persian fire-temple; - *շունչ լինիմ vn.* to inhale ashes, to be suffocated with ashes; - *չափ կարգ s.* fixed or established measure of ashes; - *պաշտ, ից or այ s.* fire-worshipper; - *պաշտութիւն s.* fire-worship; - *ջուր s.* lixivium, lye, wash, lye-wash; *լուանալ -ջրով*, to wash, to lixiviate; - *սէր S. Մոխրապաշտ*; - *տարած a.* prone on the ashes; - *խշախ*, a bed sprinkled with ashes; - *տեսակ a.* like ashes, ashy; - *տուն a.* fire-temple; - *տունիկ s. bot.* cineraria; - *ցան a.* sprinkled with ashes.

Մոխրացուցանեմ, Մոխրեմ, եցի va. to reduce to ashes.

Մոխրոց, այ s. S. Մոխրանոց; dung-hill, -heap, -hole or -pit.

Մոծիր, ծրոյ s. charcoal-powder.

Մոլեզ, ղեզի, Մոլեզ, ի s. lizard.

Մոլոշիկ, շկաց S. Մոխրագոյն & Ձի.

Մոմ, ոյ, ով s. wax, bee's wax; wax-candle, -light, taper; *սպեղանի ի - ոյ (* մէջամ)*, cerate, medicated wax; - *ճարպական*, stearine candle; *S. Ճրագ.*

Մոմագործ, այ s. wax-chandler, -maker; - *ղօծ կտաւ s.* oil-cloth, -skin; floor-cloth; - *կալ, ի s.* chamber- or flat-candlestick; taper-stand; - *կան թթուում s.* cerotic acid; - *կերտ a.* made of wax; *դուբ -*, cell, alveolus; - *ձեւ a.* like wax; - *պատ a.* waxed, cerated; * *S. Մոմպատ*; - *վաճառ, այ s.* dealer in wax, or in articles made of wax.

Մոմեայ a. waxen, made of wax.

Մոմեղէն a. S. Մոմեայ; s. S. Մոմ.

Մոմեղինակալ, այ s. candlestick.

Մոմեմ, եցի va. to wax, to cere, to spread over or coat with wax.

* *Մոմչոր S. Մոմագօծ կտաւ.*

Մոմոս, ի s. Momus; *S. Միմոս.*

*Մոմկատ, աւ (Գժատ, Կճատ) s.

*Մոմտան S. Ա. շտանակ. [wax-taper.

Մոյթ, մուծից, թիւք s. stay, support, prop, jamb, pillar, pilaster, stanchion, buttress; - դնել, to prop, to support, to shore up; - լարակալ mus. S. էշ.

Մոյկ or Մոյդ, մուկաց s. galoche.

Մոյն s. beauty, floridity, grace, loveliness; a. beautiful, florid, lovely, graceful; դ-ամոյն առնել, դ-ս ի ամուսնութի փոխել, to make beauty fade, to spoil, alter or ruin the beauty of.

Մոյր, մուրոյ s. mendicity, beggary; alms; ի - ելանել, շրջել, to beg, to go begging, to ask charity, to beg alms, to mendicate; ի - տեսանել, to see any one in a begging state.

Մոնալն or Մոնոզոն, &c. S. Միայնակեաց, &c. [bot. tamarisk, myrica.

Մոշայ, ից, Մոշավայրի, Մոշենի s.

Մոռանամ, ացայ va. to forget, to be forgetful or unmindful of, to neglect; - զատելն, to be at a stand, to stop short, not to know what to say, to be put to a stand or to a non-plus; մի մոռանար զիս, don't forget me; *bot. forget-me-not; - or -իմ տն. to be forgotten, to fall into oblivion.

Մոռացկոտ, աց a. forgetful, unmindful, liable to forget; S. Մասն.

Մոռացութիւն, -ուսն s. forgetfulness, want of memory; ի - գալ, անկանել, to fall into oblivion; ի խոր-անկանել, ի մոռացմունս խորոց մասնիլ, to be buried in oblivion; -ուսն առնել or -ուցանեմ va. to forget, to cause to forget, to cause to fall into neglect.

Մոռացոնք s. forgetfulness; -նա առնել, ի -նա դարձուցանել, արկանել, to forget, to leave or bury in oblivion; - լինել, գալ, to forget, to forget oneself, to put out of one's memory; ի -նա ածել, to cause to forget. [the Magi.

Մովսէսեան մովսէս s. the chief of

Մովսիսաբեր a. proclaimed, promulgated or given by Moses; -գիր a. written by Moses; -գիր a. established or ordered by Moses; -սեան, -կան a. Mosaic; -կերտ a. built or constructed by Moses.

Մոր, ի s. blackberry; mulberry; -էնի s. brier, bramble; blackthorn, pyracantha.

Մորէ s. S. Թառափ; myrtle-tree.

Մորթ, ոց s. skin, hide, pelt; leather; remains, relics, coil; - մարդոյ, derma, skin.

Մորթագործ, աց s. skinner, currier, leather-dresser, fell-monger; -ու թիւն S. Խաղախորդութի; -զգեստ a. clad in skin; -զերծ a. skinned, deprived of the skin; - առնել, to skin, to deprive of the skin; to excoriate.

Մորթաղ, ից s. dressed skin, tanned hide; leather-bag; leather table-cover.

Մորթային a. cutaneous.

Մորթաներկ, աց s. skin-dyer.

Մորթանք s. skinning, flaying, act of depriving of the skin.

Մորթավաճառ s. dealer in skin, pelt-monger; leather-seller.

Մորթեան s. pl. skins, hides.

Մորթեղէն a. leathern, leather.

Մորթեմ, եցի va. to flay, to skin, to deprive of one's skin; to cut the throat, to butcher, to slaughter; to

Մորթի, թւոյ S. Մորթ. [kill, to slay.

Մորթիկ s. sheepskin mat.

Մորի, բւոյ, բեաց s. den, lair; bot. S. Մոր & Մորենի. [green, fresh, tender.

Մորճ, Մորչ s. bough, branch; a.

Մորմ, ոյ s. bot. night-shade, bane-wort; strychnine, strychnia.

Մորմոք, -անք, -ուսն s. heart-ache, --break, anguish, grief, distress, regret, displeasure.

Մորմոքեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to give or cause great displeasure or regret, to afflict or grieve deeply, to pierce to the heart, to embitter, to harrow, to rend, to break the heart.

Մորմոքիմ, եցայ տն. to grieve, to be torn with pain, to be afflicted with spasms, to regret much, to be very sorry, greatly displeased; to be affected, touched, moved, to melt with compassion. [idiot, simpleton, dolt.

Մորոս, աց a. s. foolish, mad, insane,

Մորոսաբան a. talking nonsense; -ու թիւն s. nonsense, foolish, extravagant or silly talk.

Մորոսական a. nonsensical, foolish; -միտ a. dull-witted, --brained.

Մորոսանամ, ացայ տն. to madden, to run or go mad. [less speech or talking.

Մորոսութեամբ s. foolishness, sense-

Մորոսութիւն s. stupidity, idiotism, extravagance, folly, madness.

Մորու S. Մորուք.

Մոցեմ va. to remove, to put or set

aside, to separate; - *ի կաթին սովորեցնել*, to wean.

Մուլ, մոյր, մուս S. *Մի*, ոյ, ում.

Մուլ, *ի* s. bot. meum, meum Athamanticum, spignel, fœniculum alpinum perenne.

Մուլ, մոյր s. juice, extract, any liquid expressed, squeezed or obtained from fruits, &c.

Մուլթ, մթոյ, ուլ. *Մուլթն*, մթան s. obscurity, darkness, night; a. dark, obscure, gloomy; - *անհարկն*, frightful or thick darkness, impenetrable gloom; *ընդ* - *ի մթան*, *ի մթի* ad. in darkness, in the dark, in the gloom.

Մուխ s. S. *Մուխ*; temper; fig. proof, trial; a. tempered; steeled; red hot, fiery, burning.

Մուծանել, ծի va. to introduce, to give entrance, to cause to enter; to thrust or poke in, to insert; to conduct, to guide, to lead; to admit, to receive; to think, to excogitate, to invent; to adduce, to allege.

Մուծանող, -ծիչ a. introducing; s. introducer; -ծիկ s. gentleman usher; -ծումն s. introduction.

Մուկն, մկան. *Մկուկ*, մկանց s. mouse; pl. mice; S. *Դնդեր*, *Մկուկ*; ազգ. մկանց, the miccy tribe; - *մեծ*, rat; - *վայրի*, wood-mouse; - *դաշտի*, field-rat; - *ջրային*, craber, water-rat; - *ալպեան*, marmot; - *լեռանց*, mountain-rat; - *Փարաունի*, ichneumon; S. *Հետահան* or *Հիլոս*; գեղացի եւ քաղաքացի -, the country mouse & the city mouse; *ծակ*, բոյն, աղբ, ախանառ մկանց, mouse-hole; rat's nest; mouse-dung; mouse-trap; որսորդ մկանց, rat-catcher, mouse-hunter; (*կատու*) mouser; որսորդութիւն մկանց, mouse-hunt; - *որսալ*, to mouse, to catch a mouse; - *չէ*, the mouse squeaks.[-, broken in or trained horse.

Մուլ a. tamed, tractable; *երկվար*

Մուլա S. *Մուլա*.

Մուշակ, աջ s. shoes; slippers; S. *Կօշիկ* with its derivations.

Մումիայ, *ի* s. mummy; մումազօծ կտաւ -ի, cerement, cere-cloth.

Մուն, մնոյ, ուլ s. flesh-worm; gnat, midge. [colour & beauty.

Մունաւոր a. having fine carnation

Մունեմիկ, տկաց s. public crier, herald.

Մունջ, մնջոյ a. dumb, mute; S. *Համբ*;

- *առնել*, to strike dumb; - *լնել*, to be mute, to become dumb or speechless.

Մուշկ, մշկոյ s. musk; - *երէ*, moschifer; *բէշկմշկոյ*, civet- or musk-cat.

Մուշտ s. fisticuff.

Մուշտակ, աջ s. pelisse, fur; (*ըզգեստ*) furred gown or robe; *վաճառականութիւն* -ի, fur-trade; *պատել* -աւ, to fur; -ադործ, &c. S. *Մաշկեկադործ*, &c.

Մուռ S. *Ձմուռ* & *Լուռ* մուռ.

Մուռունէս s. S. *Մորէ*; sea-eel.

Մուսա, յից s/. muse.

Մուսէոն, աջ s. museum.

**Մուստաւ* s. must.

Մուտ, մտի. -բ, մտից s. entrance, entry, coming or going in, introduction, access, approach, admission; gate, street-door, portal; porch, atrium, vestibule; income, revenue, rent; carnal knowledge; S. *Կանացի*; -բ *արեւու*, sun-set, setting, going down; the setting sun, the west; -բ *արեւալին*, heliacal sun-set; -բ *աստեղ* ast. immersion; *յեղից մինչեւ ց-ս արեւու*, from sun-rise to sun-set; - *եւ եւ* or *ել եւ* -, income & expenses; - *եւ եւ նաւաց*, arrival & departure of ships; -բ *եւ եւ*, entering & leaving; comers & goers; - *ամսոյ*, first day of the month; *ի մտից արեւու* ad. towards or near evening; *ի -ս լնել* or *դառնալ արեւու*, to disappear, to set; - *առնել*, to make one's entry, to enter, to go in; - or -ս *գտանել*, to be admitted, to have access, to be received; - *եւ եւ առնել*, to come in & go out; *իմանալ զ- եւ զել ուրուք*, to know all a person's goings out & comings in, all his designs & actions; *ժամս որոշել եւ եւ մտից*, to fix the times of audience; *համարձակ - շնորհել առ ինքն*, to give free access to him; *ոչ գիտեմ զել եւ զ- իմ*, I do not know how to act; *խաղաղութիւն իցէ -դ քո*, is peace with you? do you bring peace?

Մուր, մրոյ, ուլ s. lamp-black, pine-soot, soot, blacking; ink; *սեւաւ եւ* -, miserable, wretched.

Մուրական a. begging, mendicant, poor; - or -ութիւն s. beggary, mendicancy.

Մուրամ, աջի, -անամ, աջայ va. to beg, to mendicate, to ask alms, to so-

licit charity, to be a vagrant; *մուրա-
ցեալ կեանք*, a precarious life.

Մուրանք *s.* begging; alms.

Մուրացած, *-ի*, *-ոյ*, *-ու* *a.* begged, mendicated, borrowed; alien, foreign; pieced, patched up, mended.

Մուրացիկ, *ցկան* *s.* beggar, mendicant, supplicator; *a.* begged, borrowed; *- շըջէլ*, to go begging, to mump; *S. Մուրանամ*. [*& Մուրացիկ a.*

Մուրացկան, *Մուրիկ* *S. Մուրական*
Մուրիկ, *մրկաց* *s.* roasted wheat.

Մուրկան շըջիմ *S. Մոյր*.

Մուրհակ, *աց* *s.* obligation, bond, contract, bill, note of hand, promissory note; bulletin, cedula, act, schedule, instrument, deed; *- աղաչանաց*, memorial, petition; *- ընդունելութե*, receipt, acknowledgment; *- հասուցման*, discharge, acquittance; *- արքունի*, decree, ordonnance, rescript, mandate; *պարգեւաց* *-*, patent, letter patent, brevet, privilege, special grant; *- մուացութե*, *- մուացման յանցանաց*, amnesty, general pardon.

Մուրհակագիր, *գրաց* *s.* chirographer; memorial-writer, memorialist.

Մուրճ, *մրճոց* *s.* hammer; *- քարահատաց*, stone-cutter's pick; *կոցաւոր* *-*, pick-axe, mattock.

Մուրող, *աց a. s.* mendicant; *-աբար ad.* like a beggar, in a precarious manner; *-ուրիւն s.* mendicancy.

Մուրտ, *մրտոյ* or *տի s.* bot. myrtle-tree; *--berry*; *-աստան s.* myrtle-grove.

Մուրց *s.* fist; *- առնել ը միմեանս*, to box, to cuff, to fight with fists; *-աղի ad.* with the fists, with fisticuffs.

Մուրջ, *ից s.* mist, darkness, obscurity; shadow, shade; *a.* foggy, obscure, dark, dusk; shady, woody; *-եցուցանեմ va.* to darken, to obscure, to of-fuscate; *-ուրիւն s.* darkness.

Մուգալիմ, *եցայ vn.* to devour, to gobble up, to eat like a hog, to swallow or gulp down, to stuff oneself.

Մումուամ, *ացի*, *Մումուեմ*, *եցի vn.* to murmur, to grumble, to mutter, to growl; *- ը միմեանս*, to fall one upon another furiously or ferociously, tooth & nail, to be cruelly & obstinately bent against one another, to be mutually enraged; *մրմուեալ ալիք*, angry billows, surging waves.

Մումուող a. murmuring, grumbling.

Մումուում s. murmur, growl.

Մոնչական a. roaring; *S. Մումուող*.

Մոնչամ, *ացի*, *-էմ*, *եցի vn.* to roar; to bellow, to low; to rage, to chafe, to fume, to burst into roaring; *մոնչ-
չէի առ հեծութե սրտի իմոյ*, I have roared by reason of the disquietness of my heart.

Մոնչիւն, *-չում s.* roar, roaring; bellowing, lowing, whining, shuddering; *-չող a.* roaring; bellowing; *-չողական a.* noisy, clamorous, resound-

Մուռլ a. dog-muzzled; *--faced*. [*ing.*

Մուռա a. surly, cantankerous, crab-

Մուռութի s. rebellion, revolt. [*bed.*

Մաբլուր S. Մսեղէն; *-բոյժ a.* fed with flesh; *- ճանճ s.* flesh-fly, meat-fly, blue-bottle. [*butchery.*

Մադորժ, *աց s.* butcher; *-ութի s.*

Մադէզ s. heap of corpses, slaughter; *-զանդուած a.* carneous, fleshy; corporeal, earthly; *-լի*, *լիւր*, *լից a.* fle-

Մսակ,աց s. caruncle. [*shy, brawny.*

Մսակեր,աց a. flesh-eating, living upon flesh; carnivorous; *-ութիւն s.* flesh-food; *fig.* excess, debauch.

Մսահան,աց s. flesh-fork, *--hook*; *-հատ a.* abstaining from flesh; *-լի-
նէլ* or *-իմ vn.* to abstain from meat.

Մսաճանճ S. Մաբոյժ.

Մսամրցութիւն s. rivalry in gluttony, emulation in voracity.

Մսան,ի, *-ուրիւն, նանց s.* fillet; gland.

Մսանաբանութի s. anat. adenology; *-գրութի s.* adenography; *-հասութի s.* being broken-backed; adenotomy.

Մսանուտ a. glandular.

Մսասլաւ a. clothed in flesh, incarnate; fleshy, plump.

Մսալաճառ,աց s. butcher; *մանուկ-
-ի*, *-ի*'s boy; *-* or *-անոց s.* meat-market; butcher's shop, butchery; *-ութի s.* butcher's calling.

Մսգին s. price of meat.

Մսեղ a. fleshy, corpulent, chubby, plump, fat, brawny; *-էն a.* made of flesh, fleshly, carnal, corporeal, earthly, mortal; *- յարկ*, mortal coil; *-բլուր*, man-mountain, giant.

Մսեղի a. S. Մսեղէն; *s.* living, living man or soul; *-ք*, men, mortals; animals. [*cool, to refrigerate.*

Մսեմ va. to chill, to make cold, to

Մսիմ, մսեցայ vn. to be or feel cold, to grow frigid, to suffer cold; to catch cold, to take a cold; *մսի ձեռն իմ*, my hands are cold.

Մսխեմ S. Մսխեմ, Վատնեմ.

Մսխող a. extravagant, spendthrift;
-ուծի s. lavishing, squandering.

Մսողիմ vn. to emaciate, to become
extenuated.

Մսոս or Մսուս a. S. Մսեղ; touch-
ed with meat; contaminated.

Մսուսուս օր s. flesh-day.

Մսուր, մսրոց s. crib, manger; stable;
զուարակի ի մսրոց, a fat calf; - or -բ
բերանոց, jaw bone or the interior of
the mouth; - or կառք մսրի S. Յարդգող.

Մսրամուս a. bred in the stable.

Մտաբախ a. crack-brained, cracked,
crazed, frantic, frenetic, mad; -ուծի
s. insanity, madness, folly, frenzy;
-բանեմ vn. to reflect, to reason, or
revolve in one's mind; -բացուծիւն s.
sharpness, shrewdness, sagacity; -բե-
րեմ, եցի vn. to recollect, to remem-
ber; to take it into one's head, to
think, to purpose, to contemplate, to
imagine, to conceive; to make an at-
tempt, to attempt, to dare, to will, to
be inclined to, to bring oneself to; to
give oneself up to; ի կերակրիկ ինչ -
to obtain a bare livelihood; յապաշ-
խարուծի - , to repent, to be conver-
ted, to amend; ի նախանձ - , to be en-
vious, jealous; S. խեղդ; -բերեցուցա-
նեմ va. to cause to think; to induce,
to incite, to attract, to excite desire;
-բերիկ լինիմ S. Մտաբերեմ; յանա-
սուն - , to commit bestiality; -բերու-
ծի s. intent, intention, resolve; crim-
inal attempt. [posely omitting.

Մտադող a. wilfully forgetting, pur-

Մտադիր, դրաց a. attentive, care-
ful, vigilant, diligent, exact; consider-
ate; - լինել, to be attentive, to pay
attention to, to mind, to attend to, to
take heed to, to apply, to be assidu-
ous; -դիւր a. diligent, prompt, ready;
-, - իմն, - սիրով or կամօք ad. willingly,
voluntarily, with good will, heartily,
cheerfully, with pleasure; candid-
ly, frankly, sincerely; -դիւրագոյն,
-ս S. Մտադիւր ad.; -դիւրուի s. eager-
ness, diligence, goodwill, cheerfulness;
-ծի S. Մտադիւր ad.; -դրեմ vn.
S. Մտադիր լինիմ; -դրուծիւն s. at-
tention, application, care, heed, heed-
fulness.

Մտածափ a. brainless, giddy-brain-
ed, --pated, crack-brained, foolish,
mad; -ուի s. mental derangement or

alienation, lunacy, insanity, madness.

Մտախաբ, աջ a. deceitful, delud-
ing, seducing; -ուծիւն s. seduction,
deceit; -խոհ or խորհ a. pensive,
thoughtful, musing; - լինել or -խոհիմ
vn. to think, to muse, to reflect, to
ponder, to rack one's brains; -խո-
հուծիւն s. meditation, ponderation,
reflection; -խոյզ a. investigating,
examining.

Մտածական a. done after reflection;
*s. meditation; -ծեմ, եցի va. to think,
to reflect, to meditate, to ponder, to
consider, to muse, to weigh; -ծին S.
Մտացածին; -ծուծի s. thought, me-
ditation, consideration, reflection, idea,
imagination, fancy; իմում -ծե, as
far as I can judge, according to my
idea; -ծօրէն ad. considerably.

Մտակոր a. mentally blind; -կոծ
լինիմ vn. to be anxious, perturbed; to
be vacillating, wavering; -կորոյս a.
out of one's mind, extravagant, mad.

Մտաչաճ a. presumptuous; to one's
mind or liking, pleasing; -ոյ a. pleas-
ing, agreeable, to one's liking; con-
descending, meek; -ուծի s. presump-
tion; prepossession, prejudice; -չաս
a. comprehensible, easy to under-
stand, intelligible, plain; -չասուծի
s. comprehension; -չարուս a. witty,
very intelligent, ingenious, lively;
-չասան a. fickle-minded, changeable.

Մտամոլորեմ va. to seduce, to per-
vert; - զինքն, to deceive oneself.

Մտայոյզ a. unquiet, thoughtful, wav-
ering, agitated, undecided, perplex-
ed, irresolute; - առնել, to disquiet,
to perplex, to make uneasy, to cause
anxiety; - լինել, to disquiet or fret
oneself, to waver, to be agitated, va-
cillating, wavering, to be anxious, to
be at a loss how to decide; յուզուի
s. agitation of mind, care, inquietude,
perplexity; յօժար S. Մտադիւր; յօ-
ժարուծի s. goodwill, eagerness, wil-
lingness.

Մտանելի a. entering, going in.

Մտանեմ, մտի, մուս vn. to enter, to
go or come in, to introduce, insinuate
or intrude oneself; to penetrate into,
to slip in; - առ ոք, առաջի ուրուք, to
present oneself, to call on, to visit;
- աղօթից առաջի ուրուք, to be heard,
hearkened to; - առ ումեմ, to be a
guest, to receive hospitality, to be

lodged; - առ կին, to know a woman; - ի վերայ օտարի ամուսնոյ, to commit adultery; - ի or ընդ գիրկս, ը ալեղն, to bend a bow; ի դատաստան, ի դատ -, to sue, to bring an action against, to summon before a magistrate or court of justice; ը դատաւորաւ -, to act the judge; ը երկիր -, to plunge into an abyss, to be engulfed, swallowed up; ընդ գետին -, to be overwhelmed with shame, to hide one's confusion under the earth; - ի ծառայութի, to enter a person's service, to serve; - յորդեգրութիւն, to be adopted; երաշխաւոր -, to guarantee, to become security; - ի պայքար, to dispute, to contest; ի փորձ -, to prove, to try, to make an experiment; - ը մերով մարդկութիւն, to be clothed with our humanity; ի քուն -, to be overcome with sleep, to sleep, to lay to sleep; - արեգական, to go down, to set; ը քիրան -, to sweat, to work hard, to give oneself much trouble; - ի նաւ, to embark, to go on board a vessel; - ընդ անձին, to be at enmity with oneself; - ը լծով or ը ձեռամբ ուրուք, to submit, to become subject to; - զիւրի մարդ, to possess; - ի ճաշ, to sit or be at table; S. Գինի, Խորհուրդ, Միտ, Փոխ, &c., &c.

Մտապահ լինիմ *vn.* to keep in mind, to remember; to have spite against one, to be rancorous; S. Մայրոյզ.

Մտառեմ, եցի *vn.* to comprehend, to conceive, to understand; - ուռ, աջ *a.* of good comprehension, intelligent; - ուռի *s.* understanding, intelligence.

Մտաւարժ, ից *a.* intelligent, clever, learned, erudite; - ութի *s.* cultivated mind, ability.

Մտառեմ *a.* sharp, perspicacious, shrewd; - ութի *s.* perspicacity, sharpness of wit; - տանջ *a.* unquiet, anxious, gloomy, full of care; - լինել, to be uneasy, disquieted, to grow anxious, to care for or about; - տանջուի *s.* disquiet, disquietude, anxiety, care, anguish.

Մտացածին *a.* imaginary, chimerical, fictitious, fabulous, pretended, false, visionary, extravagant, fantastical; - ցեբար *ad.* wisely, sensibly, judiciously; - ցի *a.* reasonable, rational, sensible, intelligent, wise, judicious.

Մտաւոր *a.* intellectual, intellective,

spiritual; intelligent, clever; - արար *ad.* mentally; spiritually; wisely; mystically; - ական *a.* intellectual, spiritual; mental, ideal; - ութի *s.* intelligence, good sense, judgment.

Մտափոխ լինիմ *vn.* to be out of one's wits, to become deranged, to be delirious. [the memory, to be forgotten.

*Մտեհան լինիմ *vn.* to have escaped
Մտեմ, մայ, աւ S. Մտանեմ.

Մտերիմ, բմի, բմայ *a.* intimate, cordial, confident, familiar; *s.* favourite; - ծառայ, true or faithful servant.

Մտերմաբար *ad.* faithfully, sincerely, candidly; intimately, cordially, confidently, familiarly.

Մտերմական *a.* familiar.

Մտերմանամ, աջայ *vn.* to become familiar, to grow intimate, to obtain confidence.

Մտերմութիւն *s.* intimacy, cordiality, confidence, familiarity, strict, close or fraternal friendship; faithfulness, sincerity; - թի S. Մտերմաբար.

Մտղեմ, եցի *va.* to push strongly, to shake, to move.

Մտուցանեմ S. Մուծանեմ.

Մտրակ, աջ *s.* whip; spur; *fig.* stimulus; - չուանեայ, whip-cord; - հեծեղոց, riding-whip; հարուածք - աջ, lash, cut, stroke of a whip; S. Կուշտ; - ավար *a.* whipped; spurred; - երկվար, post-horse; - եմ, եցի *va.* to horse-whip, to lash, to whip; to prick, to spur; to stimulate.

Մտրուկ, ըկաց *s.* young ass; colt, foal, filly; *bot.* colt's foot.

Մրագիր *a.* written with ink; - գիր, - զարդ *a.* dark with down, downy, furnished with soft dark hair; - զարդ, յօնք, black eye-brows; - թաթախ *a.* smoky, fuliginous, sooty; - յօն *a.* black eye-browed, having dark bushy eye-brows.

Մրափ, Մրափեմ S. Ներհ, Ներհեմ.

Մրգաբեր, աջ *a.* fruit-bearing, fructiferous; loaded with fruits; - ծառ, fruit-tree; - թափ *a.* fruitless; - առնել, to shake down the fruit; - լի *a.* full of fruit; - կեր, աջ *a.* carpophagous; - մատոյց S. Պտղաբեր; - նոց *s.* orchard, plantation of fruit-trees; fruitery; - պահ, աջ *s.* gardener, watcher; cottage; - ջուր *s.* fruit syrup or juice; - վաճառ, աջ *s.* fruiterer, fruit-seller; - էմ *a.* abounding in fruit; - քաղեմ *va.* to gather fruits.

Մրդենի ծառ *s.* fruit-bearer.

Մրդեր, Մրդանք *s. pl.* fruitage.

Մրդիկ *s.* berry, small fruit.

Մրդուզ *a.* vile, abject, low, base, mean, despicable; obscure.

Մրեմ, էցի *va.* to smut, to blacken; *fig.* to asperse, to defame, to slander; - զարակեանումնս, to paint one's eyelids. [to burn.

Մրկեմ, էցի *va.* to roast, to toast,

Մրճաւոր *s.* pioneer; digger, delver.

Մրճոս *a.* smoky, sooty, fuliginous; -եմ, էցի *va.* to smoke, to blacken with soot, to soil, to dirty; -իմ *vn.* to blacken with smoke or soot.

Մրճեմ, էցի *va.* to murmur, to mutter, to mumble, to speak through the teeth; to sing low, to hum, to murmur gently; to grumble, to whine, to moan.

Մրմունջ, մնոց *s.* murmur, whisper; low utterance, humming; moan, groan.

Մրմեմ, -իմ, &c. *S.* Մամամ.

Մրոս, &c. *S.* Մրճոս, &c.

Մրուր, մրոց *s.* dregs, lees, remains, grounds, sediment, dross, faeces, residuum; slime, mire, mud, ooze; - գինւոյ, tartar; *S.* Գինեմրուր; - իւղոյ, dregs, lees of oil; - մաղձային, biliary calculus; - միզական փամփշտի, stones in the bladder, urinary calculi; մաքրել զ-, to refine, to clarify, to purify; - տալ, to cause great grief or pain, to cause to suffer; to throw a slur or stigma on, to affront, to traduce, to slight, to revile, to injure; *S.* Քամեմ.

Մրջին, ջման. Մրջին, ջեան *s.* ant, emmet, pismire; մրջինք, կոյտ or բաղմունքիւն մրջեանց, ant-hill, --hillock; հարսնուկ մրջեանց, ant's eggs.

Մրջինոց *s.* ant-nest, --hole.

Մրջնաուիւծ, Մրջնաուիւծ *s.* ant-eater, formica-leo; -կեր *a.* ant-eaten; *s.* ant-bear, --eater, myrmecophagus, tamandua.

Մրջնոց *s. med.* pricking like the stinging of ants, fornication; *S.* Մրջնոց.

Մրսիմ *S.* Մսիմ. [myrtle-wreath.

Մրտենի, Մրտի *S.* Մուրտ; պսակ -.

Մրտաակ *s. bot.* agaric. [teal.

Մրտին, տման *s. zool.* querquedula,

Մրտախառն, -կան, -տեսակ *a.* mixed with lees, full of dregs.

Մրրիկ, մրրկաց *s.* tempest, storm, foul weather; - ծովու, squall, gust of wind, high wind; - հողմոյ, blast, hurricane, whirlwind, tornado; - ծիւղ,

dense smoke, cloud of smoke; - բոցոյ, volume of flames. [a sediment.

Մրրիմ, էցայ *vn.* to settle, to form

Մրրկաբեր *a.* gathering, threatening, stormy, tempestuous; - լից, -խառն *a.* tempestuous, boisterous, stormy, blustering, windy; - ծին *a.* causing or producing tempests; *S.* Մրրկաբեր; նշանք -ք, prognostics, signs which usher in the storm; - ծուփ, յոյզ, tempest-tost, --beaten *a.* billowy, turbulent, very agitated, rough; - տարափ *a.* raining impetuously; - նեւթ, սլաքք, a storm of arrows.

Մրրկեմ, էցի *va.* to tempest, to produce a tempest, to trouble, to ruffle, to agitate violently; -իմ *vn.* to be tempest-tost or -tossed, to be driven, or whirled about, to be very agitated, rough; մրրկեր ծուփ լէ երկիր, curling clouds of smoke ascended to the skies.

Մրրութիւն, Մրրուկ *S.* Մրուր.

Մրցական *S.* Ըմբիշ & Ըմբշական.

Մրցակից, &c. *S.* Մարտակից, &c.

Մրցամարտք *s.* wrestling.

Մրցանակ, աջ *s.* premium, prize or reward; fight, combat; տանել զ-, to win, to carry the prize, to bear away the bell; - առնուլ, to get, gain or obtain a prize.

Մրցանականք *s.* stratagem.

Մրցանք *s.* pugilism, boxing match; *S.* Մրցումն.

Մրցարան *s.* lists, arena; agonism.

Մրցեմ *S.* Մարդեմ.

Մրցիմ, էցայ *vn.* to box, to come to blows, to fight, to combat; to rival, to vie with, to compete; մրցելով իմն *ad.* with emulation, vying.

Մրցող *s.* competitor; rival.

Մրցութիւն, Մրցումն *s.* combat, fight, wrestling; competition, concurrence, rivalry.

Մցեմ, էցի *vn.* to gorge, glut or cram oneself, to stuff & swill.

Մբայ *s.* crevice in the earth, chink.

Մօմ *pr. ad.* near, nigh, next, close by, by; *a.* near, next; *S.* Մերձ; - այսր, near to this place; - առ -, - ի -, - ի -ոյ *ad.* quite near or close, contiguously, thickly; - լէ -, - լէ հուպ *ad.* soon, directly, instantly; ի or լէ -ոյ, ի -է, -ուստ, ի -ուստ *ad.* near, nearly, close by or to, next; soon, shortly, soon after; lately; լէ - առուրս, shortly, soon; - լինել, to be near or

close to, to approach, to draw near; *ի - հալ*, to stand near, to be present at, to attend; - *հարել*, to cut quite short; - *անցանել*, to pass close to, or hard by; - *է առ քեզ յորժամ համիցիս՝ հարող լինել*, where there is a will there is a way.

Մօտաբնակ *a.* neighbouring, living or dwelling near; - *գնաց* *a.* accompanying, proceeding together, or in proximity; - *լուս* *a.* imminent, impending, near, at hand, threatening; - *վտանգ*, imminent danger; - *լինել*, to be imminent, to threaten; - *կայ*, *ից*, - *կայ*, *այ* *a.* assisting, present, neighbouring, near, close to; - *հառլ լինիմ* *vn.* to be cut quite short, cut off at the roots; - *հաս*, *ից* *s.* accessit, the next to the best, second best; - *լինել*, to obtain honorable mention, to get honors; - *սեր* *a.* near; - *ազգական*, near relation; - *ւոր* *a.* near, next, neighbouring, assistant; present; *S.* *Մօտասեր*; - *ւորեմ*, - *իմ* *vn.* to approach; - *ւորութի* *s.* proximity, nearness, neighbourhood; - *քաղաք* *s.* city near the capital; suburb; borough; market-town.

Մօտեմ, *եցի*, - *եցուցանեմ* *va.* to approach, to place next or near to, to approximate, to draw, bring or put near.

Մօտենամ, *Մօտիմ*, *տեցայ* *vn.* to approach, to approximate, to come, go or draw near, to be near.

Մօտեւոր *S.* *Մօտաւոր*.

Մօր, *ից* *s.* dirt, mud, mire, slime; puddle, pool, fen, marsh, bog.

Մօրաբար *ad.* like a puddle or marsh; *a.* marshy, fenny; muddy, miry; - *հան* *a.* muddy, marshy; - *հեղձ անեմ* *va.* to suffocate in a marsh; - *մէջ* *a.* marshy, slimy; - *համ*, *ացայ* *vn.* to stagnate, to be stagnant, to form a swamp or bog, to stand; - *սէր* *a.* moorish; - *հաւք*, moor-fowl. [muddy; *s.* *S.* *Մօր*.

Մօրաւ or *Մուրաւ* *a.* marshy, miry,

Մօրացեալ *a.* still, standing, stagnant.

Մօրաքեւադուստր *sf.* cousin, mother's sister's daughter; - *քեւորդի* *s.* cousin, mother's sister's son; - *քոյր* *sf.* aunt, mother's sister.

Մօրեղբայր *s.* uncle, mother's brother; - *բօրադուստր* *sf.* cousin, mother's brother's daughter; - *բօրորդի* *s.* cousin, mother's brother's son.

Մօրին *S.* *Մօրական*.

Մօրու, *ից* or *այ* *sf.* step mother.

Մօրուաձուկն *s.* gray-mullet, sur-

Մօրուանի *a.* bearded. [mullet.

Մօրուարձակք *s.* the temple.

Մօրուեղ, *այ* *a.* bearded, long- or thick-bearded.

Մօրուտ *s.* bot. tuberosa.

Մօրուք, *Մուրուք*, *րուաց* *s.* beard; *աղբէկ* -, gray-beard; *տգեղ*, *թաւ*, *անյարգար* -, a sorry, thick, uncouth or neglected beard; *մօրուք դալարաւ նալ ծնօտիցն*, to have the face covered with down, or soft hair; *մօրուտ արձակել*, to grow a beard; *օր սափրելոյ զմօրուտ*, shaving-day; *սափրել զմօրուտ իւր*, to shave oneself; to get shaved; *ածելել զմօրուտ ուրուք*, to shave any one, to trim; *աճեցուցանել զւս*, to let one's beard grow; *ծաղկին - նր*, his beard begins to grow.

Մօրա, - *անամ* *S.* *Մօր*, - *անամ*.

3

3 (*he*) *յի* *s.* the twenty first letter of the alphabet, & the sixteenth of the consonants; *յ*, *յ*, three hundred; three hundredth.

Յաբէթական, - *թեան* *a.* of or belonging to Japhet; Armenian; - *տոհմ*, the Armenian nation, the Armenians.

Յագ, *ոյ* *s.* *S.* *Յագուրդ*; *a.* satiated, sated, glutted, cloyed, full; -, *յ* - *ad.* to satiety, to one's fill, to the full; *յ* - *ուտել եւ ըմպել*, to eat & drink one's bellyful. [*Յագիմ*.

Յագելի. *Յագենամ* *S.* *Յագեցուցիչ*.

Յագեցութիւն, - *ուժն* *s.* satiety, surfeit, repletion; *սլաւառիլ ի յագեցմանէ*, to burst with eating; - *ուցանեմ* *va.* to satisfy, to satiate, to sate; *կըշտապինդ* -, to surfeit, to cloy, to glut, to stuff, to gorge; - *զցասուժն իւր*, to vent one's wrath; - *ուցիչ* *a.* satisfying, satiating.

Յագիմ, *էցայ* *vn.* to be satisfied, to have one's fill; - *յանջափա* or *կարի իմն*, to glut, cram or gorge oneself with; *յագէր ի հայելոյ*, he was never tired of looking at; *յագեալ* *a. chem.* saturated.

Յագութիւն, -*ումն*, -*ուրդ* *s.* satisfying; repletion; satiety, disgust; *ի յագութեան*, for satiating; *յագութեան աւել*, to say I have had enough; *ուտել յյագութեան*, to eat one's fill; - *առնել ագահութեան*, to glut one's avarice; *ի - փառամոլութեան իւրոյ*, for satisfying his ambition; *յագութիւն* *s. chem.* saturation.

Յագչիմ *vn.* to fit, to fit well.

Յագդդեմ, *էցի* *va.* to push, to shove.

Յաղած or *-ոյ* *a.* immolated, sacrificed.

Յաղեմ, *էցի* *va.* to immolate, to offer up, to sacrifice to idols; - *իմ* *vn.* to be immolated to idols; to feed on meats offered to idols; to profane or render meats unclean by gnawing them.

Յախճապակ, *այ*, -*ի*, *կոյ* *s.* porcelain, china, chinaware; - *եայ* *a.* china; - *եմ* *va.* to cover or ornament with porcelain; - *եալ յառակ*, tessellated pavement; - *եալ յօրինուած*, tessellation; mosaic.

Յախնթոր, -*ադոյն* *a.* rude, rough, common, vile, low, vulgar, trivial; servile. [city, boldness; *S.* *խուժդն*.

Յախորա *a.* bold, audacious; *s.* audacious.

Յախուռն *a.* audacious, venturesome, overhasty, inconsiderate, imprudent; *ad.* precipitately, headlong, furiously, impetuously, rashly, at a venture, or random, audaciously, insolently; indiscreetly, without discretion or consideration; - *քաջութիւն*, impetuous courage; - *խիզախել*, to venture headlong, to expose oneself to great peril. [*ad.*

Յախուրն, **Յախրապէս** *S.* **Յախուռն**.

Յախիմ *vn.* to fall sick.

Յածական *a.* roaming, rambling.

Յածանք *s.* diversion, pastime.

Յածեղածի *s.* piratical coasting vessel, epactroceles.

Յածեմ, *էցի*, -*եցուցանեմ* *va.* to walk, to take or lead about, to conduct here & there; to veer, to turn about; to circulate; - *զաչա*, to turn, to roll one's eyes; *շուրջ - զաչա*, to glance over, or round about; *տարածամ զբերանն* - ,

to eat out of season.

Յածիմ, *էցայ* *vn.* to travel, to visit different places, to rove, to ramble, to roam, to wander; to lounge; to stray; to circulate; - *ք ծով եւ ք ցամաք*, to travel by sea & land; *S.* *Ընդ վայր*.

Յածումն *s.* wandering, travelling; circulation; round, turn, walk; agitation.

Յածուն *a.* vagrant, wandering.

Յականեմ, *էցի* *va.* to look at, to gaze upon, to look intently at; to survey, to watch. (jewel & flower).

Յակինթ, *կնթի*, *թաւ* *s.* hyacinth

Յակնթակապ *a.* studded or set with hyacinths; - *թեայ* *a.* hyacinthine.

Յակոբիկ *a. s.* Dioscorian; - *բուկ* *s. bot.* morel or winter-cherry, alkekengi.

Յակովբեան *a.* of Jacob or James.

***Յակուրջի** *s.* see-saw; *S.* *Ճօճք*.

Յակրի, *բոյ* *s. bot.* bramble, briar.

Յահ *s. Hebrew. w.* El, Elohim, God,

Յահուր, -*դ* *S.* **Յախուռն**. [Jehovah.

Յահրանամ, &c. *S.* **Յանդգնիմ**, &c.

Յաղագս *pr.* for, on account of, for the sake of, in consideration of.

Յաղադարձիմ *vn.* to be impertinent or insolent; to live dissolutely, to give oneself up to debauchery.

Յաղածոյք, *յից* *s.* salt-provisions.

Յաղեմ, *էցի* *va.* to salt, to season or

Յաղիչ *s.* salter. [flavour with salt.

Յաղումն *s.* salting.

Յաղթ *a.* great, large, huge, enormous, gigantic, vast, immense; strong; powerful, mighty, victorious; much, many, abundant, considerable.

Յաղթաբազուկ *a.* strong-armed; strong, robust, vigorous, very powerful; - *բան* *a.* convincing, convictive; - *բերձ* *a.* very high; sublime; - *զգեաց* *a.* victorious; - *կան* *a.* triumphal, victorious, triumphant; *s.* triumpher, conqueror, subduer; - *լինել*, to triumph over, to conquer; to excel; - *երգ*, triumphal song, epinicion; - *հասակ* *a.* of an immoderate height or size, gigantic, colossal; - *հարեմ*, *էցի* *va.* to conquer, to vanquish, to overcome, to subdue, to subjugate; to oppress, to vex, to torment; - *բանիւ*, to convince, to confound, to abash; - *հարիչ* *a.* convincing; oppressive; - *հարութի* *s.* defeat, subduing, subjugation; conviction; oppression; - *մարմն* *a.* large-bodied, big, stout, corpulent.

Յաղթանակ, *այ* *s.* prize or premium, palm, laurels; triumph, victory; reward, recompense; *a.* triumphant; *-աւ* *ad.* triumphantly, in triumph; *- տաւել*, to obtain a triumph; *- կանգնել ի վերայ*, or *-եմ, եցի* *va.* to triumph, to receive or obtain the honour of a triumph, to be triumphant, to win the victory, to carry or bear away the palm; to prevail; *-ող* *s.* triumpher, conqueror.

Յաղթանդամ *a.* heavy, strong- or well-limbed, stout, corpulent, gigantic; *-ութի* *s.* stoutness, corpulency; size, height, tallness.

Յաղթանք *s.* victory.

Յաղթաջուր *a.* flowing rapidly, torrential, impetuous.

Յաղթասէր *a.* eager to win; contentious, quarrelsome, litigious; *-սիրեմ* *vn.* to desire to conquer; to delight in strife or quarrelling, to dispute, to contest; *-սիրութի* *s.* desire of victory; love of contradiction, contentiousness, quarrelsomeness, pugnacity, fractious temper.

Յաղթատուր *a.* giving the victory.

Յաղթարան *s.* lists, battle-field; means of victory.

Յաղթեմ, եցի *va.* to vanquish, to overcome, to conquer, to subdue, to subjugate; to surpass, to excel, to prevail over; *- սլաաերաղմի*, to conquer, to triumph; *- ցաւոյն*, to overcome or master one's grief or sorrow; *- ամ դժուարութեց կամ ներհակաց*, to overcome all sorts of difficulties, to surmount every obstacle; *- անձին, կամ կրից անձին*, to conquer oneself, to get the victory over self; to overcome or subdue one's passions; *- ի դատաստանի*, to gain one's cause.

Յաղթեցուցիչ *a.* rendering triumphant over.

Յաղթիւ, Յաղթող *s.* victor, vanquisher, conqueror; *a.* triumphant, victorious, glorious.

Յաղթողական *S.* **Յաղթական**.

Յաղթութիւն *s.* triumph, victory, success, advantage; *S.* **Յաղթանդամութիւն**; *կատարեալ* *-*, decisive victory; *ունել, տանել, ստանալ զ-*, to get the victory, to carry the day, to be victorious, to prevail over, to get the better or the mastery of; *լի բռնական ունել* or *տանել զ-*, to obtain

a complete victory; *մեծապանծ -ս ի գլուխ տանել*, to gain great advantages over; *կանգնել -ս ի վերայ*, to triumph, to be triumphant.

Յաղթուի *s.* **Յաղթիւ**; trump at cards, (*turk. քոզ*).

Յաղթումն *S.* **Յաղթութիւն**.

Յաղկիմ, եցայ *vn.* to get spoiled, to be corrupted, decomposed.

Յաճախ, *այ* *a.* frequent, continual, incessant; prolix, long; much, full, copious, abundant; *ad.* frequently, often, continually; too much, too many; *-ք* *s.* continuity, perpetuity; *հացք -այ*, shew-bread.

Յաճախաբար *S.* **Յաճախ** *ad.*; *-գոյն*, *-ս* *ad.* very often, several times; *-գունդ* *a.* powerful, very numerous; *- ճամբար*, numerous army, innumerable throng; *-գութ* *S.* **Բազմագութ**; *-կան* *a.* frequentative; *-կի* *S.* **Յաճախ** *a.*; *-սլաշտ, -սլաշտօն* *a.* where religious ceremonies frequently take place; *-սլատում* *a.* narrating many things; dogmatical; *s.* Stromata; *-սէս* *S.* **Յաճախ** *ad.*; *-տես լինիմ* *vn.* to appear in public frequently; *-ւոր* *S.* **Յաճախ** *a.*

Յաճախեմ, եցի *va.* to do often or frequently; to redouble, to multiply, to augment, to increase, to enlarge; *vn.* to frequent, to haunt, to visit often; to augment, to increase, to grow; to abound, to be plentiful, to superabound, to redound; to continue, to endure, to last, to remain.

Յաճախեցուցանեմ *S.* **Յաճախեմ** *va.*

Յաճախիմ, եցայ *S.* **Յաճախեմ** *vn.*

Յաճախող, *-խորդ*, *այ* *s.* frequenter; customer; *-ութի* *s.* custom, business.

Յաճախութիւն, *-ութն* *s.* frequency; abundance, great quantity or number, heap, redundancy, affluence; frequenting, haunting.

Յամ, ոյ *s.* delay; *-ով* *ad.* late.

Յամայր *a.* long; *- ամս, ամօք*, for a number of years, for many years; *կեցցես - ամս*, may you live many years! live for ever!

Յամառ, *այ* *a.* obstinate, stubborn, selfwilled, wilful, headstrong, sullen, restive; tenacious; *-անամ, ացայ, -եմ, եցի, -իմ, եցայ* *vn.* to remain obstinate, to grow stubborn, to be stubbornly bent on, to be headstrong, refractory, obdurate; to persist in, to insist, to be bent on; *-կոտ, -ոտ* *S.*

Յամառ; **-ութի**, **-ումն** *s.* obstinacy, stubbornness, restiveness, selfwill, prejudice, perverseness, fanaticism; stiffness, harshness, tenaciousness, obduracy; **-թք** *ad.* obstinately, wilfully, stubbornly, obdurately.

Յամբայր *ad.* totally, entirely, quite; rashly, imprudently.

Յամբոյր *ad.* out of the way, unseasonably, beside the question.

Յամեմ, **եցի**, **-ենամ**, **եցայ** *vn.* to delay, to retard, to defer, to remain, to procrastinate; to tarry, to stay, to dally, to loiter, to lag, to while; to wait, to be patient; **-ի գինւոջ**, to continue drinking; to remain long over one's cup; **-ի հաղորդութիւն**, not to receive often the Holy Sacrament.

Յամեմ, **եցի**, **-եցուցանեմ** *va.* to retard, to defer, to delay, to put off, to procrastinate; **տէր իմ յամէ զգալ**, my lord delayeth his coming.

Յամենուս, **Ամենուս** *ad.* on all sides, from all parts.

Յամերամ *a.* eternal, perpetual, everlasting, endless; **-ս** *ad.* for many years, for ever & ever. [lope.

Յամոյր, **մուրաց** *s.* wild goat; ante-

Յամումն, **-ուրդ** *s.* delay, stop, stay, retarding.

Յամպար, **Ամպար** *s.* amber-gris; *bot.* (purple) sweet-sultan, mimosa farne-siana, acacia.

Յամր *a.* tardy, slow, long; sluggish, dull; *ad.* slowly, tardily, leisurely; sluggishly.

Յամրագնաց *a.* slow-going; **-լեզու**, **-խօս** *S.* Մանրալեզու; **-ծին** *a.* born late; **-հաւատ** *a.* slow of belief; **-նամ** **Յ. Յամեմ** *vn.*; **-շարժ** *a.* slow-moving; **-քայլ** *a.* *ad.* with tardy or sluggish steps, slowly; **-ընթանալ**, to go slowly, to go with slow & cautious steps.

Յամրեղ *a.* very slow, very tardy.

Յամրընթաց *a.* slow-going; *s.* land-carriage, carriage by waggons.

Յամրութիւն *s.* slowness, tardiness, delay, retardation; sluggishness, idleness.

Յայ *s.* hue & cry, hoot, hooting, whoop; **յայ յու առնել**, **վաչ եւ յայ կարգալ**, **հայ հուչ առնել**, to hoot, to whoop, to ridicule, to scoff; to treat roughly, to molest, to importune.

Յայգորեմ, *better* **Այգորեմ**, **եցի** *vn.* to wish any one good morning; to go

to salute or compliment a person every morning; **Ժամ -ելի**, the hour of audience; **տեղի -ելի**, hall of audience.

Յայգման *ad.* early, very early, at day-break.

Յայթռեմ *vn.* to leap with joy.

Յայլակարծուց *ad.* unawares, unexpectedly. [then; **-ու** *a.* of that time.

Յայնժամ *ad.* then, at that time, just

Յայնկոյս *pr. ad.* over, on, on the other side, beyond, on that side; **անցանել** -, to cross over, to pass by, to go beyond; **անցանել - Այրարատայ**, to pass Ararat; **անցանել - Եփրատայ**, to cross the Euphrates; *S.* **Կոյս**.

Յայնմ հետէ, **- վայրի**, &c. *S.* **Հետէ**, **վայր**, &c.

Յայսկոյս *pr. ad.* here, on this side, this way; **- յայնկոյս**, on this side & on that, from one side & the other, here & there; **ոմն - եւ ոմն յայնկոյս**, some this way some that, some one way, some another; **հայեցեալ - յայնկոյս**, having glanced around; *S.* **Կոյս**.

Յայսմաւուրք, **րաց** *s.* legends, menology.

Յայսմ հետէ *ad.* hereafter, henceforward, henceforth, from this moment or hour, for the future. [Ասկա.

Յայսմ վայրի. **Յայս սակս** *S.* **վայր**.

Յայտ, **ից** *a.* evident, clear, manifest, plain, palpable, obvious; *ad.* evidently, obviously, plainly, clearly, manifestly; *s.* *S.* **Յայտնութիւն**; **- է**, **- իսկ է**, it is evident, clear; **- իմն է**, naturally, of course, certainly; **այս - է զի**, it is certain that; **ապա - ուրեմն է**, it is therefore clear that; **- or ի - գալ**, to appear, to be manifested, made known, evident, to be discovered or disclosed; **- ածել**, **առնել**, to declare, to make manifest, to display, to put or set forth, to shew, to prove; to signify, to name; **- առնել զընդունելութիւն**, to acknowledge the receipt of.

Յայտագոյն, **-կան** *a.* evident, apparent, plain, visible, manifest, clear; expressive, significative; **-նախատ** *a.* *ad.* blamed in public or publicly reproved; **- առնել**, to reprove openly; **- լինել**, to be publicly insulted; **-նկատ** *a.* visible, plain, evident; **-նշան** *a.* expressive, significative; **-նուն** *a.* conspicuous, eminent, renowned, celebrated, famous; **- պատկեր** *a.* representing, expressive; **- մարդոյ**, portrait, sta-

tue; -պատուճ *a.* narrated or narrating clearly; expounding clearly; *ad.* evidently, clearly; -առնել, to narrate clearly; to explain, to expound; -բան *a.* declarative, explanatory.

Յայտարար, այ *a.* declaratory; distinctive, characteristic; *s.* demonstrator; *arith.* denominator; exponent; -ութի *s.* declaration, exposition, manifestation, notification, statement or account; manifesto, manifest; prospectus, programme; -առնել, to make a manifestation.

Յայտերեւակ *a.* very well known.

Յայտյանդիման *pr.* before, in the presence or face of, in front of; *ad.* *S.* Յայտնապէս; *a.* notorious, publicly known, sensible, visible, evident; -ցուցանել, to expose, to explain, to make evident; -խայտառակել, to make a show of openly; -ակաց *a.* visible, palpable, notorious, evident; -ութի *s.* manifest proof, evidence, notoriety; -թէ *ad.* openly, publicly, manifestly, visibly.

Յայտնաբան *a.* expounding, explaining, exposing; clear, perspicuous, obvious, plain; -եմ, եցի *va.* to explain, to expound, to expose, to illustrate, to make clear or evident; -իչ *s.* expounder, interpreter; -ութի *s.* explanation, exposition; -բար *S.* Յայտնապէս; -բարբառ *a.* speaking or spoken openly, manifestly; -վկայութիւն, undeniable or decisive witness or testimony; -խօսել, to speak openly, to speak out plainly; -գոյն *S.* Յայտնապէս; -կան *a.* manifest, declaratory, expressive; -նախառ *S.* Յայտառ; -պէս *ad.* evidently, manifestly, clearly, obviously, palpably, visibly; notoriously, publicly, openly, overtly; intelligibly, explicitly; without disguise, frankly, freely, boldly; -տեսիլ *a.* apparent, evident, public, visible to all.

Յայտնեմ, եցի *va.* to reveal, to disclose, to discover, to unveil, to unmask, to publish a secret, to make public; to manifest, to declare, to explain, to expound, to set forth, to state, to expose; to signify, to notify; to utter, to express; -զմիտս, զկարծիւ իւր, to manifest one's designs, intentions, thoughts or opinions, to declare oneself, to speak out; -զանձն,

to manifest oneself, to make oneself known.

Յայտնի *a.* evident, clear, manifest, notorious, recognizable, obvious, explicit, apparent, palpable, visible; *ad.* *S.* Յայտնապէս; -է, it is clear, it is evident, that is of course; -լինել, to be manifest, to appear; -առնել,

Յայտնիչ *a.* enunciative.[to manifest.

Յայտնութիւն *s.* evidence, manifestation, enunciation; disclosing, unveiling; apparition; revelation, Apocalypse; Epiphany, Twelfth-day, -night; coming, appearing of our Lord; divine oracle; ծածուկ -ք, the Apocrypha. [թի. Յայտնապէս.

Յայտնումն. Յայտնորէն *S.* Յայտնութիւն.

Յայրամ, ից or այ *a.* impudent, immodest, wanton, unchaste, lecherous, lascivious, lustful, lewd, obscene; -or -ս *ad.* impudently, unblushingly, immodestly, lewdly, lustfully, obscenely.

Յայրատաբաց *a.* unblushing, shameless, brazen-faced, impudent, immodest; -հայեաց *a.* obscene-eyed, staring at impudently; -նամ, աջայ *vn.* to be devoid of modesty, to behave impudently, to lead an unchaste life; -տես *S.* -հայեաց.

Յայրատիմ, եցայ *S.* Յայրատանամ.

Յայրատութիւն *s.* immodesty, lasciviousness, lust, lewdness, obscenity.

Յանդ, Յանկ, այ *s.* term, end, finish; rhyme, cadence, numbers, termination, ending, desinence, harmony; *a.* convenient, suitable, congruous, becoming, apt, fit, adapted; quiet, good, kind, sweet, pleasing; -եւանել, հասանել, to be finished, accomplished; to expire, to end, to bound, to terminate; -հանել, տանել, to bring about, to succeed in; to complete, to put an end to, to finish.

Յանդադոյն *a.* in a proper manner, seasonably, becomingly, befittingly; -կան *a.* rhymed; accomplished, finished, ended; -կից *a.* well suited to one another, having affinity with, analogous, similar; -չէշտ *S.* Շէշտոր; -պարոյկ *S.* Պարոյկանուն; -ստեղծ, ից *s.* rhymers, rhymster; -ւոր *S.* Յանդ *a.*; -ւորիմ *vn.* to finish, to end; -ւորութիւն *s.* accomplishing, fulfilling.

Յանդեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to complete, to finish, to end; to render

suitable, to adapt, to accommodate; to appropriate; to accord; to put into rhyme.

Յանդեմ, եցի, -գիմ, եցայ տ. to be ended, finished, bounded; to drive at, to tend to, to come to, to be reduced, to dwindle, to result; to discharge, to flow or to fall into, to empty itself.

Յանդուած s. Տ. Անդուած; rhyme, termination; **-առաջեալ a.** well-worked or made.

Յանդութիւն s. relation, affinity, conformity, similarity; fitness, suitability.

Յանդում s. end, termination, close, conclusion; cadence; repose, rest; meeting, rencounter; **-ածել, բերել, առնել,** to put an end to, to finish, to terminate; **գալի - , գալ - կատարելութիւն,** to be perfected, to arrive at perfection.

Յանդուն ad. Տ. Հանդուն.

Յանդուցանեմ, ցի տ. to draw on, to win, to attract, to charm, to captivate, to reconcile, to conciliate, to appease, to calm; to conclude, to terminate, to finish; **յինքն - զսիրտս,** to steal hearts, to win, to conciliate; **յինքն - զոք,** to win or bring over; **-ուցիչ a.** attractive, alluring, engaging, insinuating, winning, prepossessing.

Յանդչիմ, դեայ տ. to be attached or affectioned to, to get fond of, to conceive an affection or liking for; to repose, to cease.

Յանդչնաբար, -գոյնս ad. boldly, impudently, saucily, daringly, rashly, hardily, precipitately, audaciously, temerarily; **-գործ or -բար a.** acting rashly; **-խօս a.** speaking audaciously.

Յանդչնեմ, եցի, -եցուցանեմ տ. to render impudent or rash, to embolden.

Յանդչնիմ, եցայ տ. to dare, to be bold enough, to be audacious to do or say any thing, to have the hardihood or boldness to, to arrogate, to presume, to grow insolent or saucy; to venture, to attempt, to run the risk.

Յանդչնութիւն s. audacity, boldness, rashness, temerity, hardihood; impudence, sauciness, insolence, arrogance, presumption; licence, too great liberty; frolic, youthful pranks; **-թեամբ Տ. Յանդչնաբար.**

Յանդիման pr. ad. before, in the pre-

sence of, in the face or sight of, hard by, against, opposite, over against, in the view of, in the face, publicly, in public; **դէմ - ,** face to face; front to front; **-իմ,** before me, in my presence; **- եկեղեցւոյ,** in face of the church; **- ամ Եր,** in the face of the whole world; **- ամցն,** publicly, before all people; **ասել - ,** to say to one's face; **- առնել, կացուցանել, ածել,** to present, to offer, to introduce, to represent, to exhibit, to set before the eyes, to shew, to remonstrate; **- առնել,** to reprove, to reproach, to blame; **- լինել, կալ,** to present oneself, to appear, to make one's appearance before, to shew oneself; **- մատչել, կալ,** to appear before.

Յանդիմանախօս a. saying to a person's face, in the presence of; contradicting, opposing; **-խօսութիւն s.** speaking face to face, dialogue, confabulation; **-կայ a.** opposed, present; **ad.** before, face to face; **- առնել,** to show, to prove, to demonstrate, to explain; **-կայութիւն s.** proof, argument, demonstration; reproach; **-կան a.** reprehensive, reproving; evident, manifest; **-կայ a.** present, assisting, in the presence of; **s.** assistant; **-կացութիւն s.** the being present, assisting, presence; proof, demonstration; **-մերժ a.** repelling or rejecting advice, spurning or despising admonition, insolent, insubordinate; **-սէս ad.** openly, obviously; evidently, clearly; **-տես a.** seeing face to face, clearly; **-բար, աջ s.** presenter; **-բարութիւն s.** presentation; **-ւոր a.** apparent, plain, visible, evident; reproachful, reproving.

Յանդիմանեմ, եցի տ. to reprehend, to reprimand, to blame, to reproach, to cast in one's teeth, to chide, to rebuke sharply, to revile, to rate, to scold; to present, to represent, to show, to demonstrate, to discover, disclose or unveil; to prove, to convince; **-իմ տ.** to be reprehended, reproached, chided; to be presented; discovered; convinced.

Յանդիմանիչ s. fault finder, censurer, admonisher; discover; demonstrative.

Յանդիմանութիւն s. reprehension, reprimand, admonition, correction, reproach; invective, scolding, chiding; representation, exposition; proof,

demonstration, manifestation, statement; ջուր - թէ, bitter water; *fig.* the waters of bitterness.

Յանդուգն, դգուհք *a.* rash, foolhardy, audacious, adventurous, hardy, resolute, determined; *ad.* rashly, inconsiderately, audaciously, arrogantly, presumptuously, insolently, haughtily, petulantly; hardily, resolutely, determinedly.

Յանգգայիմ, էցայ *vn.* S. Անգգայիմ; to be or become apathetic; to be out of one's senses.

Յանիրաւի *ad.* unjustly, wrongfully, wrongly, unreasonably, iniquitously,

Յանինայ S. Անինայ. [illegally.

Յանկ, Յանկա..., &c. S. Յանգ, Յանգա... &c.

Յանկարծ *a.* sudden, unexpected, unforeseen; *ad.* unawares, unexpectedly, suddenly, on a sudden, abruptly, all at once; *int.* please God! would to God! may it please God; - էթէ, if by chance.

Յանկարծաբայ *a.* suddenly opened; - բուխ *a.* gushing forth unexpectedly; - գիւտ *a.* unexpectedly discovered; - գոյն S. Յանկարծ *ad.*; - գործ *a.* done suddenly; - գէպ *a.* happening unexpectedly, unforeseen, unexpected, un hoped or unlooked for; extraordinary, fortuitous, casual, accidental; *ad.* unawares, suddenly; by chance, fortuitously; - գեղ անձրեւ *s.* shower; - թափ *ad.* all at once, suddenly, impetuously, precipitately, inconsiderately, rapidly; - ժողով *a.* unexpectedly called together or assembled; - խօս *s.* improvisatore; extemporaneous speaker or poet; - խօսեմ, էցի *va.* to extemporize; to speak extemporally; to get up at a moment's notice; - խօսութի *s.* extemporizing; extempore speaking; improvisation; - ծագ *a.* shining forth or appearing suddenly; - ծին *a.* happening suddenly or unexpectedly; momentaneous, of short duration; - հան *a.* unexpected, unlooked for, unforeseen; - հի *a.* sudden, unexpected, unforeseen, unthought of, abrupt; -, - իմ *ad.* unawares, unexpectedly, quickly, suddenly, abruptly, all at once; - հաս *a.* happening unexpectedly, coming by chance, unlooked for, unexpected; S. Յանկարծ *ad.*; - շատու տագնապի, երկիւղ, violent fright, panic,

panic terror; - մահ or օրհաս, sudden, unexpected death; - մահ *a.* dead suddenly; *s.* sudden death; - լինել, to die a sudden death; - շարժ *a.* moved or moving suddenly; - ցատումն լինիմ *vn.* to be passionate, hasty, irascible.

Յանկարծերեւեաց *a.* momentarily seen. [-ծօրէն S. Յանկարծ *ad.*

Յանկարծոյն, -ծում ժամու, -ծուտ

Յանկարծօրեայ S. -ծական.

Յանկարծս *ad.* without suspicion, confidingly. [&c.

Յանկաւոր, Յանկեմ, &c. S. Յանգ-

Յանհարկցն է. Յանհարկց գոյ *v.* *imp.* it is impossible, it can't be done.

Յանձանձաբար *ad.* providently, carefully, diligently.

Յանձանձանք *s.* care, pains, solicitude, assiduity; management, gestion, expedition.

Յանձանձեմ, էցի *va.* to take care of, to pay attention to, to be careful of; to provide for, to protect, to treat with much care; to manage, to administer; to expedite.

Յանձանձիչ *s.* careful person, provider, protector, manager, director.

Յանձն *a.* recommended; Այ - ! God be with you! Adieu! - է, էղեւ, էղիցուք, էղեալ *v.* *imp.* to resign, trust, submit, abandon or recommend oneself to; - առնել S. Յանձնեմ; - առնուլ, to assume responsibility or care, to undertake to, to oblige or pledge oneself to do anything; չառնուլ - , not to accept, to deny, to refuse, to reject, to disallow; S. Անձն.

Յանձնաժողով *s.* commission; անդամք -ոյ, the members of the -; - կարգել, to appoint or name a -.

Յանձնապատան *a.* presumptuous, arrogant, presuming, self-conceited, confident, consequential; - լինել or -իմ *vn.* to presume too much on oneself, to be self-conceited, arrogant, to trust to, or to rely on oneself, to assume a consequential air or look, to arrogate, to pretend to; - ութի *s.* presumption, self-conceit, consequentialness, arrogance; - թք *ad.* presumptuously, consequentially, arrogantly.

Յանձնառական *a.* acceptable, worth accepting or taking; voluntary, avowed, accepted; - պատուիրան, positive precept; - ուռ, աջ *s.* commission-agent, factor; - ուռի *s.* acceptance, ac-

ception, consent, engagement, avowal, approbation. [ment.

Յանձնավարձք *s.* commission-pay-

Յանձնարար, *այ* *s.* employer; principal; -ական *a.* in commission or recommendation; -ժողով, commission; - [թուղթ, letter of recommendation; - - քահանայից, dimissory letter; - - դեսպանաց, credentials; -ուհի *s.* commission, order; recommendation; mission; delegation; solicitation; -եմ, եցի *va.* to commission. [give a command.

Յանձնեկ, *այ* *s.* order; - առնել, to

Յանձնեմ, եցի *va.* to recommend; to deliver, to commend, to put or give into the hands of, to deposit; to resign, to leave; to intrust, to confide, to trust, to rely on; to impose, to charge, to order.

Յանձնկալութիւն *s.* acceptance.

Յանուար, *ի* *s.* January. [jansenism.

Յանսէնեան *s. a.* jansenist; - աղանդ,

Յանտուստ *S.* Ընտուստ.

Յանց, *ից* *s.* fault; sin; -ական *a.* subject to sin, guilty, culpable.

Յանցանեմ, *ցեայ*, *ցուցեալ* *vn.* to commit a fault, error or crime; to transgress, to trespass, to sin; to fall in error, to fail, to do amiss, to stumble, to go astray; to abuse, to offend, to give offence, to wrong, to injure; *S.* Թեթեւ.

Յանցանք *s.* transgression, fault, wrong, offence, error, fall, sin, trespass, crime, delinquency; *իմովս -նօք*, through me, through my fault; -նս համարել ումեք, to impute as a crime to; *S.* Ընկենում, Թեթեւացուցանեմ.

Յանցաւոր *a.* faulty, guilty, delinquent, culpable, criminal; - օրինաց, transgressor, violator, criminal, delinquent; - զանձն դաւանել, խոստովանել, to confess one's fault, to plead guilty; -ութիւն *s.* culpability, transgression.

Յանցեմ, եցի, եալ *S.* Յանցանեմ.

Յանցեցուցիչ *S.* Յանցուցիչ. [ցանք.

Յանցուած, ոց, -ուհի, -ումն *S.* Յան-

Յանցուցանեմ *va.* to cause to transgress or to sin, to induce to crime; -ուցիչ *a.* causing sin.

Յաշա, *ից* *s.* idolatrous sacrifice or oblation; -ածին *a.* born through a sacrifice; -արար *s.* sacrificer, pagan priest.

Յաշաղ, ոց *s.* fascination, evil-eye,

charm; - or -անք *s.* envy, rancour; ill-will; -եմ, եցի, -իմ, եցայ *vn.* to envy, to be envious of, to pine away with envy, to be eaten up with envy; to bear malice, to disparage, sneer or rail at, to attack through ill-will or malevolence; -կոտ, *այ* *a.* envious, jealous, malicious, malivoltent; fascinating, bewitching, enchanting; -ուհի -ումն *S.* Յաշաղանք.

Յապահով *a.* sure, safe, secure, out of danger, assured; *s.* security, safety; place of safety, shelter; -ս լինել, to be in security, safe, sheltered; - or -ս առնել, to assure, to secure.

Յապահովագրեմ *va.* to secure, to insure, to assure; -դրող *s.* insurer, underwriter; -դրութիւն *s.* insurance, underwriting; մուրհակ -թէ, policy of insurance; *S.* Յապահովութիւն.

Յապահովանամ, *ացայ* *vn.* to be sure, certain, assured, tranquillized.

Յապահովացուցանեմ, -վեմ, եցի *va.* to assure, to reassure, to tranquillize, to remove a person's fears; to guarantee, to give security for.

Յապահովութիւն *s.* security, safety, surety, certitude; quiet, tranquillity.

Յապաղ *a.* very patient, very hopeful, long-suffering.

Յապաղանք *s.* delay, hinderance, retardation; adjournment, putting off, procrastination; առանց -նաց *ad.* without delay, forthwith, immediately, instantly, at once.

Յապաղեմ, եցի *va.* to defer, to put off, to procrastinate, to prorogue; to retard, to hinder, to stop, to protract, to delay; to prolong, to lengthen; to temporize; *S.* Յապաղիմ.

Յապաղեցուցանեմ *S.* Յապաղեմ *va.*; -ուցիչ *a.* retarding; hindering.

Յապաղիմ, եցայ *vn.* to delay, to tarry, to remain; to linger, to loiter, to be late. [suspensive.

Յապաղիչ *a.* delaying, prorogative,

Յապաղկոտ *a.* tardy, slow; loitering; temporizing.

Յապաղութիւն, -ումն *s.* delay, hinderance, impediment; putting off, delaying, protraction, procrastination, prorogation, respite; temporizing.

Յապայ, առ - *ad.* afterwards, next; *S.* Ապա.

Յապանաս, Յայպանաս, *ի* *a.* despising, scorning, contemning; *s.* despite,

disdain; outrage; - *տսէլ*, to injure, to outrage, to affront; to curse.

Յապաւանք *s.* retrenchment, cutting off, suppression, diminution; mutilation.

Յապաւեմ, *եցի* *va.* to retrench, to curtail, to diminish, to cut; to mutilate, to castrate; to cut off, to abridge; to suppress; - *զաւէլորդ ուղէշ*, to prune, to lop, to trim, to cut; - *ըզծաւս*, to detruncate; - *զթեւս*, to clip a bird's wings; - *զհէրս*, to shear, to clip; to shave; - *զականջս*, to crop ears; - *ւիմ* *vn.* to be pruned, cut off, &c.; - *զերեւօք* or *առ երեւօք*, to be close shaven. [trenchant sword.

Յապաւիչ *s.* pruner, lopper; *սուր* -

Յապաւումն *S.* *Յապաւանք*.

Յապուրակի *ad.* hastily, in a hurry, suddenly, quickly, at once.

Յաջող *a.* favourable, propitious, advantageous, prosperous, commodious; - *է*, it is favourable, &c.; it is time, it is the favourable moment; - *եւք*, happy issue.

Յաջողաբախտ *a.* lucky, fortunate.

Յաջողակ, *այ* *a.* adroit, clever, skilful, expert, capable, apt; industrious; nimble, expeditious, quick, alert; *S.* *Յաջող & Չեւն*; - *աբար* *ad.* adroitly, dexterously, cleverly, skilfully, expertly, capably; - *ուժի* *s.* dexterity, address, cleverness, aptitude, ingenuity, ability, skill, expertness. [handed.

Յաջողաձեւն *a.* *S.* *Յաջողակ*; lucky-

Յաջողապէս *ad.* prosperously, happily, commodiously.

Յաջողեմ, *եցի* *va.* to prosper, to make prosperous, to favour, to second, to facilitate; to direct, to govern; to do, to operate, to act; - *եաց մեզ ըստ բաղդի տեսանեւ*, we were so fortunate as to see; - *իմ* *vn.* to prosper, to be prosperous, successful or fortunate, to have great success, to thrive, to succeed in, to contrive to, to get on prosperously, to reach or attain one's aim, to come to a good issue, to terminate propitiously; - *ի վեր ք զակնկալութիւն* or *զկարծիս*, to succeed against all probability; *ոչ* - *չ*, to be unsuccessful, to fail, to miss one's aim, to be baffled, to miscarry, to be greatly disappointed; *յաջողեցիս*, *յաջողեցի քեզ*, you will fully succeed; all will be well with you.

Յաջողութեամբ, *ոյ* *s.* prosperity.

Յաջողութիւն *s.* success, prosperity, good luck or fortune, thriving, happy state of affairs; efficacy, virtue; convenience, leisure, ease; opportunity, occasion; - *ք*, achievements, exploits, heroic acts; - *ք* *ad.* successfully, with success; - *ի դէպ դաւ ումէք*, to be favoured, befriended; - *ըստ բաղդի լեւալնմա*, fortune befriended him, he had the fortune to; *S.* *Ըմսկեմ*.

Յաջողումն *S.* *Յաջողութիւն*; - *ապալ*, to ensure the success of.

Յաջորդ, *այ* *s.* successor; heir, inheritor; *a.* following, next; succeeding, subsequent, posterior; - *ք*, posterity; - *աբար* *ad.* successively, consecutively, one after the other; - *ական* *a.* successive, consecutive; - *եմ*, *եցի* *va.* to cause to succeed, to replace; - or - *իմ*, *եցայ* *vn.* to succeed, to come after, to follow next, to take the place of; to inherit, to stand next heir; to follow, to ensue, to result, to spring or proceed from; - *ուժիւն* *s.* succession; inheritance; continuation, order, series; - *իրաց*, series of affairs; - *աղեակց*, *եղեւնութեց*, succession, concatenation, series of misfortunes, of crimes.

Յառաջ, - *ս* *s.* front, front part, fore part; *a.* previous, former, prior, anterior; *ad.* before, in front, over-against; previously, formerly, heretofore; first, at first, at the commencement; - *եւ* - *եւ*, afterwards, at a later period, in the sequel, eventually; - *քան* *pr.* before, ere; - *քան զարեւ*, before the sun was; - *ք զիմ*, first, first of all, in the first place, before all things, first & foremost; - *ժամանակաւ*, anciently, formerly, long since, in days of yore; *ժամաւ* - *եւ*, an hour before; - *եւ զկնի*, before & behind; *ոչ* - *ոչ զկնի*, neither before nor behind; - *կոյս*, forward; - *բերեւ*, to bring before, to present; to produce, to cause, to engender, to occasion; to allege, to adduce, to quote, to cite; - *բղխեւ* or *գաւ*, to derive, to come or proceed from, to emanate; to ensue, to result, to be produced or born from; - *անցանեւ*, to make progress, to improve; - *ունեւ*, to present for choice; - *առնոււ*, to adduce, to draw, to bring; - *կաւ*, *կաւ* - *եւ*, - *մատչեւ*, to

present oneself, to come forward; - *մասնէլ*, to advance further; - *հետէլ*, to precede, to escort, to convoy; - *մատուցանել*, to cause to advance or to progress; to raise, to elevate, to promote; to bring to an issue; - *երթալ*, to advance, to gain ground, to progress, to improve; - *ածել*, to continue, to go on; - *վարէլ զբանսն*, to gather up the broken thread of conversation, to continue, to go on to say, to proceed in a discourse, to resume; *անդր եւս - տանել*, to push beyond, to stretch too far; - *արկանել*, - *ն դնել*, to propose, to put forward; - *իսկ ասացի*, I said already.

Յառաջաբաժին *s.* privilege, prerogative, special grant or endowment.

Յառաջաբան, *ից* *s.* preface, prologue, preliminary dissertation, prefatory discourse, preamble, exordium, prelude, prolegomena; *a.* speaking first; - *եմ, եցի vn.* to speak first; to open the proceedings; to make a preface or introduction; to give as a specimen; - *ութի* *s.* *Յառաջաբան*; the being the first to speak; prediction; - *բերական* *a.* pronounced, uttered; - *բերեմ* *S.* *Յառաջ բերեմ*; *vn.* to be produced; to advance, to progress; - *բերութիւն* *s.* presentation; preposition, propounding; pronunciation, utterance.

Յառաջագահ *a.* placed in the chief seat, seated in the highest place; *s.* president; - *բ*, precedence, primacy, the first, highest or most honourable place; - *գէտ* *a.* foreknowing, prescient; instructed beforehand; forewarned; - *գիտութիւն* *s.* prescience, foreknowledge; - *գիր* *a.* written beforehand; - *գիւտ* *a.* known or discovered precedently; pre-eminent; - *գնաց* *a.* preceding, foregoing, antecedent; - *գոյն* *a.* anterior, previous, precedent, former, prior; *ad.* before, heretofore, beforehand, antecedently, previously; formerly, anciently; - *աւուրբբ*, some days before; - *բան*, before; *ի - գուռնէ*, *a priori*; - *գոյութի* *s.* pre-existence; - *գուշակ* *S.* *Նախա-*; - *գրեմ* *va.* to write about or treat of antecedently; - *գրեալ* *a.* predicted, foretold; aforesaid, above mentioned.

Յառաջադաս *a.* prior, placed before, having the precedence; pre-eminent;

foregoing, precedent; - *եմ, &c. S.* *Նախագահեմ, &c.*; - *դէմ* *a.* advancing, progressing; improving, making proficiency; *ad.* forward; *s.* coryphæus; proficient; - *է*, he is advancing in his studies; *երթալ - եւ մեծանալ*, to improve; to increase in prosperity; *իրբաւանն - յաջողէին*, that man prospered greatly; - *լինել* or *-դիմեմ vn.* to advance, to go forward, to progress, to make progress, to profit, to succeed; - *գիմութի* *s.* advancement, progress, improvement, amelioration; - *դիր* *a.* placed before, propounded; - *դրեմ, եցի va.* to set before, to propound; to propose; *vn.* to purpose, to project, to devise, to form a design or resolution; - *դրութի* *s.* proposition; design, project, intention.

Յառաջախաղ, - *աց* *a.* foregoing; progressive; - *դունդ*, advanced guard, vanguard; - *խաղացութիւն աստեղաց*, course of the stars; - *խոհ* *a.* premeditating, deliberating beforehand; premeditated; - *լինել*, to premeditate; to provide; - *խոհութիւն* *s.* previous deliberation, premeditation; - *խօս* *a.* foretelling, predicting; presuming to speak first; pert, petulant, saucy, rash; - *խօսութի* *s.* prediction, prophecy.

Յառաջածագ *s.* mech. resultant; - *ծառնութ* *a.* foreknown, predicted, foreseen; - *ծանօթութի* *s.* foreknowledge, foresight, presage; - *ծեմ, ծի va.* to produce, to create; - *ծու, աց* *s.* producer, author; - *ծուի* *s.* production, creation.

Յառաջակամ *a.* predisposed, spontaneous; - *ուի* *s.* predisposition, spontaneity; - *կառոյց* *a.* built or constructed previously; - *կատար* *a.* Perfect from all eternity; done or finished before; - *կարգ* *a.* pre-ordained, destined; decreed; first in order; - *կարգութի* *s.* first building or construction; - *կարկառ* *a.* prominent, jutting or leaning out; - *կաց* *a.* present, assisting; first in order or rank, primary, principal, chief; coryphæus; - *կողմն* *s.* the first place; the front, the fore part; - *կրթակ* *a.* familiarized or tamed beforehand.

Յառաջահայեաց *a.* provident, prudent, cautious; - *լինել*, to foresee; - *հաս* *a.* arrived before or first; - *ստատիւ* or *-ուի* *s.* prerogative, privilege; - *հաւատ* *a.* believing first of all men;

-հողակ, &c. S. Նախահող, &c.

Յառաջացիք *a.* predicting, prophesying; predicted, prophesied; -եմ *va.* to predict, to prophesy; -ութի *s.* prediction, prophecy; -ձգութի *s.* promotion, advancement; -ձիգ; S. -կարկառ.

Յառաջաման, -ութի S. Յառաջաբաժին; -մատոյց *a.* standing forward, presenting or offering oneself, eager, forward, earnest, assiduous; *s.* competitor; -լինել *a.* to advance, to present or offer oneself, to be forward, eager, warm; -մարտ *s.* skirmish, brush; -, -իկ or -իչ *s.* skirmisher; champion; -զօրք, the flower of the army; -միտ *a.* generous, liberal; voluntary; -լինել *a.* to offer, to give freely or spontaneously; to be full of good-will, ardour or eagerness; -մուխ *ad.* in pushing forward, in advancing; -երթալ, to open a way through & advance before all; -մուտ *a.* going in or entering before; -մոտութիւն *s.* eagerness, good-will, cheerfulness.

Յառաջանամ, աջայ *vn.* to advance, to go or move forward, to precede, to walk on; to advance, to progress, to improve; to have beginning, rise or origin, to be born; -նիստ S. Նախագահ; -նցակ, -նցուի *s.* the Passover; the Paschal lamb. [cursor, guide.

Յառաջաւիղ *a.* preceding; *s.* pre-

Յառաջաւի *s.* the first rule or regulation.

Յառաջապահ, աջ *s.* advanced post, sentry, sentinel; out-post, --picket; -դիտաւոր *mar.* look-out man, sentry; -պահեստ *s.* preservative, precaution; *a.* preservative, precautionary; -պատուեմ *va.* to prefer, esteem or honour more; -պատում *a.* announced, narrated beforehand.

Յառաջասաց, -եալ *a.* predicted, foretold, prophesied; -ութիւն *s.* prediction, prophecy; -սուն *a.* fed or brought up beforehand; -ստեղծ S. Նախաստեղծ. [hand.

Յառաջաւաստակ *a.* working before-

Յառաջաւեմ *va.* to advance, to surpass; - or -ախմ, եցայ *vn.* to advance, to progress, to improve; to outstrip, to surpass, to excel; to push into, to penetrate; -տես, աջ *a.* foreseeing; provident; S. Զգուշութի; -լինել *a.* to foresee; -տեսութի *s.* foresight, prevision; -տեսուչ *a.* provident; -տուի

s. S. Յառաջադիմութի; *arith.* progression; - հասակի, growth, increase; -ի պատուի, promotion; -ի վատթարն -, getting worse, deterioration; demoralization. [beforehand.

Յառաջացոյց *a.* shewing or shewed

Յառաջաբաղերթ *a.* big-, pot- or tun-bellied. [տուիւն *s.* prescience.

Յառաջգիտական *a.* foreknown; -դի

Յառաջեմ, եցի *vn.* to precede, to forego, to go or march before; to be or get before, to advance, to move or go forward; to arrive before, to anticipate; to govern, to lead, to guide; Ժամացոյց իմ -ջէ, my watch goes too fast; -ջէ գործն, the work is progressing.

Յառաջեպիսկոպոս *s.* archbishop.

Յառաջեցուցանեմ *va.* to advance, to push on, to urge on, to bring or drive forward, to accelerate, to quicken; to cause to advance, to help on.

Յառաջընթաց *a.* foregoing, preceding, previous, antecedent, precedent; *s.* fore-runner, precursor, outrider; antecessor, predecessor; -լինել *a.* to precede, to forego, to fore-run, to outride; -ընծայ *a.* offered beforehand; *s.* first fruits; *fig.* the first proselyte.

Յառաջիմաց *a.* provident.

Յառաջխաղացութի *s.* advancement; artistic progress; -խօսութիւն *s.* pre-

Յառաջձգութի S. Յառաջաձ- [diction.

Յառաջմղումն *s.* mech. propulsion, propelling.

Յառաջնմէ *ad.* in the beginning, primitively; -նումն *ad.* first, firstly; antecedently. [cess.

Յառաջարժութի *s.* progress, pro-

Յառաջոյ, -ջու *ad.* before, in time past, formerly; -ջուստ *ad.* before, on the front or front part.

Յառաջսարկաւադ S. Նախաս-

Յառեմ, եցի *va.* to hold or stretch out or forth; to push or drive in, to cause to enter or penetrate, to fix in; - զաչս or զակն, to look at fixedly, to rivet one's gaze on, to gaze earnestly on, to have the eyes fastened upon; - զգլուխն ընդ պատուհանն, to face, to come to the window, to look out, to present oneself, to appear; - զձեռս, to stretch forth one's hand; -իմ *vn.* to stretch out the head to see; to stretch, to extend, to thrust; to fasten or stick on, to be fixed or fastened on, to heed,

to dwell on; - մտօք, ի խորհուրդս, to contemplate, to speculate upon, to meditate or consider attentively, to penetrate, to examine thoroughly; - յոք, յառեալ կալ or հայել յոք, to fix the eyes or the gaze on a person; - ի դուզնաբեայս, to be fond of trifles; աչք իւր անքլթիթ յառեալ կային ի քաջազն, his eyes were fastened on that brave man.

Յառնեմ, յարեայ, արի, յարուցեալ *vn.* to rise, to arise, to get up, to rise or stand up, to rise again; to awake, to be roused, to wake out of sleep; to resuscitate, to come to life again, to live again; - ի մեռելոց, to rise from the dead; - ի վերայ, - լքէմ, - ոսոխ հակառակ ուրուք, to rise against, to rebel or stand up against, to revolt, to mutiny; անդրէն -, to rise anew, to get up again; յարեալ միւս եւս խընդիր, another question arose; արի, arise! ՛ն արիք, get up! արիք լառաջ նր, go to meet him; յարեալ յաթոռոյն, he rose from his seat, he got up from his chair.

Յառնումն ի վերայ. assault, attack.

Յառում, ոայ, ոիր *S.* Յառիմ.

Յառումն *s.* gazing, stare; contemplation. [*samine, jasmine.*]

Յասմիկ, մկի, -մին or -մի *s.* bot. jes-

Յասպի, պւոյ, -պիս, պսոյ *s.* jasper.

Յածուստ *ad.* from God, of God.

Յատակ, աջ *s.* bottom; pavement; floor; ground, earth; the buttocks; - հայրենի or հայրենեաց, native land or country, birth-place, home; - գետոց, canal, bed of a river; - աղիւսակերտ, brick pavement; - սալայատակ, stone pavement; - նաւու, keel of a ship; առ -աւ կործանել, քանդել մինչեւ ց- or -ս, to raze to the ground, to level or lay even with the ground, to demolish, to raze or pull down; to sap, to undermine; լի լինել գետոյն յամ -ս իւր, to be swelled very high, to rise, to swell beyond, to overflow.

Յատակաբաց *a.* of which the bottom or bed is exposed; - բաժանել զծով, to divide the sea & lay bare its bed; - բուղիս *a.* growing straight; - ադիծ *s.* plan; առնուլ զքաղաքի, to trace or take the plan of a town; - նամ *vn.* to freeze, to be frozen; -ւոր *a.* solidly bottomed; paved.

Յատակեմ, եցի *va.* to raze to the

ground, to cast down, to dismantle, to cast to the earth, to overthrow, to destroy, to demolish utterly; *fig.* to exterminate, to annihilate, to kill, to cause to perish; to pave, to flag, to cover with pavement.

Յատակընթացք *s.* practicable road.

Յատակինք *s.* dregs, lees, sediment; *S.* Մրուր. [*tor; paviour.*]

Յատակիչ *s.* destroyer, extermina-

Յատակումն *s.* paving.

Յատանեմ, տի, Յատեմ, եցի *va.* to prune, to dress, to lop, to trim, to clip. [*dresser.*]

Յատանող *s.* pruner, lopper, vine-

Յատկաբանութի *s.* idiom, idiotism; -բար *ad.* properly, specially, particu-

larly, expressly, precisely; -կան *S.*

Յատուկ *a.*; -նամ, աջայ *vn.* to be ap-

propriated, separated, distinguished;

-պատում *a.* precise, narrated in de-

tail, detailed, particularized; -պէս *S.*

Յատկաբար; -ցուցանեմ *va.* to appro-

priate, to appropriate to oneself, to

make one's own; -ցուցիչ *s.* *gr.* geni-

tive or possessive case.

Յատկեղ *a.* own, essential.

Յատկութիւն *s.* property, attribute, particular, peculiarity, peculiar character; - լեզուի, the character or genius of a language.

Յատոց, աջ, Յատոց *s.* pruning-knife, --bill, hedge-bill, bill-hook.

Յատուկ *a.* proper, own, particular, special, peculiar, private; essential, natural; alone, separate; singular, unexampled, alone of its kind; cutting, sharp, taunting (answer); *ad.* *S.* Յատկաբար; - անուն, proper name.

Յատումն *s.* pruning, lopping.

Յար *a.* adjacent, adjoining, contiguous, next, attached, joined; equal, conformable; *ad.* always, continually, incessantly; - եւ նման, - եւ յարմար, quite alike, resembling; - միանգամայն, all at once; - եւեթ, - եւ հանապազ, successively, often, frequently, very often, many times.

Յարաբարդ *a.* heaped up; *gr.* compound of three words; -եմ *va.* to heap up, to agglomerate; to compound; to add; - ութիւն *s.* heap, accumulation; addition; -բարձր *a.* very high; -բաց *a.* ever-open; -բերական *a.* relative; -բերեալ *a.* *gr.* antecedent; -բերութի *s.* relation, analogy, connexion, affin-

ity, dependence, pertinence; *ունել-*, to relate to, to concern, to belong to, to be connected with; *-բորբոք* *a.* ever-burning, inflamed; *-բուլի* *S.* Մշտա-; *-բուսիկ* *a.* ever-springing, ever reviving; *-գայ* *S.* Անպակաս; *-գեմ*, *էցի* *va.* to insolate, to expose to the sun or to the open air; to hang; *-գոմ* *vn.* to be near or present, to assist; *-գոյ* *a.* always present; inherent, innate, inborn; *-գոյութիւն* *s.* presence; *-գուն* *s.* insolation; *-գալար* *a. s.* ever-green; *-գիր* *a.* adjacent; *-գրաբար* *ad.* continuously; *-գրական* *a.* apposite, addible; affixed; *-գրեմ*, *էցի* *va.* to appose, to set, to subjoin, to add, to append, to affix; *-գրութիւն* *s.* apposition; addition, annexation; combination, composition; *-զուարթ* *a.* ever merry, cheerful, joyous; *-զուարճ* *a.* ever-pleasing; always green; *-զօդ* *s.* alloy, alloying; *-տառից տպագրութիւն*, type-metal; *-թաթաւ* *a.* always soiled or sullied, dirty; *-թռեալ* *a.* always flying, fluttering, or hovering; *-ժամ* *a.* continuous, assiduous; *ad.* at every hour, at all times, always, evermore, continually; *-լէզ* *a.* always licking; *s.* vampire, blood sucker; *-խառնիմ* *vn.* to be joined, united, mixed together; *-ծիծաղ* *a.* ever-smiling, cheerful, pleasant, merry, gay; *-ծոյ* *a.* fellow; *-ծուր* *a.* always fluctuating, agitated, troubled; *-ի փրփրադէզ կոհակաց*, ever beaten by the foaming waves; *-կայ* *a.* ever-living, imperishable, everlasting, permanent, perpetual; *ad.* continually, always, incessantly; constantly, eternally; *s.* epact; *gr.* preter-imperfect; *ast.* celestial hemisphere; *-կայանամ* *S.* *-կայիմ*; *-կայեմ*, *էցի* *va.* to confirm, to affirm; to eternalize, to perpetuate; *-կայիմ*, *էցայ* *vn.* to be permanent, stable, to continue, to last, to be perpetual, to endure for ever; *-կայութիւն* *S.* Մշտնջենաւորութիւն; *-կատար* *s. gr.* preter-perfect or compound; aorist; *-կարգեմ* *va.* to add, to subjoin, to conjoin; *-կարգութիւն* *s.* perpetual order; continuation; *-կէզ* *a.* perpetually burning or burnt; *-կիրթ* *a.* very erudite, learned; *-կից* *a.* adjoining, contiguous, joined, united, connected; accessory; *-մասնիկ* *gr.* particle, affix, suffix; *-ք*, accessories; attendant circumstances; *-կոծ* *S.* Յա-

րածութիւն; *-կցաբար* or *պէս* *ad.* conjointly, connectedly; accessorially; *-կցեմ* *va.* to join, to conjoin, to connect, to league; *-կցիմ* *vn.* to be joined, united, conjoined or connected; *-կցութիւն* *s.* conjunction, connexion, coherence, cohesion, adhesion; *chem.* affinity; *-գաղափարաց*, association of ideas; *-ընտրական* *chem.* elective affinity; *-հետեւիմ* *vn.* to follow always, inseparably to accompany; *-հիւսեմ* *va.* to join, to compound, to connect, to affix; to weave, to interwine; *-հիւսումն* *s.* conjunction; texture; *-հոլով* *a.* always moving round; *-ձայն* *a. mus.* diatonic; *-ձայնարան*, gamut; *-ձգեմ* *va.* to continue, to prolong, to cause to last; *-ձգութիւն* *s.* continuation, duration, prolongation; *chem.* affinity; *-ձիգ* *a.* prolonged, continual; *s. gr.* preter-imperfect; *-ճօճ* *a.* always oscillating or shaking; troubled or agitated continually; *-մուր* *a.* very solid, firm; thick; dark, obscure; *յարամբի ի ներքս մտանել*, to obtrude or introduce oneself by stealth, to insinuate or worm oneself into; *-նամ*, *ացայ* *vn.* to continue, to last, to remain, to persevere, to be perpetuated; to join, to unite, to be added; *-նման* *a. ad.* quite the same; *-նուանեմ* *va.* to denominate, to name, to call; *-նուն* *a.* denominative; concrete; *-նունութիւն* *s.* denomination; affinity or resemblance of words, paronomasia; *-շարժ* *a.* always in motion, inconstant; *-շարժութիւն* *s.* perpetual motion; mutation, alteration; *-շէշտ*, *-շէշտոր* *a.* accented on the penultimate; *-շունչ հողմ* *s.* trade-winds; *-շրջիկ առնեմ* *va.* to accompany every where; *-պարոյկ* *a.* circumflected on the penultimate; *-պտուղ* *a.* always fruitful; *-ջան* *a.* very diligent, indefatigable; *-առնում*, *-առցեմ*, *ցի* *va.* to assume together; to employ, to make use of continually; *-սական* *s.* paraphrastic; *s. S.* Յարասութիւն; *-սաց*, *ից* *s.* paraphrast, paraphraser; *-սեմ*, *էցի* *va.* to paraphrase; *-սութիւն* *s.* paraphrase; *-տեւ*, *ւակ* *a.* persevering, steadfast, permanent, everlasting; eternal, perpetual, endless; *-տեւեմ* *vn.* to persevere, to continue, to remain, to persist, to last, to subsist, to perpetuate; *-տեւութիւն* *s.* persever-

ance, assiduity; perpetuity, endless continuity, everlastingness; -տիւ *a.* always shining, ever luminous; -արթուն *a.* ever alert or awake; -արկաւ նեմ *va.* to appose, to subjoin, to add; to confront; -ցոյց *s.* example, model; idea, design; prototype; paradigm; -փթիթ *a.* ever-shooting or blossoming; -փոխ, -փոխփոխ *a.* inconstant, continually changing; -փոխեմ *va.* to change successively; -քարշեմ *va.* to attract.

Յարգ, *ի s.* price, value; valuation, estimation; esteem, consideration, high value or opinion, credit, merit, repute, reputation, fame; importance, weight; -դրամոյ, standard, quality.

Յարգական *a.* respectful, deferent.

Յարգանք *s.* respect, veneration, deference, reverence, consideration, esteem, regard; honour; compliments.

Յարգաւոր *a.* esteemed, valued, precious.

Յարգեմ, եցի *va.* to respect, to pay respect to, to honour, to render honour, to revere, to think very highly of, to value highly; to esteem, to value, to prize, to make much of, to account, to consider; to exercise, to employ, to make use of, to turn to account; -զանճար, զտաղանդ, to employ or exercise one's talents.

Յարգի, -գոյ *a.* respectable, honourable, estimable, dear, precious, commendable; good; reverend; -դահեկան, current money; օր -գոյ, feast-day.

Յարգուի, -գուն *S.* Յարգանք -գի.

Յարգ, *ից s.* straw; -մանրեալ, chopped or small -; -իւ սլառեալ, լընուլ, to cover, fill or stuff with -; ծրարեւ-իւ, to pack in -.

Յարգ, Արդ, ուց *s.* structure, form, ornament; *ի* - եւ *ի* զարդ գալ, to be formed; *ի* զարդ եւ *ի* - եւ *ի* կերպարանա ածել, to shape or form & embellish.

Յարգալից *a.* full of straw; -անկողին, straw-mattress, --bed; -վաճառ *s.* straw-dealer; -տեսակ *a.* like straw.

Յարդար *a.* fitted up, adorned, furnished, arranged, contrived.

Յարդարանք *s.* ornament; finery.

Յարդարեմ, եցի *va.* to fit up, to arrange, to adjust, to put in order; to fine, to refine; to form, to fashion, to

dispose; to adorn, to embellish; to ameliorate, to improve, to better the condition; to make, to do; *mus.* to tune, to put in tune, to accord; -ըշտեղան, զճաշ, to get ready, to prepare, to get dinner ready; -զանկողին, to make the bed; -զսենեակ, to do the room; -զեղնդունա, to pare one's nails; -զճրագ, to snuff the candle; -զհերս, to adjust, dress or deck one's hair; -զելս իրացն, to organize, to regulate, to put in order; ճակատ առ ճակատ -եալ, drawn out in battle-array; սեղան կազմ եւ -եալ, table ready covered, a well spread table.

Յարդարիչ *a.* putting or setting in order, fitting up, preparing; adorning; *s.* orderer, regulator; refiner; -ճրագի, snuffers.

Յարդարումն *s.* dressing, fitting up, arrangement, adjustment; ornament, embellishment; -ուն *S.* Յարդար.

Յարդգող, *ի s.* galaxy, milky way.

Յարդիմ *vn.* to become straw.

Յարեւուլթիւն *s.* adherence, conjunction, connexion.

Յարեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to join, to attach, to tie, to annex, to affix, to add; to attribute, to impute, to ascribe; to admit to; արատ ինչ -յոք, to spot, to stain, to maculate, to defame; յինքն -, to become attached to.

Յարենամ, Յարիմ, եցայ *vn.* to be joined, united, attached to, to adhere; *fig.* to adhere, to be attached to; -յոք, to take the part of, to follow, to keep company with, to stand by the flag of; - *ի* կարծիս, *ի* կողմն, to embrace an opinion, to go over to the opinion, to adopt, to side with, to join a party; - *ի* սէր կանանց, to abandon oneself to lasciviousness.

Յարեւանամ, ացայ *vn.* to follow, to keep close to. [always.]

Յարընթաց *a.* running or flowing

Յարթմնի *ad.* wide awake, waking.

Յարկ, աց *s.* roof; ceiling; story; *fig.* roof-tree, roof, home, house; shelter, refuge, cover; -բնակուլթեան, abode, dwelling; ընդ -աւ *ad.* under shelter, under cover, in security, secure or sheltered from; - *ի* վիմի, tomb, sepulchre; բառնալ գն, to unroof.

Յարկաբնակ *a.* dwelling under a roof; -ծածուկ *a.* roofed, covered by a roof; under cover or shelter; buri-

ed in ruins; *-կից* *a.* dwelling under the same roof, in the same house, cohabiting.

Յարկանեմ, կի, -նիմ, կայ, -կեմ, էցի *una.* to roof a building, to put the roof on; to spread like a pavilion; to cover, to hide; *ի վերայ քո որդն յարկցի*, the worms will cover thee.

Յարկաշինութիւն *s.* roofing.

Յարկաւոր *a.* roofed; storied, with stories. [ling.

Յարկիկ *s.* a small, wretched dwel-

Յարկիչ *s.* roofer; *- կղմարօք*, tiler; *- հերձաքարիւ*, slater; *- յարդիւ*, thatcher.

Յարձակ յարձակ *ad.* frankly, boldly, intrepidly; *- խաղալ*, to advance rapidly, at double step. [ձակեմ.

Յարձակեմ, էցի, -էցուցանեմ *S. Ար.*

Յարձակիմ, էցայ *vn.* to assail, to affront, to attack, to storm the breach; to dash, rush or fall upon, to pounce upon with violence, to dart or fall on; *- ի ներքս*, to enter violently, forcibly, impetuously; *արտաքս* *-*, to make a sortie; *- ի դարանացն*, to leap from one's hiding-place; *S. Զհեա*; *- յոք*, to attack one; to affront, to provoke; *յիրեարս* *-*, to attack each other, to fall upon one another.

Յարձակումն *s.* assault, attack; aggression, invasion; *առնուլ -կմամբ*, to storm, to carry by storm; *յինքն լնուել զ- ուրուք*, to sustain an assault, to resist an attack.

Յարմար, աջ *a.* befitting, suitable, fit, proper, congruous, decorous; commodious, easy; competent, sufficient; capable, clever, apt, fit, qualified; *ad.* *S. Յարմարասէս*.

Յարմարաբան *a.* speaking cleverly or suitably; *-ուծի* *s.* connexion, coherence; *-գիր* *a.* elegant (writer); *-գրական* *a.* syntactical; *-գրեմ* *va.* to write correctly or elegantly; *-գրուի* *s.* syntax; orthography; *-գրութիւն* *s.* symmetry, proportion; *-կան* *S. Յարմար* *a.*; *-կից* *a.* symmetrical, proportioned; analogous; *-բանք* *S. Յարմարութի*; *-սէս* *ad.* suitably, well, fitly, properly, decently; *-վէս* *a.* told or related in a befitting manner; *-ւոր* *S. Յարմար* *a.*

Յարմարեմ, էցի *va.* to adapt, to make proper or fit, to qualify, to proportion, to accommodate, to arrange,

to adjust; *mus.* to tune, to accord, to put in tune; *-իմ* *vn.* to suit, to be proper or suitable, to befit, to become; to match, to square with, to sort; to correspond, to answer; to agree, to be adapted.

Յարմարութեամբ, -ուծի, -ումն *s.* fitness, suitability, adaptability, conformity, analogy, congruity, concordance; proportion, symmetry; attitude, adaptation, application; aptitude, disposition, capacity, ability, sufficiency; *mus.* accord, harmony, concord.

Յարմնիմ, նեցայ *vn.* to root, to take root, to last, to continue, to be permanent. [*-ուի* *s.* relation, correlation.

Յարնչական *a.* relative, correlative;

Յարնչիմ, բեայ *vn.* to relate or belong to, to concern, to regard.

Յարոյցք *s.* overflow, inundation.

Յարութիւն *s.* resurrection; act of rising; *fig.* elation, puffing up, pride, haughtiness; *օր -թէ*, sunday; *-ական* *a.* pertaining to the resurrection; *-ակից* *a.* sharing or participating in the resurrection.

Յարումն *s.* adhesion, adherence, union; *fig.* attachment, adherence; *chem.* aggregation. [contest, strife.

Յարուվէճ *s.* continual disputation,

Յարուցանեմ, յի *va.* to raise, to raise up, to cause to appear; to erect, to set upright; to awake, to wake up, to arouse; to revive, to resuscitate, to bring to life again; to stir up, to excite, to suscite, to cause to revolt, to agitate, to move, to provoke; to raise, to build, to elevate, to erect, to set up, to construct; *- զաւակ*, to give sons or posterity; *զօր* *-*, to raise troops, to make levies of soldiers; *- հողմ ի ծովու*, to cause a wind to blow on the sea; *- վրէժխնդրութի*, to take revenge or vengeance; *- բանս*, to circulate false reports; *- զամբաստանութի*, to accuse, to charge; *S. Թշնամի*.

Յարուցիչ *a.* resuscitating, reviving, re-animating; *-ցումն* *s.* resuscitation; *S. Յարոյցք*.

Յաւազն դամ, Յաւականիմ, էցայ *vn.* to last, to endure, to be prolonged or protracted.

Յաւակնազեղոյ or *յեղոյ* *a.* audacious, rash, inconsiderate; *ad.* audaciously.

Յաւակնիմ, էցայ *vn.* to assume, to

arrogate, to take too much on oneself, to pretend to, to presume.

Յաւակնորս. -կնութի S. Յանդուգն. Յանդգնութիւն.

Յաւանակ, այ s. ass's foal or colt, young donkey or ass; -ական a. proper to foals or colts; կառք -ք, chariot races for yearlings at the Olympic games.

Յաւատ. Յաւեժ, &c. S. Աւատ. Յաւեժ, &c. [ում.

Յաւելադրեմ, Յաւելեմ S. Յաւել

Յաւելուած, ոց s. addition, increase, overplus, surplus, accession, augmentation; rest, residue; - գրոց, մատենից, addition, supplement, appendix; - չարեաց, redundant malice; -ք որովայնի, excrement; Թափել զս որովայնի, to ease oneself, to go to stool.

Յաւելուածութիւն s. increase, increment; multiplication.

Յաւելում, լի va. to add, to increase, to augment; to join, to adjoin, to insert, to interpolate, to apply, to supply; to reckon, to add up; - խօսել, to repeat, to say again, to reply, to rejoin; - ի զօրութի, to redouble one's strength; - ոյժ ումէք, to sustain another's efforts; - զինչս իւր, to increase one's wealth; աւուրս յաւուրս -, to lengthen life; - զվարձս ծառայի, to raise the wages of a domestic; յաւել յիս զօրութի, it gave me new strength; եւ յաւել ծնանել, & then brought forth; ոչ եւս յաւելից անիծանել, I will never curse again; մի եւս յաւելուցուք անասնել զերեսս իմ, see my face no more.

Յաւելում, լայ vn. to augment, to be multiplied, to grow, to increase, to be enlarged; to adhere to, to go over to, to add, to join, to incorporate; մեռաւ եւ յաւելաւ յազգ իւր, he died & was gathered to his fathers; S. Հայր.

Յաւելումն s. S. Յաւելում; arith. addition.

Յաւերժ, &c. S. Յաւերժ, &c.

Յաւեժ, լեժի, ժաց a. perpetual, eternal, immortal; ad. always, without end, perpetually, eternally.

Յաւեժաբար S. Յաւեժ ad.; -զուարճ a. always cheerful, ever pleasing; always green; -լոյս a. perpetually bright; inextinguishable; -կան S. Յաւեժ a.; -նամ, այցալ vn. to be perpetual, to last for ever; -ցուցանեմ va.

to perpetuate, to eternize, to immortalize. [ity.

Յաւեժութիւն s. perpetuity, etern-

Յաւեժ a. ad. more; at most; much more, a great deal, better; rather, more worth while, so much the better, still more; - զի, above all, principally, especially; S. Յաւեժ a. ad.; - կամ նուազ, more or less.

Յաւեժազուարթ, -զուարճ S. Յաւեժ ժազուարճ; -խաղաց S. Մշտա-; -հրաշ a. admirable, most wonderful, stupendous, marvellous; -նամ S. Յաւեժանամ; -սքանչ S. Յաւեժաւհրաշ; -ցուցանեմ S. Յաւեժա-; -փթիթ S. Մշտա-.

Յաւեժողէշ a. evergreen.

Յաւերժ, ից S. Յաւեժ a.; - քաջք, immortal heroes.

Յաւերժական S. Յաւեժ a.; - հարսն or Յաւերժահարսն s. nymph; - անտառաց, wood fairy, dryad, hamadryad.

Յաւերժայիշատակ a. ever memor-

Յաւերժանամ S. Յաւեժանամ. [able.

Յաւերժանուագ a. singing continu-

Յաւերժապէս S. Յաւեժ ad. [ally.

Յաւերժացուցանեմ S. Յաւեժա-.

Յաւիտեան, ենից s. eternity; perpetuity; age; life; world; -, -ս ad. always, perpetually, eternally; -ենից, ի -ենից ad. ab eterno, from all eternity, since the world is world; ի -ենից ոք ոչ լուաւ, such a thing was never heard of since the world began; -ս -ենից, for ever & ever, to all ages, ever world without end, everlastingly, eternally; հանդերձեալ -, future life; - Յի, duration of the world; -ե-նից a. eternal, perpetual; անանց -ք, eternity.

Յաւիտենադիր a. established from the beginning of the world, from time immemorial, perpetual, eternal.

Յաւիտենական a. eternal, perpetual, uncreate, immortal, without end; - կեանք, immortal life; - Թշնամութի, bitter, irreconcilable, implacable or eternal enmity; -ն, the Eternal, the Everlasting One; -ութի s. eternity.

Յափշտակաւոր a. rapacious, ravenous, greedy, usurping.

Յափշտակեմ, եցի va. to ravish, to carry off by force, to carry away with violence, to snatch, to bear off; to usurp; to rob, to pillage, to ravage, to plunder; - զմիտս, to charm, to enchant, to attract, to ravish or carry

away the senses; - զանճն, to escape, to be saved or liberated; - զսիրա, to enrapture, to captivate or enslave the heart; յինքն - , to appropriate, to usurp, to occupy or possess illegally; -իմ տն. to be ravished, carried away; ravaged, &c.; - մաօք, to fall into extasies or raptures; -կեալ մինչեւ յերրորդ երկնից, caught up to the third heaven; -կեալ յանճնէ ի բաց, enraptured, extatic, beside oneself; -կելով ad. hastily, in a hurry, precipitately.

Յախշաակիչ, -կող s. ravisher, spoiler; a. ravenous, rapacious; fig. charming, delightful, ravishing, bewitching.

Յախշաակութիւն s. ravishing, carrying off or away, ravage, usurpation, depredation; rapacity, rapine; - կնոջ, աղջկան, rape, abduction; - մտաց, enthusiasm, transport; extasy, rapture, ravishment; revery; - իրաւանց եւ արդարութեւ, corrupt justice; լի նեւէ ի - , to be plundered, pillaged, sacked; մատնել ի - , to give up pillage.

Յափուցանեմ, ցի va. to quench, slake or allay thirst; to exhaust.

Յափչիմ, փեայ տն. to be extinguished or quenched.

Յափսիթերս երթամ տն. to crawl along; to go on all fours, on hands & feet; - խաղալ, to tumble, to fall head over heels, to turn a somersault.

Յափրանամ, ացայ տն. to get tired or sick of, to be disgusted, to have lost all relish for, to be squeamish, over

Յափրանք S. Յափրութիւն. [fastidious.

Յափրացուցանեմ va. to glut, to stuff, to surfeit; to tire of, to sicken, to disgust with, to cause to loathe; - ու ցիչ a. loathsome, sickening, disgusting.

Յափրիմ, եցայ տն. to abandon oneself to debauchery.

Յափրութիւն s. disrelish, distaste, satiety, disgust, loathing.

Յաքանքեմ տն. to wait hopefully.

Յեզեր, ի s. crown.

Յեշուղակ, աց s. highwayman, brigand, bandit, assassin; a. thievish; - ա բար ad. thievishly; - ութի s. plunder-

Յէ՛ int. oh! ah! [ing, robbery.

Յեղադարձական a. reprehensive, reproachful; - ձեմ va. to turn, to change; - ձիմ տն. to repeat, to reply; - ձութի s. mutation; perversity. [over.

Յեղազեղում տն. to overflow, to run

Յեղական a. variable, changeable.

Յեղակարծ a. unexpected, unforeseen; - , - ում or - ում ժամու ad. unexpectedly, unawares; suddenly, all at once; - ում պահու ի վերայ հասանել, to surprise, to take by surprise.

Յեղակից a. as inconstant as another. [s. inconstancy, fickleness.

Յեղամիտ a. fickle-minded; - մտութիւն

Յեղանակ, աց s. S. Եղանակ; season; chapter; custom, habit, deportment, bearing, manners; աղջիկ ոմն - աւ գո՛վելի, a praiseworthy girl; - աւ իմն, in any manner or way, anywise; որով - աւ, how? in what manner? ի քանի - ս, in how many ways? ի երկուց - աց, in two ways; ի հինգ - ս, in five ways; եւ ոչ միով - աւ, & in nowise; - աւ կոչման նր, according to his vocation; որով or ոմնի եւ իցե - աւ, in whatever way it be, in all ways, some way or other.

Յեղանակաբար, - գոյն ad. figuratively, allegorically, symbolically, mystically, mysteriously; - ւոր a. changeable, mutable.

Յեղանակեմ, եցի va. to change, to alter, to vary, to diversify; to remodel; to convert; to repeat, to reiterate, to say again; to trill, to warble, to sing harmoniously; - կիչ a. changing, diversifying. [modulation.

Յեղանակութիւն s. change, variation;

Յեղաշարժեմ va. to transport, to transfer.

Յեղաշրջեմ va. to turn upside down, to turn topsy turvy, to upset, to overturn, to turn over; to change, to convert, to transmute; - շրջուկ or

Յեղափոխ a. subject to change, variable, mutable, fickle, inconstant; - արկածք, vicissitude, ups & downs; - պատերազմունք, chronic warfare; - ա կան a. revolutionary; - եմ va. to convert, to change, to transform; to degenerate; to translate; - ութիւն s. change, mutation, conversion, transformation, transmutation; revolution; vicissitude; alternation; - ուկ a. inconstant; - ումն s. S. Յեղափոխութիւն; catastrophe; շրջաբերական - , roving, wandering.

Յեղեմ, ղիմ S. Յեղում & Շեղիմ.

Յեղի a. unstable, transient.

Յեղեղակք, կաց s. solstice, tropics; - ամառնային, summer solstice.

Յեղեղեմ, եցի va. to change, to

convert, to transmute; to repeat, to re-iterate, to rehearse, to inculcate; to translate; - *ի մտի*, to turn over, to revolve in one's mind, to think over again, to reconsider; to ruminate, to ponder, to muse on; *սակալ* -, *վեր ի վայր* -, to repeat eternally the same thing, to return often on the same subject, to twaddle, to harp always on the same string, to be ever talking about.

Յեղեղութիւն *s.* versatility.

Յեղեղուկ *s.* changing often, mutable, variable, fickle, inconstant, unstable, fleeting, flighty, unsteady, volatile; - *լեղուաւ*, double-tongued, --dealer; - *ս արկանէլ*, to make one's voice often heard.

Յեղեղում, զի *S.* *Յեղեղեմ*.

Յեղեղումն *s.* change, alteration, mutation, conversion; - *խօսից*, tautology, repetition; *ոտից* -, step, pace; *յեղեղմունք արեգական*, the tropics; *յեղեղմունք ժամանակաց*, changes or vicissitudes of the seasons.

Յեղուզակ *S.* *Յեղուզակ*, &c.

Յեղում, զի *va.* to change, to transmute; to translate; - *ի հայ բան* or *լեզու*, to translate into Armenian, or Haïganian; - or [formed.

Յեղանիմ *vn.* to be changed, trans-

Յեղումն *s.* *S.* *Յեղեղումն*; - *սրոյ*, rotation of a sword; *յեղմունք լուսնոյ*, the phases of the moon. [ning over.

Յեղց or *Չեղց*, - *եալ* *a.* brimful, run-

Յեմարան, *այ* *s.* prop, support, stay, buttress; *mech.* point of support, fulcrum, prop; - *նկարչի*, easel; maulstick; - *աթուոյ կամ ձեռաց*, the arm or back of a chair; - *սանդղոց*, banister of a stair-case; - *կառաց*, the arm-rests of a carriage; *աթու - աւ* *S.* *Թիկնաթու*.

Յենում, յեցայ *vn.* to lean upon, on or against; *fig.* to confide in, to rely on, to trust, to put one's trust or confidence in, to be based or grounded on; *va.* *S.* *Յեցուցանեմ*; - *յորմն*, to lean against the wall; - *ի ծառ*, to lean or set one's back against a tree; - *արմկամբ*, to lean on one's elbow; to rest one's elbows on; - *ի ցուպ*, to lean upon a stick; *կալ դատարկ յեցեալ յինչ*, to loll; - *ի ցուպ եղեգնեայ* *fig.* to trust to a broken reed, to hope in, to rely or depend upon one who has no power, no interest; - *յոք*,

to rely, to depend upon a man's power, credit or protection; - *ի ծերութիւն*, to advance or grow in years, to age, to become or get old; - *ի հպարտութիւն մեքարտաւանութեմ*, to grow proud, to be puffed up; - *ի վաղակաւորն*, to unsheath, to draw a sword; *ամինչ ի նա յեցեալ կայ*, all depends upon him, all hope is in him; *յեցիր յիս*, lean upon me.

Յեռ *a.* set, studded, enchased. [day.

Յեռանդ *ad.* the day before yester-

Յեռեմ, եցի, Յեռում, ուի *va.* to set, to mount, to enchase, to stud; to fit in, to mortise; to connect, to join, to link, to concatenate, to tie, to attach; to insert, to interpolate, to intercalate; to compose, to weave, to entwine; - *մարգարիտս*, to string pearls; - *լստառահանն*, to loll out of window; - *առ եղբայր իւր*, to visit one's brother, to pay him a visit.

Յեռումն *s.* setting, mounting, enchasing; fitting in, mortising; insertion, intercalation; connexion, concatenation.

Յեսան, *այ* *s.* whetstone; - *ածեւոյ, զմեկնի*, hone; - *անուածեւ*, grindstone; - *ասուր* *a.* sharpened, whetted; pointed, sharp; *սուսեր* -, trenchant sword; - *աւոր* *s.* grinder; - *եմ, եցի* *va.* to grind, to sharpen, to whet, to set; - *իչ, -ող* *s.* whetter, sharpener, setter.

Յեա *pr.* after, since, afterwards; - *Չասկի*, after Easter; - *Տրայիանոսի*, after Trajan; - *երկուց ամաց*, after two years; - *դաւոյ քո*, after or since your arrival; - *մեկնեւոյ քո*, since you set out; - *բազում ժամանակաց*, a long time since; - *սակաւուց*, a short time since, shortly after; - *այսորիկ*, - *այնորիկ*, after that, since that time, then, since, afterwards, after; - *որոյ*, after that; - *յառաջ*, before & behind; *ի - ընկենուլ*, to lay aside; - *դարձուցանել*, to bring back; - *դառնալ*, to return, to come back; - *կալ*, to recede from, to desist; - *հայիլ*, to look back; - *ընթադրել*, to retort, to repulse, to repel; * - *տալ*, to scratch the earth for food (as birds).

Յետագայ *a.* following, next, posterior, subsequent; - *դիր, -գրութի* or *Յ. Գ.* *s.* postscript, P. S.; - *դարձ* *a.* recurrent; retrograde; - *շարժումն*, - motion or movement; - *դիմեմ* *vn.* to

go backward instead of forward; to unlearn, to go back, to make no progress; -*խաղամ* *vn.* to retrograde, to retrocede, to go backwards; -*խաղաց*, *lyg* *a.* retrograde, backward; -*խաղացում* *s.* retrogradation; -*ծին* *a.* born after; *s. fig.* neophyte, proselyte; -*կողմն* *s. mar.* poop, stern of a ship; *S.* *խելք*; -*հարկմ* or *հարկիմ* *vn.* to fall or draw back, to withdraw, to retrocede; -*մնաց* *a.* surviving; inheriting; -*բ*, posterity, descendants, successors; -*մտական* *a.* adventitious, extrinsic; accidental, fortuitous, casual; -*մտականաբար* *ad.* accidentally; furtively, stealthily.

Յեռեւախաղաց *S.* *Յետախաղաց*.

Յեախ *a.* *S.* *Յեախն*; behind, hinder.

Յեախն, *անոց* *a.* last, furthest, ulterior, posterior; lowest, meanest; extreme, utmost, greatest, utter, uttermost; -*բ*, posterity; - *օր*, the day of judgment, doomsday; - *չբաւորում* *թի*, utter misery, extreme poverty; - *կարօտում* *թի*, extreme need; - *կողմն* *S.* *Յետակողմն*. [*չանց*, contract.

Յեախար, *աց* *s.* *S.* *Սուրհակ*; - *դա*.

Յեախոյս *s.* behind, hind part, back; -*կուսէ*, behind, from behind; -*կուսէ կալ*, to remain or stay behind; - *ձգել*, to put in the last place.

Յեանագոյն, *ի* -*դունէ* *ad.* a posteriori; -*խոհում* *թի* *s.* tardy or late repentance; -*ծեր* *s.* a decrepid old man; -*մեղ* *a.* sinning last.

Յեանանամ, *ացայ*, *Յեանիմ*, *եցայ* *vn.* to be in arrear, behindhand; to stop, to tarry, to stay or lag behind; to want, to deprive oneself of; to be in a state of privation, to be destitute.

Յեանորդ, *աց* *a.* last; vile; destitute; -*բ*, posterity; -*բ* *ամանք երեւին*, they shew themselves to be the basest among men. [*ity*; posteriority.

Յեանում *թի* *s.* lowest rank; extrem-

Յեայ *pr.* back, backward; behind; *ad.* after, then, since, afterwards, subsequently, posterior to, after that; -*կողմանէ*, backward; behind, from behind; - *հուսկ*, - *յետուստ* or *ուրեմն*, at last, finally, at length, in fine, in conclusion; - *եւ առաջոյ*, behind & before; - *ապա*, after; - *ձերմէ*, behind or after you; - *գտանիլ*, to be deprived of.

Յեաղբ, *զեաղոյս* *s.* back, fundament,

arse, buttocks, bottom, breech; *fig.* things which are behind; - *անանոց*, rump, hind-quarter, croup; - *հաւու*, rump.

Յետուստ *pr.* from behind; *ad.* after, at last; *s.* back, the buttocks; *fig.* nakedness; - *ուրեմն*, lastly; - *կողմանէ*, behind, from behind.

Յետս *ad.* behind, backward; - *ad.* walking backwards; - *չողան*, they fell back; - *ընդդէմ* *ad.* backward; in an opposite sense, in the contrary directions, against the grain, in a wrong sense or way, contrariwise; *a.* contrary, against, opposite, inverse; *ձախաղակի* - *ընդմէջն պատահեաց նմա*, every thing went wrong with him; fortune was against him; - or - *ընդդէմ դառնալ*, to turn back, to retrace one's steps, to return, to go or come back; *կապել զձեռս* - , to tie the hands behind one; *S.* *Չեռն*; - *կալ*, *կասել*, to cease, to stop; to abandon, to leave; - *կացուցանել*, to hinder, to deter, to divert from; - *հարկանել*, to reject, to refuse, to confute, to disprove; - *ընկենուլ*, to reject, to condemn, to despise; - *տանել*, to abandon, to leave; - *ուենել*, to hinder, to impede, to divert from; *ձեռս* - *ad.* with the hands tied behind. [off.

Յետսագոյն *ad.* further behind, far

Յետսակողմն *ձգիմ* *vn.* to remain behind.

Յետսամիտ *a.* crossgrained, wrong-headed, perverse; foolish, stolid, half mad. [rebellion.

Յետադարձութիւն *s.* return; contumacy,

Յետսերեւակի *ad.* backwards, receding.

Յերազանամ, *ացայ*, *Յերազիմ*, *եցայ* *vn.* to dream, to have a dream or vision; to rave, to be light-headed; - *յարթմիտի*, to dream wide awake; *երազողբ* - , to dream dreams; - *սաէս*, to have many unquiet dreams; *երազ յերազեցաւ ինձ*, I have dreamed.

Յերազմոյն *a.* subject to dreams, full of dreams or fancies; *np.* Herazmuin.

Յերազող *s.* dreamer, visionary.

Յերասան *s.* inflammation or sores produced by the saddle from excess of riding; horseman's gonorrhœa; -*ամ* *vn.* to be sore from too much riding.

Յերեկուստ *ad.* yesterday's.

Յերկրեմ, *եցի* *va.* to accommodate,

to suit, to arrange, to adjust; to form, to fashion, to give a relish or zest to; to compound, to compose, to combine; - *զգէմս*, to compose one's countenance.

Յերկրումն *s.* adjustment. [ance.

Յերկար *a. ad.* long; a long or great while or time; - *հիւանդանալ*, to have a long illness.

Յերկարագոյն *ad.* lengthily, very long; - *կեաց* *a.* long living, long-lived; - *լինել*, to live long; - *առնել*, to lengthen life; - *ձգեմ* *S.* *Յերկարեմ*; - *օր ի օր*, to procrastinate, to postpone or defer from day to day; - *ձգեցան իրքն*, that affair went on slowly; - *ձգուի* *s.* prolongation, protraction; - *ձիգ* *S.* *Երկարաձիգ*; - *յուշ* *a.* of happy memory; - *նամ*, *ացայ* *S.* *Յերկարիմ*; - *ւոր* *S.* *Երկարաւոր*.

Յերկարեմ, *էջի* *va.* to prolong, to prorogue, to delay, to put off, to protract, to spin out; *ոչ - զկեանս իւր*, to be short-lived; *ոչ յերկարեցէ աւուրս*, let his days be few; *առանց յերկարելոյ իսկ ասացից*, in a word; *զի՞* -, in short, in fine; - or *-իմ* *vn.* to be prolonged, to last, to continue, to remain permanently.

Յերկարոգի *a.* long-winded.

Յերկարութիւն *s.* length; prolongation, prorogation. [uncertain.

Յերկուական *a.* doubtful, dubious,

Յերկուանամ, *ացայ* *vn.* to doubt, to have doubts, to mistrust, to hesitate, to waver, to be in suspense; to suspect. [certainty.

Յերկուանք *s.* doubt, hesitation, un-

Յերկուացուցանող *a.* causing doubt; disheartening.

Յէյ *a.* supported by, propped against; *fig.* confided in or relied on; *կալ - առ դրանն*, to stop at the door; *ը միմեանս հարեալ - - գլխով իսանդաւառանաց*, united by the bonds of mutual affection. [fulcrum, prop.

Յէյակէտ *s. mech.* point of support,

Յէյամիւ *a.* resolute, constant, firm;

Յէյուկ *S.* *Յենարան*. [obstinate.

Յէյուցանեմ *va.* to support, to shore or prop up.

Յէ *int.* o! oh! - *մարգարէ*, oh prophet! - *տառապեալ*, ah wretch!

Յիզգիմ or *Յիզգիմ* *vn.* to dry the waters off the earth.

Յիմար, *աց* *a.* out of one's senses, foolish, senseless, mad, crazy, silly;

ծայրագոյն -, an arch-fool, an out-&-out fool.

Յիմարաբան *a.* prating; - *էմ* *vn.* to speak like a madman, foolishly, crazily; - *ուի* *s.* silly discourse, foolery, silliness; - *բար* *ad.* foolishly, sillily; wildly; - *կան* *a.* insensate, foolish; - *կորոյս* *a.* lost foolishly or imprudently; - *միտ* *a.* half-witted; fanatic; *S.* *Յիմար*; - *նամ*, *ացայ* *vn.* *S.* *Յիմարիմ*; to fool, to play the fool; - *նոց* *s.* lunatic asylum; - *բար* *a.* causing madness, driving mad; intoxicating.

Յիմարեմ, *էջի*, - *էցուցանեմ* *va.* to drive mad, to distract, to dement; *fig.* to infatuate, to charm, to bewitch, to fascinate, to bewilder; to intoxicate.

Յիմարիմ, *էցայ* *vn.* to lose one's senses, to go mad, to become foolish or deranged; - *սիրով, ի սէր ուրուք*, to fall violently in love with, to dote on, to be smitten with, to be passionately fond of; - *ի գեղ ուրուք*, to fall desperately in love with a person's beauty; - *ի գուր երեսաց ուրուք*, to be all flame for.

Յիմարութիւն *s.* alienation of mind, craziness, folly, madness; fatuity, silliness, simplicity; fury, intoxication; *հոգի - թէ*, spirit of infatuation.

Յինուկք, *յինանց* *s.* the fifty days from Easter to Pentecost.

Յիշաւար, &c. *S.* *Զարայուշ*, &c.

**Յիշատա՛գիր* *s.* album.

Յիշատակ, *աց* *s.* remembrance, recollection, memory; reminiscence, commemoration, mention; memorial; monument; - *աց արժանի*, worthy of memory, memorable; - *ննջեցելոց*, commemoration of the dead; - *սրբոց*, Saints' days, commemoration days; *զոհ - ի*, sacrifice or oblation in memory of; *հաց - ի*, bread for a memorial; - *աց դպիր*, amanuensis, secretary; *ի -*, in memory of; *առ իմոյ - ի*, for my sake, in remembrance of me; *աղօտ -*, a confused recollection of; - *աւ*, by the memory of; *առ ի - է*, in memory of; as a memorial; - *առնել*, to mention, to make mention of; *ածել ի -*, to recall, to recall to mind; to remind of, to recall to the memory of; *սպահել* - *զ*, to keep or treasure up the memory of; *սրճանիլ ի յուշոյ - աց*, to have forgotten, to have no recollection of, not to recollect more.

Յիշատակագիր, գրաց *s.* memorial writer, memorialist; memorial; memory; **-գրութի** *s.* commentary, memoir, annals; **-նոց** *s.* monument, cenotaph, tomb; **-բան** *s.* memory, archives, annals; sepulchre, monument; album; **-մատենից**, գրոց, brief epilogue; **-բար** *a.* memorial, preserving the memory of; **-ւոր** *a.* memorable; **-ւորութիւն** *s.* mention; memory.

Յիշատակեմ, եցի *vn.* to remember, to recollect, to call to memory; *va.* to mention, to make mention of; to remind, to put in mind.

Յիշատակութիւն *s.* mention, quotation; memory, reminiscence, remembrance, recollection; commemoration; **-անել**, to mention; **դաւի** -, to be mentioned. [bered.

Յիշել է *v. imp.* it is to be remembered.

Յիշելիք, լեաց *s.* keepsake, souvenir, memento, love-token: mass-dues.

Յիշելութիւն *s.* memory, remembrance.

Յիշեմ, եցի *va.* to bear in mind, to call to mind, to remember, to recollect; to record; **յիշեա զիս**, remember me; don't forget me; **յիշե՞ս**, do you remember? **չյիշեմ զանունն**, I don't remember his name, I have forgotten his name.

Յիշեցուցանեմ *va.* to put one in mind of, to remind, to recall to the memory of, to recollect, to remember, to bring to mind; to admonish, to warn; **-ուցանող**, **-ուցիչ** *s.* monitor, admonisher; prompter; **S. Գրապանակ**.

Յիշող *a.* remembering; **-ական**, **-ութի** *s.* memory; **S. Յիշումն**; **սուր -ի**, a good or happy memory; **սկար -ի**, unhappy memory.

Յիշոց, **-ք**, **ցաց** *s.* improper & offensive words, abuse names, insult, contumely.

Յիշոցատու or **-ցնատու**, **աց** *a.* using improper language, insulting, abusive, taunting, outrageous; **-լինել**, to call names, to abuse, to insult, to outrage, to injury, to revile, to use like a blackguard; **-ութիւն** *s.* abusive language, foul offence, low or blackguard abuse.

Յիշումն *s.* mention, commemoration, memory, remembrance.

Յիս աէր *int.* oh my lord! I pray you my lord! tell me my lord! **յիս դարձ աէր**, oh king hear us!

Յիսնադուրի *a.* fifty-headed.

Յիսնակ, **աց** *s.* fifty; period or number of fifty; Advent; **-ամուտ** *s.* first day of Advent.

Յիսնամեայ, **-մեան**, **մենից** *a.* of fifty years; fifty years old; **-մեայ ժամանակ**, jubilee; **-սլատիկ** *a. ad.* fifty times as much; **-սլետ** *s.* captain of fifty; **-ւոր** *a.* fifty, containing the number

Յիսնեակ, **եկաց** *s. a.* fifty. [fifty.

Յիսնեմեան **S. Յիսնամեան**.

Յիսներեակ, **եկաց** *a. s.* fiftieth; period of fifty days; Pentecost; jubilee.

Յիսներորդ, **աց** *a.* fiftieth; *s.* the Advent; **ամն** -, the fiftieth year, jubilee; **-եմ**, **եցի** *va.* to take the fiftieth part. [s. every fifty.

Յիսնեքեան or **քին**, **նեցուն** or **ցունց** *ad.* fifty times. [old.

Յիսնորեայ *a.* of fifty days; fifty days

Յիսուն, **անից** *a.* fifty; **-գլխի** *a.* -headed; **-ժամեան** *a.* of - hours; **-կանգնեան** *a.* of - cubits.

ՅԻՍՈՒՍ, **ի**, **իւ** *s.* JESUS, the Redeemer, the Saviour, our Lord; **-Քրիստոս**, **Յիս Գիս**, Jesus-Christ, J.-C.; **-աբար** *ad.* like Jesus; **-ածին** *sf.* Holy Virgin, Mother of our Lord; **-ական** *a.* jesuitical; **-ականութի** *s.* jesuitism; **-աւանդ** *a.* taught, commanded or established by Jesus; **-եան** *s.* Jesuit.

Յիրարկեմ *vn.* to try, to strive, to tax one's ingenuity.

Յիրաւի *ad.* justly, deservedly; in truth, truly, surely, certainly, and indeed, in fact, yes.

Յիրեմ, **եցի** *va.* to attach, to connect, to unite; to stretch or hold out; to fix.

Յղանամ, **ացայ** *vn.* to conceive; to be pregnant, to be with child or young, to be in the family way.

Յղարկաւոր, &c. **S. Յողարկաւոր**, &c.

Յղացութիւն, **-ումն** **S. Յղութիւն**.

Յղացուցանեմ *va.* to get with young, to impregnate, to fecundate.

Յղեկիր դահաւորակ *s.* chair for lying-in women; couch of misery.

Յղեմ, **եցի** *va.* to send to, to forward, to despatch; **- զուռեքէ**, to send for, to send to search after.

Յղենամ **S. Յղանամ**.

Յղի, **ղւղ**, **ղեաց** *a.* big, pregnant, in the family way; **-լինել**, to be with a

Յղիաբար *s.* emery. [child or young.

Յղկեմ, **եցի** *va.* to rough-hew, to roughen down, to smooth, to plane, to

polish; to burnish, to gloss; *fig.* to pol-

Յղկէչ *s.* polisher, burnisher. [*ish.*

Յղկոց *s.* polisher, burnishing-tool or -stick, sleek. [*ing, polish, gloss.*

Յղկուի, *-ուի* *s.* polishing, burnish-

Յղութիւն *s.* conception, pregnancy, the being with young; breeding; *աօն* -**թէ**, Feast of the Conception; *անաբան* - , Immaculate Conception.

Յղիանամ, *ացայ տն.* to overflow with, to run over; to gorge or glut oneself, to be filled, satisfied, crammed, stuffed; to be loaded with, to swim in plenty, to wallow or roll in wealth.

Յղիասէր *a.* gluttonous, glutton, gourmand. [*to surfeit, to stuff, to cram.*

Յղիացուցանեմ *va.* to gorge, to glut,

Յղութիւն *s.* plenty, abundance, satiety, surfeit; *կեալ ի* -**թէ**, to live in clover. [*thrifty, niggard, niggardish.*

Յշտող *a.* impudent, insolent, saucy;

Յ՞ն՞չ *ad.* where? - *երթաս*? where are you going? *յով եւ* *ad.* wherever, wheresoever.

Յոբէլեան, *լինի* *s.* jubilee; *fig.* jubilee, festivity, rejoicing; - *ամ*, year of

Յոբէլիկ *s.* *Gr. w.* obelisk. [*jubilee.*

Յոգն, *յոգունք*, *գունց* *a.* much, many, more, several, numerous.

Յոգնաբաւտիկ *a.* very lucky, fortunate; -*բար* *ad.* in many ways or manners; often, many times; -*բարբառ* *a.* sonorous, resounding, noisy, stentorian; -*բեղուն* *S.* *Բազմա-*; -*բիծ* *a.* full of stains or spots, very much stained or soiled; -*բուն* *a.* numerous, many; *ad.* often; -*գէտ* *a.* polymathic; -*գլուխ* *a.* many headed, polycephalous; -*գնալի* *a.* practicable; -*գոյն* *a.* much more; -*զան* *a.* divers, many; -*զեղուն* *a.* very abundant, heaped up, superabundant; -*թախանձ* *a.* very importunate, tiresome, troublesome; -*թախիծ* *a.* very sorrowful, much afflicted; -*թիւ* *a.* in great numbers or quantities, very numerous, much, many; -*թշուառ* *a.* very wretched, unfortunate, oppressed by grief or misfortunes; -*խումբ* *a.* assembled in great multitudes or flocks, very numerous; -*խուռն* *a.* crowded, thronged; -*ծախող* *a.* exterminating; -*ծաւալ* *a.* very extended, vast; -*ծուկ* *a.* very agitated, much troubled; -*կան* *a.* numerous, many; *gr.* plural; -*կանալեկերպ* *a.* having a plural form; -*կա-*

նալեկերպ *a.* having a plural termination;

-*կի* *ad.* in the plural number; often, many times; *a.* *S.* *Յոգնական*; -*հանաւոր* *a.* very talented; polymathic; -*հոսան* *a.* flowing abundantly; -*հրաւալ*, &c. *S.* *Բազմա-*, &c.; -*ճարակ* *a.* devouring, voracious; *յարդար* *a.* well prepared, put in order, adjusted, dressed or adorned; -*նուն* *a.* polyonomic; -*շորթ* *a.* polychromic; -*չարչար* *S.* *Բազմա-*; -*չեայ* *a.* polyophtalmous; polyopic; polyommatic; -*սլաճոյճ* *a.* highly ornamented; -*սլառիկ* *S.* *Բազմա-*; -*ստուած* *s.* polytheist; -*ստուածութի* *s.* polytheism; -*տեսակ* *a.* protean, of many forms or shapes, divers, varied, multiple; -*տեսիլ* *S.* *Բազմա-*; -*տխուր* *a.* very sad, very melancholy.

Յոգնիմ, *եցայ տն.* to be tired, weary, fatigued. [*erudite.*

Յոգնիմաստ *a.* very wise, learned,

Յոգնոսկի *a.* abounding in gold.

Յոգնորէն *ad. a.* in several ways or fashions. [*lament.*

Յոգւոց-հանութիւն *s.* sigh, groan,

Յոլով, *ից* *a.* much, great, much of, a great deal of; -*ք*, many, several; -*ք ի մարդկանէ*, most men, most people, the generality of mankind; - *անգամ*, many a time, often.

Յոլովագոյն *a.* more; much more, in greater number; *ad.* often, very frequently, generally; -*ծին* *a.* fecund, fertile, fruitful; *հայր - ազգատոհմի*, father of a numerous family; - *աւագարամբ*, fruitful in great men; -*կեաց* *a.* long living; -*կի* *ad.* often, frequently, many times; *a.* much, more; -*ձեռն* *S.* *Բազմա-*; -*մեղծ* *a.* smoky, fuliginous, sooty; -*նամ*, *ացայ տն.* to increase, to augment, to grow, to multiply; -*ցուցանեմ*, -*վեմ*, *եցի va.* to cause to abound or increase, to augment, to multiply.

Յոլովեմ or -*իմ* *S.* **Յոլովանամ**.

Յոլովուն *s.* great number or quantity, multitude, abundance; plurality, multiplicity. [*vatives.*

Յոխոր, &c. *S.* *Խորխոր* with its deri-

Յողալի, *լիք*, *լեաց* *a.* lazy, slothful, sluggish; inquisitive.

Յողամ, *ացայ տն.* to lie down negligently, to throw oneself down heedlessly to sleep, to stretch oneself down, to repose; to observe, to watch, to spy, to be on the watch for, to way-

lay, to lie in wait for, to lay snares or ambushes. [S. **Յողամ**.

Յողանամ, աջայ *vn.* to grow proud;

Յողացուցանեմ *va.* to render negligent: to make proud.

Յողդողդ, աջ *a.* not firm, weak, tottering, unstable, unsteady; inconstant, mutable, vacillating, wavering, versatile, fickle, volatile; -ամիտ *a.* fickle-minded; -եմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to shake, to cause to totter, to waver, to be irresolute, to vacillate; to stir, to agitate, to trouble; -ուծի, -ուծի *s.* inconstancy, instability, levity, versatility, unsteadiness; -ուծի *S.*

Յողն կամ, &c. *S.* Ողն. [Յողդողդ.

Յողնիմ, եցայ *vn.* to bend, to incline.

Յոյզ, յուզի. -ք, յուզից *s.* research, examination, investigation, inquiet; emotion, agitation, perturbation, trouble, confusion; *a.* troubled, agitated; -սրտի, emotion; -ք խռովութեց, troubles, broils; -եւ խնդիր, research, perquisition, chicane, pettifoggery; ի -ս կրից, in the heat of passion; ի նախկին -ս ցամառն, in the first impulse of indignation; -առնել, ի -առնուլ, լինել ի -եւ ի խնդիր, -եւ խնդիր առնել, to search into, to make researches, to investigate.

Յոյժ *ad.* too, very, more, much, considerably, very much, a great deal; --, more & more, extremely, exorbitantly, excessively, exceedingly.

Յոյլ, յուլից *a.* slow, tardy, slothful, lazy; cowardly.

Յոյն, յունի, նաջ *s. a.* Greek; -լեզու, Greek, the - tongue.

Յոյս, յուսոյ, ուլ. -ք, յուսից *s.* hope, hopes, expectation, longing; confidence, trust; դեռածին, հաւաստի, կենդանի, եռանդուն, միտքարիչ, մեծ, կոյր -, renewed or reviving, well-grounded, lively, ardent, solacing, great, blind hope; ընդունայն, տկար, անստոյգ, պատիր or խաբէական, սուտ, խուսափուլ, անմիտ -, vain, weak, uncertain, delusive or deceitful, false, fleeting, foolish hope; նշոյլք յուսոյ, the rays of hope; բառնալ զ-, to take away or put out hope; զհեռ գնալ սնուտի յուսոյ, to abandon oneself to chimerical hopes, to hunt a shadow; սնուտի յուսով պարարել, ի սնուտի - կապել, to nourish oneself with vain hopes; քաղցր յուսով պարարել, to hug

oneself with the delightful hope; գեղեցիկ յուսով պարարել, թարթափեցուցանել զոք, to feed or entertain one with flattering hopes or chimeras, to keep one in suspense; to ridicule, to deride; վհատիլ ի յուսոյ, to lose hope; հատանել զ- իւր, to despair, to give up all hope, to be in despair; յուսով կեալ, to live in hopes; *գնել զ- իւր ի վերայ ուրուք, to build on one's hopes; * - տալ, to cause to conceive hopes, to give hope, to inspire with hopes; ի գերեւ հանել զ- ուրուք, to deceive one's hopes or expectations; *լնուլ, կատարել զ- ուրուք, to fulfil a person's hopes; ծփել ը մէջ յուսոյ եւ երկիւղի, to hover between hope & fear; - է ինձ, I have some hopes; - մի այսպիսի է ինձ զի, I hope that, I am in hopes that; - իմ է, that is my only hope; փակեալ յամ յուսոյ ակնկալութե, hopeless; - եւս շնչեալ էր յիս, hope died within me; բարձաւ ամ - փրկուէ, all hope of safety was lost; պակասեալ յամ յուսոյ փրկուէ, despairing of life; հատաւ - նր, he despaired; հատաւ - մեր, our hope is vanished; դու ես միակ - իմ, all my hopes are in you; *S.* Հատանիմ; արծարծել զ-, to revive hope.

Յոյր, ից *a.* big, fat, plump, fat & lusty; *gr.* aspirate.

Յոյր սակս or **սակի** *ad.* why? on what account? for what reason?

Յոսնակ, աջ *s.* rhæda, an ancient four-wheeled chariot. [plover.

Յոսոպ, ոյ *s.* hoopoo, pewet, lapwing,

Յուածին *a.* low-born, ignoble, base.

Յուանամ, աջայ *vn.* to become wicked or contemptible, to grow or get worse & worse, to be deteriorated; to debase, demean, degrade or disgrace oneself, to degenerate, to fall away.

Յուացուցանեմ, **Յուե** - *va.* to make worse, to spoil, to corrupt, to debase, to deteriorate; to underrate, to depreciate, to disparage. [or bad.

Յուեակ, եկի, կայ *a.* rather wicked

Յուեգոյն *a.* worse; -ք զամ, worst.

Յուի, ուոյ, ուեայ *a.* wicked, bad, defective, paltry, wretched, low, vile, sorry; unseemly, detestable.

Յուութի *s.* bad condition or quality, deterioration, degeneracy, decay.

Յով *S.* Յո.

Յովազ, աջ *s.* panther.

Յովանակ S. Յաւանակ ; -աճեմ or շու a. riding a young ass. [colt.

Յովատակ, աջ s. stone-horse, stallion;

Յովա, ի s. iota; ից. jot, tittle.

Յոտանաւոր or Յոտնաւոր a. upright, on foot, standing; -կալ, to stand up.

Յոտանաւորութիւն or Յոտնկացութիւն s. the standing upright.

Յորամ vn. to fret, to grieve, to worry or vex oneself, to be uneasy, agitated. [overflowing, superabundant.

Յորդ a. abundant, copious; plentiful,

Յորդաբորբ a. very hot, burning, stifling, suffocating; -բուլիւ a. flowing abundantly, copious, abundant; -զընաց a. going or flowing rapidly; very impetuous, rapid, violent; -գութ S.

Բաղմա-; -դէմ S. Յորդաբուլիւ; -լի a. brimful; -լոյս a. full of light, very luminous, shining; -խաղաց S. Յորդա-

գնաց; -խօս a. fluent in speech, eloquent, wordy, glib; -հեղեղ a. falling in abundance; overflowing; -հոս or հոսան S. Յորդաբուլիւ; -հոսանք or հոսք s. flood or overflow of waters, torrent; -հոսիմ vn. to flow or fall copiously or in abundance; -ձայն a.

sonorous, loud; obstreperous; -նախանձ a. full of envy, very envious; -շունչ a. blowing strong, impetuous, violent; -ջուր a. abounding in water;

-աւա a. superabundant, very copious; ad. abundantly, in large quantities, much, in torrents; -սահ S. Յորդաբուլիւ; -սաց a. eloquent, fluent;

-վաակ a. gushing, flowing copiously; -տարափ a. very showery.

Յորդեւակ a. high, acute, shrill.

Յորդեմ, եցի va. to cause to abound or flow in abundance, to deluge with, to pour out abundantly; to augment, to increase; vn. to be full of, to abound, to superabound, to stream or flow copiously; to overflow, to run over; to flood; to be gorged with, to swim in abundance; -զափամբք, to overflow, to rise above the banks.

Յորդեւանդ, -ն a. very ardent, boiling, burning, fervent.

Յորդեգնաց S. Յորդագնաց.

Յորդիմ S. Յորդեմ vn.

Յորդոր a. exhorted, encouraged; prompt, ardent, diligent, eager, desirous; copious, abundant; mus. andante; s. exhortation; -որաիւ, կամաւորութիւն, heartily, willingly, gladly; -փու-

թով, diligently, eagerly, promptly, readily; -լինել, to exhort, to incite, to induce; -երգել, to sing andante; առ ի -վաստակոց, to inspire with the taste for labour, to incite to work.

Յորդորագոյնս ad. eagerly, cordially, with great pleasure, very willingly.

Յորդորախոյզ a. diligently investigating.

Յորդորակ, աջ s. exhortation; parenesis; homily; a. mus. andantino; -ան S. Յորդորիչ.

Յորդորամիտ a. full of ardour, eager, desirous, ardent, prompt, ready; -առնել, to exhort, to persuade; -լինել, to be eager, desirous.

Յորդորեմ, եցի va. to exhort, to persuade, to excite, to incite, to induce, to stimulate, to spur or urge on; to encourage, to animate, to inflame, to comfort; to multiply, to augment, to increase.

Յորդորեցուցիչ, Յորդորիչ a. exhorting, persuasive; engaging, winning; stimulating, animating.

Յորդորիմ, եցայ vn. to be exhorted, persuaded; animated, inflamed; -զըթոյ աղեաց, to be touched, moved with compassion.

Յորդորութիւն S. -ումն. Յորդութիւն.

Յորդորումն s. exhortation, persuasion, incitement, stimulus, spur, incentive, encouragement.

Յորդութիւն, -ումն s. abundance, affluence, superabundance, exuberance; outflow, overflowing, discharge, torrent, inundation; -թք ad. in torrents, abundantly, copiously; -թիւն արեան, rivers of blood; -թիւնք պառհասից, plagues upon plagues.

Յորթամ ad. when; conj. since, as; - or յոր թամ, when? [profound.

Յորձ S. Որձ; -ախոր a. very deep,

Յորձան, աջ s. current, stream, torrent; eddy, whirlpool, vortex; bubble, bubbling; foaming; mar. eddy-water; -ս առնուլ, to boil hard, violently or furiously.

Յորձանուա a. flowing rapidly; impetuous, rapid; furious, noisy, clamorous; s. whirlpool; syrtis, quick-sand, moving sands.

Յորձնեւանդն a. boiling, foaming; agitated, furious, turbulent.

Յորձուա a. sultry, suffocating.

Յորմէ հետէ ad. since, since that; -

Քանից քանի, since you set out; քանի ժամանակ է անցել, how long is it since that was done? Երկու ամիս է անցել, it is two years since he died; Երեք օր է անցել, it is only three days since I was told so, or, since I heard it.

Յորոց հետև ad. since.

Յորջորջ, ից, -անք s. appellation, name, denomination, title; անուն -անաց, surname; -անք ad. by name only, nominally; -եմ, եցի va. to call, to name, to denominate, to qualify as, to give a name to, to entitle; to surname; -իմ vn. to be called, named, entitled, &c.; -յանուն ուրուք, to bear another's name, to be called after; -ուն s. S. Յորջորջանք; փոփոխական, փոփոխեալ or այլաջրիկ -, me-

Յոր սակա ad. why? [taphor.

Յորսայս ad. supinely, with one's face upward, lying on one's back; backwards; - զարկուցանել, to hurl or throw backwards, to overthrow, to upset, to throw down on the back, to stretch on the earth; - կալ, խաղալ, to lie down prone, flat on the face, to stretch at one's whole length; to fall backwards; - կալ, լինել ից, to be idle, negligent, neglectful, to stand with folded arms; պրկել ի -, to throw down & bind strongly; - անկանիլ, to fall on one's back, backwards; - կացի ի դալարուջ, I stretched myself on the grass; յինքն -եալ անկանիլ, to recede, to flow back; մինչեւ յերբ -եալ կաս ով քան, how long wilt thou sleep, o sluggard? -եմ, եցի va. to throw to the ground, backwards, to overturn, to knock down, to fell or strike to the earth; -իմ vn. to lie down on one's back, to sleep; -ուծիւն s.

Յու S. Յայ. [overthrow.

Յուդա, յ, այի s. Judas, traitor; S. Համբոյր; -ական a. jewish, judaical; -ապէս ad. as Judas, like a traitor, treacherously, traitorously; -եան a. Jewish; -ք, the tribes of Israel; -ուծիւն s. Judaism.

Յուզանդիր a. searching, prying, investigating, scrutinizing; - լինել, to seek, to search, to make researches, to investigate, to scrutinize, to set out in quest of, to make inquiries, to inquire after.

Յուզակ, աց s. S. Խուզարկու; inven-

tor, author; inciter, agitator, instigator; a. seditious; - ալիք, agitated sea, heavy billows; -ան a. agitating, grievous, vexatious; - շուն, brach, questing- or setting-dog; -ոյս a. boisterous, stormy, tempestuous.

Յուզարկ a. agitated, violently moved; -եմ, եցի va. to search, to investigate; -ու, աց s. inquirer; S. Խուզարկու; plunderer, marauder, spoiler,

Յուզանի S. Յուզանդիր. [robber.

Յուզեմ, եցի va. to seek, search or inquire after, to make search for, to ferret out, to hunt after; to examine, to discuss; to agitate, to move, to trouble; to excite, to incite, to provoke, to stir up, to move sedition; - զծով եւ զցամաք, to seek everywhere for, to ransack; - ինդիրս, to breed disputes, to excite quarrels; -իմ vn. to be moved, touched; to be agitated, troubled, upset, excited, provoked; to rise in rebellion, to rebel, to mutiny; յուզին գուծք իմ ի նա, I yearn for him, I pity him; յուզեցան գուծք նր, he was touched, moved with compassion; յուզեաց զգուծ իմ ի վերայ նր, he moved my compassion for him.

Յուզումն s. search, research, perquisition; trouble, agitation; incitement, instigation; turbulence, confusion, tumult; - խորհրդոյ, anguish, anxiety, affliction, pain; - կրկ, hastiness, outburst; - սրտի, emotion, transport. [carelessly.

Յուլաբար ad. idly, lazily, slowly,

Յուլանամ, ացայ vn. to be idle, to grow lazy, indolent; to neglect, not to care for.

Յուլացուցանեմ va. to cause to become idle, slothful, indifferent, to enervate, to demoralize.

Յուլանիս s. Julianist sectarians.

Յուլիս, ի or լեայ s. July; յամսեանն -ի. in the month of -.

Յուլութիւն s. idleness, laziness, slowness, negligence; cowardice.

Յուկամ ad. where one wishes; where you will, wherever you like.

Յուլարկ s. transport, expedition; - երթալ, լինել, to accompany, to attend, to escort, to convoy; -աւոր a. accompanying, escorting; -ք s. attendants, train, retinue, suit; - ճառ, funeral oration; -աւորութի s. funeral,

funeral train or procession; obsequies, burial; -*եմ*, *եցի* *va.* to accompany, to attend on, to escort; to lead, to conduct, to guide; to send, to expedite, to despatch, to forward; to perform the funeral obsequies; -*իմ* *vn.* to be accompanied; - *յորուլայն մահու*, to be buried. [agent, transmitter.

Յուղարկիչ *s.* sender; forwarding

Յուղարկութիւն, -*ումն* *s.* *S.* -*կաւո-րութիւն*; sending, expedition.

Յուղացուցանեմ *S.* *Յուղացուցանեմ*.

Յունաբանութիւն *s.* hellenism, grecism; -*գէտ* *s.* hellenist, grecian, grecist; -*լեզու* *a.* speaking Greek; Ionic; - *հրէայ*. Hebrew born in Greece, i. e. in captivity; -*կան* *a.* Greek; - *հուր*, greek fire; - *ոճ*, grecism; *վարեւ զոճ* - , to grecize, to grecianise, to render greek.

Յունաստ, *ից* *s.* jujube; -*ադոյն* *a.* isabella, yellow-dun; -*ի*, *սււղ* *s.* jujube-tree.

Յունասէր *s.* philhellene, -nist; -*սի-րութիւն* *s.* philhellenism; -*ստան*, *ի* *s.* Greece.

Յունարէն *ad.* in Greek; *a.* Greek; *ուսանել*, *գիտել*, *խօսել* - , to learn or study, to know, to speak Greek.

Յունացուցանեմ *va.* to grecize, to

Յունաբար *s.* antimony. [grecianise.

Յունիս, *ի* or *նեայ* *s.* June; յ'13 -*ի*, the thirteenth of -.

Յունուար or *Յունվար*, *ի* *s.* January.

Յուշ *S.* *Ուշ*; *ad.* *S.* *Յուշիկ*; -! *int.* take care! mind! - *ածել*, *առնել*, to recall to one's memory, to cause to remember, to remind; - *լիցի. քեզ, ձեզ*, recollect, remember; - *եղեւ նմա*, he has remembered.

Յուշարար, *այ* *a.* causing to remember, recalling to a person's recollection, mind or remembrance, commemorative; suggesting, warning; *s.* prompter; -*ութի* *s.* act of reminding; warning, admonition, notice, advice.

Յուշիկ *ad.* slowly, softly, easily, leisurely; softly, gently, mildly; - *գնալ*, to go fair & softly; to walk gravely along.

Յուշկապարիկ, *րկայ* *s.* onocentaur; centaur, hippocentaur; siren, mermaid.

Յուս *սկէտ* *S.* *Յուսկամ*.

Յուսութ *S.* *Յուսութ*; -*անամ*, *այայ* *vn.* to be fertile, fruitful, fecund; -*եմ*, *եցի* *va.* to make amulets or charms, to

enchant, to cast a spell over, to bewitch, to charm, to fascinate; -*ի* *a.* abundant; watered, irriguous; fecund, fertile, fruitful, productive; -*իչ* *s.* diviner, sorcerer, enchanter, magician, wizard; -*ութիւն* *s.* enchantment.

Յուսմարիմ *vn.* to murmur against, to bear rancour, to owe a grudge; -*ութիւն* *s.* ill-will, malice, rancour.

Յուսութ, *ութի*, -*ք*, *ութից*, -*ուշ-ուշք* *s.* enchantment, witchcraft, sorcery, magic; charm, fascination; amulet, talisman, charm, preservative, phylactery; -*ս* *յուսութել* *S.* *Յուսութեմ*.

Յուսաբար *ad.* hopefully; -*բեկ* *S.* *Յուսահատ*; -*բեր* *a.* hopeful; -*դիր* *a.* inspiring hope, inspiring, reviving hope or courage, encouraging, animating; consoling; -*դրական* *a.* consolatory, comforting; exhortatory; -*դրեմ*, *եցի* *va.* to revive hope; to comfort, to encourage; -*դրութի* *s.* giving hope; comforting; hoping; -*լի*, -*կան* *a.* that may be hoped; -*լիր*, -*լից* *a.* full of hope or confidence, hopeful; -*կիր* *a.* bringing or bearing hope; -*կնեալ* or *գնեալ* *a.* waiting with hope; -*կորոյս* *a.* desperate, hopeless; -*կը-տուր*, -*հատ* *a.* in despair, without hope, comfortless, broken-hearted, disconsolate, discouraged, despondent; - *առնել*, to despair, to take away all hope, to drive to despair, to throw into despair; - *լինել*, to be in despair, to lose all hope, to be desperate, hopeless, to give oneself up despair, to despond, to be disheartened, to get discouraged; - *զուժեքէ*, to despair of a person's life, to give over, to deem past recovery; -*կցիմ* *vn.* to hope together, to mutually encourage with hope; -*հատաբար* *ad.* desperately, despairingly; rashly; -*հատական* *a.* desperate, hopeless; - *գործ*, a desperate business, a hopeless affair; - *հիւ-ւանդութի*, a desperate disease; -*հա-տեմ*, -*տիմ* *S.* *Յուսահատ առնեմ* & *լինիմ*; -*հատութիւն* *s.* despair, hopelessness; despondency, faint-heartedness; *առ* -*թէ*, through despair; -*թէ* *ad.* desperately, past recovery, without hope; *ի* - *մասնել*, to deprive of all hope, to deliver or abandon to despair.

Յուսամ, *այայ* *vn.* to hope, to expect; to trust, to confide; to promise

or flatter oneself; - *ի Տէր, առ Ած*, to trust in God.

Յուսաստանար S. *Յուսալիր*. [hope.

Յուսացող, Յուսող a. hoping, full of

Յուսացուցանեմ va. to cause to hope, to inspire with hope, to promise, to flatter. [hope.

Յուսափափաք a. full of desire &

Յուրան, աք s. pyramid: rick, stack: decanter; -*աձեւ* a. pyramidal.

Յուրաստ լինիմ vn. to deny, to disown.

Յուրիսեան կրաքարինք. Jurassic lime-stone. [its derivatives.

Յոբն, բոնք, Յոբնա... S. *Յոգն* with

Յստակ, աք a. clear, clean, pure, limpid; *fig.* pure, sincere, candid; manifest, evident, distinct; *ad.* clearly, cleanly, purely; distinctly, evidently, manifestly.

Յստակաբան s. purist; -*ուի* s. purism; -*դոյն* *ad.* very clearly, very distinctly; precisely; -*խօս, ից* a. speaking clearly, distinctly; -*միա* a. single-minded, simple-hearted, sincere, ingenuous, candid; -*մտաբար* *ad.* simply, sincerely, innocently; -*մտուծիւն* s. single-mindedness, simple-heartedness, sincerity, ingenuousness, candour; -*նամ, աքայ* vn. to clear up; to be clarified; -*չափ* s. eudiometer; -*չափական* a. -trical; -*չափուծի* s. -try; -*սլառու* *ad.* to narrate clearly, distinctly; -*սէս* S. *Յստակ* *ad.*; -*ջուր* a. of clear or limpid water; -*աղբիւր*, clear, limpid, crystal, pellucid fountain or spring; -*սսլառ* a. very bright, without obscurity; -*տես* a. seeing clearly, clear-sighted, perspicacious; -*տեսուի* s. clear-sightedness, perspicacity.

Յստակեմ, էցի, -էցուցանեմ va. to clean, to clear, to clarify, to render clear or limpid; to refine, to purify; to collect the refuse.

Յստակուծի s. clearness, pureness, cleanness; limpidity; *fig.* purity, candour, sincerity, ingenuousness.

Յոդ, ից s. articulation, joint, juncture; bond, tie, link, connexion; *gr.* article; *լուծեալ յիմ* -*ից*, paralytic; - - S. *Յօշ յօշ*.

Յոդաբան a. feigning, simulating; inventing lies; -*թափ, ի* s. equuleus, wooden horse used in torture; a. dislocated, put out of joint; -*թափումն* s. dislocation; -*լոյծ* a. with dislocated articulations; paralytic; -*խաղաց առ*

նեմ va. to dislocate, to put out of joint, to lux, to luxate; -*կան* a. compound; articular; *gr.* conjunctive; -*կանուծի* s. compound; -*կապ* s. tie, bond, union, knot; a. articulated, composed of articulations; -*մտերմութե, ընկերութե*, bonds of friendship, ties of society; -*կապիմ* vn. to be united together; -*կապուծիւն* s. junction, conjunction, bond, union, connexion; -*կոտոր առ* *նեմ, քաղտեմ* va. to dislocate, to disjoin; to tear or rend in pieces, to dilaniate; -*նամ, աքայ* vn. to be articulate, jointed, attached; organized, formed; to associate, to take part in, to admit as member; -*չափուծիւն* s. excellent organization, symmetry of parts; -*սլառ* a. articulate, surrounded with articulations, corporeal; *fig.* well, tersely, elegantly composed or written; -*ցաւ* a. gouty; -*ցաւական* a. rheumatic, arthritic; -*ցաւուծիւն* s. rheumatism, gout, arthritic disease, arthritis; -*ցուցանեմ* va. to articulate, to utter, to pronounce, to form; to fit, to suit, to organize; to associate, to elect or to return as member; -*ւոր* a. articulated, articular; articulated, uttered; well expressed, well turned, harmonious; -*ւորեմ* S. *Յօդեմ*; -*ւորութիւն* s. connexion, conformity, accordance, harmony.

Յօդեմ, էցի va. to join, to unite, to tie, to bind, to annex; to articulate, to pronounce, to utter; to feign, to contrive, to invent; to compose, to form.

Յօդուած, ից or *ոց* s. articulation, joint, knot; composition, construction; article, paragraph; -*աւոր* a. articulated; -*ոյ, ից* a. contrived, fictitious, artificial, imaginary; *gr.* compound.

Յօդումն s. connexion, harmony.

Յօժար a. well disposed, inclined, willing, well affected; prompt, ready, eager, desirous, anxious; - *լինել*, to be disposed or inclined to, in the mood for, to have an inclination for; - or

Յօժարաբար, -դոյն *ad.* eagerly, willingly, with pleasure, with good will, voluntarily, spontaneously, heartily; -*կամ* S. *Յօժար* a.; -*կան* a. spontaneous, willing; -*միա* a. voluntary, well disposed, ready to, eager, ardent; - , - *կամօք* or -*մտաբար* *ad.* voluntarily,

spontaneously, willingly, with good will, heartily; -մտութի s. goodwill, entire disposition, inclination, devotion, eagerness; -նամ S. Զօժարիմ; -սէր a. eager, desirous; -տրական a. liberal, generous, open-handed; -ցուցանեմ S. Զօժարեմ; -փոյթ a. eager, ready to, disposed to; ad. eagerly; -քհակառակութեամբ, contentious, litigious, quarrelsome.

Զօժարեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to dispose, to incline, to excite, to inspire with inclination, to raise a desire or a passion for, to interest, to induce, to invite, to persuade.

Զօժարեմ, եցի, -ըմ, եցայ vn. to be disposed towards, inclined to, to have a liking for, to lean to, to have a mind or inclination for, to be in the mood for; to will, to wish, to desire, to be eager for.

Զօժարութի s. natural bent, disposition, inclination, propension, proneness, tendency, taste; -թք ad. willingly, voluntarily.

Զօղեմ, եցի va. to form, to fashion, to arrange, to set in order.

Զօն, ի. -ք, նից or նաց s. eyebrow; fig. lofty countenance, stately look, superciliousness, haughtiness; -սեւա, կամարաձեւ, թաւ, անօսր, նրբին, ի վայր անկեալ, ամբարհաւաճ, սպառնալից, dark, finely arched, bushy, thin, small, hanging, haughty, threatening eyebrow; ամբարնալ զ-ս, զ-ս վեր ի վայր տանել, to raise the brows through superciliousness, to put on an arch look, to look arch; վանել զ-ն, to put off pomp or pride; պռստել, ի վեր պրկել զ-ս, to frown, to knit the brow, to look sour or angry; զ-սն հանել, to paint the eyebrows; -օք ակնարկել, to wink, to wink at.

Զօնակից a. having joined eyebrows; -լինել, to knit the brow; -ճօճ a. knitting the brows nervously.

Զօնեղ a. heavy-browed, beetle-browed. [pieces.]

Զօշ Եօշ ad. bit by bit, piecemeal, in

Զօշտեմ, Զօշեմ, եցի va. to cut to pieces, to cut up, to tear in pieces; անդամ անդամ -, to dismember, to tear limb from limb, to pull to pieces, to dilaniate; -ընդ մէջ, to divide in halves; to cut or break asunder; -ը Եօշից (զհաւս, &c.), to carve meat.

Զօշուած, ոց s. a joint of meat; dismembered part, segment; -ուան s. dismembering, dismemberment.

Զօսեմ, եցի or սի va. Զօսնում or Զօսում, սայ vna. to weave, to interwine; to fornicate, to commit fornication; to violate, to force, to deflower; -ի բողոս, to whore, to be a whoremonger.

Զօսնական a. obscene, filthy.

Զօտ, ոյ or ի s. vine slips or cuttings, vine-branch. [նեմ, &c.]

Զօտեմ, Զօտոց, Զօտում S. Զատա-

Զօրայ, ից s. step-father; S. Հօրու.

Զօրան, ոյ s. sheaf of corn; rick, stack.

Զօրանամ, ացայ vn. to fatten, to grow fat; to stuff or gorge oneself; to live in effeminacy, idleness or debauchery, to wallow in voluptuousness, to pamper oneself; to become haughty, to enact the stately personage, to play the swell; - սիգաբայլ, to stalk, to walk proudly, to look big; - ի խաղս, ի զբօսանս, to pass the whole day in pleasure or amusement.

Զօրանչ or -ջ s. yawn; -եմ, եցի va. to yawn, to gape; -ումն s. yawning, gaping. [ness.]

Զօրացումն s. luxury, voluptuous-

Զօրինական a. dressed, adorned.

Զօրինեմ, եցի va. to fashion, to adapt, to fit to, to adjust; to arrange, to dispose, to organize; to get ready, to prepare, to provide with, to furnish, to order; to form, to trim, to adorn, to embellish; to compose, to write; to make, to construct, to build; - պարս, to dance; - երգս, նուագս, to sing, to modulate, to tune; Թատրոնական քերթուածս -, to write a dramatic composition.

Զօրինիչ, -նող s. fitter; composer.

Զօրինուած, ոց s. fitting up, adjustment; formation, fashion; composition, organization, structure; construction; furniture; embellishment, ornament, decoration; disposition; harmony. [discipline; care.]

Զօրինուածութիւն s. good order;

Զօրինումն S. Զօրինուած.

Ն

Ն (*noo*) նու *s.* the twenty second letter of the alphabet, & the seventeenth of the consonants; ն, ն, four hundred; four hundredth.

— It is sometimes changed into ժ, for example: անբիծ, անբաւ, անբարիշտ; ամբիծ, &c.

— It is sometimes redundant; as բարբանջէլ, բառանջէլ, մարմանջէլ, instead of բարբաջէլ, &c.

— It sometimes takes the place of յ & ի articles, but rarely & improperly.

— Placed at the end of words it serves as a definite article, as: արն, կինն, մանկունքն, the man, the woman, the boys; մինն ի նցէ մեռաւ, եւ միւսն կենդանի է, one of them is dead, the other is alive; մեծն Ալեքսանդր, Alexander the great; միանգամ յամիւն, երկիցս յաւուրն, &c. once a year, twice a day, &c.

— And sometimes it serves for ornament, as in the following: երկիւղն յորմէ խիթային — մինչ ոչն մեղանջէին — ուն բարւոքն վկայեաց — ուն միանգամն եւ միւսանգամն, &c.

— It is also sometimes joined to the first & second persons for the sake of euphony, as: ուր եսն եմ — զոր պաշտեմն, զոր ատեամն: — որում դուն վկայեցեր — զոր խորտակեցերն — վն խօսէիրն, &c.

Նա, նորա. նոքա, նոցա *pron.* he, she; that, it; ուտէ նա, he or she eats; ուտեն նոքա, they are eating; խնդրեմ զնա, I am looking for him, her or it; ասեն նոքա, they say; նա է, it is he or she; անուն նորա, his, her or its name; ետու նոցա, I have given them.

Նա *conj.* but, however, nevertheless, yet; indeed, really, in fact; նա է, that is, that is to say, i. e.; նա աւանդիկ, նա

աւանդիկ, look there, look here; but, yet; նա եւ, also, even, likewise, again; moreover, besides; նա զի, նա մանաւանդ թէ, above all, the more; rather; նա եւ ոչ, neither, nor; not even; նա եւ արդ իսկ ոչ, not even now; նա ուրեմն, certainly: perhaps, it may be that: well; now, then.

Նաբաղեմ, եցի *va.* to contemn, to despise. [saltpetre; — ալին *a.* nitric.

Նադրուն *s.* natron, nitre; — աղ.

Նազաբան *a.* fulsomely praising, highly laudatory; — եմ, եցի *va.* to exalt, to extol, to eulogize, to load with praises; — ութի *s.* eulogy, praise.

Նազանք *s.* show, train; magnificence, glory; mincing airs or manners, smirking, simpering. [homage.

Նազարարուն *s.* reverence, respect,

Նազարացի, ցւոյ *a.* Nazarean; *s.* Nazarene; — գոլ ի գինւոյ, to abstain from wine.

Նազէլի *a.* excellent, praiseworthy, egregious, honourable, respectable; honest, brave, galant, reserved, grave, serious; delicate, nice, pretty, genteel, charming, gracious; գնացք — բ, majestic port or bearing; ճեմք — բ, languishing or languid air. [respect.

Նազեցուցանեմ *va.* to honour, to

Նազիմ, եցայ *vn.* to pout, to be dainty, to give oneself airs, to stand upon ceremony, to make some difficulty, to be fussy, very particular, disdainful, overnice, to turn up one's nose, to simper, to smirk, to want asking, to hesitate; to play the bully, to set up for a beau, to boast or brag of, to pique or plume oneself; to put on the airs of a lord.

Նազող *s.* affected creature.

*Նազուգ *s.* winder.

Նազովրեցի *S.* Նազարացի.

Նազովրի *s.* Hebrew *w.* sceptre.

Նաժիշտ, ժշտաց *sf.* maid-servant, female domestic, waiting-maid, or —woman.

Նախ *a.* first; *ad.* firstly, in the first place, at first; — ք, before, ere; — ք զամ, first of all.

Նախաբանեմ *S.* Յառաջաբանեմ; — նութի *S.* Կանխաձայնութի; — բարբառ *a.* first to say; — բժիշկ *s.* chief-physician; — բնակ *a.* dwelling antecedently; — բնաւորիմ *vn.* to be from the beginning; to be pre-established; predes-

timed; -բոյս, -բուղիս *a.* spring up or produced before.

Նախագահ *a. s.* Յառաջագահ; -արքեպիս, primate; -նստել, բազմել, լինել, to preside, to be the president, to hold the first place; -ք Տ. Նախաթոռք; -ական *a.* primatial; -եմ *va.* to preside over; -ութի *s.* presidency; precedence, primacy, primateship; -գաղափար *s.* prototype, archetype, primitive model, original, idea, pattern; *gr.* primitive; -շինուածոյ, sketch, plan, model; -գաւիթ *s.* front-court; -գէտ Տ. Կանխագէտ; -գիծ *a.* traced, delineated before; *s.* delineation, sketch, outline, rough- or first-draught, minute: acrostic; -գիտութի Տ. Կանխա-; -գիր *a.* written before; prescribed; *s.* title; exordium, preamble; -գիւտ *s.* author, inventor; -գլուխ *a. s.* chief, principal; -գծեմ *va.* to sketch, to delineate, to outline; -գնաց *a.* gone before, preceded; *s.* precursor, forerunner; -գոյ, -գոյակ *a.* pre-existent; -իս, the First Being; -գոյն *a.* more ancient; *ad.* Տ. Յառաջագոյն; -գործ *a.* first acting or operating; made before; -գուշակ Տ. Կանխա-; -գտակ Տ. Նախագիւտ; -գրաւեմ *va.* to pre-occupy, to prepossess; -գրաւութիւն or ումն *s.* pre-occupation; -գրեմ *va.* to write beforehand; to prescribe; to say or mention before; -գրութիւն *s.* writing beforehand; prescription, usucaption.

Նախագաս *a.* set over, put above, promoted, preferred, superior; -աննել, համարել, to prefer; -ելի *a.* preferable; -եմ *va.* to set over, to put above, to promote; to prefer, to give the preference to, to esteem more; -ութիւն *s.* first order or rank, preference, precedence, pre-eminence; proposition, premises; -դատ *a.* discerning; -դատեմ *va.* to prefer, to put before; -դատութի *s.* prejudice, prepossession, prevention; -դիպիմ *vn.* to meet first; to happen before; -դիր, դրաց *s.* founder or institutor; *gr.* preposition; -դուռն *s.* entrance-door, portal; vestibule; *fig.* commencement; -դրուիք *s.* propylæum; -դրութիւն *s.* preface, preliminary dissertation; design, project; *gr.* preposition.

Նախազգաց լինիմ *vn.* to have a pre-

sentiment of, to foresee, to forebode; -զգացումն *s.* presentiment, foreboding; -զգուշութի *s.* precaution; -զեկոյց Տ. Կանխա-.

Նախաթոռուկ *s. chem.* protoxide; -թիւ *s.* antedate; -թոռ Տ. Նախագահ; -թոռք *s.* first seat, highest place; -թուեմ *va.* to antedate.

Նախաժաման *a.* arriving before; -եմ *vn.* to come, arrive or get before, to get the start of; to outstrip, to outwalk; -ումն *s.* prevention.

Նախահնամ, -ական *a.* provident, careful; -եմ *va.* to provide, to be the providence of, to take care, to supply, to look, to preserve, to watch; -իչ *a.* providing, preserving, taking care; -ութի *s.* Providence; foresight, provision, care.

Նախածանօթ *a.* known before; prescient, knowing beforehand; -ութի *s.* prenotion; prescience; -ծին *a.* created, born or produced first; bearing young for the first time; *s.* first-born; -ծնող *s.* first father or mother; -ք, forefathers, ancestors.

Նախազգումեմ *va.* to prepare; -կատար *a.* perfect in itself; finished or accomplished beforehand; -ք *s.* premisses; -կարգ *a.* predestined, pre-established, predisposed; -բան, preliminary, preamble; -կարգեմ *va.* to preordain, to pre-establish, to predispose; to predestine; -կարգութիւն *s.* pre-establishment; -կարծ *a.* prejudiced; -կարծիք *s.* prejudice, prepossession; -կերտ *a.* built before or formerly; -արարչութիւն, creation of the world; -կրթական *a.* elementary, primary; -կրթանիք *s.* preparatory exercises; elements, rudiments; -կրթեմ *va.* to instruct beforehand; to exercise, to prepare or form by exercise; -կրթութի *s.* primary instruction.

Նախահայեաց *a.* provident, foreseeing; -հայեցութի *s.* foresight; -հայր *s.* the primitive or first father, progenitor of the human race, Adam; patriarch; *fig.* author, inventor; -հարք *s.* the ancients; the Holy Fathers; -հաւ *s.* great-grandfather; -հոգ, -հոգակ *a.* provident; -խնամք, foresight; -զգուշութի, precaution; -հոգամ, &c. Տ. Նախահնամեմ, &c.; -հրաման *a.* commanded, ordered beforehand; -հրաւեր *a.* invited beforehand.

Նախաձայն, &c. S. կանխաձայն, &c.; -ձեռն *a.* spontaneous, ready, willing; prompt; the first to volunteer; -լի նեւ ի կռիւ, to commence the attack, to begin the fight; -ձեռնեմ, եցի *una.* to undertake; to presume; to pre-elect; to promote, to raise, to exalt; to consecrate or ordain; -ձեռնութի *s.* enterprise. [tum.

Նախաղի *s.* colon, the great gut; rec-

Նախաճաշ *s.* early breakfast; ճաշա կերպ - , meat breakfast; a late substantial breakfast; - առնել S. Նախա ճաշեմ; - աղ *s.* foretaste; - աղիչ *s.* taster, assayer; -եմ *vn.* to breakfast; -իկ S. Նախաճաշ; - ճառ *a.* predicted, foretold, prophesied; - քարոզութի, prediction, foretelling, prophecy; - ճառեմ *va.* to predict, to foretell, to prophesy; - ճառութիւն *s.* prediction, prophecy.

Նախամամ *sf.* great-grandmother; - մայր *s.* our first mother, the mother of mankind, Eve; the wives of the patriarchs; - մասնութի *s.* prerogative, privilege; - մատոյց առնեմ *va.* to promote, to prefer to any post or dignity; - մարդարէ *s.* the first prophet, Moses; - մարդ *s.* the first man, Adam; - մար աիկ *s.* fighting in the first rank; coryphaeus, champion; *s.* skirmisher, sharpshooter; - մարտկութիւն *s.* skirmish; - մեծար *a.* preferable, better, preferred, most esteemed; - առնել, ընտրել, համարել, to prefer, to like better; - մեծարութի *s.* preference; - ք իմն *ad.* preferably; - մեղ *a.* first sinning (Eve); - միջօրեայ *a.* antemeridian; - մուտ *a.* presumptuous, arrogant; - ք *s.* portal.

Նախայայտ, - նի *a.* foreknown; - յայտեմ *va.* to manifest previously; - յաջորդ *s.* predecessor; - յարաշէշտ *a.* *gr.* accented on the penultimate; - յարապարոյկ *a.* *gr.* circumflected on the antepenult; - յարձակ *s.* the first to attack, skirmisher, sharpshooter; - լի նեւ, to attack the first, to begin or engage the battle, to open the skirmish; - յաւիտեան or տե՛նական *a.* existing before all ages, eternal, self-existent, increate; - Որդի, the Son of God before all eternity; - յիշատակեալ *a.* aforesaid, above-mentioned; - յօժար *a.* predisposed, willing; - յօժարութի *s.* predisposition.

Նախանկար *a.* delineated or design-

ed beforehand; *s.* prototype, original; -եմ *va.* to sketch or describe beforehand; *fig.* to trace, to shadow, to delineate, to symbolize, to represent; - ութիւն *s.* figure, shading.

Նախանձ, ու *s.* envy, jealousy; rancour, hatred; emulation, rivalry; zeal, fervour, warmth; տիրասէր - , attachment, affection; zeal; առ - ու *ad.* enviously, invidiously; - կրել յուժեքէ, to be envied; - ու մաշիւ, to pine away with envy, to be eaten up with envy; ի - բարկութե՛ք բրդիւ, to burst with envy; - առնուլ, բերել, ի - բերիւ, մտանել, to envy, to be envious of, to grow jealous, to bear envy; to rival, to vie with; - արկանել յոք, ի - ածել զոք, to fill with jealousy or envy; to move, excite or provoke to emulation; ի - գրգռել զոք, to arouse the jealousy of, to create envy; խնդրել զ-, to revenge, to take vengeance; վառիւ - ու լ, to become jealous; ի - վառիւ լ ուժեք, to be jealous of; - դնել, to emulate, to rival; ի - նմանութե՛ք ուրուք կրթիւ, to emulate a person, to desire to imitate him; - առաքինութե՛ք դնել լ ուժեք, to desire to emulate a person's virtues; - առնել, to fascinate, to charm, to bewitch, to cast a spell on; ո՛ր անմիտ Քաղատացիք, ո՛ր արար զձեզ, o foolish Galatians, who hath bewitched you?

Նախանձաբեկ *a.* dying with envy, full of envy, envious, jealous; - առնել, to move to envy, to provoke to jealousy; - լինել or -իմ *vn.* to bear envy, to be tormented with envy; - լից *a.* full of envy, very invidious; - խնդիր, - յոյզ *a.* zealous, fervent, ardent; *s.* zealot, a zealous partisan; avenger; - յուզութի *s.* zeal, fervour, warmth; envy, jealousy; - րկու *a.* inspiring, raising or provoking envy; - ւոր *a.* zealous, full of zeal, desirous, ardent, fervent; emulous; *s.* zealot, emulator, rival, competitor; envious, jealous; - լինել, to be zealous; to bear envy, to be envious of; to vie with; - ւորութի *s.* zeal, emulation, rivalry; enviousness, jealousy; վառ - , paltry jealousy.

Նախանձելի *a.* enviable, worthy of envy; to be wished for, desirable.

Նախանձեցուցանեմ *va.* to raise envy, to cause envy, to excite or awake jealousy; - ի բարի նախանձս, to incite to

emulation; - շԱՅ, to excite the jealousy or anger of the Almighty.

Նախանձընդդէմ *a.* emulating, vying; jealous, rival, emulous, full of emulation; *ad.* with emulation, wying with each other; - ջանք, emulation, rivalry; - կիրք, jealousy; - լինել, գալ, to emulate, to vie with.

Նախանձիմ, եցայ *vn.* to bear envy, to envy, to be jealous of, to grow invidious; to rival, to vie with, to emulate; - զնախանձ Տէն, to burn with zeal for the Lord.

Նախանձկոտ, -ձոտ, -ձորդ, աջ *a.* envious, jealous, invidious; emulous, rival.

Նախանձուկս արկանեմ *va.* to raise, inspire, cause or rouse envy or jealousy; - միմեանց, to grow mutually jealous; to emulate one another.

Նախանուն *s.* prenomen.

Նախաշաւիղ *s.* fore-runner, precursor; preliminary, introduction.

Նախաջար *s.* author or cause of all evil, the Devil.

Նախապահեամ *a. s.* preservative, prophylactic, preserver; - պաշարումն *s.* prejudice, prepossession, prevention; - պապ *s.* great-grandfather; - պաւսիւ *a.* worthy of the greatest honours, of greater consequence, first in dignity, most esteemed, honoured, preferred; - լինել ումք, to be preferred to another, to obtain the preference; - պատճառ *s.* first cause, author (God); - պատմել *a.* foretelling, predicting; - պատմեմ *va.* to tell, narrate or announce beforehand; - պատմութիւն *s.* ancient history; - պատուար *s.* counter-guard, rampart, parapet, bulwark; - պատուեմ *va.* to respect, to honour most, to pay the highest honour to; - պատում *a.* predicted, announced beforehand; - պատուութիւն *s.* pre-eminence, preference, advantage; - պատրասեմ *va.* to prepare beforehand, to predispose; - պատրաստութիւն *s.* preparation, predisposition; - պարգեւ *a.* given or granted beforehand; - պարիսպ *S.* Նախապատուար; - պէտ, &c. *S.* Նաչապէտ, &c.; - սրտուղ *s.* first fruit, premice.

Նախասահմանեմ *va.* to predestine; - սահմանութիւն *s.* predestination; - սարկաւադ *s.* archdeacon; - սաց or ցիկ *a.* predicted, foretold; - սացութիւն *s.* pre-

diction; - սենեակ *s.* anteroom, antechamber, waiting-room; - սերմանեմ *va.* to sow previously; - սկիզբն *s.* first author, first principle, beginning, origin, source; chief, escort, guide; - սսան *s.* first-shooting; - սաացող *s.* first master; - ստեղծ, ից, -ծիկ *a.* created first; - ստիճան *a.* supreme, sublime; - սրբեալ *a.* presanctified.

Նախաւախճան *a.* first dead (Abel); premature; - եալք *s.* the departed ancients; - վաղ *ad.* already long since; - վաստակ *a.* very laborious, most industrious; - վերջնութեւր *a.* antepenult; - վկայ *s.* protomartyr, the first martyr, St. Stephen; - վկայութիւն *s.* first martyrdom; - վկայութիւն *sf.* the first martyr; - վճռեմ *va.* to decree, to decide beforehand.

Նախատ *s.* insult, outrage, injury, opprobrium, shame, infamy; *a.* infamous, ignominious, opprobrious, base, villanous; despised, scorned, vile; - լինել, to become an object of scorn or ignominy, to be infamous.

Նախատական *a.* offensive, outrageous, abusive, insulting, injurious, defamatory; - կոծ *a.* loaded with insult, shame or abuse, insulted, affronted; - առնել, to load with abuse, to insult, to affront; - լինել, to be covered with opprobrium, loaded with abuse.

Նախատանք *S.* Նախատինք.

Նախատելի *a.* *S.* Նախատական; blameable, reprehensible, censurable.

Նախատեղեակ *a.* warned, acquainted with beforehand; - տեղեկութիւն *s.* foreknowledge, prescience.

Նախատեմ, եցի *va.* to insult, to injure, to offend, to outrage, to abuse, to load with injuries; to reproach, to blame, to censure.

Նախատես *a.* foreseeing, prescient; - լինել, to be provident; - եմ, եցի *vn.* to foresee; to prophesy; - ութիւն *s.* foresight, prevision; prophecy.

Նախատինք, տանաց *s.* wrong, affront, injury, offence, outrage; blame, reproach, censure; shame, dishonour, opprobrium, infamy, ignominy; - նսդնել, գործել ումք, to affront, to wrong, to insult, to disgrace, to dishonour; լինել - աղգաց, to become the scorn of nations; բառնալ զ-նս, to wipe off the ignominy; ի - նս .բո. for thy shame.

Նախատիչ *s.* insulter, offender, abuser, reviler, affronter, scoffer.

Նախատիպ *S.* Նախագաղափար; -աորդ *S.* Նախատիչ; -առն *s.* first dwelling; -առւր *a.* given, granted or conceded before; -աօն or նակ *s.* eve of a feast.

Նախարար, աց *s.* satrap, proconsul, lord, governor of a province, prefect, mayor; -ք, magnates, grandees, noblemen; -ազունդ *a.* composed of satraps or nobles, princely; *s.* the nobility; -ազն *a.* of a noble or princely family; -ազան *a.* lordly, seignorial, princely; -ակոյս *a.* formed of nobles; -ապետ *s.* premier noble; -եան *s. pl.* satraps, seignors, grandees; -ութի *s.* satrapy, proconsulship, lordship, prefecture, mayoralty.

Նախաւոր *a.* former, anterior, original; -ութիւն *s.* priority.

Նախաքառորդ *s.* fore-quart, warning; -քարոզ *a.* first Gospel-preaching; *s.* preceding words, admonitions or discourses. [խաղիաութիւն.

Նախգիտականն, -աութիւն *S.* Նա-

Նախդոյն *a.* first; *ad.* before, at first, formerly.

Նախդիր, դրաց *s. gr.* preposition.

Նախելուզակ *s.* archbrigand.

Նախեկեղեցի *s.* the first church.

Նախեղակ *a.* pre-existent, uncreated; -ղութիւն *s.* pre-existence.

Նախերախայրիք *s. pl.* primices; *fig.* the first-born.

Նախերգաբար *ad.* previously; as a prelude; -գան, ի. անք *s.* prelude, exordium, preamble, prologue, prologomena; -գեմ *vn.* to prelude; to make a preamble; -գութի *S.* Նախերգան.

Նախերէց *s.* dean; -րիցութի *s.* deanery; deanship.

Նախէ, ի *s.* the First Being, the Eternal; *a.* first, former; -ք *s.* antecedents, precedents. [forehand, to savour.

Նախըմպեմ *va.* to taste or try be-

Նախընթանամ *vn.* to precede, to forego.

Նախընթաց, ից, -իկ *s.* fore-runner, precursor, herald; *a.* antecedent, precedent, previous, anterior; -աբար *ad.* precedently; -ութիւն *s.* the fore-running; *fig.* progress, advancement.

Նախընթակ, աց *s.* luncheon, lunch, collation; after-dinner meal, tea.

Նախընծայ *a.* given, offered previ-

ously; preliminary; *s.* premices; *ad.* primitively, at first; -օրինակ, first example; -եցեալ *a.* offered the first.

Նախընկալ *a.* received beforehand, forwarded antecedently; -լինել, to be received first.

Նախընտել *a.* very familiar, intimate; -տիր *S.* Ընտրեւորդոյն.

Նախիզէիկք *a.* pagan oracle; -կս բարբառել, to forebode, to presage.

Նախիմաց, ից *a.* knowing, acquainted with beforehand; prescient, provident; -ութի *s.* prescience, foreknowledge; presentiment.

Նախիր, խրաց *s.* herd of black-cattle.

Նախծին *S.* Նախածին.

Նախկի, -ն *S.* Առաջին. [terlings.

Նախճամէջ պար *s.* tripe, gut, chit-

Նախճիրք *s.* slaughter, carnage, blood; great loss, prejudice, waste; -րս արեան գործել, to slaughter; -րս գործեցին դժնդակս լռէմ թշնամեաց, they made a dreadful slaughter of the enemy.

Նախնական *a.* primitive, ancient; primordial, primitive (soil); -թիւ, primary number.

Նախնի, նւոյ, նեաւ *a.* first, primitive, ancient, old; *s.* ancient, chief; -ք *s.* the ancients, ancestors, antecessors, forefathers; ի նումն *ad.* anciently, formerly, in times past, in former ages.

Նախնութի *s.* priority; antiquity, age.

Նախողջոյն լինիմ *vn.* to salute first; to be the first saluted; -ք *s.* first salutation or greeting.

Նախորդ, աց *s.* predecessor; -ք, forefathers, ancestors.

Նախորմ *s.* outer wall, rampart.

Նախուստ, ի - *ad.* anciently, formerly, ab antiquo; *a.* first, ancient.

Նախընդէկեան *a.* antediluvian.

Նահանգ, աց *s.* province, region, country; climate; Միացեալ Ք. Ա. Ք. ըրկոյ, the United States of America, U. S. A.

Նահանջ, ից *s.* retreat, rout, defeat; *a.* bissextile; -ամ, leap-year; -ական *a.* intercalary; -եմ, եցի *va.* to recant, to retract, to withdraw, to drive back, to revoke; to stop, to suspend, to hinder; -իմ *vn.* to retire, to recede, to withdraw, to fall back, to retreat; յետս - , to recoil, to recede, to go backwards; -ումն *s.* intercalation; solstice.

Նախագետ, աջ s. patriarch, chief of a family; prince; -ական a. patriarchal; -ուհի s. patriarchate; principality; family house.

Նախատակ, աջ s. the first to begin a combat, champion, hero; martyr.

Նախատակաբար ad. valiantly, bravely; -դիր, գրաց s. agonotheta, athlotheta; -կից s. companion in arms or in martyrdom.

Նախատակեմ, եցի va. to cause to fight, *to set by the ears; to inflict martyrdom; -եցուցանեմ va. to exercise, to train, to discipline.

Նախատակիմ, եցայ vn. to take one's chance, to expose oneself, to attack, to be foremost in the battle, to charge the enemy; to fight, to struggle, to wrestle, to wage war; to make great efforts, to take much trouble, to persist; to exercise oneself, to practise; to devote oneself, to become a martyr; ի ճգնութե վարս -, to lead an ascetic life.

Նախատակութի s. bravery, valour; great achievement, exploit, heroism; struggle, fight, wrestling, match; suffering, labour, tribulation, mortification; martyrdom.

Նախատակուհի s. martyr.

Նաճա or -յ s. mat, rush-mat.

Նաճակ, Նաչախ s. hatchet; two-edged axe, bipennis; tomahawk.

Նամակ, աջ s. letter, writing, missive, despatch, epistle; ցանկալի, երկայն, սիրալիր -, a pleasant, long or chatty, charming letter; երկառոյ -, a few lines, a note; քառիջեան -, a letter of four pages; թուղթ -ի, letter-paper; կշիռ-աց, letter-balance; տուն-աց, post-office; -կանխավճար, post-paid; -գրել, ընունել, to write, to receive a letter; տալ զ-, to send a letter; փրկանաւորել զ-, to frank, to prepay, to pay the postage of a letter; թելագրել, ստորագրել, կնքել զ-, to dictate, to sign or subscribe, to seal a letter.

Նամակաբեր a. carrying a letter; s. թղթաբեր; օր -ի, post-day; -գին s. postage, prepayment; postage stamp; -գիր, գրի s. letter-writer; -լինել, to write a letter; -գրական a. epistolary; -կալ s. letter-case; -կիր s. letter-carrier, postman, messenger, courier, post; -մատոյց a. letter-presenting;

-նի, նւոյ s. pl. letters, epistles; -աւնել, to write letters; -տուն s. post, post-office; գլխաւոր-տան, post-master; պաշտօնեայք -տան, post-office clerk; կնիք -տան, post-mark; մնալի -տան, poste restante, to be left at the post-office; -տուփ s. letter-box.

Նամէտ a. damp, moist, humid.

Նամիմսն. to get humid, moist.

Նամփորս s. S. Նափորս; cloak, veil, women's long mantle.

Նայ, ից a. humid; s. gr. semi-vowel, liquid letters, ւ, զ, մ, ն, ր.

Նայադ, ի s. Naiad. [or she.

Նայապէս ad. as he or she, like him

Նայացուցանեմ va. to moisten, to wet; to water.

Նայեաց s. aspect, view, prospect, sight; situation, position.

Նայելիք s. eyes.

Նայեցած, ի, -ցողութիւն, -ցուած, ոյ s. look, sight, aspect; -ցուցանեմ vn. to cause to look at.

Նայիմ, եցայ vn. to look at, to cast the eyes on; to gaze at, to stare at; ից. to view, to gaze on, to behold; to mind, to take care.

Նանիր, նրոց or րաց a. vain, useless, futile, frivolous; ի -ad. in vain, vainly, to no purpose, uselessly; ի -աշխատ լինել, to labour in vain.

Նանրագիր a. written in vain; -լեզու a. talking uselessly; speaking unjustly, slanderous, biting, satirical; -խոհութիւն s. vain thoughts; -խոհ, -խորհուրդ a. thinking of useless or chimerical things, building castles in the air; -կան S. Նանիր; -հաւատ a. incredulous, unbelieving; superstitious.

Նանրանամ, ացայ, Նանրիմ, եցայ vn. to become useless, to cease to be, to faint, dwindle or vanish away, to come to nothing; -ի խորհուրդս, to become wise in one's own eyes, conceited, infatuated.

Նանրասէր a. vain, vain-glorious; -սիրութիւն s. vanity, vain-glory. [useless.

Նանրացուցանեմ va. to render vain,

Նանրութիւն s. vanity, futility, frivolity; nothingness, inanity; injustice, iniquity, wrong.

Նաշ, ի s. bier, coffin; S. Դագաղ.

Նաշիհ, չհոյ s. finest quality of wheat flour.

Նապաստակ, աջ s. hare, puss; ast. Lepus, the hare; արու -, buck-hare;

մատակ - , doe-hare; ձագ -ի, levret;
 հեաք -ի, form, prick; դեմնափոր - ,
 rabbit, cony; S. Ճագար; -ի ականջ s.
 bot. hare's ear; -ի ոտն s. bot. hare-foot,
 --wort. [crumpet, bun.

Նառիկ or Նառիկի s. small cake,

Նառիր s. nadir; S. Սուղակէտ. [kali.

Նաար s. chem. sodium; -ոն s. soda,

Նարդէս, դիսի s. bot. narcissus, daf-

*Նարդիլակ, ի s. nutmeg. [fodil.

Նարդեան a. of nard or spikenard;

-իւղ, nard-oil, ointment of spikenard;

-դէս, դիսի s. bot. giant-fennel, ferula;

-դոս, ի s. bot. nard, spikenard, nardus

Indica, (oil & perfume).

Նարինջ, րնջի s. orange; բանդակ ի

նարնջոյ, conserve of oranges, marmal-

ade; չաքարապատ կեղեւ նարնջոյ, can-

died orange-peel. [fish.

Նարկա, յ s. zool. torpedo, cramp-

Նարկէս or կիս S. Նարդէս.

Նարմ s. quiet, stillness; -աչարժ a.

gently undulating.

Նարնջագոյն a. orange-coloured;

-ծաղիկ s. orange-blossom; ջուր -ծաղ-

կի, orange-flower water; -նոց s. orange-

walk; -ջուր s. orangeade; -վաճառ,

այ s. orange-man; -կին, orange-woman;

-բան s. orange-grove.

Նարնջենի s. orange-tree; ջերմանոց

-ջենեաց, orange-conservatory.

Նարա, ից s. backgammon; S. Տա-

պալի; խաղալ ի -, to play at dice;

-ախտ S. Տապեղ.

Նարօտ, ուց s. dye, tincture, hue;

thread, ribbon or tissue of various

colours; broidery or needle-work of

divers colours; *cockade, rosette; -

կենաց, thread of life. [s. dyeing.

Նարօտաներկ, այ s. dyer; -ուծիւն

Նաւ, ուց or այ s. ship, vessel, boat;

S. Նաւակ & լաստ; water-vessel,

pitcher, urn, jar, earthen-vessel; -

բարեղէն, basin or vase of stone;

S. Քարենաւ; - սաստերազմիկ, three

benched galley, trireme; - - մեծ, line

of battle-ship, man of war; - հրձիգ,

fire-ship; - հինից, privateer, corsair;

- զօրագլխական, admiral's ship, flag-

ship; - զրահեալ, armoured ship, ar-

mour-plated ship; - վաճառական,

merchant-man, --ship, trading-vessel;

- շոգեմուղ, steam-ship, steamer; -

առագաստաւոր, sailing-boat; - թեւ-

ճակաւոր, row-boat; գումարտակ - ուց,

fleet; վարձ - ու, freight; վարձեւ զ-

to freight or charter a vessel; կարող
 օծանել or կարածիւթել զ-, to tar, to
 careen, to caulk a ship; կարածիւթող
 - ուց, caulker; մտանել or ելանել, եր-
 թալ ի -, to embark, to go on ship-
 board, to go on board a ship, to take
 a shipping; ելանել ի -է, to land, to
 go a-shore, to disembark; դնել ի -,
 to embark, to ship, to export; հանել ի
 -է, to disembark, to put a-shore, to
 unload goods; S. Զարկանիմ, Թիւրեմ,
 Թումբ, Խրիմ, Հանգրուան, &c.

Նաւաբազմութիւն s. fleet; -բաշխ s.
 lake; -բեկ a. shipwrecked; - նաւաս-
 տի, ծովագնացք, the shipwrecked ma-
 riners or people, the survivors from
 a wreck; - լինել, to be shipwreck-
 ed, cast away; -բեկիմ vn. to run
 aground, to strand, to founder, to be
 lost; -բեկութի s. shipwreck, wreck;
 stranding; -գնաց or -ցիկ a. sea-faring,
 navigating, travelling by sea; s. navi-
 gator; voyager; - լինել, to navigate;
 to go by sea, to voyage; -բ s. navig-
 able waters; -գնացութի s. navigation;
 voyaging; sea-faring; -գործ, այ s.
 ship-builder, naval constructor; -գոր-
 ծութի s. ship-building, naval construc-
 tion; կայարան, աւազան - թէ, navy-
 yard; dock, wet-dock, dock-yard.

Նաւաղ, այ S. Նաւաստ.

Նաւալիւղ լինիմ vn. to navigate;
 -խիճ s. ballast; -խումբ s. squadron,
 navy; հրամանատար -խմբի, com-
 modore.

Նաւակ, այ s. boat, bark, barge; -
 գետոյ, wherry, sculler; - վենեակեան,
 gondola; տաճիկ -, caic; անգլիական
 -, outrigger; - նաւու, yawl, skiff,
 shallop; - տափարակ, ferry-boat,
 lighter; վարձ, սակ -ի, tariff, rate.

Նաւակալ, այ s. remora, echineis,
 suck-fish, achandes.

Նաւակաձեւ a. boat-shaped; -կա-
 մուրջ s. bridge of boats, pontoon-
 bridge; -կալք s. bay, road, roadstead,
 anchoring-ground, anchorage, har-
 bour, haven, port; -կան a. naval; nau-
 tical; - զօրութի, sea-forces, marine,
 navy; - գիտութի, navigation, art of
 sailing; -կառեմ va. to build a ship;
 -կառոյց S. Նաւագործ; - լինել S. Նա-
 ւակառեմ; to navigate; to steer; -կա-
 ոււ, &c. S. Նաւագործ, &c.; -կառու-
 ցական a. fit for shipbuilding purposes;
 -կատիք, տեաց s. inauguration, dedi-

cation, consecration, *sagra*; feast, festival, rejoicing; S. Խթումն; առնել զ-իս շինուածոյ, to inaugurate a building; -իս առնել սեղանոյն, to dedicate or consecrate an altar; -կերտուածիւն S. Նաւագործութիւն; -կիկ s. small boat, skiff, cock-boat; -կից a. voyaging together; s. fellow-voyager; -կոծ a. shipwrecked; -լինել, or -կոծիմ vn. to suffer shipwreck, to be lost, to perish by shipwreck; -կոծութիւն s. shipwreck; -կռիւք, -կռուութիւն S. Նաւամարտութիւն; -կցիմ vn. to sail together; -հանգիստ s. port, haven, harbour, sea-port; փց. the port of salvation; S. Նաւակայք; լարձակ, անքոյթ, գեղեցիկ -, a spacious, safe, fine harbour or port; -գետոյ, wharf, quay; հրամանատար -գասից, harbour-master; գիւրամերձենալի -, port accessible at any time of the tide; գծուարամուտ -, harbour with a bar; մտանել, հասանել, իջանել ի -, to harbour; (նաւ) to sail into or enter harbour; (շոգենաւ) to steam into harbour; հասանել ողջամբ ի -, to get safe into port; to arrive safe; նաւաբեկ լինել ի -գըտտեան, to be wrecked in port; -հանդէս s. navy; -ձգուի s. towing, towage; -ձիգ s. tug-boat, tug, tow-boat; -շոգենաւու, steam-tug; -սլարան, tow-rope; -լինել, to tow, to haul, to drag along; -ղողակ, աց a. sea-faring; s. navigator, voyager; -մակոյկ s. yawl, pinnace; -մատոյց s. ladder; landing-place; -մարտ, -մարտիկ a. fighting at sea; s. naval fight; -լինել, to fight a battle at sea; -տորմիլ նաւաց, fleet, army; -մարտութիւն s. naval engagement; mock sea-fight, naumachy; -մուտ a. embarked; s. S. Նաւաւար; -լինել, to embark; -շինութիւն S. Նաւագործութիւն; -չու s. way, passage, ferry; a. S. Նաւագնաց; -պետ s. captain, commander; -պետեմ, եցի va. to command, to steer or guide a vessel; to pilot; -պետութիւն s. command, steering, working, piloting a vessel; -ռաջք s. stem, prow, head.

Նաւասարդ, ի s. the first month of the ancient Armenian calendar, (August).

Նաւաստ, ի. -ի, տւոյ, տեաց s. sailor, seaman, mariner, sea-faring man, tar, jack-tar; -ք, seamen, sea-faring people, crew; -եմ va. to steer a ship;

-ութի s. profession of a sailor; seaman; steering of a ship; piloting; navigation.

Նաւաւար, աց s. navigator; S. Նաւուղի; seaman, boatman, gondolier, rower; -եմ, &c. S. Նաւապետեմ, &c.

Նաւաւանոս, աց a. s. Novatian.

Նաւատորմ, ի, -իլ or իլ s. squadron, fleet; -իկ s. flotilla.

Նաւարան s. arsenal; dock-yard.

Նաւարար, &c. S. Նաւագործ, &c.

Նաւարկելի a. navigable; -կեմ, եցի vn. to sail, to navigate, to go to sea; S. Նոլմ; -կող S. Նաւորդ; -կութի s. navigation, voyage at sea, passage.

Նաւացուկ s. rostrum, beak-head, cut-water, knee of the head; -փայտ s. ship: forest-tree; S. Նաստենի; -քարշ, &c. S. Նաւաձիգ, &c.

Նաւէլաստաց S. Նաւաստ; արգիւհան -ք, the Argonauts. [to go to sea.

Նաւեմ, եցի vn. to sail, to navigate,

Նաւթ, ից s. naphtha; -իտ s. -line.

Նաւթձեմ S. Նօթձեմ.

Նաւկնէար, ներոյ s. pl. boats.

Նաւորդ, աց s. navigator; passenger; S. Նաւաստ; -ք Արգեայ, the Argonauts.

Նաւուղիլ, զղի, -ղղակ s. helmsman, steersman; pilot; -ղղութի s. S. Նաւապետութիւն; navigation; art of sailing, histiodromia; գիրք -թէ, treatise on Navigation.

Նաւարձեմ va. to freight, to charter; -ձութի s. freighting, chartering.

Նափորտ, ի, ամբ. ունք s. cloak, mantle; monk's long mantle; cope, chasuble; -անի s. pl. copes; -ապատ a. wearing a cope; -իկ s. small mantle, mantelet; dalmatic.

Նաքարակիտ, կտի s. a farthing, two mites, fourth part of a penny.

Նգաբեկեմ, Նգախարխար առնեմ, Նգեմ, եցի va. to demolish with levers or crow-bars, to dismantle, to throw down, to raze; -հար a. driving in a

Նգոյր s. three-legged table. [stake.

Նգոտիմ, տեալ vn. to grow mouldy, to get spoiled.

Նեարդ, ներդից s. fibre, string; ligament; tendon, sinew; -իտ s. fibrine; -ապատ a. fibrous, stringy, muscular, brawny; ligamentous; tendinous, sinewy; -ատեալ a. cartilaginous.

Նեխ, ոյ s. putrefaction, rottenness, putrescence, corruption; infection, bad smell, stench, stink, fetidness;

chem. brome; *a.* corrupt, spoiled, putrid, stinking; *չարածոյն* -, foul smell; - *անկաւ ի մարմինն*, it has begun to putrefy.

Նեխական *a.* corruptible; *S. Նեխ* *a.*; -*հալած* *a.* antimephitic; -*հոտ* *a.* stinking, infected, putrescent, rotten, corrupt; -*հոտուի* *s.* infection, bad smell; -*շաղիղ* *a.* putrified, stinking, fetid; -*վայրք* *s.* fetid or stinking places.

Նեխեմ, եցի *va.* to putrefy, to corrupt, to rot; -*իմ* *vn.* to become putrid, to be corrupted, spoiled, rotten,

Նեխուած *s.* corrupt sores. [stinking.

Նեխուածիւն, -*ուսն* *S. Նեխ* *s.*

Նեխուր, ի *s.* apium, ache, wild celery, smallage. [or -owner.

Նեկաթ *s.* Hebrew *w.* sheep-master

Նեկաւար, ի *s.* nectar.

Նեղ *a.* narrow, strait, close; *s.* narrowness, straitness; *fig.* anxiety, grief, distress; -*ք*, strait; defile; *ի* - *արկաւնել*, *հասուցանել*, to reduce to distress or to straits, to constrain, to oblige, to compel, to force; to press, to urge, to embarrass; *ի* - *մտանել*, *անկանել*, to be pinched for means, to be in straitened circumstances, to be reduced to straits, to the last extremity, to be embarrassed, distressed.

Նեղաբերան *a.* narrow-mouthed; -*գարշապար* *a.* narrow-heeled; -*լանջ* *a.* narrow-breasted; -*ծերս* *a.* creviced; -*հարուածի* *s.* pain or uneasiness caused by constraint; -*հաւատ* *a.* doubting, hesitating, of little faith; -*նամ*, *ացայ* *vn.* *S. Նեղասրտիմ*; to be narrowed; *fig.* to become impoverished, to be reduced to misery; -*պատիմ*, &c. *S. Նեղասրտիմ*, &c.; -*պէս* *ad.* narrowly, straitly, hardly; sparingly; -*սաստ*, -*սիրտ* *a.* impatient, touchy, crabbed, peevish, surly, surly-humoured, choleric, morose, irascible, passionate, hasty; -*սրտիմ*, *տեցայ* *vn.* to be impatient, fretful, to fidget, to lose patience, to be vexed; to be ill-tempered, cross, angry, irritated, exasperated; -*սրտուածի* *s.* impatience, ill-temper, intolerance, vexation, irritation, exasperation, bursts or fits of passion or rage.

Նեղացուցանեմ *va.* to worry, to afflict, to torment, to vex.

Նեղափողոց *S. Նրբափողոց*.

Նեղեմ, եցի *va.* to narrow, to make

narrow, to contract, to straiten, to restrain, to tie down, to press, to constrain; to give trouble, to disquiet, to incommode, to inconvenience, to importune, to annoy, to trouble, to torment, to harass, to infest, to plague, to molest, to maltreat, to oppress; - *զոք ամբոխին*, to crowd, to oppress, to press, to squeeze; *Ժողովուրդքն Նեղէին զնա*, he was oppressed by the throng; *էն նեղեաց զինքն լը որմն*, the ass thrust herself unto the wall.

Նեղիմ, եցայ *vn.* to be put to straits, to be constrained or necessitated; to be uneasy, disquieted, afflicted, troubled, tormented, vexed, molested; - *եւ մղիլ ի սեղան*, to be intruded upon or thrust in; to meddle with, to interpose.

Նեղիչ *a.* afflicting, troubling; molesting, oppressing, persecuting; distressing; vexatious, disquieting.

Նեղութիւն *s.* want of width or amplitude, narrowness, straitness; care, trouble, tribulation, grief, sorrow, affliction, inquietude, displeasure; fatigue, weariness; importunity, incommodiousness, annoyance, tedium; torment, worry, vexation, oppression.

Նեղում *S. Նեղեմ, իմ*. [mus; pass.

Նեղուց, ի *s.* straits, channel; isth-

Նեղսիրտ, &c. *S. Նեղասիրտ*, &c.

Նեմէ, ի, ւոջ. մեայք *s.* Nemæan-games; -*ահան* *a.* Nemæan.

Նենգ, ի, աւ or *իւ* *s.* fraud, artifice, stratagem, wile, craft, guile, cunning; *a. S. Նենգաւոր*; -*աւ*, -*իւ*, -*ով* *ad.* with fraud, fraudulently, artfully, insidiously, maliciously, treacherously, knavishly; - *գործել*, to machinate, devise, hatch or frame a plot; - *կրել յուժեքէ*, to be betrayed, defrauded, cheated.

Նենգաբանութիւն *s.* fallacy, falsehood, deceit; -*բար* *S. Նենգաւ* *ad.*; -*բարոյ*, -*գործ*, -*ժէտ* or *Ժոտ* *S. Նենգաւոր*; -*խոհ* *a.* fraudulent, malicious, sly, guileful, cunning, crafty; -*խոշոշ* *a.* killing by surprise or treachery, guileful, assassinating; -*խօսութիւն* *s.* double-dealing; crafty speech, honied or delusive words, deceitful discourse; -*միտ* *S. Նենգախոհ*.

Նենգան, աջ *S. Նենգ* *s.*; -*աւ*, -*ք* *S. Նենգաւ*. [deceitful.

Նենգապատիր *a.* insidious, artful,

Նենգաւոր *a.* fraudulent, cunning, wily, sly, insidious; gloomy, sullen, saturnine; treacherous, disloyal, perfidious, felonious; roguish, swindling; -եմ, &c. **Նենգեմ**, &c.

Նենգեմ, *եցի* *va.* to defraud, to deceive, to cheat, to dupe, to cozen, to trick, to gull, to swindle; to circumvent; to betray; -իմ *vn.* to be deceived, betrayed, &c.; -ի տեսութիւն, to lose the sight, to become blind.

Նենգիչ *a.* knavish, roguish, cheating, crafty; falsifying, forging; stealing.

Նենգութիւն *s.* fraud, trick, artifice, craftiness, slyness, cheating; duplicity, deception, trickery, knavery; disloyalty, perfidy, felony, treason; swindling, roguery. [wood-louse.

Նեպակ, **Նեպուկ**, *այ* *s.* milliped, **Նեռն**, *ռին*. *ռինք* *s.* antichrist.

Նեսար, *ի*, *աւ* *s.* Hebrew *w.* neessarian; **Նեղեալ** -*աւ*, energumens, demoniacal. [*s.* nestorianism.

Նեստորական *a.* *s.* Nestorian; -*ուի*

Նետ, *ից* *s.* arrow, bolt, shaft, dart; -օձ, dart-snake, acontias, jaculum; - *առ* *ի* յԱյ, thunder; -*ս* *արձակել*, to shoot an arrow, to discharge or let fly arrows.

Նետաթափ *S.* **Նետաձիգ**; -*լից* *առնեմ* *va.* to pierce with many arrows; -*կալ*, *այ* *s.* balista; arbalet, cross-bow; catapult; -*հար* *a.* shot, pierced or wounded with an arrow; -*ձգող* *s.* archer, bowman; -*ձգուի* *s.* shooting, letting fly an arrow; -*ձիգ* *a.* drawing a bow; serving to launch an arrow; *s.* *S.* **Նետընկէց**; - *առնել*, *լինել*, to shoot, to let fly an arrow, to draw a

Նետեմ *S.* **Չգեմ**. [bow.

Նետընկէց *s.* bow-shot.

Նետող *S.* **Նետաձգող**; *ազգ* -*այ*, Scythians, Sarmatians.

Ներ, *ի*, *ոյ* *s.* sister-in-law; -, *բ* *s.* period or cycle of six hundred years, or 600 months; -, *pr.* in, into; within; *ի* - *անձինք*, in thyself; - *արհեստին*, skilled in art.

Ներածական *a.* introductory; -*ծեմ* *va.* to introduce; -*ծու*, *ի* *s.* introducer; -*ծութիւն* *s.* introduction; -*կրթեմ* *va.* to instruct well; -*միտ* *a.* endowed with intellect, reasonable, rational; -*մեայ* *a.* monthly; -*մտեմ* *vn.* to enter, to introduce oneself; -*նիւթեմ* *va.* to infer, to deduce.

Ներանձն, -*ական* *S.* **Ներանձնաւոր**; -*անամ* *vn.* to withdraw or seclude oneself from the world, to give oneself up to a spiritual life; -*ացեալ*, -*աւոր* *a.* living retired, solitary, secluded; devoted, spiritual; contemplative; -*ութիւն* *s.* solitude, secluded, contemplative or ascetic life; contemplation.

Ներբան *s.* sole of the foot; - *կօշկաց*, sole; - *գուրպայից*, foot; -*ափով* *s.* trowser-strap. [or *ուսմ* *s.* importation.

Ներբերեմ *va.* to import; -*բերութիւն*

Ներբող, *ից* *s.* eulogy, praise, encomium, panegyric.

Ներբողաբան *S.* **Ներբողիչ**; -*եմ* *S.* **Ներբողեմ**; -*ութիւն* *S.* **Ներբող**.

Ներբողական *a.* laudative; panegyrical, eulogistic. [panegyrics.

Ներբողանի *s.* *pl.* praises, eulogies,

Ներբողեան, *ենի* *S.* **Ներբող**.

Ներբողեմ, *եցի* *va.* to make the panegyric, the eulogy of; to give praises, to laud, to eulogize, to praise, to exalt.

Ներբողիչ *s.* panegyrist, eulogist.

Ներբուն *s.* trunk.

Ներգեւ, *ից* *a.* slim, slender, lean, thin, weak; languid, faint; *gr.* tribrachys; -*իմ*, *եցայ* *vn.* to become weak, lean, faint, to grow languid.

Ներգիւն *s.* *bot.* lotus; lotus plant.

Ներգոյ, *ից* *a.* internal, interior, inward; innate, natural; -*ական* *a.* commorative; - *հոլով*, - case.

Ներգործաբար *ad.* actively; -*ծական* *a.* active; - *բայ*, active verb; - *բուէ*, active voice; - *շնորհք*, effective grace; -*ծակից* *a.* co-operative; -*ծեմ* *va.* to do, to act, to operate, to influence; -*ծութիւն* *s.* activity, energy, force, virtue; influence, operation; act, deed, work; - *հաւատոյ*, act of faith; -*ծորէն* *ad.* effectively, in effect.

Ներդաշնակ *a.* harmonious; *s.* harmonica; - *ձայն*, harmonic sound; -*ապէս* *ad.* harmonically, harmoniously; -*աւոր* *a.* harmonious, harmonic, tuneful, cadenced, concerted; -*ութիւն* *s.* harmony, accord; symphony; concert.

Ներդեպ *a.* made of fibres or nerves.

Ներեայք *s.* Nereids, sea-nymphs.

Ներելի *a.* pardonable, excusable, remissible; - *մեղք*, venial sin.

Ներեմ, *եցի* *va.* to grant pardon for a fault, to pardon, to excuse, to forgive, to be indulgent; to permit, to allow; to tolerate, to endure, to suffer,

to support; *ներեցէք*, I beg pardon; pardon me; *զայս ասեմ ներելով*, I speak this by permission.

Ներընդունակ *a.* contingent, casual; *-ութի* *s.* contingency, casualty.

Ներխորհուրդ *s.* arcane, secret or hidden sense or meaning.

Ներծովային *a.* marine.

Ներկ, *ոյ* *s.* tint, dye, colour; *-կօշկաց*, shoe-blackening.

Ներկագործ *s.* dyer. [*a.* dyed, colored.

Ներկած, *ոյ* *s.* spot, stain; *-* or *-ոյ*

Ներկական *a.* serving to dye.

Ներկայ, *ից* *a.* present, actual; *gr. a.* *s.* present; *-անամ*, *ացայ* *vn.* to present oneself; *-ացուցանեմ* *va.* to present; *-ութիւն* *s.* presence.

Ներկանեմ, *կի* *va.* to dye, to colour, to tinge; *-ի կարմիր*, to give a red dye to, to dye red.

Ներկանիւթ *s.* colour, colouring matter; *-տուն* *s.* dye-house; *-տուփ* *s.* colour- or paint-box; *-բար* *s.* dyer; *-բարութի* *s.* dyeing; dye-works.

Ներկեմ, *եցի* *va.* *S.* *Ներկանեմ*; *տալ ի ներկէլ*, to give out to be dyed.

Ներկէս *S.* *Նարկա*.

Ներկիչ *s.* dyer.

Ներկոց *s.* dye-house. [spot.

Ներկուած, *ոյ* *s.* dye, colour; stain,

Ներկուա *a.* *S.* *Խիա* *a.*; well instructed, very erudite, learned, clever, imbued with science.

Ներհակ *S.* *Հակառակ*; *-ակիր* *a.* contrary, incompatible; antipathetical; *-բնութի*, incompatibility; *-հական*, *-ութի* *S.* *Հակառակ*, *-ութի*; *-ութի դունոց*, contrast of colours.

Ներհամութիւն *S.* *Համութիւն*.

Ներհոսանաչափ *s.* eudasmometer; *-հոսումն* *s.* eudosome.

Ներհուն *S.* *Ներկուա*.

Ներմարդանամ *S.* *Մարդանամ*.

Ներմարդկութի, *-գութի*, *-մարմնութիւն* *s.* incarnation.

Ներմեղական *a.* stained with sin.

Ներշնչական *a.* spiritual; *-չիմ*, *եցայ* *vn.* to be inspired, transported; *-չութի* *s.* inspiration, transport.

Ներշնչական or *ջանական* *a.* encyclopedical; *-ջանակք* *s.* encyclopedia.

Ներող *a.* indulgent, condescending, forbearing, merciful, clement; *-լինել*, to be indulgent.

Ներողակրօն *a.* tolerant; *-միտք*, *խորհուրդ* or *-ութիւն* *s.* toleration.

Ներողամիտ *S.* *Ներող*; *-քաղցրութիւն*, with the greatest kindness; *-մոռութիւն* *s.* indulgence, condescension, clemency.

Ներողութի *s.* indulgence; pardon, remission, mercy, pity; *-թեամբ* *ad.* indulgently.

Ներութի, *-ութիւն* *s.* pardon; *-խընդրել*, to beg pardon or forgiveness, to apologize. [*Ներքս*.

Ներս, *ի* *-ad.* in, within, inside; *S.*

Ներվարժական *a.* instructive; *-ժողովիւն* or *ութիւն* *s.* instruction, erudition,

Ներս, *ից* *S.* *Ներարդ*. [discipline.

Ներտառական *a.* corporeal, material.

Ներտրամադրական, or *դրեալ* *a.* inward, innate, inborn; *-բան*, idea, thought, conceit; *-դրութի* *s.* natural disposition; conception, thought.

Ներտրամասնական *a.* fictitious; *-խոհութի* *s.* meditation, thought.

Ներփակեալ *a.* enclosed within; *-նամակ*, the enclosed letter.

Ներքանոց *s.* any piece of furniture used as a couch, bedding.

Ներքէլ *pr.* under, below.

Ներքին, *քնոց* *a.* interior, internal, inner; intestine; intrinsic; intimate, cordial; underground, subterranean; *-անկիւն*, internal angle. [eunuch.

Ներքինանամ, *ացայ* *vn.* to become

Ներքինապետ *s.* chief of the eunuchs, *S.* *Մարդպետ*. [to geld, to castrate.

Ներքինացուցանեմ *va.* to eunuchate,

Ներքինի, *նւոյ*, *նեաց* *s.* eunuch; *ձայն նւոյ*, shrill voice; *-առնել*, *-սխալել* *S.* *Ներքինացուցանել*; *անմորուս են* *-*, eunuchs have no beard.

Ներքնաբաժին *s.* subdivision; *-առնել*, to subdivide; *-բերդ* *s.* citadel;

-գիր *s.* inscription; *-գունդ* *s.* troops of men, terrestrial or mortal hosts;

-գրոյմ *a.* marked inside, inscribed;

-խաղ *s. mus.* an Armenian note (*ա՛*);

-լողակ or *լուղակ* *s.* diver; *-խարխիւս* *s.* pedestal, stand.

Ներքնակ, *աց* *s.* under-coat, *-waistcoat*; shirt-front; *-կանանց*, chemi-sette, habit-shirt, under-petticoat.

Ներքնական *a.* inferior, interior; *-կողմն* *s.* the interior part; *շարկ* *s.* mezzanine, entresol; *-տուն* *s.* ground-floor; cellar.

Ներքնուղի *S.* *Ստորուղի*.

Ներքոյ *a.* under, nether, lower; *-*, *ի* *-pr. ad.* under, below, beneath; in, within, through, inwardly, inside;

ի - արկանել, to subdue; *ի* - կացեալ, անկեալ, subject, submissive, dependent; *սրտեւ ի* -, to line, to cover on the inside; *-ք* s. the inside, interior.

Ներքոյաբնակք s. antipodes.

Ներքուստ, *ի* - ad. internally, inwardly; below, beneath; inside, within, inwardly; from beneath, from below.

Ներքս, *ի* - ad. in, into, inside; *մըտանել ի* -, to go in, to enter; *ընկալաւ զնա ի* -, he took him in, he received him; *եղաք ի* - *ի սենեակն*, we placed it in the room.

Ներքսագոյն a. interior, internal, innermost; *-գրեմ* va. to imprint, to impress; *-գրական* a. intercalary; *-գըրութի* s. intercalation; *-ծուծի* s. introduction; *-կողմն* s. interior, the inside part; *-մուտ առնեմ* va. to cause to enter, to introduce, to bring in.

Նեցուկ, *ցկի* s. stay, staff, prop; sustainer, support, upholder, buttress; *-ս արկանել*, to prop, to stay, to support; *-ամբողջ լինել ումք*, to be a support of, to uphold, to sustain, to protect; *-կալ հաւատոյ*, to support religion, to be a supporter of religion; S. *Յենարան*.

Նզար a. weak, slender, slim, thin.

Նզով. ից s. anathema, excommunication, malediction, curse; imprecation, execration; *լինել ի -ս*, to become anathema, to be a subject of execration; *առնել զոք ի -ս*, *տալ զոք ի -ս*, to subject a person to execration; *ք* - *իւք կապիլ* or *անկանիլ*, to be excommunicated or execrated; *-ս արձակել*, *-ս ի վերայ կարգալ*, to anathematize, to curse; *-ս ի հետ արկանել* or *զկնի արձակել*, to load with cursing, to curse, to execrate, to imprecate; to excommunicate.

Նզոված, ոյ s. anathema; a. excommunicated. [- ad. -cally.

Նզովական a. anathematical; *իբրեւ*

Նզովանք S. *Նզով*.

Նզովեմ. էցի va. to anathematize, to excommunicate; to curse, to condemn; to execrate, to imprecate; *-իմ* vn. to be excommunicated, anathematized; *եղիցի նզովեալ*, let him be anathema.

Նէ. ներա, *զնէ* pron. f. she, her.

Նէզաս, *այ* s. H. w. neclassa; pea-

Նէեսա s. H. w. nessa; ostrich. [cock.

Նժար, *ից* s. balance-scale.

Նժգեհ, -ակից, &c. S. *Պանդուխտ*, *Պանդխտակից*, &c.

Նժոյգ, ուզից s. fresh horse, relay, led-horse; prancer; courser; *-աճիգ* s. groom; *-աւոր* a. mounted on a courser, horseman, cavalier.

Նիազ a. poor, necessitous, indigent; *մեզ ոչինչ - էր ի ձէնք*, we had no need of you; *-եցուցանեմ* va. to macerate, to mortify; *-ուծի* s. want, necessity, indigence.

Նիգ. նգաց s. bolt, lock, padlock; lever, bar; traverse, cross piece of timber; trabs, trabeculae (a meteor); *-փայտեղէն*, mortar; *փակել նգք*, to bar, to bolt, to fasten with a padlock.

Նիզակ. այ s. lance, spear; pelta, clypeus; *հարուած -ի*, spear or lance-thrust; *ի տէգ -ի վառեալ*, armed with a lance, pikeman; *անտառախիտ -ք*, a forest of spears; *սատակել -աւ գէրանդւոյ*, to slay with scythes.

Նիզակաբեկորք or *բեկք* s. broken spears; *-բուն* s. spear-staff or -shaft; *-խուռն* a. bristling with spears; *-զօրք*, company of pikemen; *-կից* s. fellow-soldier, comrade; ally, confederate; a. allied, leagued, confederate; *-կուր առնեմ* va. to subjugate with lance & spear; *-կցիմ* vn. to fight together; to be allied, leagued, to form a coalition with, to enter into an alliance, to league together; to help, to succour, to aid; *-կցուի* s. alliance, league, confederacy, coalition, confederation; *-ձեւ* a. lance or spear-shaped; *-ճօճ* a. ad. poising a javelin or brandishing a spear; *-մուխ* s. javelin-man; *-տէգ* s. the dart or the head of a lance; *-ւոր* s. lancer, pikeman, halberdier; *-ասալ*, lance-shaped meteor; *-փակ* a. surrounded or hemmed in by pikemen.

Նիզակընկէց լինիմ vn. to throw down one's arms & desert, to abandon one's post, to flee.

Նիզակիկ s. javelin, dart, short lance.

Նիկիադաւան a. holding or professing the doctrine of the council of Nice.

Նիկիական a. Nicean.

Նիկոլայեցիք, յիաք s. Nicolaitans.

Նիհ. Նէհ s. list of prices, tax, rate, tariff.

Նիհար, այ a. thin, lean, meagre, gaunt, spare, skinny, scraggy; *-անամ*, *այայ* vn. to grow lean or spare, to

become thin, to fall away; -ացուցանեմ *va.* to make thin or lean, to emaciate, to extenuate, to weaken, to attenuate; -ուծի *s.* leanness, thinness, emaciation, extenuation.

Նինուէաբար *ad.* like the Ninevites.

Նինջ *s.* slumber, sleep, repose; Մի ասար - արտեւանաց քոյ, give not slumber to thine eyelids.

Նիշ *s.* sign, mark; spot, speckle; *geom.* point; այս - , այն - , such a one, such; so & so; յայս - անուր, in such a day. [brews, Nisan, (March).

Նիսան *s.* the first month of the He-

Նիստ, նստի *s.* sitting posture; position, situation; seat, residence, abode; property, possession; sitting, session, meeting; - արքունական, seat of Government, capital city; - բանակի, encampment; ի - լինել, to sit up, to sit down, to be seated; ի - ննջել, to sleep in a sitting posture; - անուշ, to be tranquillized, allayed, lulled into security; ի - գումարիլ, to hold a sitting; ի նստի անդ, during the sitting, forthwith, before separating; երեք նստիւ նկարել զկենդանագիր, to paint a portrait in three sittings.

Նիսամ, այի *va.* to invent, to contrive, to frame, to hatch, to plot.

Նիրհ *s.* light sleep, drowsiness, sleepiness, dozing; - անուշ, - անկանել ումէք or - եմ, եցի *vn.* to fall into a doze, to begin to nod, to doze, to nap, to be drowsy, to drop off to sleep, to take a nap or snooze; - ի քուն թանձրութիւն, to fall fast asleep or into a sound sleep, to be fallen into a deep sleep; նիրհեալ ջրհորք, waterless or dried wells; - or - եցուցանեմ *va.* to render drowsy or sleepy, to send to sleep; - յորորանի, to lull or rock to sleep.

Նիրհումն *S.* Նիրհ. [sleep.

Նիւ *s. bot.* wild-turnip.

Նիւթ, ոյ *s.* matter, body; element; substance; subject, matter; cause, reason, grounds; - բ, materials; - հրդ, matches, incentive, tinder; - ցրիւ, diffuse matter; - եւ տեսակ, form & matter; խօսեցուք զայսր - ոյ, let us discourse on this subject.

Նիւթագործեմ *va.* to spin.

Նիւթական *a.* material; - ութիւն *s.* materiality; - հաւաք *a.* avaricious, grasping; - սրաշտ, ից *s.* idolater; materialist; - սրաշտութիւն *s.* idolatry; ma-

terialism; - պէս *ad.* materially. [ed.

Նիւթարկուի *s.* the subject propos-

Նիւթացուցանեմ *va.* to give a material form or existence, to create, to produce, &c.

Նիւթաւոր *a.* material; liquid, fluid; *fig.* worldly-minded; - իմ *vn.* to be formed, to be composed of matter, to exist, to be.

Նիւթեղէն *a.* material, corporeal; - զինասպէս *ad.* materially; sensually; - զինութիւն *s.* materiality; sensuality.

Նիւթեմ, եցի *va.* to spin, to twist; to weave, to plait; to prepare, to form, to project, to design; to cause, to produce, to excite; to contrive, to machinate, to plot; - զնենգութիւն, to weave plots or snares, to conspire, to plot, to lay snares; դաւ - , to frame or plot a treacherous design, to hatch treason; կործանումն - , to ruin, to cause the ruin of; չարիւ - ումէք, to meditate evil against a person, the ruin of; - խորհուրդս չարութեան, to meditate gloomy, foul or heinous thoughts; - անձին չարիւ or զկորուստ, to contrive one's own ruin; - նիւթ, to accumulate; - զգործն, to undertake, to execute, to put into execution; լրբենի սէր նր մահ նիւթեաց նմա, his infamous passion cost him his life.

Նիւթիչ *a.* spinning; weaving.

Նիւթոնն *S.* Թրոնն.

Նիւթութիւն *s.* materiality; - ումն *s.* machination, plot.

Նիւս *S.* Նուս or Նուք.

Նիսթեմ, թի *va.* to push with force, to drive or thrust in, to fix. [loaf.

Նկան, այ *s.* hearth- or griddle-cake;

Նկանակ, այ *s.* roll, manchet; քանի - հաց ունիք, how many loaves have you?

Նկատ *s.* human respect; - լինել or - եմ, եցի *vn.* to see, to look at, to regard, to observe, to examine, to consider, to contemplate, to reflect, to ponder on; to show or pay regard to; - իչ *a.* regarding, observing, contemplating; - ութիւն, - ումն *s.* observation, contemplation; regard, consideration.

Նկար, ուց *s.* painting, picture; image, figure, effigy; embroidery or needlework of divers colours; lively description; ի - ու հանել, to paint, to take or draw a portrait; to describe; S. Թատրոնական, Մաւրիտանական, &c.

Նկարագեղ *a.* picturesque; **-գիծ** *s.* painter; **-գիր, գրաց** *s.* description; picture, painting; representation, likeness, portrait; delineation, design, plan, model, form; style; text; **S. Նկարագիծ**; *a.* painted; described; **սրահներակերպ** *-*, portrait, likeness; **-բնութիւն**, the picture of nature; **ըստ-գրին**, literally; **մեկնել իւր-գրին**, to explain literally; **-գործ** *a.* variegated; **-գրական** *a.* representative; descriptive; picturesque; characteristic; literal; **-իմաստիւթ**, literally; **-գրեմ** *va.* to paint, to represent; to portray, to depict, to paint, to describe, to give a description of; to characterize; **-գրութիւն** *s.* painting, representation, portrait, image, figure, delineation, sketch; description; *rhet.* hypotyposis, imagery.

Նկարագէմ *a.* painted; **-գրոշմ** *s.* character, letter; **-կերպ** *a.* painted, diversified with colours, variegated, checkered; embroidered; *s.* painting, image; **-կերպ, աջ** or **ից** *s.* embroiderer; painter; *a.* of divers colours; figured; embroidered; **-կերպեմ** *va.* to paint; to embroider; **-կերպութիւն** *s.* painting; embroidery; **-սրահոյճ** *a.* painted, adorned with paintings; **-տախտակ**, picture, painting; **-սրահ-կեր** *s.* image, portrait, effigy; **-տիպ** *s.* literal history; text; **-ցոյց** *a.* representing a picture or image.

Նկարեմ, եցի *va.* to paint; to represent, to figure, to form; to depict, to describe, to write; **-ի միտս**, to imagine, to fancy, to picture to oneself; **-ի գրի**, to write, to describe.

Նկարէն *a.* painted, coloured, variegated, varied with many colours; embellished with imagery; **-սրատառք չնդկաց**, printed calico, chintz, cotton.

Նկարիչ *s.* painter; **կենդանագիր** *-*, portrait painter; **կին** *-*, paintress.

Նկարուն *S.* **Նկարէն**.

Նկարչական *a.* picturesque; **-չութիւն** *s.* painting; **-իւղաթուրմ**, oil-painting; **-ջրազանգ**, water-colour painting.

Նկնախոհ *a.* mean-spirited, low-minded; **-հասակ** *a.* low-sized, short, little; **-ձեւ** *a.* mean in appearance, low, poor.

Նկնութիւն *s.* meanness, baseness, lowness, smallness, shabbiness.

Նկուղ, ից *s.* hollow, ditch, cave, cavern, grotto.

Նկուն *a.* vanquished, conquered, humbled, lowered, abased, depressed; base, abject, vile, low, contemptible, mean, poor, little, ignoble; **-առնել**, to conquer, to subdue, to bear or break down, to humble, to depress, to abase, to weaken, to harass, to mortify, to humiliate; **-լինել**, to be conquered, overcome, humbled, abased, worsted, to succumb, to yield to.

Նկրտեմ, եցի *va.* to push on, to induce, to incite; to promote, to advance.

Նկրտիմ, եցայ *vn.* to endeavour, to exert oneself, to take pains, to make great efforts, to strive hard, to do one's best. [effort, study, diligence.

Նկրտումն *s.* advancement, progress;

Նհանգ, աջ *s.* alligator, cayman.

Նմա *pron.* to him or her.

Նման, ից *a.* like, similar, resembling, approaching; equal, conformable, analogous; *ad.* similarly, in the same manner, alike, such; **-է** *v. imp.* it suits, it is proper, fit or becoming; it seems, it appears; **ամենեւին - է նմա**, he is as like him as can be; **-զն սիրէ**, like loves like.

Նմանաբանութիւն *s.* imitating a person's voice or speech, mimicry; **-բար** *ad.* likewise, equally, in the same manner; **-բերեմ** *va.* to figure, to represent; **-բոյժ** *s.* *a.* homœopathist; **-բժիշկ**, homœopathic doctor; **-բուժական** *a.* homœopathic; **-գեղ**, *-* medicine; **-բուժութիւն** *s.* homœopathy; **-գոյն** *S.* **Նման** *a.* & *ad.*; **-գործ** *a.* counterfeited; *s.* counterfeiter; **-գործեմ** *va.* to counterfeit; **-գործութիւն** *s.* counterfeiting; forgery; **-գրեմ** *va.* to write a similar hand; to fac-simile; **-գրութիւն** *s.* fac-simile; **-խոս** *a.* imitating the human

Նմանակ *a.* like. [voice.

Նմանական *a.* imitative; mimic; **-ն** *s.* mimicry; **-կերպ** *a.* uniform, conformable or resembling; **-կերպիմ** *vn.* to conform to, to become like, to resemble; **-կերպութիւն** *s.* similarity, conformity, uniformity, resemblance, analogy; **-կի** *ad.* likewise; **-կիր** *a.* subject to the same feeling or passions; **-կից** *a.* *S.* **Նման**; imitating, following; **-ա-կցութիւն** *s.* conformity; imitation; **-հան** *a.* portraying faithfully; traced, counterdrawn; **-հանեմ** *va.* to trace, to counterdraw; **-հանութիւն** *s.* tracing, counterdrawing; **-հաւասար** *ad.* like,

similarly, equally; -հիւթ *a.* formed of the same material; -ձող *a.* stereotyped; *s.* stereotype; stereotype-plate; -ձուլեմ *va.* to stereotype; -ձուլիչ *s.* stereotyper; -ձուլումն *s.* stereotyping; -մասն *a.* composed of similar or equal parts; -յանդ *a.* *gr.* consonant; -յանդութի *s.* consonance, harmony, concord; -սէս *ad.* likewise, in like manner, in the same manner, conformably, equally, analogically; -սեռ *a.* of the same gender; -սեր *a.* of the same kind, family or species; -վիշտ *a.* subject to the same afflictions or pains; -տառութի *s.* alliteration; -տիպ *S.* նմանակերպ; -ցեղ *S.* նմանասեր.

Նմանելի *a.* imitable.

Նմանեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to render like, to assimilate, to conform, to equalize, to liken; to imitate, to counterfeit. [image, statue.

Նմանի *S.* նման *a.*; -ք *s.* likeness,

Նմանեմ, եցի, -նիմ, եցայ *vn.* to be alike, similar, to resemble, to approach, to be equal with; to imitate, to follow, to tread in the steps of; նմանեալ մարդկան, in the human form; նմանի *v. imp.* it suits; it is very probable; -եթէ, it seems, it appears.

Նմանող, -ակից *s.* imitator; -լինել, to imitate, to follow, to endeavour, to resemble; to copy, to ape, to mimic; -ութիւն *s.* imitation; mimicry.

Նմանորդ, այ *S.* նմանող.

Նմանութիւն *s.* similarity, resemblance, conformity, analogy; assimilation; comparison; uniformity, equality; imitation; likeness, image, effigy; figure, type, form: parable, example; լը -թէ, ի -, in imitation of, after the fashion of; լը նմին -թէ, in like manner, likewise; *S.* Բերեմ.

Նմանունակ, նմանցօրէն, նմանօրէն *ad.* likewise, equally; like, same, conformable.

Նմանօրինակ *S.* նոյնօրինակ.

Նմին աղադաւ, նմին իրի *ad.* for which reason, therefore, wherefor, on that account; consequently.

Ննջարան *s.* dormitory, bed-room.

Ննջեմ, եցի *vn.* to sleep, to slumber, to lie down, to go to bed; to repose, to rest; հց. to die, to expire, to depart this life; -լը կնոջ, to lie with a woman; -արաքոյ, to lie abroad, out of doors; -բացօթեայ, լը աստեղօք, to

sleep in the open air, to lie under the canopy of heaven; - աջօք բացօք, to sleep like a hare; - ի Տէր, to go to sleep in Jesus, to rest in God; - ի հող մահու, to sleep the sleep that knows no waking; - ընդ հարս իւր, to sleep with one's fathers.

Ննջեցեալ *a.* sleeping; dead in God, deceased, defunct; *S.* Մեռեալ; աղօթք վասն ննջեցելոց, prayer for the dead; պաշտօն -ցելոց, requiem, obsequies; *S.* Պաշտօն.

Ննջեցուցանեմ *va.* to lull, to put to sleep, to lay down, to put to bed; - զկին որ ի լանջս ուրուք, to marry, to join in wedlock; - զկոյս, to deflower; - զոր ի բուն յաւիտենից, to slay, to kill.

Ննջիւն, ննջումն *s.* sleep, repose, dormancy; decease, death, exit, transit; coition, copulation; ի - խոնարհիլ *S.* նիրհեմ. [almond-oil.

Նշաձեւ *a.* almond-shaped; -ձէթ *s.*

*Նշայ, ի *s.* starch.

Նշան, այ *s.* sign, mark; sign, signal, character, symbol; trace, vestige; sign, proof, token; omen; miracle, prodigy, wonder; ensign, colours, flag, standard, banner; the Holy Cross; betrothal, affiancing; seal, mark; central point, centre; aim, butt; *geom.* point; - կռուոյ, arms; - յաղթութե, trophy, triumph, victory; - or -ս ասլ, to give a sign, to beckon; to signify, to indicate; to affiancing; - առնուլ, to take aim at, to level at; ոչ եւս ասլ-կենաց, to give no signs of life; - անձրեւի է, we shall have rain.

Նշանաբան *s.* watch-word, pass-word; -ութի *s.* signification; -գիր, գրոց or գրոց *s.* character, letter; register, archives; secretary; cipher; signature, paraph, flourish; -ք. alphabet; elements, rudiments; -ք եգիպտականք, hieroglyphs; -գիւտ *a.* noting down; -գործ, այ *a.* performing miracles, doing wonders; prodigious, marvellous; *s.* thaumaturgus, wonder-worker, miracle-monger; -գործեմ *vn.* to work or perform miracles; -գործութի *s.* miracle, prodigy, sign; -գրեմ *va.* to characterize; to write, to compose; to note, to mark; to delineate; -գրութի *s.* character, letter; writing; note, annotation; -գէտ *s.* sign-observer, soothsayer, augur, aruspex; -գիմակք *s.* notable or important

events; -գրոշմ s. character, letter; -գրոշմում s. making the sign of the cross; -զգեաց S. Նշանագործ; -զգեստ s. uniform, regimentals; -սպասաւորաց, livery; -լոյծ s. diviner, astrologer, augur; -խէց s. iota, tittle; point; -խնդիր a. seeking signs or miracles.

Նշանակ, աց s. sign, mark; signal, indication, character, expression, proof; symbol; emblem; label, ticket; sign, miracle, prodigy; sceptre; signpost; flag, colours, ensign; -հրոյ, smoke; flame; փողք -աց, signal trumpet, bugle; -դատաւարութիւն, judgment, sentence, condemnation; սբ -ք. Sacred Elements; -հաւատոյ, symbol or formula of faith, Creed; -բախտից, symptoms; կանգնել յաղթութեան -, to raise a trophy, a monument of victory. [gorically, mystically.

Նշանակաբար ad. symbolically, allegorically.

Նշանակական, Նշանական a. significative, expressive; symbolic; characteristic.

Նշանակաւ a. fringed.

Նշանակաւէս, -կաւ S. Նշանակաբար.

Նշանակաւոր a. significative; symbolic; remarkable, worthy of note, notable.

Նշանակեմ, եցի va. to signify, to denote, to betoken, to indicate, to declare, to notify, to express, to distinguish; to signalize; to characterize; to note, to mark, to remark; to figure, to represent, to mean, to signify, to have the sense or a meaning of; to cross, to make the sign of the cross; -զգինս, to quote; -զվաճառս, to ticket.

Նշանակերա S. Հրաշակերա; -կիչ a. significative; -կիր s. ensign, ensign-or standard-bearer; -կութիւն s. signification, interpretation, meaning, sense; -սուր s. commandant, chief; general; -բձակ a. hung with flags; -ցեմ, ցի va. to make signs, to beckon, to nod, to wink; to indicate, to point out; -ցի ad. by signs; -խօսել, to speak -; -առնել ձեռամբ, to point at, to signify by hand; -ցոյց a. shewing a sign, signal-giving; s. formula; -ւոր a. signed, marked with a sign; special, signal, famous, remarkable, notable; symbolic, mystical; ensign-bearing; նաւ մի -աւ Դիոսկորացւոյ, a ship bearing the sign of Castor & Pollux.

Նշանեմ, եցի va. to put a sign or

mark upon, to sign, to mark, to brand; to make a sign; to promise in marriage, to affianse, to betroth.

Նշաջուր s. almond-water; -տերեւ a. shaped like a almond-leaf.

Նշաւակ, աց s. mark, butt, aim, target; - or աւակ -ի fig. spectacle, butt, object of derision, laughing-stock; աւակ -ի կացուցանել, յաւակ -ի դնել, to expose to the mockery or contempt of the people, to set up to public ridicule; տեսիլ -ի լինել, to make a show of oneself, to make oneself ridiculous to every body; -լինել, կալ, դառնիլ, to become an object of opprobrium, to be a prey or victim to ignominy, to be exposed to derision; -կալ կշտամբանաց, to be exposed to the darts of reproach or rebuke; եղին զիս -իւրեանց, they regarded me with horror, or as an abomination; եղիցին դիակուշք -ը երեսս դաշտաց, the carcasses shall lie as dung upon the open field; -եղէ ես բազմաց, I was as a wonder unto many; S. Աւակ; -ի նետաձգութիւն, skilful in archery.

Նշաւակելի a. shameful, infamous.

Նշաւակեմ, եցի va. to confound, to put to shame, to expose to public censure or to the ridicule of every one, to ridicule, to cry down, to defame, to slander, to lampoon; to lead in triumph.

Նշաւակութիւն s. spectacle, laughing-stock; shame, ignominy, opprobrium; nickname, by-name: hardy

Նշաւոր or -ի կաւ S. կաւ. [deed.

Նշարեհի, -րի s. bot. yoke-elm, horn-

Նշեհի, Նշի s. almond-tree. [beam.

Նշիւ s. chem. amygdalin.

Նշխար, աց s. bit, piece, particle, fragment; rest, residue; remains, mortal coil; consecrated bread, eulogia; -ք սբց, relic; տուի -աց, reliquary, shrine; -սպասարագի, host, wafer; -կիւրց, wafer; -գործել or կազմել, to make wafers; -ք եւ նշխարք Հայաստանի, the antiquities of Armenia, (Picturesque Armenia).

Նշխարակուծ s. host-box; -տուն s. place for making hosts or wafers.

Նշխարեմ, եցի vna. to remain over & above; to leave fragments; -եալ a. left, remained; -սոկերք սբց, relics; -կեանք իմ, my spark of life; the rest of my life.

Նշահեմ, եցի *va.* to rise, to rise against, to revolt, to rebel, to mutiny, to rise in insurrection; to reject, to despise; - **զոք**, - **ի ներքուստ ձեռն ուրուք**, to shake off the yoke, to free or rid oneself from another's domination. [disdain.

Նշահումն *s.* rebellion; contempt, **Նշար**, **ի** - **անք** *s.* mark, trace, sign, vestige, indication; - **գեղոյ**, some remains of beauty.

Նշարեմ, եցի *va.* to catch a glimpse of, to see imperfectly, to perceive, to discover, to examine, to observe, to regard; **դերկիր** - , to cast the eyes down, to look on the ground.

Նշարեցուցանեմ *va.* to let see, regard or perceive.

Նշող *S.* **Նշուլ**, **Նուլ**; - **ազարդ** *S.* **Նշուլ** - ; - **եմ, եցի** *va.* to glitter, to glisten, to shine, to sparkle, to flash.

Նշուլ, **ուլից** *s.* light, shining; reflex, glimmer; - **խնդուլ**, ray or beam of joy; **աղօտ**, **մուայլ** - , faint glimmer, dim light.

Նշուլադեղ, - **զարդ**, - **փայլ** *a.* shining, gleaming, radiant, brilliant.

Նշուլեմ *S.* **Նշողեմ**.

Նշուտ *a.* full of almonds; abounding in almond-trees.

Նշախր, **արոյ**, **ով**, **Նշարակ**, **այ** *s.* lancet; incision- or surgical-knife, bistoury; - **սպայտարայ**, fleam.

Նշոջ *s. bot.* telegonus.

Նոխաղ, **այ** *s.* he-goat, goat; - **աղէմ** *a.* goat-faced; - **աղան թթուուտ** *s. chem.* hircic acid; - **եան** *a.* goatish; *s. pl.* he-goats; - **երգու**, **գուլ** *S.* **Ողբերգակ**, - **գուլ**; - **իտ** *s. chem.* hircine; - **ոտն** *a.* goat-footed.

Նողկ, - **ալի** or - **տալի** *a.* nauseous, loathsome, fulsome; disgusting, detestable; tiresome.

Նողկամ, **այայ**, **Նողկնում**, **Նողկամ** *vn.* to be disgusted, to loathe, to feel sick or inclined to vomit; to abhor, to detest, to turn from with disgust.

Նողկանք *s.* disgust, nausea, qualms, rising of the stomach; abomination.

Նողկացուցանեմ *va.* to disgust, to nauseate, to make loathe or sick of; to repugnate, to cause to abhor; to tire, to weary; - **ուցիչ** *a.* disgusting, nauseous, loathsome.

Նողկուլ or - **կուլ** *S.* **Նողկանք**.

Նոճ, **ի**, - **ի**, **ճւոյ** *s.* cypress; cyprus.

Նոճ, - **եայ**, - **ի** *a.* made of cypress-wood. [press.

Նոճիաճաչ *a.* ornamented with cypress-wood. **Նոմիկոս**, **այ** *s. Gr. w.* lawyer, jurisconsult; president.

Նոմիսայ *s. Latin & Gr. w.* coin.

Նոմոս, **այ** or **ից** *s. Gr. w.* law, right.

Նոյական, **Նոյեան** *a.* of Noah.

Նոյանք *s.* Noah & his family.

Նոյեմբեր, **ի** *s.* November.

Նոյն, **նորին**, **նովին** or **վիմք** *pron.* himself, herself, itself; he, she, it; *a.* even, equal, identical; *ad.* ditto, do, idem or id; the same, of the same kind, after the same manner, equally, conformably, identically; **մի էլ** - , the same; **ի** - , **ի նմին**, together, all at once; **ի** - , - **լէ** - , **լէ** - **ս իսկ**, **ի մի էլ ի** - , **ի նմին ժամանակի**, - **ժամայն**, - **հետայն** *ad.* soon, very soon, quickly, in the same moment, immediately, directly; - **գործել**, to identify.

Նոյնաբան *s.* tautologist; - **աղան** *a.* -gical; - **եմ, եցի** *vn.* to say over & over again, to repeat, to tautologize; - **ուլի** *s.* repetition of words; *rhet.* tautology; literal translation; - **բար** *ad.* identically; uniformly, equally; - **գոյ** *S.* **Համագոյ**; - **զաւակ** *a.* being as brothers, having, as it were, the same father; - **զգի** - **կերպ** *S.* **Համազգի**. **Միակերպ**; - **հրաշ** *a.* equally wonderful; - **ձայնուլ** *s.* homophony; - **ձեւ** *a.* isomorphous; uniform; - **ձեւուլ** *s.* isomorphism; uniformity; - **մասն** *a.* isomeric; - **մասնուլ** *s.* isomerism; - **յանգ**, **ուլի** *S.* **Նմանայանգ**, **ուլի**; - **նամ**, **այայ** *vn.* to be the same or identical, to become identified; to unite with, to be equal; - **նման** *a.* quite the same; - **նշան** *S.* **Համանշան**; - **նուն** *a.* of the same name; *S.* **Համանուն**; - **սերմն** *a.* of the same family, consanguineous; - **վերջ** *a.* cadenced; - **ախլ** *a.* conform; *ad.* likewise; - **ցուցանեմ** *va.* to identify; to unite, to equal. [ad. *S.* **Նոյնալէս**.

Նոյնուհակ *a.* even, equal, same;

Նոյնուլիւն *s.* identity, sameness.

Նոյնչափ *ad.* as much.

Նոյնալէս *ad.* after the same manner, in like manner, equally, as much as, as well as, also, idem.

Նոյնալիսի, **սւոյ**, **սեայ** *a.* even, like, equal, alike, the same.

Նոյնքան, - **ի** *ad.* as much.

Նոյնորէն *ad.* likewise; - **օրին** *ad.* in

the same day; immediately, forthwith; -օրինակ *a.* like, the same; -, *զ-* *ad.*

*Նոսպայ *s. med. period.* [S. Նոյնպէս.

Նովանք *s.* new-married couple; S. Նու. [writer, secretary; *a.* notarial.

Նոտար S. Նոտար; -ացի *s.* short-hand

Նոտագիր S. Նոտար.

Նոր, *ոյ* *a.* new, fresh, young; novel, recent, modern; strange, extraordinary, curious; inexperienced, unpractised, new, raw; *ad.* newly, lately, freshly, recently; -ինչ *curiosity*; -ումն Ղ'էւոնդիոս, like a second Leontius; -նորոգող բնութիւն մերոյ, the Renewer of our nature; ամիս -ոյ, the month of first fruits; -- S. Նորանոր; ի -ումն or ումն *ad.* at present; under the new dispensation, according to the christian law; now, in the present age.

Նորա *pron.* to him or to her.

Նորաբան *s.* neologist; -ական *a.* -gical; -ութիւն *s.* -gy; -gism; -բեր *a.* recently conceded or granted; -տուն, the new year; -բողբոջ, -բոյս *a.* new-born, just brought forth, new, young, tender; -գին *a.* recently bought; -գիւտ *a.* new-fangled, newly invented or discovered, new, recent, modern; -գործ *a.* newly made, new, novel, fresh; strange, surprising, curious, paradoxical; -գործեմ *va.* to renovate, to renew; to restore; to do something new, extraordinary, miraculous; -գործութիւն *s.* renewing; a miracle, an extraordinary or marvellous thing, deed or act; -գրեմ *va.* to write anew; -գարձ S. Նորահաւատ; -զգեստ *a.* dressed in new clothes; -զուարճ *a.* new & merry; pleasant, grown green or flowering anew; -թէք *a.* new made; -լուրք *s.* news, novelty; զինչ -իցեն, what news? -խայծ ողկոյզ *s.* ripening grape; -խնդիր *s.* newsmonger; -խողխող *a.* just beheaded; -խոյ *a.* wounded recently; -ծին, -ծնեալ *a.* new-born; regenerate; springing up afresh, budding anew; -ծնեալ յաւազանէ, just christened; կին -ծին, recently delivered woman; -ծնիմ or -ծնանիմ *vn.* to be regenerated; -ծնութիւն *s.* regeneration; -ծնունդ S. Նորածին; -կառուց *a.* new-built; -կատար *a.* lately finished or ended; young, raw, inexperienced; -կարգ *a.* lately recruited; -կերպ *a.* prodigious, portentous, monstrous; -կերտ *a.* newly built or construct-

ed; strange, stupendous; newly ordained; -կերտեմ S. Նորադործեմ; -կնիք, կնքի, -կնուք *a.* newly baptized; converted; ordained; *s.* neophyte; -կոռուն *a.* ferociously tormented; -կրօն *s.* innovator; *a.* superstitious; -կրօնութիւն *s.* innovation or novelty in religious matters; superstition; -հաս *a.* arrived lately; precocious, early, premature; unexpected, sudden; young, fresh; -հասակ *a.* young, tender; -հարսն *sf.* new-married, bride; -հաւատ *a.* newly converted; *s.* neophyte, proselite; -հնար *a.* newly invented, modern, fashionable; -հրաշ S. Նորանշան; -ձայն *a.* strange, unheard of, innovated, invented or published lately; false, erroneous; -ձայնութիւն *s.* novelty, innovation; strangeness; -ձեւ *a.* new-fashioned, innovated, newly found out or invented; modish, capricious, fantastical; -ք *s.* fashion, mode, novelty; -ս առնել, ձեւել, մուծանել or -ձեւեմ *va.* to innovate, to introduce any novelty or innovation, fashion or mode; -ձեւիչ *s.* innovator; milliner; -ձեւութիւն *s.* innovation; mode, fashion; -ք, fancy articles; -զանդ *a.* *s.* protestant; -զանդութիւն *s.* protestantism; -ճաշակ *a.* having a novel taste, agreeable to the palate, delicious, exquisite; -մարզ S. Նորավարժ; -մուտ *a.* newly entered, young; *s.* novice; -ք *s.* innovation; -ս նորոգել, to introduce innovations or novelties; -մտութիւն *s.* the first day of a month. [own, his or her own.

Նորայ, *ոյ*, -ին, յնոյ *pron.* one's

Նորանամ, ապայ *vn.* to become new, to be renewed; -նայ լուսին, it is new moon; -նկար *a.* newly painted; -նշան *a.* prodigious, marvellous, astonishing, surprising, wonderful; unheard of, extraordinary, incredible, paradoxical, phenomenal, monstrous; -ինչ, phenomenon, prodigy, paradox; -նշույլ *a.* furnished with new light or glory, shining anew; ք ալգն -, at early dawn, at the first dawning of aurora; -նոր *a.* quite new, quite recent; *ad.* anew, over again; -շէն *a.* new-built; -սաղ *a.* freshly frozen; -սարգեւ *a.* recently accorded, granted or given; -սէս *ad.* newly, recently, freshly; -ստակ *a.* newly crowned; -հայրապետն Լեւոն ԺԳ, Leo XIII, lately raised to the

pontificate; -սէր *a.* fond of novelty or news, modish, fashionable; *s.* fashionist; -սիրութիւն *s.* love of novelty, modishness; -սնունդ *a.* newly fed, young, tender; -ստեղծ, ից *a.* newly created, produced or invented; -ստեղծեմ, եցի, -ծում, ծի *va.* to create, to re-create, to make anew; -սքանչ *S.* Նորանշան; -վարժ *a.* inexperienced, unpractised, inexpert, young, novice; -ձի, unbroken horse; -տեսակ *a.* of a new kind or sort; -տեսիլ *a.* extraordinary, strange, paradoxical, prodigious, portentous; -տիք *a.* of tender age, young; -տունկ *a.* newly planted; *s.* young, small plant; *fig.* neophyte; -տուր *a.* lately given, novel, recent; -րար *a.* renewing, re-creating; newly done; -րծաթ *s.* packfond, German silver; -ցոյց *S.* Նորանշան; -ցուցանեմ *va.* to make new, to renew, to renovate; -փառ *a.* vain, vain-glorious, vaunting; *s.* heterodox, heretic; -փառութիւն *s.* vain-glory, vanity; heterodoxy, heresy; -փետուր *a.* moulted, new-feathered; *fig.* made young again, renewed, revived; -զարդարիլ, to moult, to get new-feathers, to put on new plumage; *fig.* to grow young again, to be revived; -փթիթ *a.* new-budded, new-blossomed, freshblown; -ծաղիկ, a tender or new-budding flower; -գեղ գարնայնոյ, budding graces of Spring; -սաինք, budding breasts; -փոր *a.* newly dug; engraved; -քաղաք *s.* new-city; *np.* Vagharshabad.

Նորեկ, աջ *a.* new-come, newly arrived; *fig.* newly converted; -հարսն, bride, new-married; -եղբայր, novice; -ի հաւատս, neophyte. [բանամ.]

Նորեմ, եցի *S.* Նորոգեմ; -իմ *S.* Նորընծայ *a.* newly offered, dedicated, ordained or consecrated; starting in life, entering in a profession or career, making one's outset; *s.* novice, probationer; -արան *s.* apartment for novices; -ութի *s.* outset, first steps, starting, setting out; novitiate, probationership, time of probation; -ընկալ *a.* newly obtained; -ընտիր *a.* newly elected or chosen; -Աբբայ, a -Abbot-General; -լինել, to enrol fresh troops, to recruit anew.

Նորի, բւոյ, բեայ *a.* premature, precocious; -ք *s.* first-fruits, premices; օր նորեայ, first-fruits' day.

Նորիմայ *S.* Նորահար.

Նորին *S.* Նորա.

Նորոգ *S.* Նոր; -ագործ *S.* Նորագործ; -այարդար *a.* renewed, re-made, made up anew; -ապէս *S.* Նոր *ad.*; -ատուր *S.* Նորատուր.

Նորոգեմ, եցի *va.* to mend, to do up, to repair, to restore to the first condition or state, to put in good or better condition; to regenerate, to reform; *fig.* to renew, to renovate, to revive, to re-establish; -ընկար, to restore a picture; -իմ *vn.* to be renewed, restored, regenerated, re-established; *fig.* to revive, to come to life again.

Նորոգիչ *s.* reformer, innovator, regenerator.

Նորոգութիւն, -ումն *s.* renewing, renovation, restoration, reparation, mending; reform, reformation; new birth, regeneration; growing young again; *S.* Տոմար. [novation.]

Նորութիւն, -ումն *s.* novelty; innovation. Նորուս, -ումն *s.* a. new-student or scholar.

Նորօրէն *ad.* in a new, unheard of or extraordinary manner, prodigiously; *a.* unheard of, extraordinary.

Նորօրինակ *a.* unexampled, strange, new, extraordinary, prodigious, unusual. Նոցա *pron.* to them. [usual.]

Նոցայք, յոց, յինք *s.* their.

Նու, նուոյ. -ք, ոց, -անք, անց *sf.* daughter-in-law; sister-in-law, brother's wife.

Նուագ, աջ *s.* music, song, air, tune, melody, strain; sonnet: cup, goblet, bowl, mug: fashion, manner; bout, time; -ոսկի, golden cup or goblet; երեքսրբեան -, trisagium, agiology; յօրինել-ս, to modulate, to sing; հեշտացուցանել զ-ս, to make a sweet concert or harmony; զյաղթութեան -ս երգել, to sing an epinicion, a triumphal song; յերկարագոյն -օք զբանիւք անկանել, to be prolix, to prolong the discourse; զառաջին -ն, յառաջում -ի, the first time; ի բազում -ս, ի -ս բազումս, յայլ եւ այլ -ս, more than once, several or many times, over & over again; ի միում -ի, once, at once; all at once; զմի - եւս, once more; զմի միոյ -ի, առ մի -, for once; զայս մի եւս -, once more, once again; յերկարագոյն -օք, long, a great while or time; զվեց օրն մի մի -, once

a day for six days; լուր զայս վերջին
-, hear for the last time.

Նուագաթուղթ *s.* music-paper;
-խաղ *s.* melodrama; -խումբ *s.* orchestra;
band; -ծու, աջ *s.* musician;
-կից *s.* accompanist; -լինել, to accompany;
-կցեմ *va.* to accompany;
-կցութիւն *s.* accompaniment; base;
-հանդէս *s.* concert; դահլիճ -դիտի,
concert-room; -մոլ *a.* music-mad; *s.* melomaniac;
-մոլութիւն *s.* melomania;
շարդար, ից *s.* musical composer;
song-writer; lyric poet; -բան *s.* musical instrument;
music- or song-book;
-փչողական, բերանաւոր, լեզուակաւոր,
wind, mouth, reed instruments;
-ւոր *a.* musical, harmonious, cadenced,
melodious; -ւորեմ *va.* to present the wine-cup,
to hand a wine-glass.

Նուագեմ, եջի *va.* to sing; to give out the tune,
to strike up; to play on a musical instrument,
to execute, to perform; - լուսեմ, to accompany;
- սրնգաւ, to play the flute. [lody.

Նուագերգութիւն *s.* music, song, melody.

Նուազ, ից *a.* of little consequence, inconsiderable,
few in number; lesser, smaller, very slight, weak,
little; thin, slender; base, low, vile; *ad.* not so much,
less but little, not over; ոչ ինչ -, not less, not fewer;
յաւէտ կամ -, more or less; ոչ յաւէտ եւ ոչ -,
neither more nor less; - առնել *S.* Նուազեցուցանեմ.

Նուազաբան *a.* brief, laconic; -գիւտ *a.* rare;
-կան *a.* diminutive, decreasing; - սրտակեր,
negative picture; -միտ *a.* short-witted; -նամ *S.* Նուազիմ.

Նուազեմ, եջի, -եցուցանեմ *va.* to diminish,
to reduce in bulk, to make less, to lessen, to reduce;
to deduct, to abate, to retrench, to abbreviate, to shorten;
to lower, to disparage, to depreciate; to extenuate,
to emaciate, to attenuate; to eclipse, to throw into the shade;
- զգինա, to lower the price, to cheapen;
- զարծէս, to depreciate, to debase the value.

Նուազիմ, եցայ *vn.* to diminish, to grow less,
to decrease; to be lessened, abated, lowered, brought down;
ast. to be eclipsed.

Նուազութիւն, -ուսն *s.* diminution, lessening,
decrease, extenuation; want of, deficiency in,
scarcity; rarity; discount, reduction, lowering;
decline,

wane, waning; eclipse; - գնոյ, reduction in price,
abatment; երթալ ի -ուսն, to fall, to decay,
to decline.

Նուազ, ից *a.* languid, languishing, weak,
drooping, feeble, faint, pining away; less;
dark, obscure; *gr.* subtile.

Նուազանամ, զեհամ *S.* Նուազիմ.

Նուազեմ, եջի, -եցուցանեմ *va.* to cause to languish,
to make languid, to weaken, to enfeeble, to debilitate,
to enervate, to cause to pine away; to darken,
to obscure, to dim; to eclipse; to diminish.

Նուազիմ, եցայ *vn.* to faint, to fail, to lose one's senses,
to fall fainting, to fall into a swoon, to swoon or faint away;
to languish, to grow weak, to wear oneself out;
to diminish, to grow less, to decrease; to become dim,
obscure, to be eclipsed; -զեալանկաւնել,
to fall senseless; -զի սիրտ իմ, my heart grows faint within me.

Նուազութիւն, -ուսն *s.* swoon, fainting, languor,
languidness, weakness, fainting-fit, syncope;
diminution, lessening, decrease.

Նուաճեմ, եջի *va.* to subdue, to vanquish,
to conquer, to master, to keep under, to subject,
to subjugate, to enslave, to reduce to slavery;
յինքն -, to take possession of, to make oneself master;
- զզայրոյթ, to repress one's anger or resentment.

Նուաճող *s.* subduer; tamer.

Նուաճութիւն, -ուսն *s.* subjection, enslaving,
submission, obedience; detention, possession.

Նուամ, աջի *vn.* to mew.

Նուաստ, ից *a.* humble, low, inferior, poor,
mean, sorry, ignoble, vile, contemptible, cringing,
servile.

Նուաստաբանեմ *vn.* to speak submissively;
-բար *ad.* humbly, basely, vilely, ignobly;
-խոհ *a.* low-spirited, poor-witted, weak-minded,
abject, vile; meek, gentle, lowly in heart; -միտք,
little minds; -խոհութիւն *s.* weakness of intellect;
meekness, lowliness, humility; -կան *S.* Նուաստ;
-նամ, աջայ *vn.* to humble, debase, undervalue
or degrade oneself; -ցուցանեմ *va.* to humble,
to abase, to lower, to degrade, to disparage;
- զանձն, to humble or degrade oneself;
-ցուցիւն *a.* degrading, debasing, vilifying.

Նուաստութիւն *s.* abasement, un-

dervaluing, humiliation, abjection, baseness, degradation, meanness, vileness; առանց -թէ, without meanness.

Նուարակ, աջ *s. bot.* dittander, lepidium, cock's-foot; fumaria, fumiter, fumitory; *zool.* gold-finch.

Նուարան, աջ *s.* cover, covering; window-blind.

Նուէր, շիրաց *s.* offer, offering, present, oblation; libation; sacrifice; -ք, liberality; *S.* Չոնի; հաց նուիրաց, shew-bread; արգագիր - , votive-offering.

Նուիկ or -ճ *s. bot.* snake-root, serpentaria, dragon-wort, tarragon.

Նուիրաբեր, աջ *a.* carrying & offering a present, offering; -գործ *a.* sacrificing; -գործեմ *va.* to sacrifice, to celebrate mysteries; to consecrate, to offer; -գործութիւն *s.* celebration of mysteries, sacrifice, oblation.

Նուիրակ, աջ *s.* usher, sheriff's officer, serjeant, lictor; nuncio; deputy; *S.* Նուիրանոց.

Նուիրական *a.* sacred, consecrated, holy, divine; - եւ փրկաւէա երգ, toast, health. [sheriff.

Նուիրակապետ *s.* police captain,

Նուիրակառար *a.* consecrating, sacrificing; *s.* priest. [tion.

Նուիրակուի *s.* nunciature; deputa-

Նուիրամսակ *s.* holy or great month.

Նուիրան, աջ *s.* temple, church; consecration; sacrifice.

Նուիրանոց *s.* libation-cup; chalice.

Նուիրատու, աջ, -տուր, արից *a.* offering, that offers the first-fruits to the Church.

Նուիրեմ, եջի *va.* to offer, to present, to give; to dedicate, to vow, to devote; to ordain; to consecrate; to sacrifice; - or - նուէրս, to pour out libations to; - զանձն, to devote, to sacrifice oneself; - զգիրս, to honour idols with offering; - եալ *a.* to be ordained or consecrated; - հոոց, consecrated to idols; - րող *a.* offering; ordaining; *s.* priest; bishop.

Նուիրումն *s.* offer, oblation; dedication, inauguration; - անձին, self-

Նուկի *S.* Ունկի. [sacrifice, devotion.

Նումա *s.* China-orange, mandarin; յի *s.* --tree.

Նումեճանակ *s.* chief citizen.

Նումիլմագայ *s. Gr. w.* money. [lily.

Նունուֆար *s. bot.* nenuphar, water-

Նուշ, նշի or նշոյ *s.* almond; դառն - , bitter - ; իւլ նշոյ, --oil; կիթ նշոյ, milk of -s; - շաքարապատ, sugar-plums; բլիթ ի նշոյ, crisp--; --past.

Նուռն, նուռն. նուռնք *s.* pomegranate; նուռն ծաղիկ, flower of wild --tree.

Նուս, ոց *S.* Նուք; ի - երիվարի ելա- նել, նստել, to mount on horseback, to take horse. [prescription, formula.

Նուսխայ, ի *s.* receipt, recipe; *med.*

Նուրբ, նրբից *a.* subtle, fine, slender, tenuous, lank, thin, slim; narrow; *gr.* subtle; *fig.* finespun, subtle, difficult, abstruse, obscure, profound; *ad.* subtly; - ձայն, shrill voice; - մաք, subtle, acute, shrewd, perspicacious.

Նուք *s.* horseback; back; *S.* Նուս.

Նոքա, Նոքին *pron.* they.

Նպաստ, ից *s.* aid, assistance, succour, help, favour, subsidy, support, relief, resource, means; ի - *ad.* in support of, on behalf or in favour of; - մատուցանել, to aid, to succour, to help; to care, to take care; - լինել *S.* Նպաստեմ.

Նպաստամատոյց, -ւոր *a.* helping, succouring, propitious, favourable; - լինել or -ւորեմ *S.* Նպաստեմ; -ւորութիւն *S.* Նպաստ.

Նպաստեմ, եջի *va.* to help, to assist, to succour, to relieve; to second, to favour, to supply, to serve, to contribute.

Նպատակ, աջ *s.* aim, butt, level, end; premium, prize; *fig.* object, goal, end, scope, view, purpose, design, intent; կէտ -ի, aim; ուղղել ի -ն, to take aim at, to aim, to level at, to point; հարկանել ի -ն, to hit the mark; *fig.* to attain one's end; առնուլ կամ յափշտակել զ-ն, to obtain the premium, to win the prize; -եալ *a.* prefixed, appointed, fixed; -ադէտ *s. ast.* collimator; -գիտումն *s.* collimation.

Նպար, -ակ, աջ *s.* provision, store, victuals. [sions.

Նպարակաւոր *a.* laden with provi-

Նպարակեմ, եջի *va.* to victual, to provide with food.

Նպերս *a.* poor & proud.

Նռնագոյն *a.* pomegranate-coloured; *s.* crimson; - թաւիշ, crimson velvet; -ձեւ *a.* pomegranate-shaped; -քար *s.* garnet. [դրախտ նռնենեաց, --grove.

Նռնենի *s.* pomegranate-tree; -ք,

Նսէհ, Նսիհ, Նիս *s.* breath, puff; *fig.*

destiny, fate, fortune; *վեհ* - , high destiny; *վայելիլ* *ի* - , to prosper, to lead a happy life.

Նսեմ, *այ* *ա.* dark, dull, obscure, sad, gloomy, horrid; *ս.* *Նսեմութիւն*.

Նսեմական, *յին* *Ս. Նսեմ*.

Նսեմանամ, *այայ* *vn.* to begin to lower, to darken, to become cloudy; to be darkened, obscured, overclouded, eclipsed, tarnished.

Նսեմաստուեր *ա.* obscure, gloomy, dismal; *-խաւար*, thick darkness.

Նսեմացուցանեմ *va.* to darken, to bedim, to blacken, to offuscate, to tarnish; to eclipse. [tarnishing, dullness.

Նսեմութիւն *ս.* obscurity, darkness;

Նսիր *ս.* tribulation, difficulty, labour.

Նստած, *ոյ* *ս.* excrement, dung; *chem.* residue, sediment, bottom. [life.

Նստական *ա.* sedentary; *-կեանք*, *-*

Նստաւել, *-ի* *Ս. Նստոյ տեղի*.

Նստարան, *Նստելի* *ս.* bench, form, seat, chair.

Նստեմ, *եցի* *va.* to lower, to diminish; *-զերկաթ*, to fine down, to make subtle, to sharpen.

Նստիմ, *տայ*, *նիստ* *vn.* to sit down, to be seated; to repose; to lodge, to reside, to dwell; to be settled, to be resident; *-զօրաց*, to be encamped, to encamp; *շուրջ* - *զքաղաքաւ*, to besiege, to blockade, to block up; *ի դաւրան* - , to lie in ambush, in wait; to plot; *-ի սեղան*, to sit down to table; *-յաթոռ* *ի պէտս*, to go to stool, to evacuate; *-յինքեան*, to retire from business, to live alone; *-ի վերայ աւանդի*, to neglect one's deposit.

Նստողական *Ս. Նստական*.

Նստոյ տեղի *ս.* anus, fundament, breech, bottom.

Նստոց, *այ* *ս.* seat, residence; *-փեթակի*, the bottom of a bee-hive

Նստուած *Ս. Նստած & * Դիրք*.

Նստուկ, *ի* - *ad.* sitting. [ing.

Նստումն *ս.* sitting down; evacuate-

Նստուցանեմ, *ցի* *va.* to place on a seat, to seat, to place, to put; to push in, to thrust; *-զզօրս*, to encamp, to pitch a camp; *- - զքաղաքաւ*, to besiege. [lass.

Նրան, *այ* *ս.* sabre, scimitar, cut-

Նրբաբան *ա.* subtle, quibbling, quirking; *-եմ* or *բայեմ* *vn.* to subtilize, to refine, to cavil, to sophisticate; *-ութի* *ս.* subtilty, cavilling, quibble,

quirk, sophistry; *-բար* *ad.* subtilely, cunningly, acutely, subtly; *-լեզու* *ա.* slow-tongued, stammering, stuttering; *-խնդիր* *ա.* punctilious, particular, punctual; *-խօս* *ա.* artful-tongued, speaking subtilely; *-կածան* *Ս. Նրբուղի*; *-կան* *Ս. Նուրբ*; *-կառափն* *ա.* long-headed; *-կտաւ* *ս.* cambric, lawn; *-հայեաց* *ա.* subtle, keen, piercing, ingenious; *-հայն* *ա.* slow of speech; *shrill-voiced; *gr.* subtile; *-մասն* *ա.* of very thin parts; *-մասնաբար* *ad.* like atoms, with very fine particles; *-մարմին* *ա.* snaky, lanky, thin, slender, slim, delicate, spare; *-միտ* *ա.* subtle-minded, sharp-witted, subtle, piercing, keen, sagacious, witty; *-մտութի* *ս.* sharp wit, subtle-mindedness, subtilty, sagacity, perspicacity, penetration; *-նամ*, *այայ* *vn.* to be refined, to become more cunning or subtle; *-ցուցանեմ* *va.* to subtilize, to refine; to make thinner, to sharpen, to point; *-ւարտ* *ա.* pointed, sharp; *-փողոց* *ս.* lane, alley, narrow path; *-քիթ* *ա.* thin-nosed; snouted; *-քին* *Ս. Նրբախնդիր*.

Նրբեմ *Ս. Նրբացուցանեմ*.

Նրբեմաց *Ս. Նրբամիտ*.

Նրբին *ա.* subtile; *Ս. Նուրբ*.

Նրբոստ *ա.* thin or slender branched.

Նրբութի *ս.* subtilty, tenuity, slenderness, fineness, thinness.

Նրբուղի *ս.* narrow way, footpath.

Նքթեմ, *եցի*, *-իմ*, *եցայ* *vn.* to be very hungry, to exhaust, to die, to pine away with hunger, to be dying of hunger, to be starved to death, to die of starvation; *նքթեալ* or *նքթի* *ա.* exhausted or dying with hunger, famished, languid.

Նքողակ *ս.* lake, small lake.

Նքողիմ, *եցայ* *vn.* to languish, to become faint, languid, to wear oneself out, to faint, to swoon.

Նքողումն *ս.* debility, languor, atony.

Նքոյր, *ուրի* *ս.* sieve, riddle.

Նօթ, *ի* *ս.* minium, red lead, ruddle, vermilion. [ished, starved.

Նօթի, *թւոյ* *ա.* fasting, hungry, fam-

Նօթձեմ, *եցի* *va.* to announce; to procure, to provide; to prepare, to furnish.

Նօթուի *ս.* hunger; fast, fasting. [lives.

Նօսր, *սուկք* *Ս. Անօսր* with its deriva-

Նօսրահեր *ա.* weak or thin-haired;

—հող *a.* haying but a thin stratum of earth; —սանհար *s.* large-tooth comb.

Նոտար, *այ* *s.* notary; —էմ, էցի *va.* to write running hand; to draw up a deed; —ութի *s.* notary's functions or profession. [bleak wind, sirocco.

Նոտու, *այ* *s.* *Gr. w.* south wind,

Նոար or —գիր *s.* running hand, cursive, italic; —էմ, էցի *va.* to write running hand; *fig.* to examine minutely.

Շ

Շ (*shā*) *s.* the twenty third letter of the alphabet, & the eighteenth of the consonants; շ, շ. five hundred; five hundredth.

— It is sometimes changed into or confounded with the letters ս & ժ, as: աշտիճան, աստիճան; աշտուճ, աստուճ; նշգեհ, նժգեհ; աշխոյժ, աժխոյժ.

In foreign words, the letter *s* is often changed by us into շ; for example: sabbath, Semiramis, Simeon, Susan, Arsaces, &c. շաբաթ, Շամիրամ, Շամառն, Շուշան, Սրշակ.

Շաբաթ, *ու* *s.* sabbath, --day, day of rest; repose, rest; saturday; week; աւագ, մեծ —, holy saturday; աւագ —, holy week; —ուց, the grand or holy sabbath; —է ի —, ի —ու —ու, every week, weekly; —ի —է, from one sabbath to another; վարձել ի —ս, to let weekly; սղծել զ—, to break the sabbath; խաբանք —ու, sabbatism; ք —ու ճանապարհի, a sabbath day's journey, (2000 cubits, i. e. about a mile); —ու *ad.* on the sabbath-day.

Շաբաթագիր, գրի *s.* hebdomadary or weekly newspaper; —լոյծ *s.* sabbath-breaker; —լուծումն *s.* --breaking; —խոր *S.* Շաբաթապահ; —կան *a.* sabbatical; weekly, hebdomadary; —մուս *s.* officer on duty for the week, septimarian; sabbath-eve; —համ, ա-

յայ *vn.* to keep, to observe sabbath; to cease from work, to repose, to rest; to be out of work; —պահ *a.* keeping the sabbath; *s.* sabbatharian; priest whose week it is to officiate; —ք *s.* weekly fast or abstinence; —յուցանեմ *va.* to cause to keep the sabbath; to cause to rest or repose from work, to celebrate the sabbath; —ւոր *a.* septimarian, whose week it is to be on duty.

Շաբաթումն *s.* keeping the sabbath; cessation from labour, rest, holiday, vacation.

Շաբաթէայ, չէք *s.* week's labour.

Շաբաթօրէայ *a.* of saturday.

Շագանակ, *այ* *s.* chestnut; հնդիկ —, horse—; —մեծ, great or large —; —ագոյն *a.* chestnut-coloured, auburn, nut-brown; —ալաճառ *s.* chestnut-seller; —էնի *s.* chestnut-tree; (փայտ) chestnut-wood; հնդիկ —, horse-chestnut-tree.

Շալակ, ի *s.* back, shoulder, load; hand-barrow, sedan; —աման *s.* half a horse-load; —էմ, էցի *va.* to put on the shoulders, to load; *vn.* to load oneself with, to take upon one's back.

Շալոց, ի *s.* help-burden, “crochet.”

Շահանջեմ, էցի *vn.* to prick up the ears, to listen attentively.

Շահ, ից or ուց *s.* profit, interest, fruit, gain, lucre; advantage, good, benefit, utility, emolument; interest, usury; —Պարսից, Shah or king of Persia; —օգտի or օգտութե, utility; սէր —ու, love of lucre; ի —օգտի իւրեանց, for their advantage; for the benefit of them; ոչ առ ի —ինչ օգտի բարբառիմ, be sure I speak disinterestedly; ի —ս հարկանիլ, —ու զհեղինակ, կրթիլ, մտանել, to become avaricious, to be greedy of gain; —բերել, to be profitable, to profit, to produce gains; բանալ զ— ուրուք, to clip a person's profits or gains; ի —ածել, to invest, to put out at interest; —ս առնել, to dance.

Շահաբեր *a.* profitable, lucrative, advantageous, gainful, fruitful, proficuous; նաւ —, merchant-ship; —դէտ *s.* speculator; —գիտեմ *vn.* to speculate; —գիտութի *s.* speculation; —զաւակ *s.* fruit, profit, interest; —ժողով *a.* greedy of gain, grasping; *s.* usurer; —ինդիր, &c. *S.* Շահաւեր, &c.; —կան,

-կանացու *a.* lucrative, useful; -կից *s.* partner.

Շահապ, -եա, աջ *s.* vice-roy; governor; prefect; mayor; chamberlain; *fig.* guardian; -դաշապ, dryad; -անառապ, sylvan, satyr.

Շահասէր, սիրապ *a.* interested, selfish, venal, mercenary, covetous; -սիրութի *s.* love of gain, selfishness, covetousness, venality; -սպրամ, *ի s.* bot. basil; -ստան, *ի s.* seat of Government, capital, metropolis; -վաճառ, աջ *s.* S. Շահավաճառութիւն; trader, merchant; -լինել, to trade, to traffic, to deal; -վաճառութի *s.* commerce, trade, traffic, business.

Շահատակ S. Նահատակ; -եմ, եցի, -իմ, եցայ *vn.* to face, to brave, to attack valorously, to assail, to lead the onset; -իւն, -ութի, -ումն *s.* attack, assault, valour, bravery, military expedition or enterprize, deeds, feats of arms, exploits; success, conquest, victory.

*Շահար, *ի s.* woody wild, forest; -աջի *a.* sylvan, savage, wild; -ունի *s.*

Շահարար, աջ *a.* gaining. [*sylvan.*

Շահաւեմեմ, իմ S. Շահիմ; -տուի *s.* utility, profit, fruit, advantage.

Շահաւէա, ւեապ, -ւոր *a.* profitable, advantageous, useful, fruitful, lucrative, interesting; -ւորաբար *ad.* advantageously, usefully, profitably; -ւորեմ, եցի *va.* to gain, to obtain, to acquire, to purchase; to buy; -ւորիմ, եցայ *vn.* to do good, to help, to avail; to profit, to derive advantage, to turn to account; -ւորութի *s.* profit, gain, advantage.

Շահեկան, -ացու S. Շահական; -նուութիւն *s.* fruit, profit, advantage, gain, lucre; fertility, fecundity; enjoyment, pleasure, ease. [*profit.*

Շահեմ, եցի *va.* to cause to gain or

Շահեսա, *ից s.* gain, lucre.

Շահեցուցանեմ *va.* to be lucrative or profitable; to invest money profitably; *fig.* to instruct, to edify.

Շահէն, էնի *s.* yellow-legged hawk, æsalon, merlin, sparrow-hawk.

Շահընծայութի *s.* gain, profit, lucre; -ընկալ *a.* profitable, lucrative.

Շահիմ, եցայ *vn.* to gain or profit by, to make a profit, to draw an emolument from; to obtain, to win, to carry away or off; բաղուս - , to gain

much, to make a great profit; -ըզկեանա, to escape, to save oneself from peril; -զմահ, to escape death, to have a narrow or hairbreadth escape; -զվիշտա եւ զվնաս, to avoid this harm & loss, not to suffer, to escape suffering; -զոք *fig.* to edify, to set a good example; չիք ինչ շահեւոյ, there is nothing to be gained.

Շահոքրամ *s.* bot. clove, pink, carnation. [*bert, nut, chestnut, &c.*

Շահպալուա *s.* bot. malabathrum; fil-

Շահպուրակ *s.* bot. * gilly-flower, stock; -դեղին, wall-flower. [*ing-dew.*

Շաղ. *ից s.* S. Յոշ; night-damp, even-

Շաղախ, ոյ *s.* cement, mortar; lute; slime, mire, mud: caltrop; star-thistle; *a.* soiled, sullied; foul, dirty; -աբեր *a.* mud-bearing (swallow); -անամ, աջայ S. Շաղախիմ; -եմ, եցի *va.* to cement, to plaster; to smear, to dirty, to soil, to contaminate; -զճեռա արեամբ, to imbrue one's hands in blood; -իմ, եցայ *vn.* to be splashed, soiled, dirtied; to imbibe, to absorb, to drink in, to soak up; -ումն *s.* cementation; dirtiness, contamination; *-ուա *a.* muddy, miry.

Շաղաղրաա, աջ *s.* great talker, babbler, chatterer, tattler; talebearer, scold; -բ *s.* immodest dance, tarantella; -անք *s.* quackery; S. Շաղաղրաաութի; -եմ, եցի *vn.* to prate, to chat, to babble, to tattle, to prattle; -ութի, -ումն *s.* charlatanry, extreme verbosity, prating, chattering. [*to stutter.*

Շաղաղեմ *va.* to wrest; to stammer,

Շաղամաթ, *ի s.* thread; string, packthread, twine.

Շաղամանութիւն *s.* annexion.

Շաղաշար *a.* entwined, conjoined, united; *s.* gr. syllable; -եմ *va.* to entwine, to connect, to combine; to compaginate; -իմ *vn.* to be entwined, joined; to be attached, stuck; to conjoin, to match, to be coupled; -ութի, -ումն *s.* conjunction, connexion; interweaving, intertwining, wreathing; copulation.

Շաղաշոյա or շուա *s.* vagabond, good-for-nothing wretch, scamp, blackguard, scoundrel; *a.* dissolute, shameless, unblushing, brazen-faced; -շառութի *s.* scoundrelism, meanness, barefacedness, impudence, debauchery, licentiousness, libertinage.

Շաղապառ *a.* twined, twisted, wound round, entwined; **-եմ** *va.* to twine, to twist; to implicate, to involve; **-իմ** *vn.* to entwine, to twist round each other; to be coupled.

Շաղաւառութիւն *a.* insinuating, false, double-tongued; cheating, fraudulent.

Շաղափ, *ոյ* *s.* trepan, wimble, augur, piercer; **-իկ** *s.* gimblet.

Շաղբալու *s.* mimic, buffoon.

Շաղգամ, *ի* *s.* turnip; **-վայրի**, rape.

Շաղեմ, *եցի* *va.* to implicate, to involve; to mix, to mingle, to knead; to dilute; to soil, to stain; **-իմ** *vn.* to be mixed, kneaded; wrapt together, united; *fig.* to be implicated.

Շաղիղ, *ղղոյ* *s.* raw flesh; carrion, carcass, dead body. [parsley.

Շաղինար *s. bot.* bastard- or fool's

Շաղկապ, *աց* *s.* junction, bond, union; *gr.* conjunction; **-եմ**, *եցի* *va.* to join together, to conjoin, to unite; **-ումն** *s.* conjunction, connexion, concatenation.

Շաղղադործուի *s.* butcher's calling.

Շաղղակեր, *աց* *a.* sarcophagous, carnivorous; voracious; **-ութի** *s.* sarco-phagy, devouring carrion; voracity.

Շաղղայեղ *a.* fat & lusty, corpulent,

Շաղումն *s.* mixing; wrapping. [bulky.

Շաղփաբանութիւն *S.* Շաղփաղփանք.

Շաղփաղփ, *ից* *s.* chatterbox; *a.* prattling, tattling, cackling; foolish, absurd; silly, insipid, mawkish; **-անք** *s.* idle stories, idle talk, chit-chat, tittle-tattle, cackle, talking to the wind; folly, nonsense, extravagance, absurdity; silliness, dotage, second infancy; **-եմ**, *եցի* *va.* **-իմ**, *եցայ* *vn.* to talk nonsense, to tell idle stories, to babble, to gossip, to cackle, to tittle-tattle; to dote, to rave; **-ութի**, **-ումն** *s.* *S.* Շաղփաղփանք; **ի** **-թի** *զաւածիլ*, to rave, to be delirious or frenetic; **-ուն**, **-ում** *S.* Շաղփաղփ.

Շամամ *s.* musk-melon.

Շամանդաղ, *աց* or *ից* *s.* fog, haze, mist; obscurity; atom, corpuscle; *ast.* cosmical matter; **-աչաց** *med.* suffusion, cataract; **-աձեւ** *a.* obscure, dim; like an atom; **-իմ** *vn.* to get muddy, dim. [**-ակ** *s.* small cane-field.

Շամբ, *ից* *s.* cane-brake, --field, fen;

Շամբաբանեմ *vn.* to talk nonsense, to prate foolishly; **-բար** *ad.* foolishly; **-կան** *a.* foolish, mad; furious.

Շամբանք *S.* Շամբութիւն.

Շամբիմ, *եցայ* *vn.* to become mad, to play the fool, to commit folly; to rage, to be in a fury, to be mad for, to eagerly long for, to fall madly in love, to be desperately in love, to be agitated by violent transports for, to love to distraction, to dote upon; to be wanton, lustful; **ի կանայս**, to woo, to court, to rave, to be in love to extremity.

Շամբութիւն *s.* folly, fury, mania, rage; *fig.* violent passion, love, fury, transport, gallantry, love intrigue; debauchery, lewdness.

Շամբուշ *a.* foolish, mad; extravagant, absurd; *fig.* carried away by passion, furious, maniac, mad for, dotingly fond of, love-stricken; lewd, libidinous. [**-տեղի**, cane-brake.

Շամբուտ *a.* full of canes or reeds;

Շամիրամակերտ, **-չէն** *a.* built by Semiramis; *s.* Semiramople, Van.

Շամիկաակ *s. bot.* symphytum, pulmonaria, comfrey, consound.

Շամշական, &c. *S.* Շամբշական, &c.

Շամչպետ *s.* tetrarch.

Շամշութիւն *s.* tetrarchy.

Շամս *s. Persian w.* sun.

Շամրաշ *s. bot.* imperial-lily.

Շամրիտ, **Շամրտացի** *a. s.* Samaritan.

Շամրտութիւն *s.* samaritanism, Samaritan sect.

Շամիուր, *փրոյ* *s.* spit; **ast.* Libra, the balance; **ի** **-հարկանեւ** *S.* Շամփրեմ. [small spit.

Շամիրակ, *աց* *s.* crown, diadem;

Շամիրակալ, *աց* *s.* spit-rack.

Շամիրեմ, *եցի* *va.* to spit, to put upon the spit; to run or to pierce through & through, to transpierce.

Շայեկան, &c. *S.* Շահեկան, &c.

Շանագլուխ *a.* dog-headed; *s.* dog-head; Anubis, cynocephalus; *zool.* cynocephalus, baboon, monkey; *bot.* dog's-head; **-զգեաց** *a.* cynic; **-լեզու** *s. bot.* cynoglossum, dog's-tongue, hound's tongue; **-կնճիթ** *a.* dog-muzzled; **-ձուկն** *s.* dog-fish; **-ճանճ** *s.* dog-tick, ricinus caninus; **-պատկեր** *a.* dog-faced; *s.* painted or sculptured dogs.

Շանթ or **Շանդ**, *ից* *s.* thunderbolt, lightning, thunder; fire, spark, flash; red hot iron; ingot; **հրավառ**, **բոցավառ**, **կայծակնացայտ**, **հրաշունչ**, **սպառ**.

նալից, ահաւոր —, the burning, flaming, gleaming, smoking, threatening, dreadful thunderbolt; —ս արձակել, to hurl thunderbolts, to fulminate; հրաջեալ —իւք ստակել զոք, to crown with a bent, red hot spit.

Շանթական *a.* fulminating, fulminant; — թթուում *chem.* fulminic acid; —կէզ *a.* burning like a thunderbolt; —առնել, to fulminate, to strike with lightning; —լինել, to be lightning-struck; —հար, այ *a.* thunder-struck; *ad.* with a thunder-clap; like a clap of thunder; —լինել, to be struck by lightning, to be thunder-struck; —առնել or —հարեմ, եցի *va.* to fulminate, to strike with lightning; —հարուլթի *s.* thunder-clap; a peal of thunder; —ձիգ *S.* Շանթընկէց. [rod.

Շանթարդէլ *s.* conductor, lightning-

Շանթեքար *s.* meteoric stone, meteorolite; *S.* Երկնաքար, Օդաքար.

Շանթընկէց *a.* thundering; fulminating; —բարկուի *fig.* thunder; —ամսք, thunder-cloud.

Շանի *s.* dog's-meat, dog-porridge.

Շանսուր *s.* price of a dog; hire of a prostitute.

Շանիին, փնի *s.* dog's-dung.

*Շաշ *s.* milk-diet, —food; *—որդ *s.* maker or dealer in milk products.

Շաշ *S.* Շաշին; —եմ, եցի *vn.* to make a noise, to rumble, to clash; to clack, to crack, to crackle; to boil violently, to burst, to blow up; to shiver, to crepitate; to rustle, to murmur; to thunder, to detonate; —սողնոց, to hiss; to whistle; to whiz; —մեղուաց, ճանձից, to buzz, to hum; —իւն, —ում *s.* noise, burst, crackling, crash; rustling, rumbling; report, clap, explosion; resounding; gurgling, murmur.

Շապիկք, սկաց *s.* shirt, linen; —քահանայական, alb; —սարկաւազաց, դարաց, rochet, surplice; dalmatic, tunic; —կանանց, chemise, shift.

Շապկեմ *va.* to incrust, to plaster, to coat. [oneself.

Շապրումն *s.* over filling, cramming

Շառ *a.* *S.* Շէկ; **s.* tumult.

Շառաւել *a.* rather red, reddish; —զուխ *a.* bloody, bloody-minded; —դոյն *a.* red, reddish; —աչք կամ երեսք, fiery or flashing eyes; *S.* Տենդ; —դունանք *S.* Շառադունութի; —դու-

նացուցանեմ or դունե— *va.* to cause to blush, to put to the blush, to shame, to confound; —դունեմ, եցի, —դունիմ, եցայ *vn.* to blush, to redden with shame, to be ashamed, confounded; —նեցան երեսք նր ի ցամանէ, his face flushed with anger; (յամթոյ), he turned quite red; —դունութի *s.* red, redness; *fig.* flush, blush, shame, bash-

Շառայլ *S.* Նշոյլ. [fulness.

Շառաշիղ, շղաց *s.* mass of rock salt; —սառի, block of ice; iceberg.

Շառաշ. եմ *S.* Շաշին, չեմ; ի շաշէլոյ կառաց նր, եւ ի շառաշէլոյ անուոցն նր, at the rushing of his chariots, & at the rumbling of his chariot-wheels; —իւն, —ուկ, —ում *S.* Շաշին, Թնդիւն; —ուկ *s.* tinsel.

Շառաւել or լիղ, աջ. shoot, sprout, twig, sucker, sprig; *fig.* offspring, scion, sons, descendants, posterity; beam of light, gleam, ray; branch, part, member of body; *geom.* *S.* Ճառագայթ; —արմատոյ, root-tips; —անուոյ, spoke of wheel; —օրհնութեան, blessed offspring; —դառնութեան, accursed progeny. [root.

Շառաւիղարմատ *a.* sprung from the

Շառաւիղեմ, եցի *va.* to send forth shoots, to throw out suckers, to sprout, to shoot, to bud, to put forth buds, to germinate; to generate, to procreate; to emit rays, to beam. [shoots.

Շառաւիղուղէշ *a.* sending forth

Շառաւն, Լուկք *s.* camel.

Շառաւի *s.* light, beam, shine; —նալթաւի *a.* emitting rays; —նայողով *a.* radiant, refulgent; —նաւ *a.* quite ashamed or abashed; —ում *s.* shining.

Շառնաջ *s.* wild-pomegranate seed.

Շառտեմ, եցի *va.* to scarify; *S.* Յտեմ.

Շառ, ից *a.* much, several, considerable, abundant, plentiful, copious, in great quantity; *ad.* much, too much, very, most; enough, sufficiently, as much as necessary; —, —անգամ *ad.* often, frequently; —իսկ *ad.* sufficiently; —կամ սակաւ, more or less; ը —եւ ը սակաւ, in all about; փոքր ի —է, somewhat, partly, a little; more or less; ոչ ը —եւ ը փոքր, in no wise, in no way; —է *v.* *imp.* enough, it is enough, sufficient, no more; —է այդ, that is enough; —է զի, it suffices that; provided that; —ստել, to be content; —համարիլ, to content oneself with;

– ք յայնցանէ, most of them, the greatest part of them; դեռ աւուր – կայ, much time still remains; ոչ իցէ քեզ – զի ..., does it seem to you a little thing that ...? ոչ երբեք տեսն –! they never say: Stop, enough! S. Օր.

Համաբանութիւն s. talkativeness, verbiage, verbosity, loquacity; –իսս, այ a. talkative, verbose, loquacious, garrulous; prating, chattering, tattling, prattling; s. S. Համիսս; – լինել S. Համիսսեմ; –իսսութիւն s. multitude of words, loquacity, garrulousness; chit-chat, babble, tattle, prattle; –ծախ a. costly, dear, expensive; –կեաց a. long-lived, long-living; –կեր. այ a. s. eating a great deal, great eater, glutton, gormandizer, voracious, devouring, ravenous; –հանճար a. very talented, very intelligent; judicious; –հմութիւն s. polymathy, great erudition, great experience; –մարդութիւն s. better Բազմա–; great or considerable population, multitude of men; –մարմին a. corpulent, bulky; –նամ, ացայ տ. to content oneself, to be content, to take up; to suffice, to be sufficient or enough; to multiply, to increase; –սահաւուր, փոքուր, to be satisfied or content with a little, with any thing; –շուրջ, –շրջիկ, –շրջող a. roving, rambling, wandering; s. vagabond, vagrant, roamer, stroller, idler, lounge, loiterer; – լինել, to stroll, to roam, to rove, to ramble, to wander; –շրջութիւն s. stroll, lounge, wandering; –շուր a. having a great deal of water, abounding with water; aqueous; –ցուցանեմ տ. to content, to satisfy; to augment, to multiply.

Հատերդումն a. swearing much: s. great swearer, blasphemer.

Համիմ S. Համահամ. [ligent.

Համիմաստ a. very wise or intel-

Համիցս ad. often.

Համիսս, այ s. great talker, babler, tattler; braggart; a. S. Համաիսս; –եմ, էցի տ. to talk too much, to use vain repetitions, to gossip, to prate, to chatter; to boast, to brag; –ութիւն S. Համաիսսութիւն.

Համծլու s. bot. thistle.

Համկերութիւն s. gormandizing, gluttony, voracity, greediness, raven-

Համնում S. Համահամ. [ousness.

Համոյժ a. very strong, robust.

Համութիւն s. great number of, great quantity, great deal, multitude, abundance, plenty.

Համուսումնութիւն S. Համահմութիւն.

*Համարար s. skin-sieve.

Համրուան, այ s. tent, pavilion, marquee; water-spout, fountain, jet.

Հար. ից s. string, file, line, range, row, rank, order, long string, concatenation, chain, series, suite, train; multitude, great number; composition; sarus (period or cycle of 3600 years), century, epoch: crape, gauze, pall; * lace, lace-work; –ք մարգարտայ, string of pearls; ոսկի –, gold chain; –ք լեռանց, mountain-chain; –հանճից, swarm or lot of flies; –մըջմանց, swarm of ants; anthill; –շանց, pack, number of dogs; –ազգաբանութիւն, genealogy; ի –ի հարկանել, to register, to record, to set or write down; ի –ի արկանել, to string, to range, to rank; ի – արկեալ թուել, to enumerate, to number, to count; ի միում –ի հարեալ թ մի համարել, to be enumerated in the same series; յանտեղեաց –ին է այս, it is very far from the purpose.

Հարաբ or Հարապ, ոյ or ի s. syrup.

Հարաբանեմ, էցի տ. to compose, to write; to ratiocinate, to make a syllogism; –բանութիւն s. syllogism, sequence, chain of arguments; –գիր, գրաց s. composer, writer, author; S. Հարադրած; letter, character; –գծեմ տ. to compose; –գոյր, ուրի s. cover; veil; – գրոց, cover or binding of a book, book-cover; –գրած, ի s. composition, wording; work, writing, works, treatise; memory, monument; –գրական a. historical; –գրեմ տ. to compose, to write, to word, to put down in writing; to compile; –գրող s. composer; –գրութիւն S. Հարադրած; –գասեմ տ. to range, to arrange in order, to set to rights, to dispose, to put in order, to lay out; –գասութիւն s. co-ordination, arrangement, order, disposition; gr. syntax; –գրական a. compound; composed; arranged, put in order; prosaic; –գրեմ, էցի տ. to put together, in order, to arrange, to re-unite, to connect, to join, to combine; to construct, to make, to form; S. Հարադրեմ; –գրութիւն s. combination, conjunction, connexion; arrange-

ment, disposition; construction; *gr.* syntax; *S.* Շարադրած; -թուեմ *va.* to enumerate in order; -լծեմ *va.* to conjoin, to join with, to unite; -լրական *a.* complete; -խառն *a.* compound, combined, united; -խառնեմ *va.* to mix together, to compound, to intermix, to intermingle; -խառնութիւն or ունի *s.* intermixture, compound, combination.

Շարած, *ից* *S.* Շարադրած; -եմ *va.* to arrange, to place or put in order; -ծնեալ *a.* cognate, born together; in-

Շարակալու *a.* unitive.[nate, inborn.

Շարական *s.* hymn, canticle, melody; hymn-book, hymnology.

Շարակապութիւն *s.* adhesion; -կարգեմ *S.* Շարադրեմ; -կցեմ *va.* to conjoin, to chain or link together; -կցութիւն *s.* conjunction, chaining together; -հիւս *s.* writing, work; -հիւսեմ *va.* to compose; -ձայն *a.* consonant; -ձայնութիւն *S.* Ձայնակցութիւն; -մանեմ *va.* to interlace, to interweave, to intertwine, to lace, to join, to unite; -մանութիւն *s.* entwining, interweaving; -մերձութիւն *s.* adherence; -յարեմ *va.* to reunite, to join together; to continue, to join, to add; -յարութիւն *s.* continuation, sequel; -պատմեմ *va.* to narrate in order.

Շարաւ, *ոյ* *s.* pus, matter, ichor, sanies, purulence; rottenness; stench, stink; - առնուլ, to effervesce, to swell, to become inflamed.

Շարաւաբուղիւ, -լի or լից, -ծոր *a.* purulent, full of pus or sanies, ichorous, sanious, putrid, rotten, fetid; -հիւթ *s. med.* ichoroides; -հոտ *a.* stinking, fetid; - արիւն, corrupt blood; - or -հոտութիւն *s.* stench, stink.

Շարաւանդ, ի or -ն, դան *s.* bonds, bands, fetters.

Շարաւոտեալ *a.* corrupted, stinking.

Շարեմ, եցի *va.* to range, to arrange, to set or put in order, to dispose; to marshal; - զմարդարիաս, to string pearls; - զնշանագիրս, to compose. [earthquake.

Շարժ, *ից* *s.* movement, motion;

Շարժաբանութիւն *s.* cinematics; -կան *a.* moveable; *S.* Շարժուն; -կանութիւն *s.* mobility; dynamics; -կից լինիմ *vn.* to be moved together; -հիմն *a.* shaken from the foundations; -ռիթ, -րան *S.* Շարժիչ; -ցոյց *s.* polyorama.

Շարժեմ, եցի *va.* to move, to re-

move, to set in motion, to stir, to cause to move; to agitate, to shake, to flutter, to stagger; *fig.* to excite, to provoke, to rouse the feelings of, to move, to touch; - զլուր, to shake or toss one's head; - զամբար, to leave no stone unturned, to move heaven & earth; - զսիրտ, to affect, to move to pity; -իմ *vn.* to be moved, stirred, shaken, staggered; fluttered, roused, agitated; to bestir oneself, to bustle about. [contriver.

Շարժիչ *s.* motive, spring; mover;

Շարժիւն *S.* Շարժումն.

Շարժեմ *S.* Շարժեմ.

Շարժող *a.* motive, moving; -ական *a.* moveable; -ութիւն *s.* mobility.

Շարժուած, *ոյ* *s.* movement; gesture, action; սաստիկ or տարապայման, gesticulation; -ս առնել ի խօսելն, to gesticulate while speaking; սաստիկ -ս առնել ի խօսելն, to gesticulate, to be too full of action.

Շարժութիւն *s.* mobility; motion.

Շարժումն *s.* movement, motion, stir, stirring, nod, shake, toss; fluctuation, staggering; eccitation, provocation; *fig.* agitation, motion, impulse, commotion, emotion; gesture, action; earthquake; *ast.* movement; զշարժմունս երակաց զննել, to feel the pulse; *S.* Ընդոստ.

Շարժուն *a.* moveable, moving; versatile, unsteady, unsettled; առաջին - *ast.* the primum mobile; - ի հողմոյ, shaken by the wind; - եւ անշարժուն ստացուածք, personal & landed property. [terest.

Շարիաս, ի, իւ *s.* usury, illegal in-

*Շարմաղ *s.* silk-sieve; * -ուն ալիւր *s.* the finest flour.

Շարոյ, աջ *s.* file, row; - քաղցրաւեկեաց *S.* * Շոսադ; - մարդարասց, pearl necklace.

*Շարուած, -ումն *s.* the setting in order, arranging; marshalling.

Շարունակ *a.* continuous, continual, non-intermittent; -աբար *ad.* continually; -եմ, եցի *va.* to contain, to enclose, to conserve; to continue, to last; -ութիւն *s.* continuation, continuity, succession.

Շաւաշարիւն *S.* Նուիւ. [ponica.

Շաւաշար յաբոնիկ *s. bot.* aucupa ja-

*Շաւառ or Շաւերք *s.* violin; guitar; *S.* Վիւն.

Շաւառն *s. bot.* cannaeorus; calamus odoratus, sweet-scented flag.

Շաւիղ. *ւղաց s.* path, road, way, passage; trace, vestige, foot print; *fig.* conduct, deportment; - *մոլորակի ast.* orbit of a planet; - *երկաթակուռ S.* երկաթուղի. [*fig.* sadness in mirth.

Շափառուկ *s.* obscurity in day-time;

Շափիղայ, Շափիւղայ. *ից s.* sapphire; - *ղաձեւ a.* --shaped; like a sapphire; - *ղեայ a.* of sapphire.

Շաքար, *ի, աւ s.* sugar; *մաքուր, սպիտակ -*, refined or lump -; *խակ -*, moist, brown or raw -; - *վանի, -* candy; *գործատուն -ի, --mill*; *շաւրան -ի, --refinery*; *համեմէլ -աւ, to -*, to sweeten, to strew or sprinkle with -; - *աբուղի a.* sacchariferous; - *բուղի եղէգն or -աբոյս s.* the - cane; - *ագործ s.* confectioner, comfit-maker; sugar-baker; - *գործութիւն s.* confectionery; sugar-manufacture; - *ական թթուում s. chem.* succharic or oxy-succharic acide; - *ահամ a.* sugar-flavoured, sugary; *սեխ -*, sugar-melon; - *աման s.* sugar-basin; - *ային a.* containing sugar; - *անուշ s.* sugarplum, comfit; burnt almond; - *աչափ s.* saccharometer; - *ալաճառ s.* sugarman, sugar-monger, confectioner; - *ացուցում s.* saccharification; - *եղէն a.* saccharine; - or - *բ s.* sweetmeats, comfits, sweets; * - *կենի s.* sweet-apple, "morosino"; - *ողի s.* rum, taffia. [*shoot.*

Շաքիլ. *բլայ s.* germ, bud, sprout,

Շաքլեմ, *իմ տն.* to bud, to sprout.

Շեղ. *ոյ or ի a.* oblique, in bias, aslant, diagonal; *առ ի -*, *առ - ad.* slopingly, overthwart, slanting, aslope; obliquely.

Շեղաբարոյ *a.* variable, light, inconstant; - *նիստ s.* rhomboid; - *անկիւն s.* lozenge, rhombus; - *նստական a.* rhombohedral; - *սէս ad.* indirectly.

*Շեղբ or - *իկ s.* sword or knife blade.

Շեղեմ, *եցի va.* to bend, to bow; to cause to deviate or to swerve; - *իմ տն.* to slant, to slope, to incline; *fig.* to go astray, to turn aside or away, to deviate, to swerve, to go out of one's way; *շեղեալ անկիւն*, oblique angle; *շեղեալ քառանկիւն*, rhomboid.

Շեղութիւն, - *ումն s.* obliquity, bias, slant, slope, deviation; *ast.* aberration, deviation.

Շեղջ, *ից s.* heap, mass, pile, stock,

hoard, accumulation; - *ցորենոյ, stack*, rick; - *խոտոյ, hay-cock, mow*; - - or - *ս - ս S.* Շեղջաշեղջ; - *կուտել, կուտել -ս - ս, to heap up, to pile up.*

Շեղջաբար *ad.* in heaps or piles; - *խտիւրք s.* divination by observing heaps; - *կան a.* cumulative, ac-; - *կոյա s. S.* Շեղջ; pile upon pile, towering heaps; - *կուտեմ va.* to collect, gather or heap together, to heap up, to amass, to pile up, to accumulate, to hoard; - *կուտեալ մեղօք, laden with sins*; - *շեղջ a.* massed, accumulated, heaped up; *ad.* in piles, masses or heaps.

Շեղջեմ *S.* Շեղջակուտեմ. [*ate.*

Շեղտամեղտ *a.* enervated, effeminate; or Շեմ, շեմոյ *S.* Սեմաք.

Շեշտ, *ից s.* shrill voice; *gr.* accent, acute accent ('); *mus.* an Armenian note ('); *ad. S.* Շեշտակի; - *ողորիւ, to end in a point.*

Շեշտակի *ad.* acutely, pointedly, piercingly, sharply, keenly; instantly.

Շեշտաւոր *a. gr.* accented.

Շեշտեմ, *եցի va.* to aim or level a blow at; *gr.* to accentuate.

Շեշտողոր, - *ակ s.* word accented on the last syllable; barytone. [*acutely.*

Շեշտողորեմ *va.* to utter sharply,

Շեշտումն *s.* ending in a point, tapering, pyramidal form; *gr.* accentuation; *ի - անկանիւ, to taper, to end in a point*; *ի - յանգեալ, pyramidal, pointed.*

Շեւ *a.* steep, abrupt; *s.* declivity, slope; *անկանել ի -*, to fall in one's back, to fall supine.

*Շեռ, Շեռեմ *S.* Մէշ, Միշեմ.

*Շեռիկ *s.* fine hair-sieve. [*of -*.

Շեր *s.* storax; *գաւազան -*, stick

Շերամ, *ոյ s.* silk-worm.

Շերամաբանութիւն *s.* sericulture; - *բոյծ s.* silk-grower; - *բուծութիւն s.* rearing of silk-worms, sericulture.

Շերամոց *s.* silk-worm house, silk-worm nursery, cocoonery.

Շերաս *S.* Շերամ. [*ladle.*

Շերեփ, *ոյ, ուլ s.* large spoon, soup-

Շերեփակութ *s.* water-grasshopper; - *ձեւ a.* ladle-shaped.

Շերոց, *աց s.* storax-grove.

Շերտ, *ից s.* splinter of wood, chip, lath, strip, slip, part, morsel; - *պլաղոց, slice, bit, piece*; - *տակաւաց, barrel-stave*; - *կերպրատու, strip of fine linen*; *ը - ստեղանցն, through the balustrade.*

Շերտակոտոր առնեմ *va.* to chip, to cut into chips or in pieces, to shiver, to shatter; -ւոր *a.* provided with a hatchet; armed with a spear; striped, streaked, streaky; - զօր, sapper; pikeman; - or -փակ փեղկ, blinds, Venetian blinds; - փակեւ, to surround with trenches, to circumvallate, to pallisade.

Շերտեմ, եջի *va.* to bark in strips, to streak, to stripe; *med.* to scarify; to cup.

Շեփոր, -այ, ից *s.* haut-boy; *S.* Փող.
*Շէգ or Շէք *S.* Յայլք.

Շէկ, շիկաց *a.* of fawn colour, reddish, leonine, light, tawny.

Շէն, շինից *s.* inhabited place; village, hamlet; inhabitation; edifice; *a.* peopled, inhabited; in good state, prosperous; fertile, fruitful; happy, gay; ոչ միայն ի -ս, այլեւ յանշէնս, not only in inhabited but also in desert places; եւ որ -ն մնացէ, & that which shall not be destroyed.

Շէր, շրի *s.* cantilena, song, ditty; -ասաց *s.* improvisatore, poet.

Շըռծակ *s.* ureter.

Շթռնք, Շթիք *s.* splash.

Շթքեմ *S.* Շթթեմ.

Շիգղ, շգեղ *s.* buckle, clasp, hasp, button; decoration; - ոսկի, golden buckle or clasp.

Շիթ, շից *s.* small drop, tear; - առ -, -ք -ք, drop by drop; - ի բերանոյ, saliva, drivel, slaver, slabber; -ք բանից, few words.

Շիթեմ, Շիթոց *S.* Խայթեմ, Խայթոց.

Շիւ, շաց *a.* squint- or goggle-eyed; short- or dim-sighted; - ակնարկեւ, to goggle, to squint, to look askew.

Շիկագոյն *S.* Շէկ; -գումար *a.* gold-coloured; -թան *s.* lentil-soup; -կարմիր *a.* reddish, red; scarlet; - մորթ խոյոց, morocco, spanish leather; - փայտ, Brasil-wood, Queen's wood; -հէր *a.* light-haired; -փոկ *a.* made of red leather; -քար *s.* spinel-ruby.

Շիկերեայ *s.* roe-buck.

Շիկխարի or Շէկ- *s.* alkanet. [Շէկ.

Շիկն, -ոտ *a.* bashful, sheepish; *S.*

Շիկնեմ, եջի, -նիմ, եջայ *S.* Շառա-
գունիմ. [slip of straw; little branch.

Շիլ, շոյ *s.* fescue, mote; bit or

Շիլաբեր *S.* Շղաբեր; -դէտ *a.* beholding the mote in another's eye; *s.* censurer, fault-finder.

Շիւ, շիւ, Շիւուկ or Շուուկ, շիւ *s.* whey, buttermilk; serum, serosity; grain spoilt by rain; - արեան, ichor.

Շիւաակիմ *vn.* to be red with eating & drinking.

Շիւիւր *s.* Persian w. sword. [grasping.

Շինադահ *a.* avaricious, covetous,

Շինագլուխ *S.* Միջնաբերդ.

Շինած *S.* Շինուած.

Շինական *s.* country-man, --fellow, rustic, peasant, villager; *a.* rustic, gross, rude, impolite, uncivil, clownish, boorish; կին -, country-woman, peasantess; մանուկ -, country lad; աղջիկ -, country lass, cottage girl; -ք or -եր *s.* the peasants, peasantry, country people; -ապոյնս *ad.* rudely, coarsely, clownishly, boorishly; -ա-
միտ *a.* clod-pated, awkward, rough; -աշէն *a.* wisely governing & contenting the peasantry; -ուի *s.* rustic life; *fig.* country manners, rusticity, clownishness, boorishness, awkwardness, rudeness; the peasants, the peasantry; -օրէն *ad. a.* country-fashioned.

Շինակեայ *a.* living in a village; *s.* burgher, villager; -ձիւ *s.* the middle or centre of a village or town; -մուտ լինիմ *vn.* to enter the villages or towns; -նիստ *a.* inhabited, peopled; flourishing, prosperous; -վայրք *s.* populated places or country; -բար, աջ *a.* building many edifices; compiling good regulations; -ւան *s.* habitable place, inhabited town; the universe, the world.

Շինեմ, եջի *va.* to found, to build, to erect, to construct, to make; վե-
րըստին -, to rebuild, to build up again or anew; to renew, to restore; *fig.* to edify, to instruct, to set a good example.

Շինիչ *a.* edifying, exemplary.

Շինող *s.* builder, constructor; -ա-
կանն, -ուի *s.* art of building, architecture.

Շինուած, ոյ *s.* building, edifice, fabric; *fig.* edification; - մարդկեղէն, human work; -աձեւ *a.* like an edifice; towering; -ոյ, ից *a.* constructed, made, done or got up with art, artificial.

Շինութիւն *s.* construction, building; *fig.* edification, moral profit; abundance, ease, prosperity; peace, tranquillity; good regulations.

Շինումն *s.* construction.

Շիշ, շից *s.* glass bottle, bottle, phial; alabaster vase; խցեղ զ-, to cork; to put the stopper on; բանալ զ-, to draw the cork, to uncork; to take the stopper out of.

Շիշակ, աջ *s.* lamb of a year old, yearling sheep.

Շիշք *s.* nape of the neck.

*Շիս *S.* Պաղէղ. [itory, superficial.

Շիջականա. extinguishable; *fig.* trans-

Շիջանիմ, ջայ, ջիւ *vn.* to go out, to be extinguished or quenched; *fig.* to be dimmed, obscure; to pass away, to cease, to be buried in oblivion; to cool, to grow cool, to be quenched, to become extinct; to die peaceably.

Շիջանումն *a.* extinguishable.

Շիջեղափառ *a.* whose glory is extinguished; inglorious, ignoble.

Շիջութիւն, -ումն *s.* extinction; annihilation.

Շիջուցանեմ, ցի *va.* to extinguish, to put out, to quench; *fig.* to dim, to cloud, to obscure; to quench, to cool, to allay, to cool down; to stifle, to smother; to exterminate, to kill.

Շիջուցիչ *s.* extinguisher.

*Շիւ *s.* pimple.

Շիւաի *a.* languid, effeminate.

Շիւիկ *s.* sesame-oil.

Շիրիմ, րմայ *s.* tomb, sepulchre, urn, monument; -ք, cemetery; մարմնածախ - , sarcophagus; - հոյակապ, mausoleum; - դատարկ, cenotaph.

*Շիրիշակ *s.* wooden padlock.

Շիրմակից *a.* buried in the same tomb or cemetery; -ւոր *a.* entombed, buried.

Շիւ, շւոյ *s.* husks of grapes, grounds or dregs of pressed grapes: warp-staff.

Շիւանք *s.* acute cry, shriek, scream.

Շիւղ *S.* Շիղ. &c.

Շիփոր, &c. *S.* Շեփոր.

Շլագոյն *a.* somewhat dark, obscure;

Շլակն *S.* Շիլ. [short- or dim-sighted.

Շլամիւ *a.* short-witted, obtuse, stolid, stupid, senseless.

Շլան *S.* Մոխիր.

Շլանամ, աջայ *vn.* to become short-sighted; squint-eyed; blind; to feel quite dazed, to be dazzled; to grow dim, obscure; to become blunt.

Շլատ, &c. *S.* Ժլատ, &c.

Շլացութիւն, -ումն *s.* dim-sightedness, squinting, blindness; dazzling,

hallucination; հարկանեւ -թ, to strike blind; հարկանեւ -թիւ զմիտս *fig.* to beguile, dazzle, seduce or fascinate the imagination.

Շլացուցանեմ *va.* to blind; to blunt; *fig.* to dim, to dull, to deaden; - զաչ, to dazzle the eyes; բարեբաղդութիւն -նէ զմեծատունս, prosperity spoils the rich. [-, enchanting beauty.

Շլացուցիչ *a.* dazzling, flaring; գէղ

Շլիմ, շլեցայ *S.* Շլանամ.

Շլմորեցուցանեմ *va.* to leave in doubt, to create suspicion, to make suspicious, to embarrass, to perplex.

Շլմորիմ, եցայ *vn.* to suspect, to doubt, to be uneasy, embarrassed, perplexed.

*Շնեաակ *s.* under part of the chin.

Շնի *s.* neck.

Շոռ, Շոր, &c. *S.* Սալոր, &c.

Շոռոս *a.* Gr. w. yellowish, pale.

Շութիւն *S.* Շլացութիւն.

Շկահ *s.* *S.* Շկահիւն; arrow-head; -ալան *a.* noisy; -եմ, եցի *vn.* to whizz, to hiss, to whistle; to sound loud & shrill, to rush, whiz or whir through the air; սուսերք շկահէին ընդ իրեարս շէշտակի, the swords crossed; -իւն *s.* shrill or loud humming noise, hissing, whizzing; clack; - զնուց, clashing, clash; *S.* Թնդիւն.

Շկթիմ, եցայ *vn.* to make a show or parade of, to vaunt in, to boast or brag of, to plume oneself.

Շկթակ առնեմ *va.* to banish, to exile, to drive away.

Շղաբեր *a.* bearing or carrying a blade of straw or a small branch.

Շղազիր *s.* running hand.

Շղազոյն *a.* smaller than a mote.

Շղաշ, -առեւ, Շղարշ *s.* very transparent veil, gauze; crape.

Շղթայ, ից *s.* chain; chain, concatenation, continuity, series; - ոսկի, gold chain; -ք գերութիւն, the bonds of slavery; արկանեւ ի -ս, to chain, to enchain, to put in chains, irons or fetters; խորտակել զ-ս, to break one's chains.

Շղթայագործ, աջ *a.* of chain mail, made of rings run one into another; chain-shaped, chained; *s.* chain-maker; -գործ *a.* unchained; -կապ *a.* enchain, loaded with irons or chains; -ձեւ, -առ *a.* *S.* Շղթայագործ; -ւոր *a.* bound, chained.

Շղթայեմ, էջի *va.* to chain, to enchain; to link, join or unite together.

Շղթայօրէն *ad.* like a chain.

Շղմարար, Շղուաբարոյ *S.* Շողմարար. [dress, attire, &c.

Շղուակահեք *s.* female fineries, show,

Շղուրաբարոյ *a.* savage, wild, fer-

*Շղպիք *S.* Շեղք. [ocious.

Շճալից, -խառն, յին *a.* serous; ichorous, full of matter.

Շճեմ, էջի *vn.* to be full of serosity, of matter; to liquefy, to be spoiled.

Շճուկ *S.* Շիճ, Շիճուկ.

Շմամ *vn.* to throw up, to vomit, to eruct or belch from much eating &

Շմբոց, աջ *s.* sack. [drinking.

Շմոր *s.* tumult, trouble, discord; *a.* tumultuous, turbulent, agitated; -է-յուցանեմ *va.* to trouble, to perturb, to upset; -իմ, էջայ *vn.* to be troubled, upset, agitated.

Շնաբար *a.* like a dog; -բարոյ *a.* dog-hearted, churlish, evil, biting; cynic; -բերան *a.* dog-mouthed; *fig.* biting, sarcastic, slanderous; -գայլ *s.* jackall; -գլուխ *S.* Շանագլուխ; -կան *a.* canine; doggish, cynical; -բաղց *S.* Շնեբաղց; -կանութիւն *s.* cynism; -կա-բիք *a.* dog-footed; -կերպ *a.* dog-shaped; *ad.* like a dog.

Շնամ, աջայ or յի *vn.* to commit adultery; *fig.* to worship idols, to idolize; to usurp, to ravish.

Շնամիտ *a.* doggish, rascally, whorish; -նուն *a.* incestuous, adulterous.

Շնառ *s.* dog-theft.

Շնասէր *a.* libidinous, lascivious.

Շնասող *s. ast.* dog-star, Sirius.

Շնալանք *s.* house of Thondracian sectarians, (Paulicians).

Շնացեալ *sf.* adulteress; -ցող *s.* adulterer; -ցողական *a.* adulterine; -ցողութիւն *S.* Շնութիւն.

Շներամ *s.* pack of dogs; *fig.* company of lascivious persons.

Շնթեմ, էջի *va.* to flatter, to cajole, to coax, to fawn on, to cringe to.

Շնթող *s.* flatterer, fawner.

Շնիկ *s.* little dog, bow-wow; *ast.* Canis Minor, Canicula, dog-star, Sirius; բոնոնեան -, lapdog; -որսական, beagle; -հրացանի, cock; շնկային աւուրք, dog-days.

Շնլակ, Շնլափ *a.* licked by dogs.

Շնիաղող *s.* night-shade, morel, solanum; tithymalus, milk-thistle.

Շնծեր *s.* an adulterous old man.

Շնկնձիթ *a.* dog-muzzled; *s.* Scylla, nymph beloved by Glaucus & changed into the catulus or spotted shark (sea

Շնմուկ *s.* adultery; idolatry. [fish).

Շնյարկ *s.* dog-hole, --house, --ken-

*Շնոհոր *s.* cancer, gangrene. [nel.

Շնորդի *a.* bastard, misbegotten, base-born; *s.* bastard, natural son or daughter; adulterine child.

Շնորհ, ի, -ք, աջ *s.* grace, Divine grace; favour, good offices, auspices, service, benefit; grace, gracefulness, charm, beauty; agreeableness, pleasing or graceful manners; thanksgivings, thanks; forgiveness, pardon, mercy, grace; gift, concession; merit, worth; the Graces; ի -ս, առ -ս, for, in favour of; by favour; ի նր -ս, -ս նմա առնելով, to please him, to do him the favour, to oblige him; ի -ս երեւոյց քոյ, thanks to you; in your behalf, for you; -իւ Տեառն, թագաւոր ..., by the grace of God, king ...; -արա, pray, do me the pleasure; լի -օք, most graceful; - or -ս ունել, -ս մատուցանել, to thank, to return thanks, to be thankful to; -ս արկանել, to be grateful, to acknowledge; -ս գտանել, to be in favour or in the good graces of, to please; -ս գտանել առաջի, or առաջի աչաց ուրուք, to find favour in the sight of any one, to find grace or favour with, to win the good graces of, to please, to be liked; -ս առնել ումէք, to favour, to gratify; to befriend, to forgive, to excuse, to remit; -այ տալ, to give gratuitously; լի -ս ինչ տալ, to discharge an obligation as if doing a favour; զրկել ի -այ, to disfavour, to disgrace; մեռանել ի -ս, to die in a state of grace, in odour of sanctity; - ունիմ քեզ, thanks, I thank you, much obliged to you; *S.* Չեղունի.

Շնորհաբաշխ *a.* granting or distributing favours; -բաշխութիւն *s.* distribution of favours; gift of grace; -գիր *a.* written by divine grace; -գիւտ *a.* obtaining the divine grace, pleasing to God, favoured, dear, agreeable, grateful; -գործ *a.* produced by divine grace; -զարդ *a.* endued, adorned with graces, graceful, virtuous; -զեղծ *a.* unthankful; -լի or լից *a.* full of grace, most graceful; gracious, handsome,

fine, beautiful, charming, genteel, fair; *pn.* Shenorhali (endued with grace), St. Nerses Glajensis; -լոյս *a.* pure, candid, bright.

Շնորհակալ *a.* grateful, obliged, beholden; -լինել, -եմ, եցի or -իմ, եցայ *vn.* to thank, to give or return thanks, to acknowledge; -իք, եաց *S.* Շնորհակալութի; -ու *S.* Շնորհակալ; *s.* pleasure; -մօք, thankfully, gratefully; -ութի *s.* thanks, thanksgiving, gratitude, thankfulness; -կան *a.* donative, gratuitous; -կարգութի *s.* constitution by divine grace; -կորոյս, բուսի *a.* graceless, unthankful, ungrateful; -հատոյց լինիմ *vn.* to thank; to recompense; -ձիր *a.* granting gratuitously; given gratis; -նորոգ *a.* renewed through grace; -շուք *a.* graceful, handsome, charming, genteel, pretty, nice; -պատար *a.* full of grace; -պատում *a.* narrated gracefully; -պարգեւ *S.* Շնորհատու; -պարտ, ից *a.* much obliged, very grateful, mindful of benefits received; -գոհութիւն, gratefulness, gratitude, thankfulness; -գտանիլ ումէք, -զանձն դաւանել առ ոք, to be indebted for, to owe, to be under obligations, to be beholden to; -կացուցանել զոք, to oblige a person, to obtain a right to his gratitude; -եմ բիւրուց խնամոցդ, ո՛վ եղբայր, I am grateful to you for all your care, my brother; -վաճառ *a.* *s.* simoniac; -վաճառութի *s.* simony; -տու *a.* gracious, bestowing favours; -տուութի or արութի *s.* gift of grace; donation, favour, liberality; -տուր *a.* granting or granted gratis; -ւոր *a.* graceful; -ւորեմ, եցի *va.* to grant favours, to endue or adorn with favours; to congratulate, to felicitate, to wish joy, to pay compliments; -ւորութիւն *s.* congratulation, felicitation.

Շնորհեմ, եցի *va.* to give as a present or favour, to make a present of, to grant, to accord, to concede, to gratify; to grant pardon, to pardon, to forgive, to remit; *S.* Շնորհուկա առնել; չ-, to refuse, not to grant, to withhold, to deny; դու ինձ շնորհեցեր կեանս, I owe you my life; -իմ *vn.* to be granted, accorded; ի բարութէ իմմէ շնորհին կեանք ձեր, you owe your life to my forbearance.

Շնորհութիւն *s.* thanks.

Շնորհուկք *s.* flattery, compliance, adulation; -կս or առ -կս *ad.* flatteringly, by flattery or adulation; -կս առնել, խօսել, ասել, to do or speak according to a person's known proclivities, to seek to please, to shew a particular regard for, to favour, to flatter, to adulate, to wheedle.

Շնորոր *s.* shoveller; ganza.

Շնութի *s.* canine nature: adultery, fornication; *fig.* idolatry; *S.* Ըմբռնիմ.

Շնչաբեր *a.* respiratory; -երակ, artery; -իմ, եցայ *vn.* to begin to breathe, to fetch breath, to respire; to become animated; -ութի *s.* respiration; animation; -բոյս *a.* vegetable; *s.* *S.* Կենդանաբոյս; -խառն *a.* between the teeth; muttering; *ad.* murmuringly; -ծնութի *s.* creation of the soul, animation; -կալ անութ *s.* lung; -կան *a.* respiratory; *S.* Շնչաւոր; -կապ *a.* out of breath, faint, senseless, exanimate, lifeless; *S.* Շնչարգել; -կեաց *a.* having the breath of life, breathing; -կիր *S.* Շնչաւոր; -կից *a.* breathing together; *fig.* of the same mind or feeling, unanimous; -հան, աջ, -մուտ *s.* air-hole, vent-hole, draft-hole; -հեղձոյց *a.* suffocating, stifling; -նամ, աջայ *vn.* to be animated, to live, to breathe, to respire.

Շնչաւ *s.* chem. sucking-tube; -ու *a.* breathing; -ութի *s.* respiration.

Շնչասպառ *a.* mortal; *a.* *ad.* quite out of breath, panting for breath; -առնել, to put out of breath; -լինել, to put oneself or to be out of breath, to be panting or gasping; -լնթանալ, to run oneself out of breath; -ութի *s.* being out of breath, breathlessness.

Շնչարգել *a.* asthmatic; -ութիւն *s.* asthma, shortness of breath.

Շնչացուցանեմ *va.* to animate, to give a soul to, to cause to breathe, to vivify.

Շնչաւոր *a.* respiring, breathing, living, animal; *fig.* carnal, sensual, gross: spiritual; -դործիք, wind instruments; -եմ *S.* Շնչացուցանեմ; -ութի *s.* act of breathing, respiration, animation, vitality; sensuality.

Շնչափող *s.* wind-pipe, trachea,

Շնչբորակ *s.* saltpetre. [throat; lung.

Շնչելի *a.* respirable.

Շնչելոյզ, ուղի *s.* pneumatic; -մեքենայ, - machine, air-pump.

Շնչեմ, *եցի va.* to breathe, to respire, to puff; to blow; to inspire; *vn.* to exhale, to emit; - *զօդ.* to breathe, to take breath, to respire; *զհուր* -, to send forth or emit fire, to break into a volcanic eruption; - *չարախօսութի.* to whisper in the ears, to accuse in secret; *չնչեացեն հողմք*, let the winds blow; let the storm rage; *չնչե հողմն ուժգին*, the wind blows hard; *չնչեաց հողմ աջողակ*, a fair or favourable wind arose.

Շնչերակ, *աց s.* artery; - *թոքային*, pulmonary -; - *ական*, - *ային a.* arterial.

Շնչեցուցանեմ *va.* to cause to blow.

Շնչիւն *s.* blowing, whistling; hissing, hiss. [*թիւն s.* respiration.

Շնչող *a.* aspirating, sucking up; - *ու*

Շնչորսական *a.* cavillous, captious, sophistical.

Շնչուկ *s.* the necessary livelihood.

Շնչումն *s.* breath, puff, wind; whistling; respiration, breathing; inspiration.

Շնջրի *s.* zool. otter; - *ծովային*, sea-otter, kind of seal; *S. Վիշապաձուկն.*

Շնւի or **Շնուի** *s. pl.* dogs.

Շնփին *s.* dog's-dung.

Շնքաղց *s. med.* cynorexy, bulimy, canine hunger or appetite.

Շնքիթ *s.* dog-muzzle.

***Շշակ** *s.* yearling sheep.

Շշի *s.* storax; *S. Շէր.*

Շշջեմ, *եցի vn.* to whisper, to speak low, to murmur; to hum, to mutter, to grumble; - *են ականջք իմ*, my ears ring or tingle.

Շշջիւն, - *ջումն s.* whispering, whisper, murmur; noise, rumour; *աղօտ* -, a hollow or rumbling noise; *fig.* a secret rumour.

Շշջող *s.* whisperer.

Շշուկ *s.* noise, racket, uproar, clatter, hubbub, tumult.

Շշունջ *S. Շշնջիւն.*

Շոգ, *ոյ s.* solar heat, hot vapour.

Շոգանամ, *ացայ vn.* to evaporate, to vaporize.

Շոգեակ *s.* light vapour, a mist.

Շոգեգործի *s.* locomotive engine; - *լից a.* vapourous; - *կառք s.* railway-carriage, -truck; *S. Երթամ, Երկաթ ուղի*; - *նաւ s.* steam vessel, steam-boat, steamer; - *թղթաբեր*, steam-packet; - *պտուտակաւոր*, screw-ship; *պատերազմիկ* -, war-steamer, man-of-war steamer; *S. Նաւ.*

Շոգի, *դւոյ s.* vapour, exhalation; breath; *S. Ընդունարան.*

Շոգիալից *a.* vapourous; - *մէգ a.* vapoury, misty, foggy, hazy; - *ցումն s.* vaporization, evaporation; - *ցուցանեմ va.* to vaporize.

Շոգմոգ, *աց s.* tale-bearer, tell-tale, backbiter, informer, slanderer; *a.* tale-bearing, slanderous; - *եմ vn.* to tell tales, to spread malicious or false reports, to slander, to speak ill of; to flatter; - *ուժի s.* evil or malicious reports, delation, story, tale, report, backbiting, slander, scandal; flattery.

Շոգոլի *s.* vapour, exhalation.

Շոհ *s.* starch; - *եմ, եցի va.* to starch, to stiffen with starch.

Շող, *ոյ* or *ից s.* ray, flash of light, beam; - *ս արձակել*, to emit or throw out rays, to beam.

Շողազարդ *S. Նշուլազարդ.*

Շողակաթ, *ի s.* stream of light, effusion of light; splendour, brightness, glory; cathedral of Etchmiadzin, & the feast of its dedication.

Շողամ, *ացայ* or *ացի vn.* to shoot or throw out rays, to beam, to glitter, to shine, to twinkle, to scintillate, to blaze, to flame, to flash, to glitter, to gleam, to sparkle. [heated, to burn.

Շողանամ *vn.* to get warm, to become

Շողապէս *ad.* like a flash of light, beamingly, radiantly, brilliantly.

Շողացումն *s.* irradiation.

Շողացուցանեմ *va.* to cause to shine or to glitter, to give brightness to, to brighten; to warm, to inflame, to render incandescent; to brandish, to rotate.

Շողաւոր *a.* beamy, radiant, shining, effulgent, luminous, brilliant, sparkl-

Շողամ *S. Շաղամ.* [ing, splendid.

Շողէջ *s.* radiance, effulgence.

Շողիմ *S. Շողամ.*

Շողիւն *s.* splendour, brightness, blaze, flash; heat, red heat.

Շողիք *S. Լորձն, -ձուկք.*

Շողողենի, **Շողողուն** *S. Շողաւոր.*

Շողողիմ, *եցայ S. Շողամ.*

Շողողումն *s. ast.* scintillation.

Շողոմ, *աց s.* adulator; *s.* flattery; - *ս առնել*, to flatter, to toady, to blandish.

Շողոմաբարոյ, - *սէր*, - *րար a.* flattering, adulating, cajoling, wheedling; *s.* adulator, flatterer, cajoler.

Շողովեմ, եցի *va.* to flatter, to palaver, to cajole, to wheedle, to coax; to caress, to fondle.

Շողովութիւն *s.* adulation, flattery, palaver, cajoling, coaxing, caresses, fondling, wheedling.

Շողորթ, &c. *S.* Շողորթար, &c.

Շոճ, ի, Շոճի, ճւղ *s.* pine, pine-tree, fir-tree; պիստակ ճոճւղ, pine-cone; -ք, -կք *s.* pine-grove.

Շովին *s.* spinage; *S.* Շմէլ.

Շոյա *a.* quick, light, prompt, active, swift, nimble, agile, brisk, alert; *ad.* quickly, promptly, speedily, quick, fast.

Շոշկանք *s.* show, ostentation, pompous display, parade; -նս առնել or -կեմ, եցի *vn.* to be given up to ostentation.

Շոշմ *vn.* to putrefy, to rot. [tation.

Շոս *s.* parching by the sun.

*Շոսադ *s.* string of comfits.

Շոսեմ, Շոսչոսեմ, եցի *va.* to snatch away, to pluck off, to take away, to ravish, to carry off.

Շոր, ից *s.* cloth; vest, dress.

Շորեթափիմ *vn.* to be undressed.

Շորեթեմ, եցի *va.* to assume wrongfully, to usurp, to appropriate, to take forcible possession of, to ravish, to ascribe or impute to oneself.

Շորիկ *a.* giddy-pated, wandering.

*Շորեմ *S.* Շրջրջեմ զթուղթս.

*Շուադ *s.* fore-court.

Շուայտ, -աբարոյ *a.* intemperate, gluttonous, drunken, crapulous; debauched, dissolute; -անամ *S.* Շուայտիմ; -անք *S.* Շուայտութի; -ասէր լի նիմ *vn.* to take pleasure in crapulence or debauchery; -իմ, եցայ *vn.* to give oneself up to debauchery, to eat & drink to excess, to guzzle, to gormandize, to live in gross debauchery; -ոտ *S.* Շուայտ; -ութիւն *s.* low debauchery, guttling, intemperance, surfeit, excess, orgies, drunken revelry.

Շուան, ուռնք *S.* Նիզակ.

Շուար, -ումն *s.* consternation, dismay, surprise, amazement, giddiness; -եցուցանեմ *va.* to stun, to astonish, to surprize; to baffle, to puzzle, to bewilder, to make giddy or dizzy; -իմ, եցայ *vn.* to be stunned, astonished, surprized, baffled or puzzled, embarrassed, bewildered, not to know what do or what way to turn.

Շութափ *a.* nimble, light-footed, swift, quick, agile, lithe; -եմ *vn.* to be

hurried, to hasten, to make haste; -ութի *s.* agility, nimbleness, quickness, celerity; hurry, haste.

Շուկամէջ *s.* the middle of a marketplace. [et-place.

Շուկայ, ից *s.* market, bazaar, market.

Շուկատ *a.* fraudulent, low, base,

*Շուկայ *s.* skein of silk, &c. [ignoble.

Շումրայ, ից *s.* wild fennel.

Շուն, շանց *s.* dog; *fig.* adulterer or adulteress; *ast.* Canis Major; *S.* Շնիկ;

մատակ -, bitch; - անպիտան, cur; -

որսորդ, hound, terrier, ranger; որ-

սական - ոտնակառոյց, setter, pointer,

setting-dog; - մազեղ, գանգրամազ or

լուղակ, water-dog; - մեծականջ, long-

eared dog; - տնայաճ, house-dog; -

պահապան, watch-dog; պահապան -

հովուաց, mastiff dog; ցլամարտ -,

bull-dog; շան լակոտիկ, fisting cur; -

մատնիչ, խեռ, խածանող, կատաղի, a

treacherous, snarling, biting, mad dog;

խշտի or խղիկ շան, dog-hole, dog-ken-

nel; կերակուր շան, dog's-meat, dog-

porridge; ոջիլ շան, dog-louse; վազք

շան, dog-trot; ցնկնիլ շան, to whelp,

to litter, to bring forth; տալ կամար-

կանել շանց, to give or to send to the

dogs; կերակուր լինել շանց, to go to

the dogs; - հաջէ, ոռնայ, կաղկանձէ,

ղողանջէ, կռնչէ or մրմուռայ, the dog

barks, howls, whines, yelps, growls;

խոնջեալ իբրեւ զ-, dog-weary, tired

as a dog; * - հաջան' չէ խածան, a bark-

ing dog seldom bites; *S.* Լակոտ, Շա-

նա... &c. Շնա..., &c.

Շունչ, շնչոյ *s.* breath, puff; wind,

breeze; respiration; spirit, soul, life;

միով շնչով *ad.* unanimously, with one

accord; - կլանել, առնուլ, to breathe,

to take breath, to recover one's breath,

to respire; to repose, to rest, to take

a little breath or respite; - առնուլ

լիաբերան, to breathe freely; to draw

a long breath; հատանիլ շնչոյ, to lose

breath; ի - վախճանին հասանել, to be

near to one's last breath; ի մի - կլա-

նել, to swallow in one gulp, at a

draught; ամ - կենդանի, all that has

life; every living soul; ց- վախճանին,

to one's last gasp; մինչեւ ի վերջին -ն,

to the last moment; ի յետին -ն հա-

սեալ է, he is at his last breath, in the

pangs of death; ցյետին - կենաց իմոց,

to the last moment of my life; - վախ-

ճանին չեւ էր հասեալ, he had not yet

yielded his last breath; լ Վախճանէլ շնչոյն, while expiring; ի - հողմոց գեղածփեալ, at the mercy of the winds; S. Ընդ աղօտ, ժահահոտ.

Շուշան, այ s. lily; pn. Susan.

Շուշանաբեր a. bearing or producing lilies; -բոյժ a. feeding among lilies; -գոյն a. lily-coloured; -գործ, -զարդ a. worked or adorned with lilies; -հոտ a. lily-scented; -ձեւ a. lily-shaped; -նամ, այցայ vn. to become as a lily; -ցեալ a. lilyed; -փայլ a. bright, fair or candid as a lily; adorned with lilies.

Շուշեմ, եցի vn. to be neglectful, to lose or waste one's time, to loiter.

Շուշմայ, ից s. sesame.

Շուշմիր s. cardamom.

Շուշա a. doubtful, mistrustful.

Շուշաակ, այ s. handkerchief; hair-band; * - աբեղայ or վարդապետ, a widowed priest. [napkin, corporal.

Շուշփայ, ից s. fine linen; altar

* Շուտ S. ձիւաղ.

* Շուռ s. mus. pipe, reed, willow-reed.

Շուռ a. ad. S. Շոյա; s. med. pimple, pustule.

Շուտաբան, -խօս a. glib, fluent of speech; -ժիր a. nimble, diligent, active, ready; -հաս a. early, premature; -նամ S. Երագեմ vn.; -սաղապ S. Դիւրագայթ; -փոյթ a. quick, swift, hurried, precipitous; -փութութիւն S.

Շուտով S. Փութով. [Շութափութի.

Շուտութիւն S. Արագութիւն.

Շուրթն, շրթան. շրթուհի, թանց s. lip; edge, orifice; fig. tongue, word, mouth; med. lip; վերին -, upper-lip; ստորին -, under-lip; նուրբ, ուռոյց, թաւ, կարմրեփեան -, small or thin, swelled or blubber, thick, rosy lips; ունեւ լայնել, շրջեալ, բոլորածիր շրթութեամբ, to have flat, turned up, well-formed lips; - գետոյ, river-side.

Շուրջ ad. pr. about, round, around, all round; roundabout, in the neighbourhood; from all sides, on every side; s. turn, round; ի - ն, around; - տեսանելիք, amphitheatre, - boxes; - գեղեղեցեալ, round the church; - or ի - ածել, to lead to, to conduct around, to walk; - or ի - գալ, - անցանել, to take a walk, to make a tour, to walk, to promenade; - հայել, to look around; - առնուլ, to turn; - արկանել or սլառել, սլաշարել, to sur-

round, to encompass, to encircle, to invest, to hem in, to beset; - բնակել, to dwell near, to be neighbouring; - տալ, to overturn, to upset, to overthrow; - տալ անձինն, to turn from side to side.

Շուրջանակաւ a. round, circular; ad. in a circle, circularly, round about; ելանելի -, winding-stairs, spiral-staircase; - հի ad. S. Շուրջ; round about; in a circle, circularly; a. circumjacent; gr. circumflex.

Շուրջառ, այ s. chasuble.

Շուրջալի a. turning, winding; - գունեմ va. to colour, dye or stain all

Շուրջընթացք s. turn, round. [round.

Շուփ s. suspicion; S. Շփումն.

Շուփայ, ից collyrium; eye-salve.

Շուք, շքոյ s. shadow, shade; veil, head-cover; honour, respect, consideration; splendour, brilliancy, lustre, glory, magnificence; pomp, parade; fig. protection; - եւ ձեւք, ceremonial, etiquette; - դնել, to honour, to pay honour, to respect, to consider, to compliment, to pay court to, to court; դնմ - եւ զպատիւ դնել ումք, to give all the respect & honour due; ի շքի եւ ի պատուի ունել, to hold in respect; զանձն ծանր եւ ի շքի ունել, to be grave or serious; - առնուլ, to be honoured or glorified; շքով ad. with honour, gloriously, magnificently, pompously. [fig. to hoot.

Շչեմ, եցի vn. to hiss, to whistle;

Շչիւն, Շչումն s. hiss, hissing, whist-

Շչոյ a. hissing; s. hisser. [ing.

Շպար, այ s. paint, rouge; plaster; - անկար a. painted, rouged; pretty; - անք S. Շպար; - ար s. painter; plasterer; - իմ, եցայ vn. to rouge, to paint the face with rouge, to fard. [water.

Շպեմ va. to alum, to steep in alum-

Շպետ, այ s. shepherd; S. Հովիւ.

Շպլեղ or Շապլեղ s. alum.

Շապլ, ից s. spendthrift; a. prodigal, lavish, wasteful, extravagant, profuse; licentious, lewd, dissolute; - ք s. licentiousness, lewdness, debauch; - ական a. intemperate, impudic; - աջիւ a. lewd-minded, lustful, inclined to debauchery; - իմ, եցայ vn. to be prodigal, to live lavishly, to squander, to waste, to dissipate, to lavish, to abandon oneself to debauchery, to lead a dissolute life; - ութի s. prodi-

gality, profusion, luxe, waste, dissipation; debauchery, disorder, extravagance, luxury, excess.

Շռատ *S. Միզագրաւ.*

Շռէզ *s. bot.* asphodel, king's-spear.

Շռինդ *s.* noise, tumult, rumour, clamour, uproar, row; public rumour, report; *ի - համբաւոյն*, at the news or report of; *-ն աղաղակի նց*, their cries, shouts; *ի - ահէզ պատերազմի*, at the terrible news of war; at the dreadful preparations for war.

Շռինչ *s.* sound, flourish. [*basin.*

Շռնիճ or *իտ s.* basin, wash-hand

Շռնչան, *ան, ունք s.* humming-top, whipping-top, peg-top.

Շռնչապահ *s.* head-stall; frontlet.

Շտամբաձայնութիւն *s. mus.* andantino. [*conduit, gutter.*

Շռնութ, *այ s.* wooden-pipe, water-

Շտապ, *ի, աւ or իւ s.* diligence, haste, hurry, promptitude, urgency; *a.* urgent, pressing; *- տափնապի*, too great haste, hurry, great urgency, hasty eagerness, precipitation; constraint, imperious or urgent obligation; pain, anguish, affliction, trouble; *- , - , աւ - , - ուլ, - աւ ad.* hastily, in haste, expeditiously, speedily, diligently; *- տափնապաւ*, with all possible speed or despatch, in a hurry, precipitately, post-haste; *աւանց - ոյ*, without hurry; *- տափնապի հասուցանել, ի վերայ դնել or ի վերայ հասուցանել*, to urge, to press, to force, to compel, to oblige, to constrain; to grieve, to pain, to agonize, to harass; *- քան զասէն*, no sooner said than done; *- անամ S. Շտապիմ*; *- եմ, էջի, - էջուցանեմ va.* to hasten, to press, to urge, to hurry, to precipitate; *- իմ, էջայ vn.* to be quick, to hasten, to hurry, to precipitate; *- ութի, - ումի S. Շտապ s.*

Շտեմարան *s.* magazine, storehouse; butler's pantry; larder, buttery, pantry, store-room, cellar; secret chamber; treasury; bottom; *fig.* heart, the secrets of the heart, the affections, &c.; *- ցորենոյ*, granary, loft; *- գինւոյ*, wine-cellar, wine-vault; *- փայտից*, wood-house.

Շտեմարանալից *a.* filling granaries & magazines; stored in a granary; *- պահ, - պետ s.* warehouse-keeper, store-keeper; butler; cellarman; *fig.*

the Supreme Master; *- պետութիւն s.* office of a store-keeper.

Շտեմարանեմ, *էջի va.* to warehouse, to store up, to house, to cellar; to treasure up; to lay or put by, to pre-

*Շտիկ *s.* swelling, tumour. [*serve.*

Շտոգանեմ *S. Շփութեմ.*

*Շրատ or Շռատ *s.* whey, serum.

Շրէզ, *- ժ or - շ s. S. Շռէզ*; glue,

Շրթնական *a.* labial. [*gluten.*

Շրթնաշղթայ առասան *s.* running

Շրթնատ *s.* lipless. [*halter.*

Շրթնաւոր *a.* lipped.

Շրշին *s.* murmur, rustling of leaves; *ի - տերեւոյ զարհուրի*, he trembles at the fall of a leaf.

Շրուանդ *s.* grape-stalk.

Շրուշակ or Շրոշակ, *այ s.* nose-band; twitch; bridle; *- or - շանակ s.* nape.

Շրջաբան *a.* speaking periphrastically; *- ալ a.* encamped all round; *- եմ, էջի va.* to periphrase, to speak periphrastically; *- ութի s.* periphrase, circumlocution, roundabout way of expressing oneself; *- բեկութի s.* circumflexion of voice, uttering or pronouncing with circumflex accent; *- բեր a.* orbicular, spherical, round; *- բ s.* whirling or turning round; *- բերական a. s.* encyclical, circular; *a.* periodical; *fig.* vagabond; *- բերիմ, էջայ vn.* to turn round, to rotate, to move circularly; to revolve, to walk over, to take a round; *- բերութի s.* turn, circumvolution, periphery; *ast.* revolution; *- աւտեղական, զարտուղական, զուգընթացական*, sideral, anomalistical, synodical revolution; *- բեւեռային a.* circumpolar; *- բնակ, այ a.* living in the neighbourhood, neighbouring, adjacent, circumjacent; *- բ s. geog.* periœcii, periœcians; *- բնակութի s.* circuit, territory; neighbouring towns or districts; *- գայ, ից a.* wandering, strolling, itinerant, prowling, vagabond; *s.* turn, circumvolution; circumference, periphery; *հազար ամաց - ս անցուցանել զինքեամբ*, to live for a thousand years; *- գայական a.* periodical, circular; *- գայիմ, էջայ vn.* to take a turn, a walk, to roam; to wander over, to stroll, to prowl, to turn round, to revolve; to go round, to circulate; *- գայութի s.* turn, walk, circulation; turn, rotation, revolution; *- գայուն, - գնաց a.* roaming, wandering; *- գնացութիւն*

s. going here & there, wandering ;
-գրական a. circumscriptive ; -գրեմ
va. to circumscribe ; -գարձ a. circum-
volving, moving around ; -գրութիւն
s. surrounding, enclosure ; -զգեստ s.
gown, dress ; կէս -, petticoat ; ներ-
քին -, under-petticoat ; -խոյզ առ-
նեմ va. to investigate ; -կայ, կց a. in
the neighbourhood, neighbouring, ad-
jacent ; -ք s. the environs, the country
roundabout, neighbourhood ; -կան a.
turning, changing, shifting ; s. change ;
-կառւր առնեմ va. to cut or trench all
round ; to prune or lop round ; -հա-
յեաց a. circumspect, cautious, discreet,
considerate, prudent ; -լինել, to look
around, to observe, to explore, to spy
out ; -հայեցութիւն s. observation, at-
tention, exploring, spying out ; cir-
cumspection, caution, prudence, con-
sideration, discretion ; -հայ s. gyro-
mancian ; -հայութիւն s. gyromancy ;
-հնչեմ va. to spread every where.

Շրջան, աջ s. turn, gyre, turning,
circuit, revolution, circumvolution,
circulation, conversion ; course, cycle,
period, circle, round ; turning, wheel-
ing, winding ; sinuosity ; change, vicis-
situde ; -մեծ, period or cycle of five
hundred & thirty-two years ; -ք ջուրց,
whirlpool, vortex ; -զորաց, evolution ;
-առնուլ, to turn, to make or take a
turn ; to turn or whirl round & round ;
to circulate, to revolve, to move ; to
spin round upon one leg. [or gyration.

Շրջանաժամ s. periodic revolution

Շրջանակ, աջ s. circle, hoop ; bord-
er, contour, outline, circumference ;
frame, frame-work, sash ; enchasing ;
turn, circuit, ring ; ast. cycle ; -ք եր-
կնից, the spheres ; -կենդանական, the
zodiac ; բեւեռային -, polar circle ;
-ք սալարանից, gallery, terrace, pro-
menade ; սիւնք -օք or -աւ, peristyle ;
-աւ ad. in a circle, in a ring, circular-
ly ; -ադործ, աջ s. framer, borderer ;
-աւոր a. ast. armillary ; -եայ a. furn-
ished with a circle or frame ; round,
circular ; -եմ, եցի va. to turn round,
to revolve, to move in a circle ; to
frame, to border ; -իմ vn. to revolve,
to rotate ; -ութիւն, -ութիւն s. roundness ;
rotation, circulation ; -ութիւն s. framing.

Շրջանամակ s. a. encyclic, circular ;
-նաւոր a. periodic ; -նաւորութիւն s. cir-
cumnavigation ; -նիւ s. circular ba-

lance ; -շամփուր s. turn-jack, turnspit ;
-շամփութիւն, -շամփութիւն s. circuit, ambit,
circumference ; -սլազ, կց s. lifeguards-
man ; -սլաւ a. surrounding, ambient ;
s. turn, round, circumference, com-
pass, outline, circuit, fence, wall, en-
closure ; geom. periphery, circumfer-
ence ; -սլաւեմ va. to surround, to
compass, to encircle ; to envelop ; -
or իմ vn. to take a turn ; to turn round,
to whirl ; to be surrounded, enclosed ;
-սլաւութիւն s. circuit ; -սլաւութիւն s. ro-
tation ; fig. circumlocution, ambages ;
-սլաւիստ s. fortification, enclosure ;
-աւական a. circulating ; -գլուխ, - ca-
pital ; -աիկ քանոն s. geom. alidade ;
-աութիւն s. turn, gyre ; -սաւերբ s. pl.
periscii ; -սփիւռ a. extended round-
about, spread around ; s. phys. medium ;
-տեսարան s. amphitheatre ; -փակ a.
enclosed all round ; surrounded, in-
vested ; s. enclosure, fence, close ;
-փակեմ va. to shut up all round, to
hem round or in, to enclose, to en-
circle, to surround, to beset ; -փայլ-
եմ va. to shine on all round, to cover
or surround with light.

Շրջեմ, եցի va. to overturn, to up-
set, to turn over, to capsize, to throw
down ; to change, to transmute, to
convert ; fig. to turn aside, to pervert,
to subvert ; ի բաց -, to avert, to turn
away, to divert ; - զմիտ, ի մասց, ի
խորհրդոց, to deter, to dissuade, to
dehort, to discounsel ; ի փախուստ -
զգորս, to rout, to put to flight, to
chase, to pursue hotly ; - զգոյն, to
discolour ; - զբանն, to retract, to
recant ; S. Միտք.

Շրջեցուցանեմ va. to walk, to take
or lead about ; to turn, to twirl, to
wind.

Շրջիմ, եցայ vn. to take a walk, to
walk, to march, to go ; to turn, to be
changed, converted, transmuted ; to
fall back, to be upset ; - ժամանակաց,
changes, mutations or vicissitudes of
time ; - ի մտաց, ի խորհրդոց, to alter
or change one's mind, to change sides ;
շրջեցաւ գոյն երեսաց նր, his counten-
ance altered ; S. Օր. [vagrant ; S. Հուր.

Շրջմոլիկ a. straying, wandering,

Շրջշրջեմ, եցի va. to turn or whirl
round & round ; to change ; to walk ;
S. Թուղթ ; -իմ vn. to turn round, to
turn, to move about ; to walk ; - աջաց,

to roll one's eyes wildly; - *յանկողնի*, to be uneasy, to tumble & toss in one's bed, to move oneself restlessly from side to side.

Շրջըջումն *s.* turning, wheeling; turn, change, vicissitude.

Շրջըջուն *a.* turning in every direction or way, versatile.

Շրջող *s.* walker; vagabond.

Շրջում, *ոյ* *s.* change, mutation; turn, circuit.

Շրջումն *s.* act of walking, walk, going & coming; turn; change; overturning, upsetting.

Շրջուն *a.* overturned, upset.

Շրտնում, *տեայ*, *տուցեալ* *vn.* to take fright, to be startled, to start with fear; to take umbrage at, to be scared: to be dazzled.

Շրտումն *s.* umbrage, start; digression, alienation: dazzling.

Շրտեցանեմ, *յի* *va.* to scare, to startle, to start: to dazzle, to hallucinate.

Շփանամ *S.* *Խենեշանամ*. [cinate.

Շփաչափ *s. phys.* tribometer.

Շփացում, *թիւն* *s.* *Խենեշում*, *թիւն*; taking away, ravishing.

Շփեմ, *եցի* *va.* to rub, to scour: *fig.* to impute, to ascribe, to attribute, to accuse of, to charge with; - *ք* *ափ*, to rub out in the hand.

Շփշփեմ, *եցի* *va.* to rub hard or often, to bruise, to clash.

Շփոթ, *ից* *s.* confusion, broil, embarrassment, trouble, disorder, tumult, uproar; *a.* confused, mixed, confounded, troubled, disordered, out of order; deranged, complicated; indistinct; - *ս* *յուզէլ*, *յարուցանել*, to excite confusion, trouble, sedition; *աղմուկ* - *ի* *յարուցանել*, to make a clatter, racket or uproar, to kick up a row; *յայն* *աղմուկ* - *ի*, in that disorder; *S.* *Աղմուկ*.

Շփոթաբանում, *թիւն* *s.* confused discourse; - *բար* *ad.* confusedly, indistinctly, topsy turvy.

Շփոթական *S.* *Շփոթ* *a.*

Շփոթանք *S.* *Շփոթումն*.

Շփոթեմ, *եցի* *va.* to confound, to mix, to jumble, to embroil, to complicate; to trouble, to put in disorder, to disorder, to derange, to harass, to embarrass, to bewilder; - *իմ* *vn.* to be confounded, in disorder, to become intricate, complicated; to become con-

fused, troubled, to be overthrown, upset; - *եալ* *ես*, you look troubled.

Շփոթում, *թիւն*, - *ումն* *S.* *Շփոթ* *s.*

Շփող *s.* rubber.

Շփումն *s.* friction, rubbing.

Շքադիր, *դրաց* *a.* honouring, paying honour; - *ք* *s.* courtiers, attendants.

Շքալից *a.* honourable, glorious.

Շքամ, *ացայ* *vn.* to lord, to act the great man, to pique or plume oneself, to glory, to vaunt in. [to prevent.

Շքայլեմ, *եցի* *va.* to hinder, to stop,

Շքաչոր *a.* dried in the shade.

Շքեղ, *աց* *a.* glorious, magnificent, rich, sumptuous, pompous, splendid, superb, majestic; honourable, august, illustrious, respectful, sublime; elegant, fair, handsome, genteel, agreeable.

Շքեղաբար *ad.* honourably, magnificently, splendidly, pompously, superbly, richly, nobly, majestically; - *դեղ* *a.* of great beauty; - *դոյն* *ad.* pompously, with great parade; - *զարդ* *a.* highly ornamented, richly adorned, magnificently dressed, splendid, magnificent, superb; - *զարդեմ*, *եցի* *va.* to adorn richly, to decorate, to embellish; - *նամ*, *ացայ* *vn.* to become pretty, beautiful, glorious, to be adorned; - *շուք* *a.* very beautiful, august, most superb; *S.* *Շքեղազարդ*; - *պանծ* *a.* majestic, illustrious, dignified; - *ցուցանեմ* *va.* to decorate, to adorn, to beautify, to embellish; to honour, to glorify; - *ւոր* *S.* *Շքեղ*.

Շքեղում, *թիւն* *s.* splendour, magnificence, pomp, sumptuousness, majesty; glory, honour, celebrity; beauty, elegance, comeliness: solemnity.

Շքթակ *S.* *Նարկա*. [ness.

Շքթանք *s.* impudence, barefaced-

Շքթեմ, *եցի*, - *եցուցանեմ* *va.* to agitate, to stir, to dabble, to paddle.

Շքթիմ, *եցայ* *vn.* to be brazen-faced, to lose every sense of shame, to behave shamelessly, impudently. [hunger.

Շքողիմ *vn.* to starve, to die with

Շօթ, *ից* *s.* light cake, « brioche ».

Շօճ *S.* *Շօճի*, *Սոճի*.

Շօշանք *S.* *Շաղփաղփում*, *թիւն*.

Շօշափական *S.* *Շօշափողական*; - *ն* *s.* sense of feeling.

Շօշափելի *a.* tangible, palpable, tactile; - *ում*, *թիւն* *s.* tangibility, palpability, tactility.

Շօշափեղիք, լեաց s. touch, feeling, hand. [to handle; to graze.

Շօշափեմ, եցի va. to feel, to touch, Շօշափիւն S. Սօսափիւն.

Շօշափող s. geom. tangent; -ափան a. tangential; - զօրութիւն, tangential force; - հողմնացոյց, tangential compass.

Շօշափութիւն, -ումն s. touch, feeling, taction, handling, contact, grazing; կէտ շօշափման, point of contact.

Շօշիմ vn. to be harassed, vexed, tormented.

Ո

Ո (wo) ոյ or ուօ s. the twenty fourth letter of the alphabet & the sixth of the vowels; ո, ու, six hundred; six hundredth.

— It is changed sometimes into օ & ա, for example: սիրող-սիրօղ, մուրուք-մօրուք, քող-քօղ; մողոր-մողար, խոհարար-խահարար, փողփողեալ-փաղփաղեալ, ընդոծին-ընդածին.

Ո, ոյր, ում. ոյք, ոյց pron. who, which; ո՞, ո՞ք, who? ո՞ի ձէնջ իշխեսցէ առնել զայդ, who among you dare do that? ո՞ք ի մարդկանէ, who is he that...? գիտեմ ո՞ է դա, I know who he is; ո՞ք եւ իցէ, whoever he may be; ոյր է մատեանս, whose book is this? զո՞ խնդրէք, whom do you seek? ոյր ես, who are you for? ում ասացեր, to whom have you spoken? ո՞ գիտէ, who knows? ոյք ոմանք իցեն, who are they who...? ում ի կապէլոց, to which of the prisoners? յոմ անձին, on which person? ոյք եմք, who are we? յո՞ երթաս, where? where are you going?

Ո՛, ո՛ ո՛ int. o! oh! ah! ո՛ ո՛ փախերուք, hollo there! run away! save yourselves! out of the way! ո՛ մեծի մարդասիրութեն Այ, oh the great

mercy of God! ո՛ զարմանալի իրս, what wondrous thing is this! ո՛, այրն այն յիմարեալ է, look, that man has gone mad; ո՛ ստուգէդ, ah! what a surprising falsehood, imposture is yours!

Ոբոլոս, ի s. Gr. w. obole, obolus.

Ոգեբերիմ vn. to recover one's breath or strength; -թախանձ a. anxious, eager; -թափ լինիմ vn. to be emaciated, exhausted; to wear oneself out; -լից a. spirituous; -խառնիմ, նեցոյ vn. to be of one heart & one mind; -խառնութի s. union of soul, great attachment; -ծնութիւն s. creation or animation; -հան a. spiritual; -հեր S. Հոգեհեր; -հորձան a. soul-destroying; broken in spirit, disheartened, disconsolate, despairing; -հորոյս S. Հոգեհորոյս; -հաշմ a. infatuated, foolish, stupid. [to say; to sing.

Ոգեմ, եցի vn. to utter, to pronounce,

Ոգեշահ, -շնորհ, -շունչ S. Հոգեշահ, &c.; -չափ s. spirit-gauge; -սլահ a. life sustaining; s. necessary food, scarce food; -սլահանջ a. requiring back life; depriving of life; mortal; -սլարա լինիմ vn. to be guilty of blood; -սէր S. Հոգեսէր; -սիրութի s. love of life; self-love; -սսան a. soul-depraving; -սսառ a. out of breath; exanimate, half-dead; փց. knocking down, killing; -վար, -վարիմ S. Հոգեվար, լինել ի -ս; -ւոր, &c. S. Հոգեւոր, &c.

Ոգի, ոգւոյ s. spirit; spirit, soul, ghost; breath, respiration; spirit, meaning, sense; genius; manes, shades, ghost, hobgoblin; life; heart; soul, energy, courage; puff, air, wind: die, dice; chem. spirits; -գինւոյ, spirit of wine, alcohol; S. Հոգի; -բանահան, intelligence, reason; -ք խաւարի, the spirits of darkness; -կենդանութի, spirit of life; կենդանական ք, animal spirits; -նախանձու, the spirit of jealousy; ոգւով չափ, with all one's soul, heartily, willingly; -առնուլ, կլանել, to breathe, to take breath, to breathe freely, to respire; to rest, to take repose, to revive, to acquire new strength or vigor; յ-ս ապաստան լինել, to be extremely downcast, depressed, prostrated, to be tormented; S. Ապաստան; յ-ս ապաստան առնել, to reduce to the last extremity; to exhaust, to harass, to vex; յոգւոցն սլարգել ապաստան լինել, to be at the

last extremity, near the last breath, to be dying; *Թափել զ- ուրուք*, to keep in suspense; *Հարկանել զոք յ-*, to sting, to gall to the quick; to deprive of life, to kill; *Դնել զ- ի ձեռն* or *ի բռն*, *զ- ի բռն ունել*, to endanger oneself, to risk, brave or face death, to risk, expose or hazard one's life, to lavish or to be prodigal of life; *յողոց ելանել*, *հանել*, to sigh, to heave sighs; to groan; *ողուլ չափ սիրել*, to love to distraction; *խուլիլ յ- իւր*, to be disconcerted, perturbed or disturbed; *գիտել յ- իւր*, to know within oneself; *արձակել*, *հանել*, *փչել զ-*, to yield or give up the ghost, to breathe one's last, to expire; *յողոցն ցամաքել*, to die; *տալ - կամ շունչ ի վէմս կճեայս*, to give spirit or life to marble; *ողուլ երգել*, to sing with great expression; *յ- խաղալ*, to play at dice; *եւ դարձաւ - իւր առ ինքն*, his spirits returned, his strength revived; *հաստատեցաւ - նր*, he regained strength or vigor; *բաղէին -ք նր*, he fainted or swooned; *դուն գործեալ ողուլք չափ*, risking his life; *-ն էր դաւոյն*, he was the soul of the conspiracy.

Ոգիակողմն *s.* seat of the soul.

Ոգորիմ, *եցայ տն.* to brandish the horns, to butt with the horns; to butt, to run against, to contend, to fight, to come to blows, to make war; *լն անձին -*, to contend with oneself.

Ոգէոն, *ի* *s.* odeum (theatre).

Ոգիսական *a.* of Ulysses; *s.* Odyssey.

Ո՛ր եւ սկտ *a.* whoever it may be.

Ողնի, *նւոյ* *s.* hedge-hog; - *մեծ*, porcupine; - *ծովու*, echinus marinus, sea-urchin, sea-egg; *ձագ ողնւոյ*, hedge-pig. [walnut-husk.

**Ողիւ* *s.* green outer shell of walnut,

Ողոր *s.* wicker, osier; osier-band, straw-band; - *ածեծ առնեմ* *va.* to strike with rods or osiers, to whip, to flog; - *ահիւս* *a.* woven of osiers.

Ողորի *s.* water-willow, osier.

**Ողրեմ*, *եցի* *va.* to pinch.

Ոլեռն *S.* *Ոլոռն*.

Ոլմսկիադ, &c. *S.* *Ոլմսկիադ*.

Ոլոռն, *ռան. ուռնք* *s.* pea; chick peas; grain; globule: wood-worm, beetle; - -, drop by drop; *սլաակճ կամ կեղեւ ոլեռան*, peascod, pea-shell; *նմանք են միմեանց իբր հառք*

ողոռանց, they are as like as two peas.

Ոլոռնաձեւ *a.* pea-shaped, round, spherical. [to grow round.

Ոլոռնանամ, *ացայ տն.* to conglobate,

Ոլոր, *ից* *s.* twisting, contortion, tension; intensity, force, stress; tresses; - *ք բարեկամութեան*, ties of friendship.

Ոլորաբոյս *s. bot.* spiræa or diosma; - *կնձնային*, ulmaria, dropwort.

Ոլորածոյ *a.* entangled, twisted; - *գիծ* *geom.* spire.

Ոլորակ, *աց* *s.* *S.* *Ոլոր*; flexion of voice, accent; *gr.* the acute 'grave' circumflex accents; *mus.* tone; a note (^o); - *աւադ*, mode major; - *կրասեր*, minor tune.

Ոլորան, *աց* *s.* *S.* *Մամուլ*; *mech.* peritrochium, lathe, axle-tree, wheel & axle, winch, windlass, crab, capstan; - *ատամնաւոր*, gear, wheel-gear, catching; - *տարբերական*, differential capstan.

Ոլորեմ, *եցի* *va.* to entwine, to twist, to twine, to wreath, to braid, to plait; *fig.* to plot, to hatch, to frame.

Ոլորումն *s.* *S.* *Ոլոր*; *mech.* torsion.

Ոլորա *s.* spire; - *ադիծ* *s.* spiral line; - *աձեւ* *a.* spiral, winding; - *անամ*, *ացայ տն.* to be circumscribed, bounded, limited; - *անիւ* *s. mech.* turbine, tube-wheel, horizontal water-wheel; - *ապոյտ* *a.* winding, sinuous, meandering; - *ացուցանեմ* *va.* to circumscribe, to bound, to limit.

Ոլորաք, *ակց* *s.* bounds, limits, extremities; ring, circuit, circumvolution; - *երկրի*, the universe; - *երկնից*, airy space, the vault of heaven; - *բանից*, ambages, circumlocution, tricks; *լն - աս մտանել (Թռչնոց)*, to fly about or round; to flap, to flutter in the wind, to wheel about; * to turn on one's hands & feet like a wheel, to tumble, to fall head over heels, to turn a somerset. [bone.

Ոլք, *աց* *s.* fibula, perone, shin-

Ոխ, *ի. -ք*, *ից* *s.* rancour, inveterate hatred, resentment, concealed hate; - *ս ունել լն ումք*, - *ս սկսէլ ումք*, - *ս ի մախ ունել*, to harbour resentment, to hate, to owe or bear a grudge, to have a grudge or spite against, to bear malice or ill-will; *S.* *Մթերեմ*.

Ոխաթափ լինիմ տն. to give vent to one's wrath, to discharge or vent

one's rancour, to revenge oneself.

Ոխակալ, *այ* *a.* spiteful, rancorous, malevolent, outrageous, malicious, harbouring hate, revengeful; - **լինել**, to nourish hate; - **ութի** *s.* harbouring revenge, hatred, rancour.

Ոխամ, **Ոխանամ**, *այցայ* *vn.* to devise, to foment hatred; to resent an injury, to be resentful, bitter, hating.

Ոխասլահ *S.* **Ոխակալ**.

Ոխացուցանեմ *va.* to create, to excite rancour, to exasperate, to provoke to enmity.

Ոխերիմ, **Ոխորիմ** *a.* nursing rancour, wrathful, rabid, furious, cruel, relentless; ill-natured, malevolent; - **թշնամի**, a sworn enemy, a mortal, declared, implacable or inexorable enemy; *fig.* arch-enemy, the devil; - **սլա տերազմ**, an obstinate, bloody battle; **ոխորիմք** *s.* antagonists or adversaries in a game. [anger, indignation.

Ոխութի *s.* *S.* **Ոխ**; revenge; wrath,

Ոհ *int.* alas! oh! ah! o! **վայեաց եւ ասէ**, **ոհ տէր**, he cried out & said, oh! my Lord! **ոհ ինձ տէր**, ah! oh! alas, oh dear! woe is me! **ոհ անմտութեն**, **ոհ կուրութեն**, oh what folly! oh what blindness! **ոհ եւ աւաղ աւուրն այնուրիկ**, oh dreadful day! **ոհ հովիւք**, woe to the shepherds! **ոհ մոլորութի**, **ոհ յիմարութի**, oh what a mistake! what nonsense! **ոհ թէ**, would to God! **ոհ ոհ**, ha! ha! **ոհ ոհ օր**, woe, woe to the day!

Ողբ, *ոց* *s.* lamentation, complaint, groaning, wailing, moans, tears; - **բ**, elegy; - **ս առնուլ**, **յօրինել**, **զս հարկանել** *S.* **Ողբամ**.

Ողբագին, - **լի** or **լից** *a.* lamentable, deplorable, plaintive; tragical; *ad.* lamentably, plaintively; - **կան** *a.* plaintive, sad, mournful; - **կից** *a.* condoling, deploring with another; - **կցիմ**, **եցայ** *vn.* to weep, to deplore or lament together; - **ձայն** *a.* plaintive; *ad.* with a lamentable tone; *s.* lamentation.

Ողբամ, **այի** or **ցայ** *una.* to lament, to bewail, to groan, to complain, to weep, to deplore; to wear mourning; **ողբամ զքեզ Հայոց Տ**, **ողբամ զքեզ հանուրց հիւսիսահանաց վեհագոյն**, I mourn for you, Armenia! I mourn for you, oh chief among the nations of the North!

Ողբերգակ, *այ* *a.* singing plaintive-

ly; *s.* singer of laments; tragedian, tragic author; - **ան** *a.* tragical.

Ողբերգեմ *va.* to sing in a plaintive voice, in a lamentable tone, to deplore, to lament; to compose a dirge, an elegy or a tragedy. [tragedy; elegy.

Ողբերգուի *s.* plaintive song, dirge;

Ողբերէն *ad.* lamentably, plaintively.

Ողբէլալիք *s.* cries & tears.

Ողբումի *s.* cry, weeping, lamentation, complaint.

* **Ողիկ ողիկ դամ** *S.* **Ողողանամ**.

Ողիմսիադ *S.* **Ողոմսիադ**.

Ողիմպոս, **Ողիմբոս**, **Ողիմպոս**, **ի** *s.* Olympus; heaven. [grapes.

Ողիցզ, **ուղից** or **զաց** *s.* bunch of

Ողիւզաբեր, - **բոյծ** *a.* bearing or producing bunches of grapes; - **զարդ** *a.* furnished, adorned with bunches; - **լից** *a.* full of bunches; - **կան թթու** *s.* chem. racemic acid; - **ուր** *a.* loaded with clusters.

Ողիւզուկ *s.* small bunch of grapes; *bot.* artemisia, mug- or moth-wort; goose-foot, botrys. [bunches.

Ողիւզօրէն *ad.* in clusters, in

Ողն, **ողին**, **ողունք**, **ողանց** *s.* spine, back-bone; chine, back; spinal marrow; - **հաւին**, deck of a ship; - **երկնի**, the highest heaven; **ողունք երկրի**, precipice, declivity; mountains; **բեկանել զ**, to break the spine, to chine; - **անկանել**, to lie down, to lay oneself down, to stretch one's limbs; *fig.* to neglect, not to care for; **յ- երթալ**, to stretch oneself; to stretch out one's arms (in yawning or awaking); **յ- կալ**, to stand erect, to draw oneself up; *fig.* to grow proud; to become rebellious; **խտացուցանել զ**, to stiffen one's neck, to be proud, stubborn, contumacious; - **առնուլ**, to lean against; *fig.* to find support; - **առնուլ ի վշտաց**, to breathe from one's troubles, to repose from care or affliction; - **բեկանիլ**, to sprain or break one's back or neck; *fig.* to end in smoke; to become discouraged, disheartened, desponding, to droop.

Ողնաբեկ *a.* brokenbacked, hipshot; **յար**, - **շար**, **ի** *s.* vertebra; spinal marrow; **յար տանց**, beams; roof; - **ուր** *a.* vertebrated; - **փայա** *s.* keel, ship's bottom; *fig.* ship; Holy Cross.

Ողնգժնեայ *a.* headstrong, doggedly tenacious, pertinacious, obstinate.

Ողնիմ, էցայ *vn.* to be curved back-
 Ողնոյց *s.* roof, top of a house. [wards.
 Ողնուլար *s.* crupper. [ship.
 Ողնուց *s.* skeleton or carcass of a
 Ողնաեռ *s.* galling on a horse's back,
 scratch on the withers, excoriation;
a. wither-wrung, galled. [day.

Ողորմեան, էնի *s.* Gr. w. Palm-Sun-
 Ողող *s.* inundation; alluvion.
 Ողողակ *a.* immersed or submerged;
s. diver; -ան *a.* alluvial, alluvion;
 -անն *s.* alluvion.

Ողողանամ, ացայ *vn.* to weep bitter-
 ly, to shed a shower of tears; to
 scream, to screech, to shriek.

Ողողանեմ, Ողողեմ, էցի *va.* to in-
 undate, to cover with water; to im-
 merse, to plunge, to dive; to rinse, to
 wash; -իմ *vn.* to be inundated; plung-
 ed in, immersed; - յանձրեւոյ, to be
 soaked through by the rain.

Ողողանիմ *S.* Ողողանամ.
 Ողողանք *s.* effusion: shriek, loud
 scream, tears. [mersing.

Ողողիչ *a.* inundating; bathing, im-
 Ողողումն *s.* inundation, submersion;
 rinsing. [կան *a.* olympic.

Ողմուկադ, աց *s.* olympiad; -սկա-
 Ողորդ *a.* right; *S.* Ուղղորդ.

Ողորդ, աց *a.* sleek, glossy, smooth,
 terse, polished; level, plane; *fig.* re-
 fined, sweet, affable, agreeable; art-
 ful, cunning, crafty; elegant, polite.

Ողորդաբանութիւն *s.* smoothness of
 speech, elegance of expression, elo-
 quent language; -բար *ad.* smoothly;
 -կեղեւ *a.* smooth-barked; -յօն *a.*
 smooth-browed.

Ողորդանք *s.* polishing, smoothing,
 furbishing, burnishing.

Ողորդապատեան *a.* provided with a
 smooth or even shell; *s.* mollusk.

Ողորդարան *s.* sleeking-place.

Ողորդատարր *a.* smooth trunked;
 -տեսակ, սիկ or սիլ *a.* smooth, glossy,
 bright; -բար *a.* of cut stone.

Ողորդեմ, էցի *va.* to smooth, to level,
 to plane; to curry, to polish, to set a
 gloss upon, to make smooth or polish-
 ed; to smoothen; to iron, to hot-press,
 to satin; *S.* Շողումեմ.

Ողորկիչ *s.* polisher.

Ողորկութիւն *s.* smoothness, polish,
 sleekness, glossiness; softness; de-
 licacy.

Ողորմ, ոյ, ուլ *s.* pity, compassion; *a.*

pity-stirring, piteous, pitiable, mov-
 ing, touching, miserable, unhappy,
 unfortunate, sad, deplorable, dismal;
 -, -ս, - - *ad.* touchingly, humbly, in
 a suppliant manner; miserably, pite-
 ously, pitiable, deplorably, lament-
 ably; compassionately; - խօսել, to
 speak pitifully or deplorably; յաղերս
 եւ յ- խոնարհեցուցանել, to touch, to
 excite or move to compassion, to in-
 spire pity; անկցի - իմ առաջի քո,
 have compassion on me! have mercy

Ողորմաբար *S.* Ողորմ *ad.* [on me!
 Ողորմագին *S.* Ողորմ *a. ad.*

Ողորմած, աց *a.* merciful, charit-
 able, compassionate; -ութի *s.* mercy,
 charity, clemency, pity, compassion;
 charity, alms, almsgiving, goodness;
 գործք - թէ, good deed.

Ողորմանք *S.* Ողորմութիւն.
 Ողորմեաց, էցի *s.* The Miserere &
 its hymn (Armenian divine service).

Ողորմելի *a.* miserable, unhappy,
 poor, piteous, pitiable.

Ողորմիմ, էցայ *vn.* to take pity or
 compassion on, to commiserate, to be
 affected, moved to pity, to feel for, to
 sympathize with; to do good to, to
 benefit; ողորմիմ քեզ, I pity you.

Ողորմութիւն *s.* pity, mercy; alms,
 charity; - առնել, տալ, to give alms.

Ողորմուկա արկանեմ *va.* to excite to
 commiseration by loud laments, to
 touch with pity, to move.

Ողոց *s.* end of a fishing net. [hopper.

*Ողուն *s.* mill-funnel; spout of a mill-

Ողբ, ոյ, ուլ *s.* supplication, peti-
 tion, entreaty, instance; insinuation,
 persuasion; *a.* suppliant, beseeching,
 mild, humble, insinuating, persuasive,
 attractive, fawning; - ուլ *ad.* softly,
 humbly, kindly; յ- ածել, to persuade,
 to soften, to affect; յ- անկանել, դե-
 դերել, to supplicate, to beg humbly,
 to entreat, to pray earnestly.

Ողբական *S.* Ողբ *a.*

Ողբանք *s.* supplication, humble
 prayer, instance; softness, kind things,
 soft words, blarney; attraction, insin-
 uation, persuasion; fondling, caress,
 cajoling, coaxing, fulsome flattery,
 adulation.

Ողբաւոր *a.* suppliant; flattering.

Ողբեմ, էցի *va.* to supplicate, to
 persuade mildly; to soften, to calm,
 to appease; to touch, to move to pity;

to fawn upon, to toady, to flatter.

Ողորբիչ S. Ողորբաւոր.

Ողորուն S. Ողորանք.

Ողջ, ոյ or ոյ a. alive, living; sound, safe; complete, entire, integral; whole-some; uninterrupted; - - ad. alive, all alive; altogether; - բովանդակ, wholly, entirely; - եկիր! welcome! you are welcome; - լեր or եր, keep yourself hearty; God speed you, good bye! - լեր Վարդապետ, hail Master! - լեր Թագուհի, Salve Regina! hail Mary! - երթ, go in peace, adieu, farewell; - մնացեն, let them go to the devil; - մնա, adieu, take care of yourself, my kind wishes.

Ողջաբանութիւն s. the whole of a discourse; * sound doctrine; - բար ad. entirely, perfectly, wholly; - գուրանք s. embrace, embracing, clasping; - գուրեմ, եցի va. to receive lovingly, to embrace, to kiss; - խոհ, ոյ or իյ a. thinking soundly, wise, sensible, judicious; chaste, modest, coy, maidenly, pure, honest; - միտք, good sense, honesty, plain-dealing; - խոհաբար ad. soundly; honestly, modestly, chastely; - խոհանամ, ոյ va. to be in one's right senses; to be chaste, to observe chastity; - խոհացունեմ va. to render chaste, modest, sober, prudent, wise; - խոհութի s. sound judgment, wisdom, sagacity, good sense; chastity, pudicity, temperance, continence, modesty, sobriety, honesty; - խորհուրդ a. right-minded, sincere, frank, upright; - կէզ, կիզաց s. burnt offering, holocaust, sacrifice; - կիզեմ va. to offer a burnt offering, to sacrifice; - կիզութի or ում s. offering a holocaust; - հաւատ a. orthodox.

Ողջամբ ad. safe & sound, soundly, safely, safe; quite, totally, entirely, completely; - դառնալ, հասանել, to return, to arrive safe; - եկիր, - տեսիլ զքեզ, you are welcome; երթ - , God keep you, God be with you, adieu!

Ողջամիտ a. right-minded, of sound judgment, in one's right senses, sensible, rational, reasonable, judicious; orthodox; - վարդապետութի, sound doctrine; - լինել, to be in one's right mind.

Ողջանամ, ոյ va. to recover one's health, to heal, to get cured of, to get well again.

Ողջանդամ a. perfect in body, sound in wind & limb; ad. safe & sound; entirely, wholly; - ութի s. perfection in all the members.

Ողջացունեմ va. to cure, to heal, to restore to health, to free from sickness or any harm; to complete, to render perfect; - ուղիչ a. healing, curative, balsamic. [salutation.

Ողջեգամ vn. to salute; s. salute,

Ողջընծայ S. Ողջակէզ.

Ողջիկ ad. entirely, wholly.

Ողջմտութիւն s. rightmindedness, good judgment, reasoning; rectitude, justice, sincerity, loyalty, probity; - թք ad. soundly, sensibly.

* Ողջութիւն s. health, toast.

Ողջոյն, ունի s. salute, salutation, greeting, compliments, kind regards; health, state of salubrity; - հրաժարական, leave-taking, adieu, farewell; - առ, to salute; to compliment; հարցանել զողջունէ, տեսանել զ ուրուք, to salute affectionately, with kind expressions; հարցանել զողջունէ ուրուք, to ask news of; առ - հրաժարական, to take leave; to say good bye, farewell; - , - քեզ, - քեզ! good morning! good day! - իցէ քեզ? how do you do? how are you? - է, very well; - է քեզ? is all well with you? - է? do you bring good news? - է, health, peace, prosperity; - քեզ տունդ իմ սիրելի, - քեզ երկիր ծննդեան, - ! fare well sweet home! adieu my native land! adieu! [tirely, wholly, completely.

Ողջոյն a. all, entire, whole; ad. en-

Ողջութիւն s. health, good health, soundness of body; - թք ad. safe & sound; peacefully.

Ողջունաբեր a. bearing a salutation or good news; - թուղթ, letter, epistle; - գիր s. letter of compliments; - լի, - կան a. of salutation, of compliments; - պատում a. narrating, telling good news; - տունութի s. salutation; - րան s. drawing-room, saloon; - ցոյց թուղթ S. Ողջունագիր.

Ողջունեմ, եցի va. to salute, to compliment; - ի հանգիստ նք առաքելոցն, to visit the sepulchres of the holy Apostles.

Ոճ, ոյ, ու s. style; phrase; method, system, formula; rank, order, manner, fashion, form; behaviour, conduct; dogma, doctrine: culm or stalk of

gramineous plants: pannier, basket; *bot. S.* Բաղասակ; acre (measure of lands); *ad.* methodically; distinctly, precisely; continuously, in detail; suitably, properly, to the purpose; նովին ոճով, in the same style; - լեզուաց, the character or genius of a language; - նբ Գրոց, language of the Scriptures; ճեմական, բանաստեղծական, ճարասանական, արձանական, գովածացի, լակոնական, մարտեան, մեղրածորան ոճ, academical, poetical, oratorical, lapidary, gothic, laconic, marotic, mellifluent or honied style; բարձր, վսեմ, վայելուչ, յարգարուն, պարզ, կորովի, քաղցր, հեշտ, բարեխառն ոճ, elevated or high, sublime, elegant, florid, simple, nervous, mellifluous, fluent or easy, temperate or moderate manner or style; ընտանի, կառակաբան, երկայնաբան, անհարթ, խիստ, թոյլ or ակար ոճ, familiar, burlesque, prolix or diffuse, harsh or rough, hard, languishing style; մաքրել զոճ, to purify, to refine the style; յոճ եւ ի կարգ մուծանել, to reduce to method, to put in order; ոճով մանր հայել, to fix, to rivet the attention; մանգաղ արկանել յոճ ընկերին, to put a sickle unto one's neighbour's standing corn; գարին յոճ կայր, the barley was green.

Ոճիր, ք, ս *s.* crime, guilt, criminal attempt, misdeed, villany, felony, ribaldry, vile wickedness; *a.* wicked, guilty, criminal; - եղեւան, crime; - ք սպիրատուութիւն, excess; ածել յ-ս, to *Ոճորք *S.* Չեղուն. [carry to excess.

Ոճրագործ, աջ *s.* scelerate, felon, villain, wretch; *a.* facinorous, ribald, flagitious, nefarious, profligate, felonious; - ութիւն *s.* villany, abomination, misdeed, impiety, profligacy, flagitiousness, execrable conduct, horrible crime. [cave.

Ոմբոլոն *s. Gr. w.* subterranean, vault,

Ոմն, ուրումն, ումեմն. ոմանք, ոմանց *pron.* some, certain, some one, one; այր -, a man; կին - անուն Մարգարիտա, a woman named Margaret; ոմն քաղցեալ եւ ոմն արբեալ, one is dying of hunger while another is drunk; ոմանք մեծատունք եւ ոմանք աղքատք, some are rich & others poor; ցրուեցան ոմն յայս եւ ոմն յայն կոյս, they are scattered here & there; զոմանս

տեսի անցանել թ գետն, ոմանք ի լուղ, եւ ոմանք ի նաւակի, I saw several crossing the river, some swimming, others in a boat.

Ոմբորոն *S.* Եմբորոն.

Ոյ *int.* oh! what pain!

Ոյժ, ուժոյ or ժի *s.* force, strength, power, vigour, energy, virtue, valour; effort; weight; յուժոյ *ad.* strongly, vigorously; - տալ, to force, to make efforts; to give power, to authorize, to favour; - առնուլ, to gather strength; նոր - առնուլ, to gain new strength, to recover one's strength; յուժի լինել, to be in full vigour, in the prime of strength; անկանել յուժոյ, to feel one's strength failing, to lose strength, to become weakened or enervated; *S.* Թափեմ.

Ոյժ *a.* cold; *ad.* apart, aside; - ք *s.* hiatus, gap, chasm; *fig.* coldness.

Ոյն, ք *s.* habit, disposition; valour, strength.

Ոչոգի *a. ad.* apart, separately.

Ոչ *ad.* no, not, nor, none; ոչ կամիմ, I will not; ոչ գիտեմ, I do not know; ոչ կարեմ, I cannot; ոչ... ոչ, neither... nor; ոչ սիրեմ զնա եւ ոչ երկընչիմ ի նմանէ, I neither love him nor fear him; բայց գիտէի ոչ, but I did not know it; ինչ ոչ ունի, he has nothing; ոչ առանց պատճառի, not without cause; յոչ կամաց, involuntarily, against one's will, by force; ոչ եթէ, not only; no; ոչ եւս, no longer; not yet; ոչ երբեք, ոչ բնաւ, never, not at all, no; ոչ ոք, no one, nobody, none, not one; ոչ որ ի ձեռք, no one among you; ոչ որ ասացէ քեզ, nobody will tell you; ոչ որ գացի այնչափ յանդուգն, no one will be hardy enough; ոչ զոք գացես, you will not find any man; յոչ գոյից ի գոյ ածել, զոչն ածել ի գոյանալ, to produce or create from nothing; չարժեւ յոչ բարիան, to provoke to evil; այո կամ ոչ, yes or no; եղիցի ձեր բան, այոն՝ այո՛, եւ ոչն՝ ոչ, let your conversation be, yea, yea; nay, nay; ոչ or ոչ ասաքէն ասացի քեզ, did I not tell you? ոչ, Տէր, no, Sir; ոչ իսկ, is it not true that? ոչ միայն չողորմեալ, far from being touched; եւ ոչ իսկ մարդ է, he is no man; ոչ արդեօք զերծաւ, perhaps he

Ոչոյ *S.* Չոյ. [is not freed; *S.* Եւ.

Ոչէ, ից *s.* nothing; void, vacuum;

հաստէլ յոչէից, to create from nothing; ստայօդ ոչէիցն երկիր պագանէլ, to adore false gods.

Ոչէանամ S. Ոչնչանամ.

Ոչէութիւն s. nothingness, void, nothing; յ- դառնալ, to be reduced to nothing.

Ոչինչ, ոչընչի s. not any thing, nought, void, nothing; a. none, no one, no, not any; ad. no, in no wise, not at all; - ամենեւին, nothing at all; գրեթէ -, almost nothing, scarcely any thing; - հեռի ի քէն, not very far from you; վն ոչընչից, for nothing; - իւրք, no how, in nowise, by no means; ստեղծէլ յոչընչէ, to create out of nothing; անէլ յոչընչէ, to produce from void; յ- դարձուցանէլ, to reduce or bring to nothing, to annihilate; to nullify; յ- or առ - գրէլ, հաժարիլ, to hold or esteem as nothing, to care nothing for, to make no account of, to despise, to condemn; յոչընչէ յինչ գալ, to be raised or taken from nothing; էս - ասեմ, I say nothing; - պատճառս ունիս, you are wrong; ոյր չիք առողջութիւն՝ չիք եւ -, who has not health has nothing; - գիտեմ, I know nothing, I don't know.

Ոչխար. աջ s. sheep, ewe; mutton; միս -ի, mutton; ոտն -ի, sheep's trotters; - մոլորեալ, wandering, lost sheep; վաճառանոց -ի, sheep-market; վաւրախ, գաւիթ - աջ, sheep-cot, --fold, --pen; մայէն, բառաչէն -ք, sheep bleat; S. Խաչն, Կառուք.

Ոչխարաբոյծ s. sheep-breeder, --master; -զգեստ a. clothed in sheepskin; s. fig. wolf in sheep's clothing; -զէն, զէնութի s. sheep-slaughtering, --sacrificing; -զէնն Տաճկաց, koorban-bairam, (Turkish festival).

Ոչխարակ. աջ s. lamb, lambkin.

Ոչխարանման a. sheep-like; -վաճառ s. sheep-dealer.

Ոչխարենի a. sheepy; s. sheepskin.

Ոչխարիկ S. Ոչխարակ. [ishness.

Ոչխարուի s. sheepish nature; sheep-

Ոչնչանամ, աջայ vn. to be reduced to nothing, to be nullified, annihilated.

Ոչնչացուցանեմ va. to annul, to make null & void, to annihilate, to destroy.

Ոչնչութի s. nothingness, nothing;

Ոպդիտ s. Gr. w. hoplites. [nullity.

Ոպնիազ S. Եբէնոս.

Ոջիւ, ոջլոց or լաց s. louse, (pl. lice),

vermin; մածանող -, crab-louse; - արմտեաց, grab, mite, weevil; S. Ուտիճ; քաղէլ զ-ս, մաքրէլ յոջլոց, to Ոջին s. fascine. [louse.

Ոջլագէղ s. bot. lice-bane, louse-wort.

Ոջլական a. pedicular; - ախտ med. - disease.

Ոջլակեր, աջ a. louse-eaten; s. lice-eater; - լինէլ արմտեաց, to be blighted with insects & worms.

Ոջլոտ, աջ a. lousy. [Երաստանք.

Ու. ի s. backside; S. Նստոյ տեղի,

Ուեկան s. zool. pygargus, Arabian vulture, hen-harrier.

Ունակ s. zool. ouarine, alouate.

Ունամ, աջի vn. to howl, to yell.

Ուոդ, -անամ S. Աւոդ, -անամ.

Ուոդանեմ, Ուոդեմ, եջի va. to water, to bathe, to bedew, to wet.

Ուոդումն s. watering; irrigation, sprinkling; water-retting, steeping; աւազան ուոդման, retting-pool, --tank, --pit, --pond.

Ուին a. lean, emaciated, etiolated, lank, puny, dry, parched.

Ուլայ, -եմ S. Շոհ, -եմ.

Ոսկեակ, եկայ or կի s. small quantity of gold; gold mine; pn. Aurelia.

Ոսկեակն S. Ոսկեքար.

Ոսկեբեր a. auriferous, gold-bearing; -բերան a. golden-mouthed; pn. St. John Chrysostom; -բեւեւ a. studded with gold; -բիւրեղ s. chrysoberyl; -բլուր s. golden hill; -բողբոջ a. produced like gold; -բոր s. chem. bore, boron; -բորակ s. borax; -բուլիս a. producing gold; -գեղմն s. Golden Fleece; -գիսակ a. golden-haired, having golden tresses; -գիր a. written in golden characters; s. chrysograph; -գլուխ a. gold-headed; -գոյն a. gold-coloured, yellow; -գործ, աջ s. goldsmith; jeweller; a. golden, made of gold; -գօմի a. girdled with gold; -զարդ a. ornamented or embroidered with gold; -զգեաց a. arrayed in gold; -զմրուխտ s. chrysoprase; -զօդ a. fastened with gold; chased in gold; -զօծ a. gilded, gilt; golden; -զօծեմ, եջի va. to gild; զօծիչ s. gilder; -զօծութի or ումն s. gilding, gilt; -թէլ a. interlaced or interwoven with gold; embroidered with gold; s. gold-thread, --wire; - դիպակք, կերպարք, brocade; -թեւ a. golden-winged; -թիւ s. golden number; -ծաղիկ s. yellow

flowered; *s. bot.* chrysanthemum, corn-
marygold; -ծիր *a.* gold-bound; -ծի-
րանի *s.* golden purple; -ծղի *a.* golden-
armed; -կազմ *a.* made of gold; adorn-
ed with gold; -երիվար, horse with
gold accoutrements; -գիրք, book
bound in gold; -կապարճ *s.* golden
quiver; -կար *a.* sewed with gold
thread; -կերտ *S.* Ոսկեկազմ; -կիզն *a.*
golden-fleeced; -կուռ *a.* made or co-
vered with massive gold, gold plated;
-ք *s.* gold mine; goldsmith's shop;
-հան, աց *s.* miner, gold-digger; -տե-
ղի or -ք *s.* gold mine; gold-diggings;
-հանդերձ *S.* Ոսկեզգեաց; -հանութի,
-հատ *s.* gold-mining or -digging, gold-
finding; -հեր *a.* yellow-haired; *S.* Ոս-
կեգիսակ; -հիւսեակ *a.* woven with
gold; -հուռ or հուռն *a.* woven or em-
broidered with gold; laced with gold;
-հուռազարդ *a.* gold fringed; -հրաչ *a.*
golden; -ձեղուն *a.* with a gilded ceil-
ing; -ձոյլ *S.* Ոսկիաձոյլ; -ձուկն *s.* gold-
fish; gilt-head, aurata; -ղէն, զինիկ *a.*
golden, of gold, gilded, gilt; -գար,
golden age; -ճաճանչ *a.* shining like
gold, as bright or resplendent as gold;
-ճամուկ *a.* embroidered with gold,
covered with gold embroidery, spotted
with gold, gold braided; -ման *a.* spun
or woven with gold; -մոլ *a.* mad for
gold; -ներկ *S.* Ոսկեգոյն; -նկար *a.*
painted with gold; -նման *a.* gold-like;
-շողեմ *vn.* to shine like gold; -շուք *a.*
ornamented with gold; -պաճոյճ *S.*
Ոսկեզարդ; -պատ *S.* Ոսկիապատ; -պա-
տեան *a.* golden-sheathed; -պղինձ *s.*
tombac, pinch-beck, sham gold; -պը-
տուղ *a.* producing golden or gold-co-
loured fruits; *s.* Fructidor; -ջերմ *s.*
Thermidor; -սաղարթ *a.* gold-leaved;
s. gold-foil; -սանձ *s.* golden bridle; *a.*
golden bridled; gold-bitted; -սար *a.*
accoutred or caparisoned in gold; -սէր
a. fond of gold, loving riches, avarici-
ous; -սիրութի *s.* love of riches, avar-
ice; -սմբուկ *S.* Սիրահինձոր; -սոսինձ
s. chrysocol, gold-solder; -վարսեալ
a. adorned with golden tresses; -տախ-
տակ *a.* plated with gold; -տերեւ *a.*
gold-leaved; -տիպ *s.* similar, pinch-
beck; -տուփ *a.* having gold covers;
bound in gold (book); -տուտ or տտուն
a. gilt-tailed; gold-fringed or tasselled.
Ոսկերեմ, եցի *va.* to gild.
Ոսկերիչ *s.* goldsmith.

Ոսկերիտ *s.* osseine.

Ոսկերոտի *S.* Ոսկրոտի.

Ոսկերչութի *s.* goldsmith's art.

Ոսկեփայլ, -փառ *a.* shining, splend-
id as gold; -փետուր *a.* golden feath-
ered; -փոկ *a.* having golden latches;
-փող *s.* golden trumpet; -փունջ *a.* like
a gold tassel; *s.* golden or yellow bou-
quet; -հասկ, հունձք, golden ears;
golden harvest; -քալ *a.* collecting
gold; -քանդակ *a.* gold plated; in-
crusted, embossed with gold; chased
in gold; -քար *s.* chrysolite, peridote,
olivine.

Ոսկէ ..., &c. *S.* Ոսկե ..., &c.

Ոսկէօղ *a.* adorned with, or wearing
gold rings or buckles.

Ոսկի, կոյ *s.* gold; gold coin; *a.*
gold, golden, of gold; մուսիոնեան -,
massive gold; -շանթաձիք *chem.* au-
rum fulminans, fulminating gold;
մանեակ -, gold necklace; -եղէգն *bot.*
lysimachia, money-wort, loose-strife;
S. Ընդեղուզանեմ, Կչիռ.

Ոսկիաբան *s.* *S.* Ոսկեբերան; Chry-
sologus; -ղէն *s.* gold armour; *a.* gold-
armoured; -ծին *a.* born of gold; pro-
ducing gold; -կազմ *S.* Ոսկեկազմ;
-կալ *a.* carrying gold; -կան թթուում
s. chem. auric acid, oxide of gold; -կապ
a. woven with gold; -կառք *a.* having
golden carriages; -կիր *a.* containing
gold; -կուռ *a.* made of gold; -զգեստ,
brocade; -կոփ *a.* sculptured in gold;
-հատ *s.* gold nugget; small piece of
gold; -ձոյլ *a.* cast in gold; of massive
gold, golden; -մայր *s.* Aurea mater,
(title of Diana); յարկ *a.* golden-ceil-
ed; -նակ *s.* gold money; -նամ, ացայ
vn. to become gold, to be transmuted
into gold; -պատ, աց, -պատակ *a.* co-
vered with gold, gilt.

Ոսկիգիսակ *a.* golden-fleeced; -կըմ
բեայ or բէ *a.* having a golden boss;
-վարաւանդ *S.* Ոսկեսար.

Ոսկր, կեր, աց *s.* bone; տարաբուն
-, process, apophysis; -արմատոյ լե-
զուի, hyoides; անանուն -, ossa in-
nominata; -ցայլից, os pectinis or
pubis; -սրբանի, os sacrum; -կիտի,
whale-bone; -փղաց, ivory; *S.* Փղոսկր;
գերեզման ոսկերաց, charnel-house;
փոխարկութիւն յ-, ossification; հաս-
տատիչ խախտեալ ոսկերաց, bone-
setter; կցել զ-ն բեկեալ, to bonset;
փոխարկել յ-, to ossify; հանել զոս-

կերս, to bone, to take out the bones; դողացունել զոսկերս, to cause the bones to shake; S. Լեզու.

Ոսկրաբանութի s. osteology; -բեկ s. bone-crusher; a. bone-breaking; broken-boned; -բեկութի s. med. osteo-cope; -դրութի s. osteography; -զոդք s. joints, articulations; -կեր a. ossi-vorous; -հատութի s. osteotomy; -մա-ծոյց s. osteocolla; bone-binder; -միզն s. periosteum; այսուսն -մզնի med. pe-riostosis; -սկաւ a. shelled, shelly; -տուն s. ossuary, charnel-house; -քանց առնեմ va. to dislocate, to put out of joint, to disjoint, to luxate or lux; -քար s. osteolite. [ing of bone.

Ոսկրեղէն a. bony, made or consist-

Ոսկրկուլ s. ossifrage, osprey, sea-

Ոսկրոտի s. bones, skeleton. [eagle.

Ոսկրուտ a. bony, full of bones; fig. abstruse, obscure, difficult, knotty.

Ոսնիմ, եցայ vn. to be stunted, ema-
ciated, withered; to etiolate, to dry

Ոսնութի s. astrophy, emaciation. [up.

Ոսոխ, այ s. adversary, enemy, op-
posite; antagonist, rival, competing;
-ասէր S. Հակառակասէր; -եմ, եցի,
-իմ, եցայ vn. to be at law with, to ac-
cuse; to rival, to strive, to compete;
զմիմեամբ -, to surpass each other;
-ուլթի s. enmity; rivalry; opposition.

Ոսպն, սպն s. lentile; med. freckles;
-աթան s. lentile-soup; -աձեւ a. len-
tile-shaped, lenticular; - or - ապակի,
lens, lenticular glass; - անդոյն, achro-
matic lens; - սանդղատեսակ, Fresnel
lens; - աչափ a. as large as a lentile;
-եայ a. lentile, of lentiles, made or
prepared with lentiles; S. Թան, Շի-
կաթան; -ք s. lentiles; pulse.

Ոստ, ոց s. branch, bough; knot,
joint: hill, height, hillock; -ք մատանց
ձեռն, the fingers; -ուլք վարակեալ,
knotty, nodous, knobby, gnarly.

Ոստաբեկ առնեմ va. to break the
branches; -խաղաց լինիմ vn. to leap
from branch to branch; -խիտ a.
branchy, ramous, full of branches;
knotty, nodose; -կոտոր լինիմ vn. to
have the branches broken; -յարձակ
լինիմ S. Ոստանամ.

Ոստայն, ից s. texture, tissue, web,
web; -սարդի, cob-web, spider's web;
խզել զ- կենաց, to cut the thread of
life.

Ոստայնանկ, այ s. weaver; knitter;

-եմ, եցի va. to weave; to knit; -ուլ
s. weaving; tapestry.

Ոստան, ի s. free city; chief-town,
capital, seat of Government; royal
guard; a. royal, kingly; * terrestrial.

Ոստանամ, ացայ vn. to branch out,
to ramify, to shoot out; to become
invigorated, ramified.

Ոստանեայ, -նիկ a. of the royal fa-
mily, of the court; s. citizen, freeman;
nobleman, noble, lord, courtier.

Ոստանիմ, տեայ vn. to burst forth,
to fly or escape from, to go out of;
ոստան սանձք ի ձեռացն, the reins
escaped from his hands. [branches.

Ոստասաղարթ a. adorned with leafy

Ոստաքանց a. lopped, trimmed; -
առնել, to lop off, to cut away, to sev-
er, to trim, to prune; - լինել, to be
pruned, lopped off; -ուլթի s. lopping,

Ոստեղիտ s. glutine. [cutting off.

Ոստեմ, եցի va. to shoot, to emit.

Ոստիկան, այ s. governor, prefect;
inspector, surveyor, commissary; mi-
nister; -արան s. ministerial residence;
-ուլթի s. prefecture; inspectorship;
ministry, office.

Ոստին a. terrestrial; dry, arid,
parched, adust, burnt up; - օձ, land
serpent.

Ոստղ s. lime-twigg; bird-lime, lime,
viscum; - ծովային, marine glue.

Ոստնական a. terrestrial, continental.

Ոստնում, տեայ, տուցեալ vn. to
leap, to jump, to take a leap, to bound,
to gambol, to skip, to caper; to spring
on or at, to rush or fall upon; to rush
forward, to fly at.

Ոստոստեմ, եցի vn. to hop, to leap,
skip or frisk about, to frolic, to trip
along. [hopping.

Ոստոստում s. skipping, tripping,

Ոստում s. leap, jump, skip, bound,
gambol.

Ոստուցանեմ, ցի va. to cause to leap.

Ոստչիմ, տեայ S. Ոստնում.

Ոստրէ, -ոս, Ոստրէք s. Gr. w. oyster;
shell-fish. [ever.

Ով pron. who, that, he that, who-

Ով or Ո՞. ոյր, որով pron. who?
which? ով դք, who? ով ի ձէնք, who
amongst you? ով է դա, ով է այդդ,
who is this man? what man is that?
ոյր է պատկերս, whose likeness is
this? ով ես դու, who are you? զով
առաւել սիրես, which do you like

best? ո՞վ էւ ո՞վ իցեն որ երթայցեն,
who will go? յո՞վ *ad.* where? յո՞վ եր-
թաս, where are you going?

Ո՞վ *int.* o! oh! ho! ah! ha! alas! ո՞վ
ԱՅ իմ, o my God! ո՞վ աղետիցս, what
a pity! S. Աղէտ; ո՞վ սքանչելեացս,
what a wonder! wonderful! ո՞վ, զհարգ-
վէ՛հ է ազգասիրուն, ah! what a noble
sentiment is patriotism! ո՞վ ժամանակ,
ո՞վ բարբ, ô tempora! ô mores! oh
times! oh manners! to what a depth
of corruption have our manners come!
in what an age we live! ո՞վ ո, փախե-
լուք յերկրէ հիւսիսոյ, ho, ho, flee
from the land of the north!

Ովան *s.* sea-monster. [a desert.

Ովասիս, ի *s.* oasis, verdant spot in
Ովկիական, Ովկիանեան *a.* oceanic,
of the Ocean. [deep; S. Թոհէւ Բոհ.

Ովկիանոս, ի *s.* Ocean, the mighty

Ովսաննայ, ից *s.* H. w. hosannah; եր-
գել -իւք, to sing -s.

Ոտանաւոր, այ *a.* having feet; walk-
ing, going on foot; rhythmical, mea-
sured, metrical; *s.* verse, rhyme, poet-
ry; *ad.* on foot; անցանէլ լէ գետ յ-
to cross the river on foot; յ- or յ-ս
կալ, to be on foot; զորացոյց զոտս իմ
յ-ս, He gave me strength to stand;
-ս յօրինէլ, գրէլ -ս or -չափմամբ, to
rhyme, to versify, to make verses, to
write poetry or verses; գձուձ, յոռի
-, mean, worthless verses, doggerel.

Ոտն, տին, տամբ. ոտք, ոտից *s.* foot,
(*pl.* feet); foot of a mountain; foot, 12
inches; foot (measure in prosody);
պատուանդան ոտից, foot-stool; կը-
ռուան ոտին, foot-hold; ոտից ցաւ, the
gout, podagra; հատանող կոշտից ոտից,
pedicure, corn-cutter; լուացումն ո-
տից, foot-bath, pediluvy; - -, - առ -,
foot by foot, step by step, inch by inch,
by little & little, by degrees, gradual-
ly; առ -. յոտս, առ ոտս, at the feet;
near, at, to; յոտաց, standing, upright;
յոտից, on foot, walking; - լէ ոտին,
foot to foot; յոտից ցգլուխ or մինչեւ
ցգլուխ, from head to foot, from top
to toe; յոտին քում, at your coming;
յ- կալ, to rise, to stand up; կալ ի
վերայ ոտից, to stand upon one's legs;
յոտին կալ, to be standing, on foot;
to support or maintain oneself; յո-
տին ունէլ, to uphold, to support, to
sustain; յ- կանգնիլ, to rise, to get up;
- or առ - հարկանէլ, կոխէլ, լէ - հար-

կանէլ, to foot, to tread under foot, to
trample upon; to despise: զ- յոտանէ
փոխէլ, to take a step, to walk; զոտս
ամբառնալ, - առնուլ, to start, to de-
part, to set out, to go away; զոտս ար-
ձակեալ հարկանէլ, to kick, to foot;
զոտս ամբարձեալ փախէլ, to scamper
away, to be off; անկանէլ յոտս ու-
րուք, to fall prostrate at the feet of;
- զոտամբ արկանէլ, to cross the knees;
զոտսն հարկանէլ առ բարկութէ, to
stamp on the ground, to trample with
anger or rage; զոտս ի բոյս հարկանէլ,
to wander about the fields or among
the mountains; զամսին յոտին կացու-
ցանէլ, to surpass all competitors; to
surprise, to astonish; առ ոտս ուրուք
խրատիլ, to be brought up at the feet
of; առ ոտս կալ, to be present; զոտս
հատանէլ, to take away, to destroy,
to extirpate, to exterminate; S. Թինդ,
Թնդիւն, Մառն.

Ոտնալուայ *s.* pediluvium; -լուացք
s. basin or water for foot-bath; -լուա-
ցումն *s.* foot-bath; -լախրծ *a.* slippery;
-կապ, այ *s.* fetters; - ձիոց, horse-
clog, shackle; սնդէլ յ-ս or -կապեմ
va. to shackle, to fetter; to impede, to
hinder, to stop, to clog; -կառեմ, է-
ցի *vn.* to stop, to stay, to remain im-
moveable; to become embarrassed;
-կացութիւն *s.* standing up; -կոխք *s.*
treading or trampling under foot;
յ-կոխս ընկենուլ, to throw under the
feet; -կոխ առնէլ, to foot, to tread
under foot, to trample upon; -կոտոր
առնեմ *va.* to break the feet; -հար,
&c. S. Ոտնհար, &c.; -հարական *a.* in-
sulting; -հետ, ից *s.* foot-print, --mark,
--step, trace, vestige; -ձայն *s.* tramp,
foot-fall; -անձրեւի, pattering of rain;
-անձրեւի է, there is a noise of much
rain falling; -ման *s.* shoe; S. Կօշիկ;
-չափ *s.* geom. foot; *a.* of a foot, pedal.

Ոտնառ *a.* slippery, sliding; -տկան
a. stopping, impeding; -եմ, էցի *vn.* to
slip, to slide, to glide, to take a false
step; *fig.* to stumble, to trip, to com-
mit a fault; *va.* to cause to slip; * -ու
a. podagrical, gouty; -ութիւն *s.* slip,
slipping, false step, foot-fall; *med.* po-
dagra, the gout.

Ոտնառ *a.* one-footed, one-legged.

Ոտնատեղի *s.* ground for the foot,
footing; S. Ոտնահետ; -տրոփ *a.* tram-
pling with one's feet; - լնէլ, to

stamp; * -ցաւ S. Ունառու; -ցաւուի s. gout in the feet; -ւոր a. footed, having feet; standing on feet; -փշուր a. ad. crushing or treading under foot; -փոխ s. foot-pace; -լինել vn. to make a step, to walk, to go forward foot after foot, to pace along; -փոխութի s. motion of the feet, footing, walking.

Ունքեկ a. broken-footed.

Ունգառոյց s. encumbrance, obstruction, hindrance. [ly, little by little.

Ունխթի ad. slowly, gently, furtive-

Ունկայ s. foot-place, foot-hold; foot-man, domestic; mus. pedal; յս ad. standing, upright; -կապ S. Ունակապ.

Ունկելիք, լեաց s. standing; foot-board; stepping-stone; կործանել յ-լեաց, to overthrow, to upset, to throw down; անկանել յ-լեաց ի գետին, to fall at full length on the earth; բառնալ զորսին յ-լեաց, to raise one's fallen enemy; -կուի s. foot-hold; fig. occasion, pretext, motive; -լինել, to get a hold over.

Ունհար, աջ a. malignant, rejoicing at another's suffering, malevolent, ill-natured; -լինել, to kick, to cause to fall; fig. to rejoice at another's woe, to be malignant, malevolent; to despise, to insult, to laugh at, to mock, to jeer; -լինել թշուառութե ուրուք, to insult one in his misfortune; -եմ, եցի va. to suppliant; S. Ունհար լինիմ; -ութի s. kick; fig. ill-will, ill-naturedness, malevolence; insult, sneer, derision, laugh.

* Ունուրազ s. adze, addice.

Ունսփոխ S. Ունսփոխ.

Ունքայլեմ vn. to walk slowly, with measured steps.

Որ, ոյ, ուլ pron. who, which, what, that; որ միանգամ, որ ոք, who, whoever, whosoever; որք միանգամ, all they who; որ ինչ, what; which; all that; whatever; այրն որ գայ, the man who is coming; զոր գու գտեր, what you have found; եւ որ չար եւս է, որ չարք զնմ է, & what is worst of all; այրն զոր ես սիրեմ, the man whom I love; չգիտէ զոր գործէն, he does not know what he is doing; յորմէ, whence, therefore; որ եւ իցէ, whoever, whosoever; any thing whatever, aught; որ զինչ եւ իցէ, whatever or whatsoever it may be; be that as it may; ընտրեալ զոր եւ կամիս, choose which

you please; որոյ աղադաւ, for this reason; որ բարիս գործէ, գացէ զբարիս, who acts well will be rewarded; որ խնդրէ՝ առնու, he who asks will receive; Ժողովեցին որ շատ եւ որ սակաւ, some have gathered much, some little; Հանապազօր մեղանչեմք՝ որ խորհրդով, որ բանիւ, we continually sin either in thought or word.

Ո՞ր, Ո՞ր a. which? what? որով իշխանութիւն, with what authority? որ որդի է, who may that child be? յոր իրս եւ յինչ միտս առաքեաց, for what & why did he send? որով իւիք, by which? with what? յոր վայր, up to where? յորում Ժամու, at what hour? որ աղադաւ, why? for what reason? զորմէ՞ օրէ ասիցէ, & what day does he fix? զոր օրէնք ունի, what law prevails? ի՞նչ որ արդար վաստակոց, for what just deserts? որովք երեսօք հալածիցեն, with what effrontery they will drive away? գիտէ զիւրաքանչիւր ոք ի կարգի՝ եթէ որ ի որմէ իցեն, he knows each one by the order in which he comes; եւ որ այլ or այլն եւս, եւ որ ի կարգին, եւ որ ինչ ի կարգին, & so on, & so of the rest, et cetera, &c.

Որ conj. that; որ զի, that, in order that, so that; since, as; կարծեմ որ գայ, I believe that he will come; որ թէպէտեւ նիք վեհք են, although they are superior.

Որակ, աջ s. quality; colour; manner, form; -ական a. qualitative; -ալից a. various, diverse; -անամ, աջայ vn. to be qualified; to be coloured; -յարիւն, to be changed into blood; -արար, -ացուցիչ a. qualifying; -ացուցանեմ va. to qualify; -աւոր a. qualified; -ութի S. Որակ.

Որայ, ոյ s. sheaf, bundle; -ս կապել, to lay corn in sheaves, to bind up into sheaves, to tie in bundles.

Որբ, ոյ s. orphan, orphan boy or girl; fig. a. derelict, desolate, abandoned, destitute; -մնալ ի հօրէ, ի մօրէ, to lose one's father, or mother; -մնալ յուրմէքէ, to be bereaved, to remain desolate.

Որբանամ, աջայ vn. to become an orphan, to be fatherless & motherless.

Որբանոց s. orphan-asylum. [able.

Որբասէր a. fond of orphans, charit-

Որբար S. Որսէս.

Որբութի s. orphanhood, orphanage.

Որդոն S. Որսկս.
 Որդոստա s. forum.
 Որդունակ ad. as, like, how.
 Որդ S. Ուրդ* & Որդն. [mes; scarlet.
 Որդան, - կարմիր s. cochineal; ker-
 Որդանենի s. nopal, cochineal-tree.
 Որդեակ, եկաց s. little child, boy or
 girl; - իմ, son, my son, my boy.
 Որդեբար S. Որդիաբար; -բերութի
 S. Որդեծնութի; -գիր, գրաց s. a. adopt-
 ive, adopted; առնուլ յ-ս, to adopt
 as son; սնոյց զնա յիւր -ս, he nursed
 him like his own son; -գրաբար or
 սկս ad. adoptively; -գրական a. adopt-
 ive; -գրեմ va. to adopt; to affiliate;
 -գրութի s. adoption; affiliation; -զէն
 a. killing one's progeny; -ծին a. bring-
 ing forth a child; -ծնութիւն s. child-
 birth; procreation of children; -կեր
 a. eating or devouring its offspring;
 -կոտոր a. killing or destroying pro-
 geny; bereaved of children; -նուէրբ,
 the sacrifice of one's own children; -
 առնել, to massacre children; -լինել,
 to be bereaved of one's children, to
 have had one's children slain; -կո-
 րոյս a. having lost one's children;
 -հայրութի s. Sabellianism, Socinian-
 ism; -սկսութի s. uiarchy; -սկս ad.
 filially; -սէր a. fond of one's son,
 loving one's children; -սիրութիւն s.
 paternal, maternal love; -սնոյց a. care-
 fully training one's children; -սպան
 a. killing one's own child, child-mur-
 dering; s. infanticide; -ք, -սպանութի
 s. child-murder, infanticide.
 Որդի, դուստր s. son, child; -Ս, Son
 of God, Only Son; -ք լուսոյ, խաւարի,
 the children of light, of darkness; հո-
 դուստր - S. Որդեգիր; -ք բրտից, pot-
 ters; -ք որդուստր, nephews; -ի հօրէ,
 from father to son, successively; ը
 հօրն եւ -ն, like begets or produces
 like.
 Որդիաբար ad. filially, like a son;
 -կան a. filial; -կիցք s. god-sons; sf.
 god-daughters; -կցիմ vn. to have the
 same god-father, to be god-sons; -նամ,
 աջայ vn. to become the son of; to be
 adopted by; -տեաց a. hating one's
 progeny; -յուցանեմ va. to adopt; to
 affiliate.
 Որդիութիւն s. sonship, filiation.
 Որդն, դան. դուռք, դանց s. worm,
 vermin, grub; -երկրի, earth-worm;
 -փայտի, wood-worm; հնդիկ -, silk-

worm; - աղեաց or որովայնի, gut-
 worm, maw-worm; - միայնուկ, երէզ
 or երիզ -, tape-worm, taenia; - փո-
 րոտեաց ձիոց, bots; յորդունա համա-
 կիլ, to be full of worms, to be crawl-
 ing with worms, to swarm with worms;
 S. Թաթաւիմ.
 Որդնալից a. full of worms, crawling,
 maggoty, rotten; -ծին a. generating
 or producing worms; - առաջնորդ,
 Queen-bee; -կեր a. worm-eating;
 -հար a. worm-eaten, rotten, carious;
 -լինել, to become or grow worm-
 eaten; -նման a. worm-like; -սլարար
 a. breeding worms; fig. fattening one-
 self to feed worms; -քանց լինիմ vn.
 to be worm-eaten.
 Որդնեռաց a. all alive, swarming or
 crawling with worms. [eaten, rotten.
 Որդնիմ, եցայ vn. to grow worm-
 Որդնոտ, աջ a. rotten; -իմ S. Որդ-
 Որդնուկ s. cochineal. [նիմ.
 Որեար, երոյ s. people, men, folks,
 persons; աւագ -, nobility, noblemen,
 Որզան S. Որսկս. [gentlemen.
 Որ էն, Որ եսդ s. I Am, He who is,
 God, the Supreme Being; S. է, եմ.
 Որթ, ուց s. calf, (pl. calves); -գիւ-
 ցիկ, sucking calf; միս -ու, veal; -
 խորովեալ, roast veal; մորթ -ու, calf-
 skin; S. Քեցեմ; - եղանց, fawn, young
 deer; - ծովային, seal, sea-calf, S. Փոկ;
 - ոսկի ձուլածոյ, golden calf.
 Որթ, ոց s. vine; S. Չամբիլ; bot. co-
 locynthis; colocintida, bitter apple
 (purgative); բեր -ոյ, grapes; տերեւ
 -ոյ, vine-leaf; ուռ -ոյ, vine-tendril;
 յօտք -ոյ, vine-branches, vine-cut-
 tings; Թօթափել or քաղել զտերեւս
 -ոյ, to strip away the superfluous
 vine-leaves.
 Որթագլուխ a. calf-headed; s. Isis;
 golden calf of the Israelites; -առնակ
 s. vine-plant; * -բաժ s. calf-herd; -ւոր
 a. basket-carrying; -փայտ s. vine-
 wood; vine-branch, twig, sprig; -քար
 Որթի S. Օրթի. [s. orthite.
 Որթիկ S. Որթուկ.
 Որթիք, Թեաց s. pl. vines.
 Որթողոքս, աջ a. Gr. w. orthodox;
 -աղան a. orthodoxical.
 Որթոց s. vineyard; stalk of dried
 vine-cuttings: calf-house.
 Որթուկ s. sucking calf, young calf.
 Որի, որուց s. zool. rook.
 Որիզ, -ն s. Gr. w. oryza, rice.

Որիշ *a.* distinct, separate; different, other; *ad.* separately, apart; - -, separately; distinctly.

Որիւքս *s. zool.* oryx, wild buck.

Ործ, ոյ *s.* belch, eructation, rising of the stomach.

Ործամ, ացի *va.* to belch; to feel inclined to vomit, to retch, to vomit.

Ործացուցանեմ *va.* to cause to belch; to convulse the stomach, to cause to vomit; -ուցիչ *a.* belching, eructive; vomitive, emetic.

Ործկամ, Ործկամ S. Ործամ.

Որ կան *s.* things present, the present; մի վստահիր յ-դ, do not trust to

Որկէն S. Որպէս. [the present.

Որկոր, ոյ *s.* oesophagus, gullet, throat; *fig.* gluttony; զկնի -ոյ երթալ, to give oneself up to gluttony.

Որկորագահ, -ժէտ, -մոլ *a.* gluttonous, greedy, gormandizing, voracious, ravenous; -լինել, to be gluttonous, greedy; -ժէտութի, -մոլութի *s.* gormandizing, gluttony, greediness, guttling, voracity; -թք *ad.* gluttonously, greedily.

Որկորեայ, բէից S. Որկրամոլ. [tons.

Որկորեան *s. pl.* the gluttonous, glut-

Որկորուստ S. Որկրամոլ, -ութիւն.

Որկորստաբար *ad.* gluttonously.

Որկորստանամ S. Որկրամոլիմ.

Որկորստութի S. Որկրամոլութի.

Որկրամոլ, &c. S. Որկորամոլ, &c.; -իմ *vn.* to abandon oneself to gluttony.

Որձ, ից *a.* male. [the male sex.

Որձակոտոր առնեմ *va.* to destroy

Որձամոլ S. Արուամոլ.

Որձատ, ի *s.* capon. [- or -եայ *a.* of -.

Որձաքար, աց *s.* granite; free-stone;

Որձեւէդ S. Արուէդ.

Որձի *a.* not castrated, entire.

Որդան or զէն *s. Gr. w. mus.* organ.

Որմ, ոյ *s.* wall; partition; - զորմայն *ad.* from wall to wall; in groping, groping along; քանդել զ-, to unwall, to dismantle. [-ք, masonry.

Որմած *s.* enclosure, fence, precincts;

Որմածակ *s.* loop-hole; -ծերպ *s.* chink, cranny; breach, gap, opening;

-ծու, աց *s.* mason, brick-layer; -ծու-

թի *s.* mason's work, masonry; -կալ,

աց *s.* curtain or arras, tapestry; -կան

a. mural; - շրջանակ, mural circle;

-կից *a.* neighbouring; -հատու *a.* bor-

ing through a wall & passing; -յեց *a.*

supported against a wall; - ծառ,

wall-tree, espalier; -նկար *s.* fresco;

-շարժ լինիմ *vn.* to be ruined, to be

shaken down; -շէն, շինաց *s.* mason;

-բգել *a.* walled up, enclosed by a wall;

- առնել, to shut up within four walls,

to imprison; -բգելոց, -փակ, աց *s.*

enclosure, recinct, park, walled-in

space; *a.* S. Որմարգել; -փոր, աց *a.*

wall-piercing; - լինել, to pierce or

bore through a wall; to steal; -փոր-

ութիւն *s.* the piercing a wall; theft.

Որմեմ, եցի *va.* to wall, to surround

with walls, to close up with masonry,

to wall up; to build.

Որմզդական *a.* Jupiter's, belonging

to Jupiter; - դիք, Jupiter, Jove: Bac-

chus; - ածն, feasts in honour of Cas-

tor & Pollux; - հուր, sacred fire of

the Persians; fire-worship, Persian

sect; - քաղաք, Diopolis.

Որմզդապէս խալ *s.* olympic game.

Որմզդիկ *s. bot.* flos Jovis.

Որմզդուհի *sf.* daughter or sister of king Hormisdas.

Որմիզդ, մըզդի *s.* Oromizda; Jupiter.

Որմիսկ, մըսկի *s.* nose- or ear-ring.

Որոգայթ, ից *s.* snare, trap, net, springe; ambush, ambuscade; S. Լա-

րեմ; անկանել յ-, to fall into a snare;

S. Ըմբռնիմ; լարել զ- եւ ի նոյն հար-

կանիւ or շաղիւ, to fall into one's own

snares; - դնել ումք բանիւք, to con-

vict a person by his own words; -ա-

դիր, դրաց *a.* setting or laying a snare;

lying in wait; cunning, deceitful; -ա-

շատ *a.* very perilous, most dangerous;

S. Բազմորոգայթ; -ապատրաստ *a.* cir-

cumspective, cautious, prudent; -ա-

րան *s.* place full of snares, dangerous

place; -եմ, եցի *va.* to set or lay snares

or traps, to entrap; to wait in ambush

for, to waylay; to surprise, to dec-

eive; -իմ *vn.* to fall into a snare, to be

caught, taken in a net; -ող *a.* lying in

vait.

Որոթ *s.* liquid-measure, liquido-

meter; cyathus, (Roman measure, 12

ounces).

Որոճ, ք *s.* rumination, chewing the

cud; *fig.* thought, meditation, reflex-

ion; - ածել, բերել յ- S. Որոճեմ;

ազգի ազգի -ս որոճել, to ruminate or

meditate upon, to think over, to re-

volve in one's mind; -ալից *a.* well di-

lucidated, clear, distinct; *ad.* S. Որո-

ճողաբար; -ամ S. Որոճեմ; -ային *a.*

ruminant, ruminating; -ան S. Որոճ; -եմ, եցի, -իմ, եցայ *vn.* to ruminate, to chew the cud, to chew again, to re-chew; *fig.* to ruminate, to think, to muse on, to ponder; *-կամ S. Յօրանքեմ; -ող *a.* ruminant; -ողաբար *ad.* ruminatingly, in a ruminating manner; distinctly, lucidly, clearly, plainly; -ողութի, -ումն S. Որոճ.

Որոմն, ման *s. bot.* aira, hair-grass, cockle; darnel, zizania, tares; weeds; -ցանեւ *fig.* to sow dissension, to create differences; -ացան *s.* sower of tares; *fig.* devil, sower of strife.

Որոնանամ, ացայ *vn.* to get dried up.

Որոնեմ, եցի *va.* to seek, to search, to inquire after or into, to make search, to ferret, to investigate, to rummage: to louse; - զերկիր, զբազաբ, to explore, to spy out.

Որոնող *a.* seeking, inquiring.

Որոնումն *s.* search, inquiry.

Որոշ *a.* distinct, separate, different; decisive, precise, clear; evident, certain; -ք *s.* step, stair, round; -աբար, -ակի *ad.* distinctly, clearly, plainly; decisively, positively, precisely; separately, specially; -ական *a.* disjunctive; -եմ, եցի *va.* to distinguish, to discern; to divide, to separate; to decide, to determine; to specify; to choose, to select; to excommunicate; -իմ *vn.* to detach or separate oneself; to be excommunicated; -իչ, -ողական *a.* definitive, determinative, distinctive, decisive; -ողութի, -ութի, -ումն *s.* distinction, division, separation; decision, definition, determination, resolution; difference; segregation; -ումն յեկեղեցւոյ, excommunication; չորս որոշմունք տարւոյն, the four seasons of the year; -ումն առնել, to come to a decision, to make up one's mind.

*Որոշտամ S. Յօրանքեմ. [away with.

Որոշեմ, եցի *va.* to destroy, to do

Որոջ, աց *s.* lamb; -ակ or իկ *s.* lambkin.

Որովայն, ից *s.* belly, paunch; womb, uterus, matrix; պտուղ-ի, fruit of the womb, child; հերձումն-ի, gastrotomy; կարան-ի, gastroraphy; կերակուր-ի, *belly-timber; յադուրդ-ի, bellyful; ծառայ-ի, gastrolater, fond of one's belly, dainty; կաղ յ-է մօր իւրոյ, born-lame, lame from the womb; խճողել զ-, to cram or stuff one's belly or guts, to glut oneself;

գնալ ի վերայ-ի, to go upon its belly, to crawl along; անկանել ի վերայ-ի, to fall down flat on the face; անգուցանել զ-ն, to make a god of the belly; որոց Ած-ն իւրեանց, whose God is their belly; ցաւէ - իմ, my stomach aches.

Որովայնագնաց *a.* creeping, reptile; -զգեաց *a.* what she carries in her womb; -ժեաութիւն *s.* gastronomy; -ժէա *s.* gastronomist, epicure; -խօս S. Որովայնակոչ; -ծութի *s.* flux, laxity, looseness, diarrhoea, scouring; -կոչ *s.* ventriloquist; Pythoness; -կոչութի *s.* ventriloquism, -quy; -հմայ *s.* gastromancian; -հմայութի *s.* gastromancy; -մաշկ *s. anat.* peritoneum; -մոլ, աց *s.* gastromaniac; -մոլութի *s.* gastromany; -սաշա *s.* gastrolater, belly-god; -սաշաութի *s.* gastrolatria; -սարար, աց *a.* pampering one's belly, addicted to intemperence, gluttonous, guzzling; -լինել, to pamper oneself, to be a greedy-gut, to be given to over feeding, to gormandizing or to gluttony; -սարարութի *s.* gormandizing, gluttony, voracity; -սէր *a.* thinking only of eating, gluttonous; -սող *a.* abdominary; -ցաւութիւն *s.* colic, bowel complaint; gastralgy; -ցուցանեմ *va.* to form a vase with a large belly; to make a very large or capacious vase. [because.

Որովհետեւ *conj.* since, as, whereas,

Որոտ, ք *s.* thunder; - լեւ, -ադոչ, -ալից *a.* thundering; -աձայն *s.* thundering noise, rumbling, roll; -ամ, ացի *vn.* to thunder, to rumble, to roar; to detonate; -ացող կաղ, explosive gas; -ընդոտ *a.* thundering; *ad.* frequently thundering; suddenly rumbling; -իւն, -ումն *s.* thunder; S. Թընդիւն; որդիք Որոտման, Boanerges, sons of Thunder. [cob; S. Յին.

Որոր, ի *s. zool.* sea-mew, sea-gull, Որորան, Որորոց, Որոց, աց *s.* cradle; S. Նիրհեմ. [to lull to sleep.

Որորեմ, եցի *va.* to cradle, to rock, Որորք *s.* by-by, lullaby.

Որչափ, ից, -իք, եաց, -ոյք, ոյց *a.* how much, how many, how; as much as; - եւս? - եւս առաւել? how much more? - անգամ? how many times? - Ժամանակ? how long? - յին է, as much as in me lies, my best; - կարեմ, as much as I can; - հնար է, as much

as possible; - եւ մեծատուն իցէ, however rich he may be; այնչափ յարգեմ զնա - զքեզ, I esteem him as much as I do you; եւ - յառաջ մատչէր, in proportion as he advanced; զորս - ոք հաւաստագոյն քննեցէ, the more one sifts or investigates them, the more one...; - ի կենցաղումս կեամ, while I breathe this mortal breath; յ-ից զրկեցեր զանձն քո բարութեց! of how much you have deprived yourself! - ծնեալ էր զիս մայր իմ՝ այսպէս հանգիստ եւ անոյշ քուն ոչ է եղեալ, never since my birth did I sleep so well; - մարդիկ, նոյնչափ կարծիք, as many men, as many

Որչափութիւն *s.* quantity. [minds.

Որպակ *S.* Որպէս.

Որպէս *ad.* as, the same as, like, almost, according to, conformably, how; when; - զի, in order that, that, to the end that, so that; because, for; - թէ, as if, as though; - զիարդ եւ իցէ, at all events, no matter what happens; - զիարդ եւ կամք իցեն, however they may wish, in whatever way one may wish it; մարդոյ - խոտոյ են աւուրք իւր, the days of man are like grass.

Որպէս, Որպէս զի *int.* how! what! indeed! - առանց քննելոյ են դատաստանք նր, how unsearchable are His judgments! - , մեռաւ ուրեմն, what! he is dead!

Որպէսն *s.* the why, the wherefore.

Որպէտ *a.* no matter which.

Որպիսի, սւոյ, սեաց *a.* what; such that; - ինչ, as, such as, for instance; - ինչ իցէ ողջոյնս այս! what manner of salutation this might be! գիտես - ինչ տօնքն էին, you know what those festivals were; - եւ իցէ, whatever, whatsoever.

Որպիսուն *s.* quality, condition, state.

Որջ, ոց *s.* den, lair, kennel, burrow, hole; - աղուէսու, fox-hole.

Որջաբար *ad.* cave-like, like a cavern; - ձեւ *a.* den-like; - մուտ լինիմ *vn.* to retire to its den; - նամ, ացայ *vn.* to hide in a hole, to go to earth, to crouch or squat in a kennel; *fig.* to nestle, to creep into, to hide oneself; - սոյզ *a.* hiding in caves or burrows; - րան *s.* hiding-corner, lurking-place;

Որջիւ, ջւոց *S.* Որջիւ, &c. [S. Որջ.

Որջալից *a.* lousy, swarming with lice.

Որս, ոց *s.* chase, hunting, hunt, sport; prey; venison, game; զբօսանք - ոյ, field-sports; եղանակ - ոյ, shooting-season; այր հմուտ - ոյ, skilful hunter, a good sportsman, a mighty huntsman; պահապան - ոյ, game-keeper; - ձկանց, fishing, fishery; - թռչնոց, shooting, fowling; - աղուէսուց, fox-hunting; - վագերց, tiger-hunting; յ-հեծանել, to go a hunting or shooting; յ-ածել, to shoot wild beasts.

Որսաբանեմ, եցի *va.* to spy into or surprise a person's sentiments, to draw a person out, to cause a person to give involuntary evidence; - լից *S.* Որսաշատ; - կան *a.* hunting; *s.* S. Որսորդ; շուն - , hound, greyhound; բազէ - , trained hawk; թռչուն - , bird of prey; ձի - , hunter; - կից *s.* hunting- or fishing-companion.

Որսամ, ացայ or ցի *va.* to chase, to hunt, to go a hunting or shooting, to shoot; *fig.* to try or endeavour to win or to seduce, to wrap up or involve in snares, to surprise, to entrap; - հաւս, to fowl; *S.* Չուկն; աղուէս - , to hunt a fox; - զհոգիս, to prey upon souls; - զոք, to catch or entrap a person, to insnare; *fig.* to captivate, to win; to entice, to attract, to allure, to flatter; - զսիրտ ուրուք, to gain a person's heart; - զոք բանիւ, to win a person with fair speech; - ինչ բանս ի բերանոյ ուրուք, to entangle a person in his own words; - զյաջողութիւն աւուրց, to watch the propitious moment or favourable occasion; - փառս կամ պատիւս, to go in search of honour or glory.

Որսայս, &c. *S.* Յորսայս, &c.

Որսաման *s.* part of the produce of the chase.

Որսանք *s.* chase, hunting; hunting or fishing implements; *fig.* trap, trick.

Որսաշատ *a.* abounding in game; - պետ *s.* chief huntsman; - սէր, - աենչ *a.* fond of the chase, sportsman; - սիրութի *s.* love of sporting; - սուն *a.* full of game; - րան *s.* hunting-ground, chase; - փոխ լինիմ *vn.* to change the hunting-field, or the fishing-place.

Որսիկ *s.* small game.

Որսող *s.* hunter; *fig.* devil.

Որսորդ, աց *s.* hunter, huntsman, venator; - ձկանց, fisher, fisherman, piscator; կին - , huntress; - բանից,

a pryer into other person's thoughts.

Որսորդաբար *ad.* like a hunter; -խաբ *a.* deceiving a hunter or angler; -կան *a.* Տ. Որսական; -ն *s.* the chase, the hunting art; -սէտ *s.* chief huntsman, Master of the hounds. [Տ. Որս.

Որսորդութի *s.* hunting; shooting;

Որսօն, ք *s.* hunter; game-keeper.

Որրան, Որրոց Տ. Որրան. [ish.

Որցեմ, եցի *va.* to enrapture, to rav-

Որփեական *a.* Orphean.

Որփէոս *s.* Orpheus.

Որքան Տ. Որչափ; -իցս անգամ *ad.* how many times; -ութի *s.* quantity.

Որքին, Որքիւն, քեան *s.* med. herpes, tetter, ring-worm, impetigo; -ոս *a.*

Ու *conj.* and, & [herpetic, scabby.

*Ուղեմ Տ. Կամիմ.

Ութ, ից *a.* eight; ութիցս քսան, eightscore; յամի Տան հազար - հա-րիւր եօթանասուն եւ - , in the year of our Lord eighteen hundred & seventy eight, 1878.

Ութածալ *a.* in-octavo, 8vo; -ղի *a.* octachord; -մասնեայ or նի *a.* composed of eight parts; -մեայ, -մեան, ութեմեան *a.* octennial; -մեայ *a.* eight months old; -նիսս *s.* octahedron; -նիւ *s.* octophorum; -նկիւն *s.* octagon; -նկիւնի *a.* octagonal, octangular; -շախմատեայ *a.* having eight steps or stairs; of eight degrees or orders; -չեայ *a.* octonocular; -պատիկ *a.* octuple; *ad.* eight-fold, eight times as much; -վանկ *s.* gr. octosyllable; *a.*

Ութդիմի *a.* octohedrical. [-bic.

Ութեակ, Ութերեակ, րեկաց *a.* eight, octonary; eighth; the number eight; eight days.

Ութերորդ, աջ *a.* eighth, 8th; *ad.* eighthly; *s.* octant; - ձայն *mus.* octave; -եմ, եցի *va.* to repeat eight times; to pay or to take the eight.

Ութերեան *a.* all the eight.

Ութեւտասն *a.* eighteen; -ածալ *a.* in-18mo; -ամեայ *a.* eighteen years old.

Ութթեւեան *a.* eight-winged.

Ութիջեան *a.* eight-columned; -ն Որոգինեայ, Otapla.

Ութիցս *ad.* eight times.

Ութկանդեայ *a.* of eight cubits.

Ութոտուի *s.* zool. octopus.

Ութուտասն *a.* eighteen; -ամեայ *a.* - years old; - years since; -երորդ *a.* eighteenth, 18th; -եքեան or քին *s.* the whole eighteen.

Ութպատիկ Տ. Ութապատիկ.

Ութսիւնակ *s.* octostyle.

Ութսնամեայ *a.* octogenary.

Ութսնաւոր *a.* containing eighty.

Ութսներորդ, աջ *a.* eightieth, 80th.

Ութսուն, սնից *a.* eighty.

Ութտերեւեան *a.* octopetalous.

Ութօրեայ, րէից *a.* of eight days;

Ութ Տ. Ոյթ. [-օրէք, էից *s.* octave.

Ութաբանութի *s.* dynamics; -թափ *a.* exhausted, drooping, faltering; -չափ *s.* dynamometer; -տու, աջ *a.* strengthening, fortifying, corroborating; -ւոր Տ. Ութեղ. &c.

Ութգին *a.* strong, great; violent, impetuous, vehement; - or -ս *ad.* strongly, vigorously, violently, vehemently; -ս դանեւ, to beat violently, unmercifully; - առնոււ, to take by force; -ս ակնարկեւ, to eye disdainfully, to regard ferociously; -ս ընթանալ, to be swift-footed, to run swiftly.

Ութգնաբար, -գոյն, -կի Տ. Ութգին *ad.* -նամ, աջայ *vn.* to gather strength, to get strong, to grow stronger, to be strengthened; to become prevalent, to predominate, to prevail over, to domineer; -սէս Տ. Ութգին *ad.*; -սիրկ *a.* bound tightly; -սիրա *a.* dauntless, fearless, courageous, valiant, intrepid; -ցուցանեմ *va.* to corroborate, to strengthen, to fortify; to give more intenseness, to augment, to increase; to render violent, impetuous.

Ութգնութիւն *s.* vehemence, impetuosity, fury, violence, heat, ardour, intensity; force, strength, energy, vigour; efficacy, efficaciousness.

Ութեղ, աջ *a.* strong, robust, vigorous; valorous; powerful; -ակ Տ. Ութեղ; -անամ, աջայ *vn.* to fortify or strengthen oneself; -ութի *s.* force, vigour, power.

Ութեմ, եցի *vn.* to have strength, to be able, to resist; to oppose. [strong.

*Ութով Տ. Ութեղ; -անամ *vn.* to get

Ուլ, ուց or ոյ *s.* kid; fawn; -էնի *s.* kid-skin; -իկ *s.* young kid.

Ուլն, լան. լուկ, լանց *s.* neck; - or ուլուկ *s.* pearl necklace; Venetian pearls, bead, glass-bead, bugle; knuckle-bones, cockle; զուլամբ երթալ, to fall headlong, head-foremost, to tumble, to fall; fig. to be plunged in sensuality; to be sunk in de-

bauchery, to wallow in voluptuousness.

Ունադեղութիւն *s.* stiff-neck, pain in the neck; -խաղաց *s.* dicer; cockle-player; -փող *s.* vertebral region, back

Ուխտ *S.* Ուղի, &c. [*&* neck.

Ուխտ, *ից* *s.* vow; wish, desire, prayer; compact, covenant, agreement; alliance, pact, treaty; order, congregation, community; clergy, churchmen; pilgrimage; -աղի, everlasting covenant; -ք եւ դաշինք, conditional promise, alliance; մատեան -ի, Holy Writ, the Bible; տապանակ -ի, the ark of the Covenant; Հին եւ նոր - , the Old & the New Testaments; -հաւատացեալաց, Christians; -եկեղեցւոյ, մանկունք -ի, clergy; -կանանց, nunnery; -ի տեղիք, holy places, sanctuaries, relics; պարզ, հրապարակական, անլուծանելի - , simple, solemn, indissoluble vow; անխորհուրդ, անխոհեմ - , indiscreet, imprudent vow; -դնել, to make a vow, vows; -դնել ողջախոհութեւ, to make a vow of chastity; -ս կուէլ հրապարակաւ, to make a solemn treaty; -դնել or յմտանել ը ումէք, to make a treaty, or an alliance with any one, to be in treaty for; կնքել - հաշտութեւ, - հաստատութեւ առնել, to make peace; կալ յ-ին, to remain faithful to one's vow; կատարել զ-ն, to accomplish one's vow; անցանել զ-իւ, ջրել զ-ն, ապախտ առնել զ-իւր, to break or violate one's vow; անօրինել զ-ն, to dispense with or exempt from a vow; -իւք խնդրել, to desire ardently, to long for eagerly; երթալ յ-, to go on a pilgrimage; զ-ս իմ կատարեցից, I will accomplish my vow.

Ուխտագնաց *s.* pilgrim; -ութիւն *s.* pilgrimage; -դիր, դրաց *a.* making a vow; being under a vow, Nazarean; allied, confederated; -լնել, to make a vow; to conclude a treaty; -դրեմ, եցի *vn.* to form an alliance or confederacy, to league; -դրութի *s.* making a vow; concluding a treaty; vow; profession; wish, desire; -դրութ, -զանց, *ից* *s.* violator or breaker of a vow, of a convention; infringer, transgressor, offender; *a.* false-hearted, unfaithful, perfidious; -զանցեմ *vn.* to break or violate one's vow; -զանցութի *s.* violation of a vow, of a convention, contravention, breach, infraction

of treaties; transgression; -կալ, այ *a.* observing, keeping a vow or convention, faithful, true, loyal, true-hearted; -կան *a.* votive; -կատար *a.* accomplishing one's vow; -կից *s.* companion in a vow; ally, confederate; -նենդ, &c. *S.* Ուխտազանց, &c.; -պահ, այ *S.* Ուխտակալ; -պահութիւն *s.* accomplishment, observance of a vow or convention, fidelity; -սէր *S.* Ուխտակալ; -տեղի *s.* sanctuary, holy place; -րան *s.* place where one makes a vow or convention; -րար *a.* complaisant, obliging, affable; -ւոր *a.* that has made a vow; allied; Nazarene; professed (monk or nun); *s.* pilgrim; -ւորիմ, եցայ *vn.* to vow, to devote or dedicate oneself to God; *fig.* to deprive oneself of, to abstain from; -ւորութիւն *s.* consecration, state or condition of a Nazarene, of a monk; vow, profession; pilgrimage.

Ուխտեմ, եցի *va.* to vow, to make a vow; to take the vows, to profess; to make or conclude a treaty, or covenant; to confederate, to enter into a mutual obligation; -նուէրս, to promise offerings; ուխտեալ *a.* professed (monk or nun).

Ուծակեր *a.* vegetarian; -նամ, ացայ *vn.* to cool down, to be estranged; to remove, to go out of, to abandon, to fail; -ցուցանեմ *va.* to cool, to damp, to estrange; to avert, to remove.

Ուղ, *ք* *s.* stairs; bridge; way or passage; *S.* Ծուծ. [*կաւոր, &c.*

Ուղարկաւոր, Ուղարկեմ *S.* Զուղար Ուղեգնաց, այ *s.* traveller, passenger; -ութի *s.* travelling, journeying.

Ուղեդարձ *s.* return from a journey or voyage. [*ey or voyage, travelled.*

Ուղեկեալ *a.* returning from a journey.

Ուղեկից *s.* fellow-traveller, --passenger; -ք, retinue, train, attendants, suite, cortege; -լնել or -կցիմ, եցայ *vn.* to travel together, to accompany, to go with, to follow; to convoy; -կցութի *s.* travelling companion, accompanying, following, company; convoy.

Ուղեղ, ուղղոյ *s.* brain, brains; marrow; *S.* Թափեալ; սենեակ ուղղոյ, skull; -ի դուխ ունել, to be judicious, in one's right senses; մինչեւ ցոսկերաց, to the very marrow of the bones; -ական թթուում *s.* chem. ce-

rebric acid; -ային *a.* cerebral; medullar, medullary.

Ուղեչափ *s.* odometer.

Ուղերձ, *ի* *s.* gift, present, homage; address; - մատուցանել, to present an address; -ել, ելի *va.* to make a present, to present, to offer, to give; to address; to push forth, to produce; to attract, to win with gifts, to seduce; to persuade, to induce; -ումն *s.* extension.

Ուղեցոյց *s.* guide, escort; itinerary; *mech.* sector-guide; - օտարականի, cicerone, guide; - լինել, to guide, to escort, to conduct.

Ուղեւոր *s.* traveller; passenger; *ի* ձեւ - *ի*, in travelling trim; -ական *a.* travelling; -ել, ելի *va.* to guide, to conduct, to direct in the way, to put on the way; to send, to despatch, to forward; -իմ, ելոյ *vn.* to set out on a journey, to start, to go to travel, to travel, to take a journey, to journey; -ութի *s.* journey, travels; itinerary; - լը ցամաք կամ դարձ, the journey there & back; - լը ծով եւ դարձ, the voyage out & home; ծախք - [թեան, travelling expenses; ուղեւորիլ զանգարձն - , to go one's last journey.

Ուղեշ, աջ or ից *s.* branch, bough; shoot, slip; -ք եղջերուաց, tiers of the horns of deer, antlers; յապաւել զ-ս, to prune, to lop, to trim off the superfluous branches; -արձակ *a.* branched, branchy.

Ուղի, զւոյ *s.* road, way, route, journey; passage; յ- արկանել, to send on a voyage, to start a person on a journey; յ- անկանել, ուղւոյ լինել, to set out, to start, to leave, to depart, to go away.

Ուղիւ, ուղղոյ *a.* right, straight, direct, vertical, upright; correct, accurate; *fig.* right, just, honest, loyal, equitable; *ad.* directly, straightly, vertically; uprightly, rightly, justly, well; *s.* Ուղեղ; - գիծ, right line; - անկիւն, right angle; - սիրտ, honest, loyal heart; - միտք, upright mind, just judgment; - առնել, to smooth, to prepare; to make ready the way; *S.* Ուղղեմ; - դնալ *ի* նպատակն, to come to the point, to aim at; - վարդապետել, to indoctrinate, to instruct in sound principles; - դատեցար, thou hast rightly judged.

Ուղիւ, ից *s.* mountain stream, torrent, flood; ravine; -ք հոսանաց, հեղեղաց, torrents; -ք փափկութեան, river of pleasures; -ք արեան, a river of blood; իջին յաջացն -ք արտասուաց, he shed a flood of tears.

Ուղիւաջուր *s.* torrent-water; -ք, torrents; - հեղեղատ, a flooded or swollen torrent; -ցան *a.* inundating, overflowing; -ւոր *a.* having small torrents. [overflow.

Ուղիւեմ *va.* to inundate; -իմ *vn.* to inundate; -իմ *vn.* to inundate; Ուղիւնահոս *a.* rushing like a torrent; torrential. [tially.

Ուղիւօրէն *ad.* in torrents, torrentially. Ուղիւեան *a.* palm-long, four-inched, four finger's deep.

Ուղղաբան, &c. *S.* Ուղղախօս, &c.; -բար *ad.* rightly, well; sensibly, judiciously; -բարոյ *a.* good, just, upright, honest; -բերձ *a.* high and straight; well-shaped, straight, tall; գնալ - հասակաւ, to go haughtily, to hold one's head high; -բոյն *s.* brain-cavity; skull; -գիծ *a.* rectilinear, -lineous or -linear; -գիր *a.* correct, written correctly; *s.* orthographer; -գնաց *a.* walking upright; *fig.* walking in uprightness, full of rectitude, virtuous; -գնացութի *s.* orthodromy; -գործ *a.* well-doing, just; upright; -գրական *a.* orthographical; -գրեմ *va.* to correct, to rectify, to set right, to spell; to write correctly; -գրութի *s.* correction, rectification; *gr.* orthography; -դատ *a.* of right or just judgment, judging equitably, just, right; -դատութի *s.* sound, correct or right judgment, good sense; -դաւան, ից *a.* orthodox, catholic; -գրիմ *vn.* to become, to befit; -լից *a.* marrowy; pithy; plump, fat, greasy; -խոհ, &c. *S.* Ողջամիտ, &c.; -խօս, աջ *a.* speaking well, correctly or justly; -խօսեմ, ելի *va.* to speak correctly or properly; -խօսութի *s.* orthology; -ծեմ *va.* to conduct directly; -ծուծ *a.* whose marrow is dried up; - առնել, to consume or suck the marrow; - առնել ցաւոյ զոսկերս, to torment, to excruciate, to torture; -կան *a.* right, direct; *s.* *gr.* nominative; -կի *a.* right; *ad.* rightly, directly; correctly; -կշիւ *S.* Արդարակշիւ; -կտուր *a.* cut quite straight; -կցեմ *va.* to reunite well; -կտուց *a.* straight-beaked; -համբոյր *S.* Ուղղա-

դաւան ; -հայեաց *a.* perpendicular ; normal ; -գիծ , plumb-line ; -հայեցութիւն *s.* perpendicularity ; -հաւատ , *ից* *a.* orthodox ; -հաւատութիւն *s.* orthodoxy ; -ձայնութիւն *s.* correct pronunciation ; -ձեւեմ *va.* to direct ; to rectify ; *S.* ուղիղ Համառօտեմ ; -ձիւղ *a.* in a direct line, direct, straight, vertical, perpendicular, upright ; -ձգութիւն *s.* perpendicularity ; -մարդութիւն *s.* orthopedy ; -միտ , մտաց *a.* sound- or right-minded, judicious, sensible, honest, upright ; -մտութիւն *s.* good sense, probity, integrity, honesty, sagacity ; յիւն *a.* cerebral ; -նկիւն *s.* orthogon, right-angle ; -նկիւնի *a.* orthogonal, right-angled, rectangular ; -շարժ *a.* moving straightly or evenly ; -շաւիղ *a.* straight (road) ; walking upright ; -շնչութիւն *s.* med. orthopnoea, orthopny ; -շունչ *a.* blowing straight ; -չափ *s.* square ; cathetometer ; կաղ - , bevel ; -պէս *ad.* right, rightly, well ; -ջերմ *s.* med. cerebral fever, brain-fever ; -սացութիւն *s.* sound doctrine ; -սիրտ *a.* single-hearted, upright, straightforward ; -ւորեմ *S.* Ուղղեմ ; -փաղոս *s.* ithyphallus ; -փառ , աջ , -փառահաւատ *a.* orthodox, catholic ; -փառութիւն *s.* orthodoxy, catholicism ; -քնին *a.* searching the truth.

Ուղղեակ , եկի *s.* rudder, helm ; regulator ; *S.* Ղեակ .

Ուղղելի *a.* corrigible.

Ուղղեմ , եցի *va.* to make straight, to trim, to straighten ; to erect, to raise, to hold up ; to address, to direct ; to conduct, to govern, to rule ; to correct, to rectify ; to correct, to reclaim, to improve, to reform, to make better, to amend ; - ղգնացս , ղվարս , to regulate one's conduct or actions ; to repent, to amend ; - ղսխաւանս , to confess one's errors, to redeem one's faults ; - ղբան , ղննդիր , to address, to direct one's words to, to question ; ատեան - , to assemble or convoke a council ; նիզակ ումէք - , to hurl a javelin at ; - ղկայմ *mar.* to mast. [just, virtuous.

Ուղղնթաց *a.* straight (road) ; *fig.*

Ուղղիչ *s.* corrector ; reformer ; rector, director ; conductor, leader ; driver, coachman ; steersman, helmsman ; *S.* Ղեակ ; *mech.* regulator, governor, moderator.

Ուղղորդ , աջ *a.* straight, direct, per-

pendicular ; *ad.* directly, quite straight, perpendicularly, apeak ; -ութիւն *s.* perpendicularity.

Ուղղութիւն *s.* direction ; regularity ; *fig.* rectitude, uprightness, integrity, justice, equity ; correction, rectification, adjustment, amendment ; redress, reformation ; direction, tendency ; - վարուց , moral tendency, conduct, morality, morals ; - բարուց , correction of morals ; Գիրք -թէց , the Book of Jasher ; ածել յ- , to reclaim, to correct ; յ- գալ , to be reclaimed, corrected, to repent.

Ուղուկ , զկի *s.* palm, hand, hand's-breadth, four inches.

Ուղա , ուց *s.* camel ; մատակ - , she-camel ; տաճիկ - , dromedary ; զ-ուղձայն ածել , to bellow like a camel ; -ապան *s.* camel-keeper ; camel-driver ; -ափուշ *s.* bot. pine- or golden-thistle ; -աբաղ *s.* chimæra, fabulous monster half camel half deer ; -էնի *s.* camel-skin ; -երամակ *s.* drove or multitude of camels.

Ուղի *S.* Արփի ; -աճեմ , -եան *a.* celestial, luminous, shining ; supreme.

Ումեկ *s.* zest, relish, much sweetness ; -աւոր *a.* kind, bountiful, beneficent.

Ումսկ *s.* drinking, drink ; drinking-bout, draught, sip, gulp ; ըմսկել - առ - , to sip ; թէպէտեւ յ- էր , although he was about to drink.

Ումսկտ , Ում եւ պէտ *a.* useless, worthless, futile, flimsy ; whatever, whatsoever ; *ad.* uselessly.

Ույդ , Ոյդ *s.* god of hell, Pluto.

Ուն *s.* having, taking, hold ; *S.* Ոյն .

Ունակ , աջ *a.* having, containing ; -աբար *ad.* habitually ; -ախան *a.* habitual ; habituated, inured ; innate, in-born ; -անամ , աջայ *vn.* to habituate, to accustom oneself ; -ացուցանեմ *va.* to habituate, to accustom ; -ութիւն *s.* *S.* Ուն ; habit, custom, accustoming, routine, practice ; -թք *ad.* by routine, by rote ; - -թք յաղթի , custom conquers custom.

Ունայն , ից *a.* empty, void ; vain, useless ; *ad.* in vain, vainly ; *s.* vacuum, void, vacuity.

Ունայնաբան , &c. *S.* Ընդունայնաբան , &c. ; -բար *ad.* vainly, to no purpose, uselessly ; -բոյս *a.* unfruitful, unprofitable ; -խոհ *a.* given to futile

or vain thoughts; -խոյզ *a.* seeking useless things; -կրօն *a.* of vain religion; *s.* miscreant; -հանդերձ *a.* clotheless; -հաւատ, ից *a.* of false religion, infidel, misbelieving; of little faith, incredulous; -ձայն բան, -ձայնութիւն *s.* word or discourse void of meaning; chatter; erroneous doctrine; -ձեռն *a.* empty-handed; *ad.* with empty hands; -միտ *a.* empty-headed, *addle-headed, giddy; -մտութիւն *s.* empty-mindedness, senselessness, vanity, emptiness; -նամ, ացայ *vn.* to become empty, to be emptied; to vanish, to vanish or pass away, to go off in smoke, to disappear; to be deprived of, to remain without; to be debased, humbled; -պարծ *a.* vain, proud, vainglorious; -ջան *S.* Չրաջան; -սէր *a.* vain, fond of vanities; -սիրութիւն *s.* love of vanity; -վաստակ *S.* Չրավաստակ; -վար, -բուէստ *a.* attached to vain things, applying oneself to futilities; -ցուցանեմ *va.* to empty; to render vain or useless, to do away with; -զանձն, to be annihilated, to bow down to the dust, to debase or humble oneself; -ցուցիչ *a.* rendering vain; -փառ *a.* vainglorious.

Ունայնութիւն *s.* vanity; inutility, futility; -թէ պաշտամունք, superstition; -թէց, ամ ինչ ըսենայն է, vanity of vanities, all is vanity.

Ունդ, ընդոց *s.* chaff, straws, trifle.

Ունդ, ընդոց *s.* pulse, legume; grain, corn; ից. progeny, descendants; -աւկեր *a.* feeding on legumes, vegetarian.

Ունելի *a.* holding, taking.

Ունելիք, լեաց *s.* tongs; pincers, pliers; nippers; snuffers; *S.* Մաղխիլ; -խեցգէտնոյ, claws; -շաքարի, sugar-tongs; -վիրաբուժից, forceps; -վարսավիրայի, curling iron, curling tongs. [ion.

Ունելութիւն *s.* possession, domin-

*Ունեակեր *S.* Կանամբի.

*Ունեւոր *a.* rich; -ուի *s.* richness.

Ունիմ, կալայ, կալ *vn.* to have; to take, to hold, to possess, to occupy, to enjoy; to take, to stop, to retain; to seize upon, to become master of, to subject, to subdue; to contain, to enclose; to carry, to support, to sustain; to relate to, to refer to; to be able, to know how; -առ, իբրեւ, to esteem, to repute, to take for, to look

upon as, to regard as; -զտեղի, to stand instead of, to supply the place of; -զոք, to stop one, to seize; -ըզգուշութիւն, to take care, to watch; -ի մտի, to form a design or project, to propose to oneself, to think to; to retain; զառաջս -, to oppose, to resist, to impede, to hinder; to stand or go before; զդէմ -, to make head against, to face, to resist, to oppose, to fight; -առ իւր զխորհուրդս, to keep another's secret; -զտունն, to maintain the honour of the house; պինդ - զխոստովանութիւն, to keep the faith; ի վայր - զբարկութիւն, to refrain from anger, to control one's anger; գութ - զմէնջ, to have pity on us; - զաղանդ, զուսումն, to follow the doctrine, to be of the sect of; ոչ առ սուսս ունիմ զձեզ, I do not take you for liars; զանձինս առ իմաստունս ունէին, they thought themselves wise; իբրեւ զմարգարէ ունէին զնա, they looked on him as a prophet; սրամտութիւն կալաւ զնա, he was enraged; զինչ ունիս առնել, what have you to do? կալ զնա զեղծբացն, take it by the horns; հրամայեցին նմա - զգլուխ բազմականին, they gave him the highest place at the feast; տենդն կալաւ զնա, the fever has seized him, he has caught a fever; ունիմ ի Վենետիկ քսան եւ չորս ամ, I stayed twenty-four years in Venice; ահ կալաւ զիս, fear seized me; ի բանի մի ունիք, never mind, do not care for that; - ունէին իւր՝ այլ..., they had indeed oil, but...; խօսել կալաւ, he began to speak; կալարուք զկիրճս ջրոցն, seize the canals; դիպող պատասխանեօք ունի զբերանս նց, he silences them with opportune replies; խօսիլ ոչ ունիմ, ոչ ունիմ ասել, I cannot speak, I do not know how to speak; *S.* Խորհուրդ, Շնորհ, &c.

Ունծայ, ի, Ունկի, կւոյ *s.* ounce.

Ունկն, կան *s.* ear; ունկունք, handle; *S.* Ականջ; - դնել, մատուցանել, to give one's ear to, to lend an ear to, to listen, to hearken, to be attentive; խօսել յունկանէ, to speak in one's ear; to whisper; - արկանել, to obey; չդնել յունկան, to disobey; զոր լուսյք յունկանէ, what has been confided to your year; Էհասս յ- նր, it reached even his ears; - դիք! listen! attention! *S.* Թմբուկ.

Ունկնալուր S. Ականջալուր; -խից *a.* shutting one's ears; disobedient, contumacious; -կան *a.* auricular; -կապիճք *s.* concha, pavilion of the ear; -մուտ *a.* entering by the ear; *s.* earwig, forked-tailed insect; -ցաւ *s.* earache, otalgia; -ւոր *a.* ansated, having an ear or handle.

Ունկնդիր, դրաց *s.* auditor, listener, hearer; *a.* listening, obedient, docile, submissive; -ք, auditory, audience, the public; -լինել or -դրեմ, եցի *vn.* to lend one's ear to, to listen, to auscultate, to hear, to hearken to, to grant; to obey; -դրասէր *a.* loving to listen; docile; -դրութի *s.* listening; audience; auscultation; obedience.

Ունկն եւ բունկն *a.* heard by hearsay, auricular, doubtful.

Ունողութիւն *s.* possession; power, authority; շուրջ -, circuit, circumference.

Ունչք, ընչաց *s.* nose; mustachio; սրբէլ զուռչա, to blow one's nose; զընչովք առնել, to trim one's mustaches, to twirl the mustaches; ունչա առնել, ունել, ընկենուլ, յընչաց քերել, յընչացք բանալ, to turn up one's nose at, to snap one's fingers at, to set at nought or at defiance, to take no notice of, to make no account of, to set light by, to despise, to scorn, to quiz, to laugh at, to ridicule.

Ունչաւ *a.* noseless.

Ունջ, ընջոց or այ *s.* the inner side; bottom; earth; root; *soot; յ-բերդին, under the castle walls; յ-լերին, at the foot of the mountain; լ-տաւնէլ զոք, to drag a person along the ground; լ-տաննէլ զերինա, to raze the mountains to the ground, to level with the earth; բրէլ զ-ս այգւոյ, պաւտառէլ զ-ս որթոյ, to dig about the roots of vines.

Ուշ, ոյ or ի *s.* memory, remembrance; attention; intelligence, mind, sentiment, sense, instinct; **a.* late; S. Յուշիկ; -եւ ուրուշ, the senses; -ի կուրծ *ad.* attentively, carefully, heedfully; -ի -ով *ad.* with great attention, most attentively, more at leisure, diligently, carefully; -առնել, առնուլ, ունել, դնել, to pay attention, to be attentive, to have in view, not to lose sight of; to apply oneself to; to mind, to take care, to be heedful or

cautious, to take good heed, to be on one's guard; to tend to, to aim at, to seek, to try, to endeavour, to strive; յ-ածել, առնել, արկանել, to recall to mind, to remember, to remind; S. Յիշեցուցանեմ; յ-գալ, լինել, զ-ով գալ, to bear in mind, to recollect, to call to mind, to remember; յ-ի ունել, կապել, to preserve in one's memory, to have recollection of, never to forget; -ի կուրծս առնել, to think, to meditate, to conceive or imagine the design of; -ի կուրծս արկանել, to take a thing for serious, in earnest; զ-եւ զուրուշ դրաւել S. Մոգեմ; լոստուցանել զ-, to excite the attention; -ունել յոք, to follow with the eyes; յ-բերել S. Յիշեմ; յ-ի բերել, to revive, to cause a person recover his breath, to quicken, to rouse; -ունել, to wait; բառնալ յ-ոյ մտաց, to cause to forget, to put out of one's head; պրծանիլ յ-ոյ յիշատակաց, to be forgotten; յ-լինի ինձ, ինձ յ-անկանի, I do remember; -ի կուրծս անկաւ գրել, the idea struck him to write, he conceived the idea of writing; -ի կուրծս քաջալերէին զմիմեանս, they incessantly encouraged one another; չէ ի յ-ի մտաց, he does not remember; նմա լ-ի կապեալ, calling to his memory, reminding him; -կալ, attention! S. Զեղում, Կուրծք, &c.

Ուշաբարձ *a.* maddening; -եալ *a.* forgotten; S. Ուշագնաց; -ութիւն *s.* med. catalepsy; -բեր լինիմ S. Ուշաբերիմ; -բերեմ, եցի *va.* to recall to mind, to remember, to remind of; to cause to recover from a swoon, to cause one to come to again; -բերիմ, եցայ *vn.* to recover from a swoon, to come to life, to revive, to recover one's thoughts on senses; -գնաց *a.* out of one's mind; losing one's senses, fainting, swooned; -լինել, to faint away, to swoon; -դիր, &c. S. Մտադիր, &c.; -թափ *a.* S. Մտաթափ; beside oneself, out of one's mind, having lost all sensation; -լինել or -թափիմ, եցայ *vn.* to be out of one's wits; to swoon or faint away; -թափութի *s.* amnesia; -կալ, -կալու, -տու, -րար S. Մտադիր.

Ուշեղ, այ *a.* of good memory; intelligent; Արտաշէս -, Artaxerxes Mnemon; -ութիւն *s.* good memory; intelligence.

Ուշիմ *a.* witty, intelligent, ingenious, sensible; judicious, wary, prudent; - լինել, to be attentive, wise, sagacious, to attend to; - ութի *s.* presence or penetration of mind, readiness of wit, intelligence, sagacity, acuteness. [zoin, gum-benzoin.

Ուսլան, *ի s.* chem. galbanum; ben-

Ուռ, *ոց s.* vine-branch; branch; *S.* Ուռենի; yew, yew-tree; - վարսադեղ, vine-branch with foliage & fruit.

Ուռամիջակ *a.* middle-sized.

Ուռան *s.* candlestick; *S.* վառարան.

Ուռեակ, եկաց *s.* snare made of

Ուռենադոյն *a.* willowish. [branches.

Ուռենամ *S.* Ուռնում.

Ուռենի *S.* Ուռի.

Ուռեց or էց, *ք S.* Ուռոց.

Ուռթեմ, էցի *va.* to fertilize, to render fertile; *S.* Յուռթեմ.

Ուռի, ուռ, ուռաց *s.* willow, osier; վարսաւոր or վայրակախ -, weeping willow; գնդադուր -, pollard-willow; -ք, willow-plot, --hedge, osier bed.

Ուռկան, աց *s.* net, netting, tram-mel-net; *fig.* snares; -արկ, -աւոր *a.* fishing with a net; *s.* fisher; -եմ, էցի *va.* to fish with a net, to fish; *fig.* to take as in a net, to catch, to draw into a snare.

Ուռկանոս *s.* Latin *w.* Vulcan, god of fire & of smiths; vulcano, Etna, Vesuvius, &c.

Ուռադարդ, -լի or լիւր *a.* flourishing, flowery, in full bloom or vegetation; filled up, abundant, plentiful; -նամ, ացայ *vn.* to be vigorous, rank, flourishing; *fig.* to be in a thriving or prosperous condition; to be full, brimful; to abound, to redound.

Ուռն, ուռն. ուռուէք, ուռնց *s.* hammer; *S.* Սեւ; *fig.* oppressor; հարուած ուռան, --blow; կոխիւն ուռանց, hammering; - հարկանել, to hammer; - դարբնոցի, sledge- or forge--; - մեծ, sledge; - ճռան, tilt--, tail--; - ճաւատաւոր, front--, largest forge--; - վերացման, lift--; - շոգեշարժական, steam--; - ժայռահէրձ, pounding--; - առամաւոր *mar.* claw- or fid--; - ձեռաց, hand--, up-hand--.

Ուռնադորդ *a.* resounding; clanging; *ad.* with hammering; - բոմբիւն, hammer-blow; clang; - հնչէին սալք, the hammer-blows resounded on the anvil.

Ուռնած *s.* hammerer.

Ուռնակ, *ի s.* small hammer.

Ուռնաձեւ *a.* hammer-shaped.

Ուռնաւոր *s.* hammer-man.

Ուռնում, ուռայ, ուռցեալ *vn.* to be swollen, to swell, to puff up, to stuff out, to rise up; to bloat; *fig.* to be swollen or puffed up, to be inflated, to grow proud.

Ուռոց *a.* swollen, puffy, bloated; -ք *s.* swelling, puffing, rising; tumour, bump; blister, pimple; զնստուցանել զ-ս, to assuage or cure a swelling.

Ուռութ, ոյ *s.* Յուռութ; sorcerer.

Ուռուցանեմ, ցի *va.* to swell, to puff out; to bloat; to stuff; to tumefy, to raise.

Ուռուցիկ *a.* swelled out, puffed up, bloated, turgent; swelling, puffing; *fig.* proud, fastuous, pompous; - հողմ, tempestuous or stormy wind, gust; - ուճ, turgid, inflated or fustian style; - հերք, wavy hair.

Ուռուցումն *s.* swelling, puffiness, bloatedness, turgescence, inflation, turgidity; *fig.* turgidness, bombast.

Ուռլիմ *S.* Ուռնում.

Ուս, ոց *s.* shoulder; back; - շինուածոց, wing of a building; ելանել *ի յ-երկարի*, to ride, to mount, on horseback; զուսովք արկանել, to put on one's back; - դնել, to become stiff-necked, obstinate; բարձր ուսովք չափ *ի վեր*, taller by a head & shoulders; *S.* Ընդոս, Թիակ. [course of study.

Ուսած *a.* learnt; having finished a

Ուսանիմ, սայ, սիր, սեալ *vn.* to learn, to study, to read; to be instructed; to exercise oneself in; - զգան, to learn, to study one's lesson; - *ի բերան*, to con over, to study by heart; *S.* Թռչակ; ուսեալ *a.* learned; erudite.

Ուսանող *a.* learning; *s.* student.

Ուսանոց *s.* shoulder-strap, --piece; ephod; epaulet; *S.* վահաւ.

*Ուսեմ *S.* Շալակեմ.

Ուսընդանութ *ad.* worn crosswise.

Ուսի, -ն *S.* Հիւս ձեան.

Ուսող *s.* student, studier; mathematician; -ութի *s.* Ս. Ուսումն; mathematics.

Ուսումն *s.* study, lecture, teaching, instruction; doctrine, science; religion, sect; ուսման ձեւ, affectation, studied effort, endeavours; առ ուսմանէ, by instruction; նուիրել *յ-ըլ*

Ժամանակն, to consecrate all one's time to study; S. Թեւականութիւն.

Ուսումնական *a.* scientific; mathematical; *s.* mathematician; scholar, learned man; -ն or -ութիւն *s.* mathematics; -կից *s.* fellow-student; school-fellow; -պահ լինիմ *vn.* to preserve the knowledge or doctrine acquired; -պետ S. Ուսուցչապետ; -սէր *a.* fond of study, of learning, studious, diligent; lettered, erudite; -սիրական *a.* philomathical; -սիրութիւն *s.* studiousness, love of study; phylomathy; -տեաց *a.* loathing study, hating science; -տենչ S. Ուսումնասէր; -տեցութիւն *s.* hatred for study; gross ignorance; -տուր *s.* teacher; mathematical master; -րան *s.* school; study; institution,

Ուսուցանելի S. Ուսուցիչ. [college.

Ուսուցանեմ, *ցի va.* to teach, to instruct in, to lecture, to be a teacher or professor of, to profess, to enlighten, to form, to make erudite or wise.

Ուսուցանող S. Ուսուցիչ; -ութիւն *s.* professorship.

Ուսուցիչ, -ցող *s.* professor, master, teacher, preceptor, instructor.

Ուսուցումն *s.* instruction, teaching, precept.

Ուսուցչական *a.* professorial.

Ուսուցչապետ *s.* chief assistant master, vice-principal; -ութիւն *s.* chief assistant mastership.

Ո՛ւստ, Ո՛ւստ ուստեք *ad.* whence? from where? from what place? which

Ուստեմն S. Ուստեք. [way?

Ուստեք *ad.* from some place; - - , from several places, in all directions; ամ - , on all sides; from all quarters; այլ - , այլուստ - , from another side, elsewhere, in or from another part; բազում - , յոլով - , from many places; often, in many ways; ոչ - , ոչ - այլ - , from no other place, from no other part; երկիւղ եւ ոչ - , no fear; ոչ - է իշխանութիւն, եթէ ոչ յԱՅ, there is no power but from God; ոչ գոյր - նմա պատերազմ, no war was undertaken in his time.

Ուստի *ad.* whence, of which, of what; *conj.* so, for that reason, on that account; well, then, consequently, in consequence.

Ուստի՞ *ad.* whence? from where? from what place? from whom? from what? - ճանաչես զիս, how comes it

that you know me? - քառ, whence comest thou? - ես, whence are you? - է ինչ այս զի. how is it that it happens to me? how is it that? - եւ, - եւ իցէ, from any place whatever, where you like. [boy, child.

Ուստր, տեր. տերք, տերաց *s.* son, Ուտելի *a.* eatable, comestible; *s.* eater; -ք, food, eatables.

Ուտեմ, կերայ, կեր *va.* to eat; *fig.* to run through, to squander, to eat up, to waste, to consume; to eat away or up, to corrode; to fret; to consume, to devour; անյագաբար - , to eat greedily, to eat up, to devour; եկեր զամ կեանս իւր, he lavished or squandered away all his fortune. [victuals.

Ուտես, ից *s.* food, nourishment,

Ուտիճ, տճաց *s.* worm, moth, grub, caterpillar; rust; *med.* cancer; *chem.* corrosive-sublimate, protochloride of mercury; - ցորենոյ, weevil; - պանւրոյ, maggot, mite; - փայտի, pulsator, death-watch.

Ուտիչ *s.* eater; consumer.

Ուտիք *s.* flesh-day, meat-day; * - ուտել, to eat meat; ոչ ամ օր - , եւ ոչ երկիցըս զամիկ, Christmas come but once a year.

Ուտճահալ *a.* worm-eaten, rotten.

Ուտումն *s.* eating.

Ուր *ad.* where, whither; *conj.* while; when, on; - զի, whereas; - ուրեմն, hardly, scarcely; at last, finally; - ուրեք, where, in whatever place, wherever; - եւ, - եւ իցէ, wherever, wheresoever, any where, no matter where; - եւ իցեն, wheresoever they may be, wherever they are.

Ո՛ւր *ad.* where? in what place? - եմ, - իցեմ ես, where am I? - է նա, where is he? - քնաց, where is he gone? - եւ ուստի՞ եկի, how & whence came he?

Ուրագ, աց *s.* hatchet, small axe.

Ուրախ *a.* light-hearted, gay, merry, joyful, jocund, cheerful, sportive, playful; - առնել S. Ուրախացուցանեմ; - լինել, to be cheerful, delighted, to rejoice, to feel glad, to have pleasure; to feed well, to feast; - լէր! hail! joy be with you! God keep you!

Ուրախաբեր *a.* bringing joy, rejoicing, diverting; - լի, - լիւր or լից *a.* full of joy, joyful, cheerful, playful, jovial; - կից *s.* sharer in a person's joy; *a.*

congratulating; - լինել, to rejoice with; to congratulate, to felicitate, to wish joy to, to compliment; to feast together, to treat one another; -կցու թի, -միտ, -նամ S. խնդակցութի, &c.; -բար a. giving or inspiring joy, rejoicing, joyous, pleasant; -ցուցանեմ va. to rejoice, to give joy, to enjoy, to enliven; to revive; -ցուցիչ, -ւէտ S. Ուրախարար.

Ուրախութի s. rejoicing, joy, gaiety, mirth, merriment, pleasure; feast, festivity, entertainment; -թի ad. joyfully, cheerfully, with pleasure; -թի ուրախ լինել, to overflow with joy; առնել - մեծ, to give a great banquet.

Ուրան, ի s. chem. uranium.

Ուրանալի a. deniable.

Ուրանամ, աջայ vn. to deny; to disavow, to disown, to disclaim; - զհաւատս or ի հաւատոյ, to abjure one's faith, to apostatize, to turn apostate, to renounce, to forswear; - զանձն, to renounce, to deny oneself.

Ուրանաքար s. uranite.

Ուրանոս, ի s. ast. Uranus, (Georgium sidus, Herschel).

Ուրանոր ad. where; - եւ կամիցիս, where you like, wherever you please.

Ուրաստ s. S. Ուրացութի; յ- լինել, կալ S. Ուրանամ; յ- լինել յերախտեաց, to be unmindful of favours received, to pay a favour with ingratitude, to be ungrateful, unthankful.

Ուրար, ի s. stole; S. Քող.

Ուրացական a. negative.

Ուրացեալ, Ուրացող s. apostate, renegade or -do; -ն Յուլիանոս, Julian the Apostate.

Ուրացութիւն, -ումն s. denial, negation, disavowal; abjuration, apostasy; - անձին, self-denial, abnegation.

Ուրացուցանեմ va. to cause to deny or abjure.

Ուրացորէն ad. like an apostate.

Ուրբաթ, ու s. friday; աւագ - , Good Friday; -ալէլ, ի a. friday-breaking, fast-breaking; -այրք s. Oorpat-aïre (Friday-Caves), cave in Armenia where mass was celebrated every friday; -ացուցանեմ va. to cause to fast on friday; յ-ացեալ a. friday-like; - դարու, in the sixth century.

Ուրդ, ից s. conduct, water-pipe, channel, trench, gutter; drain; -եմ, էցի va. to drain; -ոց s. drainage.

Ուրեմ conj. then, consequently; ad. some where, in some place; pr. about, near; a. some, certain; աւտ - , here; անագան - , too late, in the end, at last, after much time, finally; վաղ - , already, before; վերագոյն - , above; before; զբաւանամենիւք - էր, he was about forty years old.

Ուրեք ad. somewhere, in some place; a. one, some, certain; s. some place; ոչ - , no where; թէ - գայցի ի տուն, if he ever returns home; ի քաղաքի - , in a city; ի տեղւոջ - , in a place; ամ - , every where; - - , in some places; - - , or է - , sometimes; բազում - , in many places.

Ուրիչ a. S. Որիչ; * other.

Ուրկածին a. producing leprosy.

Ուրկանամ, աջայ vn. to have the elephantiasis. [house.

Ուրկանոց s. leper-house, lazaret.

Ուրկոս, աջ a. leprous, leprosy-like; s. leprosy; -ութի. -կութի s. leprosy; elephantiasis; venereal disease.

Ուրոյն ad. separately, apart, aside, privately, severally; pr. without, except, excepting, save; a. separate, different, distinct; peculiar, particular, private, own, special, individual, proper; - - ad. separately, distinctly.

Ուրոյնանամ, &c. S. Մեկուսանամ, &c.

Ուրու, աջ s. phantom, ghost.

Ուրուագիծ s. sketch; -գիր s. rough sketch or copy, rude outline, first draught; a. drawn; sketched, designed; -գրեմ va. to draw; to sketch, to design, to delineate; -գրող s. draughtsman; -գրութի s. drawing; sketch, draught; -գէտ or գիտակ s. phantasmagoria; -գիտական a. -gorical.

Ուրուական a. fantastic, imaginary, visionary, false, apparent, chimerical; s. shadow, image, phantom, spectre; idol, image; rough-draught, sketch; -ք, manes, shades, apparitions, ghosts, visions; -ք մարդկան, statue, likeness; - սղծութի, nocturnal pollution.

Ուրուաձայն a. insignificant, vain, idle, false; -սլաշտ a. idolatrous; -սլէս ad. falsely; apparently; -բար s. sorcerer; -քար s. graphite, plumbago.

Ուրուկ, րկի, կաց. րկուհի, կանց a. leprous, infected with elephantiasis.

Ուրուչ S. Ուչ.

Ուրուր s. zool. buzzard.

Ուրջ *S.* վերջ.

Ուրջու, ըրջուի, ուայ *s.* step-child, step-son or -daughter.

Ուրց *s. bot.* thyme.

Ուփ, ոց *s.* large hole, pit, ditch.

Ուփէլէթին *s. H. w.* slingers.

Ուփի, ք, ուփեայ *s. bot.* white poplar.

Ուփաէս *s. Gr. w.* ophite, serpentine marble.

Ուփրանտ or Ուփրանթ *s.* offering.

Ուք, ուրուք, ումէք. ոմանք, ոմանց *s.* some one, some body, any one; *a.* some, one, certain; այր ոք, a man; կին ոք, a woman; ամ ոք, every one, every body; իւրաքանչիւր ոք, each one, any one; որ ոք, who, whoever, he that; ո՞ ոք, ով ոք, who? էթէ կայցէ ոք այնչափ յանդուգն, is there any one bold enough? ոչ ոք, մի ոք, no one, no body, none; ոչ սիրեմ զոք յաւանցդ յայդցանէ, I love none of these men; երթիջիր առ այլ ոք, address yourself to some one else.

Ուքող, ի *s.* thistle; -իմ *vn.* to grow fierce, ferocious. [vinegar & water.

Ուքսիմէլ *s. Gr. w.* oxymel, honey,

Չ

Չ (*tchā*) չա or չայ *s.* the twenty fifth letter of the alphabet, & the nineteenth of the consonants; չ, չ, seven hundred; seven hundredth.

— It is sometimes confounded with the letter ջ, as : չաչէլ-չաջէլ, յորանչէլ-յորանջէլ, կարկաչ-կարկաջ, &c.

— In foreign words, the letter c & ch is changed by us into չ; for example : Sicily, Cicero, Cilicia, &c., Սիկիլիա, Կիկերոն, Կիլիկիա.

Չ *ad.* no, not; չէր, it was not; չառեմ, I do not say; չգիտէլ, to ignore, not to know; չեմ հմուտ, I am ignorant; չասաց ինչ, he said nothing; չիք ինչ հնար, it is impossible, it cannot be.

Չազգ, ի *s.* a people which is not a people, foolish nation, rabble, mob.

Չազգականութիւն, Չազնուութիւն *s.* low birth, ignobility; vileness.

Չախորժական, Չախորժելի *a.* unpleasant, disagreeable, displeasing.

Չակերտ *s. gr.* mark of quotation, inverted commas (" ").

Չահագին, Չահաւոր *a.* not enormous; not terrible.

Չաման, ոյ *s.* cumin; -ական թթու *s. chem.* cuminic acid.

Չամբարտաւանութիւն *s.* humility.

Չամիչ, մչոյ or մչի *s.* raisins; *S.* Շիւ.

Չամոքեալ *a.* indocile.

Չամախուռնի *s.* storax. [Չամչեղէն.

Չամչեայ, չէից *s.* plum-cake; *a.* *S.*

Չամչաշերեփ *s.* long-necked wooden water-pot : large spoon, ladle.

Չամչեղէն *a.* made of raisins.

*Չայ *S.* Թէյ, &c. [unchangeableness.

Չայլակերպութիւն *s.* unalterableness,

*Չայնիկ *S.* Թէյաման.

Չանթ *s.* tattered old shoe.

Չանձնաւոր *a.* unpersonal.

Չանորդի *a.* unfilial.

*Չանչ *s.* husks of pressed grapes.

Չանչաղոտիք *s.* rags, tatters.

Չանսական *a.* indocile, disobedient; indomitable, untameable.

Չանսացութիւն, Չանսաւորութիւն *s.* disobedience; contumacy.

Չանցաւոր *a.* not transitory, everlasting, eternal.

Չաշմակեմ *S.* Յանդիմանեմ.

Չաչ, ից. Չաչեր *s.* cutting or slip for planting; * turnip- or radish-leaves.

Չաջողութիւն *S.* Չյաջողութիւն.

Չաստուած, ոց *s.* false god, idol; -ուրհի *sf.* goddess, false divinity.

Չար, աջ *a.* bad, wicked; hurtful, sinister, dangerous; mischievous, malicious, spiteful, flagitious, iniquitous; *s.* evil, malice, wickedness, iniquity, perversity, impiety; trouble, affliction, disaster, misfortune; -, -աւ, -իւ, -եաւ or -ով *ad.* ill, badly, wickedly; ferociously, ruthlessly, without pity; -, -ն, այս -, demon, evil spirit; մահ -, plague, pest, pestilence; օր -, unlucky day; Ժամանակ -, calamitous times; - ծառ, worthless tree; - ջուր, unwholesome, polluted, very bad water; - ամօթ, bashfulness, sheepishness; - or -իս առնել, գործել, to harm, to hurt or wrong any one; -աւ

կորուսանել, to destroy cruelly, without pity or remorse; *զ-սն -աւ կորուսցէ*, he will miserably destroy the wicked men; *արար - առաջի Տէն*, he did evil in the sight of the Lord; *եւ որ - ք զիմ է, այլ որ - եւսն է*, the most disagreeable that can be, the worst, the worst is that, what is worse; *զի մի - եւս ինչ լինիցի քեզ*, for fear lest something worse should happen; *Տ. Թուխ, Համուցանեմ, Օր, &c.*

Չարաբան, &c. *Չարախոս*, &c.; *-բախտ*, *-բաստ* or *տիկ* *a.* ill-fated, ill-omened, ill-starred, unlucky, unfortunate; unhappy, miserable, wretched; rascally, wicked, villanous, impious; *-բաստութի* *s.* evil omen; ill-luck, misfortune, mischance; unhappiness; *-բար* *ad.* *Չարաչար*; *a.* *Չարաբարոյ*; *-բարեմ, եցի* *vn.* to become wicked, bad, evil; *-բարոյ, ից* *a.* ill-natured, perverse, ill-bred, ill-trained, ill-mannered, spiteful, malignant, malicious, malevolent, evil-disposed, inclined to evil; immoral; *-լի նէլ*, to be ill-mannered, uncivilized, rough, rude; *-բարոյք, -բարութի* *s.* ill-nature, wickedness, malignity, iniquity, malevolence; immorality; *-բեռնութի* *s.* insupportable yoke, unsufferable grievance; *-բեր* *a.* bringing ill, disastrous, fatal; *-բերան* *a.* evil-tongued, foul-mouthed; satirical.

Չարագազան *a.* fierce as a wild beast; *fig.* mordacious, biting; *-գան* *a.* well or soundly thrashed, beaten unmercifully; *-գանեմ* *va.* to beat severely, to thrash most cruelly, ferociously, barbarously, to load with blows, to bemaule; *-գաւառեայ* *a.* born in a humble village; *-գեղ* *a.* ill-favoured, deformed, ugly, monstrous; *-գիւտ* *Տ. Չարահար*; *-գլուխ* *a.* ill-contrived, malignant, spiteful, malevolent, worst of all; *-երկաւոր*, untameable horse; *-գնիմ, եցայ* *vn.* to be afflicted, grieved, tormented; *-գոյժ* *a.* ill-boding, announcing bad news, fatal; *-գոյն* *a.* very bad, worse; more wicked: of a bad colour; *ad.* *Չարաչար*; *եւ որ - ն էր*, & that which was most deplorable; *-գոռ լինիմ* *vn.* to storm with rage; *-գործ, աջ* *a.* evil-doing, wicked, delinquent, criminal, rascally, nefarious, felonious; *-գործաբաշխ* *s.* evil-star; *-գործաբար* *ad.*

maliciously, malevolently; *-գործաւից լինիմ* *vn.* to be an accomplice; *-գործեմ* *va.* to do mischief, to work evil, to injure; to frame plots or conspiracies, to conspire; *-գործիմ* *vn.* to become wicked, malignant; *-գործութիւն* *s.* malefaction, misdeed, wicked deed, spiteful or ill-natured action, wickedness, malignity, malice; *-գուշակ* *a.* inauspicious, evil-boding, ill-omened, sinister; *-գրգիռ* *a.* provoking, inciting to evil, malicious, wicked.

Չարադաժան *a.* very dangerous, most pernicious (serpent); *-գաւ* *a.* spent with fatigue; *-գաւան* *Տ. Չարափառ*; *-գեւ* *s.* evil genius, devil; *a.* possessed with a devil; diabolical, wicked; *-գէմ* *a.* ill-featured, ill-shaped, misshapen, disfigured, ugly, horrible, shocking; *-գժնեայ* *a.* very ferocious; *-գիմութիւն* *s.* ill-look; *-գիււակ* *Տ. Չարագեւ* *a.*; *-գիւթ* *a.* malicious as a witchcraft, malefic; *-գիւռութի* *s.* demoniacal wickedness, abominable malice; misadventure, very great misfortune.

Չարազգեայ or *գի* *a.* ignoble, obscure, low, vile; *-զինեալ* *a.* armed with malice; incited by the devil.

Չարաթիւր *a.* perverse, depraved; *-թոյն* *s.* very poisonous, very venomous, virulent; poisoned, envenomed, baleful, deadly.

Չարաժանի *a.* furnished with sharp teeth, claws; *-ժողով* *s.* conventicle.

Չարալեզու *a.* evil-tongued, slanderous; *-լուկ* *a.* cruelly tormented, ill-treated, vexed, oppressed; very painful, very grievous; *-տանջել*, to torment, to torture; *-մեռանել*, to die under atrocious tortures; *-լուր* *a.* credulous of ill-tidings; *-ք* *s.* sad news; incredible woes, unheard of disasters.

Չարախնամ *a.* inclined to malice; *-խնդայ* *a.* rejoicing in another's woes; *-խոհ, -խորհուրդ* *a.* ill-intentioned, meditating, designing or planning evil, malignant, malicious; *-խորհրդութի* *s.* impious thought, evil counsel; perversity, malevolence; *-խոց* *a.* severely, dangerously wounded; *-խտական* *a.* hurtful, pernicious; *-խտաժառ* *a.* very bad, cruel, intolerable, insufferable; *ad.* balefully; *-ցանկութիւնք*, evil, bad passions; *-խտաժար* *a.* ferocious, cruel, inhuman; *ad.* cruelly; *-*

խրատ *a.* ill-counselling, perverting, leading astray; *-խօս, աջ* or *ից* *a.* evil-speaking, slanderous, backbiting, tale-bearing, calumniating, detracting, defaming; *-լեզու* *a.* venomous tongue, slanderer, backbiter; *-լինել* or *-խօսեմ, եցի* *vn.* to speak ill of, to slander, to detract, to calumniate, to accuse, to defame; to tittle-tattle, to gad about gossiping; *-խօսութիւն* *s.* slander, detraction, defamation, calumny, false accusation, aspersion; tittle-tattle, gossiping; *-մատուցանել զումեքէ*, to accuse a person.

Չարածառայ *s.* wicked or unfaithful servant; *-ծեր* *s.* incorrigible old man; *-ծնունդ* *a.* born of bad parents.

Չարակամ *a.* ill-willing, malevolent, ill-intentioned, malignant; *բարեկամ* *էւ -*, friend & enemy; *-կամութիւն* *s.* ill-will, malevolence, malignity; *-կեաց կեանք* *s.* wretched life; *-կեղ* *a.* presenting the characteristics of a malignant ulcer, pestilential, infectious, contagious; *s.* pestilence; *-կեղաբարք* *s.* execrable, abominable, ignominious vices; *-կն, -կնեայ* *a.* evil-eyed, envious, malignant, malevolent; *-կնեմ, եցի* *vn.* to look on with an evil eye, with displeasure, enviously, to envy; *-կնճիւ* *S.* *Չարակամ*; *-կնութիւն* *s.* evil eye, malevolence, envy, jealousy; immodest, lascivious glance; *-կսկիծ* *a.* very painful or oppressive; *-կրութիւն* *s.* pain, suffering; ill usage.

Չարահալած *a.* healing, driving away pain & sickness; salutary; *-համ* *a.* ill-flavoured, ill-tasted; *-համբաւ* *a.* of ill-repute; defamed; *-առնել* or *-համբաւեմ* *va.* to defame, to disparage, to sneer at, to blacken, to asperse; *-համոզ* *a.* ill-insinuating, persuading, exhorting or inciting to evil; *-հատոյց լինիմ, գտանիմ* *vn.* to render evil for good; *-հարիմ* *vn.* to conceive an illicit affection for; *-հաւ, աջ* *a.* of evil origin, bad, wicked; bad, unpleasant, disagreeable; *-հաւակ* *s.* author, origin of ill, of evil, of misery; *-հաւան* *a.* prone or disposed to evil; *-հաւատ* *a.* false, faithless, perfidious; *-հաւատութիւն* *s.* erroneous belief, error, perfidy; *-հաւեալ* *a.* spoilt, corrupt; diseased, contagious, infected; *-հաւութիւն* *s.* prejudice, presumption; *-հնար* *a.* meditating or contriving

evil, malignant, malicious, bad, wicked; *-հնարութիւն* *s.* craftiness, astuteness, guile; *-հոտ* *a.* nasty-smelling, rancid, stinking, fetid, infected, foul; *-հոտութիւն* *s.* stench, stink, fetor; *-հռչակ* *S.* *Չարահամբաւ*.

Չարաձայն *a.* harsh-voiced; ill-sounding; *fig.* defamed; blaspheming; *gr.* cacophonous; *-ձայնութիւն* *s.* disagreeable or harsh voice; ill sound; *gr.* cacophony.

Չարաշահ *a.* impious, sectarian; *-շէտ* *a.* very painful, very atrocious, insufferable, insupportable.

Չարաճճի *s.* destroying worm, evil beast; *fig. a.* mischievous, full of pranks, shrewd, artful, cunning.

Չարամահ *a.* worthy of a cruel death; *ad.* mortally, to death; *-առնել, սատակել*, to kill, to slay barbarously, to massacre; *-լինել, զմահ - մեռանել*, to die, to perish miserably; *-մահութիւն* *s.* cruel, barbarous, most painful death; *-մայր* *s.* a bad or wicked mother; unhappy mother; *-մանկ, &c.* *S.* *Խորամանկ, &c.*; *-մատեան* *s.* libel; *-մարդ* *a.* full of wicked people; *-մարտ* *a.* fighting with rabid fury; combatting with malice; *-մեռ* *a.* *S.* *Չարամահ*; slaying or killing barbarously; murderous; *-միտ* *a.* evil-minded, ill-intentioned, malevolent, malignant, malicious, wicked; cunning, crafty, cheating; *-մոյն* *a.* unhappy, miserable; *ad.* miserably, unhappily, pitifully; *-մոռաց* *a.* forgiving, without rancour, pardoning injury; *-մտութիւն* *s.* evil-mindedness, ill-intention, malevolence, malignity; cunning, wiliness, finesse.

Չարայաջաղ *a.* jealous, meanly envious, ill-wishing, malignant; *-յոյզ* *a.* perturbing, troubling; *-յուշ, ից* *a.* resentful, revengeful, rancorous, spiteful; *-լինել*, to bear or owe a grudge, to foment rancour or hate; *-յուշութիւն* *s.* resentment for injuries, revengefulness, rancour, spite; *-յր* *s.* a wicked man; *-յոժար* *a.* prone, disposed or inclined to evil.

Չարահախանձ *a.* extremely envious; vying in evil; *-համ, աջայ* *vn.* to behave or act wickedly, to become worse, to fester, to rankle, to sour, to become exasperated; *S.* *Նախանձիմ*; *-նեխ* *a.* foul, very stinking; *-նեխդ* *a.* false-

hearted, perfidious, double-tongued; - *դաւաճանութի*, foul treachery; - *նիւթ* *a.* ill-contriving, malignant, malicious; - *նուշ* *a.* of ill-repute.

Չարաշահ *a.* ill-gotten; - *շահութի* *s.* illicit gain, usury; - *շուկ* *a.* disastrous, dismal, very grievous; baleful, atrocious, ferocious; - *շուշ* *a.* pestiferous, venomous, pernicious, deadly; - *շուք* *a.* bad, very ignoble, vile, infamous; wicked, ferocious, cruel; unfortunate, miserable, pitiful.

Չարաշար *a.* very ill, very bad, detestable, execrable; excessive, extreme, great, enormous; cruel, atrocious, unmerciful, insufferable; *ad.* very bad, worse, wickedly, cruelly, unmercifully; very, much, enormously, extremely, greatly; basely, miserably, detestably, abominably, execrably, devilishly; - *վարէլ*, *ի կիր ածէլ*, to misuse, to make a bad use of.

Չարասպաշտ, *ից* *a.* impious; heretic; idolatrous; - *սպաշտութիւն* *s.* impiety; heresy; idolatry; - *սպաշտօն* *a.* idolatrous; - *սպառազ* *a.* fatal, sinister; - *սպառկեր* *S.* *Չարադէմ*; - *սկս* *S.* *Չարաշար* *ad.*; - *սկիզ* *a.* very filthy, slovenly.

Չարասաց *S.* *Չարախօս*; - *սերմն* *a.* producing evil fruit; *s.* wicked offspring; - *սէր* *a.* inclined to evil, perverse, evil-minded, malevolent, malignant, wicked, mischievous; - *սիրութի* *s.* love of evil, ill-will, perversity, malevolence, wickedness, malignity; - *սիրա* *a.* evil-hearted, cutting; - *ստեղծ* *a.* ill-made, deformed, disfigured, very ugly; - *սրտութիւն* *s.* evil-heartedness, malign disposition, malevolence.

Չարավազ *a.* very lewd, very libidinous, lecherous; - *վերագ* *a.* very ferocious.

Չարատանջ *a.* tormenting, fastidious, troublesome; - *լինել*, to be in difficulties, to suffer extremely; - *տեաց* *a.* detesting malice or iniquity, benign, perfectly good, virtuous; - *տես* *s.* pessimist, croaker; - *տես*, - *տեսիլ* *a.* of a horrible appearance, ill-looking, evil-faced, very ugly, dreadful, horrible; - *տեցութի* *s.* hatred of vice or depravity, benignity, goodness, virtue.

Չարարար, *այ* *a.* evil-doing, mischievous, malevolent; pernicious, hurtful, harmful; unwholesome; *s.* evil-

doer, malefactor; - *բարեմ*, *էցի* *vn.* to do evil, to harm, to injure; - *բարութի* *s.* evil-doing, malfeasance; - *բմառ* *a.* springing from a bad root; - *բուեստ*, *ից* *a.* malicious, artful, shrewd, cunning, knavish; - *հարբ*, artifices, intrigues; - *բուեստութիւն* *s.* artfulness, craft, shuffling, cheating.

Չարացուցանեմ *va.* to render bad, wicked or worse, to provoke or excite to evil; to incite to anger, to exasperate, to envenom.

Չարափառ, *այ* *s.* heterodox; *a.* heretical, erroneous; - *փառութիւն* *s.* heterodoxy; - *փուշ* *a.* very sharp, thorn-like, acuminate.

Չարդարութի *s.* injustice, iniquity.

Չարեացապարտ, *ից* *a.* culpable,

Չարեօք *S.* *Չար* *ad.* & *Չարիք* [guilty.

Չարըմբեր *a.* enduring, suffering; - *ուի* *s.* suffering. [- *նուշ* *s.* indignity.

Չարժանի *a.* unworthy, undeserving;

Չարիմ *vn.* to be no more on good terms with, to be at variance with.

Չարիմաստ, - *իմաց* *S.* *Չարամիտ*; - *իմացութիւն* *S.* *Չարամաստութիւն*.

Չարիք, *բեաց*, *բեօք* *s.* ill, misfortunes, adversity, disaster, calamity, misery, tribulation, disgrace; evil deeds, malice, iniquity, rascality; ill-usage, violence; - *ախտից*, the effects of the passions; *չարեօք* *ad.* badly; wickedly; mischievously; spitefully; *չարիս գործէլ*, to do evil, ill or wrong, to injure, to harm; - *խօսել զուրմէքէ*, to speak ill of, to slander; *S.* *Չարախօսեմ*; *չարեաց ի չարիս վերանալ* or *գիմել*, to rush from bad to worse, to grow or get worse & worse; *զփոքրագոյնն ընտրեալ ի չարիս*, of two evils choose the less. [money.

Չարծաթսիրութի *s.* indifference for

Չարհամբաւ *a.* fatal, disastrous.

Չարհոտ *s.* galbanum; *S.* *Մաղթ*.

Չարուեստ *s.* sly, pernicious art.

Չարութիւն *s.* wickedness, evil, malice, malignity, perversity, iniquity, perfidy; - *թք* *ad.* wickedly, maliciously, malignantly.

Չարուտ *a.* unbecoming.

Չարչարահան *a.* susceptible of pain, passible, passive; - *կիր* *a.* suffering, in pain; - *կից* *s.* fellow-sufferer; *a.* compassionate; - *լինել* or *-կցիմ*, *էցայ* *vn.* to suffer, endure or bear with another, to participate or share in another's

woe; to compassionate, to condole with, to commiserate; -*կցութի* *s.* suffering with another, participation in another's suffering; compassion. [ture.

Չարչարան, *ի* *s.* instrument of tor-

Չարչարանք, *նաց* *s.* passion, suffering, torment, pain, vexation, torture; - *Քնի*, our Lord's Passion; - *նս կրել*, to suffer; - *ն* or - *նացն*, Passover; *առքեզ արարից զ-նացն*, I will keep or eat the Passover with you.

Չարչարաւոր *a.* tormenting, vexing.

Չարչարելի *S.* *Չարչարական*; - *ու* *թի* *s.* passibility.

Չարչարեմ, *էցի* *va.* to torment, to harass, to molest, to pain, to ill-treat, to ill-use; - *իմ տն.* to suffer, to be tormented, vexed, harassed.

Չարչարիչ *a.* tormenting, afflicting.

Չարչարուի, - *ու* *մի* *S.* *Չարչարանք*.

**Չարսկէէր* *s.* woman's veil.

Չարւոք *S.* *Չար* *ad.* [or equalled.

Չաւասարիմ տն. not to be equalized

Չաւատալի *a.* incredible.

Չաւատամ, *ացի* *տն.* to disbelieve; not to believe, not to give credit to.

Չափ, *ուց* or *ոց* *s.* measure; that by which any thing is measured; extent, dimension, measurement; quantity, dose; measure, bounds, compass; mediocrity; moderation; rule, proportion, measure; reach, value, capacity; boundary, limits, end; *մուս.* measure, time; cadence, metre, foot, measure, rhythm; age of discretion, manhood; *a.* measured, regular, moderate; middle, moderate; *pr.* even, to, about, as, by, with; - *ինչ*, some, a little; - *ով*, with measure or moderation, moderately: in verse; - *ով բան*, բանք - *աւ*, verse, poetry; - *հասակաւ*, middle-sized; *ի* - *հասեալ*, of age, grown up, formed; *լը - ու*, in proportion; *ձեօք* -, as much as you; *արեամբ* -, to blood-shed; *ի* - *հասանել*, to arrive at or to be in the flower of manhood; to become of age, to be grown up, adult, marriageable; *ի* - *աւուրց* *հասանել*, to be getting old; *ի - ու ու նեւ* զանձն, գիտել զ- անձին, to conduct oneself with moderation, to restrain, to regulate oneself, to be master of oneself; *ի - ու ունել*, to confine within due limits, to limit, to keep within bounds, to restrain, to repress; *զ- առնուլ*, to measure, to prove, to

weigh; to try, to feel; *զամ քն առնել - ուլ էւ կշռով*, to do all by weight & measure; *անդր ք զ- անցուցանել*, *անցանել ք* -, to go rather too far, beyond bounds, to outstrip, to carry to excess; - *դնել*, - *էւ սահման դնել*, to place limits to, to moderate, to restrain; *կալ ի - ու*, to restrain oneself; to keep one's temper; *ծախս առնել ք - ու էկամտիցն*, to spend in proportion to one's income; *չկալ ի - ու*, to make a bad use of, to misuse; *առնուլ զ- հանդերձի*, to take the measure for a coat; *ճանաչել զ- անձին*, to know one's ability; *չառն - ոչ գիտել*, to know not a man: not to know mankind, to be ignorant of human nature; *ուստել երդամբ* -, to confirm on oath; *բրել զտեղին իբրեւ առն* -, to dig a hole to a man's depth, to excavate the earth to the depth of a man's height; *ունի սա - Ժամանակի առաւելք զինն հարիւր ամաց*, it has lasted for more than nine hundred years; *ունի - Ժամանակի հարիւր ամաց*, it is a period of a hundred years, it is a century; *հինգ հարիւրով* -, about five hundred; *S. Հինգ*; *միտք նր - ուլ*, person of shallow intellect or weak mind; *առաւելքան զ-ն*, very much, immeasurably, exceedingly, extremely, excessively; *միջովք - էւ բարձիւք* -, from the loins to the thighs; *զհասարակ գիշերաւ* -, about midnight; *գալով - բանին քոյոյ*, when your word shall be proved true; *լրացեալ է - ն*, the measure is heaped up; *ից*, the cup is full.

Չափաբան *s.* versifier; - *ուի* *s.* versification; - *բեր* *a.* of a just measure, symmetrical; *ից*, moderate, regulated, of steady habits, temperate, sober; - *բերական* *a.* measured, proportioned, symmetrical; rhythmical, metrical; - *բերապէս* *ad.* proportionably, symmetrically, regularly; - *բերեմ* *va.* to reduce to order; to versify; - *բերուի* *s.* measure, symmetry, proportion; rhythm, meter; *S. Չափագիտութիւն*; - *գէտ* *s.* mathematician; - *գիտական* *a.* mathematical; - *գիտութի* *s.* mathematics; - *զանց* *a.* exaggerated, excessive; *rhét. & math.* hyperbolical; - *զանցագիծ* *s. math.* hyperbola; - *զանցուի* *s.* exaggeration, excess; *rhét.* hyperbole; - *խօս* *a.* moderate in one's speech, speaking guardedly; - *ծոյ* *a.* measur-

ed; metrical, rhythmical; -*հան* *a.* metrical; -*կեր* *a.* moderate, temperate; -*կից* *a.* equal, proportional, symmetrical; commensurable; -*կցեմ*, *եցի* *va.* to proportion, to equal, to symmetrize; -*կցութի* *s.* proportion, symmetry, analogy; commensurability; -*հաս*, *կց*, -*հասակ* *a. s.* grown up, adult, pubescent, marriageable.

Չափան, *այ* *s.* measure; measuring or measurement.

Չափար *a.* potent, powerful, sublime; * *s.* moveable sheep-cote.

Չափարան *s.* calibre; size; capacity.

Չափաւոր *a.* of a just measure, measured, right, meet, proper, decorous, suitable; middling, moderate, tolerable, so so; moderate, sober, frugal; modest, discreet; -*ակից լինիմ* *vn.* to deign, to condescend, to have the goodness to, to favour; -*ապէս* *ad.* with measure, sufficiently, well enough, so so; tolerably, moderately, modestly, soberly; -*եմ*, *եցի* *va.* to keep within just bounds or due limits, to limit, to confine, to moderate, to temper, to restrain; -*զանձն*, to restrain oneself, to forbear, to refrain from; -*ութի* *s.* measure, moderation, limitation; modesty, temperance, mitigation; sufficiency, mediocrity.

Չափելի *a.* measurable.

Չափեմ, *եցի* *va.* to measure; to examine, to ponder, to weigh; to judge, to conjecture; to reward, to return like for like; to versify, to make verses; *չափեաց նմա վեց չափովն դարի*, he gave him six measures of barley.

Չափող *s.* measurer; -*ութի* *s.* measurement; metrice or metrica.

Չափոյ, *կց* *a.* moderate, regulated; -*ք* *s.* measure, moderation; -*կք* *ad.* moderately, with moderation; *պատկառ կալ -կց*, to be moderate.

Չափումն *s.* *S.* *Չափողութիւն*; exchange, reward, return. [true state.

Չափազանցութիւն *s.* ignorance of one's

Չբարեբարութիւն *s.* want of disposition to do good; selfishness.

Չբարի, -*ոք* *a.* unwell, ill. [suetude.

Չբարկութիւն *s.* calmness, man-

Չբնականոր, *Չբնաւոր* *a.* unnatural, against nature; -*ք* *s. med.* non-natur-

Չբնակեալ *a.* uninhabited. [als.

Չգազան *s.* a tame animal.

Չգիտանք *s.* ignorance; *առ ի -նս*,

through ignorance, without knowledge, unknown to. [stupid.

Չգիտու, -*ն* *a.* illiterate, ignorant,

Չգիւտ *s.* want, lack; *առ -*, for want of, in lieu of, in default of.

Չգոյ, *կց* *s.* nothing, not any thing, nought; *առ ի -է*, for want of; *ի -է ի գոյ ածեալ*, *ի -կց հաստեալ*, to create out of nothing; -*ութի* *s.* non-existence, non-

Չգործոյք *s.* useless thing. [entity.

Չգործու *a.* good for nothing, idle.

Չէչ, *կց* *s.* trash, rubbish, trifles; pock-mark; * *S.* *Չէչ*; -*աքար* *s.* pumice-stone; -*ոս* *a.* pocky.

Չեպիսկոպոս *s.* pseudobishop.

Չերէց *s.* pseudopriest, bad or unworthy priest.

Չեւ, *Չեւ եւս* *conj.* not yet; not till now; *չեւ տեսեալ*, before seeing.

Չզաղկապիւն *a.* unshaken, firm, solid.

Չզարդ *s.* sorry plight, ill array.

Չէ, *կց* *S.* *Չգոյ*, *Չիք*, * *Ոչ*; *չէ ինչ*, no matter, that is nothing.

Չէական *a.* unessential.

Չէանամ *vn.* not to be, not to exist.

Չէզոք, *այ* *a.* neuter, indifferent; *gr.* neuter; -*ական* *a.* neutral; -*անամ*, *ապայ* *vn.* to neutralize each other; -*ապէս* *ad.* neutrally; -*ացումն* *s.* neutralization; -*ացանեմ* *va.* to neutralize; -*ութի* *s.* neutrality; indifference.

Չէութիւն *s.* the non-existent, the void; *S.* *Չգոյութիւն*.

* *Չէչ* *s.* honeyless bee-hive; *S.* *Շիւ*.

Չէք, *չէկց* *s.* non existing things, nullity.

* *Չըր* *s.* fountain-conduit of wood or

Չոդոլուրդ *s.* rabble, mob. [stone.

* *Չիլ* *s.* spotted, speckled partridge.

Չիլը, *չըլը* *s.* bat.

Չինացի *a. s.* Chinese.

Չին եւ մասին *s.* China.

Չինչ, *չընչի* *s.* *Ոչինչ*.

* *Չիլան* *s.* green withe; *bot.* knee-holly, butcher's-broom.

Չիա or *Չիա*, *չըա* *S.* *Միա*.

Չիք *vd.* there is not, there does not exist; *չիք որ բարի բայց մի ԱՅ*, no one is good save God only; *չիք տեսեալ*, I have not seen Babylon; *չիք որ չիք ուրեք*, there is no one; *չիք որ գիտիցէ զայդ*, no body knows that; *չիք որ եղծանեալ կարէ*, no one can destroy it; *չիք ինչ*, there is nothing; *չիք եւ չիք*, indeed it is not.

Չիք, **չքի** *s.* nothing, nothingness; nullity; **առ չքի** *ad.* for want of; **ի չիք** **գարձուցանել**, to reduce to nothing, to annihilate; **չիք լինել**, **չիք յաչաց լինել**, to come to nothing, to be annihilated, dissipated, to disappear, to vanish; - **լուսնի**, wane.

Չլուեալ *a.* unheard of; **չլուելոյն առնել**, to turn a deaf ear to, to desire not to hear, not to hear on that side.

Չլուր *a.* unheard of. [fles.

Չխաղոյք *s.* serious matters, no tri-

Չխանդաղատանք *s.* unfeelingness, inhumanity. [or professing.

Չխոստովանութի *s.* not confessing

Չկամութի *s.* unwillingness, ill-will.

Չկայ, -**ուն** *a.* ill-grounded, unstable, inconstant.

Չկենդանի *a.* lifeless; *S.* **Անկենդան**.

Չկեցու, **աց** *a.* lazy, idle, unoccupied, sluggish, slothful; -**ի** *s.* laziness, &c.

Չհամադրի *a.* of a different kind or species, not homogeneous; - **գործել**, to neutralize.

Չհամարեալ յաղգս *S.* **Համարեալ**.

Չհանդուրժեմ *vn.* not to suffer.

Չհաւանական *S.* **Անհաւանական**.

Չհաւատալի *a.* incredible, beyond all belief; - **թուէր**, it seemed incredible, it would be difficult to believe it.

Չհլուութիւն *s.* indocility. [powerless.

Չձեռնհաս *a.* incapable, impotent,

Չղջիկան, **աց** *S.* **Չղջ**.

Չղջկանման *a.* bat-like.

Չմարդու, &c. *S.* **Տմարդի**, &c.

Չմարթու, -**ն** *a.* incapable, awkward, clumsy, bungling; - **թուի** *s.* incapacity.

Չմեղ *a.* innocent, harmless.

Չմեղադրանք, -**գրութի** *s.* not blaming, not finding fault with.

Չմենի *s.* cornel-tree.

Չմիաբանութի *s.* disunion, disagreement, variance. [fleeting.

Չմնալի *a.* transitory, temporary,

Չմշտնջենաւոր *a.* not eternal.

Չմոռացական *a.* ever memorable.

Չյանցուցեալ *a.* free from guile, innocent. [adventure, misfortune.

Չյաջողութի *s.* unsuccessfulness, mis-

Չյարութի *s.* false resurrection.

Չյուսալի *a.* unhopd for; hopeless, desperate.

Չնաշխարհիկ *a.* celestial, divine, superhuman, supernatural; excellent, extraordinary, matchless, rare, singular; *s.* phenix.

Չնչիկ *a.* abject, very base, mean.

Չնչեան, **Չնչին**, **չենոյ** *a.* of nothing, of little value, puny, light, feeble, low, despicable, frivolous, futile, vain; very little, small; **չնչիւք** *s.* thing of nought, trifles, bagatelle; **լաւ է ասել ինչ չնչին**, ք **թէ չասել բնաւին**, better talk about trifles than remain silent.

Չոգամ, **չոգայ** *vd.* *S.* **Երթամ**.

Չոխակալ, &c. *S.* **Անոխակալ**, &c.

Չողորմածութիւն *s.* uncharitableness, stinginess.

Չոր, **ոյ** *a.* dry; dried, arid, parched, dead; - **հաց**, dry bread; - **ճաշակել**, to fast on lenten diet.

Չորաբեկ *a.* dry, frugal; - **հաց**, dry toast; - **սեղան**, frugal table, light meal; - **թուղ** *S.* **Պաղատիտ**; * - **կաղմած** *s.* linen-drier; clothes-horse; - **կեաց** *a.* xerophagus, feeding on dried aliments; very abstemious; - **կեր լինիմ** *vn.* to live on dried things, to practise xerophagy; - **կերութի** *s.* nourishment composed of dried fruits, legumes or herbs, xerophagy; vegetarianism; rigorous abstinence; - **ճաշակ**, &c. *S.* **Չորակեր**, &c.; - **յին** *a.* dry, arid, waste; - **նամ**, **ացայ** *vn.* to dry, to become dry; to wither, to dessicate; to dry up; - **նուա** *a.* dry, arid; - **նոյ** *s.* drying-room, - place; - **ցումն** *s.* drying, desiccation; - **ցուցանեմ** *va.* to dry, to dry up, to render dry; to decay, to wither; to drain, to lay dry; - **ցուցիչ** *a.* desicca-

Չորեակ *S.* **Չորրեակ**. [tive.

Չորեքաղեան or **ղի** *s.* tetrachord; - **ամեայ** *a.* quadrennial; every four years; - **ամսեայ** or **սեան** *S.* **Չորսամսեան**; - **անիւ** *a.* four-wheeled; - **անկիւն**, - **անկիւնի** *S.* **Քառանկիւն**; - **անկիւնենամ** *vn.* to be quadrangular; - **անկիւնութի** *s.* quadrangularity, quadrature; - **անուեան** *S.* **Քառանիւ**; - **աւնուն** *a.* quadrinomial; - **արարեւած** *s.* tetralogy; - **արիւր** *S.* **Չորեքհարիւր**; - **բաժին** *a.* quadrifid; - **բաշխ** *s.* math. quadrinomial; *zool.* quadrisulcus; - **գլխեան** *a.* four-chaptered, having four chapters; - **Աւետարան**, the Four Gospels; - **գրեան**, **էնի** *a.* four-lettered, quadriliteral, tetragrammato; - **դեղեան** *a.* tetrapharmaceous; - **դիմեան** or **մի** *a.* four-faced; - **դրամեան** *s.* tetradrachma; - **եան**, - **ին**, **էցունց** *a.* all the four; - **էզերեան** *S.* **Չորեքծաղեան**; - **երիւարեան** *a.* drawn by four

horses; - *կառք*, *a.* coach & four; - *զօրութի* *s.* tetradynamics; - *թերթեան* *a. bot.* tetrapetaled; - *թեւեան* *a.* four-winged; four-armed; - *թի* *s. mar. S.* Չորեքկարգեան *s.*; - *ժամանակեան* *a.* having four seasons, four-seasoned (year); - *ժամեան* *a.* of four hours; - *ժախ* *a.* four-hinged (door); - *ծաղեան* *a.* having four sides, extremities or parts; - *կանգնեան* *a.* of four cubits; - *կարգեան* *a.* formed of four courses, tiers or orders; four-coursed; *s. mar.* quadrireme; - *կերպ*, - *կերպեան* *a.* four-faced, -figured or -formed; - *կին*, *կնայ* *a.* quadruple, fourfold; *ad.* quadruply, four times as much; *թիւք* - *ք* *alg.* biquadratic numbers; *Հառուցից* -, I will repay fourfold; - *կնակի* *ad.* four times; quadruply; - *կնեմ*, *էցի* *va.* to quadruple or quadruplicate, to increase fourfold; - *կնութի* *s.* quadruplication; - *կողմեան* *a.* quadrilateral; - *կուղի* *a.* twisted four times; - *կուսեան* *a.* quadratic; - *կուսի* *a.* squared; *s.* quadrate; - *կուսութի* *s.* quadrilaterality; quadrature; - *կրկին* *a.* doubled or folded four times; - *Հազարեան* *a.* of four thousand; - *Հարիւր* *a.* four hundred; - *Հարիւրորդ* *a.* four hundredth; - *Հեգեան* *S.* Չորեքվանկեան; - *ձայնեան* *a. mus.* four-voiced; - *ձեղունեայ* *a.* four-storied; *s.* house four stories high; - *ձեռնի* *s.* quadruman; *a.* quadrumanous; - *մասնեայ* *a.* quadripartite; - *մասնութի* *s.* quadripartition; - *մարմին* *a.* four-bodied (fabulous animal); - *յափք* *ad.* on all fours; - *անիստ* *s.* tetrahedron; - *նիւթեայ* *a.* composed of four elements; - *շաբաթ*, *ի* or *ու*, - *շաբաթի*, *թուր* *s.* wednesday; *S.* Օր; - *ոտանի* *a.* tetrameter; - *ուղի* *s.* quadrium; *a.* quadrivial; - *սլաօնիկ*, &c. *S.* Չորեքկին, &c.; - *սիւնեան* *s.* tetrastyle; - *սալք* *s.* tetrastie; - *վանկեան* *s.* quadrisyllable; - *վտակեան* *S.* Քառավտակ; - *տառեան* *a.* four-booked (Gospel); - *տասան* *a.* fourteen; four times ten, forty; - *տասանալուսնեայ* *գիշեր*, full moon; - *տասաներորդ*, *այ* *a.* fourteenth; - *տասանեքեան* or *քին*, *էցունց* *a.* all the fourteen; - *տասանորեայ* *a.* of fourteen days (full moon); - *տարրեան* *a.* of four elements; - *տերեւ* *a.* quadriphyllous; - *փեղկեան* *s.* quadri-valves; - *օրեայ*, *րէից* *a.* of four days; *ad.* the fourth day; - *տենդ* *med.* quart-

an, --ague; - *տենդ* *թեթեւ*, slight quartan-ague; - *տենդ սասափիկ*, very bad quartan-ague; - *օրէիւք* *սլահէլ*, to fast four days; *կերակրիլ զչորեքաւորքք միանգամ*, to eat once in four days. [use.]

**Չորթան* *s.* dried curds for winter

**Չոր թթու* *s.* pickled turnips to cook for winter use.

**Չորթնկուլ* *s. zool.* gypaetus.

Չորին *S.* Չոր.

Չորիր *a.* fourth; - *մասն*, the fourth part, a quarter, quadrant.

Չորից *ad.* four times. [oxen.]

**Չորոցք* *s.* leading pair of draught

Չորութիւն *s.* dryness, aridity, de-

Չորուա *a.* dry, arid. [siccation.]

Չորս, *զ* - *S.* Չորք. [or sources.]

Չորսակնեան *a.* having four springs

Չորսամսեան *a.* of four months.

Չորսկոյս *S.* Չորեքկուսի. [քոտանի.]

Չորսոտանի *a.* four-footed; *s. S.* Չոր

Չորրեակ *s.* the number four; *a.* four.

Չորրեկ, *ի* *S.* Չորքոտանի.

Չորրորդ, *այ* *a.* fourth; *ad.* fourthly; *s.* four; quarter; - *տասն*, forty; *չորից*

- *այ զինուորք*, four quaternions of soldiers; - *ք*, the marrying four times;

the fourth marriage, or the fourth time married; - *ապեա* *s.* tetrarch;

- *աափայ* *s.* tetrameter; - *ութի* *s.* quaternity; - *սլեաութի* *s.* tetrarchy.

Չորք, *րից* *a.* four; - *անգամ*, four times; *ի չորս գնալ*, to go upon all

fours; *բարձեալ ի չորից*, borne by four men; *որ օր* - *էին ամսոյն*, on the fourth, on the fourth of the month.

Չորքձիք *s.* a coach & four; quadriga.

Չորքոտանի *s.* quadruped.

Չու, *ոյ* *s.* way, road; journey, travel, voyage; departure; decamping;

removal, removing; march, marching; campaign; expedition; - *առնել*, *ի* -

անկանել, to begin a journey, to set out, to start, to go away, to leave, to

remove; - *առնել զօրաց*, to decamp, to break up the camp, to march.

Չուան, *այ* *s.* twine, string, cord, rope; line, halter; - *աձգուի* *s.* stretch-

ing a cord; - *աման*, *այ* *a.* cord-twisting; *s.* rope-maker; - *եայ*, - *եղէն* *a.*

made of cord; - *եայ խարաղան*, scourge of cords, rope's end.

Չուառ, &c. *S.* թշուառ, &c.

Չուարարութի *s.* departure, removing, removal, decampment.

Չուեմ, եցի տն. S. Չու առնեմ; հց. to die. [cloth.

Չուխաղգեստ a. dressed in woollen

Չուխայ, ի s. cloth, woollen cloth, wool-stuffs; -ադործ, աց s. woollen-draper; clothier; -ադործութի s. drapery, cloth-manufacture; -ավաճառ S. Չուխայադործ; -ավաճառութիւն s. drapery, cloth-trade.

Չուղղափառ a. unorthodox.

Չում, չմոյ S. չոյն.

Չունեւոր a. poor, moneyless.

Չունկնդիր լինիմ տն. not to mind or listen, to be inattentive, to disobey.

Չուտեղի a. uneatable; unfit for food.

*Չոքոլատ, ի s. chocolate; բաժակ մի - , a dish of -; խառնիչ -ի, --stick; ըմպել - , to drink -; -ադոյն a. --coloured; -ադործ, աց s. --maker; -աման s. --pot; -ավաճառ, աց s. --dealer.

Չպահեցողութիւն s. the disregarding fasts.

Չպէտ a. useless, good for nothing, vile, bad, worthless; -ս առնել, not to care for or about, to do without, to dispense with, not to mind, to neglect, to pass over, to omit.

Չպիտոյ a. useless; -ք s. useless things, futilities, trifles; -անամ տն. not to need. [ness, simplicity.

Չսնապարծութի s. unostentatious-

Չսուտ S. Անսուտ.

Չփասակար a. inoffensive, harmless; -ութի s. inoffensiveness, harmlessness. [posed to labour.

Չվտասէր a. indolent, idle, indis-

Չտես, աց a. blind to, conniving at; ք - առնել, -անելոյն առնել, to close the eyes to, to pass over, to wink at.

Չփոյթ s. negligence.

Չբահանայ S. Չերէց; -ապետ s. pseudopontiff; -ութիւն s. pseudo-bishopric.

Չբանամ, ացայ տն. to come to nothing; to be annihilated, to perish, to vanish, to disappear.

Չբաստան s. unfortunate country.

Չբացուցանեմ տն. to reduce or bring to nothing, to annihilate, to dissipate, to destroy.

Չբաւոր a. needy, indigent, necessitous, poor, beggarly; - եմ յամէ, I possess nothing, I am pennyless; - է, he is in a state of necessity, of want, poverty or need; -ական a. profitless, unprofitable; -իմ, եցայ տն. to grow

poor, to become needy, to want, to be in need, in extreme want, without resources, in straitened circumstances; ոչ չբաւորէր ամենազօր ձեռն քո արձակել, it was not difficult for Thy Almighty hand to send; -ութիւն s. want of necessary things, indigence, necessity, dearth, beggary, misery, poverty; penury; privation; - գանձուց, embarrassed state of the finances; -թէ կեալ, to live in straitened circumstances, in poverty; ի -է կայ, he is in great want, he is very poor.

Չբիմ, եցայ S. Չբանամ.

Չբմեղ a. innocent, inculpable; -ք s. excuse, justification; ի -ս առնել, to excuse; ի -ս or -իկս լինել, to excuse or justify oneself, to dissemble; to hide or conceal oneself.

Չբնաղ, ից a. rare, curious, admirable, charming, superb, excellent.

Չբնաղադէղ a. very charming, graceful, elegant; -գիւտ a. rare, excellent, singular, matchless, unique, incomparable; -դէմ a. fine-looking, of a charming figure, handsome, graceful, beautiful; -զարդ a. magnificently adorned; -կերպ a. admirable, beautiful; -կերտ, -էն a. magnificently constructed, sumptuous, superb, magnificent; -ձեւ a. fine-shaped; -պէս ad. excellently, admirably; -տես, -տեսիլ S. Չբնաղադէմ. [ishing.

Չբնաղիմաց a. bewildering, aston-

Չբնաղութի s. beauty, delicacy, gentility, grace, handsomeness, elegance, gracefulness.

Չբոտի, տւոյ, տեսց a. vile, abject, worthless, despicable, mean.

Չբոտիմ S. Չբանամ.

Չբութիւն s. annihilation; disappearance; - խնդրոյ, the knotty point of a question.

Պ

Պ (*bē*) պէ *s.* the twenty sixth letter of the alphabet & the twentieth of the consonants ; պ , ք , eight hundred ; eight hundredth.

— It is sometimes used instead of the letters բ & ք ; as : ամպ-ամբ , ոսպն-ոսբն , ամպարիշտ-ամբարիշտ : սեպհական-սեփական , կարապ-կարաք , &c.

— In foreign words, the letter p is changed by us into պ ; for example : Peter, Passover, Probus, &c., Պէտրոս , Պասքա , Պրոբոս , &c.

Պագանեմ . գի *va.* to kiss ; to adore ; *S.* Երկիր & Համբուրեմ .

Պագշոտ , &c. *S.* Պակշոտ , &c.

Պազուք *S.* Պասուք .

Պաժիտ *s.* *Gr. w. S.* Յանց .

Պալատան *S.* Բալատան & Մեռոն .

Պալատ , ի , -ն , տան *s.* palace, hall ; court ; hotel ; -ական *s.* courtier, gentleman of the court.

Պալար , աջ *s.* aposteme , imposthume, abscess, suppuration, pustule : boss, stud ; -երանայ , bubo ; -ակապ *a.* studded, adorned or set with studs ; -անամ , աջայ *vn.* to draw to a head, to gather, to suppurate, to form an abscess ; -ային *a.* papillary ; -աւոր *a.* pustulous, pimply.

Պալիւն *s.* *Latin w.* pallium. [*beef.*

Պախ . ից *a.* sodden, boiled ; *s.* boiled

Պախակէժ *a.* precipitated.

Պախարականք *s.* blame, contempt, reproach, reproof, reprehension.

Պախարակէլի *a.* contemptible, blamable, despicable, reprehensible, censurable.

Պախարակեմ , եցի *va.* to blame, to reprove, to rebuke, to reproach, to find fault with, to reprobate, to disapprove, to condemn, to censure.

Պախարակութիւն *S.* Պախարականք .

Պախեմ *S.* Պախիմ .

Պախեցուցանեմ *va.* to frighten, to dismay, to strike with consternation, terror or dread, to terrify, to appal.

Պախեի *a.* well boiled.

Պախիմ , եցայ *vn.* to be frightened at, struck with consternation.

Պախկոտ *a.* afraid, timid. [*ment.*

Պախճաւանդ , աջ *s.* female orna-

Պախուճի *s.* breakage, rupture ; split, cleft ; *fig.* great fright, consternation, terror, dismay.

Պախուց , իցայ *s.* halter, bridle ; Թափէլ զ- or -աթափ լինէլ , to break from the halters.

Պախրէ . ից *s.* money, effects, property, goods ; provisions, victuals : cattle ; -իկ *s.* some money.

Պակ , ք *s.* *French w.* female jewelry.

Պակաս , ից *a.* defective, imperfect ; *ad.* less ; իւ իւրիք - իցեմ , զինչ եւս - իցեմ , what do I still want for ? զինչ - է քեզ , what do you want for ? - աւնէլ , to do without, to dispense with ; to diminish ; to deprive of ; to destroy, to kill.

Պակասական *a.* privative ; defective ; -միտ *a.* narrow-minded, crack-brained, senseless, insensate, foolish, stolid, silly ; -մտութիւն *s.* narrow-mindedness, silliness, simplicity, foolishness ; -մօրու or ուս *a.* scant-bearded ; -ւոր *a.* *S.* Պակաս ; faulty ; - բայ , defective verb.

Պակասեմ , եցի , -սիմ , եցայ *vn.* to fail ; to want, to be wanting in, to lack, to run short ; to lessen, to grow less, to diminish, to cease ; to weaken, to swoon ; to die ; *ast.* to be eclipsed ; - լուսնի , wane ; - եալ ի մտաց , mad, foolish ; - եալ են ոգիք նց , they are exhausted, worn out ; - եցին աչք իմ յարտասուաց , my eyes are weary with weeping ; մի թէ - եցայք իմիք , have you perhaps wanted for any thing ? զինչ ալ - սէր ինձ ի բարեբաւտութիւն , what was wanting to my happiness ?

Պակասեցուցանեմ *va.* to lessen, to diminish, to decrease, to reduce ; to deduct, to restrict ; - ի միջոյ , to take away, to deprive of life.

Պակասորդ , աջ *s.* want, fault.

Պակասութիւն *s.* want, failure, diminution, decrease ; deficiency ; fault, imperfection ; blemish, defect ; dearth,

penury; *ast.* eclipse; - լուսնի, wane.

Պակասումն *s.* wanting.

Պակեցուցանեմ *S.* Պակուցանեմ.

Պակնում, կեայ, կուցեալ *vn.* to be amazed, surprised, petrified with astonishment; to be frightened, appalled, terrified, dismayed, palsied or stupefied with fear; to be struck with terror; to shudder, to tremble.

Պակեցուցանեմ *va.* to bewilder, to dazzle. [with, to fall in love.

Պակելմ *vn.* to become enamoured

Պակշոտ, աջ *a.* impudent, salacious, lascivious, libidinous, lewd, lecherous, licentious, libertine, obscene; -աբար *ad.* dissolutely, lavishly; -ա-կան *a.* libidinous; -եցուցանեմ *va.* to take the eye, to attract all eyes; -իմ, եցայ *vn.* to give oneself up to lechery or lasciviousness, to lead a dissolute life, to live in debauchery; -ուծի *s.* dissolute life, impurity, impudence, lust, lewdness, lasciviousness, lechery, obscenity.

Պակումն *s.* fright, start.

Պակուցանեմ, ցի *va.* to scare, to affright, to terrify, to strike with terror, amazement or stupor, to astound, to dismay; to chill, to make one's blood run cold, to dispirit, to damp the courage; - ահիւ, to chill with horror. [ful.

Պակուցանողական *a.* frightful, dread-

Պակուցումն *s.* fear, fright, terror, consternation, stupor, astonishment, stupefaction.

Պակչիմ, կեայ *vn.* *S.* Պակնում; to feel giddy, dizzy or stupefied with fear.

Պահ, ուց *s.* guard, guardianship; guard, sentry, mounting guard; watch; watching; hour, moment, time; guard, guard-house, post, vedette; prison; occupancy; siege; - դուռն *S.* Պահակ; - ք - , from time to time; յայնմ - ու, then, at that time; ի - ուն յորում, at the time when; յառաւօտուն - ուն, it was already the morning watch; ի չորրորդում - ու գիշերոյն, about the fourth watch at night; ի - օրն, to keep the country; ի - անձին, to save his life; - ունել, to guard, to defend; to mount guard; ի - արկանել, ունել, ի - ու առնուլ զոք, to arrest, to put in prison; - արկանել, ի - առնուլ, to besiege, to occupy; դնել ի - , to keep or place in reserve.

Պահախոյզ *s.* very vigilant guard.

Պահակ, աջ *s.* keeper, guardian, warden; guard, garrison; guard, sentry; - դուռն, Gates, straits; pass, defile; fortress, fortified place; - մեղաց, մահու, կորստեան, the Genius of death, Satan; - ունել, վարել, to compel, to constrain, to task, to force to villein service.

Պահակալ, աջ *s.* guard; -կապան, աջ *s.* guard, garrison; guard-house; -կապեա *s.* commandant of a garrison; -կալար, աջ *a.* compelling to fatigue-duty or task-work; -կափոխ լինիմ *vn.* to change the guard, sentry or watch, to make the round.

Պահակեմ, եցի *vn.* to apply oneself to, to avail oneself of.

Պահակեր, աջ *s.* overseer, surveyor; tutor; *S.* Պահայոյզ.

Պահակից լինիմ *vn.* to fast together.

Պահակութիւն *s.* mounting or keeping guard; villenage, statute labour, drudgery. [vedette.

Պահայոյզ *s.* guard, sentinel, sentry,

Պահանդ, աջ *s.* iron or wooden tie-piece, binding-piece, notched-rail, brace; buttress, flying-buttress; -ա-կապ *a.* fastened, tied with a tie-piece; sustained by a buttress; *s.* *S.* Պահանդ; -եմ, եցի *va.* to brace; to prop with buttresses. [յեակ; -ք, garrison, guard.

Պահանորդ, աջ *s.* *S.* Պահայոյզ. Հմա-

Պահանոց *s.* prison, dungeon.

Պահանջ, ջից *s.* credit-side, credit; *S.* Պահանջումն.

Պահանջաւք *S.* Պահանջումն.

Պահանջարան *s.* praetor's court, tribunal, court of justice, judgment-hall.

Պահանջելի *a.* exigible.

Պահանջեմ, եցի *va.* to exact, to recover, to require, to claim, to lay claim to; to examine, to discuss; - զինչա, to claim, to challenge, to demand; - ի դատաստանի, to require; ի բաց - յուսմէք զոգին, to require one's soul of one; - զամբարիշտս, to punish or chastise the impious; վրէժս - , to avenge, to be avenged; -իմ *vn.* to be exacted, claimed; դատաստան - , to be compelled to give account of; հզօրք հզօրագոյնս սրահանջեցին, the rich shall suffer great torments.

Պահանջիչ *a.* exacting, requiring, demanding, reclaiming; *s.* pretender, claimant; -ջող *s.* exactor; receiver.

Պահանջումն *s.* exigence, demand, recovery, request, requisition; pre-tention; discussion; անիրաւ - , exaction, extortion; յետս - ընչից, claim-
 Պահանջ *s.* imprisonment. [ing, claim.

Պահապան, աց *s.* guard, guardian, inspector, superintendent, overseer; sentry, sentinel; -ք, guard, guards, garrison; *S.* Հմայեակ; - սյգեւորանի, vineyard-keeper; *S.* Հրէշտակ. [guard.

Պահապանապետ *s.* captain of the

Պահարան *s.* object serving to contain another or others, trunk, box, case, scrutoire, sheath, scabbard, cover, &c.; * vestry-room; - նամակի, envelope, cover; - թղթոյ, pocket-book, portfolio; - եմ *va.* to involve; to enclose, to envelop, to encase, to cover, to pack or wrap up; - իկ *s.* small envelope or cover.

Պահարկեմ, եցի *va.* to guard, to mount guard, to garrison, to mount sentry.

Պահացող *a.* abstaining, abstinent, fasting; - ութիւն *s.* abstinence, fast.

Պահացոյց *S.* Պահացող.

Պահեմ, եցի *va.* to preserve, to keep, to maintain; to guard, to watch over; to preserve, to guarantee; to keep, to observe; to hide, to keep secret, to conceal; to abstain from, to fast; լռութիւն - , to keep silence; - զանձն յիմեքէ, to refrain, to forbear, to avoid; նմա պահեալ կայ or է, it is reserved or destined for him to; *S.* Խոստումն.

Պահեստ, ից *s.* reserve; keeping; deposit, consignment; maintenance, keep; sequestration; *a.* placed or kept in reserve; - հօտք խաշանց, fattened sheep; դնել ի - ի, to put in reserve, to reserve; դնել ի - , to deposit, to consign; to put in prison; կալ or լնել ի - or ի - ի, to be in custody, in arrest, in prison.

Պահեցողութիւն *S.* Պահացողութիւն.

Պահկութիւն *s.* statute service, forced labour. [guard, to keep, to defend.

Պահնակ *S.* Պահակ; - եմ, եցի *va.* to

Պահնորդ *S.* Պահանորդ.

Պահող *a.* *S.* Պահացող; keeping,

Պահպան *S.* Պահապան. [preserving.

Պահպանակ, աց *s.* guard, defender, protector; armour, cuirass; preservative; phylactery; - զէնք, defensive armour; - լանջաց, breast-plate; -

բազկաց, armlet, bracelet, leather gauntlet; - բարձից, greaves, leg-piece; վերա - , mail, coat of mail; ջլեայ եւ կաշեայ - , leather-cuirass, buff jerkin.

Պահպանական *a.* preservative, defensive; *s.* phylactery; - կից *s.* fellow-guard or guardian; - նամ, ացայ *vn.* to be guarded, kept, protected; to beware, to take care or heed, to forbear; - սկեմ *S.* Պահապանապետ; - րան *s.* conservatory; post, post-house; shelter, refuge, asylum.

Պահպանեմ, եցի, - եցուցանեմ *va.* to guard, to preserve, to keep; to protect, to guarantee, to sustain, to defend; to shield, to screen, to secure or shelter from; to maintain, to entertain; - զանձն, to guard, to preserve oneself from; - ի ցրտոյ, to screen from the cold; - իմ *vn.* to be kept, guarded, protected.

Պահպանիչ, - նող *s.* preserver, guardian; defender, protector; - նողական *S.* Պահպանական; - նոց *s.* prison; - նու թիւ *s.* preservation, guard, protection, defence; maintenance; observance,

Պահսակաց *a.* fasting. [observation.

Պահք, հոց *s.* abstinence; fast; մեծ, քառանորդական - , Lent; օր պահոց, fish-day, fast-day; պահս պահել, to abstain from meat; to fast.

Պաղ, ից *s.* frost, ice; sleet; * *a.* cold, icy, glacial, freezing; հալիլ, լուծանիլ - ին, to thaw, to melt, to liquefy; - ձուլել, to freeze, to ice.

Պաղան, &c. *S.* Համեմ, &c.

Պաղանամ *S.* Պաղիմ.

Պաղանձաւ *s.* grotto; - վերին, stalactite; - ստորին, stalagmite.

Պաղապանծ, - ահան *a.* limpid, pure; splendid, shining, bright.

Պաղատ *S.* Պաղատանք.

Պաղատախառն *a.* suppliant; *ad.* beseechingly, imploringly.

Պաղատանք *s.* supplication, imploration, instance, entreaty, prayer, invocation, request, solicitation; rogation.

Պաղատիմ, եցայ *vn.* to beg with submission, to implore, to supplicate, to pray or entreat earnestly, to solicit, to beg for, to adjure, to beseech, to invoke, to intercede; պաղատանա - , to address the most earnest entreaties.

Պաղատիւ, տաի, - տաիկ, տակի *s.* dried fig, string of dried figs, a frail.

Պաղատումն, Պաղէա S. Պաղատանք.
Պաղիմ, եցայ տն. to freeze, to be frozen, to congeal, to coagulate, to thicken; to catch cold; - յերկաթս, to arm with cuirass.

Պաղէղ, ի s. alum; -ածին s. aluminium; -աքար s. alunite; -իկ s. alumina; -կառ s. aluminate; -ումն s. aluming, *Պաղորակ s. icicle. [steeping in alum.

Պաղմական a. oscillating, swinging, shaking.

Պաղումն s. freezing, congelation, coagulation; cooling, chilliness; phys. refrigeration.

Պաղպաղակ, ի s. specular stone; rock-crystal; *ice, ice-cream.

Պաղպաղ, ոյ s. shining pimple or eruption: lustre, glitter, brilliancy; -եմ, եցի տն. to shine, to sparkle, to glitter; -ումն s. splendour, brightness; -ուն a. shining, sparkling, brilliant; -ունք s. gallery, kiosk, canopy; sumptuous litter.

Պաճար, աջ s. cattle; -ք, means, expedient, device; -ս պաճարել, to seek the means to, to resort to all sorts of expedients, contrivances or shifts.

Պաճարաբոյծ s. cattle-breeder; -միտ a. block-headed, stupid, silly, stolid, foolish.

Պաճարանք s. the gaining or procuring one's livelihood; subsistence, maintenance; food, victuals; means, way, remedy, expedient.

Պաճարասէս ad. bestially, brutally.

Պաճարարոտ s. pasture-land.

Պաճարեղէն a. bestial, brutal; -ք s. beasts, animals. [nature.

Պաճարեղութի s. bestiality, brute

Պաճարեմ, եցի, -րիմ, եցայ տն. to provide, to get, to come by; to try, to endeavour, to remedy, to find means; - զկեանս, to earn one's livelihood, to provide wherewith to live.

Պաճիասկ s. delicious condiments.

Պաճոյճ a. adorned, beautified, set off, decked, elegant; s. jewel, trinket; S. Պաճուճան.

Պաճուճաբան s. phrase-maker, bombastic, fulsome author, hireling writer, affected speaker; a. emphatical; -եմ, եցի տն. to speak elegantly; to overload a discourse with ornament; -գործ, աջ s. jeweller; -զարդ a. bedizened, bedecked; adorned, embellish-

ed; studied, affected, finical; emphatic, elegant, pompous. [darling, deary.

Պաճուճակ s. chubby baby, little

Պաճուճան, ք, նայ s. attire, ornament, dress, studied or elegant toilette, finery; affectation, studied elegance; apparel, furniture; doll; fig. false appearance, counterfeit show, disguise.

Պաճուճապատանք s. doll, puppet, baby. [quettish, dandy.

Պաճուճասէր a. fond of finery, co-

Պաճուճեմ, եցի տն. to deck, to attire, to embellish, to adorn, to beautify, to decorate, to bedizen, to bedeck; to paint, to plaster; to dissemble, to feign, to disguise; to give oneself airs; - զմարմինն, to embalm; S. Դիակ; -եալ a. S. Պաճուճազարդ; - առասպելք, cunningly devised fables; - կերակուր, skilfully dressed meats.

Պայ, ից s. fairy, elf.

Պայազառ, աջ s. successor, heir, inheritor, descendant; noble, nobleman, prince, lord; -եմ, եցի տն. to succeed, to inherit; to make oneself master of, to master, to domineer, to lord, to rule over; -ութիւն s. succession, inheritance, descent, lineage; nobility.

Պայազն, զանց a. noble. [like.

Պայակ S. Պայիկ; -ան a. fairy, fairy-

Պայեկեմ, կեալ տն. to wait; to serve.

Պայթեմ, -եցուցանեմ S. Պայթուցանեմ.

Պայթեմ, եցի, Պայթիմ, եցայ տն. to burst, to crack, to split, to shiver, to break, to cleave; fig. to be transported by pride, to be puffed up.

Պայթիւն, -թումն s. burst, crash, crack, eruption, rupture, explosion.

Պայթուցանեմ, ցի տն. to burst, to cause to break, to shiver, to cleave, to break or burst open. [Պայ.

Պայիկ, յկայ s. guard, guardian; S.

Պայլ s. bailiff, city magistrate, magistrate. [ous.

Պայլիկեան s. a. Paulician; incestu-

Պայծառ, աջ a. clear, limpid, pure; clear, serene, clean; gay; splendid, sparkling, brilliant, luminous, shining; bright, polished, clean; distinct, evident, plain; illustrious, glorious, far-famed, renowned, celebrated; ի հանդերձս -ս, arrayed in gorgeous apparel.

Պայծառաբան a. speaking brilliantly or eloquently; -եմ, եցի տն. to speak floridly; -ութի s. florid style;

elegance of expression; -բերիմ *vn.* to be adorned with fine fruits; -գեղ *a.* wonderfully beautiful, splendid & handsome; -գոյն *a.* very white, candid, very fair; -գունութի *s.* brightness of tint, splendid colour; -զարդ *a.* superbly ornamented, magnificent, splendid, superb; -զարդեմ *va.* to adorn with elegance; -զարդութիւն *s.* splendid ornament, embellishment, magnificence, glory; -զգեաց, գեցից, -զգեստ *a.* dressed splendidly, wearing brilliant garments; luminous, glorious; -լինել, -զգեհում or -զգեստիմ *vn.* to dress oneself splendidly, to wear superb apparel, to bedizen or bedeck oneself elegantly; -զգեստութի *s.* luxury in dress; -թեւ *a.* brilliant-winged, superbly feathered; -լոյս *a.* very luminous, glittering, dazzling, refulgent; -խօս *a.* clear speaking; eloquent; -կերպիմ *S.* Պայծառանամ; -կերպութիւն *s.* Transfiguration; -կերտ *a.* magnificently built, superb; -կշիւ *a.* well-matched, very resembling; -հրաշ *a.* wonderful, amazing; -համ, ացայ *vn.* to brighten, to become clear; to shine, to glitter, to sparkle, to be resplendent; *fig.* to shine, to render oneself illustrious, to flourish, to signalize or distinguish oneself, to be remarked, to become a person of note; -հշան *a.* glorious, illustrious; -շինութիւն *s.* sumptuous building; -սէս *ad.* splendidly, gloriously, pompously, magnificently; -սրահ *a.* crowned splendidly, wearing a brilliant crown; -վայելուչ *a.* very fine, magnificent; -աեսիլ *a.* of a shining aspect, luminous, brilliant; -ցուցանեմ *va.* to clear, to brighten, to render brilliant, to give splendour; *fig.* to cause to shine, to render illustrious, to distinguish, to celebrate; -զբանս, to render clear, to explain, to elucidate; -փայլ *a.* shining, sparkling, glittering; -փող *s.* clarinet.

Պայծառերանդ *a.* bright coloured; -երես *a.* of a bright countenance, gay, cheerful, sprightly.

Պայծառութիւն *s.* clearness, light, brightness, splendour; lustre, brilliancy, magnificence, glory, celebrity, renown; magnitude; vivacity, serenity; limpidness, purity. [cians.

Պայդակենութի *s.* sect of the Pauli-

Պայդակութիւն *s.* dazzling, hallucination
Պայման, աց *s.* condition, nature, state, quality, circumstance; condition, term, measure, rule, limitation, close; part, article, proposition, transaction; stipulation, agreement, treaty, bargain, compact, pact; -անհրաժեշտ, condition, *sine qua non*; -ժամանակի, appointment, assignation; -կենաց, condition, state, circumstance; -նամակ, original draft of a treaty or contract; հայցուածոյ -աւ, in an interrogatory manner; -աւ *ad.* upon condition, on terms; -դնել, to place or impose conditions, to make a contract, to contract, to bind oneself by contract; *S.* ժամանակակէտ.

Պայմանագիր *s.* contract, covenant; -գրութի *s.* agreement, convention; -ժամ *s.* delay; -կան, -ւոր *a.* conditional.

Պայմանեմ, եցի *va.* to agree, to conclude a treaty, to stipulate, to contract; to article; to qualify, to limit.

Պայուսիկ *s.* fifty pounds.

Պայուսակ, աց *s.* bag, pouch; -որսոյ, game-bag; -ուղեւորաց, cloak-bag; -կշուոց նենգութի, bag of false weights.

Պայուիք, աւաց *s.* notch of an arrow.

*Պայտ, ից *s.* iron, horse-shoe.

Պայտար, ի *s.* Persian *w.* horse-shoer, shoeing-smith, farrier; -ութի *s.* far-

Պայտեմ, եցի *va.* to shoe. [riery.

Պայքար, աց *s.* Persian *w.* debate, dispute, quarrel, strife, controversy; գալ, մատչիլ, մտանել ի - լը ումէք, to open a question or controversy, to debate, to dispute; -եմ, եցի, -իմ, եցայ *vn.* to create strife, contests or law-suits, to litigate, to question, to dispute; to struggle hard, to fight, to battle; -ուիմ *S.* Պայքար.

Պան, ից *s.* round loaf, bread; honeycomb; *bot.* hen-bane.

Պանան *S.* Աղամսթզենի.

Պանդանդ *S.* Պատանդ.

Պանդեմի *a.* Gr. *w.* popular.

Պանդխտաբար *ad.* like a pilgrim; -կան *a.* travelling, wandering; -կից *s.* fellow-pilgrim; -նամ *S.* Պանդխտիմ; -նոց *s.* this earthly pilgrimage; hospice, inn for pilgrims, foreigners or other travellers, khan, caravanserai.

Պանդխտեցուցանեմ *va.* to cause to emigrate, to estrange, to convey,

transport or remove from one's country, to cause to inhabit another place, to dwell elsewhere.

Պանդխտիմ, եցայ *vn.* to emigrate, to leave or quit one's country, to remove from, to be estranged; to go on a pilgrimage.

Պանդխտութիւն *s.* condition of an alien or stranger; emigration, transmigration, migration; pilgrimage.

Պանդոկ, ի, -ի, կւոյ *s.* hotel, inn, hostelry, tavern; -ապան or պետ *s.* inn- or tavern-keeper, host, landlord, master of an hotel; major-domo, house-steward; կին -ի, hostess; -ապետութիւն *s.* hostship, inn-keeper's calling; -կնոջ, hostess-ship. [silly, foolish.

Պանդոյր *a.* hare-brained, stupid,

Պանդորեան առկի *s.* Pandora's-box.

Պանդորութիւն *s.* stupidity, silliness, foolishness, simplicity, rusticity.

Պանդուխտ, դխտաց *s.* foreigner, emigrant, alien, stranger; pilgrim.

Պանդրեմ *va.* to propagate trees by layers of offsets, shoots or suckers,

Պանդրի *s.* provining. [to provine.

Պանթեռ, ոյ *Gr. w. S.* Յովաղ.

Պանիր, նրոյ or նրի *s.* cheese; - Հոլանտիոյ, Dutch -; դործել, մածուցանել - , to make cheese; to curdle milk.

Պանծաբան *a.* eloquent, fluent; boasting; -դոյն *ad.* excellently, sublimely, eminently; -լի *a.* glorious, praise-worthy, laudable; magnificent, pompous, excellent, sumptuous; sublime, illustrious, renowned, distinguished.

Պանծամ, ացի, Պանծանամ, ացայ; Պանծանք *S.* Պարծիմ; Պարծանք.

Պանծացուցանեմ *va.* to praise, to vaunt, to glorify, to sing the praises of, to extol, to cry or preach up, to exalt, to flatter, to laud, to commend.

Պանծութիւն *s.* boasting, vaunting, bragging. [tium.

Պանկրատ, ի, -իոն *s. Gr. w.* pancra-

Պանրագործ, աց *s.* cheese-maker; -ծին *s. chem.* caseum, casein; -վաճառ *s.* cheese-monger; -նամ *vn.* to curdle, to coagulate as cheese.

Պանրուտի, ք *s.* milk-diet, fasting on lacteal products.

Պաշար, աց *s.* provision, viaticum, food, victuals; victualling, providing, provisions, stores, equipment; the Holy Sacrament.

Պաշարաբարձ *a.* carrying victuals; *s.* pack-horse or mule; -պինդ *a.* well provisioned or furnished; - առնել, to victual, to provide, to store, to stock, to equip; - շնուլ, to stock or furnish with all sorts of provisions.

Պաշարեմ, եցի *va.* to besiege, to invest, to beset, to blockade, to occupy, to shut, to encircle, to enclose, to surround; -եալք *s.* the besieged.

Պաշարիչ, -րոյ *a.* besieging; -ք *s.* the besiegers.

Պաշարումն *s.* siege, investment, blockade, surrounding, occupancy; - մտաց, anxiety, preoccupation; դնել զոտս ի պաշարման, to fetter, to put into irons, to shackle; ի - եւ յարգել արկանել, to besiege, to lay siege to, to invest.

*Պաշուլակ *s.* seed cucumber.

Պաշպաճ *s.* swelling, tumour.

Պաշտատական *s.* appanage.

Պաշտելի *a.* adorable, worshipful.

Պաշտելութիւն *s.* worship; idolatry; service.

Պաշտեմ, եցի *va.* to adore, to worship; to minister, to serve, to wait on; to administer, to confer; to officiate; to provide, to furnish; to exercise, to employ; - զխորհուրդս, to administer the Sacraments; - զծառայութիւն, to serve; -իմ *vn.* to employ, to use, to make use of, to avail oneself of, to adopt.

Պաշտումն *s.* worship, adoration; service; - առնուլ, to be served or ministered to.

Պաշտպան, աց *s.* defender, patron, protector, favourer; minister, servant; - սբ, patron saint, patron; - դատի, advocate, attorney; - կալ, լինել ումէք, to defend, to protect, to

Պաշտպանական *a.* defensive. [assist.

Պաշտպանակք *s.* royal service; life-

Պաշտպանաւոր *s.* client. [guard.

Պաշտպանեմ, եցի *vn.* to defend, to protect, to sustain, to favour, to support; to save, to preserve, to keep; to care, to take care; - եւեթ անձին, to do nothing but defend oneself, to remain on the defensive.

Պաշտպանիչ, -նողական *a.* defensive; -նողութիւն *s.* protectorate.

Պաշտպանութիւն *s.* defence, protection, guard, auspices, patronage, stay, support, favour; apology, interces-

sion; service, office; լւ -թ օրինաց, under the ægis of the Law.

Պաշտպանումն *s.* protection.

Պաշտօն, տամանց *s.* worship, adoration, latria, religion; service, office, ministry; ceremony, mystery; service, office; employment, function, duty, post, place; - անային, divine worship; - կուրց, idolatry, the worship of idols; սնտի - , superstition; - ննջեցեւոց, burial service; burial; - բարի, piety, religion, fear of God; Հասարակաց պաշտամունք, public functions; - or պաշտամունք, Olympic or public games; ի պաշտամանէ, by profession; Պաշտօնեայ Հասարակաց Պաշտամանց, the Minister of Public Worship; - առնել, to pay one's court to, to court, to flatter; - առնուլ, to be honoured or adored, to be ministered to; - Հարկանել, տանել, to serve; ի պաշտաման կալ, to be in the ministry; պաշտել զ-, to exercise one's trade or calling; - տանել, to serve, to worship, to adore; ի - առնուլ, to adore; - մատուցանել Այ, to worship, to perform a service agreeable to God; անձան առնուլ -, to cause oneself to be adored like a god; ի - մտանել, to enter a person's service; - կատարել, to fulfil a function; կորուսանել զ-, to lose one's place; ունել, ժառանգել զ- ուրուք, to take a person's place, to replace one; - կատարել զն հոգւոյ ուրուք, to celebrate a mass for the repose of a person's soul; - սերգոց կատարել, to sing psalms, to praise; - ինչ առնելով, - ինչ առնելոյ վն, through respect, for regard, by adulation.

Պաշտօնաբար *ad.* officially; -կալ, աջ *s.* functionary; bureaucrat; -կալութի *s.* bureaucracy; -կան *a.* ministerial, official; - օրագիր, official paper, gazette; -կից *s.* colleague, coadjutor; fellow-servant, help-mate; -մատոյց լինիմ *vn.* to worship, to adore; -սէր *a.* devout, pious, religious; -սիրութիւն *s.* devotion, piety, religion; -տար, աջ *s.* adorer; servant; functionary, official, minister; -տարութի *s.* service; ministry, office, charge, function; -տուն, -րան *s.* church, temple; Minister's residence; -րկ, ի *s.* worshipper; -ւոր *a.* idolatrous.

Պաշտօնեայ, նեկից *s.* clerk, official,

minister; servant, domestic, waiter, valet; administrator, officiating, deacon; *a.* religious, pious; - Արդարութի, Minister of Justice; *S.* Պաշտօն, Պատերազմ, &c.; - անային վրէժխնդրութի, instrument of divine vengeance; -ք Therapeutæ, servants of God; -ք արքունեաց, courtiers.

Պաշտօնեւրդութիւն *s.* divine office.

Պաշտօնուկք *s.* compliments, adulation, fulsome flattery.

Պապ, ի or ու, աջ *s.* grand-father, -sire, * --dad; pope, pontiff.

*Պապադաւան, ից *a.* *s.* papist; -կան *a.* papal, pontifical; *s.* papist; - իշխանութի *S.* Պապութի; -կանութի *s.* papistry, popery.

Պապակ, ի *s.* excessive thirst, parching; -իմ, եցայ *vn.* to be very thirsty, to die of thirst.

*Պապանձեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to dumfound, to put to silence, to non-plus, to run down, to confound, to refute, to overcome.

Պապանձիմ, եցայ *vn.* to be silent, mute or speechless, to be unable to answer, to hold one's tongue, to be dumfounded, non-plussed. [lessness.

Պապանձումն *s.* muteness, speech-

Պապաջ or ջ *s.* bleat; -եմ, եցի *vn.* to bleat; to stutter, to stammer; -իւն

Պապաս *s.* *Gr.w.* priest. [*s.* bleating.

Պապենի, * -նական *a.* paternal, ancestral, hereditary.

Պապիր *s.* papyrus.

Պապկայ, ից *s.* parrot; էդ -, hen-parrot; *S.* Թութակ. [popedom.

Պապութիւն *s.* papal see, papacy,

*Պապուկ, *Պապկոր *S.* Նեպուկ.

Պապունիճ *s.* *bot.* camomile. [&c.

Պապչեակ, եկաց *a.* bleating; *s.* goat,

Պառակ, աջ *s.* sheep-park, --fold, --cot, pen; herd; flank; muffle-furnace; *a.* laid at full length; - խոզի, pork chop; - որթու, veal cutlet, cutlet; - գառին, lamb chop; - ոչխարի, chop, mutton chop; - - *ad.* in herds, in droves, in flocks; ի - դնել զտունկն *bot.* to lay the plant at length.

Պառակամայր *s.* a fattened calf.

Պառական *s.* hounds; ջոկ -աջ, a pack of hounds.

Պառակեմ, եցի, -կիմ, եցայ *vn.* to lie down; to lie in ambush or in wait.

Պառակտեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to disunite, to divide, to disperse, to

put at variance, to sow discord, to make a breach between.

Պառակտիմ, եցայ *vn.* to be disunited, dispersed, to be in dissension, to be split or torn into factions.

Պառակտութի, -ութի *s.* disunion, division, discord, dissension, faction.

Պառաւառոս *s.* *Gr. w.* prevaricator, apostate, renegade.

Պառաւ, ոյ. ունիք, անց *s.* old woman, beldam; -ական *a.* anile, senile; -առասպելք, idle story, tale, fable; -կրօնք, ridiculous superstition; -իմ, եցայ *vn.* to grow old, aged, to advance in age; to become old, ancient; -որդի *s.* son of an old woman; -ութի *s.* anileness, anility, old age of woman.

Պառկիմ *vn.* to lie down.

Պառնաս, -ոս *s.* Parnassus; Muse.

Պառպուի *s. bot.* pepper-plant.

Պառպրիկ *s. bot.* pepper-wort.

*Պաս *S.* Պահք. [բաթ *s.* holy week.

Պասեք, ի, -ատօն *s.* Easter; -աշա-

Պասկուճ *s. zool.* gryphus, condor.

Պասուք, սքոյ *s.* great thirst.

Պաստառ, աջ. ունիք, անց *s.* fine linen or stuff, byssus; tapestry, carpet; blanket; -դամասկացի, damask.

Պաստառագործ, աջ *s.* tapestry-worker; -ութի *s.* tapestry; -լի or լիւր *a.* hung with tapestry, draped, covered with drapery; -առնել, զարդարել, to hang with tapestry, to carpet, to mantle, to bedeck, to arrange tastefully; -կալ, աջ *s.* fine linen-cover, bed-sheet, drapery, tapestry; -անկողինք, beds furnished with fine coverlets; -կալեմ, եցի *va.* to wrap up in a linen or sheet; to hang, to drape.

Պասքա, յի *s.* Passover; Easter; the paschal lamb.

Պասքանամ *S.* Պասքիմ. [thirst.

Պասքեցուցանեմ *va.* to cause great

Պասքիմ, եցայ *vn.* to be athirst, very thirsty, to be dying with thirst; ից. to pant or eagerly long for, to hunger & thirst after.

Պասքուի, -ութի *s.* excessive thirst, thirstiness; siccidity, dryness, aridity.

Պասքուա *a.* parched, dried.

Պատ, ի *s.* wall; turn, round; -ի -, -ի -է, -ի -ու *a.* complicate, intricate, knotty, ambiguous, dark, obscure; -ի -բանք, ambages, compass of words, circuit, roundabout way, shifts; -առնուլ, -դալ, to sur-

round, to environ, to encompass, to hem in, to beset, to encircle, to gird, to inclose; -ի -բանիւք խօսել, to make use of circumlocutions, to periphrase, to speak periphrastically, to beat about the bush; -ի -խաղանդեալք, the rivers seem to delight in a thousand windings.

Պատագրոս *S.* Պոտագրոս.

Պատահ, ից *s.* adventure, accident, contingency, casualty, occurrence, incident, chance, hazard, fortuitous or unforeseen event; ի -ի or -իցն *ad.* accidentally, by chance.

Պատահական *a.* accidental, casual, fortuitous, contingent; -ութի *s.* contingency.

Պատահար, աջ *s.* *S.* Պատահ; sad adventure, grievous accident, serious case, misfortune, mischance, catastrophe; ի -աջ *ad.* by chance, fortuitously; ի -է *ad.* unfortunately.

Պատահեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to cause to happen, to bring about, to compass.

Պատահեմ, եցի. -հիմ, եցայ *vn.* to meet, to meet one another; to arrive, to happen, to befall, to occur; to go to meet, to encounter, to oppose, to withstand, to resist, to come to blows, to grapple with, to kill; - ումէք մարտիւ, պատերազմաւ, to meet face to face, to attack in front, to war against; փախուցեալ յանձրեւէ՝ կարկըտի պատահէ, to leap out of the frying-pan into the fire. [talk, colloquy.

Պատահութի *s.* meeting, interview,

Պատահութի *s.* meeting; *S.* Պատահ; destiny; պատահմամբ. ի պատահման *ad.* accidentally, fortuitously, casually, incidentally, by chance; պատահմունք ի դէպ ելանէին նմա, chance, good fortune aided him; անցեալ էր -, it was no longer time.

Պատաղիճ *s.* tendril; *bot.* convolvulus; bindweed.

Պատաղիմ, եցայ *vn.* to occupy, busy or employ oneself, to give oneself up to, to apply oneself to. [ing.

Պատաղիչ *a.* embroiling; encumber-

Պատաղումն *s.* occupation, application.

Պատան, աջ *s.* band, bandage, wrapper; truss; - մեռելոյ, shroud, winding-sheet, grave-clothes; -ադործ, աջ *s.* truss-maker.

Պատանդ, *այ* *s.* hostage; pledge, gage; *տալ ի* -, to plight, to pledge, to offer as a pledge; *առնուլ ի* -, to take as a hostage or pledge; *ի* - *կալ*, to be hostage; -*առու* *a.* taking as hostage; -*եմ*, *եցի* *va.* to serve as hostage; to give or receive for hostage or pledge; to tie, to enlase, to bind; to involve, to contain, to enclose; -*իչ* *a.* *S.* Պատանդառու; enlacing, enclosing; -*ութի* *s.* the giving or receiving in hostage; *S.* Պատանդ.

Պատանեակ, *եկաց* *S.* Պատանի. [թի.

Պատանեկադիտութիւն *S.* Մանկատուփութիւն.

Պատանեկանամ, *այայ* *vn.* to be adolescent; *fig.* to grow young again.

Պատանեկատուփին *S.* Մանկատուփի.

Պատանեկիկ *s.* child, boy.

Պատանեկութիւն *S.* Պատանութիւն.

Պատանի *s.* youth, adolescent, strippling, lad, young man; domestic, servant; waiter; groom; *անփորձ* -, inexperienced young man, youngster, greenhorn, novice.

Պատանութիւն *s.* adolescence, youth.

Պատանուհի *sf.* young girl, virgin, maiden.

Պատառ, *այ* *s.* bit, slice; mouthful; piece, shred, strip; - -, in pieces, in rags; piecemeal; - *մի հացի*, a bit or piece of bread; *բրդէլ -ս -ս*, to cut in pieces or in bits; *ի մի* - *կանէլ*, to devour, to take in one mouthful; - *կտորիլ*, to be lacerated, torn or cut to pieces, butchered; - *յերկիր անկանիլ*, to fall off bit by bit, to decay gradually.

Պատառաբոյծ *a. s.* parasite, spungier, trencher-friend, hanger on, toad-eater; -*ստալիր* *a.* bought, suborned; -*տուն* *a.* used, torn, old, worn out, threadbare, shabby, ragged, tattered; - *հանդերձ*, torn, ragged or tattered coat, rags, tatters; -*ս զգենուլ*, to be reduced to tatters; -*քաղ*, *այ* *s.* fork, table-fork.

Պատառեմ, *եցի* *va.* to tear, to tear to bits or pieces, to lacerate, to rend; to cleave, to cut, to divide, to slash; to break, to crack, to split, to burst; *յոշ յոշ* -, to cut to pieces, to dilaniate, to rend; *զմիմեանս* -, to tear each other; - *զթագաւորութիւն*, to break up the kingdom; - *զեզննս*, to slaughter oxen; - *զոք*, to kill; *ակօս* -, to furrow, to plough; - *զբանան*, to

break out of prison; - *զօրէնս*, to transgress, to violate; -*իմ* *vn.* to be torn or rent, &c. [taste; fragment.

Պատառիկ *s.* little bit, small piece,

Պատառող *a.* rapacious; -*ութիւն* *s.* rapacity. [lacerate, to tear to pieces.

Պատառոտեմ, *եցի* *va.* to rend, to

Պատառոտուն or *ռոտի* *S.* Պատառաւորուն.

Պատառուած, *ոց* *s.* rent, tear; rupture, crack, crevice, fissure, opening; chap, chink, slash, slit.

Պատառումն *s.* tearing, rending, laceration; eruption; *fig.* intestine broils, rupture, division, scission, disunion, party, faction.

Պատառուն *S.* Պատառատուն.

Պատասխան *S.* Պատասխանի; -*ական* *a.* responsive; -*ատու*, *այ* *a.* responsible, answerable, accountable; apologetical, exculpatory; *s.* respondent; apologist; -*ատուութի* or *տրութի* *s.* answering, answer; defence, apology, excuse; responsibility; -*ատրեմ*, -*եմ*, *եցի* *vn.* to answer, to make answer, to reply, to give answers or an answer; to defend, to apologize, to excuse; *այլ լայլ* -, to reply evasively; - *իսկ ծանրացաւ*, he hardly deigned or condescended to reply.

Պատասխանի *s.* answer, response, reply; return, repartee, rejoinder; account, reason, defence, apology, excuse, justification; *հրաման -նույ*, oracle; *համարձակ*, *յանդուգն*, *խուսափական*, *նպաստամատոյց*, *հաւաստի*, *գրական*, *ժխտական*, *լակոնական*, *աննշան*, *չոր*, *անմիտ*, *կարճ* -, haughty or imperious, impertinent, evasive, favourable, certain, positive, negative, laconic, insignificant, dry, foolish, curt or short reply; - *առնէլ*, to answer, to reply, to make answer to; - *տալ*, to answer for; to defend, excuse or justify oneself; *տալ լի անձին* -, to plead one's own cause; *լռուել զ-*, to receive the reply; *ի* - *նամակիդ*, in reply to your letter; *չընդունել զ-*, to receive no reply; *սպասել -նույ*, to await a reply; *չէք* -, there is no reply, no answer; *S.* *Ընդդէմ*.

Պատառ, *այ* *s.* load, burden, bundle, bale; package, roll; wrapper, cover.

Պատառանք *s.* wrapper, envelope; packing.

Պատառեմ, *եցի* *va.* to envelop, to

wrap up; to twine, to twist, to wind round, to entwine or interweave, to entangle; to implicate, to involve; - բեռնիս, to pack up; - իմ տն. to wrap oneself up in; to embrace, to embrace each other; to gather round, to twist about, to cling, to hold fast on.

Պատառուկ, սկայ s. bot. American bindweed, liane; - կարմրածաղիկ, quamoclit, scarlet convolvulus, red jasmine. [twisting; packing.

Պատառուկ s. twining, winding,

Պատար a. heaped up, full, brimful, rich, abundant, copious, overflowing.

Պատարագ, աջ s. sacrifice, victim, immolation; mass; oblation, offering; present, gift; bribe; հանել -, to sacrifice; ճայնաւոր -, high-mass; թիւ -, low mass; - լինելուցեղոյ, mass for the dead; սպառնել, մատուցանել զնր - ն, to celebrate or say mass; տեսնել զ- , to attend mass.

Պատարագաբարձ, -բեր a. carrying or bringing gifts; -գործութի s. sacrifice; celebration of mass; -կից a. celebrating the mass together; -մատոյց a. offering, making a present; s. sacrificer; officiating priest; missal, mass-book; liturgy; -բան s. altar.

Պատարագեմ, էջի տա. to sacrifice, to immolate, to offer, to give to God; to say or celebrate mass; -իմ տն. to be honoured with gifts. [sacrifice (God).

Պատարագընկալ, ի a. receiving the

Պատարագիչ s. officiating priest.

Պատարագիք, գեայ s. things destined to be sacrificed; mass-dues, alms.

Պատարեմ, էջի տա. to fill abundantly, to fill up to the brim, to fill to overflowing, to heap up.

Պատարումն s. fulness, abundance, plenty, overflow; S. Ծայրալիք.

Պատարուն S. Պատար.

Պատգահիկ a. gentle, mild voiced.

Պատգամ, աջ s. oracle; words; sentence; message, errand, order, ordinance; counsel, advice; -ս տալ, որոտալ, to deliver or utter oracles; ի-ս անկանել, to parley, to negotiate, to enter into treaty; -ս առաքել առ դք, to send to say.

Պատգամաբեր, աջ s. messenger, news-bearer; -դիր a. writing oracles; s. prophet; sentence; -դնայ s. parliamentarian, negotiator; - լինել, to parley, to negotiate; -դնացութի S.

Պատգամաւորութի; -խօս, աջ a. oracular, giving oracles; - լինել, to pronounce or give an oracle; -նի s. pl. oracles; -տար, աջ s. messenger; -ւոր s. deputy, messenger; envoy, courier, delegate, ambassador; diplomatist; ից. minister of God's word, angel, prophet, apostle; - լինել or -ւորեմ, էջի. -ւորիմ, էջայ տն. to be a messenger, ambassador or deputy, to go or to come as ambassador, to negotiate, to go in mission; to treat by diplomacy, to be a diplomatist; -ւորութի s. message, deputation, mission, embassy; diplomacy.

Պատգարակ, աջ s. hand-barrow, litter, sedan; հրեղէն -, instrument of torture, gridiron.

Պատեան, ենից s. sheath, scabbard; case; cover, envelope; scale, shell; hull, pod, cod, husk; rind, peel, bark; armour, cuirass; breast; արկանել զսուրն ի -ս, to sheathe, to put up; S. Սերկանամ.

Պատելիք s. band, bandage.

Պատեհ, ից a. convenient, proper, fit, suitable, decent; well-timed, timely, opportune, seasonable, propitious, favourable; s. opportunity, occasion, propitious moment; ի -, լը -ի ad. conveniently, suitably; - է v. imp. it is fit, it is becoming; it is due; ի - լի նել, to befit, to become; - համարել, to think proper, to deem it expedient; - or - Ժամանակ գտանել, to find a favourable opportunity; - առնուլ, to seize the occasion, to strike the iron while it is hot; յօգուտ արկանել զ- , to avail oneself of, to profit by the opportunity; S. Կորուսանեմ.

Պատեհութի s. convenience, fitness, decency; opportunity, seasonableness, fitness of time, of circumstances; chance; չկորուսանել զ- , not to lose the opportunity; յօգուտ ի կիր արկանել զ- , to profit by the occasion, to avail oneself of the opportunity; կորուսանել զ- , not to seize the opportunity, to let the occasion pass, to let slip the opportunity.

Պատեմ, էջի տա. to surround, to environ, to encompass, to enclose, to fence, to gird; to besiege, to invest, to beset; to surround, to beset, to hem in; to envelop, to pack up; to spread abroad, to circulate, to take

or lead about; to veneer, to plate, to cover, to overlay; *պատեալ պաշարել զոք*, to make a ring round, to hem round; to beset; - *զվէրս*, to dress a wound; *անդ խոր լռութի պատէ զամ*, great silence prevails there; *ահ պատեաց զնա*, he was struck by fear; S. *Շուրջ*; - *խմս*, to be placed round about, to be surrounded, enveloped, bound round; to take a turn, to circulate, to go round; to embrace; to be changed or transmitted; - *ուռկա նաւ ի պաշարումն*, to be taken in a net, caught in a snare; *պատեցան զնովաւ երկունք իւր*, she was seized with the pains of labour; *պատեալ կճով*, covered with marble; S. *Երկն*.

Պատեհագործ, *այ* s. sheath-maker; - *ուի* s. sheath-making; sheath-works; - *զէն*, *զինաց* a. cuirassed, furnished with armour; - *նաւ*, armoured ship; - *թել* a. coleopterous; - *ւոր* a. testaceous; *bot.* podded, husked.

Պատենիկ s. small zoophyte-shell.

Պատերազմ, *ի*. *ունք*, *այ* s. war, battle, combat, fight; *fig.* temptation; *առանին* or *բաղաբական* -, intestine or civil war; *Պաշտօնարան* - *ի*, War-Office; *Պաշտօնեայ* or *Ստիկան* - *ի*, Minister of War; *պատրաստութիւնք* - *ի*, warlike preparations; *արիւնուշտ* -, bloody battle; *մահացու* -, war to the death, deadly fight; *դաշտ* - *ի*, battle-field; *ք* *օրինաց* - *ի*, according to the laws of warfare; - *հրատարակել*, to declare war against; - *ահա գին ի վերայ ուրուք յարուցանել*, to threaten with war; *պատրաստիլ ի* -, to prepare for war; *երթալ ի* -, to go to the wars; *առաջին նուագ մասնել ի* -, to be in one's first battle; *ձեռն արկանել ի* -, to undertake a war; *ի* - *գրգռել*, *դրգռել*, to excite to war; to engage in war; - *յարդարել ընդդէմ*, to combat, to attack; *տալ* -, - *մղել*, to be at war, to make war, to war against, to give battle to, to fight a battle with; *եղեւ ի խիստ յոյժ*, a bloody battle was fought; *դրգռել*, *բորբոքել զ* -, to excite, to kindle war; *սաստկացաւ* - *ն*, the combat was fierce; *կորուսանել զ* - *ն*, to lose the day, or a battle; *ի ժամանակս* - *ի*, in time of war; *արծաթով պնդի* - *ն*, gold is the sinew of war; S. *Ընտանի*, *իւր*, *Խան*, *ձեմ*, *Մարտ*, &c.

Պատերազմազարթոյց a. causing or exciting war; *fig.* quarrelsome; - *կան* a. warlike, martial; - *հրահանգք*, martial exercises; - *կից* s. fellow-soldier, comrade, companion in arms; ally; - *լինել*, to fight together; - *կուր լինիմ* *տն.* to be overcome & slain in battle; - *յաղթ* a. victorious; - *սէր* a. fond of war, delighting in war, warrior, belligerent, warlike; - *տեաց* a. hating war; timid, coward; - *առ*, *այ* s. enemy; - *փորձ* a. experienced in warfare.

Պատերազմիկ a. S. *Պատերազմական*; s. desultory war; mimic warfare; - *նաւ*, man of war, ship of war; galley, trireme, three benched galley; - *երիւ վար*, war-horse, charger.

Պատերազմիմ, *եցայ տն.* to war, to make war, to combat, to fight; *fig.* to be at war with, to be tempted; - *ի վերայ ազատութե*, to defend liberty; - *զմահու պատերազմ*, to wage a war of extermination; *զբարւոք պատերազմն* -, to fight a good fight; *մեծապէս* - *զմեալք զառաքինութե զհանդէս*, fighting valiantly where virtue is at stake; *առանց* - *զմեղոյ*, without firing a shot, without striking a blow.

Պատերազմիչ, - *մու* s. warrior, fighting-man, combatant, belligerent; enemy, adversary; a. warlike, fit for war.

Պատժածու S. *Պատժող*; - *կան* a. punitive, penal, repressive; - *օրէնք*, penal law; - *կանութիւն* s. penalty; - *կից* s. companion in chastisement; a. subject to the same pain; - *հալած լինիմ տն.* to avert the deserved punishment; - *նակ*, *այ* s. glass, calyx, cup; - *պարտ*, *ից* a. deserving punishment, found guilty, punishable, culpable, criminal; - *պարտեմ*, *եցի տն.* to declare guilty; to condemn, to punish; - *պարտութի* s. culpability; condemnation; - *սէր* a. atrocious, delighting to torment; - *րան* s. place or instrument of punishment; - *ւոր* a. condemned, punished, chastised; guilty, culpable, delinquent, villanous; S. *Պատժական*.

Պատժելի a. punishable.

Պատժեմ, *եցի տն.* to punish, to chastise, to correct, to inflict punishment or correction. [ishment.

Պատժող s. punisher; - *ութի* s. pun-

Պատիժ, *տժոյ* or *տժի*, *տժոց* s. pain, punishment, chastisement, correction, penitence; - *մահու*, condemnation,

sentence; առանց պատժոց or պատժի *ad.* with impunity; անկանիլ ը պատժով, to incur, to deserve punishment; - տալ, to order punishment or penance; դնել - ի վերայ, to inflict punishment or chastisement; զանիրաւութիւն - ս արկանել զնովաւ, to punish his injustice.

Պատիճ, տնոյ *s.* elephant's trunk, proboscis; *bot.* follicle, univalvular pericarp, seed-vessel, husk, pod, shell.

Պատիմ *S.* Պատեմ.

Պատինճան *S.* Պատնջան.

Պատիր *a.* deceiving, captious, false, deceitful, fallacious, delusive, sophistical, feigned, dissembled, concealed, artificial, illusory, vain; seducing, untrue, lying; -ք *s.* deception, deceit, fraud, cheat, illusion, delusion, vanity, sophistry, feint, error, falsehood, lie; cunning, craft, wile; ի - ս արկանել, to deceive, to gull, to dupe, to lead into error.

Պատիւ, տուոյ or տուի, տուոց *s.* honour, token of esteem, homage, glory; respect, veneration, reverence, regard, consideration; honours, preferments, dignities, degrees, offices, titles; testimonial, prize, gift, presentation; *gr.* sign of abbreviation (—); խոստումն պատուոյ, word of honour; Լեգէոն պատուոյ, Legion of honour; - արքունի, diploma of merit; ի - . in honour of; պատուով *ad.* honourably; լի պատուով, loaded with honours; ի - հասանել, to rise to dignities; ի պատուի լինել, to be in honour, in consideration; ի - առնուլ, բազում պատուովք պատուել, to load with honours, to pay great honours to, to raise to the highest honours; to set one up upon the pinnacle of glory, to raise one up to the skies; ի մեծի պատուի լինել, to be raised to the highest pitch of fortune; - անձին համարել, to take to oneself the credit of, to deem it an honour; - ընծայել, to pay honour; - առնել, դնել, to do honour to, to be an honour or a credit to; - առնել սեղանոյ, to do honour to a meal; պատուով պատուէք զիս, you do me a great deal of honour, too much honour; - ս արժանաւորաց, honour to whom honour is due; *S.* Թեկն, Հասանեմ, Միմեանց, &c.

Պատկան, -աւոր *S.* Պատշաճ.

Պատկանաւորութիւն *s.* convenience, suitability, decency.

Պատկանդարան *s.* fit vessel; quiver, case for arrows. [-ճիմ.

Պատկանեմ, -նիմ *S.* Պատշաճեմ,

Պատկանութիւն *S.* Պատկանաւորութիւն.

Պատկաւ *a.* respectful, modest, bashful; *s.* *S.* Պատկաւանք; - կալ, լինել, to pay attention, to attend to, to watch, to give oneself up to, to apply oneself or one's thoughts or mind to, to tend to, to subject oneself to; - կալ օրինաց, to observe the law; - կալ արդարութիւն, to be just, right, upright; - կալ յերաց ինչ, to avoid, to shun.

Պատկաւանք *s.* respect, reverence, veneration, regard; modesty; bashfulness, coyness, shame, reserve, blushing, blushes; the private parts; - նօք *ad.* respectfully; bashfully, blushing; - նս ածել, to create respect in, to inspire or impress with respect, to breathe respect.

Պատկաւելի *a.* venerable, august; respectful, bashful; shameful; - զանճն ցուցանել, to make oneself respected; - գործել, ընծայել ցուցանել, to render respectable, to cause to be respected.

Պատկաւեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to fill with respect, to put to shame, to abash, to confound, to cover with shame, to make blush, to put to the blush.

Պատկաւեմ, եցի, -նիմ, եցայ *vn.* to be ashamed, confused, to blush at, to redden with shame; to respect, to be respectful; to mind, to take care of, to beware.

Պատկաւոտ, աջ *a.* bashful, coy, ashamed, sheepish, timid, shy; -ութիւն *s.* bashfulness, coyness, sheepishness, confusion, shyness.

Պատկաւութիւն *S.* Պատկաւանք.

Պատկաւուկ *s.* *bot.* sensitive plant, mimosa; - ս արկանեմ *S.* Պատկաւեցուցանեմ.

Պատկաւումն *S.* Պատկաւանք.

Պատկեր, աջ *s.* icon, image, effigy; painting, picture, representation; likeness, figure, portrait; statue, idol; sight, visage, face; design, project, plan; type, symbol; doll; -ք, the Divine Persons; - աւուրն, the day of the week or month; hymn for the day; դեղեցիկ - աւ, of fine presence, of

noble aspect; լը -ի, in the image of, in the likeness of; ի սոյն -, in this way or manner; S. Համառոտագիծ.

Պատկերաբանութիւն s. iconology; -բեկ s. iconoclast, image-breaker; -գիր, գրաց s. portrait-painter; effigy; iconographist; -գործ, աց s. painter; sculptor; -գործութիւն s. painting; sculpture; -գրական a. iconographical; -գրեմ va. to take or draw the likeness or portrait of; to pourtray, to paint, to depict, to describe; -գրութիւն s. portrait-painting; description, painting; iconography; -գէտ s. spectroscopist; -զարդ a. illustrated, adorned with engravings or pictures, illuminated; -յօրինել, to illustrate, to adorn with engravings, to illuminate; -զգեստ լինիմ vn. to be like, to resemble; -կազմ s. painter; -կան վերլուծութիւն s. chem. spectral analysis; -կերպ a. painted; -նկարագիր, portrait, likeness; -կից a. of the same figure, conformable, resembling, like; -լինել, to conform, to take the form of, to resemble; -կուս s. sculptor; -կցութիւն s. conformity, resemblance, likeness; -հան, աց s. portrait-painter; -հանութիւն s. painting; -ճոխ a. strikingly handsome; -մարտ s. iconomachy; -մարտութիւն s. iconomachy, iconoclasy, war against images; -նամ, ացայ vn. to be reflected in, to be the picture of, to take the form, to be formed, printed, impressed, represented; fig. to make oneself conformable, like; -սլաշտ, ից s. iconolater; idolater; -սլաշտութիւն s. iconolatria; idolatry; -սէր a. fond of images; fig. idolatrous; s. amateur of pictures; -տիպ S. Պատկերակերպ; -ցոյց S. Պատկերադէմ & Խորագրիմաց; -ցուցանեմ or Պատկերեմ, եցի va. to paint, to form, to figure, to put on a form; to represent, to impress or imprint; to conform; -ի միտ, to picture or represent to oneself, to fancy.

Պատկերիմ S. Պատկերանամ.

Պատկերում s. striking resemblance; fancy, imagination.

Պատկին կեամ or Պատկինիմ vn. to be ingrafted.

Պատկինեմ, եցի va. to graft; S. Պա-

Պատկութիւն s. redoubling.

Պատճառ, աց s. cause, author; occasion, matter; principle, origin; rea-

son, subject, motive; fault, offence, misdeed, crime; pretext, excuse, subterfuge; -աւ, ի -ս pr. on account of, for the sake of, for, because of, out of regard for; under pretence of; ի -ս քո, for your sake, for you; -տալ, to give occasion to; -ս առնուլ, to take as a pretext, to pretend, to allege; -լինել, to be the cause or author of; to dissemble; -ս ի մէջ ածել, to allege, plead, urge or adduce reasons; բաւ նալ զ-ս, to take away the motive or grounds; պատճառել -ս մեղաց, to seek excuses for sins; առանց իրաւացի -ի, without a real motive, causelessly, groundlessly, unreasonably.

Պատճառաբանեմ, եցի vn. to reason; -բանութիւն s. etiology, reasoning; -գրեմ, եցի va. to adduce a reason in excuse, to excuse oneself; -գրութիւն s. pretext, excuse, plea; -խնդիր, գրաց a. seeking pretexts or subterfuges; -կան a. causative, causal; -կանութիւն s. causality; -կից s. accomplice in the cause.

Պատճառանք s. cause, motive; pretext, excuse, cloak, colour; -նօք, under pretence of; վն որոյ, վն որոյն or յինչ -նաց, why? for what cause? ամբարտաւանութեւ -նօք, on account of pride; զբոսանաց -նաւ, for walking; պէսպէս -նօք, under different pretexts; բաւնալ զ-նա, to take away the pretext.

Պատճառաւոր a. caused, occasioned; created, done, made; guilty, culpable; -իմ vn. to take for motive.

Պատճառեմ, եցի, -ւիմ, եցայ vn. to cause, to do, to occasion, to make, to produce; to pretend, to seek pretexts, to take as an excuse, to allege; to dissemble, to feint; -զանդիտութիւն, to play the simpleton.

Պատճեան, -ճէն, ից, -ճիկ s. double, copy, duplicate, transcript, minute; letter, writing, edict, decree.

Պատմաբան s. tale-teller; S. Պատմիչ; -եմ S. Պատմեմ; -ութիւն s. narration, history, historical account; -գիր, գրաց s. historiographer, historian; -մատեն, book of history; -գրական a. historical; -գրեմ va. to write history; -գրող S. Պատմագիր; -գրութիւն historiography, history; -կան a. historical, narrative; -հոլով gr. narrative case; -կից a. relating or

writing the same history or annals; -րան s. memoirs, annals.

Պատմեմ, եցի va. to narrate, to relate, to recount, to recite, to tell, to report, to expose, to debit an account, to say by retail; to publish, to manifest, to announce; երկինք պատմեն զփառս Այ, the heavens proclaim the glory of God.

Պատմիչ s. historian, narrator; interpreter; - վարուց, biographer, S. Կենսագիր.

Պատմող s. narrator, historian; - լի նել, to relate, to tell, to announce.

Պատմութիւն s. history; narration, recital, account; tale; explanation, exposition; - վարուց, biography, S. Կենսագրութիւն; - արտաքնոց, profane history; - սբ Գրոց, Sacred History; Գիրք or Յիշատակք - էց, Stromatum; կարգէլ զ- S. Պատմագրեմ; ի - արկանել S. Պատմեմ.

Պատմուհի, աջ s. wardrobe keeper; վանք or տուն - աջ, wardrobe.

Պատմուհան, աջ s. stole, long vest, garment, tunic, cassock; գեղեցիկ - ք, fine clothes; թխտաւորակ - , dress coat; - հանդերձից or վոխանակաւ, a suit of new clothes; - ալիր s. port-manteau; - ապառաւ լինիմ տն. to tear one's clothes; - ապիած առնեմ va. to dress, to clothe; - եալ a. clothed, dressed.

Պատնէշ, նիշաց s. rampart, intrenchment, barricade, stockade, barrier, bastion, bulwark; - պաշարման, circumvallation, contravallation, siege, blockade; պատնէլ - պաշարմամբ, to besiege; գնէլ - շուրջ զքաղաքաւ, to invest a city; - ածէլ, արկանել, կանգնէլ, պատնէլ, to intrench, to throw up intrenchments, to intrench or fortify oneself, to surround with ramparts or trenches, to barricade, to palisade; to fortify with bastions.

Պատնիշափակ s. intrenchment; dam; dyke; turnpike.

Պատնշան, ի s. egg-plant, melongena, mad-apple; melongena frixa.

Պատշաճ, ից a. suitable, pertinent, proper, seemly, decorous, becoming, convenient, congruous, fit, decent, conformable, analogous, proportioned; just, reasonable; - ք s. decency, decorum, propriety, conveniency; լը - ի or - ից ad. conveniently, duly, a

propos, pertinently, decently, seemly, seasonably; - է, պարտ էւ - է, it is proper, suitable, right, it becomes; չէ - , it is not seemly or befitting; լը ոչ - ի, unseasonable; ընուլ զպարտս - ից, to behave with propriety, decorum, good breeding or politeness.

Պատշաճաբար ad. properly, suitably, decorously, decently, with propriety.

Պատշաճական, -ւոր S. Պատշաճ a.

Պատշաճեմ, եցի, - եցուցանեմ va. to render convenient, to make fit, to adapt, to adjust, to suit, to apply; to proportion; to appropriate.

Պատշաճիմ, եցայ տն. to be suitable or conformable, to suit, to agree; to belong, to pertain, to coincide, to match; to concern, to regard.

Պատշաճող a. suitable, fit; symmetrical; - ութի s. suitability, congruity, conformity; decorum, decency; relation, analogy, proportion, symmetry.

Պատշաճութիւն s. S. Պատշաճողութիւն; building, construction; - ումն s. orientation, finding the cardinal points.

Պատշամ, - ք, Պատշիամ, - ք, աջ s. side chamber; projecture, balcony, verandah, belvidere, terrace; porch.

Պատշամեալ a. terraced.

Պատշէկ or շէն s. ray, brightness.

Պատշիր s. authentic rescript.

*Պատոյտ s. bandage.

Պատուաբանեմ va. to speak with respect, to honour, to praise, to extol; - բար ad. honourably; pompously; - գրութի s. gr. abbreviation; - գիր, գրաց a. honouring, bearing respect; honorary; - գրութի s. respect, honour, reverence; - լից a. loaded with honour.

Պատուած, ոց s. turn, winding, sinuosity, twisting; - ք բանից, circuitous expression; - ոյ, ից a. twined, wound round, entwined; full of sinuities; - օրէն a. obscure, abstruse, dark.

Պատուակալ a. honourable.

Պատուական a. honourable, respectable, estimable, venerable; precious, rare, excellent, exquisite; noble; Հայր - , Reverend Father; - ք s. noblemen, nobility, principal persons; առ - ս ունէլ զոք, to hold or have in honour; - ամ թողութեան, respected by all people.

Պատուականագիւտ a. rare, excel-

lent, very precious ; -դոյն *a.* most honourable ; most precious ; -նամ, ացայ *vn.* to become precious or excellent.

Պատուականութիւն *s.* high value, elevated price ; excellence, pre-eminence, rarity ; nobleness.

Պատուակից *a.* equal in honour or rank ; -կցութիւն *s.* parity of rank ; participation in the same honour or glory.

Պատուամատոյց *a.* rendering honour & respect ; -մոլ *S.* Պատուասէր.

Պատուանդան, աց *s.* foot-stool ; pe-

Պատուանուն *s.* title. [destal ; socle.

Պատուասէր *a.* eager for honours, greedy of glory, ambitious, desirous of praise or distinction ; vain-glorious, vain ; generous, bounteous, obliging, officious ; -սիրաբար *ad.* ambitiously ; vainly ; honourably, generously, obligingly ; -սիրական *a.* honorary ; -բանք, compliments ; -սիրապէս *S.* Պատուասիրաբար ; -սիրեմ *va.* to covet, to be ambitious of, to seek glory, fame or distinction ; to make it a point of honour to, to treat generously or honourably, to oblige ; to honour, to glorify ; to compliment ; -սիրութիւն *s.* immoderate desire of honour or glory, ambition, vain-glory, point of honour ; generosity, liberality ; obligingness.

Պատուաստ, կց *s.* graft, graff ; inoculation, vaccination, cow-pox ; insertion, addition ; conjunction, union ; Թարախ -ի, pus, vaccine matter ; -իւորդիւն, adoptive son ; -իւն հայր, putative, adoptive father ; -ակիր *a.* grafted ; inoculated ; -եմ, կցի *va.* to engraft, to graft ; to inoculate, to vaccinate ; to insert, to interpolate ; to annex, to join, to reunite, to attack ; -իմ *vn.* to be grafted ; inoculated ; -իւն *s.* grafter ; inoculator ; (կարոց) grafting-knife ; -ումն *s.* grafting ; inoculation, vaccination ; conjunction.

Պատուար, աց *s.* bulwark, rampart, bastion, barrier, epaulment ; beam, rafter ; ceiling ; -լինել հայրենեաց, to be a bulwark of one's country ; -աւոր *a.* constructed of, or made with beams, ceiled ; walled ; balustrated ; -եմ, կցի *va.* to wall ; to gird with parapets.

Պատուարժան *a.* worthy of honour.

Պատուաւոր *a.* honourable, respectable ; honorary ; honest ; *s.* noble,

magnate, dignitary ; -ք, nobility ; -ութիւն *s.* dignity, nobility ; honour, respect.

Պատուելի *a.* honourable.

Պատուեմ, կցի *va.* to honour, to render honour & respect, to respect, to esteem, to venerate, to revere, to glorify, to favour ; -զախան, to caress, to cherish, to flatter, to humour the passions ; յառաջ -, to esteem most, to prefer.

Պատուէր *s.* commandment, order, injunction ; precept ; warrant, commission ; instruction, lesson ; ordinance, decree ; - աւլ, դնել, to give orders or directions, to command, to order, to charge, to dispose, to enjoin ; to commission, to intrust with a message ; - հրամանի ի վերայ դնել, to order ; to appoint, to decree ; - or - հրամանի ընդունել, to receive orders

Պատուիչ *a.* honouring. [to.

Պատուիրակ, աց *s.* envoy, deputy ; commissary, emissary, agent, mandatar, proxy ; -ութիւն *s.* deputation.

Պատուիրան, աց *s.* commandment, precept, law, command, order ; անցանել զ-գը, to transgress, to violate, to break, to infringe ; -աւ հրամայել, to order expressly.

Պատուիրանագիր *s.* mandate, order ; warrant, writ ; -դիր, դրաց *a.* commanding, ordering, disposing ; -զանց, կց *s.* transgressor, infringer, prevaricator ; sinner ; -զանցութիւն *s.* transgression, infraction, prevarication ; disobedience, sinning ; -կատար ; -հատութիւն *S.* Պատուիրանապահ ; -զանցութիւն ; -սլահ, աց *s.* observer of precepts ; *a.* fulfilling what is prescribed ; -սլահութիւն *s.* observance, fulfilment of a commandment or order ; -վանդութիւն *s.* transgression, breaking or violating the law.

Պատուիրեմ, կցի *va.* to command, to order, to enjoin, to impose, to charge, to prescribe ; to recommend.

Պատուհան, կց *s.* window, casement ; dormer-window ; sky-light ; niche, wall-press ; sluice, flood-gate ; chimney ; կց. senses ; վանդակ -ի, blinds, Venetian blinds ; -ք բացան երկնից, it rains pailfuls ; *S.* Կարկառիմ, Հայիմ.

Պատուհաս, կց *s.* punishment, chastisement, pain, correction ; scourge, revenge ; threat, threatening tone ; reprimand, reproach, rebuke ; պատիժ

-ի . severe punishment ; - մահաւ , sentence or punishment of death, capital punishment ; տեղի -ի , exile ; - ազգի մարդկան , the scourge of human kind ; - կապել է վերայ , to inflict a punishment ; կրել խիստ - , to be severely punished ; առնել - , to threaten.

Պատուհասագոյն , չից , -կան *a.* very threatening, reproachful or scolding ; severe, punishing, chastising ; vindictive, cruel ; -կեր լինիմ *vn.* to be punished, to bear the punishment ; -կից լինիմ *vn.* to be chastised together ; -կոծ առնեմ *va.* to punish, to chastise, to condemn to punishment ; to load with reproaches, to scold, to threaten, to speak in a threatening tone ; - լինել , to be punished, chastised ; to be scolded, threatened ; -կոծս արձակել , to crush with reproaches & threats.

Պատուհասեմ , էցի *va.* to punish, to chastise, to correct ; to avenge ; to scold, to chide, to reproach, to reprimand ; to threaten.

Պատուհասիչ *s.* punisher, avenger.

Պատուհասողական *a.* invective, reprehensive. [shrouding.

Պատուհան *s.* winding, wrapping up ;

Պատուողական *a.* honorary.

Պատուարան *s.* asylum, refuge, retreat, shelter, cover ; protection, patronage, defence, prop, support ; resources ; - լինել , to be the refuge of, to protect, to defend, to take under one's protection.

Պատուարանեմ *better* Պատուարեմ , էցի *va.* to surround, to encircle, to enclose, to shut in ; to protect, to prop, to defend, to sustain ; to shelter, to screen, to cover ; to fortify, to restore ; to return, to restore, to give back. [բեմ.

Պատուարեցուցանեմ *S.* Պատուար-

Պատուարիմ , էցայ *vn.* to be enclosed, surrounded ; to take refuge, to seek shelter, to retire, to be under cover, to shelter or defend oneself ; to recover oneself, to get up ; to get heart, to regain courage ; to return, to reinhabit, to dwell in, to remain, to repose.

Պատուարութիւն *S.* Պատուարան .

Պատրախան *a.* deceitful, captious, delusive.

Պատրած *a.* deceived, seduced.

Պատրական *S.* Պատիր .

Պատրանք *s.* deceit, cheat, fraud, imposition, seduction, trick, imposture ; mistake, error ; illusion, deception ; ասող -նաց , erratic star, planet ; ի -նս արկանել , -նս մատուցանել , to deceive, to cheat, to seduce, to induce or lead into error ; *S.* Ըմբռնիմ .

Պատրաստ , ից *a.* prepared, ready, disposed, in condition ; active, quick ; at hand, near at hand, disposable ; *ad.* warely, softly, slowly ; - առնել , to prepare ; - լինել , to prepare oneself ; to be disposed ; to be prompt or resolute ; ի -ի ունել , to hold in readiness ; to stand in readiness, to be ready ; - կալ *S.* Պատկառ կամ .

Պատրաստաբան *a.* apt at a reply, ready witted ; -բար *a.* promptly, readily, eagerly, with great alacrity ; -կան *S.* Պատրաստ *a.*

Պատրաստեմ , էցի *va.* to prepare, to make or get ready, to put in condition ; to provide with, to dispose, to put in order, to fit, to dress ; - բանս ի բերան ուրուք , to prompt, to suggest ; -էցուցանեմ *va.* to cause to prepare.

Պատրաստիմ , էցայ *vn.* to prepare oneself, to get ready, to put oneself in a condition to, to make preparations, to take one's dispositions ; to beware of, to take care or heed, to mind. [dresser ; provider.

Պատրաստիչ *s.* preparer, disposer,

Պատրաստութիւն *s.* preparation, preparative, disposition ; furniture, household goods ; train, equipage ; precaution, attention, vigilance ; -թք *ad.* spontaneously, voluntarily, readily.

Պատրեմ , էցի *va.* to deceive, to cheat, to seduce, to dupe, to defraud, to circumvent, to surprise ; to abuse.

Պատրիարք *or* բք , աջ *s.* *Gr. w.* patriarch ; - Հայոց , patriarch of the Armenians, Catholicos ; -ական *a.* patriarchal ; -անոց , -արան *s.* patriarchate, patriarch's residence or see ; -ութիւն *s.* patriarchate, patriarchship, patriarchy. [noble ; *pn.* Patrick.

Պատրիկ , րկաց *s.* *Latin w.* patrician,

Պատրիչ *s.* deceiver, imposter ; seducer ; *a.* *S.* Պատրող .

Պատրինջ *s. bot.* balm-mint, garden-balm, melissa hortensis ; Զուր պատրինջի , carmelite water.

*Պատրկալ , ի *s.* socket-rest.

Պատրկութիւն *s.* patriciate.

Պատրուհ *a.* deceitful, fallacious, cap-
tious; -աբան *a.* fraudulent, cheating,
lying; -աբանութիւն *s.* fallacy, fraud,
imposture, lie; -աբար *ad.* deceitfully,
by fraud; -ական *a.* S. Պատրուհ; se-
ductive, flattering, fawning; -ութիւն *s.*
deceit, cheat, imposition, fraud, trick.

Պատրոյդ or ոյկ, ուկի *s.* wick;
match; -վերաց, lint, linament, scrap-
ed lint.

Պատրուակ, աց *s.* veil, cover; mask,
cloak, appearance; fiction, pretext,
excuse; -թղթոյ, envelope; address;
լէ -աւ, under the appearance; -եմ,
էցի *va.* to cover, to veil, to mask, to
palliate; to pretend.

Պատրուածակ, աց *s.* beast for sacri-
fice or food: appanage, pension.

Պար, ու. -ք, բուց *s.* dancing, dance;
ball; ballet; choir, chorus; company,
assembly, circle; troop, band; herd,
drove, flock; -աստեղաց, chorus of
the stars; S. Ասամի, Մեղու, &c.; -
առնուլ, to dance; to surround, to en-
compass, to encircle; -առնուլ, դաւ,
յօրինել, խմբել, -ս բողբոլել, տալ or
սլարել, ի -անցանել, to dance, to
leap, to hop, to jump; to caracole; -
արկանել, to surround, to environ; -ս
տալ, to gather together.

Պարաբանամ *vn.* to raise around;
to sustain, to support; to take away,
to suppress; -բուրեմ *va.* to spread an
odour everywhere.

Պարագայ, ից *a.* circumjacent; *s.*
circumstance; particular, detail; turn,
revolution; -յ ամբ, for many or long
years; -ութիւն *s.* turn, revolution, pe-
riod; -գլուխ *s.* coryphæus, chief of a
choir or company; *fig.* leader, chief,
head, first; -լինել, to be at the head
of, to be the chief, to march at the
head of, to lead, to conduct; to give
the signal, to set the example, to take
the initiative; -գրեմ *va.* to circum-
scribe, to confine, to limit; to com-
prehend, to contain; to describe; to
trace or draw the first strokes, to
sketch the outline of; to rough-draw;
-գրութիւն *s.* circumscription, limitation;
description; outline, sketch, rough-
draught; -գօտիմ *vn.* to gird oneself;
-գիտեմ *va.* to look around; to ob-
serve, to consider, to ponder; -զա-
տեմ *va.* to set at absolute liberty, to
free totally; -լնում *va.* to fill com-

pletely; -խմբիմ *vn.* to be gathered
all together, to flock together; -խըն-
դուի *s.* merry dance; -ծածկեմ *va.* to
cover on all sides, to envelope, to sur-
round, to wrap up, to bury; -ծածուկ
a. enveloped, completely covered or
wrapped up.

Պարակ, աց *s.* mermaid, siren.

Պարականոն *a.* irregular, anomal-
ous; -կից *s.* partner, fellow-dancer; *a.*
of the same company; -լինել or -
կցիմ *vn.* to dance or sing together; to
enter a company or society, to ac-
company, to associate oneself with;
-կցութիւն *s.* ballet-company; chorus;
association, fellowship; -հանդէս *s.*
ball; -ձեւ *a.* circular, round; յաժիմ
vn. to circulate, to take a turn; յա-
ճումն *s.* turn, circulation, revolution.

Պարան, աց *s.* cord, rope, cable; -ք,
cordage, ropes; -կառուց, clothes-
line; -նաւու *mar.* shrouds, ship's
cable. [retire.

Պարանիմ, էցայ *vn.* to return, to

Պարանոց, աց *s.* neck; throat; -ծո-
վու, isthmus; strait; -սրուակաց,
neck; S. Զոյդ; անկանել զաւ, or ի
վերայ ի ուրուք, to fall upon the neck
of; գնալ ի բարձր, to walk proudly
or majestically, to strut; կորացուցա-
նել, դարձուցանել զ-, to take to flight,
to flee, to run away.

Պարանոցաթաղ *a.* immersed or sunk
up to the neck; -տանջ *a.* very high.

Պարանոցուտ *a.* isthmus-like.

Պարանցիկ *s.* ballet; -ս առնել, to
dance.

Պարաս, ոյ *s.* leisure, leisure-time,
cessation, respite, vacation; being
without work or employment, want of
occupation, rest, having nothing to do,
idleness; convenient time, favourable
opportunity; *a.* S. Պարասորդ; Ժամա-
նակ, օր -ոյ, favourable moment; va-
cation, holidays; -ով *ad.* leisurely, at
one's leisure or ease; -առնուլ, to
rest, to cease from work, to be unoc-
cupied, at leisure; to take time, to
find a favourable moment; ի -ս դե-
դերիւ, to be idle; -ոյ լինել, to rest,
to repose; -խնդրել, to seek a con-
venient time, to lose no opportunity;
-բերել, տալ, լինել, -կացուցանել
զինքն, to take time to, to occupy one-
self with, to give oneself to, to apply
oneself to; -Ժամ տալ, to give time;

- ունել, to have time or leisure; - աւնել, to empty; զի՞ կարժաւ, why are you idle? եթէ իցէ քո -, if you have time.

Պարապառեմ *va.* to surround, to encircle, to environ; - իմ *vn.* to scratch oneself, to stretch, to yawn on awak-

Պարապեմ *S.* Պարապիմ. [ing.]

Պարապեմ *s.* *S.* Պարագլուխ; dancing-master.

Պարապեցուցանեմ *va.* to occupy, to employ, to give work to; to exercise, to keep in exercise; to empty; to take away, to remove.

Պարապիմ, եցայ *vn.* to be occupied, employed, busy, to apply oneself to, to attend to, to devote oneself to, to study, to be steady, assiduous; to rest, to take repose; to be vacant, void; եկեսցէ յորժամ եւ պարապեցէ, he will come when convenient to him.

Պարապիդեմ *va.* to bind in every part, to pinion, to garrott; - պիդումն *s.* circumligation.

Պարապորդ, աջ *a.* unoccupied, idle, unemployed, lazy, slothful; vacant, void, empty.

Պարապութի *s.* inactivity, idleness, disoccupation; occupation, application, exercise, study; leisure, opportunity, ease.

Պարապումն *s.* *S.* Պարապութիւն; scholium, commentary; - աւնում, to take time or leisure.

Պարապաբար *ad.* round about; taken all together; - աւական *a.* comprehensive; - հոլով *gr.* circumlative case.

Պարապաջ *S.* Պարագլուխ.

Պարապեմ, եցի *va.* to comprise, to include, to comprehend, to encompass, to embrace, to take in; to envelop, to beset, to invest.

Պարապութի *s.* comprehension, containing, embracing; syllepsis; party, assembly; - առաքինութեց, the union of all the virtues.

Պարապահանեմ *va.* to define; to relegate, to exile, to banish; - սքողեմ; - տեսեմ *S.* Պարաճածկեմ; - դիտեմ.

Պարար *a.* fattened, fat, plump; *s.* *S.* Պարարումն. [ling.]

Պարարակ, աջ *a.* *S.* Պարար; *s.* fat-

Պարարեմ, եցի *va.* to fatten; - զերկիր, to manure; - զըք սնտախ յուսով, to feed or entertain one with hopes, to

beguile, to lull, to fool one with fair promises, to take to a fool's paradise; - զաջա, to feast, charm or delight the eyes; - իմ *vn.* to grow fat or stout, to fatten; - սնտախ յուսով, to feed one's fancy, to lull oneself with, or feast upon false hopes. [Պարար *a.*

Պարարումն *s.* fattening; - ուն *S.*

Պարարտ, աջ or ից *a.* fattened, fat, obese, lusty, plump, oily, greasy, unctuous; nutritious, succulent; rich, fertile, fruitful.

Պարարտաբեր, - բոյս *a.* rich, fertile, prolific, abundant, copious; - դոյն or դոյնա *ad.* thoroughly, fully; long, in detail; - համ *a.* very sapid, well flavoured, extremely grateful to the palate; - մարմին *a.* plump, fleshy, corpulent, obese; - նամ, աջայ *vn.* to fatten, to grow fat, to become fat & plump; - բոս *a.* rich in pasture; - ցուցանեմ *va.* to fatten, to make fat; - զերկիր, to manure, to dung, to fertilize.

Պարարտութիւն *s.* fat; corpulence, stoutness; manure; sap; oiliness; produce, abundance, riches.

Պարաւանդ, աջ *s.* tie, rope, cord, bonds, iron, fetters; - եմ, եցի *va.* to tie, to bind, to pinion, to put in chains or fetters.

Պարաւոր *s.* chorus-singer; chorister; *a.* dancing, appertaining to dancing; surrounded, encircled.

Պարաւորակ, աջ *s.* dancer. [company.]

Պարաւորիմ, եցայ *vn.* to dance in

Պարաւորութիւն *s.* dancing in company, ballet, ball, chorus; assembly, company, reunion.

Պարբերական *a.* circular; periodical; - աստղաբեր, periodical stars; - ուն *s.* periodicity. [tion, turn; period.]

Պարբերութի *s.* revolution, circular-

Պարգեւ, աջ *s.* gift, present; donation, favour, grace, gratification, munificence, liberality; premium, remuneration, recompense; salary, pension; ի -, ի - ի, ի - ի մասին, as a gift, as a present; - աւ աւնել զըք, to lavish gifts or benefits on, to gift; *S.* Լնում, ճոխացուցանեմ.

Պարգեւաբաշխ *a.* giving, distributing presents, liberal; *s.* donor; - եմ *S.* Առատաձեռնեմ; - ութի *s.* distribution of presents; of prizes; liberality, generosity; - բեր *a.* bringing presents;

-գիւտ *a.* finding favour, favoured;
-լից առնեմ *va.* to load with gifts;
-խնդիր *a.* seeking or asking a present
or favour; -կան *a.* given, accorded,
granted; -երկիր, the Land of Promise;
-ձիր *S.* Պարգեւաբաշխ; -սկտ *s.* pre-
sident of the games, giver of prizes.

Պարգեւառ, -ու, աց *s.* donee, per-
son to whom any thing is given or
bequeathed by will.

Պարգեւասէր *a.* fond of making pre-
sents, liberal, generous, large-heart-
ed, open-handed, munificent; -տու,
աց *s.* donor; remunerator; -տուութի
s. gift, donation; -արեմ *S.* Պարգե-
ւեմ; -րան *s.* place for distribution of
gifts; *fig.* place of grace, church.

Պարգեւեմ, եցի *va.* to give, to make
a present, to present with, to make
largesses, to give freely & munificent-
ly, to distribute generously or liber-
ally; to reward.

Պարգեւընկալ *S.* Պարգեւառ.

Պարգեւիչ *S.* Պարգեւատու.

Պարեգոտ, ից *s.* tunic, cloth, coat;
morning gown; -աւոր *s.* ecclesiastic,
monk; -իկ, տկուշք *s.* short tunic; -իմ
vn. to put on a tunic. [cipice.

Պարեխ, ից *s.* rock, cliff, steep, pre-

Պարեկ *s.* explorer, out-rider, sen-
tinel, keeper, guardian.

Պարեկապան, աց *s.* watch, guard,
patrol; -ս հանել, to place sentinels.

Պարեմ, եցի *va.* to dance with, to
dance in company, to perform a bal-
let; -երգս, to sing & dance in a ring.

Պարենապահ, աց *s.* guardian of pro-
visions, store-keeper. [livelihood.

Պարենաւորիմ *vn.* to earn one's

Պարենիկ *s.* scanty fare, scarce nou-
rishment; հաղիւ զառօրեայ -ն հայթ-
հայթել, to live from hand to mouth.

Պարերգ *s.* cantata; -ակ, -ող, աց *s.*
chorus-singer; -ութի *s.* ballad; ma-
drigal; chorus.

Պարզ, ի, ոյ *a.* simple; serene, calm;
pure, clear, clean; simple, sincere,
genuine; clear, evident; *s.* serenity,
sereneness, fine weather, clear sky,
serene atmosphere; evening stillness;
morning freshness; *ad.* simply; ի -ի,
ի -ոյ *ad.* with a clear sky.

Պարզաբան *S.* Պարզախօս; -եմ, եցի
va. to clear up, to unravel, to unriddle,
to solve; -բար *ad.* simply; clearly, ex-
plicitly; sincerely; -ասել, in a word,

in short, in fine; -ասացից, frankly,
to be plain with, openly, ingenuously,
without reserve; -խօս, աց *a.* speak-
ing clearly, distinctly, explicit, intel-
ligible, clear; -լինել, to speak clear-
ly; -կան *S.* Պարզ *a.*; -կրօն *s.* puritan;
-կրօնութի *s.* puritanism; -միտ *a.* sim-
ple-minded, sincere, ingenuous, can-
did, artless, good-natured; simple,
silly, foolish, imbecile; -մտութիւն *S.*
Պարզմտութի; -չափ *s.* *phys.* eudiome-
ter; -չափութի *s.* eudiometry; -տու-
մար *s.* a simple & compendious alma-
nack.

Պարզեմ, եցի *va.* to simplify; to
clarify, to filter; to clear, to purify;
to expand, to slacken; to unfold, to
unroll, to untwist, to display, to
spread, to put or set forth; to unrav-
el, to clear up, to disentangle, to de-
velop, to explain, to expound, to il-
lustrate; -զգրօշ, to hoist, to infurl
a flag, to let fly the ensign, to display
the colours; -առաքատս, to heave
out, to set a sail; -իմ *vn.* to be simpli-
fied; to be clarified, filtered; to be-
come clear, to be purified; to be
cleared up, solved, unravelled or elu-
cidated; to grow calm or serene; to
extend, to stretch out, to be unfolded,
displayed or unrolled; -մեկնիլ, to
depart, to go away; -ողոց, to be at
the last gasp; պարզեցան զուարթա-
ցան դէմք նր, his countenance bright-
ened; *S.* Ոգի. [ly, confidently.

Պարզերես *a.* frank, bold; *ad.* open-

Պարզկայ, -ին օդ *S.* Պարզ *s.*

Պարզմտութիւն *s.* simplicity, good
nature, artlessness, plainness, sincer-
ity, candour, ingenuousness; foolish
credulity, singleness, silliness, sim-
plicity. [sky.

Պարզորոտ *a.* thundering in a clear

Պարզուած, ոյ *s.* tension, distension.

Պարզութիւն *s.* simplicity; purity,
cleanness; simplicity, sincerity; cla-
rification, clarifying; serenity, clear-
ness, calm weather; explication, de-
velopment; ազնուական - , noble sim-
plicity. [plicity.

Պարզումն *s.* *chem.* decolouring, cla-

rification. [bar, cross-bar; curtain-rod.

Պարզունակ, աց *s.* bolt; padlock;

Պարզուտ, ի *s.* strainer, filter, col-
ander, cullendar, skimmer; beaked-
cruet.

Պարէն, էնից *s.* maintenance, food, nourishment, subsistence, victuals, provisions, stores; աւուրն -, daily bread, daily board; զաւուրն հայթ-հայթէլ or գտանէլ -, to gain or earn one's livelihood. [Paris.

Պարէա, աջ *s.* ephor; - Տրովացի, Պարթենոն, ի *s.* Parthenon.

Պարթեւ, աջ *a. s.* Parthian; Parthia; -բ, the Parthians; -ական *a.* Parthian; -անամ, աջայ *vn.* to take the air, tone or manners of the Parthians, to speak in Parthian; -արէն *ad.* in the Parthian language. [mat.

Պարիկ, աջ *s.* mat, straw- or rush-

Պարիկ, րկաց *s.* siren, mermaid; fairy; *zool.* tom-tit, tit-mouse, mesen-

Պարիչ *s.* dancer. [gia, muskin.

Պարիսպ, րսպաց *s.* wall, rampart, fortification.

Պարխուրց *s.* autumnal blast.

Պարծ *ad.* proudly, haughtily; - շըրջիլ, to walk ostentatiously, in a stately manner, to bridle up, to carry the head high, to strut, to strut about, to stalk along.

Պարծական *a.* vaunting, boasting.

Պարծանք *s.* vaunt, boast, show, ostentation, pride; glory, splendour; decorum, honour; - նա տալ անձին լն, to pique or plume oneself on, to glory in; - նա համարիլ, to be proud of, to be boasted or vaunted of, to make it one's boast to.

Պարծենդուի Տ. Պարծումն. [ious.

Պարծեցուցանեմ *va.* to render glor-

Պարծիմ, եցայ *vn.* to glory, to vaunt, to boast, to brag, to hector, to praise oneself; to put oneself forward, to aim at winning distinction, to preach up oneself, to make a merit of, to affect haughty airs, to play the braggart, to swagger, to be vain-glorious, proud or vain of; պարծայեալ -, to pride oneself, to look big, to be proud of; պարծիմ գող. I have the honour to be ...

Պարծուկ or ոյկ *a.* boastful, vaunting, bragging, vain-glorious, self-conceited, swaggering, blustering; *s.* braggart, swaggerer, braggadocio, hector, bully.

Պարծումն *s.* vaunting, boasting.

Պարծունակ *a.* of great merit, praiseworthy, glorious.

Պարկ, աջ *s.* sack; bag, purse, bud-

get, wallet, satchel; - զորաց, knapsack; - թղթաբերի, courier's bag.

Պարկայ *sf.* Fatal Sister, Fate; իլ-ից, the thread of -.

Պարկացիւր *a.* scattered through the Պարկենի Տ. Ծիրանենի. [woods.

Պարկէշա, ից or աջ *a.* modest, virtuous, chaste, pudic, maidenly, pure; sober, moderate, temperate, frugal; discreet, well-behaved.

Պարկէշաբան *a.* reserved in one's speech, speaking modestly; - ութիւն *s.* modest or decent discourse; - բար *ad.* modestly, chastly; decently; - բարոյ *a.* modest in one's behaviour, decent; - գեղ *a.* discreet & modest; - ժողով *a.* composed of virtuous persons; - կան Տ. Պարկէշա; - կրօն *a.* behaving modestly, modest, virtuous, chaste, pure; - միտ *a.* chaste-minded; - նամ, աջայ *vn.* to be modest, to lead a chaste life, to know how to compose one's demeanour; to be moderate, reserved or circumspect, to abstain, to be sober; - նոյ *s.* place of chastity, monastery, holy retreat; - սէր *a.* virtuous, modest, pudic; - սնունդ or սուն *a.* well behaved, brought up in modesty, modest, chaste, virtuous; - րար *s.* giver of chastity; - ցուցանեմ *va.* to render wise or modest, continent or abstinent, to give an air of decency.

Պարկէշաութի *s.* modesty, decency, decent bearing, carriage, demeanour or deportment, honesty; chastity, pudicity, purity, bashfulness; moderation, temperance, abstinence, frugality, sobriety; gravity, stateliness, reverend aspect; - բ Տ. Պարկէշաբար.

Պարկէշաուհի *af.* Տ. Պարկէշա.

Պարկէն, էնից *s.* trench, moat, ditch.

Պարկուկ Տ. Ծիրան.

Պարկուճ, կճոյ *s. bot.* follicle, shell, pericarp, capsule, pod, husk, cod.

*Պարկոշ *s.* wood-pigeon, ring-dove.

Պարհեմ, Պարհք Տ. Պահեմ, Պահք.

Պարմայեմ, եցի *va.* to try, to experience. [րի.

Պարշար, &c. Տ. Պաշար, &c. [tion.

Պարողուի *s.* dancing; turn, revolu-

Պարոյկ, ուկի *s. gr.* circumflex (°); *mus.* an Armenian note (°); - անուն *a.* circumflexed on the last syllable.

Պարոյր *s.* turn, gyre, round, circle; helix, spire, spiral; show, crowd; - բ, eating & drinking, feasting; - առնուլ,

to turn, to redound, to draw back.

Պարոն, *այ* *s.* Latin *w.* baron; * S. Տէր; -ուի *s.* barony; -ուհի *sf.* baroness. [*va.* to collect, to gather.

Պարութայ, *ից* *s.* collection; -թէմ

Պարուհանամ, -կիմ *vn.* *gr.* to be circumflexed.

Պարումն *s.* dancing, dance.

Պարունակ, *այ* *s.* orb, sphere, circle, circuit, orbit; -բան, circumlocution, periphrasis, roundabout phrase; -այ Պիրք or -ախօք, Anchoraton, treatise by St. Epiphanius against heresy.

Պարունակաձեւ *a.* spherical, round.

Պարունական *a.* comprehensive.

Պարունակեմ, *եցի* *va.* to surround, to encompass, to encircle; to comprehend, to contain, to enclose, to embrace; -իմ *vn.* to be surrounded or contained. [city.

Պարունակութի *s.* contents; capa-

Պարուս, -ան, *ի* *s.* rush-rope, coarse rope of hay.

Պարուտակ, *այ* *s.* anat. pellicle, membrane, tunic; S. Խէլապատակ; -սկաղոց *bot.* pericarpium, follicle, capsula. [the membrane.

Պարուտակատ առնեմ *va.* to break

Պարուտակիմ *vn.* to roll one over another as waves.

Պարուրաձեւ *a.* helicoidal, screw-shaped, spiral, helical; *s.* screw, helix; -աջադարձ, rightspired screw; -ձախադարձ, leftspired screw.

Պարուրեմ, *եցի* *va.* to surround; to envelop, to cover, to conceal, to enclose, to shut up; - or *ի բաց* -, to strike out, to eliminate, to take away, to retrench, to trim round.

Պարսլառեմ, *եցի* *va.* to fill to overflowing; to break, to burst; -իմ *vn.* to be full to overflowing; to burst, to be broken, burst.

Պարսլառիւն, -տումն *s.* filling up, overflowing; rupture, bursting, rent, tear; crash; ուտելց- որովայնի, to eat to bursting, to burst with eating.

Պարս, *ից* *s.* sling: swarm of bees; բարինս արձակել -իւ, to sling.

Պարս, *a.* Persian; -ք *s.* Persia. [list.

Պարսաթիկ *s.* sling: cross-bow, arba-

Պարսաւ, *ից* *s.* blame, reprehension, injury, outrage, infamy, vituperation, criticism, censure; *a.* blamable; -լիւնել, to be blamed, criticized, carped, animadverted.

Պարսաւաբախտութիւն *s.* discontent with one's lot; -գիր *s.* libel; pamphlet; libeller, pamphleteer; -գէտ, -գիր *a.* blaming, carping, critical, criticizing, fault-finding; *s.* censor, critic, fault-finder, Zoilus; -լինել S. Պարսաւեմ; -կայ զամէ, he finds fault with everything.

Պարսաւանք *s.* S. Պարսաւ *s.*; -նս գնել, լէ -նօք ածել S. Պարսաւեմ; -նս տալ *ի փառս* *իւր*, to sully one's reputation. [carping, fault-finding.

Պարսաւասէր *a.* fond of criticism,

Պարսաւելի *a.* blamable, blameworthy, reprehensible, censurable.

Պարսաւեմ, *եցի* *va.* to blame, to reproach, to find fault with, to carp, to criticize, to vituperate, to animadvert, to condemn, to censure.

Պարսաւոր *s.* slinger.

Պարսաքար *s.* sling-stone; -եմ, *եցի* *va.* to sling, to throw or cast stones with a sling.

Պարսեմ, *եցի* *va.* S. Պարսաքարեմ; to spring up, to burst out, to jump forth.

Պարսիկ, սկաց *a. s.* Persian; Persia.

Պարսկադէն *s.* the Persian religion; -կան, -յին *a.* Persic; Persian; -հաւ, peacock; -ծոց, the Persian Gulf; -կորոյս *a.* Persia-conquering; -նամ, աջայ *vn.* to imitate or become Persian, to adopt the Persian tongue, tone or manners; -սլան S. Պահանորդ; -ստան *s.* Persia.

Պարսկերէն *ad.* in Persian; *s.* Persian, the Persian tongue.

Պարսմայր *sf.* queen-bee.

Պարսպադոյն *a.* well walled; -հաւ *a.* wall piercing (thief); -ձեւ *a.* wall-shaped; -մարա *a.* beseiging; defending; -մարտիկ *s.* battering engine, seige-train; -շինութի *s.* fortification; -սահ, *այ* *s.* guard, rounds; -լինել, to guard the walls or fortifications; -ւոր, -փակ *a.* encircled with a wall, fortified; -ւորեմ or

Պարսլեմ, *եցի* *va.* to encircle with a wall, to wall; to construct or elevate a rampart, to fortify; to separate by a wall; *fig.* to protect, to shelter; - or *ի բաց* -, to separate, to divide, to send away, to remove.

Պարտ, *ոյ. -ք, տուց* *s.* debt, duty, obligation, engagement; due; active debt, credit; tribute, tax, impost;

cause, reason, author; *a.* in debt to, indebted, accountable, responsible; guilty, culpable; - բաշխք, tribute due; -ոյ տէր, creditor; - է, էր, &c. *v. imp.* there must, there ought; it is right, it is necessary; - եւ արժան էր, it was necessary; չէ -, ոչ է -, ոչ է - եւ պատշաճ, it must not be, it is not right, just or lawful; չէ - կենաց, he is unworthy of life; - վարկանէլ, to think proper, to deem expedient; արկանէլ լը -եօք, to cause to run into debt, to get into debt, to be involved in debt; մտանէլ լը -եօք, to run into debt; to lay oneself under obligations; բազում -ս ունէլ, լի -եօք լինէլ, to be over head & ears in debt; - անձին համարէլ, to assume the obligation; հատուցանէլ զ-ս իւր, to discharge or pay a debt; հատուցանէլ զ-ս երախտագիտութեւ, to discharge a debt of gratitude; հատուցանէլ զ-ս իւր առ հայրենիս, to pay one's debt to one's country; - առնէլ, to render culpable, to impute, to accuse; to condemn; *S.* Թոյլ, Պատշաճ, &c.

Պարտադիր *a.* obligatory; - Թուղթ *s. com.* bond; - Երկաթուղւոյ, railroad-

Պարտակ *s.* mask, veil, cover. [bond.

Պարտական *s.* debtor; *a.* indebted; responsible, obliged; culpable, guilty; due, fit, convenient; - առնէլ, to cause to run into debt; to oblige; - լինէլ, to remain debtor, to run into debt; to be obliged or subject; ինքն եղիցի անձին իւրում -, his blood shall be on his own head; - ութի *s.* obliga-

Պարտակեմ *S.* Պատուակեմ. [tion.

Պարտակից *s.* fellow-debtor; - հատուց *a.* paying one's debts; - հատուի *s.* redemption, buying out, off or up; - մասն *s.* instalment, partial payment; - տալ, to give or pay by instalments; - մուրհակ *s.* note payable to order.

Պարտանք *s.* charm, talisman.

Պարտապահանջութիւն *s.* exacting payment, exaction of a debt.

Պարտապան, այ *s.* debtor; culprit; - լինէլ, to owe, to be indebted; - ուի *s.* obligation, bounden duty, bound.

Պարտառու, այ *a.* borrowing; guaranteeing payment of another's debt, becoming bail or surety, respondent, answerable.

Պարտասեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to tire out, to weary, to fatigue too

much, to harass, to jade, to over-weary, to worry, to fag, to exhaust, to debilitate, to extenuate; -եցուցիւ *a.* tiring, fatiguing, toilsome, wearisome, grievous, burdensome; overwhelming, crushing.

Պարտասիմ, եցայ *vn.* to grow tired, to be too much fatigued, to tire or weary oneself, to become weak, debilitated, exhausted.

Պարտաւճար *S.* Պարտահատոյց.

Պարտատէր *s.* creditor.

Պարտաւոր *s.* debtor; culprit; *a.* obliged; culpable; condemned; - առնէլ or -եմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to find fault with, to lay the fault on, to accuse, to blame; to render or declare guilty or culpable, to judge, to condemn, to sentence; to plunge one into debt; to oblige, to engage; - իմ, եցայ *vn.* to be declared guilty, to be culpable, judged, sentenced, condemned; to run into debt; to be bound; - ութի *s.* fault, guilt; condemnation; debt; duty; obligation, engagement. [bution; assessment.

Պարտբաշխի *s.* tribute, tax, contri-

Պարտեմ, եցի *va.* to worst, to overcome, to vanquish, to conquer, to subjugate, to subdue; - զհարչարանս, to suffer with fortitude, to bear up against pain or torments.

Պարտէղ, տիղաց *s.* garden; - բանջարոց, kitchen-; - ստորոց, fruit-, orchard; անկաբանական -, botanical-; ածու պարտիղի, - plot or bed; նրբուղիք պարտիղի, - walks; դժեւ զձեւ պարտիղի, to lay out a -; մշակէլ զ-, to garden; *S.* Թի.

Պարտիղապան, -բար *S.* Պարտիղապան; -բար *s.* lapis lazuli.

Պարտիղիկ *s.* small garden.

Պարտիղապան, այ *s.* gardener, horticulturist; - ութի *s.* gardening, horticulture.

Պարտիմ, տէի *vn.* to owe, to contract debts, to become indebted, to be bound; to be obliged, beholden to; ought, must.

Պարտիմ, եցայ *vn.* to be conquered, to have the worst of it; յախշութի -, to be confounded, astounded, astonished, surprised; պարտեցաւ պատերազմն, a part was subdued.

Պարտիք, տեաց *s.* debt; duty; տալ զ-իս, to pay dear for, to smart for, to

be punished, to have the smart of.

Պարտխաթափ *a.* venting secret rancour; - լինել, to give way to one's resentment, to vent one's wrath, to be revenged, to upbraid most outrageously, to slander or attack from private hate.

Պարտութիւն *s.* overthrow, defeat, discomfit; subjection; ի - մասնել, դարձուցանել, արկանել, ընկղմել, to overcome, to conquer, to defeat, to rout, to overthrow; ի - մասնիլ, to be vanquished, conquered, defeated, routed, to lose the battle, to be discomfited; - խոստովանել, to succumb, to yield, to give up, to cede, to surrender, to deliver up the arms, to submit; to avow or know one's weakness.

Պարտուկ *a.* seeking pretexts.

Պարտումն *s.* the act of conquering or of being conquered; *S.* Պարտուի.

Պարտապաշտճ *a.* suitable, decent,

Պարտք *S.* Պարտ. [fit, due.

Պարտքաշ *s.* Fagard, Persian sect & book.

Պարիակ *s.* fig. guard, shield; - արան *s.* refuge, recovery; - եմ *va.* to envelop, to enclose, to encircle, to surround, to shut in; to circumscribe, to comprehend; - թագաւ, to crown, to gird the brows with a crown; - ունի *s.* surrounding; - ունի *s.* circumscription. [Paulinist, Samosatene.

Պաւլիանոս, աջ *s. a.* Paulinician,

Պաքար, այք *s. H. w.* oxen, cattle.

Պաքսիմատ, Պաքսամատ, իյ *s.* bis-

Պեգաս, - ոս *s.* Pegasus. [cuit, sea--.

Պեկար *S.* Բեկար.

Պեհարոն *s. bot.* arum, colocasia.

Պեղագոս, աջ *s. Gr. w.* pelagus, the ocean, the sea, the mighty deep, the depths of the sea, the world of waters; արշի-, archipelago; Տիւրենական -, Tuscan sea; Պոնտական -, Black sea; Կասպիական -, Caspian sea.

Պեղական *s.* shell-fish.

Պեղեմ, եյի *va.* to hollow, to excavate, to dig, to delve; to sap, to mine, to sink; - դուբս, հորս, to open a trench, to sink a well; զարտասուաց աղբիւրս -, to shed tears.

Պեղումն *s.* hollowing out, excavation, digging. [quinquertium.

Պենտաթլոն, ի *s. Gr. w.* pentathlon,

Պենտեկոստէ, Պենտեկոստէ, իյ *s. Gr. w.* Pentecost.

Պետ, աջ *s.* chief, commander; - վարժից, master; - հարց, patriarch; - մարց, abbess; - գաւառաց, prefect, governor.

Պետանամ, աջայ *vn.* to be chief or head, commander, to command, to reign over, to bear sway over.

Պետմոգ *s.* the entire history of the Persian religion.

Պետութիւն *s.* command, rule, reign, sway, domination, dominion, authority, power; government, state, kingdom, empire; -բ, powers (2^d hierarchy of angels); հոգեւոր -բ, ecclesiastical principalities, bishops, &c.

Պետրեան or Պետրոսեան *a.* Peter's, of Peter; -րեան վէմ, St. Peter; St. Peter's successors; -բ *s.* followers, colleagues or companions of St. Peter.

Պերետուս *s. Gr. w.* inspector, visitor.

Պերեւեթ *s.* garb, attire, dress, * turn-out, rig-out; tinsel; -եմ, եյի *va.* to bedizen, to dress up, * to rig out, to trick out; -իմ *vn.* to dizen or trick oneself out, to adonise.

Պերեւեշաք, տից *s.* mustaches; curls of the beard.

Պերիարմենիա *s. Gr. w.* Aristotle's « De Interpretatione ».

Պերիպատետիկեան or պատիկեան *a. s. Gr. w.* peripatetic.

Պերճ, իյ *a.* illustrious, famous, distinguished, celebrated, renowned; elegant, magnificent, excellent; pompous, sumptuous, fine, rich, superb; proud, haughty, stiff & starched; - or -ս *ad.* proudly, haughtily; pompously; - եւ պաճոյճ *ad.* richly & magnificently; -ս խօսել, to speak elegantly.

Պերճաբան *a.* eloquent; -եմ, եյի *vn.* to speak or treat eloquently; -ու թիւ *s.* eloquence; -գոյնս *ad.* with much ostentation; -խօս *a.* eloquent; - լինել, to speak eloquently, fluently; -խօսութիւն *s.* eloquence; -նամ, աջայ *vn.* to be proud of, to act the master, to make parade or show of, to strut, to pique oneself on, to tower or rise above, to domineer, to lord over; to abound, to increase.

Պերճանք *s.* boast, boasting, bragging, vaunting; ostentation, pomp, show; gorgeousness, parade, finery.

Պերճապաճոյճ *a.* richly ornamented, gorgeous, sumptuous, rich; -սայծառ *a.* egregious, illustrious; most

serene; -սլօակ *a.* splendidly crowned; -սէր *a.* ostentatious, loving pomp & show; -սիրութիւն *s.* ostentatiousness, love of display; -սոսորդ *a.* neighing fiercely; -ցուցանեմ *va.* to render illustrious, to exalt, to raise, to glorify.

Պերճուհի *s.* magnificence, elegance; pride, presumption, arrogance; *S.* Պերճանք.

Պերոզ, -ոտ *s.* collar, neck-band.

Պեւեակի, Պեւեկ, կեաւ *s.* pine; lighted pine-branch, fire-stick, fire-brand.

*Պղեմ *vn.* to leap about as calves.

Պէգասոս, ի *s.* Pegasus.

*Պէծ *s.* a little.

Պէյ, ի *s.* bey; -ուլիկ *s.* beylik.

Պէշասպիկ *s.* Persian *w.* nag, pony; courser; *a.* mounted on a courser.

Պէս *pr.* as, like; -գունակ, as; -զայս օրինակ, thus, in this manner or way; *ad.* almost, nearly.

Պէսպէս *a.* diverse, varied, different; of divers colours, variegated; precious, excellent. [difference.]

Պէսպիսութիւն *s.* variety, diversity,

Պէտ *S.* Պէտք; -առնել, to take care, to care, to do the needful or necessary; -լինել, to be necessary; ո եւ - , whoever, whosoever; որչափ - , as much as you will or wish; - է *v. imp.* it must be, it is necessary; չէ - , it need not be, it is unnecessary; չեն ինչ ինչ - աղօթք, I do not want prayers; ինչ ոչ է - զայնմանէ, I care not about.

Պէտք, պիտոյից *s.* necessities, the necessary, the needful; need, want, necessity, indigence; exigence, necessity; use, employ; business; *rhet.* concise narration; - or - մարմնոյ, needs, jobs, going to stool; ի պէտս, for use or service; for; յինչ պէտս, for what use or purpose? why? - կեանաց, the necessities of life; - են, - է, ի պէտս է, it must, it is necessary; չեն - , it must not, it is not necessary; յոչինչ պէտս, in vain, uselessly; - յանձինն առնել, to have care, to be concerned, to reckon; պէտս առնել, to want, to need, to be or to stand in want of; ի պէտս դալ, to be useful or serviceable; պէտս առնել, պիտօք վարիլ, to use, to make use for, to avail oneself of; պէտս առնել զվեպէ, to devote or apply oneself to; զպէտս

հոգւոյն հատուցանել or վճարել Տէն, to breathe one's last, to die; պէտս առնիմ or - են ինչ երթալ, I must go; նստիլ ի պէտս, վճարել զպէտս մարմնոյն, to go to stool, to evacuate the bowels.

Պիգալի *a.* abominable, execrable, loathsome, disgusting, hateful, detestable.

Պիգամ, աջայ or ցի *vn.* to detest, to hold in aversion, to abhor, to loathe, to hate, to execrate.

*Պիտ (Բիտ) *s.* cocoon.

Պիգասոս or Պէգասոս *s.* Pegasus.

Պիզմ *s.* discord or obstinacy.

*Պիթիկ *s.* spots on the human nails.

*Պիլիկիկ *S.* Շունչան.

Պիլօր *S.* Բիւրեղ.

Պիծակ, աջ *s.* wasp, drone, hornet, ox-fly, gad-fly; բոյն - աջ, wasp's nest.

Պիհ *S.* Պարենիկ.

Պիլծ, պիլծոյ *a.* impure, unclean, profane; filthy, foul, dirty, abominable, detestable, execrable; - առնել *S.* Պիլծեմ. [pinna-marina.]

Պին, այ, Պինայ, ից *s.* *Gr. w.* pinna,

Պինասպաս, ի, ալք, -եակ, եկի *s. zool.* pinnophylax; prawn, shrimp.

Պինդ, պինդոյ *a.* firm, steady; hard, solid, strong, fast, compact, close, stiff; constant, immovable, steadfast, firm, infrangible, unshaken; - , պինդով *ad.* strongly, steadily; - կալ, to hold fast, to preserve, to persist; - առնել, to hold firmly to, to retain.

Պինդոս, ի *s.* Pindus.

Պինջ or -ջ, պինջաց *s.* the nostrils.

Պիշ առնիմ *S.* Պշնուլ.

Պիտակ, աջ *a.* spotted, speckled, motley, dapple; *S.* Բորոտ; *s.* speckle, spot, mark; ephelis; small-pox; - ալքալ *S.* Պիտակ *a.*; -ոտ, -ոտիմ *S.* Բորոտ, Բորոտիմ; -ուլի, -ուց *S.* Բորոտ.

Պիտիգոն, ի *s.* *Gr. w.* Neptune. [տուհի.]

Պիտակ *s.* *Gr. w.* pistachio, --nut; -ենի *s.* pistachio-tree.

Պիտակ, աջ *a.* false, improper, abusive, adventitious, extrinsic; degenerate, bastard; *s.* note, letter, bill, card; - ի պարտուց, innocent, guiltless, faultless.

Պիտակաբար *ad.* abusively, falsely, improperly; catachrestically; - վարիլ, to abuse, to use improperly.

Պիտականամ, աջայ *vn.* to degenerate, to fall away.

Պիտականունութիւն *s.* catachresis ;
-թք *ad.* by name only, abusively.

Պիտակութիւն *s.* abuse, impropriety ;
bastardy ; *rhet.* catachresis.

Պիտամ, Պիտանամ, ացայ *vn.* to want,
to be in want of ; to be necessary,
useful.

Պիտանանամ, ացայ *vn.* *S.* Պիտանամ ;
to use, to employ, to make use of.

Պիտանացու, աց *a.* necessary, use-
ful, advantageous ; -ք, necessities,
the needful ; ոչ ումէք է - , it is use-
ful to no one ; ոչ եւս իմիք է - , it is
no longer good for anything ; -ցա-
նեմ *va.* to render useful, to make pro-
fitable. [*s.* usefulness.

Պիտանաւոր *S.* Պիտանացու ; -ութի

Պիտանի *a.* useful, profitable, advan-
tageous, necessary ; good, excellent.

Պիտանութիւն *s.* utility, profit, advan-
tage ; use, employ.

Պիտառեմ, եցի *va.* to deliver oracles,
to foretell, to predict ; to use, to make
use of.

Պիտառութիւն *s.* word, oracle, pre-
diction ; testimony, witness ; use, em-
ploy ; want, necessity ; work ; writing,
useful treatise.

Պիտարկիմ *vn.* to serve, to be useful.

Պիտաւոր *a.* useful ; -իմ, եցայ *vn.* to
want, to be wanting ; -ութիւն *s.* want,
indigence ; necessity ; witness, testi-
mony.

Պիտի *v. imp.* one must, it is neces-
sary ; սակաւիկ ինչ պիտեցաւ, it was
within a hair's breadth of.

Պիտոյ *a.* necessary ; suitable ; - է
S. Պիտի ; it is becoming, proper, suit-
able ; զի՞ եւս - են մեզ վկայք, what
need have we of witnesses ? -անամ
S. Պիտանամ ; -ութիւն *S.* Պիտանութիւն.

Պիտոյք, պից *s.* want, indigence,
necessity ; the needful ; *S.* Պէտք.

Պիտու *s. Gr. w.* pine, pine-tree.

Պիրկ *a.* tight ; - ձգել, to stretch
tightly.

Պիւթագիր *s.* book of Pythian
oracles ; -գորաս *pn.* Pythagoras ; -
գորեան *s. a.* Pythagorean.

Պիւթի, -ա *s.* Pythian games. [*ess.*

Պիւթոն or թիոն *s.* Pythia ; Python-

Պիււիոն, ի *s. Gr. w.* pyrheum, Per-
sian Fire-altar.

Պիւրամիդ or միւ *s. Gr. w.* pyramid ;
-մուգէս *a. Gr. w.* pyramidal.

Պլակինդի, &c. *S.* Պլակունդ.

*Պլէճ *s.* buffalo-calf.

Պլամ *S.* Մաղաս, &c. [*skin.*

*Պլոկեմ *va.* to strip, to despoil ; to

*Պլորեմ *S.* Փաթութեմ.

Պլուղ *S.* Փոքրիկ & Կապուտակ.

*Պլութ *s.* pointed ear, goat's ear.

*Պլլամ *S.* Փայլիմ.

*Պլոճ *a.* globular.

Պլոր *S.* Բիւրեղ.

Պլակունդ or կուն *s.* pastry ; cake,
pie ; -բագործ, աց *s.* pastry-cook.

Պլատան *s. Gr. w.* platane, plane-tree.

Պլատոնական, -նեան *a.* Platonic ; *s.*
Platonist ; -սէր, platonic love ; -կա-
նութիւն *s.* platonism. [*en* shot or bullets.

Պլեմբատ *s. Lat. w.* plumbatæ, lead-

Պլերդ, ից or աց *a.* idle, lazy, supine,
negligent ; -աբար *ad.* lazily, slothfully,
supinely ; -անամ, ացայ *vn.* to be idle,
to neglect ; -անք *s.* Պլերդութիւն ; -իմ,
եցայ *S.* Պլերդանամ ; -ութիւն, -ումն *s.*
idleness, laziness, supineness, negli-
gence ; ի - հատանիլ, to abandon one-
self to sloth, to live in idleness.

Պլինձ, պլինձոյ *s.* copper ; copper-
coin ; - ծխեալ, yellow copper, brass,
bronze, tombac ; - հրաքարային, cop-
per pyrites, yellow copper-ore ; - էր-
մներանդ, variegated copper-ore,
phillipsite.

Պլծաբան *a.* turpiloquent, foul-
mouthed, nasty, ribald, filthy, ob-
scene, blaspheming, cursing ; -ութիւն
s. turpiloquence, obscene language,
filthy discourse ; -գործ, աց *a.* doing
shameful or filthy things, immodest,
impure, dirty, obscene, lascivious ;
-գործախօս *a.* blaspheming ; -գործու-
թիւն *s.* filthy action, impurity, lewdness,
filthiness, obscenity ; -դաւան *a.* of an
impure faith ; -զոհ *a.* sacrificing to
unclean idols ; -լեզու *a.* foul-tongued,
obscene ; -լից *a.* full of filth, sunk in
nastiness, dirty, impure, lewd ; -խառն
S. Պիղծ ; -խօս *S.* Պլծաբան ; -հաւա-
տութիւն *s.* impure religion ; -մառոյց *a.*
unclean, impure, sacrilegious ; -նոց
s. house of ill-fame ; idol-temple ;
-նուն *a.* of an abominable name.

Պլծանք *S.* Պլծութիւն.

Պլծաշուրթն *a.* of unclean lips.

Պլծասէր *a.* given to filthiness, im-
modest, impudic, impure.

Պլծեմ, եցի *va.* to soil, to contamin-
ate, to stain, to spot ; to profane, to
pollute, to abuse ; to abhor, to detest,

to execrate; - զկոյս, to violate, to
Պղծիչ *s.* profaner. [dishonour.

Պղծութիւն *s.* contamination, stain,
filth, obscenity, lewdness, impurity,
debauchery; profanation, pollution;
abomination, execration; - կուսի,
violation, rape; ի - մասնէլ զանձն, to

Պղծուտ *S.* Պիղծ. [prostitute oneself.

Պղնձագամ *a.* copper-nailed, copper-
fastened; - գիր *s.* calcographer; - գոյն
a. copper-coloured, bronzed; *s.* calce-
dony, chalcedony; - գործ, աջ *s.* cop-
persmith, brass-founder; brazier,
tinker; *a.* copper, bronze; - գործուի
s. coppersmith's art or calling; - գրու-
թի *s.* calcography; - զօծումն *s.* cop-
pering; - լից, -խառն *a.* coppery, cu-
preous, alloyed with copper; -խեցի
s. chalcocerasmus; -կան թթուուկ *s.*
chem. copper oxide; -կերտ *a.* made
of copper; -կուռ, -կուածոյ *a.* cast in
copper or in bronze; -հանք, նաց,
հաւք, տից *s.* copper-mine; exile; ի
-հաստ տալ, to exile, to condemn to
the copper-mines; -ձայն *a.* bronze-
voiced; -ձոյլ *a.* in massive bronze;
-նամ, աջայ *vn.* to be coppered, chan-
ged into bronze; -նիդ *a.* having a cop-
per bolt; -պատ *a.* covered with cop-
per, coppered; -քար *s.* chalcolite; ca-
lamine, smithsonite.

Պղնձեան, ձեղէն, -ձի, ձւոյ *a.* cop-
per, made of copper; -ձիք *s.* copper
utensils, cauldron, copper kettle; -
ձոտ *a.* copper-coloured.

*Պղող *s.* addled-egg.

Պղպեղ, ի *s.* pepper; - լսեալ,
ground or pounded -; համեմէլ -աւ,
to -; -աման *s.* --box; -ի *s.* bot. --plant;
-իտ *s.* *chem.* peperine.

Պղպղուն *a.* quite full, brimful.

Պղպղակ, աջ *s.* air- or water-bubble,
globule, froath, foam; -աձեւ *a.* bub-
ble-shaped; -եմ, էցի *vn.* to bubble
up, to boil fast, to froth; to simmer,
to be in ebullition.

Պղպղամ, -անամ *S.* Պղպղակեմ.

Պղպղումն *s.* bubbling.

Պղտոր, ոյ, -ական *a.* not clear or
pure; (ջուր) turbid, troubled, muddy;
(գինի) thick; (օդ) obscure, misty, fog-
gy, gloomy; *fig.* erroneous, perverse;
- հայելի, dim looking-glass.

Պղտորեմ, էցի *va.* to muddy, to dis-
turb, to make turbid, to mix, to
mingle; to thicken; *fig.* to disturb, to

discompose, to cause trouble, to per-
plex, to confound, to perturb; -իմ *vn.*
to grow turbid, muddy or thick; *fig.*
to become confused, disconcerted, to
be unsettled, in disorder; պղտորի էր-
կին, it is getting overcast; there will
be a storm presently; յականէ աղ-
բերն պղտորեալ է ջուր նր, the fish
begins to stink at the head.

Պղտորութիւն, -ումն *s.* turbidness,
muddiness; *fig.* trouble, broil, agita-
tion, disorder, confusion.

Պաշտի, պաշտան. պաշտուիք *s.* instep,
ankle, ankle-bone; foot; *S.* խաւոր.

Պաշիք, Պաշիւն *s.* ornament.

*Պաշիւմ *va.* to pull out or to pieces
hairs, feathers, flowers & similar, *S.*
Փեշեկեմ.

Պաշխաւոր *a.* descending to the
heels; *s.* toga, long gown or robe.

Պաշադեղիմ *vn.* to bedeck or orna-
ment oneself gaily; -զարդ *a.* bedeck-
ed, ornamented, embellished; -զար-
դեմ *S.* Պաշեմ; -յօրէն *S.* Պաշազարդ.

Պաշաւիք *s.* studied finery, coquetry,
coquettishness.

Պաշապաշոյճ *a.* highly adorned,
well dressed; -սլայծառ *a.* brilliantly
adorned; -սէր *a.* smart, spruce, co-
quettish, elegant, fond of finery, of
dress, flaunting, gaudy, beauish,
spanking, flaring; -լինէլ, to love fine-
ry, to dress oneself finely, to flaunt
about fine & tawdry; -ւոր *a.* bedeck-
ed, adorned; -ւորեմ or

Պաշեմ, էցի *va.* to embellish, to be-
deck, to adorn, to beautify, to set off,
to trim studiously, to bedizen, to
trick out; -իմ *vn.* to bedizen oneself
with coquetry & too great attention
to effect, with studied neatness.

Պաշուղ *a.* coquettish, foppish, spruce,
dandy; *S.* Պաշասէր; -ական *a.* orna-
mental; -ութի *s.* dandyism, affecta-
tion in dress.

Պաշութի, -ումն *s.* ornament, dress,
embellishment; *S.* Պաշանք.

Պաշեմ *va.* *S.* Պաշեմ; to play on
the lyre; զյօնս ի վեր - , to raise the
brows in sign of dissent.

Պնակ, աջ *s.* dish; bowl, porringer,
wooden bowl; միտէլ զձեռն ի - լը ու-
մէք, to eat together, at the same
table, to be a table-companion; -ա-
ձեւ *a.* dish-shaped; -անի *s.* pl. plates
& dishes.

Պնակիւ, կտի *s. Gr. w.* writing-tablet, table-book; - ծոցոյ, tables, memorandum-book; - նկարչի, painter's-pallet; - գրաշարի, galley, composing galley, pan.

Պնդադոյնս *ad.* firmly, tightly, strongly; steadily, steadfastly; constantly, earnestly, diligently; - չարախօսէին զինէն, they stood & vehemently accused me; - դեսպան *s.* estafet, express, courier; - կազմ *a.* strong, robust; brave, daring, gallant, courageous, manful; hard, firm, solid, steady; - կազմեմ *va.* to give heart, to encourage, to fortify; to consolidate, to strengthen; - կազմութիւն *s.* robustness, stoutness, vigour; consistence, density, solidity, hardness; - կապ *a.* strongly tied or bound, firm, steady; - կարգի վարս, very rigorous, austere; - ձիգ *a.* strong-armed, valiant; - նամ, աջոյ *vn.* to grow stronger, to become hard or tough, to harden, to be strengthened; - ստրանոց *a.* stiff-necked; - պէս *S.* Պնդադոյնս; - սրտեմ *S.* Սրտապընդեմ; - ցուցանեմ *va.* to strengthen, to affirm, to consolidate, to harden, to stiffen; - զորովայն, to bind, to constipate; - ցուցիչ *a.* astringent, binding, costive; - փակ *S.* Ամբարիակ; - բարչ *a.* well curved or arched.

Պնդեմ, եցի *va.* to affirm, to fortify, to consolidate, to confirm, to strengthen; to tighten, to strain, to restrain, to draw closer, to bind faster, to tie tight; to constrain, to enforce, to press; to invigorate, to corroborate, to encourage, to inspire, to remove one's fear; to persist, to insist, to urge, to be bent upon, to pretend, to maintain; - զմէջ or դօտի լը մէջ, to gird up one's loins; to arm or prepare oneself; - զանձն, to refrain oneself, to keep within bounds; - զանձն ընդդէմ, to provide against; - զհաւատս, to confirm the faith; - իմ *vn.* to harden, to grow tough; to insist, to sustain, to be obstinate; to pretend; to run, to go quick; *S.* Զինի, Զհետ; ի պահս -, to be rigorous in fasting.

Պնդութիւն *s.* consistence, solidity, fixity, hardness, density, consolidation; steadiness, firmness, constancy; stiffness, severity, obstinacy; strength, vigour; sustained, unflagging or con-

tinued effort, endeavour, care, solicitude, diligence; - որովայնի, constipation, costiveness; պահք - թէ, rigorous fasting; բազում, մեծաւ or փութիւն - թէ *ad.* carefully, diligently, eagerly, cordially, earnestly. [-box.

Պնչադեղ, -խոտ *s.* snuff; տուփ - ոյ, Պնչաւ, աջ *a.* flat- or snub-nosed; noseless; - եմ *vn.* to cut off the nose.

Պշեմ or Պշոււմ, պշեայ *vn.* to gaze, to stare, to look at fixedly, to fasten or fix one's eyes upon, to look upon attentively, to consider, to observe, to contemplate; *S.* Հայիմ.

Պշումն *s.* fixed gaze, stare.

Պշուցանեմ, ցի *va.* to cause to look at fixedly or attentively, to cause to rivet one's gaze on.

Պշակ *S.* Պրշակ.

Պշիմ *vn.* to grow dim, to see dimly.

Պոգիրի *s. Gr. w.* gown, long robe.

Պողան *s. pl.* horns. [& Լովհաս.

*Պողոճ *S.* Ճճի; * - իկ *S.* Երեկամունք

Պոկ or Պուկ *s.* organ-pipe; * onion

Պոլկադոգ, ի *s.* polypus. [stalk.

Պոլսպաւ, Պոլսվաւ, ից *s.* steel; - եմ *va.* to steel; - իկ *a.* steely; ից *s.*

*Պոլսակ *s.* press-screw. [steel, sword.

Պոլոս, -այ, ից *s.* high-way; thoroughfare, broad street.

*Պոշիճակ *S.* Ծոծորակ.

*Պոշեմ *S.* Պշեմ.

Պոման, -եմ *S.* Պայման, -եմ.

Պոմելիւս *s. Gr. w. zool.* pompilus, nautilus, a species of remora.

Պոյս, պուսոյ, -ն, պուսան *s.* pot, earthen or metal pot, broth-pot; *bot. S.* Պուս. [va. to fillip, to give a fillip.

*Պոնդ *s.* fillip; -ս հարկանել or -եմ

Պոնասցի *a. s.* Pontius.

Պոնոս *a.* Pontius; *s.* Pontus, the Euxine or Black sea. [puce.

Պոչ, ոյ *s.* tail; virile member; pre-

Պոչիւն *s.* bellowing, lowing.

Պոպզակ *s. bot.* St. John's wort, hy-

*Պոպկեմ *S.* Կեղեւեմ. [pericum.

*Պոպոկ *s.* walnut-husk; *S.* Փեճեկ.

Պոռնիկ, նկայ *a. s.* fornicator; lecher, whore-monger; adulterer; - կին, prostitute, abandoned or debauched woman, harlot, street-walker, courtesan, whore, strumpet, wench, trull; adulteress.

Պոռնկախառնիչ *s.* pander, pimp; *sf.* procuress, go-between, bawd; - կան *a.* meretricious, dissolute; - կերպ *a.*

whorish, impudic, lascivious, lecherous; յոյզ *s.* inspector of brothels; -համ *S.* Պոռնիկիմ; -հոյ *s.* house of ill-fame, brothel; *fig.* high-place, heathen temple, idol-house; -պատիր *a.* enticing to lewdness, obscene; -պէս *ad.* like a harlot or prostitute; -սէր *a.* frequenting brothels; *s.* whore-monger; -տուն, -բան *S.* Պոռնիկանոց.

Պոռնիկեմ, էջի, -էցուցանեմ *va.* to cause to commit fornication, to prostitute, to abandon to prostitution; *fig.* to induce to idolatry, to idolize.

Պոռնիկիմ, էցայ *vn.* to commit fornication, to abandon oneself to prostitution, to lewdness, to be prostituted; to commit adultery; *fig.* to worship idols, to idolize.

Պոռնիկորդի *s.* whore-son, bastard.

Պոռնիկոց *S.* Պոռնիկանոց.

Պոռնիկութի *s.* fornication, prostitution, whoredom, harlotry.

Պոռնիկն *S.* Պոռնիկն.

Պոռնոս, -ախոս, -ող *a.* boastful, bragging, vaunting; emphatic; speaking aloud, crying, bawling, brawling, noisy, squalling; *s.* bully, braggart,

Պոսիդոն, ի *s.* Neptune. [hector.

Պոսադրոս *a. Gr. w.* gouty.

Պոր *s.* swan; *S.* Կարապ.

Պորանի *s.* stew, ragout.

Պորոմիմ *vn.* to contract the tongue on tasting acids.

Պորոս, ոյ *s.* navel, umbilicus; belly; middle, centre; - էրկրի, mount, mountain; - կամարաց, key-stone of an arch; - ի վեր, - յորսայս *ad.* supinely, with one's face upward; - ոյ ծառայ, slave to one's belly, gormand, * greedy-gut.

Պորտաբոյծ, - սարար *S.* Որովայնապարար; - լար *s.* navel-string, umbilical cord, umbilicus funiculus; - կան *a.* umbilical; - ւոր *a.* umbilicate.

Պորփիր *s. Gr. w.* porphyry; - ահանութիւն *s.* porphyrisation, grinding with a muller, pulverization; - ոժէն *a. Gr. w.* porphyrogenous.

Պոետական *a.* poetical.

Պոետեմ *va.* to versify, to poetize, to make or write poetry.

Պոետէս, - աիկոս, աջ *s. Gr. w.* poet; philosopher; - աիկոսութիւն *s.* poetry,

Պոէտ *S.* Պոետէս. [poesy; poem.

Պուլ *s. Latin w.* bull, pope's letter.

* Պուլիքիկ *s.* chimney.

Պուլեմ, էջի *va.* to push, to repulse, to remove, to disperse, to scatter

Պունիկեան *a.* Punic. [about.

* Պուշ *a.* short-sighted.

* Պուպրիկ *s.* toy, plaything, doll.

Պուտ *s. bot.* anemone, wind-flower; poppy, corn-poppy; * drop; * pock-mark, --hole; * winter salad prepared with walnuts.

Պուտական *s.* Buddhist, sectary of Buddha; - ութի *s.* buddhism.

Պուտարդ *s.* large pot or kettle, copper, boiler; basin, laver.

Պուտուկ, ախաց *s.* pot, small pot, saucepan.

Պուրակ, աջ *s.* wood, forest, grove; - աջիր *S.* Պարկացիր. [դանակերս.

* Պուրճ *pl.* պրճեր *S.* Բուրճն & Կեն.

Պչրանք *s.* affectation, studied elegance, finery; primness, prim ways, smirking, mincing air, simpering, alluring manners, enticing looks or ways, coquetry; prudery, prudishness; peevish temper, disdainful airs, grimaces; *S.* Բնդւայրայօն; Ե - նս դաւ or

Պչրեմ, Պչրիմ, էցայ *vn.* to give oneself affected ways, to simper, to be dainty, to mince, to be disdainful, overnice, to play the prude; to adonize, to be studiously elegant, to be dandy or foppish; to be well dressed, very spruce.

Պչրող *a.* affected, simpering, coquettish, prudish, lackadaisical, grinning; finical. [lascivious glance.

Պչրութի *s.* immodest attire; wicked,

* Պպուկ *s.* eye, bud, germ, shoot.

Պրասա *S.* Պրասա.

Պրեմն, ից *s.* male wild fig-tree.

Պրեստեր *s. Gr. w.* prester, hot & scorching wind, typhoon.

Պրզող *s.* enemy, adversary. [dean.

Պրիմիկուս *s. Latin w.* primicerius,

* Պրնէմ *vn.* to bleat like goats.

Պրոյգ, ուգի, գաց *s.* paraphernalia, portion, dowry, dower. [mus.

Պրոտոպապ *s. Gr. w.* pontifex maxi-

Պրոտոպարաւոր *s. Gr. w.* General commanding the cavalry. [Master.

Պրոտոֆրոնդէս *s. Gr. w.* Doctor,

Պրուգած *af.* portioned, endowed; - գեմ, էջի *va.* to portion, to give a portion, to endow.

* Պրուկ *s.* muzzle, snout.

Պրսակեմ, էջի *vn.* to be cross, ill-tempered, to make a wry face, to turn

up one's nose, to be disdainful; յուր
նայր - S. Յոն. [us be attentive).

Պառսխումբ Gr. w. proschume, (let
Պսակ, աջ s. crown, diadem; crown,
prize, premium, reward; circle, cop-
ing, top, crowning, brim, frame, edge,
cornice, parapet, battlement; corona-
tion, achievement, accomplishment;
nuptials, espousals, marriage, nuptial
blessing; - դարաց, tonsure, shaven
crown; - ծաղկեայ, wreath, garland,
chaplet; - Ի փշոյ, crown of thorns; -
սրբոյ, halo, glory, nimbus; - Կուսին,
chaplet, beads, string of beads; - ա-
րեգական, halo around the sun; -
տարւոյ, the course of the year; -
պարծանաց, փառաց, crown of hon-
our, of glory; հիւսել - , to weave a
garland or chaplet; - դնել ումբ, to
marry.

Պսակադիր, դրաց a. crowning; mar-
rying; - ս առնել or - դրեմ va. to mar-
ry, to give the nuptial blessing; - զարդ
a. adorned with a crown, crowned;
- զգեաց a. bearing a crown, crowned;
- զգեցումբի s. crowning with flowers;
- կալ, աջ s. lining of a crown; - կապ
a. crowned; crowning; - կիր a. wear-
ing a crown; - կից a. crowned with
another; s. sharer in the crown, in
empire; - համբար or հաս կէտ s. place
where prizes are kept & distributed;
- հիւս a. crowned; - ձեւ a. crown-
shaped, coronal; - նուն a. whose name
is Crown (Stephen); - պաճոյճ S. Պսա-
կադարդ; - սէր a. faithful or tender
(bridegroom or bride); - լոր a. crown-
ed; s. laureat; prince, king, &c.; - լոր
իմ va. to be crowned, rewarded.

Պսակեմ, եցի va. to crown, to wreath;
to reward, to recompense; to give the
nuptial blessing, to marry; fig. to
crown, to achieve, to accomplish; - Իմ
vn. to be crowned; to be married; fig.
to be achieved, accomplished.

Պսակիչ s. crowner; achiever.

Պսակումն s. coronation; crowning.

Պսեմ or - ն s. rose-thorn.

Պտեկ s. small pot; gallipot.

*Պտկեմ va. to scoop out, to scratch
the earth for food as birds.

Պտեղն, պղան s. pinch; - մի պնջա-
դեղոյ, a - of snuff.

*Պալաուկ s. gig, whipping-top.

*Պալաուր s. sheep's dung.

Պսիմ, եցայ vn. to give or addict

oneself to, to be fully occupied, im-
mersed in.

*Պսկաւ a. having one dry nipple.

Պսկաւոր a. full of buds or calyces.

Պսկեմ, եցի, Պսկիմ, եցայ vn. to
bud, to shoot forth buds, to shoot, to
sprout, to germinate.

Պսկունք, կանց s. pl. S. Պսուկ.

Պաղաբեր, աջ a. bearing or produc-
ing fruit, fructiferous; productive,
fruitful, fructuous, fertile; offering;
- ծառ, fruit-tree; - լնել or - եմ, ե-
ցի, - Իմ, եցայ vna. to fructify, to bear
fruit, to bring forth, to produce; to
offer; to render fertile; to profit; - Իչ
S. Պաղաբեր; - ութի s. fructification;
fertility; offering, oblation; - բոյժ S.
Պաղալի; - զարդ, - զուարճ a. adorned
with fruits; - զարդիմ vn. to be adorn-
ed with fruits; - Թափ a. fruitless,
stripped of fruit; - լի, լիւր or լից a. full
of or loaded with fruits, rich, fertile,
prolific; - լուծ s. staff for carrying
grapes; - խայծ a. ripe, dark or deep
coloured, spotted, speckled; - խայծ-
ութիւն s. the beginning to ripen, dark
or deep colour of fruits; - խունկ s.
musk fruit or tree; - ծին, &c. S. Պաղա-
բեր, &c.; - կան a. of fruit.

Պաղակն a. bleary-eyed.

Պաղակորոյս a. fruitless, unfruitful,
sterile, barren; - կորուսումն s. loss
of fruits; - հասումն s. ripeness, ma-
turity; - հատ a. fruit gathering; - ճոխ
S. Պաղալի; - նոց s. fruit-loft, fruitery;
- սէր a. fond of fruits; - վաճառ s. fruit-
er, green-grocer; - տու, &c. S. Պաղա-
բեր, &c.; - տուն s. fruit-house; S.
Պաղանոց; - Լէս S. Պաղալից; - Լէտեմ
va. to render fruitful, to fecundate,
to fertilize; - Լէտումն s. abundance
of fruits; fertility; - Լոր S. Պաղալից;
- Լորեմ S. Պաղալեմ; - քաղ առնեմ
or լնիմ vn. to glean, to lease; - քա-
ղեմ va. to gather, to amass fruits;
- քանդ or քանդակ a. sculptured with
various fruits. [ty, abundance.

Պաղեղ S. Պաղալի; - ութի s. fertili-

Պաղի s. Gr. w. elm-tree. [imbibe.

Պաղիմ, եցայ vn. to germolate; * to

Պաղովն ad. together with the fruit.

*Պաղուց s. pinch.

Պաղտ, ուտի. - ք, ուտից s. eddy,
whirlpool, vortex; - հողմոց, whirl-
wind, hurricane, squall, storm; - Դլ-
խոյ, vertigo, giddiness, dizziness,

swimming in the head; - անուռ, to turn or whirl round & round, to eddy.

Պտուկ, պակոց *s.* button, bud, eye; nipple; *S.* Պուտուկ; պակունք կովու, ոչխարի, &c., udder, dug, teat.

Պտուղ, պաղոց *s.* fruit; fruits; *fig.* fruit, produce, effect, result; tip of finger; - աչաց, pupil, eye-ball, apple of the eye; չորս - խունկ, four grains of incense; դալար, կանաչ, վաղաճառ, հասուն, չոր, փափալ -, fresh, green or unripe, premature, ripe, dried, rotten fruit; կեղեւ պաղոց, peel, paring; կեղեւէլ զ-ս, to pare, to peel; to decorticate, to strip; - տալ, բերել, to bear, to yield, to produce fruits; - քաղել, to gather, to pluck, to pick fruit; *fig.* to reap the fruit of, to derive benefit from. [ing, eddying.

Պտուտաբար *ad.* like a vortex, whirl-

Պտուտակ, աց *s.* screw; windlass, hand winch; wheel & axle; * whirligig; - խոր or մայր, hollow or female screw; screw-box, nut; - մանրաչափական, micrometrical screw; - վերական, nut-screw; - օդահան, ventilating screw; - Արքիմեդեսայ, Archimedes' screw, spiral pump; - Հոլանտացի, Dutch screw-pump; - անվախճան or անեղը, endless or perpetual screw, worm, creeper, conveyer.

Պտուտանամ *vn.* to turn, to twist; *S.* Թոթովեմ.

Պտուտեմ, եցի, -իմ, եցայ *vn.* to turn, to veer, to whirl round.

Պտուտիկ *S.* Պոյոյք.

Պտուտեմ *va.* *S.* Պտուտեմ; to screw, to screw down or on; *vn.* to feel giddy, dizzy, to have a swimming in the head.

Պտուտեմ, եցի *va.* to excavate, to hollow or dig out; to seek for, to investigate.

Պտուտեմ or կեմ, եցի *vn.* to sport, to dance, to leap as children in the lap, to coax, to fondle, to caress; to sport or play as small animals.

Պրախ *s. bot.* *S.* Պրաս.

Պրակ, աց *s.* wood, thicket, grove, bush: work, writing; chapter, paragraph or article; -ք Առաքելոց, the Acts of the Apostles; - թղթոյ, ream of paper; - կտաւոց, չուխայից, entire piece of linen or woollen cloth, bale, pack; -ք ուսման, lesson.

Պրակագեղ *a.* wooded, planted with

trees, bushy, leafy. [al articles.

Պրակապատճէն *a.* divided in sever-

Պրակաւթոյք *s. Gr. w.* apocryphal books on the Apostles. [collector.

Պրակտոր *s. Gr. w.* tax-gatherer or

Պրահմականութիւն *s.* brahmanism; -մայ, ից *s.* brahmin.

Պրաս, ից *s. bot.* leek.

Պրասի *s. bot.* horehound, marrubium.

Պրաստ, ի, -ն *s. Gr. w.* suburb.

Պրետոր, աց *s. Latin w.* prætor; prætorium, judgment seat or hall; General's tent; -ական *a.* prætorian; -ութի *s.* prætorship.

Պրիոն, *pl.* -է *s. Gr. w.* saw-fish.

Պրիսկ, պրսկի *s. bot.* turbith, thapsia, bastard turbith.

Պրիստէ *S.* Պրիոն.

Պրծանիմ, ծայ *vn.* to escape, to evade, to break, slip or get away or off; - յուշոյ, to escape the memory, to be forgotten; - ի ձեռաց, to escape from, to slip from between the fingers, to be lost. [to rescue.

Պրծեմ, եցի *va.* to save, to deliver,

Պրկանք *s.* tie, bond, ligament.

Պրկեմ, եցի *va.* to bind, to strain, to tighten, to tie tight, to pinion; to stretch, to lengthen out; *S.* Յօն.

Պրկոց, աց *s.* instrument of torture,

Պրկումն *s.* stretching, tension. [rack.

*Պրճուկ *s.* nerve, sinew.

Պրչակ, աց *s.* roof, ceiling. [ship.

Պրոպոսիդոսութի *s. Latin w.* provost-

*Պրուճ *s.* cavity, hollow.

*Պրպտեմ *S.* Որոնեմ.

Պրաու, ոյ *s.* rush, bulrush; papyrus; -ամած *a.* woven of rushes with pitch; -եայ, -եղէն *a.* made of rush or papyrus; *s.* rush-mat; rush-garments; - թուղթ, papyrus-scroll.

*Պրրի *S.* Չղաւ, Հոյն.

Պրբէ *s. Arabic w.* reservoir, basin.

Պրոն, ի *s.* carded wool or goat's hair; lint, scraped linen; -ագործ *s.* weaver of goat's hair.

Պօա *s. zool.* boa, boa-constrictor.

*Պօղ, -լախ *S.* Շըռոս.

*Պօղոսակ *S.* Պողոսակ.

Պօղոսեան *a. s.* follower of St. Paul; -ք, St. Paul's companions.

*Պօտիզ *s.* large louse full of blood.

Չ

Չ (*tshe*) ջէ *s.* the twenty seventh letter of the alphabet & the twenty first of the consonants; ջ, ջ, nine hundred; nine hundredth.

— It is sometimes confounded with the letters չ & ջ; as: խնջոյք-խնձոյք, ջղջկան-չղջկան, կնջիթ-կնձիթ, ճանջ-ճանձ, &c.

Չաբոն or բուն *s.* French *w.* hood, cowl, frock; -աւոր *s.* capuchin monk.

*Չաթ *s.* millet-bread.

Չաւանք, անց *s.* heathen feasts.

Չալոտ, ից *s.* cudgel, club; whip-thong; kerbatch, knout.

Չախեմ or Չաղխեմ, էցի *va.* to crush, to crack, to break, to dash or break to pieces, to bruise, to smash.

Չախումն *s.* fracture, breakage.

*Չախջ *s.* bier, coffin.

Չախջախ *a.* crushed, shattered, broken; weak, fragile; *s.* click & spring work (in watches).

Չախջախանք *s.* breaking up, cutting into small pieces; rout, defeat, havoc, carnage.

Չախջախեմ, էցի *va.* to crush or break up totally, to pound, to triturate.

Չախջախիւն or խումն *S.* Չախջախանք.

Չախջախուն *S.* Չախջախ *a.*

Չահ, ից *s.* light, torch, flambeau, link; candelabra, chandelier; *ast.* facula, bright spot on the sun.

Չահաբորբոր *a.* burning or shining like a torch; -բուն *s.* chandelier; candlestick; -զարդեմ *va.* to illuminate, to light up; -զգեաց, էցից, -զգեստ, ից *a.* bearing or carrying light, luminous, splendid; -լուցուծի *s.* torch-light; bon-fire; -կալ *s.* lamp-post; -կիր *a.* carrying a lamp or a torch; *s.* lamp-bearer, torch-bearer; -նամ *vn.* to blaze, to shine; -նման *a.* torch-like; -վառ *a.* blazing, refulgent;

-վառուծի *s.* illumination; -յուզանեմ *va.* to shine like a torch, to irradiate; -ւոր *a.* shining, luminous, brilliant; -ճեմք, torch-light procession; -ւորեմ, էցի *va.* to illuminate, to enlighten, to render luminous; -փայլ *a.* bright as a torch-light, blazing, brilliant, refulgent.

Չահեմ, էցի *va.* to shine like a torch, to blaze, to flash, to glitter.

Չահընկալ *a.* flambeau carrying; *s.* acolyte; -ուծի state of an acolyte,

Չաղացաւն *s.* miller. [acolyteship.

Չաղացք, ցաց *s.* mill; փռի -ցաց, mill-dust. [shower, heavy shower.

Չաղբ, ից, -ադոյն շիթք *s.* sudden

Չաղեմ *va.* to strengthen. [pruned.

*Չաղջ *s.* superfluous branches to be

Չամբ, ից *s.* nourishment, food; -ալկեր *a.* at nurse, sucking; -եմ, էցի *va.* to nourish, to give to eat or to suck, to feed, to suckle, to foster, to rear.

Չամբէլիք, լեաց *s.* pap.

Չամբա *s.* French *w.* chamber; -լայն *s.* English *w.* chamberlain.

Չայլ, ից, -ի, լեաց *s.* multitude, crowd, quantity; company of mourners or weepers; repeated bursts of weeping, wailing. [ostrich.

Չայլամն, մանց, -լեամն, եմանց *s.*

Չայլեմ, էցայ *vn.* to assemble to be-

Չայլոտ, ից *s.* pizzle; *S.* Չալոտ. [wail.

Չան, ից or ուց *s.* diligence, care, study, work; զուր - , labour lost, labour in vain; -գնել, տանել, յանձն ունել *S.* Չանամ. [our in company.

Չանակից լինիմ *vn.* to study, to lab-

Չանահար լինիմ *vn.* to endeavour, to strive, to strive hard, to make every efforts, strenuous attempts, to try all means, to exhaust oneself with exertion.

Չանամ, ացայ or ցի *vn.* to exert oneself, to endeavour, to study, to be diligent, to hasten, to take care, to do one's possible; to take pains, to labour, to weary, to exhaust; լն ոգիս - , to sigh; to groan.

Չանատէր *a.* diligent, active, careful, laborious, painstaking, studious, assiduous, hardworking; -սիրուծիւն *s.* diligence, care, close application, assiduity, steadiness, painstaking.

Չանացուցանեմ *va.* to cause exertion, to render diligent, to constrain, to give impulsion to, to push forward,

to urge on, to spur on. [idiot.

Չանդ *a.* unhealthy; stupid, imbecile,

Չանդհէծ *a.* ast. waning.

Չանոտ *S.* Չանասէր.

Չանջիւ *a.* pure, clean, well-bleached; *s.* cambric lawn.

Չամ *s.* chimera; *a.* chimerical.

Չատագով, օց *s.* apologist, advocate, defender, protector, patron; - լի-

նէլ, կալ, մտանէլ *S.* Չատագովէմ; - է-

լի *a.* excusable, justifiable, warrantable; - էմ *va.* to defend, to sustain, to

plead, to excuse, to justify; - զանձն, to defend, justify or excuse oneself;

- ուի *s.* apology, defence, protection, justification, excuse, pleading.

Չատակիւմ *vn.* to be established firmly & securely.

Չատուկ, տկաց *s.* conjurer, sorcerer, wizard; *sf.* divineress, sorceress, witch, enchantress; *fig.* vixen, scold.

Չարդէմ, էցի *va.* to cut or break in pieces, to undo, to break, to shatter, to smash; to kill.

Չարդուլմ *s.* cutting in pieces.

Չարդոց, օց *s.* rout, defeat; pink-ing-machine.

Չեռանիւմ, Չեռիւմ *S.* Չեռնուլմ & Չեռանիւմ; - տխախ, to be afflicted with

disease, to fall sick, ill.

Չեռացուցանեմ *S.* Չեռուցանեմ.

Չեռլի, բ, լէաց *a.* heating, warming oneself.

Չեռնուլմ, ույ *vn.* to get warm, to warm oneself, to be warmed; *fig.* to

burn, to grow warm, hot, angry or excited, to chafe; - յարեւու, to bask

in the sun; ջեռեալ նստել ի վերայ ձուռց, to sit on eggs, to sit brooding,

to hatch; իբրեւ արեւն ջեռնոյր, when the sun spread his beneficent heat.

Չեռուլմ *s.* heating, burning, inflammation.

Չեռուցանեմ, ցի *va.* to warm, to heat, to make hot or warm; to boil;

կարի իմն - , to overheat; - զանկողին, to warm a bed. [ing; - տկան *a.* heating.

Չեռուցանող *a.* calefactory, warm-

Չեռուցիւ *a.* calorific; heating, too exciting; *s.* copper, kettle, boiler,

pipkin; chaffing-dish; - անկողնոյ, warming-pan.

Չեռուցում *s.* heating.

Չեր, օց *s.* fine weather; heat, caloric, warmth; *a.* warm, hot; serene,

fine, clear.

Չերանիւմ, բայ *vn.* to warm oneself, to get warm; to catch a fever, to fall

sick; to burn, to be excited, inflamed, infuriate; զցաւ or զքուռ մահու-

- , to become deadly sick, to die; - յախտա, to plunge into vice; առ պատ-

կերս կոոց - , to give oneself up to Չերաչափ, ի *s.* calorimeter. [idolatry.

Չերաջերմ *a.* *S.* Չերմաջերմ; - ընդերք, palpitating entrails; - արիւն, reeking blood.

Չերացուցանեմ *S.* Չեռուցանեմ.

Չերի *s.* ast. stag.

Չերիւմ *S.* Չերանիւմ. [mild.

Չերին *a.* warm, hot; serene, calm,

Չերմ, ոյ *a.* warm; serene, calm; *fig.* ardent, burning, fervid, fiery, pas-

sionate; tender, affectionate; *s.* heat, warmth; hot viands; - է. it is warm; *S.* Չերմն.

Չերմաբազմապատկիչ *s.* thermo-

multiplier; - բեր *s.* calorifero, hot-air stove; - գու *s.* heat, warmth, caloric;

- գոյն *a.* very hot; impassioned, ardent, fervent; *ad.* warmly, eagerly,

fervently, passionately; - գուլթ *S.* Գորովագուլթ; - գէտ *s.* thermoscope;

- գրուլք *s.* Thermopolis; - խառն *a.* hot; - կան *a.* warm, ardent; - կաջուր

s. hot water; - կիծ *a.* burning, ardent; - առնել, to burn; - կիծս *ad.* hotly,

warmly; - հոտ *a.* warm; - ձայն *a.* still small voiced, tenderly cooing; - զէլեր

s. thermo-electric; - յին *a.* warm; - ջուրք, thermal baths, warm springs;

- յուլթի *s.* fever; - նամ *S.* Չերանիւմ; - նդամ *a.* having warm limbs; warm,

lively; - նոց *s.* stove; hot- or greenhouse, conservatory; - նցիկ *a.* phys.

diathermal, diathermanous, possessing free permeability to heat; - շարժ

s. phys. calorimotor, (galvanic ejecting apparatus), deflagrator.

Չերմաչափ, ի *s.* thermometer; - բնական, natural -; - բուսական, ve-

getable -; - օդեղէն, air- or atmospheric -; - օղբոհէան, spirit -; - տարբերական, differential -; - մետա-

ղական, metallic -; - ծայրագոյն ջերմութիւն կամ ցրտութիւն, maximum- & minimum-; - ինքնարձանող, self-registering -; - ռեգի-

ստր -; - հարիւրամասն, centigrade -; - Ռէոմիւրի, Ֆարէնհայթի, Reaumur's -; - Բարէնհայթի, Fahrenheit's -; - ն բարձրացաւ, խո-

նարհեցաւ միով աստիճանաւ, the - has ascended, has fallen one degree; - ն

միով աստիճանաւ ի վեր կամ ի խոնարհ էք զզրոյ. the - is one degree above or below zero; -ադիր s. thermometropher; -ական a. thermometrical.

Չերմաջերմ a. very hot, ardent, burning, boiling; warm, full of warmth, fervent, impassioned, affectionate, very tender; ad. all hot, piping hot; quite fresh or new; warmly, ardently, eagerly, fervently; -ջուրք s. warm mineral waters or springs, thermæ, baths; -սենեակ s. hot-bath, vapour-bath; -բան s. heating apparatus; fire-pan; -բդէլ s. screen; -ցոյց S. Չերմադէտ; -ցուցիչ a. calefactory; -քանակ s. phys. calory, unit of heat; -քանակութիւն s. calorimetry.

Չերմէլէկարական a. thermo-electrical; -ութիւն s. thermo-electricity.

Չերմեռանդ. -ն a. warm, ardent; devout, fervent; -ութիւն s. warmth, ardour; devotion. [ish.

Չերմընկալ a. liable to fever; fever-

Չերմիկ s. warm victuals.

Չերմին a. rather warm, hot; fiery.

Չերմկալ a. feverish.

Չերմն, ման s. fever; heat; -էթող զիս եւ կալաւ զնա, the fever left me & has seized him; վերստին կալաւ զիս -, my fever has returned.

Չերմնաբեր a. fever-giving; -կալ S. Չերմընկալ; -կան a. febrile, feverish; -հալած a. febrifuge, antifebrile.

Չերմեակ a. tender, affectionate.

Չերմեկալ, -մնոտ, -մոտ S. -մընկալ.

Չերմութիւն s. heat, warmth; caloric; fever, fever-heat; calefaction, warming; temperature; թաքուն, ճառագայթեալ, տեսակարար -, latent, radiant, specific heat; -առաջդուէ կամ գոլորշացման, steam-generating heat; -սփռեալ or ցրեալ, diffused heat; -կէդրոնական, central heat.

Չերմուկք, մկաց S. Չերմաջուրք; երթալ ի -կս, to go to a watering-place, to go to the baths.

Չերոտ a. lukewarm, temperate.

Չերոց, աջ s. winter quarters; hot-house. [wonderful!

Չէք, Չէք int. how! oh! o strange!

Չիւ or Չիւ, ջիւաց s. nerve, sinew; fibre, string; whip; fig. nerve, sinews, force, vigour; -տեսաբանական, optic nerve; լուծանիլ ջիւաց, to become enervated; զ-ս հարկանել ուրուք, to shock a person's nerves, to frighten,

to terrify; զ-ս հատանել ուրուք fig. to hurt a person's nerves, to weaken, to enervate.

Չին, ջիւաց s. cudgel, stick, wand.

Չիւղ a. pure, clean, clear, polished, bright. [curate, diligent, careful.

Չիւրդ a. continuous, assiduous, ac-

Չիւք s. perihelion.

Չլաձիգ a. convulsive; -լինել, to have the nerves strung, to have fits; -ձգտումն s. fit, convulsion; -սինդ a. nervous, vigorous, sinewy, robust, strong; -առնել, to give strength to, to fortify the nerves, to render robust; -առ s. nerve-artery.

Չլաւեմ, էջի va. to enervate, to shock the nerves, to unnerve, to weaken.

Չլացուցանեմ, Չլեմ, էջի va. to nerve, to strengthen the nerves, to corroborate, to invigorate.

Չլեայ a. sinewy, nervous.

Չլում a. furnished with nerves, sinewy, nervous.

Չլալուծ s. instrument for binding the nerves; -խոտ s. bot. plantain, cock's head, way-bread; -կապ a. bound with the nerves; -ցաւական a. neuralgic; -ցաւութիւն s. neuralgia.

Չլեայ, &c. S. Չլեայ, &c.

*Չլեբայ S. Սինլբոր, Սրիկայ.

Չլլ, Չլլլ a. humid, damp, muddy.

Չլլիկան s. bat.

Չնար, աջ s. cithern, harp, lyre; -ախէժ or -ակ, ի s. sandarac; varnish; glaze; -ակեմ, էջի va. to varnish; to glaze; -ահար, -աւոր, աջ s. harper, harp-player. [to cane, to whip.

Չնեմ, էջի va. to beat, to cudgel,

*Չնթեմ va. to collect, to gather; to win at play. [horse.

Չնիբայ s. Arabic w. relay, fresh

Չնջադիր a. expunged, cancelled, erased, effaced; -կան a. cancellable.

Չնջան, աջ s. duster, rubbing-cloth, rubber; fig. expiator, atoner, reparer; -խոհակերոցի, dish-clout.

Չնջեմ, էջի va. to clean, to dust, to purge, to wipe; to efface, to scratch out, to erase, to cancel, to expunge; to abolish, to annul; to destroy, to undo, to suppress; to extirpate, to exterminate; -զդաշինա, to cancel, to annul, to make void a contract.

Չնջիչ s. effacer; expiator.

Չնջոց s. S. Չնջան; fig. purification;

cure, recovery; - առնել, to purify, to consecrate, to sacrifice.

Չնջում s. abstersion, cleaning; effacing, erasure; abolition, abrogation, cassation; suppression; extinction, extirpation, extermination; - դաշանց, cancelling, annulling of contracts.

Չոլեր, լրաց s. troop, band, company, flock, group; -ս տալ, առնուլ, to enrol soldiers, to levy troops; -ս տուլ, to collect a multitude, to raise a troop; -ս ջախջախս ջարդոցաց հասուցանել, to make a slaughter.

Չոլորեմ, եցի va. to assemble troops, to muster, to gather in crowds, to call together; -իմսն. to flock together, to form groups, to gather together, to

Չոլորեք, Չոլորք S. Չոլեր. [assemble.

Չոլաբար ad. in troops, in multitudes. s. cudgel, club.

Չոկ, ոց or ից s. S. Չոլեր; split hair; - առ - S. Չոլաբար; -ս առնել, to make a distinction or difference; to sow division.

Չոկադասակարգութի s. classification, order, arrangement; -դիր s. convener, assembler; gr. compound; -դրեմ, եցի va. to separate, to set apart; -ման a. gr. copulative, conjunctive; -մանեմ va. to connect, to join; -նամ, ացայ va. to flock together.

Չոկատ, ի s. troop, company, band,

Չոկարան s. receptacle. [detachment.

*Չոկեմ, եցի va. to distinguish, to se-

Չոլեր s. opopanax. [parate, to detach.

*Չոջ a. great, grand.

Չոլ s. leafy branch; -անամ, ացայ vn. to become rank, thick, to flourish, to shoot forth, to grow.

*Չոլի s. besom, broom.

Չորդան s. gutter.

Չորեակ, եկաց s. grub, caterpillar.

Չորեան s. pl. mules. [mule-driver.

Չորեպան, -աես, աց s. muleteer,

Չորի, բույ, բեաց s. mule, he-mule; մատակ -, mule, she-mule; մարուկ ջորույ, mule colt.

Չութակ, աց s. violin, fiddle; violoncello; - հարկանել, to play the violin or fiddle; -ահար s. violinist, violin-player, fiddler.

*Չուհակ S. Ոստայնանկ.

Չուխակ s. pair.

Չուր, ջրոյ, ջրով or ջուրք. -ք, ջրոյ or ջուրց s. water; juice; a. liquid, watery; օրհնեալ -, holy water; չնծ

ջրոյ, water-god; անոյշ, ըմպելի, պաղ or զով, գաղջ, տաք, եռացեալ, հանքային, ծծմբային, աղային -, good or potable, drinkable, cold or fresh, tepid, hot, boiling, thermal, sulphurous, saline water; - մոյ, broth, S. Արդանակ; գաւաթ մի, գոյլ մի -, a glass, a bucket or pail of water; գոյլ մի լի -, a pailful of water; լը - եւ լը ցամաք, by sea & land; տեղատուի եւ մակընթացութի ջուրց, tide, flux & reflux, ebb & flow; երթալ զջրոյ, to go to fetch water; - հանել, to draw water; - ըմպել, to drink water; - հեղուլ, թափել, առնել -, to make water, to piss, to urine; - տալ, to water, to sprinkle; to water, to give to drink to; եռացուցանել զ-, to warm, to boil water; - արկանել ձեռաց ուրուք, to pour water on a person's hands; լաւ է - հորի քան զգինի յոռի, pure water is better than bad wine; S. Թակարդ, Ըմպեմ, &c.

Չուրուութեք, էից s. hydromancy, prediction by water; -թոյց, թուցի s. hydromancian.

Չրաբար, -ոյ s. bot. water-cresses; -բաժ a. drowned; -ք s. submersion; -բաժին a. dividing waters; -բանուի s. hydrology; -բաշխ, -իք s. pond, pool; hydraulicist; *distributor or guardian of the water for irrigation in the vineyards; -բաշխական a. hydraulic; -բաշխութիւն s. hydraulics; -բեր S. Չրբեր; -բոյժ s. hydrotherapist; -բուժական a. hydrotherapical; -բուժութի s. hydrotherapia; -բուզի a. springing, gushing or spouting out water, watery; -ք s. S. Չրբուզի.

Չրագինի s. wine & water; thin wine; -դիր s. hydrographer; -դնաց s. rivulet; -գողեալ, &c. S. Չրգող, &c.; -գոյն a. water-coloured; -գրական a. hydrographical; -գրութի s. hydrography.

Չրագարձք, ձից s. canal, stream, conduit, aqueduct.

Չրազօրութի s. hydrodynamics.

Չրաթաթախ a. soaked or wet through with water; - լինել, to be drenched or wet to the skin; -թթուում s. chem. hydracide. [clock.

Չրաժամացոյց s. clepsydra, water-

Չրալի, -լիք or լից a. full of water, aqueous, waterish; - ուռոյց med. hydrosarca; - փոշաանկութի med. hydrocele; - պաւար med. oedema.

Ջրահառն *a.* mixed with water; -խառնեմ *va.* to mix with water, to dilute; -ղգինի, զհաթն, &c. to adulterate with water (wine, milk, &c.); -խոլխոլ *S.* Ջրահեղձ; -խոտ *s. bot.* nasturtium indicum, indian cress, acriviola, cardamindum.

Ջրածին *a.* *S.* Ջրածնունդ; *s. chem.* hydrogen; -ծնունդ *a.* born of water, aquatic; -ծու, &c. *S.* Ջրաբարշ, &c.; -ծուփ *a.* working in the water (fisher).

Ջրահայուծի *S.* Ջրահռուծի; -հան *S.* Ջրային; -հարիճ *s. zool.* water-scorpion, scorpæna, father-lasher, cottus; water-eft; -կեր *S.* Ջրկեր; -կշռական *a.* hydrostatical; -կշռորդ, -կշռոց, աց *s.* hydrostatic balance; -կշռուծի *s.* hydrostatics; -կշտ *s.* body, mass or puddle of water, splash, pool; *mech.* reach; -ստորին, down or lower water-course; -վերին, upper water-course; -կուտակ *a.* flooded, swollen, inundated.

Ջրահեղ անդամ *s.* penis; -հեղձ, ձիկ or ձոց *a.* drowned; -առնել, to drown; -լինել (ակամայ), to be drowned; (կամաւոր) to drown oneself; -հմայ, &c. *S.* Ջուրուռթոց, &c.; -հոս *a.* pouring, shedding water; -հուր *s.* water with fire. [*s. miller.*]

Ջրաղաց, աց *s.* water-mill; -ապան Ջրաձախք *s.* infusoria.

Ջրամած *a.* covered with rain clouds; -մառոցք *s.* hydroparasts, aquarians (sectaries); -ման *s.* water-pot; -մարգք *s.* marshy meadow; marsh; -մբար *s.* reservoir, tank, cistern; -մղահոս *s.* conduct, canal.

Ջրայարկ *a.* covered with water, inundated; յեղց *a.* full of water; յին *a.* aqueous, aquatic, watery; *s.* aquatic animal; -հիւթ, watery or serous humour; -հողմ, stormy wind; -թռչուն, water-fowl; յոյզ *a.* fishing.

Ջրանամ, ացայ *vn.* to become aqueous, watery; to liquefy; -ներկ, -նկար *s.* water-colours, -paintings; -նիւ *s.* water-wheel; -նոց *s.* basin, reservoir; pond, pool; -նց, -նցիկ, -նքք *s.* canal.

Ջրաշէղջ *S.* Ջրշէղջ. [*channel.*]

Ջրաչարչար *a.* tormented or tormenting with water; -չափ, ի *s.* hydrometer; water-gage; -չափուծի *s.* hydrometry.

Ջրապակի *s.* hydrophane, aqueous opal, resinous quartz; -սլաւ *a.* surrounded or covered with water, flood-

ed, inundated; -սլաւ *s. phys.* ludion; -սղպէղ *s.* hydropepper.

Ջրառատ *a.* abounding in water; -առ *s.* garden conduit; -ք, house-tops, tiles, roofs.

Ջրասէր *a.* fond of water, loving water, aquatic; -սոյզ *a.* plunged into water, immersed; drowned; -զանգակ, diving-bell; -առնել, to plunge into water, to sink, to submerge; -լինել, to be submerged, drowned; -սուզակ *a.* diving; *s.* diver; -սուն *a.* aquatic. [*s. hydrophobia.*]

Ջրավախ *a.* hydrophobial; -ուծիւն Ջրաւ *s. chem.* hydrate; -եալ *a.* hydrated; -եակ *a.* water-like; -ուծի *s. chem.* conversion in hydrate; -ուն *S.* Ջրամբար.

Ջրարբ *a.* water-drinking; *s. S.* Ջրարբք; -եցուծի *s. mar.* leakage, leaking; -ի *a.* irrigated, full of water; aquatic; pervious, spongy; -ուծի *S.* Ջրամուծիւն. [*ing-place, pool.*]

Ջրարբք, բից *s.* horse-pond, water-Ջրարգել *s. mech.* float-board.

Ջրացան *a.* sprinkling with water; *s.* pump; -ուծիւն *s.* act of sprinkling with water; -ցիր *a.* wet, damp, moist, humid; *S.* Ջրացան. [*Ջրկեր.*]

Ջրաւոր *a.* watery, irriguous; *s. S.* Ջրափակ *a.* surrounded by water, by the sea. [*s. hydrogogy.*]

Ջրաբարշ *a.* *s.* hydroagogue; -ուծի Ջրբեր, աց *s.* water-carrier.

Ջրբուղի, բղխաց *s.* fountain; water-Ջրգետ *s.* river. [*spout; basin.*]

Ջրգող, աց, -եալ *a.* dropsical, dropsied, hydropical; -իմ, եցայ *vn.* to suffer from, to be ill of the dropsy, to become or grow dropsical; -ուծի *s.* dropsy; -որովայնի, ascites, common dropsy; -գլխոյ, hydrocephalus; -աչաց, hydrophthalmia; -սլորաց, hydrophalus; -սրտակրանաց, hydrocardy; -փամփշտի, hydrocele; -կրծից, hydrothorax; -ականջաց, hydrotite. [*temper iron.*]

Ջրդեղ *s.* iron-varnish; -եմ *va.* to Ջրդիմ, եցայ *vn.* to strive, try or assiduously endeavour.

Ջրէլեկարական *a.* hydro-electric. Ջրէլէն *a.* watery, aqueous; -լէրիւք, billows, waves.

Ջրեմ, եցի *va.* to destroy, to efface; to cancel, to expiate, to absolve: to water.

Ջրեփոց *s.* water-bath, balneum-mariæ.

Ջրէջք *s.* conduit, aqueduct; channel.

Ջրմսուկ *s.* water-drinker, total abstainer, teetotaler; -թիւն *s.* drinking water only, teetotalism; watering; water-drinking.

Ջրնկէց *a.* humid, damp, swampy, marshy, fenney; -տեղի, marshy place.

Ջրթափեմ *vn.* to make water; *fig.* to be of age, to attain puberty, to be pubescent, marriageable.

Ջրժողով *S.* Ջրէղջ. [tasteless.

Ջրի *a.* aqueous, liquid; insipid,

Ջրիկ *s.* drop of water.

*Ջրխաշ *s.* pap, gruel.

Ջրնդեր *a.* seeking water.

Ջրխոտ *s.* water-radish; *S.* Ջրկոտեմն.

Ջրիոց *s. med.* hydroderme, anasarca.

Ջրկայք *s.* pond, pool, puddle.

Ջրկիր, կրաց *s.* water-carrier.

Ջրկոտեմն or ակիմն *s.* meadow-cress, cardamine, lady's smock, cuckoo-flower.

Ջրհան, աց *s.* drawer of water; *s. mech.* pump; - բաղադրեալ, ձգիչ եւ չնչիչ, lift & force -, sucking & forcing -, double-acting -; - շնչող, sucking, lifting or drawing -; - մղիչ, forcing-- , --set; - հրդեհի, steam--, engine, fire-engine; - կեդրոնական զօրութիւն, centrifugal -; - կրէլի, portable fire-engine; - հոլովական, rotatory, rotary -; - սնուցիչ, feed--; - օդային, air-, pneumatic--.

Ջրհանութիւն *s.* drawing water.

Ջրհեղ *s.* urine; -ի աման, bladder, vesicle; - մարմին *S.* Ջրահեղ.

Ջրհեղձ *S.* Ջրահեղձ. [bearer.

Ջրհոտ, ի *s. ast.* Aquarius, the water-

Ջրհոր *s.* well; cistern; - արդեղեան, Artesian-well; - ծծիչ, absorbing or draining well, bog, cesspool.

*Ջրհորդան *s.* gutter, conduit.

Ջրմուկ *va.* to plunge into water, to submerge, to drown; - զնաւ *mar.* to launch; -իմ *vn.* to be plunged into water, submerged; - նաւու *mar.* to founder, to go down, to sink.

Ջրմոյր *a.* begging, asking for water.

Ջրմուկ, մղաց or զից *s.* water-pipe, conduit, aqueduct.

Ջրէղջ or շիղջ *s.* cistern, tank; pond;

Ջրուն *S.* Շնջրի. [broad pool, lake.

Ջրողող *a.* inundated.

Ջրոտ *a.* aqueous, watery; juicy.

*Ջրորդան *s.* gutter.

Ջրուն *S.* Ջնուն. [carrying.

Ջրուոր *a.* drawing water; water-

*Ջրպան *S.* Ջրաբաշխ.

Ջրջրուկ *S.* Ջրոտ.

Ջրվէժ *s.* water-fall; *S.* Քարավազ.

Ջրտուն *s.* privy furnished with water, water-closet.

*Ջրփչեմ *va.* to sprinkle, to spurt water over with the mouth.

Ջրօրհնէք, նեաց *s.* benediction of the waters (on the Epiphany).

Ռ

Ռ (*rā*) *աւ* *s.* the twenty eighth letter of the alphabet & the twenty second of the consonants; *ա*, *ն*, thousand; thousandth.

— It is sometimes confounded with the letter *ր*; for example: ջեանում-ջերանիմ, աբբի-բաբունի, ձմեռն-ձմերան, աւմ-րամ, &c.

— When used as an initial it generally indicates foreign words. [doctor.

Ռաբբի, ք *s.* *H. w.* Rabbi; master,

Ռաբբունի *s.* my master, my lord.

Ռազմ, ից. ունք, անց *s.* Persian *w.* battle-array, rank, line, order; battle, war; - աւնէլ, կարգէլ զ-ն, to marshal, to array; - դնէլ, ի - մտանէլ, to make war, to fight, to assail; հաւա-նէլ զ- պարուց զօրաց, to put to rout, to disperse, to defeat, to discomfit.

Ռազմագէտ *s.* strategist; -գիտական *a.* strategical; -գիտութիւն *s.* strategy; -հաւա *a.* defeating, dispersing, conquering; -մթեր *s.* ammunition, military stores; -մուտ *a.* inured to war; martial; -ւոր *a.* warlike.

Ռազմիկ *a.* martial; -մայր *s.* warrior; -միմ *vn.* to make war.

Ռակայ, ից *s.* *H. w.* raca, fool, dolt, blockhead, madcap.

Ռահ, ից *s.* Persian *w.* way, road;

– գործել, հորդել, to travel, to go on a journey.

Ռահադուռն *s.* door-keeper in Paradise; – հից *s.* fellow-traveller; – հորդ *s.* traveller; guide, escort.

Ռահան, ի *s. bot.* basil; սոււ – , mercury, dog's caul.

Ռահեմ *vn.* to go, to march. [uous.

Ռահնախուռն *a.* stormy, tempest-

Ռահորդեմ *va.* to start on a journey.

Ռահլերայ *s.* road-mender, road-maker; pioneer.

Ռամ, ից *S.* Ռամիկ & Րամ.

Ռամգարկի արուեստ *s.* cabalistic or magical note or writing.

Ռամիկ, միաց *a.* vulgar, low, plebeian, popular, common, vile, trivial; *s.* the vulgar, the common people, lower orders; ադէտ – ն, the ignorant mob.

Ռամիկսպաս *s.* camp-follower.

Ռամկաբարոյ *a.* coarse, low-mannered, clownish; – ծին *a.* low-born; – հան *a.* vulgar, popular, common, trivial.

Ռամկապետ *s.* democrat; – արար *ad.* democratically; – ահան *a.* democratic; – ութի *s.* democracy.

Ռամկապէս *S.* Ռամկորէն.

Ռամկաւար, աջ *s.* demagogue; – ահան *a.* demagogical, factious; – ութի *s.* demagoguery.

Ռամկութի *s.* demagoguery; vulgarity.

Ռամկորէն *ad.* vulgarly, popularly, trivially, commonly.

Ռայ, ից *s. Persian w.* ensign of victory; – բ, pomp, show, luxury.

Ռասիւմ *s. H. w.* troop of explorers.

Ռասս *s. Persian w.* thick cloud.

Ռաս *a. Persian w.* great.

Ռասինէճ *s.* turpentine.

*Ռաւիթա *S.* *Փաթաթ.

*Ռաւիիկ *s.* fellow, friend.

Ռաբիւ *s. Gr. w.* sound of breakers on the shore; reflux, ebb.

Ռեռնայ *S.* Սահաւառէայ.

Ռեկ, աջ *s. Gr. w.* chink, crack, crevice; broken wave.

Ռեմակալ *S.* Ռիմակալ.

Ռեմն or Ռիմն *s.* earnest, pledge.

Ռեռական *S.* Ռեռինական.

Ռեռին, տնի, իւ. Ռեռն, տնի, տամբ *s. Gr. w.* resin, rosin, cedar-resin, colophony; – բեւեկն, pine-resin; – կեհայ, balm of life.

Ռեռնական, Ռեռնային *a.* resinous.

*Ռէզ *s.* cattle dung, manure.

Ռժդութիւն *S.* Ռշտութիւն.

Ռիւմ *s.* wickedness; – ահալ *a.* rancorous, resentful.

Ռիւտ, ոշտաց *a.* niggardly, penurious, sordid, parsimonious, mean.

Ռիւադոծ, աջ *s.* bombardier; – եմ *va.* to bombard; – ութի *s.* bombardment.

Ռիւաձիդ *s.* grenadier; – լինել, to bombard; – ձդութի *s.* bombardment.

Ռիւաւոր *s.* halberdier. [catapult.

Ռիւաքար *s.* ballista-stone; ballista,

Ռիւիկ, բիաց *s.* howitzer-shell;

Ռիւկէն *s.* mortar. [hand-grenade.

Ռիւգախոս *s.* snuffler; – եմ *vn.* to snuffle, to speak through the nose;

– ութի *s.* snuffling, nasitas; – հան *a.* nasal;

– ձայն *a.* snuffling, having a nasal twang; – վար լինիւմ *vn.* to scent,

Ռիւգեղիւր *s.* rhinoceros. [to smell.

Ռիւգուիք, գանց *s.* nostrils; *S.* Ընդ աղօս. [sordid.

Ռշտանամ *vn.* to become griping,

Ռշտուի *s.* penuriousness, niggardness, stinginess, avariciousness.

Ռոճիկ, ճիաց *s. Persian w.* appointment, salary, pension, pay, hire, wages; maintenance. [pendary.

Ռոճիկեր, աջ *s.* pensioner, sti-

Ռոշաբանուի *s.* plain-dealing, artless saying.

*Ռոշակ *s. bot.* salsola, kali.

Ռոշական *a.* artless, ingenuous.

Ռոշուի *s.* artlessness, ingenuousness, simplicity, candour, sincerity.

Ռումբ, ումբաց *s.* shell, bomb, grenade; – ս արձակել, to shell, to fire shells, to shoot bombs. [գուրբ.

Ռուհի, ուհան *s.* nose; *pl. S.* Ռըն.

*Ռուպ *s.* quarter, fourth part, fourth.

Ռուսաբնակ *a.* dwelling in Russia.

Ռուի or – ս *s.* rob, inspissated juice.

*Ռուք *s.* outside corner of a building.

Ռոշիւ *s.* marcasite, iron-pyrites; *bot.* matricaria, feverfew, cardiaca, mother-wort.

U

U (sē) սէ s. the twenty ninth letter of the alphabet & the twenty third of the consonants; ս, ս, two thousand; two thousandth.

— It is sometimes confounded with the letter շ; as: աստիճան-աշտիճան, աստուճ-աշտուճ; & also in foreign names it is changed into s, Սիմոն-Շմաոն, Սամարացի-Շամրոացի.

— It is sometimes placed at the beginning of words either for ornament or emphasis, & sometimes it is left out; for example: ստածել-տածել, ստաշին-տաշին, սքողել-քողել, սթափել-թափել, &c.

— When it is used with other consonants at the beginning of words, it is generally pronounced շ & not ս; as: սթափ-շսթափ, ստերջ-շստերջ, սագիւտ-շսագիւտ, սկիզբն-շսկիզբն, &c. &c.

— On the contrary, when the word begins with the syllable սու or սի, than it is pronounced ս both in its derivatives & in its cases, save some exceptions; for example: սուգ-սըգոյ-սըգալ, սուտ-սըտոյ-սըտել, սիկ-սըկանալ, սին-սընոտի-սընանալ.

— Sometimes at the end of adjectives it changes them into adverbs, as: մեծամեծ՝ greatly, երազ՝ quickly, սնդագոյն՝ instantly, խստագոյն՝ harshly, &c.

— It is frequently used as a substitute for the letter ք in the plural; as, չիք ինչ հնար, արտասուան փարատեցաւ, նոր է սքանչելի, &c.

— As a demonstrative pronoun in the first person at the end of words it signifies *this, that*; for example: կին զոր ետուր, this woman given me by you; զոր ասեմ, what I say; տէր եւ

վարդապետ, I who am a lord and master. And sometimes it is used for ornament, as: յորոց միջի ես բնակեալ եմ, among whom I live; զոր ինչ ես գործեմ, that which I do; զոր սայ խօսի, what he says; ոմ եւ ես եմ, as I am; վն իրաց այսոցիկ, for these things; զոր այժմ ասացի, what I have just now said.

Սա, սորա, սմա, սովաւ. սոքա, սոցա, սոքօք. սայք, սայց *pron.* this, that; սոյն սա, this one, he himself; սա է, it is he: that is to say; սա աւասիկ *conj.* however, yet, still.

Սաբա *a.* old, aged, in years.

Սաբակ or -ք *s. H. w.* wreathen work.

Սաբաւովթ or ւովթ, այ *s. H. w.* sabaoth, hosts, armies. [*s.* sabellianism.

Սաբէլական *a. s.* sabellian; -ութի

Սաբէկ, այ *s. H. w.* thicket; *fig.* pardon. [-էութիւն *s.* sabeism.

Սաբէական *a. s.* sabean; -ութի or

Սագ, այ *s.* goose (*pl.* geese); արու-, gander; ճագ -ի, gosling; - վայրի, gannet, soland goose, anser bassanus; - չէ, the goose cackles. [*gular.*

Սագաշէն *s.* goose's foot; *a.* trian-

Սագունակ *S.* Այսգունակ.

Սագա or այ, ի *a. H. w.* almighty.

Սագայէլ, ի *s. H. w.* the devil, lucifer, satan. [*of the Temple.*

Սագերովթ *s. H. w.* sateroth, ranges

Սագիր *S.* Մովթոր.

Սագուկեցի, ցւոց *a. s.* sadducean; աղանդ -ցւոց, sadducism.

Սագրանք *s.* instigation, suggestion, excitation, stirring up, solicitation, persuasion; counsel.

Սագրեմ, եցի *va.* to persuade, to advise, to excite, to suggest, to insinuate, to stir up, to provoke, to induce; to help, to contribute; to be the means of, to procure; to contrive, to invent, to form; to betray, to give up, to deliver. [*ing, insinuating.*

Սագրիչ, -րոզ *a.* exciting, suggest-

Սաթ, այ *s.* electrum, amber, yellow amber; սեւ -, black amber.

Սաթնուկ *s.* sponge; *S.* Սպունգ.

Սալ, ից *s.* anvil; slab, paving or flag stone; sheet of metal, plate.

*Սալա *s. Turkish w.* basket; -ղոյդ *s.* -maker; -կապ *a.* paved; - առնել, to pave, to flag.

Սալամանդր *s. Gr. w.* salamander, quenchfire; - ջրային, water-eft.

Սալամ, -բ, աջ. -ուհի *s. zool.* francolin, heath-cock.

Սալայառակ *a.* paved with flag-stones; *s.* pavement; foot-pavement, foot-path.

Սալանամ, աջայ *vn.* to petrify, to become stone, to harden into stone.

Սալամբակ *a.* stone-hoofed, solid hoofed; *s.* steed, courser.

Սալար *pl.* -անի *S.* Սալար.

Սալարիմ, եջայ *vn.* to take refuge, to hide oneself.

Սալարկ *a.* paved; *s.* pavement; -եմ, եջի *va.* to pave; -իչ *s.* paviour.

Սալաքար *s.* flag-stone, flag; -եմ *va.* to pave with -s.

Սալէթին *s.* pearl barley.

Սալիկայ *s. bot.* laurus cassia.

Սալն, ի *a. Gr. w.* foolish, mad.

Սալովբայ *S.* Սիլվիբայ.

Սալոր, ոյ or ի *s.* plum; - դամասկեան, damson; - վայրենի, sloe, wild plum; - չոր, prune, dried plum, French plum; շարակ ի -ոյ, plum-wine; -ի *s.* plum-tree; -իք *s.* plum-orchard.

*Սալպատոր *s.* ishghembè-dolmassi, (minced meat & rice wrapped in pieces of tripe).

Սալուս *a.* stony, hard, rough.

Սախս *s.* saddle; -եմ *va.* to saddle.

Սակ, աջ *s.* reckoning, measure, account, number; condition, position, state, manner; impost, rate, duty, tax, imposition, tribute; order; convention, contract, agreement; budget; tariff; - արկանել ը ումէք, to come to terms about the price, to bargain for, to contract, to strike a bargain for, to stipulate, to come to an agreement, to settle; եւ որ ի սոցին -ի, & of other similar ones; եւ որ այլ եւս սոցին -ի իրք, & of other like things; որոց -ի են, among whom are; եւ որ սոցին -ի են, & so forth, & so on, et cætera; ոչ դաճեկանի միջ - արկեր ը իս, didst not thou agree with me for a penny?

Սակամնի or մուշի, նեայ *s. Gr. w. bot.* scammony, purging bind-weed.

Սակայն *conj.* but, notwithstanding, nevertheless, however, yet, always, besides, moreover. [hamper; *S.* Զամբիդ.

Սակառ, աջ, -ի, ռեայ *s.* basket,

Սակարան *s.* the Exchange.

Սակարկու, աջ *s.* bargainer; -թիւն

s. bargain, agreement, convention, contract.

Սակաւ, ուց *a.* few in number, inconsiderable, moderate, small, slender; *ad.* somewhat, less; - -, առ - -, little by little, by degrees, by little & little, insensibly; - անգամ, - երբեք, rarely, seldom; ոչ -, many, much, not less; - ինչ, -ս, առ - մի, few, not very, somewhat, rather, a little; առ - մի, ի - ժամանակի, յետ - ուց, shortly, in a short time, for a moment; յետ - միոյ, shortly after; - ուք, with few attendants: in few words, briefly, in short; ոչ -ք ի նոցանէ, many of them; ճաշակեցի - մի մեղր, I ate some or a little honey; մարթի եւ ի -էն՝ - տալ, a little may be offered even of a little; *S.* Շատանամ.

Սակաւաբան *a.* curt, dry, brief, concise in speaking, pauciloquent; - ութի *s.* concise discourse, brevity of speech, pauciloquy; - բնակ *a.* thinly inhabited; unpeopled; - դէտ *a.* furnished with but little knowledge; - գիծ *a.* in few lines, short; - գին *a.* low priced, cheap; - գնաց *a.* used by but few passengers; - գնի *ad.* cheaply; - գոյ *a.* brief, short; - զաւակ *a.* having but few children; - զօր *a.* of little strength; - թերթ *a.* scanty leaved; - թիւ *a.* few in number, not numerous; - ժամանակ, կեայ or կեան *a.* of short duration, temporary; - խնամ *a.* requiring but little care; - խօս *S.* Սակաւաբան; - լինել, to speak but little, to be taciturn; - կեաց, կեցայ *a.* short-living; - լինել, to be short-lived; - կեր, աջ *a.* frugal, sober; - կերութի *s.* sobriety; - կեցութի *s.* living but a short time, short life; - համբեր *a.* restless, hasty, impatient; - հանդերձ *a.* lightly clothed; - հաւատ *a.* of little faith, hesitating, vacillating; - ձեռն *a.* of little strength, few in number, inconsiderable, accompanied by but few people; *ad.* thinly attended; - դունդ, a handful of soldiers; - մասնեայ *a.* summary, concise, brief, short, abridged; - մարդ *a.* thinly peopled; - մարդութի *s.* want of population; - մեան, էնից *a.* of tender age, young; - մեղ *a.* having but very few sins; - միտ *a.* short-witted, dull; - մուռթի *s.* narrow entry; - նամ, աջայ *vn.* to lessen, to grow less, to diminish, to decrease, to

be reduced; -նիստ *a.* narrow; -սկե-
տական *a.* oligarchical; -սկետու-
թիւն *s.* oligarchy; -սկէտ *a.* thrifty, frugal,
sober, moderate; -սկիտու-թիւն *s.* thrift-
iness, contentedness, moderation,
frugality, sobriety; -սկտուղ *a.* having
but little fruit; *S.* Սակաւաղաւակ;
-ջան *a.* done with slight fatigue; -ջուր
a. scarce in water; -վախճան *a.* trans-
ient, of short duration; -տար *a.* con-
taining but little, not capacious, nar-
row; -տեսիլ *s.* smallness in appear-
ance; -տեսութիւն *s.* short-mindedness;
-տերեւ *a.* few-leaved; -տող *a.* com-
posed of a few lines; -բանիւք, in
few words; -տոյժ *a.* with little dam-
age; -տուն *a.* in a few verses or
lines, brief, succinct; -ցուցանեմ *va.*
to diminish, to reduce in number, to
lessen, to make less; -ւոր *a.* few in
number, inconsiderable, little; -ւոր-
ութիւն *s.* small number, scarcity.

Սակաւերամ *a.* of a small flock or
herd; -երեւեաց *a.* seldom seen, rare.

Սակաւժամանակայ or կեան *S.* Սա-
կաւժամանակ.

Սակաւիկ, - ինչ, - մի *ad.* a few,
very few, almost none, almost noth-
ing; in a moment or instant; - մի եւ,
- միւս եւս եւ, - ինչ պիտոյ՝ եւ, little
is wanting to, there was but little
wanting, it would but a little.

Սակաւոտն *a.* of but few feet in height.

Սակաւութիւն *s.* small number or quan-
tity, smallness, slenderness, scanti-
ness, paucity; rarity.

Սակաւունակ *a.* having but a few.

Սակաւութիւն *S.* Սակաւ.

Սակաւօրեայ *a.* having but few days;
lasting a short time, ephemeral.

Սակեմ *S.* Սակ արկանեմ.

Սակեր, ք, աց *s.* Latin *w. sacer*, re-
script, decree. [faint.

Սակմիմ *vn.* to languish, to become

Սակուղաջուր *s.* gum sagapen.

Սակուր, կրի, կրաւ *s.* double-edged
axe, battle-axe; *S.* Սակր. [bittern.

Սակա *pl.* -ութիւն *s.* zool. saker, goshawk;

Սակս, ի - *pr.* on account of, for, by
reason of, in order to, for the sake of,
with respect to, in consideration of,
touching, concerning; յայն - , that is
why, for which reason, for that pur-
pose, on that account, therefore;
յայս - , it is why, for this purpose or
reason, on this account, consequent-

ly; - էր, why? for what reason? ի
ձեր - , for you, for your sake, on your
account, in respect to you; յոյր - ,
for whose reason? why? յոր or յոր
- , - որոյ, on which account, there-
fore; - զի, because.

Սակր, կեր, կերք or կրով *s.* hatchet,
axe; *S.* Սակեր; -ապետ *s.* chief per-
sonage, magnate; -աւոր *s.* one armed
with an axe, axeman; sapper.

Սակրոս *S.* Սկարոս.

Սահ *s.* slip, slide: troop, phalanx:
*shoot, sprout; -ական *a.* labent.

Սահանաբաց *a.* heavy, torrential,
deluging; -խաղաց *a.* furious as a tor-
rent; -կան, -հոս *a.* flowing like a ca-
taract, impetuous, grand; -կարկաջ,
-ձայն *a.* noisy as a cataract, resound-
ing, obstreperous; purling; -սոյղ *a.*
drowned by a cataract; -փակ *s.* mech.
sluice, lock, water- or flood-gate; dam,
mill-dam.

Սահանք *s.* water-fall, cascade, ca-
taract; *S.* Սահանափակ; water-fall of
a weir; sheet of water.

Սահարկիմ *vn.* to slide, to slip down.

Սահելի *a.* fleeting, transitory.

Սահեմ *S.* Սահեցուցանեմ, Սահիմ.

Սահեցումն *s.* sliding, slipping; fig.
mental perturbation, vacillation, agit-
ation, irresolution.

Սահեցուցանեմ *va.* to cause to glide,
to slip; fig. to agitate.

Սահիմ, եցայ *vn.* to slip, to slide, to
glide; to flow, to be flowing, to run
out, to pass over, to roll or glide on;
to be agitated, to hurry along or away,
to err, to wander, to yield to; - ի վե-
րայ սառի. to skate; - ի մտայ, to slip
from, to escape the memory; սահեալ
անցանէլ, to run; to elapse, to glide
away; սահեալ աստղ. shooting star;
սահեցաւ, he slipped, his foot or feet
slipped.

Սահման, աց *s.* bound, term, circum-
scription; bounds, limits, confines,
frontier, borders; extremity, sphere;
definition; statute, rule, regulation;
decision, determination; jurisdiction,
extent; department; neighbourhood,
district, provinces; -ք, outskirts, sub-
urbs; -ք հաւատոյ, articles of faith;
- երկրի, կալուածոց, landmark; -
հատանէլ, to fix the boundaries of;
յարդար -ս ամփոփել զիմն, to reduce
to its proper limits; -դնէլ, to bound,

to fix bounds to, to limit, to end; -
դնել անձին, to propose, to deliberate,
to resolve; երդնուլ երդումն -աւ, to
bind oneself by an oath; անցանել
ը - , to overstep, to pass the limits
or boundaries; -աւ ասել, to say brief-
ly; յաղետալի - հասուցանել, to re-
duce to a deplorable state; S. Զէն.

Սահմանաբար *ad.* definitively; -
գլուխ *s.* frontiers, confines, boundary
line, bounds, limits; -դոչ *a.* resound-
ing or murmuring from shore to shore;
-դիր *a.s.* constituent; institutor, legis-
lator; - Ժողով, the Constituent; -
գրական *a.* constitutional; *s.* constitu-
tionalist; - միապետութիւն, constitu-
tional monarchy; -գրեմ, եջի *va.* to
fix the boundaries; to constitute, to
order, to regulate, to establish, to
determine, to decide; -գրեալ կէտ,
the appointed day or time; -գրութիւն
s. fixing the boundary, setting up land-
marks; constitution; statute; ordin-
ance, regulation; decision; definition;
-կալ, աջ *s.* prefect, governor; *a.* bor-
dering upon, confining, conterminous,
limitary; -կան *a.* bordering upon, ad-
jacent to; definitive; *gr.* indicative;
բանիւ -աւ կապել, to excommunicate;
-կից, -կողմն *a.* circumjacent, border-
ing, close to, adjacent, neighbouring;
-կցութիւն *s.* neighbourhood; -չափ, ից
s. demarcator; -չափութիւն *s.* decisive
measure; meter; -պահ, աջ *s.* front-
ier guard; lord of the marches, pro-
vincial governor; - զօրք, frontier
garrison or guard; -բիւլ, աջ *a.s.*
constituent; -ւոր *a.* bounded, limited,
circumscribed; -փոխ լինիմ *vn.* to
change the boundaries; to change
the ancient statutes; to transmigrate,
to pass from one place to another;
-փոխութիւն *s.* change of the ancient
laws or statutes; trasmigration, emi-
gration; -քար *s.* mile-post, -stone.

Սահմանել, եջի *va.* to bound, to
limit, to set bounds to, to circum-
scribe; to define, to determine, to fix,
to decree, to establish, to institute;
to regulate, to decide, to resolve, to
propose, to deliberate, to stipulate,
to prescribe; to destine, to design, to
affect; to consist, to measure, to
weigh; յառաջագոյն or յառաջ - , to
predestine; - սահմանա դանձնէ իւրմէ,
to bind oneself by an oath to; - անդր

քան, to confine, to banish, to exile;
-իմ *vn.* to have for boundaries; to be
bounded, limited; to contain, to com-
prehend; to be measured; constitut-
ed, established; defined; մահուամբ - ,
to submit to death, to die; սահմա-
նեալ Ժամանակ, epoch decided on,
fixed time.

Սահմանիչ *s.* definer; horizon.

Սահմանորդ S. Սահմանակից.

Սահմանօրէն S. Սահմանաբար.

Սահմի *s.* the third month of the
ancient Armenian calendar, March.

Սահնակ *s. mech.* slide-bar, guide.

Սահուկ S. Լսիրծ.

Սահումն *s.* sliding, slipping, fall.

Սահուն *a.* slippery; fugitive, wan-
dering, runaway. [մանդր.

Սաղամանդր, աջ, -այ, ից S. Սաղա-

Սաղապ *a.* slippery, failing, frail,
wavering, unsteady, inconstant, fickle;
-աճեմ *s.* slow going, gentle move-
ment; -եցուցանեմ *va.* to turn aside,
to pervert, to seduce; to exercise;
-իմ, եցայ *vn.* to exercise oneself in;
-ումն *s.* exercise.

Սաղար, աջ *s.* Persian *w.* general in
chief: troop from which the generals
were elected; փուշտիպան - , general
commanding the Guards; -անք *s. pl.*
the generals.

Սաղարդ or -թ, ույ, ից or աջ *s.*
leaf, leafy branch; ից. long hair.

Սաղարթաբեր *a.* bearing or produc-
ing leaves, frondiferous; -դեղ *a.* ad-
orned with leaves, leafy; - որթ, vine
adorned with leafy branches; -զարդ,
զուարթ or զուարճ *a.* leafy, verdant,
green, covered with leaves; -թափ *a.*
stripped of leaves, leafless; -լի *a.* full
of leaves, leafy; -խիտ *a.* of a thick
foliage, leafy; -ծաղիկ *a.* covered with
leaves & loaded with flowers; -ճեմ;
-ճոխ S. Սաղարթազուարճ; -խիտ;
-նամ, աջայ *vn.* to shoot forth leaves,
to sprout, to be leafy, green; -պատ
a. covered with leaves; -տունկ *s.*
green tree; -ւոր *a.* leaved, leafy; -ւո-
րիմ S. Սաղարթանամ; -փթիթ *a.*
sprouting, budding.

Սաղարթիմ, եցայ S. Սաղարթանամ.

Սաղարթումն *s.* shooting forth
branches & leaves.

Սաղարթուն S. Սաղարթալի.

Սաղարթութիւն *s.* generalship.

Սաղաւարտ, ից *s.* casque, helm,

helmet, head-piece, morion; Armenian mitre; -աւոր *a.* helmeted; -իմ, էցայ *vn.* to wear a helmet or mitre.

Սաղմն, մին *s.* embryo, foetus; -առնուլ *S.* Սաղմնառեմ; -աբոյն մզանք *s.* amnios, secundine, after-birth; matrix, womb, uterus; -անամ *S.* Սաղմնառեմ; -անցուծի *s.* abortion, premature birth; -առեմ, էցի *vn.* to conceive, to be with child; *S.* Յղանամ; -առեցուցանեմ *va.* to cause to conceive; *S.* Յղացուցանեմ; -առուծի *s.* conception; *S.* Յղուծիւն.

Սաղմոս, աց *s.* *Gr. w.* psalm; --book, psalter; -ասել, to recite or sing psalms; to play on the harp, to sound the lyre; *S.* Ծայր; -աբանեմ *va.* to repeat the psalms; to compose psalms; -ական *a.* salmodic; -ք *s.* psalms; -ակից *a.* singing psalms together; -անուագ, -ասաց *a.* reciting, singing psalms, praising; *s.* psalmist; -ասացուծիւն *S.* Սաղմոսերգուծի; -արան *s.* psalter, harp, decachord, dulcimer, tympanum; psalter, psalm-book; -ափոխ *s.* a psalm; -եմ, էցի *vn.* to recite, chant or sing psalms; -երգ, աց, -երգեաց, գիչ, գող or գու, աց *s.* psalmist, psalm-singer; -երգեմ *va.* to sing psalms, to praise; -երգուծի *s.* psalm-singing, psalmody; -իկ *pl.* -կունք *s.* small psalter; short psalm; -ողոգ *s.* psalm-singer, clerk; -ողոգուծի *s.* psalm-singer's office; -ողուծի, -ուծիւն *S.* Սաղմոսերգուծիւն.

Սամայէլ *H. w. S.* Սագայէլ.

Սամարուհի *sf.* Samaritan.

Սամարական *a.* tumultuous.

Սամետ, -է, -էք or այք, -ի, *Սամեթէլ *s.* leather thong of the yoke, knot of the yoke. [or potion.

Սամթաջուր *s.* dill- or fennel-water

Սամիթ, մթի or մթոյ *s.* anise, dill; fennel; -վայրենի or ծովային, samphire, crithmum.

*Սամիր *s.* large millet.

Սամիք, մեաց *s.* yoke, wooden collar for draught oxen; *fig.* whip-staff, tiller-shaft, tiller ropes.

Սամյր, մուրաց *s.* sable; - or

Սամուրենի *s.* sable-skin.

Սամարեմ *vn.* to strut along or about, to look grand.

Սամաի *sf.* strumpet!

*Սայա *s.* women's long gown.

Սայասէս *S.* Սասէս.

Սայթաք *a.* fickle, inconstant, unsteady, changeable; agile, quick, nimble; -եմ, էցի *vn.* to slip, to stumble, to trip, to take a false step, to fall; *fig.* to falter, to waver, to be unsettled, to go astray, to err; -եմ, էցուցանեմ *va.* to cause to slip or stumble, to trip up; *fig.* to lead astray, into error, to delude; -ումն *s.* stumbling, slip, false step, fall; *fig.* error, aberration.

Սայլ, ից *s.* waggon, chariot, cart; *ast.* arcturus; boötes; -ադործ, աց *s.* cartwright, wheelwright; -ակ, աց *s.* small cart, truckle, dray-cart; -ձեռածիք, barrow, hand-barrow; -ակաք *s.* baggage-waggon; ammunition-waggon; -ակերսլ աստեղք *s.* *ast.* arctus; Charle's wain, the Great Bear; ursa major; -ավաստակ *s.* barrowman; -ատուհք *a.* living in carts, nomads, wandering, errant; -ացից *s.* shaft of a vehicle; -իկ *s.* wheel-barrow; -իա *s.* wheel-chair; -որդ, աց *s.* carter, waggoner, driver, carrier.

Սայր, ից *s.* edge, sharpness; *S.* Սար; աստակէլի - սուսերի, to put to the edge of the sword; -ադիր *s.* edge; -ասուր *a.* well pointed, sharp, cutting, piercing, trenchant; -սուսեր, trenchant glave. [prow.

Սայրուց *s. mar.* the interior of the

Սան, ից *s.* kettle, boiler, caldron, saucepan, stewpan; *chem.* still, cucurbite; -Պասէնի *chem.* Papin's digester, athanor, digesting-furnace.

Սան, ուց, -ական *s.* nursling, foster-child; pupil, scholar; godchild; -ակիցք *s.* children having the same godfather; -ահայր *s.* godfather; -ամայր *sf.* godmother. [Sanir.

Սանայիրասերմ *a.* grown on mount

Սանգաստականք *s.* contempt, scorn.

Սանդ, ից *s.* pounding-mortar; -հրէղէն, petard.

Սանդալ, ի or ոյ *s.* sandal; փայտէղէն -, wooden-; -աւոր *a.* shod with or wearing -s; -իկ *s.* small -, slipshoe, slipper. [crush in a mortar.

Սանդահարեմ, էցի *va.* to pound or

Սանդարամետ, ի. -ք, տայ or տից *s.* Tartarus, hell; -ք էրկրի, the deep caverns of the earth, abyss, hell, pit; -, -ական, -ային *a.* tartarean, hellish, infernal, satanical, devilish; -դէք, the infernal divinities; -տօնք, diony-

sia, dionysiaca; -ականք *s.* demons, devils, the damned, souls of the dead, shades, spirits; -ասլետ or [Pluto.

Սանդարասլետ *s.* god of Hades,

Սանդիտուն *s.* pestle; -մեքենական, crushing- or stamping-mill; -մեծ, large heavy pestle; -փոքրիկ, small

Սանդղաձեւ *a.* ladder-shaped. [pestle

Սանդղամասն *s.* round, step.

Սանդուխթ or դուղթ, դղոց *s.* staircase, stairs, ladder; երկբացիկ -, double ladder, trestles; ծալածոյ -, folding ladder; -չուանեայ, rope-ladder, foot-rope; -հրդեհի, fire-ladder, --escape; -սաշարման, scaling-ladder; -շրջանակաւ, winding staircase; ելանել ը -դս, to go up stairs; իջանել ի սանդղոց, to come down stairs; ելանել ի վեր սանդղովք, to scale, to climb over, to escalate; ելանել սանդղովք ի պարխապս, to scale the walls.

Սանեղբայր *s.* S. Սանակիցք; god-child's brother.

Սանձ, ուց, օք *s.* bit, curb, bridle, rein, snaffle; ից. check, curb; -զօրու թեհաչափ *mech.* dynamometrical brake, friction-brake; -ս դնել, to put a check upon, to curb, to put a term to; -ս արկանել S. Սանձեմ.

Սանձաբեկ, -կոծ առնեմ or -կոծեմ S. Սանձահարեմ; -կալ S. Երասանակալ; -կոտոր *a.* breaking the reins, untameable, indomitable; -լիւնել, to break loose, to break the bridle; -հարեմ, եցի *va.* to bridle, to curb, to check, to rein; to subdue, to break in; -հարուհի *s.* bridling, reining, curbing, repressing; առանց -թէ, dissolutely, impetuously; -բար *s.* bridle-maker; -բարականն *s.* bridle-making; -բիու, աջ *a.* reining, checking, breaking in; -բիութի S. Սանձահարութի; -բձակ *a.* unbridled, unruly, unrestrained, unchecked, lawless; dissolute, loose; -զերասանակն թողուլ, to give a horse his head, to slacken the reins.

Սանձեմ, եցի *va.* to bridle, to break in; to rein in, to check, to hold in, to repress, to conquer, to abate, to mortify.

Սանձումն *s.* check, restraint, curb.

*Սանեքք *s.* weaver's large comb.

Սանար, ի or ոյ. տեքք *s.* comb; *row of toes; - նեղատամն, small-toothed comb; -լայնատամն, large-toothed -; -փղոսկրեայ, ivory -; խողանակ սան-

տեք, --brush; քսակ սանտեք, --case; - ոստայնակաց, weaver's -; - կանեփի, վոյ, hatchel, flax--, hemp--; - բրդոյ, card to comb wool. [maker.

Սանարագործ, -վաճառ *s.* comb-

Սանարեմ, եցի *va.* to comb.

*Սանարուկ *s.* bot. S. Շուշ & Շրէշ; -ք *s.* combings.

Սանարումն *s.* hackling, hemp or flax dressing; combing, carding.

Սապատ, աջ *s.* trunk, coffer, safe; basket; S. Չուգեմ; - ուղտու, camel's hump; - ողին, hump, humpback, gibbosity; -ակ, աջ *s.* casket; hand-basket; -աւոր *s.* pedler, hawker, huckster, petty dealer; -ողն *a.* crook- or hump-backed, gibbous; *s.* hunch-

Սապենէթ S. Պրակսաւթոյք. [back.

Սապէս *ad.* thus, so, in this manner.

*Սապղար S. Խեղ, Հալմ.

*Սապոն, ի *s.* soap; S. Օճառ.

Սապու Arabic *w.* S. Հալուէ.

Սառ, &c. S. Սառն, &c.

Սառայածին *a.* born of Sarah.

*Սառատ *s.* coarse large sieve.

Սառելի *a.* gelable.

Սառիմ, եցայ *vn.* to freeze, to be frozen, to glaciare, to congeal; * - պողոց, ծաղկանց, to be frost-bitten, nipped by the frost.

Սառն, ուն. ունց *s.* ice, frost; glazed frost; crystal; *a.* frozen; հատոր սառանց, piece or block of ice.

Սառնաբեր, -գործ *a.* producing frost or ice, ice-cold, frosty, freezing; - գոյն *a.* ice-coloured; -լիճ *s.* frozen lake; -կան *a.* glacial, icy; -կերպ *a.* ice-like, icy, glassy, crystalline, translucent, pellucid; *s.* crystalloid, hyaloid, crystal form; -կոյտ *s.* glacier; -հալ *a.* thawed, melted, liquefied; - հար *a.* frost-bitten; -հրդեհ *s.* cold & hot beyond endurance (hell); -ձեւ S. Սառնակերպ; -մած *a.* surrounded or covered with frost or ice, frozen, ice-bound; -մանիք, նեայ *s.* ice; frost, icy cold; շնչէն ցրտաշունչ -, sharp & biting winds blow; -մանուա *a.* very cold, icy, freezing; -յին *a.* icy, glacial; crystalline; -նամ S. Պաղիմ; -նման *a.* ice- or crystal-shaped; -շէն *a.* built with ice; -սլառ S. Սառնամած; -ջուր *s.* chem. water of crystallization; -սառայ *a.* extremely cold, freezing, glacial, icy, chilling; -սեր *a.* icy, cold, stony, cruel; -սոյզ *a.* caught in the

ice, frost- or ice-bound; -տէս *a. chem.* hyaline, glassy; - or տեսակ *S.* Սառնակերպ; -տուն, -բան *s.* ice-house; -ցուցանեմ *S.* Սառուցանեմ.

Սառնեղէն *a.* frosty.

Սառնորակ *a.* crystalline; *s.* jelly; -բուսական, pectine; -հիւթն աչաց, crystalline humour.

Սառնութիւն *s.* nature of ice, iciness.

Սառնում, Սառչիմ *S.* Պաղիմ.

Սառնոց *s.* ice-house. [glazed frost.

Սառոյց, ուցի *s.* frost, icy cold; ice,

Սառումն *s.* congelation; կէտ սառման, freezing point.

Սառուցանեմ, ցի *va.* to freeze, to ice, to frost, to chill, to congeal, to coagulate; -ցեալ *a.* frozen; -ծով, North sea or Frozen Ocean; -գօտի, frigid zone. [ing.

Սասան *s.* *S.* Սասանումն; *a.* trembl-

Սասանեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to shake, to jog, to jolt, to stagger; to move, to astonish; to frighten, to terrify; -զոտն ուրուք յերկրէ իւրմէ, to cause a person to emigrate.

Սասանիմ, եցայ *vn.* to be shaken, to totter; to tremble, to shudder; to be dismayed, cast down; -ի հիմանէ, to shake to its very foundations; սասանեալ կալ, to stand abashed.

Սասանոտ or նուտ *a.* moveable; -դաշտ, the sea.

Սասանութիւն, -ումն *s.* shaking, staggering, tottering; quailing, shudder, thrill, trembling; earthquake.

Սաստ, ից *s.* bitter, angry reproof, scolding, rebuke, threat, menace; chastisement; -իշխանակերպ, մեծաւայելուչ, majesty; -իշխանական, authority, haughtiness; -աչաց, piercing glance; ի -մատչել ը ումէք, to reproach bitterly, to scold sharply.

Սաստական *a.* threatening; -բար *s.* scolder.

Սաստեմ, եցի *va.* to reprimand angrily, to rebuke, to scold, to speak authoritatively, in a threatening tone, to threaten, to apostrophize, to bid or order imperiously; to hush, to still, to quiet.

Սաստիկ, տկայ *a.* excessive, extreme, great, grievous, enormous; intense, violent, vehement, impetuous, strong, lively, ardent, fiery; rigid, rigorous, rude, severe, austere, insupportable; -տգէտ, downright or per-

fectly ignorant person; - or -ս *ad.* vehemently, vigorously, impetuously, strongly, with all one's force, power or strength; greatly, excessively, extremely, grievously, violently, sharply, harshly, rigidly, severely, rigorously.

Սաստիչ *s.* a scold, chider, rebuker.

Սաստիւաբար, -գին, գոյն or գոյնս *S.* Սաստիկ *ad.*; -բուրումն *s.* great fragrance; -խօս *a.* chirping, chattering excessively; -կան *a.* great, terrible, violent; -մակբայ *gr.* intense adverb; -մանիկ *gr.* increasing particle; -կոծ *a.* severely reprimanded, sharply reproached or harshly punished; -առնել, to load with reproaches, to reprimand severely, to rebuke sharply, to huff, to lecture, to taunt, to chide, to burst or launch out bitter invectives, to break out in scolding or upbraiding; -լինել, to be sharply reprimanded, harshly scolded; -կսկիծ *S.* Պառնակսկիծ; -հարուած *a.* struck brutally; -հողով *a.* turning or revolving rapidly; -ձայն *a.* rolling, resounding, roaring; -յաղթ *S.* Քաջայաղթ; -յոյզ *a.* very agitated, moved, in great emotion; -սէր, ardent love; -նամ, աջայ *vn.* to increase in force, in intensity, to be strengthened by, increased, to grow; to be enraged, very angry; -մարտին, to become exasperated, to grow most ferocious; -նայր հրաման թագաւորին, the king's order was pressing; -նդամ *S.* Յաղթանդամ; -շառաչ *a.* very noisy, clattering; -հնչէին զադականին, all the bells rang a full peal; -շունչ *a.* blowing violently; -սլահանջ *a.* required rigorously or severely exigible; severe, rigid, inexorable; -սլատիժ *a.* rigid, severe, excessive, atrocious; -սլէս *S.* Սաստիկ *ad.*; -ջինջ *S.* Բնաջինջ; -սառոյց *S.* Սառնասառոյց; -վէր *a.* severely wounded; -տեսակ *a.* atrocious, horrible, cruel; -ցուցանեմ *va.* to render intense, violent or strong, to strengthen, to augment, to increase; -զստտերազմն, to foment, to exasperate warfare; to turn the enemy's flank; -զհրամանն արքունի, to enforce the king's command.

Սաստիւո՛ւն *s.* intensity, vehemence, impetuosity, rage, violence; rigour, rigidity, severity, rudeness; grievous-

ness, enormity, extremity.

Սատակ *s. dead body; corpse of an unbeliever; a. simple, single; unadorned; - **սպիտակ**, quite white; - **մարդ զԲն ասել**, to declare our Lord a mere man.

Սատակամահ լինիմ, մեռանիմ vn. to die a cruel death, to perish miserably.

Սատակեմ, եցի va. to kill, to slay, to massacre, to put to death, to take away life, to butcher, to slaughter, to exterminate, to extirpate; to destroy, to overthrow, to make havoc of, to get rid of; - **իմ** vn. to perish, to die; to be destroyed or exterminated.

Սատակիչ s. that kills, that puts to death cruelly, exterminator, extirpator, destroyer.

Սատակումն s. extermination, extirpation, death, havoc, destruction; **ի - մանիլ**, to perish; **սատակումնս առնել**, to make carnage; **կոտորել ի -**, to destroy utterly, to exterminate.

Սատակչական a. mortal, deadly, fatal, mortiferous, lethal, murderous, destructive.

Սատան, ի, իւ s. adversary, opponent, antagonist, enemy; Satan; - **յարուցանել ումք**, to stir up an adversary, to raise or create difficulties, to raise objections to.

Սատանայ, ի, իւ s. Satan, demon, devil, evil spirit; S. **Սատան & Բանսարկու**.

Սատանայադդեաց S. **Սատանայակիր**; - **զէն** a. incited to, possessed by a devil; - **խօս** a. treating or dealing with the devil; - **ծին** a. born of Satan; - **կան** a. devilish, satanical, diabolical; - **կիր** a. possessed by a devil, raging, furious, demoniacal; - **կուր** a. enticed, allured by the devil; - **միտ** a. evil-minded, as wicked as the devil, very malicious, diabolical, devilish; - **նամ, աջայ** vn. to become a devil, to be malevolent; - **պաշտ** a. devil-worshipping; sold to the devil; - **սէր** a. fond of the devil; - **յուցանեմ** va. to cause to become devilish, diabolical; - **ւոր** S. **Սատանայական**.

Սատանայինք s. things of the devil.

Սատանայոտ a. furious, raging, demoniacal.

Սատանայութիւն s. devil's nature; devilry; malignity; witchcraft, devilish trick.

Սատապ, ոյ s. mother of pearl; S. **Փեղեկայ**.

Սատար, աջ s. workman, artisan, operative; labourer, husbandman; weaver, help, succour, aid; helper, assistant, auxiliary; fellow; cause, author; - **սատմութե**, additional professor of history; - **լինել** or **-եմ, եցի** va. to help, to assist, to aid, to co-operate, to contribute, to serve; to do, to labour; - **ութի** s. help, succour, assistance, co-operation; fellowship, admission; woollen-trade.

Սատեր, աջ, Սատր, տեր s. Gr. w. stater, didrachm (money & weight); - **անամ** vn. to raise to dignities.

Սատիր s. Gr. w. satyr, faun; * - or **սատուր** S. **Սակր, Սակուր**; - **ական** a. satirical.

Սատոն s. Gr. w. satum, setier, (2 English gallons, or 16 English pints of wine).

Սատր, ի or **ոյ** s. thin silken crape; napery; seat, sofa, settee, settle.

Սատրապ, ից, -եա s. satrap, lieutenant of a county, prefect; - **ութիւն** s. satrapy.

* **Սատրեմ** va. to plant separately.

Սար, ոյ or **ից** s. height, eminence, top, summit, peak; cape, promontory, point; - **ք**, furniture, moveables, equipage; harness; all that follows, rest.

Սարաբարձր a. high-topped, very high or elevated, lofty.

* **Սարած** a. varnished.

Սարակ s. small height, upland, hill: mare, brood mare.

Սարակինոս, աջ s. Saracen. [land.

Սարահարթ a. flat-topped; s. table-

Սարանամ, աջայ vn. to become elevated, to appear high; **ից**, to take ill, to be or get angry; not to deign to.

Սարապիս, Սերապիս s. Serapis, Apis.

Սարաս, ի s. form, fashion, manner, resemblance; custom, habit, usage; **յայնմ -ի**, in that state; **լը -ի**, so as, as; **այսպիսի -իւ**, so, in such a manner.

Սարասիմ, եցայ vn. to be affected by.

Սարատակ, աջ s. zool. tinnunculus or kestrel.

Սարատան s. Arabic w. ast. Cancer.

Սարաւանդ, -ակ, աջ s. cape, headland, promontory, foreland; - **եմ, եցի** va. to build altars in high places; - **իմ** vn. to sit in high; to tower; to be of very ancient lineage.

Սարաւոյթ *s.* edifice built on high, terrace. [granary.

*Սարբի *s.* emporium of corn or flour,

Սարբնայ or Սարբինայ *s.* vine-trellis.

*Սարգեմ or կեմ *va.* to make ready.

Սարգ, ից *s.* spider; *bot.* laurel, bay-tree; *zool.* starling; երդաբնակ, նըստուկ, ուղղընթաց, շէղընթաց, թէւհան, սփռող, թափառուկ, մեղար, ոստին, ջրային -ք, house-, sedentary, retrigrade, laterigrade, spinner, snaring, vagrant, erratic, land-, water-spiders; արագ or Ժիր, նուրբ, կայտառ, խիզախ or արի, ճարտար or ճարպիկ, հնարագետ, հանճարեղ, գիտուն, վաստակաւոր, արթուն - , agile, cunning, quick, prompt, skilful, industrious, ingenious, knowing, laborious, vigilant spider; կախուկ, վերնակառ or վերամբարձ, մանողակ, փորեղ or տղընդեր, տգեղ or մախիղ, անհեղեղ, սոսկալի, թունաւոր -ք, hanging, suspended, spinning, big-bellied, ugly, deformed, frightful, venomous spiders.

Սարգաբոյն *S.* Սարգիոստայն; -խոտ *s.* *bot.* spider-wort, anthericum ossifragum; -նկու *a.* woven by a spider, as thin or fine as a cobweb.

Սարգեղունդն *s.* sardonix.

Սարգենասեր *a.* produced by the laurel, lauriferous, bay.

Սարգենեան, -դենի *a.* laurel.

Սարգենի, -դի, դոյ *s.* laurel.

Սարգիոն, աջ *s.* cornelian.

Սարգիոստայն, ից *s.* cobweb, spider's web; սրբէլ զ-ս, to sweep down the -s; - ձգէլ ծածկոյթ զերեսօք, to hind behind a cobweb, to try to conceal what is manifest, to cover with pretexts. [laughter; risus sardonius.

Սարգոնեան *a.* sardonian; - ծաղր, -

*Սարգոյ, -ոստ *S.* Սարգիոստայն.

Սարեակ, -եկ, աջ *s.* black-bird.

Սարեկիկ *s.* finch, chaffinch.

Սարեմ *vn.* to threaten, to cry out

Սարեմթուհի *sf.* Sareptan.[against.

Սարիկ *s.* *zool.* sarigoy, opossum.

Սարիք, րեաց *s.* cord, band, rope, chain; - նաւու *mar.* rigging.

Սարկարան *s.* crater, cup, large goblet; քամէլզ-, to drink off, to quaff.

Սարկաւագ, աջ. ունք, դաց *s.* deacon; servant, minister; աւագ-, arch-deacon; -ական *a.* diaconal; -ակից *s.* fellow-deacon; -անոց, -ատուն, -ա-

րան *s.* vestry-room, vestry; -ապետ *s.* archdeacon; -եմ, եցի *va.* to serve, to minister, to attend; *vn.* to be served or attended; -ութիւն *s.* deaconship, deaconry; service, ministry; -ուհի *sf.* deaconess; abbess.

Սարկեւաւաք or -եւաք *s.* horny tips of birds' claws; *S.* Մագիլ.

Սարմատ, աջ, -ացի *a.* *s.* Sarmatian; -իա *s.* Sarmatia.

Սարոյ, ից *s.* pine-tree. [eers.

Սարոստանիք or նեաք *s.* mountain-

Սարուած, -ութիւն *s.* instrument, tool, apparatus, harness, furniture; նաւ կազմեալ եմ սարութք, ship complete in stores & rigging.

Սարուփարթայ *s.* baggage-train, stores, implements of war.

Սարսառեցուցանեմ, Սարսառիմ, եցայ *vn.* to dry, to dry up.

Սարսառումն *s.* drying, dryness.

Սարսարակ *s.* *zool.* field-fare.

Սարսարեկ *s.* *zool.* woodcock.

Սարսափ *s.* shuddering, consternation, great fear, panic, horror; -եղ *a.* frightful, dreadful, tremendous, appalling, horrible, terrible; enormous, stupendous, wonderful; -եմ *S.* Սարսափիմ; -եցուցանեմ *va.* to cause terror, to strike with consternation, to cause to shudder or shiver with fear or horror; -իմ, եցայ *vn.* to quake with fear, to be horror-struck, seized with consternation, to have one's hair stand on end; - ոսկերաց, to be terrified, horrified; - ի ցրտոյ, to shiver with cold; սարսափեցան ոսկերք իմ, a cold shiver ran through my whole frame; -իւն *s.* start, thrill, cold shiver, shudder; -ումն *S.* Սարսափ.

Սարսէլ *S.* Սարսափէլ.

Սարսեմ, եցի *vn.* to quake, to totter, to start, to feel a thrill of fear, to shudder, to tremble, to quiver.

Սարսեցուցանեմ *va.* to shake, to cause to totter or shiver with fear.

Սարսիմ, եցայ, Սարսնում or Սարսչիմ *S.* Սարսեմ.

Սարսումն *S.* Սարսափումն.

Սարսուռ, սուր *s.* shivering, cold chill, chilliness, trembling, terror; - աւնուլ or ունէլ զոք, to quake with fear, terror or horror.

Սարսուգին, -լի or լից *a.* horrible, terrible, fearful, tremendous.

Սարսում, աջայ *vn.* to quake, shake,

shiver or tremble; - *ի ցրայ*, to shiver with cold, to quake all over.

Սարսառաւոր or *սեր* *a.* tremulous, undulating. [*shiver or to tremble.*

Սարսառացունեմ *va.* to cause to *Սարսառելի* *S.* *Սարսափելի*. [*սաւմ.*

Սարսառեմ, *սիմ* or *սում* *S.* *Սար-*

Սարսառում *a.* moveable, everchanging, unstable.

Սարսնում or *Սարսնիմ*, *սեայ*, *սու-*
ցեալ *vn.* to be shocked at, estranged, alienated, to have an aversion to, to withdraw, to abandon; to be horrified, scared, to take umbrage; - *ի ստենէ*, to be weaned, disaccustomed.

Սարսուցանեմ, *ցի* *va.* to rebuff, to spurn, to repulse, to shock, to estrange, to cause a separation, to alienate, to detach; to scare, to startle, to cause or give umbrage to; - *ի ստենէ*, to wean, to disaccustom. [*ding.*

Սարսուցիչ *a.* disgusting, forbid-

Սարփինայ, *ից* *s.* arbour, vine-ar-

Սաւան, *այ* *s.* sheet. [*bour, bower.*

**Սաւառայ* *s.* shrill fife or whistle.

Սաւառնազարդ *a.* adorned, furnished with wings; - *թեւ* *a.* whirring, flapping the wings, flying about, hovering, soaring; - *ձայն* *a.* humming, buzzing; - *նամ* *S.* *Սաւառնիմ*; - *սլաւ* *a.* surrounded or covered by wings; - *տարած* *a.* spread (wings).

Սաւառնիմ, *էցայ* *vn.* to flap the wings, to flutter about, to hover, to soar, to fly high. [*flight, flying about.*

Սաւառնումն *s.* flapping, fluttering,

Սաւուղաբար *ad.* like Saul.

Սաւոր *s.* black poplar.

**Սափալ* *a.* flat. [*true, lying.*

Սափաւում *a.* *Gr. w.* quite false, un-

Սափարայ *s.* fife.

Սափիրայ *Gr. w. S.* *Շափիրայ*.

Սափոր, *ոց* *s.* urn, amphora, pot, pitcher, jug, jar. [*barber's calling.*

Սափրականն or *Սափրողականն* *s.*

Սափրեմ, *էցի* *va.* to shave, to shear; *S.* *Սօրուք*; - *իմ* *vn.* to get shaved.

Սափրիչ *s.* barber, hair-dresser.

Սափրումն *s.* shaving; hair-dressing.

Սափրող *sf.* tire-woman.

Սաքափաթանք *s.* sycophancy; juggling tricks. [*large hood or cowl.*

Սաքուլայ, *ի*, *իւ* or *ուլ* *s.* *Latin w.*

Սաքրեմ, *էցի*, *Սաքրիմ*, *էցայ* *vn.* to hide oneself.

Սգադործ *a.* mournful, dreary, dole-

ful, sad; - *զգած* *a.* in mourning; lugubrious; - *լնեւ*, to be in mourning; - *զգեաց*, - *զգեստ* *a.* wearing or clad in mourning; - *լնեւ*, to wear or to put on mourning; - *թափեմ* *vn.* to leave off mourning, to go out of mourning; - *լի* *a.* mournful, lugubrious, sorrowful, sad, fatal, gloomy; - *կից լնիմ* or - *կցիմ* *vn.* to go into mourning, to complain, deplore or condole with or together, to commiserate.

Սգամ, *ացայ* or *ցի* *vn.* to be in, or to wear mourning, to mourn; to afflict oneself, to be sorrowful, to regret, to be moved, to bewail, to lament, to deplore.

Սգայական, &c. *S.* *Չգայական*, &c.

Սգաւաւ *a.* covered with black or mourning; - *սէր* *a.* fond of mourning; - *սիրութիւն* *s.* immoderate love of mourning; - *սեւակ* or *սիկ* *S.* *Սգալի*; - *ցուցանեմ* *va.* to grieve, to sadden, to afflict; - *ւոր* *a.* in mourning; mournful; *սուգ առնուլ* - *օք*, to wear mourning; - *ւորիմ* *vn.* to mourn; - *ւորութի* *S.* *Սուգ*.

Սգումն *s.* mourning; grief, pain.

Սեամք, *սեմոց* *s.* threshold; doorpost, jamb.

Սեւ, *սեւոյ* *a.* black; *fig.* sad, gloomy; *s.* ink; negro; black; - *սիւս* *S.* *Սեւնոս*; - *սկան* *a.* black, dark, obscure. [*empress; pn. Augusta.*

Սեւաստէ or *Սեւաստէ* *a. sf.* august;

Սեւաստոս or *Սեւաստոս* *a. s.* august; emperor; *pn.* Augustus.

Սեքենի, *Սեքին*, *Սեքինէ* *s. Gr. w.* palm-leaf vest, garment made of palm-leaves.

Սեթեւեթ *s.* garb, dress, ornament, attire; affectation, primness; paint; - or - *եալ* *a.* embellished, adorned, pompous; finical, affected; - *աբար* *ad.* with inflated language; - *անք* *s.* finery, gewgaws, tinsel; - *եմ*, *էցի* *va.* to dress up, to trim or trick out, to bedizen, to bedeck, to embellish, to ornament; to paint, to plaster.

Սեւաս, *Սեւք* *s. Gr. w.* shooting star.

Սեւէս, *Սեւին* *s. L. w.* chair, throne.

Սեխ, *ի* or *ոյ* *s.* melon; *չերս* - *ի*, slice of -; - *մկահոս*, musk-melon; - *աւտան*, *այ*, - *աւտանի* *s.* melon-bed; - *էնի* *s.* melon-plant; - *էնիք* *s.* melon-ground or -garden. [*rocco, cordwain.*

Սեկ, *ի* or *ոյ* *s.* dressed leather, mo-

Սեկագործ, աջ s. cordwainer, morocco-dresser; -եմ va. to dress like morocco, to morocco; -ութի s. morocco-dressing, --trade; -կազմ a. bound in morocco; -փերթ s. morocco-
*Սեկեմուկ S. Չիլը. [piece.

Սեկունդիկուս s. L.w. secundicerus.

Սեկամբեր S. Սեպամբեր.

Սեղակ a. Gr. w. cartilaginous.

Սեղան, ոյ s. table, board; meal, food, table; altar; banker's counter; աւագ -, grand, high altar; -գրէլոյ, writing-table; -խոհակերոյի, kitchen-table; dresser; -մարմարեայ, marble-table; -գործոյ, work-table; սփռոյ -ոյ, table-cloth; անօթք, սպասք -ոյ, plates & dishes; պատառաքալ, դանակ, դրդալ -ոյ, table-fork, --knife, --spoon; զրոյցք ի -ի, table-talk; -յարդարել, ուղղել, դնել, to lay out a table, to spread the table; - ուղղել, to erect or place an altar or Communion-table; բազմել ի -, to sit down to table; ծառայել -ոյ, to wait at table; ի -ի լինել, to be at table; ելանել ի -ոյ, to rise from table; բանալ զ-, to take away, to clear the table; ծախք -ոյ, table-expenses; S. Կողոպտեմ, ճաշ, Պատիւ; s. geom. trapezium.

Սեղանաբոյծ or բուս S. Պատառաբոյծ; -գիր a. spreading the table, laying the cloth; -զերծ S. Սեղանակապուս; -կազմ a. S. Սեղանագիր; s. waiter, servant; house-steward; temple-erector; -կապուս, պախ a. sacrilegious, impious; s. profaner, spoiler; -կապուսութի s. sacrilege, profanation; -կից s. commensal, messmate, fellow-boarder; -լինել or -կցիմ vn. to eat at the same table, to mess together; -կցութի s. commensality; -մեծար a. condescending, accepting to sit at another's table; յարդար, աջ, յօրէն, րինաց s. head waiter, butler, chief steward; carver; -նամ vn. to be formed into an altar-table, to become a sacrifice; -նենդ s. traitor, domestic traitor, betrayer; fig. one guilty of sacrilege, profaner; -պեա s. cellarist; -սպաս a. fond of good eating; -տիպ s. geom. trapezoid; -տուն S. Ճաշատուն; -ւոր s. banker, changer; տալ or արկանել զարծաթ ի -ս, to place money in a bank at interest, to put out money to interest; -ւորեմ, եցի va. to wait at table, to spread the table, to

serve up; to give to eat; fig. to make known the word of God, to feed with the bread of life; -ւորիմ vn. to eat, to feed upon.

Սեղանորդ S. Սեղանակից.

Սեղես, աջ s. fornicator, whore-keeper; suitor, gallant, sweet-heart, admirer; -աբար ad. like a lover, in a coquettish manner; -ասպանութի s.

Սեղես, &c. S. Սեխ. &c. [lover-murder.

Սեղմ a. close, dense, compact, firm, strait, narrow, compressed, confined.

Սեղմաբան a. curt, concise; -կան a. astringent; -նամ, աջայ vn. to be contracted, compact, compressed, restricted, to press close, to grow narrower; -պէս ad. densely, closely, strictly, narrowly; -ւոր S. Սեղմ.

Սեղմեմ, եցի va. to render compact, to restrain, to constrain, to restrict, to restringe, to cramp, to contract; to squeeze, to strain, to press; -իմ vn. S. Սեղմանամ.

Սեղմութիւն s. the being compact, hardness, firmness, density; restriction, restraint; pressing, squeezing.

Սեմագիր, գրաց, Սեմիար, աջ s. tachygrapher; -գրութի s. tachygraphy.

Սեմական a. semitic.

Սեմիոր S. Խոստուկ.

Սենատոր, աջ s. L. w. senator.

Սենգելոս s. Gr. w. chancellor.

Սենեակ, նեկաց s. chamber; cabinet, closet; S. Հարսն; fig. concubine; -մանձանց, cell; -հարսին, nuptial bed, thalamus; - ուսման, study.

Սենեակից a. dwelling in the same chamber, comrade; -մուս a. secluded; -պան, աջ s. chamberlain; -պանութի s. chamberlain's office; -պեա s. Lord High Chamberlain; -պետութի s. office or charge of High Chamberlain; -ւոր s. recluse, solitary, hermit. [hut.

Սենեկիկ s. small room, cabin, cell,

Սեպ, ոյ or ից s. peak, point, summit of a rock, steep rock; peg, wedge; a. steep, cragged, a-peak, precipitous.

Սեպաձեւ a. cuneiform; -նամ vn. to end in a point, to be steep or pointed; -տամ s. mech. catch, tipper, gib's end, stop, tappet; -ցեալ a. a-peak, steep; -ցուցանեմ va. to cut vertically, to escarp, to cut steep down; -ւոր անիւ s. mech. stop-, cog- or curb-wheel.

Սեպեան s. Gr. w. sepia, cuttle-fish.

Սեպահան a. proper, special, parti-

cular, specific, one's own; noble, illustrious, egregious; *-ք* *s.* one's own part, property or heritage; *-էր նմա*, it was specially his, it was his lot; *-աբար*, *-ապէս* *ad.* as one's own, *-* propriety; *-ացուցանեմ*, *-եմ*, *եցի*, *-եցուցանեմ* *va.* to appropriate, attribute, ascribe or impute to oneself; *-ուծի* *s.* appropriation; propriety; attribute, attribution; nobility.

Սեպուհ, *սէպ* *s.* peer, noble, gentleman, patrician, esquire; Sebooh, (name of mount in Armenia); *- ազապ*, the highest nobility; *- գունդն աղաապ*, knighthood, chivalry, squire-

Սեպտեմբեր, *ի* *s.* September. [hood.

Սեռ, *ից* *s.* kind, species, race, generation; nature, complexion; *height; *gr.* gender; *- եւ տեսակ*, the genus & the species; *մարդկային* *-*, mankind; *հայկական* *-*, the Armenian nation.

Սեռաբար *ad.* generally, universally; *-գլային* *a.* co-national, consanguineous; *-կան* *a.* generic; general, universal; *gr.* genitive; *-կնաձեւ* *a.* of an universal or resplendent form, (the Cross); *-կտոր* *a.* of several species, diversified, various, subdivided, heterogeneous; *-ձեւ* *a.* round or spherical; *-նամ* *vn.* to become genus.

Սեռեմ *va.* to harden; *-իմ* *vn.* to be hardened.

Սեռն, *սին* *s.* axle, axis, pivot; *a.* clean, pure, clear, limpid; sincere, true, simple; *-ուծիւն* *s.* clearness, cleanness, purity. [progeny or race.

Սեռութի *s.* the being of the same

Սեռութի *ad.* generically.

Սեր, *ից* *s.* kind, race, species; sex; cream; *gr.* gender; *- գինեմբոյ*, cream of tartar; *գեղեցիկ* *-*, the fair sex, womankind; *գալ ի ծնունդ եւ ի* *-*, to increase & multiply.

Սերական *a.* genital; prolific; generic, sexual; *gr.* genitive; *-* or *-ք* *s.* the sex, the genitals; *ի բաց հասանել զ-ս*, to castrate, to geld.

Սերանամ *S.* *Սերիմ*.

Սերաւորեմ, *եցի* *va.* to multiply, to reduce into one kind.

Սերափիմ *s. pl.* *H. w.* Seraphim.

Սերեալ *a.* sprung from, born of.

Սերեկ *s.* *Սեկ*; leather-lid, --cover; *-եմ*, *եցի* *va.* to close jars with bladder.

Սերեմ, *եցի* *va.* to procreate, to beg-

et, to engender, to give rise to, to propagate.

Սերիմ, *եցայ* *vn.* to be born of, to draw one's origin from, to descend from, to be procreated, multiplied by generation; to spring, to issue, to derive, to proceed from.

Սերի *ad.* to-day, this very day; *- եւ վաղիւ*, *զ- եւ զվաղիւ*, to-day & to-morrow; *-ածին* *a.* born to-day; *-եան* *a.* of to-day; *ի -*, *ի - աւուր* or *աւուրս*, *- օր* *S.* *Սերի*. [կեւի, quiddany.

Սերիկել, *եւի* *s.* quince; *սինձ սեր*

Սերիկել, *լոյ* *s.* quince-tree.

Սերմակրեմ *va.* to conceive.

Սերմահրէմ *s.* causing abortion.

Սերմանական *a.* seminal; *-կորոյս* *a.* seed-loosing (the earth); *-հան*, *այ* *s.* sower; *-հանութի* *s.* sowing; *-մատոյց* *a.* producing seeds; *-նամ*, *այայ* *vn.* to seed, to run to seed; *-րիւ* *s.* sower; begetter, procreator; *-գան* *s.* *S.* *Սերմանահան*; drill, sowing machine, corn-drill; *-ցու*, *այ* *a.* destined or kept to be sown; *-ւոր* *a.* provided with seed, seedy; *-բաղ*, *այ* *s.* gleaning, gathering or picking up seeds; *s. fig.* babler, tale-bearer, telltale; *- լինել*, to criticize, to find fault with, to censure.

Սերմանելի *a.* fit to be sown.

Սերմանեմ, *եցի* *va.* to sow, to disseminate, to spread or cast the seed; to procreate; *- սերմն*, to seed; *ժամանակ սերմանելոյ*, seed- or sowing-

Սերմանիչ, *-նող* *s.* sower. [time.

Սերմանիք, *նեաց* *s.* seeds; *պարտէզ -նեաց*, seed-plot.

Սերմանումն *s.* sowing.

Սերմն, *ման*. *մուկ* or *մանք*, *մանց* *s.* seed, grain; berry; corn, pulse, &c.; *fig.* progeny, race, descendants; germ, bud, seeds, cause, principle; *bot.* eotyledon; *- արութի* *med.* sperm; *- ձըկանց*, spawn; *- չողգամի*, rape-seed; *ի - տալ զցորեան*, to sow corn; *եւանել արութի սերման*, to be afflicted with gonorrhea; *- առնուլ կնոջ*, to conceive.

Սերմնաբանեմ *va.* to play the tell-tale, to babble; *-բանութի* *s.* spermatology; *-կաթ* *a.* gonorrheic, ill of the gonorrhea; *-կաթութի* *s.* gonorrhea; *-կան* *a.* seminal; spermatogenic; *-կեր* *a.* feeding on seeds or grain; *-կերութի* *s.* eating pulse; loss of sons; *-հեղութի* *s.* voluntary pollution; *-սիմ* &c.

S. Յղանամ. &c.; -վաճառ s. seedsman; sf. seedswoman; -վարութի s. sowing; -բան s. bot. anther, seedlip, seedlop; -բկեմ, եցի va. to sow; -բկութիւն s. power of conception; act of procreation; -փակ s. bot. umbone, pistil.

Սերմերթութի s. pollution; gonorrhea. [child or young.

Սերմընկալ af. conceived, with Սերովբէ, -բիմ S. Սրովբէ.

Սերուն s. procreation, generation.

Սերուն a. having procreative or generative virtue, fecund, prolific.

Սերունդ, բնդոց s. offspring, scion, progeny, race, lineage, line, descent, posterity, descendants, generation.

Սերտ, ից a. solid, firm, hard, compact, constant, fix, stable, strong; ից. true, sincere, close, intimate, cordial; -, -իւ ad. firmly, constantly; voluntarily, willingly; sincerely, intimately, closely; - առաքինութի. solid virtue; - սիրով, tenderly, affectionately, cordially; - սիրեւ, to love sincerely, with all one's heart, passionately; - աղօթել, to pray intensely, warmly, earnestly, eagerly.

Սերտանամ S. Սերտիմ.

Սերտաշէն a. very solid, stable.

Սերտեմ, եցի va. to strengthen, to fix, to make firm, to establish, to consolidate; * to learn, to study; -իմ vn. to be strengthened by, consolidated, to gather strength from.

Սերտութիւն s. solidity, firmness, hardness, constancy; phys. fixation.

Սեւ S. Սեւաւ.

Սեւագիր s. ink; a. written with ink, delineated with black lines; -գոյն a. black, dark-coloured, blackish, dark, swarthy; -գործ a. rendering black, blackening; -գորշ a. blackish, obscure, gloomy; -գունդ a. composed of a black troop; s. black band or troop (of devils, rascals, &c.); -գեղ s. ink; -գէմ a. black-faced; s. negro; -զգած, -զգեստ a. clothed in black, in mourning; -զգեստ s. mourning suit; -թոյր or թորմի a. black; ից. dark, gloomy, dismal, sullen, foul, base.

Սեւակ, ի, աւ s. ink.

Սեւակն a. black-eyed.

Սեւակոշտեալ a. full of black clods.

Սեւակալնի s. bot. quercus nigra.

Սեւամաղձ s. black bile, atrabiliary humour, spleen; -ու a. melancholy,

splenetic, atrabilious; gloomy, mournful; -ութի s. melancholy, black choler or bile, hyp, hypocondria, -sis; -մեղր s. burnt sugar, caramel; -մորթ a. brown-skinned; s. black man, moor, negro; gipsy; -մորուս a. black-bearded; -յատակ a. melampyrgus; S. Թաւայատակ; -յին S. Սեւաւ; -նամ, աջայ vn. to blacken, to be or become black, to grow dark or brown; -նեղի a. black-dyed, black; -ստուս s. S. Սեւաւստուս; count, earl; -ստութի s. county, earldom; order of knighthood; -տեսակ S. Սեւաթոյր; -ցուցանեմ or

Սեւեմ, եցի va. to blacken, to render black, to imbrown; to paint black.

Սեւաբաղ S. Թերթաբաղ.

Սեւեւ, աջ or ից s. nail, stud; -ադոյն, -ակաւ, -ապինդ a. nailed, studied, fixed, well-fastened; -ապէս ad. fixedly, firmly; -եմ, եցի va. to nail, to stud, to fasten with a nail, to fix well; to attach, to stick; -իւք s. Severian heretics; -ութի or ումի s. fixation; fixed or rooted idea.

Սեւերամ s. black flock; S. Սեւադունդ; -բես a. black-faced, shameful.

Սեւ եւ մուր a. black all over; S.

Սեւի S. Սեբենի. [Սուր.

Սեւոան a. black-footed; pn. Melampus. [- աչք, black eyes.

Սեւորակ a. blackish, brown, dusky;

Սեւորդիք s. Sēwortic, Blacksons or Smithsons, (name of an Armenian race whose father was named Sēv or Black).

Սեւութիւն s. blackness, black or brown colour, swarthinness.

Սեւուկ a. nigro; S. Սեւորակ.

Սեւուհի sf. negress, negro-woman.

Սեւ սաթ S. Սաթ.

Սեփական, &c. S. Սեպհական, &c.; -ազունդ s. troops composed of nobles.

Սէ, սերա or սարա. սէք or սայք, սայցա pron. f. S. Սա, սորա.

Սէդ, սիգաց a. imperious, high, haughty, supercilious, arrogant, proud, superb; - աւ հանդերձ, fond of dress, smart, spruce, dandy; - աւնուլ S. Սիգամ. [squitch -, dog's -, weed.

Սէզ, սիզոյ s. bent-grass, couch--,

Սէր, սիրոյ s. love; affection, fondness, tenderness; inclination, delight, liking, taste, fancy; love, passion, flame, salacity, love-suit; charity, supernatural love, christian charity; agapæ, love-feasts; kiss; - կանանց,

hymen, vulva; *fig.* the quiver of love; - *վաղանցուկ*, amour, intrigue, love-affair; *յօդակապ*, *ուրբ սիրոյ*, ties, bonds of love; *հանգոյց*, *տոմսակ*, *գաղանիք*, *երգ*, *վէտք*, *ընծայ սիրոյ*, love-knot, --letter, --secret, --song, --tale, --toy; - *առ Աժ*, *առ ընկերն*, *ազատութիւն*, *հայրենեաց*, *արուեստից*, *փառաց*, *առաքինութիւն*, love of God; of our neighbours or fellow-creatures; of liberty; of our country; of arts; of glory; of virtue; *ամուսնական*, *մայրական* or *մայրենի*, *հայրական*, *որդական* -, connubial or conjugal, maternal, paternal, filial love or affection; - *անձնական*, self-love, egoism, solipsism; - *ածային*, *երկնային*, *մաքուր* or *մը*, *նորաբողբոջ*, *փրկարար*, *համեստ*, *օրինաւոր*, *եռանդուն*, *սաստիկ*, *բուռն*, *անչափ*, *հաստատուն*, *հաւատարիմ*, *յաւիթեան*, *divine*, *celestial*, *pure*, *rising*, *reciprocal* or *mutual*, *honest*, *lawful*, *ardent*, *lively*, *violent*, *extreme*, *constant*, *faithful*, *eternal* love; *մոլէխախանձ* -, *jealousy*; - *երկրային*, *յողդողդ*, *անցաւոր*, *զգայական*, *մարմնական*, *անկարգ*, *պիղծ*, *յանցաւոր*, *եղբունաւոր*, *earthly*, *inconstant*, *fleeting* or *transitory*, *sensual*, *carnal*, *illicit*, *lustful*, *culpable*, *criminal* love; *վայելէլ սիրով*, to make love to, to fall in love with, to court, to woo; *հալիլ մաշիլ սիրով*, to burn, to languish with love, to be love-sick; *հատուցանել* - *ք* *սիրոյ*, to give love for love, to re-love; - *ազգէլ*, to inspire with a passion; *դիւթէլ*, *բորբոքէլ զն*, to philter, to charm; - *ցուցանել*, to show or demonstrate love for; *առնել* -, to be courteous, amiable, friendly; to do or confer favours; *ուտել զ*, to eat together, to make love-feasts; *դնել* - *ի բերան*, to kiss, to embrace; *սիրով ad.* lovingly, tenderly, affectionately; with pleasure, willingly; *ի - Ա. յ.* for God's sake; *ի - իմ*, for me, for my sake; *արա ինձ* -, do me the kindness or the pleasure to; *ամ սիրով*, very willingly; - *իմ!* my love! my dear! S. *Խառնեմ*, *Հարկանիմ*.

Անրարփի s. S. *Արովբէ*; focus of

Անրանսիրտ s. gentle breeze? [love.

Անրաբերիմ s. H. w. Song of Solomon.

Աթար s. Latin w. horse-trapping, --cloth, caparison; - *էմ va.* to harness a horse, to caparison.

Աթափ a. awake, sprightly, lively, watchful, quick, prompt, speedy; - *ալան a.* entertaining, diverting, amusing, recreative, distractive; - *անք s.* sprightliness, liveliness, sportiveness, entertainment, diversion, sports, relief; watchfulness; - *էմ, եցի, -եցուցանեմ va.* to awaken, to enliven, to inspirit, to refresh, to recreate, to revive; to cheer, to exhilarate, to divert; - *եցո՛ զխելս մտաց քոց*, *fig.* awake from your mental stupor; S. *Թափեմ*; - *իմ, եցայ vn.* to wake up, to be lively, renewed, to recover, to come to oneself again; to brighten up, to be cheerful, to divert or amuse oneself; - *ի դինւոյ*, to grow sober again, to get sober; - *ի քնոյ*, to shake off sleep; - *ութի* or *ումն s.* awaking; refreshment, distraction, diversion, pastime; sobering. [lerian.

Աթեր s. bot. wild nard, azarum, va-

Արեւիկայ, ի sf. Gr. w. sibyl.

Արեւիկոն or *Արեւիկոն s. Gr. w.* pig's-

Արգ S. Արգ. [skin bag.

Արգաճեմ a. strutting; *ad.* with stately step; - *դնացք*, majestic gait, walk, bearing or port; - *իմ* or

Արգամ, ացայ or *յի vn.* to strut, to stalk, to walk in a proud manner, with an air of ostentation or self complacency; to bridle up, to give oneself airs, to carry one's head too high.

Արգանձ S. Արգասանձ.

Արգանք s. air, pride, ostentation.

Արգաշարժ a. undulating, curling or rippling gently; - *սլանձ a.* haughty, ostentatious, stately; - *սար a.* highly caparisoned; - *ւոր a.* superb (horse); - *բայլ a.* walking or curvetting proudly.

Արգի, սիրգի, աց, օք s. decoration, distinction of honour: seal; S. *Արնիկ.*

Արգնոն, ի, Արգնայք, յից L. w. S. Նշան. [tentation; softness, effeminacy.

Արգութի s. haughtiness, pomp, os-

Արգաբերիմ vn. to grow spontaneously & abundantly as weeds or grass;

- *բոյս a.* gramineous, grass-like; s. gramineous plant; - *կան a.* grassy;

- *ւէտ* or [ing in weeds, in grass.

Արգուտ a. weedy, grassy, abound-

Արկ, սկոյ s. slime, mud, ooze, mire, slough, dirt; deposit, sediment, dregs, lees.

[hired assassin.

Արկարեան a. Latin w. murderous; s.

**Արկիկ s.* sleet; hoar-frost.

Սիկլ, սիկլաց *s. H. w.* shekel.
 Սիդիգն *s. Gr. w.* Տաշիհ; fine-wheat-en bread, French-roll.
 Սիդիգոն *S.* Սուսր.
 Սիդիլոբայ, ից *s. Gr. w.* syllable.
 *Սիմակ *s.* wool prepared for spinning.
 Սիմէս *s. L. w.* half-piaster.
 Սիմինդր or ար *s. Gr. w.* semolina.
 Սիմոնական *a.* simoniacal; -ուի or Սիմոնեան օխոս *s.* Simony.
 Սիմոնացի *s.* Simonian.
 Սին, սնոյ *a.* empty, void; destitute; vain, useless; *s. bot.* service- or sorb-apple; service- or sorb-apple tree.
 Սինդոն *S.* Սնդոն.
 Սինեալ *a.* emptied, void, empty.
 Սինլքեալ, էլոց, -լքոր, աջ *a.* refuse; low, despicable, vile; - or - ժողովըրդեան, - խուժան, riffraff, dregs & refuse of the people, mob, rabble, scum of the people, the unwashed, the many-headed, beggarhood.
 Սինկղ, կեղաց *s.* Cerberus.
 Սինկղիաիոս, աջ *s. Gr. w.* senator.
 Սինկղիատոս, աջ *s. Gr. w.* senate; -ալան *a.* senatorial; -ութի *s.* senatorial dignity.
 Սինձ, սնձոյ *s.* gluten; mordant; preserved fruits, conserves, preserves, jam; *S.* Փշաա.
 Սինաեկնոս *Gr. w. S.* Որդիակիցք.
 *Սինոն, ի *S.* Սազման.
 Սիսկ *S.* Սեպեան. [peas.
 Սիսեան, սուան or սեռան *s.* chick-
 Սիաղ *s. L. w.* water-pot, bucket.
 Սիր *s.* damp weather; *a.* effeminate; - *s. Fr. w.* sire.
 Սիրաբան *S.* Բանասէր; -բար *S.* Սիրեալէս; -բողբոջ, -բուխ *a.* born of or produced by love, effect of love; -բորբոջ *a.* burnt with love; -բուն *a.* whose base or root is love; -զէզ or զէզուն *a.* filled with love or affection, affectionate, loving; -թռիչ *a.* love-winged; -լի or լիր *a.* full of love, of affection, of tenderness, kindness or good-will, affectionate, obliging, kind; -կամուրթի *S.* Լաւակամուրթի; -խնձոր, (Պղտիկ) *s.* love-apple, tomata; -կան *a.* amiable, benign; amatory, loving, amorous; affectionate; -կից *a.* mutually loving; -հար *a.* love-stricken, loving, amorous; -հարիմ, Էջայ *vn.* to fall in love with, to be enamoured of, smitten with, to burn for; -հարութի *s.* love-struck, falling in love; love-

suit; -հարուստ *S.* Սիրազէզ; -ձայն *a.* eloquent, persuasive, sweet-spoken; -մայր *sf.* affectionate mother.
 Սիրամարդ *s.* peacock; էդ -, pea-hen; ձագ -ի, pea-chick; -գոչ, the peacock cries or screams; նազէլ or սիգալ ուղ զ-, to plume oneself; to boast; -աշաա *a.* abounding in peacocks.
 Սիրայ, ից *s. Gr. w.* mat; rush-tress, hay-rope; սէր ի -է *ad.* file by file, line by line, in series.
 Սիրայեղ *S.* Սիրալի; յին *a.* dear, amiable; burning with love; յորդ *a.* fervent, ardent; յորդոր *a.* lovingly persuading; exhorting by love; -շարժ *a.* inciting to love; incited by love; -սլասար *S.* Սիրալի; -ջան *a.* done or executed with a fond enthusiasm; -սլաց *a.* presented, offered with love; -սնունդ or սուն *a.* nursed affectionately, lovingly, tenderly; -սան, dear nursling; -սուր *a.* borne on the wings of love; -սաեղնեալ *S.* Սիրաբողբոջ; -ստուած *a.* beloved of God; -սարփ *a.* passionately fond, smitten, deeply in love, over head & ears in love; -ամարիլլիս *bot.* agapanthus umbellatus; -ախուր *a.* melancholy & in love, smitten with love & melancholy; -սողոր *a.* glowing with love; -րկու *a.* in love, smitten, amorous.
 Սիրեդոն *s. Gr. w.* shrine.
 Սիրեալան *a.* loving, amiable, friendly, affable, kind; -գէզ, philter; -սէս *ad.* amiably, kindly, lovingly, affectionately, tenderly, courteously; charitably.
 Սիրելի *a.* amiable, dear, beloved, well-beloved; affectionate, benign, kind; *s.* favourite, darling, lover; -գիմ, my dear; -ընծայել, to render amiable; -է ինձ, I prefer; -է քեզ գէզեցիկն, the beautiful affects you; -է ինձ կարծել, I should think; -է ինձ աւանդել ի քեզ, I am very happy to see in you; -էր ինձ բարեբարել, I had placed all my happiness in doing good.
 Սիրելութիւն *s.* loving; amiability, kindness, love, affection, tenderness, sympathy, fellow-feeling.
 Սիրեմ, Էջի *va.* to love, to be fond of, to have an affection or a liking for, to cherish, to like, to be pleased, to take pleasure or delight in, to de-

light in; - զմիմեանս, to love one another, to be fond of each other; ըստ անձին - , to love as oneself; - իբրեւ զբիր ական, to love as the apple of one's eye; - մինչեւ ցշունչ վախճանին, to love to one's last breath; խանդակաթ, տարփանք, սասաիկ, բոլորով սրաիւ or յամ սրաէ, ոգւով չափ, ի վեր ք զամ, անկեղծ սիրով - , to love tenderly, passionately or dotingly, to distraction, with all one's heart, with all one's soul, above all, sincerely; զմի սէր - , to love with equal affection; - իմ vn. to be loved, beloved.

Սիրենա *sf. phys.* Sirene. [gether.

Սիրընթաց *a.* friendly, agreeing to-

Սիրել, Սիրող *a.* loving, fond of; *s.* amateur, lover; - նկարուց, amateur of pictures; - երաժշտուէ, dilettante, (*pl.* dilettanti); - գեղարուեստից, virtuoso, (*pl.* virtuosi); - ազատութեան, փառաց, lover of liberty, of glory; չես դու - մարդահաճութե, you do not like flattery; - է նա գրեկոյ, books are his passion; - եմ էս անկաբանութե, I have a great taste for botany.

Սիրողաբար or պէս *S.* Սիրելապէս.

Սիրողութիւն, Սիրումն *s.* love, predi-

Սիրուհի *a. sf.* *S.* Սիրելի. [lection.

Սիրուն *a.* amiable, dear, pretty, darling, gracious, handsome, charming; *S.* Սիրող.

Սիրա, սրաից *s.* heart; heart, soul, mind, intellect, memory, intelligence; courage, spirit, heart; heart, inmost thought; heart, centre; առ սրաի *ad.* through anger; սրաի գիւր, ease, pleasure, contentment, satisfaction; բարութիւն, խստութիւն սրաի, kindness, hardness or obduracy of heart; Լքումն սրաի, faintheartedness, despondency; ուղիղ, անկեղծ սրաիւ, sincerely, openheartedly, openly; բոլորով սրաիւ, ի բոլոր սրաէ, յամ սրաէ, սրաի մտք, with all one's heart or soul, heartily, with good will, willingly, voluntarily; կրթել զ-, to form the mind or character; հեռացուցանել յանձնէ զ-, to alienate good will; գերել զ-, to captivate, to gain the heart or affection; յինքն արկանել զ- ուրուք, to gain a person's good will; յափշտակել զ-, to charm or gain all hearts; գորովել, ժառանգել զ-, to touch, to move, affect or stir, to possess the heart; իջանել ի խորս սրաին, to de-

scend into one's heart; Թափանցել ի խորս սրաին, to penetrate the inmost recesses of one's heart; տալ, նուիրել զ- իւր, to give one's heart; խոտորեցուցանել զ-, to pervert, to deprave the heart; խօսել ք սրաի, to speak to the heart; ասել ի սրաի իւրում, to say within oneself, to say in one's heart; սրաի մտք վաստակել, to labour heartily, to take to heart, to occupy oneself seriously with; - ի բերան շրջել, to seek painfully for; սրաի գիւր լինել, to be in a state of contentment or tranquillity, to feel pleased, comfortable, contented; զեզուլ զ- իւր առաջի Ա. յ, to open one's heart before God; հայրական, մայրական, գողար, զգայուն, խաղաղ or անգորր, խաղաղաւէտ, երախտագէտ, ազնուական, բարի, աղինիւ, վսեմախոհ, վեհ, անվեհեր - , paternal, maternal, tender, feeling or sensible, calm, pacific, thankful, noble, good, excellent, elevated (high-minded), great, intrepid or dauntless heart; անզգայ, ապերախտ, խիստ, ապակահեալ, վատ, անգութ, անողորմ, չար, Լքեալ - , unfeeling or insensible, ungrateful, flinty or obdurate, spoilt or corrupt, craven or dastard, hardhearted, unmerciful or pitiless, cutting, drooping, dejected or despondent heart; խորհուրդք մեծամեծք ի սրաէ դան յառաջ, great thoughts take their rise in the heart; - ն բաբախէ, Թնդայ, the heart palpitates; արկ ի - իմ, he placed in my heart, he inspired me; անկցի գութ ի - քո, let your heart be touched; նուաղեալ էր - նր, his heart was weak; հրճուէր ի սրաի, he rejoiced from the bottom of his heart; Եթէ ուրուք - առնուցու՝ կերիցէ, let him eat it if he has the heart to, if he has courage enough; - իմ գեղանի, my heart is moved; - ի բերանն էր, he struggled with death; որ յաչաց հեռացաւ՝ ի սրաէ հեռացաւ, out of sight, out of mind; *S.* Զուարթանամ, Խորք, Կեղեքեմ, Մերկանամ, Յանգուցանեմ, Շարժեմ, &c. &c.

Սիւղբայ *S.* Սիղբայ.

Սիւն, սեանց *s.* column, pillar; - չորեքկուսի, pilaster; անջրպետ սեանց, intercolumnation; շարք սեանց, colonnade; - ամպ or ամպոյ, pillar of cloud; *S.* Շրջանակ.

Սիւնաբարձ *a.* supported by pillars

or columns; -դաւիթ *s.* peristyle; -գլուխ *s.* capital, chapter.

Սիւնակ, աց *s.* little column; ելէկտրական -, electric pile.

Սիւնական, -կէաց, եցաց *a.* stylites, living on a column; -ձեւ *a.* column-shaped; -մուտ *S.* Սիւնակեաց; -նման, -տեսիլ *a.* column-like; -պատ *a.* surrounded with columns; *s.* peristyle.

Սիւնքոյն *s.* *Gr. w.* symbol, creed.

Սիւնիքոսական *a.* *Gr. w.* continuous.

Սիւնկղիտոս *S.* Սիւնկղիտոս.

Սիւնհոգ, -ոս, աց *s.* *Gr. w.* synod; -ական *a.* synodal.

Սիւրալախուր *S.* Հինգտերեւան.

Սիւք, Սիւք, սքոյ, Սիւք *s.* breeze, gentle wind; *S.* Էրան.

Սիւփոն *S.* Կնճափող.

Սլանամ, ացայ *vn.* to soar, to take a lofty flight, to fly high; to rush, to dart, to rush on, upon or down; սլացեալ աստղ, falling star.

Սլացութի or ումն *s.* soaring, flight.

Սլացուցանեմ *va.* to cause to fly

Սլացք *s.* start, flight, sally. [swiftly.

Սլաք, աց *s.* shaft, arrow, dart; stiletto; style, needle; -ժամացուցի, hand; -ժամուց, hour-hand; -վայրկենից, minute-hand; -ալեղու *a.* sharp-tongued, biting, cutting, poignant; -էալ *a.* sharp-pointed, piercing, keen.

*Սլէխ or Սլէհ *s.* arms, armour.

Սլէմ *S.* Սուլէմ.

Սլիկ *s.* French-beans.

Սխալ *a.* wrong, mistaken, faulty; less; *s.* fault, error, mistake; միով -ամս քառասուն, 40 years wanting one.

Սխալագիր *a.* full of errors or mistakes. [sy, drunken.

Սխալակ *a.* staggering, reeling, tip-

Սխալական *a.* liable to error, fallible, frail; -ութի *s.* fallibility.

Սխալակիմ, եցայ *vn.* to stagger, to reel, to be a staunch toper, to be tipsy. [ness, intoxication.

Սխալակութիւն or ումն *s.* drunken-

Սխալանք *s.* fault, mistake, error, oversight, failing, blunder.

Սխալաւոր *S.* Սխալական.

Սխալեմ, եցի, -լիմ, եցայ *vn.* to fail, to be wanting, to err, to commit an oversight, to be led into mistakes, to mistake; to sin, to fall into error, to go astray; to make a false step, to stumble, to trip; մեծամեծս -, to make gross blunders.

Սխալեցուցանեմ *va.* to cause to commit faults, to lead into error; to cause to sin.

Սխալոտ *S.* Սխալական.

Սխալութիւն or ումն *S.* Սխալանք.

Սխտոր *S.* Խտոր; *-դուշ *s.* wooden mortar.

Սիրագործ *a.* working or doing wonders, enchanting, astonishing, wondrous, prodigious, stupendous; -լի *a.* wonderful, surprising, admirable, charming; -նամ, ացայ *vn.* to admire, to be charmed, astonished, to marvel, to wonder, to be extremely surprised, wrapped in wonder, amazed, to stand thunderstruck; -սարաս, -տեսիլ *S.* Սիրալի; -ցուցանեմ *va.* to ravish, to enrapture, to delight, to strike with admiration, to charm, to be the delight, the charm of; -ցուցիչ *a.* stupefactive; -ւոր *a.* stupendous, wonderful. [to grow thin or lean.

Սիրիմ *vn.* to become extenuated,

Սիրումն *s.* wonder, marvel, amazement. [split, to gape, to crack.

Սկալիմ *vn.* to open in chinks, to

Սկալինեան *a.* *Gr. w.* scalene, having the sides & angles all unequal.

Սկախառն *a.* slimy, oozy, muddy, miry, sloughy.

Սկահ, ի *s.* cup, bowl, goblet; -աշտանակաց, drip-receiver. [ping-glass.

Սկահակ, աց *s.* small cup, mug; cup-

Սկահակալ, աց *s.* saucer. [ment.

Սկահաձեւ *a.* cup-shaped; *s.* -orna-

Սկայ, ից *s.* giant; -կին, giantess; -անարի, huge giant; -աբար *S.* Հըսկայաբար; -ագործ, &c. *S.* Հսկայաձեւ, &c.; -ամարտ or մարտութի *s.* gigantomachia, war of the giants; -անման *a.* giant-like; -աչափ *S.* Հսկայաձեւ; -ընթաց *a.* walking like a giant; -ուի *s.* giantship.

Սկանամ, ացայ *vn.* to change into slime, to form a deposit, to settle; գինիդ սկանայ, your wine is torbid.

Սկանջեմ *S.* Շահանջեմ.

Սկարոս, ի *s.* *Gr. w.* zool. scarus.

Սկաւ *s.* piece of mat.

Սկաւառակ, աց *s.* plate; *ast.* disk; -գլխոյ, scull, cranium.

Սկաքար *s.* limonite.

Սկեմ *S.* Հսկեմ; -իմ *S.* Սկանամ.

Սկեպտականութի *s.* scepticism.

Սկեպտիկեան *a.* *s.* sceptic.

Սկեպտոր *s.* *L. w.* exceptor.

Սկեսուր, սրաց *sf.* mother-in-law;
S. Կեսուր. [S. Կեսրայր.

Սկեսրայր, սրէից *s.* father-in-law;

Սկետայ *s. Gr. w.* whip, lash, scourge.

Սկզբնաբան լինիմ or -բանեմ *va.* to describe or treat of antiquities, or of ancient times; -բոյս *Հասակ* *s.* tender age, infancy; -գիր *a.* written from the beginning; initial letter; original, text, autograph; -գունութի *s.* pre-existence, antiquity; -զօր *a.* first among the powers (angelic hierarchy); -Ժառանգ *a. s.* the first heir from all eternity; -լոյս, լուսի *s.* primitive light, origin or author of light; -ծին S. Նախածին; -կան *a.* primitive, original, radical, pristine, primordial, first, initial; elementary; S. Մեղք; -ն *s.* beginning; -կից *a.* co-etaneous, co-eval, equal in age or antiquity; -Հայր, &c. S. Նախահայր, &c.; -մարտուի S. Նախամարտուի; -նամ, աջայ *vn.* to begin, to commence; -չար S. Նախաչար; -պատճառ *a. s.* first or principal cause, first author, source, spring; -պետութի *s.* supreme hierarchy; -պտուղ S. Նախապտուղ; -սեր *a.* propagated first; -բողբոջ, the first offshoots or branches; -տառ *s.* first letter, initial; -տարր *a.* radical; *s.* element; -տիպ S. Նախատիպ; -ւոր *a.* commenced, created; primitive, first; -ւորեմ S. Սկսանիմ; -ւորութի S. Սկզբունի.

Սկզբնեղութի *s.* the first existence or creation.

Սկզբնութի, Սկզբունի *s.* beginning, outset, opening, initiative, first steps, first appearance; priority.

Սկէծածկոց *s.* chalice-cover, veil.

Սկի, սկւոյ *s.* cup, bowl; chalice.

Սկիզբն, սկզբանց *s.* beginning, commencement, outset; origin, principle; cause, matter, author, mother, motive, birth, base, foundation; principle, maxim; prelude, proem, exordium; սկզբունք անընդմիջականք, immediate principles; սկզբունք Արքիմեդէայ, Archimedes' principles; ի սկզբանէ or սկզբանէ, ի սկզբնուստ *ad.* in the beginning, at first, originally, firstly, primitively; անդուստ or անգստին ի սկզբանէ, from the very beginning or outset, from the first, *ab ovo, ab antiquo*; ի սկզբանէ ցկատարածն, from beginning to end; ի սկզբանէ Յի, since the creation of the world; ի սկզբանէ էր

Բանն, in the beginning was the Word;

- առնել or առնուել, ունել S. Սկսանիմ.

Սկիթոն *s. Gr. w. ast.* skythron,

Սկիւ S. Սկի. [(kind of telescope).

Սկիպոս *s. Gr. w.* thunderbolt.

Սկիւռ *s. zool.* squirrel; Թռիչ - , flying--; - գանչէ, the - growls.

Սկնդեալ *a.* sealed.

Սկնդիկ or գուկ, գկի *sf.* forlorn, desolate, deserted wife; *a.* barren.

Սկունդ, սկնդաց *s.* small dog, poodle, lap-dog; - առամուկք, canine teeth.

Սկուռ *s. L. w.* axeman, hangman.

Սկուտեղ, սկտեղ, Սկտեղ, աջ *s.* disk, plate, tray; basin, charger. [well.

Սկսեմ *va.* to strangle; * to bake

Սկսական *a.* begun or beginning.

Սկսանիմ, Սկսնում, սկսայ *vn.* to begin, to commence, to initiate, to set about, to enter upon, to start, to make one's outset; to give the signal for or of, to fall to, to undertake, to prepose, to put in train; to be born, begun or commenced; վերստին - , to begin again, anew, afresh or over again; to recommence; տալ - , to cause to commence. [ginner, novice.

Սկսանող, Սկսնակ, Սկսող, աջ *s.* be-

Սկսուած, ոց, Սկսումս *s.* beginning, start, debut, first appearance or performance; prelude.

Սկտեղաձեւ *a.* disk-shaped.

ՍՀակ *s.* tower.

Սղաբար *ad.* briefly, a little, by & by; -գիր *s.* stenographer, short-hand writer; -գրական *a.* short-hand, stenographical; -գրեմ *va.* to take down or write in short-hand; -գրութի *s.* short-hand, stenography; -կան S. Սուղ; - ձայն *a. gr.* brief, subtle, thin; -մանակ *s. mus.* quick time; -նամ, աջայ *vn.* to become briefer or shorter, to shorten; to become or get dearer, to rise in price.

Սղանգն *s. bot.* birth- or hard-wort.

Սղապէս *ad.* seldom, rarely; -վաճառ *s.* vendor at exorbitant prices.

Սղար, -եմ S. Պաշարումն, -րեմ.

Սղացուցանեմ *va.* to shorten, to make brief; to raise the price of. [նամ.

Սղեմ, Սղիմ S. Սղացուցանեմ, Սղա-

Սղոխ or Սոլոխ, ից *s.* gentle breeze, soft wind, zephyr; S. Էրան; piece or block of ice; -ք ալեաց, curls, small waves.

*Սղոն *s.* broken ice (in a river).

Սղոց, սց *s.* saw; *zool.* saw-fish; -
ձեռաց, hand-saw; -աձեռ *a.* saw-like,
--shaped, dentellated, toothed; -ա-
ձուկն *s.* saw-fish; -եղջիւր *a.* having
saw-shaped horns; -եմ, եցի *va.* to saw,
to cut with a saw; -ի, ցւոյ, ցեաց *s.*
bot. holm-oak, evergreen oak; -իկ *s.*
hand-saw; -իչ *s.* sawyer; փոս սղոց-
չաց, saw-pit; -ումն *s.* sawing, cutting;
saw-yard, --mill; -ուք *s.* saw-dust.

Սղութի *s.* brevity; exiguity; dear-
ness, costliness, high price.

Սմբակ, սց *s.* hoof; առ - սղտորել
զնուրս, to foul or muddy water by
walking through it; -ազնաց *a.* trodden
down, trampled upon; -ակոխ առնեմ
or -ակոխեմ *va.* to trample down with
cavalry; -աՀամ *a.* tasting like water
fouled by horses; -աւոր *a.* hoofed.

Սմբատակ *s.* frog or frush, (hollow
part of a horse's hoof).

Սմբուլ *s. bot.* spikenard.

Սմբուկ *S.* Պատնջան. [reason.

Սմին իրի or վանն *conj.* for this

Սմնակ *s. bot.* eastern poppy.

Սմալատակ *s.* basalt; *S.* Փորձաբար;
-աձեռ *a.* basaltiform; -ային *a.* basaltic.

Սնաբանուի *S.* Ընդունայնաբանուի.

Սնակուշտ *s.* side, loin, flank.

Սնամահակ or հիկ ելանեմ *vn.* to be
baffled, balked, disappointed, deceiv-
ed; -ձէջ *a.* empty, void; -նամ, ացայ
vn. to become empty, to be emptied;
-նիմ, սնայ *vn.* to be nourished, fed,
maintained; to be brought up, reared,
educated, instructed.

Սնանկ, աց *a. s.* insolvent, bankrupt;
-անամ, ացայ *vn.* to fail, to become
bankrupt; -ութիւն *s.* failure, bank-
ruptcy.

Սնասպաշտ, ից *a. s.* superstitious;
-ական *a.* superstitious; -ութի *s.* su-
perstition.

Սնասպարծ, ից, -իկ *a.* vain-glorious,
conceited, vain, boastful, bragging,
swaggering, bullying; -իմ *vn.* to be
vain, to grow proud, to swagger, to
play the bully, the braggart; -ութի
s. vanity, vaunting, boasting, rodo-
montade, ostentation, conceit, am-
bition.

Սնալաստակ *a.* working uselessly,
loosing one's labour; -ութի *s.* labour
in vain, labour lost.

Սնար, ի, -ք, ըից *s.* side of the head,
head; pillow, bolster; ի -ս լէրին, on

the mountain-top; լ -ս, ի -ից, at the
side of; ի -ս նր, at his pillow; լ -ս
գահոյիցն, at the bed's head.

Սնացուցանեմ *va.* to render useless.

Սնափառ, աց or ից *a.* greedy of
glory, fond of vain glory, full of vani-
ty, ambitious; -եմ, եցի, -իմ, եցայ *vn.*
to be full of vain glory, to pride one-
self, to pique oneself on, to boast,
to brag, to vaunt; -ութի *s.* avidity of
vain or false glory, pride, ambition,
vanity, self-conceitedness, foppish-

*Սնգլուխ *S.* Սիւնադլուխ. [ness.

Սնգիմ *vn.* to neigh, to snort.

Սնգոյր, ուրի or ըոյ, բաւ *s.* paint,
rouge; ի -շարիւ, to use paint, to
rouge, to paint, to bedaub oneself or
one's face.

Սնգուրեմ, եցի *va.* to paint; -ըիմ,
եցայ *vn.* to paint, to fard one's face.

Սնդիկ, դիկ *s.* mercury, quick-silver.

Սնդկազանդ or զօդ *s. chem.* amalgam;
-զօդումն *s.* amalgamation.

Սնդայ, ից *Gr. w. S.* Կապանք.

Սնդոն, ի *s. Gr. w.* sindon, Tyrian
stuff, cloth, linen; sheet; table-cloth;
S. Մարմնակաւ. [feta, tabby.

Սնդու or ոյ, -ուս *s.* light silk, taf-

Սնդուկ or Սնաուկ *S.* Արկղ.

Սնին *S.* Սին & Ոսին.

Սնկեցող, Սնկող *a.* indigent, poor.

Սնկենի *s.* cork, cork-tree.

Սնկիմ, եցայ *vn.* to be costive, con-
stipated, bound. [stove-eye.

*Սնկուաւ or արք *s.* tandour-eye,

Սնկուի *s.* indigence, poverty, neces-

*Սնկաատեմ *S.* Հեծկտամ. [sity, need.

Սնձնի or Սնձենի *s.* larch-tree.

Սնձումն *s.* mordanting.

Սննդական *a.* nutritive, nutritious,
alimentary; -կից *a.* nursed, bred or
brought up together, co-etaneous; *s.*
familiar, friend, comrade, fellow.

Սննդարար *S.* Սննդական.

Սննիկոն, ք *s.* chrytomancy, divin-
ing by means of barley; -ս արկանել,
to divine by -.

Սնոսար, ի *Ar. w. bot. S.* Գինձ.

Սնոսի, աւոյ, տեաց *a.* useless, vain,
futile, frivolous, worthless; chimeric-
al, idle.

Սնոսիք, տեաց *s.* vanity, foolery;
vain & trifling things, trifles, bawbles,
trinkets, gew-gaws, knick-knacks;
foppery, silliness, nonsense; ի -իւ *ad.*
in vain, uselessly; դնաւ զՀեա սնո-

տեաց, to run after follies; սնտեօք զբօնուէլ, to be taken up with trifles, to trifle time away, to fiddle-faddle.

Սնտիաբարուր *a.* feigned, false, calumnious; -գործ *a.* made in vain, vain; superstitious; -ժողով *a.* assembled uselessly; -խօս *S.* Ընդունայնաբան; -սլաակիր *a.* futile & false, fallacious; -սէր *a.* fond of futilities, running after vanity, occupied with trifles.

Սնտիմ, եցայ *vn.* to become vain; to be reduced to nothing.

Սնուծի *s.* emptiness; barrenness.

Սնունդ, սննդեան *s.* nutrition, nourishment, alimentation; nutriment, aliment, food, maintenance, subsistence; *mech.* feeding; *fig.* nurture, instruction, education; տեղի սննդեան որբոց, orphan-house.

Սնուցանեմ, ցի, սնո՞ւ *va.* to nourish, to feed, to maintain; to foster, to instruct, to breed, to bring up.

Սնուցանող, -ցիչ, -ցող *a.* nutritious, nutritive; *s.* nurse, fosterer.

*Սնչիկ *s.* winter pear.

Սնիարա *s.* emery.

*Սնքար *s.* pedestal, base of a column.

Սոգոմական *a.* *s.* sodomite, pederaste; -ուծի *s.* sodomy, pederasty.

Սոթ *a.* firm, solid; -ահեր *a.* thick-haired; hirsute.

*Սոթաեմ, եցի *va.* to turn or tuck up.

Սոխ, ոց or ից *s.* onion; bulb, bulbous root; դալար -, scallion, green onion; - մանր, shallot; -աբեր *a.* bulbiferous.

Սոխակ, ոց *s.* nightingale, philomela, luscini: porphyrio (a waterfowl); - երգէ, դեղգեղէ, the night-

Սոխաձեւ *a.* bulbiform. [ingale sings.

Սոկինեան *a.* *s.* Socinian; - աղանդ,

Սոկրատեան *a.* socratic. [socinianism.

Սող *s.* *a.* crawling; creeping; cringing; ի - or -ս *ad.* creepingly, on all fours.

Սողամ, ացի *S.* Սողեմ & Սողոսկիմ.

Սողեցուցանեմ *va.* to cause to creep or crawl.

Սողիմ, եցայ *vn.* to creep, to crawl on the belly, to wriggle; - իւ երկիր, to crawl along on the ground; to drag or draw oneself along. [ficial (roots).

Սողկազնաց *a.* creeping; *bot.* super-

Սողմիմ, եցայ *vn.* *fig.* to glide, to creep into, to slip, to steal, to penetrate into, to find its way in.

Սողմոն, ի *S.* Լոսդի.

Սողնաբանութի *s.* erpetology.

Սողնակ, ոց *s.* reptile: bolt; *mech.* slide, slide-valve; -ան *a.* crawling, creeping; - ախա *med.* erysipelas; - եմ *va.* to lock; երկիցս - եաւ *a.* double-locked.

Սողնահար *a.* bitten by reptiles.

Սողոբայ *S.* Սիլղոբայ. [monic.

Սողոմոնական, -մոնեան *a.* Solo-

Սողոպուլմն *s.* sliding, stumbling, fall.

Սողոսկանք *S.* Սողոսկուլմն.

Սողոսկեմ, եցի *va.* to cause to glide in, to instil, to insinuate, introduce or bring in cleverly, to foist; - իմ *vn.* to crawl often, to creep, to meander, to wind, to go trailing along; to be introduced or brought in; *S.* Սողմիմ.

Սողոսկիչ *a.* insinuating; slippery, sliding. [tion; *S.* Սողոպուլմն.

Սողոսկուլմն *s.* insinuation, introduc-

Սողոսկուա *a.* slippery, failing, fleeting, perilous, deceitful.

Սողուն, զնոց *s.* reptile; *a.* creeping; - ցաւ *med.* gangrene.

Սողուսի or Սողուկ *a.* slippery.

Սոճի *S.* Շոճի. [immersion.

Սոյզ, ք *s.* hollow, cavity, hole; *ast.*

Սոյլ *S.* Սուլուլմն.

Սոյն, սորին, սմին, սովին *pron.* this, that, he, self, the same; դ- հետայն *ad.* afterwards, soon, shortly, directly; ի - *ad.* immediately.

Սոյնպէս *ad.* thus, in this way, in like manner, equally, so.

Սոյնպիսի *S.* Այսպիսի.

Սոյնօրին *ad.* to-day. [ably.

Սոյնօրինակ *ad.* so, thus, conform-

Սոնիճ *S.* Արջնդեղ.

Սոնուրի *s.* pistachio-tree. [sus.

Սոնք *a.* big, fat, plump; *gr.* molos-

Սոնքանամ, ացայ *vn.* to fatten, to grow fat, stout, corpulent; *fig.* to be puffed up, to become proud, haughty.

Սոսա *S.* Բիրա. [of sixty years.

Սոս, ից *s.* Chaldean *w.* sossus, space

Սոսինձ *s.* paste, glue, lip-glue; - ձկան, isinglass, ichthyocolla, fish-glue.

Սոսկ *a.* simple; common, ordinary; depraved, devoid; *gr.* sharp, acute; *ad.* simply, solely; *s.* terror, horror; *a.* horrible.

Սոսկալի *a.* horrible, terrible, dreadful, ghastly, hideous, formidable, frightful; մեծաւ - լեօք, greatly wondering.

Սոսկալան *a.* simple, pure; vulgar, ordinary; private; *S.* **Սոսկալի**; *s.* foot-soldier; —, — *ոք* or *մարդ*, a private person, an individual, person of retired or secluded habits; — *կեանք*, private life; — *քոմանք*, some private persons.

Սոսկամ, *ացայ տն.* to be greatly afraid, to tremble, to shudder with horror, to dread, to fear; *սոսկացեալ դողալ*, to be horror-struck, terrified, to quake with terror.

Սոսկանամ, *ացայ տն.* to lay aside, to leave off, to discard; to give up, to abandon, to renounce, to deprive oneself of; *գր.* to be softened. [horribly.

Սոսկապէս *ad.* simply, solely, only:

Սոսկալիթխար *a.* gigantic, colossal, huge, monstrous.

Սոսկացուցանեմ *S.* **Չարհուրեմ**.

Սոսկուլթիւն *s.* privation, voluntary poverty.

Սոսկումն *s.* horror, great fear, trembling, shuddering, terror, dread, dismay, fright, apprehension; — *հերաց*, bristling up of the hair; *դողումն եւ — կալաւ զբանակն*, a panic spread through the army; — *սկստահեաց ինձ*, I was seized with horror; — *ածել, բերել*, to terrify, to strike with horror, to make one's hair stand on end.

Սոսնձեմ, *եցի տն.* to paste, to glue.

Սոսնձումն *s.* pasting; *mar.* tarring.

Սոսորդ, *ի* or *ոյ* *s.* throat, gullet, gorge: uvula; — *եմ*, *եցի տն.* to gargle.

Սով, *ու* *s.* famine, dearth, scarcity, penury; hunger; *ի — ու* *ad.* by famine.

Սովաբեկ *a.* starving, famished; — *առնել*, to make suffer famine, to famish, to starve; — *լըւկ* *a.* famished, suffering from famine or hunger; — *մահ* *a.* dying of starvation; — *առնել*, to starve to death; — *կորնչել, լինել* or — *մահիմ տն.* to be starved to death, to die of hunger. [famish.

Սովեցուցանեմ *տն.* to starve, to

Սովիմ, *եցայ տն.* to be tormented with famine, with hunger, to be famished, starved, to suffer through hunger.

Սովոր, *ից* *a.* accustomed, used to, inured, trained; customary, usual, habitual, wont; familiar; — *լինել*, to be accustomed or used to; *սով — էր*, as he was wont to, as he was in the habit of.

Սովորաբար *ad.* habitually, as usual, customarily, ordinarily, commonly, usually, mostly, generally.

Սովորական *a.* usual, common, ordinary, customary, habitual, familiar; — *ութի* *s.* the being usual; the becoming habitual; — *կի* *S.* **Սովորաբար** & **Սովորական**.

Սովորեցուցանեմ *տն.* to accustom, to habituate; to bring up, to train, to form, to teach.

Սովորեմ, *եցի, — ըիմ, եցայ տն.* to be accustomed, habituated, to get used or inured, to grow familiar with, to be in the habit or practice of, to take a bent, to practise; — *հրոյ*, to become accustomed to the fire; — *աշխատուէ*, to become inured to, to inure oneself to labour, to become industrious; *յաւնիրաւութի —*, to become obdurate or hardened in iniquity.

Սովորոյթ, *բուծից*, **Սովորութի** *s.* custom, habits, manners, usage, practice, use, bent; *արդի, նոր —*, mode, new fashion; *S.* **Հնանամ**; **Հնացեալք**, ancient customs; *տարադէս, գժստատէհ —*, abuse, corrupt practice; *չար, յուրի, գարշ —*, bad habit, ugly way, sad or nasty trick; *լը — թէ*, according to custom, as usual; *լը ոչ — թէ*, out of use or custom, unusual; *լը — է իւրում*, as is his wont, according to his custom; *մէք չունիմք —*, it is not our custom to, we are not in the habit of; *երկրորդ բնութի է —*, use is second nature; *S.* **Ունակութիւն**.

Սովորք, *բից* *s.* use, habit.

Սոր, *ոց* *s.* hole, bore, opening, orifice, mouth; den, lair, cave, cavern; *mech.* mill-trough; * mill-hopper; * boulders, large pebbles.

Սորամուտ *a.* entering, hiding in holes & secret places; lonely, solitary; — *լինել*, to enter, to nestle, to creep into, to hide in, to kennel, to live retired, to lead a retired life, to withdraw into solitude.

Սորայ, *ոց* *pron.* *a.* his, hers, its.

Սորեկ *a.* *H. w.* sorech, choicest, most excellent; * *bot.* Indian millet.

Սորեմ, *եցի տն.* to flow, to run out, to leak; to creep into a hole; — *աչաց*, to become weak, to have the sight fail or grow dim, to water; *սորեալ աչք*, hollow, sunken eyes.

Սորեցուցանեմ *տն.* to cause to flow

or fall ; to weaken the sight.

Սորնջան *s. bot.* hermodactyl.

Սորսորեմ, եցի *vn.* to flow out often, abundantly ; to leave the ranks, to be dispersed, to disband.

Սոցայ, ոց *pron. a.* theirs ; of those.

Սուաղիմ *vn.* to faint from hunger.

Սուարիմ *a. H. w.* vile, bad.

Սուգ, սգոյ *s.* mourning ; grief, sorrow, affliction, weeping, sadness ; *աւուրք սգոյ*, time of mourning ; *հանդերձ սգոյ*, mourning clothes ; - *առնուլ, ունել*, to go into mourning, to wear mourning ; to be sunk in grief, to be desolate, afflicted ; *ի - մասնել, լինել, նստիլ*, to be in mourning ; - *զգեհուլ*, to put on mourning, to be clad in mourning ; *թողուլ զ-*, to leave off mourning, to go out of mourning ; - *առնուլ ի վերայ ուրուք*, to mourn for, to weep over, to bewail ; *ի - համակեալ կալ ք...*, to be inconsolable for ... ; *ի - դառնուլ ընկղմեալ կայր*, he gave himself up to bitter grief ; *S. Բնկղմիմ*. [white handkerchief ; veil.

Սուդար, ի. ունք *s. L. w.* sudarium,

Սուզակ *s. chem.* precipitate.

Սուզական *a.* immersed, submerged ; - *ն. - կէտ* or - *կէտ* *s.* nadir ; antarctic pole ; - *ուի* *s.* submersion ; *ast.* waning.

Սուզանեմ, զի, Սուզեմ, եցի *va.* to plunge, to sink, to immerge ; to cover, to hide ; - *իմ* *vn.* to be plunged under, sunk ; to be hidden, lost, to disappear, to perish.

Սուին, սըւնոյ. ք, սունիք *s.* spear ; bayonet ; *ձգել զ-*, to bayonet ; - *ահար* *a.* bayoneted ; - *աւոր* *a.* armed with a bayonet. [to receive with hisses.

Սուլեմ, եցի *vna.* to whistle ; to hiss,

Սուլէջ *s.* whistle ; - *ահրնկէց*, alarm-whistle.

Սուլումն *s.* whistling ; hissing.

Սուլտան *s. Ar. w.* sultan ; - *անամ* *vn.* to become a - ; - *ութի* *s.* dignity of a - ; - *ուհի* *sf.* sultana, sultaness.

Սուղ, սղից *a.* little ; brief, short, succinct, concise ; * dear, high-priced ; *gr.* short ; *s. mus.* an Armenian note (°) ; - *ինչ, իմն* or *մի*, a little ; - *ինչ յառաջ*, some time before ; - *ինչ կանխադոյն*, a little before ; - *ինչ զկինի*, some time after ; *յաւելից այլ եւս - ինչ*, one word more ; *ի - բանս, - բանիւ*, in few words ; - *իշխանութի, իշխանք* *S. Սահաւապետութիւն*.

Սուղական *a.* light, thin, slender, flimsy. [fleeting dream.

Սուղանուրջ նինջ *s.* light sleep with

Սուղասակաւ *a.* a little less, little,

* Սուլաթ *s.* large table-cloth. [less.

Սուն, սնոյ *s. S. Սնունդ & Սան* ; *a.* little ; - *մի* *ad.* a little.

Սունակ, աց *s.* short spear, javelin.

Սունակոթ *s.* staff, javelin-shaft.

Սունաւոր *S. Սուինաւոր*.

Սունկ, սնկոյ, -ն, սնկան *s.* mushroom ; cork ; * pumice ; *med.* fungid excrescence, fungus ; *bot.* sonchus, sow-thistle ; - *թունաւոր*, toadstool ; *համեմանք ի սնկոյ*, mushroom sauce, ketchup ; *ածու սնկոյ*, mushroom bed.

* Սուսամպար *s. bot.* amaracus, marjoram. [Satan.

Սուսնաբ *s. H. w.* prince of death,

Սուսեր, աց *s.* sword, glaive, sabre, falchion, blade, brand ; - *միասայրի*, backsword ; - *սուին*, side arms, edge or steel weapons ; - *ալուեսու* *bot.* erysimum, hedge-mustard ; *կամար - ի*, sword-bolt ; *ժապաւէն - ի*, sword-knot ; *յարդարիչ - ի*, sword-cutler ; *հարուած - ի*, sword-thrust ; *մերկանալ զ-*, to draw one's sword ; *կռուել - աւ*, to fight with swords ; *ի սայր - ի*, at the sword's point ; - *ի ձեռին*, sword in hand ; *S. Մէջ. Սուր*.

Սուսերակաց, -կիր *s.* sword-armed guard ; protospatharius ; - *կռու* *a.* armed with a sword ; - *հար առնեմ* *va.* to wound or kill with a sword ; - *լինել*, to be wounded or killed with a sword-thrust ; - *ձիգ* *a.* drawing the sword, able, fit for war ; *ad.* sword in hand ; - *մարտ* or *աիկ* *s.* swordsman ; gladiator ; - *լինել*, to fight sword in hand ; - *մարտուի* *s.* swordsmanship ; sword-play ; - *մերկ* *a.* with naked sword ; *ad. S. Սուսերաձիգ* ; - *ւոր* *a.* sworded, wearing a sword. [lead, minium.

Սուսր, ի *s.* ruddle, red ochre or

Սուս, սսոց *a.* false, untrue, lying, deceitful, fallacious ; *s.* falsehood, untruth, story, lie, fib ; *ad.* falsely ; *թեւ*, *թեւ -*, white lie ; innocent falsehood ; - *երդումն*, perjury, false oath ; - *վաւայ*, false witness ; - *քիք*, false christs, antechrists ; *ամենեւին -*, absolutely false ; - *խօսել, ասել*, to tell untruths, to lie ; - *առնել* or *ի - հանել*, to contradict most flatly, to give the lie to ; to shew the falsehood of, to deny, to

gainsay; *ի* - հանել զկայսրն, to deny the accusation made before the emperor; *եղաք* - զյոյսն մեր, we trusted in lies. [lium; S. Ս. մեթոս, կարկեհան.

Սուտակ, աջ *a.* lying; - or -ն *s.* bdel-

Սուտակասպաս, աջ or *ից*, -ու, աջ *a.* false, flattering, adulating, wheedling; -եմ *vn.* to flatter artfully, to toady, to cajole, to blandish, to wheedle; -ութի *s.* flattery, adulation, blandishment.

Սուտամեռուկ *a.* shamming dead, simulating death; -նուն *a.* only in name, false; pseudonymous; -պատուամ S. Ստապատում, &c. [titious.

Սուտկերպարանեան *a.* feigned, fic-

Սուտմուտ *a.* false, untrue, lying.

Սուտքրիստոս S. Սուտ.

Սուր, սրոյ *s.* sword, sabre, glaive, rapier, steel, knife, &c.; *ից* plague; bulimy; *mus.* an Armenian note ('); *ի* - սուսերի մաշել, թ - հանել, կոտորել *ի* -, to put to the sword, to kill, to destroy, to perish; զսրով երթալ, to fall on a sword; *ի* - արկանել, to put to the sword; հարկանել սրով սուսերի, to strike with the edge of the sword; սրով վախճանիլ, to perish by the sword; - *ի* կող or *ի* կողս ուրուք ձգել, to run one through, to plunge a sword in the adversary's side, to bury a dagger in a person's heart; անկանիլ *ի* - սուսերի, to fall under the edge of the sword; *ի* - անկանիլ, to fall by the sword; - *ի* կող ընկերի իւրոյ ձգել, to kill each other with the sword; թ ինքեանց -ն ելանել, to fall on their own swords, to commit suicide; S. Թանամ, Թափեմ, Մերկանամ, Պատեան, Սուսեր, &c.

Սուր *a.* sharp, pointed, piercing, cutting, trenchant; penetrative, acute, perspicacious, keen, subtle, lively; *s.* sharpness; *ad.* sharply; *gr.* acute accent; - ձայն, sharp sound, shrill voice; - աչք, ափն, keen sight; - ափնջ, sharp ear; - համ, acrid savour; - ցաւ, acute pain; - ունկն կալջիւր խրատու հօր քոյ, be most attentive to your father's advice.

Սուրակն, -կոխ S. Սրակն, Սրակոխ.

Սուրամ, աջի *vn.* to run swiftly, speedily, to dash, to rush or fall upon, to dart, to gallop, to rush down or headlong.

Սուրբ, սրբոյ *a.* holy, sacred; pure,

clean, exempt, spotless, stainless, immaculate; divine, godly, innocent; *s.* saint; *patron; *ad.* holily; -ն սրբ, the Holy of Holies; - առնել, to sanctify, to purify; - առնել զԱՅ, to glorify God; - առնել զանձն, to offer, consecrate or devote oneself.

Սուրբընկալ *a.* containing relics.

Սուրիմաց *a.* sharp-witted, acute, penetrating.

Սուրհանդակ, աջ *s.* courier, express, messenger, estafet; S. Երթամ; -ութի *s.* courier's office; -օրէն *ad.* like a courier, very swiftly.

Սուրճ, սրճոյ *s.* coffee; - անասակ, black -; - կաթնախառն, - & milk; - ջրախառն, strong -; Ժամ սրճոյ, --time; եփել, ըմպել -, to make -; to drink -.

Սոփեսա, *ից*, -էս or -ոս *s.* Gr. w. sophist; sage, philosopher; -ական *a.* sophistical; -ութիւն *s.* sophistry, sophism. [ing; ոսկի -այ, gold of Ophir.

Սոփեր *s.* H. w. sopher, book, writ-

Սոփէ, *ի* *s.* H. w. letter, character.

Սպաթար, *ի* *s.* Gr. w. chief-hangman.

Սպահ, *ից* *s.* spahi; sepoy.

Սպայ, *ից* *s.* army, troops, warriors, cavalry; officer; -ք զօրուն, the officers of an army; -ազօր *s.* troops; -ափայտ *a.* composed of warriors; of cavalry; *s.* the staff of an army; -ապետ *s.* brigade-major.

Սպանախ, *ից* *s.* spinage. [measure.

Սպանակ *s.* an ancient Egyptian land-

Սպանանեմ, սպանի *vu.* to kill, to slay, to put to death, to take away life, to assassinate, to massacre, to slaughter, to cut the throat of, to behead, to execute; - զմիմեանս, to kill each other; - զկրակ, to put out, to extinguish, to quench fire; S. Ընթադրութի; -իմ, սպանայ *vn.* to be killed, to meet one's death.

Սպանդ, *ից* *s.* murder, butchery, slaughter, massacre, carnage; immolation, sacrifice; *bot.* ruta muraria, wall-rue, harmala; *ի* բրեւ զոջնար *ի* -, like sheep for the slaughter.

Սպանդադործ *s.* butcher; -եմ *va.* to immolate, to sacrifice victims or animals.

Սպանդանոց *s.* slaughter-house.

Սպանդարամետ, *ի* *s.* Bacchus; -ական *a.* of Bacchus, bacchic, convivial, drinking; - սպառամունք, convivial meeting, libations, drinking bout; -ք.

dionysia, dionysiaca, bacchanals, orgies.

Ասանդարան *s.* place for sacrificing.

Ասանդունիք *s.* Grand Master of the slaughterers, (title of an Armenian satrap, who superintended immola-

Ասանիական *a.* Spanish. [tions).

Ասանիացի *s.* Spaniard; -ք, the -s.

Ասանիչ, -նող *a.* killing, murderous; *s.* assassin, murderer, homicide.

Ասանողական *a.* sanguinary, bloody, cruel; murderous. [tion.

Ասանողութիւն *s.* murder, assassina-

Ասանոս, աջ *a.* Spanish; *s.* Spaniard.

Ասանութիւն, -ումն *s.* killing, murder, homicide, assassination; execution, butchery, slaughter, carnage, massacre.

Ասան *s.* end, term, consumption; -, ի - *ad.* totally, entirely, quite, all, thoroughly; մինչեւ ի - , to the last extremity; utterly; մինչեւ ի - ազգին Արշակունեաց, till the extinction of the dynasty of the Arsacides; մինչեւ ի - շնչոյն, to the last breath; - եբարձ զայն ի միջոյ, he achieved its destruction.

Ասանազէն, զինաց *a.* armed at all points, armed from head to foot, cap-a-pie; -զինական *a.* military, warlike; -ն *s.* managing of the shield, shield-exercise; -զինեմ *va.* to arm, to arm at all points, totally; to equip, to fit out; -զինիմ *vn.* to buckle on one's armour, to be clad in armour, to be armed cap-a-pie; -զինութիւն *s.* complete armour, arms, accoutrements, harness, fitting out; -ք մարտի, preparatives for war. [consumed.

Ասանածախ լինիմ *vn.* to be wholly

Ասանեմ, եցի *va.* to exhaust, to consume, to dissipate, to absorb, to swallow up, to eat, to devour; to complete, to finish, to destroy, to ruin, to reduce to nothing; -իմ *vn.* to be consumed, drained, exhausted; to decay, to dry up, to finish, to cease, to stop; սպանեալ էին ոգիք նց, they were exhausted, quite tired; սպանէր զօրութիւն նր, he wore himself out, his strength declined.

Ասանիչ *s.* consumer.

Ասանալից *a.* full of threats or menaces; -լիք, լեաց *s.* threat, menace; insult, bravado; -կան *a.* threatening, menacing.

Ասանում, աջայ *va.* to threaten, to menace, to utter threats against; կործանումն -, to threaten with ruin.

Ասանանկատ *a.* eyeing in a threatening manner. [ening tone.

Ասանութիւն, -ումն *s.* threat, threat-

Ասանութ, ոյ or ի *s.* end, term, extremity; summit, top.

Ասանութն *s.* exhaustion, consumption, consummation, destruction, loss; cessation, termination, term.

Ասանսպուռ, ի - *a.* total, entire, complete, extreme; *ad.* extremely, to the last extremity, utterly, entirely, totally.

Ասաս, ուց *s.* service, office, function, employment; want, requisite; furniture, ornaments, trimmings, apparel, moveables, luggage, clothes, goods, service of plate, vessels, utensils; dinner-service; meats, victuals, repast, dinner, treat, feast; pomp, train, equipage; care, earnestness, solicitude; -ք էկեղեցւոյ, church ornaments, decorations, plate, chalice, &c.; ի - հայրենեաց, in the public service; - ունել, տանել, հարկանել, ի - ու կալ, to serve, to take service, to minister; - ունել կրակի, to worship fire; - տանել կուռք, to worship idols; լինել ի - ու պաշտաման ուրուք, to serve, to be in service; հարկանել, տալ ումք զլեալին -, to pay the last honours; - տանել ախտից, to obey the passions; անձին մատուցանել անձին -, to be one's own idol; - տանել, to attend well, to care, to keep, to guard, to watch, to spy, to lie in wait for; to eat, to dine; - ուտել or կերակրել, to regale, to entertain, to give an entertainment; - արկանել, դնել, to prepare the requisites for the Mass; զբաղեալ էր ի բազում ու, he was oppressed by a multitude of things, he was very busy.

Ասասալար *s.* general of the army; - գունդ, picked cavalry; - ութիւն *s.* generalship.

Ասասակալ *a.* waiting, attending; - ուն *s.* service; - կից *S.* Պաշտօնակից.

Ասասահարկեմ *va.* to serve; - հարկութիւն *s.* service, office, function; administration; վարժեալ ի -, to inure or accustom to service.

Ասասառաք լինիմ *vn.* to be sent to service; - ու *a.* served, honoured,

respected; -տարուծի S. Ապաստահար-
կուծի; -տուն s. S. Ապրկաւադանոց;
cupboard for gold & silver plate; -
րար, աջ a. serving, providing, pur-
veying; s. functionary.

Ապաստաւոր s. attendant, servant,
valet, domestic, waiter; lictor, usher;
S. Գործակալ; -ակ S. Ապաստակալ; -
ական a. belonging to servants or to
service, servile; s. servant; -ակից S.
Պաշտօնակից; -եմ, եցի vn. to serve,
to wait on, to assist; to administer, to
bestow, to confer; -փառաց ուրուք,
to serve to a person's glory; -հրա-
մանի, to fulfil, accomplish or execute
an order or command; -իմ vn. to be
served; -ուծի s. service, office, mi-
nistry; administration, dispensation;
-հարկանել, մատուցանել, կատարել,
լնուլ, to serve, to be a servant, to do
service to, to attend, to wait upon;
-ուհի sf. maid-servant, maid.

Ապաստակ, եկաց s. S. Ապաստաւոր;
guardian; sf. assistant, helper, sick
woman's nurse.

Ապասեմ, եցի vn. to hope for, to ex-
pect, to wait for, to look for, to look
forward to; to observe, to watch, to
spy; to serve; to be reserved for.

Ապասեմի S. Խոհակեր.

Ապասիկ, սկաց s. servant.

Ապասիչ a. waiting for.

Ապասկապետութիւն s. intendency;
-թէ իշխան, High Steward.

Ապասումն s. waiting, expectation,
expectance, hope. [ury.

Ապատաղանք s. Gr.w. softness, lux-

Ապարակ s. bot. fustic, Indian saffron.

Ապարակիր S. Ասպարակիր.

Ապարապետ s. generalissimo, gener-
al in chief; -ուի s. rank of general in

Ապարափակ S. Վահանափակ. [chief.

Ապեղանեմ, եցի va. to plaster, to
poultice, to put on or apply a plaster,
to cure, to dress a wound, to bind up.

Ապեղանի s. plaster, poultice, salve,
unguent, ointment, pomatum; diachy-
lum, cerate, cataplasm; -ս ի վերայ
դնել S. Ապեղանեմ. [gallant.

Ապետափառ a. noble, chivalrous,

Ապեւում a. covered with honour-

Ապէտ S. Ասպատ. [able scars.

Ապի, սպւոյ, սպեաց s. cicatrix,
scar, seam, mark; fig. stain, spot,
stigma; -կեղեքածի, scratch; ածել
զ-ս ի բժշկութի, to heal up, to cic-

trize, to close; -անամ, աջայ vn. to
skin over, to become cicatrized, heal-
ed, whole; -ացուցանեմ va. to leave a
scar on, to scar; to stain, to spot.

Ապին s. S. Ապեւան; -ք s. Gr. w.
sphynx (pl. -es). [albumenize.

Ապիւս s. chem. albumen; -եմ va. to

Ապիտակ, աջ a. white; s. white,
white lead, ceruse; silver coin; -
մարգարտայ, pearl-powder, --white;
-զինկի, zinc-white, oxide of zinc; ի
-ս, dressed in white; - առնել, to
whiten.

Ապիտակագիր s. white writing; white
chalk; -գոյն a. white, white-coloured,
whitish; -գեղ s. flake white; -զգեաց,
եցից, -զգեստ, ից a. dressed in white;
- Գորք, Nuns consecrated to the
Holy Virgin; -թոյր or թորմի S. Ապի-
տակագոյն; -լիք s. grey hair, hoari-
ness; -խայտ a. spotted with white,
speckled, dapple-grey, grey; -խառն
a. black & white, grey; -ծղի a. white-
armed; -կիզն a. white-fleeced; -հան-
դերձ S. Ապիտակազգեստ; -հեր a.
white-haired; -ձի a. mounted on a
white horse; -ձիգ ջորիք s. white
draught mules; -մազ a. white (colour
of animal's coat); -մարմին a. white-
bodied, --fleshed, of clear complex-
ion; -մորթ a. white-skinned; s. al-
binos; -մորուս a. white-bearded; -
յեղց a. very white, all white; -նամ,
այայ vn. to whiten, to become white;
-նդամ a. white-membered; -նիչ a.
spotted, marked with white; -սպ-
աւառ a. striped with white; -սեւ
a. brown; whitish; -վարք s. white
hairs; -րան or -ւրան S. Յարգգող; -
րար a. whitening, rendering white;
-ցումն s. chem. dealbation, whitening,
bleaching, blanching; -ցուցանեմ va.
to whiten, to render white, to bleach,
to blanch; -փայլ, -փառ a. snowy-
white, very candid, of dazzling white-
ness. [րանդ a. white-coloured.

Ապիտակերամ a. of white flock; -ե-

Ապիտակիմ, եցայ S. Ապիտականամ.

Ապիտակութի s. whiteness, white;
candidness, splendour; - հերաց,
hoariness; - լանջաց, սպարանոցի,
snowy bosom, ivory whiteness, ala-
baster of the neck.

Ապիտակուց s. white of an egg, al-
bumen; med. white scale of lepers; -
ալաց, white of the eye, conjunctiva,

sclerotica; - կիտի. spermaceti; cetine. [շին a. albuminous.

Սպիտաձեւ s. chem. albumenoid;

Սպինդագոյն, -նման, -տեսակ a.

Սպինդուլթի s. sponginess. [spongy.

Սպուլդ, սըպդոյ s. Pers. w. food composed of butter & of dried curds.

Սպուլդէք, էկց s. Gr. w. monks devoted to study.

Սպուլթեմ, էցի vna. to put off, to delay, to defer, to neglect, not to care for.

Սպուլթում s. delay, deferring, temporizing; negligence, carelessness, heedlessness.

Սպուլնդ, սինդի or դոյ s. sponge; սոււտ -, bastard -, aleyonium; -լըսն ոսկւոյ, spongy platina; սրբէլ, ջըն ջէլ սպինդաւ, to sponge, to clean or wipe off with a sponge; լը սպինդով ծածկել զերկաթ, զնեւ, to admonish kindly, to warn gently.

Սպուռ S. Սպառսպուռ.

Սպաուր, արոյ s. dung of ruminat-

Սպրդանեմ S. Սպրդիմ. [ing animals.

Սպրդեմ, էցի va. to insinuate, to introduce gently, to bring in privily, to foist, to thrust on; - or

Սպրդիմ, էցայ vn. to introduce, insinuate or worm oneself in, to glide or creep into, to penetrate, to dive

Սպրդում s. insinuation. [into.

Սպրկիկ, Սպրկուկ a. neat, tidy, spruce, clean, terse.

Սսիճք, Սսինչք, Սսիչ s. blast, hiss, whistle, sound, song.

Սսնակ, աջ s. axle-tree, axle.

Սսնակալ, ի S. Սսթ.

Սսնասան, աջ s. leg-armour, greaves.

Սսնանք S. Շսնան & Սսինչք.

Ստաբան S. Ստախոս; -եմ vna. to lie, to tell lies, untruths, stories; -ուի S. Ստախոսութիւն; -բար ad. falsely, mendaciously; -դիր a. false, mendacious, lying; -դոյ a. not existing, fancied, imaginary, chimerical.

Ստադ, ի, -իսն, աջ s. Gr. w. stadium; furlong; զվկայունէն -ն ստանալ, to gain the crown of martyrdom.

Ստադաւ a. judging falsely; -լէ զու, -խոս, աջ a. speaking lies, lying, mendacious; s. liar, impostor, fibber, story-teller; -խոսութիւն s. lying tale, fictitious story, falsehood, untruth, imposture.

Ստածեմ S. Տածեմ; -ծին a. lie-

inventing; romancing; -ծումն S. Տա. ծումն.

Ստակարծ, -ող a. thinking falsely or erroneously; -ութի s. false opinion, fallacy, error.

Ստահակ, աջ a. wrongheaded, headstrong, petulant, insubordinate, undisciplined; impertinent, insolent; knavish, rascally, roguish; -ս իմանալ, to rebel; -ս դնալ or -եմ, էցի vn. to grow insolent, to become a rascal, to disobey, to revolt, to plague, to behave badly; -էցուցիչ a. rendering insubordinate; -ութիւն s. waywardness, insolence, petulance, insubordination, mutiny; -թք դնալ, to behave in a disorderly manner.

Ստահամբաւ a. renowned falsely.

Ստամբակ, աջ a. indocile, morose, disobedient, reluctant, untractable, froward, restive; austere, rude, harsh, rigorous, severe; -եմ, էցի vn. to oppose, to resist, to be obstinate, to disobey, to rebel, to be insolent; -ուի s. indocility, disobedience, insolence, rebellion; rudeness, severity, rigour.

Ստամոք, -ս, աջ s. Gr. w. stomach; belly; ոչ դոյ յիս - կերակրոյ, I have a weak digestion; - իմցաւէ, I have the stomach-ache; -ական a. stomachic, gastric; -հիւթ, gastric juice; -ացաւ, ի a. having a pain in the stomach; s. stomach-ache.

Ստայօդ, ից or աջ a. suppositious, false, feigned, fictitious, artificial, invented, fabulous, imaginary, chimerical, romantic, story-telling; -ութի s. fiction, feint, dissimulation, falsity.

Ստանամ, աջայ vn. to acquire, to gain, to obtain, to get; to have, to possess, to hold; to purchase, to buy; to create; վերստին -, to regain, to re-acquire, to recover; վառս -, to achieve glory.

Ստանձնեմ S. Շտանձնեմ.

Ստանուէր a. pseudoclerical; -նուն S. Սուտանուն. [sence or oil of myrrh.

Ստաշին, խին s. Gr. w. storax; es-

Ստապաւիր a. false, fallacious, fictitious; -սպառում a. story-telling, romancing, fabulous, lying.

Ստապադիր s. receipt, discharge.

Ստապական a. acquired, possessed, adventitious; gr. possessive; created, made. [pier; purchaser, buyer: creator.

Ստաջիչ, -ցող s. possessor, occu-

Ստացուած, ոյ s. purchase, acquisition, property, possessions, goods, substance, power: creature; -աշատ- ութիւն s. great quantity of goods; S. Ընչաւէտուի; -ասէր S. Ընչասէր; -ա- տէր s. owner, proprietor; -ութիւն s. riches, opulence. [session.

Ստացում s. acquisition, gain, pos-

Ստացուցանեմ va. to cause to pos- sess or acquire.

Ստացուցանեմ va. to prove to be false, to render vain, to adulterate.

Ստացք, ցից S. Ստացում.

Ստափառ a. infatuated with false opinions; -ութի s. false opinion.

Ստաքտիկէ Gr. w. S. Ստաշին.

Ստգիւտ, &c. S. Ըստգիւտ, &c.

Ստեղագունդ s. go-cart.

Ստեղանամ, ացայ տ. to collocate or settle oneself.

Ստեղեմ va. to collocate, to place, to settle, to establish. [chants.

Ստեղի s. mus. Armenian modulated

Ստեղծ բանի s. poet.

Ստեղծաբանեմ va. to invent, to find out, to forge; -բանութի s. poetry; fiction, invention; -գործ, ի s. creator; -գործական a. creative; -գործեմ va. to create; -գործութիւն s. creation; -գիր a. innate, inborn; -կան a. creat- ed; invented, factitious, forged; pla- stic; -կանութի s. plasticity, mould- ing, modelling; -կից լինիմ տ. to be created together.

Ստեղծանեմ, ծի va. to create, to produce from nothing; to form, to figure; to find out, to invent, to con- trive, to forge. [author.

Ստեղծիչ, -ծող s. creator; inventor,

Ստեղծուած, ոյ s. creature; inven- tion, production.

Ստեղծուածոյ, ք, ց a. invented, devised, fictitious, false.

Ստեղծում, ծի S. Ստեղծանեմ.

Ստեղծում s. creation; invention.

Ստեղն, զան or զին. զունք s. branch, bough, shoot; stalk, stem, trunk; anat. foci; gr. dactyle; mus. key, stop; S. Ստեղի; bot. umbel; - ծխոյ, pillar of smoke; ստեղունք աշտանակաց, branches of a candelabrum; ստեղունք եղջերուաց, antlers or branches of stags' horns; ստեղունք դաշնակի, keys, key-board, finger-board of a piano-forte; - արձակել, to branch out, to ramify; -աձիգ a. ramifying,

ramified; -աշտանակ s. dactyle met- er; -աւոր a. branchy; -իմ, եցայ տ. to shoot, to sprout, to bud forth, to pullulate, to grow.

Ստեմ, եցի տ. to lie, to fib, to tell untruths, stories, to impose upon; to give the lie to, to belie; - ուխտին, to break one's promise, word or vow.

Ստեղլին, զնոյ or նի s. carrot; վայ- րենի -, parsnip; վայրի -, madder, athamanta. [35.317 cubic feet).

Ստեր s. Gr. w. stere (cubic meter;

Ստերգմունի s. perjury, false oath.

Ստերգում s. perjurer; a. taking a false oath, perjuring.

Ստերիւր a. strayed, erred, roving, astray; -եմ, եցի va. to lead astray, to turn aside, to put out of the right way, to cause to err, to pervert; to distort, to wrest, to misinterpret, to misconstrue; -իմ, եցայ տ. to go a- stray, to be led astray, to leave the right path, to wander, to err, to fail; -ում s. deviation, wandering, error.

Ստերլին s. sterling.

Ստերջ, ի or ոյ a. sterile; -անամ, ացայ, -իմ, եցայ տ. to become sterile, barren, to be past breeding; -ութի s. sterility.

Ստեւ, ոյ s. hair, camel's hair; -ա- թափում s. chem. unhairing, scraping off the hair; -եղէն a. of camel's hair.

Ստէծ s. weaver's small staves.

Ստէպ, ստիպոյ, ու or աւ s. speed, haste, alacrity, diligence; a. frequent, instant; ad. frequently, often, instantly; - - ad. quickly, hastily; very of- ten, continually, incessantly; ստիպաւ or ստիպ ad. in haste, in a hurry, quick, fast, with great speed or alacrity; eagerly, hotly; - կաւ, to persevere in, to be assiduous, steadfast in, con- stant in, to apply or addict oneself to.

Ստի, ստուոյ s. honour.

Ստիխար s. Gr. w. sticharium, Greek ecclesiastical garment.

Ստին, ստեան. ք, ստեանց s. breast, bosom; teat; հց. source, spring; -ք արուի, pap; - կովու, ոչխարի, &c., nipple, udder, dug; ի ստեան, at the breast; մանուկ ի ստեան, sucking- child; գօտեւորեալ առ ստեամբ, girt about the paps; կերակրել ստեամբ, to suckle, to give suck, to give the breast to; գիւլել-ս, to suck, to draw the breast; S. Հատուցանեմ; անկանիւ

ստեանցն, forming or rounding of the breasts in adolescence; *եռալ ստեանց*, to give milk; *ի ծուծ ստեանցն կախեալ*, hanging to her breast; *-ք անկան քեզ*, thy breast are fashioned; *յոյս իմ ի ստեանց մօր իմոյ*, my hope from my mother's womb.

Ստիպաբար, *-գոյն*, *-պէս* S. *Ստէպ ad.*

Ստիպեմք, եցի va. to press, to constrain, to oblige, to force, to necessitate, to pursue closely; to solicit, to urge, to hasten, to hurry, to expediate; *-իմ vn.* to be pressed, constrained, forced, obliged; to make haste, to hurry; *ստիպիմ ի սիրոյ սրախ*, I cannot resist the desire to...

Ստիպողական a. pressing, urgent, imperious. [pressure.

Ստիպումն s. constraint, urgency,

Ստիւգական a. Stygian.

Ստիւրակ s. Gr. w. storax.

Ստիքերոն, աջ s. Gr. w. verse; *Հինգ - գիրք*, the five poetical books of the Bible.

Ստիքս, Ստիք s. Gr. w. element, point, note; line, verse; *-եմ, եցի va.* to put or divide in verses, to versify.

Ստիկեմ, եցի va. to adulate, to flatter.

Սանահատոյց a. weaned.

Սանանեմ, եցի va. to surmount, to prevail; to hurt, to injure, to wrong, to prejudice, to damage.

Սանգամ, աջի vn. to be taken with a spasm; *-գանոս a.* spasmodic; *-գանք s.* spasm.

Սանդեայ or աջ, գի or գիայ, գիացիկ, &c. a. at the breast, sucking; *-ողայ*, sucking-child; *-հասակ*, infancy; *-գիեմ vn.* to suck. [*-այ*, lullaby.

Սանուռ, աջ sf. nurse, wet-; *երգ*

Սանծանի s. anat. diaphragm.

Սանդողի s. Gr. w. chanting of the psalms by alternate voices.

Սամմ s. Gr. w. sword-edge.

Սամման, աջ, -իք, եայ s. Gr. w. pot, pitcher; *-մի մեղու*, a cruse of honey.

Սանյա, յ s. Gr. w. portico, porch.

Սանյգ, ուգայ a. true, just, certain, sure, indubitable, assured, positive, infallible, veritable, real, authentic, genuine; *ad.* surely, certainly, assuredly, to be sure, by all means.

Սանյիկեան a. stoical; *s.* stoic; *-աղանդ*, stoicism.

Ստոր s. bottom, the under or lower part; *ի -*, under, underneath, below;

ի -է, from under, from below or beneath; downwards.

Ստորաբաժանեմ va. to subdivide; *-բաժանումն s.* subdivision; *-բեր, &c. S.* *Վայրաբեր, &c.*; *-բնակ a.* living upon the earth; *-գաւառ a.* earthly, terrestrial, mundane; *-գիր s.* inscription; signature; *-գրական a.* descriptive; *-գլուխ ad.* with the head downwards; *-գրեմ va.* to subscribe; to sign; to depict, to describe; to trace, to figure, to design; *-գրող s.* signer, subscriber; *-գրութի s.* subscription; signature; description; *-գաս s.* lower or inferior class; *-գասական a. gr.* subjunctive; *-գասեմ va.* to submit, to place or put under; to subordinate; to subdue, to overcome; *-գրական, &c. S.* *Ենթագրական, &c.*; *-կախիմ vn.* to be hung up, suspended; *-կայ, կց a.* subaltern, inferior, subject, subordinate, serving; sublunary, terrestrial; *-կայիմ vn.* to be subdued, subject to; *-կայումի s.* submission, subjection, subordination; *-կէտ s.* comma; *-կտուր առնեմ va.* to shorten, to dock, to cut, to retrench; *-յին a.* inferior; terrestrial, mundane; *-ք s.* terrestrials, mortals, mankind; *-նախանձ S.* *Քեանանախանձ*; *-նկիմ, կայ vn.* to fall down, to precipitate; to fall under, to submit, to yield, to be subject to, to undergo; *-նկեալ a.* subject, subdued; *-նշանեմ va.* to subscribe; *-ջնջեմ va.* to destroy utterly; *-ռաբեմ va.* to send down; *-սաբար ad.* affirmatively; *-սական a.* affirmative; *-սեմ va.* to affirm, to say yes, to consent, to confirm; *-սուզական a.* liable to submersion; *-սուզեմ va.* to submerge, to immerse, to send to the bottom, to ingulf; *-սուլթիւն s.* affirmation.

Ստորաւ s. antarctic pole; comma.

Ստորաբարձ S. *Քեանաբարձ.*

Ստորեայք or բէք, բէկց s. sublunary or terrestrial things.

Ստորերկրեայ, ց a. underground; *a. s.* subterranean; *անցք -*, tunnel.

Ստորեւ s. the inferior part, the underneath; *a.* inferior, lower; *- or ի - pr. ad.* under, beneath, underneath, down, below. [or roller.

Ստորի, բւոյ, բեայ s. weaver's beam

Ստորին, բնոց a. s. inferior, low; lower part or end, bottom; subterranean; tartarus, hell; *- Հայք, Low-*

er Armenia; - *Ասորիք*, Coelestria; - *բերկրի*, bowels of the earth; *ի ս մը տանել*, to set, to go down, to disappear.

Ասորմիք, *միս* *s.* hidden places. [pear.

Ասորնագոյն *a.* lower, lowest.

Ասորնակ, *աց* *s.* under garment.

Ասորնական, *յին* *a.* inferior; earthly, terrestrial; - *բարչ* *S.* *Գեանաբարչ*.

Ասորնեայք, *աց* *s.* *S.* *Ասորեայք* & *Ասորին*; sublunarians.

Ասորոգական *a.* categorical; - *դէլք* *s.* attribute; - *դէմ*, *եցի* *va.* to specify, to express; to ascribe, to attribute; - *դուծի* *s.* predicament, class; category, kind.

Ասորուէնի *Gr. w. S.* *Առնի*.

Ասորոս, *ից* *s.* foot of a mountain; skirt of a robe or cloak; train of a gown; *առ - ուլ լերինն*, at the foot of the mountain; - *աբարչ* *a.* trailing one's gown, clothed in trailing robes; - *սլամուճան*, trailing gown; - *ճէմէլք*, promenade in gown & train.

Ասորուղի *s.* tunnel.

Ասորուստ, *ի* - *ad.* from below, beneath or under.

Ասուար, *աց* *a.* large, great, voluminous; thick, dense; strong, lusty; *gr.* harsh, close; - *դունդ*, *բանակ*, numerous, powerful army; - *ծանրուծիւն*, great weight.

Ասուարաբուն *a.* of great girth; - *թղթեայ* *a.* boarded; - *թղթեմ* *va.* to board; - *թուղթ* *s.* boards; pasteboard; - *դիտակ*, &c. *S.* *Հաստատադէտ*, &c.; - *ծառ* *a.* furnished with great trees; *s.* large tree; - *կարկառ* *a.* made of massive pieces or stones; very large, very voluminous; - *ձայն* *a. gr.* harsh, hard; - *ձեռն* *a.* great, numerous, powerful; - *մած* *S.* *Թանձրամած*; - *նամ*, *ացայ* *vn.* to thicken, to grow thick or large, to enlarge; to become or grow larger, bigger, stouter, fatter; to increase in size, to grow; - *սայր* *a.* thick & sharp-pointed; - *ստեղծն* *a.* heavy-branched; - *ցուծն* *s. phys.* magnifying power; - *ցուցանեմ* *va.* to thicken, to enlarge; to augment, to increase; *phys.* to magnify. [ness.

Ասուարութիւն *s.* largeness, thick-

Ասուգաբան *a.* truthful, veracious; true, real, veritable; *s.* etymologist; - *ական* *a.* etymological; - *ասլէս* *ad.* truly; - *եմ*, *եցի* *vn.* to tell the truth; to verify, to explain; to trace the

etymology or derivation of a word; - *ուծի* *s.* truthfulness, veracity; etymology; - *օրէն* *ad.* etymologically.

Ասուգաբար *ad.* truly; - *գէտ* *a.* knowing thoroughly, well informed; certain, sure, true, certified, verified; - *գիր* *a.* authentic; written with certainty; - *գրեմ* *va.* to write with certainty; to rectify; - *գրուծի* *s.* authentic writing; ratification; - *խօս* *a.* truth-speaking, truthful; - *հաւատ* *a.* orthodox; - *հմուտ* *a.* very erudite, learned, most expert or skilful; - *սլամուճ* *S.* *Ճշմարտասլամուճ*; - *սլէս* *ad.* certainly, truly, verily, in truth, without doubt; - *տեսուծի* *s.* sharp-sightedness; *fig.* keenness of vision.

Ասուգեմ, *եցի* *va.* to certify, to verify, to assure, to affirm, to aver, to prove; to examine thoroughly, to inform oneself of the truth of, to enquire, to ascertain; to trace etymolo-

Ասուգիչ *s.* verifier. [gies.

Ասուգիւ *S.* *Ասուգապէս*.

Ասուգին *s. anat.* oesophagus.

Ասուգուծի *s.* certainty, verity, assurance, verification.

Ասուեր, *աց* *s.* shadow; *fig.* shadow, figure, sign; - *բ*, shade, manes, ghost, spectre, spirit; *սին* -, vain shadow; - *բ մահու*, shades of death; the dark grave; - *բ գիշերոյ*, the shades of night; - *երեկորին*, the evening shades; - *եւ լոյս ի նկարս* (*Լուսաստուեր*), light & shade in painting, chiaro-oscuro; - *արկանել ի նկարս*, to shade a drawing; *իբրեւ զ- անցանել*, to pass away like a shadow; *իբրեւ զ- են կեանք մարդոյ*, life is but a fleeting shadow.

Ասուերաբանեմ, *եցի* *vn.* to speak darkly, with a veiled meaning; - *բանուծիւն* *s.* circumlocution, ambages; - *բար* *ad.* obscurely, shadowy; - *բոյս* *s. bot.* shadow-grass; *a.* producing darkness (night); - *գիծ* *a.* shadowed, figured; - *գիր*, *գրաց* *s.* sketch, draught, outline; draughtsman, pattern-drawer; - *գրեմ* *va.* to sketch, to rough-draw, to delineate, to trace; to draw, to represent, to figure; - *գրուծի* *s.* sketch, delineation, outline; sciagraphy; - *խիբա* *a.* skittish, starting; - *ծածեմ* *va.* to darken, to throw into the shade, to eclipse, to offuscate, to obscure, to dim, to tarnish; - *կան* *a.* sha-

dy, shadowy, obscure; figurative, symbolical; S. Ստուերանիստ; -կերպ a. shadow-like; figurative; -կոչութիւն s. sciamancy; -հալած a. dispersing shadow or darkness (light); -հող s. umber, umbra; -մած a. covered with shadow, shadowed, shady, dark, obscure; -մարտութիւն s. sciamachia; -նամ, աջայ vn. to be covered with shadow, immersed in shade, darkened, obscured; to grow cloudy, dark; -ներկ S. Ստուերահող; -նիստ, նստաց, -նստեալ a. sitting in the shade; living in obscurity; -չափութիւն s. gnomonics; -պատ S. Ստուերամած; -պէս ad. like a shadow; darkly, obscurely; -տեմ va. to dim, to obscure; -տեսակ a. shadow-like, dark, obscure; fleeting, passing; -տուն (Նկարատունի) s. camera obscura; -րկեմ va. to shadow, to shade; to shade a drawing; -րկութիւն s. geom. projection; -ցոյց s. gnomon; -ցուցանեմ va. to cover with shadow, to shadow, to shade, to darken, to obscure; to hide, to veil, to overshadow; to give shade.

Ստուի s. falsehood, untruth, story, fib, falseness, falsity; ցուցանել զ-, to give the lie to; to belie.

Սլաուկ a. S. Ստախոս; adulating.

Ստուենդանեմ, եցի vn. not to like listen to, or consent to, to disobey, to contravene; -գանող a. indocile, disobedient; -գանութիւն or -ուին s. contempt, disobedience, indocility.

Ստուերիլոս s. Gr. w. water-sprout; top, whipping-top, peg-top.

Ստրապ Gr. w. S. Չորավար; -եւա, &c. S. Սպարապետ, &c.

Ստրապիդին or գիւն s. Gr. w. general's tent, habitation, or quarters, headquarters.

Ստրկածին a. born of a slave; -մեծար a. honouring slaves; -յին a. slavish, servile; -նամ, աջայ vn. to be or become a slave, a servant; -պէս ad. like a slave, slavishly, servilely; -ցուցանեմ va. to reduce to slavery, to enslave, to enthrall.

Ստրկեմ vn. to become a slave.

Ստրկից s. fellow-slave.

Ստրկութիւն s. slavery, bondage, yoke, servitude, subjection.

Ստրոբոլոն Gr. w. S. Ստրի.

Ստրոմ s. Gr. w. strombus, turbinite, (a testaceous univalve).

Ստրովիւլ Gr. w. S. Ստուերիլոս.

Ստրուկ, ստրկաց s. slave; vassal, subject, serf; servant; - ընդոծին, slave born in the house.

Ստրովեմ va. to spin round.

Ստրջանամ, աջայ vn. to repent, to regret, to rue, to be seized with repentance, touched with contrition.

Ստրջանք or ջուճն s. repentance, regret, concern, sorrow, grief, remorse, compunction. [pent.

Ստրջացուցանեմ va. to cause to re-

Սրաբերան S. Սայրասուր; -գլուխ a. long-headed; sharp-witted; -լեւան, pinnacled mountain; -ղէն a. armed with sharp weapons; -կառք, chariots armed with scythes; -թեւ a. acute-winged; - or -թախ a. flying swiftly; -խաղ s. fencer; S. Չինախաղ, &c.; -խողխող a. killed, slain with a sword; -ծայր a. pointed, sharpened; -ծուծի s. pestilence, plague, epidemy, contagion, mortality.

Սրակն a. keen-sighted, piercing-eyed; fig. clear-sighted, perspicacious; -ուծի s. piercing sight; fig. perspicuity, clear-sightedness; -կոխ or -կուտոր առնեմ va. to put to the sword; -կառց a. sharp-beaked; -կոշիկ, pointed shoe.

Սրահ, ից s. drawing-room, hall, saloon; curtain; church-porch, portico, court; corridor.

Սրահակ, աջ s. small hall; small curtain, hanging, tapestry, arras; -հարանց, curtained bed; -աճեւ a. curtain-shaped; -անք S. Սայիկեան.

Սրահայեաց a. eagle-eyed; having a penetrating glance.

Սրաճայն a. shrill-voiced.

Սրամ vn. to desire earnestly, to long for, to sigh after.

Սրամահ առնեմ va. to kill with a sword, to put to the edge of the sword; -լինել, to fall by the sword; -մերկ S. Սոււերամերկ; -մէս a. acuminate, pointed; very sharp or cold; -միտ a. acute-minded, sharp-witted, clear-sighted, subtle, penetrating, quick, ingenious; -միտիմ vn. to be well-tempered, hardened; -մտութիւն s. acumen, acuteness, clear-sightedness, subtlety, perspicuity, penetration, sagacity; -նամ, աջայ vn. to be pointed, sharp, to end in a point; to pass rapidly, to fly, to go quickly, to fleet away, to

rush on, to precipitate, to rush on headlong; to be soured, exasperated, to chafe at; *ի բաց* -, to disappear, to fly away, to vanish.

Սրանկիւն *a.* acute-angled; *s.* acute angle; - *էռանկիւն*, oxygon.

Սրաւար *a.* moving quickly, rapid, swift, impetuous, violent; - *իմ տն.* to go swiftly, to run rapidly, to hasten.

Սրառես, - *իւ*, &c. *S.* *Սրակն*, &c.

Սրարբեցուցանեմ տա. to charm, to astound, to stun; - *բիմ տն.* to be raptured.

Սրափողոտ *a.* having the throat cut; *ad.* with one's throat cut; - *փուշ* *s.* bramble, briar.

Սրբաբան *a.* singing the Trisagium; - *էմ, եցի տա.* to sing the Trisagium, to sanctify, to hallow, to laud; - *ուծիւն* *s.* Trisagium, hymn; - *բար* *a.* holily; - *բերան* *a.* pure-mouthed; - *գիր* *s.* hagiographer; - *բ*, hagiographic books; - *գործ*, *ի* *a.* consecrating; sanctifying; - *գործեմ տա.* to consecrate; to sanctify; - *գործուծի* *s.* consecration; sanctification; - *գումար* *a.* composed of saints, venerable; - *գունդ* *a.* of holy assembly; - *գրեմ տա.* to correct; - *գրիչ* or *գրող* *s.* corrector; - *գրուծի* *s.* correction; - *գեղ* *s.* purgative; - *առնուլ*, to take a purgative, to purge; - *աալ*, to purge; - *զան* *a.* sacred; *s.* His Holiness, His Grace; - *զանեմ, եցի տա.* to consecrate; to deify, to idolize; - *զգեսա* *a.* clothed in a holy or white raiment; holy, pious, godly, divine; - *զնաբանուծիւն* *s.* hagiology; - *զնադիրք* *s.* Holy Writ, Bible; - *զնալան* *S.* *Նուիրական*; - *զնուծիւն* *s.* holiness; - *ձեր*, Your Holiness; - *լոյս* *a.* enlightening the spirit, of spiritual light, pure, holy; - *կան* *a.* holy, pure, chaste; - *կեաց, եցաց, կրօն* *a.* irreproachable, pure, chaste, godly, saintly, saint-like, holy; - *կցորդ* *a.* partaking of holiness; - *համ* *a.* calm & gentle, clear & sweet; - *հայեաց* *a.* pudic or modest-looking, pure; perspicacious; - *հեւ* *a.* leading to holiness, sacred; - *ձայնեմ S.* *Սրբաբանեմ*; - *ձիդ* *a.* abstaining rigorously; - *մատոյց* *a.* offered piously, with reverence; - *մաքուր* *a.* very pure, holy; - *միտ* *a.* holy-minded, pure, pudic; - *մտեմ տն.* to have a pure heart or mind; - *մտուծիւն* *s.* holy-mindedness.

Սրբան, ի *s.* anus, fundament; * - *բ*

s. med. lochia, (evacuations from the womb after childbirth).

Սրբանամ, աջայ տն. to be holy, sacred, consecrated or set apart, to consecrate or devote oneself; - *նուէր S.* *Սրբամատոյց*; - *պահ* *a.* containing relics: fasting rigorously; *s.* reliquary, shrine; - *բ* or - *պահուծի* *s.* rigorous abstinence; - *պէս* *ad.* holily, without stain, chastely; - *պիղծ* *a.* sacrilegious; *s.* profaner; - *պղծուծիւն* *s.* sacrilege, profanation; - *ջունջ* or *ջինջ S.* *Բնաջինջ*; - *սաց, &c. S.* *Սրբաբան, &c.*; - *սէր* *a.* fond of holiness, loving chastity; - *սիրտ* *a.* holy-hearted; - *սընեալ, սնունդ* or *սուն* *a.* brought up in piety, godly, pure; - *վայելուչ* *a.* fit for saints; - *վայր* *s.* holy place; - *աալ*, august temple; - *աալ* *a.* well polished, bright; - *աեսիւ* *a.* seeing clearly; of calm, pure, holy aspect; - *տուն* *s.* vestry-room, sacristy; - *տուփ* *s.* cyborium, pyx; *ծածկոյ* - *տփոյ*, pyx-cover; - *րան* *s.* sacred asylum, sanctuary; temple, church, &c.; *a.* sanctifying, expiatory; - *րար, աջ* *a.* sanctifying, saving, wholesome; - *շնորհք*, sanctifying or saving grace; - *րարուծի* *s.* sanctification; - *ցուցանեմ տա.* to sanctify; to consecrate; to canonize; - *ցուցումն* *s.* sanctifying; consecration; canonization; - *փայլ* *a.* shining in holiness, pure, clean, holy; * - *բար* *s.* polished marble; - *բնիւն* *s.* inquisitor; - *բնուծիւն* *s.* inquisition; *Ստեան-Թէ*, the Inquisition, the Holy Office.

Սրբեմ, եցի տա. to sanctify, to consecrate; to purify; to clean, to wipe off, to wipe dry, to sponge up; to expiate; to offer, to dedicate; to observe, to keep religiously; *med.* to absterge, to cleanse, to deterge; - *զմբուս*, to shave the beard; - *զեղըն դունա*, to pare the nails; - *զուս*, to prune, to lop; *հրով* -, to refine by fire; - *զցորեան*, to winnow.

Սրբիկ S. *Սպրկիկ*.

Սրբիչ *a.* sanctifying; purifying, cleaning; *med.* abstergent; *s.* razor; - *ձեւաց*, towel; - *բաժակի*, the purificatory.

Սրբիւր *a.* abstaining from meats.

Սրբուծի *s.* holiness; purification; purity, cleanliness, neatness; expiation; offering; sanctuary; * Communion; *fig.* chastity, modesty; innocence,

integrity, candour; *med.* abstersion;
 - -[թէց or - նբց, the Holy of Holies;
 - -[թէց or նբ - էց, most sacred; յարկ
 - [թէ, temple, church, &c.; - ձեր,
 Your Holiness; - [թբ *ad.* holily.

Սրբուհի *af.* holy; *sf.* saint; Holy

Սրեանք *s. pl.* swords. [Virgin.

Սրեղջեւոր *a.* sharp-horned.

Սրեմ, եցի *va.* to grind, to sharpen,
 to whet, to point, to set, to give an
 edge, to acuminate; *fig.* to spur, goad
 or urge on, to stimulate, to rouse up,
 to excite, to stir.

Սրընթաց *a.* running or flowing vio-
 lently, impetuous, rapid; - դեռ, rap-
 id river; - [ւբ դաւ, to hasten, to run
 with the utmost haste; - ու[թի *s.* rap-
 id course, impetuosity.

Սրթամ *vn.* to run out of breath.

Սրիկացի *lyg a. s.* ruffian, rascal,
 scoundrel, varlet, hired-assassin, brig-

Սրիկոն *s.* minium. [and.

Սրինգ, սրնգաց *s.* flute; flageolet;
 fife; syringe; - հաւորաց, bird-call;
 - հովուական, shepherd's pipe, reed;
 նուագէլ սրնգաւ, to play the flute;
 to pipe.

*Սրծէլ *s.* goldsmith's pincers.

*Սրճակաթ *s.* coffee & milk; - նոց *s.*
 coffee-pot; - սաան, աց *s.* coffee-plant-
 ation; - րան *s.* coffee-house; - ի պան-
 դակի, coffee-room; - րար, աց *s.* coffee-
 house keeper.

Սրճենի *s. bot.* coffee-plant.

Սրճիւս *s. chem.* caffeine.

Սրնգահար, աց *s.* flute-player.

Սրնգեմ *vn.* to play the flute; to
 hiss, to whistle; to bray?

Սրոհունդ *s. bot.* St. John's wort.

Սրովբէ, Սրոբէ, ից *s. H. w.* seraph;
 -բ, seraphim.

Սրովբէաբնակ, -դաւիթ *a.* where
 the seraphim dwell; -դումար, -դունդ,
 -խումբ *a.* where the seraphim as-
 semble; *s.* chorus of seraphim; -կան
a. seraphic; -մաքուր *a.* pure, holy as
 a seraph; -նման *a.* seraph-like; -նշան
a. representing the seraphim; -պահ
a. guarded by seraphim; -ջող *a.*
 crowded by seraphim; -սարաս *S.*
 Սրովբէանման; -սպաս *a.* served by
 seraphim; -տես *a.* seraph-seeing
 (Isaiah); seraph-figured (saint Mes-
 rob); -տիպ *a.* resembling a seraph;
 -փակ *a.* surrounded or guarded by
 seraphim.

*Սրորիկ *s. zool.* caddy-muddy, larus.
 Սրոյ, ի *S. Յեսան.*

Սրուակ, աց *s.* phial, flagon, bottle;
 cruet; gauge; - վերաբուժից, cup-
 ping-glass.

Սրու[թիւն *s.* sharpness, acuteness,
 keenness, point; subtilty; rapidity,
 velocity, speed, celerity; - մուաց, a-
 cumen; - ձայնի, shrillness.

Սրուկ *a.* rather sharp; *s.* flageolet.

Սրուկնի *s.* sharpening, setting, grind-

Սրուկնի *a.* good-, sharp-eared. [ing.

Սրուկեք, նից *s.* leg, shank.

Սրսկապան, աց *s.* cabinet, lady's
 private room, boudoir; nuptial bed,
 thalamus; bed-curtain.

Սրսկարան, աց *s.* perirrhanterium;
 holy-water pile.

Սրսկեմ, եցի *va.* to sprinkle, to be-,
 to asperse, to water, to spill, to shed,
 to spirt out, to bathe lightly.

Սրսկիչ *s.* aspersorium, aspergile;
 holy-water sprinkler.

Սրսկումն *s.* aspersion, besprinkling.

*Սրսուռ *s.* frozen snow-flake.

Սրտաբախ *a.* palpitating; - լնեւ, to
 palpitate; -բեկ *a.* broken-hearted,
 discouraged, dejected, despondent;
 astonished, frightened; - առնեւ, to
 dishearten, to discourage, to deject,
 to take away a person's courage, to
 disconcert; to dismay, to frighten, to
 strike with astonishment; - լնեւ, to
 be broken-hearted, disheartened,
 down cast, dispirited, desponding, to
 lose or want courage; to be frighten-
 ed, dismayed; -բեկեմ, -բեկիմ *S.*
 Սրտաբեկ առնեմ, լնիմ; -բեկու[թիւն
s. faint-heartedness, dejection, des-
 pondency, discouragement, constern-
 ation; -դէա *a.* knowing all hearts;
 -դին *a. ad.* with all one's heart; -դոչ
a. crying, imploring heartily; -դուրբ
s. anat. auricles of the heart; -[թափ
a. disheartened, dismayed, struck with
 consternation; -[թափումն *s.* constern-
 ation, dismay; -[թունդ *S.* Սրտաբախ;
 -լիր *a.* hearty, sincere; *ad.* heartily,
 sincerely; -խոց *a.* heart-sick, deeply
 afflicted; -կաթ *a.* very desirous, anx-
 ious, longing for, amorous; - առնեւ,
 to make one's mouth water; to in-
 flame with desire, to enamour; -կէզ
a. heart-broken, --wounded; -կիզեմ
va. to grieve deeply, to break one's
 heart; to rend the heart, to harrow;

-կտոր or կտուր S. Սրտաբեկ & Թ. Թափիմ; -կրանք s. anat. pericardium; -հաճոյ a. grateful, delightful, pleasing; -հանուի s. bantering, jeering, mocking; -ձեւ a. heart-shaped; -ճիւղիկ S. Սրտաշարժ; -յօժար ad. willingly; -նամ, աջայ vn. to take heart or courage, to be inspirited; -շարժ a. pity- or heart-stirring, pitiable, grievous, touching, moving, affecting; -սլախ առնեմ va. to strike with consternation, to terrify, to appal; -լինել to be struck with terror, to be dismayed, greatly afraid; -սլինդ a. re-animated, encouraged; courageous, intrepid; -սնդեմ va. to re-animate, to encourage, to inspire with courage, to revive, to put new spirits into, to raise again or restore a person's spirits; -սնդիմ vn. to be re-animated, to take courage, to recover one's spirits; -սնդութի s. bravery, courage, heart, boldness; -սիմ vn. to take to heart, to get angry, to chafe; -սուչ a. touching the heart, moving, affecting, tender; touched, moved; eager, desirous, burning for; angry, displeased, shocked, wounded, exasperated; heart-offending, mournful, heart-piercing; -տես a. knowing the thoughts of the heart; -տրոփ a. palpitating, trembling for; desirous, longing for; -ցաւ a. heart-sick; compassionate, sorry, afflicted; -ցաւութիւն s. compassion, pity; distress, anguish, grief; med. heart-burn; -թք ad. compassionately, pitifully; -ցուցանեմ va. S. Սրտապնդեմ; to affect, to touch.

Սրտեայ a. courageous, intrepid, spirited, bold, lively; այր -, a man of heart. [ent, tender.

Սրտեռանդն a. ardent, eager, ferv-

Սրտկեղ a. heart-burning, --rending, --wounding, poignant, bitter.

Սրտհեշտութիւն s. heart's ease.

Սրտմտական a. choleric, irascible; -ն s. irascibility.

Սրամտեմ, եցի, -իմ, եցայ vn. to lose one's temper, to be angry, out of all patience, indignant, in a passion, provoked, irritated, exasperated, enraged; սրամտեցաւ բարկուի նք յոյժ, he was seized with rage; -եցուցանեմ va. to make angry, to put in a passion, to irritate, to enrage, to exasperate, to put out of all patience,

to excite to anger, to vex, to plague.

Սրամտութի s. indignation, passion, vexation, anger, ire, spite, wrath, rage; շիջուցանել զբոց -թք, to stifle, smother or suppress the fire of one's indignation; S. Հրաբորբոք.

Սրտնեղիմ, &c. S. Նեղասրտիմ, &c.

Սրտնիմ, Սրտնում, &c. S. Սրամտիմ,

Սրտուկ s. little heart; bot. sap. [&c.

Սրտցաւութի s. cardialgy; S. Սրտաց-

Սփածանելի s. cincture, apron, linen girdle; dressing-gown. [apron.

Սփածանեմ va. to gird with an

Սփածանիմ, ծայ vn. to put on an apron, to gird oneself with a cloth; to put on, or to wear a dressing-gown; քուրձս -, to clothe oneself in sack- or hair-cloth. [ing with.

Սփածումն s. the girding, or cloth-

Սփարիմ S. Փարիմ.

Սփիւ, Սփիւռ a. spread, dispersed; diffuse, extended; sporadical; ad. scattered about, spread here & there; -ծախիւք, profusely, with great expense, splendidly; -ք s. dispersion, spreading out, scattering; the Sporades; dispersed nations; Ի -ս ծաւալել, to disperse, scatter or spread everywhere.

Սփիւրիդ Gr. w. S. Սփրիդ.

Սփոփ S. Սփոփանք.

Սփոփական a. relieving, cheering up, consolatory, comfortable.

Սփոփանք s. relief, alleviation, solace, ease, consolation, soothing, comfort, balm; diversion, recreation.

Սփոփեմ, եցի va. to relieve, to allay, to ease, to soothe, to assuage, to console, to comfort, to soften, to appease; to rejoice, to divert, to recreate; -զվիշտս, to calm, to assuage, to charm away, to beguile one's sorrow or grief.

Սփոփութիւն, -ումն S. Սփոփանք.

Սփռեմ, եցի va. to spread, to disseminate, to disperse, to scatter, to strew, to sow, to propagate, to diffuse; to pour out or forth, to open; սփռել ծաղիկս, to strew with flowers.

Սփռիչ s. iron-bar, cross- or crow-bar, tenon. [expansibility.

Սփռողական a. expansive; -ութի s.

Սփռոց, աջ s. table-cloth.

Սփռումն s. expansion.

Սփրիդ, աջ s. Gr. w. basket.

Աքանջանամ, աջայ vn. to admire, to

be admired, astonished, amazed, surprised, to wonder at, to marvel, to be wonderstruck, entranced, in extacy.

Աբանջանք, -չացումն *s.* admiration, wonder, astonishment, amazement, ravishment, extacy.

Աբանջացանեմ *va.* to render admirable, to make wonderful, to astonish, to surprise, to amaze, to ravish, to strike with wonder, to enrapture; -ցուցիչ *a.* charming, surprising, ravishing, bewitching, wonderful.

Աբանջեաբար *S.* Աբանջեապէս; -գեղ *a.* of surprising beauty, charming, graceful, fine; -գործ *s.* thaumaturgus, wonder-worker; *a.* miraculous, prodigious, wonderful; -գործեմ *una.* to do wonderful things, to work miracles; to do miraculously or wonderfully well; -գործութիւն *s.* doing wonders, working miracles; prodigy, miracle, portent; -զօր *a.* of prodigious power, wonderfully strong, admirable in strength; omnipotent; -լուր *a.* worthy to be heard; -ծին *a.* miraculously bringing forth; -կան *S.* Աբանջելի; -կերպ *a.* astonishing, surprising; of an admirable form or aspect; -հրաշ *a.* prodigious, stupendous, wonderful, marvellous, divine; -շուք *a.* wonderful, superb, majestic, very glorious, imposing; -պայծառ *a.* magnificent, very splendid, brilliant, dazzling; -պատում *a.* related or told wonderfully well; *S.* Հրաշապատում; -պէս *ad.* admirably, delightfully, astonishingly, marvellously, wonderfully, divinely, excellently, pre-eminently, to admiration; by a miracle, miraculously, prodigiously; -տես, -տեսիլ or տեսիկ *a.* charming, ravishing, beautiful to behold, imposing, delighting the eye, graceful, superb; -բար *S.* Աբանջեաբար; -բուստ *a.* admirable, stupendous; -ցուցանեմ *va.* to render admirable, marvellous; -փառ *S.* Հրաշափառ.

Աբանջելի *a.* admirable, wonderful, astonishing, surprising; prodigious, marvellous, miraculous; charming, excellent.

Աբանջելիք, լեաց *s.* sign, miracle; prodigy, wonder, marvel, phenomenon; -լիս անել. to perform or work miracles; *fig.* to do wonders; ո՛վ -լեացս *int.* wonderful! marvellous! stupend-

ous! good Heavens! Goodness grac-

Աբանջելութիւն *s.* excellence. [ious!

Աբանջումն, Աբանջք *s.* admiration, wonder; ի -չումն կրթիլ, to be amazed, astonished, surprised.

Աբեմ, ի, աւ *s.* *Gr. w.* monk's dress, monkish habit; *S.* Ձեւ; - անուն, to become friar, to turn monk; (կուսանաց) to take the veil; Թողուլ զ-, to throw off the cowl; ոչ էթէ - ինչ առնէ կրօնաւոր, 't is not the cowl that makes the friar; -աճեւ *S.* Աբեմաւոր; -առութիւն *s.* the taking the religious habit; -արկէք *s.* the ceremony of giving or taking the habit or the veil; -աւոր *a.* dressed in a monkish habit; *s.* monk or nun; -աւորիմ *S.* Աբեմաւնում; -աւորութիւն *S.* Աբեմաւորութիւն.

Աբինոս, ի *s.* *Gr. w.* sedge, rush; rush-rope. [astonishment.

*Աբլիմ *vn.* to be mute with fear or

Աբող, ից *s.* veil; vest.

Աբողաստիկոս *a. s.* *Gr. w.* scholastic.

Աբողեմ, Աբողարկեմ, էցի *va.* to veil, to muffle up, to cover with a veil.

Աբողումն *s.* act of veiling, covering,

Սթ *S.* Սրառակ *bot.* [wrapping up.

Սօլեր, աց *s.* *Fr. w.* shoe; Էրկաթազամ -ք, hobnailed shoes.

Սօս, ից *s.* plane-tree, platane; white poplar; *a. fig.* stately, lofty, haughty, proud; clear (colour); - Էրկաթ. high-mettled, prancing, fiery or spirited horse.

Սօսանուէր *a.* offered to plane-trees; -սարաս *a.* platane-like, sumptuous, elegant.

Սօսաւիւն, Սօսափիւն *s.* noise, murmur, sough, breath; trembling, agitation; - սաղարթուց, rustling of the leaves; - հողմոց, hollow or rumbling noise of the winds.

Սօսափիմ *vn.* to tremble with fear.

Սօսի *S.* Սօս.

Սօսիւն *s.* murmuring of the breeze.

Վ

Վ (*vēv*) *s.* the thirtieth letter of the alphabet, & the twenty fourth of the consonants; Վ, վ, three thousand; three thousandth.

— It is often used at the beginning of words, & sometimes at the end, but very rarely in the middle.

— In consequence of the similarity of its pronunciation, it is often confounded with լ & ու; for example: Երվար-Երվար, վավաշ-վավաշ, օթե-վան-օթեան. բուրվառ-բուրուառ, Թվական-Թուական, &c.

— It is frequent in proper names, as Վարդան, Վասակ, Վաղարշ, &c. Vartan, Vassages, Valarces, &c., and in those cases where the Greeks use *ou* or *β*; the Armenians anciently used *բ* instead of the Greek *β*, but in later times Վ was substituted in order to approach the Greek pronunciation; as: Բասիլիոս-Բարսեղ-Վասիլ, Բասիլիոս-Վասիլիոս, Բեկտոր-Վեկտոր, &c. The Greek *ω* answers to our ու, *ov* or *ô* long, & *o* to *ո*, also written աւ.

*Վագ *s.* mill-conduit.

Վագեմ *S.* Սուրամ.

Վագերածի *s.* streaked, striped, brindled horse; zebra.

Վագր, գեր, երաց *s.* tiger; մատակ, tigress; կորիւն վագր, tiger cub; -ակերպ *a.* tiger-shaped.

Վազ, բ, ից *course*; leap, jump, gambol, caper, antics, gallop; palpitation; *a.* neighing after; ի -, -առ - *ad.* swiftly, at full speed; by fits & starts; -ս առնուլ, to run, to gallop, to gambol, to frisk about, to play antics.

Վազեմ, եցի *vn.* to run swiftly, impetuously; to leap, to bound, to spring or dart forward, to clear at a single bound; to overstep, to surpass, to

transgress, to trespass; - սրաի, to flutter, to throb, to palpitate; - զմամբ, to revolt against; to despise; ի բաց -, to pass away, to fly away; յօրէնսն -, to inveigh against the law; վազեալ անցանէլ, to overpass, to cross, to leap over, to outleap; յազատութեանն - փառս, to lift up the horns against, to rebel, to rise in rebellion; to get proud, to become presumptuous.

Վազեցուցանեմ *va.* to cause to run.

*Վաղնատ, ի *s.* cream cheese; curds.

Վազումն *s.* running, course.

Վազվազեմ *vn.* to skip or frisk about, to run here & there.

Վազք *S.* Սահանք.

Վաթարիկ *S.* Վատթար.

Վաթսնականգնեան *a.* of sixty cubits; -մեայ *a.* sixty years old; -մեան, ենից, -մենի *a. s.* sexagenarian; -սլա-տիկ *a. ad.* sixtyfold, sixty times as much; -ւոր *a.* containing the number

Վաթսնակ, եկիս. three score. [sixty.

Վաթսներորդ *a.* sixtieth; *s.* sexagesi-

Վաթսնեքեան *s.* all the sixty. [ma.

Վաթսնիցս *ad.* sixty times.

Վաթսուն, սնից *a.* sixty.

Վախ, ից *s.* steep place, precipice;

* *S.* Երկիւղ; - ի -է *a.* steep, cragged; ի -ից արկանէլ, ընկենուլ, մղել or հոսել, to precipitate, to throw headlong down; անկանիլ or մղել ի -ից, to be cast down a precipice.

Վախեմ, -եցուցանեմ *S.* Երկնչիմ, Երկեցուցանեմ.

Վախկոտ, -ութի *S.* Երկնոտ, -ութի.

Վախճան, ի *s.* end, term; end, scope, object; issue, event, end, result; accomplishment, finishing, conclusion, close; end, extremity; end, demise, decease, death, exit; յմեծ -, long time, a long while; -, ի -ի *ad.* in fine, finally, at last, at length, after all, in the last place; յ-, to the end; ի - ա-մին, at the year's end; ի -ի աւուրց, in the future; ի - աւուրցս այսոցիկ, in these latter times; - բանիս, in a word; the pith of my argument; - է-հաս նմա, he died; ընկալաւ զարժա-նահասն -, he died as he merited; ի - կենաց իւրոց, in his last days, towards the close of his life; մերձ ի - լինել, to be at one's final agony; - առնուլ, to draw to a close or end, to cease, to end, to expire; - առնել, to make an

end of, to put an end or term to, to come to a conclusion, to decide, to end; *առնել զոք ի -*, to send to perdition, to put to death; - *դնել*, to bring to a close, to conclude, to terminate, to finish, to end.

Վախճանական, -*ւոր* *a.* final, last; having an end.

Վախճանեմ, *եցի* *va.* to finish, to put an end to, to terminate, to end, to conclude, to accomplish, to achieve, to consummate; to execute, to kill; - *զաւուրսն*, *զկեանս*, - *նեալ զաւուրս իւր մեռանել*, to end one's days, one's life, to make one's exit, to depart this life, to die.

Վախճանեցուցանեմ *va.* to take away life, to slay, to put to death, to kill.

Վախճանիմ, *եցայ* *vn.* to pass from life to death, to expire, to breathe one's last, to die; to be finished, consumed, to be drawing to a close, to terminate, to end; - *լցեալ աւուրբբ*, to die full of years, to die very old; - *նեալ* *a.* dead, deceased, departed, defunct. [abrupt, precipitous.

Վախուա *a.* steep, rugged, craggy,

Վախվախեմ *S.* *Երկնչիմ*.

Վախանակ, *այ* *a.* in season, ripe.

Վախաս, *ի* *s.* superhumeral, amice or amict of the Armenian priests; ephod, high priest's girdle; - *լանջանոց*, deacon's stole; - *ակիր*, - *աւոր* *a.* wearing an amice or an ephod.

Վախասիր *a.* sticking.

Վախժոյժ լինիմ, *Վախժուժեմ* or *ժիմ* *vn.* to grapple, to clutch strongly with the hand, to lock one's arms round, to hug, to hold fast on, to cling

Վահ int. ah! o! alas! [to.

Վահագն *pn.* Vahaken; Hercules; Apollo.

Վահան, *այ* *s.* shield, pavice, buckler; *mech.* lid, cover; *pn.* Vahan; *S.* *Կումբ*; *բառնալիք* - *ի*, handle of a shield; - *հաւատոյ*, *օրինաց*, shield, defender of the faith, of the law; - *ադրօշ* *a.* carrying a buckler; - *ակ*, *այ* *s.* small shield, target; shield-shaped clasp; tinsel, spangle; - *երեսաց*, visor; - *ակիր* *s.* esquire; *S.* *Վահանաւոր*; - *ակից* *s.* fellow-soldier; - *ակռճիկ* *s.* anat. thyroid cartilage; - *ակցուծի* *s.* battle array; - *աճուկն* *s.* turbot, dab, brill; - *ամարտուծիւն* *s.* fight between shield-bearers; - *ավառ* *a.*

armed with a shield; - *աւոր* *a.* furnished with a shield; *s.* shield-bearer; - *աւորիմ* *vn.* to be armed or furnished with a buckler; - *ափակ*, *այ* *a.* protected by a buckler; *s.* trench fortified with shields; - *առնել*, to cover, protect or defend with a buckler; - *ընկէց լինիմ* *vn.* to throw away the shield, to throw down one's arms.

Վաղ *a.* ancient, old, former; *ad.* anciently, formerly, once on a time; early, betimes, soon, quick; * *s.* tomorrow; - *բաջ*, very early; - *բաջ լ առաւօտն*, at the break of day or of dawn, at the peep of day, very early in the morning, at dawn; - *ուրեմն*, in bygone times, of old, long ago, a long time ago; *ի - ժամանակս*, anciently, formerly; *ի - ժամանակաց*, time out of mind; - *լ փոյթ*, soon, quick; forthwith, directly; - *կամ անագան*, *եթէ - եթէ անագան*, sooner or later; *ոչ կարի - ոչ յոյժ անագան*, neither too soon nor too late; *ոչ - իսկ ա սացի քեզ*, did I not tell you before?

Վաղագոյն *a.* sooner; prior, before; *քան զբանն - եղեւ գործն*, no sooner said than done; - *զեկոյց* *S.* *Կանխադէկոյց*; - *զրաւ* *a.* frail, perishable; - *թաւամ* or *թարչամ* *a.* soon withering or fading away; - *կատար* *s.* *gr.* plu-perfect tense; - *կարծ* *S.* *Յանկարծ*; - *կարծեմ* *vn.* to conjecture, to surmise.

Վաղակաւոր *s.* dagger, poniard; sword, sabre, hanger, cutlass, scimitar; *a.* sworded, armed with a sword or dagger.

Վաղահաս *a.* arriving early, quick, prompt; early, precocious, premature, untimely; - *հասիկ* *a.* arriving early; - *հասուծի* *s.* prematureness, precocity; - *հասուկ* *a.* early, precocious; blooming early; *fig.* inconstant, fickle-minded, unsteady, versatile; - *հոգակ* *a.* provident; - *հուալ մահ* *s.* premature death; - *մահ*, - *մահուկ* *a.* dying prematurely, young; - *լինել*, to die prematurely, young, before the time, in the bloom of one's youth, in the prime of life; - *մեռ*, *ակի* or *ուուկ* *S.* *Վաղամահ*; - *մահ*, premature death; - *մեռուկ* *s.* *bot.* *juncus rotundus aromaticus*, *schœnanth*; - *մուսնիկ բարբ* *s.* disposition to marry early; *յարգ* or *գու* *a.* satiating quickly; *յարոյց* *a.* early-riser; - *լինել*, to be up very early;

-նցիկ or ցուկ *a.* passing, transitory, perishable, ephemeral, fugitive, instantaneous, momentary; -էջ *a.* extinguishing quickly; -ստախր *a.* easily deceived or duped; -ւեր *a.* soon ruined; -փոխուկ լինիմ *vn.* to be unstable, fickle, changeable; -փուլ *a.* soon falling or perishing; -փուտ *a.* quickly rotting, corruptible.

Վաղեմի *a.* ancient, old, antiquated.

Վաղեփեաց *o.* soon ripe, early.

Վաղ լք փոյթ *S.* Վաղ.

Վաղժամանակեայ or կեան *S.* Վաղեմի; - հնութի, antiquity.

Վաղիւ, զուի *s.* to-morrow, next day, the following day; - or ի - , ի - անդր, the morrow, the day after, on the morrow, to-morrow; ի - անդր յեւ մահու նք, the day after his death; վերկիւղի վաղուէանն, for fear of the future; զինի վաղուին, after to-morrow; ի միւս -ն, ի միւսում - , the day after to-morrow; վաղուէնէ ի - առնել, to put off from day to day.

Վաղհասուկ *S.* Վաղահասուկ.

Վաղճան *S.* Վախճան.

Վաղնջականութի *s.* antiquity. [since.

Վաղնջեան, ի -ջենէ հետէ *ad.* long

Վաղնջուց *a.* ancient, old; -, ի - or ի - հետէ *ad.* anciently, formerly, long since; ի - ժամանակաց, of yore, time out of mind, from time immemorial.

Վաղորդայն, ոյ or ի *a.* morning; -, ի - *ad.* in the morning, early.

Վաղորդեայն, Վաղուէան *a.* of to-morrow; ի վաղորդեայն առուրն, the day following; ի վաղուէան գիշերին, to-morrow night.

Վաղու եւս, Վաղուց, ի Վաղուց, ի Վաղուց հետէ *ad.* already, formerly, a long time ago, anciently; long since.

Վաղուց *a.* ancient, old, of yore, of other times. [swiftly, rapidly.

Վաղվաղ *ad.* quickly, very fast,

Վաղվաղակի *ad.* soon, directly, suddenly, incontinently, immediately, in haste, in a hurry.

Վաղվաղատես *a.* quicksighted; -ւոր *a.* smart, nimble, quick, ready, active.

Վաղվաղեմ, եցի *vn.* to haste, to hasten, to be in haste, to make haste, to be quick, to be hasty or precipitate.

Վաղվաղենկէց *a.* throwing hastily.

Վաղվաղկոտ, Վաղվաղուկ or զուռ *a.* hasty, quick, lively, brisk, ready, speedy, prompt, precipitate.

Վաղր, զեր *s.* sabre, cutlass, hanger; *S.* Սակր; -աւոր *a.* armed with a sabre.

Վաղցասումն *a.* easily offended, touchy, hasty, irascible, passionate, wrathful; - լինել, to be hasty, irascible, quick to get angry, easily

Վաղ քաջ *S.* Վաղ. [provoked.

Վաճառ, աջ or ուց *s.* business, trade, commerce, dealings, merchandise, goods, wares, commodities; market, sale, purchase; market-place, hall, mart, fair; -ք, provisions; *S.* Մեծաքանակ; փոքրաքանակ -, retail trade; ի - արկանել, to sell, to put up or offer for sale; - լինել, to be sold, to be on sale; *S.* Հատանիմ.

Վաճառաբերեմ *va.* to import; -բերութի *s.* importation; imports; -դիր *s.* bill; -խաբութի *s.* cheat, swindlery; -կան *s.* merchant, trader; tradesman, shopkeeper, dealer; մեծաքանակ կամ փոքրաքանակ -, wholesale-, retail-dealer; *S.* Նաւ; -կանութի *s.* commerce, trade, dealings, business; -առնել, to carry on commerce, to trade, to deal, to traffic; -կից *s.* partner, correspondent; -կուր *a.* selling or sold wretchedly; -առնել, to sell; - լինել, to be sold; -կցութի *s.* partnership, company; -հանեմ *va.* to export; -հանութի *s.* exportation; exports; -նոց *s.* market, bazaar; mercery; -շահ *a.* commercial, mercantile, trading; *s.* opulent merchant, rich trader; -քաղաք, mercantile city; - լինել, to trade, to deal, to traffic, to gain; ի - արկանել or -շահիկ լինել, to invest in trade, to speculate; -շահութի *s.* gain, lucre, profit; *S.* Շահաւաճառութի; կենցաղօգուտ -, benefit that commerce confers on the world; -պետ *s.* provost of the guilds; -սէր *a.* avaricious, greedy of gain; -սիրութի *s.* inclination for commerce: illicit trade; -տեղի, -րան *s.* market-place, bazaar; emporium; counting-house; -րկու, աջ *s.* broker, middle man, agent; - ձիոց, jockey; -րկութիւն *s.* brokerage, commission, agency; -փող or փողոց *S.* Վաճառանոց.

Վաճառեմ, եցի *va.* to sell, to debit, to sell off; - այսքանոյ, to sell at...; քանոյ -ուս, how much? what is the price? *S.* Մեծագինի; - զոք ի ձեռս ուրուք, to give up, to deliver, to betray.

Վաճառիկ *a.* saleable, marketable,

venal; - լինել, to be sold, disposed of.

Վաճառող *s.* seller of, dealer in.

Վաճառումն *s.* sale, selling.

Վայ, ից or ոց *s.* woe, cry of pain or grief, lament, wail, moans; disaster, calamity, misfortune; - զ-իւ աղաղակել or ճիչել, to cry bitterly, to wail, to lament aloud, to deplore, to complain; - կարդալ անձին, to create misfortunes for oneself; արդարեւ -ի են արժանի, they are truly unhappy; -! *int.* woe! alas! oh! ah! - քեզ! woe to you! - ինձ! - զիս! - զինեւ! woe is me! how unhappy I am! - - քաղաքդ մեծ! woe! woe to the great city!

Վայել *S.* Վայելք; - է, - են, - է, - են *v. imp.* to befit, to become, to be be- seeming or seemly, to be proper; ոչ - են, it is not fit, it is unbecoming.

Վայելիւ *a.* worthy of enjoyment; enjoying.

Վայելմ, եցի *va.* to enjoy, to taste of, to possess, to have the enjoyment of; to relish, to taste with pleasure; *vn.* to become, to fit, to sit well on; to be proper, suitable, meet, to be- seem; - յարդասիս քրտանց, to enjoy the fruit of one's labours; հանդերձս այս վայելք քեզ, this coat fits you well.

Վայելցուցանեմ *va.* to cause to enjoy; to cause to participate; * to dress well.

Վայելուած *S.* Վայելք. [ience.

Վայելումն *s.* enjoyment; conven-

Վայելուչ *a.* convenient, suitable, proper, congruous, pertinent, decent, becoming, fit; well made or shaped, comely, elegant, prepossessing, gen- teel, pretty, graceful; enjoyable, en- joying; -ս *ad.* elegantly.

Վայելաբան *a.* eloquent; -ութի *s.* eloquence, fluency of speech; *rhet.* elocution; -բար *ad.* suitably, decent- ly, properly, pertinently, aptly, just- ly; comely, elegantly, genteelly, pret- tily, graciously; -դեղ *a.* very good- looking, handsome, lovely, fascinat- ing, charming, prepossessing, grace- ful, fair, beautiful; -դիտակ *a.* of fine aspect, well-shaped, good looking; -զարդ *a.* highly ornamented, elegant- ly adorned; -կան *a.* becoming, ele- gant; -կանութի *s.* decency, suitable- ness, propriety, convenience; -կից *a.* equally decorous; enjoying together; -հիւս *S.* Գեղեցկահիւս; -նամ, այսպ

vn. to be distinguished, to render one- self illustrious, to be remarked; to enjoy; -նայ *v. imp.* it becomes, it is

Վայելանք *S.* Վայելութիւն. [fitting.

Վայելապէս *S.* Վայելաբար.

Վայելացուցանեմ *va.* to adorn, to embellish, to decorate; to delight.

Վայելաւոր *a.* proportionate.

Վայելութիւն *s.* suitability, propor- tion, propriety, decency, convenien- cy; decorum, dignity, nobleness; comeliness, elegance, grace, beauty, splendour; enjoyment, use; delight, pleasure, advantage; - երեսաց, come- liness, loveliness, attractiveness.

Վայելք, լից *s.* enjoyment, possession; delight, joy, pleasure; convenience.

Վայեմ, եցի *vn.* to whine, to cry out, to deplore, to lament aloud; *va.* to utter woes, to menace with woe.

Վայթեմ, եցի *va.* to empty, to pour out; to spread, to diffuse, to cause to flow or fall.

Վայիւն, Վայումն *s.* whining, cry, shout, lamentation, groan, moan.

Վայր, աց or ից *s.* place, spot, space, extent, part, ground; field, plain, camp, country; անհուն -ք, immense, vast spaces; յայտմ -ի, here, in this place; now; յայնմ -ի, there, in that same or very place; then; մինչեւ յայս - , thus far, to this place; until now; յոր - , in which place, wherev- er; - մի, առ - մի, a short time, a moment, an instant, a little; լ - , in vain, vainly; ի - , below, under, be- neath; *S.* Զէն, Վեր; յայլում -ի, some- where else, in another place; ի վե- րուստ մինչեւ ի - , from top to bottom; from head to foot; դազանք -ի, wild beasts; մեղր ի -է, wild honey; ի -ի բնակել, to live in the open air, in camp; -ս հատանել, to go a long way; զ-օք դալ, to go around, round about, to go here & there; զ-օք ածել զաչս, to look round about; ի մի - դալ, to assemble, to resort to one place; ընդ - հարկանել, to abandon, to forsake, to cast off, to desert; ի - հարկանել, արկանել, to disparage, to sneer at, to defame, to slander; ի - շարժել, to beat down, to overthrow; դաչս ի - արկեալ, looking down, with one's eyes cast or bent down; զոր - նեղութեանց հասի ես, to what trouble have I brought myself!

Վայրաբան S. Ընդունայնաբան; -բար S. Վայրապար; -բեր, աց or ից a. drawing or inclining downwards, descending; fig. mundane; sensual; -բերեմ S. Իջուցանեմ; -բերիմ vn. to incline, to lean or draw downwards, to descend, to come down, to be carried down; -բնակ a. living in the open air; wild, savage; deserted, uncultivated; լինել խորանաւ ի -ս, to dwell in tents; -լինել or -բնակիմ vn. to live in wild or desert scenes.

Վայրադ, աց a. ferocious, fierce, wild, savage, inhuman, cruel.

Վայրադաբար ad. ferociously, cruelly; -գամիս S. Վայրենամիս; -գայիմ S. Իջանեմ; -գանամ, ացայ vn. to become savage, wild or rude, to grow fierce, worse; -գասուն a. savage; -գաւթ s. court-yard, vestibule, lobby; -գինաստ S. Վայրենամիս; -գնաց a. vagrant, erratic, vagabond; lewd, libidinous; -գութի s. rudeness, ferocity, wildness.

Վայրադասեմ va. to postpone; -թեւեմ vn. to fly low; -խոյզ a. inquisitive; -խուզութիւն s. inquisitiveness; -կան a. local; -փոփոխումն, translocation; -կեաց a. S. Վայրաբնակ; local; -կնեմ vn. to look down; fig. to be allured by worldly things; -հակ a. prone, inclined, downwards, sloping; -հայեաց a. looking down; fig. malicious, tricky, sly; -հաչ a. barking, baying vainly; -հար a. common, ordinary; vagabond, dissolute; vain, chatty; -հիգ a. sloping, inclining downwards; -յածիմ vn. to wander, to go wandering; -յարկ s. ground-floor; -յին a. impracticable, desert; wild; -նկեալ a. fallen, demoralized.

Վայրասպար ad. in vain, uselessly, vainly, to no purpose; a. vain, useless, futile, insignificant, common; -ազարդ a. coquettish, given to dress; -ախօս S. Ընդունայնաբան; -ացասումն a. getting angry needlessly, causelessly.

Վայրասպետ s. toparch.

Վայրասուն a. savage.

Վայրավատիմ S. Վայրավատնիմ; -վատին a. scattered about, dispersed, sporadic; -վատնիմ vn. to be dispersed, scattered, thrown here & there; -վատնումն or տումն s. dispersion; -րկու S. Սրբան; -ցան a. scattered about; -ցուցանեմ va. to depress, to

lower, to humble, to abase; -փակ a. circumscribed, bounded, limited, encircled, enclosed, surrounded, shut in on all sides; -բարչ a. S. Գետնաբարչ; -խորհուրդք, mean, grovelling, base thoughts; -բարչութիւն s. fig. giving oneself up to the vanities of the world, vileness, baseness.

Վայրեմ, եցի va. to disperse, to sow; -իմ vn. to be dispersed; distracted.

Վայրենաբար ad. like a savage, cruelly; -բարոյ a. of savage nature or character, churlish, clownish, intractable, unsociable, rustic, coarse, rude; -բնակ a. living in the wilds, savage; -կան a. wild; barbarous; -կեր a. feeding on venison; -միս a. fierce, wild, savage, brutal, barbarous, ferocious, cruel; -նամ, ացեալ vn. to become savage, to grow inhuman, brutal, ferocious, cruel; -ցուցանեմ va. to brutalize, to render savage or ferocious; to exasperate, to enrage.

Վայրենի a. wild; rustic, unmannerly, clownish, boorish, ill-bred, uncivil, savage, ferocious, fierce; -նուր s. savage nature, inhumanity, fierceness, ferocity, cruelty, brutality.

Վայրեջք s. descent, going down.

Վայրի a. wild, savage.

Վայրիկ մի ad. a moment, a little time, an instant; եւ ոչ - , not a single instant, not one moment; -եւս' եւ... little was wanting to..., it was very near..., it almost...

Վայրիմ S. Վայրեմ.

Վայրիջանեմ, ջեաց, -ջիմ, ջեալ vn. to descend, to come down.

Վայրկեան, ենի, նից or նեաց, Վայրկենի s. minute, moment, instant, point; - or - մի ad. a moment, a little time; ի - ժամանակի, ի միում վայրկենի, in a moment, at that moment, instantly; directly, incontinently, instantaneously; S. Ժամ.

Վայրկենական a. of a minute; instantaneous, momentary. [pole.

Վայրուղի s. phys. cathode, negative

Վայրուստ, ի - ad. from below; - ի վեր, upwards. [terrestrial.

Վայրութեադ a. living on this earth,

վան s. repulse; S. Վանք.

Վանագոյն a. crystalline.

Վանական s. cenobite, monk; prior, superior, abbot; a. conventual, claustral, monastical, cenobitical; -ութի

s. priorship, priorate, dignity of a prior; monachism, monastic or conventual life; -*կեաց, եցաց* s. monk, friar; -*կից* a. cohabiting, dwelling in the same convent or house. [glass.

Վանակն s. crystal, rock--; crown-

Վանակրեայ s. zool. hawk's bill turtle.

Վանահայր s. prior, superior, abbot, archimandrite; -*սան, աջ* s. baggage-guard; -*տու, աջ, -տուր* s. inn-keeper, host, hospitable person; - *դէք*, Jupiter hospitalis; -*տուն* s. monastery; -*արեմ եցի* va. to harbour, to receive into one's house or hotel, to entertain, to welcome; -*արուծի* s. hospitability; -*ւոր* s. guest or host; -*քար* s. tourmalin, lyncurium.

Վանդ S. *Վանկ*; -*ապէս* ad. syllabically; -*եմ* va. to syllable; -*իւն* s. sound of the flute.

Վանդակ, աջ s. network; cage; grate, gridiron; grating; window-blinds, persian; lattice, trellis; baluster, balustrade, railing; balcony, terrace, belvedere; S. *Չամբիղ*.

Վանդակադործ a. composed of bars, grated, latticed; s. lattice, grating; wire-netting, wire-work; balustrade, baluster; -*կապ* a. furnished with rails or bars, grated; -*կերպ* a. of trellis or lattice-work; -*սան* s. grated parlour; -*սառ, աջ* or *ից* a. enclosed by a grating; s. bars, grating, trellis; - *սա-տուհանայ*, window-grating, lattice; blinds.

Վանդակեմ, եցի va. to grate, to bar, to trellis, to lattice; - *զբեռինա*, to cord a bale, to bind up as with netting; - *զգունդս*, to levy, to assemble, to muster soldiers.

Վանդանակ S. *Վանդակ*.

Վանդեմ, եցի va. to undo, to destroy, to ruin, to upset, to overthrow, to overcome; -*իմ* vn. to be infected with, to have contracted or caught a disease.

Վանդուցն s. ruin, destruction; *ա-ծել* -, to devastate, to desolate, to ruin, to lay waste.

Վանեայ a. crystal; *ակն* - s. crystal.

Վանեար, երոյ S. *Վաներ*.

Վանեմ, եցի va. to drive out, to expel, to thrust or push back or aside, to chase, to drive away, to pursue; to repel, to beat off or back, to attack, to defeat, to rout, to conquer.

Վաներ, ոյ, -այք, յից s. pl. S. *Վա-նորայ*.

Վաներէց s. butler, house-steward, major-domo; chaplain; S. *Վանահայր*.

Վանեցի S. *Վանական*.

Վանի or *Ակն* - S. *Վանակն*.

Վանիկ, նկունք, նկանց s. small dwelling, cottage, hut; cell.

Վանիչ S. *Վանողական*.

Վանկ, ից s. sound, voice; *gr.* syllable; *mus.* tune.

Վանողական a. expulsive; repulsive.

Վանորայ or *օրայ, ք, ց, Վանորեայ* or *օրեայ, ք, ըից* or *րեայ* s. pl. monasteries, convents; *ից* monks, cenobites.

Վանուցն s. expulsion; repulsion.

Վանք, նայ, նից or *նուց* s. convent, monastery, cloister, friary; lodging, dwelling, home, habitation, abode; house, mansion; hotel; inn, hostelry; cabin, hut; - *կուսանայ*, nunnery, convent; *վանս ունել*, to stay, to lodge, to take up one's lodgings, to dwell, to stop; *փակել ի վանս*, to cloister, to shut up in a convent.

Վաչ int. bravo! courage! cheer up! come! ho! -! -! bravo! bravo! oh! oh! ha! ha! -! woe! alas! ah! oh! - *ինձ!* o happy me! lucky fellow that I am! S. *Յայ*.

Վաչեակ a. laudable, praiseworthy.

Վաչի, ից or *ուց* s. usury, illegal interest; -*իւ, ի -ու* ad. with usury, upon usury.

Վաչխաժողով, -կեր, -միութի, -ուու, աջ s. usurer; -*ժողովուծի, -ուուծի* s. usury, jobbing, unfair interest; -*սէր, -վաճառ, -տու* a. usurious, practising usury.

Վաչխեմ, եցի va. to practise usury, to lend on usury, at unlawful interest; *դահեկանա* -, to lend money on usury.

Վաչու, ից or *ուց* s. battalion; -*ա-նամ, աջեալ* vn. to be divided in battalions; -*ապետ* s. major; -*իկ, տկաց, -կան* s. soldier in camp; -*կուծիւն* s. bravery.

Վաչ or -*է, ից* s. carriage-hood; covered waggon; -*աւոր* or -*կատուն* S. *Սայլատունք*.

Վառ, ի a. ardent, burning, inflamed, on fire; shining, brilliant; *mus.* grave; bass; s. fire, ardour, brilliancy, splendour; standard, banner; purple, royal mantle, veil, tulle, gold

brocade, royal robes; - ձայն *mus.* (գպ.) the sixth metre in the Armenian hymnal; *S.* Խաչվառ; - Խ - *a.* glittering, sparkling, resplendent.

Վառապան, *այ s.* cuirass.

Վառարան *s.* *S.* Կրակարան; - ապա-
կւոյ *focus*; - օդամուկ, draught chim-
ney. [chicken; - բիբէ, the - pules.

Վառեակ or ռեկ *s.* pullet, chick,

Վառելիք, լեաց *s.* arms, armour.

Վառեկիկ *s.* little or young chick.

Վառեմ, եցի *va.* to light up, to set
fire to, to fire; *fig.* to fire, to inflame,
to enliven, to inspirit, to vivify, to
cheer, to raise the spirits of, to urge
on, to excite, to rouse; to arm, to
equip, to fit out; to put on, to attire,
to dress, to bedeck; Վառեալ բորբո-
քէլ, to inflame, to heat, to electrify,
to fill with enthusiasm, to enrapture,
to fire; - զդրօշ, to hoist the colours.

Վառեցուցանեմ *va.* to kindle, to
light; *fig.* to arm or equip.

Վառիմ, եցայ *vn.* to take fire, to be
kindled, lighted, to be on fire, to burn;
to arm oneself, to take up arms, to
fly to arms; to equip oneself; *S.* Չէն,
Նախանձ, &c.; Վառեցալ բորբոքեցալ
fig. he was filled with indignation,
disgust, anger.

Վառիչ *s.* kindler, lighter.

Վառուած, *ոյ s.* arms, armour.

Վառումն *s.* kindling, lighting; burn-
ing, inflammation.

Վառվառիմ *vn.* to be on fire; to
shine out, to blaze, to glow.

Վառվառուկ, Վառվառուկ *s. bot.* mad-
wort, alyssum.

Վառօդ, Խ *s.* gunpowder, powder; -
բամբակի, pyroxyline, gun-cotton,
explosive cotton; շտեմարան-Խ, pow-
der-magazine; -ադործ, *այ s.* gun-
powder maker; -ապետ *s.* superin-
tendent of powder-mills; -արան *s.*
powder-mill; - նաւու *mar.* powder-
room. [cockatrice; *S.* Արքայիկ օձ.

Վասիլիսկոյ or կոս *s. Gr. w.* basilisk,

Վասն *pr.* for, by reason of, for the
sake of, on account of, in considera-
tion of, considering, touching, con-
cerning, upon the subject of; as to,
as for, with respect to; - սիրոյն Այ, *for the love of God*; - Խմ, *for me, for my sake*; as for me, for my part; -
Թեթեւ ինչ յանցանաց, *for a slight fault*; - երկիւղի, *for fear of*; - ըն-

տրեւոյ, *in favour of the elect*; - զի,
for, because, wherefore; - էր, *why?*
for what reason? - այնր or այնորիկ, -
այդր or այդորիկ, - այսր or այսորիկ,
for that reason, therefore, to that end,
on that account; - ոյր, *for which?*
for whom? - որոյ, *why, therefore, by*
reason of which, consequently, where-
fore; - անգիտութեւ, *through ignor-*
ance, ignorantly; - խաչի քոսպատուա-
կանի, *by means of Thy most preci-*
ous Cross, through Thy intercession;
S. Մեղք.

Վասնէր *s.* the reason, the where-
fore; զ-ն հարցանել or խնդրել, գիտել,
to ask, to know the - .

Վաստակ, *ոյ s.* work, labour, toil;
pains, trouble, fatigue; merit, worth,
service; profit, gain, earnings; *a.* tir-
ed, fatigued; - ծառայութեւ, *service*
rendered; - ձեռաց, *handiwork*; - ար-
քունի, *military service*; Գիւղք - *ոյ,*
Geoponics; - առնել, *to tire, to fa-*
tigue, to weary; - լինել, *to labour, to*
work, to toil, to work hard, to strive,
to fatigue or tire oneself with, to be
fatigued or tired.

Վաստակաբեկ *a.* worn out with
fatigue, overweary, tired, fatigued,
harassed; - առնել, *to overweary, to*
tire out, to fag, to jade, to overbur-
den with labour, to break down with
fatigue; - առնել զերիվարն, *to strain,*
to over-ride or overwork a horse;
- լինել, *to overwork or overfatigue*
oneself, to be wearied with, crushed,
worn out, harassed, faint or spent
with fatigue, to knock oneself up, to
work oneself to death; - կից *a.* labour-
ing with another; *s.* fellow-labourer;
- նուէր *a.* offering one's labour; - սէր
a. fond of labour, laborious, painstaking,
hard working, indefatigable, in-
dustrious, diligent; - ւոր *a.* fatiguing,
labouring, giving oneself trouble, la-
borious; meritorious, well deserving;
tired, weary; *s.* husbandman; - այր,
a man of merit, a deserving man.

Վաստակեմ, եցի *va.* to work, to
labour at, to do; *to gain, to acquire,
to earn; - զերկիր, *to till, to dig, to*
cultivate; - or - կիմ, եցայ *vn.* to labour,
to fatigue, to give oneself trouble; to
be fatigued, tired; to deserve well, to
merit, to be worthy of; - սրտի, *to*
feel annoyed, to be wearied, disgust-

ed; *սրախ մտօք* -, to labour earnestly, to work with a will, with zeal; *անհնարինս* -, to labour excessively, to work like a galley-slave, to drudge, to sweat; *-կէին ձեռք իւրեանց*, they wrought with their own hands.

Վատ, աք *a.* bad, wicked, vile, low; cowardly, weak, pusillanimous, dastardly, craven-hearted, unmanly, poor or mean-spirited; idle, lazy, slothful, sluggish; *s.* damage, loss, hurt, ruin, misfortune; - *անուն*, infamy, brand of infamy; - *արանց*, the most cowardly of men, the basest of wretches.

Վատաբախտ, -իկ *a.* unhappy, unfortunate, unlucky, ill-starred; - *ուի* *s.* unhappiness, misfortune, ill or bad luck; misery, calamity; - *բաստիկ* *S.* *Վատաբախտիկ*; - *բար* *ad.* cowardly; - *բարոյ*, &c. *S.* *Չարաբարոյ*, &c.; - *գրահունթի* *s.* lowness of birth, low extraction; abjectness, vileness; - *զգի* *a.* of mean extraction, of base birth, low-born, vile, ignoble; - *զգունթի* *S.* *Վատագրոհունի*; - *խառն* *a.* of bad constitution, quality or temper; bad, hurtful; unhealthy; - *խառնութիւն* *s.* bad temperament, evil disposition, ill nature; - *օգոյ*, inclemency of the weather; - *խնդիր, դրաց* *a.* seeking evil; impudic; - *խորհուրդ, հրդաց* *a.* evil-minded, wicked, malicious; wanting in judgment, silly, stupid, foolish; - *խորհրդութի* *s.* evil counsel, malignity, iniquity; - *խտարակ* *a.* ill-starred, luckless, unfortunate; - *անեւել*, to render unhappy, to oppress; to discomfit, to overcome; - *խրատ, ից* *a.* suggesting or counselling evil; - *խօս* *S.* *Չարախօս*; - *կերպ* *S.* *Տգեղ*; - *համ* *a.* unpleasant, disagreeable, disgusting; - *համբաւ* *a.* of ill repute, infamous, defamed, discredited; - *լինել*, to be in ill repute; - *անեւել* or *-համբաւեմ* *va.* to defame, to discredit, to decry, to disparage, to cast a stain, or to put a slur upon; - *համբաւունի* *s.* bad repute, infamy, disrepute, discredit; - *հաճոյ* *a.* disagreeable; - *հիւթ* *a.* cacochymic; - *հիւթունի* *s.* ill state of the humours, cacochymy; - *հոս* *S.* *Չարահոս*; - *ձայն* *a.* jarring, discordant, harsh, cacophonic; - *ձայնութի* *s.* cacophony; - *ձի* *a.* ill-horsed; - *ղունթի* *s.* constipation of the bowels, costiveness; - *մահ* *a.* dead miserably; - *լինել, մեռանել*, to

die or perish miserably; - *մարմին* *S.* *Վատաւոր*; - *մտութի* *s.* inconsideration, thoughtlessness; malicious intention; evil disposition; *յոյս* *a.* hopeless, in despair, desperate; - *համ, աքոյ* *vn.* to be or become cowardly, pusillanimous, faint-hearted; to grow idle or lazy, slothful; - *հան* *a.* notorious, infamous, disgraceful, ignominious; - *ուն* *S.* *Վատահամբաւ*; - *հորհ* *S.* *Աստիւորհ*; - *ուղ* *a.* of frail or weak constitution, sickly, delicate, puling, gracile, thin, valetudinarian, languid, weak; - *ուղունի* *s.* ill-health, delicate complexion; - *ուռ, աք* *a.* dull-witted, obtuse; - *սիրտ, սրտաց* *a.* fainthearted, chickenhearted, fearful, timid, timorous, pusillanimous, cowardly, craven; *լնդէր -ք էք*, why are you fearful? - *սրտեմ, եցի, -սրտիմ, եցոյ* *vn.* to want heart, to be cowardly, to lose courage, to be afraid, discouraged; - *սրտութիւն* *s.* want of courage, cowardice, poltroonery, cowardliness, pusillanimity, weakness, despondency, loss of heart; - *վարք* *a.* lewd, dissolute; - *տոհմակ* or *միկ* *S.* *Վատաղգի*; - *վառ, աք* *a.* inglorious; ignoble, obscure; vile, abject; *S.* *Չարավառ*; - *վառութի* *s.* infamy, ignominy, baseness.

Վատեմ, եցի, Վատիմ, եցոյ *vn.* to be weak of sight; to have sore eyes; *աչք իւր վատեալ էին*, his eyes were dim.

Վատթար, աք *a.* bad, wicked, low, vile, base, contemptible, ignoble, degenerate, unworthy, puny, sorry; cowardly.

Վատթարադոյն *a.* worse, more wicked; - *դործ, աք* *a.* evil-doing, wicked, malicious; - *զգի* *S.* *Վատաղգի*; - *կեանք* *S.* *Վատավարք*; - *համ, աքոյ* *vn.* to grow worse, to degenerate, to debase or degrade oneself, to fall into baseness, to be marred, spoiled; to succumb, to be beaten; - *սէս* *ad.* badly, ill; - *տես* *S.* *Յայրատատես*; - *ցուցիչ* *a.* rendering worse; spoiling, destroying.

Վատթարեմ, եցի *va.* to render worse, to cause to degenerate, to debase, to corrupt, to deteriorate, to alter; to weaken, to abase, to undo, to defeat, to rout; to insult, to defame, to dishonour; to despise; - *իմ* *vn.* to grow worse & worse; *S.* *Վատթարանամ*.

Վատթարիկ S. Վատթար.

Վատթարութիւն s. deterioration, alteration, marring, debasement, corruption, decay, degeneracy, depravity; meanness, vileness, cowardice; defeat, rout; insult, affront.

Վատիմ S. Վատեմ & Վատանամ.

Վատիրակ s. bot. nux montana.

Վատնեմ, եցի va. to dissipate, to consume, to use up, to lavish, to scatter, to dilapidate, to fritter away, to waste, to run through, to exhaust; - զինչս, to waste one's substance or goods, to squander away one's fortune.

Վատնիչ or նող s. lavisher, dissipator, spendthrift, squanderer, waster, prodigal.

Վատնութիւն or ուն s. dissipation, waste, dilapidation, prodigality; loss, havock, dispersion.

Վատչուէր, լիրաց a. bad, wicked, malicious, perverse, froward: infamous, unchaste: wretched, miserable, unhappy. [unlucky; inauspicious.

Վատոտն a. unfortunate, ill-fated,

Վատուի s. laziness, idleness; cowardice, dastardliness, poltroonery, pusillanimity; vileness, meanness, cringing; worthlessness; ingratitude; wickedness; - թք ad. cowardly, unmanly, basely, meanly; անուն - թէ, ignominy, shame, dishonour, stain, slur, stigma, opprobrium; ի - հատա նիւ, to give oneself up to idleness or sloth; - յանձն առնուի, ի - խոնարհիւ, to bow & cringe, to be guilty of meanness, to behave meanly.

*Վատուժ a. weak, debilitated; thin, emaciated, spare, meagre, slender.

Վար, ք s. tillage, ploughing, tilth, husbandry; ploughed land; culture; use, employment; *pr. down, below; a. common; -ս վարել, հարկանել, ցելուի, կակղել, to plough, to furrow, to dig, to cultivate land; ի - առնուի, արկանել, to use, to make use of, to practise, to exercise; ի - երկոց մտա նել, to apply oneself to work, to labour; ի - տալ, to lend, to loan.

Վարագոյր, գուրաց s. curtain; fig. veil; - սլատուհանաց, մահճաց, window--; bed--; - դրան, door--; - թատրոնի, -, drop-scene; - մետաքսեայ, silken -; - ծալածոյ, զսպանակաւոր, roller- or spring-blind; ձգել զ-, to draw the -; to draw down the blind;

բանալ զ-, to open or to draw back the -; փակել զ-, to shut the -; -աւ խօսել, to speak under a pretext.

Վարագուրածիգք s. sacerdotal apartments in the temple.

Վարագուրեմ, եցի va. to veil, to cover, to hide.

Վարազ, աջ s. wild-boar; boar; - խանչ, the - grunts; Ժանիք -ի, razors; -աբար ad. like a wild-boar, furiously; -ադիր s. sculptured with the figure of a wild-boar; -թեւք s. beam-feathers; -ախառն S. Վարազաբար; -անամ, աջայ տ. to become like a wild-boar, to become infuriate, ferocious, outrageous; -անման a. boar-like; -աջեղք s. the greater nerves; -ացուցանեմ va. to change into a boar, to render ferocious; to put in a rage, to drive mad; -ափողոց s. wide street; -էնի s. boar's-skin; boar's-flesh; -օրէն S. Վարազաբար.

Վարակ, աջ s. knot; knob; զ-ն կապանաց արձակել, to untie or loosen a knot.

Վարակեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to impede, to embarrass, to entangle, to engage, to involve; to communicate, to give; to infect, to taint; -իմ տ. to be embarrassed, to get entangled, encumbered; to be catching or infectious, to spread, to communicate itself; to catch a disease; to be infected, tainted, contaminated; S. Ոստ.

Վարակոտ a. knotty.

Վարակում s. entanglement, embarrassment, labyrinth, puzzle, scrape; infection, contagion.

Վարան, ի. -ք, նաց s. embarrassment of mind, agitation of spirit, want of determination, perplexity, hesitation, uncertainty, vacillation, irresolution; -ք մտաց, mental agony, grief, anguish, intense anxiety; ի -ս տագնապի մտանել, ի -ի կալ, to hesitate, to be uncertain, to be at a loss, in a great perplexity; ի -ս լինել, to be uncertain whether, to be in suspense, undecided; կեալ ի -ս, to remain in suspense, to be undecided what course to take, what to do; ի -ս տարակուսի անկանել, to be involved in difficulties, in great embarrassments; ի -ս տարակուսի կալ, to be in the utmost perplexity; ի -ս արկանել զոք, to cause disturbance of mind, to

create uncertainty, to perplex, to embarrass; - է ինձ ամ ուստեք, I am quite embroiled, perplexed, embarrassed, troubled, I do not know what to do, what course to take, where to turn; ի-ս տարակուսին, as he was in this state of embarrassment, in this extremity. [lute, uncertain, wavering.

Վարանական *a.* perplexed, irreso-

Վարանեմ, եցի *va.* to entwine in, to wind around, to involve, to tangle, to knot; to lay snares, to wait in ambush; - or -եցուցանեմ *va.* to throw into uncertainty, to render perplexed, to embarrass, to puzzle.

Վարանիմ, եցայ *vn.* to be beset, seized or caught; to hesitate, to be uncertain, embarrassed, in suspense, to vacillate, to waver, to float, * to haw, to boggle; to lie in ambush, in wait for, to plot; to apply one's thoughts or one's mind to; վարանեալ կայր, he was at a loss how to ...

Վարանումն *S.* Վարանք. [muzzle.

Վարասան, աջ *s.* nose-band; snaffle;

Վարասանակ, աջ *s.* sagum, great coat; cassock, brigandine, coat of mail, hauberk, hocqueton, cuirass.

Վարատական *a.* sent as a colony, dispersed, scattered; vagabond, wandering; *s.* colonist, planter.

Վարատեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to drive away, to scatter, to disperse, to defeat, to rout, to destroy.

Վարատիմ, եցայ *vn.* to be dispersed, scattered; to desert, to go over.

Վարատումն *s.* scattering, dispersion; defeat, rout, destruction.

Վարար, ից or աջ *a.* lascivious, wanton, unchaste; -եմ, եցի *vn.* to luxuriate, to be riotous, lustful, to give oneself up to libertinism, to lead a dissolute life.

Վարաւանդ *s.* horse-harness, --trappings; -ասպաս *s.* stable-man, groom, lackey, ostler.

Վարդիմ, եցայ *vn.* to run, to gallop; -գիւ *a.* running; very rapid, violent, impetuous.

Վարդ, ից *s.* rose; եղանակ -ից, --season; մշտափթիթ - , monthly - , semperflorens; - հարիւրթերթի, centifolia; մամուաւոր - , moss--; դամազկեան - , damask -; - վայրի, wild - , eglantine; գեղին - , single yellow -; կոկոն, բուրբ -ից, --bud; գոյն -ի,

--colour; փայտ -ի, rosewood; կարմրագեղ, ծիրաներփեան, գեղեցիկ, քաղցրաբոյր, գեղափթիթ, փշալից, թարշամ - , scarlet, purple, beautiful, perfumed or odorous, full-blown, thorny, faded -; -ք մանկուէ, այտից, շրթանց նր, the -s of youth, of his cheeks, of his lips; պսակ ի -ից, crown or wreath of -s; քաղէլ - , to gather -s; չէք - անփուշ, no - without a thorn; *S.* Իսկուծիւն.

Վարդաբեր *a.* rose-bearing; -ք *s.* rose-garden; -բուս *a.* producing roses; -գեղ *a.* as beautiful as a rose; - շրթուիք, rosy lips; -գոյն *a.* rose-coloured, rosy, roseate; -թուփ *s.* rose-bush; -իտ, * -ծոց *s.* the measles; roseola; -կարմիր *a.* of a lively red, rosy; -այտք, rosy cheeks; -հոտ *a.* rose-scented, roseate, as fragrant as a rose; -ձեւ *a.* rose-shaped; -մառն *a.* rosy-fingered; - բանայ Արշալոյս զգրուեալ արեւելից, the - Morn opens the gates of the East; յատակ *a.* rose-strewn (pavement); -նման *a.* rose-like, resembling a rose; -նոյշ *s.* conserve of roses; -պայ քաղ *S.* Եղեւրուաբաղ.

Վարդասէտ, աջ *s.* « vartabed », doctor; lecturer, professor; master, preceptor; school-master; archimandrite; - օրինաց, doctor of laws; - անճաբանուէ, doctor in divinity, D.D.; - բժշկութեւ, doctor in physic, M.D.; *S.* Թեկն, Օրէնագէտ; -աբար *ad.* doctorially, dogmatically, magisterially, imperiously; -ական *a.* doctoral, doctrinal, magisterial, preceptorial; didactic; dogmatical; - աստիճան, Doctor's degree; -անոց, -արան *s.* school; *a.* very erudite, learned, versed; -եմ, եցի *va.* to indoctrinate, to lecture, to dogmatize; to teach, to instruct in, to catechise; -իմ *vn.* to be instructed, taught, to learn, to study; -ոց *s.* school; -ութիւն *s.* doctrine, dogma, tenets; teaching, instruction, precept, maxim, sentiment; theory; doctor's degree, lectureship; - or աստիճան - թէ, doctorate; քրիստոնէական - , catechism; *S.* Չեղում *va.*; -ուհի *sf.* mistress, school-, teacher; -օրէն *S.* Վարդասէտաբար.

Վարդաստակ *a.* rose-crowned; - ջուր *s.* rose-water; -սարգ *s.* bot. oleander, rose laurel; -տան *s.* place

abounding in rose-plants, rose-garden; -սփիւռ *a.* strewed with roses; -վառ, *ի* *s.* Transfiguration of our Lord; -տես, տեսակ or տիպ *a.* rose-like; -րան *s.* rosary, string of beads, chaplet; -ւելի *S.* Վարդաշուր; -փայտ *s.* rosewood; -փթիթ *a.* blooming as a rose.

Վարդենի *s.* rose-bush, --tree; *pn. f.* Rose; վարդի - , dog-rose, hip-rose; -ք, rosery, ground planted with rose-bushes. [for painters).

Վարդենիկ *s.* roset, (a red colour

Վարդիւղ *s.* rose-oil, ottar, otto of

Վարդմի *s.* rose-bush. [roses.

Վարդուա *a.* abounding in rose-trees.

Վարդուն *s.* chem. rhodium (metal).

Վարելի *a.* arable.

Վարեմ, եցի *va.* to labour, to cultivate, to plough, to till; to sow; to lead, to conduct, to guide; to lead away, to drive, to cause to go; to chase away, to drive out, to expel, to dispossess; to draw or carry along, to drag along; to direct, to guide, to govern, to rule, to manage; to use, to employ, to make use of, to handle, to wield; to thrust in, to drive into, to fix in; *S.* Վարիմ; - ամենազօր իշխան ութի, to wield absolute authority; գերի or ի գերութի - , to catch, to make captive, prisoner, to reduce to slavery; - ղկեանա, կենցաղ, to live; դատ - , to act against, to pursue to justice; to be concerned in a law-suit; - ի խաղաղութիւն, to make peace, to pacify, to appease, to accomodate; - զճանապարհ, to travel; to go, to walk, to march; - ղնաւ, to navigate, to steer a ship; յառաջ - , to drive forward; to urge or push on; *S.* Դատ, Թի, Տարասարհակ, &c.

Վարդ, ից *s.* wand, stick, rod.

Վարժ, ից *a.* exercised, practised, versed, erudite, skilful, accustomed, inured, trained; *s.* exercise, instruction, study, science; - երիվար, a broken or trained horse; -ք չափա-կանք, study of mathematics; - լինել, to be practised or well versed in; լի-նել ի -ս ուսման, to be studying, learning; to be at school or at college; ի - կացուցանեմ *S.* Վարժեմ; անցու-ցանէր -իւք զբաղում գիտնովք, his erudition surpassed that of very many learned men; կատարեցի զ-ս իմաս-

տասիրականին, I have passed in philosophy.

Վարժական *a.* practical, fit or apt to exercise; -նոց *s.* school, pension,

Վարժանք *S.* Վարժ *s.* [institution.

Վարժապետ, աց *s.* professor, master, teacher; school-master; preceptor, tutor, instructor; gymnasiarch, ludimagister; - իմաստասիրուէ, professor of philosophy; - օրէնսգիտուէ, բժշկուէ, անճաբանուէ, law-, physic-, divinity-professor; -աբար *ad.* professorially; *ex professo*; -ական *a.* professorial; -ա-կից *s.* joint-professor, assistant, colleague; -արան *s.* normal, training school; -եմ, եցի *va.* to be a professor or teacher of, to teach, to profess; -ութիւն *s.* professorship; -ուհի *sf.* mistress.

Վարժասէր *S.* Ուսումնասէր; -րան *s.* college, gymnasium; grammar-school; -ւոր *S.* Վարժ *a.* [professors.

Վարժեար *s.* *pl.* schools, institutions;

Վարժեղք, լեաց *s.* cavesson, bit.

Վարժեմ, եցի *va.* to exercise, to train, to inure, to bring up, to form, to instruct, to tutor, to accustom, to use, to cultivate; - ղերիվար, to break in a horse; - ղանձն or

Վարժիմ, եցայ *vn.* to exercise oneself in, to practise, to get used, accustomed or inured, to grow familiar with; to be formed, instructed; - աշխատութե, to get inured to work; ի գիրս վարժեալ, brought up in letters, educated or well versed in literature.

Վարժեցուցանեմ *va.* to instruct, to educate, to discipline.

Վարժիչ *S.* Ուսուցիչ. [bird.

Վարժնականիչ *a.* blazoned with a

Վարժողական *a.* instructive, didact-

Վարժոց *S.* Վարժանոց. [ic.

Վարժութիւն or ումն *s.* exercise, practice, use; instruction, culture, discipline, study.

Վարժուն *S.* Վարժ *a.*

Վարժք *S.* Վարժ *s.*

Վարիմ, եցայ *vn.* to behave, to conduct oneself, to go on, to act, to treat; to make use of, to use, to employ; to be conducted, carried, to go; *S.* Զհեա; ուն եւ միաք իւր վարելին, as his own propensities dictated.

Վարիչ *s.* goad, spur, whip; *fig.* conductor; rector, director; governor; *a.* leading into captivity, driving out;

fulfilling, carrying into effect.

Վարկ, *ից* or *այ* *s.* opinion, advice; esteem, consideration, reputation, high value; account, sum; judgment, sentence; tribute, tax; *տեարք -ի*, arbiters of strife, judges; *զարդարակ հատուցէք -*, pronounce a sentence worthy of...

Վարկադրեմ *S.* Վարկանիմ.

Վարկած, *ից* *s.* conjecture, opinion, hypothesis, supposition.

Վարկանիմ, *կայ* *vn.* to conjecture, to judge, to presume, to think, to deem, to find, to esteem, to look upon as, to repute or regard as; *արժանի -*, to think, deem or find worthy.

Վարկանուծն *s.* opinion, judgment.

Վարկաարեմ *va.* to pronounce, to manifest, to deliberate, to decide.

Վարկեմ, *եցի* *va.* to close in, to surround, to envelope.

Վարկաւարադի *ad.* additionally, over & above, by the way, by accident, incidentally; negligently, carelessly, unheedingly, for form's sake; *a.* unessential, accessory, secondary, supplementary, extra, useless, frivolous, vain.

Վարձ, *ուց* *s.* stipend, salary, hire, pay, wages; emoluments, perquisites; retribution, recompense, payment; letting out on hire, hiring, renting; *-ք տան*, rent, house-rent; *-բժշկի*, physician's fees; *S. Նաւ*; *տուն ի -ու տալի*, house to let; *-ս արկանել, դնել*, to contract, to make an agreement, to agree; *ի -ու ունել, աւնուել*, to rent, to farm, to hire; *mar.* to freight, to charter; *ի -ու տալ*, to let on hire, to let out, to lease; *ի -ու ունել զտուն*, to rent a house; *հատուցանել զ-ս տան*, to pay house-rent; *տալ զարծաթ ի -ու*, to put out money to interest; *արժանի է մշակն -ու իւրոյ*, the labourer is worthy of his hire.

Վարձաբեր *a.* bringing pay or a reward; *-խնդիր* *a.* asking wages, requiring a stipend, mercenary.

Վարձակ, *այ* *sf.* cantatrice, singer, songstress, ballad-singer; dancer; strumpet, whore.

Վարձակալ, *այ* *s.* farmer; *-կան* *a.* meritorious, deserving of recompense; *-հատոյց* *s.* remunerator; *a.* remunerating; *-լինել* *S.* Վարձաարեմ; *-հատուծի* *S.* Վարձաարուծիւն.

Վարձան, *այ* *S.* Վարձ. [pense.

Վարձանակ, *այ* *s.* reward, recom-

Վարձանք *s.* portion, dowry; hire of an harlot; *S.* Վարկէնք.

Վարձառու, *այ* *a.* receiving a salary, a recompense; *-թի* *s.* the receiving a salary or remuneration.

Վարձաարեմ, *եցի* *va.* to remunerate, to recompense, to reward, to requite; *-արուծիւն* *s.* remuneration, recompense, retribution, requital, reward.

Վարձաւոր *a.* hired, paid, mercenary; *s.* renter, tenant, lessee; journeyman, day-labourer; *-ական* *a.* hoping for reward, interested; *-եմ* *va.* to take at a fixed price; to hire, to keep in pay; *-իմ* *vn.* to merit, to obtain a reward, to be recompensed or rewarded; *-ուծիւն* *S.* Վարձկանուծիւն.

Վարձելի *a.* to let; *տուն -*, house -.

Վարձեմ, *եցի*, *-իմ*, *եցայ* *vn.* to hire, to take on hire, to farm, to rent; to let out on hire; to gain, to get, to acquire; *- զարծաթ, զքանքար*, to put money at interest; *- զկին*, to endow, to enrich with a portion; *- զօրս*, to enlist mercenaries; *- զտէնեակ*, to rent a room; *S.* Նաւ.

Վարձկան, *այ* *a.* saleable, venal; *s.* hireling, paid or hired man, servant, mercenary, day-labourer, workman; farmer; *sf.* mistress, courtesan, harlot.

Վարձկանագրիչ *s.* salaried clerk or secretary; a vile, mercenary, or hack writer.

Վարձկանական *S.* Վարձական.

Վարձկանեմ, *եցի*, *-եցուցանեմ* *va.* to hire, to take on hire; *-իմ* *vn.* to be hired, to serve or work for money.

Վարձկանուծիւն *s.* mercenariness, venality; mercenary soldier or troop.

Վարձնատ *S.* Վաղնատ.

Վարձող *s.* letter out on hire; *- կառաց կամ ձիոց*, livery-stable keeper.

Վարձում *va.* to let, to let out on a lease.

Վարձումն *s.* letting out; leasing.

Վարձուոր *S.* Վարձաւոր.

Վարձոխ or *չ* *s.* oats; *S.* Վարսակ; *-ուտ* *a.* full of, or abounding in oats.

Վարմ, *ից* *s.* net, netting; snare; *-արկեմ* *va.* to catch, to take in a net.

Վարնդէնի or *կէնի* *s.* cucumber-plant.

Վարշամակ, *այ* *s.* handkerchief; towel, napkin, linen; head-band, -cover, veil; amict; *-աստա* *a.* bound

round with a napkin, wrapped up in a linen, swathed round; -*եայ* *a.* linen.

Վարոց, *այ* *s.* switch, stick, rod, verge; penis, member, genitals; -*աւոր* *s.* verger, beadle, mace-bearer, lictor, usher of the black rod, serjeant; -*եմ* *va.* to beat, to cudgel.

Վարութի art of riding or driving; *fig.* government. [cock.

Վարուժան, -*ակ*, *այ* *s.* male bird,

Վարումն *s.* duration.

Վարուն *a.* beaten, trodden, used, frequented; - **Ճանապարհ**, well frequented road, well beaten track.

Վարունկ, *ընկոյ* *s.* cucumber; *S.* **Կիւորն**; *մանր* -, gherkin; *S.* **Թթուուտ**, *իշուկ*. [Վարչութիւն.

Վարչական *a.* governmental; -*ն* *s.* *S.*

Վարչաճարութի *s.* cudgelling, beating with a staff.

Վարչութի *s.* government, direction, conduct; triangular table of laws.

Վարս, *բ*, *ից* *s.* hair, head of hair, locks, tresses; *fig.* foliage, leafy branches, leaves, green dress; *ast.* coma, beams; -*բ* *գիսաւորի*, beams or tail of a comet; -*բ* *Բերենիկեայ*, Berenice's hair, coma Bereniceis; -*բ* *աւիւծու*, *ձիոյ*, mane; -*բ* *գեղաձգիւեալ*, waving, flowing locks; *S.* **Հիւսակ**; **Հողս արկանեւ զիւր**, to cover the head with ashes; *S.* **Հեր**, *Մազ*.

Վարսագեղ *a.* having a fine head of hair, adorned with tresses; *ast.* furnished with rays; *bot.* leafy, covered with leaves; -*ուի* *s.* thickness, abundance or beauty of hair; -*գիսակ* *S.*

Վարսակ, *այ* *s.* oats. [Վարսաւոր.

Վարսակալ, *այ* *s.* ornament for the hair, riband, frontlet, diadem; -*կան* *a.* hair. [*S.* **Վարդ**; -*նաճար* *a.* lunatic.

Վարսամ, *ի* *s.* comet; *med.* epilepsy;

Վարսավիրայ or *ւիրայ*, *ից* *s.* hair-dresser, --cutter; barber.

Վարսաւոր *a.* hairy, long-haired; *ast.* blazing-tailed; *bot.* comose, leafy, tufted; *s.* Nazarite; comet; -*եմ* *S.* **Վարսեմ**; -*իմ* *vn.* to be leafy, dressed in green, clothed or covered with leaves. [to thrust in, to plant.

Վարսեմ, *եցի* *va.* to drive in, to fix,

Վարսիք, *տեայ* *s.* drawers; - *գեղջկայ*, breeches, small-clothes.

***Վարցաւ** *s.* *med.* gastritis.

Վարք, *րուց* *s.* life, habits, manners, conduct, behaviour, morals; use, em-

ployment; *անարատուի վարուց*, morality; *ընաիր*, *բարեկիր* -, good morals; *անարատ*, *անբիծ* -, pure morals; *գեղեցիկ վարովք վարեցան*, they led a good life; *որք գերաշխարհիկք են վարուք*, who show themselves pure of heart; *է երբեք զի եւ - անբարիք ծնանին օրէնս բարիս*, good laws are often produced by evil customs.

Վարքայ, *ից* *s.* bark, barge, boat.

Վաւաշ, *ից* or *այ* *a.* luxurious, profligate, licentious, dissolute, lewd, rakish, libertine, lecherous, obscene; -*ական* *a.* unchaste, immodest, libidinous; -*ամու* *a.* given to lechery, abandoned to lust, lost in depravity and dissoluteness; -*անամ*, *ացայ*, -*եմ* or -*իմ* *vn.* to follow ill courses, to abandon oneself to debauchery, to luxuriate in coarse sensual pleasures, to wallow in lust, to be sunk in debauchery; -*ոս* *S.* **Վաւաշ**; -*ոսաբար* *ad.* profligately, licentiously, lasciviously, dissolutely; -*ոսեմ* *S.* **Վաւաշեմ**; -*ոսութի*, -*ութի* *s.* profligacy, libertinism, dissolute life, debauchery, lewdness, dissoluteness, rakishness, obscenity, whoredom.

Վաւեր *S.* **Վաւերական**.

Վաւերաբար *ad.* authentically, validly, legitimately.

Վաւերական *a.* authentic, valid, legitimate; - or -*ն* *s.* seal, signet, ring; - *մատանի*, signet-ring; - *արքունի*, great seal; -*ութի* *s.* authenticity, validity; legalization, authorization; ratification, sanction.

Վաւերացանեմ *va.* to authenticate, to legitimate, to make valid; to legalize, to ratify, to approve; to authorize, to empower.

Վաւերութի *S.* **Վաւերականութի**.

Վաք *s.* a constellation.

Վեհ, *ից* *a.* sublime, majestic, imposing, high, elevated, superior, grand, noble, generous; divine, godlike, supernatural, celestial, heavenly; *s.* the Supreme Being; - *կերպարան*, imposing aspect; - *ինձ Արտաշէս Պարթեւքան զՄակեդոնացին Ալեքսանդր*, Artaxerxes the Parthian seems to me to be superior to Alexander the Macedonian.

Վեհագոյն *a.* superexcellent, supreme, eminent; -*գունութի* *s.* superiority, pre-eminence.

Վեհազն *a.* noble, grand; - տէր, my lord, your lordship.

Վեհանք *a.* magnanimous, generous; - ուն *s.* magnanimity, generosity.

Վեհանամ, ացայ *vn.* to be exalted, ennobled or elevated; - նման *a.* deiform, godlike, heroic, illustrious; - պետ *a. s.* sovereign; - պետութիւն *s.* sovereignty; - վայր *a.* august, magnificent; - ցուցանեմ *va.* to exalt, to elevate, to extol, to deify; - վառ *a.* majestic, august, royal; - վառուկ *s.* majesty; - Ձեր, Your -.

Վեհեր *S.* Վեհերոս; - եմ, եցի, - իմ, եցայ *vn.* to be afraid, downcast, discouraged, to be a coward, to take fright, to lose courage, to shrink for fear of, to be held back by fear, to quail before, or at sight of danger; to start back, to recoil; to grow lazy, indolent; - հոտ, - ոտ, աց *a.* weak, wanting courage or heart, fearful, timid, cowardly, pusillanimous, craven; idle, slothful; ի փոյթ մի - ոտք, not slothful in business; - ոտիմ *S.* Վեհերեմ; - ութի or ումն *s.* fear, timidity, want of courage, of heart, faint-heartedness, cowardice, poltroonery, pusillanimity; sloth, remissness, indolence, idleness, sluggishness.

Վեհիմաց *a.* divinely inspired.

Վեհիմաճեմ *a.* endowed with supernatural excellence, most glorious.

Վեղար, աց *s.* hood, cowl; - աւոր *a.* hooded, wearing a hood; *s.* capuchin

Վեչ *S.* Վեց. [friar or nun.

Վեշապատիկ *a.* sextuple, sixfold.

Վեշապան, ից *a.* sixteen; - ածաւ *a.* decimo-sexto, 16mo, in sixteens; - աւակայ *a.* sixteen years old; - երորդ, աց *a.* sixteenth, 16th; - եքին *s. pl.* all the sixteen; - օրեայ *a.* of sixteen days.

Վեռ *S.* խեռ *a.* [keeper.

Վեսաարիս *s. L. & G. w.* wardrobe-

Վեր, ի - *ad.* above, upon, on, over; on high, high, high up; վեր ի վայր, ի վեր եւ ի վայր, up & down, high & down, upside down; topsy turvy; frequently; ի վեր եւ ի խոնարհ, up & down, always, incessantly, at every moment, ever; ի վեր անդր, above; up there; ի վեր քան զամ, above all; վեր ի վայր կործանել, to turn upside down, to turn topsy turvy, to upset, to overset; վեր ի վայր շրջել, to turn over, to overthrow, to overturn; to

disorder, to disturb; ի վեր մատչել, to go higher up, to ascend; ի վեր ունել, to bear up, to support, to sustain, to prop; ի վեր հանել, բերել, to elevate, to raise on high; *fig.* to discover, to manifest, to unmask, to unveil, to denounce, to disclose, to reveal; ակն ի վեր տալ, to lift up one's eyes, to look up, to raise one's head; ձի ի վեր աւնուլ, to ride, to mount on horseback; ի վեր գալ անկոյն *bol.* to peep out heads, to pullulate & grow, to sprout, to bud; ի վեր կացուցանել զսպանեալն, to raise from the dead, to bring to life again; ի վեր ք զբան, ineffable; inexplicable; ի վեր է այս ք զկար զօրութիւն իմոյ, that is beyond my power; ի վեր քան զսոսման մերասեր բնութիւն, above humanity; ուր ի վեր անդր ասացաք, as we have already said; *S.* Ձէն, Լնում, Հիմն, Յեղիւղեմ, &c.

Վերաբաղադրութիւն *s. chem.* recombination; - բան *a.* analogous; - բանական *a.* analogical; - բանեմ *va.* to analogize; - բանութիւն *s.* analogy; - թք *ad.* analogically; - բացուի *s.* explanation, exposition; - բերական *a.* relative; - բերասկս *ad.* relatively; - բերեմ, բեցի or բի *va.* to elevate, to raise; to appose, to subjoin, to superadd; to manifest, to disclose; to utter, to pronounce; to translate; to present, to offer; to attribute, to ascribe, to refer; *med.* to eructate, to retch, to vomit, to cast up, to reject; - իմ *vn.* to be elevated, carried up, to ascend, to rise; to be referred, to belong to, to regard, to concern; - բերութիւն *s.* elevation, rise, ascension; presentation, offering, Anaphora; relation, reference, regard; *med.* eructation, vomiting; *rhet.* anaphora; - ունել, to be in correspondence or relation with; - բուսանիմ *vn.* to grow again, to be produced anew.

Վերադառուս *s.* return, coming back; - գամ or գայիմ *vn.* to supervene, to happen, to befall; to descend, to come; - գիր *S.* Վերնագիր; - գլխաւորեմ or գլխեմ *va.* to conclude, to recapitulate, to sum up, to abridge; - գլխութիւն *s.* epilogue; conclusion; - գնաց *a.* going, rising up; - գոյն *a.* higher, superior, more elevated; - ի - or գոյնս *ad.* above; firstly, before,

antecedently; -գոչեմ *va.* to cry out, to exclaim; to predict; - առ ԱՅ, to invoke divine help; -գուշակիչ *S.* Վանխագուշակ; -գրեմ *va.* to write upon, to inscribe; to attribute, to refer to; to write above, before; -գրութի *s.* inscription, epigraph.

Վերադառնամ *vn.* to return, to go back; -դասեմ *va.* to put in the first place, to prefer before others; -դարձ *s.* return; -դարձիմ *S.* Վերադառնամ; -դարձութի *s. rhet.* anastrophe; *med.* ileus, iliac passion, miserere, anaphora; -դարձուցանեմ *va.* to cause to return; to transport, to transfer; -դէտ or դիտող *s.* overseer, inspector; bishop; -դիտեմ *va.* to look up, to gaze at, to contemplate; to consider, to examine, to scrutinize; -գիր, գրի, գրաւ *a.* imposed, added, additional; *s.* imposition, addition; epithet, adjective; *math.* exponent, index; *gr.* article (ս, դ, ն); *mus.* a note; - տարւոյ, &c., epact; -գրական *S.* Վերագիր *a.*; - անուն, surname; -գրեմ, եցի *va.* to impose, to put upon, to add, to join.

Վերաթեւեմ *vn.* to fly away, to take flight; - յերկինս, to be borne to heaven; -թթուուկ *s. chem.* suroxide, peroxide, hyperoxide; -թուեմ *va.* to number or count from the first to the last.

Վերախառնիմ *S.* Ոգեխառնիմ.

Վերածագ *a. phys.* emergent; -ծաղող *a.* shining from on high; -ծածկոյթ *S.* Վերմակ; -ծական *a.* reductive; anagogical, anagogetical; -ծայրեալ *a.* reaching the summit or top; -ծելի *a.* reducible; -ծեմ, ծի *va.* to elevate, to raise, to bear on high; to reduce; - զոք ի զառածանայն, to reclaim a person from disorderly or ill conduct; -ծխութիւն *s.* suffumigation; -ծնեմ, եցի, եալ *va.* to regenerate, to endow with new life, to cause to be born again, to revive, to reproduce; - or -ծնիմ *vn.* to be regenerated or born again; *fig.* to spring up anew, to revive, to come to life again; -ծնութի *s.* regeneration; resurrection; -ծութի or ումն *s.* reduction; anagogy.

Վերականգնեմ *va.* to raise again, to restore, to set up again; -կանգնումն *s.* rising, restoration; -կատարեմ *va.* to accomplish or fulfill totally,

perfectly; -կարգեմ *va.* to put in the highest seat, to place above all; -կարդամ *va.* to cry out, to exclaim; to implore, to invoke; -կացու, աջ *s.* superintendent, overseer, intendant, inspector, director; prefect, governor; protector, defender, guardian; -կացութիւն *s.* superintendence, management, inspection, intendance, direction; prefecture, government; protection, assistance; -կենցաղիմ *vn.* to revive, to be reanimated, to come to life again; to outlive, to survive; -կնարկեմ, -կնեմ, եցի *vn.* to look on high, to lift up one's eyes; -կնքեմ *va.* to confirm, to affirm, to re-establish; -կոչեմ *va.* to invoke, to implore, to call on; to recall, to call back; to surname, to call; -կոչութի *s.* name, appellation; -կտրեմ *va.* to cut off, to retrench.

Վերահայեաց *a.* meditating, contemplating; -հայեցիկ լինիմ *vn.* to superintend, to oversee; -հայեցող *a.* applying oneself to, investigating thoroughly; *s.* star-gazer, astronomer; -հայեցողութի *s.* contemplation, meditation, elevation of the mind, intellect or thoughts; -հայցեմ *va.* to ask from above, to implore, to invoke; -հանգչիմ *vn.* to sit upon, to take rest, to repose; -հանգուցանեմ *va.* to give repose in paradise; -հաս *a.* urgent, earnest, imminent; -հասութի *s.* imminence, nearness; -հասու լինիմ *vn.* to understand, to apprehend, to catch; - առնեմ *va.* to cause to know, to enlighten; -հնչեմ *va.* to exclaim, to raise the voice, to cry out.

Վերաձայն *ad.* aloud, loudly; -ձայնեմ *va.* to cry or pronounce aloud, to vociferate, to proclaim; to call, to name; -ձգեմ *va.* to uplift, to stretch; to carry up, to elevate, to raise; - ձգողն երկնից, the Spreader of the high heavens; -ձեռնեմ *va.* to give a helping hand; -ձեւութի *s.* anamorphosis.

Վերաղ *s. chem.* supersalt, acid salt.

Վերաճառեմ *va.* to repeat, to treat again; to state above; -ճառութի *s.* repetition, explanation; -ճումն *s.* progress; increase.

Վերամարտիկ *s.* defender; - լինել հայրենեաց, to fight for one's country, in defence of one's native land;

-մաքրեմ S. Վերապրեմ; -մբառնամ, բարձի va. to raise, to elevate, to lift up on high; -մբառնամ, բարձայ vn. to be raised up, to surpass, to dominate, to command; -մբարձ a. raised on high, lifted up, ascending; ascensive; ad. bearing, carrying in the arms, raising from the earth; -մբարձահան a. bearing, carrying or leading on high; -մբարձումն s. sublimation; -մբարձայած or ծու a. star-gazing; -մբարձութի s. elevation, height, excellence, sublimity.

Վերայ, ի - pr. on, upon; over, above; for, in behalf of, on account of; յայնր -, upon that; about that; ի - ամի, above all, before all else; յորոյ - աշտարակն անկաւ, on whom the tower fell; ի ճմարտութե - չեւ է հասեալ, he has not yet heard the truth; յաւելին ցաւս ի ցաւոյ -, they increased my sorrows, they added to my grief; կործանումն նմա ի - կայր, he was on the brink of ruin, on the point of ruining himself; հարուածս ի - նց հասուցանէին, they charged them with the massacres; առած ի - Արաբացոյ, threatening announcement for Arabia; փակեմ զդուռն ի - ս, I shut the door behind me; S. կամ, Հասանեմ.

Վերանամ, ացոյ vn. to rise, to soar, to ascend, to mount; to vanish, to disappear; to go away, to leave, to escape; վերացեալ հպարտացեալ կալ, to swell with pride, to be puffed up, to become presumptuous; ի վերանալ Հայոց թուականութե ս յամս ՆՁ., at the beginning of the Armenian era 480; -նորոգեմ va. to renew; -նորոգութի s. renewal, renewing; -նստիմ vn. to sit on, to take a seat on, to be seated or placed on; to mount, to ride.

Վերաշինութի s. rebuilding; -շնչեմ vn. to breathe; -շնչութի or ումն s. respiration, breathing; -հովմոյ, blowing of the wind; -շութնութի s. anat. anastomosis.

Վերաջափութիւն s. anametriss; -չուեմ vn. to go upwards, to fly on high.

Վերապառմեմ va. to praise aloud, openly, to extol, to cry up, to celebrate; -պատուելի a. reverend; -պատուեմ va. to revere, to honour, to respect; -պատուութի s. reverence.

Վերառաքեմ va. to send on high;

-ռնում, առի va. to take or carry on high, to raise, to heave up; to receive, to take home; to glow, to leap with joy, to exult; յածուի - զոք, to place among the gods; յածուի վերառեալ լինել, to receive divine honours.

Վերառանամ vn. to fly upwards, to soar; -սրբեմ va. to purify again.

Վերառեսուչ s. director; bishop; -տեսչութի s. direction; -տոկոսիք s. anatocism.

Վերարկեմ, եցի va. to palliate, to veil, to cover, to cloak, to shroud; -րկու, աջ s. over-coat, mantle, cloak; coverlet, quilt; -ձիոյ, horse-cloth; caparison.

Վերացեալ a. raised, heightened; fig. absent; math. abstract; -ցումն s. elevation, exaltation; abstraction; -Խաչի, exaltation of the Cross; -ցուցանեմ va. to raise, to lift on high, to set up; -մտօք, to abstract.

Վերափոխեմ va. to transport, to convey, to bear or carry on high, to transform; -փոխումն s. Assumption; demise, decease, death.

Վերաբարոզ լինիմ or -բարոզեմ va. to preach, to announce, to publish, to divulge.

Վերբերական a. relative; -բերեմ S. Վերաբերեմ; -բերիմ vn. to rise to the surface, to float, to swim on; -ի ջուրոյ, to rise from the waves.

Վերելակ, աջ. -լեակ a. mounting, ascending, ascensional; s. rider, cavalier, horseman; -եմ, եցի vn. to mount on, to ascend; -ի նաւ, to go on board ship, to embark; -սանդղք, to ascend, to scale.

Վերելք s. ascent, ascension, acclivity; staircase; ast. ascendant.

Վերելակ S. Մակեռակ.

Վերերգակ a. to be sung aloud; -սաղմոսք, gradual psalms; -գեմ va. to sing loudly, to fill the air with song, to warble, to trill; to extol, to praise highly, to laud, to magnify.

Վերերեւիմ vn. to appear, to shoot forth, to be born, produced; -ւոյթ a. apparent, superficial; ad. superficially; -ւուի s. appearance; superficies, surface. [նիմ vn. to receive, to accept.

Վերընդունակ S. Վերընկալ; -դու-

Վերընծայեմ va. to present, to offer.

Վերընկալ a. receiving, containing, sustaining, carrying.

Վերընձիւղեմ *una.* to repullulate, to shoot or bud again.

Վերին, *րնոյ a.* that is above, high, upper, superior; celestial; outward, exterior, external; *S. Երեւթ.*

Վերիվայրեմ *va.* to move up & down; - *դժնս,* to wink.

Վերի վերոյ *a.* apparent, superficial, feigned, affected; *ad.* superficially, apparently, affectedly; - *ունեւով գիտութիւն*, without a thorough knowledge of, having a smattering of; *երկիր պաղին նմա* -, they feigned to worship him.

Վերլուծաբար *ad.* analytically; - *ծաղան a.* analytic, analytical; - *բ s.* analytics; - *ծանեմ va.* to analyze, to resolve; - *ծիչ s.* analyser, analyst; - *ծուծիւն s.* analysis.

Վերծանեմ, *նեայ va.* to read, to recite; - *նող s.* reader; lecturer; - *նութիւն s.* reading, recitation.

Վերձեմիմ *vn.* to go, to fly on high.

Վերմակ, *այ s.* coverlet, counterpane, quilt.

Վերմիք *s.* ethereal places.

Վերմիւլմն *s.* pressure.

Վերնաբերդ *s.* citadel, castle; - *դաւառ s.* upper or higher region; ethereal region; *ի-ս Հայոց*, in Upper Armenia; - *գիր s.* epigraph, inscription, title; - *նամակի*, superscription or direction of a letter; - *գոյն a.* upper, superior, higher; - *գրեմ va.* to place, to engrave an inscription; to ascribe, to attribute; - *դուռն s.* high gate; flood-gate, sluice; stocks, ceps; - *զարդ a.* varnished; flowery, redundant; - *զգեստ s.* great coat, over- or upper-coat; - *խաղ s. mus.* an Armenian note (*մ*); - *խարխիւ s.* abacus, capital; - *խնամ a.* providential; - *Տեսչութիւն*, Divine Providence.

*Վերնակ *s.* upper mill-stone.

Վերնական *a.* superior, celestial; aerial, ethereal; *S. Վերին; s.* angel; - *կառոյց a.* built on high, celestial; - *կենցաղ a.* of divine or celestial behaviour, pious, angelic, godly; - *կողմն s.* upper side or part; - *կրօն S. Երկնական; - ձեղուն S. Վերնայարկ; - մաշկ s. anat.* epidermis; - *մարտ a.* warring against the Most High, against the celestial powers; - *մարտութիւն s.* combat, war with Heaven; - *յարկ s.* the highest floor, garret, attic; *fig.* palate;

պատուհան -ի, garret-window; *բնակիչ -ի*, garretteer; - *յին S. Վերին, Վերնական; - պարգեւ S. Երկնաձիր; - սուն s.* highest floor or story, upper room; guest-chamber; high place, heathen temple; belvidere, gallery, terrace; *fig.* palate; *երկրորդ -*, the second floor; - *եկեղեցւոյ*, women's gallery in churches; - *սուող a.* giving from Heaven, granting from on high; *s.* the great Giver; - *փեղի s.* upper or skin-covering of a tent; * outer-shutter.

Վերնոտ, *այ a.* aerial, ethereal; *med.* cataleptic; - *իմ vn.* to be subject to catalepsy; *S. Լուսնոտ, &c.; - ութիւն s.* catalepsy. [pole.]

Վերնուղի *s. phys.* anode, positive

Վերոյ, *ի - pr. ad.* up, upon, above; beyond; over, aloft; *ի - կողմանէ*, from above; *ի - քան*, above, over; - *գրեալ*, written above.

Վերոանեմ *vn.* to mount, to go up step by step, gradually.

Վերուտ *a.* high, superior; *ի - ad.* from above, from on high, from heaven; from the beginning; - *ի վայր*, from top to bottom; *անդուտ ի -*, from ancient times, from the beginning; *ի - եւ ի սկզբանէ այնպիսիք էին*, they were so from the beginning; *յաւաջագոյն ի - գիտէի զայս*, I knew that long since.

Վերջ, *ից s.* end, finish, conclusion, close; end, extremity, bound, limit; tail; back; the rear of the army; cadence, fall; - *բ S. Վերջաւոր s.; ի - , ի - է, ի - ոյ*, after, behind, at last, after all, in conclusion, finally, lastly; *ի - կոյս*, backwards, back, behind; *ի - նահանջել*, to draw back, to repress, to hold in, to check, to restrain; *ի - հասանել fig.* to have already one foot in the grave; *ի - կոյս գնալ*, to go backwards; *ի - ի թեւոյն անկեալ*, assailed the army in the rear; *հասէք ի - սնց*, destroy the enemy's rear; *ի - or ի - է եկեալք*, survivors, posterity; *Ժամանակաւ ի - է*, latest or nearest; *ի - ոյս երթեալ զօրէն չար գազանի*, given to perversity as a beast; - *բաւիս այս*, the pith of my discourse is this; *եկն ի - ն*, he was at his life's end.

Վերջաբան, - *ութիւն s.* conclusion, peroration; epilogue; - *լոյս s.* crepuscule, twilight; - *ծին a.* born after;

posthumous; -կացութի՛ s. the remaining back, receding, desistance; -կողմն s. backside; stern; -մնաց a. remaining back; outliving, surviving; -մնացութի՛ն s. survivorship.

Վերջայք s. last days, last years of life; ի յս ad. on the wane, at the close of one's life, in one's declining days, in the sere & yellow leaf.

Վերջանաճանջ լինիմ S. Վերջոսնիմ.

Վերջանամ, ացայ vn. to remain back, to be behind; to abandon, to leave off, to desist, to renounce; to fail, to want, to be short of; to die.

Վերջապահ, աց s. rear-guard; * -սկս ad. at last, at length, finally, in fine; -սսկեա s. reindeer; -տանջ a. anapaestic; s. anapaest; -տիպ a. published after death, posthumous; -տոնակ տոն s. feast after feast; -ցուցանեմ va. to withhold, to retain, to keep back, to detain; to deprive of; -ւոր a. bordered, trimmed, fringed; last, final; s. border, hem, selvage; fringe, trimming; pinking, ribbon, galloon; զարդարել ի -ս, to fringe, to border, to bind with ribbon, to pink; -ւորուի s. mus. cadence; finale, the last performance.

Վերջեանք s. the last; ի -նան ad. lastly, in the last place, after all.

Վերջեմ, եցի va. to hold back, to deter, to withhold, to cause to loiter or while away. [imate.

Վերջնթեր a. last but one; penult-

Վերջին, ջնոց a. posterior, ulterior; last, extreme, final; չորք -ք մարդոյ, the four last things, (death, judgment, heaven & hell). [peremptory.

Վերջնական a. final, last, extreme;

Վերջոսնիմ, եցայ vn. to go backwards, to fall back, to recede, to retreat, to give way. [ence.

Վերսասականի s. impetuosity, viol-

Վերսասուութիւն s. emphasis.

Վերստեայ a. aforesaid, above-mentioned.

Վերստին ad. once more, anew, over again, afresh, again, repeatedly.

Վերա a. mail, made of mail, of chains, meshed, linked, woven; s. coat of mail; network; զրահք -ք, cuirass, hauberk; չապիկս -ս զգեհուլ, to wear a coat of mail.

Վերառական a. epigrammatical; -ռանամ vn. to be resolved, to be re-

ducible to its elements; -ռեմ va. to reintegrate, to reduce to elements; -ռող s. epigrammatist; -ռութի s. reform, regeneration; epigram; inscription; title. [fortify.

Վերտաւորեմ va. to strengthen, to

Վերտեմ, եցի, -իմ, եցայ vn. to dance, to hop, to jump, to skip about; to put on a cuirass, to wear a coat of mail.

Վերօրհնեմ va. to praise highly, to extol, to exalt, to cry up to the skies.

Վեց, ից a. six.

Վեցաբար ad. in six ways or manners; -խորշ a. hexagonal.

Վեցակ, -ի S. Վեցեակ.

Վեցակուսի a. six-angled; ad. in six manners; -մեայ a. sexennial; six years old; -մսեայ a. of six months, six months old; - or - ժամանակ, six months, half year; -մսական a. half-yearly; -նիստ a. hexahedral; s. hexahedron; -նկիւն, -նկիւնի a. hexagonal; s. hexagon; -ղի a. six-stringed; s. hexachord, six-stringed instrument; -նձնական a. containing six persons; carrying six persons; -չափ a. s. hexameter; -չեայ or չի a. six-eyed; -սլա-տիկ a. sextuple, sixfold; -քէան a. of six spans.

Վեցդանդեան a. worth six farthings.

Վեցդարեան a. of six ages or epochs.

Վեցեակ, Վեցերեակ a. s. six; sixth.

Վեցերիւր ad. sixthly.

Վեցերորդ, աց a. sixth, 6th; sixthly; s. sextant; mus. sixth.

Վեցեքեան or քին, եցունց s. the whole six; a. all the six.

Վեցթեւեան a. six-winged.

Վեցիջեան a. six-columned; -ք s.

Վեցիւր a. sixth. [Hexapla.

Վեցիցս ad. six times.

Վեցկանգնեան a. of six cubits.

Վեցկին a. six times as much, sextuple, sixfold.

Վեցհազար a. six thousand; -ակ, -եակ a. of six thousand years; s. six thousand years; -եան, -ամեան S.

Վեցդարեան. [six hundredth, 600th.

Վեցհարիւր a. six hundred; -որդ a.

Վեցձեռնի a. six-handed. [ed.

Վեցմատեան or մատնի a. six-finger-

Վեցոստեան a. six-branched.

Վեցոտանի or տնեայ a. six-footed,

Վեցսիւնեան a. hexastyle. [hexapod.

Վեցսողեան s. hexastic, sextain.

Վեցօրեայ *a.* of six days; *s.* hexa-

Վեցօրինակ *S.* Վեցիջեանք. [meron.

Վզան *a.* haughty, uncontrolled, stiff-necked; -իմ *vn.* to become proud, imperious; -ոց *s.* neck-cloth, cravat, stock, collar; - կանանց, necklace, string, carcanet; -ուհի *s.* haughtiness, stiff-neckedness; -ուտ *S.* Վզան.

Վզեան *S.* Զեան, Վիսա.

Վզենակ, աց *s.* expense; detriment.

Վզենկեցուցանեմ *va.* to cause to pay damages, to make amends; -կիմ *vn.* to make amends, to pay damages, to make compensation.

Վզիմ *S.* Ընդվզիմ. [great.

Վզուրկ, Վզըրկ, Վզուռկ *a.* Pers. *w.*

Վէգ, Վիգաց *s.* dispute, debate, contest, discussion, variance, contestation, quarrel, wrangling: knuckle-bones, cockal; ի - դաւ լը ումէք, to dispute or wrangle, to debate, to contest, to discuss.

Վէճ, Վիճից *s.* quarrel, controversy, litigation, contention, difference; *S.* Վէգ.

Վէմ, Վիմաց *s.* stone; rock; - անկեան, corner stone, head-stone; - շափիղայ, sapphire; ի վիմէ ասր ստանալ, to squeeze oil from marble, to desire impossibilities.

Վէս, Վիսաց *s.* history, narration, tale, story, account; romance; poem, poetry.

Վէս, Վիսաց *a.* highflown, arrogant, proud, saucy, insolent, haughty, fierce; harsh, hard-hearted, cruel, inhuman, brutal; cross, crabbed, surly, peevish; -ական *a.* arrogant; *ad.* haughtily; -ուհի *s.* arrogance, insolence; cruelty.

Վէսա or Վէսա, ից *a.* great, noble, illustrious.

Վէտ *s.* scratch, incision, cut; ից. rippling, gentle motion; - մետաղական *chem.* moire metallic, crystallized tin-plate; - , rippling, waving gently, flowing, undulating; -ս -ս, curling, rippling gently, playfully; - - or - ի - խաղալ, to ripple, to undulate, to rise in small waves, to swell with a gentle breeze; ալիք կուտակին չք չք, the surging waves accumulate.

Վէր, Վիրաց *s.* sore, wound; ulcer; - or չիւթ վիրի, sanies, matter, pus, gore; կեղեւ վիրաց, scab, scurf; *S.* Պատրոյգ; - սրտի, heart-sore, -ache, --break, --burn; -ս առնել, -ս ի վէ-

րաց դնել, to wound, to cover with sores, to ulcerate; -ս ընդունել, to be wounded; դարմանել զ-ս, to dress, to cure a wound; ցաւ վիրին խստանայր, the pain caused by the wound became insupportable; տայ -ս եւ ինքն ոչ առնու, he wounds others but receives no hurt.

Վթար *s.* damage, hurt, wrong; -եմ, եցի *va.* to damage, to injure, to wrong; to waste, to spoil, to destroy; -իմ *vn.* to suffer damage, to get spoiled; to get out of repair; -ութի or ումի *s.* waste, deterioration, ruin, destruc-

Վթիկ *s.* young gazelle; pricket. [tion.

Վիգ *s.* vigour, force, aid, succour.

Վիգն, or Վիկն *s.* bot. vetch; -եայ *a.* vetchy.

Վիզ, Վիզի *s.* neck, crag; - ամբառնալ, to become rebellious, proud, insubordinate.

Վիթ, Վիթի, -ն *s.* gazelle; antelope.

Վիթխարի, ըեաց *a.* colossal, gigantic, of great stature, of enormous magnitude; - արձան, colossus; - այր, giant; -ութի *s.* gigantic stature or Վիթոյի, եայ *S.* Հարցուկ. [size.

Վիթած, աց *a.* abortive; *s.* abortion.

Վիթակ, աց *s.* curtain, veil, hangings, tapestry; water-spout, jet; *S.* Վիթանք; - զինուց, sheath for arms.

Վիթանուա *a.* fluid, running, flowing.

Վիթանք *s.* course, current, flux, flow, stream; abortion, miscarriage.

Վիթաքրանիմ *vn.* to drudge, to toil & moil, to be in a profuse perspiration, to sweat blood.

Վիթեմ, եցի *va.* to have an abortion, a premature birth, to miscarry, to abort, to slink, to be brought to bed before time; *vn.* to flow, to run, to gush or spout out, to be shed, poured out; -եցուցանեմ *va.* to cause to flow.

Վիթում *S.* Վիթեմ *vn.* & Վիթեցու-

Վիթումն *S.* Վիթանք. [ցանեմ.

Վիհ, Վհաց or Վհից *s.* abyss, gulf, chasm; chaos; hell, the bottomless pit; grave, tomb; great distance; *a.* profound, deep; անդնդախոր չք ծովու, the depths of Ocean; - թշուառու թեան, depths of misery.

Վիճաբան *a.* contentious, quarrelsome, disputatious, wrangling; *s.* litigant, controvertist; -ական *a.* litigious, polemical; -եմ, եցի, -իմ, եցայ *S.* Վիճեմ; -ութի *s.* dispute, debate,

contest, strife, controversy, question, discussion; -բար *ad.* contentiously.

Վիճակ, *այ* *s.* lot, chance, destiny, fate, fortune; ballot, suffrage, vote, voice; lot, state, condition; lot, portion, share; lottery; sorcery; inheritance, possession; fief, farm; department, district, liberties, precinct, extent of jurisdiction, territory; diocese; clergy; situation, condition, fortune, rank, quality, dignity, office, employment, profession; -ս արկանել, to draw or cast lots, to ballot, to vote; to practise witchcraft; - արկանելի վերայ երկբ, to cast lots or to draw for anything; -աւ տալ, to give through lottery; Էտուն -ս նց, they drew their names by lot; Էւ Էլ վիճակն Մատաթեայ, & the lot fell upon Matthias.

Վիճակագրական *a.* statistical; -գրութի *s.* statistics; -խաղ *s.* lottery; շահելի -ի, to win in the lottery; -կալ, *այ* *s.* feudatory, farmer; successor; -կից *a.* having the same lot or fate; *s.* copartner, sharer, fellow; -հաւնութի *s.* lottery; ballot, voting by ballot; -յին *a.* diocesan; -տուութի *s.* the assigning destinies; -րկու, *այ* *s.* voter; -րկութի *s.* ballot, balloting, voting; -ւոր *s.* clergyman, ecclesiastic; incumbent; -Էպիսկոպոս, diocesan, bishop; -ւորիմ, Էցայ *vn.* to be chosen by lot, destined by fortune, to inherit; -ւորութի *s.* share, inheritance, portion; chance; benefice, ecclesiastical dignity or state.

Վիճակեմ, Էցի, -Էցուցանեմ *va.* to give or distribute by lot, to allot, to assign in lots, to appoint; to indicate as heir, to put in possession of an inheritance, or of a benefice; to give a title to orders.

Վիճակընկալ *a. s.* diocesan; -ընկեցութի *s.* lot, chance; witchcraft; -ընկէց *a.* casting lots.

Վիճակիմ, Էցայ *vn.* to fall or arrive by chance, to be appointed by lot, to fall to the lot, to happen, to obtain by chance; to inherit; Դիւրադգաց բնութե է վիճակեալ, he has sensibility for his lot.

Վիճասէր *a.* fond of disputing, contentious, quarrelsome, litigious.

Վիճեմ, Էցի, Վիճիմ, Էցայ *vn.* to dispute, to argue, to contest, to squabble, to wrangle, to discuss, to debate,

to brawl, to quarrel, to attack, to fight.

Վիճողաբար, -ալէս *ad.* contentious.

Վիճութիւն or ունի *S.* Վէճ. [ly.

Վիճաբուս *a.* issued from a rock; -գիր, գրաց *s.* lithographer; lithography, lithograph; - or -գրական *a.* lithographical; -գրարան *s.* lithographic printing-office; -գրեմ *va.* to lithograph; -գրութիւն *s.* lithography; -դուլմի *s.* the rolling of stones; throwing stones; -դարան *a.* hidden in a rock, in a cavern, in ambush, waiting for among the rocks; -դրական, -խարխիս *a.* founded on a rock; -խառն *a.* stony, pebbly; -ծին *a.* producing stones; produced by stone; -կան *a.* stony; stone: living in a stone; -կառայ, -կերա *a.* built of stones; -կարծր *a.* as hard as stone; -հատ, *այ* *a.* cut from stone; *s.* Տարահատ; -ձեւ *a.* stony, stone-like; -ձոնձ *s.* rock; -մէջ *s.* interval among rocks, cavern, cave; -նամ, աջայ *vn.* to become stone, to change into stone, to be petrified; to grow hard; -շէն *a.* built of stone; -սոյլ *a.* entering, hiding among or under stones; -տաշ *a.* in free-stone, in polished stone; -տառեմ *va.* to change into stone, to petrify, to harden; -տիպ, &c. *S.* Վիճագիր, &c.; -դգէլ *a.* shut in, enclosed or surrounded by rocks.

Վիճարդ, -Էայ or Էան *a.* resembling a stone, stone-like, stony, stone.

Վիճացուցանեմ *va.* to make stone, to render as a stone, to petrify, to harden, to strengthen.

Վիճափոր *a.* hollowed in the rock; *s.* Տարահատ; -փուլ *a.* crushed under fallen rocks or stones.

Վիճեղէն *a.* stony, stone.

Վիճուտ *a.* full of or abounding in stones, stony, pebbly; -բ, stony place.

Վին, լիւայ *s.* lute; - հարկանել, to play the -.

Վիշապ, *այ* *s.* dragon; leviathan; typhon, vortex, whirlpool, exhydria; *ast.* dragon, draco; - ծովային, araneus piscis, quaviver, weever; - ձուկն, cachalot.

Վիշապաբար *ad.* like a dragon, furiously, fiercely; -գլուխ *a.* dragon-headed; *s.* bot. dragon's-head, dracocephalum; -զունք *s.* descendants of Astyages; -զոր *a.* very robust, excessively strong; *s.* dragoon.

Վիշապակ, օց s. small or young dragon; - [թռուցիկ] S. Փռռան.

Վիշապական աստեղք s. ast. serpentarius; -կերպ a. dragonish, dragon-like; -կիր s. draconarius, dragon-bearer; -ձայն a. dragon-voiced; -ձեւ a. dragon-shaped; -ձուկն s. zool. otter-pike, sea-dragon; shark; ore; -մարդ s. half-dragon-half-man; -մարտ a. fighting with a dragon; -մուխ a. tempered or imbrued in dragon's blood; -նամ, օցայ vn. to become a dragon, to change into a serpent; -շունչ a. dragon-breathed; -սիւծ s. dragon-like monster, half-lion-half-dragon, chimera; -տառն a. dragonee, dragon-tailed; -րիւն s. bot. dragon's-blood; S. Խրուկ; -բաղ a. dragon-slaying, hydra-killing; -բար s. geol. draconites.

Վիշապիկ s. dragonet.

Վիշապոտն a. dragon-footed. [pent.

Վիշապօրէն ad. like a dragon or ser-

Վիշապ, վշափ, վշապ s. inconvenience, discomfort, displeasure, vexation, pain, trouble, grief, affliction, sorrow, suffering, torment, tribulation; -բամալրոպայ, tempest, foul weather; -գառնութիւն, bitter grief, desolation; -գոհալի -բ, great hardships, misfortunes; ի վշտէն, առ վշտի, առ վշտի վտանգին ad. through affliction, tribulation or grief; -ս հասուցանել, to grieve, to pain, to concern, to distress, to cause sorrow, to afflict, to vex; ի -ս մտանել, to grieve at, to be pained at, to take to heart, to sorrow for, to be afflicted; - է ինձ, I am greatly concerned at, it is with pain that I...; բազում-բ ի վշտաց հասանելին ազգին, many disasters successively fell on the nation; ամփափկութիւն Հայոց եհաս ի -ս վտանգի, all the pleasures of the Armenians were changed for extreme dangers; ի վշտի մաշէն զանձինս, they consume themselves with mourning; չկը ինչ հեշտի առանց վշտի, no joy without alloy.

Վիպագիր, գրաց s. historiographer, historian; -գործ, օց s. romantic-poet, poet, romance-writer; -գրեմ va. to write history; -սլաաութ a. narrating history; -սան, օց s. romancer; novelist; S. Վիպագործ; -սանական a. historical; romantic; -սանեմ, եցի va. to relate, to narrate; to write romance; -սանութի s. history; romance;

novel; poetical work; -սանօրէն ad. historically; romantically.

Վիպեմ, եցի va. to relate, to tell, to recount, to recite, to narrate. [cloak.

Վիւ, -ոն Gr. w. s. over-coat, mantle,

Վիսաբարոյ a. proud by nature, harsh, haughty.

Վիսանամ, օցայ vn. to be haughty, to grow proud; to be harsh, cruel, cross-grained, waspish, shrewish.

Վիսացուցանեմ va. to render haughty, hard, inhuman, crabbed.

Վիսութիւն S. Վէսութիւն.

Վիրաբերան s. opening of a wound; -բոյժ s. surgeon; -բուժական a. surgical, chirurgical; -բուժութիւն s. surgery.

Վիրադ, օց a. fierce, ferocious, tyrannous, brutal; s. wild beast; -ութիւն s. ferocity, brutality.

Վիրալից a. full of wounds, covered or riddled with wounds, ulcerous; - առնել, to cover with wounds; -խոտ s. bot. wound-wort.

Վիրած S. Վիրաւոր.

Վիրահատ, օց s. surgeon.

Վիրամ, օցի va. to shave.

Վիրաչափ, ի s. probe.

Վիրապ, օց s. oubliette, dungeon of death; խոր - , deep dungeon, profound gulf, bottomless pit.

Վիրաւորութիւն s. act of being wounded, state of ulceration.

Վիրաւոր a. wounded, ulcerated; -եմ, եցի va. to wound, to ulcerate; -իմ vn. to be wounded; -իւ s. wonder; -ութիւն s. wound, hurt; med. lesion.

Վիրդ, բ s. club, staff; pebble, stone; -ահան s. missive weapon, sling.

Վիրեմ S. Վիրաւորեմ.

Վկայ, ից s. witness, testifier; voucher; martyr; Աճ ինձ - , God is my witness; - լինել, to be a witness of, the witnesses of, to be admitted as evidence; - կոչել, to summon as witness; to invoke or call on to witness; - առնուլ, to take to witness.

Վկայաբան s. martyrologist; -ութիւն s. martyrology; -գիր s. certificate, testimonial; ticket; diploma; - ծնընդեան, certificate of birth; - բարի վարուց, certificate of character, testimonial, certificate of good conduct; - կան a. testifying, testimonial; belonging to martyrs; s. certificate, diploma; - կից a. bearing witness with an-

other; *s.* fellow-martyr; - լինել, to attest together, to vouch for with another; - նոց *S.* Վկայարան; - սէր *a.* fond of martyrs; - րան *s.* martyr's tomb or chapel.

Վկայեմ, եցի *va.* to witness, to bear witness, to give evidence, to testify, to depose, to attest, to vouch, to certify; to acknowledge, to own; to approve; *vn.* to be martyred, to suffer martyrdom; սուտ - , to give false evidence, to bear false witness, to perjure; Վկայ անիրաւ Վկայեաց զանիւրաւութի, he has perjured himself, he has borne false witness; Վկայեմ օրինացն թէ բարւոք են, as the law is good I approve it; Պետրոս եւ Պօլոս Վկայեցին յամս Ներոնի, Peter & Paul were tortured in Nero's reign; Վկայեն միաջ իմ, I am convinced, I am conscientiously persuaded.

Վկայութիւն *s.* witness, testimony, evidence, deposition, attestation; opinion, authority; certificate; allegation, citation; martyrdom; - յաւիտենից, eternal witness; - տալ, դնել, to bear witness or testimony to, to testify; to protest; - ի մէջ բերել, մատուցանել, to quote, to cite; իւր - թէ ամ Եւր, according to universal opinion. Վկայութիւն *sf.* martyr. [ion.]

Վկայութիւն *S.* Վկայութիւն.

Վկայօրէն *ad.* like a martyr.

Վկանդեմ, եցի *va.* to beat off, to drive or beat back, to rout, to scatter, to disperse, to defeat, to crush, to discomfit.

Վհատ *a.* disheartened, faint-hearted, discouraged, despondent.

Վհատեմ, եցի *va.* to discourage, to dishearten, to cast down, to dispirit, to deject, to unnerve; - or - իմ, եցայ *vn.* to lose courage, to droop, to be disheartened, to despond, to despair, to be disconsolate; - եցուցանեմ *S.* Վհատեմ *va.*; - եցուցիչ *a.* discouraging, disheartening.

Վհատութիւն *s.* discouragement, faint-heartedness, dejection, despondency, grief, languor, despair.

Վհաւարացու or ցուկ *s.* soothsayer, sorcerer, conjurer. [divination, magic.]

Վհուլութիւն *s.* sorcery, witchcraft,

Վհուկ, Վհաց *s.* conjurer, sorcerer, wizard, magician; *sf.* prophetess, pythoress, witch, sorceress.

Վճար *s.* payment, pay, requital, retribution, compensation; discharge; acquittance, receipt; end, finish; ի - , received; - առնել, to finish, to bring to an end or conclusion, to accom-

Վճարանք *S.* Վճարումն. [plish.]

Վճարելի *a.* payable, to be paid.

Վճարեմ, եցի *va.* to finish, to end, to complete, to bring to an end, to terminate, to carry out, to perform, to fulfil, to conclude; to recompense, to restore, to compensate; to pay, to acquit, to discharge, to settle; to deliver, to release, to free from, to rid of, to disentangle, to set free; to forbid, to prohibit, to obstruct, to hinder; - զկեանս, to end one's life, to depart this life, to die; - զոք ի կորուստ, to despatch, to kill; - զպարտս, to pay, to settle a debt; - զհաշիւն, to pay a balance; գործս - , to despatch business; զիրս դատաստանին արեամբ - , to condemn to capital punishment; - զհաճոյսն, to content, to satisfy; զառաջի եղեալ ճանապարհն - , to finish the journey undertaken; ոչ ինչ կարացին ի ժամուն - , they could do nothing at that moment; անձամբ ինչ ոչ կարէր - , he could do nothing alone; չոր թզով եւեթ զպէտսն Վճարէր, he satisfied his hunger with dried figs alone; Վճարեցէք զնա ամ իրօք, provide for all his requirements; Վճարեաց Վն նր հայրն, his father resolved to kill him; տեսից եթէ իւր աղաղակին Վճարիցեն, I shall see if their works equal their cry? լինել ի միջի եւ չի նկն զնոյն Վճարէ, to be there or not is the same thing; անպաշտօնեմ Վճարեցին զկեանս, they led a pious life to the end.

Վճարիմ, եցայ *vn.* to be accomplished, finished; to be done, effected; to be paid, discharged, acquitted; to die; to get rid of, to be delivered; - ի կեանաց, to finish one's days, to die; ըստ ստանալիք նր ինչ ոչ կարացին - , his threats were useless; Վճարեալ է չարութիւն առ ի նմանէ, his malignity is excessive; այն արշաւան թագաւորին այսպիսի դարձիւ Վճարեցաւ, such was the end of the king's journey; հրեւտակն աւետիս տուեալ կնոջն Վճարեցաւ, the angel, having delivered his message to the woman, disappeared; ընդէր յարգանդէ ի գերեզման ոչ Վճարեմ, եցի *va.* to finish, to end, to complete, to bring to an end, to terminate, to carry out, to perform, to fulfil, to conclude; to recompense, to restore, to compensate; to pay, to acquit, to discharge, to settle; to deliver, to release, to free from, to rid of, to disentangle, to set free; to forbid, to prohibit, to obstruct, to hinder; - զկեանս, to end one's life, to depart this life, to die; - զոք ի կորուստ, to despatch, to kill; - զպարտս, to pay, to settle a debt; - զհաշիւն, to pay a balance; գործս - , to despatch business; զիրս դատաստանին արեամբ - , to condemn to capital punishment; - զհաճոյսն, to content, to satisfy; զառաջի եղեալ ճանապարհն - , to finish the journey undertaken; ոչ ինչ կարացին ի ժամուն - , they could do nothing at that moment; անձամբ ինչ ոչ կարէր - , he could do nothing alone; չոր թզով եւեթ զպէտսն Վճարէր, he satisfied his hunger with dried figs alone; Վճարեցէք զնա ամ իրօք, provide for all his requirements; Վճարեաց Վն նր հայրն, his father resolved to kill him; տեսից եթէ իւր աղաղակին Վճարիցեն, I shall see if their works equal their cry? լինել ի միջի եւ չի նկն զնոյն Վճարէ, to be there or not is the same thing; անպաշտօնեմ Վճարեցին զկեանս, they led a pious life to the end.

ճարեցայ, why was I not carried from the womb to the grave? անճառելէ աւել ձրիւ՝ մերայնովքդ վճարիս, in exchange for your inestimable gifts, we beseech you to accept our trifles; վճարեալ է գործդ, it is a bargain; վճարեալ է վն իմ, my business is done, it is all over with me; յորժամ կամէրն՝ բարբառ արձակեաց, when he wished to die, he cried out; ամ ինչ վճարեալ է վն իմ, it is all up with me.

վճարող *s.* payer; paymaster.

վճարումն *s.* accomplishment, execution, carrying out; delivery, release; death; payment, pay.

վճիռ, վճռոց *s.* sentence, award, judgment, decree, decision, act, ordinance; sentence, maxim; *a.* decisive, peremptory; - բանիւք, with a peremptory voice; - հատանել, առնել, բերել, ի վերայ ածել, դնել, տալ, to issue a warrant or writ, to sentence, to adjudge, to judge, to declare, to pronounce, to ordain, to condemn; to deliberate, to decide, to resolve, to decree; to enact, to order; - մահու հատանել, ի վերայ դնել, to sentence to death, to sign a death-

վճիռն *S.* Ճռուողումն. [warrant.

վճիւր *a.* clear, pure, clean; - ջուր, limpid, crystal, pellucid water.

վճաբար *ad.* sententiously, decisively, peremptorily, decidedly, definitively; - բեկ Ատեան *s.* the Court of Cassation; - գիր *s.* official report; - կան *a.* decisive, peremptory, definitive; criminal, guilty; - կանք *s.* crimes passed under sentence; - ջինջ *S.* վճռ.

վճռեմ *S.* վճիռ հատանեմ. [աբեկ.

վնաս, ուց *s.* wrong, prejudice, injury, detriment; damage, harm, hurt, loss, grievance; ill, fault, sin, injustice, mischief; - հասուցանել, տալ, գործել *S.* վնասեմ; - ուք վաճառել, to sell at a loss; ի - ուրուք, at the peril, at the loss, at the detriment, at the expense of a person; ոչ մեծ ինչ է ն, there is no great harm done; ի - իւր շրջեցաւ իրն, the affair turned out to his disadvantage; էր գիր - ու նր գրեալ, his accusation was written above; զինչ է իմ, what fault have I? - է քեզ գինին, wine is bad for your health; որ - գործէ՝ նոյն եւ հասուցէ, he that does the damage must answer for it.

վնասաբանեմ *va.* to accuse, to find fault with, to blame, to lay the fault on; - բեր *a.* causing damage, loss or harm, offensive, hurtful, prejudicial; - կար *a.* hurtful, pernicious, injurious, disadvantageous, detrimental, prejudicial; bad, wicked; guilty; - կարու թի *s.* hurtfulness, damage, prejudice, danger; - օդոյ, inclemency of the weather; - մառնի *s.* malignity, malevolence, ill-will, malice.

վնասանի *s. pl.* damages, injuries.

վնասապարտ *a.* guilty, criminal; - եմ *va.* to accuse, to blame; - ութի *s.* guiltiness, guilt, culpability; - սէր *a.* malign, mischievous, malicious, wicked; - տեաց *S.* Չարատեաց; - բար *S.* վնասակար; - ցու *a.* corruptible.

վնասեմ, էցի *va.* to hurt, to injure, to prejudice, to damage, to bring loss or harm, to offend, to wrong, to shock, to wound; - միմեանց, to injure one another.

վշագործ *s.* flax-weaver or dresser.

վշեայ, վշեղէն *a.* flaxen, linen.

վշապարի, -ք *s.* the Furies, Erynies, Eumenides.

վշտաբեկ *a.* afflicted, worn out, bowed down by suffering; - բերական *a.* pain-giving, distressing, sad, painful, grievous, woeful; - բերութի *S.* վշտ; - գին *a.* afflicted, sorrowful, deeply grieved, in pain, in affliction; doleful, grievous, sad, vexatious, hard, mournful, painful; - գնելի *a.* passionate; - գնեմ, էցի *va.* to afflict, to grieve, to concern, to pain, to distress, to cause sorrow to, to vex, to torment; - գնիմ, էցայ *vn.* to be afflicted, sorry, concerned, pained or grieved at, to take to heart; - գնութի *S.* վշտ; - զգեաց *S.* վշտակիր; - լի or լից *a.* full of affliction, sorrowful, anxious, very afflicted; perplexing, afflicting, vexatious; - ծին *a.* born to sorrow; - ծնուի *s.* the bearing in sorrow; - կան *a.* sad, afflicting; - կեաց *a.* living in trouble or care, unfortunate, wretched, miserable; - կեցութիւն *s.* trouble, affliction, suffering, calamity; - կիր *a.* harassed, enduring or suffering pain or trouble, distressed, drudged; - կից *a.* sympathizing, sensible to another's woe, compassionate, condoling with; - լինել ումէք, to grieve or condole with, to sympathize in

suffering, to partake one's grief, to share in one's affliction, to take pity on, to pity, to commiserate, to compassionate; -կտուտ S. Վշտաբեկ; -կրեմ va. to suffer; -կրուծի s. suffering, grief, sorrow, trouble, anxiety; -կցաբար ad. compassionately, sympathizingly; -կցիմ, էցայ S. Վշտակից լինիմ; -կցուծիւն s. sympathy, compassion, commiseration, condolence; -հան, աջ a. afflicting oneself or toiling needlessly; suffering willingly; -հար a. afflicted, pained, grieved, distressed, vexed, plagued, tormented; -մբեր a. suffering, patient; severe; -մբերուծի s. sufferance, patience; maceration, mortification; -նամ, աջայ vn. to suffer, to endure, to bear; to be sad, afflicted, to sorrow, to mourn, to be deeply grieved, to have one's heart full of affliction, to fret for; to be offended, vexed, irritated; -չարչար S. Վշտակիր; -տես, աջ a. in distress, in pain, plagued, discomposed, suffering; -տեսուծի s. suffering, trouble, grief, plague, disquietude; -ցուցանեմ va. to cause displeasure, to sadden, to offend, to afflict, to grief, to plague, to discompose, to vex, to torment.

Վշտամբեր S. Վշտամբեր.

Վշտովիմ vn. to be greatly concerned or grieved.

Վոլթայաչափ s. voltameter; յաղան or յեան a. voltaic; յաղանուծիւն s. voltaism. [animals.

Վոհմակ, աջ s. herd, drove, flock of

Վոհուկ S. Վհուկ. [wind, aquilon.

Վոռէ, ից -աս s. Gr. w. boreas, north-

Վուլ s. L. w. bubble; bull; bulla.

Վուշ, Վշոյ s. flax; tow, hards of flax, flaxen tow, stuffing; mar. oakum.

Վուռ or Վիռ, վուոյ S. Ուռն.

Վուլու, ք s. cooing; -ս արկանեւ, արձակեւ, to coo.

Վւամական կրակ s. Orosmales, god of the ancient Persians, inextinguishable fire. [bellious.

Վւզող a. headlong, rash, bold, re-

Վսեմ, ից a. sublime, eminent, high, elevated, grand, august, noble, excellent.

Վսեմաբան a. most eloquent, sublime in speech; -ուի s. sublime language; praise, encomium; -զարմ a. of high or illustrious lineage; -խոհ a.

sublime in thought, sublime genius; high-hearted; -խոհուծիւն s. extraordinary wit, great sagacity, acumen, genius; -խոս S. Վսեմաբան; -կան S. Վսեմ; -միտ a. high-minded, endowed with an elevated mind, with lofty sentiments, noble, magnanimous; -մտուծի s. high-mindedness, magnanimity; -նամ, աջայ vn. to rise above, to excel, to surpass; -սլառիւ a. most excellent; -սլեւ s. head, chief, excellency, eminence; -սլեւուծիւն s. principality, chief power, highest dignity; -սլէս ad. sublimely, eminently, excellently; -փառ a. most eminent; -փառուծի s. eminence.

Վսեմուծի s. sublimity, elevation, highness, excellence, eminence, grandeur.

Վսեր a. S. Վէս & Հէք; s. boldness, effrontery; S. Վզանուծի; ի -գաւ, to grow bold, to withstand, to oppugn, to impugn, to contend, to dispute; -ական, -ամիտ, -ային S. Վսեր a.

Վստահ a. confiding, trusty, unsuspecting; -լինեւ, to be sure, reassured; to trust; -առնեւ, to strengthen, to reassure, to remove one's fears, to give one's word for; -եմ զի, I am sure, I am convinced that, I do not doubt that; -լերուք յիս, rely, reckon on me; ոչ էր -յերեւելիս, he had not placed his hopes in wordly things.

Վստահաբար ad. confidingly, trustingly, confidently, boldly; hopefully.

Վստահանամ, աջայ vn. to be assured, to trust to, to confide in, to rely on, to have confidence in, to put one's trust in, to place confidence in, to rely or reckon on; to hope; va. to trust with, to confide to, to commit to, to put into the hands of, to deposit; չ-, to distrust, to mistrust, to suspect, to be mistrustful; յինքն or յանձն -, to rely on oneself, to presume, to have a great conceit of oneself, to assume too much.

Վստահարան s. assurance, security, prop, stay, support.

Վստահացուցանեմ va. to assure, to reassure, to inspire confidence, to embolden, to give hopes.

Վստահեմ, -հիմ S. Վստահանամ.

Վստահուծիւն s. trust, confidence, reliance on, assurance, security, con-

viction; expectation, hope; consignment, deposit; -[թք S. Վստահաբար.

Վտակ, աղ s. brook, rivulet, stream, small river or current of water; -արտասուլաց, արեան fig. flood, stream; -ս արտասուլաց իջուցանել, to shed a flood or torrent of tears; բազում-ս արեան հեղուլ, to cause immense bloodshed; S. Զեղումն.

Վտակալից a. streamy, abounding in brooks or rivers, well irrigated; -խաղաց a. flowing, abundant, very copious; -հոս a. streaming; -յեղց a. overflowing; - արտասուլոք, eyes swimming with tears; -նամ, աղսյոյ տո. to stream down, to fall or flow as a river; -նի s. pl. brooks, rivulets; -վայրք s. places interspersed with rivers or brooks; -բբու a. watered, irrigated with rivulets.

Վտակիկ s. rill, streamlet, brooklet.

Վտակիմ S. Վտականամ.

Վտակորէն ad. like a river, copiously, overflowing.

Վտանգ or նկ, ից s. peril, danger, risk, chance, hazard, ill, misfortune; punishment; -աւ ad. perilously, hazardously, dangerously; ի - արկանել, դնել ի -ի, մտանել ի - , to put in jeopardy, to endanger, to compromise; ի - արկանել զանձն, to put oneself in jeopardy, to risk or venture oneself; ի -ի լնել, to be in jeopardy, to incur danger, to run risk; խուսել, փրկիլ ի -ից, to shun danger, to avoid perils; նաւն ի -ի կայր խորտակել, the ship was in danger of being wrecked; - ի վերայ կայր նր, he was in peril; - է նմա, he is in danger, he runs the risk of...; -աւ կենացն, at the risk of his life; -աւ անձինս, at the peril of my life.

Վտանգադործ a. dangerous; -կան a. gr. circumstantial; -կից լնիմ տո. to be a companion in danger, to encounter risks or dangers together; -ւոր a. perilous, dangerous, hazardous; in danger, exposed in jeopardy; sad, fatal, disastrous; - ժամանակ, critical moment; - վայրկեան, crisis.

Վտանգեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to put in peril, to endanger, to expose, to venture, to hazard, to put in jeopardy, to risk; to ill-treat, to importune, to torment; - զառողջութի, to ruin the health.

Վտանգիմ, եցայ տո. to be in peril, in jeopardy, to risk, to run danger.

Վտառ, աղ s. multitude, band, flock, herd; anat. pore; -ք ձկանց, shoal of fish; --, in herds, in troops or flocks; -ասլահ s. herd, herdsman, herdsman; porter, door-keeper.

Վտարական a. chasing, driving out, expulsive; - լնել, to be driven out, banished, exiled.

Վտարանդեմ, եցի va. to drive away, to expel, to banish, to exile, to expatriate, to cause to wander or stray; - ի ծառայութի, to reduce to slavery, to lead into bondage.

Վտարանդի, դւոյ, դեաց, -կ a. banished, exiled; vagabond, wandering; uncertain, in doubt, doubtful; -ք s. exile; fig. anguish; - առնել, to cause to wander; - տալ, to deliver up, to betray; զդազանացն բարս առեր, եւ - էտուր զազնուականութիդ, false to your original nobility of soul, you have fallen to the level of the beasts of the forest.

Վտարանդիմ, եցայ տո. to be exiled, expatriated; to be uncertain.

Վտարանդութի or ումն s. slavery, bonds; banishment, exile, expatriation; exodus, emigration; uncertainty.

Վտարանջեմ, եցի տո. to revolt, to rebel, to rise up against, to mutiny.

Վտարանջութի s. revolt, rebellion, insurrection, mutiny.

Վտարեմ, եցի va. to dislodge, to remove, to expel, to drive away, to send off, to banish, to exile; to usurp, to seize, to assume wrongfully; -է-ցուցանեմ va. to drive from home, to cause to become fugitive, wandering, houseless, homeless. [roam, to wander.

Վտարիմ, եցայ տո. to go away, to

Վտարութիւն or ումն s. expulsion, banishment; wandering.

Վտաւակ, աղ s. under waistcoat, shift, shirt, &c.; petticoat.

Վտաւան, աղ s. stadium; իբրեւ -աւ, as it were a bow-shot.

Վտաւատ, աղ s. lappet, skirt.

Վտիւ, վտաի a. lean, meagre, scraggy, skinny, gaunt, spare, slender, thin, lank, sorry, dry; - մարմնով, lean-

Վտանամ S. Վտաիմ. [fleshed.

Վտեմ, եցի va. to make lean or thin, to emaciate, to weaken.

Վտաիմ, եցայ տո. to grow lean, to

fall away, to become thin, emaciated, weakened.

Վատութիւն *s.* leanness, meagreness, sparseness, thinness; emaciation, extenuation, weakness.

Վրան, աց *s.* tent, pavilion; - ժամու. Tabernacle; - հարկանել, կանգնել, to pitch a tent, to dress a pavilion; - սբնակել, to dwell in tents; բառնալ զ-ն, to strike a tent.

Վրանաբնակ, աց, -իչ *a.* dwelling, living in tents, nomad, bedwin; աղջ-աց, wandering tribe; -կից *a.* dwelling in the same or a neighbouring tent; -յարկ *s.* the inmost division or room in a tent; -նման *a.* tent-shaped; -պահ *s.* tent-keeper; -տեղք *s.* encampment. [- եկեղեցի, portable altar.

Վրանեայ *a.* tent- or pavilion-like; Վրացերէն *a.* Georgian; *ad.* in the - language.

Վրացի *a. s.* Georgian; - կոճ *s. bot.* hellebore, bear's foot; տարազ - կոճակի *s. bot.* agaric, mushroom.

Վրդուտ *a.* stony, abounding in stones, pebbly.

Վրդով, ից *S.* Վրդովումն; -ասէր *a.* restless, turbulent, seditious, mutinous; -եմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to alarm, to rouse, to disquiet, to trouble, to disturb, to perturb, to agitate; -իմ, եցայ *vn.* to be alarmed, disquieted, disturbed, agitated, to be out of one's reckoning; -իչ *a.* alarming, startling, disquieting; seditious; -ութիւն or ումն *s.* alarm, trouble, disquiet, restlessness, agitation, confusion, disorder, tumult.

Վրէժ, վրիժուց *s.* revenge, vengeance; -ի - , in return, in requital; առնուլ, խնդրել, հանել զ-ն, -ս պահանջել, հանել զքէն վրիժուն, to avenge, to revenge, to avenge oneself, to take vengeance, to be revenged, to have revenge; -ս լուծանիլ, պահանջիլ, տալ, to suffer vengeance, to bear punishment, to pay dear for, to smart for; -ի - նախատանաց դստեր իւրոյ, to avenge his daughter; առից ի նմանէ զ-իմ, I will revenge myself on him, he shall pay me dearly; խնդրեաց զ- զոր կէլոյն, he avenged the wrongs of him who suffered; հատուցից -ս թշնամեաց իմոց եւ ատելեաց իմոց հատուցից, I will be avenged of my enemies & I will requite them who hate me; եօթն

-ս լուծցէ, he shall be avenged seven fold.

Վրէժխնդիր, դրաց *a.* revengeful, vindictive, avenging; - լինել, to call for vengeance, to be revenged; -խընդրութիւն *S.* Վրէժ.

Վրէպ, ք *s.* fault, defect; want, privation, deprivation; *a.* defective, wanting, failing in, deprived of; ոչ - ի ճշմարտուէ, likely, probable; - ելանել, գաանիլ, to want, to fail, to miss, to be deprived of; to be rendered useless, inefficacious, to be deluded, annulled.

Վրիժաբեր *a.* vindictive; -գործ, աց *a.* evil-doing, spiteful, wicked, nefarious; -գործութիւն *s.* ill deed, spiteful action.

Վրիժակ, աց *a. S.* Վրէժխնդիր; *s.* defensive weapon; means of defence; -ք կնճի, razors; -ք փղի, tusks of an elephant; -ազէն *a.* armed with a weapon of offence; *s.* vindictiveness; -եմ, եցի *vn.* to make use of defensive weapons; - զոք, to slay with a weapon.

Վրիժասպարտ, ից *a.* guilty, worthy of being punished; -ութիւն *s.* guiltiness, wickedness.

Վրիժառու *S.* Վրէժխնդիր.

Վրիպագործիմ *vn.* to spoil, to be spoiled; -գութ *a.* inconstant in love; -գրեմ *va.* to make mistakes in writing; -լուր *a.* hearing erroneously, understanding one thing for another.

Վրիպած *s.* fault, error, mistake.

Վրիպակ, աց *s.* error, mistake; failing, fault, perversity; unforeseen event, accident, casualty, hazard, chance; *a.* wanting, failing, wrong, mistaken, false, erroneous, perverse; -աւ *ad.* by mistake, erroneously; accidentally, casually, by chance; - տրւագորութիւն, erratum, *pl.* errata; - ժամանակագրական, anachronism; - գլտանիլ, to wander, to go astray, to deviate. [*s.* fallibility.

Վրիպական *a.* faulty, fallible; -ութիւն

Վրիպակութիւն *s.* failing, fault; accident.

Վրիպամիտ *a.* erroneous.

Վրիպանուն *S.* Սուտանուն.

Վրիպանք *s.* error, fault, misunderstanding, oversight, blunder, mistake; delusion, deception, frustration, disappointment.

Վրիպասէր *S.* Չարասէր.

Վրիպարհեամ բժիշկ *s.* quack, mountebank, charlatan.

Վրիպեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to cause to fail or miss, to turn aside, to mislead, to deceive, to delude, to pervert; to deprive of, to take away; *S.* Մաշ; -եցուցիչ *s.* deceiver, knave, cozenor, hoaker.

Վրիպեմ, եցի, -սլիմ, եցայ *vn.* to be mistaken, to commit an oversight, to err, to miscarry, to be under a mistake; to be deceived, frustrated, deluded, disappointed; to turn away, to swerve, to go astray, to wander; -ի մոայ, to escape from one's memory; ոչ վրիպեաց բան մի, not one word remained without its effect; վրիպեալ ըստ բժշկութի, past cure, incurable, hopeless.

Վրիպիչ *a.* frustratory, annulling.

Վրիպութի or ումն *S.* Վրիպանք.

Վրձին, ձնի *s.* brush; - նկարչաց, brush, pencil; - զգեստուց, հերաց, ատամանց, եղնգանց, &c., clothes-brush, hair--, tooth--, nail--.

Վրձեմ, եցի *va.* to brush.

Վրնիկ *S.* Մատաղ *a.*

Վրնջապապէակ or չակ *a.* bleating.

Վրնջեմ, եցի *vn.* to neigh; *fig.* to neigh after. [*fig.* furious lust.

Վրնջիւն or ջումն *s.* neigh, neighing;

Վրնջողական *a.* neighing; *fig.* concupiscible; -ն *s.* concupiscence.

Վրնջողութիւն *S.* Վրնջիւն.

S

S (*deune*) տիւն *s.* the thirty first letter of the alphabet, & the twenty fifth of the consonants; տ, տն, four thousand; four thousandth.

— On account of its similarity of sound, it is sometimes confounded with տ & թ; for example: ընտէլ-ընդէլ, տոփէլ-դոփէլ, արամ-դրամ,

բանա-բանդ; կատայ-կաթայ, շիւ-շիթ, &c.

— At the beginning of words it is sometimes a negative particle; for example: գեղ-տգեղ, գէտ-տգէտ, տհաս, տմարդի, տքնութիւն.

— Between words it is sometimes an augmentative particle, as բեկա-նէլ-բեկաւել, քակէլ-քակաւել, ոլորք-ողորք, փեռէկէլ-փեռէկաւել, նողկալ, նողկաւալ.

— In foreign words, the Greek τ & the Latin t are changed by us into տ. as, Πέτρος-Petrus-Պետրոս, Αριστοτέλης-Aristoteles-Արիստոտէլ.

Տաբատ *a.* linen, of linen; *s.* pantaloons, trowsers; -աձիգ *s.* brace, a pair of braces. [loaded.

Տաբեռնի *s.* L. w. tavern; *a.* over-

Տաբուն *a.* unnatural, monstrous.

Տագնապ, ագ *s.* anxiety, anguish, restlessness, embarrassment, perplexity, agitation, alarm, trouble; crisis; haste, precipitation; -աւ *ad.* in haste, hastily, with all possible speed, in a hurry, hurriedly, precipitately; anxiously, with anxiety; -մոաց, grief, anxiety, mental torture, constraint, heaviness of heart, oppression; -մահու, pangs or agony of death, death-struggle; արկանել, մառնել ի -ս անհարկնս, to embarrass extremely, to place in a strait, in a scrape, embarrassment or perplexity; արկանել զանձն ի -, to embarrass oneself; կալ ի -ի, to be in trouble, anxiety or embarrassment; հասանել ի յեաին -, to be reduced to extremities; եղիցի - հեթանոսաց, the nations shall be plunged in consternation; եկն յանկարծակի դողումն եւ -, a sudden fear fell on them; ամ - հասցէ ի վերայ նր, every kind of grief shall fall upon him; ըմբռնեալ յանըրծ - հասանէր, he found himself embarrassed by that insuperable necessity; - էր նմա յամ կողմանց, he was hemmed in by necessities; - մեծ էր նմա, he had extreme difficulty, he turned on all sides; հարկց զամ երկվարս -աւ եւ զհեծեալս նր յիմարութի, I will turn the horses into stone & their riders will I stultify; յեաին - կալաւ զնա, he was brought to the last extremity; փոյթ եւ - եղեւ ի ջուրս, the waters rivalled each other; *S.* Շտապ, &c.

Տաղնապափոյթ *a.* urgent, pressing, earnest; - **ստիպաւ** *ad.* hurriedly, most hastily.

Տաղնապեմ, եցի - **եցուցանեմ** *va.* to put to trouble, to embarrass, to perplex, to puzzle, to torment, to grieve; to constrain, to force, to tease, to importune; to urge, to hasten, to solicit, to quicken; **աշիւ** -, to strike with terror, to appal, to terrify; - **եցուցիչ** *a.* pressing, urgent.

Տաղնապիմ, եցայ *vn.* to be grieved, distressed, disturbed, embarrassed, to be torn with anguish, to be in great pain; to have an urgent & pressing necessity, to be in despair; to be hurried, in haste; **տաղնապէր ջերմամբ մեծաւ**, he had been seized with a violent fever. [ent, acute, sharp.

Տաղնապիչ *a.* cogent, urgent, violent. **Տաղնապուլթի** or **ուլմի** *S.* **Տաղնապ**.

Տաղր, դեր, երայ *s.* brother-in-law (husband's brother).

Տաժան, ի *a.* worn out by fatigue, overwhelmed with labour, weary, tired out; - **աբար** *ad.* painfully, with much trouble, laboriously, with difficulty; - **ագործ** *a.* working hard, very laborious; troublesome, tiresome; - **ալից, -ական, -աշատ, -աւոր, -ելի** *a.* painful, grievous, hard, difficult, incommodious, vexatious, laborious, fatiguing, tiring, toilsome, annoying, rude, heavy; - **աքայլ** *a.* walking with difficulty; - **եմ, եցի** *va.* to fatigue, to tire, to overdo, to harass, to oppress, to vex; - **իմ, եցայ** *vn.* to give oneself trouble, to have much trouble, to toil, to be fatigued, worn out with fatigue, to drudge, to work hard; - **իք, -ուի, -ուլմի** or

Տաժանք *s.* great fatigue, much labour, trouble, toil, weariness, pain, hard work, drudgery.

Տաւ, ից *sf.* sister-in-law (husband's sister); - **այր** *s.* brother-in-law (sister-in-law's husband).

Տալի *a.* donable; *s.* giver, donor; - **ք**, liabilities, debts.

Տալիթայ *sf.* *H. w.* talitha; - **կումի, - cumi!** damsel, arise! - **սարկաւադ**, deaconess.

Տախտ, ից *s.* throne, seat, bench.

Տախտակ, աց *s.* board, plank, shelf, table, tablet; tables; book; *ast.* **S. Երկաթ** *պլաթ*; - **երկաթի**, iron-plate, sheet-

iron; - **մետաղեայ**, plate of metal; - **ք վկայութեան**, the tables of the decalogue; - **դաստաստանաց**, breastplate, pectoral, rational; - **նկարուց**, canvass, wood, &c.; - **ճատրակի**, chess-board; - **զըստի**, the hollow of the thigh; - **խոհանոցի**, trencher.

Տախտակագործ *a.* built of wood or of planks (ship); - **մած, ից** *a.* covered with boards, planks, boarded, planked, floored; wainscotted; *s.* wooden floor; scaffolding; wainscot; - **նաւու, դործել**, to wainscot, to plank, to board, to floor; - **փակ** *a.* laminated.

Տախտակեայ *a.* wooden.

Տախտաձեւ *a.* throne-shaped.

Տախտապար *a.* stretched on the earth; **ի** - **արկանել** or - **եմ** *va.* to stretch on the earth; to beat down, to overthrow.

Տած, ից *s.* care, heed, charge.

Տածեմ, եցի *va.* to care, to take care of, to preserve; to nourish, to maintain, to sustain, to feed; to cultivate; to foment, to stir up; - **զախտա**, to cherish, to flatter vices; - **զխուլութիւն**, to foment disturbances; *S. Զու.* [ing, nutritious.

Տածիչ or **ծող** *a.* nutritive, nourish-

Տածողական *a.* nutritive, alimentary.

Տածողութի, Տածութի or **ուլմի** *s.* care; food, nourishment, sustenance; fomentation.

Տակ, ից or **աց** *s.* bottom, under part or side; root; race, row, range, string; **bot.* beet; - **առնուլ**, to take root, to be rooted; **խոստ -աւ մեծաւ**, great provision; ***մամլոյ** -, in the press.

Տակախիլ առնեմ or - **կոտոր խլեմ** or **առնեմ** *va.* to root up, to pluck up by the roots, to extirpate.

Տակաւ, աց *s.* barrel, cask, punch-eon, butt; tun; **խից -ի**, spigot; **ծորակ -ի** tap; **չերտ** or **կողք -աց**, staff.

Տակաւագործ, աց *s.* cooper; - **ուի** *s.* cooperage.

Տակաւակ, աց *s.* cask, keg.

Տակաւաչափ *s. mar.* ton, 2240 lbs; - **ուլմի** *s.* tonnage, burden.

Տակաւապետ *s.* chief cup-bearer, butler; - **եմ** *va.* to give to drink; - **ուի** *s.* office or dignity of a butler, butler-

Տակաւիկ *s.* cask, hogshead. [ship.

Տակաւ *ad.* by little & little, by slow degrees, insensibly; yet, still; - - ,

little by little, slowly, by degrees.

Տակաւին, - *էւս ad.* again, more, still more, some more; yet, as yet, still; little by little.

Տակերատիւ *s.* daguerreotype; -*typ-*er; *a.* -typed; -*տպեմ va.* to daguerreotype; -*տպութի s.* daguerrotypy.

Տակուի, *ուաց*, -*ճ* or -*չ s.* bot. fibre, filament; - *ծառոց*, top-root.

Տաղ, *ից s.* verse, poem, ode; canticle, hymn; *med.* cautery; stamp, mark, print.

Տաղախ, *ոյ s.* cement; *chem.* mortar.

Տաղական *a.* rhythmical.

Տաղանդ, *ոց* or *աց s.* talent (weight); *fig.* talent, ability, parts, attainments; - *ոսկի*, golden talent; -*աւոր a.* talented, of talent.

Տաղաչափ, *ից s.* versifier; -*եմ va.* to versify; -*ութիւն s.* versification; verses. [maker.

Տաղասաց, *ից s.* song-writer, ballad

Տաղատարափ *S.* Տեղատարափ.

Տաղարան *s.* song-book.

Տաղաւար, *աց s.* tabernacle, tent, booth; hut, lodging, cabin, vine-arbour; scene, stage; - *մրգապահաց*, fruit-house; -*ակից a.* dwelling together; *S.* Վրանակից; -*ահարք*, *րաց*, -*ահարութի* or -*աշինութի s.* erecting a tabernacle or pavilion, building a hut or cottage; *աօն* -*ահարաց*, feast of tabernacles; scenopegia; -*եմ*, *էցի*, -*իմ*, *էցայ vn.* to dwell in tents or in huts; -*իկ s.* hut, a poor cottage.

Տաղեմ, *էցի va.* to cauterize.

Տաղերգութիւն *s.* ode.

Տաղութեմ *S.* Ժողովեմ.

Տաղտ *s.* disgust, distaste, loathing.

Տաղտաղտ, **Տաղտաղտիմ** *S.* Տաղտկալի, Տաղտկամ.

Տաղտապանք *s.* annoyance, pain, anxiety, anguish; -*պեմ*, *էցի va.* to annoy, to disturb, to importune, to trouble, to molest; -*պիմ*, *էցայ vn.* to be distressed, harassed, uneasy, annoyed, plagued.

Տաղտկալի or *լից a.* displeasing, disgusting, tiresome, fastidious, loathsome; -*լուր a.* tedious, wearisome to hear.

Տաղտկամ, -*կանամ*, *ացայ vn.* to be disgusted, wearied, sick or tired of, to loathe, to nauseate; *տաղտկացեալ եմ ի մարդկանէ*, I am weary of men.

Տաղտկանք *S.* Տաղտկութիւն.

Տաղտկացուցանեմ va. to tire, to disgust, to put out of conceit, to annoy, to sicken, to plague.

Տաղտկոտ *a.* squeamish.

Տաղտկութի *s.* displeasure, disgust, dislike, aversion, nausea; annoyance, vexation, trouble.

Տաղտուկ *a.* wearisome, tedious, tiresome, bothering, troublesome; idle, cowardly, tedious to oneself; *s.* *S.* Տաղտկութիւն.

Տաճար, *աց s.* temple, fane, church; palace, court, hotel; banqueting-hall; banquet, feast; - *խորհրդոյ*, council-hall, House of Parliament.

Տաճարախիւ *a.* many roomed; -*կան s.* knight templar; -*կապուտ*, -*կողմալուտ*, &c. *S.* Սեղանակապուտ, &c.; -*կից s.* table-companion; -*յարդար s.* guardian or minister of a temple; -*նամ vn.* *fig.* to become a temple of the Holy Ghost; -*պետ s.* house-steward; chief-captain; high-priest; governor or ruler of the feast, high seneschal; *S.* Հացերէց; -*ցուցանեմ va. fig.* to convert the soul into a temple.

Տաճիկ, *ճիաց s.* Arab; Turk; *a.* Arabian; Turkish; swift-footed; - *ճի*, barb, Barbary or Arabian horse; - *աւորի*, Canaanite; *S.* Ուղտ.

Տաճկաբար *ad.* like a Turk, in the Turkish fashion; -*բնակ a.* inhabited by Turks; -*բնոյթ a.* of Turkish character; -*կան a.* Turkish; -*հայտաակ s.* Turkish subject; -*նամ*, *ացայ vn.* to become or turn Turk; -*սէր a.* *s.* philoturk; -*սորի s.* Canaanite; Phenician; -*ստան s.* Turkey; - *Ասիոյ*, *Եւրոպիոյ*, Asiatic, European -; -*ստանեալք s. pl.* Arabs; Turks; -*ցուցանեմ va.* to convert to Muhammedanism.

Տաճկինակ, *աց s.* whip, rod; whipping, thrashing. [the being Turkish.

Տաճկութիւն *s.* Turkish nationality,

Տամ, *եառու*, *տո՛ւր*, *տուեալ va.* to give, to present, to offer; to concede, to grant, to bestow; to provide, to furnish, to lend; to give up, to deliver, to abandon, to expose; to make, to render, to produce, to cause; - *զանճն*, to apply to, to addict oneself to; to give oneself up to, to abandon oneself to; - *խօսեւ*, to cause to speak; - *պատասխանի*, to answer, to reply, to respond; *S.* Պատասխանի; *չ* - *դուլ* *եւ դադար*, to give neither peace nor

rest, to disturb continually; - *խնայ* *նուծի*, to invest or intrust with authority; *վկայագիր*, *անցագիր* -, to deliver a certificate, to grant a passport; *մրցանակ*, *վարձս* -, to decree rewards, to award prizes or premiums; - *ածել*, to cause to bring; - *գերեզմանի*, to bury, to inter; - *ի բանս*, to put in jail or prison, to imprison; *խաղաղ* -, to come together, to assemble, to reunite, to meet, to hold a meeting; *քարամբք* -, to strike with stones; *տայ զբեզ յազդ մեծ*, I will make of you a great nation; *տայէ քեզ տէր լինել*, may you be! *չէ տուեալ ամէն*, it is not every one that can...; *զորս լէ ձեռամբ ձերով ետու*, which I put in subjection to you; *ես ետու տա նէլ զուլդ*, I have sent the kid; *հորն իւրում ետ տանել*, he sent to his father; *տուր բերել ինձ վայտս մայրս*, send me cedar wood; *ես զանձն իւր երթալ*, he went; *զէգէոնս այսոցն՝ անդնդոց տայ*, he sends the legions of devils into the pit; *զստախիժս տայցեն յաւիտենից տանջանաց*, they will suffer eternal punishment; *զմեզ ի կուրուս եւ յոչեւծիւն տան*, they load us with evil & annihilate us; *մի տայք մեռանել*, do not leave to die; S. *Դէս*, *Ծանօթ*, *Չեռն*, *Ճարակ*, *Մասեան*, *Տեղի*, &c. &c. [terrace.

Տամալ, *ոյ*, - *ի*, *լոյ* s. house-top,

Տամկ a. humid, moist, wet, damp; - *անամ*, *ացայ* vn. to be wet, moistened, to become humid, moist; - *ատե սակ* a. of wet or moist nature; - *ացու ցանեմ* va. to moisten, to damp, to wet, to dew, to bedew, to soak, to steep; - *ուծիւն* s. humidity, moisture, damp-
Տամուկ S. *Տամկ*. [ness.

Տամոջէլ, *Տամուժէլ* sf. Fr. w. dam-
sel, girl, young lady.

Տանելի a. portable.

Տանեստան, *աց* s. flat roof; platform.

Տաներես s. elevation or front of a building, frontispiece; - *րէց* s. chaplain.

Տանիմ, *տարայ*, *տար* va. to carry, to carry away or off, to bear off, to take or convey away, to lead, to bring, to fetch away, to transport; to drive at, to tend or lead to; to hold, to contain, to comprise, to include, to comprehend; to bear, to suffer, to endure; to carry to an end, to accomplish, to crown; vn. to be brought, conducted,

led; *յինքն* -, to appropriate to one-
self, to assume wrongfully, to arrog-
ate, to lay claim to; *լէ միտ* -, to take
exception or offence at, to find fault
with; - *եւ ածել ինչ*, to publish, to
celebrate, to make public; S. *Բաց*,
Գլուխ, *Խնամ*, &c. [top.

Տանիք, *նեաց* s. roof, roofing, house-

Տանձ, *ից* s. pear; - *աջուր* s. perry;
- *ենի* s. pear-tree; - *իկ* s. small pear or
pear-tree. [bearing, supporting.

Տանողական a. carrying, sustaining,

Տանուակեր s. master of a house,
head of a family; landlord, house-
holder; patriarch, chief of a tribe or
race; - *տարւոյ* ast. the Sun's house;
- *աբար* ad. absolutely, despotically,
independently; - *ական* a. appertaining
to the head of a house, feudal; - *ացոյց*
s. zodiacal ephemeris; - *ուծի* s. con-
dition or authority of the master of a
house, or of the chief of a tribe; feud-
ality. [punishment.

Տանջական a. suffering torment or

Տանջանական a. tormenting, tortur-
ing, inflictive, penal; - *կից* a. sharing
in torture; - *րան* s. rack, instrument
of torture; - *ուր* a. in tortures, in tor-
ment; tormenting; s. torturer, execu-
tioner.

Տանջանք s. torment, torture, punish-
ment, suffering, pain, plague, grief;
- *նա ածել ի վերայ*, or *արկանել զգլ-
խով ուրուք* S. *Տանջեմ*.

Տանջելի S. *Տանջիչ*.

Տանջեմ, *եցի* va. to torment, to tor-
ture, to rack, to afflict, to cause to
suffer, to harrow; - *իմ* vn. to be tor-
mented, to suffer tortures; *զանհարին
տանջանս տանջի*, he suffers cruel tor-
ments; *տանջին զանմահ մահն*, they
die eternal death.

Տանջիչ a. torturing, setting on the
rack; s. tormentor, torturer, execu-
tioner.

Տանջողական S. *Տանջանական*.

Տանջումն, *Տանջք* S. *Տանջանք*.

Տանաւ s. phys. tantalum; pn. Tan-
talus; - *ական* a. tantalizing; *տանջանք*

Տանակեր S. *Տանուակեր*.

Տանախիլին sf. mistress of a house,
matron; housewife; - *ախիլուծիւն* s.
authority of a mistress or matron.

Տաշ s. rasping, scraping, smoothing,
polishing; - *ածոյ*, *ից* a. planed, cut,
polished, smoothened; - *եղ* or - *իղ*,
աց s. chip, shaving; - *եմ*, *եցի* va. to

rough-hew, to roughen down, to chip, to square, to plane, to smooth, to

Տաշի or **-ի** S. **Ստաշին**. [polish.

Տաշա, **ից** s. cup, mug; bowl, basin; vat, trough; tub, bucket, wash- or lye-tub; basket; *bot.* layer, slip, offset; vine-branch, --shoot; -- **խմորոց**, kneading-trough, hutch; -- **խնկոց**, bed of spices; S. **խնկանոց**; -- **որմածուաց**, hod, tray.

Տաշտագեղ a. putting forth fine shoots; -- **թաղ** s. layer, slip, provine, shoot, sprig of a vine, &c.; -- **տանել**, to lay vines, &c., to provine, to propagate the vine by layers, to plant with slips; -- **խիլ լինիմ** *vn.* to have branches torn away; to be rooted up or out; -- **տանել**, to root out, to pull up, to pluck up. [tions; libatorium.

Տաշտակ s. chalice for offering liba-

Տաշտաւոր a. full of, or loaded with vine-branches; -- **անիւ** *mech.* overshot mill-wheel.

Տապ, **ոյ**, **ով** s. heat, ardour, warmth, solar heat; inflammation; over-excitement; foaming or frothing of the sea, storm; -- **ադին** a. very hot, burning, ardent, scorching.

Տապալ a. prostrate, fallen down; *ad.* S. **թաւալադէոր**; -- **յերկիր կործանել**, to fall down; to be struck dead on the spot.

Տապալած, **ի** s. fall, ruin.

Տապալական a. *gr.* declinable.

Տապալեմ, **եցի**, -- **եցուցանեմ** *va.* to fell or throw to the ground, to beat down, to prostrate, to overturn, to overthrow, to upset; to subvert, to demolish, to destroy, to ruin; to roll, to turn; -- **զտորհուրդս ուրուք**, to destroy a person's projects; S. **խոչ**; -- **իմ** *vn.* to be fallen down, overthrown, to fall or go to ruin; to roll, to tumble; **գեղոր տապալէր երկգիմի մտօք**, he tortured himself with uncertainty; **տապալեալ անկաւ երիւարն**, the horse fell, was broken down; **տապալեցաւ ի մէջ ոտից նր Սիսարա**, Sisera rolled under her feet.

Տապալի s. backgammon, tricktrack.

Տապալիչ a. beating down, overthrowing, ruining.

Տապալումն s. throwing down, overturning, subversion, ruin, fall; rolling; *gr.* declension.

***Տապախ** *med.* S. **Տապաստ**.

Տապախառն, -- **ի** S. **Տապադին**; -- **խարչ** a. burning; -- **տանել**, to burn; -- **լինել**, to burn, to be burnt.

Տապակ, **աց** s. frying-pan; S. **վաշանակ**; -- **եմ**, **եցի** *va.* to fry, to fricassee; -- **էզ** a. very hot, burning; -- **լինել**, to be scorched up; -- **իմ** *vn.* to be fried; to be parched with thirst; -- **ումն** s.

Տապալեղ S. **Տապադին**. [frying.

Տապան, **աց** s. large box or trunk; Noah's ark; coffin, bier; tomb, sarcophagus, sepulchre, urn; -- **ադիր** s. epitaph.

Տապանակ, **աց** s. chest, box, coffer, small trunk; poor's box; tabernacle; S. **Ուխտ**; -- **արտուեայ**, ark of bulrushes; -- **ակիր** s. Tabernacle-bearer.

Տապանաձեւ a. coffer-shaped.

Տապանամ, **ացայ** *vn.* to grow warm, to be excessively hot, to be burnt, scorched; to be in a fever.

Տապանատեղ s. niche or place for a sarcophagus; -- **տուն** s. cemetery, burial-ground; -- **եկեղեցւոյ**, churchyard; -- **քար** s. tomb-stone.

Տապանիմ, **եցայ** *vn.* to be buried.

Տապաստ, **ի** s. mat, carpet; *med.* mange, scab in cattle; -- **արկանել**, to strike or fell to the ground, to stretch dead, to kill on the spot; -- **անկանել**, to be struck dead, to fall dead on the spot, to be slain; -- **անկանել ի փոշւոջ**, to bite the dust or the ground, to be killed; -- **անկանել ի սայր սուսերի**, to fall by the edge of the sword.

Տապաստակ, **աց** s. mattress; cushion. [spot.

Տապաստիմ *vn.* to fall dead on the

Տապար, **աց** s. hatchet, axe; **դնել զառ արմին**, to lay the axe to the tree; -- **աւոր** a. axe-bearing; s. sapper.

Տապացուցանեմ *va.* to warm, to heat, to overheat, to burn; -- **ուցիչ** or

Տապան a. ardent, burning.

Տապեղ, **ի** s. play-ground; backgammon-table; -- **ուլուխ** s. dice.

Տապեռանդն S. **Տապեան**.

***Տապզէ** a. unchaste, lewd.

Տապիմ S. **Տապանամ**.

***Տապզբեր** s. carpenter's plane.

Տապճակ s. horse-cloth, housing.

Տապումն s. *phys.* calefaction.

Տառ, **ից** s. S. **Տարր**; letter, character; letter, epistle; book; **անդէղէն -ք**, the Holy Scriptures; **մարգարէականք**, the prophecies; -- **ք** *կանոնականք*,

canons, constitutions, statutes, writ-

Տառադական *a.* literary. [ten laws.

Տառադարձուի *s.* anagram; **առնել** -, to anagrammatize; **յօրինող** -[թէ, anagrammatist; **յօրինումն** -[թէ, anagrammatism.

Տառաղան, *այ* *s.* basket, hamper.

Տառապաղին, -*կան* *a.* unhappy, wretched, miserable; -*համ* *S.* **Տառապիմ**.

Տառապանք *s.* tribulation, affliction, anguish, distress, grief, trouble, vexation, pain, torment, fatigue, misery, misfortune, disaster.

Տառապեալ *a.* loaded with misfortunes, with trouble, poor, pitiable, unhappy, miserable.

Տառապելութի *s.* misery; poverty.

Տառապեմ, *եցի*, -*եցուցանեմ* *va.* to trouble, to afflict, to oppress, to molest, to maltreat, to vex; to violate, to dishonour, to deflower; -*եցուցանեալ* *զաղիսս* *իմ*, I am afflicted by your woes; -*եցուցիչ* *a.* afflicting, afflictive, grievous, vexing, tormenting.

Տառապիմ, *եցայ* *vn.* to grieve at, to be pained, uneasy, afflicted, tormented, vexed, to be unhappy, miserable; **տառապեալք խնորհալք զբեզ**, we have sought thee sorrowing.

Տառապումն *S.* **Տառապանք**.

Տառաախ *a.* written; *s.* copyist; -*տոկ*, *այ* *s.* military coat or mantle, cassock, capote; doublet, jerkin; -*տպեալ* *a.* written, engraved; -*տպութի* *s.* writing, engraving.

Տառէի, *այ* *s.* herring.

Տառէղն *s.* stork; heron.

Տասանորդ, *այ* *s.* tenth part, tithe; decime or dime; **առնուլ զ-սն**, to decimate, to tithe, to collect tithes; -*ական* *a.* decimal; *S.* **Կասորակ**; -*ելի* *a.* tithable; -*եմ*, *եցի* *va.* to decimate, to tithe, to take tithes; -*իչ* *s.* tither, tithe proctor; -*ութի* *s.* decimation, tithing.

Տասն, *սին* - *սունք*, *սանց* *a.* ten; *ի* - *ամսոյն*, on the tenth of the month; - *անգամ* *ad.* ten times; - -, by tens.

Տասնաբանեայ օրէնք *s.* Decalogue; -*լիար* *s.* decalitre, 2. 2 imp. gals; -*ղի* *a.* ten-stringed; *s.* decachord, lyre, harp; -*կրամ* *s.* decagram, 5. 64 drams avoirdupois, or 154 grains troy; - *մատնեայ* *a.* ten-fingered; -*մեայ*, *մէից*, -*մեան*, *մենից* *a.* decennial, of ten

years; ten years old; -*մէդր* *s.* decameter, 31. 81 Engl. feet; -*մսեայ* *a.* of six months; -*յարկ* *a.* ten-storied; -*նկիւն* *s.* decagon; -*սլաակի*, &c. *S.* **Տասնսլաակի**, &c.; -*սլեմ* *s.* decurion, corporal; -*ստեր* *s.* decastere, 13. 08 cubic yards; -*ւոր* *a.* denary, ten, half-a-score. [calogue.

Տասնբանեան սլաադամք *s.* the De-

Տասնեակ, *եկի* *a.* ten, half-a-score;

Տասնեան *ad.* by tens. [*s.* decade.

Տասնեկին *ad.* tenfold. [decade.

Տասներեակ, *րեկի* *s.* tenth part;

Տասներիւր *ad.* for the tenth time, tenthly. [tenthly.

Տասներորդ, *այ* *a.* tenth, 10th; *ad.*

Տասնէքեան or **քին**, *եցունց* *s.* the whole ten; *a.* all the ten.

Տասնիցս *ad.* ten times.

Տասնկանգնեայ *a.* of ten cubits.

Տասնհազար *s.* ten thousand; *S.* **Բիւր**; -*հարուածեայ* or *ծեան* *a.* of the ten plagues; -*հրամանեան* *a.* of ten dogmas. [donkeys.

Տասնյովանակեան *a.* drawn by six

Տասնոտնեան *a.* decempedal; ten-footed.

Տասնորդ, *այ* *s.* decime, tenth part; -*ական* *S.* **Տասանորդական**; -*ալիար* *s.* deciliter, 0, 176 imp. pint; -*ակրամ* *s.* decigram, 1, 5432 grain or gr. troy; -*ամէդր* *s.* decimeter, 3. 937 Engl. inches; -*աստեր* *s.* decistere, 3. 5316 cubic feet.

Տասնութի *s.* ten, the number ten.

Տասնսլաադամեան *S.* **Տասնբանեան**.

Տասնսլաակի *a.* decuple, tenfold; *ad.* ten times as much; -*ակեմ*, *եցի* *va.* to decuple, to increase tenfold.

Տասնսլեմ *s.* decemvir; -*ութիւն* *s.* decemvirate.

Տասնսիւնեան *a.* decastile.

Տասնվանկեան *a.* decasyllabic.

Տասնիւղկեան *a.* of ten curtains, shutters, pieces or breadths. [meron.

Տասնօրեայ *a.* of ten days; *s.* deca-

Տաստակ *S.* **Տախտակ**.

***Տատա** *s.* daddy, dad, papa.

Տատամսական *a.* perplexed, uneasy, uncertain.

Տատամսիմ, *եցայ* *vn.* to be embarrassed, disturbed or pained in mind, to have difficulty in deciding, to hesitate, to waver, to be unsettled, uneasy, concerned, in trouble.

Տատամսութի *s.* vexatious perplex-

ity, titubation, hesitation, wavering, inquietude, embarrassment.

Տատան *a.* shaky, tottering, vacillating; *s.* swing, see-saw; **Տատանումն**; **կալի** *ի* *ի* **Տատանիմ**; *առնել*, to swing, to send up & down, to see-saw; *աղան* *a.* hesitating, doubtful; *եմ, էցի* *va.* to jog, to stagger, to shake, to swing, to oscillate, to wag, to toss, to agitate; to bandy about, to titubate, to vacillate; *իմ, էցայ* *vn.* to jog, to wag, to totter, to vacillate, to flutter about, to struggle, to tremble, to be shaken, agitated, staggered; to hesitate, to waver, to be in suspense; *ումն* *s.* jogging, jostling, staggering, shaking, tottering, vacillating, trembling.

Տատասկ, *այ* *s.* bot. star-thistle; caltrop; *երկաթի*, iron-thistle, instrument of torture; *աբեր, ածին* or *ծնունդ* *a.* thistle-bearing.

Տաւրակ, *այ* *s.* turtle-dove; *ձագ-ի*, young -; *վուվուս արձակէ*, the - coos: *bot.* eryngo, sea-holly.

Տար *a.* far off, distant, remote; *Յ* *հատանել* or *հարկանել*, *երթալի* *ի* *Յ*, *ի* *Յ* *ընթանալ* or *անցանել*, to travel abroad; *ի* *Յէ* *գալ*, to return from abroad.

Տարաբաժանիմ *vn.* to start from, to remove, to expatriate oneself; *բաժին* *a.* divided, separated, removed; separating, removing; *հանել*, *կացուցանել*, to alienate, to transfer, to separate; to expatriate; *երանել* -, to abandon one's country; *բան* *a.* irrational, incongruous; *բարձ* *a.* taken away, carried off; *բարձիմ* *vn.* to be taken away; to be divided; *բարձու-թի* *s.* division; *բեր* *a.* moved, agitated; unlike, different; *բերեմ, էցի* *va.* to bear here & there, to shake, to agitate, to move, to stir; *բերիմ, է-ցայ* *vn.* to be borne about, to be shaken, agitated; to differ, to be unlike; *բերուի* *s.* agitation, shaking; difference, diversity; *բնակ* *a.* living abroad, expatriated; excluded; *լինել*, or *բնակիմ* *vn.* to dwell abroad, afar off; to estrange oneself, to be removed; *բնակութի* *s.* act of living at a distance, removal, pilgrimage; *բուն* *a.* unnatural, contrary to nature; far from one's country or home, abroad.

Տարադիր *a.* proscribed, removed,

driven away, expatriated, banished, exiled; *առնել, լինել* **Տարադրեմ** & **Տարադրիմ**; *երանելի կենաց*, to pass from this world; *ի հայրենի ընչից* *գտանիլ*, to be disinherited; *գծեալ* *a.* counterfeit, base; *գահեկան* -, coin, false money; *գնաց* *a.* expatriated, banished, estranged; *գործ* *a.* misplaced, unbecoming, useless; *առնել*, to render useless, inefficacious, to cause to miscarry, to foil, to delude; *գրեմ* *va.* to proscribe, to banish, to exile, to drive away, to remove, to exclude; *գրիմ* *vn.* to be proscribed, banished or excluded; *գրու-թի* *s.* proscription, ban, banishment, exile, exclusion, transportation, expatriation; *գատեմ* *va.* to discern, to distinguish; *դէմ* *a.* far, far off, far distant, remote; *դնալ, դէմ եդեալ* *գնալ*, to go afar, abroad, to be estranged, to leave one's native land, to go from home; *դէս* *a.* unsuitable, improper, unbecoming, undue, disagreeing, absurd, extravagant; *թէ* *ի հանդէսս եւ թէ* *ի* *դէսս*, *per fas et nefas*, by right or wrong; *դիմիկ* *a.* travelling abroad; *դիմութիւն* *s.* the travelling abroad.

Տարազ, *ուց* *s.* form, fashion, manner, way; furniture; *alg.* formula; *որ գործ* *ու*, clever work, artistic production; *գրահաշուական* -, algebraic formula; *խօսից*, style; **Վրացի**; *ի* *բաղաբացի*, in plain, in private clothes; *ի* *եկեղեցական*, in clerical attire, dressed like a clergyman; *դդե-ցաւ աշխարհական* -, he dressed like a layman.

Տարազագործ, *այ* *s.* clever manufacturer, master; *ութի* *s.* weaver's art, woollen manufacture.

Տարազարդ *a.* ungraceful, unadorned; deformed, ugly; *ուի* *s.* ungracefulness; deformity; *զգեսա* *a.* unclothed.

Տարաժամ *a.* mistimed, ill-timed, inopportune, unseasonable, untimely; premature; *ad.* unseasonably, inopportunately, at the wrong time or moment, out of season; prematurely; too late, when too late; *s.* **Տարաժամու-թիւն**; *հասակաւ*, not full grown, young; *ծերանալ*, to age prematurely; *իլ աւուր*, to decline, to be on the decline, to begin to go down, to begin

to be night; *ի -էլ աւուրն*, towards nightfall; *-ի օրն*, it is getting late, the daylight fades, the day wanes, the sun is going down; *-եալ է օրս*, the day is already on the decline, it is drawing towards night; *-ու* S. *Տարածամ* ad.; *-ութի* s. unseasonableness, importunity; tardiness, nightfall.

Տարալածեմ, *էցի* va. to chase, to expel, to drive away; *-լեզու* s. a different tongue; *-լուծական* gr. disjunctive; *-լուծեալ* a. dissolved, disjoined, spoiled; *-լսեմ* S. *Ասուկանեմ*; *-լուծութիւն* s. disobedience.

Տարախ s. epidemic; *-ական* a. epidemical; *-խօս*, &c. S. *Թութով*, &c.

Տարած, *ից* a. spread out, extended, stretched out; extensible; *-* or *-ածք* s. extent, extension; volume, bulk, size; show, display.

Տարածական a. ductile, extensive, extensible, dilatable, expansible; *-հեղուկ*, elastic fluid; *-ութի* s. ductility, extensibility, expansibility, dilatibility.

Տարածանեմ or *ծեմ*, *էցի* va. to spread, to extend, to stretch out, to dilate; to unfold, to open, to spread out, to display; to propagate, to diffuse, to spread abroad, to strew, to spread; *-իմ* vn. to be spread, stretched out, extended; to be propagated, spread out; *անկեալ կան մահու -ծեալ*, slain they lay stretched on earth; *գրօքն -ծանկին*, the banners were displayed; *ազիտութի յաշխարհի -ի*, ignorance is spreading over the world; *-ծեցաւ յամենեւին*, it became general; S. *Համբաւ*, &c. [fusion, spreading.

Տարածանք s. extent, extension, dif-

Տարածառակ a. of a spreading root.

Տարածոց, *այ* s. volume; *- արկանել*, to spread, to extend.

Տարածութի or *ուսն* s. extent, dimension, latitude; dilatation, extension, expansion, diffusion; propagation, spread, reach, sphere; *տարածմունք* med. tetanus, lock-jaw.

Տարածուն S. *Տարածական*.

Տարակայ, &c. S. *Բացակայ*, &c.; *-կանամ*, *այեալ* vn. to constitute itself, to proceed, to issue; *-կասկած* a. unsuspecting, unsuspicious; unexpected; *-կարծ* a. unthought of, unlooked for, unforeseen; absurd, strange, extraordinary; *-լինել*, to form strange

suspicious; *-կայ* ad. aloof, from afar; *-կայութիւն* s. distance; *-կենդրոն* S. *Արտակենդրոն*.

Տարակոյս, *կուսից* s. doubt, uncertainty, wavering, vacillation, irresolution, hesitation, embarrassment; tribulation, anguish, anxiety; a. doubtful, uncertain; *ի -կուսի կայունեւել*, *ի -արկանել*, to cause to doubt, to call into question; *կալի -կուսի*, to doubt, to be in doubt, to waver; *-ի -ս կցել*, to multiply doubts, questions; *չկը ինչ -*, there is no doubt; undoubtedly.

Տարակորդեմ va. to pull up, to root out, to pluck up; *-կուսական* a. doubtful, uncertain, ambiguous; dubitative; *-կուսանամ* S. *Տարակուսիմ*; *-կուսանք* S. *Տարակոյս*; *լե -կուսանք անկանել*, to be called in question; *լե -կուսանք արկանել*, to call into question; *-կուսելի* S. *Տարակուսական*; *-կուսեմ*, *էցի* va. to cause to doubt, to create doubts, to cause doubts to; *-* or *-կուսիմ*, *սեցայ* vn. to doubt, to have doubts, to question, to hesitate, to be irresolute, embarrassed, to demur; *-ի գիւլ*, to become furious, to rage like a madman; *-կուսութի*, *-կուսումն* s. S. *Տարակոյս*; argument, objection.

Տարահաճելի a. disagreeable; *-հանգիստ* a. restless, uneasy; *-հասակ* a. tender, very young.

Տարաձայն a. dissenting; *-եմ*, *էցի*, *-իմ*, *էցայ* vn. to dissent, to disagree, to differ, to be at variance; *-ութի* s. dissension, disagreement, variance, discord, strife; *-ձեւ* a. deform.

Տարամերժ a. reprobate, cast out, rejected, thrown out; disowned, disapproved; *-եմ* va. to cast out, to reject, to reprobate; to expel, to drive away; to disown, to disapprove; *-ութի* s. reprobation; *-միտ* a. senseless, foolish; *-մտութի* s. foolishness.

Տարայ, *ի* s. jar; * tare, tare & tret.

Տարանկիւն s. rhomb, lozenge; *-աշին* a. rhomboidal, rhombic; *-անիստ* s. rhomboid, rhombohedral.

Տարաշխարհ s. distant country, remote region, abroad, foreign lands; *-*, *-եայ*, *-իկ* a. S. *Տար*; foreign, exotic; s. foreigner, stranger, traveller, pilgrim.

Տարապայման a. exorbitant, excessive, unbounded, inordinate, extra-

vagant, immoderate, enormous; -
սլաշա *a.* heathen; -սլառական *a.* un-
adapted, unfit, useless, unsuitable;
-սլարհակ վարեմ *va.* to oppress, to
compel, to constrain, to vex, to tax
unmercifully; -սլարա *a.* wrong, undue,
unjust, unreasonable; unnecessary,
needless, useless, vain; - or *ի* - *ad.*
unduly, in vain, uselessly, without
reason, improperly, wrongfully; -
ամթ, bashfulness, sheepishness; հո-
գալ *ի* բանս - *ս.* to believe in idle gos-
sip; -սլարաարօտ *a.* feeding on illu-
sions; *fig.* feeding negligently; -սլար-
առւց or *ի* - *S.* Տարասլարա *ad.*

Տարասահման առնեմ or -սահմա-
նեմ *va.* to banish, to exile, to drive
away, to remove; -սուզիմ *vn.* to be
engulfed, swallowed up, precipitated,
sunk to the bottom; -սեռ *a.* hetero-
geneous; -սեռութի *s.* heterogeneity;
-սառուերք *s.* heteroscians.

Տարաւարժ *a.* acclimated; -եմ *va.*
to acclimate, to acclimatize; -իմ *vn.*
to get accustomed to a climate or
place; -ութի *s.* acclimation.

Տարատարափ *a.* scattered about,
spread here and there; -արոհեմ
va. to disjoin, to separate, to remove.

Տարացոյց *S.* Յարացոյց, Օրինակ; -
ցուցաբանութի *s.* speaking metaphor-
ically, parable, allegory, metaphor;
-ցուցական *a.* allegorical; -ցուցումն *s.*
speaking in parables; -ցուցօրէն *ad.*
exemplarily.

Տարափ, ոյ *s.* shower, abundant rain;
- ձեան, flake of snow; տեղ եւ - նե-
տից, a shower of arrows; a cloud of
darts; ծակոտեալ *ի* - ոյ նետից, pierce-
d with a hundred arrow wounds;
-անման *a.* showery; flaky.

Տարափառ *a.* unglorious.

Տարափեմ, եալ *vn.* to rain or to
snow heavily.

Տարափոխիկ *a.* contagious, epide-
mical, infectious, catching; - ախա,
contagion, epidemical disease, infec-
tion; - լինել or - փոխիմ *vn.* to be con-
tagious, catching; - փոխութի *s.* con-
tagion; - փումն *s.* heavy fall of rain.

Տարբաղմամ *a.* *gr.* casual; -բեղուն
a. bastard.

Տարբեր, ից or աց *a.* different, un-
like, various, diverse, dissimilar, sund-
ry; -ք *s.* difference; -ական *a.* diffe-
rential; agitated, vacillating; -ապէս

ad. differently; -եմ, եցի *va.* to differ-
ence, to diversify, to distinguish, to
vary, to change; - or -իմ, եցայ *vn.* to
differ, to be unlike or different, to
stand out, to be distinguished; to be
agitated, to flutter, to waver, to turn
on all sides; -ութի *s.* difference; dis-
similitude, diversity, variety, distinc-
tion, disparity; shade; agitation, in-
constancy, wavering; *ast.* course; վե-
րելական - *ast.* ascensional difference.

Տարգաւ, ի *s.* table-spoon; *S.* Դրգաւ.

Տարեգիր *s.* annalist; -ք, annals;
-գլուխ *s.* new year, new year's day;
S. Կաղանդ; -գրութիւն *s.* annals.

Տարեդարձ *s.* anniversary; - ծննդ-
դոյ, birthday; կատարել զ- ծննդոյ,
յաղթութեմ, to keep the anniversary
of a birth; to commemorate a victory.

Տարեւից *s.* end of the year.

Տարեկան *a.* yearly, annual, anniver-
sary, once a year; *s.* year; solemnity,
feast, festival; etesian or trade-winds;
օր -ի or -աց, anniversary, - day;
կարգեցին ամ յամէ զօրն զայն տօն -աց,
it was ordered that this day be an-
nually commemorated; ոչ գոյր երթ-
եւեկ տօնից -աց նր, no one frequent-
ed his festivals any longer; յաւուր
նշանաւորի -աց, on the festival day.

Տարեմուտ *S.* Տարեգլուխ.

Տարերգոյ *a.* dissonant, discordant.

Տարեցոյց *s.* almanack, annuary, an-
nual register.

Տարեւոր, -ական *a.* annual, yearly;
S. Հողմ; Գառն - , teg; դահեկանաց - ,
yearly stipend; -ութի *s.* annuity.

*Տարթ *s.* dried sheep's dung.

Տարթորական *s.* talent (money).

Տարժան *a.* unworthy; *S.* Տաժան. &c.

Տարի, բւոյ, բեաց *s.* year, twelve-
months; սլարականոն - , embolismic
year; տարւոյէ ի - , տարւոյ տարւոյ,
տարւոյ - *ad.* annually, yearly, year
by year, every year; ի տարւոյ, in the
year; per annum, a year; *S.* Ամ, Թո-
ղութիւն. [prudence.

Տարիթիւրէ *s.* *Pers. w.* seat of juris-

Տարիչ *a.* carrying away, leading
into captivity.

Տարլուծումն *s.* corruption.

Տարմ, ից *s.* *S.* Տարմահաւ; - or -
թռչնոց, flock, flight of birds; - - or

Տարմաբար *ad.* in flocks, in troops,
in great numbers; -բանք *s.* a multi-
tude of talkers.

Տարմալ, -ակ *s.* sack; pocket; skirt.
Տարմազաւ *s.* starling.
Տարմանամ, աղեալ *vn.* to flock together, to form troops.
Տարմաջուր *s.* starling-water.
Տարմատար *S.* **Տարմաբար**.
Տարող *a.* leading, bringing, conducting; -ուի *s.* transport, transportation, carriage; capacity.
Տարորիշ, or **որոշ**, ից *a.* distinct, different, separate.
Տարորոշաբար *ad.* distinctly.
Տարորոշեմ *va.* to distinguish, to separate, to divide.
Տարորոշութի *s.* distinction, separation, division; -ումն *s. med.* secretion.
Տարուբեր, աց *a.* agitated, tossed about, driven here & there; carrying or bringing merchandise; *s.* agitation; -բանից messenger; -եմ, եցի *va.* to agitate, to toss about, to stir, to drive here & there; to repeat; -իմ *vn.* to hesitate, to vacillate, to be in suspense; to carry messages, to negotiate, to parley; to trade, to carry on commerce. [-, carrying to absurdity.
Տարումն *S.* **Տարողութի**; յանաեղի
Տարտամ, աց *s.* unsteady, irresolute, perplexed, wavering, indeterminate, uncertain, cowardly, slothful, sluggish, idle; -տաղնապի տարաւուսանաց, painful thoughts, mental anguish; -իմ, եցայ *vn.* to be irresolute, undecided, uncertain; to grow slothful, lazy; to move slowly; -ութիւն *s.* want of determination, irresolution, indecision, uncertainty, embarrassment, perplexity; cowardice, poltroonery; sloth, idleness.
Տարտարոս, աց *s.* Tartarus, hell; մշտադիւեր - , the gloomy Tartarus; -ական *a.* tartarean, hellish, infernal.
Տարր, տարեր. երբ, երաց *s.* element, elementary substance or matter; տարերբ, elements; rudiments; տարերբ կենաց, the elements of life; ը տարերց աշխարհի, according to the worldly maxims.
Տարրաբան *s.* chemist; -ական *a.* chemical; -ութի *s.* chemistry; -բաշխութի *s.* decomposition; -բար *ad.* in an elementary state or form, elementally, rudimentally; materially; -դէտ, -լոյծ, &c. *S.* **Տարրաբան**, &c.; -լուծութի *s.* decomposition; -կան *a.* elemental, elementary, uncompounded

Տարրանամ, ացայ *vn.* to be compounded of elements, to be reduced to elements, to be produced, formed, to exist, to be; to incorporate, to adhere, to be united, attached; to be inculcated, impressed or imprinted; բանիւ տարրացեալ մարմինք, created beings furnished with reasoning faculties; Սողոմոն տարրանայր ի խորսէակաց, Solomon penetrated the secrets of nature; յերկիւղի նր տարրապուր, let us keep his fear in our hearts; տարրացեալ են ի սիրտ իմ, they have penetrated to my inmost soul; տարրացաւ խաւարն ի վերայ երկրի, darkness covered the face of the earth; տարրացեալ առ ԱՅ սիրով, bound to God by love.
Տարրապաշտ, ից *s.* fetich; fetich-worshipper; -ութի *s.* fetichism; object-worship; -պէս *S.* **Տարրաբար**; -տափութի *s.* immoderate love or desire of terrestrial things; idolatry; -ցուցանեմ *va.* to element, to compound of elements, to constitute, to produce, to form, to give being to; to incorporate, to attach together, to mix, to unite; to inculcate, to impress; -ւոր *a.* *S.* **Տարրական**; material, corporeal; -ւորութի *s.* materiality, **Տարրեղէն** *S.* **Տարրաւոր**. [corporeity.
Տարրիչ *a.* creating, producing, making.
Տարրութիւն *s.* elementariness, elementarity, substance, existence; elements, rudiments. [constitution.
Տարրումն *s.* incorporation, union, **Տարփ**, ոյ *s.* ardent desire; love.
Տարփալի *a.* desirable, wishful; kind, dear, beloved; -ծու, աց *s.* lover, wooer, sweetheart, beau, gallant, fop; *s/.* lover, mistress, sweetheart; -կան *a.* relating to love, erotic.
Տարփամ, ացայ *vn.* to wish for ardently, to long or sigh for, to covet eagerly; to burn with desire or passion, to be in love.
Տարփանք *s.* love, passion, ardent desire, over-eagerness; բայց զնչ-քեզ առասպելքն իցեն, why are you so fond of fables?
Տարփատենչ *a.* ardently longing for, sighing after, very desirous.
Տարփաւոր *S.* **Տարփածու**.
Տարփող *a.* amorous, loving, fond; desirous, covetous.

Տարփողեմ *va.* to announce loudly, with shouts & cries, to cry aloud, to shout; to celebrate, to publish.

Տարփութի or **ռւմն** *S.* **Տարփանք**.

Տարփէն *a.* unreasonable, unlawful, illicit, iniquitous, wicked; *ad.* unlawfully, illegally, unjustly, contrary to equity, iniquitously, wickedly; **ռւն** *s.* injustice, wrong, iniquity, improbity, wickedness.

Տարփինակ *a.* unlike, dissimilar, unequal, extraordinary, strange, eccentric, odd, singular, uncouth, outlandish.

Տաւաղեմ, **էցի** *va.* to aggregate, to assemble, to reunite, to collect, to gather together; **իմ** *vn.* to be aggregated, united or collected together.

Տաւիղ, **ւղաց** *s.* psaltery, harp, dulcimer; **հարկանել** *զ* or

Տաւղեմ, **էցի** *va.* to play on the harp.

Տաւիղաւաճիւն *s.* harper, harpist.

Տափ, **ք**, **էր** *s.* plain, flat country or district; **or** * **ափ** *S.* **Տափարակ** *a.* **ադունդ** *s.* planisphere; **աթաթ** *a.* palmipede; **ափառես** *a.* plane figured, plane; **ափողմն** *s.* flat side, plain, flat ground; **ափուհ** *s.* flatness, vapidness; **աձուկն** *s.* skate, ray, thornback.

Տափան *s. agr.* harrow; **ամ**, **ացայ** *vn.* to be flattened; **եմ** *va.* to harrow.

Տափառերեւ *a.* planifolius, planipetalous.

Տափարակ, **աց** *a.* flat, level, plane, smooth, even, shorn; *s.* plain; esplanade, glacis; **աձեւ** *a.* planiform; **եմ**, **էցի** *va.* to flat, to flatten, to plane; **ռւթ** *s.* *S.* **Տափաղութի**; flattening.

Տափափուշ *s. bot.* tribulus terrestris, caltrop, thistle. [camoys.

Տափաքիթ *a.* flat- or snub-nosed;

Տափեմ, **էցի** *va.* to harrow.

Տափերական *s.* extremities or flat sides of a bridge.

Տափերես *a.* flat- or bull-faced.

Տափնչութիւն *s.* flat-nosedness.

Տափողն *s.* back-bone.

Տափունչ *S.* **Տափաքիթ**.

Տաք, **ից** *a.* warm, hot; *S.* **Չերմ**; * **դեղ** *S.* **Պղպեղ**; **իմ**, **էցայ** *vn.* to get or become warm; **ռւթ** *s.* warmth, heat, caloric; **ռւմն** *s.* getting warm; **սառ** *s. Gr.w.* rank, line, order; **սուռն** *s.* warming- or stove-room.

Տդեղ, **ոյ**, **աց** *a.* ill-favoured, ill-featured, unsightly, ugly, deformed, hid-

eous, squalid; foul, villanous, bad; **աբան** or **բարբառ** *a.* turpiloquent, foul-mouthed; **անամ**, **ացայ** *vn.* to grow ugly, to become deformed, to disfigure oneself; **ացուցանեմ** *va.* to deform, to render ugly, to disfigure,

Տդեղծ *S.* **Տդեղ** & **Տիւղծ** [to distort.

Տդեղութիւն *s.* ugliness, deformity, ill-featuredness, unsightliness; **անհնարին** *—*, frightful ugliness, hideousness.

Տդեւ *a.* ignorant; unlearned, untaught, illiterate; idiotic, silly, simple.

Տդիտաբար *ad.* ignorantly, unlearnedly, unskilfully; **բարոյ** *a.* stupid, heavy, dull, lazy; **հան** *a.* ignorant; **համ**, **ացայ** *vn.* to be ignorant, unaware of, unacquainted with.

Տդիտանք *s.* ignorance.

Տդիտութի *s.* ignorance, nescience, rudeness, rawness, unskilfulness; **մեծ**, **թանձրամած**, **սոսկալի** *—*, great, utter, gross, complete ignorance; **առ** **թե** *ad.* through ignorance; **դդածնուլ** *թ*, **թաւալիլ** *ի* **թե**, to live, to wallow in ignorance.

Տդոյն, **ից** *a.* colourless, pale, faded.

Տդունիմ *S.* **Այլադունիմ**.

Տդունութի *s.* colourlessness, discoloration, paleness.

Տեաննաբար *ad.* like Jesus; **բարբառ** *a.* pronounced by our Lord; **գալուստ** *a.* relating to the advent of our Saviour; **գիր** *a.* ordered by Jesus; signed with the sign of the cross; **գրեմ** *va.* to sign with the cross, to make the sign of the cross; **գրութի** *s.* sign of the cross; **կնքոյ**, baptism; **ժողով** *a.* assembled together in God's name; **հան** *s.* offering for the poor; *a.* divine; **կողմն** or **կոյս** *s.* our Lord's side; **մայր** *S.* **Տիրամայր**; **նման խաչ** *s.* the true cross.

Տեաննեղբայր *s.* the Saviour's brother, (St. James Ap.).

Տեաննընդառաջ, **ի** *s.* Candlemas-day, Purification, Penthesis.

Տեաննորդի *s.* Son of God; son of a freeman or noble; **ք**, sons of illustrious families.

Տեւեալի *s. Gr.w.* consecration.

Տեղ, **ոյ**, **աց** *s.* shower, abundant rain: spot, place; post; **յամ** *—*, every where; always; **ի** *—*, instead, in substitution for, in the place of; **անցանել** *ի* *—* **ուրուք**, to stand instead of, to

supply the place of, to substitute, to replace; S. **Տեղի**; *տեղային ի ձեզ զերկնաւոր շնորհիցն*, heavenly graces rained thick upon you; - *սոկի տեղայր ի փեսայութեն Արտաշեսի*, gold fell in showers at the nuptials of Artaxerxes.

Տեղագիր *s.* topographer; - *գրական* *a.* topographical; - *գրութիւն* *s.* topography; - *զանական* *a.* parallactical; - *զանութիւն* *s.* parallax; - *զերծ* *a.* driven from a place or post, removed; - *թափ առնեմ* *va.* to set free from a place; - *լի* *a.* raining abundantly; - *ծու* *a.* producing abundant rain; - *կալ, աջ* *a.* fixed in place, firm, stable, immovable, constant, stationary; *s.* lieutenant; vicar; capitular; substitute; - *կալութիւն* *s.* stability, firmness; lieutenantancy; vicegerency, vicariate; substitution; - *կան* *a.* local; *med.* topical; - *գեղ* *med.* topic.

Տեղամ, աջի, ւ, Տեղամ, Տեղմ, զեայ, Տեղում *va.* to cause to rain heavily, to open the windows of heaven; *fig.* to shower down, to rain abundantly; *vn.* to shower, to rain hard, to pour; *նեառ - ի վերայ ուրուք*, to send a shower of arrows; *տեղաց ի նոսամանայ*, manna rained down upon them; *տեղայր մարգարիտ ի հարսնութեն Սաթինիկան*, pearls were showered round at the nuptials of Sathinig; *նեաք տեղային*, arrows fell in showers; **Զեւս, տեղա՛ ի մեզ փորձութիւն**, o great Jupiter, load us with evils! *կայծակունք տեղային*, thunderbolts fell.

Տեղաշարժ *a. s.* locomotive; - *ութիւն* *s.* locomotion; - *պահ, աջ* *s.* vicar, capitular, substitute; lieutenant; - *պահութիւն* *s.* lieutenantancy; S. **Տեղակալութիւն**; - *տարափ* *s.* very heavy shower, pelt-ing or drenching rain, floods, torrents of rain; heavy fall of snow or hail; - *լինել սպառնալէք* *fig.* to rain threats; *Էտես զնեառ - խաղացեալ*, he saw a storm of arrows coming; - *առ* *a.* hospitable; - *առութիւն* *s.* reflux, ebb; S. **Մակընթացութիւն**; - *ցումն* *s.* raining in torrents; - *ւոր* *a.* local; - *փոխ* *a.* changing place, translocating, transferring, displacing; transferred, displaced; - *լինել*, to change place, to be translocated, to move from place to place; - *փոխեմ* *va.* to translocate, to trans-

port, to carry off from one place to another, to transfer, to displace, to remove; - *փոխութիւն* *s.* change of place, translocation, displacing, removal; locomotion; *ast.* translocation; S. **Տեղափոխութիւն**.

Տեղեակ, զեկաց *a.* well informed, instructed, skilled, versed in, intimately acquainted with, expert; *s.* little place.

Տեղեկաբար *ad.* eruditely, with knowledge, skilfully, well; - *գոյն* *ad.* thoroughly, to the bottom, minutely, in detail; - *քննել*, to examine thoroughly, to go to the bottom of, to sift; - *դերք* *s. mus.* finger-board, keys; - *նամ, աջայ* *vn.* to be informed of, instructed in, acquainted with, to make inquiries, to acquire instruction or knowledge, to inquire, to teach oneself; - *բան* *s.* intelligence office; - *յուշանեմ* *va.* to inform, to instruct, to give knowledge of, to acquaint with, to teach,

Տեղեկիկ S. **Տեղեակ** *s.* [to apprise of.

Տեղեկութիւն *s.* information, knowledge, instruction, notice; **վեր ի վերայ ինչ** -, general information; **տալ** -, to inform, to instruct; - **առնուլ**, to inform oneself, to make inquiries.

Տեղի, զոյ, զեայ *s.* place, spot, site; occasion, opportunity; *ast.* point, lieu; **հասարակ -ք** *rhel.* common-place topics; **հասարակաց -ք**, public places, squares, &c.; **սբ -ք**, holy place; the Holy Land; - **ապաւինի**, refuge, shelter, retreat, cover; **առ տեղեաւ**, here; **ի -** or **ի տեղում**, in the room of, instead of, in lieu or place of; **ի -ս -ս, տեղեայ տեղեայ**, in different places, in some or several places; **ընամ -ս**, in all places, every where; omnipresent; **առ տեղեաւն**, there, in the very place; just then, for that time, for a short time; **ունել զ-**, to supply the place of, to substitute for, to take or fill the place of, to succeed; **ունել զառաջին -**, to hold or occupy the most advantageous place, to be on the side of the wall; **զ- առնուլ, ունել**, to stop, to cease to go, to rest, to take repose, to halt; **անկանել ի տեղում**, to be left dead on the spot; - **առնել ումք**, to give the first place to a person; - **տալ ումք**, to yield, to give up, to acquiesce, to consent, to condescend, to submit; - **տալ իմիք**,

to expose oneself, to give hold; - տալ յիմեքէ or յումեքէ, to evade, to avoid, to draw back, to withdraw, to retire, to depart, to go away; շրջեր փախստական տեղւոյ ի - , as a fugitive he wandered; բանին իմոյ չիք - ի ձեզ, my words have no place in you; - տուր դնա՛, get thee hence! S. Թատր.

Տեղումն S. Տեղացումն. [ԺաՀահոտ.

Տենդ, ի, իւ s. fever; - շառագոյն, scarletina febris, scarlet-fever; - ու, աջ a. feverish; - ոտիմ, եցայ տն. to be in a fever.

Տենչ or Տենջ, ից S. Տենչանք.

Տենչալի a. desirable, enviable; dear.

Տենչամ or Տենչանամ, աջայ, Տենչիմ, եցայ տն. to desire, to wish, to envy, to covet, to burn for; տենչայ Սաթենիկ տենչանա զարտախուր խաւարան, Sathinig is seized by a violent desire for curled endive.

Տենչանք, Տենչութի or ումն s. desire, wish, envy, avidity, cupidity, covetousness, longing for.

Տենչող a. desirous, eager, covetous, anxious, greedy.

Տեւ, ից s. gauze, crape, thin veil: galling; callosity, corn.

Տեւազերծ a. unveiled, brazen-faced, impudent; s. spoiler, despoiler; - առնել or - եմ va. to unveil, to raise the veil; to despoil, to strip, to rob, to spoil.

Տեւատես, աջ af. troubled with the bloody flux; - ութի s. bloody flux; hemorrhoids or piles.

Տեւեմ, եցի va. to gall, to rub the skin off, to graze, to excoriate; to render callous, hard as a corn; - իմ տն. to have the skin rubbed off; to become callous, to harden.

Տեւ, ոյ s. sight, view; spectacle, scene; aspect, look, figure, face; vision, apparition; visit; ի - երթալ, to go to see, to call upon, to pay a visit to; չ-ոյն առնել, to pretend not to see; - առնել ի բանակն, to send forth spies; ակն ունիմք - ոյն Այ, we desire to see God; եկն ի - իմ, he came to see me, he called upon me.

Տեւաբան s. optician; - աղան a. optical; - ութի s. optics; - բար ad. visibly; - գիր s. scenographer; - գրական a. scenographical; - գրութիւն s. scenography.

Տեւակ, աջ s. species; sort, kind,

race; fashion, manner, way; form, figure, appearance, look; sight, countenance, aspect, air; image, idea; dress, costume; gr. form, species; a. visible; Հաղորդել կրկին - աւ, to receive the Communion in both kinds; սեռ՝ կենդանի, - մարդ, եւ տարբեր ութի՝ բանական, genus animal, species man, whose distinctive characteristic is the faculty of reason.

Տեւակագործեմ va. to specify, to qualify, to form, to figure; - գործութի s. specification, qualification, forma-

Տեւակակից a. of the same idea. [tion.

Տեւական a. visible, apparent, plain; theoretical, contemplative, speculative; perspicacious, sharp; prophetic, prescient, foreknowing; phil. formal, special; - ն s. theory; - ազն, ազդ, տոհմ, the nation, race, tribes of Israel; - ն ընդ զգայութիւն անկանի, the visible is subject to the senses.

Տեւականամ, աջայ տն. to be specified, qualified, formed, figured.

Տեւականեմ va. to give being & form; S. Տեւակագործեմ. [lation.

Տեւականութի s. visibility, contemp-

Տեւակարար a. specific; - եմ va. to specify; - ութութի s. specification.

Տեւակաւոր a. gr. specified.

Տեւակութի s. look, countenance.

Տեւանելի a. visible; seeing; - բ s. organ of sight, the eyes; S. Ծուրջ; - ութիւն s. visibility.

Տեւանեմ, սի, տես va. to see, to perceive; to regard, to contemplate; to observe, to consider, to remark, to examine; to know; to provide, to supply, to furnish; to take care of, to tend; to go to see, to visit; to spy, to watch; տեսանելով ad. apparently, in appearance; by sight; գեղեցիկ տեսանելով, handsome, beautiful; կոյսս գեղեցիկ տեսանելով, fair girls, charming maidens; շինեցին սեղան մեծ տեսանելով, they built an altar of immense size; որ խուժադուժ եւս էր տեսանելով, who was still more barbarous in appearance; - զմիմեանս պաւտերազմաւ, to engage in war amongst themselves; to grapple with each other; - զպէտս ուրուք, to provide with necessaries; զտուն - , to manage household or domestic affairs; չ-ոյն առնել, to pretend not to see; տեսէք զինչ լսէք, pay attention to

what you hear; *տեսլիր, զամ նշանան արասցես*, take care to work all the wonders; *Ա՛ճ տեսցէ իւր ոչխար յողջակէզ*, God will provide himself with a lamb for the burnt offering; *հիւանդ էի եւ տեսէք զիս*, I was sick, & you visited me; *տես ինձ*, see, you see; *ասպ թէ ոչ տեսից վնքո*, if not you will see how I will pay you; *տեսքեզ արս զօրաւորս*, choose valiant men to accompany you.

Տեսանող *a.* seeing; *s.* prophet, seer; *-ադուշակ a.* predicted, foretold, prophesied; *-ական a.* visual; prophetic; *-ն s.* the eyes; *-ութի s.* vision, sight; prophecy.

Տեսաչափ, ի s. optometer.

Տեսասէր a. fond of seeing.

Տեսարան s. theatre, spectacle; scene; sight, the eyes; landscape, scenery; watch-tower; look-out man, top-man; vedette; *շուրջ -*, amphitheatre; *-աշխարհի լինել*, to be a subject of scorn or opprobrium.

Տեսարանագրական, &c. S. Տեսադրական, &c.; -դիտակ s. opera-glass; *-կան a.* scenic, theatrical; *-յաղթութի s.* teatrocracy; *-սէր a.* fond of spectacle; *-ցոյց s.* diorama.

Տեսարանեմ, եջի va. to put upon the stage, to represent, to perform, to expose to public view, to make a spectacle.

Տեսաւոր a. visible, apparent; *-իմ, եցայ vn.* to make oneself seen, to become visible, to be in sight, to appear; to have an interview, a meeting; *-ութիւն s.* theory; vision; the eyes; interview.

Տեսիլ, սլեանց s. aspect; appearance, look, sight, view; air, mien, visage, image; spectacle, representation; vision, apparition, phantom, spectre, dream; phenomenon; contemplation; theory, idea; *գեղեցիկ -*, *-գեղոյ*, beauty, loveliness; *գեղեցիկ տեսլամբ*, handsome, beautiful, charming; *երկնային -*, celestial vision; *-գիմաց*, figure, physiognomy; *ի -ածել*, to represent, to perform, to put upon the stage; *-լինել աշխարհի*, to be made a spectacle unto the world; *-տեսանել*, to have a vision; *արար տօն տեսլան խաղու*, he held a festival with public games; *ի -ամցն*, before all men, or all eyes; *եղեւ բան*

Տնն առ Աբրամ ի տեսլան, God spoke in a dream to Abram; *տեսլամբ բնութիւն սարապեալ*, given to the contemplation of nature; *-աչացն է հաւատարիմ եւ ոչ լուր ականջացն*, hearing is believing but seeing has no fellow.

Տեսլական a. special, formal; *-նկար, այ s.* scene; landscape; landscape-painter; *-սէր a.* fond of seeing.

Տեսլարան s. circus, theatre, spectacle, scene; sight, the eyes; *-ական a.* theatrical, scenic; *-ցոյցք*, theatre, spectacle; *-աճեւ a.* theatre-shaped.

Տեսող s. seer; spectator; *-ադոյն a.* very perspicacious, of subtle intelligence; *-ական a.* visual; contemplative, ascetic, intellectual; *-ականութի s.* the contemplative faculty; contemplative life; *-ութի s.* S. *Տեսանողութի*; theorem; *ast.* vision, visibility; *-ականակ a.* prophetic.

Տեսուած, ոյ s. intelligence, flash of wit, conceit, witticism.

Տեսութի s. sight, vision, look, view; theory, plan, speculation; visit; contemplation, consideration; idea, conception, knowledge, notion; vision, dream; prophecy; ecstasy; *-թիւ* or *դիտական ասպարէզ*, field of view or vision; *համառօտ -*, cursory view, short notice, sketch; *հասարակաբար -թիւ*, at or with a single glance, in a

Տեսութի S. Տեսութի. [summary way.

Տեսուն a. visible.

Տեսուչ, սլի s. inspector, director, overseer, intendant, guardian; *fig.*

Տեսական a. providential. [bishop.

Տեսաւորեմ vn. to take care of, to tend, to provide.

Տեսութի s. Providence; direction, inspection, superintendence, survey, watch; incarnation; police; government; *անձական, վերին -*, Divine Providence.

Տար, ի, -ակ, այ s. Gr. w. quire of paper, stitched-book, copy-book; pamphlet; *-ասիւկ s. Gr. w.* τετρασκελης; *-եմ, եջի va.* to stitch; *-ող s.* stitcher.

Տերեւ, ոյ s. leaf, *pl.* leaves; *-ծաղկանց*, corolla, petal; *տատանիլ ուն զ-*, to quiver like an aspen leaf; *եւ -հանկանի թէ Ա՛ճ չկամի*, no leaf falls but God's will drops it.

Տերեւաբեր a. leaf-bearing, petaliferous; *-բուս a.* producing leaves; *-Ժամանակ, spring time, spring; bot.*

frondescence, foliation; -գոյն *a.* vegetable green; *s.* chlorophyllus; -զարդ *a.* adorned with leaves or foliage; -զգեաց or զգեստ *a.* clothed, covered with leaves, leafy, green; -զերկ *a.* despoiled of leaves; -թափ *a.* deprived, stripped of leaves, leafless; stripping or despoiling of leaves; -առնել, to pluck or strip off leaves; -լինել, to shed or lose leaves; -լի or լից *a.* full of leaves, leafy; -խիտ *a.* thick with leaves, leafy, bushy; -կոյտք *s.* heaps of dried leaves; -մած, -շատ *S.* Տերեւախիտ; -մերկ *S.* Տերեւազերկ; -շարժ *a.* shaking or quivering like an aspen leaf; -սլաւ *a.* girt with leaves; -լինել, to be -; -սաղարթ *S.* Վարսա-

Տերեւատ *s.* bot. camelia. [ւոր bot.

Տերեւընկէց *S.* Տերեւաթափ.

Տերեւիկ *s.* small leaf.

Տերեւիմ, եցայ *vn.* to leaf, to put forth or produce leaves, to be covered with foliage, to become green.

Տերեւնիճ *s.* bot. phyllitis, hart's-tongue, asplenium.

Տերեւիւկ, Տերուկ, Տերփուկ *s.* bot. greater & lesser centaury; bull-weed.

Տեւ *s.* duration; * oak or elm leaves for fodder; ի - *ad.* durably, lastingly, for ever; ի - երթալ or պահիլ *S.* Տեւեմ.

Տեւական *a.* durable, permanent, stable, persisting, lasting; -ուծի or

Տեւականութիւն *s.* constant duration, permanence, stability, persistence; constancy, perseverance.

Տեւեմ, եցի *vn.* to last, to persevere, to continue; to endure, to support, to bear; - ի մարմնի, to live, to subsist; Ժուժկալեալ տեւէր չարչարանաց, he patiently suffered the tortures.

Տեւթիէդէս *s.* Gr. w. cuttle-fish,

Տեւողական *S.* Տեւական. [sepia.

Տեւողութիւն, Տեւութիւն, Տեւումն *S.* Տեւականութիւն. [der).

*Տեւուոր *s.* leaf-gatherer (for fod-

*Տեւուր *s.* wooden disk or plate.

Տզնի *s.* bot. ricinus, palma Christi, castor-oil plant.

Տզզամ, ացի *vn.* to buzz, to hum.

Տզզանք *s.* buzz, hum, buzzing.

Տզկախոտ *s.* bot. chick-weed, pimpernel, samolus; -ձեւ *a.* leech-shaped.

Տզրուկ, րկի *s.* leech; fig. blood-sucker; bot. *S.* Բզրուկ; դնել -ս, to apply leeches.

Տզոր, աց *a.* powerless, impotent, weak, feeble, languid.

Տէգ, տիգաց *s.* pike; spade in cards; - մօրուաց, fresh beard, down, downy beard; ի - նիզակի or նիզակաց, ի սուր - նիզակի, with the lance, with arms; with lance or spear thrusts; ի - նիզակի տասալէցի զնա, I brought him down with a lance thrust; տիգօք աչաց ակնարկել, to glare at, to frown at, to dart an angry or threatening look, to look daggers at; տիգօք աչաց խաղաց ի վերայ իմ, he sharpened his eyes upon me, he frowned on me.

Տէգընկէց *a.* hurling a javelin; *s.* discobolus, quoit-player; tilter; - լի նել, to joust, to tilt; to play at quoits.

Տէր, տեառն, տեարք, տերանց or տեարց *s.* God, the Lord; Sir, lord, master, Mister, Mr.; possessor, owner, master; Reverend, Rev.; ո՛վ - , Lord! o Lord! good God! Heavens! goodness! good gracious! - արքայ! Sire! - իմ արքայ! o King! o Majesty! - իմ, My Lord; - Թովմաս, Mr. Thomas; Rev. Thomas; - բայի gr. objective or accusative case; - լինել, կալ, to be or become master of, to be lord over, to rule, to overcome, to master; յա. մի Տէն, in the year of our Lord, Anno Domini, A. D.

Տէրութիւն *s.* Estate, State; domination, rule, power; sovereignty, empire; Barony, lordship; -ք, the dominions, (2^d hierarchy of angels); - Զեր, Your Majesty; առաջի քոյոյ հզոր - թէդ, before your high Majesty; - քո ազգէ մինչեւ յազգ, your dominion endures throughout all generations.

Տէրունական *a.* Lord's, dominical; - աղօթք, the Lord's prayer; - տուն, church; - օր, sunday; - գիրք, Holy Scriptures.

Տէրունատուր *a.* given by the Lord.

Տէրունեան, - ունի *S.* Տէրունական.

Տէրունուստ or ի - *ad.* from God, on the Lord's side.

Տժգին *a.* depreciated; *s.* undervalue.

Տժգնեմ *va.* to depreciate, to undervalue, to undervalue.

Տժգնութիւն *s.* depreciation.

Տժգոհ *a.* discontent, malcontent, dissatisfied; - լինել or - իմ, եցայ *vn.* to be discontented, displeased; - ունի *s.* malcontent, discontent or discontentment, dissatisfaction.

Տժգոյն *a.* colourless, discoloured, pale, wan, ghastly, leaden-hued, livid.

Տժգունեմ *va.* to discolour, to cause to lose colour, to render pale, to tarnish; **իմ** *vn.* to lose colour, to fade, to become wan, to grow pale. [paleness.

Տժգունութիւն *s.* want of colour,

Տի *int.* come now! come on! courage! — **նա** *conj.* rather, it is better; moreover; *s.* **Տիք**.

Տիաթիկ *Gr. w. S. Դիաթիկ*.

Տիք or **—ս** *Ar. w. S. Ռուք*.

Տիգաբուն *s.* pike-staff, shaft of a spear; rest of a lance; **իսոյ** *a.* wounded by a lance or pike; — **առնել**, to wound with a lance; **—ւոր** *s.* lancer, pikeman, halberdier.

Տիգանք *s.* roots.

Տիգեալ *a.* growing, new (beard).

Տիգեմ, **էցի** *va.* to lance, to strike with a lance.

Տիգք, **գաց** *s.* fore-arms, arms.

Տիեզերաբանական *a.* cosmological; **բանութիւն** *s.* cosmology; **գիտական**, &c. *S. Տիեզերաբանական*, &c.; **գիր**, **գրի** *s.* cosmographer; **գոչ** *a.* resounding throughout the universe; **գրաւ** *a.* occupying all the world; **գրական** *a.* cosmographical; **գրուի** *s.* cosmography; **գաւա** *a.* of the last judgment; **գաւ** *a.* deceiving all the world; **լուր** *a.* heard throughout the universe; **իսոս** *a.* spoken or published through all the world; **ծաւալ** *a.* spread over the world, everywhere; **ծնութիւն** *s.* cosmogony; **կալ**, **այ** *s.* master, conqueror of the universe; **կալեմ**, **էցի** *vn.* to become lord of the whole universe, to conquer, subject or subjugate the world; **կալութիւն** *s.* universal dominion, rule over the whole world; **կան** *a.* cosmical, universal, general, œcumenical; **կանութիւն** *s.* œcumenicity; **կէցոյց** *a.* saving the world, all-saving; **կոյտ** *a.* assembled with all the world; **հռչակ** *a.* known all the world over, known to the whole world; **հրաշ** *a.* universally wondered at, marvelled at by all the world, by every one; **սլաւ** *a.* surrounding the universe; **սլեւ** *S. Տիեզերակալ*; **սասա** *a.* making every one, or all the world tremble; **սոյլ** *a.* overflowing, submerging or drowning all the world; **սարած** *a.* spread through the whole world; **սոնակ** *a.* celebrated or feast-

ed by all the world; **բարոյ** *a.* preached, published to all the world.

Տիեզերք, **բաց** *s.* the universe, the whole world, the earth, macrocosm; **լը** **—ս**, **լը** **ամ** or **բնաւ** **—ս**, **լը** **ոլորտս** **—** **բաց**, throughout the world, every where; **առնել** **—ս** **անապատ**, to reduce the earth to a waste.

Տիլ, **աղոյ** *s.* tick, acarus; Mexico-seed, castor-oil, ricinine oil.

***Տիլ**, **աղոյ** *S. Տիլմ*.

Տիկ, **ակաց** *s.* leather bottle, goat's skin; **գինւոյ**, a skin of wine; **—հո** **վաւաց**, bagpipe.

Տիկին *sf.* mistress, Mrs, dame, lady; princess, queen, empress; **Վիկտորիա** **տիկնանց** —, Queen Victoria; **—մանկա** **մարդ**, young lady, miss, damsel; **էրկնից** *fig.* queen of heaven, moon; **վանաց**, superioress, abbess.

Տիկնակիւ *s.* gum-mastic (of Chios).

Տիկնանման *a.* lady-like. [Majesty.

Տիկնութիւն *s.* ladyship; Highness,

Տիկնունի *a.* womanish; womanly; **—ապարանք**, gynecæum, women's apartment, *S. Խորոպշին*; **—գունդ**, party, group or bevy of ladies.

Տիկտեսակ *a.* skin-like; **—գործել**, to inflate or blow out as a goat's skin.

Տիլմ, **աղմոյ** *s.* mire, mud, slime, dirt, filth, soil, slough, muck; *S. Թաւալմ*, *Թաւալմիմ*; **ի քարշ ածել ընդ** —, to drag in the mud; *fig.* to cover with shame; **մաքրել զ—**, to rub off the dirt, to perfrigate, to clean, to brush [off.

Տի նա *S. Տի*.

Տինանամ *vn. Gr. w. πριαπίζω*.

Տիպ, **ապի** or **ապոյ**, **ապաց** *s. Gr. w.* type, model, example, pattern; manner; figure, image, form; expression; style; impression, stamp, print, mark; edition; *anat.* hymen, the virgineal membrane; **ք կերպարանաց**, feature, lineament, character; **ք մեռելոյ**, phantom, ghost, shadow; **—կերպարանաց բանից**, style; **այսու ապով**, in this manner or way; **ի—**, similar, like, conform, in the form of; **վաթսներորդ** —, sixtieth edition; **բերել զ— ուրուք**, **իրիք**, to be like, to resemble, to have likeness to. [pattern, sampler.

Տիպար, **աց** *s.* type, model, example,

Տիա *s.* breast, bosom.

Տիաալ *s. chem.* diastasis; **—աչափ**, *ի* *s.* diastasis-meter, distance-meter.

Տիտան, **այ**, **—իք**, **նեաց** *sf.* nurse.

Տիտան *s.* Titan; *chem.* titanium; -**ա**
կան, -**եան** *a.* gigantic, titanic; -**եմ**,
-**իմ** *vn.* to be gigantic.

Տիտեան, **ռան** *s.* crocodile.

Տիտղոս, **այ** *s.* *L. w.* title.

Տիր *S.* **Տի**; - **օն** **անդր**, - **օն** **ի** **բայ**
տար, oh! shocking! fye! fye upon
you! God forbid!

Տիրաբանեմ, **եցի** *va.* to speak im-
periously, lordly; seriously, sensibly;
-**բար** *S.* **Տիրապէս**; -**բնակ** *a.* where
God lives or dwells; -**գէտ** *a.* knowing
the Lord; -**գիծ** or **գիր** *a.* written or
traced by God; -**գլուխ** *a.* independent,
free; *ad.* as a master, independently,
absolutely, freely; -**գոյն** *S.* **Բուն**; -
գունդ *a.* levied, assembled by the
nobles; -**գաւ**, -**գրուծ** *a.* betraying
one's master, faithless, traitorous,
treacherous, false; -**զօր** *a.* strengthen-
ed by God; -**ծին** *S.* **Ածածին**; -**կան** *a.*
dominical; divine; feudal; lordly,
predominant, prevailing, despotic, ab-
solute, sovereign, supreme; own,
proper; - **պատկեր**, God's image or
likeness; - **իշխանութիւն**, absolute
power; -**կին** *sf.* mistress, matron;
-**կիր** *a.* carrying, bearing or contain-
ing the Lord; -**կից** *a.* co-equal in dig-
nity; -**կոյտ** *a.* formed of nobles; -**հա-**
ւաք *a.* gathered together in the Lord's
name; -**հրաւեր** *a.* called or invited
by the Lord; -**ձիր** *a.* given or granted
by God; -**ճան** *a.* knowing one's mast-
er or lord; -**մայր** *sf.* Mother of God,
the Holy Virgin, mother of our Lord;
fig. a priest's mother; -**մասնիչ** *S.* **Տի-**
րադաւ; -**մարտ** *a.* waging war against
the Lord, against Heaven; -**մարտուի**
s. fight, war against God; -**մեծար** *a.*
honoured by the Lord; -**նամ**, **ացայ**
vn. to make oneself master of, to be-
come master, to rule, to dominate, to
govern, to have dominion over, to
sway; to pass under the dominion;
-**նարդ** *a.* despising one's master; -
նենդ *a.* plotting against one's master;
-**նման** *ad.* like our Lord; -**նուէր** *a.*
dedicated or consecrated to God; -
նուն *s.* pronoun; -**շօշափ** *a.* feeling
God; -**պատիւ** *S.* **Տիրամեծար**; -**պա-**
տուաստ *a.* woven or made by the
Lord; -**պատուեմ** *va.* to honour, to
pay homage as to God, truly to revere;
-**պատուէր** *a.* ordained by God; -**պար-**
գեւ *S.* **Տիրաձիր**; -**պետ** *s.* despot; -**պե-**

տական *a.* despotic; -**պետեմ**, **եցի** *va.*
to domineer, to rule, to lord over;
-**պետող** *s.* ruler; -**պետութի** *s.* domin-
ation; despotism, absolute authority;
-**թէ** *ad.* despotically; -**պէս** *ad.* lordly,
imperiously, authoritatively, sover-
eignly, absolutely; in effect, proper-
ly, truly, verily; *a.* proper, own, real,
true, genuine, veritable; - **ազատ**,
really free; - **հաւատք**, true faith; -
բարի, real good; - **խօսելով**, properly
speaking; **եթէ** - **կամիս գիտել**, if you
will to know thoroughly; -**սէր** *a.* fond
of, attached, devoted to one's master;
-**սիրութի** *s.* love, attachment, devo-
tion to one's master, zeal, warmth,
affection; -**սուն** *a.* well-educated,
well-brought up; -**սպան**, **ից** or **այ**,
-**սպանու** *a.* slaying one's master; -
վաճառ *a.* selling one's master; -
տեաց *a.* hating one's master; -**տիպ** *a.*
Lord-like, divine; -**րար**, **ի** *a.* render-
ing master or lord, giving possession
or power over; -**ցու**, **ի** *s.* lecturer;
clerk; chorister; -**ցուցանեմ** *va.* to
render or make master, to cause to
rule or govern; to authorize, to em-
power; to effectuate, to fulfil; -**ւանդ**
a. transmitted or handed down by the
Lord; -**ւորադոյն** *a.* first, chief, high-
est, greatest; -**փառական** *a.* befitting
our Lord's glory; -**բարող** *a.* accord-
ing to our Lord's will. [es; *S.* **Հերմէս** .

Տիր Դէք *s.* Tir (Persian god), Herm-

Տիրեմ, **եցի** *va.* to bear sway, to
reign over, to rule; to become mast-
er, to seize, to conquer, to occupy, to
hold, to possess, to subject; to pre-
dominate; *vn.* to become subject, to
pass under the rule or dominion of;
տիրելդ ամցն, your power over all;
կամ տիրելով տիրեսցես մեզ, or shall
we be subject to your rule? **տիրես-**
ցեն երկրին, they shall possess the
earth; **տիրեցին նց առիւծքն**, they
were caught by lions; **յորժամ ի նիւթ**
ինչ տիրէ հուր, when any thing is set
on fire; **ոչ տիրէին նմա տանջանքն**,
torture had no power over him; **դու**
տիրես զօրութեց ծովու, thou rulest
the proud waves; **արքայուի նր ամցն**
տիրէ, (his kingdom embraces all),
all shall be subject to his kingdom.

Տիրեցուցանեմ *S.* **Տիրացու** .

Տիրող *a.* ruling; prevailing, predom-
inant; *s.* ruler, master; -**աբար** *S.* **Տի-**

բազմա; -ութիւն or [power.

Տիրութիւն *s.* domination, authority,

Տիրուհի *sf.* the blessed Virgin; mistress or lady; քաղաք -, capital.

Տից *s.* dainty food; excellent meal.

Տիւ, ամենօրեան *s.* day; *ast.* -, day-time; - եւ գիշեր, nyctemeron; ի ամէն or ի ամենօրեան, during the day, by day, in the day-time; ի լուսաւորացեալ or ի լոյս ամենօրեան, in broad daylight; ք - ն ողջոյն, all day long; ի ամէն եւ ի գիշերի, զ- եւ զգիշեր, day & night, night & day; չեւ խոնարհեալ ամենօրեան, before the end of the day, before nightfall; արփիաճաճանչ -, fine day, fine weather; ի ամենօրեան յայսօր, this day, to-day; *S.* Օր.

Տիւր գիւր *s.* Mercury, Tir.

Տիւփոն *s.* *Gr. w.* typhon.

Տիւփիկոն, ի *s.* *Gr. w.* diptycha.

Տիւր, տիւր *s.* age, years, time of life; century; - մանկութեւ, infancy, tender age, first period of life; անխոլութիւն տիւր, immaturity, unripe age; - ծերութեւ, old age; ի տղայ տիւր, անգամին յառաջին տիւրն, from one's infancy; from one's boyish or girlish days, from boyhood or girlhood; ի մատաղ or ի մանուկ տիւր, from one's earliest years; ի հասակ եւ ի տիւ հասակ, grown up; ի կատարեալ տիւ հասակ, arrived at years of discretion; յերեքամասնամեան տիւ, thirteen years old; մանկագոյն տիւր, young, in infancy; ի նոյն տիւ հասակաց, հասար տիւր, of the same age, co-etaneous; *S.* Մատաղ. [with mud.

*Տիւմ *vn.* to get splashed, covered

*Տիւմ *s.* talisman; *S.* Թիւ.

Տլմեմ, եցի *va.* to macerate, to

*Տլակ *S.* Ճիւ. [mortify.

Տլիկն *Gr. w.* *S.* Դելիկն.

Տխաւանք *s.* sadness, grief, affliction, sorrow; mourning.

Տխաւում, եցայ *vn.* to grieve, to fret, to be afflicted, sorry, to deplore, to bewail; to be in mourning for.

Տիւղծ *a.* young, in infancy; deformed, disfigured, ugly, sorry, bad; - աւնամ *vn.* to be spoiled, disordered, corrupted; -ութիւն *s.* imperfection; deformity; infancy, youth.

Տիւմար, ալ *a.* simple, foolish, idiotic, ignorant; -աբար *ad.* sillily, foolishly, senselessly, ignorantly; -ութիւն *s.* ignorance, simplicity, silliness, idiocy.

Տխուր *a.* cheerless, sad, afflicted, grieved, gloomy, sorrowful, melancholy; sullen, morose, surly, peevish; sombre, gloomy, dismal, dull, dark, obscure; - արամութիւն գիշերոյն, the thick darkness of the night; քշացուցանել զ- գիշերն, to dispel that horrible darkness.

Տխրագին *a.* sad, melancholy; *ad.* sadly, sorrowfully; -գէմ *a.* dejected, sorrowful; *ad.* with a dejected air; -լի or լից *a.* full of sadness or affliction, greatly dejected, oppressed with sorrow; -կան *a.* sad, dreary, grievous, doleful, mournful; -կանութիւն *s.* sadness, sorrow, melancholy; -նամ *vn.* to lose splendour, to become insigni-

ficant.

Տխրասէր *a.* fond of, or loving sadness, melancholy; -տեսակ or տեսիլ *a.* sullen, gloomy, dismal, sombre.

Տիւրեւանգ *a.* sad-coloured, brown, black.

Տիւրեցուցանեմ *va.* to sadden, to afflict, to grieve, to weigh on the spirits; -ուցիչ *a.* sad, sorrowful, vexatious.

Տիւրիմ, եցայ *vn.* to be sad, sorry, afflicted, chagrined, to grieve, to take to heart; to wither, to fade.

Տիւրութիւն *s.* sadness, grief, sorrow, chagrin, dejection, melancholy.

Տկար, ալ *a.* feeble, weak, debilitated; powerless, impotent, infirm, languid, faint; small, slight, slender, trifling; fragile, frail.

Տկարաբար *ad.* feebly, faintly, slightly; -կողմն *s.* weak side; -միտ *a.* weak-minded, poor-spirited, dull-witted, imbecile; -մտութիւն *s.* weak-mindedness, slowness, stupidity, dulness, imbecility.

Տկարանամ, ալցայ *vn.* to lose strength, to become weak, to be weakened, to decay; to become infirm, unwell, indisposed, poorly, to fall sick; to be incapable, unable; to have the weakness to ...; to be scandalized; - ի հաւաստ, to be of little faith; որում -նայ եւ ոչ ինչ, nothing is impossible with Him.

Տկարանոց *S.* Հիւանդանոց.

Տկարատարր *a.* of weak materials.

Տկարացուցանեմ *va.* to weaken, to debilitate, to render feeble, infirm, to enervate, to unnerve, to cast down, to deject.

Տկարութիւն *s.* weakness, debility, imbecility, infirmity; languor, extenuation; impotency; indisposition, sickness; fragility; **S. Տկարամտութիւն**; - **ածել** or **արկանել զԱ.** to accuse God of weakness.

Տկեղա *a.* simple-minded.

Տկճոր *s.* **S. Տիկ & Գրեխ**; - **առնուլ** to take a clyster.

Տկուտ *a.* low, hollow, intrenched.

Տհալ *a.* indigestible.

Տհաճ *a.* displeased, discontent, crabbed, cross, sulky, morose, surly, peevish, pouting; - **լինել**, - **եմ** or - **իմ** *vn.* to be displeased, discontented, sulky; - **ուծի** *s.* displeasure, discontent, disgust, dislike; disagreement; sulkiness.

Տհաս, ից *a.* unripe, immature; *fig.* very young, ignorant, unpractised, inexpert, raw, crude; - **ուհի** *s.* unripeness, immaturity, crudeness, crudity; ignorance.

Տձեւ *a.* deformed, ugly, unshapely, ill made; - **եմ** *va.* to deform, to disfigure; - **ուծի** *s.* deformity, ugliness.

Տղայ, ոց *s.* infant, baby, child; strippling, youth, lad; *fig.* simple-minded, innocent; novice, ignorant; - **մանուկ**, little child.

Տղայաբար *ad.* like a child, childish-ly, girlishly; - **բարոյ** or **բու** *a.* childish, puerile; light, silly, imprudent; - **դիտակ** *a.* of tender age, young; - **թաղ** or **թաղումն** *s.* child's funeral; - **խողխող** **S. Տղայակոտոր**; - **կան** *a.* childish, puerile, infantine; boyish, girlish; - **կից լինիմ** *vn.* to be a child like the others; - **կոտոր** *a.* child-slaying; - **հանճար**, - **միա** *a.* child- or simple-minded, of child-like simplicity; - **հեղձ** *a.* smothering, drowning children; - **մըտուհի** *s.* child- or simple-mindedness, simpleness, simplicity; lightness, silliness, imprudence; - **նամ, աջոյ** *vn.* to be or become a child; to behave as a child; to act the child; *fig.* to grow or become young again; - **նման** *a.* child-like; - **սէս** **S. Տղայաբար**; - **անոց** *s.* nurse; - **սպան** *a.* child-murdering; *s.* infanticide; - **սպանութիւն** *s.* child-murder, infanticide; - **ցուցանեմ** *va.* to restore to youth; - **ուրց** *a.* infantine, very young.

Տղայերամ *a.* where is an assemblage of children.

Տղայիկ *s.* little child, baby, bantling.

Տղայութիւն *s.* infancy, childhood, puerility, childishness; girlhood, girlishness; **զ-թէն ի բոց խափանել**, to put away childish things, to renounce puerilities.

Տղայօրէն **S. Տղայաբար & Տղայական. Տղեմ, Տղիմ** *vn.* to begin or to wish to move.

Տղեղեր *a.* tun- or big-bellied.

Տղիլ, աղիլց *s.* dregs, lees.

***Տղիլմ** *vn.* to imbibe, to absorb.

Տղմաբնակ *a.* living, dwelling in the dirt or mud; - **դին** *a.* mixed with mud, muddy; brown; - **թաթաւ** *a.* dabbled, covered with mire, all over or quite dirty; - **թաւալ** *a.* rolling, wallowing or draggling in the mud; - **լի, լիւր** or **լից** *a.* full of mud, muddy, dirty, miry, filthy; - **խառն** *a.* mixed with mud, sloughy, sloppy; - **խոր** *a.* deep in mud; - **ծնունդ** *a.* born of mud; - **կան** *a.* like mud, muddy; - **կերպ** *a.* dirt-like; - **ձայն** *a.* foul-tongued, dirty, nasty; - **լին** *a.* muddy, miry; - **նամ, աջոյ** *vn.* to get dirty, to be dabbled or covered with mire, to draggle in the mud; - **սէր** *a.* fond of mud, wallowing; *fig.* fond of sin; - **սոյլ** *a.* sunk in mud; - **սարած** *a.* muddy, full of mud; - **տեսակ** *a.* like mud; - **տիպ** **S. Տղմակերպ**; - **ցուցանեմ** *va.* to bespatter with mud, to dirty, to soul, to foul. [mire, marshy land.

Տղմուտ **S. Տղմալից**; - **բ** *s.* bog, quag-

Տղտենի **S. Տուղա**.

Տմախիլ *a.* willing; *ad.* willingly.

Տմահանամ *vn.* to become immortal, to be immortalized.

Տմարդի, դւոյ, դեաց, -կ *a.* disobliging, uncivil, impolite, gross, rough, rude, clownish, rustic, brutal, cruel, ferocious, barbarous, inhuman.

Տմարդութիւն *s.* impoliteness, incivility, ungraciousness, rudeness, grossness, rusticity, brutality, barbarity, inhumanity; - **թք** *ad.* disobligingly, uncivilly, roughly, rudely, churlishly, boorishly, brutally, cruelly, barbarously, inhumanly.

Տմոյն *a.* discoloured, wan, sallow, pale; gloomy, sorry, sullen, mournful; - **առնել** to discolour, to cause to fade; **S. Մոյն**.

Տմունութիւն *s.* paleness, wanness; **S.**

Տնաբաժին *a.* dividing verses (point).

Տնագիտական *s.* oecomaney, divin-

ation by domestic accidents.

Տնաղ *s. Ar. w.* scorn, derision.

Տնակ, *այ* *s.* small house, cottage, cabin, hut.

Տնակալ, *այ* *s.* householder, master of the house; *-կան* *a.* domestic, household, family, private; *- տնտեսութիւն* domestic economy; *S. Առանձին, Ընտանի*; *-կից* *a.* living, lodging or dwelling in the same house, cohabiting; neighbouring; *- լինել*, to live in the same house, to cohabit; *-կցութիւն* *s.* dwelling together, cohabitation; *- հարկ* *s.* house-tax.

Տնանկ, *այ* *a.* poor, indigent, impoverished, ruined; *s.* bankrupt; *- տար* *ad.* poorly, penuriously, in poverty; *-տնամ, այցալ* *vn.* to lose wealth, to decay, to go to ruin, to become poor, needy or necessitous; to be expelled, driven out or deprived of one's house, to be forsaken, abandoned; to fail, to become a bankrupt; *-տնոց* *S. Աղքատանոց*; *-ացուցանեմ* *va.* to impoverish, to make poor, to render indigent; *-իմ* *S. Տնանկանամ*; *-ութիւն* *s.* poverty, indigence, beggary; impoverishment; bankruptcy; *ի վերջին - թէ կայ*, he is reduced to extremities, he is at his last shift, in utmost distress, in a despairing condition; *-օրէն* *a. ad.* like a poor man; *S. Տնանկաբար*.

Տնաշէն *a.* erecting, building a house; *S. Տնարար*; *-շինութիւն* *s.* house-building, construction; *S. Տնարարութիւն*; *-պան, այ* *s.* guardian, door-keeper, porter; a stay-at-home; *-պանութիւն* *s.* house-keeper's calling or office; domestic life, staying at home; *-սութիւն* *s.* dispossession, expropriation; *-սէր* *a.* fond of home, domestic, retired, sedentary; *- լինել*, to delight in domestic or sedentary life; *-սուն* *a.* homebred, homeborn, nourished, brought up at home, domestic, private; tame; *-սպասեակ* *a.* staying at home; *-բար, այ* *s.* housekeeper; *sf.* housewife; *a.* thrifty, housewifely, frugal; *-բարութիւն* *s.* housekeeping, housewifery; husbandry, thrift; *-բոկէլ* *a.* homely, sedentary, retired; *-ւեր* *a.* whose house is destroyed, ruined, homeless; * *S. Վառնիչ*. [**Տնակ**; nest.

Տնիկ, *տնկան. տնկունք, կանց* *s. S.*

Տնկաբան *s.* botanist; *-տկան* *a.* botanical; *-ութիւն* *s.* botany; *-բեր* *a.* bear-

ing or producing plants or trees; *-գէտ, &c. S. Տնկաբան, &c.*; *-գործ, այ* *a. s.* planter, gardener; *fig.* Creator; *-գործեմ* *va.* to cultivate, to plant; *-գործութիւն* *s.* cultivation, plantation; *-գրութիւն* *s.* phytography; *-լուս* *sf.* housewife; *-խիտ* *a.* thick with plants; thick, branchy, bushy; *-խօսութիւն* *s.* phytology; *-ծոյ* *a.* planted; *-կան* *a.* vegetable, vegetative, vegetating; innate, inborn; possessive, adventitious; *-կանութիւն* *s.* vegetation; *-կից* *a.* springing up, shooting forth, or vegetating together, planted together; inborn, innate, natural; participating; *-կտաւութիւն* *s.* felling of trees; *-կցութիւն* *s.* participation; *-հատ, այ* *a.* wood- or plant-cutting; *s.* feller.

Տնկաղ *s.* potash; *կիզիչ* *-*, caustic *-*.

Տնկասաղարթ *a.* well adorned with leaves; *-սէր* *a.* fond of botany; *-բան* *s.* garden; green-house; *-բար, &c. S. Տնկագործ, &c.*

Տնկարկ, *այ* *s.* planter; *-եմ* *va.* to plant; *-ութիւն* *s.* plantation.

Տնկաւէտ *a.* abounding with plants; *-ւոր* *S. Տնկաւան*; *-ւորիմ* *vn.* to flourish; *-բար* *s.* phytolite.

Տնկեմ, եցի *va.* to plant; to constitute, to place, to establish, to collocate.

Տնկեցութիւն *s.* plantation. [ate.

Տնկիչ *s.* planter.

Տնկից *S. Տնակից*. [planted.

Տնկուած, ոց *s.* plant, or anything

Տնկումն *s.* plantation, planting.

Տնպահ, &c. S. Տնապան, &c.; *-տրան* *s.* porter's lodge.

Տնտես, այ *s.* steward, economist, manager, bursar; *- վանայ, cellarist*; *- եկեղեցւոյ, church-warden*; *- անձալին օրինայ, dispenser of the divine precepts*.

Տնտեսաբար *ad.* economically, thriftily; providently, providentially, mysteriously; *-կան* *a.* economical; *S. Տնորինական*; *-ն* *s.* economy; *-վարեմ* *va.* to govern economically, wisely; *-բան* *s.* steward's office; administration.

Տնտեսայք *s.* economy.

Տնտեսեմ, եցի *va.* to manage, to have the direction, to regulate; to economize; to govern, to rule, to dispose; to dispense, to distribute, to provide, to administer.

Տնտեսութիւն *s.* economy; stewardship, housekeeping, management,

direction, administration, distribution; Providence; the mystery of the incarnation; առանին, քաղաքական - , domestic, political economy.

Տնաղիմ *vn. med.* to swell, to tumify.

Տնորէն *s.* **Տնտես**; director, manager, administrator; **-ութի** *s.* **Տընտեսութի**; disposition, measure; **-թէ տեղիք**, the Holy places.

Տնորինաբար **Տնտեսաբար**; **-կան** *a.* economical, administrative; relating to the incarnation of our Lord; **-տեղիք**, the Holy Land; **-րան** *s.* place of our Saviour's passion.

Տնորինեմ, **էցի** *va.* **Տնտեսեմ**; to dispose; to dispense with, to exempt from; **-բարւոյք ղկեանս**, to lead a more regular life; *vn.* **Մարդանամ**.

Տնորինումն *s.* dispensation; **-խընդրել**, **առլ**, **ընդունել**, to demand, to grant, to obtain a - .

Տոգիմ *vn.* to pant for; **Տոգորիմ**.

Տոգոր, **ից** *s.* imbibition, impregnation, absorption, saturation; *fig.* great erudition; **-եմ**, **էցի** *va.* to imbibe, to impregnate, to saturate; to penetrate, to dive into; **-իմ** *vn.* to imbibe, to soak, to be penetrated, saturated with, to become impregnated with; **-իչ** *a.* chem. saturant.

Տոխուք *s.* tart or pie.

Տոմիկ **Տ. Մժէկ**.

Տոկ, **ոյ** *s.* persistence, resistance, patience; duration; *a.* resisting, persisting, durable, lasting; **ի** - or **-ս** *ad.* long, a long time; **ի** - **անկանել**, **ձգել**, to be prolonged, protracted, to last; **-ունել**, to have duration; **ի** - **կտաւել** or **տանջել**, to subject to lingering torture.

Տոկամ, **ացի** *vn.* to resist, to persist, to support, to endure, to bear, to maintain, to suffer.

Տոկացուցանեմ *va.* to corroborate, to strengthen, to fortify, to consolidate.

Տոկոս **Տ. Տոկոսիք**. [ate.

Տոկոսաւ, **ի** *s.* usurer.

Տոկոսեմ, **էցի** *va.* to extort usury, to lend upon usury.

Տոկոսիք, **սեաց** *s.* **Gr. w.** birth; *fig.* illegal profit, usury, exorbitant interest; **-սեօք** *ad.* with usury.

Տոկուն **Տ. Տոկ** *a.*

Տոհմ, **ից** or **աց** *s.* family, tribe, house, race, line, lineage, extraction.

Տոհմագիրք, **-թիւք** *s.* genealogy,

pedigree; **-կան** *a.* of good family, high-born, illustrious, noble, patrician; national; *s.* relation, kindred; **-ք**, produce, fruit, revenue, harvest; **-կանութի** *s.* high birth, nobility; production, fertility; **-կից**, **-յին** *a.* of the same family, descent or lineage, related, consanguineous; **-յին** *s.* abundant, rich produce; **-պէտ** *s.* chief of a family or race; **-ւորութի** *s.* nobility.

Տոհմիկ **Տ. Տոհմական**. [descend from.

Տոհմիմ *vn.* to take rise or origin, to

Տոհմորոշ առնեմ *va.* to distinguish or separate according to family or tribe. [ity.

Տոհմութի *s.* parentage, consanguin-

Տոհորակեմ *vn.* to strut, to flaunt.

Տող, **ից** *s.* line; row, file, rank; series.

Տողաբան *a.* loquacious, garrulous, chattering, talkative; **-բար** *ad.* in rank, in files, in line, by series; **-դըւխ** *s.* break, new paragraph; *a.* at the head of a line; **-դիր** *a.* ranged in line; **-դրեմ**, **էցի** *va.* to put in a straight line; **-դրութիւն** *s.* ranging in line; **-կան** *a.* well ranged, regulated, in order; **-յէջ** *s.* interline; lead, space-line.

Տողան, **ի** *s.* row, range, series, course, chain, train, concatenation.

Տողանի *a.* **Տողական**; continual; *ad.* in series, by order, successively.

Տողանիմ *vn.* to descend or arrive in order; to be classified, arranged methodically.

Տողաշար *s.* lines, sheet of lines.

Տողեմ, **էցի** *va.* to thread, to string; to arrange, to place or put in order, to classify; to draw up, to range, to marshal, to array; to write, to compose.

Տողիք, **ղեաց**, **-ղուկք**, **ղկաց**, **-ղունք**, **նից**. **Տողք**, **ղից** *s.* saliva, spittle, slaver, drivel, puitite, phlegm.

***Տոնկիմ**, **էցայ** *vn.* to be reduced to paste, to be overdone.

Տոմար, **աց** *s.* **Gr. w.** tome, volume; book; calendar, almanack; **նորոգութի** **-ի**, Reform of the Calendar; **-Լեւոնի**, Dogmatical Letter of Pope Leo I to the Patriarch Flavian.

Տոմարագէտ *a.* skilled in almanack-making; **-կան** *a.* relating to the calendar.

Տոմս, **ից**, **-ակ**, **աց** *s.* **Gr. w.** roll, scroll; note, letter, lines; card, billet; ticket; **-երթուդարձի**, ticket there

& back, return ticket; մահագոյժ - , announcement of decease; invitation to a funeral; - հարսանեկան, announcement of matrimony.

Տոյժ, տուժիւք, տուժից s. S. Տուգան; damage, loss, disadvantage, prejudice, injury, wrong; տուժիւք անձին, at one's expense; փոխարինել տուժիցն, to indemnify, to recompense.

Տոյլի s. vine. [ass, to vex, to ill-treat.

Տոչկեմ, եցի va. to torment, to har-

Տոչոր S. Տոչորումն; -ական a. burning; -եմ, եցի va. to burn, to set on fire, to fire; -իմ vn. to be burning, on fire, in a glow, to glow; fig. to be fired, to long, to burn, to be eager or impatient; -եցայ յառքեղ առփանցդ, thy love burned in my heart; -եցուցանեմ va. to burn; -իչ a. burning, devouring; -ումն s. burning, conflagration, torrefaction; ardour, fervor.

Տոռական, Տաւրիկեան a. Crimean.

Տոռն, ուին or ոան. ոռնք, ոանց s. rope, cord, string, twine; fig. tie, band, bond, link; - շան, leash; -իմ, եցայ, եալ vn. to be tied by a string.

Տոռոմ, ոյ s. handle.

Տորբանական a. obscure or prolix.

Տորբանեմ va. to be prolix, redundant.

Տորդ, ի s. cob-web, spider's web. [ant.

Տորդիկ s. turdus, field-fare, thrush.

Տորմիլ or - նաւաց s. fleet; S. Նաւատորմ. [swell.

Տորոմեցուցանեմ va. to inflate, to

Տորոմիմ, եցայ vn. to swell, to bloat, to puff up; to rot, to putrefy.

Տորոն, ի s. madder; - Զմիւռնիոյ, alizari, Smyrna madder; -իա s. chem. garancine. [-ական, -սյին a. tartaric.

Տորա, ոյ s. tartar, dregs, sediment;

Տորր, ից s. vine-shoot, --branch; -ական a. hard, stiff, tough; -անոց s. bot. nursery; -եմ, եցի vn. to bud, to shoot, to sprout, to put forth buds.

Տուայտ a. suffering, troubled as with dropsy; -անք, -եմ, -իմ S. Տաւապանք, -սլեմ, -սլիմ; -ուծի S. Տաւապանք. [er.

Տուայր, ի s. wedding presents; dow-

Տուար, աջ s. cattle.

Տուարած, ի s. pastor, shepherd; -ական a. pastoral, bucolic; s. pastor; eclogue; -ատափ s. pasture-land.

Տուբիլ s. Tobe or Tybi, (the fifth month of the ancient Egyptian solar year).

Տուգան, ի, -ք, նաց s. amends, fine, mulct, penalty, indemnity, damages, amends, compensation; zool. toucan; -եմ, -իմ S. Տուժեմ, -ժիմ.

Տուգատ or կատ a. weak, feeble, frail; S. Ներդեւ; * s. ducat (silver, 5 fr. 50 c.; golden, 11 fr. 50 c.).

Տուժապարտ a. amenable to fine.

Տուժեմ, եցի va. to amerce, to fine, to mulct, to punish with a fine; -իմ vn. to pay a fine, to indemnify, to make amends, to recompense.

Տուիչ. տըւչի, չաց s. giver, donor.

Տուկ, ից, Դուքս s. L. w. duke, guide, leader, general, chief.

Տուլա, ալաց s. bot. marsh-mallow, althæa; արքունի - , althæa frutex.

Տուլրայ, ի, իւ s. Turk. w. tougra,

Տումար S. Տումար. [royal monogram.

Տուն, տան, տանց s. house, habitation, home; house, family, race, nation; family, household; goods, fortune; house, commercial house; couplet, strophe, stanza, verse; - Աղամայ, the human race, mankind; - Թորդումայ, the Armenian nation; - Թագաւորի or արքայի, the king's household; - մատենադրաց, &c., library; - Պլատոնեայ, Plato's Academy or school; առն s. Vesta; փայտակերտ, աղււսակերտ, քարաշէն or քարուկիր - , wooden, brick, stone house; հանդիստ, բնակելի, լաւ, մեծ, փոքրիկ, գեղեցիկ, աճեւ or անպիտան - , commodious, inhabitable, good, large, small, fine, wretched house; հիմունք, որմունք տան, the foundations, the walls of a house; վարձելի կամ վաճառելի - , house to be let or sold; - ի տանէ, տանէ ի - , from house to house; արտաքոյ տան, ք - ն, out, not at home; ի տան, at home; կալ ի տան, to stay, to be at home; ելանել ի տանէ, to go out; մեկնել ի տանէ, չուել, to remove, to move; դառնալ, դնալ ի - , to go home again, to come home, to go home; - վարձել, to let a house; վարձել դիւր, to let his house; - չինել or կառուցանել, քանդել, to build, to pull down a house; ական հատանել զտան, to break into a house; շրջել տանէ ի - , to wander from house to house; S. Ըստ, Թափեմ, Հուր, Վարձ. &c.

Տունկ, անկոց s. plant, shrub, tree; planting; անկել - , to set plants, to plant trees; լու անկոց zool. podura.

Տունջեան, ջենի, ջենէ *s.* day, day-time; - or **ջենական, ջենային, ջեն** *a.* day's, belonging to the day, diurnal.

Տուող *a.* giving; *s.* giver; *chem.* manipulator; -**ութիւն** or [pulation.

Տուումն *s.* gift, donation; *chem.* mani-

Տուցութի *s.* gift, donation; collation; tradition; giving in, delivery, surrender; - **օրինաց**, legislation, forming laws; - **եօթանասնից**, the Septuagint.

Տուռէճ *S.* Սալամբ & Դուռէճ.

Տուռն *s.* heap, mass, pile; - *ad.* in heaps. [**Հանդերձի**, train; skirt.

Տուտն, տըտան *s.* extremity; tail; -

Տուր, տրոյք, տրոց *s.* giving; donation, gift, presents; alms; duty, taxes, impost; -**ք առատ՝ առնեն զբարեկամ զուարթ**, short reckonings make long friends.

Տուրեւառ, ից *s.* commerce, traffic, trade; interchange, exchange; conference, communication, correspondence, frequentation, society; - **շնչոյ**, respiration, breath; - **ամուսնութեց**, marriages, weddings; **դադարումն - ից**, stagnation of business, of affairs; **ի յեալին - շնչոյն**, at the last moment or gasp; - **առնել**, to trade, to traffic, to negotiate; **ի - գեղարդանցն ճայթիւն որոտման ելանէր**, a sound as of thunder proceeded from the clash of the spears; *S.* Թեւակոխում.

Տուրեւառ, -իկ *a.* commercial, mercantile, trading; -**իկ** *s.* merchant, trader; -**իկք**, or -**իկ փոփոխումն, շահաւետութի, վաճառք**, commerce, trade; **ի -իկ վաճառս լը ուրուք բերիլ**, to trade, to negotiate, to traffic.

Տուրեւառութի *S.* **Տուրեւառիկք**; - **շնչոյ**, respiration.

Տուրժ, ից, -իմ *S.* **Տոյժ, Տուժիմ**.

Տուրառութի *s.* tax giving, paying tribute, being tributary.

Տուրք *S.* **Տուրք**.

Տուփ, տփոց *s.* box, case, chest; *S.* **Խնկաման**; book-case; *arith.* small square; - **սահուն** *phys.* movable, running or drop-box; **չքնաղաղիւտք ի յակունս՝ պաշին ի -ս մանուշա**, precious things are packed in small parcels.

Տուփան, աց *s.* batlet, rammer; beetle, ram; tewing-beetle.

Տուփեմ, եցի *va.* to beat with a batlet; to ram, to drive in; to tread und-

Տուփիչ *S.* **Տուփան**. [er foot.

Տուփիւն *s.* noise of beating, crash.

Տոքսական *a.* *Gr. w.* toxic, poisonous; - **դեղ**, toxic, poison.

Տպագիր, գրի *a.* published, printed; *s.* typographer; publisher; edition, impression; -**գրական** *a.* typographical; -**գրատուն** *s.* printing-house; - **գրեմ** *va.* to stamp, to mould, to cast, to model, to shape; to print, to publish; -**գրիչ** or **գրող** *s.* typographer, printer; publisher; -**գրութի** *s.* typography, impression, printing; edition, impression. [topaz.

Տպազիոն or **ոփն**, **աց** or **ից** *s.* *Gr. w.*

Տպանամ, ացայ *vn.* to be printed, stamped or impressed.

Տպարան *s.* printing-press, --office; -**ապետ** *s.* superintendent of the -.

Տպացուցանեմ *S.* **Տպաւորեմ**.

Տպաւոր *a.* typical, original; figured; printed, marked, impressed; -**աբար** *ad.* symbolically, mystically, analogically; -**ագոյն** *a.* more or very like, precise, genuine, true; -**ս** *ad.* precisely; - **ասացից**, properly speaking; **կամ - առել**, or more correctly to say; -**եմ, եցի** *va.* to form, to figure, to model; to imprint, to print, to mark; to grave, to engrave; to inculcate, to impress; -**ութի** *s.* impression, stamp, print, mark, figure, form; *fig.* impression; *chem.* fixation; - **գործել յոք**, to produce an impression on a person.

Տպեմ, եցի *va.* to print; -**իմ** *vn.* to be

Տպող *S.* **Տպագրող**. [printed.

Տախոն *s.* *Gr. w. med.* intermitting ague, tertian fever, tertian.

Տախիք, տափից *s.* eros, lust; *S.* **Տըռ**

Տանաւոր *a.* callous, hard. [փանք.

Տափական *a.* concupiscible, sensual, libidinous, amorous.

Տափամ, Տափանամ, ացայ *vn.* to love to distraction, to be madly in love with; to love tenderly, to covet, to long for, to desire ardently, to wish eagerly, to burn for, to be athirst for.

Տափանք *s.* amours, amorous desire, concupiscence; cupidity, strong desire, ardent wish; **եղանակ -նաց ահասնոց**, rutting-season, --time. [*s.* Cupid.

Տափաւոր *a.* libidinous, luxurious;

Տափելի *a.* desirable, worthy of pos-

Տափիմ *S.* **Տափամ**. [session.

Տափող *a.* desirous; amorous.

Տափոս *a.* passionate, impassioned, amorous, smitten with love or desire.

Տուփութի or ումի S. Տուփանք.

Տտաղեղն s. zool. screech-owl.

Տտիպ, տրտալի or պոյ a. sour, rough, sharp, acerb, hard, tart, astringent, acrid, pungent; - գինի, racy or brisk

Տտնաւոր a. tailed. [wine.

Տտոց s. draught-house.

Տտուն, տտնոյ S. Տուան.

Տտակմ va. to sour, to render acrid; -իմ vn. to grow sour.

Տտակութի s. sour taste, acidity, acridity, pungency, acerbity, harshness.

Տտքանաց մեղր S. Տորածոյ մեղր.

Տտքեմ, էցի vn. to like.

Տրակ, աջ S. Տոմակ.

Տրական s. gr. dative; a. dative; -կից a. granting or according together.

Տրամ a. firm, solid, substantial, hard, resisting; - էրկիր, solid earth; - գործէլ, to render firm.

Տրամաբան s. logician; -աբար ad. logically; -ական a. logical; -եմ, էցի va. to reason; -ութի s. logic; սուտ -, paralogy; -օրէն ad. logically; -գիծ S. Տրամաչափ; -դէտ s. ast. diopter, pl. dioptra; -դրեմ, էցի va. to dispose; -դրութի s. disposition; gr. class of verbs; -լար s. perpendicular, plumb line; -խոհ a. judicious, reasonable; -խոհութի s. judgment, reasoning; -խօս, էց s. dialectician; dialogist; -խօսութի s. dialectics; dialogue; -միտ S. Տրամախոհ; -նամ, աջայ vn. to become firm, to harden, to solidify, to grow hard or tough; -նկիւն s. diagonal; -նկիւնաբար ad. diagonally; -նկիւնի a. diagonal; -նյանակ a. philosophic, historical; -շրջիմ vn. to go round about, to travel over, to wander here & there; -չափ, է s. diameter; -չափական a. diametrical; -չափապէս ad. diametrically; -տեմ, էցի va. to divide equally; -տութիւն s. equal division; -տպաւորեմ va. to impress well, to imprint solidly. [inguish, to separate.

Տրամորոշեմ va. to divide, to dist-

Տրամեմ, էցի va. to harden, to con-

Տրամիկ S. Տրամ. [solidate.

Տրապիզ, աջ s. Gr. w. trapeze, table; geom. trapezium; -աձեւ a. trapeziform, trapezoidal; s. trapezoid; -իտ, աջ s. Gr. w. money-changer; table-companion, messmate. [stone.

Տրապոլ s. tripoli; - աղնիւ, rotten

Տրասէր, սիրաց a. generous, liberal.

Տրասէ S. Ստաշն.

Տրգալ S. Տարգալ.

Տրէխ, աջ s. sandal; wooden-shoe, clog; - հովուի, calage; -ադործ, աջ s. --maker; -աւորիմ, էցայ vn. to put on sandals.

Տրէ, է s. the fourth month of the ancient Armenian calendar, (Novemb-

Տրէզ, արիզի s. Pers. w. hem. [er).

Տրիբուն, է s. L. w. tribune; -ական a. tribunitial; -ութի s. tribuneship.

Տրիգոն, է s. Gr. w. pastinax, puffin, poison-fish, sting-ray.

Տրիէր, է a. Gr. w. mar. three-banked or benched; - նաւ, three-benched galley, trireme.

Տրիվոն s. Gr. w. plate, disk.

Տրիտոն s. Gr. w. Triton, sea-god.

Տրիտուր s. reward, recompense, retribution, requital.

Տրիփ or Տիրփ S. Տալիփ. [sis.

Տրմէս, մեաց s. Gr. w. triens, trimes-

Տրմիւեմ, էցի va. to rake, to gather with a rake, to racle.

Տրմիւութիւն s. inexperience.

Տրմուխ s. rake; hay--.

Տրմուղ, մղի a. inexperienced, inexperienced, raw, unpractised, new; untamed, wild.

Տրոհ, էց s. mus. division.

Տրոհակ, աջ s. gr. disjunctive sign, divisible point. [ive.

Տրոհական a. disjunctive; adversat-

Տրոհեմ, էցի va. to divide, to sort.

Տրոհութի or ումի s. division; abduction; gr. diæresis; chem. sorting,

Տրոյախաղք s. Trojan games. [choice.

*Տրորեմ, էցի va. to grind, to pound, to crush; to dissolve, to dilute, to spoil.

Տրորիմ, էցայ vn. to rot, to become rotten, to grow putrid or corrupt, to spoil; to fester.

Տրորումն s. corruption, putrefaction, rottenness; festering.

Տրուպ, արալի, պաջ a. humble, lowly, unworthy, inferior, least, vile, ab-

Տրոփական a. noisy. [ject, despicable.

Տրոփեմ, էցի vna. to stamp on the ground; to trample or tread under foot; ոստ or զոտտ - էմէրայ, to despise, to insult, to outrage. [ling.

Տրոփիւն or փուլմն s. tramp, tramp-

Տրոփիլոս s. Gr. w. trochilus, gold-crested wren.

Տրպանամ vn. to degenerate, to become abject, vile, mean, base.

Տրամաբար ad. sadly, sorrowfully;

-գին *a.* much afflicted, sad, melancholy, oppressed with grief; unpleasant, afflicting, grievous; -դդեաց or դդես *a.* mourning, dejected, gloomy, sorrowful, mournful; -լի or լից *a.* full of affliction, doleful, sorrowful, sad, unhappy; -ծին *a.* causing or producing sadness; -ծնուի *s.* the bringing forth with sorrow; -կան *a.* saddening, painful, vexatious, provoking; -կից լինիմ *vn.* to compassionate, to be afflicted for another, to share another's grief or care; -կցուի *s.* compassion, condolence; -հալած *a.* care-dispelling, comforting; -հաղորդ *a.* mingled with sadness; -սէր *a.* fond of sadness, melancholy, pensive; -բար *a.* saddening, afflicting.

Տրամեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to displease, to discontent, to afflict, to chagrin, to pain, to grieve; to cast a gloom over, to darken.

Տրամիմ, եցայ *vn.* to be displeased, afflicted, grieved, chagrined, to sorrow, to take to heart, to repine, to fret.

Տրամուի *s.* sorrow, chagrin, affliction, dejection, sadness, melancholy; *S.* Ընկզմիմ. [ing.

Տրանջական *a.* grumbling, complain-

Տրանջամ *S.* Տրանջեմ.

Տրանջանք *S.* Տրանջնք.

Տրանջեմ, եցի *vn.* to grumble, to murmur, to complain, to cry out, to quarrel. [*S.* Տրանջնք.

Տրանջիւն, -ջողուի, -ջուի or ջումի

Տրանջող *s.* complainer, grumbler, murmurer, quareller.

Տրանու *a.* sad, sorry, afflicted, chagrined, melancholy, dull; *ad.* sadly; -լինել, to be sorry, grieved, to have one's heart full of affliction or sorrow.

Տրանուի, տրանջոյ *s.* complaint, grumbling, murmur, lament, cry, quarrel; *a.* complaining, murmuring; -ունել, to make a complaint, to complain; -լինել *S.* Տրանջամ; -առնել, to dissatisfy, to discontent.

Տրցակ, աջ *s.* bundle, bunch; -խոտոյ, truss, bottle; -փայտի, faggot, bundle of wood; -մագնիսական, pencil of magnetic rays; առնել - or -եմ, եցի *va.* to truss, to tie in a bundle, to bottle, to bind up in faggots. [&c.

Տրիական, Տրիամ, &c. *S.* Տափական,

*Տրիամ *vn.* to palpitate, to throb, to flutter; *S.* *Կոտտամ.

*Տրակ *s.* *S.* Տրցակ; sack; pocket.

Տփիկ *s.* small box, casket, jewel-case; *bot.* lion's foot, leontopodium.

*Տփկիմ *vn.* to be flattened, to shrink; to sit, to squat. [whimper, to pule.

*Տբամ, աջի *vn.* to moan, to whine, to S. Տարապարհակ վարեմ.

Տբառէր *a.* vigilant; Akimitan.

Տբեմ, եցի, Տբիմ, եցայ *vn.* to be vigilant or watchful, to be awake, to watch. [keep awake.

Տբեցուցանեմ *va.* to keep up, to

Տբուի *s.* sleeplessness, wakefulness, vigil, vigilance, watch.

Տօթ, ոյ *s.* hot weather, great or ardent heat, burning atmosphere, solar heat, sunburning; *a.* hot; -ոյ *ad.* during the heat; -ամառայնոյ, summer heat; հարկանիլի -ոյ, to be corrupt, to rot, to putrefy.

Տօթադին *a.* very hot, burning; -ժամ or ժամանակ *s.* hot hours of the day; ի -ժամու առուրն, in the heat of the day; -ժամու or ի -ժամու *ad.* during the heat; -խարչ, -կէզ, -հար *a.* parched with heat; -յին *a.* hot; -նամ, աջայ *vn.* to be consumed by heat, to burn; -ցուցանեմ *va.* to burn

Տօթուի *s.* great heat. [with heat.

Տօմար *S.* Տօմար.

Տօն, ից *s.* feast, solemnity, festival, celebration; -նշանաւոր, հանդիսաւոր or մեծահանդէս, extraordinary, solemn feast; օր -ի, feast-day, holiday; ամենաժողով - , fair day, market day; -անուան, saint's day; -ամ Սրբոյ, All-Saints' day, All Hallows day; -մարմնոյ եւ արեան Տն, Corpus Christi day; -անմեղ Մանկանց, Childermas-day; սրբել, խմբել, կատարել, տօնել զ-, to keep, to observe, to celebrate a feast; շնորհաւորել ուրուք զ- իւր, to wish a person many happy returns of the day; *S.* Տարեկան.

Տօնախմբեմ *va.* to solemnize, to celebrate, to feast, to keep a holiday; -

խմբուիւն *s.* celebration of a feast, solemn reunion, solemnity, festivity, festival, solemnization, feast, commemoration, holiday; -կան *a.* festive, festival; holy, solemn, public; -օր, feast-day, holiday; -դիւք *S.* Տօնացոյց; -կանուի *s.* feast; -կարգ *s.* regulations concerning a feast-day; -կարգեմ *va.* to fix or establish a comme-

moration or feast-day; *-կից լինիմ տո.* to feast, to celebrate a feast in company, to solemnize together; *-հրաման a.* containing the regulations concerning feast-days; *-մակ.աց s.* church-calendar, table of lessons for the day; lectionary, service-book; *-մերձ օր s.* a day near a feast; *-նամակ, -սլառաճառ s.* book or treatise on feast-days; *-սկեա s.* chief of a feast or solemnity; chairman of a banquet, host, inviter; *-սէր a.* fond of feasts or solemnities; *-սիրութի s.* love of festivals; *-վաճառ s.* fair, public market; *-տեղի s.* festive hall or board, place where festivals are held; *-ցոյց s.* calendar of feasts or high days, ordo, directory, rubric.

Տօնեմ, եցի va. to feast, to keep holiday, to celebrate, to solemnize.

Տօնընծայք s. New year's gift, reciprocal gifts on festive occasions.

Տօնուտ S. Տօնական.

Տօսախ, ից s. bot. box, box-tree; *փայտ -ի, box-wood; -ի a.* box-wood, made of box.

Բ

Բ (*rē*) *բէ s.* the thirty second letter of the alphabet, & the twenty sixth of the consonants; *բ, ք, փ*, five thousand; five thousandth.

— It is sometimes confounded with *ռ*, as: *մրմռամ-մռմռամ, ձերբակալ-ձեռքակալ, ձմեռն-ձմերան.* Also with the *լ* & *ղ* letters, as: *սրանամ-սլանամ, բեղար-պէլիալ, * տեսեր-տեսել եմ, * ըսեր-ասել եմ.* And also with the *յ*, *աներկբար-աներկբայ, երեկոր-երեկոյ, անդորր-անդոյր.*

— It is sometimes redundant in words; for example: *բարժանեմ-բաժանեմ, տարժանիմ-տաժանիմ, տուրժիմ-տուժիմ.*

— There are but few words which

commence with this letter, & those are either abbreviations or foreign words; it is rather used as a medial & final. [lord; master, doctor.

Բաբուն, ից s. H. w. my master, my

Բաբունաբար ad. masterly, doctorally, like a master; *-կան a.* masterly, doctoral; *-սկեա s.* chief master or doctor, pontiff; our Lord & Master Jesus Christ; *-րան s.* residence of a bishop or patriarch.

Բաբունեմ, եցի va. to teach, to instruct, to give precepts.

Բաբունի s. H. w. rabbi, master, doctor, instructor; *-նեաց սկեա, chief-rabbi.*

Բաբունորէն S. Բաբունաբար.

Բախ maimed of the word Ուրախ or Խրախ, S. there with its derivatives.

Բախան S. Խրախանք.

Բակերա, &c. S. Հրաշակերա, &c.

Բաշեա S. Արաշեա.

Բաշիրաբ ad. in haste, hastily.

Բամ, -եմ, &c. S. Երամ, &c.

Բամկական a. whole, total, all together.

Բամօրէն a. total; *ad.* totally. [ther.

Բաւդոս s. Gr. w. rod; *phys.* beams

Բենական a. divine. [of light.

Բենատես a. seeing or who saw God.

Բեռեմ va. to drive a coach; *mar.*

**Բում S. Շաքարողի.* [to steer.

Բոսլ or -է, ից s. second; instant, moment; the world, the universe; Europe.

Բոսէահամար a. counting the seconds; casting one's nativity.

Բոտեմ, եցի va. to assemble, to reunite; to beseech, to beg; to drive away. [miserable.

Բոտին a. vile, abject, despicable,

Բոտումն s. assemblage, reunion; prayer; *բոտմամբ սրաի, with palpitat-*

Բուս S. Տրուս. [ing heart.

**Բոք, ից S. Աղէկատ.*

Յ

Յ (*tzoe*) ցոյ *s.* the thirty third letter of the alphabet, & the twenty seventh of the consonants; ց, ց̄, six thousand; six thousandth.

— It is sometimes confounded with the letters զ, ձ & ը; as: *փլուցանեմ*—*փլուզանեմ*, *լեւուցանեմ*—*լեւուզանեմ*; *յեղցյեղձ*, *բարց-բարձ*; *առնիցէք*—*առնիջէք*, *կեցցէք*—*կեցջէք*.

— As a prefix to words it is a sign of the dative; for example: *ասէ ցՏէր*, he says to the Lord; *մինչեւ ցայժմ*, until now; *մինչեւ ցերբ*, to or till when? *մինչեւ ցօրս ցայս*, up to this day.

— *Pr.* to, as far as; till; *ցայդ վայր եկեացես*, heither shalt thou come, come thus far! *ցմեծ ժամս*, for long time; *կասկածեմ ցառաւօտն*, եւ հասեալ յառաւօտն՝ երկնչիմ ցերեկոյն, suspicions assail me till morning light, from break of day fear torments me till evening.

Յաբի, բւոյ *s. bot.* erythroxylum?

Յախ, ոյ *s.* branches, brushwood; furze; birch-tree; maple; — *մօրուբ*, matted beard; *—*աւեւ* *s.* birch-broom; —*եայ* *a.* birchen; *S.* Յախիճան; —*եմ*, *եցի* *va.* to rake, to harrow; —*իճան* *s.* *a.* maple-wood; —*սարեկ* *s. zool.* wren; gold-hammer.

Յած, ոյ or ի *a.* low, lower; *fig.* humble, lowly, modest, moderate, mild, docile, good; low, vile, abject, ignoble, base, mean, grovelling, worthless; — *հայեւով*, looking down, modestly.

Յածագին *a.* cheap; *ad.* cheaply; — *գնաց* *a.* slow-gowing, gentle-moving; — *խօս* *a.* speaking in a low voice; — *նամ* *vn.* to go down.

Յածիկ *ad.* in a low voice.

Յածնում, ծեայ *vn.* to become or

grow low, to go down, to subside, to fall, to diminish, to lower, to be humbled; to calm, to stoop, to be appeased; *med.* to go down, to subside.

Յածողի *a.* sweet-tempered, meek, submissive.

Յածութի *s.* lowness; *fig.* modesty, moderation, sobriety, decency; humiliation; humility; vileness, meanness, baseness; — *թք* *ad.* with a lowly air, meekly, modestly; meanly, basely.

Յածումն *s.* calm, quiet, tranquillity.

Յածուն, ծնոց *a.* humble, meek, modest, moderate, sober, good; low, lower; — *վայրբ*, lowlands; — *խորհուրդ*, wise or prudent counsel.

Յածուցանեմ, ցի *va.* to lower, to put or bring down, to stoop; to reduce, to abate, to diminish, to lessen; to abase, to debase, to disparage, to humiliate; to soften, to assuage, to calm, to moderate, to appease, to allay, to tranquillize; *ցածոց Տէր շուրջ զինեւ*, the Lord has given me peace on all sides.

Յականեմ or նիմ, եաւ *vn.* to be in want, in a miserable state, without resources, to be reduced to extremities; — *եցուցանեմ* *va.* to reduce to want, to impoverish, to make unhappy.

Յակն, կան, կանք *s.* want, need, indigence, poverty, misery.

Յամաք, աջ *a.* dry, arid; *s.* terra firma, continent, mainland; — *կղզի*, peninsula; — *երկիր*, dry land; *հաց* —, dry bread; — *փայտ*, dry wood; — *աչօք*, with tearless or dry eyes; *զ-ծաւրաւոյն շիջուցանել*, to quench or allay thirst; *յածիլ լե ծով եւ լե* —, to scour sea & land; *անցանել լե* —, to pass dry-footed, dry-shod; *եւանել* or *իջանել ի* —, to land, to go ashore or on shore; *հասանել ի* —, to reach the shore; — *երթալ, անցանել*, to travel by land.

Յամաքաբնակ *a.* dwelling on the continent, on terra firma; — *թեւ* *a.* *ad.* without turning a hair, safe & sound; — *կան* *S.* Յամաքային; — *կէտ* *s.* sea-shore, country-side, beach, coast; — *կղզի* *s.* peninsula; — *յատակ* *a.* dried, without water; — *յին* *a.* terrestrial, continental; dry, arid; — *բ*, denizens of terra firma; — *իրք*, solid food; — *չափ*, *ից* *s.* land-measurer, surveyor; — *չափութի* *s.* land-measuring, surveying.

Յամաքեմ, եցի *S.* Յամաքիմ and

Յամաքեցուցանեմ *va.* to dry, to desiccate; to dry up, to parch, to render arid; to drain, to dry up, to exhaust; **-ուցիչ** *a.* drying, withering, dessicative.

Յամաքընթաց *a.* travelling by land.

Յամաքիմ, էցայ *vn.* to dry, to dry up; to drain, to be exhausted; to wither, to fade, to die; **-յողաց**, to expire, to breath one's last, to die; **-զորութեան**, to grow weak, to lose strength, to fall away, to languish; **-սիրոյ**, to grow indifferent; **ցամաքեալ** *a.* dry, arid; **-դօտի**, torrid zone; **սաինք -ք**, flabby breasts, withered teats; **ոսկերք -ք**, dried bones.

Յամաքութիւն or **ումն** *s.* dryness, aridity, siccidity; drying up, draining; withering, leanness, exhaustion; **-ումն սիրոյ**, indifference, coolness.

Յամաքուտ *a.* dry, arid, parched.

Յայդ, ոյ *s.* night; **-** or **զ-** *ad.* nightly, by night, during the night; **զ-եւ զցերեկ**, night & day, day & night; by night & by day.

Յայդագնաց *a.* prowling by night; **-ս առնել**, to cause to march by night; **-զուարճ** *s.* *bol.* marvel of Peru; **-խումբ** *S.* Յայդահանդէս; **-կանթեղ** *s.* night-lamp; float-light; **-կռիւ մարտ** *s.* nocturnal combat; **-հանդէս** *s.* evening party; **-նոց հանդերձ** *s.* night-dress, --gown; **-նուադ** *s.* *mus.* serenade; **-աալ**, to serenade; **-սլահ, աց** *s.* night-sentry; **-սլաշտօն** *s.* nocturn (religious service in the night); **-ցնոր** *a.*

Յայդերդ *s.* serenade. [dreaming.

Յայդութիւն *s.* night, night time or hour, the whole night; **բզխումն -թիւ**, nocturnal pollution. [night.

Յայդօթ առնեմ *va.* to leave out at

Յայդ վայր *ad.* so far, as far as that, to that place, there.

Յայթեմ, &c. S. Յայտեմ, &c.

Յայթմ *ad.* until now.

Յայլք or **դք** *s.* groin.

Յայն *S.* Յայնքան; **-ժամ, -վայր** *ad.* until or up to that time, hour or epoch, till than; **-քան** *ad.* so, so much, to such a degree. [down to there.

Յայսվայր *ad.* here, to this place;

Յայս ցայն *ad.* both as to this & to that, considering both sides of the case.

Յայսքան *ad.* thus far; till here.

Յայսօր *ad.* hitherto, to this day, till to-day, until now.

Յայտ, ք *s.* jet, gush, spirt, splash; **-**

ջրոյ, jet d'eau, water-spout, fountain; *mech.* condensing jet; **-լուսոյ**, sudden ray.

Յայտեմ, էցի *va.* to spout, to cause to gush out, to spirt out; to shine, to beam, to emit rays; **տիղմ-**, to splash, to bespatter; **-իմ** *vn.* to gush, to spout out, to spring up, to break, to burst.

Յայտուկ *S.* Յայտումն; **-ք տղմոյ**, splash of mud.

Յայտումն *s.* *S.* Յայտ; squirt, gushing, spirting; breaking; flashing, reflection; **-սերման**, ejaculation.

Յայտք *S.* Յայտ.

Յան, ից *s.* sowing; dispersion; *S.* * Յան; *a.* scattered, disseminated, spread; **-եւ ցիր, ցիր եւ -**, scattered about, dispersed every where; *ad.* here & there; **-եւ ցիր առնել, կացուցանել, տիրել**, to scatter here & there, to disperse; **-առաւ անդ հարցանել**, to interrogate (a scholar) promiscuously.

Յանդ, &c. S. Յանկ, &c.

Յանեմ, էցի *va.* to sow, to strew; to spread, to scatter, to diffuse; to sprinkle, to besprinkle.

Յանկ, ոյ *s.* hedge, fence, enclosure, boundary, wall; index, catalogue, list, table: desire, love, lust; *anat.* secundine, after-birth; *ad.* always, continually; **սլատել, փակել-ով**, to surround with hedges, to fence in; **-արկանել**, to hedge in, to encompass, to surround.

Յանկալի *a.* desirable, to be wished for, longed for, much sought after, amiable, dear; **-սլարզութիւն**, amiable simplicity; **-է ինչ**, I desire, I wish for, I would that, I dream of nothing but; **-ք** *s.* whatever is pleasing, desirable or dear; **-ք աչաց**, that which is pleasing to the sight; **անդաւակեցից զ-իս որովայնից նց**, I will slay their dearest sons.

Յանկական *a.* concupiscible; **-ն** *s.* concupiscence; **-կառար** *a.* high-built (wall); **-կարկառ** *a.* hedge-repairing, restoring a wall.

Յանկամ, Յանկանամ, ացայ *vn.* to desire, to wish, to envy, to covet, to long for; to desire inordinately, to covet greedily.

Յանկամոլ *a.* lustful, libidinous.

Յանկապառ *a.* hedged in, surrounded with hedges; **-առ** *a.* hedge-breaking; **-եմ** *va.* to surround with hedges; to encompass, to encircle.

Յանկաջան S. Մշտաջան.

Յանկասեր *a.* amorous, lecherous, lewd, voluptuous, sensual, libidinous; -սիրեմ *vn.* to desire passionately; -սիրութիւն *s.* passion, love, lust, sensuality, lechery, concupiscence; զվաճաշող -թէ թեւակոխել, to abandon oneself to voluptuousness.

Յանկատեսակ *a.* pretty, fine, nice-looking; -բար *a.* tempting, delicious; -բոգել, -բոկեմ S. Յանկապատ, -սպատեմ; -ցող *a.* desirous, covetous, greedy; *s.* desirer; -ցողական S. Յանկական; -ցուցիչ S. Յանկարար; -փակ S. Յանկապատ.

Յանկեմ, եցի *va.* to surround with hedges, to hedge or wall in, to enclose, to encircle; - զհամարս տանց, to divide into chapter & verse.

Յանկոտ, աց *a.* lascivious.

Յանկորդ *a.* assiduous, continual; *ad.* ever, continually; -եմ, եցի *va.* to frequent, to haunt; *vn.* to continue, to persevere, to perpetuate, to last.

Յանկութիւն *s.* desire, longing, envy; will, pleasure; sensual pleasures, lust, concupiscence, voluptuousness, sensuality, passion, love; cupidity; -փառաց, ambition; դաւ ի -, to desire, to wish; լինել ի -թէ մեծի, to desire ardently, to wish for eagerly; առնել ը -թէ անձին, to act according to

Յանկումն *s.* desiring. [one's caprice.

Յանումն *s.* sowing.

Յանց, ից *s.* net, seine; net-work; *fig.* snare; *anat.* S. Յանցատեսակ; սփռել զ-, to spread nets; անկանիլ ի -ս, to be caught, taken in a net; to be snared, netted, entrapped.

Յանցակերպ *a.* retiform, reticular.

*Յանցառ *a.* thin, scarce, rare; *s.* glade.

Յանցատեսակ *s.* *anat.* retina, net-like tunic or innermost coat of the eye.

Յանցարկ, աց *s.* haul, cast of a net; *a.* casting nets.

Յանցեմ, եցի *va.* to fish with nets, to take or catch in a net.

Յանցորդ, աց *s.* seiner, fisherman.

Յասկոտ, աց *a.* inclined to anger, hasty, irascible, passionate, choleric; -ութիւն *s.* irascibility.

Յամնալի *a.* wrathful, angry.

Յամնական or Յաննական *a.* fit to excite anger; irascible; -ն *s.* irascibility.

Յաննում, սեայ, սիր, սուցեալ *vn.*

to lose one's temper, to put oneself in a passion, to fall or fly into a passion, to fire up, to be indignant, very cross, greatly incensed, violently enraged, angry, vexed, exasperated; -տարապարտուց, to fire up at the least thing, to be easily provoked, put out.

Յասումն *s.* anger, indignation, passion, wrath, ire, rage, fury; ի - ածել, to provoke, to anger, to incense; գրգռել զ- ուրուք, to rouse or stir up wrath, to put into a passion; թափել զ- բարկութեւ, to vent one's anger or spleen; մեծապէս ցամամբ եռալ ախտից, to be aggravated, to become worse; լինել ցամամբ ը ումք, to be angry with, to quarrel with a person.

Յասուցանեմ, ցի *va.* to offend, to rouse the indignation of, to put in a passion, to irritate, to incense, to chafe, to provoke, to exasperate.

Յասլիմ, սեայ S. Յաննում.

Յատեղի *s.* point?

Յարասի *s.* bot. broom, genista, birch.

Յարդ, - եւս, - խի *ad.* until now, still, yet; - եւս ոչ, not yet.

Յաւ, ոց *s.* pain, ill, suffering; *fig.* sorrow, grief, affliction, displeasure, bitterness; regret; disease, illness; -ուք *ad.* painfully, sorrowfully, sadly; դառնակակիծ -, sharp, smarting, poignant or bitter pain; - սրբազան, epilepsy, falling sickness; -ք ցանկութեւ, concupiscence; ի -ս լինել, -ս կրել, տանել or բերել -ոց, to suffer or endure pain, to feel unwell, to be in pain, full of pain; զմահու - ջերանիլ, to be ill of a fatal disease; մեղմել զ-ս, to calm, to allay, assuage or lull pain; դժոխքներ կալաւ զիս -, a cruel pain seized me; փարատեցան յինէն -ք իմ, I have no more illness, I am free from pain; - է or -է ինձ, it displeases me, I am vexed, I am very sorry; S. Ըմբռնիմ.

Յաւաբեր *a.* causing pain, dolorous; hurtful, unwholesome; -դար, աց *a.* unhealthy, infirm, sickly, broken down, feeble, weak; -գին *a.* painful, doleful, afflicted, sorrowful, dismal, mournful; *ad.* dolefully, dolesomely, painfully, sadly; - ձայնիւ, in a mournful tone; - սիրտ, sorrowful heart; - աշէք, atrocious curse; - կեանք, tiresome life.

Յաւազնեմ, եցի, -գնիմ, եցայ *vn.* to

be in pain, to have a pain, to be ill, to suffer; to pain, to be afflicted, vexed, chagrined, sorry.

Յաւազնոտ S. Յաւազար; -եմ, -իմ vn. to fall sick, to be ailing, poorly; -գնութի s. pain, grief, affliction, tribulation; condolence, compassion.

Յաւալի or լից a. painful, doleful, grievous, sad.

Յաւած, ի a. suffering, infirm, ill; afflicted, wretched; -ութի s. illness, sickness, pain.

Յաւակից a. condoling with, compassionate, feeling for; -լինել to condole with, to commiserate, to share in another's affliction, to be compassionate, to sympathise with, to pity; -կցաբար ad. compassionately, sympathisingly; -կցեմ, -կցիմ S. Յաւակից լինիմ; -կցութիւն s. condolence, compassion, sympathy; թուղթ -թէ, letter of condolence.

Յաւահալած, ից a. antimoribous, curing, dispelling diseases.

Յաւանակիմ, եցայ vn. to last.

Յաւասէր a. merciful.

Յաւատեմ, եցի va. to cut or tear up.

Յաւայածոյց a. assuasive, lenient.

Յաւացուած, ի s. pain.

Յաւեցուցանեմ va. to cause pain or sorrow, to pain, to afflict.

Յաւէ, լեն, լեաց, լեցին, լեսցէ v. imp. to be in or to suffer pain or grief; to be displeased, to regret, to be sorry; to be afflicted, to grieve; to be compassionate, to pity, to complain; ցաւէ գլուխ իմ, my head aches, I have a pain in my head, I have the headache; ցաւեցին ոտք իւր, he suffered from a pain in his foot; ոչ ումէք ցաւէ լիս, nobody pities me; ցաւէ ինձ ի վերայք, I pity you, I weep for you; ցաւեաց ձեզ վն իմ, were you sorry for me? did you feel compassion for me? ոչինչ ցաւէր նմա վն քո, he had no compassion for you.

Յաւիմ, եցայ vn. to have a pain, an ailing; to be afflicted, chagrined; to

Յաւոտ S. Յաւած. [regret; S. Յաւէ.

*Յաքան, ի s. agr. scarifier; -եմ, եցի va. to scarify.

Յեւեմ, լեցի, լեմ, -լում, լի, ցել va. to rend, to break, to split, to cleave, to cut, to divide lengthways; -լում, լայ vn. to be torn, rent; to be split, cloven; ցելաւ յերկուս, it was rent in twain.

Յեւում s. cleaving, rending; cleft, rent. [&c.

Յիս, ոյ S. Յիս; -ոտ, &c. S. Յսոտ,

Յիսիք ձեռալուայի s. dirty water,

Յեծ, ոյ s. ibis, Egyptian bird. [slops.

Յեղ, ից s. tribe, caste, race, branch; -ից -ից, various, diverse.

Յեղակարգութի s. separation of one tribe from another; -ից a. of the same tribe, family or race; -կցութի s. identity of tribe.

Յեղապետ s. patriarch; chief of a race, tribe or clan; -ապետ a. patriarchal; -եմ, եցի va. to be chief or patriarch of a tribe; -ութի s. dignity of a chief, patriarchship.

Յեղացեղ, Յեղ եւ ցեղ s. various tribes or clans; a. diverse, varied; ad. diversely.

Յեղենաիր a. of a different tribe or clan; - առնել or լինել, to distinguish one tribe or family from another; - տրութիւն s. distinction of one tribe from another. [ive from, to take origin.

Յեղիմ, եցայ vn. to descend or der-

*Յեռ S. Որովայնածութիւն.

Յեռ S. Զեռ.

Յերբ ad. till when? how long?

Յերեակ, Յերեկ ad. by day, in daytime, during the day, in broad daylight; զցայգ եւ զցերեկ, day & night; զ- զօրն ցերեկ, all day long.

Յերեկապահ s. day-sentry.

Յերեկութի s. daytime, duration of a day, the whole day.

Յերեկոթ, ի s. day-school.

Յերեկոթիկ s. day-scholar; a. - դպրոց, day-school.

Յեց, ոյ s. moth, worm, wood-fretter, moth-worm; med. ring-worm, herpes; -ակեր a. moth-eaten, worm-eaten; -ակերիմ vn. to be worm-eaten; -ամէց S. Յեցակեր.

Յիս, ցիս s. mud, mire, dirt; լ- գալ, to get splashed, to be covered with mud. [kite-fish, milvago.

Յին, ցնոյ s. zool. kite; - ծովային,

Յինգ, Յինկ, ցնկոյ or կի s. bot. meadow-rue, thalictrum.

Յիռ, ցառ, ցառց s. onager, wild ass; - խանէ, the - brays.

Յիր, ցրիւ, -ք s. dispersion; vast open space; - or - եւ ցան a. dispersed, scattered about, spread; S. Յան; - լ- լինել, - վայրացան լինել, to be dispersed, scattered about, spread

over; - *էւ ցան մաօք*, absent-minded, distracted. [*scattered around*.]

Յիրապահակք *s.* guards or sentries

Յիրդ, ցրդոյ, Յրդի *s.* briar, bramble; *bot.* pimpernel, burnet: smilax, rough bindweed; *S. Գի*; *ցրդոյ պտուղ*, juniper-berries.

Յից, ցցոյ *s.* pale, stake, pile; peg, pin; *a.* upright, erect, straight; acute, sharp; *դատապարտելի* -, to sentence to be empaled; *հանել, վարսելի* -, to empale.

Յիւ, ցուոց *s.* tiling, roof; *ընդ* or *ըցուոցն կախել*, to let down through

Յիւռկիմ *S. Յռկիմ*. [the roof.

Յլադլուի *a.* bull-headed; *s.* Bucephalus; *zool.* bull-head; -*դէմ* *a.* bull-faced; -*ձեւ* *a.* bull-shaped; -*մարտու թիւն* *s.* bull-fight, --feast, --baiting; -*շուն* *s.* bull-dog; -*փիղ* *s.* chimera, half-bull-half-elephant.

Յլեղջիւր *a.* tauricornous.

Յլիկ *s.* steer, bullock; *pn.* Tzelig.

Յլիւ *s. chem.* taurine.

Յխտեալ *a.* muddy, dirty.

Յխտ *a.* miry, covered with mire; -*էմ, էցի* *va.* to dirt, to bemire; -*իմ, էցայ* *vn.* to soil oneself, to get dirty.

Յմախ, ի *s. bot.* water-parsley, apium palustre: white hellebore, veratrum; -*տակ* *s.* veratrum root.

Յնդաբար *ad.* here & there.

Յնդական, Յնդէլի *a.* volatile; -*ուի* *s.* volatility.

Յնդեմ, էցի *va.* to dissipate, to disperse; to volatilize, to exhale, to evaporate, to vanish; - *զմիտս ուրուք*, to distract, to divert from, to turn from or away; - *զոք յարտօւր*, to excite a person's compassion, to move, to affect; -*իմ* *vn.* to be dissipated, dispersed; to be turned to vapour, to be evaporated, volatilized, exhaled; * to be in one's dotage, to twaddle, to dote, to get heedless; - *յարտաւաւ*, to melt in tears; - *մաօք*, to be wrapt or absorbed in contemplation, to be absent in mind, inattentive.

Յնդուլի *s.* dispersion, dissipation; volatilization, exhalation, evaporation; - *զլնոյ, մաաց*, inattention, distraction.

Յնծալի, լից *a.* joyful, joyous, merry, cheerful, blithe, gay, exhilarated.

Յնծամ, ացայ, ծա *vn.* to rejoice, to be joyful, to be transported with

happiness, to be full of merriment.

Յնծացուցանեմ *va.* to rejoice, to gladden, to make joyous, to exhilarate, to delight.

Յնծուլիւն *s.* exultation, rejoicing, cheerfulness, blithesomeness, mirth, joy, exhilaration; - *զգէնուլ*, to be festive, joyous, gladsome, blithe.

Յնկնիմ, էցայ *vn.* to bring forth, to litter, to have young; - *շան*, to pup; - *կատուի*, to kitten; - *դազանաց*, to cub; - (*ծնանել*) *կովու*, to calve; - (*ծնանել*) *խաշանց*, to lamb; - (*ծնանել*) *գրաստուց*, to foal; - *այծի* (*ծնանել*), to kid.

Յնոր, ի better -ք, րաց *s.* giddiness, delirium, raving, vertigo, frenzy, madness; phantom, shadow, whimsical fancy, vision, illusion, imagination, fantasy, chimera; -*ք անդահականք, անժախտք*, horrible visions, fantastic apparitions.

Յնորական *a.* imaginary, fanciful, fantastic, illusory, chimerical, extravagant, air-built; -*կոծ* *a.* deranged, frantic, delirious, frenzied, raving, mad; - *առնել*, to strike with frenzy, to torment with madness; - *լինել*, to be a prey to delirium, to be tormented by a diseased imagination, to be infatuated.

Յնորեմ, էցի, -էցուցանեմ *va.* to cause giddiness, to induce to idle fancy, vagaries, day dreams, to building castles in the air, to creating oneself illusions, to running after chimeras or vain show, to seduce, to infatuate, to craze, to drive mad.

Յնորիմ, էցայ *vn.* to be delirious, deranged or light-headed, to feel giddy, dizzy, to be crazy, to talk nonsense, to rave; to be beside oneself, to wander, to run mad; to create oneself illusions, to build castles in the air. [lirium, folly; illusion; distraction.

Յնորուլի *s.* wandering of mind, de-

Յնցեմ *S. Յուց* *տամ*; - *զձեռս*, to shake hands.

Յնցլաձեւ *a.* perforated with many holes, like the rose of a watering-pot.

Յնցլանամ, Յնցլանամ *vn.* to gush forth, to spout out.

Յնցոտաւոր *a.* dressed in tatters, in rags; *s.* tatterdemalion, ragamuffin.

Յնցոտեմ, էցի *va.* to piece, to patch.

Յնցոտի, տւոյ, տեաց, -կ, -տուն *a.*

worn out, old, ragged, tattered; s. old clothes, rags, tatters, rubbish.

Յնցուղ, ցղոյ, զով s. pipe, conduit, duct, tube; watering-pot; besprinkling; dispersion.

Յնցումն s. phys. (electric) shock.

Յոլ S. Յոլք; - - ցոլալ, to sheen.

Յոլական a. shining, sheeny.

Յոլամ, Յոլանամ, ացայ տ. to shine, to sparkle, to glitter; to reflect, to be reflected, to reverberate, to flash.

Յոլացիկ a. reflecting, reverberatory.

Յոլացումն S. Յոլումն.

Յոլեմ S. Յոլանամ.

Յոլացուցանեմ տ. to reflect, to reverberate; to emit, to exhale, to send forth; - ուցիչ s. reflector; a. reflective, reverberant.

Յոլումն s. reflection, reflex, reverberation; sparkling, flashing, lightening.

[ցումն. Յոլք s. reflections; flashes; S. Յոլա-

Յոլ, - ուն S. Յոլուն.

Յոլիկ s. zool. millepede; S. Նեպուկ.

Յոյց, ցուցից s. showing, indication, mark, index, sign, testimony; demonstration, evident proof; show, appearance, parade, ostentation; spectacle, laughing-stock, butt; հաստատուն - , plain proof; - բարեկամութիւն, show of friendship; - մեծարանաց, demonstration of respect; ի - , ի - ս, ի - ս ինչ, only for show, for pretence, for ostentation; - ս առնել, to shew, to show off, to make parade or display of, to display; առնել ինչ ի - ս մարդկան, to do any thing so as to be seen of men, ostentatiously, for mere shew, to obtain applause fraudulently; լինել ի - ս, to be exposed to mockery or contempt, to be the laughing-stock, the butt of; զմանա - առնել ի խրատ այլոց, to hold up to opprobrium for example to others.

Յորեան, ենոց s. wheat; corn, grain; աուրք ցորենոյ, cornage; փոխինդ ի ցորենոյ եւ ի կաթանէ, frumenty; հարկանեն ճճիք զ - , weevils destroy corn.

Յորեկ S. Յերեկ.

Յորենաբաշխ a. wheat-distributing; - բեր a. bearing or producing wheat; - գոյն a. wheat-coloured; - հատ, ից s. grain of wheat, grain; - մորթ a. wheat-coloured, fallow; - շահ a. profiting by corn; - շատ a. abounding in wheat; - վաճառ s. corn-merchant,

corn-chandler; seedsman; - վաճառութիւն s. corn trade. [ցործամ, how long?

Յործամ ad. till, until, as long as;

Յորչափ S. Յորքան. [վայր, how far?

Յոր վայր ad. where, whither; ցոր

Յորքան ad. as long as, during, whilst; ցորքան, until when? how long?

Յու, ոց S. Յիւ.

Յուլ, ցուց s. bull; ast. Taurus, the Bull; - վայրի, ure-ox, urus; միս, մորթ ցուլ, bull-beef; bull's-hide; բառաչ, պոչիւն or պոռոչիւն ցուլ, bellowing, lowing; - բառաչէ, the bull bellows; զոհ ցուց, taurobolium. [cavity.

Յուլ ականջաց s. auricular tube or

Յում or - ն s. humour, matter, pus, sanies. [shake, to agitate, to stir.

Յունց s. shock, shake; - տալ, to

Յուպ, ցպոյ s. stick, switch, rod; beams or rays of light; - ծերութիւն

մոյ փց. the staff of my old age; -

պանդխտաց, Jacob's-staff; - հովուի,

shepherd's crook; - կաղաց, crutch;

- հնդիկ, ebony; - եղծական, pastoral staff, crosier; - ի ձեռին, stick in

hand; շրջիլ ի ցպոյ, to go or walk with crutches.

Յուրտ, ցրտոյ a. cold; փց. cold, senseless, silly, stupid, insipid; vain, frivolous, trifling; s. cold, chill; - մարդ, cold, frigid, unconcerned, indifferent person; - ցաւ, piercing cold; - պատճառք, poverty of argument; - մահա համբոյր, chill of death; - սաստիկ, a violent or biting cold; սոսկալի, խիստ, անտանելի, թափանցող - , horrible, bitter, insupportable, piercing cold; - է, it is cold; սարսափեալ դողալ ի ցրտոյ, to tremble all over with cold, to be benumbed with cold; պատասխարիլ ի ցրտոյ, to provide against the cold; վարժիլ ցրտոյ, to be inured to cold; - առնուլ, to take cold, to catch cold; գի - յերկիր ընկենուլ, to kill on the spot, to strike, a cold corpse, to the ground; S. Ընդարմանամ.

Յուց, ցցոյ, - ք s. shouts of joy; air, song, glee, ditty, ballad; pomp, show; - բանալ, to sing a song.

Յուցակ, աց a. showing, indicating; s. indicator, sign, mark, token; catalogue, index, table, list; repertory; Ritual; hand, index; math. co-efficient; - վաճառուց, inventory; - մեռելոց, table of mortality; - կերակրոց, bill of fare; - արդէւեալ գրոց, index ex-

purgatorius, list of prohibited books.

Յուցական *a.* demonstrative, indicative; - դերանուն *gr.* demonstrative pronoun; *S.* Մասն; - անել, to demonstrate, to evince, to evidence, to prove, to show; - ասկս *ad.* ostentatiously, with vain show.

Յուցակուի *s.* demonstration, proof, reason; անելի - , to show, to manifest; յանկուծիի - անել, to create, to give being, to cause to exist.

Յուցամատն *s.* forefinger.

Յուցամոլորթիւն *s.* vainglory, ostentatiousness.

Յուցանակ *s.* index, token, sign.

Յուցանեմ, յի *va.* to shew, to indicate, to designate, to point out; to cause to be seen or known, to expose, to declare, to represent; to demonstrate, to prove; - զանձն թէ ան իցէ, to pretend to be a god.

Յուցիչ *s.* indicator; *a.* *S.* Յուցական.

Յուցումն *s.* exposition; indication; demonstration, proof.

Յոփ, ի *a.* garrulous, glib, chattering; loose, disordered, dissolute, lewd.

Յոփաբան *a.* silly-talking, nasty, indiscreet, unbridled; debauched, licentious; - ութիւն *s.* coarse language, idle prating; - բերան *a.* loose- or filthy-tongued; - գնաց *a.* leading a dissolute life; - բ or - գնացուծի *s.* dissolute life, disorderly conduct; - կեաց *S.* Յոփա- գնաց; - հայեաց *a.* lewd-faced, brazen, shameless; - միտ *a.* loose-minded; low-minded; - մոեմ *vn.* to pique oneself extremely; - նամ, ացայ *vn.* to follow ill courses, to lead a dissolute life, to rush headlong into vice.

Յոփանք *S.* Յոփուծիւն.

Յոփասիրտ *a.* lewd, indecent, profligate, licentious.

Յոփացուցանեմ *va.* to debauch, to lead into wrong courses, to corrupt, to vitiate, to pervert.

Յոփոգի *a.* effeminate.

Յոփուծիւն *s.* profligacy, disorder, libertinism, licentiousness, debauchery, lewdness, scandalous behaviour.

Յուակաթեալ *a.* dripping from snout

Յուէլ *S.* Յիւ. [& jaws.

Յուկակապ *s.* muzzle; nose-band; - ձեւ *a.* snout-shaped; - նաւ *s.* *mar.* rostral, beaked ship, galley; - յեծ, galeas; - փոքր, galiot; *S.* Հնգաթի; - ուր *a.* long-nosed, snouted.

Յուկեղ, աց *a.* thick muzzled.

Յուկիմ, եցայ *vn.* to jut out, to project, to protrude; to spout or rush out.

Յուուկ, յուկի or կոյ *s.* snout, muzzle; *mar.* rostrum, cut-water, prow; կապել զ- եղին, to muzzle the ox; - հարկանել ի ջուրսն, to plunge the nose & mouth under water. [tezek.

*Յուսն *s.* dried cow-dung for fuel,

Յուեմ, եցի *va.* to graze, to rub the skin off, to scratch, to bruise, to notch, to jag; to make incisions, to cut; to wrest, to extort, to carry off; *med.* to scarify, to cup; - զհերս, to tear out one's hair; - իմ *vn.* to bruise oneself, to rub the skin off, to scratch oneself. [բաց, plucking out of the hair.

Յուուծի *s.* scratch, cut, bruise; - հե-

Յրակ *a.* *chem.* diasphorous.

Յրան, ի *s.* squirt, spirt, sprinkling.

Յրդեմի, Յրդի *S.* Յիրդ.

Յրեմ, եցի *va.* *S.* Յրուեմ; to transgress, to violate, to break, to infringe; - զխորհուրդս, to reveal secrets; to thwart the projects, to counteract the designs, to baffle the devices of a person; - զննչս, to lavish, to waste, to squander, to run through, to dissipate; - զմիտս, to distract, to divert, to call off; - զխաւար, to dispel the darkness.

Յրիչ *a.* *S.* Յրուիչ; divergent; *phys.* diffusive; *opt.* dispersive.

Յրիւ *ad.* dispersedly, here & there; - արկանել, to scatter about.

Յրուեմ, եցի *va.* to disperse, to dissipate, to scatter, to spread; to rout, to disperse, to put to the rout, to destroy; - զտառս, to distribute the letters, to take down the types; *S.* Յրեմ; - իմ *vn.* to disperse, to spread; to be scattered or dispersed; - մտաց, to divert one's attention or mind from; - լե երեսս երկրի, to spread all over the world. [dissipating.

Յրուիչ *s.* dispersor; *a.* dispersing,

Յրուծի, Յրուուծի *s.* dispersion, diffusion, scattering; - մտաց, distraction; - ուխտի, violation, transgression.

Յրտաբան *a.* talking insipidly, mawkish, dull, stupid, silly, witless; - եմ, եցի *vn.* to jest or talk sillily or insipidly, to talk nonsense; - ութիւն *s.* nauseous speech or conversation, insipid talk, silliness, nonsense; - բեկ, &c. *S.* Յրտահար, &c.; - բեր *a.* causing cold, frigorific; - բուխ *a.* cool, fresh;

-դին *a.* very cold; *ad.* coolly, coldly;
-կէզ *S.* Յրտահար; -կիր *s. phys.* cryo-
phore; -հար *a.* struck, benumbed
with cold; *bot.* blasted, spoiled by
cold; - առնել, to chill, to benumb
with cold; to dazzle, to blast; - լինել
or -հարիմ, եցայ *vn.* to become rigid,
stiff, benumbed with cold, to be froz-
en; -հարութի *s.* numbness, stiffness;
- անկոց, blasting, blast.

Յրտամ *S.* Յրտանամ.

Յրապին *a.* cold, frigid.

Յրտանամ, ացայ *vn.* to become cold,
to grow cool, chilly; to be seized
with cold, to catch cold; *fig.* to be-
come lukewarm, to grow cool; to talk
nonsense, to prate.

Յրտաշունչ *a.* blowing cold, frosty,
sharp, biting; -չափ *s. phys.* psychro-
meter; -սառոյց *a.* freezing, icy, glaci-
al, frigid; -ցումն *s.* refrigeration; -
ցուցանեմ *va.* to cool, to chill, to freeze;
fig. to cool; -ցուցիչ *a.* frigorific; re-
frigerant.

Յրաքմայութիւն *s.* catching cold.

Յրաին *a.* cold.

*Յրանխած *s.* chilblain.

Յրտութի *s.* cold, coldness, frigidity,
chilliness; *fig.* coolness.

Յրտունակ կուժ *s.* alcarraza, - ves-
sel, wine- or water-cooler.

Յրցուն *a.* rent, torn, tattered, in rags.

Յրցամ, եցի *va.* to rend, to tear or

Յրօնք, նից *s.* dispersion. [lacerate.

Յցահար *a.* pile-driving; *S.* Մէքե-
նայ; *s.* pile-driver; - ոլորանաւոր, pile-
driving engine with pincers; - չուա-
նաձիւղ, ringing pile-engine.

Յցապատնէշ *s.* palisade, stockade.

Յցասացութիւն *s.* singing a song or
ballad.

Յցեմ, եցի *va.* to thrust down, to
drive in, to fix, to plant, to set up, to
erect, to raise. [mination.

Յցութիւն *s. bot.* shoot, sprout, ger-

Յցուեմ, եցի, Յցուիմ, եցայ *vn.* to
shoot forth, to sprout, to pullulate;
to be planted, set up; - հերաց, to
stand erect, on end, to bristle up.

Յցումն *s.* driving or thrusting in,
standing up. [plumed.

Յցունազարդ *a.* crested; tufted,

Յցունք, նից *s.* curl, ringlet, lock;
egret, tuft of feathers, plume; - սա-
ղաւարտի, crest of a helmet; - թըռ-
չնոց, crest, comb.

Յփսի, սւոյ *s.* serge, camlet stuff,
woollen stuff; *S.* Խարազն; - աղնիւ,
shawl.

Յքադործ *s.* brandy-distiller; -հան
s. alembic, still; -յին *a.* alcoholic; -
չափ *s.* alcohometer; -վաճառ *s.* bran-
dy-seller.

Յքի, ցքւոյ *s.* alcohol, spirits of wine;
brandy, arrack; - հանեալի պողոց,
cider.

Յող, ոյ *s.* dew; չիթ -ոյ, dew-drop;
- քաղցրածաւալ, the gently-falling
dew; - քաղցրութիւն, the benign dew.

Յողաբեր *a.* roriferous; -բուս *a.*
rorifluent; -դին *a.* dewy; cool, fresh,
refreshing; *ad.* coolly, freshly; -դնեմ
va. to refresh; -լի or լից, -խառն *a.*
full of dew, wet with dew, dew-be-
sprinkled; -ծին *a.* *S.* Յողաբեր; born
of dew; - որդ, dew-worm; -կերպ *a.*
like dew, dewy; -հար *a.* mildewed,
blasted; -հոս *S.* Յողաբուխ; -նամ, ա-
ցայ *vn.* to grow cool, to cool, to be re-
freshed; to drop with dew; -սաճոյճ
a. sprinkled with dew; -տարափ *a.* as
a dew-drop; *s.* fall of dew; -րկեմ, եցի
va. to bedew, to besprinkle; to re-
fresh; -ցուցանեմ *va.* to cool, to re-
fresh; -ւոր *a.* full of or sprinkled with
dew; ամպ - , mist, fog.

Յողեմ, եցի *va.* to dew; to bedew,
to sprinkle or cover with dew, to be-
sprinkle, to wet, to water; - անձրեւ,
to rain; - արտօսը, to shed tears, to
weep; - բերանով, to sprinkle with
the mouth; ցողէ, the dew falls; ամպ
ցողեցին ջուր, the clouds melted in rain.

Յողեկ *s.* fine or gentle dew.

Յողեջք *s.* fall of dew.

Յողումն *s.* falling of dew, roration.

Յողուն, ղնոյ or ղուան *s.* stalk, stem,
blade; straw: rinsing; *a.* dewy, dew-
besprent.

Ի

Ի (*yune*) լիւն *s.* the thirty fourth letter of the alphabet & the seventh of the vowels; լ, լ, seven thousand; seven thousandth.

— It is used both as a vowel & as a consonant. As a vowel for example in the words իւրաքանչիւր, ուխտ, &c., and as a consonant in the words հաւատ, սեռ, հիւանդ, &c.

— It is only used as a medial & final letter, & sometimes serves for the consonant վ; as, օթեւան-օթեվան, երիւար-երիվար, վաւաշ-վաւաշ, &c., or for the diphthong u, as, հււււ instead of հիւսիւս.

— There is no proper word beginning with this letter, but on account of its affinity with the letter հ, it is sometimes substituted for it.

— Joined with ի (իւ), it is generally pronounced like the French u; as, դիւր, հիւր, դիւթ; & preceding the ո (ու) is pronounced like the English oo. Preceded also by ա (աւ), was anciently pronounced o; as, աւր-հնեմ-օրհնեմ, աւր-օր.

— It is sometimes used instead of the suffixes ի & յ; as, լայնամեշտայնամեշտ, լիւրաքանչիւր-յիւրաքանչիւր.

— In poetry, it is sometimes used instead of the conjunction եւ or ու.

— Instead of the Greek υ, իւ is frequently used; as Κυριλλος-իւրեղ, Κυριακή-իւրակէ.

Ի' conj. and, &.

Իւթ, &c. *S.* Հիւթ, &c.

Իւծիմ, &c. *S.* Հիւծիմ, &c.

Իւն *s.* *Gr. w.* ἰός, poison: the letter լ; — անդր! *S.* Օն անդր.

Իււ, &c. *S.* Հիււ, &c.

Փ

Փ (*pure*) փիւր *s.* the thirty fifth letter of the alphabet, & the twenty ninth of the consonants; փ, փ, eight thousand; eight thousandth.

— It is used, but rarely, instead of the letters բ & ա; as, փաղառութիւն-բաղառութիւն, դերփեւ-դերբեւ; կարափ-կարաւ, փոր-պոր, փայքար-պայքար.

— In foreign words, the Greek ϕ & the Latin *ph* are changed into փ; as, ϕιλοσοφία-philosophia-փիլիսոփայութիւն.

Փաղրոս, ալ *s.* *Gr. w.* zool. phagrus or pagrus, sea-bream.

Փաղամ, Փաղան *s.* head-band, veil.

*Փաթաթ *s.* patat, tandoorer's pad, padded disk used by bakers to press the dough for loaves against the sides of the tandoor. [packet, pack.

*Փաթաթանք *s.* fasciation, bandage;

Փաթաթեմ, էյի *va.* to wrap up, to envelope; to bandage, to wind round.

Փաթանք, -թեթք *s.* packet, bundle, fagot; envelope; amulet.

Փաթերակ առնում, Փաթերակիմ *vn.* to be fascinated. [ian note (ծ).

Փաթոյթ or ութ *s.* mus. an Armen-Փաթութեմ *S.* Փաթաթեմ.

Փալանդ *S.* Փալանդ. god).

Փալիոն *s.* *L. w.* Falcon, (a Sicilian

Փախ *s.* flight; -ի -, running away.

Փախառուած *S.* Փախառայ.

Փախնում, խեայ *S.* Փախչիմ.

Փախուստ, խառան or աի *s.* flight, escape; evasion, subterfuge, shift, tergiversation; -դորայ, rout, defeat, overthrow; ի - դարձուցանել, to put to flight, to rout; ի - մտաբերել, to meditate flight; - առնուլ, ի - դառնալ, աճապարել, երթալ, մասնիլ, լիւնել, կալ, to take to flight, to flee, to run away, to turn one's back, to turn tail.

Փախուցանեմ, ջի *va.* to put to flight,

to cause to flee, to drive away, to dislodge; -ցիւ ա. putting to flight.

Փախչելի ա. avoidable: fleeting, transitory.

Փախչիմ, խեայ, խուցեալ *vn.* to flee, to run away, to escape, to get away, to evade, to elude, to avoid.

Փախչիտ, աջ *S.* Փախստական.

Փախչուծիւն *S.* Փախուստ.

Փախստական *s.* fugitive, deserter, runaway; *a.* fugitive, fleeing; *fig.* fleeting, transient; - ծառայ, runaway slave; - առնել, արկանել, հանել, վարել, տալ, to put to flight; - լինել, գնալ, երթալ, դառնալ, անկանել, գիւմել, to take to flight, to turn tail, to run away; - ուծիւն *s.* flight, escape; - կից *a.* escaped or escaping together.

Փախստեայ, տէից. - տէուծիւն, *S.* Փախստական, &c. [-նիմ.

Փածանելի, -նիմ *S.* Սփածանելի, Փածուցանեմ *va.* to put in paper.

Փակ, ոյ or ի *s.* fastening, lock, padlock; stick; *a.* shut; - արկանել, to lock, to padlock, to latch, to bolt, to shut.

Փակագիծ *s.* parenthesis; -գիր *s.* monogram; cipher; -թել *s.* phys. reophore; -կալ, աջ *s.* turnkey, doorkeeper; *mus.* key-board, keys; - or -ղակ, աջ *s.* lock; valve.

Փական, ի, -ք, նայ *s.* fastening, lock, padlock, latch, bolt; key.

Փակարան *s.* cloister, enclosure; con-

Փակդուրակ *S.* Փանդուրակ. [clave.

Փակեղն, զան *s.* turban; head-dress, -band, fillet, band; hood, cowl; *S.* Վահաս & Ուրար; -, զուռք *s.* head-dress, veil.

Փակեմ, եցի *va.* to shut, to close; to shut up, to enclose, to fence in, to bar; to shut, to lock; ի ներքս -, to shut up, to beset, to hem round, to encircle, to surround, to encompass; - ի բանալի, to imprison, to put in jail; - զբան, to conclude, to close, to end; - ինչ յուժեքէ, to prohibit, to forbid; - զարգանդ (կնոջ), to procure sterility; - զոք ի ձեռս ուրուք, to deliver up, to betray; ի ներքս փակեալ, herein enclosed; փակեալ էին ընդ իշխանութիւն մահու, they were subject to death; փառքն Այ զքեւ փակեցին, may divine glory encompass you! *S.* Դուռն, Յոյս. [up.

Փակնում, կեայ *vn.* to be shut in or

Փակոց, աջ *S.* Փակաղակ.

Փակում, կի, փակ *va.* to shut.

Փակումն *s.* shutting, fastening.

Փակուցանեմ, ցի *va.* to attach, to stick, to cement.

Փակչուտ *a.* sticky, tenacious.

Փահլ *s.* horse, stallion. [*a.* friable.

Փաղ, ից *s.* zool. phalarope, sea-duck;

Փաղադոյ *a.* heterogeneous; -կատարական *a.* perfecting totally; -կերպ *S.* Համակերպ.

Փաղաղեմ, եցի *va.* to devour, to consume; to burn.

Փաղաղիչ *a.* devouring, ravenous.

Փաղանդ, աջ *s.* *Gr. w.* phalanx, legion; troop; -ամուշի *s.* *bot.* lavender, spica.

Փաղանուն *a.* univocal; synonymous; *s.* synonym, *pl.* synonyma; -աբար, -ակի, -ասկս *ad.* univocally; synonymously.

Փաղառական *a.* syllabic; -ութ *va.* to form syllables, to spell; -ութի *s.*

Փաղարիկ *S.* Փաղ *s.* [syllable.

Փաղաբջաբան *a.* smooth-tongued, flattering, bland; -բար *ad.* with adulation, blandishingly.

Փաղաբջական *a.* flattering, caressing, coaxing; *gr.* diminutive; -բան, term of endearment.

Փաղաբջանք *s.* endearments, caresses, wheedling, coaxing; flattery, adulation, palaver.

Փաղաբջեմ, եցի *va.* to caress, to fondle, to coax, to wheedle, to cajole, to flatter, to fawn, to adulate.

Փաղաբջոտ, աջ *a.* fawning; seductive; -շուծի *S.* Փաղաբջանք.

Փաղաբուշ, բայ *a.* caressing, coaxing, wheedling; *s.* flatterer, fawner, toadeater, adulator, smooth-tongued fellow, sycophant.

Փաղեմ, եցի *va.* to conjoin, to unite.

Փաղերութի *s.* frothy whiteness.

Փաղիժ *s.* zool. phalangium, tarantula, (a venomous insect, whose bite is supposed to be cured by music.)!

Փաղղական *a.* *fig.* devouring or burning; lascivious.

Փաղղոս *s.* *Gr. w.* Phallus; penis.

Փաղղութի *s.* period of a discourse.

Փաղի, ք, ից, իւք *s.* sheen, refulgence, lustre. [to gleam.

Փաղիաղիմ *vn.* to shine, to glitter,

Փաղփաղող *a.* bleating; growling.

Փաղփաղուն *S.* Փաղփուն.

Փաղփեցուցանեմ *va.* to cause to shine or glitter, to give brightness to.

Փաղփիմ, եցայ *S.* Փաղփաղիմ.

Փաղփիւն, Փաղփուին *s.* brilliancy, brightness, splendour.

Փաղփուն *a.* lustrous, brilliant, shining, glittering; *s.* tinsel, spangle.

Փամփուշտ, փշտի *s.* bladder, vesicle; - ասակեղէն, balloon; - հրեաթի, gun cartridge; - հրաձիգ, fusee; *S.* Հրա-
տիկը; - լողական, air-bladder.

Փայառութի *s.* slipping, stumbling.

Փայեթոն, ի, իւ or աւ *s.* *Gr. w.* Phaë-
*Փայիկ *s.* footman. [ton.

Փայլ, ից *s.* shine, brilliancy, lustre, glitter, splendour; *a.* shining, brilliant, glittering; - ի -, extremely bright, dazzling; *ad.* sparkingly; - զ-ի ասլ *S.* Փայլեմ *vn.* [-ծուն *a.* brilliant.

Փայլածող or ծու, ի *s.* *ast.* Mercury;

Փայլական, ի *s.* pyramid.

Փայլակեմ *S.* Փայլատակեմ; -եցու-
ցանեմ *va.* to cause to flash or flare.

Փայլակն, կան *s.* lightning, flash of lightning; սրաւար, արագաթուխ իւ-
րեւ զ-, quick, swift as lightning.

Փայլակնաբար *ad.* like a flash of lightning; -բորբոր *a.* ardent, vivid as a flash of lightning; flashing, dazzling; -կերպ *a.* like lightning; -հար *a.* strik-
ing like a thunderbolt; - առնել, to fulminate, to lighten; -ձեւ *a.* like lightning, very luminous, radiant, cor-
uscant; -նամ *vn.* to flash like light-
ning, to gleam transiently; -նման *S.* Փայլակնակերպ; -նշող *a.* bright as a
flash of lightning; -տարած *a.* gleam-
ing flashes; extending, diffused as a
lightning flash; -տեսիլ *a.* resembling
a flash of lightning, flashing, flaring;
-ցայտ *a.* emitting flashes, flashing,
sparkling. [flash, light.

Փայլակուին *s.* flashing; lightning;

Փայլատակեմ, եցի *vn.* to lighten; to
throw out sparks, to scintillate, to
sparkle, to gleam, to shine; *va.* to
cause to flash or sparkle; - զփայլա-
տակունա, to make the lightning flash;
բոց անային յաչաց նր -կեր, divine
fire flashed from his eyes; -կէ *v.* *imp.*
it lightens; -եցուցանեմ *S.* Փայլատա-
կեմ *va.*; կայծակունա յաչաց -, to
flash fire from the eyes.

Փայլատակն *pl.* -կունք *s.* lightning,
flash; spark; brightness, brilliancy;
thunderbolt.

Փայլատակուին *s.* lightning, flashing;
coruscation, scintillation, fulguration;
sparkling; thunderbolt; -կամբ աս-
տակել, to thunderstrike; -կունա տե-
ղաւ, to rain lightnings & thunderbolts.

Փայլեմ, եցի *vn.* to shine, to glitter,
to gleam, to flash, to sparkle, to glist-
en, to be resplendent; *va.* to cause to
shine, to give a lustre or brightness
to, to polish, to furbish, to burnish;
ինդութի փայլէ յաչս նր, joy shines in
his looks; -եցուցանեմ *S.* Փայլեմ *va.*;
* - զկօշիկս, to black or polish shoes;
-եցուցիչ *s.* polisher.

Փայլիմ *S.* Փայլեմ *vn.*

Փայլիւն *s.* brightness, lustre, refulg-
ence, brilliancy, splendour.

Փայլող *a.* shining; *s.* *S.* Փայլածու.

Փայլումն *s.* resplendence.

Փայլուն *a.* clear, polished, bright,
shining, sheen, splendid, brilliant; -
պղինձ, brass, yellow copper; -ակ *a.*
resplendent.

Փայլիայլումն *s.* resplendency.

Փայծաղն, զան *s.* spleen, milt; -ա-
ցաւ *a.* spleen-sick, troubled with the
spleen, splenetic; *s.* spleen, melanco-
ly; -ոտ *a.* splenetic, splenish.

Փայծեղն, զան or ծղան *S.* Փայծաղն;
-իճ *s.* *bot.* spleen-wort, miltwaste,
ceterach; *S.* Տերեւնիճ.

Փայտ, ից *s.* wood; tree; - կենաց,
the Holy-Rood, the Cross; *bot.* tree of
life, lignum-vitæ, guaiacum, thula or
thuya; - խնկոց, odorous, scented
wood; - իւղոյ, olive-wood, olive;
չնչին -, fragile wood; - պրեւի, fire-
wood; - հարկանել, պատառել, to cut
wood; to cut down, to fell; - ընկե-
նոււ, to draw or cast lots; կախել զ-է,
to crucify.

Փայտաբեր, ից *a.* producing wood;
s. wood-carrier; -գործ *a.* made of
wood, wooden; -ծուխ *s.* wood-coal,
charcoal.

Փայտակ *s.* *chem.* pyrolignite.

Փայտակերտ *a.* built of wood, wood-
en; *s.* wooden bulding, scaffolding,
plank; -կերտիկ *s.* nest made of twigs;
-կիր *s.* wood-carrier; -կոյտ *s.* heap or
pile of wood; pyre, funeral pile; -կո-
տոր, ից *s.* wood-cutter; -կովի *s.* car-
penter, joiner; -հաս or հար, աջ *s.*
woodsman, wood-cutter, --cleaver,
feller; axe, hatchet; -հատութիւն or
-հարութիւն *s.* wood-cutting, felling,

clearing; -մած *a. mar.* planked, covered with wood, wainscotted; յարկ *a.* wooden roofed; *s.* wooden roof; յին *a.* ligneous, woody; -նամ, ացայ *vn.* to become wood, to be changed into wood; *fig.* to be benumbed, to become stiff; -շատ *S.* Փայտաւէտ; -սաշտ, ից *a. s.* tree-worshipper, idolater; -սաշտութի *s.* tree-worship, idolatry.

Փայտատ, աց *s.* hatchet, axe; hoe, mattock, spade, pick-axe.

Փայտաւէտ *a.* abounding in forests, woody, sylvan, woodland; -բաղ, ից *a. s.* wood-gatherer; -բար *s.* lignite.

Փայտբեր *S.* Փայտաբեր. [en, woody.

Փայտեայ, -եղէն *a.* of wood, wood-

Փայտիկ *s.* small wood. [work.

Փայտկոփութի *s.* carpentry, wood-

*Փայտօղիկ *S.* Մլուկն.

Փայտօտն *s.* easel, wooden horse.

Փայտփոր *s. zool.* wood-pecker; կանաչ -, hick-wall, hickway; -ծովաշին, sea-pik, pica marina.

Փայփայանք *s.* pretty ways, caressing, coaxing; cajoling, fawning, flattering.

Փայփայեմ, եցի *va.* to pet, to take great care of, to nurse tenderly, to fondle, to caress, to make much of; to fawn upon, to cajole, to flatter.

Փանաք, ի *S.* Փանաքի; -ասկէս *ad.* meanly, poorly.

Փանաքի, բւոյ, բեաց *a.* weak; mean, vile, worthless, contemptible, poor, miserable.

Փանաքիմոյ *a.* weak- or poor-minded, of slender parts; -ուծի *s.* slender wit, mediocrity, weakness or poverty of mind. [ness, smallness, meanness.

Փանաքութիւն *s.* weakness, slender-

Փանդամ *S.* Փաղամ. round.

Փանդանդեմ *va.* to enclose, to sur-

Փանդանեմ *va.* to rend asunder, to tear to pieces, to dilaniate.

Փանդեռն, դռան, -դիւ, դաաց, -դիւն, դռանց *s. mus.* pandura, three-stringed guitar; trumpet. [carpenter.

Փանդուրակ, այ *s. Pers. w.* son of a

Փանդունակ *s. mus.* jew's harp.

Փանդունահար *s.* player on the pandura, guitar-player, guitarist; trumpeter.

Փաշաման *s. Pers. w.* anguish, affliction; blame, reproach; -կրել, to suffer invectives; to receive reproaches.

Փասլ, -ար, աց *s.* crevice, rift, cleft;

cave, cavity, hollow, hole; *a.* hollow.

Փապարեմ, եցի, -րիմ, եցայ *vn.* to become callous, to harden.

Փառ *s. S.* Մեղեղի; thin skin, pellicle, cuticle, film, husk; *anat.* secundine.

Փառաբանական *a.* laudable; -կից *a.* praising with another; glorified together; -բանեմ, եցի *va.* to laud, to praise, to glorify; -բանիչ *a.* praising, glorifying; -բանութի *s.* laud, praise, glory, honour; -բաստութի *s.* happiness; -զարդ, ից *a.* adorned with glory, glorious; -զարդեմ, եցի *va.* to cover with glory, to load with honours, to render glorious; -զարդութի *s.* glorious ornament, glory, honour; -զնոտի *s. ast.* Mars; -խնդիր, դրաց *a.* seeking for glory, ambitious, vain-glorious; -խնդրութիւն *s.* ambition; -կից *a.* equally glorious, having the same glory as another, sharing another's glory; -կցութի *s.* identity of glory; -հեղ *a.* very glorious, majestic; -մոլ, ից or աց *a.* greedy of glory, vain, very ambitious; -մոլիմ *vn.* to thirst for glory; -մոլութի *s.* inordinate love of glory, insatiate or immoderate ambition; -սէր *a.* fond of glory, full of vanity, ambitious, vain; -սիրեմ *una.* to be fond of glory, to aspire but to glory; -սիրութի *s.* love of glory, ambition, vanity; -տենչիկ *a.* greedy of fame, thirsting after glory; -տրեմ, եցի *va.* to praise, to laud, to glorify; -տրութի *s.* laud, exaltation, glorification; -ցի *S.* Փառաւոր; -լազեան *a.* of high family, princely.

Փառաւոր *a.* glorious, illustrious; -առնել, to pay honours to, to glorify, to praise, to celebrate, to extol; -լինել, to be glorious, glorified, honoured, extolled; -ակից *a.* glorified with another; -ասկէս *ad.* with much honour, gloriously, magnificently, pompously; -եալ *a.* glorified, glorious; -եմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to glorify, to render honour & glory, to honour, to exalt, to praise, to magnify, to celebrate; -ընկալ *a.* praiseworthy; -իչ *a.* glorifying; -ութիւն *s.* glorification; glory, magnificence, pomp, splendour; -թեամբ *S.* Փառաւորասկէս.

Փառորսակ *a.* fishing for praise.

Փառունակ *a.* glorious.

Փառք, ռաց *s.* glory; honour, praise,

fame, renown, celebrity; majesty, splendour, magnificence; *փառօք* *ad.* gloriously, with glory, pompously, splendidly; *ճմարիտ*, *անարատ* or *անսողիւտ*, *անեղծ*, *անկապուտ*, *չբեղ*, *յաւերժական* -, true, spotless, solid, real, great, imperishable glory; *սուտ*, *փախստական*, *սնտախ*, *կորստական* -, false, fleeting, vain, perishable glory; *սիրել զփառս*, to love glory; *փառս ստանալ*, to acquire fame or glory; *փառաց ի փառս բարձրանալ*, to be raised or exalted to the highest pitch of glory; *ընթանալ ի փառս*, to be in a fair way to glory; *անկապուտ փառս անձին համարել*, to put one's chief glory in; *ուղիղ փառս ունել*, to be of an orthodox belief or profession, to have a catholic sense; *տալ փառս Այ*, to glorify God, to give or render glory to God, to thank God; *վն փառաց մեռանել*, to die for glory; *անկանել փառօք*, to fall gloriously; *յաւերժացունել զփառս իւր*, to make one's glory eternal; *կնիք տալ փառաց*, to put the seal to one's fame; *տենչալ փառաց*, *զակատիլ զհետ փառաց*, to aim at glory, to pursue glory; *աղարտել զփառս իւր*, to tarnish one's glory, to stain one's reputation; *աղօտացունել*, *նսեմացունել զփառս իւր*, to obscure, darken or efface one's glory; *անկանել ի փառաց*, to abase, degrade or dishonour oneself; *առանց փառաց*, inglorious; *փառաւորեալ փառօք*, covered with glory, with laurels, renowned, famous; *չբեղապանծ փառօք*, with extraordinary splendour; *փառս քեզ համարեսիր*, make it your aim & glory to...; *տեսէք, մի դուցէ քահանայիք ի փառացդ*, take care not to lose your renown; *անմահական փառս յաւերջէ քեզ այս*, this will bring you immortal glory; *նսեմացեալ անհետանայր գողցես եւ - նր զոյգ ընդ բաղդին*, his glory seemed to be eclipsed with his fortune; *ի փառս Այ*, to the glory of God; - *Հօր*, &c., the «Gloria Patri», &c.; - *Տնն!* - *Այ!* glory to God! God be praised! thank God! - *քեզ*, *Տէր*, glory to Thee, o God; - *ի բարձունս Այ*, glory to God in the highest; *Որում միայնոյ վայելէն* -, to Whom alone glory belongs.

Փաս *s.* pitcher, jug.

Փասեան or *սիան* *s.* pheasant; *էդ* -,

hen -; *արու* -, cock -; *ճադ* -, pheasant-poult; - *ծովային*, sea-pheasant, cracker, pin-tail duck; - *աբոյծ* *s.* pheasant-breeder; - *արան* or - *ոյ* *s.* pheasantry, pheasant-walk.

Փաստ, *ից* *s.* reason, ground, argument, proof.

Փաստաբան *s.* lawyer, attorney, advocate, barrister, counsel; - *ական* *a.* argumental, argumentative, oratorical; - *եմ*, *էցի* *va.* to reason, to seek or allege reasons, to adduce grounds or motives, to plead, to argue; - *ուի* *s.* argumentation, reasoning, pleading; advocacy, bar.

Փաստական *a.* causative; *gr.* accusative; - *սլատիր* *a.* groundless, causeless, deceitful; - *սէր* *a.* cavilling, litigious, querulous, contentious; - *ւոր* *a.* guilty, culpable, unworthy. [causal.

Փաստբանական *a.* blameable; *gr.*

Փասր *s.* a wind, phasser.

Փասքուս, *քսի* *a.* chattering, prattling, tale-bearing, whispering, slanderous, back-biting.

Փասքսեմ, *էցի* *vn.* to tattle, to repeat, to whisper, to murmur or grumble, to tell tales, to speak ill of, to slander.

Փարազ or *Փարաձ* *s.* scissors?

Փարազունք *s.* *Hebr.* *w.* suburbs, boroughs, market-towns: noblemen, magnates.

Փարախ, *ից* *s.* fold, sheep-, pen, cattle-shed; *ից* church, convent, hotel, &c.; *Ժողովել ի* -, to bring back to the fold; - *ապետ* *S.* *Վանահայր*; - *եմ*, *էցի* *va.* to stable, to put in a stable, to gather into the fold.

Փարայ *s.* erotic plant.

Փարատ *a.* detached, disunited, dispersed, removed; - *եմ*, *էցի* *va.* to dissipate, to disperse, to scatter, to remove, to drive away, to destroy, to take away; *vn.* to be dissipated, dispelled, removed, to vanish; - *զհոգս*, to charm away, to beguile care; - *եցունեմ* *S.* *Փարատեմ* *va.*; - *զցաւս*, to soothe, to allay pain; - *զարամուի*, to drive away melancholy; - *իւ* *a.* dissipating, taking away, dispelling, removing; - *ումն* *s.* removing away, dissipation.

Փարաւազեմ, *էցի*, - *զս տամ* *va.* to comfort, to console, to solace, to cheer, to amuse.

Փարաւաթեմ S. Փերեւեմեմ.

Փարաք s. brach, setting-dog; a. libidinous; -ում s. luxury. [sense!

Փարգաստ int. pooh! pshaw! non-

Փարեղի a. affecting, moving, touching; amiable, dear; s. offscum, off-scouring, S. Չնշան; - առնել, առել, to conjure, to beseech, to entreat, to beg, to supplicate.

Փարեմ, էցի va. to embrace, to take in, to encompass, to contain; vn. S.

Փարթ, ի s. grease; tripe. [Փարիմ.

Փարթամ, աջ a. opulent, wealthy, rich; abundant, copious; -անամ, աջայ vn. to become or grow rich, to thrive; -աշնորհ a. generous, liberal; -ապէս ad. copiously, abundantly; -աջուցանեմ va. to enrich, to render rich, to make wealthy; -ուի s. riches, opulence, abundance, wealth.

Փարթար conj. at least.

Փարիմ, էցայ vn. to embrace, to clasp in one's arms, to throw one's arms round, to hug, to fold or lock in one's arms; to surround, to encircle; - զմիմեամբք, to embrace mutually; - զիւիք, to apply oneself, to give oneself up to; - զփառօք, to be ambitious; S. Ծուհդ.

Փարիսաբար ad. like a pharisee; -կան a. pharisaical, hypocritical; - կանուծիւն s. pharisaism.

Փարիսեցի, ցւոյ s. pharisee; fig. -, hypocrite; -ուծիւն s. pharisaism, hy-

Փարուազ s. Ar. w. skirt. [pocrisy.

Փարումն s. embrace, hug, clasp, fond pressure. [flagon, tankard.

Փարչ, Փարջ, ի s. water-pot, jug,

Փարսախ s. Pers. w. parasang, ancient Persian measure of length = 4 stadii or about 4 miles. [- խաղալ S. Կոճառ.

Փարս a. Ar. w. odd, uneven; դար եւ

*Փարտեմ S. Փերեւեմեմ & Չնշեմ.

*Փարտիչ or Փարթոյ s. oven-cloth or broom. [ing.

Փարփառ a. bright-eyed, mild-look-

Փարփար s. zool. moor- or water-hen, coot, fen-duck, S. Հաւալուսն; bot. securidaca, emerus, hatchet-vetch.

Փափազ or Փափաք, -անք s. desire, wish, eagerness, longing; -ելի a. desirable, covetable; -եմ, էցի vn. to desire, to wish, to long for, to want; -է տեսանել զքեզ, he desires to see you; -էցուցանեմ va. to excite the wish for, to render desirous, to in-

spire desire; -ումն S. Փափաք; Կառաւել, լցուցանել զ-, to content, to satisfy; որով ի - ածէ զնն, with which he excited desire in their hearts.

Փափկադոյն a. more delicate; -լի a. delicious, delightful, charming; -խոս a. gentle-voiced, sweet-tongued; -կան S. Փափկալի; -կեաց a. tender, delicate, living delicately, leading a dainty life, foppish, effeminate, voluptuous; -լինել S. Փափկանամ; -կեր, աջ a. dainty-mouthed, nice, sweet-toothed; -կերուծի s. daintiness, delicateness, nicety; -կեցուծի s. delicate or voluptuous life, daintiness, softness, delicacy, effeminacy; -ձայն a. tender-voiced; -մորթ a. soft-skinned; -նամ, աջայ vn. to soften, to become tender, soft; fig. to become nice, delicate, to get soft or effeminate, to live in idleness, in pleasures, to pamper oneself, to give oneself up to effeminacy or voluptuousness; - յանկողինս, to throw oneself listlessly or lazily on divans or couches, to sleep in soft beds; - սրովայնիւ, to addict oneself to epicurism; տօն փափկացեալ, a duly kept feast or festival.

Փափկանք S. Փափկուծիւն.

Փափկասէր a. fond of softness, of delights, dainty, voluptuous, effeminate; -սիրուծի s. love of delicacy, of delights, voluptuousness, effeminacy; -սիրտ a. tender- or soft-hearted, feeling, sensible; -սնոյց a. bringing up delicately; -սնունդ, -սուն a. brought up delicately, petted, delicate, nice; - մանուկ, petted, spoilt child, child cockered too much, brought up in lavender; - կեանք, softness; -վանկ a. child-voiced; -վար a. wanting delicate care; -ցուցանեմ va. to soften, to render tender; to take the greatest care of, to pet, to render delicate, soft; - զճոմական աւուրս, to banquet on fast days. [tractable, docile.

Փափկերախ, ից a. soft-mouthed,

Փափկիկ, Փափկին a. very delicate, dainty, most tender, young, fresh, new.

Փափկուծի s. delicacy, tenderness; effeminacy, daintiness, delight, pleasure, voluptuousness; - խղճի, scrupulousness of conscience, scrupulosity; - խմաստից, niceties or delicacies of thoughts; - սրտի, ախորժակի, delicacy of heart; - of taste; - կերա-

կրոյ, luxurious feeding, delicacies, dainty meats, good living; *արօմք -է*, pleasant pastures; *պարտէզ -է*, garden of delights; *օր -է*, holiday; *ի հանդերձս -[թէ զարդարեալ*, tastefully, daintily clothed or dressed; *ընկզմիլ ի -ս*, to revel in voluptuousness; *S. Հասանեմ*.

Փափուկ, փկի *a.* delicate, soft, daintly, voluptuous; delicious, tender, nice, exquisite; charming, gentle, graceful; holy, sacred; *-ս ad.* delicately, tenderly, gently; *- ակորժակ*, fine taste; *- իկզճ*, tender or scrupulous conscience.

Փաքամ *vn. med.* to wheeze.

Փեբրուարիոս *s. L. w.* February.

Փեգանայ or *-գենայ*, *ից* *s. bot.* ruta, rue; *վայրի -*, wild rue, ruta sylvestris, harmala.

Փեթակ, *այ* *s.* hive, bee-hive.

Փեղի, *ից* *s.* tent-curtain, curtain; linen; breadth; *- լերանց*, side or spur of mountains; *- սլատուհանայ*, shutter; *-իմ* *vn.* to be divided in two.

Փեղմոնի *s. Chald. w.* phelmoni, such a one; *եղմոնի -*, or *- եղմոնի*, in such & such a place.

Փեճեկ, *-ճոկ*, *ի* or *ոյ* *s.* shell, husk; *- սաղոց*, rind, peel, paring; *- ծառոց*, bark; *- ընկուզի*, nut-shell; *- ձուռոց*, egg-shell; *- ընդեղինայ*, pod, cod, husk; *- խեցեմորթից*, oyster- or tortoise-shell; scale; *- արեւելեան*, *co- culus Indicus*, fisher's berry.

Փեճիկ *s. chem.* pycrotoxine.

Փեճոկեմ, *եցի* *va.* to bark, to peel, to pare; *- զընկոյզ*, to shell nuts.

Փենի *s. Pers. w.* refined sugar; candy. [corn-flower; *S. Հողմածաղիկ*.

Փենայ, *ի* *s. Gr. w. bot.* blue-cyanus,

Փենուն *s. bot.* betony.

Փռեկեմ, *եցի* *va.* to cleave, to rend, to tear, to divide, to open, to break, to burst; *-կիմ* *vn.* to be divided, separated, to be in discord, to disagree; *-կեալ կոկորդ*, open-mouth; gaper; *-կուած* *s.* lode; *-կումն* *s.* opening, cleft, aperture, chasm.

Փռեկամ *S. Փռեկիմ*.

Փեսայ, *ից* *s.* spouse, bridegroom; husband; son-in-law; *-ածու*, *այ* *s.* bride's man or maid, paranymp; *-ական* *a.* pertaining to the bridegroom, marital, conjugal; *-անամ*, *ա- ցայ* *vn.* to espouse, to marry a person's

daughter, to be or become a son-in-law; *-անուէրք* *s.* espousals, nuptials; *-ացուցանել* *va.* to marry, to give one's daughter in marriage; *-արան* *s.* wedding-chamber; nuptial bed; *-իմ* *S. Փեսայանամ*; *-ուծի* *s.* nuptials, marriage, wedding; *-օրէն* *ad.* like a bridegroom. [paranymp.

Փեսաւեր, *ւիրաց* *s.* bride's man, *Փեա*, *ից* *s.* pluck, pull.

Փետեմ, *եցի* *va.* to pull or pluck out, to depilate; *- զփետուրս*, to pluck or strip off feathers; *- զհէրս*, *զմօրուս*, to tear out the hair or beard; **- զոք*, to fleece a person.

Փետիւն *s.* tearing out of the hair.

Փետուր, *արոց* *s.* feather; *նուրբ*, *մանր -ք*, down, soft feathers; ** խոշոր -ք*, master or longest quills; *յարդա- րեւ զ-ս*, to preen, cleanse or dress the feathers; *աւել ի փետարոց*, feather-
Փետեմ *S. Փետեմ*. [broom.

Փետրազարդ *a.* plumigerous, plummy; *-թափ* *a.* featherless, stripped of feathers, plumeless, bare, plucked; *- առնել*, to pick, to shake the feathers, to pluck; *- լինել*, to moult, to change feathers; *-լի*, *լիր* or *լից* *a.* well-feathered, covered with feathers, plummy; *սլաղեղ -*, plumeallum; *-մօրուս* *a.* wattled; *-սայր* *a.* feather-edged; *- տախտակ*, feather-edge; *-վաճառ* *s.* feather-seller; *-ւոր* *a.* feathery, feathered, plumous; *-ւորուծի* *s.* plumosity; *-փոխ լինիմ* *vn.* to moult; *-փո- խուծի* *s.* moulting; *Ժամանակ -[թէ*, moulting-time.

Փետրիկ *s.* soft feather, down.

Փետրոտանի *s.* plumipede.

Փետրուար *s. L. w.* February. [pedlar.

Փերեզակ, *այ* *s.* huckster; *չըջող -*,

Փերեւեղեմ, *թեմ*, *տեմ* or *ւերաեմ* *եցի* *vn.* to dress oneself with studied elegance, with affected neatness, with too great attention to effect, to be very spruce or smart; to bridle up, to strut, to carry proudly, to walk with affected dignity.

Փերթ, *ից* *s.* piece, bit; *-էմ*, *եցի* *va.* to tear, to rend, to lacerate.

Փերփերքարի *s. bot.* samphire, parsley-pert, crithmum. [laca sativa.

Փերփերան *s. bot.* purslain, portu-

Փեցի, *ցւոյ*, *ցեաց* *a.* one-handed;

Փէք *a.* miserable. [one-armed.

Փթթազարդ *a.* in full bloom.

Փթթեմ, եցի *va.* to put or shoot forth, to cause to blow or blossom, to deck with flowers; -իմ *vn.* to sprout, to germinate, to shoot; to blow, to bloom, to blossom, to open; *S.* Ընդ.

Փթթինազարդ *a.* beautifully flowering, bloomy.

Փթիթ *s.* shoot, sprout, blossoming, blooming; *a.* blossomed, flowered; -ս հարկանիլ, to blow.

*Փթիր *s.* dried cow-dung for fuel.

Փթուր *s.* powder, dust, sand, &c.

Փթանք *s.* particle, fragment, grain.

Փթրիմ, եցայ *vn.* to dry up, to fall to dust. [friable, frangible.

Փթառուկ *a.* reducible to powder,

Փիլակէ *s.* *Gr. w.* prison, jail.

Փիլաք, ի, -ս *s.* *Gr. w. ast.* phylax.

*Փիլթայ, ից *s. med.* lint, scraped lint.

Փիլիկոն or կուան, -իպան *s. Pers. w.* large cross-bow, arbalist.

Փիլիսոփայ, ից *s. Gr. w.* philosopher: chorister, singer; -ական *a.* philosophical; -եմ *S.* Իմաստասիրեմ; -ուի *s.* philosophy. [sophers.

Փիլիսոփայետ *s.* chief of the philo-

Փիլիսոփոս, աջ *S.* Փիլիսոփայ.

Փիլոն, ի *s. Gr. w.* cloak, mantle; priest's mantle; -աւոր *a.* wearing a mantle.

Փիծ, փծի or ծոյ *a.* spotted, stained, sullied, dirty; unclean, impure, obscene.

Փիղ, փղաց *s.* elephant; - մատակ, she -, female -; Գոչիւն փղի, trumpet- ing of the -, « barrit »; *S.* Փանիք.

Փիճի, ճւղ *s. bot.* pine-tree; *S.* Հա- ճարի, beech-tree.

Փին *s.* excrement; - բերեւ or Գաւ լէ բերանն, - լէ բերան Գաւ *med.* iliac passion, twisting of the intestines, volvulus, *S.* Վերադարձութիւն.

Փինատ *a. Gr. w.* poor, miserable.

Փխտակ, աջ *s.* fir-cone, pine-cone.

Փիւղ *s.* *S.* Փիւղ; fish-scale; - or -ա-

կէ *s. Gr. w.* arrest, prison.

Փիւնիկ, նկի or նկան *s. Gr. w.* *S.* Ս. Բ. մաւ; phenix; Phœnician; - աշխարհ, Phœnicia.

Փիւսիկեան or Փիւսիկեան *a. Gr. w.* physical; *s.* physician; natural philo- sopher. [w. basket, pannier.

Փիւրիդ or բիտ, բտան, բառնք *s. Gr.*

Փլած, ի *s.* rubbish, ruin.

Փլանամ *vn. ast.* to wane, to diminish.

Փլանիմ, փլայ, փլեալ or փլուզեալ

vn. to fall, to fall or sink in or down, to crumble, to fall or go to ruin.

Փլամ *a.* falling, crumbling; - ալ *S.*

*Փլաւ *s.* pilau, stewed rice. [Փլած.

Փլիթ *a.* lazy, cowardly, pusillanim-

Փլիմ *S.* Փլանամ. [ous.

Փլուզանեմ, զի *S.* Փլուցանեմ.

Փլուզումն, Փլումն *s.* destruction, ruin, waste.

Փլուցանեմ, ջի, փլի *va.* to beat down, to cause to fall, to destroy, to demolish, to ruin; to rout, to defeat, to disperse. [S. Փխրեւի.

Փխրան, աջ *s.* piece, bit, particle; *a.*

Փխրաքար *s.* tufa stone.

Փխրեւի *a.* friable, frangible.

Փխրեմ, եցի *va.* to pound, to crush, to crumble, to bruise, to grind; to roast, to toast, to torrefy.

Փխրուի *a.* friable. [contamination.

Փծանք *s.* spot, impurity, foulness,

Փծեմ, եցի *va.* to stain, to foul, to

sully, to maculate, to contaminate.

Փծիկ *S.* Փիծ. [contaminated.

Փծկիմ *vn.* to be stained, sullied,

Փծուի *S.* Փծանք. [bad, vile, abject.

Փծուն *a.* soiled, dirty, impure, filthy,

Փղակոյտ *a. ad.* with many elephants;

- բաղմուլի, herd of elephants; -

հէծեալ *a.* mounted on an elephant;

- պան, աջ *s.* cornac, elephant-driver,

mahout; - պետ *s.* chief-cornac; - բալ

s. half-elephant-half-goat, chimera.

Փղիշտ, Փղշտացի *a. s.* Philistine.

Փղձկալի *a.* moving, touching.

Փղձկամ, աջայ, ցեալ, Փղձկիմ, ե-

ցայ, կեալ *vn.* to be deeply grieved at,

to have one's heart full of pity, to be

much touched, moved; փղձկեցաւ

յարաստուաց, his eyes filled with

tears. [weep, emotion: spleen.

Փղձկումն, Փղձուկ *s.* inclination to

Փղոմոս *s. Gr. w. bot.* mullein, shep-

herd's-club, torch-weed, verbascum.

Փղոսկր *s.* elephant's tusk, ivory;

- այ, - եայ, բէից *a.* ivory, made of ivo-

ry; *s. S.* Փղոսկր. [elephant.

Փղորդի *s.* elephant's foal, young

Փղիջանամ *S.* Պղպջանամ.

Փճոք *S.* Փէճեկ. [dung-beetle.

Փնդեան, դռան. դռնիք *s.* scarab,

*Փնդեմ or Փնտեմ *S.* Յուզեմ.

*Փնթի *a.* dirty, filthy.

Փնչեմ, եցի *vn.* to puff, to blow; to

sneeze; *S.* Մռնչեմ.

Փնչիւն *s.* bellowing; sneeze.

Փշաբեր, ից or աց, -բոյս *a.* producing thorns, spiniferous; -ղգած, -ղգեստ *a.* covered with thorns, thorny; -լից *a.* full of thorns or briars, thorny, braky, prickly, briery; -խիւ *a.* extirpating briars; -շրջել, to pull up, to root out thorns or briars; -ծին *a.* bearing thorns; -կերպ *a.* thorn-like; -հիւսակ *a.* woven of thorns; -մոլ, -յեղց *a.* choked with briars, full of thorns; -նամ, ացայ *vn.* to grow thorny, to bristle with thorns; *fig.* to have one's hair stand on end from terror, to be horror-struck; -նիւթ *a.* made of thorn; -սրակ, crown of thorns.

Փշատ, ից *s.* zizyphus rubra.

Փշատեսակ *a.* thorny; *S.* Փշակերպ.

Փշատի *s. bot.* zizyphus lotus, seedra.

Փշաբաղ *S.* Փշախիւ; *-իմ *S.* Քսամիւմ.

Փշեայ, Փշեղէն *a.* thorny, spiny, made of thorns. [(՛)].

Փշիկ *s.* small thorn; *gr.* apostrophe

Փշիւ, Փշիւ *s.* farthing, mite.

Փշուտ, ից *a.* thorny, spinous, *S.*

Փշախաւն *S.* Փուշախաւն. [Փշալից.

Փշաւիք *s. pl.* crumbs, scraps, small

Փշեղի *a.* triturable. [bits, morsels.

Փշրեմ, էցի *va.* to grind to dust or powder, to pound, to bruise, to crush, to triturate, to pulverize; to crumble.

Փշրումն *s.* trituration, pulverization.

Փռթ, ից *s.* fold, plait, gather; wrinkle; -եմ, էցի *va.* to fold, to plait; to wrinkle, to contract; -իմ *vn.* to be folded or plaited; to wrinkle, to pucker, to shrink, to shrivel up.

Փռթոթ, -ահամ, -ային *a.* astringent, rough, harsh, sharp, acerb; -ու, թի *s.* astringency, acuity, acerbity.

Փռթոր *s.* top, whipping-top; -եմ, էցի *va.* to spin round.

Փռթորիկ, րկաց *s.* tempest, storm, hurricane, whirlwind; -ս յարուցանել, to raise a tempest; -ել, a tempest burst, a storm arose; *S.* Մրրիկ.

Փռթորկամ, ալեալ, -կիմ, էցայ, կեալ *vn.* to whirl, to whirl round; to rush on like a tempest, impetuously; -կեալ *a.* stormy, tempestuous; impetuous.

Փռթորուն *a.* very deep. [tuous.

Փռթուած, ոց, Փռթուածի *s.* folding, plaiting, fold.

Փռթեմ *va.* to irritate or bite the

*Փռչիլ *S.* Կրկուտ. [tongue or palate.

Փոխ, ոց or ից *s.* loan, borrowing; anthem, response, antistrophe, anti-

phon; - առ -, * -ն ի -, by turns, reciprocally, alternatively, mutually; խնդրել -, to ask in loan; - տալ, to lend, to make a loan; - առնուլ, to receive as a loan, to borrow; լը -ս մտանել, to be overburdened by loans, to be obliged to beg; - ով կեալ, to live upon trust, or upon credit.

Փոխաբաշխեմ *va.* to retribute, to requite, to remunerate, to reward; -բերաբար *ad.* metaphorically; -կան *a.* metaphorical, figurative, allegorical; -բերեմ, էցի or րի, րեւ *va.* to transfer, to transport; to transpose; to translate, to change: to reward: to succeed; -բերուի or ումն *s.* transport; translation, removal; allegory; *rhet.* metaphor; -բնակ *a.* translocated, foreign; -բնակեցուցանեմ *va.* to translocate, to change residence or place; -բնակիմ *vn.* to emigrate, to remove; -բնակուածի *s.* emigration; -բուսանիմ *vn.* to change nature, to be transformed; -գնացուածի *s.* transmigration; -գործեմ *va.* to execute the like, to make a copy; -գործուածի *s.* taking a copy, copying; -գրեմ *va.* to transcribe, to copy; -գասեմ *va.* to transfer; -գարձ *s.* reciprocity, return, recompense, compensation; *a.* reciprocal, mutual, respective, alternative; -անկիւնիք *geom.* alternate angles; -գարձաբար *ad.* reciprocally, mutually, alternatively, vice-versa; -գարձեմ, էցի *va.* to recompense, to reward; to return like for like; -գարձուածիւն *s.* reciprocity; compensation; -գրական *a.* contagious, infectious, *S.* Տարախիւսիկ; -գրապէս *ad.* similarly; -գրելի *a.* transmissible, transportable; -գրեմ, էցի *va.* to transpose, to transfer, to transport, to displace; to remove; to copy; to translate; *vn.* to depart from this world, to die; -գրուածի *s.* transport, transposition, transmission, translation; removal; -կերպեմ, էցի *va.* to transform, to metamorphose, to transmute, to change; -կերպուածի *s.* transformation, metamorphosis, change; *rhet.* trope; -կոչեալ *a.* invited, called on; -հասոյց լինիմ or դատնիմ *va.* to repay a loan; to reward, to remunerate; -ձայնք *s.* anthem; -ձեւեմ, &c. *S.* Փոխակերպեմ, &c.; -մբարձեալ *a.* taken up, translated to heaven; -մուսնուածի *s.* metamery;

allelology; allelobasy; յեղեղեմ *va.* to convert reciprocally, to the contrary; յեղութի *s.* mutation, change.

Փոխան *pr.* instead of, in the place of, for; *S.* Փոխանորդ.

Փոխանագիր *s.* bill of exchange, bill, note, draft; փոխանցել *զ-* to endorse a note or bill; *S.* Ընդունելութիւն.

Փոխանակ *pr.* instead of, in place of; in exchange or in return for, as a reward for; - նր, in his place; - ընդ, instead of; - զի, whereas; for as much as, since, because; անձն քո - անձին նր, your life shall be surety for his; ասել - ուրուք, to say in a person's name.

Փոխանակ, ի *s.* substitute; lieutenant; vicar; successor; exchange, barter, compensation; - աւ *ad.* by turns, alternatively, reciprocally, mutually; - արքայի, vice-roy; - բռնակ, vice-consul; proconsul; - հանդերձից, change of clothes, changes of raiment; արարի - քո շէտխառս, I have given Egypt as your ransom.

Փոխանակաբանեմ, եցի *vn.* to answer, to contradict, to gainsay; - բար *ad.* in one's name; - կաւ *S.* Ետեղակաւ; - կաւարձութի, - կառուութիւն *s.* remuneration, recompense; - կազիր *S.* Փոխանագիր.

Փոխանակեմ, եցի *va.* to exchange, to make an exchange, to barter; to substitute for, to fill the place of; to succeed; to permute, to alternate; to compensate, to counterbalance; - զտեղի, to take the place of, to substitute for; - զանձն ի վերայ ճշմարտութե, to give oneself for the truth; - զոք ի վերայ ապահովութե հասարակաց, to sacrifice a person for the public safety; - զկեանս իւր ի վերայ ուրուք, to hazard one's life in defence of a person; զմահ լի կենաց - , քան..., to die rather than yield...

Փոխանակութի *s.* change, exchange, barter, counter-change; supplying the place, substitution; succession, permutation; turn, vicissitude; - բռնակ, vice-consulship; proconsulship.

Փոխանկիւն *s.* allogone.

Փոխանորդ, այ *s.* substitute, representative; vicegerent, vicar; successor; compensation, equivalent; - արքայի, vice-roy; - պաարիարքի, patriarch's vicar general; - բանալեաց,

duplicate key; false key; - եմ, եցի *va.* to substitute, to fill or take the place of, to succeed to; - զկեանս, to die; - ութիւն *s.* substitution, succession; vicarship, vicariate; permutation, exchange; compensation.

Փոխանուն, &c. *S.* Դերանուն, &c.; - արար *ad.* denominatively; - ութիւն *s.* *rhet.* antonomasia.

Փոխանցարար *ad.* transitorily; - ցահան *a.* moveable, strolling; *gr.* transitive; - ցեմ, եցի *va.* to transmit, to hand down; *vn.* to be converted, turned, changed or transformed; *S.* Փոխանագիր; - ցիւ *s.* endorser; - ցուի or ցումն *s.* transmission; transition; endorsement; *mech.* translation.

Փոխապարտ, ից *s.* debtor.

Փոխառու, այ *s.* borrower; - ութիւն *s.* borrowing.

Փոխաստեղծեմ *S.* Փոխակերպեմ.

Փոխավաճառութիւն *s.* commerce.

Փոխատառութի *S.* Տառադարձութի;

- տու, այ *s.* lender; - տուութի *s.* loan;

- արահան *a.* successive; - արեմ, եցի *va.* to retribute, to requite, to recompense; *S.* Փոխադրեմ; - արուի *s.* restitution, restoration, retribution, recompense; change, mutation; lending.

Փոխարէն, ընկաց *s.* recompense, compensation, retribution, remuneration, reward; return, requital, satisfaction, revenge; *pr.* in exchange or return for, instead of, for; *ad.* reciprocally; - փաստուն, amends, indemnity, reparation; - այցելութի, return visit; դարձ - ընկի, condign recompense; տանել զդարձ - ընկի, to give like for like; հատուցանել զ- փաստուն, to make up to, to indemnify for.

Փոխարէնաարուութի *s.* recompense.

Փոխարինեմ, եցի *va.* to compensate, to return, to reward, to content, to satisfy, to acknowledge; to indemnify, to requite; - նիւ *s.* compensator; - նութի or նումն *s.* compensation.

Փոխարկահան *a.* mutable.

Փոխարկեմ, եցի *va.* to convert, to change, to turn, to transform; - կիւմ ի խելաց, to become mad; - կիւմ *s.* *phys.* commutator; - կութիւն or կումն *s.* conversion, change.

Փոխ-արքայ *s.* vice-roy, vizier; - ա-

կան *a.* vice-regal; - ուի *s.* viceroyalty, viceroyship.

Փոխաւորեմ *va.* to borrow.

Փոխեւորանեմ տն. to talk nonsense, to rave, to dote; -լանամ, ացայ տն. to go mad; -լապառաւ լինիմ տն. to ad-
duce or allege pretexts, to make pre-
tence of, to feign, to counterfeit; -լու-
թիւն s. mental alienation, madness,
insanity.

Փոխեմ, եցի տա. to change, to con-
vert, to transform, to modify; to re-
move, to displace, to transfer, to
transport; to succeed; to translate; -
զհրամանս or զիրաւունս Տեառն, to
transgress God's commandments; -
զհանդերձս, to change one's clothes;
- զապիկ, to shift one's shirt or shift;
- զբնակութի, to shift one's quarters,
to remove; - զկարծիս, to alter or
change one's mind; - զպատիժ, (ա-
մոքել) to commute a punishment; -
զաչս յերկինս, to raise the eyes to
heaven; - ի հայ լեզու, to translate
into Armenian; S. Լեզու.

Փոխիմ, եցայ տն. to change, to be
changed or modified; to be transport-
ed, to leave, to remove, to go, to pass;
- յՅէ, - յաստեացս, to depart this
life, to cease to live, to die; - ի կա-
տաղութի, to break or fall into a fit
of rage; - մտօք ի ... , to transport
oneself in thought to ...

Փոխընդեալք s. food made of the
flour of parched corn, as helvâ, &c.

*Փոխընդխաշ s. hasty-pudding; - ի
կաթանէ, frumenty.

Փոխինդ, խնդոյ s. flour of parched
corn; hasty-pudding made of butter
& honey.

*Փոխնորդ s. change of clothes.

Փոխորդ, աց, -ի s. interest, fruit of
loans; - ութիւն s. tradition.

Փոխումն s. change, mutation; -
յՅէ, passing from this world to the
next, exit, decease, death; - Ս. Կու-
սի, Assumption.

Փոծորեմ S. Պղտորեմ.

Փոկ, ոց or աց s. thong, leather
thong, strap, girth; leather whip;
zool. phoca, seal, sea-calf; - դօաի,
leather belt; - անվախճան mech. end-
less strap.

Փոկակապ a. bound with thongs;
-հանութի, -ձեւութի s. art or calling
of a cordwainer, saddler or harness-

Փոկեայ a. leathern. [maker, &c.

*Փոկէմաղ a. leather-sieve.

Փոկոտն a. web-footed, fin--, fin-toed.

Փոկուռի s. bot. black-alder, frangula.

Փող, ից s. throat; neck: street;
corridor, lobby, passage, gallery; -
սրուակի, neck or gullet of a bottle;
ունել զոք զ-ից, to seize or take one
by the throat, to arrest.

Փող, ոց s. trumpet, horn; fig. apos-
tle; tube, pipe; conduit, canal; reed:
asper, mite, sou, halfpenny; money;
- աղանջաց, ear-trumpet; ձայնատար
-, speaking-trumpet; - երգէհոնի,
organ-pipe; - ծխաքարչի, shank of a
tobacco-pipe; - դրչի, barrel; - հրա-
զնուց, gun-barrel; - կապարեայ, lead-
pipe, conduit-pipe; S. Խողովակ, Ե-
ղէգն; հովուի - bot. water-plantain,
alisma; հնչիւն -ոյ, blast of trumpet;
ի ձայն -ոյ, by sound of trumpet; -
հարկանել, հնչեցուցանել, to trumpet,
to sound the trumpet, to wind or blow
the horn, to play on the horn.

Փողաբար ad. like a tube; -գոչ a.
sonorous as a trumpet.

Փողակ, աց s. tube-shaped shrine;
anat. bronchia.

Փողական a. pertaining to the trump-
et; -կապ, ի s. cravat, neck-cloth,
stock; -կարդաց a. warning by sound of
trumpet; S. Փողահար; -կացաւ s. med.
bronchitis; -կցութի s. band of trump-
ets; -հար, աց s. trumpeter, horn-
blower, cornetter; -հարութի s. trump-
et sounding; -ձեւ a. trumpet-shaped;
tube-shaped, cylindrical; -նշան s. trump-
et-signal; -ս հարկանել, to signal with
the trumpet; -սպաս s. comfort, com-
forter.

Փողար, աց s. minstrel; S. Փողահար;
-աղան սրուեստ, trumpeter's voca-
tion.

Փողացաւ s. med. angina, quinsy,
mumps, the croup, diphtheria; a. at-
tended with angina, having a quinsy.

Փողաւոր a. gluttonous.

Փողեան s. pl. pence, moneys.

Փողեմ, եցի տա. to trumpet, to an-
nounce with the trumpet, to sound the
horn, to intimate or warn by sound of
a trumpet; to cause to march on to
the sound of the trumpet; տն. S. Հոր-
դան տամ.

Փողերակ s. anat. jugular vein, aorta.

Փողերանոց s. the Mint; ստիկան -ի,
Master of the Mint.

Փողերգեմ S. Փող հարկանեմ. [lar.

Փողնոց s. neck-chain, necklace, col-

Փողոշ *s.* zool. lamprey, murena, suck-
 Փողոշուկ *s.* hair-net, --bag. [stone.
 Փողոտեմ, եցի *va.* to cut the throat,
 to behead, to slaughter, to kill; -
 զմիմեանս, to cut each other's throats.
 Փողոտիչ *s.* cut-throat; -տումն *s.*
 Փողորակ *S.* Ագուգայ. [murdering.
 Փողոց, աց *s.* street; մանր -, nar-
 row-street, alley; -ք վաճառաց, mer-
 cery, mercer's shops; -ք գնացից ջրոյ,
 water-pipe, --conduit; ի -ի, in the
 open street; - տալ, կտրել, կազմել,
 թողուլ, to open a way, to fray a way,
 to cut a road through the enemy.
 Փողոցաձեւ *a.* street-shaped; -մէջ
s. middle of a street; յարդար *a.* furn-
 ished with corridors.
 Փողպատ *s.* neck-cloth, neckerchief.
 Փողրակ, աց *s.* Ս. Ագուգայ; pipe; -
 շնչողական, suction-pipe; - փախստի,
 blast-, eduction-pipe.
 Փողփողեալ *a.* woven, furnished
 with fringes or trimmings, fringed.
 Փողփողիմ, եցայ *vn.* to play in the
 light, to shine, to glitter, to sparkle,
 to gleam, to sheen, to blaze, to twinkle,
 to scintillate, to coruscate; to trim, to
 adorn with fringes; to cause to shine, to
 Փռնիկ, &c. Ս. Փեռնիկ, &c. [emit rays.
 Փոյթ, փութոյ or թի, թուլ *s.* care,
 solicitude, study, attention, entreaty;
 diligence, promptitude, activity, celer-
 ity, hast, hurry; *a.* active, diligent,
 careful, prompt, vigilant, assiduous;
 - սնդութէ, eagerness, assiduity, in-
 terest, care; -, լը -, - լը -, - -, - ի
 փութոյ *ad.* diligently, soon, promptly,
 hastily; փութոյ սնդութէ *ad.* eagerly,
 carefully, earnestly, ardently, passion-
 ately; - առնել, ունել, դնել, - ի մէջ
 առնուլ, - յանձին ունել, to be anx-
 ious or zealous about, to apply one-
 self with diligence to, to take to heart,
 to be warm about, to endeavour or
 strive to; - տանել, to take care of, to
 care, to solicit, to watch; - ի մէջ
 առեալ, seriously, earnestly; մէջ չէ
 -, that is no matter to us, what is that
 to us? չէ -, չէ ինչ -, no matter, nev-
 er mind, it is nothing; ոչ զի զաղբա-
 տաց ինչ - էր նմա, not that he cared
 for the poor; - մեծ էր նր օյսմ, he
 took great care of that; ոչ - ինչ առ-
 նեմ, I don't care, it is no matter to
 me; ամ - նց, all their care, effort or
 thought; զի - է, what does that mat-

ter? what does it signify? what of
 that? զի - է քեզ, what is that to you?
 what does it matter to you? զի - է
 ինձ, what does it concern me? what
 does it matter to me? nonsense! -
 ինչ չառնէր, he did not take it into
 account, he took no heed of it; չէ
 ինձ, it is no matter to me, it is all the
 same to me, I don't care about it, I
 am indifferent about it; չառնեն ինչ -
 զիմէքէ, they care for nothing.
 Փոյթարագ *a.* diligent, prompt, live-
 ly, active. [zealous.
 Փոյթեռանդն *a.* fervent, ardent,
 Փոյթընթաց *a.* quick, swift, rapid.
 Փռահող *a.* the soil of which is as
 the sand of the desert; -ջուր *a.* of
 turbid or muddy water.
 Փռեղգած, -լից, -խառն *a.* covered
 with or full of dust, dusty; -հող *a.*
 mixed with dust; *s.* dusty soil; -տե-
 սակ *a.* like dust, powdery; very small,
 thin, light; -տեսակութիւն *s.* atom,
 mote, minute particles. [water.
 Փռէջուր *s.* barley-flour mixed with
 Փռի, շոյ, չեաց *s.* dust; - or - հրա-
 ցան, gun-powder, powder; - կաղնոյ,
 tan, oak-bark; - չաքարի, powder-
 sugar; - իւղեփեցաց, sweet-powder;
 - հերաց, hair-powder; տուփ փռոյ
 հերաց, powder-box; ամպ փռոյ, a
 cloud or whirlwind of dust; դնել ինչ
 ի -, ի - դարձուցանել, to powder, to
 grind to dust, to reduce to powder, to
 pulverize; ընուլ փռուլ, to cover or
 sprinkle with dust; ի - դառնալ, to be
 reduced to powder, to be pulverized;
 to crumble into dust, to moulder a-
 way; - յարուցանել, to raise a dust;
 լը - թաւալիլ, to roll in the dust; թո-
 թափել զ-, to dust, to beat the dust
 out of, to shake off the dust, to free
 from dust; - դէղադէղ ամբառնայր
 յամպս հասանէր, a thick cloud of
 dust rose up to the skies; - ամպաձեւ
 մըրկեալ դիզացեալ ծածկէ զերկին, a
 cloud of dust arose & obscured the
 heavens; Ս. Մանրամաղ, Վառօդ, Զա-
 Փռիանամ Ս. ի Փռի դառնամ. [ղացք.
 Փռիացուցանեմ Ս. ի Փռի դարձու-
 Փռիչ Ս. Փուրսիչ. [ցանեմ.
 Փռկացեալ *a.* reduced to dust; di-
 gested.
 Փռոտ *a.* dusty, covered with dust;
 -իմ, եցայ *vn.* to be covered with, or
 full of dust.

Փոշա, *ի* *s.* anat. scrotum; -անկ, *այ* *s.* scrotocele; -մսեղէն, sarcocoele; - or Փոշաանկաւոր *a.* affected with scrotocele, ruptured.

Փոշաանկութիւն *S.* Փոշաանկ *s.*

Փոս, *ոյ* or *ից* *s.* ditch, pit, foss; trench, hollow; grave; - or -ս հատաւել, գործել, փորել, to dig a ditch, to ditch, to trench; - հատաւել քաղաքին, to intrench, to circumvallate.

*Փոսահատ *s.* grave-digger; -հերձ *a.* excavated, hollow.

Փոսացուցանեմ, Փոսափորեմ, Փոսեմ, եցի *S.* Փոս հատանեմ.

Փոսուռայ, *ից* *s.* *Gr. w.* fire-fly; -անթեւ, glow-worm.

Փոսս *s.* measure, 10th part of a pot.

Փոսփոր, *ի* *s.* *Gr. w.* phosphorus, *S.* Լուսածին, &c.; -ական *a.* phosphoric; -ականութիւն *s.* phosphorescency.

Փոր, *ոյ* or *ի* *s.* belly, abdomen, paunch; womb, bowels, entrails; concavity, cavity, hollow; side, part; *S.* Բուռ; *zool. S.* Պոր; sea-scorpion, father-lasher, scorpæna; *a.* hollow, empty, void; -անոթոց, capacity of vases; -նաւի *mar.* keel, ship's bottom, careen; -սեխի, seed-pulp of melon.

Փորագրեմ *va.* to engrave, to grave; -ժանտաջրով, to etch; -գրող *s.* engraver; -ի փայտի, wood-; -ժանտաջրով, etcher; -գրուի *s.* engraving; -լուսագրական, heliographic -; սողապատային - , steel-; փայտեղէն -, wood-, wood-cut; -ժանտաջրային, etching; վաճառական-էջ, print-seller.

Փորած, *ի* or *ոյ* *S.* Փորուած; -ոյ *S.* Փորակ *S.* Չորակ. [Փորուածոյ.

Փորահան *a.* Cæsarian; -մոլ *a.* indiscreet, light of tongue, tattling, babbling; -նկեալ *a.* without seam.

Փորանց *s.* diarrhœa.

Փորացաւ, *ի*, -ութի *s.* belly-ache, pain in the bowels; colick, gripes; -ցուցանեմ զանձն *va.* to bend forward; -փողոց *a.* with hollowed streets.

Փորեմ, եցի *va.* to dig, to hollow, to ditch, to excavate, to hollow out; to sap, to undermine; to engrave, to notch, to jag; - զաչս, to tear out the eyes. [menian chasuble).

Փորիբաց *a.* open in front (the Ar-Փորիչ *S.* Բրիչ.

Փորձ, *ոյ* or *ի* *s.* trial, test, proof, attempt; specimen, sample; experi-

ence, proof; endeavour, undertaking, enterprise, expedient; trial, adversity, misfortune; temptation; probation; *a.* experienced, expert, practised; approved, tried, pure; *ի* -ոյ *ad.* by or from experience; խիստ -, a hard trial; բազմամեայ -, experience; բնագիտական -, physical experiment; -ով ուսեալ, taught by experience; լինել -, to be experienced, versed, exercised; զ- առնուլ, - փորձել, *ի* -մտանել, to experience, to make an experiment of, to attempt, to make attempts, to try, to assay, to prove, to experiment; *ի* - արկանել, to put to the trial or test, to torture; - փորձել վերստին, to renew an attempt, to make a new effort; *ի* վերջին - մատուցանել զինն, to put to the final proof; *ի* մահու - գալ, to prove death, voluntarily to encounter death; Հայաստան նախ զ- առ զօրութե նր, Armenia was the first to feel his strength; քնոր - հանդիսի էանց նա, he was put to a new trial; մատեալ եւ յարգարան - մահու, even the righteous were in mortal danger; գիտեցով զ- առն, well knowing what a man he is; զգանից զ- առ, he was beaten; - է, he is experienced, he has much practice; - արծաթոյ եւ ոսկւոյ *ի* բովս, gold & silver are tried in the furnace; *S.* Զէն.

Փորձական *a.* experimental; empiric; tried, proved; -ութի *s.* empiricism; -կից *a.* tried or experienced together.

Փորձան, *այ* *s.* proof, assay, trial; tentative. [tried, tempted.

Փորձանակից *S.* Փորձակից; -ւոր *a.*

Փորձանք *s.* temptation; evil, tribulation, misfortune, disaster, mischance; *S.* Փորձան.

Փորձապետ *s.* arch-tempter, the devil.

Փորձառական *a.* experimental; -ք *s.* touch-needles, assaying piece or slip; -ուռ, *այ* *a.* experienced, expert; -ութիւն *s.* experience.

Փորձաքար *s.* touch-stone.

Փորձեմ, եցի *va.* to attempt, to try, to experiment, to make an experiment of; to prove, to assay, to put to the test; to tempt, to sound, to try; to tempt, to allure, to entice; -իմ *vn.* to be tried, tempted; to try, to endeavour, to seek; to be purified, refined.

Փորձիչ, -ձող *s.* trier; tempter; assayer; *S.* Հէն.

Փորձուի *s.* temptation; misfortune, calamity; * - ունեւ, to be tempted to; *ի* - արկանեւ, տանեւ, to lead into temptation; յաղթեւ - թէ, to resist temptation; յաղթիւ, ընկճիւ *ի* - թէ, to succumb to temptation.

Փորոն, *ի* *s.* *L. w.* forum. [bellow.

Փորոտամ or տեմ *vn.* to roar, to

Փորոտի, տւոյ. *բ.* տեաց *s.* entrails, intestines, bowels, guts; pith, heart, kernel; - տեաց *a.* intestinal.

Փորուած, ոց *s.* hollow, cavity, excavation; notch, score, hole; - խեւաց, the ventricles or cavity of the brain; - ոյ, *ից* *a.* hollow. [tion.

Փորուան *s.* hollowing out, excavation.

Փորուրար *s.* stole. [groove.

Փորոք, աջ *s.* ditch, cavity, hollow;

Փորչէ *S.* Սիկի.

*Փորքշուծիւն *S.* Որովայնածուծիւն.

*Փու *int.* pooh! fie! fie for shame!

Փուծ, - *ս* *ad.* hastily, soon; - - առնեւ, to rend, to tear in pieces.

Փուծաբան *a.* speedy in speech, quick speaking; - եմ, եցի *vn.* to speak too fast, & too indistinctly; - բար *S.* Փուծապէս; - լի *a.* pressing, important, desirable; - լուր *a.* quick-eared; *fig.* intelligent, sharp-witted; - կամ *a.* earnest, diligent; - ճեմ *a.* swift of foot.

Փուծամ, աջայ, *ս* or աջիր *vn.* to make haste, to hasten, to be quick, eager, to hurry; to strive, to endeavour; to be diligent, to apply oneself to; *չ*-, to be slow, not to hurry, to take one's time; *փուծալով* առնեւ զին, to do anything in a hurry; *փուծաւ*, quick! make haste! *փուծաւ*, էջ ալտի, come down quickly! *յայն միայն փուծայր*, he dreamed of nothing else than ...; *յայն առաւել փուծամ զի*, my chief desire is to; *եւ զիարդ փուծամ մինչեւ կատարեցի*, & how am I straitened till it be accomplished!

Փուծամահ *a.* hastening death, causing death quickly; - մոռաց *a.* forgetful, oblivious, of short memory; - նակի, - պէս *ad.* in haste, hastily, diligently, promptly, rapidly, quickly, soon; - ջան *a.* diligent, eager, careful, attentive, studious; - սիրտ *a.* eager, impatient, in haste; - ցուն *s.* haste, eagerness, ardour, zeal; - ցունեմ *va.* to make haste, to hasten, to urge, to solicit, to accelerate, to dispatch, to expedite; - ցուցիչ *a.* urgent, earn-

est; - *ւոր* *a.* diligent, careful, attentive, heedful. [quick, speedy, prompt.

Փուծկոտ *a.* very diligent, active,

Փուծով. Փուծոտ *S.* Փուծանակի.

Փուծաւոր. [Փուծապէս.

Փուծուծի *S.* Փուծացուն; - թէ *S.*

Փուշ *s.* crumbling, falling, fall; *ast.*

wane; - բ, ruins, rubbish; *ի* - ածեւ,

to ruin, to destroy, to crumble; *ի* -

գաւ, to go to ruin; լուսին *ի* - է, the

moon is waning.

Փուշոս *s.* *Gr. w.* smoke; *a.* smoky.

Փուխ, - *բ* *a.* friable, crumbling.

Փուլծ *a.* soft, damp, moist.

Փունդ *S.* կաղապար.

*Փունճ *S.* Ծոպ.

Փունջ, փնջի *s.* root or stalk; bunch, nosegay, bouquet; - հրեղէն, bouquet, girandole, crowning-piece; - *ս* յօրեւեւ, to make a nosegay.

Փուշ, փշոց *s.* thorn, spine, prickle; *bol.* thistle; *mus.* an Armenian note (✓); - ձկան, bone, fish-bone; - պսակ, crown of thorns.

Փուշախան, աջ *s.* *Pers. w.* body-guard, satellite, life-guard; - զօրք, guard-house.

Փուռն, փռան *s.* oven; bake-house; kiln; ծակ փռան, kiln-hole; - հացադործի, baking-oven; - խորովածոյ, Dutch oven; - հասարակաց, common, parish oven; - խոհակերոցի, kitchen-range; - խնայողական, economical stove, soup-kitchen; - կղմնարի, brick-kiln; - կրեւի, portable oven; portable air furnace; *ի* - or փռան, in the oven; ջեռուցանեւ զ-, to heat the oven, to charge, to fill; արկանեւ *ի* - ն, to put in the oven; *S.* Թի.

*Փուռնիթ *s.* misshapen loaf.

Փուտ, փտոյ *a.* rotten, putrid, spoiled; *s.* rottenness, corruption, putrefaction; - առամանց, caries, cariosity;

Փուտկայ *s.* caravanserai. [*S. U.* տամն.

Փուրծ *s.* broken piece, bit, chip, splinter, fragment; - կտաւոյ, shearings or flue of linen or cloth, stuff, hards. [law-suit.

Փուրսիչ *s.* *Pers. w.* process, action,

Փուրփուղնայ *s.* poorpoozna, (kind of grapes).

Փուք, փքոց *s.* *Pers. w.* breath, wind; intestinal gas, fart, wind, flatulency, windiness; swelling, puffiness; *fig.* turgidness, bombast; - հպարտութե, gust or fit of pride; անձայն -, noise-

less fart, fizzle, foist; -ս արձակել, հանել -ս, to fart, to let a fart, to break wind; (անձայն) to fizzle, to foist; -արձակող, farther; fizzler, foister.

Փուքսիա *s. bot.* fuchsia; -ծիրանե-դոյն, -coccinea.

Փուքք, փքոց *s.* bellow, pair of bellows; *mech.* blast, blast engine; *mus.* bag-pipe; *bot.* follicle, seed vessel; -ձեռաց, snapper bellows; պարզ -, single bellows; -դարբնաց, smith's or forge bellows; -երգեհոնի, organ-bellows; -կրկին հողմով, double bellows.

Փոփոգանք *s.* palliation, relief, solace; -դեմ, եջի *va.* to palliate, to relieve, to lighten; -դեչ *a.* palliative, easing.

Փոփոխ *a.* alternate, mutual, reciprocal; *ad.* alternatively, by turns, mutually, reciprocally.

Փոփոխական *a.* changeable, variable, changing, mutable, varying, inconstant; restless, unsettled, unsteady; transmutable, alterable; -ութի *s.* variability, mutability; transmutability; -կի *S.* Փոփոխ *ad.*

Փոփոխամիտ *a.* fickle-minded, fickle, unsteady, unsteadfast, inconstant, volatile; -մտուծի *s.* fickle-mindedness, fickleness, inconstancy.

Փոփոխելի *a.* subject to change, mutable; transmutable.

Փոփոխեմ, եջի *va.* to change, to alter, to turn, to convert, to vary, to modify, to permute, to transform, to transmute.

Փոփոխիչ *s.* changer, modifier.

Փոփոխութի or ումն *s.* change, mutation, alteration, variation, conversion, permutation, transformation, transmutation; change, vicissitude, turn; commutation; season; փոփոխմունք արեգական, tropic; -անուանց, tropology, allegory.

Փոքր, քու, քունք, քունց *a.* little, small; few; inconsiderable, trifling; minor; -ինչ, -մի, somewhat, a little; փոքու իմն, in few; almost; յետ փոքու, զինի փոքու ինչ, յետ - ինչ, shortly after, in a short time, shortly; ի փոքուստ, from small matters; ի փոքուն, in small things; ի փոքուստ or փոքրուստ, in infancy, yet young; --, առ --, ը փոքու փոքու, առ ի --, by little & little, little by little, by

degrees, insensibly; - մի յառաջ, shortly before; - մի եւս' եւ, - միւս եւս, - ինչ' եւ, little was wanting, there was little wanting to, almost, nearly; - միւս եւս եւ անկանէի, I was very near falling in; - մի եւս սասանեալ էին ոտք իմ, my feet were near sliding; - ինչ համարել, վարկանիլ, - իմն թուիլ յաչս, to hold as trifles, to consider as insignificant; ի փոքունս յարեալ հայիլ, to stand upon trifles, to lay much stress upon things of no importance; *S.* Ընդ, Շատ, &c.

Փոքրաբան *a.* low-speaking; -ութի *s.* low expression; -դին *a.* cheap, of little value; -դուխ *a.* small-headed; -դոյն *a.* smaller; minor; -կն *a.* small-eyed; -հասակ *a.* short-sized, short, little; -հոգի *a.* pusillanimous; impatient, hasty; -հոգութի *s.* pusillanimity; -մեայ *a.* of short duration, transitory; -մտուծիւն *S.* Փոքրահոգութի; -նամ *S.* Փոքրկանամ; -չեայ *a.* pink-eyed; -տար *a.* narrow; -տեսակ or տեսիլ *a.* of small size, little; -ցուցանեմ *S.* Փոքրկացուցանեմ; -ցոյց *s.* microscope; *-ւոր *S.* ճորտ; -բանակ *a.* retailing; *S.* վաճառ & վաճառական.

Փոքրեմ, եջի *va.* to shave; to trim, to cut the hair; -զհերս իւր, to cut one's hair, to have the hair cut.

Փոքրիկ, րկան, րկունք, կանց *a.* very little, quite small, tiny, wee, slender, scanty, petty, slight; minor.

Փոքրկանամ, աջայ *vn.* to grow less or shorter, to shorten, to become smaller, to be lessened, diminished, to decrease. [degrees.]

Փոքրկապէս *ad.* little by little, by little; փոքրկացուցանեմ *va.* to render less, to make smaller, to shorten, to lessen, to decrease, to diminish; to extenuate.

Փոքրկութի *s.* littleness, smallness, tenuity, diminution, decrease, lessening; extenuation.

Փոքրոգի *a.* pusillanimous; short-witted, shallow, weak-minded; light, easy; բեռն -, light burden; - առնել, to lighten, to lessen, to ease; -դութի *s.* lightness, slenderness; pusillanimity; low-mindedness, baseness, coward-

Փոքրութի *S.* Փոքրկութի. [liness.]

Փչեմ, եջի *vn.* to blow, to breathe; to swell, to inflate; to expire; to die; *S.* Հոգի & Ոգի; հողմն փչէ, the wind blows.

Փչեցուցանեմ *va.* to blow, to swell.
 Փչողական *a.* wind; - նուագարանք, wind-instruments.
 Փչումն *s.* blowing, breath.
 *Փչուչ *s.* blow-pipe.
 *Փչոք *S.* Փեճեկ.
 Փռանդ or նկ, աջ *a. L. w.* frank, French; European; աղքն - աջ, the Franks, (German tribe who conquered France). [ber of a curia.
 Փռատոր, աջ *s. Gr. w.* φράτωρ, mem-
 Փռեմ *S.* Սփռեմ. [ness, distraction.
 Փռենիտ, աջ *s. Gr. w.* frenzy, mad-
 Փռնքումն *vn.* to boast, to become haughty, insolent, to fume, to puff, to
 Փռնկացի *a. s.* Phrygian. [chafe.
 Փռնապան, աջ *s.* baker, oven-keeper.
 Փռնգամ, աջի, Փռնչեմ, եջի *vn.* to sneeze; to cry, to bellow; to neigh.
 *Փռոց, ի *s.* cloth, table-cloth; - սե-
 ղանոց, altar-cloth; սփռել զ-, արկա-
 նել -, to lay the cloth; բանալ զ-, to remove the cloth; -ակ ի *s.* napkin.
 *Փռռան, ի *s.* kite, paper-kite.
 Փսալմոս *s. Gr. w.* psalm.
 Փսալտ, աջ *s. Gr. w.* psalmist.
 Փսենաս *s. Gr. w.* fig-insect, cynips, gall-insects.
 Փսիաթ *s. Gr. w.* mat, rush-mat; -ադործ *s.* mat-maker; -եայ *a.* made of mat; woven with rushes; -ին *s.* small mat; tissue of rushes.
 Փսխած, ի *s.* vomit; չուն դառնայ ի - իւր, the dog returns to his vomit.
 Փսիւմ, եջի *vn.* to vomit, to cast or throw up, to puke, to spew; -ե-
 ցուցանեմ *va.* to cause to vomit; -ե-
 ցուցիչ *a.* vomitive, emetic; դեղ - med.
 Փսխումն *s.* vomiting. [puke, puker.
 Փստածաղիկ *a.* pronounced on the top of tongue.
 Փստղենի *s. bot.* pistachio-tree.
 Փստուղ, աղոյ *s.* pistachio.
 Փտական *a.* corruptible.
 Փտանամ *S.* Փտիմ.
 Փտեմ, եջի *va.* to rot, to let rot, to corrupt, to render putrid, to putrefy, to spoil; - or
 Փտիմ, եջայ *vn.* to rot, to become or get rotten, to be corrupted, spoiled; փտեալ ատամն, carious tooth.
 Փտղեմ, եջի *va.* to pinch, to test the ripeness of fruit.
 Փտուլիւն *s. S.* Փուտ; - ոսկերաց, caries, cariosity; - տնկոց, brown rust, cariosity.

Փրանդ or նկ, աջ *s. S.* Փռանդ; frank (10 pence).
 Փրզունդ *s. Pers. w.* child, boy.
 Փրթանիմ, թայ, թուցեալ *vn.* to be detached, broken, to break off, to come off. [en part, bit, fragment.
 Փրթուած, ոյ *s.* detached or brok-
 Փրթուցանեմ, ջի *va.* to detach, to separate, to take away; - զմածու-
 ցեալն, to unglue, to unsolder; - զնետն, to let fly an arrow; - զբեւե-
 ուեալն, to unnail, to unhook; - զզգ-
 թայն, to unchain, to unfetter, to unshackle. [faggots.
 Փրիսայ, իջ *s. Gr. w.* dry brushwood,
 Փրծանիմ, ծայ, ծեալ or ծուցեալ *vn.* to be detached, taken away, to escape, to break away, to shake off, to get rid of; *S.* Յիշատակ.
 Փրծուցանեմ, ջի *va.* to detach, to save, to deliver, to free, to set free.
 Փրկագործ, աջ *a.* salutary; *s.* saver, deliverer; redeemer, saviour; -եմ *va.* to save, to redeem; -ուլի *s.* delivery, redemption. [wholesome.
 Փրկական *a.* redeeming, salutary;
 Փրկան *S.* Փրկանք; -ակ, ի *a.* offering oneself as ransom for others.
 Փրկանաւորեմ, եջի *va.* to deliver or save by means of ransom, to redeem; *S.* Նամակ. [redemption.
 Փրկանաւորուլիւն *s.* ransoming,
 Փրկանք *s.* ransom, price of redemption; ransoming; redeeming, deliverance; -նամակի, prepayment, postage.
 Փրկարան *s.* means of salvation; of
 Փրկաւէտ *S.* Փրկական. [redemption.
 Փրկեմ, եջի *va.* to save, to deliver, to liberate, to redeem.
 Փրկիչ *s.* Saviour, Redeemer, saver, liberator; թուական or թուականութի Փրկչին, christian era.
 Փրկուլի *s.* salvation; liberation, recovery, deliverance, redemption; ransom; - or -ք, -թէցն, զոհ -թէ, victim, peace-offering; -աբեր, -ա-
 դործ *a.* salutiferous, causing health,
 Փրկումն *S.* Փրկուլի. [salutary.
 Փրկչական *a.* Saviour's, Redeemer's.
 Փրփուր, փրոց *s.* froth, foam, scum; slaver, drivel; - օճառի, soap-lather; - ի վեր բերել, to froth, to foam; ի բաց առնուլ or բանալ զ-ն, to skim, to scum, to despumate.
 Փրփրադէղ *a.* covered with foam or froth, frothy, foaming; - ալիք, foam-

ing billows; -*լից* *a.* full of foam, foamy, frothy; -*ծին* *a.* born of sea-foam (Aphrodite); -*կան* *a.* spumous; -*հան*, *ի* *s.* skimmer; slice.

Փրփրամ, րեամ, ացայ, Փրփրանամ, ացեալ *vn.* to foam, to froth, to spume, to mantle; to slaver; - *օճառի*, to lather. [foam-like.

Փրփրատեսակ *a.* resembling froth,

Փրփրեղջեր *a.* aphriceronous.

Փրփրեմ, եցի *va.* to cause to froth, to cover with foam; *vn.* *S.* Փրփրամ; - *առ կատաղութե*, to foam with rage, to fume with anger. [մեռուկ.

Փրփրեմ, *ի* *s.* *bot.* portulaca; *S.* Ան.

Փրփրերախ *a.* foaming-mouthed, slobbering, slaving, drivelling; - *երիվար*, foaming courser or steed.

Փրփրեցուցանեմ *S.* Փրփրեմ *va.*

Փրփրիմ *S.* Փրփրամ.

Փրքամ, ացայ or ացի *vn.* to spout or blow water from the nostrils.

Փցնութի *s.* inutility, uselessness, bad quality; *bot.* rust or blight of trees.

Փցուն, ցնոյ *a.* bad, useless, vile, abject, despicable; *bot.* carious, rotten.

Փքալի or լիւր *a.* windy, flatulent.

Փքաղիք *s.* artery.

Փքամ *vn.* to hiss; - or

Փքանամ, ացայ *vn.* to swell, to be swollen; *fig.* to be puffed up, elated, to grow proud, to be swollen with pride, to take a pride in one's successes, to be bloated with pride & presumption.

Փքանք, Փքացումն *s.* swelling, inflation; *fig.* puffiness, wind, pride, vanity.

Փքացուցանեմ *va.* to bloat, to swell, to inflate; *fig.* to puff up, to swell, to elate; - *ուցիչ* *a.* windy, flatulent.

Փքին, փքնի, նաւ, նաց *s.* shaft, arrow, dart, javelin; *ի քէն եւ անդր է -ն*, the arrows are beyond thee.

Փքոցուռոյց *a.* swollen, bloated, inflated, puffy, turgid, high-flown, fustian, bombastic, emphatic.

Փքումն *S.* Փքանք.

Փքուռոյց *S.* Փքոցուռոյց.

Ք

Ք (*ke*) .*ք* *s.* the thirty sixth letter of the alphabet, & the thirtieth of the consonants; .*ք*, .*ք*, nine thousand; nine thousandth. *Ես եմ այք եւ քէ, սկիզբն եւ կատարած*, (*ես եմ ալփա եւ ուլ, առաջին եւ վերջին*), I am Ipe & Ké, the beginning & the ending, (I am Alpha & Omega, the first & the last).

— It is sometimes changed for the letters *դ*, *կ*, *խ*; for example: *հէք-հէդ, թաքէլ-թադէլ; ծաքէլ-ծաուկէլ, պաքիլ-պասկիլ; Աքաաք-Ախաաք, Հաքէք-Հախաք.*

— The Greek *χ* is changed by us into .*ք*, as *Χριστός* - Քրիստոս.

Քալա *int.* I say! holla! hallo!

Քալաք *s.* circle, orb.

Քած, *ից sf.* bitch; Scylla; *a.* female.

Քածաւարոս, աց *a.* castrated; *s.* eunuch.

Քածքոր *s. med.* mange, dog-itch.

Քակ, .*ք* *a.* unsewed, ripped, disjointed, separated; *s.* separation.

Քակեմ, եցի *va.* to undo, to unmake, to untie, to loosen, to unbind, to detach; to disjoint, to disunite, to dissolve, to resolve; to destroy, to demolish, to beat down; to take to pieces, to take asunder, to dismount; - *զկարեալն*, to unsew, to unstitch, to rip up; - *զհիւսեալն*, to unweave, to unravel; - *զբեռինս*, to unpack; - *զբարձս*, to dislocate, to put out of joint, to disjoint; - *զաղդերս*, to make hip-shot, to dislocate one's thighs; - *զոք յաթուոյց*, to depose from the throne; - *զբարեկամս*, to part, to separate, to sever; *զկնի քակելոյ ամսինցն*, the holidays being finished. [&c.

Քակիչ *a.* destroying; *s.* destroyer,

Քակողական *a.* destructive.

Քակոր, ոյ *s.* animal excrement, ordure; - *արջաուոյ*, cow-dung, manure.

Քաղուած , ոյ or ի s. dissolution, rupture; unsewing, rip; a. unsewn, ripped. [ling, solution, enodation.

Քաղումն s. S. Քաղաումն; unravel-

Քաղուտ , Քաղաւել a. dissoluble, dissolvable; destructible.

Քաղաւմ, եցի va. to undo totally, to decompose, to destroy; to dissolve; to divide, to separate; -իմ ի փառաց, to lose one's renown.

Քաղաւիչ a. destructive; s. destroyer.

Քաղաուլթի or ումն s. dissolution, decomposition, separation, rupture, destruction, total ruin.

Քաջանայ, ից s. priest, clergyman.

Քաջանայագործ a. officiating; -եմ va. to consecrate; to ordain priest; -ուի s. consecration; -թաղ s. priest's funeral; -կան a. sacerdotal, priestly; -ք, priests; -կից s. brother-priest, colleague; -նամ, աջայ vn. to take orders, to become or to be ordained priest; to perform the duties of priest; -պետ, աջ s. high priest, chief priest; pontiff; hierarchy; -ն Հռովմայ, sovereign pontiff; -պետաբար ad. pontifically; -պետական a. pontifical; -պետեմ, եցի vn. to be or become high priest or pontiff; to perform the duties of pontiff; -պետութի s. dignity of a high priest, pontificate; hierarchy; -պէս ad. like a priest, sacerdotally; -վարութի s. sacerdotal order or function; -րան s. temple, church, holy place; priest's residence; *-ցու, աջ S. Ձեռնադրելի; -ցուցանեմ va. to ordain priest. [office.

Քաջանայեմ, եցի vn. to hold priest's

Քաջանայութի s. priesthood; hierarchy; -ուհի sf. priestess.

Քաջեմ S. Քաւեմ.

Քաղ, ից s. he-goat, goat; bot. weedings; - հանել S. Քաղահան առնեմ.

Քաղադիր or դրոն s. mat.

Քաղածոյ or ծու s. collection, compendium, anthology; chem. extract, spirit; a. collected, compiled.

Քաղակ, աջ s. young kid.

Քաղահան s. weed-hook; - առնել va. to weed, to hoe, to pluck up weeds; fig. to scan, to sift, to pick out, to select, to choose; -հեղձոյց լինիմ vn. to be choked by weeds. [timber.

*Քաղան s. log of wood, beam of

Քաղաք, աջ s. town, city; S. Թաղաւորեալ, Մայր; ի -ս -ս, իւ -աց -աց,

-ի -ի, in every city or town, every where; -է ի -, from one town to another; արտաքս ք զ-ն, out of town; բնակիչք -ի, towns-people, towns-folk; վիճակ, սահման -ի, township.

Քաղաքաբերդ s. place, fortress; - բնակ s. townsman, inhabitant of a town, citizen, cit, burgess; - լինել, to live in a town; -գիւղ or գեղ s. small town, village; market town, borough; -գէտ a. s. politician, statesman; մեծ- իմաստ -, great -; -գիտութի s. politics, polity; -գլուխ s. mayor, city magistrate; -գրիմ vn. to be naturalized; -գուռն s. city-gate; -Ժողով a. composed of all the towns-people; s. public meeting; popular assembly; -ընկերութի society; -կան a. civil, political, civic; citizen; S. Քաղաքավար; s. politics; -կանութի s. policy, polity; S. Քաղաքավարութի; -կիրթ or կրթել a. civilized; -կից a. of the same town; s. fellow-citizen, fellow-townsmen; - կրթեմ va. to civilize; -կրթուի s. civilization; -կցուի s. fellow-citizenship; -մայր S. Մայրաքաղաք; -մարտութի s. civil war; war between city & city; -մէջ s. the centre or chief square of a city; -մուր s. fortified town; յարգար a. built with taste, embellished; յին S. Քաղաքական; -ք, citizens, towns-people; -նամ, աջեալ vn. to become a town; to be peopled like a town; -նի s. towns; -նիստ a. town-like; -նորէն ad. politically; -շինութի s. civic order, police; -սլահ, աջ s. policeman; -պետ, աջ s. governor of a town; chief magistrate or mayor of a town; -պետա- րան s. town-hall; -պետութի s. mayoralty; -ռու, աջ s. conqueror of a city; -սէր a. loving one's native place, patriotic; -վար, աջ a. political; civil, polite, courteous, mannerly; -վարեմ, եցի, -վարիմ, եցայ vn. to behave well, to conduct oneself honestly; to rule with wisdom; -վարութի s. behaviour; policy; police; good breeding, civility, urbanity, courtesy, politeness, affability; - կենաց, personal conduct; անսագիւտ -, unimpeachable morality or integrity; ծայրացեալ -, deep policy; -տուր s. betrayer of the city, traitor; -ցի, ցւոյ, ցեաց a. of the same country; s. townsman, citizen, burgess; -ք, towns-people, --folk; -ցանեմ va. to make like a city; -ւեր a.

town destroying; -ւորութիւն *s.* civility, politeness; honesty, virtue.

Քաղաքիկ *s.* small town.

Քաղաքիկեալ, երոյ *s. pl.* small towns.

Քաղաքովին *ad.* with all the inhabitants.

Քաղաքորմ *s.* wall of a town, fortification, rampart; interval between two lines of defence.

Քաղբան, աջ *s.* *Gr. w.* galbanum; -երեւելի, transparent -.

Քաղդէայ, զէկց *s.* Chaldean; caster of nativities; astrologer, soothsayer; -զէական *a.* Chaldaic, astrological; -զէարէն *ad.* in Chaldee; -զէայի *a. s.* Chaldean; -բ, the Chaldeans; -զէ-ուհի *s.* judiciary astrology, horoscope,

Քաղէան *a.* born of a goat.[nativity.

Քաղեմ, եցի *va.* to gather, to gather together, to collect, to assemble, to amass; to draw, to extract; to pick, to pluck up, to take away; -զողիս, զըռնչ ուրուբ, to keep in suspense, to amuse, to keep at bay; -բանս ի բերանոյ ուրուբ, to catch something out of one's mouth; *fig.* to get cunningly into the confidence of one, to obtain his secret surreptitiously; սկսաւ ոգի նր քաղել ի նմանէ, he began to faint away; լոյս իմ քաղի, my life is consuming; *S.* Ընկոյզ. &c.

Քաղթնատ, &c. *S.* Թոթով, &c.

Քաղիրթ, զրթաց *s.* tripe; վաճառանոց քաղրթի, tripe-stall. [*ius.*

Քաղկեդոնիկ *s.* calcedony, calcedon-

Քաղհանեմ *va. S.* Քաղ հանեմ; -ձեռք, to handweed.

Քաղոց, ի *s.* the fifth month of the ancient Armenian calendar, (Dec. - Jan.). [abstract, epitome.

Քաղուածոյք *s.* extract, abridgment,

Քաղրան *s.* earthen dish. [*ler.*

Քաղրթավաճառ *s.* tripe-man, --sel-

Քաղրթեղ *a.* tun-bellied.

Քաղց, ոյ or ի *s.* hunger; *a.* hungry; -զժնդակ, ուժգին, անհարին, violent, canine, ravenous appetite or hunger; յուզել զ-, to excite, sharpen or quicken the appetite; -իւ հարկանիլ, to be hunger-beaten, to be or feel hungry; մեռանել առ -ոյն, to starve, to die of starvation; հարկանել զ-, to stay or satiate hunger.

Քաղցական *a.* where starvation is

Քաղցանամ *S.* Քաղցնում. [*felt.*

Քաղցաւոր, -ցեալ *a.* hungry, starv-

ing, famished. [person, greedily.

Քաղցեւաբար *ad.* like a famished

Քաղցենամ *S.* Քաղցնում.

Քաղցեցուցանեմ *va.* to cause hunger, to famish, to starve.

Քաղցիկ, ի *s. med.* cancer, gangrene, mortification; impetigo, moist tetter.

Քաղցնում, ցեայ, ցեալ *va.* to feel hungry, to be hungry, famished; *fig.* to hunger after, to thirst for, to be greedy of, thirsty or eager for.

Քաղցու, ոյ *s.* must, new wine; -ալից *a.* full of or drunk with new wine.

Քաղցուենի *a.* sweet; gentle.

Քաղցութի or ումի *s.* hunger.

Քաղցուցանեմ *S.* Քաղցեցուցանեմ.

Քաղցր, ցու. ցունք, ցունց *a.* sweet, delicious; mild, pleasant, agreeable, charming, amiable, affable, dear, beloved; *s.* sweetness, honey; - or -ցունս *ad.* sweetly, softly, gently, pleasantly, nicely; - հայեցուածք, mild looking; - բնաւորութիւն, good-temperedness; - բարք, gentle manners; - յիշատակ, pleasing remembrance; - է տեսանել, it is pleasant to see; - է նց, it is a pleasure for them to; - է ինձ, I should like; - էր մեզ տեսանել, we saw with pleasure.

Քաղցրաբաժակ *a.* bearing sweet wine; -բան *a.* sweet-spoken, mealy-mouthed, smooth-tongued; flattering; -բանուհի *s.* sweet tongue, kind things, honeyed, fine or soft words, flattering discourse, flattery, wheedling, blarney; -բար *ad.* sweetly, softly, gently, mildly; -բարբառ *a.* honey-tongued; sweet-voiced, melodiously singing; -բարոյ *a.* sweet- or good-tempered, affable, condescending; -բարուհի *s.* good-temperedness, mildness, meekness; -բեր *a.* bearing sweets, producing agreeable fruits; -բոյր *a.* sweet-smelling, odoriferous, sweet-scented, fragrant; -բուխ *a.* mellifluous, sweet; -լից *a.* full of sweetness; -լուր *a.* agreeable, sweet to the ear; gentle, docile, submissive; -խառն *a.* mixed with sweetness, sweet; mild, soft, temperate; - բանք, honeyed words; -խառնութիւն *s.* temperature; -խորժ *a.* agreeable to the taste, sweet to the palate; -խօս or խօսիկ *a.* speaking or singing sweetly, sweet, harmonious, tuneful; *S.* Քաղցրաբան; - ծաղիկ *a.* adorned with fine flowers;

-ծաւալ *a.* spread or sprinkled gently;
-կան *a.* sweet; -կարկաջ *a.* purling,
murmuring gently; -կն *a.* sweet-eyed;
-համ *a.* sweet-tasted, savoury, deli-
cate, delicious; -համբոյր *a.* sweet, de-
mure, affable, obliging, complaisant,
kind; -համուհի *s.* savouriness, relish;
-հայեաց *a.* mild-looking; fine, grace-
ful; -հնչակ or հնչիւն *a.* soft-sounding,
harmonious; -հոս *a.* flowing gently;
-ձայն *a.* sweet-voiced, melodious, tune-
ful, musical; -բարբառով, melodious-
ly; -ձայնութիւն *s.* sweet voice, melody,
harmony, euphony, music; -թեամբ
իւրով, by his harmonious voice; -ղի
a. well tuned, harmonious; -ճաճանչ
a. gently beaming; -ճաշակ *S.* Քաղ-
ցրահամ.

Քաղցրան *s.* chem. glycium, beryllium.

Քաղցրանամ, ացայ *vn.* to become or
grow sweet, mild; *fig.* to soften down,
to relent; -նինջ or -նիրհ քուն *s.*
sweet, gentle sleep; -նիւթ *s.* grape
sugar; -նշոյլ *a.* spreading a subdued
light; -նուագ *a.* causing harmonious
chants to be heard; -շունչ *a.* gently
blowing; -սլափիր *a.* flattering, de-
ceiving; -սլարդ աչք *s.* soft eyes, gentle
glance; -սկս *ad.* sweetly, gently, soft-
ly; -սլաուղ *a.* bearing or producing
pleasant fruits; -սէր *a.* fond of sweets;
-սիգ or սիք *S.* Քաղցրաշունչ; -սինձ *s.*
chem. gelatine sugar; -սնոյց *a.* brought
up tenderly, in delicacy, delicate;
-վաճառ *s.* confectioner; -տենչ *a.*
sweet & desirable (sleep); -տես or
տեսիլ *a.* fine-looking, graceful, hand-
some; -տուր *a.* given with gentleness,
by fair means (order); -րար *a.* pro-
ducing sweet things; -ցուցանեմ *va.*
to sweeten, to render sweet; *med.* to
edulcorate; *fig.* to soften, to temper,
to calm, to allay; -ցուցիչ *a.* soothing,
demulcent, emollient; *med.* edulcorant;
-ւենի *s.* sweets, comfits, preserves;
-քուն *a.* of sweet sleep.

Քաղցրեմ *S.* Քաղցրանամ.

Քաղցրենի *a.* sweet. [hallelujah.

Քաղցրերգունի *s.* sweet song, melody,

Քաղցրիկ *a.* sweet, benign, dear,

Քաղցրիւ *s.* chem. glycerine. [darling.

Քաղցրութիւն *s.* sweetness, suavity;
saviour; softening; gentleness, affabi-
lity, meekness, amability, benignity,
amenity, urbanity; -թք *ad.* sweetly,
softly, gently, mildly; -թք օճիկի ծա-

կէն ելանէ, a smooth tongue draws
even the serpent out of his hole,
(gentleness is better than force).

Քաղցրութեայ *a.* teaching with gentle-
ness; pleasant to learn.

Քամ, ոյ *s.* juice; gravy; jelly.

Քամակ, աջ *s.* back, back-bone,
spine; -աբէկ, -ակոտոր *a.* broken-
backed, hipshot; *fig.* cast down, cowed,
craven, dismayed; -ակոր *a.* humped,
hump-backed.

Քամահաբար *ad.* scornfully, disdain-
fully, slightly; -կան *a.* contempt-
ible, despicable.

Քամահանք *s.* contempt, scorn, dis-
dain; -նս առնեմ or

Քամահեմ, եցի *va.* to despise, to
scorn, to disdain, to slight, to set at
nought, to take no heed of, to make
no account of; -հէլի *a.* despicable.

Քամահիչ *a.* scornful, contemptuous.

Քամեմ, եցի *va.* to press, to squeeze,
to extract, to wring; to strain, to fil-
ter; to drain, to cause to flow; *fig.* to
exhaust, to drain, to use up, to empty;
-զբաժակ, to swallow up, to drain
the cup; -զբաժակ մինչեւ ցմրուր, to
drink the cup to the dregs, to swallow
the pill; -զամ մրուրս դառնութեան
բաղդին, to drain or exhaust the rig-
ours of fate; յինքն -, to suck, to
imbibe, to draw in; արտասուք յաչաց
նր քամէին, he wept bitterly; հողմով
-, to winnow; քամիւմ *vn.* to be swollen.

*Քամի, մւոյ *s.* wind; flatulency; *S.*
Հողմ. [der, straining-bag.

*Քամոց, աջ *s.* filter, strainer, cullen-
Քամուած. Քամուք *s.* pressing, ooze,
residue; chem. residuum.

Քայլ, ից *s.* pace, step, stride; -մի
ոտին, a foot of earth; -առ -, -ad.
step by step; ը - -, at each step;
հազար -, mile; առնուլ զառաջին -, to
take the first steps, to break the ice;
-ս փոխել, to step, to walk; եւ -առ
-յուշիկ ընթաց՝ վարեալ առնի քաջ
անդր ի բաց, fair & softly goes far in
a day.

Քայլափոխ, ից *s.* motion of the feet,
step, pace, walk, gait; -եմ or

Քայլեմ, եցի *vn.* to step, to take a
step, to walk, to stride, to go.

Քայռ, ից, -ամանեակ *s.* necklace,
collar, carcanet. [ety, mental trouble.

Քայքայանք *s.* Քայքայումն; anxi-
Քայքայեմ, եցի *va.* to dissolve, to

undo, to destroy, to take to pieces; to disperse, to break up; - *զմիառ*, to dissipate, to distract; - *զխաւար*, to chase the darkness; - *իմ' տն.* to be dissolved, destroyed; to be dispersed, spread over; - *յոբ*, to be violently fond of.

Քայքայութի or *ուլմն* *s.* dissolution, destruction, division, separation; looseness; - *մտաց*, dissipation.

Քայքայուն *a.* wanton, loose, lewd.

Քան *pr.* more than, more, under, beneath, over; as, as well as, as much as; - or - *եթէ*, - *թէ* *conj.* that; more, than; *անդր* -, further, beyond; *ոչ ոք* - *զնա*, no one but he; *առաւել - զերեսուն եւ հինգ ամբ էն իմ*, I am more than thirty five years old; *զքեզ ընտրեաց - զազգս ամ*, he choosed thee before all the nations; *պատրաստ եմք մեռանել - անցանել ը օրէնս հայրենիս*, we are ready to die, rather than violate our country's laws; *հատու - զամսուր*, much keener than any other sword; *որքան խաղաղութի է ի տունս շինականաց - ի տունս թագաւորաց*, when will peace reign alike in the cottage & in the palace!

Քանաբար *ad.* in how many ways?

Քանակ, *աց* *s.* quantity, measure; - *ազէա* *a.* knowing the quantity; - *ալան* *a.* quantitative; - *անամ*, *ացաց տն.* to be limited in quantity; - *ւոր* *a.* having a quantity; - *եմ*, *եցի տն.* to assign the quantity; to measure; to contain, to comprehend.

Քանակի *ad.* in how many ways?

Քանակութի *s.* quantity.

Քանանացի, *Քանանիդաս* or - *իտ* *a.* *s.* Canaanite. [ferocious, fierce.

Քանասար, - *եան*, - *իկ* *a.* wolf-like,

Քանդ, *ի*, - *ակ*, *աց* *s.* carving, sculpture, chiselling, chasing; notch; cameo; *բարձր - ակ*, relief, relievo, embossment.

Քանդակագործ, *աց* sculpture; chiselling; sculptured or chased object; sculptor, carver; chaser; *a.* sculptured, carved, chiselled, notched; - *գործի* *s.* graving-tool, chisel; - *գործութի* *s.* sculpture, carving, chiselling, chasing.

Քանդակածոյ *S.* - *դակագործ* *a.* [ing.

Քանդակեմ, *եցի տն.* to sculpture, to carve, to chisel; to notch, to cut.

Քանդակիչ *s.* sculptor, carver; chaser, chiseller.

Քանդեմ, *եցի տն.* to demolish, to destroy, to beat, to knock or pull down, to subvert, to overturn, to ruin, to dismantle, to rase; to ravage, to devastate, to desolate; *S.* *Քանդակեմ*.

Քանդիչ *s.* destroyer, ravager, despoiler. [դուլմն.

Քանդուած, *ոց* *S.* *Քանդակ* * & *Քանդակ*, *դկաց* *s.* jar, large earthen vessel to contain corn.

Քանդումն *s.* demolition, destruction, dismantling.

Քաներորդ, *աց* *a. s.* what, which.

Քանզի *conj.* for, because, since, considering that, whereas, inasmuch as, though.

Քանի, *նոյ* or *նւոյ*. *նիք*, *նեաց* *a.* how! how much! *ad.* what? how much? how many? *s.* quantity; - *անդամ*? how many times? - *առաւել*! - *եւս*! how much more! with still more reason; - *ամաց է?* how old is he? - *ժամանակք էն?* how long is it? - *մարտ պատերազմի մկեցաք*! how often have we fought! *ի* - *աւուրս*? in how many days? *ի* - *սն ամսոյն?* on what day of the month? - *ինչ պարտիս?* how much do you owe? - *գնոյ* or *քանոյ վաճառեցեր*, how much did you sell it for? at what price did you sell it? *քանոյ գնեցեր*, how much did you give for it? at what price did you buy it? - *մի*, some; *աւուրս* - *մի*, some days; *քանի քանի*, how! how much! how often! how many times! *քանի գեղեցկացար եւ քանի քաղցրացար*, how fair & how pleasant art thou! - *գեղեցիկ է առաքինութի*! how lovely is virtue! *ոհ*, - *վէհ է հայրենասիրութի*! how sublime is patriotism!

Քանիութիւն *s.* quantity.

Քանիպատիկ *ad.* how many more?

Քանիս, *Քանիցս*, *Քանիցս անգամ* *ad.* how many times? *քանիցս անգամ*, every time that.

Քանիսն *a.* *S.* *Քանի*; -! - *եւս*! - *առաւել*? how much more! with still more reason. [measure.

Քանիսնութիւն *s.* quantity, number,

Քանի օրինակ *ad.* in how many man-

Քաննակ *s.* table. [ners or ways?

Քանոն or *ոչն*, *ով*, *աց* *s.* *Gr. w.* ruler, rule, square; *fig.* rule, guide, model, principle; *S.* *կանոն*; - *ական* *a.* regular.

Քանորդ, *աց* *s.* *arith.* quotient.

Քանուն *S.* *Քանոն*.

Քանցանք *s.* hard work, hard labour.

Քանցեմ, եցի *va.* to lacerate, to tear in pieces, to rend asunder; to separate, to detach, to divide; - զոսկերս, to bone.

Քանցումն *s.* laceration, tearing.

Քանքատեմ *S.* Քանգատեմ.

Քանքար *S.* Տաղանդ; - ազերծեմ *va.* to take away, to snatch away, to rob, to despoil; - աթագոյց *a.* hiding one's talent; - աւոր *a.* having talents; of the weight, or value of a talent.

Քաշ *s.* *S.* Քարշ, Սնակուշտ; *gr.* *S.* Պատիւ; false religion, sect; *mus.* *S.* Փուշ; * օսն, two pounds weight; *ի* - բերել, to cause the coupling of animals.

Քաշեմ *va.* *S.* Քարշեմ; * to graft, to inoculate.

Քաշկագործ *a.* felt, made of felt.

Քաշկէն *s.* barley-bread.

*Քաշկու առնեմ *S.* *Քաշեմ.

Քաշմ *S.* Կապնդեղ. [builder.

Քաշաի *s.* *Pers.* *w.* ship; - *ի* *s.* ship-

Քառչու *S.* Խիժ առաձգական.

Քապրցաի *S.* Կապսար.

Քաջ, աջ *a.* brave, gallant, valiant, courageous, intrepid, valorous, manful, stout, bold, daring; good, honest, worthy; clever, excelling in, of good abilities, fit for; noble, distinguished, eminent; *s.* hero; tutelar genius; *S.* Մղձաւանջ; *ad.* good, well, right, suitably, very, much, very much; - *աւրանց*, emperor, Cæsar, Augustus; - *իբաց*, very far; very, much, much more; *կարի* -, *կարի խի* -, very well, as well as can be; - *է*, that will do, that is settled; well, very well! - *լէր*! courage! be of good cheer! *S.* Կարի, Վաղ.

Քաջաբան, -իկ *a.* well-spoken, abounding in words, eloquent, fluent; - բանութիւն *s.* eloquence, fluency of speech; - բաստիկ *a.* happy, fortunate; - բար *ad.* bravely, valiantly, courageously, boldly, heroically; - բարութիւն *s.* probity, integrity, honesty; fortune, good fortune; - բեր, ից *a.* producing much, very fertile, fruitful; - բերուի *s.* fertility, fecundity; - բերուն, - բերրի *S.* Քաջաբեր; - բոլոր *a.* well turned; - բոյս or բուսիկ *a.* well sprouted, flourishing; *fig.* good-tempered; well affected; - բուսութիւն *s.* fine vegetation; *fig.* good temper or nature; happy disposition; - բուս *a.* well nourished or fed.

Քաջագանգուր *a.* well curled, curly-haired; - գեղեցիկ *a.* very pretty, graceful, charming; - գնաց *a.* light-footed, nimble; - գոյն *ad.* very well; - գործութիւն *s.* great deed, achievement, exploit, feat; - գօտի *a.* having the clothes well tucked up, or well girdled round the body, agile, brisk, active, alert, lithe.

Քաջադարման *a.* well or carefully cultivated; - դէտ *a.* watching, looking well over; - դիպութիւն *s.* opportunity; - *բ* *ad.* opportunely, at the proper time.

Քաջազարմ, - զգի, &c. *S.* Քաջատոհմ, &c.; - զեկ *a.* well warned, very clear, plain, evident; - զէն *a.* well armed; այր -, man at arms; - զնեայ *S.* Քաջազուն; - զուարթ, - զուարճ *a.* flourishing, full-blown; cheerful, brisk, joyous, merry-looking; - զուգունի *s.* well proportion; - զուն, զնոյ, զունք, զանց *a.* noble, valiant; *s.* hero; - զօր *a.* very strong, powerful, mighty; - զօրութիւն *s.* vigour, valour, power.

Քաջաթոյր *a.* of a fine colour; - թուի *a.* very dark, as black as ebony; - չերք, raven locks; - թռիչ *a.* soaring very high. [dustrious.

Քաջաժիր *a.* very active, quick, in-

*Քաջալ *a.* bald, hairless.

Քաջալանջ *a.* high-breasted, broad-breasted, robust, intrepid; - լաւ *a.* very good, excellent, honest, upright; - այր, honest man; - լաւութիւն *s.* excellence, probity, honesty; - լեզու *a.* fluent, eloquent; - լեր *a.* encouraging, inspiring; - լինել, - ս մատուցանել, տալ, to rouse the courage, to give heart to, to inspire; *S.* Քաջալերեմ; - ս առնուլ, to pluck up courage, to take heart, to cheer up; - լերական *a.* exhortative, encouraging; - լերեմ, եցի *va.* to encourage, to give courage, to animate, to reanimate, to invigorate, to incite, to embolden, to cheer up; - լերիմ *vn.* to take courage, to be inspirited; - լերեաց, courage! be courageous, take heart, don't be disheartened, cheer up! - լերիչ *a.* encouraging; - լերութիւն *s.* encouragement, exhortation, comfort; courage; - լուր *a.* attentive, mindful, docile, meek.

Քաջախառնութիւն *s.* temperature; good temper; - խնամող *S.* Բարեխնամ; - խոհ *a.* judicious, wise, prudent; - խոտ

a. abounding in grass or fodder; -խորհուրդ *a.* giving or suggesting good counsel, wise; -խորհրդութիւն *s.* good sense, wisdom, prudence; -խօս, &c. *S.* Քաջաբան, &c.

Քաջածաղիկ *a.* well blossomed, adorned or ornamented with pretty flowers, full-blown, flourishing; -ծանօթ *a.* well known; well versed, expert; -ծառ *a.* well timbered, abounding in woods; -ծեր *a.* enjoying a vigorous old age; -ծերութիւն *s.* a prosperous or happy old age; -ծնութիւն *s.* the having many children; fecundity, fruitfulness; -ծնունդ *a.* having many children, prolific, fecund; fruitful, rich, fertile.

Քաջակազմ *a.* well prepared, dressed; strong constitutioned; -կազմութիւն *s.* good furniture; strong or iron constitution; -կալ *a.* possessed, demoniacal; -կարգ *a.* well ordered, regulated, disposed; -կարգութիւն *s.* good order, nice disposition; -կարծրադէմ *S.* Անպարտելի; -կերպ *a.* sightly, comely, handsome; -կերպութիւն *s.* sightliness, comeliness; -կիրթ *a.* well disciplined, educated, instructed, versed or exercised; -կորով *a.* very robust, vigorous, valorous; *S.* Քաջաձիգ; -կուռ *a.* very solid, well beaten or hammered; -կրօն *a.* very religious.

Քաջահաճոյ *a.* very pleasant, most agreeable; -հայեաց *a.* sharp-eyed, acute-looking; -հայր *S.* Հօրամայն; -հանճար *a.* very talented, full of intelligence, witty; -հասակ *a.* of lofty stature, tall, well-shaped; -հասկ *a.* well-eared; fertile in grain; -հաս *a.* very sharp, keen, edged; -հաւ *s.* zool. ibis; -հաւատ *a.* very faithful; most confiding; -հաւատութիւն *s.* great faith; -հմուտ *a.* very erudite, well versed, skilful, very learned; *s.* bachelor; -գիտութեան, bachelor of sciences; -լինել իմիջ, to be well acquainted with, to be a connoisseur in, to know thoroughly; -հմութիւն *s.* vast erudition, great knowledge; -գալութեան, baccalaureate of sciences; -հնար *a.* very clever, ingenious, witty; -լինել, to task one's ingenuity, to set one's wits to, to exert or strain oneself; -հնչող *a.* loud, resounding, very sonorous, canorous; -հողի *a.* lively, courageous, resolute, determined; -հող *a.* fer-

tile, rich; -հով *a.* very cool, very agreeable, fresh; -հոտ *a.* sweet-smelling, pleasant, balmy, odoriferous; -լինել, to have an agreeable odour; -հոտութիւն *s.* sweet smell, scent, perfume.

Քաջաձայն *a.* sweet-voiced, euphonic, harmonious, sonorous, resonant; -ձայնութիւն *s.* powerful or agreeable voice; euphony, harmony; -ձի *a.* well-horsed, mounted on a good horse; skilful in horsemanship; -ձիգ *a.* holding well, dexterous, clever; well-bent.

Քաջաղէղն *a.* having a strong bow; skilful in archery.

Քաջամանկութիւն *s.* fortune to have good children; -ման *a.* lucky, happy; -մանութիւն *s.* fortune, prosperity, felicity; -մասն *a.* skilful in playing (music); -մարմին *a.* endowed with strength, vigorous, strong, robust; -մարտ or մարտիկ *a.* *s.* warlike, martial, brave soldier; -մարտութիւն *s.* bravery, valour; -միտ *a.* sharp-witted, very intelligent, full of wit; -մուխ *a.* very shrewd; -լինել, to penetrate; -մտութիւն *s.* sharp-mindedness, genius, intelligence, sagacity.

Քաջայաղթ *a.* victorious, bright, signal; *s.* famous conqueror; յայտ *a.* very clear, plain, very evident, obvious; -առնել, to throw light on, to clear up, to bring to light, to put in evidence; -լինել, to be as plain as day, to be quite evident; յանդուգն *a.* very bold, most audacious or daring, hardy, dauntless; *ad.* boldly, daringly, hardily; յարմար *a.* very suitable, becoming, very fit or proper, apt, appropriate; յարմարութիւն *s.* fitness, aptitude, right proportion; adaptability; harmony; յոյս *a.* full of hope, well secured, in good hopes, full of faith or reliance; յուշ *a.* endowed with a good memory; յուսութիւն *s.* great hope or assurance; յօժար *a.* well disposed, very willing, very diligent.

Քաջանամ, ացայ *vn.* to set forth one's value or worth, to make oneself known, to shew one's courage or energy, to exert one's abilities, to excel; -նդամ *a.* well membered, strong-limbed, well-shaped; -նուն *a.* highly renowned, far-famed, celebrated, very famous; -նունութիւն *s.* renown, celebrity.

Քաջապաճար *a.* abounding in cattle, full of cattle; -պարասա *a.* quite ready; -պերճ *S.* Գերապանծ; -պէս *ad.* bravely, courageously, valiantly, stoutly, resolutely; -պինդ *a.* very solid, firm, constant; strong, robust, vigorous; *ad.* stoutly, strongly, vigorously; -սնդուծի *s.* solidity, firmness; vigour, sustained effort, unflagging force; -պաղուծի *s.* fertility, fruitfulness, abundance; -պտուղ *a.* producing much or good fruits, abundant, fertile, fruitful. [water, irriguous.

Քաջջուր *a.* abounding in good

Քաջաւատ *a.* very abundant; generous, liberal; -անաբար *ad.* like a valiant man, gallantly, valiantly; -աողջ *a.* very healthy, of good constitution, sound of body, in perfect health; -լինել, to be well, to enjoy health; -աողջութիւն *s.* good health, soundness of body, plumpness; -աղյդ *a.* in the full vigour of youth, in the springtime of life, lively, brisk, vivacious, vigorous; -աու *a.* learning with facility, very intelligent.

Քաջսեւ *a.* very black; -սէր *a.* loving truly; -սիրա *a.* stout-hearted, courageous, intrepid, fearless; *ad.* courageously; -սլաց -սլացիկ *a.* swiftly pouncing or springing on; -սնուծի *s.* good nurture or education; -սնունդ *a.* well nurtured or brought up; -սուր *a.* very pointed, very cutting; -ստուեր *a.* shadowy, well shaded, umbrageous; -սրունք *a.* well-legged, strong-limbed; -սրտեմ, եցի, -սրտիմ, եցայ *vn.* to take courage, to be animated; -սըրտութիւն *s.* courage, stout-heartedness, intrepidity.

Քաջաւազիկ *a.* light- or swift-footed; -վայելուչ *a.* very suitable, very decent; very elegant, handsome, charming; -վարժ *a.* well exercised, well instructed, expert, highly versed in; *s.* licentiate; - օրէնսգիտութիւն, licentiate in law; -վարժուի *s.* great exercise, great practice; licentiate's degree.

Քաջատես or տեսիկ *a.* far-seeing, far-sighted; ից. far-piercing; -տեսուի *s.* far-sightedness, sharp sight; -տոհմ or տոհմիկ *a.* high-born, of good birth, noble, illustrious; -տոհմութիւն *s.* high birth, nobility.

Քաջարի *a.* very brave, valiant, gallant, valorous, courageous; -ըշաւ *a.*

light-footed, running swiftly; -լինել, to run fast, to gallop; -ըռւեսա *a.* industrious, ingenious, clever, skilful; -ըռւծի *s.* act of courage or valour, great bravery, prowess.

Քաջացունեմ *va.* to render courageous, brave, to inspire courage, to give heart, to reanimate, to revive.

Քաջաւէտ *a.* very brave, valiant, doughty.

Քաջափայլ *a.* very bright, brilliant, splendid, illustrious, superb; -փառ *a.* very glorious, majestic, magnificent; -փառութիւն *s.* majesty, magnificence; -փոյթ *a.* very diligent, active, very quick; -փորձ *a.* very experienced, most expert.

Քաջաբարոյ *a.* good preaching. [ous.

Քաջեան *a.* noble, high born, illustrious.

Քաջեռաց *a.* well boiled, overheated.

Քաջերգող *a.* singing well, musical.

Քաջերէ *a.* abounding in games.

Քաջեփ *a.* well cooked, well done, done to a turn; - առնել, to cook well.

Քաջընթաց. -իկ *a.* nimble, light-footed, swift, quick; *s.* courier, express. [to understand, intelligible.

Քաջընկալ *a.* comprehensible, easy

Քաջընտիր *a.* choice, select, picked;

- զօրք, choice troops, picked soldiers.

Քաջիկ *ad.* well, very well, properly, as it ought to be.

Քաջիմաց *a.* sharp-witted, acute.

Քաջողկոյլ *a.* well loaded with grapes; - գինի. generous wine.

Քաջողջութիւն *S.* Քաջառողջութիւն.

Քաջորդի *a.* having virtuous or illustrious children; good, dutiful. [ous.

Քաջորեար *s. pl.* the brave, the valorous.

Քաջօրկոր *a.* gluttonous.

Քաջութիւն *s.* valour, courage, bravery, manhood, gallantry; stoutness, vigour, force; exploit, achievement, heroic acts; virtue, nobility, integrity; -թք *ad.* bravely, manfully, stoutly, courageously, valiantly, valorously; ստոյգ -, true courage; - ցուցանել, to display courage; - առնուլ, to take heart, to cheer up.

Քաջուղէշ *a.* fine-branched.

Քաջունակութիւն *s.* dexterity.

Քաջուշ, -եղ, աջ *a.* very intelligent, full of wit, ingenious; - է մանուկդ, there's good stuff in that boy; - ուծի *s.* great intelligence, sharpness of wit, good, happy disposition.

Քաջուսումն *s.* well instructed, learned; fond of science; -ութիւն *s.* great learning, vast erudition, well grounded knowledge; fondness for science, learning well. [*a.* keeping well the rules.

Քաջօրէն *ad.* bravely, courageously;

Քառ, *ից a.* four.

Քառաբաժ or բաշխ *a.* divided in four parts; -դիր *a.* four-lettered; -դուրս *a.* four-chaptered; four-headed; -դէմ, -դիմակ or դիմի *a.* four-faced, square; *s.* tetrahedron; -թեւ, -թեւեան *a.* four-winged; -թթուուկ *s.* chem. quadracide; -թի *s.* quadrireme; -թիւ *a.* *s.* four; -ժանի *a.* four-toothed, --tusked; -ծալ *a.* *s.* quarto, 4°. [*ռակի.*

Քառակ, *աց a.* *s.* four; -աբար *S.* Քա-

Քառականդնեայ or կանգուն *a.* of four cubits; -կարգեան *a.* having four strata, layers or tiers; -կերպ, -կերպեան *a.* having four forms; -կի *ad.* in four manners or ways; -կողմն, -կողմեան *a.* quadrilateral; square; -կուսեակ *s.* magic square; -կոյս *S.* Քառակուսի; -կուսեմ, եցի *va.* to square; -կուսի, սւոյ *a.* *s.* square; -արմատ, -root; -թուոյ, - of a number; -կուսուի *s.* geom. quadrature; -բոլորակի, quadrature or squaring of the circle; -հասոր *a.* four-volumed, in four volumes; -հոլով *a.* turning or rolling in four manners; ի - եղանակս տարւոյ, in all seasons; -ձեռ *a.* four-tailed; -ձի *a.* drawn by four horses; -ձիք *s.* quadriga; -մանակ *a.* *gr.* tetrachronous; -մանեակ *s.* necklace, collar; -մասնեայ *a.* having four parts; -մեայ *a.* of four years, quadrennial; -ժամանակ, four years; -միլիոն *s.* quatrillon; -նիւ *a.* four-wheeled; -նիւթ or նիւթեայ *a.* composed of four matters or elements; -նկիւն *a.* quadrangular; *s.* tetragone; -վանաց, cloister; -նկիւնի *a.* having four angles, quadrangular; -շուրթն *a.* four-lipped, --pointed, --ended; -սլաօնիկ *a.* quadruple; -սլաօնեմ, եցի *va.* to quadruple; -սլաօնութիւն *s.* quadruplication; -առջ or ջեայ *a.* divided in four branches (river).

Քառասայր, բեան or բի *a.* four-edged; -սնաթիւ *a.* forty; -սնակատար սլաք *s.* lent; -սնահասակ *a.* forty-eared; -սնաղի *s.* forty-chorded or stringed; -սնամեայ, մէկից, -մեան, մեանց *a.* quadragenarious; of forty years; -սնամուկ *s.* age of forty years; -սնապահ *a.*

keeping lent; -սնեակ, -սնեքեակ *s.* quarantine; -սնեայ *a.* forty; -սնեքորդ or սնորդ, *աց a.* fortieth; -ք *s.* lent; -սնեքեան or քին, նեցունց *a.* all the forty; -սնիցս *ad.* forty times; -սնորդական *a.* quadragesimal; -սնոր, ի *s.* forty days; -սնորեայ, բէկից *a.* of forty days; -սուն, սնից *a.* forty; նք -ք, the forty martyrs of Sebaste; էր ամաց -սնից, he was forty years old; ամս երկուս ը -սնիւ, forty two years; քաղաքս ութ առ -սնիւք, forty eight cities; -սուն -սուն զսլահքն լուծանել, to break the fast once in forty days.

Քառալանկ *a.* quadrisyllable; -վառակ *a.* of four streams; -տարրեան *S.* Քառանիւթ; -տեսակ *S.* Քառակերպ; -տեսիւ *a.* four-faced; -քայլ, -քեայ *a.* quadruped, four-footed, four-legged.

Քառեակ, եկի *a.* *s.* four; *mus.* fourth.

Քառեամ *s.* four years.

Քառեռակ *s.* dozen.

Քառերանդ *a.* four-coloured.

Քառիցս *ad.* four times.

Քառուիւ *s.* *Gr. w.* Charon (the ferryman of the Styx).

Քառոտանի *a.* *s.* quadruped.

Քառորդ, *աց s.* fourth; quarter, fourth part; quarter of an hour; *quadrant; -լուսնի, quarter; *S.* ժամ; -ութի *s.* *ast.* quadrature; *chem.* quarta-

Քառուղի *s.* cross, cross-ways. [*tion.*

Քառունակ *a.* four, containing four.

Քառսափ *s.* carsaph, a wind.

Քառօրեայ *S.* Չորեքօրեայ.

Քասիօփէ, Կասիօփէ *sf.* Cassiope.

Քասղեւ *s.* Chisleu, the ninth month of the Hebrews.

Քաղքնէլի *a.* dreadful, horrible.

Քաղքնեմ, եցի, -նիմ, եցայ *vn.* to be afraid greatly, to shudder with fear, to thrill with horror, to be horror-struck; -նեցուցանեմ *va.* to frighten, to startle, to scare, to dismay, to terrify; -նեցուցիչ *a.* frightful, terrific.

Քատակ, *աց s.* likeness, resemblance, conformity, form, proportion; -եմ, եցի *va.* to liken, to assimilate, to form, to proportion; -իմ *vn.* to resemble, to be conformable; -ութի *S.* Քատակ.

Քար, ի, իւ or ամբ. ինք, անց, ամբք *s.* stone; - սլաօնուական, precious stone, jewel, gem; - դժոխային *chem.* infernal stone, caustic; - կրային, limestone; - ծանրակշիւ, ponderous, heavy spar, cawk; - մանրիկ, small stone,

pebble, gravel; հարկանել -իւ, քար-
կոծել-ամբ, to stone, to lapidate, to
stone to death; հալածել-ամբ, to
pelt with stones; չթողուլ, չմնալ -ի
-ի վերայ, not to leave, not to remain
one stone standing; հարկանել զոտն
շ-ի, to strike the foot against a stone;
միով-ամբ զերկուս սպասաբարել, (ք
աջ եւ ք ահեակ յաջողել), to kill two
birds with one stone; S. կաթն, Շար-
ժեմ, &c.

Քարաբլուր s. craggy rock, rough,
steep rock; -բոյս s. rocella, alga tinc-
toria, lichen, cinereus terrestris, white
moss; -բուխ a. flowing or springing
forth from a rock; -գագաթն, -դուխ
a. craggy topped; -դիր, &c. S. վիմա-
դիր, &c.; -գնաց a. wandering among
mountains, among rocks, in craggy
places; -գործ, աջ a. stony, of stone,
made of stone; s. S. Քարակոփ; med.
gravel, stone; -գէղ s. mass of stones.

Քարադր, ի s. Gr. w. zool. plover,
pluvialis, lapwing; or jaundice-bird,
icterus, galbula.

Քարադրոշ, ից S. Քարակոփ; -թռչ
or թռթռ s. stellion, newt; -ժայռ or
ժեռ, ից s. sharp rock, steep rock,
crag; a. rough, rocky, craggy; -էան
s. rocky mountain; -էանակ s. rocky
hill; -լից a. full of stones, stony; -
առնել, to fill or block up with stones;
-խաչ s. stone-cross; -խառն a. mixed
with stones; -խիտ a. abounding in
stones; -խուռնի s. bdellium; -ծեծ a.
pelted with stones, stoned, lapidated;
-սպասաւիլ, to be stoned to death;
-ծերս s. cavern, cave. [-trellis.

Քարակ, աջ s. Gr. w. vine-hedge,

Քարակարկառ s. heap of stones; ad.
like a heap or pile of stones; -կերտ
a. stone, built of stone; -տուն, stone-
house; -կիր s. stone-carrier; S. Քար-
ուկիր; -կոյտ s. heap of stones; -կոշ-
կոճ S. Քարածեծ; -առնել, to stone,
to lapidate; -կոշտ s. block of stone;
precipice, ravine; -կուռ, -կոփ, աջ a.
made or built of stone; s. stone-cutter,
--mason; sculptor, carver; -կոփութի
s. stone-cutter's calling or art; -կառւր
a. cut from stone; steep, rugged; -հա-
լած s. mech. rail-guard, sweeper, fen-
der; -հատ, աջ s. stone-cutter; pav-
iour's beetle or rammer; -ք or -հանք
s. quarry, stone-pit; -հար, ի a. med.
troubled with the stone or gravel,

nephritic; -ձգութիւն s. stone-throw;
stoning, lapidation; -ձգող or ձիգ a.
throwing stones; -ձիգ լինել, -ձիգս
առնել, to fling or throw stones; -ձիգ,
ք s. stone's throw; -ձիւթ s. petrol-
eum; -ձկուհի s. ichthyolites.

Քարաղ s. rock-salt, mineral-salt.

Քարաման s. cross-shaped distaff.

Քարայտակ a. paved with stones;
s. pavement; յարկ a. stone-roofed;
շին a. stony.

Քարայր, ից s. grotto, cave, cavern.

Քարանամ, աջայ տ. to turn to or
become stone, to be changed into
stone, to be petrified; ից. to be stoned,
hardened, obdurate.

Քարանձաւ S. Քարայր & Քարաժայռ;
-ամուռ a. dwelling in a grotto.

Քարանման a. stone-like.

Քարանուխ s. bot. wild-mint, penny-
wort; bird's-foot-trefoil. [stone-work.

Քարաշէն S. Քարակերտ; -շինուի s.

Քարապաշտ, ից s. stone-worshipper,
idolater; -ուի s. stone-worship, idol-
atry; -սպասուար a. stone-walled, for-
tified; s. stone-wall.

Քարաջարգ a. ground between stones.

Քարաւերմնիկ s. bot. lithospermum,
cromil, stone-crop, gold-moss; -սիրտ
a. stone-hearted, flinty--, hard--, ob-
durate; -սրտիմ, էջայ տ. to have a
heart of flint, to be stony-hearted,
cruel, obdurate.

Քարավաղ s. waterfall, cataract; -
վէժ a. precipitated, fallen or thrown
headlong; struck with a stone, ston-
ed; - առնել, արկանել, to precipitate,
to fling or hurl headlong; to stone, to
cast stones; - լինել, to fling, cast or
throw oneself headlong; -վէժք S. Քա-
րաձգութիւն; -վիժեմ, ժիմ S. Քարա-
վէժ առնեմ, լինիմ; -վիժութի s. preci-
pitation, falling headlong; steep, preci-
pice; -վրէժ առնեմ va. to throw stones
revengefully.

Քարացումն s. petrification; -ցուցա-
նեմ va. to petrify, to turn into stone,
to stone; ից. to harden, to obdurate.

Քարափն s. steepy side, bank or
shore, precipice; - ժայռին, edge or
verge of a rock.

Քարափոր S. վիմափոր.

Քարաքաղ a. cleared from stones;
-քիւ S. Քարաքուի; -քոս, ի s. S. Քա-
րաբոյս; med. morphew; -քուի s. cav-
ern, grotto.

Քարբ, *ից* *s.* aspic, basilisk, cockatrice; -ածնունդ *a.* born of an aspic.

Քարբեկ *s. bot.* stone-break, saxifrage, alchemilla or lady's mantle.

Քարգոնական, Քարգոնասական *a.* royal. [stony, stone.

Քարեայ, Քարեղէն *a.* made of stone,

Քարեկարկուտ *s.* hail of stones.

*Քարեղ *S.* Քարածիւթ.

Քարենաւ *s.* boat-shaped stone vase used by grape-pressers.

Քարեպարիսայ *s.* stone-wall.

Քարընդոսն *s.* stumbling-block, --stone; - լինել, to stumble over a stone, to trip, to stumble; -եմ, *էցի* *va.* to serve as a stumbling-block, to cause to stumble, fail or fall, to trip up, to supplant.

Քարընկէց, կէցի *a.* throwing, flinging or casting stones; *s.* balista, catapult; - բարբառ *fig.* biting words; *իբրեւ* - *մի*, a stone's cast or throw; - առնել, to precipitate; - լինել, to throw stones; *fig.* to fling at one; -ու թի *s.* act of throwing stones, lapidation.

Քարթակ, *ի* *s.* zool. gudgeon. [tion.

Քարթընջումն *s.* murmur, grum-

*Քարթու *a.* stale. [bling, murmuring.

Քարիբդ, *ի* *s.* Charybdis.

Քարխոտ *s. bot.* the great consound; symphytum, solidago, golden rod; *S.* Ծամիկտակ.

Քարծկեղ *s. med.* *κηρίον*, favus. [թող.

Քարկոթող *s.* obelisk, cippus; *S.* Կռ

Քարկոծ *a.* stoned; - առնել, to stone; -անք *S.* Քարկոծումն; -եմ *va.* to stone, to lapidate, to kill by stoning; -ու թի or ումն *s.* stoning, lapidation.

Քարկուռ *s.* stone-cutter. [tion.

Քարկոփ *S.* Քարակոփ.

Քարհատ, *ի* *s.* stone-cutter's or quarry-man's pick.

Քարձ, *ից* *a.* thin-bearded; -ազին *a.* beardless; -ուկ *S.* Քարձ.

Քարձիկ *s.* bird's crop, maw, craw.

*Քարձին *s.* wild pear.

*Քարմաղ *s.* wire sieve for gravel.

Քարմարցանկ *s.* litharge; *S.* Մարդասանկ.

Քարշ *S.* Քարշումն; *ի* -, *լե* - *ad.* trailingly, creepingly; *լե* or *ի* - ածել, արկանել, ձգել, to train, to trail, to draggle, to drag or draw along; *ի* - գնալ, to crawl, to creep in the belly.

Քարշած, ոյ, Քարշահեա *s.* serpent's trail.

Քարշանք *S.* Քարշումն.

Քարշեմ, *էցի* *va.* to draw, to drag, to pull or haul about, to drag along, to lead away; - յինքն, to attract, to win, to gain or bring over; - *լե* գետին, to drag on the ground; - առ դատաւորն, to lead or drag before the judge, to bring to justice; *յարտասու* -, to stir to pity, to affect, to move; - զոք *fig.* to defame, to slander, to bite; -իմ *vn.* to be led, drawn, dragged, trailed; - *լե* երկիր, to crawl along on the ground, to creep; - *լե* փոշի, to be dragged along in the dust.

Քարշողական *a.* attractive.

Քարշումն *s.* attraction, act of drawing to, dragging or drawing along.

Քարող, *ից* or *այ* *s.* herald, crier; preacher; musician; preach, sermon; - լինել, կարդալ, to announce, to publish, to herald, to proclaim; - աալ, to preach, to make or to preach a sermon.

Քարողակ, *ի* *s.* caduceus, wand; Aaron's rod; -ան *a.* preaching; -ն *s.* proclamer, herald; -ից *s.* fellow-preacher.

Քարողեմ, *էցի* *va.* to herald, to proclaim by heralds, to announce publicly, to publish loudly, to cry; to preach; *թագաւոր* -, to proclaim king; - *յա* նապատի, to preach in the desert; - *օ* ընկալաւ անձին, to practise what one preaches, to be the first to set an example to others.

Քարողիչ *s.* herald, crier; promulgator; preacher; missionary, missioner.

Քարողութի *s.* act of proclaiming, of publishing by means of heralds, promulgation; preaching; mission.

Քարոս *S.* Կարոս. [porum.

Քարոսկր *s.* ossa petrosa, ossa tem-

Քարորմ *s.* stone-wall.

Քարուակ *a.* infamous, disparaged, disgraced, blasted; - կալ, to bear, to pocket an affront, to put up with an insult, to behave in an infamous manner, to behave brutally, filthily; - ա նու թի, -անք *s.* ill treatment, outrage, dishonour, brand or stigma, infamy, disgrace, opprobrium, turpitude, crime.

Քարուկ *s.* small stone, pebble.

Քարուկիր *s.* (wall of) cemented stones; *a.* *S.* Տուն.

Քարուպայ *s.* Pers. *w.* yellow amber.

Քարուտ, ից *a.* full of stones, rough,
 Քարուրագ *S.* Քարհատ. [stony.
 Քարսոն or Կարսոն *s. bot.* parsley.
 Քարկատեմ, էցի *va.* to hack or hew
 to pieces, to kill.
 Քարա, ից, -էզ, իզաց, -էն, էնի,
 -էս, իսաց *s. Gr. w.* card, paper, parch-
 ment; cartoon, pasteboard; letter;
 book.
 Քարտուղար, աջ *s.* secretary; chan-
 cellor; -ան *s.* secretary's office; -ուհի
s. secretaryship. [(¹✓)].
 Քարբաշ *s. mus.* an Armenian note
 Քացախ, ոյ *s.* vinegar; acid; համե-
 մաւոր -, aromatic vinegar.
 Քացախածան *s.* oxymel; -ման *s.*
 vinegar-cruet; -յին *a.* acetic; -չափ, ի
s. acetimeter; -վաճառ *s.* vinegar-
 maker, --seller.
 Քացախեմ, էցի, -էցուցանեմ *va.* to
 sour, to render sour or acid.
 Քացախիկ *s. chem.* acetine.
 Քացախիմ *vn.* to taste acid, to turn
 sour, acid, sharp.
 Քացախութիւն *s.* acidity, sourness.
 Քացախուտ *a.* acetous, acid, pun-
 gent; *fig.* corrupt, spoiled; * *s.* stewed
 Քացխակ, ի *s. chem.* acetate. [fruit.
 Քաւ *conj.* not, no, never, not at all;
int. away with! go along! fye! for
 shame! *pr.* without, besides, except;
 - յինէն, far be it from me, God save
 me! - լիցի ինձ ի Տէնէ, God preserve
 me! - քեզ, - լիցի, - մի լիցի, no! God
 forbid! - լիցի քեզ, far be such
 thoughts from thee; - լիցի մեզ, we
 will not, we don't like; - ի մէնջ, God
 preserve us, God save us; ճիւղող, -
 լիցի, oh! never! fye! fye upon it!
 Քաւարան *s.* place or instrument of
 expiation; purgatory; * catafalco;
 -րար *S.* Քաւիչ.
 Քաւդ, ից *s.* astrological trifles.
 Քաւդեայ, դէից *s.* magian, magician,
 wizard; -դէական *a.* magical; -դէուհի
s. magic; astrology.
 Քաւեմ, էցի *va.* to expiate, to atone
 for; to justify; to propitiate, to satis-
 fy, to conciliate, to render favorable
 or propitious; Աճ, քաւեա զիս զմեզա-
 ւորս, God, be merciful to me, a sin-
 ner; քաւեալ եմ ես, I am innocent.
 Քաւթարինէ *s. zool.* lynx.
 Քաւիչ *a.* expiatory, propitiatory; -
 լիւնէ, to expiate.
 Քաւութի *s.* expiation, atonement,

pardon, propitiation; - *or* սեղան -է,
 libation; propitiatory; զոհ -թէ, sin-
 offering; -աբեր *a.* expiatory.
 Քաւչապեա, &c. *S.* Քահանայապետ.
 Քափուր, ի *s.* camphor; *bot.* --tree.
 Քափրախառն *a.* camphorate.
 Քաքար, աջ *s.* cake, bun, pastry
 wafer, simnel, hearth-cake.
 Քեզէն, Քեզյն *ad.* of or by thyself;
pr. thou alone.
 Քեծ *a.* faint, weak, languid.
 Քեղակարոս *s. bot.* oreoselinum,
 mountain - parsley; chærophylum,
 sweet-fern, chervil.
 Քեղանամ, աջայ *vn.* to govern, to be
 at the helm, to steer. [man, helmsman.
 Քեղավար, ից *a.* steered; *s.* steers-
 Քեղաւոր *a.* furnished with a rudder.
 Քեղի, դույ, դեաց *s. mar.* rudder,
 helm, tiller; - կառայ, pole, carriage-
 Քեղյ տերմ *S.* կապնդեղ. [pole, shaft.
 *Քեմն *S.* Չաման.
 Քեմաական *a.* leathern, parchment.
 Քեմաապաա *a.* covered with leath-
 er. [rocco leather.
 Քեմուխ, միտոյ *s.* leather, Mo-
 Քենայր, Քենեկալ *s.* brother-in-law
 (sister-in-law's husband). [sister).
 Քենի, նույ *sf.* sister-in-law (wife's
 Քեռադուստր *sf.* niece (sister's
 daughter). [ter's husband).
 Քեռայր, առն *s.* brother-in-law (sis-
 *Քեռէկին *sf.* maternal uncle's wife.
 Քեռի, ոււյ, ուեաց *s.* uncle (moth-
 er's brother).
 Քեռորդեակ, -դի *s.* nephew.
 Քեռայ, ի *s. Ar. w.* letter, writing.
 Քեռուրածին, -կան *a.* born of, or
 descended from Keturah.
 Քերած, ոյ *s.* shaving, planing, scrap-
 ing, smoothing; -ոյ, ից *a.* scratched
 out, scraped, polished.
 Քերական *s.* grammarian; grammar;
 * spelling-book, primer; -ական *a.*
 grammatical; -ուհի *s.* grammar; -որէն
ad. grammatically.
 Քերանք *s.* act of scraping, scratch-
 ing or rubbing off; *med.* abrasion; *S.*
 Քերդած, &c. *S.* Քերթած. [Քերիչ.
 Քերթին *s.* *H. w.* cherethim, arch-
 ers, bowmen.
 Քերեմ, էցի *va.* to erase, to scratch
 out; to scrape, to scratch, to grate, to
 graze, to rasp, to plane, to polish; to
 rub the skin off, to excoriate, to flay,
 to lacerate, to torture; to take away,

to remove, to annul; to engrave, to inscribe, to write; - առ, to graze, to touch slightly; - առ ամամբ, to skirt, to coast along, to keep close to the shore; - զամամբ *mar.* to go terra a terra, to sail along the coast; զամամբն ի բայ -, to lay aside all sense of shame; S. Ունչք.

Քերթած, աջ S. Քերթուած.

Քերթեմ, եջի *va.* to flay, to strip, to excoriate, to peel off: to make, to compose, to write; to versify, to poetize. [grammarian.

Քերթող, աջ s. poet; philologer;

Քերթողաբանեմ, եջի *vn.* to speak or write like a poet, to poetize, to versify; -բար *ad.* poetically; -կան *a.* poetical; grammatical; աղատութիւն -, poetical license; -հայր s. prince or father of poets, of grammarians.

Քերթողութիւն S. Քերթուած.

Քերթողուհի *sf.* poetess.

Քերթուած, ոյ, Քերթութի s. poetry, poem, verse; grammar.

Քերիչ s. scraper; rasp, grater, eraser; rake; plane; planer, polisher; iron-harrows, combs or hooks of iron, instruments of torture; - ձիոյ, curry-comb; - շաքարի, sugar-rasp.

Քերծէ, ոյ s. grey hound.

Քերծեմ, եջի, Քերծում, ծի, քերծ *va.* to strip off, to peel, to bark, to pare; to shave.

Քերոբ, Քերովբ, ից, -է, ից, -իմ, աջ, Քերուբ, ից s. cherub, *pl.* cherub-

Քերովբէական *a.* cherubic. [im.

Քերոյ S. Քերիչ. [rasping.

Քերուած, ոյ s. scratch; scraping, Քերում s. scratching, scraping; excoriation. [insula, (Crimea).

Քերսոն, ի s. *Gr. w.* chersonese, pen-

Քերքեմ, եջի *va.* to drive away, to repulse. [-իմ *vn.* to be wounded.

Քերքէշեմ, եջի *va.* to gall, to wound;

Քերքէշ or էս s. *bot.* acorus, sweet-rush, --cane.

Քէյ *a.* detached, divided, separated.

Քէյեմ, եջի *va.* to detach, to separate, to extrange, to remove, to take away; - ի ստենէ զորթն, - զմանուկն ի կաթին սովորուէ, to wean; - զսիրտ յէ, ի հեշտութեյ, to wean or detach one's heart from worldly matters.

Քէյումն s. detachment, separation.

Քէքումն s. horse laugh, loud lough.

Քէքուրս s. belching, eructation.

Քէքրամ *vn.* to belch, to eruct.

Քէ s. omega, end.

Քէն, քինու s. rancour, inveterate hate, spite, ill-will, resentment; revenge; ի - վրիժույ, out of or from hatred; - սլահէլ, ի -ս մտանէլ, to bear or owe a grudge, to bear malice or ill-will, to bear hard; - ի մախ ունէլ, to keep alive resentment for an injury; - ունէլ լե ումէք, to have a grudge or spite against; հանէլ զվրէժ քինու, խնդրէլ զ- վրիժույ, to be revenged, to revenge oneself.

*Քէնթ *sf.* female of domestic animals, she-cat, bitch, &c.

Քէշ, ից s. *Pers. w.* sect; -ակարկաս *a.* s. sectarian.

Քթան s. flax, linen; -աղգեստ *a.* wearing a linen cloth; -էայ *a.* flaxen, linen. [առնուլ զ-, to take -.

Քթախոտ s. snuff; առւի -ոյ, --box;

Քթանոյ s. oil-filter.

Քթափողք s. nostrils.

Քթէթ s. flaxen cord.

Քթեր, ոյ s. flower end of fruits.

Քթթէլք s. winking, blinking of the eye; twinkling, trice.

Քթթեմ, եջի *vn.* to winkle, to twinkle, to wink, to blink; ի - ական, in a twinkling, in a trice, in no time, as if by magic; արագագոյն ք զթթէլք մի ական, swifter than lightning.

Քթթումն, Քթիթ S. Քթթէլք.

Քթոյ S. Կողով.

Քթուեմ, եջի *va.* to louse; to flea.

Քիթ, քթաց s. nose; - կենդանեաց, snout, muzzle; մեծ, փոքր, սրածայր, շրջեալ, տափակ -, a large, big or bottle, little, pointed, turned up, snub or flat nose; զ-ս ի վեր տանէլ, to turn up the nose, to look scornful, haughty; այսրէն լե -սն դառնալ, to get into the nose, to go the wrong way in swallowing.

Քիլ, քիլ, քլաւ s. space between the tips of the thumb & forefinger; - or

Քիլ s. detractor, slanderer, traducer, informer; spy.

Քիլոս, ի, իւ s. *Gr. w.* aliment, food.

Քիմեա s. *Gr. w.* chimera.

Քիմեոն s. *Gr. w.* frigid zone.

Քիմիա s. *Gr. or Ar. w.* chemistry; alchymy; S. Տարաբանութիւն, &c.

Քիմք, քմաց s. palate; *fig.* liking, caprice, fancy; լե քմաց, by whim, humorously, capriciously, fantastically;

ի քմայ, according to one's fancy, liking, &c.; ընդ քիմս ժպտիլ, to laugh constrainedly, from the teeth outward; լեզու նորա ի քիմս իւր կցեցաւ, his tongue clove to his palate.

Քինաթաղոյց *a.* rancorous, spiteful; -խնդիր *a.* revengeful, vindictive, malevolent; -լինել, ելանել, to revenge oneself; -եղեւ մահու նորա, he revenged his death; -խնդրութի *s.* revenge, vengeance; -կալութի *s.* harbouring revenge or rancour; -հան, -հատոյց, &c. *S.* Քինախնդիր, &c.

Քինամ, Քինանամ, ացայ *vn.* to bear a grudge, to nourish hate, to resent.

Քինայոյզ *S.* Քինախնդիր; -պահ *a.* harbouring resentment for an injury, resentful, rancorous; -պահութիւն *s.* resentment, remembrance of an injury, spite, ill-will; -ւոր *a.* hate-breathing; -ւորութիւն or [cour.

Քինուի *s.* resentment, hatred, rancour.

Քիչ *a.* Pers. *w.* few, some, *S.* Սակաւ.

Քիս, քոյ *s.* kind of chalk or whiting.

Քիսամիւ, ման *s. bot.* wood- or heath-pease, ervum, orobus, bitter vetch, fitch.

Քիսա, քսոյ *s.* awn, beard of corn.

Քիրան, քրան, տամբ. տունք or տինք, տանց *s.* perspiration, sweat; *fig.* fatigue, labour, hard work, toil, hardship; - մահու, death-sweat, perspiration preceding death; առատ, կծու, դարձահոտ, թթու -, copious, acrid, fetid, sour or unpleasant perspiration; լ - մտանել or հարկանիլ, ի քրան լիւնել, to sweat, to perspire, to transpire, to be all in a perspiration; ի քրանուհա համակիլ, ողողիլ յաւիշ քրան, to be all over in a sweat, to be bathed in perspiration; քրամբք երեւսաց հայթայթել զկեանս, to earn one's bread or livelihood by the sweat of one's brow; հարայ լ - ցուրտ, I fell into a cold sweat; - ցուրտ լանդաման իջանէր, a cold sweat ran from all his members; *S.* Ապաժոյժ, Թաթաւիմ.

Քիւ, քույ, քուաւ *s.* eaves-lath, penthouse, cornice; - տան, eaves of a house; - քարայրի, entrance to a cavern, mouth of a cave; լ քուաւ, *

Քիւր *S.* Յոփ. [under cover, sheltered.

Քլաչափ *s.* measure, distance between tips of thumb & forefinger extended; span.

Քծիւք *s.* caresses, fondling, endear-

ment, coaxing, fawning; wooing, court, courtship, gallantry; ածել ի նս, to tame, to domesticate, to familiarize; դալ ի նս, to grow tame, to be tamed; նս տալ, ի նս հարկանիլ *S.*

Քծնաբան *a.* sweet-spoken. [Քծնիմ.

Քծնի *a.* caressing, affectionate, coaxing, flattering; wooing, courting.

Քծնիմ, էցայ *vn.* to endeavour to please, to affect, to caress, to flatter, to fondle; to court, to woo, to pay one's court to, * to go a courting.

Քծնութի or ումի *s.* *S.* Քծիւք; flattery, affected airs, adulation.

Քծուար, աջ *s.* wedge, ingot.

Քլամիդ, աջ or մդաց *s.* *Gr. w.* chlamys, mantle, cloak.

Քլանցաւոր *a.* bordered, hemmed, fringed, edged, trimmed.

Քլանցք, ցից *s.* skirt of a cloak, lap-pet of a coat, border, tail; fringe, trimming.

Քքճէմ, էցի *va.* to tear, to rend, to tear in pieces, to reduce in tatters.

Քմազարդ, -խորժ *a.* pleasant, agreeable. [watch.

Քմին *s.* Pers. *w.* watch, ambush; *a.* in

Քմծաղբեմ *va.* to quiz, to laugh at.

Քնալից *a.* sleepy, overcome with sleep

Քնած, -եայ *a.* *S.* Քնեած; -ու *a.*

sleep-begetting, somniferous, soporific; - դեղ, narcotic, opiate.

Քնակից լինիմ *vn.* to sleep together.

Քնահատ, աջ *a.* sleepless; -ու թիւն

s. sleeplessness; -շրջիկ *a.* sleep-walking; *s.* somnambulist; -շրջութիւն *s.*

sleep-walking, somnambulism; -սէր

a. fond of sleep, drowsy, sleepy.

Քնար, աջ or ից *s.* lyre; viol, harp;

ast. Lyra; - հարկանել, to play on or

sound the lyre.

Քնարական *a.* lyrical; - քերթողութի,

lyric poetry. [lyre-playing.

Քնարահար, աջ *s.* lyrist; -ու թիւն

Քնարաձայն *a.* sweet-toned.

Քնարան *s.* bed, couch, sleeping-

room, dormitory; *fig.* grave, tomb; -

մանկան, crib, cradle. [ing awake.

Քնարդէլ *a.* hindering sleep, keep-

Քնարերդ, -ակ, աջ *a.* lyrical; *s.*

lyric author or poet; -ու թիւն *s.* lyrics,

lyric poetry. [fruit).

Քնարուկ *s. bot.* cucio-fora? cucu (the

Քնեայ, Քնեած, ից *a.* sleepy, drow-

*Քնեք *S.* Քուհք. [sy; lethargic.

Քնեութի *s.* sleepiness, drowsiness,

lethargy; - մահաբուհ, trance, lethargic sleep. [whilst eating.

Քնթմթամ *vn.* to move nose & mouth

Քնթանեցուցանեմ *va.* to move the muzzle about.

Քնթանոց *s.* folds of serpents; rings or wrinkles in the elephant's trunk.

Քնին *s.* examination; ի - առնուլ, to examine, to consider, to ponder; to argue, to discuss; ի - դալ, to be examined, criticized; ի - արկանել, մտանել, լինել, to examine, to study, to criticize.

Քննաբան *s.* critic, censor; -ական *a.* critical; -եմ, եցի *va.* to criticize, to censure; -ութի *s.* criticism, censure; -խնդիր *a.* investigating, making researches, seeking inquisitively; -աւրապոյ, fault-finder; -խօսութի *s.* criticism; *S.* Բնազննութիւն; -կան *a.* of examination; -կից *a.* examining together; յոյզ լինիմ, խնդրեմ *va.* to make a diligent search, to investigate, to make researches; -սէր *a.* fond of examination, desirous or eager to know how, curious; -սիրութի *s.* passion for research, desire of information, curiosity.

Քննեմ, եցի *va.* to examine, to study, to investigate, to discuss; to censure, to control; to meditate, to consider, to think; *S.* Տեղեկագոյն; -իմ *vn.* to be examined, to undergo an examen.

Քննիչ *s.* examiner; inquisitor; controller; fault-finder; critic; - գրոց, censor.

Քննողութի or Քննութի *s.* examination; research, discussion; inquiry, inquest, inquisition; control; thorough investigation; - խզի, self-examination; ի - մտանել, to examine; լ - թքանցանել, to pass the censorship; ընդ - թք արկանել, to examine, to control; to criticize, to censure.

Քննութիւն *s.* examination.

Քնու, -ի *S.* Քնէած.

Քնցատեմ *S.* Քծնիմ.

Քնցեղ *s.* clod, glebe, lump of earth; *fig.* obscene word or jest.

Քնքաւան *a.* delicate, soft.

Քնքամ *S.* Քնքեմ.

Քնքանք *s.* pretty ways, mincing manner, smirking, prettiness, nicety, daintiness; caress, endearment, fondling.

Քնքեմ, եցի *vn.* to smirk, to be

treated delicately, to cuddle or indulge oneself, to be nice, dainty, to give oneself airs; -եցուցանեմ *va.* to render delicate, to pamper, to pet, to fondle, to coddle, to make much of.

Քնքիմ *S.* Քնքեմ.

Քնքու *a.* delicate, tender, soft, morbid, pretty, darling, mincing; *s.* puss.

Քչեմ, եցի *va.* to chase, to drive away or out, to expel.

Քչոց, աջ *s.* fly-flap, fan; keshotz, flabellum, ringing-instrument agitated by the deacons during the Armenian & Greek Mass.

Քշտեմ, եցի *va.* to lop off, to trim, to prune; to cut, to retrench.

Քո, քոյ, քոյով *pron.* thy; *a.* poss. thine; իմն եւ քո սլառճառք ամ դառի or կռուոյ, «mine & thine» are the causes of all law-suits. [ers.

Քոթանակ, աջ *s.* cloth; cover; draw-

Քող, ոյ, ուլ, *s.* veil, cover; - հարսանեաց, nuptial veil.

Քողաբորբ *s. gr.* amphimacer; - զարդ *a.* veiled, adorned with a veil; - խընդրեմ *va.* to discover, to unveil, to unmask; - ծածուկ *a.* concealed by a veil,

Քողակ *s.* sweet-gum. [veiled.

Քողածեւեմ *va. fig.* to veil, to cloak, to shroud; - ձիգ *a.* veiled-headed, wearing a veil, veiled; *fig.* coy, shy, modest, timid; drawing the veil; - ղօս *s. gr.* amphibrach; - նոց *s.* head-veil; - սուղեմ, - րկեմ, եցի *va.* to veil, to conceal, to hide, to cover; - րկութի *s.* veiling or concealing.

Քողընկէց *a.* unveiled, bare-headed, brazen-faced, unblushing, shameless.

Քոյին *a. poss.* thy, thine.

Քոյինագործ *a.* made by thee or by thyself, thy; - զէն *a.* armed by thyself; - կրօն *a.* belonging to thy religion; - հրաման *a.* ordered or imposed by thee or by thyself; - նիւթ *a.* done, produced by thee; - շունչ *a.* inspired by thee; - ջան *a.* done with thy diligent care; - ստեղծ *a.* created by thee; - տուր *a.* given by thee. [ter; nun.

Քոյր, քեռ, քերբ, քորբ, քերց *s.* sis-

Քոյրագիր, - թիւ *s.* adopted sister; - տեաց *a.* hating one's sister.

Քոշքեմ, Քոշքոտեմ, եցի, - տիմ, եցայ *vn.* to scratch oneself, to stretch & yawn.

Քոռ, ից *s. H. w.* corus, bushel; strike.

Քոս, ոյ, ուլ *s. med.* itch, scurf, scab.

Քոսաբոյս *s. bot.* scabious.
 Քոսոս, աջ *a.* itchy, scurfy, scabby, scabbed; -իմ, եցայ *vn.* to be infected
 Քոսուծի *S. Քոս.* [with the itch.
 Քովթար, -ովթ, աջ *s. H. w.* epistyle,
 Քորեմ, եցի *va.* to scratch. [capital.
 Քորեպիսկոպոս *s.* chorepiscopus, rural bishop, suffragan; -ուհի *s.* dignity of a -, rural bishopric.

Քուական *a.* cubic; -հարցուծիւն *s.* cybomancy, indovination by means of cubes or dice; -ւոր *a.* eaved, furnished with an eaves-lath.

Քուեայ, Քուէ, էից *s. Gr. w.* cube, die; suffrage, vote, ball, ballot; տուիքուէից, urn, ballot-box; միաբանքուէիւք, by an unanimous vote; -արկանել, տալ, ձգել, to vote, to ballot, to come to the vote, to poll.

Քուերորդի *S. Քեռորդի.*

Քուերք *s. pl.* sisters.

Քուզայ *S. Կապիճ.*

Քուէարկու, աջ *s.* voter; -ծիւն *s.* balloting, voting, ballot; գաղանի -, vote by ballot; արգասիք -ծէ, result of the poll; -խնդրել, to demand a poll; -ծք ընտրել, to elect by ballot; -անել, to poll, to go to the poll; ներկայ լինել -ծէ, to be present at the poll; մասնակից լինել -ծէ, to take part in the ballot.

Քուէհամար, ի *s.* summing up of votes, counting of votes by ballot.

Քուղ, քղոյ *s.* tow, thread, string, yarn.

*Քուղայ *s.* wooden water-vessel, pail, bucket; *mech.* mill-hopper; -կաթին, milk-pail. [coarse language.

Քուճապ *s.* coarse or obscene word,

Քումայթ *a.* light, bay, chestnut.

Քուն, քնոյ, ուլ *s.* sleep, slumber, nap, rest, repose, pause; -մահու, sleep of death; քաղցր, ախորժ, հանգիստ, խաղաղ, փրկաւէտ, կենսանորոգ -, soft, agreeable, tranquil, calm, healthy, refreshing slumber; թեթեւ, ընդհատ, անհանգիստ, յուզեալ or խռովեալ, դժնդակ, ծանր, փնասակար, մահացու -, light, broken, agitated, troubled, hard, heavy, dangerous, mortal sleep; - or ի - լինել, երթալ, քնոյ տալ զանձն, to sleep, to go to sleep, to lie down, to repose; զքնով անկանիլ, ի - մտանել, to be overcome with sleep, to fall asleep; ննջել - յաւիտենից, to sleep the sleep that knows

no waking; ի - առնել, to send to sleep; (յորորանի), to lull or rock to sleep; խոր ի - լինել, to be in a sound sleep, to sleep soundly; ճաշակել ըզքաղցրութիւն քնոյ, to enjoy sleep; ի - գտանել զոք, to find a person asleep; խռովել, ընդհատել, խափանել զ-, to trouble, to disturb or break one's sleep, to awake, to rouse; իբրեւ - քարթուհս լինել, to be half asleep; հաւանիլ քնոյ յաջաց, to lose one's sleep; - քաղցրանինջ հատեալ էր յարտեաւնաց նր, calm sleep was unknown to him; փախեալ յինէն -, sleep fled far from me; այս ի - տանի, that causes sleep; ընկղմեալ ի - թանձրութեան, buried in sleep, fast asleep; - հատեալ է յաջաց իմոյ զցայդ եւ զցերեկ, I sleep neither night nor day, I am sleepless; *S. Զարթնում, Ընդոստ, Թ. Թափեմ, &c.*

Քունեմ, եցի *vn.* to sleep, to repose, to take rest; to lie with, to sleep with a woman, to know her; - ընդ հարս, to sleep with one's fathers; -եցուցանեմ *va.* to send to sleep.

Քունք *s.* temple, side of the head.

Քուշահաբար *ad.* like the Tartars.

Քուշկէն *s.* deaconess' stole.

Քուշնայ, ի *s. Pers. w. bot.* bitter-vetch; *S. Գինձ.*

Քուշաղնդիր or տնդուր *Pers. w. S.*

*Քուչորիմ *vn.* to squat, to sit as fowls. [male sparrow-hawk.

Քուպիւճ *s. zool.* musket-hawk, tarsel,

Քուռ *S. Քուռ & Քուռակ.*

Քուռաթ, ուրաթ or ոռաթ, ի *s.* leek.

Քուռակ, աջ, Քուռի *s.* colt, foal; *s/.*

*Քուռնիթ *s.* rath or rare egg. [filly.

Քուսիթայ, ից *s.* monk's cap, cowl, capuche, hood, cuculla.

Քուրական *a.* sister's, sisterly.

Քուրայ, ից *s.* cupel, crucible; *S.*

Քուրասիրութիւն *s.* sisterly love. [Հաղոց.

Քուրացումն *s.* cupellation.

Քուրձ, քրձի *s.* hair-cloth, sack-; sack; - զգէնուլ, to put on, or to wear hair-cloth. [priest.

Քուրմ, քրմաց *s.* heathen or pagan

Քուք, քքոյ *s.* scorpion, knotty cudgel, iron rod; *fig.* groan, moan, wail, sigh; -ամ, ացայ *vn.* to groan, to moan, to wail, to sigh heavily.

Քչիորիկ *s.* tooth-pick. [fetidness.

Քռահոտ *s.* offensive smell, stink,

Քռթենաւոր *S. Խարաղնաղեաց.*

Քռի, ք, քռեաց *a.* fetid, stinking.

Քռնեաս *Gr. w. S.* Քերսոն.

Քսսեմ գլոնս *va.* to knit one's brows, to be haughty.

Քսակ, աց *s.* purse, little bag, satchel; pack, packet; - արծաթոյ, purse, flat-purse, money-bag, bill-case, portfolio; - հասարակաց ունեւ, to have the same, or a common purse.

Քսակագին *a.* bought very dear, at a high price; - գործ *s.* purse-maker, -seller; - կալ, աց *s.* purser, agent, major-domo, steward; - հասու, աց *s.* cut-purse, pick-pocket. [scent-bag.

Քսակիկ *s.* fob, small pocket; sachet;

Քսան, ից *a.* twenty; - ակողմ *S.* Քսանանիստ; - ամեակ or - եմեակ, եկի *s.* the twentieth year; - ամեայ, մէկց, - ամեան, մէկից *a.* twenty years old; of twenty years; - անիստ *s.* icosahedron; - անկիւն *s.* icosigone; - ասպարիկ *a.* ad. twenty times as much; - եակ *a.* *s.* a score of, about twenty ...; - եմեան *S.* Քսանամեան; - երորդ, աց *a.* twentieth; - եւհինգամեան *a.* of twenty five years; - եւուծամի *a.* of twenty eight years; - եքեան, - եքին, եցունց *a.* *s.* all the twenty; - իցս *ad.* twenty times; - օրեայ *a.* of twenty days, icosimeron.

Քսեմ, եցի *va.* to whisper, to make false or indiscret reports, to report, to tell tales, to detract, to intrigue, to denounce, to defame.

Քսեստ, ից *s.* *Gr. w.* sextary; pitcher, jar; measure of 12 bushels, or 2 English gallons; - ուծի *S.* Քսուծիւն.

Քսին *s.* plants, vegetables.

Քսիչ *S.* Քսու. [fish.

Քսիւփիէ *s.* *Gr. w.* xiphias, sword-

Քսիք, քսեաց *S.* Քսուծի; քսիս մաւուցանեմ *S.* Քսեմ. [S. Քսուծի.

Քսմոս *S.* Քսու; - եմ *S.* Քսեմ; - ուն

Քսու, աց *a.* *s.* tale-bearer, informer, tell-tale, slanderer, backbiter; - թիւն *s.* tale-bearing, story, report, tale, delation, secret accusation.

Քսուկ *s.* *bot.* oxyacantha.

Քսեմ, &c. *S.* Քսեմ, &c.

Քսամեծածան *a.* mighty, roaring, awe-compelling (Ocean); - փուշ *a.* terrifying, striking with horror, making one's hair stand on end, horrible, fearful, awful.

Քսամեկի *S.* Քսամեափուշ & Սիւրալի.

Քսամեմ, եցի, Քսամիմ, եցայ *vn.*

to have one's hair stand on end, to feel the hair of one's head stand erect, to be horror-struck, to shudder with fear; քսամե ալ գիզացան բաշք առիւծուն, the lion bristled up his mane; *S.* Հեր.

Քսամեցուցանեմ *va.* to make one's hair stand on end, to cause to shiver, shudder, thrill with fear; to jar upon, to irritate the nerves.

Քսամուսն or Քսուսն *s.* thrill, great dread, cold shiver or shudder of Քսիուս *S.* Փաքուս. [horror.

Քրածեփ *s.* cement composed of powdered charcoal & clay.

Քրայ *S.* Քուրայ; - ական *a.* metallic, mineral; - նիւթ, metal, mineral, ore.

Քրեւս, ի *S.* Կարոս.

Քրէական *a.* *S.* Քրայական; criminal, enormous, horrible; - մեղք, յանցանք, high treason; - մեռաղք, mine, galleys, place of detention for crimin-

Քրէլքուր *a.* impure, foul, nasty. [als.

Քրթմնջանք *S.* Քրթմնջիւն.

Քրթմնջեմ, եցի *vn.* to murmur, to complain, to growl, to grumble, to mutter, to mumble; - ջիւն, ջեան *s.* murmur, complaint, grumbling, hum, growling, mumble; - ջող *a.* grumbling, growling, complaining, mumbling; - ջուսն *S.* Քրթմնջիւն. [prusus.

Քրիստոսարաս, - ոս *s.* *Gr. w.* chryso-

Քրիստիանոս, աց *Gr. w.* or

Քրիստոնեայ, նէկց *a.* *s.* christian; - նէաբար *ad.* like a christian, christianly; - կեալ, to live -, to lead a life worthy of a christian; - կան *a.* christian; * *s.* catechism; - նէանման *a.* christian-like; - նէասէր *a.* fond of christians; - նէացուցանեմ *va.* to christianize, to make christian, to convert to christianity; - նէուծիւն *s.* christianism, christianity; christendom.

ՔՐԻՍՏՈՍ, Քն, ի, իւ *s.* *Gr. w.* CHRIST, the Anointed, Jesus Christ, Messiah, the Saviour of the world; սուա -, antechrist.

Քրիստոսաբար *ad.* like Jesus Christ; - բեր *a.* brought by the Saviour; - գործ *a.* made by J. C.; - գունդ *a.* assembled by J. C.; - գաւան, ից *a.* professing the faith of J. C., christian; - գիր *a.* established or ordered by J. C.; - գրոշմ *a.* signed by J. C., or with the sign of the Cross, or with Christ's name; - զարդ *a.* adorned by J. C.; -

զգեաց, եցից, -զգեստ, ից *a.* bearing J. C. in one's soul, christian; *pn.* Christopher; -զգեստեմ, եցի *va.* to christen, to baptize, to make christian; -զօր *a.* strengthened by J. C.; called to be a soldier of Christ; -ծանօթ *a.* having the knowledge of J. C., knowing J. C., christian; -ծին *af.* Christipara, Mother of Christ; -հան *a.* of J. C., belonging to J. C., Christ's; -հաւաւք, christianity; -կարգ *S.* Քրիստոսադէր; -կեցոյց *a.* saved by J. C.; -կիր *S.* Քրիստոսազգեաց; -կօչ *a.* called or invited by J. C.; -կրօն *S.* Քրիստոսադաւան; living like a christian; -հաճոյ *a.* pleasing or agreeable to J. C.; -ձիր *S.* Քրիստոսաաւուր; -մարտ *a.* waring against J. C., antichristian; -մարտութի *s.* war against J. C.; the denying the divinity of Christ; -մեծար *a.* honoured by J. C.; -մերձ *a.* near unto J. C.; -մուտ Գալուստ *s.* the first & the second coming of Christ; -նշան *a.* bearing or representing the sign of J. C.; *s.* emblem of christianity, the Cross; -նորոգ *a.* restored by J. C.; -նուէր *a.* offered, consecrated to J. C., holy, divine; -շահ *a.* simoniacal; -սլատում *a.* narrated or taught by J. C.; -սլաակ *a.* crowned by J. C.; -աւք *a.* sent by J. C.; -սէր, սիրաց *a.* fond of J. C., loving J. C., devout, pious; -սիրութիւն *s.* piety, love of Christ; -սպան, ից *a.* crucifying J. C.; -վաճառ *a.* selling or betraying J. C.; -տեաց, եցաց *a.* hating, detesting J. C.; -տունի *a.* planted by J. C.; -տուր *a.* given by J. C.; -ւանդ *a.* transmitted, given or taught by J. C.; -փոխան *a. s.* Christ's vicar.

Քրիստոսեան, ք, ց *a.* Christ's, of J. C.; christian, faithful.

Քրիստոսընկալ *a.* having received J. C.; bound up in J. C.

Քրիստոսիմաստ *a.* sharing in the spirit & knowledge of J. C.

Քրիստոսին *S.* Քնեան.

Քրիստոսունակ *a.* having or bearing J. C. in the heart.

Քրիստոսուրաց *a.* denying J. C.

Քրձազգած, -զգեաց, -զգեստ *a.* clothed in hair-cloth; -լինել, to put on, or to wear sack-cloth. [*s.* Քուրձ.

Քրձեաց, -եղէն *a.* made of sack-cloth;

Քրմաժողով *a.* assembled by heathen or pagan priests; -կին *sf.* wife of a

heathen priest; -նամ, աջայ *vn.* to become a pagan priest, to perform the functions of priest of a divinity; -նոյշ, նուշայ *sf.* daughter or wife of a heathen priest, priestess; -սլեւ *s.* heathen pontiff.

Քրմորդի *s.* son of a pagan priest.

Քրմութի *s.* heathen priesthood; մեծ -, pagan pontificate.

Քրմուհի *S.* Քրմանոյշ; -հուլիւն *s.* pagan priestesshood. [chronological.

Քրոնիկոն, ի *s.* *Gr. w.* chronicle; *a.*

Քրոնոգրափիւս *s.* *Gr. w.* chronologist.

Քրովբէ, ից *S.* Քերովբէ.

Քրովբէաբնակ *a.* dwelt in by the cherubim; -գումար *a.* levied or assembled by cherubim; -կան *a.* cherubic, angelical; -սլէս *ad.* like a cherub, angelically.

Քրաիկար *s.* *Pers. w.* a worship among the ancient Persians; good & faithful minister.

Քրանաբեր *a.* sudoriferous, sudorific, diaphoretic; -գին *a.* all over in perspiration, bathed in sweat; -զանդ *a.* steeped in sweat (bread); -թոր *a.* dripping sweat; -լի, լիր or լից *a.* full of sweat, in a profuse perspiration; -խոնջ *a.* fatigued to perspiration; -ծին *a.* born of, or produced by sweat; -հար *a.* sweat-struck, sweating profusely, too much fatigued; *S.* Քրանաբեր; -ջան *S.* Քրանախոնջ; -ցուցանեմ *va.* to cause to sweat or perspire, to throw into a perspiration.

Քրանեմ, եցի, Քրանիմ, եցայ *vn.* to sweat, to perspire, to transpire, to be in a perspiration; to work much, to toil, to drudge, to sweat, to strive hard: to sweat out, to exude, to exsude; to transude.

Քրանութի *s.* sweat, perspiration; *fig.* sweat, endeavour, fatigue.

Քրանում *S.* Քրանիմ.

Քրանումն *s.* transudation; exudation; oozing out.

Քրանն *s.* minister, servant.

Քրբանք, նաց, Քրբելջ, բլի *s.* hearty laugh, loud or derisive laughter, burst of laughter; -բառնալ, to burst out a laughing, to burst into a loud derisive laugh, to laugh outright or immoderately, to roar with laughter; -կալ, to be laughed at, derided, scorned.

Քրբիր *a.* ploughed, soft, friable.

Քրբմագոյն *a.* saffron-coloured; -

յան *a.* strewn with saffron; -ւէտ *a.* abounding in saffron or in crocus.

Քրքմէղ *s. bot.* Arabian bean.

Քրքմօղի *s.* usquebaugh, whiskey.

Քրքուիմ, էցայ *vn.* to vaunt, to boast, to brag, to be proud of.

Քրքոււմ, քմոյ *s.* crocus, saffron; *chem.* crocus; - վայրենի, սուտ -, carthamus, bastard or mock saffron, safflower; հնդիկ -, curcuma, turmeric, terra merita.

Քրքջեմ, էցի *vn.* Տ. Քրքիջ բառնամ; *med.* to itch excessively, to tickle.

Քրքուեցուցանեմ *va.* to heap up, to accumulate, to increase. [softness.

Քրքրանք *s.* looseness, dissoluteness,

Քրքրեմ, էցի *va.* to search or dive into, to investigate carefully, to examine with care; to agitate, to undo, to destroy; - զմիսս, to excite, to rouse up or awake the mind, to stimulate; - զախորժակ, to sharpen, to quicken the appetite.

Քրքրեցուցանեմ *va.* to excite, to stir up, to agitate.

*Քցիմ *s.* flaw, agnail.

Քքուանք *s.* distraction, upsetting, confusion, agitation, emotion; groaning, complaint, outcry.

Քքուիմ, էցայ *vn.* to moan, to howl, to sigh; to be agitated, confused: to laugh out loud; Տ. Քքքուիմ.

Քքուսն *s.* commotion, compassion.

Քօղ, &c. Տ. Քող, &c.

Քօղեայք, Քօղէք, էից *s.* ruffle.

Քօշ, ից *s.* he-goat, buck; -անման *a.* goat-like; -եմ Տ. Գօշեմ; -ուսն *s.* leap of a wild beast on its prey.

XIIth century to facilitate or distinguish the two different pronunciations of the syllable աւ, which is generally pronounced *av* when followed by a vowel; as, աւետարան, աւազան, աւադ; on the contrary, when followed by a consonant, it is pronounced like the English *o*; as, աւգնեմ, աւրհնեմ, աւժանդակ, աւրէնք.

Օգն *s.* help, aid, assistance, succour; յ- գալ, հասանել, to help, aid or succour a person; յ- կոչել, to call for help.

Օգնական *a.* aiding, assisting, helping, auxiliary; *s.* aid, helper, assistant, adjutant, coadjutor, colleague; - զօրք, auxiliary forces, reinforcements, auxiliaries; - լինել, to help, to aid, to give help to, to succour; - լինել միմեանց, to help one another; - իւր առնուլ, to profit by, to avail oneself of; զխաւար - առեալ, under cover or favour of the darkness; -եմ Տ. Օգնեմ; -ուծի *s.* Տ. Օգնուծի; alliance, league; co-operation, collaboration; - թեամբ Այ or Տնն, with the help of God, God willing, God helping.

Օգնեմ, էցի *va.* to aid, to succour, to assist, to second, to back; to be good for, to serve, to favour, to sustain; - միմեանց, to help one another.

Օգնութիւն *s.* aid, succour, assistance, help, furtherance, support, stay, prop; favour, relief, resource, means; forces; դրամական -, pecuniary aid, relief, subsidy, grant; փութալ, հասանել յ- ուրուք, to hasten to a person's aid.

Օգոստոս *sf.* august, empress; - Տիրուհի. Holy Virgin, Queen of heaven & earth; -բնակ *a.* imperial; -կան *a.* august, majestic, grand, magnificent; -ք *s.* cæsars, emperors; -փառ Տ. Օգոստական.

Օգոստոս, ի *s.* August; *pn.* Augustus.

Օգուտ, օգտի *s.* utility, profit, interest, advantage, emolument, gain, lucre; *a.* useful, advantageous; great, much; - or յ- է, օգտի է, էն *v. imp.* it is good for, it is useful, profitable; գտանել զ- իւր, to find one's interest; - քաղել, to derive or reap benefit from; - լինել, to be useful, advantageous, to serve; վաստակել յ- Յին, to work for the public weal; յ- արկանել, յ- ի կիր or ի վար արկանել, յ- անձին վա-

0 (o) *s.* the thirty seventh letter of the alphabet, & the eighth of the vowels.

— It was introduced in the Armenian alphabet towards the end of the

ըէլ յ- իւր շնչէլ, առնուլ, to profit by, to avail oneself of, to turn to account, to turn to the best account; յաչս դնէլ զամբի շահ օգտի անձին, to sacrifice all to one's interest; վասն օգտի քո է, յ- քոյին է, it is for your good, for your interest; զ- ժամս աւուրն, the greater part of the day; S. Շահ.

Օգտաբար *ad.* usefully, advantageously; -բեր *a.* profitable, useful, lucrative, fruitful; -ժողով, -խնդիր, -ծառաւ *a.* self-interested, selfish, covetous; -կար, այ *a.* useful, profitable, advantageous, favourable; -կարուծի *s.* utility, usefulness, advantage, good; -մատոյց S. Օգտաբեր; -սէր, սիրաց *a.* fond of one's profit or gain, very interested; -ցոյց *a.* showing profit or utility.

Օգտեմ, եցի *vn.* to profit, to boot, to be advantageous or profitable, to fructify; -եցուցանեմ *va.* to interest, to give an interest, to advantage, to profit, to benefit, to improve.

Օգտիմ, եցայ *vn.* to profit, to derive use or advantage from, to take advantage of, to turn to account, to reap benefit from.

Օգտիք, Օգտուծիւն S. Օգուտ.

Օդ, ոյ or ի *s.* air; weather; wind, light wind, breeze: shoe, boot, half-boot, &c.; կանացի օդք, lady's boot; պարզ, անոյշ or քաղցրասիւք, բարեխառն, հանդարտ, գեղեցիկ, լաւ, զով, ծծէլի օդ, serene, mild, temperate, calm, fine, good, cool, breathable air or weather; ցուրտ, չոր, փոփոխական, անհաստատ, վատ, փնասակար, վատառողջ, ժանտ, ապականեալ, խոնաւ, ամպամած, մրրկայոյզ օդ, cold, dry, changeable, inconstant, bad weather; deadly or deleterious, unwholesome, infectious, corrupt or foul air or atmosphere; damp, overcast or cloudy, tempestuous or stormy weather; արկածք օդոյ, the injuries of the weather; յօդս, ընդ օդս, in vain, vainly, sillily; at venture or random; բանք, խորհուրդք ը օդս, idle talk, silly words, empty discourse, vain, extravagant designs, castles in the air; ը օդս խօսէլ, հարկանէլ, to talk idly, to beat the wind, to talk to the winds; - առնուլ, to air oneself, to take an airing or walk; - փոխէլ, to have a change

of air, to go abroad, to go into the country; պղտորի օդն, it is bad or foul weather; թօնուա են օդք, we shall have rain; խաղաղին, պարզին օդք, it is getting fair again, it is clearing up; մեղմանան, զովանան օդք, it is growing mild, cool; օդք զրահից, the extremity or break in armour; S. Հողմ.

Օդաբաժին *s.* climate, clime; -բան *a.* idly speaking, talking to the winds; *s.* aerologist; S. Օդերեւութաբան, &c.; -բանական *a.* aerological; -բանութի *s.* aerology; -բեր *a.* aeriferous; -գիտութի *s.* aerognosy; -գիր *s.* aerograph; -գնաց *a.* traversing, moving, flying in the air; -գոյն *a.* azure, cerulean; -գործ, այ *s.* shoe-maker; -գունդ *s.* aerosphere; aerostatic balloon; -գրական *a.* aerographical; -գրութի *s.* aerography; -գիւթ, &c. S. Օդահմայ, &c.; -գիւթ *a.* variable, changeable, uncertain as the wind; -զննութի *s.* aerostopy; -զօրական *a.* aerodynamical; -զօրութի *s.* aerodynamics; -թեւ *a.* swift as the wind; -թռիչ *a.* flying in the air, very swift, like the wind; -խաղաց S. Օդադնաց; -խառն *a.* mixed with air; -խիտ *a.* full of or condensed with air; hermetical; -խոնաւ *a.* affected by damp, damped by the atmosphere; -կայուն S. Օդաւշուղ; -կան *a.* aerial, etherial; raised in the air; -կառոյց *a.* situated or built in the air, aerial; -կառք *s.* atmospheric or pneumatic railway; -կերպ *a.* aeriform; -կշռական *a.* aerostatic; -կշռութի *s.* aerostatics; -հան, ի *s.* mech. the air-pump; -հերձիկ *a.* cutting, cleaving the air; -հմայ *s.* aeromancian; -հմայութի *s.* aeromancy; -հոտ *s.* vapour, exhalation; -հրահան *s.* fire syringe; -ձեւութի *s.* shoe-maker's calling; -ձիգ *a.* inhaling air; -ջրհան, suction-pump; -մուղ *a.* expelling air; -ջրհան, force pump; -մուտ *a.* open, aired, ventilating; -շահ *a.* wandering in the air, in space; -շատակ *a.* whose floor or pavement is in the air; -շին S. Օդական; -նամ, աջայ *vn.* to be changed or resolved into air; to be transparent as the air; -նաւորդ *s.* aeronaut; -նաւորդութի *s.* aeronautics; -նման *a.* air-like, aeriform; -շունչ *a.* blowing in the air; -չափ, ի *s.* aerometer, air-poise; baro-

meter; -ն բարձրանայ, իջնէ or խոնարհի, the barometer is rising, is falling; -չափութի s. aerometry; -չու a. travelling through the air; s. aeronaut; -պար, -պարիկ a. floating, flying through the air; -պարիկ s. balloon, air- or aerostatic-balloon; -պարութի s. aerostation. [ութիւն s. cold.

Օդառ լինիմ vn. to catch a cold; -

Օդասուն a. nourished by air, aerivorous; -վախ s. a. aerophobic; -վախութիւն s. aerophobia; -վար, այ a. driven through the air; -վարիմ vn. to fly in the air; -տեսակ S. Օդանման; -փոխ s. ventilator, fan, air-trap; -փոխեմ va. to change the air, to ventilate, to air; to aerify; -փոխութի s. change of air, taking a walk, going into the country, going abroad; ventilation, airing; -քար s. aerolite.

Օդեղէն a. airy, aerial.

Օդէնի s. sheepskin with the wool on; a. sheepskin, of sheepskin.

Օդերեւոյթ s. meteor; -ութաբան s. meteorologist; -ութաբանական a. meteorological; -ութաբանութիւն s. meteorology; -ութադիտակ s. meteoroscope; -ութանման a. meteor-like.

Օդընկալ a. containing air; s. air-vessel; -կէց մարմին s. projectile; -կէցութիւն s. projection.

Օդի, օդոյ. ք, դեայ s. sheep.

Օդիկ s. sheepskin; fur coat, pelisse.

Օդոլորա s. atmosphere; -ային a. atmospherical.

Օդոյի sf. goddess of the air, Hera.

Օդոյ s. state of the weather.

Օթ, ից s. pernoctation, passing the night in a place; sleeping place, lodging, inn; evening; առ -, towards dusk, in the evening; առ - դադարել ուրեք, to pass the night in a place, to make a halt; - առնել, to stop or stay with, to lodge at; գնացեալ ընդ անապատ -ս երկուս, journeying two nights in the desert.

Օթագայանամ, ացայ, յիմ, եցայ - դանամ, ացայ vn. to lodge, to pass the night in, to sojourn, to dwell, to stay in a person's house.

Օթակից լինիմ vn. to lodge, to dwell together, to live under the same roof.

Օթանոց, Օթարան s. lodging or sleeping place, inn, hotel, hostelry.

Օթեակ, եկի S. Օթ; bivouac; - զգենոյ դուսանաց, dressing-room; -ս

առնել S. Օթեվանեմ; to bivouac.

Օթեգանամ S. Օթագայիմ.

Օթեկ, -ան a. stale, hard; S. Հաց.

Օթեմ S. Օթիմ.

Օթեվան, Օթեւան, այ s. inn, hostelry; dwelling, lodging, habitation, convent; a day's journey; երանաւետ - արդարոց, the happy abode of the just; -ս առնել, առնուլ or ունել, to lodge in, to dwell in, to reside in, to live in, to inhabit; ուր էն -ք.քո, where do you live? Հեռի երեսուն -ք, thirty day's journey distant. [innkeeper.

Օթեվանաւոր a. hospitable; s. host,

Օթեվանեմ, եցի va. to receive into one's house or hotel, to lodge, to harbour; -նիմ or

Օթիմ, եցայ vn. to take up one's lodgings, to stay, to sojourn.

Օթոց, այ s. sleeping-place, bedroom; blanket; carpet, tapestry, hangings, arras; S. Վերարկու.

Օժանդակ, այ a. aiding, helping, assisting, auxiliary, subsidiary; confederate, allied; - բայ, auxiliary verb; - դունդ, auxiliary troop; -եմ, եցի va. to aid, to succour, to assist, to protect, to favour, to support, to sustain; -ուի s. aid, succour, assistance, support, protection. [rier, runner.

Օժընդակ s. S. Օժանդակ, &c.; cou-

Օժիտ, ժիւց or ժտաց s. marriage-portion, dowry, endowment; gift, present.

Օժտաբեր a. bearing gifts; - լինել, to bring a portion or dowry; to make a present; -կան a. dotal.

Օժտեմ, եցի va. to portion, to assign a dower, to endow with a fortune; to offer, to make a present.

Օժտութիւն S. Օժիտ.

Օծ s. unction; anointing-oil.

Օծակից a. anointed together.

Օծանելիք, լեայ s. ointment, salve, unguent, pomatum, pomade.

Օծանեմ, օծի, օծ va. to anoint; to consecrate; - ոսկւով, to gild; - արծաթով, to silver; - զանձն իւղով աւուշիւ, to pomatum, to perfume one's person; S. Իւղ.

Օծեալ a. anointed, consecrated; s. king, priest, &c.; -ն Ս.Յ. the Lord's Anointed; -ն, Christ, the Messiah.

Օծելութիւն s. the being anointed; unction.

Օծութիւն, Օծումն s. S. Օծելութի;

so unto me, & more also, if...; *օն եւ օն արասցենք քեզ ամբ եւ օն եւ օն յաւելցեն եթէ*, may the gods load or afflict you with every evil if...; *օն եւ օն արասցէ Ած Դաւթի եւ օն եւ օն յաւելցէ եթէ*, so & more also do God unto the enemies of David, if...; *օն ի բաց թողցուք*, oh too much! leave off! have done! [God! God grant it!

Օչ, Օչ թէ int. would to God! please

Օչ, Օշակ, ի s. gum ammoniac, ammoniacum. [salt, sal ammoniac.

Օշակային a. ammoniacal; - *աղ, -*

Օշառեմ S. Յօշառեմ.

Օշարակ, աց s. syrup, sherbet.

Օշեմ S. Յօշեմ.

Օշնդր, դրի s. worm-wood, absinth.

Օշնայ, ից s. mistletoe, lichen.

Օշնան, ի s. kali, glass-wort, soap-

Օսարդ S. Աւսարդ. [wort.

Օսլայ, ի s. starch; *գործարան -ի,*

--manufactory; - *ական a.* amylic;

- *ակերպ a.* amylaceous; - *եմ, եցի va.*

Օսոխ S. Ոսոխ. [to starch.

Օտար, աց s. a. stranger; foreign; remote, distant; other; extraordinary, strange; *ad.* vainly, in vain, unjustly, wrongfully. [stranger.

Օտարաբար ad. strangely; like a

Օտարադէտ S. Օտարաստեւուչ.

Օտարազգի, գւոյ, գեաց, -զն a. of an another nation, foreign, outlandish.

Օտարալեզու a. speaking another language, foreign.

Օտարախառն a. crossed, cross-bred; *s.* crossing with another species; *աալ* or *խառնել զանասունս յ-ս,* to cross animals, to cross-breed; - *խորթ a.* spurious, bastard, illegitimate; - *խորհուրդ* or - *խոհ a.* excentric, strange, odd, fantastical, extravagant; *S.* Այլափառ. [ger; foreign, stranger.

Օտարածին, ծնաց a. born of a stran-

Օտարակալութիւն s. foreign yoke; - *կան a.* foreign, alien; *s.* stranger, foreigner; - *կերպ a.* of another form or appearance, diverse, different; - *կերպութիւն s.* extravagance; - *կողմն կոյս s.* foreign land, abroad; *զօրածու զով լինել յ- կուսաց,* to recruit abroad.

Օտարահալածութիւն s. inhospitality.

Օտարաձայն a. of a different language; disagreeing, dissenting or -tient; - *ուսմունք,* strange doctrines; - *ձեւ a.* odd-shaped.

Օտարամահ լինիմ vn. to die in a for-

eign land or country, to die abroad; - *մերժ a.* inhospitable; - *միտ a.* Օտարախոհ; singular, whimsical; - *մուտ a.* adventitious, foreign.

Օտարանալի a. alienable, transferable; - *նամ, ացայ vn.* to become a stranger, to adopt foreign manners & customs; to estrange oneself, to go away, to leave; *fig.* to be alienated, estranged, disunited, disaffected; - *նշան a.* unusual, extraordinary, strange, singular, out of the way; - *նոց s.* place where strangers are lodged, guest's house, residence for foreigners; hospice for pilgrims or other travellers.

Օտարաշխարհացի, հեայ or *հիկ a.* exotic, foreign; - *շխարհիկ երթանալ,* to become a pilgrim.

Օտարապաշտ a. of false religion, unorthodox, heterodox; - *պէս S.* Օտարաբար.

Օտարասեռ, սեր or *սերմ a.* heterogeneous, dissimilar; *S.* Օտարազգի; - *սէր, սիրաց a.* fond of strangers, hospitable; - *սիրեմ va.* to be fond of strangers, to welcome foreigners, to be hospitable, to entertain strangers; - *սիրութիւն s.* kindness to strangers, hospitality; - *սպան, ից a.* murdering strangers, hospitocidal; - *սպանութիւն s.* stranger-murder, hospitocide; - *ստան S.* Օտարանոց.

Օտարասեաց a. hating strangers, inhospitable; - *տես, &c. S.* Հիւրասէր. &c.; - *տեսակ a.* of another kind, form or manner, diverse, different; - *տեսուսչ a.* meddling with another's things, bearing envy, envious; - *տեցութիւն s.* hatred of strangers, inhospitality; - *տուն S.* Օտարանոց; - *տունիկ a.* bot. degenerate, wild.

Օտարացեղ a. of another tribe, foreign, heterogeneous; - *ցեղութիւն s.* heterogeneousness; - *ցուցանեմ va.* to alienate, to estrange; to alienate from affection, to disaffect, to avert, to turn aside or away, to detach, to wean; - *յիւրմէ Զէ,* to send from home, to remove, to send abroad, to expatriate; - *ցուցիչ a.* estranging, alienating; strange, paradoxical; - *ցուցումն s.* estrangement, alienation.

Օտարափառ a. heterodox, heretical; - *ութիւն s.* heterodoxy.

Օտարընկալ, &c. S. Հիւրընկալ, &c.

Օտարին a. another's, not one's own.

Օտարիտ *Pers. w. S. Φαυλαδου.*

Օտարոտի, տւոյ, տեաց *a.* strange, foreign, alien; new, strange, extravagant; diverse, different; *-ք* *s.* false gods, idols.

Օտարութի *s.* condition of a strange; alienation, estrangement, separation; unlikeness, difference; strangeness, extravagancy; elimination, proscription; absence, pilgrimage; abroad, foreign lands.

Օտարուհի *sf.* stranger, foreigner.

Օտարութեամբ *a.* following, holding or teaching new or strange doctrine; չլինել - , not to hold strange doctrines.

Օտարութեամբ, *յ-* *ad.* from another part, elsewhere, from any other place.

Օտարութեամբ, &c. *S.* Օտարասիրութի.

Օր, աւուր, աւուրք, ուրց *s.* day, daytime; *fig.* time, days, life; արդոյ *or*, week-day; *or* գործոյ, work-day; *or* տօնի, feast-day, holiday; *or* ծննդոյ, birth-day; *or* հանգիսի, day of solemnity; ուտիք *or*, flesh-day; *or* սրահոյ, fast day; *or* մոխրոյ, ash-wednesday; տօն աւուրց յաւուրս, univarsary solemnity; գեղեցիկ, գեղաճիճաղ *or*, fine, splendid day; բարեկեան, երջանիկ, երանաւէտ *or*, fortunate, happy, lucky day; չարագուշակ *or*, unlucky day; այս *or* զայս *or*, to-day; *or* ք մէջ, *or* ք օրն, every other day; *or* յօրէ, from day to day; *or* ք օրէ *a.* quotidian; *ad.* day by day, daily, every day, more & more; *or* աւուր, աւուր աւուր, աւուրց յաւուրս, daily, every day; առ օրին, նոյն օրին, the same day, in the same day, presently, soon; զօրն ցերեկ, զօրն ողջոյն, զօրն ի բուն, all day, all day long, during the livelong day, from morning till night; զօր ամ, every day, diurnal; all day long; մինչեւ ցօր հասարակ, till noon; աւուրն, a day; յաւուր միում, ի միում աւուրց, *or* մի, one day, a day, one fine day, some fine day; յերկրորդում աւուր, the day after, next day; ի միւսում աւուր, the day after, to-morrow; հետեւեալ օրն, the following day; յետ երկուց աւուրց, two days after; յերկր աւուր, in three days; ի նմին աւուր, the same day; ի նմին իսկ աւուր, the very same day; յօրէ յառաջում, from the first day; զամ աւուրս, every day, for ever; յաւուրս մեր, in our days, in these days, in our time; յա-

ւուրս յետինս, in the latter days, latterly; յաւուրսն յայնոսիկ, in those times or days; յաւուրս նորա, under him, during his time; օր օր, the day that; զաւուրս, many days, long time; միով օրով, of a day; օր ի յօր *or* յօր առնել, to put off from day to day, to procrastinate, to defer, to delay; *or* սահմանել, to fix a day; կալ զօրս ցերեկ դատարկ, to waste the day, to remain idle all day; համարել զաւուրս, to count the days; մեռանել լի աւուրք, to die full of days; շրջել աւուրն, the passing of the day; բառնալ զծանրութի աւուրն, to bear the burden of the day; գեռ աւուր շատ կայ, it is not yet late, it is yet early; մինչ աւուր կայ, while it is day; զամ աւուրս կենաց իւրոց, for his whole lifetime; երկայնին, կարճին աւուրք, the days grow or are growing longer, shorter; երեք ժամ է աւուրն, it is three o'clock a.m.; ոչ յետ բազումինչ աւուրց, in a few days, soon, shortly; տային նմա աւուրն նկանակ մի, they gave him a loaf daily; արկանէր վիճակ *or* յօրէ եւ ամիս յամոյ զի ոմ կորուցէ, he cast lots to see in what month & on what day he should lose him; եկն *or* յաւուրց, *or* եղեւ *or* մի յաւուրց հիւանդացաւ, one day he fell sick; մանուկ ծնեալ առ օրին, new-born babe; օրն խոնարհեցաւ յոյժ, the day gave place to evening; շատ է աւուրն չար իւր, sufficient for the day is the evil thereof; *S.* Հասարակ, կատարեալ, վախճանեմ, խոնարհեմ, կարճատեմ, Տարածամիլ, &c. &c.

Օրաբեր *a.* bringing day, luciferous; -բնակ լինիմ տն. to sojourn for a day; -գիշեր *s.* day & night, a whole day, twenty four hours; -գիր, &c. *S.* Լրագիր, &c.; -գնաց *s.* a day's journey; -գրութիւն *s.* diary, journal; -թիւ, թուի *s.* day's work; day of the month; -խնդիր լինիմ տն. to note lucky & unlucky days; -կան *a.* diurnal; daily; day's or daily earnings or wages; -հաշիւ *s.* day's account; day-book, journal; -հաս *S.* Օրհաս; -հմայք *s.* ephemancy; -մկրտիչք *s.* Ephionithes, daily baptists; -մուտք *s.* daily service.

Օրան, աց *s.* bundle of corn, sheaf, shock, stack.

Օրաչար *s.* fatal, unlucky or inauspicious day; -սպաս *a.* wanting some

or a few days; -պահ or հակ, աջ s. day-sentry; -պահիկ s. livelihood, daily bread; -պարէն a. living from hand to mouth.

Օրաս s. Gr. w. ὁ'ρασις; halo.

Օրավար S. Լծվար & Սրավար.

Օրացի a. of every day, daily, quotidian; -ցոյց s. almanack, calendar; -ցու a. lasting several days.

Օրաւոր a. diurnal, ephemeral; հց. short-lived, temporary; -ակ s. ephemereuta, hebdomadary.

*Օրեմ S. Որորեմ.

Օրեր s. S. Որեար; * days; -ք, աջ s. imprecation, malediction, curse.

Օրէն, օրինի better Օրէնք, օրինաց s. law; precepts; faith, religion; constitution; rule, regulation; right; principle, maxim; usage, uses, custom; institution; condition, fashion, mode: district, canton, province; -ք, or նք՝ անապական -ք, the Eucharist, the Holy Sacrament or Communion; -աւետեաց, guerdon or gift to a bringer of good news; -ք քահանայապետականք, decretals; հմուտ քահանայապետական օրինաց, decretalist, canonist; -ք կանանց, menses, menstrea, catamenia; -ք, or Գիրք Բ. օրինաց, or Երկրորդումն օրինաց, Deuteronomy; -ք ազգաց, the law of nations; -ք մտաց, principles; - պատուոյ, decoration, insignia, badge; -ք անօրէնք, corrupt practice, abuses; -ք հզօրագունին, the law of might, the good old rule; հակառակ, ընդդէմ օրինաց, against all rule, illegally; անօրին, յաւիտենական, բնական, հին, նոր, աւետարանական, գրաւոր, քաղաքական, զինուորական -ք, divine, eternal, natural, ancient, new, evangelical, written, civil, military law; գրաւոր -ք, statute law; օրինօք, իւր օրինաց or օրինի ad. according to law, legally, legitimately, lawfully; duly, suitably, regularly, properly; խնդրել -ս, to come to Communion; տալ -ս, to administer the Sacrament; -ս առնուլ, հաղորդել օրինաց, to receive the Sacraments, to communicate; արժանի լինել օրինաց, to be worthy of receiving the Sacrament; -ս դնել, հաստատել S. Օրինադրեմ; -ս դնել, to dictate or lay down laws; to give laws to, to prescribe laws; -ս տալ, to give laws; պահել զ-ս, to keep, to obey the laws; լ -ս

համարել, to lay down or state as a principle; խոտորել օրինաց, to swerve, to depart or deviate from the laws; անցանել զօրինօք, to transgress, to violate the law; բաձնալ, ջնջել զ-ս, to abolish, to repeal, to abrogate a law; բազում օրինօք հակառակիլ, to resist or oppose in many ways; լինել ի կանանց օրինի or ի կանանց -ս, to have the menses; ի կանանց օրինաց պակասել, to cease to be after the manner of women; էթէ - իցէ ասել, if it may be said; - է, it may be, it is allowed, one may; - էր նմա, he was allowed to; - էր քեզ, you might; օրէն իցէ, իցէ -, is it allowed to? չէ -, it is not permitted to; յետ օրինացն կցորդուի, after the Holy Communion; -ս իւր կալեալ էր, he holded as a maxim or principle; -ս կարծեցին անձանց, they believed themselves permitted to; զամ ինչ - համարի ի լրումն ըզից իւրոց, he avails himself of every means in order to satisfy his desires; իւր օրինի փարիսեցւոյն, like the pharisee; S. Վարք.

Օրէնագէտ a. skilled in the law; s. legist, jurisconsult, lawyer, civilian; Doctor in Law, L. L. D.; - առնել, to initiate in the laws, to indoctrinate in jurisprudence; -գիտութիւն s. Jurisprudence, the Law; ուսանել զ-, to study law.

Օրէնադիր, դրաց, -դրիչ s. law-giver, --maker, legislator; - or -դրական a. legislative; -դրեմ, -դրութի S. Օրինադրեմ, &c.

Օրէնաբէն a. following the law; ad. according to the old law.

Օրէնազանց &c. S. Օրինազանց, &c.

Օրէնախոտոր S. Օրինազանց.

Օրէնահաստիչ a. law-making.

Օրէնաւարդ s. professor of jurisprudence, legist, lawyer; a. legislative, instructive.

Օրէնապահ S. Օրինապահ; -պահանջ a. zealous for the law, exacting perfect observance of the law.

Օրընթրիք s. dinner bespoke for a certain day: day's earnings or wages.

Օրըստօրեայ or րէ, րէից a. daily, of every day, quotidian, diurnal.

Օրթի s. Gr. w. ὀρθοί, stand up!

Օրինաբար ad. legally, lawfully, conformably; -դէտ S. Օրէնագէտ; -գիրք s. code, laws; law-book; -գիր S. Օրէնա-

դիր; *-դրեմ, եցի va.* to establish, to give laws; to ordain, to decree, to enact, to emanate, to prescribe; *-դրում s.* law-giving, --making, legislation; legislature; law, decree, ordinance; constitution; institution; *-զանց, ից a.* transgressing, breaking law; *s.* transgressor, law-breaker, prevaricator, infractor; *-լինել, to violate the laws, to prevaricate; -զանցութիւն s.* transgression, offence, prevarication, infraction of the law.

Օրինակ, այ s. example, model, exemplar, original; transcript, copy; idea, shadow, image; drawing, design, plan, project, representation; form, manner, way, sort, figure; sample, pattern, specimen; *gr.* paradigm; *pr.* as, in imitation of, after the fashion of, by way of, like ...; *- զայս, զ- զայս, զայս - , զայս ձեւ -ի, իմ սովին -ի, պէս զ- զայս ad.* in this manner or way, thus, so; *զայն - , զնոյն - , իմ նմին -ի, in that way, in the same way, likewise; զոր - , -ի աղադաւ, - իմն, for example, for instance; - իմն, let us say, we will suppose; իմ -ի, after the manner of, according to the example of, in imitation of, like; սովին -աւ, like that, in that way; անհրաժեշտ -աւ, in a divine way; որով -աւ եւ է or իցէ, in whatever way it may be; բարի, չար, չքնաղ, գեղեցիկ - , good, bad, rare, fine example; մի նեղել զնոյ միով իւր -աւ, do not in any way molest them; - աաւ, to give or set the example; - առաջի ընծայել, to indicate as an example; - առնուել, to take for example or for model, to follow; - զանձն ընծայեցուցանել, կացուցանել, to shew or set oneself an example of; -աւ իւրով բաջալերել, to encourage by one's example; նմանել, հետեւել -ի ուրուք, to imitate, to fellow a person's example; անհերք - բարձրանալ, to pretend to be equal to God; *- Իկաց թագաւորաց, he was the model of kings; S. կամ.**

Օրինակաբար ad. like an example; in a figurative sense, figuratively; *- դիմ a.* book-copying; *s.* copyist, transcriber, scribe; *-դիր, գրաց s.* writer, author, historian, &c.; *-գրութիւն s.* composing or writing a work or book, writing; *-կան a.* figurative.

Օրինական S. Օրինաւոր; -կատար a.

fulfilling the laws (J. C.); *-կարգ a.* established, sanctioned by the law; *-կեմ, եցի va.* to copy, to transcribe; to figure, to trace, to delineate, to represent, to show; to give or present as example or model; *- զանձն ի կարգ, to be subject to the law; -կիր S. Օրինասկզբ; -կուի s.* copying; likeness, resemblance.

Օրինասկզբ, այ a. fulfilling, observing or keeping the law; *-ուրիւն s.* keeping, obeying or fulfilling the law; *-սկզբաւոր s.* the laws or oracles of God; *-սկսում s.* interpreter of the laws, legist; *-պէս ad. S. Օրինաբար;* according to the ancient law.

Օրինաւոր a. legal, legitimate, lawful, permitted, conformable to the law or to custom; legal, juridical, canonical; valid, efficacious, in due form; *s.* legist, doctor in law; *- ցուցանել, կացուցանել, to legitimate, to authorize, to sanction; -ական a.* legitimate; *s.* legitimist; *-ականութիւն s.* legitimacy; *-եմ, եցի va.* to legalize, to legitimate; *-ութիւն s.* legality, legitimacy; legalization, authentication.

Օրինեմ S. Օրինադրեմ.

Օրինող s. ædile; agrinomist.

Օրինորդ, այ sf. girl, maid, virgin, maiden, damsel; young lady; *- աղանահան, gentle-woman; - չքաղիւր, maid of honour; -ն Մարիանէ, Miss Marian; -ութիւն s.* maidenhood, virginity.

Օրկանոց S. Ուրկանոց.

Օրհաս, ի, աւ s. extremity, last moment, agony, death; fate, destiny, fatality; *- մահու, the point of death, death's-door; յ- իւր ճեպել, to run to one's ruin; Ժամանէ յ- վախճանին, his last hour is at hand.*

Օրհասաբեր a. mortal, deadly, fatal; *-կան a.* in the pangs of death, at the last gasp, dying, expiring; *S. Օրհասաբեր.* [tide, twelve o'clock.

Օրհասարակ s. midday, noon, noon.

Օրհն S. Օրհնութիւն.

Օրհնաբան a. singing hymns, lauding, praising God; *-եմ, եցի va.* to sing hymns, to bless, to exalt, to give praises; *-ութիւն s.* benediction, praise, canticle, hymn.

Օրհնանուն a. Whose name is blessed.

Օրհնաւոր a. blessing, praising, lauding.

Օրհնարան s. chaplet, rosary.

Օրհնեալ *a.* blessed; holy; consecrated; - դու ի Տնէ, God bless you; - է Աճ, Heaven be praised.

Օրհնեմ, եցի *va.* to bless, to shower down or bestow blessings on; to bless, to consecrate, to offer; to bless, to glorify, to sing hymns, to praise; to bless, to prosper, to speed; to salute, to greet: to curse, to blaspheme; - զսեղան, to say grace, to ask a blessing; - զոք յերեսս, to curse a person to his face; ոչ օրհնեցի զքեզ, didn't I curse you nicely?

Օրհներգու or դող *S.* Օրհնիչ; - թիւն *s.* hymn, canticle, praise.

Օրհնիչ *s.* blesser, praiser, glorifier.

Օրհնութիւն *s.* benediction, blessing, doxology; praise, laud, hymn, canticle; blessings, great abundance, plenty, prosperity, wealth; gift, present; consecration; the Eucharist; eulogy; relics; *mus.* instruments; - թէց, the Song of Songs, the song of Solomon; - սեղանոյ, grace before meat; - տալ, to bless, to pronounce the blessing; առնուլ, to receive the blessing, to be blessed; to receive presents; յ-ս համարիլ, to consider as a great blessing; հայր, տուր ինձ զքո, father, your blessing.

Օրհնութիւնաբեր *a.* bringing blessing or benediction; - ցուցակ, Ritual.

Օրոց *S.* Որորան.

Օրուկ *S.* Ուրուկ.

Օրօրք *s.* by-by, lullaby.

Օյտեմ &c. *S.* Օձտեմ, &c.

Օփրանա *s.* *Fr. w.* offering.

Ֆ

Ֆ (*fē*) ֆէ *s.* the thirty eighth letter of the alphabet, & the thirtieth of the consonants.

— It was taken at the time of the Crusaders from the Greek, in order to facilitate the writing of foreign words. The ancients used in its stead the letter փ; as, փսսիւնք-փիւսիւն.

— It is consequently pertinent only to modern Armenian, & if found in some early writers, the words are of foreign derivation.

Ֆարսանգ *S.* Փարսախ.

Ֆարա *S.* Փարա, կոճառ.

Ֆիզիկայ, &c. *S.* Բնագիտութիւն.

Ֆիորին, աջ *s.* florin.

Ֆուանդ *S.* Փուանդ.

Ֆրանցէս *a.* French; *S.* Գաղղիացի.

Ֆրանք, աջ *s.* frank.

Ֆրեր or Ֆուեր *s.* *Fr. w.* brother; -ք, Crusaders; Templars, Knights templars.

Յ Ա Տ Ո Ւ Կ Ա Ն Ո Ւ Ա Ն Ք

Աբաս Abas.
 Աբգար Abgarus, Abgar.
 Աբդիաս Abdias, Obadiah.
 Աբդլմեսէս Abdulmeseh.
 Աբեղնագո՛ղ Abed-nego.
 Աբեհներ Abner.
 Աբեսողոմ Absalom.
 Աբէլ Abel.
 Աբիաթար Abiathar.
 Աբիբաս Abibas.
 Աբիգէա f. Abigail.
 Աբիկ f. Avice.
 Աբիմէլէք Abimelech.
 Աբիս Abia, -h.
 Աբիսակ Abisag.
 Աբիրոն Abiron.
 Աբիւղենոս Abydene.
 Աբուբէքր Abubekr.
 Աբրահամ Abraham.
 Ագաբոս Agabus.
 Ագագ Agag.
 Ագաթա f. Agatha.
 Ագաթանգելոս Agathangelus.
 Ագաթոկէս Agathocles.
 Ագամեմնոն Agamemnon.
 Ագապի f. Agapy.
 Ագար f. Hagar.
 Ագենոր Agenor.
 Ագեսիլայոս Agesilaus.
 Ագիս, Ագիսոս Agis.
 Ագնէս f. Agnes. [Köver.
 Ագոնց Գիւղէր (Գեր. Սա.) Akontz
 Ագրիկոլա Agricola.
 Ագրիպպա Agrippa.
 Ագրիպպինա f. Agrippina.
 Ադամ Adam.
 Ադդէ Addey.
 Ադոկտոս Adoctus.
 Ադոնիա Adonia.
 Ադոնիբէզէկ Adonibesech.

Ադրամէլէք Adrammelech.
 Ադրիանոս Adrian, Hadrian, -us.
 Ազաէլ Azael.
 Ազարիա Azariah.
 Ազնիւ Bon.
 Աթանագինէ Athanagenes.
 Աթանաս, -իոս Athanasius.
 Աթանասիա f. Athanasia.
 Աթենագորաս Athenagoras.
 Աթէնաս Athena, Minerva, Pallas.
 Աթենոդոր Athenodorus.
 Ասթաշակ Astyages.
 Ալբերտ Albert.
 Ալբինա f. Albina.
 Ալբինոս Albinus.
 Ալէքսիանոս Alexis. [nus.
 Ալէքսիոս Կոմնէնոս Alexius Comne-
 Ալթէա f. Althæa.
 Ալիկ f. Alice, Alicia.
 Ալուզիոս Alwise, Lewis.
 Ալպերիկ Alperice.
 Ալփէոս Alpheus.
 Ալփոնսոս Alphonso.
 Ալփրէդոս Alfred.
 Ալֆիէրի Alfieri.
 Ակակիոս Acacius.
 Ակիւղաս Aquila.
 Ակիփսիմոս Achipsimus.
 Ակլայէ f. Aglaia.
 Ահարոն Aaron.
 Աղաթոն Agathon.
 Աղաւնի f. Colomba.
 Ալէքսանդր Alexander, Sanders.
 Ալէքսանդրա f. Alexandra.
 Ալկիբիադ Alcibiades.
 Ալկիոն Halcyone.
 Ամաղէկ Amalek.
 Ամասիա Amasia (patriarch).
 Ամբակում Habakuk.
 Ամբրոսիոս Ambrose, Ham.

Ամեդէոս Amedeus.
 Ամելիա *f.* Amelia.
 Ամերիկոս Americus (Vespucius).
 Ամի *f.* Amy.
 Ամիլկար Hamilcar.
 Ամինտաս Amyntas.
 Ամոն Ammon.
 Ամովս Amos.
 Ամփիտրիոն Amphitryon.
 Այաքս Ajax.
 Այետիոս Ætius.
 Այիթալաս Aithalas.
 Այծեմիկ *f.* Dorcas.
 Անակ Anag.
 Անակլետոս Anacletus.
 Անակրէոն Anacreon.
 Անահիտ *f.* Anaitis, Diana, Dy.
 Անան Anan.
 Անանիա, -ս Anania.
 Անաստաս Anastasius.
 Անաստասիա *f.* Anastasia.
 Անատոլ, -իոս Anatolius.
 Անատոլա *f.* Anatola.
 Անաքարսիս Anacharsis.
 Անաքսագորաս Anaxagoras.
 Անաքսարքոս Anaxarchus.
 Անաքսիմանդրոս Anaximander.
 Անաքսիմենէս Anaximenes.
 Անգելոս Angelus, Angelo.
 Անգէ, -ոս Haggai, Aggee.
 Անդիպաս Antipas.
 Անդրանիկ Protogenes.
 Անդրէաս Andrew.
 Անդրոմաք *f.* Andromache.
 Անդրոնիկոս Andronicus.
 Անթառամ *f.* Amaranth.
 Անթիմոս Anthimus.
 Անթուսա *f.* Anthusa.
 Անիկտոս Anictus.
 Անճէլա *f.* Angela.
 Անճէլինա *f.* Angelina.
 Անմեդուկ S. Իննուկէնա.
 Աննա *f.* Anna, Ann, Anne, Hanna.
 Աննիբալ Hannibal, Annibal.
 Աննիկ *f.* Nan, Nancy, Nanny.
 Աննիս *f.* Annis.
 Անոշ *f.* Anoosh.
 Անուշաւան Anooshawan.
 Անսելմոս Anselm, -o.
 Անտենոր Antenor.
 Անտիգոնոս Antigonus.
 Անտիոպէ *f.* Antiope.
 Անտիոքոս Antiochus.
 Անտիպատրոս Antipater.
 Անտոն, -իոս Antonius, Anthony, Tho-

Անտոնիա, Անտոնինա *f.* Antonia.
 Անտոնինոս Antoninus, Antonine.
 Աշխէն *f.* Ashkhen.
 Աշոտ Ashod, Asotus.
 Աշուշայ Ashoosha.
 Ապէղէս Apelles.
 Ապիրատ Apirate.
 Ապոլլինար Apollinarius.
 Ապոլլոդորոս Apollodorus.
 Ապոլլոն Apollo, Apollus.
 Արան Aran.
 Արաքէլ Arachel.
 Արնոլդոս Arnold.
 Ասանէթ *f.* Asenath.
 Ասթինէ *f.* Vashthi, Asthiny.
 Ասկանիոս Ascanius.
 Ասկլէպիադէս Asclepiades.
 Ասկլէպիոս Æsculapius.
 Ասոլիկ Asolice.
 Աստարտէ *f.* Astarte.
 Աստիադէս Astiades.
 Աստղիկ *f.* Stella, Aphrodite, Venus.
 Աստուածատուր Theodatus.
 Աստրուբալ Hastrupal.
 Ասքանազ or Նաս Ashchenaz, Ascenes.
 Ատա *f.* Adah.
 Ատէլ *f.* Adela.
 Ատէլայիա *f.* Adelaide.
 Ատէլինա *f.* Adeline.
 Ատոլփոս Adolphus.
 Ատոլմ Atom.
 Ատտիկոս Atticus.
 Ատտիլաս Attila.
 Ատրնէրսէզ Aternarses.
 Արամ Aram, Aramus.
 Արամազդ Jupiter, Zeus.
 Արայ Ara; — Գեղեցիկ, — the Fair.
 Արբակ Arbaces.
 Արգեսիլայոս Argesilajus.
 Արգոս Argus.
 Արեգ, Արիգա *f.* Herica.
 Արետ Aretas.
 Արէս Ares, Mars.
 Արթուր Arthur.
 Արիադնէ *f.* Ariadne.
 Արիոբարզան Ariobarzanes.
 Արիոս Arius.
 Արիոստոս Ariosto.
 Արիստակէս Aristaces.
 Արիստարքոս Aristarchus.
 Արիստիդէս Aristides.
 Արիստիպպոս Aristippus.
 Արիստոբոլոս Aristobolus.
 Արիստոդէմ Aristodemus.
 Արիստոտէլ Aristoteles, Aristotle.

[ny.]

Արիստոփան Aristophanes.
 Արիստոքսէն Aristoxenes.
 Արծրունի Ardzeroony.
 Արկադ, -էոս Arcadius.
 Արմայիս Armais.
 Արմենակ Armenace.
 Արմինիա f. Armenia.
 Արշակ Arsaces.
 Արշամ Arsames, Arsham.
 Արուսեակ f. Mattutina, Aurora.
 Արսէն, -իոս Arsen, Arsenius.
 Արտակ Artace.
 Արտաշէս Artaxias, Artaxes.
 Արտաշէր Artaxerxes; - Երկայնաձեռն,
 - Longimanus, Macrochir.
 Արտաւազ Artabasus.
 Արտաւազդ Artabazes, Artavasdes.
 Արտաւան Artaban, -us.
 Արտափեռնէս Artaphernes.
 Արտեմիս f. Artemis, Diana.
 Արրիանոս Arrian.
 Արփաքսադ Arphaxad.
 Արքելայոս Archelaus.
 Արքիմէդէս Archimedes.
 Աւագ Magnus. [Aucher.
 Աւգերեան (ՀՀ. Մ. Լ. Յ.) Awker,
 Աւգոստինոս Augustinus.
 Աւգոստոս Augustus.
 Աւետիս Avedis.
 Աւետիքեան (Հ. Գ.) Awedikian.
 Աւրա f. Aura.
 Աւրելիա f. Aurelia.
 Աւրելիանոս Aurelian.
 Ափրոդիտէ, -ս f. Aphrodite, Venus.
 Աբաաբ Ahab.
 Աբազ Achaz.
 Աբիա Achia.
 Աքիմէլէք Achimelech.
 Աքիոր Achior.
 Աքիլլէս, Աքիլլաս, Աքիլլէս Achilles.

Բաբ Bab, Babus.
 Բաբիկ Babig. [grat.
 Բագարատ Pancratius, Bagarat, Ba-
 Բագոս Bacchus (St.).
 Բագրատունի (Հ. Ս. Կ.) Bagratoony.
 Բազ Bas or Basus.
 Բազուկ Basook.
 Բալդուինոս Baldwin.
 Բակուր Pacorus, Bachorus.
 Բաճազ Baal.
 Բաճլ Balkh.
 Բաղաամ Balaam.
 Բաղակ Balak.
 Բաղտասար Balteshazzar, Baltasar.
 Բայազետ Bajazeth.

Բառնաբաս Barnaby, Barnabas.
 Բասիլիդէս Basilites.
 Բասիլիոս Basil.
 Բասիլիսկոս Basiliscus.
 Բարաղամ Barlaam.
 Բարաքիա Barachias.
 Բարզաճան Bardezanes.
 Բարթուղիմէոս Bartholomew.
 Բարշամ Barsam.
 Բարշամին Barsamina.
 Բարոնիոս Baronius.
 Բարուք Baruch.
 Բարսեղ Basil.
 Բաքոս Bacchus, Dyonisus.
 Բելիսար Belisarius.
 Բելփեգոր Beelphegor.
 Բելէնտ Vincent.
 Բելտոր Victor.
 Բենեդիկտոս Benedict, Bennet.
 Բենիամին Benjamin, Ben.
 Բեռնարդ, -ոս Bernardus, Bernard.
 Բերենիկէ f. Berenices.
 Բերթա f. Bertha.
 Բերիոս, Բերոսոս, Բիւռիոս Berosus.
 Բերսաբէ Berth-sheba.
 Բէէզբուբ Beelzebub.
 Բէթսաբէ f. Bathsheba.
 Բէլ Bel, Belus.
 Բիբի Բիբիանա Bibiana.
 Բիւրասպի Piurasby, Byraspy.
 Բոնավէնտուրա S. Պոնավէնդուրա.
 Բուբուլ f. Bubula.
 Բուզանդ Byzant.
 Բրիարէ Briareus.
 Բրիգիտա S. Պրիճիգա.
 Բրիտաննիկոս Britannicus.
 Բրունոն Brunone.
 Բրուտոս Brutus.

Գաբէլէդդի (Տէր Յ.) Cappelletti.
 Գաբինիոս Gabinius.
 Գաբրիէլ Gabriel.
 Գագիկ Kakig.
 Գազմիր Casimir.
 Գալանոս Galano.
 Գալբա Galba.
 Գալիլէոս Galileo.
 Գալուստ Kaloost; S. Պոնավէնդուրա.
 Գալէնոս Galenus, Galien.
 Գալերիոս Galerius.
 Գամաղիէլ Gamaliel.
 Գայետան, -ոս Gajetan.
 Գայիանէ f. Gaianey.
 Գանիմէդէս Ganymedes.
 Գառնիկ Garnice.
 Գասպար Jasper.

Գարեգին Carekin.
 Գեդէոն Gideon.
 Գելասիոս Gelasius.
 Գելամ Kelam, Speciosus.
 Գելեցիկ f. Speciosa, Bella.
 Գեննատիոս Gennatius.
 Գեննարիոս Gennarius, Januarius.
 Գերարդոս Gerardus.
 Գերմանիկոս Germanicus.
 Գերմանոս Germain.
 Գերտրուդա f. Gertrude.
 Գէորգ George.
 Գիարա S. Մաքրուհի.
 Գիլբերտոս Gilbert.
 Գիլիպպոս Gilippus.
 Գիսակ Kisace.
 Գիսանէ Gisaney.
 Գիւտ Kiud, Küde.
 Գլակ Kelace.
 Գլոդիլա f. Clotilda.
 Գլերիկոս Clericus.
 Գնէլ Kenél.
 Գոդարդոս Godard.
 Գոթ, Գոլթ Goth.
 Գոլմպա S. Աղաւնի.
 Գոհարինէ f. Gemma.
 Գոլիաթ Goliath, Goliah.
 Գոնրաւ Conrad.
 Գորգոն Gorgo, -n.
 Գորդիոս Gortius.
 Գուլիէլմոս William, Will, Bill, Billy.
 Գուշար Gooshar.
 Գուրգէն Koorken.
 Գուրիաւ Gurias.
 Գրակքոս Gracchus.
 Գրատիա f. Grace.
 Գրատիանոս Gratianus.
 Գրիգոր, -իոս Gregorius, Gregory; -
 Լուսաւորիչ, - the Illuminator; -
 Նարեկացի, - Naregatzy; - Նազիան-
 զացի, - Nazianzen; - Նիւսացի, -
 Գրիգորիա Gregorin. [of Nyssa.
 Գրոտիոս Grotius.

Դադան Dathan.
 Դալիլա f. Dalilah.
 Դամասոս Damasus.
 Դամարիա f. Damaris.
 Դամիանոս Damianus.
 Դամոկլէս Damocles.
 Դամոն Damon.
 Դան Dan.
 Դանիէլ Daniel, Dan.
 Դարէհ Darius.
 Դաւիթ David, Davy.
 Դափնէ f. Daphne.

Դեբորա f. Deborah, Deb, Debby.
 Դեդալոս Dædalus.
 Դեկիոս, Դեկոս Decius.
 Դեմետր Demeter, Ceres.
 Դեմետրիոս Demetrius.
 Դեմոսթենէս Demosthenes.
 Դերենիկ Derenice.
 Դեւկալիոն Deucalion.
 Դեովկիս Deioeces.
 Դիագորաս Diagoras.
 Դիդէ, Դիդոն, Դիդով Dido.
 Դիմոկրատէս Democrates.
 Դիմոկրիտոս Democritus.
 Դինա f. Dinah.
 Դինդորէդոյ Tintoretto.
 Դիոգենէս Diogenes.
 Դիոդորոս Diodorus. [tian.
 Դիոկլետիանոս Diocletianus, Diocle-
 Դիոմիդէս Diomedes, Diomed.
 Դիոն Dion.
 Դիոնէսիոս Dionysius, Denis.
 Դիոնիս Dionysus, Bacchus.
 Դիոս Jupiter.
 Դիոսկորիտէս Dioscorides.
 Դիոսկորոս Dioscorus.
 Դիոնիա f. Diona.
 Դիցիանոս Tiziano.
 Դոլաբելլա Dolabella.
 Դոմէտ, -իանոս Domitianus, Domitian.
 Դոմինիկոս Dominic.
 Դոմնա f. Domna. [Dolly.
 Դորոթէա f. Dorothea, Dorothy, Doll,
 Դորոթէոս Doroteus.
 Դրակոն Draco, Dracon.
 Դրուսիլլա f. Drusilla.
 Դրուսոս Druso, Drusus.

Եբէ f. Hebe.
 Եբորա Ebor.
 Եգեսիպպոս Hegesippus.
 Եգերիա f. Egeria.
 Եգիդիոս Ægidius; S. Վահան.
 Եդիթ f. Edith.
 Եդիպոս Œdipus.
 Եդուարդ Edward, Ned, Teddy.
 Եզեկիա Hezekiah, Ezechias.
 Եզեկիէլ Ezekiel, Ekiel.
 Եզնիկ Yeznig.
 Եզր Ezra, Esdras.
 Ելէկարա f. Electra. [nora.
 Ելէանովրա, Ելէոնորա f. Eleanor, Eleo-
 Ելիզա f. Eliza.
 Ելոյիզա f. Eloisa, Heloisa.
 Ելպիս f. Elpis.
 Եղիա Elijah, Elias, Eliah.
 Եղիազար Eleazar.

Եղեշ Elisha. [Betty, Lizzie, Lizzy.
 Եղեսաբէթ f. Elisabeth, Bess, Bet,
 Եղիսէ, -է Elishah.
 Եմիլիա f. Emilia, Emily.
 Եմիլիոս Emilius.
 Եմմա f. Emma.
 Եմպեդոկլէս Empedocles.
 Ենէաս Aeneas.
 Ենոլս Enos.
 Ենոք Enoch.
 Եպամինոնդ Epaminondas.
 Եպիկուրոս Epicurus.
 Եպիկտետոս Epictetus.
 Եպիմենիդէս Epimenides.
 Եպիփան Epiphanius.
 Եռնեստ Ernest.
 Եսայի, -աս Esaias, Isaiah.
 Եսաւ Esau.
 Եսթեր Esther, Hetty.
 Եսիոդոս Hesiodus, Hesiod.
 Եսկուլապ Aesculapius.
 Եսովպոս Aesop.
 Եսքիլոս Aeschylus.
 Եսքինէս Aeschines.
 Ետկար Edgar.
 Երանեակ, -նուհի f. Beatrice, Fortune.
 Երանոս Irenæus.
 Երանուհի f. Felicia.
 Երասմոս Erasmus.
 Երատով f. Erato.
 Երեմիա, -ս Jeremiah, Jerry.
 Երիդանոս Eridanus.
 Երինէ f. Irene.
 Երինոս Erinius.
 Երմինիա f. Herminia.
 Երմինիոս Herminius.
 Երմոգենէս Hermogenes.
 Երմոլայոս Ermolaus.
 Երմոնէ f. Hermiona.
 Երոստրատոս Herostratus.
 Երուանդ Erwant.
 Երսիլիա f. Hersilia.
 Եւա f. Eva.
 Եւագորոս Evagoras.
 Եւագր Evagrius.
 Եւանդր Evander.
 Եւգինէ f. Eugenia.
 Եւգինէոս Eugenius.
 Եւդոքսիա f. Eudoxia.
 Եւլալիա f. Eulalia.
 Եւկլիդէս Euclides, Euclid.
 Եւմենէս Eumenes.
 Եւնիկէ f. Eunice.
 Եւնոմիոս Eunomius.
 Եւոլոս Aëolus.
 Եւպրաքսիա f. Eupraxia.

Եւսեբիա f. Eusebia.
 Եւսեբիոս Eusebius.
 Եւստաթէոս Eustathius.
 Եւստաքէոս Eustachius, Eustace.
 Եւստրատիոս Eustratius.
 Եւտիքէս, -քիոս Eutichius, Eutyches.
 Եւտիքոս Eutychus.
 Եւրիդիկէ f. Eurydice.
 Եւրիպիդէս Euripides.
 Եւփիմէ f. Eupheme.
 Եւփրոսինէ f. Euphrosyna or ne.
 Եփրեմ Ephraim.

Զաբուլոն Zabulon.
 Զապէլ f. Isabella, Nib, Tib.
 Զարէհ Zareh.
 Զարմայր Zarmaïr.
 Զարմանդուխա f. Zarmandookhd.
 Զարուհի f. Zaroochy.
 Զաւան Zavan.
 Զաւեն Savinus.
 Զաւինա f. Savina. [Zachary, Zach.
 Զաքարիա, -ս Zachariah, Zacharias,
 Զաքէոս Zaccheus.
 Զեբեդէոս Zebediah.
 Զենոբ Zenobius.
 Զենոբիա f. Zenobia.
 Զենոն Zenon, Zeno.
 Զէւս Zeus, Jupiter.
 Զէւքսիս Zeuxis.
 Զոյէ f. Zoe.
 Զոյիլոս Zoilus.
 Զոսիմոս Zosimus.
 Զորաշա Zoroaster, Zerdust.
 Զրուան Saturnus, Saturn, Zerwan.
 Զորաբաբէլ, Զորոբաբէլ Zorobabel.
 Զորայ Zorah.

Էակոս Aëacus.
 Էաս S. Այաքս.

Թադուհի f. Thakoohy, Regina.
 Թադէոս Thaddeus.
 Թաթուլ Thathool.
 Թալիլէոս Thalileus.
 Թադէս Thales.
 Թամար f. Thamar.
 Թասսոյ Tasso.
 Թարա Terah.
 Թարաթայ Tharatha.
 Թեկլ f. Tecle, Thecle.
 Թեսէոս Theseus.
 Թեսպիա Thespis.
 Թետիս f. Thetis.
 Թերեզա f. Theresa, Tit.
 Թերսիտէս Thersites.

Թէմիստոկլէս Themistocles.
Թէոդոս Theodosius.
Թէոդոսիա f. Theodosia.
Թէոդորա f. Theodora.
Թէոդորոս Theodorus.
Թէոկրիտոս Theocritus.
Թէոփիլա f. Theophila.
Թէոփիլոս Theophilus.
Թէոփրաստ, -ոս Theophrastus.
Թոմազէոյ Tommaséo.
Թոմաճան (Հ. Ե.) Thomagian.
Թոմսոն Thompson.
Թոռնիկ Thornig.
Թոմմաս Thomas, Tommy, Tom.
Թորգոմ Thorgoma, Thoghorma.
Թորոս S. Թէոդորոս.
Թուկիդիտէս Thucydites.

Ժընըվիէ f. Genevieve.

Իբրահիմ Ibrahim.
Իգնատիոս Ignatius.
Իդա f. Ida.
Իդիպոս Œdipus.
Իզապէլ S. Զապէլ.
Իկարոս Icarus, Icarion.
Ինաքոս Inachus.
Ինչիճէան (Հ. Ղ.) Ingigian.
Իննովկենա, -իոս Innocent.
Իսահակ Isaac.
Իսիդորոս Isidorus.
Իսիս Isis.
Իսկուհի f. Isgoohy, Alethea.
Իսմայէլ Ismael.
Իսոկրատ Isocrates.
Իսրայէլ Israel.
Իրաւափառ S. Թէմիստոկլէս.
Իրենէոս Irenæus.
Իրենէ f. Irene.
Իրիս Iris.
Իփիգէնի f. Iphigenia.
Իփիկրատ Iphicrates.

Լաբան Laban.
Լակտանտիոս Lactantius.
Լամարտին Lamartine.
Լամբրոնացի S. Ներսէս.
Լայոկոֆէ Laocoon.
Լանկթամուր Tamerlane, Timour.
Լարունդա Larunda.
Լաւինիա f. Lavinia.
Լաոմէտոն Laometon.
Լաւրա f. Laura.
Լաւրենտիոս Laurentius, Lawrence.
Լետտիկէ f. Lettice.
Լեւկիպպոս Leucippus.

Լեոնիդաս Leonidas.
Լեոն, Լէոն Leon, Livon, Leo.
Լէոփոլա Leopold.
Լէոնորա f. Leonora.
Լըպրէօն Lebrun.
Լիա f. Lia, Leah.
Լիկինիոս or Լէս Licinius.
Լիկուրգոս Lycurgus.
Լիւդիա f. Lydia, Lydy.
Լիւիա f. Livia.
Լիւիոս Livius, Livy.
Լիւսանդր Lysander.
Լիւսիաս Lysias.
Լիւսիմաք, -ոս Lysimachus.
Լիւսիպպոս Lysippus.
Լոբէ f. Love. [Ludovicus.
Լուդովիկ, -ոս, Լուդուիկ Louis, Lewis,
Լուիզա, Լուիճիա f. Louisa, Luigia,
Լուկանոս Lucan. [Lou.
Լուկիա S. Լուսիա.
Լուկինա f. Lucina.
Լուկուլլոս Lucullus.
Լուկրետիա f. Lucretia.
Լուկրետիոս Lucretius.
Լուսաբեր f. Lucifer, Mattutina.
Լուսաւորիչ S. Գրիգոր.
Լուսիա f. Lucy.
Լուտեր Luther.
Լոք Locke.
Լոքման Lockman.
Լորենցիոս S. Լաւրենտիոս.

Խադ Khat.
Խաչատուր, Խաչիկ Khachiadoor.
Խարիթա f. Charity.
Խոսրով Khosroes.
Խոսրովանոյշ f. Khosrovanoosh.
Խոսրովդուխա f. Khosrovidookhd.
Խորենացի S. Մովսէս.
Խորէն Khoren.

Կադմոս Cadmus.
Կալիքսոյ f. Calypso.
Կալիգուլա Caligula.
Կալիմաքոս Callimachus.
Կալինիկէ f. Calinice.
Կալիստոս Callisto.
Կալիստրատոս Calistratus.
Կալլիոպէ f. Calliope.
Կալպուռնիա f. Calpurnia.
Կալվին Calvin.
Կակոս Cacus.
Կամբիւս, -էս Cambyses.
Կամիլլա f. Camille.
Կամիլլոս Camillus.
Կամսար Camsarus.

Կայէն Cain.
 Կայիոս Caius.
 Կանդակէ f. Candace.
 Կանդիտոս Candidus.
 Կասանդրա f. Cassandra.
 Կասսիոպէ f. Cassiope, -a.
 Կատարինէ f. Catharine, Katharine, Kate, Katie, Kitty.
 Կատիլինա Catilina.
 Կատոն Cato.
 Կատուլլոս Catullus.
 Կարապետ Garabed, (precursor, St.
 Կարդոս Cardus. [John the Baptist).
 Կարէն Caren.
 Կարլոտտա f. Charlotte.
 Կարոլինէ f. Carolina.
 Կարոլոս Charles.
 Կէլեստինէ f. Celestina.
 Կէկիլիա f. Cicely, Cecil, Cis.
 Կէկրոպ Cecrops.
 Կեսար Cæsar; Յուլիոս -, Julius -.
 Կէսնէր Gessner.
 Կերբերոս Cerberus.
 Կեփաս Cephas.
 Կիաքսար Cyaxares.
 Կիկերոն Cicero.
 Կիկլոպ Cyclop.
 Կիմոն Cimon.
 Կինկիննատոս Cincinnatus.
 Կիննա Cinna.
 Կիպրիանոս Cyprianus, Cyprian.
 Կիրակոս or Կիր- Ciriacus, Cyriaque.
 Կիւբեղէ f. Cybele.
 Կիրիլլոս Cyrillus, Cyril.
 Կիրոս Cyrus.
 Կլարա S. Մաքրուհի.
 Կլայեցի S. Ներսէս.
 Կլելիա f. Clælia.
 Կլէմէնտինա f. Clementina.
 Կլէոպատրա f. Cleopatra.
 Կլիմաքոս Climachus.
 Կլարք Clarke.
 Կլէմէս Clement.
 Կլէարքոս Clearchus.
 Կլէոբուլ Cleopulus.
 Կլէոպա Cleophas.
 Կլոդիա f. Claudia.
 Կլոդիոս Claudius, Claude.
 Կոդրոս Codrus.
 Կոզմոս Cosmo, Cosmus.
 Կոլտոնի Goldoni.
 Կոլսմիթ Goldsmith.
 Կոծծի Gozzi.
 Կոմիտաս Comitas.
 Կոմնէնոս Comnenus.
 Կոնդոսպրէ Godfrey.

Կոնոն Conon.
 Կոնփուկիոս Confucius.
 Կոպէռնիկոս Copernicus.
 Կոռնակ Cornace.
 Կոստանդ Constantius.
 Կոստանդիա f. Constance. [tantine.
 Կոստանդիանոս Constantinus, Cons-
 Կոստանդին Constantinus.
 Կոստանդինա f. Constantine.
 Կոստանդոս Constant.
 Կոստաս Constans.
 Կորբուլոն Corbulo.
 Կորիննա f. Corinna.
 Կորիոլանոս Coriolanus.
 Կորիւն Corewn.
 Կորիս Core.
 Կուէնտոլին f. Gwendolen.
 Կուինտիլիանոս Quintilianus.
 Կուիտոյ Guy; - Ռէնի, Guido.
 Կուպիդոն Cupid.
 Կուռնէլիա f. Cornelia.
 Կուռնէլիոս Cornelius.
 Կուստաւոս Gustavus.
 Կուրտիոս Curtius.
 Կտեսիաս Ctesias.
 Կրասոս Crassus.
 Կրատիպպոս Cratippus.
 Կրեսոս Cræsus.
 Կրիտիաս Critias.

Համազասպ Hamazaspes. [poohy.
 Համազասպուհի f. Hamazaspe, -zas-
 Համամ Hamam.
 Համան Haman.
 Համասփիւռ f. Hamaspewr.
 Համբարձում Hambartzoom.
 Համլէդ Hamlet.
 Հայկ Haïg, Haicus; Orion.
 Հայկանոշ f. Haïganoosh.
 Հայրապետ Haïrabad.
 Հասան Hasan.
 Հարման Hermann.
 Հարոլդ Harold.
 Հաւանակ Hawanag.
 Հեթում Hethoom, Hayton, Aïton.
 Հելվետիոս Helvetius.
 Հեկտոր Hector.
 Հելի Eli.
 Հելինէ f. Helen, Helena, Nel.
 Հելիոդորոս Heliodorus.
 Հեմմա S. Եմմա.
 Հենրիէդդա f. Henrietta, Harryot.
 Հենրիկոս Henry, Hall, Harry.
 Հերա f. Hera.
 Հերակլ, -էս Heraclius.
 Հերակլիդէս Heraclides.

Հերակլիդոս Heracitus.
 Հերմէս Hermes, Mercury.
 Հերշել Herschel.
 Հերոդոտոս Herodotus.
 Հերոնիմոս Hierom, Jeremy, Jerome.
 Հերովդէս Herod, Herodes.
 Հերովդիադա f. Herodias.
 Հերքլէս Hercules.
 Հեփէստոս Hephæstus, Vulcanus.
 Հիլարիոն Hilary, Hilarius.
 Հիմէն Hymen.
 Հիմիլկոն Himilco.
 Հիպերիքոս Hiperichius.
 Հիպոկրատ Hippocrates.
 Հիպոլիտոս Hippolytus.
 Հիսիքոս Hesychius.
 Հիւրկանոս Hyrcanus.
 Հիւրմիւզ (Գ. Ե. Ե. Ե.) Hürmüz.
 Հիմայեակ Hemajace.
 Հոհենլոէ Hohenlohe.
 Հոլոփէռնէս Holophernes.
 Հոմեր, -ոս, -ոն Homerus, Homer.
 Հոշիոս Hoschius (Sidonius).
 Հումպոլդ Humbolt.
 Համեսէս Ramesses, Ramses.
 Հաբէլ S. Ռաբէլ.
 Հադուլոս Regulus.
 Հաւմոս Remus.
 Հաիփսիմէ f. Ripsimia, Sima.
 Հաիքարտոս Richard, Dick.
 Հադուլփոս Rudolphus.
 Հումուլոս Romulus.
 Հաուլ f. Ruth.
 Հրահա Phraates, Herahat.
 Հրանտ Herant, Oronte.
 Հրաչէայ Herachia (fire-eyed).

Ղազար, -ոս Lazarus.
 Ղամէք Lamech.
 Ղարալամպոս Charalambus.
 Ղատուա f. Latona.
 Ղերուքնա Lerupna.
 Ղէւի Levi.
 Ղէւոնդ Leon, Leontius.
 Ղինոս Linus.
 Ղոնգինոս Longinus.
 Ղովա Lot.
 Ղուկաս Luke.
 Ղուկուլոս S. Ղուկուլոս.
 Ղունկիանոս Lucianus.

Ճինկիզխան Jenghis or Chingis Khan.
 Ճոնսոն Johnson.

Մաբէլ f. Mabel.

Մագդալինէ f. Magdalene, Madeline,
 Մագիստրոս Magistrus. [Maudlin, Maud.
 Մագոգ Magog.
 Մադիլա f. Matilda.
 Մաթուսաղայ Methuselah.
 Մաժան Majan.
 Մակաբէ Macchabæus, Maccabi.
 Մակար Macar, -ius.
 Մակբէթ Machbeth.
 Մակեդոն Macedon, -ius.
 Մահմէտ Mahomet, Mohammed.
 Մաղաքիա Malachi.
 Մաղքոս Malchus.
 Մամաս Mamas.
 Մամբրէ Mambres.
 Մամիկոնեան Mamigonian J.
 Մանասէ Manasseh, -es.
 Մանաւազ Manawaz.
 Մանդակունի Mantagoony J.
 Մանեթոն Manetho.
 Մանէ f. Mane.
 Մանի Manes, Manichea.
 Մանիշակ f. Violet.
 Մանլիոս Manlius.
 Մանձոնի Manzoni.
 Մանուէլ Emmanuel.
 Մանուկ Manoog.
 Մանփրէտ Manfred.
 Մաշտոց Mashtotz.
 Մապիլյէոն Mabillon.
 Մասիյէոն Massillon.
 Մասինիսսա Masinissa.
 Մասկարոն Mascaron.
 Մատաթիա, -ս Matthias.
 Մատթէոս Matthew, Mat.
 Մարգարիտ, -ա f. Margaret, Margery,
 Madge, Marget, Margy, Meg.
 Մարթա f. Martha, Matty, Patty.
 Մարիամ f. Mary, Maria.
 Մարիամիկ f. Poll, Polly.
 Մարիանէ f. Marian.
 Մարիաննա f. Marianne.
 Մարիբաս (Կաթինա) Mar-Ibas.
 Մարիոս Marius.
 Մարկէլոս Marcellus.
 Մարկիանոս Marcian, -us.
 Մարկիոն Marcion.
 Մարկոս Mark, Marcus; --Անտոնինոս,
 --Antony; --Աւրէղիանոս, Marcus-
 [Aurelius].
 Մարտիալէս Martial.
 Մարտինոս Martin.
 Մարտիրոս Martirus.
 Մաւրիկիոս S. Մորիկ.
 Մաքիավէլլի Machiavel, -li.
 Մաքսիմիանոս Maximianus.
 Մաքսիմիլիանոս Maximilian.

Մաքսիմոս Maximus.
 Մաքրուհի f. Clara; Macrian.
 Մեդասդադիոյ Metastasio.
 Մեդէա f. Medea.
 Մեդուսա f. Medusa.
 Մելչիօն Melchior.
 Մելիտոս Melitus.
 Մելպոմեն f. Melpomene.
 Մելքիսեդեկ Melchizedech.
 Մեկենաս Mecænas, Mœcenas.
 Մեհենդակ Mehentace.
 Մեհրուժան S. Մերուժան.
 Միլքոդ f. Milcah.
 Մեմնոն Memnon.
 Մենանդր Menander.
 Մենեղաւոս Menelaus.
 Մենտոր Mentor.
 Մեռիկուրիոս Mercurius, Mercury.
 Մեսիա, յ Messiah.
 Մեսսալինա f. Messalina.
 Մեսրոպ Mesrop, Mesrobe.
 Մետելա f. Metella.
 Մետելոս Metellus.
 Մետրոփանոս Metrophanes.
 Մերովսէ f. Merope.
 Մերուժան Meroosean.
 Մեփիստոփէլ Mephistopheles.
 Միդաս Midas.
 Միլետոս Miletus.
 Միլոն Milo, Milon.
 Միլտիադէս Miltiades.
 Միլտոն Milton.
 Միհր Mithras.
 Միհրան Mihran.
 Միհրդատ Mithridates.
 Միհրշապուհ Mihrsapore.
 Մինաս Minas.
 Մինոս Minos.
 Միսաք Mishach.
 Միսայէլ Mishaël.
 Միրրա f. Myrrha.
 Միւրոն Myron.
 Միքայէլ Michael, Mick, Mike.
 Միքէլ-Անճէլոյ Michael-Angelo.
 Միքիաս Micah.
 Միսիթար Mekhithar.
 Մկրաիք Baptist, Bap.
 Մնեմոսինէ f. Mnemosyne.
 Մշակ Meshace.
 Մոլիէռ Molière.
 Մոլոք Moloch.
 Մոնդի Monti V.
 Մոնիգա f. Monnica.
 Մոնֆոքոն Montfaucon.
 Մովաբ Moab. [ronese.
 Մովսէս Moses; - Խորենացի, - Kho-

Մորփէոս Morpheus.
 Մուկիոս Սկեւոլա Mucius Scævola.
 Մուշէլ Mooshegh, Mushel.
 Մուսէոս Musæus.
 Մուստաֆա Moustapha.
 Մուր Moore.
 Մուրատ Amurath; Moorat.
 Մուրդէ Mordecai.
 Մորիկ Mauritius, Maurice, Morris.
 Յաբէթ Japetus, Japheth. [gerdes.
 Յաղկերս Jezdegerd, Isdegerde, Isdi-
 Յակինթ f. Hyacinthia.
 Յակոբ Jacob.
 Յակոբոս James, Jemmy.
 Յակովբիա f. Jaquet; Joan.
 Յանոս Janus.
 Յանսենիոս Jansenius.
 Յասոն Jason.
 Յարութիւն Paschal.
 Յաւերժ f. Eterne.
 Յաւերժուհի f. Perpetua.
 Յեղաբէլ f. Jezabel, Isabel.
 Յեզանդուխտ f. Jezandookhd.
 Յիսու Joshua, Jos.
 Յեսսէ Jesse.
 Յերոբոամ Jeroboam.
 Յեփթայէ Jephthah.
 Յիսուս Jesus.
 Յոբ Job.
 Յովանոս Jovian.
 Յովնալ Juvenal, -is.
 Յոնիա Jonia.
 Յովաբ Joab.
 Յովակիմ Joachim.
 Յովա Joash.
 Յովաքազ Jehoahaz.
 Յովէլ Joel.
 Յովիանոս Jovianus.
 Յովիդայէ Jehoiada.
 Յովհան, -հէս John, Johnny, Jack; -
 Ոսկեբերան, John Chrysostom.
 Յովհաննա f. Johanna, Jane, Jinny.
 Յովհաննէս Մկրաիք John Baptist.
 Յովհաննիկ f. Joan, Jin, Jennet, Jen-
 Յովնաթան Jonathan. [ny.
 Յովնան Jonah, Jonas.
 Յովսափատ Jehoshaphat.
 Յովսէպոս Josephus (Flavius).
 Յովսէփ Joseph, Joe.
 Յովսիա Josiah.
 Յուդուրթ Jugurtha.
 Յուդա Judah.
 Յուդիթ f. Judith.
 Յուլիա f. Julia.
 Յուլիանէ f. Juliana.

Յուլիանոս Julian, -us.
 Յուլիոս Julius.
 Յուլիտա f. Julietta, Julia.
 Յուսիկ Jusice, Isichius.
 Յուսուփ Jousouph.
 Յուստիանէ f. Justina.
 Յուստիանոս Justinian, -us.
 Յուստինոս Justin, -us.

Նաբաղ Nabal.
 Նաբոլէոն Napoleon.
 Նաբովթ Naboth.
 Նաբուգոդոնոսոր Nebuchadnezzar.
 Նաբոնասար Nabonassar.
 Նաբոպալասար Nabopalasar.
 Նազար Nazarius.
 Նաթան Nathan.
 Նաթանայէլ Nathaniel, Nat, Natty.
 Նարեկացի S. Գրիգոր.
 Նարկիս Narcissus.
 Նաուու Nahum.
 Նեբրովթ Nimrod.
 Նեեման Naaman.
 Նեեմի Nehemiah.
 Նեղոս Nileus, Nilus.
 Նեմեսիս f. Nemesis.
 Նեպոս Nepos.
 Նեստոր Nestor, -ius.
 Ներոն Nero.
 Ներուաս Nerva.
 Ներսէ՛՛ Nerseh; - or
 Ներսէս Narses; - Շնորհալի կամ Կլայ-
 յեցի, - the Graceful or Clajensis;
 - Լամբրոնացի, - Lambronese; -
 Պարթեւ, - the Parthian.
 Նեւտոն Newton.
 Նեքաւո Neco, Necho.
 Նեքտառինէ S. Կատարինէ.
 Նէարխոն Nearkus.
 Նեոկլէս Neocles.
 Նեոպտոլեմոս Neoptolemus.
 Նիկանոր Nicanor.
 Նիկեփոր Nicephorus.
 Նիկիաս Nicias.
 Նիկոդեմոս Nicodemus.
 Նիկողայոս Nicholas, Nicol, Nick.
 Նիկոմեդէս Nicomedes.
 Նիկոն Nikon.
 Նինոս Ninus.
 Նինուաս Ninias.
 Նիոբէ f. Niobe.
 Նիւքար Nucar.
 Նշան Nishan.
 Նոյ Noah.
 Նոյեմզար f. Noemzara.
 Նոյեմի f. Naomi.

Նովատիանոս Novatianus.
 Նուարդ f. Nooward.
 Նումա Numa.
 Նումերիանոս Numerianus.
 Նունէ or Նի f. Nunia.
 Նուշիրւան Nushirwan.

Շադոպրիան Chateaubriand.
 Շահնշահ Shahenshah.
 Շամբաթ Shambath, Sabbatai.
 Շամիրամ f. Semiramis.
 Շապուհ Sapor, (Shapur).
 Շարայ Sharah.
 Շարտէն Chardin.
 Շէքսպիր Shakspeare.
 Շիլլեր Schiller.
 Շիլայ Silas.
 Շմաւոն S. Սիմոն.
 Շնորհալի Shenorhaly S. Ներսէս.
 Շուշան f. Susannah, Susan, Lily.
 Շուշանիկ f. Sue, Sukey.
 Ոգիգէս Ogyges.
 Ոդիսեւս Ulysses.
 Ոթէլլո Othello.
 Ոթոն Otho.
 Ոլիւքեր Oliver.
 Ոլիմպիա, Ոլիմպիադա f. Olympia.
 Ոլիմպիոդորոս Olympiodorus.
 Ոկտաւիա f. Octavia.
 Ոկտաւիոս Octavius, Octavianus.
 Ոնեսիմոս Onesimus.
 Ոնորիոս Honorius.
 Ոնոփրիոս Onuphrius.
 Օսիան Ossian.
 Օսիրիս Osiris.
 Օսկան Wosgan.
 Օսկար Oscar.
 Օսկի Wosky.
 Օվիդիոս Ovid, -ius.
 Օսէ Hosea.
 Օքոս Ochus.
 Օտին Odin.
 Օրատիոս Horatius, Horace.
 Օրդենսիա f. Hortensia.
 Օրեստէս Orestes.
 Օրիբասիոս Oribasius.
 Օրիոն Orion.
 Օրլանդոս Orlando.
 Օրմիզան Hormisdan. [(god).
 Օրմիզդ Hormisdas (king); Ormuzd
 Օրոգինէս Origen, -es.
 Օրսուլա f. Ursula.
 Օրփէոս Orpheus.
 Օւշինկդըն Washington.
 Օսերիոս Usserius.

Ուրանիա *f.* Urania.
Ուրբանոս Urban, -us.
Ուրիա Uriah.
Ուրիէլ Huriel.
Ոչոզիա Ahaziah, Ochozias.

Չամչեան (Հ. Մ.) Chamich.
Չիչիլիա S. Կեկիլիա.

Պալէոլոգ Palæologus.
Պալլադիոս Palladius.
Պալմիրա *f.* Palmyra.
Պալտասար S. Բաղտասար.
Պայրն (Լորտ) Lord Byron.
Պանդալէոն Pantaleon.
Պանդորա *f.* Pandora.
Պապ Pape, Papus.
Պատրիկ Patrick.
Պատրոկլէս Patrocles.
Պարթենոպէ *f.* Parthenope.
Պարթէն or Թէր Parthen.
Պարիս Paris.
Պարմենիդէս Parmenides.
Պարոյր Baruir.
Պարսլարոսսա Barbarossa.
Պաւլինէ, -նա *f.* Paulina.
Պաւլոս Paulus, Paul.
Պաւսանիա Pausanias.
Պեգասոս Pegasus.
Պելագիա *f.* Pelagia, Pelage.
Պելագիոս Pelagius.
Պելասգոս Pelasgus.
Պելոպիդաս Pelopidas.
Պենէլոպէ *f.* Penelope.
Պետաւիոս Petavius.
Պետրոս Peter.
Պերդիկկաս Perdiccas.
Պերիկլէս Pericles.
Պերոզ Peroses, or -sas (Firoze).
Պրոսէփոնէ *f.* Proserpine.
Պրոսէոս Perseus.
Պէփեռուժէն Porphyrogenite.
Պիա *f.* Pia.
Պիգմալիոն Pygmalion.
Պիլատոս Pilate.
Պիգոս Picus.
Պինդար Pindarus.
Պիոն Pionius.
Պիոս Pius.
Պիսիստրատոս Pisistratus.
Պիստոս *f.* Pistis.
Պիլթագոր Pythagoras.
Պիլթիա *f.* Pythia.
Պիլթիա Pythias.
Պիլռոն Pyrrho, Pyrrhon.
Պիլռոս Pyrrhus.

Պիւֆոն Buffon.
Պլինիոս Plinius, Pliny.
Պլուտարքոս Plutarch.
Պլատոն Plato.
Պլաւտոս Plautus.
Պլուտոն Plutus, Pluton.
Պոլեմոն Polemon.
Պոլիբիոս Polybius.
Պոլլիէլաքս Pollux.
Պոլիկրատէս Polycrates.
Պոմոնա *f.* Pomona.
Պոմպէոս Pompeus, Pompey.
Պոմպիլիոս Pompilius.
Պոմպոնիոս Pomponius.
Պոնավէնդուրա Bonadventure.
Պոպպէա *f.* Poppœa.
Պոսիդոն Neptun.
Պոսիդոնիոս Posidonius.
Պոսիւէ Bossuet.
Պորկիա *f.* Portia, Porcia.
Պորփիր Porphyrus.
Պուալոյ Boileau.
Պուլքերիա *f.* Pulcheria.
Պուրտալու Bourdaloue.
Պտոլմէոս Ptolomæus, Ptolemy.
Պրիամոս Priamus.
Պրիճիդա *f.* Bridget, Biddy.
Պրիսկիլա *f.* Priscilla.
Պրոբոս Probus.
Պրոկլ Procul, -us.
Պրոկոպիոս Procopius.
Պրոմիթէոս Prometheus.
Պրոպերտիոս Propertius.
Պրոտագորաս Protagoras.
Պրոտէոս, Պրոտէւս Proteus.
Պօլ Paul.
Պօլիկարպոս Polycarp, -us.
Պօլիկոս Polyeucte.
Պօլոս S. Պաւլոս.
Պօքքաչչիոյ Boccaccio.

Չախչախեան (Հ. Մ.) Chakhchakh.
Չեռոնիմոս S. Հերոնիմոս.

Ռախաբ *f.* Rachab.
Ռասին Racine.
Ռափայէլ Raphael.
Ռաբէլ *f.* Rachel.
Ռեբեկա *f.* Rebekah, Rebecca, Becky.
Ռէա *f.* Rhea.
Ռէթէոս Rethcus.
Ռէօմիւռ Reaumur.
Ռընէար Regnard.
Ռոբերտ, -ոս Robert, Rob.
Ռոբովամ Rehoboam.
Ռոզա S. Վարդ, Վարդուհի.

Ռոզալիա *f.* Rosalia.
 Ռոմանոս Romanus.
 Ռոմելոս Romelus.
 Ռոմէոյ Romeo.
 Ռուպէնս Rubens.
 Ռոքոս Roch.
 Ռուբէն Reuben.
 Ռուբինոս Rubinus.
 Ռուսսոյ Rousseau.
 Ռստակէս S. Արիստակէս.
 Ռօլէն Rollin.
 Ռօսսինի Rossini.

Սաբա *f.* Sheba.
 Սաբէլ Sabellius.
 Սաբինա *f.* Sabina. [thiney.
 Սաթինիկ *f.* Sathinig, Sathinice, Sa-
 Սալադին Saladin.
 Սալուստիոս Sallustius.
 Սահակ Isaac.
 Սահականոշ *f.* Sahaganoosh.
 Սաղմանասար Salmanassar.
 Սաղմոնէոս Salmoneus.
 Սաղոմէ *f.* Salome.
 Սամոնաս Samonas.
 Սամուէլ Samuel, Sam, Sammy.
 Սամսոն, Սամփսոն Sampson, Samson.
 Սանատրուկ Sanatruce.
 Սանդուկիս *f.* Sandookhd.
 Սառա *f.* Sarah, Sal, Sally.
 Սասան Sassan.
 Սատուրնոս Saturn.
 Սարգիս Sergius.
 Սարդանաբալ Sardanapalus.
 Սաուուլ Saul.
 Սափփուլ Sappho, Sapho.
 Ստուարտ Stuart, Stewart.
 Սեբաստիանոս Sebastian.
 Սեբերիանոս Severianus.
 Սեդրակ Shadrach.
 Սելէւկոս Seleucus.
 Սելգեստրոս Silvester, Sil.
 Սեմ Shem.
 Սենեկա Seneca.
 Սենեքերիմ Sanacherib.
 Սենէրի Segneri.
 Սեսոստր Sesostris.
 Սեպուհ Sebooh.
 Սերապիս Serapis.
 Սերգիոս Sergius.
 Սերոբէ Seraphin, -us.
 Սերենա *f.* Serena.
 Սեւերոս Severus.
 Սէթ Seth.
 Սէլիմ Selim.
 Սէկիւր Ségur.

Սիբիլա *f.* Sibyl.
 Սիգիսմունդ Sigismund.
 Սիլա Sylla.
 Սիմէոն, Սիմոն Simeon, Simon.
 Սիմոնիդէս Simonides.
 Սիսակ Sisace.
 Սիսարա Sisera.
 Սիսիանոս Sisianus.
 Սիրուհ *f.* Amabilis; Bella.
 Սիւլէյման Soliman.
 Սիւլիանոս Solianus.
 Սկեւոլա Scævola.
 Սկիպիոն Scipio.
 Սմբատ Sambat.
 Սոզոմենոս Sozomenus.
 Սոկիանոս Socianus.
 Սոկինոս Socinus.
 Սոկրատ Socrates.
 Սոլոմէ *f.* Solomy.
 Սոլոմոն Solomon, Sol.
 Սոլոն Solon.
 Սուարէշ Suarez.
 Սուիդաս Suidas.
 Սուլպիկիոս Sulpicius, Sulpitius.
 Սուրէն Suren.
 Սուրիոս SURIUS.
 Սուքիաս Sukias.
 Սոփիա *f.* Sophia, Sophy, Soph.
 Սոփոկլ Սophocles.
 Սոփոնիա Zephaniah.
 Սոփրոնիա *f.* Sophronia.
 Սպարտակոս Spartacus.
 Սպեւսիպպոս Speusippus.
 Սպինոզա Spinosa.
 Սպիրիդոն Spiridion.
 Ստաթէոս S. Եւստաքէոս.
 Ստանիսլաւ Stanislaus.
 Ստեփանիա *f.* Stephania, Fanny.
 Ստեփանոս Stephen.
 Ստրաբոն Strabo.
 Սրապիոն Serapion.
 Սրբուհ *f.* Serpoohy; Moll, Molly.
 Սքալիկեր Scaliger.

Վախթանգ Vakhthanges.
 Վահագն Vahaken, Hercules.
 Վահան Vahan, Ægidius.
 Վահէ Vahé.
 Վահրամ Vahram.
 Վաղարշ Valarses.
 Վաղարշակ Valarsaces.
 Վաղենաիմոս Valentine, Val.
 Վաղենաիանոս Valentinian.
 Վաղերիա *f.* Valeria.
 Վաղերիանոս Valerian.
 Վաղերիոս Valerius.

Վաղէս Valens.
 Վաղինակ Valinace.
 Վաւլառէ f. Barbara, Barbe.
 Վասակ Vasace.
 Վասիլ Basil.
 Վասիլուհի f. Vasiloochy, Basilla.
 Վարադդատ Varasdate.
 Վարաժ Varase.
 Վարդ Vard, Rose.
 Վարդան Vardan.
 Վարդէնի, -դուհի f. Rose.
 Վարոս Varus.
 Վարրոն Varro.
 Վէհ Superius.
 Վեսպասիանոս Vespasian.
 Վերոնիքա f. Veronica.
 Վիկտոր Victor, Victorius.
 Վիկտորիա f. Victoria.
 Վինկէնտիոս, Վինչէնցիոս Vincent, Vin.
 Վինփրէտա f. Winifred.
 Վիտրովիոս Vitruvius.
 Վիրգիլիոս Virgil.
 Վիրգինիա f. Virginia.
 Վիքլիֆ Wickliff.
 Վլաս, -իոս Blase, Blasius.
 Վշտասպ Hystaspes.
 Վոլթէռ Voltaire.
 Վռամ Varanes, (Bahram).
 Վռամշապուհ Veramsapor.
 Վրթանէս Verthanes.
 Վրոյր Vruir.

Տաբիթա f. Tabitha.
 Տագէս Tages.
 Տաթէլ S. Եւստաքէոս.
 Տակիտոս Tacitus.
 Տաճատ Dagiade, Tagiatius.
 Տանգրէտ Tancred.
 Տանդէ Dante.
 Տանտաղոս Tantalus.
 Տարագոս Taracus.
 Տարկուինիա f. Tarquinia.
 Տարկուինոս Tarquin.
 Տէլէմաք Telemachus.
 Տերենտիա f. Terentia.
 Տերենտիոս Terence.
 Տերէոս Tereus.
 Տերտիոս Tertius.
 Տերտուլիանոս Tertullian.
 Տիբեր, -իոս Tiberius.
 Տիբուլլոս Tibullus.
 Տիգրան Tigranes : Tygrinus (St.).
 Տիգրանուհի f. Tigranoohi.
 Տիմոթէոս Timotheus, Timothy, Tim.
 Տիմոն Timon.
 Տիսիփոն Tisiphone.

Տիտանիա f. Titania.
 Տիտոս Titus.
 Տիրան Tiranium : Tyrannio (St.).
 Տիրիթ Tirith.
 Տիրուհի f. Diroohy.
 Տիրաէոս Tyrtæus.
 Տիւրոն Tiro.
 Տոմինիքինոյ Dominichino.
 Տովբիթ Tobias, Toby.
 Տորք Dork.
 Տուբիա f. Toby.
 Տուլիա f. Tullia.
 Տրայիանոս Trajan, -us.
 Տրդատ Tiridates.
 Տրիտոն Triton.
 Տրիփոն Tryphon.

Յոլակ Tzolace.

Փաբիանոս Fabian.
 Փաբիոլա Fabiola.
 Փաբիոս Fabius.
 Փաբրիկիոս Fabricius.
 Փալարիս Phalaris.
 Փալերիոս Phalerius.
 Փայէթոն Phaethon.
 Փառանձեմ f. Pharanzem.
 Փառնակ Pharnaces.
 Փառնաս Pharnas.
 Փառնաւաղ Pharnouas.
 Փարաւոն Pharaoh.
 Փարսման Pharasman.
 Փաւստինա f. Faustina.
 Փաւստոս Faust, Faustus.
 Փէբոս Phœbus.
 Փէբրոնէ f. Phebronia, Febronia.
 Փէդրա f. Phædra.
 Փէդրարքա Petrarca.
 Փէդրոս Phœdrus.
 Փէլիքս Felix.
 Փէստոս Festus.
 Փիբէ f. Phœbe.
 Փիդիաս Phidias.
 Փիլէմոն Philemon.
 Փիլիկտիմոն Philictimon.
 Փիլիպպինա f. Philippina.
 Փիլիպպոս Philip, Phil.
 Փիլոկաէտ Philoctetes.
 Փիլոմէլա f. Philomela.
 Փիլոն Philo the Jew.
 Փիլոստրատոս Philostratus.
 Փիւնիկ Phœnix.
 Փլաբիանոս Flavianus.
 Փլամինիոս Flaminius.
 Փլորա f. Flora.
 Փլորենտիա f. Florence.

Փոկաս Phocas.
 Փոկիոն Phocion.
 Փոտ Photius.
 Փոտինոս Photinus.
 Փորաուէնէ f. Fortune.
 Փալքսոս Phryxus.
 Փսամետիկոս Psammetichus.
 Փսիքէ f. Psyche.
 Փրանկիսկիա f. Frances, Fan.
 Փրանկիսկոս Francis, Frank.
 Փրաւորտ Phraortes.
 Փրեդերիկ, -ոս Frederic, Fred.

Քամ Ham.
 Քանան Canaan.
 Քանովա Canova.
 Քերոբէ Cherubin, -us.
 Քիապրերա Chiabrera.
 Քիլոն Chilon.
 Քիրոն Chiron.
 Քլարա f. Clara.
 Քոլոմպոս Columbus.
 Քոռնէյլ Corneille.
 Քսանթիպպոս Xanthippus.
 Քսաւեր, -իոս Xavier, Xaverius.
 Քսենոկրատ Xenocrates.
 Քսենոփան Xenophanes.
 Քսենոփոն Xenophon.
 Քսեստոս Sixtus; - Ե, - the Fifth.

Քսերքսէս Xerxes.
 Քրիսիպպոս Chrysippus.
 Քրիստափոր Christopher.
 Քրիստինէ f. Christina, Christiana.
 Քրիստոս Christus, Christ.
 Քրոմուէլ Cromwell.
 Քորէճճիոյ Correggio.

Օգոստինոս, &c. S. Աւգոստինոս.
 Օթոն Otho.
 Օշին Awshin.
 Օտայ Ota, Awta.
 Օքսենտիոս Auxence, Auxentius.

Ֆանի f. Fanny, Fan.
 Ֆարէնհայդ Fahrenheit.
 Ֆաւստինա S. Փաւստինա.
 Ֆենելոն Fenelon.
 Ֆերտինանտ, -ոս Ferdinand.
 Ֆիլոմենա f. Filomena.
 Ֆիմի f. Euphemia.
 Ֆիրաուսի Firdoucy.
 Ֆլէշէ Fléchier.
 Ֆլէօրի Fleury.
 Ֆլորենցիա S. Փլորենտիա.
 Ֆոհի Fohi, Fo, Foe.
 Ֆրանկիսկոս &c. S. Փրանկիսկոս, &c.
 Ֆրանքլին Franklin.
 Ֆոտինէ f. Photina.

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆՈՒԱՆՔ

Աբանդ, Հաբանդ Abande, Hapante.	Ամստերտամ Amsterdam.
Աբդերա Abdera.	Այրարատ Ararat.
Աբիւդոս Abydos. [ers of Abraham.	Անատոլիա Anatolia, Natolia.
Աբրահամեանք Descendants or follow-	Անգլիա England; -ցի, English.
Ագուլիա Akoolis.	Անգոնա Ancona.
Ագրականդ Agrigentum.	Անգիլլէան կղզիք the Antilles.
Ադրիա Adria, Hadria.	Անթափ Anthep.
Ադրիական the Adriatic.	Անի Any. [Ancyrian.
Ադրիանուպոլիս Adrianople.	Անկիւրիա Ancyra, Angoora; -ցի,
Ազախ Asoph.	Անտալուսիա Andalusia.
Աթենացի Athenian.	Անտիոք Antioch, Antakia.
Աթէնք Athens.	Անտվերպիա Antwerp, -en.
Աթոս Athos.	Աշտիշատ S. Յաշտիշատ.
Ալման Germany, Deutschland.	Ապարան Aparan.
Ալանք Alani.	Ապեննեանք the Apennians.
Ալզաս Alsatia.	Ապուլիա Apulia.
Ալիս Halys.	Ասիա Asia; -ցի, Asiatic.
Ալճէրի Algiers. [Albanian.	Ասկաղոն Aschalon. [syrians.
Ալպանիա Albania, Arnaootleek; -ցի,	Ասորեստան Assyria; -էալք, the As-
Ալպեան Alpian; -լէրինք, the Alps.	Ասորի Syrian; -ք, Soria, Syria.
Ալպիոն Albion.	Ասպահան S. Սպահան.
Ալփէոս the Alpheus.	Ասսիզ Assisi.
Ախեբոն S. Աքեբոն.	Աստապատ Astapat.
Ախուրեան Akhoorian.	Աստրաքան, Աժտէրխան Astrakhan.
Ակառնանիա Acarnania.	Ասփաղտիտէս ծովակ Asphaltites lake.
Ահն Aghen.	Ասքանազեանք Ashkenaz.
Ագոռի Agory.	Ատանա Adana.
Ակուիտանիա Aquitain.	Ատիճէ Adige.
Ալբախ Albach.	Ատլանդական the Atlantic.
Ալէքսանդրիա Alexandria.	Ատտիկէցի Atticus; -կէ Attica. [an.
Աղթամար Aghthamar.	Ատրպատական Atropatene, Aderbig-
Աղիկաոնիա Halicarnassus.	Արաբացի Arab; -բիա Arabia.
Ալճնիք Alznick, Alznia.	Արագոնիա Aragon.
Աղուան Albanese; -ք, Alvania or Al-	Արածանի Aradzany, Euphrates.
bania; the Albaneses.	Արամեանք Armenians.
Ամազոնք Amazons.	Արարատ Ararat; -էան, of -.
Ամազէկ Amalekite.	Արբէլա Arbela.
Ամասիա Amasia.	Արգոլիս Argolis.
Ամերիկա America; -ցի, -ն.	Արգոս Argos.
Ամիդ Amida, Diarbekir.	Արիանոսք, Արիոսեանք Arians.

Արծրունի Arderuny.
Արկադիա Arcadia.
Արմավիր Armavir.
Արմորիկա Armorica.
Արշակաւան Arshagawan.
Արշակունիք Arsacides.
Արշամուշատ Arsamosata.
Արշարունիք Arsharunia.
Արշիպէղագոս the Archipelago.
Արտազ Ardaz.
Արտաշատ Artaxata.
Արտաշիլ Ardebil.
Արցախ Artzakh.
Աւենտին the Aventine.
Աւլիս Aulis.
Աւսպուրկ, Աւգոստա Augsburg.
Աւստրալիա Australia. [Austrian.
Աւստրիա Austria, Oestreich; -ցի,
Ափրիկէցի African; -կէ, Africa.
Աքայիա Achaia.
Աքերոն the Acheron.
Աքուիլէա Aquileia.
Աֆղանիստան Affghanistan.

Բաբելոն Babylon, Babel.
Բագարան Bagaran.
Բագրատունիք Bagratides.
Բագրեւանդ Bagrewand.
Բադակոնիա Patagonia.
Բալերմոյ Palermo.
Բակարիա Bactria.
Բալկ Balk.
Բաղէշ Betlis.
Բաղտատ Bagdad.
Բասեն Bassen.
Բասրա Bassora.
Բարբարոսաց աշխարհ Barbary.
Բարիզ Paris.
Բարձր Հայք Upper Armenia.
Բարմա Parma.
Բաւիա Pavia.
Բեթլէհէմ Beth-lehem.
Բեթսայիդա Bethsaida.
Բելգիա Belgium.
Բենեւէնդ Benevento.
Բէշտ Pesth.
Բէրիա Haleb, Aleppo.
Բերուճիա Perugia.
Բէյլին Pekin.
Բէթէլ Bethel.
Բէոլիա Beotia.
Բիաչէնցա Piacenza.
Բիզա Pisa.
Բիէմոնդ Piedmont. [zantium.
Բիւզանդացի, Byzantin; -դիոն By-
Բիւթանիա Bithynia.

Բոնոնիա Bologna.
Բոսփորոս the Bosphorus.
Բորդուգալ S. Լուսիտանիա -
Բորիսթէնէս the Borysthenes.
Բուլղարք Bulgaria.
Բրանդեբուրգ Brandenburgh.
Բրեդոն Briton.
Բրիտանիա Britain; -ցիք, Britanians.
Բրուսիա Prussia, Preussen.

Գազա Gaza.
Գալիլիա Galilee; -ցի, Galilean.
Գաղաադ Galaad.
Գաղատիա Galatia; -ցի, -ն.
Գաղղիա Gallia, France, Gaul; -ցի,
French, Gaul; -ցիք, the Gauls, the
Գամիլք Cappadocia. [French.
Գայիրէ Cairo.
Գանգէս Ganges.
Գանձակ Gantzack.
Գառնի Garny.
Գարդման Guardman.
Գեթսեմանի Gethsemane.
Գեհոն Gihon.
Գեննէսարէթ Gennesareth.
Գենուա Genoa.
Գերմանիա Germany; -ցի, German.
Գլուխ Բարեյուսոյ the Cape of Good
Գոթենհայնէն Copenhagen. [Hope.
Գոթ, Գութ, Գութք Goths.
Գոթլանդիա Gothland.
Գոլգոթա Golgotha.
Գոլթեն Colthen.
Գոմոյի լիճ the Lake of Como.
Գոմոր Գոմորrah.
Գոպլենց Coblentz.
Գուգարք Gugaria.
Գրակքեանք the Gracchi.
Գրանատա Granada.
Գրէմոնա Cremona.

Դակիա Dacia, Transylvania.
Դալմատիա Dalmatia. [beer).
Դամասկոս Damascus (Sham-el-Ke-
Դանայիտք f. the Danaides.
Դանէցի Dane.
Դանիա Denmark, Danemark.
Դանուբ the Danube.
Դաւլէթ Tauris.
Դարանադի Daranalia.
Դարբանդ Derbent.
Դելտայ Delta.
Դեկապոլիս Decapolis.
Դելփի Delphi, Delphos.
Դերջան Dertchian.
Դիոսպոլիս Diospolis.

Դիկաէ Dicte.
 Դիրոլ the Tyrol.
 Դիլաթ S. Տիգրիս.
 Դոդոնա Dodona.
 Դորիա Doris.
 Դուին Dwin.
 Դուրին Turin, Augustus Taurinorum.

Եբրայեցի Hebrew.
 Եբրոս Ebro, Hebrus.
 Եգեան ծով the Ægean sea.
 Եգիպտացի Egyptian; -սոս Egypt.
 Եդէմ Eden.
 Եդեսիա Edessa, Urfah. [mean.
 Եդում Idume, Idumæa; -այեցի, Idu-
 Եթովպիա Ethiopia; -ցի, -ն.
 Ելլադա S. Յունաստան.
 Ելեւսիա Eleusis.
 Ելեսպոնտ Hellespont.
 Եկբատան Ecbatan.
 Եմեսա Emessa.
 Եուդանոտ Jutland.
 Եպիդաւրոս Epidauros.
 Եպիրոս Epirus.
 Ետնա the Ætna.
 Ետրուրիա Etruria.
 Երասիս Araxes, Aras.
 Երեւան Erivan.
 Երզնկա Arzingian, Erzinga.
 Երիդանոս Eridanus.
 Երիննայք f. Erinnyes.
 Երիքով Jericho.
 Երուանդակերտ Erwantacerta.
 Երուանդաշատ Erwantaxata.
 Երուսաղէմ Jerusalem.
 Եւբիա Eubæa, Negroponte.
 Եւդոկիա Eutochia, Tokat.
 Եւոլիա Æolia.
 Եւտիքականք Eutychians.
 Եւրոպացի European; -սիա Europe.
 Եւքսինեան Euxine.
 Եփեսացի Ephesian; -սոս Ephesus.
 Եփրատ Euphrates.

Չակինթոս Zacynthus, Zante.
 Չանկիպար Zanguibar.
 Չարեհաւան Zarehawan.
 Չեւանդիա Zealand.
 Չմիւռնիա Smyrna.
 Չուիտերզէ Zuyderzee.
 Չուիցերի S. Հելլէտիա.

Էթել Volga.
 Էլպա Elba.
 Էջմիածին Echmiadzin.
 Էդինպուրկ Edinburg.

Էրզնկա, Էրզուում Erzroom, Erze-
 room, Arsdroom.

Թաբոր Tabor.
 Թաթարաց աշխարհ Tartary.
 Թամիզ Thames.
 Թեբայիդ Thebais.
 Թեբէ Thebæ.
 Թեսալոնիկէ Thessalonica, Salonichi.
 Թեսալիա Thessaly; -ցի, Thessalian.
 Թերմոպիլէ Thermopylæ.
 Թեւոնք Teutones, Teutoni.
 Թեոդոսիա Caffa, Theodosia.
 Թեոդոսուպոլիս, Թեոդուպոլիս Theo-
 dosiopolis; S. Կարին.
 Թոլէտոյ Toledo.
 Թոլուսա Tolosa; Toulouse.
 Թոսքանա Toscan, Tuscany.
 Թորգոմեանք Descendants of Thor-
 Թորդան Thordan. [goma, Armenians.
 Թունիս Tunis.
 Թուրին S. Դուրին.
 Թուրք Turks.
 Թուրքաստան Turkey, Turkestan.
 Թրակիա Thrace.
 Թրանսիլւանիա Transylvania.
 Թրասիմենոս Trasimenus.
 Թրեստ, Թրիէստ Triest.

Իբերիա Iberia.
 Իդումէա Idumea.
 Իթակէ Ithace.
 Իլիոն Ilion, Ilium, Troy.
 Իկարիա Icaria.
 Իռլանտա Ireland; -ցի, Irish.
 Իսլանտա Iceland.
 Իստրիա Istria, Histria.
 Իսրայէլացի Israelite.
 Իվէրնիա Hibernia, S. Իռլանտա.
 Իտալացի Italian; -լիա Italy.

Լակեդէմոն Lacedæmon, Sparta, Mistra.
 Լակոնիա Laconia.
 Լամբսակոն Lampsacus.
 Լամբրոն Lambro; -ացի Lambronese.
 Լապիթայք Lapithes, Lapithæ.
 Լատին Latin, European; -աց Էրկիւր,
 Լաուդիկէ Laodicia, Latakia. [Latium.
 Լաւրետոն Loretto.
 Լափոնիա Lapland.
 Լեբանդոյ ծոց the Gulf of Lepanto.
 Լեհաստան Poland.
 Լեմնոս Lemnos, Stalimene.
 Լեմպերկ Lemberg.
 Լեսբոս Lesbos.
 Լեւկադիա Leucadia, Santa Maura.

Լիբանան Libanus, Mount - .

Լիբիա Libya, Africa.

Լիբսիա Leipsic.

Լիգուռնա Leghorn.

Լիթուանիա Lithuania.

Լիկիա Lycia.

Լիմ Lim.

Լիսպոնա Lisbon.

Լիվոնիա Livonia.

Լիվերպուլ Liverpool.

Լիւդիա Lydia.

Լիւրիկէ Illyria; -կէցի, -ն.

Լոկրիա Locris. [bardy.

Լոմպարդիա or Լոնգոբարդիա Lom-

ոնգրինոն, Լոնդոն, Լոնտրա London.

Լորէն Lorain.

Լուգդոն, Լիոն Lyons.

Լուչերնա Lucerne.

Լուպիանա Laybach, Lublana.

Լուսիտանիա Lusitania, Portugal; -ցի

Լուտետիա Paris. [Portuguese.

Լուքսեմպուրկ Luxemburg.

Լուքքա Lucca.

Խաղախ Cossack.

Խարբերդ Kharpurt.

Խալիշիկ S. Հասպէշ.

Խլաթ Khelath.

Խոյ Khoy.

Խորասան Khorassan.

Խորեան, Խորնի Khorny.

Խուսթասան Khoussistan.

Խրիմ the Crimea.

Խրուաթ Croat; -ք, Croatia.

Ծաղկոտն Dzalgoten.

Մոփք Sophene.

Կալաբրիա Calabria.

Կալէդոնիա Caledonia.

Կալցիա Galicia.

Կալիպոլիս Callipolis, Gallipoli.

Կալկադա Calcutta.

Կամենից Kamenetz.

Կամպանիա Campania.

Կապադովկիա Cappadocia.

Կապան Capan.

Կապուա Capua.

Կասպից or Կասպիական ծով the Cas-

կասպիկա Castile.

Կատանիա Catana.

Կարթագինէ Carthage.

Կարթուսեանք Certusian.

Կարին Գարին, Erzurum; S. Էրզրում.

Կարմէլու the Carmel.

Կարմիր ծով the Red-Sea.

Կարս Cars.

Կարթէգոն Carthage.

Կափառնաում Capernaum.

Կաֆա Caffa.

Կէլէսիւրիա Cælesyria.

Կէլտք Celt.

Կենտաւրոսք Centauri.

Կեսարիա Cæsarea, Mazaca.

Կէփալոնիա Cephalonia.

Կիզիկոն Cyzicus.

Կիթերոն Cithæron.

Կիլիկիա Cilicia, Karamania.

Կիկլոպսք Cyclopes.

Կիպրոս Cyprus; -րացի, Cyprian.

Կիւկլադսք Cyclades.

Կիւրէնէ Cyrene.

Կլայ Kaley; S. Հոռմկլայ.

Կոկիտոս Cocytus.

Կոլք Colp.

Կոլոնիա Cologne, Coln, Köln.

Կոլքիս Colchis.

Կոմպոստէլա Compostella.

Կոստանդիա Constantina. [Stamboul.

Կոստանդնուպոլիս Constantinople,

Կոստանցա Costance.

Կովկաս Caucasus.

Կորդուք Corduene, Gordyene.

Կորկիւրա Corcyra, Corfu.

Կորճսք Corgia.

Կորնթոս Corinth; -թացի, -ian.

Կուպենիա Copenhagen, Kjöbenhavn.

Կուինէա Guinea.

Կուր գէտ Cyrus, Goor, Kour.

Կուրան Curan.

Կրէտէ Creta, Candia.

Կրման Carmania, Kirman.

Հալէպ Haleb, Aleppo.

Հալբատ Halbat.

Համպուրկ Hamburg.

Հայ Armenian; -ք. Descendants of

Haicus, the Armenians.

Հայաստան Hajastan, Armenia.

Հայկաշէն Haigashen.

Հայկափան Haigawan.

Հայք Armenia; յեճ -, Armenia Ma-

jor; փոքր -, Armenia Minor.

Հաննովեր Hannover.

Հասկէ Abyssinia; the -ns.

Հափանա the Havana or Havannah.

Հարպէսք Harpiæ.

Հասսիա Hesse.

Հարք Hark.

Հէլէսպոնտոս the Hellespont, the

Հէլէնէք Hellenes, Hellenists, Greeks.

Հէլվէտիա Helvetia, Switzerland,

Schweitz; *ցի*, Swiss.
 Հերակլէան արձանք Hercules' Pillars.
 Հերակլէա Heraclea.
 Հերգուլանոն Herculaneum.
 Հերձեկովինա Herzegovina.
 Հիմալայա Himalaya.
 Հիւրկանիա Hyrcania.
 Հնդիկ Indian, Hindoo; *-ք* or [Indies.
 Հնդկաստան Hindostan, India; the
 Հոլանտա Holland; *-ցի*, Dutch, Hol-
 Հոնգարիա Hungary. [lander.
 Հոնք Hunni, Huns.
 Հռէնոս Rhine.
 Հռոդանոս Rhône.
 Հռոդոս Rhodes.
 Հռովկայ Room-Kaley.
 Հռովմ Rome; *-այեցի*, Roman.
 Հրեայ Jew; *-ք*, the Jews.
 Հրէաստան Judæa.

Չորափոր Tzoraphor.

Ճաբոն S. Յաբոն.
 Ճաւա Java, Jahva.
 Ճէնովա Genoa.
 Ճինեւրա Geneva.
 Ճիպրադար Gibraltar.
 Ճորոխ S. Փխոն.

Մազանդարան Mazandaran.
 Մաժակ S. Կեսարիա.
 Մալակա Malaga.
 Մալթա Malta.
 Մակեդոնիա Macedonia.
 Մակոնցա S. Մոգունաիա.
 Մակուրան Magooran, Mekeran.
 Մակտեպուրկ Magdeburg.
 Մալթեղլիւր Amalthea.
 Մայորիքա Majorca.
 Մանազկէրա Manazcerta.
 Մանդուա Mantua; *-ցի*, *-ն*.
 Մանիքեցիք Manichæans.
 Մասիս Masis, Ararat.
 Մատակադար Madagascar.
 Մատերա Madeira.
 Մատրաս Madras.
 Մատրիա Madrid.
 Մարաթոն Marathon.
 Մարանդ Marant.
 Մարաստան Media.
 Մարդաստան Marcastan.
 Մարկիոնացիք Marcionites.
 Մարմարա Marmara.
 Մարովկ Marocco.
 Մարսիլէա Marseilles.
 Մարք Medes, Medians.

Մաւրիտանիա Mauritania; *-ցի*, Moor.
 Մեդացի Median.
 Մեդիոլան S. Միլան.
 Մեդք S. Մարք.
 Մելիանացի Maltese; *-նէ* Malta.
 Մեմփիս Memphis.
 Մեսինա Messina.
 Մեաինէ Medina.
 Մերսին Merdin.
 Մեքսիկոյ Mexico.
 Մէնչըսթըր Manchester.
 Մէոնիա Mæonia.
 Մէքքէ Mecca.
 Միլան Mediolanum, Milan.
 Միջագետք Mesopotamia. [the - Sea.
 Միջերկրական Mediterranean; *-ծով*,
 Միջին Nisibin.
 Մոգունաիա Mayence, Maintz, Mentz.
 Մոլտաւիա Moldavia.
 Մոլուք Mungles, Moguls.
 Մոնախոյ Munich, München.
 Մոսկովք Moscovites; *-վաց աշխարհ*,
 Մոսքա Moscow. Moscovy.
 Մոտենա, Մոլաինա Modena.
 Մորաւիա Moravia.
 Մուշ Moosh.
 Մուսալք Musæ, Muses.
 Մուսուլ Mossoul.

Յաբոն Japan; *-ացի*, *-ese*.
 Յաշտիշատ Jastishat.
 Յաւա S. Ճաւա.
 Յոյն Greek; *-ք*, the *-s*.
 Յոնիա Jonia. [sapath.
 Յովսափաաու Չոր The Valley of Jo-
 Յորդանան Jordan.
 Յուդայաստան Judæa.
 Յունաստան Greece.

Նազաթէթ Nazareth.
 Նազովրացի Nazarite, Nazarene.
 Նախուան Naxuana, Nakhchivan.
 Նայադք f. the Naiades or ds.
 Նանսի Nancy.
 Նարեկ Nareg.
 Նաւառա Navarra.
 Նաքսոս Naxos, Naxia.
 Նեղոս Nile. [litan.
 Նէապոլիս Naples; *-սկոլեցի* Napo-
 Նէմէա Nemea.
 Նիակարա Niagara.
 Նիծծա Nice.
 Նիկիա Nicæa, Ixnik.
 Նիկոմիդիա Nicomedia, Iznimid.
 Նինուէ Nineveh.
 Նովկորոս Novogorod.

Նոր-Եորք New York.
 Նոր-Զելանդ New Zealand.
 Նորմանդիա Normandy.
 Նորվեգիա Norway; -ցի, Norwegian.
 Նուբիա Nubia.
 Նումանդիա Numantia.
 Նումիդիա Numidia.
 Նպատ Nepat, Nephates.

Շամ Sham, S. Դամասկոս.
 Շամիրամակերա Semiramacerta.
 Շամրին Samaria.
 Շիրաշ Shiras.
 Շիրակ Sirace.
 Շիրակաւան Sciragawan.
 Շիրվան Shirvan.
 Շոշ Susiana.

Ոլինթոս Olynthus.
 Օլիմպոս Olympus.
 Օռլէան Orleans.
 Օստան Ostan.
 Օստրոգոթք the Ostrogoths.
 Օվկիան Ocean.
 Օվկիանիա Oceania.
 Օրմի Oormiah, Wormy.
 Օրոտն Woroten.
 Օւդրէխտ Utrecht.
 Օւէսդֆալիա Westphalia.
 Օւմբրիա Umbria.
 Օւշլինկտըն Washington.
 Օւտի Oody.
 Օւտիկէ Utica.
 Օւտինոն Utinum, Udine.
 Օւրալ Oural.
 Օւրհայ S. Եդեսիա.

Չինաստան, Չինաց աշխարհ China.

Պադաւիա Batavia.
 Պադոս Padus (Po).
 Պալատինատ Palatinate.
 Պալդի the Baltic.
 Պալդիմոր Baltimore.
 Պալմիրա Palmyra.
 Պալէստին Palestine.
 Պամփիլիա Pamphylia.
 Պայազիա Bayazid.
 Պանորմոն Panormus, Palermo.
 Պաննոնիա Pannonia.
 Պարնասոս Parnassus.
 Պատաւին Patavium, Padua.
 Պատէն Baden.
 Պարթեւք Parthians.
 Պարչէլոնա Barcelona.
 Պարս, -ք Persia; -իկ, Persian.

Պարսկահայք Persarmenia.
 Պարսկաստան Farsistan, Persia.
 Պաւիերա Bavaria.
 Պափլագոնիա Paphlagonia.
 Պելլրաւ Belgrade.
 Պելասգէանք Pelasgians.
 Պելոպոնէս Peloponessus, Morea.
 Պենկալ Bengal.
 Պեռլին Berlin.
 Պեսարապիա Bessarabia.
 Պետրպուրկ Petersburg.
 Պէյրութ Beyrout.
 Պիթլիզ Bidlis.
 Պիսիդիա Pisidia.
 Պիրենէանք Pyreneens.
 Պիրման Birman.
 Պլակենտիա Placentia, Piacenza.
 Պլատէա Platea.
 Պոլոնէա Bologna.
 Պոհէմիա Bohemia.
 Պոմերանիա Pomerania.
 Պոմպէ Bombay.
 Պոնտոս Pontus; ծով -ի, the Euxine.
 Պոսդըն Boston.
 Պոսնիա Bosnia.
 Պոտիդէա Potidæa.
 Պորաոյ Bordeaux.
 Պուխարա Bukharia.
 Պրազիլ Brazil.
 Պրինտիզի Brindisi.
 Պրիւսէլ Bruxelles.
 Պրոպոնտիս Propontis.
 Պրուսա Bursa.

Ջուլայ Zulpha.

Ռադիսպոնա Ratisbon.
 Ռահուսա Ragusa.
 Ռաւեննա Ravenna.
 Ռիփեան Riphean.
 Ռոմանիա Romagna.
 Ռուս Russian; -ք, -ց; Russia.
 Ռուսաստան Russia.

Սաբա Sheba.
 Սաբաւդիա Saubadia, Savoy.
 Սագաստան Segestan.
 Սադուկէցիք Sadducee.
 Սալէռնոյ Salerno.
 Սախսոնիա Saxony.
 Սահարա Sahara.
 Սալամինա Salamis.
 Սալիմ Salem.
 Սամարիա Samaria.
 Սամոթրակէ Samothrace.
 Սամոս Samos, Samus.

Սասուն Sassoon.
 Սարակինոսք Saracens.
 Սարակոսա Saragossa.
 Սարդիկէ Sardis.
 Սարդոնիա Sardinia.
 Սարմատիա Sarmatia.
 Սաւոեա Savoy.
 Սաքսոնիա Saxony.
 Սդոքհոլմ Stockholm.
 Սդուդկարտ Stuttgard.
 Սդրազպուրկ Strasburg.
 Սեաւ ծով the Black Sea.
 Սեբաստիա Sivas, Sebaste.
 Սելեւկիա Seleucia.
 Սեյլան Ceylon.
 Սենեկամպիա Senegambia.
 Սեպուհ Sebooh (mount).
 Սերվիա Servia.
 Սիամ Siam.
 Սիդոն Sidon, Saide.
 Սիլեզիա Silesia.
 Սիկիլիա Sicily; -ցի, -lian.
 Սիկիոն Sicyon.
 Սիմ Sim (mount).
 Սինա Sinai.
 Սինեացի Chinese; -ցոց աշխ. China.
 Սինոպ Sinope.
 Սիոն Sion or Zion.
 Սիպերիա Siberia.
 Սիս Sis.
 Սիրակուսա Syracuse.
 Սիւնիք or Սիսական Sünik or Sissagan.
 Սիւրիա Syria, Soristan.
 Սիւքէմ Shechem.
 Սկանդինավիա Scandinavia.
 Սկիւթացի Scythian; -ք, Scythes.
 Սկիւթիա Scythia, Tartary.
 Սկլաւոնիա Slavonia.
 Սկոթլանդ Scotland.
 Սմբատաւան Sempadawan.
 Սմոլենսքոյ Smolensk, -ո.
 Սմրղանդ Samarcand.
 Սոգդիանէ Sogdiana.
 Սոդոմ Sodom.
 Սոկինեանք Socinians.
 Սորէնդոյ Sorrento.
 Սուէզ Suez.
 Սուէաք Sweden.
 Սուրաթ Surat, Soorat.
 Սպահան Ispahan.
 Սպանիա Spain; -ցի, Spaniard.
 Սպարտա Sparta.
 Սփիցպէրկ Spitzbergen.
 Վադերլու Waterloo.
 Վալաքիա Wallachia.

Վալարշակերտ Valarsacerta.
 Վալարշապատ Valarsapate.
 Վալարշաւան Valarsawan.
 Վալենտիա Valencia, Valentia.
 Վան Van.
 Վանանդ Vanant.
 Վանդալք Vandals.
 Վասակաշէն Vassagashen.
 Վասպուրական Vasbooragan.
 Վարդանակերտ Vartanacerta.
 Վարշաւիա, Վարսավիա Warsaw.
 Վենետիկ Venice.
 Վեսուվ Vesuvius.
 Վերոնա Verona.
 Վերսայլ Versailles.
 Վիեննա Vienne.
 Վիշապաքաղաք Vishabacalack.
 Վիչենցա Vicenza.
 Վիսիգոթք Visigoths. [տան.
 Վիրք Georgians, Iberians; S. Վրաս.
 Վիրդեմպերկ Wurtemberg.
 Վոլգա Wolga.
 Վոլսկեանք Volsci.
 Վուլքանոյ Volcan.
 Վրաստան Georgia. [Mare.
 Վրկան Hyrcania; -այ ծով, Hyrcanum
 Տաթեւ Datew.
 Տաշիկք the Turks.
 Տաշկաստան Turkey.
 Տամիէդ Damietta.
 Տայք Daïk (Taocki).
 Տանայիա Tanais.
 Տանձիք Dantzic.
 Տարենտոն Tarentum.
 Տարսոն Tarsus, Tarsoon.
 Տարտանէլլի Dardanelles.
 Տարոն Taron.
 Տաւալակիր Dhawalaghiri.
 Տաւրիս Tauris.
 Տենեդոս Tenedos.
 Տեմիսվարինոն Themeschwar.
 Տիարպէքիր Diarbekir.
 Տիբերիս Tiber.
 Տիգրանակերտ Tigranocerta.
 Տիգրիս Tigris, Hiddekel.
 Տիզբոն Ctesiphon.
 Տիտանեանք the Titans.
 Տիւրոս Tyrus, Sur.
 Տնեքեր Dnieper.
 Տնեսդեր Dniester.
 Տորոս, Տաւրոս Taurus.
 Տուրուբերան Toorooperan.
 Տրայանոպոլիս Trajanopolis.
 Տրապիզոն Trebizond.
 Տրէզնա Dresden.

Տրէվերի Trier, Treves.
Տրոյադա, Տրոյի Troy; -ցի, -an.
Տփլիս Tiflis.

Յուրիք Zurich.

Փայտակարան Païdagaran.
Փասիս Phasis.
Փարսալիա Pharsalia.
Փիլատելիա Philadelphia.
Փիսոն Pison.
Փիւնիկէ, Փիւնիկիա Phœnice.
Փլորենտիա Florence.
Փղտացի Philistine.
Փոկէա, Փովկիա Phocæa; -ցի, Phocian.
Փուրիա Phrygia.

Քալիֆորնիա California.
Քալդէացւոց աշխարհ Chaldea.
Քալկէդոն Calcedon.
Քանանու երկիր Cananea, Canaan.
Քանադայ Canada. [tunate Islands.
Քանարեան կղզիք the Canaries, For-

Քանաիա Candia.
Քերոնիա Chæronea.
Քերսոն Chersonesus.
Քէնդէրպրի Canterbury.
Քիլի Chili.
Քոչինչին Cochin China.
Քորեբ Oreb.
Քորսիքա Corsica.
Քորֆու Corfu.
Քրաքովիա Cracovia.
Քրիստիանիա Christiania.
Քուպա Cuba.
Քուրլանտիա Coûrland.
Քուրտիստան Koordistan.

Օտեսսա Odessa.
Օքսֆորտ Oxford.

Ֆէրրարա Ferrara.
Ֆլանտրա Flanders.
Ֆրանքֆորտ Frankfort.
Ֆրայբուրգ Freyburg, Friburg.

ERRATA

CORRIGE

Page	5	Line	40	tast	taste
»	155	»	30	to be fellow-... .	to be a fellow-...
»	168	»	46	laborius	laborious
»	246	»	40	չունենալ	*չունենալ
»	261	»	7	northern lights, &c.	the zodiacal light;
»	417	»	35	barvest	harvest

Price 20 Fr.

H. 24 cm

740 J.

32 g.

Petrosean, Matatēay

New dictionary Armenian-English

Venice 1875-1879

Hbost/U3u 33

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11316061-0